

٦٩١

المجلد الثاني من فرهنك شعوري

طبعت هذه النسخة الشريفه فى عهد همايون

پادشاه سليمان منقبت
ديهيم افروز مسند خلافت
سرير آراى ملك ودولت خاقان البرين
والبحرين خادم الحرمين الشريفين شهنشاه
جهان الا وهو السلطان الغازى سلطان
محمود خان ابن السلطان الغازى مصطفى خان
ابن السلطان الغازى محمد خان خلدت
خلافته وابد سلطانه
الى انتهاء الزمان

وفى ايام صدارت

صدر عالى جناب
دستور معالى انصاب ناظم
امور جمهور حافظ بلاد وثغور
تشريفسار مقام صدارت عظمى
رونق افزاى مسند وكالت كبرى
صدر اعظم وزير افخم غازى على
پاشا دام بالبر ذكره وفشا

وفى اوان حضرت

اعلم العلماء المتبحرين
افضل الفضلاء المتورعين
بحر زخار علوم شتى مسند نشين والاى
فتوى كاشف مشكلات انام شيخ
مشايخ الاسلام مولانا السيد
الشيخ مصطفى افندى دامت له
وقاية الربانى

فى قسطنطنية المحمية
سنه ١١٥٥

فهرست جلد ثانی

مع جلد الاول

من كتب عبد الرحمن

استصحبه الفقير اليه عز شانه ... ابو الحاجى محمد امين بن الحاجى عبد الله بن الحاجى على الطوبخانوى غفر الله له ولوالديه واحسن اليهما واليه

سنه ١٢٧٨

استصحبه الفقير الله ... شا

بسم الله

الجلد الثاني من لسان العجم

بسم الله الرحمن الرحيم

باب الذال المعجمه

باب الذال المعجمه * معلوم اوله که ارباب لغت جمع وتألیف ایتدکاری کتابلرنده ذال معجمه ایچون
مستقل باب ایتمدکاری بالکلیه لسان عجمده اوائل کلمه ده ذال معجمه اولمدوغی ایچوندر واولدوغی
حالده شاذ مقوله سی اولمغله النادر کالمعدوم حکمنده اولور اقنوم عجم صاحبی ذرخش وذلالدن
غیری واقع اولمامش دیدوکنه بناء ذال معجمه بابنی طی ایلمشلر وشرفنامه صاحبی انجق درت لغت
یازمش بو فقیر آخر یرلرده بولدوغم لغتلری جمع وترتیب اوزره بو محله ثبت ایلدم ی فی المفتوحه
ذرخش چ سکون راء مهمله وفتح خا ایله یلدرمکه عربیده صاعقه دیرلر وبعض نسخه ده شمشك که
عربیده برق دیرلر شمس فخری بیت ازابر ابر فرمان اقبال او * بوقت بهاران نخندد ذرخش *
ی ذرع چ سکون راء مهمله ایله بمعنی کوشهٔ کشت یعنی اکین کناری عربیده زرع زاء معجمه ایله اکین
اکمکه راستادرودکی بیت زرع وذرع از بهار شد ظاهر * زرع کشت وذرع کوشهٔ کشت *
ی ذوراق چ سکون واو وفتح را ایله برطعامدر اون ایله بشوررلر ی ذافینو چ کسر فا وسکون یای
تحتانی وضم نون ایله براوتدر حکیم شیرازی بیت عرطنیثاود ماغست وکتم * برك ذافینو
بداس وهم دتم * حزف وهم بذر حماسوس آمده * هم شتر غاز وافیوس آمده * فی المکسوره
ی ذروه چ طاغك اك سوری دپه سی که جمله دن عالی اوله واکا بکزر نسنه لرك باشی مولانا هاتفی
بیت بزرکان آن محشر آیین سپاه * کشیدند تا ذروهٔ مهر وماه ی ذیفنوس چ سکون یای
تحتانی وضم فا ونون ایله برمشهور مطرب آدیدر فلقراط شاه خدمتنده اولوردی حکیم عنصری
بیت جهان دیده نام او ذیفنوس * که کردی برآوای بابل فسوس * فی المضمومه ی ذلال چ سرچ

٢

شیرین الهضم ولذیذ وصاف اولان صویه دیرلر عربیده زای معجمه ایله در طالب آملی بیت چنان
بخار زمین تیره ساخت آب ذلال * که قطره برلب جو میکند نیابت خال ی ذوش چ بوزنه
کوش بدطبع وتندخو معناسنه حکیم فردوسی بیت بانك کرد است ای بت سیمین * ذوش
خواندم ترا که هستی ذوش ی ذکور چ ضم کافله دمشقی یمونه دیرلر عربیده اناثك ضدیدر خواجه
سلمان داشاد خاتون وصفنده دیمش بیت اکر نبودی مرات تو در لباس ذکور * زعفت تو نمودی
جمال چهره عیان * بغایت مصنع دیمشدر ی باب الراء المهمله المفتوحه مع الالف ی را چ قاح

باب الراء المفتوحه

معنایه استعمال اولندیغی مقدمه ده تفصیلا ذکر اولنمشیدی تکراردن اجتنابا طی ذکر اولندی
انجق بونده زائده اولدیغنه بربیت ثبت اولندی حکیم انوری بیت هر آن مثال که توقیع تو بر آن
نبود * زمانه طی نکند جز برای حنی را * بونده بورا اولسه معنایه خلل کلمز ی راستا چ کسر سینه
وفتح تاء مثناة ایله اوکمك ستایش ومدح معناسنه درابو المعانی بیت چو حسن خلق تو ادیده اند
خلق جهان * کنند وصف ترا راستاش ور دزبان * وسکون سین ایله راست معناسنه اولور
آخرنده کی الف تحسین لفظ ایچون اولور امیرخسرو بیت سوی راستا کرده فغفور جاست *
امیرختن سوی چپ کشته راست ی راورا چ سکون واو وفتح را ایله کرپی که خارپشت وتسی
وراوره دخی دیرلر عربیده قنفذ دیدکاری جانوردر استاد بیت رفتم بسوی خواجه ابو الفضل
ساوه * بر طمع انکه یابم از وجه زر وسیم * روز دیکر چو شعر تقاضای من شنید * سر در کشید
همچو راورا ز ترس وبیم * عماد الدین یوسف بیت کر سایهٔ عمود تو افتد بفرق او * سر در کشیده
بسینه عدو بت چو راورا ی راهنما چ یول کوستریجی رهنما دخی دیرلر عربیده که دلیل معناسنه
مولانا طبعی بیت جز سایه درین راه کسی همره ما نیست * حضری بجز از نقش قدم راهنما
نیست ی رابکا چ سکون یای تحتانیله محبوب ومطلوب معناسنه حضرت مولانا قدس سره
بیت رابکا روی نمودست غلط افتادی * باش تا در طلب پویه جهان پیمائی ی رخشا چ
سکون خا وفتح شین معجمه نین ایله یلدریجی رخشیدن لفظندن صیغهٔ مبالغه اسم فاعلدر
استاد دقیقی بیت جمال کوهر آکینست چون زی قبلهٔ ترسا * که رعیان ز راند رچنان چو کوکب
رخشا ی رسا چ فتح سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول بسیار ووافر وکثیر معناسنه میر نظمی
بیت بسالك خدم کرد رایم روا * چو من بنده کان دردا ورسا ی رشا چ شین معجمه ایله منازل قمردن
برمنزله نك اسمیدر ی رعنا چ اول محبوبه دیرلر که محبوبلغن نازله کوستره عربیده وفارسیده مستعملدر
خواجه سلمان بیت کل رعنا چو سر نرکس مخمور کردان * دید در ساغر نرکس می حمرا آورد *
ظاهر بودر که صفت مشبهه صیغه سیدر رعونتدن محبوبلره نسبت اولنمقدن معنای
مدح قصد اولنور ی رنك بالا چ یعنی رنکین صحیح رنك کل وسائر شکوفه ومتاع واثوابده استعمال
اولنور نته کم دیمشلردر * مصرع * بالاتر از سیاهی رنك دیکر نباشد ی رنکینا چ سکون نون
ویای تحتانی وکسر کاف فارسی وفتح نون ثانیه ایله بمعنی شفترنك یعنی شفتالو کذا فی المجمع ی روا چ
الی معنایه کلور اول بمعنی جائز شاعر بیت روا داری زشمشیر خطرناك * توان یکقطره دریا را
کنی خاك * ثانی رایج معناسنه استاد بیت همان نقد حکمت بمن شد روا * بحکمت منم
برهمه پیشوا * ثالث لایق معناسنه سزاکی حکیم خاقانی بیت دمیده در شب آخر زمان

صیحهٔ حشر * بخفتن تو چو اصحاب کهف نیست روا * رابع خصوله گلملك که کامروا معناسنه
وله ایضا بیت این دم طلب که راحت ازین دم شود بدید * اینجا طلب که راحت ازینجا شود روا
* خامس بمعنی قبول خواجه سلمان بیت یا اباعبد الله ازلطف تو حاجات همه * چون روا شد
حاجت من کربراید هم رواست * سادس روان معناسنه در حضرت مولانا بیت محو بیم بنور
شمس تبریز * او محو ازلنه اونه ما ییم * امروز زمانه درخورماست * هر وجه که دانیم روا بیم *
مجد همکر بیت پناه ملك جهان شهریار روی زمین * تویی که حکم تو برآسمان روا باشد *
ضم را ایله عربیده خوبی منظر معناسنه در و کسر را ایله ینه عربیده ایکی معنایه در اول بمعنی
سیراب یعنی صوارلمش ثانی دوه اوزرینه یوك باغلادقلری ایپه دیرلر ع رها ع رهایندن
لفظندن مشتق فعلدر خلاص معناسنه اکثر ترکیب اولنوب برخبره مبتدا اولور رها یافت
ورها کردکبی ابو المعانی بیت چون بوی زلف یار رها کرد روزکار * در ملك صبر وقرار م
چه کرد روزکار ع رهنما ع راهنما کبیدر ابوطالب کلیم بیت صاحب قران وشاه جهان که
زبخت او * هر لحظه اش بعمر ابد رهنما شود ع مع الباء ع راتب ع کسر تاء مثناة ایله رزق
ونفقهٔ معینه ومعلومه عربیدر فارسیده دخی استعمال اولنور میر نظمی بیت این سخن بشنو مکن
هرکز جدل * هرکسی راهست راتب از ازل ع راهب ع کشیش نصارا یه دینور عربیدر حکیم
خاقانی بیت لباس راهبان پوشیده روزم * چو راهب زن برآرم هر شب اوا ع رباب ع مشهور
سازدر عربیدر فارسیسی ششتادر اما بو عبارتله استعمالی شایعدر * خواجه حسین ثنائی
بیت زهره کو اصل شادمانیها * لولوی نغمهٔ رباب منست ع رتب ع سکون تاء مثناة ایله
دیرلك زندکانی معناسنه عربیده تعیش دیرلر میر نظمی بیت رو از ینجا اینقدر محنت مکش * باغم
ورنجی نباشد رتب خوش ع رسنتاب ع اپ بوکیجی رسن ایله تابدن مرکبدر تاب بونده
وصف ترکیبی اولور وله بیت فکر دل زلف وروی مهتابست * اندرین معنی دل رسنتابست ع
رقیب ع عاشق ایله معشوق اراسنده اولان انکل خواجه حافظ بیت ز رقیب دیو سیرت بخدای
خود پناهم * مکر این شهاب ثاقب مددی کند سهارا * عربیده دخی بو معنایه استعمال اولنور
صاحب بهاء الدین زهیری بیت حبیبی فیك اعدای ضروب * حسود وعاذل واش رقیب ع
رکاب ع پیاله معناسنه در که ساقی یه رکابدار دیرلر بعض نسخه ده شش پهلو بر نوع پیاله در ع مع التاء
ع راحت ع دکلنمك آسایش معناسنه لفظ عربیدر فارسیده دخی مستعملدر ابو المعانی
بیت راحت طلبی از اختلاط مردم بکریز * شو راست ووزراه پی کم بکریز * خامش نشین
ونعرهٔ بیهودهٔ مزن * از خود بجوش چو باده وازخم بکریز ع راست ع اوچ معنایه کلور
اول صاغ جانب که صوله چپ دیرلر مولانا هاتفی بیت بر از است شاه رخ دست راست * که ان
برقدش جامهٔ بود راست * ثانی طوغری که مقابلی کجدر شیخ سعدی بیت کس ندیدم که کم شد
از ره راست * راستی موجب رضای خداست * ثالث لفظ مرکبدر را ایله است دن مثلا فلانه در
دیه جك یرده فلا نراست دیرلر ترکیب اولندقده استك الفی حذف اولنور ع راسخت ع سکون
سین وضم خا ایله راستق طاشیدر ع رامشت ع ضم میم وسکون شین معجمه ایله ایکی معنایه در
اول بمعنی رامش که عن قریب ذکر اولنور انشا الله تعالی ثانی خمسهٔ مسترقه نك دردنجی کونی

کونی اسمیدر ع رایت ع فتح یای تحتانیه ایله علم وسنجاقدر الفك اثباتیله جائز وهمزهٔ مجتلبه ایله ده جائزدر
ابو المعانی بیت رایت فتنه کشد زلف دلاویز ترا * تیغ سرتیز زند غمزهٔ خونریز ترا ع ربوت ع ضم
ضم باء موحده وواو معروفه ایله هدهد دیدکاری قوشدر ع رت ع چپلاق عریان معناسنه شمس
فخری بیت تیغ سرتیز توکه رزاشد * که بکین عدوت آمد رت * وخالی از پوشش یعنی
اثوابسز ع رخت ع سکون خاء معجمه ایله بش معنایه کلور اول اثواب وتجملات معناسنه
اسم عامدر طالب آملی بیت یکذره دل بمحبت زاهد نمیکشد * ساقی بیا که درکرو تست
رخت ما * ثانی بمعنی راست ودرست شیخ نظامی بیت کریوه بلند ست وسیلاب سخت *
مپیچان عنان من از راه رخت * ثالث بمعنی اسب یعنی آت وله بیت کره بردوال کمر کرد سخت
بجنك دوالی روان کرد رخت * رابع غم وغصه واندوه معناسنه در مولانا شهابی بیت دلم کشته
با فکر واندیشه یار * زدستم برون شد برخت اختیار * خامس طعام یکمرده یعنی برآدمه کفایت
مقداری غدا اوله شهابی بیت زاندوه آتش بجان در زده * باب مهری از خامشی برزده *
زده بر در نطق من قفل سخت * دل بی نوا را زغم داده رخت ع رست ع سکون سین مهمله
ایله اوچ معنایه کلور اول بمعنی صف شمس فخری بیت همیشه تا که باشد سرو وسوسن *
ببستان برکشیده هریکی رست * حکیم فردوسی بیت نمیکردم از بر وبوم رست * پدو
بر سر بر همی راه بست * ثانی رستن لفظنك ماضی سیدر قورتلدی دیمك اولور کاهی
مصدر استعمال اولنور خلاص معناسنه شیخ اوحدی در جام جم بیت خویشتن دار
وباش رست آیین * کد یسار تو نا طراند و یمین * ثالث بمعنی زمین ومکان وموضع حکیم فردوسی
بیت طلایه برون بر طلایه بجست * بخون غرقه کشت ان همه بوم ورست * فرهنك
جهانکیری ده صفه وایوان معناسنه ومجمع الفرسده بمعنی محکم روایت اولنمشدر ع رشت ع
سکون شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول ولایت کیلانده بر شهر آدیدر بیه پس دخی دیرلر انده
دختران ایو طومان باغی طوقورلر شاعر بیت دخترانی که ساکن رشتند * همچو طاوس مست
میکردند * از پی مشتری بهر بازار * بند تنبان بدست میکردند * ثانی بمعنی خاك قرالاوی
بیت چون نباشد بنای خانه درست * بیکمانم که زیر رشت آیی * حکیم زجاجی بیت کس
از روز بد چون تواند کریخت * خصوصا که برسر فلك رشت ریخت * مجمع الفرسده بر بوندن
آیریلوب دوکلن نسنه یه ده دیرلر ونسخهٔ میرزاده طو زوطپراق معناسنه مرویدر ع رفت ع رفتن
لفظنك ماضی سیدر مقابلی آمد در شیخ سعدی بیت هرکه آمد عمارت نو ساخت * رفت منزل
بدیکری پرداخت وکاهی رجوع وعودتی ممکن اولمایان نسنه بیاننده ایراد ایدرلر وله بیت جهان
چون رفت دیکر یافت نتوان * عنان زندکانی تافت نتوان ع ریت ع سکون یای تحتانی ایله
زندکانی یعنی دیرلك میر نظمی بیت زندکی و بوده در رزق سد * مرده شد نبه که چنین ریت بد *
ع مع الجیم راتیانج ع کسر تاء مثناة ونون وفتح یای تحتانیه ایله چام صقزی راتیانه لفظندن معربدر
ع رانج ع کسر نونله نارچیلدر که باب النونده ذکر اولنور انشا الله تعالی ع رایج ع کسر
یای تحتانیه ایله یکرا اقچه وغیری که سره دخی دیرلر یکمز اقچه یه ناسره دیرلر لفظ عربیدر فارسیده
دخی مستعملدر ع رخج ع فتح خا ایله چرکین وزشت وبدخوی وسکون خا ایله کنج وزنی اوزن ده

جائز در میر نظمی بیت قضارا بوده اندم درکشوده * یکی طبعش چو رویش رنج بوده ع رنج ع
سکون نونله اوچ معنایه در اول بمعنی بیماری یعنی خسته لك حضرت مولانا بیت کفت ای رنجش
همیدانم که چیست * چون سبب دانی دوا کردن که چیست * ثانی زحمت ومشقت معناسنه
شیخ سعدی بیت کیمیا کر بغصه مرده ورنج * ابله اندر خرابه یافته کنج * ثالث بمعنی
رنك یعنی لون شاه داعی شیرازی بیت رنج بارنج آتشین از عشق اوست * میفروزد روز وشب
از نار اوست ع رواج ع رایج ومقبول ومطلوب معناسنه میر نظمی بیت رواج یافته
نظم بالتفات وپسند * اکر دهد بنظر امتیاز شاه بلند ع رونج ع فتح واو وسکون نونله قیون
بغرسغی که قیمات وپرنج ایله طولدروب بشورلر که چرغند وجکر اکند دخی دیرلر عربیده عسیب
دیدکلری در کذا فی المجمع ع مع الخاء * راخ ع بوزن کاخ ایکی معنایه در اول ظن وکمان معناسنه ابو المعانی
بیت ندارم راخ بامن چرخ کردن دوستی دارد * باین علت که از روز ازل بختم سیه بوداست *
ثانی بمعنی غم واندوه حکیم فردوسی بیت دو کوششش بخنجر که سوراخ کرد * دل مرد توران
پر از راخ کرد ع راسخ ع ضم سین ایله راسخت مرقوم معناسنه درود دخی کوسه آدمه دیرلر
وعربیده کسر سین ایله کوه بیخ آور یعنی یرلو وکوکلی طاغ مراد بوکسك وعظیم اولدوغندن بیاندر
جبل راسخ دیرلر ومحکم ومتین که راسخ الارکان دیرلر وتکمیل موادا ایتمش اهل علم وفاضله دخی
راسخ العلم دینلور ع رخ ع ایکی معنایه کلور اول ناله وانین بیمار خواجه عمید لوبکی بیت صبا
مثال در آیینه شاد وخرم وخوش * بخاکبوس جنابش صد وراز غم ورخ * ثانی بمعنی شکاف
یعنی یارق حکیم سوزنی بیت توشاد بادی وازاد بادی از غم دهر * عدوت مانده زبار عنا وغم رخ رخ
ع مع الدال راد ع بش معنایه کلور اول سخی وجوانمرد معناسنه استاد عسجدی
بیت اکر نعمتم نیست یا هست خرم * اکر نعمتم نیست یا هست رادم * استاد رودکی
بیت حاتم طایی تو یی اندر سخا * رستم دستان تو یی اندر نبرد * نی که حاتم نیست باجود
تو راد * نی که رستم نیست در جنك تو مرد * ثانی شجیع ودلاور معناسنه حکیم اسدی بیت
وفا خود کن ودرع رادی بپوش * کمان از خرد ساز وخنجر زهوش * ثالث فرهنك
جهانکیریده حکیم ودانا وخردمند رابع سخنکوی وشاعر وادیب خامس مجمع الفرسده دیوار حولی
معناسنه درکه رادخانه دیرلر ع رادد ع ضم دال ایله انیشلی ویوقشلی یر چایر وچمنلی موضع
معناسنه حکیم فردوسی بیت فسیله برادد همیدا شتی * شب وروز در دشت بکذاشتی *
ودخی سخی وجوانمرد معناسنه شمس فخری بیت بعدل وداد نمی دید در جهان شاهان *
چون او ندید چشم سپهر عادل وراد ع راستاد ع سکون سین وفتح تاء مثناة ایله وظیفه در
راتبه معناسنه حکیم فردوسی بیت خدایا نخواهم ز تو راستاد * چو جودت همه را وظیفه
بداد ع رافد ع کسر فا ایله فرات ایرماغنه دیرلر ابو المعانی بیت سر شکم کشته چون جیحون
ورافد * کرفته روی عالم همچو دریا ع رامنادورامیاد ع کلاهما بکسر المیم ایکی معنایه در
اول مطیع ومنقاد معناسنه ثانی شهور فارسیه نك یکرمی سکزنجی کونی اسمیدر ع رانباد ع
سکون نون وفتح باء موحده ایله بمعنی رامناد ورامیاد مرقوم کذا فی المجمع ع راود ع ضم واو ایله
پشته پشته اولوب چایر وچمنلی اولان یره دیرلر راده مرقوم معناسنه استاد عسجدی بیت الاتازی

الاتازی از که بدیدست وراسد * بکوه اندرون زد از شخ وراود * استاد لطیفی بیت همه راود
بود کوه وزمینش * نباشد دیولاخ وشوره وخرد ع راوند ع فتح واو وسکون نونله مشهور
کوکدر اعلاسی ولایت چینده اولاندر ورومده یارنده دخی اولور جکری تازه ایدوب حرارتنی دفع
ایدر وصفرایی اخراج ایدر غایتله نافع ومعتبردر اکثر مسهل اشربه لرده استعمال ایدرلر ع راوید ع
کسر واو وسکون یای تحتانیه ایله اشترغاز دیدکلری اوتدر امکدان دیدکلری اغاجك کوکیدر
ضمغیده اولور ع راه آورد ع ارمغان اکثر مسافر تدن ولایتلرینه کلان کمسنه لر احبابه وکبار
ارمغان ویردکلری اجلدن راه آورد دیدیلر وبر معنای مصطلحی ده یول ایله حرکت ایلدی یعنی برقاعده
دپرندی دیمك اولور ابو المعانی بیت صبا از کوی جانان باره آورد امه برما * حیات تازه بخشیده
ببوی زلف مشکینش ع راهبند ع ایکی معنایه در * اول راهزن یعنی یول کسیجی * ثانی بمعنی
باجدار ع راه نورد ع یورغه وزیاده اشکون آته صفت ایدرلر معنای ترکیب یول دوریجی دیمك
اولور آت وصفنده بیت اسب تازی بود چندان ره نورد * وقت رفتن میرساند چرخ کرد *
ع رپد وربود ع کلاهما بضم الباء الفارسیة براوتدر که اوتلیان حیوانی مست ایدر کذا فی فرهنك
حسین وفایی ع رد ع تخفیف ایله راد لفظندن اختصار اولنمشدر حکیم فیلسوف وعاقل
وعالم معناسنه حکیم فردوسی بیت یکی انجمن ساخت با بخردان * هشیار وکار آزموده
ردان وله بیت بپرده دراست این سخن راز جوی * به پیش ردان آشکارا بکوی *
ودلاور وبهادر معناسنه وله بیت سیاوش رد ورادر تو یی * بکوهر ز سالار برتر تو یی * عربیده
دال مشدده ایله منع ودوندرملك معناسنه در میر نظمی بیت نیامد پسنده سخن رد کرد * که باب
قبولش بروسد کرد ع رزد ع سکون زاء معجمه ایله اکول وسیار خوار معناسنه ابو شکور بیت
زدیدار خیزد هزار آرزو * ز چشم است کوبند رزدکاو ع رژد ع زای فارسیله ده اول معنایه
مروید روله بیت زدیدار خیزد همه آرزو * ز چشم است کوبند رژد کاو ع رزرود ع
سکون زاء معجمه وضم راء مهمله ایله ماوراء النهرده بر ارمق آدیدر کذا فی المجمع ع رساید ع
فتح سین مهمله وکسر یای تحتانیه ایله دیم آهن تورکیده دمور یوقی عربیده خبث الحدید دیرلر شمس
فخری بیت چو آهنکری شکر جود تو کوید * بکون درون زر شود هر رساید
ع رستاد ع سکون سین وفتح تاء مثناة ایله بمعنی راستاد مرقوم یعنی وظیفه وراتبه کذا فی
بج فرهنك جهانکیری ع رشنواد ع سکون شین معجمه وضم نونله همای بنت بهمن شاهك ایام
سلطنتنده سرعسکری بر پهلوان آدیدر منقولدر که رومیلردن بر مقدار لشکر کلوب هما نك
ولایتنه چاپدیلر سرحدیکری مقابل اولوب جنك ایلدیلر رشنواد که هم سرعسکر وهم سرعسکر
زاده ایدی رومیلر جنکنه کلوب داراخدمتنده رشنواد لشکری همایه عرض ایلدکده همای
دارایی کوردکده مهر لرندن سود قینادی تفصیل احوال شهنامه ده مسطوردر بو محلده حکیم
فردوسی بیت یکی مرد بد نام او رشنواد * سپهبد بدو هم سپهبد نژاد * بفرمود تا برکشند
سوی روم * بشمشیر ویران کنند مرز وبوم ع رصد ع اول قیوددر که ارباب هیأت بر عمیق قیو
قازدیروب ایچنه کیروب آسمانه نظر ایدرلر تا که نجوم ثوابت وسیاره نك سیر وحرکتلری نه منوال
اوزره در کوروب کتابلره یازرلر اکا زیج دیرلر سال بسال اندن تقویم استخراج ایدرلر حالا استعمال

اولنان زیج اولغ بکك رصد یله استخراج اولناندر ق رعد م سکون عین مهمله ایله کوك
کورلدیسنه دیرلر اهل هیات دیرلرکه زمیندن صعود ایدن بخار ودخان میان ابرده محتبس
اولوب چقمق اقتضا ایتدکده بولودی خرق ایدر صدا اندن اولور قوللرینه دلیللری رعد اکثر
ایام بهارده واقع اولدیغی درکه فصل بهارده ارضك بخاری چقدیغیدرکه آنکله دخان هوایه
صعود ایدر اما اهل شرع سحابه موکل اولان ملکك اسمی رعددر بولودی امر خدای جهان آفرین
ایله سوق ایتدکده بولوتدن صدا ظاهر اولور دیرلر نظم مبینده ویسبح الرعد بحمده بوکا دلیل قطعیدر
ق رغند م فتح غین معجمه وسکون نون ایله صدای وحوش وسباع عموما وآواز پارس خصوصا
استاد رودکی بیت کرد روبه یو زواری یك رغند * خویشتن را شد بدر بیرون فکند ق رکبند م
سکون کاف فارسی وفتح باء موحده بعده سکون نون ایله فصاد طسمه سی که فصد محلنده قوله بغلارلر
لفظ مرکبدر رك ایله بنددن میرنظمی بیت کف رکزن بسمین بازو پیوند * در اندم رشتهٔ جان
کرد رکبند ق رکید م کسر کاف فارسی وسکون یای تحتانیه ایله غم والمدن ویاخود رنج وزحمتدن
آهسته ونرم سویلمکه دیرلر حکیم فردوسی بیت بکفت این وتیغ ازمیان برکشید * زخون
سیاوش فراوان رکید ق رمد م فتح میم ایله کوز آغریسی مریدر وفارسیده دخی مستعملدر
میرنظمی بیت رمد عارض شده در چشم بینا * زدرد حسرتش بکریست تنها ق رند م
سکون نون ایله بوزن بند بمعنی تراشد یعنی تراش ایدر یونار دیمکدر حکیم انوری بیت بشغالی
ازو فرو رند * بس چو زنار برمیان بندد ق رند م بوزن بند یدی معنایه کلور اول بمعنی سخن
حضرت مولانا بیت کفتار کمند یدکرو هیچ امان نیست * مجید میجید براستیزه مرند ید
ثانی رندیدن لفظندن اسم مصدر اولور تراش یعنی یونمق معناسنه اغاج اولسون غیری اولسون
حکیم انوری بیت روزکارت جکر نخواهد داد * خصم کو روز وشب جکر میرند * ثالث خوشبو
نسنه یه دیرلر نه اولورسه حکیم سوزنی بیت چو تند باد اجل کشت جان سپار عدوت * تو جان
فزای بروی نکار وبادهٔ رند * رابع بمعنی کرد یعنی توز که خاك رند دیرلر استاد رودکی بیت چو نور قبلهٔ
زردشت نوردوزخ تو * نشسته کردوی اندر مشك غالیه رند * سیف اسفرنکی بیت سمند
ترا باد درنو بهار * زکافور جولان دهد خاك رند * خامس بمعنی ربودن وزدیدن یعنی قاپمق
واوغورلمق حضرت مولانا بیت نفس موشی نیست از خود لقمه رند * قدر حاجت موشی را
هقلی دهند * سادس بر مقدار آجی اولان نسنه عموما مثلا هلیله ومازو وانار قبوغی کبی که اغزی
بورشدرر سابع دفنه یمشی خصوصا که عربیده حب الغار دیرلر ق رنك برآرد م یعنی شرمنده
کند خجیل ایدر وخجیل اولور بوکلمه درکه هم فاعل وهم مفعول اولور حکیم انوری بیت باغ وجود
از بهار عدل تو چونان * رنك برارد نکارخانهٔ چین را ق رواد م بوزن سواد بشته اولان
محله دیرلر مجمع الفرسده ارمق کناری که سبزه زار اوله ودخی بولانق آقن صویه دیرلر ضم رایله ده
روایت اولنمشدر ق روان آورد م یعنی عاقل ودانا واهل تجرید کذا فی المجمع معنای ترکیب
صاحب ریاضت اقتضا ایدر نتکم میرنظمی بیت علایق بریده زدنیای دون * روان آورد شد
باعلم مقرون ق ره آورد م بمعنی راه آورد مرقوم ابو المعانی بیت بمرده جان دهدم اینچنین
ره آوردش * پیام وصلت جانان که آمده به نسیم ق ره نورد م بمعنی راه نورد مرقوم غایت سرعتله

سرعتله یوریجی آت حکیم فردوسی بیت چرانندهٔ کرکس اندر نبرد * جهانندهٔ چرمهٔ ره نورد
ق ریبد م سکون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله بر صحرا اسمیدرکه ایرانیلرك تورانیلر ایله مشهور
جنکی اول صحراده واقع اولمشیدی حکیم فردوسی بیت چو کودرز نزدیك ریبد رسید *
برابر سپه را فرود آورید ق مع الراء المهمله * راستکار م طوغرو ایشلی واعمال صالحه صاحبی
ودیندار ومستقیم معناسنه ودخی هر ایشنه قادر وصنعتنده ماهر دیمکدر ق رام اردشیر م
بر شهرك اسمیدرکه اردشیر بنا ایلمشدر کذا فی المجمع ق رامشکر م میمك ضمی وکسریله ده جائز
وسکون شین وفتح کاف فارسیله بمعنی خنیاکر مطرب ونغمه پرداز معناسنه مسعود سعد سلمان
بیت عجب کرفلك شود مجلس * ماه ساقی وزهره رامشکر ق رامشخوار م کسر میم وسکون
شین وفتح خاء معجمتین وواو معدوله ایله موسیقیده بر نوادیدر ق رامر م فتح میمله بوزن ساغر
بر شهر اسمیدرکه انده بی نظیر کوزه وابریق ایدرلر کوزهٔ رامری وابریق رامری دیرلر غایت
پسندیده ومقبوللردر کذا فی المؤید اما مجمع الفرسده کسر میمله ضبط اولنمشدر ق راه آور م
یعنی یولجی معنای ترکیب یول کتوریجی دیمك اولور میرنظمی بیت چو راه آورم آمد
زسویش * رسد بوی وفا جانا زکویش ق راهبر م قولاغوز عربیده دلیل معناسنه معنای
ترکیب یول ایلدیجی دیمك اولور خلاق المعانی بیت برین صفت که توکم کردهٔ طریق نجات *
زپیروی بزرکان راهبر یابی ق راهدار م بمعنی باجدار ودخی راهزن یعنی باج آلیجی ویول کسیجی
معناسنه در راه بند دخی دیرلر ق راهکذار م سکون ها وضم کاف فارسیله یول اوغراغی وصو
کچیدی معناسنه که راه یول وکذر کذشتن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور ابو المعانی
بیت سیل سرشك چشم حزین راهکذار نیست * در بحر خون کشتیٔ تن را قرار نیست *
ق راه کستر م ضم کاف فارسی وسکون سین وفتح تاء مثناة ایله زیاده اشکون آته وقاطره
ودوه یه دیرلر زین الدین سنجری بیت دران ره چنان راه کستر براند * که وهم از پیش چند منزل
بماند ق راهوار م یعنی یورغه آت که چاپقون دخی دیرلر میرنظمی بیت ریز او راهوار خوش ق
رفتار * بود درپی صبا اندید غبار ق رخشکر م سکون خا وشین وفتح کاف فارسیله بمعنی
خنیاکر وله بیت ساخت دران مجلس عشرت فزا * بود درو رخشکر خوش نوا ق رخوکره م
ضم خا وفتح کاف فارسیله یاوریجی ویرتق کوزیجی که رفو کرور کوکر دخی دیرلر ق رزبو م سکون
زاء معجمه وضم باء موحده ایله باغ بودایه جق کوچك اکری دمور که طهره دیمکله معروفدر رز اوزم
چبوغنی وبر بریدن دن مشتق اسم فاعلدر ق رزمکیر م سکون زا ومیم ویای تحتانی وکسر کاف
فارسیله شهور وسال ملکی دن اون برنجی کونك اسمیدر میرنظمی بیت بروز رزمکیر مشو رزم
ساز * بکلشن رو وبزم عشرت بساز ق رستار م بوزن دستار رستکار لفظندن اختصار
اولنمشدر شاه ناصر خسرو بیت کرهمی کوید که یك بدرا بدی هم یك دهم * بازچون کوید که هرکز
بدکنش رستار نیست ق رستکار م سکون سین وتا وفتح کاف فارسیله بمعنی خلاص یافته
شیخ نظامی بیت سکالندهٔ کاروان وقت کار * زدشمن بد شمن شود رستکار * ونیکوکار معناسنه
حکیم فردوسی بیت بترس از خدا ومیازار کس * ره رستکاری همینست وبس ق رشك آور م
سکون شین وکاف موقوفله حسود معناسنه در بعض محلده غیرت چکیجی معناسنده استعمال

اولنور ابوالمعانی بیت رشکم ایدچون ببینم یار با اغیار بود * هرچه باد آباد یا اغیار یا خود
میکشم ئ رفتار ع یوریمك وصالنمق معنالرینه مثال اول مولانا عرفی بیت میروی باغیر
ومیکویی بیا عرفی توهم * لطف فرمودی بروکین پای را رفتار نیست * مثال ثانی ابوالمعانی
بیت بعاشق جور کردن شیوهٔ دلداری باید * کشد کر چشم خونی خنجر پرکاری باید *
خرامیدن نداند هرسهی قد از سر عشوه * بان حسن کاوسو زاینچنین رفتار می باید ئ رفوکر ع
ضم فا و فتح کاف فارسیله یرتق دیکیجی وکوزه یجی معناسنه وله بیت شود دست تمنای وصالت *
رفوکر چاك سینهٔ دل ئ رکوکر ع اول کاف عربی ثانی کاف فارسیله یعنی رفوکر مرقوم
ئ رمیار ع سکون میم وفتح یای تحتانیله چوبان معناسنه در رامیار دخی دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری بو معنایه حکیم نزاریٔ قهستانی بیت منم رمیار بابت ای رمیده * که سازم خاك پایت کحل
دیده ئ رنجبر ع کار و کسب ایدن کمسنه معنای ترکیب زحمت چکیجی اکرچه بر ضم بایله کرك
ایدی که بردن لفظندن مشتق اسم فاعل اولور ولکن تلفظده نوع ثقلت اولمغین بای مفتوح ایدیلر
ئ رنجور ع خسته و علیل معناسنه مثال اول میرزا فصیحی بیت خون میچکد ز ناله فصیحی مکر
اجل * پیکانم امشب از دل رنجور میکشد * مثال ثانی ابوطالب کلیم بیت شب تاریك و بیم وراه
بس دور * ازان کردیده ام زینکونه رنجور * وابنه زحمته مبتلا اولانه دیرلر میر نظمی بیت مکن
یاری بهر رنجور رواپشت * که کردد مر ترا رسوای عالم ئ رنك آور ع حیله کار و محیل اولانه ده
دیرلر و صحیح لونی اولان نسنه یه ده دینلور ئ روار ع محبوسه خدمت ایدنلر یعنی زندانلر کذا
فی المجمع ئ روزنك سر ع سکون واو و کاف وفتح زا و نون و سین ایله باشده اولان استخوان نرم ترکیبده
کسرتین ایله ایك دیرلر ئ ره آور ع راه آور مرقومدن اختصار اولنمشدر ئ رهبر ع راهبر
مرقومدن مخففدر قولاغوز معناسنه خواجه حسین ثنائی بیت رهنمای رهی که سخنی آن *
هرقدم پای رهبر انداز د ئ رهدار ع مختصر راهدار مرقومدر ابوالمعانی بیت زده راه دل و صبر و
شکیبم * دو چشم شوخ او رهدار بود ست ئ رهکذار و رهکذر ع راهکذار مرقوم کبی در خواجه
حسین ثنائی بیت چون ابر در نثار بهر در که بکذری * تا حشر بهره یابد ازان رهکذار دوست *
ئ رهوار ع راهوار مرقومدن مختصر در یورغه آت معناسنه میرخسرو بیت به ارغنان
ادب در کشم درین میدان * که نه تشیب و فرازش بپای رهوارست ئ مع الزاء المعجمة ع راز ئ
یدی معنایه کلور اول سر معناسنه کر کسه قولا اولسون بیت کنکر طاقش بزبان دراز *
پیش فلك کفته سخنهای راز * و کر کسه فعلا اولسون بیت چو آمد برین روزکار دراز *
سپهر آن زهر کس که میداشت راز * کلا الحالتین معنای اختفا لازم اولمغین مقابلی آشکار
اولور نته کیم بو بیتده واقعدر بیت کذشت اندران روزکار دراز * که میکرد کش آشکار او راز *
کاهی مبالغه قصد اولنور راز نهان دیرلر ثانی رنك در لون معناسنه رنکین ایتمکه امر ایدوب راز
دهی دیرلر فخر کورکانی بیت همیرفت از زمین بر آسمان کرد * تو کفتی چاك جامه راز میکرد *
ثالث بمعنی خارپشت یعنی کرپی ملك الشعرا حکیم روحانی بیت چون کرد سوی روز و شب تار
ترکتاز * در خس کشید روز سر از بیم شب چو راز * رابع با لحق ایله یاپان دیوار دیرلر استاد
عسجدی بیت بیکی تیر همه فاش کند راز حصار * و بر و کرده بود سنك بجای کل راز * کذا

کذا فی تحفة الاحباب خامس بر شهر یا خود بر قصبه آدیدر که امام مفسر فخر رازی اول
قصبه دندر میرخسرو بیت بهر سوی رازی شده کارساز * ملك زادهٔ کارفرمای راز *
بو بیتدن شهر اولدیغی فهم اولنور سادس فرهنك جهانکیریده شهر سبزوار بر فرسخ یرده واقع
بر قریه اسمیدر سابع بر کتاب حاشیه سنده امام فخر رازینك خطیله تحریر اولنمشدر که زمان
سابقده ایکی شهزاده وار ایدی برینك نامی راز و برینك نامی ری ایدی اتفاق ایله بر شهر بنا
ایلدیلر هر بری کندو نامنه مضاف ایتمك مراد ایلدی میانلرنده منازعه واقع اولوب محاربه یه
مؤدی اولدقده عقلای وقت و مدبران امور مملکت بویله معقول کوردیلر که شهری برینك اسمنه
مضاف و اهل شهری برینك نامیله ملقب ایلیه لر بناء علی هذا شهره ری و اهل شهره رازی تسمیه
ایلدیلر اما عربیده رأس البنایین معناسنه در حکیم سنایی بیت جان بدانش کن و زین تا شوی
زیبا از آنك * زیب کی کیرد عمارت بی نظام دست راز ئ راز بجیز ع مؤلف لغتك بری راز لفظی
بناء معناسنه بجیزه مضاف ایدوب بو بیتی قولنه شاهد ایراد ایتمش * مصرع * در بر و کرده بود قیر
همی راز بجیز * اما بو قولك صحتی مشکو کدر ئ راویز ع کسر واو و سکون یای تحتانیله علف
شتر معناسنه که شتر غار دخی دیرلر آنك کو کنی ترشی ایدرلر اعلا اولور ئ راموز ع ضم میمله یعنی
ناخدا یعنی کمیجی عربیده ملاح دیرلر شیخ آذری بیت تن چه کشتیست اندرین دریا * رهبر و بادبان
و فضل و عطا * هست راموز مرشد کامل * که برد مر ترا سوی ساحل ئ رامهرز ع سکون میم
وضم ها ایله اهواز ده واقع بر شهر آدیدر زمان قدیمده سمکان دیرلر ایدی ئ راه شبدیز ع خسرو
پرویزك مشهور باریدی مصنفاتندن بر لحن اسمیدر شیخ نظامی در صفت باربد بیت هران شب
کو کرفتی راه شبدیز * شدندی جملهٔ آفاق شبخیز ئ رز ع اوج معنایه در اول درخت
انکور و انکور معناسنه در استاد فرخی یعنی درخت انکور بیت اکر مخالف تو رز نشاند اندر باغ *
بوقت بار عنا بردهد بجای عنب * حکیم سوزنی یعنی انکور بیت به پیش لفظ او شکر چنانست *
که اندر پیش شکر غورهٔ رز * شرابه دختر رز دیرلر تاك معناسنه اولان اوزم چبوغی رز
اولمق مناسبتیله اقربدر زیرا اوزم چبوقدن طوغر شیخ عبد السلام پیامی بیت صد طفل
فرح دختر رز زاده بعقدم * آن نطفه که غم زاید از و در کرم نیست * اوزم دختر رز اولمق بو بیتده
واضحدر حکیم انوری بیت دختر رز که تو بر طارم تاکش دیدی * مدتی شد که در اونك سرش
در کینست * ثانی باغ معناسنه حضرت مولانا بیت از ره رخنه چو دزدان برز خود در فتم *
همچو دزدان شکر از کلبن خود میچیدم * شیخ نظامی بیت چو سیب سرخ رخ در دست شاهان *
نه سیب رز بود سیب صفاهان * ثالث رنك یعنی لون بویا جیه رنك رز دینلدوکی بوندندر رشید الدین
وطواط بیت بدو دار جامه که ای رنك رز * تو این را بر نك رخ من بروز * شیخ نظامی بیت
کسی را که جانش با هن کرزم * بسی جامها در سکاهن رزم * حکیم خاقانی بیت سرانکشت میرزد
بی بی * برمه انکشت میکرد بی بی * از پی پك فشاند و یم جامه * لاجوردی همی رزد
بی بی ئ رسنباز ع یعنی جانباز ایپ اوزرنده اوینادوغندن رسن ایله بازی ترکیب ایدوب
تسمیه ایتمشلر کمال خجندی بیت چون رسنباز که جان بازد و هم سر و تن * من بزلفت سر و جان
نیز چنان خواهم باخت ئ رشکر ع سکون شین معجمه و فتح کاف فارسیله یعنی زاك که معربی

شب

زاجد رمرکبك برجزو یدر رشمیز سکون شین ویای تحتانی وکسر میمله اغاج بر برقور دجغز در
عربیده ارضه دیرلر فتحات ثلثه ایله کذا فی المجمع رعد انداز یعنی طوب وطوب آتیجی
بومعنی بو عبارته استعاره طریقیله در رعد مثال کورلدی ایله صد اویردوکی جهتدن رمز
سکون میمله اول اشارته دیرلرکه کوز ایله یاخود برمق ویا دوداق ایله حاصل ایهام ونزاکت ایله
اوله عربیدرکه شعرای عربك شعرلرنده چوق . بولنورکوز ایله اشارتده بدرالدین یوسف
بن لولو بیت وقد لاح فی اجفانه السحر ظاهرا * ولکن فی توجیه الحاظه رمزا رنکامیز
برقاج لون اولان نسنه که مختلط الالوان معناسنه ودخی استعاره وجهی اوزره نسنه دن خبردار
ودخی دوستلغی محکم اولمیان کسنه یه دیرلر ابو المعانی بیت بادوستان یکرنك شود رراه رنکاورمرو*
باشد درونت صاف وچون پرنقش ورنکامیز مشو رنکرز سکون نون وکاف فارسی وفتح راء
مهمله ایله بویاجی معناسنه عربیده صباغ دیرلر خواجه سلمان بیت تابادخزان رنکرز رنکرز انست*
کوبی که چمن کارکه رنکرز انست رواز بوزن جواز یعنی روا رمرقوم که خدمتکار محبوسلندر
کذا فی المؤید مع الزاء الفارسی * راز چاج که خرمن یرنده غله صماندن چیقد قدن یغلمش
اوله ابو المعانی بیت براژ صبرو دل آتش زده عم * همیسوخت حاصل ومحصول امید رژ
غضب وقهر معناسنه شاعر بیت نباشد درجهان هرکز پسندی * زبد خلقیست یعنی
رژنده * مع السین المهمله راس ریواس الفاظ مترادفه دندر باب الدالده ذکر اولان
داس دلوس کبی وتورت مرت وخردمرد قبیلندندر ابو المعانی بیت صفات حاسد او بود
داس دلوس * که بود راس بریواس دشمن منحوس راس کانجك دیدکلری جانوردرکه
اصل اسمی راسودر واوی ترخیم اولنمشدر وفرهنك جهانکیریده راه معناسنه مرویدر
رس بش معنایه کلور اولا رسیدن لفظندن صیغه امر ووصف ترکیبی اولور مددرس
وفریادرس کبی امر معناسنه اولدقده ایرش دیمك اولور شیخ ابو سعید ابو الخیر بیت یارب
تو بفریادمن بیکس رس * لطف وکرمت یارمن بیکس بس * هرکس بکسی وحضرتی می نازد*
جز حضرت تو نیست من بیکس کس * ثانی فرهنك جهانکیریده رسن وکمند معناسنه شمس
فخری بیت ازموی زنخ دشمن شه راهلاك آرد * هنکام خفه کردن واو کشتنش رس * ثالث
سرحد عجمده بر نهر عظیم آدیدرکه ارس دخی دیرلر رابع نقره وطلا ومس وسیماب وسائر فلزات
معناسنه درزبان هندیده دخی بونلره رس دیرلر خامس مؤید الفضلاده یعنی کاوبند زنان که عود نلر
انجو ولعل وزمرد ایله مشبك دیزوب بوغازلرینه بغلرلر عربیده سین مشدده ایله بش معنایه کلور
اول اصلاح ایلمك ثانی افساد ایلمك معناسنه اسماء اضداددن اولور ثالث بر نسنه دن خبر وحکایت
معناسنه رابع اول علت حما خامس اسم جبلدر یعنی اول شیخ یحیی البوصری فی نعت الرسول
بیت یامن رست وسمت قواعد دینه * وبه هوی اس الضلالة زاحا رماس فتح میمله
مصطکی سافز یدر کذا فی فرهنك جهانکیری رمس سکون میمله خاك معناسنه در ایضا
منه رواس فتح واو ایله صوتره سیدر شاعر بیت شود باغبان دلخوش وروی شاد *
که درباغ روید رواس ورشاد * مع الشین المعجمة رادمنش کریم الطبع معناسنه درکه راد
سخاوجوانمرد ومنش طینت وجبلت معناسنه در کذا فی شرفنامه بو معنایه رکن الدین

رکن الدین بکرانی بیت رادمنش پیرجهان دیده * درهمه اخلاق پسندیده راست
روش درست حرکت ایدیجی مستقیم الاوضاع معناسنه در ودخی بهرام کورك وزیری نامیدر
ظالم ومردم آزار اولدوغی اجلدن بهرام انی قتل ایلدی کذا فی المجمع راش بوزن ماش غله
انباری معناسنه درکه چاش دخی دیرلر کذا فی نسخه میرزا ابراهیم رامش کسر میمله درت
معنایه کلور اول یعنی سرود ایرلمق که ایرلاینه رامشکر دیرلر حکیم اسدی یعنی سرود بیت زکوش
وتبیره برآمد خروش * جهان پرشد از رامش ونای ورود * ثانی یعنی عیش وطرب شیخ نظامی
بیت زمین بوسید شیرین کای خداوند * زرامش سوی دانش کوش یکچند * ثالث فکر ورای
معناسنه استاد لطیفی بیت هرانشه که بارای ورامش بود * همه ملك منقاد ورامش بود *
رابع فرهنك جهانکیریده چونکه ساز ونغمه باعث آرامش در یعنی سبب راحت وقراردر اکا بناء
سرود ونغمه یه رامش وسازنده یه رامشکر دیرلر استاد منوچهری بیت زرامشکران رامشی کن
طلب * که رامش بود نزد رامشکران * منقولدرکه نوش الروانك نقش مهری بو عنوانله قازلمش
که * راه بسیار تاریکست مراچه بینش * عمرد وبار نیست مراچه خواهش * مرك درقفاست
مراچه رامش رخش سکون خاء معجمه ایله التی معنایه کلور اول رستمك مشهور آتی
اسمیدر شمس فخری بیت کمین بنده شه بود روز رزم * اکر زنده کرددخداوند رخش * فرهنك
جهانکیریده مسطوردرکه رستمك کندویه مخصوص اولان آتی سرخ رنك وبنك بنك بیاض ایدی
وابرش دیدکلری آتك دولی ایدی که فردوسی اکا پور ابرش دیر بیت همی رخش خوانم که پور
ابرش است * برفتن چو آب وبتك آتش است * مجمع الفرسده هرکلکون آته رخش دیرلر
رستمك آتی اول طونده اولمغله رخش دیدیلر حکیم اسدی بیت زبس سرکه کزرش زتن کرد
بخش * زمین کشت کلکون وخورشید رخش * غلبه استعمالله کیدرك مطلق آت
معناسنه اولدی هرنه طونده اولورسه میر نظمی بیت رخش دولت همیشه درزین باد*
نروآداز کفش عنان مراد * وشعرا مقام توصیفده ممدوح آته استعاره طریقیله رخش دیرلر
حکیم خاقانی بیت آن رخش که روح برنشسته * بر آخور تو طویله بسته * ثانی تحفة
الاحبابده یعنی قوس قزح مرویدر قرالاوی بیت میغ چون ترکی آشفته تیرانداز ست *
برق تیرش بود ورخش کمانش باشد * فرهنك جهانکیریده دخی بو معنایه روایت اولنمشدر وبو
ایکی بیت ایراد اولنمش سنجری بیت میغ چون ترکش واو تیر انداز * برق تیر است ورا رخش
کمان * رشید الدین وطواط * زبستان طبعش نشا نیست خلد * زایوان قدرش
مثالیست رخش * مجمع الفرسده بو بیت شمس فخریدن نقل اولنمشدر ثالث ضیا ویرتو
معناسنه در شمس وقمر شعاعی کبی درخشیدن لفظندن مشتق اولور استاد عنصری بیت
چوخون دشمن اوشد بحر مغرب آب * فکند تیغ یمانیش رخش درعمان * بو معنایه مؤید
شمس فخری بیت روی مریخ زرد کردد اکر * افکند بر سپهر تیغ تو رخش * رابع عکس
معناسنه که بر نسنه نك ویاخود آدمك صورتی صوده وآیینه ده ومصیقل نسنه لرده کورینور
کذا فی فرهنك میرزا خامس یعنی دورنك سپید وسرخ کبی وغیری حکیم فردوسی بیت ببخشای
برمن تو ای دادبخش * که از خون دل کشت رخسار رخش * سادس فرهنك جهانکیریده

یعنی فرخ وفرخنده ومبارك معناسنه‌در ن رش ع طقوز معنایه‌کلور اول برفرشته اسمیدر که
روز رشده واقع اولان امور وتدبیر مصالح اکا متعلقدر ثانی هرماه شمسی نك اون سکزنجی کونی
اسمیدر بوکونده احبا ودوستان ایله عیش وصحبت مناسب در اما سفر ایتمك ممنوعدر حکیم
فردوسی بیت چو هور سپهر آورد روز رش * تر ازنده کی باد پدرام وخوش * واستاد عنصری
بیت درآمد در آن خانهٔ چون بهشت * بروز رش از ماه اردی بهشت * ثالث بر قسم جامهٔ
ابریشمی درکه غایت لطیف وقیمتلو در رابع ارش معناسنه که بر مقلر اوجندن درسك باشنه
وارنجه بو ایکی معنایه کمال اسمعیل بیت چو شاه خلق تو عرض سپاه لطف دهد *
سلاحدار ارش سوسن کاش سپرکش باد * اکرچه دامن کوهست جای پرورد رش * بساط
کوه که خارست اطلس ورش باد * بپای همت عالی اکر به پیمایی * چهار طاق فلك جمله کم
زیك رش باد * خامس مجمعده قارش معناسنه که عربیده شبر دیرلر کسر شین وباء موحده
ایله حکیم اسدی بیت برانگیخت ان بارهٔ آتشی * بکف اندرون نیزهٔ چل رشی * وشاه ناصر
خسرو بیت یکی کوه دان مرمرا پر زکوهر * بمن پایه پایه برآیند رش رش * سادس
زمین که پشته پشته اوله منجیك بیت هرچه خواهد بده که کمتر زبانست * دیه رمینه نه کند
دانه ونه رش * سابع بر نوع خرمادرکه بالیده وسیاه اولور کذا فی شرفنامه ثامن فرهنك
جهانکیریده بمعنی سیماب که جیوه وژیوه دخی دیرلر تاسع بر نوع انجیردر عربیده تشدید ایله باران
اندك وریزه که رشاش جمیدروصو سپمك معناسنه دخی رشاشه دیرلر ن رفش ع سکون
فایله درفش لفظندن اختصار اولنمشدر بیرم معناسنه سراج وکفشکر آلتیدر ن رندش ع
سکون نون وکسر دال ایله رندیدن لفظندن اسم مصدردر برادهٔ چوب وغیری یعنی یونقه که
اغاجك وغیرك اوله رنده اغزندن چقار ن رنکرش ع سکون نون وکاف ایله ابریشم فروش
وابریشم تاب یعنی ابریشم صانیجی وابریشم بوکیجی کذا فی فرهنك میرزا ابراهیم ن رنك فروش ع
یعنی ابریشم فروش کذا فی فرهنك جهانکیری ن رواش ع بمعنی رواج یعنی برنسنه قیمتلو
وبهالو اوله شاعر بیت چو ارباب صنعت که ماهر شوند * همی بایدش کار خود در رواش *
ن روان بخش ع برفرشته درکه علم لدن انك الندهدر عربیده اکا روح القدس دیرلر کذا فی
فرهنك جهانکیری ن روایش ع بمعنی رواج هرنکه رایج اوله ن روش ع کسر واو ایله اوج
معنایه در اول رفتن لفظندن مشتق اسم مصدردر ثانی عادت وطرز واسلوب ثالث
باغ اراسنده اولان راهرو حکیم ازرقی بیت چمنهای اورا زنزهت ریاحین * روشهای اورا
بخوبی صنوبر ن مع الصاد رقاص ع سماع ایدیجی ودونه‌رك اوینایجی معناسنه عربیدر
ن رقص ع سماع ودونمك محمد استعلو بیت همچو کشتی رقص میکردم درون اشك خویش *
در دل هر قطرهٔ صد بحر طوفان یافتم ن مع العین * ربع ع فتح باء موحده ایله خانه وسرای
ومنزل معناسنه که ربع والطلال دیرلر مربع مثله والطلل کالوشن والجمع اطلال
وطلول وربع بستانسرای معشوق معناسنه مشهور اصطلاحدر وطلل کالبد معناسنه
بودخی اصطلاحیدر مثنویده حضرت مولانا قدس سره بیورر بیت چون عرب با ربع
واطلال ای ایاز * میکشی از عشق کفت خود دراز * بویتده ربع سکون باء ایله واقع اولمش

اولنش مفتوح اولسه نا موزون اولور ن مع الغین راغ ع طاغ دپه‌سی وطاغ اتکی اولمق اوزره
روایت اولنمشدر شمس فخری بیت کرباد خلق کنی اندر میان دین * چون باغ در بهار شود کوه
ودشت راغ * بویتده سبزه زار وتفرجکاه اولمق مناسبدر راستادلطیفی بیت کجا باغ بودی
همه راغ بود * کجا باغ بینی همه زاغ بود * وصحرای سبزه زار ودامن کوه معناسنه حضرت مولانا
بیت ای نو بهار حسن بیا کان هوای خوش * برباغ وراغ وکلشن وصحرا مبارکست * کذا فی
فرهنك جهانکیری ومجمع الفرسده زمین نشیب وفراز که چمنزار وشکوفه زار اولوب مرغزار
وتفرجکاه معناسنه در خلاق المعانی بیت تا ران مرکب توپی سپرد * همه تن روی کشته
لاله راغ * مع الفاء ن راف ع اطبا بسباسه دیدکاری دارودر بو بارس دخی دیرلر ن رجاف ع
فتح جیم ایله آواز کوس معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ن رف ع اولر ایچنده دیوار
مخلد قلری انسیر تخته که عربیده وترکیده رف دیرلر مولانا هاتفی در معراج حضرت رسول
علیه الصلوة والسلام بیت همانجا براق از دویدن بماند * که روح الامین از پریدن بماند *
پس انکاه رفرف کرانمایه شد * رف خانهٔ مکمنش جای شد ن رفاف ع فتح فا ایله حنا
معناسنه میر نظمی بیت به پیرایه خودش تزیین کردند * دو دستش با رفاف رنکین کردند *
ن مع القاف * راوق ع کوچ بالندن صیزیلوب اقان صاف بال که عسل مصفادیرلر
ترکیده رواق بال دیرلر شمس فخری بیت نکر که چون بود احوال عیش آن بدبخت * که شهد
فائق اوشد زر اوق کوذ آب * وشرابك وشربتك سوزیلوب صاف اولانه دخی دیرلر
خواجوی کرمانی بیت ای ساقی سوفی بیاران آفتاب راوقی * باشد که در چرخ آوریم ان ماه
سیمین ساقرا * وصاف شرابه دیرلر خواجه سلمان بیت وانکه زرآوق عنبی پیشش آورم *
قرابهٔ زجاجی راوق فشان چشم * اصل فارسیسی راوکدر کاف فارسیله تعریب ایدوب راوق
دیدیلر ن رزدق ع سکون زاء معجمه وفتح دال ایله بمعنی صف که رسته دخی دیرلر مثلا بربری
یاننه طورمش آدم وصره ایله دیکلمش اغاج وامثالی نسنه لرده استعمال اولنور
ن رق ع جیران دریسندن وقیون وکچی دریسندن پرداخت ایدوب کاغد کبی ایدرلر اوزرینه
یازو یازیلور ابو المعانی بیت میشود حال دل افتاده ظاهر کر رسد * خاکپایش راوق
رق داد خواه عاشقان ن رمق ع فتح میم ایله بقیهٔ روح دیدکن قسمی بیلك بیت با کم از
کشته شدن نیست ازان میترسم * که هنوز رمقی ماند وقاتل برود ن رواق ع چارطاق
وقپواوکارنده اولان سچاق وصوندرمه وبعض دیرك اوزرنده قپو اوکارنده اوسنی اورتیلی ایدرلر
خواجه حافظ بیت رواق منظر چشم من اشیانهٔ تست * کرم نما وفرود اکه خانه خانهٔ تست
ن رونق ع سکون واو وفتح نون ایله لطافت وپراشق معناسنه شاعر بیت غمکین نشود طبع کل از
نالهٔ بلبل * فریاد که از رونق بازار کریمست * وحسن وزینت معناسنه خواجه حافظ بیت
رونق عهد وشباب است دکر بستان را * میرسد مژدهٔ کل بلبل خوش الحان را * میر نظمی
بیت رونق حسن توای رشك جهان * کرده آشفته نکه دیدهٔ جان * مع الکاف ن راك ع
قوج که ایری بوینوزی اولور کندوکبی قوج ایله جنك ایدر منصور شیرازی بیت بتافت بازوی
حکمت به پنجهٔ قوت * زموی کردن شیر ژیان قلادهٔ راك * فرهنك جهانکیریده کاسه

معناسنه ده مرویدر ﴿ رامك ﴾ بر ترکیبدر دفع اسهال ایچون ایدرلر مازو و پوست انار و صمغ
و عسل ایله ایدرلر ﴿ راوك ﴾ فتح واو ایله صافی و سوزلمش شراب و عسل و شربت و غیرهم
معربی راوق در بمعنی بادهٔ صاف ظهیر فاریابی بیت بکذشت ماه روزه بخیر و مبارکی * پرکن قدح
زباده کارنك و راوکی * بو معنایه اثیر الدین آخسیکتی بیت همی تا بیفزاید از بزم رامش *
همی تا بیفزاید از راست سلمك * دولت همرهی زهی باد دائم * کفت همدم باده باد راوك
﴿ رجعك ﴾ سکون جیم و فتح عین مهمله ایله ککرمك آروغ و آجل معناسنه رچك دخی دیرلر
﴿ رچك ﴾ ضم جیم ایله ککرمك رجعك معناسنه طیان مرغزی بیت ببندد دهان خود از
فرط بخل * که بر ناید از سینهٔ اورجك ﴿ رستاك ﴾ سکون سین و فتح تاء مثناة ایله بوزن
افلاك اغاجدن بتمدن تازه بتن فلسکه عربیده علیان دیرلر تحفة الاحبابده شین معجمه ایله مرویدر
﴿ رمزك ﴾ سکون میم و فتح زای فارسیله اوج معنایه در اول مجمع الفرسده کناه ایتمك
معصیت معناسنه ثانی بمعنی لغزیدن یعنی سورچمك عربیده زحلوقه دیرلر ثالث فرهنك
میرزا ابراهیمده بمعنی انداختن برافق معناسنه در ﴿ راك ﴾ غضب و تهور ودخی حدت طبعدن
کند و کندوایله سویلنمك زای فارسیله ده مرویدر کذا فی المجمع بو معنایه میر نظمی بیت بکن
زندکانی بالطف و خوشی * که بد خلق باشد راك و سرکشی ﴿ رمك ﴾ بوزن نمك بمعنی رمه
یعنی سوری هر نوع حیوانك کذا فی المجمع ﴿ رنك لاك ﴾ للك بویاسندن اولان سرخ رنك
معناسنه در ترکیب اقتضاسیله رنك معلوم ولاك للك درکه عربیده و ترکیده للك دیرلر ﴿ مع الکاف
الفارسی * رامشك ﴾ کسر میم و سکون شین ایله رامشکر لفظندن ترخیم اولمشدر مغنی
و مطرب معناسنه ﴿ رشك ﴾ سکون شین معجمه ایله غیرت و حسد معناسنه میرزا حسابی
برحسابی رشك دارد مدعی خوش حالتست * رشك می برد ست برحسر تکش دیدارهم *
حضرت مولانا قدس سره بیت یك رهان خواهم ببهنای فلك * تا بکویم وصف آن رشك
ملك * بر نوع حسد نامردود وار در ترکیده کونی و عربیده غبطه دیرلر زیرا حسد ایله غبطه نك فرقی
بودر که حسد اخرك نعمتی زوالنی استمك و غبطه آخرك نعمتی کبی کندونك دخی اولدوغن استمکدر
شمس فخری بیت حاتم طی و برمك اندر کور * از تو کشتند غرق خوی ورشك * و بر معناسی
دخی تخم سپش معناسنه در ابو الخطیر بیت مخرج کند جهنم دهنش * محشر رشك سپش
پیرهنش * سپش کسر سین ایله بذر قطونادر ﴿ رغنك ﴾ فتح غین معجمه و سکون نونله کوز
اوجی معناسنه و کوز اوجیله باقمه دیرلر میر نظمی بیت کشته حال دلش بشیوه تباه *
که برغنك دکر نکرد نکاه ﴿ رك ﴾ طمر عربیده کسر عین ایله عرق دیرلر خواجه حسین ثنائی
بیت فسرده که بخصم تو کرد خون دکر * رکش درون جکر کرد کار چوبهٔ تیر * وله بیت رکزن
از هر رکم که کاوش کرد * جای خون کوهر مذ آب کرفت * و بد اندیش اولانه بدرك دیرلر پرامز
صانچی دیمك اولور ﴿ رنك ﴾ اوتوز اوج معنایه کلور ۱ معروفدر لون معناسنه محتشم
کاشی بیت عدد رنك بو العجب هست در حسن لیك از انها * بالا تر از سیاهی بالای چشم ابرو *
۲ حصه و نصیب معناسنه حکیم سنائی بیت انده خال و غم غم بکذار * تا شوی شاد خوار
و برخوردار * چون زرت باشد از تو جوید رنك * چون بوی مفلس از تو دار دننك * رضی

الدین نیشابوری بیت در ثنای منت از ان رنکست * کر تو بودی کرم همی آید *
۳ بمعنی عیب حکیم سنائی بیت نفس تست انکه کفر و دین دارد * لاجرم چشم رنك بین داری *
٤ بمعنی رنج و محنت حکیم سنائی بیت آنکه بی رنك زد ترانیرنك * هم تواند که داردت بی رنك *
٥ بمعنی قوت استاد عنصری بیت بعذ زاهمان جامهٔ جنك داد * پلنك در آ کاه را رنك داد *
استاد فرخی بیت مبارزی که بمردی چیره دستی ورنك * جوار یکی نبود در میان بیست هزار *
٦ بمعنی جان روح معناسنه استاد عسجدی بیت چو آمد که زادن زن فراز * بکشکینهٔ
کرمش آید نیاز * من و زن دران خانه تنها و بس * مرا کفت کای شوی فریادرس * اکر
شور پای بجنك آوری * من مرده را باز رنك آوری * ۷ بمعنی شتر قوی که نتاج ایچون
بسلرلر یعنی دیشی دوه یه اشور مق ایچون استاد فرخی بیت کاروانی بیسرا کم داده جمله
بارکش * کاروانی دیکرم بخشید بختی جمله رنك * ۸ النون معناسنه شیخ نظامی بیت
یکی انکه سیران مکوشند سخت * که ترسند از ایشان ستانند رخت * دکر انکه تا سیری
آید بجنك * دو دستی زند تیغ بر بوی رنك * ۹ بمعنی نفع حکیم خاقانی بیت ببوی از تو
شدم قائم و عمی دائم * که هیچ رنك مرا از توجز که بوی تو نه * ۱۰ بمعنی حالت و احوال ابو العباس
بیت ز فروغش بشب تار شده نقش نکین * ز سر کنکره بر خواند مراد ر رنکا * ۱۱ بمعنی
چاره که نزاکت ایله اوله حکیم اسدی بیت من آورا چکویم چه رنك آورم * که تا دست وی زیر سنك
آورم * ۱۲ طمع و امید معناسنه که رنکی بد و دارد دیرلر استاد عنصری بیت بهیچ روزی
تا در ان نه بینی سود * بهیچ کس نروی تا دران نداری رنك * ۱۳ بمعنی ژنده که یعنی خرقه
و جامه در اثیر الدین اخسیکتی بیت ازان پوشی تو رنك ای از خدا دور * که تا کویند این مرد
خدا پرست * بو معنایه میر خسرو بیت اکر بارنك پوشان صفا یکرنك شد مردی * چنان
باید که از خاطر دو رنکی را برون آرد * ۱٤ بمعنی طرز و روش و مانند و شبیه حکیم ازرقی بیت
بریخت برك کل مشکبوی پروین رنك * چو شکل پروینی بر آسمان کشید اشکال * ۱۵ بمعنی
بز کوهی یعنی طاغ کچیسی حکیم سوزنی بیت تا شاخهای خود بکمانات کنند وصل * تیر ترا بدیده
پذیرنده غرم و رنك * حکیم اسدی بیت بنقاشی نوك تیر خدنك * تهی کرده صحرای چین
واز رنك * اثیر الدین اخسیکتی بیت جهان روبهٔ دستان چه سك بود که کند * بعهد توز
هرون شیری و برون رنکی * ۱٦ بمعنی مکر و حیله رفیع الدین لبنانی بیت برنك عارض
و دستان زلف بردی دل * که هست مایهٔ جادو و چیز حیات ورنك * حکیم ازرقی بیت
مشعبد آمد و آوازداد در دل کوه * چو وهم مرد مشعبد همی نماید رنك * ۱۷ بمعنی رستن
یعنی بتمك مثلا خود رو اولان نباته خود رنك دیرلر حکیم ناصر خسرو بیت رنك جو خوردن
کرفت لالهٔ خود رنك * شش مه نبول خو رد دارد دندان * ۱۸ بمعنی خوبی و نیکی حضرت
مولانا بیت چون کم نشود سنکت چون بد نشود رنکت * بازار مرا دیده بازار د کر رفتی *
۱۹ بمعنی خوشی استاد فرخی بیت بهزار اسب فزون از دو هزار اسب کرفت * همه را تو شده
از خون خداوندان تنك * رنك از و همه کردد و بی رنك شود * چون برآرامکه شیر بکرداند
رنك * ۲۰ بمعنی بخلت و شرمندکی کمال اسمعیل بیت زناز کی رخ معنی او چنان روشن * که رنك

آردار اولالههای نعمانی * ٢١ یعنی خون یعنی قان میرخسرو بیت شاهان کدبکینه برستیزند *
شمشیر کشند ورنك ریزند * ٢٢ رونق کار معناسنه ٢٣ یعنی مایهٔ اندك بو ایکی معنایه
استاده یمشدر بیت رنك دارد کار عاشق با غم عشق حبیب * تاب غم کار بهر بی برد و بار و رنك
نیست * ٢٤ زر و سیم دزدی ٢٥ قمار معناسنه بو ایکی معنایه استاد منوجهری بیت رنك
سیم و زر کند هر جا که یابد دست رس * با خصوص ان کج عمل چون رنکبازی میکند * ٢٦ والی
وخداوند ٢٧ یعنی بد بو ایکی معنایه منجیك بیت انکه شاه ورنك اوممدوح باشد در جهان *
هر که فکر رنك دارد دائما بیند زیان * ٢٨ فرهنك جهانکیریده نقطه معناسنه ٢٩ شیرین
کار ٣٠ یعنی خلاخل ٣١ خشم که خجالتدن عارض اوله ٣٢ یعنی شرم وحیا ٣٣ خیانت
معناسنه مسطوردر ك رنکارنك ع الوان یعنی هر رنکدن بولنه شیخ سعدی بیت روضة
ماء نهرها سلسال * دوحة سجع طیرها موزون * آن پر از لالههای رنکارنك * وین پر از میوه
های کوناکون ك رواك ع یعنی رواق غالبا رواقدن تعجیم اولنمشدر ك مع اللام * راه کل ع
موسیقیده بر نوا اسمیدر استاد منوجهری بیت قمریان راه کل ونوش لبینان دانند *
صلصلان باغ سیاوشان با سر دستاه * باغ سیاوشان وسر دستاه دخی اسم نوادر ك ربل ع
فتح با موحده ایله سروه بکزر براغاجدر خزانی اوازك رسل ع فتح سین ایله دوه سوریسی
قطار اولیوب هر بری کندو باشنه کزه ك رطل ع سکون طا ایله بر مقدار وزن معیندن عبارتدر
ترکیده بطمان دیدکلری دراصل فارسیسی مندر رطل عربیدر هر ولایتك مخصوص رطلی
واردر اطبا ادویهده استعمال ایدرلر یوز یکرمی سکز درهمدر رطل عراقی ورطل بغدادی دخی دیرلر
حلبیدر یوز یکرمی درهمدر شامی التیوز درهمدر غزهده طقوز یوز درهمدر سائر ولایتلرك
دخی مخصوص رطللری واردر وکسر را ایله طلو جام شرابه دیرلر ك رنجال ع سکون نون وفتح
جیم ایله طعام معناسنه درکذا فی الادات ك مع المیم * رازبام ع سکون زا وفتح با موحده ایله رازیانه
معناسنه در که بادیان دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ك رام ع اون معنایه کلور اول
مطیع ومنقاد و فرمان بر معناسنه که معروف ومشهوردر ثانی مشهور فارسیهنك یکرمی برنجی کونی
اسمیدر بو ایکی معنایه مسعود سعد سلمان بیت رام روز ست و بخت ودولت رام * ای دلارام
خیز ودرده جام * ثالث ویسهنك عاشقی رامیندر رابع عیاش وخوش وقت معناسنه
بو ایکی معنایه از کتاب ویسه ورامین بیت تهی خوش زندکانی بود و خوش رام * که خود در
لفظ ایشان خوش بود رام * خامس مجمع الفرسده نام پادشاه سند اولق دخی مرویدر سادس
فرهنك جهانکیریده یعنی آرام حضرت مولانا بیت جلوهٔ میکرد دیدك غمزهٔ او * فتنه نمود و
دو جهان رام داد * سابع یعنی روان حکیم فردوسی بیت بسوی ظفر کردم ان نیر رام *
بدان تا بدوزم زبانش بکام * ثامن بر شخص نامیدر که چنکی اختراع ایلمشدر حکیم خاقانی بیت
کرچه تن چنك شبه ناقهٔ لیلی است * نالهٔ مجنون ز چنك رام براید * تاسع شادی وخوشی
حکیم اسدی بیت سپهبد از ان کفتها کشت رام * که پیغام بد نابد وحرام * عاشر
هندوستان مملکتنك بردهنك اسمیدر استاد فرخی بیت ان کرد نیکو نام که اندر دری رام *
با پیل همان کرد که با کرك وکرازی * وزبان هندیده بر ذی شوکت پادشاه اسمیدر استاد فرخی

بیت کاهی بدریا در شوی کاهی بجیحون بکذری * که رای بکریزد ز تو که رام وکه خان که تکین *
بو مصراعده هب پادشاه آدلریدر ك رتم ع سکون تاء مثناة ایله بر معهود نسنه ایچون
پرمغه بغلدقلری ایپلك معناسنه ابو المعانی بیت رشتهٔ جان راهمی بستم چو در وقت وداع * تا بیاد
خاطر آردرتم انکشت کرده ام ك رخم ع سکون خاء معجمه ایله قرتال دیدکلری بیوك سیاه
آوجی قوشدر ك رزم ع سکون زاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول جنك که محاربه ومقاتله
معناسنه خواجه حسین ثنایی بیت مردیش روز رزم نسبت مرد * از برادر بخواهر اندازد *
ظهیر فاریابی بیت چاکرانت بکه رزم چو خیاط نیند ای ملك کشورکیر *
بکز نیزه قد خصم تو می پیمانند * تا ببرند بشمشیر وبدوزند بتیر * ثانی یعنی همه وهیزم یعنی اودن
وفتح زا ایله یعنی رزیدن رنك کردن یعنی بویامق نفس متکلم اولور رنك ایدرم دیمك اولور شیخ
نظامی بیت بر انکس که جانش باهن کزم * بسی جامها در سکاهن رزم * سکاهن کسر سین ایله
سیاه رنك معناسنه در ك رسام ع سین مشدده ایله اسم خاصدر اول کمسنه ایچون که اسکندرك
تدبیریله آیینهٔ کیتی نمانك فولادین دوزمشدر نته کیم شیخ نظامی بیت چو پرداخت رسام
آهنکرش * بصیقل فروزنده شد پیکرش * ودخی بهرام کورك خدمتنده اولوردی بر استاد
نقاش نامیدر وله درهفت پیکر بیت هرچه کردی بدین صفت بهرام * برخورش
مینکارشی رسام * واسم عامدر رسم ایدیجی معناسنه ك رسم ع قانون وقاعده وطرز واسلوب
معناسنه لفظ عربیدر فارسیده ده استعمالی شایعدر ابو المعانی بیت ناز وعشوه دلبرانرا کرچه
بد رسم قدیم * کشتن عاشق تراعادت شد این رسم دکر * جمعی رسوم کلور جمعی دخی استعمال
اولنور طالب آملی بیت منم که یکسر موشید در بساطم نیست * رسوم ساخته در طرز
اختلاطم نیست ك رقم ع فتح قافله یازلمش ونشان اولنمش معناسنه ابو المعانی بیت قضا که
درد وغمم در ازل رقم کرده * برای صورت حسن ترا قلم کرده ك رم ع اوج معنایه کلور اول
سوری معناسنه حیواناتدن هر نه سوریسی اولور رسه رمه دخی دیرلر استاد بیت زهر سو رم
آهو ورنك وغرم * زدلها دم کل زدآیینه کرم * کرم ضم کاف فارسیله رنج وغصه معناسنه در
دیکر بیت برآغشان نیستان و عیش * رم شیرهر سو از اندازه بیش * ومجمع الفرسده انسان
جمعنه ده سوری معناسنه استعمال اولنور حکیم خاقانی بیت لطفی ز تو درعقول یك خیل *
رمزی ز تو در فحول یك رم * وله بیت مهتران به که درشتست نه رم * که درشتی صفت فحل
رم است * ثانی کوشت دهان یعنی اغزك داخل وخارجنده اولان ات معناسنه استاد رودکی
بیت آرزومندان شکل تو بکور * که بر سد نان پارهٔ بت برم * ثالث یعنی نفرت واورکمك معناسنه
که رمیدن لفظندن صیغهٔ امر و وصف ترکیبی اولور رکن الدین یکرانی بیت ز من رم میکند
آهوی مستش * نمیدانم چه سان آرم بدستش * میم مشدده ایله عربیده اوج معنایه در اول
یعنی خوردن ثانی باصلاح آوردن چیزی ثالث یعنی کیز ك رمارم ع ایکی معنایه در اول
یعنی مقابل وبرابر حکیم ناصر خسرو بیت بسیار مکوی هرچه یابی * با خار مدار کل رمارم *
ثانی یعنی کوناکون حکیم انوری بیت تقریر ظل دولت چند انکه کم کنی به * زان فتنهٔ دمادم
زان آفت رمارم ك رهانجام ع فرهنك میرزا ابراهیمده اثواب سفرکه مرکب ولوازم سائره

معناسنه اما مؤيد الفضلاده انجق مركب معناسنه مرويدر بو معنايه شيخ نظامى
بيت تنور انچنان كرم در بندنان * ره انجام را كرم تركن عنان * وجه تسميه اولدركه ره انجام
نهايته ايرشدديجى وآخرى ايلرو كتوريجى ديمك اولور ومركوب دخى يولى نهايته ايرشدديجى در
آنكه چون ره انجام ديدبلركذا فى المجمع رهام فتح ها مشدده ايله ايرانى برمبارز آديدر حكيم
فردوسى بيت زده بر كشيده همه يكسره * چو رهام و كركين ابو ميسره مع النون * راتيان
كسر تاء مثناة وفتح ياى تحتانيه چام ساقرى كه راتيانه دخى ديرلر رازبان سكون زاء
معجمه وفتح باء موحده ايله راز ايله باندن مركب بر لفظدر اول كمسنه يه ديرلركه ارباب حاجاتك
سوزلرين سلاطينه ووزرايه عرض ايليه حكيم فردوسى بيت بگفتند بارازبان رازخويش *
نمودند انجام وآغازخويش رازن فتح زاء فارسيه راز مرقوم معناسنه يعنى خرمن يونجه
قله چاچى راستين سكون سين وكسر تاء مثناة ايله واقع حال وحقيقت احوال معناسنه
عبد الواسع جبلى بيت دردل اعداى ملك توز يادت كرد رنج * شادى تطهيراين شهزادكان
راستين * بو بيت تهنيهٔ سورختان اوقالق كركدر راسن فتح سين مهمله ايله براغاچدر
پيلكوش دخى ديرلر جميع قبر جقلره واغريلره نافعدر خصوصا برودتدن حاصل اولان اوجاعه
ومفرح ومقوى قلبدر حكيم انورى بيت دربوستان كفتهٔ من كرچه جاى جاى * باسرو ياسمين مثل
سيرو راسن است رافدان كسر فا وفتح دال ايله نهر فراتك شط ايله جمعنه ديرلر زيرا رافد
نهر فرات اسميدر الف ونون ادات جمعدر نهر فرات ايله نهر مراد ايكيسى دخى ارض روم طرفندن
چيقوب آذربايجان اوسنده جمع اولوب بر بيوك صو اولورلاندن اكين وبيرةُ الفرات وعانه
اوكارندن واندن حله يه اوغرايوب كچوب بصره يه قريب قورنه ديدكارى محلده شط ايله ملاقى
اولو رود ريا مثال نهر عظيم اولوب بصره اوكنده دريايه قاريشور اول محلده جزرومد واقع اولور
رام برزين ايكى معنايه در اول نام آتشكده در حكيم فردوسى بيت بران نامهٔ مهر
زرين نهاد * برمويد رام برزين نهاد * ثانى بر پهلوان نامى اوله وله بيت سپاهى بزرك
ازمد اين برفت * بشد رام برزين سوى جنك تفت رامتين كسر ميم وفتح تاء مثناة
وسكون ياى مجهوله ايله ايكى معنايه در اول ولايت بخاراده شهره ايكى فرسنك يرده واقع
بر بيوك قصبه نك اسميدركه اون پاره قريه دن زياده يى مشتملدر خواجه على راميتنى كه كبار مشايخ
نقشبنديه دن عزيزان لقبى ايله مشهوردر اول قصبه دندر وبو نظمى بيورمشلردر بيت خواهى كه
بحق رسى بيا رامى تن * واندر طلب دوست بيا رام اى تن * خواهى مدد ازروح عزيزان
يابى * پا از سر خود سازو بيارامى تن * ثانى سكون ميم وكسر تا ايله بر مخترع الحان چنكى
اسميدركه رام ورامى دخى ديرلر خلاق المعانى بيت چنين شراب وچنين ساقى بنكر يزد * زمطربى كه
بر چنك رامتين دارد * وعبد الواسع جبلى بيت برفلك برداشته خورشيد جامه وانكهى
بر سما بنواخته ناهيد چنك رامتين رامش جان خسرو پرويز باربدينك اوتوز ايكى الحانندن
بر لحن ناميدر شيخ نظامى در وصف باربد بيت چو كردى رامش جانرا روانه * ز رامش جان
فدا كردى زمانه ران اويلق عربيده فخذ ديرلر ميرنظمى بيت بزيوران شده اسب
مرادش * همه كام جهان اودست دادش * ودخى راندن لفظندن صيغهٔ امر ووصف تركيبى

تركيبى اولور كامران كبى خواجه سلمان بيت توخورشيد جهانتابى همه جا ميرسد تيغت *
كهى برشرق مى تابى كهى بر غرب مى رانى راندن سورمك معناسنه مصدردر حكيم خاقانى
بيت جرب وشيرين نعمت دنيا * بعكس راند نش نمى ارزد * چغتايده سورماك ديرلر بلا
واو تلفظ اولنور واو مجرد ماقبلنك ضمه سنه دلالت ايچون كتابت اولنور اول تقديرجه سورمك
لازم كلور سبعهٔ سياره ده بهرام شاه مانىٔ نقاشه خطاب ايدوب نكته سوركيل ديديكى يرده
بيت نكته سوركيل كه حاصل اولش كام * كيم تاييب سين كرايستاد ينك بهرام *
رانين كسر نون وسكون ياى تحتانيه چقشير وتومان وشلوار معناسنه دركه ران
اويلق در ويا ياى نسبت در ونون نسبتى تأكيد ايچوندر حكيم خاقانى بيت كرملخ رانيست
بر پاموزهٔ زرين شاه * ران اورانين زيبا بر نتابد پيش ازين * شاعر ديمشدر بيت چرا پيچد
مكس دستار وفوطه * چرا دارد ملخ رانين ديبا * عربيده رانان ديرلر راهبان
كسر ها وفتح باء موحده ايله جمع راهب اولور وسكون ها ايله يول بكجيسى ديمك اولور راه جامه
دران موسيقى ده بر نوا اسميدر شرح وتفصيلى ره جامه دران ذيلنده عن قريب ذكر اولنور
انشاالله تعالى راه حاجيان يعنى كهكشان تركيده حاجيلر يولى ديرلر وسمان اوغريسى ده
ديرلر راهداران يعنى باجدارلر ميرنظمى بيت راهداران راه او بربسته اند * ازپى
خود يكديكر پيوسته اند راهدان يول باجى دليل معناسنه راه ايله داندن مركب
لفظدر راه دين كسر ها ايله يعنى شريعت محمدى صلى الله عليه وسلم ميرنظمى بيت
چار يار پاك واصحاب كزين * هريكى شد رهنمون وراه دين راهزن سكون ها ايله ايكى
معنايه در اول حرامى قطاع طريق معناسنه در چغتاى لسانده قراقچى ديرلر سبعهٔ سياره ده
بهرام شاه دلارام فراقندن بد حال اولوب امور سلطنت اختلال بولدوغى يرده بيت هم
قراقچى اوراتتى هرسارى قول * بند بولدى الارقولين يول * ثانى بمعنى سرود كوى
مطرب معناسنه در مقام موسيقى يه راه ديندوكى عن قريب ذكر اولنور انشاالله تعالى خواجه
سلمان بيت كسى بدولت عدلت نميكند جزعود * زدست راهزنان ناله در مقام عراق *
راهنمون بمعنى راهنما يعنى يول كوستريجى عربيده دليل چغتاى لسانده يولدامق ديرلر
سبعهٔ سياره ده منا جاتده كلور بيت اول زمان لطف بيرلا قولد اقولوم * دخى اوز جانبيكغه
يولدا يولوم راهوان بمعنى راهبان مرقوم يعنى يول بكجيسى راهن فتح ها ايله قزلجق
اغاجى در وكسر ها ايله عربيده رهن ايديجى معناسنه اولور رايكان ياى تحتانى نك سكونيله
وكسريله ده جائزدر ايكى معنايه كلور اول ضد كران در اوجوز معناسنه خواجه سلمان بيت
رايكان در قدمش چون سر وزر باخته ام * سر چرا بر من دلخسته كران ميدارد * ثانى بى عوض
وبى مشقت الهكين نسنه معناسنه در اصلى راهكان ايدى ها حرفنى يايه ابدال ايلشلردر حكيم
سنائى بيت هيچ طاعت يابد از ما همچنين بى علتى * رايكان ما افريدى رايكان ما در پذير *
ربون ضم باء موحده وواو معروفله اهل دكان وارباب صنايع سفته ديدكارى معنايه در
يعنى ابتدا واقع اولان بيع وشرا وبيع وشراده اولان فائده يه ديرلر ابو المعانى بيت نقد جان دادم
براه عشق يار * من چنين بازارها كردم ربون * ودخى بر متاع ايچون بهاسندن على الحساب

وپلان اقچیه دیرلر کذا فی السامی وفرهنك میرزا ابراهیمده بمعنی بیعانه یعنی اجیره اجرتندن
پیشین ویرپلان اقچه ویوبیتلوی مدعاسنه دلیل ایراد ایلمش استاد دقیقی بیت ای خریدار
من ترا بدو چیز * بتن وجان ومهر داده ربون * میرخسرو بیت خصم تو در رزم بهر داخوار *
دیده ربون داده دل مردکار رخشان رخشیدن لفظندن مبالغه ایله اسم فاعلدر زیاده
پارلایجی دیمك اولور شمس فخری بیت چو کشت کارمن از اهتمام بخت روا * چو کشت
اخترم از اوج خرمی رخشان * بو معنایه ناصر الدین بلخی بیت رخ رخشان او خورشید جان
باد * لب لعلش حیات جاودان باد رخشیدن سکون خا وکسر شین ایله پارلامق
درخشیدن لفظندن مخففدر ورخش مرقوم آت معناسندن غیری معنالریله مترادفدر
رخیدن کسر خا وسکون یای تحتانیله صولومق مثلا اغر نسنه قالدردقده وباخود
سرعتله یوریدکده وسکرتدکده یوریلوب نیز نیز نفس وبرمکه دیرلر ابو المعانی بیت زیر باد
درد غم کشتم زبون * از برای ان رخیدن میکنم رخین کسر خا وسکون یای تحتانیله
اوکندن که جفت آلتی در اکا غاوشنك دخی دیرلر میرنظمی بیت سزایست بد جای خامه
همین * بد سنش شود یا عصا یا رخین ردان جمع رددر عاقلان وعالمان وعارفان
معناسنه استاد عنصری بیت مخمور که رأی ردان آورد * سخن بر زبان روان آورد *
رزان فتح زاء معجمه ایله ریزیدن لفظندن صیغهٔ فاعلدر دوکیجی ودوکلیجی معناسنه وفصل
خزانده دوکیلن یپراغه دیرلر میرنظمی بیت منه ساغر از دست وقت خزان * بهار کهن بود
برك رزان * وبر معناسی دخی اوزوم چبوغیدر خواجه سلمان بیت هر که در دهر کشد سر ز
تو چون شاخ رزان * پایمال ستم وغصه شود چون انکور رزبان سکون زاء معجمه وفتح
باء موحده ایله باغبان معناسنه رز اوزوم چبوغی وبان معلومدر رزین کسر زاء معجمه ایله
استوار ومحکم معناسنه که رأی رزین دیرلر عربیده ایکی معنایه در اول بمعنی آرمیده ثانی
کران وکرانمایه معناسنه در رسان رسیدن لفظندن اسم فاعلدر ایرشیجی دیمك اولور
شیخ سعدی بیت مرا بخیر توامید نیست شر مرسان * وشاعرك بری دیمشدر بیت
من ندیدم ز تو قدم کرمی * کر تو دیدی سلام من برسان رساندن ایرشمك معناسنه
مصدر لازمیدر شیخ نظامی بیت ان رساند انچه بود شرط پیام * وین شنید هرچه بود
شرط کلام رسانیدن ایرشدرمك مصدر متعدیدر ابو طالب کلیم بیت بدل کردم
بمستی عاقبت زهد وریایی را * رسانیدم باب از بمن می بنیاد تقوی را * خواجه سلمان بیت
همیرسد سخن من بهر که در آفاق * ولی سخن که تواند بمن رسانیدن رستن قورتلمق
وخلاص ونجات معناسنه خواجه سلمان بیت نمیخواهم از ین نوبت ز توبه توبهٔ کلی * بدست
شاهدان کردان زدست زاهدان رستن رسن فتح سین ایله اپ عربیله مشترکدر
ابو طالب کلیم بیت شهاب دائما ز رشك رای روشن او * همی به پیچد بر خود چو تاب داده
رسن * لشیخ بهاء الدین العاملی بیت من فی لم یعشق الوجه الحسن * قدم الرحل الیه والرسن
رسیدن ایرشمك معناسنه مصدردر کمال خجندی بیت امن با توکی رسد انجا *
بادر از هرهٔ رسیدن نیست * عربیده وصلت وچغتای پنیکاج وپنشکاج دخی دیرلر فرهاد نامه ده

نامه ده فرهاد وصفنده کلور بیت پنشکاج هجر شرحی زار بیغلاب * ایکی کوز ایلایان خونبار
بیغلاب رشکین سکون شین ویاوکسر کاف ایله برشیئه غبطه ایتمکه وغیرت اظهار
ایلمکه دیرلر رشك غیرتدر ترکیده کونی دیدکاری معنایه آخرنده اولان یای نسبتدر ونون
نسبتی تأکید ایدر رشن سکون شین ایله اوج معنایه در اول نام فرشته در کدروز
رشنده واقع اولان تدبیرامور ومصالح اکا متعلقدر ثانی شهور فارسیه نك اون سکزنجی کونی
اسمیدر مسعود سعد سلمان بیت روز رشن است ای جوان دلربا * شاد بنشین وبجام
می کران * ثالث مؤید الفضلاده بمعنی کزیدن وکزیدنکی اما حرکتی اشعار اولنمامش
وعربیده ایکی معنایه در اول دوکون طعامنه وضیافتنه دعوتسز وارمغه دیرلر ثانی کوپك باشنی
بر ظرفه ایچنه صوقمغه دیرلر رغنین ورغین اول بوزن کج بین ثانی بوزن دفین کلاهما
بمعنی رانین یعنی شلوار وچقشیر کذا فی المجمع شاعر دیمشدر بیت بخفت وبندر غنینش
کشاده * که خوان وصل بریاران نهاده رفان فتح فا ایله بمعنی زعفران ونسخهٔ وفایی ده فاء
مشدده ایله بمعنی شافع اولمق مسطوردر یعنی شفاعت ایدیجی رفتن کتمك دررواج
معناسنه امینای نجفی بیت رفتن نکو نبود جو روفی ببزم غیر * خواهی بنوش باده وخواهی
نماز کن * چغتای لسانده اینکان دیرلر کسر همزه ایله سبعهٔ سیاره ده بهرام خنی جاریه ایله
عیش ایتدوکی پرده بیت یاده کیم اینکان اختیار ایلدین * نه عجب چیقساهرنه بار ایلدین *
اینکان کیدن دیمکدر رقان فتح قافله قنا یعنی حنا بعض نسخه ده زعفران معناسنه
منقولدر رقصیدن سکون قاف وکسر صاد ایله سماع ایتمك معناسنه رقص عربیله
مشترکدر اوینامق معناسنه خواجه سلمان بیت وچه خوش می آیدم در وقت رقصیدن که
سرو * دسته ادر دوش بید وارغوان می آورد * وخواجه حافظ بیت رقصیدن سرو وحالت
کل * بی صوت هزار خوش نباشد رقون ضم قافله بمعنی رقان مرقوم یعنی حنا رکان
کاف عربیله یعنی خود بخود کفتن غضب وتهور محلنده کند وکند وایله سویلنمك ترکیده صوقرنامق
دیرلر زاء فارسیله ده مرویدر رکبان سکون کاف فارسی وفتح باء موحده ایله قویرق دم
معناسنه میرنظمی بیت اکر افتد بدستت نقد دل ده * سپید ونازکان رکبان فربه *
رکزدن سکون کاف فارسی وفتح زاء معجمه ودال ایله فصد ایتمك یعنی قان المق رکزن
سکون کاف فارسی وفتح زا ایله فصاد یعنی قان الجی معناسنه اسم فاعل اولور حکیم شفایی
بیت چو رکزن ساعد سیمین او دید * بخود چون طعمه زین اندیشه پیچید * بحیرت پای در کل
ماند فصاد * کداز ار کل از دستش نیداد * ز مژکان تا کهانش سایه بردست * فتاد
وارغوانش از سمن جست رکیدن کسر کاف وسکون یای تحتانیله خود بخود سویلنمك
رکان مرقوم کبی کذا فی المجمع رمان اورکك واورکش رمیدن لفظندن مشتقدر
رموان سکون میم وفتح واو ایله چوبان معناسنه لفظ مرکبدر رمه که سوریدر وو وان بان
معناسنه کوزه دیجی دیمکدر ترکیب اولندقده هاء علامت حذف اولنمش رمون ضم میمله
بمعنی ربون مرقوم یعنی سفتهٔ ارباب حرف کذا فی المجمع رمیدن کسر میمله اورکمك
وبر نسنه دن نفرت ایلمك عربیده جفل دیرلر چغتای لسانده ایاقاق واویاقاق دخی دیرلر

وسیسکانماک ده دیرلر سبعهٔ سیارٔ نوایی که مؤلف کتابدر دوش کورب اویاندوقی محلده دیر
بیت سوز تو کا نکاج قاشیید ابیراویتوم * بولوبن شاد سیسکابذب قوپتوم * اماحق بودرکه
یاکلمك معناسنه در ﮒ رنجن ع سکون نون وفتح جیمله اسهال اواش معناسنه در ﮒ رنجیدن ع
اینجنمك وآزرده خاطر اولمق ولی دشت بیاضی بیت ای سوی غیرهر نفس ازدیدن دکر *
وی هرنکاه باعث رنجیدن دکر * وزحمت چکمك معناسنه ده کاور چغتای لسانده یا لقیماق
دیرلر ﮒ رنجین ع سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله صبان اوقینك قاچی معناسنه در
ﮒ رندیدن ع سکون نون ویای تحتانی وکسر دال اول ایله صیرمق واغاج تراش ایلمك
وکورك ایله بالجق قازمق معنالرینه وعموم اوزره نسنه تراش ایلمك معناسنه مؤیدالدین
بیت کام جام من که خند یدنش * کرد شیرین ان شکر رندیدنش * وفرهنك میرزا ابراهیمده
بمعنی خرامیدن مسطوردر ﮒ رنك آوردن ﮒ یعنی بجالت چکمك وبجالتدن غضبناك اولمق
کذا فی شرفنامه ﮒ رنکرزان ع ایکی معنایه در اول بمعنی برك رزان یعنی وقت خزان
یپراق صارارمقدن عبارتدر ثانی رنك رزك یعنی بویاچینك جمعی درعربیده صباغین معناسنه
خواجه سلمان بیت بربرك رزانیك بزر آذست نوشته * کانکس که چنین رنك کند رنکرزانست *
ﮒ رنکزن ع سکون نون وکاف فارسی وفتح زایله بویاچی معناسنه لفظ مرکبدر رنك اورچی
دیمك اولور میرنظمی بیت به پیش رنکزن آمد سیاهی * بکفت روی مراکن خوش
سپیدی * بکفتار نکزن این کار دشوار * بجا خوش میشو دروی پایدی ﮒ رنکین کمان ع
یعنی قوس قزح حکیم خاقانی بیت خیل سحاب از هرطرف رنکین کمان کرده تلف * باران
جو تیر بر هدف دست توانا ریخته ﮒ رنکین ع بورنکله متصف اولان نسنه درکه رنکینده
مبالغه قصد اولنمش اوله زیرا یا ونون ادات اتصافدرکه مرجعی نسبتی مؤکده در بونسنه نك
حسن رنکی مبالغه ایله وصف قصد اولنسه رنکین دیرلر هرشیئده استعمال اولنور مثلا بادهٔ
رنکین دیرلر خواجه حسین ثنایی بیت اکر زغایت مستی نریخت ساغر کل * کفش زبهرچه
شد پرزبادهٔ رنکین * وشعر رنکین دیرلر ابوطالب بیت کلیم افشان کن اول صفحهٔ را
وازخوی بخلت * که برهر کاغذی نتوان نوشتن شعر رنکین را ﮒ روابودن ع لایق اولمق
وجائز اولمق معناسنه در ﮒ روان ع بش معنایه کاور اول اکرچه ارباب لغت جانله تفسیر
ایلمشلردر اما جانله روانك فرقی واردر روان انسانه مخصوص اولان روح مجرد درکه سائر حیوانده
اولمز لسان عربیده اکا نفس ناطقه دیرلر فرهنك جهانکیری صاحبی بومعنایی تأکید ایدوب
دیر نفس ناطقه راروان کوینید شیخ ابن سینا رسالهٔ معراجیه سنده مراد از روان نفس ناطقه
باشد واز جان روح حیوانی است دیمشدر وشیخ سعدینك بوبیتنده تصریح واردر بیت سپردم
تو اجان ورفتم بخاك * بیردم روان را به یزدان پاك * بومعناده شمس فخری بیت زهی عیون خرد
از تو دیدهٔ نور بصر * همی وجود بقا از تو بود روح وروان * روانك جان اوزرینه فضیلتی واردر
استاد دیمشدر بیت قد چون سرو توجانست مرا بلکه روان * سویم ای سرو روان شو که فدا
سازم جان * کاهی جان معناسنه استعمال ایدرلر حکیم اسدی بیت ززخم سنان بیش زخم
زبان * که این تن کند خسته وان روان * وسروری مجمع الفرسده جان روح حیوانی درکه

که هرجی ده واردر بو بیتدن ظاهر در دیمش بیت کر بجان زند کیست هرحیوان * زندکانی
تو میدهی جانرا * بومعناده بو اسم جامدر ثانی رفتن لفظندن مشتق اولان روان کبدیچی
اما صالنه رق کتمك معناسنه ده استعمال اولنور آب روان وسرو روان کبی ثالث جاری
معناسنه کاور مولانا هاتفی بیت زمال کسان ناروان وروان * ببردیم چندانکه بردن توان *
رابع رایج معناسنه مثلا نقد روان دیرلر خامس بمعنی همان بو بیتدن فهم اولنور بیت رفتم
بو طبیب که پرسم علاج درد * چون ناله ام شنید روان درفراز کرد ﮒ روانیدن ع مصدر دو
کوندرمك وصالندرمق وکیدرمك معنالرینه ﮒ روزن ع سکون واو وفتح زاء معجمه ایله اول
کوچك پنجره درکه درون خانه یه ضیا ایچون ایدرلر بو بیتدن مفهوم در بیت معنبر شمعهای
مجلس افروز * کشاده در دل شب روزن روز * روزنی پنجره ایله تفسیر ایدن اصابت ایتمامشدر
بو بیتدن دخی معلوم اولور بیت روزن باغ از علم سرخ وزرد * پنجره ها ساخته پر لاجورد *
ﮒ روشن ع کسر واو وسکون شین ایله بمعنی رفتار یعنی صالنمق اثیرالدین اخسیکتی بیت
تو کن روشن راستان بشکن طلسم باستان * هم روزنامه این بخوان هم کارنامه آن بدر *
ﮒ رون ع فتح واو ایله آزمایش یعنی امتحان کذا فی المجمع ﮒ رها کردن ع صالی ویرمك
برباغدن بوشاندرمق وخلاص اتمك ﮒ رهادن ورهانیدن ع خلاص ایتمك وقوتورمك شیخ
نظامی بیت من سرکشته را از کار جهان * تو توانی رهاند باز رهان * چغتای لسانده سالماق
دیرلر میرعلیشیر بیت کیزارمین کو بیدا ایلالاونظر حالیمغه سالغای دیب * اکر اولتورسه قانیم
دنکی توفراغیده اقالغای دیب ﮒ ره جامه دران ع کسرها وفتح جیم وکسردال ایله نکیسا نام
مطرب استادك مصنفاتندن بر نوا اسمیدر دیرلرکه مزبور نکیسا بو نوایی ایتدکده مجلسده استماع
ایدنلر جامه لرین چاك ایدرلردی شیخ عبدالسلام پیامی بیت مطرب بنوایی ره ما بیخبران زن *
ما جامه درانیم ره جامه دران زن ﮒ رهزن ع راهزن مرقومدن مختصر در مولانا هاتفی در تیمور
نامه بیت قرا یوسف ان رهزن ناپسند * که بر حاجیان راه حج کرده بند ﮒ رهنمون ع
راهنموندن اختصار اولنمشدر ﮒ رهیدن ع کسرها وسکون یای تحتانیله قورتلمق خلاص
اولمق معناسنه میرنظمی بیت اکر خواهی ز دوزخ میرهیدن * فراغت کن پی نفست دویدن
ﮒ رهین ع کروکرده ومحبوس معناسنه * وکل امرٍ محبس به شیٔ فهو رهینه * کذا فی المشکلات
وبرنسنه برنسنه یه موقوف اولمق ملک قمی بیت من از محبت مجنون رهین وسوسه ام * که چون
تسلیٔ دل میدهی بصحرایی ﮒ ریحان ع هرخوشبو یپراغه دیرلر عموما ومعروف بر یپراقدر
خصوصا * اسم جامع للریاحین الطیبة وبمعنی الرزق والولد واللطافة * کذا فی المشکلات مذکور
اسم هم جمع وهم مفرد استعمال اولنور ﮒ ریون ع سکون یای تحتانی وفتح واو ایله پیشرونده
یعنی ایلرو کیدیچی ﮒ مع الواو * رابو ع ضم باء موحده ایله بر نوع کل اسمیدر مولانا نصیر ادیب
بیت سوسن ورابو شکفت بر چمن آسمان * لاله ونسرین نمود چرخ جوهر بوستان * کذا
فی الادات ﮒ رادبو ع سکون دال ایله عود اغاجنه دیرلر رادبوی دخی دینلور ابوالمعانی
بیت بدل سودای زلف یار دارد * ز دود آه آید بوی رادبوی ﮒ راسو ع ضم سین ایله کاغجك
دیدکاری جانوردر عربیده ابن العرس دیرلر ضم عین ایله بعض فرهنکده بر کوچی دیدکاری جانوردر

شاه ناصر خسرو بیت عمر مرا بخورد شب وروز وماه وسال * پنهان ونرم نرم چه موشان
وراسوان ل رانجو ح سکون نون وضم جیمله بر بوجك آدیدر رونجو دخی دیرلر شیخ آزری
بیت بشب آتش بعالم اینچنین بوده دکرباره * که بستد آتش میر مغل ازموج رانجور ل رفو ح
ضم فایله یرتق دیکمك وجامه ده اولان دلکی کوزه مك ونسنه اورمك دلبند وبز وقماش وامثالی
نسنه لرده استعمال اولنور ابو المعانی بطریق الاستعاره بیت عاشق شکاف سینه رفو کرده
نخواهد * کرسوزن عیسی شود ورشتهٔ مریم ل رواروح یعنی یپاپی کتمك وعسکر شتابله
یوریمك مولانا هاتفی بیت چو فرمان بفرمان پذیران رسید * خروش روارو بکیوان رسید
ل رونجو ح فتح واو وسکون نون وضم جیمله بربوجکدر دیوك دخی دیرلر عربیده ارضه دیدکاری در
فتحتین ایله کذا فی فرهنك جهانکیری ل رو ح اوج معنایه کلور اول صیغهٔ امر درکیت معناسنه
عربیده روح دیرلر شیخ سعدی بیت برواند رجهان تفرج کن * پیش ازان روز کز جهان بروی *
ثانی وصف ترکیبی دروکاهی رونده معناسنه اسم فاعل اولور شیخ نظامی بیت مباد لئیز دولت
بوده چون کل * که اب تیز روز ود افکند پل * ثالث فرهنك جهانکیریده آواز حزین معناسنه در
معنای اولنه چغتای لسانند بار دیرلر ترکیده وارکیت دیدکاریدر مثلا بارماق وباروور وبارغاج
وبارغان دیرلر ل رهاو ح فتح هایله یولجی دیمکدر وکسرایله صوبولی دیمکدر ایکی معناده
دخی لفظ مرکب اولور ره ایله آودن وآ وآب معناسنه استعمال اولنور وبر معناسی دخی
موسیقیده بر مقام آدیدر رهاوی دخی دیرلر ل رهو ح ضم هایله برکوه بلند سر آدیدر یازوقیش
اوزرندن قارکتمز حضرت آدم علی نبینا وعلیه السلام اول طاغ اوزرینه هبوط ایتدی دیرلر
هبوط آدم سرندیب اولدوغی تواتر ایله ثابتدر بوسرندیبه متصل برطاغ اولمق کرکدر یاخود
سرندیبك برآدیده رهو اولمق واردر حکیم اسدی * مثنوی * بکوه رهو برکرفتند راه * چه کوه
بلندیش برچرخ ماه * که کویند آدم که فرمان بهشت * بران کوه براوفتاد از بهشت *
مجمع الفرسده رهو قولاغوز وراهرو معنالرینه ده مرویدر ل مع الهاء * راتبه ح کسر تاء
مثناة وفتح باء موحده ایله وظیفهٔ معینه معناسنه که ارباب وظائفه راتبه خوار دیرلر ابو المعانی
بیت راتبه خوار از دراو کشته اند * خلق جهان کرغنی وکر فقیر ل راتیانه ح کسر تاء مثناة
وفتح یای تحتانی ونونله راتیانج وراتیان معنالرینه که چام ساقزیدر ل رادخانه ح کسر دال
وفتح خاء معجمه ونون ایله که اضافتله اولور حولی دیواری دیمك اولور که راد دیوار معناسنه اولدوغی
ذکر اولنمشیدی بیت نکشته خانهٔ او همچو خانه * نه در بوده درونه رادخانه * برفقیرك
خانه سی وصفنده در ل رازیانه ح کسر زاء معجمه وفتح یاونونله معروف سبزه در بستانیسی اولور
وبریسیده اولور بستانی سنه رازیانه ورازیانج ده دیرلر عربیده شمره دیرلر ضم شین ایله اطبا تخمنه
غایت اعتبار ایدرلر اخراج ریحه واصلاح معده یه دخلی عظیمدر ل راسته ح اوج معنایه کلور
اول صاغ الن قوللنان آدم ضدی چپه در صولاق دیمك اولور ثانی چارشو وبازار معناسنه در
ثالث طوغری ودرست معناسنه در ل رافونه ح ضم فاو واو معروفه وفتح نونله نعناع بری دیدکاری
اوتدر ترکیده یارپوز دیرلر ل رافه ح فتح فایله ایکی معنایه در اول براوتدر صرمساغه بکزر
بشورب یرلر شمس فخری بیت زعدل ورافتش امکان آن نیست * که بادی بکذرد بربرك رافه

رافه * ثانی کناه معناسنه در میر نظمی بیت که تأدیب فلك نبود کزافه * که صادر می شود
زوجرم ورافه * وکسر فا واظهار ها ایله ایکی معنایه در اول مطیع وملایم ثانی شهور فارسیه نك
اون ایکنجی کونی اسمیدر ایکی معنایه میر نظمی بیت تراشد بخت ودولت رام ورافه * بشود در
عیش وعشرت روز رافه ل راکاره ح فاحشه وبدکاره معناسنه شرف شعر وبیت ای طبع
تو بسته تر زسنك خاره * وی کاه سخن سرد دم که خواره * وی والدهٔ عزیز توانکاره * وی سك
بزبان بزدیت راکاره ل راله ح فتح لام له صوده اوزرینه بناء تلقق کذا فی نعمة الله ل رانه ح
فتح نونله ایکی معنایه در اول شلوار وطون وبودلق ثانی پرده بتر برنوع صرمساغه بکزر
براوتدر بشورب یرلر ل راوچه ح سکون واو وفتح جیم فارسیله برنوع اوزم آدیدر ل راومادة ح
ضم واو وفتح میم ودال ایله بمعنی انکور دیعنی قاصنی کسر واو ایله ده منقولدر کذا فی المؤید ل راوه ح
ضم واو واظهار ها یله ناله وزاری معناسنه میر نظمی بیت کند راوه بهر شام وسحرکاه * غمکیرد
بسوبش کوش آنماه ل راه وره ح سکز معنایه کلور اول معروف ایشلك یول عموما واستعاره
طریقیله راه حق وره راست دیرلر شیخ عمر خیام * رباعیه * راهیست بمیخانه بمقصد پیوست *
وز جانب میخانه ره دیکر هست * لیکن ره میخانه ز آبادانی * راهیست که کام میه وان داد بدست *
ثانی مقام موسیقی معناسنه در خواجه حافظ بیت چه راه میزند این مطرب مقام شناس *
که درمیان غزل قول آشنا آورد * وله ایضا بیت این مطرب از کجاست که راه عراق ساخت *
واهنك بازکشت وزراه حجاز کرد * ثالث فرهنك جهانکیریده کرت ومرتبه معناسنه در که یکراه
یعنی یکبار دیمك اولور سید حسن غزنوی بیت شاها زعال خنك تو هر ماه ماه باد * اقبال
به پیش توصد راه راه باد * رابع رسم وقاعده دن کنایه در کمال اسمعیل بیت تعصب چه باشد که
این رسم وراه * ندارند انجازنان هم براه * خامس بمعنی هوش شیخ نظامی بیت بزن راهی
کدشه بی راه کردد * مکر کین داوری کوتاه کردد * سادس سخن معناسنه در وله بیت
چه مردی تو وزاد وبوم تو کجاست * سزد کر بکویی مرا راه راست * سابع هندوستان
پادشاهلرینه لقب وجهی اوزره راه دیرلر رای دیدکاری کبی استاد فرخی بیت یك بندهٔ تو دارد
زینسوی رود شاهی * یك چاکر تو دارد زینسوی کنك راهی * ثامن درون شخصه دیرلر
مثلا راه فلان فلانرا زده دیرلر یعنی فلانك درونی فلان اوردی دیمك اولور ل راه خوابیده ح
اضافتله ایشلك یول معناسنه در ل راه شاه ح ایکی معنایه استعمال اولنور اول
جاده یعنی ایشلك اولو یول که اندن ایجه یوللر منشعب اولور اکا شاهراه وشهراه دخی دیرلر
کسایی بیت براه شاه بتاز اندرون سفر مشکل * که مرد کوفته کردد بدان ره اندر سخت *
ثانی مرد جهانکرده معناسنه یعنی اشمش یورتمش آدم استاد رودکی بیت براه اندر همی شد
راه شاهی * رسید او تا بنزد پادشاهی ل رایه ح فتح یای تحتانیله بوزن سایه برنوع قبرجقدر که
اکثرا طفللك باشنده ویوزنده ظاهر اولور عربیده سعفه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل ربوخه ح
ضم باء موحده وفتح خاء معجمه ایله جماعدن زیاده حاصل اولان لذته دیرلر نجیك بیت که ربوخه
کرددا وریشت تو * که بزیر او ربوخه خواهرت * حکیم سوزنی بیت کرچه بدم مرد زیر میره
دران حال * همچو زن غرشدم ربوخه ورعنا ل ربوسه ح ضم باء موحده وفتح سین مهمله ایله

ح

بمعنی سرپوش زنان یعنی عورات باشلرینه بوریدکاری چار درکذا فی المجمع ك ربوشه ع شین
معجمه ایله فرهنك جهانکیریده مقنعه که عورات باشلرینه اورترلر اکا دامنی وساماچه وساماچه
دخی دیرلر ك رته ع فتح تاء مثناة ایله درخت هندی یعنی شیدرفندقه بکزر اما اندن کوچکرکدر
وسیاه اولور چکردکی املسدر خاصه سی صوده اصلانسه لر صابون کبی کوپکلنور انکله اثواب
یورلر خصوصا صوفدن کیر چیقارمغه غایت مفیددر طبیعتی حار ویابسدر سرکه ده اصلدوب
خنازیر علتنه طلا ایلسه لر فی الحال تحلیل ایدر ومرزنکوش ایله صعود ایلسه لر شبکورن عظیم
نفعی اولور عربیده فندق هندی دیرلر ابو المعانی * قطعه * دمادم خایهٔ غلمان نورس * بمالد چون
رته چشم علیلش * به پیش اندرنه بیند کون نازك * بد سنش کیرد لبر سند دلیلش ك رجله ع
سکون جیم وفتح لامله سمزاوت که پرپهن وفرفخ و بقلة الحمقاء دخی دیرلر اما معیارده شمس فخری
بمعنی سماروغ دیمش ونوبیتی نظم ایلمش بیت نهال دولتت پر بار بادا * همی تا بوی کل تابد زرجله *
غریبدرکه استشهادی اولان بیتك سماروغ ایله مناسبتی یوقدر سماروغ کدیکاری نسنه در
بقلة الحمقایه اندن اقرب وانسبدر ك رخبیره ع سکون خا وکسر باء موحده بعده یای ساکنه
ایله پنیر صویی که عربیده ماء الجبن دیرلر بعض فرهنکلرده بمعنی دوغ یعنی آیران وبعضنده یوغرت
قوریسی واقعدر بولغت هر فرهنکده یوغرت وسود نوعندن برنوعله تفسیر اولنمش ك رخته ع
سکون خا وفتح تاء مثناة ایله بمعنی خسته میرنظمی بیت دل ودیده شد از الام بسته *
تن زار وزبونش بود رخته * ك رخنه ع سکون خا وفتح نونله کدك ودلك معناسنه دیوارده
وغیریده مولانا هاتفی بیت یکی کوه از رخنه دیوار بست * زده در کریبان آن رخنه دست *
شمس فخری بیت ابو اسحق سلطانی که در ملك * نهشت انصاف وعدلش هیچ رخنه *
وقابچ وخنجر وامثالی نسنه لرك کدکارینه ده دیرلر ویای کزی ودخی محسوس اولاین نسنه لرده
استعمال اولنور خواجه حسین ثنائی بیت زمستی که شد رخنه سد حضور *
مرتب نماند سرای حضور * تحفة الاحبابده رخنه بمعنی کاغذ واقعدر بو معنی غایت
غریبدر ك رده ع فتح دال ایله بمعنی صف که رسته دخی دیرلر حکیم اسدی بیت
دو لشکر چو درهم رسیدند تنك * رده بر کشیدند وبرخاست جنك * حکیم فردوسی
بیت رده برکشیدند ایرانیان * ببستند خون ریختن را میان * بو معنی ده خصوصا در وعموما
صف اولان نسنه لره ده دیرلر شاکر بخاری بیت زبانهاد مجلس وخالی کزید جای * ساز
وشراب پیش نهاده رده رده * فرهنك جهانکیریده اول تخته درکه اکا چاقل طاشلری استوار
ایدوب خرمن دوکرلر دانه یی صماندن آیرمق ایچون روم ولایتنده اکا دوکن دیرلر ك رزده ع
سکون زاء معجمه وفتح دال ایله بمعنی کرفته وآزرده ومانده کذا فی شرفنامه ك رزمه ع سکون
زاء معجمه وفتح میمله فرهنك میرزاده بمعنی تنك بسته قماش یعنی بوك بغلنمش قماش وبز ومثله
شاعر دیمشدر بیت زبوی زلفش با باد بیضهٔ عنبر * زنقش رویش با آب رزمهٔ دیبا *
کتاب السامی فی الاسامی ده زاء مکسوره ایله منقولدر ك رزمکاه ع جنك یری عربیده معرکه
دیرلر مولانا هاتفی بیت با وصد هزار اژدهای سیاه * وزو هر یك آشوب صد رزمکاه *
ك رزه ع فتح زاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول طناب کدارچه دخی دیرلر ثانی سك

سك انکورکه روباه تریك دخی دیرلر عربیده عنب الثعلب دیدکلریدر وتشدید ایله عربیده اوج
معنایه در اول حلقه که قپو وپنجره ودولاب قپاقلرینه میخلرلر ترکیده دخی رزه دیرلر ثانی قفل
ثالث بمعنی زدن یعنی اورمق ك رژه ع زاء فارسیله خرما لیفندن بوکلمش ایپ معناسنه در
ونسخهٔ میرزاده طناب خیمه ودخی اول ایپ که ایکی باشی بغلو اوله اوزرینه اثواب سررلر
وشرح السامی فی الاسامی ده بمعنی ساز که عربیده شریطه وترکیده سیجیم دیرلر وراء مضمومه ایله ده
روایت اولنمشدر ك رسانه ع فتح سین مهمله ونونله افسوس وتحسر وحسرت معناسنه حکیم
ناصر خسرو بیت پدرت وبرادرت وفرزند ومادر * شد ستند ناچیز وکشته فسانه * تو پنجاه
سال از پس مرك ایشان * فسانه شنودی وخوردی رسانه ك رسته ع سکون سین مهمله
وفتح تاء مثناة ایله درت معنایه کلور اول بمعنی خلاص شده یعنی قورتلمش حکیم انوری بیت
نارسته زجهل برده هر روز * نوباوهٔ احمقی زرسته * ثانی بازار که انده بیع وشرا اولنه سیف
اسفرنکی بیت رخت برچین از در دکان هستی چون ترا * اندرین رسته که هستی کس خریداری
نماند * ثالث بمعنی شارع عام یعنی شاهراه اولو یول حکیم ناصر خسرو بیت چو بی راه وبی رسته
کشتی مرا * چه کویی که بی راه وبی رستهٔ * رابع بمعنی صف که رستهٔ مردم ورستهٔ دندان
ورستهٔ لشکر دیرلر مراد بر بوی یا بنه دیزیلو اولمق در استاد لطیفی بیت خروشید وبر رسته
آمیخت کرك * پراکنده کردش چو کله زکرك * چغتای بو معنی ده تیزماك دیرلر نفس متکلمده
تیزارمین ومصدری تیزلمکان اولور ك رسیده ع رسیدن لفظندن اسم مفعولدر ایرشمش
معناسنه عموما وکامل اولمش میوه وبلوغه ایرشمش بنی آدم خصوصا نابالغه نارسیده دیرلر
وهنوز بالغ اولمشه نورسیده دیرلر ابو المعانی بیت دیدم ان طفلی رسیده در کمال * میوهٔ وصلش
رسیده خواستم ك رشته ع سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله رنك وبریجی ورنك ویرلمش
معناسنه شیخ سعدی بیت حناست انکه ناخن دلبند رشتهٔ * یا خون بیدلیست که دربند
کشتهٔ ك رغاوه ع فتح غین معجمه وواو ایله بمعنی ناف کاو یعنی اوکوز کوبکی ك رغوه ع
سکون غین معجمه وفتح واو ایله صعوه بر کوچك قوشدر بعض نسخه ده یوند قوشنه دیرلر
ك رفوشه ع ضم فا وواو معروفه وفتح شین ایله اوچ معنایه کلور اول کناه معناسنه
میرنظمی بیت رفوشه نکردم مرا جرم چیست * که هر کز بسویم نکاه تو نیست * ثانی بمعنی
مسخره ولاغ ثالث بمعنی برچیدن ایزسورمك عربیده ایزسورنه قائف دیرلر ك رفیده ع
کسر فا وسکون یای تحتانیه ایله مؤید الفضلاده اوزرینه اتمك قویوب تنوره یاپشدردقلری
نسنه یه دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت تنور هوس میکند کرم حاسد * سر وپای کم
کرده همچون رفیده ك رکوه ع سکون کاف عربی وفتح واو ایله چکول معناسنه میرنظمی
بیت بدست کدایان مکردان تهی * زهر چه شود رکوه اش می تهی ك رمه ع فتح میمله ایکی
معنایه کلور اول حیوانات سوریسی قیون اولسون غیری اولسون وآدم سوریسنه دخی
دیرلر فردوسی شهنامه ده چوق یرده ایراد ایدر از انجمله بیت کراین خواسته زو بر بوم همه *
رمق کرد دآزاده شاه رمه * ثانی شرفنامه ده بمعنی پروین یعنی اولکر واقع اولمشدر عربیده
ثریا ایله چوریمش کمك وغیری چوریمش معناسنه در وضم راء ایله بنه عربیده ایکی معنایه در اول

بمعنى ريسمان كهنه يعنى اسكى ايپ ثانى بمعنى جمله برمته اى بمجملته ديرلر ومعناى اوله يعنى
سوزى يه عربيده ثلا ديرلر وچغتاى لسانده ايلقى ديرلر عموما وآت سوريسنه خصوصا
خيرة الا براردە كلور بيت هيچ كيشى كوركايمو جهان خلقيدا * خواجه ياباغ كيزكاى وآت
ايلقيدا ع رميده ع اوركمش رميدندن صيغهٔ مفعولدر واوركيجى معناسنه ده كلور واكثرا آهويه
صفت ايدرلر مولانا عرفى بيت دامن زكفم ربودو رفتى * اى آهوى وحشىٔ رميده ع رنجه ع
سكون نونله زحمت وبيمارى مولانا ظهير فاريابى بيت خويشتن رنجه مدار از قبل نقد
مراد * مى خور انكاركه ان تيزوفا وكرم است * ابو طالب كليم بيت اى كه كفتى رنجه از كردون
كدامين عضو تست * دانه را از آسياب آسيب آيد بو كجا * فرهنك جهانكير يده ناز وتبختر
ايله صالنمق معناسنه استاد منوچهرى بيت جوشم قدح نبيذ را نوشنجه * هنكام صبوح
ساقى خوش رنجه ع رنده ع سكون نونله دورت معنايه كلور اول دولكرآلتلرندن برآلتدر
آنكه تختهيى هموار ايدرلر حكيم خاقانى بيت رندى كه زرنده ام برايد * برعارض حورزلف
شايد * ثانى بزرك وعظيم معناسنه عمعق بخارى بيت هميشه بودنعمت راخورنده *
چه ازاد وبنده چه خرد وچه رنده * ثالث براوتدر ايام بهارده بتر حيواناتى خصوصا قيونى
غايت سمردر شمس فخرى بيت شود در روضهٔ رضوان طبعش * بمعنى سدره وطوبى
چو رنده ابو العباس بيت رفتم بماه روزه بازار مرسمنده * تا كوسفند آرم فربه كنم برنده *
رابع سياه رنك كونه ديرلر ع روانخواه ع واو اول مفتوح وثانى معدوله ايله اول دلنجى يه
ديرلركه قپولرى وچارشو وبازارلرى كزوب اقچه دلنور مركب لفظدر تركيبنك ايكى وجهله
معناسى واردر بروجهى روان ايله خواهدن مركبدر روان رايج وروندهدن وخواه خواستندن
مشتق اولمجق كزوب استه يجى معناسنه اولور وبروجهى دخى روان اسماء جامدهدن اولور سه
جان معناسنه اولور غلظت وثقلت وتقاضا ايتمكله جان استه يجى ديمك اولور تقاضا سندن
كنايه در استاد لطيفى بيت كر لطف خدا رسد شود شاه * انكو پدرش بود روانخواه *
بومعنايى مؤيد آغاجى ديمشدر بيت دران كوى بيرى روانخواه بود * كه دستش زهركام
كوتاه بود ع روانه ع فتح واو ونونله بمعنى رونده رفتن لفظندن مشتقدر ع رواوه ع فتح
واوين ايله رباب معناسنه در لفظ مركبدركه رواواز حزينه ديرلر واوه صدا ونداكتوريجى ديمكدر
ربابدن حزين آواز ظاهر اولدوغى سببدن اكا اسم ايتمشلر كذا فى فرهنك جهانكيرى
ع رواه ع فتح واو واظارها يله محبوس وزندانيلر ايچون بشن طعامه ديرلر زاء معجمه ايلهده روايت
اولنمشدر ابو المعانى بيت قفس تن شده بدل زندان * پارهاى جكر رواهش دان *
ع روجه ع سكون واو وفتح جيمله خام اوزم يعنى هنوز اير شمامش اوزم ع روزنه ع روزن
مرقوم معناسنه كه پرتو آفتاب ايچون اولان كوچك پنجره وباجه معناسنه در ع رونده ع
روانه كبى اسم فاعلدر كيديجى ديمكدر ع ره ع بش معنايه كلور اول معروف يول در ثانى بمعنى
كرت ومرتبه كال اسمعيل بيت قواعد زخانه نشينى ملول * بيك ره شده درچوال خلا *
وسيف اسفرنكى بيت شريك ابر بهارى بوقت خنديدن * زبرق تيغ تو الماس ميشود دره ره *
ثالث بمعنى رسم وقاعده رابع نغمه ونوا خامس هوش معناسنه در كذا فى فرهنك جهانكيرى مع

ع مع الياء * رادبوى ع عود اغاجى دركه رادخوب ومقبول نسنهيه ديرلر بوى قوقودر اول
مناسبتله عود اغاجنه اسم ايتمشلردر فخر زركوب بيت بمفلس كف مردم رادبوى * چونزد
غنى عنبر ورادبوى * تحفة الاحبابده داربوى واقع اولمشدر ع رازيانهٔ رومى ع آنيسوندركه
ايكى نوع اولور بوى رومى درنانخواه كبى تخمدر وبرنوعى قرومانايه مشابه اولور كذا فى البديعى
ع رازى ع رازرى شهرنده اولان قومك آديدر تفصيلى راز لغتى ذيلنده مرور ايتدى اول
قومه منسوب اولان طائفه رازى تسميه اولنمشدر وجملهدن مفخر الفضلاء الكاملين امام فخر رازى
اول طائفهدندر ع راستى ع سكون سين ايله طوغريلق در شيخ سعدى بيت كس نديدم
كه كم شد از ره راست * راستى موجب رضاى خداست ع رامشكرى ع مطربلك وسازندهلك
معناسنه در رامش سرود معناسنه كر اسم فاعلدر آخرنده كى ياياى وصفيه در واهل صحبت
معناسنه ده كلور شاعر بيت نشينند شاهان برامشكرى * خورند اب حيوان اسكندرى
ع رامشى ع يعنى مطرب بونده حرف يا مصدريه اولور شاعر بيت بت رامشى ومى درغمى *
بودمايهٔ شادى وخرمى * درغم برموضع اسميدر كذا فى شرفنامه ع رامنى ع هند درياسنده
برجزيره اسميدر انده كافور بتر ع رامى ع رامينن قريهسنه منسوب اولاندركه رام دخى
ديرلر استاد بيت چو رامى كه كهى بنواختى چنك * زخوشى برسر آب امدى سنك ع راهنماى ع
يول كوستريجى بونده كى ياىى وسراى يالرى كبى در ع راهكذارى ع يول اوغراغى معناسنه
آخرنده كى ياياى وصفيه در مذكور ايكى لغتك مثالى ابو المعانى بيت درخيالش شده
انديشه من راهنمايى * سينه ام كشته بشخص غم اوراهكذارى ع راهوى ع فتح ها وكسر
واو معروف ايله برنوا اسميدركه رهاوى ديمكله مشهوردر حكيم انورى بيت غزلكهاى خود
هميخوانندم * درنهاوند وراهوى وعراق * وبرمقام اسميدر شيخ نظامى بيت نكيسا در ترانه
جادويى ساخت * پس انكه اين غزل در راهويى ساخت * بو بيتده هامضموم اولمق اقتضا ايلدى
ع راى ع اوج معنايه كلور اول فكر وتدبير معناسنه شمس فخرى بيت از تو معمود
كشت خانهٔ جان * وز تو منصور كشت آيت راى * عربيده دخى بومعنايهدر ثانى بمعنى راه يعنى
يول رفيع الدين لبنانى بيت چه پيش رايت رايت بديد وسايه نمود * زچه زپيروىٔ آفتاب
بيرارى * ثالث هندوستان پادشاهلرينك لقبى در نتكم عجم پادشاهلرينه كسرى وتركستان
پادشاهلرينه خاقان وچين پادشاهلرينه فغفور ديرلر مولانا هاتفى بيت صف آراى شد
كشور آراى هند * روان شد بميعادكه راى هند ع رسمى ع سكون سين مهمله ايله خدمتكار
مقرب معناسنه در برمعين خدمت خاصه يه مخصوص اوله خزينهدار وسلاحدار وجامهدار
وشرابدار كبى حكيم خاقانى بيت دوخازن فكر والهامش دوحاجب شرع وتوفيقش *
دوذمى نفس واما لش دورسمى چرخ وكيهانش ع رشتى ع سكون شين معجمه وكسر تاء
مثناة ايله ايكى معنايه كلور اول بمعنى خاكسارى كذا فى فرهنك حسين وفايى بومعنايه حكيم
سنايى درتعبير خواب بيت رقص كردن بخواب در كشتى * بيم غرقست ومايهٔ رشتى * ثانى
بمعنى خاكروب يعنى سپوركه وسپورندى ع ركابى ع فتح كاف عربى وكسر باء موحده ايله بمعنى
ساقى حكيم خاقانى بيت دواسبه دراوركابى دراور * كزوچرمهٔ صبح يكران نمايد ع رندى ع

سكون نون وكسر دال الله تحتهٔ پاك وهموار ايتمكه ديرلر حكيم خاقاني در تحفة العراقين بيت
رندى كدز رنده ام برايد * برعارض حو رزلف شايد * رنده دن چيقان تلاش معناسنه دخى
مرويدر ع رنى ع بمعنى رهى يعنى قول وبنده معناسنه منقولدر ع روانى ع كسر نونله يعنى
رايج وقيمتلو روايش معناسنه شاعر بيت بشهر عشق جانان كر رسانى * شود نقد
صرت كت را روانى ع روايي ع كسر ياى تحتانيله لايق وجائز اولمق وكيجر متاع واقچه معناسنه
ميرنظمى بيت بجاه عشق راباشى سزايي * اكر كالاى اخلاصت روايي ع روى ع يعنى
سيراب صويه قانمقدن عبارتدر ع رهاوى ع برمقام آديدر راهوى دخى ديرلر ع رهكذرى ع
بمعنى راهكذارى مرقوم ع ره كشاى ع اظهار ها وضم كاف فارسى وفتح شينله شهود
ملكى نك اون يدنجى كونى اسميدر نته كيم ميرنظمى بيت بكلشن كزين بادهٔ دلكشاى * بروز
فرح بخشدت ره كشاى ع ره كوى ع اظهار ها وضم كاف فارسى وواو معروف ايله بمعنى خنياكر
ونغمه سراينده ره مقامات معناسنه وكوى كوينده ديمكدر حكيم سوزنى بيت حريف كايد
ومهمان ومطرب ورهكوى * برون ماه صيام ودرون ماه صيام ع رهنماى ع راهنماكبى دليل
معناسنه در ع رهى ع بنده وقول معناسنه در حكيم اسدى بيت رهى رامكردان چنان
سرفراز * كه نتواند آورد بان پايه باز * چوخواهى رهى راهمى كردمه * بزركيش جز پايه پايه
مه * كه چون از كند افش بزركى دهى * نه ارج تو داند نه ارج مهى * حكيم ازرقى * قطعه * هميشه
تا نشو د خاك چون سپهر لطيف * هميشه تا نكند كوه باستان مدار * غلام وچاكر وفرمانبر
ورهى يارب * بملكت اندر ففو روراى وقيصر وار * كمال پاشازاده مرحومك زادهٔ طبع
شريفى اولان معانيدن بونده دخى بيور ركه رهى يوله ويوشه كيدن خدمتكاره ديرلر زيرا آخرنده
اولان ياياى نسبتدر كه معناى تركيب يوله منسوب ديمك اولور اوده خدمت ايدنه غلام ديرلر
ارالرنده فرق اولدوغى بو بيتدن ظاهردر بيت پدرى و برادرى بكذار * اين رهى وان غلام
درهمه كار * انتهى مومى اليه دن ماعدا بوتعبيرى ايتمش صاحب فرهنك يوقدر زيرا رهى هرنه
يرده واقع اولسه خصوصيتله ذكر اولنمامشدر وغلام لفظ عربيدر لكن شوقدر واردركه غلام
محبوب خدمتكاره دينلوب رهى قاره قوللقچى وسائره دينلسه جائزدر زيرا محبوب خوبرو اولان
خدمتكار كشى زاده اولور ورهى عبد مشترايه مخصوص اولمق مناسبدر بنده معناسنه ومجمع
الفرسده مطلق بمعنى بنده وچاكرديمشدر وبوبيتى ايراد ايلمش مير خسرو بيت بت محل نشين
زان ره كه رفتست * رهى خواهد بيابانرا بدزدد * بوبيتده محبوب اولان محل نشين وسائر قوللقچى
رهى اولمق فهم اولنور ع رى ع بوزن كى ايكى معنايه در اول عجم حدودنه داخل برشهر معظم
نامبدر خيلى قصبات وقرايه شامل برمملكتدر مولانا جامى سلسلة الذهب نام كتابك برحكايه سنده
براعرابى رى شهرنه كلوب آش پزدكانندن مونبار طولمه سى آلوب خطندن برمقدارين قوينه
قويدقده نصكره دو شودر آدينى بلدوكندن حادثه سن النه الوب بيت ايها الساكنون بلدة
رى * هل وجدتم بمثل هذا شى * ديو ندا ايدر ثانى اول شهزاده نك نامبدركه ايكى برادر
رى شهرينى تعمير ايدرلر بريسنك نامى رى وبرينك نامى راز اولمغله شهرى هربرى كند واسمنه
مضاف ايتمك استر ميانلرنده منازعه اولدقده اهل ولايت اتفاقيله شهره رى وخلقنه رازى

رازى تسميه ايدرلر وزبان لاتين يعنى فرنك لسانلرى پادشاه ديمكدر ع باب الراء المكسورة
مع الالف * ردا ع مشايخ وعلما كردنلرينه قودقلرى دلبند وشال معناسنه حكيم خاقانى بيت
بدل سازم بزنار وبيرنس * ردا وطيلسان چون پورسقا ع ريسا ع ياى تحتانى وفتح سين
مهمله ايله ريسيدن لفظندن مشتق اسم فاعل اولور آكيريجى معناسنه وضعفدن انين ايتمك
معناسنه كه باريك ريس ديرلر اصطلاحيدر ابو المعانى بيت درازى ميكشد چون محنت
عشق * شد از دردو غمش باريك ريسا ع ريوا ع اشغون كه ريباس وريواس وريباج وريواج
دخى ديرلر ترخيم اولنمش اسمدر ع مع الباء * ركاب ع اوج معنايه كلور اول معروف اوزنكى
معناسنه حسين ثنائى بيت آفتابش دكر نسازد بدر * مه نوار اكر ركاب كند * ثانى پياله
يعنى قدح حكيم خاقانى بيت زهد بس كن ركاب باده بكير * كه نكيرد صلاح جاى صبوح *
وله بيت عنان عمر شد از كف ركاب مى بكف آر * كه دل بتوبه شكستن بها نه باز آورد *
ثالث بمعنى اسب سواره يعنى بنلان آت حضرت مولانا بيت شود يوسف يكى كركى شود
موسى چوفرعونى * چوبيرون شد ركاب توسر اخر كشت پالانى * اواحد فى الشعرا بيت
بهر جانب كه رو آرى بتقدير * ركابت را بود دولت عنانكير ع ركيب ع كسر كاف وسكون ياى
تحتانيله بمعنى ركاب بمعنى اول كه الف يايه قلب اولنمشدر حرف اولدقلرى جهتدن شيخ نظامى
بيت بغوغاى لشكر درآمد شكيب * كه دست از عنان رفت و پا از ركيب * وبنه جك آت
وقاطر معناسنه مولانا عبد الله هاتفى بيت برآراسته استران ركيب * وزان روى صحرا همه
ديد زيب * حكيم فردوسى بيت بهومان چنين كفت پيدان كه زود * عنان وركيبت ببايد
بسود ع ريشتاب ع سكون ياى تحتانى وشين معجمه وفتح تاء مثناة ايله قورجق صقال وزلف
وكيسو وموى مجعد معناسنه كه قيل بربرينه طولاشور وياخود دال ايله قورلمش اوله بولغت هم
فاعل وهم مفعول استعمال اولنور ابو المعانى بيت نه زده شانه درهمه عمرش * ريشتاب
مى شد ست ريش دراز ع مع التاء * ربات ع اصلى عربيدر رباط ديرلر تعجيم اولنمشدر
فارسيده حروف مطبقه اولمدوغيچون كاربانسراى معناسنه ابو المعانى بيت عمارت دل ويران
بنزد حق به از ان * ربات ومدرسه وخانقه بنا كردن ع رشت ع سكون شين معجمه ايله ايكى
معنايه در اول بمعنى سرشت استاد بيت طبع نقاششش بكلك دود رشت * خامهٔ مانى
وآزر ساخته * ثانى مجمع الفرسده بمعنى چاروب وهرنه كه اسكيوب خرابه يقين اوله
ع ريخت ع ريختن لفظنك ماضيسيدر دوكدى معناسنه شيخ فيضى بيت ميرفتم وخون
دل براهم ميريخت * دوزخ دوزخ شرار آهم ميريخت * وله بيت عشق آمدو خاك محنتم برسر
ريخت * وز برق بلا بخرمنم اخكر ريخت ع ريست ع سكون ياى تحتانى وسين مهمله ايله
بمعنى ريده يعنى تغيط ايلدى استاد لطيفى بيت اى كه پرسى دواء ريشت چيست * از
علاجات نيز بايد ريست * تاج بها بيت باقناعت هميشه بايد زيست * ور بروت طمع
ببايد ريست ع مع الجيم * ريج ع سكون نونله بورك بوريسى كه عربيده مغص ديرلر ابو المعانى
بيت آن پرى رخسار كر بيند ببزم مارقيب * ميشود دم بسته كيرد روده رنج رنج غم
ع ريباج ع سكون ياى تحتانى وفتح باء موحده ايله اشغون كه عربيده ريباس ديرلر

ع ريواج ع باپرينه واوايله يثه ريباسدر ع ريونج ع سكون ياى تحتانى ونون وفتح واو ايله بودخى ريباج معناسنه دركذا فى نعمة الله ع مع الخاء * ريخ ع سكون ياى تحتانيله بغرسق صيرنديسى كه فضلهٔ اسهالدر حكيم سوزنى بيت دم او برتافت هركس را دراوردش بكار * ريخ اوآلود هركس راميان زان زهار ع مع الدال * رند ع سكون نونله عيار وقلاش معناسنه امالاابالى وباده خوار وظريف وكارنده متيقظ معنالرينه استعمالى شايعدر مرشد يزدجردى بيت من آن رند سرمست ولا يعقلم * كه مستانه خيزد كياه ازكلم * مجمع الفرسده يعنى منكرولاابالى وبى قيد ديمكدر اول اجلدن كه منكره اهل قيد ديرلر يعنى كارينه وهرامورينه تقييد ايد نه منكر ديرلر ع ريد ع يعنى ريست مرقوم ع ريزد ع ريختن لفظندن فعل مضارعدر دوكرودوكيلور معناسنه منلا شانئ تكلو بيت بى تو هرمى كه زجامم بكلو ميريزد * بكلو ناشده ازدیده فرو ميريزد ع ريشد ع سكون ياى تحتانى وفتح شين ايله دوكيلور معناسنه وريشيدن لفظندن فعل مضارع اولور ع مع الراء المهمله * ركابدار ع درت معنايه كلور اول ساقى معناسنه كلور كه ركاب پياله معناسنه اولدوغى ذكر اولندى ابوالمعانى بيت بطرف كلستان بجانان خرام * ركابدار مهرومى لعل فام * ثانى خدمتكار اسب كه رومده سراج ديرلر وله درنعت بيت زهى ستارهٔ دولت مه آسمانرا * كند بوقت خرام خدمت ركابدارى * ثالث فرهنك جهانكيريده اول پياده يه ديرلركه رفيقى سوار اوله بوزمانده آكا جلودار ديرلر حكيم خاقانى بيت جعفركرم ونظام بخشش * بل هردو ركابدار رخشش * معناى ثانيله بومعنانك فرقى سهلدر انجق تعبيرده تفاوت واردر رابع اول خدمتكاره ديرلركه خدمت سلاطينده كبارده پياله ونعلبكى وآلات بزمى محافظه ايدر ع ريچار ع سكون ياى تحتانى وفتح جيم فارسيله مجمع الفرسده سود وباخود يوغرت ايله بشوررلر بر نوع طعامدر امافرهنك ميرزا ابراهيمده هرنه نوع ميوه اولورسه بكمز ايله قيناذوب حفظ ايدرلر لامله ريچال دخى ديرلر تركيده رچل ديدكلريدر شيخ نظامى بيت مصوص سرايى وريچار نغز * زبادام وپسته براورده مغز * مصوص فتح ميم وضم صاد مهمله ايله آكا ديرلركه كلكى بشوروب سركه يه قورلر ترشى اولور ع ريخته كر ع دوكيجى باقر اولسون كمش اولسون انواع آوانى ايدرلر ع ريخر ع سكون ياى تحتانى وفتح خاء معجمه ايله برنوع بادزهردر ع مع الزاء المعجمه ع رز ع مخفف ريزدر حضرت مولانا * قطعه * چون سحرگاه زگلشن بت عيار آمد * چه بسى نعرهٔ مستان كه بيكبار آمد * كه درين خشك بيابان توزان چشمهٔ حيوان * دوهزاران كل خندان زدل خار آمد ع ريخيز ع سكون يائين تحتانيين وكسر خاء معجمه ايله صبان اككى كه عربيده عضم ديرلر مجمع الفرسده صبان دمورينه قودقلرى اغاجدر ع ريز ع سكون ياى تحتانيله ايكى معنايه دراول جرعه معناسنه در حكيم خاقانى بيت چون آكهى كه شيفته وكه كشتهٔ توام * روزى براى وريزهٔ روزى بما فرست * ثانى ريختن لفظندن صيغهٔ امر ووصف تركيبى اولور شكرريز كبى وكاهى اسم فاعل اولور خونريز كبى مثال امر قيدئ شيرازى بيت خونم بريز هيچ ملك اچنين جمال * ازدل نبايدش كه نويسد كناه تو ع ريش بز ع كسر شين وضم باء موحده ايله اول سورى صقالدرلركه كچى صقالى كبى اولور ميرنظمى بيت ريش بز

وبينى چون صولجان * چشم كبود واحول وكج دهان ع ريش ساز ع سكون شين معجمه وفتح سين مهمله ايله جراح معناسنه دركه بوريش يارهء دروساز دوزيجى ديمكدر ابوالمعانى بيت ازخارهجر ريش شده سينهٔ صافم * اى ريش ساز مرهمى نه سينهٔ صافت ع ريماز ورميز ع سكون ياى تحتانى وفتح ميمله مؤيد الفضلاده مطلق جامه معناسنه در امافرهنك جهانكيريده اول جامه دركه كاف فارسيله كيميا ديرلر ع ريونيز ع سكون ياى تحتانى وواو وكسر تاء مثناة بعده ياى ساكنه ايله كيكاوس شاهك فرزندى آديدركه قرنداشلرى پيران وويسه اللرنده هلاك اولدى حكيم فردوسى بيت به پيش سپه كشته شد ريونيز * كه كاوس رابود چون جان عزيز ع مع الزاء الفارسى * ريژ ع سكون ياى تحتانى ايله آرزوى نفس معناسنه استادرودكى بيت ديدى توريژ وكام بدو اندرون بسى * باريد كان مطرب بودى بفروزيب * مجمع الفرسده زمين پشته پشته معناسنه مرويدر ع مع السين * رس ع رسيدن دن صيغهٔ امردر ايرش معناسنه حركات ثلثه ايله مرويدر ع رواس ع بوزن هراس ريباس معناسنه در ريواس دخى ديرلر ع ريباس ع سكون ياى تحتانيله وفتح بايله اشخون ديدكلرى اوتدر تنكم ديمشلردر بيت عارض چو شود بوت حرارت * غافل مشو ازشراب ريباس ع ريواس ع فتح واو ايله ايكى معنايه در اول يعنى ريباس مرقوم ثانى فرهنك جهانكيريده مكر وحيله معناسنه در حكيم سنائى * قطعه * بسى فربه نمايد آنكه دارد * نمايى فربهى ازنوع آماس * بريواس ارتوان لعبت توانكرد * رواں نتوان بدودادن بريواس ع ريس ع اوج معنايه در اول رسم نقوش كه نقشدن اول رسم ايدرلر ثانى طاق خسرو پرويز ثالث حايمهٔ كندم يعنى هريسه وبغداى آشى بشدكده ظاهر اولان حايمه سى وريسيدندن صيغهٔ امر ووصف تركيبى اولور باريك ريس ديرلر كذا فى المجمع ع مع الشين المعجمه * ريش ع اماله ايله يعنى ياى مجهوله ايله ايكى معنايه در اول يعنى جراحت عموما يعنى هرنه وجهله ياره اولورسه ميرزافصيحى بيت باانقلاب دهرچه سازم كه دردوست * دى روز ريش بوده وامروز مرهم است * ثانى شورباى غليظ دركه كشك وشله آشلرى اوزرينه دوكرلر وفتح رايله عربيده خرا ميدن معناسنه در ع ريش ع اماله سز كسرهٔ صريحه ايله يعنى ياى معروفله اوج معنايه در اول صقال معناسنه كه عربيده لحيه ديرلر كمال اسمعيل درحق كمال بخندى بيت آن ملحد بخندى ريش بزرك دارد * ازغايت بزركيش دهر بش ميتوان كفت * ثانى قهر وخشم معناسنه حكيم نزارى قهستانى * مثنوى * بياكو در صفت مرد آن زمانى * چه ميخواهد ز آشوب جهانى * بخون بيكناهان چند كوشند * جهان برريش خود تاكى فروشند * ثالث يوك يعنى توى قيونك وكچينك ودوه نك وهرنه نك اولورسه وقوش توينه دخى ديرلر ع ريم كوش ع قواق چركى ريم چرك وايرك معناسنه در ع مع الغين * ريغ ع ياى معروفله كين وكدورت معناسنه در حكيم فردوسى بيت جهان زنده كردم ببرنده تيغ * چرا داردازمن بدل شاه ريغ * ياى مجهول ايله يعنى راست * حكيم سنائى بيت هودج از معشوق وريغ از عاشقان خالى بماند * درديار دردمندان يكه رود يوارکو ع مع الكاف * رشتك ع سكون شين وفتح تاء مثناة ايله بخارا جانبلرينه مخصوص بر علندر رشته دخى ديرلر آخرنده كى كاف تصغيردركه

لاحق اولدقده هاء علامت حذف اولنمشدر تفصیلی رشته ذیانده ذکر اولنور ریدك ع سکون
یای تحتانی وفتح دال ایله ترك بچه یه دیرلر طیان مرغزی بیت همه کی ریدکان ترینه شوند *
توکبیتاء کنجد بن منی * کبیتا حلوای ناطف دیدکلری در یعنی ترك بچه غلامان اکرچه تروتازه
درلر اماسن بکا کبیتا حلواسی کبی سن دیمکدر فرهنك جهانکیریده فتح را ایله نقل اولنمشدر
منوچهری * قطعه * تا نیامد آسمان ازا ثیرکی وروشنی * تا نباشد اختران اجتماع وافتراق * شاد
باش وی ستان از ساقیان وریدکان * ساقیان سیم ساعد ریدکان سیم ساق ع ریزناك ع
اصلی دیزه ناکدر استخفافا هاء علامت حذف اولنمشدر خرده اولمش معناسنه در ترکیبده خرده وات
وافق دفك دیرلر ریك ع برکلمه درکه عربیده ویحك وترکیده وای سکا دیرلر کذا فی المجمع
ع ریکناك ع سکون یای تحتانی وکاف فارسی وفتح نونله قوملی اولان نسنه وزمین ده قوم سال
دیمکدر حکیم شیرازی بیت بعض اوخشك وخشن شد ریکناك * سر دوخشکین وسنکلاخ
بعض خاك ع ریمناك ع کیرلو وچرکلو وملوث معناسنه میرنظمی بیت زسر تا پای او بود ست
ناپاك * برش پوشیدنی کند یدور یمناك ع مع الکاف الفارسی * رسك ع سکون سین مهمله
ایله بت سرکه سی که اندن کهله حاصل اولور ع رشك ع سکون شین معجمه ایله بش معنایه
کلور اول تخم سپش یعنی کهله سرکه سی مختاری درهجو غلام خود کفته بیت سرش ز رشك
چو برشم ریخته خشخاش * بغل زکنده چو درکور سوخته مردار * پور بهای جامی بیت
پوستین وی آشیان شپش * خانهٔ رشك وخانمان سپش * ثانی عقربك آدیدر ثالث
طغری دورمش نسنه رابع صقالی قبا آدمه دیدلر خامس بمعنی اندیعنی غم رشکن دخی درلر
کذا فی فرهنك جهانکیری ع ریش خوك ع یای مجهول ایله بر علتدر عربیده خناز یر دیرلر وجود
انسانده ظاهر اولور ع ریك ع یای مجهول ایله ایکی معنایه در اول قوم معناسنه معروفدر
مولانا هاتفی بیت زریك بیابان فزون لشکری * زچوچی نژاد انش هرسو سوری * ثانی
فرهنك جهانکیریده بخت وطالع معناسنه کمال اسمعیل * نظم * بخدمت آمدمدی بامدادان *
نبوده دروثاق مرده ریکت * کذارم بر طریق مطبخ افتاد * بدیدم لوت وپوت همچو
ریکت * بخار جوع کلبی ازچهل کام * بمغز من همی آید چودیکت * مرده ریك مال میت
معناسنه در ع مع اللام * رطل ع سکون طا ایله جام شراب طلو اولدوغی حالتده استاد لطیفی
بیت تاچند به تسبیح وعصا زرق فروشیم * برخیز سبك رطل کران ده که بنوشیم ع ریبال ع
سکون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله ارسلانك جملهٔ اسماسندندر عربیده قرق اسمی
اولدوغی کبی فارسیده دخی قرق قدر نامی واردر ع ریچال ع سکون یای تحتانی وفتح جیم
فارسیله رچل درکه ریچارد دخی دیرلر الما وامرود وایوا وسائر میوه لری بکمزده قیناد وب لطیف
نسنه ایدرلر تنکم دیمشلر در بیت طعام ماحضر بوده است ریچال * به پیش میهمان آور
بهرحال ع ریغال ع سکون یای تحتانی وفتح غین معجمه ایله قدح معناسنه در استاد رودکی
بیت شکفت لاله وریغال بشکفال همی * بدور لاله بکف برنهادهٔ ریغال ع مع المیم * رخیم ع
کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانیله مرد غیوط اولانه درلر یعنی قوت ماسکه احتباسی
ضعیف اولمغله مجامعت محلنده تغیط ایدر یعنی جماع ایدرکن یستهلر ع دم ع ریم لفظندن

لفظندن مخففدر وعربیده اوج معنایه کلور اول مال بسیار ثانی بمعنی مغز یعنی هرنسنه نك لبی
ثالث خاك معناسنه در امام مشهده ایله در ع ریختم ع سکون یای تحتانی وخا وکسر تاء
مثناة ایله سقف خانه اوزرینه قونلان طپراق معناسنه در ع ریخیم ع سکون یائین وکسر
خا ایله رنجبر مرقوم معناسنه در یعنی صبان قولاغی وقلیچی ع ریم ع یای معروفله ایرك که جراحتدن
وچباندن خروج ایدر عربیده قیح دیرلر سکون یا ایله شمس فخری بیت بسکه پیوسته ریم ریزد
حصم * کشت چشم عدوش همچو سقیم ع مع النون * رخبین ع سکون خاء معجمه
وکسر باء موحده بعده یای ساکنه ایله اکشی ترخانه ویا خود یوغرتدن ایتدکلری نسنه شمس فخری
ماست غلیظ دیوب بوبیتی نظم ایلمش بیت مخالفت زبو ودت بپایهٔ برسید * که طبع فلفل دارد
بنسبتش رخبین * میرخسرو بیت رخبین شکراست پیش آن ترك خنك * کز سرکهٔ هندوی
ترش روی تراست * میرزا ابراهیم بمعنی دوغ سخت که پنیر شده باشد دیمشدر اما کتاب السامی
فی الاسامی ده برنسنه در قروته مشابه سود ایله اوندن ایدرلر دیمشدر بولغتی منظور فقیر اولان
لغت کتابلرینك کیمنده کسر را وکیمنده ضم را ایله واقع در ع رزفین ع سکون زاء معجمه ویای تحتانی
وکسر فا ایله اغاج کلید وبعض نسخه ده مفتاح وبعضنده سورمه مندال که اغاجدن ایدوب قیویی
آنکله برکیدرلر ع رزنین ع فا یرینه نونله رزفین مرقوم معناسنه در شاعر بیت سخن زن راه وثو
چون نباشد * شود شوهر چو رزنین بر درخود ع رستن ع سکون سین مهمله وفتح
تا ایله سکك وزلمك معناسنه در ع رشتن ع سکون شین معجمه وفتح تا ایله اکرمك اپلك وابریشم
وکتان وغیری عربیده غزل دیدکلری در ودخی الهوایاغه حنا اورمق ع رشکن ع سکون شین معجمه
وکسر کافله بمعنی غیور کذا فی فرهنك جهانکیری ع رنخبین ع سکون نون وکسر خاء معجمه وباء
موحده بعده یای ساکنه ایله رخبین مرقوم معناسنه عربیده کیح دیرلر ضم کاف وسکون یای
تحتانیله ع رندان ع جمع رند یعنی باده نوشان وظریفان ونکته فهمان ابوتراب بیك بیت قسام
قضا درعوض عیش دوعالم * این قسمت رندان می آشام فرستاد ع رویدن ع کسر واو
وسکون یای تحتانیله بمعنی رستن ع ریختن ع دوکمك معناسنه مصدر در مستقبلنده خا زایه
ابدال ایله ریزد وریزنده دینلور کمال خجندی بیت خواهیم نقد جان وسر در پای جانان ریختن *
برخاك کویش خون اشك از چشم کریان ریختن * عربیده انصباب وچغتایده توکاك دیرلر
فاعلنه توککوچی دیرلر ع ریخن ع سکون یای تحتانی وفتح خا ایله شکم اسهال شده معناسنه
استاد رودکی بیت یکی آلودهٔ باشد که شهری را بیالاید * چو از کاوان یکی باشد که کاوان
راکند ریخن * فرهنك جهانکیریده اول آدم وحیوانه دیرلر که همیشه رنج آلوده اوله حکیم
سوزنی بیت بکاو ریخن مانند طبع او در شعر * همیتر اشد الایش سرین بسر وع ریدین ع
سکون یائین وکسر دال اول ایله نسنه اوفق دفك اولمق وچوریمك ودوکلمك شکوفه ده
استعمالی غالبدر ونسنه اسکیوب یپراق اولمق عربیده اضمحلال وچغتایده اوفراتماق مضارعی
اوفرانور دینلور ع ریزان ع ریزیدن لفظنك اسم فاعلی در دوکوجی معناسنه خواجه سلمان
بیت عاقبت بکذاشت بار وبرك خود را پیش تو * برك ریزان وسر افشان جست چون باد
خزان * فرهنك میرزاده نعمت وهو او مراد معنارینه مسطوردر تحفة الاحبابده بو معنارده

زاء فارسیله مرویدر کی ریزن کی یعنی ضرطه زن لفظ مرکبدر که ری بتندن مرخمدر وزن
اسم فاعلدر اوریجی معناسنه ابو المعانی بیت چکونه میکند ضبطش بفرزند وزن خود را *
که نتواند بضبط کوز دادن کون ریزن را کی ریزنان کی سکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ونونله
قپو آردینه ایتدکاری سورمه که آنکله قپویی استوار ایدرلر کی ریزیدن کی سکون یاینن
وکسر زایله دوکلمك وخرده اولمق معناسنه کی ریزین کی سکون یاینن وکسر زایله غایت
خرده اولمش نسنه یه دیرلر کی ریستن کی سکون یای تحتانی وسین وفتح تاء مثناة ایله درت
معنایه کلور اول اکرمك کتان وابریشم نه یی اولورسه استاد لطیفی بیت چون زیارش جدا
بماند وکریست * دوك ریسه کرفت وپشم بریست * ثانی فرهنك جهانکیریده قیویه وچقور
یرلره وحوضه ودریایه اشاغی کتمك کرك صوده کرك قرءده شاه ناصر خسرو * قطعه * مردکی
وا ایدشت کرك درید * ز بخوردند کرکس ودالان * ان یکی دیست دربن چاهی * وان دکر
رفت بر سر دیران * ثالث نوحه ایلمك معناسنه حضرت مولانا بیت چون درنج زیست وجه
زیستن * برچنین خانه بباید ریستن * رابع بمعنی ریدن یعنی تغیط ایلمك اوحدی درجام جم
بیت ریستن کیردت زخوردن زشت * بدرت باید آمدن ز بهشت * معنای اوله عربیه
غزل وچغتای لسانینه ایکیرماك دیرلر فرهاد نامه ده فرهادك آتی وصفنده بیت حرامی
اورکاچیه مافدا توتون دیك * ایکیرماك وقتی دشت اوزرافیون دیك کی ریسمان کی سکون
یا وسین ایله یوکلش اورغان میرنظمی بیت رسانیدن فلك را دل فغانش * بنه بدریسمان
از دود آتش کی ریسیدن کی سکون یاینن وکسر سین ایله اکرمك غزل معناسنه وضعفدن
ایکلمك که باریك میریسد دیرلر یعنی اینجه واوزون ایکرلدیلمك اولور کی ریشتن کی سکون یای
تحتانی وشین معجمه ایله برنسنه یه مجدا اولق وسکك وزنك کی ریش دهن کی ترکیبیلا مه
دیدکاری آدمه دیرلر میرنظمی بیت ریش دهن بوده وهم کنده است * ابرو ومژکان جرب
افکنده است کی ریشیدن کی بمعنی ریختن یعنی دوکلك کی ریك روان کی قوم سال یرلرده
کثرتدن روزکار اسدیکچه صوکبی موج اوروب کویا که اقار میرنظمی بیت افتاده براه عمر
دایی * درریك روان برهنه پایی کی ریکن کی سکون یای تحتانی وفتح کاف فارسیله مکار
وکینه دار وپلید وآلوده * چرك دیمکدر کی ریم آهن کی ترکیبیله دمور بوقی وعربیه
خبث الحدید دیرلر دمور کوره ده قروب چکیج اوردقجه دوکیلن خرده سی حکیم خاقانی بیت
همدم هاروت وهمطبع زن را مشکرم * افعی ضحاك ورم آهن آهنکرم کی ریمن کی مکار
وحیله کار معناسنه استاد عنصری بیت که حسد هست دشمن ریمن * کیست کو نیست
دشمن دشمن * حکیم فردوسی بیت بدینی نبودش کسی دشمنا * مکر درجهان ریمن اهرمنا *
معیار جمالیده شمس فخری آلوده وافسون معناسنه دزدیمش بیت مرا دلیست زجور زمانه را
ریمن * چوزلف یار پریشان کشته پرزشکن کی ریهیدن کی سکون یاینن وکسر هایله یعنی
افتادن کذا فی شرفنامه کی مع الواو * ریوجو کی فتح واو وسکون نون وضم جیمله اغاج قوزدی که
ریوجو دخی دیرلر کذا فی الادات کی ریش کاو کی شتول کسنه لردن کنایه درکه پرامز کسنه لره
یعنی مدمن ومدبر ومفسد ویونلر امثالی آدمله تابع اولوب مجلسلرنده مسخره لق وهزل ایده

وهزل ایده میرنظمی بیت بهر دنیا دین باوی میکند * سفلکان ریش کاوی میکند *
مجمع الفرس ده بمعنی احمق وابله حکیم انوری بیت چرخ داند که در پشخند ست آن * نه چون آن
ریش کاو کون خراست کی ریلو کی سکون یای تحتانی وضم لامله بمعنی شخار که عربیده قلیه
دیرلر بر طپراقدر صو بن آلوب صابون بشورورلر وجامه دن لکه وباغ بولاشغن آنکله یورلر
کمال اسمعیل بیت چون علاج دماغ کند * داروی اوشراب ریاو باد کی ریونجو کی بمعنی
رونجوی مرقوم کی ریو کی بوزن دیو ایکی معنایه در اول مکر وحیله وآل معناسنه حضرت
سلطان ولد بیت زومشو درسند این دنیای دون * تانکردی ریو شیطان راز بون * مولانا
جامی بیت نخست بن کفت کانها کار دیو ست * همیشه کارد بوان مکر وریو ست * ثانی نام
پسر کیکاوس ایدی که طوسك داماد ایدی فرود بن سیاوش الله هلاك اولدی کی مع الهاء
کی رشته کی سکون شین ایله درت معنایه کلور اول ایپلك وابریشم تلی بو معناده خلاق المعانی
درحق درزی بچه * رباعیه * ای رشته بسی تو کامرانی کردی * بالعل لبش عیش نهانی کردی *
اندر کف اوچراشدی کوته عمر * چون غسل باب زندکانی کردی * ثانی برمرضدر انسانك
ایاغنده اکثر طوپوغنده ظاهر اولور ایپلك کبی اینجه نسنه چقارکند بچه اوزار قیرلسه
صاحبی هلاك اولور آکا تارودخی دیرلر حکیم سوزنی بو ایکی معنایه * قطعه * بدر درشته رنجوری
وبررخ * بجز غ دیده درازرشته شته * دم عیسی کزو آن رشته رانیست * اکر آن رشته رامرهم
برشته * ثالث برنوع حلوادر ایپلك حلواسی دیرلر رابع برطعامدر اکثر شوربا ایدرلر کی رشکر کی
سکون شین وفتح کاف ایله بمعنی رسنك مرقوم که بش معناسی ذکر اولندی کی رکوه کی ضم کاف
فارسی وسکون واو واظهار ها ایله جامه یه یان دیکمك یعنی یامه اورمق ادات الفضلاده اسکی
جامه پاره لری وبمعنی سوده وچادر دیك تحته معناسنه در کی رنده کی سکون نون وفتح دال ایله
صغری وسختیان ومیشین پاره لری وتراشه سی معناسنه در کی ریجار وریجاله کی کلاهما
بجیم الفارسی ریجار وریجال مرقوم معنالرینه در کی ریخته کی ریختن لفظندن صیغه مفعولدر
ایکی وجهله دوکلمش معناسنه بروجهی صوو شراب وامثالی نسنه لرك دوکلمسی وبر وجهی دخی
آلتون وکمش وباقر وامثالی نسنه لرك قالبه دوکلمسی شیخ ابوسعید ابوالخیر * رباعیه *
صد بار کل وجود در ابیخته اند * تا هیچ چو تو دلبری برانکیخته اند * سبحان الله زفرق سرتا پایت *
درقالب آرزوی من ریخته اند کی ریزیده کی ریزیدن لفظندن صیغه مفعولدر بودخی ایکی
وجهله دوکلمش معناسنه دربروجهی اغاجدن یپراق دوکلمك کبی وبروجهی جامه امثالی نسنه لر
اسکیوب دوکلمك واعضاء ات واستخوان چوریوب دوکلمك کبی در کی ریزه کی ایکی معنایه در
اول دوکلمش ثانی خرده معناسنه در وبو معناده بعض ترکیبه صفت ایدرلر ریزه الماس کبی شانی
تکلو بیت شانی ز ساغر ایام مخور باده عیش * که فلك ریزه الماس درومیریزد کی ریش بچه کی
صقالك اوزرنده طوداغه متصل اولان قیللره دیرلر وبعض کسنه نك صقالی آلتنده برقاچ قیل
صقالدن آیرلمش کبی کورینور عربیده عنفقه دیرلر کی ریشه کی اوج معنایه کلور اول بچاق
معناسنه درعرنه نك اولورسه صائب تبریزی بیت باعقل کشتم همسفر یك کوچه راه ازبکیسی *
شد ریشه ریشه دامنم از خار استدلالها * ثانی اغاجلك کوکنه اولان اینجه لر مولانا طرزی

بیت بر لب چشمهٔ خضریم ولی خشك لبیم * بیخ بر شو زمین برده مكر ریشهٔ ما * ثالث
وجودده بتن قیلاره دیرلر صقاله ریش دینلمك بوندندر شیخ فیضی بیت عشق تا پای بیفشرد
در اندیشهٔ ما * همه معشوق تراود زرك وریشهٔ ما ریشیده سكون یائین وكسر شین
معجمه ایله كوزكوز طوقنمش قماش وامثالی نسنه لره دیرلر استاد عنصری بیت كفت بر پرنیان
ریشیده * طبل عطار شد بریشیده * مجمع الفرسده بمعنی ریشهٔ دستار ونسخهٔ حسینی
وفایی ده وتحفة الاحبابده بمعنی رنك نهشته وهند پادشاهلرندن بر پادشاهك اسمیدر وبعض
فرهنكارده بمعنی رخشنده دیوب بو بیته متمسك اولمشلر استاد عنصری بیت رخم از رنك تست
ریشیده * دلم از زلف تست پیچیده ریكاسه وریكاشه اول سین مهمله ثانی شین معجمه
ایله كلاهما بكاف العربی كرپی كه خار پشت دخی دیرلر عربیده قنفد دیدكلریدر استاد عنصری
بیت نتوان ساخت از كدو كوداب * نه زریكاسه جامهٔ سنجاب * وله بیت كسی كه كره
نتوان ززهر انكبین * نسازد زریكاشه كس پوستین ریكزاده یعنی ماهی سقنقور
كذا فی فرهنك جهانكیری منقولدر كه سقنقور تمساح دیدكلری بالقدن حاصل اولور صوده
طوغردوغی بینه تمساح اولور اما صو كنارنده قوم ایچنده طوغردوغی سقنقور اولور
ریمه بوزن نیمه كوزدن اقان چرك كه كرپكلر اراسنده مجتمع ومنعقد اولور تركیده چپاق
وعربیده رمص دیرلر میر نظمی در صفت زنكی بیت ناشسته روی آن لئیمه * چشم ومژه اش
كرفته ریمه ریونجه سكون یای تحتانی ونون وفتح واو وجیم ایله بمعنی ریونجوی مرقوم ریهه
سكون یای تحتانی وفتح ها ایله بمعنی پادشاه كذا فی المجمع ریهیده سكون یائین وكسر
ها ایله مطلق افتاده معناسنه در مع الیاء * رشتی سكون شین وكسر تاء مثناة ایله راء
مفتوحه ده ذكری مرور ایدن رشتی معناسنه در یعنی خاكساری وخاكروب ركابی درت
معنایه كلور اول كوچك طبق كه نعلبكی ده دیرلر ثانی بمعنی جنیب یعنی یدك آت شیخ
نظامی بیت بر سم ركابی روان كرد رخش * هم اورنك بیرای وهم تاج بخش * ثالث اكره
بغلدقلری طوغری قایش كه تركیده غداره دیرلر رابع بمعنی ساقی حكیم خاقانی بیت دو اسبه
در آور ركابی در آور * كز و چرمهٔ صبح یكران نماید ریزی سكون یای تحتانی وكسر
زا ایله مؤید الفضلاده رحمت معناسنه در كه ریزی كن یعنی رحمت كن میر نظمی بیت شده
دردلم ریش حسرت كهن * نظر بر دل انداز وریزی بكن ریسی سكون یای تحتانی وكسر
سین ایله برنوع اوزم آدیدر باب الراء المضمومة مع الالف * رخ ربا سكون خا وضم را وفتح
با ایله بر عظیم الهیكل وكبیر الجثه قوشدر محیط جزیره لرنده اولور انسان ساكن اولدوغی یرلره كلمز
ودیرلر كه كركدانی چنكالی ایله قاپوب آشیانه سنه كوتورر بو روایت اوزره رخ كركدان اسمی اولاق
لازم كلور بعض كتب تواریخده مسطوردر كه رخ منكور قوشك اسمی اوله مرقوم قوشك ذكری
عجائب المخلوقات وحیوة الحیوانده مسطوردر نقل ایدرلر كه بر كون بازركاندن بر طائفه
محیطده بر جزیره یه یناشوب كیلرندن چیقوب جزیره ده كزركن بر بیاض قبه كوردلر اطرافن
طولانوب قبوسن بوله مزلر اچلرندن بری بو قبه طاشمیدر یاخود آخر نسنه میدر دیو النده بالته
ایله اورنجه قبه دلنوب ایچندن صارو وبیاض نسنه اقار قوش یمرطه سی ایدوكی بانجه بونك

باب الراء المضمومة

بونك صاحبی اولان قوش كلوب بزی هلاك ایدر دیو قاچوب كمیه كیروب یلكن اچوب كیدرلر بعده
قوش كلوب یمرطه سن قیرلمش كورنجه كمی خلقی ایتدكلرینی بلوردی بر یمرطه سندن بیوك بر طاشی ایكی
پنچه سیله قالدیروب كتوروب كمینك اوزرینه براغور خدای تعالینك لطفیله كمی طاشك التندن
صاوشوب كتمكله طاش دریایه دوشوب اول قدر دریایی حركته كتوردكه كمی هلاك اولمق
مرتبه سنه واردی منكور قوشك اسمندن استعاره طریقیله شطرنجك ایكی قطعه سنه رخ
دیرلر رخشا سكون خا وفتح شین معجمتین ایله بمعنی رخشنده كذا فی المجمع بو معنایه
بدر الدین شاشی * مسمط * كفتم دلت غمكین چرا * ماه نوت پرچین چرا * آن طرهٔ مشكین
چرا * بر ماه رخشا ریخته رستا سكون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله ایكی معنایه در
اول كوی صوقاقلرینه دیرلر ثانی روستا لفظندن مخففدر كوی معناسنه حضرت مولانا
بیت هر كه در رستا بود در روز وشام * تا بماهی عقل او نبود تمام رسوا شایع معناسنه دركه
لفظ مركبدر بر جزوی رس دو شایع معناسنه ووا آچقدر كیزلو نسنه آچیلنجه شایع اولور دیمك
اولور وظاهر كردن معناسنه ده اولور از چرخیات نظام استرآبادی * مصرع * پری رالمعهٔ شمع
ضمیر او كند رسوا * حكیم شفائی بیت ظاهرم غماز باطن همچو آب روشنست * راز پنهان
میكند رسوای ازپیدای من روستا واو مجهول وسكون سین ایله كوی واوایل یعنی شنلكی
اولان كوی مرحوم كمال پاشا زاده روستا مزرعه در روستی لفظندن تصرف اولنمشدر اكسلكی
اعتباریله كویه ده اطلاق اولنور انتهی وكوی معناسنه اولدوغنه حضرت مولانا بیت قول پیغمبر
شنوای اوستا * كور عقل آمد وطن در روستا * حكیم فردوسی بیت چو از شهر یكسر
بپرداختند * بكرداند ور وستا ساختند روشنا ایكی معنایه در اول ضیالو آیدین
ومنور معناسنه ثانی مرقشیث طاشنه دیرلر كه انی سرمه ایدرلر بو ایكی معنایه ابو المعانی
بیت از خیال ماهرویت خانهٔ دل روشنا * خاك راهت میكند عالم بدیده روشنا روهنا
واو مجهول وكسر ها وفتح نون ایله برنوع خاص پولاددر كه اندن قلیچ ایدرلر غایت بی نظیر واعلا ومقبول
اولور شمشیر روهنی درلر ادات الفضلاده مطلق پولاد هندی معناسنه در وهندی قلیچلره
دخی اطلاق اولنور روهینا زیادهٔ یای تحتانیله ده هندی پولاد معناسنه در شمس فخری
بیت ز عكس رنك رخ دشمنان او در جنك * چو كهربا بدرخشد كهر چو روهینا * وفرهنك
جهانكیریده پولاد جوهردار حكیم سنائی بیت بنزد چون توبی جنسی چه دانانی چه نادانی *
بدست چون تو نامردی چه نرم آهن چه روهینا * سیف اسفرنكی بیت آب كرد در خجالت
نطقش * كوهر اندر مشام روهینا روهینیا نوندن صكره بریا دخی زیاده ایله مجمع الفرسده
روهنای مرقوم معناسنه مسطوردر مع الباء * رب تشدید با ایله هر صو او نسنه نك
صوین آلوب قینادرلر تا منعقد اولنجیه دك بعده شكرله شراب وشربت ایدرلر لیمون وبنفشه
وحماض وریباس وغیرهم كبی بر حكیم حاذق دیمشدر بیت چو صفرا بشكند در معده نیكو * دهم
حمای صفرا رب لیمو رباب ساز نوعندن بر مشهور ومعروف سازدر بین الناس فتح را ایله
شایعدر اما اصحی ضم را ایله در كذا فی الادات رستم ركاب بهادر پهلوان دیمكدن كنایه در
مولانا هاتفی بیت بدعوی دو رستم ركاب دلیر * ز شمشیر بازی نكشتند سیر رفت وروب

ترکیبه سیلوب سپورمك معناسنه دروب معناسی ده سپورکه در ﮒ روب ﭺ رفتن لفظندن
صیغهٔ امردر وکاهی اسم فاعل اولور خاکروب وچاروب کبی ﮒ روزتاب ﭺ اضافتله اسی
کون ایام صیفده حرارت شمسدن خارج اعتدال اولان اسیلك معناسنه در میر نظمی بیت
چون شده از تاب عشقش پرشتاب * آمده در نیم روز روزتاب ﮒ مع التاء * رت ﭺ درت
معنایه کلور اول خالی وخرابه مشرف اولمش معناسنه شیخ عطار بیت سر آن کاخها
با خاك هموار * زمینی رت نه درمانده نه دیوار * ثانی بمعنی تهی استادلبیبی بیت فرمان
کن وآهك کن وزر نیز نساید * بیرون ودرون تن ورویت از رت * ثالث غل وغشدن عاری
وپاك معناسنه میر نظمی بیت چو پرشد با محبت قلب وسینه * درون ساده رت بوده ز کینه *
بولغتی بعض فرهنکلرده فتح را ایله نقل ایلمشلر اما مجمع الفرس ده بعض معتبر ومعتقد فرهنکلردن ضم
را ایله تصحیح اولنمش وفرهنك جهانکیریده کذلك ضم را ایله معنای رابعی تهی دست نقل اولنمش
بو معنایه علی کوچك بیت از وفور عطای آن کف راد * رت ومفلاك بحر وکان کشتند
ﮒ رست ﭺ سکون سین مهمله ایله درت معنایه در اول رستن لفظندن صیغهٔ ماضیدر یردن
بتدی معناسنه کاهی مصدر اولور بتمك معناسنه مجمع الفرس ده بمعنی رویید وبرامد حکیم اسدی
بیت بخورشید ودین بتان نخست * بکوروی آدمی بوم ورست * شیخ اوحدی بیت
این چهار آخشیج را بدرست * چون بدید آمد امتزاجی رست * حکیم فردوسی بیت
صف میسره هم بیاراست جست * یکی کوه کوبی ز پولاد رست * ثانی محکم ومضبوط
معناسنه حکیم نزاری قهستانی بیت تویی باشد که باشی در وفا رست * که من در حرب
بر مالیده ام جست * وله بیت شب آمد بر شتر بستند رستش * بهم بربسته هفت اندام
رستش * ثالث دلیر وچیره دست معناسنه شیخ اوحدی بیت قدم اندر زمین منه
جز رست * کاسمان از نظر بجانب تست * رابع فرهنك میرزاده قسمی از خاك مسطوردر
وتحفة الاحبابده بمعنی خاك حکیم فردوسی بیت یکی سخت بیماند خواهم نخست * که از وی
بلرزد بر وبوم ورست * وله بیت زنا کس نماند برین بوم ورست * زنیکی بباید ترا دست
شست ﮒ رفت ﭺ رفتن لفظنك ماضیسیدر وسپوردی معناسنه وواو ایله روفت دخی درلر
میر خسرو بیت بجانهای فتاد از چشمش آشوب * مژه میروفت دلها را بجاروب * حروف
علتدن قنغی حرف که وسائط کلمه ده واقع اوله حذفی جائزدر ﮒ رشت ﭺ سکون شین معجمه
ایله ایکی معنایه در اول بمعنی روشن ثانی بر کیمیاکر استادك نامی ایدی که زر معمولنه زر رشتی
درلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﮒ روسخت ﭺ واو مجهول وضم سین وسکون خا ایله راستق
طاشی که راسخت دخی درلر کذا فی المجمع ﮒ مع الجیم * رخج ﭺ سکون خاء معجمه ایله یزد
ولایتنده بر ناحیه اسمیدر کذا فی فرهنك جهانکیری ﮒ روج ﭺ واو معروف ایله انکور ناپخته
یعنی هنوز ایرشمامش اوزم جیم فارسی وهاء علامتله روچه دخی درلر وبر معناسی دخی روزدر
وهندی لسانده روج کاوکوهی یه درلر ﮒ روستخج ﭺ واو مجهول وسکون سین مهمله وتاء مثناة
وفتح خاء معجمه ایله راستق طاشی ﮒ روستنج ﭺ بعض نسخه ده خا یرینه تاء مثناة بعده نون
واقع اولمشدر راستق طاشی معناسنه در ﮒ مع الخاء * رشلخ ﭺ ضم تاء مثناة وسکون شین

شین وفتح لام ایله حجامت معناسنه کذا فی نعمة الله ﮒ رخ ﭺ التی معنایه کلور اول یکاق
معناسنه که رخسار ورخساره ده درلر عربیده خد دیدکلریدر شعرا بعض تراکیبه جزؤ ایدوب اول
صفتله توصیف ایدرلر کلرخ وپری رخ کبی غیاثای حلوایی بیت پیش کلزار رخت لیلی وکل
مجنونست * سرو در پیش قدت مصرع ناموزونست * ثانی بر عظیم الهیکل
وکبیر الجثه قوشدر عنقا کبی وجود خارجیسی یوقدر شطرنج قطعه لرندن اولان رخ اول قوشدن
عبارتدر یعنی انك اسمیله تسمیه اولنمشدر ثالث عنان اسب یعنی دیزکین بو ایکی معنایه استاد
عنصری بیت شطرنج جمال را توشاهی یا رخ * مر اسب کمال را رکابی یا رخ * کمال پاشازاده
دخی کرکدان ایله تفسیر ایلمشدر بو معنی دخی صحتدن بعیددر کلدر زیرا مرقوم قوشه رخ دینلدیکی
مقدم ذکر اولندی اول تقدیرجه کرکدانه رخ دینلمك مناسبدر رابع فرهنك جهانکیریده
بر نوع تاجدر که پادشاهان سلف کیرلر ایدی اول تاجه دیهیم دخی درلر حکیم قطران ارموی بیت
کرفته پای تخنش را افلاك رخ * نتابد جادوانه بخت از و رخ * خامس بمعنی سوی وجانب
سادس براوتدر که دوخ وروخ ولخ ولوخ دخی دیرلر ﮒ روخ ﭺ واو مجهول ایله قیلسز باش که
دوخ وروخ چکاد دخی دیرلر سر بی مو معناسنه حکاك بیت ایستاده بخشم بر سراو * ای بنفرین
سیاه وروخ چکاد * زبان پهلویده بفرسق معناسنه در ﮒ مع الدال * ربید ﭺ فتح باء موحده
وسکون یای تحتانیه معجون معناسنه در هرنه اولورسه اولسون ﮒ رند ﭺ سکون نون ایله
مزکلدك دیدکاری قوشدر اکثر چلتك اکیلتی پرده اولور ﮒ روبند ﭺ یاشمق که عورات یوزلرینه
طوتارلر اصلی بندرو ایدی علم اولدقده مضاف الیه تقدیم اولندی ابو المعانی درحق زنکی
بیت چو بد عادت همین کیرد نه از شرم * میان مردمان روبند وبرقع ﮒ رود ﭺ واو معروفله
یدی معنایه کلور اول هر ایرماغه دیرلر عموما حکیم اسدی بیت ز دنبال او دشت هر جای
جوی * بهر جوی در رودی از زهر اوی * بو بیت بر آژدها وصفنده در ومجاز مرسل طریقیله
بری برینك یرنده استعمال اولنور زیرا فارسیده ایرماغه جوی دخی دیرلر اما اصح بودر که جوی
صو یك اقدوغی یردر ورود صودر که مخروق اولان موضعه رودخانه ده دینلور مرقوم بیتدن بو معنی
مفهومدر رودهر ایرماغه مشابه اولانه ده دیرلر خواجه حافظ بیت خواهی که برنخیزدت از دیده
رودخون * دل در وفای صحبت رودکسان مبند * جوی خون دخی دینلدیکی ظاهردر ونهر
آمویه درلر خصوصا استاد فرخی بیت یك بنده تو دارد زین سوی رود شاهی * یك چاکر
تو دارد زانسوی کنك راهی * ثانی بمعنی فرزند ثالث سازه درلر عموما بو ایکی معنایه
نجیب الدین جرباد قانی * قطعه * آسمان در صفت تربیت دولت تو * بقاییست که همچون
صفت مادر ورود * سالها شد که بعهد تو ندیداست کسی * ناله کز دست کسی کرد جز ابریشم
رود * کذا فی فرهنك جهانکیری وبر سازك اسمیدر خصوصا خواجه حافظ بیت مغنی بجای
بکلبانك زود * بیاد آور آن خسروانی سرود * رابع ساز عشرتك لازمه سی اولمغله مجازا
عشرته دخی رود دیرلر حکیم اسدی بیت سپهبد چو آمد هم انجا فرود * شد از رزم زی بزم
شادی ورود * وساز کر یشنه ده درلر شمس فخری بیت معاشر خوش رودی بساز میخواهم
که شرح عشق بکویم بنغمهٔ بم وزیر * بو معنایی مؤید حکیم خاقانی بیت تا بنوای مدیح وصف

توبرداشتم * رودرباب مذمت روده اهل ریا * خامس بمعنی روده یعنی بغرسق که رودکان
ورودهکان انك جمعی درکال اسمعیل * قطعه * بسکه میکرد دازقراقر هجو * رودکانی خاطرم
افکار * ترسم ازمن رهاشود حاشا * پله‌کی درهجای توسه وچار * حکیم روحانی درقسمیه
بیت به نیش عقرب وسرکین یوزوپشك حمل * برودکانی جدی وتقارب میزان * سادس
مجمع الفرسده حلاج کمانه‌سنك کریشی سابع قیونك ویاخود قوشك تونی اسی صوده
دشلیوب دوکمکه درلر ✿ رود آورد ✿ اضافتسز سیل صوبی بعض الحق یرلردن ایرمق کبی
آقدوغی ایچون تسمیه اولنمش ✿ رودچکاد ✿ اضافتسز قیلسزدیه ترکیده طاز عربیده اصلع
درلر شمس فخری بیت عجب مدار که فرق سپهر بی مو پیست * شده زسیلی تادیب شاه
رودچکاد ✿ روزکرد ✿ کسر زاء معجمه وفتح کاف وسکون زاء فارسیین ایله نیر اعظمك جمله
اسماسندندر یعنی آفتاب حکیم نزاری قهستانی بیت بروزم محنت باری نکردی * چراچون
روزکرد ازمن کریزی ✿ روید ✿ واو معروف وفتح یاء تحتانیه رستن لفظنك مضارعیدر بتر
معناسنه شیخ سعدی * قطعه * سبزه درباغ کفته اند خوشست * داند انکس که این سخن همی
کوید * یعنی ازروی نیکوان خط سبز * دل عشاق بیشتر جوید * باغ روی توکند بازار پست *
بسکه برمیکنی ومیروید * وله بتور معناسنه بیت باران که درلطافت طبعش خلاف نیست *
درباغ لاله روید ودرشوره بوم خس ✿ مع الراء المهمله * رخسار ✿ یکاق معناسنه که عربیده
خد درلر اگرچه رویدن غیری مخصوص یکاغك آدیدر ابوتراب بیك بیت عمری نظر ازمهر
برویت کردم * نظاره رخسار نکو بت کردم * اما کثرت استعمالله رویه بدل جمله چهره یه
رخسار درلر مرحوم کمال پاشازاده بونده دخی تصرف معنی ایدوب رخسار لفظ مرکبدر رخ ایله
ساردن که رخ یکاق وسار باش معناسنه در چشمسار وچاهسار وکوهسار کبی مراد یکاغك یوقارو
باشی دیمك اولور دیمشدر اما کتب معتبرات لغویه ده اسم مفرددر یکاق معناسنه چشمسار
وچاهسار وکوهسار کبی دکلدر ودخی استعاره طریقیله آدمدن غیریده دخی استعمال اولنور
نتکم میرزا فصیحی بیت کریه ام کز جکر سوخته دردیده ابر * بهر آرایش رخسار بهار آمده ام
✿ رستار ✿ سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله روستا معناسنه در یعنی کوی وترك دیمك
اولور کذا فی المجمع ✿ رود آور ✿ نام رود خانه در یعنی اسم نهردر کذا فی فرهنك جهانکیری
✿ رودبار ✿ سکون دال وفتح باء موحده ایله اوچ معنایه کلور اول منقطع اولمیوب همیشه
صوبی آقان ایرماغه درلر میرنظمی درمذمت زنك بیت زکس هموار شهوت بود جاری * میان
هردو پایش رودباری * ثانی شرفنامه ده لب آب یعنی صو کناری ونهر عظیم معناسنه مسطوردر
ثالث برقاج یان قریه یه مشتمل بربیوك کوی آدیدر قزوین ایله کیلان میانده واقعدر مشایخ
کباردن ابوعلی رودباری حضرتلری اول ناحیه دندر مولانا جامی بیت بوعلی رودباری آن
شه دین * خسرو بارکاه صدق ویقین ✿ روزبازار ✿ یعنی رونق بازار وکرمی خریدار حکیم انوری
بیت روز جشن وطرب بستانست * روز باز ارو کل وریحانست ✿ روزکار ✿ ایکی معنایه در
اول زمان وعصر وجهان وهوا معناسنه معروف ومتداول سوزدر ثانی مدت وفرصت
معناسنه استاد فرخی * قطعه * مخالفان تو موران بدند ومار شدند * برار از سر موران ومار کشته

کشته ومار * مده امانشان زین پیش روزکار مده * که اژدها شود ازروزکار یابد مار ✿ روزنه
سر ✿ ترکیده اییك دیدکاری قوشدر عربیده هدهد درلر ✿ روزه دار ✿ اورچلو عربیده
صائم درلر روزه صوم معناسنه وداردا شتندن اسم فاعلدر ابو المعانی بیت روزه دارغم
هجران تو بودم جانا * روزی عاشق بیجان نشد عید وصال ✿ روستار ✿ واو مجهوله ایله رستار
مرقوم معناسنه ✿ روغنکر ✿ یاغ چیقاریجی هرنه اولورسه زیتون وکنجد وغیرهما روغن یاغدر
وکر کاف فارسیله ادات اسم فاعلدر ✿ روی کر ✿ باقرجی که قزغان وصحن وسائر باقر
آوانیسی پیار اصلنده توج اشلین آدمه روی کر دینلور ✿ مع الزاء المعجمة * رخ فروز ✿ سکون
خا وکسر فا وضم را ایله شهور ملکینك یدنجی کونی اسمیدر ✿ رستاخیز ورستخیز ✿ کلاهما
بسکون السین وفتح التاء المثناة قیامت معناسنه در خواجه حافظ بیت پیاله برکفنم بند تاسحرکه
حشر * بمی زدل ببرم هول روز رستاخیز * حضرت مولانا بیت هین چه آوردید دست آویز را *
ارمغان روز رستاخیز را * حکیم اسدی بیت برانکیخت چون جامه کرمخیز * در افکنده در
هندوان رستخیز * حضرت مولانا بیت من حلالت میکنم خونم بریز * تا نه بیند چشم من آن
رستخیز ✿ رودساز ✿ سکون دال وفتح سین ایله فرهنك جهانکیریده سازنده دیمکدر حکیم قطران
ارموی * قطعه * تازبانك نوحه کرباشد روان دائم نفور * تاهمیشه دل ببانك رودساز آید
فراز * خانه خصمان تو خالی مباد از نوحه کر * منزل خویشان توخالی مباد از رودساز ✿ روز ✿
اوچ معنایه در اول معروف کوندزدر که عربیده یوم ونهار معناسنه درایکی معناحملنده دخی
روز استعمال اولنور ترکیده دخی بو ایکی معنایه کون درلر معنای ثانی طالع ووقت معناسنه در
ابو المعانی بو ایکی معناده بیت کذشته روز عمرم چون شب تار * چه بد روزم که صبحم شام کشته *
ثالث آفتاب معناسنه در حکیم فردوسی بیت سزد کر ببخشی کناه مرا * درخشان کنی روز وماه مرا
✿ روستاخیز ✿ واو مجهوله ایله ده رستاخیز مرقوم معناسنه استعمال اولنمشدر ✿ رویین دز ✿
کسر یائین تحتانیتین ودال ایله توران زمینده برقلعه اسمیدر که ارجاسب شاه آنی محکم‌کاه
ایدنمشیدی وکشتاسب شاهك قزلرین کرفتار ایدوب انده حفظ ایتمکله اسفندیار
کشتاسب امریله هفتخوان طریقندن واروب قلعه مرقومی اخذ وتسخیر وارجاسبی قتل ایدوب
قزقرنداشلرین خلاص ایلدی حکیم فردوسی اسفندیار دلندن بیت رویین دز آزرا
کشادم * وآوازه هفتخوان بدادم ✿ مع السین المهمله * ربوس ✿ ضم باء موحده ایله یعنی
بسیار خوار که رس دخی درلر میرنظمی بیت نزد اهل دل نیز دیك فلوس * خوردنی راهچو
کاو باشد ربوس ✿ رس ✿ ایکی معنایه در اول بسیار خوار وحریص خورد نی معناسنه
حکیم انوری بیت سرهرخوان شدم چوکربه رس * درهر کشتی سك ساجور * بوشکوه بیت
دسی بود کویند سالارشان * همه سال چشمش بخبز کسان * حکیم سنائی * مثنوی * هرکه در
دام زن بیفتادست * عقل شاکرد او چه استادست * هرکه برکس بخبز کرد درس * عیش او نیره
دان که درچه کس * استاد فرخی بیت راد مردان همه بادر کهش آموخته اند * چون بز رس
که بیاموزی باسبز کیاه * ثانی سخت ومحکم معناسنه در ✿ روس ✿ واو معروفله مجمع الفرسده
بمعنی روباه یعنی دلکو وناحیه شمالی ده برولایتك وقومینك آدیدر حکیم انوری بیت اولانابی که

نیست بکو * راست چون کافران روسی است * ومولانا عبد الله هاتفی تیمورنامه ده بیت
تمر خان واسکندر فیلقوس * یکی ماه توران یکی شاه روس * بوندن فهم اولنور که روم ایلنه ده
ولایت روس دینلر روشناس معلوم الذات ومعروف الصفات عزیز ومحترم وصاحب
وقار کمسنه لره دیرلر حکیم شفایی بیت دعای بی اثرم روشناس عرش نیم * زلب جدا چو شوم
ره نمیبرد جایی روغناس واو معروف وسکون غین وفتح نون ایله قزل بویا که روناس وروناس
دخی دیرلر عربیده فوه دیرلر ضم وفتح واو مشدده ایله ابو المعانی بیت اشك خونین کشته کویا
روغناس * کرده رنکین سنك وخاك دشت وکوه روناس روغناس مرقوم معناسنه
کمال اسمعیل بیت تن زسرما چو نیل وچون روناس * منجمد کشته در عروق دما روناس
بودخی روغناس معناسنه در حکیم نزاری قهستانی بیت بی می نزارتو ززریوم که زمهریر *
خون در عروق بفسردم چو روناس مع الشین المعجمة * رخش سکون خا ایله ایکی
معنایه در اول پرتو وعکس وشعاع وضیا معناسنه استاد عنصری بیت زخون دشمن اوشد
بهر مغرب جوش * فکنده تیغ یمانیش رخش در عمان * شمس فخری بیت روی مریخ زرد
کرد داکر * افکند بر سپهر تیغ تو رخش * مجمع الفرسده سیاه صقال ارسنده اولان بیاض
قیللره دخی دیرلر دوموی صقاللك اول حالتده براق وضیادار اولمق مناسبتی ایله منجیك بیت
راست برخش است بچشم آیداکر * همچو سرماست وقیه وقیه بر یزم * ثانی فرهنك
جهانکیریده نیرا عظمك جمله اسماسندن براسمدر رش غضبدن کوز متغیر اولمق حکیم
سنایی * قطعه * چکچکی اوفتاده در مسجد * زنی هزل وضحکه ازپی جد * که فقیه ازکه روترش
کرده * باز تا برکه دیده رش کرده روبوش نقاب وبرقع معناسنه مولانا جامی بیت
نیست در ناطقه کر صد شده نام چو تونی * بهر روبوش بنام دکرت خوانم * چغتای لساننده
تو واع دیرلر روش واو مجهوله ایله ایکی معنایه در اول تند وسخت مثال تند شمس فخری
بیت برفق وخوش سخنی کار خصم دولت باش * که نیك نامده پیوسته کار مردم روش *
مثال سخت حکیم خاقانی بیت بخم آوخ که طفل کرینده است * که بهر لحظه روش میشنود *
ثانی مخفف روشن در که چشم شما روش دیرلر یعنی کوزیکز آیدین وبمعنی امر کذا فی المجمع
روغنجوش فتح غین وسکون نون وضم جیم وواوین معروفتین ایله ترکیبده پشی دید کاری یاغلی
اتمك ومرنه که یاغده قیزاریه اکا روغنجوش دیرلر روغنفروش یاغ صاتیجی معنای ترکیبی در
اما بقاله علم اولمشدر مع الغین * روشچراغ موسیقی ده بر نوا اسمیدر میر نظمی بیت
بیا مطرب بکن روشچراغی * شود افتاده کان روشچراغی رغ اول ریح که معیده حاصل
اولوب بوغازدن کلور اکا آرغ وآروغ ور چك دخی دیرلر ترکیده ککرمك دید کاریدر روغ
بودخی اول معنایه در بو ایکی لغت آرغ وآروغ لفظلرندن مخففدر حکیم انوری بیت چون زخون
پایه خود لاف زند خواجه بکو * پایه خون بکس زنش که بد روغ زند * فتح را وسکون
واو ایله عربیده حیله معناسنه در خصوصا حیله روباه وبر نسنه نك جانبنه نهانی کتمك ومیل اتمك
وقاچمق وطاغ بروني معنالرینه در مع القاف * رستاق سکون سین وفتح تاء مثناة ایله
بازاریری که بعض محللرده واقع اولور کیمی هفته ده برکون وکیمی آیده وکیمی ییلده بر دفعه بازار

بازاره بیع وشرا اولنمق معتاد نا سدر رسداق سکون سین وفتح دال ایله رستاق مرقوم
معناسنه در رسدق حذف الفله دخی اول معنایه روایت اولنمشدر میر نظمی بیت
شود آن مرد بی ادراك واحمق * که باشد هرزه کرد جای رسدق مع الکاف * رتك
فتح تاء مثناة ایله نعناع بری که پودنه دخی دیرلر خواص ندر که قیون آنی اوتلسه ممه سندن سود
یرینه قان کلور عربیده مشك طرامشیع ومشك طرامشیر دخی دیرلر روبهك تصغیر
روبهدر روچك واو معروف وفتح جیم فارسی ایله ماه شعبانك اون بشنجی کونی آدیدر که
روز برات وکیجه سنه شب چك دیرلر شب برات دیمك اولور رودك ایکی معنایه در اول
کاف تصغیر ایله مصغر رود یعنی کوچك ایرماق ثانی بر جانور آدیدر که دریسنی کورك ایدوب
کیرلر ترکیده وشق دید کلریدر ابو المعانی بیت توان شاهی که ادنی بخششی تو * بحر وار سیم وزد
سمور رودك وستك واو معروف وسکون سین وفتح تاء مثناة ایله تصغیر روستادر
مع الکاف الفارسی * رکوك ضم کاف عربی ایله مجمع الفرسده پاره کرباس که جامه یه
یامه ایدرلر میر نظمی بیت بشعر اوستا کردن مخمس * رکوکی کردن از کرباس اطلس *
رموك ضم میم وواو معروفه له بمعنی ایستادن یعنی طورمق کذا فی فرهنك جهانکیری روباه
تریك عربیده عنب الثعلب دید کاریدر روشنك نام دختر دارا در که اسکندرك حباله
ازدواجنده ایدی مع اللام * رومال یعنی دستمال معناسی یوزسله جك اولور روی دل
اصطلاحی لغتدر التفات معناسنه ترکیده کوکل یوز دیرلر میر نظمی بیت فلك روی دل مینماید
دکر * اکر نخل طالع شود بارور رویمال رومال مرقوم معناسنه در ویوز سورمك
معناسنه شاعر بیت رویمالم بکف پای تو کرمالی نیست * که مرا به ز کف پای تو رومالی
نیست روبینه مال ایکی یای تحتانیله اول ریح پوصه ادرکه اسفل آدم وحیواندن
خروج ایدر عربیده ضرطه دیرلر ابو المعانی بیت خواسته آهسته کوزك میزدن تنها ولی *
درمیان جمع زد روبینه مال پوصه ا مع المیم * رخام فتح خاء معجمه ایله بیاض وصاف مرمر
طاشی عربیله مشترك لغتدر میر نظمی در تعریف قصر بیت درونش نقش چین بوده است
پرزر * برونش ازرخام صاف مرمر رستم ایران عسکرنده مشهور عالم پهلواندر که
شهنامه ده جنکاری ودلاورلکی مشهوردر رستم دستان ورستم زال دخی دیرلر رستهم
سکون سین وها وفتح تاء مثناة ایله رستم زاله دیرلر حکیم فردوسی بیت بوسید رستهم تخت شاه
وشکفت * جهان آفرین راستایش کرفت * کذا فی تحفة الاحباب رسوم جمع رسم در
عادت وقانون معناسنه حکیم خاقانی بیت وکرقیصر سکالد رای زردشت * کنم زنده رسوم
زند واستا رم قاسق قلی که جمعی رمکاندر عربیده صفه وخانه یی مرمات ایتمك معناسنه در
روم معروف مملکت وولایت اسمیدر ودخی روی من معناسنه هر وقت که بر نسنه یی کندو
نفسنه مضاف ایده لر لواحد من الشعرا بیت لشکر اشك زراه مژه از دریابار * دمبدم
برطرف روم کند تاختنی * ودخی موی زهار معناسنه که رمه دخی دیرلر ضم را ایله روبین خم
کوس که تفصیلی باب الخاده مرور ایتدی روبینه خم دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت
سپهبد بزد نای وروبینه خم * خروش آید از ناله کاودم رهام نام پسر کود زردر که جنك

دوازده رخنه یارمانی هلاك ایتمشیدر عربیده کسر را ایله باران خرده معناسنه در مع النون
ربودن ضم با موحده وسکون واو ایله قاپمق که عربیده خطف دیرلر ومستقبلنده رباید
وجمعنده رباینددیرلر ومتعدیسی ربایدن کلور قاپدرمق معناسنه رخبین سکون خا
وکسر با موحده یای ساکنه ایله پنیر صویی معناسنه میرعماد بیت بینیت همی بینم چون خانه
کردان است * آراسته هموار باشیر دوغ ورخبین * فرهنك جهانکیریده با فارسیه مرویدر
دوغ معناسنه حکیم ناصر خسرو بیت آن کودکی چو انکبین شد * آمد بری چو ترش رخبین
حکیم سوزنی بیت آرند میان ابروان افکند * رو کرده ترش بسان رخبین * بعض نسخه ده
اطبا قولی اوزره قیناتمش یوغردك صویی درکه طبیعتی جاروبسدر یوغردك ضدی اولور استعماله
صالحدر کاه دراغلق حقنه ایدرلر شکمی اسهال ایدر بعض نسخه ده مصل معناسنه در مصل اودرکه
خراسانیلر عادتی اولان ترخانه وبعض روایتده آیرانی بشوررلر تاقویی اولنجه بعده قوریدرلر آکا
مصل دیرلر رستم دستان مشهور اولان رستمه دیرلر خواجه حافظ بیت مرا از رستم
دستان چنان کاری شکفت آید * که از وی رخنه چون کرد ید ناخن پهلوی پورش رستین
یعنی تازه بتمش اوت حکیم اسدی بیت خورد رستین از زمین آب وخاك * کند همچو خود
هرچه اخورد پاك رستن اوت بتمك مستقبلنده سینی واوه قلب وبریا زیاده ایدوب روید
وجمعنده رویند ومتعدیسنده رویاند دیرلر شیخ سعدی * قطعه * سبزه در باغ کفته اند خوشست
داند اینکه سخن همیکوید * یعنی از روی نیکوان خط سبز * دل عشاق بیشتر جوید * باغ روی
توکند بازاریست * بسکه برمیکنی ومیروید * عربیده نبت دیرلر فتح نون وسکون با موحده ایله نبت
اوته نبات دینلور وچغتای ضم با ایله بوتماك دیرلر اسم عامدر اغاج ومیش واوت ودخی جراحت بتوب
صاغلمق ودخی مجاز امصلحت بتمك که سبعه سیاره ده فرخشاه حکایه سنده بیت دیدی بو عجز
پیرلا بوتماسن ایشیم * باردور رستکریم اریوق ایوسا کشیم رفتن سکون فا وفتح تا ایله
سپورمك معناسنه مصدر در مستقبلنده فا با موحده یه قلب وبر واو زیاده اولنوب روبد وجمعنده
روبند دینلور نوعی خوشابیت طراوت حسن روی آب میرفت * صبا موج نظر مهتاب میرفت
رمکان سکون میم وفتح کاف فارسیه ایله قاسق قیللری مجبك بیت رویش بزریش چنان
کشته نابدید * چون کیره مرد غرچه برمکان نهان شده * شمس فخری بیت موافقانت چو
کیرند سخت پا برنا * مخالفانت بریده سرند چون رمکان رویبان واو معروفه وکسر با
موحده وفتح یای تحتانیه ایله ترکیده کروددیدکلری جانوردرکه صولرده اولور بعض نسخه ده قوم
بالغی معناسنه واقع اولمشدر رودکان واو معروف وفتح دال وکاف فارسیه ایله کوده دیدکلری
بغرسق در روده دخی دیرلر بوجمع روده دخی اولورکه علامت جمع که الف ونوندر لاحق اولدقده
ها کاف فارسیه ابدال اولنمق قاعده فرسدر رودن فتح دال ایله قزل بویا معناسنه درکه
رویین دخی دیرلر کذا فی المجمع بو معنایه ابو المعانی بیت زخون کاوش لخت جکر را * شده سیل
سرشکم رودن آسا روزافزون مجمع الفرسده دعا وخیر وصدقه معناسنه درکه مراد
عمر اوزامقدر یعنی دعا وخیر وحسنات وتصدق ایله عمر طویل اولور نته کم حدیث شریفده
* الصدقة ترد البلاء وتزید العمر * وارد اولمشدر وبر نسخه نك کوندن کونه زیاده

زیاده اولماسن بیاند رنته کم خواجه حافظ بیت من از آن حسن روزافزون که یوسف داشت
دانستم * که عشق از پرده عصمت برون آرد زلیخارا روزافکن اول حمایه دیرلرکه بوکون
طوتار بوکون طوتماز عربیده اطبا آکا حمای غب دیرلر کسر غین ایله کذا فی فرهنك جهانکیری
روزبان فتح با موحده ایله قپوبکجیسی مراد سلاطین وامرانك طشره قپولرین بکله ینلردر
شمس فخری بیت زحل بربام اوشد پاسداری * فلك بر درکهش از روزبانی * ودخی چاوش
معناسنه مرویدر روزبانان جمع روزبان مرقومدر حکیم فردوسی بمعنی بواب بیت شبانکه
بدرکاه بردش روان * مر او روزبانان مردم کشان * وله بمعنی چاوش بیت بخندید دورواز
سپهبد بتافت * سوی روزبانان لشکر شتافت * وله ایضا بیت ازان روزبانان مردم کشان *
کرفته دو مرد جوان اکشان * بو بیتده قپو چاوشی اولمق فهم اولنور روزخون یعنی روز
جنك حکیم نزاری قهستانی بیت کنی آنکه خبرداری که چو نست * شبیخون مصلحت
یا روزخونست روزیدن کسر زا معجمه وسکون یای تحتانیه ایله صو ظرفندن یاخود
آقدوغی یردن صیزوب چیقمغه دیرلر روشن آیدین ضیا معناسنه کوندزك آیدنلق
لازمه سی اولغله روز روشن دیرلر روزه صفت اولور وغیری نسنه لره دخی صفت استعمال اولنور
ظاهر وواضح معناسنه خط روشن وراه روشن وعقل روشن کبی حسین ثنائی بیت پای تا سر
سوزم وروشن نکردد دانشم * کی دهد از پس کدورت آتش ما روشنی * چغتای لسانده یاروغ
دیرلر فرهادنامه ده خاقان اوغلی فرهاد ایچون یاپدوغی قصرلر وصفنده منور وروشن اولمش
معناسنه بیت یاروب هراوی ختایی سیم تندین * تن اوزراحله برك سمندین روشناسان
جمع روشناس مرقومدر روشندان درون خانه یه ضیا کیره جك کوچك پنجره وباجه
معناسنه مولانا ظهیر درصفت عمارت بیت طالع از طاقهای روشندان * ماه ومریخ وزهره
وکیوان روغن مطلقا یاغدر عربیده سمن ودهن معناسنه کرك سوددن چیقان یاغ
کرکسه حبوباتدن حاصل اولان یاغ محصول عنه معا ذکر اولنمق قاعده در روغن ساده وروغن
زیت وروغن کنجد وامثالی کبی اما عربیده روغن ساده یه سمن وروغن بادامه دهن لوز دیرلر فارسیده
جمله سنه روغن دیرلر روغنین قاضی لقمه سی دیدکلری یاغده بشمش خمیر خصوصا
وهرنه که یاغده بشه عموما شاعرك بری دیمشدر بیت خوردنی آنکه راحت جانست *
روغنین وپلاو وبریانست رون بوزن چون ایکی معنایه در اول تعلیل معناسن افاده ایدر
بهر آن وسبب آن معناسنه میر نظمی بیت بروی خویش مفتون کشتم * چو فکر وصل بوده
رون کشتم * ثانی واو مجهوله ایله هندستانده برقصبه آدیدرکه ابو الفرج رونی اول قصبه دندر
روهن واو معروف وفتح ها ایله خاص فولادکه اندن قلیج ایدرلر ادات الفضلاده پولاد هندی
معناسنه منقولدر حکیم اسدی بیت سه مغفر بزرچون مه روشنی * بزرصد پرند آوراز
روهنی روانیدن متعدی رو بیدن یعنی بتورمك روی زمین عربیده وجه ارض
معناسنه نظیری نیشابوری * رباعیه * از اسب فتاد اکر نظیری * از تندی رخش رستم افتد *
پرسیدن اوزه احیاتست * بر روی زمین چو او افتد روین واو معروف وفتح
یای تحتانیه ایله قزل بویا که آنکله ابریشم وجامه بویارلر رودن وروناس دخی دیرلر حکیم ازرقی بیت

زبسکه خون بروانم بناخن از مژکان * ز روی ناخن من بردمد همی روین * حکیم انوری بیت آن کز
نهیب تف سموم سیاستش * خوذ در عروق فتنه ز خشکی چو روین است * بو معنایی مؤید
شمس فخری بیت ز بیم تیغ تو بد خواه زافسرده شود * عروق در بدن الحق بصورت روین *
ل روین تن و روینه تن ع اسفندیارك لقبی در استعاره طریقیله هر بهادر پهلوانه ده دیرلر
هاتفی در تیمورنامه بیت زره پوش روین تنان فوج فوج * نهنکان بجولانکری زیر موج *
ل روین ع ایکی یا ایله ایکی معنایه در اول هر نه که تو جدن یاپلمش اوله زیرا روی توج در
ویای ثانی نسبت ایچون در ونون نسبتی تأکید در خواجه سلمان بیت نعرهٔ کوس ونوای نای
روین در نبرد * خوشتر ترت می آید از صوت بم و آواز زیر * ثانی افراسیاب اوغلی پیرانک اوغلی
نامیدر که جنك دوازده رخده بیژن الندن هلاك اولدی وفرهنك جهانکیریده ایران مبارزلرندن
پشنك اوغلی نامیدر که طوسك دامادی ایدی ایکی پهلوانك دخی نامی اولمق بعید دکلدر
بری تورانی و بری ایرانی اوله شهاب الدین بیت باد قهرش تا وزیده کشت بر روی مصاف *
در تن روین خون خشك همچو روین است ل روییدن ع بوزن بوییدن بتمك وبتورمك
معناسنه ده کلور ل مع الواو * رکو ع ضم کافله اسکی بز پاره لری وهر نه که اسکی جامه لره
یامه اوله اول یامه ایتدکاری نه رکو دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت ای شاه سرفراز که در جنب
رایتت * بر چرخ نیست اطلس ازرق رکوست آن * میرمغیث محوی * رباعیه * از جامهٔ
اطلست رکو مانده و بس * وز بادهٔ صافیت سبو مانده و بس * صابون تا چند چند سوتی
چه شود * این کهنه رکو کز و زفو مانده و بس ل روبارو ع یوز یوزه عربیده مواجهه
معناسنه ل رو برو ع دخی دیرلر حذف الفله ابو المعانی بیت رو برو بوده به پیشش آینه *
خیره شد عکس رخش در آینه ل رو ع بش معنایه کلور اول یوز که عربیده وجه دیرلر
ثانی بمعنی سبب بو معنایه دخی عربیده وجه دیرلر حکیم خاقانی * قطعه * موی سفید را نه
ازان رو سیه کنم * تا باز نو جوان شوم وصد کنه کنم * نی جامه از برای محبت سیه کنم * من موی
از مصیبت پیری سیه کنم * اوج معناسی دخی روی لفظیله مترادفدر عن قریب ذکر اولنور
انشاالله تعالی ل رهو ع ضم هایله ایکی معنایه در اول کوه سرندیبه داخل ومتصل اولان
طاغلردن بر طاغ اسمیدر دیرلرکه حضرت آدم علی نبینا وعلیه السلام جنتدن چیقدقده
اول طاغ اوزرینه هبوط ایلدی حکیم اسدی * مثنوی * بکوه رهو بر کرفتند راه * چه
کوهی بلندیش بر چرخ و ماه * که کویند که آدم که فرمان بهشت * بران کوه بر او فتاد از بهشت
ل مع الهاء * رباه ع فتح باء موحده ایله دلکو معناسنه روباه دخی دیرلر ل ربوخه ع ضم با وواو
معروفه ایله محل مجامعتده انزال حالنه دیرلر استادلبیبی بیت که ربوخه کرد داو بر پشت او *
که شود زیرش ربوخه خواهرش ل رتبه ع قدر و منزلت وجاه میرزا فصیحی بیت رتبهٔ حسن
بلند ست چه حاجت بنقاب * بهر منع نکهم کز مژه کوتاه ترست ل رخسار ع رخسارمرقوم
کبی یوز معناسنه در میر نظمی بیت جهان افروز شد رخسارهٔ او * نکه شد در نظر آوارهٔ
او ل رخکیره ع سکون خا و یای تحتانی وکسر کاف فارسیله دست ابرنجن پچیله یعنی اورلمش
بلازك اکا ترکیده جبه بلازك دیرلر آلتوندن و بعض فقرا کمشدن ایدرلر یالکز پچیله دخی دیرلر

دیرلر کذا فی المجمع ل رخنه ع سکون خا وفتح نونله کاغذ معناسنه در کذا فی فرهنك
جهانکیری ل رزه ع فتح زاء فارسیله عربیده شریطه دیرلر و ترکیده سجم دیدکاری ایبجه
بوکلمش ایبدر اوزرینه اثواب سرلر ل رسته ع سکون سین وفتح تاء مثناة ایله بتمش اوت
وشکوفه وامثالی ابو المعانی بیت سرو درباغ بیاد قد خوبت رسته * لاله از حسرت رخسار
بدل داغ زده ل رفته ع سکون فاو فتح تا ایله سپوردی وسپورلمش معناسنه رفتن دن مشتق
اسم مفعولدر میر نظمی بیت بمژکان خاك راه یار رفته * در دریای اشك چشم سفته *
ل رمه ع فتح میمله موی زهار یعنی قاسق قیلی حکیم سوزنی بیت سر او چون سرماهیست
لرزان * بتن چون بر رمهٔ مرغول چون شست ل رنبه ع سکون نون ایله رمهٔ مرقوم
معناسنه در یعنی موی زهار که کارم و رمه و رمکان دخی دیرلر شمس فخری بیت سر خصمش
ز تن دور آنچنان باد * که از عانه بزخم تیغ رنبه * بهشتی بیت دانم که تو این هجا بخوانی * بس
ریش کنی چو رنبهٔ زن * استادلبیبی بیت آنکه که من هجات کویم * توریش کنی وزنت رنبه
ل رنده ع سکون نون وفتح دال ایله ترکیده مزکلدك دیدکاری قوشدر ل روباه وروبه ع
کلاهما بواو المعروف وفتح باء موحده دلکو دیدکاری جانوردر عربیده ثعلب دیرلر طالب آملی
بیت چو عدل او کند امداد عاجزان شاید * که پوستین ز تن شیر بر کشد روباه * شیخ
نظامی بیت روباه ز کرك بهره زان برد * کین رای بزرك دارد آن خرد * طالب آملی بیت
هر سکی کز روبهی باشیر یزدان پنجه زد * کر خود آواهوی تاتاریست در اصلش خطاست *
دریسنی کورك ایدرلر بیاضی وصاروسی اولور اما که بوغازی وصیرتی نافه سندن اعلادر لکن
تازه جوان بکیده ومحرور المزاج اولنلره مناسب دکلدر اما پیر واختیار و بارد المزاج اولنلره نفعی
ظاهر در چغتای لسانده تولکو دیرلر میر علیشیر بیت عشق عالم سوزکیلدی قوی فسونك
ای خرد * یعنی بیرنی یرنیب ارسلان ای تولکو قاچ ل روچه ع فتح جیم فارسیله خام اوزم
انکورنا پخته معناسنه ل رودابه ع واو معروف وسکون دال وفتح باء موحده ایله ایکی
معنایه در اول نام دختر مهراب در که حاکم کابل ایدی زال آنی حبالهٔ ازدواجه کتوردی رستمی
رستم اندن وجوده کلدی حکیم فردوسی بیت چنان دان که رودابه را پور سام * نهانی نهاده
است صد کونه دام * ثانی بر قلعه آدیدر که مادر رستم انده وطن طوتمشیدی ابو الفرج
رونی بیت بحریست که موج سپاهش کرد بر انکیخت * از قلعهٔ رودابه وازلشکر چیپال ل رود
خانه ع سکون دال وفتح خا و نونله ارمق آقن یرکه ترکیده آرق دیرلر عربیده خرق وچغتایده اریخ
دیرلر میر علیشیر بیت اریغ ایچرا وشاق تاشی اکر ابخوایرود * طایر عمرونك اوچون دانه
وسوتابی لقب ل روده ع واو معروف وفتح دال ایله بغرسق و پای کریشی وساز کریشی که انار دخی
بغرسقدن اولدوغی ایچوندر ابو المعانی بیت حسود جاه واقبالش همیشه میشود در رنج *
زرشکش پیچ وتابی روده را اندر شکم کیرد ل روزانه ع فتح زاء معجمه ونونله وظیفه که کونلك
نفقه در ل روزدیده ع پیر واختیار معناسنه معنای ترکیب کون کورمش یعنی روزکار کورمش
میرنظمی بیت هر آنکس عمر صد ساله رسیده * شود چون روزدیده کاردیده ل روزانه ع
سکون زاء معجمه وفتح راء مهمله ونونله کو یا و روستایی معناسنه ل روزکانه ع سکون زاء وفتح

كاف فارسیله وظیفهٔ یومیه معناسنه ل روزمه ع سكون زاء معجمه وفتح میم واظهار هایله
تاریخ معناسنه كه سالمه دخی دیرلر مسعود سعد سلمان بیت شدت فرامش آن روزمه كه
درغزنین * زجوب كرده ركاب وزلیف كرده عنان ل روزه ع ایكی معنایه در اول اوروج كه
عربیده صوم دیرلر بیت روزه چون میداری ای شرین پسر * كز دولب بینم دهانت پرشكر *
صومه روزه دینلدوكی كوندزه اختصاصی اولدیغندن اوتیدر آخرنده ها علامت اختصاصدر
ها هفته كبی كه اصلی هفت در ثانی كونلك وظیفه معناسنه خواجه سلمان بیت كرچه كوی
توكند كعبه همه عمره طواف * پیش روی تو برد قبله همه روزه نماز ل روزیانه وروزینه ع
كلاهما وظیفهٔ معینه كه هر كون ویریله روزانه وروزكانه كبی ابو المعانی بیت غم تازه رسد هر روز
بردل * غم وحسرت مراشد روزیانه * دیكرو له بیت غم عشقت شده روزینهٔ ما * زروز قسمت این
بد روزی من ل روزی ده ع كسر دال الله ده اسم فاعلدر ویریجی معناسنه وروزی قسمت ونصیبدر
روزی رسان كبی مراد جناب حضرت رزاق عالم جل ذكره در حقیقتده جمیع مخلوقه رزقی
ویریجی اولدر تعالی شانه ل روس انكرده ع سكون سین ونون وراو وفتح همزه وكاف فارسی ودالله
عنب الثعلب دیدكلری نسنه درزیرا روس دلكو معناسنه وانكرده دانهٔ انكور در معنای تركیب دلكو
اوزومی اولور ل روستازاده ع كویلی اوغلی معنای تركیب كویده طوغمش دیمك اولور اما طلق
عوام اوغلی معناسنه در كاه اولور كویده طوغسون طاغده ویابانده طوغسون خواجه حسین ثنایی
بیت نطق سحبان كه افصح عربیست * روستازادهٔ لسان منست ل روسیاه ع كنهكار
وبدافعال معناسنه مولانا جامی بیت یا شفیع المذنبین بار كناه آورده ام * آستان حضرتت
را روسیاه آورده ام * وسیاه زنكی یه دخی درلر خواجه حسین ثنایی در اسكندرنامه بیت
باب ازبشوید روی سیاه * سیه روی چون موی روید كیاه * كاهی یالكز سیاهه ده درلر وله
بیت سیاهان همچون شب ماتمی * زدل دور همچون غم خرمی * وركسنه دن متألم اولدقده
نفرین ودشنام معناسنه رویش سیاه باد درلر تنكم طالب آملی بیت جبین بخت مرا خاكروب
هر دركاه * زمانه ساخت كه روی زمانه باد سیاه ل روغن ویره ع زاء فارسیله ساده یاغ
معناسنه در ل روغینه ع كسر غین وسكون یای تحتانی وفتح نونله یاغله بشمش خمیر كه روغنی
درلر برنوع یاغله یوغرلمش خمیر دراتمك ایدرلر كذا فی المجمع ل روفه ع واو معروف وفتح فاایله
ایت كسری معناسنه كذا فی الحلیمی ل روله ع واو مجهول وفتح لامله كار كبی بر جانوردر اما اندن
كوچك اولور عربیده ورل درلر بعض نسخه ده قلبج بالانه ده منقولدر بو معنایه میر نظمی بیت
چو كشته مقابل نكرده دریغ * بسر راست كرد ست روله بتیغ ل رومه ع واو مجهول وفتح
میمله یعنی موی اندام كذا فی المؤید اما آخر فرهنكده موی زهار یعنی قاسق قیلی در حكیم سوزنی
بیت شد جای جای ریخته از ننك روی او * ریشی كه ننك دارد از رومهٔ زهار ل رومیه ع بر شهر
اسمیدر مروی در كه نوش الروان ساحل دریاده انطاكیه شهرینه مشابه بنا ایتمش مجمع الفرس ده
اسانبوله راه یكساله ده واقع در دیو یازمش اما اولقدر مسافه دكلدر حكیم اسدی بیت
بروم اندرون بد شهی نامجوی * كه در رومیه بود آوام اوی ل رونه ع سكون واو ونونله تركیده
صویق عربیده مایع دیدكلری معنایه در ل رویینه وروینه ع كلاهما بواو المعروف وكسر الیاء

الیاء التحتانی وفتح النون عربیده توجدن وباقردن دوزلمش اوله كه زیرا روی توجدر وآخرنده كی ها
علامت اسمدر رود نحی قلایجی وقلایلمش نسنه یه درلر ل رویه ع واو معروف وفتح یای تحتانیله
توجدر ل مع الیاء * رخامی ع اوج معنایه در اولا بیاض مرمردن یاپلمش نسنه ثانی
برمیوه اغاجی ثالث صرمه وخریرایله اشلنمش بزه دیرلر غایت لطیف اولور اكثر پرده ایدرلر
میر نظمی در تعریف حجله كاه بیت كشیده پرده از رنكین رخامی * غلامان بود چون حوری
خرامی ل رستای ع سكون سین وفتح تاء مثناة ایله اول كویه درلر كه خانه لری بری بریندن
واقع اولوب صوقاقلری اوله كانه بعض كویك خانه لری متفرق اولورمش ل رستنی ع سكون
سین وفتح تا وكسر نونله آخرنده كی یا یای مصدریه در بتمك وبتهجك معناسنه ده اولور واسم زمان
واسم مكان ومناط فعل معنالرین دخی افاده ایدر اوت بتهجك وقت واوت بتن یر وبتن اوت
معنالرینه اولور محلنه كوره استعمال اولنور ل رستی ع سكون سین وكسر تاء مثناة ایله بش
معنایه كلور اول نعمت وروزی بعض فرهنكلرده نان یعنی اتمك معناسنه حكیم خاقانی
بیت شو خوانچه كن از بهر دلان پیش كه كیتی * رستی خورد از خوانچهٔ زرین همایی * ثانی
فرهنك جهانكیریده طعام ماحضر معناسنه در شیخ نظامی * مثنوی * چون توكریمان تماشا كنند
رستیٔ تنهانه بتنها كنند * از پس آن خوان كه رطب خوردهٔ * از پی مادلةٔ چه آوردهٔ *
حكیم خاقانی بیت رستی خورم ز كاسهٔ زرین آسمان * واوازهٔ صلا بمسیحا در آورم * ثالث
بمعنی دلیری وچیره كی كه دلیرو چیره دست اولانه رست درلر كمال اسمعیل * قطعه * كردون كه
دائم آرد هر سخنی بروبم * آورد از طرفها دركار بنده سستی * از روی لاف كفتم آرم بخاك
پشتش * هرچند این حكایت خود بود محض رستی * رابع بمعنی محكمی شیخ عطار بیت
مشك را از باد رستی میدهی * خیر را تعلیم كشتی میدهی * خامس بمعنی راحت وفراغت
زر آتشت بهرام بیت ابی رحمت نیابی هیچ رستی * ابی محنت نیابی تندرستی ل رسوای ع
بمعنی رسوا كه ذكری مرور ایلدی ل رشتی ع سكون شین معجمه وكسر تاء مثناة ایله راء
مفتوحه ومكسوره ده ذكر اولندوغی معنایه در بولغتی اصحاب فرهنك حركات ثلاثه ایله نقل
ایلمشلردر ل ركنی ع سكون كاف وكسر نونله زر خالص العیار كه كیمیاكر صنعتی ایله عمله كلمش اوله
كذا فی المجمع ل ركوی ع ضم كاف وواو معروف واظهار یایله یامه كه جامه لره دیكرلر ابو المعانی
در حق خسیسی بیت اكر كرباس اسنجا بیابد * كند در جیب پیراهن ركوبی ل روباه تركی ع
بمعنی ریكاشهٔ مرقوم كه كرپی دیدكلری جانوردر كذا فی المجمع ل رودكانی ع روده مرقوم
معناسنه شیخ سعدی بیت شكم دامن اندر كشیدش ز شاخ * بود تنكدل رودكانی فراخ
ل روزی افزای ع سال ملكی یزدجردك دردنجی آیی اسمیدر ل روزی ع رزق معناسنه در
وكاهی توسیع ایدوب مقدور اولق معناسنه ده روزی لفظن استعمال ایدرلر آخرنده كی یا یای نسبت
اولور رشهری كبی شیخ نظامی بیت بروزی توان باده زین طاس خورد * كه اسكندرش
جست والیاس خورد * كاه اولور كه معنای تقدیریده اسقاط ایدوب مطلقا رزقه روزی درلر
شیخ سعدی بیت مرغك از بیضه برون آید وروزی طلبد * آدمی زاده ندارد خبر از عقل
وتمیز * كاهی نصیب معناسنه استعمال اولنور وله بیت اكر روزی باستعداد بودی *

زنادان تنك روزی تر نبودی * کاهی یای وحدتله برکونلك وبرکون معناسنه استعمال ایدرلر
وله بیت کلی خوشبوی درحمام روزی * رسید از دست محبوبی بدستم روسبی زن
فاحشه معناسنه حکیم انوری بیت یابکش این کافرزن روسبی را آشکار * پادشاهان ازبرای
مصلحت صد خون کنند * وحضرت مولانا فرماید بیت عالم دون روسپیست چیست
نشان آن آن * آنکه حریفش بیش وآن دکرش در قفاست * طیان ژاژخای * قطعه *
آدمی پیل وشیر رادربند * میتواند نکاه آسان داشت * لیك هرکز بهیچ بند وحیل * روسبی
رانکاه نتوان داشت روستایی مزارعه انتسابلری اعتباریله اهل قرایه دیرلر شیخ سعدی
بیت زان نبود ار عدل درهمه چیز * شهری آسوده روستایی نیز روسی واو معروف
وکسر سین ایله اوچ معنایه در اول روس ولایتنه منسوب اولنلره دیرلر ثانی بر پهلوان تورانی
آدیدر ثالث فرهنك جهانکیریده پیاله جام معناسنه اما شرفنامه ده شیرجام معناسنه مرویدر
روشنایی شین معجمه ایله ضیا وبریجی معناسنه یعنی آیدنلق ویریجی وکوزه جلا ویردیکیچون
توتیایه دخی دیرلر بوندن رکه سرمه یه کحل روشنایی دیرلر کمال خجندی بیت دارم اندك روشنایی
در بصر * درجمال او ولی فیه نظر روشنی آیدین ضیا معناسنه خواجه حسین ثنایی
بیت ای زرویت کرمی بازار شبها روشنی * روز بازار رخت افکنده دریا روشنی *
روغنی برنوع نازك حلوادر ساده یاغله ایدرلر ودخی یاغده پشمش هر نه اولورسه ویاغلو
اتمك واعجامه مخصوص کتاب جلدی ودوات واکرقاشلرینه ایتدکاری نقش که اوزرینه
سندروس سوردرلر اکا رنك روغنی دخی دیرلر رویی خوی اول آدمه دیرلرکه برمخصوص
خویله اولمیوب کاه نیکخوی وکاه بدخوی اوله کذا فی شرفنامه روهنی واو معروف وفتح ها
وکسر نونله جوهردار تیموردن دوزیلان قالچ وغیری حکیم اسدی بیت سه مغفر بزرچون
مه ازروشنی * بزرصد پرند آهن روهنی روی اتی معنایه کلور اول اشباع واوایله وجه
معناسنه که معروفدر یوزده لکه ونشان چدری ودمل اولمیوب مصفا اوله اکا پاکیزه روی
دیرلر نتکم شاعر دیمشدر بیت محبوب خوب صورت وپاکیزه روی را * نقش ونکار وخاتم
فیروزه کومباش * وبعض تراکیبه صفت ایله خوبروی دیرلر بیت انکشت خوبروی وبناکوش
دلفریب * بی کوشوار وخاتم پیروزه شاهدت * ثانی فرهنك جهانکیریده ریا معناسنه
حکیم سنایی بیت تا بدانی براستی نه بروی * که دل از چشم من ببند دروی * ثالث یعنی امید
شیخ عطار بیت چون وصالت هیچ کس را روی نیست * روی در دیوار وهجرت خوشتراست
رابع بیداد کردن وتفحص نمودن معناسنه حکیم سوزنی بیت ای کمال النسب ازبهر
خداوند بکوی * کین ندیمان کزیده زکجا کردی روی * خامس یعنی سبب ازچه روی دیرلر
نه سببدن دیمك اولور بو تعبیر ترکیده نه یوزدن دیدکاری معنایه در شاعر دیمشدر بیت
چو آن دیوانه باشد از همه روی * ز دیوانه بتر پیر جوان خوی * بو بیتك مضمونی عربیده
بر مشهور بیت واردر بیت شیئان عجیبان هما ابرد من یخ * شیخ یتصبی وصبی یتشیخ *
سادس واو مجهول ایله توج معناسنه درکه توجدن اولان نسنه لره رویین ورویینه دیرلر مذکور
یش معنایه راقم الحروفك بربیتی جامع واقع اولمشدر بیت روی دارم که مرا روی رهد روزی یاد

باب الزاء المفتوحة
یار * روی کردان بکند روی ندانم زچه روی رویینه نای بوری وکره نای معناسنه در مولانا
هاتفی در تیمورنامه بیت به پشت تکاور براورد پای * براورد آواز رویینه نای باب الزاء
المعجمة المفتوحة مع الالف * زانما زان ایله مادن مرکبدر نون ساکنه ایله اندن بزه دیمك
معناسنه اولور زانما چیزی نمیرسد دیرلر اندن بزه نسنه ایرشمز دیمك اولور نون مکسوره
ایله مایه مضاف اولدقده بزم ایچون معناسنه اولور میر نظمی بیت نباشد زانمانیکواز
آنسو * اکرکویند بدخواهان مهرو زرسا زر ایله سادن مرکب لفظدر ایکی معنایه در
اول آلتون حل ایده جك ظرف مخصوص که ایچنده ورق زر حل اولنور ثانی اشلنمامش
آلتون یعنی برایش دوزلمامش ودخی سکه اورلمامش آلتون معناسنه در میر نظمی بیت
نشد آن طفل نورس فتنه آرا * هنوز آن سیمتن بوده است زرسا زرکیا سکون راء
مهمله وکسر کاف فارسیله براوتدر هندستانده چوق اولور وولایت رومده دخی اولور کیجه التون
کبی ایشیلر قیون وسایر حیوانات یسه دیشلری التون کبی کورینور زروسا یعنی
زرآسا یعنی برنسنه یی التونه تشبیه ایتسه لر زروسا درلر التون کبی دیمك اولور میر نظمی بیت
زتاب کیسوی آن شوخ وزعنا * بحسرت شد تن زارم زروسا زرفوینا ضم واو معروف وکسر
نونله برآغاج اسمیدر کذا فی المجمع زنداستا وزندبستا وزندوستا کاهی بسکون النون
یعنی زند که مجوس کتابی اسمیدر که زعم فاسدلرنجه صحف ابراهیم علیه السلام تفسیری اوله
حکیم خاقانی بیت مراهمت چو خورشید ست شاهنشاه زنداستا * که چرخش زیر
رانست وسر عیسیست بررانش * حکیم فردوسی بیت بزند وستا اندر وزردهشت * که
بنشست وبنمود نرم ودرشت * که فرمان یزدان وپند پدر * نه شاید که پیچی ازین هردو
سر زهربا سکون ها وفتح باء موحده ایله هلاهل که برنوع زهر قاتلدر زهرکیا
کسر کاف فارسیله کیا اوتدر آغو اوتی دیمك اولور براغجدر یپراغی وچیچکی آجیدر قنغی حیوان
یسه فی الحال هلاك اولور حکیم سوزنی بیت جان افعی زده را نسخه تریاق دهد * نطق جان
پرور تو برورق زهرکیا زهما سکون ها وفتح میمله عاشق معناسنه میر نظمی بیت
همی کردد بنامش ماه خورشید * شده زهماش وبرافلاك کردید مع الباء * زاب
چشمه وصیر ندی که بعض یرلردن چقار زهاب لفظندن اختصار اولنمشدر ابوالمعانی بیت
زحسرت جان ودل بی تاب کشته * که اشك چشم کریان زاب کشته زاکاب کاف
فارسیله مرکب که عربیده حبر ومداد دخی درلر لفظ مرکبدر زاك ایله آبدن زکاب دخی درلر بهرامی
بیت جز تلخ وتیره ندیدم در آن زمین * حقا که هیچ باز ندانستم از زکاب زب ایکی
معنایه در اول راست ودرست معناسنه حضرت مولانا قدس سره الاعلی بیت چشم
کردان سوی راست وسوی چپ * زانکه بنود بخت نامه راست وزب * ثانی آسان
ورایکان معناسنه در زبرآب فتح باء موحده وسکون راء ایله صویك اوزرنده وکنارنده
اولان یشل نسنه که ترکیده یوصون درلر زیره آب معناسنه زرآب سکون راء مهمله
ایله ایکی معنایه در اول بغداد نواحیسندن بر طاغ آدیدر ثانی باده زرد رنك یعنی صاری
شرابدن کنایه در ابوالمعانی بیت ساقی بده آن زرآب خوشبو * در بزم چمن بود لب جو

ل زراسب ع سکون را وسین مهملتین ایله نام پسر طوس بن نودرزدرکه دیونام پهلوانك
همشیره سن حبالهٔ ازدواجه کتورمشیدی ل زردآب ع سکون را ودال ایله اول صاری
صودرکه وجود آدمده وحیوانده ظهور ایدر عربیده صدید درلر فتح صاد ایله ل زرده چوب ع
برصاری کوکدر بعض ایشده استعمال اولنور زرده چاو وزرچوبه وزرده چوپه دخی درلر
ل زرکاب ع سکون را ایله یعنی زاکاب مرقوم ل زکاب ع زاکاب مرقومدن مخففدر
مرکب معناسنه شمس فخری بیت حیات درظلمات انیزمان محقق شد * که نوك خامهٔ
اوجان همیدهد بزکاب ل زرکوب ع آلتون ورق دوکیجی معناسنه کوب اسم فاعل اولور
حضرت مولانا قدس سره الاعلانك خلفاسندن ومصاحب وهمنشینی شیخ صلاح الدین
حضرتلری زرکوب لقبیله ملقبدر ل زهاب ع فتح ها ایله صیزندی یعنی صوطرفندن
وچشمه دن صیزوب چقمغه درلر خواجه سلمان بیت نقطهٔ خالت سواد عین خورشید
آمده * آتش لعلت زهاب چشمهٔ رضوان شده * چشمه لردن وکنار حوضدن صحره یان
صویه ده درلر تراوش معناسنه امامی هروی بیت منبع خونابه کردد دربدخشان کان لعل
معدن آتش شود درچشمهٔ حیوان زهاب * بعض فرهنکلرده بیکارده دخی صیزندی
اولور خواجوی کرمانی بیت مصر حکمت را بیاض اوسواد * نیل فطرت راسواد اوزهاب *
ل زهراب ع سکون ها ایله ایکی معنایه در اول برقوش آدیدرکه ترکیده سحرقوشی دیرلر اکثر
وقت سحرده زیاده فریاد ایدر ابوالمعانی بیت دعای دولت وجاهت بخواند * سحرکه برنهال
سرو زهراب * ثانی اول صویه دیرلرکه بعض سبزه وات وفواکهی آجیلغی کیتمك ایچون آنده
اصلادرلر کذا فی المجمع وکسر را ایله صوا وزرنده اولان یوصون معناسنه در ل مع التاء *
ل زادخوست ع سکون دال وفتح خا واو معدوله ایله خوست بوزن دست ومست پیر
ساخورده معناسنه در کذا فی المجمع وبعض فرهنکلرده قصیر القامه معناسنه مرویدر
وکتاب السامی فی الاسامی ده اول آدمه دیرلرکه قلیل الاکل اوله وآزیمکدن ضعیف ونحیف اوله
شاعر دیمشدر بیت بتن طاقت ندارم تاب دردست * که کشتم کز غم عشقت چو زادخوست *
ل زراتشت وزرادشت وزارتهشت وزاردهشت ع بودرت لغت زردشت نام برآدم
آدیدرکه دین مغانی اول وضع وایجاد ایلمشدر واول دین باطلده برکتاب تصنیف ایدوب آدینی
زند قودی بوکتاب بکا طرف حقدن کلدی دیو نیجه کندوکبی بی دین کافرلری تیه ضلالته
دوشرمشدر مزبور کتاب بعض حکایات وکنایات وتمثیلاتی مشتملدر وطائفهٔ مغ اکا نبوت کلدی
اعتقادنده اولمشلر ایدی مرقوم کافر کشتاسب شاه زماننده وقوع بولمشدر ل زاست ع
سکون سین مهمله وتاء موقوفه ایله برولایت اسمیدر ل زبردست ع فتح باء موحده ودال
وسکون را وسین ایله ایکی معنایه در اول کوچلو وقوتلو وبهادر معناسنه شیخ سعدی بیت
ای زبردست زیردست آزار * کرم تاکی بماند این بازار * ثانی اوست طرف معناسنه مثلا
اوست یانده اوتوردی دیمکده زبردست نشست دیرلر مولانا هاتفی بیت چوازچهره اش کرد
خجلت فشاند * زبردست شهزادکانش نشاند ل زت ع یعنی برهنه عربیده عریان دیدکاریدر
ل زراتشت وزرادشت وزرادهشت وزرتشت وزردشت وزردهشت وزره تشت

وزره تشت وزره دشت ع بوجمله مشهور زردهشت دیدکاری آدمك اسمیدرکه مقام ذکری مرور
ایلدی ودیرلرکه حضرت ابراهیم علی نبینا وعلیه السلام ملتندن بر عالم کمسنه اسمیدر استاد
لطیفی بیت بهل آیین برزین وزرادشت * بشرع احمد مختار ده پشت * مذکور اسملر جمله
تانك ودالك ضمه سیله درواندن صکره بعض کمسنه لره اسم اولمشدر نته کم بهرام زره تشت دیرلر
وشاعر دیمشدر بیت یکی تازه کن قصهٔ زره تشت * بنظم دری وبخط درشت ل زربفت ع
سکون را وفا وفتح باء موحده ایله زر وسیمله طوقنمش حریر قماش زربافته وزرباف دخی دیرلر شمس
فخری بیت خروش وارسحرکه دعای خسرو کوش * که تاج لعل بری وقباچهٔ زربفت *
کاهی ضرورت شعر ایچون رامشدده ایله ده استعمال ایدرلر حکیم اسدی بیت بهرکاخ اندر
هوا باد تفت * شراعی زدازدیبهٔ زربفت * آتش شعله دار وصفنده در ل زرادشت
وزردشت وزردهشت ع کاهم بضم الدال فرهنك حسین وفائی ده مسطوردرکه زبان سریانیده
حضرت ابراهیم علیه السلامك اسم شریفیدر ومعیار جمالیده شمس فخری ذکری مرور ایدن
برزین ایله بولغتلر ایکی آدمك اسمیدرکه علمای ملت ابراهیمیه دندر و بو بیتی نظم ایلمش بیت
چکونه میتوان درملك کردن * حدیث مذهب زردشت وبرزین * اما ذکری مرور ایدن
مذهب مغی احداث ایدن کمسنه نك آدی اولدیغی مشهوردر کمال اسمعیل بیت اکر نبودی
شمشیر اوکه کردی فرق * میان زند زرادشت ومعجز فرقان * ومولانا محمد کشمیری تألیفنده ذکر
ایدرکه زردشت وزردهشت برشخصدن عبارتدر منوچهر نسلندن پیغمبرلك دعواسن
ایلدی ابتدا سنده اقلادوس حکیمك شاکردی ایدی واقلادوس فیثاغورس حکیمك
شاکردی ایدی چونکه علم حکمتی تمام تحصیل ایلدی سیلان حدودنده برمعظم طاغده منزوی
اولوب ریاضته مشغول اولدی برکتاب تألیف ایدوب زند تسمیه ایلدی اول وقت کشتاسب
شاهك سلطنتندن اوتوزسنه مرور ایتمشیدی طاغدن اینوب بیاض جامه لرله وآتش
پرستان رداسیله کشتاسبه واروب ادعای نبوت ایلدی کشتاسب علماسنی احضار وآنکله
مناقشه یه امر ایلدی انلر دخی معجزه طلب ایلدیلر رزدشت اشارت ایلدی برمقدار باقری
آتشده اریدوب باشنه دوکدیلر اصلا برینه ضرر ایرشمدی زیرا حکمتله کندویه علاج
ایتمشیدیکه آتشك ضررین دفع ایدردی کشتاسبه اعتماد حاصل اولوب پیشوای دین مغان
اولدی ومذهب کبر آندن ظهور ایتدی فاعل خیر یزدان وفاعل شر اهرمندر دیمك ابتدا اندن
صدور ایلدی واتباعی آله ایکیدر بری نور و بری ظلمتدر دیدیلر خذلهم الله تعالی ومیرزا ابراهیم
فرهنکنده نقل ایدرکه رزدشت برکمسنه ایدی ولایت آذربایجانده حاصل اولمش ایدی نامی
ابراهیم راندن بلخ شهرینه واروب نبوت دعوا ایدوب کشتاسبی دینه دعوت ایلدی بعض ساخته
عملار ایله نسخه لر پیدا ایلدی آتشی النده طوتوب اویناردی و روایت دخی رزدشت اول عصر
پیغمبرلرندن برینك شاکردیدر کشتاسبه ویردیکی کتابی فرس لغتی اوزره ایتمشیدی
جاماسب حکیم که کبار حکماء فرسدن ایدی اول کتاب لغتنك اکثرین فهم ایلمزدی نوش الروان
زماننده اول کتابك حکمی منسوخ اولدی وخلقی اول دیندن منع ایلدیلر اکرچه دفع اولدی اما
جابجا اندن بقیه بولنوردی کذا فی مجمع الفرس استاد دقیقی بیت تأویل کرده وبد از مذهب

زنوشا * گر زردهشت گفتست استاد پیش دانا لـ زشت بـ سکون شین معجمه ایله بمعنی
دیدن کورمك معناسنه کذا فی التحفه لـ زفت بـ سکون فا ایله زیاده ایری و یوغون و ناصلق
و بد اندام شمس فخری بیت بروز بزم بر کابش چو اسب تازی جست * مباش در ره هکمش
جو کاو کاهل و زفت * کتاب السامی فی الاسامی ده بمعنی سفت و هنکفت مسطوردر سفت فتح
سین ایله محکم و صیق و هنکفت فتح ها ایله یوغون و قالین معناسنه در بو معنایه مؤید شیخ سعدی
بیت که پیکان او در سپرهای زفت * چنان خار در گل ندیدم که رفت * فرهنك میرزا ابراهیم
بمعنی اول و بمعنی مژه واقعدر لـ زندوست بـ ایکی معنایه در اول کتاب زند اوقویجی که زند
خوان و زند دستان دخی دیرلر ثانی عوراته میل و محبتی اولانه دیرلر لـ مع الجیم * زاج بـ ایکی
معنایه در اول هنوز ولد کتورمش عورت که قرق کونه دك لوخوسه دیرلر عربیده نفاس
دیدکلری کتاب السامی فی الاسامی ده * وهی المرأة التی وضعت حملها و یسمی الی ان تطهر * واقعدر
بو معنایه ابو المؤید بیت دلیری که ترسد ز پیکار شیر * زن زاج خوانش نه مرد دلیر * ثانی قره
بویه درکه زاك دخی دیرلر لـ زارج بـ کسر راء مهمله ایله امیربارس درکه رزشك دخی دیرلر
لـ زاغج بـ کسر غین معجمه ایله بمعنی زاغ که قره قرغه در شاعر * قطعه * بسان این دل
سرکشته دمبدم دولاب * ز دست چرخ جفاجوی میزند غج غج * دلا بنال که رفتند با بلان
چمن * وطن گرفته بگلزار عکه و زاغج * لـ زانج بـ کسر نون و سکون یای تحتانیله وطن
معناسنه در بیت بدرد عشق تو ای شاه خوبان * که دور افتاده از زانج نالان بـ زج بـ
بر قوشدر که ترکیده صاری آچمه دیرلر لـ زدنج بـ فتح دال و سکون نونله ایچ یاغی که پیه دخی
دیرلر ابو المعانی بیت مهر نبود اندرین بزم جهان از که فلك * از زدنج دردمندان کرد شمع
و میفروخت لـ زراج بـ فتح راء مهمله ایله بمعنی رزشك کذا فی فرهنك جهانگیری لـ زرج بـ
کسر را ایله بمعنی کبك یعنی ککلك عربیده حجل دیرلر فتح حا و جیمله ابو المعانی بیت قهقهه میزند
زرج که مدام * میشود باعث گرفتن دام لـ زرغنج بـ سکون را و نون و ضم غین ایله غایت بد بوی
بر اوتدر ولایت چیندن کتورورلر جلبهٔ چینی ده دیرلر سداب یپراغنه بکزر طبیعتی بارد و رطبدر
خاصیتی بوی مشکدن عارض اولان بیوسنی دفع ایدر بو معنایه حکیم سوزنی * رباعیه * ای بوی تو
مشك و حسودت زرغنج * با پور تو رخش و یوردستان خرمنج * بادا رخ حسودت ترنجیده
وزرد * سر بر طبق نهاده پیشت چو ترنج لـ زرکنج بـ سکون را و نون و ضم کاف فارسیله ایکی
معنایه در اول بمعنی زرغنج مرقوم ثانی بیوك طپراق چناق معناسنه در لـ زفلج بـ سکون فا
و فتح لامله ابتدای کار معناسنه در شاعر بیت خواجه کرد د عمارت عالی * ز فلج عمر خود همی
پنداشت لـ زلج بـ فتح لامله یاوه دیدکاری قوشدر استاد لطیفی بیت خصم بد خواه تو به
پیش ترا * پیش شاهین همیشود چو زلج لـ زمج بـ سکون میمله ایکی معنایه در اول
خراسان مملکتنده بر موضع اسمیدر ثانی زاج معناسنه در اما صحیحی ابی ریحانده بر ضمغدر که
آکا کوج دخی دیرلر لـ زونج کسر واو و سکون نونله مومبار که قیمه ات و پرنج ایله طولدیروب
پیشورلر شمس فخری بیت بمجالیست خصمش که نزدیك او * چو لحم طیور ست اکنون
زونج * فرهنك جهانگیریده یالکز قیمه ایله طولمش قیون بغرسغی که قورودوب قاق ایدرلر

ایدرلر طیلسان ژاژخای بیت ترنجیده رویش بسان ترنج * دراز دست و باریك قد چون زونج *
لـ زویج بـ کسر واو و سکون یای تحتانیله قیمه ات معناسنه در تحفة الاحبابده قیمه طولمش
مومبار معناسنه درکه شمس فخری نونله زونج نقل ایلشدر لـ مع الخاء * زخ بـ بش معنایه
استعمال اولنور اول آواز نرم و نالهٔ حزین حضرت مولانا بیت جانب تبریز روم از جهت
شمس دین * چند درین تیره کی همچو حنان میزنی * بو معنایه منجیك بیت بوی برامیخت
گل عنبر اشهب * بانك برامیخت مرغ باز خ طنبور * ثانی مؤید الفضلاده بمعنی جرس
منقولدر اما آواز جرس اولسه معنای اوله مطابق اولوردی ثالث میخ و قازق و سائر
امثالی نسنه لری قاقوب صوقغه دیرلر رابع بو علتدر آدمده و حیوانده ظاهر اولور ترکیده
صکل دیرلر عربیده ثؤلول دیرلر خامس فرهنك جهانگیریده مخفف زخم مسطوردر لـ زنخ بـ
فتح نونله ایکی معنایه در اول اکاك که عربیده ذقن و حنك دخی دیرلر خواجه سلمان بیت
بحسن غبغبش افتاده کوی در میدان * فتاده کوی دل اندر چه زنخدانش * ثانی عموما
سوزه دیرلر حکایه و امثالی نسنه لرکه سویلنور کمال اسمعیل بیت فلك برابری همت تو
اندیشید * بر و خرد زنخ نغز دلستان آورد * کمال خجندی بیت کوی چه ماند بزنخدان یار *
این زنخ مردم بیهوده کوست * و معنادن خالی و فائدن عاری اولان سوزه ده دیرلر خصوصا امیر
خسرو درنکوهش مغلان بیت از رخشان کرده محاسن کنار * اهل زنخ را بمحاسن چه کار *
لـ زنخ زدن بـ سوز سویلمكدن کنایه در عربیده دق الحنك دیدکاریدر حکیم سنایی بیت
این ابلها نکه بی سببی دشمن منند * بس بو الفضول یاوه دراوز نخ زنند لـ مع الدال بـ
لـ زاد بـ بش معنایه کلور اول یاش معناسنه که عربیده سن دیرلر کسر سین ایله مثلا یاشلو
اولانه بزاد و بر آمد دیرلر ثانی نسب و حسب معناسنه که مردم زاد و بد زاد کبی ثالث زادن
لفظندن صیغهٔ ماضی اولور ومیتوان زاد و توان زاد کبی رابع آزاد و آزاده معناسنه استاد
عنصری بیت گفتم که ساعتی ببر من فرو نشین * گفتا چو زاد سرو زمانی فرو نشان * خامس
بمعنی توشه و خوردنی کمال خجندی بیت سالك بی درد از قطع منازل * ترك سفر به چو زاد
راه ندارد لـ زاد بود بـ زاد بوم دخی دیرلر اصل و وطن عربیده مسقط رأس معناسنه میر
نظمی بیت دشت غم عشاقرا منزل بود * شهر محنت زاد بود دل بود لـ زادمرد بـ سکون
دال ایله بمعنی آزادمرد و جوانمرد حضرت مولانا بیت زادمردی چاشتگاهی در رسید * در سرا
عدل سلیمان در دوید لـ زامیناد و زامیاد بـ کسر میم و سکون یاء تحتانی ایله ایکی معنایه در لـ
اول بر فرشته اسمیدر که روز زامیادك تدبیر امور و مصالحی حفظنه متعلق اولان احواله
مأموردر ثانی شهور فارسیه نك یکرمی سکزنجی کونی آدیدر مسعود سعد سلمان بیت
چون روز زامیاد نیاری زمی تو یاد * زیرا که خوشتر آید می روز زامیاد لـ زباد بـ فتح باء موحده ایله
بر خوشبو یاغدر جملهٔ طیبیاتدندر دیرلرکه بر مخصوص کدی در قفسده بسلرلر آنی حرکت
ایتدیررلر دری زباد در اوزندن صیروب بر ظرف ایچنه حفظ ایدرلر شاعر بیت زباد و غالیه
و غازه بر زنان شاید * شود بمرد بهادر سلاح پیرایه لـ زبرجد بـ فتح با و جیمله معدنی بر یشل
طاشدر جواهر نوعندن زمان سابقده اعتباری وار ایدی لـ زبند بـ فتح باء موحده و سکون نونله

ذکرن معناسنه ﮒ زراندود ﺞ اندودن لفظندن مشتقدر صوا معناسنه معنای ترکیب
آلتون صوالی مراد یالدزدر کمش اوزرینه وباقر اوزرینه اولسون وسائر جامده وامثالی
نسنه لرده اولسون مولانا هاتفی بیت زره کش قبای زراندود بود * زصنعتکریهای داود
بود * وتخته اوزرنده ودیوارده اولسون میرنظمی درتعریف خانه بیت چو دیوار وسقفش
زراندود بود * دل ناظران نقشهایش ربود ﮒ زرد ﺞ نوع الواندن صاری رنکه دیرلر عربیده
صفرا معناسنه شاعرك بری دیمشدر بیت روی زرد و جامه زرد وریش زرد * قلتبان در
زعفران غلطیده * چغتایده ساریغ دیرلر بوبیتده ماضیسی ذکر اولنمش میرعلیشیر بیت
دائما سارغار نوایی نینك یوزی کیم عشق ادا * بیلا آلتونی قیلور غه پایمالینك قازغانور *
ﮒ زرند ﺞ فتح را وسکون نونله کوهی براغاجدر میوه سی اولمازاودون اولمقدن غیری نفعی
یوقدر غایت پك اولدیغندن آتشی سونمز چوق قالور ﮒ زریوند ﺞ شرفنامه ده مازندران
پهلوانلرندن برمبارز آدیدر بوقولی مؤید شیخ نظامی بیت زریوند مازندرانی منم * که بازی بود
جنك اهریمنم * اما میرخسرو بیت سوی میمنه درصف رومیان * زریوند کیلی کمربرمیان *
ﮒ زرود ﺞ ضم را مهمله وواو معروفله بیابان معناسنه شیخ سعدی بیت عرب راکه در
دجله باشد قعود * چه غم دارد ازتشنکان زرود ﮒ زغند ﺞ فتح غین وسکون نونله هرسباع
جانور آوازی عموما وپارس اوازینه دیرلر خصوصا شمس فخری بیت چه کند بامهابت تو
حسود * چه زند شیربانك شیرزغند * بولغت را مهمله وزاء فارسیله ده روایت اولنمشدر
ﮒ زکید ﺞ کسر کاف وسکون یای تحتانیله ملال وملول معناسنه ده اولور میرنظمی بیت
خاطر دوستان سرور مزید * دل اعداش وهمیشه زکید ﮒ زمیناد ﺞ کسر میم وسکون
یای تحتانی وفتح نونله ایکی معنایه در اول برفرشته اسمیدرکه تدبیر امور ومصالح که روز زمیناده
واقع اولور اکا متعلقدر وثانی هرماه شمسیه نك یکرمی سکزنجی کونی اسمیدر بوکونده زراعت
وغرس وتخم وشروع عمارت أبنیه غایت مناسبدر حکیم فردوسی بیت بروز زمیناد مهر
اسفند * نه بیند ستم حلق دشمن ببند ﮒ زنبد ﺞ سکون نون وفتح باء موحده ایله زنبیر
معناسنه درکه عن قریب ذکر اولنور انشاالله تعالی ﮒ زند ﺞ بوزن بند بش معنایه در اول
مجوس کتابی آدیدر حکیم خاقانی بیت آتش زمن بنهفت دم کر زند خوانم دیدکم * مصحف
زمن بکریخت هم کراهل ایمان نیستم * ثانی بعض فرهنکلرده صحف حضرت ابراهیم علیه السلام
اسمی روایت اولنمش شاعر بیت چو قوارع زبوری بفصاحت اندر آرم * ببرم زبان هندی
زنشید زند خانی * بعض فرهنکده صحف ابراهیم علیه السلام تفسیریدر دیمشلر که زردشت
تفسیر ایلمش در استاد دقیقی بیت یکی زردشت وآرم آرزویست * که پیشش زند را برخوانم
ازبر * زردشت نام کمسنه نك تصنیفی اولان کتاب اسمی اولدوغی جمله دن اقربدر ثالث
چقمق که دموردن ایدرلر بومعنی عربیله مشترکدر حکیم سوزنی بیت چون خاطر من مدح
توزاید چون زند * اشکسته بود زند وفرزند شکسته * خواجه حافظ بیت دکر همچو زند آتشی
میزنند * ندانم چراغی که بر میکنند * رابع بمعنی بزرك که زند رزم دیرلر حکیم فردوسی بیت
خروشان پراز درد باز آمدند * شکفتی فروماند از کار زند حکیم اسدی بیت دوبازو بزنجیرها

بزنجیرها کرده بند * بهم بسته بربال پیلان زند * خامش موردا غاجنه ده زند دیرلر که عربیده
آکا آس ویونان لساننده قنطس دیرلر وفرس قدیمده جان معناسنه درکه حالا ذی روح اولانه
زنده دیدکلری بومعنایه در عربیده ایکی معنایه در بری ساعد طرفنده اولان ال کموکی که رسغ دخی
دیرلر وبری دخی چقمق در ﮒ زنده رود ﺞ ضم را ایله رود ایرمقدر وزنده بزرك معناسنه
بیوك ایرمق دیمك اولور نهر عظیم معناسنه مولانا هاتفی بیت سپه ازسپاهان براورد دود *
دران زنده نکذاشت جز زنده رود * میرنظمی بیت چنان از دیده رفته اشك پرخون *
که زنده رود شد چون نهر جیحون ﮒ زنکانه رود ﺞ برسازدر زنکیلر چالارلر انلره مخصوصدر
جنك ومحاربه محلنده چالمق عادتلریدر شیخ نظامی بیت چو زنکی درآمد بزنکانه رود *
زشهر رود رومی برآید سرود ﮒ زنند ﺞ فتح نون اول وسکون ثانیله بمعنی آراسته یعنی بزنمش
حضرت مولانا بیت آنکس که زنند شد بعمار * میکردد کارهاش معمور ﮒ زهرخند ﺞ
اول خنده درکه محل اعراضده صادر اولور مولانا هاتفی بیت فلك کریه میکرد ازان زهرخند *
که پرزهر میدید جلاب قند ﮒ مع الراء المهمله * زابغر وزابکر ﺞ کلاهما بسکون الباء الموحدة
اول بفتح غین ثانی بکاف فارسی اول نسنه درکه برآدم آوردینی هوا ایله دولدروب ایکی
یوماغیله اوروب ازکیله صدا اظهار ایدر زبغر وزبکردخی دیرلر استاد رودکی بیت من دهان
پیش توکنم پرباد * تازنی برکیم توزابکرا ﮒ زاجسور ﺞ لفظ مرکبدر زاج ایله سوردن اول
نسنه درکه برعورت وضع حمل ایتدکده عورات جمعیت ایدرلر زاج نفاس وسور دوکن
معناسنه در جمعیت نفاس دیمك اولور استاد لبیبی بیت خزاین تهی شد دران زاجسور *
درونها پرآمد زعیش وسرور ﮒ زادخر وزادخور ﺞ کلاهما بسکون الدال وفتح الخاء ثانی
واو معدوله ایله پیر سالخورده یعنی چوق یشامش آدم اولسون حیوان اولسون ﮒ زادغر ﺞ
سکون دال وفتح غین معجمه ایله روسبی اوغلی معناسنه در غروسبی عورته دیرلر اصلی غرزاد
ایدی علم اولیجق مضاف الیه تقدیم اولندی ﮒ زار ﺞ درت معنایه استعمال اولنور اول
بمعنی زاریدن یعنی ایکلهمك ثانی بمعنی نالان یعنی ایکله یجی ثالث رقت حاله دیرلرکه اصلی نزاردر
حال زار دیدکلریدر بومعنا عربیدن ماخوذدر نتکم * مصرع * شکوت الی الزمان نحول حالی
دیمشلردر رابع مقدمه ده ذکر اولنان معنالرکه اسم مکان ایدوب کلزار وچمزار دیرلر
ﮒ زارخور ﺞ سکون را وضم خا وواو معروفله اول کمسنه یه دیرلرکه سوزی نزاکت وایهام ایله
سویلرودخی کارنده حیله ایدیجی یه دیرلر اکثر قمارباز لرحقنده استعمال ایدرلر زارخوش دخی
دیلور وکنایه ایله سوز سویلیه نه دخی دیرلر میرنظمی بیت همیشه دل مخلصان رابجو *
سخن رامکو زارخور راست کو ﮒ زاستر ﺞ سکون سین وفتح تا مثناه ایله اوته رك معناسنه
یعنی اوته جانبه میل اوده یمك اولور واصلی زانسوتردر حکیم اسدی بیت زمانی بیفتاد بیهوش
رای * چو آمد بهش زاستر شد زجای * ابوشکور دخی دیمشدر بیت ستان بد بدم بدیدم
زمی * بدل زاستر ماندم ازخرمی * بومعنایی مؤید شمس فخری بیت بنشست آفتاب
به پهلوی توزقدر * چرخش بدید وکفت که ای خیره زاستر ﮒ زال زر ﺞ رستمك پدری آدیدرکه
اصلی زال زر دایدی دالی حذف ایلدیلر حکیم فردوسی بیت دل زال زر شد چو خرم بهار *

زرخش نوابين وفرخ سوار ؤ زاور ع بوزن داور يدى معنايه كلور اول خدمتكار
معناسنه حكيم سنايى بيت چيست چندين آب وكل را پرورى كردن زحرص * آب وكل
خودمرترا بسته ميان زاورى * ثانى زهره يلدزينك اسميدر حكيم انورى بيت بنام شاخ
بر آمد كل از سراچهٔ باغ * چنانكه برافق زاورى فرح درپيش * ثالث قوت وطاقت ومجال
معناسنه شمس فخرى بيت آنكه نبود خلاف فرمانش * انجم آفتاب را زاور * رابع
حيوان مركوبه ديرلر آت وقاطر واشك ودوه امثالى استاد رودكى بيت جكر تشنكانند
بى توشه كان * كه بيچاركانند بى زاوران * خامس بمعنى زنخ سادس سياه رنكه ديرلر بعض
فرهنكلرده صو ايچمش عضوه ديرلر وفرهنك وفايى ده بمعنى آب سياه سابع زفت وبخيل
معناسنه در ؤ زايكر ع سكون ياى تحتانى وفتح كاف فارسيله بمعنى زاينده يعنى طوغريجى
انسان اولسون حيوان اولسون ؤ زبر ع فتح باء موحده ايله ايكى معنايه در اول اوست
معناسنه كه مقابلى زيردر آلت معناسنه قوتاو آدمه زبردست ديرلر الى اوست اولديغندن
شيخ سعدى بيت اى زبردست زيردست آزار * كرم تاكى بماند اين بازار * ثانى يوقارو
معناسنه در بو بيتدن فهم اولنور بيت من از جاى كه دارى چه خواهم * كه افتد از زبر ديدن
كلاهم * كاهى بو معناده زايى حذف ايدوب يالكز بر ديرلر بو بيتده واقعدر بيت چپ وراست
وپيش وپس وزير وبر * زلخاى بت روى سربسر ؤ زبغر ع سكون باء موحده وضم غين
ايله زابغر مرقوم معناسنه پودينه جامى بيت تا زبغرت زنم پر از بادكن بجت * ور نى تبانچه
بازخورى تو زهابيك ؤ زبكر ع سكون باء موحده وضم كاف فارسيله زابكر وزابغر وزبغر
مرقومون معناسنه شمس فخرى * نظم * بدحال ترا حال چه باشد كه اكنون * عفريت
زنش باشد وابليس خسر * در باديهٔ مانده پر از خار وخسك * نى آب ونه نان مانده ونى كفش
ونه سر * خورده زسر بچهٔ دوران سيلى * داده زبراى جرم بودن زبكر * وبديعى
سيفى در قسميه بيت بد زدى وبقمار وسيلى وزبكر * بمكر ووسوسه وجور وغيبت وبهتان *
استاد لطيفى بيت كر لاف زند خصم دهان كرده پر از باد * از دست حوادث زبكر قسمت اوباد *
بو ابيات جمله تخفيف كافله در وكافك شدسيله ده استعمال ايتمشلردر منجيك بيت
كوئى كه منم بهتر بازار غمها * پس خورده اى مهتر بازار زبكر * ادات الفضلاده كسر زا وسكون
ياى تحتانى وفتح كاف فارسيله مرويدر ؤ زبكير ع سكون باء موحده وكسر كاف فارسيله بمعنى
ياء تحتانيله زبكر مرقوم معناسنه در ؤ زدر ع فتح دال ايله بمعنى زبر مرقوم كه عربيده فوق
ديرلر كذا فى المجمع ؤ زر ع اوچ معنايه در اول معروف آلتون واقچه يه ده زر ديرلر كاهى
تشديد ايله ده استعمال اولنور ثانى بمعنى پير يعنى قوجه مش اولانه ديرلر شمس فخرى بيت
تا كه كيتى زكردش خورشيد * كاه باشد جوان وكاهى زر * استاد دقيقى بيت همان
نوبهار آيد ونير ماه * جهانكاه برنو شودكاه زر * ثالث رستم جهانكيرك باباسى اسميدركه
زال زر ديرلر شمس فخرى بيت رستم عهد وزال سان بادا * بنده در كه تو از پى زر ؤ زرد پور ع
سكون را ودال وضم باء فارسيله صارى آت كه اشقر ديرلر بور آت معناسنه اولديغى ذكر
اولنمشيدى بعض نسخه ده قوله آت معناسنه مرويدر بيت سوارى بزرد پور زرين لجام *

لجام * به پيشش دليرانه كرده خرام ؤ زردسر ع سكون را ودال ايله ايكى معنايه در اول
آتش پرست طائفه سنه ديرلر ميرنظمى بيت ندارد زايمان وازدين خبر * هميداند
آيين بد زردسر ؤ زر رشته كر ع صرمه كش وقلابدان ايدنجيه ديرلر ؤ زركر ع سكون
را وفتح كاف فارسيله قويمجى معناسنه كه زركار ديمكدر نتكيم ديمشلردر * مصرع * قدر ز
زركر شناسد قدر جوهر جوهرى ؤ زرمشت افشار ع خسرو پرويزك خزينه سنده بر آلتون
طوب وار ايدى حكما آنى بو مرتبه نرم ولطيف وملايم دوزمشلر ايديكه النه آلديغجه لادنكبى
اوينادوب استدكى شكل وصورتى دوزر ايدى حكيم سوزنى بيت زرمشت افشار بودى
بوسهٔ اوراپها * سبلت آوردو سزاى نيرمشت افشار شد ؤ زرير ع كسر را وسكون ياى
تحتانيله اوچ معنايه كلور اول نام برادر كشتاسب در حكيم فردوسى بيت بكفت وبرانديشه
مى بود دير * بفرمود تا بيش اوشد زرير * ثانى بر صارى اغاجدر اما حكيم اسدى وطوسى
بر صارى اوتدر ديديلر اسدى بيت كه از تابش تيغ لرزان شده * زرير از رخ بددل ارزان شده
شمس فخرى بيت حدوث خاتم ياقوت اكر كند دردست * زهيبت تودر انكشت اوشود
چو زرير * ثالث اسپرك ديدكارى اغاجدركه انكله نفتى رنك بويارلر حكيم انورى در صفت قلم
بيت اشك حدثان هيبت اورنك بقم كرد * هرچند برخ زرد تر از برك زريوست ؤ زغار وزغر ع
كلاهما بفتح الغين المعجمة درت معنايه كلور اول سختى ومحنت ومشقت ثانى بمعنى طعام ايكى
معنايه ابو المعانى بيت چندان زفلك زغار ديدم * آسوده نشد زغار روزى * ثالث زمين
نمناك رابع چيزى رنك كرفته ؤ زغبر ع سكون غين وفتح باء موحده ايله براوندر اطبا
مرو ديرلر ؤ زغير ع كسر غين وسكون ياى تحتانيله كتان تخميدر ؤ زفر ع فتح فا ايله
چكه زنخدان معناسنه حكيم اسدى بيت زدش پهلوان نيزهٔ پر زفر * سنان از قفا بر ديك رش
بدر * مجمع الفرسده كج دهان وكتاب السامى فى الاساميده چكه كوكى كه ديش اكا متصلدر
خلاق المعانى بيت پر دلان خندان چو دندان رفته دركام بلا * اژدهاى فتنه بكشاده زهر
سوى زفر ؤ زكور ع ضم كافله بخيل ودزده دخى ديرلر حكيم سنايى بيت اكر زر بكيرم
نه زاهد خسيسم * وكر مى ننوشم نه زاهد زكورم ؤ زمج باور ع سكون ميم وجيم فارسى
وفتح با وضم لام ايله زاك معناسنه عربيده زمجيكو رديرلر ؤ زمين كير ع كوترم كه اياغى اوليوب
براو زر نده سوريتور ابو طالب كليم بيت از زمين كيرى نكردد دستكير من اكر * چون چنار
از پاى تا سر دست رويد از عصا ؤ زن پدر ع قاين آتا اصلى پدر زن ايدى علم اولمغله مضاف
اليه تقديم اولندى ؤ زنبر ع سكون نون وفتح باء موحده ايله ايكى معنايه در اول درت
اغاجى چار كوشه بغليوب اوزر تاسنه ايپ اورلر ياخود بر پارچه درى بغلرلر ع
وآنكله كرپيچ وبالچق چكرلر حكيم ازرقى بيت توان بردن هنوز از جاى جنكش * دريده زهرهٔ
سكرى بزنبر * شمس فخرى بيت ميكشد خاك خانهٔ خصمش * فعله كين بتوبره وزنبر *
بعض فرهنكلرده دسكره معناسنه مرويدر ثانى زرشك معناسنه كه ارژنك وزارج دخى ديرلر
ؤ زنبور ع سكون نون وضم باء وواو ومعروفله آرى معناسنه در بال آروسى اوليوب نيشترلى
صارى آرى اولديغنه تصحيح ايلشلر دعربيله مشتركدر شاعر ديمشدر بيت كه باشت اين

قصب سكری بقامت نی * كه دوخت این عسلی خرقه برقد زنبور ل زنبور كافر ع یعنی اشك
آروسی مولانا صائب بیت زنبور كافرند سراسر ستاركان * زنهار زین سیاهدلان انكبین
مجوی ل زنبیر ع سكون نون وكسر باء موحده وبعده یاء ساكنه ایله زنبیل معناسنه در
ل زنجور ع سكون نون وضم جیم وواو مجهول ایله بمعنی زنجیر كذا فی المجمع ل زنجیر ع
ایكی معنایه در اول معروف نسنه دركه دمور دن ایدرلر ثانی بر دمور درقله باشنه ایدرلر
فرهنك میرزا ابراهیمده اول تخته دركه آنكله سورلمش تارلایی تخمندن صكره هموار ایدرلر
وادات الفضلاده جیم یرینه حاء مهمله واقع اولمشدر عربیده كسر زا ایله بارمقلردن صادر اولان
صدایه دیرلر ل زندآور ع سكون نون وفتح دال وواو ایله حلال زاد حرام معناسنه در ل زنور ع
ضم نون وواو معروفله ایكی معنایه در اول خرما صلقمنك دیبی ثانی بر سیاه اوزون قورتدر
صوده حاصل اولور آكا زرو وزلو ودبوجه وسلك دخی دیرلر انسانه وحیوانه یاپشدقده قانی
صورر ل زوار ع فتح واو مخفف ایله بش معنایه كلور اول خدمتكار وقوللقجی معناسنه
حكیم فردوسی بیت بیاید یكی تاختن ساختن * زوار وفرستاده پرداختن * بعض فرهنكلرده
بیمارخانه ده بیمار خدمتكاری واقعدر وبعضنده محبوس خدمتكاری معناسنه روایت اولنمش
شاه ناصر خسرو بیت بزندان سایمانم زدیوان * نمی بینم زیاری نه زواری * وله ایضا بیت
اندران زندان سنكین چون بمانم بی زوار * ازكه جویم جز كه از فضلت رهایی را سبب * بو معنایی
مؤید شمس فخری بیت مقیم سجن شحن برنوید تست خلاص * اسیر چاه عنارا امید تست
زوار * ثانی برادر ستمك نامیدر زواره دخی دیرلر حكیم اسدی بیت سوی خانه رفتند آن
چاهسار * بیكدست بیرون بد یكر زوار * ثالث بمعنی زنده یعنی حی رابع آواز تیز وبلند
خامس زن پیر معناسنه كذا فی فرهنك جهانكیری ل زواغار ع فتح واو وغین معجمه ایله
بر كوچك قوشدر ل زور ع فتحتین ایله زیر مرقوم و زفر مذكور معناسنه زیرا یا وفا و واو
میانلرنده تبادل وتواخی اولمغله بربرلرینه ابدال اولنور لر ل زهر ع سكون ها ایله اوج معنایه در
اول معروف كه عربیده سم دیرلر اعلام غالبه دن اولمغله اطلاقی او زره ذكر اولنوب مراد سم اولور
هر نه اولورسه ثانی غم وغصه معناسنه در شیخ سعدی بیت رشكم از پیرهن آیدكه
در آغوش توخسبد * زهرم از غالیه آیدكه باندام تو ساید * وغضب وخشم معناسنده ده
روایت اولنمشدر میر سنجر بیت زسینه ام بدیاریكه اندران كشور * بزهر چشم تسلی
دهند مهمانرا * وغم والم معناسنه حكیم ناصر خسرو بیت كرمن اسیر مال شوم همچو این
وآن * اندر جكر چه یابد زهر وجكر مرا * عربیده شكوفه یه دیرلر آغاجك اولسون غیری
اولسون ل مع السین * زان سپس ع سكون نون وفتح سین وباء فارسیله آندن صكره دیمكدر
زین سپس بوندن صكره در كذا فی المجمع وغیره ل زاورس ع فتح واو وسكون را ایله زهره
یلدزیكه ناهید دخی دیرلر تركیده صباح یلدزی دیدكلری دركه صباحه قریب طلوع ایدر ابو المعانی
بیت زشام هجر ندانم چون آیدم سحری * بعارض توكانم چو بینندم زاورس ل زاوش ع
حذف را ایله ده معنای مرقومه منقولدر ل زواس ع بعض نسخه ده واو الفه تقدیم ایله
معنای مرقومه مرویدر میر نظمی بیت نباشد بروی تو كردن قیاس * بجام رانور بجایی

٣٣ بجایی زواس ل مع الشین * زاودش ع ضم دال ایله عطارد یلدزیدركه تیر دخی دیر ل زار خورش ع
سكون راء اول وكسر ثانی وضم خا ایله طعامی آز تناول ایدن عورت كه عربیده قبین دیرلر فتح
قاف وكسر با ایله كذا فی المجمع ل زار خوش ع سكون راء مهمله وضم خا ایله كنایه ایله
سویله یجی وایشنده حیله ایدیجی یه دیرلر زار خورد دخی دینلور شاعر بیت همه كارها را درستی
بكن * مشو زار خوش كار جستی بكن ل زاوش ع ضم واو ایله عطارد یلدزینك اسمیدر شمس
فخری بیت كمترین منشی ترا زاوش * كهترین چاوش ترا بهرام * بعض فرهنكلرده مشتری
یلدزی یلدزیدر دیمشلر حكیم سنایی بیت فلك سادس است زاوش را * دهند است هر دانش
وهوش را * بعض نسخه ده فتح واو ایله آتش وزنی اوزره مرویدر استاد لطیفی بیت خال در
روی تراچون زاوش است * یا بخورشید احتراق آتش است ل زاووش ع بر واو زیاده سی
ایله ده منقولدر عطارد معناسنه شمس فخری * قطعه * اكر نباشد عون تو ادر چنین وقتی *
برآید از همه اهل جهان فغان وخروش * بدركه تو توسل همی كند كیوان * بمدحت تو تفاخر
همی كند زاووش * زاء فارسیله ژاووش دخی منقولدر ل زبرپوش ع فتح باء موحده وضم باء
فارسیله ایكی معنایه در اول یورغانكه عربیده لحاف دیرلر كسر لام ایله ثانی اثواب اوزرینه
كیلان جامه كه بالاپوش دخی دیرلر شرف شفروه بیت فلك كرچه زبرپوش وجود ست
بچشمش تحت خلقان می نماید ل زش ع مقابله سؤالده جوابدر استاد رودكی بیت
زش از و پاسخ دهم اندر نهان * زش بیند ازی میان مردمان ل زغاش ع فتح غین معجمه ایله
اول محنت وغم واندوه كه عشق سببی ایله عارض اولور ابو المعانی بیت كشته ام عاشق
ندانستم مكر * میشود حاصل ازان بردل زغاش ل زغارغاش وزغراش وزغرماش ع
كاهم بالراء المهملة اول بالسكون ثانی بالفتح ثالث بالكسر تحفة الاحبابده كورك پارلریكه عوض
ایدرلر وكورك چوره سنه دیكلان كه تركیده زغاره دیرلر شمس فخری * قطعه * برون فكند
بجاروب لا تذر كردون * عدوش را زدر خانهٔ جهان چو چراش * دمی كه قاقم وسنجاب
خسروی دوزند * چه قیمت آوردا نجایكاه زغرماش * بوندن فهم اولنوركه بیانه آتیلان
كورك پاره لری اوله كه ایشه یرامیه ل زكش ع كسر كاف ایله پك باغلنمش نسنه هر نه اولورسه
پور بهای جامی بیت دست بزغالهٔ كه چون سك ده * كرم برمن فتاد سردوزكش ل زواش ع
فتح واو ایله زاوش مرقوم معناسنه یعنی ستارهٔ عطارد اورمزدی بیت حسود انت راداده
بهرام نحس * ترا بهره كرده سعادت زواش * بو بیتده دلالت واردركه زاوش وزواش مشتری
یلدزی اوله زیرا سعادتله مشهور اولان مشتری یلدزیدر عطارد بهرامه مقابل سعد دكلدر
واورمزدی استاد شاعردر ل زوش ع فتح واو ایله فرهنك جهانكیریده ستارهٔ مشتری نامی
اولمق مرویدر ل زهركوش ع اضافتله قولق كیری در آجی اولدیغی جهتله زهر تعبیر اولنمش
كوزدن كلان یاش طوزلی بوروندن كلان اكشی وآغزیاری طتلودر بقدرت الله تعالی جمله سنك
منبعی دماغدر اصللری بر وطعم وطبیعتلری متغایردر ل زهش ع زهیدن لفظنك اسم
مصدریدر صزش یعنی طرفدن صو وامثالی نسنه لر صزمقلق معناسنه در شمس فخری
بیت شاخسار عدل راعون تو باد * جویبار بذل را كلكت زهش ل مع الغین * زاغ ع اوج

معنایه کاور اول سیاه قرغه در عربیده غراب دیدکاریدر حکیم خاقانی بیت خاقانی
آنکسانکه طریق تو میروند * زاغند وزاغ راروش کبك آرزوست * ثانی کوشهٔ کمان یعنی
کرش پکدوکی یر شمس فخری بو ایکی معنایه * قطعه * بربام قصر دولتش ارزاغ
بکذرد * شاهی دهد زسایهٔ خودچون همای زاغ * وزنیروپش کند زسردست امتحان * نه خانها
هلال زکمان فلك نه زاغ * ثالث موسیقیده بر لحندر میرخسرو درصفت قلم بیت کربصریو
آمده چون مرغ باغ * نغمهٔ بابلبل زده از قول زاغ * عربیده دخی قرغه یه دیرلر وبرمعناسی
دخی میل درحضرت سرورانبیا علیه افضل الصلوة وازکیها حقنده مازاغ البصر بیورلدی
ماسوایه نظری میل ایتمدی دیمکدر وزاغ الشمس دیرلر ای مالت الشمس الی الزوال دیمك اولور
ل زروغ ع ضم راء مهمله واو معروفله انجقرق که عربیده فواق دیرلر فمعده بر ریح عارضیدر
پور بهای جامی بیت نیز وکندا چون زروغ اشترست * زرکرفتم جمله اسب واسترش
ل زماروغ ع فتح میم وضم راو واو معروفله اراضیٔ متعفنه وچقور یرلرده حاصل اولور برنسنه درکثرت
مطردن ایری اولور وباران زیاده اولدقده الماقندر اولور ترکیده طوملان عربیده کما دیرلر فارسیده
سین ایله سماروغ دخی دیرلر ل مع الفا * زبرقوف ع فتح باء موحده وسکون را وضم فا ایله بمعنی
دشنام دادن یعنی شتوم ایتمك استاد اورمزدی بیت یك ز برقوف ازربانت نزدمن *
ازدعای دیکران خوشتر بود ل زراف ع راء مشدده ایله زرافه که ترکیده زرنیا دیرلر شیخ سعدی
بیت چه خوش کفت شاکرد منسوج باف * که عنقا براورد پیل وزراف ل زلیف ع کسر لام
وسکون یای تحتانیله بمعنی ترس وبیم یعنی قورقو استاد فرخی بیت از لب لعل توعزاران
امید * وزسر زلف تو مراصد زلیف ل زندباف وزندلاف وزندواف ع اوچی برلغتدر
ایکی معنایه کاور اول مغ زردشت معناسنه استاد رشید الدین وطواط بیت شها در
توکه محراب شهنشاهان کشت * هنوز ناشده محراب زندواف آتش * ثانی بلبل معناسنه
شمس فخری بیت کلبن جودشه ایران بیار * مدح برو خوان توچون زندباف * حکیم
ازرقی بیت هرتلی رالاله زاری روی بنماید فراخ * هرکلی رازندلافی تنك میکیرد ببر * حکیم
سوزنی بیت تابود اهل عجم را نام بلبل زندلاف * زندوافان سخن را نظم مدحت باد زند *
استاد عنصری بیت فراینده شان ازکاو زندواف ل مع القاف
* زاق ع قاره بویه که زاك دخی دیرلر ل زرق ع سکون راء مهمله ایله ریا وتزویر درویشی
عربیده دخی مستعملدر شیخ عطار بیت پوشش درویش غیر ازدلق نیست * درپی حرص
وهوای زرق نیست ل زنبق ع معروف چچکدر خشبو ونافعدر یاغن الوب بعض
اوجاع واورامه علاج ایدرلر شاعر بیت زنبق ولاله کل وسنبل وریحان دروی * جمع کردند
بیزم چمن آرای بهار ل زورق ع کوچك کمی سفینهٔ مختصر معناسنه خواجه سلمان بیت
پیکر این زورق رخشنده بر آب روان * می درخشد چون دو پیکر بر محیط آسمان ل مع الکاف
* زاك ع ایکی معنایه در اول شاب یمانی ثانی برنوعه قان بویه در تعریب ایدوب زاج
دیدیلر خلاق المعانی بیت چنانچه مارکرزی سپید کرد دپوست * چوجفت زاك شود عالمی
سیاه کند * مذکور مداد ترکیبندن بر جزؤ در تشکم مجنون چپ نویس در عمل مرکب

مرکب بیت چون تیره شود نزوربازو * دروی فکن آب زاك ومازو * براستاد دخی عمل
مرکبده بیت مقدار دوده صمغست مقدار هردو مازو * مقدار هر سه زاکست وانکاه زور
بازو ل زالوك ع ضم لام ایله یوالق که کمان کره دن آتارلر غالوك دخی دیرلر ل زبرتنك ع فتح باء
موحده وتاء مثناة وسکون نونله طپقورقولانی ل زردشت بزرك وزروان بزرك ع کلاهما
بسکون الراء المهمله نام حضرت ابراهیم علیه السلام اولمق اوزره در زرهون دخی بونلر کبیدر
کذا فی فرهنك جهانکیری ل زردك ع کاف تصغیر ایله صاروجه دیمك اولور رهرنه اولورسه
میرنظمی بیت درآمد دوان جایکه مردکی * بچشم کبود وبریش زردکی ل زرنك ع فتح را
وسکون نونله برنوعه آغاجدر غایت پك اولور میوه سی اولمز اودون ایدرلر آتشی زیاده طیانور
منجیك بیت چنان بنالم اکردوست داد من ندهد * که خاره خون شود اندر شخ زرنك وزکال
لجة العجم نام کتابده دوزخ معناسنه مرویدر ل زغاك ع فتح غین معجمه ایله اوزم چبوغی
معناسنه در کذا فی المؤید ل زغنك ع فتح غین وسکون نونله انجقرق که عربیده فواق دیرلر
حکیم سوزنی بیت مرا رفیق بپرسید کین غریو تو چیست * جواب دادم کین کریه نیست
هست زغنك * شمس فخری یك چشم زدن معناسنه نقل ایلمش ل زلك ع فتح لام ایله بمعنی
اخکر یعنی آتش قوری شاعر دیمشدر بیت داغها درسینه رابنکر زحسرت کشته است
زآتش دل می نهاده جابجا دروی زلك ل زمجك ع سکون میم وفتح جیم فارسیله بر پرنده جانور
آدیدر ل زنبورك ع سکون نون وضم باء موحده ایله ترکیده زنبرك دیدکاری صغیر طوپدر میرخسرو
بیت زنیراندازیٔ زنبورك ازدور * مشبك سینه ها چون خان زنبور ل زنبوك ع حذف را
ایله ده زنبورك مرقوم معناسنه مرویدر ل زنجیرك ع برنوع نقشدر نقوش اطرافنه ایدرلر نقش
مسلسل درلر ل زندیك ع سکون نون ویای تحتانی وکسر دال ایله کتاب زند احکامیله عمل ایدنه
دیرلر تعریب ایدوب زندیق دیدیلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل زنك ع فتح نونله مصغر زند در
ودخی شعاع آفتاب معناسنه در ل زوزك ع سکون واو وفتح زاء معجمه ایله بذربنج دیدکاری
تخمدر بعض نسخه ده حاجیلر اوتیدر ل زهك ع سکون ها ایله هنوز طوغرمش عورتك وسائر
حیوانا تك سودیکه فله دخی دیرلر ترکیده آغوز وعربیده لبا دیرلر فتح لام ایله کذا فی السامی
بسحاق اطعمه بیت کشك وروده زهك وزرداب وبس جغرات وماست * چرپه شیروزنده
مسکه دوغ کردی بازخر * عربیده روزکار شدید قوپچق معناسنه در ل مع الکاف الفارسی
زراسك وزراسنك ع کلاهما بفتح الراء والسین المهملتین ترکیده ریك دیدکلری توز کبی باقر
براده سی که خط یاشی ایکن اوزرینه صاچارلر میرنظمی بیت دبیر فلك چون نوشته نشان *
بریزد زانجم زراسك بران ل زراغنك ع فتح راوغین وسکون نونله زمین ریکناك وسخت
یعنی قومسال وپك یر معناسنه شمس فخری بیت زفیض ابردستت آب حیوان *
برآمد اززمینهای زراغنك * استاد عسجدی بیت زمین زراغنك وراه درازش * همه
سنکلاخ وهمه کوره یکسر ل زرخشك ع سکون راوشین وضم خا ایله بمعنی خالص یعنی اول
نسنه که قاریشق اولمیوب پاك وخالص اوله ازیوسف وزلیخا بیت نهاد ازلعل سیراب
وزرخشك * فروزان تاج برخرمن مشك ل زرنك ع فتح راء مهمله وسکون نونله سکز معنایه

كاور اول برآغاجدركه كوهستانده اولور غايت پكدر ميوه سى اولور اما آتشه ياقسه لر
نيچه كونلر آتشى سونمز قالور ابوشكور بيت چنان بكريم اكر يار دادمانده * كه خاره
خون شود اندر شخ زرنك ژ كال * آنجلين پك اولديغندن اوق ونيزه واكر قلتاغى ايدرلر حكيم
فردوسى بيت زد يبا واسبان وزين پلنك * ززرين سنام وختاى زرنك ى استاد منوچهرى
بيت آفرين زان مركب شبديز زرنك رخش روى * آنكه روز رزم بر پشتش نهد زين زرنك *
ثانى ولايت سيستانده برشهر آديدر حاكم سيستان اولنلر آنده اوتورورلر حكيم اسدى بيت
بيك چشم زد آموان راد رنك * بشد تا بيز ديك شهر زرنك * ثالث انبر بارس كه زرشك
ديرلر زراج وزراك دخى دينلور سيف اسفرنكى بيت تا در خيال خانهٔ صد رنك آرزو *
خرماى ترنداده ترا از زرنك چشم * رابع بعنى چيزى نوعنى يكى نسنه ابوالمؤيد بيت عيد
شد ديكر كه آن دلدار شنك * بهر كشتن جامها پوشد زرنك * خامس كلهٔ اسب يعنى آت
سوريسى حكيم اسدى بيت زمين ازتك وبوى كام زرنك * چو ماهى فروشد بكام نهنك *
سادس زرچوبه يعنى زرده چاو رضى الدين نيشابورى بيت ازخون كشته روى شجاعت شود
زرنك * وز تاب تيغ تازعزيزى شود مذاب * سابع ادات الفضلاده خردل معناسنه
ثامن زرد آب كل كاريره يعنى صارى بويه باچقى كذا فى المجمع ى زغالك ع فتح غين وسكون
لامله انجقرق كه عربيده فواق ديرلر ضم فايله ولسان هنديده هچكى ديرلر ادات الفضلاده خردل
معناسنه مرويدر ى زلك ع ضم لامله سلك كه براوز نجه سياه قورتدر وجودانسانده لازم
اولديغى محلده قورلردم فاسدى اموب چقارر اكا زلو وزلوك دخى ديرلر ى زلوك ع زلك
مرقوم معناسنه كذا فى المجمع ى زمخك ع ضم ميم وسكون خا ايله بغايت ممسك وبخيل
معناسنه كذا فى المجمع ى زنك ع سكون نونله سكز معنايه كاور اول برطايفه
اسميدركه سياه اولورلر انلره نسبت ايله ولايتلرينه زنكبار ديرلر خواجه حسين ثنايى دراسكندر
نامه بيت شنيدم كه شاهنشه زنكبار * بمصر وبمصرى كند كارزار * شمس فخرى بيت
خدايكان سلاطين كه هست معدلتش * كرفته روم وخراسان وهند وخلخ وزنك * ثانى
ماه ومهرك پرتونه ديرلر حكيم ازرقى بيت دهان لاله توكويى همى كه نوش كند * بروى سبزهٔ
زنكار كون بنيفچو زنك * ثالث پاص معناسنه كه دمور ده وسائر نسنه لرده اولور رمدكور اوج
معنايه حكيم سوزنى * نظم * آيين كالك توشدن از زنك سوى روم * تابسترد ز آينهٔ
علم وعقل زنك * اى كالك مشكبار تو از سير واز صرير * بر روى روم سلسله پيوند زلف زنك *
بى بادهٔ چو زنك بدى مدت مديد * آمد نيابهٔ قدح بادهٔ چو زنك * رابع چاك معناسنه كه
دواى دخى ديرلر دوه لره وقاطرلره آصارلر مولانا هاتفى بيت كشيدند برتازبان تنكها * ببستند
بر بختيان زنكها * خامس شاطرلرا ياقلرينه وادكارينه بغلدقلرى ذيل كه زنكله دخى ديرلر مختارى
بيت سر كلكت برداز خون دل دشمن به * پاى بازت كند از دبدبهٔ اعداى تو زنك * وشيخ نظامى
بيت دلت بسيار كم ميكرد دازواه * دران زنكى ببايد بستن آن راه * سادس كوزبكارنده
اولان چراك كه عربيده رمص ديرلر سابع يعنى زدن ثامن فرهنكده بعنى تيز وسوزنده مسطوردر ى زونك
وزونك ع كلاهما بفتح الواو وسكون النون كوز پشت يعنى بوكرى كه عربيده احدب ديرلر

ديرلر ودخى زبون وحقير معناسنه در كذا فى فرهنك جهانكيرى ى مع اللام * زابل ع ضم باء
موحده ايله ولايت سيستان آديدر كه نيمروز دخى ديرلر مجمع الفرسده موسيقى كوشه لرندن
بركوشه يه ده ديرلر امير خسرو بيت پيره زن جنك تهمتن مقال * رخش روان كرده بزابل
چو زال * بو معنا كنايه ايله استثنا طاولنور ى زاخل ع كسر خاء معجمه ايله فرهنك
جهانكيريده زقوم اغاجى معناسنه مسطوردر ى زازال ع فتح زاء معجمه ايله برسياه
قوشجغزدر يره قونسه اوچمغه مجالى اولمز كذا فى المجمع ى زازل ع فتح زاء معجمه ايله كفكير
كبى بردلكلو باقر طبقدر حلواجيلر وطباخلر قزغان اغزينه قويوب روغنى وعسلى سوزرلر
اكا پالاون وپالاوان وپالوانه وپالونه واردان روغن پالا دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى
ى زاغنول ع سكون غين وضم نونله باشى اكرى بردمور در آنكله پرفزارلر تركيده قرغه بورنى
ديرلر فارسيسنك دخى معناى تركيى قرغه بورنى ديمكدر ى زال ع رستم جهانكيرك پدرى
آديدر شمس فخرى بيت جمال دينى ودين شاه كامكار كه هست * هزار حاتم طايى هزار رستم
زال * رستمه باباسى آديله رستم زال ديدكلرى كبى زاله دخى باباسى آديله زال دستان ديرلر
بو بيتده واقعدر بيت بمهلتى كه سپهرت دهد زراه مرو * تراكه كفت كه اين رابزال دستان
كفت * زالك اصل معناسى پير سالخورده در زال مزبور آنه سندن تولد ايتدكده صاچى وقاشى
وكرپكى بياض اولديغندن اسم زال ايله تسميه اولنمش شمس فخرى بيت بگاه بخشش زو
ملتفت شود آن كو * بكاه حمله چه رستم نبرد اوچه زال ى زاول ع كسر واوايله ده ضم واو
ايله ده مرويدر زابل مرقوم معناسنه كه بر مملكت آديدر سيستان ونيمروز دخى ديرلر رستم زالك
ولايتيدر سيد ذوالفقار شروانى بيت بر زاول ار ببارد الماس تيغ تيزش * اجزاى زال
زر در لرزان كند چو زيبق ى زاويل ع كسر واو وسكون ياى تحتانيله بنام معناسنه در كه زاو وزاد
دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ى زرچول وزرخول ع كلاهما بسكون الراء المهمله اول
بضم الجيم الفارسى ثانى بضم الخاء المعجمه چالك اويونيدر كه ايكى باشى سورى برقصه اغاجدر
اوررلر يوقاروده لقدقده برد نخى اوروب اتارلر بووجه او زره بر نوع اويوندر ى زليل ع كسر
لام وسكون ياى تحتانيله آواز كاو يعنى بوغازدن اختيارسز چيقان صدا كذا فى فرهنك
حسين وفايى ى زنبغل ع سكون نون وفتح باء موحده وضم غين معجمه ايله آورداچنى هوا ايله
طولدوروب اوتدرمكه ديرلر زبغر وزبكر دخى دينلور محتشم كاشى بيت زنبغل رابه زسيلى
ميخورد * كارنيكو كردن از پر كردنست ى زنبل ع سكون نون وكسر با ايله ايكى معنايه در
اول زنبر معناسنه كه آنكله كرپيچ وطپراق چكرلر استاد عنصرى بيت بو زمكه همه آن
روستاى بلخ هنوز * همى كشيد سره پاى كشته بر زنبل * بو معناده تركيده دخى
مستعملدر ثانى زرشك مرقوم معناسنه در ى زنبيل ع معرب وفدر تركيده دخى زنبيل وعربيده
دخى زنبيل دينلور مولانا شمس تبريزى بيت اى كه بزنبيل توهيچ كسى نان نريخت * درين
زنبيل خودهم بطلب اى فقير ى زنده پيل ع اركك فيل معناسنه ودخى كبيرا لجثه ومهابتلو فيله
ديرلر فيلك صفت ممدوحه سيدر امير خسرو بيت سر بفلك برده بسى زنده پيل * كوه
كران ازبقيامت دليل ى زونكل ع فتح واو وكاف فارسى وسكون نونله كوژ پشت وحقير

معناسنه سکون نون وضم کاف عجمیله ایکی معنایه در اول چکراغی ثانی موسیقیده بر آوازه
اسمیدرکه زنکدان وزنکله وزنکوله دخی دیرلر ف زول ع فتح واو ایله دوه طبانی معناسنه در
ف مع المیم * زادبوم ع سکون دال وضم باء موحده ایله وطن اصلی معناسنه در
میرنظمی بیت خاطر افکار ما رادرهم است * زادبوم عاشقان ملك غم است ف زادشم ع
سکون دال وفتح شین معجمه ایله نام پدر افراسیابدر ف زامیم ع کسر میم وسکون
یا ایله بر نهر عظیم اسمیدر یعنی بیوك ایرماق حکیم سوزنی بیت زجودچون چه زمزم زپای
اسمعیل * بدید شد زکفش بحر قلزم وزامیم * ودال زیاده سیله زادمیم دخی دیرلر ف زخم ع
سکون خاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول جراحت که قلیج وخنجر ونیزه وتیر وامثالی آلات
حربدن اوله ثانی آهوی بیاض معناسنه ایکی معنایه ابو المعانی بیت تیغ غمزه زخم کرده سینه
ام * چون بچشمی زخم ما رانکرد ف زردم ع سکون را وفتح دال مهملتین ایله یوله کوتورمك
ایچون تدارك اولنان طعام زاد راه معناسنه که وزدمه دخی دیرلر وله بیت بحسرت این دل
کریان سفر کرد * بجز لخت جکر زردم نبودی ف زرم ع سکون راء مهمله ایله ایکی معنایه در
اول کوزدن یاش دوکمك ثانی بخیل وخسیس معناسنه در ایکی معنایه وله ایضا بیت
روان کردم زدیده زرم چون سیل * نبودم زرم کوهرمی فشاندم ف زم ع مکهٔ مکرمه ده
معروف قیو صویی درود دخی آلتی معنایه کلور اول بر رودخانه یعنی بر ارمق آدیدر اما
فرهنك جهانکیریده زم بر شهرك آدیدر یا نندن بر ایرمق جاری اولمغله اسم اکا نقل اولنمش
حکیم ناصر خسرو بیت تو افرداند اردسود آب روی دنیائی * اکر برروبت ای نادان بر آنی آب
رودزم * حکیم اسدی درصفت اسب بیت بجستی بیك جستن از رودزم * بکشتی نیاورد
بریك درم * ثانی بمعنی سرما یعنی صوق بوندن که قیشه زمستان دیرلر صوقلق دیمك اولور
حضرت مولانا بیت بکدمی همچو کلستان کندم * دم دیکر چو زمستان کندم * بو معنایه
بنت ارکعب دیمشدر بیت عاشق ورنجور بودوبی درم * آن شخود ده رخ شخایبله زرم *
بو معناده استاد روم کمال پاشازاده مرحوم دیرکه ارضه زمین دینلدوکی زم صوقدر حرف
یا نسبت ایچوندر وآخرنده کی نون نسبتی تأکید ایدر طپراغك طبیعتی بارد اولدیغندن زم ایله
تسمیه اولنمشدر ثالث فرهنك جهانکیریده شدید روزکار معناسنه در حکیم فردوسی بیت
زاموی شیران و پیلان برم * کندرهای جیحون پر از بادزم * رابع بریکار آدیدر بعضیلر چاه
زمزم دردیدیلر حکیم قطران ارموی بیت بطبع راوی قلزم بدست چشمهٔ زم * بدل چورود
وفرات و بکف چورود قرب * خامس اول طفله دیرلرکه سویلرکن اغزندن توکرك صاچله
سادس بمعنی فتیله عربیده میم مشدده ایله درت معنایه کلور اول مهار کردن شتر ثانی
کبر کوسترمك ثالث سربلند طوتمق رابع ایلرو کتمك معنالرینه در ف زندرزم ع
تورانیلردن بر مبارزك نامیدرکه آنی رستم قتل ایلمشیدی حکیم فردوسی بیت چوسهراب
رادید بر تخت بزم * نشسته بیکدست اوزندرزم ف زورنیم ع فتح واو وسکون را وکسر
نونله اول پارهیه دیرلرکه جامه نك ارقه طرفنه دیکرلر ترکستانده یعنی اوزبکده الباق دیرلر
ف مع النون * زادن ع طوغمق وطوغرمق معنالرینه مصدردرهم لازم وهم متعدی استعمال

استعمال اولنور شیخ سعدی بیت پشت دوتای فلك راست شد از خرمی * تا چو تو فرزند
زاد مادر ایام را * عربیده تولد چغتایده توغماق دیرلر طوغمشه وطوغرمشه توغقانده وتوغانده
دیرلر ف زاریدن ع کسر را وسکون یا ایله ایکلهمك وایکلتمك معناسنه مصدردر لازم
ومتعدی دخی استعمال اولنور چغتای لساننده کاف فارسیله اینکراتمق دیرلر میر علیشیر
بیت ایچمیدا یوز باشاق ای کل نی عیب اینکراتسام * الم تابارتا با تیغا بیراوکه خار یارور *
باشاق اوق دمرنی در ف زاستن ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله طوغرمق معناسنه
زاییدن دخی دینلور ف زال مداین ع اول قوجه قری عورتك اسمیدرکه طاق کسری ایچنده
اوی وار ایدی نوش الروانه ویرمدی ونوش الروان اوی اندن ظلما آلمیوب حالی اوزرینه قودی
ف زامهران ع فتح میم وراو سکون ها ایله بر نوع نوشدارودر تریاق یرینه استعمال ایدرلر عظیم
نفعی واردر کذا فی التحفه ف زان ع حرف زا ایله آندن مرکبدر از آن معناسنه یعنی آندن
دیمك اولور عربیده کی منه معناسنه ف زاولستان ع کسر واو ولام وسکون سین وفتح تاء
مثناة ایله سیستان مملکتنه دیرلر کاهی ستانی حذف ایدوب زاول وزابل دخی دیرلر مولانا هاتفی
* مثنوی * وزان پس سوی سیستان راند رخش * وطنهای شاهانش را کرد بخش *
در آمد بزاولستان تاخنش * زرستم نژادان بپرداخنش ف زاییدن ع کسر یای تحتانی
اول وسکون ثانی ایله طوغرمق معناسنه تولدکبی انسان وحیوان وامثالهما ف زبان ع
معنای حقیقیسی آلت تکلم اولان عضو مخصوصدرکه عربیده لسان دینلور زانك فتحه سیله
وضمه سیله ده روایت واستعمال اولنور شیخ سعدی بیت زبان در دهان ای خردمند
چیست * کلید درکنج صاحب هنر * اما بر قومك استعمال ایتدکلری لغته دخی زبان دینلور
لغت ترکی یه زبان ترکی وفارسی یه زبان فارسی دیرلر شیخ سعدی کلستانك باب اولنده
بر حکایه سنده * نثر * بیچاره در ان حالت نومیدی بزبانی که داشت ملك را دشنام دادن کرفت
دیدوکی زباندن مراد اول دیلی که بیلوردی دیمك اولور کلستان شارحلری سودیدن غیری
بو دقیقه دن غافل اولوب اغزنده دیلی که وار ایدی پادشاهه سوکدی دیرلر بو تعبیر تحصیل
حاصلدر دیلی اولمسه نه ایله سویلردی وسرور کائنات ومفخر موجودات علیه افضل الصلواة
واکمل التحیات حضرتلری بر حدیث شریفنده * لسان اهل الجنة فی الجنة عربی ودری *
بیوردیغی لسان تعبیری بو مدعایه شاهددر ف زبون ع ضم باء موحده ایله عاجز وضعیف ومغلوب
معناسنه مشهوردر اما نسخهٔ میرزا ابراهیمده بو متاعی بهاسز آلمدن وبو مکه دیرلر وشرفنامه ده
اسیر معناسنه مشهوردر عربیده آلشق مشتری ودخی اول مشتری یه دیرلرکه سودی صاغرکن
صاغنه ایاقله اوره ف زدانیدن ع زدن افظندن متعدی اولور اودرمق معناسنه ف زدن ع
اورمق هرنه ایله اولورسه مستقبلنده زند وزننده دینلور وبو معناسیده میل درمثلا قزله مائل
اولانه بسرخی زند وسیاهه مائل اولانه بسیاهی زند دیرلر عربیده ضرب وچغتای لساننده اوراد
دیرلر واورمالی دیمکده اورغالی دیرلر ف زراغن ع فتح را وغین معجمه ایله ایکی معنایه در اول
انجقرق که عربیده فواق دیرلر ضم فا ایله بو سلیك دیمشدر بیت از فرط عطسهای تو زند آن *
پیوسته زامتلا زراغن * ثانی زمین سخت معناسنه شمس فخری بیت حسود ت دسته

وعریان ولاغر * فتاده باد برشخ وزراغن ڭ زربان وزرفان وزرمان ع زردن صكره بری
باء موحده وبری فاوبری میمله ایكی معنایه كلور اول پیر فرتوت معناسنه میرنظمی بیت ازجفای
چرخ بی درمان شده * ساخورده بوده وزرمان شده * ثانی حضرت ابراهیم علیه السلامك
اسماء شریفه سندندر ڭ زردزمین ع سكون راودال مهملتین ایله كشور معناسنه هاوج دخی
دیرلر ڭ زردشان ع معروف لغتدر بعض نسنه لراوزرینه نقش ایدوب التون چقارلر ڭ زرنوقان ع
ضم نون وفتح قاف ایله قوبی اغزنده اولان چرخك دیركی معناسنه در ڭ زروشدن ع ضم راء
مهمله وشین معجمه ایله ایكی معنایه در اول بمعنی شفه بستن یعنی الدواباقده درشتلك اواق
معناسنه ابن یمین بیت آمد بجوش خون عدوش وبسر زرفت * كفتی كه موی اوچو زرو
خونش برمكید * ثانی سرمه وتوتیا وجواهردار ودرجلای عین ایچون كوزه چكرلر خواجه
سلمان بیت زهی نقود كلام تراعیار كهر * خهی غبار سمند تراخواص زرو ڭ زرهون ع
سكون راء مهمله وضم ها ایله زبان پهلویده حضرت ابراهیم علیه السلامك اسماء شریفه سندندر بو
اسمدر ڭ زرین ع ایكی معنایه در اول آلتونلی دیمك اولور حرف یا ایله نون كه بو اسم آخرینه
لاحق اولور ادات نسبتدر راء مشدده ایله در ثانی راء مخففه ایله ثرید معناسنه اولور بسحاق
اطعمه بیت پلاو خشكه كوكودلپذیر است * خوشا یخنی زرین باشد بزیرش ڭ زریون ع
سكون راء مهمله وضم یای تحتانیه ایله ایكی معنایه كلور اول سبز وخرم معناسنه حكیم قطران
ارموی بیت همیشه بار خدایا سر تو زریون باد * كه هست جان همه مردمان بتو زریون *
ثانی كل شقایق كه آزریون دخی دیرلر شاه ناصر خسرو بیت كشت طبایع بدیدزان همه بیرون
شد * زحل زحل سرخ روی زهره چو زریون شد ڭ زغاریدن ع فتح غین معجمه وكسر راء
مهمله ایله تیز تیز چیقارمق معناسنه در ڭ زغنكیدن ع فتح غین معجمه وسكون نون وكسر كاف
فارسیله انجقرمق معناسنه در ڭ زغن ع فتح غین معجمه ایله چیلق معناسنه غلیواج دخی دیرلر
منقولدركه بو قوش آلتی آی اركك والتی آی دیشی اولور امیر خسرو بیت بهر این مردار چندت
كاه زاری كاه زور * چون غلیواجی كه شش مه ماده وشش مه نراست * وبعضیلر دیرلركه بر ییل
اركك وبرییل دیشی اولور حكیم انوری * قطعه * عنقا كه زنازك منشی جای نكه داشت * مركز
طرف دامنش ازعار ترامد * وزهرزه دوی سرچو بهر جای فرو كرد * یكساله زغن ماده
ویكساله نرامد * امیر خسرو بیت بخور جمله تنم ای زاغ جز دیده كه دیداو را * چو بیرون
اوفتم درعرصهٔ زاغ وزغن میرم * ونوعی ٔ خموشانی بیت زخون اینچنین دل چاك تن به *
چنین دل طعمهٔ زاغ وزغن به ڭ زفان ع فتح فا ایله بمعنی زبان فارسیده با ایله فا ابدال اولندیغی
شایعدر حكیم انوری بیت باوی بزفان حال كفتم * این قصه چنانكه هست كركوز * كركوز
دلیل معناسنه در ڭ زفرین ع سكون فا وكسر راء مهمله ایله قپو آردینه طیادقلری اغاج
معناسنه كه زرفین دخی دیرلر را ایله فاده تقدیم وتأخیری جائز كورمشلردر ڭ زفرافیدن
وزفرفیدن ع سكون فاء اول وكسر فاء ثانی ایله چوق طعام یمك معناسنه در ودخی بوغازین
صیقه رق آقسرمق معناسنه ڭ زفن ع فتح فا ایله رقص معناسنه ڭ زكان ع اول كمسنه یه
دیرلر كه ازخود رمیده وازخود بخود سخن كوید كذا فی المجمع ضم زا ایله ده مرویدر ڭ زلفیدن ع

ڭ زلفیدن ع سكون لام وكسر فا ایله یوزاورمق وطیانمق وسوریچمك معنالرینه ڭ زلیفن ع
كسر لام وسكون یای تحتانی وفتح فا ایله بمعنی ترسانیدن وبیم كردن یعنی قورقتمق وقورقوو یرمك
معناسنه منوچهری بیت سیاست كردنش بهر سیاست * زلیفن كردنش بهر زلیفن *
استاد فرخی بیت ازاب تو مر وراهزار امیدست * وزسر زلفت مراهزار زلیفن * وبمعنی
انتقام حكیم سوزنی بیت زشت كدای زن بمردم من * ازهمه روكشم زلیفن خویش *
ڭ زمان ع ایكی معنایه كلور اول معروف وقت معناسنه اما بوعربی معناسیدر وثانی
فارسی معناسی مركدر موت معناسنه حكیم فردوسی بیت چو بشنید رستم كو سرفراز *
بدانست كامد زمانش فراز * چغتای لسانینده اوچرودیرلر مراد زمان قریب دیمكدر ماضیده
ومستقبلده استعمال اولنور وزمان قلیلده دیمك معناسنه اورچاغده دیرلر ڭ زماهن ع فتح میم
وها ایله لفظ مركبدر زم ایله آهندن معنای تركیب صوق دمور دیمك اولور مراد ایشه یرامز
دمور دیمكدر واستعاره طریقیله كوشش بی فائده وسعی بیمعنایه ده دیرلر تركیبده صوق دمور
دوكمه دیدكاری بیمعنی سعی ایتمه دیمكدر ڭ زمزمیدن ع سكون میم اول وفتح زاء ثانی ایله
بمعنی زفرفیدن مرقوم ڭ زمكان ع سكون میم وفتح كاف فارسیله قاسق قلی معناسنه در
ڭ زمودن ع ضم میمله بمعنی نقش كردن ڭ زمیدن ع كسر میمله بمعنی جاویدن شاه ناصر
خسرو بیت خازن علم قران فرزند شیرا یزدست * تا بسی كر خرنباشد زوش چون باشد
زمید ڭ زمین ع یردر ارض معناسنه مقابلی آسماندر فاضل محقق كمال پاشازاده زمین
لفظ مركبدر بر جزوی زم درصوق معناسنه خاكك طبیعتی بارد ویابس اولمغله صوقلق
مقرردر ویاحرفی نسبت معناسنه در وآخرنده كی نون نسبتی تأكید ایدر اول تقریبله ارضه
زمین تسمیه اولندی ڭ زن ع عورتدر عربیده امرأة معناسنه نته كم بو بیتده واقعدر بیت
درین مزرع اكر مرد ست اكر زن * كسی كندم نخورد از كشت ارزن * مقابلی مرددر وزن
وشوی دیرلر مراد زوج وزوجه در اما مرد وزن دینلدكده مراد رجال ونسا اولور نته كم حضرت
مولانا بیت ازنیستان تامرا ببریده اند * وزنفیرم مرد وزن نالیده اند * تركیبده اول معنالرك
اولنه ار وعورت وثانیسنه اركك ودیشی دیرلر ومخنثه زن دیدكاری بطریق الاستعاره در
بهادره مرد دیدكاری كبی بیت درتنكنای معركه هنكام كیرودار * پیداشود كه مرد كدام است
وزن كدام * وبو معناسی دخی زدن لفظندن صیغهٔ امردر ووصف تركیبده اولور رنای زن
وتیغ زن كبی ودخی بر اسمك آخرینه لاحق اولوب آنك فاعلنه ومباشرینه دلالت ایدر
خشت زن ودروغ زن كبی ڭ زنبان ع سكون نون وفتح باء موحده ایله بذور اتدن انیسون
دیدكاری تخمدر ڭ زنجان ع سكون نون وفتح جیمله مملكت خوارزمده بر مشهور قصبه آدیدر
ڭ زنخدان ع فتح نون وسكون خاء معجمه ایله اكك معناسنه در اول محلده اولان چقوره
چاه زنخدان دیرلر سلمان ساوجی بیت بحسن غبغبش افكنده كوی درمیدان * فتاده كوی
دل اندرچه زنخدانش * عربیده ذقن دیرلر چغتای اینكاك دیرا كثریا اوائل كلماتی كسر ایله ادا ایدرلر
مثلا انكه اینكاك واشكه ایشكاك دیرلر ودخی سقاق دیرلر لطفی دیمشدر بیت سقاقی خالی
مینی اسیر ومبتلا قیلدی * ... بنك آخر دوریدا بلاسنه باقی ڭ زندخوان ع سكون نون

ع

و دال مهمله وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله ایکی معنایه کلور اول زردهشت مرقوم وثانی
بلبل معناسنه کمال اسمعیل بیت دران میان که وداع کل وبنفشه کنی * خبر زناله زارم
بزندخوان برسان ل زندستان م سکون نون وسین وفتح دال وتاء مثناة ایله زندستای مرقوم
معناسنه در ل زندوان م یعنی عندلیب کذا فی المجمع ل زنکدان م سکون نون وکاف
فارسیله زنکله معناسنه درکه زنکل دخی دیرلر ل زنکهٔ شاوران م ایران پهلوانلرندن بر پهلوان
آدیدر حکیم فردوسی بیت بدست دکر زنکهٔ شاوران * بران انجمن کشته کند آوران
ل زنمتان م فتح نون وسکون میم وفتح تاء مثناة ایله پکی نك ممه سندن آصلمش اولان نسنه در
ل زنوبیدن م ضم نون وکسر باء موحده ایله کوپك ناله سی وناله ایتمه سی ل زنویدن م فتح نون
وکسر واو وسکون یای تحتانیه ایله ایت وچقال وقورد وبونلره بکزر حیوان اولومه سی ل زوان م
فتح واو ایله بغدای آراسنده بتن دلوجه دید کاری نسنه در وزبان معناسنه ده مرویدر
ل زوردین م فتح واو وسکون راء مهمله وکسر دال ایله نوروز آیی یعنی نوروز آنده واقع اولان آیه دیرلر
ل زوریدن م سکون واو وکسر راء مهمله ایله یوقاروا ولق ویوقاروا ایلمك اصلی زبریدندر واو
ایله بااراسنده تبادل اولدوغی ایچوندر ل زوزن م شرحی زء امضمومه ده در ل زهانیدن م
متعدیٔ زهیدندر ل زهرزمین م کورکانیلر لسانندہ ازادرخت معناسنه در ل زهمن م سکون
ها وفتح میمله ری شهرنده برخانه نك اسمیدر عجایب المخلوقاتده مسطور درکه زهمن صاحبی
بر درویش فقیر کمسنه ایدی واقعه سنده کوردکه دمشق شهرنده بر دفینه بولور آکا بناء عزم
دمشق ایدوب واردقده سرکشته وحیران شهروبازاری کشت وکذار ایدرکن بر آدمه راست
کلوب اول آدم سؤال ایدرکه ای درویش نه ولایتدنسن وبوشهرده سرکشته وحیران نه کزرسن
درویش جواب ویردکه ری شهرندنم واقعه ده کوردم که دمشقده بر دفینه یه مالك اولدم حالا بوشهره
کلدم آنی آرارم دیدکده شخص کولوب ایدر بوقدر زماندرکه بن واقعه مده کوررم که ری شهرنده
فلان خانه ده دفینه واردر دیو زهمنك خانه سن نشان ویرر وبن آکا اعتماد ایلمم زهی ساده
دلکه سن سن دیر زهمن بوخبری ایشتدی فی الحال عودت ایدوب اول آدمك دیدیکی محلی
قازار یکپاره اوتوز بطمان التوندن برهاون بولوب عاقلانه تصرف ایله عظیم دولته نائل اولور تتکم
استاد عسجدی بیت من زری بهر کنج سوی دمشق * میروم هم چو صاحب زهمن ل زهن م
فتح ها ایله یعنی رودیعنی ایرمق ل زهیدن م کسرها وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در
اول صوچشمه دن وفسقیه دن چیقرامق وثانی قارده یوتمق معناسنه در شرفنامه ده
یعنی افتادن مرقومدر ل زین م سکون یا ایله اول کمسنه یه دیرلرکه دنیایه پشت ویا اورمش
یعنی تارك دنیا اولمش اوله کذا فی المؤید ل مع الواو * زادخو م سکون دال وضم خا ایله
نسخهٔ میرزاده پیر وفرتوت معناسنه ل زالو م ضم لامله سلك که زلو ودیوجه دخی دیرلر
عربیده علق معناسنه در ل زانو م ضم نونله ایکی معنایه در اول دیزکه رکبه معناسنه میر
نظمی بیت بماند درکل حیرت بزانو * ندارد پای رفتن را بیکسو * چغتای لسانده تیز دیرلر
فرهادنامه ده ستاوصفنده بیت کفین اغزی بیلا مفلس دم ایلاب * ایکی تیز کوکسی ایچرا محکم
یلاب * ثانی یعنی تعظیم شیخ آزری بیت بربام افق چونکه برایدشه خاور * ارکان شه

شه زنك درایند بزانو ل زادسرو م یعنی سرو آزاد میر خسرو بیت بنشست بزیرزاد
سروی * چون در برطوطی تذروی ل زاو م بوزن کاوبش معنایه کلور اول یا پوجی که
بنا معناسنه در حضرت مولانا قدس سره بیت زاوبد از امفاسب ساخته * قطره های
منتقل پرداخته * ثانی قوی وزبردست وپرزور معناسنه وله ایضا بیت اشك میراند
که ای هندوی زاو * شیر را کردی اسیر دم کاو * ثالث شکاف معناسنه شیخ آزری
بیت اکر مقاطع تیغ تو بیند اندر خواب * زسهم در کمر کوه قاف افتد زاو * رابع درهٔ کوه
معناسنه خامس ایشنده ماهر واستاد معناسنه ل زرایو م سکون راء مهمله ویای
تحتانی وکسر همزه ایله نقاب معناسنه شیخ آزری بیت نقاب شام برافکند برعروس فتن *
چو ترك من که زتوران افکند زرایو ل زربیاو م سکون راء مهمله وفتح باء موحده ویای تحتانیله
ابریشم کش معناسنه نظمی بیت خوش بود زر بیا وزرین جام * کربود وقت صبح
سیم اندام ل زردخو م سکون راو دال مهملتین وفتح خاء معجمه ایله براو تدر باغلرده بتر صارو
وخوشبوی چچکی اولور شاه ناصر خسرو بیت ازره چشم سنوری منکراندر بوستان *
ای برادر تابدانی زرد خوار شنبلید ل زردالو م معروف میوه در آلو اوکدر زرد معلوم معنای
ترکیب صاروارك دیمك اولور ل زردچقو م برصاروقوشدر عربیده صفاریه دیرلر وعصفور
الاصفر دخی دیرلر ل زردهچاو م برنوع صاروآغاجدر زرچوبه دخی دیرلر ل زردو م
سکون راء مهمله وضم دال ایله آلتون دوکیجی معناسنه در ل زرو م ضم راء مهمله ایله یعنی
زلو وبر معناسی دخی الده وایاقده درشت وقتی اولمق معناسنه در کذا فی التحفة ل زرساو م
سکون راء مهمله وفتح سین ایله آلتون خرده سی که عربیده قراضه دیرلر ل زغاو م فتح
غین معجمه ایله زن فاحشه که غوروسی دخی دیرلر ل زلو م ضم لامله برسیاه اوزون قورتدر
صولرده حاصل اولور بعض محلده آدم باقدین صوا ایچرکن بوغازینه کیدوب پاپشور عظیم
الم واضطراب ویرر آکا دیوجه دخی دیرلر ترکیده سلك دیدکلریدر طبیب یوسفی * رباعیه * ل
ای خون کلوت اززلو داده خبر * خون آمده هردم بکلوی تو بدر * کرغرغره سازی آب
خردل بنمك * چیزی نبود ترا از آن بهتر ل زمو م ضم لامله باجغك یاشنه ده
قوروسنه ده دیرلر اسماء اضداددندر کذا فی المؤید ل زنتو م سکون نون وضم تاء مثناة ایله
برمشهور سازدر ترکیده سنطور دیرلر ل زنجیروج میرزا ابراهیمده غنزروت دیدکلریدر ل زنجرو م
سکون نون وضم جیم وراء مهمله ایله صمغ عربیدرکه آنکله آلتون وکمش ورقن حل ایدرلر وبعض
فرهنکلرده براوت اسمی واقع اولمشدر ل زنو م دیوجه معناسنه کذا فی المؤید ل زو م
ایکی معنایه در اول پیشی ادیاندن برپادشاه اسمیدر ثانی دریا معناسنه در نام پسر
طهماسبدرکه ایرانده بش سنه پادشاهلق ایلدی حکیم فردوسی بیت بروزهمایون زو نیکبخت *
* بیامد برآمد برافراز تخت * مؤید الفضلاده وولایت اسمیدر زوزن دخی دیرلر ل زهردارو م
یادزهر معناسنه شیخ فریدالدین عطار بیت شکر از لعل او طعم دکر داشت * که لعلش
زهرداروی درشکر داشت ل زهو م چرك کوش کذا فی المجمع ل مع الهاء * زاچه م
فتح جیم فارسیله هنوز طوغمش طفله دیرلریدی کونلك اولنجیه دك ازچه ده دیرلر کذافی

فرهنك جهانكيرى زاوه ايكى معنايه در اول زار معناسنه كه خوار ايله مترادف اولوب
خوار وزار دنى ديرلر منوچهرى در صفت انكور بيت كه آ رندش زكشته باكواره * نهندش
برسر بازار زاره * ثانى زارى معناسنه دركه ناله ايله مترادف اولوب ناله وزارى ديرلر شمس
فخرى * قطعه * سهم پرسش بعنف آب حيات * بكشايد زخاك وز خواره * آنكه ازبيم
تيغ اوشب وروز * خصم راهست كريه وزاره * زاغ پيسه كسر باء فارسى وفتح سين
مهمله ايله آلاقرغه معناسنه در زاغ پينه كسر باء فارسى وسكون ياى تحتانى وفتح نونله
زاغ پيسهٔ مرقوم معناسنه زافه فتح فايله كومرن ديدكارى اوتدر ثقيل رايحه سى
وار در ابو العباس بيت ترسم كه روز بكذرد وز اثر برسد * وزخوان آب زافه نيارد مرا حكيم
بولغتى هندوشاه نخجوانى صحاحده زاء معجمه ايله نقل وبعض ارباب لغت راء مهمله ايله روايت
ايدوب فرهنك جهانكيرده زاء معجمه ايله بمعنى خار پشت نقل اولنمشدر زال كوفه نسخهٔ
ميرزا ابراهيمده اول پيره زندركه طوفان آنك تنورندن قينادى زانوى كاه ضم نون وسكون
واو وياى تحتانى وفتح كاف عربى ايله بغداى وآرپه صاپنك دوكلرى معناسنه زانه فتح
نونله بر كوچك پرنده جانوردركه حماملرده اولور فريادى اوزون اولور كذا فى المجمع زاولانه
سكون واو وفتح لام ونونله بوقاغو معناسنه دركه دمور قيد در شاه ناصر خسرو بيت بشهر تو
كرچه كرانست آهن * نشانى تو بى بند وبى زاولانه * ميرنظمى بيت درآن وادى
كه ماند سنى يكانه * زده برپاى اسپش زاولانه * حسين وفايى ده آلتون خرده سى كه اكه دن
دوكلش اوله اكا زركرلر سهاله ديرلر زاوه فتح واو ايله بوزن ساوه بمعنى زارى وناله زاويه
كوشه ودخى تكيه معناسنه عربيدر استعمالى شايعدر مثال معنىٔ اول ابو طالب كليم بيت
آتش زآب تيغش در تنكناى نى * كوشه نشين زاويهٔ اختفا شود * مثال معنىٔ ثانى
ابو المعانى بيت مى يافت با ارشاد دل كم شده را راه * آنكس كه در زاويهٔ فيض اورسيد *
جمعى زوايا كلور وكاهى جمله استعمال ايدرلر خواجه سلمان ساوجى بيت خان
خانان همتش را كر بزركى وصلاح * جسته قطب آسمانش در زوايا ازواست
زاينده زاييدن لفظندن اسم فاعل اولور طوغوريجى معناسنه كرك آدم وكرك حيوان
اولسون زبانه فتح باء موحده ونونله ترازونك شاهينى اوزرنده اولان سورى نسنه حضرت مولانا
بيت تو ترازوى احد خو بوده * بل زبانهٔ هر ترازو بوده * وآتش يالكى يعنى شعله مجد همكر
بيت زبانه كشت زبان در دهان زسوز دلم * بلى هميشه شكايت كند زبان از دل * زوانه دخى
ديرلر ودخى توقه دلى وبونك امثالى نسنه لر معناى اوله چغتاى لسانندن اوچقون ديرلر شران
ديمك اولور يعنى قيغاجم مير عليشير بيت نوايى زهره عودين ماتم تو تقاندا كويدردى *
فلاع سارى ايريشب بارغان اوچقون لار رفعا نيمدا * اما شعلهٔ آتشه اورت ديرلر فرهادنامه ده
فرهادصو آرغى كنارنده شيرينى كوزلدوكى محلده ايدر بيت كوزيدا سو وليكن جانيدا اورت *
بولوب هر سارى با قفدين كوزى تورت زبان بره ايكى معنايه كلور اول تركيده قوزى ديلى
ديرلر عربيده لسان الحمل ديدكلريدر فارسيده عربى سنك ترجمه سيدر خرغول وخرسك
دخى ديرلر اوتدركه قابضدر وبر معناسيده سكرلى بپراق ديدكلرى اوتدر زبانخواه سائل

سائل معناسنه بو زبان لغت معناسنه در خواه خواستن لفظندن صيغهٔ فاعلدر زپره
فتح باء فارسى وراء مهمله ايله زيوه كه عربيده زيبق ديرلر زبطانه اسكون باء موحده وفتح طا
ونونله ايكى معنايه كلور اول آغز تفنكى وثانى اوق دمرنى طرفنه صاردقلرى اغاج قبوغى
معناسنه كذا فى قانون الادب زبوخه باب الراده اولان ربوخه معناسنه كذا فى المجمع
زبوده ضم باء موحده وفتح دال مهمله ايله ايكى معنايه كلور اول بى تأمل وبى دقت
اولمق حكيم نزارى قهستانى بيت بسرت كه تا بروبت نظرى زبوده كردم * نه دو چشم بيقرارم
نه برفت روشنايي * ثانى نام سبزى دركه كنه نادخى ديرلر عربيده كراشه ديرلر زبهيله
سكون با وكسر ها ايله اشاغى دوشمش معناسنه كذا فى فرهنك جهانكيرى زچه فتح جيم
فارسيله نفيسه عورت يعنى طوغرمش عورت قرق كونه دك نفاسده اولدقچه زچه دينلور
زخان وزختان فتح خاء معجمه وفتح تاء مثناة ايله شاخ درخت معناسنه كذا فى فرهنك
جهانكيرى زخره سكون خاء معجمه وفتح راء مهمله ايله قمار اوينا ميوب مجلسده اوتورانه
ديرلر زخمه سكون خاء معجمه وفتح ميم ايله سازى آنكله چالدقلرى آلت عربيده مضراب
ديرلر حكيم خاقانى بيت زخمهٔ مطربان صلاى صبوح * در زبانهاى مزمر اندازد * ومير
خسرو بيت ره زدن مطربش آواره كرد * زخمهٔ اوپردهٔ جان پاره كرد * وله بيت رباب باريد
شد سحر پرداز * بزخمه خون چكانيد ازره ساز زده فتح دال مهمله ايله سكز معنايه
كلور اول صف وآراسته معناسنه حكيم فردوسى بيت كشيدند كردان زده برزده *
بطوق وبزنجير زرين زده * بو بيتده زدهٔ اول صف وآراسته معناسنه وثانى خورده
معناسنه ابو المفاخر رازى در منقبت امام على الرضا رضى الله عنه بيت اى زده چون عقل
وروح لقمهٔ انوار علم * وى شده چون جد وباب طعمهٔ ارباب ظن * بو معنايه استاد بيت
نان خود باتره ودوغ زنى * به كه از خوان شه آروغ زنى * ثالث بريده معناسنه شيخ سعدى
بيت * نماند حاتم طايى وليك تا بابد * بماند نام بلندش به نيكويى مشهور * * زكوة مال
بدر كن كه فضلهٔ رزرا * چو باغبان بزند بيشتر دهد انكور * رابع ظهور كرده معناسنه
مولانا منطقى بيت نيش اثر منطقى در دل درمان شكست * نالهٔ دردى كه كوش سر زدل من
زده * خامس زدن لفظندن صيغهٔ مفعول اولور اورلمش معناسنه وله بيت بخت كل عيش
را بر سر دشمن زده * خار مغيلان غم بر قدم من زده * سادس بعض تراكيبده صفت اولور
سودازده ودم زده كبى خواجه حافظ بيت تا بو د نسخهٔ عطرى دل سودازده را * از خط
غاليه ساى تو سوادى طلبيم * اقدسى بيت كشتن اقدسى خستهٔ چرا جرمش چيست *
كردم از مهر ومحبت زده ديكر نزند * سابع سطور كتابت ثامن كهنه وفرسوده معناسنه
زراچه فتح راء مهمله وجيم فارسيله زنكبار پهلوانلرندن بر پهلوان آديدركه پادشاه زاده پلنكر
ايله اسكندر ذو القرنين جنكنه كلمش ايدى در جنك اول اسكندر لشكرندن نيمش مرد مبارز
رومى بى هلاك ايلدى آخر الامر اسكندر بنفسه ميدانه كيروب بر كرز ايله هلاك ايلدى شيخ
نظامى بيت ستمكر سياهى زراچه بنام * ز لشكركه زنك بكذاردكام زراوه فتح راء
وواو ايله ايران مبارزلرندن بر مبارز اسميدر زراه اكفوده ديرلر اكفوده بوزن فرموده

بودریا در دریای عمان و دریای قلزم کبی کذا فی المجمع ك زرد چرده و زرد چوره ع صاروشین
دیدکاریدر نته کم اسمر اللون اولانه سیه چرده دیرلر نظمی هروی خدمت خاصه یه لایق غلام
تعریفنده دیمشدر . بیت چو رویش شود زرد چرده پسر * نباشد بحکم خرد خوبتر
ك زرد چهره ع دخی صاروشین دیمکدر لکن ساده رو غلام و جاریه ده زرد چرده تعبیر اولنور
وصقاللو قوجه عورته زرد چهره دینلور نته کم دیمشلردر بیت ریش زرد و چهره زرد و جامه زرد *
قلتبان در زعفران غلطیده ك زرد خایه ع یمورطه صاروسی دیمك اولور ك زرده ع سکون
را و فتح دال مهملتین ایله درت معنایه کلور اول صاری رنك آته دیرلر شاعر بیت زرده شام
ونقره خنك سحر * چرخ را در زیر ران بایستی * وخلاق المعانی بیت انامل تو چو کرد دسواد
زرده کلك * اطاعتش نتواند خرد اباکردن * ثانی نسخه میرزاده بر طاغ آدیدر که انده کمش
معدنی واردر ثالث اخلاط اربعه دن صفرا دیدکاریدر رابع عموما یمورطه صاروسیدر
ك زردمه ع فتح دال مهمله و میمله یول ایچون تدارك اولنان نواله معناسنه در ك زردچوبه ع
زرده چاوه مرقوم معناسنه عربیده اصابع صفر دیرلر کف دسته بکزر صاری و بیاض اولور
براوت کوکیدر و بر نوعی صاری و غیره رنك اولور اکا کف عایشه و کف مریم دخی دیرلر محلل
فضلات غلیظه در دافع سموم و جنون و کزنده کی جانورلردر ك زرشته ع سکون راء اول
وشین معجمه و کسر راء ثانیه ایله آلتون تل صرمه و قلابدان و آنلره بکزر نه اولورسه ك زرساوه ع
سکون را و فتح سین مهملتین ایله آلتون خردهسی ابو المعانی بیت برك ریزان خزان کوبا
بباغ * درد کان زرکران زرساوه بود ك زرکوه ع سکون راء مهمله و ضم کاف له میان دریاده
واقع بر طاغ اسمیدر اکثر و اغلب کمیلر اول طاغ یانندن کچرکن پاره لنور و یاخود غرق اولور
سبی نه ایدوکی مسموع دکلدر ك زرنیله ع سکون راء مهمله و فتح نونله ریواس مرقوم معناسنه
تعریب ایدوب زرنیلج دیدیلر ك زرنه ع سکون راء مهمله و فتح نونله زرنیخ معناسنه در ك زره ع
فتح راء مهمله ایله صف معناسنه میر نظمی بیت بستند لشکر زره بر زره * همی پرشدان
کوه و دشت و دره ك زژه ع مجمع الفرسده زاء فارسیله اول ایبه دیرلر که اوزرینه اثواب
آصمق ایچون بغلرلر زره دخی دیرلر ك زغاره ع فتح غین معجمه و راء مهمله ایله خمیره نان
معناسنه شمس فخری بیت بود همچون کلیچه دشمنش را * اکر کردون دهد اورا زغاره *
تحفة الاحباده یعنی غازه که کلکونه دخی دیرلر ك زغده ع سکون غین معجمه و فتح دال مهمله
ایله یونه قوشی معناسنه ك زغوته ع ضم غین معجمه و فتح تاء مثناة ایله خام ابریشم یوماغی که
ایکه صارلمش اوله پناغ و قرموك و چفرسته و کیسنه دخی دیرلر ك زغیده ع کسر غین
معجمه و سکون یای تحتانی و فتح دال مهمله ایله بمعنی افشرده یعنی صقلمش ك زفره ع سکون
فا و فتح راء مهمله ایله زفر مرقوم یعنی زنخدان ك زلفه ع سکون لام و فتح فا ایله موضع تنك و تاریك
معناسنه در ك زله ع لامك تخفیفیله بمعنی زلو و زلوك و دیوجه دخی دیرلر و لامك تشدیدیله بوزن
غله بر جانوردر که حماملرده و نمناك یرلرده اولور کیجه لرده صدا ویرر سیاه رنك اولور چرخ ریسه
دخی دیرلر و تحفه ده جرد دیدکاری جانور در میان غله زارده اولور و کرم هوالرده برك کیاه اوزرینه
اوتوروب چاغررو سفره دن حصه قالدرمق معناسنه در و اول نواله یه ده زله دیرلر ابو المعانی بیت

بیت شه یاران جهان ازدر کهش * زله بند خوان انعامش شدند ك زمزمه ع سکون میم اول
وفتح زاء معجمه و میم ثانیه ایله اوچ معنایه کلور اول آهسته ترنمات معناسنه ثانی برکلمه درکه
مغان ستایش جناب باری تعالی عز اسمه ایچون وقت غسل بدن و اکل طعام و محل عباداتده تکلم
ایدرلر ثالث مصنفات زردهشتدن بر کتاب آدیدر که سپان دخی دیرلر ك زمه ع فتح میم
ایله شاب معناسنه بعض نسخه ده زاج معناسنه ده منقولدر کتاب السامیده شبیه زاج بر طاشدر
ك زنباره ع عورته مائل اولانه دیرلر محبوب دوسته غلامباره دیدکاری کبی باء موحده ایله
باره نك جمله معانیسندن بری حریص معناسنه درکه زنه حریص دیمکدر حکیم فردوسی بیت
شبستان مرا و را فزون از صد ست * شهنشاه زنباره باشد بدست ك زنخوارنده ع کلین
آلمغه کلان عورتلره دیرلر ك زنبوره ع سکون نون و ضم باء موحده ایله آلتی معنایه کلور اول
اری زنبوره معناسنه ثانی بمعنی پیکان شیخ نظامی بیت ز زنبورهء تیر زنبور نیش *
شده آهن و سنك داروی ریش * ثالث بر مخصوص و معروف ساز در زبان هندیده کنکره
و کنکری دیرلر حکیم نزاری قهستانی * قطعه * بس کند زهره سازها همکار *
از پی جشن این مبارك سور * دف و چنك و رباب و زنبوره * نمرك و نای و بربط و تنبور *
رابع اسلحه دن بر نوع سلاحدر امیر خسرو بیت ز زنبورهء مرو کامد بزور * بزنبور
خانه در افتاد شور * خامس کوچك طوپ معناسنه که اکا زنبورك دخی دیرلر سادس
کروه انبوه جماعت کثیر معناسنه ك زنبه ع سکون نون و فتح باء موحده ایله ایکی معنایه در
اول قاسق قیلی معناسنه شمس فخری بیت سر خصمش ز تن دور آنچنان باد * که از غانه
بزخم تیغ زنبه * ثانی زیبق معناسنه درکه جیوه و ژیوه دخی دیرلر ك زنبیله ع سکون نون و یای
تحتانی و کسر باء موحده ایله درزیلرك ایکنه و یوکسك و سائر آلات خیاطت وضع ایلدکاری کیسه
معناسنه در ك زنجره ع بوزن پنجره ملخدن کوچك بر جانوردر کیجه ایله صدا ویرر عربیده ضراد
اللیل دیرلر کذا فی المجمع ك زنجه ع سکون نون و فتح جیمله بوزن رنجه ایکی معنایه در اول درد
شکم که عربیده زحیر دیرلر ابن یمین بیت آنکو بچه باز و طفل کاییست * ای بسکه کشد زحیر و رنجه
ثانی توخه و مویه یعنی میته جزع معناسنه و جیم فارسیله بازار و اسواقده کزن عورت که هر کس
ایله آشنالق ایدر ك زنده ع بیوك نسنه مهیب اوله مثلا زنده پیل دیرلر حکیم اسدی بیت
بد انسان بزرك اژدها کزد و میل * بیو باشتی او بدم زنده پیل ك زنکانه ع سکون نون و فتح
کاف و نون ثانیله موسیقیده بر پرده اسمیدر مجمعده برارمق آدی مذکوردر شیخ نظامی
از اقبالنامه بیت چو زنکی در آمد بزنکانه رود * بر آمد ز شهرود یا تك سرود ك زنکلاله ع
آهسته یغان قار که قراغو کبی ابنر ك زنکله ع سکون نون و فتح کاف له ایکی معنایه در اول
چکراغو که عورات ایاقلرینه باغلرلر وقت جماعده صداسی چقمغله لذت حاصل اولور ثانی
موسیقیده بر آوازه در و بمعنی جلاجل و دخی تورانی بر مبارز آدیدر جنك دوازده رخده
فروهل ایرانی النده قتل و هلاك اولدی ك زنکلچه ع سکون نون ایله کوچك چکراغو که
قاطر بوغازینه و بعض یرینه طقارلر ك زنکه ع سکون نون و فتح کاف فارسیله شرفنامه ده
بر ولایت اسمیدر و بر مبارز اسمیدر که باباسنه شاوران دیرلر ایدی ك زنوبه ع ضم نونله

نوحه‌سك وكرك يعنى اولويه‌رق آوازايتمه‌لربكه قوردك وكوپكك اول آوازينه‌رولدخى ديرلرعربيده
حريرمعناسنه‌در ابوالمعانى بيت سك كويش بمن فريادادارند * زنويه ميكند يعنى بحالم *
ل زواره ع بوزن حواره اوچ معنايه‌در اول زوارمرقومك معنى اوليله مترادفدر ثانى
رستمك برادرى ناميدر ثالث كاشان مضافاتندن برقصبه اسميدر ل زواله ع بوزن
نواله هرنه‌كه يومرى ومدور اوله عموما كانكره يوالغى كبى كه غالوك دخى ديرلر وخميره زواله‌سى
وامثالى نسنه‌لره ديرلر وبراتمك اوله‌جق خميره‌ده ديرلر خصوصا هندى لساننده پيره اطلاق
اولنور بسحاق اطعمه بيت باداز آفتاب خميرت زواله‌دور * تاسالها كنى زمه نو زواله‌ها * وله
ايضا بيت مانند بورقت همه كارى شود ببرك * همچون زواله كربخورى كوشمال دوست ل زوان
بره ع زبان بره مرقوم كى لسان الحمل معناسنه‌در ل زوانه ع بوزن زبانه اوچ معنايه‌در اول مجمعه
شاهين ترازونك اراسنده اولان نسنه ثانى شعله معناسنه‌در زبانه كبى ثالث بعض
فرهنكلرده دوات ليقه‌سى كه اوزرينه مركب قونيلور ل زواه ع فتح واو واظهار ها ايله محبوسلره
ويريلان طعام معناسنه شمس فخرى بيت عاصيانرا اكرم ورأفت او كشت شفيع * مجرمانرا
نعم وافر اوداده زواه ل زويره ع كسر واو وسكون ياى تحتانى وفتح را ايله يعنى كردباد كه
تركيده قاصرغه عربيده زوبعه ديرلر ل زهرمهره ع اول مهره‌دركه آنكله زهر دفع اولنور كذا
فى المجمع ل زهره ع سكون ها وفتح زا ايله ايكى معنايه‌در اول انسانك وحيوانك جكرينه
ملاصق بركوچك درى ايچنده غايت تلخ اولمغين زهره تشبيه ايلمشلر محل صفرادركه تركيده
اود عربيده مراره ديرلر ثانى مجال وطاقت معناسنه‌كه بيمجال ديمكده زهره ندارد ديرلر شيخ
نظامى بيت زهره ندارم كه بپوسم ابت * تيروكمان دار دابروى تو ل زه ع اوچ معنايه كلور
اول يعنى زادن تولد معناسنه امام فخرالدين رازى * رباعيه * جان چيست چنين نقطه
صلب قضا * دنيا رحم است وتن مشيمه است اورا * ثانى اجل درد زه مادر طبع * اين مردن
وزادن ايست درماك بقا * ثانى نطفه وفرزند رحم مادرده ايكن زهدان ديدكلرى بوندر
بعض رومى كمسنه‌لردن لغت جمع ايدنلر بودقيقه‌دن غافل اولوب زه وزاد اولاد معناسنه‌دردي شلر
حكيم سنايى بيت فخليست ديده اوكرجفت ديده كردد * اندر مشيمه دل احسنت زه كند زه *
ثالث اول يره ديرلركه اندن صو قينايوب چيقه مسعود سعد سلمان بيت همى شد سبك
چشمه چشم من * مكر آب اين چشمه را زه نبود ل مع الياء * زارى ع بوزن دارى ناله يعنى
ايكلدى آخرنده كى يا ياى مصدريه‌در ل زاهرى ع يعنى بوى خوش ميرعمان بيت تابديد
آمدت امسال خط غاليه بوى * غاليه خير شد وزاهرى عنبرخوار ل زبان طوطى ع
فرهنك ميرزا ابراهيمده بركياه آديدر يعنى براوته ديرلر ل زبونى ع عجز وضعيفى ومغلوبيت
مولاناولى دشت بياضى بيت من ان بيم كه ز بونى كشم زبخت ولى * همين كه بخت زبون شد چه
ميتوان كردن ل زادى ع زدن لفظندن اسم فاعل اولور زداينده معناسنه ودخى صيغه امر
اولور بزداى كبى كذا فى المجمع ل زرتلى ع كسر تاء مثناة ايله زرسرخ معناسنه اثيرالدين
اخسيكتى بيت نركس فيروزه تخت تاج بسر مى نهاد * قبه زرتلى رابرده چو از سيم ناب *
ل زرجاى ع سكون راء مهمله ايله انكور انواعندن برنوع انكور اسميدر ل زرجعفرى ع غايت

غايت خالص وكامل العيار آلتونه ديرلر مولاناشمس تبريزى بيت كرنظم ونثر كوبى چون زر
جعفرى * آن سوك جعفرست خرافات فاسد است * مؤيد الفضلاده جعفر نام كيمياكره
منسوب برنوع خالص آلتونه ديرلر اما تواريخده مسطور اولان هارون الرشيدك وزيرى
جعفر برمكى دن اول ضربخانه‌سنده مغشوش آلتونه سكه اورياورايمش جعفر وزير اولدوغى
حال امر ايلمش كه سكه‌يى خالص وكامل العيار آلتونه اوره‌لر بناء على ذلك خالص آلتونه اسم
اولدى نته‌كم خواجوى كرمانى بيت جو نقدش برمحك جعفر آمد * ز زرجعفرى خالص
تر آمد ل زردك ريكى ع اول كاف عربى مكسور ثانى كاف عجمى ساكنه ايله شقاقل
ديدكلرى ادويه‌دن برمعروف كوكدر بوقاج يرده حاصل اولور اعلاسى مصرى اولاندر
مرباسنى ايدرلر غايت بى نظيردر كذا فى فرهنك جهانكيرى ل زرده‌دهى ع فتح دالين ايله
رايج وخالص وكامل العيار آلتونه ديرلر آندن الچق اولانه زرده نهى دخى الچغنه زرده هشتى دخى
الچغنه زرده هفتى دخى الچغنه زرده ششى دخى الچغى كه نصفيه اوله زرده پنجى ديرلر والحاصل
قلب ومغشوش اولانه ده پنجى دينلور حضرت مولانا بيت عرصه كش خاك زرده دهيست *
زربهديه بردن انجا ابلهيست ل زردى ع ايكى معنايه‌در اول صاريلق زحمتى كه انسانك وجودينه
عارضه اولور برمعناسى دخى كونش آغلى واصفرار شمس معناسنه‌در كذا فى المجمع
ل زرساى ع ايكى معنايه‌در اول آلتون ازيجى ثانى آلتون حل ايده‌جك كوچك طبق
ساى معناى اولده ساييدندن اسم فاعل ومعناى ثانيده وصف تركيبى اولور ل زرشش
سرى ع زرخالص معناسنه فرهنك جهانكيريده مسطوردر حكيم خاقانى بيت آن مى
وجام بين بهم كوبى دست شعبده * كرزرسيم ده دهى صره زرشش سرى ل زركانى ع كسر
راونون وفتح كافله معدنى آلتون مراد خالص آلتون اولوب مغشوش اولميه وياخود كيمياكر عملى
اوليه مولاناهاتفى بيت شد آن زركانى ناكاسته * بنام جهانكيرى آراسته * وله بيت
چواين زركانى كامل عيار * زآرايش سكه شد نامدار ل زرنى ع سكون راوكسر نونله
زرنيخ معناسنه‌در ل زشى ع شين معجمه مشدده ايله زش بركلمه‌دركه مقابله سؤاله
جواب استعمال اولنور مثلا بسؤال فلان رازشى ديرلر يعنى فلانك سؤالنه جواب ويريلور
ديمك اولور استاد رشيد بيت كركند دلبر زحال دل سؤال * پيش اواى عاشق شيدا
زشى * تخفيف شينله‌ده جائزاولور رمش ل زعفرى ع يعنى زعفران رنكنده مراد زعفرانه
تشبيها صارى ديمك اوله منوچهرى بيت مى زعفرى خور زدست بتى * كه كوبى قضيبست
يا خيزران ل زليفى ع بوزن شريفى تهديد وتخويف محلنده استعمال اولنور زليفى دهد ديرلر
يعنى قورقو ويرر ديمك اولور ميرنظمى بيت هر زمان اورا زليفى ميدهد * كشتنش را يعنى
وعده ميكند ل زمونى ع زيرزمين معناسنه ويرآلتنده طاشدن كسلمش مكان ل زمينى ع دخى
او لمعنايه‌در آخرلرنده اولان حرف يا نسبت معناسن افاده ايدر ل زمى ع زمين لفظندن
مخففدر يعنى مرخمدر ل زناشوى ع فتح نون وضم شين واظهار ياى تحتانيله ارايله عورت
اراسنده امتزاج وازدواج اولمغه ديرلر تركيبى ار وعورت اولدبلر ديمك اولور شاعر
بيت چوشد شرط زناشوى همه راست * ورادامادكشت وراو رى خاست ل زنبرى ع

بوزن قنبری سفینهٔ بزرك یعنی بیوك کمی کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ زندپیچی ﴾ سکون نون
ودال وکسر باء جیم فارسیین ایله غلیظ وبوغون ایپلك ایله طوقنمش خشین ودرشت بز اولسون
غیری اولسون حکیم سوزنی بیت ثنای منتخب کفتن پیچی * به از خلعت کرفتن زندپیچی *
وحکیم خاقانی بیت چون باد زندپیچیٔ کهسار بر کشد * بر خاك وخار سندس خضرا
برافکند ﴿ زن شوی ﴾ کسر نون وضم شین واظهار یای تحتانیله قده عورت معناسنه بر آدمك
ایکی ویا اوچ ودورت عورتی اولدقده بر برلرینه زن شوی اولورلر ﴿ زنکباری ﴾ صمغ صنوبری که
رخینه دخی دیرلر عربیده راتیانج وهندی اسا ننده رال دیرلر ﴿ زنکی ﴾ زنك ولایتنه منسوب
اولان قوم سیاهه دیرلر وهر سیاه لون اولان آدمه ده دیرلر استعاره طریقیله جمعی زنکیان اولور
خواجه ثنایی از اسکندرنامه بیت چو از زنکیان راند داناسخن * شد آن بزم همچون تن
اهرمن ﴿ زهرابی ﴾ زهراب مرقوم معناسنه ﴿ زهی ﴾ کلمهٔ تحسیندر خهی کبی ابوالمعانی
بیت تعالی الله زهی رخش فلك سیر سبکرانی * که او را صبح دولت بود ظاهر ماه پیشانی *
ماه پیشانی آلنی صقر آته دیرلر ﴿ زهی روی ﴾ معناسی ذوالوجهین استعمال اولنور اضداد
قبیلندندر بر معناسی محل مدحده کوزل یوز خوب چهره معناسنه بر معناسی دخی وقت ذمده
نه پك یوز سخت روی معناسنه در ایکی معنایه ابوالمعانی بیت چو دیدم آن پری چهره تعالی الله
زهی رویی * نظر کرده غضبناك وبکفتار زهی رویی ﴿ زی ﴾ بوزن می ایکی معنایه
کلور اول فرهنك جهانکیرده جان وزندکانی معناسنه سید ذوالفقار شیروانی بیت
چون عکس غنچه شمع شبستان باغ شد * در روز عیش خیز ومیارای چراغ زی * وحکیم
خاقانی بیت کر بودی آنکس که زی دام فکندی * خویشتن اندر نهادی بفلاخن * ثانی حکم
الهی وتقدیر یزدانی دیمك اولور ﴿ باب الزاء المکسورة مع الالف * زما ﴾ اشارت نفس متکلم
مع الغیردر بزدن وطرفمزدن معناسنه نته کیم بو بیتدن مفهومدر بیت هزاران درود وهزاران
سلام * زما بر محمد علیه السلام ﴿ زیبا ﴾ سکون یای تحتانیله کوزل ویراشقلو معناسنه
ابوالمعانی بیت زیبا فتد آن زلف معنبر رخ کلکون * ابروی کمان تیر مژه در کف غمزه ﴿ زیرا ﴾
معروف ومشهور ومستعمل سوزدر وبر معناسی دخی تواضع ایله دیمك اولور زیر آلچق وآ صیغهٔ
امردر میرنظمی بیت بوصل خواهش ارداری تمنا * بهر کس رابکن نرمی وزیرا *
﴿ زیربا ﴾ سکون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله زرده دیدکاری طعامدر تعریب ایدوب
زیرباج دیدیلر زیروا واوایله دخی زیربا معناسنه در ﴿ مع الباء * زب * آسان وراپکان
معناسنه در میرنظمی بیت کسی که بود دراستی مکتسب * شود درجهان کارا وخوب وزب *
﴿ زکاب ﴾ کاف عربیه ایله مرکب که زاکاب دخی دینلور عربیده مداد وحبر دخی دیرلر
کسر میم وحا ایله بهرامی بیت جز تلخ وتیره آب ندیدم درین جهان * حقا که هیچ باز
ندانستم از زکاب * حق بودر که زکاب زاکابدن مخفف اولنجه زاء مفتوحه ایله کرك ایدی
﴿ زهاب ﴾ فسقیه‌دن یا بر طرفدن صو چیقمغه دیرلر فوران معناسنه ابوشکور بیت
سوی رودبا کاردانی کشین * زهابی بدواندرون سهمکین ﴿ زیب ﴾ یراشق وآراسته
وزینت معناسنه اسم مصدردر خواجه سلمان بیت سایهٔ لطف خدا شیخ اویس انکه ازوست

باب الزاء المکسورة

ازوست * زیب تاج وشرف سلطنت وعزت دین * کاهی فر لفظیله مترادف ایدرلر میرنظمی
بیت جمالش چنین است زیبنده کر * ندارد ملك آنچنان زیب وفر ﴿ مع التاء * زشت ﴾
سکون شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول چرکین قبیح معناسنه شیخ سعدی بیت
مکن همنشینی تو با بدسرشت * که دزددازو طبع تو خوی زشت * وله بیت تمنای کوشت
مردن به * از تقاضای زشت قصابان * میرنظمی در توحید بیت خداوندا همه کارم که
زشت است * ولی امید از لطفت بهشت است * ثانی بمعنی دویدن یعنی سکرتمك کذا فی
فرهنك جهانکیری ﴿ زفت ﴾ سکون فا ایله معروف قره صاقزدر حرکات ثلثه ده معنالری
مغایردر ﴿ زیردست ﴾ سکون یای تحتانیله قول وجاریه وخدمتکار وپادشاهلرك رعایاسی
معناسنه در معنای ترکیب ال آلتنده دیمك اولور شیخ سعدی بیت ای زبردست زیردست
ازار * کرم تاکی بماند این بازار * زینت آرایش وبزنمك ویاقشقلو ایتمك عربیدر
﴿ مع الجیم * زریج ﴾ کسر راء مهمله وسکون نونله صمغ درخت یعنی اغاج صمغی حکیم اسدی
* مثنوی * شکوه دکر بود کاه فراخ * فرازش زسخت وبره دیولاخ * زبالا وچیزا زین
سنك سخت * برون تاختی چون زریج از درخت ﴿ زکنج ﴾ کسر کاف وسکون نونله بیوك چناق
اغاج اولسون غیری اولسون رشیداعور بیت بیراهنت دریده واستاد درزیٔ * چون
کوزه کر زکنج آبخور کنی * مجمع الفرسده ضم زا ایله منقولدر ﴿ زمنج ﴾ کسر میم وسکون نونله
عقاب جنسندن بر قوشدر سرخ رنك اولور عربیده اکا ضم زا وفتح میمله زمج دیرلر کذا فی
کتاب السامی فی الاسامی اما ادات الفضلاده بر قوشدر سیاه رنك وغلیواچدن بو مقدار
بیوجك اولور اکا دوبرادران دخی دیرلر ﴿ زنج ﴾ سکون نونله ایکی معنایه در اول معروف
برسازدر سیاه عربلره مخصوص ثانی لرزش دل معناسنه در ابوالمعانی بیت زنج کیرد دل
عاشق که رقیبش بیند * مردمان از تب ولرزه شود از دیدن دیو * صیدنهٔ ابی ریحانده شب یمانی
معناسنه واقعدر ﴿ زیج ﴾ بوزن هیچ بش معنایه کلور اول بمعنی کوفتن دل یعنی یورك
اویناماق ثانی برنوعه جنك آلتی در ثالث بنالرك بنا ایچون چکدکاری ایپ که یا پوهموار
اولوب کج اولمیه رابع ارباب رصد احوال سیر فلکی بلمك ایچون یازدقلری مجدول کتاب که
اول نوروزدن سنه آخرینه دك غرر شهور رومیه وعربیه وکسوف وخسوف وسائر احوال
وقایع فلکیه اندن استخراج اولنور حکیم خاقانی بیت از نقش بدی بخشش وزتیر فلك میل *
از قوس قزح زیجش وزماه سطرلاب * خامس مجمع الفرسده سخره ولاغ معناسنه مرویدر
حکیم سوزنی بیت بیت دوسه ثنای توخواهم بنظم کرد * وانکه فرو روم بره زیج ومسخره *
مؤید الفضلاده بمعنی موزه مسطور در بعض فرهنکلرده بو لغت عربی اولمق اوزره منقولدر اما
شعرای عربك ابلغ وافصحی اعنی اصمعیدن بو لغت سؤال اولنمش جوابنده بلم عربیدر فارسیدر
دیمش ﴿ زیولج ﴾ سکون یای تحتانی وواو وفتح لامله یالوه دیدکاری قوشدر ﴿ مع الخاء *
زلخ ﴾ فتح لامله قزاق قایمق یعنی بر تخته پاره سنه ایپ باغلیوب اطفال بوزاوزرنده اول
تخته نك اوزرینه اوتوروب وایپه یاپشوب تخته یی قایدیرلر عربیده زلاق دیرلر تعجیم اولنمشدر
شاعر * قطعه * سیل ماءمنی چو افسردست * همه اطراف بسته است یخی * انچنان

کون سرد و پر باد ست * برد رش کیر میز ندز لخی ﮒ زیج ﭺ سکون یای تحتانیله بمعنی
طپیدن دل یورك خوفندن یاسر وزدن طلا بیمق معناسنه در ﮒ مع الدال * زشتار یاد ﭺ
غیبت سویلمکه دیرلر زشتار برکسنه نك غیبتنده ذمنی سویلمك و یاد ذکر معناسنه اولیجق
معنای ترکیب غیبت ومساوی اولور بو معنایه زشتیاد دخی دیرلر بو ترکیب درست در زیرا زشت
قبیحدر و یاد ذکر در قبیح ذکر ایلمك اولور استاد رودکی بیت بتو باز کرد دغم عاشقی * نکارا
مکن اینهمه زشتیاد ﮒ زهبند ﭺ سکون ها وفتح باء موحده ونون ساکنه ایله عورات بو یونلرینه
بغلدقلری ایجلو قلاده که کردن بند دخی دیرلر ومعنای ترکیب یاقه بند اولور میرنظمی بیت
چو سیم کردنش بهبود هر چند * بدر ولعل رنکین بود زهبند ﮒ زهلخاد ﭺ سکون ها وفتح لام
وخا ایله چزمه و پابوج و پشمق او کچه لرینه دیکدکلری پر واز دیرلر ﮒ زه و زاد ﭺ اولاد واعقاب
ونسل معناسنه ترکیبده دول ودوش دیرلر اتباع الفاظ قبیلندندر شاه ناصر خسرو
رباعیه * پیشرو آین رمه کی تراکی * جان ودل من این رمه رمانست * خاصه خراسان که
مرشما را * انجازه وزاد وخانمانست * میرنظمی بیت دعای قدسیان این بود هر کاه *
زه وزادش که باشد شاه پس شاه ﮒ زیاد ﭺ فتح یای تحتانیله ایکی معنایه در اول نرد قارك
یدی اوینلرندن ایکنجی او یونك آدیدر که اسملری بونلردر قارد زیاد ستاده خانه کر
طویل ده هزار منصوبه خواجه سلمان بیت قارد عقل بماند عدوت که کم زیاد *
در معرضت ستاده مقید بششدر ست وحکیم خاقانی بیت زین نامهٔ دوشانی اندر سه
انامل * من فارس جهانم و یشان زیاد مفکر * ثانی بمعنی زندکانی شاعرد یمشدر بیت
دیر زیادان بزرکوار خداوند * جان کرامی بجانش اندر پیوند * عربیده بمعنی افزونیدر
ﮒ زیرافکند ﭺ موسیقیده اون ایکی مقامدن برینك آدیدر که کوچك دخی دیرلر حضرت
مولانا بیت آه کریزی زیرافکند خورد * خشك همی کشت دلم دل ببرد * بو معنایه زیرافکن
دخی دیرلر ﮒ زید ﭺ سکون یای تحتانیله وطن معناسنه لغت غیر مشهوره در مولانا جمالی
بیت بهل ای باب شهرستان جاوید * که بنیاد مین بریم آرم باز ید ﮒ زیر خرد ﭺ ضم خا ایله
موسیقیده بر لحن اسمیدر زیر بزرکان دخی دیرلر حضرت مولانا بیت آغاز کن حسینی زیرا که
شیخ میکفت * کان زیر خرد در زیر بزرکام آرزوست ﮒ مع الراء المهمله * زبر ﭺ فتح باء موحده
ایله خاطره معناسنه یعنی بر نسنه یی خاطرده حفظ ایلمك استاد فرخی بیت مجلسی باید
آراسته چون باغ بهشت * مطربی مدح امیر الامرا کرده زبر * باء فارسیله قلقاندر یعنی سپر
اما لسان قدیمدر ﮒ زبیر ﭺ کسر باء موحده وسکون یای تحتانیله خاطرده طوتمق یعنی
حفظ ایلمك حکیم قطران ارموی * قطعه * نیکخواها نارسانی همچو یوسف سوی
تخت * بدسکالا نرافرستی همچو قارون سوی پیر * یارانده یا بدانکو یافت نزدیك تو بار *
پیر غم نشناسد آنکو کرد مدح تو زبیر ﮒ زدر ﭺ فتح دال ایله بمعنی لایق وسزاوار الفله ازدر دخی
دیرلر امیر معزی بیت دوستان توسراسر زدر خندهٔ ناز * دشمنان تو بکایك ز در خندهٔ ریش *
ﮒ زشار ﭺ فتح شین معجمه ایله اوزم وزیتون وامثالی نسنه لری صیقوب صوین و یاغن چیقارمق
ایچون ایچنه قودقلری تکنه که عربیده معصره دیرلر ﮒ زشتار ﭺ سکون شین وفتح تاء مثناة ایله

ایله غیبت ومساوی معناسنه که زشت ایله آردن مرکبدر قبیح وچرکین کتوریجی دیمك اولور
میرنظمی بیت رقیب روسیه در بزم جانان * کند زشتار عاشق بی هراسان ﮒ زنبار ﭺ
سکون نون وفتح باء موحده ایله زنبور مرقوم معناسنه ﮒ زنهار وزینهار ﭺ اون ایکی معنایه کلور
اول امان معناسنه مختاری بیت نهان کنند بزرکان بچشمش اندر زهر * دهند از و ملکا
زهر خورده راز نهار * بو معنایه حکیم سوزنی بیت که کرد تعبیه در آتش عدارش آب
که دید آتش کاید بزینهارش آب * ثانی ردع وکلا معناسنه حکیم انوری بیت دامن عمر
تواز کرد اجل در عصمت * پایهٔ جاه تو ز آسیب فلك در زنهار * ثالث عهد و پیمان معناسنه
خواجه سلمان بیت عهد وزنهار بسی بود میان من وتو * عهد من مشکن و زنهار فراموش
مکن * رابع بمعنی امانت حکیم اسدی * مثنوی * زمین را بخشند کی یار نیست *
چو او تیره دارنده زنهار نیست * که از تخم مرجش دهی زینهار * یکی را بدل باز یابی هزار *
خامس البته معناسنه امیر خسرو بیت زنهار که آن بند قبا جست مبندید * کز نازکیش
بخیه براندام برآید * سادس بمعنی ترس و بیم سابع بمعنی شکایت بو ایکی معنایه
ترتیب اوزره شیخ سعدی بیت زینهار از کسی که از غم دوست * پیش بیکانه زینهار کند
ثامن پرهیز یعنی احتراز وله بیت زینهار از قرین بد زنهار * وقنا ربنا عذاب النار * تاسع
بمعنی افسوس حکیم سوزنی بیت خورند زینهار بر اموال خویش و برد * اموال خویش
را بر آن زینهار خوار * عاشر ملاذ و پناه معناسنه حکیم انوری بیت تا حشر منکسف
نشود آفتاب اکر * آید بزیر سایهٔ عدلت بزینهار * حادی عشر بمعنی شتاب ثانی عشر
بمعنی هوش وآکاهی بو ایکی معنایه ترتیب اوزره ابو المعانی بیت آید بزیر سایهٔ تو چرخ زینهار
باشد اکر کرشمهٔ عقلش بزینهار * عربیده امان وکلا وعهد وامانت ولابد وخوف واحتراز
وشکوا وحسرت وحیف والتجا وعجله وحیرت وامانه چغتای پو لحاردیرلر ﮒ زنهار خواه ﭺ
ایکی معنایه کلور اول امان طلب ایدیجی قوام الدین مطرزی بیت هر که زنهار خواه
عهد تو کشت * بسپارش بعالم خونخوار * ثانی بمعنی پیمان شکن شیخ نظامی بیت
ولیکن بود صحبت زینهاری * نکردند از وزینهار خواری ﮒ زنهار دار ﭺ امان ویریجی معناسنه
مختاری بیت آنکه بود از وفق تو زنهار دار رای من * چون خلاف آورد شد برجان خود
زنهار خوار * وزنهار معنالرینك جمله سنده اسم فاعل استعمال اولنور ﮒ زهار ﭺ فاسق قیلی
معناسنه ابو المعانی در هجو زنی بیت که نتوان شد یقین ور از بد بو * نکاید هم خر از بسیار
زهارش ﮒ زهکیر ﭺ باش برمغه طاقدقلری که ترکیده زهکیر دیرلر فارسیده کرش طوتیجی
دیمك اولور مولانا هاتفی بیت پس از پهلوانی دهندت نکین * که زهکیر بالاست زانکشترین
ﮒ زیانکار وزیانکر ﭺ کلاهما بفتح الیا وسکون النون ضرر ایدیجی معناسنه کار وکر کردن
لفظندن صیغهٔ فاعللردر ﮒ زیتار ﭺ سکون یای تحتانی وفتح تاء مثناة ایله زیتون یاغینك
تفلی بر مقدار حرارتی وار در اکر آتشده قینانسه لر حرارتی زیاده اولور بعض برودتدن عارض
اولان علتلره خصوصا وجع مفاصله واورامه ووجع ریح فاسده لره طلا اولنسه نافعدر واکر باقر
ظرفده قیناد وب قوام و یرلسه خضض فعلنی ایدر واکرشیره وایکی اغری شراب و برعسل ایله

بشوروب دیش اغریسنه طلا ایتسه لر وجعنی تسکین ایدوب عظیم نفع ایدر ؏ زیبر ؏
سکون یای تحتانی وضم باء موحده ایله بر غلیظ کلیم پاره سن درت پارچه اغاجه بغلیوب طپراق
وکرپیچ چکرلر شمس فخری بیت میکند خاک خانهٔ خصمش * قصد کین مؤثر زیبر *
؏ زیر ؏ بوزن شیربش معنایه کلور اول آلت که مقابلی زبردر آلت اوست دیمکدر
زیروزبر دیرلر بو معنایه شیخ سعدی بیت کس نیاید بزیر سایهٔ بوم * کرهما از جهان
شود معدوم * ثانی اشاغی معناسنه که مقابلی بالادر زیر وبالا دینلور شاعر در صفت
اسب بیت زیروبالا دوی چو باد صبا * که بیکدم شود جهان پیما * ثالث فرهنک
جهانکیریده پوشیده وپنهان معناسنه حکیم فردوسی بیت یکی نغز پولاد زنجیر داشت *
نهان داشت از جادو وزیر داشت * رابع دزبو مرقوم معناسنه که باغ بوده یجق آلتدر
استاد فرخی بیت کر تو مرا دست باز داری بی تو * زیر نباشد چو من زیری وزاری * خامس
هر نسنه که باریک وضعیف اوله وله ایضا * قطعه * بدین غم اندر بکذاشتم سه سال تمام *
چنین سه روز همانا کذاشتن نتوان * چو زیر بودم ونومید کشتم از همه خلق * امید خویش
فکندم بدستکیر جهان * معنای اوله جغتای فتح همزه ایله است دیرلر مثلا التنده دیمکده
استید ادیرلر سبعهٔ سیاره ده معراج وصفنده بیت سوردی چون راکب همایون فال *
استیدا مرکب همایون بال ؏ زیکر ؏ سکون یای تحتانی وفتح کاف عجمیله زابغر وزابکر
وزبغر وزبکر مرقومون معناسنه در کذا فی الاداة ؏ زین افراز ؏ اول سلاحه دیرلر که
اکرده کتوریلور یعنی سلاح کذا فی المجمع ؏ زینکر ؏ سکون یا ونون وفتح کاف عجمیله
اکرجی یعنی اکردوزیجی ؏ زیوار ؏ بوزن دیوار ایکی معنایه در اول بمعنی سویت ثانی
بمعنی برابری استاد سوزی بیت بی شبهه ستوه از غم واندوه من آیند * کر خلق جهان
جمله زیوار پذیرند ؏ زیور ؏ بزک وآرایش ویاقشق کرک التون وجواهر واقمشهٔ فاخره ایله
اولسون کرک غیری سببله اولسون ؏ مع الزاء * زیز ؏ بوزن تیز بیان صوغانی سرکده
اصلادوب بعض علله دوا ایدرلر واول سرکه یه خل زیزی دیرلر وزاء فارسیله برف زیژ درکه هوادن
یغر عربیده سقیط دیرلر کذا فی المجمع ؏ مع السین * زیس ؏ سکون یاء تحتانیله بمعنی
سوی یعنی طرف ابو المعانی بیت عقل وهوشم باخیال روی جانان میرود * هر کجا که من
روم دل از پس آنان میرود ؏ زین سپس ؏ بوندن صکره دیمکدر حکیم اسدی بیت
که جز نام تو تازیم زین سپس * بخویم نه رازت بکویم بکس * شیخ سعدی بیت ندانم
چه شاید بدین زین سپس * که راز سپهری ندانست کس خواجه سلمان بیت کس
نیارد زین سپس کردن کشیدن چون کمند * کین نیارد زور کردن بعد ازین جز بر کمان *
؏ مع الشین * زیش ؏ سکون یای تحتانیله لوله معناسنه در هرنه نک اولورسه عموما
شاعر بیت بریزد آب حیوان تشنکازا * ببخشد زندکی آن زیش چشمه ؏ زین پوش ؏
اکراورتسی غاشیه ویاپوق وغیرهما میر نظمی در تعریف جنیب بیت که پوشیدند
بروزین پوش دیبا * درآید جلوه چون طاوس رعنا ؏ مع الغین * زیغ ؏ بوزن میغ ایکی
معنایه در اول حصیر سازی ابو العباس بیت زیغ بافان همه باوشی بافان نه نهند *

نه نهند * طبل زن را نشانند بر رود نواز * بهرامی بیت ای دریغ از آب روی من دریغ *
تا زمانه کرد پامالم چو زیغ * ثانی فراغت دل معناسنه حکیم اسدی بیت زدرد خزان در
دل زاغ زیغ * هوا بسته از لشکر ماغ میغ ؏ زیغ زیغ ؏ قپو وپنجره قنادلرینک صداسی
وانک امثالی نسنه لردن ظاهر اولان صدایه دیرلر میر نظمی بیت شبی وصلتش بوده شد بی
دریغ * ولی دل طپید از درون زیغ زیغ ؏ مع الفاء * زیف ؏ سکون یای تحتانیله ادبسزلک
معناسنه کسائی * قطعه * که برو زر وسیم عرضه کنم * خویشتن را بکفت راد کنم * با بدین
مکر وحیله زر بدهم * برده زیفش اوستاد کنم ؏ مع الکاف * زراغنک ؏ فتح راء مهمله
وغین معجمه وسکون نونله چاقل طاشلی یودخی قوریوب یارلمش اوله میر نظمی بیت
زمین را سراسر زراغنک بود * نه جای تک وپوی ونه جنک بود ؏ زرشک ؏ کسر راء
مهمله وشینله ترکیده خاتون دوزلغی وعربیده انبر بارس دیدکلریدر حکیم شیرازی بیت
شفترنک وهم الج ومزانار * هم زرشک وقرع وبطیخ وخیار * بعض فرهنکارده خوشبو
بر شکوفه در وبعضنده هندوستان شکوفه لرندن بر مخصوص شکوفه در بو معنایه حکیم
اسدی بیت هم از خیری وکاوچشم وزرشک * بشسته رخ هر یک ابر از سرشک
؏ زرک وزریک ؏ کلاهما بکسر الراء المهمله زرشک مرقوم معناسنه درکه عربیده امیر بارس
وانبر بارس دخی دیرلر کذا فی فرهنک جهانکیری ؏ زیجک ؏ سکون یای تحتانی وکسر
جیمله قوزی باغرسغن خرده طوغرایوب یوغرت ایله بشورب برنوع طعام ایدرلر ایضا منها
؏ زیدک ؏ سکون یای تحتانی وفتح داللة باب الراء المهمله ده ذکری مرور ایدن ریدک
معناسنه که غلام ترک بچه در کذا فی التحفة بو معنایه حکیم انوری بیت چو از دل کیل زید
کان سرای * زدیبا بنا کوش ودیبا قبای ؏ زیرتنک ؏ سکون یای تحتانی ورا ونون وفتح تاء
مثناة ایله اکرقولانی معناسنه وبعض فرهنکارده آفتاب معناسنه منقولدر ؏ زیرک ؏
سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله مدرک وتیز فهم وجست وچالاک معناسنه در خواجه
حافظ بیت ای دل اندر بند زلفش از پریشانی منال * مرغ زیرک چون بدام افتد تحمل
بایدش ؏ مع الکاف الفارسی * زیک ؏ سکون یای تحتانیله اوج معنایه کلور اول
نقشبند حریر بافان یعنی منقش قماشلر طوقند قده نقش ایچون بغلد قلری ایپلک ودخی منجمان
ورصدکیران احوال فلکیاتی یازد قلری زیج کتابلری دخی نقوش فلکیه رسم ونقش اولدیغیچون
اصلی زیکدر تعریب اولنوب زیج دیدیلر حکیم فردوسی * مثنوی * بخواند آن زمان شاه
جاماسب را * همه فال کیران لهراسب را * برفتند بازیکها برکنار * بپرسید شاه کو اسفندیار *
ثانی بر حقیر جانور جکدر سندن کوچک خاکستری رنک وحزین آوازی واردر ثالث کوه
کیلو کردلرندن بر طائفه نک اسمیدر کذا فی فرهنک جهانکیری ؏ مع اللام * زنده پیل ؏
دیشی فیل وفتح زا ایله ارکک فیل اولق اوزره بعض فرهنکارده تخصیص ایلمشلر حکیم فردوسی
بیت یکی ماهی بد در رود نیل * ببالا وپهنا چو ده زنده پیل ؏ زیغال وزیفال ؏ اول سکون
یای تحتانی وفتح غین معجمه وثانی سکون یای تحتانی وفتح فا ایله کلاهما بمعنی قدح کبیر که باده
مجلسنده غایت شوق ونهایت سروردن ارباب مجلس بربرلرینه محبة دوستکانی آنکه طلو ایچرلر

استاد رودکی بیت شکفت لاله توز یفال بشکفان همی * ز پیش لاله بکف برنهاده پر زیفال
بو لغت باب الراده دخی ذکر اولندی ل مع الميم * زبرم ع فتح باء موحده وسکون راء مهمله
ایله زبر مرقوم معناسنه که حفظ و خاطره در ابو المعانی بیت زبرم رفت مکر وعده وصال مرا
ازان سبب که کنی جور بی‌همال مرا ل مع النون * زبلدان ع مزبله معناسنه که زبل معلوم
ودان ظرف معناسنه اسم مکاندر معنای ترکیب زبل قو نلان یر دیمك اولور کذا فی المجمع
ل زدا ییدن ع کسر یای تحتانی اول وسکون ثانی ایله قاپچدن وامثالی دمورلردن
پاس آچمق وصیقل اوروب جلا ویرمك معنالرینه مصدردر ل زدایانیدن ع انك
متعدیسیدر ل زدودن ع ضم دال وواو معروفله دخی پاسدن آچوب پاك ایلمك دمورلردن
وآینه‌دن عموما مولانا هاتفی بیت ز آیینه تیغ زنکار کون * بصیقل زدودند زنکار خون *
وخاطری ژنك غمدن واعضایی چرك ولوثدن پاك ایتمکه دخی دیرلر مولانا رشید الدین وطواط
* رباعیه * ای برده سر زلف توزنك از دل تو * نزدوده وفا ومهر زنك از دل تو * تا کم نشود کبر
پلنك از دل تو * موم از دل من برند وسنك از دل تو * وولایت ومملکتی فتنه وفساددن پاك
ایلمکه‌ده دیرلر استاد منوچهری بیت چند انکه تو دانستی رحمت بنمودی * چند انکه
تو دانستی ملکت بزدودی ل زرفین ع سکون راء مهمله وکسر فا ایله قپو آردینه قونلان اغاج که
ترکیده سورمه دیرلر شمس فخری بیت چنان زمعدلتش ایمنست خلق جهان *
که فارغست در او بار منت زرفین * حکیم انوری بیت هرکجا امن کشد باره او * بکشد بار
قفلها زرفین * فرهنك جهانکیریده ضم زا ایله منقولدر ل زستن ع سکون سین وفتح تاء
مثناة ایله دیرلمك ودیری اولمق اصلی زیستن در یا حرفی تخفیفا محذوفدر حکیم اسدی بیت
ز کرشی نشد راست کار کسی * بناموس زستن نشاید بسی ل زمستان ع ایام شتا یعنی
قیش فصلی اکرچه زم فتح زا ایله صوق وستان زمان معناسنه در لکن خلق لساننده کسر زا ایله
مشهوردر اول اجلدن بو محله ثبت اولندی بای مفتوحه‌ده یازلسه غلط ایلمش دیو دخل ایدرلر
خواجه سلمان بیت شها جهان خرف را کذشت فصل حریف * رسید کوکبه موکب
زمستانش ل زنایانیدن ع متعدی زنو ییدندر عنقریب ذکر اولنور انشاالله تعالی
ل زندان ع معروف حبس خانه در ل زندان بان ع حبس خانه بکجیسی زندانجی عربیده
سجان دیرلر بان بوندہ باغبان وکشتیبان بانلوی کبیدر زندانی کوزتمك خدمتنه مأمور
اولدیغیچوندر ل زندانیان ع یعنی محبوسلر زندانی یای نسبته‌له محبوسدر آخرنده الف ونون
ادات جمعدر میرنظمی بیت شه زندانیان زان حال آکه * که زندانیان کرد زندان تبه
ل زندران وزندوان ع کلاهما بسکون النون ودال الموقوف اول بفتح الراء الثانی بفتح الواو
بلبل معناسنه درکه عربیده عندلیب دینلور میرنظمی بیت بسوی منقبت خوانی روان
شد * که در کلشن سرایش زندران شد ل زنسان بونجلین وبونك کبی معناسنه درکه آصلی
زینسان ایدی تخفیفا حرف یا حذف اولنمشدر ل زنودن وزنوییدن ع کلاهما بضم النون کوپك
وقوردو چقال اولمك وناله ایدوب صیزلمق وآت کشنه‌مك معناسنه دخی مرویدر میرنظمی
بیت همی آید رقیب بدسکالان * زنو یند همچو سك در کوی جانان ل زنهاریدن ع

ل زنهاریدن ع زنهار کلمه سنك جمیع معنالرنده متعدی استعمال اولنور ل زنیان ع سکون
نون وفتح یای تحتانیله نانخواه که جوانی دخی دیرلر هندی لساننده اچواین دیرلر شهاب مهمزه
بیت آبله زیب روی جانانست * لذت نان نکر ز زنیانست ل زهستان ع کسر ها وسکون
سین ایله بمعنی زمستان یعنی ایام شتا کذا فی فرهنك جهانکیری ل زیان ع بمعنی نقصان
وضرر دخی زندکانی معناسنه‌در بو ایکی معنایه شاعر بیت بدست ودلی بخش تیغ عدو
کش * هم این راز یانی هم آن راز یانی * کذا فی التحفه اما بو بیتدن زندکانی دهنده معناسی
ظاهر اولور رحال بوکه زیان زندکانی ایدیجی ودیرلدیجی معناسنه اولور ودخی صیغه امر اولور
دیریل ودیرلك ویر معناسنه نشکیم حکیم سوزنی بیت بفضل خویش مسلمان زیان مرا
یارب * بری مکن ز مسلمانی ار بری جانم ل زیبان ع سکون یای تحتانی وفتح باء موحده
ایله بمعنی زیننده ویراشقلو شمس فخری * قطعه * جناب بارکهت را ز ازدحام ملوك *
زمانه خواست که نسبت کند بکهکشان * خرد شنیدش وانکار کرد یعنی * که نیست
نسبت این در بکهکشان زیبان ل زیبیدن ع سکون یائین تحتانیین وکسر باء موحده ایله
یراشمق ویزنمك معناسنه مصدردر بو معنایه چغتای لساننده چسبان دیرلر ل زیرافکن ع
ایکی معنایه‌در اول زیرافکند مرقوم معناسنه که موسیقیده بر نوادر ثانی فراش قسمندن
دوشنیلن نسنه‌یه دیرلر شیخ سعدی بیت سوسنت راست سبز بالاپوش * سنبلت
راست سبزه زیرافکن ل زیربزرکان ع موسیقیده بر لحن آدیدر زیرخرد دخی دیرلر حضرت
مولانا بیت آغاز کن حسینی زیرا که شیخ میکفت * کان زیرخرد زیر بزرکان آرزوست *
ل زیرجامه ع ایاق طونی وکوملك معناسنه اثواب التنه کیلدکلرندن کنایه دیو
ل زیرفان ع سکون راء مهمله وفتح فا ایله ذیر اصغر یعنی قمر اسماسندن براسمدر مولانا مطهر
بیت آسمان درکاه دستوری که سر بر آستانش * هفت اختر از زحل تا زیرفان آورده اند
ل زیریدن ع سکون یائین تحتانیین وکسر راء مهمله ایله اشاغی اولمق والت ایتمك معناسنه
مصدردر ل زیرفون ع سکون یای تحتانی وزاء معجمه وضم فا ایله ایکیده اغاجنك بر نوعیدر که
میوه‌سی اولمز انجق خوشبو چچکی اولور عربیده فتح زا ایله استعمال ایدرلر ل زیستن ع

سکون یا وسین ایله دیرلمك حیات معناسنه کمال خجندی بیت کر یار طبیب درد من نیست *
دردا که امید زیستن نیست ل زیغنون ع سکون یای تحتانی وفتح غین معجمه وضم نونله
بر شهر آدیدر که عذرایی انده هلاك ایتمك استدیلر استاد عنصری بیت زدربا بخشکی
برون آمدند * ز بر برسوی زیغنون آمدند ل زیفن ع سکون یای تحتانی وفتح فا ایله
پك نسنه‌یه دیرلر طاش اولسون غیری نسنه اولسون ل زین ع بوزن کین بو کلمه‌نك ایکی
حالی وارد بری اسم جامددر اکر معناسنه که عربیده سرج دیرلر حکیم فردوسی بیت بفرمود
تا رخش را زین کنند * دم اندر دم نای رزین کنند * وبری دخی لفظ مرکبدر حرف زا ایله
ایندن استعمالنده خفت اولمق ایچون الفی حذف ایدوب زین دیدیلر بوندن معناسنه
ل مع الواو * زیلو ع سکون یای تحتانی وضم لامله بر نوع منقش کلیمدر قالن وغلیظ اولور
اکثر قراخلقی دوشنورلر حکیم نزاری قهستانی * قطعه * بدوستان خراسان که میبرد چیزی *

زمن كه كار جهان آمد سخت وجان بكاو * وكر بصدر وزارت رسد رضا ندهد * كه پايمال
لئام كنند چون زياو ﴿ل﴾ زينو ﴿ع﴾ سكون ياى تحتانى وضم نونله يعنى زياوى مرقوم
كذا فى فرهنك جهانكيرى ﴿ل﴾ زيو ﴿ع﴾ بوزن ريو باب الراده ذكرى مرور ايدن ريو معناسنه در
كه مكر وآلدن عبارتدر ﴿ل﴾ زيونجو ﴿ع﴾ بودخى باب الراده مذكور اولان ريونجو معناسنه كه
اغاج قوردیدر ميرنظمى بيت درختى كرشود بى بار وبى سود * درونش را بود زيونجو
ازخود ﴿ل﴾ مع الهاء * زره ﴿ع﴾ كسر راء مهمله واظهار هائيله اوج معنايه كلور اول دمور دن
اشلنمش معروف خفتان در جنك كونلرنده كيرلر تركيده دخى زره وزرخ ديرلر عربيده درع ولبوس
معناسنه خواجه سلمان بيت كه دو پيكر زره كذارسنان * شده يكتن چو توامان باشد
ثانى افراسياب اقرباسندن بر مبارز آديدر سياوشك قتلنه چوق سعى ايتمشيدى آكا
كردى زره ده ديرلر قوشك خطيب * مسمط * اى جام تو از جان مزه درمن نكه كن به زبه
بى جرم ميريزد زره خون سياوش درلكن * ثالث ولايت سيستانده واقع بر ناحيه آديدر
﴿ل﴾ زكاشه وزكاسه ﴿ع﴾ كلاهما بفتح الكاف اوزون اوقلى كر پيدركه اوزرينه وارانه اول اوقلردن
يايدن اوق چقمش كبى آثار اكا تشى ورو باه تركى وريكاشه وزيكاشه وسيخول وسكاچه
وسكاشه دخى ديرلر عربيده فتح دال ولام وسكون غين ايله دغلج ديرلر حكيم سوزنى بيت
بنكريد وسنى كه مر اطرفه اوفتاد * با دوستى بروى چو پشت زكاشه ﴿ل﴾ زنده ﴿ع﴾ سكون نون
وفتح داللة بش معنايه كلور اول ديريكه عربيده حى ديرلر مقابلى مرده در شيخ عمر خيام
* رباعى * در پاى اجل چون افكنده شوم * وزدست غمش زبيخ بركنده شوم * زينهار كلم
بجز صراحى مكنيد * تاچونكه زباده پر شوم زنده شوم * ثانى درويش وفقير معناسنه
مولانا جامى * مثنوى * ديد ناكه يكى پراكنده * زنده زير جامه ژنده * كفت كين جامه
سخت خلقانست * كفت هست آن من چنين زانست * چون بخويم حرام وندهم دين *
جامه لابد نباشدم به ازين * ثالث ولايت اصفهانده بر نهر عظيم اسميدركه زنده رود ديرلر
فخر كوركانى بيت مغنى بياو بيا ران سرود * كه ريزم زهر ديده صد زنده رود * رابع بزرك
وعظيم معناسنه كه مثلا زنده پيل ديرلر حكيم فردوسى بيت يكى زنده پيلست بركوه كنك *
اكر با سلاح اندر آيد بجنك * خامس توران پهلوانلرندن بر مبارز پهلوان ناميدركه محكم
جنك ايتمكله مشهور اولوب زنده رزم ديرلر رستم انى برمشت ايله هلاك ايلدى معناى اولنه
يعنى ديرى معناسنه چغتايده تيريك ديرلر ميرعليشير بو بيتده ديرياورد يمكده تيركوردمشدر
بيت اولوكى تيركوردلعلينك مسيح آسا كلام ايلاب * تكلم چاشنى سين شربت يحيى العظام
ايلاب ﴿ل﴾ زينهار خواه ﴿ع﴾ يعنى اما نخواه حكيم سنايى بيت همه زنهار خواه دين تواند
دين تو زنهار شاه مده زنهار * مولانا هاتفى بيت رسيد ندز نهار خواهان زراه * ببا بوس
دركه نشينان شاه ﴿ل﴾ زواه ﴿ع﴾ بوزن سياه محبوس ايچون اولان طعام مفتوحه ده دخى ذكرى
مرور ايلدى مجمع الفرسده كسره ايله ضبط اولنمغين اكا متابعة بو محله ثبت اولندى استاد
عنصرى بيت بند يان داشت بى پناه وزواه * برد باخويشتن بجمله براه ﴿ل﴾ زهازه ﴿ع﴾
كلمهٔ تحسين دركه پى اندر پى تحسين اولنقدر حكيم فردوسى بيت بشادى يكى انجمن

يكى انجمن برشكفت * شهنشاه ايران زهاره كرفت ﴿ل﴾ زهنجه ﴿ع﴾ فتح ها وجيم وسكون
نونله يعنى رياضت وسختى كذا فى المجمع ﴿ل﴾ زه ﴿ع﴾ آلتى معنايه كلور اول بر كلمه دركه تحسين
معناسن افاده ايدر كمال اسمعيل بيت در مجمعى كه شعر تو باشد ز خاص وعام * آوازهٔ زه از
تو با فلاك ميرود * ثانى خوب وخوش معناسنه حضرت مولانا * مثنوى * چون جوان
بودى وسخت وزفت زه * تو غيرفتى سوى صف بى زره * چون شدى پير وضعيف ومنحنى *
پردههاى لاابالى ميزنى * ثالث ياى كرشى مولانا هاتفى بيت كيانى كمانها در آمد بزه *
يكى كفت بستان يكى كفت زه * خواجه سلمان بيت چواز شست بكشاد خسرو كره *
زهر كوشه برخاست آواز زه * بو بيتده صنعت تجنيس وار در خسرو يايه كشاد ويرنجه هر
طرفدن عسكر دخى كرشه كشادويردى وبر معناسى دخى آفرين صداسى قالقدى ديمك
اولور رابع كريبان ياقه سى حكيم انورى بيت اى خداوندى كه هر كز خدمتش كردون
كشيد * از زه جيبش فلك دركردنش افكند فخ * فخ تله معناسنه دركه تركيده فق ديرلر
خامس زه صفه وزه حوض يعنى صفه كنارى وحوض كنارى شيخ بدر الدين عطار بيت
غم زه نكهه اوهر زمانى * مرادر زه كشد همچون كمانى * سادس زهيدن لفظندن صيغهٔ
امر اولور ﴿ل﴾ زيركاه ﴿ع﴾ سكون ياى تحتانى وراو فتح كاف فارسيله يعنى كرسى كه اصحاب حكومت
وارباب منزلت اوزرنده اوتورر لر حكيم فردوسى بيت جهاندار كيخسرو از تختكاه *
نشست از بر زيركاه سياه ﴿ل﴾ زيره ﴿ع﴾ بوزن شيره عربيده كمون ديدكلرى تخمدر ولايت
كرمانده غايت اعلا اولديغندن طب كتابلرنده كمون كرمانى ديو تحرير ايدرلر كمال خجندى بيت
ميارد كو ناز اينجا وحسن * كه زيره بكرمان ندارد رواج * ومنقولدركه زراعت ايتدكلرى
يرلرده صوارمغه وعده ايدرلر ايمش كه فلان زمانده مزرعهٔ كمونه صو ويرهيم ديو بعض
نسخه ده زيره چمن ديدكلرى اوتدر ﴿ل﴾ زيكاشه وزكاشهٔ مرقومين معناسنه در
﴿ل﴾ زياوجه ﴿ع﴾ مصغر زياوى مرقومدر ﴿ل﴾ زين كوره ﴿ع﴾ ضم كاف فارسى وواو معروف وفتح
رايله اير قرپوسى يعنى يومرى قاشى كه زينكوه وزينكوهه دخى ديرلر كذا فى المجمع
﴿ل﴾ زين كوه وزين كوهه ﴿ع﴾ اكر قاشى در اثير الدين اخسيكتى بيت از سر زين كوههٔ دول
در افكند * سبز قباى سپهر ترك مغرق ﴿ل﴾ مع الياء زجى ﴿ع﴾ سكون ميم وكسر جيمله قوش
قويروغى وهر حيوانك قويروغى ديبى ابو المعانى بيت چو كوسفند كه دنبه بزرك وفربه بود *
زدنبه زجىٔ دنبه لذيذ ترباشد ﴿ل﴾ زندكانى ﴿ع﴾ ديرلك حيات معناسنه شيخ عمر خيام
* رباعى * مى نوش كه عمر جاودانى اينست * خود حاصلت از روز جوانى اينست *
هنكام كل وباده وياران سرمست * خوش باش دمى كه زندكانى اينست * وكمال اسمعيل درحق
درزى بچه كفته * رباعى * اى رشته بسى تو كامرانى كردى * بالعل لبش عيش نهانى كردى *
اندر كف اوچراشدى كوته عمر * چون غسل باب زندكانى كردى ﴿ل﴾ زنده كى ﴿ع﴾ ديرلك
زندكانى كبى ﴿ل﴾ زينهارى ونهارى ﴿ع﴾ ايكى معنايه كلور اول امان طلب ايتمك معناسنه حكيم سوزنى
بيت كس بز نهارىٔ خويش اندر نهار خورد * زينهار يست دلم نزد تواى بت زنهار * ثانى
خراجكذار ذمى وبعض نسخه ده امان ويرلمش حربى كافركه عربيده مستأمن ديرلر شاعر

بيت جان رقيب را بستان اى شه خوبان * چون رسم زينهارى ستدن عادت شهست ك زى ع
درت معنايه كلور اول بمعنى زندكانى ثانى زيستن دن صيغه امر اولور زندكانى كن معناسنه
شاعر بيت بر روى زمين زير زمين وار بزى * تا روى زمين زير زمينت باشد * وحكيم انورى
بيت شادزى اى در ظهور مفخر تدبير * روى سيه كرده رسم سحر مبيز را * ثالث بمعنى
جانب كه زى فلان يعنى سوى فلان ديمكدر شيخ سعدى بيت كنون كوش زى حال يعقوب
را * زمانى بهوش دل بركار * وحكيم انورى بيت بتو آورد سعد كردون روى * روى زى دركه
خداوندى * رابع اماله ايله بمعنى سوى حكيم اسدى * مثنوى * چو زى خوابكه شد يل
نامدار * بيامد همان كه نكهبان بار * كه آمد فرستادهٔ كاه شام * ز نزد بهو زى تو دارد پيام *
باب الزاء المضموم
ك باب الزاء المضمومة مع الالف * زبا ع فتح باء موحده مشدده ايله پادشاه چين قزينك
نامیدر كه باباسنى قتل ايدوب كندى يرينه پادشاه اولمشيدى حكيم خاقانى * قطعه *
در صف وصف زبيا خوانده ام * در كفايت راى زباديده ام * كافرم كر چون تو در اسلام
وكفر * هيچ باتو خوانده ام يا ديده ام ك زليبيا ع بر نوع حلوادر حلقه جى دخى ديرلر اما عربيده زلبيه
ديدكلرينه تركيده كوزلمه ديرلر مسعود سعد سلمان بيت نان كشكى اكر نيابم هيچ * راست
كوئى زليبيا باشد ك زوا ع براتمك اولهجق قدر خمير ودخى نه كه مدور و يومرى اوله كه نكرده يوالقى
واكابكزر نه اولورسه زواله دخى ديرلر ك زوفرا ع واو معروف وسكون فا ايله بريه ده بتن طوراق
اوتى در ك مع الباء * زب ع مخنث اوغلان يعنى مفعول وميدهد عربيده عوام آلت رجله
زب ديرلر بو بيتده ايكى معنايه واقع اولمشدر بيت هر آنكو وقت طفلى خورده است زب *
شود بى عار و بى ناموس آن زب ك زبان فريب ع يعنى دروغ كوى ابو المعانى بيت از روى
راست بكويد و هم باور نكند * زينهار مشو فريفتهٔ هر زبان فريب ك زكاب ع صبر ديدكلرى
آجى صمغدر اعلاسى سقطر نام جزيره ده حاصل اولور اول اجلدن اطبا كتابلرنده صبر سقطرى
ديرلر ك زكالاب ع مركبدر كه عربيده حبر ومداد دخى ديرلر واول نكه دركه وجود انسانده
ظاهر اولور حكيم خاقانى بيت آن زكالاب سفيدى كه مرض دفع نكرد * هم بدان پيره زن
مخرقه خر باز دهد ك زهراب ع بر قوشدر وقت سحرده جمله قوشلردن اول او يانوب فرياد ايدر
ك مع التاء * زست ع سكون سين مهمله ايله بمعنى تند رونده يعنى سرعت وعجله ايله يوريجى
معناسنه در ميرنظمى در صفت اسب بيت برفتن بادپاى و زست بوده * بوقت رقص
وجلوه جست بوده ك زفت ع سكون فا ايله ايكى معنايه در اول بخيل وخسيس معناسنه
شمس فخرى بيت باعطاى شيخ ابواسحق راد * بحر وكان ممسك شمار و بر زفت * ثانى احمق
ونادان معناسنه استاد عنصرى بيت تلخ چون بيم وصعب چون غم جفت * تيره چون كور
وتنك چون دل زفت * بو بيت معناى اوله مناسبدر معناى ثانى يه ميرنظمى بيت مكن باور
كلام ناشناسان * نباشد راست كوهر زفت ونادان ك زمخت ع ضم ميم وسكون خاء معجمه
ايله ايكى معنايه در اول بر طعمدر عفصى ديرلر يعنى طاطسز وككرمسى ثانى محكم بغلنمش
باغ معناسنه كاهى بخيله ده ديرلر كه الى خرج ومصرفه وكيسه يه شئ ويرمكه باغلو اولديغى
سببيله كذا فى فرهنك جهانكيرى ك مع الجيم * زج ع ايكى معنايه كلور اول تير پرتابى

پرتابى يعنى منزل اوقى كه دمرنى كمك اولور خفيف اولمق ايچون ميرخسرو بيت هست
پيكان زج از دندان فيل اما ازو * هست بر دندان كوساله بزخم وزوروتاب * ويا كمسز اوق
اولمق دخى مرويدر ولهُ ايضا بيت چيست زج يارى بكو بازيچهٔ اوباش شهر * بركم وكوتاه كم
زن و زسسى روى تاب * ثانى قره قوروت كه تركيده كش ديرلر يوغرت قوريسيدر مولانا
پروزىٔ مشرقى بيت بصفا باش وشيرين خوى چون شير * نه چون زج ترش خوى وتيره
روباش ك زملج ع ضم ميم وسكون لام ايله كلبك ديدكلرى كوچك بوچكدركه شكوفه لر اوزرينه
قونار وباغچه لرده يوارلنده اوچار ميرنظمى بيت دلم بود بلبل كنون شد زملج * بشاخ كلم
جاى ديوار وكنج ك زناج ع فتح نون ايله بمعنى چرب روده يعنى قيمه وپرنج ايله طولمش مومبار بسحاق
اطعمه بيت چون قليهٔ پرنج نامست زناج بهل * در عيش خوش آويزنه در عمر دراز * ولهُ ايضا
بيت كافر از جوشش زناج ببيند درديك * جاى آنست كه دردم بكشايد زنار ك زنج ع
سكون نون ايله درت معنايه كلور اول فرهنك حسين وفائى ده انجدن حاصل اولان صمغ
معناسنه حكيم اسدى بيت ز بالا دو چيز از دل سنك وسخت * برون تاخته همچو زنج از
درخت * ولهُ ايضا بيت ده از عنبر و زعفران بوده نيز * ده از زنج وكافور وهر كونه چيز *
ثانى تمسخر ولاغ ولطيفه كردن حكيم سوزنى بيت بنى دوسه ثناى تو خواهم بنظم كرد *
وانكه فرو روم بره زنج ومسخره * ثالث بمعنى زنخ يعنى چكه شيخ اوحدى در جام جم در صفت
طفلى در شكم مادر باشد بيت دست بر روى وزنخ برزانو * زنجه از خفت وخيز كدبانو * رابع
نوحه وكريه وزارى ايتمك معناسنه كذا فى فرهنك جهانكيرى ك زونج ع كسر واو وسكون
نون ايله زناج مرقوم معناسنه در ويدركه مونبار طولمه سيدر شمس فخرى * قطعه * ابواسحق
عدل اوكس برنج * كرفتن نباشد زكس يك برنج * بجا ايست خصمش كه نزديك او * چو لحم
طيور ست اكنون زونج ك مع الدال * زرد ع سكون راء مهمله ايله ايكى معنايه در اول
بر كوچك قوشدر ثانى او بياديكارى غله نك بر نوعيدر ابو المعانى ايكى معناسنه ده بيت
دلم چون زرد عاجز شد زچينه * كه در كشت جهان شد دانه ام زرد ك زكند ع فتح كاف وسكون
نون ايله كاسهٔ سفالين يعنى طپراق چناق حكيم سوزنى بيت مدح ترا بهزل نبردم بسر از آنك *
نوشيدن رحيق نباشد خوش از زكند ك زود ع تيز معناسنه كه عربيده عجله ديرلر وسرعت
معناسنه ده اولور مقابلى ديردر استاد يمشدر بيت زپيرى سست خيز دسال فرسود *
چو طفلان زود خشم و زود خشنود * چغتاى لسانده تيز ديرلر كسرهٔ صريحه ايله
ك زومند ع سكون واو وها ونون وفتح ميمله اشجار ومزروعات ونباتات نمو ماده شونما بولغه ديرلر
كذا فى المجمع و فرهنك جهانكيرى ك مع الراء * زبان آور ع منطلق اللسان وفصيح البيان
آدمه ديرلر خواجه سلمان بيت هر زبانى كان زبان آور شود جاز ازبان * شمع داران به بسوزد
تا بمردن در لكن * ودخى بمعنى زباندان يعنى سوز بابجى مولانا هاتفى بيت زبان آورى زان زبان
اوران * بعقل وخرد برتراز ديكران * فقير راقم الحروف عاجز ومتحير اولدم زبان لغتنى
مفتوحه ده مى يازمق اولى در ياخود مضمومه ده مى هله تصحيح ايده مدم ك زبانبر ع فتح باء
موحدهٔ اول وضم ثانيله ايكى معنايه كلور اول جواب مسكت ثانى عطيه واحسان

كذا فی الأدات ایكیسی ده دلی كسر ابو المعانی بیت زبانت بته دردهان مرا * زبانبر شود
تا زباندان را ﮒ زبانكر ﮒ كاف عجمیله دل بوران نسنه یه دیرلر و بعض برده سو دكسمه سنه ده دیرلر
ﮒ زبانكیر ﮒ دخی زبانكر معناسنه در ﮒ زغار ﮒ غین معجمه ایله كومر دركه انكشت و زغال و زكال
دخی دیرلر حكیم ازرقی بیت همیشه تا نشود لعل و عود و مرجان سنك * همیشه تا نشود عود
و سنك و سنك زغار ﮒ زنار ﮒ نون مشدده ایله هر او ریلن ایب و ایپلك و ابریشم مثللی
نسنه لره دیرلر عموما میر خسرو بیت هر سو كه كرد نامزد زین باركه ایك سایبان *
دور فلك حبل المتین بر جای زنار آورد * و كفره و رهبانلر و قسیسلر میانلرینه باغلد قلری ایپ
قوشاق خصوصا بو درلك بیللرینه باغلد قلری ایپك اون ایكی برده د و كمی وار در حضرت عیسا
علی نبینا و علیه السلامك اون ایكی حواریونه اشارت اوله كه بو اون ایكی نفر آدم حضرت
عیسانك یقین آدملری و اصحابی ایدی بونلره حواریون دیرلر حضرت عیسا شریعتنه تقویت
ویردیلر حكیم خاقانی بیت روم ناقوس كیرم زین محكم * شوم زنار بند مزین تعدا * وكاهی
شعرا استعاره طریقیله زلف دلبری زناره تشبیه ایدرلر دل عشاقی اول باغله محكم باغلد یغی
اجلدن ﮒ زغبار ﮒ سكون غین معجمه و فتح باء موحده ایله یعنی رو باس مرقوم یعنی قزل بویاكه
عربیده فره دیرلر ﮒ زور ﮒ كوج و قوت معناسنه بر حالتدركه تاب ایله توان میاننده اولور
نتكم شاعر بیت چنان باشد اول كه كوبی تنش * دو دل دارد از تاب و زور و توان * معلوم
اولدی كه زور تاب و تواندن غیری بر قوت ایمش اما اصح بودركه زور كسبی اولان كوجدر اد مانله زیاده
اولور اما توان خلقی كوجدركه كسبله اولمز زور مند دینلدوكی ده بو معنایی اقتضا ایدر
ﮒ زو دجور ﮒ چلیك دید كاری او یوندر ﮒ زوغار ﮒ واو معروف و فتح غین معجمه ایله طائفهٔ
مغ راهبلرندن بر راهب آدیدر ﮒ مع الزاء * زوز ﮒ طعنه و ملامت ایتمك معناسنه در
ابو المعانی بیت ملامت كشیدم بعشق ترا * مرا خلق عالم كه كردند زوز ﮒ مع الشین ﮒ
ﮒ زش ﮒ بو زن هش زاله معناسنه در وله ایضا بیت خوش افتاده عرق بر روی
جانان * كه بر برك كل افتاده سحر زش ﮒ زوانش ﮒ فتح واو و كسر نونله یعنی ستاره
و اختر یعنی یلدز وله بیت شه در سقف قصر اجلالش * شمسه خورشید و زوانش مسمار *
ﮒ زوش ﮒ واو معروفله تند خو و سخت دل معناسنه در حكیم اسدی بیت یكی كودك
نو رسیدست زوش * هنوز نش نكشته است كل مشكبوش * مجمع الفرسده یعنی نیرومند
یعنی قوتلو عبد الواسع جبلی * قطعه * بود پیوسته از بیم سنانت در تف هیجا * بود
هموان از ترس خدنكت در صف عسكر * نهنك تند چون سیماب لرزان در عمان * پلنك
زوش چون سیمرغ پنهان دركه بر بو ﮒ مع الغین * زوباغ ﮒ واو معروف و فتح باء موحده ایله
بو مخنث كمسنه نك نامیدركه بنای خیر قومش ایدی كذا فی المجمع ﮒ مع الفاء * زلف ﮒ
معروفدر خواجه سلمان بیت جز از زلف پری رویان بدوران شسر مویی * كسی را در دل
خاطر نمی آید پریشانی ﮒ مع الكاف * زبان كنجشك ﮒ ایكی معنایه كلور اول ادویه دن
بر نافع دارو در ایری اغاجك بتر قوش دلی كبی اولور عربیده لسان العصافیر دیرلر ثانی خرده
كسلش بر نوع توتماج در لطیف طعام اولور ﮒ زروك ﮒ ضم راء و واو معروفله سلك كه عربیده علق

ملق دیرلر ﮒ زمخك ﮒ ضم میم و سكون خاء معجمه ایله بر معروف طعامدر زمخت دخی دیرلر پور
بهای جامی بیت نیز رو كرم كننده بود شكل سیر * خشك و زمخك سرد ترش رو چون سماغ
كاهی بحیله ده دیرلریك باغ معناسنه كه كادپكندن ناشی ﮒ زنخك ﮒ ضم نون و سكون خاء معجمه ایله
یعنی زمخك مرقوم ﮒ مع اللام * زغال ﮒ غین معجمه ایله كومركه انكشت و زكال و زغاره دخی
دیرلر عربیده فحم دیرلر شاه ناصر خسرو بیت بر صقالت بود روی از كست چرخ * كشته
رویت بر صقالت چون زغال ﮒ زكال ﮒ كاف فارسیله كومردر حكیم خاقانی بیت
احمد مرسل كه كرد از نیش زخم تیغ * تخت سلاطین زكال كرده شیران كباب *
ﮒ زلال ﮒ لطیف و شیرین آب صافی دیمكدر اما بین الناس مشهور اولان غایت باند
طاغلرده قار ریعیوب هر سنه بوزی بری اوزرینه یاغمغله اسكندر حه بامر الله تعالی قارك ایچنده
پارمق قدر قوردكبی نسنه حاصل او لو رانك ایچنده اولان صو اول مرتبه طتلو بلكه صكره
غلبه سی اوله و لطیف صوق صویه ده دیرلر طالب آملی بیت چنان بخار زمین تیره ساخت
آب زلال * كه قطره بر لب جو میكند نیابت خال ﮒ زوال ﮒ فتح واو ایله زكال كبی كومر
معناسنه در كذا فی فرهنك جهانكیری ﮒ زول ﮒ بوزن غول بیوك قدح كه آنكله شراب ایچرلر
میر نظمی بیت خوشا بزمی كه باشد یار معقول * دهد ساقی بعشوه باده پر زول
ﮒ مع المیم * زبان لكام ﮒ كسر نون و لام و فتح كاف عجمیله كم طماغی دیمكدر ﮒ زغم ﮒ فتح غین
معجمه ایله زور و تعدی معناسنه استاد ابو شكور بیت زغم بحال حریفان مستمند مكن *
چنانكه كر نخوری غم زغم نمی باشد ﮒ زكام ﮒ بر علتدر بورندن صو اقر دماغه تأثیر برودت
سببی ایله اولور اكرچه انسانه نافعدر اما خیلی زحمت ویرر ﮒ زود خشم ﮒ تیز غضبناك اولان
آدمه دیرلر مولانا هاتفی بیت همه زود خشمان و دیر آشتی * سررشته زخشمند بند اشتی *
ﮒ مع النون * زبان بران ﮒ هجا كوی و یاوه طراز معناسنه ابو المعانی بیت زبان بران
و هجا كو زبان بریده شود * جهان زبد زبانی او میشوند آسوده ﮒ زباندان ﮒ یعنی ترجمان
میر نظمی * مثنوی * بنی آدم اما اند سخن * ندانست او كس در آن انجمن * زباندان
با ولا زم آمد همین * بجستند و یافتند یكی اندرین ﮒ زرافین ﮒ كسر فا ایله بر حلقه در
درت اغاج اوزرینه نصب اولنوب و اوستنه زنجیر قیوب قپو آردنه ایدرلر اكا زورفین و زوفرین
دخی دیرلر ﮒ زشتن ﮒ سكون شین معجمه و فتح تاء مثناة ایله صوتق یعنی بر آدمك اوزرندن
اثوابن چقارمق استاد عنصری بیت بخستند و تاراج ورشتنش را * با كنج كرفتند
كشتنش را ﮒ زفان ﮒ فتح فا ایله زبان یعنی لسان فارسیده حرف با و واو و ار الزنده تبادل و تواخی اولدیغی
شایعدر ﮒ زكان ﮒ فتح كاف عربیله غضب و حدت ندن كند و كندو ایله سویلمك معناسنه
میر نظمی بیت نكه كرد او را یل نامدار * زكان كرده چون وحشی كوهسار ﮒ زكیدن ﮒ
كسر كاف عربیله غضب و تهور ایلك معناسنه در ﮒ زلیفن ﮒ كسر لام و سكون یای تحتانی
و فتح فا ایله قورقو ویرمك تخویف معناسنه شمس فخری * قطعه * ایا شاهی كه سلطان
فلك را * اكر قهرت كند روزی زلیفن * ز تاب انتقام سطوت تو * كند یكبار كی ترك نشیمن *
ﮒ زوان ﮒ كسر زا ایله دخی مرویدرلر ﮒ زنودن وزنو بیدن ﮒ كویك و قورد و چقال اولومق

بودخی زفان کبی زبان معناسنه ل زوپین ج واو معروف وکسر باء عجمی ویای ساکنه
ایله ایکی معنایه‌در اول نام پسر کاوس‌در حکیم فردوسی بیت رسانید زوپین برما پیام
یکایک همه هرچه بردی تمام * ثانی اول قصه نیزه‌در که حربه وشل دخی دیرلر هندی لسانیله
سبل دید کاربدر حکیم خاقانی بیت بکوی دهر کجا خون خورد که نیست دهانش *
به بین پیشه که زوپین زنست ونیست کیا ل زورفین وزوفرین ج کلاهما یعنی زرافین مرقوم
یعنی بردمور حلقه‌در درت اغاجی برزنجیر ایله بغلیوب قپواردنه استحکام ویرمك ایچون طیاق
ایدرلر شاه ناصر خسرو بیت خوی نیکو را حصار خویش کن * وز قناعت بر درش زن
زورفین * حکیم نزاری قهستانی بیت از درون خانه آکه کی شوی * تا برون باشی زدر
چون زوفرین ل زوشیدن ج واو معروف وکسر شین ایله صو ویاخود شراب ظرفدن
صزوب چقمق معناسنه عربیده ترشح دیرلر ل زوفلین وزولفین ج کلاهما یعنی زورفین
وزوفرین مرقومین استاد منوچهری بیت مرد نادان نباشد دوستش یکروزه بیش *
هرکسی انکشت خود بکره کند درز ولفین ل زون ج واو معروفله بوزن خون حصه ونصیب استاد
عنصری بیت بچشم اندرم دیده از زون اوست * بجسم اندرم جنبش از خون اوست *
ل مع الواو * زمو ج بوزن نمو سقف اوزرینه قونیلان طپراغه دیرلر ل زو ج ایکی
معنایه‌در اول مرکب اولان زا او لفظندن اختصار اولنمشدر اندن معناسنه ثانی زود
لفظندن دالی اسقاط اولنمشدر تیز معناسنه استعمال ایدرلر حضرت مولانا بیت دامن او کیر
زوتر بیکمان * تا رهی در دامن آخر زمان ل زوزو ج زودزود لفظندن مختصردر تیز اولمعنایه
احمد کرمانی بیت کرز نکه بمراك چهل میری * زوزو میرکه زنده کی نکیری ل مع الها * زبان
بریده ج یعنی خاموش عربیده ساکت معناسنه شیخ سعدی بیت زبان بریده بکنجی نشسته
صم بکم * به از کسی که نباشد زبانش اندر حکم ل زبان فریفته ج زبان فریب مرقوم کبی
دروغگوی واسم مفعول دخی اولوب یلان سوزه آلدانمش دیمك اولور ل زبانه ج مفتوحه‌ده
ذکری مرور ایدن زبانه معناسنه‌در ل زبره ج فتح باء موحده وراء مهمله ایله دمور پاره‌لری
وخرده‌لری عربیده‌کی زبرالحدید معناسنه ل زره ج بوزن کره زردك مرقوم معناسنه که سلمه‌در
میر نظمی * مثنوی * کرم وتابنده کسش همچون کره * کیر مفلوکش بریده چون زره
پشت پای میزده برسینه اش * جست ازجا کشته محکم کینه اش ل زلفنجانه ج سکون لام
وکسر فا وفتح جیم ونونه خنجر وقلیج وبچاق قبضه‌سنه دیرلر وقته یم بر پادشاه اسمیدر ل زموده ج
بوزن نموده صالنجق که عیدلرده وجشنلرده اطفال وتازه جوانلر بینوب صالنورلر ومجمع الفرسده
یعنی نقش ونکار میر نظمی بیت نشان باغ جنت را نموده * درون خانه سرتاپا زموده
ل زویه ج ضم نون واو ومعروفله سك وکرك وشغالك اولومسنه دیرلر ل زوانه ج دوات
ایچنه قونیلان ابریشم خام که لیقه دیرلر ل زوبیوه ج سکون واو اول وفتح ثانی وکسر باء
موحده ویاء ساکنه ایله حربه وخشت وامثالی نسنه‌لرك تمورلری ظاهر دیلك دیدکاری
دموردر شاعر بیت سربر کرفتند زوبیوه‌ران * بکشتند تاخشتهای کران ل زوزه ج
واو معروف وفتح زاء معجمه ایله نوحه وکریه معناسنه‌در کذا فی فرهنك جهانکیری ل زولانه ج

باب الزاء الفارسیة المفتوحة

زولانه بودخی برنوع دمور بنددر مولانا هاتفی بیت ززولانه وغل اول اهل عیب * بدامان کشیدند
سر بجیب ل زولزده ج برهمغدر عربیده کثیرا دیرلر کذا فی المجمع ل زوله ج سکون واو
وفتح لام ایله طورغی قوشنه دیرلر کذا فی الحلیمی ل مع الیاء * زونی ج سکون واو وکسر نونله
یعنی زانو یعنی دیز کذا فی فرهنك جهانکیری ل زهرابی ج سکون ها وفتح را وکسر باء
موحده ایله جوهردار قلیجه دیرلر میر نظمی بیت زهر نوشاند بجای لعل آب * میدهد
زهرابی آورا آب وتاب ل باب الزاء الفارسیة المفتوحة مع الالف * ژاوا ج ژاویدن
لفظندن اسم فاعل اولور کون حیوانات ونوحه ایدوب اولو یانه دیرلر ل مع الباء * ژفکاب ج
سکون فا وفتح کاف فارسیله چپق در معلول کوزدن اقر وکرپکلر اراسنده منعقد اولور میر
نظمی در وصف چشم علیل بیت بروز روشنا کس را نه بیند * ز چشمش آنقدر ژفکاب ریزد
ل مع التاء * ژفت ج سکون فا ایله ایری جثه اویه دیرلر اکثرا ولمقوله کاهل اولمغله عربیده
دخی ضخم معناسنه کاور استاد بیت پرویز پر کابش چو اسب تازی جست * مباش
درره حکمش چو کاو کاهل ژفت ل مع الخاء * ژخ ج ایکی معنایه‌در اول ناله وزاری شمس
فخری بیت بسی عذاب که کردون دهد عدویش را * همیشه بر فلك هفتمین رسد ز ورژخ *
ثانی باب ممدوده‌ده ذکری مرور ایدن آژخ معناسنه‌در که سکل در عربیده ثؤلول دیرلر حکیم
سنایی بیت آمن بود از چشم بد آنکس که ز زشتی * در چشم کسان چون سه شطرنج بود در ژخ
بعض فرهنکلرده سباع آوازی مرویدر ل مع الدال * ژرد ج سکون را ایله یعنی بسیار
خور چوق یمك یینه دیرلر کذا فی فرهنك میرزا ل ژغند ج فتح غین معجمه وسکون نونله
آواز بلند ومهیب که سباعدن صدور ایدر شمس فخری بیت چه کند با مهابت تو حسود *
چه زند پیش بانك شیر ژغند * کذا فی التحفه اما نسخه وفایی‌ده زاء معجمه ایله پارس آوازنه
مخصوص‌در استاد رودکی بیت کرد روبه یوزواری یك ژغند * خویشتن را زان میان
بیرون فکند ل ژند ج بوزن بند خرقه کهنه معناسنه بهاء الدین بغدادی بیت هم
جامه ما ژومن کرد دریز ریز * هم جامه مفاخر من کرد ژند ژند ل مع الراء * ژاغر ج کسر
غین ایله حوصله مرغان یعنی قوش قورساغی استاد لطیفی بیت دائم از چینه‌های انعامش
پربود مرغ آز را ژاغر * استاد عنصری بیت خورند از آنچه بماند زماملوك زمین * تواز
پلیدی ومردار پرکنی ژاغر ل ژروار ج یعنی جدوار که معروف کوکدر ماه پروین دخی دیرلر
جدوار معربیدر وزبان مغولده ماه فرفین دیرلر ل ژغار ج فتح غین معجمه ایله ایکی معنایه‌در
اول یعنی ژنك که پاس وکوفد ردموردده وباقرده وغیریده نمناك یرده طورمقله پیدا اولور بعض
طپراق اوزرنده دخی پشل کوف اولور استاد رودکی بیت نشان روی زمین فرسوده کردی
زمین داده پریشان بر ژغارا * ثانی نعره صدای بلند معناسنه‌در شمس فخری بیت
جهان زعدل تو معمور وایمنست چنان * که بر نیاید هرکز ز هیچ خانه ژغار * امیر معزی در صفت
اسب بیت با برمانده وچون پی نهاد ونعره کشاد * بود زکام در خشش از ژغار تندر او * فرهنك
حسین وفایی‌ده یعنی سختی مسطوردر ل ژکفر ج سکون کاف وفتح فا ایله یعنی شکیبا
عربیده صبور معناسنه‌در کذا فی فرهنك جهانکیری ل ژکور ج ضم کاف عجمیله بخیل

وخسیس معناسنه کذا فی المجمع لامعی جرجانی بیت زمانه مدح ترا جاودان همی
دارد * از آنکه سخت عزیزست اوست سخت ژکور ع ژنکار ع سکون نون وفتح کاف
فارسیله ایکی معنایه در اول بمعنی جنکار که معروف بویادر ثانی پاس وکوف که دمورده
وغیریده اولور میرخسرو بیت کرخاك وجودم زپس مرك ببیزند * ژنکار کرفته همه پیکان
تو یابند ع ژنبر ع سکون نون وکسر باء موحده ایله زنبل. دیکلری نسنه درکه آنکله طپراق
وکرپیچ چکرلر ع ژواغار ع فتح واو وغین معجمه ایله آتش پرست طائفه سندن بر مشهور
کشیش آدیدر شمس فخری بیت زین اهتمام اودر اسلام * عجب نبود زایمان ژواغار *
ع ژواکار وژواکر ع کلاهما بکاف الفارسی مثل ژواغار مرقوم ع مع الزاء * ژابیز ع
کسر باء موحده وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول سرشك آتشین یعنی اول حرارتلی
کوز یاشی که کوزدن اسی چیقار ثانی بردار واسمیدر که بوی مادران دخی دیرلر عربیده برنجاسف
دیرلر ترکیده قوان چیچکی دینلور دیو مرویدر ع ژاژ ع درت معنایه کلور اول معیار
جمالیه بردکنلو اوتدر دوه دکنی دیرلر شمس فخری بیت حسود شتردل که عیبش کنند *
سزد آنکه نشکیبد اشتر ز ژاژ * بعض فرهنکلرده فائده سز براوتدر حیواناته فائده سی اولماز
استاد عسجدی بیت ژاژ داری تو وهستند بسی ژاژخوران * وین عجب نیست که بازند
سوی ژاژمزان * بعض فرهنکلرده براوتدر عربیده غلیص دیرلر وبعضیلر دیدیلر بردکنلو
اوتدر ترهٔ دوع ایدرلر اکا کنکرد نخی دیرلر ثانی فائده سز وبیهوده وما لایعنی سوز معناسنه
استاد فرخی بیت کسی که ژاژ درآید بدر کهی نشود * که چرب کویان اینجا شوند کنك زبان *
تحفة الاحبابده مذکوردر که ژاژ براوتدر غایت دکنلو اولور دوه هر نه قدر چینسه بی مزه لکندن
بوده مزا استعاره طریقیله بیهوده سوزه دیرلر ومیرزا ابراهیمده اول علفه دیرلرکه تخمی اولماز
ثالث برنوع قوری اغاجدرکه آنکله آتش یاقرلر فروزینه ودرمنه دخی دیرلر ترکیده اولمقوله
آتش یقان قوری اغاجه مزور دیرلر خلاق المعانی بیت زخوشه چینی کشت بناز هست
عدوت * حمیده پشت وشکم خوار وژاژهای چوداس * اما کتاب السامی فی الاسامیده
ژاژ حشیش یأکله البعیر مسطوردر ورابع خرمن چاچنه دیرلرهله بومعناده جیم ایله وزاء
فارسیله میانه ده قرب مخرج اولمغله مناسبت بولندی استادلیبی بیت پای اوافراشته
اینجا چنان * توزکون برژاژها افراشتی * بولغت بومعنایه راء مهمله ده دخی روایت اولنمشدر
ع ژکارش ع لج وعناد معناسنه شمس فخری بیت فلك برآستانش سرنهادی * اکر نبود
ستمکار ژکارش ع ژکوز ع ضم کاف وواو معروفله ایکی معنایه کلور اول بخیل وخسیس که
مع الراء المهمله ده دخی مذکوردر استاد رودکی بیت چرخ نه پرورده و پیدا نکرد *
چون تو یکی سفله ودون وژکوز ع مع السین * ژکس ع فتح کافله بر کلمه درکه معاذالله
دیاجك یرده استعمال ایدرلر بنه اول معنایه موضوعدر شمس فخری بیت بی مهر تو نباشد
خورشید حاش لله * از حکم تو نتابد سر ژکس کفت ع مع الغین * ژغژغ ع سکون غین
وفتح زاء فارسیله ایکی معنایه کلور اول صدای دندانکه حالت غضبده واقع اولور علامت حدت
طبعدر اکثر سباعده صفت ایدرلر مثنویده حضرت موسی علی نبینا وعلیه السلام النده کی

النده کی عصاسی اژدها اولدیغی محلده حضرت مولانا قدس سره حکایه ایدر بیت ژغژغ
دندان او دل میشکست * جان شیرین سیه می شد زدست * ثانی جوز وقابقلو بادام
وفندق وفستق چوال ایچنده ایکن چیقان صدا اسنه دیرلر حضرت مولانا * مثنوی * کرده
خودکی دهد آن پرحیل * چو ژبو سیده است کفتار دغل * ژغژغ آن عقل مغزت رابرد * صد
هزاران عقل رایك میشمرد ع مع الفاء * ژرف ع سکون راء مهمله ایله سکز معنایه کلور
اول خصوصا دریك درعربیده کی عمیق معناسنه حضرت مولانا بیت صد هزاران ماهی
ازدریای ژرف * دردهان هر یکی رادر شکرف * شمس فخری * قطعه * بهنکام فکر
سخن بارها * اکرچه بدیدم بسی بحر ژرف * جز از مدحت شهنشاهی برون * نیاورده ام لفظ
ومعنی بحرف * ثانی بسیار کثیر معناسنه * مثنوی * هم شب وهم ابر وهم باران ژرف *
این سه تاریکی غلط آرد شکرف * زانکه درویشان ورای کنج ومال * روزئ دارند ژرف از
ذوالجلال * ثالث بزرك کبیر معناسنه شیخ سعدی بیت اکر پیل ژرفست وکرکرك شیر
فراری کند چون شکم کشت سیر * رابع هر نسنه نك کنهیله باجی که ژرف یاب دیرلر مولانا
جامی بیت جدا کرد پس یوسف ژرف یاب * زپیش زلیخا بشب جامه خواب * خامس
معنای دقیق قصد اولنان محللرك قصدین فهم ایدنه وقصد ایدنه ژرف بین دیرلر ابوشکور
بیت چه بینه بدین اندرون ژرف بین * چه کوئی توای فیلسوف اندرین * سادس انجام کارکه
عاقبت الامر معناسنه حکیم فردوسی بیت بدل کفت پیران که ژرفست کار * ز توران شدن
پیش آن شهریار * سابع نقول لغت مترادفه که دور ودراز اوله منشوری سمرقندی بیت
نکاوری که بیك شربت آب ماند راست * بدستش اندر دریای ژرف پهناور * ثامن غور
چیزی یعنی برنسنه نك عمق وماهیتنه تعمق ایله نظر ایلمك معناسنه حکیم فردوسی بیت سپه را
بیارا بسالار خویش * بژرفی نکهدار پیکار خویش * اکثر معناه نقل من فرهنك
جهانکیری ع مع الکاف * ژاژومك ع ضم زای فارسی وواو مجهول وفتح میمله لوبیا
معناسنه درعربیده لبا دیرلر کذا فی مجمع الفرس ع ژراغنك ع فتح راء مهمله وغین معجمه
وسکون نونله جای دریکناك یعنی قومسال یر ژراغن دخی دیرلر استاد عسجدی بیت زمین
ژراغنك وراه درازش * همه سنکلاخ وهمه شوره یکسر ع ژفك ع سکون فا ایله چرك
چشم یعنی کوزده اولان چپاق فارسیده اغمدریاش اولسون قوری اولسون اما عربیده خصوص ع
واردریاش اولان چرکه رمص وقوری اولانه غمص دیرلر ع ژك ع خشم وغضبدن کومردنمك
دندیدن دخی دیرلر حالا شیراز وخراسانده لندیدن وبعض یرلرده تندیدن دیرلر شمس فخری
بیت حسود از بد چرخ میز کید فلك * بکینه کفتش خون میخور وچنین می ژك *
ع ژکاك ع فتح کافله مرغ مردارخوار یعنی برقوشدر اکثر واغلب لاشه یه قونوب یر
ع ژنك ع سکون نونله اوچ معنایه کلور اول پاس وکوف که پولاد ودمور وآینه وبونلره
مثال نسنه لرده اولور ثانی بشعلهٔ آفتاب معناسنه در شمس فخری بیت بخسروانی
بریاد خسروایران * کشاده درج زبان وکشیده جام چو ژنك * مجازا آفتاب که روی دلبره
نسبتله در ثالث کوزده اولان خشك وترچرکه دیرلر طیان مرغزی بیت چشم مژکان

زژك كند يده * عنكبوتى بكوه غلطيده * كوه كاف عجميله در ك ژورك ع سكون واو
وفتح راء مهمله ايله سرخ رنك برقوشجغزدر سرچه قدر جه اولور كذا فى فرهنك جهانكيرى
ك مع اللام * ژال ع بمعنى ژاله تركيده چه ديرلر كسر جيم فارسيله ك ژغال ع فتح غين معجمه
ايله طارى اتمكى كه ژغاله دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ك مع النون * ژاژيدن ع كسر زاء
فارسى وسكون ياى تحتانيله ايكى معنايه در اول ذوه وقيون وصغر وامثالى علفن معده سندن
چقاروب چينمك ثانى ايت وچقال وامثالى اورمك كه سكلايدن دخى ديلور ك ژاويدن ع
زاء ثانى يرينه واو ايله ده ژاژيدن ايله مترادف المعنى در مير نظمى بيت ز اول شب تا سحر در كوى
يار * همچو سك ژاويد وكشته بيقرار ك ژدن ع باب ممدوده ده ذكر اولنان آژدن لفظندن
اختصار اولنمشدر ايكنه ايله يرتق كوزه مك معناسنه حكيم فردوسى بيت بنزديك آن كرك
بايد شدن * همه چرم اورا به پيكان ژدن ك ژراغن ع فتح راو غين ايله زمين ريكناك
معناسنه بهرامى بيت زمين ژراغن بسختى چوسنك * نه آرامكاه ونه آب وكيا *
ك ژرفين ع سكون راء مهمله وكسر فا ايله قپو آرد نه استحكام ايچون قونلان اغاج كه تركيده
سورمه ديرلر معيار جماليده كليد چوبين معناسنه در زاء معجمه ايله زرفين وراء مهمله نك
تقديميله رزفين دخى ديرلر ك ژكان ع فتح كافله غضب وتهوردن صومردنمق كه دندنه
دخى ديرلر وژكيدن لفظندن اسم فاعل اولمق انسبدر صومردنجى معناسنه حكيم فردوسى
* مثنوى * همى رفت رنجيده زو پهلوان * بره بزركان وخروشان توان * بيامد ژكان از بر
شاه او * همه تيره ديد اختر وكاه او ك ژكيدن ع كسر كافله كند وكفد ويه صو يانمك بر حالتدر
غضب وتهوردن عارض اولور ك ژنكدان ع سكون نون وكافله اجمال حسينيده بمعنى زنكاه كه
زنك وزنكوله دخى ديرلر ك ژن ع زبان پهلويده زشت معناسنه در ك مع الواو * ژاو ع
بوزكاو زر خالص العيار كه زرناب دخى ديرلر شاعر بيت كند در عرصه كاه نيكوان داو * هر آنكس
اصل خود را بود چون ژاو ك ژغاو ع فتح غين معجمه ايله قحبه خانه يه ديرلر ولايت رومده
بادالوق ديرلر ك ژمو ع ضم ميم ايله لونغ طاشى كه برمدور وهموار يونلمش طاشدر ايكى
باشنده برمقدار دلوكى واردر اغاج چكروب طام اوزرينه طپراق دوشندكدن صكره آنكله
باصدروب هموار ايدرلر ك مع الهاء * ژاژه ع ژاژ مرقوم كبى برد كندرخشين وبى مزه دوه
هر نقدر كه چينر نرم ايدوب يودممز شاعر در هجو بخيلى بيت كه كشته خوان او از خار كاژه *
صحن طاس شكنجه نان ژاژه ك ژاله ع درت معنايه كلور اول شول قطره در كه هوادن
ياغركن كوزمز اما اوراق اشجار وچمن اوزرنده كورينور كبى كيجه يه مخصوص دكلدر شكم بو بيتلردن
مفهوم مدر * قطعه * خوى كرده ميخواهد ور عارض چمن * از شرم روى او عرق ژاله ميرود *
باد بهار ميرود از بوستان شاه * وز ژاله آب در قدح لاله ميرود * هوادن حاصل اولوب آخر
نسنه اردن اولمز شمس فخرى بيت ابر اكر فيض دست او يابد * در هوا چون كهر شود ژاله
ثانى بمعنى تكرك يعنى طلو حكيم انورى بيت ژاله خورشيد شعله بارد اكر * در چهد برق
خاطرم بغمام * ثالث بمعنى شبنم كه شدت سرما هواى صافى غليظ ايتمكله بخار يردن صعود
ايتدكده اشجار ونباتات اوزرينه دوشور در شيخ سعدى بيت ژاله بر لاله فرود آمده هنكام سحر *

سحر * راست چون عارض كلبوى عرق كرده باز * رابع بوش واقورلمش طلوم كه صو چكمك
ايچون يكرمى اوتوزين ودخى زياده سن برى برى يانينه بغليوب اوزرينه ديرك وتخته استوار
ايدوب صودن اثواب ودخائر چكورورلر تركيده فتح كاف ولامله كلك ديرلر شمس فخرى بيت
با غلامان اوشنا وكند * پيكر آسمان شود ژاله * وآما آدم صودن چكمك ايچون ايكى
طولومى اقوروب اغزلرين باغليوب قولتوغى التنه طوتار چغتاى لسانينده قيراو ديرلر مير
عليشير بيت حلقه كافوركون اول خلعت خضرا اوزه * سبزه چمنغه كويا توشدى رحمتدين
قيراو ك ژغاره ورژغاله ع كلاهما بفتح الغين اوّل بفتح الراء ثانى باللام اوج معنايه كلور
اول نان ارزن يعنى طارى اتمكى معناسنه شمس فخرى بيت بود همچون كاچه دشمنش را *
اكر كردون دهد اورا ز غاره * ابو شكور بيت رفيقان من بامى وناز ونعمت *
منم آرزومندى يكتار ژغاله * ثانى قزلجه كه عورات يوزلرينه سوردرلر رنكرو ويرمك ايچون
غازه وكلكونه وفكر دخى ديرلر ثالث ناف كاو معناسنه خصوصا وسائر حيوانات نافنه ديرلر
عموما ك ژفيده ع كسر فا وسكون ياى تحتانيله اصلانمش وياش اولمش نسنه يه ديرلر
مولانا روحى شارستانى بيت از آن دم كه ديده رخت رانديده * شده چملكى زار وبيم ژفيده *
ك ژكاره ع فتح كاف وراء مهمله ايله لجوج معاند معناسنه هرسو زده وهراشده لج وعناد
ايده خسروى بيت تا روز بديد آيد آسايش ايام * زين علت ومكروه وستمكار وژكاره *
ك ژكاسه ورژكاشه ع كلاهما بمعنى خار پشت وتشى دخى ديرلر اوزون اوقلى كرپى در
ك ژكيده ع كسر كاف وسكون ياى تحتانيله غضبله كند وكند ويه سويلنن كمسنه يه ديرلر حكيم
فردوسى * مثنوى * كنون روز بادافره ايزديست * مكافات بدرا ز ايزد بديست * بكفت
اين وتيغ از ميان بركشيد * ز خون سياوش فراوان ژكيد * بشمشير هندى بزد كردنش *
بخاك اندر افكند نازك تنش ك ژم آورده ع بمعنى مامى يعنى اوك بيوك خاتونى كه جمله اوده اولان
خاتونلر آنك تعظيم واكرامنه قيام كوسترلر ك ژنده ع سكون نونله درت معنايه كلور اول
بمعنى كهنه يعنى اسكيمش اولان جامه وغيرى ملبوسات ومفروشات قبيلندن شمس فخرى
بيت شها صاحب قرانى اطلس چرخ * بدريا نسبت سيرم جو ژنده * ثانى بمعنى دريده
يعنى يرتلمش ملبوسات ومفروشات قسمندن منجيك بيت چو كل كرچه او ژنده پيراهن
است * ولى بوى اوازد كر كلشن است * ثالث بمعنى پاره شده يعنى پاره لنمش هرنه اولورسه
استاد عسجدى بيت اكر مى نهد پاى بر سر خزا زا * بكون فراخ وبكنده ورژنده * رابع
عالى اثواب حكيم سنائى بيت ديده وقتى كه يك پراكنده * زنده در بر جامه ژنده *
بوندنر كه خرقه درويشانده عامقرر اولمغله خرقه يه دخى ديرلر شيخ سعدى بيت
نه سلطان خريدار هر بنده است * نه در زير هر ژنده زنده است * مجمع الفرس ده بزرك وعظيم
معناسنه مرويدر كه ژنده پيل ديرلر بو معنى زاء معجمه ايله اولان زنده ذيلنده ذكر اولندى اما زاء
فارسيله ده ديلور ايمش حكيم فردوسى بيت بدل جبرئيل وبتن ژنده پيل * بكف ابر
نيسان بدل رود نيل * چغتايده بمعنايه يورون ديرلر مير عليشير بيت جسيمدا توكانلارى عيب
ايلمه زاهد كيم * صبرا يليكا ينكان خرقه دا يورونلار دور ك ژنكله ع سكون نون وفتح كافله

چارپا بهایم حیوانات طرناغنه دیرلر صغر وقیون وکچی وامثالی ع ژنکه ع سکون نون وفتح
کاف ایله غله یه اصابت ایدن آفته دیرلر مثلا هنوز باش بغلادوغی کبی بر آفت ر سنبله یی دانه دن
خالی ایدر ع ژنه ع بوزن کنه بعض بوجکلرده بویتوز کبی اولور آکا دیرلر اما مجمع الفرس ده
کزنده جانوران نیشنه دیرلر ع ژوله ع سکون واو وفتح لام ایله طویغار دیدکاری قوشدر
ع مع الیاء * ژاژخای ع بیهوده وعبث سوز سویلیجیه دیرلر ژاژ فائده سز بر دیکنلو اوتدر
خای خاییدندن اسم فاعل اولور چینه یجی معناسنه مزبور اوت ایسه اصلا حیواناته علف اولماز
هر نه قدر چینه سه بیهوده مز اول اجلدن بیهوده سوزه تشبیه ایلمشلر وفحشیات سویلیه نه ده
دیرلر حضرت مولانا قدس سره الاعلی بیت بردلبر ماهیچ کسی رامفزا ییند * ما ننده اونیست
کسی ژاژ مخاییند ع ژفک بینی ع سکون فا وکاف موقوفله ده کسریله ده اولور ژفک کوزده اولان
چرکدر خصوصا سائر اعضاده اولانه ده دیرلر عموما بونده بروندن اقان چرکدر میرنظمی بیت
کدر ژفک هر دو بینی چون خلا بود * خلای کشتی کر کو بند روا بود ع ژنکاری ع جنکاری
دیدکاری زنکدر بعض نازک جامه ده و کاغدده طوطکی دیرلر ع ژی ع بوزن کی صو جمع اولان
محل که آژ بر وآبکیر دخی دیرلر استاد رودکی بیت ای آنکه من از عشق تواند رجکر خویش *
آتشکده دارم صد و بر هر مژه ژی * سیف اسفرنکی بیت از شبنم هوای درش قطره
ایست چرخ * و ز قطرهٔ سحاب کفش شبنمیست ژی * بو معنایی مؤید شمس فخری
* قطعه * شاه ایام شیخ ابواسحق * ای کلاه تو رشک افسرکی * اشک از چشم دشمنت
دائم * میفزاید چنانکه آب از ژی ع باب الزاء الفارسیة المکسورة مع الزاء * ژیز ع
باب الزاء الفارسیة المکسورة
سکون یای تحتانیله مردک جمیع معانیسیله مترادفدر یعنی هر نه قدر معنایه استعمال
اولنور سه اول معناره دیرلر کذا فی فرهنک جهانکیری ع مع السین * ژکس ع کسرتینیله
معاذالله دیمک محلنده ژکس دیرلر محل تباعد وتنافرده استعمال اولنور برادر کذا فی فرهنک
جهانکیری ع مع الکاف الفارسی * ژیک ع بوزن ریک فرهنک جهانکیریده قطرهٔ باران
ومجمع الفرس ده دوست وهم صحبت معناسنه منقولدر بعض فرهنکلرده نونله واقع اولمشدر
ع مع النون * ژکان ع فتح کاف عجمی ایله ناچار دیمک معناسنه در میرنظمی بیت فغان
بودی چو کار من ز عشقش * که حال دل ژکان بودی ز عشقش ع ژیان ع سباع ووحشی
صفتیدر مثلا شیر ژیان دیرلر شیخ سعدی بیت مورچه کا نراچو بود اتفاق * شیر ژیانرا
بدر آرند پوست * و ببر ژیانه دیرلر حکیم اسدی بیت درین بیشه زین مکذار کام * که ببر
ژیان دارد اندر کنام * و پیل ژیانه دیرلر حکیم فردوسی بیت ز پای اندران که نکون کشت
طوس * تو کفتی که پیل ژیان یافت کوس * و ذی مخلب اولان طیوره دخی صفت استعمال
ایدرلر عقاب ژیان دیرلر استاد عنصری بیت همی تا نسوزد باب اندر آذر * نکیرد عقاب
ژیان را کبوتر * وکاهی یرتجی اولمیان حیواناته دخی صفت ایدرلر مثلا کور ژیان دیرلر شیخ
نظامی بیت نبد شیر درنده را خوابکاه * نه کور ژیان یافت بر دشت راه * وله بیت مرا کر
بخواهی ز شاه جهان * چو عزم ژیان با توایم دمان * ابومنصور حکیم اسدی طوسی ژیان
لغتنی خشم آلود ایله تفسیر ایلمش واستاد فرخینک بو بیتن استشهاد یازمش بیت برزم ریز دو چه

وچه چیر خون عدو * بصید کیرد چه چیر شیر ژیان ع ژینان ع سکون یای تحتانی وفتح
نونله نانخواه وزاء معجمه ایله ده منقولدر کذا فی المجمع ع مع الهاء * ژیوه ع بوزن وبمعنی زیوهٔ
مرقوم که عربیده کون دیرلر ع زیوه ع معروف جیوه وسیماب دخی دیرلر وعربیده زیبق دیرلر
ع مع الیاء * ژی ع البسهٔ فاخره وجامهای ذی قیمت میرنظمی بیت بکیرم چونکه جامه
زیب وژی بود * چه سود آنرا چو اندامش کژی بود ع باب الزاء الفارسیة المضمومة مع التاء ع
باب الزاء الفارسیة المضمومة
ژفت ع سکون فا ایله بخیل وممسک معناسنه زاء معجمه ایله ده روایت اولنمشدی شاعر
بیت با اوچکونه کشت زبان ژفت با جواد * با اوچکونه رفت فلک نرم با درشت ع مع الراء ع
ژکور ع ضم کاف فارسیله بخیل معناسنه که اولی فتحه وآخری زاء معجمه ایله ده روایت اولنمشدر
ع ژوار ع فتح واو ایله محبوس وحبس خانه خدمتکارلری زاء معجمه ایله ده مرویدر ع مع
الشین * ژخش ع سکون خاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول قوس قزح که ترکیده الکم
صوغمادیرلر شمس فخری بیت ز بستان طبعش نشانیست خلد * ز ایوان قدرش به پستیست
ژخش * ثانی ایادیم معناسنه در ع مع الکاف * ژک ع کند وکندو یه سویلنمک وتم وردن
صومردنمق معناسنه وژکیدن لفظندن صیغهٔ امر اولور شاعر بیت میکوش مکن باهمه
کس بیهده سک * ای کرک طبیعت بهمه هیچ مژک ع ژکاک ع فتح کاف ایله کومر معناسنه که
ژغال وژکال دخی دیرلر ع مع اللام * ژغال ع فتح غین ایله کومرکه عربیده فحم دیرلر
منوهندی بیت ز چشم زلف اوروفت وبداغش مردمک سوزد * کند دست نکه افسوس
ان دو در ژغالی را ع ژغل ع فتح غین معجمه ایله آتش قوری که اخکر دخی دیرلر میرنظمی بیت
زعشق یار نتواند فراغم * ژغل بود جکر از سوز داغم ع ژکال ع فتح کاف فارسیله ده کومردر
ژغال معناسنه ع ژول ع سکون واو ایله پریشان خاطر والمناک وغمناک اولمغه دیرلر
مصدری ژولیدن در جولیدن دخی دیرلر کذا فی فرهنک جهانکیری بعض نسخه ده طویغار
قوشی دیدکاری مسطوردر ع مع النون * ژبون ع ضم باء موحده وواو معروفله اصی که عربیده
ربح دیرلر شرعا ممنوع اولان ربا معناسنه در شاعر بیت خدا وهم رسولش بود بیزار * از
آنکس که همی باشد ژبون خوار ع ژکیدن ع مفتوحه ده ذکری مرور ایدن ژکیدن در خشم
آلود وغضبناک وکومردنمک معناسنه ده کلور کسائی بیت ای طبع ساز کارچه کردم تراچه بود *
با من همی نسازی ودائم همی ژکی ع ژوشیدن ع واو معروف وکسر شین معجمه وسکون یای
تحتانیله ایکی معنایه در اول صو ویاخود شراب ظرفندن صیزوب چیقمغه دیرلر استاد
عسجدی * رباعی * تامشک سیاه من سمن پوشیده است * خون جکرم بدیده بر جوشیده
است * شیری که بکودکی لبم نوشیده است * اکنون ز بنا کوشم بر ژوشیده است * ثانی بکار
وچشمه دن صو صیزوب چقمق معناسنه در ع ژولیدن ع واو معروف وکسر لام وسکون یای
تحتانیله صاج وصقال قارش مورش اولمق معناسنه در خصوصا ژولیده مو دیرلر وسائر قیل که
حیواناتده اولور وابریشم امثالی نسنه لر قارشمق معناسنه در عموما ع ژون ع بوزن خون بت که
کفره آکا عبادت ایدرلر عربیده صنم دیدکاری کذا فی المجمع ع ژوهیدن ع واو معروف
وکسر ها ایله سقف خانه دن طمله اینمک وآنک امثالی طملینه دیرلر ع مع الهاء * ژولیده ع

باب السين المفتوح

واو معروف وکسر ها ایله قارش مورش معناسنه درکه ژولیده موی دیرلر ع ژوهیده ع
واو معروف وکسر ها ایله صوارلمش مزروعات وبستان وامثالی نسنه لرده دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری ع باب السين المهمله المفتوحة مع الالف * سا ع بوزن جادرت معنایه کلور اول
ادات تشبیه درکبی معناسنه سیف اسفرنکی بیت هست شترکربه هادرسخن من ولیك *
کربه اوشیرکیراشترا وپیل سا * بومعنی ده اصلی آسادرتته که بو بیتده واقعدر حکیم خاقانی
بیت صبحدم چون کله بندد آه دود آسای من * چون شفق درخون نشیند چشم شب پیمای
من * ثانی باج وخراج که پادشاه بزرك زیردستنده اولان حکامدن آلور حکیم ناصر خسرو بیت
پادشا کشت آرزو بر توزنی باکی تو * جان ودل بایدت داد پادشا را با زوسا * بومعنایی
مؤید شمس فخری بیت ملازداور اسلام شیخ بواسحق * که شاه هند فرستد سوی جنابش
سا * بومعناده اصلی ساودرکه واوی حذف اولنمشدر ثالث برنوع لطیف قماشدر حکیم نزاری
قهستانی بیت تشریفهای فاخره ده روان زهرسو * نخ ونسیج وکنجاکو کوز وسای ساده *
بومعناده اصلی ساودر رابع سا ییدن لفظندن صیغه امر ووصف ترکیبی اولور بومعنیده کاهی
الفله آسا استعمال اولنور استاد بیت شفیق کشت زمانه مراغلام صفت * رفیق کشت
سعادت مرا مرید آسا ع سارا ع فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول خالص وصاف
اولان نسنه یه دیرلر عموما مولانا جامی بیت چه حاصل زانکه دانی کیمیارا * مس خود را
نکردی زرسارا * وعنبره عنبرسارا دیرلر خصوصا خواجه سلمان بیت ز طوطی رنك شاخ آید
نوای نغمه سازی * زکافوری سمن خیزد نسیم عنبرسارا * صفت استعمال اولندوغی ظاهردر
عنبرسارا دیدکاری کبی مشك سارا دخی دیرلر حکیم اسدی بیت رخاك تبه جان کویا کنی *
زخون سیه مشك سارا کنی * ثانی بحر عمان ساحللرنده بر محلك نامیدر آنده غایت بی نظیر عنبر
بولنور دیرلر ع ساستا ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله اهرمن توابعندن دیو آدیدر
قرالاوی بیت دربدی وکدی تونی منحوس * ساستاسا وساسیا آسا ع ساسیا ع کسر سین
وفتح بای تحتانیه ایله بودخی ساستا کبی دیو آدیدر اهرمن توابعندن ع ساموتا ع ضم میم وواو مجهول
وفتح نونله وزنده اوچ قیراطه دیرلرکه بر بچوق غرمادر میر نظمی * قطعه * ندیدم چند
سالت ازکف خود * نه سیم وزر مس وار زیز وآهن * که ساموتا کنند مصروف بخود را * بجا دانکه
کس بخشیش کند ظن ع ساوا ع ساویدن لفظندن مشتق اسمدر یعنی اکه اغزندن چیقن
براده هرنه دن اولورسه دخی آلتون وکمش اشلنورکن آلت صیاغه دن دوکیلان خرده یه دیرلر
ع سبا ع مملکت یمنده برشهر عظیم آدیدرکه بالقیسك تختکاهی ایدی حضرت سلیمان علی
نبینا وعلیه السلام بالقیس تختی اوزرنده اوتوررکن دیوله قالدیردوب برآنده کندو حضورینه
کتوردیمشیدی خواجه سلمان بیت میر برصدر تو جمشید است بر عرش سبا * شاه
بر تخت تو خورشید است براوج فلك * ودخی دیار عجمده بر موضع اسمی اولدوغی مشهوردر
ع سبزپا ع نامبارك قدم معناسنه یعنی شأمت ونحوست ایله مشهور اولانه دیرلر ضدی
سپیدپادر میر خسرو بیت نه در دست طبیب راز خاییست * که کاهی سرخ روکه سبز
پاییست ع سبزما ع سکون زاء معجمه وفتح میمله فرهنك جهانکیریده برنوع اوزم آدیدر

آدیدر سبز مالی ده دیرلر ع سپوسا ع ضم باء فارسی وواو معروف وفتح سینله ع وسپوس وا ع ضم
باء فارسی وسکون واو وسین وفتح واو ثانیه ایله هریسه وبغدای آشی هرنه اولورسه میر نظمی بیت
نباشد نعمت الوان که باشد * سپوساتان جوبی منت آید ع سپیدپا ع مبارك قدم وخجسته
پی دیمکدر سبزپای مرقومك ضدیدر ع ستا ع فتح تاء مثناة ایله اوچ قیللو طنبور وسازده
هرنه که اوچ قیللو اوله ایکی قیللویه دوتا درت قیللویه چارتا دیدکاری کبی در خواجه سلمان
بیت چرخ دوتاست بس کهن نیست نوای اندرو * کو صنمی که بهرما تای ستای تو زند *
ع سداهرا ع فتح دال وراو سکون ها ایله تحفة الاحبابده بر قوش آدیدر که لوها وردخی دیرلر
ع سرا ع خانه معناسنه درکه سرای دخی دیرلر تفصیلی سرای ذیلنده ذکر اولنور ان شاء الله تعالی
ع سراپا ع باشدن باشه دیمکدر ایراده جمله وصفیه مراد اولنور ابو المعانی بیت زنار غم
نهادم داغ بر تن * سراپا دیده شد بهر نظاره ع سر بها ع سکون را وفتح باوها ایله بمعنی خون بها یعنی
دیت قتیل حکیم خاقانی بیت تن شمع را روشنی سر بها بس * که از طشت زر سر بهایی نیابی *
ع سرجا ع سکون را وفتح جیمله صدر معناسنه روایت اولنمشدر یعنی مجلسك جانب اعلاسی
ع سرغوغا ع سکون راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول فتنه وآشوبه باعث اولانه که
سرفتنه دخی دیرلر حضرت مولانا بیت ز رشك دوست خون دوست ریزد * بدین
حدشنك وسرغوغا چرایی * وله قدس سره العزیز بیت خون دل می بین وباکس دم مزن *
وزنکار شنك وسرغوغا مپرس * ثانی طلیعه لشکرکه ترکیده چارقه جی دیرلر شهاب الدين
مؤید سمرقندی بیت ره عدل وسیاست راحسامش بدرقه کشته * سپاه فتح ونصرت
را سنانش کشته سرغوغا ع سرکردا ع سکون راء بین وفتح کاف عجمیله بر مرض در انسانك
باشنده واقع اولور سرکنجش دخی دیرلر عربیده اطباد وار دیرلر کذا فی المجمع ع سرما ع قیش
فصلی که مقابلی کرمادر عربیده شتا دیرلر استاد بیت زمین پرنکار وهوا مشکبار * نه کرما
نه سرما همیشه بهار ع سروا ع سکون را وفتح واو ایله سخن دروغ وحکایات بی اصل
حکیم خاقانی بیت چند دهی وعده دروغ همی * چند فروشی بمن این سروا * فرهنك
جهانکیریده اصللی واکر اصلسز مطلق حکایت واول مثللو سوزدر شمس فخری بیت
علو پایه قدرش از آن بلند ترست * که فکر هم چو منی اندر آن کند سروا ع سزا ع
فتح زاء معجمه ایله اوچ معنایه کلور اول لایق معناسنه شاه ناصر خسرو بیت کر تو کویی
چون نهان کرد ایزد از ما راز خویش * من چه کویم کویم از حکم خدا ایدون سزید * ثانی
موافق معناسنه شیخ سعدی بیت ناسزایی را چو بینی بختیار * عاقلان تسلیم کردند
اختیار * ثالث مکافات نیك واکرید شیخ عطار بیت آنکه فرمان کرد قهرش بادرا *
ناسزایی داد قوم عادرا * شیخ عطارك بو بیتی معنای اولده دخی انسبدر ع سقمونیا ع بر
دارودر غایت مسهل اخراج فضلات اخلاط ایتمکده نفعی عظیمدر اعلاسی انطاکیه طاغلرنده
اولمغله طب کتابلری مفرداتنده سقمونیای انطاکی دیرلر ومحموده دخی دیرلر ع سکا ع فتح
کاف فارسیله تیردان یعنی ترکشك اوق قوینلان طرفی میر نظمی بیت سکایش پر تیر زهر
پیکان * همه سوی عدو را کشته پران ع سلا ع بوزن علا بمعنی نواکری یعنی آهنك نغمه
ع

وآوازه ایتمك کذافی الادات ل سمنسا ع فتح میم وسین وسکون نونله لفظ مرکبدر سمن
ایله سادن که ادات تشبیه‌در آق کل کبی دیمك اولور مراد محبوب ودلبر تعریف وتوصیفیدر
تنکم دیمشلردر . بیت سمنسا سروبالا کلعزاری * جهان حسن ازو بوده بهاری ل سمنوا ع
فتح میم وواو وسکون نونله ارشته چورباسی بعض نسخه‌ده هریسه آشی مرویدر ل سمیرا ع
کسر میم وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله بجاملرك بجامت آلتی اولان شاخه دیرلر معروف
بوینوزدرکه آنکله بجامت ایدرلر ضم سین ایله معنای آخره کاور کذافی المجمع ل سنا ع
فتح نونله اوج معنایه کلور اول بمعنی روشنی ضیا معناسنه ثانی براوتدر لطیف ولیندر
صفرا اخراجنه وبلغمه نفعی عظیمدر مکهٔ معظمه‌دن کلور اطبا کتابلرنده سناء مکی دیرلر ثالث
شرفنامه‌ده برچوبدر مسواك ایدرلر عربیله مشترکدر ل سنك آسا ع دکرمن طاشی
معنای ترکیبی درلغت جهتیله امامعنای مصطلحی ایکی وجهله‌در اول وقار وتمکین ومتانتدن
کنایه ایدرلر دکرمان یرندن آخر یره حرکت ایتمیوب آغر اولدوغی مناسبتله ثانی متحرك
وبی آرام اولدیغندن کنایه ایدرلر اضداد قبیلندن اولور دکرمان طاشنده کلا الحالتین موجوددر
برنده متانت وپایداری وبرنده خفت وبی قراری مقرر اولمغله‌در شاعر * قطعه * مکر درشهر
بوده دو برادر * که هر دوغم چو سنك آسیا بود * ازآن یك مرد نیادر تك وپو * دکر ثابت توکل
آشنا بود ل سنك توتیا ع اثمد دیدکاری طاشدر سحق ایدوب بعض اجزا ایله توتیا ایدرلر
رمده نفعی ظاهردر ل سنك خارا ع ایکی معنایه‌در اول معنای لغویسی طاشك
برنوعیدر شویله که غایت پك کندن دمور آلت اکا کارایلمز اکا سنك خاره دیرلر خارا وخاره پك
طاشه دیرلر حواجه حافظ بیت سرکش مشوکه چون شمع ازغیرتت بسوزد * دلبرکه درکف
اوموم مست سنك خارا * ثانی معنای مصطلحی سخت دلی وخست وبخلدن کنایه‌در
ل سنوا ع فتح نون وواو ایله بمعنی کورستان یعنی مقابر مزارستان معناسنه ل سودا ع
اوج معنایه کلور اول عناصر اربعه‌نك عنصر سفلیسیدرکه اغدیه‌دن معده‌ده بعد النضج
حاصل اولان آب صاف جکره واصل اولدقده آنده تکرار نضج وانطباخدن غایت لطیفی دم
ونا پخته وخامی بلغم وکوپکی صفرا اوردی یعنی اثقلی سودا اولور محل قراری طحالدر یعنی طلقدر
ثانی بطریق الاستعاره شب تاریکه دیرلر ثالث فایده معناسنه در تجار طائفه‌سنه سوداکران
دیدکاری بو معنی جهتندندر مذکور اوج معنایی بربیتده جمع ایلمشدر میرنظمی بیت
تقاضا کرد سودا شام سودا * سفر کرد از آنجا بهر سودا ل سورا ع سکون واو وفتح راء
مهمله ایله برشهر اسمیدر کذافی فرهنك جهانکیری ل سه تا ع ایکی معنایه‌در اول اوج
قات ویاخود اوج دانه معناسنه‌در ثانی اوج قیللو طنبور ستای مرقوم کبی محمد عصار
بیت زلحن ینجکاه نوبتش بود * که ترسا راسه تا افتاده در رود ل مع الباء * سبز آب ع
اضافتله سبزی آب تقدیرنده صواوزرنده تار عنکبوت کبی اوربلان یشل نسنه‌که ترکیده یوصون
دیرلر کذافی فرهنك جهانکیری ل سراب ع فتح راء مهمله ایله اول نسنه‌درکه بادیه یعنی
اصسز یرلرده اولور شعاع شمسدن مسافهٔ بعیده‌دن صوکبی کورینور اکثر شوره زمین یرده
پرتو آفتابدن اول شکل واقع اولور مولانا ظهوری بیت جکر تشنکان اکند جان کباب *

کباب * بصحرای دیواز زلال سراب ل سراچهٔ آفتاب ع کونش آغلی یعنی کونشك ه ع
چوره‌سنده هالهٔ ماه کبی بیاض نسنه‌کورینور ل سرانديب ع سکون راونونله هندوستان
مملکتنده واقع برطاغ اسمیدر سراندیل دخی دیرلر روایت اولنورکه حضرت آدم صفی الله علی
نبینا وعلیه السلام جنتدن چقدقده اول طاغ اوزرینه هبوط ایلدی وقبر شریفی ده آنده‌در دیرلر
ل سرب ع کسر راء مهمله ایله چوریمش وافسرده اولمش نسنه‌یه دیرلر سراج الدین
قمری بیت این پوتهٔ که پرزر زعشق بود زآنك * خوش نیست در پلاس سرب مانده
کیمیا ل سرخواب ع سکون راء مهمله وفتح خا وواو معدوله ایله بمعنی اول خواب بسر خواب
رفته دیرلر هنوز اویومش دیمکدر میرنظمی . بیت بکفت این ناله وزاری بکرد بد * بسو
خواب رفته اوراخواب راد بد ل سرداب ع سکون را ودال ایله برنوع زیر زمیندرکه هواسی
کرم اولان شهرلرده مخصوص صایا پرلکین مدور قبه کبی وکیمن مسدس الاضلاع وکیمن مثمن ایدرلر
هوانك غایت کرمیتنده ایچنه کیروب اوتوررلر وصولرین صاوددرلر سردابه دخی دیرلر میرنظمی
بیت مکر روزی نشسته بد بسرداب * بشمعش جمع میکردند احباب ل سرشب ع سکون
را وفتح شین ایله برنوع غله‌دریاغی چقاروب چراغده یاقرلر اکا سرشف دخی دیرلر خردله مشابه
دانه‌دریاغی غایت آجی اولمغله تناول ایتمیوب روغن زیت کبی یاقرلر ل سرکب ع سکون را
وفتح کافله زمانلرنده عدیم النظیر ایکی مطرب ایدی برینه سرکب وبرینه سرکش دیرلر ایدی استاد
فرخی * قطعه * دائم از مطربان خویش بیزم * غزل شاعران خویش طلب * شاعرانت
چورودکی وشهید * مطربانت چو سرکش وسرکب ل سرکوب ع ضم کافله اوج معنایه کلور
اول قلعه‌لرك غایت یوکسك اولان یری که اطراف وجوانبه مشرف اوله محلنده چیقوب نظر
ایدرلر ثانی سرزنش ایدیجی معناسنه‌که ترکیده باشه قاقیجی دیرلر ثالث مؤید الفضلاده
جنك وخصومتده قوی ومتین اولان حریفه امااصطلاح شعراده بمعنی فائق وهرفنده اولو رسه
ماهر وهرصنعتده قادر اولان آدمه دیرلر بومعناده میرنظمی . بیت مکن سرکوب اوسرکوبه
کارست * ولی با او فلاك درکار وزارست ل سزاب ع فتح زاء معجمه ایله صوکردمه‌سی
دیدکاری اوتدر ل سقلاب ع ترکستانده برولایت آدیدر صقلاب دخی دیرلر شیخ سعدی
بیت اکر فارسی باشدش زاد بوم * بصنعاش مفرست سقلاب وروم ل سك آب ع سکون ع
کاف فارسیله‌در اما اصلی اضافتله سك آبدر صوکوپکی معناسنه مراد قوندز دیدکاری جانوردر
دریسنی قپلان پوستلرینه پرواز ایدرلر وبعض کفره قلپاغنه پرواز ایدرلر خایه‌سنه اطبا جند بادستر
وجند بید ستردخی دیرلر اخراج ریحه دخلی عظیمدر کثیر النفع بردوادر ل سکلاب ع لامله‌ده
سك آب مرقوم معناسنه‌درکه سکلابی وسکلاوی وسکلاو دخی دیرلر مختاری بیت چوبند
چوسکلاب باموی بخسبند * بینی بکل وخشت برآرند بهیکند ل سنب ع سکون
نونله بعض قیشی شدید وزیاده اولان یرلرده قیون وکچی وصغر شدت شتادن امین اولق ایچون
طاغ انکرنده مغاره کبی قازوب حیوانات طوراجق یر ایدرلر استاد لطیفی . بیت یارب ازمن
چه جرم خواست چه زنب * که مرا نیست خانهٔ جز سنب ل سنیب ع کسر نون وسکون
یای تحتانیله نیزه واوق دموری وسائر آنلره مشابه اولانه دیرلر ل سنك آسیاب ع دکرمان

طاشی که سنك آسیا دخی دیرلر ی مع التاء * ساخت ج سکون خاء معجمه ایله ایکی معنایه
کلور اول ساختن لفظندن فعل ماضیدر ثانی بند بارزین معناسنه حکیم خاقانی بیت
از جنیبت فرو کشاید ساخت * آینه اش برعذار بند دصبح ی سپت ج فتح باء فارسیله
معروف نسنه در آخری دال مهمله ایله سپد وتاء مثناة ایله ده استعمال اولنور ابو المعانی بیت
کل سرسپت حسن وآن جانانست * ولی چوماه همه حسن چهره کیران آنست ی سپست ج
کسر باء فارسی وسکون سین ثانیله فرهنك جهانکیریده براوتدر غایت یشل واملس اولور چارپا
حیوانات آنی غایت سوب رغبت ایدرلر حیواناتی سمز دروتوین دوزر الفله اسپست دخی دیرلر
عربیده فصفصه ورطبه دخی دیرلر ترکیده یونجه وترکستانده دیو نجقه دیرلر مجمع الفرسده
سپسته بمعنی شمغند یعنی بوی ناك ومؤید الفضلاده هزیر وفرهنك میرزاده کسر سین وباء
موحده ایله یونجه وفتح سین ایله پلید وبد معناسنه مسطوردر ی سبلت ج سکون باء موحده
وفتح لامله بیق که بروت دخی دیرلر عربیده شارب وشوارب دخی دیرلر ی سخت ج سکون خا
ایله درت معنایه استعمال اولنور اول بمعنی محکم که مقابلی نرمدر اصل معناسی ترکیده برك
ایله تعبیر ایتدکلریدر برك یوزلو دیمکده سخت رو دیرلر برکلکه قاتیلق لازم اولدیغندن قاتی
اولان نسنه یه ده سخت دیرلر مثلا قاتی کوشك دیمکده سخت سست دیرلر نتکم شیخ نظامی
بیت من عهد توسخت سست میدانم * بشکستن آن درست میدانم * خواجه حافظ بیت
بیا که قصر امل سخت سست بنیادست * بیار باده که بنیاد عمر بربادست * ثانی بمعنی سنجیده
بو ایکی معنایه حکیم انوری * قطعه * کره عهد آسمان سست است * کره کیسهء عناصر سخت
در ترازوی همتش هرکز * حاصل روزکار هیچ نسخت * یعنی نه سنجید معنای ثانیه شیخ نظامی
بیت سخن به که باساحت تاج وتخت * بکویند سخته نکویند سخت * ثالث بمعنی بخیل
وذلیل ولئیم شیخ اوحدی بیت بادهء سخته ده بسخت که باده * سست کند سخت راکاید
خانه * رابع بمعنی بسیار استاد منوجهری * نظم * سختم عجب آید که چکونه بردش
خواب * آنراکه بکاخ اندر یکقطره شرابست * وین نیز عجب ترکه خورد بادهء بی چنك * چون نغمهء
زیرش بمی ناب شتابست * اسبی که صفیرش نزنی خوش نخورد آب * نی مردم ازاسب
ونه می کمتر از آب است ی سخلات ج سکون خاء معجمه ایله بوزن فضلات بمعنی کل یاسمین
کذا فی فرهنك فخر قواس ی سراکوفت ج سراکوب مرقوم کبی طعنه وسرزنش معناسنه در
ی سرپرست ج خدام وخدمتکاره دیرلر حکیم فردوسی بیت بدستور سر پرستان
سه روز * بخوردن مراورا همه دلفروز ی سردست ج اضافتله ایکی معنایه کلور اول
بلك که عربیده ساعد دیرلر ثانی برایشی کوکاسز طوتمغه دیرلر بوتعبیر ترکیده ال اوجیله ایش
طوتار دیرلر کمال خجندی بیت لطف توکفتا برحبا دهمت دست * لطف توباما همیشه ازسر
دست ی سرراست ج اضافتله طوغری نسنه هرنه اولورسه ودرست قطع اولنمش قلم
ی سرغوت ج سکون واو وضم غین وواو مجهول ایله نعمت ورزق وانعام معناسنه در خوارزم
لغتیدر ی سرکذشت ج ایکی معنایه در اول باشدن کچمش احوال وماجرا معناسنه در ثانی
حوادث کشیده وروزکار دیده معناسنه در ابو المعانی بیت سرکذشت غم دل عاشق * شرح

شرح وتقریر نمیتوان کردن ی سرکریت ج سکون راء اول وکسر ثانی وفتح کافله جزیه
نامیله کفره دن آلنان اقچه ومال معناسنه سرکزید دخی دیرلر استاد عضائری رازی بیت
خراج قیصر روم است وسرکریت جم * بهای بندهکی دلهرا ایا چیپال ی سرمست ج
ایکی معنایه کلور اول سرخوش آدم ثانی اسرمش دوه یه دیرلر ابو المعانی بیت
اشترسرمست راکربار باشد درد دل * بر نیارد طاقت وازضعف باشد همچو مور *
ی سرنوشت ج ایکی معنایه کلور اول تقدیر الهی ترکیده باشه یازیلان کلور دیرلر
مولانا عرفی شیرازی بیت عرفی از اندیشهء بیهوده بازا چاره چیست * سرنوشت یابهشت
جاودان یا آتش است * ثانی عنوان مکتوبه دیرلر مکاتیب ومراسلات اوللرنده یازیلور
ی سرنبشت ج واو یرینه باء موحده ایله دخی جائزدر بونه اول معنایه استعمال اولنور
ی سروقت ج سکون راء مهمله ایله اوج معنایه در اول وقت نیك یعنی صفای قلب ایله
جمعیت خاطر تحصیل اولنمش وقت ابوتراب بیك بیت خاطر جمع زسروقت جنونم انداخت *
یاد آنروز که درعین پریشانی بود * کاهی سروقت لی مع الله وقت معنای شریفندن عبارت
اولور نتکم شیخ سعدی درصفت عشاق بیت بسروقتشان خلق ره کی برند * که چون آب
حیوان بظلمت درند * ثانی خلوتخانه معناسنه مولانا جامی بیت کذر فتاد بسروقت
کشتکان ترا * هزار جان کرامی فدای یکقدمت * خواجه سلمان بیت نه زاحوال دل بیخبرانست
خبرتست * نه بسروقت جکر سوختکانست کذرتست * ثالث مخصوص بیتاجق مکان
معناسنه در کمال خجندی بیت کرحریفان بیایند بسروقت کمال * شکرناب میارید می آرید
مرا ی سره وقت ج بودخی وقت نیك معناسنه در خواجه سلمان بیت باچنین سره وقتی ندانم
آب چرا * مکدر ست در ابروفکنده اینهمه چین ی سفت ج سکون فا ایله بوزن رفت محکم
وصیق معناسنه در حکیم فردوسی بیت نکه کرد رستم بدان سرفراز * بدان سفت
وجنك ورکاب دراز ی سلت ج سکون لامله ایاقسی ی سلات ج استاد سازنده لردن
برمطرب آدیدر عربیده کاسه لیس معناسنه چناق یالایجی دیمکدر نتکم ایکی معنایه شاعر
دیمشدر بیت اکرهمچون سلات باشی ندیمی * چوتوباشی سلات باشی لئیمی ی سلاجت ج
فتح لام وجیمله برداروآدیدر ی سموت ج ضم میم ایله فرهنك جهانکیریده بمعنی فتراك یعنی
ترکی معناسنه در ی سبنوت ج سکون نون وضم باء موحده ایله موجود اولمیان نسنه یی
موجود کوسترمکه دیرلر سنبات دخی دینلور حکیم سنائی بیت تاتوازخوان شرع بی قوتی *
تو وسالوس وکبرسنبوتی ی سنك پشت ج قپلو بغه که عربیده سلحفات دیرلر مولانا
هاتفی بیت کروهی چوکفت سفیهان درشت * وطن سنکلاخ وخورش سنك پشت *
ی سنك پوست ج سین مهمله ایله سنك پشت مرقوم معناسنه در تفاوت معناسی بودرکه
آنده طاش ارقه بونده طاش دری دیمك اولور ی سوغات ج سکون واو وفتح غین ایله
هدیه وپیشکش معناسنه خوارزم لغتیدر ی سویست ج کسر واو وسکون یای تحتانی
وسین ایله بمعنی ناآکاهی یعنی برنسنه دن خبردار اولمامق معناسنه در که سویس دخی دیرلر
عربیده کی غفلت معناسنه کذا فی فرهنك میرزا ابراهیم ی مع الجیم * ساج ج درت معنایه

کاور اول آبنوسه بکزر بر مقبول اغاجدر غایت پك اولور هندوستانده بتر آندن مصنع تختلر وصندوقلر ایدرلر حکیم اسدی بیت دروبام آن خانه از عود وساج * نکاریده پیوسته باساج وعاج * بومعنی ده عربیله مشترکدر ثانی نسخهٔ میرزا ابراهیمده بمعنی درخت بزرك حکیم فردوسی بیت زسرتا بپایش بکردار عاج * برخ چون بهشت وببالا چو ساج * ثالث فرهنك جهانکیریده مرغ کنجد خوار معناسنه عمید لویکی * قطعه * چون زاغ شب از کشادن پر * بر بست زبان مرغ دراج * طاوس ملائکه تذروی * کش کبك نمود کمتر از ساج * رابع ینه فرهنك مزبورده طیلسان معناسنه مسطوردر ل سابزج ح کسر باء موحده وفتح زاء معجمه ایله بمعنی مردم گیاه که ساپرك وسترك دخی دیرلر عربیده یبروح الصنم ترکیده عوام غلط ایدوب عبدالسلام دیرلر کذا فی المجمع ل سارج ح ضم راء مهمله ایله بر خوش آواز قوشدر هیئتده وصداده بلبله غایت مشابهتی واردر سارك دخی دیرلر رانك فتحه سیله ده منقولدر استاد لطیفی بیت صفای نیشکر می نایدازوج * نباشد ساز در نغمه چو سارج * ل سارنج ح ضم را وسکون نونله سارج مرقوم معناسنه بودخی رانك فتحه سیله مرویدر استاد لطیفی بیت زمین بنمود در هر کنج صد رنج * هوا بر نغمه های سار وسارنج * اما معیارده شمس فخری ضم را ایله نقل ایدوب بو بیتی نظم ایلمش بیت چو عنقا دان اودشمن چو صعوه * چو شهباز ست او خصمش چو سارنج ل ساروج ح ضم را وواو معروفله آهکی دیدکاری کرج کبی بر نسنه درکه طاشدن ایدرلر بعض متین ومحکم عالی بنالرده طاش ارا سنه قورلر استحکام ویرر میرنظمی در صفت عمارت بیت نبود افکندنش ممکن بالوج * که استادش بنا کرده بساروج * ل سالنج ح کسر لامله سارنج مرقوم معناسنه مجمع الفرسده را مهمله ولام مکسور ضبط اولنمش مزبور قوشه آذربایجانده سودان دیرلر صفار کوید بیت تو کودك خرد ومن چنان سالنجم * جانم ببری وهمی ندانی رنجم ل سانج ح فتح نون اول وسکون ثانیله سارج مرقوم معناسنه دریعنی خوش آواز بر قوشدر ل سایبروج ح فتح یای تحتانی وسکون باء موحده ایله بر نوع خرده المادر ایلدز خوش مزه در بیروج دخی دیرلر ل ستنج ح فتح تاء مثناة وسکون نونله بمعنی ذخیره کذا فی التحفه ل سج ح بوزن کج بمعنی رخساره یکاق ویوز معناسنه در قاضی نظام الدین بیت چون برفتم سوی کعبه بهر حج * سج بسنك سود سود م زرد سج * مؤید الفضلاده ضمله بمعنی سرین وجیم مشدده ایله عربیده ایکی معنایه کاور اول بمعنی کالکاری یعنی بالچق ایشی اشله یجی ثانی غلیظ اولان نرم ورقیق اولمق وجیم فارسی ایله لسان هندیده سخن راست دیمکدر وترکستانده کاکل معناسنه استعمال ایدرلر ل سرآماج ح فتح راء مهمله ایله اوکوز بوینه قودقلری اغاج که یوغ دخی دیرلر ل سرای خراج ح ایکی معنایه در اول دیوانخانهٔ پادشاه ثانی رعایادن مال عشر ورسوم خراج آلنمغه مخصوص اولان محل معناسنه در میرنظمی بیت چو آمد یکی در سرای خراج * بکفت آمدم کده هم رسم باج ل سرای سپنج ح ایکی معنایه در اول خانهٔ دستیبانان وباغبانان یعنی باغ وبوستانلرده اوتلن وچوبدن ایتدکلری مختصر او ثانی سپنج عاریت معناسنه او لمغله استعاره طریقیله دنیایه دیرلر زیرا کمسنه یه ملك اولمدیغندن هر کلان بر قاچ کون عاریه

عاریه اوتوروب قورکیدر خواجه سلمان بیت همیشه تا که سرای سپنج شش سورا * بود فراشته نه سقف چار ارکانش ل سفج ح سکون فایله پارسیده قار بوزوقبق که ایچنی پاك ایدوب کاسه کبی صو وشراب ایچه جك ظرف ایدرلر اکا سفجه دخی دیرلر شمس فخری بیت ستم راسر زنش میکرد عدلش * که خورد دست از فلان پالیزیك سفج * ابو المثل بیت نقل ما خوشهٔ انکور بد وساغر سفج * بابل وصلصل رامشکر وبردست عصیر * ل سکج ح کسر کافله بمعنی موز یعنی قوری اوزم شهاب الدین عبدالله فامی بیت در جوانی پیر کشتم از جفای ناکسان * همچو انکوری که اندر غوره کی کردد سکج ل سماهیج ح بمعنی جزیره یعنی دریاده واقع اولان یرلر که ترکیده اطه دیرلر ابو المعانی بیت بپای سیل اشکم رفت کردون * میان بحر شد کویا سماهیج ل سمج ح سکون میمله مجمع الفرسده نقب معناسنه یعنی قازلمش زمین ترکیده لغم دیرلر مسعود سعد سلمان * قطعه * هر دم نشسته بر در وبربام سمج من * بایکد کردمادم وکوید هر زمان * هین برچهید زین که زحیلت کر یست این * کز آفتاب پل کند از سایه نردبان ل سمیج ح کسر میم وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول وحوش وسباع یتاغی که ترکیده این دیرلر ثانی صیادلرکو ملئی سی یعنی کندوبی کزلمك ایچون ایتدکاری یر عربیده زشت وبدخوی معناسنه در ایکی معنایه ترتیب اوزره میرنظمی * مثنوی * جهان کشته سمیج وحش ناخوش * که نادان از بدولت میدهد دوش * یا خود بوده سمیجی بهر صیاد * که افتد اندرو دانای ناشاد ل سمینج ح کسر میم وسکون یای تحتانی وفتح نونله خوی بد وافعال قبیحه معناسنه در ل سنادج ح فتح نون وکسر داله بر نوع طاشدر یوزك قاشی ایدرلر وهرچه آوانی بی آنکه نقش ایدرلر خواصندن ذکر ایدرلر که محبت ایچون بر کمسنه سحق ایدوب کوکرجین قانیله مطلوبنه یدرسه اول مرتبه مسخر اولور که بروجهله آندن آیرلماز واول طاشك بر قطعه سن یوزك ایدوب یا سنه حفظ ایاسه جمیع امراض ردیه دن امین اولور ل سنخج ح فتح نون وسکون خاء معجمه ایله بمعنی تنکی نفس یعنی ضیق النفس معناسنه در کذا فی فرهنك میرزا ابراهیم ل سنکخوارج ح فتح خا وواو معدوله ایله کوکرجین کبی بر قوشدر اسفرود دخی دیرلر عربیده قطا دیرلر کذا فی المجمع ل سنج ح سکون نونله بوزن کنج ایکی معنایه در اول سنجیدن لفظندن صیغهٔ امردر ثانی بمعنی کشیدن مولانا هاتفی بیت رقم سنج این صفحه چون نکار * چنین کرد آرایش روزکار * ترکیده بو معنی استعمال اولنور طارت دیمکله چك دیرلر ل سیج ح سکون یای تحتانیله بمعنی موز یعنی قوری اوزم کذا فی المجمع ل مع الجیم الفارسی * سراغچ وسراغوچ ح کلاهما بضم الغین المعجمه کیسو پوش زنان یعنی عورات صاچلرین قودقلری نزکب شیخ نظامی بیت سراغوچی بر آموده بکوهر * برسم چینیان افکنده بر سر * دیکر در تعریف اسب بیت کفتی یکی عروس بدید آمد از حبش * از عنبرش سراغچ واز مشك پیرهن * بعض فرهنکلرده دوه بورنی بغلدقلری ایپه دیرلر ل سرغچ ح سکون راء مهمله وغین معجمه نك فتحه سیله وکسره سیله ده روایت اولنمشدر اغاج چناق وطبق معناسنه در درویش سقا بیت بکیر جام می از دست ساقی ای سقا * مخور بسان عرب شیر اشتر از سرغچ ل سرمچ ح سکون را وفتح میمله قیون

صرمساغی دیرلر براوتدر سرمق دخی دیرلر ﮒ سروج ﮒ سکون راو واو معروفله کرمان
ناحیه‌سنده برموضع اسمیدر حکیم فردوسی بیت هم از پهلوی پارس کوچ وپاوج *
ز کیلان جنکی ودشت سروج ﮒ سفج ﮒ سکون فا ایله بوزن بفج شرابدن برنوعدر عربیده
مثلث دیرلر ابتدا اوزومی عقوب شیره‌سن اول مقدار قینادرلرکه ایکی ثلثی کیدوب برثلثی
قاله حلال اولمق اوزره مرویدر ﮒ سمج ﮒ سکون میمله ایکی معنایه‌در اول نقب زمینه دیرلرکه
قلعه‌نك طشره‌دن دیواری التنی قازوب لغم ایدوب ایچنه باروت طولدوروب آتش ویررلر ثانی
مطلق زیر زمین معناسنه شمس فخری * قطعه * بدان رسید ایادی شیخ ابو اسحق *
که چشم ابر بوددائم از حیا بیش نمج * زبیم تیغ جهانکیر فتنه سوزش ظلم * برون نیارد سر یکزمان
ز کوشهٔ سمج ﮒ سمرج ﮒ سکون میم وفتح راء مهمله ایله خراج مالی جمع ایده‌جك مکان
ورعایادن خراج الندقدن صکره تکرار المغه دیرلر ﮒ مع الحاء * سبکروح ﮒ خوش صحبت
ولطیفه کوی وفصاحت فهم وامثالی اخلاق مقبوله‌سی اولانه دیرلر مقابلی کرانجان در خواجه
سلمان بیت یاران سبکروح معطل نشینند * امروز که روز طرب ورطل کرانست *
ﮒ سایح ﮒ یعنی سلاح حکیم فردوسی بیت توبا کنج ودینار جفتی مکن * زبهر سایح ایچ
زفتی مکن ﮒ مع الخاء المعجمة * ساخ ﮒ ساخته لفظندن اختصار اولنمشدر دوزلمش ودیزلمش
معناسنه که منتظم دیمکدر بیت زکردن زلف بکشود باد کستاخ * نمایان شد در واعل
وزرساخ * بو بیتدن فهم اولنور که کردنده زخم مکیدن وکزیده‌کی واقع اوله ﮒ سپوخ ﮒ
ضم باء فارسیله دلوکه طقه‌جق نسنه‌یه ودخی دورتمکه دیرلر بیز وچوالدوز وایکنه وامثالی نسنه ایله
دورتمك ﮒ ستخ ﮒ کسر تاء مثناة ایله طوغری اولان نسنه‌یه دیرلر هر نه اولورسه راست
معناسنه ﮒ ستیخ ﮒ وستیغ دخی دیرلر میر نظمی بیت درختی نباشد ستخ در نهال * چو کج
بود ماند کژی نی محال ﮒ سخاخ ﮒ فتح خاء معجمه ایله یعنی زمین سست ونرم یعنی کوشك ویومشق
یر شیخ نجم الدین دایه بیت نیر غمزه چو کند داد نشست * تا پراند رسخاخ سینهٔ من * سخ
آت رختی که بعض طاشلوله دوزلمش اوله کرك نفیس وکرك خسیس اولسون بعض فرهنکلرده
لجم که آت باشلغنه اورورلر وبعض فرهنکده مطلق لجام معناسنه‌در ومجمع الفرسده وجود
انسانده اولان کیر وپاس وچرك معناسنه که عربیده وسخ دیرلر ﮒ سرساخ ﮒ سکون را وفتح
سین مهملتین ایله هموار وباریك ابریشم معناسنه‌در ﮒ سرشاخ ﮒ ایکی معنایه‌در اول کسر
راء مهمله وفتح شین معجمه ایله پیشانی‌نك ایکی جانبی که بالایه میل اووبی موی اولوب اورتاسی
ایکی قاش اراسنه اینمش اوله ثانی سکون راء مهمله ایله سقف خانه‌یه قونلان اوزون
دیرك که ایکی باشی دیواردن بحر ابو منصور شیرازی بیت بیام چرخ وقار تو پا اکر بنهد * شکسته
کردد سقف سپهر راسرشاخ * معیار جمالیده سقف اوزرینه متانت واستحکام ایچون قودقلری
اغاج معناسنه‌در شمس فخری بیت برای سقف بقا یش فلك فرسب دوام * فکند وکرد
بدان راست ازابد سرشاخ ﮒ سلخ ﮒ سکون لامله ماه عربی‌نك اوتوزنجی کونی درکه قمر
تحت الارض بولنوب ایرته‌سی جانب غربده تحت الشعاع هلال کورینور مولانا جامی بیت
غرهٔ دولت او سلخ مکن * طمع آن میوه بر ونلخ مکن * عربیده یوزوب چیقارمغه دیرلر مثلا

٥٧ مثلا قیون دریسن یوزمك کبی وبر نسنه‌یی بر نسنه‌دن چیقارمق کبی وروح بدندن چیقمق کبی
لواحد من الشعر ابیت مصدر ایاته الجلد عن اللحم * والسلخ آخر الشهر کالانسلاخ ﮒ سنخ ﮒ
فتح نونله بوزن ومعنی وسخ یعنی چرك وریم وکیرکه وجودده وکرك جامه‌ده اوله ﮒ سنکلاخ ﮒ
طاشلو یر معناسنه لفظ مرکبدر سنك ایله لاخدن که لاخ بر کلمه‌در هر قنغی اسمه لاحق اوله
توفیر معناسن افاده ایدر میر نظمی بیت بیابانی سراسر سنکلاخست * درو آدم نبوده
دیولاخست ﮒ سنلخ ﮒ سکون نون وفتح لامله برنوع جامه‌در اتکی ویکلری قصه اولور نیمتنه
وترلك وتنك دخی دیرلر حکیم اسدی بیت سلب ساخته یکسر از پرنیان * زدیبا یکی
سنلخ تامیان ﮒ سیالخ ﮒ فتح یای تحتانی ولامله آلات جنکدن دموردن اوج کوشه لوخار
وخسك ایدرلر قلعه‌یه یورش ایله هجوم ایدنلرك ایاقلری آلتنه دوکرلرکه یوریمکدن منع ایدر حکیم
فردوسی بیت چو با جیش هومان بر آویختند * سیالخ بمیدان درون ریختند ﮒ مع الدال ﮒ
ﮒ ساد ﮒ بوزن یاد درت معنایه کلور اول بمعنی ساده یعنی بر نوع وبر رنك اولوب غیری نسنه
قارشمامش اوله شمس فخری بیت برای کسوت خدام در کهش خورشید * ز چرخ کاه
منقش طراز دوکه ساد * ثانی بمعنی استاد ومعلم حکیم سنائی بیت خلق کشت ازقدوم زاهد
شاد * زآنکه او بدیه پند دادن ساد * ثالث خوك نر یعنی ارکك طکوز حکیم اسدی بیت
درختان که کشته نداریم باد * بدندان بدو نیم کردند ساد * رابع بمعنی دشت وصحرا
وبیابان وبعض فرهنکلرده سایهٔ هموار یعنی دوبدوز اولان کولکه کذا فی فرهنك جهانکیری
ﮒ سابود ﮒ فتح باء موحده ایله بوزن نابود ادات الفضلاده بمعنی هالهٔ ماه که ترکیده آی آغلی
دیرلر اما فرهنك جهانکیریده اطفال ایام عید وچشنلرده شاخ درخته یاخود طام اغاجنه
ایپ بغلیوب اراسنه اوتوروب صالنورلر اکا باد پیچ وکاز دخی دیرلر ابو المعانی بیت دلم
آویخته زلف سیاهش * چنان طفلی که آویزد بسابود ﮒ سازمند ﮒ سکون زاء معجمه ایله
مجمع الفرسده آراسته ومنتظم اولان نسنه‌یه دیرلر بو معنایه شیخ نظامی بیت سازمند از تو
کشته کار همه * ای همه وآخر بدکار همه * شرفنامه‌ده بمعنی کوشه باشد وساخته شیخ
نظامی بیت برین سازمندی جهانکیر شاه * برافراخت رایت زماهی بماه ﮒ ساعد ﮒ کسر عین
مهمله ایله بیلك معناسنه عربیدر لکن فارسیده استعمالی شایعدر کمال خجندی بیت کفته
دست برم کرم مرحبا خواهی زمن * کربد آن ساعد کشی تیغ هزاران مرحبا ﮒ ساوند ﮒ فتح
واو وسکون نونله بمعنی قوافی اشعار یعنی شعرك آخری کلمه یاخود حروف برنوع اوله که اکا قافیه
دیرلر ابو المعانی درحق یکی از شعرا بیت نبود ش فکر اندر وزن ومعنی * نکوید شعر بیمعنی
وساوند ﮒ ساید ﮒ فتح یای تحتانیله بوزن باید بمعنی ریم آهن یعنی دمور بوقی کذا فی المجمع
ﮒ سپد ﮒ فتح باء عجمی ایله ایکی معنایه‌در اول معروف ثانی آزنسنه شیء قلیل معناسنه
ﮒ سبکاد ﮒ سکون باء موحده وفتح کافله ایکی معنایه‌در اول سرکوه یعنی طاغ باشی ثانی
میان سرای یعنی اواورطه‌سی کذا فی المجمع ﮒ سبکداد ﮒ فتح باء موحده ودال وسکون
کافله برایشی جست وچابك ایتمکدن وسرعت وعجله‌دن کنایه ایدوب تیز ایتدی دیمك اولور
شاعر بیت سبکداد سوکند آن پاك دین * بیزدان هفت آسمان وزمین ﮒ ستاد ﮒ

فتح تاء مثناة ایله بوزن مباد بمعنی بسیار کذا فی مجمع الفرس میرنظمی بیت مرا کرد کردون
چوجو رستاد * چو اینست طالع چه سود دست داد سجد فتح جیمله سرمای صفت یعنی
شدید شتا کذا فی المجمع سد بوزن بد یوز عدده دیرلر اکرچه مشهوری صاد ایله
صددر اما فارسیده صاد حرفی اولمادیغندن اصل موضوعی سین ایله در عربیده تشدید ایله
استحکام و متانت معناسنه در سرآمد صنعت و کارده نهایت بولمش و هر نسنه نك
اعلاسی و کزیده سنه ده دیرلر سربلند ایکی معنایه در اول بالاقد انسانده
واشجارده استعمال اولنور سرو سربلند کبی ثانی عالی و ممتاز معناسنه ابو المعانی بیت
بجاه و رتبهٔ عشقش چو سر بلند شده ام * اسیر خال و خط و زلف در کمند شده ام *
سربند باشه صارین و بغلنان هرنه ایسه عموما شیخ نظامی بیت مرا اوراکر سر
صاحب کلاهست * مرا نیز از قصب سربند شاهست * و زنانك باش باغنه دیرلر خصوصا
عربیده عصابه دیدکاریدر سرچکاد فتح جیم فارسی و کافله طرف بالای پیشانی یعنی
آلنك یوقاروجانبی معناسنه در مولانا عمید بلخی بیت داغ بد سرچکاد اوچون طاس *
دیوار زو بود همیشه هراس سرحد یعنی سنور مملکت لفظ مرکبدر معنای ترکیب
حدك اوجی دیمکدر مراد ولایتینك انتهاسی اولور سرد صوق معناسنه در خصوصله
مقابلی کرم در عربیده برد دیرلر مرشد یزد جردی در قصیدهٔ شتائیه * قطعه * بسکه
روی زمین زشدت دی * سرد کردیده همچو زهد وریا * از دم سرد صبح یخ بندد * در دل کرم اهل
دردعا * سردك عربیده معناسی تقیید ایله باشه چقمقدر چغتای لساننده صاووغ دیرلر
میرعلیشیر بیت حیف آیرور هر شوخ ورعنا یوز بکا چون عشق پاك * شوق اوتینن کیل
سین داغی بو عشوه لار دین صاووغ سرکزید فتح کاف فارسی و کسر زاء معجمه ایله
ذمیلردن آلنان اقچه یه دیرلر سرکزیت دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری سرلاد
فتح لامله لاد دیوار در سراد خالیه دیوار باشی معناسنه اولور کثرت استعماله دیوار معناسنه
اولمشدر مختاری درهجا بیت همت همی از طاقت بکدازی سپندا * سرلاد چنان بند که
برتابد بنلاد سرماسرد یایلاق اولان محله دیرلر صوغی یاز فصلنده دخی اولمغله سرمای
سرد تسمیه اولنمشدر سرواد فتح واوایله ایکی معنایه کلور اول شعر و نظم معناسنه شمس فخری
بیت زهی بعدل تو مرهون عمارت دنیی * زهی بمدح تو مشحون رسائل و سرواد * ثانی
سخن بیهوده و بی اصل شاعر بیت دکر نخواهم کفتن همی ثنا و غزل * که رفت یکره مقدار و قیمت
سرواد سره مرد فتح راء مهمله و اخفاء ها ایله مرد نیکوکار و پرار یکیت معناسنه ده کلور
سزد فتح زاء معجمه ایله بوزن یزد لایق اولور معناسنه فعل مضارعدر اصلی سزاواردر
ابو المعانی بیت درد هجرت اکر سزد عاشق * ذوق وصلت سزیدنت باید سزد
سکون زا ایله بوزن چزد سپید خوار دیدکاری جانوردر کذا فی المجمع سفراد سکون
فا و فتح را ایله سنك خوارج دیدکاری قوشدر کذا فی المجمع سمرقند و سمرکند
کلاهما اسم شهر معروف در اصلی شمرکند در تعریب ایدوب سمرقند ایلدیلر ولایت بخاراده
بر معظم شهردر علماسی چوق اولور خواجه حافظ بیت اکر آن ترك شیرازی بدست آرد دل

دل مارا * بخال هندویش بخشم سمرقند و بخارا را * خواجه سلمان بیت برده بر طینت نوسعل
سمرقندی رشك * شده از دود بخاریت خجل نافهٔ چین * کمال پاشازاده مرحوم کند لغتی
بحثنده کند شهر دیمکدر قریه معناسنه نقل ایدرلر بوم دعایه شاهد سمرقند درکه اصلی شمرکند
ایدی تعریب ایدوب سمرقند دیدیلر اول سببدن که شمر نام بر جاریه ایچون بنا اولنمشدر کند شمر
دینلدکدن صکره علم اولمق ایچون مضاف الیه تقدیم اولنوب شمرکند دیدیلر ابن خلکان
تاریخنده بویله یازمشکه * ان شمر اسم لجاریة الاسکندر مرضت فوصف لها الاطباء ارضا ذات
هواء طیب واشار والدها بظاهر صفة فاسکنها ایاه فلما طابت بنی به مدینة و کند بالترکی هو المدینة
فکانه یقول بلد شمر سمغند سکون میم و نون و فتح غین معجمه ایله حیض کورمش عورت
و حیضه ده سمغند دیرلر سمند فتح میم و سکون نونله ایکی معنایه در اول آت
معناسنه در عموما هر نه طونده اولورسه حکیم فردوسی بیت سمند نوندش همیر اندرزم *
برو بر همن آفرین خواند کرم * و قوله آته دیرلر خصوصا وله ایضا بیت نشسته بر تازی اسب
سمند * همی تاخت ترسان زبیم کزند * آته بو اسمك اطلاقی باعتبار الوصفدر خاکستر رنکنده
اولان آته مخصوص جه سمند دیرلر مقدمة الادب صاحبی سمند آنکه رنك رماد دارد دیدیکی
خصوصیتی افاده ایدر معنای ثانی فرهنك جهانکیریده حافظ اوبهی فرهنکندن نیر معناسنه
دخی اولدیغنی نقل ایدر سمید کسر میم و سکون یای تحتانیه ایله خاص اوندن ایتدکاری
بیاض اتمك ترکیده سین مکسوره ایله استعمال ایدرلر سناد فتح نونله ایکی معنایه کلور
اول اکدن چقان دمور و اغاج خرده سی که سونش دخی دیرلر ثانی بمعنی بسیار او سناد دخی
دیرلر میرنظمی بیت مکن این ستم ای شه نیك زاد * ترا کردمت بنده کی راسناد سنباد
سکون نون و فتح باء موحده ایله نیشابوری بر مجوس آدیدر سر عسکر اموی اولان ابو مسلمه خیلی
محبت و دوستلق ایلمشیدی سند سکون نونله بوزن بند ایکی معنایه کلور اول منقار
مرغ ثانی حرامزاده معناسنه در میرنظمی بیت نکو شد ز پیران کفتار بند * کرا اصل
باشد فرومایه سند * عربیده فتح نونله تمسك و نسبت معناسنه در سنك رعد اضافتله
ایکی معنایه در اول کما ذکره یو الغی شیخ نظامی بیت روان سنك رعد از کمانهای سخت *
در آسمان کشت ازان لخت لخت * ثانی طام اوستنده طپراق باصلمق ایچون چکدکاری لوغ
طاشی سواد ایکی معنایه در اول شراب دردی یعنی شرابك دبنه چوکن ثقل ثانی
اطراف اربعهٔ مملکت معناسنه بو معناده عربیله مشترکدر مولانا جامی بیت حدیث روضه
مکن جامی این زپس مارا * که در سواد هری ساکن خیابانم * عربیده دخی درت معنایه در ایکیسی
مذکور معنالر ثالث سیاهلق هرنه اولورسه عموما رابع اول زبله دیرلر که مزروعات
و بوستانه دوکرلر یرقوتلو اولمق ایچون سوکند سکون نون و واو و فتح کافله آندکه
عربیده یمین و قسم دیرلر میرنظمی بیت همیکرد سوکند بیزدان پاك * نبود ش خبر کشته
شه شرمناك سود فتح واو ایله بوزن نو د برظرفدر انجه جوبلردن یاپارلر سپد دخی دیرلر
عربیده سبنه دیرلر فتح سین و با و دال ایله سوید بوزن نوید صبان دموری که سو دش
دخی دیرلر سه رود ضم را و واو معروفله یعنی تنبور سه تاری اوچ قبللو اولان طنبوره یه دیرلر

میرنظامی بیت رسیده بافلاك بانك سرود * كه كردست آهنك چنك وسه رود ﯖ سه فرزند ﭺ
عربیده موالید ثلثه دیدكاری حیوان ونباتات وجمادات كذا فی فرهنك جهانكیری ﯖ مع الراء
المهمله * سار ﭺ یدی معنایه كلور اول بمعنی سر مثلا باشی اشاغی اولانه نكونسار دیرلر
وچشمه باشنه چشمه سار ورستمك كورزنه كاوسار دیدكاری كبی باش معناسنه شاه ناصر خسرو
در وصف قلم * رباعی * آن زرد تن لاغر كل خوار سیه سار * زردست ودراز ست چنین باشد كل
خوار * همواره سیه سرش سرند از یراك * هم مارست از و ببرند سر مار * بعض نسخه ده بمعنی
تارك سر یعنی دپه مراد اولمق ساردنیلور زیرا سر یوقارو جمله عضوه دنیاور كه قولق وقاش وكوز
وبورون واغز وچكه داخلردر ایله اولنجه ساری سر ایله تفسیره جواز ویرمیوب سار سردن بعض دو
دیو بوینی ایراد ایلمش بیت سری كش بد از مشك سار افسر * فروزنده جبهت چو شمس وقمر
ثانی برخوش آواز سیاه رنك وبیاض بنكلی كوچك قوشدر عربیده زرزور وتركیده صغردق
دیرلر حكیم خاقانی بیت سار از تو مشعبد چمن كشت * هندوی چهار پاره زن كشت * حكیم
انوری بیت نوای طوطی وبلبل خروش عكه وسار * همیكنند بخل طنهای خنیاكر * ثالث
محل وجای معناسنه عموما مختاری بیت بكتف سار برآورد زانواز اوبار * بچشم خانه فرورفته
وبده از ناهار * رابع نسبت واضافت معناسنه اولور مثلا كوهسار ونمكسار كبی حكیم خاقانی
بیت ساربشاخ سار برزنكی چارپاره زن * خندزنان چوزنكیان ابر زروی غرئلی * خامس
بمعنی شبه ومانند مشكسار وعنبرسار كبی ملقابادی بیت یاران سرین سار هیونانی وكوران *
باچشم كرزنانی وباكران آهو * سادس فرهنك جهانكیریده بمعنی شتر كه شتربانه ساربان دیرلر
استاد رودكی در صفت تاجر بیت داشتی آن تاجر دولت شعار * صد قطار سار اندر زیربار *
سابع رنج ومحنت معناسنه خسروانی بیت جام بلب من آمد وسار * مردم ز جفا وجور
بسیار * فرهنك جهانكیریده بمعنی كالك وناى میان تهی مسطوردر ﯖ سابقه سالار ﭺ
یعنی سرلشكر ومهتر كاربان یعنی كاربان باشی شیخ نظامی از مخزن بیت سابقه سالار وجود
وعدم * مرسله پیوند كلوی قدم ﯖ ساجور ﭺ ضم جیم وواو معروفله كردن سك صیاده
بغلدقلری خلطه معناسنه حكیم انوری بیت سر هرخوان شدم چو كربه ٔ رس * در هر كشتی
سك ساجور * وله ایضا بیت خصم بد بخت كه كهف ملك راهشتم كس است * كر كند
خدمت همش جل بادوهم ساجور باد ﯖ سارخكدار وسارشكدار ﭺ كلاهما بفتح الراء
وسكون الخاء والشین بر اغاج آدیدر كه اغال بشه وكژدم پشه واروسمه ولامشكر
وتارین ووردار وپشه خانه وپشه غال وكنجك دخی دیرلر عربیده شجرة البق دیدكاریدر
ﯖ سازكار ﭺ سكون زاء معجمه وفتح كافله بمعنی موافقت ومصلحت كذار وكسر زا ایله آلت كار
یعنی آلات اهل صنایع میرنظامی بمعنی اول بیت ای ز لطفت سازكار عاجزان * كار عاجز
ساز واحسانت رسان ﯖ سازوار ﭺ بمعنی سازكار مرقوم كذا فی فرهنك جهانكیری
ﯖ سازور ﭺ سكون زاء معجمه وفتح واو ایله بوزن تاجور بمعنی ساخته شده یعنی دوزلمش كذا
فی المجمع بو معنایه شیخ نظامی از اقبالنامه بیت چو بر میمنه سازور كشت كار * همی
میسره شد چو رو بین حصار ﯖ ساطور ﭺ معروف آلتدر اكثر قصابان قوللنور كه اتی

اتی كسوب كوكی آنكله قرار مولانا محمد ظهوری بیت ز ساطور غم استخوانم شكست *
بسلاخی ٔ غصه بومال دست * ودر قصیده ٔ یكی از شعرا بیت اكراز امر او به پیچد سر *
بو سر كیر میزند ساطور ﯖ ساغر ﭺ شراب طلو اولان قدحه دیرلر خصوصا شیخ نظامی
بیت جهان وام خویش از تو یكسر برد * بجرعه فرسته بساغر برد * مرور ایام وكثرت
استعمال خاص وعام ایله مطلق قدح معناسنه اولمشدر كرك طلو وكرك بوش اولسون مولانا
صبری ٔ سمرقندی بیت من آن شیدا ایم ای صبری كه دست ساقی ٔ كوثر * اكر در خلد باشم زهر غم
در ساغرم ریزد * بعض فرهنكرده ساغرق معناسنه كه آنكله شراب اوچوب شیشه یه قورلر
بو معنایه مرشد یزدجردی بیت از آن می كه در ساغر امتحان * بود دائم از زهر چشم بتان *
وبر معناسی دخی دكن مملكتنده واقع بر بیوك قصبه آدیدر مولانا بدیعی ٔ سمرقندی بیت شكر
بحد اكه نیست چو ارباب حرص وآز * كاهی هوای بندر وكه فكر ساغرم ﯖ سالار ﭺ سر عسكر
وسردار معناسنه مولانا هاتفی بیت بر آراسته در نوازش زبان * ز دركاه سالار تا پاسبان *
وپیشوای قوم معناسنه كه عربیده سابقه دیرلر شیخ سعدی در صفت معراج بیت بدو كفت
سالار بیت الحرام * كه ای حامل وحی برتر خرام ﯖ سالبر ﭺ سكون لام وفتح باء موحده ایله
اول اغاجه دیرلر كه بر سنه میوه سی اوله وبر سنه اولمیه بو حالت زیتون اغاجنده غایت ظاهردر بر سنه
زیتونی اولور وحمل دیرلر بر سنه اولمز محل دیرلر لغت مذكورك تركیبندن دخی فهم اولنور بر میوه در
میوه لی بیل دیمك اولور ﯖ سامندر ﭺ بر جانوردر آتش ایچنده تعیش ایدر بعض فرهنكرده
موش هیأتنده اولور بعض نسخه ده مرغ صورتنده اولور تویندن كلاه ودستمال ایدرلر كیرلندكده
آتشه بیقارلر كیری یانوب كندیسی پاك اولور وحذف الفله سمندر وسمندل دخی دیرلر ﯖ سایه پرورد ﭺ
ایكی معنایه كلور اول براوتدر دوشروب اتمك ایله نان خورش ایدرلر یعنی قاتق ایدرلر ثانی
خانه ده بسلانمش نازك وجود كمسنه لره دیرلر ﯖ سبز بهار وسبزه بهار ﭺ كلاهما بسكون الباء
الموحده موسیقیده بر لحن اسمیدر مسعود سعد سلمان بیت چو باده بودی برد ست من
بیاوردی * نوای بار بد كنج كاو وسبز بهار * استاد منوجهری بیت بر سبزه بهار نیشینی ومطربت
بر سبزه بهار زند سبزه بهار * حكیم ازرقی بیت خرمتر از بهار سراید بزیر وبم * كه كینه ٔ سیاوش وكه
سبزه ٔ بهار ﯖ سبزه زار ﭺ یشللك مراد چایر وچمند وسبزه اسم عامدر جمله یشل اولنلره دینلور
وزار تركیبده للك ایله تعبیر ایندكاری معنایه در ابو المعانی بیت در كنار آب خوش باشد اكر
سبزه زار ومرغزار وجام می ﯖ سبزوار ﭺ عراق عجمده بر ولایت وشهر معظم اسمیدر فضلا
وعلما وشعراسی چوق اولور ﯖ سبكبار ﭺ خفت اثقالدن كنایه در لفظ مركبدر سبك ایله
باردن معنای تركیب خفیف یوكلو دیمك اولور خواجه حافظ بیت شب تاریك وبیم موج
وكردابی چنین هائل * كجا دانند حال ما سبكباران ساحلها ﯖ سبكدار ﭺ باب الفده ذكری
مرور ایدن اسكدار معناسنه در كه قاصد دیمكدر وقاصدك مكتوب قودغی كیسه یه ده دیرلر تفصیل
مرادی اولان اسكداره نظر ایتسون ﯖ سبكسار وسبكسر ﭺ كلاهما بضم الباء وسكون
الكاف وفتح السین سفیه وقلیل العقل معناسنه در وتركیب دخی خفیف باشلو دیمك در خواجه
سلمان بیت هر سبكساری چو آتش بر سر جو پاره ٔ * می نشیند وزنكبر میكشد سر بر اثیر *

ولە ایضا بیت باجزم پایدارت کوه کران سبکسر * باعزم تیزتازت برق عجول کاهل *
ﮒ سپنکور ﮓ فتح باء فارسی وسکون نون وضم کاف فارسیلە ایت اوزومی سکنکور دخی دیرلر اطبا
کتابلرندە عنب الثعلب دیرلر ﮒ سپیدخوار ﮓ فتح خا و واو معدولە ایلە برجانوردر سزدد دخی
دیرلر کذا فی المجمع ﮒ ستار ﮓ اوچ قیللو تنبورە محمد عصار درمهر ومشتری بیت زظن
پنجگاه نونش برد * کە ترسار استار افتاد دررود ﮒ ستر ﮓ فتح تاء مثناة ایلە بمعنی استر کە عربیدە
بغل وترکیدە قاطردر ترکستاندە بجرد دیرلر حکیم خاقانی درمرثیە بیت جیب وگیسوی وستاقان
وبتان بازکنید * طوق دستارچە ازاسب وستر بازکنید * پور بهای جامی درهجو * قطعە *
نە عالم نە جاهل نە زاهد نە رند * نە انثی نە خنثی نە مادە نە نر * چوخر لاشۀ درحماقت چوگاو *
زن همچو اشترحرون چون ستر ﮒ ستیر ﮓ کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانیلە فرهنگ
حسین وفائیدە بر من دن قرق بر درهم مقدار ایدر وفرهنگ میرزا ابراهیمدە وحکیم اسدیدە
التی بچق درهم مقدار ایدر حکیم فردوسی بیت خدنگی کە پیکان اودە ستیر * زترکش براورد
کردددلیر ﮒ سجاهر ﮓ فتح جیم وها ایلە قرین وشبیە معناسنەدر استاد فرخی درصفت فیل
ازفیلان سلطان محمود کە بالا پسند نام بود بیت چو بالا پسند پسندیدە کورا * نیاید
زبالای کردون سجاهر ﮒ سحر ﮓ فتحتین ایلە صباحە قریب وقتدر عربیدە دخی بو معنایە
استعمال ایدرلر قال زعفرانی بیت وشققت قلب اللیل عن * ولد یقال لە السحر ﮒ سخن آور
وسخنور ﮓ ضم خا وسکون نون وضم سین وفتح خا ایلە دخی استعمال اولنور ایکی وجهی دخی
شاعردر سوز کتوریجی یعنی سوزە قادر ومحلندە معنیدار سوز ایراد ایدر میرنظمی بیت
هرسخن آور کە میگوید سخن * غیرمدحت عقل گوید دم مزن ﮒ سخنگذار ﮓ سوز ایرشدریجی
یعنی حاضر جواب وراستگوی دیمکدر ﮒ سر ﮓ درت معنایە استعمال اولنور اول باش
معناسنە مخصوصا اسمدر ثانی اوچ یعنی هرنسنەنک اوجی مثلا سرانگشت دیرلر بارمق اوجی
دیمکدر ثالث هوس معناسنە مثلا ازسر محبت فلان بازکشتم دیرلر فلانک محبتی هوسندن
فارغ اولدم دیمکدر بو اوج معنایە خواجە سلمان بیت خاک باداسرمن کر سرافسردارم *
تاز خاک سرکوی توسرم ابخورست * رابع سردار عسکر وسر کروه وسرقوم وسر
شاعران وامثالی کبی نسنەلردە وتشدید ایلە سربار معناسنەدە کلور ﮒ سراخر وسراخور ﮓ
فتح را وضم خا ایلە ایکی معنایە استعمال اولنور اول طویلە باشنە باغلنن آت کە سرطویلەدە
دیرلر حضرت مولانا بیت شود یوسف یکی کرکی شود موسی چە فرعونی * چو بیرون
شد رکاب تو سراخر کشت پالانی * شیخ نظامی بیت طویلە زدند آخر انگیختند * بسر
آخران برعلف ریختند * ثانی آت خدمتندە اولان خدام اولک باشی کە ترکیدە آخورکتخداسی
دیرلر ﮒ سرادار ﮓ فتح را ودال ایلە دارالشفادە اولان معلوللرە خدمت ایدەنە دیرلر بیمار
خانەجی وغیرە رازدخی دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت ازآن دیوانۀ ناکردە زنجیر *
سراداران بسی خوردند تشویر * وملوک ووزرا واکابر سرایلرندە محافظۀ خدمات سرایە مأمور
اولنلرە دخی دیرلر ترکیدە سرایدار دیدکلریدر ﮒ سراسر ﮓ باشدن باشە معناسنە شیخ
سعدی بیت جهان کرچە سراسر لالەزارست * برهنە پا مرو آنجا کە خارست * ایکی کلمە

کلمە برجنس اولوب میانلرندە برالف واقع اولسە مقابلە ومساوات معناسن افادە ایدر ودخی ایکی
نسنەنک باشلری بربرینە مساوی اولدقدە دخی سراسر دیرلر مساوات ومقابلە بولندوغندن
معنای لازمی حقیقت منزلەسنە وارمشدر بوندندرکە صرمە وقلابدون ایلە طوقنان قماشەدە
سراسر دیرلر قماش ونقشی وصرمەسی باشدن باشە برنمط وهموار اولدوغندن تسمیە اولنمش
اولە ﮒ سرباد وسربر ﮓ کلاهما بمعنی علاوە یعنی دوەیە وامثالی اوزرینە یوک قودقلری
نسنەیە دیرلر عربیدە علاوە وترکیدە سلبرد دیرلر میرنظمی بیت مراشد بدکمان درراست راهم *
کەشد سربار بربار کناهم ﮒ سربسر ﮓ بو دخی سراسر کبی باشدن باشە معناسن افادە ایدر
شاعر بیت فردا چو ازین روی زمین درکذریم * باهفت هزار سالکان سربسریم * وبر معناسی
دخی باش باش دیمک اولور بیت شنیدم من از داستان سربسر * نە نیک وبدش آکهم
دربدر * بو بیتدن باشدن باشە معناسی دە واول داستانی بر دبر ایشتدم دیمک معناسی دە
فهم اولنور برجنسدن اولان ایکی کلمەنک اراسندە الف اولدوغی کبی باء موحدە وتاء مثناة دخی
اولور ﮒ سرتاسر وسرتسر ﮓ بونلردە سراسر وسربسر کبیدر باشدن باشەو براوجدن
براوجە معناسندە افادە ایدر میرنظمی بیت کشت کردم سرتسر روی زمین * نیست
جایی باشد ازو نە امین ﮒ سرتیر ﮓ کسر را وتاء مثناة وسکون یای تحتانیلە مرد بزرگ وعالم
وفاضل معناسنە ودخی حاکم سیاست معناسنەدە کلور سرباک دخی دیرلر کذا فی فرهنگ
جهانگیری ﮒ سردستار ﮓ دلبند کە باشە صاریلور عربیدە عمامە معناسنە ودلبند اوجنەدە
دیرلر نصیر همدانی بیت فلک ازبسکە بارد برسرم خون * مراشد در سردستار گلگون *
ﮒ سردسیر ﮓ سکون را ودال وکسر سین ویای ساکنە ایلە هواسی صوق اولان محل کە شتا
شدت اوزرە اولەو دخی یایلاق بر معناسنە مقابلی کرم سیردر عربیدە صرود دیرلر میر
نظمی بیت هوای آن دیاری سردسیراست * کە آهستە برفتن دلپذیراست ﮒ سرزیر ﮓ
سکون را وکسر زا ایلە باشی اشاغی سرنکون معناسنەدر کریم اسمنە بویاوە کونە معمادە واقعدر
بیت چو دیدم میرکون بالا وسرزیر * نهادم بردر کونش سرکبیر ﮒ سرسر ﮓ بوزن مرمر
یعنی تلاش وحمق کە متلاشی واحمق اولانە سرسری دیرلر ﮒ سرشار ﮓ سکون را وفتح شین
معجمە ایلە بمعنی لبریز یعنی ظرفک کناریندە برابر طلو اولمش مولانا محمد ظهوری بیت بهاتف
فکن کوش آوازیاد * کە پیمانۀ لطف سرشار باد * صائب سلمە اللە بیت یارب ازعرفان مرا پیمانۀ
سرشاردە * چشم بینا جان آگاه ودل بیداردە ﮒ سرشیر ﮓ بوزن زنجیر سودی
قیناتدقدە اوزرندە اولان قیمق در اضافتلە دخی اولور سود باشی یعنی قیمق اولور کذا فی فرهنگ
جهانگیری ﮒ سرعشر ﮓ مصحف شریف وقرآن مجیددە هراون آیت کریمەیی برعشر ایدوب
حاشیۀ مصحفدە نشان ایچون یازدقلری در حکیم خاقانی بیت مرادل پیرتعلیمست ومن طفل
زباندانش * دم تسلیم سرعشر وسرزانو دبستانش ﮒ سرکار ﮓ ایکی معنایە دروایکی
وجهلە تلفظ اولنور سکون را ایلە خدمتکارلرک باشی اولانە دیرلر وکسر را ایلە ایش باشندە اولانە
دیرلر مولانا هاتفی بیت وکیلان وسرکارداران رای * همە سوی کنجینە هار ەنمای *
ﮒ سرمخار ﮓ استعان واصطلاحی درتوقف ایلە معناسنە درمعنای ترکیب باش قاشیمە دیمک

اولور حکیم فردوسی بیت بدستان بگوآنچه دیدی بکار * دگر آنکه درآمدن سرمخار *
ق سروار ع بمعنی سربار مرقوم ق سرور ع بوزن پرواوج معنایه کلور اول سردار ثانی رئیس
طائفه ثالث بهادر وشجیع معناسنه مثال اول * مصرع * سرور اداکرادا ور والاکهرا * مثال
ثانی * مصرع * درآمد سرور انبوه آن سو * مثال ثالث * مصرع * سرآمد سرور
وسرخیل کردان ق سریر ع بوزن وزیر ایکی معنایه در اول بمعنی قوس قزح که سدکیس
وسرویسه دخی دیرلر از تاریخ تاج المآثر در صفت اژدها بیت خمانید دم چون کمان سریر *
همان نوك دندان چو پیکان تیر * ثانی بمعنی تخت بومعناده عربیله مشترکدر حکیم خاقانی ایکی
معنایه بیت وربسر پربکند ردرایت شاه صاحبش * تاج وسریر خود دهد نعل بهای شاه را *
عربی شعرلرده دخی استعمال اولنور قال الخوارزمی بیت وساله من روح المنا * برحتی یخطب والسریر
ق سزاوار وسزاور ع سزالایق معناسنه وآور لیاقت معناسنه در معنای ترکیب صاحب
لیاقت اولور وسزانك هر معناسیله کلمهٔ وار وور مضاف اولور محلی اعتباریله ق سعتر ع سکون
عین وفتح تاء مثناة ایله زبق که مجاجك دخی دیرلر وآنی استعمال ایدن فاجره مردارلره سعتری
دیرلر وعربیده سعتر براوتدر اجیرق اولور قوریدوب ودوکوب طوز ایله آلوده ایدرلر اتمکی باصوب
یرلر ترکیده کوکواوتی دیدکاریدر شاعر بیت زنش سعتری وخودش قلتبان * بمهمان شود
یا زنش میزبان ق سقنقور ع فتح قاف اول وضم ثانی وسکون نون وواو معروفله تمساحدن
متولد اولور بالق نوعیدر اکثرنیل صوینده اولور بامر الله تعالی صوده متولد اولان تمساح اولور
قوم ایچنده متولد اولان سقنقور اولور کلره بکزر بر نوع کوچك بالقدر زیاده بیوك اولمز وامتحانی
شوبله درکه برکسنه اوچی ایچنه آلسه فی الحال ذکری انتشار ایدر بیت سقنقور مقویست در
اصل لیکن * مقوی نباشد به از بیکانه ران ق سکار ع فتح کاف عجمیله ایکی معنایه مرویدر
اول برخسیس طعامدر ثانی کومر معناسنه که زکال وزغال دخی دیرلر مؤید الفضلاده
یانمش کومر معناسنه منقولدر بوبیت ایله استشهاد اولنمش حکیم سوزنی بیت بدارد نبی که
چون برفروخت آتش ظلم * سکار آن بجهنم نخورده وطنیم * طنیم عربیدر دوه قوشی معناسنه
وسکار کسر سین ایله ده مرویدر ق سك جکر ع بمعنی سختی کش وسخت جان یعنی قاتیلق
چکیجی ویك جانلی دیمك اولور حکیم خاقانی بیت استخوان پیشکش کنم غم را * زانکه غم
میهمان سك جکراست ق سکسار ع سکون کاف عجمی وفتح سین مهمله ایله برنوع مخلوقدر
وجودلری آدم باشلری کوپك باشی کبی وآزودشلری وار ایری وکسکین وفیل قولاغنه مشابه
قولاقلری واروبدنلری پچی کبی سرا پا قیللو قالون نام برجزیره ده اولورلر مجمع الفرسده مانند سك
دیمکدر میر خسرو بیت فضولی چند کنم کز درت زدن دم عفو * نه حد خسرو مردم
نمای سکسارست * واصطلاحده حریص وطالب دنیا وبدنفس معناسنه در وبرولایت نامی
اولمق دخی روایت اولنمشدر ق سکندر ع فتح کاف فارسی وسکون نونله برنوع اویوندرکه بردائره
چکوب ایچنده بری طورر اطرافندن آنی ال ایله اورلر واول دخی ایاقله انلری دپر قنقیسنی اوره
بیلورسه یرینه قویوب کندو چیقر عربیده بواویونه جی جغل دیرلر ق سکنکور ع فتح کاف
عجمی اول وضم ثانی وسکون نونله اپت اوزمی دیدکاریدر فلفل مقداری سرخ وسیاه اولور اصلی

اصلی سك انکور درکه تخفیفا الفی حذف اولنمشدر عربیده عنب الثعلب دیرلر کذا فی شرفنامه
ومؤید الفضلا وصیدنهٔ ابی ریحان ابو المعانی بیت برویش خال چند دیدم بکفتم * سکنکوری
که رشته سنکلاخ را ق سلحشور ع کسر لام وسکون حاء مهمله ایله فرهنك میرزا ابراهیمده مستعمل
حرب وقتال وسلاح بسته معناسنه در شیخ سعدی بیت چه خوش کفت آن مهی دست
سلحشور * جوی زر بهتر از پنجاه من زور ق سله کر ع فتح لام مشدده وکاف فارسیله سپد اوریجی
وسپد ایدیجی ق سماکار ع کاف عربیله سبوکش خمها یعنی کوپلردن دستی ایله باده چکیجی سماکاره
دخی دیرلر خواجه عبید لوبکی بیت ما را ز کار بار سماکاری تو برد * بیکاریم نکه کن وبیکار بر مکن *
کذا فی فرهنك جهانکیری ق سمار ع فتح میمله قوغاق اوتی دیدکاریدر ق سمر ع فتح میمله ایکی
معنایه در اول حکایه وافسانه معناسنه بومعناده عربیله مشترکدر خواجه حافظ بیت ترسم که
اشك در غم ما پرده در شود * وین راز سر بمهر بعالم سمر شود * وشمس فخری بیت کسری عهد
شیخ ابو اسحق * که بعدل است در زمانه سمر * ثانی چولاه آلتلرندن سپورکه کبی بونسنه در آنکله
ایپلك اوزرینه اهار ویررلر اکا ماله وغرواش دخی دیرلر عربیده کیجه سویلنن حکایه که مسامرات ده
دیرلر وتخته یه مخ اورمق معناسنه در ق سمکور ع بوزن شبکور برموضع اسمیدر مولانا
هاتفی از تیمورنامه بیت چو بردشت سمکور زد بارکاه * شد آراسته بارکاهش زکاه ق سمندر
وسمندور ع کلاهما بفتح المیم وسکون النون ایکی معنایه کلور اول برقوشدر آتش ایچنده
تعیش ایدر شمس فخری بیت کبوتر در پناه دولت او * در آتش خانه سازد چون سمندر *
روایت ایدرلرکه مزبور قوشك بیك سنه عمری اولور عمری آخره ایردکده اودون جمع ایدوب نفسندن
آتش پیدا اولوب اودونی یاقر قنادلریله اول قدر شعله لندیررکه کندوسی دخی ایچنده یانوب کل
اولوب مرور ایام ایله کلینك ایچندن یاوروسی حاصل اولور وآتش یاقدوغنه مولانا جامینك
بوبیتی دلالت ایدر بیت شو سمندر چو فروزد آتش * باش تا آتش اوخرم وخوش * بعض
روایتده بوجانور درقیون قدر اونی الوان اولور بیاض وصاری وقرموزی ویشل وبنفشی توینی
اکیروب دستمال ایدرلر کیرلندکده آتشه براغورلر چرکی یانوب کندی پاك ولطیف جدید کبی
اولور وبعضیلرکاره بکزر برجانور در هر ساعت برلونه متلون اولور رایرینه لامله سمندل وسمندول
دخی دنیلور ومعنای ثانی هندستان مملکتنده برولایت اسمیدرکه بی نظیر عود اغاجی بتر نتکم
فخر کورکانی * مثنوی * خوشبادا که از مشرق برآمد * توکویی از کلستانی درآمد * زخر
خیز وسمندور وز کافور * بیارد بوی مشك وعود کافور * مشك خرخیز نام ولایته مخصوصدر
بیت ثانیده الف ونشر مرتبدر ق سمور ع ضم میم مشدده ومخففه ایله جائز بر مقبول ومعتبر
کورکلی ذی قیمت وذی خواصدر برجانوردر یسیدر اعلاسی سیاه وتویی اوزون وهموار اولانیدر
مسقو دیارنده ناحیهٔ شمالیده اولور بهاسی بیك غروشه ودخی زیاده یه صاتیلور وخاصه سی
طبیعتی جمله کورکلردن احر واسخن در معتادی اولین شابه الباسی مضر بدن درکه عروقده دمی
فاسد ومحترق وصفرایی مشتعل وملتفق ایدر امامسن وپیرواختیارلره ومبرود الطبع اولانلره
نافع وبلغمدن حادث اولان نقریس زحمتنی دافع وامراض بلغمیه وعلل سوداویه حدوثنه مانع
ومطلق اوجاع بارده یه نفعی واقعدر ملوك قدیمدن هوشنك شاه دریسنی کورك ایتمکی ایجاد

ایلمشدروبر خاصه سی دخی بودر که ایام شتاده کیلدوکی کبی ایام صیفده دخی کیلور شخونتی متأذی
دکلدر زمان اولده ملوك وسلاطینه کیدرك وزرا واکابره مخصوص ایمش اما شمدی مالی اولنلر کیرلر
استعداد قیدی مرفوعدر شیخ عطار بیت آن یکی پوشیده سنجاب وسمور * وان دکر
خفته برهنه در تنور * سنار فتح نونله بوزن کنار ایکی معنایه در اول صویك دریاده
اولسون ایرمقده اولسون یوفقه یری که آنده کمی وقایق یوریمك ممکن اولمیه ترکیده صغ دیرلر
شرف الدین فضل الله قزوینی بیت سحاب از کف کالکش فتاده در خجلت * محیط بادل
ودستش نموده هم چو سنار * استاد فرخی بیت جیحون بکذشت تو انباشته کنجیست *
جیحون بردست دکرست خشك سناریست * استاد عنصری بیت زما همچنان کشتی
مارسار * که لرزان بود مانده اندر سنار * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت تو آن کریمی
کاندر کرم بنزد کفت * محیط وقلزم وعمان بود کمینه سنار * ثانی فرهنك جهانکیریده عاشق
معناسنه در بو معنایه استاد عسجدی بیت دینار کیسه کیسه دهد اهل فضل را * چونانك سله
سله برد طاقت سنار * سنجار سکون نون وفتح جیمله موصل نواحیسنده بر قلعه در که سلطان
سنجر آنده متولد اولمغله اول قلعه یی بنا ایدوب شهر عظیم ایلدی بلرلسان عوامده کسر سینله
مشهوردر حکیم خاقانی بیت سنجر نمرد وبحك سنجار ماند اندك * کرنبکری بصورت
سنجار به ز سنجر * سنجر سکون نونله ایکی معنایه در اول پادشاه معناسنه در عموما
ثانی خواجه سلمان ساوجی نك ممدوحی اولان پادشاهك اسمیدر خصوصا سلمان بیت
تا شاهباز چترش بکرفت ملك سنجر * برکند نسر کردون شهبال صیت طغرل * طغرل ده
بر پادشاه اسمیدر * سندر سکون نونله بوزن بندر سندروس لفظندن مرخمدر یعنی
اولمعنایه در حکیم فردوسی بیت مشوایمن اندر سرای فسوس * که کد سندروست وکه آبنوس
* سنکبار سنك معلوم وباربارید ن لفظندن اسم فاعل اولور بو حال ایله ایکی معنایه کلور
اول قلعه محاصره لرنده طشره دن ایچرویه وایچرودن طشره یه طاش آتمغه دیرلر ثانی
طاشلو یر سنکلاخ معناسنه در ایکی معنایه میرنظمی بیت که بودی قلعه اندر سنکباری *
درو کردند جنك وسنکباری * سنکار سکون نون وفتح کاف عجمیله ایکی معنایه در اول
یعنی همراه وهم پی یعنی یولداش وبربری آردنجه کتمك معناسنه عموما ثانی ایکی سفینه بربری
اردنجه کتمك معناسنه خصوصا مذکور معنالرده همسنکان وهمسنکار دخی دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری * سنکخوار وسنکخور کلاهما بسکون النون والکاف الفارسی اول فتح خا
وواو معدوله ثانی ضم خا وواو معروفله برقوش آدیدر حقیقتده غداسی سنکریزه در یعنی خرده
طاشجغزلر بو معربی سنکخارج در قطا دخی دیرلر حکیم سنایی * قطعه * هرکه در دنیا برارد
مسجدی از بهر حق * باشد آن مسجد بسان آشیان سنکخور * حق تعالی خانه سازد مر
اورا در بهشت * هست بر کفتار من ناطق شده نص خبر * سنکسار طاش ایله دپه لمك
معناسنه که عربیده رجم دیرلر استاد فرخی بیت طاعت تو چون نماز ست وهر آن
کس کز نماز * سر بیکسو تافت اورا باید آنجا سنکسار * خواجه سلمان بیت راست
میخواهی ترا زو سنکسار اولتیرست * تا چرا در عهد جودت سر فرو آرد بزر * سنکر سکون

سکون نون وفتح کاف عجمیله بوزن لنکر سند مملکتنده اولور بر حیوان زردریسی قزل اولور ولغت
دخی انلرك لسانیدر * سنکمبر سکون نون ومیم وفتح کاف عجمی وباء موحده ایله
فرهنك جهانکیریده ایکی معنایه در اول بمعنی همراه که سنکار دخی دیرلر وایکی نسنه نك اتصالی
وامتزاجی معناسنه خواجه عمید لویکی بیت جسم باروح این نفس راند که یکدم بر مغل *
لفظ جان با کالبدان لحظه سنکمبر شود * ثانی پرنده برجانوردر * سنکور سکون
نون وضم کاف فارسیله بوزن انکور اوج معنایه در اول سله فقاعی یعنی شربتجی سبدی شمس
فخری بیت فقاعی نوالت در بیابان * برای تشنکان بسته ست سنکور * حکیم سنایی بیت
اکر چون زر نخواهی روی عاشق * منه بر کردن چون سیم سنکور * ابو الفرج رونی در صفت
باغ بیت نارسیده ترنج بارورش * چون فقع کوزهٔ چو سنکورت * ثانی بمعنی بادریسه یعنی
آغرشق ثالث برقوش آدیدر کذا فی فرهنك جهانکیری * سنکین خوار سنکخوار
مرقوم کبی برقوش آدیدر حکیم ازرقی بیت چو پشت سنکین خوارست شکل ژاله وزو *
چکان بسان نقطهای پشت سنکین خوار * سنکین سار سیاه رنك برقوشدر ارقه سنده
بیاض نقطه لر اولور سار وساروج دخی دیرلر استاد عنصری بیت کهی به بینی چون پشت
بازکشت چنین * کهی منقط بینی چو پشت سنکین سار * سوداکر بازرکان وتجارت اهلی
معناسنه که سودا کسب فائده ایتمك وکر اسم فاعلدر ابو المعانی بیت سوداکران عشق تو
در بحر درد حسرتت * چندین سفر میکرده اند تا ربح وصلت یافتند * سهپار بمعنی کرهٔ
آتش یعنی عناصر اربعه دن کرهٔ آتشه دیرلر کذا فی فرهنك میرزا * سیفور سکون
یای تحتانی وضم فایله بوزن کنجور ابریشمدن طوقنمش نازك ذی قیمت قماش شیخ نظامی بیت
ستاده ملك زیر زرین درفش * ز سیفور بر تن قبای بنفش * میرخسرو بیت بیاران کرده
رجعت مرده درمشت * ز سیفور عنایت شقه بر پشت * ظهیر فاریابی بیت کنار غ چند
مضمغ بخون دل ببندد * بجمع آری توکین اطلسیست وآن سیفور * سیمور سکون یای
تحتانی وضم میم وواو معروفله جامهٔ ابریشم باف یعنی حریردن طوقنمش قماش سیفور مرقوم کبی
میرنظمی بیت نهاده بر سرش آن تاج مشهور * بپوشیده برش سیمو روسمور * سینجر
فتح یای تحتانی وسکون نون وضم جیمله شرارهٔ آتش معناسنه حکیم فردوسی بیت سینجر
چو باران زرین چکان * نکون ابر بارنده بر آسمان * فرهنك جهانکیریده اخکر معناسنه مرویدر ق
لخجه ولخشه وزلك دخی دیرلر * ساز مع الزاء المعجمه اون معنایه کلور اول معروف
چنکدر ثانی انتظام حال معناسنه مولانا جامی بیت که یزدان مرا یوسفم باز داد *
همه کارهای مرا ساز داد * ثالث مهمات سفریه ولوازم طریق معناسنه که بونده ساز وبرك
دینلور خواجه سلمان بیت ساقیا برك طرب ساز که از بلبل وکل * کار و بار چمن امروز ببرکست
وساز * رابع بمعنی سامان اما سامانك اون ایکی معناسی واردر اکثرنده استعمال اولنور
استاد فرخی بیت بدل نیك داد ست خداوند بتو * بأین نعمت وساز واحسان بتو *
خامس سلاح جنك معناسنه که ساز وسلب دیرلر ساز فارسی سلب فتحتین ایله عربیدر
حکیم سوزنی بیت زهیبت تو عدو نقش شاهنامه بود * کر ونه مرد بکار آید ونه اسب ونه

ساز * سادس فرهنك جهانكيريده مهمانى يعنى تدارك ضيافت معناسنه حكيم انورى
بيت سرش راهماندم زتن بازكرد * درودام راازتنش سازكرد * سابع مكروحيله معناسنه
اثيرالدين اخسيكتى بيت نركس جادوش به نيرنك وساز * خواب سحر برصدقه من نبست
ثامن بمعنى نفع وفائده شمس فخرى بيت شهى كه نبود ممكن كه درممالك او * كسى تواند كفتن
حكايت بى ساز * تاسع مثل ومانند سان كبى ابوالمعانى بيت نديده دوران كه ساز
اوباشد * اكر بحسن جمال ودكر بفضل وكمال * عاشر ساختن لفظندن صيغهٔ امرووصف
تركيبى اولور ﴿ سارسبز ﴾ اضافتله برنوعه صغرجقدر يشل رنك اولور عربيده قاريه ديرلر
﴿ سازنوروز ﴾ خسروپرويزك مشهور عالم اولان باربدينك مخترعاتى اولان اوتوزلحندن برلحن
آديدر شيخ نظامى بيت چودر پرده كشيدى ساز نوروز * بنوروزى نشستى دولت آنروز *
ودخى ساختكئ اسباب كذافى المجمع ﴿ ساكيز ﴾ كسركاف وسكون ياى تحتانيله پچه كه
نمه دخى ديرلر وفرهنك جهانكيريده سياكيزدبدكاريده مرقوم درعربيده لباد ديرلر ﴿ سامير ﴾
كسرميم وسكون ياى تحتانيله فرهنك جهانكيريده بكوطاشى فسانه معناسنه كه شمشير وخنجر
وامثالى نسنه لرى كسكين ايدرلر ميرنظمى بيت درآن دم كارخود سامير كرده * دم شمشير خودرا
تيز كرده ﴿ ساويز ﴾ كسر واو وسكون ياى تحتانيله فرهنك جهانكيريده نيك خوى وخوش
خلق معناسنه حكيم على فرقدى بيت دل باوشوخ وخوشتر وخونريز * نزدعاشق زمشفق
وساويز ﴿ سبز ﴾ سكز معنايه كلور اول الواندن يشل لونه ديرلر بومعناده عارضه
ومعروضه ده اطلاق اولنور سبز رنك وقباى سبز كبى ثانى سيه چرده محبوبه ديرلر
بوايكى معنايه مولاناهاتفى بيت درختان سبزش همه دلپسند * چوسبزان رعناى بالا
بلند * معناى ثانى يه سبزارنك دخى دينلور ابوالحسن شهيدى * مصرع * اى همه
سبزان غلام روى سبزارنك تو * ثالث صافى سياه رنكه دخى ديرلر مثلا خط سياهه خط سبز
ديرلر خواجه حافظ بيت خال سرسبز توان دانهٔ عيش است ولى * بركنار چمنش وه كه
چه دامى دارد * رابع كوك رنكلو اولانه ده ديرلر مثلا پولادسبز كبى حكيم فردوسى بيت تبارك
زپولاد سبزش كلاه * فرس خنك وبركستوان سياه * خامس جوهردار تيغه ديرلر خواجه
سلمان بيت اى سران ملك را شمشير تومالك رقاب * باغ عدل جويبار تيغ سبزت خورده آب *
بومعنايه تيغ سبزارنك دخى ديرلر كمال اسمعيل بيت اى عجب شمشير خسروازچه سبز
ارنك شد * چون همه ساله زخون خصم مى بايد خورش * بومعنايه سرسبز دخى دينلور
خواجه سلمان بيت زباد خلق جان بخششى كرفته شاخ دولت بار * زآب تيغ سرسبزت
كشيده بيخ نصرت نم * سادس خنجرده استعمال اولنور كمال اسمعيل بيت زنم خنجر
سبزت چنان تراود خون * كه ظن برند كه آتش همى چكد زچناو * سابع دموردن اولان
جوشن ده دخى سبز تعبيرى استعمال اولنور حكيم فردوسى بيت ببرجوشن سبز چون
نوبهار * زپرابلق تند چون روزكار * ثامن عين ازرق يعنى كوك كوزه چشم سبز ديرلر
مولاناهاتفى بيت بود هر چشم سبزش شيشهٔ زهر * زچشم سبز او صد فتنه در دهر *
والحاصل هرنه كه كوك يعنى كبود رنك اوله اكا سبز دينلور وبعض عارضى سياهه ده ديرلر

ديرلر وچارچمن وبيرق نوعنك خود مخصوص آديدر كه عربيده كى خضره كبى ضم خائيله
اخضر معناسنه در فى المفردات للامام الراغب * الخضرة احد الالوان بين البياض والسواد
وهوالى السواد اقرب فلهذا سمى الاسود اخضر والاخضر اسود ا ﴿ سبزدرسبز ﴾ مصنفات
باربد خسرودن برلحن اسميدر سبزاندرسبزه وسبزدرسبزه دخى ديرلر شيخ نظامى درصفت
باربد بيت چوبانك سبز درسبزش رسيدى * زباغ سبز سبزه بردميدى ﴿ سبوسبز ﴾
ضم باو واومعروف وفتح سين ايله اضافتسز كوچك كوب كه دستيدن ايريجه ودستى كبى
استعمال اولنور ﴿ ستاويز ﴾ فتح تاءمثناة وكسر واوايله بمعنى رواق خانه يعنى اوك اوكنده
ياغمور وكنش دفعى ايچون ايتدكلرى نسنه ﴿ ستخيز ﴾ فتح تاءمثناة وسكون نون وياى
تحتانى وكسرخاء معجمه ايله بمعنى رستخيز يعنى روز قيامت كذافى فرهنك جهانكيرى بومعنايه
ميرنظمى بيت دراينجا آنقدر شد فتنه انكيز * كه پيش از وقت برخاسته ستخيز *
﴿ سراغاز ﴾ ايكى معنايه در اول شروع معناسنه كه ابتدا ايلمك مقابلى سرانجام در ثانى بمعنى
سرود يعنى ايرلامق شاعر ايكى معنايه بيت ببزم خاص ميكردند سراغاز * خوش الحان
مطربى كرده سراغاز ﴿ سرافراز ﴾ ايكى معنايه در اول ممتاز ومستحسن معناسنه ثانى
قد بالايه ديرلر ايكى معنايه ميرنظمى بيت شده درحسن وخوبى راسرافراز * بباغ حسن
شده سروسرافراز ﴿ سرانداز ﴾ التى معنايه كلور اول ناز وشيوه ايله ياخود كبر ونخوت ايله
صالنه رق يوريمك حضرت مولانا بيت زباد بوى تست امروز درباغ * درختان جمله رقاص
وسرانداز * ثانى بمعنى سرمست يعنى پك سرخوش مولاناهاتفى بيت چوسلطان
سرانداز باشدزمى * فتد بيخبر ازسرش تاج كى * ثالث شجيع وبهادر يعنى جان وباش
ويررويار معناسنه كمال خجندى بيت سررقص وسرانداز يست سرولاله را ايام * سهى
سروى بدست اريم ودرپايش سراندازيم * ميرخسرو بيت ازان راه فكرت سرانداز كشت *
دمى چون بودرفتن وبازكشت * رابع مؤيد الفضلاده چاپك وچالاك بى باك معناسنه شيخ
سعدى بيت سرانداز درعاشقى صادقت * [illegible] هره برخويشتن عاشقت * خامس
مجمع الفرسده مقامات موسيقيده براصول [illegible] سادس فرهنك جهانكيريده مقنعه كه
زنان باشلرينه اورترلر ﴿ سرباز ﴾ ايكى معنايه در اول شجيع وبهادر معناسنه كه باز
اويون معناسنه اولوب باش اوينار معناسن افاده ايدر ثانى باشى آچق معناسنه اولور
ايكى معنايه ميرنظمى بيت توان كفتن مراورامرد سرباز * شود در روزميدان مردسرباز *
﴿ سرپز ﴾ سكون راوفتح باءفارسيله كله وپاچه بشوريجى ديمكدر پزپزندن لفظندن وصف
تركيبى اولور ﴿ سرتيز ﴾ سكون را وكسر تايله اوجى سورى اولان نسنه لرك اوجنه ديرلر
اكرچه تيز اصلنده كسكين حدت معناسنه وكيجمك مرور معناسنه در بونده سرك دخوليله
سورى اولدى كه هم حدت واروهم مروروار خنجر وقلج وبچاق واوق دمرنى ونيزه حربه سى
وبيز وجوالدوز وايكنه وسائر بونلر امثالى هرنه اولورسه اكا سرتيز ديرلر ابوالمعانى بيت
كردباسينهٔ كند وهرنكهش سوزن وش * مژه سرتيزودكرديدهٔ جانان خونريز ﴿ سرسبز ﴾
سكون را وباءموحده وفتح سين ايله ايكى معنايه كلور اول تازه بيراق وبرمش اغاج كه نشو

نماده اوله وتازه چمن خواجه سلمان بیت بهار دولت عمر تراسرسبز وتر بادا * چنان کزوی بخجل کردد
ریاض کلشن خضرا * ثانی دولتمند ومنعم آدمه دیرلر میرنظمی بیت شود عمر تراسرسبز
وحزم * اکر باشی بیزدان دوست محکم سرز فتح را ایله بوزن چر زمالهٔ بنا وصوابی
معناسنه در کذا فی المؤید سرفراز ایکی معنایه در اول سرافراز وقومك معنالریله
مترادفدر مولانا لسانی بیت سرافرازی بود ازجان شدن خاك در جانان * لسانی داشت
ذوق سرفرازی خاك آن درشد * ثانی شهور ملکی نك اوچنجی کونی اسمیدر مزبور آیك هر
بر کوننه بر آد تعیین ایلمشلردر اول آیك آدی کوننك آدنه مطابق وموافق اوله اول کون عید
چشن ایدرلر سرواز سرباز مرقوم معناسنه در حرف بانك واو حرفیله تبادل وتواخیسی
اولدوغی مقرردر سروافراز سکون را وواو موقوفله یوقش باشی معناسنه یعنی هر نسنه نك
دپه سی سروز سکون را وفتح واو ایله عورتك باش اورتوسنه دیرلر عربیده کی مقنعه
معناسنه میرنظمی بیت همی باید بسر سروز بپوشد * بوقت رفتن ورفتن نکو شد *
سرو ناز سکون را وکسر واو ایله یعنی نورسیده عموما وسرو فدانی معناسنه خصوصا
وبطریق الاستعاره قد موزون محبوب کذا فی المجمع بومعنایه میرنظمی بیت همچنین
بدصنع حق جل جلال * سرو ناز کلشن حسن وجمال سریرافراز برشهرك اسمیدر که
غارهٔ شهور کیخسروانده واقعدر کذا فی فرهنك جهانکیری سعترباز زبقهٔ عورت دیمکدر
کذا فی مؤید الفضلا سلدوز سکون لام وضم دال و واو معروفله بوزن نوروز تیمورشاه
عسکرندن برطائفه نك لقبلریدر مولانا هاتفی بیت هزبران سلدوزی کینه خواه *
بران خشمناکان بپستند راه سکز کسر کاف عربیله مصطکی ساقزی کذا فی فرهنك
جهانکیری سنك انداز اوچ معنایه کلور اول شراب ایچمکه مداومت ایدن کمسنه
یعنی بر کون و بر ساعت شراب ایچمه دن خالی اولمیه عربیده اکا مدمن خمر دیرلر مختاری
* رباعی * درسنك انداز خسرو دادپناه * خورشید شراب زبید وساغر ماه *
تا از پی عزشان وذل بدخواه * سنك اندازد زمانه بر دشمن شاه * سیفی نیشابوری بیت
تا بسنك انداز باسیمین بران سازند عیش * اهل سنکین خواه می باد ابرلعبت کسار * ثانی
اول عیش وعشرت وسیر وکشت وکذارکه اواخر ماه شعبانده ایدرلر اکا کلوخ انداز وبرغندان
وبرقندان دخی دیرلر رومده دخی بو قاعده جاریدر که ماه رمضان قریب اولدقده یاران بربرلرینه
مناسب مصاحب ایله اوچ درت کون بلا فاصل یعنی متصل باغچه لرده یاخود مفرح خانه لرده
عیش وعشرت وذوق وصحبت ایدرلر بو عشرته و بوسیر وکشت وکذاره دخی سنك اندازدیرلر
حکیم خاقانی بیت از پس یکماه سنك انداز در جام باور * عیدران رزاز اجلها بر ساختند *
حکیم انوری بیت ای زجاهت شب ستم در سنك * خرمت باد روز سنك انداز * ثالث
قلعه کنکره سنده واقع اولان سوراخلر که دشمن قلعه یی محاصره وحصار دینه کلدکلرنده اول
دلوکلردن دشمن اوزرینه طاش براغورلر مولانا محمد عصار از مهر ومشتری بیت ز سنك
اندازاو سنکی که جستی * پس از قرنی سرکیوان شکستی * فرهنك میرزا ابراهیمده بمعنی
خمار دائم الخمر یعنی مست مدام مخمورلغی معنای ثالثکه قلعه حصاری دلوکیدر چغتای

چغتای لسانده اکا آرك دیرلر فرهادنامه ده ارمنیه قلعه سی وصفنده بیت نی قورغان بیر حصینی
وبرك قورغان * فلاع حصینی آرك ویك یارشورغان * قورغان قلعه دیمکدر سوکاریز
واو معروف وفتح کاف فارسی وکسر را ایله برقیودن برقیویه اولان دلوك ودخی دلوك ایلمك اکثر
کاریزلر وصو یوللری بویله در سیاکیز فتح یای تحتانی اول وسکون ثانی وکسر کافله
کچه که نمد دخی دیرلر عربیده لباد دیدکلریدر سیلخیز سکون یای تحتانیین ولام وکسر
خاء معجمه ایله بمعنی سیلاب میرنظمی بیت زکوه آمده آنچنان سیلخیز * که کوه از میان بان نمانده
تمیز مع السین المهمله * سابوس ضم باء موحده ایله بوزن کابوس بمعنی اسپغول که
بذرقطونادر کذا فی المجمع ساس بوزن کاس اوچ معنایه در اول بمعنی لطیف ونازك
وخوب عموما استاد * مصرع * چو پوشیده است جامهٔ ساس خوب * ثانی برطائفه اسمیدر که
جمعنده ساسان واول طائفه دن اولنلره ساسانیان دیرلر زمان اولده آنلردن برقاج نفری
پادشاه اولمشلر ایدی ارباب تواریخ ایران وتوران واول ممالکده پادشاه اولنلری درت طبقه یه
تقسیم ایدوب طبقهٔ اولی یه ملوك پیشدادیان وطبقهٔ ثانیه یه ملوك کیانیان وطبقهٔ ثالثه یه
ملوك اشکانیان وطبقهٔ رابعه یه ملوك ساسانیان دیرلر بونلرك هر طبقه سنده قاچ نفر پادشاه
کلمشدر وآدلری ندر واحواللری نه یوزدن اولدیغنی یازمق قصد اولنسه بولغت جر منده کتاب
اولوب صددی ضایع ایتمك لازم کلور تفصیلنی مراد ایدن یاران تواریخ کتابلرنده مفصل ومجمل
تحریر اولنمشدر نظر ایلسون ساسك معنای ثالثی فرهنك جهانکیریده کهله وپوره مقوله سنه
وانلردن ایریجه قورد جعز وبوجکاره ده دیرلر عموما برقورد جعز واردر اله آلدقده بدرایحه سی
اولور ترکیده تخته بتی دیرلر خصوصا ساس تعبیر اولنور وقورد جعز لره لسان هندیده کتمل دیرلر
وساس دیو مادرزنه ده دیرلر سالوس ضم لام و واو معروفله اوچ معنایه در اول فرهنك
جهانکیریده مکر وحیله معناسنه مولانا جامی بیت کرچه رخش همت جولان بروز زین
عرصه است * خویش بستم چون بصد سالوس در فتراك او * ثانی بمعنی فریبنده یعنی الدایجی
حکیم انوری بیت توچه مردی کفاری ودیوسی * مرد زرقی ویار سالوسی * دیوس لفظی
عربیده ثاء مثلثه ایله در تعجیم اولنوب سین ایله ایلمشلردر انورینك استادیتی تعریفدن
مستغنی در ثالث ریا واهل ریا معناسنه در خواجه حافظ بیت کرچه بر واعظ شهر این سخن
آسان نشود * تاریا ورزد وسالوس مسلمان نشود ساوس کسر واو ایله ساویس
کسر واو وسکون یای تحتانیله فرهنك جهانکیریده اوچ معنایه مرویدر اول آغر بهالو
متاع نفیس واقمشه وامثالی ثانی پنبه لو جامه که جنك ایامنده کیرلر خفتان دخی دیرلر ثالث
اکیرانکه حاضر اولمش پنبه یه دیرلر مجمع الفرسده دانه سندن آیرلمش پنبه که عربیده محلوج
دیرلر جامه و یورغانه قومغه حاضر اوله مؤید الفضلاده ایچی پنبه طولمش نکنده او قفتان که
جنك محلنده کیرلر وادات الفضلاده اول نسنه یه دیرلرکه اکا پنبه قورلر سایوس
ضم یای تحتانی و واو معروفله اسپغول معناسنه که عربیده بذرقطونا دیرلر سبس
بضم الباء الفارسی سپوس ضم باء فارسی و واو معروفله کپك که حبوباتدن واکثر بغدایدن
چقار عربیده نخاله دیرلر مولانا هاتفی بیت نخواهم بسر تاج فرچون خروس * که از زن دهد

میوه ام پاسپوس ﴿ع﴾ سپیوش ﴿ح﴾ سکون باء فارسی وضم یای تحتانیله یعنی اسپغول که
عربیده بذرقطونا دیرلر سپیوس دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ع﴾ سدکیس ﴿ح﴾
سکون دال و یای تحتانی وکسر کافله الکن صغما که عربیده قوس قزح دیرلر شمس فخری
بیت بهر سالی مثال در کهش را * فلك نماید از تمثال سدکیس * دال یرینه را ایله سرکیس
دخی دیرلر ﴿ع﴾ سرپاس ﴿ح﴾ سکون راء مهمله وفتح باء فارسیله ایکی معنایه کلور اول یعنی
سرپاسبانان یعنی بکجیلر سرداری مولانا محمود ابن یمین بیت بجز خیال کسی شبروی نیارد
کرد * دران دیار که سرپاس توعسس است * بومعناده اضافتله اولمق صحیح ملاحظه
اولنور ثانی کرز وطبوز وامثالی نسنه‌لره دیرلر حکیم فردوسی بیت دل سرکشان
پر زوسواس بود * همه کوش بربانك سرپاس بود * مسعود سعد سلمان * قطعه *
مژه بر پلکم ارشود پیکان * موی بر فرقم ارشود سرپاس * پاك باید همی چوا یمن کرد *
تن وجان من ازنهیب وهراس * منصور شیرازی * قطعه * دران زمین که رود تا بغل بخاره
فرو * زسیل خون دلیران قوایم افراس * دلاوران وغارادرو حناجر دل * سران معرکه را
سرزنش کند سرپاس * بومعنایی مؤید شمس فخری بیت بجا برارد سر دشمنش که
پیوسته * زراه کینه زند چرخ پرسرش سرپاس ﴿ع﴾ سرخس ﴿ح﴾ فتح راء مهمله وسکون
خاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول ولایت خراسانده برشهر آدیدر ثانی دارو قسمندن بر سیاه
چوپدر کبیل وکیلکان دخی دیرلر دریای خزر ساحلنده بتر حب القرع علتنه ودخی بعض امراض
بلغمیه یه نافع دوادر ﴿ع﴾ سرکیس ﴿ح﴾ سکون را و یای تحتانی وکسر کافله قوس قزح معناسنه در
سدکیس دخی دیرلر ابو المعانی بیت به تیغش تیره کی خصم را برق * کمانش در سپهر روز
سرکیس ﴿ع﴾ سرکس ﴿ح﴾ سکون را وکسر کافله خوش آواز بر قوش آدیدر کذا فی المجمع
﴿ع﴾ سرناس ﴿ح﴾ سکون را وفتح نونله مرد روزکار دیده وکار آزموده معناسنه ابو المعانی بیت
کذشت عمر همه درپی هوس حیفا * بکار خود نکند فکر بیهده سرناس ﴿ع﴾ سندروس
﴿ح﴾ بر نوع صمغدر مشابه کهربا لکن کهربادن نرمدر وطعمنده نوع مرارت وار در طبیعتی حار و یابسدر
پیوسته کهربا ایله بر درجه ده در اما حرارتنه آندن دوندر بلکه کهربانك حرارتنده اعتدال واردر
بعض ترکیبده اطبا بو یرینه بدل استعمال ایدرلر ودخی حل ایدوب نقاشلر نقوش وتحته ومقوا
بویالرینه اضافه ایدرلر زیرا نقوشه جلا ویرر ودخی یای یا پنلر یایك توزینی آنکله ایدرلر شیخ
نظامی بیت بزیر تخت زد آبنوسی * نهان شد کعبتین سندروسی * مجمع الفرس صاحبی
یای توزی وسرخ معناسنده نقل ایدر وبو بیتی استشهاد ایلمش حکیم فردوسی بیت
مکر ایمنی زین سرای فسوس * که که سندروست وکه آبنوس ﴿ع﴾ سوس ﴿ح﴾ کسر واو وسکون
یای تحتانیله یعنی ناآکاهی یعنی غفلت وبیخبری سوست دخی دیرلر کذا فی المجمع بو معنایه
میر نظمی بیت نداند انت عشقت ای جران * سویش وبیخبر دازغم هراسان ﴿ع﴾ سه دیس ﴿ح﴾
اخفاء ها وکسر دال وسکون یای تحتانیله بر عمارت آدیدر که شرحی خورنکاه لغتی ذیلنده ذکر
اولندی دیس زبان پهلویده کنبد دیمکدر اوج کنبدلی قصر دیمك اولور ﴿ع﴾ سیپوش ﴿ح﴾ سکون
یای تحتانی وضم باء فارسی وواو معروفله فرهنك میرزاده بذرقطونادر که اسفیوش واسپغول

واسپغول وسپیوش دخی دیرلر ﴿ع﴾ مع الشین المعجمه * سایه پوش ﴿ح﴾ شامیانه دیدکاری اثر
حرارت آفتاب دفعی ایچون یوزه طوتارلر معنای ترکیب دخی بونی اقتضا ایدر کذا فی فرهنك
جهانکیری ﴿ع﴾ سایه خوش ﴿ح﴾ نارون اغاجیدر اصلی خوش سایه ایدی مضاف الیه تقدیم
اولنمشدر وحدذاتنده خوش قدی موزون اغاجدر ﴿ع﴾ سایش ﴿ح﴾ کسر یای تحتانیله سا ییدن
معناسنه در سا ییدن لفظندن اسم مصدر اولور شاه ناصر خسرو بیت ازسایش سوده
سوده اون * کرچه توند یدد دانا ﴿ع﴾ سبز پوش ﴿ح﴾ ایکی معنایه در اول استعاره طریقیله
اشجار تازه یه دیرلر ثانی فرهنك جهانکیریده دباغ معناسنه در ﴿ع﴾ سبقتاش ﴿ح﴾ برخواجه
شاکردی شریك معناسنه در خواجه تاش دخی دیرلر بو پادشاه قوللرینه خیلتاش دیدکاری
کبی درس وقرائتده بربرلرینه شریك اولد قلری ایچون سبقتاش دیرلر میر نظمی بیت عجب نبود
که باشم خوشدل م عشق * که دل بوده سبقتاش غم عشق ﴿ع﴾ سخش ﴿ح﴾ سکون خا ایله بوزن
رخش ایکی معنایه در اول یعنی کهنه مانند جامه وپوستین شمس فخری بیت بجایی
رسیده ست حال عدوش * که پیش به از شرب مصریست سخش * شرب فتح شین وسکون
را ایله عربیده کتانه دیرلر ثانی یعنی لغزیدن ﴿ع﴾ سدکیش ﴿ح﴾ سکون دال وکسر کافله قوس
قزحدر مع السین المهمله ده ذکر اولنان سدکیس کبی ابو المؤید بیت میغ مانند پنبه است
وهمی زند نداف * هست سدکیش درونه که بدو پنبه زند * میر عمادی بیت ندارد در که شاه
جهان بس * بکیتی در بجز تمثال سدکیش ﴿ع﴾ سراغوش ﴿ح﴾ فتح را وضم غین معجمه وواو
معروفله ﴿ع﴾ سراکوش ﴿ح﴾ ضم کاف فارسیله کلاهها یعنی کیسو پوش که سراغوج دخی دیرلر زنان
صاچلرین ایچنه قودقلری که ترکیده ترکب دیرلر ﴿ع﴾ سرایش ﴿ح﴾ فتح را وکسر یای تحتانیله ایکی
معنایه کلور اول سرا ییدن لفظندن اسم مصدر در نغمه وایرلامق معناسنه میر خسرو
بیت سراینده مرغی ازین بوستان * سرایش چنان کرده با دوستان * ثانی سخن کردن
یعنی سوازه باشلمق حکیم فردوسی بیت چو مهتر سرایند سخن سخته به * زکفتار بدکام
پرداخته به ﴿ع﴾ سرپاش ﴿ح﴾ سکون را وفتح باء فارسیله روزکار دیده وکار آزموده ﴿ع﴾ سربخش ﴿ح﴾
سکون را وخاء معجمه وفتح باء موحده ایله یعنی حصه ونصیب شیخ نظامی از اسکندرنامه
* مثنوی * بسی ارمغانی ز تاراج زنك * بهر سو فرستاد بی وزن وسنك * زکنجی که او را فرستاد
دهر * بهر کنجدانی فرستاد بهر * چو نوبت بسر بخش دارا رسید * شتروار زرتا بخارا
رسید ﴿ع﴾ سرپوش ﴿ح﴾ ضم باء فارسیله ایکی معنایه در اول هر نسنه‌نك قپاغنه دیرلر عموما عربیده کی
غطا معناسنه وصحن قپاغنه وعوراتك باش اورتسینه دیرلر خصوصا ثانی کار نهفته وسخن
نهانی معناسنه در ابو المعانی بیت عشق ظاهر کرد اخر درد دل * خواستم سرپوش میدارم
نشد ﴿ع﴾ سرجوش ﴿ح﴾ سکون را وضم جیمله هر قیناین نسنه‌نك ابتدا قیناد وغی المغه دیرلر
مثلا شوربانك اول قینادوغی وشرابك ابتدا قیناد وغی کبی شیخ نظامی بیت زهر طعمه که طعم
نوش دارد * حلاوت بیشتر سرجوش دارد ﴿ع﴾ سرخوش ﴿ح﴾ سکون را وضم خا ایله معروف
کمال پاشازاده مرحوم سرخوشله مستك فرقی واردر دیو سرخوش اول کمسنه‌یه دیرلر که ایچدوکی
مسکردن باشی قزمش اوله اما هنوز حد سکره وارمش اولیه حد سکره واردقدن صکره مست

دنیا اونتکم میرخسروك بو بیتندن فهم اولنور بیت چه خوش دمها که پیش شب ودمی که مست
وکه سرخوش * جهانم میشود تاریك چون یادارم آن شبها * سرخوش وصف مرکبدر
صفتله موصوفدن برجزءی سردرکه موصوفدر وبرجزوی خوشدرکه صفتدر انتهی عربیده
سکران وچغتایده اسروك دیرلر ع سرزنش ع سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه وکسر نونله
باشه قاقق معناسنه که عربیده طعن وتوبیخ وتشنیع دیدکاری معنالره استعمال اولنور ابو المعانی
بیت زعیش صحبت نادان بخود دراسر زنش آرد * هرآنکس راند اندقدر دانا یان زنادانی *
ع سرش ع کسر راء مهمله ایله بورنجك دیدکاری نسنه که خام ابریشمدن طوقورلر عورات
باش باغی وکوملك ودستمال ایدرلر میرنظمی درصفت عروس بیت سرش بسته بسر
باناز وشیوه * بخود دراجم کرد انواع عشوه ع سرکش ع سکون را وفتح کافله اوج معنایه در
اول بدخوی اولوب مطیع ورام اولمیان آدم وحیوانه صفت ایدرلر بو معنا مشهوردر ثانی فرهنك
جهانکیریده محرف قطع اولنمش قلم ثالث سرکش وسرکب ایکی مطرب آدلریدرکه زمانلرنده
بی نظیر استاد ایدیلر نتکم استاد فرخی * قطعه * دائم ازمطربان خویش به بزم * غزل
شاعران خویش طلب * شاعرانت چو رودکی وشهید * مطربانت چو سرکش وسرکب *
ع سرکچش ع یعنی باش دوندرمك مثلا برآدم یرندن قالقدقده باشی دوندکندن آخرآدم
الن طوتوب قالدره کذا فی المجمع ع سرکیش ع سکون را و یای تحتانی وکسر کافله سدکیش
مرقوم معناسنه در شمس فخرینك بو بیتنی کیمی سین مهمله ایله وکیمی شین معجمه ایله نقل
ایدرلر بیت بهرسالی مثال درکهش را * فلك نماید ازتمثال شدکیس ع سرمش ع
سکون را وفتح میمله زردالوی خشك که خاص وکزیده اوله یعنی خوشاب ایتدکاری زردالو قروسی
کذا فی المجمع ع سریش ع یای تحتانی زیاده سیله سرش مرقوم معناسنه در ع سووش ع
ضم واشباع واوایله دوه طبانی معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ع مع الغین المعجمه ع
ع ساغ ع ایکی معنایه در اول قرموزی کرمیدکه طپراقدن یاپوب او جاقده بشوررلر
میرنظمی درصفت قصر بیت یکی سیم ویکی زر بود ساغش * دروبهرام کردستی یساغش *
ثانی برقوش آدیدرکه سارد خی دیرلر حضرت مولانا بیت ازتوشه شاهین وبازوساغ ماوسارما
وزتو آمد فخرونیك ونام ماوعارما ع ساربوغ ع سکون راء مهمله ایله لشکر وقبیله صاحبی
وطائفه باشی ترکیده باش وبوغ دیدکاری معنایه مولانا هاتفی ازتیمورنامه بیت دکر سار بوغان
زستم نهاد * باجای توی ابروی نژاد ع سپریغ ع یعنی خوشهٔ انکور شمس فخری بیت
نیستم هم چو تاك پشت دوتا * ازپی چند خوشهٔ سپریغ * مجمع الفرسده بووجه اوزره تحریر
اولنمش حرکتی اشعار اولنمامش اما بیت مزبوردن فهم اولنورکه فتح باء فارسی وکسر را و یای ساکنه
ایله اوله تحفة الاحبابده اول خوشهٔ انکوره دیرلرکه هنوز دانه لری درست اولمامش اوله ورسالهٔ
ابو حفص سعدیده دخی دانه لری صحیح پخته اولمامش خوشه یه دیرلر وبو بیت بو قولی مؤیددر
بیت دریغ روز جوانی هزار بار دریغ * که شادمانی بود راست چون سپریغ * ادات الفضلاده ضم
سین وفتح با ایله مرویدر ع سپغ ع فتح باء فارسیله ایکی معنایه در اول بمعنی نغز یعنی کوکچك
وپاك ثانی صرچه وجام ایله یاپلمش خانه معناسنه در ع سرزیغ ع سکون را و یای تحتانی

تحتانی وکسر زاء معجمه ایله اوزوم وخرما صلقمی شاعر بیت باغبان سرزیغ ندهد یارضا *
وحشیان باغش دهند بادفنا ع سریغ ع کسر راء مهمله ایله بمعنی ستیغ مرقوم ع سغ ع
ایکی معنایه در اول برنوع عماردرکه انسز واوزون اولور عربیده ازج دیرلر هرنه که انسز
واوزون اوله ثانی پوشش کنبد وسقف خانه کذا فی فرهنك جهانکیری مذکور ایکی معنایه
ترتیب اوزره میرنظمی بیت بچشم دلفریبش ابروی سغ * چرد مرغ هوس درکلشن وغ *
وغ جای فرحفزایه دیرلر وله بیت که کیسوی سیاهش کشته چون سغ * شده قصر جنانرا
پوشش ازتغ * تغ برنوع سیاه اغاجدر غایت مقبولدر آز اولمغله ع سماروغ ع فتح میم وضم
راء وواو معروفله منطر کبی بتربر نسنه در ترکیده طوملان وعربیده کماة دیرلر الماقدر اولوردور قجه بیود
حتی قارپوز قدر اولور بعض سنه لرده هوا متعفن اولدقده ال دکرمانی قدر بیور چول وقومسال
یرلرده حاصل اولور حتی دیرلرکه یرنده زیاده طورسه هوا عفونتندن ایچنده یلان حاصل اولور اما
یمرطه قدر ینك دخی کوچکنك تناولی جائزدر کباب ایدرلر وقیوغن صویوب وطوغریوب قیمه
ایله یاخود یمرطه ایله پشوررلر لذیذ اولورات قدر غدائیتی واردر صوینی کوزه چکسه لر مع
نفعی واردر امیرخسرو بیت میان قلب مرتد چتربر سر * زچتر سماروغ بس خرده تر *
بتد وکی یرده طپراغی یوقاروقالدیررآنکله بولوب قازوب چیقاررلر بعض طب کتابلرنده سماروغی منطر
معناسنه یازمشلر احمد منشوری بیت کرتوبردوغ من آروغ دهی من ندهم * دهمت چترکه
سرهمچو سماروغ بود * شمس فخری بیت طعام زوق نادان مرغ وحلوا * غدای نقل اهلان از
سماروغ * سماروغ رسالهٔ ابو حفص سعدیده بمعنی خاك شوره دیوب عنصرینك بو بیتنی
تمسك ایدنمش بیت بجامن چشم دارم درسخایت * کل ولاله نروید ازسماروغ * شرفنامه ده
مثیره سی کوزه جلاویرد اکاماروغ دخی دیرلر عوام چترمار تسمیه ایتمشلر مثالی استاد منجیك
درهجو کفته بیت یاد نداری که هر بهاری حدث * توبره برداشتی شدی سماروغ * برآدی
دخی خایه دیسدر آذربیجانده کلاه دیوان دیرلر ع مع الفاء * سجیف ع کسر جیم وسکون
یای تحتانیله بمعنی زه کمان یعنی یای کریشی بعض فرهنکلرده کرش چکن یردرکه یایك اوجلرنده برمقدار
کرتك یردر ع سخیف ع کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانیله احمق وکج فهم معناسنه
ابو المعانی بیت میکند رنکین اداعشاق درمعنای وصل * نکتهای حال دل هرکز نمیداند
سخیف ع سرشف ع سکون راء مهمله وفتح شین معجمه ایله خردله مشابه برنوع غله در
یاغی چقاروب چراقده یاقرلر آجی اولمغله یمزانجق زیت کبی یانر تازه ایکن صاری وقرمزی چیچکی
اولور شاعر بیت نتوان یافت روغن الطف * خانهٔ روستا بجز سرشف ع سرف ع
فتح را ایله بمعنی سعال یعنی اوکسورك سرفه دخی دیرلر ضم سین ایله ده مرویدر کذا فی المجمع
شرفنامه ده بوغاز اغریسندن حاصل اولان اوکسورکدر ع سقف ع سکون قاف ایله
پوشش خانه لفظ عربیدر فارسیده دخی استعمال اولنور میرنظمی درصفت معراج بیت
مزین کرده سقف عرش اعلا * برای مقدم محبوب مولا ع سکاف ع فتح کافله ابریشم یوماغی
بعض فرهنکلرده یانمش کومش سیم سوخته وبعضنده اشلنمش صرمه یی یاقوب کومشنی آیررلر
اول کومشه دیرلر ع سله باف ع فتح لام مشدده ایله سپد اوریجی باف بافتن لفظندن صیغهٔ

امر و وصف ترکیبی اولور بونده اسم فاعل اولمق جائزدر ابو المعانی بیت کجا شعرینه کجا
وصف تو * کجا سله باف وکجا سیم باف ﮒ سیرف ﮒ سکون یای تحتانی وفتح را ایله بمعنی
سرفه کردن یعنی اوکسورمك کذا فی فرهنك جهانکیری ﮒ مع القاف * سازق ﮒ فتح زاء
معجمه ایله یاغلی چراکه چام اغاجندن اولور مشعله ده وفقرا خانه ده یاقرلر اکثر اهل قریه موم
یرینه قوللنورلر ﮒ ساق ﮒ هر نسنه نك طرف اسفلی عموما وانسان وحیوانك دیزدن
اشاغیسی خصوصا عربیده وفارسیده دخی استعمال اولنور مولانا هاتفی بیت همه سیم ساقان
وساعد سمن * همه نازك اندام وکل پیرهن ﮒ سرتاق ﮒ سکون را وفتح تاء مثناة ایله برنوعه
لطیف قماشدر رقفتان ایدرلر میرنظمی بیت بجلوه کرد در اید قد بالا * فزاید حسن آن سرتاق
ودیبا ﮒ سرطاق ﮒ یعنی خانهٔ بالا عوام غلط ایدوب چارداق دیرلر زیرا چارطاق غیری کونه درت کمر
اوزرینه یاپلمش خانه در ﮒ سرمق ﮒ سکون را وفتح میمله قیون صرمشیغی دیدکلری اوتدر سرمق
دخی دیرلر حکیم شیرازی بیت سرمق وریباس وخرقه هندوبا * کوك اسفاناخ وحماص وکما
ﮒ سغرق ﮒ سکون غین معجمه وفتح راء مهمله ایله اولوقلی باقرطاس که شراب ایچرلر مولانا شمس
تبریزی بیت از آب واز کل تو چوابلیس ننك داشت * سغراق خاص مجلس مستانت آرزوست *
مجمع الفرسده کوزهٔ لوله دار چینی اولسون طپراق اولسون وکاسه یه دخی دیرلر بولفظ ترکستانیدر
شاعر دیمشدر بیت رونق کرفت مجلس ساقی شراب درده * سغراق آتش افشان یاقوت
ناب درده ﮒ ساجق ﮒ سکون لام وضم جیمله ال ساجوقك جد اعلالری نامیدر کذا فی المجمع
ﮒ سمیق ﮒ کسر میم وسکون یای تحتانیله بمعنی سمه عنقریب ذکر اولنور انشاالله تعالی
ﮒ سنجق ﮒ سکون نون وفتح جیم ایله علم بزرك معناسنه خواجه سلمان بیت کوکب اقبال
اوراصبح صادق سنجق * ساقی احسان اوراجی زاخر ساغری * ظهیر فاریابی بیت
تا کرده زبانهٔ سنجق سوی هوا * تکبیر در زبان دو پیکر نهاده * فرهنك میرزاده سنجوق دخی
دینلدوکی مسطوردر اما سنجق وسنجوق بمعنی کمربند دخی مرویدر ﮒ مع الکاف * سازك ﮒ
کسر با وفتح زاء معجمه ایله بمعنی مردم کیاه که سازج وسترنك دخی دیرلر عربیده یبروح الصنم
دیدکلریدر کذا فی المجمع ﮒ سادك ﮒ کسر دال ایله خوش آواز هزاردستان شکلنده برقوشدر
ابو المعانی بیت مکر از درددلم درد نشانست اثری * درچمن ناله کند ساوك مرغ سحری *
ﮒ ساداك ﮒ فتح دال ایله اولرده بخاری دیدکلری آتش یاقدقلری مکان ایزی ﮒ سارخك ﮒ
فتح را وسکون خا ایله فرهنك میرزا ابراهیمده بمعنی پشه که ترکیده سوری سکك دیرلر شیخ
عطار * مثنوی * به پیش آفتاب نام بردار * چو سارخکی وچو آید بدیدار * نه خود پیلی
اکر خود پیل کیری * چو نمرودی بسارخکی نمیری ﮒ سارشك ﮒ فتح را وسکون شین ایله
بمعنی سارخك مرقوم وله ایضا بیت نیم سارشکی چو در نمرودشد * مغز آن سرکشته
دل پر دودشد ﮒ سارك ﮒ فتح راء مهمله ایله خوش آواز بر قوشدر بغایت سیاه اولور
جثه ده هدهد قدر واردر بعضیلر آنی هزاردستان صانورلر آکا سارج وساری وسارد دخی دیرلر
شمس فخری کاف فارسیله نقل ایدوب بو بیتی نظم ایلمش بیت چو مرد فاضل بی سیم کرسنه
شود * چه بانك لکلك پیشش چه نغمهٔ سارك * کذا فی مجمع الفرس اما فرهنك جهانکیریده کاف

کاف عربیله نقل اولنوب زراتشت بهرامك بو بیتی استشهاد اولنمش بیت خروشان برسر
کهسار سارك * که باد اجشن نوروزی مبارك ﮒ سازاك ﮒ فتح زاء معجمه ایله دهلیز معناسنه در
ابو المعانی بیت به نیکوکاری کوشش کن اکراندك خرد داری * چو هرکس را کذرکه بوده
سازاك عدم آخر ﮒ سافیسك ﮒ کسر فا وسکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله بمعنی
دستنبویه که عربیده شمامه دیرلر ﮒ سایه خزك ﮒ فتح یای تحتانی وخا وزاء معجمتین ایله براوتدر کذا
فی المجمع ﮒ سباروك ﮒ فتح باء موحده وضم راء مهمله وواو معروفله بمعنی کبوترکه کوتردخی
دیرلر کذا فی المجمع ﮒ سپردك ﮒ فتح باء فارسی ودال وسکون راء مهمله ایله بمعنی دستارچه
یعنی کوچك ال مقرمه سی میرنظمی بیت نبوده دستمال ودستپیچش * همی کرده
سپردك آستینش ﮒ سبزك ﮒ سکون باء موحده وفتح زاء معجمه ایله بمعنی صراحیٔ شراب که سبزی
دخی دیرلر حضرت مولانا بیت ز اندیشه وخیال فروروب سینه را * سبزك منه زدست
ونظر کن بسبزه زار * بر نسخه ده بنك معناسنه که عربیده ورق الخیال وورق الحشیش دیرلر
بو معنایی مؤید میرنظمی بیت کرشود تنك دات سبزك خور * بالعل لبان صاف می بی سنك
خور * اما مجمع الفرسده بر قوش آدیدر که اکاعکه وکاسکینه دخی دیرلر ﮒ سبك ﮒ
ضم باء موحده ایله بمعنی خفیف که مقابلی کراندر خواجه سلمان بیت معدهٔ کو بکذراند سنك
خاراسبك * لیکن آب خوشکوارش برمزاج آید کران * مکسوره ومضمومه ده معنای
آخرله واردر وخفت معناسی مناسبتیله شتاب معناسنه ده کلور خواجه حافظ بیت
سبك باش ور طل کرانم بده * دکرفاش نتوان نهانم کرفت ﮒ سپتاك وسپیتاك ﮒ اول
بسکون الباء الفارسی وفتح التاء المثناة ثانی بکسر الباء الفارسی وسکون الیای التحتانی وفتح التاء
المثناة اول بیاض نسنه درکه عورات یوزلرینه سوررلر سپیده دخی دیرلر معربی اسفیداجدر
کذا فی فرهنك جهانکیری منصور شیرازی بیت زعکس خون عدوی بیاض دولت تو *
بر درخ شفق وصبح سرخی وسپیتاك ﮒ سجك ﮒ ضم جیمله ایکی معنایه در اول انجقرق که
زغك واهلاك وهلاك دخی دیرلر عربیده فواق دیدکلریدر ثانی سودایله قاریشق یوغرت که
دوراغ وشیراز دخی دیرلر فرهنك جهانکیریده جیم فارسیله مرویدر بوایکی معنایه ترتیب اوزره
میرنظمی بیت سجك آرد سجك بسیار خوردن * نشاید همچو کاو بسیار خوردن *
ﮒ سرخاك ﮒ سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله آواز وصدا معناسنه که سرخاك دخی دیرلر
کذا فی فرهنك جهانکیری ﮒ سرك ﮒ فتحتین ایله قزوینی لسانده بسر دیمکدر حافظ
صابونیٔ قزوینی اول لسان اوزره دیمشدر بیت سرك پیر تورم یامن چه جنك پیرایی * من عاشقوم
تو دیوانه وسرمایی * مکسوره ومضمومه ده معنای آخر ایله واردر ﮒ سرفاك ﮒ سکون را
وفتح فا ایله بمعنی سرخاك مرقوم میرنظمی بیت از آن سو همچو رعد سرفاك آمد * دیکر
مانند باران خاك آید ﮒ سرکوهك ﮒ مجمع الفرسده براوت آدیدر اما حرکتی اشعار اولنمامش
ﮒ سرمامك ﮒ سکون را وفتح میمله اطفال لعبلرندن برنوع اویوندر صورتی بویله درکه
برشخصك آدینی مامك قورلر وبوی باشنی آنك قوجاغنه قورسائرلری قاچوب کیزلنورلر
بنان قالقوب آنلری ارامغه کیدرکن کیزلنلر سکردوب مامکك باشنه ال قومغه جهد ایدرلر

اکر یتان آنلرمامکه کلمزدن اول برینی طوتارسه یرینه یاتوردو الا یته کندو یاتور حکیم خاقانی
نظمنه کتورمش بیت در ابتدا باغفلت ازمامك بتازیدم چو طفل * زانکه که هم مامك رقیبم بود
وهم بابای من * وله ایضا بیت چون طفل دکر برون نتازم * سرمامك آرزو بنازم ع سرمك ج
سکون را وفتح میمله بر نوعه کیاهدر شوره زارده بتر ع سرموتك وسروتك ج اول
بسکون الراء وثانی بالضم وکلاهما بفتح التاء المثناة بمعنی شورش وآشوب وغوغا کذا فی المجمع
ابو المعانی بیت سرموتك وفتنه آرد بوسر * هرکس که طمع کند فزونتر ع سك ج تغریب
وعنب الثعلب دیدکاری وسنج معناسنه ده مرویدر ع سك بستك ج سکون کاف وسین
ثانی وفتح باء موحده وتاء مثناة ایله بمعنی سك باز یعنی طوغان کوپکی که ترکیده زغار دیرلر
ابو المعانی بیت همچو سك بستك آید رقیب * کار سك است آمدن بقفا ع سکاع ج
فتح کاف فارسیه ایله براوتدر آدمك اثوابنه یاپشور آیرلمسی دشوار در زبان هندیده خجره دیرلر
ع سلاع ج فتح لامله لفظ عربیدر چکمك وایلمك وملازم اولمق حرکات ثلثه ده
معنای مغایر ایله روایت اولنمشدر ع سلمك ج سکون لام وفتح میمله موسیقینك شش
آوازه سندن بر آوازك اسمیدر میرنظمی * مصرع * فزاید شورش شوق محبت نغمهٔ سلمك *
ع سمك ج ضم میمله بمعنی بی هنری ورعنایی یعنی نازو تفاخر ایده وهنرومعرفت اولمیه کذا
فی الادات عربیده فتح میمله بالغك آدیدر ع سنکخوارك وسنکخورك ج واو معدوله ایله
سنکخوار مرقومك تصغیریدر بینه اول معنایه استعمال اولنور ع سندلك ج سکون نون وفتح
دال ولامله بمعنی کفش که سندل دخی دیرلر استاد عنصری بیت کر فتم بجایی رسیدی بمال *
که زرین کنی سندل وسندلاع ع سنکرك ج سکون نون وفتح کاف فارسی وراء مهمله
ایله ایکی معنایه در اول بمعنی سنکچه که طلودرنکرك ویخچه وسنکلاع دخی دیرلر ثانی بمعنی
بادریسه که آغرشق درعربیده فلکه دیرلر ع سنکلاع ج سکون نون وفتح کاف فارسیله
ایکی معنایه در اول بمعنی نکرك یعنی طلو شمس فخری بیت زفیض دست توکرا بر رشحه
یابد * همه لالی یابد زابر بی سنکلاع * استاد عنصری بیت وانکه آن ابر برکنهکاران *
سنکلاع وبرف بارد وباران * ثانی برغله در که مشتك دخی دیرلر هندوشاه بیت بروباند
هزاران سنبل وکل * بعون آفتاب ازسنکلاع وسنك ع سنکلالیك ج سکون نون وکاف
ویای تحتانی وفتح لام اول وکسر ثانیله یوند قوشی معناسنه در ع سنکوك ج سکون نون وضم
کاف فارسی وواو معروفله بمعنی بادریسه یعنی آغرشق ع سه درك ج قمارباز لرك زمین اوستنه
چکدکلری خطه دیرلر سه برك دخی دینلور کذا فی المجمع ع سه کوهك ج ضم کاف
وواو مجهول وفتح ها ایله بمعنی خاروخسك که هندی لسانده کرکهرو دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری ع سهمناك ج قورقنج اولان نسنه ذی روح اولسون صدا اولسون سهمکن دخی
دیرلر میرنظمی بیت صدای سهمناك زانسوشنیده * سوار یکه تاز آندم رسیده *
ع مع الکاف الفارسی * ساپرك ج فتح باء عجمی وراء مهمله ایله یبروح الصنم دیدکلری
دارودر که مردم کیاه دخی دیرلر کذا فی المجمع ع ساخته رنك ج یعنی موافق ومناسب
اصطلاحیدر کذا فی المجمع ع سارنك ج فتح راء مهمله وسکون نونله بمعنی سارك مرقوم

مرقوم ع سایه برك ج فتح یای تحتانی وباء موحده وهاء مخفی ایله براوتدر دوه یدکلری اوتقوشی
کلور ع سپاروك ج فتح باء عجمی وضم راء وواو ایله بمعنی کبوتر سماروك دخی دیرلر حکیم قطران ارموی
بیت سپاروك ارچه اوج چرخ کیرد * بجا کرد درها از مخلب باز ع سبزارنك ج بر لحن اسمیدر
موسیقیده مشهوردر شیخ عطار بیت چو سبزارنك برمیداشت آواز * زقولش مرغ
کرد آهنك پرواز ع سبزخنك ج کسر خاء معجمه وسکون نونله غزاته دیرلر واستعاره طریقیله
فلك معناسنه ده استعمال اولنور مولانا هاتفی بیت شبانکاه کین مهر فرخنده چهر *
درآمد درین سبزخنك سپهر ع سترنك ج سکون تاء مثناة ونون وفتح راء مهمله ایله ایکی
معنایه در اول برکوکدر انسان صورتنده چین ولایتنده بتر روایت اولنور که یرنده
سرنکون اولور که ریشه سی صاچ مقامنده ولابد ایکی صورت اولور بری ارکك وبری دیشی
منزله سنده اولور کده په سنده صاچ یوق بوینك باشی صاچ کبی ریشه وقوللرین بربرینك بوینه
صارمش وایاقلری دخی صارلمش باش وچهره وال وایق بعینه آدم شکلنده وطبانلرندن چوب
بتوب یردن طشره چیقوب صاب اولور وبپراق ویرر ومنقولدر که قوپاردقده برموحش صدا
ظاهر اولور ایشیدن ذی روح هلاك اولور مش قوپارمسنك چاره سی بو یله بولمشلر که
برکوپکی آج قویوب منز بورکوکك صاپنه برایپی بغلارلر وبراوجن کوپکك بوینه محکم بغلارلر
واطرافن قازوب قوپمغه آسان ایدرلر وکوپکك اوکنه برمقدار ایراق ات وایمك قیوب
کوسترلر وکندولری قاچوب کیدرلر کوپك اته چکنه رك چکوب قوپارر اول ساعت
صدا سندن کوپك هلاك اولور بعده کاوب آلورلر عظیم خاصه سی وار در مفردات طبده مفصل
مذکوردر بوکا ساپرك واسترنك ومردم کیاه وسك کن دخی دیرلر عربیده یبروح الصنم دیرلر
ترکیده عوام غلط ایدوب عبد السلام دیرلر حکیم سنائی بیت جنبش ازسوی چین کند
آهنك * اهل چین راندانی ازسترنك * شمس فخری بیت زشوق انکه بعهد شهی تو باشند *
هزار طفل برآید بهره هی سترنك * معنای ثانی شطرنجدرکه قطعه لری ابتدا وضعنده شاه
وفرزین وبیدق انسان صورتنده وآت وفیل ورخ شکللرنده اولمغله سترنك تسمیه اولنمشدر
کذا فی فرهنك جهانکیری ع سترك ج ضم تاء مثناة وسکون راء ایله مجمع الفرسده بمعنی لجوج
وستیزه کار وتندطبع وبعض فرهنکده بمعنی خشمناك وزشت طبع وبدچهره حکیم سنائی بیت
زان نکنجید در جهان سترك * که جهان خرد بود ومرد بزرك ع ستروك ج سکون تاء مثناة
وضم را وواو مجهول ایله بی مایه وبدخوی وزشت وبی کار وغضبناك بی محل ومرد دزدپیشه
ویاوه کوی فرهنك جهانکیریده بومعنالره روایت اولنمشدر مجمع الفرسده واوسز مرویدر
ع سرآهنك ج سکون راونون والف ممدوده ایله درت معنایه کلور اول نغمه وترنم ایلمك
معناسنه سیف اسفرنکی بیت نشست ودرزمان بکرفت درعشاق آهنکی * که چنك
زهره را بشکست درحیرت سرآهنکش * ثانی پیشرو لشکر که چارقه جی در عربیده
مقدمة الجیش دیرلر وترکستان ولایتنده که شیمدی اوزبك دیمکله مشهوردر هراول دیرلر حکیم
سنائی بیت سرسرهنکان سرسنك محمد مردی * که سرآهنکان خوانشده مراو راسرهنك *
مولانا عبد الله هاتفی بیت سرآهنك وباساقه از تیغ وتیر * برآورده کوهی زآهن بمیغ * ساقه

دمدار لشکردر * ثالث بمعنی عسس حکیم نزاری قهستانی بیت ز صد رخاص رهٔ عارض
بدر کرد * سرآهنکان شب بیدار برکرد * رابع ساز پردهلرینه دیرلر استاد دیمشدر
* قطعه * عدوت کر نبود کو مباش کان بدرك * بر پشمیست پر از ارغوان سرآهنکی *
بقای جان تو باداکه لم او تارست * که کر باغز فتادی بقا خورد چنکی ﴿ل﴾ سرباك ﴿ع﴾ سکون
را و فتح باء موحده ایله سیاست ضابطی و سرداری روملوه صوباشی دیدکلریدر ابو الفرج رونی
بیت دین حق دانه چون تویك سر تیز * ملك شه رانه چون تو یك سرباك ﴿ل﴾ سربانك ﴿ع﴾
سکون را و نون و فتح باء موحده ایله ترکیده قرقوشی دیدکاری قوشدر ﴿ل﴾ سرجنك و سرچیك ﴿ع﴾
اول فتح جیم و سکون نونله فرهنك وزنی اوزره و ثانی کسر جیم فارسی و سکون یای تحتانیله
نزدیك وزنی او زره چاوش و حواله و آلای بکی و چری باشی معنالرینه در استاد منجیك بیت
ای تو چو شوخی که بشکنی سر سرجنك * وی تو چو چوبی که همچو موم کنی سنك * استاد
عنصری بیت ای بر خوبان جهان بر سرچیك * پیش دهنت در نماید خرچیك * قرالاوی
بیت ای برهمه قحبکان کنی سرچیك * کون تو فراختر ز سیصد خرچیك ﴿ل﴾ سرمك ﴿ع﴾
سکون را و فتح میمله براوتدر که اسفتاج روم دیرلر معربی سرمق در که ذکری مرور ایلدی
﴿ل﴾ سرنك ﴿ع﴾ کسر را و سکون نونله سرکن دیدکاری اوتدر و فتح رایله سرنکیدن لفظندن
صیغهٔ امر و وصف ترکیبی در بعض محلده اسم مصدر استعمال اولنور سوزده مناظره
و مناقشه ایتمك معناسنه میر نظمی بیت دم مزن غیر حق سرنك مکن * جز براستی مکوی
هیچ سخن * و بر معناسی دخی بر نوع سراسرکبی طو قمش قماشدر لکن صرمه‌لی اولماز انجق
صرمه یرینه صاری ابریشم ایدرلر ﴿ل﴾ سروتك ﴿ع﴾ ضم را و واو معروف و فتح تاء مثناة ایله بمعنی
شورش و غوغا کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ل﴾ سرهنك ﴿ع﴾ سکون را و نون و فتح ها ایله
مقدمة الجیش و چاوش و چری باشی و چری سوریجی معنالرینه که سراهنك دخی دینلور نتکیم
بو بیتده واقعدر بیت در ای شتر خاست از کوچه کاه * سراهنك لشکر بر آمد براه * حکیم
خاقانی در نعت بیت حریف خاص اوادنی محمد کز پی جاهش * سراهنکان کو نیننذ سرهنکان
درکاهش * تحفة الاحبابده و فرهنك میرزاده سرجنك سرهنك معناسنه رسیدهٔ نظردر
﴿ل﴾ سك ﴿ع﴾ کوپك معناسنه اولدیغی معلوم عالمیاندر کاف عربیله لسان عربده کلب دیرلر
﴿ل﴾ سماروك ﴿ع﴾ فتح میم و ضم را و واو معروفله بمعنی سماروك مرقوم کذا فی المجمع ﴿ل﴾ سنك ﴿ع﴾
سکون نونله بش معنایه در اول معروف طاشدر عموما معدنی اولانك جمیعنه اطلاق اولنور
ثانی وزن معناسنه شیخ نظامی بیت بسی ارمغانی ز تاراج تنك * بهر سو فرستاده بی
وزن و سنك * عطف تفسیر واقع اولور دیکر بیت چنان بدکر فتم رزین پانك * که کوئی ندارم
بیك پشه سنك * خواجه سلمان بیت ای بمعمار ضمیر تو دغل سیم سحر * وی بمیزان وقار
تو سبك سنك جبل * ثالث مجاز اقدر و قیمت معناسنه شاعر بیت بتن بدبکی جامه کز بوی
و رنك * همی بر کل و مشك ننهاده سنك * دیکر بیت چه خوش کفت آن که سنك از همتش
بود * که همت هست مقناطیس مقصود * رابع بمعنی وقار و تمکین سیف اسفرنکی بیت
بزم صبوح تازه کن ای ترك تنك چشم * وز بیدلان مدار درین وقت سنك و شرم * بهاء الدین

بهاء الدین زنجانی بیت ای که از علم کران سنك تو کیرد سنك سنك * همچو زر کرد د ز جودت
پانصد فرسنك سنك * خامس برابرلك معناسنه که فلان همسنك فلان نیست دیرلر میر
نظمی بیت در نبرد رستم همسنك او * دیده کردون ندیده جنك او ﴿ل﴾ سوك ﴿ع﴾ فتح واو
ایله ایکی معنایه در اول آرپه و بغدای سنبله سی ثانی کوسج صقاله دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری ﴿ل﴾ مع اللام * ساده دل ﴿ع﴾ ابله و بون و بیغرض و صاف درون معناسنه ساده لوح
و ساده ضمیر دخی دیرلر مجمع الفرسده خفیف العقل معناسنه مرویدر ابو المعانی بیت هرکز
نشود ساده دلان طالب وصلت * آلام غم حسرت تو ذوق نهانست ﴿ل﴾ ساحل ﴿ع﴾ کسر حاء
مهمله ایله عربیده لب دریا و کنار آب معناسنه فارسیده استعمالی شایعدر خواجه حافظ
بیت شب تاریك و بیم موج کردابی چنین هائل * کجا دانند حال ما سبکباران ساحلها *
﴿ل﴾ سال ﴿ع﴾ معروف ییل معناسنه در جمعی ایکی وجه له اولور بری قاعده یه مخالف بر حرف یا و الف
و نون ایله سالیان دیرلر نتکم کمال اسمعیل بیت ماه و خور و اخترند هرسه بهم ای خدای * وازمتمتع
بهم آن همه را سالیان * عربیده سنه و عام دیرلر چغتای لسانده الفله ایل دیرلر ﴿ل﴾ سبل ﴿ع﴾ فتح
باء موحده ایله کوز اغریسی رمد معناسنه خواجه سلمان بیت خاطر مدرك دستور جهانیان
و سحاب * دیدهٔ روشن خورشید جهانتاب سبل ﴿ل﴾ سپل ﴿ع﴾ فتح باء فارسیله دوه طبانی
و امثالی نسنه لر ﴿ل﴾ سپیل ﴿ع﴾ کسر باء فارسیله آواز مرغان عربیده صفیر و سجع دیرلر ابو المعانی
بیت در چمن شد صدای روح افزا * کرد بلبل سحر فغان و سپیل ﴿ل﴾ ستل ﴿ع﴾ فتح تاء مثناة
ایله بر که و آبکیر معناسنه که استل و ستخر و استخر دخی دیرلر و سکون تا ایله قولبلی طاس و بیوك
بقرج معربی سطل در ﴿ل﴾ سرآل ﴿ع﴾ سکون را ایله دائما دوراننده اولان نسنه یه دیرلر کردش
افلاك و آسیاب و دولاب و امثالهم و سرکردان آدمه دیرلر استعاره طریقیله سرهال دخی دینلور
حکیم نزاری قهستانی بیت شدم بر سر انجمن سرزده * که سرم برون شد ز سرآل من *
﴿ل﴾ سراندیل ﴿ع﴾ انتهای هندده واقع بر طاغدر سرانديب دخی دیرلر حضرت آدم علی نبینا
و علیه افضل الصلاة و اکمل التحیات جنتدن هبوط ایتدکده اول طاغ اوزرینه نازل اولدی
و قبری آنده در لب دریاده واقع بر شهر عظیم وار در اسمی سراندیل در کذا فی فرهنك جهانکیری
و المجمع ﴿ل﴾ سرخیل ﴿ع﴾ سر عسکر و چری باشی و سرطائفه معناسنه در مولانا جامی
* مصرع * سرخیل پیمبران احمد * ﴿ل﴾ سرکل ﴿ع﴾ سکون را و فتح کافله طوب کبی بر مدور
اغاچدر اطفال ابب طاقوب اللرنده ملعبه ایدرلر کذا فی المؤید بو معنایه ابو المعانی بیت
سرم در دست آن طفل نوآموز * همی بازد که کویا کشته سرکل ﴿ل﴾ سرهال ﴿ع﴾ سکون را
و فتح ها ایله سرآل مرقوم معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ل﴾ سکال ﴿ع﴾ فتح کاف
فارسیله ترکیده صانی دیدکاری حالت ایوو کرکدر لکن بدون الترکیب معنی حاصل اولمز حکیم
انوری بیت چون فلك نسکالدت جز نیکویی * بد سکالت را بدی کو میسکال ﴿ل﴾ سل ﴿ع﴾
برقاج طلومی افوروب بربری یا ننه بغلیوب و اوزرینه اوزون اغاچلر بغلیوب و تخته دوشیوب
صو اوزرنده سفینه مثال اشیا قیوب کوتوررلر صال دیرلر مجمع الفرسده بمعنی کشتی که بعربی سفینه
کویند ﴿ل﴾ سمندل و سمندول ﴿ع﴾ کلاهما بفتح المیم و سکون النون سمندر و سمندور مرقوم

ایله مترادف المعنی در امیر خسرو بیت سمندل کز آتش بود بچه زای * تو آن یافت در آتش
دیرپای * کمال اسمعیل بیت فیض طبع تو اکر باد دمد بر آتش * با سمندول یکی خانه شود
نیلوفر ﴿و﴾ سندل ﴿ع﴾ سکون نون وفتح دال ایله اوج معنایه کلور اول بمعنی کفش یعنی پاشمق
و پبوج حکیم ناصر خسرو بیت تراجوانی وجلدی کلیم وسندل بود * کنونت سوخت کلیم
ودریده شد سندل * استاد عنصری بیت کرفتم بجائی رسیدی زحال * که زرین کنی سندل
وچاچله * شمس فخری بیت چرخ بر سندلی وسپهر نهد * چون کند شه زمابرون سندل *
فرهنك جهانکیریده مسطوردرکه کرسی یه سندلی دینلدوکی اوزرینه سندل قونلق معتاد
اولدوغیچوندر ثانی احمق و بی عقل وهوش معناسنه در رفیع الدین شیرازی * قطعه *
حال شیراز واهل منصب او * ازمن بیخبر چه میپرسی * لیو کیشان رسیده است بعرش *
سندلیشان کذشته از کرسی * بونده تجنیس تام واردر ثالث اول سفینهٔ مختصرکه بیوك
کمیلره تابع اولوب اردندن آیرلمز ترکیده صندل دیرلر ﴿و﴾ سیل ﴿ع﴾ سکون یای تحتانیله کثرت
باران وقار منحل اولدوغی محللرده واقع اولان آب روان عربیله مشترك اسمدر انجق تفاوتی
اعجام کاهی کسر سینی ایله استعمال ایدرلر خواجه سلمان بیت حادثه سیلیست مرد افکن
کذارش بر جهان * برکذار خیل افکن رابناء کل منه * کاهی آخرینه آب الحاق ایدوب کسره
ایله استعمال اولنور ﴿و﴾ مع المیم * ساخته لکام ﴿ع﴾ یعنی کردنکش وتوسن سرکش کذا
فی المجمع ﴿و﴾ سام ﴿ع﴾ التی معنایه کلور اول قوس قزح معناسنه شمس فخری بیت
کمترین طاق خسرو درعلو * چون کمان سام بود آماس او * ثانی رستمك پدری اسمیدر حکیم
فردوسی بیت چو دستان سام اندر آمد بتنك * پیاده شد نش همه بی درنك * ثالث بر علت
آدیدر ورملك بعضیسنه دیرلر شرح قانونده مسطوردرکه * السرسام ولفظ مرکب من کلمتین
السر هو الرأس والسام هو الورم * وشرح اسباب علامانده دخی ذکر ایدرکه * السرسام
قال الطبری هذا الاسم فارسی وتفسیره مرض الرأس فان سر هو الرأس والسام عندهم مرض وقال
الشیخ تفسیره ورم فی الرأس فان السام هو الورم ولعل ذلك فی الفارسی القدیم وقد هجر استعماله
وکذلك البرسام فان البر هو الصدر ونسمیته به لنفس زاته وحقیقته هو ورم حار * بو تعبیردن
فهم اولنورکه ورمه یعنی شیشه سام تفسیری فرس قدیم اوله زیرا متأخرین لساننده ورمه آماس
دیرلر رابع آتش معناسنه در بو سببدن که اول جانورکه آتشدن متکون اولور سام اندر دیرلر
یعنی آتش اندر دیمك اولور واول جانوره اسم اولدقده لفظنده نوع ثقلت اولمغین اندرك الفن
حذف ایدوب سامندر دیدیلر نتکم حضرت مولانا بیورر بیت آخر بشکر درمی کفتا که
نمیترسی * از آتش رخسارم انکه تو سامندر * مرور ایامله استعمالنده زیاده خفت ویرمك
ایچون سامك دخی الفن حذف ایدوب سمندر دیدیلر خامس ماوراء النهرده بر طاع اسمیدر
وعربیده ایکی معنایه کلور اول بمعنی رز ثانی بمعنی هلاك یعنی موت وزبان هندیده بر کتاب
اسمیدر ﴿و﴾ سبز مشعله دم ﴿ع﴾ بر قوشدر کندو یشل قوروغی بیاض صحیح اولور بو تر
نومنلندر مولانا هلالی بیت صبح چون ریخت دانهٔ انجم * آسمان کشت سبز مشعله دم *
﴿و﴾ ستیم ﴿ع﴾ کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانیله بخته اولمش چبان وآچلغه قریب جراحت

جراحت استاد رودکی بیت کفت فرد اندیشم آرم پیش تو * خود بیاه نجم ستیم از ریش تو *
بعض فرهنکلرده قانلو یریك که جراحت ایچنده اولور معروفی بیت بخلد دلکه من از فرقت
تو یاد کنم * چون جراحت که بد وبار خورد کرم ستیم * معیار جمالیده اول جراحته دینورکه تمام
نضج بولوب آچلغه متهیئ اوله شمس فخری بیت بسکه پیوسته دیم ریزد خصم * کشت
چشم عدوش همچو ستیم * فرهنك حسینی وفائیده جراحت ایچنده اریك طوتمش اوله ونسخهٔ
ابو حفص سغدیده بشمش جراحت ودمل معناسنه در ومطلق جراحت معناسنه حکیم ناصر
خسرو بیت از دروغ تست جانم درازیغ * وزجفای تست ریشم در ستیم * ونسخهٔ میرزا
ابراهیمده جراحت سرمازده که کرك دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت بلفظ خویش کند زمهریر
راتشبیه * جراحت دلشانرا بلفظ کرد ستیم * مجمع الفرسده سین مفتوحه دده وفرهنك
جهانکیریده مکسوره ده مذکوردر ﴿و﴾ سدکام ﴿ع﴾ سکون دال وفتح کاف ایله برکمسنه دن ضرورت
حسبیله نسنه طلب ایتمك معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایی مؤید میر نظمی
بیت نکشته از در کس حاصل کام * تمام عمر کرچه کشت سدکام ﴿و﴾ سرانجام وسرنجام ﴿ع﴾ اول
بسکون الراء ثانی بالفتح ایکی معنایه در اول عاقبت کار یعنی ایشلك نتیجه سی حکیم نزاریٔ
قهستانی بیت نه او باکش زکس با اوست انباز * نه ملکش را سرانجام وسرآغاز * خواجه
حافظ بیت بهست ونیست مرنجان ضمیر وخوشدل باش * که نیستیست سرانجام هر کمال
که هست * ثانی بمعنی سامان کار ﴿و﴾ سرخم ﴿ع﴾ کسر را وضم خایله کوب قپاغی کمال
بخندی بیت خشت سرخم بر سر عاشق بزن ای دوست * مارا ز سر خویش چه غم حیف
ز خشت ﴿و﴾ سردرکلیم ﴿ع﴾ بر نوع اویوندر صورتی اویله درکه بر شخصی یا تروب باشنی اورتلر
اطرافنده اولانلر بر بر اوزرلره بر اوردقجه اورانی بیلورسه قالقار یرینه یا تورر بلمز ایسه ینه یا تور
ابو المعانی بیت فلك باز دبمن سر در کلیمی * ندانستم زده در عمر خفتم ﴿و﴾ سرسام ﴿ع﴾ بر علتدر
دماغه عارض اولور تفصیلی لغت سام ذیلنده ذکر اولندی بعض نسخه ده لفظ سامه معنای
مرض مجازا درکثرت استعماله حقیقت منزله سنه وارمشدر دیو مذکوردر اسم مرض اولدیغی
بوبیتدن مفهوم مدر خواجه سلمان بیت علاج علت سرسام عناب است ونیلوفر * تو میجوئی
زخرما وعدس درمان دهی سودا ﴿و﴾ سرم ﴿ع﴾ بوزن نرم مجمع الفرسده قیجی دیدکلری اوتدرکه
بوغرده قیوب تناول ایدرلر خوشمزه اولور عربیده سرمق دیرلر ﴿و﴾ سکم ﴿ع﴾ فتح کاف فارسیله
بربوجکدر یانمش یرلرده وویرانه لرده اولور ترکیده صد اوبرد ترکیده چرغد عربیده ابن وردان دیرلر
﴿و﴾ سلم ﴿ع﴾ سکون لام ایله اوچ معنایه در اول فریدون شاهك بیوك اوغلی نامیدر شاعر
دیمشدر بیت درحقیقت بنای شهنامه * بود احوال سلم وایرج وتور * ثانی اطفال سبقی
یازیلان لوح ثالث بر موضع آدیدر مولانا هاتفی بیت بدروازهٔ سلم زد بارکاه * شدان
منزلش عرصهٔ کارکاه * عربیده فتح لام ایله ایکی معنایه در اول محصول ایرشمزدن اول ویریلان
قیمت که بیع سلم دیرلر ثانی بیون قومق معناسنه در ﴿و﴾ سم ﴿ع﴾ زهردر عربیدر فارسیده
استعمالی شایعدر ابو المعانی بیت شربتی ازفلك اکر خواهم * طاس پر سم دهد بجای
شکر ﴿و﴾ سنکم ﴿ع﴾ سکون نون وفتح کاف فارسیله ایکی معنایه در اول بمعنی همراه که سنکار

وسنكبر دخی دیرلر ثانی شرفنامه‌ده بر جانور آدیدر کتاب السامی فی الاسامیده ماند
جعل بر بوجکدر اکثر حماملرده اولور زبان هندیده دخی بر جانوردر ل سویشم ع کسر واو
وسکون یای تحتانی وشین معجمه ایله معتبر یشل رنك طاشدر یشم ووشم ویشب
دخی دیرلر ل سهم ع سکون ها ایله قورقو خوف وترس وبیم معناسنه حکیم اسدی بیت
بسهم وشکوه داشت بایدشهی * جوان هرد ونبود نیابد مهی * شکوه ضم شین وکاف واظهار
ها ایله شکوه لفظندن مخففدر شیخ نظامی بیت درآمد همچو مرغ تاب دیده * که بود
آن سهم را در خواب دیده * عربیده بمعنی تیر وحصه ونصیب ومیراث معنالرینه‌در ل سیم ع سکون
یای تحتانیله بمعنی سمه که جفت آتلرندن زوله دیدکاریدر مجمع الفرسده اکنجیلر بویندرغك
ایکی طرفندن ایپله اوکوزك بوینینه بغلدقلریدر ل مع النون * سابان ع فتح باء موحده ایله
یوللرده فرسنگك باشلرنده ویول آیرلدوغی یرلرده وضع اولنان نشان طاش اولسون اغاج
اولسون ابو المعانی بیت فتاده وادی محنت بنم دل شیدا * رود بکوی فنا بی دلیل وبی سابان
ل سانکن وسانکین ع کلاهما بکسر التاء المثناة والکاف بمعنی ساغر بزرك یعنی اول بیوك
قدح که مجلسده آنکله محبة طلو ایچرلر میر عمار بیت چون می خورم بسانکنی یاد او خورم *
وزیاد او نباشد خالی مرا ضمیر * کمال اسمعیل * رباعی * در روزه چو نیست روی می نوشیدن *
کل بچه کارست چنین خندیدن * مشکل کاری که وقت کل اندر یش * قندیل بجای سانکینی
دیدن * استاد منوچهری بیت از پسر زد بازدا وکران تربر * وزدو کف او بکش سانکنی را ببزم
ل ساختن ع دوزمك که یاپمق معناسنه اوله مستقبلنده خازایه ابدال اولنوب سازد وسازنده
دیرلر چغتای لسانده توزاتماك دیرلر فرهادنامه‌ده خاقان درون قصری سیرایتدوکی محلده ملك آرا
وزیره خطاب ایدرکه بیت توزات هر یرده انقلاب فصل چاغینی * اوج آیاق عیش
عشرتنك یراغینی ل ساخن ع کسر خاء معجمه ایله روح حیوانی معناسنه بو روح حیوانی
دیدکاری بر حرارتدر که قانده اولوب جناب حق جل شانه قل الروح من امر ربی بیوردیغی
روحدن غیریدر که اکا نفس ناطقه دیرلر فارسیده اسمی رواندر بو روحه جان دیرلر روان ایله
جانك فرقی روان لغتی ذیلنده تفصیل اولنمشدر میر نظمی بیت ندارد قوت ساخن در
ابدان * چو بیرون رفت از وخون فراوان ل ساده کردن ع ایونسنه‌یی کمدن آیروب پاك
ایتمك مثلا آلتونی کمشدن وکمشی باقردن و بالی مومدن و یاغی طوز وغیریدن آیرمق کبی
ل ساران ع راء مهمله ایله بوزن باران سر معناسنه‌در حضرت مولانا بیت کفت آن
رنجور کای یاران من * چیست این شمشیر برساران من ل ساربان وساروان ع کلاهما
بمعنی شتربان دوه‌جی دیمکدر لفظ سارك جمله معانیسندن بری دخی دوه‌در نته کم ذکری مرور
ایتدی بان کوزه‌دیجی دیمکدر که مراد اکراولندی و با ایله واوك میاننده تبادل وتوالی اولدوغی
ظاهردر خواجه سلمان بیت کوس رحیل میزند ای خفته ساربان * برخیز وراه وکه
روانست کاروان ل ساریان ع کسر را وفتح یای تحتانیله کورجستانده بر شهرك آدیدر
شاعر دیمشدر بیت بسی خسر ونامور پیش ازین * شدستند زی ساری وساریان *
ل سازیدن ع کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله ساختن معناسنه مصدردر لواحد

لواحد من الشعرا * مثنوی * سر خیل مصوران جامی * کی خسرو شاعران نامی * اکنون که
سرجازداری * آهنك جاز سازداری * چغتای لسانده بو معنایه یاساماق دیرلر صیغه
سیاره‌ده مصنف کند ونظمنك قصورندن اعتذار کونه دیرکه * مثنوی * یارب ایش مشکل
بو خسته ضعیف * بشه غه پیل ایشی ایرور تکلیف * چرخ تامیغه نردبان یاساماق * مهر
شمعیغه شمعدان یاساماق * یاسالسون دوزلسون دیمك اولور فرهادنامه‌ده فرهادك ولادتی
شنلکی امرنده دیر بیت یاسالسون بارچه آیین بیر لازیبا * توتولسون باریغه اوکسون ودیبا *
ل ساسان ع ایکی معنایه‌در اول بهمن بن اسفندیارك اوغلی آدیدر روایت اولنور که
بهمن ملك وسلطنتی دختری همایه ویردکده ساسان همشیره‌سی قورقوسندن اتباعیله
چیقوب کتدی بر اوغلی وارایدی انك دخی نامی ساسان قومشیدی فارس والیسی بابکه قز
ویروب وآنك قزینی اوغلنه الدی بابکله اتفاق ایدوب عسکر چکوب واردی باباسی ملکنی
همشیره‌سی الندن آلوب ضبط ایلدی اول زماندن برو بو طائفه‌یه ساسانیان لقب قالدی
وساسانك معنای ثانیسی اجمال حسینی‌ده مذکور در که ساس کدا دیمکدر ساسان جمعی اولور
ل سالارخوان ع فتح خا وواو معدوله ایله خوانسالار کبی چاشنکیر باشی معناسنه‌در میر نظمی
بیت چو سالارخوان آمد در نظرگاه * نکرده خدمت خوانش بدلخواه ل سال افزون ع
سال ملکیدن اون ایکنجی آیك اسمیدر ل سالیان ع بمعنی سالها یعنی جمع سال ابو شکور
بیت ترو تازه شد کیسه سالیان * بکردنش از هرچه کرد آشیان * وآشیان بمعنی جزا
ومکافات کذا فی المجمع اما فرهنك میرزاده سالیان بمعنی سال واحد مرویدر ودخی ملك شروانده
بر شهر نامیدر ل سالیون ع سکون لام وضم یای تحتانی وواو معروفله بمعنی تخم کرفس کوهی
کذا فی المجمع ل سامان ع اون درت معنایه کلور اول اثواب وتجملات خانه ابو طالب
کلیم بیت کنون سامان دردم بیشتر شد * شکست دست سودا این سفر شد * ثانی آرایش
ترتیب کمال اسمعیل بیت وقت آنست دلم را که بسامان کردد * کار دریا بد وازکرده
پشیمان کردد * ثالث میسر معناسنه رابع انتظام کار بو ایکی معنایه ترتیب اوزره حکیم
سوزنی بیت هرچه کردم تا ببینم روی او سامان نشد * کار چون من عاشقی هرکز بکا
سامان کرفت * خامس تحفة الاحبابده قرار وآرام معناسنه کسائی بیت کسی که سامه
حیار ادرآسمان شکند * چکونه باشد روز تحسرش سامان * سامه نك معناسی عنقریب
ذکر اولنور سادس قصبه معناسنه‌در شیخ نظامی در رفتن شیرین بجانب خسرو بیت
میان بر بسته بر شکل غلامان * همی شد ده بده سامان بسامان * سابع جمعیت وجماعت
معناسنه حکیم فردوسی بیت دو سالار راه هر دو سامان بتنك * فراز آورید ند لشکر بجنك *
ثامن عفت وعصمت معناسنه بیت کر دهت از پاکی دامان خویش * دامن خود برده
سامان خویش * تاسع قوت وقدرت معناسنه رضی الدین نیشابوری بیت مرا هر زمان
درد بر درد زانك * نه روی قفانی نه سامان آهی * عاشر تخمین کا رو اندازه سخن
معناسنه شمس فخری بیت جهانکه بی سر وسامان بد از وقایع دهر * نه سر کرفت بعهد
عنایتست سامان * بو بیتده مذکورده معنالرك هر قنغیسی مراد اولورسه الور حادی عشر

عقل وتدبیر معناسنه شیخ سعدی بیت کامران آن دل که محبوبیش هست * نیکبخت آن
سر وسامانیش نیست * ثانی عشر حدود وسنور رایچون وضع اولنان نشان * ثالث عشر
بر شخصک نامی درکه آل سامان آکا منسوبدر رابع عشر هر نسنه نک اندازه ونشانی
بوایکی معنایه کسایی بیت بعهد دولت سامانیان وبلعمیان * چنین نبود جهان بانها د
وباسامان ﴿ سان ﴾ اون دورت معنایه کلور اول ادات تشبیه استعمال اولنور مثلا
بو محلده بمعنی زنسان دیرلر خواجه سلمان بیت سرد ست آه از غم کرم است سینه
از دم * سلمان کشید از یسان بسیار کرم وسردی * ثانی مطلق تشبیه در حکیم سنایی
بیت عقل کل رابسان بام شناس * نردبان پایه سوی بام حواس * وله بیت قلمسان
سر نهش بر خط تسلیم * بشوی از خاطر او نقطهٔ بیم * ثالث مثل ومانند معناسنه حکیم
خاقانی بیت آن نازنین که عیسیٔ دلها زبان اوست * عود الصلیب من خط زنار سان اوست *
رابع بمعنی همواره استاد رودکی بیت کر سنک همه لعل بدخشان بودی * بس قیمت لعل
وسنک یکسان بودی * خامس اسلوب وطرز وروش معناسنه شیخ نظامی بیت
هر آنکس چنین است آیین سان * مر اورا بود این جهان آن جهان * بو معناده اکثرا آیین لفظی
ایله مترادف ایدرلر بیت کنون جمع اسباط را پیش خوان * بده آشنایی بآیین سان * سادس
بمعنی هیئات وصورت میرخسرو بیت کوی شفقست شکل وسانش * از پردهٔ شام
طیلسانش * سابع خوی وعادت شمس فخری بیت عدو شکار جهانکیر شیخ ابو اسحق *
عزیز هر دو جهان وفرشته سان زمان * ثامن بمعنی سامان حکیم نزاریٔ قهستانی
بیت نه از اشکر کس ولشکر نشانی * نه کارم راسری پیدا نه سانی * تاسع بمعنی نجیم که روز
وغاده کیرلر وآتلاره دخی کیدیررلر استاد ابو القاسم حسن بن احمد عنصری بیت صف
پیلانش اندر سان زرین * چو بر کوهی نشسته زعفران زار * عاشر بمعنی سوهان ترکیده
اکه دیدکاریدر حکیم انوری بیت از سیرت وسان رسم ملوک وملک آمد * حاصل نتوان کرد
چنین سیرت وسانرا * سان اول خوی وعادت سان ثانی سوهان معناسنه در حادی عشر پاره
معناسنه این کوشت سان سان کنید دیرلر بوانی پاره پاره ایلکز دیمک اولور شیخ آذری
* مثنوی * کرد تدبیرش شه کشور * کرد پیدا مواشیٔ لاغر * کشت مجموع راچو او یکسان *
کرد آنکاه جمله را سان سان * ثانی عشر بمعنی فسان ترکیده بلکو دیدکلریدر فسان لفظندن
مخففدر مختاری در صفت شمشیر * قطعه * بشبه آسمانست این بصورت بحر پرکوهر *
ولیک از لمعهٔ خورشید نتوان دید آسانش * بسا کز رنج او دشمن همی نالید جان در تن *
در انساعت که آهنکر همی مالید بوسانش * استاد دقیقی بیت خورشید تیغ تیز ترا
آب میدهد * مریخ نوک نیزهٔ توسان کند همین * ثالث عشر بمعنی وجه واعتبار
حکیم انوری بیت ندارد جهان بر یکی سان شکیب * فرازست پیش از پس هر نشیب *
رابع عشر ولایت باغدیچاریکه قریب بر قصبه اسمیدر ﴿ سانکین ﴾ سکون نون ویای تحتانی
وکسر کاف له خوی وعادت ایدنمک کذا فی فرهنک جهانکیری ﴿ ساواهن ﴾ اکه ایله دمور دن
دوکیلان خرده که عربیده براده دیرلر کذا فی المجمع ﴿ ساون وساوین ﴾ کلاهما بکسر الواو کوفه

کوفه دیدکلری سبد که ایچنه پنبه واپلک ومعتبر میوه قودلر فرهنک جهانکیریده اکرمکه
حاضرلنمش پنبه معناسنه مرویدر ﴿ ساویدن ﴾ کسر واو وسکون یای تحتانیله دمور اغاج
وغیری نسنه لری اکه لمک ودرپی لمک معناسنه مصدردر ﴿ سایبان ﴾ فتح یای تحتانی وباء موحده ایله
ایکی معنایه در اول برنوعه چادردر چار کوشه ایکی کوشه سی یوکسک وایکیسی آلچق کونش
جانبنه طوتارلر کونش دوندکجه آنی دخی دوندررلر وهر کولکه لکه دیرلر عموما خواجه عصمت
بخاری بیت سی بیست چتر تو بالای کردون * که خورشید را میکند سایبان * اصلی
سایه باندر کولکه صاقلایجی تخفیفا ضمیر محذوفدر بوکا آفتابکیر دخی دیرلر زبان هندیده
سور پایان دیرلر دخی پادشاهلر یوله کتدکده قلقاندن بیوک برنسنه دوزمشلر اطلاسدن براوزون
اغاج ایله آردندن آت اوزرنده آدم طوتوب کونشدن کولکه ایدراوتوردقده دخی اویله ایدرلر
شیخ آذری بیت چو سایبان شه نیمروز بر سر زد * ز تختکاه افق خورده شاه شام بنو *
ثانی ملوک ووزرا اتاقلری اوکنده چار کوشه برنسنه درایکی جانبدن دردیرکه قورارلر
خواجه سلمان بیت چون آسمان بکستر در شرق وغرب سایه * ای شرق وغرب عالم درزیر
سایبانت ﴿ ساییدن ﴾ کسر یای اول وسکون ثانیله ازمک وسورمک معناسنه نته که بو بیتده
واقعدر شاعر بیت بی مشقت نیست هر کاری زصندل کن قیاس * درد سرکم دارد
وسایید نش دردسر است ﴿ سباریدن ﴾ فتح باء موحده وکسر راء مهمله وسکون یای
تحتانیله بمعنی شکافتن زمین یعنی یر یاریق اولمق کذا فی فرهنک جهانکیری ﴿ سبد چین ﴾
اوزم وغیری میوه اغاجندن دوشیریلوب بعض یپراق اراسنده قلان میوه یه دیرلر شمس فخری
بیت خسرو دشاه را درباغ امید * نماندست او ثمر غیر از سبد چین ﴿ سپردن ﴾ فتح باء فارسی
وسکون راء مهمله بعده دال مفتوحه ایله فرهنک میرزاده بمعنی پایمال کردن وادات الفضلاده
ضم سین ایله تسلیم ایتمک و برکوشه ده اوتورمق معناسنه مسطوردر ﴿ سپستان ﴾ کسر
باء فارسی وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله اعشابدن خوشبو بردارو در عربیده اطباء الکلب
دیرلر اصلی سرپستان ایدی تخفیفا راء محذوف در کذا فی المجمع ﴿ سبکتکین ﴾ ضم باء
موحده وسکون کاف عربی وکسر تاء مثناة وکاف عجمیله غزنین پادشاهی سلطان محمود غزنوینک
پدری وبعضیلری دده سی نامیدر محمود سبکتکین دیمکله مشهوردر کمال خجندی بیت چون
بنظاره آمد مروز شکار دلبران * دام دل سبکتکین زلف ایاز یافتم ﴿ سبیوس ﴾ سکون باء
موحده وضم یای تحتانی ایله بمعنی اسپغول که عربیده بذر قطونا دیرلر کذا فی الادات
﴿ ستادن ﴾ فتح تاء مثناة ودال ایله مجمع الفرسده بمعنی استادن وبمعنی کرفتن شیخ نظامی
بیت نه بخشنده خبردارد زدادن * نه آنکس کو پذیرفت از ستادن ﴿ سترون ﴾ فتح تاء
مثناة وواو وسکون راء مهمله ایله قصر عورت وحیوان که عربیده عقیم دیرلر مولانا حسن
کاشی در منقبت حضرت امام علی رضی الله عنه بیت کر نبودی ذات پاکش آفرینش را
سبب * تا ابد حوا سترون بودی وآدم عزب * حکیم نزاریٔ قهستانی بیت تا درشتا زغایت
تفریق از دواج * همچون ستر عروس بنات سترون است ﴿ سجانیدن ﴾ فتح جیم وکسر نون
وسکون یای تحتانیله بمعنی سترون مرقوم یعنی عقیم کذا فی المجمع ﴿ سجیدن ﴾ کسر جیم

وسكون یای تحتانیله بمعنی سرمای سخت یعنی شتای شدید كذا فی المجمع بومعنایه ابو المعانی
بیت نیامد لفظ معنی دار از طبع * مگر افسرده دردل از سخیدن ؏ سختن ؏ سكون خا وفتح
تاء مثناة ایله بمعنی سنجیدن طارتمق و زن معناسنه حكیم اسدی بیت از آهو سخن پاك
و بردخته كوی * ترا زخرد سازش و سخته كوی ؏ سختیان ؏ معروف دریدر تركیده دخی
سختیان دیرلر یاش دری غایت قتی لقله دباغت اولندوغندن بویله تسمیه اولنش دیو مرویدر
؏ سخن ؏ ضم خا ایله سوز در كلام معناسنه وضم سین وفتح خا ایله دخی استعمال اولنور ایكی
وجهی ده صحیحدر زبان دخی فتح وضمله وكهن دخی فتح وضمله جائز اولدوغی كبی شیخ نظامی بیت
فاتحهٔ فكرت وختم سخن * حمد خدایست بروختم كن * معنای لفظی یه ونفسی یه عربیده كلام
نیجه شامل ایسه سخن دخی اویله شاملدر نته كم شعرای عربدن بری دیمشدر بیت ان الكلام
لفی الفؤاد وانما * جعل الكلام علی الفؤاد دلیلا * كلام ملفوظه سخن دینلدوكی وفتح سین
وضمله جائز اولدوغنه بناء بوبیتدن معلومدر شیخ سعدی بیت سخن آخر بدهن میكذرد
موری هدا * سخنش تلخ نخواهی دهنش شیرین كن * یعنی بو بیتده اولان سخن لفظلری مفتوح
اولسون مضموم اولسون معنا بردر وتلفظ اولنمدین دخی سخن اطلاق اولنور كلام كبی بوبیتدن
فهم اولنور خواجه حافظ بیت زبان كلك تو حافظ چه شكر آن كوید * كه كفتهٔ سخنت میبرند
دست بدست ؏ سخون ؏ ضم خا و واو معروفله دخی سخن معناسنه روایت اولنمشدر كذا
فی المجمع ؏ سخن آفرین ؏ كلام منتظم ومعنی دار وفصیح تكلم ایدنه دیرلر حاضر جواب
معناسنه ونظم ونثر تألیفنه قادر اولانه دیرلر میر نظمی بیت نه هر كس سخن آفرین میشود *
نه هر نكته در دل كزین میشود ؏ سخن چین ؏ سوز نقل ایدیجی یعنی برمجلسدن برمجلسه
یاخود برآدمدن برآدمه سوز ایرشدره اول مقوله لره سخن چین دیرلر وقوجی معناسنه عربیده
نمام دیرلر ؏ سخندان ؏ سوز بلیجی اكثر شعر او صاحب طبیعت اولانه دیرلر ؏ سراكون ؏
ضم كاف عجمیله بمعنی نكون یعنی باشی اشاغی شاه ناصر خسرو بیت سر بفلاك بركشید
پیغمبری * مردی وسروری سراكون شد ؏ سرایان ؏ بمعنی سراینده وكوینده ونغمه
پرداز معناسنه شیخ سعدی بیت بسجده درآمد سرایان ومست * می اندر سر وساتكینی
بدست * یعنی برسرخوش نغمه پرداز اولدیغی حالده ؏ سراین ؏ ایرلامق عربیده تغنی
معناسنه ؏ سراین كردن ؏ بونسنه نك اوجینی بریكا ایلمك میر نظمی بیت سر دوستار
سمین ومطلا * سراین كرده آن شوخ دلارا ؏ سرآیدن ؏ كسر یای اول وسكون
ثانیله ایرلامق تغنی معناسنه ؏ سربان ؏ سكون را وفتح باء موحده ایله سربار مرقوم
معناسنه ودخی بمعنی فراز یوقش معناسنه مرویدر ؏ سربایان ؏ سكون را وفتح باء موحده
وبعض نسخه ده باء فارسیله ویای تحتانیله اوچ معنایه در اول توغلغه التنه كیلن پنبه لو
عرقچین كه عربیده مغفر دیرلر وتوغلغه یه بیضه دیرلر مرور ایام وتغییر السنه وكثرت استعمالله
توغلغه یه مغفر اطلاق اولندی ثانی توغلغه نك اتكنه متصل اولان زره كبی خلقه لر دیرلركه
مشهوری سرپناهدر تركیده غلط ایدوب سرپنه دیرلر استاد دقیقی * قطعه * نه زآهن
درع بایستی نه دلدل * برزم شاه كردان عمرو عنتر * كرا ورفتی بجای حیدر كرد * نه سر پایانش

نه سر پایانش بایستی نه مغفر * ثالث عمامه كه باشه صاریلور شمس فخری بیت من آن
نیم كه دهم آب روی خود برباد * برای درهم ودینار وطاق سرپایان * اسدی طوسی دخی
بومعنایه نقل ایلمش ؏ سرپهن ؏ فتح باء فارسیله اعشاب قسمندن براوتدر ؏ سرخوان ؏
سكون را وفتح خا و واو معدوله ایله بمعنی خواننده سرخوانی خواننده لك اولوریای وصفیه ایله
حضرت مولانا بیت ای مطرب داوددم آتش بزن دررخت غم * بردار بانك زیر وبم كی وقت سر
خواندست این * ابو الفرج رونی دیمشدر بیت سرخوانی سركشان قضا خوانده * چون
كوش تو كفت شعر سرخوانی ؏ سردادن ؏ سكون را وفتح دالین ایله ایكی معنایه در اول
برنسنه یی بیانه آتمق حقیقتا ومجازا شاعر بیت ای شوخ ستم پیشه زدستت فریاد *
دروادی حسرت تو سرداده مارا * ثانی شجاعت ودلاورلك ایتمك ؏ سردوان ؏ سكون
را وفتح دال وواو ایله باش صاله رق كتمك معناسنه در ؏ سرزدن ؏ سكون را وفتح زا ودال ایله اوچ
معنایه كلور اول سرزنش ایتمك معناسنه حكیم نزاری قهستانی بیت شدم بصدر
انجمن سرزدن * سرم شد بلند از سر آل من * ثانی باش كسمكدن كنایه در ثالث خبرسز
واجازتسز بركسنه نك خانه سنه وارمغه دیرلر كذا فی فرهنك جهانكیری ؏ سرزمین ؏
سكون را وفتح زاء معجمه ایله سرحد مملكت وسنور ولایت معناسنه مولانا هاتفی در تیمورنامه
بیت ز ارواح پاكان آن سرزمین * بخواهم مدد هست مقصودم این ؏ سرغین ؏ سكون
را وكسر غین ایله بمعنی نای تركی یعنی سورنا حكیم فردوسی بیت بزدنای سرغین وروینه
خم * برآمد زدر نالهٔ كاودم * كاودم بوریدر وله بیت برآمد خروشیدن كره نای *
دم نای سرغین وهندی درای ؏ سركران ؏ سكون را وكسر كاف فارسی وفتح راء ثانیله
باش آغر اولق مخمور اولمقدن وغیریدن خواجه سلمان بیت بنفشه سنبل زلفت بخواب
دیدشبی * علی الصباح پریشان وسركران برخاست * ومطلق مخمور معناسنه
استعمال اولنور خماردن باش اغرمق مقرر اولمغله معنای مصطلحی دفتر اولده ذكر اولندی
؏ سركردان ؏ سكون رائین وفتح كاف فارسی ایله ایكی معنایه در اول متحیر و آواره كه
سركشته دخی دیرلر ثانی بر علتدر كه متصل باش دونر عربیده اطباسدره دیرلر ؏ سركزین ؏
سكون را وضم كاف فارسی وكسر زاء معجمه ایله آت وقیون وصغر سوریسندن انتخاب ایدوب
الانه دیرلر منتخب اولان حیوانه ده دیرلر سید ذو الفقار شروانی بیت اندران میدانكه دشمن را
براند چون كله * تیغ او ازكله بدخواه خواهد سركزین ؏ سركین ؏ كسر كاف فارسیله
زبل وحیوانات ترسی عربیده سرقین دیرلر ابو المعانی درهجو بیت روی ناشستهٔ او كشته
فراهم سركین * ریش كج مج چو چمن بر سر سركین رسته ؏ سركین كردان ؏ مزبله ده
حاصل اولور برقره بوجكدر عربیده جعل دیرلر ضم جیمله وله منه بیت خالها بررخ او كشته چو
سركین كردان * كه وجودش بجز از زادن او ناشسته ؏ سرن ؏ فتح راء مهمله ایله نسترن كبی
برنوع آق چیچكدر بعض روایتده زنبق معناسنه نقل اولنمشدر ؏ سرنكون ؏ سكون را وكسر نونله
باشی اشاغی معناسنه در شاعر بیت درین كلشنسرا بحتم به بید سرنكون ماند * نه كل
نی برك خوشبوی ونه سایه نی ثمر دارد ؏ سرنكیدن ؏ فتح را وسكون نون ویا وكسر كاف فارسیله

بر کمسنه سو بلركن برغیری کمسنه قارشو لیوب بر بریله محاوره ومناظره ایتمك معناسنه‌در
ابو المعانی بیت چو تنها ز دل کویم بجانان ز رقیب آید * جواب تلخ با تندی سر نکیدن بسر دارد
ل سر نهین ع سکون را وکسر نون وها ایله تنور دیلك یعنی ایتمك بشوردکاری تنور وطعام پشن
چولك معناسنه‌در کذا فی فرهنگ جهانکیری ل سر وچمان ع یعنی ناز وشیوه ایله صالنور
محبوب چمان چمیدن لفظندن اسم فاعل اولور استعمالی واقعدر ابو المعانی بیت آن سرو
چمان آمد چون مجلس کلشن * آیند بشوق اهل چمن دیدن رویت ل سر وروان ع موزون
وخوش نما اولان سروی اغاجنه دیرلر استعاره طریقیله قد دلبره ده دینلور ابو المعانی بیت
آنچنان سرو روان نبود در باغ جهان * کر بود در باغ حسن آن قامت موزون یار *
ل سروستان ع سکون را وسین مهملتین وکسر واو وفتح تاء مثناة ایله اوچ معنایه‌در اول
چوق سرو اولان محل ثانی مصنفات باربدن بر لحن اسمیدر بو ایکی معنایه شیخ نظامی
بیت چو بر دستان سروستان کذشتی * صبا ساکی بسروستان نکشتی * ثالث مملکت
فارسده بر قصبه اسمیدر ل سرون ع ضم را وسکون واو ایله فرهنگ جهانکیریده سرو اغاجی
معناسنه‌در حکیم ناصر خسرو بیت کر سر برآوری ز کریبان دین حق * بانا کسان که زن
وباخسان سرون ل سریدن ع کسر را وسکون یای تحتانیه ایله بودخی سرابیدن مرقوم کبیدر
ل سزابیدن وسزیدن ع اول فتح زاء معجمه ثانی کسر ایله لایق وسزاوار اولمق
معناسنه مصدردر میر نظمی بیت سزیدن نباشد باحسان شاه * هر آنکس نیارد بخدمت
پناه ل سفاهن ع فتح فا وها ایله بمعنی شانه یعنی طراق شیخ نظامی بیت سفاهن را دهن
بو سنك ازان شد * که فراش ره هندوستان شد ل سفون ع ضم فا وواو معروفله ایکی
معنایه کلور اول دانهٔ خراسانی ثانی سفوف که اطبا بعض اجزایی دوکوب نرم ایدوب
مریضه تناول ایتدیررلر ل سقسین ع سکون قاف وکسر سین مهمله ایله بر ولایت آدیدر شیخ
نظامی در خسرو شیرین بیت طرفداران سقسین با سمرقند * بنوبتکاه در کاهش کمر بند *
مولانا هاتفی در تیمورنامه بیت ز قبچاق وسقسین وبلغار وروس * فرو کوفتند از چپ وراست
کوس ل سقلان ع سکون قاف وفتح لام ایله چوقه‌در هر نه نوع اولورسه ل سقلاطون
وسقلاطین ع کلاهما بسکون القاف وفتح اللام مجمع الفرس‌ده بمعنی سقرلاط که جامهٔ
نخجوانی دخی دیرلر کذا فی الادات وقاموس‌ده مسطوردر که سقلاط بر شهر اسمیدر
وسقلاطون اکا منسوبدر اما استادان اشعارنده الواندن بر لون اولادقی ظاهر اولیور نته که
رشید الدین وطواط بیت چو از صد یقهٔ مینای چرخ سقلاطون * نهفته کشت علامات
چرخ آینه کون * وجمال الدین عبد الرزاق کاشی بیت نه که بند ستام از حریر غالیه رنك *
نه حله پوشد صبح از نسیج سقلاطون * خاطره کلور که کبود رنك اوله زیرا اصلی سقلاطکون
ایدی کافی حذف ایدوب سقلاطون ایلدیلر وقدیم زمانده سقرلاط رنکی کبوده منحصر ایدی
کیمدرك الوان اختراع اولندی اما بعض فرهنکده مسطوردر که سقلاطون بر نوع قماش اوله
اعلاسی دیار رومده اشلنور بو تعبیردن چوقه اولمق محتملدر زیرا عجمده چوقه اشلنمز ل سکارون ع
فتح کاف فارسی وضم را ایله اوزون اوقلی کرپی که سکاشه دخی دیرلر شاعر دیمشدر بیت

بیت سرا پای جسمش راسکالید * که نتوان سکاورون دست مالید ل سك دندان ع اوك
دیشلر دندان پیشین که یشك دخی دیرلر عربیده ناب دیدکلریدر ل سکزن ع سکون کاف فارسی
وفتح زاء معجمه ایله بر نوع اوقدر دمرنی غایت کسکین وانجه اولور حکیم خاقانی بیت بس
درخته سکزنت چو سوزن * درزهره جکر منیر ازا * شرف شفروه بیت ناوك لذ ازم سکزن
ایك خصمش چون سکست * هرچه من بروی زغم در حال سکزن میشود ل سکالیدن ع
فتح کاف فارسی وکسر لام ایله صانی صانمق ایوده وکمده استعمال اولنور مصدردر ل سکبان ع
کوپك بسله‌یجی وپادشاهلرین آوجی کوپکلرین صقلایوب شکار محلنده الارنده یدوب کیدرلر
بر طائفهٔ مخصوصه درانلره دیرلر واولوند معناسنده ده استعمال اولنور ل سکرفیدن ع فتح کاف
فارسی وسکون را وکسر فا ایله سورچمك لغزیدن کبی مصدردر میر نظمی بیت در آمد پسر
پشته فرود ید * چو جای لغزشی بوده سکرفید ل سك کن ع کاف اول فارسی ثانی عربیله
دار و قسمندن بیروح الصنم دیدکلری کوکدر کوپك ایله قوپارلدوغی مشهوردر ل سکلابیدن ع
سکون کاف فارسی وفتح لام وکسر باء موحده بعده یای ساکنه ایله ایت اورمك معناسنه‌در
چغتایده واوسز ضم صرمحله ارارد یرلر ل سکلیدن ع سکون کاف فارسی وکسر لام ایله انجقرق که
کاهی امتلاء معده‌دن وکاه شدت کریه‌دن عارض اولور ل سکنجیدن ع فتح کاف وسکون
نون وکسر جیم ایله برمق اوجیله نسنه طوتمق معناسنه میر نظمی بیت چو خامه با دو انکشت را
سکنجید * نوشتید آن ورق را هرچه بشنید * مجمع الفرس‌ده بمعنی تراشیدن وکزیدن
وسرفیدن وآواز بکلو کردن مسطوردر ل سکیزان ع کسر کاف وسکون یای تحتانی وفتح زاء
معجمه ایله جست قالقمق معناسنه حکیم سوزنی بیت وان دکر کند کان دران مجالس *
بر سکیزان چو خر در اکنده ل سکیزیدن ع بودخی سکیزان کبی آت وقاطر وامثالی حیوانات
یوردکن سورچب بینه‌نیر قالقمق مجمع الفرس‌ده بمعنی برجستن واقعدر ل سلیسون ع کسر لام
وسکون یای تحتانی وضم سین ایله نام برادر فلقراط شاه استاد دقیقی بیت سلیسون شه فرخ
اخترش بود * فلقراط شه را برادرش بود ل سمان ع فتح میمله مشهور شمسیه‌نك یکرمی
یدنجی کونی اسمیدر که آسمانه دخی دیرلر عربیده بر بوجك آدیدر نته که حضرت مولانا بیت
چون مست شود ز بادهٔ حق * شهباز شود کمین سمانه ل سمنان ع سکون میم وفتح نونله
بر ولایت آدیدر ل سمندون ع فتح میم وسکون نون وضم دال ایله ایکی معنایه کلور اول دریای
محیطده بر جزیره نامیدر ثانی مازندران دیولرندن بر دیو آدیدر ل سمنکان ع فتح میم وکاف
فارسی وسکون نونله توران زمینده بر شهر آدیدر که پادشاهنك قزینی رستم آنده حبالهٔ
ازدواجه کتوردی سهراب اندن وجوده کلدی ل سمن ع فتح میمله کل سه برك یعنی اوچ یپراقلی ع
کل حکیم انوری بیت خیال انجم وکردون همین بحسن وحال * چنان نمود که از کشت زار برك سمن *
ماوراء النهرده ضم سین ایله تلفظ ایدرلر اما جمیع عجم فتحه ایله اوقور مولانا جامی بیت
پیاده سوی چمن سرو من کذار مکن * بسبزه وسمن آن پای را فکار مکن ل سمنون ع سکون
میم وضم نونله بر زاهد درویش اسمیدر که غایت مرتاض وزاهد ایدی زهد سمنون ضرب مثل
اولمشدر ل سمیدون ع کسر میم وسکون یای تحتانی وضم داله بمعنی بوییدن کذا فی

تحفة الاحباب بو معنایی مؤید میر نظمی بیت ببخشد جان بجانا اسمیدون * که آن زلف
معنبر را سمیدون ﴿ سن ﴾ سنان مرقومدن تخفیف اولنمش ماننده ومثل معناسنه حکیم
انوری بیت در نظم این قصیده جگر درج کرده * یعنی حدیث خویش کز سنان وآن سن *
﴿ سنجیدن ﴾ سکون نون و یا و کسر جیمله طارتمق که عربیده وزن معناسنه حقیقتا ومجازا
استعمال اولنور مثلا سخن سنج و بالاو سنجد دیرلر ابو المعانی بیت نمی باشد شعر خوانان
سخن سنج * با استادان سنجیدن سزا نیست ﴿ سنسان وسنسن ﴾ کلاهما بسکون النون
وفتح السین فصیح اولمیان سوزه دیرلر مولانا مطهر الدین بیت که انشای من بنده مدح ترا *
ز سنسان نظمیست نه سر بدی ﴿ سنگ آشکن وسنگ شکن ﴾ کلاهما بسکون النون
وکاف العجمی وکسر الشین ایکی معنایه در اول بمعنی غله ثانی بر نوع خرمادر که سنگ اشکنک
دخی دیرلر کذا فی فرهنگ جهانگیری ﴿ سنگپستان ﴾ سکون نون وکاف فارسی وسین مهمله
وکسر باء فارسی وفتح تاء مثناة ایله مجمع الفرس ده بمعنی سپستان که بردار ودرادات الفضلاده
وشرفنامه ده حذف نونله واقعدر غالبا صحی بو بله در میر خسرو بیت شکار شیر گنجشک
آمد انجیر * بمیرد چون ز سنگپستان خورد شیر ﴿ سنگدان ﴾ سکون نون وکاف فارسی ایله
معدهٔ طیور یعنی قوش قورساغی میر نظمی بیت چو باشد سنگدان خالی ز چینه * فتد مرغ
گرسنه دام کینه ﴿ سنگ فسان ﴾ سکون نون وکاف فارسی وکسر فا ایله بلکو طاشی که یالکز فسان
وفسانه دخی دیرلر وله بیت شود تیز وخونریز تیغ یلان * چو شد کردن خصم سنگ فسان *
﴿ سنگستان ﴾ طاشلو یر وطاش کسد کاری محل وله بیت نیاید نظم خوب از طبع کردن * چو
سنگستان نباشد جای گلشن ﴿ سنگلان ﴾ سکون نون وکاف فارسی وفتح لامله ترکیبدر بوند دید کاری
قوشدر ﴿ سنگین ﴾ سکون نون وکسر کاف فارسیله ایکی معنایه در اول آغر که مقابلی سبکدر
عربیده کی ثقیل معناسنه تنکم بو بیتده واقعدر بیت سنگین وسیاه وسخت باید عود *
سست وسبک وسفید باید عنبر * لفظ مرکبدر که بر جزوی سنگدر وزن معناسنه تنکم
دیمشلردر بیت بسنگ وهنگ وبفر وبناز * سپردش بیعقوب فرزانه باز * بر جزوی یده یای
نسبت وبر جزوی نوندر فارسیده بر نوعه ادات اتصافدر که مرجعی نسبت مؤکدر رنگین کبی که
تاکید ایچوندر غایت ثقیل الوزن معناسنه اولور تنکم شیخ نظامی بیت بسنگ وسکونت
بر آرد نفس * نکوشید تعجیل در خون مکس * معنای ثانی طاشدن دوزلمش اولان
نسنه یه دیرلر آوانی وهاون وچولمک کبی شاعر دیمشدر بیت زنج کشته شمشیر وهمچو
سمین * طبقها بر سر سنگین مراحل * حرف یا ونونک جمله سی آخر معنا ایچون موضوع
اولور بر نسنه نک معمولاندن دوزلمش ایسه ماده سنک اسمی آخرینه یا ایله نون الحاق ومجموع
برکبی اول نسنه یه اطلاق ایدرلر مثلا التوندن اولانه زرین کومشدن اولانه سمین دموردن
اولانه آهنین اغاجدن اولانه چوبین دیرلر علی هذا القیاس ﴿ سودان ﴾ سکون واو وفتح داله
سارنج مرقوم معناسنه که بر خوش آواز قوشدر اول بهارده بلبل کبی ناله وفریاد ایدر بو اسم آکا
آذربیجان لسانی در ﴿ سوکند خوردن ﴾ اند ایچمک سوکند یمین اسمی اولدوغی ذکر
اولنمشیدی خوردن الحاق انک فعلی معناسنه اولور ابو المعانی بیت سوکند همیخوردم

همیخوردم بجسنت * من عاشق جان فدای عشقم ﴿ سولان ﴾ سکون واو ایله ادویه دن بر دارودر که
رومدن عجمه کیدر اما اعلاسی مکهٔ مکرمه دن کلور عربیده خاء معجمه ایله خولان دیرلر ثانی
فتح واو ایله آذربیجانده شهر اردبیله اوچ فرسخ یرده واقع بر طاغ آدیدر اندن اسلامدن اول
وصکره مرتاض وعابد وزاهد کمسنه لر ساکن اولمشلر طائفهٔ مغان اول محلی سائر مکانلردن زیاده
معتبر ومتبرک طوتارلر اول مرتبه که آکا قسم ایدرلر حکیم ناصر خسرو * قطعه * ای برادر
شناس محسوسات * نزد ها نیست اندرین زندان * تو بیابش یکان یکان پرشو * پس بیاسای
بر سر سولان * و یونان لسانجه بنی اسرائیلدن بر پیغمبر آدیدر ﴿ سون ﴾ فتح واو ایله
مدح وثنایه دیرلر مولانا محمود ابن یمین بیت کر شنیدی سخن ابن یمین در دل خلق * چه
عجب آن سون تست که از جان بر خاست ﴿ سوین ﴾ کسر واو وسکون یای تحتانیله فرهنگ
جهانگیریده ظروف وآوانی معناسنه درکه خانه لرده استعمال اولنور ومؤید الفضلاده بمعنی
آبدان سک مرقوم ﴿ سه خوان ﴾ اول طائفه یه دیرلر که ثالث ثلاثه دیرلر حکیم خاقانی
بیت یک لفظ آن سه خوان از چه تنکی * بصحرای یقین آرم همانا ﴿ سه خواهران ﴾
یدی یلدزدن اوچ یلدزدر که عربیده بنات النعش دیرلر ﴿ سهران ﴾ سکون ها وفتح را ایله
بر ولایت آدیدر که طاغنک انکنده واستنده قلم بتر عربیده سهرا تمش معناسنه یعنی کیجه اویومیوب
صباحه دک اویانق طورمش ایکی معنایه ابو المعانی بیت شده ام با غم حسرت سهران *
حال عاشق نمی نویسد قلم سهرانی ﴿ سهمگن وسهمگین ﴾ کلاهما باظهار الهاء وسکون المیم
وکسر الکاف بمعنی سهمناک مرقوم یعنی قورقنج استاد رودکی بیت سوی رود با کاروانی کش *
ذهابی بد واندرون سهمگین * مولانا هاتفی بیت درین سهمگین تیرکون تیره شب * ز مشرق
بخندید صبح طرب ﴿ سیجیدن ﴾ سکون یائین تحتانیین وکسر جیمله سفجیدن مرقوم معناسنه
﴿ سیلان ﴾ سکون یای تحتانی وفتح لامله بر ولایت آدیدر که ادویه دن دارچینک اعلاسی
آنده اولور واطبا دارچین سیلانی دیرلر هندوستان مملکتندن محسوبدر امیر خسرو بیت
سفر در ملک دل کن چند سرگردان بدی اید دل * که حواسر بجه دارد آدم پای در سیلان *
﴿ مع الواو * ساده رو ﴾ دلبر محبوبدن کنایه در مراد که ورات ریش وبروتدن خالی اولوب
وغل وغشدن عاری چهرهٔ ملکواری دیمکدر ذکور مخصوص وصفدر اناثده دکل میر نظمی
بو معناده بیت نباشد در جهان هر ساده رویی * دلارا دلفریب خوب رویی ﴿ سارو ﴾
ضم راء مهمله ایله ساروچ مرقوم معناسنه که بر قوشدر استاد فرخی بیت از راستی چنانکه
راه اورا * کویی که زداست مطره وسارو * فرهنگ جهانگیریده سیاه رنک بر قوشدر
هندوستانده اولور طوطی کبی سویلر شارو شارک دخی دیرلر غالبا بو زمانلرده سینا دید کاری
قوش اولمق وار ﴿ سازو ﴾ ضم زاء معجمه ایله خرما لیفندن بوکلش ایپ که کمیلرده قوللنورلر
وقماش یوکلرین صاروب بغلرلر ومجرمان آنکله بر دار ایدرلر سازو باز دخی دیرلر مولانا وحشی
بیت السلام ومرحبای سازو باز * باجازت که همیو کردم باز ﴿ ساو ﴾ بوزن کاوبش معنایه
کلور اول خراج معناسنه استاد لطیفی بیت کیرم که بکیری از جهان ساو * باخود نبری
نقری زه وساو * ساو ثانینک معناسی التوندر شمس فخری * قطعه * آن پادشاه عهد که شاها

ر و موچین * بر سر کشند سوی در بند کانش ساو * اعظم جمال دنیی ودین آنکه برفکند
از ایران علو همت اورسم سیم وساو * ثانی فرهنك جهانکیریده اول ماله دیرلرکه پادشاه قوی
حکم زیردستنده اولان حکام بلاددن بهرسنه معین نسنه آله حکیم سنایی بیت بهرامشه
مسعود آن شاه که اورا * شاهان جهان پازده وساوکذارند * حکیم اسدی بیت شد اکنده
نزدیکش ازباژ وساو * زدیباز نسج وچهل چرم کاو * ثالث ریزهٔ زر یعنی خرده اوفاق التون
حکیم نزاری قهستانی * قطعه * صیقل کن این رواق ازرق * ریزد زر ساو برکرانه * وین صحن
زمردین شود راست * ازریزهٔ ساو چون دهانه * بعضیلر خالص التوندر دیمشلر لطیفی نك بیت
مرقومندن مفهومدر شیخ آذری بیت میان رشتهٔ ذرات مهرهٔ خورشید * چنانکه کوی
کریبان حید راند رساو * رابع بمعنی پوتهٔ زر خامس بردکنلو بیاض اغاجدر برذراع
مقداری اولور ابریشم قوردی اراسنه قورلرکه اوزرینه ابریشم صارر ع سبکدارو خ ضم باء
موحده ورا وسکون کاف فارسی وفتح داللهٔ ایکی معنایه در اول سریع النفع اولان دواء ثانی
لطیف معالجه ایله مریضه علاج ایدن طبیبه دیرلر لواحد من الشعرا بیت برشی که علت
نواخت شناخت * تواند سبکدارویی درد ساخت ع سبو خ ضم باء موحده ایله دستی که ایچنه
صو وشراب قورلر باباافغانی بیت وقتست ای حریف که می در سبو کنند * دردی کشان
بمنزل مقصود روکنند ع ستو خ ضم تاء مثناة ایله اوچ قات دیمکدر میرنظمی بیت ستو
جامه پوشید زیر جبه * مهابت بیفزود زان مرتبه ع سرخواو خ سکون را وفتح خاء وواو
معدوله ایله اویقونك اولی یعنی هنوز خوابه وارمق سرخواب کبی ع سرفرو خ سکون رای اول وضم
فا ورای ثانیه ایله باش اکمك معناسنه در سرنکون کبی دکلدر بو باشی اوکنه اکوب اشاغی
طوتمقدر میرنظمی لغت اول ایله بربیتنده دیمشدر بیت سرفرو برده در ان مجلس همین *
رفته سرخواوش دوچشم عرش بین * بو بیت برولی وصفیدر سرفرونك معنای اصطلاحیسی
تواضع ایلمکدر ع سرکاو خ سکون را وفتح کاف فارسی وضم لام ایله قعر دماغدر اولور بر علتدر
اکرچه صاحب فرهنك بویله یازمش لکن کاو ایله دماغك مناسبتی یوقدر بوغازده واقع اولان ششی
اولسه مناسب ایدی زیرا ششه سرد نیلور ع سرو خ معروف اغاجدر مجمع الفرسده سرو اوج
نوع اولور بری سرو ناز دیرلر که شاخلری هر طرفه متمایل اولور وبری دخی سرو آزاد دیرلر شاخلری
طوغری تمش سراپا هموار وموزون اولور وبریده سرو سهی دیرلر اصلی ایکی طوغری تمش
شاخ اولور سروك بر معناسی دخی نام پادشاه یمن درکه پدر زن فریدون شاه ایدی حکیم فردوسی
بیت خردمند روشن دل وپاك تن * بیامد بر شاه سرو یمن ع سغدو خ فتح غین معجمه
وضم دالله طاس آوازی که اورده طاهر اولور کذا فی المؤید ع سغو خ سکون غین معجمه
ایله بانك طاس وطشت وامثالهما کذا فی فرهنك جهانکیری ع سکارو خ فتح کاف فارسیله
ایکی معنایه در اول بمعنی پوسیده یعنی چوریمش ثانی بوغاچه دیدکاری قرصه اتمك کرك
فروته وکرك کولده پشمش اولسون ع سکلاو خ سکون کاف فارسی وفتح لامله بمعنی سکلاب
مرقوم که سکلابی وسکلاوی دخی دیرلر ترکیده قوندز وعربیده کلب البحر وخایه سنه جند
بیدستر دیرلر ع سلو خ سکون لام وواو مجهول ایله سلیر دیدکاری که اصلی سربار وسربردر بوك

یوك اورتاسنه قونیلان نسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ع سمارو خ فتح میم وضم رایله
کبوتردرکه سمارولك لفظندن مراددر شاعر بیت سحر که خوشتر آید بانك دلجو *
خصوصا نغمهٔ نرم سمارو ع سنبالو خ سکون نون وفتح باء موحده وضم لامله برنوع میوه درکه
پوزینه دیرلر زبان هندیده براغاجدر یپراغی وچچکی ادویه یه ادخال ایدرلر ع سنکو خ
سکون نون وضم کاف فارسیله برکسنه نك نامیدرکه تیمور زماننده حاکم خراسان ایدی مولانا
هاتفی بیت نخستین زسنکوی یزدان پرست * کلید خراسانش آمد بدست ع سو خ
بوزن تو ولایت طوسده برچشمه آدیدر خلق بیننده چشمهٔ سبز دیمکله مشهوردر روایت اولنورکه
یزدجرد بن بهرام بن شاپور برظالم پادشاه ایدی اول چشمه کنارندن کیچرکن آتی سورچوب
دوشدی قالقرکن آت دپوب هلاك ایلدی ع مع الهاء * سابوته خ ضم باء موحده وواو
مجهول وفتح تاء مثناة ایله بمعنی پیره زن یعنی قوجه قری کذا فی فرهنك جهانکیری بومعنانی
مؤید میرنظمی بیت میاور بنزدیك فرتوتهٔ * عذاب الیمست سابوتهٔ ع سابوره خ ضم
باء موحده وواو مجهول وفتح راء مهمله ایله حیز مخنث ومفعول اوغلان ایضا منه بیت مده
اختیارت بهر ناسزا * زسابوره هرکز نیاید وفا ع ساخته خ دوزلمش یعنی یاپلمش اولان نسنه
که ترکیده دوزلمش ایله تعبیر اولنور حقیقتا ومعنا استعمال اولنور مثلا سخن ساخته دیرلر
نتکم حکیم شفایی بیت بغلط هم نرود برسر مجنون لیلی * عاشق این بحث ندارد سخنی
ساخته اند ع ساده خ فتح دالله درت معنایه کلور اول نقوشدن خالی وجنس آخر
اختلاطندن عاری اولان قماش وامثالی اشیاده دخی استعمال اولنور واستعاره طریقیله
اصطلاحات وعباراتی اولمیان نظم ونثره دیرلر ابو المعانی بیت کربنظم ساده لوحا نتوانباشد
اصطلاح * همچو قلب خویش کوید نظم ساده ساده دل * ثانی فرهنك جهانکیریده
صحرا معناسنه حکیم سوزنی بیت زچاه عشق برآمد دلم بساده چو او * بشکل سوده
بپوشید جاه ساده زنخ * بو معنایه مسعود سعد سلمان بیت که نکش کرده ساده را کهسار *
که بپش کرده کوه را کردار * ثالث بمعنی ایستاده حکیم اسدی بیت فلك شد همچو ایوانی زمین
درد چون شاهی * بتکیه دارکانش به پیشش ساده چاکروار * رابع بر بیوك اغاجدر تعریب
ایدوب ساوج دیرلر ع ساده شه خ برعلتدر انساندن بغرسق صیرندیسی کبی نسنه خروج
ایدر اول علته عربیده شحج دیرلر فتح شین معجمه وحاء مهمله وسکون جیم ایله ع سارچه خ
کسر را وفتح جیمله سار مرقوم معناسنه انك مصغریدر کذا فی المجمع ع سارخاله خ سکون را
وفتح خاء معجمه ایله سوری سکاع پشه معناسنه منقولدر ع ساده کرده خ یعنی خادم اولمش
آلت رجلدن خالی اولمغله اصطلاح ایدر ع ساره خ بوزن چاره درت معنایه کلور اول برنوع
سر پوشدر هندولر کیرلر میرخسرو بیت زسر سارهٔ هندوی برکرفت * برهنه سرو دست
بربر کرفت * ثانی فوطه نك بر نوعیدر هندوستانده اشلنور آنده زنان ساده ترلك ایدوب
کیرلر ساری دخی دیرلر حکیم اسدی * قطعه * فصول سال همه خادمند از آنکه بوقت *
لباسی آرد هر یك ترا بدیع نکار * سپید سارهٔ زمستان دورنك حله تموز * خوید زرد خزان دیبهٔ
لطیف بهار * ثالث پرده معناسنه در حضرت مولانا بیت ای سنك سینه را توکرده

مدد دیدند * وی از پس نومیدی بشکفته گل ساره * رابع رشوت معناسنه که یارده
دیرلر بلکه دخی دینلور مجمع الفرسده معنای اوله قریب مسطوردر ساره اول چادره دیرلر که
براوجنی بیله بغلیوب براوجنی اوموز وباش اوزرینه صالرلر اکا شاره دخی دیرلر حکیم فردوسی
بیت زهر ساره هندوی برگرفت * برهنه سرو دست بر سرگرفت ع سارونه ع ضم راو واو
معروف وفتح نونله درخت انکور معناسنه استاد رودکی بیت سرشك از مژه همچو در
ریخته * چو خوشه ز سارونه آویخته ع سازراه وسازره ع کلاهما بکسر الزاء المعجمه
وفتح الراء المهمله تدارك راه ومهمات سفریه سازك جمله معنایسنه بو معنا دخی ذکر اولنمشیدی
ع سازنده ع معروف سازچالیجی ودوزن ایدیجی معناسنه اسم فاعلدر ع سال آینده ع یعنی
گله جك ییل آینده کلیجی معناسنه عربیده سنه آتیه دیرلر ابو المعانی بیت طبع نیکو شود
ازعهد جوانی ظاهر * سال آینده بود فصل بهارش معلوم ع سالخوه ع سکون لام وضم
خاء واظهارها ایله صاحب طالعدن عبارتدر ع سالخواه ع سکون لام وفتح خا وواو معدوله
ایله چوق یاش یشامش آدم واشجارده دخی استعمال اولنور ابو المعانی بیت در چمنزار
گلستان حسن سرو سالخواه * بود در اول ولی رشك قدت کرده تباه ع سالخورده ع بودخی
یاش یشامش پیر ومسن معناسنه اسم عامدر هر نوعه استعمال اولنور خواجه حافظ بیت
غم کهن بمی سالخورده دفع کنید * که تخم خوشدلی اینست پیر دهقان گفت ع سالمه ع
کسر لام وفتح میم واظهارها ایله تاریخ معناسنه که روزنامه دخی دیرلر مسعود سعد سلمان بیت فرو
گرفت به نیرنك تنبل ودستان * شدش فرامش آن سالمه که آن خود بین ع ساله ع
بوزن هاله ایکی معنایه در اول یکساله دوساله دیرلر یعنی بر یاشنده ایکی یاشنده دیمکدر نتکم خواجه
حافظ بیت می دوساله ومحبوب چارده ساله * همین بس است مرا صحبت صغیر وکبیر * ثانی اول
لشکره دیرلر که صفك قفاسنده طوروب محافظه لشکر ایدر زبان هندیده بو معنایه برادرنده دیرلر
ع سالیانه ع ایکی معنایه در اول عمر معناسنه ثانی سنوی اولان وظیفه ومعین نسنه که
آیده ویربلانه ماهیانه وگونده ویربلانه روزینه دیرلر ترکیده یللق وچغتایده یاقی دیرلر زیرا ییله
ایل دیرلر ذخیرة الابرارده بشنجی مقالهده اسراف ذمنده بو بیتده تجنیس طریقیله وارد اولمشدر
بیت ات انکابیر وکه یوز یلقیسی بار * سیم انکابیر وکه یوز یلقیسی بار ع ساماغچه وساماچه ع
اول سکون فا وثانی سکون کاف کلاهما فتح جیم فارسیله کوکسلك که عورات سینه لرینه
بغلارلر بعض نسخهده بمعنی پیراهن واقعدر وشرفنامهده اول جامه کوتاهدر که اکا شاك
وشاماك وشاماچه دخی دیرلر ع سامه ع بوزن نامه درت معنایه کلور اول عهد ویمین
معناسنه استاد لطیفی بیت برگی خورد از حیات وقتی * بشکست کسی چو سامه حق *
یعنی حیاتدن فیض بولمش بر کمسنه که حقك عهدینی صیه ثانی بمعنی دام امیر خسرو بیت
زخونریزی تواند رسامه زلف تو افتادم * رقیبت گر بخواهد باری افتد اندران سامه * ثالث
بمعنی خاصه حکیم سنایی بیت حفظ ایزد سالمه در سامه کام تو باد * عقد گردون روز شب بر
کوکب نام تو باد * رابع بمعنی پناه خواجه عصمت بیت روزی بارگاه سایمان روزگار *
دفتم که سامه به از آن آستان نبود ع ساونه ع سکون واو وفتح نونله هنوز طوغمش طفله

طفله صارد قلری بزه دیرلر ع ساوه ع بوزن کاوه درت معنایه کلور اول التون خرده سی که
ساو دخی دیرلر حکیم ازرقی بیت پر گل ولاله است پنداری * ز زر وساوه وز زر خالص * از تاج
المآثر بیت نرگس خوشبوی دارد زر ساوه در دهن * لاله خودروی دارد مشك سوده
در کنار * ثانی بوته که ایچنده التون وگمش اریدرلر ثالث تورانیلردن بر پهلوان نامدار
آدیدر که رستم آنی هلاك ایتمشیدی حکیم فردوسی بیت یکی خویش کاوس بد ساوه نام *
سرافراز وهر جای گسترده کام * رابع بر ولایت اسمیدر که آنده اولان دریا جه نك شب ولادت
حضرت سید الانام علیه افضل الصلوة والسلامده صوی یره چوکوب دریا ایکن صحرا اولدی
وخواجه سلمان ساوجی اول شهردندر هواسی غایت گرمسیر اولوب ثقیل اولمغله حکیم شفایی
بر طبیب هجونده * قطعه * خلیل منجم که از طب نداند * سفوف از ایارج شراب از معاجین
بمستسقی کاید از ساوه گوید * که تب لرزه دست از آب قزوین * وسیف اسفرنکی بیت
خاك ساوه به نسبت گهرش * برده صد بار به از آب معین ع سایه ع ایکی معنایه در اول
معروف که کولکه در عربیده کی ظل معناسنه ثانی مازندران دیولرندن بر دیو آدیدر خصوصا
ودیو علمدر عمو ماکه جن طوتمشه سایه دار دیرلر ع ساهویه ع ضم ها و واو معروفله بر معبر
نامیدر که زماننده علم تعبیرده بی مثل وبی نظیر ایدی حکیم سوزنی بیت بخست بخواب
دیدن خو * ساهویه چنین نهاده تعبیر ع سایه زده ع جن طوتمش سایه دار کبی امیر
خسرو بیت بسکه زمین شد بعلم سایه دار * ماند چو سایه زدگان بیقرار * بو سایه دار
اول معنایه دکلدر کذا فی المجمع ع سپاره ع اصلی سی پاره در بلکه اندن اختصار اولنمشدر
قرآن عظیم الشانك اوتوز جزوندن بر جزودر جمله سنه ده دینیلمك اولور سیف اسفرنکی بیت
هر سقطی بعهد تو لاف زسر زند ولی * زنده مغان بکجا رسد در ورق سپاره * باء موحده ایله
بر طاشه راندن بلکوایدوب استره وبچق کسکین ایدرلر کذا فی المؤید ع سپرده ع فتح باء
فارسی ودال وسکون راء مهمله ایله بمعنی پایمال کرده وبپا کوفته یعنی ایاق التنده قالمش وایاقله ع
دپلمش کذا فی المجمع میرنظمی بیت ز آلام فراقش کشته درهم * سپرده زیر پای
محنت غم ع سبزه اندر سبزه وسبزه در سبزه ع مصنفات باربدن بر لحن اسمیدر میر خسرو
بیت طوطی سبز از میان سبزه میخواند نوا * سبزه اندر سبزه میخواند نوای خویش را *
شیخ نظامی در صفت باربد بیت چو بانك سبزه در سبزش رسیدی * زباغ سبز وسبزه
بردمیدی * شیخ عطار در صفت غلامی بیت چو سبز ارنك برمید اشت آواز * زقولش مرغ
کرد آهنك پرداز * * چو آواز سبز ارنك کازار * شد آخر سبزه در سبزه بدیدار *
ع سبزدانه ع یشل دانه لردر که طاغده چالیلرده بتر ترکیده سند کوش عربیده بطم دیرلر
ع سبزدایه ع سکون باء موحده وفتح دال ویای تحتانیله بنفشه معناسنه ابو المعانی
بیت بگلشن سرو دراند اخت سایه * چمن گسترده فرش سبزدایه ع سبزه ع چمن وعموما
یشل تازه اوته سبزه دینلور اکا صالح اولسون اولسون ع سیفانه ع سکون باء
موحده وفتح فا ونونله بمعنی پیمانه کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنای مؤید میرنظمی بیت
مجلس دور سبفانه همی کرد * که اهل عشق مستانه همیکرد ع سبکمایه ع ضم باء موحده

وسکون کاف وفتح میم ویای تحتانیه ایله دون قیمت متاع وسرمایه سی آز اولان اهل سوق ومجازا
معرفت ودانشدن بیخبر وبی بهره اولان آدمکه برقاچ نشانله نظم ونثر ویاخود مسائل علمیه سی
اوله ابو المعانی در نعت شریف بیت سزای نعت پاکت مدح کردن * که حد هر سبکمایه نباشد
سپوخته ضم باء فارسی وواو معروف وسکون خاء وفتح تاء مثناة ایله برنسنه یی ایچرو
ایتمك ویراشدرمق معناسنه هندوشاه بیت دل بیجان برنفاقش را * خنجر اندر درون
سپوخته باد سپوسه ضم باء فارسی وواو معروف وفتح سین ایله باشده اولان قوقاق که
معده ده بخاردن حاصل اولور واطبا خرازه دیرلر وبچقواغزندن اون کبی دوکیلان تلاش واکدن
چقان دمور خوده سی کپکه مشابهتی اولمغله تسمیه اولنمشدر ستاره فتح تاء مثناة وراء
مهمله ایله اوچ معنایه کلور اول فرهنك میرزاده اول قبه که پشه ومکس دفعیچون نصب ایدرلر
حکیم خاقانی بیت مسند از تخت ومخده زنمط برکیرند * حجله از بهو وستاره زجحر بکشاید *
مخده کسر میمله یاصدق و بهوصفه در ثانی مجمع الفرسده رایت وعلم معناسنه حکیم ازرقی
بیت چوبد خواه بالشکر آمد بدید * رایر ستاره همه برکشید * بومعنایه حکیم فردوسی
بیت پسر بر پدر برهمی راه جست * ستاره همی دامن ماه جست * ثالث ستار مرقوم
معناسنه در عربیده کسر سین ایله دیواره چکلن پرده وطام اوزرنده همسایه دن حواله دفعیچون
تخته ویاخود کرپچدن اولان پرده معناسنه در ستانه فتح تاء مثناة ونون ایله یعنی
آستانه اثیرالدین اخسیکتی بیت زهی ستانهٔ جاه تونکیهٔ فلك است * هنوز نقش سرای زمانه
بیرنکی ستوجه ضم تاء مثناة وواو معرف وفتح جیمله آلا طوغان دیدکلری شکاری
قوشدر ابو المعانی بیت نباشد عجب صید اطفال را * که صعوه شکار ستوجه بود *
سته فتح تاء مثناة ایله اوچ معنایه در اول یعنی ضعیف ورنجور میرنظمی بیت
زبون وسته شد ز درد فراق * که بی تاب کرده همین اشتیاق * ثانی یعنی انکور تاء مشدده
ومخففه ایله ده جائزدر استاد عسجدی بیت کرچه سته دلش بیفشارند * قطرهٔ جود
ازوبرون ناید * ثالث اول حالته دیرلرکه کیجه اول منوال اوزره پچمش اوله کذا فی المجمع
ستیزه کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانی وفتح زاء فارسیله ماسوره که چلاه آکا ایپلك
صاروب بز طوقور مجمع الفرسده برایپدرکه چلاه برمغه صاروب قور آکا چله دخی دیرلر بعضیلر
تازه دیرلر ستیوجه سکون تاء مثناة وضم یای تحتانی وواو مجهول وفتح جیمله ستوجهٔ
مرقوم معناسنه در سجاکنه فتح جیم وکاف وسکون نونله مکمل ومسلح یعنی اوزرنده آلات
حرب آراسته اولمش آدمه دیرلر میرنظمی بیت سجاکنه کشته بالات حرب * رسیده
بکوش عدو ترك ضرب سحرکاه وسحرکه وقت صبح اول معناسنه در بیت سحرکاه
آمد بدرکاه شاه * زمشرق نودار شد بدر ماه سختانه سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة
ونونله سوزی درشت وشدید سویلك معناسنه حکیم نزاری قهستانی بیت چه می آید
برین میکویم آخر * مکر سختانه رو بارویم آخر سخته سکون خا وفتح تاء مثناة ایله یعنی
منتظم یعنی دیزلمش شیخ نظامی بیت سخن به که با صاحب تاج وتخت * بکویند سخته
نکویند سخت * مجمع الفرسده یعنی سنجیده ووزن کرده شیخ نظامی بیت سخن تا کی زتاج

زتاج وتخت روبی * نکوبی سخته اما سخت کویی * وساخته لفظنك معناریله مترادفدر یاکه
اندن مخففدر سخن خواره فتح خا وراء مهمله وواو معدوله ایله بی عار وغیرت وبی ناموس
وحمیت اولانه دیرلر میرنظمی بیت آنکه باشد همی سیه کاره * که شود در جهان سخن خواره
سدپایه حشرات ارضدن برموذی جانوردر آدمك قولاغنه کیرور آکا هزار پایه ده
دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری بعض فرهنکلرده صدپایه دیرلر صاد ایله اما فارسیده صاد حرفی
اوائل کلمه یه کلمز اصحی سین ایله در سدکاه سکون دال وفتح کاف فارسیله یعنی درکاه
صفی علی بیت سدکاه تو صد راه رصد کیش باند است * بل سده ات از سدره واز
سد سکندر سده بوزن کده اوچ معنایه در اول برچشن آدیدر حکیم فردوسی
بیت یکی چشن کرد آن شب و باده خورد * سده نام آن چشن فرخنده کرد * اهل فرس
بهمن ماهنك اونجی کیجه سنده شعله وچراغان ایدوب انواع کونه آتشبازلقلر کوستررلر
وپادشاهلری نظرکاهنده مرغان وجانورانك ایاقلرینه بردسته قوری اوتاق بغلیوب ویاقوب
صالی ویررلر کیمی هواده وکیمی پرده سکردر اوتاق یانه رق کیدر بوکا بکزر نیچه صنایع احداث
ایدوب شنلك ایدرلر بووجهله اوزره چشن عظیم ایدوب اعتبار کلی ایدرلر مرویدرکه بونك واضعی
کیومرث شاه اوله وسده ایله سبب تسمیه اولدرکه کیومرث شاهك ذکور واناث تمام یوز نفر اولادی
وار ایدی جمله سی رشد وتمییزه ایرمکله جمله سن دفعة اولندروب ذکورینه قیز آلوب اناثنی
قوجه یه ویروب عظیم دوکون وضیافت عامه ایدوب امر ایلدی مذکور کیجه تفصیل اولندیغی
اوزره شنلك وسرور ایلدیلر بوسبب ایله کیجه نك آدینه سده دیدیلرکه سد فارسیده یوز عدد در
بعض روایتده لیلهٔ مذکوره سیامك شاهك اختراعیدر برقول دخی بودرکه شب مزبوردن نوروزه
وارنجه تمام اللی کوندر کیجه سیله یوز اولور تعریب ایدوب صدق دیدیلر حکیم خاقانی بیت مکذار
کاتش سده درجان مازند * این هجر کافر توکه آفت رسان ماست * حکیم ازرقی * رباعی *
وزجور ستیزهٔ تو بیهدهٔ * در هر نفس از سینه برآرم سدهٔ * ای عشق تو در دل من آتش زدهٔ *
مردی نبود ستیزه با دلشدهٔ * ثانی اصفهان اعمالندن برقریه اسمیدر حکیم نزاری
قهستانی بیت چار نعمت در سده دارم بحمد الله معد * کبك شوم وباد سخت وآب شور ونان
جو * ثالث براغاجدرکه دار المرز وماوراء النهر وسائر بلاد ممالك ایرانده دخی اولور اولقدر ایری
اولورکه درت آدم بدننی کوجله قوجقلر ویپراغی اول مرتبه صیق وچوقدرکه التنه یاغمور پچمز بدنی
غایت هموار وموزون اولور واوزرنده طوب کبی مدور نسنه لر بتر بهار ایامنده اول طوپدن صو طملر
صمغ کبی غلیظ در اول صمغی آلوب مرکب ایدرلر فوق المراد براق ورنکین وجاری اولور واول طوپلردن
صو طملدقدن صکره ایچنده سکك حاصل اولور اول سکك سببی ایله آکا درخت پشه دار
وپشه غال وسارخکدار وسارشکدار ونارین وکرم ولامشکر وآغال پشه وکنجك
ودردار دخی دیرلر عرب لساننده شجرة البق دیرلر سراپرده پادشاه سراینده حرم
خاص اوکنه چکلن پرده وصوقاق تعبیر اولنان بزدن دیوار وکولکه لك معناسنه خواجه سلمان بیت
ای سراپردهٔ عصمت زده براوج کمال * صد رخورشید غلامان تراصف نعال * خواجه حافظ بیت
دل سراپردهٔ محبت اوست * دیده آیینه دار طلعت اوست * مولانا هاتفی ازتیمورنامه بیت

عروس سراپرده دلبری * نماید بین کونه جلوه کری ؎ سراچه ؏ مصغر سرای وخانهٔ محقر
ومختصر حکیم خاقانی بیت ازین سراچهٔ آورنك دل بكسل * بارغوان ده رنك وبارغنون نوا *
وسبیل مواضع اخرده دخی استعمال اولنور مضاف الیه اعتباریله سراچهٔ دل وسراچهٔ ماه کبی
ور معناسی دیبسز بر نوع قفسدر که ایچنده مرغ خانکی بسلرلر مضبوط اولوب مزبله ده کزمك ایچون
بو معنایه ابو المعانی از زبان پسری با پدرش * قطعه * کفت مرغ خانکی من نیستم * می نهی زیر
سراچه مر مرا * درهوا باشم چو مرغ بال زن * باهواداران شوم هم آشنا ؎ سراسیمه ؏ کارنده
متحیر وعقلنده اختلال واقع اولمش آدم حکیم فردوسی بیت سراسیمه کشتند ازان کارزار *
چنان لشکر کشته چندان سوار * دیکر بیت ماهیم سراسیمه در اطراف جهان * ازنیك
وبد خلق رو کردان * کمال پاشازاده مرحوم بونده دخی تصرف خاص ایدوب یورر سراسیمه لفظ
مرکبدر که بر جزوی سر وبر جزوی آسیم درکه اصلی اسیب دریا حرفی میمه قلب اولنمشدر وبر جزو یله
های نقله رمعنای عام ترکیبدن معنای خاص علمیته نقل ایچوندر شول کمسنه یه دیرلر که باشنه بر
قانی نسنه طوقنوب اختلال ویره انتهی ؎ سرای شمرده ؏ اول خانه یه دیرلر که رعایا ذمتلرینه
لازم کلان مالی کتوروب آنك قبضنه مأمور اولان عماله تسلیم ایلیه بو وضعی بونامله نوش الروان
اختراع ایلمش اندن اقدم بو عادت جاری دکل ایمش ؎ سرپره ؏ سکون راء اول وفتح ثانی
وباء فارسیله اول خطه دیرلر که قارا وینامق ایچون خاك اوزرینه چکرلر سردرك دخی دیرلر کذا
فی المجمع ؎ سرپنجه ؏ ال اوجی ودخی غالب قوی دست حضرت مولانا بیت سرپنجه بخون عاشقان
کلکون کرد * چون شاخ کلی زغنچها بیرون کرد * تعریف زور بازو وغالبیتده استعمال ایدرلر
شیخ سعدی بیت نه بینی در ایام اورنجهٔ * که نالد زبیداد سرپنجهٔ ؎ سرپوشنه ؏ ضم باء
فارسی وباء موحده ایله ده جائزدر دیمشلر وسکون شین معجمه وفتح نونله عورات باشلرینه
اورتدکاری خصوصا هر نسنه نك اورتسی وقپاغنه دیرلر عموما میر نظمی ایکی معنایه بیت
زن سرپنجه در آمد زدر * که سرپوشنه در بغل جلوه کر ؎ سرپنجه ؏ فتح باء فارسی وها
وجیم وسکون نونله آچق باش معناسنه خصوصا هر آچق اولان نسنه یه ده دیرلر عموما
وامثالی ینه بیت مذکورك مصرع اولیدر ؎ سرتخته ؏ صرمه کش آلتلرندن بر آلتدر
؎ سرخاره ؏ سکون راء اول وفتح ثانی وخاء معجمه ایله فرهنك حسین وفائیده التون
ویاخود کمش اوزون ایکنه درکه عورات باشلرنده مقنعه یی آنکله محکم ایدرلر کمال اسمعیل
بیت دختران خاطرم را در تجلی کاه عرض * جز زپنج انکشت من بر فرق سر سرخاره نیست *
فرهنك میرزا ابراهیمده پنج انکشت مثالی کوکدن واغاجدن ایدرلر انکله باشلرین وارقه لرین
قاشورلر دیوب بیت مرقوم ایله استدلال ایلمش ؎ سردابه وسرداوه ؏ کلاهما بسکون الراء
وفتح الباء والواو اول زیرزمین درکه شدت حرده ایچنده اوتورلر وصو صوودرلر سرداب وسرداو
دخی دیرلر ؎ سرداره ؏ سکون راء اول وفتح ثانی ودال ایله شعر ونظم قافیه سنه دیرلر کذا فی المجمع
ابو المعانی بیت همه شعر او ندارد نظیر * نه وزن ونه معنی نه سرداره بود ؎ سردمه ؏ سکون را
وفتح دال وسیله الغار ایله کتمك معناسنه مولانا هاتفی بیت دیار عجم ملك من شد همه * بملك عرب
میبرم سردمه ؎ سرده ؏ بوزن فرده ایکی معنایه در اول سرحلقهٔ مجلس وپیشوای مغول

مخواره ساقی معناسنه حضرت مولانا بیت چون من از خویش برستم ره اندیشه ببستم * هله ای
سردهٔ مستم بر هانم تمامت * کمال اسمعیل بیت سرزدهٔ بزم سرابست امروز * آنکه دی بود
امام اصحاب * ثانی شراب قدحنه دیرلر سیف اسفرنکی بیت از خمار جام عشق از دل توشك
نکردد * زشراب راح وریحان دوسه سر کرده کران کش ؎ سرزیره ؏ سکون راء اول وفتح ثانی
وکسر زاء معجمه ایله خوشبو براوتدر ؎ سرسره ؏ سکون راء اول وفتح ثانی وسین ایله بوقش باشی
معناسنه میر نظمی بیت یکی ایستاده سر سرسره * نظر کرده هر سو بدیلی بره ؎ سرسینه ؏
سکون را وکسر سین ایله چکه التنك که چقورکه چاه ذقن دیرلر میر نظمی بیت بسر سینه ره
دل بسته کرده * بچشم نرکس مست خسته کرده ؎ سرغینه ؏ سکون را وکسر غین معجمه
ایله سرغین مرقوم معناسنه که نای ترکیدر حکیم اسدی بیت ازان چارصد را ببر ده سرای *
زدندی زکوس وسرغینه نای ؎ سرکرده ؏ کاف فارسیله باش دونمك سرکردان لفظنك
مفعولیدر وکاف عربیله ایشه باشلمق معناسنه بو دخی اسم مفعول اولور بو بیتده ایکی معنایه
واقعدر بیت چو سر کرده بکار عشق خوبان * شدد در دشت غم سرکرده حیران ؎ سرکره ؏
سکون را وکسر کاف فارسیله تسبیح باشنه قونیلان امامه معناسنه حکیم خاقانی بیت ای
سرکره از تو عقدهٔ جانرا * بل واسطهٔ عقد همه کار جهانرا ؎ سرکوبه ؏ سکون را وضم کاف
وواو معروف وفتح باء موحده ایله کرزوطپوز معناسنه حکیم خاقانی * قطعه * کوس چون
مارشده حلقه وکوبندش سر * بانك آن کوفتن ازکوفه بصفه می شنوند * سخت سر کوفته
دارندش واونالد ازانك * نالهٔ مردن سرکوبهٔ اعدا شنوند * بو بیتدن سرزنش معناسی
دخی استنباط اولنور ؎ سرکشته ؏ فتح کاف فارسیله ایکی معنایه کلور اول باشی دونمش
سرکردان معناسنه خواجه سلمان بیت رهبری جو که درین بادیه هرسوی رهیست *
مرد سرکشته چه داند که بجا باید رفت * ثانی مطیع ومحکوم معناسنه شیخ سعدی * قطعه *
ابر وباد ومه وخورشید وفلك درکارند * تا تو نانی بکف آری وبغفلت نخوری * همه از بهر تو
سرکشته وفرمان بردار * شرط انصاف نباشد که تو فرمان نبری ؎ سرکیجه ؏ سکون را
ویای تحتانی وکسر کاف وفتح جیمله دماغده بر علتدر که باشی دوندورر اطبا دوار دیرلر ؎ سرمایه ؏
معروف عربیده رأس المال دیرلر کاهی اضافتله ضرورت وزن ایچون رائی مکسور ایدرلر نته کم
بو بیتده واقعدر ابو المعانی بیت از سرمایهٔ علمش نپذیرد نقصان * آنکه از فضل کند بذل سخا
درعالم ؎ سرموزه ؏ سکون را وضم میم وفتح زاء معجمه ایله ادك اوزرینه کیلن پشمق حکیم
نزاریٔ قهستانی بیت بشست روی وبیامد کشیده موزهٔ حسن * که میخ زر سزدش بر نعال
سرموزه ؎ سرمه ؏ سکون را وفتح میم واخفاء ها ایله ایکی معنایه در اول اسرکن دیدکاری
اوت ثانی فارس اعمالندن بر قریه اسمیدر ؎ سرواره ؏ سکون راء اول وفتح ثانی وواو ایله
بمعنی قافیهٔ شعر ؎ سروستاه ؏ سکون را وسین وکسر واو وفتح تاء مثناة واظهار ها ایله
موسقیده بر نوا اسمیدر حکیم ازرقی بیت بنده نوش کن ازدست سرو یکتا پوش * بخوش بانك
سماع ازنوای سروستاه ؎ سروسیاه ؏ سکون را وسین وکسر واو وفتح یای تحتانیله چام
اغاجی عربیده صنوبر صغار دیرلر حکیم ازرقی بیت نه لاله برکی وهستی برنك لاله وسرخ *

نه شاخ سروی وهستی بقد چو سرو سیاه * ل سرویسه ب سکون راو یای تحتانی وکسر واو
وفتح سین ایله یعنی قوس قزح خسروی درصفت شراب بیت چونکه ساقیش داشت
بر سر دست * پر ز سرویسه کشت بام وسرای ل سره ب فتح را ایله بش معنایه کلور اول
زر رایج یعنی یکراقچه که پچمز شه ناسره دیرلر خصوصا هر نسنه نك رایجنه دیرلر عموما مولانا
هاتفی بیت وزان پس به بجید سرمیسره * دران نی سره ماند ونی ناسره * ثانی اولقدار
صویه دیرلر که بوی ویرمیه حکیم سنائی بیت پل بود بردر سوی آب سره * چون کذشتی ازو چه
پل چه سره * ثالث هر اعلی وینکو اولان نسنه درکه یرار معناسنه میرخسرو بیت ز چندان
نبود آزمایی سره * چهل تن برون آمدند از دره * رابع مؤید الفضلاده شقهٔ علم خامس
فرهنك جهانکیریده یعنی اصل وفرع باب ل سریچه ب کسر را وسکون یای تحتانی وفتح
جیمله بر کوچك قوشدر قویروغی اوزون اولور اکثر صو کنارلرنده قویروغن صالر طورر عربیده
حمار قبان دیرلر بعضیلر مرغ قاطمه دیرلر وهندی لساننده اکا ملوله دیرلر حکیم سنائی بیت
نازدن ناروی نواهای سریچه ل ناطق کندان مردهٔ بی نطق وزبان را * خواجه عمید لویکی
بیت بموضعی که رسیده است ذکر اوصافش * سریچه باز شکار ست وکوه شیر افکن *
ل سرینه ب کسر را وسکون یای تحتانی وفتح نونله بر نوع چمبدر اکثر باشده اولور ل سغانه ب
فتح غین معجمه ونونله سردابهٔ مرقوم معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایی مؤید میر
نظمی بیت سغانه نشینان مرتاض کار * همیکرده انداز خلایق فرار ل سغده ب سکون
غین وفتح دال ایله آماده ومهیا معناسنه که اسغده دخی دیرلر استاد لطیفی بیت چشم بکشا
وسغده باش تنها * که بسی کارنا کهان آید ل سغدیانه ب سکون غین وکسر دال وفتح یای
تحتانی ونونله یعنی پیمانهٔ بزرك که آنکله محبة طلمو ایچرلر ابو المعانی بیت بده ساقی با سغدیانه
شراب * که غم خسته کرده بدرمان شتاب ل سفه ب فتح فا ایله نفرین ودشنام معناسنه
وله درهجو بیت انقدر بدزبان وبدطبعست * هرکه دیده بر وسفه کرده ل سفته ب سکون فا
وفتح تاء مثناة ایله اوج معنایه کلور اول برشهرده بر آدمه بر مقدار نسنه ویروب شهر آخرده
غیری آدمدن آلمق اوزره اولان معامله درکه عربیده سفتجه واسان رومده پولچه دیرلر ثانی
بر آدمی بریره کوندرمك ایچون ویریلان اقچه اجرت طریق معناسنه حکیم انوری بیت
ولیکن جواو بر سر کنج باشد * چنین سفته ها خوار وآسان فرستد * ثالث مبایعهٔ اشیا
ومتاع بهاسندن مقدم ویریلان اقچه یه دیرلر ل سفچه ب سکون فا وفتح جیم فارسیله خام
قاون وقارپوز وقباق که ایچنی بوشالدوب آنکله صو وشراب ایچرلر مرقوم نسنه لر خام ایکن دخی
دیرلر شمس فخری بیت ستم راسر زنش میکرد عداش * که خوردست از فلان پالیز
سفچه * خواجه عبد الله انصاری بیت هر دست که نه در جود ست کفچه ایست * وهر
سرکه نه در سجود ست سفچه ایست ل سکاچه ب فتح کاف وجیم فارسیله آغر باشمق که عربیده
کابوس دیرلر کذا فی المجمع ل سکارچه ب فتح کاف عربی وجیم فارسی وسکون را ایله جیدوس
مرقوم معناسنه در ل سکافه ب فتح کاف وفا ایله زخمه که آنکله ساز چالارلر تازنه دخی دیرلرکه
اصل تارزنه در ابو المعانی بیت درد روم زوده همچون تار بود * چون سکافه میزنم ناخن صدا

آید برون ل سکانه ب فتح کاف فارسی ونونله اوچراوچر دیمکدرکه ایکیشر ایکیشر دیمکه
دوکانه دیرلر وعلی هذا القیاس وله بیت ببزم غم کشم جام سکانه * که باشد ذوق خاطر را بهانه
ل سبکه ب سکون کاف وفتح باء موحده ایله بر طعام آدیدر روغن وکشك ایله بشورورلر ل سکبینه ب
سکون کاف وکسر باء موحده ویای ساکنه وفتح نونله براوتدرکه عربیده سکبینج دیرلر ل سکچه ب
سکون کاف ایله وفتح جیم فارسیله سك بچه دن مختصر مصغر سکدر میر نظمی بیت
دربدر هر روز چون سك میرود * در قفا طفلش چو سکچه میرود ل سك دیوانه ب قودوز
کوپك وله بیت چون سك دیوانه دامن درکشد * هرکرا بیند به پیشش میرسد ل سکرفنه ب
فتح کاف فارسی وفا وسکون را ونونله ذکرلنمش آنه دیرلر کذا فی المجمع ل سکزه ب سکون
کاف وفتح زاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول انجقرق که عربیده فواق دیرلر ثانی بر نوع کسکین
دمرنا واوق درکه سکزن دخی دینلور ل سکنه ب سکون کاف وفتح نونله اوزون اوقلی کرپی که
تشی دخی دیرلر حکیم اسدی بیت که ناخش بسوی دری چون کشی * یکی سکنه خوانند ودیکر
تشی ل سکیزه ب کسر کاف وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله یعنی جست وخیز یعنی
چاپك قالقمق حضرت مولانا بیت بر سر عیسی نهاده تنك یار * خر سکیزه میکند در
مرغزار ل سکیله ب کسر کاف فارسی وسکون یای تحتانی وفتح لام ایله یعنی سکزهٔ مرقوم که
هکچه وهکك دخی دیرلر انجقرق معناسنه کذا فی الاداة وفرهنك جهانکیری ل سلمه ب
سکون لام وفتح میمله منترکه یردن یومر ولنوب چیقر ل سله ب فتح لام مشدده ایله
وتخفیفله ده جائزدر اینجه چوبلردن دوزلمش سپد مجمع الفرسده بلان قودقلری سپد دیوب
بو بیته متمسك اولمش شیخ نظامی بیت نه من بستم اول باین کین کمر * نوافکند از سلهٔ
مار سر * کلام اکا برده مطلقا سپد در ل سماچه ب فتح میم وجیم فارسیله سینه بند زنان یعنی
عورات انجو وصرمه ایله ایدوب کوکسلرینه بغلدقلری که ساماچه وساماکچه دخی دیرلر
کذا فی المجمع ل سماخچه ب سکون خا وفتح جیم فارسیله یعنی سماچهٔ مرقوم ل سماکاره ب
بفتح المیم والکاف والراء المهمله فرهنك جهانکیریده سبو کش خمان یعنی میخانه ده دستی ایله باده
چکن سماکار مرقوم معناسنه حکیم سنائی بیت ازپی کسب وشرف پیش بنا کوش وابش *
ماه دیدم رهی وزهره سماکارهٔ دوست ل سمانه ب فتح میم ونونله یعنی سقف خانه که آسمانه دخی
دیرلر مجمع الفرسده بلدرجین قوشی معناسنه درعربیده بر بوجکدر حضرت مولانا بیت
چون مست شود زبادهٔ حق * شهباز شود کمین سمانه ل سمچه ب سکون میم وفتح جیم
فارسیله یعنی سمج مرقوم یعنی نقب که یرآلتنده قزارلر ل سمه ب فتح میم واخفاء ها ایله تحفة
الاحبابده اول کوچك چقورکه چولاهلر اوزرنده اوتوروب بز طوقورلر مؤید الفضلاده مالهٔ
آهار که چولاه آلتلرندن بر آلتدر وشرح السامی فی الاسامی ده برقارش مقداری براغاجدر
باشی یامی جولاه بزی طوقدقچه آنکله صوروب دوشرورلر اکا بزغمه دخی دیرلر وبعض
فرهنکلرده اکنجی نك جفت آلتلرندن که ترکیده زولادیدکلریدر وبعضیسنده طوزاق تخته لری
کبی که اوزرنده طوزاق قورارلر ل سنبسه ب سکون نون وفتح باء موحده وسین مهمله ایله بود فعه
دیمك معناسنه استاد دیمشدر بیت ستم تا بکی کفتم اورا بکفت * چنین میکند ست وبود

سنبسه ل پسنبه ج سکون نون وفتح باء موحده واخفاء ها ایله سقف خانه معناسنه در کتب
فتاو یده عبارت فارسیه بعض مسائل واقع اولشدر جمله دن بر مسئله ده سنبه ذکر اولنمشدر
عبارتی بعینها بودر * دو خانه ایست دو کس را هر یکی یك سنبه یکی خانه را * روزن
نیست طاقچهای هست بر وی بام خانهٔ دیگر خداوند خانه طاقچها بازمیدارد میگوید که
طاقچهای من بسته میشود * ائمهٔ حنفیه بوکا جواب یازمشلردر بو محله ایرادی مقتضی
دکلدر مجمع الفرسده سنبه یعنی زنبور سیاه و مؤید الفضلاده یعنی انکور سیاه مسطوردر
ل سنجه ج سکون نون وفتح جیمله ایکی معنایه در اول نسنه وزن ایده جك آلت قپان
اولسون ترازو اولسون حقیقة ومجازا دخی استعمال اولنور حکیم فردوسی بیت خرد را وجان را
همی سنجد او * در اندیشهٔ سنجه کی کنجد او * ثانی مؤید الفضلاده مازندران دیولرندن
بر دیو آدیدر حکیم فردوسی بیت نه ارژنك ماند نه دیو سپید * نه سنجه نه پولادغندی بید
ل سنجیله ج سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله طارتلمش وبکلنمش وصاحب تجربه معناسنه در
ل سندنه ج سکون نون اول وفتح ثانی ودال ایله نردبان که عربیده مرقات وسلم دخی دیرلر ضم
سین وفتح لام مشدد ایله ل سنده ج سکون نون وفتح دال ایله ایکی معنایه در اول اورس که اوزرنده دمور
دوکرلر سندان لفظندن مأخوذدر حضرت مولانا بیت نیر تراکنده ام پیك تراسنده ام *
دیتوا کر زنده ام خربسکا نم مده * ثانی مجمع الفرسده یعنی غائط کنده یعنی قوتش نجاست
خلاق المعانی بیت الفاظ بسته اش ززبان شکسته اش * مانند سنده کش کند رازنادون
کنند ل سنکانه ج سکون نون اول وفتح ثانی وکاف فارسیله بر قوشجغزدر صعوه دخی دیرلر کذا
فی المجمع ل سنك بسته ج خام ایکن طلو اورمش اوزم ویاخود غیری آفتدن تباه اوله
ل سنکچه ج سکون نون وکاف وفتح جیم فارسیله طلو که مجچه ونکرك دخی دینلور حکیم
خاقانی * قطعه * شاه جهان نظم راداند تا سخن من * اهل بصر کوشت کاو داند از زعفران * کرچه
بچشم عوام سنکچه چون لؤلؤ است * لیك تف آفتاب فرق کند این وآن ل سنك خوار ج
بر نوع طاشدر غایت پکلکندن آلت کار ایلمز سنك خوار دخی دیر خواجه سلمان بیت اکرچه
دشمن آهن نهاد سوخته دل * زتاب تیغ تو در سنك خارهٔ سخته ل سنکدانه ج سکون
نون وکاف فارسیله پوته که بعض نسخه ده پوته چیلر معناسنه مرویدر ل سنکریزه ج
سکون نون وبا وکاف فارسی وکسر را وفتح زا ایله قوش دیلی دیرلر بر نوع توتماجدر ل سنك سبویه ج
سکون نون وکاف فارسی وفتح سین مهمله وضم باء موحده وفتح یای تحتانیله اوزم دانه سندن ایری
وسیاه دانه لر دراطباقتنده معروف دمره کوو بهق وجغد علتلرینه سرکه ایله طلا ایدرلر غایت
نافعدر عربیده عین السرطان دیرلر ابوالمعانی درهجو بیت علل کرفته سراپا وجود بد
آیویش * بجای سنك سبویه علاج سنك سیاه ل سنکه ج سکون نون وفتح کاف فارسی
واخفای ها ایله اوزون اوقلی کرپی درکه اوقلرین آدم کوردکده اوق کبی آتار اکا سکته وتشی وسغر
ومرنکوش وبهن وکوله دخی دیرلر حکیم اسدی * مثنوی * توا بی روسوی پارسی چون
کشی * یکی سنکه خواندو دیکر تشی * همه مرزهای حراسان تمام * مرنکوش خوانند بیهن
بنام ل سنك پلیه ج سکون نون وکاف فارسی وفتح یای تحتانی ودال ایله حیوانات شکمنده اولان

اولان خرزه در روایت اولنور که تاتار واوزبك وطاغستان آدملرندن بعض کمسنه لر اوورید ی
جنس حیوانك خرزه لرین آلوب دشمن ایله مقابله محلنده بر کاسه یه قویوب اوزرینه صو دوکوب
بر نفسده سورهٔ یاسین تلاوت ایدوب دشمن طرفنه صاچدقده اعدا منهزم اولورلر ایمش بر
ساعت آرام ایلمجك اولورلر ایسه بامر الله تعالی اوزرلرینه عظیم یغمور یاغوب بالضرورة فرار ایدرلر
ایمش واکر صو یرینه قان دوکرلر ایسه قاروپی ظاهر اولور ایمش راقم الحروف بو روایتی بو وجه
اوزره مشایخ ماوراء النهردن طریق نقشبندیه ده اعزهٔ کرامدن استماع ایلدم ل سنه ج فتح
نون ایله سنهٔ مرقوم کبی نفرین ودشنام معناسنه در شمس فخری بیت شهر واسبوع وسنه
مانند من * میکند بر دشمن جاهت سنه * عربیده سال معناسنه در وکسر سین ایله عربیده
نوم لحظه معناسنه یعنی امزغنق تنکم دیمشلردر * سنة الوصل سنة وسنة الهجر سنة *
ل سنیژه ج کسر نون وسکون یای تحتانی وفتح زاء فارسیله کتان طراغی که آنکله کتان وقیلی
اصلاح ایدرلر ل سوغه ج سکون واو وفتح غین معجمه ایله رسم وخرج یومیه که بهرماه سپاه
وخدامه وکتاب ووظایف دفترلرین حفظ ایدنه ویریلور کذا فی الاداة بو معنایه ابو المعانی
بیت خدمت در دو غم اندر پیش شاه عشق را * میکنم از کنج حسنت سوغهٔ مارا دهید *
ل سویسه ج کسر واو وسکون یای تحتانی وفتح سین ایله قوس قزح که سرویسه دخی دیرلر
ل سه ماه ج اخفاء ها اول واظهار ثانی وفتح میمله ابعاد ثلثه که طول وعرض وعمق در
ل سه ج هاء علامتله که ماقبلنده اولان حرفك فتحه سن ضبط ایچون کتابت اولنور تلفظ
اولنماز واول حرفه دخی فتحهٔ صریحه ویرلز مراتب اعداده اوچ عدد در ل مع الیاء * سائکنی ج
سکون تاء مثناة وکسر کاف ونونله شراب قدحی میرعماره بیت چون می خورم بسائکنی
بادا وخورم * وز یاد او نباشد خالی مرا ضمیر * فرهنك میرزا ابراهیمده یای تحتانیله سائکنی
وسائکی واقعدر ل سائکینی ج زیادهٔ یای تحتانیله بو دخی اول معنایه در شیخ سعدی بیت
بمسجد در آمد سرایان ومست * می اندر سر وسائکینی بدست * حکیم خاقانی بیت سائکینی
خوریم وجور دهیم * دورها در میانه بستانیم ل ساچی ج کسر جیم فارسیله یعنی سپید بیاض
صحیح معناسنه سیف اسفرنکی بیت بسته تنك تو در هوای سر شکم * شکر ساچیست
در کلاب سرشته ل ساری ج کسر راء مهمله ایله اوچ معنایه کلور اول هر بر فرسخ پرده نشان
ایچون دیکلن طاش معناسنه شمس فخری * قطعه * بامید عطای شاه عادل * نهد رخ
سوی او هر کامکاری * نویدی یافته از جود عامش * بهر کامی وهر فرسنك ساری * ثانی ولایت
مازندرانده شهر آمله قریب یرده واقع بر شهر آدیدر استاد فرخی بیت شاه ملکان میر محمد که
مراو راست * از آمل واز ساری باز انسوی یاری مولانا هاتفی بیت زساری وآمل فرستادکان
رسانند باج از رضا دادکان * ثالث بر قوشدرکه سار دخی دیرلر نجیب الدین جردبادقانی
بیت پیام صاحب عادل میان خطهٔ باغ * بسرو بر همه شب خطبه میکند ساری * زبان
هندیده قوط ومیزه ساری دیرلر واول ولایتك زنانی اکثر آنی کیورلر وباشلرینه اورترلر
ل سازداری ج سکون زاء معجمه وفتح دال وکسر را ایله یعنی ایش دوزیجی کذا فی المجمع
ل سازکری ج سکون زاء معجمه وفتح کاف فارسی وکسر راء مهمله ایله موسیقیده مقام عراق

واصفهاندن مركب بر پرده آديدر ميرخسرو * مثنوى * زمزمهٔ سازكرى در عراق *
كرده باهنك عراق اتفاق * سازكرى راهمه خواهان شده * نغمهٔ اوتا بصفاهان شده *
﴿ساسى﴾ كسر سين مهمله ايله كدا يعنى دلنجى حكيم سنايى بيت چه خيزد از اول حكمى
كه در پيش دم آخر * بود ساسى و بى سامان چه ساسانى چه سامانى * فرهنك ميرزاده ياى
نسبتله بمعنى كدايى يعنى دلنجيلك بو معنايه بيت مرقومك دلالتى واردر حكيم سنايى نك بو بيتنده
معناى اول ظاهردر بيت خاك پاشان دبكر نند و باد پيمايان دكر * كى توان مرساسيان را ذال
سپاهيان داشتن ﴿ساقى﴾ معروف خواجه حافظ بيت ساقى بنور باده برافروز جام ما * مطرب
بكوكه كار جهان شد بكام ما * لغت مشتركدر عربيده دخى ساقى ديرلر ايچوريجى معناسنه
وچغتاى لساننده اياغجى واياقچى ديرلر اياق واياغ قدح معناسنه در اسكندرنامه ده ساقيه خطاب
ايدر بيت اياقچى كيتور جامنى لب بلب * كه توى اولدى هنكام عيش وطرب * توى طوى ملق
معناسنه در ﴿سامرى﴾ كسر ميم و را ايله بنى اسرائيلدن بر شخص اسميدر حضرت موسى على نبينا
وعليه السلام قرق كون وعده ايله جبل طوره مناجاته كتدكده آنك غيابنده التوندن بر بوزاغو
دوزوب بنى اسرائيلدن خيلى كمسنه يى طاپدردى حضرت موسى كلدكده بو احوالى كوروب
بوزاغويى شكست ايلدى سامرى احوالى قرآن مجيدده مذكوردر وسحر سامرى مشهور
اولمشدر مولانا هاتفى بيت نمودم دراجمالش آن ساحرى * كه كوساله شد پيش من
سامرى * خواجه سلمان بيت ساقىٔ مجلس طرب سحر نمود در امشى * در تن كاوز روان كرده
برسم سامرى ﴿سالى﴾ كسر لام ايله يعنى كهنه وديرينه ابو المعانى بيت اين غم عشق
تو سالى در دلم نه عارضيست * هيچ در انديشهٔ دفعش نكشتى صد دريغ ﴿ساواى﴾ بوزن
آواى اكه دوروپى دن چقان ديزه يه ديرلر ﴿ساى﴾ سا ييدن لفظندن صيغهٔ امر و وصف
تركيبى اولور چوب ساى ومشكساى وجبين ساى كبى ﴿سبزبرى﴾ فصل بهار معناسنه
ابو المعانى بيت سبزبرى وموسم عيش وطرب آمد * در خانه نشستن بغم وفكر جنونست
﴿سبزمالى﴾ سكون باء موحده وزاء معجمه وفتح ميم وكسر لام ايله بر نوع اوزم آديدر ﴿سبزى﴾
اوچ معنايه كلور اول صراحىٔ شراب معناسنه سبزك دخى ديرلر شرف شفروه بيت
نوروز بين كه توبهٔ ما چون تباه كرد * سبزى نكر كه نامهٔ ما چون سياه كرد * ثانى محبوب
معناسنه سيه چرده محبوبه غايت مناسبدر شهيدى قمى * قطعه * سبزى وسبزكى وسبزه
كشت * چون بيابى ببركش وبنشين * اين بخور و آن بپوش وعيش بكن * وزلب آب وسبزه
كل ميچين ﴿سبكپاى﴾ ضم باء اول وسكون كاف فارسى ايله آت وسائر حيوانده استعمال
اولنور يوكرك وآدمده استعمال اولنور شاطر وسرعتله يوريجى معناسنه ﴿ستى﴾ كسر تاء
مثناة ايله فولاد معناسنه شمس فخرى بيت آب در خلق بد سكالانت * عجبست كر نميشود
ستى * فرهنك جهانكيريده بو وجه اوزره مرويدر بيت مزبوردن تاء مشدده ايله اوقق فهم
اولنور مجمع الفرسده تخفيفله آهن معناسنه در ابو شكور بيت زمين چون ستى بينى وآب
رود * بكردد فراز و بيايد فرود ﴿ستهى﴾ كسر تاء مثناة وها ايله بمعنى ستيزه كن يعنى چكشيجى
حكيم سنايى بيت تونكو كار باش تا رهى * باقضا وقدر چرا ستهى ﴿ستى﴾ ياى وصفيه

وصفيه ايله قاتيلق دركاهى مصدر استعمال اولنور ميرنظمى بيت ز دست چرخ بس سختى
كشيده * بعالم كرمى وسردى بديده ﴿سرابيلى﴾ فتح را وكسر باء موحده ولام وياى ساكنه
ايله خير و مخنث معناسنه حكيم خاقانى * قطعه * اكر ناهيد بر عشر نكه چرخ * سرايد شعر من
بر ساز ارغن * ببخشد مشترى دستار ومصحف * دهد مريخ خالى تيغ وجوشن * از بن مشتى
سماعيلىٔ ايام * وزين جوق سرابيلىٔ برزن * همه قلب وجود شولهٔ عصر * نعايم وار آنشخوار
ورين ﴿سراروى﴾ قولنده بر طمردركه اندن قان الندقده باشدن وبوزدن دم فاسد اخراج
اولنور اطبا اكا قيفال ديرلر باشه وچهره يه متعلق اولديغيچون سراروى تسميه اولنمش
﴿سرانكشتى﴾ سكون نون وشين معجمه وضم كاف فارسى وكسر تاء مثناة ايله بر نوع آشدر
تركيده باصمه آشى ديرلر ودخى سراوى ديرلر بسحاق اطعمه بيت سرانكشت آن طفل
باديه كام * كه بغرا سرانكشتيش كرد نام ﴿سراى﴾ معناى موضوعى مطلق اودر بيوك
اولسون كوچك اولسون مرور ايامله سلاطين اوتورد قلرى مكانه ديديلر كثرت استعماله وزرا
وامرا واكابر اولرينه وبيوك اولره دخى سراى ديديلر شيخ نظامى بيت جنيبت كش وشاقان
سرايى * روان صد صد از هر سو جدايى * وخان وكاربان قوندقلرى محله دخى اسم ايلديلر
لكن دون التركيب اولمز لابد كاربانسراى ديمك كركدر وبر معناسى دخى سراينده معناسنه اسم
فاعل اولور مدحت سراى وسخن سراى كبى ودخى صيغهٔ امر اولور اوچ معنايه شاعر ديمشدر
بيت پى عشرت بنشينى بسراى * كوى آن نغمه سزاراكه سراى * ودخى جانب شمالده مملكت
تاتار و حسن خيزده بر شهر عظيم نامى در ﴿سربارى وسروارى﴾ اول بفتح باء موحده ثانى
واو ايله ايكى معنايه در اول يوك اورتاسنه قونيلان نسنه كه عربيده علاوه ديرلر مجد الدين
همكر بيت بار هجران بر دلم خود بود غم * بر سرش تا كى بسر بارى نهى * ثانى باش اوزرنده
كوتريلان يوك بار سر تقديرنده مضاف اليه تقديم اولنوب استعمال اولنمشدر ﴿سرخسى﴾
ايكى وجهله ايكى معنايه در برى فتح را وسكون خا ايله سرخس ولايتنه منسوب اولان كمسنه يه
ديرلر بونده ياى نسبت ايله ور برى دخى سكون را وفتح خا ايله بر نوع قزل اوتدر تركيده ايرلتى وطكوز
اوتى ديرلر ﴿سردستى﴾ يعنى فى الحال وما حضر معناسنه خلاق المعانى بيت سردستيست
شعر از انروكه مى نداد * ابكار فكر بر حسب اختيار دوست ﴿سرسرى﴾ ابلهانه وبيمعنى حركت
معناسنه مولانا هاتفى بيت مبين رتبت شعر را سرسرى * بود شاعرى بعد پيغمبرى *
﴿سرشوى﴾ سكون را وضم شين معجمه وواو معروف واظهار يا ايله ايكى معنايه در اول
بجام وسرتراش معناسنه شمس فخرى بيت خاك بوسر شاعرى ز آكاشكى * بودمى
سرشوى يا خود پاى باف * ثانى كل ديدكلرى طپراق كه عورات آنكله باشلرين يورلر عربيده
بيلون ديرلر ﴿سركيرى﴾ سكون راء اول وياى تحتانى وكسر كاف فارسيله اوچ معنايه كلور
اول هر نسنه يه ابتدا ايتمك يعنى باشلمق ابو المعانى بيت بجاى لطف وصالت بجور سركيرى
چو بنده راشه عالم بپرورد بالطف * ثانى ايش طوتمق ثالث شمع فتيلنى آلمق وسوندرمك
كمال خجندى بيت بمجلسى كه ز روى تو پرده بركيرند * چراغ وشمع برافروختن ز سر كيرند *
﴿سرمارزكى﴾ سرما ايله رزكيدن مركبدر سرما صووق ريزكى كسر را وكاف وسكون يا وفتح

زایله دوکلك معناسنه در معنای ترکیب اول نسنه در که اول وقت که هوا زمینه تماس اوله شدت
بردن طوکوب تارکبی حد تله یره ابنرا کثر عوتی کیجه لرده خصوصا صباحه قریب واقع اولور
لغ سرماقرای مع سال ملکیدن طقوزنجی آیك آدیدر که نیر اعظمك برج جدیه مدت
اقامتیدر لغ سروکوهی مع آردج اغاجنه دیرلر ابوالمعانی بیت نیست درخوبان چوتو
حسن وجمال * سروکوهی ازکجا وسروبستان ازکجا لغ سروسهی مع ایکی معنایه در اول
طوغری وموزون تمش سرو خواجه سلمان بیت مقامی راست کرداند سهی سروازپی مرغان
نوازددره مقام راست صد دستان هزار او * ثانی مصنفات باربد خسرودن برلحن اسمیدر
شیخ نظامی بیت اکرسروسهی راساز دادی * سهی سروش بخون خط بازدادی * ایکی
معنایه استاد منوچهری بیت بزند باز برسروسهی سروسهی * بزند بلبل برتارك کل قالوسی
قالوس دخی برنوا آدیدر لغ سروی مع ضم را وسکون واو واظهار یا ایله بمعنی سرو مرقوم
لغ سریری مع کسر را ئین وسکون یای تحتانیله نام پادشاه سریر افرازدر که ذکری مرور
ایلدی اسکندرنامه ده مفصل مذکوردر شیخ نظامی بیت سریری خبریافت کان تاجدار
بران تحتکه کرد خواهد کذار لغ سری مع درت معنایه در اول بمعنی سرداری * مصرع *
سران ملك پیراهن دریدند * ثانی سرآمد معناسنه حکیم سنائی بیت ایدل ارخواهی که
یابی رستکاران سری * چون نسازی فقر را لعل کلاه سروری * ثالث دموردن زره کبی
یاپوب آتك باشندن قویروغنه دك کیدررلر ترکستانده قشغه دیرلر رابع اولیای کرامدن
سری سقطی نك نامیدر کذا فی فرهنك جهانکیری بر نسخه ده نهر عظیم معناسنه ده مرویدر
لغ سعتری مع سکون عین مهمله وفتح تاء مثناة وکسر را ایله زبقجی عورت مولانا جامی
بیت نفس رابند ازکلوکن کرزنان سعتری * فارغست آنکس که قوت اوزنان وسعترست *
سعتر ثانی براوتدر قوریدوب طوز ایله آمیخته ایدوب اتمك باتروب یرلر خوش خور
نسنه در لغ سغری مع سکون غین معجمه وکسر راء مهمله ایله جمیع حیواناتك صغریسی که
ساغری دخی دیرلر حضرت مولانا بیت باکه امین روی می آید مرا * اینچنین سغری ندارد
کرکدان * صغری غایت درشت اولمغله یوزیکه کدن کنایه ایدرلر لغ سفیدبری مع بری باء
موحده ورا ایله در فصل خزان معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری لغ سکابی مع کاف
فارسینك کسریله ده وسکونیله ده جائزدر قوندزکه عربیده کلب البحر دیرلر لغ سکپوی مع
سکون کاف وفتح باء فارسیه وکسر واو ایله یوریدکه ظاهر اولان اپاق سسی معناسنه
کذا فی التحفه اما شمس فخری معیار جمالیده شین معجمه ایله نقل ایتمش وفرهنك وفائیده شبنوی
واقع اولمشدر لغ سکلابی وسکلاوی مع کلاهما بمعنی سکابی مرقوم یعنی کلب البحر کوپکه
مشابه برجانوردر دریاده تعیش ایدر خایه سی ادویه قسمندندر جند بادستر وجند بیدستر
دخی دیرلر پوربهای جامی بیت کرچه سکلابی بدریا درشود * پوستینش کند خواهم
چون فنك لغ سکنجی مع فتح کاف وسکون نون وکسر جیمله اوچ معنایه کلور اول بمعنی
بکری یعنی بوزلامش قرك قیزلغی شاه ناصرخسرو بیت رخسار ترا ناخن این چرخ سکنجد
تاجند لب لعل دلارام سکنجی * ثانی بمعنی بتراشی ثالث بمعنی سرفه کنی وآواز بکلو کنی یعنی

یعنی اوکسرمکله بوغازدن ظاهر اولان صدا بو معنایه شهرهء آفاق دیمشدر بیت بکاه نغمه سنجی
چون سکنجی * کنند ناهید ترك نغمه سنجی * بوبیت مدح قصد اولنسه مطلق آواز معناسنه
اولور واکر ذم قصد اولنورسه معنای مذکور اولور لغ سلبوی مع سکون لام وضم باء
موحده وواو معروف واظهار یا ایله بمعنی سلت مرقوم یعنی اپاق سسی کذا فی فرهنك
جهانکیری لغ سلقطی مع قلندرلرك برنوعه مخصوص لباسلریدر کذا فی المجمع
لغ سلمی مع سکون لام وفتح میم ویای مقصوره ایله محبوبه عورت معناسنه خواجه حافظ
بیت سبت سلمی بصدغیها فؤادی * وروحی کل یوم لی ینادی لغ سمرقندی مع ایکی معنایه در
اول کوکاسز تکلیف واصلسز دوستلق ومحبت ابوالمعانی بیت بی محابا سیرکاشن رارود
یاد بکران * ناکهانم بین که تکلیف سمرقندی کنند * ثانی قیوآردیشه ایتدکلری سورمه
اغاجه دیرلر بو اعتبار ایله عورتشه مغلوب اولان یادکاره ده دیرلر لغ سنك آتشی مع چقمق
طاشی میرعلیشیر نوائی بیت بسکه دارم دردرون سینه مهر مهوشی * برسرخاکم شود
هرسنك سنك آتشی لغ سولی مع سکون واو وکسر لام ایله صبان دموری معناسنه در
لغ سهی مع کسرها ایله هرموزون وطوغری اولانه دیرلر عموما اثیرالدین اخسیکتی بیت
ازوسهی کند اسلام قامت رفعت * بدوقوی کند ایام بازوی دعوی * وله بیت چنان صدری که
پیش آستانش * فلك خم داد بالای سهی اش * وموزون سروه دیرلر خصوصا خواجه حافظ
بیت چندین بود کرشمه وناز سهی قدان * کاید بجلوه سروصنوبر خراما لغ سیدی مع سکون
یای تحتانی وکسر دال ایله کیجه لرده یول کنارنده صدا ویرر بوجکدرکه عربیده اغا معناسنه در بو ایکی
معنایه میرنظمی بیت صدایش همچو مرغ وخوش سیدی * چنان هرناسزا کوید
سیدی لغ سیسدی مع سکون یا وفتح سین وفتح یا وسکون سین ایله ده سیدیء مرقومك
معنای اولی ایله مترادفدر کذا فی فرهنك جهانکیری لغ باب السین المکسورة مع الف مع

باب السین المکسوره

لغ سپا مع فتح باء فارسیله سفرلرده قاپچ ورخت وامثالی نسنه لر آصدقلری اوچ ایاقلی اغاج
وساج ایاغی وهرنه که آنلره بکزر روا رایسه وجامعلرده قندیل یاقق ایچون اوچ ایاقلی نردبان کبی
نسنه یه دیرلر ابوالمعانی بیت چو درمسجد سپا بودی قداو * دوچشمش مشعل قندیل
فروزی * بوبرعابد وصفی اولمق واردر لغ سپیدا مع کسر باء فارسی وسکون یای تحتانیله
صفیداج لفظندن ترخیم اولنمشدر لغ سپیدپا مع ایکی باء فارسیله مبارك ومسعود وخوش قدم
معناسنه در شرفنامه ده برطعام آدیدر سپید آبا لفظندن مختصردر بو معناده باء ثانی موحده
کرکدر لغ ستا مع فتح تاء مثناة ایله بش معنایه کلور اول ستودن اوکمك معناسنه مصدر
استعمال اولنور امیرخسرو بیت یارب سخنی ده که بتوحید توشاید * کاین فکرت مخلوق
ستارا نشناسد * مجمع الفرس ده بمعنی ستایش که اسم مصدر اولور شاه ناصرخسرو بیت
برحمد ستامباش فتنه * برشحنه ستان سخن بشاهی * وستایش کننده معناسنه اسم فاعل
اولور شمس فخری بیت بود موید طبع همیشه روح قدس * ازانکه باشد طبع همیشه
شاه ستا * وستایش کن معناسنه صیغهء امر اولور حکیم فردوسی بیت زنان استائی سکا زا
ستا * که یك سلك به از صد زن پارسا * ثانی برنوع چادر در شامیانه دخی دیرلر مسعود سعد

سلمان بیت کهی زیر شیمی ستا میشود * کهی باز در آبکون چادری * ثالث موسیقیده بر لحن
آدیدر رابع تنبوره یه دیرلر بو معناده ستار لفظندن مخففدر بو ایکی معنایه ترتیب اوزره
حکیم خاقانی بیت مرغان زکلو الحان ستا ساخته در صبح * بو ساز ستا چاك زداین سبز ستایی *
شیخ نظامی بیت ستا زن بر آورد بانك سرود * سرود نوایین تر از صد درود * خامس اوج
پیاله شرابه دیرلر حکمانك قرار داده اولدقلری وجه اوزره هنوز نسنه تناول اولنمدن ایچیلور که
معده دن فضلات اخلاطی غسل ایدوب پاك ایدر عربیده ثلاثهٔ غساله دیرلر حکیم نزاری قهستانی
بیت محبانه دعایی کرد خواهم * حکیمانه ستایی خورد خواهم * اما تنبوره و ثلثهٔ غساله
معنالرینه اولدقده منفصل یازلمق مناسبدر ونرداو بو نلرندن اوچنجی اویون آدیدر که ستاده دخی
دیرلر و بو معناسی دخی استا لفظندن اختصار اولنمشدر جمله یدی معنایه استعمال اولنور
ل سرکا ب سکون را و فتح کاف فارسیله سرکه که عربیده خل دیرلر حضرت مولانا بیت
کسی کو در شکرخانه شکر نوشد به پیمانه * بدین سرکای نه ساله اش نباید کرد خرسندی *
حکیم سوزنی بیت توشهد نیستانی و در کام بازی * او کامه و سرکاو شترغاز نیاید ل سرنا ب
سکون را و فتح نونله بوزا و رمق معناسنه ترکیده سرسله دیرلر ل سزکا ب سکون زاء معجمه
و فتح کاف عجمیله شمار امعناسنه در کذا فی شرفنامه ل سفیدبا ب یوغرت شورباسی که
سفید آبا و ماستبا و ماست آبا دخی دیرلر ل سکبا ب سکون کاف فارسی و فتح باء موحده
ایله اکشی آش و سرکه لی شوربایه ده دیرلر اصلی سیك آبادر که سیك سرکه و آبا شوربادر
تعریب ایدوب سکباج دیدیلر بو معنایه حضرت مولانا بیت زان دست مسیح آمد داروی
جهانی * کو دست نکه داشت زهر کاسهٔ سکبا * ابن یمین محمود بیت شوربای چشم خود خوردن
بر ابن یمین * به که باید خورد سکبای رخ هر ناکسی ل سمنوا ب کسر میم و سکون نون و فتح واو ایله
اوشته آشی در ل سکوا ب سکون کاف فارسی و فتح واو ایله سکبای مرقوم معناسنه در کذا
فی المجمع ل سنا ب فتح نونله بر مشهور دارودر اعلاسی مکهٔ مکرمه دن کلمکله لسان خلقده
سناء مکی مشهور اولمشدر اخراج صفرا و بلغمده غایت لطیف مسهلدر شاعر بیت سنا
باشد دوا قبض شکم را * علاج قبض دل آیا چه باشد ل سیبا ب سکون یای تحتانی و فتح باء
موحده ایله مرکب بالغی و دیرلر که دکز کوپوکی که عربیده زبد البحر دیرلر انك استخوانی اوله
ل سیکبا ب سکون یای تحتانی و فتح باء موحده ایله سکبای مرقوم معناسنه در ل سیما ب
چهره و صورت معناسنه اگرچه لفظ عربیدر لکن اعجام کندو ترکیبلرینه جز و ایدرلر مه سیما
و سمن سیما کبی ابو المعانی بیت آن سمن سیما بگاهی مجلس آرایی کند * رشك فرمای ارم باشد
بعالم بزم ما ل سیم پالا ب پالاسوزلمش معناسنه در یعنی قال اولوب غل و غشی آیرلمش کمش
و دخی کمش ارید جك آلت معناسنه ده کلور بو ایکی معنایه ابو المعانی بیت سیم پالا کشته کویا
دیدهٔ گریان من * اشك حسرت را کند چون سیم پالا پاك و صاف ل سیمیا ب سکون یای
اول و فتح ثانیله اعمال حیلدن شول عمله دیرلر که بی اصل و بی حقیقت اشکال باغ و بستان
و عمارت و صورت حیوان کوستره بر مشهور علمدر شاعر بیت هرچه پیش تو باغ ایوان
بود * همه آن سیمیای دیوان بود ل سینا ب سکون یای تحتانی و فتح نونله نام پدر شیخ الرئیس

الرئیس ابو علی حکماء اسلامیه دن مشهور کمسنه در مؤید الفضلاده فتح سینله مرویدر
اما کسره ایله ده استعمالی شایعدر ادات الفضلاده سینا ابو علینك لقبیدر که ابو علی سینا دیرلر
شرفنامه ده و مجمع الفرسده نام پدر ابو علی مسطوردر عربیده جبل طور سینا دیرلر
ل سیوا ب سکون یای تحتانی و فتح واو ایله المادر که سیب دخی دیرلر کذا فی فرهنگ جهانگیری
ل مع الباء * سپیداب ب کسر باء فارسی و سکون یای تحتانیله ل سفیداب ب کسر فا
و سکون یای تحتانیله کلاهما بمعنی سفیداج که آنلرك معربیدر ابو المعانی بیت روی نیکو
نشود چهرهٔ زشت و چرکین * با سپیداب و فکر چند کنندش تزیین ل سناب ب فتح نونله صوده
یوزمك که شنا و شناور دخی دیرلر وله بیت اندرون کشته ام غصه و غم بی پایان * میکند شام
و سحر این دل بیچاره سناب ل سنجاب ب سکون نون و فتح جیمله معروف کورکدر بیاض و کوك و لطیف
و قویروغی اوجی سنجابی اولور بر جانوردر دریسی کورك ایدرلر و دیرلر که آنی و سموری و قاقومی ابتدا
کورك ایدوب کیمك هوشنك شاهك اختراعیدر اوائل زمانده ملوك و وزرایه مخصوص اولوب
هرکس کیمزایمش شمدی قرق اللی غروشه مالك اولان نادان برکورکنی آلوب کیرلر مقبول
و معتبر اولمغله شیخ عطار پندنامه اولنده دیر بیت آن یکی پوشیده سنجاب و سمور * دیگری
خفته برهنه در تنور ل سیاب ب فتح یای تحتانی ایله بمعنی آراستن یعنی بزه مك مصدری
سیابیدن کلور حکیم فردوسی بیت بدو گفت روخوان قربان سیاب * بدین کار مرخویشتن را
بیاب * تحفة الاحبابده حیات معناسنه مسطوردر ل سینجاب ب سکون یای تحتانی و نون
و فتح جیمله بر ولایت آدیدر که افراسیاب معاونتیله کاووس کشانی انك ضابطی اولوب بعده
رستم کلوب آنی قتل ایلدی ل سیب ب سکون یای تحتانیله المایه دیرلر عربیده آدی
تفاحدر کمال خجندی بیت گفتم از سیب سمرقندی به از نار خجند * باز بخندان و لب چون قند
کفتا به نبود * مجمع الفرسده بمعنی سرکشتکی در شغل و کار یعنی ایشنده متحیر اولمق و تیب
لفظی اکا تابع ایدوب سیب تیب دیرلر شمس فخری بیت آصف اگرچه صاحب تدبیر و رای
بود * با عقل و فطنت تو و را سیب دان و تیب ل سیراب ب سکون یای تحتانی و فتح را ایله صویه
قانمش آدم اولسون غیری اولسون عربیده ریان دیرلر ابو المعانی بیت سیراب شاخ هر درخت
نمود برك و ر بس * از بهر توحید خدا ایستاده است در بوستان ل سیرکوب ب سکون
یای تحتانی و راو ضم کافله صرمسق دوکه جك اغاج هاون که سیر صرمسق در و کوب کوفتن
لفظندن اسم فاعلدر ل سیلاب ب سکون یای تحتانی و فتح لامله سیل صویی دیمکدر
ابو المعانی بیت سیلاب اشك دیده ام طوفان زاده دل شده * کشته خراب از درد و غم آخرچو
این شهر وجود ل سیماب ب سکون یای تحتانی و فتح میمله جیوه در که عربیده زیبق دیرلر
و معدنی نسنه در شمس فخری بیت اگر مهابت تو بانك بر زمانه زند * ز بیم در دل کان منعقد
شود سیماب * مؤید الفضلاده بمعنی خیره مرویدر ل مع التاء * سبلت ب سکون باء موحده
و فتح لامله فرهنگ جهانگیریده بمعنی سریش یعنی چریش مجمع الفرسده سریشم باشد که
از جرم خام پزند و کمانگران و جز ایشان بکار برند و اقعد رخام کوندن پشن چریش اولمز طوتقال
و یا بجیلرك قوللندوغی طوتقالدر چریش دکلدر عربیده بیق معناسنه در اما بو معناده عجم

دخی مشترکدرکه سبلت وریش دیرلر ع سپید پوست ع برقاج معنایه در اول آق بکزلو
آدمه دیرلر ثانی پرنج معناسنه در ع سپید دست ع بمعنی سخی وکریم حکیم خاقانی بیت این دهر
سپید دست سیه کاسه ایست صعب * منکر بخوش زبانی واین ترش متربان ع سرخشت ع
سکون را وشین وکسر خاء معجمه ایله هرات ولایتنده سکوت اغاجنه یغار برنسنه در کاهی آرپه
اونیله یوغروب حماسی اولان آدمه یدوررلر هم دوا واولور هم غدا اولور وبغایت نافعدر شیرخشك
دخی دیرلر ع سرشت ع کسر را وسکون شین معجمه ایله خلقت ونهاد آدم وطبیعت معناسنه
دخی استعمال اولنور مولانا هاتفی بیت اکر بیضهٔ زاغ ظلمت سرشت * نهی زیر طاوس باغ
بهشت * وبنیه وطینت معناسنه خواجه افضل ترکه * قطعه * مارا بهدی رومکن
ای حور سرشت * زشتی نبود کر همه رو باشد زشت * هجران که ردو زخست بترصد بار *
امید وصالست در وهمچو بهشت * ومزاجه دخی دیرلر مولانا جامی بیت چو شد پانزده
پور یوسف نژاد * دکر کومه کشتش سرشت ونهاد * حقیقتده سرشت یوغرلمق در خلقت
معناسی جمله دن انسبدر باقی معنالری علی وجه التعریب در ع سفت ع سکون فایله یوغون
وغلیظ معناسنه حکیم فردوسی بیت نکه کرد رستم بدان سرفراز * بدان جنك سفت
ورکاب دراز ع سه انکشت ع خرمن صاوره جق آلت که کمی اوچ پارمقلو وکمی درت وکمی بش
پرمقلو اولور عربیده مدره دیرلر کسر میمله صاورجق دیمك اولور ع سیاست ع درت
معنایه در اول اشکنجه ثانی حکومت ملوك وحکامی قصادن غیری ثالث رعایایی حمایت
وصیانت ایتمك رابع آت وقاطر وامثالنه خدمت معناسنه در فاعلنه سواس وسایس دینلور
میرنظمی * مثنوی * زیر دستان را سیاست لازمست * هرکه بر خلق جهان حاکمست *
اندرین قید کر نباشد شهریار * باسیاست میشود دوزخ قرار ع سیه دست ع بمعنی بخیل
وشوم کذا فی المجمع ع مع الجیم ع سپاناج ع فتح باء فارسی ونونله اسپنق که سپاناخ وسفاناخ
دخی دیرلر بر سبزه در سمورات ایله بشوررلر میرخسرو بیت بقلهای سپاناج کرده اوصاف *
خورند کازا که دردل است وکه بربان ع سبنج ع فتح باء موحده وسکون نونله صبان دمور یدر
فرهنك جهانکیریده براوزون چبوقدر بر باشنده صبان و بر باشنده آماج بغلودر آکا چوب
قلبه دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت چون یکی کاوسه وزن شده * جسته از یوغ وز اماج سبنج *
ع سپنج ع فتح باء فارسی وسکون نونله درت معنایه کلور اول مهمان معناسنه در مراد بر یرده
مکث قلیل اوله حکیم فردوسی بیت که امشب درین خانه باشم سپنج * نباشد کسی را زمن
هیچ رنج * وحکیم ناصرخسرو بیت نه بینی همی خویشتن را نشسته * غریب وسپنجی بخوان
کسانه * کمال پاشازاده مرحومك تصحیح لغت بخشنده تصرفات خاصه سندن بو محلده بیوررکه سپنج
آز آرام ایده جك یردر که لفظ سه ایله پنجدن ترکیب اولنمش لفظدرکه اسم واحد اولمشدر شعرا
دنیانك مدتی اوچ ویا بش کوندر دیو تعبیرایدرلر برکون کلوب برکون کتمك و برکون دخی
ایام عمردر که مجموعی اوچ کون اولور ومحصل کلام بش کوندر دین کسنه مدت بنای اعوام
وشهور واسبوع طریقیله اعتبار ایلمشدر یعنی مذکورانك اقل اعدادی هفته در زیرا مقام
تقلیلدر بو تقدیرجه یدینك ایکیسی ایاب وذهاب اولوب مدت اقامت بش کون اولور

اولور خواجه حافظك * ع * هرکسی پنج روز نوبت اوست * دیدوکی بوکا اشارتدر اما دنیایه
سرای سپنج دیدکاری تفصیل مذکوره حاجت یوقدر سپنج عاریت معناسنه کلدوکی کفایت
ایدرکه دنیا بر عاریتی در وهم سه پنج دیدوکی یونده اولسه سین مفتوح اقتضا ایدر استادان
متقدمین تألیفاتنده کوردیکمز سین مکسوردر والله اعلم بحقیقة المعنی وسپنجك معنای
ثانیسی عاریتدر زراتشت بهرام بیت سپنج است این جهان مینوست جاوید * ببردل زین
بدان مید ارامید * دنیایه سرای سپنج دینلدوکی بطریق الاستعاره در دیو سپنج دخی دیرلر
استاد رودکی بیت بسرای سپنج مهمان را * دل نهادن همیشکی نه رواست * شیخ نظامی
بیت نماند کس درین دیر سپنجی * تو نیز آری نمانی تا نرنجی * ثالث خانه علفی یعنی مزروعات
وباغ و بوستان کنارلرنده خس وخاشاکدن وچوب واوتدن ایتدکاری خانه مختصر ومحقرکه
باغ بکجیسی آفتاب وباران دفعیچون ایچنده اوتورر صاحب فرهنك منظومه نظم ایلمشدر
بیت خانهٔ دشتیان سپنج بود * کز پی کشت روز رنج بود * رابع چراکاه حیوانات که آب
وعلفی وافر اوله استاد رودکی بیت ازپی آسایش والفقه روزی بجهد * جانور سوی سپنج
خویش جویان ودوان * تحفة الاحباب ده خانهٔ دشتیبان و پالیزبان ومنزلکاه عاریتی و بمعنی
مهمان حکیم فردوسی نك بیت کرامشب درین خانه باشم سپنج * نباشد کسی را زمن هیچ
رنج * بیتنه متمسك اولمش ع سپیداج ع کسر باء فارسی وسکون یای تحتانیله آقلق که
عورات یوزلرینه سورلر ونقاشلر نقشده استعمال ایدرلر ع ستنج ع فتح تاء مثناة
وسکون نونله ایکی معنایه در اول بریسی تخته یه چاقل طاشنی یرلشدیروب بر اوجن بار کیر
ویاخود غیری حیوان بوینه بغلیوب خرمن دوکرلرتا که غله نك صاپی قریلوب دانه سی چیقه
آکا زده وجون دخی دیرلر روم ولایتنده دوکن دیرلر حکیم خاقانی بیت دراعتبار پیشه برزیکری
همی * پایت ستنج وپنجهٔ دست تو زنبل است * ثانی ذخیره معناسنه ابوالمعانی بیت
بوقت حکم ضرورت اکر ستنج نهی * که احتیاج تو از خلق آن زمان نشود ع سرنج ع کسر راء
مهمله وسکون نونله ایکی معنایه در اول ایکی پارچه توجدن تبسی کبی یاپلمش بر یوزیه دی وه واو
و بر یوزی یومری اولور بر بریته اوردقده چقان صداسنی سو رنا و نفیره آهنك ایدرلر وکاهی
رقاص اوغلانجقلری چالوب رقص ایدرلر آکا سنج دخی دیرلر ترکیده زیل دیدکاریدر بسحاق
اطعمه بیت قلم را علم داشت قلیه برنج * که میزن زلیبی بهم چون سرنج * ثانی سفیداب
سوخته بعض فرهنکلرده سلوکن دیدکاری قزل بویه در ع سکارآهنج ع فتح کاف فارسی
وکسرها وسکون نونله تنوردن اتمك چیقاره جق دمور چنکال سکارآهنك دخی دیرلر
ع سکنج ع فتح کاف فارسی وسکون نونله درت معنایه در فرهنك جهانکیریده اول بمعنی
صرفه یعنی اوکسورك ثانی بمعنی تراش کردن ثالث بمعنی کزیدن یعنی اصرمق
معناسنه که مصدری سکنجیدن کلور رابع برنوع بیوك بلاندرکه شدت تأثیر زهر ایله
مشهوردر جمال اصفهانی بیت ازپی دفع کزند زهر خلاف ترا * مایهٔ تریاك ساخت مار سکنج
ازلعاب ع سنج ع سکون نونله ایکی معنایه در اول اوجاکه سرون دخی دیرلر او تراق یری معناسنه
شمس فخری بیت بفرمانش حیوان وانس وپری * همه داغ دارند بر سنج وغنج * ثانی

جلاجل دائره ودف حلقه‌لری وزیل معناسنه   سیف اسفرنکی بیت سنج دف میراث پدر
بازرها کرد * تا کد بخط وخانهٔ دفتر هوس افتاد * سیف الملوك * رباعی * ای شاه فلاع
رتبت وخورشید سریر * فیلت بنقاره خانه گاه زدو کیر * آورد زسر نامه وزندان چوب *
کوشش شده سنجها وخرطوم ونفیر * سنخ فتح نون وسکون خاء معجمه ایله تنکیٔ نفس که
عربیده ضیق النفس دیرلر برعلتدر فضلات بلغمدن عارض اولور   منصور منطقی بیت
ازغم وغصه دل دشمنت باد * ه در تاپاك کاهی درسنخ * سینج فتح یای تحتانی وسکون نونله
بمعنی شیار ترکیده نطس عربیده فلحان دیرلر * سیج سکون یای تحتانیله سازوترتیب
معناسنه   امیرخسرو بیت میداد چونظم نامه راسیج * باقی نکذاشت بهرماهیج * مع الخاء
سپاناخ معروف سبزه‌در سفاناخ واسفناج واسپناج دخی دیرلر   حضرت مولانا
بیت من سپاناخ توام هرچه پزی * باترش یا باکه شیرین میپزی * سبخ فتح باء موحده ایله
طوزکده‌نمك دخی دیرلر عربیده ملح دینلور و بردلبرك وجودنده جراحت واقع اولدقده حکیم
سوزنی دیمشدر بیت بحی برفت ولیکن زشور بختیٔ من * شکر سبخ شد ومشکل بود جلاب
سبخ * خواجه عمید لوبکی بیت چکوم مشتری را کزنحوست * سعادت بردلم شیر وسبخ
کرد * سپندان تلخ استبان دیدکاری آجی اوتدر * ستاخ فتح تاء مثناة ایله موزون
وراست وهموار تمش اغاج دالنه دیرلر   سیف اسفرنکی بیت ستاخ درختانش نقش
معین * هوای کاستانش جای مصور * ستیخ کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانیله
طوغری واوزون اولان هرنه اولورسه ستیغ دخی دینلور   حکیم فردوسی بیت هم آوردپشت
ستان ستیخ * سراپرده برکند هفتاد میخ * معیار جمالیده هر یوغون وطوغری اولانه دیرلر
شمس فخری بیت بسمی شیخ بودقصر دین مشید ازان * که هست معدلتش چون ستون قوی
وستیخ * وبلند وراست معناسنه   حکیم اسدی بیت ز زراند روصد ستون ستیخ *
زابریشمش رشته درسیم میخ * حکیم سوزنی بیت داشتم درمیانهٔ شعرا * روی سرخ وستیخ
کردن خویش * وطوغری وسوری طاغ دپه‌سنه‌ده دیرلر استاد منوجهری بیت توکفتی کز
ستیخ کوه سیلی * فرو آورد برمن جمله اجار * سفاناخ فایله سپاناخ معناسنه‌درکه جمله
سپاناج واسپناج واسفناج دخی روایت اولنمشدر * سه شاخ اخفاء هایله خرمن
صاوردقلری برمقلو آلت که سه انکشت وسه شاخه دخی دیرلر * سیخ سکون یای
تحتانیله ایکی معنایه‌در اول شیش دمور اولسون اغاج اولسون کباب شیشی وغیری   شیخ
سعدی * قطعه * اکر زباغ رعیت ملك خورد سیبی * برآورند غلامان درخت اواز بیخ *
به‌نیم بیضه که سلطان ستم روادارد * زنند لشکریانش هزار مرغ به سیخ * ثانی ایکی پارچه کوچك
توج نلسی در بر یوزی یصی و بر طرفی قبه اولور بر ین بر الله طوتوب بر برینه اوروب اصول
طوتارلر که سورنا ونفیر ونقاره‌یه آهنك اوله   مولانا هاتفی بیت سیخ ازغم اهل ننك وناموس *
برهمزده دست وخورده افسوس * مع الدال * سپد وسفد اول فتح باء فارسی ثانی
فایله بش معنایه کلور اول سپند سوخته معناسنه‌درکه اندن اختصار اولنمشدر   ودرت
معناسیله سپند ارمد لغتی ایله مترادفدر   اول درت معنانك بری سال شمسینك اون ایکنجی آیی

آیی اسمیدرکه نیراعظمك برج حوتده مدت اقامتی‌در   استاد فرخی بیت آری پدر مقدمه
شاه شرف بود * همچون سپد مقدمهٔ ماه فوردین * سپرد ضم باء عجمی وسکون راء مهمله
ایله شرفنامه‌ده بمعنی کوشه نشینی وقناعت وتحمل وفروتنی وسلوك بره راست   کذا فی الاداة
ومجمع الفرس بمعنی تسلیم کرد بومعناده سپردن لفظنك فعل ماضیسی اولور   شیخ سعدی
بیت پدر بعد ازان روزکاری شمرد * بجان آفرین جان شیرین سپرد * وبمعنی پامال کرد
حکیم فردوسی بیت بخروشید و بر جست لرزان زجای * بدرید وبسپرد محضر بپای *
ووقت معناسنه دخی سویلدر   شاعر بیت بدنیان نیکنامی سپرد * وزان توشهٔ راه عقبی ببرد *
سپکار سکون باء فارسی وفتح کافله آدم دپه‌سی یعنی باشك اورته یری وطاغ دپه‌سی
چکاد معناسنه   کذا فی فرهنك جهانکیری * سپند ارمد فتح باء عجمی وسکون نونله بعض
فرهنکده آخری ذال معجمه ایله مرویدر درت معنایه کلور   اول بمعنی زمین   زرانشت بهرام
درصفت قیامت وظاهر شدن کنجها بیت سپند ارمد بر کشاید دهان * برون افکند کنجهای
نهان * ثانی برملك اسمیدرکه زمین ودرختان وجنکلستان اوزرینه موکلدر وماه سپند ارمدده
واقع اولان امور مصالح وتدبیر آکا متعلقدر   حکیم فردوسی بیت سپند ارمد پاسبان
توباد * خرد جان روشن روان توباد * ثالث   سال شمسیه‌نك اون ایکنجی آیی اسمیدرکه
نیراعظمك برج حوتده مدت اقامتی‌در   حکیم انوری بیت نماز دیکر یکشنبه ازمه بهمن *
که باد وال سپند ارمد بداز تقویم * رابع   هرماه شمسی‌نك بشنجی کونی اسمیدر قاعدهٔ
کلیهٔ عجم بودرکه هرماهك اسمی که کونی اسمی ایله موافق واقع اوله اول کون عید جشن ایدرلر
واول کونده جامه بچمك وجدید لباس کیمك وغرس اشجار ایتمك واصحاب واحباب یوزین کورمك
مناسب ددیرلر وبومعنا ایله عمل ایدرلر * سپندان خرد ضم خاء معجمه وسکون راء مهمله ایله خردل
تخمنه دیرلر * سپندان کرد کسر کاف فارسی وسکون راء مهمله ایله بمعنی سپند جوشن بو ایکی
لغتك مثالی بوبیتده واقعدر بیت سپندان خرد دافع بلغمست * سپندان کرد از عمل محکمست
سپند فتح باء عجمی وسکون نونله ایکی معنایه‌در اول اوزرلك تخمی که اطبا حرمل دیرلر
اصابت چشم زخم دفعنه دخلی اولمغین اطفاله بخور کبی یاقرلر آتشه براقدقده صداویرر و صحراد
خواجه سلمان بیت تاسپند شب بسوزاند بدفع چشم بد * صبحدم زین مجمر کردون برکرد
اختری * بومعنایی مؤید شمس فخری بیت دفع عین الکمال ملك ترا * سوخته در مجمرش
سپهر سپند * ثانی   برطاغ آدیدر   حکیم فردوسی بیت بخون نریمان میان رابیند *
برو تازیان تابکوه سپند * سپهابد وسپهبد کلاهما بفتح الباء الفارسی وبضم الباء الموحدة
واظهار الهاء سردار وسرعسکر معناسنه باکه سردار لغه اسمدر   شمس فخری بیت
بود ترك کردون کمینه سپهبد * وکر رستمت کوید ایام شاهی * وصاحب لشکر معناسنه که
سپه سپاهدن مخففدر عسکر درو بد فرس قدیمده صاحب معناسنه‌در   حکیم اسدی بیت
سپهبد خبر یافته در زمان * بشد در پیش همچو باد دوان * مجمع الفرسده بمعنی سپهسالار
بودخی سرعسکر دیمکدر   حکیم فردوسی بیت زسهراب کرد اوریده پیام * بنزد سپهبد جهانکیر
سام * معجم البلدانده مسطوردرکه سپهبد طبرستان پادشاهلرینه مخصوص لقبدر

قیصر وخاقان وفغفور ورای لقب اولدوغی کبی سپید کسر باء فارسی وسکون
یای تحتانیه ایله ایکی معنایه در اول مطلق بیاض معناسنه در بعض محلده صفت استعمال اولنور
سپیداب وجامه سپید ومرد سپید در وکبی میر نظمی بیت کشاده جبین وسپید
روی بود * پسندیده اخلاق دلجوی بود * ثانی بر قلعه اسمیدر که قلعهٔ سپید دیمکله
مشهوردر حکیم فردوسی بیت دزی بد که بد نام آن دز سپید * که ایرانیان را بدان شد امید *
مجمع الفرسده نام رودی وکوهی باشد یعنی بر ایرمغك وبر طاغك آدیدر عربیده بیضا
وابیض وچغتای لسانده آغارغو دیرلر میر علیشیر بیت اریماس اشکیم بیلاکوزینك
قیرارغان کلای * بحر موجیدین آغارغو دیك ایماس مرجان قزیل سپیدمرد
بر اوتدر بستان افروزه مشابه ساقی بیاض وبپراغی یشلدر ستاد فتح تاء مثناة ایله
ایکی معنایه در اول ستاند لفظندن تخفیف اولنمش لفظدر آلدی معناسنه شه کشاه داعی
شیرازی بیت ما سر بغیر حضرت تو در نیاوریم * سلطان زبندهٔ تو نیارد ستاد باج * ثانی ایستاد
لفظنك مخففیدر طوردی معناسنه میرخسرو بیت ساقی برخیز ریا بنشین * کین نشسته
وآن ستاد باید ستافند فتح تاء مثناة وفاو سکون نونله اول خانه یه دیرلر که دیرك اوزرینه
یاپلمش اوله کوشك وامثالی کبی استاد لطیفی بیت بسمین ستون یك ستافند دید * معلا
ولیکن دری نابدید ستاوند فتح تاء مثناة وواو وسکون نونله ستافند مرقوم معناسنه
کذا فی المجمع اما فرهنك میرزاده بمعنی صفهٔ بزرك مسطوردر بو معنایه شاعر دیمشدر بیت
ستاوند وایوان کیخسروی * نکارنده چون خانهٔ مانوی * فرهنك حسین وفائی ده
اول صفه در که سقفی بر دیرك ایله اوله وتحفة الاحبابده بمعنی صفهٔ بالاکه رواق دخی
دیرلر ستهد کسر تاء مثناة وفتح ها ایله بمعنی ستیزد که چکیشور دیمك اولور
مسعود سعد سلمان بیت بستهد چون نماند برخیزد * با حریفان بجمله بستیزد *
ستیزد ستیز لفظنك ماضیسیدر عنقریب معانیسی ذکر اولنور استیزد واستیزه
کند وستیزد وستیزه کند دخی دینلور ستیهد کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانی وفتح
ها ایله مجمع الفرسده بمعنی ستیزه کند وآواز بکاو آید یعنی چغرمغله چکشمك استاد دقیقی بیت
بدشت نبرد آن هزبر دلیر * ستیزد چو کور ستیهد چو شیر سرند کسر راء مهمله
وسکون نونله بش معنایه در اول اطفال ایام عید وروز چشنلرده بر اغاج دالنه یاخود طام
باجه سندن ایپ بغلیوب اوجنه بر تخته پاره بند ایدوب اوزرینه اوتوروب صالنورلر اکا سابود
وبازپیچ وکازه دخی دیرلر ثانی صو اوزرنده اولان یشل یوصون که اکا جامهٔ غوك دخی دیرلر
کذا فی المجمع ثالث تحفة الاحبابده بر نوع صرمشقدر هر اغاجه که صاریله لابد قورودر
عربیده اکا عشقه دیرلر رابع کتاب السامی فی الاسامی ده سرند هو اعتقال الرجل رجله
برجل آخر وصرعه ایاه یعنی کورشجیلر کورش طوتدقلرنده بر بریننه ایاق صرمق عربیده شغربه
دیرلر کسر شین وراو وسکون غین معجمتین وفتح یاء تحتانی ایله خامس ینه کتاب السامی ده
بر ایپك بر باشنی حلقه ایدوب زیرا که پنهان ایدروبر باشنی بر آدم طوتوب بر یرده کزلنور بر حیوان
کلوب حلقه یه باصدوغی کبی اول آدم ایپی چکوب اول حیوانی طوتار موید الفضلاده اول
ایپه

ایپه دیرلر که بعض اوینده اباغه بغلیوب اصیلورلر سفالود فتح فا وضم لام وواو معروفله معنای
ثانیٔ سفال ایله مترادفدر که جوز وبادام وفندق وفستق مثللرك قبوغیدر سفساد
سکون فا وفتح سین مهمله ایله دلال متاع معناسنه که سیبسار دخی دیرلر عربیده دخی کسر سین
ایله سمسار دیرلر سفند فتح فا وسکون نونله بمعنی سپند مرقوم سفندارمد
سپندارمد مرقوم معناسنه که اول معناسی زمین ایدی بمعنی ثانی که نام فرشته در
حکیم فردوسی بیت سفندارمد پاسبان تو باد * خرد جان روشن روان تو باد * وبمعنی
ثالث که سال شمسیه نك اون ایکنجی آیی اسمیدر مختاری بیت همیشه تارود اندرپس
شباط آذر * چنانکه پیش سفندارمد رود بهمن * رابع معناسی که هر ماه شمسیه نك بشنجی
کونی آدیدر سفید سپید مرقوم کبی بیاض دیمکدر سکنجد فتح کاف وجیم وسکون
نونله بمعنی تراشد وبکزد یعنی ایکی معنایه در بری یونار وبری اصیرر ابو الفرج رونی بیت همی
سکنجد باد وهمی شکافد خاك * بخیلش اندر دود بخا وآتش وآب * مجمع الفرسده بمعنی
سرفه وازکلو آواز آمدن مسطوردر سکند فتح کاف فارسی وسکون نونله جماع معناسنه
حکیم سوزنی بیت خرکیر اردر کس آن خر سکند شلف * آورد وبرد بیجد وبی مرهمی کنم *
سکیزد کسر کاف وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله یعنی جست خیز کند کذا
فی المجمع یردن چاپك صچرایوب قالقار دیمك اولور ابو المعانی بیت سکیزد درمیان بزم یاران *
درایم کر بخدمت کرده ناکاه سنجد سکون نون وکسر جیمله اینجده دیدکاری طاغ
یمشیدر سنجید جیمدن صکره یای ساکنه ایله دخی جائزدر اینجه معناسنه سند
سکون نونله اوچ معنایه در اول حرامزاده که عربیده ولد الزنا دیدکلریدر منجیك بیت ای سند
چو استرچه نشینی تو بر استر * چون خویشتنی راشدهٔ مرد مسخر * ثانی هندوستان مملکتی
ناحیه سنده بر مملکت عظیم آدیدر شمس فخری * قطعه * سوی درشهنشه اعظم جمال
دین * کرناورند ساو بسر شاه هند وسند * بعد از خراب ملکت هردو فلك کند * اثبات پیش
شرع که هستند هردو سند * بو سند معنای اولده در وبو ایکی معنایه حکیم اسدی بیت
شناسند یکسر همه هند وسند * که هستی تو در کوهر خویش سند * ثالث ادات الفضلاده
ولایت هند ایله سند میاننده واقع بر شهر عظیم آدیدر سیف اسفرنکی بیت سند سخن را
هوای مدحت تو بند * مرغ خرد را نوای خدمت تو دام سنداد سکون نون وفتح دال مهمله ایله
ولایت سندده بر ارمق آدیدر کذا فی فرهنك جهانکیری سندباد سکون نون ودال مهمله
وفتح باء موحده ایله بر منظوم کتاب آدیدر که مواعظ ونصایح وحکمت عملیه یی مشتملدر ناظمی
حکیم ازرقی درله بیت ار کیسهٔ دروغ نهم پیش روی او * تاریخ شاهنامه واخبار سندباد * وله
بیت هر که بیند شهریار پندهای سندباد * نیك داند کاندرو دشخوار باشد شاعری * شیخ
سعدی * مثنوی * چه نغز آمد این نکته در سندباد * که عشق آتشست وجفا تند باد *
بباد آتش تند برتر شود * پلنك از زدن کینه ورتر شود سیاوش آباد وسیاوش کرد کسر
کافله بر شهرك آدیدر که آنی سیاوش بنا ایتمشیدی حکیم فردوسی بیت همیرفت سوی
سیاوش کرد * بماه سپندارمد روز ارد سیلابکند اول خرقه دیرلر که آنی سیل صوینی

يرتوب خرق ايتمش اوله بهرامی بيت چكونه راهی وراه درازناك ظلم * همه سراسر
سيلابكند وخاره وخار ع مع الراء المهمله * سپار ع فتح باء فارسيله اوچ معنايه كاور اول
اثواب خانه كه عربيده اثاث البيت ديرلر استاد فرخی بيت بهانه جويد برمال خويش
مال كزين * ازان مراچه ذخيره است وزان مراچه سپار * ثانی ماوراء النهرده اوزم وزيتون
وكنجد وامثالی نسنه لر صقد قلری منكنه دركه اغاجدن ايدرلر اكا چرخشت دخی ديرلر شمس
فخری بيت پرست ساغر لاله زباده حمرا * نديده رنج قرابه نخورده زخم سپار * ثالث
بيوك تكنه كه ايچنده اوزم صقرلر وخمير يوغررلر استاد لطيفی بيت بجايكدانه پرورده ديرند
كه زيرپا نكردنده سپاری * وسپاريدن لفظندن صيغه امر ووصف تركيبی اولور كه لسان ناسده
اصمرلغه سپارش دينور بومعناده اسم مصدر اولور ع سپاسدار ع فتح باء فارسی وسكون
سين مهمله ايله منت ايدیجی ونعمته شكر ايدیجی شاكر النعم معناسنه ابو المعانی بيت چونعمت
همه كس راچنان مبذولست * جهان بكشته سراسر سپاسدار ترا ع سپر ع فتح باء
فارسيله ايكی معنايه در اول قلقان كه عربيده جنه ديرلر ضم جيم وفتح نون مشدده ايله ثانی سپريدن
لفظندن صيغه امر در تمام ايله معناسنه ابو المعانی ايكی معنايه ترتيب اوزره بيت ترا شود
سپری آتش جهنم را * اكر بكار فتاده كنی بسعی سپر * وكتمكه امر دوكيت ديمك درمعنای ثانی حكيم
سنايی بيت هم به نيروی بخت ملك آرای * سركيوان سپربر يزدو پای * مجمع الفرسده بمعنی
رو بمال كننده حكيم خاقانی بيت موی بندی توازبند زره وربيريد * عقرب ازسنبله ماه سپر
بكشايد ع سپستر ع فتح باء فارسی وتاء مثناة وسكون سين مهمله ايله صكره درق معناسنه دركه
سپس صوكره ديمكدن صكره ديمكه زين سپس ديرلر وترادات تفضيلدر ع سپندار ع فتح
باء فارسی وسكون نونله شمع معناسنه در ابو المعالی رازی درخطاب بابر بيت ای سپندوز
خيمه كردون * وی سپندار خانه اسرار * برمعناسی دخی آفتابك برج حوتده ايام مكثی
اسميدر كه اسپندار دخی ديرلر حكيم فردوسی بيت همیرفت سوی سياوخش كرد * بماه
سپندار در روز ارد ع سپهدار ع فتح باء فارسی وسكون ها ايله صاحب لشكر وسرعسكر
معناسنه مولانا هاتفی بيت كرفت آن سپهدار پرخاش جوی * ازان مرغ وآن نامه فال
نكوی ع سپهسالار ع سرعسكر وسردار قوم معناسنه ميرنظمی بيت سپهسالار آن
رستم نهادان * پسنديده نكه كرد جنك مردان ع سپهر ع كسر باء فارسی وسكون ها ايله لفظ
مفرد در مخصوص كوك آديدر بعضيلر ديرلركه آسمان معناسنه در عموما وفلك اعظم كه فلك اطلس
دخی ديرلر آنك نامی در خصوصا شيخ نظامی بيت كفته حصاری تو او را سپهر * كای فلك
نو بكهن دار مهر ع سپيدار ع كسر باء فارسی وسكون يای تحتانيله بياض قواق اغاجی
ميرنظمی بيت سپيدار وسروه وچنار لطيف * برشك آوری كشته باقد رديف ع سپيدپر ع
كسر باء فارسی اول وفتح ثانی وسكون يای تحتانی ودال مهمله ايله بمعنی پشه يعنی سوری سنك كه
عربيده بق ديرلر رضی الدين نيشابوری بيت كرسايه سكون تو برباد اوفتد * بيرون
ردزدست سپيدپر ارتعاش ع سپيدخار ع فتح خاء معجمه ايله چاقردكنی كه عربيده
شوكة البيضاء ديرلر فارسيسی عربينك ترجمه سی اولور ع سپيدكار ع ايكی معنايه در اول

اول صالح واعمال حسنه صاحبی ثانی عيار وطرار ورنك باز معناسنه اسماء اضداددندر
ع ستار ع فتح تاء مثناة ايله اوچ معنايه در اول درياده وبعض نهر عظيمده برمقدار صودن
يوكسك يرواقع اولور جزيره كبی اما جزيره بيوك اولوب ايچنده كويلر وباغ وباغچه لر اولور بوايسه
كوچك دپه جك در منتفع به اولمز وبعضی سنی صو يوقه جه اور تروا وتجغرلر بتر واطرافی دريك صو
اولور و بعض روايتده صويك اورته يريدر بوايكی روايت صحيحه اولدقده اضداد قبيلندن اولور
استاد لطيفی بيت چنانم زانديشه بی كنار * كه مردی بودمانده اندر ستار * ثانی ستاره
لفظندن تخفيف اولنمشدر اختر معناسنه استاد فرخی بيت ستار صفو برهميخواندم اورا *
برخسار و بالای زيبای درخور * وله ايضا بيت حديث نوشدن مه شنيدم ام بخبر * بكاخ برشو
ای مه ستار وماه نكر * ثالث تركيبده فلان ديدكاری معنايه دركه فلان كفت ديمكده ستاركفت
ديرلر ع ستبر ع فتح تاء مثناة وسكون باء موحده ايله يوغون وغليظ وكنده معناسنه در كتاب
بولغتی طاء مهمله ايله سطبر يازرلر واوقورلر اما غلط ايدرلر زيرا زبان فارسيده واقع اولمين سكز
حرفك بريدر حكيم فردوسی بيت چو چندی برآمد برش ساليان * بعبد سرو بالا
ستبر ش ميان ع ستخر ع فتح تاء مثناة وسكون خاء معجمه ايله ايكی معنايه در اول صوطو ردبغی
يركه آبكير وتالاب دخی ديرلر ثانی فارس مملكتنده مشهور ومعظم برقلعه اسمی دركه
قربنده بربيوك آبكير واقع اولمشدر بوسببدن اسم اولوب قلعه ستخر ديرلر وهمزه
مكسوره ايله استخر دخی دينلور حكيم فردوسی بيت خرامان برآمد بقلعه ستخر * كه شاه
شها زابدو بود فخر * وله ايضا بيت زمردی بكرد او بدان بود فخر * بيامد كرازان براه
ستخر ع ستمكار وستمكر ع كلاهما بمعنی ظالم وجابر الظلم ميرنظمی * مثنوی *
بعدل وسخاوت بشو سرفراز * نيابد ستمكار عمر دراز * بهشتست جای سرو كريم * كه دوزخ
مكان ستمكر لئيم ع ستنبر ع فتح تاء مثناة وباء موحده وسكون نون ايله براوتدر مشابه پودنه دفع
زهر وكژدند كان ايدراولنه زياده همزه ايله ده جائزدر شاعر بيت بوی استنبر از حرارت
خويش * عقرب چرخ راكداخته نيش ع ستير ع كسر تاء مثناة وسكون يای تحتانيله
اوزانده التی حبه دن عبارتدركه ربع مثقال اولور بعض يرده ثلث درهمدر بو يله اولنجه درهم اون سكز
حبه اولور والتی درهمه ده ستير ديمش واردر شمس فخری بيت پادشاهی كه پيش تمكينش *
هيكل قاف نيست نيم ستير * بو بيتك اوچ روايته دخی شمولی واردر ع سرخوار ع سكون راء
مهمله وفتح خاء معجمه وواو معدوله ايله بمعنی مردولی وصاحب سر وبمعنی توانكر وصاحب مال مخزون
كذا فی فرهنك جهانكيری ع سر ع تخفيفله خطوط كف يعنی آوج ايچنده اولان جزيلر
بعض كمسنه لر اول جزيلرك نقوشندن استدلال ايله بعض حالات حكم ايدرلر فقر وغنا وسفر
واقامت وتأهل وتجرد ومناصب ومرتبت ووجود اولاد وعدمنه وامثال ذلك وتشديد ايله
عربيده حال مخفی معناسنه در ابو المعانی بيت ساقيا برخيز وسر دل بدان * ساغر می ده كه
دانی سر دل ع سر يشه كر ع كسر راء مهمله وسكون يای تحتانی وفتح شين معجمه ايله اتمك
كارخانه سنده خمير ايدن اجيره ديرلر خمير كر معناسنه ع سفير ع كسر فا وسكون يای تحتانيله
دلال كه اثواب ومتاع فروخت ايدر عرب لساننده مكتوب كوتورن قاصد معناسنه دركه عربيده

سغر یازلمش ورق دریانك دخولیله اسم فاعل اولور سکار فتح کاف عجمیه ایله بوزن فکار
شوم ومنحوس معناسنه درمیر نظمی . بیت شدم ازازل نجم بختم سکار * ازین کشته ازغم
دروغم فکار سکندر فتح کاف ودال مهمله وسکون نونله اوچ معنایه در اول برمشهور پادشاه
ربع مسکون نامی درکه اسکندر ذوالقرنین دیمکله مشهور جهاندر ونبوتنده اختلاف واردر قرآن
مجیدده اسمی ذوالقرنین ذکر اولنمشدر سد یأجوجی یاپوب وآب حیات طلبی ایله ظلماته
کتمشدر حضر نبی علی نبینا وعلیه السلام رهبری اولوب آب حیات آکا نصیب اولیوب حضره
نصیب اولدی دنیایه مشرقدن مغربه دك حکم ایدن بری حضرت سلیمان علی نبینا
وعلیه السلام وبری دخی بو اسکندردر بونك احوالنی شیخ نظامی جمله‌دن اعلا تفصیل اوزره
سلك نظمه کتورمشدر وبر اسکندر دخی واردر اول دخی پادشاهدر اما بومرتبه دکلدر اکا
اسکندر رومی دیرلر دارا اوغلیدر . بونك زماننده حکماء فلاسفه چوغیدی اسکندرك معنای
ثانیسی سرنکوندر یعنی باشی اشاغه شیخ آذری بیت ازنهیب زخم تیر قوس ذوالقرنین او *
درچه مغرب رود هرشب سکندر آفتاب * ثالث آت یوردکن ویاخود سکردرکن تکرلنوب
باشی اوزرینه دوشمك بومعناده اکثر ترکیب ایدوب سکندر خورد دیرلر مولانا نور الدین محمد
ظهوری بیت سکندر خوران بادپای حیات * بدست توازل عنان ثبات سمنار
سکون میم وفتح نونله ولایت رومده براستاد معمار بنا آدیدرکه نعمان نام برپادشاهه قصر
خورنقی وسدیر نام عمارتی اول بنا ایتمشدر سام نسلندندر دیرلر عربیده نونی میمه تقدیم ومشدد
ایدوب سنمار دیرلر شیخ نظامی * مثنوی * هست نام آوری زکشور روم * زیرکی کوزسنك
سازدموم * چابك وچرب دست وشیرینکار * سام نسلی ونام او سمنار سناور فتح نون
وباء موحده ایله یعنی شناور یوزکچ که عربیده سابح دیرلر سناوری سباحت دریوزکلك معناسنه
میرنظمی بیت کشته از دیده اشك خون چون بحر * مردم دیده شد سناور او سندار
سکون نون وفتح دال مهمله ایله یعنی سندان آهن یعنی دمور اورس ودخی عظیم الخلقه برطاشدر
یعنی یرادلشی بیوك برطاش کذا فی فرهنك جهانکیری سندره سکون نونله یعنی
حرامزاده که سندره دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری بومعنایی مؤید میر نظمی بیت
نباشد درجهان دون پرور * وفاومردمی درطبع سندر سهر سکون ها ایله بوزن مهر
یعنی کاو یعنی اوکوز حکیم فردوسی بیت چو برشاه نازی بکسترد مهر * بیاورد فربه یکی ماده
سهر * فتح سین وها ایله عربیده اویاناق اولمق وبرعلتدرکه صاحبی قطعا اویوماز سیپار فتح یای
تحتانیله سپار مرقوملك معناسیله مترادفدر ودخی قربد وکشکینه یعنی آرپه اتمکی میرنظمی
بیت مشو چون کاوخر درخواب وخواری * بسست اهل قناعت راسیاری سیر
بوزن میر ایکی معنایه در اول اماله ایله طوق معناسنه که عربیده شبعان دیرلر کرك حقیقتا
شبع کبی کرکسه مجازا ریان کبی که * کشت زار باب سیرست یعنی اکنلك صویه طوقدر مثالی
بیت شکمهایی که میکشت ازسنان سیر * چو برك کند نامیخورد شمشیر * چغتای لساننده
توی وتویمق دیرلر میر علیشیر بیت نی طاقتیم بارانینك عشقدین کناره قیلیب * نی تویماغیم
بارانینك حسنیغه نظاره قیلیب * ثانی اماله سز کسره صر مهمله ایله صرمسق که عربیده ثوم دیرلر

دیرلر بوایکی معنایه ترتیب اوزره ابوالمعانی بیت کرنباشی دراین جهان باشیر وشکر خورده
سیر * رو قناعت کن بکنجی باپیاز ونان وسیر سیروپنیر برنوع طعامدر خمیری صرمسق
وپنیر وبرمقدار روغن ایله یوغروب بشوررلر روستاییلره مخصوص طعامدر سیسپر
سکون یای تحتانی وکسر سین مهمله وفتح باء فارسیله کونه یك چیچکی که کونشه قرشو
طوروب کونش کتدکجه اول دخی دونر بعضیلر دیدیلر که ریحان نوعندندر عربیده نمام دیدکلری
اوتدر وبعضیلر دیدیلر که مرصمه دیدکلری خوشبو اوزون ورق یپرقدر عربیده ریحان قدسی دیرلر
ابوالمعانی بیت کربکلشن آن سمن سیما بود * سیسپر باشد بدستش هرکیاه سیمبر
سکون یای تحتانی ومیم وفتح باء موحده ایله وصف محبوبدر کمش سینه‌لی دیمك اولور ننه
شاعر دیمشدر بیت کلرخ وسیمبر ولعل لب وغنچه دهن * مشکبوموی میان سروقد لاله عذار *
سیمجور سکون یای تحتانی ومیم وضم جیمله پادشاهان ماضی‌دن برینك مقربلرندن
برندیم آدیدر سینبر سکون یای تحتانی ونون وفتح باء موحده ایله سیسپر مرقوم
معناسنه‌در سیور سکون یای تحتانی وفتح واو ایله زبان پهلویده اون بیك عدده دیرلر
شمس فخری بیت . بو دبیرون عطای اوزشمار * باد افزون بغایت ازسیور سیه شیر
خشمناك ومهیب ارسلان مولانا هاتفی بیت سیه شیر بیشه برآورد یال * نه زنجیر برکردنش
نه دوال سیهکار کنهکار وخطا افعال اولانه دیرلر مولانا محمد ظهوری بیت سیهکار
ازروبشوید غبار * کل سرخ رویی کند درکنار مولانا جامی بیت کرنه خامه سیهکاری چند *
بهرهرحرف نکو نساری چند مع الزاء المعجمة * سپندوز فتح باء فارسی وسکون نون وضم
دال مهمله ایله چادر کوبکی که دیرك دپه سنه قورلر اکا کماج وبادریسه دخی دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری سپوز ضم باء فارسی وواو معروفله سپوختن لفظندن تصرف اولنمش اسم
مصدردر دوردتمك وصانجمق واسماء اضداددن اولور برآوردن معناسنه ننه حکیم انوری
بیت چون دهد بادشه وتی جانش * برسپوزد سراز کریبانش * وبمعنی فروبردن حکیم
سوزنی بیت ولی را کاهنه برکاه بنشان * عدورا جاه کن درچاه سپوز * وبمعنی اندرون کردن
کاهی اسم فاعل اولور حکیم سوزنی بیت منم کاوك خرافشار کنك خنك سپوز * حرامزاده
وقلاش ورند عالمسوز * ودور توب ایچروایتمك معناسنه ابوالعباس بیت تخم محنت
بپاش درکلشان * خنجر کین سپوزد دردلشان * وفروبردن معناسنه مصدر استعمال
اولنور حضرت مولانا قدس سره بیت دذکر کردی کدورا آن عجوز * تارودیم ذکر
وقت سپوز ستاویز فتح تاء مثناة وکسر واو وسکون یای تحتانیله قضاتك محکمه ایدوب
استماع دعوایه مخصوص اولی رواق اولان صفه‌یه دیرلر ابوالمعانی بیت قاضی محکمه شرع
رسول اکرم * که ستاویز شه طاق ورواق افلاك ستیز کسر تاء مثناة وسکون یای
تحتانیله اوچ معنایه کلور اول جنك وخصومت معناسنه شیخ سعدی بیت چوچنك آوری
باکسی درستیز * که ازوی کزیرت بود یاکریز * ثانی بمعنی تعصب وناسازکاری وله ایضا بیت
ستیزفلك بیخ وبارش بکند * سم اسب دشمن دمارش بکند * ولجوج وسرکش معناسنه
استاد لطیفی بیت ای بکبر پلنك وخوك ستیز * این ستیزونکبرت بچه چیز * ثالث خشم وکین

معناسنه حکیم اسدی بیت بهونامه چون دید وشد باستیز * زبان برگشاد و دشنام بکشاد تیز *
بعض فرهنگلرده ظلم معناسنه ده منقولدر ﴿ سریز ﴾ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله
قوس قزحکه سر بر وسدکیش دخی دیرلر ﴿ سکز ﴾ سکون کاف فارسیله زابلستان ولایتنده
کنج ومکران ماییننده واقع بر بیوکسک طاغدر دریای سند آنک دامنندن بحر ونقل ایدرلرکه
رستمک مولدی اول طاغده واقع اولمش بو تقریبله رستمه رستم سکزی دخی دیرلر حکیم ازرقی
قطعه * فروشد روز پس تا باز کشتی * زجنگ سکزنان دیو منظر * توان بردن هنوز
از جای جنگست * دریده زهره سکزی زبهتر * حکیم فردوسی بیت بد وکفت کای نره شیر
ژیان * سپاهی بجنگ آمد از سکزیان ﴿ سکیز ﴾ کسر کاف وسکون یای تحتانیله یعنی
برجستن واتیلمق حیوانات صحرا ایوب قیچ آتمق کمال اسمعیل * قطعه * خواهی که بر کتف
فکنی اطلس وقصب * خواهی که در طویله کشی اسب خنگ بور * چون سگ درنده باش
وچو کرکس حرام خوار * بکرای همچو کژدم وبسکیز چون ستور * مجمع الفرسده یعنی جست
وخیزه کننده اسم فاعل روایت اولنوب بو بیته متمسک اولمش حکیم سوزنی بیت پیرشدی
زیر بار همچو من ای خر * کردمت آزاد رو چو خر کره بسکیز ﴿ سیز ﴾ سکون یای تحتانیله
بوزن وبمعنی تیز کسکین معناسنه که ضدی کنددر کذا فی المجمع ﴿ سینه باز ﴾ یعنی دورنک
بو معنایی مؤید شیخ نظامی بیت تذروان رومی وزاغان زنک * شده سینه باز یعنی دورنک *
﴿ سیهروز ﴾ یعنی بی طالع وهمیشه غمناک ومحزون اولانه دیرلر میرنظمی بیت نشد بختیار
وسیهروز کشت * هم از تنک روزیش دلسوز کشت ﴿ مع السین المهمله * سپاس ﴾
فتح باء فارسیله ایکی معنایه در اول شکر نعمت بودخی ایکی وجهله در بری جناب حضرت
باری تعالی جل ذکره نک انعام واحسانه شکردر شمس فخری بیت خدای داد ترا نیز ملک
وتخت کیان * تو نیز لطف خداداد ورا بدار سپاس * وجه ثانی اولیای نعمتک انعام
واحسانلری مقابله سنده تشکر ایتمکدر کمال خجندی بیت هر که خرسند نباشد بجفاهای
حبیب * ناسپاسیست که شکر نعم او نکند * ثانی منت وقبول معناسنه شیخ نظامی
بیت چوجویای کهر کوهرشناس است * اکر هم بی بها کیرد سپاس است * فرهنک
هند وشاهده یعنی لطف مروید رحسین وفائی دده بمعنی لطف دیوب بو بیتی ایراد ایلمش ابوشکور
بیت ازان پس که بر کرد بکند اشتیم * برو بر سپاسی بنکماشتیم ﴿ سپرلوس ﴾ فتح باء
فارسی وسکون راء مهمله وضم لام و واو معروفله خانهٔ پادشاهان وجای سلاطین معناسنه
خسروانی بیت یقین کز خلق یابد محنت کوس * کسی کو کرد دی کرد سپرلوس ﴿ سپریس ﴾
کسر باء فارسی وسکون راء مهمله و یای تحتانیله میدان معناسنه که سپریش واسپریش
واسپریس وآسریس دخی دیرلرنته که باب الالفده ذکری مرور ایلدی ﴿ سپس ﴾ فتح باء
فارسیله صکره معناسنه که عربیده بعده دیرلر لکن دون الترکیب استعمالی شایع دکلدرلابد
زین لفظی ادخال اولنوب زان سپس دیرلر بو ترکیبه بعده لفظی صحیح اولور زین سپس دخی
اکثریا مستعملدر شیخ سعدی بیت ندانم چه شاید بدن زین سپس * که راز سپهری
ندانست کس * دیکر بیت چون پشیمانی زدل شد نا بشتاف * زان سپس سودی ندارد

ندارد اعتراف * حکیم خاقانی بیت با این پلنک کوهری از سنک بشرمدم * کرزین سپس
دوم چو سک اندر قفای نان ﴿ سرناس ﴾ سکون راء مهمله وفتح نونله جهان دیده وکرم
وسرد کشیده وتلخ وشیرین چشیده آدمه دیرلر میرنظمی بیت سخن در کار خود از پیر
بشنید * درست آید زسرناس جهاندید ﴿ سفیرس ﴾ کسر فا وراء مهمله وسکون یای
تحتانیله یعنی سمسار مرقوم یعنی متاع دلالی ﴿ سفوس ﴾ ضم نون و واو معروفله خرمن بر نده
دوکلوب هنوز صاورلمامش غله یعنی معناسنه ﴿ سیرناس ﴾ سکون یای تحتانی وراء مهمله
وفتح نونله بحری برقوشدر اوزون بورنی وار دردیرلرکه بورننده دلکلری وار در نفس ویردکده هر دلکدن
بردرلو صدا ظاهر اولور بلاد افریقیه ده اولور مش اول سمتک آدمیسی بعض سازی ونغمه
نوالرین بونک صداسندن اخذ واختراع ایلمشلر استاد لطیفی بیت ای با نواع نغم چون
سیرناس * می نشد از نغمهای سیرناس ﴿ سیس ﴾ سکون یای تحتانیله چهره وبعض
اعضاده ظاهر اولور بر بیاض لکه در بهق وبرص دن غیرید رانسانده فضلات بلغمیدن عارض
اولور وبعض آتلرده دخی اولور اکثر قیر آتده اولور یا شلو اولدقچه ظاهر اولور ﴿ مع الشین
المعجمه * سپریش ﴾ کسر باء فارسی وسکون راء مهمله ویای تحتانیله میدان معناسنه که
اسپریس واسپریش دخی دیرلر کذا فی الصحاح ﴿ سپش ﴾ ضم باء فارسیله بذرقطونادرکه
اسبغول دخی دیرلر ﴿ سپنداجوش ﴾ فتح باء فارسی ودال مهمله وسکون نونین وضم جیمله
خردل پاره سی در دیو فرهنک جهانکیریده مذکوردر اما سپند وسپندان اوزرلک تخمنه
دیرلر خردل پاره سی نه اولدوغی بزم دیارمزده متعارف دکلدر شعرای سلف دیمشدر بیت
که آن خال سیه بر عارض خوش * سپنداجوش پنداری در آتش ﴿ سپهکش ﴾ فتح باء
فارسی وکاف واظهار هایله عسکر چکیجی دیمکدر ایکی وجهله بری مقدمة الجیش که عسکرک
ایلروسنده یورر وبر وجهی دخی سرلشکردر که عسکر اکا متابعت ایتمک ایله چکلمک بولنور
حکیم اسدی بیت سپه را که چون او سپهکش بود * چه پیش آب در باچه آتش بود *
﴿ سبیوش ﴾ سکون باء موحده وضم یای تحتانی ایله تخم اسبغول یعنی بذرقطونا طبیب
یوسفی * رباعی * هر کس که تشقق زبانش باشد * تشویش بهر سخن از آتش باشد *
باید که کتیره بالعاب سبیوش * حل کرده مدام بادهانش باشد ﴿ ستاره آتش ﴾ یعنی شراره
آتش ابو المعانی در تعریف سوزانیده بیت فلک نهان شده در اندرون دود سیاه * کرفته
روی جهان استارهٔ آتش ﴿ ستایش ﴾ فتح تاء مثناة وکسر یای تحتانیله اوکمک مدح وثنا
معناسنه شمس فخری بیت سجود دار کنند از وجود شهنشه * خدا را همیشه خلایق ستایش
شیخ سعدی بیت ستایش خداوند بخشنده را * که موجود کرد از عدم بنده را ﴿ ستیهش ﴾
کسر تاء مثناة وسکون یا واظهار هایله یعنی لجاجت وستیزندکی یعنی لج وعناد وچکشمک
ابو الخطیر بیت از ستیهش اکر ترا بهرست * صحبت در مذاق جان زهر ست ﴿ سریش ﴾
کسر راء مهمله وسکون یایله اوچ معنایه کلور اول معروف کوکلدرکه عربیده اصل الخنثی دیرلر
قوریدوب دوکوب صوده اصلدرلر بعده تمله کتوردلر ثانی بمعنی ناله وافغان حکیم سنایی بیت
زیر فهمش ستاره کرده خروش * پیش سهمش سریش کرده سروش * ثالث بد وزبون

معناسنه حکیم سوزنی بیت سروش دادم تلقین که خواهم از تو عطا * سروش اگر نبدی
کار بنده بود سریش لغ سکالش ع فتح کاف فارسی وکسر لامله مکر وحیله معناسنه اسم
مصدر منقولدر مجمع الفرسده اندیشه مند ومتفکر معناسنه اسم فاعل مرویدر کذا
فی فرهنك میرزا ابراهیم اندیشه وافکار معناسنه اولدوغی کلام استادان متقدمیندن استنباط
اولنور نتکیم استاد رودکی بج نام شخص که راوی اشعار شعراء عصر ایدی آکا خطاب ایدوب
دیرکه بیت ای بج کنون تو شعر من از بر کن و بخوان * از من دل وسکالش واز تو تن وزبان *
لغ سیاوخش ع ضم واو وسکون خاء معجمه ایله مشهور سیاوش بن کیکاوس درکه ایکی واو
ایله سیاووش دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت همیرفت سوی سیاوخش کرد * بماه سپنداد
در روز ارد * مذکور سیاوشدن غیری بر پهلوان ایرانی نامی اولمق دخی جائزدر لغ سیاووش ع
شاه ایران اولان کیکاوس شاهك پسر شجاعت گستری نامی درکه حسن وجمال ایله بدیع الزمان
وهنر وکمال ایله عدیم الاقران ایدی شاه ترکان اولان افراسیاب مظالم جناب مزبور سیاوش دخی
تازه نوجوان ایکن ناحق یره قتل ایلدی خواجه حافظك بو بیتنده آکا تلمیح واردر بیت شاه
ترکان سخن مدعیان میشنود * شرمی از مظلمهٔ خون سیاووشش باد * علم رجال اولدقده
ضم واو ایله بلکه ضمهٔ صریحه ایله تلفظ اولنور مجمع الفرسده فتح واو ایله بر جنس قوش آدیدر
لغ سیاه پوش ع محضر قاضی بعض فرهنکده خدمتکار اسب که آته تیمار ایدر وسوار یانینده
پیاده یوریر غالبا مذکور خدام همیشه سیاه جامه کیمك رسم قدیم اوله مجمع الفرسده چاوشان
درکاه سلاطین که پادشاه بنوبت بر یره کتدکده آنلر اوکنجه پیاده کیدوب خلقی پادشاه اوکندن
صاورلر خلقدن امتیاز ایچون قدیم زمانده مهابتا سیاه جامه لر کیرلر ایدی اول اجلدن مرور ایامله
اول طائفه یه سیاه پوش علم اولمش لغ سیه پوش ع سیاه پوشدن مخففدر چاوش
معناسنه حکیم اسدی بیت بنزدیك سبزوی شد دادخواه * کدا بد سیه پوش درکاه شاه *
وبر شهروار ایمش مجموع رجال ونسوانی سیه جامه لر کیرلر ایمش شیخ نظامی هفت پیکرده
حکایه ایدر لغ سیاه کوش ع قره قولاق دیدکاری جانوردر دلکویه بکزر دائما ارسلان ایچون
شکار تجسس ایدوب ارسلانه کوسترر ارسلان شکاری ییوب طویدقدن صکره
فضله سندن کندو دخی تعیش ایدر لغ سیه کوش ع سیاه کوش مرقومدن مخففدر
مؤید الفضلاده جانوریست درنده سلاطین باو شکار کنند میرخسرو بیت مرغ هوا جمله سیه
چشم برد * صید زمین باش سیه کوش مرد لغ سیرش ع سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله
ایله بو نجك دیدکاری اینجه حریردن طوقنمش کتان کبی زنان کوملك وباش باغی ایدرلر سرش
دخی دیرلر میرنظمی بیت ز سیرش پیرهن پوشیده بر تن * نماید زیر آن چون شمع روشن *
لغ سینه پوش ع اول جامه درکه کوکسه صاریاور یالك وزبون وامثالی لغ مع الغین *
لغ سپاغ ع فتح باء فارسیله ایکی معنایه در اول قاتق که یوغرتی سوزوب قیمق ایله قارشدروب
قرار نجه طوزوچو داك اوتی صاچوب قویون طلومی ایچنه قویوب قوریدرلر لطیف طعام اولور
شاعر دیمشدر بیت سپاغ وانکبین با نان خوشتر * طعام ماحضر اینست آور * ثانی
کرمیده ایله یاپلمش دیوار اکثرخانهٔ قوقانی ایدرلر لغ ستاغ ع فتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه

معنایه کلور اول فرهنك جهانکیریده ایر اورلمامش آت یعنی هنوز طای اولوب بنلمامش
اوله تحاره دخی دیرلر حکیم اسدی بیت هزاران دکر کرّ کان ستاغ * بهر یك بر از نام ضحاك
داغ * منصور شیرازی بیت خجسته شاهسواری که ثابتات وهلال * ز روی مرتبتش هست
میخ ونعل ستاغ * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت هنکام بخششی از کرم بی دریغ خویش
زر بدره جامه خرمه وتکله دهد ستاغ * بو بیتدن استنباط اولنور که ستاغ هرکله آتی اوله
ثانی فرهنك وفاییده قصر قصراق یعنی طوغرمز دیشی حیوان که استرون وسترون دخی
دیرلر اسم عامدر آدمده دخی استعمال اولنور عربیده کی عقیم معناسنه حکیم قطران ارموی
بیت آن قوم را که دارند از کینش شیر ستیغ * مردان بوند عنین وپاك زنان ستاغ * بعض
فرهنکرده سودلی دوه یه دینلدوکی مسطوردر لغ ستیغ ع کسر تاء مثناة وسکون یای
تحتانیله ایکی معنایه کلور اول ستیغ مرقومك جمیع معنالریله مترادفدر از جمله یعنی راست
وبلند حکیم سنایی * مثنوی * عدو کشته کان تیغ ملك * ذروهٔ تیغ باستیغ ملك * که بخندد
بدست شاه درون * کاه بر دشمنان بکرید خون * بو معنایی مؤید شمس فخری * قطعه *
همچو کوهم خزینه هم کوهر * چه غم ار هست برفرازم تیغ * همچو سروم زعمر آزاد * سرفراز
وکشاده دست وستیغ * ثانی بمعنی سرکوه یعنی طاغ دپه سی استاد منوچهری بیت بر آمد
ماغ ورنك وماه پیکر * یکی میغ از ستیغ کوه قارن لغ سرداغ ع سکون را وفتح دال مهملتین ایله
بر نوع تتماج آشی درصودایله ایدرلر غایت لذیذ اولور لغ سریغ ع کسر راء مهمله وسکون یای
تحتانیله خوشهٔ انکور یعنی اوزم صالقمی میرنظمی در تعریف باغ بیت که پیش از برك او پخته
سریغش * که اورا باغبان ناید دریغش لغ سیغ ع سکون یای تحتانیله یعنی خوب ونیکو صاحب
فرهنك منظومه بیت سیغ نغز وحکایتست سمر * سوك ماتم سرشك آب نظر * استاد عنصری
بیت برفکن برقع ازان رخسار سیغ * تا بر آید آفتاب از زیر میغ لغ سیرغ ع سکون
یای تحتانی وکسر راء مهمله ایله خوشهٔ انکور سریغ مرقوم کبی لکن یا حرفی رایه تقدیم اولنمشدر
لغ سیمرغ ع عربیده عنقا دیرلر بر عظیم الخلقه وعجیب الهیأة قوشدر حضرت سلیمان علی
نبینا وعلیه السلامك دیوانینه حاضر اولورمش اندن صکره بنی آدم کورمامش حضرت
سلیماندن صکره ربع مسکونه چیقمدی دیرلر جمله طیورك ملکی دردیرلر الحاله هذه بین الناس
موجود الاسم معدوم الجسمدر بعض روایتده حضرت اسکندر ذوالقرنین کوه قافه واردقده
اسکندره بولوشوب سوپلشمش انسان کبی تکلم ایدردیرلر العلم عند الله لغ مع الفاء * سف ع
دوش معناسنه مرویدر لغ سکاف ع فتح کاف فارسیله ایکی معنایه کلور اول بمعنی سم
سوخته یعنی بعض صرمه اشلنمش قماش ودستمال وامثالی نسنه لری یاقوب کشن آلورلر ثانی
ابریشم کلبی که چهره اوزرینه صاروب دسته کبی ایدرلر ابو المعانی بیت چون بریشم تار کیسوی
سیه بر کردنش * کوییا بر چهره سیمین بپیچیده سکاف لغ سلف ع سکون لامله آکا دیرلرکه
ایکی قز قرنداشی ایکی آدم تزوج ایتمش اوله بربرینه سلف دیرلر ترکیده بجنق دیدکاریدر
لغ سندف ع سکون نون وکسر داله بر نوع کوچك طاولدرکه دربند جیلو یولجی یکدکله
وکار بانسرای بوابی خان قپوسن قپادقده چالرلر میرنظمی بر میرزاده غریبه دوشدوکی اثناده

دیمش بیت شنید آواز سند فراد وبعد * چه شود اما درخان بسته دیده ل سیمشکرف ع
سکون یای تحتانی ومیم وراء مهمله وفتح شین معجمه وکاف فارسیله زنجفره دیدکاری قرمزی
طاشدر سحق ایدوب نقاشلر نقش ورنك ایدرلر وکتابتلرده اولان سرخ مرکبه دیرلر ابو المعانی
بیت رونق حسن بود سرخی خد جانان * نوشته سیمشکرفی که شود سرسوره ل مع الکاف *
ل سپتاك ع سکون باء فارسی وفتح تاء مثناة ایله آقلق که زنان یوزلرینه سوررلر سپیده دخی
دیرلر منصور شیرازی بیت زعکس خون عدو وبیاض دولت تو * بر درخ شفق وصبح
سرخی وسپتاك ل سپرك ع فتح باء فارسی وسکون راء مهمله ایله قبرجق نوعندن بر علتدر
اکثر اطفال یوزنده ظاهر اولور وسکون بایله براوتدر قینادوب صو ییله صاری رنك بویارلر
اسپرك دخی دیرلر مولانا محمود ابن یمین بیت کالکون بخون دیده خود میکند عدوش *
رخسار خویش راکه شد از بیم سپرکی ل سپردرك ع فتح باء فارسی وسکون راء اولی وکسر
دال وراء ثانیه مهملات ایله بمعنی دستارچه یعنی دستمال استاد رودکی بیت ای قبلهٔ خوبان
من ای طرفهٔ دی * لب را زسپردرك بکن پاك زمی ل سبك ع کسر باء موحده ایله بمعنی
مست وسبز یعنی هر نسنه که کوشك وتازه اوله آکا سبك دیرلر اکرچه مشهور اولان فتح سین
وضم بایله در اما استادان متأخرین فتح سین ایله مطلق خفیف معناسنه وکسر سین ایله
معنای مرقومه نقل ایلمشلردر استاد عنصری بیت چو با تیغ آید بمیدان ملك * شود
دست دشمن زبیمش سبك * وفتح بایله برقوشدر شب پره یه مشابه اما طبیعتنده آکا مخالفدر که
بونور آفتابه عاشق وطالبدر مضیك بیت پیش خورشید چون سبك بپرم * نه بشب
همچو شب پرك بپرم ل سپك ع سکون باء فارسیله زرد شدن کشت زار یعنی اکنلك صاری
اولماسنه دیرلر ل سپید تاك ع براغاجدر سرخ رنك میوه سی اولور خوشهٔ انکور مثالی
دباغلر آنکله دری دباغت ایدرلر آکا خسرودار دخی دیرلر عربیده کرمة البیضا دیدکلریدر
کذا فی المجمع ل ستاك ع فتح تاء مثناة ایله ایری اغاجلرك کوکندن چقان فدان که آنی چقاروب
آخر یره دیکرلر شاعر بیت من بساك ازستاك بیدکم * با تو امروز جفت سبزه منم * شمس
فخری مطلق فدان معناسنه دردیمش بیت باد از عدل او بجنباند * برك کل را سحر کهان زستاك
فرهنك جهانکیریده بمعنی شاخ نهال حکیم ازرقی بیت غرقه کردد با مدادان هر ستاك کابنی *
بر مثال خاطر مداح میراند کهر * وسید ذو الفقار شروانی بیت با زچون کیسوی دلبر شد صبا
عنبر فشان * از کف موسی ستاك شاخ را بینی اثر ل سرك ع فتح راء مهمله ایله فرهنك جهانکیریده
آقلق وقزللق که زنان یوزلرینه سوررلر حسن ویرمك ایچون مجمع الفرسده سکون را ایله
معنای مرقومه یعنی سرخی وسپیدی وضم سین ایله بر مرضدر که آکا سرخجه دخی دیرلر
عربیده حصبه دیدکلریدر ل سك ع مطلق سرکه در حکیم اسدی بیت بهر سوسك ترش
وداروی تیز * بریزند تا زود کیرد کریز * اثیر الدین اخسیکثی بیت کند نابرك حسام وسك خوان
بهر خود راجل آراسته خوان ل سلاغ ع سکون لامله بمعنی ناودان یعنی اولوق کذا فی
شرفنامه عربیده ایلاغ معناسنه درعموما واجود بزیلان ایلکدر خصوصا ل سلکاغ ع سکون لام
وفتح کاف اولی ایله مصغر سلاغ مرقوم ل سیامك ع فتح یای تحتانی ومیمله کیومرث شاهك اوغلی

اوغلی آدیدرکه هوشنکك شاهك باباسی در حکیم فردوسی بیت سیامك بدش نام فرخنده بود *
کیومرث رادل بدو زنده بود ل سیسرك ع سکون یای تحتانی وفتح سین وراء مهملتین ایله
تخل بتی سیسرو وسیسکك وسیلك دخی دیرلر ل سیسك ع سکون یای تحتانی وفتح
سین مهمله ایله بمعنی کرم کندم یعنی تخل بتی که سیوسه دخی دیرلر کذا فی المجمع وبر نوع غله
آدیدر ل سیسلك ع سکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ولام ایله فرهنك جهانکیریده
براوزون قویرقلی قوشدر صو کنارلرنده متصل قویروغن صاللرطورر ابو المعانی درهجویکی
شاهد بازاری بیت هر کرا بیند طمع دارد از وکیرد راز * دم بجنباند به پیشش همچو مرغ
سیسلك ل سیك ع فتح یای تحتانیله اوجدربر دیمکدر اصلی سه یك در حرف ها تلفظ
اولنمامغله ساقط اولوب متصل یازلق رسم اولمشدر ابو المعانی بیت آمدم از راه اکنون
خواست ازمن تحفهٔ * سه تحف آوردوکفتم این سیك معذور دار ل سیسکك وسیلك ع
کلاهما بسکون الیاء التحتانی وفتح الکاف واللام بمعنی سیسك مرقوم ل مع الکاف الفارسی ع
ل سپرنك ع فتح باء فارسی وراء مهمله وسکون نونله سمرقند قریب بر شهر اسمیدر که اسپرنك
واسفرنك دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت میرفت وهمی آید بر من نکهه صبح * چون پیك سبك
از سپرنکی بسمرقند ل سپریك ع سکون باء فارسی ویای تحتانی وکسر راء مهمله ایله
براوتدر ترفیل دیرلر ابو المعانی درهجویکی بیت هرکز نکند فرق کل از برك کیاهی * درپیش
کر آرند خورد چون تره سپریك ل سپیدبرك ع براوت آدیدر عربیده ثمانیه دیرلر ل سترك ع
ضم تاء مثناة وسکون راء مهمله ایله اوچ معنایه کلور اول درشت وبی حیا معناسنه حکیم
سنایی در شهید شدن امیر المؤمنین علی ابن ابی طالب کرم الله وجهه بیت درنکنجید در جهان
سترك * که جهان خورد بود مرد بزرك * حکیم فردوسی بیت پذیرفته ام از خدای بزرك * که دل
بر توهر کز ندارم سترك * ثانی جثه دار وغلیظ وبزرك ناهموار معناسنه بیت در کفش نیرو کان
ازبهر کرك * تا زند کر آیدان کرك سترك * ثالث سرکش ولجوج معناسنه بیت نباشد
نمید از خدای بزرك * بجز کافر تیره رای وسترك * نمید نومید دیمکدر ل سرشك ع کسر
راء مهمله وسکون شین معجمه ایله درت معنایه کلور اول فرهنك جهانکیریده بر قطره یه دیرلر عموما
استاد رودکی بیت زان می که کر سرشکی ازان در چکد بنیل * صد سال مست باشد ازبوی آن
نهنك * وقطرهٔ بارانه دیرلر خصوصا مختاری * قطعه * خبر رسید که اندر نواحی ستام *
سرحصاری کرده است باستاره قران * هزار سال زباران بدو زبان نرسد * اکر بجای
سرشك ازهوا چکد سندان * وکوز یاشی قطره سنه دیرلر خصوصا اشك معناسنه
اثیر الدین اخسیکثی بیت بریك سرشك دیدهٔ اعمی مبند بحر * وزیك قراضهٔ کف سفله
مساز کان * ثانی بمعنی شرارهٔ آتش فرهنك حسین وفایی ده بمعنی خردهٔ آتش خواجه عمید
لوبکی بیت بخصم نیم سرشکی ز آتش قهرست * همان کند که بدیوان شهاب آتش زن *
ثالث براغاج آدیدر قزله مائل بیاض چیچکی اولور مذکور اوچ معنایه شمس فخری * قطعه *
پادشاها ز شرم دست تو ابر * رخ سیاه آمدست وریخت سرشك * نیستش ره بسوی بحر
کفت * زان همی باردش ز دیده سرشك * زانکه کو زه بدیش ارقبضت * لعل رسی

بجای گل زسر شك * رابع بمعنی گل سرخ استاد عنصری بیت رخ زدیده نکاشته بسرشك *
وان سرشکش برنك تازه سرشك ل سیرنك ع سکون یای تحتانی ونون وفتح رای مهمله ایله
بمعنی سیمرغ یعنی عنقایه دیرلر استاد فرخی بیت همه عالم زفتوح تو نکارین کشته *
همچو آکنده بصد رنك نکارین سیرنك * مولانا خیالی بیت جز خیالی ندیدم از رخ تو *
جز حکایت ندیدم از سیرنك ل سیکی فرسنك ع سکون یائین تحتانیین ونون وراء مهمله
وکسر کاف فارسی وفتح فا وسین مهمله ایله بر میل مسافه اولان یره سیکی فرسنك دیرلر میر
نظمی بیت همیکرده بسویش عزم آهنك * از انجا رفته بوده سیکی فرسنك *
ل سیم آهنك ع سکون یای تحتانی ومیم ونون وفتح همزه ممدوده ایله عربیده قثا بری دیدکاری ترکیده
اشك خیاری دیرلر کذا فی المجمع ل مع اللام * سبال ع فتح باء موحده ایله ایکی معنایه کاور
اول پراکنده بولندن جا بجا یغان یغموره دیرلر نته کم وصف بهارده میر نظمی بیت هوا
از ابر بارنده سبال شد * که هر شاخی از وتازه نهال شد * ثانی بیق که سبلت دخی دیرلر
ل سپیدال ع کسر باء فارسی وسکون یای تحتانیله چنار اغاجی بعضلر بیاض قواقد دیرلر
ل سخال ع فتح خاء معجمه ایله بمعنی ستیزه مرقوم میر نظمی بیت مکن هرکز سخال باهر کسی را *
اکر داری زعقل اندك بسی را ل سفال ع فتح فا ایله ایکی معنایه در اول طپراقدن اولان آوانی
ابریق وسقسی وچناق وچولك وامثالی نسنه لره دیرلر شمس فخری بیت بکاه بخشش
از غایت سخاوکرم * چه لعل وکوهر نزدیك اوچه سنك وسفال * عربیده فاخور دیرلر چغتای
تغار دیرلر اما دریدن اولان صو وشراب ظرفنه ده تغار دیرلر نته کم میر علیشیر بیت کیتور
ساقی تغار بحر مثال * قدح کشنی سنی اول بحریغه سال * ثانی فرهنك جهانکیریده جوز
وبادام وفندق وفستق وامثالینك قبوغنه سفال دیرلر حکیم انوری * قطعه * عدو حرارت
قهر تو دارد اندر دل * زدست مردمك دیده زان زند قیفال * نهان ازان نماید ضمیر او کد دلش *
زتف هیبت تو بتر کك چو بسته سفال * سید حسن غزنوی بیت نادیده دهانت که کمان بردکه
هرکز * خوشتر زشکر کوزه بود بسته سفالی ل سکال ع فتح کاف فارسیله اوچ معنایه کاور
اول خصومت وعداوت معناسنه حکیم سنایی بیت با سنایی همه عتاب مساز * با خراباتیان
سکال مکن * حضرت مولانا قدس سره بیت خفاش اکر سکالد خورشید غم ندارد *
خورشید راچه نقصان کر سایه شد کمینش * ثانی اندیشه یعنی صانمق که پارمزصانجی یه
بدسکال دیرلر امیر خسرو واززبان معشوق بیت درعشق ما کسی نزیدوانکه میزید * از کاهلی
غمزه آفت سکال ما * رضی الدین نیشابوری بیت چون بخشش تو آمد کان از برای چیست *
عمریست کاین سکال همیدارد م عذاب * ثالث سخن معناسنده استعمال ایدرلر که بعض
بدسکال بدکو معناسن افاده ایدر شیخ سعدی بیت تو نیکو روش باش تا بدسکال * به بد
کفتن تو نیابد مجال * سکالش سکالیدندن اسم مصدر اولور ل سل ع برعلتدر ترکیده
ابنجه اغری دیرلر اخلاط فاسده اوپکنه دوکیلوب جراحت ایدرا وکسوردکچه ایریك چقار
بوعلتدن خلاص مشکلدر ابو المعانی بیت در غم عشق تو اکشتم دو علت مبتلا * سل
شود دو روز عارض شب با ستسقا بود ل سیخول ع سکون یای تحتانی وضم خا وواو

وواو معروفله اسغرنه دیدکاری که اوقلی کرپی در کذا فی المجمع ل سیکل ع سکون یای
تحتانی ومیم وکسر کافله قامشدن ویوفقه اغاجدن ایدوب اوزرینه ایپك وابریشم صارارلر کلابه
وکلابچه دخی دیرلر ل سیهچل ع فتح یای تحتانی وجیم فارسی واظهار هایله چلما معناسنه در
ل مع المیم * سپرغم ع فتح باء فارسی وغین معجمه وسکون راء مهمله ایله ترکیده فسلکن
دیدکاری وعربیده ریحان اطلاق اولنان خوشبوا وتلرك جمله سنه ده سپرغم واسپرغم وسپرم
وسپرهم دخی دیرلر کمال اسمعیل بیت دماغی کر ببوید آن سپرغمهای خوشبو یت * پس کوش
افکند حالی حدیث غم چو اسپرغم * زین الدین سنجر بیت چو بینم بروی تو آن زلف پرخم *
زکلزار فردوس چینم سپرغم * شاه ناصر خسرو سکون غین ایله دیمشدر بیت در دست
شه اینها سپرغمند وکرامی * در پیش خرانها چو کیاهند وغداند * تحفة الاحبابده بمعنی همیشه
جوان یعنی همیشه بهار دیدکاری پپراقدر خزان اولمز صید نه ابی ریحانده مسطوردرکه یپراقلری
خرده وبغایت خوشبو اولان ریحانه سپرغم وشاهپرم دخی دیرلر ل سپرم ع سکون باء
فارسیله سپرغم مرقومدن مخففدر زراتشت بهرام بیت در وکوه وبیابان پرز سپرم * که ومه
خسرو ودرویش خرم * وله در محل دیکر بیت در وجمع نشسته شاد وخرم * برسته نزد شان
صدکونه سپرم ل سپرهم ع زیاده هایله ده بمعنی سپرغم وسپرم مرقومین ل سپهرم ع
فتح باء فارسی وراء مهمله واظهار هایله تورانیلردن افراسیابك اقرباسندن برمبارز پهلوان آدیدر
جنك دوازده رخده بیژن بن کودرز النده هلاك اولدی حکیم فردوسی بیت سپهرم زخویشان
افراسیاب * یکی نامور بود با جاه وآب ل سپیدبام وسپیدفام ع کلاهما بمعنی بیاض
اما فام وبام رنك معناسنه در بیاض صحیحده رنك اطلاقی خاطره نا ملایم کلور انجق آقه مائل
اولا نه یعنی بیاضلق غالب اولان نسنه یه رنك تعبیری مناسب اولمغله بیاض رنك دیمك اولور
ل سپیددم ع ضم دال مهمله ایله قویروغی بیاض کوکرجین اما نسخهٔ میرزا ابراهیمده براوتدر
سرخ مرزش دخی دیرلر ل سپیده دم ع فتح دال مهمله ایله صبح صادق درکه دم وقت معناسنه در
اول وقت غایت بیاضلق ظاهر اولمغله تسمیه اولنمش تشکم ابلغ المتأخرین منلا عرفی شیرازی
بیت سپیده دم که زدم آستین بشمع شعور * شنیدم آیت استفتحوا ز عالم نور ل ستام ع
فتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول ایونقشی عموما صرمه ایله اولسون غیری اولسون
کمال اسمعیل بیت تو آفتابی واسب تو سپهر وطوق هلال * ستام اختر تابان زهر طرف ارشش
فرهنك وفایی ده وتحفة الاحبابده وشمس فخری واسدی طوسی روایتلرنده ایرك آلتون
وکمش اولان محلاری که رخت زین دیرلر بومعنایه استاد فرخی بیت در زمان سوی او فرستادی
رخش باز ین خسروی وستام * بعض معتبر نسخه روایتنده ایرك آرد واوك قاشی در بومعنایه
خواجه سلمان در صفت اسب بیت هلال نعل وستاره ستام وکردون سیر * جهان نورد وزمان
سرعت وزمین پیماست * ثانی بمعنی آستانه حضرت مولانا قدس سره بیت نیست
پیدا آن منازل راستام * نه نشانست آن منازل را زنام ل ستم ع فتح تاء مثناة ایله ایکی
معنایه در اول بمعنی ظلم وجور معناسنه شیخ سعدی بیت به پنج بیضه که سلطان
ستم روا دارد * زنند لشکریانش هزار مرغ بسیخ * ثانی بمعنی دیدن ودانستن یعنی کوروب

ع

يملك عربيده كي عمد امعناسنده اولور كه قصد معناسنه در استاد فرخي ايكي معنايه ديمشدر
بيت توداده بستم زر وسيم خويش بباد * توكرده بستم زور خويش ناپدرم * وله ايضا
بمعنى ثاني بيت نشان هستي برمن بديد بود وستم * همي نمود بچشم سيه نشان خمار *
لغ سريشم ب كسر راء مهمله وسكون ياى تحتاني وكسر شين معجمه ايله طوتقال معناسنه در
لغ سنوم ب همزه وواو ايله عدد ده اوچنجي دركه ايكنجي يه دوم ودردنجي يه چارم دنيلور
ابو المعاني بيت طرب فزاو فرح بخش كرد رامشكر * كه زهره آمد كويا از آسمان سنوم *
لغ سيام ب فتح ياى تحتاني ايله ماوراء النهرده شهر نسف قربنده برطاغ آديدر انده برعظيم
چاه واقعدر اول چاهدن حكيم مقنع صنعت ايله برماه پيدا ايلمشيدي كه اول ماهه ماه سيام وماه
نخشب ديرلر تفصيلي نخشب لغتي ذيلنده ذكر اولنور انشاء الله تعالى استادرودكي بيت
نه ماه سيام ونه ماه فلك * كه اينت غلامست وآن پيشكار * شمس فخري بيت
كرچه مقنع برآورد مهي * ازچه نخشب وزكوه سيام لغ سيرم ب سكون ياى تحتاني وراء
مهمله ايله كوندن اوزنكو اصاجق دوال كه ايرلرده ايدرلر اسم عام در سائر دوال كبي اولان
نسنه لره ده ديرلر كوندن اولجق ميرخسرو بيت سيرم از پشت خدي بپسندم * نستر زان
دوال شد بندم لغ سيم ب كسرهٔ صريحه وسكون ياى تحتانيله كمشك علم خاصي در فرهنك
ميرزاده بمعنى ماهي دال كه اكا دخي سيم ديرلر برنوع بياض بالقدر لغ سي ام ب ياى تحتاني يه كسر
صريح ويروب همزهٔ مفتوحه ايله عدد ده اوتوزنجي ديمكدر لغ سينام ب سكون ياى تحتاني وفتح
نون ايله برطاغ آديدر كه ضياء قراول طاغه سنده ده ردفعه اصابت ايدر وروايت اولنور كه آنده
برعظيم كنز واردر كه ايچنده نيجه عمودلر اوزرينه صافي كمشدن برقصر بنا اولنوب در وروزنه لري قپاغي
وسائري التون ومرصع يا ثاش ايچي مالامال جواهر نه مقدار زر وسيم وجواهر وضع اولنديغي
بونده قياس اولنه لغ مع النون * سپاريدن ب فتح باء فارسي وكسر راء مهمله وسكون ياى
تحتانيله اصمرلمق وبر معناسي ده تمام ايلمك در مصدر استعمال اولنور اما تمام ايلمك سپريدن
الفله استعمالي آز واقع اولور لغ سپاسيدن ب فتح باء فارسي وكسر سين مهملهٔ ثانيه ايله منت
ايلمك ونعمت مقابله سنده مدح وثنا ايلمك سپاس آصلنده شكردر لغ سپاهان ب فتح باء
فارسيله ايكي معنايه در اول بين الناس اصفهان ديدكاري شهر آديدر ثاني جمع سپاه در
لشكر معناسنه ايكي معنايه مولانا هاتفي در تيمورنامه * مثنوي * نخست آن
جهانكير دريا نورد * زكرد سپاهان برآورد كرد * سران سپاهان بفرمانبري * كريزان
زانديشهٔ داوري * بكردن كرفتند بار خراج * تردد كنان درسر انجام باج لغ سپتان ب
سكون باء فارسي وفتح تاء مثناة ايله بيان ديدكاري اوت كه عربيده سوس ديرلر وعرق السوس
دخي ديرلر اصلدوب لعابن آلورلر سعال يابسه غايت نافعدر لغ سپردن ب كسر باء فارسي
وسكون راو فتح دال مهملتين ايله اياغله باصمق وضم بايله دوشرمك عربيده كي طي معناسنه كمال
اسمعيل بيت درراه تو نهاده فلك صدهزار چشم * تاجز مرا زديدهٔ اوكام نسپري *
لغ سپري شدن ب تمام اولمق معناسنه در بدون التركيب دخي معنى حاصل اولور
لغ سپندان ب فتح باء فارسي ودال مهمله وسكون نونله اوزرلك تخمي كه عربيده حرمل ديرلر

٩٤

ديرلر امير معزي بيت چنان شد سوخته در تف چنان شد كوفته در صف * كه جعد انش همه
خون كشت وسند انش سپند انا * اوزرلكك اصلي يعني كوكي اولمق اوزره حكيم خاقاني
بيت ازان كرزسندان شكافش عجب نيست * كه البرز تخم سپندان نمايد * وخردل پاره سي
اولمق اوزره ده منقولدر حكيم سنائي بيت هر بجا شيرست خود را چون شكر بكداختن *
هر بجا سركه است خود را چون سپندان داشتن لغ سپندين ب الف يرينه ياى تحتانيله ده
سپندان مرقوم معناسنه در اما اختيارات بديعي ده * سپندين تخم تره تيزك است مسطوردر
خواجه عميد اوبكي بيت دردبدهٔ حلم تونموده * صد كوه احد كم از سپندين * بو بيتده
خردل تخمي اولمقده استنباط اولنور زيرا غايت خرده لك مراددر لغ سپوختن ب ضم باء
فارسي وواو معروف وسكون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ايله ايكي معنايه در اول برشئ برشيئك
ايچندن زور ايله چكوب چقارمق معناسنه در حكيم فردوسي بيت همان زخم كاهش
فرو دوختند * بدار وهمه در دبسپوختند * ثاني برشئ برشيئك ايچنه عنفله صوقوب قومغه
ديرلر اسماء اضداددندر ابو المعاني بيت سوزن بخويش ميزن وپس آنزمان مرا * هرجا كه
خواهي خنجر سر تيز را سپوخت لغ سپهبدان ب فتح باء فارسي وباء موحده واظهار هاء ايله باء
موحده نك ضميله دمروبدر موسيقي ده بر پرده اسميدر مسمط منوچهري بيت قمري همي
سرايد اشعار چون حرير * صلصل همي نوازد بكجا بي بم وزير * چون مطربان زنند نواي پيش
اردشير * كه مهركان خردو كاهي سپهبدان * كذا في فرهنك جهانكيري لغ ستادن ب فتح
تاء مثناة ايله آلمق اخذ معناسنه ستدن دخي دينلور وچغتاي لسانده الماغ والماغليغ ديرلر
المالي والغولوق جمله بوندندر ميرعليشير بيت صبر وقرار وهوشني الماغليغينك نيدور *
اي جانلار آفتي سنكا جانميدر الغولوق * آليق عبارتي دخي بوندندر آلمق معناسنه حاصل
بالمصدردر ايضا له بيت آلعالي ديني عروسن هر ساينغيك نقد جسم * عمر صاينيب مرك
الماع انكا بو ساينغ الياق * الغالي ديديكي الماغه ديمكدر بو لفظك اسم فاعلنده آلغوچي ديرلر كاليا
اسم فاعلده بو وجهله ياغين ويا خود كاف عجمي ايراد ايتمك بولسانده قاعدهٔ مطرده در مثلا
قيلغوچي ديمكده قيلغوچي وايديچي ديمكده ايتدكوچي ديرلر وقس على هذا لغ ستان ب فتح تاء مثناة
ايله بش معنايه كلور اول ارقه اوستنه ياتمغه ديرلر استادرودكي بيت باركن زيرت اندرون
تن شو * توبر وخوار وخوابنيده ستان * بو معنايي مؤيد شمس فخري بيت زعدل
قست كه اين همه زر ونقره * بباغ سرمست خفته است ستان * ثاني بمعنى جاى انبوه يعني
بر پرده برنسنه نك كثرتن بيان معناسن افاده ايدر حكيم انوري ايكي معنايه * قطعه * اززلزلهٔ
حمله چنان خاك بجنبد * كز هم نشناسند نكونرا وستانرا * در عكس سنان وسلب لعل
طراوه * ميدان هوا طعنه زند لاله ستانرا * ثالث فرهنك جهانكيريده مخفف آستاندر
حضرت مولانا قدس سره * مثنوي * با قبول تو اي زعلت پاك * چه بود جذب وزشت
مشتي خاك * اي بكي خدمت ستانت را * كرك يوسف بكار خانت را * رابع فرهنك حسيني
وفائي ده بي صبر وطاقت معناسنه ميرنظمي بيت دادهٔ در حسن يوسف رانشان *
كرده است عشقت مرادر غم ستان * خامس اسم فاعل اولور آلچي معناسنه دادستان

باج ستان کبی جانستان وداستان دخی بوندندر. بومعنایه عربیلر آخذ دیرلر وچغتایده
آلغوچی وآلغان دخی دیرلر میرعلیشیر بیت آیرمابیر بیردن جان ایلا کوکلنی رحم ایلاب *
بیرور مین جاننی هم آلغل چوشندورسن کونکل آلغان * بومعناده نفس متکلم تعبیرنده
آلمان دینلور وله ایضا بیت کون یوزونکدین الماسام عیب ایتما کل ای مغبچه * آلمان دیبدین
غائب مینی حیران سینی لغ ستاندن ع آلمق معناسنه مصدردر ستادن وستدن کبی
لغ ستدن ع فتح تاء مثناة ودال مهمله ایله آلمق معناسنه در ابوالمعانی بیت وصل ترا که عاشق
صادق بجان ستد * جانم نمانده باغم حسرت چه ستانم لغ ستردن ع ضم تاء مثناة وسکون را وفتح
دال مهملتین ایله قازیمق وتراش ایتمك معناسنه شیخ نظامی بیت استره هرچند دم تیز
یافت * موسترومو نتواند شکافت * استاد فرخی * قطعه * که شکار فرود آرد و برون
آرد * زکوه تند پلنگ وزآب ژرف نهنگ * بگاه کوشش بستاند وفرو سترد * زدست
شیران زور وز روی مردان رنك لغ ستمیدن ع فتح تاء مثناة وکسر میمله کوج وزور ایلمك وجور وجفا
ایلمك معناسنه مصدردر لغ ستودن ع ضم تا وواو معروفله اوکمك یعنی مدح وثنا ایتمك
معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت ستایشت بحقیقت ستایش خویش است *
که آفتاب ستا چشم خویش را بستود لغ ستوردن ع ضم تاء مثناة وواو معروف وسکون
راء مهمله ایله بمعنی ستردن مرقوم لغ ستیزیدن ع کسر تاء مثناة وزاء معجمه وسکون یائین
تحتانیین ایله ستیز مرقومك مصدریدر لج وعناد وچکشمك معناسنه شاکر بخاری بیت
هرآنکس که جانش زدانش تهیست * ستیزیدنش مایهٔ ابلهیست لغ ستیهیدن ع
کسر تاء مثناة وسکون یائین تحتانیین ایله بمعنی ستیزیدن مرقوم حکیم فردوسی بیت همان
طوس نودزدزان بستهید * بجا اسب من پیش اینجا رسید لغ سرابیدن ع فتح راء مهمله
وکسر باء موحده بعده یای ساکنه ایله قوش اوتمك معناسنه تخصیص ایتمشلر ایکی یای
تحتانیله ایرلامق تغنی معناسنه در اما مجمع الفرسده بمعنی نغمه پردازیٔ آدمی ومرغان دیوب
بو بیتی ایراد ایلمش بیت سرایبدن بلبلان درچمن * بردرنك غم ازدل مرد وزن لغ سرشتن ع
کسر راء مهمله وسکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله یوغرمق خمیر اولسون غیری اولسون
محسوسا ومعنا استعمال اولنور مولانا هاتفی بیت اگر بیضهٔ زاغ ظلمت سرشت * نهی
زیر طاوس باغ بهشت لغ سرشکان وسرشکوان وسرشکون ع کلهم بکسر الراء المهمله
وسکون الشین المعجمه زفاف گیجه سنده عروسك یوزینه قودقلری دواق که عربیده کله دیرلر میر
نظمی بیت برویش سرشکان آویخته * که اندر جهان فتنه انگیخته * وله بیت سرشکون
که پرده برویش شده * که اندر جهان فتنه جویش شده لغ سرکنگبین ع بر ترکیبدر سرکه وبال
ویاخود شکر ایله بشوروب بعض مجموعه ایچون دلر تعریب ایدوب سکنجبین دیرلر حضرت مولانا
قدس سره بیت از قضا سرکنگبین صفرا نمود * روغن بادام خشکی می فزود لغ سرکین ع
سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر کاف عربیله سرکنگبین مرقومدن اختصار اولنمشدر
لغ سرنگیدن ع فتح راء مهمله وسکون نون وکسر کاف فارسیله ضوزا آتشمق عربیده کی
مناقشه ومحاوره معناسنه ابوالمعانی بیت نشاید جاهلی در بزم رندان * بنادانی سرنگیدن

سرنگیدن بگیرد لغ سفالین ع طپراقدن اولان آوانی که سفال سقسی در آخرنده یاای
نسبت درونون نسبتی تأکید ایچوندر خواجه سلمان بیت ازسفالین ساغر میخانه رندان
زادکرد * جوهر یاقوت وباعقد لآل آمد بدید لغ سفتن ع سکون فا وفتح تاء مثناة ایله
ترکستانده بر ولایت آدیدر که آنده مشك حاصل اولور ودخی یوغون وغلیظ ومحکم ایتمك
معناسنه مصدر اولور لغ سفلیدن ع سکون فا وکسر لامله صقلق ویرمك ودلمك معناسنه
مصدردر میرنظمی مثال معنیٔ اول بیت سفلیدن مرغ بر درختان * پیغام ده زعشق
پنهان لغ سکالیدن ع فتح کاف فارسی وکسر لامله خصومت ایتمك ودخی صاناق معناسنه مثال
معنیٔ اول مولانا هاتفی بیت پذیرفت فرمان هزبر دلیر * باهنك میدان سکالید شیر *
لغ سکاهن ع فتح کاف عربی وهاء ایله سیاه بویادر که سرکه ونار قبوغی وبعض اجزا ایله جامه بویارلر
حکیم خاقانی بیت این خماهن کون که چون دیم آهنم پالودوسوخت * شد سکاهن پوشش
ازدود دل دروای من * خماهن بر سیاه مهره در قزله مائل جزع دیرلر وله بیت در پردهٔ خماهنی ابر
سکاهنی * رنك خضاب بر سر دنیا برافکند * مطلق سیاه رنك مراد اولنور لغ سکرفیدن ع
فتح کاف وسکون راء مهمله وکسر فا ایله حیوان یورکن صورچمك عربیده عثور دیرلر میرنظمی
بیت هماندم اسب در زیرش سکرفید * پیاده کشت چابك پیش کردید لغ سکزیدن ع
سکون کاف فارسی وکسر زاء معجمه ایله صوجومق و بوکلمك معناسنه در لغ سکستان ع
کسر کاف فارسی وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بر میوه در ارك قدر اولور ایچنده لزج
شیره سی واردر بی مزه در بعض ادویه ترکیبنه ادخال ایدرلر سپستان دخی دیرلر هندی
لسانده لسهوره دیرلر لغ سکنگبین ع سرکنگبین مرقومدن تخفیف اولنمشدر غایت لطیف
شربتدر دفع حمیات واخراج صفرا و بلغم ایتمکده دخلی عظیمدر لغ سنان ع فتح نونله ایکی
معنایه در وعربیله مشترك لغتدر اول بمعنی نیزه که عربیده رمح دخی دیرلر مولانا هاتفی بیت
سنانی که در دست سفاك بود * سر ومغز را مار ضحاك بود * شعرای عرب دخی استعمال ایدرلر
متنبی دیمشدر بیت اسمر کالرمح له مقلة * لولم تکن کحلاکانت له سنان * معنای ثانی اسم
یوسفه دیرلر یعنی یوسفه سنان دخی دینلور ابوالمعانی بیت در زبان دوستداران نام من
یوسف بود * لیک در چشم عدوی بدگمان کشته سنان لغ سنابیدن ع فتح نون وکسر باء
موحده وسکون یای تحتانیله صوده یوزمك شناویدن وشناوریدن کبی لغ سنجیدن ع
سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله یراقلق یعنی برنسنه نك تدارکن حاضر ایلمك لغ سنجین ع
سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله ایچی بوش نسنه اغاج وغیری هرنه اولورسه ابوالمعانی بیت
ه روم را غم حسرت تبه کرد * شدم چون کرم خورده شاخ سنجین لغ سندان ع سکون نون
وفتح دال مهمله ایله ایکی معنایه در اول دمور اورس که عربیده علات دیرلر ثانی فرهنك جهانگیریده
قپو حلقه سی التنه وضع اولنان دمور که حلقه اکا طوقندقده صدا ایچر وکیدر حکیم خاقانی
بیت درایوان شاهی در دولتش را * فلك حلقه وماه سندان نماید * بوبیتدن فهم اولنور که
بعض قپولرده حلقه برینه باشی یومری دمور ایدوب التنه بر مدور دمور ایدرلر اول دمور دخی
سندان اوله لغ سندین ع سکون نون ویای تحتانی وکسر دال مهمله ایله ایچی بوش نسنه

عربیده کی مجوف معناسنه در لغ سنیدن ع بسکون نون و یای تحتانی وکسر ه ایله کوج وزور
معناسنه در میرنظمی بیت نباید کردهر بیچاره سنید * نه کرد کارظلم وجو رکردید *
لغ سیابیدن ع فتح یای تحتانی وکسر باء موحده بعده یای ساکنه ایله یعنی آراستن
وآرا بیدن کذافی فرهنك جهانکیری لغ سیان ع فتح یای تحتانیله اول صرمشق که
عربیده اکا عشقه دیرلر شاه ناصرخسرو بیت آنکه سرش ازفضل خداوند بتابد *
فردا بکند آتش واغلال سیانش لغ سن ع بودخی سیان مرقوم معناسنه در کذافی المجمع
لغ سیجیدن ع سکون یائین تحتانیین وکسر جیم فارسیله مجمع الفرسده یعنی حاضر وآماده
وترتیب کردن سعید هروی بیت پی سیجیدن کارملك * زکلکش کارصد دستور باشد *
لغ سیرمان ع سکون یای تحتانی وراء مهمله وفتح میمله یاقوت سرخ وحریر منقش کذافی المجمع
لغ سیرین ع سکون یائین تحتانیین وکسر راء مهمله ایله صرمسقلی طعام شاعر * مثنوی *
یکی درسوی مسجد راه برده * مکر دوشینه راسیرین خورده * نشسته نزدیك صاحب
طبیعت * که ازبوی دهانش دادنفرت لغ سیسارون ع سکون یای تحتانی وفتح سین وضم
راء مهملتین ایله چورك اوتی که عربیده حبة السودا دیرلر وکوکنه دخی دینلور لغ سیستان ع
سکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله رستم زالك وطنی اولان ولایت آدیدر حکیم
فردوسی بیت توکردی ورا رستم داستان * وکرنه خری بود درسیستان لغ سیستن ع
سکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله یعنی جستن کذافی شرفنامه والاداة
لغ سیفان ع سکون یای تحتانی وفتح فایله برمملکت آدیدر لغ سیلان ع سکون یای
تحتانی وفتح لامله قلیج وبچاق وامثالنك اوزه سنه دیرلر مجمع الفرسده برنوع دوشاب در یعنی
پکمز بومعنایه بسحاق اطعمه بیت ارده بحرك وسیلان جویك اشکم بخوری * بردلت
کشف شود سرهزاران اسرار لغ سی لحن ع خسرو پرویزك ندیمی اولان باربدك مخترع
وتصنیفی اولان اوتوزمقامدرکه بومحلده آدلری ذکر اولنور وهر برینك دخی محللری کلدکده ینه
ذکر اولنور ۱ آرایش خورشید ۲ آیین جمشید ۳ اورنکی ٤ باغ شیرین ٥ تخت
طاقدیسی ٦ حقهٔ کاوس ۷ راح روح ۸ رامش جان ۹ سبز درسبز ۱۰ سروستان
۱۱ سروسهی ۱۲ شادروان مروارید ۱۳ شبدیز ۱٤ شب فرخ ۱٥ فعل رومی ۱٦ کنج
بادآورد ۱۷ کنج کاو ۱۸ کنج سوخته ۱۹ کین ایرج ۲۰ کین سیاوش ۲۱ ماه برکوهان ۲۲
مشکدانه ۲۳ مروای بنك ۲٤ مشکمالی ۲٥ مهربانی ۲٦ ناقوسی ۲۷ نوبهاری
۲۸ نوشین باده ۲۹ نیمروز ۳۰ نخجیرکاه کذافی مؤید الفضلا اما مجمع الفرسده مسطوردرکه
شیخ نظامی خمسه سنك خسرو شیرین نام کتابنده الحان مرقومی ذکر ایدوب بواوج لحنی که آیین
جمشید وراح روح ونوبهاری ذکر ایلیوب یرینه درت لحن دخی ذکر ایلمشدرکه آدلری مذکور
اوتوز لحن ایچنده یوقدر اسملری بونلردر ۱ سازنوروز ۲ غنچهٔ کبك دری ۳ فرح روز ٤ کیخسروی
ذکر ایدوب بر بیت دخی بونلر ایچون نظمه کتورمشدر بو تقدیرجه اوتوز بر لحن اولور
لغ سیمرین ع سکون یائین تحتانیین ومیم وکسر راء مهمله ایله یعنی کله پز یعنی باشجی لغ سیمه ستان ع
سکون یای تحتانی وفتح میم ایله بوزن نیمه وکسر سین وفتح تاء مثناة ایله اولادی یاشه میان عورته

عورته دیرلر کذافی المجمع وبعض روایتده اول عورته دیرلرکه هرقنغی طفلی امزرسه یاشه میه
بومعنایه میرنظمی بیت زن دنیا عجب سیمه ستانست * بمیرد هرکه درآغوش آنست *
لغ سیمین ع کشیدن دوزلمش نسنه که سیم کش دربعده یای نسبت ونون تأکید ایله سیمه منسوب
دیمکدر ساغر سیمین کبی واستعاره طریقیله محبوبك وجودین وساعد وساقن وصف ایدوب
ساعد سیمین وساق سیمین دیرلر نتکم بوبیتده واقعدر میرنظمی بیت آمده دربزم آن سیمین بدن
همچو کلشن کشته است بیت الحزن * وله بیت کرچه دل را ساغری پرشور کرد * باکف
سیمین ساقی زورکرد لغ سیه داوران ع شیشه مشابه برشی در هند پادشاهی ووزراسی
یانجه کتوردرلر مشکلاتده * معناه سواد الحکام وهو یشبه بالسیخ یؤتی من الهند مسطوردر
لغ سیه دوران ع بودخی معنای مذکوره مرویدر لغ مع الواو * سپرکاو ع فتح باء فارسی وسکون
راء مهمله ایله برنوع قلقاندر صغر دریسندن ایدرلر اکثر قلعه محاصره سی ویوریشنده قوللنورلر
کذافی المجمع لغ سپیدرو ع فتح راء مهمله وسکون واو ایله اسپری طوغان وضم رایله عمل
صالح صاحبنه دیرلر ایکی معنایه دون الترتیب میرنظمی بیت کر سپیدرویی کنی اندر جهان *
چون سپیدرو جاکنی دست شهان لغ ستو ع ضم تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول یعنی
تنبور سه تار یعنی اوج قللو تنبور حضرت مولانا بیت سیلی خوردیم چون دف درعشق
فخر خوبان * زخمه بدست آورمیزن ستوی مارا * ثانی هرقلب اولان نسنه مثلا ایچی باقر
اوسنی وآلتی کمش ویا آلتون وبونك امثالنه دیرلر معربی ستوقه در لغ سکالیو ع فتح کاف
فارسی وسکون لام وضم یای تحتانیله هرنه که آتش اوزره بشرا تمك وغیری یعنی برظرف ایچنده
اولیوب همان آتشه براغله اکا دیرلر کذا فی المجمع لغ سکو ع فتح کاف فارسی وسکون
واو ایله اول درت یاخود بش برمقلو اغاجدرکه آنکله خرمن صاوررلر ترکیده یبا وعربیده مدری
وهندی لسانده وثالی دیرلر حکیم سوزنی * قطعه * برنان کندمی بدم آنکه دوین سخن *
اکنون که کندمی سخنم نیست نان جو * بریاد آنکه خرمن جو میدهم بباد * هرساعتی زپنجه
وساعد کنم سکو لغ سمنو ع سکون میم وضم نونله ارشته آشی یعنی خمیری ارشته کبی کسوب یاغ
وبال ایله طعام ایدرلر مجمع الفرسده برنوع حلوادر نشاسته ایله ایدرلر خراسانده متعارفدر
لغ سیرمو ع سکون یای تحتانی وراء مهمله وضم میمله بر دارودر مفردات طبده ثوم بری
وثوم الحیه دخی دیرلر لغ سیرو ع سکون یای تحتانی وضم راء مهمله ایله کرپی که خارپشت
دخی دیرلر میرنظمی بیت که موی ریش ومژکان وبروتش * چو سیرو هریکی را کرده
پیکان لغ سیسرو ع سکون یای تحتانی وفتح سین ثانی وضم راء مهمله ایله تخل بتی وتخته
بتی دخی دیرلر سیسرك وسیکاه وسیلاه دخی دیرلر کامر ذکرهم لغ سیهرو ع
بخیل وشرمنده معناسنه خواجه سلمان بیت آفتاب ازمه سپهرو میشود زیراکه او * باز
میخواهد بدورت دادهٔ خویش ازقمر * برمعناسی دخی فعل قبیح ایدنه دیرلر ابوالمعانی بیت
هرسیهرویی که باشد عذرخواه ازدرکهت * رحمتت حاشاکه اورا میکند رویش سیاه *
لغ مع الهاء * سپاسه ع فتح باء فارسی وسین مهمله ایله احسان ونعمت مقابله سنده اولان
حمد وشکر ومنت معناسنه ابوشکور بیت ازان پس بدبکرکه بکذاشتم * بروبر سپاسه که

بکاشتم * نسخهٔ میرزاده برکسنه اوزرینه مثت قومق معناسنه در ﮒ سپاوه ﭼ فتح باء فارسی
وواوایله فرهنك جهانکیریده فروشکوه معناسنه مرویدر ﮒ سپاه ﭼ فتح باء فارسیله عسکر
معناسنه درکه لشکردخی دیرلر لکن سپاه جمعنه وافراد نه دینلور لشکر مجموع سپاهه دینلور
ﮒ سپایه ﭼ فتح باء فارسی ویای تحتانیله سپاه معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری
ﮒ سپرسپاه ﭼ فتح بائین فارسیین وکسر راء مهمله وسکون سین ثانی ایله نیر اعظم یعنی آفتابك
جمله‌ٔ اسماسندن براسمدر نجیب الدین جرد یادقانی بیت چوابستان ضمیرم تتق براندازند
سپرسپاه کند آرزوی لالایی ﮒ سپره ﭼ فتح باء فارسی وراء مهمله ایله طوقورجین دیدکاری
اوبون وسکون بایله قره بویادرکه آنکله جامه بویادرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﮒ سپرکه ﭼ
فتح باء وکاف فارسیین ایله بمعنی سپری شدن که سپری دخی دیرلر میرنظمی بیت سپهر آسا
سرای راسخ ارکان * سپرکه کرده باسعی فراوان ﮒ سپندان کنده ﭼ فتح کاف فارسیله ثقیل
رایحه‌لی براوتدر عربیده سذاب دیرلر صداع باغمی یه غایت نافعدر وبعض ادویه ترکیبنه
ادخال ایدرلر ﮒ سپه ﭼ سپاه مرقومدن مخففدر ایکیسنکده اصلی اسپاه واسپه در
معنالری آتلودیمکدر * قال حمزة بن حسن الاصفهانی اسم مشتق من الجندیه وذلك ان اصفهان
اذا رأت الی اسمه بالفارسیة کان اسپاهان وهی جمع اسپاه واسپاه اسم للجند وقال یاقوت الحموی
ان الاسپ باغة الفرس هو الفرس وهان کان دلیل الجمع اختیار الفرسان والاصبهی الفارس
ﮒ سپهبد وسپهبد ﭼ کلاهما بفتح باء الفارسی وسکون الهاء سرلشکر وسردار معناسنه در
حکیم سوزنی بیت شهی که همچو سکندر سپهبده دارد * سنان کذاروکند افکن وخدنك
انداز ﮒ سپهبره ﭼ فتح باء فارسی وسکون ها وفتح باء موحده وراء مهمله ایله فرهنك جهانکیریده
امیر جماعت ورئیس القوم وخزینه‌دار معنالرینه ابوالمعانی بیت چوکشت حفظ خزاین
بدست او مخصوص * نکاه داشتن او برسپهبره واجب ﮒ سپیچه ﭼ کسر باء فارسی وسکون
یای تحتانی وفتح جیم فارسیله سرکه وشرابك اوزرینه بیاض اتمك خرده‌سی کبی اولان نسنه کذا
فی المؤید بومعنایه فریدالدین احول بیت آبش همه شاشهٔ کلابست * نانش زسپیچهٔ
شرابست ﮒ سپیده ﭼ اوج معنایه کاور اول بمعنی صبحدم یعنی صباح وقتی حکیم فردوسی
بیت سپیده چو زدنای زرین وکوس * بفرمود تالشکر آرای طوس * بومعنایه سپیده‌دم
دخی دیرلر نتکم ذکری مرور ایلدی ثانی شول آقلغه دیرلرکه زنان یوزلرینه سوررلر میرخسرو
بیت چکونه صبح نخندد که شب بروی سیاه * سپیده کرد وزدنیا بران نقاب انداخت *
ثالث عموما بیاضه دیرلر وخصوصا کوزك ویمرطه‌نك بیاضنه دیرلر لکن ضدیله ذکر اولنور
سپیده وسیاهه وسپیده وزرده دیرلر ﮒ سپیدمهره ﭼ برنوع بوری در حکیم خاقانی
بیت زدسپید مهره قدرش زبون ترست * ازبانك پشه دمدمهٔ کوس سنجری * دیکر
بیت سپیدمهرهٔ صیتش چنان دمید جهان * که رخنه خاست شد این سبز خفته آوازش
ﮒ ستابه وستاوه ﭼ کلاهما بفتح تاء المثناة اول فتح باء موحده ثانی واوایله مکر وحیله معناسنه
کذا فی المجمع بومعنایه ابوالمعانی بیت کردون بحسن خوبیٔ توکشته عاشقی * انکیزد ازبرای
تو هردم ستاوهٔ ﮒ ستاده وستده ﭼ کلاهما بفتح تاء المثناة ودال المهمله ایله ایکی معنایه کاور

کاور اول آلمق معناسنه اسم مفعولدر ثانی قومق معناسنه بودخی اسم مفعولدر میرنظمی
یعنی اول وثانی بیت ستاده جام می ازدست ساقی * کشید واندرون استاده باقی *
ﮒ ستاره ﭼ فتح تاء مثناة وراء مهمله ایله یدی معنایه کاور اول یلدزکه اختر دخی دیرلر
عربیده کی کوکب ونجم کبی که اخترك جمعی اختران ونجمك جمعی نجوم وانجم کاور وستاره‌نك جمعی
ستارکان کاورکه‌ها کاف عجمی یه ابدال اولنور وکوکبك جمعی کواکب کاور میرنظمی بیت
چنان روشن شله کویا که روزست * ستاره هریکی مشعل فروزست * ثانی برنوع چادردر
یعنی زنانك باش اورتسی که ستار وشامیانه وسایبان دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت
سپهرش ستاره سپاهش زمان * سرایش زرین وزوانش مکان * وله بیت چهل خیمه ساده
زچرم پلنك * ستاره ده ازدیبهٔ رنك رنك * ثالث مسطره که آنکله جدول چکرلر شیخ
سعدی بیت لاجرم چون ستاره راست شود * نتواند که کج رود جدول * رابع اوج قللو نبوره
معناسنه شیخ نظامی بیت ستاره بانوای چنك برداشت * برسم زهره هم آهنك برداشت *
خامس پرده معناسنه حکیم اسدی بیت پری روی دیدش هزار ازچکل * ستاره صدوکوس
زرین چهل * سادس شرفنامه ده قارك اوچنجی اوبونی آدیدرکه ستا دخی دیرلر باباففانی
بیت دواسبه رخ بهم آورده دربساط غرور * ستاره بازیٔ کردون مکر نمیداند * سابع
بخت وطالعه دیرلر بومعنی یلدز واسطه‌سیله در ابوالمعانی بیت کند عشاق را چو دورقیبان اوفا
دارد * همین باید ستاره تا که باشد لطف آن مهرو ﮒ ستارچه ﭼ فتح تاء مثناة وجیم فارسی
وسکون راایله ایکی معنایه در اول مصغر ستاره درکه خرده یلدزدر ثانی شرارهٔ آتشه دیرلر
ﮒ ستانه ﭼ فتح تاء مثناة ونونله ایکی معنایه در اول دیکیجی کوز یعنی زخم چشم ثانی باغ تکی
استادلطیفی بیت دل عارف ستانهٔ هنرست * دانهای معارفش ثمرست ﮒ ستاه ﭼ فتح
تاء مثناة واظهار هایله ایکی معنایه در اول بمعنی ستاره ابوالفرج رونی بیت کشاده چشم
بدیدار او زمین وزمان * نهاده کوش بکفتار او سپهر وستاه * ثانی سیم قلب یعنی مغشوش
کمش ﮒ ستایشکاه ﭼ قصائدده تغزلدن صکره ممدوح وصفنه شروع ایده جك محله اولان
بیته دیرلر استاد عنصری بیت بنام وکنیتت آرسته بادا * ستایشکاه شعر وخطبه تاحشر *
ﮒ ستنبه ﭼ فتح تاء مثناة وسکون نون بعده باء موحدهٔ مفتوحه ایله فرهنك جهانکیریده هم
ح تایله مرویدر اول صورت مشخصه یه دیرلرکه غایت زشت وکریه منظر اوله شویله که کورنلر قورقودن
اورکه‌لر حکیم سنائی بیت ستنبه صورتی اهریمن آثار * هزار اهریمن از رویش بزنهار *
فرهنك میرزا ابراهیمده بمعنی کابوس که اویقوده آغر باصمق دیوب بو بیته متمسك اولمش بیت
حوری بستنبه داد نتوان * لولو بوچل نهاد نتوان * بو بیتده کابوس اولسنه دلالت یوقدر
زیرا حوری ینك ضدی دیودر اهریمن معناسنه اولمق مناسب ایدی فرهنك وفایی ده بمعنی مرد
دلیر وقوی بازو مرویدر حکیم فردوسی بیت زایرانیان برنهم کینه خواه * دلیر وستنبه بهم
کینه خواه ﮒ ستونه ﭼ ضم تاء مثناة وواو مجهول وفتح نونله اوچ معنایه کاور اول اول حمله‌یه
دیرلرکه شاهین وطوغانی شکاره صالرلر میرخسرو بیت عقابی که ازپی بری شد زبون *
ستونه کند لیك هم برستون * ثانی بمعنی کریز یعنی فرار عمادی بیت نیر فلك زبیم ستونه کند

چونیز * چون عزم کامکار توزه بر کمان کنند * مسعود سعد سلمان بیت سنبک زبانه زند
تا که هی ستونه کند * ز تیغ و نیزهٔ سلطان صفدر آتش و آب * ثالث موجهٔ آب یعنی صو اوزرنده
اولان موج صفی الدین زکی مراغی بیت دریای دیده را چه بشوید غمت ازو * تا سقف
آسمان برسد هر ستونهٔ **ستویه** ضم تاء مثناة و واو معروف و فتح یای تحتانیله ایکی
معنایه در اول تنبورهٔ سه تار که سه تو دخی دیرلر ثانی نام صاحب صدر الشریعه که کتاب مشهوردر
سته فتح تاء مثناة و اخفاء ها ایله رنج و زحمتدن ضعیفه دیرلر یعقوب باکلی بیت ازبس
سته شدم زغم او شگفت نیست * از چشم آدمی چو پری کرشوم نهان * و کسر تا و اظهار
ها ایله یعنی لجوج و ستیزه کار حکیم سنایی بیت در سخاوت چنانکه خواهی ده * لیکن اندر
معاملت سته * وله بیت مستهٔ صنما چند بین می خورد بطرب با من * مفت بسر رم برنه ساغر بکفم
نه هان * مجمع الفرسده تاء مشدده ایله اوزرینه کیجه کچمش حالته دیرلر که شبانه معناسنه
ستیزه کسر تاء مثناة و سکون یای تحتانی و فتح زای معجمه ایله لج و عناد و سرکشلك
شیخ نظامی بیت ستیزه بجایی رساند سخن * که ویران کند خاندان کهن * و جدال و خصومت
معناسنه استاد لطیفی بیت ستیز ارچه وصف بدست از حسد * ستیزه بمقصود خود
میرسد * و زاء فارسیله ماسوره که جلاهلر آنکله بز طوقورلر معربی ستیج در **ستیهنده**
یعنی ستیز کننده یعنی لج و خصومت ایدیجی ابو المثل بیت بحیله چو روبه فریبنده بود *
بکینه چو شیر ستیهنده بود **ستیوجه** سکون تاء مثناة و ضم یای تحتانی و فتح جیمله
سرچه دن بیوجك بر قوشدر **ستیه** کسر تاء مثناة و سکون یای تحتانیله یعنی ستیز میر
نظامی بیت میان خردمند باشد سفیه * هر آنکه کند در سخن راستیه **سچغنه** ضم جیم
فارسی و فتح غین معجمه و نونله مرغ صیاد و بعضیلر صعوه دیدکاری قوشدر دیرلر کذا فی المجمع
سدره فتح دال و راء مهملتین ایله طوقورجین دیدکاری اویوندر اصلی سه دره در کاهی
دالنی حذف ایدوب **سره** دیرلر سه دره معناسنه و سره نك بر معناسی دخی آتش علوی در
سراجه فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول ولایت قم مضافاتندن بر موضع اسمیدر
لطیف و لذیذ قاوونی اولور که پاك اعلادر ثانی بر علتدر آتده و سایر حیوانده و آدمده دخی اولور
اول علته بدنام دخی دیرلر هندی لسانده بیل دیرلر **سرده** سکون را و فتح دال مهملتین ایله
میوه نك اغاجنده یپراق اراسنده صوك قلانه و دخی بر دفعه میوه سی اولدقدن صکره بر دخی
تکرار اولان میوه یه دیرلر و بعض اغاج که موسمندن صکره قیشه قریب میوه ویرر اول میوه یه ده
دیرلر **سرسنه** کسر را و سکون سین مهملتین و فتح نونله بر ولایت یاخود بر ناحیه
آدیدر **سرکله** سکون راء مهمله و فتح کاف و لامله حضرت مولانا
قدس سره بیت صبر از ایمان بیاید سرکله * حیث لا صبر فلا ایمان له **سفاله** فتح لامله ایکی
معنایه در اول سفال مرقومك معنای اولیله مترادفدر طپراق آوانی معناسنه حکیم انوری
بیت چو روی پاس تو بر حادثه ترش کردد * بخاصیت همه دندانش چون سفاله کند * ثانی یعنی
داس یعنی اوراق کذا فی فرهنك جهانکیری **سفالینه** سفاله منسوب اولان
نسنه لره دیرلر که یای نسبت و نون تأکید ایله سفالین اولور آخرنده کی هاء علامتدر **سفته**

سفته سکون فا و فتح تاء مثناة ایله غلیظ و یوغون و محکم اولان نسنه لره عموما استناد
دیمشدر بیت اکر ز آهن و فولاد سفته حصن کنی * فلك بکینت چو در اید اجل بکوبد در *
و جامهٔ غلیظ معناسنه خصوصا که هنکفت دخی دیرلر بو لغت حرکات ثلثه نك هر برنده معنای
آخر ایله وارد اولمشدر **سکالیده** فتح کاف فارسی و کسر لام و سکون یای تحتانی ایله یعنی
اندیشه کرده حکیم فردوسی بیت سپاهی کمر دار کوچ و بلوچ * سکالیده جنك و بر آورده
خوج **سکاوانه** فتح کاف و واو و نونله چتین قوزکه قرلدقده ایچی چقماز میر نظمی بیت
مشو بد خلق و تند و زفت زنهار * سکاوانه نیاید هیچ در کار **سکبینه** سکون کاف و کسر
باء موحده ایله بر نوع صمغدر که ملطف و مسخن و جلادر **سکرفنده** فتح کاف فارسی و فا و دال
و سکون راء مهملتین و نونله سورچکن آت و قاطر و غیرهما میر نظمی بیت مشو در راه دین
هرکز غلط کرد * همین اسب سکرفنده شود بد **سکنجیده** فتح کاف و سکون نون
و یای تحتانی و کسر جیمله یعنی تراشیده و کزیده و صبر فیده و آواز بکلو کرده کذا فی المجمع یعنی
یونلمش و اصرلمش و اوکسرمك ایله بوغازدن صدا کلمك استاد لبیبی بیت زتیرش دخمه
سکنجیده باشد * ز تیغش دل چرخ انجیده باشد **سکنه** فتح کاف و نونله نجار آلتلرندن
بر آلتدر که آنکله تخته و اغاج دلرلر اسکنه دخی دیرلر حکیم سنایی بیت که شکستی چو چوب
و اسکنه * سرورویی حروفم از سکنه **سکوره** ضم کاف و واو معروف و فتح راء مهمله
ایله طپراق کاسه و طبق که اسکره دخی دیرلر کمال اسمعیل بیت ز کعبتین شب و روز
در سکورهٔ چرخ * چو تاج نرکس نقش مقاصدش مشش باد * رضی الدین بابا قزوینی بیت
سکوره ایست چو پیروزه چون قیاس کنی * بخوان همت او صحن کنبد صحرا **سکه** فتح
کاف مشدده ایله درت معنایه کلور اول معروف ثانی یعنی سیرت ثالث طرز و روش
بو ایکی معنایه شیخ نظامی بیت که بی سکه راه چه یار ابود * که هم سکه نامدار ابود * رابع لباس
معناسنه در لغت مشترکه در عربیده دخی درت معنایه در اول کوچه و بازار و طریق جاده ثانی
اول قازلمش منقش دمورکه التونه و کمشه اوررلر ثالث صبان دموری رابع صف صف
دیکلمش خرما اغاجی **سکیخانه** کسر کاف و سکون یای تحتانی و فتح خاء معجمه و نونله یعنی میخانه
سکی شرابدر میر نظمی بیت مرا جای عشرت سکیخانه است * که هم صحبتم جام و پیمانه است
سکزیده کسر کاف و زاء معجمه و سکون یائین تحتانیین ایله یعنی ستود بر چهنده
یعنی صحرایی حیوان آت و قاطر و غیرهما **سکینه** کسر کاف و سکون یای تحتانی و فتح
نونله نجار آلتلرندن بر آلت در اسکینه دخی دیرلر عربیده بیرم دینلور کذا فی المجمع **سمه**
فتح میمله ایکی معنایه در اول سمر مرقومك معنای اولنه که حکایه و افسانه در ثانی رنك آب که
یشل کورینور بر پرده صو چوق طوردقده اول رنکده اولور بو ایکی معنایه ابو المعانی بیت
میشود آب روان از دود آه من سمه * کشته اد و الم ز عشق یار در عالم همه * عربیده نشان
داغ و غیره کبی جمعی سمات کلور **سندره** سکون نون و فتح دال و راء مهملتین ایله حرامزاده
یعنی باباسی نامعلوم ولد غواص بیت سرخ چهره کافرانی مستحل ناپاك دار * زین کروه
دوزخی ناپاك زاده سندره * مجمع الفرسده بو معنایه فتح سین ایله مرویدر ابو الفرج رونی

* رباعی * ای کوهکش سنده کر کورشدی * ازغزل غنی و زغل عو رشدی * سرکوفته
مار و سوده پر موزشدی * زو کور طلب که از در کور شدی ؟ سنده ؟ سکون نون و فتح دال
مهمله ایله قورومش یوغون اغاج بوداغی یعنی اغاجك ایری داللری که قورومش اوله ؟ سنه ؟
فتح نونله ایکی معنایه در اول برنوع سخت دمور درکه اکه اشلمز ثانی نوك خامه یعنی قلم اوجی
میرنظمی ایکی معنایه دروصف کاتب بیت سنهٔ خامه اش چنان سخت است * کو بیا از سنه
ببر دخت است * عربیده نوم خفیفه دیرلر نتکم دیمشلردر * سنة الهجر سنة وسنة الوصل سنة
؟ سنیژه ؟ کسر نون وسکون یای تحتانی وفتح زاء فارسیله چلاه آلتلرندن بر آلتدر
؟ سواره ؟ فتح واو وراء مهمله ایله قندره دیدکاری سازدر خاشاك دخی دیمشلر ؟ سه پایه ؟
اخفاء ها ایله سپا و سه ساج ایاغی معناسنه در عدده اوج عدده اشارت اولان سه یی ارباب لغتك
کمی مفتوح وکمی مکسور نقل ایدرلر اصحی فتحه ایله کسره بیننده تلفظ اولنمقدر سه دن صکره
کلان کلمه یه اضافتده لسانه ثقیل اولمغین وجه اوزره ؟ سه شاخه ؟ خرمن صاوردقلری آلتکه
سه انکشت وسه شاخ وسکو دخی دیرلر ؟ سه کوشه ؟ دمور دکنی دیدکاری اوتدر
وبر آلتدر دمور دن اوج کوشه لو ایدوب قلعه لرده حفظ ایدرلر که دشمن هجوم ایتدکده یاقلری آلتنه
دوکرلر هر نیجه دوشسه البته بر کوشه سی یوقاروطورور میرنظمی بیت سه کوشه از سر بارو
فشاندند * دکر صد کونه صنعت می کشادند ؟ سیاه وسیه ؟ اظهار ها ایله تلفظ اولنور
ایدی معنایه کلور اول معروف که عربیده اسود دیرلر ثانی پکحکین سرخوش که سیه مست دخی
دیرلر عربیده اول مرتبه یه طافح دیرلر رفیع الدین لبنانی بیت منم سیاه خرابات لعل او چون
جام * که ذوقهاست مرا زان شراب نوشکوار * ثالث غلام هندی وحبشی دیمکدر خواجه
حافظ بیت ز بنفشه تاب دارم که ز زلف تو زند دم * تو سیاه کم بها بین که چه در دماغ دارد *
رابع برخطدر خطوط سبعه جام جمدن لسان عربده اول خطه خط ازرق دیرلر حکیم خاقانی
بیت بجام عشق تو می تا خط سیاه دهم * منم که سر بسر آن خط سیاه نهم * خامس شوم
ونحس معناسنه اهلی خراسانی بیت چه خوش بزمیست رنکین مجلس جانان چه سود اما *
که نتوان شد سفید از شومی بخت سیاه آنجا * سادس اسفندیارك آتی آدیدر که سیاه
رنك ایدی حکیم فردوسی * مثنوی * چو من زین زرین نهم بر سیاه * بسر بر نهم خسروانی
کلاه * به نیزه ز اسبت نهم بر زمین * وزان پس نه پرخاش جویم نه کین * سابع مصنفات
زردشتدن بر کتاب آدیدر که زمزمه دخی دیرلر ؟ سیاه چرده وسیه چرده ؟ قره یاغز آدمه
دیرلر عربیده اسمر اللون دیدکاری ساده رولرده صفت ممدوحه در که قوت جاذبه سی اولمغله جذب
قلوب ایدر خواجه حافظ بیت آن سیه چرده که شیرینیٔ عالم با اوست * چشم میکون
لب خندان دل خرم با اوست * کال خجندی بیت شنیده که موز سیاه شیرینست * کزین
سبز خطان دلبر سیه چرده * عربیده اکثر ساده رویه اسمر اللون و بیوك کسنه لره الادمه دیرلر
تعریفی الادمة حمرة تمیل الی السواد در ؟ سیاهچه ؟ تصغیر سیاهدر و بر نوع آهودر که ترکیده
قراجه دیرلر ؟ سیاه دانه ؟ چورك اوتی که شونیز دخی دیرلر عربیده اسم مزبورك ترجمه سیدر که
حبة السودا دیرلر ابو المعانی بیت چو خالهای سیه بر رخش چنان زیبد * سیاهدانه

سیاهدانه فشانده بروی نان سپید ؟ سیاهکاسه وسیه کاسه ؟ بخیل وخسیس ولئیم وو
ودون دیمکدن کنایه در که ترکیده اولمقوله آدمه قره چناقلی دیرلر خواجه حافظ بیت بر واز خانهٔ
کردون بدر و نان مطلب * کین سیه کاسه در آخر بکشد مهمان را * مروید رکه دیار عجمده بعض
عیار وائیم بدکارلر اولوب برملبس آدمی ویا خود بر بازرکانی النده متاعی ایله خانه سنه ضیافت
نامیله دعوته کتورر بعده قتل ایدوب اثوابن آلورلر ایمش ؟ سپیده ؟ سکون یاء ثانی
تحتانیش وکسر جیم فارسیله بمعنی ساخته وآراسته کذا فی المجمع ؟ سیدره ؟ طوقور جین
اویونی که سدره وسه دره دخی دیرلر ؟ سیرکوپه ؟ سیرکوب مرقوم معناسنه اغاج هاون
که ایچنده صرمسق دوکرلر سیر صرمسقدر کوپه کوفتن دن اسم آلتدر ؟ سیرنیکاه ؟
سکون یاء ثانی ونون وفتح کاف فارسیله پادشاهلره مخصوص تخت کذا فی المؤید ؟ سیزده ؟
سکون یای تحتانی وزاء معجمه وفتح دال مهمله وا ظهار ها ایله اون اوچ عدددر میرنظمی بیت
شبان سیزده نزدیك بدرست * چو سال سیزده شد بدر خوبان ؟ سبله ؟ بوزن حبله
صغر وقیون وکچی شوریسی رمه معناسنه عربیده ثله دیرلر استاد فرخی بیت بباغ اندر
کنون مردم نبرد مجلس از مجلس * بر اغ اندر کنون آهو نبرد سبله از سبله * شمس فخری
فسیله کلهٔ اسب وسبله کلهٔ کاو وآهو دیمشدر بیت برده ز انعام شیخ ابو اسحق * هم فسیله
هزار وهم سبله ؟ سیم سیاه ؟ ترکیده قره برج دیدکاریدر ؟ سیمیازه ؟ برنوع طاشدر
غایت جلا قبول ایدر کذا فی المجمع ؟ سینه ؟ کوکسك جمله سی سینه اعتبار اولنور زیرا
یانلریله بردیلو واصل موضوعی بویله در کثرت استعمالدن سینه ده برده ذکر اولندقده مطلق
کوکس مراد اولنور وجه مذکور اوزره حکیم فردوسی بیت بر و سینهٔ آن صنم سیم رنك *
همیداشت از تختهٔ سیم تنك * وله بیت بزد بر بر و سینهٔ اشکبوس * فلك آن زمان دست
داده به بوس ؟ مع الیاء * سپاری ؟ فتح باء فارسی وکسر راء مهمله ایله ابریق ودستی و بردق
وامثالی نسنه لرك قولبی و بالته وبچاق وامثالنك صاپنه دیرلر ؟ سپاهی ؟ سپاهه یعنی عسکره
منسوب اولان نسنه سپاه افرادنه سپاهی دیرلر ؟ سپرجی ؟ فتح باء فارسی وسکون راء
مهمله وکسر جیمله شادیاق معناسنه میرعماره بیت بامه سمرقندی کن آیین سپرجی *
رامشکر خوب آور بانعمت چون قند ؟ سپری ؟ کسر باء فارسی وراء مهمله ایله اتمام کار
وآخر مصاحبت معناسنه اسپری دخی دیرلر شمس فخری بیت فتنه وظلم از ممالك کرد دور *
دست وتیغ ونیرا و بود اسپری * نجیب الدین جرد پادقانی بیت جاودان باد بقای تو که اندیشه
برد * بسر مدح تو بی کرچه سخن شد سپری * بو معناده حسین وفایی دیمشدر بیت
براه کعبهٔ وصل تو بی سپر کشتم * ولی چه سود که این ره نمیشود سپری * نسخهٔ میرزاده
بمعنی تخمار واقعدر ؟ سپزکی ؟ فتح باء فارسی وسکون زاء معجمه وکسر کاف فارسیله رنج
ومحنت وسختی معناسنه حنظلهٔ بادغیسی بیت کی سپزکی کشید می ز رقیب * که بدی یار مهربان
بامن ؟ سپیدروی ؟ دال موقوف وضم راء مهمله ایله قلای که آنکله باقر آوانی قلایلرلر عربیده
قلعی دیرلر ؟ سپیدکی ؟ فتح دال مهمله وکسر کاف فارسیله آقلق که زنان یوزلرینه سوررلر
دخی طالبی اولنلرك کوزنده خوشنما اوله و عموما آقه منسوب اولانه دیرلر ؟ سپیدی ؟ مطلق

بیاض درآخرنده کی یابای وصفیه در مولانا عرفی بیت ای مرا بر زشتی اعمال نومیدی کواه*
دورم از حسن عمل چون روسپیدی از کناه لغ ستامی مع فتح تاء مثناة وکسر میمله ایرك زیب
وزینی معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری لغ ستبرپای مع فتح تاء مثناة وسکون باء موحده
وراء مهمله بعده باء فارسی مفتوحه ایله اول نسنه یه دیرلر که یوغون وایری وغلیظ وکند اوله
عربیده خضمه دیرلر ضم خاو ضاد معجمتین ومیم مشدده ایله کذا فی المجمع لغ سرنای مع سکون راء
مهمله وفتح نونله ترکیبده سپسی که کیلرده کور بجیلری آنکله قوللنورلر یعنی رئیس اولان کمسنه آنك
صداسیله مراد ایلدوکی خدمتی کمی خلقنه اشلدردوکی بر نسنه در کمیجیلر اصطلاحنده اکا
سلستره دیرلر شاعر* مثنوی* نشسته بود در کشتی تنی چند* که با قصد تجارت عزم
کردند* قضارا خاسته باد مخالف* چو کشتیبان دران حال بود عارف* کرفته بود دست
خویش سرنای* نفس میزد همه برخاست ازجای لغ سزکی مع سکون زاء معجمه وکسر
کافله بمعنی سختی ودشواری کذا فی فرهنك جهانکیری لغ سفلی مع سکون فاو کسر لامله باقر
چوملك که اغزی آچق اولور عربیده ضد علوی در که آلچق دیمکدر لغ سکزی مع فتح کاف فارسی
وکسر زاء معجمه ایله سکزدیدکلری طائفه یه منسوب دیمکدر رستم زال اول طائفه دندر کذا
فی فرهنك میرزا ابراهیم اما صحته اقرب اولان سکزی سیستانی درکه سکزستان دخی دیرلر
وسجزی ده دیرلر کاف یرینه جیمله که آنك معربی در لغ سنجد بوی مع بر نوع کلدر مولانا عیاض
بیت دادت اندر داد سنجد بوی بوی* بامی کالکون بسنجد بوی بوی لغ سنجد رازی مع قزل
ایکده محل رازه منسوب اولمغله رازی دیرلر ظاهر بودرکه اول نوع ایکده اول مکانه مخصوص اوله
لغ سنجد کرکانی مع بر عنابدرکه ولایت کرکانه مخصوصدر اول ولایتده غایت اعلاسی اولمغله اکا
نسبتله مشهور اولمشدر میرنظمی بیت درسر انکشتش حنابنکاشته* سنجد کرکانی
درکف داشته لغ سنی مع کسر نونله معروف باقر تبسی نك بیوکی در شمس فخری بیت
شهریارا ازجود شامل تو* سائلانرا زدست دهت سنی لغ سهی مع کسر ثین ایله ادات الفضلاده
بمعنی نوجوان وبمعنی راست نظر مرویدر ناصرالدین کوید بیت سهی قدی چو سرو بوستانی*
شب افروزی چو ماه آسمانی لغ سیاری مع فتح یای تحتانی وکسر راء مهمله ایله اکیر دیدکلری کوکدر
عربیده وج دیرلر لغ سه پای مع هاء غیر ملفوظله سپاه معناسنه در لغ سیاهی مع مقابل سپیدیعنی
هر قرا کولغه دیرلر عموما ودخی خضابدرکه صاچ وصقل بویارلر ابو المعانی بیت بریش من سیاهی
من نکردم* اثر کرده دروری سپاهم لغ سیکی مع سکون یای تحتانی وکسر کاف فارسیله شرابدن
دونمش سرکه در مجمع الفرسده شراب معناسنه در اما شرح سامی ده سیکی اول شرابدرکه اول
وتبه قینامش اوله که ثلثانی کیدوب ثلثی قاله عربیده اکا مثلث دیرلر اصلی سه یکی ایدی ترکیب
اولنوب هاء علامت حذف اولندی سعدی بیت تواین صوفیان بین که می خورده اند*
مرقع بسیکی کرو کرده اند لغ سیلی مع سکون یای تحتانی وکسر لامله صحیح بو وجهله درکه
برآدم بر مقابلن راست ایدوب زمه کف ایله خطا ایدن کمسنه نك بوینه تیغ واری اوره عامه
غلط ایدوب طپنچه یه دیرلر حکیم فردوسی بیت بفرمود تا دست سیلی کنند* بسیلی قفا کوش
نیلی کنند* طپنچه اولدوغنه ده بو بیت مناسبدر هاتفی بیت نخورده غزالی چو سیلی زشیر*

باب السین المضمومة

ذ شیر* کند جلوه در عید کاهش دلیر* ارسلاندن وجه تعریف اوزن اورمق ملحوظ دکلدر انجق
کف دسته راست اورر لغ سینی مع سفره درکه باقردن وبرنجدن ایدرلر خسروانی بیت توچه
پنداری ماکه من هیچم* که بر سیم زنانك سینی وطاس* وبر معناسی دخی ریم آهندر کذا فی التحفه
لغ باب السین المضمومة مع الالف* ستا مع فتح تاء مثناة ایله باب الالفده ذکری مرور ایدن
ستام معناسنه درکه زند وپازند دیدکلری کتاب آدیدر کذا فی المجمع لغ سرخبا مع سکون
راء مهمله وخاء معجمه وفتح باء فارسیله بر سبزه در غایت نازك ولطیف طعمی اکشی درکه عربیده
حماض دیرلر عصاره سن آلوب قینادوب شکر ایله شربت ایدرلر تسکین حرارت ودفع عطش
وقلع صفرا ایدر لغ سرنا مع سکون راء مهمله وفتح نونله ترکیبده زرنا دیدکلریدر عجمده نای رومی ده
دیرلر طبل ونقاره ایله آهنك اولنور بزم ورزم محللرنده چالنور حضرت مولانا قدس سره
بیت بحق آن لب شیرین که می دمی برمن* که اختیار ندارد بناله این سرنا لغ سروا مع
سکون راء مهمله وفتح واو ایله بمعنی سخن کفتن عربیده کی مکالمه معناسنه در یعنی سوز سویلك
ابو المعانی بیت بدیکران بکند باهزار لطف سخن* بسوی من بکند درکذار یك سروا*
لغ سکوبا مع ضم کاف وواو معروف وفتح باء موحده ایله ملت نصارا ده بر زاهدك آدیدرکه
حضرت عیسی علی نبینا وعلیه السلام آنك صومعه سندن آسمانه صعود ایلدی حکیم خاقانی
بیت چه فرمایی من از جور یهودی* کریزم جانب دیر سکوبا* ودخی اول معروف ومشهور دیرك
بانیسی اولان کمسنه نك نامی در لغ سمیرا مع فتح میم وراء مهمله وسکون یای تحتانیله مهین بانونك
اسمیدرکه شیرینك عمه سیدی شیخ نظامی بیت سمیرا نام دارد آن جهانکیر* سمیرا مهین
بانوست تفسیر لغ سوزا مع سکون واو وفتح زاء معجمه ایله مبالغه ایله اسم فاعلدر سوزنده
معناسنه معنی لازمه سنه نظرا ایله ریش سوزا دیرلر یاقیجی یاره دیمك اولور ابو المعانی بیت
نمی ماندیك آتش عشق درونم را* چنان سوزا که ننشیند اکر نوشم دوصد دریا*
لغ سوفرا مع واو معروف وفتح فاو را ایله پدر نوش الروان کیقباد بن فیروز شاهك وزیری نامی در
شیخ نظامی بیت قباد اندر ایران شه کدخدا* همیراند کان جهان سوفرا لغ سوکا مع
واو معروف وفتح کاف فارسیله مبالغه ایله ماتمزده یه دیرلر ابو المعانی بیت کشیدم آنقدر
حسرت که چرخ بیوفا برمن* ترحم کرده میکرید زا برومیش ودسوکا لغ سوغا واو مجهول
وفتح یای تحتانی وغین معجمه وسکون راء مهمله ایله زحمت ومشقت معناسنه در لغ سها مع فتح
ها ایله خرده یلدزلردرکه اطراف قمرده اولور ماهتابده کورنمزلر نقص قمر ایامنده کورینورلر خواجه
سلمان بیت باسهاز ین بس بطالع برنیاید آفتاب* کرسها را طالع نیك اخترت باشد ضمیر*
لغ سیا مع فتح یای تحتانی ایله سیاه دیمکدر خلاق المعانی بیت زصبح تیغ تو کرددبیك
نفس رسوا* اکرچه سازد خصمت شب سیا پرده لغ مع الباء* سخداب مع ضم باء موحده
وسکون خاء معجمه وفتح دال مهمله ایله بمعنی زهدان یعنی رحم مادر ترکیده اوشاق اوی دیرلر کذا
فی فرهنك جهانکیری لغ ستوراب مع ضم تاء مثناة وواو معروف وسکون راء مهمله ایله بر علتدر
حیوانات ایاغنده ظاهر اولور صوا ینددردی دیرلر اکثر قاطرده واتده اولور لغ سداب مع فتح
دال مهمله ایله ایکی معنایه در اول بر معروف اوتدر عربیده دخی سداب دیرلر غایت ثقیل

رایحه‌سی واردر اما صداعه نافعدر استشمام اولندقده صداعی دفع ایدر وتناولی هیجان باهی
یعنی طوقانی تسکین ایدر آخر منافعی دخی واردر سپندان تلخ دخی دیرلر ثانی قوت وقدرت
معناسنه استعمال اولنور . بوایکی معنایه استادرودکی بیت اکر سداب بکارند واز تو باد
کنند * سداب مردی درتن فزون شود زسداب ق سرب ع سکون راء مهمله ایله
قورشوندر ضم راایله ده جائزدر اسرب دخی دیرلر وزنده سنکین بر معدندر اما غایت نرمدر
شویله که بچاق ایله کسلور ابوالمعانی درهجو یکی از کبار بیت بزعم خودکه متانت همی کند
چو سرب * ولیك کاردبیرداکرچه سنکینست ق سرچب ع سکون راء مهمله وفتح جیم
فارسیله وجود انسانده فضلات باغمدن ظاهر اولور . بر بیاض لکه در عربیده الطباکا بهق
ابیض دیرلر . بوعلتك سیاهی ده اولور سوداء مختلط اولدقده ق سرخاب ع سکون راء مهمله
وفتح خاء معجمه ایله التی معنایه کلور اول مرغابی نوعندن بر قوشدر سرخ رنك اولور دیشی‌سی
حیض کورردیرلر بعض فرهنکارده آنقد دیدکاری قوشدر صوکنارلرنده تعیش ایدر حکیم
سنایی بیت آن نباشد ولی که چون سرخاب * روداز بهرآب روی براب * فرهنك میرزاده
پرنده آبی دیوب بوبیتی ایراد ایلمش میرخسرو . بیت سرخی از شب که روبروتابی * کوبی از زاغ
زاد سرخابی * ثانی کلکونه زنان یعنی قزلجه که عورات حسن ویرمك ایچون یوزلرینه سوررلر
ثالث تبریز ناحیه‌سنده برطاغ آدیدر . بوایکی معنایه شیخ اوحدی درجام جم بیت چون
زسرخاب روی شاهد شنك * داده سرخاب راجمال تورنك * مثال کوه کمال خجندی . بیت
بفرست کمال این غزل ترسوی تبریز * چون سیل سرشکت ره سرخاب کرفتست * رابع
شرابك جمله اسماسندن براسمی در منصور شیرازی بیت رسید موسم سرخاب ساقیا
برخیز * می چوخون سیاووش در پیاله فکن * مثال کوه وشراب سید جلال عضد بیت
تابریزاندبت غم راز دل سرخاب نوش * بر سر سرخاب روتابنکری تبریزرا * خامس فیروزبن
یزدکرد پهلوانلرندن بر مبارز نامی در حکیم فردوسی بیت یکی پارسی . بود بس نامدار *
که سرخاب خواندی وراشهریار * خواجه سلمانك بوبیتنده بو کلمه‌یه وارد بیت زآب سرخ
می افتاده است زال خرد * چه جای زال که رستم بیفتد ار سرخاب * سادس فرهنك
جهانکیریده ذکر ایدرکه کابل نواحیسنده بر کوچك رود خانه واردر قزل طپراق اوزرندن جاری
اولمغله صویی ده قزل اولمشدر . بواجلدن اکا دخی سرخاب دیرلر ودخی غیری یرلرده سرخاب
نامیله ارمق اولدوغی مسموعدر ق سرمه چوب ع کوزه سرمه چکدکاری میل اغاج اولسون
غیری اولسون ابوالمعانی بیت من بباغ دیدمی دوم پاره * سرمه چوبی کشد بچشم دکر
ق سنب ع سکون نونله ایکی معنایه در اول آت وقاطر وصغر وغیری حیوانانك طرنغی کاهی
ایاغنه ده دیرلر سم معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت مابه . بوش عارض وطاق
وطرنب * هرکجا که خود نهیم سنب سنب * ثانی دلمك ودلکه امردخی اولور استاد فرخی
بیت عزم تو کشورکشا وخشم تو بدخواه بند * رمح تو پولاد بند وسنب تو جوشن کذار * مجمع
الفرسده نقب که یرالتنده قازیلور رسم دخی دینلور ق سواران آب ع یعنی حباب که صو اوزرنده
اولان قبرجقلردر امیرخسرو بیت خاك بران دائره کز هیچ باب * کرد نخیزد زسواران آب *

آب ق سواراك آب ع دخی دیرلر حباب معناسنه وله بیت به که درایت افکنند تباب *
نکشد آب جز سواراك آب ق سوب ع سکون واوایله آب معناسنه در تفصیلی بکند لغتی
ذیلنده ذکر اولندی وزبان هندیده غله برافشار معناسنه در که فارسیده چج دیدکلریدر
ق سوراخ سنب ع مثقب دیدکاری آلتدر بعض نسخه‌ده نعلبند نیشتری معناسنه در
مثال اول ابوالمعانی بیت کون آن دلبر نازك چو درناسفته است * درکف مغلم استاد بود
سوراخ سنب ق سهراب ع سکون ها وفتح راء مهمله ایله بر مبارز پهلوان آدیدر
ق مع الفاء * سپست ع ضم باء فارسی وسکون سین ثانی ایله یعنی بوی ناخوش که بالق
رایحه‌سی ونمناك جامه وپاس طوتمش باقر ظروف وباقر چالمش شراب وغیری نسنه
قوقولری وآغز قوقوسی که عربیده بخر دیرلر ضم بایله مختاری درمذمت غلام خود * قطعه *
یکی غلامك هندو خریدم ازبازار * بدان بها که ز کفتار آنم آید عار * ترشروی چوکون
وضعیف حال چوکس * سپست بوی چو قیر وسیاه چرده چوقار * قار غایت سیاهه دیرلر
ق سرت ع سکون راء مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول اکیرکه عربیده وج دیرلر غایت آجی بر
کوکدر ثانی حصاد غله‌دن صکره تارلاده قلان غله که خوشه‌ده دیرلر آنی دوشرنه
خوشه‌چین دیرلر بعض نسخه‌ده بالدران دیدکاری اوتدر ق سرخ بت وخنك بت ع ایکی بت
آدلریدر منقولدرکه زمان جاهلیتده مشرکلر بدخشان سرحدنده کابل مضافاتندن بامیان
نام موضعده طاشدن تراش ایتمشلر واکا پرستش ایدرلرایمش عربیده یعوق ویغوث نام
بتلر بونلردر دیرلر بعضیلر لات ومنات بونلردر دیدیلر روایت اولنور که منکور صنملر قریب
یرده بیره زن شکلنده بر صورت دخی تراش اولنمش . بو بتلردن کوچك نامی نسرم ایدی بعضیلر
صتواد دیرلر بواوج صورت عجایب روزکاردندر . بری یکپاره طاشدن اللی ایکیشر ذراع قد
وایچلری مجوف ایدی شویله که ایاقلرندن واللرندن دپه‌لرینه چقنجه یول ایتمشلر ایچنه کیروب
جمیع اعضاسن طولاشمق ممکن ایدی حتی برمقلری اوجنه‌ده واریلور ایدی حکیم سوزنی
آدلرینی بوبیتده یاد ایتمش . بیت کر سرخ رخ کردون چون خنك بتی سازد * تو سرخ بتی ازمی
بنکار بصبح اندر * وله بیت کردی میان سرخ بتی بامیان ستیغ * باشی برانکه خنك بتی را
کنی بجنك * مرویدرکه سرخ بت خنك بته عاشق شکلنده تصویر اولنمش . بورایه دك فرهنك
جهانکیری نقلیدر مجمع الفرسده مرقوم ایکی بت بلخ ایله غزنه ارانسنده واقع بامیان نام بر
الکه‌نك طاغلرندن برطاغ باشنده تصویر اولنمشدر حکیم خاقانی بیت درکف ازجام خنك
بت بنکر * برخ ازباده سرخ بت بنکار * بعض فرهنکارده تاء مثناة یرینه دال مهمله ایله سرخ
بد واقع اولدوغی رسیده نظردر ق سروت ع ضم راء مهمله وواو معروفله یعنی سرود تغنی
معناسنه یعنی ایرلامق استاد دیمشدر . بیت ناهید نهد جنك زدست وکند سکوت *
دربزم غم که مطرب دل سرکند سروت ق سست ع سکون سین مهمله ایله کوشك معناسنه در
عموما یعنی آدم وحیوان ونباتات که اشجار وابحار وسائرلرنده استعمال اولنور مقابلی سختدر
حتی سوزده بیله استعمال ایدرلر استاد فرخی بیت تو آن مهی که ترا هرچه کویم اندر فضل *
تمامتر سخنی سست باشد وسوتام ق واندك معناسنه در عربیده رخو دیرلر چقمایده

ق

چوزكان ديرلر سست ديمكدر میرعلیشیر بیت ای پری مجنون کوككل سوزدين اسرا اوزنی
كيم * برق آهيدين ملائك سنتك قناتی چوزكانور ني سطقسات بي ضم طاء مهمله
وسكون قاف وفتح سين ثاني ايله عناصر اربعه يه ديرلر زبان روميانده فايله سطقسات دخی
دينلور حكيم سنايی بيت اقبال تراعلم تراازره معنی * آباوسطقسات غلامند وپرستار *
كذا في المجمع ني سفت بي سكون فايله ايكي معنايه در اول بمعنی دوش يعنی اوموز حكيم
اسدی بيت كی تاجدار آفرين كردوكفت * كه زور اينچنين بايد وبال سفت * شرف شفروه
* قطعه * خلعت مدحت تو كرچه درازست وتمام * ليك بر قامت تو ناقص وكوتاه بود *
كرچه از كعب فلك يكدووجب افزونست * چون بر سفت كشی تابكمركاه بود * كمال اسمعيل
بيت كر آفتاب كاه كوشربی تو نمايد * سپهر بركشد از سفت اوغلالهٔ نور * ثاني هر كوچك
دلكه ديرلر عموما ايكنه دلكنه ديرلر خصوصا ابو المعانی بيت آنچنان جسم نزار واز غمت
كشته ضعيف * دركف عشقت توان از سفت سوزن بكذرم ني سقرات بي عربی
تلفظنده سقراط ديرلر استاد حكيم ذوفنون آديدر كه مشهور جهاندر معناسی مزين الحكمة
ديمكدر وسقراتك برمعناسی دخی سوزلش يوغرت ديمكدر ني سقرلات بي ضم قاف وسكون
راء مهمله ايله چوقه نك غايت اعلاسی كه سقرلاط واسقرلاط وسكرلات واسكرلات دخی
ديرلر مجمع الفرسده سين مفتوحه ايله مرويدر ني سكست بي ضم كاف وسكون سين مهمله
ايله بمعنی كسيخت يعنی اوزلدی ديمكدر وبرمعناسی دخی بنهاد در يعنی قويدی حضرت مولانا
قدس سره بيت كندم از بشكست ودرهم درسكست * بردكان آمد كه تك نان درست *
ني سلت بي سكون لامله يولاف ديدكاری دانه دركه آرپه كبی اولور لكن ضعيف وايجه در آرپه
بوانمز قدم آنی طوارهيه ويرورلر چندان نفعی اولمز ني سومنات بي واو مجهول وفتح ميم ونونله
بجرات ده واقع بر بتكده دركه سلطان محمود سبكتكين آنی يقوب خراب ايلدی حكيم انوری
بيت دست انصاف تو بر يد عنسرای روزكار * دست محمود يست بر بتخانهای سومنات *
ني مع الجيم * سبج بي بمعنی سرين يعنی اوتراق يری كذا في المؤيد ني سرفوج بي سكون راء
مهمله وضم فا وواو مجهول ايله للك ديدكاری نسنه دركه آنكله ابريشم وبعض جامه بويارلر قرمزی
رنك ويرر وقايچ جيلر آنكله دموری قبضه ده محكم ايدرلر ني سكار آهنج بي كاف فارسيله
باشی اكری بردمور در آنكله تنوردن ات واتمك چيقاررلر كذا في المجمع بومعنايه بونك همونه
ابو المعانی بيت خردهٔ كيرشكسته ازدرون آورديش * بايد اورا يك سكارآهنج از آهن بود *
ني سكنج بي ضم كاف فارسی وسكون نونله بمعنی كنده دهن يعنی آغزی قوقار آدمه ديرلر عربيده
بو علته بخر ديرلر شيخ سعدی * قطعه * دست سلطان دكر بكجا بيند * چون بسر كين
اوفتاده ترنج * تشنه رادل نخواهد آب زلال * كوزه بكذشت دردهان سكنج ني سكونج بي
ضم كاف وفتح ها وسكون نونله خار وخسك معناسنه در ميرنظمی بيت دهد پای پياده زحمت
ورنج * ره وادی كه باشد بر سكونج ني سمج بي ضم ميمله مغاره ونقب كه زيرزمينده ايدرلر وكاريز
وامثالی كبی ثانی چركين قوقو آدملك ثوابنده اولسون كند ووجود نده اولسون سمجه دخی ديرلر
ني سنج بي سكون نونله بمعنی مردم وغيره كذا في المؤيد ني سونج بي واو مجهول وكسر نونله خشتك

خشتك كه قفتان وكوملك قولتوغنه ديكدكلری پارچه سونجه دخی ديرلر شاعر * مصرع *
بسونج راست آيد جامه برتن ني مع الخاء * سپوخ بي ضم باء فارسی ايله قصارلرك بزدوكدكلری
اغاج ودخی دقاقلرك بز پرداخت ايتدكلری طوقمق ونونلره بكزرنه اولورسه ابو المعانی بيت چند
وسپوخ ميخورد از كف قصار * تاكه شود پاك آن جامهٔ پرشوخ ني سخ بي بمعنی خوش مير
خسرو درمدح نظام الدين * قطعه * خواجهٔ ما نظام حق شيخيست * كافتاب كمال
شد رخ او * ازجنيد وز شبلی ومعروف * ياد كاريست ذات فرخ او * سخ ايشان كه اينچنين
بودند * درنبودند اينچنين سخ او * استاد فرخی درمدح شاه محمود * قطعه * هر كسی كو خدمت
محمود را شايسته كشت * عاقبت محمود خواهد كردن اورا كردكار * هر كرا توفيق يارست اوبان
خدمت كند * سخ مرانكس را كه آنكس را بود توفيق يار ني سرخ بي خصوصله قرمزی
رنكدر عارضه ومعروضه اطلاق اولنور طالب آملی بيت رسيد زاتش می چهره چون
كلستان سرخ * بخون اهل وفا دست سرخ ودامان سرخ * وز نجفره دن يا پلان قرمزی
رنك مركبه دخی ديرلر ني سوراخ بي سكون واو وفتح راء مهمله ايله عموما دلكه ديرلر
ديوارده وطاشده واغاجده ودموردده والحاصل هرنه يرده دلك اولسه اكا سوراخ دينلور خواجه
سلمان بيت افعی بمهره ربای سر مح از دمت * كرد سوراخ دل خصم دران ثقبه خزيد *
چغتای لسانندکه كسر تا ايله تيشك وتيشوك دخی ديرلر ني سولاخ بي را يرينه لامله ده استعمال
ايدرلر دالك معناسنه كذا في فرهنك جهانكيری ني سونخ بي نونله بوزن توشك برشهر آديدر
كذا في شرفنامه ني سوخ بي واو معروفله صوغان كه پياز دخی ديرلر كذا في التحفه
ني مع الدال * سپوزد بي ضم باء فارسی وفتح زاء معجمه ايله بمعنی فرو برد ودراندرون كرد يعنی
اشاغی ايلتدی واچرو ايتدی حكيم انوری بيت كودكی راكه خشك بسپوزد * كون او تا بحشر
ميسوزد * وبمعنی تأخير كند وكارها واپس اندازد يعنی تأخير ايدر وايشلری كيرو قور كذا في المجمع
ني ستاوند بي فتح تاء مثناة وواو وسكون نونله اول بالاخانه يه ديرلر كه اوكی آچق اوله استاد
لبيدی بيت ستاوند ايوان كيخسروی * نكارنده چون خانهٔ مانوی ني ستن آوند بي ضم تاء
مثناة وسكون نونين ايله ديرك اوزرنده بنا اولنمش صفه كذا في فرهنك جهانكيری اصلی ستون
آوند در واوی حذف اولنمش وديرك اوزرنده بنا اولنمش هرنه اولورسه اكا ديرلر ني سخولند بي
ضم خاء معجمه وفتح لامله سفره دوشريجيه ديرلر كانه ديار عجمده چاشنكير انجق طعام قور
سفره يی دوشروب قالدرمغه مخصوص غيری خدمتكار ايدرلر ايمش ميرنظمی بيت دران
جايكه چون طعام خورده شد * سخولند دستار وخون برده شد ني سرخباد بي برعلتدر
عربيده حمره ديرلر ميان ناسده استعمالی شايع اولان بر قرمزی يلدر انسانك اعضاسنده كذر
ني سرخ بيد بي شاخلری قزل برنوع سكوتدر مولانا هاتفی بيت خدنك فدايی ناامتيد *
زخون دليران شده سرخ بيد ني سرخ مرد بي پپراغی يمی برنوع قزل چيچكدر مولانا هاتفی
بيت ربس مرد خفته بخون نبرد * شد از روی صحرا بران سرخ مرد ني سرود بي ضم راء
مهمله وواو معروفله ايرلامق غنا معناسنه كمال خجندی بيت با سرود وآه وناله ميروداشكم
چورود * پيش مستان محبت اين بود رود وسرود * مجمع الفرسده كوينده كی وسماع باشد
ع

مولانا جامی بیت سر براورکه درین پرده سرای * میرسد بانك سرود از هرجای ﴿ سغد ﴾ سکون غین معجمه ایله ایکی معنایه در اول یغمور صویی ایرکیلوب جمع اولان چقور وا لچق یرلره دیرلر نظام البسه دیمشدر بیت خوشادمی که نمازی کنند البسه را * دراب سغدی وبرخاك اونماز کنند * ثانی ولایت سمرقنده مضافاتندن برشهرك اسمیدر آب وهواسی غایت لطیف یردر حضرت مولانا بیت آن بحرکهر بخش وراء النهرست * روضهٔ خوب وی از سغد سمرقند کذشت * حکیم فردوسی بیت وزانجا بیامد سوی مرز سغد * یکی توجهان دید آرام جغد * وله بیت بهومان چنین کفت دهقان سغد * که برنایداز خانهٔ باز جغد * سراج الدین قمری بیت خطهٔ مازندران بامرخداوند * شد زخوشی چون فضای سغد سمرقند * اصحاب خرد آدملری اولمغله اهل رای وتدبیر اختیارلری اول شهره نسبت ایدوب پیر سغدی دیرلر حکیم اسدی بیت شد از ناله آن پیر سغدی بجوش * که نافش بخاری برآرد خروش ﴿ سغود ﴾ ضم غین معجمه وواو مجهول ایله مرغ سنکخوار دیدکلری قوشدر ﴿ سفرود ﴾ سکون فا وضم راء مهمله وواو معروفله برقوشدر سنکریزه بر وسنکخوار وکتو وسفورد دخی دیرلر عربیده قطاد دیرلر ابو المعانی در طعام یك بخیل بیت نامش پلاو چای برنج کرده صحن دیك * سفرود وار خویش همه خورد ودم نزد ﴿ سم سمند ﴾ آت طرناغی خواجه سلمان بیت ملك چه قیمت آورد در نظر هلال او * نعل سم سمند اوهست بهای مملکت ﴿ سنباد ﴾ سکون نون وفتح باء موحده ایله ایران پهلوانلرندن برمبارزاد یدر حکیم اسدی بیت بسی صف بهیار وسنباد داد * کمینکه بکرداب ونشواد داد ﴿ سود ﴾ سکون واو ایله اوچ معنایه کلور اول فائده که مقابلی زیاندر ثانی سودن لفظنك ماضیسی اولور وکاهی اسم مصدر استعمال اولنور ثالث یعنی جشن وشادمانی که سور دخی دیرلر مولانا محمود ابن یمین * قطعه * شکایتی که مرا بود از فلك کفتم * شنید یکسر وبنیکو نصیحتم فرمود * چه کفت کفت زمهر سپهر دل بردار * که نیست اطلس نیلی چرخ جامهٔ سود * عربیده اسوددن مشتق در سیاه دیمك اولور ورنج معناسنده استعمال اولنور بو معنایه چغتای آسیغ دیرامی آندن عبارتدر ترکی لساننده واقع اولان صاد حرفنی بو طائفه کلیاسین ایله ایراد ایدرلر دالی وطایی تا ایله ادا ایتدکاری کبی میر علیشیر بیت زهر هجران نیك چو عیشم کامینی قیلدی آجیغ * نوش وصلیینك ایلکا ایتکاندین سنکا یوقدر آسیغ ﴿ سودمند ﴾ فائده لو دیمکدرکه سود فائده ومند ادات توصیفدر شاعر بیت پند نادان را ندارد سودمند * هرکرا عقلست دارد سود پند ﴿ سوسپند ﴾ سکون واو وسین مهمله وفتح باء فارسی بعده نون ساکنه ایله براوتدر قوریدقده یاض سودی چقار شیرهٔ کیاه دخی دیرلر لسان هندیده دودهی دیرلر ترکیده سودلکن دیدکاریدر مؤید الفضلاده باء موحده ایله علف شتر معناسنه مرویدر ﴿ سوسن آزاد ﴾ برنوع سوسندر سائرندن اوزون بویلو اولور خواجه سلمان بیت سوسن آزاد تا رطب اللسان باشد بباغ * سوسن آزاد باغ مدحت اول بنده باد ﴿ مع الراء المهمله * سپار ﴾ فتح باء فارسیله برنوع چفت دمور یدر اوجی سوری اولور که ابتدا یری آنکله یرتارلر بعده آهنجفت دیدکاری یمی دمور ایله نطس ایدرلر حکیم ناصرخسرو بیت ای مردمی بصورت وجسم وبدن ستود *

* برکردن تو یوغ منست وسپار من * مسعود سعد سلمان بیت ای بدوزخ بستان تازه بهار * نکنی کار جز به بیل وسپار * شمس فخری بیت برند اهل دل از کشت زار نعمت تو * هزار خرمن بی تخم وکاو ویوغ وسپار * مجمع الفرسده بر معناسی دخی معصره درکه ایچنده اوزم صقرلر وغیری نسنه دخی تعصیر ایدرلر شمس فخری بیت برست ساغر لاله زبادهٔ صهبا * ندیده رنج قرابه نخورده زخم سپار * فرهنك حسین وفائیده شراب طاشید قلری ظرف معناسنه در ﴿ سپوزکار ﴾ اول کمسنه لره دیرلر که ایشنی کیروقوریعنی اهمال یاخود غیری سبب ایله ایشی حصولنه اقدام ایتمیوب تأخیر ایدر کذا فی المجمع بو معنایه ابوشکور بیت هرکه باشد سپوزکار بدهر * نوش درکام او بود چو زهر ﴿ ستوار ﴾ سکون تاء مثناة ایله اوچ معنایه در اول محکم ومضبوط معناسنه استوار لفظندن مخففدر اثیر الدین اخسیکتی درصفت نیزه بیت دراز قامت ودرهر وجب بقتل عدو * هم از میان کمری بسته برمیان ستوار * ابوعلی حاجی بیت همیشه تا ستوارست کنبد کردون * بنای عیش تو بادا بحرمی ستوار * ثانی معتمد معناسنه ثالث یعنی باور یعنی اینانمق بو اوچ معنایه دخی ستواره ده دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ ستور ﴾ ضم تاء مثناة وواو معروفله بنك طواریدر آت وقاطر واشك کبی شیخ سعدی * قطعه * آن شنیدستی که وقتی تاجری * در بیابانی که افتاد از ستور * کفت چشم تنك دنیا دار را * یا قناعت پرکند یا خاك کور * اکرچه بو معنی علی الاطلاق درخصوصیله آت ویا قاطر اولدوغی فهم اولنمزدوده اولمق احتمالی واردر تمام تعیننده توقفی یوقدر اما شیخ نظامی آت معناسنه دیمشدر بیت زسم ستوران دران پهن دشت * زمین شش شد وآسمان کشت هشت * عسکر وصفیدر وشرف شفروه قاطر معناسنه دیمشدر * قطعه * بدریانمك لیك اونی نمك * چو ماهی تازه زماهی شور * خدایا چه بودی اکر مادرش * ازین خر ستوردن شدی چون ستور * ودوه یه دخی ستور دنیلور حافظ الدین کردری فتاواسنده بو عبارتله مذکوردرکه * لفظ ستور لایتناول الابل الا اذا کان فی موضع یرکب الابل ایضا * عجم ستور لفظن ذکر ایدوب چارپا حیواناتك جنسنی که مرکوب اوله آنی مراد ایدرلر الحاصل رکوبه صالح وقابل اولان حیوانه ستور دنیلور ﴿ سر ﴾ یدی معنایه کلور اول کفش معناسنه کفشکره سرکر دیرلر حکیم سنائی * قطعه * آنکه دی آن پسر سرکوك چرخ وکرد * من ندیدم که در آفاق یکی کمتر کرد * کفتمش لونی ولو طی کنی امروز مرا * دست برزد به پس وپای سبك در سر کرد * وچارق اولمق معناسنه شمس فخری بیت در بادیهٔ مانده پر از خار وخسك * نه نان ونه آب مانده ونه کفش ونه سر * ثانی برنج بوزه سنه دیرلر حکیم سنائی * قطعه * تن خویش از سر کهان دردرد * جان خویش ازمی مهان پرور * کرچه فسق است هردو را در اصل * نه بجای خود آخر اولیتر * بو معنایه استادلیبی بیت کفت بخوردم کرم درد کرفتم شکم * سر بکشیدم دودم مست شدم نا کهان * ثالث برنوع قبرجقدرکه بویرده چقنجه اعضایه یایلور وبشره یی سرخ ایدر سببی دم که صفرا ایله ممتزج اوله خارش وتاسه پیدا ایدر عربیده اول علته شری دیرلر رابع برنوع بالقدر برزاعدن زیاده جه اولور خرطومی واردر اوجی اوق دمرنی کبی دریاده حیوانانه ضرری ایریشور خامس رنك سرخ سادس

بمعنی ناودان یعنی میزاب صابع برنوع رقصدر زورقاصه ده دیرلر كذا فی فرهنك جهانكیری
عربیده سروردن مشتق وفرح وشادانی معناسنه در اما تشدید ایله اولور لـ سرخسار ع
وسرخ سر ع باشی قزل سرچه وطائفهٔ قزلباشه دیرلر ابوالمعانی بیت باكیرخود بكفتم
كای سرخ سر بوبده * هر ساده روكه بینی كردی فراز سررا لـ سرخ عیار ع بومشهود عیاردر كثرت
استعمال ومرور ایام ایله عیارلغه علم اولمشدر مولانا كاتبی نیشابوری بیت میربایدكل
بعیاری زاهل نقد صیر * سرخ عیاریست پنداری زهی عیاركل لـ سرخ سبان باهوادار ع
زبان پهلویده حضرت موسی علی نبینا وعلیه السلامك نام شریفیدر كذا فی فرهنك جهانكیری
لـ سركر ع سكون راء مهمله وفتح كاف فارسیله كفشكرد یمكدر مثالی * قطعه * ای سنایی
كسی بجد وبجهد * سركری راسخن سرای كنند * كی سر صحبت سران دارد * هركه پیوسته
كارپای كنند * بو معناسی دخی بوزه جیدر زیرا سر بوزه یه دینلدوكی ذكر اولندی لـ سریر ع
كسر راء مهمله وسكون یای تحتانیله برقوشدر سره دخی دیرلر عربیده بغاث دیدكاریدر
ابوالمعانی بیت جاهلان نزد عارفان چو سریر * نشود باز كرشود صیاد لـ سغر ع فتح غین
معجمه ایله اوزون اوقلی كرپی در سكر دخی دیرلر استاد فرخی در صفت شكاركاه بیت عزم دیدم
چو خسك كرده زبس پیكان پشت * كرك دیدم چو سغر كرده زبس ناوك سر * ابوشكور
بیت چون رسن كرز پس آید همه رفتار مرا * بسغر مانم كو باز پس اندازد تیر * شرفنامه ده
آكاتنی وچپروز وسیخول دخی دیرلر لـ سفار ع فتح فایله ایكی معنایه در اول ایكنه وچوالدز
دلوكی ثانی اوق كزی در سوفار لفظندن اختصار اولنمشدر لـ سفتكر ع سفتن دلمكدر
وكر اسم فاعلدر دلیجی معناسنه معنای تركیب اینجو ومرجان وسائر جواهری دلیجی دیمكدر
میرنظمی بیت درشاهوار دست آن طفل دختر * همی سفت كویا شده سفتكر لـ سفر ع
فتح فایله اوقلی كرپی كه سغر وسغرنه وسكر وسكرنه وتشی دخی دیرلر لـ سكر ع
فتح كاف فارسیله بو دخی اوقلی كرپی در سغر وسغر كبی كه سیخول وریكاسه وریكاشه وسكرنه
دخی دیرلر لـ سكوار ع سكون كاف فارسیله سوكوار معناسنه در لـ سلفور ع سكون
لام وفتح فایله مزبله یعنی زبل یغلمش یر میرنظمی بیت درآید بجلوه چو آن ناپسند *
خروسی كه برجای سلفور رقصد لـ سمر ع فتح میمله سازلق كه صوایچنده وكنارنده بتر استاد دقیقی
* قطعه * من ایجاد یرماندم خوار كشتم * عزیز از ماندن دائم شود خوار * چو آب اندر سمر
بسیار ماند * عفونت كیرد از آرام بسیار لـ سنار ع فتح نونله بمعنی زن پسر یعنی اوغل عورتی
تركیده كلن دیرلر زبان هندیده زر كره دیرلر لـ سندر ع سكون نون وضم دال مهمله ایله صاحب
جمال كذا فی فرهنك جهانكیری بو معنایه استاد دیمشدر بیت جمال وحسن وخوبی كشته
بی كم * نباشد مثل او سندر بعالم لـ سنقر ع سكون نون وضم قافله فرهنك میرزاده
برشكاری قوشدر یعنی طیور جوارحدن بر طوغاندر كه پادشاهلر آنكله شكار ایدرلر شنقار دخی
دیرلر تركیده سنقور اولوسی كبی بیك التونه میدر دیدكارینك مورد مثلی بویله در كه زمان سابقده
پادشاهاره سنه ده برسنقور هدیه كلور ایمش دیری بولنمزسه اولوسی ایچون بیك التون
آلنور ایمش مقبول بازشكاری اولدیغنه میرخسرو بیت مغز چو اصل خور سنقر بود * نیز

تیر نهی بتر میان بربود * هاتفی بیت اكر سنقرست او عقابیم ما * وكرمه بود آفتابیم ما *
لـ سنهار ع سكون نون وفتح هایله سنار مرقوم معناسنه در سنه دخی دیرلر كذا فی فرهنك
جهانكیری لـ سوار ع آتلو عربیده فارس وخیال دخی دیرلر خواجه سلمان بیت هر سواری
بوده كاه حمله در دشت نبرد * آهن كوهی روان درعرصه كاه محشری لـ سوبهار ع واو معروف
وفتح باء موحده وهایله نواحی غزنین ده بربتخانه آدیدر بعض فرهنكلرده شابهار دخی یازلمشدر
حكیم اسدی بیت بیامد به بتخانهٔ سوبهار * یكی خانه دید از خوشی بهار لـ سور ع واو
معروفله یعنی اشباع واو ایله اوج معنایه در اول اسب واستر وخر جنسنك رنك خاكستریسی
یعنی سیاهه مائل بوز اوله وقوله آت كبی پرچمندن تاقویروغنه دك سیاه خط چكلمش اوله اول
مقوله یه سول دخی دیرلر بعض بلاد خلقی اول رنكده اولان آتی چندان مبارك صایمزلر برطریق
تمثیل سور ازكله دوردیرلر حكیم سوزنی * قطعه * كرم نیان بینم بوی كنم بجان خدمت * وكرنه
رفتم ونتوان بدل كران زدور * بقای عمر تو جاوید باد امر ترا * مطیع رای سپهر حرون وتوسن
سور * ثانی طوی وجشن كه عیدلرده ودوكونلرده ایدرلر یعنی طعام وضیافت كه ایام سرورده اولور
بعده مطلق دوكونه علم اولمشدر حكیم انوری بیت سال ومه وروز وشب سور باد * شو
به خوشی چشم بدت دور باد * خواجه سلمان بیت آسمان ساخت درآفاق یكی سورچه سور
كه از ان سور شد اطراف ممالك مسرور * ودوكون معناسنه اولدوغنه خواجه سلمان در تهنیه
بیت حبذا سور وسروری كه اكر درنكری * خانهٔ زهره بود برجی از ان عالی سور * ثالث
قلعه دیواری بو معناده عربیده مشتركدر مختاری * قطعه * ز آب دیدهٔ انكور وخاك راه بهی *
عبیر بیز دی بزم كلاب ریز سور * كذر كند بظفر عزم او چو باد براب * بروی قلعهٔ الماس وبرج
آهن سور * فرهنك جهانكیرده رنك سرخه یعنی قرمزی رنكه ده سور دیرلر اول واسطه ایله
كل لاله یه سوری دیرلر حكیم سوزنی * قطعه * بادهٔ سوری بكف كیر ای كل سوری بروی *
آن كل سوری كه بر سرو روان آید بیار * درمیان انجمن بخرام وساقی باش ازانك * بادهٔ
سوری زسروكارخ آید خوشكوار * میرخسرو بیت كذری اكر توانی به بهار عاشقان كن *
كه زاشك من بصحرا همه لاله رست سوری * عربیده اوج معنایه در اول حصار دیواری ثانی
رنك سرخ ثالث اماله ایله بقیهٔ شرب یعنی صو ایچلدكدن صكره ظرفنده باقی قلان نسنه كم
كتب فقهیه ده * سؤر الادمی وكل ما یؤكل لحمه فهو طاهر مسطوردر ودخی فغانیاندن بر
قوملك لقبیدر لـ سوزار ع واو معروف وفتح زاء معجمه ایله آتشی علولدرمك معناسنه میر
نظمی بیت مكن سوزار در دل آتش غم * كه میسوزد از وخلق جهان هم لـ سوزنكر ع فتح
زاء معجمه وسكون نونله ایكنه جی كه سوزن ایكنه در كر اداة فاعلدر لـ سوسمار ع واو معروف
وسكون سین ثانی ایله كلركه عربیده ضب دیرلر شمس فخری بیت ظلم درایام عدل
ور افتت * ماند در سوراخ غم چون سوسمار لـ سوفار ع واو معروف وفتح فایله اوج معنایه در
اول هر طاردلك عموما وایكنه وچوالدز دلكی خصوصا حكیم سوزنی بیت نایدبرون زخانهٔ
اخوان حسود تو * تادرنشد بسوزن سوفار در جهل * وله بیت عیار پیشه جوانی كه چاكر
درزی * همی كشیدش هر روز رشته در سوفار * ثانی اوق كزیدر حكیم ناصرخسرو بیت

به پیکان سخن مرپیش دانا * زبانت تیربس لبهات سوفار * حکیم فردوسی بیت چو سوفارش
آمد بپهلوی گوش * زچرم گوزنان برآمد خروش * حکیم انوری * قطعه * ای چو چرخت
هزار مدحت گوی * ای چو عنصر هزار خدمتکار * تا چو تیرست کار دولت تو * بی زبانست
خصم چون سوفار * خواجه سلمان بیت بیلکت چون بنهد چشم برابروی کمان * زه بگوش
ظفر آید زدهان سوفار * ثالث سفالدن اولان ظروف و کوزه و اوانی که سوفال دخی دیرلر
ع سوکدار ع واو معروف و سکون کاف فارسی و فتح دال مهمله ایله ماتم ایدیجی معناسنه که
سوک ماتم و دار داشتن دن اسم فاعلدر ع سوکوار ع واو معروف اول و فتح ثانی و سکون
کاف فارسیله ماتمزده یعنی یاسلی و مصیبتلی خواجه سلمان بیت مسکین بنفشه بر سر زانو
نهاده سر * با جامهٔ کبود پریشان و سوکوار ع سومندر ع واو معروف و فتح میم و سکون نونله
بمعنی سمندر که سامندر و سمندور و سمندل و سمندول دخی دیرلر حضرت مولانا قدس
سره بیت نه عشق آتش و جان منست سومندر * نه عشق کوزه و نقد منست زر تمام *
ع سهره وار ع سکون هاء اول و فتح راء مهمله و هاء ثانیله بر نوع کوملکدر ع مع الزاء المعجمة ع
ع سپرز ع ضم باء فارسی و سکون راء مهمله ایله طلق که عربیده طحال دیرلر محل اجتماع سودادر
طعام معدهده انهضام بولدقدنصکره صاف و خلاصه سی جگره واروب آنده دخی طبخ اولنوب
بعد النضج صافی سی دم و کوپوکی صفرا و اونا پخته سی بلغم و دردی یعنی اشاغی چوکنی سودا اولوب
جگردن دونوب طحاله وارر مکانی جانب یسارده تحت القلبدر ابو المعانی بو محله مناسب دیمشدر
بیت دگر محل عناصر ندارد م گویا * بجز سپرز که سودا بدل شده غالب ع سرخ مرز ع
سکون رائین مهملتین و خاء معجمه و فتح میمله بر نوع چیچکدر بوستان افروزه بگزر قزل و خوش رنگ
اولور و نازک بدن دخی دیرلر میر خسرو بیت چو شد کانجا که آن سرخوار شد پست * دمد
گر سرخ مرز از خاک پیوست ع سنز ع کسر نونله سیاهدانه که سنیز دخی دیرلر عربیده
حبة السودا ترکیده چورک اوتی دیرلر بسحاق اطعمه بیت غیرنان تنک او تخم سنز چیست
دگر * آنکه بر نسترن از غالیه خالی دارد * وله بیت گر تو خواهی که بچشم همه شیرین باشی *
همچو حلوای سنز تخم محبت میکار ع سوز ع واو معروفله سوختن و سوزیدن لفظلرندن
صیغهٔ امر و وصف ترکیبی در نیمسوز و عالمسوز گبی اما بو مثاللرده اسم فاعل اولق مناسبدر سعد
سیاف بیت ساقیا از روی خود امشب چراغی بر فروز * در دلم زن آتش دیگر که هستم نیمسوز
استاد لطیفی بیت تا نمودی ز حب شیوه و ناز * کار من شد بدرد سوز و گداز ع مع السین
المهملة * سپس ع ضم باء فارسیله بت که کهله دخی دیرلر وجود انسانده وسخ فضلاتدن یعنی
مساماتدن چیقن کیردن تولد ایدر تقید اولنمسه آز مدتده غلبه ایدر عربیده قمله دیرلر میر
نظمی بیت سرا پا چنان بود ناپاک جسم * ازان شد سپس در جهان منقسم ع سفلیس ع
سکون فاو یای تحتانی و کسر لامله بر شهر اسمیدر که اسکندر ذو القرنین آبادان ایتمش ایدی
کذا فی المجمع ع سوس ع واو معروف ایله اوج معنایه در اول بمعنی طبیعت استاد لطیفی بیت
تو یی شاه فلک قدر و ملک سوس * سعادت یار و تخت و بخت مأنوس * ثانی اول قورتجغزدر که
ابریشم و چوقه جامه لره دوشوب تباه ایدر ترکیده کووه دیرلر حکیم خاقانی بیت سوس را

سوس را با پلاس کینی نیست * کین او با پرند شوشترست * ثالث بر نوع کار در یاغنی زنان سمره لک
ایچون سوردینورلر استاد رودکی بیت سوس پرورده همی بگداخته * نیک درمانی زنانرا
ساخته * مؤید الفضلاده گیاه خشک معناسنهده مرویدر ادیب صابر بیت
سخنوران چه نظیر منند وقت سخن * نظیرد سته سوسن کد بست دستهٔ سوس *
شرفنامه ده بر اغاج آدیدر دیو مسطوردر عربیده ایکی معنایه در اول تخل بتی ثانی بر اغاجلی
اوتدر عرق السوس دخی دیرلر ترکیده بیان دیرلر قینادوب لعابن آلورلر اکا بیان بالی دیرلر
سعاله غایت نافعدر و وجع صدره دخی فائده سی وار در قینادوب قوامه گتورورلر بال گبی اولور بعده
شربت ایدرلر ع مع الشین المعجمة * سروش ع ضم راء مهمله و واو معروفله درت معنایه گلور
اول هر فرشته یه سروش دیرلر عموما همزه ایله سرؤش و امشاسپند و امهوسپند دخی دیرلر
عربیده ملک و ملائکه و هندی لسانندهدیونه دیرلر شیخ نظامی بیت نهان پیکر از هاتف
سبز پوش * که خواند سرایندهاو را سروش * حکمای فرس دیرلر که حق سبحانه و تعالی جل
ذکره او توز بش سروش خلق ایلدی او توز نفری ایام شهور فارسیه تسمیه دن هر اوج کونی
بر فرشته اسمیله مسمی در و بش نفری دخی ایام خمسهٔ مسترقه ایله موسومدر و اول او توز
سروشدن اون ایکی فرشته اون ایکی آیک آدلریله تسمیه اولندی که هر بر فرشته کند و اسمیله
مسمی اولان آیک و کونک تدبیر امور و مصالحنه معین اولوب تدبیر امورینه قیام گوسترلر اول
اجلدن هر بر کونک اسمی که آیک اسمیله مطابق گله اول کونی شریف و سعید اعتبار ایدوب
عید و جشن ایدرلر و مصالح مهمه لرینه اول کون بدأ و شروع ایدرلر و اول کون ایله مطابق الاسم
اولان فرشته آنک محافظهٔ جوهر و عرضنه مقید و مأموردر دیرلر مثلا خرداد آبه وارد
بهشت آتشه و مرداد اشجاره و باقی فرشته لر دخی سایر آیلرک منسوباتنه و اکا متعلق
امورک محافظه و تمشیتنه مأمورلردر دیرلر والله اعلم بحقیقة الحال سروشک معنای ثانیسی بر
ملک اسمیدر که دریاست بند گان خدا آنک الندهدر دیرلر شمس فخری معیار جالیده سروش نام
جبرئیل است دیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت زهی فرشته صفت خسروی که در ملکوت *
دعای جان تو گوید همیشه جان سروش * و ابو منصور اسدی طوسی دخی * سروش
جبرئیل را گویند و نیز فرشته را گویند و اندر پارسی این را بسیار گفته اند لغت پهلویست
چنانکه حکیم فردوسی گفت بیت بفرمان یزدان خجسته سروش * مرا روی بنمود در خواب
دوش * حق بودر که سروش حضرت جبرئیل علیه السلامک مخصوص اسمی اولدوغی ابیات
مستشهدهدن استنباط اولنمز حضرت جبرئیل علیه السلامه سروش فرشته دنلمک گبی در
اسم عامدر هر ملکه سروش دینلور مجمع الفرس ده و فرهنگ حسین وفائی ده * سروش نام
ملائکه ایست عموما و نام جبرئیل علیه السلام است خصوصا و شرفنامه ده * سروش نام
فرشته باشد که پیغام آرد واقع در خلاصهٔ کلام سروش فرشته دیمکدر شیخ سعدی بیت
دو کس بر حدیثی گمارند گوش * ازین تا بان اهرمن با سروش * معنای ثالث فرهنگ
جهانگیریده هر ماه شمسی نک اون سکزنجی کونی اسمیدر اول کونده عبادت و طاعت و دعا ایدوب
طلب حاجات مناسبدر غیری کار و شغل و عمل لایق دگلدر و معاصیدن اجتناب لازمدر حکیم

فردوسی بیت همیشه سر وشت بروز سروش * نکهبان وافر ونثرت رای وهوش * رابغ
آواز خوش ونغمه معناسنه حکیم ناصر خسرو بیت خوش بخندد بسروش مطرب وآواز
رود * درتوانی دانش پرلولوی مکنون کنی ل سمتراش ع سکون میم وکسر تاء مثناة ایله
نعلبندك آت طرناغی یوندوغی آلت که ترکیده غلط ایدوب سونتراج دیرلر ل سوزش ع
واو معروف وکسر زاء معجمه ایله یانمق معناسنه اسم مصدر در ابو المعانی بیت کرد خاکستر
وجودم سوزش نار فراق * نیست آکاهی در یغا یار ازین سوز مرا ل سونش ع واو معروف
وکسر نونله اکه دن چیقان خرده آلتون وکمش وباقر ودمور وغیری هر نه اولورسه سیف
اسفرنکی بیت سونش لعل ریزد از پرهمای در هوا * کر بخورد زکشته لعل لب تو استخوان *
ل سونوخس ع واوین معروفتین وضم نون وخاء معجمه ایله اوچ کونده برطوتان استمه که
اطبا حمای ربع دیرلر کسر راء مهمله ایله حمای سوداویه در اصلی فضلات سوداندر معنای
حمای ربع * الربع فی الحمی ان تأخذ یوما وتدع یومین ثم یجیء فی یوم الرابع کذا قاله الجوهری
فی الصحاح ل سونهش ع واو معروف وکسر نون وها ایله اکه لمك معناسنه اسم مصدر در
ل سوهش ع واو معروف وکسر ها ایله بمعنی سونش مرقوم سوه وسوهه دخی دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری ل سیوغامش ع ضم یای تحتانی وواو معروف وفتح غین معجمه وکسر میمله ساز
نواخت ایتمك ودخی آدم نواخت ایتمك یعنی اوخشامق خوارزم لسانی در سوی غامش دخی دیرلر
ل سوی غامش ع بمعنی سیوغامش مرقوم ل مع الطاء المهملة * سقرلاط ع بمعنی
سقرلات مرقوم یعنی چوقه نك غایت اعلاسی در مولانا هاتفی بیت قصبهای مصری برون
از شمار * سقرلاط چل و بریشم فسار ل سقلاط ع حذف راء مهمله ایله بمعنی سقرلاط
مرقوم حکیم انوری بیت زبس شقایق کوی خزانه دار دلاك * بکرد دامن کهسار میکشد
سقلاط * یعنی قرمزی چوقه دوشر ل مع الغین * سباغ ع فتح باء موحده ایله خدام
محکمه معناسنه ابو المعانی بیت کر کند روز وشبان خدمت شرع * هر سباغی نشود
بی توفیق ل سبغ ع ضم باء فارسیله سقف خانه یه دیرلر وله بیت اهل حق را نشود جای
قرار * خانه بی اساس وسست سبغ ل سپریغ ع سکون باء فارسی ویای تحتانی وکسر راء
مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول اوزم وخرما صالقمی وامثالی شمس فخری بیت نیستم همچو
تاك پشت دوتا * از پی چند دانه سپریغ * ثانی راه راست استادیده شدر بیت بر دسر منزل
مقصود سپریغ * کند ضایع ره کج راهرو را ل سراغ ع فتح راء مهمله ایله یول صورمق
ویوله دلالت ایتمك معناسنه محتشم کاشی * مصرع * سراغ یوسف من کن که بنده وآزاد *
وآز غین ضال معناسنه شاعر * مصرع * از که پرسم در چنان صحرا سراغ خویش را * عربیده
تفقد وتفحص معناسنه دیکر وله بیت زخم از چه تیغ بی علاجست * مجروح لب از سراغ
میباش * دیکر بیت دیر شد کین چنین ستوده الاغ * که تو کی نی کنم بشهر سراغ * سراغ
اصلنده صوراجق نسنه دیمکدر ویاوی تاشش نسنه ایچون دلال چغرمق معناسنه در ونشان
وعلامت معناسنه ده استعمال اولنه رمطلقا مطلوب معناسنه در کذا فی کشف اللغه وجامع اللغه
ل سریغ ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله سراغ مرقوم معناسنه در بو عبارت چغتای

چغتای لغتندن مأخوذ در وفارسیده استعمالی دخی غایت شایعدر اما چغتای لسانینده
سینك ضمه سن ضبط ایچون بر واو کتوروب سوراغ دیرلر صورماق دیمکدر ل سغ ع ترکیده
تمرکو دیدکاری علتدر فارسیده پریون دخی دیرلر لسان اطباده بو علته قوباد یرلر
ل مع الفاء * سرف ع سکون راء مهمله ایله اوکسورك که سرفه دخی دیرلر عربیده سعال
دیدکاریدر ضم سین ایله میر نظمی بیت حسد از درونش که کردد غلو * نهان نی چو آواز
سرف در کلو ل سرف سرف ع اوکسورك که هم علته وهم معلوله اطلاق اولنور استاد
لطیفی بیت ز سرما سرف سرف افتادم اینجا * علاج سرف سرفم کن بجامه ل سروف ع
ضم راء مهمله وواو معروفله اوکسورکدر کذا فی بعض کتب اللغه ل سف ع ابریشم واپاك
واکیرلمش یوك طره لری ل سفوف ع ایکی معنایه در اول اطبا قتنده معروف دوادر
اجزائی محکم سحق ایدوب غبار کبی استعمال ایدرلر ثانی براوتدر خراسانی دیرلر شکمده
اولان قوردلر اخراجنه نفعی عظیمدر ل سقف ع سکون قافله راهب ومرتاض نصاری
وخسیس ودنی معناسنه اسقف لفظندن اختصار اولنمشدر ل سلاف ع فتح لامله عضو
سکرمك که عربیده اختلاج دیرلر ابو المعانی بیت مکر شودکه میسر به بیندش رخ یار *
همی سلاف کند در دو دیده خونبار ل سلف ع سکون لامله بمعنی سرف مرقوم حضرت
مولانا قدس سره بیت هم فرقی وهم زلفی مفتاحی وهم قلفی * بی رنج چه می سلفی آواز چه لرزانی
ل سوف ع واو معروفله بر مبارز پهلوان آدیدر میر نظمی بیت از و کام دل را نبود ست
حاصل * بد و سوف عالم نکردد مقابل ل مع الکاف * سبك ع ضم باء موحده ایله بمعنی زردی
کشت زار یعنی اکنلك صرارمق سوکك دخی دیرلر کذا فی المجمع بو معنایه ابو المعانی بیت
سبزی رویم ز درد بی دوای حسرتش * شد سبك همچون تبه کشته زخشکی کشت زار
ل ستك ع سکون تاء مثناة ایله بمعنی میان باریك یاخود باریك میان یعنی هر نه که بلی اینجه اوله
ابو المعانی در صفت یکی از حریص دنیا بیت در پی تحصیل دنیا آنچنان زار ونحیف * در تك وپو
از پی آهو شده چون ستك سك ل سرخ چنك ع سکون راء مهمله وخاء معجمه ونون وفتح جیم
فارسیله بورنی قزل سرچه در که عربیده نغر دیرلر بعض فرهنکارده کاف عجمیله در ل سرخك ع
سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول قزلجق دیدکاری یمشدر قبضیتی
اولمغله اسهال کاذب وصادقه نفعی واردر وسنجه وزخیره یه دخی فائده ویرر شکر ایله خوشابی
لطیفدر خصوصا طبیعتی لینت اوزره اولنلره ثانی برنوع قبرجقدر سرخ رنك علامتی تب
دائمی وتعفن نفس واندوه واضطرابدر سرخه وسرچه وسرخره وسرخژه دخی دیرلر
ابو المعانی بیت از حسد شد سرخ رو دیدم رقیب بد نهاد * جسم بد بودش سراپا علت سرخك
شده ل سرك ع فتح راء مهمله ایله برنوع قبرجقدر اکثرا طفللك یوزنده وباشنده ظاهر اولور
اطبا حصبه دیرلر ل سکاك ع فتح کاف عربیله تخته معناسنه در سکال دخی دیرلر ل سکسك ع
سکون کاف وضم سینین مهملتین ایله ناهموار یورین آت فرهنك جهانکیریده اسب لنك زن
مرویدر حکیم انوری بیت اسبی چنانکه دانی زیر میانه دیز * وز کاهلی که بودنه سکسك نه راهوار
بو معنایه سیف اسفرنکی * قطعه * از خفت وخیز دوات نابوده میروم * کاهی پیاده چون

شه شطرنج که سوار * چون اسب انوری بسوی منزل مراد * درموکب قبول نه سکسك
نه راهوار * بعض فرهنکلرده یورغه آت روایت اولنمشدر ل سك ج برنوع خوشبو ترکیبدر
برقاج کونه ایدرلر برنوعی املج تازه نك عصاره سن آلوب برمقدار مشك ضم ایدوب سك مشك
دیرلر وبرنوعیله مشکی صوده ویا کلابده اصلدوب صمغی آنکله یوغررلر بوکه سکاب دیرلر
وبرنوعیله نافهٔ مشکی خرده طوغرایوب صمغله سرشته ایدوب بوکه سك اکراش دیرلر وسکك
برمعناسی دخی خوف والمدر ومو زی حشرات سوراخنه دینلدوکی مرویدر کذافی فرهنك
جهانکیری ل سکوشاك ج ضم کاف فارسی وواو مجهول وفتح شین معجمه ایله یلدرم که عربیده
صاعقه دیرلر میرنظمی بیت دراوج جنك وخشم وکین ضیاناك * درآمد تیغ تیزش چون سکو
شاك ل سلاك ج فتح لام ایله کلالك یاوریسی ل سمسك ج سکون میم وفتح سین مهمله ایله
مجهول الاصل یعنی حسب ونسبی نامعلوم میرنظمی بیت مجو یاری ووفاداری زسمسك * نیاید
نیکی از بی اصل بی شك ل سواك ج زردی کشت زار یعنی اکین صرارمق ل سوزاك ج
واومعروف وفتح زاء معجمه ایله برعلتدر ترکیده بل صوغوقلغی وعربیده قرحهٔ مثانه دیرلر مثانه ده
جراحت واقع اولور تبول ایتدکده وجع والم ویررسببی فضلات صفرا مثانه یه اینوب جراحت
ایدر مجرای بولده واقع اولمغله تیزصاغلمغه مانع اولور متصل ایرك اقار اطبا حرقة البول دخی دیرلر
طبیب یوسفی * رباعی * آنرا که رسد زرنج سوزاك الم * بیند المی ازسبب این هردم *
باید که خورد بشیره خرفه وقند * هرروز زقرص کافتح بکند ودرم ل سوکك ج واومعروف وفتح
کاف ایله زردی کشت زار معناسنه در بومعنایه فتح لام ایله ل سولك ج دخی دیرلر مزروعات سنبله
طوتمدین قلت مادن ویاخود غیری سببدن صراروب تباه اولور سواك وسوکك وسوکل
وسیك دخی دیرلر کذافی فرهنك جهانکیری ل سونانك ج واو مجهول وفتح نونین ایله نون
ثانینك سکونیله ده روایت اولنمشدر اول نفسدر که سکرتمك تحلنمك ویورغونلق حالنده بورندن
صدا ایله ظاهر اولور کذافی فرهنك میرزا ابراهیم ل سیك ج فتح یای تحتانیله بمعنی سوکك
وسولك مرقوم کذافی المجمع ل سوك ج واومعروفله کاهی مجهول ایله ده استعمال اولنور
اوچ معنایه کلور اول فرهنك حسین وفائیده یاس وماتم حکیم اسدی بیت کرستن بهنکام
باسوك ودرد * به ازخنده نابهنکام سرد * میرخسرو بیت نشستند کریان بر اهل رحیل
زدند اندران سوك جامه به نیل * ثانی بغدای وآرپه سنبله سنده اولان دکن که قلچق دیرلر
شاکر بخاری بیت اندام دشمنان توازتیر ناوکی * مانند سوك خوشهٔ چون باد ازده * ثالث
کوسه اصقاله دیرلر تحفة الاحبابده انجق معنای اوله مرویدر ومجمع الفرسده اول وثانی
معنالرینه منقولدر وسائر لغتلرده دخی بویله در معنای ثالث فرهنك جهانکیریدن منقولدر
ل مع الکاف الفارسی * ستربانك ج ضم تاء مثناة وسکون راء مهمله ونون وفتح باء موحده ایله
صغرجق دیدکاری سیاهجه قوشدر عربیده زرزور دیرلر ابوالمعانی بیت درجهان کرعدم
شود شاهین * نکیرد جای او هرکز ستربانك ل سترناك ج ضم تاء مثناة وفتح نونله بمعنی ستربانك
مرقوم ل سرخارنك ج سکون راء مهمله ونون وفتح خاء معجمه وراء ثانیله حمرته مائل اولان رنك یعنی
قزلرق اولان رنك نمایشنه برلطیف اولندر ل سوسك ج واومعروف وفتح سین مهمله ایله صحرایی

صحرایی برقوشدر راتی ینور تیهو دخی دیرلر ترکیده چیل دیدکاریدر وسکون سین مهمله ایله
برقنادلی بوجکدر حماملرده اولور سپیرك وسپیر دخی دیرلر شیرازیلر ندودیرلر ل مع اللام ج
ل ستل ج ضم تاء مثناة ایله تازه بغدایی آتشده قاورقلچقین یاقوب واوغوق ایله قابوغین کیدروب
تناول ایدرلر عربیده فریك دیرلر ل ستول ج ضم تاء مثناة وواو معروفله ستل مرقوم معناسنه
ل سکال ج فتح کاف فارسیله تخته معناسنه درکه سکك دخی دیرلر ل سکول ج
ضم کاف فارسی وواو معروفله ایکی معنایه در اول مازو معناسنه درخصوصا عربیده عفص دیرلر
بوباجیلر ودباغلر استعمال ایدرلر ثانی هرنه که طبیعتی قبض ایلیه عموما شاعردرهجو بیت
مخورد از خسیس هردم سکول * تانبی ماند تهی هرکز شکم ل سل ج تشدیدیله بمعنی شش
یعنی اوپکن کذافی التحفه ل سنبل ج سکون نون وضم باء موحده ایله ایکی معنایه در اول
معروف شکوفه در انواع والوانی اولور مائی ومور وبیاض وقزلرق غایت بی نظیری اولور دانه سی
ایری وبرصاباده یوز بکرمی دانیه دك کورلمشدر لطیف رایحه سی واردر ثانی ادویه دن برقسم
دوادر اول دخی اوچ نوع اولور برنوعی سنبل هندیدر بودخی ایکی نوعدر برینه سنبل الطیب وبرینه
سنبل عصافیری دیرلر یونان لسانده ناردین دیرلر وبرنوعی سنبل رومیدر که سنبل اقلیطی دیرلر
ونار دین اقلیطی دخی دیرلر زبان فارسیده بونوعه مسته جوشه دیرلر ترکیده چتك اوتی دیدکارینك
برنوعیدر حقیقتده سنبلك یوقدر اما رایحه ده وزهومتده سنبل هندیه مشابه در یپراغی
وبوداقلری بوغادکینه بکزر اماندن کچرك اولور آنك کبی خشین ودکنلی دکلدر سیاهجه اوچ
دورت ئل کوکی واردر لطیف رایحه سی وساقی اولور شکوفه سی اولمز انجق کوکی استعمال
اولنور بوکا دخی سنبل دیدکاری رایحه ده وعلتده کمال مشابهتی سببی ایله در سنبل لفظی وناردین
لفظی که ذکر اولنه مراد سنبل هندیدر بعضیلر دیدیلر که ناردین ذکرندن مراد سنبل رومیدر
ل سوفال ج واومعروف وفتح فایله اوچ معنایه کلور اول طپراقدن یاپلوب بشمش اولان ظروف
وآوانی که کسر سین ایله سفال دخی دیرلر رفیع الدین لبنانی بیت نیافت پایهٔ قدرت حدود
نیست عجب * محل آب حیات ارشکسته شد سوفال * ثانی بمعنی سوفار مرقوم یعنی اوق کزی
شمس فخری * قطعه * نیافت از فلك مالك چون شهنشه مهر * ترست درچمن عدل همچو
شاه نهال * چو غرق کشته زسهم تو خانهای کمان * بغیر ره نکرفت ایچ دردهان سوفال * ثالث
ایکنه وچوالدوز دلکنه دیرلر خصوصا وسائر امثالی نسنه لر دلکنه دیرلر عموما سوفار مرقومك
اوچ معناسیله ده مترادفدر کذافی فرهنك جهانکیری ل سول ج واومعروفله ایکی معنایه در
اول چارپا حیوانك طبانی عموما ودوه طبانی خصوصا عربیده کسر فایله فرس دیرلر ثانی
هراسب واستر وخر که خاکستر رنك یعنی بوز رنك اوله اکا دیرلر حکیم سنایی بیت این یکی عیسی وآن
دکر خرسول * این سنوم خضروان چهارم غول * بومعنایه مجمع الفرسده فتح واو ایله منقولدر
محمود ابن یمین بیت ای آنکه میبرد بسفرنامهٔ ترا * محکم نهادو کشته سولهاش لعل فام *
بعض فرهنکلرده چفت آلتلرندن صبان معناسنه مرویدر ل سوکل ج فتح کاف فارسیله
مزروعاته آفت ایرشمك سببی ایله صرارمق معناسنه که سیك وسولك دخی دیرلر کامر
ل سویرغال ج واومجهول وفتح یای تحتانی وغین معجمه وسکون راء مهمله ایله خلعت وپیشکش

معناسنه میر نظمی . بیت ازانجا آمدم پیك هما بال * بپوشیدم بروزین صور عال سهیل فتح ها و سکون یای تحتانی ایله بر یلدزدر یمن جانبندن طلوع ایدر سهیل یمانی دیرلر بامر خدای جهان آفرین لعل و یاقوت و زمرد و عقیقه رنك و آب و تاب ویرر میر نظمی . بیت شده لعل رنك عارض آن سیمتن * چو می بود در کف سهیل یمن مع المیم * سست اندام ایکی معنایه در اول بی تاب و بی طاقت و بی مجال که خسته لکدن و یاخود پیرلکدن واقع اولور ثانی رجولیتی ضعیف یعنی جماعه قادر اولمیوب آلتی حرکت ایتمینه دیرلر که عربیده عنین دیرلر ایکی معنایه میر نظمی . بیت ز ضعف رنج سست اندام بوده * ز سست اندامیش خجلت نموده سم اوج معنایه کلور اول حیوانات چارپا طرناغی خواجه سلمان . بیت ز اشتیاق سمش نعل رفته در آتش * شکال در آرزوی دستبوس او برپاست * ثانی ایاق معناسنه اثیر الدین اخسیکثی . بیت قوال خوش آوازش با نغمهٔ عاشق کش * هم زلف و رخی لایق هم ساق و سمی درخور * ثالث اول زیر زمین که طاغ اتکلرنده بعض شدت شتا اولان یوللرده یولجی شتادن امین اولمق ایچون طاغ دپه لرنده اوکی ایدوب ایچنده ساکن اولور و بعض ارباب ریاضت عباد و زهاد آنده عبادت ایدرلر حکیم فردوسی * مثنوی * همه دشت و کوه و بیابان کنام * کس اورا بکیتی نبردست نام * بیابان سراسر همه کنده سم * همه روغن کاو بر کرده خم * شمس فخری بیت آنکه بهر خیر بعد در جهان * خانقه کرد و رباط و پل و سم * مجمع الفرسده بمعنی سنبنده و سوراخ کننده اثیر الدین اخسیکثی بیت سوکند میخورم بستان زره سمت * کز تاب حمله کوبی تبین محورست سوتام واو معروف و فتح تاء مثناة ایله کم و اندك معناسنه اهل طوس اداسیدر استاد فرخی . بیت آنچه کردست و آنچه خواهی کرد * سختم اندك نماید و سوتام * وله . بیت تو آن مهی که ترا هر چه کویم اندر فضل * تمامتر سخنی سست باشد و سوتام * حکیم قطران ارموی . بیت ار سخا سوتام باشد نام کنجی پیش تو * ور کرم نزد تو باشد مدحت سوتام تام بو معنایی مؤید شمس فخری . بیت خسرو ملك بخش ابو اسحق * که جهان پیش او بود سوتام فرهنك حسین وفائیده سوتام در زبان طوسی اندك و کوچك باشد مسطوردر سوزنیام واو معروف و فتح زاء معجمه و سکون نون بعده یای تحتانی مفتوحه ایله ایکنه لك که ایکنه ایکنه قورلر سوزن نیام معناسنه بر نونی حذف اولنمشدر مع النون * سپختن و سپوختن کلاهما بضم الباء الفارسی و سکون الخاء المعجمه و فتح التاء المثناة بر نسنه یی بر نسنه یه عنف ایله صوقمق و بر نسنه صانجمق و دیواره میخ چاقمق و یره قازق قاقمق و آدمه آلات حرب صوقمق و دخی بونلر مثللو هر نه اولورسه ابو الخطیر بیت هر چه در درد رنك سپوختنش * چاره ره کم کند بدوختنش سپردن ضم باء فارسی و سکون راء مهمله ایله اصمرلمق و طپشرمق معناسنه خواجه حافظ بیت ای غایب از نظر بخدا می سپارمت * جانم بسوختی و زجان دوست دارمت کمال اسمعیل . بیت ای بزرکی که چون راه مدیحت سپرم * همه بر شارع اقبال بود رهکذرم * عربیده اولان تسلیم و تفویض و حواله معنالرینه دخی استعمال اولنور مولانا هاتفی . بیت بمالك که از کردکارت عطاست * بشهزادکانرا سپردن خطاست * چغتای لساننده طپشرمق دیرلر ستخوان ضم تاء مثناة و فتح خاء معجمه و واو معدوله ایله استخوان معناسنه درکه آندن

آندن اختصار اولنمشدر استاد منوچهری * قطعه * انکور بکردار زن غالیه رنك است * کورا شکمی همچو یکی غالیه دانست * واندر شکمش هست یکی جان وسه تا دل * این هر سه دلاور زسه پاره ستخوانست ستوان سکون تاء مثناة و فتح واو ایله اوج معنایه کلور اول محکم و مضبوط معناسنه که استوار و ستوار دخی دیرلر ابو المعانی * قطعه * بنای عشق در دل کشته ستوان * نیابد هیچ خلل چندان متین است * زند تیشه اکر صد سال جورش شود صد بار محکم راست این است * ثانی بمعنی معتمد حکیم سوزنی . بیت چه کویم از ضعف او ز عشق او کویم * بیازمای بسوکند اکر نیم ستوان * ثالث بمعنی باور یعنی اینانمق بو اوج معنایه ده استوار دیرلر ستودان ضم تاء مثناة و واو معروف و فتح دال مهمله ایله مدفن آتش پرستان یعنی آنلرك قبرلرینه مخصوص اولان عمارته دیرلر حکیم فردوسی * مثنوی * بدین زور و این فر و این دستبرد * ندیدم باورد که نیز کرد * و لیکن ستودان مرا از کریز * بباید که کیرم بکاری ستیز حکیم قطران ارموی . بیت ای بارخدایت بهمه فضل ستوده * خصمان ترا جای بزندان و ستودان * بو بیتدن فهم اولنور که مطلق مقبره اوله بعض فرهنکده دخمه معناسنه اسم عام روایت اولنمشدر مناسب اولان آتش پرستان قبرینه مخصوص اولمقدر اسدیٔ طوسی سیامك شاه احوالی سیاقنده بو بیتی نظم ایلمش . بیت چنین کفت کین حصن جای نکوست * ستودان فرخ سیامك دروست * سیامك شاه موحد پاك اعتقاد ایدوکی کتب تواریخده مصرحدر اما مزبور اسدی منتخبنده ستودان قبر کافر را کویند دیو تخصیص ایدوب بو بیتی یازمش بیت بکین بندکانش هر که جان داد * نباشد جای او غیر از ستودان * ستودن ضم تاء مثناة و واو معروف ایله اوکمك یعنی مدح و ثنا ایتمك میر نظمی . بیت همه خلق عالم ستودن کرفت * چو او باب احسان کشودن کرفت ستوران ضم تاء مثناة و واو معروف و فتح راء مهمله ایله جمع ستوردر که حیوانات دیمك اولور مولانا هاتفی بیت ز هم ستوران بیکانه کشت * بیك لحظه زیر و زبر کوه و دشت ستوربان ضم تاء مثناة و واو معروف و سکون راء مهمله و فتح باء موحده ایله صغر تماج که صغر و آت سوریسی کوزه درستورد و ابدر و بان کوزدیجی در باغبان و کشتیبان کبی ستوردان آخور معناسنه درکه ستور حیوانات در دان بنده ظرفیت معناسنه اولور قلمدان و جامدان کبی مذکور اوج لغتك مثالی میر نظمی . بیت ستوربان که آورد ستوران بشب * نکه داشت اندر ستوردان شب ستون ضم تاء مثناة و واو معروفله دیرك اغاج اولسون طاش اولسون اول اجلدن اغاجسز طاغه کوه بیستون و قبه یه رواق بیستون دیرلر اما عربیده اغاج دیره که خشب و طاشه عمود دیرلر مولانا هاتفی . بیت ستونهای دولت بدولتسرای * ستون وار هر سو ستاده بپای ستوهیدن ضم تاء مثناة و واو معروف و کسر ها ایله دلتنك و دخی عاجز و سرکردان ایلك معناسنه استاد لطیفی . بیت چو کردد برباز چیره خروه * بماند بچنکالش آخر ستوه سخن فتح خاء معجمه ایله کلام معناسنه در فتح سین و ضم خا ایله ده صحیح لغتدر حکیم اسدی . بیت بسی جا بها کفته اند این سخن * بکن نیکوی و بدریا فکن * سرخوان سکون راء مهمله و فتح خاء معجمه و واو معدوله ایله اوج معنایه در اول نام پسر

افراسیاب شاهدرکه فرامرز آنی طوتوب رستم خون سیاوش انتقامی ایچون قتل ایلدی ثانی
سمنان مضافاتندن برموضع اسمیدر بو معنایه واوسز دخی روایت اولنمشدر حکیم فردوسی
بیت چنین کفت کین کوه سرخان ماست * بباید کنون خویشتن کردراست * ثالث کبوترک
بر نوعیدر سرخ رنك اولور مذکور ایکی معنایه میرنظمی بیت چو رفته بسر خوان تماشا کنان *
کند بو سر شاخ سرخوان فغان ﴿ سرغین ﴾ سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر غین معجمه
ایله قلندرانك چالدقلری بوینوزه دیرلر حکیم اسدی بیت ز هر سو همی کوس زرین زدند *
دو سرنای رویین و سرغین زدند * بو بیتده قلندر بوینوزی اولماسنك مناسبی یوقدر سرنانك بر
نوعی اولمق واردرکه رزم محلنده چالرلر ﴿ سرفیدن ﴾ سکون راء مهمله وکسر فا ایله اوکسورمك
معناسنه مصدردر میرنظمی بیت که سرفیدن نشان رنج سینه * نکاکج دلیل قهر و کینه *
﴿ سرفین ﴾ سکون راء مهمله وکسر فا ایله قوش ترسی که عربیده سقط دیرلر ﴿ سرمه خاك
بیز ﴾ بر نوع سرمه درکه خسرو پرویزه نصیب اولان نوادردندر که بر یده بو سرمه درکه هر کم
کوزینه چکسه تحت الارضده اولان نسنه یی کوررمش دیرلر العهدة علی الراوی ﴿ سرمدان ﴾
سرمه قونیلان مخصوص ظرفدر عربیده مکحله دیرلر ﴿ سرودن ﴾ ضم راء مهمله وواو
معروفله ایرلامق عربیده کی تغنی معناسنه میرنظمی درصفت بزم بیت دران بزم عشرت
سرودن کرفت * که شاه جها نراستودن کرفت ﴿ سرود کفتن ﴾ سرودن معناسنه در
﴿ سروزن ﴾ ضم راء مهمله وواو معروف وفتح زاء معجمه ایله طوقشوجی قوچ که سرو بوینوزدر
وزن اسم فاعلدر زدن لفظندن معنای ترکیب بوینوز اوریجی دیمك اولور ابو المعانی بیت
رقیبان دوش یکدیکر سرستیزند * بیکدیکر سروزدچون سروزن ﴿ سرون ﴾ ضم راء مهمله
وواو معروفله ایکی معنایه استعمال اولنور اول انسانك اوتراق یری ترکیده اوجا دیرلر مولانا
جامی بیت سرونش کوئی اما سیم ساده * چو کوهی کز کمر زیر او فتاده * شمس فخری
معیارده اسم عام ایدوب بو بیتی نظم ایلمش بیت برفت دوش ازان سرور زمان که بغیر * نهاده
داغ شهنش را بر جبین و سرون * ثانی هر چار پا حیوانك صغریسی که ایکی معناسنه دخی
سرین ده دیرلر بو ایکی معناده استاد عنصری بیت کر یقین هر کز ندیدی از کمان آویخته *
بنکران فربه سرون و بنکر آن لاغر میان * چغتای لساننده اول محله اوجا دیرلر وار الرنده
بو قاعده جاریدرکه اوجا اتی معتبر اولمغله مسافرلری اولان قده سفره ده اوجا اتنی قو یاروب رعایه
مهمان اوکنه قومق عادت اولمغین اسکندر نامه ده خاقان اسکندره ضیافت ایتدیکی یرده
بیت نی دی اولچه خوان قیاسی ایدی * که قوقو زمین اتنینك اوجاسی ایدی * مجمع
الفرسده سرون بمعنی سروی که شاخ باشد یعنی دال بوداق اولان بوینوزه دیرلر رشید الدین
وطواط بیت ز شخص شیر فلك سهم تو ربوده حیات * ز فرق کاو زمین پاس تو شکسته سرون
﴿ سرین ﴾ بمعنی سرون مرقوم زلالی خوانسالاری بیت چو زین آرامکاه آن سرین
شد * خمیر قرص مه لبریز زین شد * مولانا هاتفی درصفت زنان بیت همه کلعذاران و غنچه
دهن * بلورین سرینان و سیمین ذقن * مثال معنی ثانی حکیم انوری * قطعه * فاتحه
داغش از زمانه همی خواست * سعیر فلك از برای لوح سرین را * کفت فضا کر پی سباع نوشتست

نوشتست * کاتب تقدیر حرز روح امین را ﴿ سفتن ﴾ سکون فا وفتح تاء مثناة ایله دلمك
عربیده ثقب معناسنه شاعر بیت شعر کفتن کرچه درسفتن بود * لیك فهمیدن به
از کفتن بود * ابو المعانی بیت صحبت دوشیزکان درسفتن است * بعد ازان شهراه براهل
سبیل * چغتای لساننده تیلملاك و تیشماك دیرلر میر علیشیر بیت نی هوش قالدی منکا نی
طاقتنی صبر قالدی منکانی آرام * چو کوردی اول کوم قیلمیب نولا ییتلدی باده دریاسی ایچرا
ذیرق ﴿ سفتیدان ﴾ دلمك وصوقوشدرمق معناسنه مصدردر ﴿ سکستن ﴾ ضم کاف
عربی وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بمعنی کسیختن یعنی اوزمك وقوپارمق حکیم فردوسی
مثنوی * غل وبند درهم سکستم همه * دوان آمدم نزد شاه رمه * چو بسکست زنجیر *
بی توش کشت * بیفتاد زان درد بیهوش کشت ﴿ سنبان ﴾ سکون نون وفتح باء موحده ایله
مبالغه ایله اسم فاعلدر زیاده دلیجی معناسنه و بو معناسی دخی بر مبارز پهلوان آدیدر حکیم
اسدی بیت سم اسب سنبان زمین کرد پست * کروها کروه را کراهون شکست *
﴿ سنبیدن ﴾ سکون نون وکسر باء موحده بعده یای ساکنه ایله نسنه دلمك سفتن
معناسنه استاد فرخی بیت کر تو بخواهی بزخم تیر بسنبید * چون قلم آهنین عمود فرسطون *
حکیم ازرقی بیت فروسنبی دل دشمن بدان کلك شهاب آیین * بیدرانی سر لشکر بدان تیغ
فلك مانا * بر معناسی دخی فریفته شدن یعنی الدانمق حکیم سنایی بیت تا چه مردان
قوت و قوتی * یار سنبیدنی و سنبونی ﴿ سوبان ﴾ واو معروف وفتح باء موحده ایله مملکت
فارسده بر وادینك اسمیدر ﴿ سوختن ﴾ سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله یانمق ویاقمق
معناسنه کمال خجندی بیت زیارت میکند سوز دل ما از شکر خنده * نمك بر ریش اکر ریزد
جراحت سوختن کیرد * عربیده یقاد وچغتای لساننده کویماك و کویدرماك دیرلر میر
علیشیر بیت کی نکلو ما یوق چاره اورتمایماك دین اوزکا عشق آرا * فیری کویماك سوزینك
اوراپچرانی تدبیریار ﴿ سودن ﴾ واو معروف وفتح دال مهمله ایله اوچ معنایه کلور اول
سورمك مثلا بر نسنه یه نسنه سورمك طلا معناسنه شاعر بیت بر عذار لاله کون
سودن فکر * روی مه را باشفق کردن نقاب * ثانی ال ایله نسنه یوقلق یعنی بر نسنه یه
ال سورمك لمس معناسنه ابو المعانی بیت دیدن و کفتن شنیدن بودنست * لیك ازین
به دست سینه سودنست * ثالث ازمك یعنی بر نسنه یی ال ایله ازمك روف معناسنه در کی
﴿ سوران ﴾ واو معروف وفتح راء مهمله ایله بر قوشدر سار دخی دیرلر ﴿ سورن ﴾ واو
معروف وفتح راء مهمله ایله حمله و هجوم معناسنه هاتفی بیت زهر دو طرف سورن انداختند *
هزبرانه بر یکدیکر تاختند ﴿ سوزان ﴾ واو معروف وفتح زاء معجمه ایله مبالغه ایله اسم
فاعلدر یانیجی ویاقیجی معناسنه هم لازم هم متعدی اولور شیخ عطار بیت قرب سلطان آتش
سوزان بود * بابدان الفت هلاك جان بود ﴿ سوزن ﴾ واو معروف وفتح زاء معجمه ایله
ایکنه نك مخصوص آدیدر میرنظمی بیت عمیر دبرونیز جان ربود * که سوزن زاطلس
کند کرده بود * عربیده ابره دیرلر کسر الفله وچغتایده موندو دیرلر سبعه سیاره ده شاه
بهرامك ملارام فراقنده احوالن ذکر ایندوکی یرده دیر بیت کر یکی یوق اول صفت هندو *

صانجیان بغری ایچرا یوزه‌و ندوکی سوزیان فی واومجهول وسکون زاء معجمه وفتح یای تحتانیله
النی معنایه استعمال اولنور اول فرهنك جهانکیریده بمعنی سود و نفع حکیم خاقانی * قطعه *
ازربان زسخن بست حق اوست * چند از زبان بتافته سودی زبان کشد * هرچند سوزیان
زبانست کرم وخشك * خط بر خط مزور این سوزیان کشد * ثانی بمعنی مال وسیم وزر وسرمایه
معناسنه شهاب الدین ادیب صابر * قطعه * درآرزوی سی ودواولوش هرشبی * دریا
کنم دودیدهٔ لولوفشان خویش * لولو زکس دریغ ندارد دوچشم من * همچون دودست صدر
اجل سوزیان خویش * مختاری بیت بنفس دشمنت آن باد زاسمان کزتو * بروز بزم تو برجان
سوزیان آمد * ثالث بمعنی راز وخبر پنهان وضمیر مکنون کمال اسمعیل بیت قلم دوزبانست
وکاغذ دوروی * نباشد درین محرمی سوزیان * شرف شفروه بیت اکر سوزیان هست
باتو مراهست * نه باشب نه باصبح غماز کویم * رابع سرکوشی معناسنه در خامس
ادات الفضلاده بمعنی غمخوار سادس مجمع الفرسده بمعنی ره آورد یعنی ارمغان فی سوسن فی
معروف چچکدر بیاضی وکوکی وموری وصاریسی اولور خواجه سلمان بیت اکر بنرکس
اندازی نظر نرکس شود ناظر * وکر باسوسن آغازی شود سوسن سخن کویا * بستانی وبری
اولور بریسنك کوکینه بیخ بنفشه دیرلر که اطبا قتنده قرمة الطیب دیمکله معروفدر فی سومان فی
واومعروف وفتح میمله چیزی اندك یعنی آز نسنه ودخی برمکان اسمیدر فی سون فی بوزن چون
ایکی معنایه کلور اول بمعنی مثل وماننده سان دخی دیرلر حکیم سنایی * قطعه * تفکر
کن یکی درخلقت شاهین مرغابی * نکو بی کرچه معنی راست این زین سون وآن زان سون *
نکو بی تاچرا کرد ند نول وچنك اوزاهن * نکو بی تاچرا دادند رنك پرا این زاکسون * ثانی بمعنی
سوی یعنی طرف وجانب حکیم سنایی بیت رفت روزی بسون کرمابه * ماننده تنها درون کرمابه *
بومعنایه حضرت مولانا قدس سره * قطعه * چو پیش همت اوچرخ دیدست * که
همتهای عالم جمله دونست * کدامین سون جویم حضرتش را * که منزلکاه اوبالای سونست *
فی سوعان فی واومعروف وفتح هایله دموراکه ودرپی یه دیرلرکه سفن دخی دینلور ابوالمعانی
بیت شاخ عمر نازنین راصد دریغ * کرد محنت قطع باسوهان غم * چغتای لساننده ایکاك دیرلر
الف مکسوره ایله میر علیشیر بیت تعشومدین ایریك بندلار خلاص ایتمیش * بوبندنی
کیسا الماس کیشی ایکا کلارایلا فی سوهن فی سوهان مرقومدن مخففدر ینه اکه معناسنه کذا
فی شرفنامه فی سویدان فی واومعروف وسکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله کودستان
معناسنه در ابوالمعانی بیت کردوصد ساله بمانی درجهان * میروی آخر بسوی سویدان *
فی مع الواو * سختو فی سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله بمعنی چرب روده یعنی مو نبارکه
قیمه ات وبرنج وبهاراتله طولدوروب یاغده قزاردرلر بسحاق اطعمه * قطعه * سطلکی چند
شراچی چه بموقع باشد * که بچینیم درین خوان زیمین وزیسار * باز سختو که چو اوحلقه زند در بن
دیك * من به پیچم بخود آز اروپش همچون مار * وله بیت برسا یبان نان تنك اعتماد نیست *
سختو مکر بباطن باك شمارود فی سرو فی ضم راء مهمله وواو معروفله بوینوز درهرنه حیوانك
اولورسه حکیم انوری بیت ز نور تابش خورشید لعل فام شود * سروی آهوی دشتی

دشتی خوالشی خانخال * شاعر درهجو بیت شد شروبت چوشاخهای کوزن * هریکی
چار رطل بود بوزن * شاخ دخی بو نوزدیمکدر فرهنك وفایی ده بمعنی کذب ودروغ مسطوردر
امابو قوللره تفردا یتمشدر سائر فرهنکارده بومعنایه منقول دکلدر فی سغدو فی سکون غین
معجمه وضم دال مهمله ایله بمعنی سختوی مرقوم یعنی مومبارکه طولمش اوله فی سکارو فی فتح کاف
عجمی وضم راء مهمله ایله چورك که خاص اونلدن ایدرلر بعض فرهنکلرده قرصهٔ پوعجه در اماقول
مختار بودرکه یری برمقدار چقورجه ایدوب خمیری ایچنه قویوب اوزرینه خاکستر وآتش قویوب
بوطریقله بشن اتمکه دیرلر بویه ده عربان اتمکی بووجهله بشوروب آدنه طرموز دیرلر اما
بو اسم لسان عوامده در لغت اصحی عربیده خبزه وطلمه ومليل دخی دیرلر فی سمو فی ضم
میمله ترهٔ دشتی یعنی بیان ترهسی کذا فی التحفه عربیده میم مشدده ایله عالی معناسنه در
فی سو فی واومجهول ایله درت معنایه کلور اول جانب وطرف معناسنه شمس فخری
بیت مه وخورشید بر کردون کردان * همیکیرد زرای روشنت سو * ثانی بمعنی ماننده
حضرت مولانا قدس سره * قطعه * سبو بدست دویدم بجوی یار معانی * که آب کشت
سبویم چو جای آب سبو شد * بماند آب معلق بدستم از سر حسرت * فروشدم بتفکر که این
چه شکل وچه سوشد * ثالث مخفف سوددر یعنی سود لفظندن دالی اسقاط اولنمشدر
شیخ نظامی بیت کشادرزو کاو آهن وکاوکو * بجادر چنین ده کند کار سو * رابع بمعنی روشنا
یعنی ضیا حکیم اسدی * مثنوی * بنزدیك تابوت زرین مکرد * کدیدی درین خانه
لاجورد * که هست اندرو حلقه وپاره چند * که باشد بنزد بزرکان پسند * دکر کوهری کودهد
سو آب * بتاریکی اندرچو خورشید تاب * ترکستانده آب معناسنه در ترکیده صو دیرلر
انلرك لساننده صاد اولماغله سین ایله ادا ایدرلر فی مع الهاء * سباده فی فتح باء موحده ودال
مهمله ایله برنوع طاشدرکه آنکله ایدرلر وخرده ایدوب حکاکلر آنکله جواهر تراش ایدرلر ترکیده
صنباره دیرلر فارسیده زیادهٔ نونله سنباده دخی دیرلر فی سپشه فی ضم باء فارسی وفتح شین
معجمه ایله بت سرکه سی وبعضیلر تخل بتی درد دیرلر شاعر بیت سپشه کرفته سراپا بدن *
دوتا کشته سان بریدن پیرهن فی سبفانه فی سکون باء موحده وفتح فاء ونونله دراز قد وکشیده
بالا کذا فی فرهنك جهانکیری میر نظمی بیت چنان سبفانه قد یك سمن بر * نه رسته
درجهان سرو وصنوبر فی ستره فی ضم تاء مثناة وراء مشدده ایله ایکی معنایه در اول استره
معناسنه در بالاتفاق ثانی فرهنك جهانکیریده کراء خانه ودکان معناسنه ده مرویدر بومعنایه
میر نظمی بیت بی ستره خانه پنداردجهان * نقد عمرش میدهد غافل بدان فی ستوده فی
ضم تاء مثناة وواو معروفله مدح کرده یعنی مدح اولنمش حکیم انوری بیت اکر بمدح وثنا هرکسی
ستوده شود * تو آن کسی که ستوده نیست مدح وثنا فی ستوره فی سکون تاء مثناة
وفتح واو وراء مهمله ایله صاری اروکه مبخ دخی دیرلر عربیده زنبور دید کاریدر فی ستوه فی ضم تاء
مثناة وواو معروف واظهار هایله بمعنی داتنك وعاجز شده شیخ سعدی * قطعه * پای
مسکین پیاده چند رود * کز تحمل ستوه شد سختی * تا شود جسم فربهی لاغر * لاغری مرده
باشد از سختی * وسرکردان ومتحیر معناسنه حکیم سنایی بیت من زبار کنه چو کوه شدم *

وزتن وجان خود ستوه شدم * شیخ نظامی بیت چوزان سیلها برنکشتی زکوه * ازین
قطرهاهم نکردی ستوه * فرهنك جهانکیریده ومجمع الفرسده بمعنی تنك مرویدر بو معنایه
ناصر بجه بیت ستوه شد جانم ازبار فراقت * دلم خون شد زدرد اشتیاقت لغ ستمه بع
ضم تاء مثناة واظهار ها ایله ستوه مرقومدن مخففدر و بمعنی دلتنك حکیم اسدی در صفت
کرشاسب بیت دمان اژدها بیست کز جنك او * ستمه شد جهان باك در چنك او لغ سختته بع
سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله بمعنی سنجیده یعنی مقبول ومعقول اولان قول وفعل مراد
بشمش وقال اولمش سوزدیمکدر زیرا اوقیوب یازان طالب علمه بو اعتبار ایله سختته دیرلر شیخ نظامی
بیت سخن تا کی زتاج وتخت کوبی * نکوبی سختته اما سخت کوبی لغ سخره بع سکون خاء معجمه
وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول بیکار وکاربی مزد یعنی اجرتسز ایش حکیم ناصر خسرو
بیت در سخره وبیکار تنی ازخور وازخواب * روزی بدهد جان توازسخره وبیکار * حکیم خاقانی
بیت چه بردند اسب عمرت راعوانان فلك سخره * چه جویی زین علف خانه که قحط افتاده
درخوانش * ثانی زبون وزیردست مانده معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت فغانکه
کار سفر نیست سخرهٔ دستم * که تازهم بدرم جمله پود وتار سفر * عربیده استهزا وافسوس
معناسنه یعنی مسخره یه المق حکیم سوزنی بیت چون روزکار سخره کنم برعدوی تو *
بل ناعدوت نام کند سخره کرمرا لغ سدره بع سکون دال وفتح راء مهملتین ایله قباچه یعنی
برنوع جامه در بویی بله دك ویکی اوموزده اولور اعجامه مخصوص پوشش در تعریب ایدوب
صدره دیدیلر خواجه سلمان بیت کویهای سدرهات تسبیح وخیرات وحسان * کوشه های
دامنت سجادهٔ روح الامین لغ سرب سوخته بع راستق طاشی که سحق ایدوب زنان
قاشلرینه وصاچلرینه خضاب ایدرلر راسخت دخی دیرلر میرنظمی بیت سرب سوخته ابروانرا
رنك داد * کرد حسنش خال عنبر بوزیاد لغ سوخ تیره بع اضافتسز یعنی سکون خاء معجمه ایله
طوری آت که عربیده کمیت دیرلر ضم کاف وفتح میم وسکون یا ایله بعضیلر یاغز طوری دیدیلر
لغ سرپخه وسرخره وسرخیژه بع کاهم بسکون الراء المهمله برنوع قبرجقدر سرخ رنك اولور
علامتی تب دائمی وتعفن نفس واندوه واضطراب دل وبیخوابی وتشنکی عربیده حصبه ترکیده
قزامق دیرلر طبیب یوسفی * رباعی * درسرپخه بعد روز ثالث ترشی * زنهار مده وکرنه
بیمارکشی * در تنقیه سعی کن بروز اول * رك زن جو دویم بود اکر تیزهشی لغ سرخزده بع سکون
راء مهمله وخا وفتح زاء معجمتین وسکون راء ثانیه ایله یاغز آل آت لغ سرخنجه بع سکون راء
مهمله ونون وضم خاء معجمه وفتح جیم ایله سرخچهٔ مرقوم معناسنه بعضیلر بر نوع قبرجقدر عربیده
بثور دیرلر لغ سرخه بع سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله رأس الکبد یعنی جکرك باشی
وقزللغه دخی دیرلر رنك اعتباریله ایکی معنایه میرنظمی بیت عذارش کرد کلکون رنك سرخه
تماشایش مرا خون کرد سرخه * سرخهٔ ثانی معنای اوله در لغ سرخیژه بع سکون راء
مهمله ویای تحتانی وکسر خاء معجمه وفتح زاء عجمیه ایله حصبه دیدکاری علتدر لغ سرفه بع سکون
راء مهمله وفتح فا ایله اوکسورك که عربیده سعال دیرلر میرنظمی بیت نشان تنکیٔ سینه است
سرفه * طبیعت را دهد بسیار کلفه لغ سرمه بع معروف نسنه در کوزه چکرلر عربیده کحل دیرلر

دیرلر مولانا هاتفی بیت زوسمه نپرداخت ابرو هلال * بسرمه چه محتاج چشم غزال *
مجمع الفرسده مذکوردر که فارس ولایتنده برقریه نك آدیدر اندن سرمه حاصل اولور معربی
سرمقدر لغ سرواله بع سکون راء مهمله ایله بردکندر خاشاك اراسنده اولور اثوابه یاپشوب
سهولتله آیرلمز لغ سروشه بع ضم راء مهمله وواو معروف وفتح شین معجمه ایله سروش مرقوم
معناسنه جمیع ملائکه یه دیرلر عموما حضرت جبریل امینه دیرلر خصوصا کذا فی المجمع
بو معنایه میرنظمی بیت چو ظاهر کشته از مردان خروشه * معین اهل دین کشته سروشه
لغ سره بع فتح راء مهمله واخفاء ها ایله برکوچك قوشدر عربیده بغاث دیرلر ضم با ایله لغ سرینکاه بع
کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی ونونله بمعنی نشستکاه یعنی اوتراق یری ودخی تخت پادشاهان
شیخ نظامی بیت سری کو سزاوار باشد بتاج * سرینکاه او مشك باشد زعاج لغ سغبه بع سکون
غین معجمه وفتح باء موحده ایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی فریفته یعنی آلدانمش حکیم انوری * قطعه *
زین پیش باندازهٔ هر طائفه مردم * آوازه واعزاز قوی بودنم را * امروز در ایام تو آن صیت
ندارد * بیچاره نم چون توشدی سغبه نم را * ثانی بمعنی چرب یعنی یاغلو وعربیده کرسنه وتشنه
معناسنه معا استعمال اولنور اما یالکز تشنه معناسنه چندان استعمال اولنمز لغ سغرنه بع
فتح غین معجمه ونون وسکون راء مهمله ایله الاجه واوزون اوقلی کرپی آدم کوردکده ارقه سندن
صاغه وصوله اوقلرین اتار شویله که کویا یایدن چقار اکا سکر وسکرنه دخی دیرلر ابوالمعانی
بیت چنان بد طبع وحرف انداز وبد کوی * سغرنه بود یاخود خوك دشتی لغ سفته بع سکون
فا وفتح تاء مثناة ایله درت معنایه کلور اول بمعنی سوراخ کرده یعنی دلنمش بو معناده سفتن
لفظنك اسم مفعولی اولور شیخ عطار بیت رفیم وزمانه آشفته بماند * وین در چنین
نفیس ناسفته بماند * ثانی فرهنك جهانکیریده هدیه معناسنه شمس فخری * قطعه *
شهنشاهی که بهر خدمت او * همیشه پشت کردون خفته باشد * زمردم دائما سوی سماوات *
دعای دولت او سفته باشد * ثالث اشرفنامه ده اول حلقهٔ زرین وسیمین که قولاغه کچوررلر
شیخ نظامی بیت سفته کوشی چو درنا سفته * در فروشی بهای جان کفته * رابع
مؤید الفضلاده برنوع دمرندر که غایت سرتیز اولور شیخ نظامی بیت تیری ازجعبه سفته
پیکان جست * درزه آورده درکمان درست * مجمع الفرسده بمعنی سخن نودخی رسیدهٔ نظردر
دیو مسطوردر لغ سفره بع سکون فا وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول معروف نسنه درکه
اوزرینه طعام قونیلور ثانی مسافر ایچون احضار اولنان طعام ماحضر معناسنه در
لغ سقرقه بع فتح قافین وسکون راء مهمله ایله می حبشی یعنی بوزه که طاریدن ایدرلر تکمه
دیمشلردر بیت کر حرام میخوری بخور باده * از عرق هم سقرقه رنج شود لغ سکاجه بع
فتح کاف وجیم فارسیین ایله اویقوده آغریاصمق که عربیده کابوس دیرلر لغ سکاسته وسکاسه
وسکاشته وسکاشه بع کاهم بفتح الکاف العجمی بمعنی دیکاسهٔ مرقوم که کرپی معناسنه در عربیده
قنفذ دیرلر ضم قاف وفا وسکون نونله کذا فی فرهنك جهانکیری لغ سکافره بع فتح کاف
فارسی وراء مهمله وسکون فا ایله زخمهٔ مغنیان یعنی مطربلرك ساز چالدقلری آلتدر لغ سکافه بع
فتح کاف فارسی وفا ایله شمس فخری زخمه معناسنه نقل ایدوب بو قطعه یی نظم ایلمش * قطعه *

زغون را فاش امکان آن نیست * که بادی بکند رد بر برك رافه * بهنگام طرب ءواد بزمش *
کند از ماه نو شکل سکافه ل سکرکه ح فتح کافین وسکون راء مهمله ایله بمعنی سقرقه مرقوم
یعنی طاریدن اولان بوزه کذا فی المؤید ل سکرنه ح فتح کاف فارسی ونون وسکون راء مهمله
ایله اوزون اوقلی کرپی که چکاشه وسغر وسغرنه دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت زنخ چو پشت
سکرنه نغوله چون دم سك * چو شیر کنده دهان سهمناك چون کفتار ل سکره ح سکون
کاف عربی وفتح راء مهمله ایله طبراق کاسه که سکوره دخی دیرلر سیف اسفرنکی بیت اندمی
کو سخن از سکرهٔ مرغول کند * از خجالات زتن سکرهٔ بکشاید خوی * ظهیر فاریابی بیت
قدح می دران چو سکرهٔ ماه * طبق نقل وحوضك پروین * فرهنك میرزاده فتح کاف وتشدید
راء مهمله ایله مرویدر اثیر الدین اخسیکتی بیت زنقشبند ضمیر تو مایه می یابد * خم سکرهٔ
رنك مصوران بهار ل سکزنه ح ضم کاف وسکون زاء معجمه وفتح نونله مجمع الفرسده ایری
اوقلی کرپی در ل سلوه ح سکون لام وفتح واو ایله بمعنی کفش یعنی پابوج شاعر بیت هرکه
باشد درین جهان باهوش * نکشد قید سلوه وسرپوش ل سمباره ح سکون میم وفتح باء
موحده وراء مهمله ایله بر نوع طاشدر قابح وخنجر وغیری دمورلرك پاسنی آنکله اچارلر وحکاکلر
آنکله جوهر تراش ایدرلر ل سمچه ح سکون میم وفتح جیم فارسیله نقب وزیر زمینده اوکبی
ایدوب ایچنه بعض اشیا قورلر واکثریا بانده طاغلرده وطاغ انکلرنده ایدرلرکه ایام شتاده اقتضا
ایتدوکی محلده یولجی قیشدن امین اولور ل سمنه ح سکون میم وفتح نونله اول ضعیف وزبون دوه یه
دیرلرکه سمرسون دیو یوك اورلمیه ل سنباده وسنباره ح کلاهما بسکون النون وفتح الباء الموحده
اول دال ثانی راء مهملتین ایله سمبادهٔ مرقوم معناسنه که سمباره دخی دیرلر معروف طاشدر معدنی
جزایر چینده اولور حکیم اسدی بیت ازین پیش سنباده وزر بوند * هم از زیز وفولاد
وکوهر برند ل سنبه ح سکون نون وفتح باء موحده ایله ایکی معنایه در اول بمعنی فریفته یعنی
آلدانمش حکیم زجاجی بیت برون کن زدل نقش خواب وخیال * مشو سنبهٔ ملك ومال ومنال
ثانی بر دمور آلتدر آنکله اغاج وبعض نسنه لر ء ربیده مثقب دیرلر واکه دمور ریشه ده مرویدر
مولانا عرفی بیت بعقد کوشهٔ دستار شاعران حریص * که بی برات وصله سنبه ایست
پر آزار ل سنبله ح سکون نون وضم باء موحده ایله ایکی معنایه در اول بعدای وارپه باشی
ثانی اون ایکی برجك التنجی برجی آدیدرکه صوك یاز آیی در بو ایکی معنایه شاعر دیمشدر بیت
چو آفتاب درآید بسنبله آندم * بهیچ دیار نماند زسنبله آثار ل سنده ح سکون نون وفتح
دال مهمله ایله درشت وخشین وغلیظ نسنه هر نه اولورسه اولسون وبوغون ویابس غائطه ده
دیرلر استاد لطیفی بیت صد سنده سرار یزاز کونت که همی آید * کیرم خور وکویا که در رفت
سر ابالا ل سنسه ح سکون نون وفتح سین مهمله ایله زنبور سیاهه دیرلر اما بعض لغتده
انکور سیاه معناسنه مرویدر ایکی معنایه شاعر دیمشدر بیت هر بکار اسنسه باشد رونمو *
سنسه لا بد میشود نزدیك او ل سنکدوله ح سکون نون وکاف وضم دال مهمله وفتح لامله بمعنی کردباد
ترکیده قاصرغه عربیده اعصار دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل سنه ح فتح نونله سنهار مرقوم
معناسنه که زن پسر یعنی اوغل عورتی شاعر دیمشدر بیت مادر فرزند محالست زندکان * کرکند

کرکند خدمت سنه اورا بجان ل سوچه ح واو معروف وفتح جیم فارسیله شوربا معناسنه در
عن قریب ذکر اولنور ل سوخته ح واو معروف وسکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله درت معنایه
کلور اول صیغهٔ اسم مفعولدر یانمش معناسنه ثانی بمعنی لتهٔ سوخته یعنی بزدن یانمش قاوکه
چقماقدن آتش آلور شیخ سعدی بیت در سوخته نتوان نهان داشتن آتش * ما هیچ
نکفتیم وحکایت بدر افتاد * حکیم فردوسی بیت فتاد آتش صبح در سوخته * بیکدم جهانی
شد افروخته * ثالث بمعنی سنجیده که سخته دخی دیرلر رابع خسرو پرویزك سکز خزینه سندن بر
خزینه نك آدیدر حکیم فردوسی بیت دکر کنج کش خواندی سوخته * کزان کنج بد کشور افروخته
ادات الفضلاده نقل شراب معناسنه در که انداز دخی دیرلر ل سودابه وسوداوه ح
کلاهما بسکون الواو وفتح الدال المهمله نام زن کیکاوس شاهدر ل سوده ح واو معروف وفتح دال
مهمله ایله سودن لفظنك اسم مفعولیدر سورلمش وازلمش معناسنه ایکی معنایه ترتیب اوزره
ابو المعانی بیت بجا کجای ترا روی عاشقان سوده * بدرد عشق تو غم رادلم هر آن سوده *
ل سوژه ح فتح زاء فارسیله وزاء معجمه ایله دخی جائزدر ایکی معنایه کلور اول اوچقورکه
طونه کیچوررلر ثانی تحفة الاحبابده خشتك که کوملك وقفتان قولتوغنه دکرلر اما کتاب
السامی فی الاسامیده اول پاره یه دیرلرکه تبریز باشندن کسرلر خشتکی اکا دکمك ایچون شیخ
نظامی بیت پر زرو در کشته زتو دامنش * خشتك زر سوژهٔ پیراهنش ل سوسنه ح واو
معروف وفتح سین مهمله ونونله سوسن معناسنه در کذا فی التحفه ل سوفته ح واو معروف
وسکون فا وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول مکر وحیله حکیم سوزنی بیت بکو زابجا
مراخطی عوض ده * از بسان سوفته کس را میاموز * ثانی بمعنی کرم کندم یعنی تخل بتی
ل سوفچه ح واو معروف وسکون فا وفتح جیم فارسیله ایکی معنایه در اول سبیکهٔ زر وسیم
مختاری بیت زان یکی لقمه که برخوان تو خوردان مسکین * بیکی سوفچهٔ زر بفروشیش
کنون * ثانی هر نسنه نك خرده سنه دیرلر ل سوکه ح واو معروف وفتح کافله هر دلوکه دیرلر
عموما وقبل ود بردلکرینه دیرلر خصوصا ایکی معنایه ترتیب اوزره ابو المعانی بیت نیزهٔ سرتیز
کردد سوکه عرجار اروند * نیزهٔ کیرم رود در سوکهٔ آن سیمتن ل سوله ح واو معروف وفتح
لامله بندهٔ خانه زاد یعنی باباسی واناسی قول اولان بنده زاده یه دیرلر حکیم خاقانی * قطعه *
ازین تورنده غافل چند اعمی * درین نطقند منکر چند الکن * همه قلب وجود سولهٔ عصر * نعایم
وار آشخوار درین * مجمع الفرسده سوراخ معناسنه در عموما وسوراخ در خصوصا اما مؤید
الفضلاده سوراخ کس زندر استاد عسجدینك بو بیتندن مجمع صاحبی نك نقلی اولمق فهم اولنور
بیت بجنبانم علم چندان دران در کنبد سیمین * که سیماب از سر حمدان فرو ریزد دران سوله *
ل سومه ح واو معروف وفتح میمله ایکی معنایه در اول اکدن دوکیلن دمور خرده سی عربیده
براده دیرلر ثانی ضرب نشانی بعض نسخه ده اوق نشانی روایت اولنمش بو معنایی مؤید
ابو المعانی بیت سومهٔ تیر مژه در سینهٔ دل بی عدد * دیده زخم تیغ غمزه کشته در جانرا دهن *
ل سونجه ح سکون نون وفتح جیم فارسیله کوملك وقفتان قولتوغنه دیکان خشتك معناسنه
ل سوه وسوهه ح کلاهما بسکون الواو واظهار الهاء بمعنی سوهش یعنی اکدن دوکیلن دمور

خرده سی ڭ سویسه ڭ کسر واو وسکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله یعنی سیسك
یعنی تخل بتی حکیم فردوسی بیت نیاید بکار من این ساز جنك * بکاسوسه سنجد بجنك
پلنك ڭ سیوخته ڭ ضم یای تحتانی وواو معروف وسکون خاء معجمه وفتح تاء مثناه ایله برنوع
یه مشق اوتدر دایما صوده بتر آنی قاوربنه قوللنورلر کذا فی الاداة ڭ مع الیاء * سنی ڭ
فتح تاء مثناة واظهار یا ایله برنوع دمور در صوبی کند ویه پك چکر یعنی صوار ادقدن زیاده صولو
اولور شابوراك وشابوران دخی دیرلر ابوشکور بیت زمین چون سنی بنی وآب رود *
نکیرد قرار ونیاید فرود * معیار جمالیده شمس فخری نیزه وحربه وعصا اوجلرنده اولان دمور در
دیو بو ابیاتی نظم ایلمش * قطعه * شاه ایام شیخ ابو اسحق * ای کلاه تورسنك افسرکی *
اشك در چشم دشمنت دائم * میتراود چنانکه آب از زی * آب در حلق بدسکالانت *
عجبست ار نمیشود چوسنی * نونله سنی دخی بو معنایه روایت اولنمشدر ڭ ستوری ڭ ضم تاء
مثناة وکسر راء مهمله ایله یعنی ستوره مرقوم که زنبور معناسنه در ڭ سختی ڭ سکون خاء معجمه
وکسر تاء مثناة ایله مونبار وکیبا طولمه سی ابو المعانی * قطعه * روستایی بشهر در آمد *
آش پزی دید اش همی پختی * نفس شومش بدو تقاضا کرد * زان خورد جرب روده سختی
لیك مالك نبود نیم درم * دیدم اشتها ازان دوختی ڭ سرخابی ڭ سکون راء مهمله وفتح خاء
معجمه وکسر باء موحده ایله برنوع قرمزی اوردك در ڭ سرخی ڭ ایکی معنایه در اول هر
نسنه نك قزللغی عموما ثانی شفق قزللغی خصوصا میر نظمی بیت شعله شد آنچنان جهان
کیرا * سرخی آسمان شده پیدا * بو بیت چراغان وصفنده در ڭ سرنای وسرنی ڭ کلاهما
بسکون الراء المهمله وفتح النون واظهار الیاء نای رومی درکه سرغین دخی دیرلر جنکارده وسورلرده
چالارلر حضرت مولانا قدس سره بیت بحق آن لب شیرین که میدمی برون * که اختیار ندارد
بناله این سرنای * حکیم سنایی بیت اندرین اصداف دعوی درمعنی را مجوی * زانکه در
سرنا نیابی نفخ اسرافیل را ڭ سغدی ڭ کسر غین معجمه ودال مهمله ایله برنوع قلیه در
عربیده بقیله دیرلر قوری اوزم وبادام وفندق وامثالی نسنه لر ودوشاب وات ایله بشورلر
بعض نسخه ده عاشق وادیدکاری طعامدرکه دوکلمش سیاه اوزم وجوز رومی ودوشاب ایله
ایدرلر ڭ سغدی ڭ سکون غا وکسر دال مهمله ایله بچی والنجی معنالرینه ڭ سکاری ڭ فتح
کاف فارسی وکسر راء مهمله ایله یاغلی چورك وباغلی بوغاچه یه سکار ودخی دیرلر میر نظمی
بیت چو آورده سکاری شیر تازه * بخوردن کرد با مهمان اغازه ڭ سکسکی ڭ سکون کاف
وضم سین مهمله وکسر کاف فارسین ایله غایت ضعفدن حاصل اولان زحمت که آز سبب ایله
طپش دل ظاهر اوله کذا فی المؤید ڭ سماری ڭ فتح میم وکسر راء مهمله ایله یعنی کشتی یعنی کمی
حکیم ازرقی بیت زخون خصم بدستی بکجا بردکنی * در واجل بسماری رود قضا بشنا * ابو الفرج
رونی بیت نوندش کوه وصحرا راسماری * حسامش دین ودنیارا حصارست ڭ سنی ڭ کسر نونله
سنی مرقوم معناسنه ڭ سوبدی ڭ واو معروف وسکون باء موحده وکسر دال مهمله ایله بر
قوشدر سمار دخی دیرلر عربیده زرزور دیدکلریدر ترکستانده سنقورجق دیرلر ڭ سورنای ڭ
سرنای مرقوم معناسنه که شهنای دخی دیرلر ڭ سوری ڭ واو معروف وکسر راء مهمله ایله

ایله برنوع قرمزی چیچکدر کل سوری ده دیرلر غایت فرح بخشدر خواجه سلمان بیت چنار
وسرو وعرعر در عروسان کل سوری * بپوشید از هزاران دست زیبا جامهء دیبا * خلاق المعانی
* رباعی * لعلست می سوری وساغر کانست * چشمست پیاله وشرابش جانست * آن
ساغر کلکون که بمی خندانست * اشکیست که خون دل دروپنهانست * مؤید الفضلاده
بو چیچکدر لعلی رنك پیکانه تشبیه ایدرلر بو معنایی مؤید میر خسرو بیت کذری اکر توانی بهار
عاشقان کن * که زاشك من بصحرا همه لاله دست وسوری * ودخی شادی معناسنه یعنی سونمك
ودخی برنوع پیکاندر ڭ سوزنی ڭ واو معروف وفتح زاء معجمه وسکون نونله برنوع قفتاندر صیق
تکنله ایله دیکلمش واول اسلوبده بیاض والوان عرقچین ایدرلر ولطیف نقشلی دوشمه دخی
ایدرلر طالب آملی بیت هان ای تن کداخته چاك دلم زتو * دارد امید بخیه که بر شکل سوزنی *
ڭ سولی ڭ واو معروف وکسر لام ایله ولایت چینده بر شهر آدیدر ڭ سوی ڭ بوزن موی
وجوی جانب وطرف معناسنه میر نظمی بیت اشارت از شه عالم بدید شد * پرستاران
بهر سویش دویدند * حذف یا ایله سو دخی دیرلر ڭ باب الشین المفتوحة مع الف * شا ڭ
اوج معنایه کلور اول میوه دار اغاج قسمندن براغاج آدیدر ثانی جای معناسنه کلدوکی
منقولدر بو ایکی معناده اصلی لغت عبریدر وثالث مجمع الفرسده شه لفظندن اختصار
اولنمشدرکه شاباش دیرلر مراد شادباش در ڭ شاه بالا ڭ عجمده قاعده مقرردرکه برتازه
نور سیده جوانی اولندره لر اکا مناسب برتازه نوجوانی که آنکله هم سن وهمتا اوله داماده براو
کیدوروب وآنکه موافق آت بندروب ایکیسی آت باشی برابر خانه عروسه واروب دامادی
کردك خانه یه قورلر ترکیده اکا صاغدج دیرلر عجمده شه بالا وهمدوش دخی دیرلر میر خسرو
بیت در شادی خضر خان والا * شادی خانست شاه بالا ڭ شاهوا ڭ سکون ها ایله شاهواد
لفظندن ترخیم اولنمشدر یعنی حرف را اسقاط اولنوب اول معنایه استعمال اولنور شاهه لایق
اولان نسنه لره دیرلر میر نظمی بیت نوشته نامه باشعر واشا * چو در رشته کشیده در
شاهوا ڭ شب آوا ڭ آواز کردن شب ویاخود آواز کننده شب اوله یعنی کیجه چغرمق ویاخود
کیجه چغریجی معناسنه ایکیسنده ده شاملدر هرنه که کیجه صدا ویره اکا دیرلر جغتای لسانده
اوران دیرلر ضم همزه وسکون واو ایله ڭ شب عبا ڭ سکون باء اول وفتح عین مهمله وباء ثانیه ایله
غایت تیره وتار اولان کیجه یه دیرلر میر نظمی بیت مانده در حیرت دران دشت بلا * سرد
وباران برده است وشب عبا ڭ شبغا ڭ سکون باء موحده وفتح غین معجمه ایله کاو وکوسفندی
خانه دن بیرون یرلرده محافظه ایچون کیجه ایچنه قودقلری چویرمه که ترکیده آغیل دیرلر شبغار
وشبغاز دخی دینلور میر نظمی بیت بیخبر از نفس خود را این جهان * بهر کاو وکوسفند
شبغاست دان ڭ شبکوکا ڭ سکون باء موحده وضم کاف اول وفتح کاف ثانی فارسین ایله
اول کدایه دیرلر که کیجه لرده محلات اراسنده بربو کسکك یره یاخود براغاج اوزرینه چیقوب اهل
محله دولتلولرینه آد آد دیله دعا ایدرتا که اول دولتلولر ایشیدوب تصدق ایده لر شبکوك
وشبکوکه دخی دیرلر مولانا عضائری رازی بیت بشاخ کلبن آن شوریده بلبل * چه شبکوکا
زند تا صبح کوکا ڭ شب یلدا ڭ ایکی معنایه در اول هشتاد ایام اربعینك ابتدا کیجه سی

باب الشين المفتوحة

ڭ

الطول لیالی وغایت تیره وتار اولور ثانی هر اوزون وقرانکو کیجه یه دیرلر خواجه حافظ بیت
صحبت حکام ظلمت شب یلداست * نور زخورشید خواه بوکه بر آید شخا فتح خاء معجمه ایله
شخودن لفظندن اسم مصدردر خراشیدن ودخی خلیدن معناسنه وحاصل بالمصدر دطرمق
معناسنه در کذا فی فرهنك حسین وفائی بمعنیٔ اول ابو المعانی بیت چند باشی باسخنهای
درشت * روی مردم را کنی هر جا شخا شروا سکون راء مهمله وفتح واو ایله سخن دروغ
ویمعنی میر نظمی بیت حدیث رقیبان که دستان بود * سخنهای شروا وهذیان بود *
ششبا سکون شین ثانی وفتح باء فارسیله حشرات ارضدن چیان وقرق اایاق
دیدکاری که چلپاو سپاد نخی دیرلر میر نظمی بیت پیش آنرا این شد از بهر دکر * نزد کژدم
بود ششپا بی ضرر ششتا سکون شین ثانی وفتح تاء مثناه ایله ترکیبده چشته دیدکاری
سازدرکه ششتار دخی دیرلر بعض فرهنکده رباب معناسنه در حکیم نزاری قهستانی بیت
چیست چندین طمطراق البته در دیر مغان * بانزادی یانوای زیر ششتا مخورم شغا
فتح غین معجمه ایله ترکش معناسنه بعض فرهنکده یالکز اوق قو نیلان ظرفه دیرلر زیرا ترکش
ذکر اولندقده یایلی ایله جمله مراد اولنور غین بر ینه فایله ده مرویدر استاد فرخی بیت
بوقت کارزار خصم وروز نام و ننك تو * فلك در کردن آویزد شغاو نیم لنك تو * استاد میر معزی
بیت ای سر افرازی که از تاج شهان زیبد همی * بر میان بند کان توشغا و نیم لنك شفتا
سکون فاء وفتح تاء مثناة ایله تیردان که ایچنه اوق قورلر محفوظ اولمق ایچون ترکیبده آکا قندیل دیرلر
شفا فتح فا ایله حلال دیمکدر عربیده کسر شین ایله صحت معناسنه در ابو المعانی
* قطعه * هر که ایشد آب وبا نش از شفا * درد دل را یابد او هر دم شفا * از شفو باشد
اکر کارش همین * سینه اش کردد به تیر غم شفا * شفو حرامدر وضمله شفا تیردان معناسنه در
شکا فتح کاف عجمیه ایله بمعنی شفاء مرقوم یعنی تیردان که عربیده جعبه دیرلر شمس فخری
بیت ایا شهی که بهنکام کینه پیلك تو * کند ز سینه و پهلوی خصم کیش وشکا شلکا
سکون لام وفتح کاف ایله اوزون وسیاه قورتدر که بولانق صولرده حاصل اولور آدمه وحیوانه
یاپشوب قانن امرزلو ودیوجه وشلك وشلکو دخی دیرلر ترکیبده سلك دیدکاریدر
شلیخا کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح خاء معجمه ایله ترسایه دیرلر حکیم خاقانی در قسمیه
بیت به بیت المقدس واقصی وصخره * بنقد یسات وانصار وشلیخا شلیشا کسر لام
وسکون یای تحتانی وفتح شین ثانیله بر معجون اسمیدر که فالج ولقوه امراضنه نافعدر ابو المعانی
بیت بامراض دل اعدای جاهت * شود شمشیر قهر توشلیشا شما فتح میمله شمامه
لفظندن اختصار اولنمشدر که دستنبو دخی دیرلر شوا فتح واو ایله صاغر معناسنه که
صاغر لغه شوایی دیرلر عربیده اسم دیدکاریدر کذا فی فرهنك جهانکیری شوبا سکون
واو وفتح باء موحده ایله ایکی معنایه در اول چریش ثانی خشیل معناسنه در ایضا منه
شوغا سکون واو وفتح غین معجمه ایله قیون وصغر آغیلی که شیغا وشغار وشیفار دخی
دیرلر استاد لطیفی بیت چو کرك ودزد کیرد قصد شوغا * شبان اندر شبان ادبغوغا *
شوکا سکون واو وفتح کاف عجمیه ایله بمعنی شبکاه که شوکاه دخی دیرلر کیجه وقتی معناسنه در اما

اما مجمع الفرسده بمعنی شوغاء مرقوم مسطوردر ایکی معنایه ابو المعانی بیت شود بیم توشوکای
جهانرا * بپاس کرك ودزد ازا به شوکا شوندا فتح واو ودال مهمله وسکون نونله بمعنی شنوا
یعنی ایشیدیجی عربیده سامع دیرلر استاد منوچهری بیت این سماع خوش واین نالهٔ زیر وبم را
نغمه از کوش دل وکوش شوندا شنوند شها ایکی معنایه در اول خطابدرکه آخرنده کی
الف حرف نداء دراى شه دیمك اولور ثانی بمعنی شایسته بو ایکی معنایه ابو المعانی بیت شها
مدح وصفت که من کرده ام * هزارش یکی کس نباشد شها شهروا اول رایج سیم وزره
دیرلرکه خاکم حکمیله بر ولایتده رواجی مخصوص اوله اما هر یرده رایج معناسنه ده استعمال
اولنور سره معناسنه جمال الدین عبد الرزاق کاشی درنعت شریف بیت شد شهروا
بعز نامست * این فلس بهرهٔ مطلس * شرف شفروه بیت نقرهٔ ما کرچه شهرواست
پیش نقاد روی اورد شد شهروا حذف راء ثانیله ده شهروا معناسنه در شیخ سعدی
* قطعه * وجود مردم دانا مثال زر طلیست * که هر کجا که رود قدر وقیمتش دانند * بزرك زادهٔ
نادان بشهروا ماند * که در دیار غریبش بهیچ نستانند * بو بیتده مخصوص شهر معناسی
ظاهردرکه بر شهرده رایج اولان آخر شهرلرده رایج اولمز شهلا سکون ها وفتح لامله
چشم احول معناسنه در ابو المعانی بیت چو بیند مرد دانا وهد دولت بناد انان * صحیحست
اینکه چشم چرخ بحر و بوده است شهلا شیدا سکون یای تحتانیله سودا غلبه سیله
ویاخود عشق استیلاسیله آشفته دماغ اولانه دیرلر کثرت استعماللة دیوانه معناسنه اولمشدر
خواجه سلمان بیت یار سودا پیش از یم بردل شیدا منه * زانکه میدانم سوید ابرنتابد پیش
ازین * شیخ سعدی دیوانه معناسنه دیمشدر بیت چه خوش کفت شیدای شوریدهٔ *
جوابی که شاید نوشتن بزر مع الباء * شاب ترکیبده شب دیرلر مشهوردر باده طاش
کبی بتر بعض الوان رنك ایچون زنکرزلر قوللنورلر عربیده تازه یکیت معناسنه در تنکم حدیث
شریفده وارد اولمشدر * شاب تائب حبیب الله شیخ تائب عتیق الله شاداب فتح دال
مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول تازه وتر معناسنه حکیم فردوسی بیت توکفتی همه دشت
سهراب بود * بسان یکی سرو شاداب بود * بو معنی مناسبتیله اعلام رجال دخی ایدرلر ثانی
پر آب معناسنه صولو آبدارکی وصوینی چوق معنالرین افاده ایدر مولانا زلالی خوانسالاری
* مثنوی * اکر کردی زکلك سحر تحریر * بجوی شعله نقش آب تصویر * زبس بودیقش نقش
کلك شاداب * شده مستسقی از نظارهٔ آب شادخواب سکون دال مهمله وفتح خاء معجمه
وواو معدوله ایله طتلو او یقو که شکرخواب وخواب نوشین دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت چون
از شادخوابش برانکیختم * سرش را به نیزه در آویختم * میر نظمی بیت که افتاد شبها بدل پیچ
وتاب * نشد روزیم از غمت شادخواب شب ایکی معنایه در اول معروف کیجه معناسنه که
عربیده لیل وچغتای لسانده تون دیرلر اصلی تن در واو علامت ضم اولمق ایچون کتابت اولنوب
تلفظ اولنمز ترکیبده دون لفظنك اداسیدر سبعهٔ سیاره ده دلارام فراقنده بهرام شاه وصفنده دیر
بیت بورناغی تونجا یوز خرابلیغی * محنت اوز را جکر کبابلیغی * واو تلفظ اولندقده جامه
معناسنه اولور که ترکیده دون دیرلر مثلا آته دونه قادر دیدکاری کبی ثانی بر نوع طاشدر

دریاده بتر صودء ازیلو زبعلده قینادوب عقد ایدرلر ک شپ ع باء عجمیله بمعنی جهنده یعنی
یلدزایچی که شسب وکشپ وکشسب دخی دیرلر میرنظمی .بیت ۱شپ روی وخویش چو
مهتاب شب * فروغش دهد زیر زلفش عجب ک شباب ع فتح باء موحده ایله موسیقی ده
بر پرده اسمیدر وعربیده جمع شابدرکه یکیتلر دیمك اولور خواجه حافظ بیت رونق عهد شبابست
دکر بستانرا * میرسد مژده گل ببلبل خوش الحانرا ک شپاشاب ع فتح باء عجمی وشینك معجمه
ایله آواز پیکان تیرکه پی اندرپی آتلدقده ظاهر اولور شپشاب دخی دیرلر هاتفی بیت
برآمد ز اورد برنا و پیر * شپاشاب پیکان فشافاش تیر * وله بیت زره را درآورد پیچش
بناف * شپاشاب پیکان جوشن شکاف ک شبان فریب ع برکوجك قوشدر تاماچه یه بکزر
پراوزرنده اوتورر آنی کورن اوچماز طوتیلور صانوریانته واردقده قالقوب ینه یقین یرده اوتورر
بواسلوب اوزره آدمی یورار طوتلماز شبان فریوك وشبان فریف وشبان فریبك دخی دیرلر
کذا فی فرهنك زفانکویا ابوالمعانی بیت ببین دلبر شوخی شبان فریب آسا * دهد فریب
ونباشد شکار صیادی ک شبتاب ع سکون باء موحده وفتح تاء مثناة ایله شب ایله تابدن
مرکبدر لفظا کیجه یلدرایجی دیمك اولور ویلدزقورد نه علم اولمشدر که چراغك وچراغله دخی
دیرلر شیخ نظامی بیت چوشبتاب کرمی که تابد ز دور * ز نی نوری شب زند لاف نور * شمس
فخری بیت ببین چکونه بود تیره چشم دشمن تو * که روشنایی اوباشد از دم شبتاب * استاد
رودکی * مثنوی * شب زمستان بودکپی سرد یافت * کر یکی شبتاب ناکاهی بتافت *
کپیان آتش همی پنداشتند * پشته هیزم برو برداشتند * چغتای لساننده ایشنارقورت
دیرلر میرعلیشیر بیت سینکه یوقسین ماه رولار جلوه ایلارلارولی * کیجه ایشنارقورت
کوزی مهری کودکاچ بیلکورور ک شپشاب ع سکون باء فارسی وفتح شین ثانی ایله شپاشاب
مرقوم کبی آواز پیکان تیر حکیم فردوسی بیت زچکچاك کرز وشپشاب تیر * برآورد ازجان
دشمن نفیر ک شپشپ ع سکون بائین فارسیین وفتح شین ثانی ایله ایکی معنایه کلور اول
شپشاب مرقوم کبی آواز پیکان تیر حکیم فردوسی بیت زبس شپشپ تیروجرکان * زمین
کشت لرزان تراز آسمان * ثانی خفت واضطرابله کتمك معناسنه حضرت مولانا قدس سره
بیت عاشقانرا وقت شورش ابله وشپشپ مبین * کوه جودی عاجز آید پیش ایشان
ازثبات * وله قدس سره بیت مراکوئی مروشپشپ که حرمت رازیان دارد * زحرمت عار
میدارم ازان برعار میکردم * وبعض فرهنکلرده یورغه آت یوریشنه دیرلر ک شب غریب ع
نان وحلوایه دیرلر اول مناسبتله که میتك اول کیجه سنده جهت ترویح روح میت ایچون حلوا
پشروب اتمك ایله فقرا وغربایه تصدق ایدرلر میت مقبره ده غریب قالیوب اول تصدقلك ثوابی
یولداشی اوله دیمك اولور بسحاق اطعمه بیت ازشمیم نان وحلواهای کرم شب غریب *
پس بخواهد رفت بربالای خاك مانسیم ک شراب ع معروف بوکتابده قرقدن زیاده مستعمل
اسمی تحریر اولنمشدر هربری محلنده مذکوردر دیرلرکه شرابك وارسلانك وآتك وقلیجك اوچریوز
آلتمیشرآدلری واردر جمله سی استعمال اولنورلسان عربده ذکر اولنان درت نسنه نك اسمارینه
حد وحصر یقدر هربرینك بیك اسمی اولدیغنه ارباب لغت عربی متفقلردر ابوالمعانی * قطعه *

* قطعه * شراب وشیر واسب وتیغ کرچه * چونام هریکی ازحد برونست * بدابرپنج باشد
کرشمارم * زاحوال جهان نامش فزونست ک شرب ع سکون راء مهمله ایله کتاندن
طوقنمش اینجه لطیف وبعضی حسن صرمه وقلابدون ایله طوقورلر اکثر مصردیارنده متعارفدر
کیمی باشه صرار وکیمی بیلنه قوشانور برنوع مقبول بزدر حکیم سوزنی * قطعه * چون کریزان
شوم ززن کیرم * درقطب الانام مأمن خویش * تن برهنه کریزم ازبرزن * تادهد جبهٔ ملون
خویش * سر برهنه که تانهد برسر * شرب دربستهٔ چوخرمن حویش * خواجه حافظ
بیت دامن کشان همی شد درشرب زرکشیده * صد ماهروز عشقش جیب قصب دریده *
ک شسب ع سکون سین مهمله ایله بمعنی جهنده که شب وکشب وکشسب دخی دیرلر
ک شغب ع فتح غین معجمه ایله ایکی معنایه در اول ادب وحیا معناسنه استاد
دیمشدر بیت عاشق شغب نداند درکوی عشق جانان * شام وسحر برآرد ازدرد آه
وافغان * ثانی شورش وفریاد معناسنه اکثر بومعناده شور لفظیله مرادف ایدوب شور
وشغب دیرلر اسماء اضداد قبیلندندر ک شنب ع سکون نونله کنبد معناسنه در سلطان
غازان رحمه الله شهر تبریزده بنا ایلدوکی کنبد عالی یه شنب غازان دیرلر کنبد غازان دیمك اولور
عربیده فتح نونله شیرینئ دهن محبوبه دیرلر نتکم ابن الخیمی بر قصیده سنده دیمشدر بیت
یابارقا باعالی الرقمتین بدا * لقد حکیت ولکن فاتك الشنب ک شهاب ع فتح ها ایله سرخ
ونکه دیرلرکه غایت رنکین اوله اولمرتبه که کل کاژیره که برچچکدر صوینی آلوب سرخ وزرد
رنکلو نسنه بویارلر وعربیده ایکی معنایه در اول شیرتنك یعنی یوفقه سود که صوقارشمش اوله
ثانی شرارهٔ آتش معناسنه بومعنایه فارسیده دخی استعمال اولنور خواجه حافظ بیت
ز رقیب دیوسیرت بخدای خود پناهم * مکرآن شهاب ثاقب مددی کند خدارا * کیجه لرده
کرهٔ ناردن دوشن شراره یه عوام یلدز دوشدی دیرلر مشهوری ملائکه شیاطینه آتش آتارلر
آسمانه قریب وارمسونلر دیو خواجه حافظك بیتنده بومعنایه تلمیح واردر وبومعنایه شهاب
خفاجی دیمشدر بیت مالی اقیم ببلدة فیها بناء الدین هذا * وبها الشهاب اذا سما یخشی
من الشیطان طردا * ودخی اعلام رجالدندر ک شهداب ع سکون ها ودال مهملهٔ موقوفه
ایله بال صوینی که شربت اوله ودخی اول مشهور نسنه درکه بالی ازوب اکشیدرلر ایچلدکده شراب
کبی مکیف اولور شهدابه دخی دیرلر ک شیپ ع سکون یای تحتانیله قمچی تاممه سی که
براغاچه محکم ایدوب آنکله طوارسوردلر بومعناده عربیله مشترکدر واماله ایله دخی جائزدر
شمس فخری بیت بااسب شاه برق چه باشد که شرق وغرب * کامی بود بپایش بی دستبرد
شیب * عربیده بومعناسی دخی اختیارلق یعنی صقال اغارمقدر بومعنایه ابن محاسن دیمشدر
بیت کان شیب الشعرات السن * علی ضیاء رونقی تنادی ک مع التاء * شاخشت ع کسرخا
وسکون شینین معجمتین ایله بمعنی توشه یعنی سفره یوله کوتوردکاری آزق که عربیده زواده دیرلر میر
نظمی بیت چه کردی بهر عقبا کارحاصل * که بی شاخشت رهرو نیست عاقل ک شاست ع
سکون سین مهمله ایله توی طوقلی دیدکاری قوش که اکثر صولر کنارنده اولور وله بیت کرآید
پیش شاهین شاست باجنك * فضای عالم آید برسرش تنك ک شاهبیت ع قصیده ده اسم

ممدوح ذکر اولنه وغی بیت ودخی غزلیات ومقطعاتده مقصود فیه اولان بیتده دیرلر ابو المعانی بیت
ز شاهان در قصیده شاه بیت است * که او آرایش هر تاج وتخت است لغ شبت ع سکون
باء موحده ایله طوراق اوتی در اصلی عربیدر که ثاء مثلثه ایله شبث در تعجیم اولنمشدر طبیعتی
حار ویابسدر اخراج بلغمه نفعی واردر حکیم شیرازی بیت مر علاج ماندکی اندر عضال *
روغن بابونه وباشبت مال لغ شبشت ع فتح باء موحده وسکون شین ثانیله کرانجان وغلیظ
الطبع وکریه اللقا که کورن آدمك طبیعتی نفرت ایلیه معروفی بیت حاکم آمد یکی غلیظ
وشبشت * ریشکی کنده وپلیدك وزشت * بو بیتده قافیه اقتضاسیله باء مکسوره ایله کرکدر
بیتك قایلی استاددر کسره با ایله استعمالی جائز اولمسه زشته قافیه ایتمزایدی بعض فرهنکلرده
باء موحده یرینه یای تحتانیله ذکر اولنمشدر لغ ششت ع ششتل لفظندن ترخیم اولنمشدر روششل
اکا دیرلر که قمارباز لر قمار اوینار ایکن حاضر اولوب لکن قمار اوینامیان قمارباز ویردکاری حصه در
معربی شطل در میر خسرو * قطعه * هرکه در خصلت خصل است ببازی قمار * من موجه
کنم از عقل که نادان باشد * کانچه او برد حرامست نه بد بردست * یا سراسر ببرد یا ششت
افران باشد لغ شخت ع سکون خاء معجمه ایله بوزن بخت التون توالی معناسنه در
لغ شست ع سکون سین مهمله ایله طقوز معنایه کلور اول اولته دیدکاری اکری چه
دموردر که آنکله بالق طوتارلر استاد عنصری بیت طره او بدست من چون شست *
من چو صیاد او چو ماهی شیم * شیخ سعدی بیت ما بتو یکبار مقید شدیم * مرغ بدام
آمد وماهی نشست * خواجه سلمان بیت نه من تنها بسودای سر زلفت کرفتارم *
که زلفت را بهر شستی چو سلمان هست بنجاهی * ثانی باش برمغك یای چکلن یری بعضیلر زهکیره
شست دیدیلر اما برمغك اول محلی اولمق اولی در شیخ سعدی بیت دل از دست تو بیرون
رفت سعدی * نیاید باز تیری رفته از شست * ثالث نیشتر فصاد معناسنه که کلك ونیشتر
دخی دیرلر عربیده مبضع دیرلر حکیم سنائی بیت آمد آن رکزن مسیح پرست * شست
الماس کون کرفته بدست * شمس فخری بیت چو فصادان رك جان حسودش * فلك بکشاد
از آن زهراب خورشست * رابع اعداده التمش عددده دیرلر ذکر اولنان درت معنایه ترتیب
اوزره شمس فخری * قطعه * بعهد دولت اودزد وظالم * بسان ماهیند افتاده در شست *
بدوزد درزمان بر آسمان تیر * بکمتر تیرکو بکشاید از شست * چو فصادان رك جان حسودش
فلك بکشود از آن زهراب خورشست * حساب عمر خسرو باد چندان * که آید از کسور ش
مشست در شست * خامس زنار که راهبان کبران بللرینه بغلرلر اکا کشتی دخی دیرلر حکیم سنائی
بیت کفت شست معانه ببندید * بت معبود خویش بپسندید * سادس مضراب که آنکله
سازچالرلر کذا فی فرهنك جهانکیری سابع شرفنامه ده تنبور قلی وابریشم تل که سازه بغلرلر
بوایکی معنایه استاد رودکی بیت بکرفت بچنك چنك وبنشست * بنواخت بشست چنك
راشست * ثامن حلقه رسن وحلقه کمند وامثالی نسنه لره دیرلر سید ذوالفقار شروانی
* قطعه * دلبری آمد دلاور زلف بنجه شست او * کان دهان همچو میمش دیدم وزلف چو جیم
درمیان جیم بنجه شست دارد جانشکار * درمیان میم داردسی ودودر یتیم * تاسع فرهنك حسین

وفائی ده خم زلف دلبران معناسنه نقل ایدوب حکیم سوزنی نك بو بیتنی کندو قولنه
مؤید ایراد ایلمش بیت ز شست زلف کمان ابروان وتیرقدان * نماند بهره زخط ونصیب وتیره را
لغ شفت ع سکون فا ایله اتی معنایه کلور اول تخته بندکه ترکیده کروت دیرلر ثانی بد رایحه او سموزه دیرلر
ثالث کم بها ونامقبول اولان شیئه دیرلر رابع کج وکج وناهموار اولانه دیرلر بودرت معنایه
ابو المعانی * قطعه * بدیدم شفت را بنشسته در شفت * به پیشش شفت در ایستاده برپا *
بنام تحفه آوردست شفتی * ثنای شفت بروی کرده انشا * خامس زشت وچرکین معناسنه
سادس کیلان مضافاتندن بر قریه اسمیدر که آنده مرطبانی طبق وچناق امثالی نسنه لر
اشلنور لغ شمغت ع سکون میم وفتح غین معجمه ایله خوی بد واخلاق ذمیمه معناسنه میر
نظمی هروی بیت میشود در دو عالم او بدبخت * طمع او را اکر شود شمغت لغ شنبلیت ع
سکون نون وفتح باء موحده وکسر لام بعده یای ساکنه ایله صاروا رنك بر چیچکدر شکلی
ورایحه سی ترنج چیچکنه بکزر استشمام اولنسه صداعی دفع ایدر شنبلید دخی دیرلر لغ شوات ع
فتح واو ایله بر قوشدر مانند مرغابی هم صو ده هم قره ده اولور سرخاب وشواد دخی دیرلر بعضیلر
کند وسرخ رنك قنادی وقویروغی الاجه اولور دیدیلر حکیم سوزنی بیت چو هدهد زمین بوسه
دارم بشکر * سخن رنك دادم چو پر شوات لغ شویست ع کسر واو وسکون یای تحتانی
وسین مهمله ایله پراکنده لك معناسنه میر نظمی بیت ندانست از غم که امید چیست *
جهان کشته او را بخاطر شویست لغ شهتوت ع سکون ها وضم تاء مثناه ایله اکشی قره توت
لغ شهلات ع سکون ها وفتح لام ایله مومل بال میر نظمی بیت سخن در زبانش چو مانند
قند ست * بیك کاسه در دست شهلات شهوات لغ شیشت ع سکون یای تحتانی وفتح
شین ثانیله کرانجانی وغلظت طبع معناسنه در لغ مع الجیم * شاهبانج ع سکون ها وفتح باء
موحده وکسر نون ایله بر نوع اغاجدر مصدر یارنده بر نوع دیرلر اناراغاجندن قباجه یپراغی آلج
یپراغنه مشابه لکن بر ز آندن بوزرق وتویلو اولور کسکین رایحه سی واردر صالقم چیچکی
اولور اورتاسنده قوان چیچکی کبی زعبی واردر بعض روایتده جسفرم دیدکاریدر اصفهان
طاغلرنده چوق بتر اوینك شکلی انواع اولور رود ره لرده بتانك یپراغی صرمشق کبی در
وقرمزی رق چیچکی اولور شاهبانك دخی دیرلر لغ شاهترج ع بر نوع آجی اوتدر احتراق کبده ودم
فاسددن حاصل اولان امراضه نافعدر شاهتره دخی دیرلر ابو المعانی بیت امتلاء معده
حاصل میکند شیرین طعام * کرچه نا خست شاهترج اما که بسیار نافعست لغ شترنج ع
سکون تاء مثناة وفتح راء مهمله ایله بر نوع طعامدر انواع حبوباتدن بشوررلر آش شترنجی دیرلر
وکاهی انواع حبوباتی اون ایدوب اتمك ایدرلر نان شترنجی دیرلر شیخ اوحدی بیت سفرهٔ چرخ
نان شترنجی * چیست تا در سماط او سنجی لغ شرفنج ع سکون راء مهمله ونون وفتح فا ایله ضرب یول که
طاشلق وانیش یوقش اوله میر نظمی بیت شاهراهست راه شرع ودکر * راه شرفنج وراهزن
بخطر لغ ششخنج ع سکون شین ونون وفتح خای معجمتین ایله شلواروا بچ طونی معناسنه
ودخی بر نوع اویوندر عربیده بجه دیرلر اما مجمع الفرسده قمارباز لر قمار اوینامق ایچون برجوزك ایچنی
بوشالدوب قورشون طولدوررلر کذا فی کتاب السامی فی الاسامی اما مؤید الفضلاده

شش‌بجانج مسطوردر ﴿ ششفنج ﴾ سكون شين معجمه ونون وفتح فا ايله اطفال اوينامق ايچون
ايتدكارى منقش برداق‌در ميرنظمى بيت چيست اين آرايش بيهوده * كوزهٔ ششفنج
چه كودك نهٔ ﴿ شطرنج ﴾ معروف لسان عوامده سين مهمله ايله سطرنج مشهور اولمشدر
﴿ شفتاهنج ﴾ سكون فا وفتح تاء مثناة وكسر ها بعده نون ساكنه ايله صرمه كشلرك وقويمجيلرك
سيم وزرى چكدكلرى دلكلو دمور دركه عربيده حديده ديرلر حكيم خاقانى بيت كوه محروقست
همچون زوربشفتاهنج در * ديورا زور در شكنجه حبس خذلان ديده اند * شمس فخرى بيت
شها كر پيش قوى باشد حسودت * بشفتاهنج تدبيرش درآهنج ﴿ شفتاهنج ﴾ نون يرينه
ياى تحتانيله ده شفتاهنج مرقوم معناسنه مرويدر ﴿ شمج ﴾ فتح ميمله خانهٔ زيرزمين ابوالمعانى
بيت دوستان شاد كام بكلشن عيش * دشمنان در شمج بدرد كشند ﴿ شنج ﴾ سكون نونله
بشنج لفظندن اختصار اولنمش نطس معناسنه كه شيار دخى ديرلر وعربيده ايكى معنايه در اول
بر نوع صدف دردرياكنارنده اولور ايچنده انجو حاصل اولمز ثانى رنجيده شدن يعنى انجنمك
بولغت فارسيده حركات ثلثه ده معناى آخر ايله وارد اولمشدر ﴿ شنج غنج ﴾ سكون نون ثانى
وفتح غين معجمه ايله نشستكاه مردم وسغرىٔ حيوانات معناسنه شمس فخرى بيت بفرمانش
حيوان وانس وپرى * همه داغ دارند در شنج غنج ﴿ مع الخاء المعجمة * شاخ ﴾ اون اوچ
معنايه كلور اول نهال هر درخت يعنى هر اغاجك داله دينلور كه عربيده غصن وجمعى اغصان
كلور منلاغياث بيت كشته دستم شاخ كل از بسكه دارد داغها * ياد كار باغ نوميدست
برسر ميز نم * ثانى حيواناتك بوينوزينه كه سرو دخى ديرلر عربيده قرن جمعى قرون كلور وچغتاى
لسانندها شباق ديرلر استاد لطيفى بيت شد سرو هيت چو شاخهاى كوزن * هر يكى چار
رطل بود بوزن * ثالث بولك بولك اولمش صاج فرخال معناسنه حكيم اسدى بيت بكجا
خردى اورا بمن باز كوى * مكر باز يابم يكى شاخ موى * رابع هر نسنه نك پاره سنه ديرلر كه
شاخ شاخ پاره پاره معناسنه استعمال اولنور منصور شيرازى بيت زده بسنبل پرتاب
شانه وزغم آن * چو شانه سينهٔ صاحبدلان شده صد شاخ * خامس بر نوع ظرفدركه آنكله
باده ايچرلر منقولدركه ولايت كورجستانده صغر واوكوز بوينوزندن مصنوع قدحدوزوب شراب
ايچرلر بومناسبتله هر ظرف شرابه شاخ تسميه اولنمش شمس طبسى بيت دركش آن شاخ
پر ازباده كر آتشكه آن * مرغ جان خواهد تا طمع سمندر كيرد * وله بيت شاخ كران زن مزن
دم زغم اينجهان * خون قدح خور مخور پيش غم آن سراى * سادس اول اوزون ديرككه اوزرينه
سقف خانه ايدرلر آكا شاه تير وفرسب دخى ديرلر منصور شيرازى بيت زبهر فضل
بدست آرد رنظم وبريز * بپاى شاه فلك آستان زرين شاخ * سابع بمعنى پيشانى حكيم
فردوسى بيت چه مردى بد وكفت بامن بكوى * كه هم شاه شاخى وهم شاه روى * ثامن دوله
ديرلر اوموزباشندن ال اوجنه وارنجه حكيم فردوسى بيت بدين شاخ واين بال واين دستبرد
زتخم كيد نام بردار كرد * وله بيت بدين چهره چون ماه واين قد وبرز * بدين شاخ واين بال
واين زور كرز * تاسع بيوك ارمقدن آيرلمش اولان كوچك ارماغه ديرلر حكيم فردوسى
بيت يكى چشمه ديدم بدشت فراخ * مر آن چشمه را هر سوى راه وشاخ * عاشر قفتان

قفتان وكوكلك تيريزى حضرت مولانا قدس سره بيت پس سيم بار ازقباد زدشاخ * كه
ازخنده اش يافت ميدان فراخ * حادى عشر خوشبو اولان عطريات زباد وامثالى قودقلرى
ظرفه هم مظروفه ديرلر استاد رودكى بيت زاشك ابونيسانى بديباشاخ شده معلم * زبوى باد
آزارى بعنبرشاخ شد معجونه * بوننددركه عربيده زباد ديدكلرى خوشبو عطركه كدى كبى
بر جانورك عرقى دراكثر بوينوزده حفظ اولنور آكا دخى شاخ ديرلر ثانى عشر استخوان
پهلو يعنى ايكو كوكارينه ده ديرلر ثالث عشر اياق كه اوتراقدن برماقلره وارنجه كالنك دخى
ديرلر مؤيد الفضلاده كلاب ايله آميخته اولمش شرابه دخى شاخ دينلدوكى مسطوردر
﴿ شاخ شاخ ﴾ دال دال وچاك چاك وپاره پاره معنالرينه حضرت مولانا قدس سره
بيت اين زمين وآسمان بس فراخ * كرد ازتنكى دلم را شاخ شاخ * فرهنك جهانكيريده
صداى عندليبه ده شاخ شاخ دينلدوكى مسطوردر ﴿ شادخ ﴾ فتح دال مهمله ايله شهر
نيشابورك اسم قديميدركه شادباخ دخى ديرلر حكيم انورى بيت دى زمن پرسيد معروفى
زمعروفان بلخ * از شها پوشيد كى دارم عزيزان شادباخ * اصلى اوزره استاد فرخى بيت
زتاج شاهان پركن حصار شادخ را * چو شاه شرق زكنج ملوك قلعهٔ تاى ﴿ شادياخ ﴾
كسر دال مهمله وفتح ياى تحتانيله شادخ مرقوم كبى شهر نيشابورك اسميدر مولانا محمود بن يمين
* قطعه * يارب اين باغ ارم از شادياخ خرمست * يارب آب استخر يا چشمه سار زمزمست
تا ابد عشرت كنان بادا بكاخ شادياخ * همدمش ابن يمين كالحق حريف محرمست *
﴿ شاماخ ﴾ فتح ميمله كاورس خطايى ديدكلرى دارودر ﴿ شاهرخ ﴾ سكون ها وضم راء
مهمله ايله ايكى معنايه در اول كركدان بوينوزى ثانى اعلام رجالدندر ازجمله تيمورشاهك
اوغلى نامى در مولانا هاتفى بيت شد ش همعنان شاهرخ در مصاف * بسان دو شمشير در يك
غلاف ﴿ شب فرخ ﴾ سكون باء موحده ايله وكسره ايله دخى مرويدر موسيقيده بر لحن
اسميدر استاد دقيقى در صفت مطرب بيت شب فرخ چو شب آغاز كردى * عروس روز
پرده باز كردى * مجمع الفرسده باربد خسرو پرويزك اوتوز بر نواسندن بر نوانك اسميدركه
كندونك مخترعاتندندر شيخ نظامى بيت چو دستان در شب فرخ كشيدى * ازان فرخنده تر
هر كز نديدى ﴿ شخ ﴾ بش معنايه كلور اول بمعنى سركوه يعنى طاغ باشى حكيم سوزنى
بيت زآسمان بزمين غم بدشمن تو رسد * چو سيل وسنك كه آيد به پستى ازسر شخ * فرهنك
جهانكيرى صاحبى بومعنايه بر بيتى استشهاد ايلمش اما بو بيتدن مطلق طاغ اولق فهم اولنور
استاد منوچهرى بيت شاخ مرصع شد ازجواهر الوان * شخ تل ياقوت شد زلالهٔ نعمان *
ثانى زمين سخت ومحكم حكيم اسدى در صفت اژدها بيت نه بينى زرهرش زمين كشته بود
همه شخ سياه وهمه كه كبود * ثالث بمعنى دامن كوه وزمين پشته پشته ابوشكور بيت
خراميد چون كبك دينى بشخ * تو كوبى زديبا فكندست نخ * رابع هر سخت ومحكم اولان
نسنه يه ديرلر عجماخامس مخفف شاخ درامااداة الفضلاده بداندام وچركين معناسنه ده
مرويدر ﴿ شخشخ ﴾ سكون خاو شين معجمتين ايله ايكى معنايه در اول بمعنى سركوه ثانى
قصارلرك بزى آغارتمق ايچون اوردقلرى اغاجك آديدر فرهنك جهانكيريده بولغتك حركتى

شخ

اكرچه ذكر اولنلر وغى اوزره ضبط اولنمش اما اوج حرف ساكنه بر برده تلفظ اولنمز یا خاء اول
ویاشین ثانی مفتوح ویا مكسور كركدر ل شایخ ع كسر لام وسكون یای تحتانیله صدا آواز
معناسنه‌در رشید الدین وطواط بیت نعره دروی شایخ موسیقی * ناله دروی نوای
موسیقار ل شماخ ع فتح میمله ایكی معنایه‌در اول ایران پهلوانلرندن بر مبارز پهلوان
آدیدركه سرحد رومده واقع شماخ قلعه‌سی اكا منسوبدر ثانی شاماخ مرقومك مخففیدر
كاورس خطایی معناسنه عربیده میم مشدده ایله بر شاعرك اسمیدر ل شملخ ع سكون میم
وفتح لامله بمعنی شلغم كذا فی تحفة الاحباب ل مع الدال * شابورد ع سكون باء موحده
وراء مهمله وفتح واوایله عربیده هاله دیدكاری كه اطراف قمرده اولور تركیده آی آغیلی دیرلر
خرمن ماه دخی دیلور پروزمشرقی * قطعه * بخط وآن لب ودندانش بنكر * كه همواره مرا
دارند در تاب * یكی همچون پرن در اوج خورشید * یكی چون شابورد در دور مهتاب *
ل شاد ع اوچ معنایه كلور اول فرحناك ومسرور مولانا عشقی كاشی بیت شادم كه
دامنم سك كوی تو میكشد * وان شادی دكر كه بسوی تو میكشد * ثانی بمعنی آب بسیار كه
صویی چوق اولان یره شداب دیرلر شادروان بوندندر ثالث شرابك جمله اسمیدركه
شرابخواره شادخواره دیرلر بو ایكی معنایه ابو المعانی بیت كنار آب شاد وجم باران * چو
شاد در بزم باشد شاد لعلین ل شاد باد ع موسیقیده بر پرده ویاخود بر نوا اسمیدر حكیم
سوزنی بیت دو خانه نوای چكاوك زنم * یكی شاد بد یكی نوش باد ل شادروان مروارید ع
باربد خسروك مخترعی بر لحن ونوا اسمیدر سبب تسمیه‌سی مرویدركه خسرو پرویز بر شادروان
مخصوصی كنارنده اوتوروب عشرت ایدركن باربد مزبور صوت مرقومی تصنیف ایدوب آغازه
ایتدكده خسرو امر ایلدی بر طبق انجوی باربدك اوزرینه نثار ایلدیلر اكا بناء آدینی
شادروان مروارید وضع ایلدی میرخسرو بیت نوارا نام شادروان بره بود * كه آن پرده
زشادروان شه بود * شیخ نظامی بیت چو شادروان مروارید كردی * لبش كفتی كه مروارید
سفتی ل شادورد ع سكون دال وراء مهملتین ایله درت معنایه كلور اول هاله كه اطراف
قمرده اولور حكیم اسدی بیت چو تركی كه كرده او شادورد * نیاورد كاهلی در نبرد * ثانی
تخت پادشاهان معناسنه حكیم فردوسی بیت جهاندار بر شادورد بزرك * نشسته همه
پیكرش میش وكرك * ثالث خسرو پرویزك خزینه‌لرندن یدنجی خزینه اسمیدر رابع موسیقیده
بر پرده آدیدر بو ایكی معنایه حكیم فردوسی بیت دكر كنج بر شادورد بزرك * كه كویند
رامشكران سترك * مجمع الفرسده فراش خانه معناسنه مسطوردر ل شاكورد ع
سكون كاف وراء مهمله وفتح واوایله بمعنی شادورد مرقوم كذا فی فرهنك جهانكیری ل شاكرد ع
ایكی معنایه كلور اول معروف عربیده تلمیذ دیرلر منجیك بیت فلك طبیعت شاكرد
شیشه كر دارد * هزار دل شكند تا یكی درست آید ل شاكمند ع سكون كاف ونون وفتح
میمله پكی قلندن یاپلمش كحیه دیرلر استاد لبیبی بیت بدستش ز خام كوزن كمند *
در افكند او را بكی شكمند ل شاند ع فتح نونله بمعنی شانه كند یعنی زلف وكاكلی طرار كذا
فی المجمع بو معنایه حكیم انوری بیت جهان باب وفاروی عهد میشوید * فلك بدست ظفر

ظفر جعد ملك میشاند ل شانه هید ع فتح نون واخفاء هاء اول وكسر ثانی بعده یای تحتانی
ساكنه ایله تركیده بیادیدكاری بر مقلی اغاجدركه آنكله خرمن صاورورلر كذا فی فرهنك جهانكیری
ل شاوزد ع فتح واو وسكون زاء معجمه ایله بر بیاض دكنجدركه جاورد دخی دیرلر عربیده ثغام دیرلر
ثاء مثلثه ایله كذا فی المجمع ل شاهد ع اول محبوبه دیرلر كه صحبت وعشرتده حاضر اوله
وعاشق پرست وخاطر نواز عشاق اوله عربیده زبان وزلف ومرد حاضر وبر نسنه‌یی بیان ایدیجی
وروز جمعه ویوم عرفه‌یه دیرلر ل شاهرود ع سكون ها وضم راء مهمله وواو معروفله درت
معنایه كلور اول بر بیوك ارمق آدیدركه منبعی طالقان قزوینده‌در ثانی نایه مشابه بر نسنه‌در
خوش صدا اسی چقار فرهنك جهانكیریده سازیست مانند نی اكثر واغلب رومیان در بزم ورزم
بنوازند عبارتندن فهم اولنوركه سورنا اوله بو معنایی مؤید میر نظمی بیت صدای شاهرود
شوق افزا * بخیز اند نوادر چرخ والا * ثالث سازده بم دیدكاری قباصد الی قیل رابع
دامغان ایله بسطام میانه‌سنده واقع بر قصبه اسمیدر وبعض فرهنكلرده بر پیشرو آدیدر ل شاهورد ع
سكون ها وراء مهمله وفتح واوایله بمعنی شادورد مرقوم كذا فی فرهنك جهانكیری ل شاید ع
فتح یای تحتانیله ایكی معنایه‌در اول لایق شایسته وسزاوار معناسنه بو معناده شایستن دن
مشتق اولور شاعر بیت نشاید نقش پر طاوس كردن * نه دانش پیش بطلیوس كردن
شیخ سعدی بیت یار ناپایدار دوست مدار * دوستی را نشاید این غدار * ثانی بمعنی
احتمال شیخ سعدی بیت هر بیشه كمان مبر كه خالیست * شاید كه پلنك خفته باشد *
ل شایراد ع سكون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله بمعنی شادورد مرقوم یعنی هالهٔ قمر كذا
فی المجمع ل شایورد ع سكون یای تحتانی وراء مهمله وفتح واوایله بمعنی شادورد مرقوم یعنی
هالهٔ ماه كه سادورد دخی دیرلر كذا فی فرهنك جهانكیری بو معنایه فیروز مشرقی * قطعه *
بخط وآن لب ودندانش بنكر * كه همواره مرا دارند در تاب * یكی همچون پری در اوج
خورشید * یكی چون شایورد از كرد مهتاب ل شبكرد ع سكون باء موحده وراء مهمله وفتح
كاف عجمیله كیجه كزیجی عربیده سری دیرلر ل شبود ع ضم باء موحده مشدده ایله طلوع ولرده
حاصل اولور بر نوع لطیف بالقدر عربیده شبوط دیرلر ل شجاید وشجد ع كلاهما بفتح الجیم
شدت برد وبرد شدید معناسنه شجودن لفظندن فعل مضارعدر استاد دقیقی * قطعه *
صورت حشمت از هیبت خویش * زره را بخاك نماید * خاك دریا شود بسوزد آب * بفسرد
آفتاب وبشجاید ل شخاید وشخد ع كلاهما بفتح الخاء المعجمه شخیدن وشخودن لفظلرندن
فعل مضارعدر طرنقله یاره‌لروا بجید ردیمك اولور مجمع الفرسده مطلق ریش كند دیوب
بو بیتی تمسك اولمش حكیم ناصر خسرو بیت سواران خفته واین اسب بر سرشان همی تازد
كه نه كس را بكوید سر نه كس را روی بشخاید ل شخایید ع فتح خاء معجمه وكسر یای تحتانی
اول وسكون ثانیله مجمع الفرسده بدندان جراحت كردن یعنی دیش ایله یاره‌لمق معناسنه
دیوب بو بیتی ایراد ایلمش استاد لبیبی بیت چو بشنید شاه آن پیام نهفت * ز كیسه لب
خود شخایید وكفت ل شخشید ع سكون خاء وكسر شین معجمتین ایله بمعنی شخید كذا
فی الاداة ل شخید ع كسر خاء معجمه ایله بر یردن اشاغی دوشمك معناسنه كذا فی فرهنك

میرزا ابراهیم ﮒ شغاد ﮒ فتح غین معجمه ایله نام برادر رستم که سکاد دخی دیرلر شیخ سعدی بیت
نه رستم چو پایان روزی بخورد ﮒ شغاد از نهادش برآورد گرد ﮒ شفتالود ﮒ سکون فا و فتح تاء
مثناة وضم لام ایله شفتالو دیدکاری میوه در شیخ سعدی * رباعی * گر خوبتر از روی تو باغی بودی
پایم همه روز راه آن بنمودی * چندان کرمت نیست که خشنود کنی * درویش از آن باغ که شفتالودی
ﮒ شغوده ﮒ ضم فا و واو معروفه ایله یعنی حرام که ضد حلال در ﮒ شکاوند ﮒ فتح کاف و واو و سکون
نونله برطاغ آدیدر اشکاوند دخی دیرلر حکیم اسدی بیت نشیمن گرفت از شکاوند کوه * همیدارد
از رنج گیتی ستوه ﮒ شکرخند ﮒ فتح کاف و خاء معجمه و سکون راء مهمله و نونله لطافت و نزاکتله سویلرکن
تبسم ایلمك و دخی خندهٔ محبوب که ضدی زهرخند در شاعر بیت خندهٔ ماهرو شکرخند است *
خندهٔ اهرمن زهرخند است * شیخ سعدی بیت شکر خندهٔ انگبین میفروخت * که دلها
ز شیرینیش دل بسوخت ﮒ شکروه ﮒ فتح کاف و سکون راء مهمله ایله مردجست و چالاك
و کوشش و دخی ایشی حاضر و آماده ایلمکه دیرلر شکروه دخی اول معنایه در کذا فی فرهنك
جهانکیری ﮒ شکند ﮒ فتح کاف و سکون نونله باچقده حاصل اولان صوغلجان عربیده خراطین
دیرلر خواجه عمید لوبکی بیت درکوی این رباط زعقبی نشان مخواه * هرگز نبود مزاج
سقنقور در شکند ﮒ شلواربند ﮒ اوچقور که شلوار طونه دربند آنك باغی در که اوچقور دره
وصف ترکیبی اولور اوالمعانی بیت شلوار بند بسته منقش کره بود * برکنج شایکان چو
مار مطلسم است ﮒ شمشاد ﮒ سکون میم و فتح شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول اول اغاجه
دیرلر که عوام تحریف ایدوب چمشیر دیرلر موزون و هموار و خوش شمشاد درخت اولمغله قد محبوبی آکا
تشبیه ایدرلر کمال اسمعیل * قطعه * زلف را تاب میدهد سنبل * زلف راستانه می نهد
شمشاد * بگل و لاله داده اند مگر * لب شیرین و سینهٔ فرهاد * ثانی تحفة الاحبابده
مرزنکوش که معربی مرزنجوش در و ریحان قسمیدندر استاد فرخی بیت دست و پایش
ببوس و مسکن کن * زیر آن زلفکان چون شمشاد * مجمع الفرسده طوغری و موزون اغاجه
دیرلر خواجه حافظ بیت باغ مراچه حاجت سرو و صنوبرست * شمشاد سایه پرور من از که
کمترست ﮒ شمغند ﮒ سکون میم و نون و فتح غین معجمه ایله فرهنك جهانکیریده یعنی چرك
و چرکین جامه و بدنی بد قوقر آدم و دخی حیوان یاغیری و امثالی معناسنه و مجمع الفرسده یعنی
زن بد بو فرج معناسنه که عربیده لخناء دیرلر بو معنایه ابو الخطیر بیت زن زشت و دراز و پیر و شمغند
کند یکدم چو کاپی کوه الوند ﮒ شملید ﮒ سکون میم و یای تحتانی و کسر لام ایله حبوباتدن بوی
دیدکاری که عربیده حلبه دیرلر ضم حای مهمله ایله مجمع الفرسده خوشبو بر چچکدر مسعود
سعد سلمان بیت بضعف ضمیرا شی این میان و خیز راش قد * باون برگ شملید نش و هم رخ
یاسمینش خد ﮒ شمند ﮒ فتح میم و سکون نون ایله یعنی نان سفید و نیکو کذا فی التحفه ﮒ شمید ﮒ
کسر میم و سکون یای تحتانیله صیغهٔ فعل ماضی در بیهوش اولمق واورمك و صوسزلقدن
صولومق معنالرینه شمس فخری بیت با کرم وجود او بهرکه باشد لئیم * با خرد و هوش
او عقل چه باشد شمید * مجمع الفرسده و فرهنك حسینی و فیده مذکوردر که بو لفظ ایکی
وجهله استعمال اولنور بر وجهی شمید و شمیده بو ایکی لفظ دخی بیهوش معناسنه در و بر وجهی دخی

دخی شمید و شمان دیرلر بو ایکی لفظ تشنه لکدن نفس آلوب ویرمك معناسنه و ده ادم آغاق
غریو و غرنك کبی اما تحفة الاحبابده بو معنایه شمید و شمان مسطوردر ﮒ شنبلید ﮒ
سکون نون و فتح باء موحده و کسر لام ایله بر نوع صاری چچکدر ترنج چچکنه بکزر و رایحهسنه
مشابه رایحهسی وار درصداعی دفع ایدر حکیم اسدی * مثنوی * کلاهش بسر زرد
و خفتانش زرد * همان اسب و برگستوان نیز زرد * تو گفتی که کوهیست از شنبلید * که
باد دمان از دمش بردمید ﮒ شنبد ﮒ سکون نون و فتح باء موحده ایله روزشنبه دیمکدر عربیده
یوم السبت دیدکاریدر حضرت مولانا قدس سره * قطعه * خیال خوش دهد زان دل بنازد
خیال زشت آرد دل به تندد * تو پی آزینه واو وقت خطبه * نه زآزینه جدا چون
روز شنبد * استاد منوچهری بیت بفال نیك بروز مبارك شنبد * بنفش گیر و مده روزگار نیك
بد ﮒ شنجود ﮒ سکون نون و ضم جیم ایله پاره لی و بره لی دیمکدر بعض نسخهده شجنود واقع
اولمشدر کذا فی فرهنك جهانکیری ﮒ شند ﮒ سکون نونله بوزن بند منقار مرغان یعنی
قوش بورنی شمس فخری * قطعه * کلاك من زند خوان باغ ثناست * که بو ام مدح شاه باشد
زند * نکتهای سپید زاید ازو * گرچه دایم سیاه دارد شند ﮒ شنید ﮒ کسر نون و سکون یای
تحتانیله ایکی معنایه در اول فرهنك جهانکیریده شند مرقوم ثانی بشنیدن لفظندن
صیغهٔ فعل ماضی در ﮒ شواد ﮒ بوزن سواد بر پرنده جانور در مانند مرغابی شوات دخی دیرلر
بعض فرهنکده رنکی بوقلمون بر مرغدر شوال و سرخاب دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
ﮒ شهاد ﮒ فتح ها ایله حرام معناسنه که ضد حلال در ایضا منه ﮒ شهبد ﮒ سکون ها
و فتح باء موحده ایله یعنی سپهبد مرقوم یعنی چری باشی ﮒ شهد ﮒ سکون ها ایله کومج بالی که
اوغل بالی دخی دیرلر مومی آیرلمدن صکره شهد فایق دیرلر صاف و لطیف بالدر شیخ سعدی
کلستان دیباچهسنده * وعصارهٔ تاکی بتربیتش شهد فایق کشته دیدوکی بو بالدر
ﮒ شهربند ﮒ سکون ها و راء مهمله و فتح باء موحده ایله حصار دیواری و سور قلعه مولانا
هاتفی * مثنوی * بر اطراف آن قلعه شیرین وجست * یکی شهر بندی ز پولاد رست *
بد اندیش دیده زاختر گزند * مثال بند در حلقهٔ شهربند * و ملوك و سلاطین سرایلرینك
عالی دیواری میر نظمی در صفت سرای بیت رسیده شهربندش تا با فلاك * تماشایش
ندارد تاب ادراك ﮒ شهرمند ﮒ سکون ها و نون و فتح میم ایله حریص و طمعکار معناسنه
ﮒ شهرود ﮒ سکون ها و ضم راء مهمله و واو معروفه ایله بش معنایه کلور اول هر رود خانهٔ بزرك
عموما یعنی جمله بیوك ایرماقلره دیرلر و بر رودخانه در خصوصا ثانی عراقده بر شهر آدیدر که
خسرو آنی نهر شهرود کنارنده بنا ایلمش ایدی اول مناسبتله تسمیه اولنمش شیخ نظامی بیت بنای
خسرو و جای شکارش * همان شهرود آب خوشگوارش * ثالث فرهنك جهانکیریده
بر ساز در و میلره مخصوص بزم و رزمده چالرلر شیخ نظامی بیت حلاوتهای شیرین شکرخند *
نی شهرود را کرده نی قند * رابع موسیقیده بر صوت و یاخود بر نوادر حکیم سنایی بیت
از برای عاشقان مفلس اکنون بی طمع * بلبل خوش زخمه که شهرود که عنقا زند * خامس
سازلرك بم دیدکاری تاریدر ﮒ شهزود ﮒ سکون ها و ضم زاء معجمه ایله بابل قربنده بر شهر

آدیدر غالباشمدی شهر زول دیدکاری اولمق واردر ی شید فی سکون یای تحتانیه ایله فرهنك
جهانکیریده مکر وحیله وسفاهت معناسنه روایت اولنمش شیخ ابن سینا * رباعی * رندان
مجرد که ملوك زمنند * درمیکدها بیادمن باده زنند * وین زهد فروشکان تحت الحنکی *
درزهد وریاوشید شاکردمنند ی مع الراء المهمله * شاهار فی فتح باء موحده وهاء ایله نواحی
کابلده بر تپه آدیدر اطرافی واسع صحرادر مسعود سعد سلمان بیت همه شادی شاهار
کزو * شد شکفته بهار دولت وفر * استاد فرخی بیت هرچه درهندوستان پیل مصاف آرا
بود * پیش در کردی وآوردی بدشت شاهار ی شاپور فی آل اشك بن یافندن بر پادشاه
آدیدرکه حضرت زکریا علی نبینا وعلیه السلام آنك زماننده شهید اولدی ودخی عجم
پادشاهلرندن برقاج پادشاهك نامیدر ودخی خسرو ایله شیرین میاننده واسطه اولان کارکذارك
نامیدر کافور وزنی اوزره وکازر وزنی اوزره شاور دخی مرویدر کذا فی مجمع الفرس ی شاخسار فی
سکون خاء معجمه وفتح سین مهمله ایله اغاج دپه سی که شاخ اغاج دالیدر وسار بونده صو
معناسنه در کوهسار وچشمه سارده بویله در کمال خجندی بیت بشاخسار طلب عندلیب
شب همه شب * نشسته بادل بیدار یارمیطلبید * بومعناسی دخی اول دلکلودر که
سیمکشلر اول دلکلردن تل تدریجله چکوب صرمه ایدرلر آکا شفتاهنج وشفتاهنك دخی دیرلر
عربیده هدیه دیدکاریدر کذا فی فرهنك جهانکیری ی شاخنکور فی فتح خاء معجمه وسکون
نون وضم کاف فارسیله بردارودر عربیده عسالیج دیرلر فتح عین وسین مهملتین وکسر لامله
ی شادبهر فی سکون دال مهمله وفتح باء موحده ایله ایکی معنایه در اول بمعنی خوش حال
شیخ نظامی بیت یکی روزخرم دل وشادبهر * برآسوده بود از هوسهای دهر * ثانی بر
مشهور کنیزك آدیدر کذا فی فرهنك جهانکیری ی شدخوار فی سکون دال مهمله وفتح خاء
معجمه وواو معدوله ایله اوچ معنایه کلور اول بمعنی خوشحال استاد فرخی بیت زیمن وسپه
توانکر وزانسو خزینه پر * واندر میان رعیت خوشنود وشادخوار * ثانی زن فاحشه
وزن مطربه یه دیرلر شاه ناصر خسرو بیت جهان چون شادخواری بود ایمکن * بماند آن
شادخوار اکنون زشادی * ایضا له بیت به پیرو بجواری بازکردد * باخر بود هرخوان
شادخواری * ثالث بمعنی شرابخوار شرفنامه ده بی اغیار وبی مانع شراب ایچمك معناسنه حکیم
ازرقی بیت در بوستان نهند بهر جای مجلسی * چون طبع عیش پرور چون جان شادخوار *
حکیم قطران ارموی بیت آن شنبلید کفته چو رخسار دردمند * وان ارغوان شکفته چو
رخسار شادخوار * بومعنالره شادخواره دخی دیرلر ی شار فی طقوز معنایه کلور اول شهر
دیمکدر حکیم سنایی بیت زیراکه زبی پیرهنی از قبل شرم * درخانه چوخفاش بدوماند بشاری *
شارستان شهرستان اولور ثانی فرهنك جهانکیریده غرجستان پادشاهنه دیرلر نته که عجم
پادشاهلرینه کی وترکستان پادشاهلرینه خاقان وچین پادشاهلرینه فغفور وهند پادشاهلرینه
رای وسند پادشاهلرینه راجه وراناد ویمن پادشاهلرینه تبع ضم تاء مثناة وباء موحده مشدده
ایله ومصر پادشاهلرینه فرعون وحبش پادشاهلرینه نجاشی وروم پادشاهلرینه قیصر
دیرلر معنای اول وثانی یه استاد معزی بیت شار غرجستان اکر یابد نسیم همتش * خاك

١٢
خاك آن بقعه کند چون زر مشت افشار شار * تحفة الاحبابده حبش پادشاهی نامی دردینمش
ثالث بمعنی غش شاه ناصر خسرو * قطعه * کم پیش نباشد سخن حجت هرکز * زیرا سخنش
پاکتر از زر عیارست * زر چون بعیار آید وکم پیش نکردد * کم پیش شود زری کان باغش
وشارست * رابع بمعنی شغال یعنی چقال عماد شهریاری از برای سراج الدین قمری * قطعه *
قمری که بکاه فرق نشناخت * از پهلوی شیر سینه شار * وز شعر بقرتو برآورد * از شعله
ناردانه نار * خامس زنان باشلرینه طوتدقلری چادرکه غایت اینجه ونازك اولمغله اکثر لباس
دخی ایدرلر واندن فانوس کوملکی ایلرلر یله آکا دخی اسم اولمشدر حکیم سنایی بیت خاره درتف
اوچون ارسیك * شوره بر سنك اوچوشار تنك * سادس بر قوش آدیدر طوطی کبی تکلم ایدر
هندیارنده بولنور شارك دخی دیرلر سابع فرهنك میرزا ابراهیمده بنای بلند وعالی قوامی
کنجه بیت بست بارایت توخانه جان * تنك بافهد توشارع شار * ثامن کشاده وفراخ
معناسنه که شاهراه اول معنایه در بیت قوامی نك بومعنایه مناسبتی زیاده در تاسع صو وشراب
مثللو نسنه لر آقق وآندن ظاهر اولان صدا که آبشار وسرشار دخی دیرلر عاشر لبریز یعنی اوقدر
طلو اوله که طاشمق حالنه واره صائب تبریزی بیت یارب از عرفان مرا پیمانه سرشارده *
چشم بینا جان آکاه ودل بیدارده * بعض فرهنکلرده کرداب دریا معناسنه که ترکیده چوردی
دیرلر ی شادور فی سکون دال مهمله وضم واو ایله شادورد مرقوم معناسنه که شادوره دخی دیرلر
کذا فی فرهنك جهانکیری ی شادکار وشاکار فی کلاهما بفتح الکاف اجرتسز ایش اصلی
شاه کار ایدی یعنی پادشاه ایشنی ایشلین آدمه اجرتسز ایشلتدکلری اجلدن تسمیه اولنمش
شمس فخری بیت چنان زملك براند اخت رسم بدعت وظلم * که هیچکس نبرد نام رشوت
وشاکار * استاد کسایی بیت نکنی طاعت وانکه که کنی سست وضعیف * راست کوئی که
مکر سخره وشاکار کنی ی شارمار فی سکون راء مهمله ایله مار بزرك وعظیم یعنی غایت بیوك
ییلان حکیم خاقانی بیت شور مور ند حسودانش اکرچه که لاف * شارمارند ونغز با نغز
آمیخته اند ی شاطر فی معروف خلاق المعانی بیت شاطر بچه که نکته بر یاد کرفت *
صد ملك دل از حسن خداداد کرفت * شیخ سعدی بیت توکفتی خروسان شاطر بجنك *
فتادند برهم بمنقار وچنك * عربیده * الشاطر هو الذی اعیاء اهله خبثا * کذا فی المشکلات
ایشنده ماهر اولان آدمه دیرلر ی شامار فی فتح میمله بوزن ناچار ولایت کبرانده بر موضعك
اسمیدر کذا فی المجمع ی شامر فی فتح میمله باش اورتیسی سرپوشه ودامنی دخی دیرلر عربیده
مقنعه دیدکاریدر کذا فی فرهنك جهانکیری ی شانه سر فی فتح نون وسین مهمله ایله هدهد
دیدکاری قوش که پوپك وپوپه وپوپه دخی دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت وصال بلبل باکل
هنوز نابوده * بجیره شود برآورده شانه سر پوپو * هدهدك آوازینه پوپو فاخته نك آوازینه
کوکو دیدکاری کبی ی شاوغر فی سکون واو وفتح غین معجمه ایله ایکی معنایه در اول ماوراء النهر
حدودنده بر ولایت اسمیدر که ماوراسی کفره ولایتلری در اطرافی ریکستاندر اول ولایتده
غایت لطیف ومقبول بزطوقورلر اکثر واغلب اهالیسی جلاهدر شمس فخری بیت حصمش
برهنه تشنه وبی چیز مانده بود * دردشت ریك وکافرازان سوی وشاوغر * ثانی فرهنك

حسین ونایی ده بمعنی نای روپین که شبیه وزدنی دیرلر ❊ شاور ❊ واومعروفله خسروپرویزك ندیم
ومصاحبی ایدی شیرین ایله میانه لرنده واسطه اولوب اتمام مصلحت اتمکله کیمه رك هرعاشق
ومعشوق میانه سنده اولان واسطه یه علم اولدی ❊ شاوور ❊ برواوزیاده ایله دخی شاور مرقوم
معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ❊ شاه افسر ❊ اظهارها ایله اسپرك دیدکاری اوتدرکه
عربیه اکلیل الملك دیرلر کذا فی المجمع ❊ شاه انجیر ❊ اظهارها ایله . برنوع خرده انجیردر
ایچنده تخمی اولماز اما غایت لذیذدر ❊ شاهپر وشهپر ❊ کلاهما بسکون الهاء وفتح الباء الفارسی
قوشك قنادنده اولان اوزون یلکلردر تفصیلی پرلغتی ذیلنده مرور ایلدی خواجه حافظ بیت
شکر خدا که باز درین اوج بارکاه * طاوس عرش میشنود صیت شهپرم ❊ شاهکار ❊ اظهار
ها وفتح کافله اجرتسز ایش که بکارك بکلك ایشلری اجرتسز اولدیغیچون تسمیه اولنمش کذا
فی المجمع ❊ شاهوار ❊ اظهارها وفتح واو ایله جواهر قسمندن ایری وبی نظیر اوله انجو وسائر
جواهر وامثالی نسنه یه دیرلر معنای ترکیبی شاهه لایق دیمك اولور زیرا لفظ وار کلمه لیاقتدر
مثال جواهر کلامی اصفهانی بیت تادیرها نیارد چرخ زمردین * ازکان روزکا چومن لعل
شاهوا * مثال لشکر حکیم فردوسی بیت بیاراست لشکر که شاهوار * بقلب اندرون تیغ زن صد
هزار * مثال خانه حکیم اسدی بیت یکی خانه دید نوشاهوار * ززروکهربا وبومش نکار *
مثال عطا مختاری بیت چوشعرمن شرف استماع سلطان یافت * شدم توانکر از انعام شاهوار
اکنون ❊ شایار ❊ فتح یای تحتانیه ایله بمعنی شاکار وشاهکار مرقومدر کذا فی المؤید ❊ شبار ❊ فتح باء
موحده ایله دریاده اولان چورندی که کرداب دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ❊ شبانور ❊ فتح
باء موحده وضم نونله مرغ شب پره که ترکیده یراسه وعربیده خفاش دیرلر کذا فی المجمع
❊ شبذیر ❊ سکون باء موحده ویای تحتانی وکسر ذال معجمه ایله حضرت باری تعالی عز
اسمه نك اسماء شریفه سندندر شبذرد دخی دینلور کذا فی فرهنك جهانکیری ❊ شبر ❊ فتح
باء موحده ایله بوزن خبر شعله آتش معناسنه در حکیم سوزنی بیت آتش کرم سماعتش
شبری نفروزد * تاز کرمی سرجه ان بزانو بازد ❊ شبپور ❊ سکون باء موحده وضم باء فارسیله
بمعنی شب پره ❊ شپیر ❊ کسر باء فارسی وسکون یای تحتانیه ایله برطاغ آدیدر غایت
یوکسکدر رضی الدین نیشابوری * قطعه * چودر سواد شناهای توکند ارم کلك * زجا برقص
درآید باستماع صریر * یکی صفینه زعلمش هزار بحر محیط * یکی دقیقه زحلمش هزار کوه شپیر
❊ شبکر ❊ سکون باء موحده وفتح کافله حشرات ارض که اکثری کیجه لرده حرکت ایدرلر
بعض نسخه ده پوره که عربیده برغوث وجمعنه براغیث دیرلر ❊ شبکور ❊ سکون باء موحده
وضم کافله کوزی کیجه کورمینه دیرلر اسم عامدر انسانده وحیوانده استعمال اولنه عربیده
اعشی وعشوا معناسنه علتی روح باصره نك غلظتی یاخود اجزای عینك زیاده رطوبت
بولمسندندر ❊ شبکیر ❊ سکون باء موحده ویای تحتانی وکسر کاف فارسیله اوج معنایه
استعمال اولنور اول کیجه اویومیوب صباحه دك بیدار اولانه دیرلر عربیده قائم اللیل معناسنه
بومعنایی شعرا چوق استعمال ایلمشلردر قاضی یحیای لاهجی * رباعی * جستم چوآهوان وحشی
زکمند * دیکر نشوم تابدامت دربند * ازمنزل پسنی بهوای زلفش * باهوی قوی زدم

زدم زشبکیر بلند * مجمع الفرسده کیجه یوله کیدن کاربان وغیری معناسنه مولانا هاتفی بیت
شب وروز از رفتن بی درنك * زشبکیر وایوارش آید بتنك * ایوار کوندز یوریمك در ثانی
فرهنك جهانکیریده بمعنی وقت صبح بعض فرهنکده وقت سحر معناسنه در کلا التقدیرین حکیم
قطران ارموی بیت هست مردم راشب وشبکیر موی وروی تو * موی راشب دان مدام وروی را
شبکیر کیر * بو بیتدن وقت صبح فهم اولنور عبد الرافع بیت باده چون آفتاب از ساقیان
ماهروی * برسماع مطربی چون زهره شبکیر کرد * ثالث . وقوش در سحر وقتنده آواز حزین
ایله اوتر ❊ شپور ❊ ضم باء فارسیله . بوری دیدکاری شیدر طبل وسورنا ایله چالرلر اکثر محل
سرور وسور ورزم وقتلرنده حکیم فردوسی بیت یکی بزمکاهست کفتی بجای * زشپور ونالیدن
کرنای ❊ شبهر ❊ سکون باء موحده ایله بوزن عبهر چاقر دیدکاری طوغانك منقارینه دیرلر
کذا فی الاداة ❊ شبیار ❊ سکون باء موحده وفتح یای تحتانیه ایله معروف وعند الاطبا مقبول
حبدرکه جزو اعظمی صبر در اعلاسی سواحل یمنده سقطره نام برجزیره ده حاصل اولور
طبیعتی حار ویابسدر مسهل صفرا در رطوبت بلغمیه یی دماغدن ومفاصلدن اخراج ایدر بعض
طب کتابلرنده شبیار نام صبردرکه الوادخی دیرلر ❊ شتر ❊ سکون تاء مثناة ایله کنار مقاطعه
معناسنه در عربیده قطع معناسنه اعمدر کسمك یاخود کسر یعنی قرمق معناسنه زبان هندیده
دشمن دیمکدر ابو المعالی بیت رفتم زغم بر تماشا بشترکوی * زانکه زبان خلق شود شتر ازمرا *
❊ شخار ❊ فتح خاء معجمه ایله قلیه دیرلر طیراق کبی بونسنه درکه آنکله صابون بشوررلر اصلی
بویشل اوتدر آتشه یاقرلر طپراق اولور صویه اصلدوب صوین زیته قاتوب صابون ایدرلر
وجامه لردن یاغ لکه سن آنکله چیقاررلر خصوصا چوقه طوقندقده یاغنی آنکله چیقاررلر بعض
بوبابه چکرلر روایت اولنور که زمان اولده مزبور قلیه یی کیمیایه جزو ایدرلر ایمش حکیمك بری کیمیایه
سعی ومزبور اوتی یاقوب عمله کتوررکن فاسد اولوب کیمیایه جزو اولمق صلاحیتندن عاطل اولوب
مزبور حکیم علم حکمتله مزبورك صوین آلوب برمقدار کرچ صویی ایله کفایت مقداری زیت ایله
بشوروب صابونی تصنیف ایلمش قلیه حقنه استاد عنصری بیت ازنمك رنك اوکرفته قرار *
خاکش از کرد شود کشته شخار * فرهنك وفائیده بمعنی نوشادرکه زنان حنایه قتوب اللرین
وطرنقلرین آنکله سیاه ایدرلر دیوب بو بیته متمسك اولمش شاعر بیت چون مرا با جلبان
کار نباشد پس ازین * وسمه از وسمه وکلکونه وحنا وشخار ❊ شخرور ❊ سکون خاء معجمه وضم
راء مهمله وواو مجهول ایله قره توت بعض فرهنکده بمعنی شخار مرقومدر کذا فی فرهنك جهانکیری
❊ شخسار ❊ سکون خاء معجمه وفتح سین مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول زمین سخت یعنی
زراعته صالح اولمز یرکه طاغ اتکلرنده واقع اولور شخ دخی دیرلر بو روایت فرهنك جهانکیریدندر
بو بیته متمسك اولمش استاد منوچهری بیت بکردار سر پشتهای ماهی * همی برخاست
از شخسار اوکل * ثانی مخفف شاخسار در . بومعنایه حضرت مولانا قدس سره بیت
جبرئیل کرمی سدره مقام ووطنت * همچو مرغان زمین وسر شخسار مرو ❊ شخشار ❊
سکون خا وفتح شین معجمتین ایله آبی برقوشدر زنبره رنك وباشنك اورتاسنده بیاضی اولور کذا
فی المجمع ❊ شخور ❊ ضم خاء معجمه وواو معروفله طرنقله یوزین یاره ایتمك معناسنه در

ل شدکار وشدیار ع کلاهما بسکون الدال المهملتین اول بفتح الکاف ثانی بفتح الیاء التحتانی
تحفة الاحبابده سورلمش تارلاکه شیار دخی دیرلر ترکیده نطس وهرك عربیده فلخان دیرلر
شمس فخری بیت زمین خاطر وکرد شیار و تخم ثنات * دروفکندم تا خودچه آید از شدکار *
شاه ناصر خسرو بیت کل خوشبوی پاکیزه است اکرچند * نروید جز که در سرکین وشدکار
فرهنك جهانکیریده تخم اکلمش یره دیرلر مثال لغت ثانی استاد رودکی بیت تازنده ام
مرانیست جز مدح تو دکرکار * کشت ودرودم اینست خرمن همین شدیار * مختاری
در مذمت فلك بیت بوزه کاو یست کر خوردنا چار * برتخمی که خود کند شدیار ل شر ع
زبان پهلویده شهر دیمکدر بو معناده شادن مخففدر عربیده راء مشدده ایله ضد خیردر
ل شرمسار ع سکون را وفتح میم وسین مهملتین ایله خجل معناسنه حکیم اسدی بیت
ازو هر یکی رخ همی تافتند * کز شرمساری همی یافتند * بونده الحاق یا ایله خجلت معناسنه
اولور کمال پاشازاده مرحوم بونده دخی تصرف ایدوب بیور شرمسارك ترکیبی صفت ایله
موصوفدر اصلی شرمه سار در ترکیب اولیجق ها حذف اولنمشدر بونده کی ها ساره هاسی کبی درکه
ذکری مرور ایلدی اصلنده معناسی اود درشرمه اودلو دیمکدرکه اوتاندقده آدم باشی اشاغه
صالر آندن حیا ظاهر اولمغین اکا نسبت ایلمشلردرکاه اولور شرمساری سره صفت قلورلر نتکم
بو بیتده واقعدر حکیم فردوسی بیت که باشی توای ناکس خیره کار * که سر شرمسارت کلا
کوهسار ل شریو ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله خوب وزیبا معناسنه در عربیده راء
مشدده ایله اهل شر وشرکار معناسنه در ل ششپر ع سکون شین معجمه وفتح باء فارسیله
النی پراقلی طپوز که روم ولایتنده زمان اولده مستعمل ومشهور ایدی ل ششتار ع سکون
شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله التی قیلو طنبوره وقوپوزه دخی دیرلر بو ایکی لغته شاعر بیت
بروز رزم در دست بوده ششپر * بروز بزم پیشش بوده ششتار ل ششدر ع سکون شین معجمه
وفتح دال مهمله ایله تاوله دیدکلریدرکه نرد دخی دیرلر هر قسمی آلتیشر خانه یه تقسیم اولنمغین التی
قپودیمك اولور ترکیده اسم موضوع له معناسن افاده ایدرکه داولی دن غلطدر چونکه نرد تقارده
بحث مضاعف اوله اکا داو دیرلر اکا اشارتدر تفصیل احوالی داو لغتی ذیلنده مرور ایلدی
ل شغر ع سکون غین معجمه ایله ال وایاق ایشدن خشین ودرشت اولوب درپی کبی اوله اکا
دیلور شغه وشوا دخی دیرلر عربیده ایکی معنایه در اول خلق واهالیدن خالی قلان
شهر ثانی کلب بول ایتدکده برایاغن قالدردوغنه دیرلر ل شغربغر ع کلاهما بفتح الغین
المعجمه توابع الفاظ قبیلندندر پراکنده وپریشان معناسنه استاد دقیقی بیت هرکرا در
جهان درسفرست * کار واز سفر شغربغرست ل شکر ع معروف ودخی قامشلق
معناسنه در اما کسر کافله زنانك موضع معهودیدر کذا فی فرهنك جهانکیری ل شکربار ع
شکر ایله باردن مرکبدرکه بار بارانیدن دن اسم فاعلدر یاغدریجی معناسنه بو تعبیر اکثر محبوبلر
سوزنده استعمال اولنور لذیذ وشیرین سویلهکاری اجلدن شیرین کفتار وسخن شکربار دیرلر
ل شکیر ع کسر کاف وسکون یای تحتانیله شفتالو یه بکزر بر میوه در شفترنك وشلیل دخی
دیرلر قزل وبیاض اولور کذا فی فرهنك جهانکیری ل شنوار ع ایکی معنایه در اول ایچ طونه

طونه دیرلر ثانی معروف شلوار وچقشور وچغتیا نه دخی دیرلر ابو المعانی * قطعه * شود
ز سوی خریدار غبن بازارش * کشاد میدهد آندم چو بند شلوارش * اکر بجان بفروشد
متاع ذوق وصال * شود بکایك سودش دل خریدارش * نه دید کس چنین ارزان متاع
پر قیمت * بجان ودل همی آرزد کشاد شنوارش * عربیده ایچ طونه سراویل وچغتای لساننده
ایشتان دیرلر کسر الفله میر علیشیر فخرنده بر قوجه قاری صاتدوغی بز وصفنده دیر بیت کونلاك
وایشتانا چو لایق ایماس * هر بی بها بیر لا موافق ایماس ل شمر ع فتح میمله بوزن قمر کوچك
کول ودخی صوایرکیلوب طوردوغنه دیرلرکه آبکیر وآژیر وآبدان وژی دخی دیرلر
شمس فخری بیت ای بر تیغ تو حباب حریر * وی بر دست تو بحار شمر * خواجه سلمان بیت
درآب شمر این همه ماهی زراندود * پیدا زپی آن ریخت که به را بر قانست ل شمشیر ع
اکرچه مشهوری عامه لساننده کسر شین ایله در لکن افصحی فتحه ایله در قلیجه دیرلر
وقلیجك آدی همان تیغ وشمشیر دکلدر بو کتابده راقم الحروف قرق دن متجاوز آدینی یازمق واقع
اولمشدر اکرچه استشهاده حاجت یوقدر لکن ملك الشعرا فی عصره صائب تبریزینك بر بیتی تبرکا
تحریر اولندی بیت عالمی را کشت ودست وتیغ اورنکین نشد * تیزی شمشیر پاك از خون کند
شمشیر را ل شنکار ع سکون نون وفتح کاف فارسیله بر اوتدر یپراغی سیاه وکوکی بوغون
اولور معربی شنجار در ابو جلسای مرقوم معناسنه که عربیده بر آدی دخی خس الحمار وعاقر سمعا
وشجرة الدم ورجل الحمامه وحمیرا دخی دیرلر ل شنکویر ع سکون نون ویای تحتانی وفتح
کاف وکسر واو ایله یعنی زنجبیل که شنکلیل دخی دیرلر کذا فی المجمع ل شنکور ع سکون
نون وضم کاف ایله سپدکه ایچنده اوزم صوقوب صوین صاف ایدرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
اما مجمع الفرسده چادر دیرکه کلك کوبکی که باد ریسه خیمه دیدکلریدر ل شوکار ع واو مجهول
وفتح کافله دزد وعیار معناسنه که شبکار دخی دیرلر میر نظمی بیت زند راه خرد آلام
حسرت * همین شد کو بیا شوکار محنت ل شوندر ع فتح واو ودال مهمله وسکون نونله
قزل شلغم که چوکندر دخی دیرلر ل شوهر ع بوزن جوهر زوج معناسنه که عورت اری در
شوی دخی دیرلر بوزن کوی استاد بیت زن دنیا عجوز حیله اندیش * کند هر پنج روزی
شوهر خویش ل شهدیوار ع سکون ها ویای تحتانی وکسر دال مهمله وفتح واو ایله ملوك
ووزرانك سرایلرنده اولان دیوار بلند ل شهرزور ع سکون ها وراء مهمله وضم زاء معجمه ایله ع
بابل اقلیمنده بر شهرك آدیدر ل شهریار ع اول پادشاهه دیرلرکه زماننده اولان پادشاهلردن
اعظم وذی قوت اوله کذا فی المجمع ل شهر ع ترکیده دخی دیرلر عربیده مصر ومدینه
دیدکلری شهره دینلور شیخ نظامی بیت شهروسپه را چو شوی نیکخواه * نیك تو خواهد
همه شهر وسپاه * عربیده شهرك معناسی اوتوز کوندن عبارت اولان آیدرکه فارسیده ماه
دیدکلری اما فارسیده هم اوتوز کونه وهم قره ماه دیرلر عربیده انجق اوتوز کونه شهر دیرلر قره
شهر دیمزلر ل شهریو وشهریور ع کلاهما بسکون الهاء وکسر الراء المهمله اوچ معنایه
کلور اول فرهنك جهانکیریده بر فرشته اسمیدرکه جمیع فلزات یعنی معادن وآتشه موکلدر
وماه شهریورده واقع اولان تدبیر امور ومصالح اکا متعلقدر حکیم فردوسی بیت زشهریورت

باد وفتح وظفر * بزرگی وتخت وکلاه وکمر * بو معنایه زراتشت بهرام بیت نگه کرد شهریور
اشاسفند * به پیش آمدش بادل پرزپند * ثانی سال شمسیه‌دن آلتنجی آیك آدیدرکه
نیر اعظمك برج سنبله‌ده زمان مکثی در ثالث هر ماه شمسیه‌نك دردنجی کونی اسمیدر قاعدهٔ مقرر
فرس که هر آیك اسمی که برکون اسمیله مطابق واقع اوله اولکون عید جشن ایدرلر بو کونك اهل
فارس قتنده خیلی اعتباری واردر تولد داراب بن بهمن شاه بو کونده واقع اولمشدر حکیم
فردوسی بیت بشهریور بهمن ازبامداد * جهاندار داراب زمادر بزاد ل شهسوار ع
ماهرانه آته بنن وآت اوزرنده دلیرانه اوتوروب مردانه حرکت ایدنه دیرلر ابو المعانی بیت
زیرپایت یك نکه کن تا نباشد پایمال * شهسوار طرز خاصت میکند عالم خراب ل شهکار ع
سکون ها وفتح کافله ارض مزروعه یعنی اکلمش یر معناسنه ل شهوار ع شاهوار مرقومك
جمله معنالریله مترادفدر زراتشت بهرام بیت درآنجا تختها بنهاده بسیار * بران برجایهای
خوب وشهوار ل شیبور ع سکون یای تحتانی وضم باء موحده وباء فارسیله ده مرویدر
نای رویین معناسنه کرنای اولمق فهم اولنور حکیم اسدی بیت زکوس نفیر وخروش
دری * زشیبور وازنالهٔ کرنای ل مع الزاء المعجمه * شاماز ع فتح میمله بر موضع اسمیدرکه
قدیمدن آنده کبران توطن ایلمشلر ل شبانروز ع برکون برکیجه واولمقدار زماندن عبارتدر
کیجه ایله کوندزك ارتباط وبربرینه مقابل اولدقلری جهتدن اولمقدار زمان تعیین اولنور
ل شب افروز ع ایکی معنایه‌در اول یلدز بوجکی که شبتاب دخی دیرلر ابو المعانی بیت
نبوده چشم یك ازاول اورا * یکی دیکر چو مانند شب افروز * ثانی شهور ملکی‌نك اونجی آیی
آدیدر کذا فی فرهنك جهانکیری ل شب انکیز ع یعنی شب پره که یارسه دیرلر ل شب آویز ع
سکون باء موحده ایله برقوشدر کیجه‌لرده اغاج بوداقلرینه ایاغندن آصیلوب صباحه‌دك
فریاد ایدر صداسندن یا حق فهم اولنور مشهوریدرکه فریادندن بوغازندن برقطره قان
کلمدکجه فارغ اولماز شیخ نظامی بیت منم دراجهٔ مرغان شبخیز * همه شب مونس مرغ
شب آویز ل شب باز ع سکون باء موحدهٔ اولی وفتح ثانیه ایله ایکی معنایه‌در اول کیجه‌لرده
شعبده بازلق ایدوب اشکال مختلف کوستره محمد عصار بیت دو چشمش کرده زاجفان
خیمه راباز * زلعبتهای مردم بوده شب باز * ثانی کیجه‌لرده تنها قالقوب عبادت وتسبیح وتهلیل
وتلاوت قرآن ایدنه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری بو ایکی معنایه میر نظمی بیت نیم شب باز
اکر شبخیز باشم * بشب بازی هوس رانیز باشم ل شبدیز ع سکون باء موحده ویای تحتانی
وکسر دال مهمله ایله اوچ معنایه کلور اول فرهنك جهانکیریده هر سیاه آته دیرلر عموما
ومعنای ترکیب دخی آنی اقتضا ایدرکه شبدن مراد قرا کولقدر ودیز آته دیرلر دیزه دخی دینلور که
هاء علامتی حذف ایدوب سیاه رنك آته علم ایلدیلر خواجه سلمان بیت ازپی شبدیز شب
دی شب رکاب زرزدند * نقرهٔ خنك آسمانرا نعل زرین برزدند * حکیم فردوسی بیت
من ورستم واسب شبدیز وتیغ * نیارد بدو سایه کسترد میغ * ثانی خسرو پرویزك مخصوص
ومشهور آتنك آدیدرکه سیاهه یقین رنکلو ایدی مجمع الفرسده نام اسب شیرین درکه خسروه
ویرمش ایدی دیوب بو بیتی متمسك اولمش بیت چو پرویز آن سخن بشنید وشد تیز *

تیز * بجست از جای وشد بر پشت شبدیز * تاریخ طبری‌ده مسطوردرکه مذکور آت دنیاده اولان
آتلردن درت قارش یوکسك ایدی وقویروغی سائر آتلرك ایکی قویروغی قدر وایکی بلوك طورر
ایدی وهر ایاغنه اون ایکی میخله نعل اورورلر ایدی خسرو کندو ییدیکی طعامدن اول آته دخی
ویررلر ایدی هر نه اولسه یر ایدی مزبور آت اولدکده خسرو امر ایلدی هیأتنی بر مجلا طاشه
نقش ورسم ایلدیلر خسرو کاه کاه اول تصویره نظر ایدردی حالا اول طاش شهر کرمانشاهده در
میر خسرو بیت یکی شبکون که نامش بود شبدیز * کزو برده زصرصر درتك وتیز * معنای
ثالث باربد خسرو مصنفاتندن برلحن آدیدر دیرلرکه برکون مرقوم آت خسروك نظرکاهنده
ایکن باربد برلحن اختراع ایدوب آدنی شبدیز قومش شیخ نظامی بیت هر آن شب کو
کرفتی راه شبدیز * شدندی جملهٔ آفاق شبخیز ل شبغاز ع سکون باء موحده وفتح غین
معجمه ایله آغیل که کیجه قیون وصغر یاتمق ایچون ایدرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
ل شجلیز ع سکون جیم ویای تحتانی وکسر لامله بمعنی سرمای سخت یعنی شدید صوغوق
کذا فی التحفه ل شش انداز ع اول کسیه دیرلرکه قاراوینده شش بجول ایله اوین ایتمش
اوله‌لر شاعر بیت برون آمد زپرده سحرسازی * شش اندازی بجای سینه‌بازی ل شکرریز ع
ایکی معنایه کلور اول فرهنك میرزا ابراهیمده کلام فصیح ومعنی دار وبذله کوی معناسنه ثانی
مؤید الفضلاده کریهٔ شادی معناسنه مرویدر حکیم خاقانی بیت درشکرریزند اشك
خوش که کرد وزا بصبح * همچو پستر سبز خون آلود خندان دیده‌اند * مجمع الفرسده
عروس ایچون کوندریلان هدیه وغیره حکیم خاقانی بیت نثار اشك من هر دم شکرریز است
پنهانی * که همت رازناشو بست بازابود پیشانی * شرفنامه‌ده دخی کریهٔ شادی ونثار معناسنه
منقولدر ل شمیز ع کسر میم وسکون یای تحتانیله مزارع معناسنه که شومیز وشویز
دخی دیرلر ضم شینله زراعت ایچون آماده اولمش تارلایه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
ل شنکبیز وشنکویز ع کلاهما بسکون النون وکاف الفارسی اول بکسر الباء الموحده ثانی
بکسر الواو ایکی معنایه‌در اول خرمادن حاصل اولان شراب هندی لساننده سندی دیرلر ثانی
زبان پهلویده زنجبیل معناسنه‌در ل شودیز ع سکون واو وکسر راء مهمله ایله مزرعه
معناسنه یعنی زراعت اولناجق یره دیرلر ل شهباز ع مشهوردر طوغان نوعندندر پادشاهلر
قتنده مقبولدر شاعر بیت بکف شهباز ودر زیر اسب تازی * سلاح آراسته نمود بازی
ل شهرباز ع سکون ها وراء مهمله وفتح باء موحده ایله رود جیحون اسمیدر میر نظمی بیت
عشق دردل که خون کند ازبود * ازدو چشم دو شهرباز بود ل شهرسبز ع ولایت سمرقندده
بر شهر آدیدرکه شهرکش دخی دیرلر ل شهرناز ع سکون ها وراء مهمله وفتح نونله جمشیدك
همشیره‌سی آدیدرکه ضحاك آنی حبالهٔ ازدواجه کتورمشیدی حکیم فردوسی بیت
زیکدست سروسهی ارنواز * بدست دکر ماهرو شهرناز ل شهروز ع سکون ها وضم راء
مهمله وواو معروفله شهرود مرقوم معناسنه یعنی رودخانهٔ بزرك ل شهریوز ع سکون ها
ویای تحتانی وکسر راء مهمله ایله شهور فارسیه‌نك آخر آییدر ل مع السین المهمله * شاس ع
بوزن کاس بدخوی وبداخلاق معناسنه شاعر بیت چو بنیاد جهان که بی اساس است *

نه بیند روی راحت هرکه شامش است ی شامش وشاموس ع کلاهما بضم المیم جنس
خاکدن بر نوع طپراقدر اول دخی ایکی نوع اولور بری صفایجی دریاکو کبی و بر مقدار اشلامه سی
اولور اکا کوکب شاموس دیرلر نتکم طلق ایشلدوکندن کوکب ارض دیرلر و بر نوع دخی سست
وسبك اولور شویله که دله طوقنسه یاپشور اوزرینه صودوکلسه فی الحال ازیلور مجمع الفرس ده
کسر میمله یونان زمینده بر جزیره اسمیدر استاد عنصری بیت باپین یکی شهد شامش
نیام * یکی شهریار اند روشادکام ی شانهٔ کرپاس ع فتح نون وباء فارسی وکسر کاف وسکون
راء مهمله ایله جلاه آلتلرندن ایکی باشی ایکنه کبی دمورلی براغاجدر که بزی طوقدقجه دفعه
اردندن انی بزك اینه قورلر که بزی اینلو وهموار ایلیه بعضیلر اکا متیت دیرلر کذا فی المجمع
ی شماساس ع فتح میم وسین مهمله ایله توران مبارزلرندن بر مبارز آدیدر قارن بن کاوه النده
هلاك اولدی کذا فی فرهنك جهانکیری ی مع الشین المعجمه * شاباش ع فتح باء موحده
ایله کلمهٔ تحسین وآفریندر اصلی شادباشدر تخفیفا دالی حذف اولنمشدر حکیم سوزنی
بیت کر سیم دمی هزار احسنت * ور زر بخشی هزار شاباش ی شادباش ع سکون دال
مهمله وفتح باء موحده ایله کلمهٔ تحسین درآفرین دیمك اولور شاعر بیت این دل زارم بغمزه
قتل کرد * شادباش ای چشم خونی شادباش * وبو معناسی دخی شهور ملکی نك یکرمی
آلتنجی کونی اسمیدر کذا فی فرهنك جهانکیری ی شاش ع ماوراء النهرده واقع بر شهر
آدیدر خواجکان نقشبندیه دن نیچه اعزهٔ کرام ومولانا بدرالدین شاشی اول شهردندر
ی شامش ع کسر میم ایله یونان زمینده بر جزیره اسمیدر کذا فی فرهنك میرزا ابراهیم
ی شاهرش ع سکون ها وکسر راء مهمله ایله پنج ارش معناسنه در کذا فی فرهنك
جهانکیری حکیم فردوسی * مثنوی * زدانش دران نزد اوشد کروه * دودیوار کرد از دو
بالای کوه * زبان سر تیغ بالای او * چو صد شاهرش کرد پهنای او ی شپوش ع سکون باء
عجمی وواو معروفله اصلی شب پوش ایدی تخفیفا باء موحده حذف اولنمش کیجه لك طاقیه
وسائر کیجه کیلان اثواب معناسنه در حکیم سنایی بیت ای روز دو عالم راپوشیده کلاه تو *
نامنس بچه معنی توشپوش نهادستی * وله ایضا بیت بجسنی باز کرده بند کرنه * زشوخی کج
نهاده طرف شپوش ی شب پوش ع مجمع الفرس ده برقع معناسنه روایت اولنوب بو بیته
متمسك اولمش حکیم سنایی بیت چه رسمست آن نهادن زلف بردوش * نمودن روز را
ازطرف شب پوش * فرهنك میرزا ابراهیمده جامه خواب وتخفیفه که کیجه لرده باشه کیرلر
ی شخش ع سکون خاء معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول جامهٔ کهنه یعنی لباس خسیس
وبی قیمت شمس فخری بیت بجایی رسید ست حال عدوش * که پیشش به از شرب
مصری ست شخش * ثانی سورچمك لغزیدن معناسنه اسم مصدر اولور شمس فخری
بیت سمندش چنان بسپرد قله ها * که یکذره نبود ورا لخش شخش ی شخیش وشخش ع
کلاهما بکسر الخاء المعجمه اول زیادهٔ یای تحتانیله مجمع الفرس ده بر کوچك خوش آوازقوشدر
استادرودکی بیت کرك راکی رسد ملامت شاة * بلزاکی رسد نهیب شخش * وشخشیدن
لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور فرهنك وفایی ده نام مرغیست وادات الفضلاده

الفضلاده سورچمك وجامهٔ کهنه مسطوردر ی ششش ع التی درعربیده ست دیرلر چغتای
لسانده آلتاو دیرلر آلتسی بیله دیمکدر آلتاودن دخی دیرلر اسماء اعداده بو اسلوب مطرددر
مثلا ایکاولا ایکیسی بیله اوچاولا اوچی بیله دیمك اولور ی ششفش ع سکون فا ایله اوچ معنایه کلور
اول برچیقدر که حلاج آنکله پنبه جمع ایدر یعنی پنبه آتلدقده طاغلور اول چبوغله جمع ایدر
ششنش دخی دیرلر کذا فی ادات الفضلا ثانی شاخ درخت ثالث ترك یعنی ترسك قوریسی
ی شکرش ع سکون کاف وکسر راء مهمله ایله بمعنی بدنامی یعنی کم اعمال ایله بدنام اوله کذا
فی التحفه ی شکیش ع کسر کاف وسکون یای تحتانیله سازدن وحصیر چوپندن اورلمش
چوال کذا فی المجمع ی شلل کوش ع فتح لام اول وسکون شین ثانی وضم کاف فارسیله
قولقلری تویلو واشاغی صارقمش کوپك که اکثری خرده اولور ترکیده ماصئی وعربیده قطمیر دیرلر
پند ارازی * قطعه * سه چیزت میبرد نهل دل ریش * اکر اهل دلی دست آرومندیش *
سمند کورو تازو یار همدم * شلل کوشی که در خشکان زندمیش ی شماساش ع تورانی
بر مبارز نامی در قارن بن کاوهٔ آهنکر النده هلاك اولدی کذا فی المجمع ی شنش ع سکون
نونله ششفش مرقوم معناسنه در عربیده ضم شین وفتح نونله نارسیده خرمایه دیرلر ی شوش ع
سکون واو ایله باغ چبوغنك بودامسی درشوغ دخی دیرلر کذا فی نعمة الله وجامع الفرس ومجمع
الفرس ده ولایت خوزستانده بر شهر آدیدر ناصرخسرو بیت باغی که بداز برف چو کنجینهٔ
نداف * بنکرش ازوپای مخلق شده شوشش ی شیدوش ع سکون یای تحتانی وضم دال
مهمله ایله بر پهلوان آدیدر حکیم فردوسی بیت چو شیدوش ورهام وکستهم وکیو * زره
داد بر زین وخرادونیو ی شهنش ع کسر ها وسکون نونله حددن متجاوز معصیت مثل
الکبائر وغیره ابوالمعانی بیت کرم ولطف توشفیع منست * عفو فرما اکر شهنش کنم *
ی مع الغین المعجمه * شبچراغ ع اول کوهره دیرلر که کیجه شعله ویرر ربیع الناس یاقوت در
روایت اولنورکه کاودریا کیجه وقتنده دریادن چیقوب لب دریاده واقع اولان سبزه زاردن اوتلق
مراد ایدینور لکن قراکوده اوتلك کندویه مناسبن کوره ممك ایله دریادن بر کوهر شبچراغ
اغزینه آلوب کتوروب چمن اوزرینه قوروا نك شعله سنده اوتلار بعده ینه کوتوب دریایه کیدر
بعض کمسنه لر اول کاوك احوالنی بیلورلر اول محله واروب کوندزدن بر پرده مختفی اولورلر مزبور
کاو اول کوهری کتوروب قویوب اوتلامغه باشلدوغی کبی آهسته واروب کوهر اوزرینه بالچق
آتوب کوهری اورترلر وسکردوب اغاجه چیقارلر کاو ارایوب بولمدقده های وهوی ایله کاوی
قاچروب کوهری آلورلر بو معنایی مؤید حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * میبرد در نور آن
کوهر بقر * ناکهان کردد زکوهر دور تر * تاجری می درنهد لجم سیاه * تاشود تاریك لجم
وسبز کاه * بس کریزد مرد تاجر بر درخت * کاوجویان مرد راباشاخ تخت * بیست باران
کاوتازد کردمرج * تا کند آن مرد را درشاخ درج * چون ازو نومید باشد کاو نر * آید
آنجا که نهاده بد کهر * لجم بیند فوق درشاهوار * بس ز طین بکریزد آن ابلیس وار *
لجم سیاه بالحقدر وشبچراغك وجودی موجود اولدوغنه میرخسرو بیت ازپی امروز
می افروخت چندین شبچراغ * سالها کر شمع خورشید آتش اندرکان کرفت ی شغ ع شاخ

درخت وشاخ گاو وشاخ آهو یعنی اغاج دالی واوكوز وآهو بوینوزی عموما وكوزن یعنی صغن بوینوزی خصوصا . بومعنایه منلاهمام بن مغیث هانسوی * قطعه * ازتست بربن عالم خاكی
بهمه كار * پیروزی این كنبد مینای معلق * برخشت كل افراشته وكرده مزین * ازمهره
باور سراسر شغ عومق ع شوغ ع واومجهول ایله بمعنی شوش مرقوم یعنی اوزم چبوغی
بو دانمسی شوغه دخی دیرلر ع مع الفاء * شاروف ع ضم راء مهمله وواو معروفله سپور كه
وسپور كه باغی معناسنه در كذافی فرهنك جهانكیری ع شندف ع سكون نون وفتح دال
مهمله ایله طبل سندف معناسنه در استاد فرخی . بیت تا بدر خانهٔ توبركهٔ نوبت * سمین
شندف زنند وزرین مسمار ع شرف ع سكون راء مهمله ایله هر برآوازه دیرلر عموما ایاق
صسینه دیرلر خصوصا كه شرفك وشرفنك وشرفلك وشرفه دخی دیرلر شمس فخری
بیت همی تابتخصیص خواندن كرفت * شرف رابشرف وحرف رابحرف ع شفشف ع
سكون فاو فتح شین ثانی ایله بمعنی شفش مرقوم یعنی مشاخ درخت كذافی المجمع ع شف ع
بمعنی شب فایله بابیننده تبادل وتواخی اولدوغی معلوم ارباب لغتدر وعربیده اوچ معنایه در
اول جامهٔ باریك ونازك وپردهٔ دقیق كه وراسنده اولان كورینه ثانی لاغر ایلمك ثالث غمناك
وكسر شین ایله ینه عربیده زیاده ایلمك وآر توروق واكسلتمك معنالرینه بومعناده اضداد
قبیلندندر ع شكرف ع فتح كاف فارسی وسكون راء مهمله ایله اوچ معنایه در اول بمعنی نیكو
وخوش شیخ نظامی . بیت اكر نفس مردم بخوانی شكرف * بكوسند مردم چنین است
حرف * ثانی بمعنی حشمت وبزركی ومحتشم معناسنه استاد كسایی . بیت ازین زمانهٔ
جافی وكردش شب وروز * شكرف كشت صبور وصبور كشت شكرف * ثالث فرهنك وفایی ده
بمعنی خوشاینده حكیم خاقانی . بیت نور صبح بیكدمست اینست شكرف اكردهی * دادمی كه
میدهد صبحدم مست نوری ع شلف ع سكون لامله فرهنك جهانكیریده زن فاحشه
وروسبی كه خشنی دخی دیرلر حكیم سوزنی . بیت ریش تودر كشاكش آن كنده پیر شلف *
سبلت بدست آن جلب كس فروش شنك * وله . بیت باجلك سرپل بر كناه شلف زنیست
سرپایست كه یابد كناهكار جزا ع شندف ع سكون نون وفتح دال مهمله ایله طبل یعنی
دهل شمس فخری . بیت ازهیبت توزهرهٔ مریخ شود آب * چون ناله برآید بمصاف تو
زشندف ع شنكرف ع سكون نون وراء مهمله وكاف فارسیله ایكی معنایه در اول زنجفره
دیدكلری قرمزی طاشدركه سحق ایدوب تخته بویارلر حكیم اسدی . بیت جهان كشت
چون ابر الماست ریز * شد از خاك وخون باد شنكرف بیز * خواجه سلمان . بیت رایت پیروزیٔ
افلاك نیل اندود كشت * خنجر شنكرف مریخ در زنكار باد * معربی سنجفره در ثانی بر
قورد جغرددر مزروعاته دوشدكده تباه ایدر فرهنك میرزا ابراهیمده كرم كندم خوار واقعدر
كذافی الاداة ع مع القاف * شوق ع وجد وحالت وسرور قلبیه وآرزو عربیله مشتركدر
لابن الصغار الماردانی . بیت وجدت ابرح شوقا فی الوجود الی * لقایه واشد الشوق ابرحه *
ع مع الكاف * شابیزك ع كسر باء موحده وسكون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله براوتدر
مكیف بعض تركیبه جزؤ ایدرلر یالكز زیاده استعمال اولنسه غایت مخدر اولدوغندن

اولان وغندن وجودی اویوشدورر اما آزی نشاط وفرح ویرر عربیده لفاح دیرلر ع شاخك ع فتح خاء
معجمه ایله ادویه دن برنوع اوتدر خرده داللری وار در عربیده اكلیل الملك دیرلر ع شارك ع فتح راء
مهمله ایله فرهنك حسینی وفایی ده زاء معجمه وغیر معجمه ایله ده برخوش آوازقوشدر سیاه رنك
اولور استاد لبیبی . بیت الا تا سرایند طوطی وشارك * الا تاسرایند قمری وساری * تحفة
الاحبابده بمعنی هزاردستان مسطوردر وفرهنك جهانكیریده بلبل جنسندن برقوشدر ومیاننده
وآوازده مشابهت كلیه سی واردر حكیم اسدی . بیت پراكنده بامشكدم سنكخوار *
خروشان بهم شارك وكبك وسار * میرخسرو . بیت اكر شاهین زبون كردد زشارك * كله
كلمرغ رازیبد بتارك ع شاشاك وشاشك وشوشك ع كلاهما بفتح الشین المعجمه فرهنك
جهانكیریده تیهو دیدكلری قوشدر وتنبوره معناسنه ده كلور مجمع الفرسده چارتار معناسنه
مرویدر استاد فرخی . بیت كهی رباب زنی كاه بربط وكه چنك * كهی چغانه وتنبوروشاشك
وعنقا * عنقاد نی برسازدر . بو بیت بخواهی اوزره چنكدر اما برلغتده برنوا آدیدر وفرهنك
میرزا ابراهیمده شاشك بمعنی تیهودر اما ادات الفضلاده انجق شوشك تیهودر ع شاك ع كوكلی
اغاجلرك دیبندن چقان خرده فدانه دیرلر مجمع الفرسده سینه بندزنان یعنی دوراتكو كسلرینه
آصدقلری نسنه كه انجو وآلتون ایله ایدرلر اكا شماچه وشاماك وشاماچه دخی دیرلر
ادات الفضلاده بمعنی بزنو یعنی اركك كچی حكیم سوزنی بیت چوكرك كرسنه میان رمه *
چه میش وچه برهچه بخته چه شاك ع شاماك وشامك ع كلاهما بفتح المیم نیمتنه قفتان
وقصه جامه كه مكاری وقلندران وامثالی كسنه لرك جامه سی كذا فی كتاب السامی ع شانه سرك
فتح نون وسین وراء مهملتین ایله هدهد دیدكلری تاجلی قوش شانه سر دخی دیرلر میرنظمی
مثنوی * ازانجا قاصدی كشتست واصل * شد شانه سرك ازاوج نازل * كه بود آن
قاصدی هدهد سرشتی * چه هدهد بلكه طاوس بهشتی ع شبان فریبك وشبان فریوك ع
كلاهما بفتح الباء الموحده وكسر الفاء وسكون الیاء التحتانی آتماجه یه بكزر برقوشدر یراوزرنده
اوتورر آدم كوردكده اولقدر سكون اوزره دركه طوتیلور صانوب یانته واردقجه قاچار ینه یره
قونار بومنوال اوزره آدمی آلدار ادات الفضلاده ضم شین ویای تحتانیله مرویدر
ع شب پرك ع سكون باء موحده وفتح باء فارسیله یراسه كه عربیده خفاش دیرلر شاعر بیت
بصبح وشام بكردیده آن هما پرواز * بروز صعوه بشب همچو شب پرك كشته ع شبچراغك ع
سكون باء موحده وفتح جیم فارسی وغین معجمه ایله یلدزقوردی كه كیجه ایشیلر شبتاب وعروسه
وكاغنه دخی دیرلر نیازی بخاری منظومه سنده بیت شبچراغك چراغ له شبتاب *
كرمكی كو بود شب افروز آب ع شبچك ع سكون باء موحده وفتح جیم فارسیله شب برات كه
نصف ماه شعبانه اعتبار ایدرلر شب ایله جك دن مركبدر برات معناسنه در ابوالمعانی بیت
شود هر روز خرم عید ونوروز * شود هرشب سعید چون قدر وشبچك * اضافه له دخی
استعمال اولنور استاد رودكی بیت چراغان شب چك آنجنان شد * كه كیتی رشك هشتم
آسمان شد ع شبخیزك ع سكون باء موحده ویای تحتانی وفتح خا وزاء معجمتین ایله ترهٔ تیزك كه
عربیده رشاد تركیده تره دیرلر ع شبك ع فتح باء موحده ایله اوچ معنایه كلور اول قزل منتر

ثانی هردلکو نسنه ثالث هرالاجه اولان نسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ک شرزدك ع
فتح راودال مهملتین وسکون زاء معجمه ایله آلوی کوهی که صاری وقزل اولور ترکیده آلج عربیده
زعرور دیرلر ک شرفاك وشرفالنك وشرفنك وشرفك ع کلهم بسکون الراء المهمله
وفتح الفاء هر آوازه دیرلر عموما وایاق سسنه دیرلر خصوصا شینك مکسوره ایله دخی روایت
اولنمشدر مثال معنیٔ اول ادیب صابر بیت تامهرهٔ دل کرفت ناپاك * درطاس فلك فتاد
شرفاك * بمعنیٔ ثانی ابوشکور بیت توانکر بنزدیك زن خفته بود * زن از خواب شرفاك
مردم شنود * شمس فخری بیت تا بهنکام رفتن اندر راه * نبود مور ومار را شرفاك ک شرك ع
فتح راء مهمله ایله قبرجق که وجود انسانده ظاهر اولور سببی دم فاسد وصفرا مختلط اولوب
ظهور ایدر اطباشری دیرلر علاجی عسیر بر علتدر وشرك عربیده اوج معنایه کلور اول
برایپك بر باشنی حلقه حلقه ایدوب بر باشنی اول حلقه لردن چکوب دوزاق باشلرینه قورلر
قوش قوندقده ایلك ایاغنه چکوب طوتیلور فارسیده بلغشته دیرلر ثانی راه جاده که شاهراه
دیرلر ثالث یول اورتاسنه دیرلر وسکون راء مهمله ایله فارسیده بعض ادویه بغلد قلری بز
پارلرینه دیرلر وکسر شین ایله ینه فارسیده بر نوع قبرجقدر اکثر اطفالك جمیع بدننده چیقار
عربیده جدری و ترکیده چچك دیرلر وکسر شین ایله ینه عربیده کافر اولمق معناسنه در فاعل
وقائلنه مشرك دیرلر ک شغك ع فتح غین معجمه ایله ابله ونادان وجلف معناسنه که فایله شفك
دخی دیرلر کذا فی المجمع ک شفك ع فتح فایله ابله ونادان معناسنه در استاد رودکی بیت
پند اشت همی حاسد کو باز نیاید * باز آمدم هر تاشفکی ژاژ بخاید * معیار جمالیده سکون
فایله معنای مزبوره در شمس فخری * قطعه * درملك شهنشاه جمال الحق والدین * نه ظلم
وستم باشد ونه فتنه ونه سفك * آنجا وطن مردم ومرد ست ودلاور * نه جای مخنث بود
ومردمك شفك * ودخی فرهنك جهانکیریده هر نسنه نك اسکیمش وفنا اولمشینه دیرلر
ک شك ع بمعنی مرك موش یعنی سچان اوتی که عربیده شکب وسم الفار دخی دیرلر معنای
عربیسی ضد یقین در ایکی معنایه حکیم سوزنی * قطعه * داند هر آنکه باز شناسد سك
از یقین * کاندر بزرکواریٔ تو نیست هیچ شك * کر بر شرنك وشك بوزد باد لطف
تو * درحال شهد وشکر کردد شرنك وشك ک شکاشك ع فتح کاف وشین معجمه ایله
آواز پای که یوریدکده ظاهر اولور اکا شلبوی دخی دیرلر کذا فی المؤید ک شکر برك ع فتح
کاف وباء موحده ایله صافی شکردن بادامله ایدرلر عربیده عبرهر وعبرهن دخی دیرلر کذا
فی فرهنك جهانکیری اما مجمع الفرسده آخری کاف فارسیله مرویدر خواجه عمید
لویکی بیت نهال نهال من بی نوا را * شکر برك لعاش نوامیفرستد * فرهنك میرزا ابراهیمده
درازو پهن پرکاله لرکه شکردن بربرینه بغرلر اکا شکر قلم دخی دیرلر ک شکاشك ع شکاشك
مرقوم معناسنه در کذا فی المؤید ک شکك ع فتح کافله اول دکندرکه آدملك انکنه واثوابنه
یاپشور دوزشه دخی دیرلر کذا فی المجمع بو معنایه ابو المعانی بیت کاش بودم براه جانانرا *
سر دامن بکیردم چو شکك ک شلك ع فتح لامله درخت نوردیده معناسنه در وسکون
لامله سیاه قورتدر آدمه وحیوانه یاپشدقده قانی صورر بولانق صولرده حاصل اولور اکا

اکا شلکا وزلو وزلوك وشلوك ودیوچه دخی دیرلر ترکیده سلك عربیده علق دیرلر فتحتین ایله
حکیم سوزنی بیت درازپای چو لکلك سیاه چرده چو شلك * ورانه مال ونه ملك وورا
نه خویش وتبار ک شلتوك ع سکون لام وضم تاء مثناة وواو معروفله هنوز قابوغندن
چقمامش پرنج که ترکیده چلتوك دیرلر وهندی لسانینده شالی دیرلر بسحاق اطعمه در آغاز
داستان مز عفر وبغرا بیت چه شلتوك آمد بدنیای دون * بجاهی ذکر بال شد سرنکون *
ک شنکرك ع سکون نون وراء مهمله وفتح کافله بمعنی بادریسه یعنی اغرشق کذا فی فرهنك جهانکیری
ک شنلك ع سکون نون وفتح لامله بمعنی خوشه یعنی صالقم اوزوم اولسون غیری اولسون
ابو المعانی در تعریف باغ بیت چواختر نمایان شده میوه هایش * چو عقد ثریا در آویخت
شنلك ک شنلوك ع سکون نون وضم لام وواو معروفله بمعنی بادریسه یعنی اغرشق کذا فی
فرهنك جهانکیری ک شوالك ع فتح لامله مصغر شوالدرکه عنقریب ذکر اولنور انشاالله
تعالی مجمع الفرسده برقوشدر زمان بورنك کورینور عربیده اکا ابو برقش دیرلر ک شوشك ع
سکون واو وفتح شین معجمه ایله تنبور چارتار معناسنه شمس فخری بیت درین زمانه که
نزدیك اهل نا اهلش * بکسست صاحب عقل وزننهٔ شوشك ک شوك ع سکون واو ایله
بمعنی شوشك مرقوم شاعر بیت حسود وی از کلبن آرزو * بچیند کل اما خورد زخم
شوك * عربیده دکن معناسنه در فارسیله مشترکدر ک مع الکاف الفارسی * شابانك ع
فتح باء موحده وکسر نونله بر نوع اغاجدر انار اغاجندن ایریجه اولور یپراغی آلج یپراغنه بکزر
مصرولاینده چوق اولور آخر دیارلرده دخی اولور یپراغی تویلو وبوزرق وصالقم چیچکی اولور
بعض جسفرم دیدکاری که اصفهان طاغلرنده بتر ودره لرده ودامن کوهلرده بتی صرمشق یپراغی کبی
وبیاض وقزل چیچکی اولور شاهبانك دخی دیرلر معربی شاهبانجدر کذا فی فرهنك جهانکیری
ک شابورك ع ضم باء موحده وواو معروف وفتح راء مهمله ایله بر نوع دمور در صوینك چکوب
زیاده کسیجی اولور شابورکان وشابوران دخی دیرلر ایضا منه ک شاشنك ع فتح شین
معجمه وسکون نونله تنبور چارتار معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری استاد بیت کهی
سماع ربابست وکاه بربط وچنك * کهی چغانه وتنبور وعود وکه شاشنك ک شالنك ع
فتح لام وسکون نونله اکا دیرلرکه برکمسنه یی آخر کمسنه ایچون طوتوب حق طلب ایلیه لر
بو معنایه نوا دخی دیرلر اما مجمع الفرسده برقیباکیم در دوشمه التنه دوشرلر ترکیده جاجیم دیرلر
ک شالهنك ع فتح لام وها وسکون نونله درت معنایه کلور اول بمعنی کرو وکروکان یعنی
رهن ورهن اولان نسنه معناسنه حکیم انوری * قطعه * باجهل پناه کاندرین باغ * بربید
همیشه باد رنکست * درکوی هنر مباش کان کوی * اقطاع قدیم شالهنکست * ثانی ستیزه
وغوغا حکیم سوزنی بیت باعیب کیر شعر من انکو قرین شود * باری همیدهد خایی را
بشالهنك * ثالث مکر وحیله معناسنه وله بیت ایمن مباش بادم آخر زمکر دیو *
تادیو بین تو نستاند بشالهنك * رابع بمعنی سرکش عضایریٔ رازی بیت اکر استیلای
نفس شالهنك * همچو شالنکیست وا پس رفتنم ک شانك ع فتح نونله چینه دان مرغ
یعنی قوش قورساغی کذا فی فرهنك جهانکیری ک شاهبانك ع سکون ها وفتح باء موحده

وكسر نونله بمعنی شاباتك مرقوم فرهنك جهانكیریده براوتدر آكاتس دخی دیرلر بعض تراكیبه
جزؤ ایدرلر عربیده بنفسج الكلاب دیرلر وتعریب ایدوب شاهبانج دیدیلر لغ شاهلوك مع
سكون ها وضم لامله ارك جنسندن برنوع صاری وایری اركدر تركیده دونبل دیرلر
لغ شبتالنك مع فتح باء موحده ولام وسكون نونله بمعنی نخجیر یعنی شكار اولنور آهو كذا
فی فرهنك حسین وفائی لغ شب اهنك مع سكون باء موحده ونون وهمزهٔ ممدوده وفتح ها ایله اوج
معنایه در اول فرهنك جهانكیریده صباح یلدزیدر اما بعض فرهنكلرده صباح یلدزندن
مقدم كورینن كثیر الشعاع یلدزدر اول یلدزا یچون كیمی شعرا وكیمی زهره دیمش اما عربیده نجم
طارق دیدكلریدركه حضرت باری جل شانه اكا قسم ایدوب نظم كریمده * والسماء والطارق *
بیورمشدر نجم ثاقب دخی اویله شعاعلی یلدزدر حسن متكلم بیت مشه شرق بركل كشیده
سرادق * دمیده شب آهنك از صبح صادق * سیف اسفرنكی بیت درشب تاریك حیرت
كاروان صبح را * صد شب آهنكست دریك اه آتشبار من * ثانی اختر مرقوم غایت
ضیادار اولدوغندن استعاره طریقیله دندان محبوبه تشبیه ایدوب شب اهنك دیدیلر حكیم
اسدی بیت بخندید عقیقین نقط میم كرد * شب اهنك درمیم دونیم كرد * ثالث بمعنی
بلبل فخر كوركانی بیت مغنی نوایی بده چنك را * بدل آتشی زن شب اهنك را * بلبل
اكثرفریادی كیجه ده وصباحه قریب ایلدوكی مناسبتله تسمیه اولنمشدر شرفنامه ده بمعنی كوكب
شعرا وبمعنی شبانكاه حكیم فردوسی بیت چویك نیمه ازتیره شب دركذشت * شب آهنك
بچرخ كردان بكشت * بمعنی شبانكاه شیخ نظامی بیت شب آهنك چون برزد ازكوه
رود * برآهنك شب مرغ دستان نمود لغ شبرنك مع سكون باء موحده ونون وفتح راء مهمله
ایله سیاه رنك آته دیرلر شبدیز كبی بعض فرهنكلرده بوز رنك آتدر بعضیلر دمور قیری آتدر
دیمشلر اما تركیب معناسی سیاه اولمق اقتضا ایدر زیرا كیجه دن مراد قرا كولقدر بوز ایله
كیجه نك مناسبتی یوقدر خواجه سلمان بیت بزیر زین زراندر تراست شبرنكی * كه نعل اوبكل
تیره آفتاب اندا است * فرهنك جهانكیریده اوج معنایه نقل ایلمش اول سیاوشك آتی
آدیدر ثانی خودرو برنوع سیاه رق كلدر برمقدار صاریلغی ده واردر ثالث برجنس سیاه وبراق
طاشدر چرخده كهربا كبی اولور واول ایكی نوعدر برنوعی دشت قبچاقدن كلور اصلنده صودر
مرورایامله تأثیر هوادن منجمد اولور وبرنوعیده معدنی اولور كیلاندن كتورر لرخواصنده
یازمشلر كه هركیم آنی كندوده كتورسه چشم زخمدن وحرق آتش وغرق آبدن امین اولور
باشنده كتورسه صداعی دفع ووجعی ساكن ایدر بصری ضعیف وكوزنده بعض خیالات
كورینن آدم وتیره كی چشمی اولان آدم معدنی سنكدن آیینه دوزوب دائما نظر ایلسه اول
حالتلری زائل ایدر تجربه سی اولدركه آتشه قونلسه اغاج كبی ینار ونفت كبی رایحه ویرر
لغ شبكوك مع سكون باء موحده وضم كاف فارسیله اول سائل كدایه دیرلر كه كیجه لرده محلات
اراسنده براغاج باشنده ویاخود بر یوكسك یره چیقوب محله دولتلولرینی آدلریله ذكر ایدوب
هربرینك احوالنه مناسب دعا ایدر تا كه اول آدملر ایشیدوب اكا احسان وعطیه كوندرلر
آنلره شبكوكا وشبكوكه دخی دیرلر شیخ سعدی بیت زهی جو فروشان كندم نمای * جهانكرد

جهانكرد شبكوك وخرمن كرای لغ شبنك مع سكون باء موحده وفتح نونله براو یوندر آدم اورتاده
طورر سائری اطرافنده طوروب اللرنده برنسنه طوتوب اورتاده اولان كمسه یی آهسته اوررلر
اول دخی یردن صچرایوب چوره سنده اولانلری دپمه ایله اوررقنقی سنه اورربلورسه انی كندونك
یرینه قویوب كندو چقار كذا فی المجمع لغ شتالنك مع فتح تاء مثناة ولام وسكون نونله
طوپوق كه عربیده كعب وفارسیده بجون دخی دیرلر شمس فخری بیت ایاشاهی كه قدر
وهمتت را * بود درپای كردون نا شتالنك * شرف شفروه بیت باقامت همت بلندت *
دریای محیط ناشتالنك * ثانی پایهٔ كردونه اغاجنه دیرلر یعنی عربه تكرلكی چكدوكی اغاج
بومعناده استعاره طریقیله در حكیم اسدی بیت سه كردونه زرین شتالنك بود * زهر
داروی هفتصد رنك بود * ثالث شش بجول اویوننه دخی شتالنك بازدیرلر سیف اسفرنكی
بیت یابخت توبد خواه شتالنك غرض باخت * لیكن بنقیض غرضش اسب خرآمد *
لغ شترنك مع سكون تاء مثناة ونون وفتح راء مهمله ایله اول مشهور ملعبه در كه شاه
وفرزین وآت وفیل ورخ وپیاده قطعه لر ایدوب هربری مخصوص روشله حركت ایدر
تعریب اولنوب شطرنج دیدیلر لعبك اسمی اولغله هم قطعه لرینه وهم لعبنه دلالت
ایدر شمس فخری بیت اكرتوشاهی وآثار شاهی انكه تراست * شهان دیكری هستند
چون شه شترنك لغ شرنك مع فتح راء مهمله وسكون نونله زهر معناسنه در عربیده سم
دیرلر هرنسنك زهری اولورسه مثلا وقوعیٔ تبریزی بیت آنچنان هوش ربا ینده زدلهاست كه
كام * شهد را وقت تماشا نشناسد چوشرنك * حكیم سنایی درمذمت دنیا بیت نوش او
نیش وشهد اوچوشرنك * شربتش ضربتست وصلحش جنك * حكیم خاقانی بیت هركه
با یاد توشرنك خورد * همچنان زانكه نیشكر خوردست * حكیم انوری درشكایت روزكار بیت
تیرستم فلك خدنكست * شهد شرهٔ جهان شرنكست * شمس فخری آجیلغندن كنایه
ایدوب حنظل معناسنه در دیمش بیت غدنك تا نبود همچو غافل ومطبوع * همیشه تاكه
نباشد سیان وشهد وشرنك لغ شفتاهنك مع سكون فا ونون وفتح تاء مثناة وكسر ها ایله بریامی
دمور در كوچك وبیوك متعدد دلكلری واردر سیم كشلر وقویمجیلر آلتون وكمش تل چكرلر
تعریب اولنوب شفتاهنج دیدیلر اما عربیده اسم موضوعی حدیدر نجیب الدین جرد پادقانی
بیت ززخم ناوك مژكان اوبوده رشب * بسیط چرخ شبك بسان شفتاهنك لغ شفترنك مع
سكون فا ونون وفتح تاء مثناة وكسر ها وراء مهمله ایله برنوع قرلرق شفتالودر بعض فرهنكلرده
برنوع اركدر نصفی قزل ونصفی صاری اولور اصفهانیلر تالانك دیرلر شمس فخری
بیت ابواسحق شاهی كه نزدیك او * چه یكپاره كوهر چه یك شفترنك * استاد عسجدی
بیت باسماع چنك باش ازچاشتكه تا آنزمان * تافلك پروین بدید آید چوسیمین شفترنك *
فرهنك جهانكیریده بمعنی شفتا اوكه شلیر وشلیل دخی دیرلر خواجه عمید لویكی درجنك
شراب وبنك بیت نقل توخشك میوه ونقل منست تر * چون سیب وآبی وشكر امرود
وشفترنك لغ شفتالك مع سكون فا وفتح تاء مثناة ولامله شفترنك مرقوم معناسنه در كذا فی
فرهنك جهانكیری لغ شفشاهنك مع سكون فا وفتح شین معجمه وها ایله شفتاهنك مرقوم

معناسنه در وادات الفضلاده بمعنی نداف یعنی حلاج وکمانه دخی دیرلر ومشته سنده ده دینلدوکی مرویدر ومجمع الفرسده بمعنی شاخسار مسطوردر ع شلنك ح فتح لام وسکون نونله شاطرلرك مخصوص یوریشلریدرکه لنك اوردلر مولانا عرفی در صفت اسب بیت درین هوس که رود درعنان اونفسی * شبانه روز زند شاطر سپهر شلنك ع شنك ح سکون نونله بوزن بنك اوج معنایه در اول دلبر شیرین حرکات ومحبوب پری صفات که دلبر شوخ وشنك دیرلر خواجه سلمان بیت چوان شنك وسماع وسماع چنك وشراب * شراب لعل صبوح وصبوح عیش بهار * ظهیر فاریابی بیت کند سفان تو بازی بجان خصم چنانك * بعقل دلشدکان شاهدان چابك وشنك * حکیم انوری بیت کردون نخورد غمت که شوخست * کینی نخورد دمت که شنکست * حکیم نزاری قهستانی بیت خود کرفتم که بازخواست کنند * توبه هرکس کند ز شوخی شنك * ثانی فرهنك جهانکیریده دزد وراهزن یعنی خرسوز وحرامی حکیم سوزنی بیت ای خسرو سیادت بر ملکت شرف * ملك تو بی مخافت تاراج دزد وشنك * بو معنایه قریب عیار معناسنه استاد عنصری بیت چه زنی طعنه که باخیران خیزید همه * که تویی حیز وتویی مسخره همچون شنکان * ثالث فرهنك جهانکیریده فیل خرطومی ابوشکور بیت تاکی کند اوخوارم تاکی زند اوشنکم * فرسوده شوم آخر کر ز آهن وآن سنکم * تحفة الاحبابده تخملق خیارکه بوستانده آلیقورلر فرهنك میرزا ابراهیمده بمعنی درخت سرو وراهزن وشوخ وخوب وادات الفضلاده سرود ومکابره معنالرینه مرویدر ع شنك بشنك ح سکون نونین وفتح باء موحده ایله ایکی مشهور دزد وراهزن آدلریدر لکن مرور ایامله هر دزد وراهزنه علم اولمشدر ع شنك مشنك ح معیار جمالیده باء موحده یرینه میمله روایت ایلمشدر وینه اول معنایه بو بیتی نظم ایلمش بیت زدزد وراهزن اطراف ملك کرد چنان * که محو شد زکتب نام ونك شنك ومشنك ع شهلنك ح سکون ها ونون وفتح لامله بمعنی ریسمانتاب یعنی ایب بوکیجی شالنکی دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری عربیده مذمل دیرلر ع مع اللام * شاخل ح فتح خاء معجمه ایله فرهنك جهانکیریده برغله آدیدر حکیم خاقانی بیت مغوری تو کرچه الوان نعمت اندر خوان کس * نان شاخل بهتر آید کر بود برخوان خویش ع شاخول ح ضم خاء معجمه وواو مجهول ایله بمعنی شاخل مرقوم کذا فی المؤید ع شاقل ح ضم قافله بنالرك دیوار یاپدقده هموارلکنی بیلمك ایچون اوجنه قورشون بغلامش ایب در عربیده واوایله شاقول دیرلر اکثر ساعتلرده دخی استعمال اولنور ع شاکول ح سکون کاف وضم لامله بسیارخوار وبسیار کوی معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری میر نظمی بیت خردمندی ترا نان جوین بس * مرو چون شاکول برخوان هرکس ع شال ح معروف وهرنه که پشمینه دن طوقنور کلیم وعبا وامثالی نسنه لره دیرلر وله بیت ندارم آرزو دیبا واطلس * مرا اندر جهان شال وعبا بس * ع شاهبال وشهبال ح کلاهما بسکون الهاء وفتح الباء الموحده قوش قنادینك بیوك یلکلری که شاهپر وشهپر دخی دیرلر شاه وشه لفظلری هرنیه صفت اولسه جنسندن اعلا وبیوك اولمق معناسن افاده ایدر ع شاهول ح ضم ها وواو معروفله شاقول مرقوم معناسنه مرویدر کذا

کذا فی فرهنك جهانکیری ع شپل ح فتح باء فارسیله پاچه شتر یعنی دوه ایاغی وطویوغی کذا فی المجمع ع شتل ح فتح تاء مثناة ایله قماربازلر بیننده معروف براویوندر شاه طاهر بیت کر وازشاخ شکوفه برد از ابر بهار * درمی چند نهد درکف نرکس چو شتل * عربیده سکون تاء مثناة ایله سبزه تخمین اکوب چیقدقده آیروب بشقه یره دیکدکلرینه وخرده اغاج فدانلرینه ده دیرلر ع شخال ح فتح خاء معجمه ایله بمعنی خراشیدن یعنی طرملامق ع شخل ح سکون خاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول بمعنی صفیر وفریاد مرغان ثانی شکاری قوش منقاریله ات قوپارمغه دیرلر ابو المعانی بیت ای شه ملك ستم بر عاشقان کن یك کرم * شخل کردد مرغ غم هر دم دل آزرده را * ع شخول ح ضم خاء معجمه وواو ایله شخل مرقوم معنالرینه در اول بمعنی صفیر که کره طابلو صو ایچدکده اورکمامك ایچون صایسلر صقلق ویررلر حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * می شخولیدند هردم آن نفر * بهر اسبان که هلا زین آبخور * آن شخولیدن بکره میرسید * سرهمی میداشت وزخود میرمید * مثال معنی ثانی وله قدس سره * مثنوی * کفت حق کز فاسقی اهل صنم * چون مرا خوانی اجابتها کنم * تودعارا سخت کیر ومی شخول * عاقبت برهانت از دست غول ع شخیل ح کسر خا وسکون یای تحتانیله بمعنی شخول مرقوم کذا فی فرهنك جهانکیری ع شفل ح فتح فایله ناخن شتر یعنی دوه ایاغنك اوجنده اولان طرنق ع شقاقل فتح قاف اول وضم ثانیله کرز بری که معربی جرز بری در اشقاقل وشقاقل دخی دیرلر اعلاسی دیار مصرده اولور نافع نسنه در کذا فی الاختیارات ع شکال ح کاف فارسیله بمعنی شغال یعنی چقال عربیده اسمی واوی در شمس فخری بیت همیشه تاکه نکردد بجای یار تذرو * مدام تانشود همنشین شیر شکال ع شلیل ح بوزن علیل برنوع میوه در قزل وبیاض اولور شفتالو جنسندن شفترنك دخی دیرلر خواجه عمید لوبکی بیت زمین بین که ازرنك معشوق وعاشق * کهی سیب بیرون دهد که شلیل * وعربیده ایکی معنایه در بری قصه زره ثانی زره التنه کیلن جامه معناسنه در ع شل ح بوزن دل ایکی معنایه در اول نازك ورنکین ونرم دری کبی پروادك وامثالی نسنه لر ایدرلر ثانی ران معناسنه یعنی بود عموما وآدم بودینه دیرلر خصوصا که عربیده آکا فخذ دیرلر ولسان عربده شل مانده اولمش دست وپای بو معنی فارسیله مشترکدر مولانا هاتفی بیت پذیرفته چتر کیانی خلل * نکین سلیمان درانکشت شل ع شمل ح فتح میمله پای افزار یعنی چارق که شم دخی دیرلر عربیده اشاغی طوتمق ودخی جزوی باغلو اولان دوه یه دیرلر وسکون میمله ینه عربیده پراکنده اولمش ودخی جمع اولمش ایشلر معناسنه در که اضداد قبیلندندر نته کم * جمع الله شملکم * دیرلر ع شمول ح ضم میمله جمعیت وآرام معناسنه حکیم اسدی بیت زنعمان بشد شاد وکفتا غول * همه کارهای جهان شد شمول * نجم الدین سمنانی بیت شمول خوش بود انصاف بو شمائل کل * چو کشت شامل کلزارها مهب شمال * عربیده ضم شین ایله دلالت معناسنه در ع شنبلیل ح سکون نون وفتح باء موحده وکسر لامله حب وباتدن بوی دید کاری تخمدرکه عربیده حلبه دیرلر ضم حاء مهمله وسکون لام وفتح باء موحده ایله ع شنکال ح سکون نون وفتح کاف فارسیله براوتدر یپراغی سیاه وکوکی یوغون اولور تعریب ایدوب سنجار وسنجال دیدیلر

فی شنکل فی سکون نون وفتح کافله مؤید الفضلاده بر نوع غله درشنك دخی دیرلر وضم کافله
ایکی معنایه‌در اول هند پادشاهلرندن برینك آدیدر که افراسیاب امدادینه کلمشیدی
افراسیاب دخی آنی سرلشکری اولان پیران ویسه‌یه معاونته کوندردی که ایران سرلشکری
اولان طوس نوذره مقابل اوله حکیم فردوسی بیت ز کفتار او ماند شنکل شکفت * ز سر شار
هندوی برکرفت * ثانی دزد وره‌زن معناسنه‌در فی شنکول فی سکون نون وضم کاف
فارسیله شنك مرقوملك اول وثانی معنالریله مترادفدر یعنی اول حضرت مولانا قدس سره
بیت مال ولی وشنکولی بی مکسب ومشغولی * جز مال مسلمانان مالی که بریم آخر فی شوال فی
واو مخففله اوج معنایه کلور اول فرهنك جهانکیریده شلوار معناسنه ثانی کار وشغل
وحرفت معناسنه بو ایکی معنایه ترتیب اوزره حکیم سوزنی بیت از نیم مرا اندر دیدی
بشوال اندر * ای خواهر وخالت آغر خرچه شوالت این * ثالث بمعنی شوات مرقوم یعنی
بر پرنده قوشدر مانند مرغابی وشواللغ مرقوم بو معناده بونك مصغریدر عربیده واو مشدده
ایله بر آی آدیدر که آنك غره‌سنده عید اولور فی مع المیم * شادکام فی سکون دال مهمله
وفتح کاف فارسیله ایکی معنایه‌در اول مسرور وفرحناك مثلا هاتفی بیت که اعدای دین
شادکامی کنند * بجزیه دهی کند کامی کنند * ثانی نام برادر فریدون شاهدر فی شادسپرم فی
کسر دال وسکون سین وفتح باء فارسی وراء مهملات ایله بر نوع ریحاندر که بلاد عربده اولور
کذا فی المجمع فی شاسپرم فی سکون سین وفتح باء فارسی وراء مهملتین ایله مطلق ریحاندر
استاد منوچهری بیت بنه شاسپرم تا نکنی نخنی که * نه هد رونق وبالیده و بویانشود *
فی شاسفرم فی اعشابدن یعنی ادویه اولان اوتلردن اسطوخودس دیدکلری اوتدر ترکیده
قره‌باش دیرلر کتب طبیه‌ده شاسفرم رومی دخی دیرلر کذا فی اختیارات بدیعی فی شام فی ایکی
معنایه‌در اول اخشام معناسنه ثانی اخشام وقتی ینلن طعامه دیرلر نتکم عربیده مذکور
طعامه عشا دیرلر وعربیده ایکی معنایه‌در اول بلك درخال معناسنه ثانی عربستانده برقاج
شهردن عبارت بر ولایتدر که دمشق وغزه وطرابلوس وقدس شریف وحما وحلب
ایالتی والحاصل جانب قبله‌دن عریش نام محلدن تا جانب شمال وغربده جهان صویی کنارینه
کلنجه جمله شام اعتبار اولنور واراضیء مقدسه‌دندر فی شاه اسپرغم وشاه سپرغم وشاه سپرم
وشاه سرم وشاه اسفرهم وشاه سپرهم فی بو الفی لغت دخی ریحانك آدلریدر عربیده ضیمران
وترکیده فسلکن دیرلر ابتدا ظهورینك سببی فرهنك جهانکیریده بویله مرویدر که اهل فارس
دیرلر که مرقوم ریحانکه نوش الرواندن اول معروف دکل ایدی بلکه وجودی یوغیدی وایران
ولایتلرنده آندن کیمسه نشان ویرمش ایدی بر کون نوش الروان دیوان عدالته اوتورمش
ایدی ناکاه بر عظیم الجثه ییلان تخت التندن ظاهر اولوب نوش الروان اوکنه کلدی حاضر دیوان
اولانلر آندن خوف ایدوب اولدرمك استدیلر نوش الروان انجمك شاید آنکده تظلمی اوله دیدی
یانندن کیتدیلر نوش الروان ییلانه نظر ایلدی ییلان باشینی قالدیروب نوش الروانه باقدی
وچکلوب کیتدی نوش الروان امر ایتدی آردنجه کیتدیلر ییلان بر قیونك آغزینه واروب
کندویی قویویه آتوب ینه فی الحال یوقارو چقدی آردنجه کیدنلر شاهه امریله قیویه اینوب

اینوب کوردیلر آنك کبی بر ییلان دخی قورلمش واو زنده بر بیوك عظیم الهیکل عقرب نیشی ایله
صوقوب طورر درحال عقربی اولدروب شاه نظرینه کتوروب احوالی عرض ایلدیلر چون
بو قضیه بر سنه مرور ایلدی ینه اول کونده نوش الروان تخت اوزرنده اوتوروب عدل داد ایدرکن
مزبور ییلان ینه تخت آلتندن چیقوب آغزندن برقاچ دانه سیاه تخملر چیقاروب براقدی
وکیدوکی یره کیتدی شاه امر ایلدی اول تخملری بر مناسب یره اکدیلر برقاچ کوندن صکره اول
دانه‌لر چیقدی وریحان بتدی مکر نوش الروان خیلی زمان ایدی زکامه مبتلا اولوب دماغندن
فضلات آقوب بلغمدن زیاده المی وار ایدی اول اوتدن کتوروب الندی وبردیلر آلوب استشمام
ایلدوکی کبی فی الحال بامر الله المی زائل وزکامی دفع اولدی شیخ ابن سینا دیر که ریحانك خاصه‌سی
چوقدر جمله‌دن بواسیره نافعدر وتخمندن ایکی درهم شکر ایله دوکوب قولتق آلتنه سوروسلر
دفع ضبان ایدر ورعافی تسکین ایدر وزکام ونزله‌یه نفعی اولدوغی مقدم ذکر اولندی حکیم
شیرازی بیت سرد وتر نو فرینفشه شهپرم * لیك در شاهسفرم کفتند کرم * حکیم سنایی
بیت چون شمه‌ء شاهسپرم ازباد شمالی * شامل شد از خلق تو هرجای شمائل * حکیم ازرقی
بیت بوستان افروز بنکر رشته با شاهسپرم * کرند یدستی خط قوس وقزح در آسمان *
استاد منوچهری بیت در صلوات آمدست بر سر کل عندلیب * در حرکات آمدست شاخك
شاهسفرم فی شاهنام فی سکون ها وفتح نونله شروان الکه‌سنده بر شهر آدیدر فی شباهنکام فی
بمعنی شب هنکام یعنی کیجه وقتی مولانا هاتفی * مصرع * باد پیموده تا شباهنکام فی شبپرم فی
سکون باء فارسی وفتح راء مهمله ایله سودلکن دیدکلری اوتدر وبر نوعی اولملقه مرویدر بر ذراع
مقداری اوزانور خرده یپراغی وار طبرخون یپراغنه مشابه وبرجلك کبی تخمی اولور رنکی بیاض
وصاری وساقی یوغون اولور فی شبنم فی سکون باء موحده وفتح نونله بهار ایامنده صباحه قریب
اوت ویپراق اوزرینه دوشر ترکیده چه وعربیده ندی دیرلر وچغتایده مولدور دیرلر سبعه‌ء
سیاره‌ده شاه مدحنده دیر بیت کولو بان لیك باشی تو کوب در دیك * کل خندان یوزیدا
مولدور دیك فی شبهنکام فی سکون باء موحده ونون وفتح ها وکاف فارسیله کیجه وقتی دیمکدر
هنکام شب تقدیرنده فی شبیم فی کسر باء موحده وفتح یاء تحتانیه‌له بمعنی کرز استاد عنصری
بیت چون به پیچد چو مار نیزه‌ء او * جان دشمن کرد کریغ وشبیم فی شجام فی فتح جیمله
شدت بردیعنی غایت صوغوق شولمرتبه که اغاج قوریه شمس فخری بیت درمصافش
مضرتی برسد * شاخهای برهنه راز شجام * سایر فرهنکارده سرد معناسنه یعنی مطلق
صوغوقدر حکیم شیرازی بیت بیشتر شد فالج وصرع وزکام * نزله وسل وسعال اندر شجام *
فی استاد دقیقی بیت سپاهی که نوروز کرد آورید * همه نیست کردش بنا که شجام فی شرم فی
سکون راء مهمله ایله ایکی معنایه‌در اول اوتنمق عربیده حیا معناسنه استاد لطیفی بیت
شد بچکانم که در آداب رخت * شرم جوانم بکند از دزنان * ثانی آلت رجل معناسنه‌در
حکیم فردوسی * مثنوی * بشه کفت کین خون کرم منست * بیاد زتن بار شرم منست *
سپردی بمن دختر ارده آن * که تا از جوی تن بی روان * نکشتم که فرزند در نهان *
بترسیدم از کردکار جهان * بجستم بفرمانت آزرم خویش * بریدم هم اندر زمان شرم خویش

معناى اوله عربيده حيا وچغتاى لسانيده اويات ديرلر اوتانمق معناسنه مبهمه سياره ده دلارام
وصفنده در بيت لبى سوزد يرده ايا يلدين آليب جان * لبلارين چون كوروب اويا ليب جان *
لغ شش علم مع سكون شين معجمه وفتح عين مهمله ولامله بر نوع زيلودر غايت لطيف منقش
اولوردشمه ايدرلر لغ شغام مع فتح غين معجمه ايله زالالك رستمدن كوچك اوغلينك آديدركه
رستمك قرنداشى در لغ شكربادام مع معناى تركيبى ظاهر بادام ايله شكرى آميخته ايدوب
لطيف حلوالر وامثالى نسنه لر ايدرلر اما فرهنك جهانكيريده بمعنى سرمشى ديو ذكر ايدر
سرمش ايسه آلوى خشك كه خوشاب اولور بواصله آنك قطعا مناسبتى يوقدر لغ شلم مع فتح
لامله شلغم در وسكون لامله پاى افزاركه چارق ياخود آكابكزر اياغه كيلن نسنه يه ديرلر لغ شم مع
اوج معنايه در اول بمعنى رم وآشفته وپريشان كه شمان ورمان وپريشان ديمك اولور اثير الدين
اخسيكتى بيت زغمزه تومبادم امان چوجان انير * اكرچو چشم توبى چشم توشميده نيم *
ثانى بمعنى ناخن استاد عسجدى * رباعى * چون شاه بكيرد بكف اندر شمشير * از بيم
برافكند زكفها شم شير * بالله كه بكردى وتهور مثلش * در معركه باتيغ كرازوكم شير * بوررباعيدن
شمشيرك وجه تسميه سى معلوم اولور ثالث مخفف شوم يعنى اولودم عربيده بوى يعنى قوقو حكيم
سنايى بيت ازخويشتن آزادزى ازهر بلاى شادزى * هرجاكه باشى رادزى چون بافتى
ازعشق شم * وهندبلرك زبان عليسنده بمعنى فراغت وآسايش لغ شم مع فتح ميمله چارق كه
روستا ييلر اياقلرينه بغلولر استاد بيت هرآنكس كه نبود بطبعش كرم * بكف باد عصا
وبپايش شم لغ شنكام مع سكون نون وفتح كاف فارسيله شبهنكام لفظندن تصرف اولنمشدر
كذا في فرهنك جهانكيرى لغ شيلم مع سكون ياى تحتانى وفتح لامله دلوجه ديدكارى كه
بغداى اراسنده بتر بغداى ايله بله اون اولورسه اتمكين ييندن سر سم اولور لغ مع النون مع
لغ شابران مع ضم باء موحده وفتح راء مهمله ايله شروان دربندينك اسمى در حكيم خاقانى بيت
تانه بينى ديراز كمال عدل شاه * مصرورى درشابران بينى بهم * بعض فرهنكده شابران نام
ولايت وبعض فرهنكده نام شهردر وشاوران دخى ديرلر حكيم خاقانى بيت هيبت اومالك
آيين وزبان خاصيت * دوزخ ازدر بند دول ازشابران انكيخته لغ شابوران وشابوركان مع
كلاهما بضم الباء الموحده بر نوع دموردر صوبى كندويه پك چكروغايتله كسيجى اولور شابوراك دخى
ديرلر كذا في فرهنك جهانكيرى لغ شادران مع ضم دال مهمله ايله بمعنى شابوران مرقوم
لغ شادربان وشادروان مع سكون دال وفتح راء مهملتين ايله وكسر دال وسكون رايله ده جائز
اوالوغى مرويدر بش معنايه كلور اول بيوك پرده كه مانند شاميانه وسراپرده ملوك وسلاطينك
اوتورد قلرى يره چكرلر بمعنى شاميانه مولانا حسن كاشى بيت باهمه بالانشين عقل كل
نابرده راه * پيش شادروان رايت يا امير المؤمنين * بمعنى سراپرده ميرسودايى بيت جم
انجم چوزد برچرخ شادربان دارابى * برآمد شاه قاقم پوش ازين ايوان سنجابى * بو معنايه
شيخ نظامى بيت بشادروان شيرين بود شادش * برسم مهتران كرسى نهادش * بمعنى پرده كه
قپواوكنه آصلور حكيم انورى بيت بارها داد فراشانت شير چرخ را * در پناه شير شادروان
ايوان يافته * ثانى بيوك دوشمه قاليچه اولسون غيرى اولسون حكيم خاقانى بيت ساقى

ساقى مست خواب ازجرعه شادروان خراب * ازدستها جام شراب افتاد صهبا ريخته *
بو معنايه امير معزى بيت حورخواهد كه شود صورت او نقش بساط * چون تهى پاى
بدين صدرو بدين شادروان * ثالث فسقيه كه آندن صو زورايله صچرايوب چقار عربيده
فواره ديرلر حكيم انورى بيت زآب كرد بر آرد بياد باد افراه * زشير كين بستاند بشير شادروان
رابع باربد خسروك مصنفاتندن بر نوا اسميدر كه شادروان مرواريد دخى ديرلر خامس
بعض عمارت عاليه كه ملوك قصرلرى كبى انك كنكره سى ودخى قلعه وحصار ديوارلرينك اوزرنده
اولان پروازى كذا في فرهنك جهانكيرى اما فرهنك ميرزا ابراهيمده بمعنى سايبان وخانه
قپولرينك اوزرنده اولان صچاق ديدكارى نسنه كه يغموردن محافظه ايچون ايدرلر بمعنى سايبان
ميرخسرو بيت زرحمت بازكن كنجينه جود * دروم خوان شادروان مقصود لغ شادكامه كردنى مع
دال مهمله نك سكونى ايله مصيبته وبركسنه نك يرامز حالنه سونمكه ديرلر لغ شادمان مع
سكون دال مهمله وفتح ميمله مسرور وفرحناك اولمق ابو المعانى بيت بكنفس بالطف جانانرا
نكشتم شادمان * درهمه عمرى ندانستم كه شادى چون شود لغ شادوان وشاروان مع
اول بسكون الدال ثانى بسكون الراء المهملتين كلاهما بمعنى شادروان مرقوم مثال اول
حكيم اسدى بيت يكى خسروى شادوان كونه كون * درازا نش ميدان اسبى فزون *
مثال ثانى استاد لطيفى بيت آنجا بكرد پيشكش شاروان او * يك خركه مرصع وزربفت
شاروان لغ شاديدان مع سوينوب شاد اولمق معناسنه مصدرراولور شادشدن كبى لغ شارسان
وشارستان مع بمعنى شهرستان يعنى شهر عظيم وجهانكيريده شهر ايچنده واقع اولان قلعه
وشهرك قلعه سى معناسنه حكيم فردوسى بيت يكى شارسانى برآورده شاه * پر ازبرزن
وكوى وبازار كاه * حكيم سوزنى بيت احمد مختار مكى بود شارستان علم * چون در محكم بر آن
بنياد شارستان على * مجمع الفرسده اول بيوك قبه يه ديرلر كه اطرافى باغچه وبوستان اوله
كذا في المؤيد ودخى قلعه وحصار اولان مكان استاد عنصرى بيت همى بنالد وكفتى زمينش
درنجه شود * زباره باره آن بى كناره شارستان لغ شاريدن مع كسر راء مهمله وسكون ياى
تحتانى ايله صو آقدقده ظاهر اولان صدا وجريان آبه دخى ديرلر زيرا انك دخى نوع صدا سى
اولور لغ شاسمان مع سكون سين مهمله وفتح ميمله بر ولايت ياخود بر شهر آدى اوله مولانا
هاتفى * مثنوى * كه فرزند فرخنده فرشاهرخ * كه ساید بخاك درش شاه رخ * رود زور
مانند سيل زمان * به تبريز از جانب شاسمان لغ شاشدان مع سكون شين معجمه وفتح دال
مهمله ايله بول طوردوغى يركه تركيده قاوق ديرلر آبدان دخى دينلور لغ شاشيدن مع كسر
شين معجمه وسكون ياى تحتانيله صو ياخود شراب وامثالى نسنه لرى دوكمك معناسنه
حضرت مولانا قدس سره بيت بندكن مشك سخن شاشيت را * وامكن انبان قماشيت را *
فرهنك ميرزا ابراهيمده بمعنى ترشدن يعنى ياش اولمق ومؤيد الفضلاده بول كردن يعنى ايشه مك
معناسنه در لغ شافتن مع سكون فا وفتح تاء مثناة ايله ازلمك واسكيمك معناسنه كذا في
فرهنك جهانكيرى لغ شافيدن مع كسر فا وسكون ياى تحتانيله سورچمك لغزيدن
معناسنه در ابو المعانى بيت اشك چشم آنچنان سيل روان * بكنه رد كردون اكرشافى

ازان ع شامان ع بوزن دامان بمعنی اندازه استاد بيت جور بی شامان كند بر عاشق
افتادكان * صد دريغ آن نازپيشه كرده بی سامان مرا ع شان ع بوزن جان يدی معنايه
كلور اول ضمير جمع غائبدر حكيم فردوسی بيت به بينيم تا چيست آغازشان * برهنه شود
بيكمان رازشان * ديكر بيت دران كوش تا چنك بازافكنی * وكرچند دانی كه شان
بشكنی * بو جمعك مفردی اسم وفعل آخرينه لاحق اولان حرف شين دركه ضمير غائبدر علامتی
ماقبلنده واقع اولان حرف مفتوح اولور احوالی مقدمه ده تفصيل اولنمشدر ثانی زنبور عسل
اتمك معناسنه در وهنوز مومدن آيرلمامش عسل معناسنه در استاد لطيفی بيت لب شكر
مذاق وانكبين شان * مكرر خوانمش ازانكبين شان * ثالث خانهٔ زنبورده ديرلركه شانه
ولانه دخی دينلور كذا فی فرهنك جهانكيری حكيم خاقانی بيت زبد كرنيكويی نايد توعذرش
زافرينش نه * كه معذورست مار انست چون نحل ازعسل شانش * رابع بالكوكه فسان دخی
ديرلر استاد دقيقی بيت خورشيد تيغ تيز ترا آب ميدهد * مريخ نوك خشت تو برشان زند همی
وشانيدن لفظندن صيغهٔ امر ووصف تركيبی اولور طرامق معناسنه استاد لطيفی بيت ديده مش
ريش شان وسبلت بز * شكمم رفت ازحسد كه مپرس * سادس برنوع بياض جامه در
هندوستانده ايشلنور سابع كفشكرلرك چزمه وپابوج قالبی درعربيده درت معنايه كاور اول
الفی همزه دن ابدال ايله شغل معناسنه كه ايش وايش ايشلمك معناسنه استعمال اولنور نتكم
قرآن عظيم الشانده * كل يوم هو فی شان * وارد اولمشدر ثانی بمعنی خال ثالث بمعنی مرتبه
رابع برنسنه يی ايه فكر ايلمك ع شدن ع سكون نونله شانيدن لفظندن تخفيف اولنمشدر
طرامق معناسنه خواجه طيان مرغزی * قطعه * بادفتر اشعار برخواجه شدم دی *
من شعر همی خواندم واوريش همی لاند * صد كلچ پر از كوه عطا داد برين ريش * كفتم كه بدان
ريش كه دی خواجه همی شاند * حكيم انوری * قطعه * توتا مدبر ملكی شكوه تدبيرت *
امام كيتی تدبير بدنمی راند * جهان باب وفاروی عدل ميشويد * فلك بدست ظفر جعد ملك
ميشاند * وبر معناسی دخی نشاندن لفظندن اختصار اولنمشدر ميرخسرو بيت تا سحاب
كف توسيم فرو ريخت چو آب * شاند از روی زمين هرچه غبار محن است * حكيم سوزنی
بيت بدسكال تو رنجه دارد جان * شانهٔ دردل زغم نهال ازتو ع شانه دان ع طراق ظرفی
هرندن اولورسه جامه دان وقلمدان كبی ع شانه وان ع دال يرينه واو ايله ده شانه دان
معناسنه در كذا فی فرهنك جهانكيری ع شانيدن ع كسر نون وسكون يای تحتانيله
مصدردر طرامق معناسنه صقال اولسون صاچ اولسون شانه زدن دخی دينلور ع شاويدن ع
كسر واو وسكون يای تحتانيله بمعنی شدن اكرچه مصدر وزننده در لكن اسم مفرددر شدن
لفظنك ايكی معناسنده ده استعمال اولنور مثال معنیٔ كشتن استاد بيت همين آشفته
وسركشته شاويد * درونش تيشهٔ حسرت بكاويد * مثال معنیٔ رفتن وله بيت ازانجا باغم
فرقت بشاويد * باين آشفتكی ماندست جاويد ع شاوين ع كسر واو وسكون يای
تحتانيله پنبه دن چكردك آيرمق معناسنه وپنبه دولابی كه شاوين پنبه ديرلر ع شاهجان ع
سكون ها وفتح جيم وكسر ها يله ده جائزدر مرو ولايتنك آديدركه مروشاهجان ديرلر بعضيلر باشقه

باشقه بو شهر آديدر ديديلر ع شاه كوهران ع بر كوهردركه زياده قيمتدار دريا خود غايت ايری
وغلطان وآبدار انجوكه صدفده بر دانه اوله بو وجه اوزره شيخ آذری * مثنوی * هست زری
كه خسروان جويند * كه ورا شاه كوهران كويند * آن كهر را بسلسله غواص * ميفرستند
پادشه بمغاص * هركجا كوهريست در دريا * آن كهر ميكشد بخويش درا * بركشندش
بسان مقناطيس * بسته برخويش درهای نفيس ع شاهندن ع فتح ها وسكون نونله
صالح اولمق وايو ايشلر ايشلمك معناسنه در كذا فی فرهنك جهانكيری ع شاهن ع كسر ها ايله
چوبان قوالی وشاهين لفظندن اختصار اولنمشدر بو ايكی معنايه مير نظمی بيت نيز بيد
بدست خويش شاهن * هميشه بايد او در دست شاهن ع شاهيدن ع كسر ها وسكون
يای تحتانيله فرهنك جهانكيريده بمعنی شاهندن مرقوم مجمع الفرسده بمعنی بزركی وپادشاهی
كردن مسطوردر ع شاهين ع كسر ها وسكون يای تحتانيله ايكی معنايه در اول اسكفلی
طوغانلردن برصنف مشهور شكاری طوغاندر غايت قوتلو واقدام لو قوشدر شيخ نظامی
بيت بپرواز دولت دو شاهين بكار * يكی در خزينه يكی در شكار * چغتای لساننده تيلكان ديرلر
كسر تاء مثناة ايله ثانی ترازو قوليدركه ايكی باشنده كفه لری بغلنوب آصلمشدر محتشم كاشی
بيت حسن ترا از وست آن چشم وابروا ما * خم كشته ازكرانی شاهين آن ترازو * ايكی
معنايه حكيم انوری * قطعه * پاس اودست چون درازكند * دست يابد تذرو برشاهين *
بشكند امتداد انعامش * بوازين قسط برشاهين ع شايان ع فتح يای تحتانيله شايستن
لفظندن صيغهٔ مبالغه در لايق وزيبا ودرخور معناسنه شيخ فيضی بيت در جدول تو عالم امكان
چون نكرم * شايان دل تو بود باين كنج شايكان ع شايستن ع كسر يای تحتانی وسكون
سين مهمله وفتح تاء مثناة ايله لايق وسزاوار اولمق معناسنه دركه مستقبلنده سينی داله ابدال
اولنوب شايد دينلور ع شايكان ع سكون يای تحتانی وفتح كاف فارسيله اوچ معنايه كاور اول
بمعنی بسيار عربيده وفرت معناسنه خسرو پرويزك خزينه لرندن كنج شايكان ديدكلری خزينه
چوقلغندن كنايه ايدرلر اصلی بويله دركه شاه مزبورك زمان سلطنتنده بر حريف چفت سورركن
صبان دموری بر حلقه يه طوقنوب قوپاردقده بر عظيم دفينه ظاهر اولور واروب خسروه خبر ويرد
خسرو دخی معتمد آدملر كوندروب دفينه يی چقاردر مقامه مناسب ديمشدر شمس فخری
* قطعه * شيخ ابو اسحاق بن محمود شاه * شاه عادل هست شاه غيب دان * آنكه باشد
پيش رايش سر غيب * روشن وظاهر چو نقش پرنيان * وانكه باشد كمترين بخشايشی *
ازكف او كنجهای شايكان * خواجه سلمان بيت يك حديث تا خرد بخرد * ور بصد كنج شايكان
باشد * ثانی وسعت وفراخی معناسنه ظهير فاريابی بيت سپهر رفعت قدرت خرد نمی يابد *
بقدر جود تو در كنج شايكان كوهر * فخر كركانی بيت بكار امين چو بر تو مهربان كشت *
بچشمت خاك راه شايكان كشت * ثالث اجرتسز ايش شاهكار معناسنه شهيدی قمی بيت
اكر يكروی تو بروز حساب * مقرمای درويش را شايكان * كمال پاشازاده قافيه ديركه شايكان
اصلنده شاهكان در يعنی قيمتلو و پادشاهه لايق نسنه ديمكدر معنای كليسی مقتضاسنجه نيچه
مقاملرده معنالر حاصل اولور جمله دن شعراكه شعرلرنده قافيهٔ شايكان ديرلر كثرتدن كنايه

ایدرلر شای عوام نامه دیرلر وقافیه نك برنوعنه ده که خواص یاننده مقبول دکلدر عوامه نسبت
ایدوب شایکانی دیرلر مالك چوق اولدوغندن کنج شایکانی دیدیلر لغ شاییدن ع کسر
یای اول و سکون ثانیله بمعنی شایستن لغ شبخون وشبیخون ع اول سکون باء موحده
وضم خاء معجمه ثانی کسر باوسکون یای تحتانی وضم خایله کیجه باصقونی که دشمنه پراکنده
وپریشانلق ویرمك ایچون کیجه بیخبر وغافل ایکن برطرفدن کاوب صیت وصدا ایله اورکندیلك
ویروب واروب طرف آخردن ینه اویله ایدوب کنارچقارلر باصلمن عسکر ایسه دوستی دشمندن
فرق ایتمیوب بری برلرین قیرارلر خواجه سلمان بیت بدور عفت ذاتت پی تاراج عقل ودین
به شبخون برسر مردم نیارد آمدن صهبا * وله بیت بجز طلیعه کشور کشای صبح بعهدت
زمانه را به شبخون کسی نیامد برسر لغ شبرغان ع سکون باء موحده وضم راء مهمله وفتح
غین معجمه ایله زمان قدیمده بلخ شهرینك اسمی ایدی حکیم اسدی بیت سوی شبرغان
شد بشادی وکام * که خوانی ورا بلخ نامی بنام * الحالة هذه بلخه قریب برقصبه اسمیدر
لغ شبستان ع کسر باء موحده وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله اوچ معنایه در اول
جامه خواب وکیجه صحبت اولاجق مکان معناسنه کمال خجندی بیت شب بهار و شبستان
وباغ وصحبت یار * چنین شبان وشبستان دلا بجو بچراغ * ثانی فرهنك جهانکیریده
حرمسرای وعروسخانه حکیم خاقانی بیت ازانکه که تابع شد اقبالش اورا * عروس ظفر
درشبستان بماند * ثالث مجمع الفرسده پادشاهلرك خلوت خاصی وکیجه طاعت وعبادت
ایده جك مکانی حکیم فردوسی بیت فرستش بسوی شبستان خویش * سوی خواهرا
بعسان خویش لغ شب شبکون ع غایت قراکو کیجه حکیم انوری بیت خدنکهای شهاب
اندران شب شبکون * روان چو نور خرد در روان اهرمن لغ شبکون ع سکون باء موحده وضم
کاف فارسیله سیاه رنك وسیاه رنکلو نسنه عارضه ومعروضه اطلاق اولنور اکثریا وصف آتده
واطلس ده استعمال اولنور اسب شبکون دیرلر سیاه آت مراد اولنور وجامه شبکون دیرلر
سیاه اطلس وکمخا ودیبا وامثالی آغشه مراد اولنور فرهنك جهانکیریده کوهر شبچراغ
معناسنه روایت اولنوب بو بیت ایله استشهاد اولنمش حکیم سوزنی بیت خزانه مدیح
ترا درکشاده * بهر انهادم بسی در شبکون لغ شپلانیدن ع سکون باء فارسی وکسر نون
بعده یای تحتانی ساکنه ایله بمعنی چسبانیدن کذا فی المجمع لغ شپلیدن ع سکون باء
فارسی ویای تحتانی وکسر لام ایله شیفته شدن ودیوانکی کردن یعنی دیوانه اولمق ودیوانه لك ایتمك
کذا فی فرهنك میرزا ابراهیم وادات الفضلاده بمعنی فشردن یعنی صقمق لغ شبیدن ع کسر باء
موحده وسکون یای تحتانیله نسنه طاقمق باشه اولسون بیله اولسون کذا فی فرهنك
جهانکیری شاعر بیت شبید غنچه گل بر سران غنچه دهن * چه خوش بزیبدان
هردو غنچه یك کابن لغ شتین ع کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانیله بمعنی ریسمان یعنی
ایپ هرندن اولورسه اولسون ایضا منه لغ شجن ع فتح جیم ایله زیاده صوغوق بردشدید
معناسنه که شجد وشجام دخی دیرلر مصدری شجودن وشجیدن کلور لغ شجودن ع
ضم جیم وواو معروفله لغ شجیدن ع کسر جیم وسکون یای تحتانیله کلاهما بمعنی

بمعنی شدت سرما یعنی شول مرتبه صوغوق که آدمی وحیوانی طوکدروب هلاك ایلیه
استاد دقیقی * قطعه * صورت خشمت ارزهیبت خویش * ذره را بدهر نماید * خاك
دریا شود بسوزد آب * بفسرد نار برق بشجاید لغ شخادان ع فتح خاء معجمه
ودال مهمله ایله طرنقله یرتوب جراحت ایلمك استاد دقیقی بیت شکافان تهیکاه پرندکان *
شخادان جکرکاه درندکان لغ شخالیدن وشخاییدن ع کلاهما بفتح الخاء المعجمه اولها
بکسر اللام وثانیها بکسر الیاء التحتانی بمعنی خراشیدن یعنی طرملامق بنت الکعب بیت
عاشق ورنجور بود وبی درم * آن شخوده رخ شخاییده زرم * شرفنامه ده بمعنی خلیدن یعنی
صابجلق مسطوردر لغ شخشیدن ع سکون خا وکسر شین معجمتین ایله سورچمك
وطیانمق معناسنه بودخی ایکی وجهله دریا محسوسا یاغی سورچمك ویاخود معنا مرتبه سندن
دوشمك ابوشکور بیت یکی بهره را بوسه بهره است بخش * تو هم بوسه بهرا بچر تو مشخش *
لغ شخن ع فتح خاء معجمه ایله بمعنی خراشیدن استاد * قطعه * تازبوی نسترن کیرد دل مردم
قرار * تا ززخم خاربن یابد تن مردم شخن * نسترن بردشمنانت باد همچون خاربن * خاربن
بردوستانت باد همچون نسترن * ودخی غمناك والمناك معناسنه مرویدر لغ شخودن ع ضم
خاء معجمه وواو معروفله طرنقله یاره لمق معناسنه عبد الرزاق کاشی بیت چو خار پشتی کشتم
زنیر بارانش * که موی بر تن صبر ززخم آن بشخود لغ شخیدن ع کسر خاء معجمه وسکون یای
تحتانیله ایاق سورچمك وطیانمق لغزیدن معناسنه لغ شخیلیدن ع کسر خاء معجمه ولام
وسکون یائین تحتانیین ایله بمعنی صفیر زدن یعنی صقلق ویرمك وپژمرده شدن یعنی صولمق
کذا فی المجمع لغ شران ع فتح راء مهمله مشدده ایله صو آقمق وشراب دوکلمك ویغمور
یاغمق مبالغه ایله صداسی چیقمغه دیرلر صیغه مبالغه ایله اسم فاعلدر ابو المعانی بیت سیل
سرشك دیده ام از منبع جکر * شران شده است شام وسحر همچو سیل رود لغ شربین ع
سکون راء مهمله وکسر باء موحده بعده یای ساکنه ایله براغاجدر عربیده غاریقون دیدکاری
نسنه بوندن حاصل اولور چام اغاجنه بکزر وآنك کبی قوزه لغی اولور بو لغت عربیله مشترکدر
لغ شرمکین ع سکون راء مهمله ومیم ویای تحتانی وکسر کاف فارسیله حیالو واوتانجی دیمکدر
ودخی خجیل معناسنه مرویدر لغ شرمیدن ع سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر میمله اوتانمق
خجالت معناسنه در چغتای لسانندا یسیرغامق دیرلر اوتانمق واوتانوب قزارمق معناسنه نته کم
لطفی کل ونوروز نده نوروز بلبلی خانه سنه ایلتدوکی یرده بیت آلیب کیتی آنی اوز مسند یغه *
ایسیرغاندوردی لطف بی حد یغه لغ شروین ع سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر واو ایله
شروان قلعه سنك نامی در حکیم خاقانی بیت ضامن ارزاق من اوست مبادا که من *
منت شروین برم انده شروان او * شاه ناصر خسرو بیت نو کشته کهن شود علی الحال *
ورنیست مکر که کوه شروین لغ شریدن ع کسر راء مهمله مشدده ایله بمعنی تراویدن
صو صزمق وصو آقمق معناسنه در کذا فی شرفنامه لغ ششبندان ع سکون شین معجمه وفتح
باء موحده بعده نون ساکنه ایله رمضان شریفدن صکره شوال آینده طوتیلان آلتی کون صومه
دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری لغ ششتازن ع سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله ایکی

معنایه استعمال اولنور اول تنبورزن یعنی تنبور چالن ثانی قارده‌شش مجهول اولانه دیرلر
حکیم نزاری قهستانی بیت می خورد شتا زند غیبت کند لوطی بود * او مسلمان باشد ومن
ملحد از بهر خدا لغ ششخان مع سکون شین وفتح خاء معجمتین ایله دکرمی چادر که عجمه
مخصوص برنوعدر کنبدی دخی دیرلر رومده آنك مقابلی کبار قورد قلری اوبادر معربی ششخانج
اولور لغ شغان مع فتح غین معجمه ایله مومیلی بال یعنی مومدن آیرلمامش بال ابو المعانی بیت
کرچه شیرین بود شغان خوردن * لیك ناخست نیش نحل دران لغ شفه بستن مع فتح فا ایله
اعضاده قان اویوشوب قالمق وایش ایشلمکدن ال وایاق دریسی خشین ودرشت اولمق وناسور
بغلامق لغ شفلیدن مع سکون فا وکسر لام ایله صقلاق وبومك یعنی آغزدن اینجه صدا چقارمق
معناسنه در چغتایده شغلاد دیرلر لغ شکرسان وشکوشان مع کلاهما بفتح الکاف
والراء المهمله اول سین مهمله ثانی شین معجمه ایله اوغل بالی دیمکدر غایت شیرین والذید
اولدوغندن شکرکبی دیمك اولور لغ شکرفیدن مع فتح کاف فارسی وسکون راء مهمله وکسر
فا ایله چارپا حیوان باشی اوزره دوشمك ترکیده تکرلنمك کذا فی فرهنك میرزا ابراهیم کتاب السامی ده
سین مهمله ایله مرویدر لغ شکرشکن مع طتلودللی دیمکدر اکثر محبوبه صفت ایدرلر ابو المعانی
بیت بروصل مرا وعده همیکرد چوآن شوخ * این لفظ لطیف از لب شکرشکن اوست *
لغ شکفتیدن مع کسر کاف وتاء مثناة وسکون فا ویای تحتانیله تعجب ایلمك کذا فی المجمع
لغ شلوان مع ضم لام ایله شغال جنسندن برجانوردر عربیده چارپای کرسنه ولاغر معناسنه
بعضیلر چارپای فربه وبعضیلر چارپای میانه یعنی نه لاغر ونه فربه معناسنه در دیدیلر
لغ شماسیان مع برجماعتدر شماس دینلنه ترسا طائفه سندن شیخ نظامی بیت سیاهی ده
خال عباسیان * سپیده برچشم شماسیان لغ شمان مع فتح میمله کریان ونوحه وافغان ایدیجی
استاد عنصری بیت زان ملك را نظام وازین عهد را بقا * زان دوستان تفخر وزین دشمنان
شمان * شمس فخری بیت زخانه تو موافق کند همیشه طرب * زخنجر تو مخالف بود همه ره
شمان لغ شمریدن مع فتح میم وکسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله مدح معناسنه کذا فی
فرهنك جهانکیری لغ شمع ایزان مع کسر همزه وفتح زاء معجمه ایله یانمش چراغ ودخی یانجق
چراغه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری لغ شمعدان مع معروف دان ظرف معناسنه جامه دان کبی
شمعدان اطلاقی معنای ترکیبی درواسم خاصی لکن در کاف عربیله لغ شمغندان مع سکون میم
ونون وفتح ذین معجمه ایله مبالغه ایله چرکین وبدرایحه معناسنه شمغند معنای مزبوره در الف
ونون زیاده للك معناسن افاده ایدر لغ شمغند شدن مع مردار وچرکین شدن وهلاك شدن
معناسنه اولدوغی دخی منقولدر لغ شمن مع بوزن چمن بت وبت پرست معناسنه استاد
رودکی بیت بت پرستی کرفته ایم وشنیم * این جهان چون بت است وما شمنیم * حکیم سنایی
بیت آرزو خوردان وکردان آز را خوردن دکر * هردو نتوان کرد باهم یاوثن شو یا شمن *
شمس فخری بیت خدایکان سلاطین جمال دنیی ودین * که رانیش وثن فتح ونصر تست شمن
امیر معزینك بو بیتندن بت پرست معناسی پك ظاهردر بیت مکر فلك صنم خویش کرد
بخت مرا * که پیش او بعبادت خمیده چون شمن است لغ شمنان مع فتح میمله جمع شمن مرقومدرکه

مرقومدرکه بت پرستلر دیمك اولور وسکون میمله ایکی معنایه کاور اول برکسنه‌یه دیرلرکه
سکرتمك سببی ایله یاخود یورلمق ویاخود تشنه لکدن پی درپی نفس ویروب صولویه ثانی
بیوك کلیم معناسنه لغ شمیدن مع کسر میم وسکون یای تحتانیله فرهنك جهانکیریده
سکرتمك ویاخود آغلمق ویا تشنه لکدن متصل نفس ویره یعنی صولویه مجمع الفرسده
بیهوش اولمق وقورقمق معناسنه ده مرویدر لغ شن مع ایکی معنایه‌در اول ناز وکرشمه
معناسنه شیخ عطار بیت چو جان کرنیستی وچشم پرشن * جهان برمن نبودی چشم
سوزن * ثانی مجمع الفرسده براوتدرکه کاشنی وکنب وکنو دخی دیرلر اغاج کبی بتر براوتدر
قابوغن صویوب ایب بوکرلر ترکیده کندر عربیده قنب دیرلر کسر نونیله ادات الفضلاده دخی
براوتدر قابوغن صویوب اصلدوب ایب بوکرلر بوتعبیر دخی کندردر لغ شنجودن مع سکون
نون وضم جیم وواو معروفله انجتمك وآزرده ومجروح اتمك معناسنه‌در میر نظمی بیت فلك
درعهد اوکس رانشنجود * درعشرت بروی جمله بکشود لغ شنجیدن مع سکون نون ویای
تحتانی وکسر جیمله انجتمك وطارتمق وچرامق معنالرینه لغ شنکان مع سکون نون وفتح
کاف فارسیله برولایت اسمیدر کذا فی المجمع لغ شنکرن مع سکون نون وکاف وفتح زاء معجمه
ایله ادات الفضلاده برقوش تجغزد راکین یردیو مسطوردر لغ شنیدن مع کسر نون
وسکون یای تحتانیله ایشتمك شنودن دخی دیرلر استماع معناسنه ایکیسنك دخی مستقبلی
شنفتن کبی تصرف اولنور فرهنك میرزاده هجوم نمودن معناسنه مسطوردر میر نظمی بیت
مقابل شد چو بایکدیکر اینجا * شنیدن کردبراو بی محابا لغ شویدن مع کسر واو وسکون
یای تحتانیله یعنی شدن کذا فی فرهنك جهانکیری لغ شهبان مع سکون ها وفتح جیمله شهر
مرو آدیدر شاهجان کبی آنجق الفی استخفافا حذف اولنمشدر رضی الدین نیشابوری بیت
مخالف ارچه بمروست جان بشاه دهد * که شهر مرو ازین روی نام شد شهبان لغ شهرستان مع
شهر معظم وحصاری اولان شهرکه شارستان دخی دیرلر لغ شهلان مع سکون ها وفتح لامله
برطاغ آدیدر شرف شفروه بیت زاختران هدی اوچو آفتاب آمد * زاصفهان علوم اوچو
کوه شهلان بود * بعضیلر نام ولایت وبعضیلر کوه الوند قربنده برمکان آدیدر دیدیلر
لغ شهین مع کسر هایله برشهر آدیدرکه اردشیر بابکان بنا ایلمش حالا زنکان نامیله معروفدر
لغ شیان مع فتح یای تحتانیله مکافات وجزا معناسنه ابوشکور بیت بروتازه شد کینه
سالیان * نکرد ندش ازهرچه کرد او شیان لغ شین مع سکون یای تحتانیله عار وناموس
وعیب ونقصان عرض ومال اولورنسته عربیده رفارسیده دخی استعمال اولنور لغ مع الواو مع مع
لغ شاشو مع ضم شین معجمه ایله براوتدر تخمی ادویه‌یه جزء ایدرلر لغ شاهدارو مع
شراب انکوری که جمله اسماسندندر بونامی اکا جمشید وضع ایلمش کیفیت حالی بویله منقولدرکه
جمشید مراد ایلدی که خلق اوزمدن زیاده منتفع اوله‌لر سائر وجهله انتفاعن اظهار ایلدوکندن
صکره برمقدار تازه اوزومی صقدروب برظرفه قویدردی که طورارق کوره لم نه صورت بغلو
دیوب اوزم دخی طورارق غلیان ایدوب مشتد اولدقده نصکره طوریلوب صاف اولدقده جمشید
امتحان ایچون برمقدارین اغزینه آلدقده کوردی که برآجی نسنه اولمش زهر اولدی صانوب پرورده

حفظ ایدردی بر مقبوله جاریه سی وار ایدی مکر شقیقه علتنه مبتلا ایدی وجع وزحمتی جاننه
کار ایلمشیدی هلاکنه راضی اولوب زهردیو صاقلی اولان اوزم صوینهدن بر پیاله طولدوروب
ایچدی اولدم طبیعتی حظ ایلدی بردخی طولدوروب ایچدی وجودینه حرارت وکیف باده
حاصل اولدی بر قدح دخی ایچدی فی الحال نوم غلبه ایلدی مکر برنیجه کون ایدی الم شقیقه دن
اویومامش ایدی باشن قویوب صفای قلب ایله برکیجه صباحه دك اویودی بیدار اولدقده
کوردی زحمتی ووجعی بالکلیه زائل اولمش سرور وصفاسندن احوالی جمشیده عرض ایلدی بونك
نامی شاهدارو اولسون دیو اطبایه امر ایلدی مناسب علتلره معالجه ایلدیلر کذا فی فرهنك
جهانکیری طیان مرغزی بیت صاحبا از کرم دریغ مدار * شاهداروی لطف ازین پژمان *
شاعر * قطعه * شاهدارو بود شراب ولی * زوجه برحد اعتدال خوری * لیك بازهر
همسری دارد * توبافراط اکر زلال خوری ل شاهو ع شاهوار لفظندن تخفیف اولنمش
کلمه درینه اول معنایه در کذا فی فرهنك جهانکیری ل شبان فریو ع برقوشدر شبان فریب
وشبان فریبك وشبان فریوك دخی دیرلر ل شبدو ع سکون باء موحده وضم دال مهمله ایله
کیجه ده استعمال اولنان اثواب کذا فی فرهنك جهانکیری ل شبرو ع سکون باء موحده وواو معروف
وفتح راء مهمله ایله کیجه یوله کیدیجی دیمك اولور نته کم شاعر صفت معراجده دیمشدر بیت
آن شب تحل بوالعجب شبرو وسید العرب * هشت بهشت پرطرب کشته ره خرام او *
ل شبکو ع سکون باء موحده وضم کاف فارسیله ایکی معنایه کلور اول مهتر پاسبان که
شبکوی وچوبك زن دخی دیرلر منصور شیرازی بیت بر آستان تو پیر زحل بود دربان *
بحضرت تو بود ترك آسمان شبکو * ثانی بمعنی کوینده یعنی مطرب وترانه خوان شیخ نظامی در صفت
باربد خسرو بیت چو آن شبکو کردی راه شبدیز * شدندی جمله آفاق شبخیز ل شش سو
سکون شین معجمه وضم سین مهمله ایله جهات سته که یمین ویسار وخلف وامام وفوق وتحت
ل شفو ع ضم فا ایله حرام که ضد حلالدر شفا دخی دیرلر میر نظمی ایکیسنی بو بیتده ایراد
ایلمشدر بیت نداند شفا وشفو در بهیج * طمع دار داز دل شود کر بسیج ل شفادارو ع فتح فا
ودال وضم راء مهملتین ایله بمعنی پازهر حکیم نزاری قهستانی بیت نهد در بیخ دران تغابین *
ضم ودر سر شفادار وی نوشین ل شفتالو ع معروف ومشهور میوه در عربیده ضم دال وفتح راء
مشدده مهملتین وکسر قافله دراقی دیرلر ل شنو ع ضم نون واخفاء واو ایله سرو اغاجیدر بعضیلر
کوکن اغاجیدر دیدیلر ل شو ع بوزن نو اوچ معنایه در اول بمعنی شب بو معنا باء مفرده ایله
واو بیننده تبادل وتوافی اولدوغندندر ثانی شدن لفظندن صیغهٔ امردر ثالث شوهر لفظندن
اختصار اولنمشدر منلا هاتفی بیت برادر بجای برادر نشست * عروس زشوماندهرا عقد بست
ل شهار ع فتح ها وضم راء مهمله ایله صهریج دیدکلری قیوکه یغمور صوینی یا خود آقار صودن
قیش ایامنده طولدوروب یازده استعمال ایدرلر ل شهبارو ع سکون ها وفتح باء موحده وضم را ایله
قلعه قپولری اوزرنده اولان برج وقلعه نك برجلرندن اك بیوك برجنه دیرلر بعض فرهنکلرده قلعه
خندقی مسطوردر ل مع الهاء * شاخابه ع فتح خاء معجمه وباء موحده ایله بیوك ارمق شهرود
معناسنه ودخی دریادن آیرلمش کول کبی که عربیده خلیج دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل شاخانه

ل شاخانه ع فتح خاء معجمه ونونله بر قسم کبدر شرحی کنکر لغتی ذیلنده ذکر وتفصیل اولنور
انشاء الله تعالی ل شاخوره ع ضم خاء معجمه وواو معروف وفتح راء مهمله ایله کرمیك فرونی که
آنده کرمیك وتوغله بشوررلر ل شادخواره ع سکون دال مهمله وفتح خاء معجمه وواو معدوله
ایله اوچ معنایه کلور اول بمعنی خوشحال ثانی بمعنی شرابخواره ثالث زن فاحشه ستاه
ناصر خسرو بیت به پیری وبخواری باز کردد * باخر هر جوان شادخواره ل شادکامه ع
سکون دال وفتح کاف فارسی ومیمله دشمن مصیبتنه کولوب سونمك وخصمه تشویش ویرمك
معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ل شادکونه ع سکون دال مهمله وضم کاف فارسی وفتح
نونله درت معنایه در اول یورغان کبی قلمکاری بزدن یوفقه ایدوب یازا یامنده یورغان یرینه
اورتنورلر استاد عسجدی بیت همان که برده ازین پیش شادکونهٔ من * کنون شدست
رواج توای بدولی فاش * مجمع الفرسده لطیف ویوفقه پنبه لو دوشمه معناسنه استاد فرخی
بیت بر شادکونه خفته ملك شاد وشادکام * دولت رهین وبخت مطیع وفلك غلام * ثانی
مغنیه یعنی چنکی عورت شمس فخری بیت بر طارم جلالت کیوان بجای حارس * در بزم
دلفروزت ناهید شادکونه * ثالث ادات الفضلاده بمعنی نهالی رابع تکیه گاه معناسنه
ل شادمانه ع شادمان مرقوم معناسنه آخرنده کی ها خصوصیت معناسن افاده ایدر ودخی
بشادمانهٔ فلان دیرلر فلانك شنلکنه دیمك اولور ل شادنه ع فتح دال مهمله ونونله بر طاشدر
معربی شادنج در ل شاده ع بوزن جاده شاد مرقوم معناسنه ل شادیچه ع کسر دال
مهمله وسکون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله بالاپوش یعنی اوست کیه جکی واوستنه اورتنه جك
نسنه یه دیرلر پور بهای جامی * قطعه * چو بالش از همه کس بو سرایم ار باشد * دمی بزیوم
شادیچه چون نهالیچه * سخن زخوبی شادیچه پیش ازین دارم * ولیك قافیه زین پیش نیست
خالیچه * سید سراج شکری بیت چون کل از شادیچهٔ رومی برون آمد بباغ * زندواش
همچو اسقف زندخوان آید برون ل شاذنه ع فتح ذال معجمه ونونله بر قزل طاشدر سیاهه
مائل سست اولمغله تیز قیریلور انواعی اولور رعدسی وکاورسی دیرلر طورسیناءدن کتوررلر بعض
ادویه ترکیبنه جزء ایدرلر ل شارده ع سکون را وفتح دال مهملتین ایله بحر روم جزیرهلرندن
بر جزیره در ل شارویه ع ضم راء مهمله وفتح یای تحتانیله خسرو پرویزك اوغلی آدیدر شیرویه
وشیرو دخی دیرلر ل شاره ع بوزن خاره فرهنك جهانکیریده بمعنی دستار هندی که هندی
اسانده چیره دیرلر حکیم فردوسی بیت زسر شارهٔ هندوی بر کرفت * برهنه شد ودست
بو سر کرفت * مجمع الفرسده بر نوع دستار بزرکدر هنددن کتوررلر چادر زنان مقابلی در شمس
فخری بیت آنکه بر فرق مشتری بنهاد * حکمش از خاکپای خود شاره * فرهنك میرزا
ابراهیمده بمعنی جامهٔ فانوس ولباس اهل هند وادات الفضلاده بمعنی جامهٔ سرخ که موم اطرافنه
صاررلر هوادن محافظه ایچون بو دخی فنار کوملکی دیمکدر ل شاشه ع بول آدمك اولسون
حیوانك اولسون ل شاکرباه ع فتح کاف وباء موحده وسکون راء مهمله ایله اجرتسز
سخره یه طوتوب آتهبنز اولاق وتوابع حکام ل شاکردانه ع شاکردلك ایتمك وشاکرده
ویریلان اجرت ایکی معنایه ترتیب اوزره میر نظمی بیت بشاکردانه باشد لابد استاد

بخدمت داد شاكردانه كى باد شالده سكون لام وفتح دال مهمله ايله بناى ديوار
معناسنه در شاماچه وشاماكچه كلاهما بفتح الميم وجيم الفارسى بمعنى شاماك مرقوم
يعنى سينه بند زنان شاماكه فتح كافله زفت كه عربيده قير ديرلر شاعر بيت چونيره
روى چون شاماك بوده * بدى طبع او رويش نموده شاماله فتح لامله قره ياغز عربيده
اسمر اللون معناسنه شامكچه فتح ميم وجيم فارسى وسكون كافله بمعنى شامك وشاماكچه
شانزده كسر نون وسكون زاء معجمه وفتح دال مهمله ايله مرتبهٔ اعداددن اون آلتى
عدددر شانه فتح نونله در بش معنايه كلور اول طراق كه عربيده مشت ديرلر ضم ميمله
كمال خجندى بيت شانه زد باد زلف يار مرا * اصلح الله شانه ابدا * ثانى فرهنك جهانكيريده
آتك جست وچابكلكنه ديرلر حكيم سنايى در صفت اسب * مثنوى * مركبش هيأت فلك
داره * كه براعداش خاك ميبارد * دشمن ودوست راچو نحس وچو سعد * شيهه وشانه اش
چو كردو چو رعد * ثالث خانهٔ زنبور كه شان ولانه دخى ديرلر حكيم خاقانى بيت آنكه چون
نحل اين بنا را چو مهندس بود شاه * آب چون آيينه شانه انكبين كشت از صفا * رابع
خرمن صاور اجق بش ودخى زياده پرمقلو براغاجدر آنكله دانه يى صماندن آيررلر آنك بش
پرمقلوسنه پنج انكشت ديرلر زياده اولانه شانه ديرلر خامس حيوانك كورك كموكى كه برياسى
كموكدر اوزرنده قرمزى خطوطى واردر بعض كسنه لر اول خطلردن بعضى احوال استخراج ايدرلر
اكثر تاتار واوزبك خلقى غايت ايو بيلورلر وآنكله عمل ايدرلر چغتايده اسابقور ديرلر ما بينلرنده
غايت معتبر اولوب وعندن ضيافت واقع اولدقده عزيز مسافر اوكنه اول كموكى ات ايله قورلر زيادهٔ
رعايت مهمان ايمش حيرة الابرار ده اسفار مقاله سنده دير بيت پيا پى اسابقور ينى ايلاب روان *
بيماكتين بولوب عاجز اول ناتوان شاه وشه يدى معنايه كلور اول فرهنك
جهانكيريده اصل وصاحب معناسنه در چونكه پادشاهلر اصل ونسب صاحبيدرلر وممالكه
صاحبدر اول سببدن شاه ديرلر حكيم فردوسى بيت اكر شاه را شاه بودى پدر * بسر برنهاد
مرا تاج زر * ثانى داماد معناسنه در بو ايكى معنايه شمس فخرى * قطعه * مملكت را شرف
قدر همين بس كه بود * خسرو صفدر آفاق ممالك راشاه * شاد مانست بدوجان ممالك ز انسان
كه بود شاد دل وجان عروسان از شاه * حكيم خاقانى دخى بو ايكى معنايه ديمشدر بيت يك
رضاى شاه شاه آمد عروس طبع را * از كرم كابين عذرا در نتابد بيش از ين * حكيم سنايى بمعنى
ثانى بيت داد كالكش چنانكه شاه عروس * از نقاب تنك خرد را بوس * ثالث شطرنج
قطعه لرندن بر قطعه در كه كش ديد كچه كيد جك يرى قالماغله مغلوب بت ايجاب ايدن قطعه يه
ديرلر مولانا بهاء الدين بيت شاه قطع آسمان هنكام لعب امتحان * مات كردد در زمان
كر كويد او راشاه شاه * رضى الدين نيشابورى بيت جاز شاهان جهان بكسر شود لبيك زن
چون نواز تعجيل در شطرنج كويى شاه شاه * رابع هر نه كه كوزللك وايريلكده بحسب الصورة
والمعنى امثالندن ممتاز وسرافراز اوله اكا شاه ديرلر وشه آندن مخففدر خامس
مجمع الفرسده راه فراخ وكشاده كه اندن نيجه يوللر ايريلور بوندن كه شاهراه ديرلر سادس
مؤيد الفضلاده هندده بر جانور آديدر سابع فرهنك ميرزا ابراهيمده بر نوع جامه در هندده

هندده مشهوردر شاهنبسه سكون ها وضم باء وحاء بعدها نون ساكنه وفتح سين مهمله
ايله عربيده اكليل الملك ديدكلرى اوتدر شاهتره معروف بر اوتدر معربى شاهترج در
شاهدانه ايكى معنايه در اول اينجونك غايت ايرى ولطيف وغلطان وآبداريكه
شاهوار وشاهواره دخى ديرلر استاد لطيفى بيت شود درون صدف شاهدانه قطرهٔ دون
چراست در صدفت شاهدانه زشت وخراب * وهر نسنه نك ايرى واعلاسنه ديرلر مثلا
مصطكى نك ايرى دانه لرينه وهر نه كه دانه تعبيرى صحيح اوله انلرده استعمال اولنور ثانى كندر
تخمنه ديرلر مخصوصا شاهدانج انك معربيدر شاهراه وشهراه جاده يول كه اندن
نيچه يوللر آيريله ابو المعانى در مناجات بارى تعالى عز اسمه وجلت عظمته ولا اله غيره بيت
ز شاهراه محبت بمنزل مقصود * روم عنايت ولطفت اكر شود همراه شاهزاده وشهزاده
پادشاه اوغلى ودخى پسر داماده ديرلر زيرا شاه داماد معناسنه اولدوغى ذكر اولنمشيدى كذا فى
فرهنك جهانكيرى بو معنايى مؤيد شاعر بيت محبتش تحقيقت نميشود زن را * اكر بچند
بود مهربان شهزاده شاهمهره اژدرها و بيوك ييلان باشلرنده اولور بر معتبر طاش كبى
نسنه در مارمهره دخى ديرلر بيحد منافعى واردر شاهنده فتح ها ودال مهمله وسكون نونله
نيكوكار وصالح ومتدين معناسنه در كذا فى المجمع بو معنايى مؤيد استاد ديمشدر بيت بيايد
آن بمحشر ز لطف حق رحمت * هر انكه شد بجهان نيكوكار وشاهنده شاهنشاه وشاهنشه
وشهنشاه وشهنشه كلهم بكسر الهاء وسكون النون اول پادشاهه ديرلر كه عصرنده اولان
پادشاهلرك جمله سندن قوت وشوكت وعسكر وحشمت وخزينه ومملكتى زياده اوله وانك امداديله
غيريلر مملكتلرينه پادشاه اوله لر بو ذكر اولنان شروط موجود اولمينه شهنشاه دينلمز شاهه
مملكت هاماورانده بر شهر آديدر سودابه زن كيكاوسك پدرى شهر بدر ديرلر كه اول شهرده
تجارت زياده اولور حكيم فردوسى بيت يكى شهر بد شاه را شاهه نام * همان از در وسود
وچشن وخرام شاهين كسر ها وسكون ياى تحتانيله بمعنى شاهندهٔ مرقوم يعنى صالح
ونيكوكار كذا فى المجمع شايسته كسر ياى تحتانى وسكون سين مهمله وفتح تاء مثناة
ايله شايستن لفظندن اسم مفعولدر لايق معناسنه مير نظمى بيت هر آن سر كه شايستهٔ
تاج نيست * با وملك راشاهى محتاج نيست شايكينه سكون ياءين تحتانيين وكسر كاف
فارسى وفتح نونله اوجوزاولمش معناسنه شايكانى لفظندن تصرف اولنمشدر شايه فتح
ياى تحتانيله ميوه معناسنه در حكيم خاقانى * قطعه * دوش چنان ديده ام بخواب كه نخلى
بر لب دريا بدان مقام بر آمد * نخل موصل شده اترنج ورطب داشت * سايه وشايه اش فراخ
وتام بر آمد * مير خسرو بيت سرو كه از شايه نشانى نداد * سايه نشينان همه داده بباد *
شباره فتح باء موحده وراء مهمله ايله كيجه لرده مسافرته كزن عورته ديرلر ودخى سپره
معناسنه در شب بازه سكون باء موحدهٔ اولى وفتح ثانيه وزاء معجمه ايله بعض نسخه ده باء
ثانى يرينه ياى تحتانيله روايت اولنمشدر شب پره يعنى خفاش كه تركيده يراسه ديرلر
شبانكاه وشبانكه كلاهما بفتح الباء الموحده وسكون النون وفتح الكاف العجمى اول
نسنه يه ديرلر كه كيجه آنده چار پا حيوان ياتوردلر وكيجه ياتيلاجق يره ديرلر كذا فى فرهنك ميرزا

ابراهیم معنای ترکیبی کیجه لروقتی دیمکدر لغ شبانه ع فتح باء موحده ونونله ذرت معنایه کلور
اول اول حاله دیرلر که کیجه اول حالتله کچمش اوله حکیم انوری بیت مست شبانه بودم وافتاده
بیخبر * دی در وثاق خویش که دلبر بکوفت در * ثانی کیجه ایچلن شراب خواجه حافظ بیت
می شبانه خور وخواب صبحگاهی کن * مباش در پی آزار وهرچه خواهی کن * بو معنایه مناسب
کیجه دن بقیه اولان شرابه می شبانه دیرلر کمال خجندی بیت درسر می صبوحی ودرد بده
باخمار * جان بی لب تو تشنهٔ جام شبانه بود * ثالث مخمور معناسنه میرخسرو بیت
تو شبانه می نمایی ببری که بودی امشب * که هنوز چشم مستت اثر خمار دارد * رابع هرحافظ
ونکاهبانه دیرلر عموما وقیون سوریسنی حفظ ایدنه دیرلر خصوصا شیخ نظامی بیت من بد واده
حرزخانهٔ خویش * خوانده اورا نه سك شبانهٔ خویش * وله بیت کفت باخود کزین شبانهٔ
پیر * شاهی آموختم زهی تدبیر لغ شب پره ع سکون باء موحده وفتح باء فارسی وراء مهمله ایله
پراسه که عربیده خفاش دیرلر عادتی کوندزیووه سنده یاتورطشره چقماز که کونشه اصلا باقه مز
اول اجلدن کیجه اوچار شب پره دیمك انکچوندر شیخ سعدی * مصرع * شب پره کر وصل آفتاب
نخواهد لغ شب چره ع سکون باء موحده وفتح جیم فارسی وراء مهمله ایله کیجه اوت اوتلیان
حیوانه دیرلر شاه ناصرخسرو بیت کرك آمده است کرسنه ودشت پر بره * افتاده در رمه
رمه رفتند بشب چره * بو مناسبتله اول نقل ومیوه که کیجه لر صحبت وجمعیتده تناول اولنور
ترکیبده چرزچمن دیرلر قوری میوه اولسون یاش میوه اولسون شب چره دینلور مؤمن حسین
یزدی * رباعی * نی بر سر مردمان چون تره ایم * نی نقل مجالس ازپی شب چره ایم * امروزکه
ناکسان درین بازارند * ماجنس کساد بهوزر ناسره ایم لغ شبخانه ع سکون باء موحده وفتح خاء
معجمه ونونله حرمسرای شاهان ودخی بعض فرهنکلرده اول خانه یه دیرلر که آنده کیجه احیا اولنوب
عبادت اولنه کذا فی المجمع لغ شب سده ع سکون باء موحده وفتح سین ودال مهملتین ایله زمهریر
ایچنده بر معروف کیجه در تفصیلی سده لغتی ذیلنده مرور ایلدی لغ شب فاره ع سکون باء
موحده وفتح فا وراء مهمله ایله کیجه لرده قیون وصغر یاتوردقلری یره دیرلر کذا فی المجمع لغ شبگاه ع
سکون باء موحده وفتح کاف فارسیله بمعنی شبفارهٔ مرقوم کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایه
ابوالمعانی بیت یوز بهر چرا چون دواب میکردد * بشب چوکاو وغنم خانه اش کند شبگاه *
لغ شبکوکه ع سکون باء موحده وضم کاف اول وفتح ثانیٔ فارسیین ایله بمعنی شبکوك مرقوم
یعنی اول سائل کداکه کیجه لرده محلات اراسنده بر یوکسك یره چقوب محله دولتلولرینی آدلریله
چاغروب مدح وثنا ایدرتا که اول کمسنه ایشیدوب اکا عطیه واحسان ایلیه شبکوکا دخی دیرلر
حضرت مولانا قدس سره بیت همچو شبکوکه کنم شب ذکر وبانك * تارسد از بامها یم نیم دانك
لغ شبنکاه ع شبانکاه لفظندن اختصار اولنمشدر لغ شب نهه ع سکون باء موحده
وفتح نون وهایله کنج معناسنه حضرت مولانا قدس سره * قطعه * ای دل سرکشته شده
درطلب یاوه روی * چند بکفتم که مده دل بکسی بی کروی * جذب کن ای باد صفت آب وجود
همه کس * برکش خورشید صفت شب نههٔ راز کوی لغ شبه ع فتح باء موحده واخفاء
هایله اوج معنایه کلور اول معدنی بر سیاه طاشدر نرم وبراق اولور اکا شبرنك دخی دیرلر

دیرلر حکیم ازرقی بیت خیال آن لب کوهر نمایت ای شبه کون * بدید کرد مرا ازدو دیدکان کوهر *
حکیم انوری بیت خدنکهای شهاب اندران شب شبه کون * روان چو نور خرد در درون اهرمن *
استاد عسجدی بیت همچون رطب اندام وچو دوغ نش سراپای * همچون شبه زلفین وچو
پابستهٔ آلست * بعض روایتده صاری پرنج که باقر ایله توتیادن ترکیب اولنور آلتون کبی
صاری اولور بو سببدن شبه دیرلر بکزر دیمك اولور بو معنایه اولنجه آخرنده هاء علامت
اولمز هاء اصلیه اولور استاد لطیفی بیت کسی را بمعنی بود مرتبه * چو زر معتبر می نباشد شبه *
ثانی بردکنلو اغاجدر اوچ ذراع مقداری بویی اولور سخت یرلرده بترمرسین کبی یپراغی یشل
وصارویه مائل چیچکی وکندر تخمی کبی تخمی اولور صقلسه ایچندن یشل یلشك صویی
چیقار ثالث کیجه للك دیمك اولور مثلا یکشبه ودوشبه دیرلر برکیجه للك ایکی کیجه للك دیمك
اولور علامهٔ شیرازی * قطعه * مجردی بحقیقت عظیم ذوق بود * زمن شنوتن آزاد خویش
بنده مساز * برای یکشبه ذوقی که خاك برسر او * اسیر زن بتوان شد بسالهای دراز * میرزا
غازی بیت جزای یکشبه هجرم اکر دهد ایزد * بسوی خلد برم کافر ومسلمانرا لغ شبیاره ع
سکون باء موحده وفتح یای تحتانی وراء مهمله ایله شیره معناسنه در لغ شبیکه ع کسر باء
موحده وسکون یای تحتانی وفتح کافله طوزاق که آغ دخی دیرلر شبکه دخی دیرلر ابوالمعانی
بیت دل بسودای زلف عنبرین مانده * همچو آن مرغ در شبیکه فتاد لغ شبینه ع کسر
باء موحده وسکون یای تحتانی وفتح نونله کیجه دن فاضل اولوب باقی قلان نسنه مأکولات
ومشروبات قبیلندن وسائر هرنه اولورسه ودخی اکا دیرلر که کیجه آنك اوزرینه کچمش اوله
مجمع الفرسده بمعنی انکور مسطوردر لغ شته ع سته مرقومك ایکی معناسیله مترادفدر
لغ شحنه ع سکون حاء مهمله وفتح نونله شهری ویاخود مملکتی اصابت اسآتدن محافظه ایدنه
دیرلر مولانا جامی درمنقبت امیرالمؤمنین علی ابن ابی طالب رضی الله عنه بیت اصحبت
زایرالك یا شحنة النجف * بهر نثار مقدم تو نقد جان بکف لغ شخانه ع فتح خاء معجمه ونونله
قلیه درکه جامه آغردنلر قوللنور لغ شخشانه ع سکون خاء وفتح شین معجمتین ونونله قلندران
میاننده معروف اصطلاحدر طریقلرنده اسکی درویش یعنی خیلی زمانده طریقتده دره یمکدر
لغ شخکاسه ع سکون خاء معجمه وفتح کاف وسین مهمله ایله ژاله معناسنه استاد رودکی
* قطعه * کرشود بحرکف همت تو موج زنان * ورشود ابرسررایت تو طوفان بار * بر موالیت
نباشد همه در وکوهر * بر اعاریت بارد همه شخکاسه زخار لغ شخولیده ع ضم خاء معجمه
وواو معروف وکسر لام وسکون یای تحتانیله بمعنی پژمرده یعنی صولمش کذا فی المجمع
لغ شخیده ع کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانیله بمعنی لغزیده وافتاده ایضا منه لغ شده ع
بوزن کده منقار مرغان یعنی قوش بورنی کذا فی فرهنك جهانکیری لغ شرزه ع سکون راء
مهمله وفتح زاء معجمه ایله خشمکین وغضبناك حیوان استاد عنصری بیت روز پیکار دور
کردن کار * بستندی ز شیر شرزه شکار * فرهنك جهانکیریده بو صفتی انجق شیر وپلنکه
مخصوص یازمش مولانا هاتفی بیت خرامیدن شرزه شیران مست * کمرکاه کاوزمین برشکست
حکیم فردوسی بیت برآمد بالا چو شرزه پلنك * خروشان بکی تیغ هندی بجنك *

شرفه سکون راء مهمله وفتح فا ایله آواز معناسنه عموما وآواز پای خصوصا شرفاك
وشرفالنك دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت کاروان شکر از مصر
رسید * شرفهٔ بانك درای آید * حکیم سوزنی بیت از شرفهٔ جلاجل شاهین عدل تو
عنقای ظلم کشت پس قاف درنهان * عربیده ضم شینله شرفه کنکره یه دیرلر عموما قلعه
ودیوار وسرای کنکره لری کبی استاد فرخی بیت از پی آن نازخورشیدش فزون باشد شرف
نشتری خواهد که اورا شرفهٔ ایوان بود شرمنده سکون راء مهمله ونون ایله خجیل یعنی
اوتانمش ابو المعانی بیت چنان شرمنده ام از عشق ناقص * چو عذر نا قبول جرم مجرم *
شروه سکون راء مهمله وفتح واو ایله خواننده لکدن بر نوعدر شهری دخی دیرلر
شره فتح راء مهمله واخفاء ها ایله بمعنی کاوبنده یعنی بندهٔ کلوکه بوغازینه قوللق ایدوب
اکل طعامه حریص اولوب متصل یمك فکرنده اوله شاعر بیت نباشد کفتنی نام خود آدم *
شره کوینداورا بهر خوردن ششدره سکون شین معجمه وفتح دال وراء مهملتین ایله تاولی
دیدکاری قمار اوینادقلری تخته در ششدر دخی دیرلر ششخانه سکون شین وفتح خاء معجمتین
ونونله مدور چادر که کنبدی دیرلر وششخان دخی دیرلر تعریب ایدوب ششخانج دیرلر
سید سراج الدین سکزی بیت مشتری بر طالع ایام تو موقوف کرد * هر سعادت که درین
ششخانه اسطرلاب یافت * وبر سازآدیدر شش ضربه سکون شین وفتح ضاد معجمتین
ایله بر نوع داودرزداو یوننده ایدرلر شش ضرب دخی دیرلر کذا فی المجمع ششه فتحتین
ایله ستهٔ شوال که رمضاندن صکره شوالده التی کون صایم اولورلر شغاره فتح غین معجمه
وراء مهمله ایله پورسق دیدکاری حیواندر شغه فتح غین معجمه ایله ایکی معنایه در اول
شاخ درخت وشاخ آهو که شخ دخی دیرلر مولانا بدیهی * قطعه * خیزد وزان جام باده
آرکه هر شاخ * زراوشانست وباد مشك فشانست * از شغهٔ هر درخت پرنا و پیرست *
چونکه زمی پیر کشته باز جوانست * ثانی الو ایاق دریسی ایش ایشلمکدن درشت وخشین
اولور استاد عسجدی بیت همی دوم بجهان اندر از پی روزی * دو پای پر شغه وماند بادلی
بریان * وشوغه دخی دیرلر شفانه فتح فا ونونله بر قوش آدیدر که باشی وقویروغی
الوان رنك اولور حکیم اسدی بیت لب چشمها پر خشنسار وماغ * زده صف شفانه همه دشت
وراغ * شمس فخری بیت بود عنقای مغرب پیش قدرت * چنان کالحق برشاهین شفانه
شفه فتح فا ایله بوزن کفه بمعنی شغهٔ مرقوم کذا فی فرهنك جهانکیری شفته
سکون فا وفتح تاء مثناة ایله کونشك ابتدا طلوعی ودخی هرنه که اینجه اوله آکا دیرلر شففشه
سکون فا وفتح شین معجمه ایله جلاه دفه سی که اراسنه طراق یرلشدروب بز طوقورلر
مجمع الفرسده شاخ درخت وشوشهٔ زر معناسنه دربو لغتی حرکات ثلثه ده معنای مغایر ایله وارد
اولمشدر شکانه فتح کاف فارسیله مضراب که آنکله ساز چالرلر زخمه دخی دیرلر
سین مهمله ایله ده مرویدر تحفة الاحبابده بمعنی خانهٔ کهواره مسطوردر شکر بوره
وشکر بیره کلاهما بفتح الکاف وسکون الراء الاولی وفتح الثانیه شکر بوزه وشکر بیزه
راء ثانی یرینه زاء معجمه ایله سنبوسهٔ شکرین درکه ایچنی شکر وبادام ایله یاخود فستق نیم کوفته

کوفته شکر ایله آمیخته وخمیرین لطیف یاغله یوغروب خرده بورك ایدرلر بسحاق اطعمه بیت
چرا منع کنی صوفی ز محراب شکر بوزه * کسی کوید مسلمانرا که روز قبله بر کردان * حکیم سنایی
بیت همچو سك در بدر دریوزه * خوانده مرزهر را شکر بوزه * حکیم نزاری قهستانی بیت
بیار بوسه منه خوان خورد نیکه بود * تفاوتی ز شکر بیزه تا شکر بوسه شکرده
فتح کاف ودال وسکون راء مهملتین ایله جست وچالاك که شکرو دخی دیرلر شکرستاه
اوغل بالی که شکرسان وشکرستان دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری شکرینه
فتح کاف وکسر راء مهمله ایله بر نوع سکری حلوادر که عربیده ناطف دیرلر ابو المعانی * قطعه *
زدست ترش رویان شکرینه * شود حنظل بطبع نکته سنجان * دهد کر زهر قاتل روی
نیکو * شود شکر خصوصا دست جانان شکره سکون کاف وفتح راء مهمله ایله ایکی
معنایه در اول مرغ شکاری یعنی هر شکار آلور قوش ثانی کس زن بو ایکی معنایه ابو المعانی
بیت کیریم چو شکره جست وچالاك * در کردن صید شکره بی باك شکله سکون
کاف وفتح لامله ایکی معنایه در اول کتاب السامی ده قاون وقارپوزدن کسیلن پاره یه دیرلر
ترکیده دلم دیدکاری معنایه در ثانی جامه یعنی قفتان کوملك نیزی وچاپك دیدکاری بیکی
وپیشی ویانینه اوریلان پاره که شکلهٔ جامه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری مجمع الفرسده
جامه اغاجه ایلشوب برتلدوغنه دیرلر شکنه فتح کاف ونونله بوکلم که شکن وشکان دخی
دیرلر شکه فتح کافله ایاق صداسی وتشدیدایله زبل وسپورندی یغیلن یرکه عربیده
مزبله دیرلر شکینه کسر کافله بوزن کمینه اوزون وبیوك کوب که ایچنه غله قورلر واول
اوجی سیوری اغاج که آنکله اشك وصغر سوررلر شلفه وشلفینه وشلفیه کلاهم
بسکون اللام اول بفتح الفا ثانی وثالث بکسر الفاء بمعنی کس زن حکیم انوری در هجو قاضی
کیرنك بیت شد بجان الفیه غلام اورا * نحو ردشلفیه تمام اورا * بو لغتی بو معنایه عربیده
دخی استعمال ایدرلر الفیه آلت رجل معناسنه در هزلیاتده الفیه وشلفیه نام بر رساله تالیف
ایلمشلر در لغت مشترکدر شلمابه سکون لام وفتح میم وباء موحده ایله صوده قینامش
شلغم شاعر * رباعی * ماهی وخیار وخایه وشلمابه * پس کادن ترك بیر در کرمابه *
کاریست که مرك روح نزدیك کند * هان ای غرزن بقا بجز پاتابه شله تخفیف لامله
قاتل مقتول یرینه قصاص ایچون قتل ایتمکه دیرلر حکیم سنایی در بیان شهادت حضرت علی
کرم الله وجهه ابن ملجمی قتله کتورمکده * قطعه * جان بداد آن زمان علی در حال *
خاندان زان سبب کرفت زوال * شله کردند مرورا پس ازان * رفت سوی جحیم آن نادان *
وتشدید لامله اوج معنایه کلور اول صنم ثانی بت پرست ثالث یوك دنکی معناسنه در
شماغنه فتح غین معجمه وسکون نونله بد بوی وچرکین که شماغنه دخی دیرلر پوربهای جامی
بیت خطش چو پشت وروش شماغنه وسیاه * کاغذ تباه ورنده چون کون در بدکان *
شماله فتح لامله شمع ودخی بر قسم برنجدر بسحاق اطعمه بیت آن شمعها که در دل بسحاق
بسر فروخت * از ره کذار توز برنج شماله را شمامه فتح میمین ایله دستنبوی که ترکیده
بیلغج دیرلر شمانه فتح نونله بوی خوب که رایحهٔ طیبه معناسنه فرهنك جهانکیریده

مطلقا رایحه‌در ل شمسه ع سکون میم وفتح سین مهمله ایله نقاش اصطلاحنده تورنجه
دیرلر کتاب جلدلرینه اورلر وهرنه‌که منقش واکثری مدور اوله آکا دیرلر ل شمغنه ع سکون میم
ونون وفتح غین معجمه ایله ایکی معنایه‌در اول شماغنه مرقوم کبی بدبوی وچرکین معناسنه
ثانی اول کمسنه‌یه دیرلرکه شدت خوفدن بیهوش اوله کتاب السامی‌ده بمعنی زن بدبوی ل شمنه ع
فتح میم وسکون نونله بمعنی بخشایش یعنی باغشلیجی ل شمه ع تخفیف ایله سود آغزی
ودخی همه‌ده باقی قلان سود معناسنه که عربیده آکاسی دیرلر ومیم مشدده ایله رایحه معناسنه‌در
ل شمیده ع کسر میم وسکون یای تحتانیله بمعنی رمیده وآشفته ابو الفرج رونی بیت اکر
شمیده بود عقل خصم اوشکفت * بلی شمیده بود عقل در دماغ سقیم * مجمع الفرسده تشنه‌لکدن
بیهوش اولمق وفرهنگ میرزا ابراهیمده مطلق بیهوش معناسنه نقل ایدوب حکیم انورینک بو بیتنه
متمسک اولمش بیت خرد در دماغ تو شمیده * سخن جز در دعای تو مزور * ودخی صوسزلقدن
ویاخود آغلقدن نفس ویروب صولومق معناسنه مرویدر ل شنبلیده ع سکون نون ویای
تحتانی وکسر باء موحده ولامله انواع گل وریاحین وشکوفه رایحه‌سنه دیرلر ل شنبلیله ع
سکون نون ویای تحتانی وفتح باء موحده وکسر لام اول ایله حبوباتدن برنوعدرکه ترکیده بوی
وعربیده حلبه دیرلر ضم حاء مهمله ایله هندی لساننده یعنی یونان زباننده فریقه دیرلر ل شنبه ع
سکون نون وفتح باء موحده ایله بمعنی شیهه اسب یعنی آت کشنه‌سی که شنه دخی دیرلر وکسر
باء موحده واظهار ها ایله معروف کونک آدیدرکه جمعه ایرته‌سیدر صائب تبریزی بیت
فکر شنبه تلخ دارد جمعه اطفال را * صحبت امروز بی اندیشه فردا خوشست * تحفة الاحباده
سکون نون وفتح باء موحده ایله آواز شیر مسطوردر ل شنکسه ع سکون نون وفتح کاف
وسین مهمله ایله اوچ معنایه کلور اول بمعنی کیرکه عربیده ایر وذکر دیرلر ثانی جامه ملوث
زنان ثالث مزبله اولان موضع معناسنه ل شنکله ع سکون نون وفتح کاف فارسی ولامله
ایکی معنایه‌در اول بمعنی خوشه یعنی صالقم عربیده عنقود دیرلر شاه ناصر خسرو بیت درخت
خرما صد خشک خار دارد درشت * اگر دو شنکله خرمای خوب بر دارد * ثانی بمعنی ریشه
یعنی سچاق که دستار ومعجر وقالیچه ودستمال وسجاده اوجلرنده اولور ل شنکوله ع سکون نون وضم
کاف وفتح لامله شنک مرقومک ایکی معناسیله مترادفدر یعنی دلبر شوخ وراهزن بمعنی اول
حضرت مولانا قدس سره بیت ناکهان بسته دلم دلدارکی * شوخکی شنکولکی عیارکی *
بمعنی ثانی استاد بیت راه هر روشب زند شنکوله * روز کرده جابکه پیغوله ل شنکه ع
سکون نون وفتح کاف فارسیله اوچ معنایه کلور اول آلت رجل ثانی مزبله ثالث لته
حیض زنان کذا فی فرهنگ جهانگیری ل شنکونه ع سکون نون اول وفتح ثانی وضم کاف
فارسی ایله هندده برجزیره اسمیدرکه آنده مارنیش ومارینه نام برار وبرعورت یالکز ایکیسی
بر مستحکم حصار وعالی بنا وعمارت وخانه‌لر تعمیر ایلمشلر الان طورر دیرلر حکیم اسدی
مثنوی * چنان بود هر سنگ دیوار او * که کشتی شدی غرق از بار او * بهر دو تن کاخها
کرده‌اند * چنین سنگها از کجا آورده‌اند * بهندوستان نام این هر دو تن * بود مارنیش مرد
ومارینه زن * نه بد بار کرشان درین کار کس * زن وشوی بودند هم یار بس ل شنکینه ع سکون

نون اول وفتح ثانی ویای تحتانی وکسر کاف فارسیله ایکی معنایه‌در اول قصار آغاجی که
انکله جامه قصر ایدرلر ثانی قپواردنه طیارلر استاد لبیبی بیت شنکینه برمدار زچاکر * تاراست
باشد او چو تراز و ل شنوشه ع ضم نون وواو معروف وفتح شین معجمه ایله بمعنی عطسه یعنی اغسرمق
استاد رودکی * قطعه * رفیق چند کویی از نشاطت * نه بگریزد کس از کرم آفروشه * مرا
امروز توبه سود دارد * چنان چون دردمندان را شنوشه * استاد منوچهری بیت چون شبلید
ازبی معنبر خوشه * کوید کاکنون نماند جای شنوشه ل شنه ع فتح نونله هر صدایه دیرلر عموما
صریر خامه وصدای نفیر وسرنا وصفیر مرغان وآواز سباع ووحوش وامثالهم کبی مختاری بیت
ذکریه شنه کلک او بخندد عقل * زخنده مه منجوق او بگرید جان * وآواز اسب خصوصا که
عربیده صهیل وصیبه دیرلر حکیم سنایی * مثنوی * مرکبش هیأت فلک دارد * که براعداش خاک
می بارد * دشمن ودوست را چو نحس وچو سعد * شنه وسانه اش چو کرد وچو رعد * شمس فخری
بیت زهره مریخ حال چون شود * چون شود در رزم بکرانت شنه * کوهستان ولایتلرنده
خزین صاوراجق برمقلی اغاجه دیرلر ل شنیزه ع کسر نون وسکون یای تحتانی وفتح زاء فارسی
ایله قرازلرک چپار اشلدکاری دلکلی طراق ل شوغاه ع سکون واو وفتح غین معجمه ایله آغیل که
ایچنده قیون وصغر قورلر شوغاد دخی دیرلر ل شوغه ع سکون واو وفتح غین معجمه ایله باغ
چبوغی ل شوکاه ع سکون واو وفتح کاف فارسیله بمعنی شبکاه که باایله واو ارا سنده تبادل
وتوافق قاعده مقرره‌در استاد بیت آید این فکر برین خاطر خسته هرگاه * که روم بی خبر
کس سر کوی تو شوکاه ل شوله ع سکون واو وفتح لامله سرکین دان وجای پلیدی که در سر کوچها
باشد یعنی محله باشنده زبل وسپوروندی یغیلان یر میر عماره بیت بلیم کرده بروی بریش پاش
گذشت * بصد کلیچه سیال تو شوله روب نرفت ل شونیزه ع فتح یای تحتانی وکسر نون وزای
معجمه ایله بر مسجد اسمیدر کذا فی المجمع ل شوه ع فتح واو ایله بمعنی شبه مرقوم بونده دخی
قاعده تبادل جاریدر مجمع الفرسده بمعنی سرشیر که فله دخی دیرلر ترکیده اغز دیرلرکه سوددن
اول چیقار ل شهدابه ع سکون ها ودال مهمله وفتح باء موحده ایله شربت عسل وبال صوبی که
بالدن ایدرلر ل شه ع بوزن مه آلتی معنایه کلور اوج معناسی شاه معناسیله مترادفدر
رابع بمعنی سیر یعنی طوق که عربیده شبعان دیرلر حکیم سنایی بیت ازبرای آنکه تا شاهی نی
شهوت شه کنی * سینه صد صعوه بیچاره را بریان مکن * خامس بمعنی منع حضرت مولانا
قدس سره بیت گرگریزد کس نیارد کرد شه * ور گریزی او بگیرد پیش ره * سادس شطرنجده
شاهه کش دیمکدر کذا فی فرهنگ جهانگیری ل شهبره ع سکون ها وفتح باء موحده وراء
مهمله ایله قوجه عورت عجوزه معناسنه ابو المعانی بیت مشو با شهبره نزدیک زنهار * کنند
لابد زعیشت رنج بیزار ل شهرازادیه ع برشهور آدیدرکه اردشیر بن شیرویه آنده پادشاه
ایکن زهردن هلاک اولدی ل شهروزه ع سکون ها وضم راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله اول
کدایه دیرلرکه هرکون برمحله‌ده طولاشوب جر وسؤال ایدر حضرت مولانا قدس سره بیت
شاهیم نه شهروزه لعابیم نه بهروزه * عشقیم نه سردستی مستیم نه از سیکی ل شهرید وشهرایده ع
کلاهما بسکون الهاء اول بکسر الراء المهمله ثانی بکسر اللام بمعنی پراکنده وپریشان اولمش

معناسنه در شیخ نظامی بیت چو افتاد شمع دران پای لغز * زسهم شمعدش بشولید مغز
ل شهله ع سکون ها وفتح لام ایله بمعنی شهیرهٔ مرقوم یعنی زن فرتوته مجمع الفرسده بغایت
چرب یعنی زیاده یاغلی نسنه یه دیرلر ل شهناه وشهنه ع کلاهما بسکون الهاء وفتح النون
بمعنی شهریار وشهنشاه وشهنشه لفظلرندن اختصار اولنمشدر کذا فی فرهنك جهانکیری
ل شهنکانه ع فتح ها وکاف فارسی ونون ثانی وسکون نون اول ایله درٔ اله معناسنه در کذا
فی مؤید الفضلا ل شیتره ع سکون یای تحتانی وفتح تاء مثناة وراء مهمله ایله سرکاه
دیدکاری اوت که عربیده شیطرج دیرلر ل مع الیاء * شالنکی ع فتح لام وسکون نون وکسر
کاف فارسیله بمعنی ریسمان تاب یعنی ایپ بوکیجی که شالنك ایب در اما اسم عامدر هرندن اولورسه
آخرنده یا حرف نسبتدر عضایریٔ رازی بیت اه کز استیلای نفس شالهنك * همچو
شالنکیست واپس رفتنم ل شاماکی ع کسر کافله سینه بند زنان بویا یای وصفیه در کذا
فی المجمع ل شانی ع کسر نونله درم ده هفت دیرلر برنوع اقچه در که شبانی دخی دیرلر استاد
عنصری بیت بجای خیمهٔ شانی نهاده براشتر * بجای موکب کوهر نهاده براستر * حکیم سنایی
بیت چون برادرت دارد ریك شعر * بهر هشتاد بیت چل شانی ل شاونی ع فتح واو
وکسر نونله بشکده اطفال صاردقلری بز وبعضیلر قاشدن ایدرلر بغلتاق دخی دیرلر ترکیده غلط
ایدوب بغرداق دیدکاریدر ل شاهپری ع سکون ها وفتح باء فارسیله عنبردر که شهپری
دخی دیرلر ابو المعانی بیت صبا چو کرد پریشان دو زلف دلجویش * ببوی شاهپری کشت
بر دماغ سحر ل شاهبوی ع سکون ها وضم باء موحده وواو معروف ایله عنبر وعود وسائر
امثالی نسنه لرك رایحه سنه دیرلر امیر معزی بیت چو شاهبوی دهد خلق شاه بوی ازانك *
زعنبرست سرشته باصل وطینت او * شمس فخری بیت شه عادل جمال دولت ودین *
که خاك درکه او شاهبوی ست ل شاه چینی ع سکون ها وکسر جیم فارسیله براوتدر چین ولایتنده
اولور عصاره سن آلورلر بیراغی سیاه رنك اولور صفانجی اوزره مهره لری واردر خطوط مثالی
طبیعی غایت باردر ل شاهنای ع سکون ها وفتح نونله سورنای دیمکله مشهوردر طبل
ونقاره ایله آهنك طوتارلر شهنای دخی دیرلر شاعر بیت صدای شاهنای در کرفت کوش
جهان * باند دبدبهٔ طبل کوس چرخ رسید ل شاهی ع برنوع لطیف حلوای سکریدر
ورومده برنوع اقچه نك آدیدر بو ایکی معنایه شاعر دیمشدر بیت چو باشد در کف تو نقد
شاهی * بخور بی منت شاهان شاهی ل شایستکی ع لایق ونسنه یه یرار اولمق معناسنه در
ل شایکانی ع سکون یای تحتانی وفتح کاف فارسیله برنسنه نك کثرت ووفرتن بیان ایدوب
چوقلغنك تعبیریدر میرنظمی بیت کنی کر با قناعت زندکانی * شوی مالك بکنج شایکانی
ل شبا روزی وشبانروزی ع کیجه وکوندوز دیمك اولور خواجه سلمان بیت زعشق
زلف ورخسارش شبانروزی غمی دارم * مرا صبح وصال او نمیکردد شبی روزی * وبر کون بر کیجه که
یکرمی درت ساعت اولور مثلا فلك اعظم که فلك اطلس وفلك الافلاك دخی دیرلر آنك بر دوره سنه
دیرلر زیرا * یك شبانروزی دوره اش تمام کردد وبمرکز خود آید * دیرلر دیمك اولور که فلك
اعظم که جمیع افلاکی محیط در وسیری شرقدن غربه طولانی در وافلاك سبعه آنك ایچنده در وهر

وهر برینك سیری غربدن شرقه در کیمی دولابی وکیمی رحاوی وکیمی حمائلی در فلك زحل اوتوز اوج
سنه ده دوره سن تمام ایدر وفلك مشتری اون ایکی سنه ده وفلك مریخ بش سنه ده وفلك شمس
بر سنه ده وفلك زهره سکز آیده وفلك عطارد آلتی آیده وفلك قمر اوتوز کونده دوره سن تمام
ایدوب مرکزنه کلور اما افلاك اعظم که چرخ فلك دیدکاری اولدر یکرمی درت ساعتده دوره سن
تمام ایدر غایت سریع الحرکه در تفصیلی هیأت کتابلرنده مسطوردر والله اعلم ل شبوی ع
ضم باء موحده مشدده ایله شب بوی معناسنه برمعروف چیچکدر انواعی وسائر قمری اولور
عربیده منثور دیرلر سید حسن غزنوی بیت بر بوی این بباغ بخفتم هزار شب * تا بوی
یابم از کل شبوی بوی او * حکیم قطران ارموی بیت بستد از یاقوت وپسته لاله وکلنارکون *
یافت از کافور عنبر خیری وشبوی بوی * بعضیلر کل خیری دیدکاری بودر دیدیلر اما حکیم
اسدیٔ طوسی خیری کبی بر شکوفه در ریاحین جنسندن وشمس فخری منثوردر دیوب بو بیتی
اصلی اوزره نظم ایلمش بیت برای بزم او هردم بر آرد * فلك زانجم هزاران دسته شبوی * استاد
فرخی بیت خاری که بمن در خلد اندر سفر هند * به چون بحضر در کف من دستهٔ شبوی *
ل شبستانی ع کیجه یتاجق خانه وحرمسرای خاص وخلوتخانهٔ شاهان وکبار ل شبکوی ع سکون
با وضم کاف فارسیله ایکی معنایه در اول مهتر پاسبانان ثانی کوشده معناسنه شبکود دخی دیرلر کذا
فی فرهنك جهانکیری ل شبی ع کیجه یه مخصوص اولان جامه وسائر اثواب هرنه که کیجه لرده کییلور
وکیجه ده استعمال اولنور بو معنا یای نسبتله اولدقده در اما یای وحدت اولسه بر کیجه وبر کیجه لك
دیمك اولور نتکم شاعر بیت بکون تنك آن دلبر کس دختر نمی ماند * اکر ماند شبی ماند شب
دیکر نمی ماند ل شتی ع کسر تاء مثناة ایله باقرتبسی وسینی که اوزرنده طعام یرلر وسائر ایشه
استعمال اولنور شمس فخری نونله نقل ایلیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت شهریار از جود شامل تو
سائلانرا درست طشت وشتی ل شخای ع فتح خاء معجمه ایله بمعنی خراشیدن یعنی طرمالمق
اسم مصدر اولور ابو المعانی بیت کر بمیری زجوع نان مطلب * از در سفلکان ور مشخای *
ل شخلی ع سکون خاء معجمه وکسر لام ایله دکن اوتی یعنی دکنلی اوت ل شراخی ع فتح راء
مهمله وکسر خاء معجمه ایله برنوع طعامدر دیمشلر اما شکلن بیان ایتمامشلر ل شربتی ع سکون
راء مهمله وفتح باء موحده وکسر تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول برنوع غایت اینجه طوقنمش
دلبنددر مولانا مطهر بیت زسر بریشهای بریشم عمامه را * در برز شربتیش شکر رنك پیرهن
ثانی بکمردی کاسه یه دیرلر ل شش سری ع سکون شین معجمه وفتح سین مهمله ایله خالص
النون که اصلا مغشوش اولمیه حکیم خاقانی بیت آن می وجام بین بهم کوئی سفیده کیٔ
دست * کرده زسیم ده دهی صرهٔ زرشش سری ل شغالی ع فتح غین معجمه وکسر لام ایله
برنوع اوزم در ل شکبوی ع سکون کاف وضم باء فارسی ایله کیجه آهسته یوریمکله ظاهر اولان
ایاق صداسی کذا فی التحفه اما معیار جمالیده لام ایله مطلق آواز پای معناسنه در ل شکردیزی ع
سکون راء اول وکسر ثانیٔ مهملتین وزاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول کریهٔ شادی که سونمکدن
واقع اولان اغلمق ثانی بمعنی کفتار شیرین کذا فی المجمع ل شلبوی ع سکون لام وضم باء
فارسیله آواز پای که یوریدکده ظاهر اولور ابو شکور بیت توانکر بنزدیك خفته بود * کدا کاه

شلیوی مردم شنید شبنوی سکون نون وضم باء موحده ایله شبوی مرقوم معناسنه‌در
شنکرف زاولی سکون نون وراء مهمله وفاو فتح کاف فارسیله شنکرفه مشابه بر نسنه‌در
لکن اولقدر رنکین قرمزی دکلدر بونك رنکی نارنجی در نقاشلر بونی زیاده ایشه سوررلر
پرآدیده سرنج در عربیده سیرقون دیرلر فتح سین مهمله وسکون یای تحتانی وضم قافله زبان
هندیده سپند دیرلر شهبری سکون ها وفتح باء موحده وکسر راء مهمله ایله عنبر
معناسنه‌در شاهبری دخی دیرلر ابو المعانی بیت شهی که در همه عالم غبار خاك درش *
همیبرد حسد ورشك شهبری باجان شهنای سکون ها وفتح نونله شاهنای مرقوم
معناسنه‌که سورنایه دیرلر شاعر بیت شود انس وملك را شوق افزون * اکر بشنیده
شهنای ونفیرش شهیدی کسر ها ودال مهمله وسکون یای تحتانیله زن دوست که
محبوب دوسته غلامی دیرلر میرنظمی بیت اکر خواهی بحالات را نظامی * مشو مرکز
شهیدی وغلامی شهی کسر ها ایله اوج معنایه کلور اول بمعنی پادشاهی ثانی بمعنی
دامادی میرخسرو بیت بنیاد نشاط عالم افکند * بهر شهی خجسته فرزند * وله بیت
که مارا عیش آماده است امروز * شهی این دو شهزاده است امروز * ثالث هر شیرین نسنه
معناسنه عموما حضرت مولانا قدس سره بیت نیك وبد را مهربان ومستقر * بهتر ازما درّ
شهی تر از پدر * استاد فرخی بیت تا نباشی نبود شهد شهی هم چو شرنك * تا بخوشی نبود
صبر سقطری چو شکر * وخصوصا بر نوع حلوایه دیرلر که نشاسته وعرطه وشکر ایله ایدرلر
حکیم ازرق * قطعه * اکر طبعش کذر یابد بسوی بصره وطایف * وکر جودش کذر کیرد
بسوی مکه وبطحا * شهی وشهد کرداند کشنك شحم در حنظل * زر ویاقوت کرداند خلنده
خار در خرما شیانی فتح یای تحتانی وکسر نونله ایکی معنایه‌در اول درهم که اون یدی
خرما حبه‌سی آغریدر استاد فرخی در صفت عمارت بیت پس هر پنجره بنهاده برافشاندن را *
بدره وتنك بهم پر ز شیانی وشکر * ثانی بمعنی عوض یعنی بر نسنه‌نك مقابله‌سنده اولان شی کذا
فی فرهنك جهانکیری شیخ نجدی فتح نون وسکون جیم وکسر دال مهمله ایله شیطان علیه
اللعنه‌نك لقبی در کفار قریش حضرت رسول کائنات علیه افضل الصلوة والسلام حقنده دار
الندوه‌لرنده مشاوره ایتدکاری محلده ابلیس لعین بر پیر صورتنده جمعیتلرینه داخل اولوب ولایت
نجددن کلورم شویله احوالکزی ایشتدم سزه تدبیره کلدم دیدکنده انلر دخی مرحبا یا شیخ النجدی
دیدیلر عبد الرزاق کاشی بیت نه خاك تیره بماند نه آسمان لطیف * نه روح قدس بماند
نه نجدی ملعون باب الشین المکسورة مع الالف * شتا تاء مثناة ایله ایکی معنایه‌در
اول بمعنی ناهار یعنی صباح نسنه یمك هنوز تناول ایلمامش اولانه ناشتا دیرلر کمال اسمعیل بیت
لقمهٔ نان خویشتن نخورد * کرد وهفته همی شتا باشد * ثانی شتاب لفظندن ترخیم اولنمشدر
مقتضی اولدوغی محلده اول معنایه استعمال اولنور عربیده قیش یعنی صرما دیمکدر
شکنبوا فتح کاف وسکون نون وباء موقوف ایله اشکمبه شورباسی واوا وابا
لفظلرندن اختصار اولنمشدر شکیبا کسر کاف وسکون یای تحتانی وفتح باء موحده
ایله شکیبیدن لفظندن صیغهٔ مبالغه‌در زیاده صبر معناسنه میرخسرو بیت هنوزت ناز

باب الشین المکسورة

ناز کرد چشم خوب آلوده میکردد * هنوز از تو شکیبا عاشقان نابود میکردد * شمس فخری
بیت بی تو چکونه باشد آرام ملك وملت * هر کز تنی بود کو از جان بود شکیبا شلفا
سکون لام وفتح فایله خرمن صاوردقلری برمقلی اغاج شلکا سکون لام وفتح کاف ایله
اوزلی بالحق که ایاغه یاپشور شلك دخی دیرلر استاد رودکی بیت چو پیش آرند کردارت
بمحشر * فرومانی چو خر در عین شلکا شنا نونله صوده یوزمك شناور یوزیجی
دیمك اولور عربیده کی سابح معناسنه حکیم اسدی بیت بدریا شنا چون نهنك آورند *
بشمشیر با شیر جنك آورند شناسا فتح نون وسین مهمله ایله شناسیدندن اسم
فاعلدر اکلایجی معناسنه مولانا جامی بیت درین مختصر رای بی مواسا * زنعمتهای خویشم
کن شناسا شنوا فتح نون وواو ایله شنیدندن اسم فاعلدر اشیدیجی معناسنه
استاد بیت هر که باشد شنوا پند بزرکان از دل * کند او در دو جهان کام دلش را حاصل *
شوا ایکی معنایه کلور اول شرفنامه‌ده الده وایاقده کثرت اشتغال سببی ایله دری
درشت وخشین اولمق ثانی تشدید ایله بریان معناسنه‌در اما بو معنا عربیده‌در ایکی معنایه
میرنظمی بیت بهر شوا میکشی رنج وعنا * دست وپایت را چنان باشد شوا شیبا
سکون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله اوج معنایه کلور اول آشکاره وروشن ثانی آلتون ثالث
یعنی افعی بو معنایه فخر کرکانی بیت سر دیوار آن پرمار شیبا * جهان از زخم آنها ناشکیبا *
شیب پالا سکون یای تحتانی وباء موحده وفتح باء فارسیله بر پاصی کفکیر در دلکاری
چوق چولمك وغیری نسنه‌لرك آغزینه قویوب یاغ وبال سوزرلر اکثر حلواجیلر قوللنورلر ترشی
پالا دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری شیربا وشیروا کلاهما بسکون الیاء التحتانی
وراء المهمله اول باء موحده ثانی واو ایله سودلی آش مجمع الفرسده سوده مایه ویروب یوغرت
کبی قویلندررلر بعده بادام وفندق وامثالی قوری میوه‌لردن قاتوب تناول ایدرلر بو تقریر
اوزره سودلی عاشورا اولور فرهنك میرزا ابراهیمده وزاق که شیراز دخی دیرلر شیربها
عروس بکره ویریلان مهر معجل که عربیده صداق دیرلر فتح صاد مهمله ایله ترکیده آغرلق
دیمکدر میرنظمی * مثنوی * عروس دهر چون پرزیب دیدی * مرا او را شیربها جانت
رهیدی * ولی روزی نشد اورا تصرف * بتو تطلیق داد او بی توقف * ز دست رفت عمر
وجانت ارزان * تو ماندی در دو عالم دنك وحیران شیرخرما بر نوع طعامدر خرمایی
سود ایچنده بشوروب تناول ایدرلر لطیف طعامدر اکثر عربستانده بونی یرلر شینا
سکون یای تحتانی وفتح نونله بمعنی شناء مرقوم یعنی سباحت یوزمك معناسنه استاد عسجدی
بیت هر که شد بحر علم را شینا * کشته او قدرت خدا بینا شیوا سکون یای تحتانی
ایله فصیح اللسان معناسنه‌در فخر کرکانی بیت بلبل شیوا زبان چون ناله با آهنك برد *
فاخته با عندلیب چنك سوی چنك برد * ابو شکور بیت بباید فیلسوفی سخت شیوا *
که باشد در سخن کفتن توانا مع الباء الموحده * شب ایکی معنایه‌در اول کش ئل
وجر ایله ایشلنور بر نوع دیبا ثانی آواز تیر در مولانا هاتفی بیت شب تیر وجرکیانی کان *
صدا ایش همیرفت تا آسمان شپاشاب پیاپی آتیلان اوق صداسنه دیرلر بعض

فرهنکده فتح شین معجمه ایله روایت اولنمشدر مولانا هاتفی * مصرع * شباشاب پیکان
الماس کون شتاب فتح تاء مثناة ایله ایومك عجله معناسنه حکیم انوری بیت پای حلم
توندارد خاك هنکام درنك * تاب حکم توندارد باد هنکام شتاب * عربیده عجل چغتایده یالکز
بات دیرلر امر صیغه سیدر فرهادنامه ده بیت کیتور ساقی قدح خورشیدینی بات *
ایچای شهزاده یاری بیرلاهیهات شرشیب سکون راء مهمله و یای تحتانی وکسر شینن
معجمه ایله اغاج قوردی کذا فی فرهنك جهانکیری شکنب فتح کاف وسکون نونله شکم
معناسنه در استاد لطیفی بیت چه شود کر بجنب توخسبم * باشکم برشکنب توخسبم *
 شکیب کسر کاف وسکون یای تحتانیله صبر وآرام معناسنه حکیم اسدی بیت
ندارد جهان بریکی شان شکیب * فراز ست پیش از پس هر نشیب * حضرت مولانا
قدس سره بیت آتش بزیر کفت نهانی بکوش دود * کرمن نمی شکیبد وبا من خوش ست
خود * وصیغهٔ امر ووصف ترکیبی ده استعمال اولنور استاد لطیفی بیت از بزرکان کرهمیخواهی
نصیب * آدمی شو کربه خلق وسك شکیب شلماب سکون لام وفتح میمله قوری
اتمکی اصلادوب بعده یاغله بشوررلر بعض محلده یاغسز ایدرلر آبکامه دخی دیرلر شهاب
ایکی معنایه در اول کیجه آسماندن یلدز کبی دوشن نسنه یه دیرلر ثانی شعلهٔ آتش معناسنه در
 شیب سکون یای تحتانیله درت معنایه کلور اول اینش که مقابل فرازدر اصلی
نشیب ایدی نون حرف خفی اولمغله حذف اولندی ناصر الدین بجه بیت فراز وشیب
این راه ست بسیار * اکر مرد رهی خضری بدست آر * ثانی بمعنی تازیانه شمس فخری بیت
بااسب شاه برق چه باشد که شرق وغرب * کامی بود بپایش وبی دست بردشیب * حکیم
فردوسی بیت خداوند خانه به پیوند سخت * بیاویخت آن شیب شاه از درخت * حکیم
خاقانی بیت مرا شهنشه وحدت زدامکاه خرد * بشیب مقرعه دعوت کند که زود بیا *
ثالث اول زمینه دیرلر که کثرت امطاردن اصلنوب تردد انسان وحیواندن جا بجا چقور اولوب
حرارت آفتابدن خشك وناهموار اوله اول مرتبه که اوزرندن یوریمك عسیر اوله ناصر خسرو
بیت پند بپذیر چو کره زکل سخت مرم * جاهل از پند حکیمان رمد وکره زشیب * رابع بمعنی
سرکشته ومدهوش کذا فی فرهنك جهانکیری والمجمع تحفة الاحبابده سین مهمله ایله
روایت اولنمش اما شمس فخری وحسین وفایی تازیانه معناسنه حرکت معروفه ایله طیب
قافیه سنده ایراد ایلمشلر وایکی معناده حرکت مجهوله ایله سیب وشکیبه قافیه ایتمشلر
 شیب تیب سکون یائین تحتانیین وکسر تاء مثناة ایله اتباع ومزاوجه طریقیله سرکشته
ومدهوش معناسنه استاد رودکی بیت شیب تو بافراز وفراز تو بانشیب * فرزند آدمی
بتواند بشیب تیب شیداسب سکون یای تحتانی وسین وفتح دال مهملتین وقصر
همزه ایله جمشید نسلندن بر پادشاه اسمیدر که شیداسب بن تور بن جمشیددر که زاولستان
مملکتنده پادشاه ایدی حکیم اسدی بیت براورنك نشبست شیداسب شاد * بشادیٔ
درداد وبخشش کشاد شیناب سکون یای تحتانی وفتح نونله ورزی وشناه یعنی بر
نسنه یه نور شمك وصوده یوزمك مع التاء شبت وشبثت کلاهما بکسر الباء الموحده

الموحده ثانی بسکون الثاء المثلثه طوراق اوتی دیدکاری اوت کذا فی المجمع شبست وشبشت
کلاهما بکسر الباء الموحده اولها بسکون السین المهمله وثانیها بالشین المعجمه طبیعته کران وکریه
کلور نسنه یه دیرلر معروفی بیت حاکم آید یکی نقیص وشبشت * ریشکی کنده وپلیدك
وزشت شپلت سکون باء فارسی وفتح لامله ایکی معنایه کلور اول پایه ومرتبه
معناسنه حکیم سنایی بیت شپلت خود پست کردی دولت مسند رد * مسنی وپستی
به آید مسنی وپستی کزین * وله بیت چون سرای شپلت تودولت شه پست کرد * شاه را
دولت چنان باید تراشپلت چنین * ثانی صدای یاند وحدت وسرعتله قوشلك اوچارکن
قنادی صداسی ایکی وجهله یا یوقاردن اشاغی کله یاخود اشاغیدن یوقاری چیقه شپلك دخی
دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت کوآن دم دولت زدن براین وآن شپلت زدن *
کوجملها ومشت تو آن سرخ کشتن در جنون شتفت فتح تاء مثناة وسکون فا ایله ایکی
معنایه در اول هر نسنه نك پوششی یعنی اورتیسی عموما وپوشش خانه خصوصا ثانی بمعنی
بلندی کذا فی المجمع شرخشت سکون راء مهمله وشین وکسر خاء معجمتین ایله ایکی
معنایه در اول براوتدر کزنکبین دخی دیرلر ترکیده قادین طوزلغی دیدکاری ثانی اطعمه دن
لپه دیدکاری طعامدر میر نظمی بیت مخور غم کرنمی باشد پلاو خشکه وبریان * چه باشد
کرشود شرخشت ونان در خوان درویشان شسبت سکون سین مهمله ایله نشست
لفظندن مخففدر میرخسرو بیت سواد شام در پیش مه نو * چولیلی شسته در پهلوی مجنون
وله بیت کرچه پدر بر سر بخشش کشید * شست وفرود آمد وپیشش دوید شفت
سکون فا ایله جراحتدن قان وایرنك وصاری صو آقق وهم آقن نسنه یه ده دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری شفوت ضم فا ایله غول بیابانی واهرمن معناسنه شکست فتح کاف
وسکون سین مهمله ایله بش معنایه کلور اول اسم مصدر در صنق وصندرمق ثانی اعراض ایلمك
وتند وتیز اولمق ثالث خوردن وجاویدن معناسنه بو ایکی معنایه حکیم انوری بیت مشکن
اکر جان کشم پیش سکت خدمتی * شیر شکاری بسی آهوی لاغر شکست * واعراض
کوسترمك شیخ عطار * مثنوی * بردیوانه محمود بنشست * نهاد او چشم بر هم شاه بشکست
بدو کفت این چرا کردی چنین کفت * که رویت رانه بینم شه بر آشفت * رابع بمعنی خجل
شدن وله بیت چو حارث این سخن بشنید وبشکست * ولیکن ساخت خود را آن زمان مست
خامس بمعنی هزیمت لشکر که شکست یافت دیرلر مولانا هاتفی بیت یکی در شکست وبرن
برد اسیر * دکر یك متاع سرا تا حصیر شکست مکست کلاهما بفتح الکاف وسکون السین
المهمله اتباع ومزاوجه الفاظ قبیلندندر قرق مرق دیمك اولور استاد رودکی بیت ای ازان
چون چراغ پیشانی * وی ازان زلفك شکست ومکست شکفت فتح کافله فرهنك
جهانکیریده ایکی معنایه در اول بمعنی غار که شکفت ودهانه دخی دیرلر ثانی بمعنی کرشوناهموار
وکسر کافله عجب یعنی بر نسنه غریب کورنمکله تعجب معناسنه شیخ نظامی بیت چنان کفتم
ازهرچه دیدم شکفت * که دل راه باور شدن برکرفت * شیخ عطار بیت چون مرید این
قصه بشنود از شکفت * روی چون زر کرد وزاری بر کرفت * واسم مصدر اولور تعجب ایلمك

وفعل ماضی اولور تعجب ایلدی معناسنه ودخی تراکیبه صفت ایدرلر وکاهی مصدر مقامنده
استعمال اولنور بایدشکفت کبی وضم کافله تعجب وهیبت ووقار وتمکین معناسنه کلور
* شکیفت * کسر کاف وسکون یای تحتانی وفایله ایکی معنایه در اول بمعنی عجب حکیم
فردوسی بیت تو با تاج بر تخت نشکیفتی * خرد را بدین کونه نفریفتی * ثانی مؤید الفضلاده
بمعنی آرام وقرار شکیب معناسنه شیخ سعدی بیت مرا چند روز این پسر دلفریفت *
زمهرش چنانم که نتوان شکیفت * شویت * کسر واو وسکون یای تحتانیله * شیت *
سکون یای تحتانیله طوراق اوتی که شوید دخی دیرلر استاد لطیفی بیت بناز ونعمت ارذال
وعفاریت * نمی بیند افاضل ماست باشیت * شیر پخت * سکون یای تحتانی وراء مهمله
وضم باء فارسی بعده خاء معجمه ساکنه ایله شیر روغن که سوسامدن چیقار عربیده سمسم و یاغنه
سیرج دیرلر * شیرمست * سکون یای تحتانی وراوسین مهملتین ایله ایکی معنایه در
اول غضبناک ارسلان بعض دلاور پهلوانه ده استعاره طریقیله دیرلر ثانی بر یا شنده قیونه
دیرلر کذا فی فرهنگ جهانکیری ایکی معنایه ترتیب اوزره میر نظمی بیت چنان شیرمستی
بوقت شکار * نکیرد بهر شیرمست نزار * مع الجیم * شکارآهنج * سکون راء مهمله
وکسر ها ونون ساکنه ایله جلاکرلرک جلا وصیقل ایتدوکی اغاج که آنکله جلا ایدرلر کذا فی
فرهنگ جهانکیری * شکنج * فتح کاف وسکون نونله بش معنایه کلور اول چین زلف
وکیسو وجامه وریسمان وامثالی که ترکیده بوکلم دیرلر تحفة الاحبابده بمعنی پرچین وتاب
وفرهنگ جهانکیریده هر نه ده بوکلشلک اوله آنده استعمال اولنور میرخسرو بیت کیسو
وشکنج نازماندش * نرکس زکرشمه بازماندش * ثانی شکنجه که مجرمه تعذیب ایچون ایدرلر
وله بیت تا بود حیات نی فشردند * وآخر بهمان شکنج مردند * ثالث برنوع مار سرخ
آدیدر حکیم ازرقی بیت هلاک دشمن او راز هند واز بلغار * شکنج وافعی روید بجای رمح وخدنک
حکیم سنایی بیت نیست اندر مقام راحت ورنج * بر سر کنج به زمان شکنج * رابع اصول که
موسیقی ده اولور نظام الدین مطرزی بیت نعره در وی شکنج موسیقی * ناله در وی نوای
موسیقار * خامس مکر وحیله که شکن دخی دیرلر ناصر خسرو بیت از مکر خداوند همه هیچ
نترسی * زانست بایند به از مکر وشکنجی * وضم کافله ایکی برمقله برعضوک دریسن طوتوب
صقمغه که اشکنج وبشکنج دخی دیرلر شیراز یلر کسر بایله بنج وولایت یزدده بیک دیرلر ترکیده
چمدیک دیدکلری یدر ادات الفضلاده قبرجق علتلرندن برعلتدر که خیارک دخی دیرلر
* شکوهنج * ضم کاف وواو معروف وفتح ها ونون ساکنه ایله خار وخسک معناسنه در * شانج *
کسر لام وسکون نونله سجاده معناسنه مرویدر ابو المعانی بیت صوفی بدست سبحه وبر دوش
هم شانج * دارد بکام لذت شیر وشکر برنج * شنج * سکون نونله انسانک اوتراق یری که سرین
دخی دیرلر شمس فخری بیت بفرمانش حیوان انس وپری * همه داغ دارند بر شنج وفنج *
* شیربرنج * یعنی سودلی آش * شیرنج * سکون یای تحتانی ونون وفتح راء مهمله ایله بر سیاه کوکدر
صاروبه مائل شیرنجشیر دخی دیرلر فضلات بلغم وسودایی اخراج ایدوب درونی پاک ایدر عربیده
حربق اسود دیرلر * مع الخاء المعجمه * شپوخ * ضم باء فارسی وواو معروفله شپوختن وشپختن

وشپختن لفظلرندن امر استعمال اولنور بمعنی بپاش یعنی صاچ دیمک اولور * شیخ *
سکون یای تحتانی ایله کنار دریا معناسنه عربیده ساحل دیرلر میر نظمی بیت مضطرب کشته
کشتی اش ازباد * ازتلاطم بشیخ بحر افتاد * شیدخ * سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله
اسب سرکش معناسنه بعضیلر اسب جنکی معناسنه دیدیلر وبعضیلر آت سوریسی ایچنده اولان
آیغر در دیدیلر یعنی اویله آیغر که آخر سورینک آیغرین کند وسوریسنه اوغراتماز کذا فی فرهنگ
جهانکیری * مع الدال المهمله * شکرد * فتح کاف وراء مهمله ایله مرغ شکاری معناسنه
حکیم انوری بیت چو بازاو شکرد صید اوچه کپک وچه کرک * چو اسب او کذرد راه اوچه
بحر د چه بر * شکسته بند * صنق عضوی صاروب بغلین آدمه وصارجق نسنه یه ده
دیرلر وصارمغه دخی دینلور ابو المعانی بیت شکسته کشته اعضایم ز آسیب غم حسرت
مکر باشد شکسته بند یکشب آن طبیب جان * شکم درد * ایچ اغریسی اسهالدن
اولسون مغص اولسون * شکند * فتح کاف وسکون نون ایله بر جانور در پرده سورینور
کذا فی المجمع * شوید * کسر واو ایله طوراق اوتی که شویت وشبت دخی دیرلر * شید *
سکون یای تحتانیله کونش معناسنه در بعده خور لفظیله ترکیب ایدوب خورشید دیدیلر مفردی
اطلاقندن مرکبی استعمالی شایعدر حکیم فردوسی بیت بدو کفت از انسو که تابنده شید *
بر آید یکی پرده بینم سپید * جمشید وشید اسب بو معنادن ترکیب اولنمشدر که جم شیدک
اضافتیله کنش کبی پادشاه دیمک اولور زیرا جم پادشاه معناسنه در تتکم محلنده ذکری
مرور ایلدی ادات الفضلاده بمعنی روشن وپر ضیا مسطوردر * شیراد * سکون یای تحتانی
وفتح راء مهمله ایله چوال وغرار کوشه سی معناسنه در * شیرمرد * شجیع وبهادر دیمکدر
صفتله موصوفدن مرکب اسمدر قاعده ترکیب موصوفی وصفه اضافتدر اسمیته نقل اولندقده
علاقه اضافت قطع اولنوب موصوفک آخرینی ساکن ایدرلر خواجه سلمان بیت هردو بهی
نیارد در راه عشق رفتن * در راه عشق باید مردی وشیرمردی * حضرت مولانا قدس سره
بیت بان شیرمردان در آویختند * بدندان وچنکال خون ریختند * شیرود * سکون
یای تحتانی ومیم وضم راء مهمله ایله ولایت کیلانده برارمق آدیدر * شیواد * سکون یای
تحتانی ایله برنوع مرغابی در فرهنگ جهانکیریده توی توقلی دروشین مفتوحه ده منکور اولان
شواد معناسنه در * مع الراء المهمله * شبر * کسر باء موحده ایله قاتل امام شمر لعینک
آدیدر که عربیده شمر فارسیده شبر دیرلر حکیم خاقانی در قسمیه بیت بحیض هند وبروت
یزید وسبلت شبر * به نیز عقبه وریش مسیلمه کذاب * عربیده قارش معناسنه که وجب دخی
دیرلر * شخار * فتح خاء معجمه ایله قلیه دیدکلری شیدر که صابونه قورلر * شغار * فتح غین
معجمه ایله بانک ونعره وصدای بلند میر نظمی بیت سراسر جهان پرشد ازهای وهوی *
شغار بلند خاست از جنکجوی * شفار * فتح فایله ملامت وطعن معناسنه * شفر *
کسر فایله قلیچ وبچق وخنجر وامثالی نک کسکین طرفی که ترکیده اغز ایله تعبیر ایدرلر اما عربیده
شفره بیوک بچاغه دیرلر * شکار * معروف صید معناسنه در * شکر * شکار لفظندن
تخفیف اولنمشدر شمس فخری بیت در پناه توای دلاور دهر * شاه بنده نواز وخصم شکر *

كاف فارسیله اوزون اوقلی كرپی معناسنه‌در ﴿و﴾ شمشار ﴿ع﴾ سكون میم وفتح شین معجمه ایله فرهنك جهانكیریده شمشاد اغاجنك تازه نهاللری كه یپراغی غایت یشل اولور غایت نزاكتندن بر جانبه میل ایدر حكیم اسدی . بیت زكل كند شمشار پرتاب را * بدو رسته درخسته خوشاب را * استاد لبیبی . بیت نكر آن قدوزلف بنش كه كوبی * فروهشته است ازشمشاد شمشار * شمس فخری * قطعه * زمین بباغ یكباره كی عبیر كرفت * ززلف یار مكر بود باصبا یكتار * چوزلف دلبر من مشكبیز شد ریحان * چو قد مهوش او سرفراز شد شمشار * ﴿و﴾ شمشیر ﴿ع﴾ قلیج معناسنه اكرچه اقصحی فتح شین ایله شم ایله شیردن مركب لفظدر شیر معروف وشم قلیج معنایه كلدوكی ذكر اولندی خواجه سلمان . بیت بجای اسب شیر شرزه در زیر * كرفته زاستخوان پیل شمشیر * فیل كوكندن كرز وعمود یاپلمش اولمق واردر العلم عند الله ﴿و﴾ شنابر وشناور ﴿ع﴾ كلاهما بفتح النون اولها بباء الموحده وثانیها بالواو یوزكج عربیده سابح دیرلر اسم فاعلدر خواجه سلمان بیت بحر محیط همتش موج زده حباب وش * قبهٔ نیلی فلك كرد در وشناوری ﴿و﴾ شنار ﴿ع﴾ فتح نونله درت معنایه كلور اول شناور لفظندن اختصار اولنمشدر یوزكج معناسنه شمس فخری بیت مخالفان تو دائم زفرط بدبختی * كنند یكسره درلجهٔ سنار وشنار * وشناو معناسنه ابو شكور بیت بود كفت مردی سوی رود بار * برود اندرون شد همی بی شنار * ثانی دریك صولرك بعض یرنده ساز وقامش واوت بتمكله یوفقه ظن اولنور یوزملك بلمین كمسنه‌لر اولیه یره دوشوب هلاك اولور شمس فخری بیت چنانم زاندیشه غم بی كنار * كه مردی بود مانده اندر شنار * ثالث شوم ونامبارك معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت زانكه ناشكری بود شوم وشنار * میبرد ناشكری اوراقعر نار * رابع بمعنی ننك وعار كذا فی فرهنك جهانكیری منلا محمد كشمیری * شنار شاخ قوی كه ازدرخت روید * دیمش یعنی اول قوتلو دال كه اغاجلرده بتر ومجمع الفرسده خراب اولمش ولایت كه آنده هیچ كمسنه توطن ایلمیه كذا فی فرهنك میرزا ابراهیم وعربیده دشمنلك ودشمن طوتمق معناسنه‌در معنای اولنه شناو وشناه وشنا دخی دیرلر ﴿و﴾ شیار ﴿ع﴾ فتح یای تحتانیله بوزن خیار نطس دیدكاری تارلا كه عربیده فلحان دیرلر حكیم سنایی * قطعه * حق همیكوید كه ده تاده مكافاتت كنم * آن بحق ندهی وبس آسان بپاشی درشیار * این نه شرط مؤمنی باشد كه در ایمان تو * حق همی خاین نماید خاك وسر كین استوار * حكیم ازرقی در صفت قلم بیت نوك آن هنكام رفتن بادرا تلقین كند * سیر آن اسبی كه خاك ازنعل اوكردد شیار * شمس فخری بیت بیمن نام توغله نهند بر خرمن * مزارعان امانی زمین نكرده شیار * تحفة الاحباب‌ده چفت ایله یارلمش تارلایه دیرلر ﴿و﴾ شیپور ﴿ع﴾ سكون یای تحتانی وضم باء فارسیله نای معناسنه‌در ابو المعانی بیت كند بمجلس غم رابناله ام آهنك * صدای دف ودلاجل وناله شیپور ﴿و﴾ شیذر ﴿ع﴾ سكون یای تحتانی وفتح ذال معجمه ایله باری تعالی حضرتنك اسماء شریفه سندندر استاد عنصری * مسمط * چواوفتنه برانكیزد زمرشكان خشم وخون ریزد * جهان ازفتنه بكریزد شود كریان سوی داور * تو یی آن داور محكم كه ازدادش بنی آدم * بیارامند درعالم چومؤمن برحق شیذر ﴿و﴾ شیر ﴿ع﴾ سكون یای تحتانی وكسر صرمحله سودكه شیرین لفظندن ترخیم اولنمشدر دیدیلر ابتدا

ابتدا الطفلك لذائذ دنیویه دن شیرینكام اولدیغی شیردر منلا وفایی دروی بیت نی جنونم مجنون ماندونی عقل وبعقل * آنچه مادر بكلو ریخت مرا شیر نبود ﴿و﴾ شیرنجشیر ﴿ع﴾ سكون یای تحتانی ونون وفتح راء مهمله وكسر جیم وشین معجمه ایله بر كوكدر سیاه صارویه مائل شیرنج دخی دیرلر عربیده خربق اسود دیدكاریدر ﴿و﴾ شیركیر ﴿ع﴾ سكون یائین تحتانیین وكسر كاف فارسیله مستانه بعض نسخه‌ده نیم مست معناسنه‌در خواجه حافظ . بیت بده تاروم برفلك شیركیر * بهم برزنم دام این كرك پیر * وشجاع وبهادر معناسنه مولانا هاتفی بیت مبین كرچه شیری عدد را حقیر * بیندیش ازان كو بود شیركیر ﴿و﴾ شیرینكار ﴿ع﴾ ایكی معنایه كلور اول حلواجی كه پیشه‌سی همیشه شیرین ایشلمك مناسبتله ثانی ندیم وخوش صحبت وشیرین حركات معناسنه خواجه حافظ بیت فغان كین لولیان شوخ وشیرینكار وشهر آشوب * چنان بردند صبر ازدل كه تركان خوان یغمارا ﴿و﴾ شیرینكوار ﴿ع﴾ ضم كاف فارسیله ایوهضم اولیجی یعنی سكبجی خواجه حافظ بیت بده ساقی آن تلخ شیرینكوار * كه شیرین بود باده ازدست یار ﴿و﴾ شیكار ﴿ع﴾ سكون یای تحتانی وفتح كافله كار بیمزد كردن یعنی اجرتسز ایش وفاعلینه دخی دیرلر كذا فی المجمع ﴿و﴾ شین كیار ﴿ع﴾ سكون یای تحتانی ونون وكسر كاف فارسیله برنوع خیاردر اوزون ویوغون اولور تخملق آلیقورلر شین خیار دخی دیرلر اما لسان عربده قثا دیدكاریدر كه مجور جنسندندر ﴿و﴾ شیوه‌كر ﴿ع﴾ نازایدیجی محبوب وظریف ونازك دیمك اولور ابو المعانی بیت تنها نكند عاشق ازین جود تو فریاد * عالم همه آشوب باین شیوه‌كری داد ﴿و﴾ مع الزاء المعجمه * شیراز ﴿ع﴾ فارس اطلاق ایتدكلری مملكتك دار الملكی اولان شهرك آدیدر خواجه حافظ وشیخ سعدی اول شهرلیدر وآنده مدفونلردر شعرای متأخریندن عرفی دخی اندندر بونلردن ماعدا دخی چوق شاعر وتألیف وتصنیف صاحبلری اول شهردندرلر آب هواسی غایت لطیف اولمغله تألیف وتصنیف صاحبی چوق كبار اندن ظهور ایتمشدر مولانا هاتفی بیت زمستان چو شد نیرو د بماه ومرد * تماشای شیرازش ازراه برد * شیرازك بر معناسی دخی سوزلمش یوغرتدر ﴿و﴾ شیز ﴿ع﴾ سكون یای تحتانیله براغاجدر هندوستانده اولور اندن بی نظیر یای ایدرلر اول یایه دخی شیرزدیرلر كذا فی فرهنك جهانكیری حكیم اسدی بیت دوصد كنبد از صندل وشیز وعود * ستاده بزرین وسیمین عمود * مجمع الفرسده آبنوس معناسنه‌در حكیم فردوسی بیت زد بپاو خر چارصد تخت نیز * همه تختها كرده ازچوب شیز حكیم اسدی بیتندن دخی آبنوس اولمق فهم اولنور صندل وعود تقریبیله اكرچه ملتزم دكلدر اما مناسبت جهتیله در فرهنك حسینی وفاییده بمعنی كمان مرویدر عربیده فتح شینله ابنوس معناسنه‌در ظاهر اسكندری دیمشدر بیت وكانما الدولاب یرمن كلما * غنت واصوات الضفادع شیز ﴿و﴾ مع السین المهمله * شناس ﴿ع﴾ شناختن لفظندن صیغهٔ امر ووصف تركیبی اولور سخن شناس كبی خواجه حافظ بیت چو بشنوی سخن اهل دل مكو كه خطاست * سخن شناس نه دلبرا خطا اینجاست ﴿و﴾ مع الشین المعجمه * شكالش ﴿ع﴾ فتح كاف فارسی وكسر لامله اندیشهٔ مكر وحیله كه سین مهمله ایله دخی استعمال اولنور اسم مصدردر عربیده كی ملاحظه معناسن افاده ایدر بد سكال دیرلر میر نظمی بیت ازین نازو عشوه شكالش كنم *

بامید وصلت چونالش کنم ي شیرکش ج کش ضم کافله کشتن لفظندن اسم فاعل اولور
ارسلان اولدیغی دیمك اولور اصطلاحی تعبیردر بلدرجین قوشنه دیرلر سبب تسمیه سی بویله
مسموعدرکه ارسلان یاوریارین قرنجه خوفندن اغزینه آلوب بریردن بریره کوتوردکن اتفاق
بربلدرجین اوت ایچنده اوکندن قالقوب اوچدقده قنادی صداسندن ارسلان اورکوب دیشنی
صقمغله یاورسی اولدورر اول اجلدن بلدرجینه شیرکش دیدیلر شاعر بیت درغم عشق
دلنوازی نیست * شیرکش را ببازبازی نیست ي مع الغین المعجمه * شتاغ ج فتح تاء مثناة
ایله ایکی معنایه در اول بمعنی رهزن ثانی حیوان سوریسی هر نه اولورسه کذا فی فرهنك
جهانکیری ي شراغ ج فتح راء مهمله ایله سایبان وسراپرده وچادر معناسنه ي شیردوغ ج
سکون یای تحتانی ورا وضم دال مهملتین ایله ترکیده چوبانلرکوره مزدیدکلری نسنه که یوغرد
اوزرینه سودی صاغوب قارشدروب یرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ي مع الفاء * شکاف ج فتح
کاف ایله ایکی معنایه در اول یارق معناسنه عربیده شق دیرلر خواجه سلمان بیت آتش دل را
درون پوشیده میدارم ولی * موستره موتراش وهیچ نتواند شکافت * وصیغه امر ووصف
ترکیبی اولور سینه شکاف کبی وکاهی اسم فاعل اولور واستعاره طریقیله تحقیق معناده تدقیق
ایدنلره موشکاف دیرلر ثانی ابریشم کلاوه یعنی کلاپانمش ابریشم ابو المؤید بیت شکوفه همچو
شکافست ومیغ دیباباف * مه وخورست همانا بباغ درصراف ي شکرف ج فتح کاف
فارسیله قوی ومحکم معناسنه شمس فخری بیت جزازمدح شاه شکرف برون * نیاورده ام
لفظ ومعنی برون * ومحتشم وخوشحال واکابر معناسنه کسائی بیت ازین زمانه جافی وکردش
شب وروز * شکرف کشت صبور وصبور کشت شکرف ي مع القاف * شرناق ج سکون
راء مهمله وفتح نونله کوزقپاغنده بتربر پاره قرمزی اتدر کذا فی فرهنك میرزا ابراهیم ي مع الکاف
ي شبك ج سکون باء موحده ایله ایپك اوجنده آغرشق که ایلك اکیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری ي شتاك ج فتح تاء مثناة ایله نهال تازه یعنی اغاجك تازه بتمش فدانلری اما
کوکلدن بتن فدانلردر بومعنایی مؤید منصور شیرازی بیت سردرخت امل کشته بود پژمرده *
باب جود توازبیخ تازه کرد شتاك ي شرزدك ج کسر راء مهمله وسکون زاء معجمه وفتح دال
مهملتین ایله آلوی کوهی که زرد باشد یعنی صاری طاغ اریکی عربیده زعرور ترکیده آلج دیرلر
ي شرك ج کسر راء مهمله ایله مجمع الفرسده برمرضدر عربیده حصبه دیرلر وشرفنامه ده ادویه
بغلدقلری بزپاره سنه دیرلر وعربیده جناب خالقه حاشا ثم حاشا اورتاق اسناد ایتمك که فاعلی
وقائلی مشرك اولور نعوذ بالله من ذلك ي شکانك ج فتح کاف ونونله بمعنی سنکدانه مرغان
یعنی قوش قورساغی که عربیده حوصله دیرلر شاعر بیت چنانکه لقمه شود خرد هضم او آسان
که سنك هیچ نکنجد شکانك مرغان ي شکلك ج فتح کاف ولامله سرکن یعنی یای باشی که چله
خانه سندن یوقاروده ر ي شلکاك ج سکون لام وفتح کافله دیوار دیبنده اولان دلکلرکه اندن
طشره یه چرکاب ویغمور صولری اقار اکا موری دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری اما فرهنك
میرزا ابراهیمده بمعنی ناودان یعنی اولوق ي شلاك ج سکون لامله اوزلی باپلق که باصدقده ایاغه
یاپشور شمس فخری * قطعه * جائی که دهد نظم فلاك سلاك سلاطین * شاهنشه آفاق

آفاق بود واسطه سلاك * ازمعدلتش ظالم وبی باك بماندند * همچون خرلنکی بود آبی زده
درشلاك * استاد رودکی بیت چو پیش آرند کردارت بمحشر * فرومانی چو خردرجای
شلکا ي شیرخشك ج سکوت اغاجی یپراقلری اوزرینه چه کبی یغار برنسنه در جمع ایدوب بعض
ادویه ده استعمال ایدرلر هراة ولایتنده چوق اولور شیرخشت وسین ایله سرخشت دخی دیرلر
بو تعبیر فرهنك جهانکیریدنکدر سکوت یپراغنه مخصوص ایتمش لکن سکوته مخصوص دکلدر
عربیده آکا من دیرلر ترکیده قدرت حلواسی دیرلر طبیعتی نرم ایدر فائده لی نسنه در ي شیشك ج
سکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله برجانوردر ماند پوده شاشك دخی دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری اما ادات الفضلاده بمعنی تیهو روایت اولنمشدر ي مع الکاف الفارسی * شپتك ج
سکون باء فارسی وفتح تاء مثناة ایله دپه اورمق تکدزدن معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری
ي شفترنك ج سکون فا وفتح تاء مثناة وراء مهمله وسکون نونله هیکل که وجود آدمیله
ظاهر اولور عربیده ثؤلول دیرلر فضلات یاغمدن عارض اولور ي شیرکوك ج سکون یای
تحتانی وراء مهمله وضم کافله بیوك بلان دریسی ي شیز رنك ج سکون یای تحتانی وزاء معجمه
وفتح راء مهمله ایله پراسه زبلی بعض فرهنکده پراسه بولی وبعضنده پراسه منی سی که انسان
منی سنه غایت مشابهتی واردر وبعض فرهنکده پراسه سودی دیمشلر نته که حقنده دینلمشدر
* کل ازون ولود وکل مموخ بیوض ي شیشالنك ج سکون یای تحتانی ونون وفتح
شین معجمه ولامله یوند قوشنه دیرلر کرمانیلر اسانی درابو المعانی بیت طمع مدار زنو دولتان
عصر انعام * که کار بازنیاید زدست شیشالنك ي شیلانك ج سکون یای تحتانی
ونونله عناب دیدکلری میوه در ي شیك ج سکون یای تحتانیله اول کمسنه یه دیرلرکه الی
وایاغی عمل مانده وعاطل اولمش اوله شیشله دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ي مع اللام
ي شپیل ج کسر باء فارسی وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول بمعنی افشردن یعنی
صقمق شپلیدن دخی دیرلر میرخسرو بیت کلابی صفت برجفا بکذرد * که کل را شپیلید
وآبش برند * ثانی بمعنی صفیر یعنی آواز مرغان خواجه عمید لوبکی بیت چون بشپیل
آمدی آن نفس ازدر قفس * مست وولهدر آمدی قمری ماده وترش ي شپل ج کسر
باء فارسیله ایکی معنایه کاور اول بمعنی پایه ومرتبه ثانی صدای بال مرغان که شپلت دخی
دیرلر شرحی مرورا یلدی مذکور ایکی معنایه ترتیب اوزره ابو المعانی بیت بشپل تونرسد
هرحسود بداندیش * چنانکه هیچ نتوان شپل صعوه چون شاهین ي شغال ج فتح غین
معجمه ایله چقالکه عربیده واوی وابن آوی دخی دیرلر شمس فخری بیت زعدل اوشده باز
سفید جفت کلنك * زامن اوشده شیرسیاه یارشغال ي شکال ج فتح کاف عربیله ایکی
معنایه کاور اول کوستككه طوارایاغنه اوررلر عربیده دخی بومعنایه کاور لغت مشترکه در
شکیل وچدار دخی دیرلر عموما خواجه سلمان بیت توسنان نفس ازپای دی شب برکرفت *
عبد قیدی که برشکل شکال آمدبدید * آت ایاغنه اوربلان کوستك خصوصا کمال اسمعیل
بیت شکال پای ستوران شده سرزلفی * کزو کره بجز ازدست شانه نکشوده * ابو الفرج
رونی درصفت اسب بیت شکل او بی شکال برچیزی * ایك مشکل شود که مجبورست *

ثانی مکر وحیله معناسنه که اشکیل واشکل دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت
چون ارقم از درون همه پر زهر از برون * جرکیش رنك رنك شکال شکن نیند * مجمع الفرسده
بمعنی شغال مسطوردر ﴿ شکیل ﴾ کسر کاف وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول
شکال مرقوم معناسنه که آت ایاغنه اور یلان کوستك معناسنه در حکیم خاقانی بیت از اثر
عدل تو بر سر و برپای دید * ابرش کینه شکیل ادهم فتنه فسار * کمال اسمعیل بیت
بدان که بسته کنی از طمع ستور انرا * شکیل وار میان بسته بر سر پایی * وعربیده دخی
بو معنایه شکیل دیرلر وچغتاییده اماله ایله اوره دیرلر ثانی چادرك انکنی دیه سنه ایلشدردکاری
اغاج دوکمه لرکه ترکیده اشکالك دیدکاری ودخی بجق باغنك دوکمه سنه دیرلر ﴿ شل ﴾ بوزن
چل ایکی معنایه کلور اول ایکی ویا اوج کوچك نیزه لردر بر ظرف ایچنه قویوب آتك یانه
غداره کبی قودلر ومحلنده خصمه جرید کبی آتارلر اکا دلنك دخی دیرلر هندوستانده متعارف
سلاحدرکند ولسانلرنده دا بهی دیرلر استاد فرخی بیت بکونه شل افغانیان دور ده ونیز *
چو دسته بسته بهم نیرهای بی سوفار * حکیم سنایی بیت پیش کیراند رطلب راه راز
آهنك را * کرشل اندر دل شکن صبر زبان کوتاه را * مجمع الفرسده اسلحه دن برنوعدرکه
اهل هند هندوستانده شبله دیرلر خلاق المعانی بیت سوسن زبان کشیده کان سپرفکنده *
در چشم غنچه پیکان مانند اخته شل * ثانی برمیوه در ایوایه مشابه طعمی فی الجمله مرارته
مائل اولور پیل دخی دیرلر بی نظیر مرباسی اولور ﴿ مع المیم ﴾ ﴿ شکم ﴾ قارن که عربیده بطن
دیرلر شیخ سعدی بیت شکم زندان باد ست ای خردمند * ندارد هیچ عاقل باد دربند *
وسمور ووشق نافه سنه ده دیرلر ﴿ شکنده کام ﴾ فتح کافین وسکون نونله برنسنه یه قادر
اولیوب نامراد اولان کمسنه یه دیرلر اصطلاحی برلغتدر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ شلم ﴾
کسر لامله اغاج پیسی که عربیده صمغ دیرلر ﴿ شیرم ﴾ سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله
بمعنی آمیخته یعنی قاریشق هرنه اولورسه ابو المعانی بیت زدید بخون شیرم آید در شك *
نیاید دانش هیچ بر من برحم ﴿ شیشم ﴾ سکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله ایکی معنایه
کلور اول برساز آدیدر استاد منوچهری بیت بکیر باده ونوشین ونوش کن بصواب *
بیانك شیشم وبابانك افسر سکزی * ثانی مصنفات باربدن برقول ولحن آدیدر ﴿ شیم ﴾
سکون یای تحتانیله ایت بالغی که ارقه سنده بیاض پوللری اولور شمس فخری بیت چون سمند رکند
در آتش جای * کو بردنام شاه ماهی شیم * مجمع الفرسده نام رودیست یعنی برارمق
آدیدرکه مذکور بالق آنده چوق اولور اکا مخصوص اولمغله اول اسمله تسمیه اولنمشدر حکیم انوری
بیت سموم قهر تو بادی اکر عتاب کند * پشنره داغ شود بر مسام ماهی شیم * اضافتله اوبحق
مجمع الفرس صاحبنك نقلی صحیح اولور ﴿ مع النون ﴾ ﴿ شپوختن ﴾ سکون باء فارسی وخاء
معجمه وضم سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول بمعنی آسیب وصدمه آسیب ایکی قاتی شی برینه
زور ایله طوقنمغه دیرلر وصدمه عربی سیدر قوت وشدت ایرشدرمك معناسنه ثانی بمعنی
افشاندن یعنی صاچمق که اشپختن دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ شپلیدن ﴾ سکون
باء فارسی ویای تحتانی وکسر لامله بمعنی افشردن یعنی صقمق عربیده تعصیر معناسنه در

معناسنه در ﴿ شپنیدن ﴾ سکون باء فارسی وکسر نون بعده یای ساکنه ایله آت صو ایچرکن صقلق
ویرمك میر نظمی بیت سمندش بر سر آب وخویش خفته * سروش غیب شپنیدن بکفته *
﴿ شپختن ﴾ کسر باء فارسی وسکون یای تحتانی وخاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله بمعنی پاشیدن
یعنی صاچمق که اشپوختن وشپوختن دخی دیرلر ﴿ شتابان ﴾ فتح تاء مثناة وباء موحده ایله
شتابیدن لفظندن اسم فاعلدر زیاده ایوبجی معناسنه منلا عرفی بیت رفتم اید لبدرعم
شتابان رفتم * هان شتاب از طلب همت مردان رفتم ﴿ شتاب باران ﴾ شدت وروزکار ایله
یغان یغموره دیرلر ﴿ شتابیدن ﴾ فتح تاء مثناة وکسر باء موحده ایله مصدردر عجله اتمك
معناسنه چغتای لسانده آشوقماق دیرلر ﴿ شتافتن ﴾ سکون فا ایله بودخی عجله اتمك
معناسنه در ﴿ شخلیدن ﴾ سکون خاء معجمه وکسر لامله ایچرو نفس چکمك وصقلق
ویرمك معناسنه ﴿ شروان ﴾ مشهور مملکتدر وشهرینك آدیدر منلا هاتفی بیت
شهنشاه شروان ز فرخنده کیش * لب آراست از دعوی بندکیش ﴿ شستن ﴾ سکون
سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله اوتورمق معناسنه نشستن لفظندن تصرف اولنمشدر
میر خسرو بیت بکشبی در کوی آن مه روبر وآهسته اك * بکریدکیستی کوهیچ اینجا
نشسته ایم ﴿ شفتن وشفتیدن ﴾ کلاهما بسکون الفاء بمعنی تراویدن جراحت وچکیدن
یعنی جراحتدن قان ویاخود ایرینك صزمق وطملمق کذا فی المجمع بومعنایی مؤید ابو المعانی
بیت اشك خون آلود چشم راکه بینی کریه نیست * اندرون سینه از لخت جکر شفتید نیست
﴿ شفلیدن وشفیلیدن ﴾ کلاهما بسکون الیاء التحتانی اول سکون فا وثانی کسر فا ایله
بمعنی شپلیدن مرقوم یعنی افشردن ﴿ شکافتن ﴾ سکون فا وفتح تاء مثناة ایله یارمق
معناسنه مصدردر مستقبلی شکافد کلور ابو المعانی بیت درد عشقت خانه دل را چنان
برکشته است * از شکاف سینه ام بوی جکر می آیدش ﴿ شکافه زن ﴾ فتح کاف وفا وزاء
معجمه ایله بمعنی سازنده حکیم قطران ارموی بیت فراز هر زمینی هست کوبی صد نکارستان *
میان هر درختی هست کوبی صد شکافه زن ﴿ شکان ﴾ فتح کافله بوکلم وچیان چیان معناسنه که
شکن دخی دیرلر عنقریب ذکر اولنور انشاء الله تعالی ﴿ شکردن ﴾ فتح کاف ودال وسکون
راء مهملتین ایله شکار اتمك معناسنه حکیم فردوسی بیت جهازاند انم چرا پروری *
که پرورده خویش را بشکری ﴿ شکرفیدن ﴾ فتح کاف وسکون راء مهمله وکسر فا ایله قوی
ومحتشم وصاحب وقار وتمکین اولمق فرهنك جهانکیریده بمعنی لغزیدن وبسر درآمدن معنالرینه
مسطوردر ﴿ شکستن ﴾ فتح کاف وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله صندرمق وقرمق
مستقبلنده سین نونه قلب اولنوب شکند دیرلر بعض تراکیبده مصدر مقامنده استعمال اولنور
تواند شکست ومیتوان شکستن کبی خواجه حافظ بیت یارم چو قدح بدست کیرد *
بازار بتان شکست کیرد ﴿ شکسته زبان ﴾ پاتلك یعنی فصیح تکلم ایده مینه دیرلر عربیده
الکن معناسنه که لکنت آنك مصدریدر ابو المعانی بیت عشاق بسته دم بسخن آوردلبت *
کویا به طوطی که شکسته زبان شکر ﴿ شکفتن ﴾ کسر کاف فارسی وسکون فا وفتح تاء
مثناة ایله تعجب ایلمك یعنی عجبلمك وفتح کافله کج وناهموار ایلمك معناسنه بو ایکی معنایه

فتح

ترتیب اوزره ابو المعانی بیت قدم خمیده کرشد از غم شکفت نیست * آری نهال می شکفد
ازکران بار ﮋ شکلیدن ﭺ سکون کاف ویای تحتانی وکسر لام ایله یرتمق ویرتلق معناسنه
لازم ومتعدی اولور مثال لازم مولانا کسایی بیت یاسمن لعل پوش سوسن کوهی فروش *
برزنخ پیلکوش نقطه زدو بشکلید * مثال متعدی شمس فخری بیت خسرو رستم جلال
زبدهٔ محمودشاه * آنکه زپیکان تیر روی قمر بشکلید ﮋ شکران ﭺ فتح کاف وراء مهمله
وسکون میم ایله بمعنی داروی مسهل که قارن سوریجی دیمك اولور ﮋ شکن ﭺ فتح کافله سکر معنایه
کلور اول تندی وتیزی واعراض ایلك معناسنه حکیم نزاریٔ قهستانی بیت زکون ومکان
برشکن تا نه بینی * که جمله تو بی آنچه فی الجمله آنی * ثانی بمعنی خوردن وجاویدن شاه
ناصر خسرو * قطعه * همه شادی وطرب جوید ومهمانی * کرنیارند ازین برزن وآن برزن
کوید آواز غم وشادی چه بد خوشتر * مکن اندیشهٔ فردا بخور وبشکن * ثالث هزیمت
وشکست لشکر حکیم فردوسی * مثنوی * بدان کامکاراکه هیتال بود * جهانی پر از تیغ
وکوپال بود * شکفتی که آمد برایشان شکن * سپهبد مبادا یج بی رای زن * رابع بمعنی
چین یعنی بوکلم مثلا شکن زلف وشکن جامه کبی کمال اسمعیل بیت درست کشت همانا
شکستکیٔ منش * که نیك ازان دشکستست زلف پرشکنش * خامس اصول معناسنه شیخ
نظامی بیت پای میکوفت باهزار شکن * پیچ بر پیچ تر زتاب رسن * حکیم اسدی درصفت
ققنوس بیت بهم صد هزاران خروش از دهن * همی خاست هریك بد یکر شکن *
سادس مکر وحیله معناسنه بیت چون ارقم ازدرون همه پر زهر واز برون * جر کیش رنك
رنك شکال وشکن نیند * سابع مجمع الفرسده نام ولایتدر اما بو معناده مؤید الفضلاده فتح
شین معجمه وسکون کافله مرویدر ثامن فرهنك میرزا ابراهیمده بمعنی لحن وسرود بزم منقولدر
ﮋ شکنجیدن ﭺ فتح کاف وسکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله اشکنجه ایتمك معناسنه
ﮋ شکولیدن ﭺ ضم کاف وکسر لامله پریشان وپراکنده ایتمك وبولاندرمق معناسنه حکیم
نزاریٔ قهستانی بیت دل بیحاصل خود راسر وکاری نمی بینم * مکر خود را نقی کیرد که بازش
پرشکولیدن ﮋ شکوهیدن ﭺ ضم کاف وکسر ها ایله بمعنی ترسیدن یعنی قورقمق کذا فی فرهنك
جهانکیری بو معنایه حکیم سنایی بیت کوه کر پر زمار شد مشکوه * سنك تریاك هست هم
درکوه * حکیم قطران ارموی بیت جهانداران زچشم او شکوهند * چو غازان شکوهند
ازعیاران ﮋ شکهیدن ﭺ کسر کاف وها وسکون یای تحتانیله بمعنی بیقرار ومضطرب حکیم
سنایی بیت جان عاشق نترسد از شمشیر * مرغ محبوس نشکهد ز اشجار * حضرت مولانا
قدس سره * مثنوی * وارثانم را سلام من بکو * این وصیت را بکوم موبمو * تا زبسیاری
آن زر نشکهند * بنکرانی پیش مهمان ننهند ﮋ شکیبایدن ﭺ کسر کاف وسکون یای
اول وثالث وکسر یای ثانی وفتح باء موحده ایله ﮋ شکیبیدن ﭺ کسر کاف وسکون یائین
تحتانیین وکسر باء موحده ایله کلاهما بمعنی صبر کردن یعنی صبر ایلك که شکیب صبر در یای
تحتانیله دال مصدر ایدر کذا فی المجمع ﮋ شکیفتن ﭺ کسر کاف وسکون یای تحتانی وفا ایله
بمثل شکیبیدن ایضا فی المجمع ﮋ شن ﭺ یغما وتاراج معناسنه عربیده نهب وغارت دیرلر

دیرلر ابو المعانی بیت کی شود آرام وراحت در دل من مستکن * میکند آن چشم خونی هر نفس
تاراج وشن ﮋ شناختن ﭺ فتح نون وتاء مثناة وسکون خاء معجمه ایله اکلامق مستقبلنده خاسینه
قلب اولنوب شناسد دینلور چغتاییده طانلاماق دیرلر ﮋ شناریدن ﭺ فتح نون وکسر راء مهمله
وسکون یای تحتانیله صوده یوزمك سباحت معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایه میر
نظمی بیت شناریدن بحر غم مشکلست * خلاصی ازو فکر بیحاصلست ﮋ شناسیدن ﭺ فتح نون
وکسر سین مهمله وسکون یای تحتانیله بمعنی شناختن مرقوم ﮋ شناویدن ﭺ فتح نون وکسر واو
وسکون یای تحتانیله بمعنی شناریدن مرقوم ﮋ شنیدن ﭺ کسر نون وسکون یای تحتانیله ایشتمك
استماع معناسنه فتحه ایله دخی جائز اولدوغی تحریر اولنمشدر ایکی وجهله ده استعمال اولنور
مصدر لازمیدر ﮋ شنوانیدن ﭺ ایشتدرمك معناسنه متعدیدر ﮋ شنویدن ﭺ فتح
نون وکسر واو وسکون یای تحتانیله بمعنی شنیدن حضرت مولانا قدس سره * مصرع *
بشنوید ای دوستان این داستان ﮋ شوان ﭺ یعنی شبان چوبان دیمکدر کذا فی المجمع
ﮋ شهین ﭺ کسر ها وسکون یای تحتانیله بمعنی زیج که ایکی معنایه منقولدر بری برسازدر
سیاه عربلره مخصوص وبری لرزش معناسنه در ﮋ شیاریدن ﭺ فتح یای اول وسکون ثانی
وکسر راء مهمله ایله زراعت ایتمك ایچون تارلایی سوروب حاضر قومق ترکیده نطس وعربیده
فلاحان دیرلر بو معناده مصدردر بعض فرهنکلرده زراعت معناسنه در شمس طبسی بیت
ازبسکه بدسکال تو از دیده خون فشان * پنداشت روزکار که عزم شیار کرد ﮋ شیان ﭺ فتح
یای تحتانیله مکافات وجزا وعوض ایلك معناسنه استاد عنصری بیت شاها هر آنکه اینجا
تخم عمل بکاشت * آنجا زکرد کار بیابد همی شیان * وبر معناسی دخی بردار ودر عربیده دم الاخوین
وترکیده ایکی قرداش قانی دیرلر ﮋ شیدان ﭺ سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله خوان
طعام یعنی سفره که اوزرنده طعام یئور کذا فی شرفنامه ﮋ شیبازبان ﭺ سکون یای تحتانی
وفتح بائین موحدتین وزاء معجمه ایله فصیح اللسان معناسنه در ابو المعانی بیت بود زندانهٔ شقت
مرده دلها * شود شیبازبان هر لال والکن ﮋ شیرازبان ﭺ سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله
وزاء معجمه وباء موحده ایله طتلو دللو دیمکدر ابو المعانی بیت مرا دشنام اورا دلپسندم *
که دل شیرازبانی اش ببندم ﮋ شیرافکن وشیراوژن ﭺ کلاهما بسکون الیاء التحتانی
وراء المهمله وفتح الهمزه وسکون الفاء والواو پهلوان زور آور معناسنه استعاره طریقیله در
عبد الواسع جبلی بیت ملك بو الفضل نصر بن خلف فرزانه تاج الدین * که بر باید همی تاج
ازسر شاهان شیراوژن ﮋ شیردان ﭺ سکون یای تحتانی وراو فتح دال مهملتین ایله قیونك
شردان دیدکلری یری که پاك یویوب ایچنی قیمهات وپرنج ایله طولدروب بشوررلر بعده روغن
ساده ایله قاوروب تناول ایدرلر ﮋ شیرزبان ﭺ سکون یای تحتانی وراء مهمله وفتح زاء معجمه
وباء موحده ایله بمعنی شیرازبان مرقوم ﮋ شیرژیان ﭺ کسر زاء فارسی وفتح یای تحتانی ایله
ﮋ شیرغران ﭺ فتح غین معجمه وراء مهمله ایله ﮋ شیرغرین ﭺ فتح غین معجمه وکسر راء
مهمله وسکون یای تحتانیله مهیب وخشمناك ارسلان دیمکدر بو اوج لغتی دخی بهادر مرد شجیع
ودلاوره صفت ایدرلر میر نظمی بیت درآمد بمیدان چو شیر ژیان * نموده هنر آن یل پهلوان

بریرده دخی بیت درآمد بمیدان چو شیرغرین * بپا پی بزد نعرهٔ سهمکین ك شیرمان ع
سکون یای تحتانی وراء مهمله وفتح میمله ماننده شیر تقدیرنده دربهادر وشجاع پهلوانه صفت
ایدرلر ك شیرین ع طتلودرکه مقابل تلخ در حکیم خاقانی بیت چرب وشیرین نعمت دنیا
بعکس راندنش نمی ارزد * عربیده حلو دیرلر کسر حاولامله وچغتایده چوچوك دیرلر میر علیشیر
بیت آتشین لعلینك اکرجانیمنی اوتارتانیك ایماس * کم ایرو راسرو الیغ نی کم اوبور راسرو
چوچوك ك شیزکون ع سکون یای تحتانی وزاء معجمه وضم کاف فارسیله بمعنی منجد یعنی
ایکله دیدکاری یمشدرکذافی فرهنك جهانکیری ك شیفتن ع سکون یای تحتانی وفاوفتح
تاء مثناة ایله عقل متغیر ومتلون اولمق ودیوانه اولمق معناسنه ابوالمعانی بیت باغم عشق ترا
صحرانوردم شیفته * یك نظرکن ای طبیب خستکان بهر خدا ك شیلان ع بوزن کیلان سماط
پادشاهان معناسنه شمس فخری بیت کیوان برای سبزهٔ شیلانت روزباز * از کشت زار
اجرام آورد بادرنك * مجمع الفرسده عناب راکویند مسطوردر ك شین ع بوزن کین درت
معنایه کاور اول نشین لفظندن اختصار اولنمشدر اوتور معناسنه امردر ابوالمعانی بیت
ای خدنك غمزه اش صد مرحبیك آمدی * خلوت دل مرترا جای قرارست خوش بشین *
ثانی اول خیاره دیرلرکه بوستانده تخم ایچون الیقو نمشدر ثالث سیب سرخ یعنی قزل الما رابع
دللی دودك معناسنه در کذافی فرهنك جهانکیری ك شیوازبان ع سکون یای تحتانی وفتح
زاء معجمه وباء موحده ایله نزاکت وفصاحت وبلاغت ولطافتله سوزسویلاین آدمه دیرلرکه شیوا
فصاحت معناسنه در بوتقدیرجه فصیح اللسان دیمك اولور ك شیون ع سکون یای
تحتانی وفتح واوایله ماتم ویاس ونوحه وافغان معناسنه در ك مع الواو * شناو ع فتح نونله
شنا مرقومك اوج معناسیله مترادفدر یعنی اوج معناسنده دخی استعمال اولنور بمعنی اول
ابوالمعانی بیت بحر جود تراهر زمان شناوکند * کسی که درمد یحت بسلك نظم آرد ك شنو ع
فتح نون وسکون واوایله شنیدن دن صیغهٔ امردر حضرت مولانا قدس سره بیت بشنو از نی
چون حکایت میکند * از جدا ییها شکایت میکند ك شهنو ع سکون ها وفتح نونله ارشنته آشی
کذافی فرهنك جهانکیری ك شیشو ع سکون یای تحتانی وضم شین معجمه ایله برجانوردر
پوزینه یه مشابه شاشك وشیشك دخی دیرلر مجمع الفرسده ضد بالا اولان شیب ونشیب
معناسنه در ك شیو ع بوزن دیو بمعنی شیب یعنی انیش حکیم فردوسی بیت چو رفتم
بفرمان کیهان خدیو * سوی کوه البرز ازان صعب شیو ك مع الهاء * شپشه ع سکون
باء فارسی وفتح شین معجمه ایله کوه دیدکلری بوجك که یاز ایامنده وکرم هوا لرده کورکه وسائر
اثوابه دوشوب تباه ایدر سوس دخی دیرلر میر نظمی بیت همچو شپشه چند خوابی در سمور *
مردباش وکن ززینتها نفور ك شتاب زده ع فتح تاء مثناة ایله عجله ایتمش وعجله ایدیجی
معناسنه در ابوالمعانی بیت بادصبا بصبح درآمد شتاب زده * در چشمهای غنچه بشبنم کلاب
زده ك شتامه ع فتح تاء مثناة ومیمله بدچهره وبداخلاق اولانه دیرلر کذافی فرهنك جهانکیری
ك شخانه ع فتح خاء معجمه ونونله علم قلندران بعض نسخه ده شخشانه دیرلر ك شخاییده ع
فتح خاء معجمه وکسر یای تحتانیٔ اول وسکون ثانیله بمعنی ریش کرده یعنی طرنقله ویاخود برنسنه

برنسنه ایله برعضوی یاره اتمك کذافی المجمع ك شرخیوه ع سکون راء مهمله ویای تحتانی
وکسر خاء معجمه ایله بمعنی شخلیدن یعنی نفسی ایچرو چکوب وصقلق ویرمك شاعر بیت
بادنسیم آمده درکلستان سحر * بیکانه دید وشرخیوه زد عندلیب زار ك شربنه ع کسر راء
مهمله وسکون باء موحده وفتح نونله اطفالك باشنده ظهور ایدر برنوع حرارتدر عربیده سعفه دیرلر
ك ششله ع سکون شین معجمه وفتح لامله شپشهٔ مرقوم معناسنه در ك شفاره ع فتح
فاوراء مهمله ایله پورسق دیدکاری جانوردر ابوالمعانی بیت هرکس بقدر خویش خانهٔ خود
جای راحتست * باشد سرای خاص شفاره چو زیر خاك ك شفته ع سکون فاوفتح تاء مثناة
ایله بمعنی شیفته یعنی آشفته وحیران ك شفشه ع سکون فاوفتح شین معجمه ایله حلاج
جامه یه پنبه دوشه دکده هموار ایتدوکی چبوغه دیرلر ك شکاسه ع فتح کاف وسین مهمله ایله
اوزون اوقلی کرپی که کندویه یقین کلانه آتار استاد بیت کند همچون شکاسه تیر پرتاب *
ازین حالش همه کشتند بی تاب ك شکافته ع فتح کاف وتاء مثناة وسکون فایله ایکی معنایه در
اول یارلمش ثانی حقه معناسنه در بوایکی معنایه حکاك بیت هرهٔ کرد چون شکافته
داشت * لیکن از حرز باشکافته داشت ك شکافه ع فتح کاف وفایله مضراب که آنکله ساز
چالرلر زخمه دخی دیرلر حکیم اسدی بیت زشادی همی درکف رودزن * شکافه شکافید کشت
ازشکن * شمس فخری بیت بهنکام طرب عواد بزمش * کند از زمزمه شکل شکافه * حکیم
سنائی بیت درمیان نیکرویان زهره طبع وماه روی * چون شکوفه روی بودی چون شکافه
تن مباش * مجمع الفرسده کهواره معناسنه مرویدر ك شکاله ع فتح کاف ولامله شکاسهٔ
مرقوم معناسنه در کذافی فرهنك جهانکیری ك شکاونه ع فتح کاف ونون وسکون واوایله
ایکی معنایه در اول زمین کاو یعنی لغم قازیجی عربیده نقاب دیرلر ثانی کفن صویجی عربیده
نباش دیرلر باء موحدهٔ مشدده ایله کذافی المؤید ك شکره ع سکون کاف وفتح راء مهمله ایله
آوجی قوش وپارس که تعلیم ایله اوله استاد عنصری بیت باغلامان وآلت شکره * کرد کار
شکارکاه سره ك شکسته ع فتح کاف وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله صنق وخسته
خواجه سلمان بیت شکسته عهد وشکسته دلم که خواهد کرد * شکسته های مرا جبر غیر
جبارم ك شکفته ع کسر کاف وسکون فاوفتح تاء مثناة ایله آلچ دیدکاری طاغ یمشی عربیده
زعرور دیرلر ك شکله ع سکون کاف وفتح لامله برپاره معناسنه مثلا ترکیده دلم دیدکاری
قاون وقارپوز وخیار پارچه لری که اینجه واوزن کسرلر ابوالمعانی بیت زجور هجر چنان کشته
پارهٔ دل من * که شکلهٔ جکرم کشته بود صد پاره ك شکم بنده ع اکل وشربه حریص اولوب
متصل یمکدن غیری کاری وبوغازدن غیری فکری اولمیان آدمه دیرلر عربیده عبد البطن
معناسنه ابوالمعانی بیت علف مجوی همیشه خرد وپای مباش * اکر تو آدمی نبودی شکم
بنده ك شکمبه ع فتح کاف وباء موحده وسکون میمله اشکمبه که صغرده وامثالی حیوانلرده
اولور ك شکم شکسته ع فتح کاف اول وثانی وسکون میم وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله
برعلتدرکه طعام هضم اولمامغله یورك اغریوب وجع حاصل اولور ابوالمعانی بیت ببزم یار مرا
هرکه دید خسته شود * رقیب دون خصوصا شکم شکسته شود ك شکنه ع فتح کاف

ونونله بعض ارباب صنایع آلتی در ﴿ شکوفه ﴾ ضم کاف وواو معروف وفتح فا ایله ایکی معنایه در
اول چیچك معناسنه در عموما اغاجك اولسون ملا وفایی هروی بیت نه شکوفهٔ
نه برکی نه ثمر نه سایه دارم * همه حیرتم که دهقان بچه کار کشت مارا * ثانی قی واستفراغ که
شکوفه کرد دیرلر حضرت مولانا قدس سره * قطعه * نه مسئ که ترا آرزوی عقل آید *
که مسئ که کند روح عقل را بیدار * نه هرچه دارد غیر خدا شکوفه کند * ازانکه غیر
خدا نیست جز صداع وخمار ﴿ شکه ﴾ کافك تخفیفی ده تشدیدیده جائز در آلات حرب
معناسنه کذا فی فرهنگ جهانکیری ﴿ شلته ﴾ سکون لام وفتح تاء مثناة ایله کمربند باغی
معناسنه ﴿ شمه ﴾ فتح میمله سرشیر معناسنه که ملالی دخی دیرلر که چربی پنیر وماست یعنی
یاغلی پنیر و یوغرت شرفنامه ده سرشیر وچغرات در اما کتاب السامی فی الاسامی ده فتح شین
ایله مرویدر عربیده فتح شین وتشدید میمله ایکی معنایه در اول بمعنی اندك قلیل معناسنه ثانی
رایحه یه دیرلر حکیم سنایی بیت چون شمهٔ شاه اسپرم ازباد شمالی * شامل شده ازخلق
تو هرجای شمایل ﴿ شناه ﴾ فتح نون واظهار ها ایله شناور وشناو دخی دیرلر حکیم اسدی
بیت چو غواص ذی در دانه راه * همیزد بدریای معنی شناه * شمس فخری بیت شهریارا
تویی آن بحر ایادی کرم * که کند انجمی درلجهٔ جود تو شناه ﴿ شنکه ﴾ سکون نون وفتح
کاف ایله کرشمه وغنج ودلال معناسنه کذا فی المؤید بو معنایه ابو المعانی بیت اکر کند بچنین حسن
شنکه وعشوه * بحسن چون نبود هرچه کرد ارزانی ﴿ شه ﴾ اظهار ها ایله اوکنده اولان
میدان یرکه دیوار چوب حولی دیرلر ﴿ شیبه ﴾ سکون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله اوق
سمریکك معناسنه در مولانا هاتفی بیت زهر دو طرف شیبهٔ تیر شد * در دشت بر صید نخجیر
شد * اصلی شیب در که صوت تیر در آخرنده کی ها ها اختصاصیه در یاسز شب دخی دیرلر وشب
تیر دیدکاری کبی شب پیکان دخی دیرلر ﴿ شیخانه ﴾ سکون یای تحتانی وفتح خاء معجمه
ونونله اوکوشه سی که لفظ مرکبدر شیخ کوشه درخانه معلوم ﴿ شیده ﴾ سکون یای تحتانی
وفتح دال مهمله ایله اوچ معنایه کلور اول زیاده روشن معناسنه حکیم سنایی بیت
فلك ثالث آن ناهیده ست * زهره کز نور آن جهان شیده ست * ثانی نام پسر
افراسیاب در که پشنگ دخی دیرلر غایت حسن وجمال صاحبی اولمغله پدری شیده لقبن
ویردی منقولدر که کیخسرو بر کون آنکله کورش طوتدی قالدروب یره شویله اوردی که
اول ساعت جانی چقدی خواجه حافظ بیت بخارای پیران لشکر کشش * بجاشیدهٔ
ترك خنجر کشش * ثالث آتك جملهٔ اسماسندندر حکیم فردوسی بیت نشست ازبر
شیدهٔ رای جوی * بنزدیك کودرز بنهاد روی * فرهنگ جهانکیریده سنمار شاکردلرندن
بر مشهور ومتعین شاکردی اسمیدر مجمع الفرسده بر حکیمك نامیدر که بهرام کور ایچون یدی
قصر بنا تمشیدی هر بری بر رنك ایدی هفته نك هر کوننده بر قصر معیننده اوتوردی وقصر رنکنده
فراش دوشه دوب اول رنك جامه کیردی مزبور حکیمه خدمتی مقابله سنده آمل شهرینك
حکومتنی ویرمشیدی شیخ نظامی از هفت پیکر بیت شهر آمل بشیده داد تمام * تاشود
شاد شیده از بهرام ﴿ شیرازه ﴾ فتح راء مهمله وزاء معجمه ایله معروف نسنه در ابریشمدن

ابریشمدن کتاب اوچه سنه وقفتان برتماجلرینه ایدرلر میرنظمی بیت کتاب مدحت
ووصف ترا که شیرازه * کنند اهل معارف زرشتهٔ جانش ﴿ شیرآمله ﴾ اضافتله املج
دیدکاری داروکه سودا ایچنده اصلدوب بعده معجونه خصوصا نوشدارو ترکیبنه جزو ایدرلر
﴿ شیرجامه ﴾ سکون یای تحتانی وراء مهمله وفتح جیم ومیمله ایکی معنایه در اول بمعنی
پستان یعنی ممه ثانی سودایچدکاری مخصوص قدح که جام شیر تعبیر اولنور استاد ایکی
معنایه دیمشدر بیت شیرجامه مادرش داده باو * ریخت بردو شیرجامه درکلو ﴿ شیرخواره ﴾
فتح خاء معجمه وراء مهمله وواو معدوله ایله سود امر طفل دیمك اولور ﴿ شیرزده ﴾ سکون
را وفتح زاء معجمه ودال مهملتین ایله هر طفل که سود امرکن والده سنك سودی قلتندن یاخود
ضعف معده سببی ایله امدیکی سودی هضم ایتمامکله وجودی ضعیف ونحیف اولان کودکه دیرلر
بو ایکی لغتك مثالی میرنظمی بیت بود وقت شیرخواره چون شده * از کیٔ شیر مادر شیرزده
﴿ شیرزنه ﴾ سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ونونله ترکیده یایق دیدکاری که آنکله یاغ
چیقاررلر اکا انین وپستو دخی دیرلر ﴿ شیرشرزه ﴾ کسر راء اول وسکون ثانی وفتح
شین ثانی وزاء معجمه ایله خشمناك وغضبناك ارسلان شیر برهنه دندان تعبیر ایدرلر یعنی
غضبیندن صرتان ارسلان دیمك اولور حکیم انوری بیت اسیر ناوك این کشته پیل ژنده
ومست * مطیع خنجر آن کشته شیر شرزهٔ نر ﴿ شیرنه وشیرونه ﴾ کلاهما بسکون الیاء
التحتانی اول بسکون الراء المهملة وفتح النون ثانی بضم الراء المهملة وفتح النون فرهنگ جهانکیریده
دری التنده یومریجه ات که وجعی اولمز عربیده غده دیرلر ضم غین معجمه ودال مهملهٔ مشدده ایله
مجمع الفرسده بر مرضدر دواب امراضندن ﴿ شیرویه ﴾ سکون یای اول وضم راء مهمله
وواو معروف وفتح یای ثانی ایله خسرو پرویزك اوغلی آدیدر که شارویه دخی دیرلر ﴿ شیره ﴾
سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله تازه صقلمش اوزم صویی در فرهنگ جهانکیریده
بوزه ایچنده بنك قویوب ایچرلر اکا شیره دیرلر بو معنایه حضرت مولانا قدس سره بیت
زنور عقل او عقلم چنان رنك آمد وخیره * کز و معزول آمد خمر وبنك وبوزه وشیره *
ترکستانده چار کوشه سفره یه دیرلر ﴿ شیسله ﴾ سکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح
لامله علامت خیر یعنی ایو نشان کذا فی فرهنگ جهانکیری ﴿ شیشله ﴾ سکون یای تحتانی
وشین معجمه وفتح لامله قصار ودقاق طوقماغندن یرده واقع اولان ازله ودلك معناسنه ودخی
صحان کسدیکی یره دیرلر کذا فی فرهنگ جهانکیری مجمع الفرسده سست وبی قوت معناسنه
مسطوردر ﴿ شیشه ﴾ صرچه دن یاپلمش ظرف بوش اولسون طولو اولسون ایچنده
صو اولانه آبکینه دیرلر واستعاره طریقیله افلاکه ده شیشه دیرلر بیت طبیبا زامکر این نکته
حل نیست * که در نه شیشه داروی اجل نیست ﴿ شیفته ﴾ سکون یای تحتانی وفا
وفتح تاء مثناة ایله آشفته وحیران معناسنه کمال خجندی بیت کرد از من دل شیفته آن عهد
شکن بار * زنیکونه فرامش که کسی یاد ندارد * وناصر الدین بیت کفت که ای شیفتهٔ داشته
دروه غم پای تو در کل شده ﴿ شیلانه ﴾ سکون یای تحتانی وفتح لام ونونله عناب دیدکاری
یمشدر ابو المعانی بیت بخون عاشقان آلوده دستش * سر انکشت شیلانه نموده *

ل شیله ع سکون یای تحتانی وفتح لامله برنوع طعامدر برنج واسفاناخ ویاغ ایله ایدرلر
شله پلاو دخی دیرلر ل شیمه ع بوزن نیمه خوی وطبیعت وعادت معناسنه در ابو المعانی بیت
شیمهٔ طبع تراجو دوکرم معتادست * آری آری کرم طبع بود ماد رزاد * بو لغت عربیله
مشترکدر ل شینه ع بوزن کینه سیمی دیدکاری دودك معناسنه ل شیوه ع سکون
یای تحتانی وفتح واو ایله بش معنایه کلور اول ناز وکرشمه که دلبران ومحبوبانه مخصوص بر وضعدر
ثانی طرز وروش حکیم نزاری قهستانی بیت اکرچه شهره پر از شاهدان چالاکست *
تو خود بشیوه کری شیوهٔ دکرداری * ثالث عمل نیك وطور خوب معناسنه مولانا جامی
بیت کفت ای مادرچو بینم میوه را * کی توانم کار بست این شیوه را * رابع حسن وزیبایی
معناسنه شاعر بیت در رقص تنم چو آستین برمیکرد * صد شیوه شمایکس بهم برمیکرد
خامس هنر معناسنه میرنظمی بیت نباشد در نظرهر بی هنر خوب * اکر مردی شو اندر
شیوه مرغوب ل شیه ع فتح یای تحتانی واخفاء هایله بوزن ومعنی شنهٔ مرقوم ل شیهه
سکون یای تحتانی وفتح هایله آت کشنمه سنه دیرلر عربیده صهیل معناسنه در استاد لطیفی
بیت عدوت اربشنود زاسب توشیهه * بشاشد خون بمیرد بربدیهه * مولانا هاتفی بیت
ستوارن بشیهه یلان درخروش * بجیم وزره زیور یال ودوش * مولانا عرفی درمذمت اسب
* قطعه * شاهنشها حقیقت اسبی که دادهٔ * بشنو بلطف تا برسانم بعز عرض * بیرست
وعلتی بجوش زان فزوده ام * آری بود رعایت بیر علیل فرض * کر شیههٔ زند بجوانی
ستایمش * کرنیم کام رود کنمش نام طی ارض ل مع الیاء * شری ع صاتون آلمق بمعنی
خریدن مولانا جامی بیت هرچه بخشی که بکیری دکری * آن نه جود ست که بیعست وشری *
ل شستکانی ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة وکاف وکسر نونله بنای عمارت که عربیده
اساس وترکیده تمل دیرلر ابو الفرج رونی بیت زکردد که او ساز شستکانی عمر * که قلب
کعبه بود شستکانی محراب ل شکاری ع آوجی کرك آدم وکرك حیوان عربیده صیاد
وچغتاییده اوجاق دیرلر ل شنك ماهی ع سکون نون وکاف فارسیله قند زدیدکاری صو
جانوریدر ل شوی ع کسر واو ایله بمعنی شیث طوراق اوتی درکه اوزرلك ایله چشم زخم دفعی ایچون
آتشه یاقرلر حکیم سوزنی بیت منازعان همه نار عداوت افروزند * ز بخت خود همه برناد
خود شوند شوی ل شی ع کوشه معناسنه که اوك کوشه سنه شیخانه دیرلر ل شیانی ع
فتح یای تحتانی وکسر نونله خراسانیلر قتنده برمثقال وزنی در ودخی ده دفت معناسنه که
وشانی ده دیرلر شمس فخری * قطعه * پیش ازین از ملوك اهل سماحت * داده اند اقچه های
زیف شیانی * شه مرصع دهد همیشه بمردم * کمر خسروی وتاج کیانی ل شیرکی ع سکون
یای تحتانی وراء مهمله وکسر کافله چین ولایتنده برجانوردر ل شیروی ع نام مبارز
ایرانی که شیرویه دخی دیرلر ل باب الشین المضمومة مع الالف * شتربا ع ضم تاء مثناة
وسکون راء مهمله وفتح باء فارسیله ترکیده ککلك دیرلر برآجی اوتدر کوزل قوقر طعامه قورلر
قوریدوب دوکوب برمقدار طوز ایله قارشدوروب یرلر عربیده سعتر دیدکاریدر ل شفا ع
فتح فایله ترکشلك اوق قوینلان جانبی که قافله ده شقاد یلدوکی مرویدر ل شکا ع فتح کافله ده

باب الشين المضموم

کافله ده شفاء مرقوم معناسنه مرویدر میرنظمی بیت شکا پرتیر با پیکان دلدوز * ازان
هریك بر اعدا ایش جکرسوز ل شما ع خطاب جمع حاضردر عربیده انتم معناسنه خواجه
حافظ بیت ای فروغ ماه حسن از روی رخشان شما * آب رویی خوبی از چاه زنخدان شما *
ل شوربا ع اصلی شورآبا ایدی تلفظده نوع ثقلت اولمغین همزهٔ اول حذف اولنمشدر
معروف طعامدر ل شوروا ع باء موحده یرینه واو ایله ده شوربا معناسنه در تنکم شاعر
بیت طبیعت را مناسب شوروایست * که او درهضم رانیکو غدایست ل شوبلا ع
کسر واو وسکون یای تحتانی ایله بمعنی ایوادنهٔ سفید ودخی قوان چچکنه ده دیرلر ل مع الباء *
ل شباان فریب ع شین مفتوحه ده ذکری مرور ایدن قوشدر که شین مضمومه ایله ده
استعمال اولنور ابو المعانی بیت دهد فریب همیشه بوعدهٔ وصلت * شدست چشم غزالم
شبان فریب مرا ل شترسنب ع ضم تاء مثناة وسین وسکون راء مهملتین ونون ایله اغاج
قوردی که یشه اغاجك ایچندن حاصل اولوب اغاجی تباه ایدر ل شترسیب ع بمعنی شترسنب
مرقوم که نون یرینه یای تحتانی واقع اولمشدر ل شکوب ع ضم کاف وواو معروفله بمعنی دستار
کذا فی المجمع میرنظمی بومعنایه بیت بودن سر پا برهنه طرز خوب * کشته است بار کران
بر سر شکوب ل شوب ع بوزن خوب بمعنی شکوب مرقوم یعنی دستار عربیده ایکی معنایه در
اول بمعنی آمیختن یعنی قارشمق ثانی بمعنی عسل یعنی بال ل مع التاء * شبات ع فتح
باء موحده ایله صوك قیش آیی درمشهوری طاء مهمله ایله شباطدر فارسیده طا یرینه تاء مثناة
ایله استعمال ایدرلر ماه مزبورك هر هفته سنده بر جمره واقع اولور واون برنجی کوننده آفتاب
حوت برجنه تحویل ایدر درت سنه متوالیا یکرمی سکز کون اولوب بشنجی سنه سنده که کبیسا
واقع اولور اول سنه یکرمی طقوز کون اولور کذا فی فرهنك جهانکیری ل شبست ع ضم
باء موحده وسکون سین مهمله ایله کریه منظر وزشت چهره معناسنه در میرنظمی بیت
از قضاء ناکهانیست آن بلا * بزم جانان آن شبست بدلقا ل شرات ع فتح راء مهمله ایله
صو وشراب وامثالی آقدقده ظاهر اولان صدا سنه دیرلر ل ششت ع سکون شین معجمه
ایله بوزن بشت بمعنی زشت وچرکین وماهرنه اولورسه ل شکفت ع ضم کاف وسکون
فایله ایکی معنایه کلور اول آچلمق که شکفتن لفظندن فعل ماضی در آچلدی دیمکدر ثانی انکاو
بیت ازروز ازل تنکدلی قسمت ما بود * نشکفت اکر غنچهٔ ما جرم صبانیست * ثانی کاف
فارسیله تعجب معناسنه شمس فخری بیت ای تابادم از پدری شاه ملك دان * شاهی وملك
داری نباشد زتو شکفت * کاهی اسم مصدرده استعمال اولنور بومعناده کسر شین معجمه ایله
مصحدر نته کم ذکری مرور ایلدی ل شوات ع بوزن عصات برقوشدر سرخاب دخی دیرلر
کذا فی المجمع ل شوبست ع واو مجهول وفتح باء موحده وسکون سین مهمله ایله افسون
وعلاج معناسنه در بعض فرهنکده باء فارسیله منقولدر ل مع الجیم * شفارج ع فتح فا
وراء مهمله ایله پشمانی حلوا که مشهوری پشمینه در میرنظمی هروی بیت بجای نان دهد
هر صبح وهر شام * شفارج کشته است اطعام اعوام ل شنج ع سکون نونله بوزن منج کاغذ
مهره سی که آنکله کاغذ مهره ایدرلر ل شونیج ع واو مجهول وکسر نون وسکون یای تحتانیله

نطس که ذراعته حاضر انمش تارلا مع الجیم الفارسی * شلوپیج ضم لام وواو معروف وکسر باء فارسی وسکون یای تحتانیله دمور دکنی دیدکاری اوت میرنظمی بیت نباشد هرکه را درجیب بسیج * شود سنبل بچشم او شلوپیج مع الخاء * شخ ایکی معنایه در اول اوزلو باچق که اکر آدم و اکر حیوان باصدقه ایاغنه یا پشور ثانی میوه سی اولمیان اغاج کذا فی فرهنك جهانکیری ودخی شوخ لفظندن اختصار اولنمش کلمه در چرك معناسنه بو معنایی مؤید ابو المعانی بیت تن وجامه سراسر شخ کرفته * که جامه در برش از هم کسیخته شکوخ ضم کاف وواو معروفله کیدرکن ایاغه نسنه طوقنوب دوشرکبی اولق اشکوخیده دخی دیرلر شاکر بخاری بیت هرکه او در ره رود سرمست شوخ * افتد اندر خاك وخواری از شکوخ * اما بو بیتدن سورچمك معناسی فهم اولنور بعض فرهنکده لغزیدن معناسنه مرویدر ابو المعانی بیت کر ببینم ناکهان در راه آن نازك بدن * طاقت پار اندارم هرقدم افتم شکوخ شوخ واو معروف ایله ایکی معنایه در اول کشاده رو وکشاده طبع و لطیفه کوی وحاضر جواب وشاطر کار بو معنالر بربرینه یقیندر خواجه حافظ بیت فغان کین لولیان شوخ وشیرینکار وشهر آشوب * چنان بردند صبر از دل که ترکان خوان یغمارا * ثانی بمعنی چرك که شوخکین دیرلر چرکین دیمك اولور عربیده وسخ معناسنه استاد عسجدی * قطعه * خواجه بزرکست ومال دارد ونعمت * نعمت مالی که کس نیاید از ان کام * بخل بجایی رسیده کش نکذارد * شوخ بکرماوه بان وموی بحجام * شرف شفروه بیت چنانکه بسی از اندام شوخ حرص وطمع * که نیست بر سر او خارش تمنایی * نسخهٔ میرزا ابراهیمده اول اغاجه دیرلر که بردالنی کسه لر وافر داللری اوله وادات الفضلاده کثرت اشتغالدن ال وایاق دریسی درشت اوله شوخ واو مجهول وفتح میمله بمعنی شوم ونحس وکسر میمله قوان چیچکی معناسنه در مع الدال * شتر باد سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله هجین دیدکاری دوه معنای ترکیب یل دوه سی دیمك اولور غایت سرعتله یورید یکندن کنایه ایدرلر سرعتی شول مرتبه در که سائر دوه لرك درت کونده وارد یغی منزله بو برکونده وارر میرنظمی بیت یکی آمد سواری بر شتر باد * نه اشتر یل سواری بوده برباد شخنود سکون خاء معجمه وضم نونله طرنقله قشمقدن یاخود آخر نسنه ایله جراحت ایتمکه دیرلر وله بیت که رخسارش بناخن کرده شخنود * روان شد خون بر رخسار چون رود شخود ضم خاء معجمه ایله بمعنی شخنود مرقوم که شخنوده دخی دیرلر حکیم انوری بیت دلی کو بدرد محبت شخود * علاج ترشکان ندارد ش سود شخولید ضم خاء معجمه وکسر لام وسکون یای تحتانیله بمعنی پژمرده شده یعنی صولمش کذا فی المجمع بو معنایی مؤید میرنظمی بیت کل رخسار آتش می شخولید * از آن دم حال بیماران پشولید شد ایکی معنایه استعمال اولنور اول اولدی معناسنه که عربیده صار معناسن افاده ایدر ثانی کتدی معناسنه که عربیده راح وذهب دیرلر بو ایکی معنایه ترتیب اوزره خواجه حافظ بیت از حال دل ودیده می پرسید که چون شد خون شد دل واز ره کذر دیده برون شد شرد سکون راء مهمله ایله معاند وسرکش ولجوج معناسنه ابو المعانی بیت کر خرد داری مکن عادت همه کاری بشرد * تا بیابی جای عزت

عزت نزد هر خرد و کلان شکوخید ضم کاف وواو معروف وکسر خاء معجمه ایله بمعنی بالغزید ودر افتاد یعنی سورچلدی ودوشدی اغاجی کفته بیت چو از سرکشی کرد هر سو نکاه * شکوخید وافتاد بر خاك راه شواد فتح واو ایله توی طوقلری دیدکاری قوش وبر معناسی دخی آتش علویدر ابو المعانی بیت شواد آتش غم ازدهانم میرود بیرون * نباشد حاجت مشعل شب تاریك هجرانم شود بوزن سود ایکی معنایه در اول شد لفظنك ایکی معناسنه ده شمس فخری بیت باهمت بخشایش او داد کرم داد * خون از دل کان آب ز رخساره یم شود * ثانی جامه آتشدن صراروب یانمغه یقین اولق شوشد سکون واو وفتح شین معجمه ایله بوزن پوشد شوشه معناسنه در که عنقریب ذکر اولنور انشاء الله تعالی شهره بند بر نسنه نك ظاهرینه نظر ایدوب باطنندن بیخبر اولان کسنه یه دیرلر ودخی غایت مشهور وآشکار معناسنه بو ایکی معنایه میرنظمی بیت حال عاشق چون نباشد شهره بند * بسته چشم حال باشد شهره بند شهاید فتح ها ویای تحتانیله غایت یرامز معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری مع الراء * شتربار ضم تاء مثناة وفتح باء موحده ایله دوه یوکی بار شتر تقدیرنده در مولانا کاتبی بیت مرا غمیست شتربارها بحجرهٔ تن * شتر دلی نکنم غم بجا وحجرهٔ من شترخار ضم تاء مثناة وفتح خاء معجمه ایله دوه دکنی خار شتر تقدیرنده در اشترخوار وشترخوار دخی دیرلر اثیر الدین اخسیکتی بیت کر کاهن فردوس خورد آب خلافت * بر جای کل تازه شترخار بر آرد شتروار بمعنی شتربار مرقوم بالا ایله واو بینده تبادل اولدیغی اجلدن شیخ نظامی بیت چو نوبت بسر بخش دارا رسید * شتروار زرتا بخارا رسید * شخور ضم خاء معجمه وواو معروف ایله طرنقله یاره لمق معناسنه شخود وشخنود وشخنوده وشخنوره دخی دیرلر شر بوزن مر بر نوع ایاغه کیلور نسنه در شمس فخری بیت در بادیه اعدای تو بر خار وخسك ماند * نه آب ونه نان ماند ونه کفش ونه خود شر *
شکشتر سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله خوزستان ولایتنده بر شهر آدیدر فتح شین ایله ده روایت اولنمشدر اما بین الناس مشهور اولان ضم شین ایله در خواجه سلمان بیت شد خاك وخار بستر آن شخص نازنین * کازار می رسید زدیبای ششترست شغر ضم غین معجمه ایله کرپی که اوزون اوقلری اولور سین ایله سغر وسکاشه دخی دیرلر شفور ضم فا ایله ایکی معنایه در اول پورسق دیدکلری جانور در که دوکد کجه سمرد دیرلر ثانی حرام معناسنه در ابو المعانی ایکی معنایه ترتیب اوزره بیت هرکه از تیر شفور کرد دروی * نام مردی شفور باد اورا شکر فتح کاف فارسیله اوقلی کرپی یه دیرلر عربیده ضم کاف عربیله نعمته اعتراف ایتمکه دیرلر شکوار سکون کاف ایله یاسلو وغمکین سوکوار معناسنه میرنظمی بیت پس از تنکی سرور دل نکهدار * بکن شادی مشو غمکین وشکوار شمار فتح میمله درت معنایه کلور اول حساب وعدد معناسنه در حکیم انوری بیت عدل تو سایه ایست که خورشید را ز عجز * امکان بسته کردن آن نیست در شمار * ثانی فرهنك جهانکیریده دوستلق ومحبت معناسنه شیخ نظامی بیت بریدم ز هر آشنایی شمار * بس است آشنایی من آموزکار * ثالث مثل ومانند معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت جانها شمار ذره

معلق همیز نند * هریك چو آفتاب در افلاك كبریا * رابع اول زخم وجراحته دیرلركه صاغلق
احتمالی وایواولق امیدی اوله شمار كیر سكون راء مهمله ویاء تحتانی وكسر كافله ایكی
معنایه در اول نسنه صایجی ثانی دوستلق ومحبت طوتیجی معناسنه شماركار سكون راء
مهمله وفتح كافله عرصات روز محشركه شماره كاه دخی دیرلر شاعر بیت خواهند بی شك ارتوز دنیا
حساب عمر * پاسخ چكونه میدهدی درشماركار شمر ضم میمله بوزن عمر امر حاضر درصای
دیمك اولور میمك فتحه سیله ده جائزدر ابو المعانی بیت فعل قبیح نفس بدت یك بیك شمر *
بنكركه درجهان بچه رود ركذشته است شمشیر سكون میم وكسر شین معجمه ایله فرهنك
جهانكیریده كاربان اندك معناسنه بو معنایی مؤید میرنظمی بیت برفتن بایدت تدبیرداری
كه همراه خودت شمشیر داری * مجمع الفرسده قافلهٔ صغیركه شوشمیر وهیل دخی دیرلر
شنجار سكون نون وفتح جیمله اكلیل الملك دیدكاری اوتدر شنقار سكون نون
وفتح قافله سنقور دیدكاری آوجی قوشدركه آنكله ملوك شكار ایدرلر معتبر طوغاندر میرنظمی
مثنوی * اكرجای داری كف تاجور * چو شنقار بودی چنان معتبر * چو بكدم نیابی
موافق طبع * بكیر دسرت بی محاباچو شمع شوخكیر واو معروف وسكون خاء معجمه
وكسر كافله كیركرفتن دن صیغهٔ امر ووصف تركیبی در شوخ چركك معناسنه اولیجق معنای تركیب
كیرطوتیجی اولمله سونكره اسم اولنمش عربیده سفنج دیرلر ضمهٔ ثالثه ایله شور واو مجهول
ایله طقوز معنایه كلور اول طوزلی یعنی طعامده وذایقه ده طوزلی اولان ثانی غوغا
وقرقشه لق معناسنه مولانا غزالیٔ مشهدی بیت شوری شد واز خواب عدم چشم
كشودیم * دیدیم كه باقیست شب فتنه غنودیم * ثالث نحس وشوم معناسنه در حكیم فردوسی
بیت نكه كن كه دانای پیشین چه كفت * كه هركز مبادا اختر شور جفت * مختاری * رباعی *
ای ملك نهاده پیش اقبال تو رخت * وز بخت تو بخت خصم شور آمد سخت * باتو چه در آویزكند
آن بدبخت * كو ازپی تخته زاد وتو ازپی تخت * رابع بمعنی كوشش یعنی سعی ایلمك حكیم اسدی
بیت بهركار در زوركردن مشور * كه چاره بسی جای بهتر ز دور * خامس نفیر معناسنه كه
شیپور دخی دیرلر حكیم فردوسی بیت نیاسود كس تا برز حلب * زمین شد پر از جنك شور
جلب * سادس بمعنی ورزیدن یعنی دور شمك بو معنا ایله معنای خامسك فرقی دقیقدر حضرت
مولانا قدس سره بیت دست زهره در حنا اوكی ساحشوری كند * نازنین همچنین را باچنان
سوداچه كار * حكیم اسدی بیت همه روز فرمانشان داروبرد * سواری وشوری ساخ نبرد *
سابع بر برینه اورمق بهم زدن ویربرله یمك میرخسرو بیت از دست ودل برانم كز جان ودل بشورم
بیرون جهم كه باشد خوبا كوزن وكودم * ثامن بمعنی مشغله شیخ سعدی بیت نه مطربكه آواز
پای ستور * اكرعشق داری سماعست وشور * تاسع بمعنی شستن یعنی یومق غسل
معناسنه وشوریدن بونلرك مصدریدر شورمور سكون راء مهمله وضم میمله توابع
الفاظ قبیلندندر ایكی معنایه در اول برنسنه خسیس وضعیف وحقیر اولوب آخر كمسنه
آنی ذكر ایتدكده فلان چیز شورمورست دیركاهی یا لكز مور ومورچه دخی دیرلر حكیم خاقانی
بیت شورهمورند حسودانت ولیكن كه لاف * شارمارند نفر با نفر آمیخته اند * ثانی غلبه

غلبه وغوغا معناسنه حكیم سنایی بیت زبهر دو طامات ورژاژ مزخرف * همه ساله با بخت
درشور مورم شوشمیر واو مجهول وسكون شین معجمه ویاء تحتانی وكسر میمله قافلهٔ
صغیركه هیل وهال ولاچی وخیر بویا دخی دیرلر كذا فی المجمع شوهر واو معروف وفتح
ها ایله زوج یعنی عورتك اری معناسنه اكرچه اصحی وافصحی جوهروز نی اوزره در اما لسان عوامده
وبعض فرهنكارده كبهروزنی اوزره اولمغین ثبت اولندی مع الزاء المعجمه * شترغاز
سكون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله انكدان اغاجنك كوكیدر اشترغاز دخی دیرلر ابن یمین
بیت ندارد طمع رستن شاخ عود * هرآنكس كه بیخ شترغاز كشت شوركز
سكون راء مهمله وفتح كاف فارسیله ایلغون اغاجی معناسنه شورمیز سكون راء
مهمله ویاء تحتانی وكسر میمله نطس یعنی اكلمش تارلا معناسنه در شوژه كز واو مجهول
وفتح زا وكاف فارسیله كوملك وقفتان قولتغنه دیكلن پاره كه خشتك دخی دیرلر شومز
وشومیز كلاهما بسكون الواو وكسر المیم نطس معناسنه كه هرك دخی دیرلر وبعض یرلرده
داهن دیرلر كذا فی المؤید بو معنایه استاد لطیفی بیت اندر اصلاح دلت تمیز كن * تخم
پاشیدن پس از شوهیز كن شونیز سكون واو وكسر نون وسكون یاء تحتانیله
چورك اوتی كه عربیده حبة السودا دیرلر میرنظمی بیت شده در روی نان افشانده شونیز *
بروی خوب خال عنبرآمیز مع السین المهمله * شبس ضم باء موحده ایله بت كه كهله در
عربیده قمله دیدكاریدر شین معجمه ایله ده جائزدر جمال الدین عمر * رباعی * زانروی كه دردلت
نماندست صفا * باخلق خدای میكنی جور وجفا * برفرق سركل تو بیچاره شبس * كرزانكه
زلق زند نیفتد بقفا شدكیس سكون دال مهمله ویاء تحتانی وكسر كافله قوس قزح
دیمكدر كذا فی التحفه وشین یرینه سین مهمله ایله سدكیس دخی مرویدر شاعر بیت میغ
مانندهٔ پنبه است وورا باد نداف * هست شدكیس درونه كه بدو پنبه زند * درونه نك معناسی
مرور ایلدی شركیس سكون راء مهمله وكسر كافله ده قوس وقزح معناسنه در
مع الشین المعجمه * شبش ضم باء موحده ایله وسكونله ده جائزدر كهله معناسنه استاد
لطیفی بیت جامهٔ پرشبش او بكاومیش ادبرنهند * بانك وفریادی كند الاستغاث ای مسلمین *
شخش فتح خاء معجمه ایله خوش آوازبر كوچك قوشدر استاد رودكی بیت كرك راكی
وسد صلابت شیر * بارزا كی رسد نهیب شخش ششش تركیبده اوبكن دیدكاری عضودر
یكی ازحكما بیت چو ازسل دور میباشد سلامت * كه زیرامیشود درشش جراحت *
شورش واو معروف وكسر راء مهمله ایله شوریدندن اسم مصدردر فتنه وغوغا
وقرقشه لق وآشوب معنالرینه استاد بیت كوشورشی كه صحبت شادی بهم خورد * غم خون
دل بریزد ودل خون غم خورد شوش بوزن كوش باغ چبوغی یعنی اوزم اغاجندن بودانمش
چبوق مجمع الفرسده مطلق اوزم چبوغی عربیده قضبان دیدكاری ضم قاف وسكون ضاد معجمه
ایله مع الغین المعجمه * شتربالوغ ضم تاء مثناة ولام وسكون راء مهمله وباء موحدهٔ
مفتوحه ایله دوه قغی كه عربیده بعره دیرلر نتكم ضرب مثل ایدوب دیرلر * البعرة تدل علی البعیر
یعنی دوه نك قغی دوه یه دلالت ایدر شترمرغ دوه قوشی كه مشهوردر نفس الامرده

دوه یه مشابه بر قوشدر بوینی وباشی وایاقلری بعینها دوه در کرچه قنادی وار امانه سائر قوشلر
کبی اوچاروبه دوه کبی یوك کوتورر ضرب مثل ایلمشلردر نتکم شیخ عطار بیورمشدر * مثنوی *
چون شترمرغی شناس این نفس را * نه کشد بار ونه پرد بر هوا * کر بپر کویند کوید اشترم *
ور نهی بارش بکوید طائرم * ل شغ ع بوزن مغ اوچ معنایه کلور اول ایش اشلمکدن ال دریسی
درشت وخشین اولمق ثانی شاخ کاو یعنی اوکوز بوینوزی شمس فخری بیت ازخر و کاو کم
بصد رتبت * کرچه او را نه سنب هست نه شغ * ثالث چیزی اندك یعنی شیء قلیل کذا فی المجمع
ل شورتاغ ع واو معروف وسکون راء مهمله وفتح تاء مثناة ایله بر نوع صاری اغاجدر
بعضیلر قومسال یرده بتر بر صاری اوتدر دیدیلر ل شوغ ع واو معروف ایله بوزن دوغ اوچ
معنایه کلور اول شغ مرقوم معناسنه استاد بیت شود عادت کرفتن بر کفش یوغ * نمی زیبد
قلم در دست پر شوغ * مطلق دری درشت اولمغه دیرلر شمس فخری بیت بپهلو پیش کذ بر خارا
بغلطم * چو روی خصم شد بپهلوم شوغ * ثانی مجمع الفرس الله ویا خود اثوابه واقع
اولان ایریك وچرك ثالث چیزی اندك یعنی شیء قلیل شغ مرقوم له مترادف المعنی در ل مع الکاف
ل شترپاوك ع ضم باء فارسی ولام ایله دوه قوشی شترپالوغ مرقوم کبی ل شترك ع ضم تاء
مثناة وفتح راء مهمله ایله موج دریا که اشترك دخی دیرلر ابو المعانی بیت کفش چو بحر سخا کشت
و موجهٔ احسانش * چو روی بحر بپایی بر آمد اشترك ل شجك ع سکون جیم فارسیله
یورلمقدن وغیریدن که یورك اویناییوب کوکس صحرایه اما اصح قول انجقر قدرکه آکا زغنك و بجك
دخی دیرلر عربیده فواق دیرلر ضم فا وواو وسکون قافله کذا فی شرفنامه ادات الفضلاده ضم جیم
فارسیله درمؤید الفضلاده آواز دم اسب یعنی آت قورو غنك سسی وفرهنك میرزا ابراهیمده
دوه نك یوریمسی صداسی در ابو المعانی بیت ببزم آن کل رعنا نشسته می بیند * رقیب بسته
دم ودل کرفته شجك آید ل شلوهك ع ضم لام وواو معروف وفتح ها ایله دمور دکنی که شلو پیچ دخی
دیرلر ل شنکرك ع سکون نون وراء مهمله وفتح کافله بمعنی باد ریسهٔ دوك یعنی ایکه چوردکاری
اغرشق کذا فی المجمع ل شوخناك ع واو معروف وسکون خاء معجمه وفتح نونله بمعنی
شوخکین یعنی کیرلی کرك وجودده کرکسه اثوابده اولسون ل شوشك ع سکون واو وفتح
شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول چارتار تنبوره معناسنه استاد فرخی بیت کهی سماع زنی
کاه بربط وکه چنك * کهی چغانه و تنبور وشوشك وعنقا * عنقا دخی بر سازدر ثانی بر پرنده
جانوردر کلکه مشابه بکه آندن کوچك اوله تیهو وچل دخی دیرلر ل شوکك ع سکون واو وفتح
کافله بمعنی باد ریسهٔ دوك یعنی اغرشق کذا فی المجمع ل شولك ع سکون واو وفتح لامله اسب
جلد و تیز رفتار یعنی چابك واشکون و یوکرك آت سید حسن غزنوی بیت کرار دوان بدیدی پای
ورکاب تو * بودی به پیش شولك توار دوان دوان * استاد فرخی بیت بسا پشته هایی که تو پشت
کردی * بنقل سم شولك وخنك واشقر * حکیم اسدی بیت سپهدار برکرد شولك زجای
کشیده بکین تیغ کشور کشای * خواجو در همای همایون * بیت در آورد بر شولك تیز پای
چو دریای آتش در آمد زجای ل مع الکاف الفارسی * شترکاو پلنك ع اوچ حیوان اسمیله
مسمی اولدوغنك سببی اوچ حیوانه مشابهتی اولدوغندندر شترکاو دخی دیرلر عربیده زرافه

زرافه دیرلر ضم زاء معجمه وفتح راء مهملهٔ مشدده وفایله ترکیده زرافه دن غلط زرنپا دیرلر
ل ششك ع بوزن خشك کوزده اولان چپق معناسنه ابو المعانی بیت ششك چشم وخلم
بینی بوده کاریز خلا * شد دهانش مخزن کوه ونجاست کو بیا ل ششنك ع سکون نونله بوزن خنك
بر موزون اغاجدر بدنی بیاض وراست شاخلری اطرافنده چادر کبی اولور غایت پك اولمغله آندن
اوق ایدرلر خراسانیلر بنفش دیرلر منجیك بیت ای توشونجی که بشکنی سر خنك * وی توچو پی که
همچو موم ز ششنك ل شوك ع بوزن دوك بالدران دیدکاری اوتدر شوکراندن اختصار اولنمشدر
عربیده فتح شین ایله بوزن نوك که دکندر ل مع اللام * شتردل ع یعنی قورقق ترکیده دوه یورکلی
دیدکاری در مولانا کاتبی بیت مرا غمیست شترواره با بحجرهٔ تن * شتردلی نکنم غم بحاوجرهٔ تن *
ل شکول ع ضم کاف وواو معروفله بمعنی جلدی وجست وتندی کذا فی المجمع ل شل ع
بوزن کل بمعنی سست حضرت مولانا قدس سره بیت چون بدید آن روی همچون برك کل *
مضطرب کردید شد پاهاش شل ل شوکل ع واو مجهول وفتح کافله بادریسهٔ دوك یعنی
آغرشق عربیده فلکه دیرلر ل شول ع بوزن غول اوچ معنایه کلور اول بمعنی دید ودانست
یعنی کوردی وبلدی وصیغهٔ امر اولور بشول دیرلر یعنی ببین وبدان دیمك اولور حکیم انوری
در هجو قاضی کیرنك بیت زرد کشت از فراق لقمه بشول * روی سرخ من ای سیاههٔ دول *
ثانی بر طائفه نك اسمیدر کوردلر طائفه سی کبی ثالث شولیدن لفظندن صیغهٔ امردر
اندیشه لنمك وپریشان اولمق معناسنه ل شویال ع سکون واو ویاء تحتانیه ایله جامه شوی
وکازران جامه یه اوردقلری مهره معناسنه در ل شومال ع دخی بو معنایه در شویال
لفظندن اختصار اولنمشدر ل مع المیم ع شتلم ع ضم تاء مثناة ولامله درشتی وتندی که
موقعنده اولمیه ونزاع ومخاصمه معناسنه اشلم دخی دیرلر ل شلم ع ضم لامله شتلم لفظندن
اختصار اولنمشدر ل شم ع ایکی معنایه در اول بمعنی پای افراز یعنی ایاق طولاغی وچارق
شمس فخری بیت جاهلان پای آبله بدر بنه شم * فاضلان پای براستران بردعی * شیخ نظامی
بیت کر آینه چون یار هر دم کشد * کهی شم کشد که بریشم کشد * ثانی بمعنی نفرت
ودوری شمس فخری بیت با سفیهان جمله را انس وقرار * وز عزیزان جمله را دوری وشم *
ل شمیم وشمم ع شم مرقومك ایکی معناسیله مترادفدر استاد منجیك بیت صد بیت
مدح کفتم وچندین عذاب دید * کر نیست سیم باری جفتی شم فرست ل شوخ چشم ع
سکون خاء معجمه وفتح جیمله کستاخ وبی ادب ومزاح وظرافتکار خواجه سلمان بیت ای دل نه سنك
خارهٔ آخر فغان بخاست * وی شوخ چشم دیده سرشك روان بخاست ل شوربوم ع
سکون راء مهمله وضم باء موحده ایله شوراق یر معناسنه وشورشول یردر که آنده زراعت وچمن
نافع حاصل اولمیه شوره بوم دخی دیرلر شیخ سعدی بیت باران که در لطافت طبعش خلاف
نیست * در باغ لاله روید ودر شوره بوم خس ل شورچشم ع کوزی دکن آدم یعنی کوزندن
چشم زخم واقع اوله ابو المعانی بیت صد چشم زخم خلق رسد یك وفای او * یك شورچشم
نیست که برهجر میرسد ل شورم ع سکون واو وفتح راء مهمله ایله ترنج نوعندن حماض ومرکب
دیرلر بر نوعدر ل شوم ع بوزن بوم نحس ونامبارك معناسنه ابو المعانی بیت بهر دنیا

قاصلار ازبخت شومش ازازل * جاهلار از طالع میمون ودولت یاورست ع مع النون * شبان ع
فتح با موحده ایله چوبان معناسنه کمال اسمعیل بیت بعهد عدل تو کرک از پی خوش آمد میش
چو خرس مصطبه بازی کند بچوب شبان ع شتربان ع دوه جی معناسنه بان کوزه دیجی
معناسنه در کشتی بان و باغبان کبی دوه کوزه دیجی دیمکدر اثیر الدین اخسیکتی بیت منزلکه
عیسی سزد و مرحلهٔ خضر * آنجا که شتربان تو روزی مقر آرد ع شتردندان ع سکون
را و فتح دالین مهملات ایله برنوع زاجدرکه زاج مصری دیرلر جمیع زاجلردن معتدلدر ع شخودن
ضم خاء معجمه و واو معروفله طرملمق و برنسنه ایله یارهلمق حکیم اسدی بیت یکی چون دل
مهربان کفته پوست * یکی چون شخودن ز نخدان دوست * مجمع الفرسده بناخن کندن
یعنی طرنقله قازیمق شاعر بیت نه جای شخودن بماند ازدورخ * نه جای دریدن بماند از قبا
ع شخولیدن ع ضم خاء معجمه و کسر لام ایله صفیر زدن مرغان یعنی قوشلرک صقلق کبی اوتمه سی
وشیهه زدن اسب یعنی آتلرک کشنمه سی میر نظمی بیت شخولیدن طیر و انعام و رخش
بود حمد و تسبیح ارزاق بخش ع شخونیدن ع متعدیٔ شخودن مرقومدر ع شدن ع
درت معنایه کاور اول اولمق عربیده صیرورت معناسنه که شدنی شد دیرلر یعنی اوله جق اولدی
ثانی کتمک عربیده ذهاب معناسنه بونده دخی شد نی شد دیرلر کیده جک کتدی دیمک اولور
بونلرک فرقی ذکر محل ارادهٔ حال قبیلندندر بو ایکی معنایه ملا قمی بیت شدم بباغ که تسکین
دل دهم دیدم * میان بلبل و کل کرمیٔ که داغ شدم * ثالث فوت اولدی معناسنه خواجه
حافظ بیت مکر که لاله بدانست بی وفایی عمر * که تا بزاد و بشد جام می زکف ننهاد * رابع
زایل اولمق معناسنه در بیت یوسفی از برادران کم شد * آفتاب از میان انجم شد * شد
اول اولدی شد ثانی کتدی معناسنه در چغتایده ایردی دیرلر اولدی دیمکدر ایرور اولور
دیمکدر میر علیشیر بیت کونکول لار ناله سی زلفونک کمندین ناکهان کوردکاچ * ایروراندک که
قوشلار قیچقیریشغار لار ابلان کوردکاچ * ایرماس اولمز دیمکدر اما اکثریا ایماس معناسنه
دکل دیه جک محلده استعمال ایدرلر ایرکین عبارتی بر فعلک که آخرینه لاحق اوله استفهام مقامنده
کاهی ادات استفهام ایله جمع اولور نته کم بو غزلده ردیف واقع اولمشدر مطلعی بودر بیت
بو کیجه هجر کونی شام قیر کونی مو ایرکین * یوق ایسه صعب غمم دوزخی تو تونی مو ایرکین *
وکاهی ادات استفهام که مودر لفظیدر حذف اولنور وله ایضا بیت خط ورخسار ینینک سو
ایرکین دور یا شورغان سبزه ده * یوقسا کوزکو درکه قالغای هر طرف زنکار ارا *
ع شران ع فتح راء مهمله مشدده ایله صیغهٔ مبالغه درکه شریدن لفظنک اسم فاعلیدر
صو و یاخود یغمورک پیاپی صدا ایله آقدوغنه دیرلر عربیده ثجاج دیرلر فتح ثاء مثلثه و جیم ایله
شاعر بیت سیل اشک چشم من شران میریزد چنان * کشته کویا هر دو چشم رود جیحون
و فرات ع شریدن ع کسر راء مهمله مشدده ایله صو و یغمور و شراب صدا ایله آقمق
کذا فی فرهنک جهانکیری ع شش پستان ع سکون شین معجمه و سین مهمله و کسر باء
فارسی و فتح تاء مثناة ایله ممه سی بیوک و بومشق عورته دیرلر حکیم خاقانی بیت خنک است
شش پستان زنی زومی دلی زنکی تنی * مریم صفت آبستنی عیسیٔ دهقان باش درو ع شستن

ع شستن ع سکون سین مهمله و فتح تاء مثناة ایله یومق عربیده غسل معناسنه ع شست کردن ع
سکون سین مهمله و تاء مثناة و فتح کاف ایله صقلق و یومق ابو المعانی بیت آمد سحر که دزد
صبا بوی کل دزد * دریافت عندلیب هم بکرد شست آن ع شفودن ع ضم فا و واو معروف
و فتح دال مهمله ایله ع شفه بستن ع فتح فا و باء موحده و تاء مثناة و سکون سین مهمله ایله
ع شفیدن ع کسر فا و سکون یای تحتانیه ایله مذکور اوچ لغت دخی ال و ایاق دریسی درشت
و خشین اولمق معناسنه در کذا فی فرهنک جهانکیری ع شکردن ع ضم کاف و سکون راء
مهمله ایله هلاک ایلمک معناسنه در ع شکفتن ع ضم کاف و سکون فا و فتح تاء مثناة ایله
شکوفه و برچیچک اولان آچلمق طالب آملی بیت نه بزم باده نی رقصی نه جامی نه پری رویی *
بدین آشفتکی چون بشکفانم چین ابرویی * مولانا هاتفی بیت چو کل شاه بشکفت زکار او *
وزان کرده شد کرم بازار او ع شکفیدن ع سکون کاف و یای تحتانی و کسر فا ایله بو دخی
شکفتن معناسنه در ع شکوخیدن ع ضم کاف و واو معروف و کسر خاء معجمه ایله یعنی لغزیدن
یعنی سورچمک و باش اوزرینه دوشمک معناسنه شمس فخری بیت ظلم از نهیب شاه جهان
فتد میکر بخت * کاند رعدم فتاد و شکوخید از کلوخ ع شکون ع ضم کاف ایله اوچ معنایه در
اول تفال ایتمک و اوغور طوتمق معناسنه قاضی عیسی بیت بخانه ام چو کند جغد ناله شاد شوم
که هرچه شومی مردم بود شکون منست * دیکر بیت صباح شنبه اکر جام لاله کون باشد *
تمام هفته بعیش و طرب شکون باشد * ثانی یمن و سعادت معناسنه مولانا ظهوری
بیت بهار ست رخت ورع کن کرو * می کهنه دارد شکون سال نو * ثالث مجمع الفرسده
پرواز کردن مرغان و نوعی از شغال مرویدر ع شکوفیدن ع ضم کاف و کسر فا ایله یعنی شکفتن
مرقوم ع شکوهیدن ع ضم کاف و کسر ها ایله ایکی معنایه در اول هیبت و وقار و احتشام ایتمک
میر نظمی بیت تو قدر و شکوهت نکهدار باش * چو طفلان ز بازی تو بیزار باش * ثانی
مجمع الفرسده بر کسنه نک سوزنه قولاق طوتمق و دخی زیبا اولمق و قورقمق معناسنه دخی مرویدر
ع شماریدن ع فتح میم و کسر راء مهمله ایله صایمق هم لازم و هم متعدی استعمال اولنور
ع شمردن ع ضم میم و سکون راء مهمله ایله صایمق تعداد معناسنه کرک معنا و کرک محسوسا
اولسون وله بیت بنامش روا نیست آدم شمرد * نهادش چو هر کز مروت نبرد ع شنج کردن ع
سکون نون و جیم و فتح کاف ایله تارلایی نطس ایلمک ع شنفتن ع ضم نون و سکون فا و فتح تاء
مثناة ایله یعنی شنودن اشتمک معناسنه در خواجه حافظ بیت حال دل با تو کفتنم هوس است
خبر جان شنفتنم هوس است ع شنودن ع ضم نون و واو معروف ایله استماع معناسنه میر
نظمی بیت شنود آن سخن شهریار جهان * بزانو نهاده سر فکر زان ع شوخکیدن ع واو
معروف و سکون خاء معجمه و یای تحتانی و کسر کاف ایله چرکین اولمق و چرکین ایتمک طیان مرغزی
بیت موی ژولیدهٔ بسر دارد * شوخکین جامهٔ که بر دارد ع شوخودن ع واو اول معروف
ثانی مجهول و ضم خاء معجمه ایله طرنقله بر عضوی طرملیوب یاره ایلمک معناسنه در
ع شوخکین ع سکون واو و خاء معجمه و کسر کاف ایله چرکین معناسنه حکیم اسدی بیت
رسیدند جای چراکاه کور * در و شوخکین چشمهٔ آب شور * واو مجهول ایله دلیر و بهادر

و بی باك معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ع شوخیدن ع سکون واو و یای تحتانی
وکسر خاء معجمه ایله شیر ینکارلق ایلمك معناسنه در میرنظمی بیت دران انجمن آمد
خنده ناك * چو شوخید کشتند همه سینه چاك ع شودن ع واو مجهول ایله بمعنی شدن
وله بیت ازانجاکه شه راستودن کرفت * بقربت شاه شودن کرفت ع شورستان ع
واو مجهول وکسر راء وسکون سین مهملتین ایله چوراق یرلر معناسنه در ع شوریدن ع واو
مجهول وکسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله درت معنایه استعمال اولنور مصدردر اول
بمعنی آمیختن یعنی قاریشمق استاد در صفت عروسی بیت چو شوریده روغن بشهد وشکر *
که پیچید در جامه خواب یکدکر * ثانی بمعنی تیره کردن یعنی بولاندرمق وله بیت که
شورید از خاك آن آب صاف * چنان آب بودن بکشته خلاف * ثالث دیوانه اولمق وله
بیت همه هوشمندان شوریده کشتند * سوی دشت وصحرا چو دیوانه رفتند * رابع بمعنی
شستن یعنی یومق کذا فی فرهنك جهانکیری ع شورانیدن ع متعدی شوریدن مرقوم
درت معناسنه دخی ع شوریده کردن ع دیوانه ایلمك ودخی قورقلو ایلمك ع شولیدن ع
واو مجهول وکسر لام وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه کلور اول براندیشه ایله تقید
ایلمك ثانی پریشان اولمق میرنظمی بیت بشولید از کردش روزکار * بجایی که هرکز نکیرد
قرار ع شومیزیدن ع واو معروف وکسر میم وزاء معجمه وسکون یائین تحتانیتین ایله بمعنی
زراعت کردن کذا فی فرهنك جهانکیری ع شومین ع واو مجهول وکسر میم وسکون یای
تحتانیله اسفاناخ دیدکاری اوت ابو المعانی بیت همه شومین شورند نحو ردخویش *
نه بیند اهل بینش جز خیاری ع شون ع بوزن خون کوملك وقفتان خشتکی کذا فی فرهنك
جهانکیری ع شونج کردن ع بمعنی شنج مرقوم یعنی کاغذ مهره لمك و پرداخت ایدوب
صیقل و یرمك ع شوهن ع واو مجهول وفتح ها ایله بمعنی شونیز مرقوم یعنی سیاه دانه که عربیده
حبة السودا دیرلر ع شوییدن ع واو معروف وکسر یای اول وسکون ثانیله بمعنی شستن
مرقوم یعنی یومق ابو المعانی بیت نشوییده همه در عمر رویش * مکر شوید در آخر مرده
شویش ع مع الواو * شترخو ع ضم تاء مثناة وخاء معجمه ایله دوه کینلی دیمك اولور زیاده
کین طوتمقدن کنایه در اثیر الدین اخسیکتی بیت در مرتبه با کفت کمال تو نباشد * کردون
شترخو که ز کوهان بمرآرد ع شترکاو ع زرافه درکه شترکاو پلنك دخی دیرلر کامر ذکره
بر غریب الخلقه جانوردرکه باشی دوه باشنه وطاغ صغری باشنده بکزر وسینه سی وایاقلری
و بوینوزی کاوه ودریسی قپلان دریسنه وقویروغی آهو قویروغنه ودیشلری اشك دیشنه بکزر
بوینی مدور واوزون واوك ایاقلری اوزون وقیچ ایاقلری غایت قصه وایاقلرینك مفصلهلری
یوقدر یکپاره کموکدر عجیب الهیئه در برایشه یرامز روایت ایدرلرکه کاو کوهی ناقه ٔ حبشیه ایله
چفتلشور بو عجیب الهیکل جانور آندن تولد ایدر شترکاو تسمیه سنه سبب اولدر دیرلر مزبور
جانور مملکت حبشده وولایت نوبه ده چوق اولور ع شو ع بوزن کو چلاه چوقری بعض
فرهنکلرده خشیل وچریش معناسنه مرویدر ع شوشو ع بولفظ مکرر ارزن یعنی طاریدر
حکیم سوزنی بیت خری که آ بخورش ز برناودان عصیر * علف عصاره ٔ بکنی ونخم شوشو

شوشوکیو ع مع الهاء * شبچه وشبشه ع کلاهما بسکون الباء الموحده اولهما بفتح الجیم
الفارسی ثانیهما بفتح الشین المعجمه تخل بتی که ادویه قوردی ومیوه قوردینه دخی دیرلر
کذا فی فرهنك جهانکیری ع شتربه ع ضم تاء مثناة وسکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله
اول کاو آدیدرکه کلیله ودمنه کتابنده دمنه اسمیله موسوم اولان شغالك تزویر وحیله سنه
فریفته اولوب شیر ایله مقاومت ونزاع وخصومته مباشرت ایلدی دیو شیره هلاك ایتدردی
تفصیل احواللری همایون نامه ده مسطوردر حکیم نزاری ٔ قهستانی بیت بکو تا نیاید بخوم
برون * بترو برچون دمنه برشتربه ع شخوده ع ضم خاء معجمه ایله شخود مرقوم یعنی طرنقله
یاره ایلمك شمس فخری بیت کمندش کردن احداث بسته * سنانش روی ماه وخود
شخوده * حکیم خاقانی بیت دلبرانند برسرکویش * زلف ببریده رخ شخوده هنوز *
ع شخولنه ع ضم خاء معجمه وواو مجهول وفتح لام وسکون نونله صقلق ویریجی معناسنه
ابو المعانی بیت چو باهل بکاشن شخولنه شد * چه سود ست نکیرد باو کوش کل *
ع شخولیده ع ضم خاء معجمه وواو مجهول وکسر لام وسکون یای تحتانیله بمعنی پژمرده
شده یعنی صولمش میرنظمی بیت کل رویش شخولیده در آمد * وجود نازپروردش بلرزد *
ع شرطه ع سکون راء وفتح طاء مهملتین ایله اوچ معنایه کلور اول بمعنی امیر بازار یعنی
بعض یرلرده سنه ده بردفعه بازار طورر اطراف ممالکدن تجار متاع کتوروب برآی قدر بیع وشرا
اولنور اول بازارك برحاکمی اولور که بازاری محافظه ایدر ثانی سیاه پوش برطائفه در حکام
وپادشاه قپوسنده معین خدمتلری واردر آنلره دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ثالث مطلق
موافق معناسنه در حتی مناسب وموافق روزکاره باد شرطه دیرلر خواجه حافظ بیت کشتی
نشستکانیم ای باد شرطه برخیز * باشد که باز بینم دیدار آشنارا ع شعبه ع سکون عین وفتح
باء موحده ودال مهملتین ایله حقه باز وهنکامه کیر معناسنه خواجه حافظ بیت چه جای من که
بلغزد سپهر شعبده باز * ازین حیل که در انبانه ٔ بهانه ٔ تست ع شفته ع سکون فا وفتح تاء
مثناة ایله طاوان تخته لری اراسنه مخلد قلری انجه چبوق که شوشه دخی دیرلر ابو المعانی بیت
در شب شهاب نیست که ز آسمان افتد * برای شفته ٔ سقفت که از سپهر آید ع شفره ع
سکون فا وفتح راء مهمله ایله مجلدلر وسراجلر سختیان تراش ایتدکاری مدور کسکین دموز
عربیده بیوك بچاغه دیرلر ع شفنه ع سکون فا وفتح نونله حلاچلرك پنبه دوشردکاری
چبوق ع شفه ع فتح فا ایله بمعنی شفه بستن یعنی ال وایاق دریسی درشت وخشین اولمق
معناسنه در ع شفوده ع ضم فا وواو معروف وفتح دال مهمله ایله بمعنی هفته که عربیده ایام
اسبوع دیرلر حکیم علی فرقدی بیت بود رود جزره رهی وصف خلقت * بماه وبسال وبروز
وشفوده ع شکاه ع فتح کاف غارسیله تیردان که شفا وشکا دخی دیرلر کذا فی المجمع ع شکرفنده ع
فتح کاف وفا وسکون راء مهمله ونونله آت تکرلنوب باشی اوزرینه دوشمك شکوخنده ولغزنده
وسکندر خورده دخی دیرلر ع شکفته ع ضم کاف وسکون فا وفتح تاء مثناة ایله آچلمش
غنچه وشکوفه وغیری آنلره مثال نه اولورسه ابو المعانی بیت چو ایام بهار آمد دلم نشکفته
از محنت * درین باغ جهان را غنچه ٔ نشکفته برکام ع شکاله ٔ جامه ع سکون کاف وفتح لامله

قفتان چاپکی درزیلر اعطلاحنده یلك و پیش و نیز پاره لرینه چاپك دیرلر لغ شکله ح یالکز
شکله دخی دیرلرکه چاپك و یاقه اوبندیسیدر لغ شکوخنده ح ضم کاف و فتح خاء معجمه و سکون
نونله بمعنی شکوفنده مرقوم میرنظمی بیت بمیدان درآمد بکر و بفر * قضارا شکوخنده
کشته بسر لغ شکوفه ح معروف اغاج چیچکی اولسون یرده بتن اولسون اسم عامدر
شینك مکسوره ده دخی ذکر اولندی برقاج لغت واردرکه کیمی مکسوره ده وکیمی مضمومه ده نقل
ایدر بعض محلده تصحیح اولنور اما بعض محلده تصحیحی عسیر اولدیغندن ناچار ایکی یرده تحریر
ایدر لغ شکوله ح ضم کاف فارسیله چتین قوزکه قابوغندن آیریلوب چقماز لغ شکونه ح
ضم کاف فارسی و فتح نونله باشکونه لفظندن اختصار اولنمشدر معکوس معناسنه در میرنظمی
بیت شکونه کردش کردون غدار * شود اهل دلانرا پردلازار لغ شکوه ح ضم کاف و واو
معروف و اظهار ها ایله ایکی معنایه در اول هیبت و وقار و حشمت و متانت معناسنه در خواجه
سلمان بیت باشکوه کوه حکمت ابر کریان برجبال * باوجود جود دستت برق خندان
در سحاب * وزیبایی و براشقلق و عجب معناسنه مستعدخان صائب بیت حسن چون
آرد بجنك دل سیاه خویش را * بشکند بهر شکوه اول کلاه خویش را * ثانی کوچك کوی
یعنی قریهٔ صغیره که کلاته دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری عربیده فتح شین و سکون کاف
و فتح واو ایله شکایت معناسنه در و کسر شین ایله شیرخواره که آندن سود ایدرلر لغ شکوهه ح
ضم کاف و فتح ها ایله شکوه مرقوم معناسنه درکه مهابت و وقار و حشمت در مولانا بدرالدین محمد
ظهوری بیت شکوهه بچشم خلایق نمود * کزونکذرد محتسب بی سجود لغ شکوهیده ح
ضم کاف و کسر ها و سکون یای تحتانیله اظهار بزرکی نموده و کوش بسخن کسی انداخته یعنی
اولولق کوسترمش و برکسنه سوزینه قولاق طوتمش و قورقمش و دخی اسب رفتاره کلمش
کذا فی المجمع لغ شکه ح ضم کاف و اظهار ها ایله شکوه مرقوم معنالرنده استعمال اولنور و
واوی حذف اولنمشدر استاد عنصری بیت پادشاهی که باشکه باشد * علم او چون بلند که
باشد لغ شله ح تخفیف لام ایله برنوع پلاودر اسفاناخ ایله ایدرلر برمقدار نرم اولور شاعر
بیت درمیان پلاوها شله خوب * نرم دست چو شاهد بازار * تشدید لام ایله اوچ
معنایه کلور اول زنانك موضع معهودی حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * جاهل
ار با تو نماید همدلی * عاقبت زخمت زند از جاهلی * او دو آلت دارد و خنثی بود * فعل هردو
بیکمان پیدا بود * او ذکر را اززنان پنهان کند * تا که خود را خواهر ایشان کند * شله
ازمردان بکف پنهان کند * تا که خود را جنس آن مردان کند * کفت یزدان زان کس مکتوم او
شلهٔ سازیم ازخرطوم او * زانکه بینایان ما زان دو دلال * در نیابند ازفن او در جوال * ثانی
جای خس و خاشاك یعنی مزبله که کوی کنارنده و محلات باشنده اولور خفاف بیت چون
خرر واست پایکهت آخر * چون سك سزاست جایکهت شله * ثالث بمعنی لته یعنی زنانك
حیض بزی پاره لری کذا فی فرهنك جهانکیری لغ شله کاه ح فتح لام مشدده و کاف فارسیله
قاسق که عربیده عانه دیرلر ودهان فرج لغ شمارکاه لغ حساب محلی یعنی عرصات که محاسبهٔ
خلایق اولنه جق یردر لغ شمارنده ح ضم میم و راء مهمله و سکون نونله صایجی معناسنه هر نه نك

هر نه نك اولورسه معدد معناسنه میرنظمی بیت شمارنده شواهد ازکناهت * ازان پیش
که کناهت می شمارند لغ شوخ دیده ح بمعنی شوخ چشم مرقوم یعنی کستاخ و بی ادب خواجه
سلمان بیت ای شوخ دیده برسر خاکش بخون دل * چندانکه آب در جکرم هست
اشکبار لغ شوره ح سکون واو و فتح راء مهمله ایله یدی معنایه کلور اول چوراق یرکه
اوت بتمز و بتدوکی حالده خار و خس اولور شیخ سعدی بیت زمین شوره سنبل برنیارد *
در و تخم عمل ضایع مکردان * ثانی کل باشه دیرلرکه آنده قیل بتمامش اوله عربیده اقرع دیرلر
مولانا لسانی در هجو نقاش سرشوره * باید که بنوك ناخن نقاشی * هرشوره که برسرت
فتد بتراشی * ثالث لکه یعنی که فضلات بلغمدن وجودده ظاهر اولور عربیده بهق دیرلر
مولانا هاتفی در صفت پیره زن بیت فتاده شوره اش در چهرهٔ زشت * بدان کونه که برافتد
برانکشت * رابع نمکین طعام خامس اول اکشی میوه درکه ترنج نوعندندر مرکب دخی دیرلر
سادس آت بازاری سابع طوزلو صویه دیرلر مجمع الفرسده بمعنی بخیل یعنی شرمنده و خاك
نمناك اما مؤید الفضلاده فتح شین ایله بخل و ضم شین ایله نمناك مرویدر لغ شوریده ح واو
معروف و کسر راء مهمله و سکون یای تحتانیله اوچ معنایه کلور اول دیوانه معناسنه که عقلی
مختل اولور ثانی عاشق معناسنه میرزا فصیحی بیت دل شوریدهٔ دارم بسان کاسهٔ
چینی * اکر دستی زنی تا حشر از و فریاد برخیزد * ثالث قارش مورش معناسنه نوعی
خموشانی * مصرع * زبان شوریده کالك شعله تحریر لغ شوژه ح واو معروف و فتح ژاء
فارسیله کومله یقاسی میرنظمی بیت شده با او چنان یکلخت و یك بر * برآورده همین یك
شوژهٔ سر لغ شوشه ح واو معروف و فتح شین معجمه ایله درت معنایه کلور اول شفشه
طلا و نقره و امثالی که شمس و سلاك دخی دیرلر شیخ نظامی بیت باتش بران شوشهٔ مشك
شنج * چو مار سیه بر سر چاه کنج * وهر نه که بو جنسدن اوزون یغلمش اوله خاك اولسون غله
اولسون شیخ نظامی بیت تهی دست بر شوشهٔ خاك من * بیاداری از کوهر پاك من *
ثانی هر نسنه نك ریزه سی یعنی خرده سی ثالث هر پشته یه یعنی هریغنه دیرلر عموما پشتهٔ ریك
یعنی قوم یغننه دیرلر خصوصا رابع علامت مزار یعنی مزار طاشلری که موتایه ایدرلر کذا فی
فرهنك جهانکیری لغ شوغابه ح واو معروف و فتح غین معجمه و باء موحده ایله محوطه که
کیجه آنده دوه بغلرلر آکا شبکاه دخی دیرلر کذا فی المجمع بو معنایه میرنظمی بیت شب تیره و تار
وسرما بدید * که شوغابه در دامن کوه دید لغ شوکه ح واو معروف و فتح کافله تا بهٔ زر و سیم
یعنی آلتونی و کمشی ارییدوب ایچنه دوکدکلری قالب استاد عسجدی در هجو بخیلی بیت
بجنبانم علم چندان دران درکنبد سیمین * که سیماب ازسر حمدان فرو ریزد دران شوکه *
لغ شولیده ح واو معروف و کسر لام و سکون یای تحتانیله بمعنی پریشان شده حکیم انوری
بیت زشید اختیار زمانه امت طبع * در ین فن چو در زلف شولیده شانه لغ شوهینه ح
واو معروف و کسر ها و سکون یای تحتانیله نطس که شیار دخی دیرلر لغ شویله ح کسر واو
وسکون یای تحتانی و فتح لام ایله مزبله که کوی کنارنده و محله باشلرنده اوله لغ شوی دیده ح
برقاج قوجه دن قالمش عورت معنای ترکیبی ارکورمش دیمك اولور شاعر * قطعه *

چو مر روزی بز و شوهر رسیده * زن دنیا هزاران شوی دیده * مشو نادان بکرد اومکر دید * فریبد مر ترا آن شوی دیده ﴿ شه ﴾ اظهار هایله تف واوف معناسنه که محل نفرت وکراهتده دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت شه بران عقل وکزنیش که تراست * چون که کان جهل را کشتن سزاست ﴿ مع الیاء * شترپای ﴾ براوتدر بپراغی دوه طبانی کبی اولور کذا فی المجمع ﴿ شراحی ﴾ فتح را وکسر حاء مهملتین ایله برنوع کبابدر شاعر بیت کنار جوی ودر مجلس شراحی * که باشد همدمت پرمی صراحی ﴿ شرطی ﴾ سکون را وکسر طاء مهملتین ایله شرطه مرتومك معنالریله مترافدر ودخی دفتردار وکاتب معناسنه میرنظمی بیت بباید دولت شاهی متانت * که در شرطی شود عقل ودیانت *
﴿ شکوهندکی ﴾ ضم کاف اول وسکون نون وکسر کاف فارسی ثانی ایله اولولق واحتشام ووقار کوسترمك وسوزاشمك وخوف اوزره اولمق معناسنه شیخ نظامی بیت دروکرد باید پژوهندکی * که از ماند ار دشکوهندکی * مجمع الفرسده بمعنی لغزش وافتادکی یعنی سورچوب دوشمك ودخی آت نکرلنمك شکوخندکی وشکوفندکی معنالرینه ﴿ شمایی ﴾ کسر یای اول ایله خطاب حاضر در سز سزدیمك اولور آخرنده کی یا یای خطابیه در میرنظمی بیت شمایی از ازل یار دل من * همه از شاخ عمر حاصل من ﴿ شوخی ﴾ واو معروف وکسر خاء معجمه ایله کستاخلق وشطارت معناسنه بیت کند شوخی ببزم دیکران را * بیاد آرد بنزدم پند مادر ﴿ شوی ﴾ واو معروف یعنی اشباع واو ایله امردر بو معناسنه مولانا ظهوری بیت بیاد جبین ارغوان ابشوی * ببوی کریبان سمن را ببوی * ووصف ترکیبی اولور جامه شوی کبی وواو مجهول ایله یعنی اماله ایله زوج معناسنه یعنی عورتك اری که زن وشوی دیرلر وچغتاییده آکا ابوشقه دیرلر مجنون ولیلی ده مجنونك پدری وفات ایتدکده مادرینك احوالی ذکرنده بیت پریاندین اوغول غم وشکنجی * بریاندین ابوشقه دردو رنجی * وکسر واو ایله براوتدر عربیده مثبث دیرلر ﴿ باب الصاد المهمله المفتوحة مع الالف ﴾ اصحاب وقوف کستروار باب فهم انور اولان معانی پرورلره معلوم وروشن ومفهوم ومبرهن درکه بو زبان نزاکت بیان وبوستان ظرافت عنوانده حروف تهجی ظروفندن واقع اولمیان سکز حرف که اوچی ثاء مثلثه وحاء مهمله وذال معجمه در سلك تحریرده منسلك اولدقلری محللری مرور ایلدی حالا بش حرف که صاد وضاد وطا وظا وعین مهمله درسیاق کلام وبیان مرام وساطتیله محللری واقع اولدی اکرچه بو حروفده لغت فارسیه وارد اولمامشدر لکن لسان عربیدن برقاچ کلمه اخذ اولنوب کیمی بعینها معنای موضوع لهی ایله استعمال وکیمنه کندولر معنای آخر ایله استدلال وکیمنی کندو ترکیبلرینه جزؤ ایتمکله استکمال معنا ایدوب کندو لغتلری مرتبه سنه ایصال ایلمشلردر واستادان وسخنوران شعرلرنده کندو اسانلری مقامنده ایراد ایلمشلردر وبعضیسنك لسان فارسیده معناسنه مطابق لغت اولمامغله معنای عربیسیله استعمال اولنور بو جهتدن بو حقیر ایراد وتحریر ایتمکه اوج سبب اولمغین ارتکاب ایلدی بری ذکر اولندوغی سببدر وبری دخی بعض ارباب لغت ترتیب حروفه رعایت ایلدوکیدر وبر سبب دخی چونکه کتابمز جمله فارسیده استعمال اولنان کلماتك جمع اولنمسی در احوالدن خبیر اولان اصحاب معانی پذیر عذر فقیری مقبول طوتار ﴿ صبا ﴾ فتح باء وحاء ایله

باب الصاد المفتوح

ایله اول یادرکه جانب شرقدن وقت سحر وزان اولور عربیده فعل ماضی دخی اولور فلان صبا دیرلر عمر ابن الفارض بیت نعم بالصبا قلبی صبا لاحبتی * فیا حبذا ذاك الشذا اخبرعیت * عند البعض کعبه طرفندن اسن یلکه حضرت یوسف علی نبینا وعلیه السلامك بوی پیراهننی حضرت یعقوب علیه السلامه ایرشدرمشدر اول اجلدن شیخ ابوعلی دقایق الریح رسول العاشق بیورمشدر خواجه حافظك بو بیتنده بو معنایه تلمیح واردر بیت ای صبا نکهتی از کوی فلانی بمن آر * زار وبیمار غمم راحت جانی بمن آر * بو معنایه مهیار الدیلمی بیت الصبا ان کان لابد الصبا انها کانت لقلبی اروحا ﴿ صحرا ﴾ سکون حا وفتح راء مهملتین ایله دشت وهامون معناسنه که عربیده بریه وبادیه وفضا دیرلر صائب تبریزی بیت ای زبون در حلقهٔ زنجیر زلفت شیرها * سر به صحرا دادهٔ چشم خوشت نخجیرها ﴿ صدا ﴾ فتح دال مهمله ایله آواز بانك معناسنه میرنظمی بیت رسیده بکوشم زموش صدا * بجوش آمده این دل بینوا * ودخی یانغوکه طاغ اراسنده آوازدن حاصل اولور بو معنایی مؤید منلا جامی بیت کر از ین کوه صدایی برسید هر کدایی بنوایی برسید * ارباب تصوفدن برشیخ کامل بیورمشدر بیت فدع کل صوت غیر صوتی فاننی * انا الطائر المحکی والاخر الصدا * عربیده معنای مرقومدن غیری اوج معنایه دخی کلور اول ارکك بایقوش ثانی بریه چکرکه سنه بکزر دیر بوچکدر ایام صیفده هم اوچار هم متصل چغرر ثالث صوسزلق عطش کبی یقال صدیان ای عطشان ﴿ صدپا ﴾ سکون دال مهمله وفتح باء فارسیله حشرات ارضدن قرق ایاق دیدکاری جانوردر ابو المعانی درهجو بیت تنش لاغر وروی زرد ودراز * شده همچو صدپا ومردم کریز ﴿ صفا ﴾ فتح فا ایله ضد کدردر وصافی معناسنه در ومکهٔ مکرمه ده بر یرك آدیدر وطاش معناسنه دخی کلور متنبی دیمشدر بیت ولابد للقلب من آله * ورای یصدع صم الصفا ﴿ صفرا ﴾ سکون فا وفتح راء مهمله ایله اوچ معنایه در اول اخلاطاربعه نك بریدرکه جکرده نا پخته غدا منهضم اولدقده کوبوکیدرکه محلی زهره ده غالب اولدقده قانه مختلط اولوب بعض امراض ظهورینه سبب اولور جمله دن حمیات صفراوی وامثالی حکیمك بری دیمشدر * مثنوی * اکر غالب آید چو صفرا درو * تب لرزه آید بدید اندرو * حرارت شود حاصل اندر جکر * بدن را چو آتش کند سربسر * ثانی صاری رنکه دیرلر الوانده صاری رنك سائرندن مفردر قرآن عظیم الشانده انها بقرة صفراء فاقع لونها تسر الناظرین * آیت کریمه سی دلیل کافیدر ثالث شراب اسماسندن براسمدر نتکم ابی نواس * مصرع * صفراء فی کاساتها حمراء فی خد الندیم ﴿ صلا ﴾ اعلام ایتمك وطعامه دعوت ایتمك مولانا ظهوری بیت کشیدم دکر خوان برك ونوا * بدونیك وپیر وجوان الصلا * شرفنامه ده صوغوق دفعی ایچون آتش یاقغه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری معنای عربیسی نماز ودعادر شرف الدین حموی بیت یا کائنا بالحمی علیه منا التحیات والصلاة ﴿ صهبا ﴾ سکون ها وفتح باء موحده ایله شرابه دیرلر عموما شراب سرخه دیرلر خصوصا صائب بیت فساد روی زمین از شراب میزاید * کدام دیو که در شیشه نیست صهبارا * عربیده دخی بو معنایه استعمال اولنور ابن خطیب دارا بیت هات اسقنی الصهبا یا مونسی * قد فاح نشر الورد والنرجس * شیخ بهاء الدین عاقلی بیت هاتها صهباء

من خمر الجنان * دع کوسا واسقنیاها بالدنان * فی مع الباء الموحدة * صاحب ع کسر
حاء مهمله ايله وزير ومعتمد الدوله يه ديرلر مولانا عرفی بيت صاحبا بر تو عيد ميمون باد *
عيد نيز از رخت همايون باد * وما للع ودوست ويارانه دخی ديرلر مولانا ظهوری بيت
سخن را کنم صاحب اعتبار * زمداحی صاحب روزکار * عربيده دخی مذکور معنالره استعمال
اولنور عبد الله بن المعتز قطعه * واحفظ فؤادك ان شربت ثلاثة * واحذر عليه ان
يطير من الفرح * هذا دواء للهموم مجرب * فاقبل مشورة صاحب لك قد نصح * صاحبه
چغتايده ايا ديرلر مثلا اوصاحبنه اوايا سی ديرلر مير عليشير بيت بيرايا سز ايت بولوب
ايردی نوايی يارسز * بولماسون هرکز که يارب بنده سلطاندين جدا * ودخی ايکا ديرلر اياکبی
صاحب معناسنه در ايکلادی صاحبی اولدی ضبط ايتدی ديمکدر سبعهٔ سياره ده ايکنچی
حکايه ده زيد راهب دير اهلنه ديدی بيت بادبان اول نقودينی ايکلادی * يا نالات ومنات
ساری کيلادی فی صايب ع کسر يای تحتانيله کار راست ودرست ايديجی مير نظمی بيت
هرکه در کار خود بود صايب * نشود هيچ در جهان غائب * عربيده دخی بو معنايه بهاء الدين زهير
بيت سا طهر فی هواك اليك سرى * وما ادری الخطی ام اصيب فی صواب ع ضد خطادر
يعنی ايش راست ودرست اولمق شيخ عطار بيت نيك بختا ترا بود رأی صواب * آنکه
بد رايست باشد در عذاب * ابو المعانی بيت نقد وقتش شده آثار ثواب * کشته محراب
دانش صوب صواب فی صوب ع سکون واو ايله صورتا ومعنا جانب وطرف معناسنه در
ابو المعانی بيت بصوب ميکده رفتن بدل مصمم بود * وليك واعظ پرکو هميشود مانع *
وله * قطعه * شدم بباغ وشنيدم فغان بلبل زار * رموز حالت عاشق زصوب کل کفتم *
چه شد تراکه عميد اری اين قدر فرياد * که بی ادب شدن عاشقان اشکفتم * عربی شعرلرده ده
استعمال اولنور شيخ يحيای صرصری بيت وجاء تريك من صوب النعيم حيا * هامی
الشآبيب فی الاطلال سحاح * ودخی قوش يره اينمك وبر نسنه يه ايرشمك ويغمور اينمکه ده
ديرلر يقال يلقی صوبه ای سيلانه وصابه المطر والصوب لغت فی الصواب والمصاب اسم
مفعول فی مع التاء المثناة * صامت ع کسر ميمله بمعنی ساکت ضد ناطقدر ودخی روحی
اولميوب مال الطلاق اولنان اشيايه ديرلر نته کم تعريف ايلمشلردر يقال ماله صامت ولا ناطق
الصامت الذهب والفضه والجواهر والامتعه والناطق الابل والخيل والغنم وغيرها * جامی
بيت سخن آنجا که زند لاف ادب * خامشی از زر صامت چه عجب * وضد متحرکدر بو معنايه
شيخ عمر بن الفارض بيت نطقت مناطق خصرة خيفتا اذا * صمت الخواتم للخناصر آذا *
فی صلوة ع سورهٔ الحمد ونماز ومن الله الرحمة ومن الملائكة استغفار ومن المؤمنين الدعا
ومن الطير والهوام التسبيح فی صوت ع سکون واو ومعروفله آواز در مولانا ظهوری در قسميه
بيت بعشقی که در عهد جست وجوست * بصوتی که در پردهٔ کفت وکوست * وعربيده دخی
استعمال اولنور قاضی ناصح الدين الارجانی بيت صوت الحمام الايك عند الصباح * جدد
تذکاری عهد الصباح * بو بيتده جمع واقع اولمشدر شمس الدين تلمسانی بيت وار الوجود
باسره وجمع الصدا * واری وجودك منشئ الاصوات فی مع الجيم * صارج ع سکون را

راو کسر دال المهملتين ايله کرج وياخود آلچی وبر وپنبه ايله خمير ايدوب صوکه کی آنکه بربنه
محکم ايدرلر ترکيبی لکن ديرلر عربيده لاقونه ديرلر ابو المعانی در هجو بيت ببين آن خر طبيعت
همچو دلوا * خورد صارج نکويد اين چه باشد فی صهريج ع سکون ها ويای تحتانی وکسر
راء مهمله ايله اول قويويه ديرلر که ياغمور دن صو طولدوروب حفظ ايدرلر که يازايامنده صوغوق
اولور لکن هضمی عسير در اکثر قلعه لرده ايدرلر مير نظمی در تعريف قلعه بيت ذخيره اندر
وی غله انبار * هم آب صاف پر صهريج بسيار * وکوچك حوضه وقورنه يه دخی ديرلر
فی مع الحاء المهمله * صباح ع ضد مسا اول يوم اميدی بيت علی الصباح که ساقی دهد
شراب طهور * بنوش باك مدار ان ربنا لغفور * صبح دخی ديرلر عربی شعرلرده دخی
استعمال اولنور استاد متنبی بيت اما فی النجوم السائرات وغيرها * لعينی علی ضوء الصباح
دليل * صبح دخی ديرلر چغتايده تانك ديرلر کاف عجميله ترکيبی طلك ديدکاری تانك در
چغتايده دال الله طا يوقدر جمله تا ايله تلفظ ايدرلر البته الفدن صکره نون کتورمك قاعده لريدر
صباحه داك ديمکدر تانکغه چه ديرلر بو عبارت انتهاء غايه اداتيدرو تعجب معناسنه ده کلور نته کم
اناطولی ترکاری طکاقالد ديرلر فی صبوح ع ضم با وواو معروفله ايکی معنايه استعمال ايدرلر
بری صباح وقتنده ايچلان شرابه ديرلر خواجه حافظ بيت الصبوح الصبوح يا اصحاب *
المدام المدام يا احباب * بری دخی کيجه دن بقيه قالان شرابه ديرلر مولانا ظهوری بيت
صبوحی کنان صبح از جام مهر * سيه مست دائم شب ديو چهر * عربيده اسم شرابدر واهل
شرب خمره جمع اولمغه ديرلر معنای اوله عفيف الدين تلمسانی بيت باکر الی داعی الصبوح
صبا * واجعل زمانك کله افراحا فی صلاح ع فتح لام ايله ضد فسادر خواجه حافظ بيت صلاح
کار کجا ومن خراب کجا * ببين تفاوت ره کز کجاست تا بکجا * لابن المعتز بيت ودع الزمان فکم
رفيق حازم * قد رام اصلاح الزمان فما صلح فی مع الخاء المعجمه * صباخ ع فتح با موحدهٔ مشدده
ايله نام پادشاه يمنه رمبارز لشکر کيخسرو بن سياوش ايدی فی مع الدال المهمله * صاحب رصد
اول حکيمدرکه بر کوه بلند ده صنعه يی يوز ذراع يوکسك عمارتده اوتوروب سيارات وثوابتك طلوع
وغروبنه نظر ايدرمش کذا فی شرفنامه فی صاحب عباد ع بروزيرك ناميدرکه غايت زيرك وکيس
وسخی ايدی ايضا منه فی صرح ع مدد ع اول بنايه ديرلرکه آکا نردبان ايله چيقه لر ايضا منه
فی صاد ع باقرچولمك که قولبی اوله ترکيبی بقراج ديرلر ابو المعانی بيت شهی که خلق
جهانرا زچشمهٔ کرمش * بجای آب زر وسيم را بصاد دهد فی صد ع يوز عدده ديرلر
مولانا ظهوری بيت زراحت دل آزردهٔ خبر ديد * که در سينه صد زخم غم سير ديد *
عربيده منع واعراض در * يقال صد عنه يصد صدودا ای اعرض من الامر ای امتنعه * چغتايده
اوز ديرلر ضم همزه ايله اوزك بر معناسی دخی کندو ديمکدر امابو همزه آنده تفخيم بونده ترقيق
اولنسون اسکندر نامه ده ملوك عجم سلطنتلری بياننده بيت که دوران لاری تورت مينك اوچ
اوز ايل * يانا اوتوز آلتی واون آی بيل * يانا ديك ينه ديمکدر فی صياد وصيد ع
سکون يای تحتانيله آوجی وشکار معناسنه در مولانا ظهوری در قسميه بيت بصيدی که از رنج
وراحت کريخت * بخونی که برپای صياد ريخت فی مع الراء المهمله * صاغر ع فتح غين معجمه ايله

بيوك قدح كه ساغر دخي ديرلر اصلي صاد ايله در اما فارسيده صاد اولمغله سين ايله يازرلر
واوقورلر صد دخي بويله دركه سد ديرلر نته كم سين مفتوحه ده ذكري مرور ايلدي ابو المعاني
بيت بده ساقيا صاغر پر شراب * كه باشد بروكله غم حساب * حقيقتده صاغر اوله جقدر
في صبر ع سكون باء موحده ايله ايكي معنايه در اول آرام وقرار شيخ سعدي بيت قرار
دركف آزادكان نكيرد مال * نه صبر در دل عاشق نه آب در غربال * ابو المعاني بيت
دوري جانان دلرا صبر كردن مشكلست * انتظار وعده بر دل جبر كردن مشكلست * عربيده
دخي وارد اولمشدر لواحد من الشعرا * قطعه * الناس نظام امرهم بالصبر * صبري انا
غير ناظم لامري * بالصبر كما قيل منال النصر * لكن امامه ذهاب العمر * وچغتايده
چيداماق ديرلر يعني صبر وتحمل ايلمك مير عليشير بيت چيدارمين هر نيچه زخم اورسا اول
قاتل ولي بولماس * چيداماق كر بيرين اوز عضويدا قلمساكيشي اولحاك * ثاني بر نوع اغاج
صمغي در غايت آجي اولور واعلاسي سقطري نام جزيره ده اولور مسهل صفرا وباغ برنافع دوادر
في صبور ع ضم باء موحده ايله اسم فاعلدر صبر ايديجي معناسنه خواجه حافظ بيت
قرار وخواب زحافظ طمع چه ميداري * قرار چيست صبوري كدام وخواب كجا * معناي ثاني
اسماء حسني دن بر اسم شريفدر في صدتر ع سكون دال مهمله وفتح تاء مثناة ايله قيون وصغر
شيردانى ايچنده بر پارچه اتدر بپراق بپراق اولور تركيده قرق بايرد ديرلر ابو المعاني بيت خورد
درون شكمبه وصدتر وروده * بريش وسبلت وريش بجس در اندوده في صدر ع سكون
دال مهمله ايله اوج معنايه كلور اول بالاي خانه يعني اوك واوطه نك يوقاري طرفي ثاني وزير
وثالث قاضي معناسنه ميرنظمي هروي بيت نماينده صدر ونشسته بصدر * بفرمود
حكم قضا را بصدر * عربيده هر نسنه نك اولي يقال صدر كل شيء اي اوله وصدر النهار وصدر
الطائفه وصدر الكتاب وصدر المجلس ودخي سينه اول دخي صدر انسان اولمغله در قرآن
عظيم الشانده * رب اشرح لي صدري ويسر لي امري * وارد اولمشدر في صرصر ع بادسرد
وسخت في صرير ع كسر راء مهمله وسكون ياي تحتانيله قلمدن چيقان آواز نوعي خموشاني
بيت دلم را چاشني مهمان مي كن * صرير خامه ام را لحن ني كن * وقپو آوازي كه صرير الباب
ديرلر وشول اقچه وغروش صداسي كه صايلدقده وكيسه يه قونلدقده ظاهر اولور ودخي قطع
ودفع ومنع معنالرينه كلور في صفدر ع سكون فا وفتح دال مهمله ايله شجيع وبهادر ودلاور
معناسنه اصلي دالك كسريله صحيدر صف يرتيجي معناسنه در اما لسان ناسده فتح دال مهمله
ايله مشهور اولمشدر ابو المعاني بيت شهسوار عرصه كاه وسرور لشكرشكن * پهلوان
كيرودار وصفدر روزوغا * مولانا هاتفي بيت زنيزه شده جاودستان صفدري * نهنكي كرفته
بكف اژدري في صفير ع كسر فا وسكون ياي تحتانيله آواز مرغان وناي ده دخي استعمال
اولنور خواجه حافظ بيت فراز كنكره عرش ميزنند صفير * ندانمت كه درين دامكه
چه افتادست * مولانا ظهوري بيت صفيرني وقلقل مي خوشست * بلي قيل وقال ورع
طي خوشست * وعربيده دخي استعمال اولنور قال الاصمعي بيت صوت صفير البلبل *
هيج قلب الاثمل في صليب اكبر ع تقاطع خط استوا وخط محور كذا في الاداة اما في المؤيد

في المؤيد تقاطع ميل شمالي وتقاطع ميل جنوبي وتقاطع فلك تدويره دخي ديرلر في صنوبر ع
فتح نون وباء موحده وسكون واو ايله چام فستقي چلغوزه دخي ديرلر واغاجنه ده صنوبر ديرلر سرو
كبي موزون وخوشنما اولمغله قد محبوبي اكا تشبيه ايلمشلردر خواجه سلمان بيت صنوبر
از بدل راست نيست بنده قدرت * چراست آنهمه دل در هواي قد صنوبر * ودخي قلب
اوز نجه ات پاره سي اولمغله تشبيها قلب صنوبري ديرلر خواجه حافظ بيت دل صنوبريم
همچو بيد لرزانست * زحسرت قد بالاي چون صنوبر دوست في صيدكر ع سكون ياي
تحتاني وفتح كاف فارسيله آوجي يعني صيد ايديجي بو كرزكرده كي كر كبيدر كه اصلي كار ايدي
تلفظه ثقيل اولمامق ايچون الفي حذف ايدوب كاف عربيي كاف عجمي يه تبديل ايلديلر
مولانا جامي بيت از قضا صيدكري دام نهاد * راهشان بركذر دام افتاد في مع العين المهمله ع
في صانع ع دستكار يعني دوزيجي كذا في شرفنامه في مع الغين المعجمه * صباغ ع
باء موحده مشدده ايله بوياجي كه رنكرز دخي ديرلر في صدغ ع سكون دال مهمله ايله زلف
وميان ودنبال چشم وكوش كذا في شرفنامه في صمغ ع سكون ميمله معروفدر في مع الفاء ع
في صاف ع پاك يعني غل وغشدن عاري وطورلمش خواجه حافظ بيت كنونكه بركف
كل جام باده صافست * بصد هزار زبان بلبلش در اوصافست * مولانا محمد ظهوري بيت
تويي لاله وسرو ونسترن عذار * منم صاف دل رند دردي كذار * عربيده بوياو ويوجه وحيوان
پشمينه دار معناسنه كقولهم كبش صاف اي ذوصوف في صدف ع فتح دال مهمله ايله انجو
قابي كه ايچنده انجو اولور مولانا جامي بيت شاه والا كهر ودرياكف * كه فلك كوهرا وراست
صدف * عربيده فتحتين وضمتين ايله ده يوكسك واولو طاغ وقرآن عظيم الشانده بين الصدفين
اي بين الجبلين المرتفعين ودخي هر نسنه كه يوكسك ومرتفع اوله اكا ديرلر وبر معناسي دخي
اعراض ايلمك ودخي قولاق ايچي داخل الاذنين معناسنه در في صراف ع فتح راء مهمله
مشدده ايله التون واقچه وجواهر تميز ايديجي معناي اصليسي دونديريجي در مولانا جامي بيت
جلوه حسن زوصافي اوست * سكه عشق زصرافي اوست * بو معنايه صيرفي دخي ديرلر
وله بيت كويا صيرفي ملك وملك * زدازان سمنك زدت رابحك في صرف ع سكون راء
مهمله ايله دوندرمك ومنع ايتمك وتغيير ايتمك ابو المعاني بيت ازچه اين بنده بقول دكران
صرف كني * صرف بايد زدولت قول حسودان كردن * مولانا ظهوري بيت ز توعشوه
صرف اين توبه باد * كه ذوق شكستن مراتوبه داد * عربيده مذكور معنالردن غيري توبه
ايتمك وحيله ايتمك ودخي حادثات دهر وعوارض روزكار معنالرينه در في صف ع بري بري يانينه
قومق جمع صفوف كلور مولانا هاتفي بيت برآراسته يك بيك رنك رنك * كشيدند صفها في
برآيين جنك في صيف ع تابستان يعني يازفصلي في مع القاف * صادق ع حضرت
اسمعيل على نبينا وعليه السلام وراستكوي يعني طوغري سوزلي في صداق ع كابين يعني
مهر في صدوق ع ضم دال مهمله ايله هو ابلغ من الصادق في صديق ع كسر دال مهمله
ايله دوست في مع الكاف * صك ع تشديد ايله حجت معناسنه در في صليب الفلك ع
فلكده ايكي خطدر بري خط استوادر كه مشرقدن مغربه دك وارمشدر وبري دخي خط محوردر كه

شمالیدن جنوبیه در بوایکی خطك اجتماعی اولدوغی صورته صلیب الفلاك دیرلر ع صدبرك ع
سكون دال مهمله وفتح باء موحده ایله برنوع بپراقلری چوق قیمر كلدر غایت ایری اولور حکیم اسدی
بیت هزاران صف كل دمیده زسنك * زصد برك رویی وهفتاد رنك ع مع اللام * صال ع
بوزن مال برنسنه در اوتوزقرق طولومی اوفوروب آغزلرین باغلیوب بربری یاننه دیزوب
ودیرك وتخته قویوب آنك ایله صودن اثواب وما كولات مقوله سنی وآدم كچوررلر وحیواناتدن
انجق قیون طوورراته ودوه یه اولمزا كثرجاری صولرده استعمال اولنور میرنظمی بیت
سرشكش چنان كشته سیل روان * كه باصال كزدون كذشته بران ع صندل ع سكون
نون وفتح دال مهمله ایله برلطیف اغاجدر اوج نوع اولور بری بیاض وبری قرمزی وبری صاری
اولور مولانا ظهوری بیت دكر محفل برجلوهٔ نورپاش * شد از عود وصندل مشبك تراش
غایت پك اغاج اولمغله صلابه سی عسیر اولدوغی برشاعر دیمشدر بیت بی مشقت نیست
هركاری زصندل كن قیاس * دردسر كم دار دوسا پیدنش دردسرست ع صیقل ع سكون
یای تحتانی وفتح قافله جلا ویرمك ع مع المیم * صارم ع ضم راء مهمله ایله غایت كسكین
قلیجدر ع صمیم ع كسر میم وسكون یای تحتانیله قاریشق اولمیان نسنه وهرنسنه نك
كزیده سی ومیانه دل ع صمصام ع سكون میم اول وفتح صاد مهمله ایله قلیجك جملهٔ
اسماسندندر میرنظمی بیت كمر بسته صمصام خونریز شد * بكین عدو راجمان تیز شد *
ع صنم ع فتح نونله بت كه كفار التون وكمشدن آدم صورتنده یاپوب پرستش ایدرلر صورتی
اولمیانه صنم دیرلر * وقیل الصنم ماله صورة والا فهووثن * جمعی اصنام كلور وفارسیده بت وشمن
دخی دیرلر شیخ فیضی بیت ای عشق تواز كعبه تراشیده صنم را * پیمانهٔ می ساخته قندیل
حرم را * عربی شعرلرده دخی ایراد ایدرلر محمد المعروف بالابله بیت یاله فی الحسن من صنم *
كانما من جاهلیته ع مع النون * صابون ع معروف هرلسانده صابون دیرلر سبب تسمیه سنه
بویله روایت ایدرلر كه مصنفی شمس المعارف صاحبی شیخ عبد الرحمن البونی صابونی تصنیف
ایتدكده برمناسب اسم بولمیوب اصاب البونی دیدیلر یعنی بونی اصابت ایلدی دیمك اولور مرور
ایامله صابون دیدیلر میرنظمی بیت بكیردوصح از غم ماجرا * بصابون باده بشو سینه را *
ع صحن ع سكون حاء مهمله ایله میان سرای ومیان باغ وبوستان ودخی آچق یراولوب
اطرافی بیشه ویاخود طاغ ویادیوار اولان یره دیرلر مولانا ظهوری بیت بصحن كلستان
واطراف كشت * رسد صد سلام از زبان بهشت * وبیوك قدح واول ظرف كه ایچنه طعام
قورلر حكیم خاقانی بیت لیلهٔ معراج چون نزل نزول آراسته * هفتجوش چرخ رایك صحن
ازخوان ساخته ع صاحبقران ع اول مولوده دیرلر كه مسقط رأسی وقت قران عظیمده اوله
وبرج قران آنك طالعی اوله كذا فی الاداة ع صفا بیان ع ماوراء النهرده برشهر آدیدر
كذا فی شرفنامه ع صنعان ع برشیخك اسمیدركه دیدیوز نفر مقداری مریدی ایله بیت اللهه
كیدركن روم دیارنده برترسایی قزه عاشق اولوب قبول كفر ایلدی آخر الامر قز مسلمان اولوب
جانن حقه تسلیم ایلدی شیخ دخی بعد تجدید الایمان كعبه یه روان اولدی شیخ عطار منطق الطیرنام
كتابنده مفصل یازمشدر ع صفراغون ع سكون فا وفتح راء مهمله وضم غین معجمه ایله برقوشدر

برقوشدر اكثر بوستان اطرافنده اولور صاری رنكدر حكیم شیرازی بیت انكبین ولحم صفراغون
شده * شلجم وقیصوم وسیسارون شده ع صفراكون ع غین معجمه ایله اولدوغی كبی
كاف فارسیله ده صفراغون معناسنه در ع صولجان ع سكون واو وفتح لام وجیمله چوكان
معناسنه ابو المعانی بیت من سر دل كوی میدان محبت كرده ام * تازند باصولجان زلف
جانان یكی * عربی شعرلرده دخی استعمال اولنور لابن هانی بیت لمن صولجان فوق خدیك
عابث * ومن عاقد فی طرف لحظك نافث * حذف نونله صولجادخی دیرلر شیخ عبد الرحیم البیسانی
بیت لعبت جفونك بالقلوب وجنتها * والخد كمیدان وصدغك صولجا ع مع الهاء * صابوته ع ضم
باء موحده وفتح تاء مثناة ایله زن پیرانسانه وآنده یعنی قوجه یاشلی عورت ویاشلی قصراق
كذا فی التحفه ع صحیفه ع مصحف ونامه وتخته دل ع صاعقه ع كسر عین مهمله وفتح
قافله كوكدن اینن آتش كه یلدرم دیرلر ع صخره ع سكون خاء معجمه وفتح راء مهمله ایله بیوك
طاش كه قدس شریفده معلق اولان طاشه صخرة الله دیرلر ع صبوره ع ضم باء موحده وواو
معروف وفتح راء مهمله ایله مخنث ویلید معناسنه كذا فی مجمع الفرس والتحفه بومعنایه ابو المعانی
بیت مبند دل بحقیقت محبت خوبان * زهر صبوره مجوزینهار وفاداری ع صدپایه ع
سكون دال مهمله وفتح باء فارسی ویای تحتانیله اغاج قوردی كه بیشه اغاجدن حاصل اولور
بعضیلر طرطریدكاری قوردر كه ایاقی كبی خرده نسنه لری واردر ابو المعانی بیت درخت امیدم
سراپا بخورد * غم حسرت دل چوصدپایه بود ع صدره ع سكون دال وفتح راء مهملتین
واظهار هایله صدنوع دیمكدر كذا فی شرفنامه ع صدفه ع سكون دال مهمله وفتح فایله
پروزنه دركه طقوزوقیه دن عبارتدر میرنظمی بیت می لعل كوزا بصدفه بنوش * ببزم
محبت همیكن خروش ع صدقه ع سكون دال مهمله وفتح قافله معروف وجوب طریقیله اولان
زكوته دیرلر ع صدمه ع سكون دال مهمله وفتح میمله طوقنمق وبرقاتی نسنه مثلنه زور ایله
طوقشمق بعضیلر دپمه دیدیلر وجسد ایله اورمق مولانا محمد ظهوری بیت بزنده كه از صدمهٔ
روزكار * نهم تاج بر كردن روزكار * جمعی صدمات كلور وكسرداله عربیده هرنسنه نك
طرفی وجانبی ایكی جانبه صدمات دیرلر ع صرفه ع سكون راء مهمله وفتح فایله فائده وزیاده للع
معناسنه خواجه حافظ بیت ترسم كه صرفهٔ نبرد روزبازخواست * نان حلال شیخ زآب
حرام ما * ومنازل قمردن برمنزلك اسمیدركه برمنور یلدزدر وبونجق معناسنده ده كلور حرزه
كبی ع صعوه ع سكون عین مهمله وفتح واو واخفاء هایله بركوچك قوشدر تركیده اسپنوس
دیرلر وكیمی یوند قوشی وبعضیلر صغرجق دیدیلر خواجه سلمان بیت آمدست از كبریایت
عرصهٔ كیتی بتنك * آشیان صعوه عنقا برنتابد پیش ازین * حكیم صاحب درقسمیه بیت
بشاهباز قناعت بجغد كوشه نشین * ببانك صعوه وفریاد زاغ ونغمهٔ ساز ع صغیره ع
معروف وكناه كوچك ع صفحه ع یوزك وكردنك ووقك بوطرفنه دیرلر
ع صناعه وصنعه وصنیعه ع كردارنیكو یعنی ایوایش ع صفوه ع بركزیده ومنتخب ع صومعه ع
سكون واو وفتح میم وعین مهمله ایله حجرهٔ مشایخ جمعی صوامع كلور یقال الصوامع منازل الرهبان
اما مشایخ مسكنی اولدوغی مشهوردر خواجه حافظ بیت دلم زصومعه بكرفت وخرقهٔ

سالوس * بکجاست دیر مغان وشراب ناب بکجا مع الیاء * صابونی معروف ومشهور
حلوادر شاعر بیت کند وعلم رایکدم بذوق وسلطنش دلبر * زهی حلوای صابونی زهی
پالودهٔ شکر صاحب صابی یعنی حضرت عیسی علیه السلام صاحب کافی
بر صاحب فضائل کسنه نك آدیدر که منصب وزارتی وار ایدی واسمی اسمعیل ایدی صادبی
بر نوع جامه درکه مخطط در اکا خاره دخی دیرلر کذا فی شرفنامه صحرای قدسی یعنی عالم
لاهوتی صدی بر آوازدر که طاغدن وحمامدن وغیریدن کیرو عکس ایدر صفی
دوست وبکانه وبرکزیده صنابی فتح نون وکسر باء موحده ایله اسب کمیت ویا اشقر که
بیاضلق غلبه ایلیه وکویند اسبی که میان موهایش موهای سفید آمیخته باشد کذا فی
شرفنامه صیرفی یعنی صراف باب الصاد المکسورة مع الالف * صلا شعرایه
ویریلان جایزهٔ شعر معناسنه میرنظمی بیت شهی که کمترین لطف وعطایش * بشاعر شهر
می بخشد صلایش مع الباء الموحدة * صلاب یعنی اصطرلاب وله بیت نمیدانم
احوال چرخ وصلاب * همین دانشم دلربا وشراب مع التاء المثناة * صیت سکون
یای تحتانیله آوازه مولانا محمد ظهوری بیت بصیت جهان کرد آزادکی * برخسار پرکرد افتادکی
وذکر جمیل که بین الناس منتشر وشایع اوله اصلی صوت ایدی واو ساکن یایه قلب اولنوب
ماقبلی مکسور ایلدیلر عربیده دخی اولمعنایه لابن خفاجة الاندلسی بیت وعندی شکوی
لو اضحت علی النوی * فهزك صوت واشتمالك صیت مع الخاء المعجمه * صطرخ ایران
زمیننده بر شهرك آدیدر که تختکاه داراب داراب ایدی عجایب البلدانده مذکوردر که لشکرکاه
سلیمان علیه السلام آنده ایدی اکا اصطرخ دخی دیرلر صماخ قولاق دلوکی لغت عربیده
اکرچه صاد ایله در اما سین ایله ده روایت اولنمشدر مع الراء المهمله * صفر علامت برج حمل در
ودخی حمل معناسنه ده کلور سکون فایله بوش وخالی وتهی معناسنه میرنظمی بیت بده ساقیا
مانده ام صفر ید * شود کیمیای میم سودمند * یقال بیت الصفر من المتاع ورجل صفر الیدین
وفی الحدیث ان اصفر البیوت من الخیر البیت مع الفاء * صرف سکون راء مهمله ایله
صوقاتلامش صافی شراب شیخ عمر بن الفارض قدس سره بیت علیك بها صرفا وان شئت
مزجها * فعدلك من ظلم الحبیب هو الظلم * بو بیتك ظاهر معناسندن قطع نظر معنای حقیقی سی
صرفدن مراد کلمهٔ لا اله الا الله در وآنی ممزوج ایتمك محمد رسول الله درکه حبیب دن مراد اودر
میرنظمی بیت بده ساقی آن بادهٔ صرف آب * که افکار غم سینه کرد خراب صنف کونه
از چیزی وپاره از چیزی کذا فی شرفنامه مع القاف * صدیق کسر دال مشدده ایله
راستکوی بغایت ولقب شریف حضرت یوسف علیه السلام وحضرت ابو بکر رضی الله
عنه در مع النون * صغون وصغین ایکی قریه اسمیدر کذا فی شرفنامه صاین
بر اقلیمدر غایت واسع اهلی جمله کافردرلر واول دیارده غایت قیمتلو اینجو اولور دیرلر یکتا که دانه سی
بیك دینار دکر کذا فی عجایب البلدان مع الهاء * صلایه فتح یای تحتانیله اوزرنده
بویه ازدکلری طاش والتون حل ایتدکلری طبق ابو المعانی بیت رخ سخت خویشم که کردم
صلایه * که جانان برو خال مشکین بساید صله عطاودخی شعرایه ویریلان جائزهٔ شعر

شعر صفه نشان باب الصاد المضمومة مع التاء * صحبت سکون حاء مهمله وفتح باء
موحده ایله مجالسه اوتورمق معناسنه شیخ عطار بیت باز صحبت داشتن با هر فقیر * پادشه را
عیب دارد کوش کیر * ودوستلق ایتمك معناسنه وله * مثنوی * رغبت دنیا وصحبت بازنان *
قربت سلطان والفت بابدان * هر که دائم صحبتش با زن بود * مرد عاقل نیست او کودن بود *
ودخی جماع ایتمك میرنظمی بیت الفت زنا وصحبت باغلام * روی را آرد بخالت لا کلام *
صورت سکون واو وفتح راء مهمله ایله چهره وپیکر وتشبیها نقاشلرك ایتدکلری
انسان رسمی شانی تکلو بیت چشم تو جادویست که چون صورت فرنك * در یك نکاه
با همه کس آشنا شود مع الحاء المهمله * صبح سکون باء موحده ایله صباح وقتی صبح اول
وصبح دوم دیرلر مولانا ظهوری بیت شراب دویم صبح روز وصال * ز کیفیت حال عزلت
مقال * یعنی صبح صادق شرابی عربیده دخی ذکر اولنمشدر محمد بن الیمین الاندلسی بیت
وجلوا ظلام اللیل بالصبح الذی * قسموه بین جیادهم اوضاحا صلح دفع مخاصمه
معناسنه مولانا ظهوری بیت ز رویت عیانست آثار صلح * بسا غر کن آن جنس بازار صلح
عربیده دخی کذلك الشیخ صفی الدین الحلی * قطعه * نفا عین الکلام بسحر عین * الی سلم
المتیم لیس یجنح * له طرف یقول الحرب اولی * ولی قلب یقول الصلح اصلح مع الراء المهمله *
صبار فتح باء موحدهٔ مشدده ایله تمر هندی که لطیف اکشیسی وار در قلع صفرایه غایت
نافعدر اکشیلرده قابضیه مقرردر واولوب ملین اولدوغی واضحدر انجق هم اکشی هم ملین تمر
هندیدر باء مخففه ایله ده جائزدر میرنظمی بیت مرا کرد مخموم صداع خمار * رسان ساقیا
آن شراب صبار صفر ضم فایله معادن نوعندن توج دیدکلری معدنی نسنه در
شیخ ابن سینا اوزان معادنی بیان ایلمش بو قطعه ایله * قطعه * نه فلز مستوی الحجم را چون
بر کشی * اختلاف وزن دارد هر یکی بی اشتباه * زر لکن زیبق الم اسرب دهن ارز زحل *
فضه ند آهن یکی مس وشبه مه صفر ماه صور سکون واو ایله بوینوز که قلندران چالرلر
وحضرت اسرافیل علیه السلامك نفخ ایتدوکی نسنه یه ده دیرلر ابو المعانی بیت کشتکان
تو سرنمی دارند * تا دم صور ووقت رستاخیز مع العین المهمله * صداع باش اغریسی که
علتی ماده اوله یاخود خماردن عارض اوله منلا ظهوری بیت صداع اجل را دوا کرده اند *
چو بر جبهه لایش طلا کرده اند * وله بیت صداع خمارمی هستم * کنه کمره خانهٔ مستیم *
عربیده دخی کذلك عنتر العبسی بیت وسیفی کان فی الهیجا طبیب * یداوی الرأس من الم
الصداع مع الفاء * صوف واو معروف ایله یکی نك اوزون قیللری دیمکدن خرده قیللری
قوپاروب اکیروب طوقدقلری قماش کبی نسنه که موجد ارایدرلر ودخی قویون توکی پشمینه
معناسنه شیخ عطار بیت همچو صوفی در لباس صوف باش * باصفتهای خدا موصوف باش
عربیده قیون یوکنه مستعملدر سائر حیوانات توینه شعر دیرلر فتح شینله لابن الحجاج
* قطعه * احن اذا رایت الجر ایلا * یحتی وهو منتوف لطیف * ولا اباه ان هو جاء یوما *
وفی رأس القلیله منه لیف * اذا امت الحروف اکلت منه * ولست اعاف وعلیه صوف *
مع النون * صبحکاهان مراد صبح کاذب وصبح صادقدر شاعر بیت چو شد تاریخ

مشرق صبحگاهان * سفید وسرخ چون سیب صفاهان ع مع الهاء * صبحگاه ع صباح
وقتی دیمکدر بیت مرو بخواب که حافظ ببارگاه قبول * دعای نیمشب وورد صبحگاه منست *
ع صراحیه ع شراب ظرفی ع صره ع فتح راء مهمله مشدده ایله التون واقچه کیسه سی
طلو اولدوغی حالده واکا بکزر نه اولورسه شیخ سعدی گلستانده * یك صرۀ هزار دینار به پیشش
فرستاد * دیدوکی در شاعر بیت اگرچه عادت شاهیست صره بخشیدن * عطای
شاه مرا سیم وزر بخرواری ع صفره ع صاریلق هرنه اولورسه ع صفه ع مرتفع
ومخصوص یاپلمش مکان عربیده مصطبه دیرلر ودخی جای عشرت مولانا محمد ظهوری بیت
بمژگان فرو روب از صفه گرد * چو پروانه برگرد ساقی بگرد ع مع الیاء * صراحی ع بوینی
اوزون شراب ظرفی شیشه اولسون غیری اولسون خواجه حافظ بیت یارب چه نعره کرد
صراحی که خون خم * با نقرهای قلقلش اندر گلو ببست * وله بیت درین زمانه رفیقی که
خالی از خللست * صراحیٔ می ناب وسفینۀ غزلست ع صورت وهمی ع قوت مفکره ده
بر حالتدر که برکسنه نك وياخود برنسنه نك شخصيتنی تفكر وبعينه صورتنی خيالده احضار
اتمکه دیرلر ابو المعانی بیت نرود از خیال من هرگز * صورت وهمیٔ صفای وصال ع صوفی ع
واو معرف ایله تصوفه منسوب ودخی جامۀ صوفه مخصوص اولان ابو المعانی بیت لباس
صوفیانست جامۀ صوف * ولی باید بدل چون صوف معروف ع باب الضاد المعجمه المفتوحه
مع الباء الموحده * ضب ع کاردیدکلری جانورکه سوسمار دخی دیرلر ع ضرب ع سکون راء
مهمله ایله هرنسنه نك مثلی وباران سپمك واورمق وکتمك ومثلی ظاهر اولمق وبرکسنه نك النی
مالندن بغلمق ع ضرب ع فتحتين ایله عسل سپید ع ضراب ع راء مشدده ایله رودزن وسکه زن
ع مع الدال المهمله * ضماد ع بند جراحت وگل باشه اوریلان بز پاره سنه دیرلر ویاقی بغلمق
ع مع الراء المهمله * ضر ع زیان * اذا ذکر مع النفع فتحت الضاد واذا افرد ضمت ضاده
ع ضرر ع فتحتين ایله زیان که مقابل نفع وسوددر شیخ عطار بیت هرکه از دشمن نباشد
بر حذر * عاقبت بیند از و رنج وضرر * لغت عربیه چکه نك اسفلی اعلاسنه اولشمق کسر ئین
وتشدید راء مهمله ایله بخیل آدم وقصه بویلو عورت ع ضمیر ع کسر میمله قلب ونیت جمعی ضمایر
کاور وخاطرده نسنه احضار ایلمك خواجه حافظ بیت ازخیال لطف می مشاطۀ چالاك
طبع * در ضمیر برگ گل خوش میکند پنهان گلاب * منلا ظهوری بیت مه ومهرنان ریزۀ
خوان اوست * چه روشن ضمیری که مهمان اوست ع ضریر ع مرد نابینا یعنی اعمی ومرد نزار
ونحیف ع مع العین المهمله * ضایع ع تباه یعنی تمش ومشك بویا ع ضبع ع سکون
باء موحده ایله سرتلان که کفتار دیرلر ع ضجیع ع کسر جیم وسکون یای تحتانیله همسر یعنی
بر دوشکده بیله یاتان ع ضرع ع پستان گاو وگوسفند ویقال ماله زرع ولا ضرع ای شی
ع مع الفاء * ضیف ع سکون یای تحتانیله مهمان ع مع الکاف * ضحاك ع مشهود
پادشاه نامی در اصلیده آژدهاك ایدی یعنی اون عیبلو ده اون وآك عیب معناسنه در تعریب ایدوب
ضحاك دیدیلر ایکی اوموزونده ات پاره لرندن ایکی ییلان کبی نسنه اولمغله ضحاك ماری دیدیلر
حلوائی سمرقندی بیت زلف تا رقیب بگردن گرفته بود * ضحاك را بزحمت ماران کذاشتیم

باب الضاد المفتوح

گذاشتیم * مصرع ثانی ضروب امثالدندر وده آك محلنده ذکر اولنمشدر عربیده ضحاك
تشدید حا ایله خندان معناسنه در کولیجی دیمك اولور قاضی ابن سنا الملك بیت اسمی
بضحاك فوزی فیك من طرب * وفوز غیری بسمیه بعباس * ودخی ضحك تره یاغی وعسل وقار
وچیچك طومروغی که هنوز شق اولمش اوله وضاحکه ایکی اوك دیشلر وکسر ایله کولمك ومجنون
آوازیدر ع مع اللام * ضال ع گمراه ع ضلال ع یولسزلق ع ضلیل ع بغایت یولسز وگمراه
ع مع المیم * ضخم ع تناور یعنی اتلو وکودلو ع ضیغم ع یرتیجی ارسلان ع ضیم ع ستم
وظلم ع مع النون * ضربان ع دردریش یعنی جراحت ویاره واغریسی ع ضغن ع کینه
ع ضمان ع قبول ایتمك ع ضمین ع مثله ع ضنین ع بخیل ع ضیمران ع سکون یای تحتانی
وضم میم وفتح راء مهمله ایله شاه اسپرغم دیدکلری که عربیده ریحان وترکیده فسلکن دیرلر بعضیلر
بستان افروز دیدیلر وبعضیلر تاج خروس دردیدیلر شاعر بیت ضیمران سنبل ولاله درو *
هریکی رادادہ زینت باغ را ع مع الهاء * ضاحکه ع ایلروده اولان درت دیشلر یرکه زیاده جه
اوله ودخی خندان ع ضحکه ع خلق اوزرینه کولیجی ع ضحوه ع قبه قوشلق وقتی وقوشلق
طعامی ع ضروره ع بیچاره للق ع ضیعه ع کشت زار یعنی اکنلك ع من المکسوره * ضیا ع
یعنی روشنی ظهوری بیت بنوری که از عکس جاش سها * بخورشید بخشد ز کوه ضیا *
عربیده استعمالی روشندر استاد متنبی بیت امن ازدیادك فی الدجا الرقباء * اذ حیث کنت
من الظلام ضیاء ع ضد ع ناهمتا یعنی برنسنه نك تمام مخالفی ع ضفدع ع قورباغه
ع ضلع ع پهلو کوکاری ع ضعف ع دوچندان یعنی ایکی قات ع ضرغام ع سکون
راء مهمله وفتح غین معجمه ایله ارسلانك جملۀ اسماسندندر طالب آملی بیت بزرگرفته ومانده
برای تعویذش * قوای نامیه ناخن زپنجۀ ضرغام * میر نظمی بیت مپندار خالی بود هرکنام
مبادا که ضرغام دارد مقام * استعاره طریقیله یقال ضرغم الابطال بعضهم بعضا فی الحرب
ع باب الطاء المفتوحه المهمله مع الالف * طباطبا ع فتح بائین موحدتین وکسر طاء ثانیله
عجمده برطائفه در سید چخوردر نسبلری صحتی ینه کند ولری بلور ابو المعانی بیت یکی شخص
مجهول آمد بشهر * کند دعویٔ نسل آل عبایی * چگونه شود سید آن خر نسب * که درد
کرده بر پیش طباطبایی ع طرفا ع سکون راء مهمله وفتح فا ایله درخت معناسنه در ع مع الباء
الموحده * طاب ع خوشی وپاکی یعنی ابلك وپاکلك ع طالب ع جوینده واسماء رجالدندر
ع طاق ترنب ع فرهنگ میرزا ابراهیمده بمعنی کر وفر وخودنمایی وطمطراق که طاق وترم دخی
دیرلر شاعر بیت چنان یافت شهرت بدیر جهان * بطاق وترنب بکر وبفر ع طپطاب ع
سکون باء فارسی وفتح طاء مهمله ایله گوی وچوگان او یونده طوپی اوردقلری مخصوص چوکانه دیرلر
استاد بیت بنات النعش چون طپطاب سیمین * نهاده دست زیر وپهنه از بر * پهنه اول
چوکانه دیرلر کذا فی المؤید ع طبیب القلب ع یعنی زهره کذا فی عجایب البلدان ع طبیب ع
خسته یه تیمار وعلاج ایدن کسنه واستعاره طریقیله محبوبه ده دینلور مولانا محمد ظهوری بیت
بیا ای طبیب مرضهای دل * بجای علاج غرضهای دل * الطب بالفتح والتشدید عادت
وحذاقت ومهارة وعلم وکیاست یقال رجل طب ای عالم وحاذق وکسریله اصطلاح وعادت

باب الطاء المفتوح

وسیاست وسحر ابن انبازی قتنده طب اضداد دندر زیرا علاج امراضه وسحره طب دیرلر
سحر ایسه اعظم امراضدندر یقال الطب السحر والمطبوب المسحور والطبیب الساحر والطبیب
العالم وجمع القلة اطبة والکثرة اطباء تقول طببت یا رجل بالکسر طبیبا ای صرت طبیبا
والمطبب الذی یتعاطی علم الطب وکل استاد وحاذق عند العرب طبیب لامیر سیف الدین
المنشد بیت انا شیعه وقد لعبت بقلبی * بد الاسقام وقد عز الطبیب طرب فتح راء
مهمله ایله بر حالت خفتدر که انسانه عارض اولور شدت سروردن وشدت حزندن اما اکثر
سروردن اولور که سرور وفرح معناسنه استعمال اولنور یقال قد طرب بکسر الراء طربا
واطربه غیره مولانا جامی بیت ناقه ز الحان عرب آسوده از رنج وتعب * طی کند با صد طرب
یکروزه ره دریك زمان * وعربیده کذلك للشیخ صدر الدین المحمد الشهیر بابن ابی کیل بیت
فالخمر ذوتر فی الذر من حبب * ترد ما فاتنی وازدادلی الطرب طلب فتحتین ایله استمك
واستك خواهش معناسنه یقال طلب بطلبه طلبا واطلبه ایضا احوجه الی الطلب واطلب
الکلاء بناعد من الماء صائب تبریزی بیت معیار دوستان بغل روز حاجتست * فرخی برسم
تجربه دوستان طلب * بو بیتده امری واقع اولمشدر طیب کسر یاء مشدده ایله خوش
وپاکیزه وحلال وپاکیزه سخن ومردم پاکیزه کذا فی شرفنامه طهماسب ایران زمین
پادشاهلرندن بر پادشاه آدیدر که یدی سنه رعایایه عشر زمین وخراجی باغشلمشرایدی واللی سنه
پادشاهلق ایلدی طناب فتح نونله چادر ایپلری ترکیده تنف دیرلر خواجه سلمان بیت
خیمه قدر ترا خورشید می تابد طناب * ساغر بزم ترا ناهید میکردد حباب * عربیده ضمتین
ایله طنب چادر ایپلری حبل الخیام معناسنه جمعی اطناب کلور واغاج کوکی عروق شجر کبی وکوزنك
سکری عصب جسد مثالی وسکوا کر بلکی اعوجاج رمح ماننده ی ویقال طنب بالمکان اقام وطنب
الفرس طال متنه واطنب بالغ فی الشئ واطنبت الریح اطنابا اشتدت فی الغبار الاطنابة
المظلة الطنب بالضم ناحیه وجانب مع التاء * طاغوت ضم غین معجمه وواو معروفله
هر نه که خدا عز وجل دن غیری پرستش ایدرلر صورة کانت او غیر صورة طالوت
بر مرد مؤمن ومسلم ایدی حرب وجنکه عالم واول اصلده سقه ایدی حق تعالی آکا ملك احسان
ایلدی طوق طاقت برطوق قدر قیمتدار ملوك قوللرینك کردنلرینه طقار طاقت
فتح قافله قدرت وقوت معناسنه مولانا محمد ظهوری بیت بحکم تغافل اکر ساغئی * شود پاره
پیراهن طاقتی * ابو تراب بیك بیت ما طاقت هجران می ناب نداریم * چون کاسه ماکشت
تهی خانه خرابیم * وبرقات معناسنه ده کلور طامات ایکی معنایه در اول سخن از چپ
وراست کفتن یعنی سوزی پراکنده سویلك بیت بطامات مجلس بیاراستیم * پس آنکه
ز حق مغفرت خواستیم * ثانی عجمه یعنی سوز فصاحت ایله اولمیه کذا فی المجمع
طراوات فتح راء مهمله وواو ایله تازه لك ولطافت معناسنه خواجه سلمان بیت چهره
مه را بود حاجت مشاطکی * طلعت خورشید را نیست طراوت بدین * نعتی طری کلور یقال
شئ طری ای غض وطریت الثوب طریة واطراه مدحه واطریت العسل اطراء ای عقده وطری
علینا فلان ای اطلع طشت سکون شین معجمه ایله بیوك طاس که لکن دخی دیرلر

دیرلر عربیده سین مهمله ایله طست دخی دیرلر اما فارسیده اصلی تشت در تاء مثناة ایله کمال
اسمعیل بیت نماند شام اکر امواج این دریای دولابی * فروشد زورق زرین بر آمد طشت
سیمابی * واسرار آچلمغه طشت از بام افتاد دیرلر نتکم مولانا جامی بیت طشت خورشید
ز بام افتادی * کار کردون نظام افتادی طلعت سکون لام وفتح عین مهمله ایله دیدار
معناسنه خواجه حافظ بیت دل سرا پرده محبت اوست * دیده آینه دار طلعت اوست
مولانا ظهوری بیت دل آیینه طلعت یار نیست * اکر صیقل عشق درکار نیست * عربیده
کورمك رؤیة کبی ومنه قولهم انا مشتاق الی طلعتك ای الی رؤیتك مع الثاء * طهمورث
سکون ها وضم میم وفتح راء مهمله ایله حضرت آدم علی نبینا وعلیه السلامك بر روایتده ایکنجی
بطننده بر روایتده اوچنجی بطننده اولادیدر دنیاده ابتدا بو پادشاهلق ایلدی دیولری زور بازو وسیله
ضبط وقهر ایلدوکی ایچون طهمورث دیوبند لقبیله شهرت شعاردر میر نظمی بیت مه ز نهار
دل دنیای پر رنك * نه طمورث بماند نه سیامك مع الجیم * طافج کسر فا ایله یعنی پر
یعنی مملو مولانا جامی بیت ای شده طافج ز فیض کاس محمد * زادم وعالم مکن قیاس محمد *
طباهج فتح باء موحده وکسر ها وسکون یای تحتانیه ایله بر طعام ایله بشمش قلیه بعض پرده
قاینغنه دیدیلر عربیده طباهجه دیرلر شاعر بیت کند سیر وولی هضمش عسیر ست * شود
با تخم مرغی کر طباهج طسوج ضم سین مهمله مشدده وواو معروفله نیم درهمه دیرلر
اصلی تسو وتسوجدر ابو المعانی بیت چو دانی نیست دنیارا بقایی * نیرزد نزد عاقل نیم
طسوج * عربیده جانب وناحیه معناسنه در وعند الحساب ایکی حبه دن عبارتدر وحبه نك
یکرمی دردی بر دینار در وسدسی بر دنکدر فارسیدن معربدر که تسوج دیرلر طمغاج
سکون میم وفتح غین معجمه ایله ترکستانده بر ولایت اسمیدر دار الملك اولان شهرینه ده دیرلر شیخ
نظامی بیت چکل را زلف بر طمغاج بندد * طر از شوشتر وبرعاج بندد طنعاج
سکون نون وفتح عین مهمله ایله خطا ملکنه قریب بر شهر اسمیدر که فرستاند رودخی تاتار خانلرینك
یورینه اسم اولمق مرویدر یعنی اول میر نظمی بیت باقلیم خطا حکمش رسیده * سوی
طنعاج را الشکر کشیده مع الحاء المهمله * طرح سکون راء مهمله ایله بر اتفق مثلا دیوار تملی
وامثالی وحاملی یوکن بر اتفق معنالرینه میر نظمی بیت چو طرح ظلم وجور افکنده بودی *
ز بیم جور عالم بنده بودی مع الخاء المعجمه * طباخ فتح باء موحده مشدده ایله آشجی که خوالیکر
وآش پز دخی دیرلر طبخ چولمکده نسنه قیناتمق طرخ سکون راء مهمله ایله
طاغ انکلرندن وده لردن اقان قارصوینك جمع اولدوغی یر عربیده ماجل دیرلر مع الدال المهمله
طایباد سکون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله خراسان ملکنده بر موضع وبا خود بر شهر
اسمی اوله مولانا هاتفی * مثنوی * هوس کرد جم قدر خاقان اساس * که روشن کند چشم
مردم شناس * بنظاره مرشد طایباد * سپهر آفرین خوان آن خاك باد * محل دیکر ده وله
بیت خرامان شد آن ابر کوهر نهاد * بکسترد ن سایه طایباد * طبرزد سکون باء موحده
وراء مهمله وفتح زاء معجمه ایله بر نوع شکردر بیاض وسخت وسنکین اولور شویله که تبر ایله
قرلدوغندن طبرزد دیدیلر فارسیدن معربدر که اصلی تبرزد ایدی شاعر بیت طبرزد سکر

وقند ونباتش * بهر حالت بيفزايد حياتش لغ طرد نغ سكون راء مهمله ايله سورمك
واراق ايتمك لغ طريد نغ كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانيله سورلمش لغ طلحند نغ
سكون لام ونون وفتح حاء مهمله ايله نام پادشاه سند دركه دشمنله جنكده ايكن انكسار ومغلوبيت
واقع اولمغله فيل اوزرنده تختنده اوتوردكن بامر الله تعالى جان ويردى مادرى اوغلنك فراقندن
ديوانه اولدى حكماء هنددن بجلاج حكيم شطرنجى تصنيف ايليوب آنك حضورنده اوينارلر
ايدى اول دخى اكا مشغول اولمغله برمقدار آرام ايدر ايدى لغ طود نغ كوه بزرك وبلند كذا
فى شرفنامه لغ مع الراء المهمله * طاليفر نغ كسر لام وسكون ياى تحتانى وفتح فايله براوتدر
قالن قبوغى واردر هندده چوق اولور بركمسنه اغزنده طوتوب جماع ايلسه سرعت انزالى دفع
ايدوب جماعه عظيم لذت ويرر ابو المعانى بيت بوقت كادن لعل لبش كر در دهن كيرى * چو
طاليفر يابى كادن اولذت بسيار لغ طاهر نغ كسر ها ايله پاك ديمكدر لغ طاير نغ كسر ياى
تحتانيله يعنى پرنده مولانا ظهورى بيت نشد طاير عشق تا جلوه كر * نيفشاند بازنكه
بال وپر * مولانا جامى بيت هماى طاير قدسى زهمت تونشايد * كه ميل افسر هدهد كنى
وطوق همامه * وطاير الانسان عمله قرآن مجيدده * وكل انسان الزمناه طايره فى عنقه *
وارد اولمشدر ابو المعانى بيت طاير من بود اين محنت كه چون طاير شدم * ميكد ازد آتش
عشقم كه طاير كشتنم لغ طباشير نغ فتح باء موحده وكسر شين معجمه وسكون ياى تحتانيله
بردوادركه قثاء هندى ريچشدندن بعض بعضنه احتكاكله محترق اولوب كل اولدقده ايچنده بولنور
ايوسى زياده بياض ودرهم كبى مستديراولور زنان يوزلرينه سوررلر بياضلق ويرور ابو المعانى
بيت روى زشت آن عجوز بد لقا هركز مبين * كز طباشير وفكر دارد همين حسن دروغ *
لغ طبر نغ فتح باء موحده ايله نام ولايت طبرستان وبيد طبرى اول دياره منسوبدر بيد موله
دخى ديرلر ظهير فاريابى بيت همچو مستان صبوحى زده افتان خيزان * شاخهاى سمن تازه
وبيد طبرى لغ طبق زنبور نغ يعنى خانهٔ زنبور لغ طبله خوار نغ سكون باء موحده وفتح
لام وضم خاء معجمه ايله يعنى مفتخوار معناى تركيب طبله دن ييجى ديمكدر بركمسنه كسب
نفقه يه مقيد اولميوب آخرك طعامنه حاضر اوله اكا ديرلر ميرنظمى بيت مرا ورا اثر نيست
ازننك وعار * كه باشد طفيلى وهم طبله خوار لغ طرار نغ فتح راء مهملهٔ مشدده ايله
يان كسيجى ومفلس وعيار ورنك باز كمال خجندى بيت اى زلف از شيروان عيارتر *
طرهٔ از توتواز وطرارتر لغ طرفدار نغ فتح راء مهمله وسكون فايله سرحد نشين وسنوركير
يعنى سنور بكلرى مولانا هاتفى بيت طرفدار سرحد نكهبان راه * كريزان همه جانب تختكاه
لغ طشتكر نغ سكون شين معجمه وتاء مثناة وفتح كاف فارسيله نام مطرب حكيم خاقانى بيت
آن راه طشتكر ادا كرد * آن قول كاسه كر ادا كرد لغ طنبور نغ معروف سازدر فارسيده
تنبور ديرلر تعريب اولنمشدر مثلا ظهورى بيت چونى هر كرا دبده كرد يده باز * چو طنبور
در پرده كفتست راز لغ طور نغ سكون واو ايله طرز واسلوب وقاعده ميرنظمى بيت
درآمد بمجلس بطور ولوند * بمانده سر عاشقان از خرد لغ طوق بهار نغ سكون واو وقاف ايله
يعنى قوس وقزح كذا فى المجمع لغ طوق عنبر نغ هنوز كلش خط دلبران لغ طهور نغ ضم

ضم ها ايله پاك معناسنه مولانا ظهورى بيت بساقى كرى كر كنند جلوه حور * نكيرم زدستش
شراب طهور لغ طير نغ قوش وفال بد جمعى طيور كلور وبر معناسى دخى نوشادر دركه
طير الخراسانى ديرلر وكيرينه طير سقر الحمى ديرلر لغ طيغور نغ سكون ياى تحتانى وضم غين معجمه
ايله اسماء طيوردن بر طير شكارى اسميدر لغ طيفور نغ سكون ياى تحتانى وضم فا ايله
بر پادشاه اسميدر لغ مع الزاء المعجمه * طاقيه دوز نغ سكون قاف وفتح ياى تحتانيله ايكى
معنايه در اول معناى لغويسى طاقيه ديكيجى دركه دوز دوختن لفظندن اسم فاعل اولور ثانى
معناى اصطلاحى دركه آدم آلدايجى ديمك اولور تركيده طاقيه قاپجى ديدكارى معنايه در مير
نظمى بيت معه دلبدان كاكل دلفروز * مباداهمى باشد او طاقيه دوز لغ طبلباز نغ
سكون باء موحدهٔ اولى ولام وفتح ثانيه ايله نقاره كبى برنسنه در آوجيلر اير قاشنده كوتوررلركه
طوغانى شكاره صالدقده آنى طره ايله اوروب صدا ايدرلركه چالى اراسنده قوش قالقه ديو
خواجه سلمان بيت طبلباز توهر آنجا كه با واز آيد * نسر طاير كند از قلهٔ كردون پرواز *
لغ طرز نغ سكون راء مهمله ايله كونه واسلوب وقانون معناسنه مولانا هاتفى * مثنوى *
بعزت پرستان دركاه شاه * درآمد دران جنكزى باركاه * جهان دكر ديد وسازدكر * بهر
جنس طرز وطراز دكر * كاهى رانك فتحه سيله خرزونى اوزره ده استعمال ايدرلر استاد
لطيفى بيت جامهٔ عمر توبدست دوام * از جلال آيد وطرز دارد * عربيده معناى محرردن
ماعدا هيأت وزينت معنالرينه ده استعمال ايدرلر يقال طرزه حسن اى هيأته وطرزه مقبول اى
زينته والطرز الشكل بهذا الطرز اى بهذا الشكل اشعارده دخى كلور بدر الدين يوسف بن لولو
بيت شهى لللمى قد رق ديباج خده * ووشى العذار المشد برله طرز * وضمله ده عربيده شكل
معناسنه عماد الكاتب الاصفهانى بيت للصبى من عذاره نسج حسن * رقم المسك فى الشقايق
طرزه * بو معنايه چغتايده يوسونلق ديرلر يعنى اسلوب كتاب مجالس النفايسده ديباجه ده
مير عليشيرك بر ديني نقل وايراد ايتمكه وعده ايتديكى يرده دير * نثر * وهر قايسى نينك
نتايج طبيعيدين بيرار نمه يوسونلق يازلغاى لغ طناز نغ فتح نونله ناز وشيوه ايديجى صفت
محبوب اولور وطنزه اسم فاعل دخى اولور كنايه ونكته ايديجى معناسنه مولانا جامى بيت
كرچه بس عشوه ده وطناز نه * برده وحدت لعبت باز نه لغ طنز نغ سكون نونله كنايه ونكته ايله
سويلمك كمال خجندى بيت بطنز از كفت خواهم كرد از عاشق كشى توبه * رقيب شوم باما
اين خبر يارى چه ميكريد * عربيده مسخره يه آلمق فهو طناز بالتشديد لغ مع السين المهمله لغ
طاس نغ معروف ظرفك آديدر تركيده دخى طاس ديرلر الطس والطس بالتشديد
فيهما ويقال طس فى البلاد اى ذهب ودخى هرنه نك كه برجانبى محدب وجانب آخرى مقعر اوله
اكا طاس ديرلر بو سبب ايله سپهره طاس نيلكون ديرلر ابو المعانى بيت با رباب طبيعترا
بفرشاند فلك هردم * بجاى بادهٔ كلكون زطاس نيلكون زهراب لغ طاقديس نغ سكون
قاف وياى تحتانى وكسر دال مهمله ايله يعنى طاق مانند تخت خسرو شاعر بيت كه ياع
واكرد تخت طاقديسش * زمان پادشاهان كاسه ليسش * فرهنك ميرزا ابراهيمده يعنى
صفهٔ حضرت سليمان على نبينا وعليه السلام وايوان شاهان ودخى عالى عمارت اوكارنده اولان

بنایه دیرلر ك طاوس ع دم والی منقش برقوشدرکه مشهور عالمدر خواجه سلمان بیت
آستان سده یعنی باغ طاوسان ملك * از کبوتر خانهای کعبهٔ قدر تو ا * مولانا داعی بیت
اکر بیضهٔ زاغ ظلمت سرشت * نهی زیر طاوس باغ بهشت * دنیایه کازردن مقدم جنتده
خرامان اولوب حضرت آدم علیه السلامله چیقدوغی منقولدر ك طرطوس ع نام مبارز
لشکر روس کذا فی شرفنامه ك مع الشین المعجمه * طرطانیوش ع سکون را وفتح طاء
مهملتین وکسر نون وضم یای تحتانیله برجزیره آدیدرکه عذرا اول جزیره یه دوشوب بعده
خلاص اولدی استاد عنصری * مثنوی * بشد از پس رنجهای دراز * بیکی جزیره رسیدند
باز * بجانام او بود طرطانیوش * درو پادشانام او بوکیوش ك طواف سرکش ع میوه
وسائرما کولاتی باشی اوزرنده کزدروب صتانه دیرلر ایضا امنه ك مع العین المهمله * طالع ع
معنای لغویسی ظهور و خروج ایتمك وغایب اواق وهجوم ایتمك یقال طلعت الشمس
والکوکب طلوعا ومطلعا اذا خرجت و ظهرت من مطلعها والمطلع ایضا موضع طلوعها وطلع
علینا وکان اذا هجم وطلعت الی القوم اذا اتیهم وقد طلعت عنهم اذا غبت عنهم وطلعت الجبل
ای علوه وطالعت الشئ ای طلعت علیه واطلعتك واطلع علی باطن امره ومعنای مصطلحیسی
بختدن کنایه در خواجه حافظ بیت زجور کوکب طالع سحرکهان چشم * چنان کریست که
ناهید دید ومه دانست * مولا ظهوری بیت بفکر زر وسیم خودرامباز * اکر طالع عشق
داری بساز * بومعنایه عربیده دخی استعمال اولنور و بومعنای اوله امیر سیف الدین بیت
کان البدر طلعته اذاما * تبدی طالعا بعد المغیب ك طبع ع ایکی معنایه در اول مزاج
معناسنه میرنظمی بیت اکر بر نیاید بطبعت کران * سخن دارم اندك بکویم نهان * ثانی
نقش مهر معناسنه وعربیده دخی مزاج معناسنه که جمعی طباع کلور وکسر ایله اصلنده مصدردر ختم
وضرب معناسنه یقال طبع الله علی قلب الکافر ای ختم وطبعت علی الکتاب ای ختمت وطبعت
السیف والدرهم ای عملت وطبع الرجل اذا ینفد فی الامر وناقة مطبعة ای مثقلة للحمل وقد
یراد بالطبع الذات یقال بطبعه ای بذاته وبنفسه وقیل الطبع الخلقة التی خلقت الانسان علیها
والطبع بالکسر نهر جمعی اطباع کلور یقال طبع النهر ای امتلاء والطبع ملاء المکیال والسقاء
الطبع بالفتحتین بولشمق وکیردنس کبی ودمور پاسلنمق یقال طبع السیف طبعا اذا علاه
الصدا وطبع الرجل دنس وایضا بمعنی کسل ویقال الطبع العیب وکل شین فی دین
اودنیا وطبع الطابع بفتح الباء وکسرها خرمن چاچلرینه ایتدکاری نشان ودخی مهرکه مکتوبلره
اوررلر ومحفوظ نسنه لره ایدرلر ك طمع ع حریص اولمق وقناعت ایتمك مولانا ظهوری
بیت ندارد وبال طمع کوکبم * نداند عذاب خوش آمدیم * عربیده دخی بومعنایه در
ك مع الفاء * طرف ع فتح راء مهمله ایله جانب معناسنه در اما اکثر عجم سکون را ایله
استعمال ایدرلر شکم بو بیتلرده واقعدر نوعی خبوشانی بیت یکی بر طرف آتشخانه بکذر *
برآیین بت وبتخانه بکذر * مولانا محمد ظهوری بیت بطرف چمن بهر عبهری * تراشیده
از کهربا عنبری * مولانا جامی بیت کوشهٔ برقع ز طرف طلعت رخشان کشاد * اینك اینك
زان لامع صد هزاران برق نور * عربیده سکون راء مهمله ایله چشم معناسنه ودخی عند النظر

النظر کوز قپاغن دپرتمك تحریك جفون کبی بعض کره عین دخی مراد اولنور نتکم استاد ابوطیب
متنبی بیت لولم تکن بغبار طرفك الحلت * عین الغزاله صدها وجه الدما * وکسر طایله
آتك ایوسی کریم من الخیل وقیل هو لغت للذکر خاصة والجمع طروف وفتحتین ایله هر نسنه نك
اوجی وناحیه سی جمعی اطراف کلور یقال فلان کریم الطرفین مراد نسب اب ونسب ام
واطرافه اخوات واعمام وخالات ك طوف ع دونمك ودولانمق معناسنه مولانا جامی بیت
قدسیان طوف دیار توکنند * تحفهٔ نو رنثار توکنند * وله بیت بردرش جامی چه خورسندی
دهد یکروزه طوف * ما تسلینا ولو یبقی الی یوم النشور * عربیده دخی استعمال اولنور
شیخ تاج الدین الحواری بیت هنوا فی العیش الان یطوف علی * الندمان فی الدین طاسات
وکاسات * و زیاده ایلمك و بر قاج بوش طولمی اوفروب بری بری یانته بغلیوب اوزرینه
بنوب صوده یوزمك وتبول وتغیط ایتمك ك مع القاف * طاق ع ایکی معنایه در اول تك که
مقابلی چفتدر کمال اسمعیل بیت طاق ور واقم ز یکی طاق بود * خود بجهان طاق نبود ست
دوئی * ثانی براغاجدر طعمك وآزاد درخت دخی دیرلر عربیده قپو کمری وایوان کمری خواجه
حافظ بیت ازین رباط دودر چون ضرورتست رحیل * رواق وطاق معیشت چه سربلند
وچه پست * ومحبوبك قاشی کمر کبی اکری اولدیغندن طاق ابرو دیرلر مولانا ظهوری بیت
اکر طاق ابروسوی قبله ساز * نمازی کذارم بشرع نیاز * وچارطاق درت کمر اوزرینه بنا
اولندوغندن تسمیه اولنمشدر وقبه معناسنه ده کلور عربیده موصنده واثواب نوعندن
برنوعدر اینجه و یوفقه اولور قات معناسنه ده کلور مثلا ایکی قات اولانه ذوالطاقین دیرلر
فارسیدن معربدر ك طارق ع ستارهٔ روز یعنی غایت منور یلدزدر کذا فی شرفنامه
ك طبق ع معروف اولان ظرفدر خواجه سلمان بیت ای که عالی محل جاه ترا در قافله *
بهر کسب زاد خورشید طبق کردان کداست * عربیده اوت که بر نسنه نك اوزرینه اورترلر جمعی
اطباق کلور ودخی حال وجماعت وقبیله وقرن معنالرینه دخی کلور ومنه قوله تعالی طبقا عن طبق
ای حال الی حال ومضی طبق واتی طبق ای مضی قرن واتی قرن ومطر طبق ای عام وولدة الغنم
طبقا وطبقة اذا ولد بعضها بعد بعض وطبق الغیم تطبیقا اذا اصابه بمطر جمیع الارض وسحاب
مطبقة والحمی مطبقة الدائمة بکسر الباء وفتحها ونبت طبق ای ثلجات ومنه قیل للداهیة
احدی نبات طبق ویزعم العرب انها تبیض تسعا وتسعین بیضة کلها ثلاثفج وطبق عنقه
بالسیف ای ابانها وطبقات الناس مراتبهم واطبقوا علی الامر ای اتفقوا علیه واطبق الشئ
ای جعلت مطبقا ای دائما فتطبق هو الطبق بالکسر موافق الطابق بیوك کرمید آجر معناسنه
فارسیدن معربدر ك طلاق ع سپر زیعنی طلق که عربیده طحال دخی دیرلر ك طلق ع
سکون لامله کانی یعنی معدنی کوهردر ك طریق ع ایکی معنایه در اول یول راه معناسنه ثانی
اسلوب وطرز وروش معناسنه مولانا بدرالدین محمد ظهوری بیت بنقص آمدیم از طریق
کمال * همه عیبها را هنر ساختیم * ابوالمعانی ایکی معنایه بیت باین طریق که رفتم بکوی
عشق ترا * ندیدم از تو طریق رعایت مهمان * عربیده دخی سبیل معناسنه جمعی طرق کلور
یقال الطریق السبیل یذکر ویؤنث یقال الطریق الاعظم والطریق العظمی والجمع طرق

الطرقه وطرق القوم اماثلهم وخيارهم الطريق يول ومذهب وحال والقياذ وخرما اغاجنك
اوزونی بونلرده جمعی طرایق كلور يقال طريقة الرجل مذهبه وفلان على طريق واحدة
اى على حالة واحدة وطريقة القوم خيارهم وكذا رجل طريقة قومهم وطرايق قومهم ايضا
للرجال الاشراف ومنه قوله تعالى * كنا طرائق قددا * كنا فرقة مختلفة اهواؤنا ف طوق ع
سكون واوايله بوغازه طاقلان نسنه حلقه اولسون زنجير اولسون التون اولسون انجو
اولسون مولانا جامی * مثنوی * سرمهٔ چشم جهان خاك درت * طوق جان حلقهٔ
بندكرت * طوق كردن كن وآويزهٔ كوش * بدو صد عقد درازا مفروش * بو معنالر عربيده
دخی مستعملدر بوغماق كه عورات بويونلرينه طقارلر وحلقه معناسنه ده جمعی طوايق واطواق
دخی كلور يقال طوقه فتطوق اى البسه الطوق فلبسه المطوقة الحمامة التى فى عنقها الطوق
كوكرجين بوينده طوق كبی تويی اولور اكا مطوقه ديرلر ف مع الكاف * طبلك ع سكون
باء موحده وفتح لام ايله دبلك ديدكلری كه قولتوق التنه آلوب چالرلر وكوچك دائره كه پوللری
اولمز ميرنظمی بيت طبلك نی كرد وكوچه كردان * از هر در كس چو چيز خواهان * عربيده
دخی بو معنايه در ف طغك ع فتح غين معجمه ايله آزاد درخت ديدكلری اغاجدر كه كركانده
زهرزمين وولايت ريده خليله وطبرستانده طاخك ديرلر ف مع اللام * طبل ع سكون
باء موحده ايله طاول ديدكلری آلات لهو اكر بريوزلی واكر ايكی يوزلی دهل دخی
ديرلر ميرنظمی بيت طبل وكوس ونفير وهم سورنا * شد روی زمين پر ز صدا * آنك
دوزيجی سنه وچالیجیسنه طبال ديرلر جمعی طبول واطبال كلور ودخی عربيده خلق معناسنه
يقال ما ادرى اى الطبل هو اى الناس هو طبل دوه بوينه آصيلان بيوك چاك وطوماق طبله
درهم معناسنه ده كلور ف طلل ع فتح لام ايله شخص مردم ونشان سراى كه معلوم اوله
ف طنبل ع سكون نون وفتح باء موحده ايله طبلك مرقوم معناسنه در ف طويل ع
كسر واو وسكون ياى تحتانيله نرد وقمار اوينلرينك بشنجی اويونی آديدر مزبور يدی نوع اويندركه
آدلری بونلردر فارد زياد ستاد خانه كير طويل ده هزار منصوبه ف مع الميم * طارم ع
ضم راء مهمله ايله كچه دن وقيلدن اولان اولر دركه تركان واكراد وعربان بريه لرده قوروب
التنده اوتورلر آنلره دريم اوی ديرلر واكا برزدن وقاشدن وچوقه دن ايدوب اوباديرلر وهر قبه كبی
نسنه يه ديرلر آصمه چارطاغنه واكا بكزر نسنه لره واستعاره طريقيله آسمانه ده طارم ديرلر شيخ
سعدی بيت كهی بر طارم اعلا نشيند * كهی بر پشت وپای خود نه بيند * حكيم انوری * قطعه *
از عالم كبريا كه عامست * چون رحمت ايزدش ترحم * وهم از پی كبرياش بی شك * تا غايت
اين رونده طارم * عربيده دخی مذكور معنالره استعمال اولنور على سبيل التبشير ويقال الطارم
بيت من الخشب وهو فارسی معرب من تارم ف طاق ترم ع ضم قاف وتاء مثناة وسكون راء
مهمله ايله كروفر وطمطراق كذا فى المجمع ف طعام ع هر نسنه كه يينور جمعی اطعمه كلور
وبعض كره طعامدن بغدای مراد اولنور ويقال الطعام يقع فى كل ما يطعم حتى الماء كما قال
رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم فى زمزم انها طعام وشفاء سقم المطعمة بالضم يمكلك ماءكله
معناسنه ف طعم ع سكون عين مهمله ايله بمعنی مزه يعنی طاد ف طمع خام ع طمع محال كه

كه هركز الورميه ف مع النون * طالقان ع برشهر وبر ولايت آديدر ف طالقون ع سكون ١٦٥
لام وضم قاف ايله نحاس نوعندن برنوع زهرناك باقردركه آندن منكاش ايدوب قيل يولارلر
كيچ بتروآيينه دوزرلر لقوه علتنه مبتلا اولان كمسنه قراكوده اكا باقغله اول مرضدن خلاص
اولور ديرلر جعلی وعملی دكلدر معدننده بويله بولنور اما بعضيلر جعلی وعملی در باقری بعض
اجزا ايله تركيب ايدرلر اول حالتی بولور ديرلر ابو المعانی درهجو بيت چو ريش آمد بروی
زشت آن حيز * كند با طالقون ديكر نيايد * ياى تحتانی ايله طاليقون دخی ديرلر ف طبرخون ع
فتح باء موحده وسكون راء مهمله وضم خاء معجمه ايله قزل سكوت كه بيد طبری ده ديرلر شمس
فخری بيت در زمين عدو ز خنجر او * هرچه رويد شجر طبرخونست * فرهنك وفايی ده بر قزل
ارماقدر اوج آهن حلقه قورلر حيوانات وطيور رجع اولورلر آنلری شكار ايدرلر مثال معنی اول
شيخ نظامی بيت طبرخون ياسهی سروان قرين باد * طبرخون را طبرزد همنشين باد *
مثال معنی ثانی وله بيت طبرزد دهم چون شوم آبخيز * طبرخون زنم چون كنم غمزه نيز *
ف طپيدن ع كسر باء فارسی وسكون ياى تحتانيله يورك اوينامق وطاپيمق وچبالامق
كمال خجندی بيت بخشای بان مرغ كه خونش كه بسمل * بر خاك بريزند وطپيدن نكذارند *
چغتايده تالپيماق حركت واضطراب معناسنه فرهادنامه اولنده مناجاتده بيت ايشی مجنون
كبی بند ايجرا تاپاك * اكر دايه يو ماى جسمينی ناپاك ف طرتون ع سكون راء مهمله وضم تاء
مثناة ايله طرخون كه ترخون دخی ديرلر بر معلوم سبزه در ابو المعانی بيت همه كنج شهان
درخوان اورا * بهای تره وطرتون نباشد ف طرخان ع سكون راء مهمله وفتح خاء معجمه ايله
سالار رومدن برسر عسكرك آديدركه زيردستنده بش بيك ار اولور اون بيك آدم اولسه
بطريق ديرلر عربيده ضم طايله دركه قوادم رومدن بر قادمه يه ديرلركه شاهلر وخانلر قتنده هر نه
سو يلرسه دخل وتعرض اولنمز ميرنظمی بيت پيش آن شه بود طرخان ظريف * كفته ای
خوش پر معنی لطيف ف طرخون ع سكون راء مهمله وضم خاء معجمه ايله بر معروف سبزه در
وديرلركه تربك ايچنی اويوب بر مقدار تره تخمنی قويوب يره كومرلر طرخون بتر نفس الامرده
هيأتی تره وطعمی تره يه مشابهدر وبعضيلر شلغمك ايچنه خردل تخمنی قويوب اكسه لر
طرخون بتر ديرلر تخفيفا طرخی ده دينلور ف طرنجبين ع ترنكبين مرقوم معناسنه در
ف طلبيدن ع فتح لام وكسر باء موحده وسكون ياى تحتانيله استمك وآرزو ايلمك معناسنه
كمال خجندی بيت كنجی تو ترا بی طلبيدن نتوان يافت * راحت ز تو بی رنج كشيدن نتوان يافت
ف طمغاج خان ع سكون ميم وفتح غين معجمه ايله پادشاه سمرقنددر تحفة الاحبابده وادات
الفضلاده نام پادشاه تبت ويغمادر حكيم خاقانی بيت تاج بر بود از سر مهراج زنك * بارهٔ
طمغاج خان كرد آفتاب ف طنيدن ف كسر نون وسكون ياى تحتانيله قواق چكلامق
معناسنه ابو المعانی بيت آن يار دلنواز كه نامم بكرده ياد * دی شب بخواب كوش طنيده
بود مرا ف طنين ع كسر نون وسكون ياى تحتانيله قولقده اولان صدا ابو المعانی بيت در عمر
يكی سوی مرا بانك كرده يار * تا وقت مرده نم ز ودا اين طنين كوش * عربيده سكك آوازی
صوت الذباب كبی وطاس آوازی وقاز صداسی ومطلقا آواز وكورلدی يقال طنت البط اذا

صوتت وا طنت الطست وطنت الحيه طيسقون سكون ياى تحتانى وفتح سين مهمله
وضم قافله ايران زمينده برشهر آديدركه شاهان ايران تختگاه ايتمشلر ايدى كذا فى المجمع
طيفسون سكون ياى تحتانى وفتح فا وضم سين مهمله ايله بغداد شهرينك قديمى اسمى
ايدى شاعر بيت بوى وفا نيافتم از كارخان عجم * سمت عراق عزم كنم قصد طيفسون *
طيلسان سكون ياى تحتانى وفتح لام وسين مهمله ايله سادات كرام وسيدان عرب
عمامه لرى كه اوجنى اوموزلرندن اشاغى صارلر و بعض مشايخ دخى كذلك تقليد ايدرلر ابو المعانى
* قطعه * ردا وطيلسان تسبيح وخرقه * همه اثواب شيد وزرق وتزوير * تصوف
چون نمى باشد باثواب * درون صاف بايد عذر تقصير مع الواو * طبطو سكون باء موحده
وضم طاء مهمله ايله مرغ آبى نوعندن برمرغدر مع الهاء * طارمه خانهٔ چوبين قبه كبى
ومى عجميه طاعه فرمانبردارى يعنى بويرق طوتمق طاقچه كوچك كمر كه
بعض كوشكرده وخانه لرده اولور وپنجره كمرى خواجه سلمان بيت طاقچهٔ قصر او طاق
سپهر بلند * باغچهٔ بزم او باغ بهشت برين طاقدانه سكون قاف وفتح دال مهمله
ونونله قزلجق يمشى ميرنظمى در تعريف كوه بيشه زار بيت ميان برك سبزى طاقدانه *
زمرد عقد وياقوت درميانه طاقه بوزن فاقه قدرت وطاقت وله بيت چنان دردل غمى
از فاقه دارد * كه بار فاقه را طاقه ندارد * وبرقات معناسنه ده كلور طاق نيم خانه يعنى
آسمان طاقيه سكون قاف وكسر ايله ده جائز وفتح ياى تحتانيله عرقچين وله بيت
چو بحر و طاقيه برسر نهاده * سر گيسو زيرش حسن داده طباهجه برطعامدن اولان
طعام قيغنه وامثالى طائفه پارهٔ ازچيزى يعنى برنسنه نك پاره سى طبله سكون
باء موحده وفتح لامله اغاج طبق كه ايچنه بعض نسنه قورلر وعطار عطريات قودوغى طبق شمس
فخرى بيت كمينه بندهٔ تو روز بخشش وانعام * طلا بكيله دهد زر بطبلهٔ كوپان * يعنى
طبلهٔ عطار مولانا جامى بيت نافهٔ آهوى تاتاريست اين * نفخهٔ طبلهٔ عطاريست اين *
طبنجه فتح باء فارسيله ال اياسيله اورمغه ديرلر ابو المعانى بيت زمطرب دايرهٔ خورده
طبنجه * ازان آمد بنغمه هراصواش طشت وخايه سكون شين وتا وفتح خاء معجمتين
وياى تحتانيله برنوع اويون آديدر حكيم خاقانى بيت طشتيست اين سپهر وزمين خايهٔ دران
كرم طشت وخايه ندانستهٔ بدان طعنه سكون عين مهمله وفتح نونله عيب بولمق وكنايه
وسقلو سوز سويلمك ودخل ايتمك مولانا جامى بيت بسر مسند تعليم نشست *
طاعنا زاده من طعنه ببست * عربيده طعن اورمق ضرب كبى لكن هر اورمه نك برآدى واردر
قامچيله اورمغه ضرب ديرلر ونيزه ايله اورمغه طعن ديرلر نته كم ابو طيب متنبى بيت فالخيل
والليل والبيداء تعرفنى * والضرب والطعن والقرطاس والقلم * ولبعض آخر * قطعه *
كان الشموع وقد اركزت * رماح رمى كل رمح سنان * طعن الظلام فرقته * فصاح الصباح الامان
الامان * ويقال طعنه بالرمح وطعن اى ضرب وطعن بالسن اى دخل كلاهما من باب ضرب
وطعن فى المفازة اى ذهب وطعن فيه اى قدح وذم وهو من باب نصر وتطاعنوا اى تضاربوا وهم
يطاعنون فى الحرب وقال بعضهم طعن بالرمح يطعن بالضم وطعن يطعن بالقول المطعون المضروب

المضروب وطعان بالتشديد كثير الذم وكثير الطعن طلايه فتح لام وباء موحده ايله عسكرك
قراغولى مولانا هاتفى بيت طلايه روان شد زهر دو گروه * در انديشهٔ جنگ دريا وكوه * حكيم
فردوسى بيت طلايه وكوه اندر آمد بدشت * بران تا برايشان بيايد گذشت طلبه
فتح لام وباء موحده ايله جمع طالب بونلردركه طلبهٔ علم ديرلر ميرنظمى بيت طلبه آمدند درمكتب
كشته درعلم عاشقى مكسب * ودخى زرنيخ كه كيمياگر اصطلاحنده طالب ديرلر طلعه
ديدار وروى طليعه كسر لام وسكون ياى تحتانى وفتح عين مهمله ايله ايكى عسكر صف
باغليوب طوردقلرنده جانبيندن ابتدا جنگه چيقان آتلولركه تركيده چارقه جى ديرلر وله بيت
چو شد صبح از دو جانب صف نمودند * طليعه پيش لشكر جنگ كشودند * وجاسوس
وقراغول معناسنده ده ديدلر يقال طليعة الجيش من تطلع طلع العدو والمطلع المأتى يقال
مطلع هذا الامر اى مأتاها وهو ايضا موضع الاطلاع من اشراف الى انحداد طنطنه
بانك رود وبربط واين همه طنطنه وقاعده طنغه نهانى ونوعى از بخورى طنجه
سكون نون وفتح جيمله كوه قافه قريب برشهر آديدر كذا فى المجمع طويله برقاج آتى
بربويه بانمه بغلغه ديرلر طقوز آتدن عبارت اولشدر شيخ سعدى بيت اسب تازى اگر
بود لاغر * آنچنان از طويلهٔ خربه * مولانا هاتفى بيت طويله طويله ستور گزين *
همه نقره كى نعل وزرينه زين طويه انديشه ونيت طيسه نهالى بستر طيان
بوكرك كمى كشتىٔ تيزرو مع الياء * طارجى كسر راء مهمله وجيم وسكون قافله
طائفهٔ مغل خراسانيلر لغتى در ميرنظمى بيت گروهى هم دران انبوه بودند * چو طارجى
بنام ايشان بگفتند طاقى كسر قافله خسته نك قاروره سى ايچنده ايلك كبى اولان
نسنه يه ديرلر اطبا قتنده رسوب ديرلر ضم را وسين مهملتين ايله وبعضيلر قاروره اوزرينه
كلان كوپك در ديدلر وله * مثنوى * حكيمى آمد وقاروره بگرفت * درون شيشه طاقى
ديد وبشگفت * بگفت شهزاده اكنون نيست بيمار * ولى بايد بدردش كرده تيمار * كه اين
علت مراورا درد عشقست * درونش فكر عشق اين عقده رابست * چو ديدم طاقى
ودانستم علت * كه هست اندر رخ معشوق صحت طائى منسوب الى طى طرى
تازه طنبوركيلى كسر كاف فارسيله برجنس طنبور دركيلانه مخصوص طنبى
فتح نون وكسر باء موحده ايله حجره كه مطول اوله طى ايكى معنايه در اول برقبيلهٔ عرب
آديدر ثانى دورمك يعنى دوروب دوشرمك بو ايكى معنايه خواجه حافظ بيت سخنانند
سخن طى كنم شراب كجاست * بده بشادى روح روان حاتم طى * يعنى ثانى مولانا جامى بيت
طى شد وادىٔ برهان وقياس * تو بمانى ودل دوست شناس * عربيده دخى دورمك وقصد اتمق
يقال طواه يطويه طيا فانطوى وطوى الله عمر فلان طيا وطى البئر نسجها بالحجارة من اسفلها الى
اعلاها باب الطاء المكسورة مع الالف * طلا برنسنه يى برنسنه يه سورمكه ديرلر
مثلا كمشه التون وباقره كمش وقلاى سورمك كبى عموما مولانا ظهورى بيت صداع اجل رادوا
كرده اند * چو بر جبهه لايش طلا كرده اند * والتون يالدزى خصوصا وكاهى التونه زر طلا
ديرلر ابو المعانى بيت مراد در بوتهٔ غم آتش عشق * آنچنان بگداخت * وجودم كشته دركار

باب الطاء المكسوره

محبت چون طلا خالص * وعربیده کذلك شیخ صفی الدین الحلی * قطعه * توج بکاسات
الطلی همام الربا * فی روضة مطلوله الزهرات * ثبت یدامن تاب من شرب الطلا * والکاس
منقد لحد قناة * وصوا وقطران ویاقوکه برنسنه یه ایدرلر ودیش صاروسی صفرة السن کبی
وعصر عنبدن صقانجه ثلثانی کیدن عجمده اکا شراب پخته دیرلر ویقال باسنانه طلا وقد قوه
بطلی طلاء وهی صفرة بالفتح کیك بوزاغوسی وطلیا ذوات ظلف اولان حیواناتك ولدی
وطنه بوزاغو بغلد قلری ایپ وشخص معناسنه ده کلور یقال انه جمیل الطلاء ای الشخص
وبالضم مقدم الاعناق واحده سی طلاة وطلیه اولور مع الباء * طب حکمت معناسنه
مصدری طبابت وفاعلی طبیب اولور طیب بوی خوش وپاکی مع الراء المهمله
طرازکر فتح راء مهمله وسکون زاء معجمه وفتح کاف فارسیله علم دیکیجی وقفتانه علامت
ایدیجی ابو المعانی بیت رخ زردم طراز جامهٔ عشق ومحبت شد * غمش کشته طرازکرکرده
درمن پیشهاش ظاهر مع الزاء المعجمه * طراز فتح راء مهمله ایله اون اوچ معنایه کلور
اول علم جامه که قفتانك یاقه سنه ویکك آغزلرینه واوکارینه انجو وصرمه ایله ایدرلر وبعضیلر
سنجاقه ده طراز دیرلر مولانا جامی بیت یکی کهتی همانا سحرسازی * زسحرش بسته بردان
طرازی * ثانی سنجاق معناسنه در خواجه سلمان بیت بردوش هرآنکس که طرازی زهنر
نیست * آن بین ومزن دست باذیال رذائل * بو معنایه عربیده شیخ صفی الدین الحلی بیت
زائر جاء تحت جلباب لیل * شفق الصبح فوقه کالطراز * ثالث فرهنك حسین وفایی ده حدود
چینده واقع برشهرك آدیدر خوبلری مشهوردر حکیم انوری بیت دل ما تنکتر از بستهٔ خوبان
ختن * جان ما تیره تراز طرهٔ ترکان طراز * رابع بمعنی بیابانی شیخ نظامی در تعریف برآمدن
آفتاب بیت کشاد از کنج درهر کنج رازی * زدیبا کشت هرکوبی طرازی * خامس مؤید
الفضلاده مقسم آب بزبان خراسانیان سادس ادات الفضلاده هرکارکاهه دیرلر عموما
وکارخانهٔ شکر در خوزستان خصوصا وبمعنی پیراستن وآراستن شاعر بیت خود برآورد
وبازویران کرد * خود طرازید وخود بخود بفرید * سابع بمعنی سراینده خلاق المعانی بیت فلاع
زشرم پرنیر بونهند هرکه * که نوك خامهٔ بنده شود مدیح طراز * ثامن فرهنك میرزاده بمعنی
نقش ونکار وزینت خلاق المعانی بیت ره سلامت اکرمیروی مجرد شو * که جز غبار نفزاید
ترا لباس وطراز * تاسع فرهنك جهانکیریده بمعنی دیبا وقماش ومطلا ومنقش استاد
منوچهری بیت برکشید تار طراز عنبرین از کام خویش * چون برآرد عنکبوت از کام
خود تار طراز * عاشر تمغای امتعه واقمشه معناسنه استاد منجیك بیت صورت او جامهٔ مجد
وسعادت را طراز * معنی او خاتم اقبال ودولت را نکین * حادی عشر بمعنی طرز ونمط واسلوب
استاد منوچهری بیت قیمت یکتا طرازش از طراز افزون بود * در جهان هرکز شنیدستی
طرازی زین طراز * ثانی عشر طرازیدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور معنی طرازکبی
واسم مصدر دخی اولور واسهٔ دلطیفی * قطعه * منم آن مرد ساز لشکرساز * نه چو زردوزکان جامه
طراز * بفنون طراز ساز وسلاح * منم اندرکه طرید وطراز * تاج الاسامیده مسطوردر که
طراز عربیده بر یره دیرلر که آنده فاخر وکرانبها جامه لر اشلنه وعلم جامه معناسنه وکنز اللغه ده

وکنز اللغه ده بمعنی کروهی از آدمیان وعلامت اثواب وقاموسده مسطوردر که الطراز بالکسر
علم الثوب معرب من الفارسی فطرز تطریزا ای علم فتطرز الموضع الذی ینسج فیه الثیاب الجیدة
والنمط وثوب ینسج للسلطان ومحله بمرو واصفهان وبلد قرب اسبیجاب والطرزدان غلاف المیزان
معرب وطرز کفرح تسکل بعد شحن وحسن خلقه بعد اساءة وفی الملبس بالق ولا یلبس الا فاخرا
وبمعنی هیئات یقال طرزه الثوب تطریزا ای جعل علیه علما فارسیدن تعریب اولنمشدر
طرز سکون راء مهمله ایله طراز لفظندن اختصار اولنمشدر میرنظمی بیت بدان
جامه بالعل ودر طرز کرد * بچشم زخم هیکل وحرز کرد * فتح راء مهمله ایله ده اول معنایه
استعمال ایدرلر استاد لطیفی بیت جامهٔ عمر تو بدست دوام * از جلال آید وطرز دارد *
مع القاف * طراق برصدادر که طاش دوشدکده ظاهر اولور یاخود ایکی قتی نسنه
بربرینه طوقنده چیقار طراقا طراق مزبور صدا پی اندرپی ظاهر اولدقده دیرلر مولانا
هاتفی بیت طراقا طراق کران سنککها * همیرفت هرسو بفرسنککها مع الکاف * طراك
طراق مرقوم معناسنه در مع اللام * طفل سکون فا ایله کوچك ولد شیخ عطار بیت
همچو طفلان منکراند رسرخ وزرد * چون زنان مغرور رنك وبو مکرد * عربیده یقینده طوغمش
ولد وهرنسنه نك کیچره کی جمعی اطفال وطفول کلور وعند البعض طفل هم مفرد وهم جمع اولور
جنب کبی وطفل کل شی اوله وطفل اللیل ای اقبل ظلامه وجاریه طفله ای ناعمة والمطفل
الصبیه مع ولدها فتحتین ایله یغمور مطرکبی وکونش غروبه یقین اولمق وقرا کولق ظات
وچغتایده یاش دیرلر بو بیتده تجنیس واقع اولمشدر میرعلیشیر بیت هرزمان کوزدین یاشیم
ایمکا کلاکان بیر یاش دیك * میل ایثار تو فراقغاده اولتورکوسی تو ایمکا کیم مع المیم *
طلسم کسر لام وسکون سین مهمله ایله بلاندن دوزلمش نسنه جمعی طلسمات کلور
مولانا محمد ظهوری بیت تولای راحت برنج دلست * طلسم بدن بهر کنج دلست مع النون *
طرازیدن فتح راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله جامه یه وقفتانه زینت ورر نسنه لردیکمك
ونشانلمق وطراز مرقومك جمیع معنالرینك مصدریدر میرنظمی بیت دهد حسن خوبی
بنقش ونکار * طرازیدن جامه را بهریار طرانیدن فتح راء مهمله وکسر نون ایله بمعنی
طرازیدن وله در تعریف کردك خانه بیت در مخزن وبحرها باز کرد * طرانیدن بحله آغاز کرد
طرزیدن سکون راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله بمعنی طرازیدن مرقوم وله بیت
غلامان سرایش چو طرز بله کردند * بترتیب مجلس برآرنك کردند طرقیدن سکون
راء مهمله وکسر قاف ایله بمعنی ترکتاز یعنی یاوب یورمق وله بیت از انجا تنی چند بطرقیده
رفتند * پی کام دل را بجوشده کشتند طرکیدن سکون راء مهمله وکسر کاف ایله بمعنی
طرقیدن مرقوم وله بیت زجا جست وطرکید از آنسو دوان * شده در پیش همچو صرصر
دوان طرشیدن وطره شدن اول سکون راء مهمله وکسر شین معجمه ثانی سکون یای
تحتانی وفتح راء مهمله وضم شین معجمه ایله تهور ایلمك ودلتنك اولمق ابو المعانی بیت زبیهوده
فریاد وافغان بلبل * شده طیره وسرخ روکشته کل * عربیده انقباض وچغتایده تاریقماق
دیرلر میرعلیشیر بیت دوستلار بوکعبه واقف بولونکو زجنقه تورور * آنسزین آشفته جانیم

تن او ییدا تاریقیب ع طیرزادن وطیزیدن ع کلاهما بسکون الیاء التحتانی وزاء المعجمه
یعنی ضرطه زدن ابو المعانی بیت کیم من از طیز آن کون سفید * شد زکام وخلم از بینی
برفت ع مع الهاء * طرازنده ع فتح راء مهمله وزاء معجمه ایله جامه نقش ایدیجی وزیب
وزینت ویریجی حکیم اسدی بیت خردمند کن حاجب خوب کار * طرازنده در که بزم یار *
ع طیره ع بوزن خیره یعنی بخیل وشرمنده حکیم خاقانی بیت دید کز جای بر نخاستمش
طیره بنشست وسر کران برخاست * وخجلت وآزرده معناسنده کلور شیخ سعدی بیت
دو چیز طیره عقلست دم فرو بستن * بوقت کفتن وکفتن بوقت خاموشی * وخشم آلود اولمق
خواجه حافظ بیت کر طیره می نمایی وکر طعنه میزنی * ما نیستیم معتقد مرد خود پسند *
ع طراوه ع اول ابریشم قماش که نیزه اوجنده بغلرلر وعلم بغلدقلری ع طینه ع خلقت
ع باب الطاء المهمله المضمومه مع الالف * طغرا ع سکون غین معجمه وفتح راء مهمله ایله باب الطاء المضمومه
حکم پادشاهی وفرمان شهریاری اولنده اولان القاب ونشانه دیرلر حکیم خاقانی بیت بدست
همت طغرای بی نیازی دار * که هردو کون تو داری چو داری این طغرا * میرنظمی بیت
از صنع خدا است آن دو ابرو * طغرای لطیف حسن دلجو * والقاب که عنوان منشورده
یازیلور کذا فی المجمع ع طورسینا ع حدود مصرده بر طاغ در که صحرای تیه ده واقع در
اول طاغله بحر قلزم میانه سنده شیشه فرعونیه اولور نقل اولنور که اول طاغ که جناب کبریایه
جل جلاله سجده ایتدی طورسینا ایدی ع مع الباء الموحده * طلب ع سکون لامله جمع
اولمش عسکر شیخ نظامی بیت نوباوه باغ اولین صلب * لشکرکش عهد آخرین طلب *
ع مع الدال المهمله * طرید ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله میدانده آت چاپدروب
لعب وهنر کوسترمك میرنظمی بیت در آمد بمیدان خرامان دکر * نماید طرید و بلعب وهنر *
عربیده معنای مذکوردن غیری اراق ایدیجی ورد اولنمش واراق اولمش یقال الطرید الذی
یولد بعد اخیه یعنی قرنداشندن صکره دوغان والثانی طرید الاول والطریدة خشبة تجعل
رأسها حدیدة یبری بها القداح والطریدة لعبة فی المیدان ع مع الراء المهمله * طرهٔ دستار ع
باشده صارق اوجی طالب آملی * مصرع * مرا خون زتر از طرهٔ دستار * نصیرای همدانی
بیت ریزد بلا زاد ر سرم خون * مرا شد طرهٔ دستار کلکون ع طور ع بوزن نور طاغ
معناسنده در عموما جبل کبی و بر طاغ اسمیدر مشهور خصوصا مولانا بدرالدین محمد
ظهوری بیت علم برفرازد تجلی زطور * چو ساقی نهد از سرش خشت دور ع طومار ع
سکون واو وفتح میمله دورلمش کاغد وغیری یه ده دیرلر مولانا محمد ظهوری بیت داشت اینکه
معیار در دود واست * داشت اینکه طومار مهر و وفاست * چغتایده توقور دیرلر دورلمش
مکتوب دیمك اولور میر علیشیر بیت نامه سین جان پرده سیغا چیر دیم که عشق ارا * ایل
حساب آلغای نشانیم باشیدا تورقو کوروب ع مع السین المهمله * طرسیقوس ع سکون
را ویای تحتانی وکسر سین مهملتین وضم قافله زاهد نصرانی وحکیم معناسنده در حکیم خاقانی
بیت کنم در پیش طرسیقوس اعظم * ز روح القدس واین آب مجارا ع طورسیقوس ع
زیادهٔ واو ایله ده طرسیقوس دیمکدر کذا فی المجمع ع طوس ع بر ولایت اسمیدر وشهرینه

وشهرینه دخی دیرلر آدملری غایت مستعد اولور امام غزالی حضرتلری وحکیم فردوسی وحکیم
اسدی اول ولایتدندرلر شاعر بیت چو دستان سرا بلبل طوس بود * بکلزار عرفان مأنوس
بود * مولانا هاتفی * مثنوی * وزآنجا سوی طوس لشکر کشید * سر انداخت هرکس کز و
سر کشید * علی بیك وغوغا پرستان طوس * کشیدند لشکر باواز کوس ع مع الشین
المعجمه * طوطیانوش ع سکون واوین وکسر طاء ثانی وفتح یای تحتانی وضم نونله نام دبیر
اسکندر ذو القرنین یعنی اسکندرك کاتب دیوانی ایدی زنکیان قتل ایدوب قانن ایچدیلر کذا
فی المجمع ع مع الفاء * طوف ع بوزن صوف اول زن پیره دیرلر که بغایت فرتوته وکهنه
اوله کذا فی المجمع بو معنایی مؤید میرنظمی بیت یکی زن درآمد که پوشیده صوف * شده
منحنی پیر وکهنه چه طوف ع مع القاف * طمطراق ع سکون میم وضم طا وفتح راء مهملتین
ایله عظمت وحشمت وکثیرا الحشم والمال وله بیت رسیده ست آوازه شام وعراق * کرفته
جهان حشمت وطمطراق ع مع الکاف * طنبك ع سکون نون وضم باء موحده ایله اول
دریك نسنه که بر طرفی رخامله طوتلمش ووافر کنکره لری اولور ودخی باقر کرنای که عربیده بوق دیرلر
کذا فی شرفنامه ع طوبی اع ع سکاقوتلو اوله دیمکدر ع طورك ع واو معروف وسکون
راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول بر مبارز ایرانی آدیدر حکیم اسدی بیت پر اژنك رخ دار
پاسخ طورك * که کر کو چکم هست کارم بزرك * ثانی مجمع الفرس نام سپهسالار ضحاك
حکیم اسدی بیت شد آن لشکر پوش در پیش طورك * روان چون رمه میش در پیش کرك
ع طوطیك ع کاف تصغیر ایله طوطیجك دیمك اولور اصلنده یای ساکنه در کاف لاحق
اولدقده مفتوح اوقنور تتکم میرنظمی بیت شکر میخورد طوطیك در قفس * چه سودش
ولی ماندهٔ در بند کس ع طوطیکاع ع دخی دیرلر غریبی بیت طوطیه کبی شکر خوردکی
نطق کردکی * شیرینکی شکرلبکی سبز چردکی ع مع اللام * طل ع بیوه زن یعنی طول
عورت کذا فی شرفنامه ع طغرل ع سکون غین معجمه وضم راء مهمله ایله ایکی معنایه در
اول بر پادشاهك نامیدر خواجه سلمان بیت تا شاهباز چترش بکرفته ملك سنجر *
بر کند نسر کردون شهبال صیت طغرل * ثانی مؤید الفضلاده بر شکاری طوغاندر حکیم
اسدی بیت دل تیهو از چنك طغرل بداغ * رباید باز از دل میغ وماغ ع طفیل ع فتح فا
وسکون یای تحتانیله مصغر طفل در بعضا اغلب استعمال ایله تابع واو یوندی وبلا دعوت
ضیافته وارنلره اسم اولدی منلاجامی بیت طرفه حالی که زخیل توهمه * واندرین بزم
طفیل توهمه * طفیله وطفیل دخی دیرلر ع مع النون * طراون ع فتح راء مهمله وواو
معروف ایله آوازهای وهوی که ترکیده یاص یانقو دیرلر میرنظمی بیت طراون بشهر اندر
افتاده بود * که هستیش هرکس زدست داده بود ع طروان ع سکون راء مهمله وفتح واو
ایله یا پوق دیدکلری نسنه که وزرا وعلما وکبار آته بندکده خدمتکاری اوموزنده کوتورر عربیده
غاشیه دیرلر وله بیت غلامان به پیشش که طروان کرفت * که دیکر رکابش خرامان
کرفت ع طراریدن ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله صورب اصلنده ایرمك استفسار
واستقصا معناسنه ابو المعانی بیت یکشب آمد بمسئی بر سر بالین من * از پریشان حالی

دل را طوار یدن کرفت طوفان حوادث کونیه دن حضرت نوح علی نبینا و علیه السلام
زماننده واقع اولان صو که عالمی طوتمشیدی و دخی یغمور و صو غالب اولوب هر نسنه یی اورتمك
و بتون قاپلمق و کاهی بوکا تشبیه ایدوب الظلام دیرلر و سرشکك کثرتندن تعبیر ایدوب
استعاره طریقیله استعمال ایدرلر مولانا ظهوری بیت فروبار از دیده طوفان عشق *
غنیمت شمر فصل نیسان عشق * مولانا عرفی بیت ناز آفت و کرشمه بلا عشوه دلفریب *
یاران حذر کنید که طوفان فتنه است * چغتایده اورکون دیرلر کاف عربیله میر علیشیر بیت
دردکو ر کیم ایستاما کیلماك غمیم سوردماققه یار * راضی ایرماس کیم سرشکیم سیلی نینك بار
اورکونی مع الهاء * طرفه سکون راء مهمله و فتح فایله ایکی معنایه کاور اول
تحفه و نازك معناسنه شیخ سعدی لطیفه کونه بیت طرفه کونی برسر کونهاد * کاش
بودی کیرمن درکون من * ثانی بوالعجب معناسنه مولانا جامی بیت طرفه تو نیست نکون
چرخ برین * نقطهٔ حلقهٔ آن کوی زمین * و عربیده دخی عجب و جدید و مال حادث
معناسنه در یقال الطرف الرجل ای جاء بطرفة و جمعه طرف و یقال اطرفه ما استطرفته
ای بعلمه طریفا ای جدیدا طره فتح راء مشدده ایله آدمك و آتك النننه اولان صاچ
و زلف معناسنه ده کاور مولانا ظهوری بیت دکر طرهها بر زده تاك سر * دات شاد و ازمیکشان
شادتر * خواجه سلمان بیت داد بباد سرچو من طرهٔ سنبل طری * با خم طرهات
مکر داشت هوای همسری * خواجه حافظ بیت ببوی نافهٔ کاخر صبا زان طره
بکشاید * ز تاب جعد مشکینش چه خون افتاد در دلها * و عذار کناری و ارمق کناری
وطرة الجبین الناصیة و طرة کل شیء ناحیته و پیشانی معناسنه ده کلور مع الیاء *
طغری سکون غین معجمه و کسر راء مهمله ایله بوزن قمری زغنوس دید کلری آوجی
قوشدر که اکثر پادشاهلر آنی اللرینه آلوب آوه صالرلر حکیم اسدی بیت پری چهره کانش
بت دلنواز * بدش یوز مرغانش طغری و باز طوبی واو معروف و فتح باء موحده ایله عربیدر
موسی وزنی اوزره اما فارسیده باء موحده مکسوره ایله خونی وزنی اوزره استعمال اولنور جنتده
بر اغاج آدیدر محبوبلرك قامتن آکا تشبیه ایدوب قامت طوبی دیرلر مولانا ظهوری در قسمیه
بیت بقدی که طوبی عبارت از وست * بچشمی که درهوش غارت از وست * و دخی نیکا
و خوشا معناسنه طوبی للك دیرلر خیر الك دیمك معناسنه خواجه حافظ بیت ز زلف
و عارض و قد تو برده اند پناه * بهشت و طوبی و طوبی لهم و حسن مآب * و دخی تحیر و اقصای
امنیه معناسنه کلور بعضیلر قتنده اصلی طیبا در یانك ماقبلی یا اولمغله واوه قلب اولندی
بو تقدیرجه معناسی رضا و ایلاك اولور و طوبیك و طوبی للك دینلور خیر الك معناسنه در دیدیلر
طوطی معروف و مشهور قوشدر خواجه حافظ بیت واله و شیداست دائم همچو
بلبل در قفس * طوطی طبع ز عشق شکر و بادام دوست * تمام خصوصا صنعه فضولی
بغدادینك بو بیتی محله مناسب اولمغله ایراد اولنور بیت ایاسك طوطی یه تعلیم ادای
کلمات * سوزی انسان اولور اما اوزی انسان اولماز باب الظاء المعجمة المفتوحة مع التاء
ظرافت نزاکت و لطافت ایله سویلمك و نزاکت ایله حرکت ایلمك شیخ سعدی بیت

باب الظاء المفتوح

بیت تو بر سر قدر خویش باش و وقار * بازی و ظرافت به ندیمان بکذار مع الراء المهملة
ظاهر آشکار او بیدا که مقابل باطن و پنهان در ایکی معنایه در اول جملهٔ اسماء حسنی دندر
ثانی آشکار ادر شیخ عطار بیت زهر دارد درون دنیا چو مار * کرچه بینی ظاهرش نقش
و نکار ظفر خصمه غالب اولمق جنکده و دعواده فیروزی معناسنه مولانا محمد ظهوری
بیت بورزمی که محکم کند عشق پا * ظفربند داز کرد میدان وغا * مولانا هاتفی * مثنوی *
بتحفه یکی سینهٔ کوسفند * فرستادش از واقف ارجمند * شد از سینهٔ کوشت این فال
زد * که مرغ ظفر سوی ما بال زد ظهر ارقه پشت معناسنه ظهیر ارقه و یرجی و دوستلق
و یاردم ایدیجی مع الفاء * ظرف سکون راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول ظلوم و سائر
قاب کبی جمعی ظروف کاور ثانی حوصله بو معنی اصطلاحیدر مولانا ظهوری بیت نکردد
خراب تو از بادهٔ مست * باندازه ساغر من ظرف هست * میر نظمی بیت مکن بدمستی
در بزم جانان * تنك ظرفی مشو باشی پشیمان ظریف نزاکت و لطافت و محل شناس
صاحبنه دیرلر میر نظمی بیت سزاوار بزمت نه هر حریف * ندیم تو باید مصاحب ظریف *
مع المیم * ظالم ستمکار و جفاکار شیخ سعدی بیت ظالمی را خفته دیدم نیمروز *
کفتم این فتنه است بیدار بوده به مع النون * ظن کمان ایتمك معناسنه و آز اولورکه
موضع علمده وضع اولور جمعی ظنون کاور ابوالمعانی بیت ظن من راست بود در جودت *
آفرین کردهٔ تو ظن درست * و عربیده دخی کاور وزیر مؤید الدین الطراجی بیت و یصح لی
قول الوشاة علیکم و * فاراده عنکم بظن فاسد مع الهاء * ظهاره قفتان یوزی ظهیره
نیمروزی ظنه تهمت باب الظاء المکسورة مع اللام * ظل کولکه معناسنه
و استعاره طریقیله پادشاهلره ظل خدا دیرلر ابوالمعانی بیت ظل خدا که حافظ خلق جهان
شود * باید همیشه کوشش عدل و عطا کند * عربیده دخی کاور یقال الظلال ایضا ما اظلك
من سحاب و نحوه فلان یعیش فی ظل فلان ای فی کنفه و یقال الظل العز و المنعة و الظل الستر
انا فی ظلك ای فی سترك و اظل الشعر ای قرب و ظل الله الی خلیفة الله و ظل اللیل سواده
ابوالمعانی بیت کشته برخلق دار احت رسان * ظل ممدود تو ای ظل خدا ظل ظلیل
یعنی سایهٔ هموار وله بیت نباشد کسی در زمانت علیل * مکر سایهٔ مهر ظل ظلیل *
ظل ظلیل و مکان ظلیل ای دائم الظل که هرکز کونش اصابت ایلمیه باب الظاء المعجمة المضمومة
مع التاء * ظلمات تاریکی و سیاهی معناسنه در ابوالمعانی بیت زیر زلف سیاه عارض تو *
همچو آب حیات در ظلمات * شاعر * قطعه * دست در دامن صبوری زن * تا بیابی زچنك
هجر نجات * ای که حیات میطلبی * صبر کن درمیانهٔ ظلمات * عربیده دخی کاور شیخ نجم الدین
شیبانی بیت کم رحوا فیه الظنون جهالة * وظنوا بهم انوار الظلمات ظلمت بودخی
ظلمات کبید را انجق ظلمت مصدر در ظلمات جمعدر ظلم برنسنه یی یرنده اتموب غیر وضعنده
ایلمك ظله لام مشدده ایله کولکه لك سایبان معناسنه میر نظمی بیت ز اطلس ظله
ابر سر کشیده * بزیر سایه تن را آرمیده * وشول بلوت که کولکه ایدر و دخی صفه معناسنه
جمعی ظلل کاور باب العین المهملة المفتوحة مع الالف * عاشقیا کسر شین معجمه

باب الظاء المکسوره

باب العین المفتوحه

وسکون قاف وفتح باء موحده ایله قلیه دیدکاری طعامدر کذا فی المجمع فی عاشقوا ع باء
موحده یرینه واو ایله ده روایت اولنمشدر ابوحفص سغدی بیت خوشا پالوده تر شکرینش *
هم عاشق واشود بریان وکوداب * فرهنک میرزاده برنوع اکشی طعامدر فی عبا ع فتح باء
موحده ایله خسبانه فی عذرا ع سکون ذال معجمه وفتح راء مهمله ایله درت معنایه کلور اول بکر
قزه دیرلر عموما ثانی وامق معشوقه سی اولان قزک اسمیدر خصوصا خواجه سلمان بیت
بلبل آشفته ازان کشت چو وامق که صبا * سخنی ازدهن غنچهٔ عذرا آمد * ثالث برج
سنبله رابع آشکارا عربیده ضم عینله بنی عذرا دیرلر برقبیله نک آدیدر که عشق ومحبتله شول
مرتبه مشهورلردر که ضرب مثل در حق استیلای علوی محبتدن عاشق ومعشوقه هلاک اولورلر
ایمش ابوالمعانی بیت عشق دردل همچنان مخزون کشت * میکشم همچون بنی عذرا زعشق *
فی عنقا ع سکون نونله ایکی معنایه در اول سیمرغ دیدکاری عظیم الخلقه قوشدر که فیل
وکرکدانی دولنکچ صیچان قاپدوغی کبی قاپوب کوتورر اما نفس الامرده موجود الاسم
ومعدوم الجسمدر برکتابده بن کوردم دیو صحیح نقله مصادف اولمدم موجودین ادعا واثبات
مدعایه ذاهب اولانلر یازمشلر که جانب مغربده موضع غیر مسکونده آشیانه ایتمش پادشاه
طیوردر حضرت سلیمان علی نبینا وعلیه السلامک دیوانه حاضر اولمش قضا وقدردن بحث
ایدوب مغرب زمینده برپادشاهک اوغلنه مشرقده برپادشاهک قزی جفت اولمق تقدیرده
وار لکن بن منع ایدرم دیو ادعا ایدوب واروب قزی قالدروب آشیانه سنده حفظ ایدر بعده
مذکور پادشاهک اوغلی سفر وسیاحت ایله عنقانک آشیانه سی اولدوغی مکانه واروب
قزی کورر قز دخی کندویه بکزر برآدم اوغلانی کوردکده انسیت ایچون تدبیر ایدر که آنده عنقا
اتنی ییوب قفس بدنن براقدوغی بر فیل یاخود کرکدان قالبی ایچنه کیروب کزلنور بعده قز تمنا
ورجاسیله سیمرغه مزبور قفسی یانه کتوردوب اوغلان ایله برزمان صحبت ومعاشرت ایدر
برولدی وجوده کلور سیمرغ کلدکجه اوغلان مزبور قفسک ایچنه کیروب کورنمز ایدی بعده
حضرت سلیمان علی نبینا وعلیه السلام سیمرغدن منع تقدیر احوالی استفسار وقزی دیوانه
احضاره امر ایتدکده سیمرغ دخی تفاخر ومباهات ایله واروب قزی اوغلان اولدوغی قالبک ایچنه
قویوب دیوان حضرت سلیمان علیه السلامه کتوردکده ایچنده قز واوغلان وولدی چیقدقده
سیمرغ خجالتندن دیوان سلیمانی وربع مسکونی ترک ایدوب عزلت اختیار ایلدی دیو نقل وروایت
ایدرلر والعلم عند الله خواجه حافظ بیت عنقا شکار کس نشود دام بازچین * کانجا همیشه
باد بدست است دام را * ثانی موسیقی ده برنوا اسمیدر استاد بیت زدستان قمری دران
بانک عنقا * زآواز بلبل دران زخم مزهر فی عزا ع فتح زاء معجمه ایله سال تنکی وسختی وصبر
ومصیبته تحمل ایلمک کذا فی شرفنامه فی عصا ع چوب دستی یعنی دکنک فی عضبا ع
ناقهٔ رسول الله صلی الله علیه وسلم فی عطا ع بخشش واحسان فی علالا ع فتح لامین
ایله مجمع الفرسده یعنی بانک تشنیع شاعر بیت بجه از خاسری ماکه تماشای درین سو *
حتر الله علینا چه علالاست درین کو فی عنا ع فتح نونله رنج ومشقت وتعب وزحمت معناسنه
ابوالمعانی بیت بجمع خاطر وصحت بهست شال وعبا * ازانکه اطلس ودیبا شود برنج وعنا

وعنا فی مع الباء * عجب ع برکمکدر انسانک اوتراق یرنده اولور دخی معروف فی عجیب ع
کسر جیم وسکون یا ایله عجب لفظنک توفیر معناسن افاده ایدر غریب ایله مرادف ایدوب عجیب
وغریب دیرلر ابوالمعانی بیت بیار کفته ام احوال خود چه طرز غریب * بجنبش کفت
چنین است عاشقان چه عجیب فی عذب ع سکون ذال معجمه ایله آب خوش فی عزب ع
فتح زاء معجمه ایله ارکن آدم فی عرب ع معروف فی عصب ع فتح صاد مهمله ایله
سکر فی عقرب ع معروف وبروج اثنی عشر فلکیه نک بر برجیدر ایام حریفده نیر اعظم آنده
اولور فی عقب ع کسر قافله اوکچه که پاشنه دیرلر وبرنسنه نک صوکی وخلف مرده وفرزند
فرزند فی عندلیب ع بلبل دیدکاری قوشدر هزار دخی دیرلر اما بعض فرهنکده هزار بلبلدن
غیریدر دیرلر وبو بیتله اثبات مدعا ایدرلر بیت صد هزاران کل شکفت وبانک مرغی برنخاست *
عندلیب آزاچه پیش آید هزار ازاچه شد * کاهی تخفیفا عندل دیرلر جمعی عنادل کلور
وعربیده دخی بلبل معناسنه در ابن نحاس بیت والورد مخضوب البنان مفرج الوجنات بادی
والعندلیب امام بفصیح نغمته ینادی فی عیب ع معروف هرنسنه نک ذاتنه وقیمتنه نقصان
ویرر نسنه جمعی عیوب کلور ابوالمعانی بیت بجال عاشقان ازعیب کردن * عیوب ذات
خود هرکز ندیدن * یقال عاب المتاع عیبة وعابا اذا صار ذا عیب وعابه غیره یتعدی ویلزم فهو
معیب ومعیوب لواحد من الشعرا بیت ولا التأنیث لاسم الشمس عیب * ولا التذکیر فخر
للهلال فی مع التاء * عرصات ع جای محشر فی عنکبوت ع اورمجک جمعی عناکب
کلور فی عرفات ع حجاج طوردقلری یرکه آنده حج اولور فی عاطفت ع کسر طاء مهمله
وفتح فا ایله مرحمت وشفقت معناسنه خواجه حافظ بیت دارم امید عاطفتی ازجناب
دوست * کردم جنایتی وامیدم بعفو اوست فی مع الجیم * عاج ع فیل دیشی حکیم اسدی
بیت دروبام آن خانه از عود وساج * نکاریده پیوسته باساج وعاج * وله در تعریف زنکی
بیت بالاچو رفته برابر بساج * بدندان چو روشانه برهم زعاج فی علج ع فتح لامله آت
طوردوغی مکان کسر لامله یرامز خویلو کشی وکفار عجمدن برکمسنه نک آدیدر فی مع الدال المهمله
فی عابد ع ترسنده یعنی الله تعالی دن خوف وخشیت ایدیجی فی عاند ع سرکش عناد ایدیجی
فی عبد ع بنده جمعی عباد کلور فی عسجد ع سکون سین مهمله وفتح جیمله آلتون فی عضد ع
بازو وعمود وستون یعنی دیرک فی عمید ع مهم وضرورتده تکیه اولنه جق او فی عنید ع کسر فی
نون وسکون یای تحتانیه ایله ستیزه کار فی عجب رود ع سکون باء موحده وضم راء مهمله ایله
یعنی مزامیر فی عقد ع سکون قافله بغلمق مولانا هاتفی بیت یکی طرفه صنعتکر سحرکار *
شد از کوهر عقد محفل نکار * ودخی قصد وعهد وحساب ونکاحه دیرلر فی عمد ع سکون
میمله ایکی معنایه کلور اول فتح میمله بوزن رمد صال دیدکاری نسنه اول دخی ایکی وجهله اولور
بر وجهی او توز قرق عدد طولومی اوفروب وآغزلرن بغلیوب بربری یانه دیزوب اوزرینه دیرک
وتخته قویوب کمی کبی ایدرلر وبر وجهی دخی دیرکاری صیق بغلیوب اوزرینه هرنه اولورسه
قویوب صوا وزنده یوریدرلر وبر معناسی دخی سکون میمله بوزن حمد قصد معناسنه در بوایکی
معنایه استاد لطیفی * مثنوی * آب این نیل ازکذرکه دور بود * کفت می باید عمد از بحر رود

عهد بستند وکذشتندش همان * ازپی ایشان رسیدش آن زمان گ عهد چ سکون
ها ایله ایکی معنایه در اول بمعنی زمان در عهد فلان دیرلر در زمان فلان معناسنه خواجه حافظ
بیت رونق عهد شبابست دکر بستانرا * میرسد مژدهٔ کل بابل خوش الحانرا * ثانی پیمان
معناسنه عربیده مذکور ایکی معنادن غیری امان و یمین وذمت ووصیت وحفظ معنالرینه دخی کلور
یقال عهد الیه ای اوصاه العهد الموثق والعهد المطر والجمع عهود گ مع الراء المهمله * عار چ
عیب وشین و نقیض ناموس مولانا جامی بیت عار دارد زحدیث همه کس * بزبان ذکر تو
میخواندو بس گ عازر چ برکسنه نك اسمیدر که کافر اولمشیکن حضرت عیسی علی نبینا
وعلیه السلام دعاسی ایله زنده اولوب ایمانه کلدی وهمان اول وقت ینه مرده اولدی گ عاقر
کسر قافله طوغرمز عورت گ عامر چ آبادانی وعمارت ایدیجی گ عبهر چ سکون باء
موحده وفتح ها ایله اکثر فرهنکلرده نرکس معناسنه در وبعض فرهنکده بستان افروز دیمشلر لکن
نرکس نقلی اغلب در بومعنایی مؤید ابوالمعانی بیت سرو ازقامت بالای توکشتست خجل *
عبهر از دیدهٔ شوخ توشود داغ بدل گ عبیر چ کسر باء موحده وسکون یای تحتانیه لطیف
رایحه لو اوتلری زعفران ایله آمیخته ایدوب استعمال ایدرلر وبعض فرهنکده یالکز براوتدر غایت
لطیف رایحه سی وار در مکهٔ مکرمه دن کتورورلر خواجه حافظ بیت طبلهٔ عطر کل ودرج
عبیر افشانش * فیض یکشمه زبوی خوش عطار منست گ عرار چ فتح راء مهمله ایله برکسنه یه
همتا اولمق ویاخود برنسنه یه وکل کاوچشم دشتی وکاودشتی کذا فی شرفنامه گ عرعر چ
سروکوهی که درخت ناژ دخی دیرلر ترکیده آردج اغاجی دیدکاریدر زیاده بالا بلند وموزون اولور
ابوالمعانی بیت چوقامتش نبود سرو وعرعر وشمشاد * مشابه است باو طوبی کرشود آزاد
عربیده بالفتح والضم طاغ باشی و بورونك ایکی دلکینك اراسی ما بین المنخرین وسرو اغاجی
عند البعض وملعبهٔ اطفالدن برلعبدر یقال عرعر عینه ای فقأها گ عسیر چ کسر سین مهمله
ایله دشوار یعنی کوچ وکوجلك گ عسکر چ لشکر ودخی بر مقام آدیدر گ عشر وعشیر چ
عشرت گ عصر چ آخر روز وایکندی وقتی وآخر روزکار وپناه وزمانه وبمعنی اعصار
گ عصار چ صاد مشدده ایله روغنکر وصقیجی گ عصفور چ کنجشك یعنی سرچه وملاك
وکتاب ومیخ کشتی و طوارایاغندن طشره کلمش کموك وپارهٔ ازدماغ وکرسنکی و برنوع اغاجدر
وچکرکه وآنك یوزنده اولان بیاض گ عصیر چ شیره گ عطار چ مشك وعنبر وامثالی
خوشبو صاتنه دیرلر عطرك مبالغه ایله اسم فاعلیدر عوام غلط ایدوب اعشاب وعقاقیر فروشه
وخردوات نسنه لر صاتنه دیرلر ابوالمعانی بیت میشوم برآتش غم پارهٔ لخت جکر * تابرآید
بوی عشق از طبلهٔ عطار دل * یقال عطرالمرأة فهی عطرة ومعطرة ای متطیبة گ عقاقیر چ
داروهای کرم ترکیب گ عقار چ فتح قافله خرما اغاجی ابوالمعانی بیت شد شکوفه درو بر
یاقوت وبرك سبز او * از زمرد بوده است کویا مرصع هر عقار * وارض وضیاع وقوم سال یر
ارض ذات رمل کبی ومنه قولهم ماله دار ولا عقار ویقال فی البیت عقار حسن ای متاع ای اداة
والمعقر الکثیر العقار وبالضم سجی خمر کبی نتکم حضرت مولانا قدس سره بیت هر لحظهٔ
بهار نوست عقار تو * جانش هزار بار چوکل جامها درید * ودخی ثیاب انواعندن برنوع قزل

قزل ثوبدر ودخی شول اوته دیرلر که دوه یسه فی الحال هلاك اولور وبالکسر مطلق املاکه دیرلر
هرندن اولورسه گ علاقهٔ دستار چ صارق اوجی که اشاغی صارقر مولانا عرفی بیت
بسایهٔ علم مصطفی دران عرصه * که آفتاب شود هم علاقهٔ دستار گ علف خوار چ فتح
لام وفانك سکونیله ایکی معنایه کلور اول آخورده بسلنمش آت وقاطر واشك ثانی اکول
آدم بسیار خوار معناسنه که هرنه بولورسه یبوب طویمق بلمز شیخ نظامی بیت آدمی نه از پی
علف خواریست * ازپی زیرکی وهشیاریست گ عمار چ نام واضع عماریدر حکیم فردوسی
بیت همه جامهٔ کوهر شاهوار * همه تازی اسبان بزرین عمار گ عنبر چ معروف نسنه در
لکن ندن حاصل اولدوغنده روایات کثیره وار در اصحی دریای محیطه متصل اولان دریالرده
بالقدن حاصل اولور دیدیلر بعضیلر دریا کنارنده بتر وبالق بولوب یوتار حرارتندن کندوبی
صونك اوزرینه چیقاررومست کبی یا تورصیادلری واردر کوریجك باورلر اول بالغی طوتوب قارنن
یاروب چیقاررلر اما ارجح قول بودر که دریای محیط جزیره لرینك برنده که بنی آدم سکناسی دکلدر
انواع خوشبو شکوفه لر بتر وبوکسك طاغی واردر صافی طاش ویالچین قیالری واردر ایچنده
خدایی بال آرولری اولور اول شکوفه لردن بوی آلوب اول یارقلرده بال ایدرلر حرارت شمسدن
بال اریبوب آقار ویغمور وسیل موسمی یرندن قوپاروب دریایه دوشور روامواج دریا دوکدرك
بری بری اوزرینه جمع ایدروموج آنی کناره براغور اول طرفه یقین اولانلر زمانی باورلر واروب
آلورلر شعرا زلف وخال محبوبی عنبره تشبیه ایدرلر خواجه حافظ بیت صبا اکر کذری
افتدت بکشور دوست * بیار نفحهٔ از کیسوی معنبر دوست * ودخی بر بیوك بالغك آدیدر
دریسن قلقان ایدرلر گ عنتر چ سکون نون وفتح تاء مثناة ایله کوتی قزل میمون حکیم شفائی
درهجو بیت عموی توآن عنتر مدقوق که صد طوب * در معرکه میخورد بیك نان بکجا رفت *
ودخی کوك سکك ذباب ازرق کبی جمعی عناتر کلور گ عیار چ یای مشدده ایله حیله دان وشیره
صفت ایدرلر وکارنده جست وچابك اولانه ده دیرلر ابوالمعانی بیت همیزد راه دل آن چشم عیار
ازان برده است رخت صبر وآرام * اصلنده شول کمسنه یه دیرلر که کثیر الطواف وکثیر الحرکه اوله
بعده حرامی واوغری یه اطلاق ایدرلر گ مع الزاء المعجمه * عاجز چ معروف کوجی یتمز آدم
گ عجز چ بونك مصدریدر گ عجوز چ کنده پیرها ایله عجوزه غلطدر گ عزیز چ بیهمتا
وغالب وپادشاه مصره دیرلر هرکیم اولورسه ووزیر مصره دیرلر حضرت یوسف علیه السلام
زماننده ریان پادشاه مصر وزوج زلیخا عزیز مصر ایدی گ عقد نماز چ تکبیر افتتاح نماز آنکله
باغلندوغی ایچون عقد نماز دیرلر کمال خجندی بیت زابروپت چودوآرم بمحراب * سر زلفت
بودعقد نمازم گ عوز چ فتح واو ایله بولنمز دیمکدر یعنی نایاب شاعر بیت حسن خلق
ولطف طبعش درجود * بوده درحکم عوز مثل ونظیر گ مع السین المهمله * عبوس چ ضم
باء موحده وواو معروف ایله یكیوزلو وتانمز آدم اما مشهوری اکشی یوزلو ترش رو معناسنه
وله بیت کشاده روی شوچون صبح هردم * مکن رو بت عبوس چون شام دیجور گ عروس چ
ضم راء مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول کلن معناسنه خواجه حافظ بیت مجو درستی عهد ازجهان
سست وخراب * که این عجوز عروس هزار دامادست * ثانی مجمع الفرس ده بر کنج آدیدر

کیکاوس سرعسکری طوسه ویرمش ایدی بعده کیخسروه ایریشوب اول دخی کودرزه
ویردی که زال ورستم وکیوه ویره ودخی خسرو پرویزك سکز خزینه‌سی وار ایدی که بر پادشاه
مالك اولامشیدی وهر بر خزینه‌نك بر آدی محلی کلدکجه یازلمشدر اول سکز خزینه‌نك برینك
آدی عروس ایدی حکیم فردوسی. بیت نخستین زباد کنج عروس * زچین وز برطاس
واز روم وروس * عربیده عروس کلمه‌سی هم کلنه وهم کویکویه اطلاق اولنور یقال رجل عروس
ورجل عرس بالضمتین وامراة عروس یستوی فیه التذکیر والتانیث ع عدس ع فتحتین ایله
معروف دانه‌در ع عطاس ع عطسه یعنی اغسرمق ودخی اول آدمه دیرلرکه اندن عطسه واقع
اوله ع عسس ع فتح سین مهمله ایله کیجه کزوب شهری محافظه ایده‌نه دیرلر خواجه حافظ
بیت عشرت شبکیر کن بی ترس کاندر شهر عشق * شب روان را آشنائیهاست با میر عسس
عربیده دخی کیجه کزوب طولاشنه دیرلر ساۋ باللیل کبی یقال عسس ای طاف باللیل
وقوم عسس کخادم وخدم واعتس مثله وعسس فلان اصحابه اذا اطعمهم شیئا *
ع مع الشین المعجمه * عرش ع عرش مجید وتخت ملك ع عریش ع کسر راء مهمله وسکون
یای تحتانیله آسمه چارطاغی واول اغاج وسازدن یاپلمش فوقانی خانهٔ مختصر ع عیاش ع
یای تحتانی مشدده ایله متصل عیش وعشرت ونوش ایده‌نه دیرلر میر نظمی بیت نباشد
کرچنین آن چشم جماش * نبوده اینقدر باخون عیاش ع عیش ع سکون یای تحتانیله
زندکانی یعنی دیرلك خواجه حافظ بیت درعیش نقد کوش که چون آبخور نماند * آدم
بهشت روضهٔ دار السلام را ع مع الضاد المعجمه * عارض ع کسر راء مهمله ایله بش
معنایه کلور اول یکاق ورخ معناسنه خواجه حافظ بیت زشرم روی تو خورشید کشته
غرق عرق * ز ارمانده همه آسمان ازان عارض * ثانی بنا کوشه دیرلر یعنی قولاق دیبی میر نظمی
بیت میشود آرایش نقش ونکار * عارض وکوش لطیفش کوشوار * ثالث بمعنی لشکر وله
بیت آمده با عارض انجم شمار * در بروی خصم را کرده قرار * رابع بمعنی نویسنده یعنی کاتب
وله بیت نامه را در دست عارض داده بود * پای تخت شهریارا ستاده بود * خامس هنوز
قنادلنمش قوش یاوریسی ابو المعانی بیت نارسیده بال وپرچون عارض بی طاقتم * نیستم
یاراکه جایی میپرم از آشیان * وعربیده سکز معنایه استعمال اولنور اول هر شیئ که صکره
واقع اوله ثانی هر نسنه‌که اینلی وقالین اوله بولوت وغیری ثالث اوکده اولان سکز دیش که
دردی یوقاروده ودردی اشاغیده درو سکز آزی دیشلردن غیری یانلرنده اولان اون ایکی دیشلك
هر بریشه دیرلرکه هر جانبده سکز دیشدر دردی فوقانی ودردی تحتانیدر جمعنه عوارض دینور
رابع خفیف اللحیه اولوب صقالی یانلرنده قیل آز اوله اکا خفیف العارضین دیرلر خامس
قبو الطرافنده اینده کاری تخته‌نك یوقارو جانبنده اولانه عارضة الباب دیرلر سادس مرض سببیله
ذبح ونحر اینده کاری دوه‌یه دیرلر کما یقال بنو فلان لا یاکلون الا العوارض ای لا ینحرون الابل
الا من داء سابع کتاب مقابله‌سی یعنی ایکی نسخه‌یی مقابله وتصحیح ایده‌لر یقال عارضت کتابی
بکتابه ای قابلته وعارضته بمثل ما صنع ای اتی الیه بمثل ما اتی ثامن عدول معناسنه عارضه
ای جانبه وعدل عنه ذکر اولناندن ماعدا سکز معنادن شیخ یوسف العلوانی ایکی بیتنده جمع وذکر

وذکر ایتمشدر وهو هذه * قطعه * للحب عارض وقد وفاه عارض * وقد محبه غدا عارض
بلا عارض * للعتب عارض وعینی مستها عارض * والدمع عارض کهطل السیل عارض *
عارض اول بمعنی نوخط ثانی بمعنی مرور ثالث بمعنی جفا رابع بمعنی سبب خامس بمعنی
عرضحال سادس بمعنی الم سابع بمعنی سیلان اشك ثامن اوج یعنی بر نسنه‌نك نهایتی
بوتقدیرجه عربیده اون ایکی معنایه کلمش اولور بش معنادخی فارسیده استعمال اولنور جمله یکرمی
بر معناسی اولمش اولور ع عرض ع سکون راء مهمله ایله متاع خانه یعنی اوانی هر نه
اولورسه وخواسته یعنی استه‌مش واستنه‌جك واستك ع عریض ع هر نسنه‌نك اینی که
طول وعرض فلان دیرلر ع عرض ع فتح راء مهمله ایله صر لشکر معناسنه در استاد لطیفی بیت
عرض را بخوان تا بیارد شمار * بجنکست لشکر که آید بکار * عربیده مرضدن وغیریدن
انسانه عارض اولان نسنه ودراهم ودنانیردن وغیر اسم مال اطلاق اولنان هر نه اولورسه یقال
عرض الدنیا ایضا ما کان من مال کثیرا او قلیل وفعل ذلك عرضا ای بغتة وبجاة العرض بالضم
حاجت وناحیه ووسط معنالرینه کلور العرض بالکسر نفس وجسد وقاروبل ریح کبی وطاغ
وشول دره‌که ایچنده اغاج اوله جمعی اعراض کلور یقال فلان طیب العرض ای طیب النفس
ومتین العرض ای الریح والمکان نقی العرض ای هو بری من ان یشتم او یعاب وقیل عرض الرجل
حسبه ویقال العرض رایحة الجسد طیبة والعرض سکون الراء متاع وهر نسنه‌که درهم
ودینارك غیری اوله اکا دیرلر ودرهم ودیناره عین دیرلر جمعی عروض کلور اما عبیده قتندنده عروض
شول متاعه دیرلرکه اکا کیل ووزن داخل اولمیه وحیواناتك وعقارك غیری اوله وجیش عظیم
وعرض له کذا ای ظهر والعرض عند العرب السعة ومنه قوله تعالی * عرضها السموات
والارض * کل ذلك من باب ضرب وعرضه عارض من الحمر وغیرها وعرض الجاریة علی البیع
وعرض الکتاب وعرض الجند اذا امرهم علیه ونظر ما حالهم ع عروض ع ضم راء مهمله
وواو معروف ایله بر علمدرکه کتابت واوزان نظم وبحور شعر وقوافی آنکله بیلنور میر نظمی
بیت لازمست هر شعر فهمیدن عروض * لیك وزن طبع را نبود فروض * نشنه است دبیت
من ندانم فاعلات فاعلات * شعر کویم بهتر از آب حیات * عربیده دخی میزان شعر معناسنه
اسم جنسدر جمعی اولمز مؤنثدر ودخی بیتك اول نصفنك آخر جزئنه دیرلر بو معنایه جمعی
اعاریض کلور وطاغ ایچنده اولان یول وناحیه معناسنه یقال عروض الشعر فواصل الانصاف
وقولهم فلان فی العروض وهی مکة والمدینة والیمن وما حولهن وعروض کلام ای فحواه کلام
ع مع الفاء * عارف ع کسر راء مهمله ایله بیلیجی دانا ودانشمند معناسنه خواجه حافظ
بیت ساقی ازباده ازین دست بجام اندازد * عارفانرا همه در شرب مدام اندازد * عارف
وعریف خلقك امور واحوالن بیلیجی وکتخدا ورئیس جمعی عرفا کلور یقال عریف القوم سیدهم
ع عاصف ع شدید روزکار ع عاکف ع کسر کافله شهرلو معناسنه بر قرار طوتوب
اوتورمقدن کنایه در شیخ سعدی کلستانده عاکفان کعبهٔ جلالش دیدوکی جلالی کعبه‌سنك
اوتوریجیلری دیمك اولور عربیده دخی بویله در یعنی نفسنه صبر ایدیوب بر یرده مقیم اولوب
عبادت ایلك مطلقا مقیم ومتوجه معناسنه ده کلور ع عراف ع فتح راء مهمله مشدده ایله

كاهن وطبيب ع عطف ع سكون طاء مهمله ايله محبت ايلمك وحمله وهجوم ايلمك ودوندرمك
وكنف وجانب ع عطوف ع مهربان يعني محبتلو ع عفيف ع نهفته يعني كزلو ع ضنيف ع
كسر نون وسكون ياى تحتانيله مرد درشت وغضبناك ع علف ع فتح لامله حيواناته ويردكارى
يملك هرندن اولور سه ع مع القاف * عاشق ع عشق بر علت سوداويه در حكماقولنجه كه
شعبه من الجنون ديرلر زياده ونقصان قبول ايدر ابو المعانى بيت حال دردعشق پرسيدم
يكى ازاهل عشق * كفت عاشق راسفر ياصبر بردرد والم ع عتاق ع آزاد ايتمك ع عتيق ع
ازادلى واسكى حضرت ابى بكر الصديق رضى الله تعالى عنه حضرتلرينك لقب شريفى
واسب كوهرى ومرد شريف وكريم وكعبه الله وقديم هرنسنه وعتيق الطير والبازى ع عقعق ع
كلارقه يعنى صقصغان ع علق ع فتح لامله غايت قرمزى قان ودنى خون بسته وشكله
جامه واجمال حسينى ده مسطوردركه اين شكله جامه بنشته ع عميق ع دريك يرودريكدن اقان
ارماق ع عيوق ع برضيادار يلدزدر كهكشان يانندهٔ بلكه صاغ جانبند اولور عجايب
البلدانده عيوق طلوع ايتدكده جميع صولر اكسلور الا نيل آرتر ع عشق ع ايكى
معنايه در اول بر كيفيت محرقه دركه قلب عاشقده واقع اولور علامتى معشوقنى كورمك ايچون
دائما مضطرب در كورمكى آرزو ايدر وكوردكده دهشت الوروب خفقان قلب ورعشه واسانده
انعقاد اولوب سوبلكه اقتدارى قالمز نتكم ديمشلردر * قطعه * لى فى محبتكم شهود اربع *
وشهود كل قضيه اثنان * خفقان قلبى وارتعاش مفاصلى * ونحول جسمى وانعقاد لسانى *
ثانى فتح شين معجمه ايله برصرمشقدر لبلاب وعشقه دخى ديرلر هرقنغى اغاجه صارلسه
قوريدر ع عرق ع فتح راء مهمله ايله دردركه خوى دخى ديرلر خواجه حافظ بيت عكس
مى برعارضش بين كافتاب كرم او * درهواى آن عرق تاهست هرروزش نبست * ودخى اوزمدن
وخرمادن وساتر نسنه لردن قينادوب بوغندن جمع اولان صويه ده ديرلر ابو المعانى بيت
دربزم مامياريد باده باعرق * حرامزاده نشود باحلالزاده * وهرنه كه حيواندن ونباتدن
وطپوردن وطاشدن وكرپيجدن برى برى يانند ديزلمش اوله اكا عرق ديرلر وخرما يپراغندن
اوردكارى زنبل كه اون بش صاع تحمل آله وعند البعض اوتوزطقوز صاع آله سكون رايله ده
جائزدر ع عقيق ع معادن نوعندن برنوع طاشدر يمن ولايتنده اولور قرمزى وصارى
وبياض والاجه دخى اولور اكا سليمانى ديرلر بعضيسنك ايچنده اغاج شكلى اولور اكا شجرى
ديرلر اما قرمزيسى جمله دن مقبولدر وخواصى دخى واردر ازجمله برماغنده عقيق خاتم اولان
فقره مبتلا اولمز واوزرينه ديوار يقلمز وچشم زخم اصابت ايتمز حديث شريفده تختموا بالعقيق
بيوردوغى مرويدر خواجه حافظ بيت سنك وكلرا كند ازيمن نظر لعل وعقيق * هركه قدر
نفس باديمانى دانست * وشرابك برآدى دخى عقيق در مولانا هاتفى بيت بده ساقى آن
آب كرده عقيق * كه هست آب روى بهشتى رحيق * رحيق دخى شراب آديدر ع مع الكاف ع
ع عدنك ع فتح دال مهمله وسكون نونله بوزن خدنك مرد ابله ونامطبوع كذا فى المجمع
ع عروسك ع ضم را وواو معروف وفتح سين مهملنيله كوچك منجنيق طاشى ومصغر
عروس وبلدزبوجكى كه شبتاب دخى ديرلر معناى اوله شيخ نظامى بيت عروسك زنانى

زنانى چو ديوان شموس * بخل كشته زان قلعه چون عروس * وصيان طاشنده ده مرويدر
مولانا جامى بيت ورزانكه شوى ازان فلاخن * بربرج فلك عروسك افكن * ودخى بربوجكدر
قابوغى صدفه بكزر كيجه لرده آتش كبى كورينور ع عزك ع فتح زاء فارسيله فرهنك ميرزاده
برسازدر طنبور اولمق اوزره ده مرويدر ع عنك ع سكون نونله حارسوريسى اوكنه دوشوب
جمله دن ايلروده كيدن اشكه ديرلر ميرنظمى بيت كشته سرقوم خودش آن غزرنك *
پيشرو قافله خرچون عنك * تحفه ده آواز خر وكلام استادانه خرنرمسطوردر عربيده باب
وكوبلك اولمق يقال عنك وجهك اذا حسن وعنك اللين خثر وكسر عينله كيجه نك ثلث اخيرى
وعند البعض قطعه من الليل ع عينك ع سكون ياى تحتانى وفتح نونله كوزلك كه هرشيئى
ايرى كوسترر ظهورى بيت توان ديد ازدرون بى نقاب * اكر عينك آرد قدح ازحباب
ديكر بيت بر ديده عينك مى نهم چون رخصت ديدار شد * در آرزوى وصل تو بنكر كه چشم
چارشد ع مع اللام * عادل ع ايكى معنايه در اول هرشيئى وهرايشى يرلو يرنده ايدييه
ديرلر ثانى ميزان يعنى ترازو مولانا هاتفى بيت سپهر سرش عادل زورمند * فرو داشت
ازبهردفع كزند * بوبيتده غايت واضحدر ابو المعانى بيت نباشد حلم وتمكينش باوهمسنك
كوه قاف * اكر ممكن شود كنجيدنش دركفه عادل * بوندركه فلان فلانه معادل اوله مزد يرلر
آنكله وزن اولمز ديمكدر وعربيده العدل والعداله فيهما هرنسنه يى محلنده ايتمك وضد جوردر
وميل معناسنه يقال عدل عليه فى القضيه فهو عادل اى مقنع فى الشهادة وعدلت فلان
ابن فلان اذا سويت بينهما ولا يقبل منه صرف ولا عدل اى نافله وهو عدل اى عادل وجمعه
عدول وتعديل الشئ تقويمه يقال عدل تعديلا فاعتدل اى قومته والعدل بالكسر يوك تنكى
ع عاطل ع زن بى پيرايه يعنى ياقشقسز عورت ع عاقل ع ايكى معنايه كلور اول معروف
ضد ديوانه در ثانى بزكوهى يعنى طاغ كچيسى ابو المعانى بيت بان ريش درازان قلتبان
محتشم ديوث * شده باشاخ دركوه بزركى طرفه ترعاقل ع عائل ع درويش وفقير قوله تعالى
ووجدك عائلا فاغنى ع عامل ع كاردار يعنى ايش اشله يجى ودخى سرنيزه وزپوسنان ع عديل ع
همتا وهمسنك يعنى برابر ع عسل ع انكبين يعنى بال ع عقل اول وعقل كل ع عرش مجيده
ديرلر ع عقل ع معروف فارسيده وعربيده مستعمل ومشتركدر اما عربيده برمعناسى ده منع
ايتمك عقال بعيردن مأخوذدر ذوى العقول اولانى اكرى يوله كتمكدن منع ايتد يكيچون ع
وبرمعناسيده صيغناجق يرملجاء كبى ودخى شول قرمزى ويشل بزكه محافه يه اورترلر ودخى ديت
معناسنه يقال عقلت القتل اذا اعطيت ديته والجمع عقول وعقلت عنه اذا لزمته ديه فاديتها
ع عليل ع بيمار يعنى خسته ع عمل ع كار يعنى ايش ع عيال ع معروفدر ع مع الميم ع
ع عالم ع فتح لامله مخلوقاتك هربريسى دركه جمعى عوالم كلور واصناف خلقه عالمون ديرلر
وبرمعناسى دخى باده مجلسى كه عالم آب ديرلر ابو المعانى بيت رفته بودم نيمشب در عالم خواب
وخيال * آمد آن مهر وكرديم عالم آب تاسحر ع علم ع فتح لامله سكز معنايه كلور اول
سنجق وباشنده اولان هلال شكل كش ثانى قفتان يقه سنه واوكارينه دكلن ايجو وزردوزنسنه
ثالث كاوبحرى ترسى يعنى زبلى رابع نشان وعلامت خامس طاغ جبل كبى سادس شول

عالم وفاضل که بین الناس مشهور اوله وذی قیمت بزله وقاشه ایندکاری تمغا که علم الثوب دیرلر سابع علم الفارس ثامن اوسط طوداغك یاریق اولمه‌سی یعنی اول ابوالمعانی بیت بهجهٔ اقبال کشته برسر سنجق علم * بوده آیینه نماید صورت فتح وظفر ﴿ عام ﴾ ایکی معنایه‌در بری سال و بری ضد خاصدر ﴿ عجم ﴾ فتحتین ایله ماعدای عرب ودانهٔ خرما یعنی خرما چکردکی وسکون جمله نقطه واعراب حروف ﴿ عدم ﴾ نیستی ودرویشی ﴿ عدیم ﴾ درویش ﴿ عزم ﴾ سکون زاء معجمه ایله آهنك کاری ﴿ عظیم ﴾ بزرك وبزرکواری ﴿ عظم ﴾ کموك ﴿ عقیم ﴾ باد بی منفعت وطوغرمز عورت ﴿ علام ﴾ دانای نهان واسماء اللهدندر ﴿ علیم ﴾ دانا واسماء حسنی دندر ﴿ عم ﴾ برادر پدر ﴿ عمیم ﴾ تمام ودراز ﴿ مع النون ﴾ عائن * بچشم کننده ﴿ عاشق بیچان ﴾ صرمشغه بکزر براوتدر قرمزی چیچکی اولور عاشق بیچاره دخی دیرلر شاه طاهر دکنی بیت بکرد سرونه پیچد که عشق پیچانست * فکنده برهمن آسا بدوش خود زنار ﴿ عباسیان وعباسیون ﴾ یعنی خلفاء آل عباس رضی الله عنه ﴿ عجین ﴾ یوغرلمش خمیر ﴿ عرخچین ﴾ جیم فارسیله دستمال که آنکله درسلرو باشه کیلن کوجك طاقیه ﴿ عروس چمن ﴾ یعنی کابن ودرخت میوه‌دار ونهال شاخ نوسرزده ﴿ عرین ﴾ ارسلان یتاغی ﴿ عطسه زدن ﴾ سکون طا وفتح سین وزاء معجمه ودال مهملات ایله اقسرمق میرنظمی بیت زمانی چو خسپید اندر قفاست * زده عطسه وکرم ازجای خاست ﴿ عطشان ﴾ یعنی تشنه ﴿ عطن ﴾ صویه قریب اولان دوه یتاغی ﴿ علق ﴾ آشکارا ﴿ علفدان ﴾ فتح لام ودال مهمله وسکون فا ایله ایکی معنایه کلور اول طیورك قورساغی میرنظمی بیت چو پرش زچینه علفدان مرغ * نیاید دکر هیچ بربام سیغ * ثانی چارپا حیوانك علف یدوکی چوروك که معلفه دخی دیرلر وله بیت علفدان چو پردیده است با علف * نکردد نکه اسب اندر بکف ﴿ علویان ﴾ سادات ﴿ عون ﴾ یاردم ودوستلق ﴿ عوان ﴾ سختکیر ﴿ عن ﴾ تبك قصاران یعنی جامه‌شوی توقاغی که اثوابی آنکله اغردرلر میرنظمی بیت اکر باشد عدو کردیده کردن * زند قصار امرت برسرش عن ﴿ عیان ﴾ فتح یای تحتانیله آشکار مقابل مخفی ونهاندر وله بیت از نقاب زلف رویش شد عیان * پرضیا شد چون زخور شید شش جهان ﴿ عین ﴾ سکون یای تحتانیله اون بش معنایه‌در فارسیده بعض معنایله استعمال اولنور اول بمعنی چشم که انسانك وغیری حیواناتك علی وجه العموم مؤنثدر جمعی اعین وعیون واعیان کلور تصغیرنده عیینه دیرلر ثانی صوچیقدوغی یرچشمه معناسنه بو ایکی معنایه ابوالمعانی بیت عیان دیدم ترا با عین محزون * شده عین سرشك وکشته پرخون * ثالث دیزکوزی رابع عین الشمس یعنی قرص آفتاب وله بیت روی پرنور بوده عین آفتاب * کاش کردی کلبهٔ دل ماهتاب * خامس مسکوك التون سادس بمعنی جاسوس سابع بر شیئك طبقی یقال عین الشیء عیاره وعین الشیء نفسه یقال بعینه فلانا ثامن بلد قلیل العین ای قلیل الناس وبا بها عین ای احد و بر نوع ارکدر تاسع عین البقر دیرلر بر کونه اوزمدر عاشر ولا اطلب اثرا بعد عین ای بعد معاینة حادی عشر اعیان القوم اشرافهم ثانی عشر الاخوة من الابوین ثالث عشر تعین الرجل المال اصابه بعین ویعین علیه الشیء لزمه

لزمه رابع عشر عین اللؤلؤ تعیننا ثقبها وعاین خامس عشر وجاء فلان فی عین ای فی جماعة ﴿ مع الواو ﴾ * عدو ﴾ دشمن اعدا وعدوی جمعی واعادی جمع الجمعی ﴿ عو ﴾ صدا آواز وکورلدی که جنك محلنده واقع اولور حکیم اسدی بیت فتاده عو طبل طغرل درابر * کریزان زکرد سواران هزبر * حکیم فردوسی بیت عوی دید باندر آن دیدکاه * که ازدشت برخاست زکرد سیاه * وبر پرده بیته حکیم اسدی بیت برو مید ازان پس زمین پس پیش شاه * عونای وکوس اندر آمد بماه * بو بیتده تصریح واردر حکیم فردوسی بیت بزد کوس ازدشت برخاست عو * همی رفت پیش سپه پیشرو * وصدای کلبه دخی دیرلر یقال عوی الکلب عواء اذا صاح ﴿ مع الهاء ﴾ عاجله ﴾ این جهان ﴿ عاده ﴾ خوی ﴿ عارضه ﴾ حاجت وقدرت وچوب زبردروکاری که پیش آیدواون الی دیشلك بری ﴿ عارفه ﴾ کردار نیکو عوارف جمعی ﴿ عاریه ﴾ معروف ﴿ عاشق بیچاره ﴾ عاشق بیچان معناسنه که برصرمشقدر قرمزی چیچکی اولور ریاضی سمرقندی بیت بران شد سنبل مشکین اواز باد می پیچد * مثال عاشق بیچاره برشمشاد می پیچد ﴿ عافیه ﴾ تندرستی ﴿ عاقبه ﴾ آخر کار وآن جهان ﴿ عالیه ﴾ زبرنیزه وبالای هرچیزی ﴿ عامه ﴾ هرشیئك مجموعی وضد خاصه ﴿ عانه ﴾ قاسق قیلی ﴿ عاهه ﴾ آفة ﴿ عبره ﴾ سکون باء موحده وفتح راء مهمله ایله سرشك یعنی کوزیاشی ﴿ عداله ﴾ داد ﴿ عداوه ﴾ دشمنلك ﴿ عذبه ﴾ دوال وعلاقهٔ تازیانه وسرزبان وسرشاخ وخاشاك که بوسرآب باشد ﴿ عراوه ﴾ منجنیق خرد ﴿ عایشه ﴾ برقوشدر متصل قویروغن صالر اکثر صوکنارلرنده تعیش ایتدوکیچون عایشهٔ لب جوی دخی دیرلر ابوالمعانی بیت با همت توکیك کند هرهنرباز * بند دبنظر عایشه راشکل همایی ﴿ عربانه ﴾ فتح راء مهمله وباء موحده ونونله یعنی اشتر مولانا هاتفی بیت خوبان عرب ترانه پرداز * باشد عربانه هام آواز ﴿ عربده ﴾ سکون را وفتح باء موحده ودال مهملتین ایله جنك وغوغا معناسنه ابوالمعانی بیت هرشام وسحر برسرکو عربده خیزد * عشاق ستم دیده کان راور قیبان * عربده دخی صواش معناسنه‌در ﴿ عرصه ﴾ سکون را وفتح صاد مهملتین ایله آچق یر یعنی اطرافی دیوار وباخود تخته وچالی چویرلمش اورتاسی میدان خواجه حافظ بیت مستم که آنچنان که ندانم زبیخودی * درعرصهٔ خیال که آمد کدام رفت * عرصه اوراسنده اغاجدن وبنادن خالی واسع وآچق یر جمعی اعراص وعرصات کلور ﴿ عرضه ﴾ سکون راء مهمله وفتح ضاد معجمه ایله کوسترمك معناسنه خواجه حافظ بیت چه لطف بود که ناکاه رشحهٔ قلمت * حقوق خدمت ما عرضه کرد برکرمت ﴿ عرضه کاه ﴾ کوسترمك یری ونظرکاه معناسنه مولانا هاتفی * مثنوی * بفرمود آنکه که یکسر سپاه * درآیند درعرصهٔ عرضه کاه * کنند آن دلیران چابك عنان * همه عرض کوپال وتیغ وسنان ﴿ عرفه ﴾ روز نهم ذی الحجه ﴿ عروبه ﴾ روز آدینه یه دیرلرایدی جاهلیتده ﴿ عروس پرده ﴾ برنوع کلدر لعل رنك حکیم اسدی بیت زده درزده زال کل لعلکون * که خوانی عروس پرده برون ﴿ عقیله ﴾ کرامیٔ هرچیزی وزن کرامی وعقیلة الحی کریمتهم والدرة العقیلة البحر ﴿ عقیقه ﴾ سرموی کودك که بزاید وهمانی موی باز کردن ﴿ عقبه ﴾ معروف ﴿ عقربه ﴾ بند دول ﴿ عشقه ﴾ سکون شین معجمه ایله برنوع صرمشقدر عاشق بیچاره دخی دیرلر ﴿ عشیره ﴾

خویشاوندان ع عصیبه ع کاچی ع عضله ع کوشت ساق و برده که اعصاب اوزرنده اوله
ع عطله ع بی کاری ع عطیه ع عطا واحسان ع عفریه ع پری ع عفیفه ع زن
پاکدامن ع عطسه ع سکون طاء مهمله ایله اقسرمق معناسنه شیخ عطار بیت عطسهٔ
مردم چو بکند اردیکی * باشد او از فعل شیطان بی شکی ع عکه ع فتح کاف عربی مشدده
ایله قره طاوق دید کاری قوشدر خوش آواز در حکیم انوری بیت نوای طوطی و بلبل خروش
عکه و سار * همیکنند بجل ظنهای خنیا کر * شاعر بیت هر شکوفه نشود چون کل تر مشکین
بو * عکه بلبل نشود کر بودش خوش آواز * بعض فرهنکلرده بوم معناسنه استاد لطیفی
بیت چون کنی همچو عکه دزداری * دم بجنبانمت چون ادباری ع علاه ع سندان ع علاقه ع
دوستی که دل را ملازم کرفته باشد ع علامه ع بسیاردان ع علانیه ع آشکارا ع علقه ع
خون بسته ع عمه ع خواهر پدر ع عماره ع آبادانی ع عمادیه ع نوعی از محمل ع عمامه ع
فتح میم ایله صارق دستار معناسنه مولانا جامی بیت قبول خاص طلب چند بهر خاطر عامه
بزرق و حیله کشی بار طیلسان و عمامه * میر نظمی در تعریف واعظ زمانه * مثنوی * عمامه
و سر و تسبیح در دست * ردا و خرقه را بر دوش پیوست * درویش را ولی بر حب دنیا * غلام
نفس بد بوده سراپا * کند بر خلق ظاهر وعظ و پندی * بکردن بسته نفس خود پسندی
ع عنبرینه ع زیوریکه زنان پوشند ع عوزه ع یعنی تعویذ ع عون ع شرمجای مردم
ع عیبه ع معروف ع مع الیاء * عادی ع دشمن ع عاری ع کسر راء مهمله ایله
ایکی معنایه کلور اول چبلاق برهنه معناسنه میر نظمی بیت یکی مرد خدا دیوانه داری *
برهنه پای و سر از جامه عاری * ثانی یعنی خالی خواجه حافظ بیت قلندران طریقت
به نیم جو نخرد * لباس اطلس آنکس که از هنر عاریست ع عاصی ع نافرمان ع عالی ع
بزرکوار ع عانی ع اسیر ع عبقری ع مردیکه از وی بفضل کسی برتر نباشد و بساط نیکو
و کرانمایه ع عتابی ع جامهٔ مخطط بریشمین که خارا دیرلر ع عدلی ع فتح دال مهمله ایله
برنوع خالص العیار اقچه در اوحد الدین کرمانی بیت عدلی را اکر قبول کند * عدلش
از راستی عدول کند ع عدنی ع منسوب بعدن ع عدوی ع سرا ینکری و غیری آن
ع عربی ع زبان تازی ع عسلی ع فتح سین مهمله و کسر لام ایله یهودیلر امتیاز ایچون جامه لرینه
دیکدکاری نشانه دیرلر شیخ سعدی بیت آن حلاوت که تو داری نه تعجب کردن * عسلی
پوشد و زنار به بندد زنبور * ودخی عسلی رنك برنوع جامه در درویشلر کیرلر ع باب العین
المهمله المکسورة مع الالف * عرا ع فتح راء مهمله ایله شاه شطرنج ایله رخ میاننده اولان مهره
باب العین المکسوره
کذا فی شرفنامه ع عیشا ع سکون یای تحتانی و فتح شین معجمه ایله رحم مادرده قرارکاه
جنین یعنی اوغلان یتاغی حکیم خاقانی در قصیده بیت بپاکیٔ مریم ز تزویج یوسف * بدوریٔ
عیسی ز پیوند عیشا ع مع الباء * عتیب ع کسر تاء مثناة و سکون یای تحتانیه ایله عتاب
لفظندن تصرف اولنمشدر کنایه و سرزنش ایله سویلمك شیخ سعدی بیت کوئی که احتمال
کند شدت فراق * آنرا که یك نفس نبود طاقت عتیب ع عراق عرب ع بغداد جانبی و اول
اطراف جوانبی مولانا هاتفی بیت در اطراف ملك عراق عرب * خطیب از ثنایش براراست لب

اب ع مع التاء * عشرت ع صحبت معناسنه مولانا ظهوری بیت ز لطفش دهد امید اقطاع
خوار * موظف ز طبعش چو عشرت هزار ع عصمت ع سکون صاد مهمله و فتح میم ایله کناهدن
صاقنمق و منع ایتمك و حفظ ایتمك معنالرینه مولانا جامی بیت پردهٔ عصمت کل پیرهنان *
جمله رحمت خونین کفنان * خواجه حافظ بیت من از آن حسن روز افزون که یوسف داشت دانستم
که عشق از پردهٔ عصمت برون آرد زلیخارا * عربیده منع و حفظ معناسنه در عصمة الطعام ای
منعه من الجوع و عصمه یعصمه بکسر الصاد عصمة ای حفظه و ضم عین مهمله ایله بوغمق قلاده کبی
ع عفت ع فتح فاء مشدده ایله حرامدن صاقنمق و پرهیز ایلمك ع عفریت ع دیو ستنبه
یعنی ایری و غلیظ دیو کذا فی شرفنامه ع عمارت ع معمورلق و بنا معناسنه شیخ سعدی بیت
هر که آمد عمارت نو ساخت * رفت منزل بدیکری پرداخت * و مجازا تعمیر ایچون دخی اولور
مثلا عمارت خاطر و عمارت دل دیرلر خواجه حافظ بیت بمی عمارت دل کن که این جهان خراب
بدان سرست که از خاك ما بسازد خشت * عربیده بو معنادن غیری قبیله و عشیرت معناسنه
یقال عمار البیوت سکانها من الجن و بالفتح ریحان ودخی هر نسنه که باشه کیرلر تاج و قلنسوه و عمامه
و غیر ذلك جمعی عمار کلور ع مع الجیم * علاج ع درمان معناسنه خواجه حافظ بیت
علاج ضعف دل ما بلب حوالت کن * که این مفرح یاقوت در خزانهٔ تست * وله بیت بصوت
بلبل و قمری اکر ننوشی می * علاج کی کنمت آخر الدواء الکی * ودخی بر نسنه یی یرندن زائل
ایدوب کیدرمك یقال عالج الشیٔ معالجة و علاجا ای زاوله ع علج ع سکون لام ایله زبان پهلویده
کرهٔ اسب یعنی طای جعفر ابو المعانی بیت بطفل نو آموز کاری مکن * که بر علج نتوان زدن زین را *
عربیده کاربان دوه جیسی و قوی حمار معناسنه در ع عوج ع فتح واو ایله کرشی یعنی اکریلك و اکری
ع مع الحاء المهمله * عید مسیح ع حضرت عیسی علی نبینا و علیه السلام کوکدن مائده
نازل اولدوغی کذا فی المجمع ع مع الدال المهمله * عداد ع شمار یعنی صایی ع عماد ع ستون
و بلند بنا قوله تعالی ارم ذات العماد ع عقد ع سکون قاف ایله کردن بند زنان که ترکیده بوغمق
دیرلر زنان انجو و امثالی نسنه لر ایله دیزوب بوغازلرینه طاقرلر اصلنده دیزمك معناسنه در
و اولکره عقد ثریا دیرلر نجوم انجو کبی دیزلوکندن خواجه حافظ بیت غزل کفتی و در سفتی بیا
و خوش بخوان حافظ * که بر نظم تو افشاند فلك عقد ثریا را ع عید ع سکون یای تحتانیه ایله
رجوع ایتمك عوددن مشتقدر واو یایه قلب اولنمشدر بالفظه سهولت ایچون و بیرام کوننه دیرلر
هر سنه تکرار اولدوغیچون جمعی اعیاد کلور وقد عید و اتعییدا ای شهدوا العید زفانکو یاده
مذکوردر برسر و نامید که واضعی زردشتدر ع مع الراء المهمله * عذار ع فتح ذال معجمه ایله
رخ معناسنه در خواجه حافظ بیت زلف مشکین تو در کلشن فردوس عذار * چیست طاوس که
در باغ نعیم افتاده است * عربیده قولق ایله خدار اسنده اولان بیاض معترض یقال عذار الرجل
شعر النابت فی موضع المرأة والغلام اذا کابت به حاصلی چهره نك ایکی جانبنده خط بتدوکی یره
دیرلر لابی تمام * قطعه * خط العذار نهانی عن محبته * وقال حسبك قد بالغت فی الطلب *
ولحظه قال لی سلوانه غلط * السیف اصدق انباء من الکتب * و طوار باشنه اوردقلری
یولاره عذار الدابه کبی جمعی عذر کلور بضم العین ع عطر ع بوی خوش ع عید الفطر ع

ومضان بيرامى ع عير ع سكون ياى تحتانيله كار وانكه يوكارى اطعمه اوله ع عيار كير ع
فتح ياى اول وسكون ثانى وكسر كاف فارسيله صاحب عيار معناسنه كه ضربخانه ده سيم وزر
عيارين طوتوب خالص اولانى سكه زنه ويرور ابو المعانى بيت بنام سكه تو قرص ماه نيست
سزا * براى نقص نكيرد عيار كير بدست ع مع السين المهمله * عرس ع سكون راء مهمله ايله
زن مرد وضمله دوكون ضيافتنه ديرلر ع مع الضاد المعجمه * عرض ع تن وآنچه بستانيد ونكوهند
از تن ويقال عرض الرجل حسبه وعرض الوادى جانبه واندا يدن درلين موضع ع عوض ع بدل
عوض الشئ بدل ع مع الفاء * عفاف ع نهفتكى ع مع القاف * عرق ع بيخ درخت ورك
ع عراق ع پرده سرود يعنى موسيقيده بر پرده آديدر وايكى ولايت آديدر برى عراق عرب كه ماوراء
نهر دجله دروبرى عراق عجم كه ايرا زمين وعراقين ايكسنه ديرلر ع علق ع سكون لامله هر نسنه نك
نفيسى ع مع الكاف * عنك ع سكون نونله بزرخانه يه ديرلر كذا فى المجمع ع مع اللام ع
ع عقال ع فتح قافله چارپا حيوان اياغنه اورولان بند معناسنه خواجه سلمان بيت كرشدى
نعل سم اسب تو بودى صد رچرخ * بختى بدرام كردون را عقال آمد بديد * عربيده بو معنايه
ضم عينله در ع عيد الهيكل ع عيد نصارى ع مع الميم * عراق عجم ع تبريزك جانب
شرقيسى وتبريز دخى داخلدر ديمش وار ع علم ع كسر لامله بمعنى دانستن يعنى بلمك جمعى
علوم كلور وصاحبنه عالم ديرلر يقال علم الشئ بكسر اللام يعلم علما اى عرفه ورجل علامة
اى عالم جدا والهاء للمبالغة واستعمله الخبر فاعلم اياه وعلمه الشئ تعليما وتعلم وليس التشديد هنا
للتكثير بل للتعديه ويقال ايضا تعلم بمعنى اعلم ع عظام وعظم ع بزركى وبزركوار ع مع النون ع
ع علمدان ع يعنى اهل علم واهل عرفان ع علمخوان ع واو معدوله ايله يعنى علماى قشرى
ايكى لغتك مثالى حكيم سنايى بيت علمدان خاصه خدا باشد * علمخوان شوخ وتركدا باشد
ع عليزن ع كسر لام وسكون ياى تحتانى وفتح زاء معجمه ايله تخم معناسنه ميرنظمى بيت
مكش زحمت پند نادان همين * عليزن ميفشان بشوره زمين ع عنان ع فتح نونله دزكين
معناسنه دركه فارسيده دزكينك غيرى نامى يوقدر خواجه حافظ بيت من همان روز زفرهاد
طمع ببريدم * كه عنان دل شيدا بكف شيرين دار * عربيده آتك اويانى ودزكنى جمعى اعنه يقال
اعنت الفرس حصلت له عنانا والعنان المعانه وهى المعارضه وشاركته شركة العنان اذا اشركتما
على السواء العنان بالفتح سحاب كبى واحدى سنده عنانه ديرلر ويقال اعنان السماء صفايحها *
ع عميان ع بيفرمان ع علويان ع يعنى ملائكه وسيارات ع عليون ع جايهاى بلند
اندر بهشت وقيل بر هفتم آسمان وقيل دور آسمان مراد از وسماء سابع است واين جمعى است
ع عنفوان ع اول جوانى وآن هرچيزى ع عنوان ع سرنامه واول هرچيزى ع عهن ع
پشم رنكين ع مع الواو * علو ع ضد سفل ع عضو ع سكون ضاد معجمه ايله بدندن
برجزو جمعى اعضا كلور غياثاى حلوايى بيت چنان ذرات اعضايم زمهرت كشته مالامال *
كه كر خنجر زنى بوى محبت آيد از خونم * وعربيده دخى بويله در لواحد من الشعرا * قطعه * الله
يعلم ما حملت من سقم * وما تضمنه من شدة الداء * لوان اعضاء مر اخاطبت بشرا * لخاطبيك
بوجدى كل اعضاء * يقال عضى الشاة تعضيه جزؤها اعضاء ع عيو ع سكون ياى تحتانيله عيش

عين مفتوحه ده ذكرى مرور ايدن عو معناسنه در حكيم اسدى بيت ز ايرانيان رفت بر چرخ
عيو * ز كردان تواى سپهدار نيو ع مع الهاء * عبره ع اول نسنه يه ديرلر كه آندن نصيحت آلنه
ع عبريه وعبرانيه ع لغت يهوديان ع عتره ع يقين اقربا واولاد وانساب ع عده ع عدة
زنان يعنى عوراتك ايام عدتسى ع عزه ع عزيزى وبيهمتايى ع عشوه ع سكون شين
معجمه وفتح واو ايله ناز وغنج ودلال معناسنه خواجه حافظ بيت عشوه ميداركه از كوى ارادت
نروم * ديد آخر كه چنان عشوه خريديم وبرفت ع عصابه ع دشوارى ع عصمه ع رسن
وكل شئ اعتصمت به وتعلقت فهو عصمته ع عفه ع نهفتكى ع عله ع بيمارى ع عيشه ع
سكون ياى تحتانى وفتح شين معجمه ايله براوتدر حصير اوتنه بكزر اما حصير طوقنمز ميرنظمى
بيت شاه ريش بزركش همچو پيشه * بكارى برنيايد همچو عيشه ع مع الياء * على ع
ز بر هرچيزى وعلو وقدرة بمكان ومسافه وبلند ع عيد اضحى ع حاجيلر بيرامى ع باب العين
المهمله المضمومه مع الالف * علا ع بزركوارى يعنى اولولق كذا فى شرفنامه ع عليا ع
سكون لامله بزركوارى وزمين بلند ع مع الباء الموحده * عتاب ع فتح تاء مثناة ايله بر شخصك
اسميدر كه مخترع خارادر كه حريردن موجدر ايدرلر غايت لطيف وهم ذى قيمتدر خاراى عتابى
ديرلر شيخ سعدى بيت ابلهى صد عتابى خارا * كر بپوشى خر يست عتابى * عتابى
ثانى فتح عين مهمله ايله حمال معناسنه در ع عقاب ع فتح قافله طوشنجل وقره قوش
معناسنه خواجه سلمان بيت در امان سايه فرخ هماى عدل او * كبك باشاهين كند بازى
بجنك دبر عقاب * عربيده معناى مذكوره در ودخى عقابين شول ايكى دار اغاجنه ديرلركه
سياست ايتدكارى كمسنه يى ارسنه چكوب اشكنجه ايدرلر وقويو ايچنده اولان يومرى طاشكه
قوغه آكا طوقنمغله يارپلور ودخى قويو ديوارنده كرميد وطاش ارسنه استحكام ايچون قودقلرى
سقسى وكرميد پاره لرى وحوض ايچنده اولان صويولى مسيل الماء فى الحوض وكسر عينله عذاب
ومعصيت مقابله سنده اولان حالات معناسنه در ع عناب ع فتح نون مشدده ايله معروف ميوه در
وخاصه سى هيجان دمى تسكين وتصفيه ايدر ومحبوبه لرك برمقلرى اوجنه ايتدكارى حنا ايله
قزللغى آكا تشبيه ايدرلر ميرنظمى بيت سرانكشت اومانند عناب * كف دستش چو آيينه
دهد آب * وعربيده معناى آخرده استعمال اولنمشدر ابن معاويه بيت واستمطرت لؤلؤ
من نرجس وثقت * وردا وعضت على العناب بالبرد ع عود الصليب ع عجايب البلدانده
مسطوردركه بر نوع اغاجدر آكا آتش كار ايلمز ترسا آنكله اوته ايدرلر ومؤيد الفوائدده
مسطوردر اوج كوشه لى براغاجدر اطفاله تعويذ ايدوب كردننه بغلرلركه اويقوده قورقميه
ع مع الجيم * عوج ع عنق اوغليدر آنه سى حضرت آدم عليه السلام قزيدر اوج بيك
بش يوز سنه عمر سوردى طوفان صويى آنك انجق بلنه چيقدى حضرت موسى على نبينا وعليه
السلام زمانه دك ديرلدى حضرت موسى تيه صحراسنده ايكن بر طاغى يرندن قالديروب باشى
اوزرنده كتوردى كه موسى لشكرى اوزرينه براغه حضرت بارى تعالى بر هدهده امر ايلدى اول
طاغ پاره سى كبى اولان طاشى دلدكده طاش بوغازينه كچدى حق تعالى حضرت موسى يه امر
ايلدى واروب عصا ايله طوپغنه اوردى دوشوب هلاك اولدى كذا فى عجايب البلدان ع مع الدال

باب العين المضمومة

المهمله * عطارد ع سبعهٔ سیاره‌دن ایکنجی کوکبدر واقع بر یلدزدر فارسیده تیر و دبیر فلك دخی دیرلر ابوالمعانی بیت عطارد درازل مدح ثنایش * نوشته بود اندر چرخ اطلس ك عود ع معروف خوشبو اغاجدر وعربیده عطر اغاجه دیرلر عود ماورندی یاش طورر کن عود دینلمز کسوب قوریدقدن صکره دیرلر اعلاسی بو بیتدن فهم اولنور بیت سنکین وسیاه وسخت باید عود سست وسبك وسفید باید عنبر ك مع الراء المهمله * عذر ع ذال معجمه ایله صوچ وکناهن وکستاخلغن دیلمك شیخ سعدی بیت بنده همان به که ز تقصیر خویش * عذر بدرکاه خدای آورد * وعربیده دخی کلور حسین الجزری * قطعه * ونازح عن سواد العین محتجب * ناء عنا من سوید امهجتی دان * حلف التجنی کانی فی جنایته * مما اقیم له عذرا انا الجانی * لامتع الله انسانی برؤیته * ان راق من بعده لی وجه انسانی * یقال اعذر من الذنب واعتذر ایضا ای صار ذاعذر والاعتذار ایضا اقتضاء البکارة المعذرة بالضم بوزه العسرة البکاره یعنی قز دلدکلری حالتده که بکر قزلرده اولور وآنك امو زنده بش قیلار ودچلك دیدکلری زحمتك محلی جمعی عذر کلور ودخی کواکبدن بش یلدزدرکه کهکشان آخرنده اولور ویقال عذرة الفرس شعر ناصیته وقیل عذرت الدابه شعر یفیض علیه الراکب عذر کوبه چقتا یده قولماق دیرلر سبعهٔ سیاره‌ده فرخ شاه سفر آرزوایتدکده آتهسی حیرت شاه ایتدی بیت کیم بوکون تا نکالیق بولوبتورمیق عمرو جان عذرینی قولوبتورمیق ك عسار ع درویشی ك عسر ع دشواری ك عمر ع معروف خواجه حافظ بیت بی عمر زنده‌ام من واین بس عجب مدار * روز فراق را نهد در شمار عمر ك عنصر ع اصل جمعی عناصر کلور ك عور ع واو مجهول ایله چپلاق برهنه معناسنه ابوالمعانی * قطعه * عجب حالست عجب حال زمانه * شود هر عور وجاهل صاحب جاه * کند هرچند کوشش اهل عرفان * نیابد نان وجامه میکشد آه ك مع الزاء المعجمه * عودسوز ع یعنی مجمرکه بخوردان دخی دیرلر میرنظمی بیت سینهٔ من کشته کو یا عودسوز * شد جکر عود وبسوزد شام وروز ك مع القاف * عمق ع مغاك یعنی چقور یر وهر نسنه‌نك دریکلکی ك عنق ع کردن یقال ما ارخص الناقة لولا الملعونة فی عنقها ك مع المیم * عذر قدم ع اول تواضع که کلان آدمه اولور کالدوکی شکری ایچون ك مع النون * عترفان ع سکون تاء مثناة وفتح راء مهمله وفا ایله خروس دیمکدر وله بیت سحرکه زده بانك چون عترفان * ببستند محل همه رهروان * ك عنوان ع سکون نون وفتح واو ایله یعنی نشان مکاتبات وهر نسنه‌نك ابتداء وصفی ونامه اولنه یازیلان القاب وله بیت رسیدست نامه بان ذوفنون * همیخواند عنوان پیش ازدرون * ك عقدتین ع یعنی راس وذنب ك عمان ع تاج الاسامیده مرقوم درکه بر موضع اسمیدر وعجایب البلدانده بر قصبه آدیدر ضیا دخی دیرلر کنار دریاده واقع وفرهنکارده بر دریا آدیدر ك مع الواو * علو ع بزرکواری و بلند شدن وبروز چیزی ك مع الهاء * عجه ع یمرطه ایله ایدرلر بر نوع طعامدر ك عجاله ع پیش خورد ك عجمه ع بستکی زبان ك علاه ع سازکاری وآمادکی ك عراضه ع راه آورد ك عروه ع انکلهٔ پیراهن وکوشهٔ هر چیزی ك عزله ع جدایی یعنی آیرلق ك عسره ع دشواری ك عصابه ع فتح صاد مهمله وباء موحده ایله زنان باش باغی ایتدکاری نسنه مولانا هاتفی درصفت زنان بیت همه سروبالا

سروبالا وکیسوکمند * همه پرنیان پوش عصابه بند ك عصاره ع کنجاره ودخی هرنه‌که صقیلوب طملیه وقیل آب حنا ك علقه ع اوچیزی ك عمه ع آنکه درسختیها بدونکیه کنند چون درمانند ك عفه ع فتح فاء مشدده ایله پوست بره یعنی قوزی کورکی که تویی غایت قمه وقورجق اولور ترکیده بفته دیرلر استاد رودکی بیت روی هریك چون دوهفته شکل ماه * جامشان عفه سموری شان کلاه ك عقده ع سکون قاف وفتح دال مهمله ایله یعنی کره یعنی دوکم مولانا جامی بیت مهرهایش زفلك مهره ربای * عقدهایش زملامح عقده کشای ك عنجه ع سکون نون وفتح جیم ایله بمعنی کردکردن یعنی جمع ایتمك وسرشتن دخی یوغرمق کذا فی المجمع مثال معنی اخیر ابوالعباس بیت هیچ ندانم بچه شغلی مکر * ترف همه عنجه کنی با شکر * ترف اکشی یوغرده دیرلر ك مع الیاء * عربی ع اسم صمرهٔ تعبد وقیل صنم ك عرکی ع دشواری ك عقبی ع آخر عمر وسرانجام وپاداش ك علی ع بلندی و بزرکواری ك عوری ع واو فارسیله برهنکی * ارباب وقوف وشعوره مستور دکلدرکه بر بش حرفده تحریر اولنان لغاتك معناسی عامهٔ عالمك معلومی وبالجمله خواص وعوامك مفهومیدر انجق بوفقیرك مقصودی علت ثلثه‌یی اجرا ایلمکدرکه اولا ارباب لغت متقدمینك بعض اختیار ایدنلر سروری عجم که مجمع الفرس صاحبیدر وامثالنه متابعت ثانیا حروف هجاده نقصان بولنمامق ثالثا فارسیده استعمالی شایع اولانلری بیاندرکه کثرت استعمالدن کند ولسانلری منزله‌سنه تنزیل وکند واغتلری مثابه‌سنه تحویل اولندوغی بیاندر بو بابده مراد حقیر عرض هنر دکلدر اهل عرفانك کال کرملرندن درخواستدرکه باب دخل سد وکرم قبوللی میان انصافه شد ایدوب عذر مز مقبول بیوره‌لر چونکه بومجموعهٔ لغت برصاحب دولتك نامنه اولیوب بلکه خالصا لوجه الله الکریمدر منظور نظر معارف موفور اولدقده همم معالی شیملرندن نیاز اولنور که برفاتحهٔ شریف ایله روحمزی شاد بیوره‌لر ك باب الغین المعجمة المفتوحة مع الالف * غبا ع فتح باء موحده ایله بوزن هبا بمعنی والهٔ وحیران ومدهوش بی اذعان ابوالمعانی بیت غلوی حسن جهانسوز میکند اقبال * نکه کنندهٔ شود واله وغبا فی الحال * عربیده اوصی کید و ب متفجر اولمغه دیرلر ك عجفا ع سکون جیم وفتح فا ایله قطاس که جنك ایامنده آتك بوغازی التنه بغلرلر استاد بیت برکردن خنك بسته عجفا * آراسته بکستوان سراپا ك غرا ع فتح راء مهملهٔ مشدده ایله ممتاز وفاخر وخودپسند معناسنه یقال الغرا ایضا حسن والغراء المدح وچریش ودتقال معناسنه یقال غروه الجلد ای صفته بالغرا خواجه سلمان بیت پیش ازان زیبا وغرا آمدست این نظم من * کرده ضم با نظم غرا بر نتابد پیش ازین * عربیده دخی فتحه وکسره ایله ده بومعنایه استعمال اولنور ك غراما ع فتح راء مهمله ومیمله ایکی دانق اغری وزنده غرما دخی دیرلر ك غرشا ع سکون راء مهمله وفتح شین معجمه ایله تندی وغضب وقهر معناسنه‌که غرش وغرشی دخی دیرلر ابوالمعانی بیت باطف طبع باید لطف کفتار * مکن غرشا دل کس رامیازار ك غرما ع سکون راء مهمله وفتح میمله بمعنی غراما مرقوم ك غروا ع سکون راء مهمله وفتح واو ایله بوینلمامش قلم که عربیده یراعه دیرلر ابوالمعانی بیت چنانست آنکه بی تأدیب استاد * که باشد درنوشتن کلك غروا * غورا ع سکون واو وفتح راء مهمله ایله یعنی

باب الغين المعجمة

ك

سخن در گفتار یاوه یعنی ژاژخایی وله بیت مکو غورا سخن گر هوش داری * چنان هم مشنو
ازکس هیچ غورا ل غوغا ع ایکی معنایه کلور اول محاوره وهنکامه معناسنه که بو معنی جمله
خلقك معلومیدر ابوالمعانی بیت خاست غوغا بحث قدت درمیان عاشقان * تاجهان
باشد نخواهد هرکز این غوغا نشست * ثانی بمعنی جمعیت انجمن معناسنه که ترکستانده
قریلتای دیرلر حکیم سوزنی بیت شه غوغائی غوغاشکن کز نیروهم او * بنات النعش
برکردون زپروین بشکنند غوغا * عربیده چکرکه یعنی جرادور زابل ناسه ده دیرلر وعند البعض
بعوضه یه مشابه بر سکلکدر لکن کسه یی اصیروب انجمز ویقال الغوغاء من الناس الکثیر المختلطون
ل مع الباء الموحده * ل غاب ع اوج معنایه کلور اول بقیهٔ طعام شاه ناصرخسرو بیت
زانهمه وعدهٔ نیکو بچه خرسند شدی * وی خردمند بدین نعمت پوسیده وغاب * بومعنایی
مؤید شمس فخری بیت یقین که باشد سرمایهٔ غدای وجود * زخوان نعمت واحسان او
نثارهٔ غاب * ثانی بیهوده وفاسد سخن حکیم اسدی بیت که اینسان سخنهای غاب آوری *
همی چشم دانش بخواب آوری * بومعناده دخی شمس فخری بیت هرآن سخن که نه درمدح
پادشاه بود * بود بنزد بزرکان روزکار چو غاب * ثالث خراب اولمش وحملدن قاش نسنه کذا
فی فرهنك جهانکیری عربیده بیشه معناسنه حکیم فردوسی بیت خروشان وجوشان
چو شیران غاب * بیامد دمان تا بنزدیك آب * واغاج اراسی ویرچتلغی ودخی طوداق التنده بتن
قللرك یرینه دیرلر ل غبغب ع فتح غینین معجمتین وسکون بائین موحدتین ایله عربیده وعجمده
مستعمل لغتدر صغرك بوغازی التنده صارقان دری اما عجمده محبوبلرك چکه سی التنده کی
یومریجه یر معناسنه استعمال اولنور تخفیفا غبب دخی دیرلر بیت سخن غبغبش مابنا کوش
کفت * هلال آفتابی در اغوش خفت * ابوالمعانی بیت آن عارض کلبرك تر باسیم غبغب
حسن وفر * هم چشم آهو رامکر برده دل وجانم نهان ل غبب ع بوزن سبب غبغب لفظندن
اختصار اولنمشدر حکیم خاقانی بیت برغبب ودم خره خیز وزکاب باده ده * چون دمش
ازمطوقی چون غببش زاحمری ل غرغاب ع سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله نعره وهای
وهوی وآوازهٔ بلند ومهیب معناسنه ابوالمعانی بیت غرغاب افتد درجهان ازحسن عالمکیر تو *
باید حذر از غمزهٔ خونخوار وچشم پرفتن ل غرقاب ع سکون راء مهمله وقاف ایله ایکی
معنایه درکه اول صویه غرق اولنمش ثانی بمعنی کرداب که میان دریاده بعض یرده اولور بوایکی
معنایه ترتیب اوزره ابوالمعانی بیت غرقاب شد کشتیٔ دل دربحر بی پایان اشك * باید حذر
ازباد سخت افتادن غرقاب را ل غرب ع فتح راء مهمله ایله بش معنایه کلور اول ساغر شراب
ثانی اوزم دانه سنه دیرلر بومعنی زاء فارسیله ده مرویدر ثالث قواق اغاجی رابع قوغه دن
صودوکلکه دیرلر خامس برعلتدر چارپا حیوانده اولور که کرپکلری وبورننده اولان قیللری
دوکیلور وسکون راء مهمله ایله ضد شرق در ل غریب ع ایکی معنایه در اول وطنندن
آیرلمش کمسنه یه دیرلر خواجه حافظ بیت کفتم ای سلطان خوبان رحم کن براین غریب *
کفت در دنبال دل ره کم کند مسکین غریب * ثانی بمعنی عجیب که عجب حالت دیمکده غریب حالت
دیرلر وله بیت بس غریب افتاده است آن مورخط کرد لبت * کرچه نبود درنکارستان خط

خط مشکین غریب * بومعنالر ایله عربیده ده استعمال اولنور لابن الخفاجة الاندلسی بیت
الالف شملینا مع اللیل انما * غریب بها کیمه هناك غریب ل غرب ع سکون زاء فارسیله
اوزم دانه سنه دیرلر شمس فخری بیت ازدست میرشیخ که ازیمن او بود * لعل وعقیق روید
درزر بجای غرب ل غیب ع سکون یای تحتانیه ایله سلاح اوزره وکیمه اولان آهن پاره یه دیرلر
غیبه دخی دینلور ودخی ضد حضور یعنی ظاهرده اولمامق ابوالمعانی بیت راند خدای
غیب دان درشام حسرت حال دل * تاصبح سوزد نار غم تاشب کشد دردوالم * عربیده هر
نسنه که حضورکده اولمیه کل ماغاب عنك معناسنه الغیب ماکان عن الغیوب وقیل للغائب
غیب کما قال للعادل عدل وللزائر زور تفسیر معالم الغیب سره اهل السموات والارض ل مع التاء
ل غارت ع فتح راء مهمله ایله یغما وتاراج ابوالمعانی بیت کرده غارت ملك دل دزدنکاه
چشم مست * برده همواره متاع صبر دردل هرچه هست * لغت مشترکه در عربیده دخی یغما
معناسنه در وبرمعناسی بوکمکدر ایپ اولسون غیری اولسون یقال حبل شدید الغارة ای
شدید الفتل ل غلت ع سکون لام ایله غلتیدن دن فعل ماضی در یوالندی معناسنه میر
نظمی بیت سراعدا بخاك وخون غلتد * بزیر پای اسب قهرش افتد * عربیده فتح لام ایله
حسابده یاکلمه ده یرلر غلط کبی یقال الغلت فی الحساب والغلط فی القول وسکون لام ایله الاقالة
فی الشرا اغلتنی ای غلتنی بالشتم والضرب والقهر والغلتة اول اون اللیل ل غمرات ع سکون
میم وراء مهمله ایله اوا معناسنه که آیی وبهی دخی دیرلر عربیده سفرجل دیرلر وعربیده بومعناسی
دخی الغمرة بالفتح شدت وزحمت ومنه غمرات الموت ای شدایده ویقال الغمر الزحام من الناس
والماء والجمع غمار الحرکات الثلثة فی العین یقال دخله فی غمارهم ای فی جماعتهم وکثرتهم والغمرة ایضا
لاینهال فی الباطل واللهو ل غنیمت ع کسر نون وسکون یای تحتانیه ایله ایکی معنایه در اول غازیلر
کفاردن آلدقلری مال جمعی غنایم کلور ثانی خصومت معناسنه درکه غنیم خصم معناسنه در
بوایکی معنایه میر نظمی بیت بداند پشت اکر کردو غنیمت * شود بر دوستان جانش غنیمت
ل مع الجیم * غارج ع کسر راء مهمله ایله بوزن خارج صباح وقتنده ایچلن شراب شمس
فخری * قطعه * شهنشاهی که اوراد اثنا هست * بسری عالم علوی معارج * مدام ازغارجی
ازجام دولت * دراندازد دانش هنکام غارج * مؤید الفضلاده فتح راء مهمله ایله بوزن غارت
مرقوم در غارجی ساقی معناسنه اولدوغی فرهنك جهانکیریده مسطوردر ل غالج ع کسر
لام ایله بمعنی غارج مرقوم ل غرفج ع سکون راء مهمله وفتح فا ایله درمنه یعنی یوشنه که قوریدقده
آتش دوشوب یانه کرفج دخی دیرلر کذا فی المجمع ل غروتج ع ضم راء مهمله وواو معروف وفتح
تاء مثناة ایله بمعنی ترفنج مرقوم یعنی بادخایه کذا فی اللغه ل غرنج ع فتح راء مهمله وسکون
نون ایله باغور آشی ویالکز بلغور ده دخی دیرلر بعض نسخه ده تنوردن اتمك وات چیقاره جق اکری
چنکال شاعر مثال اول بیت درمیان پای آویخته چنان * کشته خرچنك پرهوا دروی غرنج
ل غفنج ع فتح فا وسکون نون ایله چشمه لرده وبعض یول اوزرنده واقع بیکارلرده اغاجدن اویلمش
صوصق وبعض فرهنکده اهل سفرك بلغاریدن صومق دیدکلری دری برداق ودخی یونقه ایتمکی
قاشق کبی ایدوب آنکله طعام یرلر کذا فی المجمع ل غلج ع سکون لام ایله ایکی معنایه در اول

قپو وپنجره قپادلر ینه مغلناز وزه که دمردن ایدرلر شمس فخری * قطعه * ایا شاهی که کر
حکمت بخواهد * قرنقل را دهد خاصیت ثلج * چنان ایمن شد ازعدل تو آفاق * که برکنند
ازدرها همه غلج * ثانی درباده اولور بوجکدر سالك کبی بعض فرهنکده تسمیع بوجکی
منقولدر عربیده ازغوناق وصوایچدکدن صکره دل ایله یلاغماق ودخی آت لنکانیوب دوز
اشوب کتمك یقال تغالج الحمار اذا شرب وتلمظ بلسانه والتغالج البغل وغیره مغلج شلال وفرس مغلج
اذا جری جریا لا یختلط فیه غلفج سکون لام وفتح فایله بمعنی زنبور سرخ یعنی اشك
آروسی که آندن بال حاصل اولمز شاعر بیت چون زلب نوشم بمی بخشم بنا * همچو غلفج
نیش برجانم مزن * شمس فخری حرکت لام وسکون فایله کتوروب بو بیتی نظم ایلمش بیت
زبیم شه نیارد زو غلفجی * ببالین زیان برهیچ سفنجی * وفرهنك حافظ اوبهی ده که تحفة الاحبابدر
بمعنی زیلوی سرخ منقولدر وهم جیم فارسیله نقل اولنمشدر غلیواج کسر لام وسکون
یای تحتانیله چیلاق که غلیواز دخی دیرلر شمس فخری * قطعه * هرتیرکه از شست قضا وقدر آید
بشش تن بدخواه شهنشه بود آماج * پیوسته همای ظفر وفتح نشسته است * برکنکرهٔ
قصر جلالش چو غلیواج غنج سکون نونله اوج معنایه در اول ناز وشیوه معناسنه
شمس فخری * قطعه * سه چیز دهر را در خرمی دان * همی برخور ز ملك ولشکر وکنج * همیشه
تا که خوب آید ز خوبان * دلال وناز همچون شیوه وغنج * ثانی حرکت نازکانه که بر نوع مقبول
شیوه در خواجه سلمان بیت در شبستان غبار موکب منصور او * شاهد نصرت بصد غنج
ودلال آید برون * ثالث بر نوع الاجه چوال معناسنه شاه ناصر خسرو بیت همچون کدوی
سوی بلند وسوی مسجد * آکنده بکاورس دو خرواری غنجی * کتاب السامی فی الاسامیده
غنج مانند خرچین بر چوالدر که عربیده خرجه دیرلر ضم خاء معجمه ایله اما شمس فخری معیار
جمالیده سرپن مردمان وحیوانات روایت ایلمش ولفظ سنجه قافیه ایلمش بیت بفرمانش
حیوان وانس وپری * همه داغ دارند بر سنج وغنج مع الجیم الفارسی * غنچ سکون
باء موحده ایله صو ایرکیلن چقور یره دیرلر که آبکیر وکو دخی دینلور غرمج سکون راء
مهمله وفتح میمله یارلمش بغدای که دوکیلوب قابوغندن چقمش اوله بعض فرهنکارده سیاه دانه
معناسنه در بو معنایی موید شاعر بیت جوی ز خرمن توبه زکشت خرمن عمر * کدای دانهٔ خال
توام نه از غرمج غریفچ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح فایله ادات الفضلاده
بالچق معناسنه که غریفش وکل ولای دخی دیرلر میرنظمی بیت هر آنکه از طریق راست
شد دور * غریفچ رافتد همچون خرکور * مجمع الفرسده بمعنی چقله مسطوردر غلفچ
سکون فایله ایو صوارلمش قلیچ یعنی زیاده کسکین اوله بیت ابو اسحق بهر دفع دشمن * همی
تا بر کشیدست آبکون غلفچ * مجمع الفرسده بمعنی سندان مذکوردر غلغچ سکون
لام وفتح غین معجمه ایله قولتق التنی بورمق ایله قجقلامق معناسنه که غلغلیج وغلیلج وغلج دخی دیرلر کذا
فی فرهنك جهانکیری غلغلیج سکون لام اول ویای تحتانی وفتح غین ثانی وکسر لامله
بمعنی غلغچ مرقوم معناسنه که عربیده دغدغه در کسر دالین وسکون غین اول وفتح ثانیله شمس
فخری بیت دیدهٔ بدخواه ملکت دائما در کریه باد * تا که بی سنك خنده آرد طفلکان زا غلغلیج *

غلغلیج * خراسانیلر اکا کلغوچه دیرلر استاد لبیبی بیت چنان بدانم من جای غلغلیج کش
که او بمانش اول زخود شود بیهوش غلیلج سکون لام اول وکسر ثانی وفتح میمله بمعنی
غلغلیج مرقوم که غلغلیچه دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت زبامداد کسی غلیلج
میکندم * خلاف نیست که من باشتاب خندانم غلیچ سکون لام وفتح میمله بودخی
آنلر کبی در یعنی غلغلیج مرقوم معناسنه دقائق الدهر بیت مکن غلیچ مرا ز بهر خنده * که چشم
از بهر تو در کریه دارم * فرهنك جهانکیری صاحبی مولانا یوسف انجوی مذکوردرت لغت که
بر معنایه در با اول مکسور بثانی زده دیو ضبط وتحریر ایلمشدر اما مجمع الفرسده وسائر لغتلرده
مفتوحه ده ذکر اولنمشدر اقل اکثره تابع اولمغله بو فقیر روایت کثیره یه تابع اولوب مفتوحه ده
ایراد ایلدم مع الدال المهمله * غرد سکون راء مهمله ایله بوزن مرد بمعنی
خانهٔ تابستانی یعنی یاز اونده هوا اکلنجك یرکه باد غرد وباد کیر دخی دیرلر استاد لطیفی بیت
این طاق ورواق وصفه وغرد * سودی نکند بزاری ودرد * ابو شکور بیت بسا جای کاشانه
وخان غرد * بد واندرون شادی ونوش درد * عربیده فتح را ایله آواز نغمات وکسر را ایله کیاه
غرقد سکون راء مهمله وفتح قافله سنجان دکنی معناسنه در که عوسج دخی دیرلر غرود
ضم راء مهمله وواو معروف ایله غرید کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله اول عورته
دیرلر که عروس ایده لر بکارتی بولنمیه ابو العباس بیت نرم ونرمك چو عروسی که غرود آمده
بود * باز آنسوی برندش که از نسو بازی * شمس فخری * قطعه * دختر ابکار من در مدح
شاه * هست عذرا نیست بی شبهه غرید * تا ببیند یکنظر رخسارشان * روح قدسی جان
برکند آورید * ادات الفضلاده یای تحتانی یرینه باء موحده ایله بوزن فرقد مسطوردر
غرغند سکون زا ونون وفتح غین معجمتین ایله ایکی معنایه کلور اول چولمك
معناسنه حکیم سوزنی کفته درزبان فرزندش که هنوز از مادر نزاده است بیت آورد پیامی که
زماتا تو برفتی * در خانهٔ ما پیش نه دو دست نه غرغند * ثانی بر نوع سختیاندر که غرغنی
دخی دیرلر غرژید کسر زاء فارسیله اکا دیرلر که آدم ویا حیوان کند وجنسی ایله بیله
اوتوروب قالقه استاد کسائی بیت زاغ بیابان کزید چون به بیابان نژید * باد بکل بر وزید کل
بکل اندر غژید غمند فتح میم وسکون نونله غمناك معناسنه که اصلی غم مند ایدی تلفظه
آسان اولمق ایچون بر میم حذف اولنوب غمند دیدیلر ابو المعانی بیت ای ماه رویا خال وخط
دلداده ات زار وغمند * این بوده است رسم ازل عاشق همیشه در غمند مع الراء المهمله
غاتفر سکون تاء مثناة وفتح فایله اوج معنایه کلور اول ترکستانده بر شهر آدیدر
محبوبلری غایت چوق اولور حکیم ازرقی بیت پری ندارد رنك شکفتهٔ کل سرخ * پری
ندارد بالای سرو غاتفری * مزبور شهرده موزون ولطیف سرو اولمغله سرو غاتفری دیرلر
استاد عنصرینك بو بیتندن فهم اولنور بیت سرای وباغ تو آراسته بسرو بلند * چه سرو
کاشغری وچه سرو غاتفری * ثانی شهر سمرقند محلاتندن بر محله آدیدر حضرت مولانا
قدس سره بیت کفت وکوی او کدامست وکذر * او سر پول کفتکوی غاتفر * ثالث
توران بهادرلرندن بر مبارز آدیدر حکیم فردوسی * مثنوی * کوی غاتفر نام سالارشان

مجنك اندرون نام بردارشان * چنین کفت با منر کشان غا نفر * که مارا باید آید زاخته پسر *
غاروغور يعنى هرج ومرج وفتنه وآشوب حكيم سنايى بيت هركه انبارنه چوموذ
بود * نه همانا كه غاروغور بود غار يعنى مغاره وطاغ اڭكرنده اوبلش اوكبى بركه ايام
شتاده ايچنه قويون وصغر قورلر وكاهى يولجيلر شدت شتادن قونوب ياتورلر غدار
دال مشدده ايله غدر ايدیجى غدردن مبالغه ايچوندر غدر فتح دال مهمله ايله بوزن
هدرجبه جامه معناسنه كه كدر دخى ديرلر كاف فارسيله وعربيده سكون دال مهمله ايله نقض
عهد وخيانت وترك وفا ايتمك وقرانكولق اولمق يقال غدره اى نقض عهده وغادره تركه وغدرة
لليل اى ظلمت فهى غدرة وايضا الموضع الكثير الحجارة غرار معروف بكى قلندن طوقنمش
چوال ابو المعانى بيت شهى كه در كرمش كس نيابد ست جهان * بكيل دردهد وباغرار
زربخشد غر روسبى وقحبه عورت معناسنه ابن يمين بيت طمع چون بريدم من
ازمال خواجه * زنش غركه خودرا كم ازخواجه داند غربيز سكون راء مهمله وكسر باء
موحده بعده ياى ساكنه ايله بمعنى غربال شاعر بيت زآسياب فلك آردبرف بيخته شود *
سحاب كشته چو غربيز آسيابانى غرغر بفتح غينين معجمتين وسكون رائين
مهملتين ايله قيو اغزنده صوچكمك ايچون ايتدكلرى اغاج چرخه كه اكا ايپ صاريلور غرغره
وغلتك دخى ديرلر حكيم خاقانى در قسميه بيت بلاوج پاى وبيا چال وغرغر ونشكوه * بنايرثه
بمكوك وتبار وپود وبتاب غفر فتح فا ايله بوزن نفر اول اغرى يه ديرلر كه الم واضطرابى
شديد اولوب زحمت ويره وآور تمك معناسنه در ومنازل قمردن بر منزله نك اسميدر غفر دخى ديرلر
عورتك بالدرنده واعضاسنك غيرنده اولان قل معناسنه درودخى خسته افاقت بولدقدن صكره
نكسنه ديرلر بوكه چغتايده آجيغ ديرلر مير عليشير بيت ايستارم العليغه قغايمن چوچوك جانيم
فدا * اى نوايى آنكا ديرمين كيلماكاى ناكاه آجيغ غمخوار وغمخور كلاهما بسكون الميم اول
فتح خاء وواو معدوله ثانى ضم خاء وواو معروف ومعدوله ايله دهاولور غم يجى معناسنه در كمال
اسمعيل بيت چيست اين بى عنايتى بامن * چون توپى اهل فضل را غمخوار * مثال ثانى
بوزن سرور استاد لطيفى بيت توپى اندر جهان سر سرور * توپى اهل كمال را غمخور *
غمكسار سكون ميم وضم كاف فارسى وفتح سين مهمله ايله غمخوار معناسنه در اما
معناى تركيبى دافع غم ديمكدر كه كساردن بمعنى كذاشتن دركذشت قودى معناسنه در ميرنظمى
بيت بده ساقيا آن مى غمكسار * كشيده ست دل محنت روزكار غميار سكون ميم
وفتح ياى تحتانيه ايله غمناك يعنى دائما مغموم اوله معناى تركيب غمدوست ديمك اولور ميرنظمى هروى
بيت آنچنان دل كشيده است غم يار * دشمنان كشته شادى وغميار غنجار سكون
نون وفتح جيمله قزللق كه زنان يوزلرينه سوررلر فكر وكلكونه دخى ديرلر استاد فرخى بيت دو دختر
ودو زنش را فرو كشيد ازنيل * بخون لشكر او كرد خاك را غنجار غنجر سكون نون
وفتح جيمله بمعنى غنجار مرقوم كه غنجاره وغنجره دخى ديرلر استاد كسايى بيت لاله بغنجر سرخ
كرد همه روى * ازحسد خويد بركشيد ازان نيل غور سكون واو ايله بمعنى الم
شديدكه غفر دخى ديرلر ابو المعانى بيت چو غور محنت عشقت كشيده ام چندين * برفت

برفت عمر ونرسيدم بغور اين محنت * عربيده اون بش قفيز مقدارنه ديرلر غيار فتح ياى
تحتانيله ديار عجمده طائفه يهود سائرناسدن امتياز ايچون دوش جامه لرينه برپارچه صارى
رقعه ديكرلر حكيم خاقانى بيت يهود آسا غيارى دوز بر كتف مسلمانان * اكر شان بر دراغيار
دين بينى بد ربانى * كمال اسمعيل بيت بقهر او كه سپهر باند را بردوش * ز زرد رقعه
خورشيد وماه دوخت غيار مع الزاء المعجمه * غاز بوزن ساز بش معنايه كلور اول
پنبه معناسنه در حكيم سوزنى بيت زبهر بافتن تار وپود مدحت تو * برند غاز سخن شاعران
زغوزه من * غوزه پنبه نك قوزاغنه ديرلر ثانى اوردكه بيوكنه ديرلر تركيده قاز ديدكلريدر
ثالث بمعنى شكاف يعنى ياريق بو ايكى معنايه حكيم سوزنى * قطعه * غاز اكر پهلو زند برياد
عدل پهلوان * چرخ وعنقا وار متوارى شود ازبيم غاز * صعوه در ظل هماى عدل وداد
پهلوان * مرعقاب ظلم را پربردارند غاز غاز * رابع بمعنى نياز يعنى رجا طريقيله يالوارمق
حضرت مولانا قدس سره بيت شود رمى همه غاز وشود رمى همه ناز * شود رمى همه نار
وشود رمى همه نور * خامس كهنه بوكى آتوب اكيرمك ايچون آسان وآماده ايلكه ديرلر
غازغاز اتباع الفاظ قبيلندندر بومقوله مكرر استعمال اولنور كلمه لر چوقدر تار ومار
معناسنه در كذا فى فرهنك جهانكيرى اما مجمع الفرس ده ازهم شكافته ياريلوب بريرندن
آيرلمش وبازرفته كيروكتمش معناسنه در يعنى تخته وامثالى نسنه لر ياريلوب اراسى آچق اوله
اكا ديرلر بومعنايى مؤيد تاج بها بيت روى نشوى نكنى يك غماز * كافرى اى كون زنت غازغاز *
غباز فتح باء موحده ايله بمعنى چوب دست شاه ناصر خسرو بيت آنكه برفسق ترا
رخصت دادست وجواز * سوى من شايد اكر سرش بكوبى بغباز غلبيز سكون
لام وكسر باء موحده بعده ياى ساكنه ايله غربال معناسنه در شيخ عطار بيت كر خاك زمين
جمله بغلبيز ببيزند * چه سود كه يكذره نيابند اثر ازمن غماز ميم مشدده ايله ايكى
معنايه كلور اكرچه لفظ عربيدر اما فارسيده غايت شايعدر اول بركسنه يى بركسنه يه قوولايجى
ابو المعانى بيت مشو غماز اكر ترسى زيزدان * خداوند عيوب بنده پوشد * ثانى استعاره
طريقيله شعرا چشم محبوبه استعاره ايدرلر خواجه حافظ بيت اشك غماز من ار سرخ برآيد
چه عجب * خجل از كرده خود پرده درى نيست كه نيست * ابو المعانى بيت چشم غمازم
كند ظاهر بجانان درددل * كر نكويد حال عاشق او كه كويد يار را غمز سكون ميمله ايكى
معنايه كلور اول قوولق ثانى كوز قيمق دلبرانك كوزنده بر حالتدر كه غمزه ديرلر بوندندر مير
نظمى بيت كند آن چشم ساحر عاشقان غمز * بتحريك فتن راميكند رمز * وعربيده الغمزة
بسكون الميم صقمق عصر كبى وطوار آغرى بوكدن اياقلرين شاشرمق وفتح ميمله مالك وطوارك
كمى وچرككى بدر الدين يوسف ابن لولو بيت تسارقبا بالخط خوف رقيبها * فاوله لحظا وادنه غمزا
مع الزاء الفارسى * غاژ ايكى معنايه در اول اغزى بيوك كسنه ثانى حريص
دنيا وطمع كار معناسنه شمس فخرى بيت ارس جرعه دان بنزديك بم * جهان لقمه
دان بنزديك غاژ غژ فتح زاء فارسيله بر آجى اوتدر حيوان يمز ميرنظمى بيت
نديدم آنچنان درجنس حيوان * كياهى كزغژ باشد خورد آن غژ كوت اوستنه

حدیرینوب کتمک حضرت مولانا قدس سره بیت کرتو باشی راست وباشی تو کر * پیشتر میغیژ اوراپس مغژ ن غلیواژ ع کسر لام وسکون یای تحتانیله بمعنی غلیواج مرقوم
یعنی چیلاق استاد لطیفی بیت مکو ای ژاژخای بیهده ژاژ * بپانك بد تر ازبانك غلیواژ *
ن مع السین المهمله * غرس ع سکون راء مهمله ایله بوزن ترس زبان پهلویده خوشهٔ
غله یعنی بشق کذا فی فرهنك جهانکیری اما مجمع الفرسده بمعنی خشم وغضب مسطوردر
فارسیده دخی نشاندن درخت معناسنه‌در وکسر غین معجمه ایله دکلمش اغاج وشول جابهٔ
رقیقه‌که دانه سندن ولد ایله معا خروج ایدر غرس فارسیده نهال حوزه دیرلر یعنی کنج وتازه
دکلمش اغاج فدانی ن مع الشین المعجمه * غاش ع عاشق وصادق ومبتلای محبت معناسنه
منصور شیرازی بیت بباغ حسن کل تازهٔ عذار ترا * هزار چون من بیچاره هست عاشق
غاش * ودخی دوست موافق معناسنه‌در شمس فخری جانبدار معناسنه روایت ایدوب
بو بیتی نظم ایتمشدر بیت چکونه دوات آن درکهش کند دوروی * بدین صفت که بدین
درکهیست عاشق غاش * بعض فرهنکده دوست دوروی معناسنه‌ده روایت اولنمش بو بیتده
اول معنایه دلالت واردر استاد رودکی بیت خویشتن پاك دار از پرخاش * هیچ کس را
مباش عاشق غاش * بو بیتلردن فهم اولنور که یا لکز غاش معانیٔ مرقومه‌ده استعمال
اولنیوب لفظ عاشق ایله ترکیب اولنه وفرهنك جهانکیریده خوشهٔ غوره وتخملق خیار
معناسنه‌ده مرویدر وفرهنك میرزا ابراهیمده بمعنی پلید طبع یعنی کج فهم وکند ذهن واداة
الفضلاده بمعنی شور وغوغای سخت مسطوردر ن غاوش ع فتح واو ایله بوزن آتش تخم
ایچون بوستانده آلیقونلمش خیار بزرك معناسنه شمس فخری * قطعه * مریخ راحمل
سان کردند حمل قربان * هرکه کو بزرکانت بربسته اند ترکش * پا ایز حشمت را چون وقت
زرع باشد * از پیکر مه ومهر آرد سپهر غاوش ن غاووش ع ضم واو اول واشباع ثانیله
خیار بزرك که بوستانده تخم ایچون قونلمش اوله استاد لطیفی بیت هر روز اوز حسرت کبیر وکلان
وسخت * درسبزه زار کردد وغاووش میخورد ن غراش ع فتح راء مهمله ایله اوج معنایه
کلور اول بمعنی خراش میرخسرو * مثنوی * بسا کبرا که پیش بت بنشانیم * بزیران شد
خوش بدویم * توکزهم عشق لافی ازبر دوست * غراش سوزنی نمای درپوست * ثانی
بمعنی خشم ثالث بمعنی غم واندوه کذا فی فرهنك جهانکیری ن غرش ع سکون راء مهمله
ایله تندی وخشم وغضب معناسنه استاد رودکی بیت کر نه بد بختیٔ مرا که فکند * بیکی
جاف جاف رود غرش * فرهنك میرزاده بو ایکی لغت دخی خشم وخراش معناسنه‌در اما
فرهنك زفانکویاده غرش بالفتح خشم وخراشیده وغراش خشم آلود معناسنه‌در واداة
الفضلاده مذکور لغتك ایکیسی دخی سین مهمله وغراش کسر غین ایله وغرش ضمله مرویدر
ن غرمانوش ع سکون راء مهمله وضم نونله ترخون معناسنه‌در اما بعض فرهنکلرده عاقرقرحا
مرویدر کذا فی فرهنك جهانکیری ومجمع الفرسده ینه ترخون معناسنه‌در اما ضم غین معجمه ایله
مضبوط ومرویدر ن غرواش ع سکون راء مهمله ایله چولاه آلتلرندن بر آلتدر سپورکه
کبی ایدوب طوقنجق ایپلرن دستکاهده ایکن اوزرینه صو سپرلر وبزه آنکله آهار ایدرلر حکیم سوزنی

سوزنی بیت چولاههٔ کار ماندهٔ کوئی * غرواش نهاده برقفاره * وله * قطعه * یا قوتی چولاهه
بعردو دو بسر ماند * یك پایچه بر ماند دکر پایچه درماند * باکون مغاك بدران پایچه بر رفت
تا بچهٔ باریش چو غرواش بدرماند * وفتح را ایله غراش مرقوملك اوج معناسیله مترادفدر
ن غریفش ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح فا ایله بمعنی کل ولای یعنی قره بالچق که
غریفج دخی دیرلر ن غش ع امرنمك رشك معناسنه ودخی بایلمق یعنی بیهوش اولمق بو ایکی
معنایه ترتب اوزره ابو المعانی بیت همصحبت من باش که رفیقان تو ارغش * باشند همه
از حسد لطف تو درغش * عربیده اورتمك ستر کبی ودخی صافی اولمیوب قاریشق اولمق وینه
بالکسر خیانت اتمك ویرامز اولمق ن غنجرش ع سکون نون وجیم وفتح راء مهمله ایله
ن غنجمرش ع سکون نون وجیم وراء مهمله وفتح میمله ن غنجموش ع سکون نون وجیم
وضم میمله کلاهم بمعنی ضفدع یعنی قورباغه که بك ورنکل وغوك دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
اما مجمع الفرسده ضم غین معجمه ایله منقولدر ن مع الفاء * غف ع بمعنی موی جعد یعنی
قورجق صاچ شمس فخری بیت مشاطهٔ دست تو ظفر را بکشاید * درمعرکه ازباد صبا
رایت تو غف * بو معنایی مؤید استاد لطیفی بیت بو سر آن سر برهنه موی غف * دود دل کز
آتش خدش بتف ن مع القاف * غیداق ع سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله
دشت قبچاق قربنده بر موضع اسمیدر وآنده غایت سخت وراست اوق ایدرلر تیر غیداقی دیرلر وبلکه
طاشه اورسه‌لر قرلمیوب تأثیر ایدر کذا فی المجمع ن مع الکاف * غاك ع فتنه وآشوب
معناسنه‌در کذا فی فرهنك جهانکیری ن غاکوك ع ضم کاف عربی وواو معروفله کل نکره
دانه‌سی شمس فخری بیت درکل نکره غلامانش * پیکر اختران بو غاکوك ن غالوك ع
ضم لامله ده کل نکره دانه‌سنه دیرلر خصوصا وهر نسنه‌که مدور اوله آکا دیرلر عمو ما خسروانی
بیت کل نکروههٔ زرین بچرخ کشته هلال * ستاره یکسره غالوکهای سیم اندود * حکیم
فردوسی بیت که افکند نخجیر بر دشت وراغ * کهی زد بغالوك بر میغ ماغ ن غایوك ع ضم
یای تحتانیله غاکوك وغالوك مرقوم معناسنه کذا فی المجمع ن غبوك ع ضم باء موحده ایله
شبانه ایچلن شراب یعنی کیجه بزم باده اولوب عیش ونوش معناسنه ابو المعانی بیت ای شه
حسن زبنده مکریزان یکشب * از سر لطف بیا تا که نم باتو غبوك ن غدرك ع سکون دال
وفتح راء مهملتین ایله هندده مخصوص بر نوع سلاحدر که دردیرلر ن غژاك ع فتح زاء فارسیله
رایحهٔ بد هرنه‌نك اولورسه ابو المعانی بیت برهمه روی زمین میرود از جسم بدش * که سراپای ن
وجودش شده آلوده غژاك ن غساك ع فتح سین مهمله ایله بر قور تجعزد رکه اهالی ومفرش
ایچنده کزلنور وپوره وکهله کبی انسانك قانن امر لکن بونك اصرمسی انلردن زیاده‌در وهم طوتوب
اولدرسه‌لر غایت بد رایحه اولور آکا دار المرز دخی دیرلر کیلانیلر آدینی ساس قومه شلردر بو تعریفدن
فهم اولنور که تخته بتی اوله کذا فی فرهنك جهانکیری ومجمع الفرسده بر نوع صر مشقدر که هر بو
اغاجه که طولاشه لابد قورید عربیده عشقه دیرلر ودخی بدبوی دهان که عربیده بخر دیرلر شمس
فخری بیت بادر دست اوزند پهلو * شرم می ناید از دهان غساك ن غسك ع بوزن خسك
غساك معنای اولنه یعنی تخته بتی کذا فی فرهنك جهانکیری ن غشاك ع فتح شین معجمه

ايله بمعنى غساك مرقوم يعنى بوى بد دهان طيان مرغزى بيت ازدهان توهمى آيد غشاك *
پير كشتى ريخت موبت از هباك ﮒ غضبان فلك ﻊ نير اعظمك يعنى آفتابك جمله اسماسندندر
صاحب التاج دخى ديرلر بو ايكى اسم عجايب البلدانده مسطوردر و آندن منقولدر ﮒ غلتك ﻊ
سكون لام وفتح تاء مثناة ايله قيوا غزنده اوزرينه قوغه ايپى صاريلان اغاج كه چرخه وغرغر وغرغره
دخى ديرلر ﮒ غمازك ﻊ ميم مشدده وفتح زاء معجمه ايله برابنجه واوزون اغاجدر كه اوجنه
اولته باغليوب صويه آتارلر واغاجى الده طوتارلر تجن بالق اولته يى يوتدقده اول اغاجك اوجى
اشاغى چكيلور معلوم اولور كه اولته يى بالق يوتمشدر كذا فى المجمع بو معنايى مؤيد ميرنظمى
درتعريف بازى كوى وچوكان بيت چو غمازك شده دردست چوكان * كه قلاب خورده كويا
كوى كردان ﮒ غمخورك ﻊ سكون ميم وضم خاء معجمه وفتح راء مهمله ايله برجانوردر بوتيمار دخى
ديرلر صو كنارنده اوتورر وصو دوكنور ديو ايچمكه قورقوب غمناك اولور ميرنظمى درحق
خسيسان بيت نيا شامد زخست جرعه آب * چو غمخورك كنار آب پرتاب *
ﮒ غمناك ﻊ غملو معناسنه مقابلى فرحناكدر ابو المعانى بيت كرده بوده وعده وصلش
مرا جانان هنوز * چون نكرد آنجا زآن غمناك ماندم درفراق ﮒ مع الكاف الفارسى ﻊ
ﮒ غارسك ﻊ سكون را وفتح سين مهملتين ايله برنوع مغاره دركه تركيده ترقاز ديرلر
شاعر بيت غارسك باشد مرا باغ ارم * كر نباشد يار بكدم نزد من ﮒ غارنك ﻊ فتح راء
مهمله وسكون نونله احمق ونادان معناسنه ميرنظمى بيت اكرهوش دارى شنو پندازمن *
مكن هيچ صحبت بغارنك وكودن ﮒ غاوشنك ﻊ سكون واو ونون وفتح شين معجمه ايله آلت
بزكراندن اوكندره ديدكلريدر شمس فخرى بيت چوكاو يست خصمش براى ادب * نه فرهنجد
اورا مكر غاوشنك ﮒ غدنك ﻊ فتح دال مهمله وسكون نونله ابله ونادان شمس فخرى بيت
مخالفان شمار اشرنك باداشهد * كرفته خلق جهانشان بسخره همچو غدنك * وحيوان
طبيعت وبى اندام معناسنه ده مرويدر قريع الدهر بيت همه چون غول بيابان همه چون
مارصليب * همه چون هره بخوى همه چون كاوغدنك ﮒ غراونك ﻊ سكون راء مهمله
اولى وفتح ثانيه وهمزه مفتوحه وسكون نونله زياده بيوك اولان نسنه يه ديرلر عماد زوزنى
بيت كروكر بدو داده اورنك وكركر * زعرش وزكرسى غراوونك برتر * كروكر كاف فارسيله
خداى تعالى ديمكدر مؤيد الفضلاده تخت بزرك كه مخصوص سلاطين ملوكدر ﮒ غرباسنك ﻊ
سكون را وفتح سين مهملتين ايله هرنه كه مدور اوله آغرشق وآنا ره بكزرنه اولورسه عموما ودانه
كانكره خصوصا ﮒ غرماسنك ﻊ سكون را ونون وفتح ميم وسين مهملتين ايله برنوع بوفقه
اتمكدر ياغله بشوروب تناول ايدرلر ابوشكور بيت كرمن بمثل سنكم باتو غرماسنكم *
ورزانكه توچو آبى برخسته دلم نارى * بو بيتدن فتحه را ايله اولمق ظاهر اولور اكرسكته ايله
قرار ويرلمزسه ﮒ غرنك ﻊ فتح راء مهمله وسكون نونله ايكى معنايه در اول حزن ايله اغلق
معناسنه شمس فخرى بيت هنوز شاهد كل پرده مكر برداشت * كه عندليب نياسايد
از غريو وغرنك * ظهير فاريابى بيت به پيش خسرو روى زمين بر آرم بانك * چنانكه درخم
كردون فتد غريو وغرنك * ثانى بوغازده اغلمقدن ياخود صقلمقدن خرخره اولق معناسنه دخى

معناسنه در حكيم سوزنى بيت ازحربكه غريو بر آيد چو خصم را * از حلقه كمند مخلق
افكنى غرنك * سراج الدين سكزى بيت بارش دهان زعالم خاكى كه روز وشب * چشمى
پرآب دارد وجانى پرازغرنك ﮒ غرواسنك ﻊ سكون را ونون وفتح واو وسين مهملتين ايله
بمعنى غرباسنك مرقوم ﮒ غرياسنك ﻊ سكون را ونون وفتح ياى تحتانى وسين مهملتين
ايله ديار عجمده عادتدر باغ وبوستانه كتدكلرنده كباب وامثالى طعام بشوروب برنوع يوفقه اتمك
ايدوب طعامى اول اتمكه صاروب كوتوررلر اكا غرباسنك دخى ديرلر ابوشكور بيت كرمن
بمثل بادم باتو غرباسنكم * نزديك توچون زهرست باتو غرياسنكم ﮒ غژنك ﻊ فتح زاء فارسى
وسكون نونله بمعنى غرنك مرقوم يعنى كريه وزارى صداسى كذا فى فرهنك جهانكيرى
ﮒ غنك ﻊ سكون نونله بوزن جنك اوچ معنايه كلور اول آواز بلند محمد مولوى بيت
غنك غنكى ميزنم تايك غزل * آورم بيرون زايوان ازل * ثانى اركك اشك معناسنه حضرت
مولانا قدس سره * مثنوى * خاموش همچون مريمى * تادم زند عيسى دمى * كت كفت
كاندر مشغله * باز خران غنك شود * حكيم سوزنى بيت كويد كه شعر خايد خايد بلى
چنانك * خايند علف وماده خران وخران غنك * ثالث ستون معصره يعنى ياغ چيقاردقلرى
اوزون ديرك كه دانه يى آنكله باصدروب ياغن چيقاررلر استاد منجيك بيت چند بود چند
نديم ندم * كوش برون آر دل از غنك غم * بو معنايى مؤيد شمس فخرى بيت بشيشه مهيش
سربسر فلك اندود * كنون نهاد سرش بهر روغن اندر غنك ﮒ غوالنك ﻊ فتح واو ولام
وسكون نونله زردالو قوريسى كه خوشاب ايدرلر وطعامه قورلر ﮒ مع اللام ﻊ غال ﻊ بوزن
حال اوچ معنايه كلور اول مجمع الفرسده بمعنى غلطيدن صيغه امراولور ثانى بمعنى غار يعنى
بعض طاغ اتكلرنده واقع مغاره كه ايچنده وحوش ياتوب مسكن ايدرلر مير عماره بيت كسى كه
دردل او جاى كرد خصمى تو * بجاى خانه وكاشانه چرخ دردش غال * فرهنك جهانكيريده
معناى ثالث آول كمسنه يه ديرلر كه محبتا ياخود عداوتا بر كمسنه نك چوره سين طولانه وله
بيت كسى كه غال شد اندر حسودى تو ملك * خداى خانه او جاى رخنه دارش غال *
ودخى خانه زنبور معناسنه روايت ايلمشدر ﮒ غردل ﻊ سكون را وكسر دال مهملتين ايله
بمعنى نامرد وترسنده يعنى تكه وقورقق معناى تركيبى قحبه يوركلى اولور ميرنظمى بيت نيايد
كار مردان ازشتردل * كه غردل هم نباشد مرد مقبل ﮒ غزال ﻊ فتح زاء معجمه ايله آهو بچه
معناسنه عربيدر فارسيده دخى مستعملدر خواجه حافظ بيت صبا بلطف بكو آن غزال رعنارا
كه سر بكوه وبيابان تو داده مارا ﮒ غزل ﻊ فتح زاء معجمه ايله اول شعره ديرلر كه بش ياخود يدى
وياطقوز بيت اولوب بر قافيه وبر رديف ايله ومطلع بيتنك آخر مصراعلرينه قافيه لرى مطابق
اوله زيرا اول مصرعينك قافيه سى مساوى اولمزسه قطعه دينلور قافيه سى مترادف اولوب قاچ
بيت اولورسه اولسون قطعه ديرلر مطلع متساوى القافيه اولوب طقوزدن زياده اولورسه قصيده
دينلور هر قاچ بيت اولورسه قصيده ده ابيات تك اولمق شرط دكلدر چفت اولمز خواجه حافظ بيت
غزل كفتى ودر سفتى بيا وخوش بخوان حافظ * كه برنظم افشاند فلك عقد ثريارا * عربيده غزل
تعريفى بفتحتين كوزل عورتلر سوزى ومدحى حديث نساء الحسنا معناسنه ودخى عورتلر

مصاحبتن مدومکه دیرلر غلبهٔ استعمالدن مطلق بش ویدی و یاطقوز بیته دیرلر لکن ترکی وفارسیده اولان شرط عربیده معتبردکلدر وعربیده غزل نامیله شعر یوقدر آنجق آنلر قصیده وابیات دیرلر وسکون زاء معجمه ایله بوزن نخل اپلك اکیرمك وبوکمك فتل کبی واکیرلمش اپلکه دیرلر یقال غزلت الامراة القطن ل غلول ح ضم لام وواو معروفله طعام بوغازدن زحمت وعسرت ایله چکمك ابو المعانی بیت ازغم عشقت بماند درکلویم نان وآب * کرخورم شهد وشکر یا حسرتت باشد غلول ل غملول ح سکون میم وضم لامله قتا بری دیدکاری اوتدر ل غنجال ح سکون نون وفتح جیمله غایت اکشی بر میوه در طاغده اولور تناول اولنمز شمس فخری بیت اکرصبا سخن لفظ اوکند درباغ * نبات مصرشود درمذاقها غنجال ل مع المیم * غرم ح فتح راء مهمله ایله بوزن کرم وسکون رایله بوزن نرم دخی جائزدر خشم وغضب معناسنه استاد لطیفی بیت بیکی غرم اکر روم بجرم * آدمی شو توای پلنك غرم * عربیده چکمك معناسنه الغرام اداسی واجب ولازم اولان نسنه یقال العزم مایلزم اداؤه ل غژم ح فتح زاء فارسیله غرم مرقوم کبی خشم وغضب معناسنه ل غم ح لعت مشترکدر قیغو وغصه معناسنه فارسیده وعربیده مستعملدر انجق فرق بوقدرکه عربیده ماضیده استعمال اولنور فارسیده هم ماضی وهم مستقبل استعمال اولنور زیرا عربیده غصهٔ ماضی یه غم ومستقبله هم دیرلر فارسیده بو تفاوت یوقدر عربیده مفرددرکه جمعی غموم کلور فارسیده هم جمع وهم مفرد اولور کاهی جمع اولمق اوزره غمان دیرلر اما چندان مستعمل دکلدر استاد رودکی بیت ای ازین جو رید زمانه شوم * همه شادی اوغمان آمیغ * وعربیده بولت معناسنه سحاب کبی والغمة الکربة ویقال غم یومنا یوم غم اذا کان یأخذه بالنفس من شدة الحر وغم علیه الخبر علی مایسم فاعله ویقال غم الهلال علی الناس اذا ستره عنهم غیم اوغیره فلم یری ل غنیم ح کسر نون وسکون یای تحتانی ایله خصم یعنی عداوت ایدیجی بابا فغانی بیت بچه روز نیك بیند زنو کام دل فغانی * کدچو بخت خود عنیمی بکمین بودمدامش ل غیم ح سکون یای تحتانیله صونکر معناسنه در عربیده صوسزلق عطش کبی وحرارت جوف یقال غامت بغیم غیومه واغامة واغیمت وبغیمت کله بمعنی واغتم القوم اصابهم غیم وبمعنی سحاب مولانا ابوبکر الخوارزمی * قطعه * وتمایل الجوزاء یحکی فی الدجی * میلان شارب قهوة لم تمزج * وتنقبت بخفیف غیم ابیض * هی فیه بین تخفر وبتبرج * کتنفس الحسناء فی المراة اذ * کملت محاسنها ولم تتزوج ل مع النون * غابندن ح فتح باء موحده وسکون نونله آت وآدم تکرلنوب دوشمك وبقلق معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ل غارتیدن ح فتح راء مهمله وکسر تاء مثناة وسکون یای تحتانیله بمعنی غابندن مرقوم ودخی یغمالمق ویغمالتمق معناسنه ده کلور میر نظمی بیت متاع صبر عاشق غارتیدن که خوبان راشد این عادت کزیدن ل غاریقون ح بر داروی مسهلدر حکیم خاقانی بیت چون غاریقون کریه ومنکر * وزتربدهم میانه تهی تر ل غالیدن ح کسر لام وسکون یای تحتانی ایله غال مرقومك مصدریدرکه دوستلق ایچون ویاخود دشمنلك ایچون برکسنه نك یاخود بر حیوانك چوره سن طولانمق استاد لطیفی بیت همچو آهوی جفت راغاله من تراروز شب همی غالم ل غران ح فتح راء مهمله مشدده ایله یرتجی جانورلر صفتیدرکه

١٨٣

صفتیدرکه شیر غران وشیر غرین دخی دیرلر اصلنده معناسی کومردنجی که سباعك وغیری نسنه نك بولت وامثالنك قورقنج آوازی مولانا هاتفی بیت وزان پس درآورد پادر رکاب * سر ازکوه برکرد غران سحاب ل غربون ح سکون راء مهمله وضم باء موحده ایله پیشکش که ترکیده بلك دیرلر ل غرشیدن ح سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر شین معجمه ایله بمعنی خشم آلود وغضبناك شدن کذا فی المجمع ل غرن ح فتح راء مهمله ایله بوزن رسن آوازایله اغلیوب نوحه ایلمك شمس فخری بیت اکرنه تربیت واصطناع شاه بدی * ملوك فضل همیشه بدند جفت غرن * عربیده طوشنجل قوشنك ارککی وآجلق وآرقلق جوع وهزال کبی ل غرویزن ح سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر واو ایله بمعنی پرویزن یعنی الك معناسنه در عربیده ملهال ومنجال وغربال دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل غریزان ح کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله بمعنی غرویزن مرقوم میر نظمی در تعریف سرما بیت که بار بده برف از سحاب رقیق * چنان ریخته از غریزان دقیق ل غریزن ح کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله اول باتلق که حوض دیبنده وبعض چقورلرده صوینك التنده قالور کذا فی المؤید ل غرین ح کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله بیشهٔ شیر ودخی ارسلانك صفتی در مولانا هاتفی بیت دران سهمکین آتش رستخیز * کزان بود شیر غرین درکریز * عربیده غرین حوض دیبنده وسائر ظروف دیبنده قلان باتلق وباتقلی صوکه چوکالمش دیرلر ل غریون ح کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح واو ایله بمعنی غربون مرقوم یعنی پیشکش غربون وغریون لغة نعمة اللهدن منقولدر ل غرغژان ح سکون زاء فارسی اول وفتح ثانی وغین معجمه ایله ایکلیو اکلیو یوریمك میر نظمی بیت دران جای ماندن بترسید سخت بروی زمین غرغژان بود ورفت ل غزغن ح سکون زا وفتح غین معجمتین ایله سحتیان ومیشین وکوسله وامثالی که صغریدن غیری اوله غرغنه وبغنه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل غزنین ح سکون زاء معجمه وکسر نونله بر مشهور شهردر غزنه دخی دیرلر سلطان محمود سبکتکینك اول شهری تختکاه اتمشیدی بوندندرکه سلطان محمود غزنوی دیرلر ل غزیدن ح کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله ل غژیدن ح زاء فارسیله ده هر نسنه که بربری اوستنه یقله ویقمق استاد کسائی بیت زاغ بیابان کزید خودبه بیابان سزید * باد بکل بروزید کل بکل اندر غژید ل غضبان ح سکون ضاد معجمه وفتح باء موحده ایله منجنیق طاشی حکیم خاقانی بیت طیان سرای دل قلمشان * غضبان حصار کفر دمشان * عربیده غضبناك معناسنه در ل غلبکن ح فتح لام وسکون باء موحده ایله پنجره شبکه سی شمس فخری * قطعه * اعظم جمال دنیی ودین است آنکه هست * جان عدو چو سمل وزخمش چو بابزن * کردون مشبك ازپی آن شدکه تا شود * برمنظر خلافت او همچو غلبکن * بو بیتده سکون لام وفتح بایله اوقوق کرکدرکه موزون اوله ل غلبکین ح زیادهٔ یای تحتانیله ده غلبکن مرقوم معناسنه در ابو شکور * قطعه * اکر ازمن تو بندداری باز * نکنی بی نیاز روز نیاز * زیستن ومردنت بکیست مرا * غلبکین درچه باز شد چه فراز * فرهنك جهانکیریده سکون لام وفتح باء موحده ایله ضبط اولنمشدر حکیم اسدی بیت بروج چرخ همچون غلبکین است * رصد کیران او اسرار بین است *

لغ غلتبان ع سکون لام وفتح تاء مثناة وباء موحده ایله بردکرمی واوزون طاشدر بر ذراع
مقداری ایکی باشنده بر مقدار دلوکی واردر اکا اغاج واپ ایله آلت ایتمشلرکه طام اوزرینه
طپراق دوشدکده باصدیروب هموارایتمك ایچون اول طاشی او زرینه چکرلر ترکیده لوغ
طاشی دیرلر و بر معناسی دخی دیوس دیمکدر عربیسی قلطبان در ایکی معنایه میرنظمی . بیت
بوده مغلوب زنش یك غلتبان * بر سر بامش بکشته غلتبان لغ غلتیدن ع سکون لام
وکسر تاء مثناة بعده یای ساکنه ایله هر نسخه یوالنمق عموما وچارپا حیوان یوالنمق خصوصا بعض
نسخه ده طاء مهمله ایله غلطیدن واقع اولمشدر ابو المعانی بیت کشتکیری کرده کشتی پیشه
اش * کو بیاد رخاك غلتیده خری لغ غلطان ع سکون لام وفتح طاء مهمله ایله اما اصحی
فارسیده حرف طا اولمامغله تاء مثناة ایله غلتان درهرمدور نسنه یه دیرلر عموما مدور وانجویه دیرلر
خصوصا خواجه سلمان بیت برامید آنکه میدارد یتیما زاعزیز * دربدرکاه تو غلطان آمده
از بحر عدن لغ غلطیدن ع سکون لام ویای تحتانی وکسر طاء مهمله ایله یوالنمق عربیده تدحرج
معناسنه مولانا ظهوری . بیت ز لطف صبا شاخ کل درچمن * چه مستانه غلطیده بریاسمن
لغ غلمیج دادن ع قجقلمق معناسنه یالکز غلمیج دخی اول معنایی افاده ایدر غلمایج وغلغایج
وغلغج دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری لغ غلهدان ع فتح لام ودال مهمله ایله بر کوچك
بوداقدر آغزینه خام کون چکلمش و بر کوچك دلوکی واردر بعض رسومات جمع ایدن عامل
واهل سوق بیع ایتدکلری اشیانك اقچه سن ایچنه براغورلر شیخ نظامی بیت خانه غولند بپرداز
شان * درغلهدان عدم انداز شان لغ غلیجن ع کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح جیمله
یار یوزیدکلری اوتدرکه پودنه و پودینه دخی دیرلر عربیده فونج دیرلر لغ غلیدن ع کسر لام
وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول اوغمق یعنی اوصی کتمك ثانی صویه طالمق غوطه
معناسنه ایکی معنایه استاد بیت نبوده شناور بدریا غلید * که هوشش برفت وهماندم غلید
لغ غلیژن ع کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح زاء فارسیله اول قره بالچق که صو دیبنده
وحوضلرده اولور وغلیون وپلن ولژه وخره دخی دیرلر حکیم اسدی . بیت نهانی بزیرش غلیژن
بدی * زبر پوش او آب روشن بدی لغ غلیون ع کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح واو ایله
یعنی غلیژن مرقوم وعربیده ولایت یمنده بر مشهور قصر اسمیدر لغ غمان ع بوزن همان ایکی
معنایه کلور اول یعنی غمناك عربیده مغموم معناسنه در ثانی جمع غم لکن بو معناده چندان
مستعمل دکلدر حکیم اسدی * مثنوی * چه جز آمده مهر فرزند ودرد * که در نیك وبد
هست با جان نبرد * چو نبود دل اندر غمش خون شود * چو باشد غمان آنکه افزون شود *
لغ غمدان ع بوزن حمدان یمن ولایتنده شهر صنعاده بر قصر آدیدر مشهور آفاق در بغایت متین
بنادر نقل ایدرلر که طوفان حضرت نوح علی نبینا وعلیه السلامدن صکره روی زمینده ابتدا
اول قصر بنا اولنمش ملوك یمن اعتبار ایدرلر استاد . بیت بطوفان نمانده عمارت بجا * به پیش
از همه کشته غمدان بنا لغ غمکین ع یعنی غمناك ابو المعانی بیت . نماید اکر روی جفا کردش دوران
غمکین مشو لطف خدا کام دل آرد لغ غن ع بوزن من تنك عصاران یعنی یاغ چیان جق اغاج
استاد رودکی بیت هر کلی پژمرده کردد زونه دیر * هر که بفشارد همه این زیر غن * شمس

شمس فخری بیت مخالف توازامساك وبخل نم ندهد * بقهر تا ننهندش چو کنجد اندر غن *
لغ غنچه کردن ع سکون نون وفتح جیم فارسیله جیم عربیله ده مرویدر خمیر یوغرمق لغ غنشیدن ع
سکون نون ویای تحتانی وکسر شین معجمه ایله هرزه وهذیان سویلمك ابو المعانی بیت عذاب
کوش بود هرزهاش بشنیدن * که نیست جز سخنی ژاژ خای وغنشیدن لغ غنویدن ع فتح
نون وکسر واو وسکون یای تحتانیله امز غنمق عربیده نعاس دیرلر حکیم انوری . بیت بر خاك درت
مالك توکویی که زآرام * طفلیست در آغوش رقیبان غنویده لغ غنیزان ع کسر نون وسکون
یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله بعض نسخه ده یای ساکنه مقدم ونون مؤخر واقع اولمش قزلجق
یمشی بعض فرهنکده کوکم دیدکلری طاغ یمشی واقعدر لغ مع الواو * غاوشو ع سکون واو
وضم شین معجمه ایله تخم ایچون بوستانده آلیقونیلان خیار استاد لبیبی بیت زرد ودراز وپرشده
چون غاوشوی خام * نه سبز چون خیار ونه شیرین چو خربزه * شمس فخری . بیت
پنداشت دشمنت که باندیشه محال * باشد که آتشی بجهاند ز غاوشو لغ غاو ع یعنی کاو ودخی
زیر زمینکه کو دخی دیرلر چقور یر دیمك اولور کذا فی فرهنك جهانکیری لغ غدو ع بوزن کدو
بوزه که طاریدن ایدرلر ابو المعانی بیت شراب ناب که باشد حرام بشمارد * حماقتیست غدو
چون مباح نوشیدن لغ غرغاو ع سکون راء مهمله وفتح غین ثانیله بیان صغری یعنی کاودشتی
لغ غرو ع سکون راء مهمله ایله بوزن سرو قارغو دیدکلری قامش کدنیزه ایدرلر حکیم اسدی
بیت دران جای بیشه بود بید غرو * میانش نیاورد افزون زسرو * وله بیت یکی کفت
مرغی چو رنکین تذرو * همین خاست دربیشه بید غرو * حکیم فردوسی بیت یکی مردشد
چون یك آزاده سرو * برش کوه سرو ومیانش چو غرو * حکیم سوزنی * رباعی * طوطی
بپرید از قفس بلخ بمرو * چون دید بجای نیشکر نیزه غرو * چون بابل بر کل بکل سر بسرو *
اکنون بخس اندر آورد سر چو تذرو لغ غرغاو ع سکون زاء فارسی وفتح غین معجمه ایله کاو بحری که
قویروغن قطاس ایدرلر کذا فی فرهنك جهانکیری لغ غرقاو ع سکون زاء فارسی وفتح قافله
نسخه میرزا ابراهیمده کاکل پریشان و پرچم که اکا کرکا و دخی دیرلر تحفة الاحبابده دخی پرچم
معناسنه در و مجمع الفرسده یعنی کاو مسطوردر حکیم انوری در تعریف اسب . بیت پلنك هیأت
وغرقاودم وکوزن سرین * عقاب طلعت وعنوه شکوه وطوطی پر لغ غنو ع ضم نونله بلند
آواز وصدا وجنك محلنده دلاور پهلوانلرك نعره لری معناسنه حکیم فردوسی بیت زهرد انشی
چون سخن ذشنوی * ز آموختن یکزمان نغنوی * مجمع الفرسده فتح نونله یعنی خواب حکیم
سنایی بیت ازروان شرع رامتابع شو * پس مرفه بکام دل بغنو لغ غو ع بوزن نو آواز بلند
وغنو مرقوم معناسنه میرخسرو بیت غوکوس کارامش ازدل ربود * درافکند غلغل
بچرخ کبود * استاد فرخی . بیت بچنین روز بکوشش غوکوس * زارغنون خوشتر واز موسیقار
لغ مع الهاء * غاره ع فتح راء مهمله ایله یعنی غارج مرقوم یعنی شراب صبوحی اما بعض
نسخه ده غارت معناسنه مرویدر کذا فی فرهنك جهانکیری لغ غازه ع فتح زاء معجمه ایله
درت معنایه کلور اول سرخی که زنان یو زلرینه سورلر زاء فارسیله ده مرویدر حضرت مولانا
قدس سره بیت بی غازه وکلکونه کل آن رنك کجا یافت * کافروخته از پرده مستور بر آمد *

میر خسرو بیت کلکونه مرد انست سیه روئی کونین * غازه مجراز لعبت فرخار نیاید * ثانی
بمعنی صدا اوندا شیخ آزری بیت ای بسا کفتکوی آوازه * کان چو طنبور کشت بر غازه * ثالث
پنج دم و پنج پر یعنی قناد و قویرق دیبلری که غزه دخی دیرلر مثلا دم غازه و پر غازه و دم غزه
و پر غزه دخی دیرلر رابع مجمع الفرسده اغاج چوی که غیری اغاج یاریغنه صوقوب محکم ایدرلر
فی غاژه فتح زاء فارسیله اوچ معنایه در اول غازه مرقوم معنای اولیله مراد فدر یعنی
کلکونه شمس فخری بیت عروسان امل راهمت او * حقیقت چون سپید اجست و غاژه *
ثانی اکابل الملك دیدکاری اوتدر آنك دخی قزللغی اولمغله اهل بریه عورتلری یوزلرینه سوررلر
ثالث تذهیب اشعاره دیرلر مولانا بساطی بیت از غاژه و سرمه نیست خالی * شعر و غزل
کمال خاتون فی غاشیه فتح کسر شین معجمه و فتح یای تحتانیه ایله ترکیده خاشه دیدکاری ایو
اورتیسی و دخی یا پوق که کبار آته بند کده او کنده کوتوررلر ابو المعانی بیت شهی ز قدر بلندش
بوقت کشته سوار * به شهان پیش رکابش شوند غاشیه دار * عربیده روز قیامت معناسنه در
زیرا خلقی افزاع و اهوال ایله بوریدوکیچون غاشیه دیرلر اصلنده ستر اید یجی معناسنه در قرآن
مجیدده وارد اولمشدر فی غالیه فتح کسر لام و فتح یای تحتانیه ایله عربیله مشترك لغتدر رایحهٔ
طیبه معناسنه ترکیده قلیه مسك دیرلر اصلی غالیه مشك در مولانا جامی بیت چشم را خرمن
عنبر بخشد * بطبق غالیهٔ تر بخشد فی غانه فتح نونله بوزن خانه یمن حدودنده برشهر
آدیدر دیرلر که خاکنده التون اولور کذا فی المجمع بو معنایی مؤید میر نظمی بیت چو صحن
جنت نیست آن صحن خانه * شده خاك درش چون خاك غانه فی غباره فتح باء موحده و راء مهمله
ایله چغنجی صغرسوردیکی اغاج که ترکیده اوکنده دیرلر کذا فی فرهنك میرزا ابراهیم فی غتفره فتح
سکون تاء مثناة و فتح فا و راء مهمله ایله بمعنی شخص چیزی ندانسته یعنی هیچ بر شئ و بر صنعت
بلمز آدمه دیرلر جاهل و احمق معناسنه شاعر بیت ندیدم چو تو در بکوه و دره * یکی بی نوا خام
و بس غتفره فی غداره فتح دال و راء مهملتین ایله بیوك اوق دمرنی و نیزه دمرنی کذا فی فرهنك
جهانکیری اما ادات الفضلاده اساحه دن بر نوع سلاحدر سر پناه کبی باشه کیلور ترکیده دال
مهملهٔ مشدده ایله اول طغری قلیچدر که آت یاننده کوتوررلر بمعنی اول میر نظمی بیت
ید شش تیغ بشکست و پس آنکه * بدست آورد غداره کیش از آنکه فی غراده فتح را
و دال مهملتین ایله فی غراره فتح رائین مهملتین ایله آغزده صودپرتمك عربیده مضمضه
معناسنه در خواجه حافظ بیت اکر کهی بزبانم حدیث توبه رود * زبی طهارتی آزا بمی غراره کنم
عربیده روزکاراحوالندن غافل و بی تجربه و بنده عربیده کسر غین معجمه ایله پکی قلندن اولان چوال
سیف اسفرنکی بیت ز شب قدر جاه تو روح امین نظاره کرد * این شش وسه غرابه را دیدمرا
غرارهٔ * حکیم سوزنی بیت هان ای کل پشت و پازدم باف * ای توبره ریش کون غراره *
فی غرچه فتح سکون راء مهمله و فتح جیم فارسیله اوچ معنایه کاور اول مخنث و نامرد و بی حمیت
حکیم سنائی بیت بر کند ز زین سرای غرچه فریب * د رکند ز این رباط مردم خوار * ثانی
غرجستان خلقنه دیرلر حکیم سوزنی بیت چون ماه رخ و خوروش و غرچه زادی * عاشق
دو صد شی پیش بروی چو قربر * بو بیت برکوزجی قزی وصفنده در ثالث احمق و نادان معناسنه

معناسنه حکیم خاقانی بیت من عزیز مصر حرمت وا این نا محرمان * غرزنان بر زنند
و غرچکان روستا * ابو طیب مطیعی * قطعه * چرا عمر طاوس و دراج کوته * چرا مار و کرکس
زید در درازی * صد اوند ساله یکی مرد غرچه * چرا شصت و سه زیست آن شاه تازی *
حکیم اسدی بیت بدابله غرچهٔ بدکمان * بخندیم بازی برویکر سان * و تحفة الاحبابده
بمعنی نادان و زبون حکیم سنائی * مصرع * درکند ز زین سرای غرچه فریب * و دخی خراسان
حوالیسنده بر ولایت آدیدر که غور و غورچه دخی دیرلر فی غرشیده فتح سکون راء مهمله و یای
تحتانی و کسر شین معجمه ایله بمعنی خشم آلوده و غضبناك استاد لبیبی بیت چو غرشیده کشتی
زکین و ستیز * کرفتی از و دیوراه کریز فی غرغره فتح سکون راء اول و فتح ثانی و غین معجمه ایله
قیو آغزنده ایپ صاربلان اغاج که غلتك دخی دیرلر عربیده غرغره طاوق و کوکرچین اوتمك
و مختلف آواز و صوتی بوغازده اوتدرمك و جان بوغازه کلوب تردد ایلمك و چولك ایچنده اولان
قینارکن صدا و یرمك و چوبان قیون چغرمق و کسرتین ایله یبان طاوغی و قیل الغرغرة دجاج
الحبشة و ضمتین ایله آتك آلتنده اولان بیاض که غرة الفرس دیرلر و شریف کمسنه یقال رجل غرغرة ای
شریف فی غرغنجه فتح سکون راء مهمله و نون و فتح غین معجمه و جیم ایله بعض نسخه ده ضم غین ثانیله جماعه
طوبمز عورت ابو المعانی * قطعه * زنك غرغنجه بود و کس فراخی * نبوده بر مرادش کیر شوهر
از یست در میانشان جنك و آشوب * مکر باید براش یك خر نر فی غرغنده فتح سکون راء
مهمله و نون و فتح میمله بمعنی غرشیده مرقوم کذا فی المجمع فی غرمیده فتح سکون راء مهمله و یای
تحتانی و کسر میمله انجقرق ایله آغلمق معناسنه بونده اسم فاعل اولور میر نظمی بیت چو
غرمیده بر آمد پیش مادر * فغان و ناله را کرد دفزونتر فی غرنده فتح راء مهملهٔ مشدده
و دال مهمله و سکون نونله شیر و پلنك و ببر و امثاللر سباعك صفتی در غضبناك اولدوغندن
مهیب آوازی اولور آکا غرنده دیرلر ابو المؤید بیت ببزم اندرون ابر بخشنده بود * برزم اندرون
شیر غرنده بود فی غرواشه فتح سکون راء مهمله و فتح واو و شین معجمه ایله براوتدر چلاهلر و دباغلر
لیف کبی ایدوب بزك و سختیانك یوزینه سوررلر استاد لبیبی بیت چو غرواشه ریشی بسر رخی
وچمدان * که ده حاله ازده بکش بست شاید فی غزاره فتح زاء معجمه و راء مهمله ایله بمعنی
بسیار و بسیار شدن چیزی کذا فی فرهنك جهانکیری فی غزاله فتح زاء معجمه و لام ایله نیو
اعظمك جملهٔ اسماسندندر میرزا فصیحی بیت سحر که از کمر کوه بر دمد لاله * غزاله از دهن
شیر میجرد سنبل * عربیده دشتی کیك و ارتفاع شمس یقال الغزالة ایضا شمس و غزالة الضحی
اولها یقال جاء فلان فی غزالة الضحی و دخی بازی شکار طلب ایلمك فی غزغزه و غزغژه فتح اولها
بزائین المعجمتین و ثانیها بزائین الفارسیین کلاهما دجاجة البری یعنی یبان طاوغی استاد بیت
بی مؤدب کس آدمی نبود * غزغژه مرغ خانکی نشود فی غزنه فتح سکون زاء معجمه و فتح
نونله بلخ سمتنده بر مشهور شهرك آدیدر که غزنین دخی دیرلر سلطان محمود سبکتکین اول ولایتك
پادشاهی ایدی میر نظمی بیت بغزنه پیش شد محمود آمد * بکفتا ای همه شاهان سر آمد
فی غزه فتح زاء معجمه ایله غازهٔ مرقوم معناسنه در و زاء مشدده ایله شام ولایتنده بر شهر
آدیدر فی غشه فتح سکون شین معجمه و فتح تاء مثناة ایله بمعنی آغشته یعنی آمیخته شاعر

بیت صرصر صور از فلك از هفت دامن برْدرد * رشتهٔ زرغشته نه هد گوشهٔ دستار من *
ودخی زمین شوره معناسنه در ف غفده ع سکون فا وفتح دال مهمله ایله بمعنی چیزی سخت
یعنی قاتی نسنه ف غکه ع فتح کافله انجقرق که هکچه وزغنك دخی دیرلر ابو المعانی بیت
نباشد هضم چون معده شود پر * غکه آرد زبی هضمی بمعده ف غلته ع سکون لام وفتح تاء
مثناة ایله یوغون اوقلاغی که بورکجیلر قوللنور اکا مردانه دیرلر ف غلچه ع سکون لام وفتح جیمله
بعض نسخه ده جیم فارسیله در بمعنی روستایی ولوند واوباش حکیم سوزنی بیت چو غلچکان
رباط چهارسو سوکند * همیخورند که جفت ملاح او پیوند * وله بیت زنرا ببا دداده وغرکشته
وشده * جوبای غلچهٔ عزب وکنك بی نماز ف غلغاچه ع بمعنی غلغایچ مرقوم که غلغچ وغلمایچ
وغلچ دخی دیرلر عربیده دغدغه دیرلر کسر دالین مهملتین وسکون غین معجمهٔ اولی وفتح ثانیه ایله
استمادلیبی * قطعه * چو بینی آن خر بد بخت راملالت نیست * چو بر سکیزد چون من فرو
سبوزم پیش * چنان بدانم من جای غلغاچه کهش * همی بمالش اول بروفتد پس ریش *
ف غله ع تخفیف لامله بوزن هله اضطراب معناسنه ظهیر فاریابی بیت روی دین حق
ظهیر آل سلجوق آنکه شد * شیر نرد ربیشه نیر وحسامش درغله ف غلیته ع کسر لام
وسکون یای تحتانی وفتح تاء مثناة ایله برنوع کیاه درکه صمان چوالی ایدوب صمان چکرلر کذا
فی المجمع ابو المعانی بیت شه جسمش بزرك وهم بد اندام * که پنداری غلیته بود وکه پر *
ف غمخواره ع غمخوار مرقوم معناسنه در خواجه حافظ بیت پیوند عمر بسته بمو بیست
هوش دار * غمخوارهٔ خویش باش وغم روزکار چیست ف غمزده ع سکون میم وفتح زاء معجمه
ودال مهمله ایله غم والم ایله خسته اولمشه دیرلر ابو المعانی بیت این غم زدهٔ عشق تراحال ذکر شد *
پروای تراکر نشود مشکل اینست ف غمزه ع کرپك ایله کوز اراسنه بر حالتدر محبوبلرده
اولور ودخی کوز اوجیله اشارته دیرلر غمزهٔ جلاد وغمزهٔ خونریز دیو تشبیه ایدرلر عربیده دخی
استعمال اولنور عماد الکاتب الاصفهانی بیت شار تا کالقضیب ادن المهزة * سلبت
مقلتاه قلبی بغمزة ف غمنده ع فتح میم وسکون نونله غمناك معناسنه در غمند دخی دیرلر شمس
فخری بیت خداوندا توآن شاهی که باشد * زنامت شادی جان غمنده ف غنجاره ع سکون
نون وفتح جیم وراء مهمله ایله زنان یوزلرینه سوردکلری قزلجه که غنجار وغنجر وغنجره دخی دیرلر
مولانا کسایی بیت لاله بغنجاره سرخ کرد همه روی * از حسد خوید برکشد سر از خوید * شاه
ناصرخسرو * قطعه * روزی باشد بسان پیرزنی رنکی * آردت روی پیش جوهرکاره * روزی
چوتازه دخترکی باشد * رخساره کونه داده بغنجاره * غنجره ع بمعنی غنجارهٔ مرقوم حضرت
مولانا قدس سره بیت پیش تو افتاده ماه بره سودای عشق * ریخته کالکونه اش یا وسمه
غنجره ف غنینه ع کسر نون اول وفتح ثانی وسکون یای تحتانیله بمعنی خانهٔ زنبور عربیده حشرم
دیرلر فتح حا وراء مهملتین وسکون شین معجمه ایله ف غوته ع سکون واو وفتح تاء مثناة ایله
صو یه طالمق عربیده غطس دیرلر خواجه سلمان بیت میکند آب زمو شعر ترم راکه بسی *
طبع من غوتهٔ فکرت زده در بحر ثنات ف غودبه ع یعنی دبه بان حکیم فردوسی بیت
چو غودبه بشنید دستان سام * بفرمود بر چرمه کردن لکام ف غوله ع سکون واو وفتح لام

لام ایله خام وبی عقل معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ف غیبه ع سکون یای تحتانی
وفتح باء موحده ایله اول آهن پاره لرکه جبه وجوشن وبکتر وکجیم ایدرلر حکیم ازرقی بیت طبع
مقناطیس دارد زخم توکر اسب خصم * بردومنزل بکسلاند غیبه وبرکستوان * کذا فی فرهنك
جهانکیری حکیم اسدی بیت زخون لالها غیبه کردار کشت * سنان ارغوان تیغ کلنار کشت
اما فرهنك وفایی ده بمعنی نیردان وفرهنك میرزا ابراهیمده سپر اوزرنده اولان دوایرکه اکا ایپشم
صادرلر بو تعبیردن حیزران فهم اولنور استاد عنصری بیت بجا رغیبه ربودی درخش از جوشن
بلس جامه دریدی کیا هش از خفتان ف مع الیاء * غارجی ع سکون راء مهمله وکسر جیمله
شراب صبوحی نوش معناسنه زیرا غارج بادهٔ صبوحی در بونده حرف یا نسبت اولور بو سایلک
دیمشدر بیت زین خوش نه بیند غارجی با دوستان یکدله * کیتی بارام اندر و مجلس بیانك ولوله
بعض فرهنکده باء فارسیله در اما حکیم نزاری ساقی معناسنه نظم ایلمش بیت غارجیت بده
غارج وهم توبه کند * از شرابی که حرامست برو درهمه باب * وبعض فرهنکده راء مهمله نك
فتحه سیله مسطوردر ف غازی ع کسر زاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول جانباز معناسنه
خواجه سلمان بیت در رسنهای دوزلف کافرت پیچیده ام * غازیم غازی بجای خویش بازی
میکنم * اما بعض فرهنکده ایکی اوزون اغاجی آیاق ایدوب نیزه بویینجه واول اغاجلره ایاق باصه جق
یر ایدوب آنکله یورینه غازی دیرلر دیو مسطوردر شیخ سعدی بیت چو غازی ببیند برخویش
پای * که محکم رود پای چوبین زجای * وایپ اوزرنده یوریوب لعب کوسترییجی معناسنه
مجیر الدین بیلقانی بیت سالك بشبه شونه بصورت چو عنکبوت * غازی نکرد دارچه برآید
بریسمان * بو معنایه حضرت مولانا قدس سره بیت برزلف شبان غازی چون دلو رسن بازی
آموخت که یوسف را درقعر چهی باید * ثانی بمعنی چرب روده یعنی مومبار طولمه سی بسحاق
الاطعمه بیت از شوق غازی اسب آنکس که کشمه کردد * در دین لوت خواران باشد شهید
غازی عربیده اجر مثوبات اخرویه ایچون اعدای دین ایله محاربه ایدنه دیرلر ف غامی ع کسر میمله ف
اسب ناتوان وضعیف معناسنه در کذا فی التحفه ف غبجی ع سکون باء موحده وکسر جیمله
آبکیر یعنی اول چقوریرکه آنده صو ایرکیلوب طورر غبج دخی دیرلر استاد عنصری بیت
بهرزلی براز خسته کروهی * بهر غبجی ترا من خسته نجاه ف غرشی ع سکون راء مهمله وکسر
شین معجمه ایله تندی وغضب که غرشا وغرش دخی دیرلر میر نظمی بیت بزیردست را غرشی
روا نیست * ضعیفانرا جفا کردن سزا نیست ف غریجی ع کسر راء مهمله وجیم وسکون یای
تحتانیله بمعنی سرما یعنی مشتا کذا فی فرهنك جهانکیری ف غریزی ع کسر راء مهمله وزاء
معجمه وسکون یای تحتانیله بر حرارتدر وجود انسانده خون ایله عروقده جریان ایدر حکما اکا
حرارت غریزیه دیرلر حیات حیوانی اودر دیرلر حکیم شیرازی * مثنوی * که خدایی هست
درشهر بدن * کوست کرمیٔ غریزی در عدن * هست اوبك جوهر کرم ولطیف * غیر لازغ
کز ویست این تن شریف ف غزال الضحی ع یعنی وقت قوشلق که عوام اکا کنج قوشلق دیرلر
کذا فی فرهنك جهانکیری ف غفجی ع سکون فا وکسر جیمله بمعنی غنجی که غبجی دخی دیرلر چقور یرکه
آنده صو طورر استاد عنصری بیت بهرزلی تراکشته کروهی * بهر غفجی تراتن خسته نجاه

کذا فی المجمع ع غفجی ع سکون فا وکسر جیم فارسیله بمعنی غفجی مرقوم کذا فی التحفه وبو
معناسی دخی تیغ آبدار یعنی جوهردار قایج کذا فی المجمع ع غفری ع سکون فا وکسر راء
مهمله ایله بمعنی غفر مرقوم یعنی وجع شدید کذا فی المجمع ع غلفجی ع فتح لام وسکون فایله
صاری آروکه منج وغلفج دخی دیرلر شمس فخری بیت به پیش شه نیارد زد غلفجی * به پالیزی
زبان برهیچ سفجی ع غمکساری ع غم دفع ایدیجیلك آخرنده کی یا یای وصفیه در ع غنجی ع
سکون نون وکسر جیمله بمعنی غنجی مرقوم یعنی جای مغاك که طاغ اتکلرنده واقع اولور ع غندی
سکون نون وکسر دال مهمله ایله ایکی معنایه در اول بمعنی سحاب یعنی بولت شاعر بیت
هوا ازتیره شد از رود آهش * که بارید اشك از غندی سیاهش * ثانی مازندران دیولرندن
بر دیو آدیدر حکیم فردوسی بیت نمایی مرا جای دیو سپید * همان جان پولاد وغندی وبید
دیو سپید وجان پولاد وبید دخی دیولر آدیدر ع غوچی ع سکون واو وکسر جیمله ایو صوارلش
قایج تیغ آبدار معناسنه درکه غفج وغفجی دخی دیرلر ع غیداقی ع سکون یای تحتانی وکسر
قافله بر نوع اوقدر غایت سخت اولور شویله که طاشدن گچر غیداق دشت قپچاق قربنده بر موضع
آدیدر اکا منسوب اولمغله تیر غیداقی دیرلر حکیم خاقانی بیت بیك کشاده ز شست تو تیر غیداقی
شود چو پاسخ کهسار باز با غیداق ع باب الغین المکسوره مع الالف * غذا ع لفظ مشترکدر
فارسیده وعربیده استعمال اولنور طعام معناسنه اصلده صباح تناول اولنان یمکه دیرلر میرنظمی
بیت غذای روح باشد نطق جانان * بجسم مرده عاشق دهد جان ع مع الجیم * غلج ع
سکون لام ایله دوکم که کره معناسنه در شمس فخری بیت شاها تویی که دامن عمر تر انجوم * بادامن آید
وبه بقا غلج کرده اند * مجمع الفرسده فتح لام ایله روایت اولنمشدر معروفی بیت ای آنکه عاشقی
یم اندر غمی شده * با من بیا بدامن من در فکن غلج ع غنج ع سکون نونله سرون معناسنه
یعنی اوتراق یری شمس فخری بیت بفرمانش حیوان وانس وپری * همه داغ دارند بر سنج وغنج
ع مع الدال المهمله * غراشید ع فتح راء مهمله وکسر شین معجمه ایله بمعنی خشم کرفت که
غراشیده خشم کرفته دیمك اولور کذا فی المجمع ع غیرزاد ع سکون یای تحتانی وفتح
زاء معجمه ایله غرزاد معناسنه که روسبی اوغلی دیمك اولور میرنظمی درهجو بیت بسر هاش
ودختر همه غیرزاد * ز مادر زنش بی بکارت بزاد ع مع الراء المهمله * غرغر ع سکون راء
مهمله وکسر غین معجمه ثانی ایله مرغ خانکی بعض فرهنکارده مرغ صحرایی مرویدر اما مرغ
خانکی اولمق قول راجحدر غزغزه دخی دیرلر ع غلیغر ع کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح
غین معجمه ثانیه ایله بمعنی کلکار یعنی با پلحق ایدیجی بو معناده کلیکیر دخی دیرلر ع غلیکیر ع
کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح کاف فارسیله غلیغر مرقوم معناسنه در ع مع الزاء
الفارسی * غیژ ع سکون یای تحتانیله کوت اوزره سورنمك معناسنه غیژیدن لفظندن
صیغه امردر استاد لطیفی بیت این تکاپوی واین بجیدن غیژ * همه بهر هوای نفس ودیو
حضرت مولانا قدس سره بیت جفته شکل ولنك ولوك وبی ادب * سوی او میغیژ واورا
میطلب ع مع السین المهمله * غس ع اسم صوتدر کدی دعوت اتمکه غس غس دیرلر
وطرد ورده یا لکز غس دیرلر عربیده ضمله ضعیف رجل وبرنسنه یی بکنیوب عیبلمك یقال

باب الغین المکسوره

یقال غس خطبة الخطیب ع مع الشین المعجمه * غراش ع فتح راء مهمله ایله کورك پاره لری که
ایشه یرامینی کورب چیلر کسوب آتارلر ابو المعانی بیت چنان خواهم دریدن پوست اغیار *
نمیکیرد درفو دیکر غراشش ع غرش ع بوزن کرش سکون راء مهمله ایله اسم مصدر در اکراه
یعنی ایکرنمش دیمك اولور وله بیت چه بد دیده ز افعال مرا یار * که از ما اینچنین غرش کرد
دلدار ع غش ع خیانت معناسنه که فلان مرا غش کرد دیرلر استاد کوید بیت نکردم هیچ
کس را غش بچیزی * بیازمون کر ترا نبود تمیزی ع غیش ع سکون یای تحتانی ایله بوزن
نیش هر انبوه یعنی هرچوق نسنه یه دیرلر غم وانده وبد حاللك غلبه سنه دیرلر خصوصا
حکیم شیرازی بیت باعفص در سردی وخشکیست نیش * تا تفه در سردی وخامی وغیش
بو معنی فرهنك جهانکیریده در اما مجمع الفرسده بمعنی غم وانده مسطوردر ع مع الغین المعجمه ع
ع غرنجغ ع فتح راء مهمله وجیم وسکون نونله باغور یارمه سی شاعر در هجو بیت خورد
در خانه خود تنها نفایس * نه بیند چشم اتباعش غرنجغ ع مع الفاء * غلاف ع نیام
معناسنه قایجك وخنجرك وبچاغك قینی وغیری نسنه نك قبی عربیده کی ظرف معناسنه اسم
عامدر مولانا جامی بیت هر سحر تا فلك ز صبح شکاف * تیغ خورشید برآرد ز غلاف *
خواجه سلمان بیت اکر کند سخنی در غلاف مظلومی * ازان بترس که شمشیر کارکر آید *
عربیده یقال غلف الشی جعله فی الغلاف ع مع الکاف * غچك ع فتح جیم فارسیله کمانچه
معناسنه در شاه طاهر دکنی بیت مجلس دلکش کل تا نبود بی مطرب * کشته بلبل چچکی
شاه کل وغنچه غچك * غچکی کمانچه جی دیمك اولور ع غشامك ع فتح شین معجمه ومیمله مسکه بکزر
بر سیاه نسنه در مسکه قاتوب حیله ایدرلر ومسك دیو صاتورلر اکا رامك دخی دیرلر
ع غش مشك ع بو دخی رامك دیدکاری اوتدر دوکوب مشکه قاتوب حیله ایدرلر ع مع اللام
ع غربال ع معروف غلبیر دخی دیرلر شیخ سعدی بیت قرار در کف آزادکان نکیرد مال *
نه صبر در دل عاشق نه آب در غربال ع غسل ع کسر سین مهمله ایله کل خطمی دیدکاری
چیچکدر ع غلال ع فتح لام ایله زره التندن کیلن قفتان ابو المعانی بیت بجنك اهل دلان
هر زمان فلك پوشد * ز اختران زره وز اطلس کبود غلال ع غل ع قارشمش نسنه ضدی
صافدر مغشوش اولان نسنه یه غل غش دیرلر آلوده وآمیخته دیمك اولور مولانا جامی
بیت نقد دین از غش وغل پاك بکن * دل ز آلایش کل پاك بکن * ودخی دمور باغ که ایاغه
اوررلر مولانا هاتفی بیت کرفتار غل بند وغار تنکری * نه شهری دران مانده نه لشکری *
عربیده فتحه ایله خیانت ایتمك ودخی غنیمت مالندن اوغرلمق یقال اغل الرجل یغل فهو غال
وبالکسر حقد وحسد وغش یقال وقد غل صدره یغل بکسر الغین غلا اذا کان ذا غش او حقد
ع مع النون * غراشیدن ع فتح راء مهمله وکسر شین معجمه ایله خشم وغضب ایلمك
معناسنه علی قرط بیت لیك نیك از درد آمد آن نکار * آن غراشیده ز من رفته بجنك *
ع غریدن ع کسر را وسکون یای تحتانی وفتح دال مهملتین ایله صدای بلند شیخ نظامی
بیت چو با او نبرتا شد در دویدن * چو رعد تند باشد در غریدن * حکیم فردوسی بیت
بغرید رعد وفغان کرد باد * یکی صاعقه در جهان او فتاد ع غرویدن ع کسر راء مهمله

وواو وسکون یائین تحتانیین ایله آواز بلند ایله فریاد ایلمك معناسنه مصدردر میرنظمی
بیت درانجا غریوید وخیزید اشوب * دل خلق عالم همیشه رعوب * مولانا هاتفی بیت
غریویدن کوس درنده مغز * بپای تمکن درآورد لغز لغ غریوان ع کسر راء مهمله وسکون
یای تحتانی وفتح واو ایله آواز بلند وفریاد ایدیجی اسم فاعلدر میرنظمی بیت به پیش شهریار
آمد غریوان * رسانید بطاق چرخ افغان لغ غژیدن ع کسر زاء فارسی ایله سورتمك
جغتایده سو درالماك دیرلر امرنده سودرادیرلر میرعلیشیر بیت سودرا هریان ای نوایی
اوزنی مهلك دردا ایلا * شاید ایتکای رحم اول قاتل بوحالینکنی کوروب لغ غس کردن ع کدی یی
پس دیو سورمك لغ غلچین ع سکون لام وکسر جیم فارسیله یارپوزدیدکاری اوتدر مشهور
اطبا نعناع بری دیرلر یلان آنك قوقوسین اصلا سومز نفرت ایدر بحکمة الله اول دخی
یلان یاننده بتر ابو المعانی بیت رقیب ازمن کریزد همچنانکه * کریزد مار هم از بوی غلچین
لغ غلیژن ع کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح زاء فارسیله بعض چقورلرده طورن صو وکوب
دیبلرنده اولان باتلغه دیرلر لغ غنویدن ع فتح نون وکسر واو وسکون یای تحتانیله امزغنق
یعنی خواب سبك نوم خفیف معناسنه عربیده کسر سینله سنه دیرلر نتکم * سنة الهجر
سنة وسنة الوصل سنة * سراج الدین قمری بیت این بجم بغفلت غنویدن ندهد *
جز مسرت وقت درو یدن ثمرت لغ غیژیدن ع سکون یائین تحتانیین وزاء فارسیله
سورتمك واطفال ایمکلمك جغتایده ایمکاك دیرلر فرهاد بر یاشنه کیروب یوریمکه باشلدقده دیو
بیت قدم اوردی وترك مهد قیلدی * قوبوب ایمکاك یوروركا جهد قیلدی لغ غیسیدن ع
سکون یائین تحتانیین وکسر سین مهمله ایله اوغنق یعنی باباق میرنظمی بیت شود لعل
لبش وقت مکیدن * شود غیسیده از بیکانه دیدن لغ غیشیدن ع سکون یائین تحتانیین
وکسر شین معجمه ایله امرنمك یعنی آرزو ایتمك معناسنه مصدردر لغ غیشاییدن ع آنك
متعدیسیدر لغ مع الواو * غریو ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وواو موقوفله آواز
بلند استاد عنصری بیت تیزشد عشق در دلش بپچید * جز غریو وغرنك نی بپچید *
حکیم فردوسی بیت وزان پس بر آورد هومان غریو * بکی حمله آورد چون نره دیو * مولانا
هاتفی بیت برآمد زکوس رواروغریو * غریوی کزان شد سراسیمه دیو لغ غیو ع
سکون یای تحتانی وواو موقوفله یعنی غریو مرقوم حکیم اسدی بیت نکه کرد ازدور سالار نیو *
کریزان سپه دید بی هوش غیو * حکیم سنایی بیت صدمهٔ صور وغیو توکه چنك * هردو همره
چو رنك بالارتنك لغ مع الهاء * غبیته ع کسر باء موحده وسکون یای تحتانی وفتح تاء مثناة
ایله غش مشك مرقوم معناسنه در لغ غراشیده ع فتح راء مهمله وکسر شین معجمه ایله بوزن
تراشیده یعنی خشم آلوده وغضبناك اغاجی بیت چنان شد غراشیده از کینه اش * که آتش
زبانه زداز سینه اش لغ غرغره ع سکون راء مهمله وکسر غین معجمهٔ ثانیه ایله خانکی مرغ
طاوق وغیره لغ غره ع فتح راء مهمله واخفاء هایله ایکی معنایه در اول غفلت معناسنه ثانی
صنانش عورت معناسنه در بوایکی معنایه ابو المعانی بیت بشودی نوای خرا کرخرغره * ندانسته
باشن زنت زاغره لغ غشه ع فتح شین معجمه ایله بحرا ده بتن قامش بیراغی میرنظمی بیت نمید اند

نمید اند میان خس زسنبل * بهایم راغشه بهتر شد از کل لغ غلاله ع زره التنه کیلن قصه
قفتان معناسنه در عربیده درت معنایه کلور اول برنوع جامه در بدنه متصل اوله یعنی بدن
اوزرینه کیله کمال اسمعیل بیت تن واندام یاسمین وسمن * بس لطیفست در غلالهٔ لاد * ثانی
باشده قیل دیبنده حاصل اولان کیر وسخ معناسنه ثالث اغاجلق اراسنده جاری اولان صو
رابع بوشی یی صوابدن منحرف کورمك لغ غلپیسه ع سکون لام وکسر باء فارسی بعده یای
ساکنه وفتح سین مهمله ایله الاقرغه یه دیرلر کلاغ پیسه دخی دیرلر ابو المعانی بیت بجاماند
بحسنت حسن خوبان * بجا غلپیسه دارد شکل کبکان لغ غنویده ع فتح نون وکسر واو
وسکون یای تحتانیله بمعنی خوابیده یعنی اویومش حکیم انوری بیت برخاك درت ملك توکویی که
زآرام * طفلیست در آغوش رقیبی غنویده لغ غیبه ع سکون یای تحتانی وفتح باء
موحده ایله اوزرینه نقش اولنمش یلك معناسنه استاد عسجدی بیت تاهست پای منکه
بهربادیه زریك * وزیاد غیبه کردبرونقش بی شمار لغ غیسه ع سکون یای تحتانی ایله
اوصی کتمش یعنی بایلمش لغ غیشه ع سکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله قامش بیراغی
استاد لطیفی بیت بدخواه تو بینمش همیشه * محتاج وقرین کلج وغیشه لغ مع الیاء * غری ع
آواز وفریاد ایله اغلمق معناسنه شاعر بیت این دل محزون نکیرد از غم فرقت قرار * میکند
شام وسحر باحسرتش غری وزار لغ باب الغین المعجمة المضمومة مع الالف * غوربا ع واو
معروف وسکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله قوروقلی شوربا که اصلی غوره آبادر یعنی غوره
قورق وآباشور بادر تخفیفا هاء علامت ایله همزه محذوفدر شاعر * قطعه * شنواین سخن
ازمن ویادکیر * مکن عمرنازك بغصه هبا * حکیمانه کن کار ودرعیش باش * بدست آرکاروی
وخورشید سا * شبا نکه می ناب ومرغ کباب * صبوحی بخور باده باغوربا لغ غوروا ع
بایرینه واو ایله ده اول معنایه در لغ غوشا ع واو معروف وفتح شین معجمه ایله ایکی معنایه در
اول سرکین حیوانات که غوش وغوشای دخی دیرلر فرید الدین احول اسفراشی بیت
به پیش ناکسان نتهم بخواری تره چون نادانان * نهد کس نافهٔ مشکین به پیش کنند غوشای
ثانی خوشهٔ انکور وخوشهٔ خرما معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری لغ مع الباء ع
لغ غزب ع فتح زاء معجمه ایله لکن مجمع الفرسده سکون زاء نارسیله ایکی معنایه در اول اوزم
دانه سی شمس فخری * قطعه * از دست میرشیخ سحاب ازنمی برو * ولعل عقیق رویدازرز
بجای غزب * واراز شمالیش ببرد دهر سمهٔ * خلق وکرم نشاید برجای بخل وعجب * ثانی
اینك ممه لرینك اوجی خصوصا وسائر حیوان ممه لری عموما لغ غول چوب ع واو معروف
ولام موقوف وضم جیم فارسیله ایکی اغاجدربری اوزون وبری قصه اطفال آنکله اوینارلر بعض
یرلرده دست چلیك وچالك دخی دیرلر لغ مع التاء * غت ع ابله واحمق معناسنه شمس
فخری * قطعه * هست بافضل شیخ ابو اسحق * تیز کردون زراه دانش غت * تیغ او سر
بسرکهر زان شد * که بکین حسود او شددرت لغ غرشت ع کسر راء مشدده وسکون شین
معجمه ایله آواز سباع شرفنامه ده آواز اسب مسطوردر حکیم خاقانی بیت بحری که عبد
کرد براعدا به پشت ابر * از غرش درخش وز غرشت شد رسن * بو بیتدن فهم اولنور که

مطلق آواز مهیب اوله غوت واو معروفله ایکی معنایه در اول سبکسر معناسنه که
اوت دخی دیرلر ابو المعانی بیت به تمکین باش ناموس نکه دار * شود رسوای عالم هرکه
شد غوت * ثانی فرهنك جهانکیریده بمعنی کلماسند یعنی صبیان که فلاخن دخی دیرلر
غوشت واو معروف وسکون شین معجمه ایله چپلاق برهنه معناسنه عربیده عریان
دیرلر استاد رودکی * مثنوی * کفت هنکامی یکی شهزاده بود * کوهری و پرهنر آزاده بود
شد بکرمابه درون یکروز غوشت * بود فربی وکلان وخوب کوشت * واو معدوله ایله
حیوانات یمدوکی بی فائده اوت کذا فی فرهنك جهانکیری ومجمع الفرس وغیرهما مع الجیم
غنج سکون نونله ایکی معنایه در اول ناز وشیوه معناسنه در مولانا جامی بیت
چون بدین شکل وبدین غنج ودلال * رونماید ز شبستان مقال * ثانی چوال واکا بکزر
نسنه یه دیرلر استاد لبیبی بیت وان باد ریسه هفته دیکر عصاره شد * اکنون عصاره
همچو یکی غنج پیشه کشت * شمس فخری * قطعه * همیشه تاکه خواب آید ز خوبان *
دلال ناز همچون شیوه وغنج * سپنج دهر راد رخرمی دان * همی برخور ز ملك لشکر کنج *
عربیده بالضم وسکون النون وضمها محبوبلر معنای مذکوره دخی کرپی دیدکلری دکنلی جانور
ویقال فی المعنی الاول قد غنجت الجاریه بکسر النون غنجا وغنجا بضمتین غوج واو معروفله
بمعنی قوج یعنی بوینوزلی قوینن که کبش دخی دیرلر عربیده فتح غینله اینلی ویامی عریض یقال
جمل غوج وفرس غوج ای عریض الصدر مع الدال المهمله * غدد ضمتین ایله لغت
مشترکه دربو مرتبه اتدرکه وجود انسانده ظاهر اولور اکرچه وجعی اولماز لکن اصلی ماده در
فضلات بلغمدن حاصل اولور ابو المعانی بیت در وجود بزم ما اغیار شد همچون غدد *
کر ازاله میکنی لابد مضرت میرسد * غرنبید ضم راء مهمله وسکون نون وکسر باء موحده
بعده یای ساکنه ایله بمعنی بانك باند کرده استاد عنصری بیت لشکر شه بهر کسی جنبید *
نای رویین وکوس بغرنبید غند سکون نونله جمعیت ومجموع معناسنه شمس فخری
بیت فتح وظفر ونصرت وفیروزی ودولت * باشند همیشه بدر شاه جهان غند * استاد
دقیقی بیت تیغ وفا ز ثنك جفا تخت کند کشت * بزم بلای هجری وغم یار غند کشت *
استاد عنصری بیت نقیبان ز دیدن بماندند کند * که ایشان همیشه نباشند غند *
غندرود وغندرود کلاهما بسکون النون نفیر عام معناسنه غند جمع وجمعیت معناسنه
اولمغله نفیر عسکر جمع ایتدوکیچون تسمیه اولنمشدر میر نظمی بیت بفرمود کشتند از ان غندرود
همه پر سلاح مهیا نمود غنود ضم نون وواو معروفله غنودن لفظنك ماضی سیدر که
امز غندی دیمك اولور شمس فخری بیت بمهر ز ثناهای وی وورد دعایش * چشم ودل هیچ
اهل نظر لحظه غنود * شیخ نظامی بیت باسایش توانا شد تن شاه * غنود از اول شب تا سحرکاه
غوشاد واو معروف وشین معجمه ایله ایکی معنایه در اول بمعنی غوشك که عنقریب ذکر
اولنور ان شاء الله تعالی ادات الفضلاده دیوان وکاروانسرای ودخی درخت باند معناسنه
مسطوردر مع الراء المهمله * غبار فتح باء موحده ایله اول پاره زرد در که طائفه یهود
دیار عجمده سایر ناسدن امتیاز ایچون دوش جامه لرینه دیکرلر کمال اسمعیل بیت بقهر اوکه سپهر

سپهر بلند را بر دوش * ز زرد رقعه خورشید وماه دوخت غبار * عربیده توز وبنك دیدکاری
بپراغه دخی دیرلر غتفر سکون تاء مثناة وفتح فایله ابله واحمق ونادان معناسنه که غت
وغتفره دخی دیرلر حکیم سنایی بیت جملکی خیالهای محال * کرده مانند غتفر بجوال *
غر ایکی معنایه در اول دبه خایه که عربیده فتق دیرلر وباد خایه وبادکنده دخی دینلور
مرد بزرکوار معناسنه در استاد رودکی بیت پیستی وکنده دهان داری وپای * خایکان غرداری
هریك چون درای * اما فرهنك جهانکیریده مفتوحه ده ذکری مرور ایدن غر معناسنه کلور
حکیم سنایی ایکی معنایه دیمشدر بیت کشته بر باد وسخت خایه غر * مانده بر آب وسست آلت
غر * پوربهای جامی بیت مباحی وقواد ودیوس وغر * فضولی ونمام مغرور وغر * ثانی
اول یومریجه که اعضاده ظاهر اولوب اکثر بوینده اولور وبعضیسنك اکننده دخی اولور کذا فی
تحفة الاحباب بو معنایه هلالی تاشنکدی بیت ای غر پیشانیت غره ماه صفر * غره بان غر مشو
دورکن این دردسر * وعربیده دخی ایکی معنایه کلور اول هر بیاض نسنه یه دیرلر عموما وحیوان
آلننده اولان بیاضه دیرلر خصوصا غرغر سکون رائین مهملتین وضم غین ثانیله ایکی
معنایه در اول دبه خایه که صداسی ظاهر اولوب غرغر ایدر استاد بیت هم خواهدش زمانه که
آید بدر بزود * جان عدوی تو که رسیده بغرغرست * ثانی خشم وغضبله زیرلبدن ظاهر
اولان صدا ابو المعانی * مصرع * بخشم آمد دهد دشنام غرغر غرور ضم راء مهمله
واو معروفله ایکی معنایه کلور اول عجب وکبر معناسنه خواجه حافظ بیت غرور حسن اجازت
مکر نداد ای کل * که پرسشی نکنی عندلیب شیدا را * ثانی الدانق والدامق فریب وفریبیدن
معناسنه ابو المعانی * مصرع * اصلش نبود آنچه مرداد غرور غروغر بمعنی غرغر
موقوم غزلولاور سکون زاء معجمه ایله ترنجبین وبعض مربیات قونیلان دبه که غزبور
دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری غزیور کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله بود خی
مرقوم دبه معناسنه در غژور ضم زاء فارسی وواو معروفله قپو آردینه قونیلان سپسی
معناسنه در غور بوزن نور بر ولایت آدیدر مولانا هاتفی بیت ملاء راز ره برد غولان
غور * نه غولان غوری که دیو غرور * شیخ سعدی بیت شنیدم که از پادشاهان غور * یکی
پادشه خرکرفتی بزور * عربیده اون ایکی سنجه دیرلر وهر سنج یکرمی من در وعند البعض اوز بش
قفیز مع الزاء المعجمه * غباز فتح باء موحده ایله بوینبدرق معناسنه بعض فرهنکده صبان
معناسنه در ابو المعانی بیت فلك بکردن نادان طوق زر بندد * ولی بکردن عاقل زند چو کاو
غباز غدز سکون دال مهمله ایله کون چیچکی دیرلر بر چیچکدر کونش قنغی طرفه کتسه
اول طرفه دونر وله بیت تمام چشم بان آفتاب روی شدم * ببوستان نکه کو بیا شکوفه غدز
غز ترکان غارتکراندن بر طائفه در سلطان سنجر زماننده قوت طوتمشلر ایدی اول مرتبه که
خراسان شهرینی ضبط ایلدیلر حکیم خاقانی * رباعی * ای چشم تو فتنه فلك را قلاوز * ابروی
تو بر کلاه خوبی قندز * هجران تو شیر شرزه را ساز دبز * باغارت تو عفا الله از غارت غز *
غنوز ضم نون وواو معروفله بی کار وبی شغل معناسنه که ترکیده آواره وآیلاق دخی دیرلر
ابو المعانی بیت چو درد عشق بدل یافته کنوز شدم * ز کار ویار خودم یکسره غنوز شدم *

ع مع السين المهمله * غورمكس ع راء موقوفله برنوع كوچك زنبوردر مكس كبی يشلرك
اولور كذا فی المؤيد ابوالمعانی بيت رقيب زشت بديدم كه سبز پوش شده * شدست
غورمكس نيش زهرناك بزد ع غولتاس ع سكون لام وفتح تاء مثناة ايله دموركلاه كه سرپناه
دخی ديرلر تركيده توغلغه ديدكلريدر ميرنظمی بيت بسر غولتاس آهن رابپوشيد * بدستش
نيزه بردوشش زره ديد ع مع الشين المعجمه * غرنبش ع ضم راء مهمله وسكون نون بعده باء
موحده مضمومه ايله صدای مهيب معناسنه مولانا هاتفی بيت بويرانی بلخ جنبش كنان *
زطوفان كينه غرنبش كنان * ميرنظمی بيت غرنبش درآورد لشكر همان * بلرزه درآمد
زمين آسمان ع غروش ع ضم راء مهمله و واو معروفله بمعنی خروش وله بيت بيازار مردی
شده جانفروش * چو دريا برآورد جوش وغروش ع غندروش ع سكون نون وفتح دال
وضم راء مهملتين ايله غندرود مرقوم معناسنه ميرنظمی بيت در آنجا يلان كشته اند غندروش
زهردو طرف همچو دريا خروش ع غندماش ع سكون نون ودال مهمله وفتح ميمله لوبيايه
ديرلر كذا فی فرهنك جهانكيری ع غوش ع بوزن نوش بش معنايه كلور اول اسب جنيبت
يعنی يدك آت حكيم نزاری * قطعه * آسمانرا حلقهٔ فرمانبری در كوش كن * عيش رادامن
بكير ودست درآغوش كن * باخرد كوطيلسان برجنب می سرپوش كن * بركيت می نشين
خنك طرب راغوش كن * حكيم سوزنی بيت بركيرهای اسب نمد رومه شد سوار * يك كير زير
ران ودكر كير غوش دار * ثانی سركين حيوانات كه غوشادخی ديرلر يوسفی عروضی بيت
آن روی اوچو يك آغوش غوش خشك * آن موی اوچو يك آغوش غوشنه * ثالث برپلاغ
اغاجدر آندن اوق وحربه ايدرلر شمس فخری بيت تو نور ديدهٔ ملكی ودشمنان ترا * مژه بديد
پر از غم بود چو ناوك غوش * خسروی بيت انداز دابرونت همه ساله تير غوش * وانكه كويدم
كه خروشان مشو خموش * رابع بمعنی كوش كاف عجميله غين بينلرنده تواخی وتبادل اولور وغندن
بونده دخی عموما كوش معناسنه وخصوصا كوش سازكه آكا تار بغليوب دوزن ويررلر ميرعمان
بيت خواهی تاتوبه كرده رطل كران * زخمه غوش ترا بفندق كير * خامس بمعنی نكاه ابوالمعانی
بيت كشتم دوچار آن شه خوبان بعز وناز * كرده كذر بجانب مارا نكرد غوش ع مع الكاف ع
ع غك ع اول كسه يه ديرلركه غايت كوتاه قد وفربه و بی اندام اوله پوربهای جامی بيت
سيفك چماق دولت ودين كون فراخ غك * منسوخ شوخ وشوم وكرانجان وسرسبك *
ع غلاك ع فتح لامله بمعنی غولك مجنون چپ نويس بيت لب غيبت كر وغماز فراهم نشود *
دهنش پرزر اكر ساختهٔ همچو غلاك ع غونبك ع واو معروف وكسر باء موحده وسكون نونله
براوند راشنانه بدل يعنی انكله دخی اشنان كبی جامه يورلر صابون كبی كو پورر غرنك دخی ديرلر
ع غوشاك ع واو معروف وفتح شين معجمه ايله سركين حيوانات كه غوش وغوشادخی ديرلر
ابوالمعانی بيت آن خسيس وناكس وبدبخت وشوم وبدسرشت * همچو حاوا معتبر در نزد
اوغوشاك بود ع غولك ع واو معروف وفتح لامله اوج معنايه در اول قمار بازلر اچنه اقچه قودقلری
بی دهن برداق ثانی قمارباز قتنده برنوع قمار اوينی دركه الثی آشق ايله اوينارلر خواجه سلمان درهجو
قمارباز بيت تو غولك وخشت مانده درپيش * اين شش بجلی نكركه خويشت * ثالث

ثالث سنك فلاخن ميرمعزی بيت مرا تا از سر كويت فلك آواره ميسازد * فلاخن ازه لال
وغولك از سياره ميسازد * بو معنا اردء واو سز غلاك دخی ديرلر ع مع الكاف الفارسی * غرژنك ع
سكون زاء معجمه وفتح نونله غونبك مرقوم معناسنه در ع غوشنك ع واو معروف وفتح شين
معجمه وسكون نونله غاوشنك مرقوم معناسنه جفت آلتلرندن اوكنه رود يدكلريدر ع غوك ع
بوزن دوك قورباغه درچغز ووزغ دخی ديرلر استاد منجيك بيت چشم چون جامهٔ غوك آب
كرفته همه سال * لفج چون موزهٔ خواجه حسن وعيسی كژ * اميرخسرو بيت مكو
بشهوتيان ماجرای عشق ومپرس * حديث بحر زغوكی كه درسمر باشد ع مع اللام * غلغل ع
ضم غينين معجمتين وسكون لامين ايله غوغا وغلبه كه غلغله وخلالوش دخی ديرلر لغت مشتركدر
عربيده دخی چاغرشمق وغلبه معناسنه در ميرنظمی * مثنوی * جهان ازحسن او انداخت غلغل
به ورد عارضش شد خلق بلبل * چه غلغل بلكه فتنه اندر افتاد * ميان خاص وعام را يكسر
افتاد ع غلفل ع سكون لام وضم فايله ليف كه ايچنه صابون قويوب حمامده وجوده سوررلر
ابوالمعانی بيت همه مالد رخش بركون هردلاك كونداده * مكر كرد ريش غلفل بينی اش صابون
درحمام ع غل ع بوزن كل اوچ معنايه در اول بچقوارء معناسنه ثانی قيون آغيلی بوايكی
معنايه ترتيب اوزره استاد بيت درختهارا بغل ببريد وآورد * كه بهر كوسفند آنجا غلی كرد *
ثالث غول لفظندن اختصار اولنمشدر وعربيده اسيرلك ومجرملرك بوينه اورد قلری دمور
باغدر جمعی اغلال كلور وقيل للمرأة السيئة الخلق غل قمل وغل يده ای شد الی عنقه والغل ايضا
حرارة العطش و برنسنه يه جان كوكلدن يا پشمغه ديرلر ع غول ع بوزن فول بش معنايه
كلور اول طائفهٔ جندن برنوعدر سعالی ديرلر بيابان وصحرالرده اولور اشكال مختلفه ايله
متشكل اولوب يولدن آدمی آزدروب هلاك ايلر آكا چيدوس وخرتنبور وشفوت دخی ديرلر
عربيده ساحرة الجن ديرلر ويقال كل ما اغتاله الانسان فاهلكه فهو غول والغضب غول الحلم والبخل
كذلك غول السخاو الشقاوة غول السعادة وامثال ذلك لانه يغتاله ويذهب به ويهلك وزبان پهلويده
اوغول ديرلر ثانی طاع انكلرنده وصحرالرده آلحق ديوارچوروب كيجه لرده ايچنه قويون وكچی وصغر
قورلر آغال وآغل وآغيل دخی ديرلر بوايكی معنايه ترتيب اوزره شمس فخری بيت كاه چون
غول در بيابانها * كاه چون كوسفند درتن غول * ابوشكور بيت كاهی چو غول كرد بيابان
روان شوم * كاهی چو كوسپندان درغول جای من * ثالث بمعنی حرامزاده رابع بمعنی توام
يعنی ايكيز تولد ايلمش آدم اولسون حيوان اولسون بوايكی معنايه استاد رودكی بيت ايستاده
ديدم آنجا دو زغول * روی زشت وچشمها همچون دوغول * خامس اسپغول ديدكلری
اوتدركه اندن اختصار اولنمشدر ع مع الميم * غرم ع سكون راء مهمله ايله يبان قيونی شمس
فخری * قطعه * تو يی آن شهنشاه عادل كه كرد * به بيشه قرين شير غران وغرم * در ايام
او اهل فضل وصلاح * برآسوده اند ازغم ورنج وكرم * حكيم ازرقی بيت شهرياری كز ثبات عدل
اودر بيشه غرم * چون بجنبد سرنهد بر پنجهٔ شير ژيان * مجد همكر بيت پانك را اثر عدل او
بران كماشت * كه شير در دهن غرم مرغزاری كرد * حكيم فردوسی بيت بيادم وفرزندرا چون
نوند * چو غرم ژيان سوی كوه بلند * بو بيت فريدون شاهك احوالی بياننده در فهم اولنوركه

قوج اوله بر محلده دخی دیر بیت بیفکند نیزه ببازید جنك * چو در کوه بر غرم بازد پلنك *
حکیم اسدی بیت مرا کر بخواهی زشاه جهان * چو غرم ژیان باتو آیم دمان * بر نسخه ده رك
قیونی که قوی روغی کوچك اولور استاد عنصری بیت چو شیری وشیران بکردار غرم * برون
ار رهانی دلم را بکرم * عربیده الغرم بالضم والغرامة بالفتح اداسی واجب اولان نسنه یه دیرلر
ك غرثم ع سکون زاء فارسیله خشمکین ومهیب شمس فخری بیت هیچ دانی که چیست زاده
تاك * مایه بیرهی ومادهٔ غرثم * ثانی اوزم وخرما صالقمی ودانه سی اولمق اوزره ده مرویدر
شمس فخری بیت همچو خورشید در بلورین جام * چون سهیل یمانی اندر غرثم * ثالث
اینك صغرینك ممه لری معناسنه در حسینی وفایی ده زاء معجمه ایله مرویدر ك غلام ع بنده
معناسنه در خواجه حافظ بیت غلام همت آنم که زیر چرخ کبود * زهر چه رنك تعلق پذیرد
آزادست * عربیده دخی غلام دینلور وجمعی غلمان کلور ك مع النون * غرمیدن ع سکون
راء مهمله ویای تحتانی وکسر میمله غضب وتهور ایلمك شاعر بیت ثانی وآرام از عاقلیست *
که غرمیدن بمحل جاهلیست ك غرنبیدن ع ضم راء مهمله وسکون نون وکسر باء موحده
وسکون یا ایله آواز مهیب که رعددن وغیریدن ظاهر اولور کوك کورلمك کبی حکیم اسدی بیت
بر آمد دو وافکن وکیروزو * غرنبیدن کوس وپیکار او ك غرویدن ع سکون راء مهمله ویای
تحتانیله کورلدی ظاهر اولمق وکورلمك معناسنه در ك غرّیدن ع کسر راء مهمله مشدده
ایله آواز مهیب سباع میر نظمی بیت بغرّید همچون سباع غرین * بجنبش مقابل دراّمد
چنین ك غژان ع زاء فارسیله بر عشد رهند وستانه مخصوص ك غژولیدن ع ضم زاء
فارسی وواو معروف وکسر لامله بائمك معناسنه در ك غژیدن ع کسر زاء فارسیله یرا وزنده
سورتنمك وایکلمك ابو المعانی بیت چندان شدست باغم دل زار وناتوان * عاشق بکون
یار غژیدن همی رود ك غنجیدن ع سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله نازلنمق وشیوه ایلمك
ابو المعانی * قطعه * شود خوشدم دل عاشق زجور یار رنجیدن * بحسن خوبی میز ببد
بمهرویان غنجیدن * بدرکن از دلت رنك علایق هرچه میداری * که جز فکر عشر نبود روا در دل
بکنجیدن ك غنودن ع فتح نونله بمعنی خوابیدن یعنی اویومق ابو الفرج رونی بیت تو کفت
اورا بلبل که غنودن او * غنوده بود بتعلیم خواب راه صواب ك غوریدن ع واو معروف وکسر
راء مهمله ایله تحریك ایلمك یعنی بر آدمی بر ایشه تقید ایتدرمك میر نظمی بیت مرا غورید
دل در عشق جانان * جو مجنون باشدم صحرا نوردان ك غوکان ع واو معروف وفتح کافله جمع
غوك در ك غولیدن ع واو معروف وکسر لامله بمعنی غوریدن مرقوم ك غولین ع واو معروف
وکسر لامله کوچك کویه دیرلر میر عماره بیت غولی وفروهشته دو غولین بدو ابود * پنهان شده
اندر پس اطراف دو غولین * و بمعنی سبوی سر کشاده * کمال اسمعیل * قطعه * چون
جو وکاه ز صحرا بر داشت * باقی از خانه کردکان بسته * بیل ودلو ورسن وغولین را * باجوال
وجل وپالان بسته ك غویه زدن ع واو معروف وفتح یای تحتانی وزاء معجمه ایله یاغ چیقارمغه
دیرلر ك مع الواو * غلو ع ضم لامله هجوم وازدحام معناسنه مثال اول شاعر بیت چون محبت
غلو کند بر دل * رای عقل وخرد شود باطل * مثال ثانی مولانا هاتفی بیت زاودی نوردیدن آن

آن غلو * هوا اکره شد نفس در کلو ك غوغو ع سکون واوین وضم غینین معجمتین ایله بمعنی
کبوترکه قوقو وکوکو دخی دیرلر ك مع الهاء * غتفره ع سکون تاء مثناة وفتح فاوراء مهمله
ایله احمق وابله وکول معناسنه غتفرد نخی دیرلر حکیم سوزنی بیت دهقان امام غاتفری مهتر صره
در منت تواند چه بزرك وچه غتفره ك غربه ع سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله کزلو اغلمق
میر نظمی بیت درون خانه را بنشسته محزون * بغربه با غم دل کشته مقرون ك غرته ع سکون
راء مهمله وفتح تاء مثناة ایله بانك وخروش وآواز معناسنه در کذا فی المجمع وله بیت چو راز دل
نهان کردن نباشد * بغرته ناله وافغان دارد ك غرده ع سکون را وفتح دال مهملتین ایله اول یومری
اتدرکه اعضاده ظاهر اولور ترکیده اوذ یرلر ك غرشنه ع کسر راء مهمله وسکون شین معجمه
وفتح نونله بر اوتدر ینور وآنکله ال یورلر صابون کبی کوپردر ك غرغره ع سکون راء اول وفتح ثانی وضم
غین معجمه ایله ایکی معنایه در اول بمعنی باد خایه که باد کند دخی دیرلر ثانی غضبله سوز سویلمك
غرغر مرقوم معناسنه در ك غرفه ع سکون راء مهمله وفتح فایله بمعنی دریچه یعنی پنجره
میر نظمی بیت بهر جانب که دارد غرفهٔ چند * درونش را فروغ مهر پیوند * عربیده بر آوج
صو ودخی یوکسك چار طاق معناسنه که جمعی غرفات کلور ویقال للسماء السابعة غرفه
ك غرمیده ع سکون راء مهمله وکسر میمله بمعنی غضبناك استاد لطیفی بیت نفس تو
اژدهاست غرمیده * نیك وبد هرچه یافته چیده ك غرنبیده ع ضم راء مهمله وسکون نون
وکسر باء موحده ایله مهیب آواز استاد عنصری بیت لشکر شاه بهر کین جنبید * نای
رویین وکوس بغرنبید ك غرنبه ع ضم راء مهمله وسکون نون وفتح باء موحده ایله آواز وصدا
معناسنه شمس فخری بیت ز فضل وبخشش او از کوشش او * ممالك سر بسر دارد غرنبه
ك غره ع فتح راء مهمله مشدده ایله وتخفیفله دخی جائز در آواز رعد وسباع کومردمك معناسنه
حضرت مولانا قدس سره بیت غرهٔ کن شیر واری شیر حق * تا رود آن غره بر هفتم طبق
عربیده هلال ماه خصوصا وابتدا طلوع ع وماودخی آتك آلننده اولان بیاضه دیرلر ك غشه ع
فتح شین معجمه ایله عنبرینه معناسنه ك غشیه ع سکون شین معجمه وفتح یای تحتانیله بد بوی
دهان که غساك وغشاك دخی دیرلر ك غفوده ع ضم فا وسکون واو وفتح دال مهمله ایله بمعنی هفته یعنی
ایام اسبوعه دیرلر کذا فی التحفه ك غفه ع فتح فاء مشدده وتخفیفله ده جائز در اینجه قوزی
کورکی ك غلاله ع فتح لامین ایله زلف معناسنه که کلاله دخی دیرلر کمال اسمعیل بیت جهان
شد از نفحات نسیم مشك افشان * چنانکه از دم مجمر غلالهٔ جانان ك غلامباره ع محبوب
دوست معناسنه که غلام اون یاشندن متجاوز اولان وباره دوست معناسنه در میرزا الغ بیك
کندوبی محبوب دوستلق تهمتندن استخلاص ایچون بو بیتی نظم ایلمش بیت غلامباره نیم من
ندانم این مذهب * هلاك چادرم وکشته چلك پوشم * اکرچه بو بیتده زن طرفنه میل کوریتور
نظر دقیق ایله معلوم اولور که چادر وچلك پوشدن اولقدر نفرت ایدرم که کوردکده هلاك اولورم
دیمکدر ك غلبه ع سکون لام وفتح باء فارسیله الاقرغه یه دیرلر مجمع الفرسده باء موحده ایله
عقعق معناسنه در شیراز یلر قانجه دیرلر وشمس فخری غلبهٔ عقعق وامثال آن کلاغ بیسه است
دیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت کر آید زیر ظل دولت او * همای آسا شود مسعود غلبه *

منجیك بیت سه جا كه كند اینجا چون غلبه همه درد * میخواره و زنباره و ملعون خسیسنك
بعض نسخه ده صقصغان معناسنه در غلغله سكون لام اول و فتح ثانی و ضم غین معجمه ایله
غوغا و غلبه و خلالوش دخی دیرلر میر نظمی بیت فتاده غلغله نه طاق افلاك * بمانده
در تحیر عقل و ادراك غله فتح لام مشدده ایله كوچك برداق قاضی حمیدی بیت كیتی
دهد بغله شدت مرا شراب * كردون دهد بسفره محنت مرا طعام غنبه سكون نون
و فتح باء موحده ایله قور قنج صدا غناوه فتح نونله برساز در زفانكو یاده براویون آدیدر
غنچه هنوز آچلمامش كل خصوصا و سائر شكوفه عموما منلا جامی بیت الهی غنچه
امید بكشای * كلی از روضه جاوید بنمای * اصلی غنچه رناز معناسنه آخرنده ها علامتدر
بو معناسی دخی تبسمدر و دخی جمع اتمك و بوغرمق معنالرینه كلور و عین مهمله ایله ده رسیده نظردر
غنده سكون نونله درت معنایه كلور اول بمعنی جمع شده ثانی آتلمش پنبه كه اكیرمك
ایچون حلقه ایدرلر قریع الدهر بیت ابروش كمان سان شد و بینیش چو مشته * آن ریش
سفید آمده چون غنده پنبه * ثالث تار عنكبوت شمس فخری بیت حسودت در كف
ادبار محنت * بود همچون مكس در دام غنده * و عنكبوت معناسنه ده دیمشلر حكیم اسدی بیت
تنی غنده را پای باید نخست * پس آنكاه خلخال بایدش جست * بو معنایه كسایی بیت
می تند كرد در خانه تو غنده چنان * پیش فرداش ببین برتنی تو تار تنان * رابع برنوع عنكبوتدر
زهرناك اولور عربیده رتیلا دیرلر حضرت مولانا قدس سره * قطعه * حلاوت عجبی در بدن
پدید آید * كه از نی و لب مطرب شكر رسید بكام * هزار كرّدم غم را ببین كنون كشته * هزار
غنده محنت ببین شده بربام * حكیم سوزنی بیت كرّدم زرد قاضی سراج * وان قوامی سیاه
چون غنده * چغتایده اوركامجی دیرلر فرهادنامه ده خاقان خطایی محبوبلر ایله فرهادی تسلی ایتمك
دیلدوكی پرده اول خوبلر وصفنده دیر بیت كوكا رئیب شعله لیق اوتدین سندان * آسیب
اوركامجی تادی بیرلا سندان غنوده ضم نونله امز غنق یعنی اویقویه هنوز وارمش
غوته واو معروف و فتح تاء مثناة ایله صویه طالق كه غوطه دخی دیرلر ابو المعانی بیت
در بحر غمش غوته خورد این دل محزون * باشد كه خدا ساحل مقصود نماید غوچه واو
معروف و فتح جیم فارسیله خروس ایبكی كه بوینده اولور شاعر بیت همیكرد بازنش جنك خروچه
شده از خون بینی چون بغوچه غورواشه مفتوحه ده ذكری مرور ایدن غرواشه معناسنه در
غوره واو معروف و فتح راء مهمله ایله ایكی معنایه در اول قورق ثانی هنوز آچلمامش پنبه
قوزاغی بو ایكی معنایه شمس فخری * قطعه * ور كنی یاد لفظ او درباغ * شهد كرد د بغرم درغوره
ابر از فیض دست ابواسحق * ور كند پنبه دان درغوره غوزه واو معروف و فتح زاء
معجمه ایله پنبه قوزاغی و سروقوزاغنه دخی دیرلر استاد دیمشدر بیت بادا چو غوزه دیده
خصمت سپید دل * وز تاب غم شكسته دل درد پرورش * زاء فارسیله ده مرویدر غوژه
واو معروف و فتح زاء فارسیله پنبه قوزاغی اصفهانیلر كلوزه دیرلر غوشنه واو معروف
و فتح شین معجمه و نون ایله برنوع منتردر و بعض نسخه ده برنوع چوغاندر غوشه
بوزن خوشه یعنی اوزم صالقمی غوله واو معروف و فتح لام ایله ایكی معنایه در اول بمعنی

یعنی غوللك مرقوم ثانی انبار غله حكیم سنایی بیت خشك زاری كه كشت زار بود * هر كجا غوله
غوله زار بود غویه واو معروف و فتح یای تحتانیه ایله یایق كه آنكله یاغ چقارورلر مع الیاء
غزی كسر زاء معجمه ایله ایكی معنایه در اول بوبت آدیدر ثانی براغاج آدیدر عربیده
غطفان دیرلر غلامی ایكی معنایه در اول خدمتكاره مخصوص اولان اشیا ابو المعانی
* قطعه * حصه غلمان نهادن از طعام و از دكر * هرچه خیز دپیش خواجه حصه غلمان بود *
آنچه میباشد غلامی خاصه ایشان شود * اندران كردن طمع از غایت نادان بود * ثانی
محبوب دوست معناسنه كه زن دوست اولانه شهیدی دیرلر شاعر بیت شهیدی كر غلامی را
دهان طعنه بكشاید * بلی یا زست با اورا زباندار و دهن واسع غوشای واو معروف
و فتح شین معجمه ایله صغرتركی كه قوریدوب اودون یرینه یقارلر طیان مرغزی بیت یكی زراه
همی زر برند آرد و سیم * یكی ز دشت ببینمه همی چند غوشای * و دخی ارپه و بغدای سنبله سی
بو ایكی معنایه شمس فخری * قطعه * كار خلقت نیاید از خصمت * كار عنبر نیاید از غوشای
خرد كشته بپای او كه فتاد * سركه از تو كشیده چون غوشای باب الفاء المفتوحه
مع الف * فا درت معنایه كلور اول شیركین یعنی كینده اوتورر ارسلان سید شریف
اشرف بیت یك خادمش نكار سهی سرو فای چشم * یك مسندش كمیت سبكروح بادپای *
ثانی كلمه با او یرینه استعمال ایدوب با او كفت دیجكی یرده فا كفت دیرلر حضرت مولانا قدس سره
بیت جادوی كم ببر از غصه ببرد * روی و خوی زشت فا مالك سپرد * كمال اسمعیل بیت سیمرغ
وار كوشه نشینم نه چون مكس * بنشینم از حریصی هرجا كه فا رسم * ثالث فرهنك جهانكیریده
بمعنی تعقیب یعنی كیرودن كتمك رابع بمعنی تقدم یعنی ایلرو وارمق عربیده فا لفظی بریان ایتمك و كل
ایچنده اتمك بشورمك معناسنه در فاشرا كسر شین معجمه و فتح راء مهمله ایله صرمشق
تو عندن براوتدر فافا ایكی معنایه در اول كزیده و مقبول اولان نسنه ثانی اول كمسنه یه
دیرلر كه سویلدكده الت طوداغن دیشنه صقرق سویلیه كه هر تكلمنده فا فا ظاهر اوله عربیده
مشتركدر تعریفی هو الذی لا یقدر علی تكلم كلمة الا بزیادة الفاء فی اوله شاعر بیت زاستی و درست
سخن كفتن * نتواند كه كوید آن فا فا فاوانیا كسر نون و فتح یای تحتانیه براوتدر تركیده آیو
قولاغی دیرلر عربیده عود الصلیب دیرلر كه ایكی قسمدر بری اركك و اوزون اولور و بری دیشیدر
قصه اولور ایكیسیده باش سزدر فاوا واو ایله شرمنده و رسوای معناسنه در عمعق بخاری
بیت بسكه بخشد كف تو در و كهر * بحر شرمنده كشته و فاوا فجا فتح جیمله خوشه چینی
یعنی بشقجیلق ایتمك معناسنه در ابو المعانی بیت با فیض خداوند اكر خاص و اكر عام *
از خرمن فضل و كرمش كرده فجایی * عربیده كسر فاء مد همزه ایله و ضم فاو فتح جیم و همزه ایله و ضم
فاو سكون جیمله غافل ایكن برنسنه كلمك و واقع اولمق فدا اصل ورمم معناسنه و عربیده
برنسنه یی برنسنه یه بدل صونمق معناسنه در منلا جامی * مصرع * روحی فداك ای صنم
ابطحی لقب فرا فتح راء مهمله ایله بر كلمه در اوایل افعال و مصادرده استعمال اولنور یدی
معنایه در اول بمعنی جانب ثانی بمعنی نزدیك ثالث بمعنی فی رابع بمعنی بیشتر یعنی زاید خامس
بمعنی علی سادس بمعنی بلند سابع بمعنی همه فراخا فتح راء مهمله و خاء معجمه ایله محل

باب الفاء المفتوحه

فراخ وجای واسع حکیم نزاری قهستانی بیت توهم مفرست دختررا بدین تنك *
فراخای جهان برخود مکن تنك ﮒ فراخنا ﮒ فتح راء مهمله ونون وسکون خاء معجمه ایله بمعنی
فراخای مرقوم یعنی وسعت کذا فی المجمع ﮒ فراشا ﮒ فتح راء مهمله وشین معجمه ایله بدنده
قیل اوریرمك میرنظمی بیت چو دیده هیأتش پرسید اسمش * فراشا شد سراپا موی
جسمش * ودخی فراشیدن لفظندن صیغهٔ فاعلدر ﮒ فرجا ﮒ سکون راء مهمله وفتح جیمله
نظر ایله دیمکدر خواجه سلمان بیت شمارا واجبست الحق نظر درکار من کردن * عجب حالیست
حال من نظر درحال من فرجا ﮒ فرخا ﮒ فراخا لفظندن اختصار اولنمشدر وسعت معناسنه
شمس فخری بیت بود چو چشمهٔ سوزن بچشم اعدایت * زبس بلا ومحن عالمی بدین فرخا
تحفة الاحبابده بمعنی سختی والم شدید واقعدر ﮒ فردا ﮒ سکون را وفتح دال مهملتین ایله
ایکی معنایه در اول لفظ مفرددر یارین معناسنه عربیده غدا دیرلر ثانی مرکبدر فرد ایله
آدن یالکز کل معناسنه ایکی معنایه ترتیب اوزره بیت امروز و پریروی وفردا * هر چار یکی
بود تو فردا * چاردن مراد عناصر اربعه در ﮒ فرسا ﮒ سکون را وفتح سین مهملتین ایله ایکی
معنایه در اول برسبب ایله پایمال معناسنه در ثانی فرسودن لفظندن صیغهٔ امر ووصف
ترکیبی اولور غم فرسا وچهره فرسا کبی حکیم نزاری قهستانی بیت هیچ نقصان نکند مملکت
حسن ترا * کردمی شاد کنی خاطر غم فرسایی ﮒ فرمودهٔ خدا ﮒ یعنی فرایض اعمال مفروضات
خمسه کبی وامثالی کذا فی شرفنامه بو معنایه شاعر بیت کربند کیٔ آوری بجایست
هرچیز که فرمودهٔ خدایست ﮒ فریبا ﮒ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وباء موحده ایله
بمعنی فریبنده وفریفته یعنی الدایجی والدانمش شاعر * رباعی * هم حور بهشت ناشکیبا
ازتست * هم جادو وهم پری فریبا ازتست * خوبان جهان بجامه زیبا کردند * آن خوب تویی
که بجامهٔ زیبا ازتست ﮒ فنجا ﮒ سکون نون وفتح جیمله کرنمك که تأثیر هوادن ویاخود
ای بقوسزلقدن عارض اولور اطبا مطوا دیرلر ابو المعانی بیت چشم مستت خمار ننماید *
ابروان تو کرده اند فنجا ﮒ مع الباء * فاراب ﮒ فتح راء مهمله ایله دیار ترکستانده برشهرك
نامیدر ترك لسانده اول شهره سیرام دیرلر میرنظمی بیت پس آنجا کرده عزم سوی فاراب
نمانده هیچ درعقل وخرد تاب ﮒ فراسیاب ﮒ فتح را وکسر سین مهملتین وفتح یای تحتانیله ایکی
معنایه در اول حباب که صو اوزرنده اولان قبرجقلر ثانی توران پادشاهنك آدیدر بو ایکیسنه
افراسیاب دخی دیرلر سید سراج الدین سکزی بیت کیخسرو ثانی آنکه آمد * هرسنه
اوفراسیابی ﮒ فرب ﮒ فتح راء مهمله ایله بر نهر عظیم آدیدر کذا فی التحفه ﮒ فرداشب ﮒ
یارین کیجه دیمك اولور ﮒ فرسب ﮒ کسر را وسکون سین مهملتین ایله اوج معنایه کلور اول
براوزون دیرکدر سقف خانه التنه قویوب اوزرینه سقف ایدرلر شمس فخری فتح راء مهمله ایله
نقل ایلمش بیت ابو سحاق اکر زین کند کنیش اسب * کند خرد بام فلك را فرسب * بو معنایه
حکیم فردوسی در صفت اژدها بیت سروهاش چون آبنوسی فرسب * چو خشم آورد
بکذراند زاسب * بعض محلده رانك سکونی وسینك فتحه سیله ده استعمال ایدرلر استاد
رودکی بیت بام فرسب بحیله خرد شوند * ازکرانیت اکر شوی بربام * ثانی عصارلرك

عصارلرك دانه یی صقوب صوین ویاخود یاغن چیقاردقلری اغاج ثالث قپواوزرینه قودقلری
اوزون دیره که دیرلر ﮒ فرسیب ﮒ سکون را وکسر سین مهملتین ایله دیوار ایچنه قودقلری خطل
اغاجنه دیرلر ﮒ مع التاء * فات ﮒ کوجله بوکن دیدکاری دار ودرعربیده بحدی دیمك اولور
ﮒ فخت ﮒ سکون خاء معجمه ایله بوزن بخت بمعنی کسب یعنی قزانج میرنظمی بیت
درجهان هرکه فخت نیکونام * زنده ماندست تا بروز قیام ﮒ فرامشت ﮒ فتح راء مهمله وضم
میم وسکون شین معجمه ایله بمعنی فراموش شیخ نظامی بیت زبانش کرد پاسخ را فرامشت *
نهاد ازعاجزی بردیده انکشت * حکیم سنایی بیت همه بردرکه فرامشتی * همه ازروی معرفت
پشتی * حضرت مولانا قدس سره بیت آن کرك بدان زشتی باجهل فرامشتی * یك یوسف
کنعان شد باياد چنین بادا ﮒ فراهخت ﮒ فتح راء مهمله وها وسکون خاء معجمه ایله بمعنی شکوه
وزیبایی وآرایش که فرهخت وفرهت دخی دیرلر ﮒ فراهت ﮒ فتح راء مهمله وها ایله فراهخت
مرقوم معناسنه در میرنظمی بیت چو آن جحله که شد ازغیر تنها * فراهت کرده خود را ازسراپا
ﮒ فرتست ﮒ سکون را وسین مهملتین وفتح تاء مثناة ایله طوقنق ایچون حاضرلنمش ایلك که
فلات وتان وتانه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﮒ فرتوت ﮒ سکون راء مهمله وفتح تاء
مثناة ایله غایت ایله پیر واختیار اولمشه دیرلر شمس فخری بیت شاه آفاق شیخ ابو سحق *
عقل بارای او شود فرتوت ﮒ فرمرست ﮒ سکون را وسین مهملتین وفتح میم وضم راء ثانیله
برشخصه دیرلر که غایت آز یمك یمه واول سببدن ضعیف وزبون وناتوان اوله عربیده قصیع دیرلر
ابو المعانی بیت زخست پارهٔ نان رانخورده * ازان شد فرمرست ازغایت ضعف ﮒ فروت ﮒ
فتح راء مهمله وسکون واو ایله فرهنك جهانکیریده بمعنی بسیار مسطوردر فرهنك میرزاده ضم
فا ایله روایت اولنمشدر ﮒ فرهخت ﮒ سکون راء مهمله وفا وفتح ها ایله فرهختن لفظندن مشتق
اسمدر شکوه وادب معناسنه رفیع الدین لبنانی بیت ریاضت تو بداغ ادب فلك فرهخت *
عنایت تو بشیر کرم جهان پرورد ﮒ فرهست ﮒ سکون را وسین مهملتین وفتح ها ایله سحر وجادولق
معناسنه ابو نصر مرغزی بیت هست رانیست کند تنبل او * نیست راهست کند فرهستش
ﮒ فرهت ﮒ بمعنی فرهخت مرقوم ﮒ فلات ﮒ فتح لام ایله طوقمغه حاضرلنمش ایلك که فرتست
مرقوم معناسنه در عربیده بریه یعنی دشت وبیابان که مزروعاتدن خالی اوله بمعنیٔ اول استاد
رودکی بیت تا لباس عمر اعدا یش نکردد بافته * تاز تار وپود دیده شد فلات آن ذوات * بمعنیٔ ﮒ
ثانی بیت همیرفت روز وشب درآن بیابان * فلاتی بوده خالی زانس وحیوان ﮒ مع الجیم ﮒ
ﮒ فتیله دهنج ﮒ کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانی وهاء ثانی وفتح لام ودال مهمله وتونله
چمبستره که عربیده متقاش دیرلر آنکله قل قوپاردلر ودخی موم مقراضی معناسنه کذا فی
فرهنك جهانکیری ﮒ فج ﮒ بوزن کج اشکمبه اوزرنده اولان اربلك وبالقوانی ایچنده اولان
اربلکه دیرلر عربیده جای واسع که بعض طاغ ارالرنده وانکارنده چمنلو یرلر اولور آکا دیرلر بمعنیٔ اول
ابو المعانی بیت کرفته جلد رویش فج سراپا * توکویی کشته کو یاخشك مشکی ﮒ فرج ﮒ
سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة ایله آغزچوره سی که بدفوز دخی دیرلر وله بیت رسیده فرتج فم
تابنا کوش * کند بامقعد طفلان رشکی ﮒ فرجنج ﮒ سکون راء مهمله ونون وفتح جیمله نصیب

وحصه معناسنه میرنظمی بیت چو کار مرا غم شد ماحصل * که اینست فرخج روز ازل *
لغ فرخنج ج سکون راء مهمله ونون وفتح خاء معجمه ایله درت معنایه کلور اول بمعنی سود ونفع
حکیم اسدی بیت مرا از تو فرخنج جز درد نیست * چو من در جهان سوخته مرد نیست *
ثانی بمعنی ناز بو یعنی ریحان ثالث بمعنی طرب رابع چیز باطل یعنی باطل نسنه هرنه اولورسه
لغ فرغج ج سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله صارمشق دیدکاریدر ابو المعانی بیت
دو مه شکین طره اش بر کردن افتاد * چو بر سرو سهی پیچیده فرغج لغ فرماغ ج سکون راء مهمله
وفتح میم وزن ایله برك درختان یعنی مطلق اغاج یپراغی وله بیت فتاده زیر درختان زر ورق *
نداشت صولت پاییز تاب فرماغ لغ فرهانج ج سکون راء مهمله وفتح ها وکسر نونله ایکی
معنایه در اول کوملك وقفتان چاپکی که تیرز وآستینه دیکرلر ثانی کتاب السامی فی الاسامیده
باغ چبوغی که تکاك یانند یره یا توردلر کو کلند کده چقاروب آخر یره دیکرلر دارغ دخی دیرلر بعض
نسخه ده باغ بو دامسیدر وشرفنامه ده پیرامن دهان ودخی کابوس که او یقوده آغر بصور
دیدکلریدر که اسنبه وفرنج وفرنجك وفدرنجك دخی دیرلر واسان الشعراده برشاخ که شاخ
دیکره اولاشه ومؤید الفضلاده اغاجده زاید بتمش کوچك شاخلر که اغاج هموار وموزون وقوتلو
اولمق ایچون کسوب پاك ایدرلر لغ فرهنج ج سکون راء مهمله ونون وفتح ها ایله ادب وعقل وهنر
معناسنه فرهنك دخی دیرلر شمس فخری * قطعه * جمال دنیی ودین آنکه دارد * عطا وفضل دار
ورای فرهنج * دعا ومدح اورا احرز خود دران * که افعی با تو کم باشد ز هفتنج * فرهنك جهانکیریده
بمعنی دانش حکیم سنایی بیت مرد دارد هنر بفرهنجد * توسنی از سر شر بیاهنجد لغ فرنیج ج
کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله اکیر که عربیده وج دیرلر برآجیق کوکدر لغ فلج ج سکون
لامله قپو کلیدی که غلج دخی دیرلر علی قرط بیت در بفاجی کرده بودم استوار * در کلید انه
فرو هشته مدنك * فرهنك جهانکیریده قپو زنجیری که قیقت دخی دیرلر عربیده غلق دیدکاریدر
شمس فخری * قطعه * ایا شاهی که کر حکمت بخواهد * قرنفل را دهد خاصیت تلج * چنان
ایمن شد از عدل تو آفاق * که بر کندند از درها همه فلج * و برعلت آدیدرکه وجود انسانه عارض
اولسه اعضانی سست ایدوب عملدن باطل ایدر فلج دیمکله مشهور ودر معلوله مفلوج دیرلر
طبیب یوسفی * رباعی * چون عایش ز فلج بر کسی کردد سرد * نصف بدنش از حرکت آید فرد
از روز نخست تا بروز چارم * جز وه عسل نمی باید خورد * عربیده دخی فتح فا وسکون لامله
نهر صغیر یعنی کوچك ایرمق وعند البعض ماء جاری ودخی غالب اولمق وظفر بولمق یقال فلج علی
خصمه ای غلب وظفر ودخی هرنه که شق اولنور فلجت الشیء فلجا ای شققته نصفین والفلج
داء یعرض نصف البدن فیمنعه عن الحس والحرکة الارادیة قیل فلج یفلج فهو فالج ومفلوج وضم
فایله فوز وظفر ویارق شق کبی وکسر فایله بین العرب بر معروف کالنك آدیدر الفلج بفتحتین نهر
صغیره دیش سیرك اولمق رجل افلج الاسنان وامرأة فلجاء والفلج اعوجاج فی البدن لغ فنج ج سکون
نونله ایکی معنایه کلور اول دبه خایه که بادکند دخی دیرلر سیف اسفرنکی بیت پند وزه
حامد آن کشته مفاجا * بر کبیر نجوم آرخ وبر خایه طب فنج * استاد منجیك بیت عجب آید
ز تو مرا که همی * چون کشی آن کران دو خایه فنج * ثانی قبیح وزشت معناسنه در بو لغت حرکات

حرکات ثلثه ده معنای مغایر ایله وارد اولمشدر لغ فیهج ج سکون یای تحتانی وفتح ها ایله شراب
ایله طولو قدح معناسنه در ابو المعانی بیت بده ساقیا فیهج لعل ناب * بدفع غم دهر را
کن شتاب لغ مع الجیم الفارسی * فرخچ ج سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله اوچ معنایه
کلور اول کفل چارپایان یعنی درت ایاقلو حیوانات صغریسی که پرخچ وپرخش دخی دیرلر ابن علی
از شه رای قدماد رصفت براق بیت فرخش چو پیلی وکردن فرس سان * دمش بد بمانند
کاو کشاورز * ثانی ادات الفضلاده بمعنی زشت وپلشت وناز یبایی حکیم سنایی در نکوهش
شعرا بیت یکجهان تا حفاظ ونابینا * در عبارت فرخچ ونازیبا * حکیم سوزنی بیت دریغ
دفتر اشعار ناقص ستردم * که بد نتیجه طبع فرخچ مردارم * استاد لبیبی بیت ای بلفرخچ
ساده همیدون همه فرخچ * نامت فرخچ وکنیت ملعون بلفرخچ * شمس فخری بونی صورت
زشت وچرکین معناسنه دیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت دشمن ار عیب او کند چه عجب *
عیب جویان همه فرخچ کنند * ثالث فرهنك جهانکیریده رشوت که باطلی حق صورتنه
قومق ایچون ویررلر استاد لبیبی بیت کر پذیرد دل مرا بفرخچ * بدهم بهر یك نکاهش رخچ
لغ فرغانچ ج سکون راء مهمله وفتح غین معجمه وکسر نونله باغ یعنی اوزم تکی دیکلمش یر کذا فی
فرهنك جهانکیری مجمع الفرسده خوب بسلنمش وسمرمش بوزاغو کذا فی الاداة وفرهنك میرزاده
بو لغت لسان ترکی اولمق اوزره مسطوردر لغ مع الخاء * فاخ ج نهال وشاخ درخت یعنی
اغاجك دال وبوداغی میرنظمی بیت بهر سوی افراشت فاخ دراز * شده سایه چون خیمه
هر برك وساز لغ فترخ ج سکون تاء مثناة وفتح راء مهمله ایله برنوع اویوندر ال الهیا پشوب
اوینارلر لغ فخ ج ایکی معنایه در اول دوزاق که تله دخی دیرلر ترکیده فق دیدکاریدر حکیم انوری
بیت ای خداوندی که هرگز خدمت کردون کشید * از ره جنبش فلك در کردنش افکند فخ
ثانی توربه معناسنه در عربیده بالفتح والتشدید صید ایده جك آلات مصید معناسنه
وعند البعض فق دیدکاری آلت که آنکله قوش طوتورلر لغ فراخ ج فتح راء مهمله ایله هرنه که فج
واسع اوله یعنی آچق وبول معناسنه مولانا جامی بیت کل این باغچه کز سر شاخ * صبحدم
کوش کشاده ست فراخ * حضرت مولانا قدس سره بیت دل فراخا بود دست فراخ *
چشم کوران اعتبار سنکلاخ * چغتایده کسر کافله کیك دیرلر سبعه سیاره ده جمشید شاه زید
زهابی براقدیغی قوینك وصفنده دیر بیت که آنینك آغزی تاری تو بی کیك * اوزن جانوبی اوی
بیلاتیك لغ فرخ ج ضم راء مهمله مشدده ایله ایکی معنایه کلور اول مبارك ومیمون معناسنه که
ترکیده قوتلو دیرلر امیر خسرو بیت براهم طایر میمون زد این فال * کت از فرخ رخی فرخ شود حال
ثانی خمسه مسترقه سال ملکی نك ایکنجی کونی آدیدر سکون راء مهمله ایله عربیده ایکی
معنایه در اول کوکرجین وطاوق وامثالهمانك یاوریسی که فرخ حمام وفرخ دجاجه دیرلر ثانی
مزروعات صاپنده اولان کوچك داللر معناسنه در لغ فرسخ ج سکون را وفتح سین مهملتین
ایله فرسنك معناسنه در فارسیدن معربدر عجمده دخی استعمالی شایعدر که درت میل
مقداری مسافه یه دیرلر وهر میل اون ایکی بیك آدیمدر وهر آدیم بر بچق آرشن وهر آرشن
درت قبضه در وهر قبضه درت پرمقدر میرنظمی بیت میان هر یکی بد فرسخ چند * بمهر

بكدكربي صبربودند فرفخ سكون راء مهمله وفتح فايله سموز اوت كه پرپهن وفرفهن دخی
د يرلر عربيده بقلة الحمقا ديدكاريد رطبيعتی بارد ورطبدر حرارت دفعنه دخلی وافردر
فركاخ سكون راء مهمله وفتح كاف وضم ميمله اول ارسلانه ديرلركه هنوز يول بكليه وشكار
آله يعنی ابتدا اشكاره چيقمش اوله مراد هنوز ياوريلغی چكمش ديمكدر كذا فی المجمع فرهنك
ميرزاده طعام اوزرينه دوكلن شير فلج سكون لامله ابتداء كار وعمل وشغل طيان مرغزی
بيت مرازندكانی بدين جای تلخ * همه جای ديكر كننده زفلخ * بو معنايه خسروانی بيت
همت اوبرفلك زفلخ بنا كرد * برسر كيوان فكنده بن پی ايوان * معيار جماليده شمس فخری فتح
لامله ملخ وزنی اوزره روايت ايلمش * قطعه * خدايكانا زان هيبت مبارك تو * بهشت عدن
براعدات كشت چون دوزخ * بضبط ملك دكر ابتدای نهضت كن * كه كارهای تو زان پس
مباركست فلخ فنجيدخ سكون نون وبای تحتانی وكسر جيمله بر نوع مرضدر اعيا وماندكی
دخی ديرلر فيخ سكون يای تحتانيله پيك يعنی قاصد ابو المعانی بيت چنانكه عزم كند
انتقام اعدارا * سروش غيب شود آنكه دركابش فيخ * عربيده قوقمق وقينامق وكيك اولمق
نعنی افيح كاور يقال فاخت القدر اذا غلت وفاخت منه ريح طيب مع الدال المهمله * فرد
سكون راء مهمله ايله نردك يدی اويونلرندن اولكی اويونی آديدركه بونلردر فارد وزياد
وبستاده وخانه كير وطويل وهزاران ومنصوبه قماربازلر بيننده هر بيرينك صورت ملاعبه سی
معلومدر كمال خجندی بيت ببرد عشق تو نقشی زكعبتين مراد * ورای عاشق فارد نميتواند ديد
بو بيتده رايی مكسورا يتمد كجه موزون اولمز مجمع الفرسده كسر را ايله تصحيح واوج معنايه روايت
اولنمشدر اول نرد اويونی آديدر ثانی بمعنی تنها مرويدر حكيم خاقانی بيت زين خامه دوشاخی
اندرسه تا انامل * من فارد جهانم ايشان زياد منكر * بو بيتده دخی را مكسوردر ثالث كاوكوهی
كذا فی فرهنك جهانكيری. فالادق فتح لامله بيهوده وبمعنی سوزودخی سوبلمك معناسنه
ميرنظمی . بيت بازكونه سخن دهن مكشاد * راست كوهر سخن مكوفالاد فانيد كسر
نون وسكون يای تحتانيله شكر مكرر يعنی شكری تكرار قينادوب عقد وصاف ايدرلر اكا
شكر فانيد وشكرپانيد وسكربيز دخی ديرلر مصدری فانيدن كاور غايت لذيذ ولطيف
اولديغی ايچون لب دلبری اكا تشبيه ايدوب ديمشلر بيت لبش چون شكر فانيد بوده *
سخنها يش بعشك اندر بسوده فايد فتح يای تحتانی ايله انتها معناسنه مثلا تا بفلان
ديمك اولور عربيده كی حتی معناسنه حكيم قطران ارموی بيت خداوند ست ومير مير زاده است
زعهد وعصر آدم فايد اكنون فترد فتح تاء مثناة وسكون راء مهمله ايله اول نسنه يه ديرلركه
كندودن يرلنمش اوله خسروی بيت خود طراز يد وبازخود بفترد * خود برآورد وبازو بران كرد
فتريد فتح تاء مثناة وكسر راء مهمله وسكون يای تحتانيله بمعنی فترد مرقوم كذا فی
تحفة الاحباب فخميد سكون خاء معجمه وكسر ميمله پنبه دانه سن پنبه دن جدا ايلدی
ديمك اولور مصدری فخميدن كاور خجسته كويد بيت جوان بودم وپنبه فخميدمی * چو
فخميد شد دانه برچيدمی فدود سكون دال مهمله وفتح واوايله اول اغاجه ديرلركه
استحكام ايچون قپو آردينه طيارلر كذا فی المجمع بو معنايی مؤيد ابو المعانی بيت شهنشاهی

شهنشاهی بعهد عدل وادش * نه فدود بود دركس را نه قفلی فدوند زياده نونله
فدود مرقوم معناسنه در فراوند فتح راء مهمله وواو وسكون نونله قپو آردنه استحكام
ايچون قونيلان اغاجه ديرلر كذا فی فرهنك جهانكيری فرتود سكون راء مهمله وضم تاء
مثناة وواو معروفله پير سالخورده كه فرتوت مرقوم كبی حكيم اسدی بيت زبوی كل وسنبل
وارغوان * همی كشت فرتود از سر جوان فرجمند سكون راء مهمله ونون وضم جيم
وفتح ميمله صاحب زيبايی وپيرايه ناصر بخاری بيت تاجهان از زينت آرد فرو بر زپادشاه *
ارجمند وفرجمند وفرخجسته پادشاه فرزد سكون راء مهمله وضم زاء معجمه ايله هر زمان
صولو وچمنزار اولان يره ديرلر حكيم فردوسی بيت زپشت منست اين ونام اورمزد *
درخشنده چون لاله اندر فرزد * وله بيت وراكرد شاپور نام اورمزد * كه سروی براند رميان
فرزد * شمس فخری * قطعه * ايا شهرياری كه از طلعت تو * سعادت برد زهره واورمزد *
زفيض كفت كشت زار اميد * بود تازه دايم هميشه فرزد فرزند ولد معناسنه اكرچه
اركك وديشی يه دينلور اما اكثر اركك اوغله استعمال اولنور بعض نسخه ده فرزد مرقوم
معناسنه ده روايت اولنمشدر فرسد سكون را وفتح سين مهملتين ايله بمعنی فرسايد شمس
فخری بيت چنان باد تا حشر لبس بقايت * كه دست فنادامنش را نفرسد فرشيد
سكون راء مهمله ويای تحتانی وكسر شين معجمه ايله بر پهلوان آديدر حكيم فردوسی بيت
چو رهام وكودرز وفرشيد ورد * چو شيد وش ولهاك شد هم نبرد فرغند سكون راء مهمله
ونونله مردار وبد رايحه لو نسنه يه ديرلر ميرعماره بيت معذور بود كرزن تو باتو نسازد * زان
كنده دهان تو وزان بينی فرغند * شمس فخری بيت ملك داری زد شمنت تا بد * بوی عنبر نيايد
از فرغند فرقد سكون راء مهمله وفتح قافله بريلدزدر دائما يانده بر يلدز دخی اولور فرقدان ديرلر
وبر معناسی دخی ديه در تارك سر معناسنه مذكور ايكی معنايه ابو المعانی بيت رسيد فرقد اقبال
ودولت وجاهش * بيمن عز وسعادت هميشه تا فرقد فركند سكون راء مهمله ونون
وفتح كافله ايكی معنايه در اول سيل زوری ايله قازلمش يركه جا بجا صو دخی دورمش اولور فرغر
وفركن وفركنی دخی ديرلر بعض فرهنكرده هنوز قازلمش خرق معناسنه روايت اولنمشدر شمس
فخری درصفت اسب بيت وقت سيرش چه سيخ وچه دريا * پيش كامش چه كوه وچه فركند *
سيخ سيخونيدن اختصار اولنمشدر كذا فی فرهنك جهانكيری اما تحفة الاحبابده ره كذر آب
معناسنه در كرك يراوزرنده وكرك ديوارده اولسون ديوب بو بيته متمسك اولمش بيت نه دروی
راهرا در راه رفتن * نه دروی جويهارا جای فركند * ثانی طول مدت ايله چوريوب دوكلمش
نسنه يه ديرلر ميرعماره بيت از پشت يكی جوشن خرپشته فرونه * كزداشتنش غيبه
جوشنت بفركند * مصدری فركندن اولور فرمومد وفرومد طوس مضافاتندن
ايكی قريه آديدر روايت اولنور كه زردشت بر طالع سعد محلنده ايكی اغاج دكمش بری مرقوم
قريه ده وبری كاشمر دنام بر قريه ده تفصيل احوالی كاشمر لغتی ذيلنده ذكر اولنور انشا الله تعالی
مولانا محمود ابن يمين بيت خطه فرمومد اكنون شد زنزهت آنچنان * كز خجالت كرد پنهان
روی از وخلد برين فرناد سكون راء مهمله وفتح نونله پاياب مرقومك درت معناسيله ده

مترادفدر ومعنی اول استاد فرخی بیت کذار کرده بیابا پهای بی انجام * شبه کذاشته از آبهای
بی فرزاد فرهمند فتح راء مهمله ومیم وسکون ها و نونله لفظ مرکبدر فره ایله مندن اوج
معنایه کلور اول بمعنی خردمند حکیم ناصر خسرو بیت فرهمندی را بدل درجای داد *
سودکی داردت شخص فرهمند * ثانی اهل فضل وکمال معناسنه استاد لطیفی بیت
فردانش باب وفرهمند باش * داده دادار را خرسند باش * کاهی رای ساکن وهایی مفتوح
تلفظ ایدرلر وله ایضا بیت فرهمندان عالم معنی * نکنند التفات بردنیی * وله ایضا بفتح الراء
بیت هر آنکس هست دانا وفرهمند * نه کردد فتنهٔ این دیربند * ثالث بمعنی نزدیك
حکیم ناصر خسرو بسکون الرا وفتح الها بیت فرهمند بدکنش هرکز مرو * تانکردی دردمند
وآهمند فرهومند سکون راء مهمله ونون وضم ها وفتح میمله نورانی یوزلو آدم که فرمند
دخی دیرلر فریاد مد طلب ایلمك شیخ سعدی بیت پیش که برم زدستت فریاد *
هم پیش تو از تو میخواهم داد فرید کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در
اول یالکز تنها معناسنه ثانی بی مثل معناسنه مرقوم ایکی معنایه ترتیب اوزره میرنظمی
بیت میبود درجنك خصمش را فرید * زانکه کشته درشجاعت را فرید * عربیده لامثل له
وفراید الدر کبارها وقیل اذا نظم الدر وفصل غیره یسمی الفرید شول اینجویه دیرلر که دیزلش
اوله جمعی فراید کلور یقال هو فرید فی زمانه ای لامثل له فرغند سکون زاء فارسی ونون
وفتح غین معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول برنوع صر مشقدر هر اغاجه که صاریله لاید قوریدر
اکلیج دخی دیرلر کوکی اولمز وبپراغی دخی اولمز عربیده اکثوث دیرلر شمس فخری بیت باغ عمر ترا
مباد خزان * شاخ عمر تو این از فرغند * استاد رودکی بیت ایا سرومن در تك و پوآنم *
که فرغند واری به بیخم بتو بر * ثانی پلید وچرکین معناسنه درکه فرغنده وفرشکند وفرکنده
دخی دیرلر فرشکند سکون زا ونون وفتح کاف فارسیله ایله بد بوی ومردار معناسنه در
ابو المعانی بیت آدمی ناید از فرو اصلان * بوی مشکین نیابد از فرشکند فسود ضم
سین مهمله وواو معروف ایله رفعت وجاه واولو لغه طالب اولان آدمه فسود جاه وفسود مرتبه
دیرلر وله بیت فسود جاه بود بندکان درکه تو * ازین سبب بکند میل بندکی عالم فغند
فتح غین معجمه وسکون نونله بمعنی جستن وچابکی کردن یعنی صچرامق شمس فخری در صفت اسب
بیت وبحك آن باد پای وآتش فعل * که چو آهو بود بجای فغند فقند فتح قاف
وسکون نونله بمعنی فغند مرقوم استاد لطیفی بیت هم آهو فقندست وهم تیز کام * هم آهسته
خو دست وهم تیز تك فلاد فتح لامله بیهوده وبیمعنی سخن فالاد دخی دیرلر شمس فخری
بیت بجز دعای تو باشد حدیث جمله فلاد * بجز ثنای تو باشد سخن همه هذیان فلخند
سکون لام ونون وفتح خاء معجمه ایله دانه دن آیرلمش پنبه معناسنه شمس فخری بیت فضاد رپنبه
زار عمر خصمش * نیارد کرد کاری غیر فلخند فلخود سکون لام وضم خاء معجمه ایله صیغهٔ
ماضیدر اما مصدر مقامنده استعمال اولنور پنبه دن دانه چکمك وقیل چکوب قوپارمق
وامثالی نسنه قوپارمق طیان مرغزی بیت موی زیر بغلش کشته دراز * از قفا موی کنش
فالخوده * تحفة الاحبابده پنبه دن دانه آیرمق وآیو نه ده دیرلر فرهنك حسین وفاییده بمعنی

بمعنی نخمید مرقومدر اما معیار ده شمس فخری بمعنی پنبه دانه دیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت خصمش
بفنود ست بدین زخرف دنیا * خرشید شود کاو بکبخاده وفالخود فلخید سکون لام ویای
تحتانی وکسر خاء معجمه ایله بمعنی فالخود مرقوم فلغند سکون لام ونون وفتح غین معجمه
ایله ایکی معنایه در اول میخ اوجنه پرچین ایتمك ثانی باغ ومزروعات اطرافنه طوارکرمك
ایچون ایتدکاری دکن دیوار معناسنه شمس فخری بیت جنبش شیب تازیانه چو دید *
بجهد از سرد وصد فلغند * فرهنك جهانکیریده ضم غین معجمه ایله مرویدر وفرهنك میرزا
ابراهیمده محل خطرناك ازد ریا یعنی عربیده فم الاسد دیدکاریدر فلغود سکون لام وضم
غین معجمه وواو معروفله بمعنی فالخود مرقوم فلید کسر لام وسکون یای تحتانیله بر نسنه یی
زور وعنفله یره چکوب رمك وامثالی نسنه لره دیرلر میرنظمی بیت اندران چون وزید باد شدید
وتد خیمه در زمین فلید فند سکون نونله بوزن بند سخن بیهوده ومکر وحیله معناسنه در
شمس فخری بیت چه کند با تو حیلهٔ بدخواه * پیش معجز چه قدر دارد فند * مؤید الفضلاده
کسر فا ایله نام شاعردر فیید ایکی یای تحتانیله بوزن رسید بمعنی بدل کذا فی المجمع
مع الراء المهمله * فاغر کسر غین معجمه ایله صاروبه مائل برنوع چیچکدر زنبقه مشابه
خوشبوی وخوشنما اولور اکثر هند وستانده معروفدر لسان هندیده چانپا دیرلر فافلیتر
سکون فا ویای تحتانی وکسر لام وفتح تاء مثناة ایله قاون وقاربوز وخیار وامثالی نك قبوغی وابله
واحمق معناسنه ده کلور میرنظمی بیت فافلیتر مباش وآدم شو * بامعانی شناس همدم
شو فافیر کسر فا وسکون یای تحتانیله حصیر ایتدکاری اوت استاد بیت چو زلف
یارنهٔ زلف وخط محبوبان * بجاست سنبل خوشبو بجا بود فافیر فامر فتح میمله فرخار
قربنده واقع برشهرك آدیدر حوالیسنده بیابان واقع اولمشدر آهوان مشك آنده نافه براغورلر
کذا فی المجمع فر بش معنایه کلور اول بمعنی شکوه ورونق وفروغ وطراوت وانتظام
حال معنالرینه کلور خواجه حافظ بیت ملکت عاشقی وکنج طرب * هرچه دارم بفر دولت اوست
ابن یمین * قطعه * دوتای نان اکر ازکندم است یا از جو * سه تای جامه اکر کهنه است
یا خود نو * بچار کوشهٔ دیوار خود بخاطر جمع * که کس نکوید ازینجای خیز وآنجا رو *
هزار بار ربو دبه بنزد ابن یمین * که فر وملکت کیقباد کیخسرو * ثانی بمعنی بر یعنی اوست شاه ناصر
خسرو بیت بارنده بدوستان وباران فر * نم نیست غمست هر غمامش را * ثالث بمعنی نور که
بو معنادندر نورانی آدمه فرهومند وفرمند دیدکاری که نورلو دیمك اولور بو معنایی فرهنك
جهانکیری صاحبی محمد ابن قیس فرهنکندن نقل ایلدی رابع بمعنی سیلاب ابو المعانی بیت
سرشك دیده ام شد از غم حسرت چو باران فر * اکر همچون بماند یکزمان عالم شود ویران *
خامس بمعنی صدا واواز مولانا هاتفی بیت ز فر نفیر ثریا کذر * همه کوش کرو بیان کشته کر
عربیده تشدید راء مهمله ایله قاچمق هرب کبی وآتك یاشنی بلمك ایچون دیشن کورمك یقال
فر یفر فرارا ای هرب ورجل فر فراتر فتح راء مهمله وتاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول
بالاتر ثانی پس تر معناسنه که ادات تفضیلدر وبر معناسی ملوك ماضیه دن بر پادشاهك
آدیدر مذکور وایکی معنایه ترتیب اوزره استاد بیت اکر خواهی شود کارت فراتر * مشو

از کف کشاد آن افراتر ف فرازیر ع فتح راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله سنجاف جامه هرنه اولورسه
وبعض نسخه یه ایتدکاری پرواز معناسنه ومحبوب العارفین نام کتابده بمعنی فراش یعنی دوشمه
وبو معنایی مؤید میر نظمی بیت صبا کسترد در صحن کلستان * فرازیر منقش فرش الوان
ف فرافر ع فتح راء مهمله وفا ایله عجله وشتاب معناسنه که فرفر دخی دیرلر مولانا هاتفی بیت
ز فرافر سمکین نفیر * سراسیمه شد خیره کش چرخ پیر ف فرامکیر ع فتح راء مهمله ومیم وکسر
کاف فارسیه ایله کیر وطوتیجی دیمکدر ابو المعانی بیت در ره تو که جان ندارند دریغ عاشقان * از سر
لطف تو هم یك نظرت فرامکیر ف فرتور ع سکون راء مهمله وضم تاء مثناة ایله عکس
معناسنه شرف الدین رومی بیت بود مزدور رویت ماه جاوید * چو فرتور جمال تست خورشید
ف فرخار ع سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله اوچ معنایه کلور اول ولایت ترکستانده
بر شهرك آدیدر محبوبلری چوق اولور استاد لطیفی بیت بفرخار در ماهرویان بسی * چنان
شهره مردم نه بیند کسی * حکیم سنایی بیت کار اکر رنك وبوی دارد بس * حبذا چین ومرحبا
فرخار * ثانی بر مشهور بتخانه آدیدر مذکور بتخانه بویله منقولدر که یتمش نفر معین محبوبه
قزلر واردر نفسلرین بت خدمتنه وقف ایتمشلردر ایچلرندن بری اولسه آنك مثلی بر جمیله قز کتوررلر
خارجدن بر کافر کلوب اول بتلره سجده ایاسه بعده اول راهبلر اول قزلری عرض ایدرلر هر قنغیسنه
نظری تعلق ایاسه فی الحال اول قز اکا التفات ایدوب اول کافر ایله خلوت اولوب مرادین حاصل
ایدر زعم فاسد وعقل کاسدنجه خدمت ایتدیکی بتك رضاسن کسب ایتمش اولوب ثوابی بتلره
باغشلر استاد رودکی بیت فرخار بزرك وخوبتر جاییست * کان معدن آن بت نو آیینی * وله
بیت ای عاشق دلسوز بدین جای سپنجی * همچون سمن چینی بصورت فرخار * خواجه
سلمان بیت تا هر بهار خامه کند نقش روزکار * بر خار نقش صورت فرخار میکند * ثالث
ایکی طرفدن سینه اوزره صالنمش کیسویه دیرلر که فرخاك وفرخال دخی دینلور فرهنك میرزا
ابراهیمده بمعنی آراستهٔ هر چیز هر نسنه نك بزنمسی ف فرخور ع سکون راء مهمله وفتح خاء
معجمه وواو معدوله ایله کذرکاه آب معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری تحفة الاحبابده بچهٔ
تیهو مسطوردر وادات الفضلاده یینه کذرکاه آب مرویدر ف فردر ع سکون را وفتح دال
مهملتین ایله قپو آردینه استحکام ایچون قونیلان اغاج که فروره دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت
کیری که آن ز فردرهٔ کم بود بسنك * آن کیر کو چکانه بجا بد بوی کند ف فرسنکسار ع اول
طاش عموددرکه یول اوزرنده هر بر فرسنك یره علامت ایچون دکرلر یاخود طاشدن میل کبی
بیارلر شمس فخری * قطعه * بامید عطای شاه عادل * بمدح سوی او هر کامکاری *
نویدی یافته از جود عامش * بهر کامی نهد فرسنکساری * استاد لبیبی بیت نیابی در جهان
برداغ یاری * نه فرسنکی و نه فرسنکساری ف فرشیددور ع کشتاسب شاه اوغلرندن
بر پهلوان آدیدر ف فرغار ع سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله ایکی معنایه در اول
اصلنمش صوده اولسون غیریده اولسون رضی الدین نیشابوری بیت دل ترا سخت ومرا نرم
دل آری چه عجب * نرم باشد بهمه سال بخون فرغارست * وصویه باتمش معناسنه فرید الدین
بیت بوقت کینه نیابی زخویشتن راحت * اکر بقیرم وعمان کنی دلت فرغار * ثانی طوغرانمش

طوغرانمش معناسنه فرغاردن ایکی معناسنك مصدری اولور ف فرغر ع سکون راء مهمله وفتح
غین معجمه ایله اول کوچك خرقدرکه بیوك نهرلردن آیریلوب آخر یرلره آقیدرلر عربیده بوکا جعفر
دیرلر استاد فرخی بیت از آب دریا کفتی همی بکوش آید * که شهریارا دریا تویی ومن فرغر * حکیم
اسدی بیت فکندند چندان سران اسفرنکون * که هر شیب شد فرغری پرزخون * شمس
فخری بیت کرم دست تو نیاید از ابر * کار قلزم نیاید از فرغر * فرهنك جهانکیریده اول رود
خشك معناسنه درکه آندن سیل آقوب ویری قوریوب جابجا چقوریرلرنده صو باقی قالمش
اوله حکیم خاقانی * قطعه * سالی میان بادیه دیدند فرغری * زان قصه هرکه کفت نکردند
باورش * باورکنی مراکه بدیدم بچشم خویش * امسال چون فرات روان چند فرغرش * حکیم
ازرقی بیت اکر آب تیغ تو در رفتن آید * در و هفت دریا بود هفت فرغر ف فرغور ع سکون راء
مهمله وضم غین معجمه ایله بمعنی تیهو یعنی چل دیدکاری قوشدر ابو المعانی بیت شهی که انقدر
حکمش روانست * کند فرغور صید وباز شاهین ف فرفر ع بوزن مرمر اوچ معنایه کلور
اول عجله وشتاب ایله کتمك فرفره دخی دینلور حکیم سنایی بیت تو روان کرده از هوا فرفر * که فلان
ملحد ست وآن کافر * حکیم انوری بیت برداشت کلك کاغد فرفر نوشت * بر قوور
این قصیدهٔ مطبوع آبدار * ثانی عجله ایله اوقیانه وبازانه دیرلر کمال خجندی بیت روان روان
ز دل آبش آنچه کفت کمال * بلوح دیده نبشسته سرشك با فرفر * ثالث مدور خام کون
پاره سی که اطفال ایپ طاقوب ایکی الیله چکدکجه فرفر دونر وصداسی ظاهر اولور مجمع
الفرسده بمعنی بادزن یعنی یلپزه مرقومدر ف فرفور ع سکون راء مهمله وضم فا وواو معروفله بمعنی
تیهو که فرغور دخی دیرلر ابو شکور بیت من بچهٔ فرفورم واو باز سپید ست * با باز کجا تاب
بچهٔ فرفور * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت زبیمت در هوای مملکت تو * نیارد کرد
شاهی صید فرفور * فرهنك وفاییده فاء ثانی یرینه قافله مرویدر وعربیده سموز قوچ کبش سمین
ودخی بر قوش آدیدر ف فرفیر ع سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر فا ایله ایکی معنایه در اول
بمعنی تیهو که فرغور وفرفور دخی دینلور شیخ آذری از غرایب الدنیا بیت شیرنر اکند زبون ع
عقاب * زده فرفیرهم بجمله غراب * ثانی کوسفند فربه معناسنه در ف فرمانبردار ع
مطیع ورام یعنی بویرق طوتیجی شیخ سعدی * قطعه * ابر و باد ومه وخورشید فلك درکارند
تا تو نانی بکف آری وبغفلت نه خوری * همه از بهر تو سرکشته وفرمانبردار * شرط انصاف
نباشد که تو فرمانبری * چغتای لسانیده ایسکارماك فتح کاف عربیه ایله سوز اسلمك معناسنه در
بو بیتده واقعدر میر علیشیر بیت کیجه کابغه کیلسانك مدعی سوزنی ایسکارما * تولون ای
سیرو اایت هور اودین قایدا پروایی ف فرمانبر ع دخی بویرق طوتیجی در مولانا هاتفی بیت
رسانند فرمان بفرمانبران * پذیرندهٔ آن همه سروران ف فروار ع سکون راء مهمله وفتح
واو ایله یازاوی که بیوك بادکیری اولور عموما شمس فخری بیت اکر زعدل تو بودی بهر دیارکه
کسی * ز دست فتنه نرفتی زصفه تا فروار * ودخی خانهٔ بالاکه ترکیده چارطاق وعربیده علیه دیرلر
ودخی خانه اوزرنده دورت جانبی آچق کوشك که کسب هوا ایچون اوله استاد عنصری
در صفت عمارت * قطعه * قرار دلشد کانست وکنج بیدرمان * نجات ممتحنانست ودار وی

بیمار * وکر بکنند فروار جا کنم در دل * سخن منقش کردد ز فر آن فروار * مختاری بیت
شاد باش و همیشه شادی را * همچو شاهی نشسته در فروار * فرواره ودروار وورواره
دخی دیرلر ل فریور م کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح واو ایله مؤید الفضلاده
بمعنی ره راست در دین یعنی دینده طوغری یول وفرهنك قدمادن بر فرهنکده فریوری راست
کیش یعنی مذهب راست ودرست معناسنه مسطوردر وبر معناسی دخی خوشبو راوتدر بمعنی
اول میرنظمی بیت درجهان از فریوری که رود * عاقبت کار وبار نیك شود ل فریر م کسر راء
مهمله وسکون یای تحتانیه لسان الثورده کاری اوتدر عربیده کوساله یعنی بوزاغو کذا فی المجمع
ل فزار م فتح زاء معجمه ایله افزار لفظندن اختصار اولنمشدر ل فرژ م فتح زاء فارسیله
اکیرده کاری آچی کوکدر فرژه دخی دیرلر عربیده وج دیدکلریدر ل فسار م فتح سین مهمله
ایله ایکی معنایه در اول اسنمك خمیازه معناسنه ابو المعانی بیت دهان دره که شود عارض ازخمار
شبی * کمان بدست کاندار میکشد چو فسار * ثانی یولار که افسار لفظندن اختصار اولنمشدر
ل فسر م فتح سین مهمله ایله رونق وزیبایی وحسن ولطافت معناسنه وله بیت ندید
چشم جهان آنچنان ملك روبی * جمال وحسنش سرتا بپا شدست فسر ل فشار م فتح
شین معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول معروف نجیب الدین جرذباذقانی بیت بخاکپات که
آب حیات ازو بچکد * اکر مسودهٔ شعر من بیفشاری * ثانی بمعنی پاشیدن وریختن یعنی
صاچمق ودوکمك کمال اسمعیل در قسمیه بیت بهر بوالعجب آیین وکوه راه نشین * ببرق
آتشبار وبابر آب فشار ل فشر م فتح شین معجمه ایله فشار مرقومك ایکی معناسنده دخی
آندن اختصار اولنمشدر ابو المعانی بیت بر آتش دل من آب التفات فشر * که سوخت جسم
نزارم باتش حسرت ل فطیر م کسر طاء مهمله ایله مایه سز خمیر شیخ عطار بیت از خدا
شاکر بود مرد فقیر * کر دهد قوتش ابی نان فطیر * عربیده تازه نسنه طریکبی وشول عجین که
دخی خمیر اولمامش اوله کما یقال الفطیر ضد الخمیر وهو العجین الذی لم یختمر والفطیر اسم من اسماء
التصدیر ل فغشور م سکون غین وضم شین معجمتین ایله چینده بر شهر آدیدر آنده بت کرلر
واردر بت پیرالر کذا فی المجمع ل فغفور م چین پادشاهلرینك لقبیدر نته کم هند پادشاهلرینه
رای وترکستان پادشاهلرینه خاقان وعجم پادشاهلرینه کی وکسری وروم پادشاهلرینه قیصر
وحبش پادشاهلرینه نجاشی ویمن پادشاهلرینه تبع دیرلر ودخی بر ولایت آدیدر آنده لطیف
طبق وکاسه وفنجان اشلنور ابو المعانی بیت دل اشکستهٔ من کشته همچون کاسهٔ فغفور *
شود اشکسته کی از نالهٔ محزون من ظاهر ل فقر م سکون قافله یدی معنایه کلور اول معروف
یعنی هیچ بر نسنه یه مالك اولمامق ثانی محتاج اولمق ثالث بر کسنه نك ایکولرین صقمق
رابع خمیر سزاتمك خامس منبع آب یعنی صوچیقدوغی بکار سادس بر نوع قیون سابع
دلمك وچقور قازمق عربیده وفا رسیده مشترك استعمال اولنور لغتدر مولانا عرفی * مصرع
فقرم بسیاست کشد از مسند همت ل فلار م فتح لامله بر آق کوکدر دارو قسمندن عربیده
عرطینا ردیرلر ل فنار م فتح نونله معروف بلوردن ایدرلر شمعك اوزرینه قورلر ابو المعانی بیت
تنم از داغ داغ عشق کشته شعلها ظاهر * بمنع باد سر دآه پیرامن فنارم شد ل فناور م فتح

فتح نون وواو ایله ایکی معنایه در اول بند شلوار معناسنه میرنظمی بیت چو دلبر کشاد وفناور نمود
طلسم در کنج پنهان کشود * ثانی ولایت چینده بر شهر آدیدر ل فندر م سکون نون
وفتح دال مهمله ایله ولایت خوارزمده بر شهر آدیدر مولانا عاتفی بیت زفندر رقم کرد تا آب سند
بجا کوکه باشد طرف دار هند ل فیار م فتح یای تحتانیه ایله شغل وعمل معناسنه استاد لطیفی
بیت نیست جز عشقت اختیار مرا * نیست جز ذکر تو فیار مرا * استاد رودکی بیت نیست
فکری بغیر یار مرا * عشق شد در جهان فیار مرا ل فیادار م ایش طوتیجی معناسنه استاد
عنصری بیت مهر ایشان بود فیادارم * غمکشان من بهر دو یکسارم ل فیاوار وفیاور م
کلاهما بفتح الیاء التحتانی وواو ایله ایش صاحبی وایش ایشلیجی معناسنه شمس فخری بیت
بجز مدح ابو اسحق محمود * ندارد عقل در عالم فیاور ل مع الزاء المعجمه * فخرز م سکون خاء
معجمه وفتح راء مهمله ایله فربه وقوی معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت شد ز فخرز
وشد فخرزاز داد تو هر عاجز * لاغر نشود هرکز آنرا که تو پروردی ل فرابرز م فتح راء اول وباء
موحده وسکون راء ثانیه ایله ایرانیلردن بر پهلوان آدیدر ل فرامرز م فتح راء اول ومیم وسکون راء
ثانیه ایله ایکی معنایه در اول میر سرحد که سنوردە واقع اولان قلعه وشهرك حاکمی معناسنه در
ثانی رستمك اوغلی آدیدر ایرانیلرده مشهور پهلواندر ل فراویز م فتح راء مهمله وکسر واو
وسکون یای تحتانیه ایله قفتان وفراجه نك سنجاقی وپروازی معناسنه فراویز دخی دیرلر حکیم خاقانی
بیت این فراویزی آن باز افکن خواهد زمن * من زجیب آسمان یك شانه دان آورده ام *
ل فرویز م سکون راء مهمله وکسر واو ایله بمعنی فراویز مرقوم ل فرخ روز م موسیقیده
بر نوا یاخود بر پرده آیدر شیخ نظامی درصفت باربد بیت چو نازش پرده فرخ روز کشتی *
زمانه فرخ فیروز کشتی ل فرفوز م سکون راء مهمله وضم فا ایله بمعنی تیهو کذا فی المجمع
ل فرواز م سکون راء مهمله وفتح واو ایله سقف اغاجلری که عربیده روافد دیرلر میرنظمی
بیت ز ساج وآبنوس فرواز خانه * که دیکر چیزها یش بی بهانه ل فرویز م بمعنی فراویز مرقوم
ل فری برز م کسر راء اول وسکون ثانی وضم باء موحده ایله نام پسر کیکاوسدر دوازده رخ
جنکنده کلبادین ویسه النده قتل اولندی حکیم فردوسی بیت فری برز با لشکر کردنیو *
به پیوست باطوس وکودرز وکیو * بعض فرهنکده بر مشهوره عورت آدی اولدوغی دخی
مرویدر ل فریز م کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیه ایله درت معنایه کلور اول بمعنی فرزد
مرقوم یعنی چمنزار حکیم سوزنی بیت ز بادو خاك وز آب وآتش این مردم * تو باز چون که
وپشم وفریزوانکشنی * حکیم نزاری قهستانی بیت ای که در بستان جانم شاخ مهر * دست درهم
داده چون بیخ فریز * ثانی فراویز جامه معناسنه که پروز دخی دیرلر حکیم قطران ارموی بیت
جاودان درملك دولت زی که باشد بی تو ملك * همچو تن بیجان وجان بی عقل وجامه بی فریز * ثالث
پصدرمه که عربیده لحم قدید دیرلر رابع قبل تراش ایتمك مثلا سر را فریز کرد دیرلر یعنی سر فلانرا
تراش کرد دیمك اولور ل فغیاز م سکون غین معجمه وفتح یای تحتانیه ایله باب البادده ذکری
مرور ایدن بغیاز مرقوم معناسنه یعنی شاکردانه که بغیاز دخی دیرلر شمس فخری بیت بهر
طریق که خواهی همیشه مال دهد * به بخشش وبصله خیر وصدقه وفغیاز * فرهنك حسین

م

وفا یعنی مژدگانی ومؤید الفضلاده فغیاز راء مهمله ایله مروید روادات الفضلاده عطیهٔ
شعر یعنی صلهٔ شاعران مسطوردر ی فکز ع سکون کافله بمعنی دودکش یعنی اوجاق توتونلکی
استاد دقیقی بیت زبس که آتش غم رابدل برافروزی * سیاه روی غلیظی چو فکز آتشدان
ی فلرز ع فتح لام وسکون راء مهمله ایله برپاره بزه بعض نسخه قویوب بغلرلر ترکیده چقن دیرلر
ماوراء النهرده فلرزنك دیرلر استاد رودکی * مثنوی * آن کریج وآن شکر برداشت پاك *
واندران دستار آن زن بست خاك * آن زن ازدکان فرود آمد چو باد * پس فلرزنکش بدست
اندرنهاد * شوی بکشاد آن فلرزش خاك دید * کردزن را بانك وکفش ای پلید ی فناروز ع
فتح نون وضم راء مهمله وواو معروفله سمرقندده برموضع آدیدر نازك شرابی اولور کذا فی المجمع
ی مع الزاء الفارسی * فاژ ع بمعنی خمیازه که اسا وباسك ودهان دره دخی دیرلر عربیده
تثاوب وترکیده اسنمك دیدکلریدر شمس فخری بیت چنان رسم عذری زعالم بکند *
که برخاست رسم تعدی فاژ * طیان مرغزی بیت میکند چون زبیدماغی فاژ * دردهانش
نهاد باید راژ ی فرژ ع فتح زاء فارسیله اکیر کوکی که عربیده وج دیرلر شمس فخری بیت
مخالفان شهنشه اکر خورند عسل * شود زغصه وغم درمزاقشان چو فرژ ی فرژ ع مردار وچپل
وچرکین معناسنه میر نظمی بیت یکی مرد بد پاك طبع لطیف * شد خفت او فرژ عجوز کثیف
ی مع السین المهمله * فارس ع سکون راء مهمله ایله برعظیم ولایت وقدیم مملکتدر بش
شهر معظمه مشتملدر دار الملکی شیرازدر نته که شیخ سعدی بیوردر بیت اقلیم فارس راغم از آسیب
دهر نیست * تا برسرش بود چو توای سایهٔ خدا * عربیده کسر راء مهمله ایله آتلو دیمکدر
جمعی فرسان وفوارس کلور وفرسان بهادرلر دیمکدر ی فانوس ع ضم نونله اول فناردرکه
دمور دن ویاخود اغاجدن ایدوب اوزرینه بز ویاخود کاغد ایدرلر وبزدن اولانك بعضیسن
ابریشم ایله منقش ایدرلر وکیمی دخی شمع ایله ایدرلر وبرنوعینك دخی ایچنه برکوچك فانوس
دخی ایدوب اوزرینه اشکال تصویر ایدوب ایچنه موم یاقوب قودقده دخان ایله متصل دونر آکا
فانوس خیال دیرلر عوام غلط ایدوب بلوردن اولانی فنار ایکن فانوس دیرلر وبو فانوسه فنار دیرلر
آنجق قدرغه قیچلرنده اولان بلور فناره اصلی اوزره تسمیه ایدوب فنار دیرلر ابو المعانی بیت
شد منقش جسم من ازداغها وشرحها * دربرم شد پیرهن کویا که فانوس خیال *
ی فیوش ع ضم باء فارسی وواو معروفله مضحك ومسخره لق معناسنه میر نظمی بیت
درخانه بنرد زن خروسی * درمجلس سفلکان قیوسی ی فرفوریوس وفرفریوس ع
بر حکیم آدیدر انیس وجلیس اسکندر ایدی شیخ نظامی بیت فلاطون ووالیس وفرفوریوس
که روح القدس دستشان دادبوس ی فرقس ع سکون راء مهمله وفتح قافله خطا ملکنده
برموضع آدیدرکه غایت اعلا مشك حاصل اولور کذا فی فرهنك جهانکیری ی فرناس ع
سکون راء مهمله وفتح نونله اوچ معنایه کلور اول ایشدن قالمش فرتوت معناسنه استاد
عنصری بیت کفت نقاش چونکه نشناسم * کنه دیوانه ونه فرناسم * ثانی ابله ونادان
معناسنه شمس فخری بیت دران مقام که حزم تو قهرمان باشد * خرد که باشد وهوش
وآسمان فرناس * بو معناده غفلت زده ونادانی معناسنه مسعود سعد سلمان بیت بدان که فتنه

فتنه بخسبد درین زمانه ولیك * زعدل تست که یاوی شدست در فرناس * سید حسن
غزنوی بیت بشنوم نیك وبدبه بینم راست * منم امروز ماند در فرناس * ثالث زیاده اویقویه وارمش
معناسنه بعض فرهنکلرده نیم خفته یعنی امزغنمش معناسنه مرویدر بو معنی غفلت سببی ایله نیم
خفته اولمق جائزدر عربیده بیوقی یوغون ارسلانه دیرلر ی فرنکیس ع فتح راء مهمله
وسکون نون ویای تحتانی وکسر کاف عجمیله افراسیاب شاهك قزی آدیدرکه سیاوشك
حبالهٔ ازدواجنده ایدی کیخسرو آندن وجوده کلدی حکیم خاقانی بیت بودی بدرکه توسیاوش
چاوشی * بودی بحضرت تو فرنکیس پرده دار ی فریادرس ع مددایدیجی خواجه حافظ
بیت محمل جانان ببوس وانکه بزاری عرضه دار * کز فراقت سوختم ای مهربان فریادرس *
بو بیتده امر معناسنه اولور وبو معناسی دخی وصف ترکیبی اولور نتکم شاعر دیمشدر بیت
فریادپسی کردم فریادرسی نیست * کویا که درین کنبد فیروزه کسی نیست ی فقلاس ع
سکون قاف وفتح لامله ابله واحمق معناسنه ابو المعانی بیت مراکن جود ودیکر راتغافل *
نداند معنیٔ عشق تو فقلاس ی فلاطوس ع نام استاد عذرا ایدی استاد عنصری بیت
فلاطوس برکشت وآمد براه * بر حجرهٔ وامق نیکخواه ی فیلقوس ع سکون یای تحتانی
وفتح لام وضم قافله نام پدر اسکندر ذو القرنیندرکه پادشاه روم ایدی وروم لساننده امیر عسکر
دیمکدر کذا فی المجمع فرهنك جهانکیریده برقیمتلو طاشدر متلون کورینور شویله که هرنظرده
نیچه رنك کوستررمنکورایکی معنایه میر نظمی بیت مشوچون فیلقوس یکرنك می باش *
شوی کر فیلقوس بانك می باش ی مع الشین المعجمه * فاش ع آشکارا وظاهر معناسنه
شمس فخری بیت حدیث حاتم وکسری زمانه درپیچد * چنین درکرم وعدل شد شهرش
فاش * خواجه حافظ بیت فاش میکویم واز کفتهٔ خود دلشادم * بندهٔ عشقم واز هردو
جهان آزادم ی فراپوش ع ضم باء فارسیله بوزن فراموش بمعنی بیهوشی کذا فی المؤید
ی فرایش ع فتح راء مهمله وکسر باء فارسی وسکون یای تحتانی ایله ایلرولك معناسنه در
میر نظمی بیت زانجام بهر کارت بیندیش * اکرخواهی روزکارت فرایش ی فراش ع
فتح راء مخففه مرغ بسیار پر یعنی قنادینك تویلری چوق قوش ودخی هرنسنه نك قنادکی تویلری اوله
وعربیده تخفیف راء مهمله ایله بمعنی ملخ یعنی چکرکه وراء مشدده ایله اسم فاعل اولور دوشه یجی
ویرسیوریجی شیخ سعدی دیباجهٔ کلستانده * فراش باد صبارا کفته که فرش زمردین
بکسترد دیمشدر ی فرامش وفراموش ع کلاهما بفتح الراء المهمله وضم المیم اونتمق
معناسنه که واو ایله واوسز اشباع ضم میمله ده جائزدر حکیم فردوسی بیت فرامش ترا مهتران
چون کنند * مکر مغز دل پاك بیرون کنند ی فرخاش ع سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه
ایله اوچ معنایه کلور اول آشکارا معناسنه میر نظمی بیت چون نبوده طاقت غم فاش کرد
راز عشق اندر دلش فرخاش کرد * ثانی بمعنی پرخاش یعنی جنك ثالث ایکی طرفدن
اشاغی صرقمش صاچ که فرخاك وفرحال دخی دیرلر مرقوم ایکی معنایه وله بیت از دو جانب
می نمود فرخاش را * زان فتاده درجهان فرخاش را ی فرخش ع فتح راء مهمله وسکون
خاء معجمه ایله بمعنی فرخج مرقوم یعنی کفل چارپایان حیوانات صغریسی حکیم سوزنی بیت روز

هیجا از سرها یکسواری بردری * از فرخش وران اسب خصم کیمخت وبفند * وسکون
راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله قطایف دیدکاری حلوادر ﮒ فرش ﮒ کسر راء مهمله ایله
پریشان وترت مرت معناسنه ابو المعانی بیت همچو موی زنکیان شد حال زار عاشقان *
شد پریشان وفرش از جور جانان حالیا * عربیده سکون راء مهمله ایله دوشمك ودوشتمك
مفروش کبی ودخی فضای واسع وبچرك کنج دوه که زیج اولمغه مناسب اوله ودخی شول اوت که اوج
ویاخود درت یپراقلی اوله ودخی دیشی قیو نه دیرلر ویقال الفرش دق الحطب ﮒ فرغیش ﮒ
سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر غین معجمه ایله کورکاء اسکیلکندن صالنان پارهلرینه
دیرلر شمس فخری بیت زدست باکرمش ابر ولاف جود ببین * بپوستینش که برخاك میکشد
فرغیش ﮒ فرموش ﮒ فراموش لفظندن مختصردر میرنظمی بیت درونش زاتش غم بود
پرجوش * سخنهای دکر میکرد فرموش * کذا فی فرهنك جهانکیری ﮒ فرویش ﮒ
سکون راء مهمله وکسر واو ایله سکز معنایه کلور اول بمعنی تقصیر وفروکذاشت که پرویش
دخی دیرلر میر حسینی سادات بیت راه دیو عین فرویشست این * تا نپنداری که درویشست
این * ثانی کاهللك معناسنه امیرخسرو بیت بهشیاریست باید پیش رفتن * نه غافل
وار بافرویش رفتن * ثالث بمعنی فراموش یعنی اونوتمقلق مسعود سعد سلمان بیت هرکه
که فلك دل مرا ریش کند * یکساعت عذابم نه فرویش کند * رابع ایشه ثانی ودرنك ایلمك
خامس بمعنی بیکاری بودن یعنی ایشسز اولمق سادس درشتی وخشونت امیرخسرو بیت
کرازلب شیرینی مدهی بکشتن هم نمی آرزد * چرا درکارمات آخر چنین فرویش می آید *
سابع کوشت بریان ثامن سلفه بر عورت آدی ایدی کذا فی فرهنك جهانکیری ﮒ فریورکیش ﮒ
کسر راء مهملهٔ اوّل وسکون ثانی ویای تحتانی ایله بمعنی راست دین ودرست مذهب معناسنه
کذا فی مجمع الفرس بو معنایی مؤید میرنظمی بیت فریورکیش او مشهور عالم * نظیرش هم
نماند پیش آدم ﮒ فریش ﮒ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله اوج معنایه کلور اول
ترکتاز وتاراج ویغما معناسنه شیخ نظامی بیت کراز بهر جنك آرم اینجا فریش * بمغرب
زرمغربی هست پیش * ثانی بمعنی تحسین وآفرین مختاری بیت فریش آن بال وآن
باروکه پشت پیل خم کردد * اکر بر کستوان سازند پیلی راز خفتانش * استاد منوچهری
بیت فریش از منظر میمون آن فرخنده ترمجز * که منظرها ازو خوارند ودرغارند مخبرها *
ثالث بربان پشمس ات حکیم سوزنی * قطعه * نماند زدی همه ارباب فضل راکه کسی *
نکرده بوده فضل ترا در وش فریش * زفر بهی بکمالی که کر فریش کنم * رود دوناپره روغن ازان
دولت فریش * ویای معروفله عربیده یدی کوناك ویاخود یقینده طوغمش طایه دیرلر کره
نوآزد معناسنه ﮒ فزایش ﮒ فتح زاء معجمه وسکون همزه وکسر یای تحتانیله اسم مصدردر
افزودن لفظندن ابو المعانی بیت برفته میشود آن طفل فتنه دانستم * کز وفزایش حسن
وجمال بدظاهر ﮒ فش ﮒ درت معنایه دراول آت پرچمی آلنی اوزرنده طوردر پش دخی دیرلر حکیم
خاقانی بیت ازخوی مردان شهاب روی بشوید بخون * وزفش اسبان بنات جعد نهند بر عذار
ثانی ادات تشبیه درشبه ومانند معناسنه کدوش دیمکله شایعدر حکیم فردوسی بیت یکی

یکی بچه بد چون کوشیرفش * ببالا بلند وبدیدار کش * حکیم اسدی بیت درآوردیش
ازدهافش درفش * شد از تیغ هامون چو کردون بنفش * حکیم ازرقی درصفت قلم بیت
از سیر وخاك جنبش بادپای وتارفش * زرنمای وسیم شکل ودرفشان ومشك بار * بریده دخی
حکیم فردوسی بیت چنین کفت رستم که ای شیرفش * درا پرور اینده باید بکش * ثالث سر
دستار که بوقارش مقداری یادخی زیاده طرّه اصلوبنده ایدرلر حکیم فردوسی بیت همی بود
پیشش بدستارفش * چو اندیشه دل دست کرده بکش * شاه داعی شیرازی بیت فراخ
آستین کرده وفش دراز * که من کار خود کرده ام خوش دراز * بوطرزی اکثر صوفیلر عمامه لرنده
ایدرلر طیلسان دیرلر مولانا جامی بیت میکشی خرقهٔ پشمینه بدوش * میکنی کوشهٔ فش
درین کوش * رابع بند شلوار کشاد بولدقده ظاهر اولان صدا خصوصا قماش چنذیان اوله
وآنك امثالی نسخه صداسنه دیرلر شیخ سعدی * قطعه * بپرسیدم از حکیم هوشمند *
کاندرین عالم بکو آواز چند * کفت درعالم بسی آوازهاست * زان چهارست ای برادر سودمند
قلقل قرابه وچپچاب بوس * جز بز قلیه فش شلواربند * عربیده فتح وتشدید ایله هوا چقماق
وسودصاغمق وجبقارمق یقال فش الزق ای اخرج مافیه من الریح واسم من اسماء الشجر الینبوت
ﮒ فشافاش وفشافش ﮒ کلاهما بفتح الشین المعجمه والفاء آواز تیرکه بیاپی آتلدقده ظاهر
اولور مولانا عبدالله هاتفی بیت برآید زناورد برنا وپیر * چکاچاك خنجر فشافاش تیر *
شیخ نظامی بیت ترنك کمان رفته در مغز کوه * فشافش کنان تیر بر هر کروه ﮒ مع الغین المعجمه
ﮒ فارغ ﮒ کسر راء مهمله ایله بوش تهی معناسنه وایشدن تارك اولمق خواجه سلمان بیت
وه چه فرخ فال وفارغ بال مرغی بوده * کز سعادت درفضای کوی جانان می پری ﮒ فراغ ﮒ فارغ
اسم فاعلدر فراغ مصدردر ترك ونهی معناسنه مولانا هاتفی بیت نکردند شب پاسبان چراغ
نهادند سرها بخواب فراغ * عربیده بوشالمق ودوکلمك وقصد ایلمك معناسنه والفراغ ضد
الشغل که ایکیسیده مصدردر شمس فخری جای خالی معناسنه روایت ایلمش * قطعه * یکدم
فراغ نیست ظفر را زدرکهش * از بیم آنکه بر سر او بکذرد فراغ * اهل ورع به پشتیٔ عداش
کشیده اند * پای سرور بهجت در دامن فراغ ﮒ فرستوغ ﮒ فتح را وسکون سین مهملتین وضم
تاء مثناة ایله قرلغج دیدکاری قوش که فرستوك وپرستوك وفرستو وپرستو دخی دیرلر
ﮒ فرغ ﮒ سکون راء مهمله ایله بمعنی جوجه یعنی طاوق پالجی کذا فی التحفه ﮒ مع الفاء ﮒ
ﮒ فیلسوف ﮒ سکون یای تحتانی وفتح لام وضم سین مهمله ایله عاقل وکامل وفننده ماهر
دیمکدر وبر مشهور حکیم آدیدر میرنظمی بیت عقل طفل نوسبق درنزد او * فیلسوفان
جهان شاکرد او ﮒ مع القاف ﮒ فرانق ﮒ فتح راء مهمله وکسر نونله سیاه کوش که ترکیده
قره قولاق دیرلر ومنقولدر که دائما ارسلانك اطرافنده تعیش ایدر یعنی ارسلانه قولاغوز اولوب
شکار کوستررو الدوغی شکارك فضلهسندن غدا ایدینور نتهکم شاعر دیمشدر * مثنوی *
فرانق شیررا جاسوس بوده * همیشه شیر را صیدی نموده * چو صیدی میکند هرکه آن شیر
ازان صیدش فرانق میشود سیر ﮒ فرزدق ﮒ فتح راودال مهملتین وسکون زاء معجمه ایله
شعرای عربدن بر صاحب سلیقه مشهور شاعرك نامیدر نتکم دیمشلردر بیت فرزدق شاعر

پر زور بوده * میان شاعران مشهور بوده * وبر معناسی دخی خمیر زوالهسیدر مع الکاف
فاختك مصغر فاخته درکه اوکیك جك دیمك اولور آخرندکی کاف علامت تصغیردر
فاسترك ضم سین وتاء مثناة وسکون راء مهملتین ایله کرورك وقرلغج معناسنهدر دیو
نعمة الله نقل ایلمشدر فتاك فتح تاء مثناة ایله حنادرکه ترکیده قنه دیرلر میر نظمی
بیت باسپید وغازه کرده روی پاك * دست وپا نقش ونکاری از فتاك فتك سکون تاء
مثناة ایله پورسق دیدکلری جانوردرکه مشهوردر دکنك ایله دوکدیکچه سمرر میر نظمی بیت
که چندان میزدند او کشته فربه * همه بودست فتك آن پکد کربه * عربیده غدر ایتمك وبر آدمی
غافل ایکن قتل ایتمك معناسنهدر فدرنجك سکون دال ونون وفتح راء مهملتین وجیمله
ایکی معنایه کلور اول کابوس که انسانی اویقوده آغر باصر دیدکلریدرکه میان عوامده مشهور
اولان بردیودر کاوب آدمك اوزرینه دوشر دیرلر اما حکما ماده سوداویهدرکه اویورکن قانه
قاریشوب اولمقوله خیالات کوستردیرلر ثانی اغز چورهسیکه بتفوز وپوز دخی دیرلر ایکی
معنایه استاد بیت که فدرنجك دهن تاکوش رفته * که فدرنجك کرفت لبهاش کفته *
فدرونك سکون دال وضم راء مهملتین ونونله حصار قپوسی وبرج بارو اوزرنده اولان
دلکاردشمن قصد حصار ایتدکده اول دلکاردن اشاغی طاش براغورلر واول براقدقلری نسنهیه
دخی فدرونك دیرلر وله ایضا بیت بدفع دشمنان اکرده آغاز * ببرج قلعه شد فدرونك انداز *
فذالك فتح ذال معجمه وکسر لامله اصل وقانون واسلوب وعادت معناسنه استعمال
اولنور اصلنده لغت عربیدرکه فاء سببیه واسم اشارت وعلامت خطاب اولان حرف ایله ترکیب
اولنمشدر عجمده لفظ مفرد استعمال ایدرلر عرف عام قبیلندن اولمشدر استاد رودکی بیت
جهان خوشست ولیکن زوال مالك اوست * بقا خوشست ولیکن فنا فذالك اوست *
فذلك فذالك مرقومدن اختصار اولنمشدر ینه اول معنایهدر فراستك فتح را
وضم تاء مثناة وسکون سین مهملتین ایله قرلغج معناسنه فرستوك وپراستك وپرستوك دخی دیرلر
استاد لطیفی بیت عمرت کذشته کنه ز ریشت چه فائده * بازمره فراستکی کردنت صعود *
فراستو فرستك مرقوم معناسنهکه پرستو وفرستو دخی دیرلر شمس فخری * قطعه *
بدخواه ملك خسرو دارای ملك دین * باشد ز درد ورنج همیشه چو چنکلوك * بر طاق بارکاه
همایون اساس او * دارد همای خانه بجای فراستوك فراشتوك فتح راء مهمله وسکون
شین معجمه وضم تاء مثناة ایله فراستوك مرقوم معناسنهدر فرانك فریدون شاهك مادری
آدیدر روایت اولنورکه فریدون اون بش یاشنی بحد کده کوه البرزدن کلوب والدهسنه نم پدرم
کیمدر البته سویلمك کرکسن دیو اقدام وابرام ایتدکده والدهسی جواب ویردکه حکیم فردوسی
* مثنوی * فرانك بدو کفت کای نیك خوی * بکویم تراهرچه کفتی بکوی * تو بشناس ازمرز
ایران زمین * یکی مرد بد نام او آبتین فرتوك سکون راء مهمله وضم تاء مثناة ایله یعنی
پرستوك وفرستوك وپرستو وفرستو دخی دیرلر استاد منوچهری بیت زفرتوکی بصحراها
فرو آکنده بالشها * ز بوقلمون بوادیها فرو فکنده بسترها * فرخاك سکون راء مهمله
وفتح خاء معجمه ایله زلف فرو هشته یعنی پیچ وتاب وشکنی اولمین زلفکه هموار اولوب اشاغی

اشاغی صارقمش اوله کتاب السامی فی الاسامیده لامله فرخال وفرخار دخی دیرلر فرخواك
سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه وواو ایله بمعنی کوشتابه یعنی ات صویی مشفقی بخاری
بیت خاك مالیده بلب میکند او مشت وملنك * خورده بزدادی وچغزوزده فرخواك جعل *
فرزندك سکون راء مهمله ونون وفتح زاء معجمه ایله مصغر فرزنددر فرستوك
فتح را وسکون سین مهملتین وضم تاء مثناة ایله قرلغجدر فرسك سکون را وفتح سین
مهملتین ایله بمعنی فرسوده یعنی دوشمش واسکیمش معناسنه ابو المعانی بیت لایق نیم نکه دش
بوندار دبنده را * کرکند روی نیازی فرسك خاك درش فرغوك سکون راء مهمله وضم
غین معجمه ایله بمعنی خاموش وتن زده وله بیت کرکنم آغاز عرض حال خود بر خاکپاش * بنکرد
باخشم وکوید دم مزن فرغوك باش فرنجك فتح راء مهمله وجیم وسکون نونله اویقوده
آغر باصمق فدرنجك مرقوم معناسنه عربیده کابوس دیرلر حکیم خاقانی بیت فرنجك وارشان
بکرفته آن دیو * که سر یانیست نامش خرنجیون * مختاری کندوغلامیله ماجراسن بیان
ایدوب دیر * قطعه * چو نیم شب شد بیدار کشتم ودیدم * غلام رابسر دبه بر نهاده خیار *
چنان بسان فرنجك فرو کرفت مرا * که بود مردنم آسان ودم زدن دشوار فرنجمشك
براوتدر صوکنارلرنده چوق بتر افرنجمشك وپلنکمشت وفلنجمشك وپانجمشك دخی دیرلر
فارسیلر قرنفل بستانی وشیرازیلر پالنکوی خودرو دیرلر سده دماغه وبلغم وسودادن عارض
اولان خفقانه نافعدر کذا فی البدیعی فروشك ضم راء مهمله وواو معروف وفتح شین
معجمه ایله بلغوره دیرلر کذا فی المجمع بو معنایه شاعر بیت نخواهم بمنت روزه بریان * اکر بی منتم
باشد فروشك فریوك کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح واو ایله خرزه یعنی قاون
فرژاك فتح زاء فارسیله چپل وزشت وچرکین که فرژاکن وفرژاکین دخی دیرلر طیان مرغزی
بیت ز دکلوخی بر هباك آن فرژاك * شد هباك او بکردار مغاك * کذا فی فرهنك جهانکیری اما
مجمع الفرسده زاء معجمه ایله واقعدر هباك فرق سر معناسنهدر فکاك فتح کاف فارسیله
ایاق بر تمك زده لنمك کبی وشیدر ابو المعانی یکی صاحب جاه بیت عذر لنکی میکند هردم مرا
شد فکاك کویا که پای همتش فلك آسمان معناسنه مشهور ومعروفدر مفردنه وجمعنه ده
دیرلر اما سموات سبعهیه فلك دیدکلرندن مراد فلك الافلاکدر فلك الافلاك فلك اعظم
وفلك اطلس دخی دیرلر کواکبدن خالی اولدوغیچون فلك تاسع درکه اهل شرع اکا عرش دیرلر
سیری اولقدر سریعدرکه یکرمی درت ساعتده دوره سن تمام ایدوب مرکزینه وارر افلاك سبعهیی
کندو حرکتنه اویدیروب هر بورینك مخصوص حرکتی وار ایکن کیمی غربدن شرقه وکیمی دحاوی
وکیمی حمایلی وکیمی دولابی دور ایدر فلك الافلاك شرقدن غربه دور ایدر آنك سرعت وشدت
حرکتندن سایر افلاکك حرکتی مشاهده اولنمیوب آنجق آنك حرکتی کورینور مثلا دکرمنی
صاغدن صوله دونر ایکن اوزرنده بر قرنجه صولدن صاغه کیتسه ظاهرده قرنجهنك حرکتی
کورنمیوب دکرمانك حرکتی کورینور سایر افلاك اکا کوره بطیء الحرکه اولدقلرندن حرکتلری
مشاهد دکلدر اول مرتبه سریع الحرکهدرکه روایت اولنور بر کون خواجه کائنات علیه افضل
الصلوة واکمل التحیات حضرت پیك جلیل جبرائیل علیه السلامه وقت ظهر داخل اولدیمی دیو

سئوال بيوردیلر لاونعم دیو جواب ویردی حضرت رسول علیه السلام بونیجه جوابدر دید کارنده
جبرائیل علیه السلام . بیوردی که اکر سو النکز محلی هنوز شمس ظهر محلنه وار . امش ایدی لا ونعم
ما بیننده بیك بشیوز میل قطع ایدوب نعم دینجیه دك ظهر محلنه واردی دیدیلر سرعت سیرینی
بوندن قیاس ایله والله اعلم بحقیقة الحال ق فنك ع فتح نونله اول جانوردر که دریسن چقاروب
کورك ایدرلر حضرت مولانا قدس سره العزیزك کندی خط شریفلریله اولان مسودات
اشعار مجموعه سیله بو حقیر مشرف اولوب بو ابیات استخراج اولنمشدر بیت آن پوست
چو بیجان شد او پوستش شاهان شد * وانکاه که جانش بد اندر فنکی بوده * مرقوم مجموعه دن
استنباط اولنان ابیات غیر محلنه ایراد اولنمشدر فنك مطلق کورك اولدیغنه حکیم خاقانی
بیت چو دریشی بدرویشان نظر به کن که جرم خور * بعوری کرد عورانرا فنك پوش زمستانی *
ق مع الکاف الفارسی * فدرنك ع سکون دال ونون وفتح راء مهملتین ایله ایکی معنایه در اول
قپو آردینه آچلمامق ایچون قونیلان اغاج که رستو وکلندر دخی دیرلر شمس فخری بیت
نه کیسه را بود آسیب اختناق دوال * نه چوب در رارنج از شکنجه فدرنك * ثانی پتك کازران
یعنی قصار طوقماغی خسروانی بیت پای بیرون منه از پایکه دعوی خویش * تا نیاری بدرکون
فراخت فدرنك ق فرخواك ع سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله نوع طعامدن
اوزرینه تخم مرغ و بهارات دوکلمش قلیه اسم مرکبدر که فر بالا وخواك یمرطه معناسنه در حکیم
سوزنی بیت روز عیدست دو قربانی فربه فرمای * در خود قلیه فرخواك وکباب ومرقه *
ق فرسنك ع سکون را ونون وفتح سین مهملتین ایله فرسخ معناسنه درکه درت میل یردن
عبارتدر حکیم سنایی بیت ربع مسکون که از طریق شمار * شد بفرسنك بیست وچار هزار *
ق فرشتك ع کسر راء مهمله وسکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله اوزم صالقمنه اولان
بشراء زردانه لی چرتك که تاسك دخی دیرلر عربیده خصله دید کاریدر نظامی عروضی جهاد
مقاله سنده نصیر ابن احمد سامانی بادغیس قشلاغنه کتدیکی حکایه نك ذیلنده شهر هرینك
میوه لری وصفی اثناسنده ذکر ایدرکه اول محله کل چیزی اوزومی کتوردیلر بو نوع لطیف قبوغی
یوفقه شکردن لذیذ آبدار اوردانه لری خرده اوزمیدرکه البسته دخی دیرلر هر خوشه سی پنج رطل
وهر فرشتك اوزدرهم کلوردی بو نقل ایدر ق فرشك ع فتح راء مهمله وسکون شین معجمه ایله
اوزم دانه سنه دیرلر میر نظمی در صفت باغ بیت که انکورش لطیف ودلپسندست * که هر
فرشك درو یك حقه قندست ق فرموك ع سکون راء مهمله وضم میم ایله اکیرلمش ویوماغه
صارلمش ایپلك یوماغی اثیر الدین اخسیکتی بیت مشغول پنبه چرخ وندانسته کافتاب *
فرموك اختر انش بدزدد زدوکدان ق فرهنك ع سکون راء مهمله ونون وفتح ها ایله طقوز معنایه
کلور اول بمعنی دانش کمال اسمعیل بیت فلك ز قدر تواندوخته بسی رفعت * خرد درای تو
آموخته بسی فرهنك * حکیم اسدی بیت چو آن کینه راشاید وجنك را * کهن پیر تدبیر
وفرهنك را * ثانی ادب معناسنه کمال اسمعیل بیت بدست حکم یکی مالش سپهر بلند *
اکرچه صعب توان کرد پیر را فرهنك * ثالث فضل وهنر شمس فخری بیت بدین زصعب
سلاطین که کرده احراز * شجاعت وکرم وفضل ودانش وفرهنك * رابع بمعنی عقل وخرد

وخرد شیخ نظامی بیت زدانش باشد آنکس لانه فرهنك * که وقت آشتی پیش آورد جنك
خامس هوش معناسنه که عقلدن غیریدر ترکیده بوکا اوص دیرلر حکیم اسدی بیت بصبری
آورد فرهنك درهوش * نشانند آتش جوشیده را خوش * سادس بمعنی تمکین ووقار وله
بیت چو آمد با بقصر نازنین تنك * زمفرش عقل رفت آن سینه فرهنك * سابع لغات
فارسیه یی جامع اولان کتابه دیرلر حکیم سوزنی بیت نوشتست بحث از پی کام خویش * براوراق
فرهنك او نام خویش * ابو المعانی بیت نباشد اهل فضل وهیچ نداند * کسی که متصل فرهنك
نخواند * ثامن کیکاوسك مادری آدیدر تاسع اول اغاجدر که دالی کوکی یانند یره
یاتوررلر تمام کوك بغلدقدن صکره اصلندن کسوب قالدرب آخر یره دیکرلر بوکا دارنج دخی دیرلر
کذا فی فرهنك جهانکیری ق فلاسنك ع فتح لام وسین مهمله وسکون نونله صپان که آنکله
طاش آتارلر فلاخان وفلاخن دخی دیرلر اثیر الدین اخسیکتی بیت همی تا قطب ماطور است
زیر کنبد خضرا * شکر پاشش زیك پله است واز دیکر فلاسنکش ق فلالنك ع فتح لامین
وسکون نونله بمعنی فلاسنك مرقوم ق فلرزنك ع فتح لام وسکون راء مهمله بعده زاء معجمه
مفتوحه ایله بز پاره سی ایچنه نسنه قویوب دوکوم اورمق که فلرز دخی دیرلر استاد رودکی
مثنوی * آنکه رنج وشکرش برداشت پاك * واندران دستار آن زن بست خاك * این
زن از کان برون آمد چو باد * پس فلرزنکش بدست اندر نهاد * شوی بکشاد آن فلرزش
خاك دید * کردزن را بانك وکفتا ای پلید * ق فنك ع سکون نونله بوزن سنك ایکی معنایه در اول
فلاکت وپریشانی و بی سروپایی حکیم ولولی * قطعه * مدح کوی توام واسبك لنکیست مرا
نه نکو باشد مداح ترا اسبك لنك * چون قرینان مرا اسب وکمر باشد ساز * من پیاده روم
برره داماد بفنك * ثانی بمعنی حنظل که کیست وکوست دخی دیرلر غایت آجی اولور اما لطیف
مسهلدر استاد فرخی بیت ثانی چشمش اربشهد رسد * باز نتوان شناخت شهد از فنك
عربیده عجب وعناد معناسنه در و فتح نونله قورصوق ودخی بر جانوردر دریسن پرداخت ایدوب کورك
ایدرلر ق مع اللام * فال ع طالع وتفال کرد یعنی اختر نیك کرفت مولانا جامی بیت باشی
نظر خسته فالی * افتد بچنان شکسته حالی * خواجه حافظ بیت روز هجران وشب فرقت
یار آخر شد * زدم این فال کذشت اختر کار آخر شد ق فبال ع فتح باء موحده ایله ابتدا
معناسنه یعنی بر نسنه نك اولی ابو المعانی بیت فبال کار عشق آسان نموده * ولی دشوارها
افتد در آخر ق فتیل ع معروف وایپلکدن بوکلمش نسنه هر نه اولورسه وله بیت چون فتیل
شمع بود از داغ جسم لاغرم * پیرهن مانند فانوس میدهد بیرون ضیا * لغت مشترکه در اوجی
یانمش فتیل زبانه معناسنه و بوکلمش نسنه مفتول معناسنه وخرما چکردکینك ایچنده اولان
یاغی ودخی برمقلر اراسنده اولان وسخ ق فرخال ع سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله ایکی
جانبه صالنمش صاچ که فرخار وفرخاك دخی دیرلر کتاب السامی فی الاسامیده فرخال ای الشعر
الذی لاجعودة فیه یعنی اول صاچ که قورجق اولیه ق فرغول ع سکون راء مهمله وضم غین معجمه
وواو معروف ایله ایکی معنایه در اول ایشی تأخیر ایلمك معناسنه شمس فخری بیت اکرت
دولت ابد باید * مکن اندر دعای شه فرغول * ثانی درنك وغفلت معناسنه حکیم اسدی

بیت بهر کاربید اروبشکول باش * بدل دشمن خواب قرغول باش فسیل کسر سین
مهمله وسکون یای تحتانیه له بوکرلحه یه دیرلر وعربیده کوجك خرما فدانی که فسیله دخی دیرلر ودخی
هر نسنه نك کمی ویرامازی ایکی معنایه ترتیب اوزره شاعر بیت قناعت کن فسیلی وماش ونجو
مکن معتاد طبعت برفسیلی فن یعمل برنوع اقچه درکه نقش سکه سی * فمن یعمل
مثقال ذرة خیرا یره * قازلمشدر نتکم برنوع اقچه دخی واردرکه قل هو اللهی دیرلر اوزرنده سوره
اخلاص شریف یازلمشدرکه اخلاصیه دخی دیرلر مرور ایامله فن یعمل اقچه یه علم اولمشدر
ابو المعانی بوایهاملی بیتی نظم ایلمش بیت که خوبان هیچ نمیکیرند از تو ناله وزاری * بکام دل
وسی لابد فن یعمل اکرداری فندل بوزن ومعنی مندل که قپو آردینه ایدرلر آچلماق
ایچون بین الناس متعارفدر استاد لطیفی بیت درکونت چنان خراب شده است * که نمی
بندداو بصد فندل فیال فتح یای تحتانیه له اوج معنایه در اول چتال دمرنلو اوق وثانی
اول زمینه دیرلر که یغمور اولنمامز روع اوله ثالث اقدم یعنی اول معناسنه ابو شکور بیت
پس این داستان کش بکفت ازفیال * ابر سیصد وسی وسه بود سال فیاشل فتح یای
تحتانی وشین معجمه ایله بمعنی شکنج یعنی چین چین اولمش نسنه فیشل دخی حذف الفله
اول معنایه در میر نظمی بیت زخشم وکین مکن پیشانی فیشل * میاموزی زبانت لفظ مهمل *
مع المیم * فاجام فتح جیمله خرما اغاجندن جمع اولنمقدن صکره یرنده جا بجا باقی قلانه
دیرلر فام بش معنایه استعمال اولنور اول کلمه آخرینه لاحق اولور رنك جهتندن
مناسبتی اولان نسنه لر ایله مثلا ازرق فام وسبز فام دیرلر مراد رنکنی بیاندر خواجه حافظ بیت
ساغرمی برکفم نه تازسر * برکشم این دلق ازرق فام را * شیخ سعدی بیت مرا همچنین چهره
کلفام بود * بلورینم ازخوبی اندام بود * ثانی طمع جهتیله دخی استعمال اولنور میر خسرو
بیت نوا سازی که بودش بار بدنام * ندامت ساخت آنروز انکبین فام * ثالث جنسیت جهتیله
ایراد اولنور خواجه حافظ رباعی * انصاف بده ای فلك مینافام * تازین دوکدام خوبتر
کرد خرام * یا مهر جهانکرد توازمشرق صبح * یا ماه جهانکیر من ازجانب شام * رابع دین که
وام معناسنه حکیم سنایی قطعه * زیر فام بصد هزاران جان * ازپی عارض سخن
فامش * چون تقاضا کراوست باکی نیست * کردن ما ومنت فامش * بومعناده حکیم سوزنی
بیت فامداران توباشند همه شهر درست * نیست کیثی تهی ازفام ده وفام کذار * معنای
اول ایله معنای آخره شمس فخری بیت آنکه ازامضاء حکمش یافت هر احکام کام * وانکه
میخواهد زقدرش چرخ نیلی فام فام * خامس خراسان مضافاتندن برقصبه آدیدرکه انشا وشعر
وتاریخ عالمرنده مهارتی فوق التعبیر وکمال فضلده عدیم النظیر اولان مولانا شهاب الدین فامینك
جای مولدی ومنشأ اصلیدر فامه فتح ها ایله وجودده دری یاخود دری یه مثال نسنه لر
بوزیاوب وبوریشوب بریره کلمك معناسنه که فام آمده یعنی بریره کلدی دیمك اولور بومعنادن
جمع اولمق فهم اولنور میر نظمی بیت فامه آمد جامه سرتا پایرش * شد پریشان رفت دستار
ازسرش فخم فتح خاء معجمه ایله برچارشب کبی بزك درت طرفنه اغاچلر بغلیوب نثار محلنده
طوتارلرکه نثار اولان نه ایسه ایچنه دوکیله حکیم اسدی بیت زبس کوهراندر کنار وفخم * همه

همه پشت چینه دن شد بخم * بومعنایی مؤید شمس فخری بیت بکه آنکه شاه زرنثار باشد *
چرخ سازد زمرط ابر فخم * مرط کسر میمله عربیده کلیم معناسنه در بولغت بعض فرهنکلرده تاء
مثناة ایله واقعدر اما اصحی فایله در فدام فتح دال مهمله ایله یومشق نرم معناسنه
ابو المعانی بیت جانان که داد ازکرمش کام دل مرا * جانها فدای اوشود آن جای خوش فدام
بعض نسخه ده یاشمق که عورات یوزلرینه طوتارلر فراهم فتح راء مهمله وهاء ایله بریره جمع
اولمق معناسنه در مولانا هاتفی بیت فراهم شد ازشام چندان سپاه * کزان خیره شد دیده
مهر وماه * بعض افعال ومصادر اوائلنه ادخال اولنوب جمعی قصد اولنور مثلا فراهم آمدند
وفراهم آوردند دیرلر بریره کلدیلر وبریره کتوردیلر معناسی افاده اولنور فرجام سکون
راء مهمله وفتح جیمله ایکی معنایه در اول عاقبت کار معناسنه شمس فخری بیت چون فلك ماه
اوست بی آغاز * چون قضا حکم اوست بی فرجام * شیخ سعدی بیت هیچ دانی که چیست
دخل خرام * باکه امست چرخ بی فرجام * ثانی فائده ونفع معناسنه در حکیم فردوسی
بیت بکوشیم فرجام کاران بود * که فرمان ورای جهانبان بود * مجمع الفرسده مجلس آخرنده
ایچلان طلوقدحه ده دیرلر بومعنایه ابو المعانی * مسمط * پند بزرکان کوش دار دربزم جانان
هوش دار * عقل وخردمند هوش دار ازنوش وفرجام وداد فردوام سکون را وفتح دال
مهملتین ایله یارنکی دیمکدر فردم سکون را وفتح دال مهملتین ایله دلتنك ومضطرب
معناسنه وله * مسمط * عمرم کذشت وبکدم جورت نکرده خرم * باحسرت ودرد والم *
هردم بدم فردم ازان فرزام سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله لایق وسزاوار معناسنه در
استاد دقیقی بیت مکن ای روی نکو زشتی باعاشق خویش * کز نکورویان زشتی نبود فرزاما *
فرم فتح راء مهمله ایله غم وغصه وتنکی دل معناسنه استاد لطیفی بیت چه شود
ازدلت ای شاه کرم * برهاند دل ما ازفرم * استاد منجیك بیت رفت برون میر وسیده فرم *
بخچ شده بوق ودر بده علم * شمس فخری * قطعه * دشمن درکه تراباشد * بجه دایم یتیم وزن
کالم * باد ازحادثات کونا کون * مانده محروم ودلفکار وفرم فرنجام فتح راء مهمله وجیم
وسکون نونله بمعنی فرجام یعنی عاقبت کار معناسنه فرزم فتح زاء معجمه ایله بعض نسخه ده
زاء فارسیله مروید رغصه والم ودرد ومحنت معناسنه فلجم سکون لام وفتح جیمله قفل
وغلق باب معناسنه در کذا فی التحفه فلخم سکون لام وفتح خاء معجمه ایله اوج معنایه در
اول حلاج مشته سی استاد لطیفی بیت چون درونه کنم ترا نالان * کرچه فلخم زنم ترا حمدان *
حکاك بیت کرتوخواهی که بفلخند ترا پنبه همی * من بیایم که بکی فلخم زادم کاری * ثانی قفل
معناسنه یعنی کلید ابو الفرج رونی بیت دربفلخم کرده بودی استوار * وزکلید انه فروهشته
مدنك * ثالث تحفة الاحبابده دخمه کبرانه دیرلر بومعنایه فلخمه دخی دینلور فم
اول چارشب درکه نثار چینلر نثار التنه طوتارلر دوکیلان ایچنه دوشه بفخم وفنخم دخی دیرلر عربیده
دهن معناسنه در فنوم ضم نون وواو معروفله مغرور معناسنه که فنود دخی دیرلر کسایی بیت
وفاش عارتی عیب وعار او فانی * بعیب وعارتی چیز برفنوم جال فیدوم سکون یای
تحتانی وضم دال مهمله ایله سرخشت دید کاری نسنه درکه ترکیبده قدرت حلواسی دیرلر

ل مع النون * فاترسين ع فتح تاء مثناة وكسر سين مهمله ايله اوزرلك كه اسپندان وسپندان
دخى ديرلر عربيده حرمل ديدكلريدر كذا فى فرهنك ميرزا والمؤيد ل فاترشدن ع فتح تاء
مثناة وسكون راء مهمله ايله بمعنى فراترشدن يعنى يوقارو كتمك ويوقارو اولمق ميرنظمى بيت
چو فاترشدان قصر عالى بنا * كه در جانبش كشته شاهانه جا ل فاتوريدن وفاتوليدن ع
كلاهما بضم التاء المثناة وواو المعروف دور اولمق وبر طرفه كتمك واوركمك معنالرينه .بو ايكى لغت
فرهنك جهانكيريدن منقولدر ل فاتوسين ع ضم تاء مثناة وواو معروف وكسر سين
مهمله ايله بمعنى سپندان يعنى حرمل كذا فى المجمع .بو معنايى مؤيد ميرنظمى بيت
ازان سو ديدهايش را بدوزيد * در آتش همچو فاتوسين بسوزيد * بو بيت بر حكايه
خلالنده واردر ل فاخته كون ع ايوا چچكى ودخى هرنه كه اوكيك قوشى رنكنده اوله
ل فاخيدن ع كسر خاء معجمه وسكون ياى تحتانيله پنبه ددمك يعنى باصلمش پنبه وياخود
يوكى ال ايله آيرمق ميرنظمى در تعريف نوحه كردن پير بيت زديده در اشك پاشيده كرده *
چو پشمينه ريشش فاخيده كرده ل فاخير آمدن ع كسر خاء معجمه وسكون ياى تحتانى
وراء مهمله ايله اطفال يوريمكه باشلدقلرى ايمكلمكه ديرلر ل فاداشتن ع فتح دال مهمله وتاء
مثناة وسكون شين معجمه ايله قارشولمق وقارشو طوتمق وله بيت سپر فاداشت برويش
در اندم * بزد بر فرق سر شمشير محكم * بعض نسخه ده كير وطوتمق معناسنه در ل فارنديدن ع
فتح راء مهمله وسكون نون وياى تحتانى وكسر دال اول وفتح ثانيله بمعنى بركندن يعنى برنسنه يى يرندن
قوپرمق معناسنه وله بيت درختى ميكرفته جاى چون مخ * بزور بازو فارنديد از بيخ *
ل فاژيدن ع كسر زاء فارسيله اسنمك عربيده تثاوب ديرلر استاد ابيبى * قطعه * قياس
كونش چكونه كنم بيار بكوى * ايا كذشته بشعر از بيانى وبو الحر * اكر ندانى بينديش تا
چكونه بود * كه سير خورده بفاژد بكارگاه اشتر ل فاس يوفدن ع سكون سين مهمله وفا
وضم ياى تحتانى ايله ياتورمق معناسنه ابو المعانى بيت فاس يوفد باده چون حد بكذرد *
ذوق هرچيزى شود در اعتدال ل فاشرشين ع فتح شين معجمه اول وكسر ثانى وسكون راء
مهمله وياى تحتانيله صر مشق نوعندن برنسنه در قرلجه يشى اولور اما تناول اولنمز آنجق نمايشى
واردر كرمة السوداء ديرلر ل فال زن ع رمال وفال آچيجى مولانا جامى بيت چون فال
زنان ناخردمند * كرد آورد ست مهره چند ل فالكيران ع رمالان ومنجمان حكيم فردوسى
بيت بخواند آن زمان شاه جاماسب را * همه فالكيران لهراسب را ل فانيدن ع كسر نون
وسكون ياى تحتانيله شكرى تكرار قيناتدوب صاف وپاك ايتمك سكر فانيد ديرلر صاف شكر ديمك
اولور شاعر بيت سخن همچون شكر فانيد بالب * نوده صبح صادق سيم غبغب *
ل فاهم آمدن ع فتح ها ايله بوزلمك وبوريشوب بريره كلمك معناسنه در وله در صفت پيره زن
بيت كه فاهم آمده جلدش سراپا * چو كهنه كيسه كرباس كوپا ل فاوابودن ع ضد فاهم
آمدن مرقوم يعنى بوزلمش نسنه آچلمق معناسنه وله بيت چو آن كس در دوجايى بود فاوا
بكى در زير بود ويك ببالا ل فخميدن ع سكون خاء معجمه وكسر ميمله وجوددن قيل قوپارمق
و پنبه دن دانه آيرمق وامثالى نسنه لره ديرلر خسته بيت جوان بودمى پنبه فخميدمى * چو

فخميده شد دانه برچيدمى ل فخن ع سكون خاء معجمه ايله قولاج كه بازو دخى ديرلر عربيده باع
ديدكلريدر ميرنظمى بيت در آنجا چاه يكدو فخن بوده * دهانش چون كف رندان كشوده
ل فراترشدن ع فتح راء مهمله وتاء مثناة ايله يوقارو اولمق ويوقارو كتمك وله بيت فراترشد بزير پاى
آن كوه * ببالايش زمردان بود انبوه ل فراختن ع فتح راء مهمله وسكون خاء معجمه ايله بمعنى
افراختن يعنى يوقارو قالدرمق حكيم سوزنى بيت هست افتخار من بتواى افتخار من * وز تو فراخته
علم فخر ومرفرا ل فراخيدن ع فتح راء مهمله وكسر خاء معجمه ايله قيل اوپرمك مؤيد الفضلاده
ازهم جداشدن معناسنه در يعنى بربرندن آيرلمق معناسنه مرويدر ل فراخير آمدن ع
فتح راء مهمله وكسر خاء معجمه ايله اطفال ايمكلمكه باشلمق ل فراون ع فتح راء مهمله اولى وضم
ثانيه ايله هرنه كه بربرى آردنجه كورينور عموما وآسمانده خرده يلدزلركه بربرى آردنجه كورينور
خصوصا ودخى عمره ايله اولان نسنه يه ديرلر صلاح اوزره اولسون فساد اوزره اولسون
ل فريون وفيرون ع اول كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانى وضم راء ثانى ايله وثانى
سكون ياى تحتانى وضم راء مهمله ايله ضد فراون مرقومدر استاد دقيقى بيت حسودت
آيد از بهرام فيرون * نظر زى سوى برجيس فراون ل فراشتن ع فتح راء مهمله وسكون
شين معجمه ايله افراشتن وافراختن معناسنه كه يوقارو قالدرمق معناسنه در كذا فى فرهنك
جهانكيرى ل فراشيدن ع فتح راء مهمله وكسر شين معجمه ايله بمعنى فراخيدن يعنى قيل
قوپارمق وبدنده قيل اورپرمك استاد بيت چو ديد از هيبت او موفراشيد * كه هرموى
تنش چون تير كرديد ل فراكن ع فتح راء مهمله وكافله يكى قازلمش ارمق كه آب روان اوله آكا
فرغن وفركن دخى ديرلر كذا فى المؤيد ل فراموش كردن وفراموشيدن ع اونوتمق نسيان
معناسنه ابو المعانى بيت رفتم از كويت شها از دل فراموشم مكن * كرچه خوبان را فراموشى
ز حسن شيوه است ل فراهختن وفراهيختن ع كلاهما بفتح الراء المهملتين وسكون الخاء المعجمتين
بمعنى آهختن قاپچ وامثالى نسنه چكمك شاه ناصر خسرو بيت فراهخت از بهر دين خدا * بتيغ
از سر سركشان اشتلم * ثانى بمعنى تربيت وتأديب ل فراهم آمدن ع بريره كلمك جمع
اولمق معناسنه ل فراهم آوردن ع بريره كتورمك معناسنه ابو المعانى بيت فراهم آورد
عشاق هر روز * شه حسنت بكوى درد وغم را ل فربيون ع سكون راء مهمله وكسر باء موحده
ايله بردكلو اغاجدر سودى اولور اغاجنى بچقله ياروب آلتنه بر ظرف قورلر ايچنه طملر اول
سببدن مصطكى كبى دانه دانه اولور زياده آجى وغايت مخدر دربدنى اويوشدرر وعقلى زائل
ايدر طبيعتى درجه رابعده حار ويابسدر آكا فربيون وفرفيون دخى ديرلر ل فرخانيدن ع
سكون راء مهمله وفتح خاء معجمه وكسر نونله ايكى معنايه كلور اول ادبلو وتربيتلو اولمق ثانى
حيوانانك قولاغى آشاغى صرقمش اولق مثال معنى اول استاد بيت لباس علم در بر كرده
پوشش * بفرخانيد اورا داد كوشش ل فرخسيدن ع سكون را وفتح خاء معجمه وكسر سين
مهملتين ايله نرم كردن يعنى يومشتمق كذا فى فرهنك جهانكيرى ل فرخميدن ع سكون راء
مهمله وفتح خاء معجمه وكسر ميمله بدندن قيل قوپارمق وپنبه دن دانه آيرمق فخميدن مرقوم كبى
استاد لطيفى بيت ز فرخميدن پنبه مرا چه عار بود * به پشت خار كشم منت كسان نكشم *

فرخیدن سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه وکسر واو ایله اغاجك زائد اولان شاخلرین هموار اولمق ایچون کسمك وقوریسن وفنالرین بودامق معناسنه استاد عنصری بیت زفرخیدنش چون بپرداختی * چو کل جای خواب از فرساختی فرخیدن سکون راء مهمله وکسر خاء معجمه ایله رقص ایتمك یعنی اوینامق ابو المعانی بیت نی در دهن مطرب از عشق تو نالیده * ساغر بکف ساقی از شوق تو فرخیده فردجان سکون راو فتح دال مهملتین وجیمله ابانماه دیدکلری آیکه تاریخ فرس قدیمدن وتاریخ جلا ایدن معین اورته کوز آیی در آخرنده بش کون زیاده ایدرلر سنهٔ شمسیه آنکله اوچیوز التمش بش کون اولور اول بش کونه عربی اسامیسنده فردجان واعجام هزار تو ومنجمان خمسهٔ مسترقه دیرلر فردین سکون را وکسر دال مهملتین ایله سال ملکینك ماه اولی آدیدرکه فروردین لفظندن اختصار اولنمشدر نیر اعظمك برج حمله اولدوغی مدتدر عبد الواسع جبلی * قطعه * تابادبزان سردبود درمه آذر * تابرك رزان زرد بود درمه فردین * بدخواه ترا باد نفس برنسق آن * بدکوی ترا باد درخان بوصفت این فرزان سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله علم وحکمت بیلود حکیم عالم وعارف معناسنه بهرامی بیت مخالفان تو بی فرهمند وبی فرهنك * موافقان تو بافرهمند وبافرزان * شمس فخری بیت ندید چشم فلك چون تو شاه فرزانه * رواج یافت ازان درزمان تو فرزان فرزین سکون راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله شطرنج فرزی که معلومدر خواجه سلمان بیت تا بود نیل تصور بورخ نیلی بساط * ماه فرزین است وانجم بیدق وخورشید شاه فرسدن سکون راو ضم سین مهملتین ایله فرسودن لفظندن تخفیف اولنمشدر آشنمق وآشندرمق معناسنه استاد رودکی * قطعه * آخر هرکس از دو بیرون نیست * یابرآورد نیست یازنیست * نه باخر همه بفرساید * هرکه انجام راست فرسد نیست * شمس فخری بیت چنان باد تا حشر ایمن بقایت * که دست فنا دامنش را نه فرسد فرسطون فتح راو سکون سین وضم طاء مهملات ایله بیوك قپان که بودیارلرده قنطار دیرلر استاد لطیفی بیت نظر شاه فرسطون فراست سنجد * که مقادیر همه میشود ازوی معلوم * استاد فرخی بیت کر تو بخواهی بزخم تیر ببستند * چون قلم آهنین عمود فرسطون فرسنکان سکون راو نون وفتح سین مهملتین وکاف فارسیله فرسنکسار مرقوم معناسنه یعنی اول طاش که یول اوزرنده علامت مقدار فرسنك ایچون وضع ایدرلر فرسودن سکون راو ضم سین مهملتین ایله کهنه اولمق وبوزلمق وآشنمق وآشندرمق معناسنه لازم ومتعدی استعمال اولنور مولانا هاتفی بیت بهم آشنایان بفرسود لب * که افتاد امروز کار عجب * فرسیدن سکون راو یای تحتانی وکسر سین مهملتین ایله آشنمق وسورلمك وصولق ودیمك ویرنسنه اوزرندن کچمك فرسودن معنالریله مترادفدر فرغاریدن سکون راء مهملهٔ اولی وکسر ثانیه وفتح غین معجمه ایله اصلانمق واصلاتمق آغشته کردن کبی ابو المعانی بیت چنان رفتست اشك از دیدهٔ من * که فرغارید خاك دشت وصحرا فرغاییدن سکون راء مهمله وفتح غین معجمه وکسر یای تحتانیٔ اول وسکون ثانیله یعنی فرغاریدن مرقوم فرغان سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله برطائفه آدیدر فرغانیان دخی دیرلر فرغن

فرغن سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله یکی قازلمش آرق که صو آقه فرکن دخی دیرلر کذا فی فرهنك وفائی بو معنایه خسروانی بیت دو فرغن است روان از دو دیده بردو زخم * رخم زرفتن فرغن مجملکی فرغند فرفهن سکون راء مهمله وهاء وفتح فا ایله سموزاوت که پرپهن وفرفخ دخی دیرلر فرفیون فربیون دخی دیرلر الیان مغربیه دیدکلری دارودرکه نبلوت اوتی نك سد بدر اغاجنی بچاغله یارلرسه دی طملیوب اقار عند البعض سذاب برینك صمغی در دیرلر فرقدان سکون راو دال مهملتین ایله ایکی معنایه در اول ایکی یلدزدر قطب شمالیه قریب اولور دائما بر یرده طلوع وغروب ایدرلر داخل رصد اولان نجومدندر ثانی رمضان شریفدن مقدم آخر شعبانده شنبك دیرلرکه اوچ درت کون سیر وسلوك وعیش وصحبت ایدرلر کذا فی فرهنك جهانکیری فرکان سکون راء مهمله وفتح کاف فارسیله بر نوع شربتدر فقاع دیرلر میر نظمی بیت اکر طبعش کند میلی بفرکان * شود در دست او چون آب حیوان فرکن سکون راء مهمله وفتح کاف فارسیله صو آرقی که هنوز قازلمش اوله شمس فخری بیت کسی که روشنیٔ چشم اونه از رخ تست * همیشه باد دو چشمش بسان دو فرکن فرکندن سکون راء مهمله ونون وفتح نافله آرق قازمق وآرقه صو آقتمق معناسنه در فرکندیدن متعدیٔ فرکندن مرقوم فرمان ایکی معنایه در اول معروف امر وبیورق ثانی منشور احکام پادشاهان ایکی معنایه ترتیب اوزره میر نظمی بیت کرد فرمان آنشه حسن وبها * درمیان عاشقان فرمان روا فرمکن وفرمکین کلاهما بسکون الراء المهملتین وفتح المیم وکسر الکاف بمعنی غمناك واندوهناك مجمع الفرسده دلتنك وفرومانده فرمودن بویرمق معناسنه مصدردر وحکم ایلمك مستقبلنده فرماید وفرماینده کلور فرمایون سکون راء مهمله وضم یای تحتانیله فریدون شاهی ضحاك خوفندن برطاغده پنهان ایدوب سودیله بسلدکاری کاوك آدیدر فرنان سکون راء مهمله وفتح نونله مجهول النسب وبی اصل ودون وسفله معناسنه در میر نظمی بیت مجو آزرم از بی شرم ونادان * نیاید مردمی از دون وفرنان فروان سکون راء مهمله ایله یعنی فروار مرقوم که فرواره وورواره دخی دیرلر خانهٔ بالا بین معناسنه وله بیت نشسته بود روزی آن دلارام * بفروان مزین بود خودکام فروردین سکون راء ثانیٔ مهملتین وفتح واو ایله اوچ معنایه کلور اول اسم فرشته درکه خازن بهشت وتدبیر امور مصالح که ماه فروردین وروز فروردینده واقع اولور اکا متعلقدر ثانی سال شمسینك ماه اولی آدیدرکه نیر اعظمك برج حمله مدت مکثی در آندن صکره کلان آیه اردی بهشت دیرلر روم لسانده فروردینه مارتیس واردی بهشته آوریلیس دیرلر یعنی ماه آذر ونیسان دیرلر امیر معزی بیت باد در بخشش مبارك دست داد او آنچنان * در بهاران خدمت اورا ابر فروردین کند * ثالث هر ماه شمسینك اون طقوزنجی کونی اسمیدر قاعدهٔ فارسیان بویله درکه هر نام روز نام ماه ایله مطابق اوله اول کونی مبارك وشریف عد ایدوب عید جشن ایدرلر ودیرلرکه اول کون جامه بچمك وجامهٔ جدید کیمك ومصالح خیریه یه شروع ایتمك مناسبدر فرودین سکون راو فتح واو وکسر دال مهملتین ایله فروردین لفظندن اختصار اولنمشدر آنك اوچ معناسیله مترادفدر حکیم فردوسی بیت جوان باد بخت تو در فرودین * چو در فرودین ماه روی زمین * استاد لطیفی بیت بیا

کامروز فر فرودینست * که باغ وراغ هم خلد برینست * شمس فخری بیت همه فصول شما
فرودین ونیسان باد * مدام مجلس تو باد برگل نسرین * امیر معزی بیت همیشه تاکه جهانرا
سپهر پیر کهن * جوان وتازه بهنگام فرودین دارد * اول وقتده وزان اولان باده باد دیور وباد
فرودین دیرلر کذا فی المجمع ل فروردگان وفروردیان ع کلاهما بسکون الرائین المهملتین
وفتح الواو وکسر الدال المهملة خمسهٔ مسترقه یه دیرلر بویش کون اهل فرس قتلرنده غایت
معتبردر پاکیزه اثواب کیرلر ولطایف طعام ومیوه لر تناول ایدرلر بوکونلر عید وجشن کونلریدر
کاهنبار همسپسمیدیم بویش کونده اولور کذا فی فرهنگ جهانکیری لفظ مذکورک شرحی
باب الکافده کاهنبار لغتی ذیلنده ذکر اولنور انشاء الله تعالی فروردکانی تعریب ایدوب فرورد جان
دیدیلر زراتشت بهرام بیت نه نوروز بشناندونی مهرکان * نه جشن ونه رامش نه فروردگان
ل فرهختن وفرهیختن ع کلاهما بسکون الراء المهملة والخاء المعجمة وکسر الهاء ایکی معنایه در
اول تربیب وتأدیب ایلمک کمال اسمعیل بیت جرم من عفو کن جوانمردا * که عیانیست پیررا
فرهخت * ثانی بمعنی فراهختن مرقوم یعنی تیغ چکمک ل فرهیزیدن ع سکون راء مهمله
ویائین تحتانیین وکسرها وزاء معجمه ایله بمعنی فرهختن مرقوم ل فریدون ع بر مشهور
پادشاهدرکه ضحاک ماری قتل ایدوب یرینه پادشاه اولدی اوچ فرزندی وجوده کلوب برینک آدی
ایرج وبرینک تور وبرینک سلم ایدی کندو حیاتنده مملکتی اوچ بخش ایدوب هر برینه حصه لرین
تسلیم ایلمشیدی بعده تور ایله سلم یکدل اولوب ایرجی قتل ایلدیلر اول کوندن اولادلری میاننده
جنک وآشوب درکار اولوب کیخسرو ایرج نسلندن وافراسیاب تور نسلندن وایرانیلر ایرجک
احفاد واعقابی وتورانیلر تورک نسلندن ظهور ایلیوب مدت مدید ارالرنده فتنه قالقمدی
فردوسینک شهنامه سی بونلرک احوالنه مشتملدر بعض فرهنگده فریدون بر شهر نامی واقعدر
وبعض فرهنگده ضلالت اوزره جمعیته فریدون دیرلر ل فریوریدن ع ایکی رانک کسری وایکی
یای تحتانینک سکونیله امور دینده راستکار اولمامده مستقیم ودیندار اولمق معناسنه در کذا
فی المجمع شاعر بیت مردینک فریوریدن کار * میشود پارسا وزهد شعار ل فریه ع
سکون راء مهمله وفتح یای تحتانیله لقب معناسنه در معروفی بیت بهرهٔ تو آفرین باشد
زسعد مشتری * قسم خصم از نحس کیوان فریه ونفرین بود ل فژاکن وفژاکین ع فتح
زائین فارسیین وکسر کافله چپل وزشت وپلشت شمس فخری بیت همیشه تاکه مرد صالح وپاک
شود دوری ز تلویث فژاکن * استاد رودکی بیت کفت دینی راکه این دینار بود * کین فژاکین
موش راپروار بود ل فژولیدن ع ضم زاء فارسی وکسر لامله پژمرده شدن یعنی صولمق که
پژولیدن دخی دیرلر ل فسان ع فتح سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول بر طاشدر قلیچ
وخنجر وبچق وامثالی دمورنسنه لر بیلیوب کسکین ایدرلر حکیم خاقانی بیت خنجر فتنه
جوشدکند در ایام تو * خنجر خصم توکشت خنجر اور افسان * مجمع الفرس سنکیست که
ازو چرخ سازند یعنی بر طاشدر که آندن چرخ دوزرلر واسطه تیز کویند واسطه دخی دیرلر حکیم
انوری بیت بادام دومغز ست که در خنجر الماس * ناداده لبش بوسه سراپای فسانرا * ثانی بمعنی
افسانه یعنی بیمعنی وبی فایده حکایه معناسنه شاعر بیت ایدل مباش غره فسان وفسوس

وفسوس را * هرکز مدان تو مهر کیا اصل سوس را * بعض فرهنگده کسر فایله مرویدر
ل فسانیدن ع فتح سین مهمله وکسر نونله بمعنی پاسیدن وراست کردن ورام کردن
وافسونکری کردن معنالرینه در کذا فی المجمع ل فسلیون ع سکون سین مهمله وکسر لام
وضم یای تحتانیله بذر قطونا دیدکاری تخمدر ل فسن ع فتح سین مهمله ایله فسان مرقومک
معنای اولنه مراد فدر بیلکی معناسنه فسان لفظنک الفی حذف اولنمشدر اثیر الدین اخسیکتی
قطعه * قرصهٔ زرین خود قتل حسودش را زند * تیغها بر آتشین بر آبکون سنک فسن *
چند ساطوری مطبخ کنم آمد که آن * که زند جود تو از بهر دعا بر فسنم ل فسیبانیدن ع کسر
سین مهمله ونون وسکون یائین تحتانیین وفتح باء موحده ایله آتی طوتوب یدمک والندن
آخرک النه ویرمک کذا فی فرهنگ جهانکیری ل فسیبیدن ع فسیبانیدن مرقومدن
اختصار اولنمشدر ل فشیدن ع کسر شین معجمه وسکون یای تحتانیله حیوانات قاقمق
وال ایله یدمک کذا فی فرهنگ جهانکیری بو معنایی مؤید میر نظمی بیت چواسب جوان
آن پل نامدار * فشید وبروشد در آندم سوار ل فشان ع فتح شین معجمه ایله بمعنی چشان
مرقوم وله بیت بدستش کرفته فشان کران * بروحمله کرد وندادامان ل فلاخان وفلاخن ع
کلاهما بفتح اللام والخاء صپان دیدکاری نسنه درکه آنکله طاش آتارلر اکثر چوبانلر وپیاده یوله
کیدنلر قوللنورلر ایراقدن خصمنه طاش آتوب یقیننه کتورمز اکا فلاسنک وقلماسنک دخی
دیرلر فرهنگ میرزاده پاخم وکلاسنک وثلاسنک دخی دینلدوکی مسطوردر مثال اول مولانا جامی
بیت شه از سنکی که دارد کوهش از خوانی چه سود اورا * که خواهد دست مرک آخر نهادن
در فلاخانش * مثال ثانی وله بیت نخستین خواند استادان پرفن * که کردند از برایش یک فلاخن
حکیم اسدی بیت بسنک فلاخن زصد کام خوار * بدو زند در خواه پنج استوار * اثیر الدین
بیت همه تاقطب باطور ست زیر کنبد اخضر * شکر پاسنش زیک پله است وار دیکر فلاخانش
ل فلخمودن وفلخمیدن وفلخودن وفلخیدن ع کلهم بسکون اللام وفتح الخاء بدندن قیل
قوپارمق وپنبه یی دانه دن آیرمق معناسنه ابو المعانی بیت دلم بادست غم را عشق جانان *
دمادم فلخمیده پنبه آسا ل فلخن ع سکون لام وفتح خاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول مختصر
فلاخن در ثانی فلک آباد ده بر قصبه آدیدر ل فلماخن ع سکون لام وفتح میمله فلاخن مرقوم
یعنی صپان که آنکله طاش آتارلر کذا فی المجمع ل فلنجیدن ع فتح لام وسکون نون ویای
تحتانی وکسر جیمله بمعنی اندوختن وبجمع آوردن که الفاختن والفقدن والفنجیدن ل
والفندن دخی دیرلر مختاری در مذمت فلک بیت این ترازو که آنچه بر سنجد * جز همه سود
خویش نفانجد ل فلیوان ع کسر لام وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول بمعنی آتش
پرست ثانی بمعنی سرکشته وحیران حضرت مولانا قدس سره بیت تا بپای خویش باشند
آمده * آن فلیوان جانب آتشکده ل فنجیدن ع سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله
کرنمک که بارندن دخی دیرلر شاعر بیت ازمی دوشینه مخمور آمدست * میکشد خمیازه
وفنجیده باز ل فن ع اوچ معنایه در اول حیله وریو ثانی راندن ثالث صنعت وهنر معناسنه
بو لغت مشترکه در عربیده بو معنایه جمعی فنون کلور نوع والوان کبی والافانین الاساليب ورجل

متفنن ای ذوفنون والفن النوع والاسلوب ک فهمیدن ف سکون ها وکسر میمله آکلمق شناختن معناسنه نته کم دیمشلردر بیت شعرکفتن کرچه درسفتن بود * لیك فهمیدن به ازکفتن بود ک فیجن ف سکون یای تحتانی وفتح جیمله سذاب دیدکلری درکه ثقیل رایحه‌لو براوتدر لکن صداعه نفعی واردر بعض نسخه‌ده جیم یرینه خاء معجمه واقعدر شاعر دیمشدر بیت کرچه فیجن میکند دفع صداع * لیك بوی اوکران آید بشم ک فیلکون ف سکون یای تحتانی وفتح لام وضم کاف فارسیله قندره دیدکلری فائده‌سز براوتدر حیوانات یمزو بر نوع تمشدز اصلا یشه یرامز میرنظمی بیت نیست نفعش چون کیاه فیلکون * نه خرددار دبسر رانی جنون ک فیمون ف سکون یای تحتانیله بوزن میمون برآدردرکه بلاندن عذرایه بعلمش ایدی ک مع الواو * فالکو ف رمال وفالجی معناسنه فال معلوم وکو کوینده‌دن اسم فاعل در فازن وفالکیر دخی دیرلر شاعر بیت مرده دارازطالع اوفالکو * بعد ازین اورانباشد جز نکو ک فتو ف فتح تاء مثناة ایله بمعنی فریفته وغره یعنی آلدانمش شمس فخری * قطعه * دربس کوس ازتوپنهانست * هرکجاصفدریست بردل کو * مملکت رابتیغ کردی پاك * ازحسود مخالفان فتو ک فتیله مو ف مجنون دیمك اولور زیرا مجانینك صاچلری پریشان وفتیل کبی قورق اولور اول تقریبله فتیله مو دیدیلر مولانا آصفی بیت تو بی که شمع شب وصلت آرزوکردی * هوای عشق تواورا فتیله موکردی ک فراستو وفراشتو ف کلاهما بفتح الراء المهمله وضم التاء المثناة اولها بسین المهمله وثانیها بشین المعجمه قرلغج معناسنه که فراستوك وپرستو وپرستوك وفرستوك وفراشتوك وفرشتو وفراشتروك دخی دیرلر ک فرخو ف سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله بوزن بجرو باغ وباغچه وساثر اغاجلرك کرك بوستانی کرکسه بری اولسون قوریلرین وناهموارلرین بودایوب پاك ایتمك معناسنه شمس فخری بیت شاخ زلعل وکوهر آردبار * کر بنام کفت بود فرخو * تحفة الاحباده مزروعات وزمینی باغی خار وخاشاکدن پاك ایتمکه دیرلر ک فرستو وفرشتو ف کلاهما بفتح الراء المهمله وضم التاء المثناة وسکون السین المهمله وشین المعجمه بمعنی فراستوی مرقوم ک فرغو ف سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله بمعنی فرخوء مرقوم ابو المعانی درحق خادمان طواشی * قطعه * خایه وکیر طواشی نبراند بصلاح * بلکه ازبهر فسادش همه کردند درو چوبه بفند که درختی نبود باروری * شاخ زاید بکنند ازبدن او فرغو ک فلیو ف کسر لام وسکون یای تحتانی وواوایله سرکشته وسراسیمه که فلیوه وفلیبه وفلوه دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت جام می هستی شیخ است ای فلیو * کاندرومی درنکنجد بول دیو ک فنو ف فتح نون واخفاء واوایله بمعنی فتوء مرقوم یعنی فریفته وغره میرنظمی بیت این سخن ازهوشمندان می شنو * فکر کن انجام کارت ای فنو ک مع الهاء * فاخته ف سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله لغت مشترکه در عربیده دخی فاخته دیرلر اوبیك دیدکلری قوشدرکه خوش اندام وخوش آواز قوشدر هیچ برشاعر یوقدرکه نظمنده بسلمه‌مش اوله عربیده جمعی فواخت کاور ابو المعانی بیت سحرکه برسر سرو سرافراز * شود فاخته بعشق یاردمساز ک فاخیز آمله ف کسر خاو سکون یای تحتانی وزاء معجمتین ایله هنوز یوریمکه باشلامش طفله دیرلر ک فاره ف فتح راء مهمله ایله بوزن خاره یورغه

یورغه آت که باره دخی دیرلر عربیده پهجان که موش معناسنه در ک فارژه ف فتح زاء فارسیله بمعنی خمیازه که اسنمکدر عربیده ثوباء دیرلر امیرخسرو بیت هرکه دعن بازبود غافلست * فارژ زخوابست وملال داست * وله بیت خوابکه عبهر کند پس ازچه معنی غنچه را * فارژه می آید مکر خاصیت عبهرکرفت * شمس فخری بیت چنان بیخ تعدی کند کالحق * مؤدی بوسرابت نیست فارژه ک فاغره ف سکون غین معجمه وفتح راء مهمله ایله بردارودر هندوستاندن کلور یمن دیارنده دخی اولور نخود کبیدر برطرفی یارق ایچنده برکوچك سیاه دانه چکی واردر ترکیده آغزی آچق دیرلر ادات الفضلاده عطردن برنوعدرکه نخود مقداری اولور ک فاغیه ف کسر غین معجمه وفتح یای تحتانیله صاری یه مائل برنوع چچکدر زنبقه بکزر خوشبوو خوش اندام اولور اکثر هندوستان دیارنده اولور هندی اسانده چنپاد یرلر ک فالوده ف معروف پالوده دیدکلری طعامدر تعریب ایدوب فالودج دیدیلر بعض لغتده فالوذه وفالوزدق دخی دیرلر شاعر بیت بخت اکریاری دهد دندان سنندان بشکند * کرنباشد یاورش فالوده دندان بشکند ک فامره ف سکون میم وفتح راء مهمله ایله فرخاره قریب برشهر آدیدر بی نظیر خوبلری حاصل اولور کذا فی فرهنك جهانکیری ک فانه ف بوزن خانه بش معنایه کلور اولا قپو اردنه قودقلری بیوك اغاج که پانه دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره * قطعه * در بیشه شیران ایران شو وازخم میندیش * کاندیشه وترس آن همه زاشکال وبانه است * کانجا نبود زخم همه رحمت ومهرست لیکن پس دروهم تومانند فانه است * شاه ناصر خسرو بیت تراخانه دینست ودانش درون شو * درین خانه سخت کن دربفانه * ثانی اول چویدرکه اغاج یرارایکن یاریغه صوقارلرکه نیز یارلسون دیو شمس فخری * قطعه * دشمنت کرچه آدمی شکاست * هست کمتر بسی زپهنانه * سراورانهند نجاران * درمیانهای چوب چون فانه * ثالث دیرك التنه استحکام ایچون صوقدقلری چوی در مولانا کسائی بیت طبایع کرستون تن ستون راهم بپوسیدن * نکردد هرکز آن فانی کش ازطاعت نهی فانه * رابع کوچك حوض خانه معناسنه در خواجه عمیدلویکی بیت به پیش رتبت توچرخ منکوب * بنزدهمت توبحر فانه * خامس زفانه معناسنه لکن استخفافا زاسی حذف اولنمشدر حکیم سوزنی بیت پیش توبندد بفرخود زفر فلك * برمه وی دربکلك فانه آتش * مجمع الفرسده کفشکران پابوج قالبی اراسنه استحکام ایچون صوقدقلری چوی در ک فخفره ف سکون خاء معجمه وفتح فا وراء مهمله ایله بمعنی سپوس وکفلنمش اتمك معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت آن یکی میخوردنان فخفره وان دکر رامرغ مسمن باره * شاه ناصر خسرو بیت فخری مکن بدان که تومید بره خوری * بابت باب برزده یك نان فخفره ک فخمیده ف فتح خاء معجمه وکسر میم وسکون یای تحتانیله دانه‌سی آیرلمش پنبه عربیده محلوج دیرلر ک فخمند ف سکون خاء معجمه ونون وفتح میمله بمعنی فخمیده مرقوم کذا فی فرهنك وفایی ک فدره ف سکون دال وفتح راء مهملتین ایله خرما چوبلرندن اورلمش بوریا که سقف اوزرینه دوشرلر اشاغی طپراق دوکلسون ایچون میرنظمی بیت بکیسه سنکریزه کردبدره * فراش و پسترش کشمنست فدره ک فراخیز آمله ف فتح راء مهمله وکسر خاو سکون زاء معجمتین ایله ایمکلر طفل که فاخیز آمله دخی دیرلر استادلبیبی

بیت طفلك خرد فراخیز آمد * اینقدر میداند ای دیو دره فراسته فتح را و تاء مثناة
و سکون سین مهملتین ایله کیرورك معناسنه پسترکبی ابو المعانی بیت نیاید بیشتر از بخت
وارون * فراسته رفت چون شاکرد موتاب فراسوده بمعنی فرسوده یعنی کهنه و پژمرده
اولمش نسنه فرایسته فتح را و کسر یای تحتانی و سکون سین مهملتین ایله بمعنی زیاده
کذا فی فرهنك جهانکیری فربه سکون راء مهمله و کسر باء موحده و اظهار ها ایله موز عربیده
سمین دیرلر ضدی لاغردر مولانا جامی بیت بز که لاغر بود و سك فربه * هست ازین فربهت
آن لاغر به فرجسته سکون را و سین مهملتین و ضم خاء معجمه و فتح جیم ایله میمون و مبارك
یالکز جسته دخی دینلور امیر معزی بیت لطافت سخن و فرخجسته طلعت تو * بمهر تو همه
ساله دلم رهین دارد * حکیم ازرقی * قطعه * مبارکی و سعادت نمود روی بشاه * ازان مبارك
و مسعود تحفهٔ زآله * چو تحفه است یکی فرخجسته فرزندست * موافقان راشادی فزای
وانده کاه فرخه فتح راء مهمله و سکون خاء معجمه بعده جیم مفتوحه ایله بمعنی زشت و پلید
حکیم خاقانی بیت نام همای دولت و شهباز حضرتت * نی کرکس فرخجه و نی زاغ مجم است
فرخسته سکون را و سین مهملتین و فتح خاء معجمه و تاء مثناة ایله پر اوزرنده اوزونه
صو رنك معناسنه در ابو العباس بیت او بخورد بشادی و خوشحالی * دشمن نزار کشته
و فرخسته * استاد عنصری بیت بهر ثلی پر از خسته کروهی * بهر خفچی پر از فرخسته پنجاه
فرخشته سکون راء مهمله و شین و فتح خاء معجمتین و تاء مثناة ایله خمیری ال آیه سی قدر
یصی و ذکرمی ایدوب یاغ ایچنده نیم پخته بشوروب اوزرینه دوکلمش بادام ایله عسل قورلر عربیده
قطایف دیرلر عربستانده ذکر اولنان وجه اوزره اند نصکره ایچنه خالص قیماق دخی قورلر شاعر
دیمشدر بیت بیم زبینی نو و فرق ترکو مغز * از جبههٔ تو صورت فرخشته شد پدید *
فرخشه سکون راء مهمله و فتح خا و شین معجمتین ایله بمعنی فرخشتهٔ مرقوم استاد رودکی
بیت بسا کسا که جوین نان همی نیاید سیر * بسا کسا که بره فرخشه است بر خوانش *
فرخنده سکون راء مهمله و نون و ضم خاء معجمه ایله میمون و مبارك که فرخ و فرخجسته
و خجسته دخی دیرلر شیخ نظامی بیت بفرخندکی فال زن ماه و سال * که فرخ بود فال فرخنده
مال * میر نظمی بیت همین جاهل شود فرخنده طالع * فلك بر دولتش رانیست مانع *
فردابینه سکون را و یای ثانی و فتح دال مهملتین و نون و کسر یای اول ایله یارنکی کون
اولسون کار اولسون هر نه ایسه یارین اوله جق معناسنه ابو المعانی بیت کنم هر چند از لطف
جمالش * کند فردابینه وعده وصالش فردره سکون راء اول و فتح دال و راء ثانی مهملات
ایله اول اغاجدر که استحکام ایچون قپو آردینه قورلر حکیم سوزنی * قطعه * چندان
بچه فکند زن تو زنیکبخت * کر بشمری نیاید بیش از سپاه زنك * بی منت تو سرخ خیامی
و نیکبخت * در کونش کرد فردرهٔ آبنوس رنك فرزاده سکون را و فتح زاء معجمه و دال
مهملتین ایله خمیر زواله سنه دیرلر یعنی خمیری یوغردقدنصکره اتمك اوله جق قدر قطعهٔ خمیره
دیرلر فرزانه سکون راء مهمله و فتح زاء معجمه و نونله صاحب حکمت و دانش و ذو فنون
آدم تعریفی شمس فخری بیت شاه آفاق شیخ ابو اسحق * خسرو کاردان فرزانه * مولانا هاتفی

هاتفی بیت زان انجمن بود فرزانهٔ * بفرزانه کی کشته افسانهٔ * شیخ سعدی بیت جوانی
خردمند فرزانه بود * که در غلطه چالاك مردانه بود فرزه سکون راء مهمله و فتح زاء معجمه
ایله غایت یشل سبزه که فرزد و فرز دخی دیرلر و دخی صولو چمزار معناسنه شیخ نظامی بیت
از خانه چو رفت تا سرکوی * چون فرزه نشست بر لب جوی فرسایش سکون را و فتح
سین مهملتین ایله اول نسنه یه دیرلر که اکا آفت ایرشمکله پایمال اوله و دخی شدت غم و اندوه اصابت
ایلمش اوله و دخی طول زمان و مرور اوان ایله نقصان و خرابلق مستولی اوله کمال اسمعیل بیت
نه تیغ جوهر دار از نیام فرساید * مراز تیغ زبان این نیم تن فرسود فرسند سکون را
و ضم سین و فتح دال مهملات ایله فرسودن لفظندن تخفیف اولنمشدر آشنمش و صولمش و متغیر
اولمش معناسنه در کلور استاد لطیفی بیت هر که دارد هوای بدخواهت * کشتزار بقاش
فرسند باد فرسوده سکون را و ضم سین مهملتین و واو معروفله آشنمش و اسکیمش و پژمرده
اولمش معناسنه شمس فخری بیت جمال دینی و دین پادشاه کشورکیر * زهی ممند تو پشت
سپهر فرسوده فرشته کسر راء مهمله و سکون شین معجمه و فتح تاء مثناة ایله مطلق
ملك معناسنه که سروش دخی دیرلر خواجه حافظ بیت منظر دل نیست جای صحبت اضداد
دیو چو بیرون رود فرشته در آید حکیم فردوسی بیت فریدون فرخ فرشته نبود * ز مشك
و ز عنبر سرشته نبود * بو لغتده کمال پاشازاده تصرف خاص ایدوب بیورر که فرشته لفظ مرکبدر
اصلی پرهشته در که آچلمش قناد دیمك اولور که فروهشته پر دینلور نتکم بو بیتدن ظاهردر
بیت همه زیرکان کور کشتند و کر * قضا چون ز کردون فروهشته پر * اول تقریبله فرشته
دینلمشدر حقیقتی بویله میدر معلوم دکلدر فرغانه سکون راء مهمله و فتح غین معجمه
ایله ایکی معنایه کلور اول ماوراء النهر ملکنده بر ولایت اسمیدر سیف اسفرنکی بیت فرغانه
بزیر سم او زیر و زبر شد * در دیدهٔ زنبور عسل خرمکس افتاد * ثانی مقامها اوندن بر شعبه
آدیدر حضرت مولانا قدس سره بیت کرد انشاء رازی زرین میخانه پردازی * که از هر کوشه
آوازی برآید پیش فرغانه * امیر خسرو بیت کاه فروغ دم نایی ز کام * داده بفرغانه فروغ
تمام فرغنده سکون راء مهمله و نون و فتح غین معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول اریه ایله
مخلوط بغدای اتمکی ثانی فرهنك جهانکیریده فرغندهٔ مرقوم معناسنه یعنی براوت دکوکی
اولمز صارمشق کبی هر آغاجه طولاشر لاید قورید ر اکا ارغج و سرینه و ازبج دخی دیرلر مجمع الفرسده
بمعنی کنده و ناخوش معناسنه در بو معنایی مؤید میر نظمی بیت شد سنی جامهٔ فرغنده در بر *
کلاه زشت و چرکین بوده بر سر فرفره سکون راء اول و فتح فا و راء ثانی مهملتین ایله فرفر
مرقوم معنالریله مترادفدر اول سرعتله یورین آدم و حیوان ثانی تعجیل و شتاب ایله سوز
سویلنه دیرلر ترکیده دخی استعمال ایدرلر شاه ناصر خسرو بیت با بیقرار دهر مجوای پسر
قرار * عمرت همه بباد بافسون و فرفره * ثالث بر پارچه مدور خام کوندرکه اطفال ایپ طاقوب
اللرنده اویناد لردوند لجه فرفر صدا اویرر فرفه سکون راء مهمله و فتح فا ایله طورنه قوشی که
کلنك دخی دیرلر عربیده کرك دیرلر ضم کاف فارسیله ابو المعانی بیت از شکوه بخطهٔ عدات *
صید شاهین همیکند فرفه * عربیده کسر فا ایله پاره پاره اولمق و آیرلمق و باوك باوك اولمق کا یقال

الفرقة الطائفة من الناس وضم فايله آیرمق والفرقه اسم من هذا ؛ فرکند فی سکون راء مهمله
ونون وفتح کاف ایله بمعنی فرسوده کذا فی المجمع ؛ فرمانده فی سکون راونون وفتح میم وکسر
دال مهملتین واظهار هایله حاکم وقاضی یعنی امر ایدیجی دیمك اولور شیخ ابوسعید ابوالخیر
* رباعی * عقرب سر زلف یار ومه چنبر اوست * شیرین دهنی که شهد در شکر اوست * با این
همه کبر وناز که اند ر سر اوست * فرمانده روزکار فرمانبر اوست ؛ فرواره فی سکون راء مهمله
اولی وفتح ثانیه ایله بمعنی کنجینه ویا زاوی که یوکسك یرده اوله ترکیده چارطاق وعربیده علویه دیرلر
کذا فی المجمع ؛ فروانه فی سکون راء مهمله وفتح واو ونونله بوزن وبمعنی پروانه شمس فخری بیت
آنکه باشند کرکسان سپهر * شمع قدر ورا چو فروانه ؛ فرهخته فی سکون راء مهمله وخاء
معجمه وفتح ها وتاء مثناة ایله مؤدب وزیرك وصاحب فهم وذکا معناسنه شمس فخری بیت
ظالمان راکه از جهان کم باد * کرده دشمنان فرهخته * بر معناسی دخی چفته قوشلان
اوکوزدر ؛ فره فی فتح راء مهمله مشدده واخفاء هایله شکوه وآرایش استاد فرخی بیت
فره شاهی خدای جمله بتو داد * زانکه بر چهره تو هست بدیدار * حکیم نزاری قهستانی
بیت زپیشانیت فره ایزدی * معین بدیدست بی اشتباه * وراء مخففله آسوده وراحت
معناسنه در ابوالمعانی بیت در زیر سایه ات شده خلق جهان فره * اکنون بهیچ کس نرسید
غم والم ؛ فریده فی کسر راوسکون یای تحتانی وفتح دال مهملتین ایله بمعنی خودرای ومغرور
وصاحب پندار کذا فی المجمع ؛ فرشته فی کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وشین معجمه
وفتح تاء مثناة ایله فرشته در کذا فی فرهنك جهانکیری ؛ فزاینده فی فتح زاء معجمه ویای
تحتانی وسکون نونله آرتوریجی معناسنه اسم فاعل اولور شیخ ابوسعید ابوالخیر * رباعی *
ای آنکه بملك خویش پاینده تویی * وز ظلمت شب نور فزاینده تویی * کار من بیچاره توی بسته
شد * بکشای خدایا که کشاینده تویی ؛ فزدره فی سکون زاء معجمه وفتح دال وراء مهملتین
ایله فر دره مرقوم معناسنه در ؛ فزغرده فی سکون زاء فارسی ورا وفتح غین معجمه ودال
مهملتین ایله بمعنی خیسیده وآغشته یعنی اصلانمش وبوغرامش حضرت مولانا قدس سره
بیت علم اندر نور حق فزغرده شد * پس زعلمت نور باید قوم لد ؛ فزغند وفزکند فی
کلاهما بسکون الزاء الفارسی ونون وفتح الغین المعجمه والکاف الفارسی چرکین وپلشت وپاید
معناسنه پور بهای جامی بیت بجر کند وفزغند افزون نشد * اکر هدهدی یافت تاج زرین
حکیم سوزنی بیت کره هجر اوست پیش دلم * کند وشوخناك وفزکند ؛ فزه فی فتح زاء رسیله
هر زمان کندوبی کیرلی وپاسلی وملوث طوتان آدمه دیرلر شمس فخری * قطعه * بعد ازین
در مملکت انصاف شاه * ظلم را بکموی نکذارد فزه * بازدارد پاکی اخلاق تو * اهل بدعت را
زاحوال فزه * استاد رودکی بیت این فزه پیرز بهر تو مرا خوار کرفت * برهاناد ازو ایزد جبار
مرا ؛ فزه فی فتح زاء معجمه ایله آلت رجل معناسنه در کذا فی المجمع ؛ فسانه فی فتح
سین مهمله ونونله ایکی معنایه در اول حکایات وامثالی نسخه لر وثانی مشهور معناسنه درکه
افسانه دن مخففدر ؛ فسانیده فی فتح سین مهمله وکسر نون وسکون یای تحتانیله
مجمع الفرسده افسون خوان معناسنه در بو معنایه شیخ نظامی بیت بچاره کری زیرك وهوشمند

وهوشمند * فسون وفسانیده کرده به بند ؛ فسفسه فی سکون سین اول وفتح فا وسین ثانی
مهملتین ایله بوتجه معناسنه که اسپست وسپست دخی دیرلر عربیده فصفصه دیرلر غالبا تعجیم
اولنمشدر ورطبه دخی دیرلر ؛ فسله وفسیله فی اول سکون سین وفتح لام وثانی کسر
سین مهملتین وسکون یای تحتانیله کلاهما آت سوریسی که ترکیده ایلغی دیرلر بمانده کرز
بارکیر معناسنه استاد فرخی بیت مرغزاری که فسیله که اسپان توکشت * شیر کانجا برسد
خرد بخاید چنکال * شمس فخری بیت برده زانعام شیخ ابواسحق * هم فسیله هزار وهم سیله
هر یکی خرما وانه دیرلر محمد کشمیری فسیله شاخ درخت را کویند دیمش ؛ فغواره فی سکون
غین معجمه وفتح واو ایله متحیر وصامت اولوب سوزه مجالی اولمایانه دیرلر بعض نسخه ده بخالتدن
ویاد هشتدن ویاخود بحرتدن منحصر اولمق معناسنه ابوشکور بیت فغفور بوده وفغ پیش
من * فغ رفت ومن بماندم فغواره * فغ ضم فایله محبوب معناسنه در منجیك بیت ای
کرده جهانی بجفا غمخواره * تاروی تو دیدم شده ام فغواره ؛ فغه فی فتح کاف له احمق
ونادان معناسنه در میر نظمی بیت شود مغبون از هر کار معکوس * هر آن نادان فغه
با حیف وافسوس ؛ فلاته فی فتح لام وتاء مثناة ایله شرفنامه ده بسد لکه ارکدن واوزمدن
اولور ترکیده آکا باصدق دیرلر وپارچه پارچه ایتدکلرینه کوفتر دیرلر اما اصحی بکمز اولمق اوزره نقل
اولنمشدر بو بیتدن فهم اولنور میر نظمی بیت نباشد جای عشرت هر کلاته * نکیرد جای
شکر را فلاته ؛ فلاده فی فتح لام ودال مهمله ایله بیهوده وبیمعنی سوز ابوشکور بیت
یاوه فلاده سخن بخواهم کفت * خود سخن بر فلاده بود مرا ؛ فلاوه فی فتح لام وواو ایله
سرکشته وحیران معناسنه که فلیو وفلیوه وکالیوه دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره
بیت بخویش آی وچنین خویش را فلاوه مکن * که اینت کوید کو لست آنت کوید دنك
؛ فلخمه فی سکون لام وفتح خاء معجمه ومیمله اوچ معنایه در اول بمعنی قفل ثانی حلاج
مشته سی که آنکله پنبه آتارلر حکاك بیت کر تو خواهی که بفخمند تو اپنبه همی * من بیایم که
یکی فلخمه دارم کاری * ثالث دخمه کبران که فالخم دخی دیرلر یعنی کفره مزاری ؛ فلخود فی
سکون لام وضم خاء معجمه ایله بمعنی فخمیده وکثرت استعمالله پنبه دن غیری یه ده اطلاق اولنور
شاعر بیت موی زیر بغلش کشت دراز * وز قفا موی پاك فلخوده * کذا فی التحفه اما بو بیتدن
معنی برکنده ظاهر اولور ؛ فلخیده فی سکون لام ویای تحتانی وکسر خاء معجمه ایله بمعنی
پنبه زدن ودانه رزان بیرون کردن کذا فی المجمع یعنی پنبه دن واوزمدن دانه چیقارمق
معناسنه در ؛ فلکه فی سکون لام وفتح کافله آغرشق که ایکه طاقوب اپلك اکیررلر میر
نظمی بیت رود سوی قفای خویش پنهان * چو فلکه بوده است دردوك کتان ؛ فله فی
فتح لامله سد آغزی که هر دیشی حیوانك سودندن ابتدا اکلن وتشدید لامله ده جائزدر
منوچهری بیت نوای مطربان داریم وبربطهای کوینده * مساعد ساقیان داریم وساعدهای چون
فله * تخفیفله شمس فخری بیت کر تاب خشم تو بسوی کله بکذرد * در پشت کوسفند دکر
خون شود فله * حکیم سوزنی بیت نرم ولطیف ونازکم چون فله وپنیر تر * وز همه عضو
آدمی من بشرف بسم سره ؛ فلیبه فی کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله
فی

ل فليوه م بودخی كسر لام وسكون يای تحتانی وفتح واو ايله سركشته وحيران كه فلاوه مرقوم معناسنه در ل فلوه م سكون لام وفتح واو واخفاء ها ايله فرهنگ جهانكيريده فليوه معناسنه در ل فنه م فتح نون واخفاء ها ايله فنك مرقوم معناسنه وآندن مخففدر جمله معنالر ايله مترادفدر يعنی پريشان وفلاكت زده ميرنظمی بيت شد فنه در كار خود رای محال * مانده در سخنی چنان بركشته حال ل فهانه م فتح ها ونونله پانه مرقوم معناسنه يعنی قپو آردنه قونيلان اغاج پارهسی كه آچلماق ايچون قورلر ونجار وكسار اغاج يارمق ايچون قودقلری چوی كذا فی فرهنگ جهانكيری ل فه وفهه م ايكی معنايه در اول كورك كه آنكله با لچق قرشدررلر ثانی كمی كوركی كه آنكله كمی يوريدرلر عربيده سوزه عاجز اولانه ديرلر ل فيدافه م سكون يای تحتانی وفتح دال مهمله وفا ايله برعورت آديدر كه ولايت بردع آنك زير حكمنده ايدی قافله قيدافه دخی ديرلر كذا فی المجمع ل فيشله م سكون يای تحتانی وفتح شين معجمه ايله شكنج معناسنه كه فياش وفيشل دخی ديرلر ل فياجه م فتح يای تحتانی وجيم وسكون لامله كيج ديمك معناسنه در ابو المعانی بيت بی تكلف ميرود هردم ببزم ديكران * كر بيامد بزم ما آنهم فياجه آمدست ل فيمه م سكون يای تحتانی وفتح نونله سيل باشی يعنی ابتدا آقن سيل ميرنظمی بيت شد طوفان ثانی سيل اشكم * كه بوده در جكر فيمه سرشكم * ل مع الياء * فائش رسنی م سكون شين معجمه وسين ونون وفتح راء مهملتين وتاء مثناة ايله اوزرلك كه فارسيده واسپندان وسپند دخی ديرلر عربيده حرمل ديدكاريدر ل فالبحقنی م كسر لام وجيم ونون وسكون يای تحتانی وقافله براوتدر اوج صاپلی چيقار خرده بپراقلری واچجه چيچكاری اولور استاد لطيفی بيت هردمی چون دم زتيلا ميزنی * بازميجوی توفالبجيقنی * ل فتوی م سكون تاء مثناة وكسر واو ايله جواب ويرمك معناسنه خواجه حافظ بيت فتوی پير مغان دارم وعهد يست قديم * كه حرامست می آنجا كه نه يارست ونديم * عربيده فتح واو ويای مقصوره ايله اوقورلر ل فراخ دستی م وسعت مال وكثرت رزق ودولتدن كنايه در ابو المعانی بيت ازروز ازل منصب ما عاشق ترا بود * زان بوده فراخ دستی ما محنت واندوه ل فراخ روزی م كاروكسبی وافر وايرادومدخولی متكاثر ديمكدر روزی نصيب معناسنه فراخدن مراد وسعتدر بول معناسنه ل فراروی م فتح راء اول وضم ثانی مهملتين ايله اكسه وكيرو ديمكدر عربيده قفا معناسنه ميرنظمی بيت فراروی كس را مخن هم مكوی * اكر مرد باشی بكو روبروی ل فربودی م سكون را وضم باء موحده وكسر دال مهملتين ايله برعبارتدر اول كسه يه ديرلر كه دين حق وره راسته سالك اوله مثلا فربودكيش وفربوددين ديرلر بو معنايه فرهودی دخی ديرلر اما اصحی فربودی در كذا فی فرهنگ جهانكيری ل فربی م سكون راء مهمله وكسر باء موحده ايله فربه معناسنه در حكيم انوری * قطعه * صر رقلهای تو نفع صورست * كه هردم از وآيد احياء موتی * باب هست خامش وزو عقل كويا * بتن هست لاغر وزو ملك فربی * وله ايضا بيت حرارت سخطت باكران ركابی كوه * زبول كاه دهد كوههای فربی را * حكيم ناصر خسرو بيت بدل بهن كه زديدن همی بچشم بود * بدست بيند قصاب لاغر وفربی ل فرخی م فتح راء مهمله وسكون خاء معجمه وكسر جيمله بمعنی زشتی يعنی

چركين حكيم سوزنی بيت نيز روا دارد ازفرخی * اين شعر * كر بچنين شعر مرور انستانم * ل فرسای م سكون را وفتح سين مهملتين ايله ايكی معنايه كلور اول فرسودن لفظندن صيغه امر ووصف تركيبی اولور مثال امر شاعر بيت خصم را نيم دست برد نمای * سر بخشش بزير پی فرسای * مثال وصف تركيب كمال اسمعيل بيت هيچ نقصان نكند مملكت حسن ترا * كردمی شادكنی خاطر غم فرسايی * ثانی اوچق طوتمشه ديو فرسای ديرلر ل فرغوی م سكون راء مهمله وضم غين معجمه ايله طوغانه مشابه برقوشدر آندن كچرك اولور سرچه وبلدرجين آولر آتمه چه ديرلر شمس فخری * قطعه * ابو اسحق سلطانی كه باشد * كريم وعادل ودانا وخوش خوی * فرود آرد زكردون كوكبی را * اكر عدلش دهد بالی بفرغوی ل فرهنگی م سكون راء مهمله ونون وفتح ها وكسر كاف فارسيله تعليم وتأديب ايتمك معناسنه در ل فرهودی م سكون را وضم ها وواو معروف وكسر دال مهملتين ايله فربودی مرقوم معناسنه در ل فرهی م كسر راء مهمله مشدده وها ايله فروشكوه وطوتمق معناسنه مجد همكر بيت فرخ همای دولت وسعد سپهر ملك * ای آنكه سايه ات بجهان فرهی دهد * حكيم فردوسی بيت كه جيست آن ده ودو درخت سهی * كه تازه است وشاداب وبافرهی * ل فری م كسر راء مهمله ايله بمعنی آفرين منوچهری بيت فری زان تيغ وی هنكام هيجا * چنان ديبای بوقلمون ملون * فرهنگ وفائيده بمعنی پسنديده ونيكو حكيم خاقانی بيت خال زغاليه نهد هركس روی سيب را * خال زخون نهاده بد مشاطه فری ل فريوری م كسر رائين مهملتين وسكون يای تحتانيله راستی دردين ودخی راست اعتقاد اولمق معناسنه در كذا فی المجمع ل فسای م فتح سين مهمله ايله فرهنگ جهانكيريده اوزم چكردكی اما بعض نسخه ده صاد مهمله ايله فصای واقعدر لكن فارسيده صاد اولمامغله سين ايله روايت اولنمشدر مجمع الفرسده افسون خوان معناسنه مرقومدر حكيم انوری بيت وربو آرد بمثل مار بافسون ززمين * اژدهای فلكی را چه غم از فاء فسای ل فهه كشتی م كمی يورتدكاری كورك ديرلر ل باب الفاء المكسورة مع الالف * فزا م فتح زاء معجمه ايله افزاييدن لفظندن صيغه امر ووصف تركيبی در جانفزا وفرحفزا كبی واسم مصدر دخی اولور افزايش معناسنه بو لغتك استعمال مشهوری فتح فايله در اما ارباب لغت مكسوره ده روايت ايلمكين تبعيت اولندی ل فنا م فتح نونله پيش خانه يعنی اوك اوكی لفظ عربيدر لكن فارسيده ده بو معنايه استعمال اولنور ميرنظمی بيت چمنزاری فنای خانه بوده * چنانكه ازلطافت دل كشوده ل فنجا م سكون نون وفتح جيمله كرنك بو لغت فتحه ايله ده جايزدر كذا فی المجمع عربيده تمطی ديرلر وبعض ولايتده كهنزه ديرلر مثلا فلان كس ميكهنزد دينلور كذا فی شرح السامی اما ادات الفضلاده فتح فايله برف معناسنه وكسر فايله دمه معناسنه مسطوردر فرهنگ جهانكيريده صيغه مبالغه دخی استعمال اولنور ديو تحرير اولنمشدر ل مع الباء * فراسب م فتح را وسكون سين مهملتين ايله اوچ معنايه در اول اكری زوانه دركه قپو آنی در ثانی قپونك يوقارو جانبی ثالث طام كنارلرينه ايتدكاری طره يه ديرلر بو معنايه ميرنظمی بيت فراسب بام او ازعز واقبال * درود يوار او ازجاه واجلال ل فريب م كسر راء مهمله وسكون يای تحتانيله

ایکی معنایه در اول آلدامق معناسنه شمس فخری بیت ایام عدل خسرو رستم مهابتست * نه روزکار زرق فسونست بافریب * ثانی اسم مصدر استعمال اولنور آلدایش معناسنه مولانا جامی بیت خورده از شعبدهٔ دهر فریب * مبتلا کشته باین زینت وزیب * مجمع الفرسده بمعنی عشوه حکیم سنایی * بیت * در فریب آبادکین چند خواهی داشت حرص * چشمشان چون چشم نرکس دست چون دست چنار * بو معنایه مولانا عرفی شیرازی بیت ناز آفت وکرشمه بلا عشوه دلفریب * یاران حذر کنید که طوفان فتنه است * بو بیتده اسم فاعل اولورکوکل آلدایجی معناسنه ؟ مع التاء * فرست ؟ کسر را وسکون سین مهملتین ایله ایکی معنایه در اول فرستادن لفظندن فعل ماضی درکاهی مصدر استعمال اولنور ثانی فرستوک لفظندن مخففدر قرلغج معناسنه ایکی معنایه ابو المعانی بیت شه بهار چو مرده فرست جند شتا * که منهزم شود آورد فرست این پیغام ؟ فرودست ؟ ضم را وواو معروف وفتح دال مهملتین ایله ایکی معنایه در اول کویندهٔ وخوانندهٔ که نغمات مسلسل آوازایله ایدهلر ودایره ایله اصول طوتیله حکیم خاقانی بیت بر پرده عدم زن وزخمه ببر ازآنک * برداشتست بهر فرودست این نوا * ثانی ولایت بنکالهیه دیرلر اهل هندوستان مردم بنکالهدن خوانندهلره ایدهنه فرودستی دیرلر مجیر بیلقانی بیت چون نوای سخن اینجا بفرودست رسید * هرچه خواهی که بود آن تو واین تو باد ؟ فهرست ؟ سکون ها وسین وکسر را مهملتین ایله بمعنی قانون ضابطهٔ اجمال وکتاب اوللرنده ابواب وفصولان اجمال ایلمك اکرچه راقم الحروفك مضبوط حافظهسی تاسز فهرس اولمق اوزره درلکن بعض اساطین شعرا وعلماء بلغاوزبدهٔ فصحا نظملرنده ازانجمله مولانا جامینك سبحة الابرارنده تاء مثناة ایله واقع اولمغین بو محلده نقل اولندی بیت ای تو ارقام قدیمی فهرست * برقم جای قدم باز فرست * بعض نسخهده معربی فهرسندر دیو مسطوردر تاج الاسامیده مرقومدرکه الفهرس الکتاب الذی یجمع فیه الکتب قال ابو منصور هو معرب کما قال شیخ نظامی بیت فهرست جمال هفت پرکار * از هفت خلیفه جامك خوار ؟ مع الجیم * فریج ؟ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیه ایله برآجی کوکدر اکیردیرلر مربیده وج دیدکلریدر اما نفعی معلومدر ؟ فنج ؟ سکون نونله ایکی معنایه در اول بمعنی خاتون یعنی اهل بیتك اولو اولانی منجیك بیت شاه چو بافنج بخلوت نشست * فنج کهی چنك زندکاه منك * ثانی بند شلوار معناسنه استاد لطیفی بیت میکشی روز وشب توزحمت ودزد تا ببازد بزیب وزینت فنج ؟ مع الدال المهمله * فتالید ؟ فتح تاء مثناة وکسر لام وسکون یای تحتانیه ایله بمعنی فشانید وریخت یعنی صاچدی ودوکدی وازهم کسست وپراکنده کرد یعنی بربرندن آیردی وپراکنده ایلدی میر عماره بیت بادبرآمد بشاخهای درختان * برسر مهمان برک کل بفتالید ؟ فرارد ؟ فتح رائین مهملتین ایله اکسه یعنی قفا میر نظمی بیت همچو غلام رفت بخدمت پسین * کشت نکهدار بفرارد همین ؟ فرساد ؟ سکون را وفتح سین مهملتین ایله توت دیدکاری یمشدرکه طتلوسی اولور الوان بیاض وصاری وقرمزی بونك یپراغنی ابریشم قوردی ییوب ابریشم ایدرکامل بشدکه سیاه اولور دهم لذیذ اوهم منافع کثیرهسی واردر خصوصا علت خناقه ووجع حلقومه دخلی عظیمدر ؟ فرند ؟ کسر راء مهمله وسکون نونله قابچ

قابچ وخنجر ومجاق بوزنده اولان جوهر ومطلق جوهر دار قلیجه دیرلر لغت مشترکهدر شاعر بیت فرند تیغ شجاعت که رایض حکمش * کشاده ملکت اعدا همیشه ودسرتیز * عربی شعرلرده دخی استعمال اولنور حسام الحاجزی بیت اذا سل سیف الفتح من لحظاته * یرینی ختقا کامنافی فرنده ؟ فرود ؟ ضم راء مهمله وواو معروفله اللی معنایه کلور اول بمعنی نشیب که مقابلی بالادر کاهی فراز مقابلی اولور انیش یوقش مراد اولندقده شیخ نظامی بیت فرود آمد زپشت باره چون باد * چو سبزه بوسه زد بر پای شمشاد * ودخی ضد بالا اولان زیر معناسنه کلور حکیم انوری بیت وصف آن دیکران همی بدهم * در فرودند دیکر از خورشید * ثانی بمعنی ضعیف وزبون حضرت مولانا قدس سره بیت سرود رود توز آنرو کشاده میکردد * که آن ز روح معلاست نی زجسم فرود * ثالث بمعنی فربهلك رابع غره خامس قپونك وپنجرهنك چارچوبهسندن اشاغیسنده اولان اغاجنه دیرلر سادس نام برادر کیخسرو که بیران ویسه قزندن وجوده کلمشیدی ؟ فسرد ؟ کسر سین وسکون راء مهملتین ایله بالق یخنیسی وات یخنیسنهده دیرلر ؟ فکد ؟ کسر کاف فارسیله محلهلرده وکویلرده ایشاری اولوب امور محله وقریهیه مخصوص اولان کسنهیه دیرلر ؟ فناد ؟ فتح نونله زباد یعنی اول خوشبو یاغدرکه برنوع کدیدن حاصل اولور منقولدرکه اول کدینك درندن حاصل اولورمش قفس ایچنه قویوب اولقدر حرکت ایتدیررلرکه کدی درلر درینی اوزرندن صیروب برظرف ایچنه حفظ ایدرلر ؟ مع الراء المهمله * فرادار ؟ فتح را ودال مهملتین ایله امردر یوقار وطوت معناسنه ابو المعانی بیت ببین آن خرهمی بودست واعظ * فرادار دبز غمش خود زندان ؟ فرختار ؟ ضم راء مهمله وسکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله بمعنی فروشنده یعنی صاتیجی حکیم قطران ارموی * قطعه * هرکز نبود خلق فرختار چو تو حور * ماناکه ترا رضوان بوده است فرختار * حوری که فروشنده او رضوان باشد * اورا بسزد همچو ملاء زاد خریدار ؟ فسار ؟ فتح سین مهمله ایله یولارکه حیوان باشنه اوررلر افسار لفظندن اختصار اولنمشدر ؟ فشار ؟ فتح شین معجمه ایله صیغهٔ امردر صیق دیمکدر واسم مصدر اولور ابو المعانی بیت بزیر پای حوادث مرا فلاع انداخت * کند چو خوشهٔ انکور رابدرد فشار ؟ فکار ؟ فتح کاف فارسیله تشویشلو ومجروح خاطر اولمش افکار واوکاردخی دیرلر وله بیت رسد زخنجر جانان راحتی بدلم * نهد بدست کرم سینهٔ فکار مرا ؟ فکر ؟ فتح کاف فارسیله قزلجهکه زنان یوزلرینه حسن عارضی ویرمك ایچون سوررلر غازه دخی دیرلر ؟ فهر ؟ کسر ها ایله ایکی معنایه در اول مشك حل ایدجك طاش ثانی طباشیرکه درزیلر قوللنورلر مثال اول شاعر بیت برویش خال همچون مشك بوده * رخ من بود همچون فهر سوده ؟ فیر ؟ سکون یای تحتانیه بمعنی حسرت وافسوس کذا فی المجمع ؟ مع الزاء المعجمه * فراز ؟ فتح راء مهمله ایله اون درت معنایه استعمال اولنور اول کشاده وپهن یعنی هرنسنهکه آچق ویاصی اوله خواجه حافظ بیت حضور مجلس انسست ودوستان جمعند * وان یکاد بخوانید ودر فراز کنید * کمال اسمعیل بیت چو مطرح ارچه افکندهایم وپی سپریم * به پشتی تو چو مسند شویم سینه فراز * ثانی بمعنی بسته خواجه حافظ بیت صنعت مکن که هرکه محبت نه راست باخت * ازدر بروی اودر معنی فراز کرد * کمال اسمعیل بیت جهان

پناها از امن دولت امروز * دهان عافیه باز است وچشم فتنه فراز * ثالث بمعنی قریب ونزدیك
حکیم سنایی بیت چو بر اهل شهر یار شدند * بر شان دیگران فراز شدند * کمال اسمعیل بیت
رسول مرگ بنا که بمن رسید فراز * که کوس کوچ فرو کوفتند کار بساز * رابع بمعنی جمع حکیم
فردوسی بیت بارمان وار وند مرد هنر * فراز آورد کونه کون سیم وزر * استاد لطیفی بیت
بسعی وجهد وکوششها فراز کن حکمت ودانش * تواند رخورد وخواب خوش چه دانی نکته معنی
خامس بمعنی پیش آوردن حکیم فردوسی بیت دو سالار از هر دو سامان بتنك * فراز آوریدند
لشکر بجنك * سادس از ین باز یعنی بوندن کیرو استاد فرخی بیت بمراد دل او بودم
من دی وپریر * بمراد دل خود باشم از امروز وفراز * سابع بمعنی فروز وفروزان یعنی یاق وباندر
حکیم قطران ارموی بیت براوی بر ولی چون آب تازان * بمردی برعدو آتش فرازان * ثامن
بمعنی فرا رفتن یعنی ایلرو کتمك شیخ سعدی بیت دریغ امید بسر شد دریغ عمر دراز * که هرچه
درد داست از درم فراز آید * تاسع بمعنی پوشیدن یعنی اورتمك خواجه حافظ بیت صنعت
مکن که هر که محبت نه راست باخت * عشقش بروی دل در معنی فراز کرد * عاشر بمعنی بلندی
حکیم سوزنی بیت کار جهان خدای جهان اینچنین نهاد * نفع از پی کزند ونشیب از پی فراز *
حمیدی اختیاری بیت آنکس که دست کینه کند سوی تو فراز * خشکش کند بقدرت خود
کردکار دست * حکیم اسدی * مثنوی * تلی بود بر کوشه ره بلند * بر افراز تل شد مران
هوشمند * نکونسار کشتی بجاه دراز * که هر کز از وبرنیابی فراز * حادی عشر بمعنی بالا که ضد
زیردر کمال اسمعیل در نعت شریف بیت کردون نهاده برره تو صد هزار چشم * تا جز فراز دیده
او کام پستری * ثانی عشر ضد نشیب که یوقش دیرلر استاد رودکی بیت شیب تو با فراز وفراز
تو با نشیب * فرزند آدمی بتواند بشیب ونیب * ثالث عشر بمعنی خرزه رابع عشر بمعنی
سرکش کذا فی فرهنك جهانکیری اون ایکنجی معناسی ضد نشیب در جغتای لسانده اورك دیرلر
ضم همزه وسکون واو ایله کاهی اور دخی دیرلر فرهادنامه ده فرهادك آتی وصفنده کاور بیت
خرامی اوزکا چیقماقدا تو تون دیك * ایکیرماك وقتی دشت اوزراقیون دیك ل فرز ح کسر
راء مهمله ایله سبزه معناسنه کذا فی المجمع بو معنایه استاد بیت شود مرغ چمن از شوق
بی تاب * همه فرز وچمن بوده لب آب ل فریز ح کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیه
آیرق دیدکاری اوت مجمع الفرسده ایکی معنایه در اول برخوشبو اوتدر ثانی لحم قدیدن
اولان کبابه دیرلر ل فریبرز ح کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی بعده باء موحده مکسوره
ایله ایرانیلردن بر پهلوان آدیدر ل فراز ح فتح زاء معجمه ایله آلت رجل معناسنه در ابو المعانی
درهجو بیت بکند دادکی را شده سرفراز * دهد هستیش کربه بیند فراز ل فقیاز ح
سکون قاف وفتح یای تحتانیه بمعنی شاکرد انه یعنی شاکرده ویریلان شربتلك استاد لطیفی
بیت قبا کز دست او آید باعزاز * دل وجان بادو یرا مزد فقیاز ل فلز ح کسر لام مشدده
ایله معدن ومعدندن حاصل اولان نسنه شیخ ابن سینا در بیان اوزان معادن * قطعه *
نه فلز مستوی الحجم را چون برکشی * اختلاف وزن دارد هر یکی بی اشتباه * زر لکن زیبق الم
اسرب دهن ارزیز حل * فضه ند آهن یکی مس وشبه مه صفر ده * بعض نسخه ده خبث الحدید

الحدید وجواهر ارضیه در نه ذوب اولنسه خبثنه آنك فلز دیرلر ل فیروز ح سکون یای تحتانی
وضم راء مهمله ایله اوج معنایه کلور اول ظفر بولمق عبد الواسع جبلی بیت دولت فیروز ورای
روشن وبخت جوان * همت والا وعزم فرخ وامر روان * وخصمه وعدویه غالب اولمق معناسنه
مولانا هاتفی بیت که صاحبقران خسرو ارجمند * شد از بخت فیروز وفیروزمند * ثانی بر طاغ
آدیدر وله ایضا بیت زمازندران شاه خاقان شکوه * زفیروزی آمد بفیروزکوه * ثالث
خمسه مسترقه نك اوچنجی کونی آدیدر ودخی نام پدر قباد شهریار در ل مع الزاء الفارسی ح
ل فریژ ح کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیه بمعنی فریج مرقوم یعنی اکیر که عربیده وج
دیرلر کذا فی المجمع ل مع السین المهمله * فردوس ح سکون را وفتح دال مهملتین ایله
اگرچه لغتده شول بوستانه دیرلر که ایچنده باغ ومیوه اغاچلری اوله عربیده جمعی فرادیس کلور روم
لغتندن تعریب اولنمشدر الفردوس حدیقة فی الجنة وایضا اسم روضة فی الیمامة والفرادیس
موضع بالشام جنت باغچه لرندن بر باغچه در مولانا جامی بیت خرم انکس که ازین در چو بتافت
بوی فردوس بفردوس شتافت ل فرس ح کسر راء مهمله ایله فرستادن لفظندن صیغه امر
اولان فرستدن مخففدر میر نظمی بیت کفت احوال از ین سو بنوس * با سخن فهم وسخندان
بفرس ل فریس ح کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله فریز مرقوم معناسنه در کذا فی
فرهنك جهانکیری ل فسافس ح فتح سین مهمله وکسر فاء ثانیه ل فس فس ح سکون
سینین مهملتین وکسر فا ایله ایکی معنایه کلور اول فسلدی یعنی کزلو وآهسته سویلشمك ثانی
تحته بتی معناسنه بو ایکی معنایه استاد لطیفی بیت دهان ترا لازمست این فسافس * که کندا
وسوزاست آری فسافس ل فسوس ح ضم سین مهمله وواو معروفله اوج معنایه کلور
اول بمعنی سخره واستهزا که افسوس دخی دیرلر استاد عنصری بیت اگر تو خویشتن اندر
قیاس من آری * همی فسوس تو بر خویشتن کنی آور * ثانی یولجی بی یولدن آزدرمق
امیرخسرو بیت فسوس دیو لعین دزره خدا جویانست * شکار کور بدنبال شیر نر یابی *
ثالث دریغ وحسرت معناسنه در عربیده شهر دقیانوس اسمی اولمق مرویدر ل مع الشین
المعجمه * فراش ح فتح راء مهمله ایله اعضا قشمق وعربیده دوشکه دیرلر بو ایکی معنایه میر
نظمی بیت نشسته بزر بفت ودیبا فراش * کرفته بر اعضای جانرا فراش * واز اولور که
عربی معنا مناسبتیله عورتدن کنایه ایدرلر ل فیش ح سکون یای تحتانیله بوروندن ودماغدن
ظاهر اولان صدا که تهور وغضب محلنده واقع اولور ل فیلجوش ح سکون یای تحتانی ولام
وضم جیمله باب الباده ذکری مرور ایدن پیلکوش معناسنه بر نوع بپراقدر فیل قولاغنه بکزر نافع
اوتدر عربیده لوف ولسان یونانیده افیطون دیرلر اخلاط غلیظ لزجی اخراج وسده کبد وطحالی
تفتیح ایدر فیلکوش دخی دیرلر ل فیلکوش ح فیلجوش مرقوم معناسنه در ل مع الفاء ح
ل فرسناف ح کسر را وسکون سین مهملتین وفتح نونله نوروز کیجه سنه دیرلر چونکه نوروز
بر معتبر کوندر کیجه سی دخی معتبردر حکیم فردوسی بیت فرسناف بخت تو نوروز باد * شبان
سیه بر تو نوروز باد ل مع الکاف * فتراك ح سکون تاء مثناة وفتح راء مهمله ایله ترکی
معناسنه در مولانا جامی بیت صید راز خم فتراك آویخت * جانب پیر جنیبت انکیخت * حکیم

سنایی * رباعی * ای بلبل وصل تو طربناك * وی غمزهٔ خنك تو تریاك * ای جان دو صد هزار
عاشق * آویخته از دوال فتراك * کمال اسمعیل در نعت شریف بیت فتراك تست عروهٔ وثقی که
جبرئیل * دروی زند ز بهر شرف دست اعتصام * و ترکی باغی اولمق اوزره نقل ایدوب بو بیته
متمسك اولمشلر شمس فخری بیت حمل چرخ در شکار کهش * بارها بسته اند در فتراك *
بو بیتده ترکی باغنه مخصوص معنی یوقدر انجق ترکی اولمق فهم اولنور فی فرسك فی بکسر را
وسکون سین مهملتین ایله صکره ایریشن اوزم فی فرشك فی حینی یرینه شین معجمه ایله فرسك
مرقوم معناسنه مرویدر فی فرنك فی سکون راء مهمله و فتح نونله برمدور و یامی و براوجی سوری
اغاجدر اغرشق کبی و یامی طرفنده دخی بر سوریجه اغاجی واردر ایکی برمغله طوتوب دیز اوزرنده
دوندررلر اطفال بازیچه سیدر فی فلاغ فی سکون لامله ایکی معنایه در اول طاغ اروکی ثانی
دخی دیرلر ثانی آتش پرست معناسنه در فی فندرسك فی سکون نون و سین وکسر دال
وراء مهملات ایله ولایت استرآباده بر شهر آدیدر میرزا ابو القاسم فندرسکی * قطعه *
چو کرد شمنان از انیکویی که شد امروز * بشر مقدم فخر خدایکان صدور * زفندرسك چه
جرم آمد و چه ذلت خاست * که کرد ایزد بیچون ازان جنابش دور فی فیلاغ فی سکون یای
تحتانی و فتح لامله چتال دم رناو براوقدر تیربد خشانی و تیر چرخ دخی دیرلر شمس فخری بیت
ایا شهی که بدوزی بروز کین و مصاف * بر آسمان مه و خورشید را بیك فیلاغ * حکیم اسدی فتح
یای تحتانی و سکون لامله روایت ایدوب بو بیتی نظم ایتمش بیت زفیلاغ خم چرخ پر کرده ماه
بزخم کبوتر زصد کام راه فی فینك فی سکون یای تحتانی و نونله عربیده جرفیشو دیدکلری
طاشدر فی مع اللام * فبال فی فتح باء موحده ایله اوزیاوب کسلمك و طقمق کشو فتن
معناسنه میر نظمی بیت نهفته ازنکاه روی کرده * فبال زلف عنبر بوی کرده فی فتال فی
فتح تاء مثناة ایله قوپاروب براقمق معناسنه فتالیدن لفظندن صیغهٔ امر و وصف ترکیبی اولور
شاهشار دیمشدر بیت کهر فشان شده این دیده از جفای کسی * که بود نزد من اوراغمام ابر فتال
شمس فخری بیت زره کسل بود اند رزمانه لیك ندید * کسی چو نیر وی او در جهان حسود
فتال فی فیال فی فتح یای تحتانیه اینك اوتی معناسنه در فی فیل فی معروف جانور در پیل
دخی دیرلر فی مع المیم * فدام فی فتح دال مهمله ایله بعض ظروف آغزنه ایتدکاری چنبو
وسوزك که ابریق و برداق آغزنه ایدرلر و شیشه و دبه آغزنه طقاجق نسخه یه ده دیرلر فی فسام فی
فتح سین مهمله ایله طورنه که کلنك دخی دیرلر میر نظمی در تعریف باشه بیت چه باشه
سقنقور شاهین خرام * در اوج هواشد شکارش فسام فی فنجام فی سکون نون و فتح جیمله
کرنمك که فنجا و فنج دخی دیرلر عربیده نمطی دیدکاریدر فی مع النون * فتادن فی افتادن لفظندن
اختصار اولنمشدر دوشمك معناسنه حکیم شفایی * مثنوی * چو رکزن ساعد سیمین اودید *
بخود چون طسمه زین اندیشه پیچید * بجیرت پای در کل ماند فصاد * که آزاد کل از دستش
نمیداد * زمژکان ناکهانش سایه بر دست * فتاد وار غوانش از سمن جست فی فتادیدن
و فتالیدن و فتریدن و فتلیدن فی بو بش لغتك ایکی اوللری فتح تاء مثناة و کسر
دال و کسر لام و سکون یا لریله اوچنجی کسر تاء مثناة و سکون را ایله ایکی صکره کیلر سکون

سکون تاء مثناة و کسر راء مهمله و کسر لامله جمله سی اوچ معنایه کلور اول دزیدن و شکافتن
یعنی یرتمق و یارمق معناسنه حکیم ازرقی بیت جز از کشاد تو در چنبر فلاك که برد * فروغ خنجر
الماس فعل مغز فتال * ابو الفرج رونی بیت ای ملك این ملك را تو دانی معیشتی * مال بکیر
و سر خوارج بفتال * حکیم سوزنی بیت بسیار لطف کرد همه کس بحق وی * تا کنده بفترید
بر آورد سر بناز * امیر خسرو بیت خون بر آورد و بازو یران کرد * خود طرازید و باز بفترد *
ثانی یعنی پراکنده و پریشان استاد منوجهری * قطعه * آتش و دود چو دنبال یکی طاوسی
که بر اندوده بطرف دم او قار بود * وان شررکویی طاوس بکردد م خویش * لولوی خرد فتالیده
بمنقار بود * وله بیت جان او مشك را و سیم را و جام را * بر نوازو بر فتال و بر فشان و بر کرای *
حکیم زجاجی بیت بیفکند و بازو سراسر زپای * بشهر اندر آمد شه فتره رای * ثالث
برکندن و انداختن یعنی قوپارمق و براقمق میر عماره بیت باد پر آمد بشاخ سیب شکفته *
برسر میخواره برك كل بفتالید * حکیم سنایی بیت بیکدم بکشی قندیل را بیرون اسرافیل را *
بر پر فتر جبرئیل را نی لا کذار آنجا نه لم فی فراز کردن و فرازیدن فی کلاهما بفتح الراء المهملتین
وسکون الزاء المعجمتین یوقاروا یتمك و قالدرمق و آچمق و قپامق معنالرینه فراز مرقوم ملك جمیع
معنالرنك مصدریدر فی فراشتن فی فتح راء مهمله و تاء مثناة و سکون شین معجمه ایله یعنی
افراختن و افراشتن الفلری حذف اولنمشدر فی فراشیدن فی فتح راء مهمله و کسر شین معجمه
ایله اعضا و تویلر اورپرمك کذا فی الحلبی مجمع الفرسده براوتد رصد ف الارض دیرلر
مؤید الفضلاده کندنای کوهی مسطوردر فی فراوان فی فتح راء مهمله و واو ایله اوچ معنایه استعمال
اولنور اول بول که مراد وسعت معناسی در ثانی بسیار که کثرت معناسنه در بو ایکی معنایه
ابو المعانی بیت فراوان کرده کرچه جور جانان * ولی در دل تحمل شد فراوان * ثالث
فرهنك جهانکیریده خرده یاه زلره دیدکاری مسطوردر فی فرسان فی سکون را و فتح سین
مهملتین ایله هر جانور که دریسن کورك ایدرلر اکا دیرلر ضم فا ایله عربیده آتاو و یرار معناسنه در
فی فرستادن فی کسر را و سکون سین مهملتین و فتح تاء مثناة ایله کوندرمك عربیده بعث
معناسنه مثلا پیغمبرلره فرستادهٔ خدا دیرلر چغتایده ییبارمق دیرلر میر علیشیر بیت
جواهری که ییباردینك بونامرادینك اوچون * کونکول خزانه سینی مخزن مرادینینك *
فی فرودین فی ضم را و واو مجهول و کسر دال مهملتین ایله اوچ معنایه کلور اول اشاغیرق
معناسنه در که معروفدر ثانی قپو و پنجره چارچوبه سنك اشاغی اغاجی که آستان
و آستانه دخی دیرلر و یوقارو اغاجنه ده بلندین دیرلر چارچوبه دیدیکمز درت اغاجدر بری
یوقاروده و بری اشاغیده وایکیسی ایکی جانبده اولان اغاجلر در قپو قنادلری آنلره ضم اولنور حکیم
سوزنی بیت پیش ما عید رسید و خبر فتح رساند * از جنابی که فرودینش بود چرخ برین *
ثالث جانب غربدن وزان اولان روزکاره دیرلر شمسك غروب و نزولی اولدوغی طرف اولمغله
دیزین دینلدوکی تقریبیله فرودین دخی دینلر فی فرهیدن فی کسر راء مهمله و باء موحده
و سکون یا ئین تحتانیتین ایله آلداتمق معناسنه در مولانا جامی بیت تا درین طبع فرهینده سرای
نهد حادثهٔ زلزله پای * چغتایده آلداغ دیرلر آلدایجی و آلدایجق دیمك اولور میرحیدر

فی

محزننك برقری عورت وصفنده ایدر بیت حیله سی کوب آلی و آلداغی کوب * مکرو دغا تونی
بیلا بوینی چوب ع فریختن ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی و خاء معجمه وفتح تاء مثناة
ایله ادبلو اولق وبرنسنه یه دنك اولمق معناسنه‌در ایکی معنایه ترتیب اوزره شاعر بیت
تا توانی فریخت کردارت * تا نباشد فریخت بازارت ع فریدون ع کسر را وسکون یای
تحتانی وضم دال مهملتین ایله زیاده یعنی آرتق کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایه میر
نظمی بیت اکر خواهی فریدون باد قدرت * مکن هرکز محو درا جای صدرت ع فریفتن ع
کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح تاء مثناة ایله آلدامق خدعه معناسنه مستقبلنده
فایرینه باء موحده کتوروب فریبد وفریبنده دیرلر چغتای لسانینده آرغاداماق دیرلر آلدامق
معناسنه نتکم بو بیتده کلور میر علیشیر بیت مین بیدل صانکا جان او یناماق بیرلا یار ای دیرمین
بل سین طفلنی بو تحفه بیرلا آرغادای دیرمین ع فرشغون ع کسر ژاء فارسی وسکون یای
تحتانی وضم غین معجمه ایله حکمای عجمدن برحکیم نامیدر شاه ناصر خسرو بیت کند
مبطل محقی را بقولی * روایت کرده حماد از فرشغون ع فشاردن ع فتح شین معجمه ایله
صقمق فشردن دخی دیرلر ع فشاندن ع فتح شین معجمه وسکون نونله صاچمق
وسلکمك شیخ سعدی بیت دردلم بود که برتو بفشانم جانرا * باز در خاطرم آید که متاعیست
حقیر * وصاورمق معناسنه حکیم اسدی بیت بهر باد خرمن نشاید فشاند * نه کشتی
توان نیز بر خشك راند ع فشیدن ع کسر شین معجمه وسکون یای تحتانیله قاقیدوب
تمك معناسنه‌در ع فغاکن ع فتح غین معجمه وکافله زشت وچرکین دیمکدر ع فغان ع
افغان وفریاددر خواجه حافظ بیت فغان کین لولیان شوخ وشیرین کار وشهر آشوب * چنان
بردند صبر از دل که ترکان خوان یغمارا ع فکندن ع برافق افکندن کبی در عربیده سقط
وطرح دیدکاری معنایه‌در ع فنجا کردن ع سکون نون وفتح جیمله کرنمك تمطی معناسنه
ع فهرین ع سکون ها ویای تحتانی وکسر راء مهمله ایله فهرست معناسنه‌در ابو المعانی
بیت اجمال مفصل جوانی * فهرین کتاب حسن وخوبی ع فیرون ع سکون یای تحتانی وضم
راء مهمله ایله مفسد وغماز معناسنه استاد دقیقی بیت حسود تت آید از بهرام فیرون *
نظر زی سوی برجیس فرارون ع فیریدن ع سکون یائین تحتانیین وکسر راء مهمله ایله یعنی
خرامیدن یعنی صالنمق حکیم سوزنی * قطعه * شعر وشطرنج همی دانی وبس * زین دو سه
بازی وزان بیش پنج * نه درآن داری از حکمت بهر * نه درین داری از حکمت فنج * زین وزان
چند بود برکه ومه * مرترا کشتی فیریدن وغنج * موید الفضلاده برنعت اولمق وافسوس
واستهزا ایلمك ع مع الواو * فرازنو ع فتح راء مهمله وکسر زاء معجمه وضم نونله یعنی پروانه
ع فرستو ع کسر را وسکون سین مهملتین وضم تاء مثناة ایله یعنی قرلغج حکیم سوزنی
بیت فرستو نیم غنچه چون کنم * موید برین غنچه نیست شاد ع مع الهاء * فتاده ع
فتادن لفظندن اسم مفعولدر دوشمش معناسنه که افتاده دخی دینلور میرزا فصیحی بیت
فتاده ام بدیاری که اندران کشور * ز هر چشم تسلی دهند مهمانرا ع فتنه ع معروف
لفظ عربیدر لکن فارسیده استعمالی غایت شایعدر استعاره طریقیله محبوبك هر برینه فتنه

فتنه دیرلر کوزلرینه وزلف وخال وخطنه وقد وقامتنه وحسن جمالنه وغیری یرلرینه فتنه تعبیر
ایدرلر عقلدن وبلکه وجوددن چیقاردوغی ایچون ابو المعانی بیت چشم وخط وخال دلبر
فتنه است * قد بالا فتنه وزلف معنبر فتنه است ع فرستاده ع کسر را وسکون سین
مهملتین وفتح تاء مثناة ایله رسول وایلچی وکوندرلمش معناسنه‌در نه اولورسه ع فرسته ع
فرستادن لفظندن صیغهٔ مفعولدر کوندرلمش معناسنه حکیم فردوسی بیت فرسته
فرستادی زی شاه چین * بدل پر زکین شد برخ پر ز چین ع فرسنافه ع کسر را وسکون
سین مهملتین وفتح نون وفا ایله شب نوروز فرسناف مرقوم معناسنه حکیم انوری بیت شب
محنت باخر آمد وشد * شب فرسنافه روز نوروز باد ع فرشه ع سکون راء مهمله وفتح شین
معجمه ایله هنوز طوغرمش حیوانك ابتدا کلان سودی که آتشده برمقدار قینادوب پنیر کبی
قاتیلنده قالدررلر اکافله دخی دیرلر ترکیده آغز دیدکلریدر ع فرنه ع سکون راء مهمله
وفتح نونله طورنه که قسام وکلنك دخی دیرلر میر نظمی بیت شود صعوهٔ همتش پرکشاد * کند
صید فرنه در اوج هوا ع فره ع کسر راء مهمله واظهار ها ایله زیاده لکدن عبارتدر حکیم سنایی
بیت هر یکی شاخ میوه دار فره * نام آن میوه هاست صدق به * سید ذو الفقار شروانی
بیت ز رایت رایت رسد تا بید را فره فره * با بارهٔ حرمت بود آفاق را حصن حصین * شرف
الدین یزدی بیت ای حلقهٔ زلفت زده بر باد کره * لعل تو بنازکی ز جان برده فره * شاعر
رباعی * کر زانکه خدا بمن دهد مال فره * بکشایم ازین کار فرو بسته کره * ترکی بحرم
که هر که ببند کوید * ای خاك تو از خون خرید ارتو به ع فردوده ع سکون را وضم دال اول
وفتح ثانی مهملات ایله برشته وبریان معناسنه‌در حکیم خاقانی * قطعه * برزدینه بره کرنج
وکردانی * چکونه کرد ز آتش فردوده وبریان * ازان فردوده بریان تراست در دوزخ * عمید
کاسن درزیر خانه هامان ع فرفینه ع سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر فا وفتح نونله
خرفه که فرفخ وپرپهن وفرفهن دخی دیرلر ترکیده سمزاوت دیدکلریدر کذا فی المجمع ع فرنجه ع ع
فتح راء مهمله وجیم وسکون نونله ساحل دریاده بر بندر اسمیدر که معظم اسکله سی واردر امیر
خسرو بیت از دیار فرنجه شش مهرا * هست ماهی ومردمانش چو ماه ع فریفته ع
کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفا وفتح تاء مثناة ایله فریفتن لفظندن اسم مفعولدر
آلدانمش که فریب خورده دخی دیرلر ع فریه ع سکون راء مهمله وفتح یای تحتانیله لعنت
ونفرین وجرب وشتوم معناسنه استاد لطیفی بیت بدین سرف سرف وبدین غرغرشی *
نه خورد است وصلش ایا فریه کو * مختاری بیت خواهی بمکه باشد وخواهی بفلسطین *
با دامن او فریه کره کردم وپیوند * حکیم سوزنی بیت باز در هزل چون کشایم ازان تار * فریه کنم
بر عدوی جاه تو ایثار ع فسله ع سکون سین مهمله وفتح لامله مثل وحکایات معناسنه
شاعر بیت تا چند فسله کویی در بزم میکساران * با هزل ومسخره کشتی مانند فضله خواری
ع فکانه ع فتح کاف فارسی ونونله شکم مادردن مرده طوغمش ولد عربیده سقط دیرلر
شمس فخری بیت عجب کردشمن ملکت در ارحام * بکردد نیست مانند فکانه ع فکه ع فتح
کاف مشدده ایله ده تخفیفله ده اولور کاسهٔ درویشان که کچکول معناسنه‌در ع فندیره ع

سکون نون ویای تحتانی وکسر دال وفتح راء مهملتین ایله ذکرمی طاشی طاغدن اشاغی یوارلمغه
دیرلر ﮒ فنه ﮒ فتح نونله اول سیاه دانه درکه مزروعات اراسنده بتوب حبوباته قاریشور
اکثربغدای اراسنده اولور فیك دخی دیرلر ﮒ فه ﮒ اظهارهایله قالب که ایجنه کرپیج دوکرلر
وکورك که باڭچق قارشدررلر فرهنك میرزا ابراهیمده کمی کورکی واقعدر اماکتاب السامی
فی الاسامیده بردلکلو دمور درکه اکا براغاج پکیروب طپراق قرارلر عربیده مجرقه دیرلر ﮒ فهه ﮒ
فتح هایله رشك معناسنه که عربیده غبطه دیرلر ﮒ فیروزه ﮒ سکون یای تحتانیله کوك رنکلو
برقیمتلو طاشدر یوزك ایدرلر وبعض مرصعات اراسنه قورلر اعلاسی نیشابور طاغنده اولور
جمله ٔ خواصندن برکسنه نك برماغنده برصحیح نیشابوری فیروزه یوزکی اولسه دعوا ومخاصمه ده
خصمنه غالب اولوب ظفر بولور وفیروز ظفر معناسنه اولدوغی اجلدن بویله بونك خاصه سی
اولمغله فیروزه تسمیه ایلمشلر پیروزه دخی دیرلر وزکی کوك اولمغله آسمانه فیروزه رنك دیرلر مولانا جامی
بیت برفرازنده ٔ فیروزه رواق * شمسه ٔ زرکش زنکاری طاق ﮒ فیلسته ﮒ سکون یای
تحتانی وسین مهمله وفتح لام وتاء مثناة ایله پیلسته ٔ مرقوم معناسنه در ﮒ فیه ﮒ فتح یای
تحتانیله تسکره که آنکله باڭچق چکرلر وشراب مدرسنه ده دیرلر ﮒ مع الیاء التحتانی * فجای ﮒ
فتح جیمله خرما اغاجندن جمع اولنه قدن صکره یرنده باقی قلان که فاجام دخی دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری ﮒ فدایی ﮒ فتح دال مهمله وکسر یای تحتانیله شجاع وبهادر معناسنه مولانا
هاتفی بیت فدایی وشان سپاهان تمام * ستادند درمعرض انتقام ﮒ فزای ﮒ فتح زاء
معجمه ایله افزودن لفظندن صیغه ٔ امر ووصف ترکیبی اولور ارتور معناسنه ابوالمعانی بیت
دوش درباغ شدم خفتم وجستم ازجای * کفتم ای مرغ سحرتابکی اینها له فزای ﮒ باب الفاء
المضمومة مع الالف * فزونا ﮒ ضم زاء معجمه وواو مجهول وفتح نونله آرتق وزیاده معناسنه باب الفاء المضموم
صیغه ٔ مبالغه در ﮒ فسونا ﮒ ضم سین مهمله وفتح نونله مبالغه ایله اسم فاعلدر ساحر معناسنه
ﮒ مع الباء * فوب ﮒ واو معروفله اوفورمك ایله آغزدن چیقان هواکه دفع چشم زخم ایچون
یاخود غیری نسنه ایچون اوقیوب اوفورلر کذا فی التحفه ﮒ مع التاء * فرات ﮒ بین الناس
مراد صویی دیدکاری نهر عظیمدرکه ارض روم ناحیه سندن چیقوب ارزنجان قربندن کماخ
قلعه سی آلتندن دیورکی سمتندن عربستانده بیرة الفرات اوکندن عانه دن حله دن آقوب
بغداد ناحیه سنه اوغرایوب وبغداد اوکندن جاری اولان دجله که بین الناس شط دیمکله
معروف اولان نهر معظم ایله بصره دن بروقورنه دیدکاری محلده قاوشوب دریامثال
اولوب بصره اوکنده بحرالعربه ملاقی ومتصل اولور جزر ومد دیدکاری حالت دریایه
اتصالی محلنده واقع اولور ﮒ فرت ﮒ ضم راء مهمله ایله ارغج که پود دخی دیرلر عربیده لحمه
دیدکاریدر شمس فخری بیت کسوت عمر ابواسحق را * هست از نسج ابد تاری وفرت *
مجمع الفرسده فتح فایله منقولدر اما فرهنك میرزا ابراهیمده کذلك فتح فایله وضم فایله براوتدر
یورك آغریسنه نافعدر ﮒ فروخت ﮒ فروختن لفظندن صیغه ٔ ماضی درصاتدی دیمك اولور
مستقبلنده حاشیه قلب اولنوب فروشد دینلور خواجه حافظ بیت پدرم جنت رضوان
بدوکندم بفروخت * ناخلف باشم اکرمن بجوی نفروشم ﮒ فرواشت ﮒ ضم راء مهمله وواو

وواو معروف ایله آخر ترنمات ونغمات ومقامات ارباب موسیقی فرود اشت دیرلر آشاغی طوتدی
دیمك اولور مولانا هاتفی بیت بجنبید آن کوه تمکین زجای * دران شور وغوغا فرود اشت
پای ﮒ فورت ﮒ واو مجهول وفتح راء مهمله ایله بمعنی صورت میرنظمی دروصف خانه بیت
تماشا کنان را صفا بخش بود * بدیوار فورت همه نقش بود ﮒ مع الجیم * فج ﮒ اشاغی صارقمش
دوداق دوه نك وغیری نك کذا فی فرهنك جهانکیری ﮒ فجفج ﮒ ضم فائین وسکون جیمین ایله
فسلدی که فسافس وفس فس دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت چونکه این را
پیشه کرد و بردوام * فجفجی درشهر افتاد وعوام * عربیده الفجفاج والفجافج بالفتح چوق
سویلین کثیر الکلام معناسنه ﮒ فرنج ﮒ ضم راء مهمله وسکون نونله ایکی معنایه در اول
آغز چوره سی که یوز وبتفوز وپرپوش دخی دیرلر استاد رودکی بیت سرفروکردم میان انجود
ازفرنج منش خشم آمد مکر * شمس فخری * قطعه * آنچنان مولعند درهیجا * دوستانش
بخون دشمن فنج * که چو تشنه بروز کرم درآب * همه درخون نهند لنج وفرنج * ثانی اغاجك
تازه داللری بیومك ایچون قوجه دالنی کسمکه دیرلر فرهانج معناسنه مجمع الفرسده بمعنی کابوس
مسطوردر ﮒ فنج ﮒ سکون نونله اوچ معنایه در اول بمعنی حریص شمس فخری بیت
آنچنان مولعند درهیجا * دوستانش بخون دشمن فنج * ثانی قوروغی کسلك اشك ثالث
ولایت زنکبارده برشهر آدیدر آدمیسی غایت سیاه اولور مجمع الفرسده خایه سی دبه ودخی
زشت معناسنه مسطوردر ﮒ فوشنج ﮒ سکون واو ونون وفتح شین معجمه ایله شهر هراة
قربنده بر بیوك قصبه آدیدر اماهاتفی تیمورنامه ده شهر اولمق اوزره یازار * مثنوی * نخست
آن شتابنده ابرستیز * براطراف فوشنج شد ژاله ریز * نه کل ماند آنجا سلامت نه خار *
فروریخت آن ژاله برکشت زار * زنا بخردی چونکه فوشنجیان * ببستند درکین سلطان میان
چو از کار فوشنج پرداختند * بسوی هری رایت افراختند ﮒ مع الخاء المعجمه * فخ ﮒ آغز
طمقلی که سرکش آتلره اوروب باشنی ضبط ایدرلر ابوالمعانی بیت کرکند سرکشی بطاعت او
فخ زند دردهان چرخ قضا ﮒ مع الدال المهمله * فرزد ﮒ ضم راء مهمله وسکون زاء معجمه ایله
صو یوزنده پیدا اولان سبزه که یازوقیش قوریموب طورر شمس فخری بیت زفیض کفت
کشت زار امید * بود تازه دایم چوبستان فرزد ﮒ فرود ﮒ ضم راء مهمله وواو معروفله درت
معنایه کلور اول نام پسر سیاوش حکیم فردوسی بیت پس آکاهی آمد بنزد فرود * که شد
روی خورشید تابان کبود * ثانی برشته وبریان حکیم سوزنی * قطعه * عناورنج دل تو
نهفته نتوان داشت * چنانکه نتوان خورشید رابکل اندود * اکرچه زین غم وزین رنج ودرد
ناکفدران * دلت برآتش حسرت کباب کشت وفرود * ثالث بمعنی فرو یعنی اشاغی حکیم اسدی
بیت فرود آمد زپشت پاره چون باد * چو سبزه بوسه زد برپای شمشاد * رابع فرود اشت
معناسنه مولانا هاتفی بیت سری کونیامد بقیصر فرود * بخواری بخاك ره افتاده بود *
ﮒ فروزد ﮒ ضم راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله افروزیدن لفظندن فعل مضارعدر یاقرویاندرر
ویانر معناسنه چغتای لسانده اورتانور دیرلر یانر دیمك اولور نتکم میرعلیشیر بیت میندا
بیراوتدرکه کردم اورسام افلاك اورتانور * ایسر اسام کونکلومدا جان وجسم غمناك اورتانور *

ك فسردح ضم سين وسكون راء مهملتين ايله بمعنی شكاری ودخی فسردن لفظندن فعل ماضيدر
كذا فی الادات ك فنود ح ضم نون وواو معروفله درت معنايه در اول اعتماد والتجا معناسنه
شمس فخری بيت فنودم نيست ای شه كامران * فنود ازتو دارم بعمر دراز * ثانی آرام
وآسايش معناسنه در مصدری فنودندر ثالث فريفته وغره شده كه بفنود يعنی فريفته شد
استاد رودكی بيت بفنود تنم بردرم وآب زمين * دل برخرد وعلم بدانش بفنود * رابع اول
كمسنه يه ديرلر كه يورييكله وسوپلكده توقف ايليه وسخن سبكنه قدرتی اولميه مجمع الفرسده
فتح فايله مرويدر ك مع الراء المهمله * فتور ح ضم تاء مثناة ايله كسل وسستی معناسنه عربيدر
ميرنظمی بيت هميشه شوی درصفا وسرور * بطبع لطيفت نيايد فتور ك فجر ح فتح جيمله
بر كمسنه يه صاحب اواق معناسنه وجوانمردلك معناسنه ودخی بعض نسخه ده طوپوق معناسنه
مرويدر ك فرفور ح سكون راء مهمله وضم فا وواو معروفله قراقروت كه كشك سياه وپينو
دخی ديرلر ك فغنشور ح فتح غين وسكون نون وضم شين معجمتين ايله مملكت چينده برشهر
آديدر خلقی غايت محبوب وبی نظير دلبرلری چوق اولور پادشاهلرينه فرشيوه ديرلر حكيم اسدی
بيت بشهر فغنشور وشد پادشاه * بزدخيمه كردش هم ازكرد راه ك فنور ح ضم نونله بمعنی
جدايی يعنی آيرلق كذا فی المجمع وفرهنك ميرزا ابراهيم ك فور ح بوزن نور اوچ معنايه در
اول رنك خاكستری هرنه ده اولورسه ثانی مورد يدكاری اغاج يپراغی ثالث شهر كتوج
پادشاهنك آديدر كه اسكندر آنی هلاك ايلدی حكيم سنايی بيت بود طبع زنظم ونثر فتور *
چون زاسكندر مظفر فور * كذا فی فرهنك جهانكيری بو معنايه مولانا هاتفی بيت بلرزيد
كيتی زسم ستور * فتاد افسر ازفرق فغفور وفور * مؤيد الفضلاده بمعنی رنك سرخ پژمرده
يعنی صحيح قرمزی اولميه ك مع الزاء المعجمه * فرز ح سكون راء مهمله ايله براوتدر دردشكم
يعنی يورك بورسی كه عربيده مغص ديرلر غايت نافعدر اعلاسی چين ديارنده اولور بعض نسخه ده
اكيرد يو يازمشلر وفرهنك جهانكيريده زاء فارسيله مسطوردر ناصر خسرو * قطعه * كه دانست
كين تلخ ناخوش هليله * حرارت براندز تركيب انسان * كه فرزود اول كه دردشكم را * فرز بايد
ازچين وازروم والان ك فروز ح ضم راء مهمله وواو معروفله نور وضيا وروشنی معناسنه حضرت
مولانا قدس سره بيت اندك اندك خوی كن بانور روز * ورنه خفاشی بمانی بی فروز * وافروختن
لفظندن صيغهٔ امر ووصف تركيبی اولور دلفروز وعالمفروز كبی ك فوز ح واو مجهول ايله
اوچ معنايه كلور اول اغزچوره سی كه پوز وبدفوز دخی ديرلر حكيم سنايی * مثنوی * دينی
ازدين هميشه آزردست * كاب دينی جمل اوردست * دوردار دشب خود از روزش *
كه بترسد كه بشكند فوزش * ثانی غلبه وهجوم معناسنه حكيم سوزنی بيت بمروشاهجان باشی
تو آنكه * كه اينجا لشكر سرما كند فوز * ثالث صدای جماع كه محل مجامعتده ظاهر اولان آواز
معهود حكيم سوزنی * قطعه * من ودو يارك من ناز را بحجره بريم * هميكشيم سپوز وهميكشيم
سپوز * چنان كشيم وچنان دربريم ما همه شب * كه خواب نايد همسايه را زفوز افوز *
عربيده فتح فا وسكون واو ايله بمعنی رسيدن وفيروزی يافتن ورفتن ورستن معنالرينه در
ك مع السين المهمله * فرس ح سكون راء مهمله ايله ولايت فارسه منسوب اولان آدم

آدم ولسان ولغت كه فرس دان وفرس خوان ديرلر ميرنظمی بيت كه ازما ازسر تحقيق پرسی
كه ما فرس وزبان ماست فرسی ك فسوس ح ضم سين مهمله وواو معروفله درت معنايه كلور
اول سخره ثانی دريغ كه حيف معناسنه بو ايكی معنايه ابوشكور بيت ديو بگرفته مرترا
بفسوس * برزبان عربی فال فسوس * ثالث نام دار الملك دقيانوس شاهدر حكيم سنايی
بيت حال اصحاب كهف ودقيانوس * قصهٔ بخساوس وشهر فسوس * رابع خرده بغه وصدف
ايله اشلنمش ايشلر كه فسوسكاری ديرلر ك فوزنديوس ح سكون واوين ونون وفتح را وكسر
دال مهملتين وضم يای تحتانيله برشهر آديدر كذا فی المجمع ك مع الشين المعجمه * فش ح
بال اسب ودنبال هرچيز يعنی هرنسنه نك قويروغی عربيده كی ذنب معناسنه در كذا فی مجمع الفرس
بومعنايه حكيم خاقانی * مسمط * هرموی رخشت رستمی مدهامتان فش آدمی * طاس
زرش هرپرچمی اززلف حورا داشته ك مع العين المهمله * فقاع ح فتح قافله برنوع
شربتدر كه شربجيسنه فقاعی ديرلر ك فقع ح فتح قافله لاف معناسنه در كه لاف زنه
فقع كشاد ديرلر حكيم خاقانی بيت چرخ شد انی زلبش دوش فقع كشادو كفت * اينست
نسيم مشكپاش اينست فقاع سكرتی ك مع الغين المعجمه * فراغ ح فتح راء مهمله ايله بمعنی
تابش وروشن كه فروغ ديمكله مشهوردر حكيم قطران ارموی * قطعه * ازمهر جود نيست
بجيزی دكرش ميل * درشغل ملك نيست بچيزش دكر فراغ * ازخوی اوبرند كل ونسترن نسيم
وزروی اوكرند مه ومهر ومی فراغ ك فروغ ح ضم راء مهمله وواو معروفله ضيا وروشنی كمال
اسمعيل بيت شب سياه فروغ بياض ديوارش * مؤذنانرا ازصبح دركمان افكند * خواجه
حافظ بيت ای فروغ حسن ماه ازروی رخشان شما * آب روی خوبی ازچاه زنخدان شما *
خواجه سلمان بيت فروغ رای رايت كرفتند برتيره شب كردد * زروز آخر خرداد روشن ترشب
يلدا ك فغ ح اصلنده بت معناسنه دركه جمعنه فغان ديرلر كيدرك برسبيل استعاره جوان
خوش صورت ومحبوب خوب خلقته علم اولدی ماوراء النهر لسانيدر استاد عنصری بيت
كل ازروش بردكونه بهنكام بهاراندر * فغ ازچهره اش بردصورت بفغفوری بهاراندر * بهار
ثانی بتخانه معناسنه در وله ايضا بيت كفتم فغان كنم زتو ای بت هزار بار * كفتا كه ازفغان بود
اندرجهان فغان * بديهی كويد بيت آن جنبنی بكاز چين دوزلفش * هم فغ هم فغ پرست ازو
بفغانست * شمس فخری بيت بادبر پستر عنار بخور * دور ازنيكخواه وياری وفغ * پادشاه
سرايلرينه وبتخانه يه فغستان ديدكاری بوندندر ك مع الكاف * فراك ح فتح راء مهمله ايله
بمعنی پشت يعنی ارقه عربيده ظهر معناسنه در ميرنظمی بيت ديد شخصی آمد ازكوه تابناك
پشته واره می نهاده برفراك ك فرونجك ح ضم راء مهمله وسكون نون وفتح جيمله ايكی معنايه در
اول فرنجك مرقوم معناسنه در ثانی اطراف دهن كذا فی فرهنك جهانكيری ك فغاك ح فتح
غين معجمه ايله ايكی معنايه در اول ابله ونادان ثانی بمعنی حرامزاده استاد دقيقی بيت آن كت
كالوخ روی لقب كرد خوب كرد * زيرا لقب كران نبود بردل فغاك ك فنوك ح ضم نونله اونكوللك
معناسنه ك فورك ح فتح راء مهمله ايله شاه كتوج قزينك آديدر بهرام كور حبالهٔ ازدواجه
كتوردشيدی شيخ نظامی بيت دختر رای هند فورك نام * پيكر خوبتر زماه تمام ك مع اللام

فرغل وفرغول کلاه مابسکون الراء المهمله وضم الغین المعجمه ایله ایشی تأخیر وادایه تکاسل
ایلمك معناسنه در ابو المعانی بیت بجان منتظر امر تست انس وملك * بخدمت تو دارانمیکنند
فرغل فروهل ضم راء مهمله وکسر ها ایله اشاغی صالیور معناسنه صیغهٔ امر اولور
مصرع * یا مجری برآور یا برقی فروهل * فرو آشاغیدر وهل امر در قویویر دیمك معناسنه
لفظ مرکب اولور فلفل معروف سیاه بوبردر عربیده دار فلفل دخی مستعملدر فل
لام مشدده ایله یاسمن کبی بر شکوفه در اما قمردر غایت خوشبو در بغداده رزاقی دیرلر بر معتبر
شکوفه در مجمع الفرسده نیلوفر اولمق اوزره مرویدر فرهنك میرزا ابراهیمده واداة الفضلاده
بیخ نیلوفر وچوب درخت آبی منقولدر فوفل واو معروف وفتح فا ایله جوز بوایه مشابه
بر نسنه در قرمزی اولور طعمی عفصی در امادیش دیبی شیش اولسه آنی محکم محق ایدوب
اوزرینه باصه لر فی الحال دفع ایدر ودیشی بیاض وتابناك وانجو کبی ایدر ومتزلزل اولان اسنانی
محکم ایدر فول واو معروفله فیلك دیدکاری قره دانه در صغر ودوه علفی در عربیده بقله یه
فول دیرلر مع المیم * فدم ضم دال مهمله ایله عاقبت وانجام معناسنه در شمس فخری
بیت کر کند آن شاه دوران تربیت * کار دانش نیك کردد بافدم مع النون * فرختن ضم
راء مهمله وسکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله مخفف فروختن در فروآمدن ضم راء مهمله
ایله آشاغی کلمك مولانا هاتفی بیت فروآمد از کوه آن سیل تیز * که زیلش او کوه کردی ستیز
فروآوردن آشاغی کتورمك ودخی یوتمق عربیده بلع معناسنه شاعر بیت فروآورد
آنده بار و بنکاه * دران صحرا زده فی الحال خرکاه فرآوریدن متعدیٔ فروآوردن در
فروبردن ضم راء مهمله وباء موحده ایله اشاغی ایلتمك ویوتمق معناسنه مصدر در مولانا
هاتفی بیت فروبرد سر در کریبان فراغ * فرومرد آسودکیٔ چراغ فروبرانیدن متعدی
فروبردن در فروبستن آشاغی بغلمق معناسنه مولانا هاتفی بیت هماندم فروبست
بر دجله پل * کذر کرد از پل زبیم مغل فروبستیدن متعدیٔ فروبستن در فروتن
ضم راء مهمله وواو معروف وفتح تاء مثناة ایله تواضع یعنی آلچاق استاد لطیفی بیت فروتن
باش وکبر وکینه بکذار * که یابی در بزرکی قدر ومقدار فروختن ضم راء مهمله وواو معروف
وسکون خاء معجمه ایله صاتمق بیع معناسنه بو لغت ایکی معنایه ایکی وجه ایله استعمال اولنور
صاتمق معناسنده مستقبلنده خا شینه قلب اولنوب فروشد دینلور کمال خجندی بیت باب باید
مکس بکرفته شیرینی فروشانرا * چو لبهای تو در عشوه شکر بفروختن کیرد * ویر وجهی یاقمق
معناسنه اولدقده مستقبلنده خا زایه قلب اولنوب فروزد وفروزنده دیرلر خواجه سلمان بیت
مرا چو روز وشب آتش فروختن کارست * یقین که کرم بود در جحیم بازارست * چغتای لسانده
ساتی صاتدی دیمك اولور وسبعهٔ سیارده دلارامی خواجه سی صاتدوغی یرده ایدر بیت
جانی یارماقغه ساتتی خواجهٔ خس * کیم بو سودانی تاجر ایتکای وبس فروخوردن
بر نسنه یی یوب یوتمق وصویی زمین ایچمك معناسنه فروداشتن ضم را وفتح دال
مهملتین ایله اشاغی طوتمق وحفظ ایلمك نکه داشتن معناسنه مولانا هاتفی بیت سپه
برسر شر عادل زورمند * فروداشت از بهر دفع کزند فرودآمدن قونمق ویره اینمك

اینمك مثلا آتدن اینمکه از اسب فرود آمد دیرلر مولانا هاتفی بیت فرود آمدند آن دو انجم
سپاه * برافراختند از دو سو بارکاه فرودآوردن فروآوردن مرقوم وفروبردن
معنالرینه اشاغی کتورمك واشاغی ایلتمك معناسنه در مولانا هاتفی بیت فرود آورم که کران
کرزرا * کر بشکنم کوه البرز را * وآتدن ایندرمك معناسنه که چغتای لسانده آختارماق
دیرلر میرعلیشیر بیت تیغ ایلاغاکی تیغینی هر طرف یاردینك کیلیب * نقد جان آلماقغه بو
توفراغی آختاردینك کیلیب فرودین ضم را وواو معروف وکسر دال مهملتین ایله باد
دبور که جانب غربدن اسر شمس فخری بیت زباد خلق او درباغ و بستان * دم عیسی بود باد
فرودین فرورفتن ضم راء اول وفتح ثانیله صویه طالمق وفکره وارمق وذوق وعشرته
مشغول اولمق وضم راء ثانیله سپورمك معناسنه در مولانا هاتفی بیت فرورفت دوران بجاروب
مهر * غبار شب از کارکاه سپهر فروشاندن ضم راء مهمله وفتح شین معجمه ایله بمعنی
دورکردن کذا فی المجمع فروشیدن صاتمق فروختن معناسنه ابو المعانی * رباعی *
آن دلبر که شته عنوز ناز فروشد * ویران شده مسجد شود وساز فروشد * دی سال خرید است
بهای هستیٔ عشاق * کالای کساد کس مخر وباز فروشد فرونهادن ایکی معنایه در اول
محسوسا بر نسنه یی اشاغی قومق ثانی معنا بر نسنه یی حساب کبی وعجب وغرور وحسن
وجمالی اشاغی قومق یعنی فارغ اولمق فروهشتن ضم راء مهمله وکسر ها وسکون شین
معجمه ایله رسن وکیسو وزلف وامثالی نسنه لری صارقتمق وصالندرمق وصالیویرمك
معنالرینه مصدر در مولانا هاتفی بیت فروهشت پرچم زطوق چمش * شده فتح دلدادهٔ پرچمش
فروهلیدن ضم راء مهمله وکسر ها ولام وسکون یاء تحتانیله کذاشتن وافکندن یعنی
قومق وبراقمق وصالیویرمك کذا فی المجمع فروهیختن مفتوحده ذکری مرور ایدن
فرهختن معنالریله مترادفدر فروهیدن ضم راء مهمله وواو معروف وکسر یای تحتانیله
عاقل وزیرك ومؤدب اولمق فزودن ضم زاء معجمه وواو معروف وفتح دال مهمله ایله
آرتمق افزودن کبی فژولیدن ضم زاء فارسی وواو معروف وکسر لام ایله قندرمق یعنی
تحریك وتحریص ایلمك یعنی بر مصلحته تحریك ایدوب تقید واقدام ایله یاپشدرمق فزون
ضم زاء معجمه ایله آرتق زیاده معناسنه حکیم فردوسی بیت زبیژن فزون بود هومان بزور *
چه سود از فزونی چو برکشت هور * بو معنایه افزون دخی دیرلر اکرچه بیش دخی زیاده در اما
فرقلری بودر که آرتمق ایله زیاده اولانه افزون دیرلر وابتدا زیاده اولان نسنه یه بیش افزون
دیرلر فسردن ضم سین وسکون را وفتح دال مهملات ایله طوکمق انجماد معناسنه در
فسوجن ضم سین مهمله وفتح جیمله بر نوع طعامدر که ولایته مخصوص اول ولایتلرده
متعارفدر فسون ضم سین مهمله وواو معروفله تعویذ که اطفالی حفظ ایچون یازوب
باشنه دیکرلر واوقیوب اوفورلر وسحر کبی اوقودقلری نسنه مولانا هاتفی بیت نه آن عذرها
مهر پیوند ماست * سراسر فسون زبان بند ماست * وپری دعوتی ایچون واجنه یی دفع
ایچون حاصل سحر وافسون دیدکاریدر حضرت مولانا قدس سره بیت روان شد زره شیشه
صد هزار پری * چو برقینه بخواند فسون احیانا * ومکر وسحر معناسنه شیخ نظامی

بیت فسون چند باخواهش برآمود * فسون کردن به بابل کی کند سود ع فشردن ع ضم
شین معجمه ایله صقمق عصرمق معناسنه ابو المعانی بیت چنان فشرده ز دست تیز و چابک غم *
نماند هیچ رطوبت سراسر تن من ع فغان ع بو زن ومعنی مغان جمع فغ ومغان جمع مغ در
محبوبان ودلبران معناسنه در استاد عنصری بیت کفتم فغان کنم ز تو ای فغ هزار بار * کفتا که
از فغان بود اندر جهان فغان * لسان فرغانیده بتان دیمکدر و ماوراء النهرده مست دیمکدر
ع فغستان ع کسر غین معجمه وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بمعنی بتخانه وحرمسرای
پادشاهان اول اجلدن که محبوبان کل اندام ودلبران سرو خرام بلکه بت سیمین تن وصنم نازک بدن
بیحد ونهایه اولمغله بتخانه علمنه انبازو بوسببدن کنایه پرداز اولمشلر فغ بت وستان اسم مکان در
کلستان و چمنستان کبی حکیم فردوسی بیت فرستش بسوی شبستان خویش * بر خواهران
وفغستان خویش * حکیم اسدی بیت شه چین جدا با فغستان درخت * همیرفت بر پیل
وبا تاج و تخت * کاهی جوان خوب صورت ودلبر محبوب سیرته دخی فغستان دیرلر بو معنی
لغت جهتیله دکل کنایه ایله تصرف درکه مجمع حسن وخوبی ومعدن آثار محبوبی اولدوغی
تقریبیله حکیم فردوسی در صفت آوردن دختر کید هند بخدمت اسکندر بیت فغستان
برآمد بمشکوی شاه * یکی تاج بر سر ز مشک سیاه ع فنانیدن ع فتح نون اول وکسر ثانی
وسکون یای تحتانیه ایله سویلرکن ودخی کیدرکن توقف ایدوب طورمق میرنظمی بیت
بکویش وقت رفتن همچو بادم * چو باز آیم فنانیدن بمردم * ودخی تأنی وعقل ایله حرکت
ایلمک ع فنودن ع ضم نونله فنانیدن معناسنه در استاد لطیفی بیت من همچو زله زار
وزارم که دوش وی * میکرد ناله بر سر شاخی همی فنود * خسروانی بیت آفرین باد
بر سر قلمش * سر دریا لکا برد بفنود * ودخی غره اولمق وآلدانمق معناسنه استادرودکی بیت
بفنود ست جهان برد رمم آب وزمی * دل تو بر خرد ودانش وخوبی بفنود ع فوران ع سکون
واو وفتح راء مهمله ایله شهر کتوج آدیدر پوران دخی دیرلر ع فوریان ع سکون واو وکسر راء
مهمله وفتح یای تحتانیه ایله شهر کنوجده متوطن اولان خلقه دیرلر ع فوردکان ع واو معروف
وسکون راو فتح دال مهملتین وکاف فارسیله ع فوردیان ع واو معروف وسکون را وکسر
دال مهملتین وفتح یای تحتانیه ایله کلاهما بمعنی خمسهٔ مسترقه کونلری که ایام آبانک آخرنده بش
کوندر تعریب ایدوب فورد جان دیرلر مجملا خمسهٔ مسترقه دیوب برآدقومشلر بونلردرکه
بو ترتیب اوزره اهنود اشنود اسفندند خشت هشتویش دیرلر و بو معنالری دخی شهر
ساکنی در ع فوردین ع مختصر فروردین درکه برآی آدیدر منوچهری بیت طاسدم
بر من همی خوشی کند این ز و خطاست * بفسرد چون بشکفد کل پیش ماه فوردین * عبد
الواسع جبلی بیت خورد باید باده همرنک بوی کل کنون * چون چمن خالی شد از کلهای ماه
فوردین ع فوردن ع فوردین مرقومدن اختصار اولنمشدر ع فوژان ع سکون
واو وفتح زاء فارسیله صدای مهیب معناسنه شمس فخری بیت ز ترس زهرهٔ مریخ آب کردد
اکر * باسمان زند از سهمکین نوفوژان ع فوکان ع فتح کافله فقاع معناسنه شمس فخری
بیت چو نام تو شنود جان چنان جهد ز سرش * حسود را که کسی بر کند سر فوکان * فقاع که

فقاع که شربتدر شربتجیلرک معتادلری آغزی طار بوینی اوزون شیشه که ایچنه شربت قویوب
تازه نورسلر ایچرلر ع مع الواو * فرو ع ضم راء مهمله واخفاء واو ایله درت معنایه کلور اول
اشاغی که عربیده تحت معناسنه در فرود آمدن وفرو بردن دیرلر ثانی یوتق بلع معناسنه
شاعر بیت دشنه بجکر فرو توان خورد * سخنست فرود چون زدن درد * ثالث صویه
طالمق غطس معناسنه رابع معنای زاید یعنی زیاده برکلمه در انجق تحسین ادا ایچون ایراد
ایدرلر آنسز دخی معنی تمام اولور استاد بیت چه خسبی چند ای صبح سیه روی * باب
چشم من رخ را فرو شوی * بو بیتده زاید واقع اولمشدر یالکز شوی ایله ده سوز تمام اولور ع فوفو ع
بمعنی فرو فرفرهٔ مرقومین یعنی شتاب ع مع الهاء * فتوده ع ضم تاء مثناة ایله فریفته
ومغرور دنیا معناسنه کذا فی فرهنک جهانکیری ع فجفجه ع سکون جیم اول وفتح ثانی
وضم فا ایله مخفی سویلشلن سوزه دیرلر فجفج مرقوم معناسنه حضرت مولانا قدس سره
بیت فجفجه افتاد اندر مردو زن * قدر پشه میخورد این پیل تن ع فخزه وفخفره ع کلاهما
بسکون الخاء المعجمتین وفتح الرائین المهملتین کوفلی اتمک وشب مانده طعامه دیرلر میرنظمی
بیت هر طعام ونان که باشد فخفره * خوردن آن باعث عز وفره ع فراته ع فتح راء مهمله
وتاء مثناة ایله کوفترکه اوزمی صقوب صوینی محکم قیناد وب ایچنه برمقدار نشاسته قویوب
قاتیلندقده بر اوزرینه دوکوب قوریدقده پارچه پارچه کسرلر بعض یرده کسمه دیرلر ابو المعانی
بیت ز آب تلخ انکور خواهم من مدام * کرچه شیرینی فراته باشدش ع فراغه ع فتح راء مهمله
وغین معجمه ایله قلم سیله جک بز اولسون چوقه پاره لری اولسون ع فرستوه ع کسر را
وسکون سین مهملتین وواو معروف وضم تاء مثناة ایله شهر فغنشور پادشاهنک اسمیدر
حکیم اسدی بیت فرستوه شاه فغنشور بود * کز اختر بشاهیش منشور بود ع فروخته وفروغنده ع
کلاهما بضم الراء المهمله وسکون الواو والخاء والغین المعجمتین بمعنی فروزنده ورخشان یعنی یانیجی
وآیدنلق ویریجی کذا فی المجمع ع فروزنده ع ضم راء مهمله وسکون واو ونون وفتح زاء معجمه
ایله اسم فاعل صیغه سیدر آیجی ویاقیجی ویانیجی معناسنه مولانا جامی بیت نقطهایش
چو فروزنده نجوم * بشیاطین قوی الوهم رجوم ع فروزینه ع ضم راء مهمله وکسر زاء
معجمه وسکون یای تحتانی وفتح نونله بمعنی آتش زنه وآتش برک یعنی چاقماق بعض فرهنکده
آتش دوشمش خس وخاشاک مولانا جامی بیت شرری راکه جست ز آهن وسنک *
بفروزینه مشکلست درنک * بو بیتدن قاو اولمق فهم اولنور ع فروشه ع ضم راء مهمله وواو معروف
وفتح شین معجمه ایله بمعنی افروشهٔ مرقوم یعنی حلوای خانکی ع فرومانده ع ضم راء مهمله
وفتح میم وسکون نونله عاجز ومتحیر معناسنه مولانا هاتفی بیت فرومانده حیران در ان رستخیز *
نه رای ستیزه نه راه کریز ع فرومایه ع ضم راء مهمله وفتح میم ویای تحتانیه ایله اصلی آلچق
یعنی حسب ونسب صاحبی اولمیوب مجهول الاصل اولان کمسنه معناسنه شیخ سعدی بیت
بافر ومایه روزکار مبر * کز نی بوریا شکر نخوری ع فروهخته ع ضم راء مهمله وفتح ها وتاء
مثناة وسکون خاء معجمه ایله بمعنی آملە یعنی کاش ع فروهشته ع کسر ها وسکون شین معجمه
وفتح تاء مثناة ایله اشاغی صارقمش زلف وطرهٔ دستار وامثالی وبورون اوجی وآلت دوداق

وهرنه كه صار تغه صالح اوله آنده استعمال اولنور ابو المعانی بیت سر بینی كه فروهشته باب *
اب فروهشته چنان برسینه ك فروهنده ع ضم راء مهمله وكسر هاو سكون نونله بمعنی فرشته
كذا فی فرهنك جهانكیری ك فروهیده ع ضم راء مهمله وكسر ها وسكون یای تحتانیله ایكی
معنایه در اول ظاهر وآشكار معناسنه استاد عنصری بیت هر كه فرهنك از و فروهیده است *
نیز مغزی از و نكوهیده است * ثانی شكوه وآهسته یعنی تمكین ومتانت اوزره حركت ایدنه
دیرلر وعاقل وزیرك معناسنه شمس فخری * قطعه * دولت ونصرت وسعادت را *
نیست كاری بغیر جروهده * تا كه باشند معتكف باشند * بردر خسرو فرهیده ك فسرده ع
ضم سین وسكون راو فتح دال مهملات ایله ایكی معنایه در اول افسرده یعنی طوكمش عربیده
منجمد معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت كر دلولی دست چون درخون من *
خون من در دست اولی بفسرد * كمال اسمعیل در صفت سرما بیت در دهنها فسرده آب دهن
از دم سرد همچو یخ دانست * ثانی سكاری معناسنه در ك فسره ع سكون سین
وفتح راء مهملتین ایله بمعنی لرزه كذا فی المؤید بو معنایه میر نظمی در حسب حال عاشق بیت
بكیرد فسره وقت دید نش را * نماند تاب از لرزیدنش را ك فكه ع فتح كافله مجالس
ومحافله وبعض ضیافت كبار وسورلرده مخصوصا چاشنكیرلك ایدنه دیرلر كذا فی فرهنك
جهانكیری ك فله ع لامك تشدیدی ایله ده تخفیفی ایله ده جائزدر قویون آغزی كه سودن
ایدرلر وكسر فا ایله ده منقولدر اما تحفة الاحبابده پنیر تازه دیوب بو بیته تمسك اولمش استاد
منوچهری بیت نوای مطربان داریم و بربطهای كوینده * مساعد ساقیان داریم وساعدهای
چون فله * یعنی فله كبی ك فنجه ع سكون نون وفتح جیمله سو بلك حدیث معناسنه
میر نظمی * مثنوی * چرا كشتی همیشه همچو غنچه * بزید آن شكر لبهای فنجه * اكرچه
خامشی نیكست اما * چوجای فنجه آید فنجه اولی ك فوته ع واو معروف وفتح تاء مثناة
ایله پشتمال كه عربیده فوطه دیرلر حكیم شیرازی * قطعه * صحن حمام رشك رضوانست * كرچه
بنیاد اوست از كج وخشت * ماهرویان درو چو غلمانند * فوتها پر ز لهای بهشت * مولانا
جامی عربی عبارتله فوطه استعمال ایلمش بیت جامه و فوطه چه پوشی چو مكس * پر بهر
خوان چه كشایی بهوس ك فوده ع فتح دال مهمله ایله آبكامه نك مایه سی تعریب ایدوب
فودج دیدیلر وآبكامه دیو بغدای وآرپه اونی اسی صو ایله یوغروب طوزسز و مایه سز خمیرین
قرص ایدوب واورته سن دلوب انجیر یپراغنه صاروب بر نسنه ایچنه قویوب كولكه ده قورودب
سفرلرده وسائر محللرده استعمال ایدرلر ك فوزه ع واو معروف وفتح زاء فارسیله فوز
مرقومك معناسی اولیله مترادفدر یعنی آغز چوره سی حكیم سوزنی بیت بشعر عذب دلفروز
من نكر منكر * بریش وسبلت وبتفوزو رنك فوزه من ك فوه ع فتح واو ومشددا ایله قزل
بویه كه آنكله ابریشم بویارلر ك مع الیاء التحتانی * فروتنی ع ضم راء مهمله وواو معروف
وفتح تاء مثناة وكسر نونله آچقلق كوسترمك یعنی دون وسفله اولمق معناسنه تكبر دیمشلردر
* مصرع * فروتنی مكن وهمت بلند بكوش ك فسوسكاری ع صدف وبغه وقورشون
ایله خرده اشیانس طوغرامه جی ایشی رومده دخی بو ادایله در ك باب القاف المفتوحة مع الالف

باب القاف المفتوحة

مع الالف * قبا ع قفتانك مخصوص علیدر كرك پنبه لی اولسون كرك اولمسون مولانا جامی
بیت سرو قدش ز قبا یافته زیب * عقل را نركس او داده فریب * دیكر وله بیت نه من زان
میكشم دامن ز رایت * كه روز جنك تنك آید قبایت * قبا تنك آید ضرب مثلدر مضطرب
اولمقدن كنایه در وقباده اوك آچق اولمق شرطدر برآدم بتون اثوابنك اوكن برتوب آچسه
جامه قبا كرد دیرلر خواجه حافظ بیت چون كل از نكهت او جامه قبا كن حافظ * وان قبا دره
آن قامت چالاك انداز * عربیده بالمد والقصر والتخفیف قفتان معناسنه دروتشدیدایله اینجه
باللی وآرق عورته دیرلر ك قبیطا ع كسر باء موحده وسكون یای تحتانی ایله باد هوا
معناسنه در ابو المعانی بیت كار من بوده غم وناله وزاری هردم * پس ازین زندكیم بوده قبیطا
آخر * ضم قافله وفتح باء موحده وطاء مهمله وسكون یای تحتانیله عربیده آق حلوایه دیرلر عند
البعض دبله دركه خمیردن ایدرلر ك قراسیا ع فتح را ویای تحتانی وكسر سین مهملتین ایله
بوستانی كوم كه لطیف وسیاه اولور عربیده كراسه قراصیاء حلو وفشنه یه قراصیاء حامض دیرلر
ك قرانیا ع فتح راء مهمله وكسر نون بعده یای ساكنه ایله قزلجق دیدكلری یمشدر طبیعتی
بارد ویابسدر وزیاده قبضیتی اولمغله سكر ویاخود فایق عسل ایله خوشاب ایدرلر وبكمز ایله
رچال ومرباسنی ایدرلر لطیف اولور حكیمی كوید بیت شود عارض اكر اسهال مفرط * قرانیا
بخور رچال وخوشاب ك قربا ع سكون راء مهمله وفتح باء موحده ایله صقالله واقع اولان
بیاض قللر خال كبی بیاض نشان اولور كه ابتدادن قللری بیاض بتر ك قرفسیا ع سكون را وسین
مهملتین وفتح فا ویای تحتانیله بعض نسخه ده ك قرقسیا ع فا یرینه قاف واقع اولمشدر بردارودر
عربیده كبابه دیرلر قرقسیون وقیسیان دخی دیرلر كذا فی المجمع ك قفا ع فتح فا ایله اكسه
معناسنه در خواجه حسین ثنایی بیت كر بمثل جاكنی در پس آیینه شخص * بیند تمثال
خویش تافته رو بر قفا * مؤخر العنق معناسنه كه مذكر و مؤنثی برابردر ك قسا ع فتح سین
مهمله ایله بوشهر آدیدر كذا فی المجمع ك قلونیا ع سكون لام وضم میم وكسر نون وفتح یای
تحتانیله چام ساقزی میر نظمی بیت نیاز برك سبر قدرما بود * ره آورد شبان قلونیا بود *
ك قلما ع سكون لام وفتح میمله بمعنی فلاخن یعنی صپان كه صپان طاشنه قلماسنك دیرلر كذا فی
المجمع ك مع الباء * قاب ع ایكی معنایه كلور اول آشق كه چارپا حیوانك آیاقلرنده اولور
بجل دخی دیرلر ضم با وجیمله عربیده كعب دیرلر ثانی ظرف كه ایچنه ماكولات وسائر نسنه
قورلر چغتای لساننده ایدیش دیرلر كسر الفله میر علیشیر بیت ساقیا چینی ایدیش بیرلا
تكلف قیلما كیم * بی تكلف لا رغه خوش آقتور رصراحید ین سبو * وعربیده قاب دیو یایك
باشیله قبضه سی ارالغنه دیرلر یقال لكل قوس قابان ویقال القاب المقدار ویقال بینهما قاب
قوس ای مقدار قوس والقاب ایضا للفرخ ك قالب ع فتح لامله انسان وحیوانك بدنی كه كالبد
دخی دیرلر بعض نسخه نك نمونه سنه ده دیرلر عربیده با بوج وادك قالبی وكسر لامله بسر احمره
دیرلر شاعر بیت سبحان الله ز سر تا پایش * در قالب آرزو م ریخته ك قب ع قاب
مرقومدن اختصار اولنمشدر ك قصاب ع صاد مهمله مشدده ایله ایكی معنایه كلور
اول معروف عربیده وفارسیده مستعملدر شیخ سعدی بیت در تمنای كوشت مردن به *

از تقاضای زشت قصابان * ثانی نای زن معناسنه‌در میر نظمی بیت مجلس بوده
یك قصاب خوشدم * به بلبل نغمه‌خوانی کشت همدم * عربیده دخی دود یکی زمارکی وکسیجی
وپاره‌ایجی قطاع کبی یقال قصب القصاب الشاة اذا قطعها اعضوا اعضوا ک قصب في فتح
صاد مهمله ایله عورات باشلوینه باغلدقلری سربند استاد عسجدی بیت بسئی قصب
ندر سرای دوست بشئی زر * صد بوسه بده مارا ای دوست بدستاران * ودخی قلابدون
وصرمه معناسنه‌کلور شیخ نظامی بیت مر اورا کر سر صاحب کلاهست * مرا نیز از قصب
سربند شاعست * ثانی فتحتین ایله قامش که معروفدر وابجه کتان بزینه دیرلر وقوری بوغجه
وشهر آدمیسنك وسط الحالته واحده‌سی قصبه کلور اما بو معنی شهرك اورته حاللوسی درکه
قصبه دیرلر زیرا چوق اولسه مدینه آز اولسه قریه دینلور اوسط حاللوسی قصبه اولور واول
قامش که آنی قلم ایدوب یازو یازرلر قصب الفارسی دیرلر وشکر قامشنه قصب الحبیب دیرلر
وبورون کموکنه قصب الانف وقصب مخارج العین ومخارج النفس وغیرهم وسکون صاد مهمله ایله
کودن بغرسغی دیدکاری بیوك باغرسق ک قلب في سکون لامله لغت مشترکه‌در بر قاچ
معنایه استعمال اولنور اول آلوده غل وغش اولان زر وسیم وامثالی نسنه‌لر خواجه حافظ
بیت دل دادمش بمژده وخجلت همیبرم * زین نقد قلب خویش که کرم نثار دوست * ثانی
بمعنی دل ثالث برحالدن برحاله دوندرمك رابع لشکر صف باغلدقلرنده اورته‌ده اولان صفه
دیرلر که میمنه ومیسره وقلب وجناح دینلور مولانا هاتفی بیت شد آراسته قلب محشر نهیب *
زبیژن عقابان وبهمن رکیب * خامس منازل قمردن بر منزله اسمیدر عربیده مخصوص استعمال
اولنان معنالری یورك فواد کبی وعقل ودوندرمك ویقال خالص کل شیء واشرفه قلبه وقلب النخلة
لبها وضم قاف وسکون لامله بلازك سوارکبی وبر نوع بیلاندر آکا تشبیها قلب دیدیلر وفتح قاف
ولامله دوداق طشره‌سنه دورك اولغله انقلاب الشفه معناسنه‌در ک مع التاء * قامت في
بوی قد بالا دخی دیرلر سرو قد دلبره تشبیه ایدوب سرو قامت دیرلر وهر نسنه‌نك قدی قامت
الشیء کبی میرنظمی بیت کشیده قامت بالا چو عرعر * نهال قد موزون نازپرور ک قت في
بالتشدید قوری یونجه رطبه یابسه معناسنه وعند البعض علی الاطلاق نباتاته دیرلر ودخی
قوجیلق ایتمك نمیمه کبی ویلان سویلمك ک قلقنت في سکون لام وفتح قاف ونونله قره بویه
کوکیدرکه آنی دخی بویه ایدوب استعمال ایدرلر ک قنت في فتح نونله میوه‌نك واوتك ایچندن
حاصل اولان قوورت که قنك دخی دیرلر میرنظمی * مثنوی * درمیانشان یکی شده پیدا *
قنت میوه وکیاه آسا * آخر اوراتبه کند بی شك * چو شود در درون میوه قنك ک مع الجیم
ک قاج في قاون وقارپوز وخیار وامثالی میوه‌نك دلیمی معناسنه‌در ک قبج في فتح باء
موحده ایله ککلك که کبك دخی دیرلر عربیده حجل وقبجه دخی دیرلر میرنظمی بیت که نتواند قبج
آسا خرامد * اکر صد سال مرغی مشق دارد ک قلفنج في سکون لام ونون وفتح غین معجمه
ایله کلید وقپو حلقه‌سی معناسنه وله بیت درایامش همه کس بود بی رنج * که نبود حاجت
دربانقلفنج ک قنج في سکون نونله بوزن سنج بمعنی غنج مرقوم یعنی نازوشیوه که حددن افزون
اوله زیرا محبوبه نازوشیوه لازم حسن رامادن تجاوز ایتمیه تحفة الاحباب فراهم فشردن

فشردن نسنه صقمق معناسنه‌در ک قنوج في ضم نون مشدده ایله ولایت هندده دار الملك
یعنی تختگاه شاهان اولان شهرك آدیدر حکیم اسدی بیت تو بی شاه قنوج ورای برین *
زهندوستان تا بدریای چین * حکیم فردوسی بیت یکی کفت کین شاه روست وهند *
زقنوج تا حد دریای سند ک مع الدال المهمله * قابولاد في ضم باء موحده وواو معروف ولام
ایله طام کنارلرنده یغموردن محافظه دیوار ایچون یاپدقلری صچاق کرك کوچك وکرك بیوك
اولسون قابول دخی دیرلر ابو المعانی بیت سر دیوار آور بهر حفظی * کند بال هما اوراقبولاد
ک قاصد في کسر صاد مهمله ایله پیك ومکتوب ایلدیجی عربیله استعمالی مشترکدر حکیم
شفائی * مصرع * شرمنده تراز قاصد کم کرده کتابت * عربیده القصد البینة ووسط الشیء
اورته معناسنه کبی ودخی یسیر وقریب معنالرینه که نعتنده قاصد دیرلر ویقال القصد اتیان الشیء
وعربی شعرلرده دخی وارد اولور شیخ جمال الدین ابن نباته بیت سبقت قاصد معناها وکنت
فی * الی المدامة بالسبق عادات ک قاورد في فتح واو وسکون راء مهمله ایله متعارف بر نوع
حلوادر بسحاق اطعمه بیت دررة قاورد کشتم خردومرد * دل بجان آمد ازین ناوردوبرد *
ثانی اول کمسیه دیرلر که هر ایشده سوز ایله غرالنه ک قاید في کسر یای تحتانیه ایله پیشرو عسکر
بو دخی عربیله اشتراکا استعمال اولنور مولانا جامی بیت شوق اکر قاید راهت نشود *
کعبه وصل پناهت نشود * عربیده چکیجی ویدیجی مثلا براعمایی یدوب کوتورن وقیون
سوریسنك اوکنجه یورین قیون یاخود کچی که کوسم دیرلر ک قبانمد في فتح باء موحده ونون
ومیم ایله کینك که یغموردن حفظ ایچون ارقیه آلورلر ابو المعانی بیت کاهی فلك ز اطلس وسمور
میدهد * کاهی ندهد اهل دلا ز قبانمد * معنای ترکیبی کیجه قفتانی دیمك اولور ک قد في
درت معنایه کلور اول بوی که قامت دخی دیرلر ثانی اوزون بوتماج که انکله ویکله اولور ثالث
جامه بچمك رابع دری یوزمك که عربیده سلخ دیرلر لفظ قد عربیله مشترکدر ویقال القد ایضا
الشق طولا ک قزاکند في فتح زاء فارسی وکاف وسکون نونله ایکی معنایه‌در اول بر نوع پنبه‌لو
وصیق نکنه‌لو قفتاندر زره آلتنه کیرلر شمس فخری بیت در معرکه دشمن ویا جوشن خفتان
آن مهلکه حاسد وشد خود وقزاکند * شیخ سعدی بیت درقزاکند مرد باید بود * بر مخنث
سلاح جنك چه سود * شرفنامه‌ده قزاکند بر جامه درکه خام ابریشمله طوانش اوله بکاغنه
وبکاکند وکژاغند وکژاکند دخی دیرلر ثانی کم که آته اوررلر غایت یاقشقلو کوسترر وبعض
نسخه‌ده یورغان که صیق نکنه‌لنمش اوله ک قزد في فتح زاء معجمه ایله پنبه قوزاغی که ایچنده
پنبه اولور ک قلغند في سکون لام ونون وفتح غین معجمه ایله آت نعلنده میخ اوجن قیمق
وپرچین ایتمك میرنظمی بیت چو بی قلغند افتد نعل لابد * نباشد دوستی محکم بحاسد *
ک قلقند في سکون لام ونون وفتح قافله قره بویه که بویاجیلر قوللنورلر ک قند في سکون نونله
صاف اولمش شکر که قیناذوب عقد ایدرلر اصلی فارسیدر عربیده استعمال اولنور شکر او طعامه
مقنود ومقند دخی دیرلر بعض فرهنکارده شکر پالوده‌سی منقولدر ک قود في فتح واو ایله
قصاص معناسنه یعنی قاتلی مقتول یرینه قتل ایتمك وسکون واو ایله بوینی اوزنلغی طول العنق
معناسنه ودخی آت سوریسی یقال مر بنا قود ای جماعة من الخیل وعربیده کسر قافله قصاص

معناسنه ابن مطروح بیت خذواقیودی من اسیر الکلل * فواعجبا لاسیر قتل لغ قید ع
سکون یای تحتانیله بعلق کرك محسوسا کرکسه معنا ایکی معناسنه ابو المعانی بیت بعاشق
تار زلفش قید کشته * ازان مجرم شود یا قید بسته لغ مع الراء المهمله * قار ع ایکی معنای
مختلفی واردر اضداد قبیلندندر بر معناسی بیاضدر که بیاض نسنه‌لره نسبت اولنور اول
مناسبتله ترکیده برفه قار دیرلر حکیم انوری بیت چشم این دایم سفید از اشك حسرت همچو قار
روی آن دایم سیاه از خاك محنت همچو قیر * وبر معناسی سیاهدر عربیده قیره قار دیرلر اول
مناسبتله سیاه مراد اولنور اثیر الدین اخسیکتی بیت چون خرقه کشت بر کتف شب ردای
قار * شد غرق در غلاله زر فرق کوهسار * ذکر اولنان وجهدن غایت بیاضه وغایت سیاهه قار
دیرلر شمس فخری ایکی معنایه بیت چو قار کشت بترکی چو چشمش درویش * که شد از حوادث
ادبار نامرادی قار * عربی لسانده بو معنایه قیر دیرلر بعض نسخه‌ده قار قره ساقز کبی اسی صو
یه کارلرنده چقار صویق اولانه قار سیال وقتی اولانه قار یابس دیرلر که سیالنی طبراقله قینادرلر
حفظ واستعماله صالح اوله بحر طبریه ساحلنده یری قزارلر چقار وموصلده علی حمامی دیدکلری
موضعده چقار موصلده وبغداده مرمر طاش بولنمامغله منکور ساقزی قوبی ایدوب حمامه
طاش یرینه فرش ایدرلر عربیده قار زفت وقره بویه ودوه ابل کبی وطاغ کچیسی معز کبی ودخی
آیاق اطرافیله یوریمك سس ایشدلمسون دیو وکوچك دپه که طاغدن آیرلمش اوله وقره طاشلو
یر وبیوك قره طاش جمله بونلره قار دیرلر لغ قابور ع ضم باء موحده وواو معروفله مصدر که
اولر ایچنده ایدرلر روم دیارنده اکا یوکلك دیرلر ودخی او اوکنده یاغمور وقاردن محافظه ایچون
صوندرمه ایدرلر اکا دیرلر ابو المعانی بیت شد ست عزت واقبال سقف خانهٔ همت * سرای
بخت چو شد دولت وسعادت قابور لغ قتار ع فتح تاء مثناة ایله برکسته‌یی قوردقی ایله اولدرمك
وایکی نسنه‌یی بربرندن آیرمق وطاغتمق معناسنه شمس فخری بیت زره کسل بود اندر
زمانه لیك نديد * کسی چو نیزهٔ اوراکند حسود قتار لغ قدر ع فتح دال مهمله ایله کشتکیرللك
یعنی کورش طوتنلرك بو معروف لعبیدر امیر خسرو بیت کشتیٔ چشم تر من بود باد ریا قدر *
اشك زور آورد و آمد پشت دریا بر زمین * سکون دال مهمله وفتحه ایله عربیده هر نسنه‌نك
مقداری ومبلغی وتعظیم وکسمك قطع کبی ودخی تقدیر واقتدار لغ قدیر ع کسر دال مهمله
وسکون یای تحتانیله چولمکده طبخ اولنان طعام وغیری وعربیده قوی وقوتلو قادر کبی وصاحب
قدرت لغ قرار ع اکلنمك واکلندرمك آرام ودرنك غیاثای ززکر * قطعه * بارها یا خود
این قرار کنم * که روم وترك عشق یار کنم * بار اندیشه میکنم که اکر * نکنم عاشقی چه کار کنم *
لغ قراچار ع فتح راء مهمله وجیم فارسیله جنکیز خانك عم زاده‌سیدر که تیمور شاهك جدی اولور
مولانا هاتفی بیت قراچار وجنکیز ابن عم اند * بکشور کشایی قرین هم اند لغ قرقار ع
سکون راء مهمله وفتح قافله نسخهٔ میرزا ابراهیمده کبوتر بغدادیدر که نامه برد رزیرا کبوتر نامه بره
بغدادی دیرلر لغ قزدار ع سکون زاء معجمه وفتح دال مهمله ایله هند حدودنده واقع بر شهر
آدیدر میر نظمی بیت بتابستان دران کرمای تفته * بر قزدار تا در هند رفته لغ قطار ع
معروف دوه وقاطر دن عدد معلومه که التی مهار اشتر وبش رأس قاطره قطار دینلمك معتاد

معتاد اولمشدر مولانا هاتفی بیت قطار شتر بیشتر از شمار * پرند خطایی هزاران هزار *
لغ قلقتار ع سکون لام وفتح قاف وتاء مثناة ایله قره بویه‌نك صاروسی که ینه سیاه رنکه بویارلر
لغ قلمدر ع فتح لام ودال مهمله وسکون میمله اغاجك تازه بوداغی که شتاك دخی دیرلر
لغ قلندر ع رند لاابالی ومجرد علایق اولانه دیرلر میر نظمی بیت قلندر مشربان رند عالم
شوند از بی علایق شاد وخرم لغ قندهار ع سرحد هندده واقع بر قلعه آدیدر اوزرنده خیلی
جنك اولمشدر که عجم آلوب ضبط ایدر وکاه هندیلر آلورلر محبوبلری غایت چوق اولور نته کم
شاعر دیمشدر بیت شهرزدی بپای روم نغزتر از بوستان * راه زخوبان شهر خوبتر از قندهار
بعضیلر عجمدن وبعضیلر ترکستاندن وبعضیلر مسالك وممالك هنددن در دیدیلر بو اوج
قوملك اراسنده واقع اولمشدر لغ قیاور ع فتح یای تحتانیله پورسق دیدکلری جانوردر
وبعضیلر چقالدر دیدیلر ومجمع الفرسده باب الفاء مع الراده ذکری مرور ایدن فیاور قوم
معناسنه‌در لغ قیسور ع سکون یای تحتانی وضم سین مهمله ایله معدن معناسنه درجواهر
وآلتون وکمش وباقر معدنلرینه دیرلر اسم عامدر شاعر بیت بسعی از خاك بیند نفع موفور
به تنها کشت یابد نوع قیسور لغ قیصور ع سکون یای تحتانی وضم صاد مهمله ایله بحر
محیطه قریب یرده واقع شرقی بر شهر نامیدر لغ مع الزاء المعجمة * قاز ع معروف بوینی
وبورنی اوزون بر قوشدر صو کنارلرنده تعیش ایدر عربیده بط دیرلر فارسیده دخی بط استعمال
اولنور اما اغلبی غاز وقاز دیرلر آنجق فارسیده بط ایله قازك فرقی بودر که اهلی سنه قاز
ووحشی سنه بط دیرلر استاد لطیفی بیت باز سفید آفت طاوس وقاز * چرخ کز و بسته
شود چشم باز لغ قائم انداز ع شطرنج بازی عدیل اولانه دیرلر شیخ نظامی بیت ملك را
قائم الهی بود * قائم انداز پادشاهی بود * مؤید الفضلاده عاجز وفرومانده معناسنه
مسطوردر لغ قزاز ع ابریشمجی وابریشم ایشن ایشلینه دیرلر غرابت عواملدر که برکسنه
قزاز یازسه غلطدر دیو غزاز یازارلر حال بوکه غزاز غلطدر لغ قز ع فتح وتشدید ایله بوکلمش
ابریشم ما فتل من الابریسم وعند البعض مطلق ابریشمدر کرك مفتول اولسون کرك اولمسون
قزاز ابریشم ایشلیجی اولور ودخی صحرامق وایراق اولمق یقال تقزز من الدنس ای تباعد منه
لغ قلاوز ع معروف ترکیدر یعنی چغتاییده دلیل معناسنه مجمع الفرسده اول آتلولره دیرلر که
لشکری طشره‌دن محافظه ایده‌لر مولانا هاتفی بیت شد آن بسته بر نیکخواهی میان *
قلاوز سالار خوارزمیان لغ قمیز ع کسر میم وسکون یای تحتانیله قدح وپیاله معناسنه
ابو المعانی بیت شود بمجلس ما مطربان شوق انکیز * زدست ساقی مهرو خوشست می بقمیز
لغ مع السین المهمله * قارس ع سکون راء مهمله ایله غایت صوغوق صویه دیرلر ابو المعانی
بیت بهیچ جز ننشاند حرارت دل من * اکر شودیم عمان قارس تر از برف لغ قالوس ع ضم
لام وواو معروفله بر نوا ولحن آدیدر منوچهری بیت بزند ناز بر سرو سهی سرو سهی * بزند
بلبل بر تارك كل قالوسی لغ قس ع فتحه وتشدید ایله طلب وتتبع ایتمك ونمیمه والم وغصه
وقساوت بوندندر وترسالرك بر معلوم کونی آدیدر عربیده ضمله عرب العرباده فصاحت
وبلاغتله مشهور ومسموع الکلام بر واعظك اسمیدر که قس ابن ساعدة الایادی دیرلر وقس

لغ

رئيس من رؤساء النصارى فى الدين والعلم كذا القسيسين وكسرايله نصارى طائفه سنك
رئيسى ودانشمندى ودخى برموضع آديدر آنده حاصل اولان ثوبه ثوب قسى ديرلر قافك فتحى
وكسريله ده جائزدر قفس فتح فايله معروف عربيده صاد ايله قفص ديرلر اما سكون
فايله جبر وغفله بركسنه دن شئ آلمق وموت معناسنه يقال قفس فلان اى مات والقفس
الانتزاع قلقديس سكون لام وفتح قاف وكسر دال مهمله ايله قره بويه در قوانس
نونك ضمه سيله جائز كسرى ده جائزدر بر بچق وقيه وزنى درودخى معروف ظرفدر ايچنه اشربه
وامثالى نسنه قورلر قيس سكون ياى تحتانيله مشهور مجنونك لقبيدر كسر قافله
نيزه مقدارى يقال بينهما قيس رمح اى قدر رمح كذا فى المجمع بومعنا لره ابو المعانى بيت
قيس وفرهادكى شوند درعشق همدوش مرا * درميان عشق وهريك قيس نيزه دور بود *
قيسوس سكون ياى تحتانى وضم سين مهمله ايله پنبه اراسنده بتن اوت كه قوپاروب
آتارلر مع الشين المعجمة * قاش لفظ تركيدر يعنى چغتايدر ابرو معناسنه كذا
فى الاداة والمؤيد والمجمع قاش قاش الفاظ اتباع قبيلندندر تار ومار وخراب
ويباب كبى استاد لطيفى بيت مشو بمردم قاشى وقاش يار وحريف * كه مال خود نشود
عاقبت خراب ويباب قالش كسر لام ايله بكتاش وخواجه تاش ديمك كبى در ابو المعانى
بيت من باسكان كوى تو اى پادشاه حسن * درخاك آستان تو قالش شده يم ازل قش
قاش مرقوم معناسنه در عربيده شين مشدده ايله پاره اوكمق وخسته صاغلمق وعجله ايتمك
يقال قششت الناقة قشيا قلاش لام مشدده ايله كيسه بر دوخراباتى ومفلس اما
غريبدركه بوزمانده بسيار دان وكارنده ماهر اولانه ديرلر وكاهى اوباش لفظيله رديف ايدوب
قلاش واوباش ديرلر ميرنظمى بيت همى بودند با او يار سرناش * تنى چند مردك قلاش
واوباش قلتراش ايكى معنايه در اول معروف آلتدر ثانى محرف واوجى سورى
يوملمش نسنه هرنه اولورسه قلوارى ديمك معناسنه مع الغين المجمه * قتغ كسر
تاء مثناة ايله قتق ديد كاريدر تركستان لغتى در فارسيده ده استعمال اولنمشدر اول نسنه دركه
يوغردى سوزوب قيمق ايله آلوده ايدوب قارنه طولدوروب قوريدرلر اكثر اهل سفر زاديدر
قدغ فتح دال مهمله ايله شراب قدحى دركه اوكوز بوينوزندن ايدرلر كذا فى المجمع
قراباغ فتح راء مهمله وباء موحده ايله برمشهور مملكتدر خيلى قصبات وقرايه مشتملدر
مولانا هاتفى در تيمورنامه بيت شد آن بهرآسودكى سپاه * به وى قراباغش آرامگاه *
قلاغ فتح لام ايله آغزچوره سى كه پوز وبتفوز دخى ديرلر مع الفاء * قاف ايكى
معنايه در اول معروف ومشهور طاغدركه دنيايى احاطه ايتمشدر ديرلر ثانى يعنى خشك
يعنى قورى اولان نسنه يه ديرلر وعربيده اوزون نسنه يه ديرلر هرنه اولورسه قرقف
سكون راء مهمله وفتح قافله ايكى معناسى واردر برى ترسا كتابنك ناميدر واول اوچ كتابدر
بينلرنده معلوم حكيم خاقانى بيت سه اقنوم وسه قرقف را براهان * بكويم مختصر شرح
موفا * ثانى شرابك جمله اسماسندن براسمدر قطايف فتح طاء مهمله وكسر ياى
تحتانيله ايكى نوع حلوادر مشهور برنوعى ارشته كبى اوزون اولور بردلكو برداق كبى آلتدن

آلتدن تا به ايچنه دك دوكرلر برنوعى دخى دكرمى خرده خميرى ال اياسى قدر اولور دخى دوكه دريم پخت
ايدرلر بعده هرايكيسنك اراسنه شكر ايله دوكلمش بادام وياخود فستق قويوب تكرار ساده
ياغده قاوروب طبقلره قودقده اوزرينه عسل مصفى قيناد وب دوكرلر لطيف حلوا اولور
مع القاف * قاق قوريمش ات لحم قديد كبى وقوريمش اتمك كه كاك دخى ديرلر شاعر
بيت نمى باشد سبك برمعده اصلا * چو قاق لحم ونان ثقلت افزا * عربيده آلاقرغه غراب
الابقع معناسنه قتق كسر تاء مثناة ايله اكشى وقورى يوغرت كه آشه قورلر لذت ويرر
شاعر بيت بمخموران شود خوشتر سحركه * بشورباى قتق پخته خصوصا قسوق
ضم سين مهمله وواو مجهول ايله برنوع صرمه شقدر اوزانور بخسول اوزغانى ديرلر قلطاق
معروف كه ايردر شيخ سعدى بيت به قلطاق ودستار ورختى كه داشت * زبالابد امان درويش
داشت مع الكاف * قجك فتح جيمله كانجه كه نجك دخى ديرلر ابو المعانى بيت مطرب
بيا كه از دل ماغم برون رود * آهنك نغمه از دل ودست قجك زند قرخواك سكون راء
مهمله وفتح خاء معجمه ايله يعنى كوشتابه كذا فى المجمع قلبنك فتح لام وباء موحده
وسكون نونله برنوع عوددر غايت خوشبو اولور كذا فى المجمع قنك سكون نونله ميوه لرده
وياش اوتلرده حاصل اولان قورد حكاك بيت بماند همى دلتنك بخانه ستم چون قنك *
زسرما شده چون نيل سرو رويم پرازژنك * محمد هندوشاه فرهنكنده قافله نقل ايلمش اما بعض
فرهنكلرده فايله روايت اولنمشدر مع الكاف الفارسى * قزاكنك فتح زاء معجمه وكاف
وسكون نونله يعنى زره كذا فى شرفنامه والاداة قلاسنك فتح لام وسين مهمله وسكون
نونله صپان طاشيدر قلماسنك زيادۀ ميمله بودخى صپان طاشنك مد و ريدر
مع اللام * قاپول ضم باء فارسيله فرهنك ميرزاده وكتاب السامى فى الاساميده باء
موحده ايله مسطوردر اوقاپولرى وپنجره لرى اوزرنده كى اغاج كه سچق ايدرلر رومده طره ديدكه
بنالر ميانده شايعدر ويغمور دن وكونشدن محافظه ايچون ايدرلر قابولاد دخى ديرلر
قاويل كسر واو وسكون ياى تحتانيله اجانب شماله ساكن برطائفه دركذا فى شرفنامه
حكيم اسدى بيت كروهى شماليست اقليمشان * كه قاويل خوانى زتعظيمشان قچل
فتح جيمله فرهنك جهانكيريده جيم فارسيله سقسغان ديدكارى قوش قحل كسر حاء
مهمله ايله يعنى زار ونزار وضعيف حكيم شيرازى بيت سخت نبض وسخت تن باشد قحل *
كربباشد برجكر آن خشك دل * عربيده سكون حا ايله قورومق يابس ويبس كبى ودخى مسن
يعنى ياشلو آدم وغيره قراول فتح راء مهمله وضم واو ايله عسكرى مكر عدودن محافظه
ايچون برمقدار آتلو عسكرك اطرافن طولانوب محافظه ايدنلره ديرلر رومده دخى قراول ديرلر
مولانا هاتفى بيت قراول سپاران آيين نبرد * شدند از سركينه صحرا نورد قرئيل كسر
زاء فارسى وسكون ياى تحتانيله توت ديدكارى يمشدركه انواعى اولور وپپراغنى ايپك قوردى
ييوب ابريشم حاصل ايدر ميرنظمى * مثنوى * بود مقصود حاصل غم مكش هيچ * شود
برك قرئيل اطلس بتدريج * برفته ميشود غوره چو حلوا * به پختت ازچه دارى جنك وغوغا
قفشيل سكون فا وياى تحتانى وكسر شين معجمه ايله كفكير وكفچه يه ديرلر بومعنايه

اثنای حکایه ده میونظمی بیت پزنده بهر مهمان بود تفشیل * در آوردن زدیکش نیست قفشیل
ل قلقل ع سکون لام وفتح قاف ثانیله اوج معنایه کلور اول مرد متحرك یعنی بر یرده
سکون بولمز آدم ثانی اوکیك قوشنه بکزر برقوشدر ثالث میوهٔ تلخ که اکله قابل اولمیه
واکا بکزر نسنه لره دیرلر عربیده کسره ایله براوت آدیدر قره جه تخمی اولور وضمه ایله غایت
یورییکن آت ودریای بی بن وآواز صوت کبی یقال فرس قلقل ای سریع ورجل قلقل ای
خفیف وبحر قلقل ای لاقعرله ل قنبیل ع سکون نون وکسر باء موحده بعده یای ساکنه ایله
طعامه قونیلان بهارات ولوازم لذت طعام وله بیت دهد قنبیل لذت مر طعام را * چنانست
اصطلاحات کلام را * و برموضع اسمیدر ل مع المیم * قاقم ع ضم قافله برنوع مشهور
کورکدر بیاض ونازکدر جانوری کدیدن کوچکدر اما بیاض صحیح آنجق قویروغی سیاه اولور
در یسن قویروغی ایله کورك دیکرلریازا یامنده کیلور زیاده لطافت ونزاکتندن ملوك وکبار ووزرا
وامرایه مخصوص اولوب هرکسك کیمه که استعدادی یوقدر ابتدا اسمور ایله قاقم ایجاد اولنمشدر
ومخترعی هوشنك شاهدر سمرقندد یارنده چوق اولور حکیم فردوسی بیت چو سنجاب وقاقم
چوروباه نرم * چهارم سمور ست کش موی کرم * مذکور دورت نوع کورك ملوکه مخصوصدر
روباه دیدوکی برنوع سیاه دلکودر اوزون تویلری اولور کمیاب کورکدر ل قام ع اسلافدن
برمعروف کمسنه آدیدر عربیده بوی واقامتدن قالقدی دیمکدر فعل ماضی اولور ل قدم ع
فتح دال مهمله ایله ایکی معنایه در اول بمعنی پای انسانك ایاغی عموما وطباندر خصوصا
خواجه حافظ بیت قدم دریغ مدار ازجنازهٔ حافظ * اکرچه غرق کناهست میرود به بهشت
ثانی میمنت ومبارك معناسنه کمال خجندی بیت برسرکشتهٔ هجران کذری ازسرمو *
خیرمقدم قدم آوردی ودرخور کردی * ودخی برایشه اوکوردی او اق کما یقال القدم
السابقة فی الامر ویقال فلان قدم صدق ای اثره حسنه ل قدیم ع اوزرینه زمان مرور
ایتمش اولان نسنه حادثك ضدیدر خواجه حافظ بیت مکر ازخدمت دیرین من ازیاد برفت
ای نسیم سحری یاددهش عهد قدیم ل قرم ع سکون راء مهمله ایله بوزن نرم مهتر وبزرك
آدمه دیرلر حکیم شیرازی بیت ازغذاها شوروشیرین نیز وزم * نرم کردانده سرشت ای
مردقرم * عربیده فتحتین ایله زیاده آرزوایتمك شدت شهوت معناسنه ودخی دکز ایچنده بتر
چنار اغاجنه بکزر براغاجدر ل قلم ع معروف خامه در ویونانمشنه کالك دیرلر اما قلم
ایکیسنده ده اطلاق اولنور وایکی لساننده دخی قلم دیرلر وتقدیر ربانی یه ده قلم دیرلر ابو المعانی
بیت شدنی چون شود آخرزچه فریادکنی * درازل ازبد ونیك هرچه که میرفت قلم *
ل قیسوم ع سکون یای تحتانی وضم سین مهمله ایله ایوادنه بعض لغتده بوی مادران
دیدکاری چچکدر عربیده صاد مهمله ایله قیصوم دیو مرسمه دیدکاری خوشبویاسمی یپراقدر
بوستانیسی غایت لطیف قوقار وبریسی دخی قوقار اما نه چندان ل مع النون * قارن ع
فتح راء مهمله ایله برمشهور ومعروف مبارز آدیدر حکیم انوری * قطعه * اکرچو قارن وقارون
شود بزور وبمال * مخالفت زکند اف زمانهٔ دمن * بخاك درکندش هم زمانه چون قارون * بیاردیو
دهدش هم زمانه چون قارن * قارون مال وخزینه ایله مشهور اولدوغی کبی بودخی زور وقوت ایله

ایله معروف ایدی عربیده کسر را ایله قابجی واوقی اولان کمسنه یه ودخی حج ایله عمره یی جمع ونیت ایدنه
دیرلر ل قارون ع ضم راء مهمله وواو معروف ایله بنی اسرائیلدن حضرت موسی علی نبینا وعلیه
السلامك اقرباسندن برکسنه نك آدیدر حضرت موسی علی نبینا وعلیه السلام قرق کون
مناجاته کیتدکده سامری نام برکسنه بنی اسرائیله اختلال ویروب التوندن بربوزاغو یاپدیروب
خلقی اکا طاپدرمش ایدی حضرت موسی علیه السلام کلدکده احوالی بویله اولمش کوردکده
قرنداشی هارون علیه السلامه رنجیده خاطر اولوب خلقی بوزاغویه پرستشلکدن رجوع
ایتدرمك ایچون بوزاغویی یاقق مرادایلدکده قارون قویمجیلق علمنی اعلا بیلوردی بوزاغویی
یاقدیو امرایلدی قارون ایتدی یاموسی التون یانمز آتشده دخی کوزل اولور دیدکده حضرت
موسی متفکر اولدی حق سبحانه وتعالی حضرتلری وحی کوندردی دریا کنارنده فلان اوت واردر
اول اوت کیمیانك برجزویدر اول اوت ایله التون یناردیدی فی الحال موسی علیه السلام قارونه تعلیم
ایلدی قارون دخی واروب اول اوتدن زیاده دوشیروب صاقلدی وهم روایت اولنورکه حضرت
جبرائیل علیه السلام برآت اوزرنده انسان صورتنده فرعون عسکرینك اوکنه دوشوب
دریایه ایلتدکده آتنك باصدوغی یردن طپراق آلوب قارون صاقلمشدی آنی باقره القا یدردی
آلتون اولوردی بلکه هرنیه القا یلسه آلتون اولوردی بوسببدن قارون کیمیا کرلك ایدوب
چوق التون تحصیل ایلدی حتی دیرلرکه خزینه سنك مفتاحی بر درهم دموردن ایدی بویله ایکن
آلتمش دوه خزینه مفتاحلرینی چکردی بو حال ایله قارون دینه کلمیوب حضرت موسی علی نبینا
وعلیه السلام دینه دعوت ایتدکچه تعلل ایدوب اسلامه کلمدی آخرکار حضرت موسی قارونك
اسلامندن مأیوس اولوب خزینه سیله ومفتاحلرین چکردوه لریله ارضه امرایدوب بامرالله
تعالی یره کچوردی خواجه حافظ بیت هنکام تنکدستی درعیش کوش ومستی * کین کیمیای
هستی قارون کند کدارا ل قالون ع ضم لام وواو معروفله اوج معنایه کلور اول کامل بوحکیم
ذوفنون نامی در ثانی دریای هند جزیره لرندن برجزیره آدیدر آنده سکسار قومی اولور سیامك
شاهك قزی آنده در مرقوم سیامك هفتکوش یعنی یدی معدندن آنده برقلعه بنا ایلمش
روایت اولنورکه اول قلعه ده ساکن اولان ذی روح طول عمر ایله معمر اولورمش ودیرلرکه قلعه ایچنده
براغاج تمش بدنی یشل وشاخلری سیاه ویپراغی صاری هربری قلقان قدر اولور اول قدرشفاف
ویراقدرکه نظر ایدنك چهره سی کورینور وقبق هیأتنده میوه سی اولور غایت قرمزی وشکر
کبی شیرین ولذیذ اولورمش والله اعلم بحقیقة الحال معنای ثالثی روم لساننده نیك وخوش
دیمکدر ل قالین ع کسر لام وسکون یای تحتانیله یعنی قالیچه وامثاله شیخ عطار بیت مرده را
بوریا قالین بود * زانکه خشتش عاقبت بالین بود ل قانون ع اوج معنایه در اول هرنسنه نك
اصلی یقال قانون کل شیء ای اصله والجمع قوانین وعادت واسلوب وحساب معنالرنه ثانی رسوم
پادشاهان ثالث برنوع سازدر معروف مذکور اوج معنایه ابو المعانی بیت خوشا قانون بود
قانون رندان * که مطرب میزند در بزم قانون ل قپان ع فتح باء فارسیله اصلی کپاندر تعریب
ایدوب قپان دیدیلر بیوك ترازودر قنطار وقسطاس دخی دیرلر ودخی امین معناسنه در یقال فلان
قپان علی فلان وحمار قپان دویبته یقال نوع من اصغر العصافیر یعنی سرچه دن کوچك برقوشدر

قویروغی اوزون اولور متصل اوینادر لغ قبای آهنین ع یعنی زره مولانا هاتفی بیت بجلوه
زهرسو قبا آهنان * قبا آهنینی که رو بین تنان لغ قراخان ع ترکستان پادشاهلرندن
برینک نامی در تیمورک یقین اقرباسندندر مولانا هاتفی * مثنوی * که بعد از نژاد سلاطین ترک
ثریا جنابی در آیین ترک * قراخان بتازی قراخان بنام * جهانش بکام سپهرش غلام * مرور
ایامله اعلام رجالدن اولدی لغ قرفسیون وقرفیسیان ع کلاهما بسکون الراو سین المهملتین
کیا به دید کاری دارودر لغ قرقان ع سکون راء مهمله وفتح قاف ومهمله بر دارودر عربیده
مقل ازرق دیرلر بعضیلر آنک ایچنده کی چوبچکز در دیدیلر لغ قرکن ع سکون راء مهمله وفتح
کاف ایله یعنی جوی نوکنده یعنی بکی قازلمش ارمق که صو آقمش اوله میر نظمی درصفت عاشق بیت
زدرد حسرت آن یاسمین تن * دو چشمش کشته گویا که دو قرکن لغ قروان ع سکون راء مهمله
وفتح واو ایله شهرلرده اولان درنک لغ قزغان ع سکون زا وفتح غین معجمتین ایله قزان که ایچنده
آش بشورورلر کاهی غین یرینه قافله قزقان دیرلر لغ قزوین ع سکون زاء معجمه ویای تحتانی
وکسر واو ایله عجمده آب وهواسی لطیف بر مشهور شهردر حالا عجم شاهلرینک تختکاهیدر شاعر
بیت نظیر آب حیوان آب قزوین * از آنست فیضیاب ارباب قزوین لغ قزین ع کسر
زاء معجمه وسکون یای تحتانی ایله ابریشمدن اولان نسنه که قز ابریشمیدر یای نسبت ونون تأکید
ایله سیمین وزرین کبی در استاد لطیفی بیت زحمت مده ای صبا خدا را * آن شاه قزین فروش
مارا لغ قصد کردن ع بر نسنه یه میل وعزیمت ایلمک چغتای لسانده ایرکیمک دیرلر کسر الفله
اسم فاعلی ایرکینور اولور میل ایدر دیمک معناسنه میر علیشیر دیوان اول دیباچه سنده دیر بیت
کونکلماکا ایرکینور ایل بیر سوزکه دیسا مجنون * اول سوزنی جمع قیلسا کونکلماکنی ایلارا قزون
بونده ایرک کسر الف وسکون یا ورا ایله اختیار معناسنه در رومده دخی استعمال اولنور
اختیار بن الله ویردی دیمکده ایرکن الله ویردی دیرلر فرهادنامه ده فرهاد وصفنده بیت نیجا
افغاندین ایدسا آغزینی بیرک * یوق ایردی ناله چیکما ککا آنکا ایرک لغ قطران ع اوج معنایه
کلور اول بر شهردر آدیدر که آنی شیث نبی علیه السلام بنا ایتمشیدی آنده بت پرست بر جماعت
وار ایدی ایمانه کلمدیلر آخر کار حضرت سلیمان علیه السلام قفطس نام بر دیوی کوندردی اول
قلعه یی یردن قالدروب حضور سلیمانه کتوردی معنای ثانی معروف نسنه در یردن چقر
کتران لفظندن تعریب اولنمشدر ثالث رومیه دن بر مشهور شاعر آدیدر چوق ابیاتیله استشهاد
اولنمشدر حکیم قطران ارموی دیو فرهنکی دخی واردر لغ قطرغان ع بر مفید معجوندر ادویهٔ
حاره دن ترکیب اولنمش برودتدن حادث اولان امراضه نافعدر ابو المعانی بیت سخنها بیمزه
کفتار بارد * همه عمرش قطرغان خورد باید لغ قفدان ع سکون فا وفتح دال مهمله ایله عطار
آلتلرندن بر ظرفدر ایچنه عطریات قورلر لغ قلان ع فتح لامله ولایت شروانده رعایا اوزرینه
صالینور بر معلوم تکلیفدر وولایت خوارزمده مؤنث معناسنه در لغ قلارون ع فتح لام وضم
راء مهمله ایله یعنی نقیبان لشکر کذا فی شرفنامه میر نظمی بیت دلیران به پیکار برخاستند
قلارون عسکر صف آراستند لغ قلتبان ع سکون لام وفتح تاء مثناة وباء موحده ایله ایکی
معنایه در اول فرهنک حسینی وفاییده بر قصبه وغلطان عمود در بر ذراع مقداری ایکی باشنه

باشنه‌سی ورد بر متی قدر دلکلری وار اکا اغاج چکوروب طام اوستنه طپراق قوددقده آنی یواریوب
طامی محکم وهموار ایدرلر اصلی غلطان اولمق واردر ثانی دیوث معناسنه یعنی عورتنک
فجورینه علمی لاحق اولوب رضا ویره ایکی معنایه حکیم انوری * قطعه * هرکز آن زن بمزد را
ترسد * که بمن خام قلتبان کوید * که اکر درسرای او بمثل * تره کارند وقلتبان روید *
لغ قلمدان ع بر نوع دواتدر که آنجق ایچنه قلم قونور قلم ظرفی دیمک اولور زیرا دان بونده ظرف
معناسنه اولور لغ قلیوان ع کسر لام وسکون یای تحتانیله آتش پرست که کبر دخی دیرلر
میر نظمی * مثنوی * یهودی ونصاری وقلیوان * همه در ظاهرش الله کویان * ولی در قول
یکدیکر خلافند * بد نیشان باطل وکذب وکذافند لغ قلیون ع معروف توتون ایچلان
لوله در حکیم شفایی * رباعی * قلیون ز لب تو بهره ور میکردد * نی در دهنت چو نیشکر میکردد
در دور رخت مثال تنبا کو نیست * دود یست که در دور قمر میکردد لغ قهربان ع سکون ها
وفتح راء مهمله وباء موحده ایله کهربا معناسنه در لغ قهرمان ع کار فرما وعدل وسیاست
ایدیجی پادشاهه دیرلر لغ مع الواو * قتو ع ضم تاء مثناة ایله بر ولایت اسمیدر لغ قراسو ع
فتح را وضم سین مهملتین ایله حوالیٔ خوارزمده واقع بر ارمق آدیدر کذا فی ادات الفضلا
لغ قراوو ع فتح راء مهمله وضم واو ایله قراول معناسنه شیخ آذری بیت ترقوس که
دردور فلک دادشه شام * ترک سحرش داد کرباره قراوو لغ قرنجو ع فتح راء مهمله وسکون
نون وضم جیمله کاسهٔ درویشان وخوارزم ولایتنده اعداد حیوانات چارپا یعنی درت آیاقلو حیوان
صاغشی لغ قرنقو ع یعنی قراکو شیخ آذری بیت دوران زپی باز سفیدش سحری ساخت *
از بال غراب شب دیجور وقرنقو لغ قلاچو ع فتح لام وضم جیم فارسیله یعنی کاسهٔ درویشان
کذا فی فرهنک جهانکیری لغ مع الهاء * قابله ع کسر باء موحده ایله آیه که فارسیده مامی
و پیشکاره دیرلر یعنی اولاد طوغورن خاتونک اوکنده اوتوروب وضع حمله معاونت وبعد الولادة قطع
ناف وغسل بچه‌ده قماط ایدر عربیده مشترک لغتدر ابو المعانی بیت درزادن من درد والم قابله
بوده * از مادر من محنت وغم توام من زاد * وعربیده کلمک کیجه یه ده دیرلر یقال القابله لیله
مقبله وعام قابل ای مقبل لغ قاقله ع ضم قاف وفتح لامله معروف ادویه در ایکی نوع اولور بری
کبیر وبری صغیر در بو نسخه ده رسیله نظر اولدی که کبیرینه هال وصغیرینه هیل دیرلر لغ قالیچه ع
کوچک خالیدر که مصغر قالی در لغ قاه قاه ع اظهار ها ایله بلند آواز ایله کولمک قهقهه
معناسنه خلاق المعانی بیت زند خنده بر روی خواهندکان * دهان در از جود تو قاه قاه *
لغ قحبه ع مشهور ومعروفدر فرهنک جهانکیریده زن روسبی واقعدر ومجمع الفرسده زانیه
عورت مسطوردر واختریٔ کبیرده دخی زانیه عورت اصلنده قحاب بالضم آت وقاطر ودوه
اوکسوریکی در وآز اولور که انسان اوکسوریکنه ده دیرلر دیار عربده بر کسنه بو زانیه عورت
یانندن چکسه عورت اوکسوروب اول آدمه کندوبی اظهار وعرض ایدوب مرادین اشعار ایدر
اول کسنه‌نک مرادی اولورسه آشنالق اظهار وبازاری استوار ایدر اول سببدن زانیه وفاجره
عورته قحبه تسمیه ایلدیلر مرور ایامله روسبی عورته علم اولدی نتکم مابون اوغلانه هیز دیدیلر
ودخی آنک کبی سبب تسمیه سی وار در که حمامک مخصوص طاسنه هیز دینلور چونکه حمام طاسی

الدن اله دوشر کذلك مفعول اوغلان دخی الدن اله کتد وکچون استعاره طریقیله اکا هیز
دید بلر کثرت استعماللرندن ایکیسیه علم منزله سنه تنزیل اولنمشدر میرنظمی. بیت تجربه و میرزا
مکن باور * عهد پیمانشان زکوش کذر ل قرابه ج فتح راء مهمله و باء موحده ایله برنوع بیوك دستی
واغزی طار اشاغیسی چوق شیشه درکه اون بش یکرمی وقیه شی آلور اکا قرابه دیرلر خواجه
حافظ. بیت در عهد پادشاه خطابخش وجرم پوش * حافظ قرابه کش شد ومفتی پیاله نوش *
مولانا هاتفی بیت بسی مغفر افتاد و سر از پیش * قرابه شکست وتاف شد میش ل قرطه ج
سکون را و فتح طاء مهملتین ایله جامه کوتاه که کرته لفظندن تعریب اولنمش میرنظمی. بیت
برآمد مست نازو شوخ و شنك * بپوشش قرطه خوش طرز و خوش رنك * عربیده ضم قافله
بمعنی کوشواره یعنی کوپه ل قریشه ج کسر راء مهمله و سکون یای تحتانی و فتح شین معجمه ایله وجود
انسانده بر یومر مجه اتدر اکثر بوینده ظاهر اولور اوردیرلر وجعی اولمز و عربیده یوغردی سوزوب
ایچنده قیمق قاتوب قارینه طولدیروب قوریدرلر اکا قریشه دیرلر ل قزاوه ج فتح زاء فارسیله
کجاوه که دوه اوزرینه قویوب ایراق سفرلره کوتوررلر خصوصا حجاز سفرینه عربیده محمل دیرلر
کذا فی المجمع ل قزله ج فتح زاء فارسی و لام ایله سقسغان دیدکلری قوش درکه عربیده عقعق
دیرلر ل قشاوه ج فتح شین معجمه و واو ایله قشاغو که دمردن ایدوب آت و قاطر قاشرلر و آدم
قشاغوسی که نازك آبنوسدن وکموکدن ایدرلر ابوالمعانی در هجو. بیت بجای خامه در دست
اورا * تزیید جز بجاروب قشاوه ل قصبه ج ایکی معنایه در اول شهردن کوچك کویدن
بیوك اولان شهرکه حمام و جامعلری اوله ثانی عورتلك باش باغی معناسنه در ل قطره ج ایکی
معنایه در اول طمله عموما و یغمور طمله سنه دیرلر خصوصا ثانی یوریمکده لنك اورمق که قطره
زدن دخی دیرلر ابوالمعانی. بیت سرشکم قطره زد برروی زردم * شده کو یا خبر آورده غم را *
جغتای اسانده طملیه تیم دیرلر کسر تا و سکون یا ایله قطره قطره دیمکده تیم تیم دیرلر ل قطیفه ج
ایکی معنایه کلور اول معروف قماش ایکنجی آیروق میرنظمی. بیت مرا از وصلتش کشته
قطیفه * زکریه جامه کو باشد قطیفه ل قلبکاه ج سکون لام و باء موحده ایله ایکی معنایه در
اول جنك محلنده عسکرك ترتیب صفوفنده یمین و یسار اورته سنده اولان صفه قلبکاه دیرلر
مولانا هاتفی. بیت زقیصر شد آراسته قلبکاه * زماهی بفرمان او تا بماه * ثانی عسکرك
جمعیت یری وله ایضا بیت بفرمان نویسی جمع سپاه * که سازند تبریز را قلبکاه ل قلعه ج
معروف میرنظمی. بیت در آنجا قلعه محکم بنا کرد * که کوئی در متانت کوه الوند * و دخی
طاغ باشنده صغنجق یر و دخی بیوك بولت پاره سنه قلعه دیرلر و ضم قافله مال غارت و دخی شول
یره دیرلرکه طورمغه و یرلشمکه قابل اولمیه جغتایده قلعه یه قورغان دیرلر فرهاد نامه ده ارمنیه
قلعه سی وصفنده بیت نی قورغان بیر حصین و بارك قورغان * فلك حصنی آرك دیك یاشورغان
ل قلیه ج سکون لام و فتح یای تحتانیه اول طعامه دیرلرکه اتی جوز و بادام و نخود و صوغان
ایله بشوررلر اکا سغدی دخی دیرلر ل قنجه ج سکون نون و فتح جیمله رعنا و نازلی دیمکدر
ل قنجغه وقنجوغه ج کلاهما بسکون النون وضم الجیم و فتح الغین المعجمه بمعنی فتراك یعنی ترکی
بعض نسخه ده ترکی باغی معناسنه مرویدر مذکور ایکی لغت جغتای لغتیدر ل قنطوره ج

ل قنطوره ج سکون نون و ضم طا و راء مهملتین ایله اوکی کسك مخصوص شاطر قفتانینه
دیرلر محتشم کاشی بیت زین بلای جان که در بردار وش قنطوره تنك * پیکرم از ناله شد در
در تنکنای غم چونال ل قوسه ج سکون واو و فتح سین مهمله ایله قوس وقزح در کذا فی المجمع
ل قیدافه ج سکون یای تحتانی و فتح دال مهمله و فا ایله برعورتك آدی ایدی که حاکم بردع
ایدی اسکندره خیلی مقابله ایله جواب ویرمش ایدی نوشابه دخی دیرلر ضم نون و فتح شین و باء
موحده ایله رکن الدین بکرانی بیت قیدافه را کر آینه بودی ضمیر تو * کی آمدی نیاز بنقش
سکندری ل مع الیاء التحتانی * قاطانغی ج فتح طاء مهمله و کسر نون و غین معجمه ایله
محبت اوتی درکه مرسین یپراغی کبی خرده یپراغی اولور ایکی نوعدر برنوعنك دپه سنده جوز قدر
باشی اولور واوزنده نخود کبی یمیشی اولور و برنوعنك بورچق کبی یمیشی اولور محبت ایچون
مشهور و مجربدر محبوبنك آدینی آنه سی آدیله ذکر ایدوب برنسنه ایله یدوره لر و یاخود
ایچوره لر عظیم تأثیری اولور روایت اولنورکه قیلو بغه مذکور اوتی بولوب قوپاروب آغزی ایله
کوتوروب دیشی سنه دکوررر اول ساعت ارککنك آردینه دوشوب تابع اولورمش بولغت اصلنده
یونانیدر عجم تصرف ایتمشلر و عربیده اکا کف العقارب دیرلر استاد لطیفی بیت در ره دلبر درم
باید که یابی کام دل * روبری برروی نار نجات و بر قاطانغی ل قاقلی ج کسر قافله براوتدر
چوغانه بکزر سبزه لکی آندن آرتقدر یپراغی اولمز آنجق خرده داللری وار در عربیده قلام دیرلر
طبیعتی مسهلدر صاری صو اخراج ایدر و رطوبتی تقلیل ایدر ل قالی ج ترکیده خالی
دیدکلری دوشمه در طالب آملی بیت بتن بوریا کند کلهای تصویر نهالی را * بپا بیند ارسازد
خفتکان نقش قالی را ل قای ج ایکی معنایه در اول قد و بالا یعنی بوی بوس دیمکدر
ثانی برمحل آدیدرکه محبوبلری چوق اولور کذا فی التحفه ل قباچای ج فتح باء موحده و جیم
فارسیله برنوع کوچك یعنی قصه قبادرکه قباچه ده دیرلر کذا فی التحفه ل قبای ل فتح باء
موحده ایله جامه وقفتان و دخی ظروف و اوانی معناسنه ل قدرفی ج فتح دال و سکون
راء مهملتین و کسر فا ایله برنوع آلتوندر قدرفله کسیلوب سکه لنمش اوله قدرف برشهردر مذکور
آلتونه عربیده غطریف دیرلر کذا فی المجمع ل قرقومی ج سکون راء مهمله و ضم قافله برنوع
جامه در عراق عربه مخصوص آنده اشلنور ل قطانی ج فتح طاء مهمله و کسر نونله سنبوسه
کبی خمیردن ایدوب ساده یاغ ایچنده بشوررلر بسحاق اطعمه بیت کباب وقلیه با پالوده تو *
خوشا باروغن ساده قطانی ل قطرانی ج سکون طا و فتح راء مهملتین و کسر فا ایله برنوع
اقچه در عربیده غطریفی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری وغیره ل قطع وزیری ج کتابده
واوراقده وبعض اشیاده استعمال اولنور کمی قطعه دیدکاری یعنی هرنه که طولی ایکی عرضی
مقداری اوله اکا قطع وزیری دیرلر اما اکثر و اغلب کتابده استعمال اولنور فتاحی نیشابوری
بیت وزیر کفته فتاحی ار بدیوان جست * عجب مدان که وزیر پست قطع دیوانم ل قلیه سغدی
قلیه معلوم وسغدی ضم سین وسکون غین معجمه و کسر دال مهملتین ایله برنوع قلیه درات ویرطه
و صوغان و بادام و جوزله بشوررلر کذا فی المجمع ل قی ج بوزن می وکی لغت مشترکه در
اکرچه عربیده استعمالی زیاده شایعدر اما فارسیده دخی استعمال اولنور قوصمق معناسنه

ق

باب القاف المکسوره

ظهیر الدین فاریابی بیت زبهر آنکه دهن خوش کنی زغایت حرص * نشسته مترصد کقی کند
زنبور * قی زنبوردن مراد عسل مصفی در اکرچه بو معناده صحیح لغت دکلدر بلکه استعاره در
ع باب القاف المکسورة مع الالف * قیبا ح فتح باء فارسیله شیردان طولمه سی که کیپا
دخی دیرلر بشورنه کیپایی دیرلر ابو المعانی * مثنوی * رفت خواجه بجایش آمد خر *
عجبست حال دهر را بنکر * کرچه جای کسی نماند تهی * سك نشسته بجای قیپایی ع قرا ح
فتح راء مهمله ایله منجنیق معناسنه در کذا فی المجمع ع قلیمولیا ح کسر لام وسکون یای
تحتانی وضم میم وکسر لام ثانیله تباشیره بکزر بیاض طپراقدر که ایکی نوع اولور بر نوعی صحیح
بیاضدر وبر نوعی ده قزللغه مائل اولور وایکی نوعی دخی اندلس مملکتنده چوق بولنور ع قلیمیا ح
قلیمولیای مرقومدن اختصار اولنمشدر ع قندیل ترسا ح اول قندیله دیرلر که کنیسالرده
کیجه وکوندز ینار اصلا سوینمزلر حکیم خاقانی بیت زبان روغنیم ز آتش آه * بسوزد
چون دل قندیل ترسا ع مع الباء * قشیب ح کسر شین معجمه ایله بی هنر وبی معرفت
اولانه دیرلر ع مع التاء * قسمت ح سکون سین مهمله وفتح میمله بخش وبولمك وآیرمق
وحصه ونصیب معناسنه میرزا شانی بیت از روز ازل تنکدلی قسمت ما بود * نشکفته اکر
غنچه ماجرم صبانیست ع قیمت ح بها وقدر ومرتبه وهر نسنه نك بهاسی یقال قوم السلعة
تقویما ع مع الراء المهمله * قنبار ح سکون نون وفتح باء موحده ایله زنجفره دیدکاری قرا
بویه درکه سرخ ایتدکاری قرمزی مرکب آندندر ع قیر ح اماله ایله قار معناسنه استعمال
اولندوغنی اطبا تصحیح ایلمشلردر ارباب لغت زفت یعنی قره ساقز معناسنه تحقیق ایلدیلر وشعرا
شعرلرنده بو معنایه ایراد ایلدیلر کمال اسمعیل بیت برمدح تو هزینه شدم عمر نازنین *
بودر کهت چو شیر شدم موی همچو قیر * زفت صو ایچنده قینایوب چیقدوغی ظاهردر
حضرت شمس تبریزی بیت مفخر تبریزیان شمس حق دین بیا * تا برمد پای دل زاب وکل
همچو قیر ع مع الزاء المعجمه * قیز ح سکون یای تحتانیله کافر قاریسی دیمکدر واما عربیده
کوچك کوب معناسنه در ع مع الطاء المهمله * قبط ح سکون باء موحده ایله مصرده
فرعون قومی واتباعی اولان طائفه نك آدیدر حالا آنلردن باقی آدم واردر بکاره وکاشفلره خدمت
ایدرلر عربیده فتحه ایله نسنه جمع ایتمك یقال قبطه اقبطه قبطا اذا جمعك بالید ع قیراط ح
بچق دنك ودخی بر چکردك آغرلغی ودیرلر که اون الئی قیراط بر درهم ویکرمی دورت قیراط بر مثقال
اولور عند البعض بچق دنك والئی چکردك که هر چکردك ایکی آرپه آغریدر واصلی قراط ایدی
رانك تشدیدی یایه تبدیل وراء یه خفت ویروب قیراط دیدیلر اما احادیث ایچنده وارد اولان
قیراط جبل احد معناسنه در دیو تفسیر ایلدیلر ع مع الفاء * قرف ح سکون راء مهمله
ایله اغاج قبوغی وبعض نسخه ده انا معناسنه روایت اولنمشدر عربیده القرف بفتح القاف
وسکون الراء تهمت ایلمك وعیب اسناد ایتمك ودخی دباغت اولنمش دریدن طغرجق کبی
بر ظرفدر ایچنه اثواب قورلر وفتحتین ایله خسته لره یقین اولمق مداناة المریض معناسنه
وقارشمق مخالطه کبی وکسر قافله هر نسنه نك دریسی وقابی قشر معناسنه واغاج قبوغن
صویمق ع قف ح دستی کبی بر ظرفدر ایچنه بعض نسنه قورلر عربیده امر صیغه سیدر

صیغه سیدر طور معناسنه وضمه ایله یوکسك یر موضع مرتفع وفتحه وتشدید ایله بر دق اراسنده
نسنه کیرلمك واوت قوپارمق ویقال للثوب اذا جف بعد الغسل قد قف الثوب ع مع القاف
ع قبچاق ح سکون باء موحده وفتح جیم فارسیله بر صحرا آدیدر بعض روایتده اول صحراده
ساکن اولان طائفه نك آدیدر خواجوی کرمانی بیت ای ماه قبچاقی از آن سرینه شست
بغتاق را * بکشای بند بلمه ودربند کن قبچاق را * مولانا هاتفی بیت سپه سوی قبچاق باید
کشید * باقصای آفاق باید رسید ع مع الکاف * قفك ح فتح فا ایله بیوك آغاجدن
دوزلمش قدح غیری نسخه دن دخی اولورسه اولسون شاعر بیت بده باقفك باده لاله کون *
کند شوق دلتشنکان افزون ع قیجك ح سکون یای تحتانی وفتح جیمله کمانچه دیدکاری
سازدر حکیم صاحب در قسمیه بیت بسوز آتش عود بکاسه طنبور * بچنك وبربط
وقیجك بدخراشی تار ع مع اللام * قندیل ح معروف لغت مشترکه در السنه ثلثه ده
خواجه سلمان بیت شمع عالمتاب عیسی را بدین دیر کهن * هر صباح از پرتو قندیل زر پاش
ضیاست * شیخ فیضی بیت ای عشق تو از کعبه تراشیده صنم را * پیمانه می ساخته
قندیل حرم را ع قیفال ح سکون یای تحتانی وفتح فا ایله باش طمری که قولك ایچ یوزنده
ویوقارو جانبنده اولور آندن قان آلنسه تأثیری کردندن یوقارو ده اولور ابو المعانی بیت
کرده سودای غم یار دماغم مختل * بکشاید مکر آن غمزه دلدوز قیفال ع قیل ح
سکون یای تحتانیله نام بیابان ودشت بی پایان کذا فی المجمع ع مع المیم * قریم ح کسر
راء مهمله وسکون یای تحتانیله اولو کشی سید القوم کبی جمعی قروم کلور ع مع النون * قروان
سکون راء مهمله ایله بوزن شروان بر ولایت آدیدر ودخی شهرلری کزمکه دیرلر ع قیرکون ح
یعنی تیره رنك مولانا هاتفی بیت هوا قیرکون شد ز پر عقاب * نهان شد در ابر سیه آفتاب *
ع قیروان ح سکون یای تحتانی وراء مهمله وفتح واو ایله کنار آسمان خواجه سلمان بیت
ای رسیده عدلت اندر غره صبح شهاب * همچو نور آفتاب از قیروان تا قیروان * وشرق وغرب
جانبلرینه دیرلر بر جانبدن بر جانبه وارنجه معناسنه مولانا هاتفی بیت ازین قیروان تا بان
قیروان * شده موج دریای آتش روان * مجمع الفرس ده اطراف معموره معناسنه در
رشید الدین وطواط بیت نعوذ بالله اکر هیبت تو شعله کشد * زقیروان بکشد تا بقیروان
آتش * عربیده بیوك لشکر جیش عظیم ودخی قافله وکاروان معناسنه کلور وعند البعض فتح
راء ایله جیش عظیم وضم راء ایله قافله معناسنه کلور فارسیدن معربدر ع مع الهاء * قبله ح
معروف وتوجه اولنان جانبه قبله دیدکاری مناسبتله هندولر پادشاهلرینه قبله عالم دیرلر
ع قژه ح فتح زاء فارسیله پلید وپلشت اولان نسنه یه دیرلر کذا فی التحفه ع قطعه ح
پاره دیمکدر اما شعرا اصطلاحنده ایکی بیتدن طقوز بیته وارنجه بر قافیه ده اولوب
مطلعی نك اول مصراعی قافیه سی مخالف اولان شعره دیرلر مطلعی بر قافیه ده اولنجه غزل
دینلور واما وصف محبوب اولورسه والا آخر مضمونده اولانه شعر ونظم دیرلر عربیده بر پاره
نسنه معناسنه در ویقال القطع ظلمة آخر اللیل ومنه قوله تعالی * فاسر باهلك بقطع من اللیل
وقیل سواد اللیل وفتحه وضمه ایله موضع القطع وضم قافله بر نوع خرمادر ع قلاده ح

باب القاف المضمومة

بوغازباغی مولانا هاتفی بیت نیفتاد در دام ماهی نهنگ * نیاورد سر در قلاده پلنگ *
ع باب القاف المضمومة مع الالف * قبا ع فتح باء موحده ایله قاب قجاق معناسنه‌در
ع قسطا ع سکون سین وفتح طاء مهملتین ایله بر کامل وذوفنون حکیمك اسمیدر خلفاء بنی
عباسدن مأمون خلیفه زماننده بعلبك شهرندن ظهور ایدوب لسان عربی‌یی ولسان
یونانی‌یی غایت بیلور ایدی حتی یونان لساننجه اولان حکمت کتابلرین عربی لسانه ترجمه
ایلدی جمله‌دن کتاب مجسطی ایله اقلیدوس الحکمه ارا سنده ترجمه‌لرینه واسطه اولمشدر
شمس فخری بیت بدین کتاب مر امتیست برفضلا * که نیست بر حکمای زمانه جز قسطا
مجمع الفرسده قسطا لوقا نام حکیمك فرزندیدر یوناندن ایکی حکیم فاضل وکامل ایدیلر
شاه ناصر خسرو بیت هر کسی چیزی همیگوید بتیره رای خویش * تا گمان آید که او قسطای بن
لوقاستی * عربیده شول دوه‌یه دیرلر که ایاقلری سکرندن بوزلمش وقورمش اوله ع قوقبا ع
ایکی معنایه‌در اول براوتدر ثانی برحب ترکیبیدر مسهل ولطیف ودماغه قوت ویرر
ع مع الباء * قطب ع درت معنایه استعمال اولنور اول رئیس قوم عموما ورجال غیب
خصوصا که خلیفه نبوتدر یعنی حضرت آدم علی نبینا وعلیه السلامدن تا روز قیامت برقطب
اولور حتی حضرت رسول کائنات ومفخر موجودات سید عالمیان وسرور دوجهان صلی الله
تعالی علیه وسلم فی کل وقت آن حضرتدن اول وصکره وکیل وخلیفه‌سی درلر بری دنیادن
نقل ایتسه بری دخی یرینه قطب اولور معنای ثانی ایکی کوکبدر بری جانب جنوبده وبری
طرف شمالده اولور واصلا یرلرندن حرکت ایلمزلر بو اقالیمدن قطب جنوبی کورنمز قطب شمالی
کورینور ترکجه دمور قازق دیرلر خواجه سلمان بیت قطب کردون بینی یافته با قطب بنات *
اتصال نیست کزان چشم بدان یاد آورد * ثالث پرکار دایره‌سنك اورته یرنده اولان
نقطه‌یه دیرلر اورته‌ده بولنور وغیبون رابع دکرمنك آلت طاشنده اولان کوچك اغاجکه اوست
طاشنك دلوکی اکا چکوب دور ایدر خصوصا وهرنسنه‌نك اورته‌سنه دیرلر عموما که حرکت
ایلیوب یرنده برقرار طوره ع قلاب ع فتح لام مشدده ایله هر اوجی اکری اولوب چنکل کبی
اولانه دیرلر عموما بالق اولته‌سنه دیرلر خصوصا رئیس الشعرا فی زمانه مولانا صائب اصفهانی
بیت دل عبث چندین زتقدیر الهی میطپد * میشود قلاب محکمتر چو ماهی میطپد *
واستعاره طریقیله زلف خوبانه دیرلر عموما مولانا جامی بیت شوق قلاب دل دورانست *
جاذب خاطر مهجورانست ع مع التاء المثناة * قرات ع فتح راء مهمله ایله قراجه وقفتانی
لقمه‌سنه دیرلر میر نظمی بیت قرات جامه رنکین جانان * چو چاك سینه عشاق نالان *
ع قروت ع ضم راء مهمله وواو معروفله یوغرت قوروسی شاعر بیت قروت وکشك
بار وغن بزمه * در آندم پیش مهمان آوریده ع مع الجیم * قبوج ع ضم باء فارسیله
ککلك که کبك دخی دیرلر عربیده حجل دیرلر حکیم شیرازی بیت بال مرغ وماهی خرد وپاوج *
لحم دراج وطباهج وقبوج ع قلج ع سکون لامله اول چارپا حیوانه دیرلرکه ایاقلری بربرندن
آیرلمش کبی یوریه کذا فی شرفنامه اما مؤید الفضلاده چارپا حیوانك قچ ایاقلرینك
دربلری بری برینه اولاشق کبی یوری‌یه شرفنامه صاحبنك نقلنك عکسیدر ع قنج ع

ع قنج ع سکون نونله ایکی معنایه‌در اول بیهوده وبیمعنی ثانی قوروغی کسلك اشك
کذا فی التحفه ع قوج وقچ ع اول واو معروفله ثانی اشباع ضمه ایله ایکی معنایه‌در اول
کوسفند جنکی یعنی جنکجی قیون ترکیده دخی قوچ دیرلر کذا فی المجمع بو معنایه مولانا هاتفی
بیت بکش بیدلی را که جست از ستیز * بود کشتنی قوچ میدان کریز ع قولنج ع سکون واو
ونون وفتح لامله بر ریح صعبدر انسانك امعاسنده کاری بغرسقنده حاصل اولوب هر جانبنده کزوب
کاهی شدت اوزره اولدقده صاحبنه زیاده الم ووجع عارض اولور بو اسم بو علته یونانیدر معناسی
بو علتك دواسنی الله بیلور دیمك ایمش حکمادن بویله استماع اولندی ع قونج ع سکون
واو ونون ایله بلاموده بعض نسخه‌ده آلج روایت اولنمشدر ع مع الدال المهمله * قرغند ع
سکون زا ونون وضم غین معجمتین ایله فستق اغاجنده فستق کبی برایچی بوش شئ اولور نیمز لکن
آنکله دری دباغت ایدرلر اصحی بودر که فستق آغاجی برسنه فستق ویرر وبرسنه مذکور قرغندی
حاصل ایدر کذا فی المجمع بو معنایه ابو المعانی * قطعه * درخت بسته چون اهل زمانه *
بخست از کرم باشند مایل * دهد یکسال میوه سال دیکر * شود ممسك کند قرغند حاصل *
ع قنود ع ضم نون وواو معروفله انتهای سرحد هندده واقع بر طاغ آدیدر آنده بر بیکار واردر
صویندن ایچن معمر اولور ایمش شاعر بیت روایت کنند این سخن را شنود * چو ماء الحیوتست
آب قنود ع مع الراء المهمله * قار ع ایکی معنایه کلور اول معروف لعبدر نرد لعبلرندن ثانی
بر شهر یاخود بر مکان آدیدر که متاعی عود خالصدر که عود قماری دیرلر آنده طاوس دخی اولورمش
شیخ نظامی * بیت دماغ عالم ازباد بهاری * هوا را سوخته عود قماری ع قور ع بوزن بور
صرکدو یعنی قبق باشی ماوراء النهر لغتیدر ع مع الزاء المعجمه * قندز ع سکون نون وضم
دال مهمله ایله دریا جانورلرندن برجانوردر دریسی قلپق پوازی ایدرلر لکن خایه‌سی نافع دوادر
جند بادستر وجند بیدستر دیرلر عجایب المخلوقات کتابلرنده مسطوردر که دریا کنارلرنده کندی
ایچون او بیارحتی متعدد اولر ایدرمش برین کندو دیشیسیله ساکن اولمغه وبرین یاورولری
ایچون ایدرمش وخدمتکارلری اولورمش آنلر ایچون دخی باشقه او ایدرمش وهر اوه ایکیشر
قپو قورایمش بری دریایه وبری قره‌یه واوجیلرندن نقل اولنور که کندوبی خایه‌لری ایچون صید
ایتدکلرین بیلوب خایه‌سن کندوسی قوپاروب دریا کنارینه آتاروآوجی‌یی کوردکده آرقه‌سی
اوسته‌نه یاتوب خایه‌سی اولمدوغن کوسترر ایمش احمد کرمانی بیت عریان شود از سپهر بدرام
از قاقم صبح وقندز شام * سیاهلغندن کنایه‌در مجمع الفرسده ایکی معنایه‌در اول نام ولایتدر
ثانی برجانوردر دریسی کورك ایدوب سلاطین کیرلر وقالپاق ایدرلر کذا فی الاداة حکیم
خاقانی بیت ای چشم توفتنه فلك قلاوز * وی ابروی تو بر کلاه خوبی قندز * غالبا عجم دیارنده
غایت ایو تویلوسی اولورمش که سلاطین کورك ایدرلر ایمش والابزم بیلدوکمز برخشین تویلو
دریدر لبسه صالح اولیوب قپلان پوستلرینه پرواز ایدرلر ع مع السین المهمله * قباس ع فتح باء
موحده ایله نیر اعظمك جمله اسماسندندر کذا فی المؤید ع قدس ع ایکی معنایه‌در اول
مبارك معناسنه‌در ثانی برمشهور ولایتدر که ایلیا دخی دیرلر ع قرناس ع سکون راء مهمله
وفتح نونله بدخوی وبد اوضاع معناسنه‌در میر نظمی بیت مکن هر ناسزا با خویش همکاس

که‌شین آردترا همیزم قرناس ﮒ قسطاس وقطاس ﭺ اول بسکون السین المهمله کلاهما
بفتح الطاء ایکی معنایه‌در اول آت بوینه آصارلر بر بیاض تویدرکه ترکیده خوتاز دیرلر مولانا هاتفی
بیت درآو بختند ازستوران قطاس * محاسن پذیرفت روبین اساس * ثانی بر موضع
اسمیدر عربیده ترازویه دیرلر ﮒ قسوس ﭺ ضم سین مهمله ایله بر نوع صرمشقدر ﮒ ققنس ﭺ
سکون قاف وضم نونله بر بیوک قوشدر هندوستان جزیرلرنده اولور اکثریشنکونه نام جزیره‌ده
اولور راوزون بورنی واروبورننده اللی قدر سوراخلری واردر وهر سوراخندن قوروغنه وارنجه
بر سوراخ اولور وصدا ایتدکده هر برندن بردرلو صدا ظاهر اولور کیمی بانلد وکیمی پست روایت
اولنورکه حکمای متقدمین موسیقی یی آندن اخذ ایتمشلر ودیرلرکه بیک سنه عمری اولورمش
وارککی ودیشی سی اولمزایمش تناسلی بووجهله ایمش که عمری آخره ایرشدکده بامر الله تعالی
خار وخس جمع ایدوب بریره ییغوب بعده چقوب اوستنه اوتورروقنادلرین اولقدر صالوب اغاجه
اوررمش که بر آتش ظاهر اولوب خس وخاشاکی طوتشدروب یاقرکندو دخی آتشك ایچنده
یناریتمام کولی یغلوب قالور بامر الله تعالی برقاج ایامدن صکره کولی ایچندن کندوکبی بر قوش
حاصل اولور اول دخی عمری آخرنده بویله ایدر تناسللری بومنوال اوزره ایمش * ذلك تقدیر العزیز
العلیم * استاد لطیفی بیت همچو ققنس بناله وافغان * سوختم خویش را بر آتش عشق *
ﮒ ققنوس ﭺ نوندن صکره زیاده واو ایله ده مرویدر استاد لطیفی بیت اکرماند هزاران
سال ققنوس * بسوزد زار زار آخر بافسوس ﮒ قوقنس ﭺ نوندن اول واو ایله ده منقولدر
وله بیت همی نالم زدردت ای دل آزار * همیسوزم در آتش قوقنس وار ﮒ قوقنوس ﭺ
ایکی قاف اراسنده برواو ونوندن صکره برواو ایله ده استعمال اولنور وله بیت بسوز وناله
ای شاه دل افروز * کنون چون قوقنوسم خویشتن سوز * درت وجهله استعمال اولنمشدر
ﮒ قندس ﭺ سکون نون وضم دال مهمله ایله آغواوتی ییلاق طاغلرنده بتر کندس دخی دیرلر
معربی قندس درخوش نما شکوفه‌سی اولور عربیده دخی وارد اولمشدر سعدالدین ابن العربی
بیت رب العذار بعارضیه وانثنی * لاغب دیباج الخدود بقندس ﮒ مع الشین المعجمه *
ﮒ قراش ﭺ فتح راء مهمله ایله بمعنی تب ولرزه یعنی استمه عربیده حما دیرلر قراشه دخی
دینلور ابو المعانی بیت اکر دلدار با اغیار بینم * قراش کیرد درآنساعت وجودم *
ﮒ قلماش ﭺ سکون لام وفتح میمله قلاش وحرامزاده وبیکار وکسب اولان آدمه دیرلر
ﮒ مع الکاف * قولك ﭺ واو معروف وفتح لامله آغزی یوق برچوملکدر انجق پاره صغه‌جق
قدر یاریغی واردر ایچنه آقچه براغورلر طولدقده قروب آقچه یی آلورلر اکثر اهل سوق قوللنور
النه چیل آقچه کیردکده حفظ ایچون آنك ایچنه براغور شاعر بیت لب غبغبتکر وغماز فراهم
نشود * دهنش پرزر اکرساخته همچون قولك ﮒ مع اللام * قفل ﭺ کلید معناسنه‌در
مولانا جامی بیت ای بسا قفل درین کاخ دودر * که کلیدش نتوان یافت ززر * فارسیده
مفتاحه کلید دیرلر ﮒ قوتیل ﭺ واو معروف وکسر تاء مثناة بعده یای ساکنه ایله ایکی
مثقال وزننه دیرلر ابو المعانی بیت باده ازدست پری چهره بخور بی تعجیل * بابرونقل مناسب
قدح اندر قوتیل ﮒ قول ﭺ واو مجهول ایله ایکی معنایه‌در اول بمعنی کاغنه که برزهرناك بوجکدر

بوجکدر بعضیلر کوه‌یه دیدیلر ثانی بر باوك جماعته که ترکیده دخی قول دیرلر مثلا صاغ قول
وصول قول دیرلر مراد صاغده وصولده اولان جماعتدر مولانا هاتفی در تیمورنامه * مثنوی *
شه کامران خسرو سرفراز * دوقول از پی کارکین کرد ساز * زیکی مرکز رایت فتح باب * کزان زهرهٔ
اژدها کشت آب * دکر قول را رایت خسروی * زپور جهانکیر کردش قوی ﮒ قدم ﭺ
ضم دال مهمله ایله بمعنی عاقبت کار کذا فی التحفه ﮒ قرزم ﭺ سکون راء مهمله وضم زاء معجمه ایله
بمعنی قلزم که لام یرینه را واقع اولمشدر کذا فی المجمع ﮒ قلزم ﭺ سکون لام وضم زاء معجمه ایله
برمستقل دریادر یعنی دریای آخره اتصالی یوقدر اکرچه کول کبیدر اما غایت عظیم وواسعدر
ساحل غربیسنده ایکی شهر معظم واردر برینه عیدان وبرینه اسوان دیرلر واول شهرلره قریب
یرده ایکی معدن واردر برندن التون وبرندن زمرد چقار اندن اشاغی نهر نیل واقع اولمشدر
اولمواضعده وافر عقاقیر واعشاب حاصل اولور سائر بلاده اندن آلوب کوتوررلر ازجمله بحر القمر
دیرلر برنوع طاش اولور اوزرنده نقطه‌لری واردر قمر آرتوب اکسلدکجه اول نقطه‌لر دخی آرتوب
اکسیلور چوق خاصه‌سی واردر ازجمله مصروع یاننده حفظ ایدوب کوتورسه صرعی زائل
اولور بوکا مثال خواصی چوقدر ودخی نیجه خاصه‌لو نسنه‌لر واردر مزبور دریا آخر ملك مصر واول
ملك حبشده واقع اولمشدر ﮒ قم ﭺ شهر کاشانه قریب یرده واقع برمعظم شهردر آب
وهواسی لطیف وخلقی زکی وصاحب طبیعت شاعر مشرب وسخندان نامدار شاعرلری
ظهور ایلمشدر وعربیده قم صیغهٔ امردر برخیز معناسنه قرآن مجیدده واقع اولمشدر ﮒ قوم ﭺ
واو معروفله تکلی که نمدزین معناسنه بعض نسخه‌ده ایچی طلو قامش مرویدر مثال معنیٔ اول
میر نظمی بیت چکونه باشدم پراسب خراف * کروشد قوم وزین در نزد علاف ﮒ مع النون
ﮒ قربان ﭺ سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله ترکشك یای طوران طرفنه دیرلر بعضیلر
اوق طوردوغی جانبدر دیمشلر اما خلط ایتمشلر زیرا راست کلدیکمز ابیاتك جمیعسنده یای
طرفی اقتضا ایدر بعضیلر کسر قافله تحریر ایلمشلر حق بودرکه اصابت ایتمشلر زیرا مناسبیده
کسره ایله در متابعت ضرورتی اولمسه فقیر دخی مکسور ده یازردم حکیم اسدی بیت کمان
آید از قید قربان بدر * برون آمد از پوست مار دوسر حکیم فردوسی بیت کشیدند رستم
دلان زمان * زترکش خدنك وزقربان کمان * خواجه سلمان بیت باد قربان زکمانخانهٔ ابروی
تودل * خاصه آندم که بود چشم خوشت تیرانداز * بو بیتده ضمه اولدوغنه برمقدار مناسبت
واردر اما چندان دلالت متین دکلدر عربیده اضحیه معناسنه درفدیه معناسنه حکیم شفایی
بیت دزدیده نکاهی که رقیبت نه پسندد * قربان سرناز کن وسوی من انداز ﮒ قردمان ﭺ
سکون را وضم دال مهملتین وفتح میمله جوشن آلتنه کیلن قفتان معناسنه میر نظمی بیت
بپر زره قردمان پلان * زاطلس همیکرده بد پهلوان ﮒ قسطنطین ﭺ ایکی معنایه‌در اول
دار الملك روم اولان استانبولك نامیدر سبب تسمیه‌سی تواریخ معتبره‌ده بویله مسطوردرکه
زمان اولده قاعدهٔ کلیه بویله ایدی که برشهری هرکم بنا یاسه کندو نامنه اضافتله نام ویررمش
شهر مزبورك ابتدا بانیسی یانقوبن مادیان ایدی بعده خراب اولوب نیجه مدت خالی وخرابه
قالدقدن صکره بوزنطین نام بر پادشاه نصاری تعمیر ایدوب اول نامیله مشهور اولدی ینه خراب

اولوب بر مدت دخی قالدن صکره قسطنطین نام بر پادشاه تعمیر ایدوب کند و اسمنه مضاف
ایتمکین قسطنطین نامی ایله مشهور آفاق اولدی معنای ثانی مجمع الفرسده ابو القاسم حکیم
تصنیف ایلدوکی احکام دین آذر پرستیده بر کتاب اسمیدر ی قلقلان ع سکون لام اول وضم
قاف وفتح لام ثانیله یاش اوتاق معناسنه در ی قوزدن ع واو معروف وفتح زاء معجمه ودال
مهمله ایله یوق دیمك معناسنه در شیخ قاسم انوار * مسمط * برکوه رلو اوزم برقصر قیصر قوزم
از سو زدل یا هوزم تا آتش افتد درجهان ی قوشون ع واوین معروفتین وضم شین معجمه
ایله قوناق یری وقونیلان یر معناسنه در مولانا عاتفی بیت بر آمد زدرکاه شاه این ندا * که کس
از قوشونش نکردد جدا * یعنی هر کس قوندوغی یردن ایرلمیه دیمکدر ی قهستان ع کسر ها
وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله خراسان ملکنده بر شهردر که اصلی کوهستان ایدی
وطاغلق وطاغستان دیمك اولور تعریب اولنوب قهستان ایلدیلر ی مع الواو * قو ع
بمعنی یوف شیخ آذری بیت زد قو شجی باز سفید سحری باز * بر مضربه طاسجه طبل سحر قو
کاهی زدن ایله ترکیب ایدرلر کاهی ی قوقو ع بوزن بو بو تکمه کلاه یعنی قاوق وکلاهك دپه سنده
اولان کوچك تکمه حکیم سوزنی بیت از حشمت سلطان جهان تاج فریدون * چاوش تراقبه
قوقوی کلاه هست * و بر معناسی دخی قریدر ی مع الهاء * قبینه ع کسر باء موحده وسکون
یای تحتانی وفتح نونله کوسپه دیدکاریدر که سوسامی دوکوب طحینه سی ویاغی باشقه باشقه
چقدقدن صکره قوبی یالحق کبی نسنه یه دیرلر ی قفه ع فتح فا ایله میوه سبدی ترکیده کفه دیرلر
ی قلوله ع ضم لام اول وفتح ثانیله ایپلك وابریشم یوماغی وهر نه که صارلمش یوالق اوله غلوله وقنوله
دخی دیرلر میر نظمی بیت قلوله کرده همچون تار زرین * بسر پیچیده زلف عنبر آکین *
ی قنوله ع ضم نون وواو معروف وفتح لامله بمعنی قلوله مرقوم ی قوقه ع واو معروف وفتح
قاف ثانیله بمعنی قوقوی مرقوم یعنی تکمه کلاه شاعر بیت چتر زرین چرخ یعنی مهر * افسر
وقوقه کلاه تو باد ی مع الیاء * قبای ع فتح باء موحده ایله قباء مرقوم معناسنه ی قفل رومی ع
باربد خسرو پرویزك اختراعی اولان او توز بر لحندن بر لحن ونوا آدیدر شیخ نظامی بیت چو قفل
رومی آوردی در آهنك * کشادی قفل کنج از روم واز زنك ی قل هو اللهی ع بر نوع آقچه درکه
اوزرنده سوره اخلاص اخلاص نقش اولنمش عربیده اخلاصیه دیرلر ی قری ع معروف قوشدر
خواجه سلمان بیت کر هوای زلف او پیوسته طاوسان قدس * همچو قری درکلو دارند طوق
عنبری ی باب الکاف العربی المفتوحه مع الالف * کارکیا ع کسر راء مهمله وکاف فارسی باب الكاف [illegible] المفتوحه
وفتح یای تحتانیله ایکی معنایه کلور اول پادشاه معناسنه در حکیم سنایی بیت سر فرو بردیم
تا بر سروران سرور شدیم * چاکری کردیم تا کارکیانی یافتیم * حضرت مولانا قدس سره
بیت عشق آن بکزین که جمله انبیا * یافتند از عشق او کارکیا * ثانی عناصر اربعه نك
هر بیرینه کارکیا دیرلر حضرت مولانا قدس سره * مسمط * ای معدن نور وصفا ای شمس
تبریزی بیا * کاین روح بی کارکیا بی تابش تو خامده * وله قدس سره بیت کفت اطفال منند
این اولیا * در غریبی فرد از کارکیا ی کاکا ع اوچ معنایه در اول اطفالی مکتبه کوندردکده
کوچك سیده بعض تنقلات قویوب الته ویررلر حکیم سنایی اطفالی مکتبه قومق روشنده

روشنده * مثنوی * کر نخوانند بخواه زود دوال * کوشمالیش بکیر وسخت بمال * در کنارش
نه آن زمان کاکا * تا شود سرخ چهره اش چو لکا * ثانی بیوك برادرینه کوچکی کاکا دیر
ثالث خانه پرور اختیار قوله دیرلر ی کاکیا ع کسر کاف وفتح یای تحتانیله اورمجك آغی
معناسنه استاد بیت هم منه در خانه هرکز کاکیا * فقر می آرد شنو این پند ما ی کالا ع
فتح لامله اوچ معنایه در اول متاع وقماش معناسنه حکیم سنایی بیت چو علم آموختی
از حرص آنکه ترس کاندر شب * چو دزدی با چراغ آید کزیده تر برد کالا * امیر خسرو بیت
واقفی نیشود بدل ودیده عشق او * این دزد در تفحص کالای دیکرست * ثانی اواثوابی که
عربیده اثاث البیت دیرلر استاد لطیفی بیت اکر خواهی که یابی قدر والا * مکن همسایکانرا
منع کالا * ثالث بانك وصدا وفریاد بو معنی کتاب زنددن منقولدر ی کالیا ع کسر لام
وفتح یای تحتانیله خام قاون وقارپوزکه ترکیده کلك دیرلر ی کانا ع بوزن دانا بمعنی ابله واحمق
استاد رودکی بیت من سخن کویم تو کانایی کنی * هر زمانی دست بر دستی زنی * وبی عقل
وخرد معناسنه حکیم سنایی بیت مر ترا خصم دشمن دانا * بهتر از دوستان همه کانا *
فرهنك میرزا ابراهیمده خرما اوزم صالقمنك دیبی اولان چوپه دیرلر ی کاهربا وکهربا ع
کلاهما بسکون الهاء وضم الراء المهمله وفتح الباء الموحده بر نوع صمغدر صمانی وچوپی کندویه چکر
معنای ترکیبی صمان قاپیجی دیمك اولور منقولدر که حاصل اولدوغی اغاجه عربیده وحور
دیرلر فتح حاء مهمله وسکون واو ایله صولر کنارنده ولب دریاده اولور صمغی کند ولکندن آقار
وآقدوغی محل دریایه دوشر موج دوکرك قتیلندر بعضیلر دیرلر که اجزادن طبخ وعقد ایدرلر
اصلنده بو حالت یعنی جاذبه کاه یوقدر عمل ایله بو شکله قونوب اول حالتی کسب ایدر خواصدن
خالی دکلدر ایام وباده بر مقدار ین یعنی زهکیر ویاخود خنجر وبچق قبضه سنی ویاخود تسبیحی
اوز رنده کوتورمك دفع طاعون ایچون مجربدر دیرلر ابو المعانی بیت تنم زدرد غمت کشته چون
ع خس ناچیز * جمال حسن ترا خاصه کهربا دارد * شعرای رومك ارجمندی عزمی زاده
حالتی افندینك بو رباعی سی محله مناسب اولمغله تحریر اولندی * رباعی * اقبالمی سایه همادن
بلم * ادبارمی جانب سمادن بلم * ربط دل ایدوب مسبب الاسبابه * بن جذبه کاهی کهربادن
بلم ی کبدا ع سکون باء موحده وفتح دال مهمله ایله لئیم که کمشی وباقری آنکله بر برینه
یاپشدررلر کبد وکبید وکفشیر دخی دیرلر استاد دقیقی بیت ازانکه مدح تو کویم درست
کویم وراست * مرا بکار نیاید سریشم وکبدا ی کبربا وکبروا ی کلاهما بفتح الباء الموحده
وسکون الراء المهمله اول فتح باء موحده ثانی واو ایله بر نوع طعامدر کبره ایله یعنی قبارد یدکاری
اوت ایله ایدرلر شکم عربستانده مقلا دیدکاری طعام که یورطه یی بشورب وطبقك اطرافنه
دیزوب اورته سنه خشلنمش قباری یوغرت ایله آلوده ایدوب اوزرینه طتلو زیت یاغی
دوکرلر اما بو طعام شوربا اولمق مقتضیدر که اصلی کرآبا وکرآوا وکوربا وکوردوا دخی دیرلر
شاعر بیت طعامی از کبر چون می پزیدند * عرب مقلا عجم خواند کبربا ی کرا ع راء
مهمله مشدده ایله حجام وفصاد معناسنه در استاد بیت ز حسرت مژه ات در دلم شده حما *
بکو که در جکرم باد دکزن وکرا ی کرارا ع فتح رائین مهملتین ایله قیونك اشاغی جانبنك

اغاجی مؤید الفضلاده کوار اواقده رداء اول یرینه واوایله وادات الفضلاده کراوا راء ثانی یرینه
واوایله ل کراکا ح فتح راء مهمله وکافله چلوق دیدکاری قوشدر بعض نسخه ده صعوه دیدکاری
قوشدر استاد دقیقی بیت چنان اندیشد او از دشمن خویش * که باز تیز چنکال از کراکا
عربیده طورنه معناسنه در ل کراوا ح فتح راء مهمله وواوایله بمعنی کراراء مرقوم یعنی قبواشکیننک
اغاجی کذا فی الاداة ل کراویا ح فتح راء مهمله ویای تحتانی وکسر واوایله کون بریدر عربیده
دخی کراویا دیرلر ل کرپا ح سکون راء مهمله وفتح باء فارسیله فرهنك جهانکیریده براوتدر بعض
تراکیبه جزو ایدرلر وبعض فرهنکده ریباس کبی براوتدرکه هندوز دیرلر استاد عسجدی بیت
اکرز فیض کفت رشحهٔ بدی درابر * شدی ز برجد وفیروزه پیکر کرپا ل کرنبا ح فتح راء مهمله
وسکون نون بعده باء موحدهٔ مفتوحه ایله کلم معناسنه که کرتب وکرم دخی دیرلر ل کرفا ح
سکون راء مهمله وفتح نونله ل کریا ح سکون راء مهمله وفتح یای تحتانیله ریواس جنسندن
براوتدر استاد رودکی بیت پیش تیغ تو روز صف دشمن * هست چون پیش راس تو کریا *
ل کزبا ح سکون زاء معجمه وفتح باء موحده ایله بودخی ریواس نوعندن براوتدر کذا فی فرهنك
جهانکیری ل کژغا وکژکا ح کلاهما بسکون الزاء الفارسی اول غین معجمه ثانی کاف فارسیله
کاوبحری قویروغی که خوتاز ایدرلر غژغا وکژغا وکژکاو دخی دیرلر میرنظمی بیت درکردن
اسب چای کژغا * آویخته دروست زلف حورا ل کسدا وکسیدا ح اول بسکون السین
ثانی کسرسین وسکون یای تحتانی کلاهما بفتح الدال المهملتین بردارودر هندی لساننده
کهیلاش دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری وکیلا دخی دیرلر کذا فی المجمع ل کشا ح فتح
شین معجمه ایله کشیدن لفظندن اسم فاعلدر چکیجی معناسنه وصیغهٔ امراولور بکش
معناسنه وکاش معناسنه ده استعمال اولنمشدر کاشا دخی دینلور استاد درمعنیٔ امر
بیت کشادر عشق جانان دردومحنت * بیا بی عاقبت آرام وراحت ل کفا ح فتح فایله
ایکی معنایه در اول زحمت وشدت محنت معناسنه شمس فخری بیت جهان بعدل تو کشت
آنچنان که ممکن نیست * که بردلی رسد از جور روزکار کفا * ثانی بوغاز صقلمق یعنی شیشش
سببی ایله یاخود آخر علت ایله بوغاز قصیلوب لقمه مرور ندهٔ عسرت ظاهر اولور وعربیده دخی
ایکی معنایه در اول یوز اوزرینه براتمق ثانی جامه دوندرمك یعنی جامه نك یوزی کیرلنوب
واسکی اولوب ایچروسن طشره ایلمکه دیرلر وینه عربیده کسره ایله درت معنایه کلور اول جزا
یعنی مکافات ثانی بربرینه بکزمك ثالث توانا وزورمند اولمق رابع چادرانکی معناسنه در
ل کفتا ح سکون فا وفتح تاء مثناة ایله کفتن لفظندن صیغهٔ ماضیدر چاتلدی ویارلدی
معناسنه واسم فاعل دخی اولور میرنظمی درصفت ازالهٔ بکارت بیت بجای نارکش شد
زورکستر * بکفتا چون انار تازه وتر ل کلا ح قوربغه که کلاو وکلاور ومکل وغوك وپك وجغز
ووزغ دخی دیرلر ل کلیسا ح کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله کفره عبادت
خانه سی که عربیده دیر دیرلر استاد لطیفی بیت دیدم اندر مسجدی خوبان چند * چون کلیسای
بتان پنداشتم ل کلیسیا ح یای اخیرك زیاده سیله ده استعمال اولنور لام یرینه نونله دخی جائزدر کمال
اسمعیل بیت هر روز در برابر کعبه است پنج بار * آن سینهٔ که چارحدش با کلیسیاست ل کمالا ح

ل کمالا ح فتح میم ولام ایله آغیل که کیجه ایچنده قیون وصغر یاتورلر ابو المعانی بیت نقوش
سقف ودیوارش چواژنك * بز یبد بهر خفتن بس کمالا ل کما ح میمله آستین رقیده معناسنه
رقیده نك باب الراده ذکری مرور ایلدی وعربیده برنسنه در ایام بهارده قومسال یرده حاصل
اولور کما دیرلر منترکبی یپراغی اولمز آنجق طپراغی یوقاری قالدرر ترکیده دوملان دیرلر ل کمرا ح
سکون میم وفتح راء مهمله ایله اوج معنایه کلور اول چارطاق بلند ودرکاه سلاطین ووزرا
وامرا معناسنه حکیم ازرقی درصفت ابر بیت کهی از کردش کیوان بدریا بر زند کله * کهی
از کوشهٔ کردون بکیوان بر دکمرا * حکیم سوزنی بیت ازخط کور تابد وزخ تفسان * راه شده
طاق طاق وکمرا کمرا * شمس فخری بیت تو قهرمان جهانی ودین دنیا هست * ز جاه پایهٔ تو
بر سر فلك کمرا * ثانی محوطه یعنی اول چویرمه که چهارپایان وستوران کیجه لرده ایچنده
یاتور یعنی قیون وصغر طوره جق یر عمعق بخاری بیت چوکرك ظلم راکشتی بزور بازوی
عدلت * زانبوهی شده صحرای درکاه تو چون کمرا * منجیك بیت با سپهم تو آزاکه دشمن تست
پیرایه کند صحت وخلد کمرا * ثالث اول زنار درکه زردشتیان میانلرینه بغلرلر حکیم قطران ارموی
بیت چون تو کمر جنك ببندی ملك روم * کمرای بدرد تو بربستد کمر تو * خسروانی بیت
نه طرفه کر زعشق روی آن بت * ببندم برمیان کمرای کفار ل کنا ح فتح نونله سختی وزحمت
ومشقت ابو المعانی بیت نوشخورد دوستان باشد هنا * نیشخورد دشمنان باشد کنا ل کنزا ح
سکون نون وفتح زاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول عالم ودانا وذوفنون معناسنه ثانی کیاه
خودرو یعنی کندو بتمش اوت معناسنه شاعر ایکی معنایه بیت همه کنزا کند تسبیح مولا *
بعبرت بین اکر باشی تو کنزا ل کنیسا ح بمعنی کلیسای مرقوم ل کوارا ح فتح وواو راء مهمله
ایله بمعنی کراراء مرقوم کذا فی المؤید ل کوربا وکوروا ح کلاهما بفتح الواو وسکون الراء المهمله
برنوع طعامدر کبره ایله ایدرلر عربیده قناریه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل کها ح فتح ها ایله
بمعنی بخل وشرمنده حکیم نزاریٔ قهستانی بیت بدست خود که کند با خود این که من کردم *
کهای توبه ام آخر ز احمقی تاکی * وله ایضا * قطعه * چه نسبت است که من میکنم بروی
لبت * انار دانه کل سرخ وارغوان یاقوت * کهای لعل تو باشد اکر زبهر ردیف * زمام ومان
بنشانم بکان یاقوت ل کهیان ح سکون ها وفتح یای تحتانی ونونله ابره دیدکاری
اوتدرکه عربیده فادانیا وعود الصلیب دخی دیرلر ل کهیلا ح کسرها وسکون یای تحتانی
وفتح لام ایله ایرانیلردن بر پهلوان آدیدر ل کیا ح فتح یای تحتانی ایله اوچ معنایه در اول
پادشاه کاهی جمع استعمال اولنور زیرا که الفسز اولدقده بینه پادشاه معناسنه اولور اول اعتبار
ایله کاهی الف جمع ایچون اولور اکرچه کیان کرکدرکه ادات جمع بولنه اما نونك سقوطیله ده
معنای جمع افاده اولنور حضرت مولانا قدس سره بیت زاهدی بیند بکوید ای کیا *
همتی میدار از بهر خدا * ثانی عناصر اربعه نك هر برینه کیا دیرلر حضرت مولانا قدس سره
* قطعه * جان چو شخص این لباس تن درو * جنبشی ما را ازودان نی زنا * همچنان هستی
عالمرا ببین * چون لباسی دان بروچار این کیا * بو ایکی معنایه شمس فخری * قطعه * شکوه
تاج کیان وارث ممالك جم * که تخت مرزکیان را شهنشه است وکیا * جهان پناهی وشاهی که ملاء

اوتامه * زاقتران نجوم وز امتزاج کیا * بومعنایه خواجه سلمان بیت درکتابت باکیا باشد کیا
یکسان ولی * جز کیا هرکز که کردست درجهان کارکیا * ثالث بمعنی پاکیزه بومعنی کتاب زنددن
منقولدر کیارا فتح یای تحتانی وراء مهمله ایله تاسه یعنی غم وغصه والم بومعنایی مؤید
ابوالمعانی بیت ذوق خاطر رفته ازمن دورشد * این کیارا دردلم شد جایگیر کیانا
فتح یای تحتانی ونونله عناصر اربعه یه دیرلر میرخسرو بیت همه آزادگیست همت او *
قهرکردست مرکیانارا * وجمع کی اولور شمس فخری بیت تووارث کیانی برخواست ازهیبت
ضدیتی که بودی درخلقت کیانا کیفا سکون یای تحتانی وفتح فا ایله قانو جراحت
ورنج شدید وزحمت معناسنه ابوالمعانی بیت نه دیده ازغمت هرکز دلم آسایش وراحت *
شود کیفا اکر باشد همیشه دردلش کیفا * کیفای اول رنج شدید ثانی قانلو معناسنه در
کیلا سکون یای تحتانی وفتح لام ایله یعنی کسیدای مرقوم کذا فی المجمع کیها
جمع کی درکه پادشاهان دیمك اولور بولغتده جمع ایکی وجهله ده جایزدر کورلمش هم الف ونون وهم
ها والفله مع الباء الموحدة * کاب ایکی معنایه در اول کب معناسنه درکه لاف دیمکدر
کب زننده لاف زننده دیمکدر ثانی کاو عراقی معناسنه در بومعناده باواودن بدل اولور کذا فی
فرهنك جهانکیری کارآب اضافتله یعنی کسر راء مهمله ایله شراب ایچمك معناسنه
عالم آب دخی دیرلر حالت شراب خوردن حکیم خاقانی بیت بس بس ای زکارآب که عقل *
هست از آب کار اوبیزار * وله بیت من نکنم کارآب کو ببرد آب کار * صبح خرد چون دمید باد
بود کارآب کارچوب سکون راء مهمله وضم جیم فارسیله چلاهلر طوقودقلری بزی
اوزرینه صاردقلری اغاجه دیرلر بر روایتده بزصاریلان اغاجی دوندردکلری قصه اغاج اما جهانکیری
صاحبی عربیده منسج دیدکلری اغاجدر دیمش کاسه کباب فتح سین مهمله وکاف وباء
موحده ایله اضافتسز چولمك کبابی دیدکلری طعامدرکه اتی سایرلوازمیله برچولمك ویا دستی
ایچنه قویوب آغزین برکیدوب نرم آتش اوزرنده بشوررلر اکرچه لذیذ اولور اما محبوس
بشمکله هضمی عسیر اولور برشاعر بومضمونده دیمش بیت جکرم زاتش غم کشته کباب *
اندرون نم شده کو کاسه کباب کالب فتح لام ایله یعنی قالب کالبد لفظندن اختصار اولنمشدر
شیخ نظامی بیت این من واین من که درین کالبست * هیچ مکر جنبش این قالبست * بوکا
کلوب وکالبد دخی دیرلر وبرمعناسی دخی پرورده میوه وریچال معناسنه دخی کلور
کامیاب سکون میم وفتح یای تحتانیله کام ایله یابدن مرکب لفظدر مراد بولمش ومراد
بولیجی دیمك یاب یافتندن کاهی اسم فاعل اولور کاهی صیغهٔ امر ووصف ترکیبی دخی اولور
ابوالمعانی بیت سعی میکردم که باشم کامیاب * لیك ازوصلت نکشتم کامیاب کاهوکب ضم ها
وفتح کافله تابوت معناسنه در حکیم فردوسی * مثنوی * وزان پس بکافند موبد برش *
میان تهی کاه ومغز سرش * بیاکند یکسر بکافور ومشك * بدینها تنش رابیستند خشك
بکاهوکب زردوزمهد عاج * سوی پارس رفت آن خداوند تاج * جنازه معناسنه ده اولاقعه
فهم اولنور کب ایکی معنایه در اول لاف واوکنمك که کب زند یعنی لاف کند دیمکدر خفاف بیت
تاکی ازتوکب واین لاف بود * چون توکی همسر خفاف بود * ثانی آوردایچی معناسنه عبدالله

عبدالله عارفی بیت روان کشته دایم دوچیز ازجهان * زدوچشم کوری زدوکب لال * بومعنایه
شمس فخری * قطعه * دعای شه کامران ابواسحق * دل خلایق درسینه وزبان درکب
کسی که یك سرموش ازهواش برکرده * یقین که مادر اوزانیه است وزنش جلب کباب
معروف طعامدر تنکم دیمشلردر بیت هیچ نعمت نمیرسد بکباب * هیچ شربت نمیرسد بشراب
کتب فتح تاء مثناة ایله بال آروسی که عربیده نحل دیرلر ابوالمعانی بیت بعهد اوشده
هرکس به نیکویی خوشحال * زیمن همت اواکتب شده زنبور * مجمع الفرسده کسرتاء مثناة
ایله یعنی قید وبندکه غل دخی دیرلر کرسب فتح راو سکون سین مهملتین ایله کرفس
دیدکاری سبزه در ومعدنوس دخی آنك نوعندندر دیو روایت اولنمشدر کرسف دخی دیرلر
استادلطیفی بیت اکرتیغ آهخته وراند اسب * براعدا کند لتره همچون کرسب کرنب
فتح راء مهمله وسکون نونله شلغم آشی وشلغمه دخی دیرلر اما مجمع الفرسده برداوودر کوپکی
اولدرر اکا عربیده قاتل الکلب دیرلر میرنظمی بیت بمجلس درآید چوجانان بشب * نصیب
رقیبان باشد کرنب کشکاب سکون شین معجمه وفتح کافله ترخانه آشی که کشکاو دخی دیرلر بعض
نسخه ده آرپه صویی معناسنه که جلاب دخی دیرلر مثال معنی اول شمس الدین قواس * رباعی *
ای نزد تونان خوردن درخواب دریغ * درشب زعیال کرده کشکاب دریغ * جای شب ونان ازتوچه
جویم چون تو * داری زغریب سایه وآب دریغ کلاب فتح لامله کلب که اوزرینه ایپلك
صاررلر وصاریلان ایپلکه ده دیرلر کلب فتح لامله قوش منقاری که کاف وکابته دخی دیرلر
کذا فی فرهنك جهانکیری کلته چوب سکون لام وفتح تاء مثناة وضم جیم فارسیله ایکی
قارش مقداری یاخود دخی اوزون اغاجدرکه دسته چوب دخی دیرلر اکثر قلندران ودرویشان
اللرنده کتوررلر کلوب ضم لامله یعنی کالب مرقوم که کالبد دخی دیرلر کنب فتح نونله
برنبات قبوغیدر تازه ایکن صویوب ایپ بوکررلر عربیده قنب دیرلر حکیم سنایی بیت پای احباب
توبکشاده زبند شرمی * دست اعدای توبربسته بدار کنبی * حکیم انوری بیت دختررزکه
توبوتارك تاکش دیدی * مدتی شد که دراورنك سرش درکنبست * کمال خجندی * قطعه *
میزند نیك صرف مرشد خاف * غافل ازنوش باده عنبیست * کرچه الشیخ کالنبی کویند *
کالنبی نیست شیخ ماکنبیست * کندراغاجیدرکه بپراغی وتخمی بنك اولغله بنکی یه کنبی دیرلر
عربیده کنب ایش اشلمکدن ویاخود علت آخردن اللرده اولان چرکه دیرلر کنکاب سکون
نون وفتح کاف فارسیله آرپه صویی ودخی برشربته دیرلر کهب کسر هاایله نمك وعار
معناسنه در میرنظمی بیت زاوضاع دونان شود مضطرب * هرآنکس که باشد بطبعش
کهب کهاب فتح هاایله بوزن رباب کهتاب سکون ها ایله بوزن مهتاب کلاهما اول
علاج ودوایه دیرلر که کرم ایکن وجع اولان عضو ویاخود ورم اوزرینه قورلر وبغلرلر حکیم قطران
ارموی بیت بنام چون اوباشند مهتران نه بعقل * بود برنك یکی دود داغ ودود کهاب * حکیم انوری
* قطعه * کفته بودی که کاه وجوبدهم * چون ندادی ازان شدم درتاب * برستوران واقربات
مدام * کاه کهتاب باد وجو کشکاب مع التاء المثناة * کات اوج معنایه کلور اول
ماوراء النهرده ولایت خراساندن واقع خوارزمه قریب برشهر آدیدر مولانا هاتفی بیت خمر

شش ستانندهٔ باج کات * که آمد قیامت بتاراج کات * شمس فخری . بیت شیخ ابواسحق آنکه
ملك اوکمترکلات * برممالك فخر دارد خاصه برکر کنج وکات * ثانی بر دارودر هندوستانده بتر
کات هندی دیرلر بعض جراحتلره قورلر اصلاح ایدر ثالث برنوع پرنجدر ولایت شوشترده حاصل
اولور درروایت اولنورکه برسنه زراعت ایدرلر یدی سنه یه دك محصولن آلورلر ع کاست ج
سکون سین مهمله ایله ناقص ونقص معناسنه کاستن دن فعل ماضیدر کاهی اسم مصدر اولور
شاعر . بیت شمار اسخن کاست باید همی * ره خویشتن خواست باید همی * کم دخی ناقص
معناسنه اولمغله بعض فارسی شناسلر کم ایله کاستی برمعنایه صانورلر لکن فرقی وار ایدوکن فهم
دقیق صاحبی واقفدر کاست اکسلمك ایله ناقص اولاندر کم ابتدادن ناقص اولاندر حکیم فردوسی
ابن یامین حقنده قرداشلری اسنادندن دیرکه بیت کناه ابن یامین بد بخت راست * کز اولاد
یعقوب کم باد وکاست ع کاسه پشت ج فتح سین مهمله وضم باء فارسی وسکون شین معجمه
ایله قپلو بغه که سنك پشت ولاك پشت دخی دیرلر سیف اسفرنکی . بیت لقمه خور جرب
کردوزفلك کاسه پشت * ورنه شدی خشك شیر دایهٔ اطفالکان ع کاشت ج سکون شین
معجمه ایله ایکی معنایه در اول کاشتن دن فعل ماضیدر وزراعت ایلدی معناسنه ثانی برکردانید
یعنی دوندردی حکیم فردوسی . بیت عنانرا به پیچید وبرکاشت اسب * بیامد بکردار
آذرکشسب ع کالالوت ج فتح لام اول وضم ثانیله برشهر نامیدر هندوستان لغتیدر ع کبت ج
سکون باء موحده ایله بوزن ثبت هلاك معناسنه حضرت مولانا قدس سره . بیت مسخ طاهر
بود اهل سبت را * تا به بیند خلق ظاهر کبت را * کسر کافله فرهنك جهانکیریده بال آروسی
معناسنه مرویدر اما شمس فخری معنای مذکوره فتحه ایله نقل ایلمشدر * قطعه * اعظم جمال
دنیی ودین شاه کامکار * کاعدای او کند بر ثبت زاهل سبت * بهردلی ودشمن درکاه دولتش *
دارد مدام درددم نیش ونوش کبت * وعربیده نسنه چینیوب توکورمك معناسنه کنزاللغه ده
مسطوردر ع کبست ج فتح باء موحده وسکون سین مهمله ایله ابوجهل قارپوزی که عربیده
حنظل دیرلر اخراج صفرایه لطیف مسهلدر شمس فخری * قطعه * اکر شهد فایق خوردهٔ
دشمنش * بود برمذاقش بدسان کبست * بچشم نوالش زبی قیمتی * چه یاقوت ولعل وچه پشم
جمست * حکیم خاقانی . بیت خایید دهان جهانم چو نیشکر * ای کاش نیشکر بنمی من کبستمی
ع کت ج ایکی معنایه در اول هندوستان پادشاهلری اوتوردوغی تختك آدیدر شمس فخری
بیت حدیث سلطنت او اکر بوند بهند * شهان هند بیکایك دراوفتند ازکت * حکیم اسدی
* مثنوی * بدو کفت مهراج داروبکو * دکرره چو باز آمدی رزم جو * بخورشید ودین بتان
ازنخست * بکودکل آدم وبوم رست * که برخون برانم کت وافسرت * برم زی سراندیب بی تن
سرت * استاد فرخی بیت خلافت جد اکرد چو سیاالیانرا * زکتهای زرین وشاهانه زیور * ثانی
کاریز آب معناسنه که کتکن یعنی کاریزکن دیمکدر ع کدفت ج ضم دال مهمله وسکون فا ایله
یعنی کاسهٔ سر یعنی دپه کوکی حکیم نزاری قهستانی . بیت بجان دوست اکر صد هزار سال
برآید * نه ممکنست که سودا برون رود زکدفتم ع کرغست ج سکون را وسین مهملتین وفتح
غین معجمه ایله یعنی برغست مرقوم یعنی چارپا حیوان یدوکی اوت کذا فی فرهنك جهانکیری

جهانکیری ع کست ج سکون سین مهمله ایله بوزن بست بمعنی زشت وچرکین شمس فخری بیت
اکر تمثال مانی ماه کردد * بنزد صورت یوسف بود کست ع کشت ج سکون شین معجمه ایله
بوزن دشت اوچ معنایه در اول زشت ثانی شور ثالث اپلك کبی براوتدر یوه دوشنوب
چوبنه صاریلور قزل رنك اولور برباغچه یه یا بسه نسنه حاصل ایتدرمز باغچه وان آنی آیرتلیوب
باغچه یی پاك ایدنجیه دك جانی ایپلکجه قالور ع کشفت ج فتح شین معجمه وسکون فا ایله بمعنی
پریشان کرد شمس فخری بیت عدل اوتا غایتی باشد که باد * طرهٔ شمشاد نتواند کشفت
ع کشکفت ج سکون شین معجمه وفا وفتح کافله بمعنی شکفت که باب الشینده ذکری مرور
ایلدی که آچلدی وعجب معناسنه در ابوالمعانی بیت چنان یابد لطافت باغ عالم * زرشك
عارضت کشکفت کلها ع کفت ج سکون فا ایله کفتن لفظندن صیغهٔ ماضیدر چاتلادی
معناسنه حکیم اسدی بیت زتیغش همی دشت وکردون بتفت * زبانکش همه کوه وهامون
بکفت * کاهی کفته معناسنه مصدر مقامنده استعمال اولنور حکیم سنائی بیت چوهر
آتش ست بعد ازهفت * که از ودل بجست وزهره بکفت * وبمعنی شکافته حکیم اسدی
* مثنوی * رخ نارباسیب شنکرف کون * بران زخم تیغ وبرین رنك خون * یکی چون دل
مهربان کفته پوست * دکر چون شخوده زنخدان دوست * بمعنی ترکیدن یعنی یارلدقده صدا
ویرمك لواحد من الشعرا * قطعه * برق روبت چو دیدم ای قتال * زهره ام چاك شد زبیم
هلاك * نیست کلبانك رعد چرخ کبود * کفت دل نعره خاست برافلاك * بمعنی ترکیدن
استاد دقیقی . بیت چو زد تیغ برفرق آن نامدار * سرش کفت ازان زخم همچون انار *
ع کلات ج فتح لام ایله ایکی معنایه در اول طاغ باشلرنده اولان کوی وقلعه وقله وامثالی معمور
اولسون خراب اولسون شمس فخری بیت شیخ ابواسحق آنك از ملك او کمتر کلات * برممالك
فخر دارد خاصه برکر کنج وکات * استاد دقیقی . بیت نیر تو از کلات فرود آورد هزبر * تیغ
تو از فرات برآرد برون نهنك * بعض نسخه ده طاغ باشی وطاغده اولان یول وبعض نسخه ده
بازاری طوران کوی وشول بناره دیرلر که واسع یری محوطه اوله یعنی دیوار چورلمش اوله استاد
منوچهری بیت زر آدخانهٔ تو بود هفتصد کلات * انبارخانهٔ تو بود هشتصد حصار * حکیم اسدی
* مثنوی * جزیری که مرزش نبد بیم پی * جز از خار وراغ ونیستان ونی * زیك پهلویش
بیشه وابکند * کلاتی دو ویران وکوهی بلند * ثانی قندهار مضافاتندن برعظیم طاغ اوزرنده واقع
برقلعه نامیدر حکیم فردوسی * مثنوی * زبیم سپاه آنچه بودش یله * هیونان واز کوسپندان
کله * زخیل وحشم آنچه زان دشت پاك * بحصن کلات اندر آورد پاك * شرفنامه ده
ترکستانده واقع برشهر وبرقلعه آدیدر فرود بن سیاوش جزیره نام مادریله آنده اولوردی
ع کلفت ج فتح لام وسکون فا ایله قوش بورنی عربیده منقار معناسنه استاد لطیفی . بیت
باز عشقت زد بدل چنك وکلفت * وین عجب من زنده ماندم دل بکفت ع کمست ج فتح میم
وسکون سین مهمله ایله جواهردن برنوعدر کذا فی المجمع ع کنت ج سکون نونله بال قوانی که
ایچنده آروبال ایدر وثانی بمعنی کند یعنی قریه ایکی معنایه میرنظمی * مثنوی * چو کردی
اختیار کنت سکنی * لوازمها بباید کرد پیدا * چو باید جفت اول با توابع * دکر کنت عسل

از جمله جامع کنخت فتح نون وسکون خاء معجمه ایله جوهر معناسنه در مولانا کلامی بیت
برچهرهٔ عدوی توشمشیر بی کنخت * با کهربا مرصع ودرکار زار لعل کنست فتح نون
وسکون سین مهمله ایله بمعنی آتشکده کذا فی فرهنك جهانکیری کوست فتح واو وسکون
سین مهمله ایله بمعنی کبست مرقوم یعنی حنظل با ایله واو میاننده تبادل وتواخی اولدوغی جهتدن
واو ایله دخی جائز کورمشلر کیومرث مع الثاء المثلثه * کیومرث مشهور پادشاهدر که ابتدا
دنیاده پادشاهلق ایدن ورسوم شاهانه بونك اختراعیدر لقبی دیوبنددر ارباب تواریخ بوقوله
متفقلردر بر روایتده حضرت آدم علی نبینا وعلیه السلامك اوغلیدر بر روایتده طهمورث
اوغلیدر مع الجیم * کاج التش معنایه کلور اول بمعنی کاش یعنی کاشکی خواجه
حافظ * قطعه * سزد که ازهمهٔ دلبران ستانی باج * که برسرهمه خوبان کشوری چون
تاج * فتاد درسر حافظ هوای چون توشهی * کمینه بندهٔ خاك درتو بودی کاج * شمس فخری
* قطعه * پادشاه ملك بخشی همچواو * کاج بودی درهمه آفاق کاج * نیست ممکن برهمایون
عهد او * کرکسی درملك برخیزد تلاج * ثانی بمعنی احول یعنی شاشی حضرت مولانا قدس
سره بیت اخ اخی برداشتی ای کیچ کاج * تاکه کالای بدت یابد رواج * ثالث براغاجدر که نارژ
ونارژو ونوژ دخی دیرلر * ازمسمط ابن یمین * رونق وزیبی دکر دارد کنون طرف چمن *
ازحری وخطمی وریحان وشاخ یاسمن * سرو وشمشاد وصنوبر وبید وکاج ونارون * ورنمی باید
دکرچیزی بجز دردیٔ زن * می بده ساقی که ما را نیست برعمر اعتماد * رابع بمعنی سیلی حضرت
مولانا قدس سره * قطعه * کسی کرکردن تسلیم دارد * که کرمنای ما دارد بسرتاج * اکر
هستی فروشد عقل سرکش * بزن برکردنش آندم دو صد کاج * بو معنایه حکیم انوری بیت
خصم درمجلس تومسخره وار * کردن از کاج درنزد دیده * استاد عسجدی بیت مرد را کرد
کردن وسر وپشت * کوفته سر بسر بکاج وبمشت * مذکور ایکی معنایه شمس فخری * قطعه
زانتقام شیخ ابواسحق رفت * ازجهان ظلم وتعدی خورده کاج * ازتف محنت دل اعدای او *
شاخ شاخ آمد بسان شاخ کاج * خامس شهرقه ایله شهرزی میاننده واقع برر باط آدیدر
وچغتای لساننده دخی سلیه یه کاج دیرلر نتکم میر علیشیر بیت دمیم بخاری بولوتیده درد کاجیدین
کوز ومکاهیم نفس یوق که اوچات قیلمای دور کاخج کسر خاء معجمه ایله جامه وامثالی
اثوابه اولان کروپاس معناسنه در میرنظمی بیت سراپا جامه اش کاخج کرفته * وجودش
کویا باچرك سرشته کاخنج کسر خاء معجمه وسکون نونله تکل دیدکلری دیکش که بعض
جامه لرده وسائر اثوابه ایدرلر وله بیت کرفته جامهایش آنچنان شوخ * سثبت کاخنج
آسا کشته بادوخ کاسج ضم سین مهمله ایله بمعنی خارپشت یعنی کرپی که کاسجو وسیخول
وزکاسه وریکاسه دخی دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت بروی ضعف شد از خم باسج *
همه اعضاش همچون پشت کاسج کاکبج ضم کاف وفتح نونله قنبیل دیرلر براوتدر ایت
اوزمی نوعندن نارنجی رنك چیچکی اولور آش پزلر آنکله بعض طعامه خصوصا خمیر ایشنه رنك
ویررلر اعلاسی طایفی در کالنج فتح لام وسکون نونله برمیوه در کلناره مشابه قرمزی
وصاری دخی اولور میرنظمی بیت چنین هرچند باشد شاخ کالنج * همین باشد ازو حاصل

حاصل چو نارنج * کبج فتح باء موحده ایله وکسرایله ده جائزدر بوغازی شیشن چارپا حیوان وسکون
با ایله اشك یاوریسی خرکره معناسنه وله بیت چوخردر زیر باری میکشد رنج * که فرزندش
رود درپیش چون کبج * ودخی بمعنی بهره یعنی نصیب وبوزه چیلرك بوزه قارشدردقلری آلت
کبیکج کسر باء موحده وسکون یای تحتانی وفتح کاف ایله براوتدر صاری چیچکی اولور
کبیکه دخی دیرلر ترکیده دوکون چیچکی دیدکلریدر کج درت معنایه کلور اول معروف که
اکریدر کژ دخی دیرلر عربیده اعوج وچغتایده ایکمه وایکری دخی دیرلر کسرالفله بودیارده الف
مفتوحه ایله استعمال اولنور میرنظمی بیت بی خلوص کی دعا روا باشد * تیر کج برهدف
نمی آید * ثانی کرج که طاشدن ایدرلر ثالث ابریشمك فناسی که کژ دخی دیرلر رابع الف ممدوده ده
ذکری مرور ایدن آکج معناسنه در کجمج الفاظ متتابعه دندر که امثالی مرور ایلدی ترت
مرت وخرده مرد وتار ومار کبی بونکده معناسی ترکیده اکری بوکری دیدکلریدر وله بیت که کفتار
خود چون بطبعش بجست * سخنها که کوید همه کج مجست کرفج سکون راء مهمله وفتح
فا ایله برنوع قوری اوتاقدر که آنکله آتش یقرلر غایت مشتعل اولوجیدر غرفج دخی دیرلر کذا
فی المجمع کرنج کسر راء مهمله وسکون نونله خرمن کبج قالوب برنده قالاق اقتضا
ایتدکده یغمور دن محافظه ایچون اوزرینه ایتدکاری طام ایضا معناسنه کرنج سکون راء
مهمله وفتح نونله سودلی پرنج یعنی سودلی آش کسپرج سکون سین وفتح باء فارسی وراء
مهملتین ایله مروارید یعنی انجو رضی الدین لالای غزنوی بیت حقه پاکند پرازکسپرج *
کربندیدی لب ودندانش کسبج وکسناج کلاهما بسکون السین المهمله اول بفتح الباء
والثانی بالنون بمعنی کسفنی هندبا دیدکاری اوتدر که صوبی محرور المزاج اولانلره نافعدر کذا
فی المجمع کشج فتح شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول خرده منتر ثانی برنوع اوقدر
استاد بیت بترکش کرده پرتیر کشج را * که هریك راست رو برجان کج را کشنج سکون
شین معجمه وکسر نونله لطیف رایحه لو براوتدر کفنج فتح فا وسکون نونله برنوع بالقدر
صقنقور کبی باهه عظیم قوت ویرر عربیده سمکة صیدا دیرلر حکیم سوزنی بیت تاشود معدهٔ
همدانش قوی * خورکل کرد سقنقور وکفنج کالکلانج سکون لام اول وفتح کاف ولام
ثانی وکسر نونله هندی ترکیب برمعجوندر وجع معده وسعله یه ومثانیه نفعی واردر کالوج
ضم لام وواو مجهول ایله ناپخته ایکن تنوره دوشوب خرد اولان اتمکه دیرلر استعاره طریقیله کج
ابوالمعانی بیت بیابد جای درخوان نان پخته * نیاید هیچ درکار چون کالوجست کناج فتح
نونله طانشمق معناسنه یعنی مشاوره شاعر دیمشدر بیت بکار مشکله باید تأنی وتدبیر *
چو کار خیر بودنی کناج ونی تأخیر کنج سکون نونله اوج معنایه در اول دپلك که دلك
انتهاسنده وحلقومك اولنده آصلمش برپاره اتدر که عربیده ملاذه دیرلر حکیم نزاری قهستانی
بیت همی تا دایه کنج وکام کردش * پدر فرزانه هرمز نام کردش * ثانی معجب ومتکبر خسروانی
بیت باهمه میزان میز وباهمه کنجان کنج * باهمه دزدان دزد وباهمه شنکان شنك * ثالث
ترخانه که عربیده کشك دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری کندوج سکون نون وضم دال
مهمله وواو معروفله کوب کبی طپراقدن وظرفدر ایچنه غله قورلرکه کندو وکندوك وکندوله

دخی دیرلر ابو المعانی بیت بجای غله پر کرده ززر و سیم * خم و کند وج در خانه تبنکو کوج مع
فتح واوایله صمغ که اغاجلرده اولور کذا فی المجمع کهج مع سکون ها ایله آلج دیدکاری طاغ
یمشی درکه عربیده زعرور دیرلر بعض نسخه ده قوجه یمشه دیرلر کهیج مع کسر ها و سکون
یای تحتانیه ایله ایکی معنایه در اول سیستانده بر قلعه آدیدر حکیم فردوسی بیت نمانیم کارام
کیرند هیچ * سواران ما با سپاه کهیج * ثانی طاغ اروکیدر کیکج و کیکیج مع کلاهما بسکون
الیاء التحتانیین براو تدر صوده بتر صو کرده مه سی دیرلر کیهاج و کیهیج مع کلاهما بسکون الیاء
التحتانی وکسر الهاء قوجه یمشی در میرنظمی بیت خورد کیهیج همچون سیب و آلو * بنزد
آنکه نبود زشت و نیکو مع الجیم الفارسی * کابلج مع کسر باء موحده ولام و سکون یای
تحتانیه ایله ایکی معنایه در اول صرچه برمق که عربیده خنصر دیرلر شمس فخری بیت چون
باستحقاق شاهی هر ممالک زان اوست * خاتم ملک سلیمان دارد اندر کابلیج * حکیم اسدی آیاغک
صرچه برمغی دیو تخصیص ایلمش استاد عسجدی بیت پا بکفش اندر بکفت و آبله شد کابلیج
از بسی غم ما بنشسته اینچنین سرهای ما * ثانی اولرده قوش یاوری چقارمق ایچون دیواره آصدقلری
کوچک سپد خصوصا وهر قوش یاوری چیقاردوغی یوایه دیرلر عموما ابو المعانی بیت دل
من آشیان کشته بمرغ محنت و غم را * چو آن مرغی که سازد کابلیج بچه هر سوراخ کاچ مع
درت معنایه در اول صرچه که بیاض و یا الوان اولور طپراقدن ایتدکاری ظروف و آوانی
اوزرینه دوکرلر اول ظروفه کاچی و کاشی دخی دیرلر واوج معناسی جیم عربیه ایله ذکر اولنان کاچک
معنالریله مترادفدر ایکی معنایه شمس فخری * قطعه * ز انتقام شیخ ابو اسحق رفت *
از جهان ظلم و تعدی خورده کاچ * از تف محنت دل اعدای او * شاخ شاخ آمد بسان شاخ
کاچ کاریچ مع سکون راء مهمله وکسر باء فارسی بعده یای ساکنه ایله یوک صارغیسی و قماش
بوغجه سی و آنلری صاروب باغلینه دخی دیرلر لطیفه کونه ابو المعانی بیت چون متاع خویش
دارد یار عزیز * بهر آن کرد ست شلوار کاریچ کالوج مع ضم لام و واو معروفه ایله ایکی معنایه در
اول صرچه برمق ثانی کبوتر بچه معناسنه در کذا فی فرهنک جهانکیری مثال معنی اول
ابو المعانی بیت اکرچه شرف نیست مهر وزارت * ز کالوج او کرده کسب شرافت کخج مع فتح
خاء معجمه ایله سپور که ایتدکاری اوت و سکون خا ایله قره بویه بعضیلر زاجدر دیدیلر شمس
فخری بیت بر رخ دشمنش که چون مازوست * هیبت شاه کار کخج کند کرج مع فتح راء مهمله
ایله شکاف کریبان پیرهن یعنی کوملک یاقه سی کذا فی فرهنک جهانکیری و فرهنک میرزا ابراهیم
اما کتاب السامیده کسر کاف ایله شکاف پیرهن و دخی عربیده قواره دیرلر بو قول معتمددر لکن معنای
اوله سکون راء مهمله ایله مجمع الفرسده مسطوردر و بو بیته متمسک اولمش رضی الدین نیشابوری
بیت چو جوکان کیج بود کرچش و زین او * ز شکر کوی لذت میر باید کفچ مع سکون
فا ایله ایکی معنایه در اول یعنی کفچه که طباخلر و حلواجیلر آلتیدر مولانا جامی * قطعه *
ای شده همچو کدو جمله شکم کفچ بکن * بهر پر کردن آن دست طمع سوی بسو * تا شود
بزمکه شاه سراپرده عشق * خانه خویش بپرداز زین کفچ و کدو * ثانی یعنی کف مثلا کف آب
وکف شیر وکف صابون وکف دهان و امثالی که ترکیده کوپک عربیده زبد و رغوه دخی دیرلر حکیم

حکیم فردوسی بیت زروشته لفچ بر آورده کفچ * همی لفچ و کفچ و همی کفچ و لفچ * ولا بیت
فروشته بفچ بر آورده کفچ * بکردار قیر و شبه کفچ و لفچ کاچ مع سکون لام ایله ایکی
معنایه در اول یعنی چرک ثانی معجب و خود فروش کذا فی فرهنک جهانکیری اما
مجمع الفرسده یعنی پیچ و شکن و چین زلف امثالی نسنه لر مثالی شاعر بیت بموی جعدوان زلف
چو زنجیر * فتاده صد هزاران کلچ بر کلچ کلخچ مع فتح لام و سکون خاء معجمه ایله وجودده
و جامه ده اولان چرک و وسخ یعنی کیر و پاس میر عماره بیت کنده و بی قیمت و دون و حقیر *
ریش پر از کوه و همه تن کلخچ * وطیان مرغزی بیت دست و پای و روی خوبان پر کلخچ *
ریش طیران زرد از بس دود کخچ * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت پر کلخچ است خصم از آن
تیغش * بزبان دفع آن کلخچ کند * حکیم سوزنی بیت فرخچ کوری بد طلعتی چنانکه
بهست * کلخچ کیر خرز ریش او بروی و برای * پور بهای جامی بیت بس کلخچ و بس ورخچ
و بس سفیه و بس کریه * پر فسون و پر فنون و پر فضول و پر فتن کلیچ مع کسر لام و سکون
یای تحتانیه ایله ایکی معنایه در اول معجب و خود فروش ثانی چرک و ریم واریک معناسنه در
حرکات ثلثه ده معنای آخر ایله وارد اولمشدر مثال معنی اول میرنظمی بیت آن کلیچ در بزم
رندان دم زند * یعنی دم از فرقه آدم زند مع الخاء المعجمه * کاخ مع ایکی معنایه در اول
کوشک بالا بین که عربیده قصر دیرلر شمس فخری بیت برای نزهت طبع مبارکش دائم *
کند سعادت ترتیب باغ و حجره و کاخ * و خانه بالا معناسنه مولانا هاتفی بیت دارنده هفت
کاخ افلاک * سازنده آدم از کف خاک * ثانی تماشاکاه و باغلر و باغچه لرده اولان قله کبی
یوکسک خانه لر که عربیده اکا منظره دیرلر حکیم اسدی بیت بکاخ اندرون بزم کستر دشاه *
بشادی همی خورد می کینه خواه * فرهنک جهانکیریده مذکور معنالردن ماعدا یعنی باران
و دخی تون مضافاتندن بر قصبه آدیدر کاسنج مع آجی هندبا که کونیک دیدکلری
سبزه در غایت نافعدر صلاتة ایدرلر و قینادوب استقطار ایله صوین چیقاررلر بستانیسی طتلو
و بریسی برمقدار آجیدر کاشخ مع ضم شین معجمه ایله دشمن مخفی یعنی صورتا دوست
کورینوب کزلو دشمنلک ایدنه دیرلر میرنظمی بیت اکر خواهی که یابی بخت فرخ * مکن
با دوست کار زشت کاشخ کالوخ مع ضم لام ایله براوتدر غایت بد بوی حکیم سوزنی بیت
کنده دماغی بنفشه بوی نه کالوخ * کنده دهانی کرفس خای نه کنکر کتخ مع فتح تاء مثناة
ایله قروت که کتغ دخی دیرلر عربیده کشک دیرلر اصلنده یوغرت قوریسیدر شمس فخری بیت
چو شیر و روغن آمیخته ست با احسان * نه سخت روی ترش هست همچو ترب و کتخ کخ کخ اطفال
قورقتمق ایچون ایتدکاری چرکین و قورقنج نسنه لر هرنه اولورسه عربیده فاروعه دیرلر شمس
فخری بیت جمال دنیی و دین خسروی که پیکر مه * بود بنسبت با او بسان یوسف کخ *
کخ کخ مع الفاظ مکرره قبیلندندر بو کلمه درکه اطفاله تنفر و نفرت محلنده دیرلر
فقیه ابو اللیث سمرقندی مصنفاتندن بستان العارفین نام کتابنده لغت عجم ذکرینک تفصیلنده
دیرکه حضرت رسول اکرم و سید عالم صلی الله علیه وسلم فارسی تکلم بیورمشلردر دیو ب
بو حدیث شریفی بویله نقل ایدرکه * روی عن النبی صلی الله علیه وسلم انه اتی بتمر صدقة

وعند الحسن والحسين رضي الله عنهما فاخذه تمرة وادخله في فيه فادخل رسول الله صلى الله عليه
وسلم اصبعه في فيه وقال كخ كخ واخرج التمرة من فيه كدوخ ضم دال مهمله ایله حمامدر
كرمابه معناسنه استاد رودكى بيت بامدادان پيشم آمد يار ازراه كدوخ * با دو چشم
پر خمار و نرکسين مست وشوخ * ابو المعانى بيت دلبران بر عاشقان واعرض كالا ميكنند *
فوتها پرله كرده دوش ديدم در كدوخ كراخ فتح راء مهمله ایله طاوق يمرطه چيقاردقده
ايلدوكى فرياد وصدايه ديرلر كرخ فتح راء مهمله ایله اويوشق كه كرخت دخى ديرلر
عربيده خدره ديرلر شيخ آزرى * مثنوى * هر كه افتد بچاه نفس اندر * كس زحالش دكر
نداد خبر * ظلما نيست وچاه ناهموار * مو ذيانيست ومار مردم خوار * سر چاه چنين مباش كرخ
زانكه جاهيست بر سر دوزخ * بر علتدر وجود انسانده عارض اولور كه متصل اعضاسى
اويوشمش حس وحركتى قالمز طبيب يوسفى * رباعى * چون عضو كسى را كرخى روى نمود *
ارزوى علاج بايدش فى فرمود * بايد ماليد بعد ازان روغن قسط * چندانكه زصحتش برآيد
مقصود * وسكون راء مهمله ایله بغداد نواحيسنده بر بيوك قريه آديدر كه قطب الاوليا شيخ
معروف كرخى رحمة الله عليه اول قريه دندر وشاپور ذو الاكتاف آنده بر عظيم بنا قومشدركه
آرايش زيب وزينت ايله مشهور آفاقدر استاد فرخى بيت هر روز شادى نو بنياد راستى *
زين باغ جنت آيين زين كاخ كرخ وار كستى تلخ بمعنى كاسنى تلخ مرقوم كه آندن مخففدر
كلاخ فتح لامله دلبند بوركى ميرنظمى بيت شد كويا بر سرش سرخ شاخ * چو
بنهاده بر فرق تار كلاخ مع الدال المهمله * كاد بمعنى حرص وشره يعنى طمع حضرت
مولانا قدس سره بيت زهره نى كس را كه لقمه نان خورد * زانكه آن لقمه ريا كارش برد * وله
قدس سره بيت هان هان بالا وحريفى كم كنيد * چون كه كاد آرد كره محكم كنيد كاربد
كسر راء مهمله ایله فعل قبيح معناسنه در ابو المعانى بيت ميان باريك وفربه دنبه بى مو *
براى كاربد بسيار نيكو كار پرورد ايو ايش ايشلجى وپاك ضمير وصحيح فكرلو معناسنه
وله بيت ميان عاقلان باشد سر آمد * هر آنكه در جهان بد كار پرورد كارد سكون راء
مهمله ایله بچاق معناسنه در شاعر بيت عاشقانرا كارد وخنجر ميزنند * غمزهٔ جلاد و چشم
خونريش كار و كرد ايش كوج معناسنه در كار وبار كبى وله بيت فزايد زكار جهان رنج
ودرد * نبايست مشغولى و كار و كرد كاسه بند فتح سين مهمله وباء موحده وسكون نونله
ايكى معنايه در اول بمعنى كاسه كر يعنى كاسه دوزيجى ثانى آوانئ شكسته يى كنديجى
معناسنه در كاسه رود فتح سين وضم راء مهملتين وواو معروفله بر ارمق آديدر حكيم
فردوسى بيت بسختى كذشت ازدر كاسه رود * جهان زاغ و برف پر كاسه بود كاشرود
سكون شين معجمه وضم راء مهمله وواو معروفله بودخى بر ارمق آديدر كذا فى فرهنك جهانكيرى
كاغد فتح غين معجمه ایله كاهى ذال معجمه ایله اوقورلر ميرنظمى بيت دكر باره بدو كاغد
فرستاد * كه حال زار دل را شرح ميداد * شيخ سعدى بيت كاغذ بدريدند وقلم شكستند *
وز دست وزبان مردم وارستند كافد فتح فا ایله يعنى شكافد كه اندن اختصار اولنمشدر
شاعر بيت هر انكو ازهنر بسيار لافد * سر خود را بتيغ طعنه كافد كالبد لامك سكونيله

سكونيله وكسريله ده جائزدر وفتح باء موحده ایله هيأت مشخصهٔ مخصوصه كه قالب آدن
معبردر جسده دن عبارت اولدوغى بو بيتلردن فهم اولنور شاعر بيت او چه جانست وجهان
چون كالبد * كالبد از جان پذيرد نيك وبد * ديكر بيت تا جان من از كالبدم كردد فرد *
هر كاركه خوشترست آن خواهم كرد كاليد كسر لام وسكون ياى تحتانيله درهم شد يعنى
اينجندى ديمكدر شيخ عطار بيت ز مرغان چون سليمان قصه بشنيد * بناليد وبكاليد
وبجوشيد كبد سكون باء موحده ایله لهم كه كش والتون پاره لرين آنكله بربرينه ياپشدررلر
وطوتقال معناسنه ده مرويدر شمس فخرى * قطعه * ايا پادشاهى كه بربام تو * توان
بر كرفت از سر آب زبد * چو طومار صيت تو مصلق كنند * دهد از بزاق قمر چرخ كبد * فرهنك
جهانكيريده بمعنى فربه مسطوردر وادات الفضلاده كذلك وعربيده كسر باء موحده ایله جكر
معناسنه در كبود ضم باء موحده وواو معروف ایله ايكى معنايه در اول كوك رنكه ديرلر
ابو المعانى بيت ميرود براوج هردم دود دل * زانكه بسته آسمان رنك كبود * ثانى مجمع الفرسده
بر طاغ آديدر رود دخى بر نوع ماوى قوزى دريسى اولور قلپق ايدرلر اعلاسى خراسان مملكتنده اولور
كبيد كسر باء موحده وسكون ياى تحتانيله كبد مرقوم معناسنه دركه لهم دركبد وكفشير
دخى ديرلر كتابد فتح تاء مثناة وباء موحده ایله جنك دوازده رخده كودرز طاغدن ايندوكى
مقام آديدر كد بوزن بد ايكى معنايه در اول بمعنى خانه استاد فرخى بيت به بتكد اندر بت را
خزانهٔ كردند * دران خزانه بصمند وقهابى پيل كهر * ثانى بمعنى نخست يعنى اول وعربيده
تشديد دال مهمله ایله رنج وزحمت معناسنه در قزانمش ماله كد يمين وكد بنفسه ديرلر
كديزاد كسر دال مهمله وسكون ياى تحتانى وفتح زاء معجمه ایله بمعنى خانه زاد عموما آدم
اولسون حيوان اولسون وغلام وجاريه خصوصا اوده طوغمش معناسنه ابو المعانى بيت
كديزاد من بوده اين درد وغم * كه زايل نكشته است هيچ از دلم كرد سكون
راء مهمله ایله اوج معنايه كلور اول كردن لفظنك ماضى سيدر ايتدى معناسنه
شيخ سعدى بيت ديدى كه چه كرد اشرف خر * او مظلمه بردو جانبك زر * ثانى بمعنى
كرداريعنى عمل حكيم سنايى بيت كرد پيش آر و كفت كوته كن * با چنين كفت كرد
همره كن * ثالث اغاج بوداقلرى كسيلن داللرينه ديرلر كرداد سكون را وفتح دال
مهملتين ایله بناى ديوار وعمارت وامثالى نسنه لره ديرلر ميرنظمى بيت مه عدل باين نعمت
واين لباس * كه كرداد دنيا ندارد اساس كردمند وكرمند كلاهما بسكون الراء المهمله
ونون وبفتح الميم بمعنى تند وتيز وعجله وشتاب خسروى بيت مكن اميد دور وآز دراز * كردش
چرخ بين كه كرمندست كزاد فتح زاء معجمه ایله بوزن مزاد بمعنى جامهٔ كهن كذا فى فرهنك
جهانكيرى كزاغند فتح زاء فارسى وغين معجمه وسكون نونله ايچى پنبه لو ياخود ابريشمك
كزيله طولمش قفتان كه جنك كونلرنده زره آلتنه كيرلر زرهه ثقلت ويرمسون ديو اكا كزاكند
وكزاغندش وكزاكندش دخى ديرلر اما جمله دن كزاكند تعبيرى صحيح در زيرا كز كه ابريشمك
فناسنه وآكند طولمش معناسنه در حكيم ناصر خسرو بيت تدبير مكن مباش عاجز *
در خيره مپيچ در كزاغند كزاكند غين يرينه كاف فارسيله كزاغند مرقوم معناسنه

شیخ سعدی بیت درکرثا کند مرد باید بود * بو مخنث سلاح جنك چه سود کز بود
سکون زاء معجمه وضم باء موحده ایله بمعنی کدخدا کذا فی التحفه بو معنایه میر نظمی بیت
سر آسوده اش غوغا بر آرد * هر آنکس یکه وجا کز بود باشد کزد سکون زاء معجمه
ایله بوزن یزد اغاجدن زائد دالاری کسمك کذا فی فرهنك جهانکیری کشف رود براوق
آدید رکنارنده سام براژدرهلاك ایلدی فردوسی . بیت کشف رود پر خون و زرداب کشت
جهان جای آرامش و خواب کشت کفاند فتح فا و نونله برنسنه آیریلوب صد اویره
منوچهری بیت هیبتش الماس سخت را بکفاند * چون بکفاند دو چشم تار زمرد کفد
فتح فایله یعنی ازهم جدا شود بربرندن آیریلاور معناسنه در ابو شکور بیت بود رنش ازدیدن
برزاو * کفد چرخ از هیبت کرزاو * عبد الرزاق جمال الدین کاشی . بیت طالعی دارم
کز تشنکیم لب بکفد * در همه غوطه دهد دجله بغداد مرا کفید کسر فا و سکون یای
تحتانیله کفیدن لفظندن فعل ماضی دریاراندی و چاتلادی معناسنه اوحد الدین کرمانی
بیت همچونارم بکفید از غم سیب ذقنش * دل نخوانش توکه او عقل بداندیش نداد * استاد
رودکی بیت کفیدش دل ازغم چو آن کفته نار * کفیده شود سنك تیمار خوار کلاجود
فتح لام وضم جیمله سغراق در که مجلس آخرنده یاران بربرلرینه محبتا باده ایچرلر کلباد سکون
لام و فتح باء موحده ایله تورانی بر مبارز نامیدر که جنك دوازده رخده فریبرز بن کیکاوس النده هلاك
اولدی حکیم فردوسی بیت بر آشفت پیران بکلباد کفت * که چونین شکفتی نشاید نهفت *
وله . بیت ایا بیژن وکیو و کلبادرا * که برهم زند آتش و بادرا کلجاد سکون لام و فتح
جیمله کل باشلو آدمه دیرلر میر نظمی بیت لجوجی باهمه چون کرده معتاد * فضولی میکند
نادان وکلجاد کلند فتح لام و سکون نونله اوج معنایه کلور اول کلکارلك بر آلتی در که
آنکله طپراق قازرلر کلند دخی دیرلر ترکیده قازمه دید کلریدر و کننده دخی قازیجی دیمك اولور
عربیده فاس دیرلر حضرت مولانا قدس سره . بیت اکر بد بهء من غیر آن خیال آید * بکنده
باد مراهر دو دیدکان بکلند * وله قدس سره * قطعه * ذوق سرمست راه کزند اند عاقلی
حال دل بیهوش راه کزند اند هوشمند * خسرو وداع ملك خود از بهر شیرین میکند * فرهادهم
از بهر او بر کوه میکوید کلند * ثانی اغاج کلید معناسنه در کلیندان دخی دیرلر وله قدس سره
بیت هم آن بار در آید در دولت بکشاید * که آن بار کلید ست و شماهمچو کلند ید * ثالث
کنده ناتراشیده عموما وله قدس سره . بیت پاید انرا بیاموزد باب پاك افزودن * کلندی را
بیاموزد کلندان را فربیدن * رابع براغاجدر که کوپکك قلاده سن بغلرلر آکا ساجور دخی
دیرلر مسعود سعد سلمان * رباعی * از هر چه بکفته اند پندی دارم * وز هرچه شنیده ام
کزندی دارم * که بر کردن سك کلندی دارم * بر پای کهی چو پیل بندی دارم کاوند
سکون لام و نون ایله بر طاغ آدیدر کمند فتح میم و سکون نونله براپدر حلقه حلقه ایدوب
طوتلمیان آت وغیری حیوانك بوغاز نه بکورب طوتارلر و بر نوع قوشاقدر و استعاره طریقیله
زلف محبوبانه دیرلر کوکلی طوتد غیچون ابو المعانی . بیت کمند چین زلفش کردن دل را شده محکم
ازان شد بسته کردن بنده حسن جهانکیرش کمندمند تتابع الفاظ قبیلندندر خراب یباب

یباب معناسنه عضایری رازی * قطعه * بسا بچرخ بر آورده کاخ دشمن تو * بیارمیده زبیم
زوال یافته حال * که باز خورد ید و ناب زنده پیل تو شاه * کنون رسوم دیار ست کندمند اطلال
حکیم ناصر خسرو بیت مادر بسیار فرزندی ولی * خوار داری شان همیشه کندمند کند
سکون نونله درت معنایه کلور اول بمعنی شکر که معربی قند در کاند دخی دیرلر حکیم سوزنی
بیت نی چو دو لعل تو است کو بقلم بر کشی * زیر دو مشکین کمان نقش دو بادام کند * ثانی ریش
یعنی جراحت حضرت مولانا قدس سره . بیت نکند رحمت مطلق . بلا جان تو ویران *
نکند والله مار ازپی کند جراحت * ثالث بمعنی کریز یعنی قاچمق رابع بمعنی قریه کمال پاشازاده مرحوم
دیرکه کندی ارباب لغت کوی معناسنه یازمشلر اما بلماشلر شهر معناسنه در بومدعایه شاهد
سمرقندر که اصلی شمر کند ایدی تعریب ایدوب سمرقند دیدیلر زیرا شهر مزبور شمر نام بر جاریه یه
بنا اولنمشدر ابتداء امرده کند شمر دیندی بعده علم اولمق ایچون مضاف الیه تقدیم اولندی ابن
خلکان تاریخنده یازمش که * ان شمر اسم جاریه الاسکندر مرضت فوصف الاطباء ارضا ذات هواء
طیب واشار واله بظاهر صفه فاسکنه ایاها فلما طابت بنی به مدینه وکند بالترکی هو المدینه
فکانه یقول بلد شمر بوسببدن سمرقند دینلمشدر انتهی کلامه بعض نسخه ده کند کنده ده دخی
آلت رجله دینلد وکی مسطور در کنکرزد سکون نون و راء مهمله و فتح کاف و زاء فارسیه ایله
ایله بر کوکدر ساقز کبی چینور ترکیده کنکرد یرلر و فارسیده کنکرزده دخی دینلور کنند فتح
نون اول و سکون ثانیله چپاوقازمه و چتال بیل شمس فخری . بیت باغ بخت همیشه شاد ابست
بی عنای شیار و رنج کنند کهبد سکون ها و فتح باء موحده ایله خزینه دار معناسنه در بعض
فرهنکلرده صراف ووزنه دار معناسنه در مثال معنی اول شمس فخری بیت تو آن پادشاهی که
در ملکت تو * عطارد دبیرست وبرجیس کهبد * بعض نسخه ده عامل معناسنه که رعایادن مال
میری جمع ایدر و بعض نسخه ده متاع دلالی و بعضنده بمعنی دهقان واقعدر بولغت هر فرهنکده بر معنایه
نقل اولندوغی اجلدن بو حقیر تصحیح معنی ایده میوب جمله نك نقلنی اشارت حال بوکه کیمی مفتوحه ده
وکیمی مکسوره ده وکیمی مضمومه ده یازمشلر کیازند فتح یای تحتانی و زاء معجمه و سکون
نونله پادشاه دیمکدر کذا فی التحفه کید سکون یای تحتانیله بوزن شبد ایکی معنایه در
اول نام رای کنوج که هند پادشاهی ایدی اسکندر ایله معاصر اولمغله اسکندر آنك قزینی حباله
ازدواجنه کتوردی حکیم فردوسی . بیت یکی شاه بد هند را نام کید * نکردی جز از دانش
و رای صید * ثانی لهیم که التون وکمش نسنه لری بربرینه آنکله یاپشدررلر و عربیده اوج
معنایه کلور اول مکر و حیله ثانی جنك و جدال ثالث حایض عورت کیقباد برذی
شوکت وذی قدرت پادشاه آدیدر کیخسرونك مادری آنك دختریدر مع الراء المهمله
کاتوار ضم تاء مثناة ایله سرکشته وحیران کاتوره دخی دیرلر شمس فخری . بیت دوستش
عاقلست و پابرجا * دشمنش جاهلست وکاتوره کاچار فتح جیم فارسیله اثواب خانه که
قراشات و آوانی وامثال سائره کاچال دخی دیرلر امیر خسرو * قطعه * در طلب آنچه نیابد
بدست * زیر وزبر کردی وکاچار خویش * خیره بداری بپشیزه جهان * درکرانمایه دینار
خویش کاچغر سکون جیم فارسی و فتح غین معجمه ایله ماوراء النهرده بر شهر آدیدر حالا

کاشغر دیمکله مشهوردر حکیم ازرقی. بیت دکر بباغ نهان شد بمهرکان کل سرخ * سرای باغ
پر از کار خان کاشغری ل کاخر ع فتح خاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول یرقان دیدکلری
علت ثانی زراعته دوشن صاریلق که دخی باش باغلمدین بر آفت سببی ایله واقع اولور ابو المعانی
بیت کشت زار تم که کاخر شد * زان سبب حاصل وجودم نیست ل کار ع اوچ معنایه در
اول معروف شغل وعمل ثانی زراعت معناسنه که کاریدن لفظندن اسم مصدردرکه کشت
وکار دیرلر ثالث جنك معناسنه درکه کارزار وپیکار دخی دیرلر استاد فرخی. بیت ای زکار
آمده وروی نهاده بشکار * تیغ تیز تو همی سیر نکردید از کار * وله. بیت که اندر جنك باشمشیر
هم دست * که اندر بیشها باشیر همکار ل کاروبار ع سکون راء مهمله وباء موحده ایله ایش
وکوج وکسب وکار معناسنه کاروکرد دخی دیرلر ابو المعانی بیت کار بارم در جهان شد
عشق یار * زانکه نیستم در جهان بی کاروبار ل کاردار ع سکون را وفتح دال مهملتین ایله
عامل ومشتغل وجامع اموال وصاحب دیوان ووزیر معناسنه در زراتشت بهرام بیت درین خرجت
زمال کارداران * نکشت ای شه یکی صرف از هزاران ل کارزار ع سکون راء مهمله وفتح
زاء معجمه ایله جنك وجدال معناسنه حکیم سوزنی بیت بنفشه سمن آمیغ تیغ تو ملکا بلاله
کاشتن دشت کارزار تو باد ل کارکر ع ایش اشلیجی وتأثیر ونفوذ بولق معناسنه در ونسخه
حسین وفایی ده مرادو پشت پناه معناسنه در میر نظمی بیت کارکر سلطنت وجاه تو *
در همه این کارکران شاه تو ل کارکیر ع سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر کاف فارسیله
ایش طوتیجی وعمارت وبنانك متانت واستحکامی معناسنه وله. بیت نباشد کارکیر این کار بی تو *
همی بیند درین چاروی نیکو ل کارغر ع سکون زاء فارسی وفتح غین معجمه ایله کاشغر دیدکلری
شهردر کذا فی فرهنك جهانکیری ل کاسه کر ع فتح سین مهمله وکاف فارسیله درت
معنایه کلور اول کاسه وطبق یاپوجی بو معنای ترکیبی در ثانی موسیقی ده بر نوا اسمیدر نجیب
الدین جرد پادقانی بیت حالت سرو چنانست که ذوقی دارد * نفس بابلبل وآن دبدبه کاسه
کری * سیف اسفرنکی. بیت نوبت کبریا زنی چون بنشاط سور او * همچو دمامه دمدمه
برده کاسه کرکنی * ثالث جام جمه اولان خطوط سبعه دن بر خطك آدیدر رابع نقاره زن
معناسنه در ل کاشغر ع سکون شین وفتح غین معجمتین ایله ماوراء النهرده بر ولایت وبر شهر
عظیم آدیدر نهر کاشغر وآب آمو دیرلر بر بیوك ارمقدر کمیسز کچلمز ایچنده سنك یشم حاصل
اولور بر وجانبی ایران اوته طرفی تورانه درکه ماوراء النهردیمه نك سببی بودر مجمع الفرسده شهر
مزبورك محبوب وخوب رولری چوقدر استاد عنصری بیت ایا شکسته سر زلف ترك
کاشغری * شکنج تو علم پرنیان شوشتری * ودخی موزون وخوش نما سرولری اولور غاتفرده
اولان سروکبی استاد عنصری. بیت سرای وباغ تو آراسته بسرو بلند * چه سرو
کاشغری وچه سرو غاتفری ل کاشمر ع ولایت ترشیزده واقع بر قریه اسمیدر کشمر دخی دیرلر
روایت اولنورکه زردشت ایکی سرو اغاجنی طالع سعد وقتنده برین قریه مزبورده وبرین دخی
قریه فرومد طوسده دیکمش ایدی مجوس ملتنك اعتقاد باطل وزعم فاسد وعاطلری
بوایله درکه زردشت اول اغاجلری جنتدن کتورمش اوله متوکل علی الله عباسی جعفریه سر من رای

سر من رای شهرینی عمارت ایتدوکی اثناده حاکم خراسان اول وقتده طاهر بن عبد الله بن طاهر
ذوالیمینین ایدی اکا حکم کوندروب امر ایلمش که اول اغاجی کسوب کردونه لره تحمیل ایدوب
وشاخلرین دوه لره یوکلدوب بغداده کوندره جماعت مجوس طاهره اللی بیك دینار سرخ ویره لم
کسمه دیدیلر طاهر قبول ایلمیوب اغاجی کسدردی مرویدرکه اول اغاجك سایه سنده اون بیك
قدر قیون وکچی وصغر قرار ایدر ایدی ومختلف النوع طیور اوزرنده آشیان ایتمشلر ایدی
اغاجکه یره دوشدی اول اطرافك زمینینه لرزه کلدی ویقیننده خیلی عمارت وکاریز آب اولان
یرلره خلل اصابت ایلدی وحد وحصردن بیرون اصناف طیور اغاجك ایچندن اوچوب کتدیلر
شویله که هوا یوزین طوتدیلر وانواع صوت وصدا ظاهر اولدی مزبور اغاجك کوده سن بغداده
نقل ایچون بشیوز بیك درهم سیم مصرف اولدی شاخلرین بیك اوچیوز دوه یه تحمیل ایلدیلر
اول اغاج جعفریه یه وصوله برمنزل قالدقده بامر الله تعالی متوکل علی الله قتل اولندی امیر
معزی بیت ترك نزاید چو تو بکاشغر اندر * سرو بنالد چو تو بکاشمر اندر ل کاشمیر وکشمیر ع
کلاهما بسکون الشین المعجمه وکسر المیم هند ایله عجم حدودنده واقع آب وهواسی لطیف
بر ولایتدر وشهرینه دخی کشمیر دیرلر انجه ولطیف شال ایدرلرکه دانه سی اللی غروش قیمتلی
ودخی نیچه لطیف وذی قیمت امتعه اشلنور وغایت محبوب ومحبوبه لری چوق اولور حکیم انوری
بیت کنار دجله زترکان سیمتن خلخ * میان رحبه زخوبان ماهرخ کشمیر * آب وهواسی
وصفنده مولانا عرفی بیت هر سوخته جانی که بکشمیر در آید * کر مرغ کباب است که با بال وپر آید
بو قصیده کشمیرك وصفنده در ل کاغذزر ع کسر ذال وفتح زاء معجمتین ایله یعنی اضافتله
مشهور یرلیغ یعنی حکم شاهیدرکه عجم شاهلری برکمسنه یه انعام واحسان ایتدکده بهر روز
شوقدر دینار ودرهم وظیفه ویرلسون دیو النه ویردلر اول آدم اول حکم موجبنجه مبلغ معینی
آلوب متصرف اولور بزم ولایتمزده وظیفه براتی دیرلر شیخ سعدی کلستان کتابنك
دیباجه سنده همچون کاغذزر میبرند دیدوکی بو معنایه در کلستان شارحلری بو معنایی ل
بیلمدکلرندن آلتون ورق کبی ال اوزرنده طوتارلر دیو یازمشلر آلتون ورقك اعتبار وقبولنه موجب
نه ایدوکن بیلمزلرکه معناسی بودر دیو تعبیر ایده لر ل کافر ع عجم فتح فا ایله وعرب کسر فا ایله
استعمال ایدر معناسی ساتر یعنی اورتیجی دیمکدر زراعت ایدنه کافر دیدکلری دانه یی یرده
ستر ایتدوکیچون ومسلماندن غیری یه کافر دینلدوکی حقی ستر ایتدوکیچوندر اول اجلدن
مسلماندن غیری ملله کافر دیرلر میرزا غازی بیت جزای یکشنبه هجرم اکر دهد ایزد *
بسوی خلد برم کافر ومسلمانرا * وجمعی عربیده کفار وکفره کلور وفارسیده جمع اولندقده کافران
دینلور نتکم بو بیتده واقعدر شاعر بیت آن چه در جان منست کر بوشتر بودی زغم * میزندی
کافران در جنت المأوی علم * بو بیتك عربیسی وار دراصل مضمون اول بیتده در لواحد من الشعرا
بیت ولوان مابی من جوی وصبابه * علی جمل لم یبق فی النار کافر * بو حقیر راقم الحروف
مرقوم ایکی بیته ثالث ترکی اولق اوزره دیمش ایدم بیت بار اولسه اشتره درد دروغم فی المثل *
جنت اعلی اولوردی دوزخ اهلینه محل * وکعبه یه ده کافر دیرلر کوندزك نورینی ستر ایتدوکیچون
نتکم شیخ عمر ابن الفارض قدس سره بیت لی فیك آخر مجاهد * ان صح ان اللیل کافر *

ك كافور ع ضم فا وواو معروفله برخوشبودارودرطبیعتی باردو یابسدر درجهٔ رابعك اولنده
هندوستانده برمخصوص اغاجدن صمغ کبی طاملر اول صویق وکوك رنك اولور منجمد اولدقده
برقاج لونی اولور اعلاسنه قیصوری دیرلر سراندیب قربنده برموضعه منسوبدر وبرنوعی
برمقدار قرللغه مائل اولور وبرنوعی دخی رباجی دیرلر ضم رایله رباج نام موضعه منسوبدر غایت
بیاض اولور وبعض روایتده ابتدا کافوری بولوب شهرت ویرن رباج نام پادشاه یاخود برحکیم اوله
برنوعی دخی غلیظ وسیاهرق اولور بر روایتده قیصوری رباجینك مصاعدی یعنی آندن
تصاعد ایتمشدر شعرا بیاضلغی بعض نسنه یه مشبه به ایلمشلر درجمله روز روشنی اکا تشبیه
ایدوب میرسنجر دیمشدر بیت آهوی آتشین دم چون بره در برآید * کافور خشك کردد
با مشك تربرابر ك کالار ع بوزن سالار ایکی معنایه در اول آبکند یعنی سیل صویی یرتدوغی یرکه
چقور اولوب آدم وحیوان چکمه سی عسیر اوله خراسانیلر بیننده مشهوردر مثلدر * جایی که
کالارست هیزم نیست * وجایی که هیزم هست کالار نیست * بو مثل اول اجلدن اولمشدرکه
زورلی سیل آقدوغی یرك اغاجی دیبی قازیلوب قوپارکیدر آنده اغاج قالمز معنای ثانیه یوفقه
اولان طاشه دیرلر ایکی معنایه ابو المعانی بیت سیل اشکم همچو کالار کشته وسینه شکاف
هیچ ندانم قلب آن کالارو یا خار آسنی ك کالجار ع سکون لام وفتح جیمله ایکی معنایه در اول زبان
کیلانیده کارزار یعنی جنك معناسنه ثانی مزرعهٔ برنج معناسنه درکه کیلانی لغتیدر ك کالنجر ع
فتح لام وجیم وسکون نونله هندوستانده برقلعه در آنده چوید حاصل اولور عبد الواسع جبلی
بیت کهی باشد صهیل اسب او در حد کالنجر * کهی باشد صلیل تیغ او در خاك ترکستان *
ك کامکار ع پادشاه ودولت وعزت ورتبت صاحبی معناسنه در نسخهٔ میرزاده برشکاری
قوشدر غایت آوجی اولور ك کامور ع سکون میم وفتح واوایله مراده لایق دیمك اولور مراد
صاحبی دخی دیمك اولور میر نظمی بیت بسکه با لطف وکرم شد نامور * در جهان نبود
نظیرش کامور ك کانور ع ضم نون وواو معروفله غله انباری که کنور دخی دیرلر کذا فی المجمع
ك کاوکاور ع سکون واوین وفتح کافله خرزه که عربیده قضیب دیرلر کذا فی المجمع ك کاه کیر ع
سکون ها وکسر کاف فارسیله چامش قاطروآت وکوره طوار معناسنه در ودخی بیابان
معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ك کبتر ع سکون باء موحده وفتح تاء مثناة ایله مخفف
کبوتردر حکیم فردوسی بیت چو چشم تذروان یکی چشم دید * یکی جام چون خون کبتر کشید *
حکیم سوزنی بیت چو کبتر تبنی خانه کرده هر کابك * چومار سغدی ره یافته بهر کاواك *
ك کبر ع فتح باء موحده ایله براوتدر ترشی ایدرلر عربیده قبار دیرلر فتح قاف وباء موحدهٔ
مشدده ایله مجمع الفرسده سکون بایله یعنی پهلو خفتان یعنی جنکه مخصوص برخفتاندر حکیم فردوسی
بیت یکی کبر پوشیده زال دلیر * بجنك اندر آمد بکردار شیر ك کبك انجیر ع سکون باء
موحده وکاف ونون ویای تحتانی وکسر همزه وجیمله ایکی معنایه در اول بمعنی فلاخن یعنی
صپان ثانی برقوشدر نیز پروبالی پرواز بعضیلر دراج دیدیلر کذا فی المؤید ك کبوتر ع ضم باء
موحده ایله معروف کوکرجین انواعنه دیرلر میر نظمی بیت شده با کرك وحشی میش همران *
کبوتر میکند با چرخ پرواز ك کبوتر نامه بر ع مکتوب ایلدیجی کوکرجین بر ولایتده دیشیسندن

ولایتده دیشیسندن ارککین آیروب آخر ولایته کوتوردلر ضرورت محلنده برکوچك نامه ده احوالی
اجمالا یازوب ارکك کوکرجینك قناد ینه بغلیوب صالی ویررلر بامر الله تعالی دیشیسی اولدوغی
ولایتده آشیانه سنه واردر ك کبود ع ضم باء موحده وواو معروف وفتح دال مهمله ایله صوده
اولوربر بوجکدر کوچك بالقلری طوتوب یر وبر غابیدر دخی دیمشلر شمس فخری بیت
تو همچون همایی بر اوج سعادت * حسود تو در آب غم چون کبودر * استاد رودکی بیت
ماهیٔ دیدی بجا کبود رکیرد * تیغت ماهیٔ دشمنانت کبودر ك کبود ع سکون باء موحده
وفتح واوایله کابل هندی یه دیرلر ك کتخ شیر ع فتح تاء مثناة وسکون خا وکسر شین معجمتین ایله
واضافتله دخی مرویدر اول ماستبادرکه سود ویاغ ایله ایدرلر کذا فی نسخهٔ میرزا اما مؤید
الفضلاده چغرات که نمك وسود ایله آمیخته ایدوب یولر ك کتکار وکتکر ع کلاهما بسکون
التاء المثناة وفتح الکاف الفارسی بمعنی درودکر یعنی نجارکه دواکر دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره
بیت جور وجفا ودوری کان کتکار میکند * بردل وجانها تبر زاسکنه کار میکند * حکیم اسدی
* مثنوی * سرای بخوی چو خرم بهار * بکردوی ایوان بلوراهی جهار * ز هرجانور پیکر بیکران
ز ایوان درآ ویخته کتکران ك کتنبر ع فتح تاء مثناة وسکون نون بعده باء موحدهٔ مفتوحه ایله
کاهل وبسیار خوار کذا فی التحفه ك کتور ع ضم تاء مثناة ایله طپراقدن کوب کبی یاپوب ایچنه غله
قورلر استاد لطیفی بیت از تو دارم هرچه در خانه درم * وز تو دارم هرچه کندم در کتور *
ك کتیر ع کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانیله بمعنی سراب که بیابانده صوکبی کورینور حکیم فرزدق
بیت در نظر آید جهان مثل کتیر * میرود عمر کرانمایه چو تیر ك کجبر وکجکر ع کلاهما بسکون
الجیم اول بفتح الباء ثانی بفتح الکاف الفارسی کرج ایدیجی معناسنه در ك کجیر ع بکسر جیم
الفارسی وسکون الیاء التحتانی بمعنی پیشوا یعنی ایلر وکیدیجی وایلرواوجی ك کدیور ع کسر
دال مهمله وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول بمعنی روزکار ثانی کتخدا بو ایکی معنایه
شمس فخری بیت اکر کوش داری به عدلت نبودی * دکر درکدیور نبودی کدیور * ومجمع
الفرسده بمعنی مزارع کذا فی فرهنك جهانکیری حکیم خاقانی * قطعه * ماه بماه میکند شاه
فلك کدیوری * عالم فاقه بردهٔ توشه دهد توانکری * مائده سازد از بره برصفت توانکران *
بر زکری کند بکاو از قبل کدیوری ك کذر ع فتح ذال معجمه ایله مرد احمق کذا فی المجمع ك کر ع
بالتخفیف صاغرکه عربیده اصم معناسنه در استاد لطیفی بیت کور وکر باش از معایب ناس *

دور شو از مساوی ووسواس * کمال خجندی بیت ای حسود از غم او کرنالم * تو چرا کور شوی کر
نشوی ك کرّ ع بالتشدید مراد معناسنه شمس فخری بیت بکذرد بر سپهر تاریزد *
مهر در پای تو بهرچش کر * استاد دقیقی بیت خجسته مهرکان آمد سوی شاه جهان آمد *
بباید داد دادار اورا بکام دل بهرحب کرّ ك کراکر ع فتح راء مهمله وکاف فارسیله حجام وفصاد
معناسنه در فرهنك جهانکیریده بمعنی زاغ مرویدر ك کرکر ع سکون راء مهمله وفتح کاف
فارسیله کارکر لفظندن اختصار اولنمشدر رایش ایدیجی معناسنه وجناب باری تعالی جل ذکره
اسماسندن صانع الصناعه معناسنه در استاد دقیقی بیت چو بیچاره کشتند فریاد جستند *
ویشان بجشید یزدان کرکر شمس فخری بیت ملك دین رابقوت کرکر * کشت مسعود

عاقبت اختر لغ کرکسار بع سکون را و فتح کاف و سین مهملتین ایله ایکی معنایه در اول بر ولایت
آدیدر ثانی تورانی بر پهلوان آدیدر که آخر الامر آنی بهمن قتل ایلدی شهاب الدین مهمزه
بیت از سر زوبین شیر انداز او بر کرک پیل * آن رسد کز تیغ زوبین تن بجان کرکسار لغ کروکر بع
ضم را مهمله و فتح کاف فارسیله یعنی کرکر مرقوم استاد عنصری بیت بدان ماند که یزدان کروکر
جهان بر تو برآورد دست دیگر * نسخهٔ وفاییده کرکر یعنی کامکار و ادات الفضلاده کرکر و کروکر
کاف فارسیله صانع الصنایع معناسنه لغ کری کر بع کسر را مهمله ایله صغر یتاغی ایدنه دیرلر
کذا فی فرهنگ جهانگیری لغ کرژور بع ضم زاء فارسیله بر آجی اوت کوکیدر بعض تراکیبه
جزؤ ایدرلر عربیده زرنباد و هندی لسانده کچور دیرلر حکیم ناصر خسرو * قطعه * برکهن
کردن همه توها * ای برادر موکاست دهور * عسلش را بحنظلست نسب * شکرش را
برادرست کژور لغ کستر بع سکون سین مهمله و فتح تاء مثناة ایله یعنی خار سیاه کذا فی المجمع
بو معنایه ابو المعانی * قطعه * گل ز بهار چو دیدی خوشبویش * لیک کستر شود بچشم اورا *
کر خرد داری هیچ چیز مخر * ضررش میکشی از ان فردا لغ کسندر بع فتح سین و دال مهملتین
و سکون نونله بر روایتده ضم دال ایله نا اهل و ناکس معناسنه در استاد عنصری بیت سزد مردرا
کر نکیر کند * چو شه نیکوئی با کسندر کند لغ کشتیکر بع سکون شین معجمه و کسر تاء
مثناة و یای ساکنه و فتح کاف فارسیله کمی یاپوجی ترکیبده مرانقوز دیرلر ابو المعانی * قطعه *
ندارد فرق کشتیکیر و کشتیکر بنزد او * اکر پرسی چرا پس میدهد هر دو یک معناست *
ببین احوال عالم آنچنان کس محترم باشد * شود ارباب عرفان بهر نانی بی سر و بی پاست *
لغ کشکنجیر و کشنجیر بع اول سکون شین معجمه و نون و کسر جیم و ثانی فتح شین معجمه و سکون نون
و کسر جیمله کمانکشلکه هوس و مشق ایدن بر اغاجی یره دیکوب باشنه دلک ایدوب یاخود
بر چتال اغاج برکیدوب بر ایپ کچوررلر و ایپک اوجنه بر آغر طاش بغلیوب بر ایله طوتوب
چکرلر یعنی یای چکمکه قولده قوت بولنسون دیو مشق ایدرلر عربیده مجبد دیرلر منوچهری بیت
داد چشن مهرکان اسپهبد عادل دهد * آن بجا تنها بکشکنجیر پندارد خدنک * حکیم
سوزنی * قطعه * که کشد در روش شعر کمانی چو منی * من که یاقوت بهرام و باخاطر تیر *
من کمان را و خداوند کمان را بکشم * کر خداوند کمان زال و کمان کشکنجیر * کذا فی نسخهٔ وفایی
لغ کشمور بع سکون شین معجمه و ضم میمله بر صحرا آدیدر مجمع الفرسده بر مقامدر که حوالیسنده
دشت و بیابان واقعدر آکا موردخی دیرلر کذا فی المؤید لغ کفتار بع سکون فا و فتح تاء مثناة ایله
صرتلان دیدکلری یرتجی جانوردر عربیده ضبع و ام عامر دخی دیرلر غایتده احمق جانوردر
کوندز چوقلق کزمز اما کیجه یک کزر اکثر مزاردن میت چیقاروب یر آنک مخصوص آوجیلری
واردر اینی قاپوسنه کلوب بری ایچرو کیرور و برقاچی طشره دن چاغررلر که ام عامر بونده می دیو
ایچرو کیرن بونده یوقدر دیه رک یاتنه واروب بونده یوقدر دیه رک اللرین و ایاقلرین محکم باغلیوب
ایپک اوجن طشره چیقاروب بنه بونده یوق دیر بو سوزی اول حیوان کرچک صانوب اصلا
طکمز آوجی طشره چیقوب بونده ایمش دیدوکی کبی باشلرچا بالمغه امانه چاره الی و آیاغی محکم
باغلو بعده چکوب چیقاررلر دوکه دوکه زبون ایدرلر ابو المعانی بیت تراچون نیست عقل دانش

دانش و فهم و خرد دائم * فریبد مر ترا کردون چو صیادان کفتاری * میت یمک عادتی اولمغله
کفن صویجی یه ده کفتار دیرلر آکا تشبیها وله بیت شده کفتار کویا در مزارستان نباشان *
از ان کفتار کشته نامشان مرده آزاری لغ کفتر بع سکون فا و فتح تاء مثناة ایله یعنی کبوتر
و کبتر دخی دینلدی و کندن فا ایله بانک تبادلی اولمغله کفتر دیدیلر خراسانیلر اعتقیدر لغ کفشکر بع
سکون فا و شین معجمه و فتح کاف فارسیله پاپوجدیکیجی که کفش پاپوج در کر کاردن مخففدر
لغ کفشیر بع سکون فا و یای تحتانی و کسر شین معجمه ایله لحیم که قلای و اکر کمش هر نه اولورسه
شمس فخری بیت سبوی مطبخ تو چون پر از کلاب و زشیر * چو دیک بخت عدو بیست سر بسر
کفشیر * میرخسرو * مثنوی * بسا ناذک جدایی کان بامید * رسانده رده پیوند جاوید *
از ان زر میبرد استاد در ساز * که با کفشیر پیوند دهم باز * و پشمق و ادک معناسنه ده مرویدر
لغ کفکیر بع معروف باقردن دلکلو بر ظرفدر بال و یاغ کوپوکن و چرکن آلورلر و سائر ایشده دخی
استعمال اولنور آکا کفچه ده دینلور لغ کلاکر بع فتح لام و کاف فارسیله بویاجیلر بزی و جامه یی
بویامزدن مقدم شاب صوینه چکرلر تا که کیری و نشاسته سی و آهاری کیدوب بر خوشجه بویا
طوتسون دیرلر آکا کلاکر دینلور اصطلاح صباغینده اغشردیرلر ابو المعانی بیت چوریشت را
دهی رنگ سیاهی * بکمیزش بکن اول کلاکر لغ کلانتر بع سکون نون و فتح تاء مثناة ایله
بیوکرک یعنی زیاده ایری دیمک اولور که کلان بیوک و تر ادات تفضیلدر وله بیت اکرچه دیده ام
خرطوم پیلی * نباشد همچو بینی ات کلانتر لغ کلاور بع فتح لام و واو ایله قوربغه که کلاو و کلاو
و مکل و پک و غوک و جغز و وزغ دخی دیرلر وله بیت خوش آید مرترا آواز زشتت * شنیدندن
بیندارد کلاور لغ کلاهور بع فتح لام و ضم ها ایله مازندرانی بر پهلوان آدیدر لغ کلندر بع فتح لام
و دال مهمله و سکون نونله یونلمامش کندده اغاجی که ترکیده کندده دید کاریدر و کاهی قپو آچلمامق ایچون
قودقلری اغاجه ده دیرلر و کاهی اول اغاجی دلوب مجرم ملوک الن و یاخود ایاغن کچوررلر پور بهاء الدین
جامی بیت برکردن مخالف و بر پای دشمنت * نکبت کند دوشاخه و محنت کلندری *
لغ کماشیر بع فتح میم و کسر شین معجمه و سکون یای تحتانیله جاوشیره بکزر بر صمغدر هندوستاندن
کتوررلر لغ کماندار بع یای طوتیجی یعنی کمانکش عربیده قواس دیرلر شیخ سعدی بیت کرچه
تیر از کمان همیکذرد * از کماندار داند اهل خرد لغ کمانکیر بع آرش نام بر کسنه نک لقبیدر که اوق
آتمقده اولقدر کسنه کلمامش بی مثل اولدوغی مشهوردر حتی دیرلر که منوچهر شاه زماننده
ایران ایله توران حدودی و سنورنده عظیم نزاع اولور آخر الامر آنک اوق آتمه سنه طرفیندن راضی
اولورلر و شهر آملدن بر اوق آتار تجسس ایده رک نهر آمو کنارنده بولورلر اوق بولندوغی یردن
ایران و توران میانن فصل ایدرلر بو بابده سوز چوقدر بو محله لازم اولمغله طی کلام اولندی
حکیم فردوسی بیت از ان کفتند آرش را کمانکیر * که از آمل بروانداخت تیر لغ کمپیر بع سکون
میم و کسر باء فارسی بعده یای ساکنه ایله یعنی پیر فرتوت از کلشن راز بیت شود طفل
و جوان کهل و کمپیر * نداند عقل و رای و علم و تدبیر لغ کمتر بع اکسکرک یعنی زیاده ناقص میر نظمی
بیت بعشق از دیکران کمتر نباشم * همان در عشق باشم کر نباشم لغ کمر بع اوج معنایه در
اول قوشاق کمال اسمعیل بیت چون سنان از سرفرازی باشدش در صدر جای * هرکه

اندرخدمتت چون تیغ دربند کمر * ثانی طاغدن یوالنوب دوشن قیا پارەسی وله بیت
ای بسا سرکه فرورفت باب تیغت * جای آن آب همه سال چو کوهست وکمر * ثالث طاق
معناسنه که کمر ایوان وغیره ل کنار ح ایکی معنایه در اول طرف واوج خواجه سلمان
بیت من دامن آن نکار کیرم * وزهردوجهان کنار کیرم * ثانی قوجاق آغوش معناسنه ایکی
معنایه ترتیب اوزره حضرت سلطان ولد قدس سره بیت خود حدیث عشق را نبود کنار *
کیر دایم عشق را اندر کنار ل کنارکیر ح قوچی وقوطی وامثالی نسنه لرك چنبری کیرنلهٔ کنار
تقدیرنلەدر ل کنبور ح سکون نون وضم باء موحده ایله مکر وفریب معناسنه مصدری
کنبوریدن کلور شاعر بیت زهر سو میدهد کنبو را اورا * کند دل بزم اوبا کفتکو را *
ل کندر ح سکون نون وفتح دال مهمله ایله هرشهره دیرلر عموما شاه ناصرخسرو * قطعه *
ورا باد خواهد که دارد جهان را * چرا پیشتر زو خرابست وبی بر * بیابان بی آب وکوه شکسته *
دو صد ره فزونست از کوی کندر * ودخی خراسان ولایتنده برشهرك آدیدر خصوصا که
ابونصر کندری اول شهردندر ل کندکار ح سکون نون وفتح دال مهمله وکاف ایله اویمه
وقازمه ایشنی ایشلینه دیرلر قلمکاری وفسوسکاری واکا مثال نسنه لری اشلیجی ل کندکر ح
دخی دیرلر حذف الفله ل کنکر ح سکون نون وفتح کاف فارسیه ایله ایکی نوع اولور دکنلو براوتدر
برنوعنی بنی آدم پیشوروب غرده آمیخته ایدرلر بسحاق اطعمه بیت کنکر چو برآورد سر جیب زمین
جفت * خرما نتوان خورد ازین خار که کشتیم * وبرنوعنه اشك کنکری دیرلر آدم یمزاکثر
خراب یرلردە بتر خواجه سلمان بیت ازین خرابهٔ کنکرمقام اکرپرسی * فراز کنکرهٔ عرش
مستقر یابی ل کنور ح ضم نون وواو معروفله اوچ معنایه کلور اول کنبو رمرقوم معناسنه
یعنی مکروفریب ثانی طپراقدن کوب کبی برظرفدر ایچنه غله قورلر کندو وکندوك وکندوله
وآذربایجانیلر کندو واصفهانیلر تاپو دیرلر کذا فی المجمع بومعنایه استادرودکی بیت ازتو
دارم هرچه درخانه خنور * وزتو دارم نیز کندم در کنور * شمس فخری بیت از اصطناع
تو پرکرده سایل ودرویش * زسیم وزر سپید خمره وتغار وکنور * ثالث رعد معناسنه که
تندر وتندور وبخنور دخی دیرلر حکیم علی فرقدی بیت بلرزید صحرا وکوه ازکنور *
توکفتی که برق آتش زربطور ل کنیر ح کسر نون وسکون یای تحتانیه کاهل وبسیارخوار
میرنظمی بیت مشو در طعام دکر را کنیر * شود راضی مردان بنان وپنیر ل کوار ح بوزن
هزار ایکی معنایه کلور اول اوزون سپیدرکه کواره دخی دیرلر شمس فخری بیت آنچنان
بادی که کمترینه ات * دربدامن بخشد ولعل ازکوار * ثانی کندنا معناسنه در ل کوتر ح
سکون واو وفتح تاء مثناة ایله یعنی کبوترکه کبتر وکفتر دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت
چو چشم تذروان یکی چشمه دید * یکی جام چون خون کوتر کشید ل کور ح فتح واو ایله کیر
دیدکلری اوت که ترشی ایدرلر عربیده قبار دیرلر سکون واو ایله بوزن جور خراب اولش یرکه
بناسی پیقلوب پشته پشته اولوب بی نفع اوله ودخی اول زمینه دیرلر که عمارت ویا خود زراعته
قابلیتی اولمیه حکیم خاقانی * قطعه * شنیدم که از نقره زر دیکدان * زدر ساخت آلات خوان
عنصری * اکر زنده ماندی درین کورخنك * خنك ساختی دیکدان عنصری ل کور ح کسر

کسر واو وسکون یای تحتانیه بدون الاشباع کورهٔ زمین وسراب وزمین شوره کذا فی المجمع
اما تحفة الاحبابده بمعنی شیر ژیان ل کهبر ح سکون ها وفتح باء موحده ایله بوزن رهبر
هندوستانده برولایت نامیدر کذا فی المجمع ل کهر ح فتح ها ایله بوزن خیر طوری رنك آت
وقاطره مخصوص اسمدر عربیده کمیت دیرلر استاد فرخی بیت آن یك اسب کهری راکه تو دادی
برهی * جز بشش میخ ورانعل ببندد نعال ل کهیر ح کسر ها وسکون یای تحتانیه بوزن
دبیر آلج که سیب صحرایی ونقل خواجه ومیوهٔ خرس وکیل دخی دیرلر عربیده زعرور دیدکلری در
ل کیاجور ح فتح یای تحتانی وضم جیمله دانا وفاضل وعالم وکامل اولانه دیرلر کذا فی المجمع
ل کیبر ح سکون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله درونداریعنی دروننده خصومت طوتیجی
مولانا هاتفی بیت زآمد شد کیبر کینه کوش * یکی سقف آمد هوا چوب پوش ل کیغر ح
سکون یای تحتانی وفتح غین معجمه ایله کین طوتمق وکین طوتیجی معناسنه در ابوشکور
قطعه * ماررا هرچند بهتر پروری * چون یکی خشم آورد کیفر بری * سفله فعل ماردارد
بی خلاف * جهد کن تاروی سفله ننکری ل کیفر ح سکون یای تحتانی وفتح فا ایله بش
معنایه کلور اول جزای بد که باد افراه وشبان دخی دیرلر ثانی اول ظرفدرکه ایچنده یوغرت
ایدرلر مذکور ایکی معنایه شمس فخری * قطعه * هرکه درملك اوبد اندیشد * کشد ازحد
تیغ او کیفر * برجهان باد خشمش اربوزد * خون شود بازشیر در کیفر * ثالث حصار دیواری
اوزنده اولان طاشلرکه اراسندن جنك ایدرلر رابع پشیمانلق معناسنه در خامس نسخهٔ
حسینی وفاییده بعض ولایت خلقی اسانده ارمق یعنی نهر معناسنه در ل کیکر ح سکون یای
تحتانی وکسر کافله بمعنی تره عربیده رشاد معناسنه کذا فی المجمع ل مع الزاء المعجمه * کارساز ح
موافق وایش دوزیجی ابوالمعانی بیت شکرایزد باد بختم دلنوازی یافتم * درمیان ما وجانان
کارسازی یافتم ل کاز ح درت معنایه کلور اول ناخن برای زر ثانی لکد وسیلی یعنی دپمه
وطپانچه کذا فی المجمع ثالث درخت صنوبر یعنی چام آغاجی حکیم ازرقی بیت یکی چادر جوی
پهن ودراز * بپاو یز چادر ببالای کاز * رابع عربیده مغاره دیدکلری نسنه که طاغ اتکلرنده وبعض
یرلرده ایدرلرکه ایام شتاده کیجه ایچنه قیون وصغر قورلر وضرورتا قاروبغمور زیاده اولدقده
مسافر وابناء سبیل قونارلر استاد فرخی بیت شهریاری که خلافش طلبد زود افتد * ازسمنزار
بخارستان وزکاخ بکاز * کذا فی التحفه نسخهٔ میرزا ابراهیمده بمعنی صومعه که برسر کوهی کرده
باشند ل کاناز ح فتح نونله خرما صلقمی نك دیبی که اغاجنده بندوکی یردر کناز وکنز دخی دیرلر
استاد رودکی بیت من بدان آمده ام بخدمت تو * تا برآید رطب زکانازم * شمس فخری بیت
عجب نباشد اکراز نحوست طالع * مخالفان وراز هررو بداز کاناز ل کاهز ح سکون ها ویای
تحتانی وکسر راء مهمله ایله کوزه چوب دوشمکه دیرلر روزکار سبیله ویاخود آخروجهله کذا فی
فرهنك جهانکیری ل کبوترباز ح کوکرجین بسلین وبسلیوب صاتیجی ودخی اطفال که
کوکرجین بسلیوب اوچوردلر آنلرك جمله سنه کبوترباز دیرلر میرنظمی بیت چون آن طفلی
کبوترباز باشد * بکار مغلمان همساز باشد ل کبوتر نیاز ح اضافتله برنوع کوك کوکرجین در
غایت لعبت باز اولور اکثر کوکرجنه مایل اولان مخادیمه هدیه ایدرلر ل کبوز ح ضم باء

موجه وفتح نونله یعنی کبوتر ڭ کج باز ع سکون جیم وفتح باء وجهله ایله حیله باز معناسنه در عموما
ونرد وشطرنجده حیله ایدیجی یه دیرلر خصوصا کمال خجندی بیت بیدق خال تو نزاند هنوز
طره کج باز دو رخ برده مفت ڭ کرچغز ع سکون راء مهمله وغین معجمه وفتح جیم فارسیله
بایقوش جنسندن بر قوش آدیدر ڭ کرکز وکرکوز ع کلاهما بسکون الراء المهمله وضم الکاف
یعنی علامت ودلیل شیخ آذری عجائب الدنیا نام کتابنده تفأل حیواناتده دیمشدر بیت
ور ز حیوان بپش آید بز * هست آن هم ز تفرقه کرکز * حکیم نزاری قهستانی بیت باوی بزفان
حال کفتم * این قصه چنانکه هست کرکوز ڭ کرکفیز ع سکون راء مهمله ویای تحتانی وفتح
کاف وکسر فایله کفکیر معناسنه حکیم سوزنی بیت یاری دارم چنانکه حلقهٔ چشمش * باشد
ازچشم کرکفیز فزونتر ڭ کز ع یعنی قز یعنی ابریشم کذا فی المجمع ڭ کشاورز ع فتح شین
معجمه وواو وسکون راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول اکنجی یعنی زراعت ایدیجی عربیده زراع
وحراث دیرلر حکیم فردوسی بیت کشاورز بامرد دهقان نژاد * یکی شد برما بهنکام داد *
شیخ نظامی بیت کشاورز شغل سپه ساز کرد * سپاهی کشاورزی آغاز کرد * شمس فخری
بیت باصیت معالیت قرچیست رسولی * درباغ ایادیت زحل چیست کشاورز * ثانی زراعت
اولنمش زمین وزمینی زراعته دخی دیرلر حکیم ناصر خسرو بیت درکشاورز دین پیغمبر * این
فرومایکان خس وخارند * وله بیت چون کشاورز خوك وخار کرفت * تخم کر بفکنی بود تاوان
ڭ کفچالیز وکفچلیز ع کلاهما بسکون الفاء وفتح جیم الفارسی وکسر اللام اول ایکی معنایه در
کفچه معناسنه درکه دلك دلك بر باقر آلتدر آشجیلر وحلواجیلر قوللنورلر کفلیز وکفچلیزك
وکفچلیزه دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت چه حلواهای بی آتش رسد
از دیك چوبین خش * سر شاخ پر از حلوا بسان کفچلیز آمد * مجیر بیلقانی بیت بکفچلیز شتر را
کسی که آب دهد * بود هر آینه از احمقی وشیدایی * ثانی بر آبی جانور درباشی وتنی مدور اولور
وابنجه جك قویروغی اولور عربیده عموص دیرلر بعضیلر دیرلر که مرورا یا ملمه قوربغه اولور اثیر الدین
اخسیکتی بیت نهنك بود عدو کفچلیز کشت از بیم * چو زین نهادی بر جودی محیط آسا *
ڭ کفش دوز ع سکون فاو شین معجمه ایله پابوج دیکیجی کفشکر دخی دیرلر کفش پابوجدر
ودوز دوختندن اسم فاعل اولور شیخ سعدی بیت پیر مرد لطیف در بغداد * دختر خود
بکفش دوزی داد ڭ کفلیز ع سکون فاو یای تحتانی وکسر لامله کفچلیزك معنای اولیله مترادفدر
حضرت مولانا قدس سره * رباعی * اندر خور شهسوار شبدیز بود * اندر خورد یك کاسه
وکفلیز بود * آنجا که دلاله مفصل میز بود * آنجاچه چهیز وچه شکر ریز بود ڭ کلیز ع کسر
لام وسکون یای تحتانیله زنبور معناسنه که کلیزدان پتك درکه ایچنده آری بال چقارر شاعر
در صفت خربزه * رباعی * آن میوه که در حلاوتش نیست بدل * یارب نرسد بهیچ نوعیش
خلل * هر دانهٔ آن تخم کلیز عسلست * یکدانه ازان شود کدوهای عسل ڭ کمرساز ع
قوشاق دوزیجی هر نه نوع اولورسه ودخی قوشاق وقایچ وترکش بند نه دیکان توقه معناسنه در
ڭ کناز وکنز ع کلاهما بفتح النون ایکی معنایه در اول کنازمر قومدن مخففدر استاد رودکی
* قطعه * جهانا همانا ازین بیکناهی * کنهکار ماییم وتو بیکناهی * رسیدم بخدمت کدا ز نخل

نخل امید * کناز مرطب کیرد از لطف شاهی * ثانی دامن معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری
ڭ کنك دز ع سکون نون وکاف وکسر دال مهمله ایله مجمع الفرس صاحبی سروری کاشی کاف
عربیله بر شهردر توران زمینده واقع فریدون شاه بنا ایتمشدر حالا آکابی کندش دیرلر اما فرهنك
جهانکیری مؤلفی یوسف انجوی کاف عجمیله نقل ایتمش تفصیلی اولمغله کاف فارسیله تحریری
زوا کورلدی ڭ کنیز ع کسر نون وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول خصوصله جاریه
معناسنه در حکیم اسدی بیت بروی کنیزی بجان دوست کشت * کدناکاه روزی بروبر کذشت
کاهی جمله کنیزان دیرلر خواجه سلمان بیت از کنیزانش کمین کارکذاری دولت * وزغلامانش
کهین خواجه سرا پیست سرور * ثانی دختر معناسنه در حکیم فردوسی * مثنوی *
کشاورز زاد دختر ماه روی * نباشد برین روی واین رنك وبوی * کنیزك بد وکفت کز راه داد * مهم
دختر مهرك نوش زاد ڭ کواز ع فتح واوایله آغزی داربرداق ویوجلی ومسافرلرك یوله
کوتوردکاری اغاج وباقر برداق که کوازه دخی دیرلر ڭ کورز ع فتح واو وسکون راء مهمله ایله کبره
چیچکی که یومرنجه اولور یپراغیله ترشی ایدرلر کورزه وکورك دخی دیرلر ڭ کوژ ع کسر واو
وسکون یای تحتانیله فرهنك جهانکیریده کوشهٔ خانه معناسنه مسطوردر میر نظمی بیت
بخانه آمده آن چشم خونریز * نشسته درکوژ چون ماه نوخیز ڭ کهریز ع سکون ها ویای
تحتانی وکسر راء مهمله ایله صو یولی که زیر زمینده اولور شمس فخری بیت زلطف طبعش
کر بادو آب رخ یابد * زمینك خاره بهر سو روان کند کهریز ڭ مع الزاء الفارسی * کاژ ع
ایکی معنایه کاور اول شاشی احول معناسنه که کژ دخی دیرلر معروفی بیت بیك پای لنك
وبیك دست شل * بیك چشم کور وبیك چشم کاژ * شاه ناصر خسرو بیت ای تیغ زبان
آخته بر قافلهٔ ژاژ * چشمت بطمع مانده سوی نان کسان کاژ * شمس فخری بیت اکرمنکل
اوچرخ کوید که هست * مکر چشم اونیره کشته است وکاژ * ثانی بر نوع اغاجدرکه کاج وناژ
وناژه ونوژ دخی دیرلر عربیده صنوبر دیدکلریدر اثیر الدین اخسیکتی بیت غرض چمیدن
وجلاست اکرنه بتراشد * زکاژ ونوژ بیك روزه شتر بخار ڭ کامدوریژ ع واو عاطفه ایله
یعنی هوا ومراد ومیل کذا فی فرهنك حسین وفایی ڭ کرژ ع اوج معنایه در اول اکری معناسنه که
کج دخی دیرلر شمس فخری بیت چو نیر کشت ازو کار ملك وملت راست * اکرچه بود ازین پیش
کی
چون کمان بس کژ * حکیم سنایی بیت خلق سایه است وشاه پرمایه * پایه کر کژ افکند سایه
مقابل راستدر وله بیت زمانه دیر شد کین کینه آراست * که کژ باکژ نشیند راست باراست
کاهی ذاپینه جیمله کج دیرلر شیخ سعدی بیت نه هرکه طرف کله کج نهاد تند نشست * کلاه داری
وآیین سروری داند * ثانی بر نوع آلحق ابریشمدر کژی دخی دیرلر ثالث احول معناسنه درکه
کاژمر قومدن مخففدر ابوالمعانی بیت اکر کوید زتو شاه دکر هست * بود چشم عدو کژبین
ویا کور ڭ کژمژ ع اتباع الفاظ قبیلندندر اکری بوکری معناسنه حضرت مولانا قدس
سره بیت نقش کژمژ دیدم اندر آب وکل * چون ملك را اعتراضی کرد دل ڭ کواژ ع فتح
واو ایله سرزنش معناسنه کواژه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری حکیم ازرقی بیت ابو المظفر
میرانشه آنکه همت او * همی کواژ زند بر بلندی محور * شمس فخری بیت کند طبع او بحر را

سرزنش * زند جود او بر معادل کوار لغ کوژ مع کسر واو ایله کیله معناسنه که عربیده
قفیز دیرلر ابو المعانی بیت شهی در زمانش نمانده فقیر * بهر کس دهد سیم و زر با کوژ *
لغ کویژ مع کسر واو و سکون یای تحتانیله کنج خانه یعنی او بوجاغی کذا فی المؤید لغ مع السین
المهمله * کابوس مع ضم باء موحده ایله ترکیده آغر باصمق کدفا رسیده برقاج آدی وار در
لغ کاس مع اوج معنایه کلور اول برنوع بیوك و یاصی جامدر که شراب ایچمکده و بعض اشربه
قومغه استعمال اولنور مجمع الفرسده اغاجدن و یا طپراقدن اوله که زیر بغلده کوتوره لر
ابو العباس بیت کیرم که ترا اکنون سه خانه کاس است * بنویس یکی نامه که چندت همه
کاس است * فرهنك میرزا ابراهیمده بمعنی کشکول مرویدر ثانی کوس معناسنه در که بیوك
نقاره در امیر خسرو بیت همو کوفت بر کاس نوبت دوال * همو ریخت در طاس ظلمت زلال *
وله ایضا بیت دمدمهٔ کاس باواز خوش * کوس زده با فلك کاسه وش * ثالث ارکك طکوزه
دیرلر بونلر در که طکوز قیلنه کاسموی دیرلر عز الدین طبسی بیت اندر کفش آن تیغ
درخشنده شب داج * کفتی توکه یشك از زفر کاس بر آمد * مجمع الفرسده مطلق غوك باشد
دیوب بو بیته متمسك اولمش حکیم فردوسی بیت اکر باز خواند کفت از حراص * بهر نامداری
یکی ماده کاس * عربیده قدحه کاس دیرلر خواجه حافظ بیت الا یا ایها الساقی ادر کاسا وناولها *
که عشق آسان نمود اول ولی افتاد مشکلها لغ کاسه لیس مع ترکیده چناق بلایجی یعنی اکنی
و جری شیخ بهاء الدین عاملی بیت دل بر افروزان از ان نور جلی * چند باشی کاسه لیس بو علی
لغ کالوس مع ضم لامله ابله و احمق معناسنه در ابو المؤید بیت ملول و مردم کالوس بی محل
باشد * مکن نکار را این خو رطبع رابکذار * بو معنا ایی مؤید شمس فخری بیت بزرکی
ار طلبت خصم شاه داند عقل * که سروری و بزرکی نیاید از کالوس لغ کالیوس مع سکون
لام وضم یای تحتانیله برنوع ما حضر طعامدر کالجوش دخی دیرلر تفصیلی عن قریب ذکر اولنور
انشاالله تعالی لغ کاوس مع عجم پادشاهلرندن برینك نامیدر که کی اضافتیله کیکاوس دیمکله
مشهوردر مولانا هاتفی بیت ز کفتار فردوسی هوشمند * بسی نام کاوس و کی شد بلند *
لغ کبوس مع ضم باء موحده ایله بمعنی کج و ناراست شمس فخری بیت اکر ز فرزین ناید
شهی مدار عجب * که رمح خطی ناید ز چو بهای کبوس لغ کرباس و کربس مع کلاهما بفتح
الباء الموحده برجانوردر اولرده مکان ایدر حلباسه و زوغه و ماترتك دخی دیرلر غایت کریه نسخه در
بعض نسخه ده کرتنکله جنسی مسطوردر شمس فخری بیت در کنج غصه و غم باشد ز بخت وارون
کاهش ندیم عقرب کاهش حریف کربس لغ کرکاس مع سکون راء مهمله و فتح کافله براوت
تخمی درکه دوسر دخی دیرلر آرپه و بغدای مزروعاتی اراسنده بتر لغ کرکس مع معروف قوشدر
ترکیده آق باباد یرلر و منقولدر که غایتده چوق یاشر ایمش عربیده رخم دیرلر ابو المعانی بیت
باندك چیز قانع شو چو کرکس * شود عمرت دراز و عیش جاوید لغ کرونیس مع ضم راء مهمله
و سکون واو و کسر نونله بر جزیره نك نامیدر که وامق آنده ساکن اولمش ایدی استاد عنصری
بیت جزیره یکی بود ایران زمین * کرونیس بد نام و شهر کزین لغ کس مع کمسنه و آدمدن
عبارتدر که فلان کس دیرلر فلان آدم دیمك اولور شیخ سعدی بیت سعدی افتاده ایست

ایست آزاده * کس نیاید بجنك افتاده * و فلان ناکس دیرلر آدم دکل دیمك اولور وله
بیت شمشیر نیك از آهن بد چون کند کسی * ناکس بتربیت نشود ای حکیم کس لغ کسیس مع
کسر سینی مهمله ایله بوزن خسیس اول نسنه در که آنکله پولاد جوهرین ظاهر ایدرلر کذا
فی الاداة لغ کالکیس مع سکون لام و یای تحتانی و کسر کافله پرلغنج که اطفال اللرنده اوینارلر
لغ کاس مع فتح میمله ایکی معنایه در اول یاتق دیدکلری ظرف که اغاجدن واحیانا باقردن
یاصی ایدوب ایچنه شراب وصو قورلر شمس فخری * قطعه * بکجا برآرد سر دشمنش که پیوسته
ز راه کینه زند چرخ برسرش صد باس * دو دبسوی عدم بر کتف نهاده جراب * رود براه فنا
در بغل کرفته کاس * ابو العباس بیت کیرم که ترا اکنون سه خانه کاس است * بنویس
یکی نامه که چندت همه کاس است * ثانی بمعنی کم یعنی اکسك امیر خسرو بیت از در دم مباش
که آنهم شنیده ام * از هرچه بود پیش کاس ارمغان کشید * کاسی یعنی کمی لغ کنکوس لغ سکون
نون وضم کاف عربی و فا رسیله اولق دخی مرویدر دیو معناسنه در ابو المعانی بیت بان چهره
بان اسلوب بان قد * شده کنکوس قاف ابلیس صورت لغ کواکب شناس مع بمعنی
اخترشناس یعنی منجم و اهل هیأت مولانا هاتفی بیت وزان پس کروه کواکب شناس *
ارسطو بضاعت فلاطون اساس لغ کیبوس مع سکون یای تحتانی وضم باء موحده ایله بمعنی
کج عموما و درخت کج خصوصا کیوس دخی دیرلر لغ کیغانس مع سکون یای تحتانی و فتح
غین معجمه و کسر نونله برمتعین حکیم فاضل و کامل نامیدر حکیم شیرازی بیت نصف مثقال
آنچه تو بالمست * پارهٔ میراث که کیغانست لغ کیکاوس مع برمشهور و ذی قوت
پادشاه نامیدر بو معنایه استاد بیت آنکه باقهر و را مأنوس کشت * قوت او رشك کیکاوس
کشت لغ کیلوس مع سکون یای تحتانی وضم لامله معده ده طعام بعد الهضم نضج بولوب
کشك تخین شکلنه کیر وکنه دیرلر حکیم شیرازی بیت خورده در معده چو کشکاب تخین *
میشود کیلوس میکویند همین لغ کیموس مع سکون یای تحتانی وضم میمله بعد الهضم
معده دن طعامك صافیسی ماساریقادن جکره واروب آنده دخی تکرار هضم اولدوغنده یرلو
اول حالتده عناصر اربعه تولد ایدر یعنی صاف و لطیفی دم اولوب شریان طمرلرندن جمیع بدنده
اولان عروقه کیدر و آنده نضج بولدوغی محل کوپوکی صفرا اولوب مرارده یه کیدر و دردی یعنی
اسفله چوکنی سودا اولوب طحاله کیدر و خامی بلغم اولوب کلیتان واسطه سیله معده یه عودت ایدر
حکیم شیرازی بیت پس بماساریق صافش انحدار * یافته در کبد شد کیموس چار لغ کیوس مع
ضم یای تحتانی ایله ایکی معنایه در اول فرهنك جهانکیریده کج معناسنه ثانی مجمع الفرسده
بر جزیره آدیدر که عذرایی آنده صاتدیلر منقلوس صاتون آلدی لغ مع الشین المعجمه * کاش
کاشکی که کاج دخی دیرلر عربیده کی لیت معناسنه در ابو المعانی در نعت شریف بیت کاش بودم
بنده اصحاب او * نیست بنده سك شوم درباب او لغ کافر کیش مع کسر کافله کیش مذهب
و ملت معناسنه در کافر معلوم معنای ترکیب کافر مذهبلی دیمك اولور مولانا جامی بیت این نه
صوفی کری ونه درویش * نامسلمانی و کافر کیشست لغ کاکوش مع ضم کاف فارسیله بنفشه یه
دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری لغ کالجوش مع سکون لام وضم جیمله برنوع طعام ماحضر ردو

درویشان ایدرلر ایکی اوج اتمکی خرده ایدوب برچولمکه قورلر اوزرینه صوده اصلانمش کشکی
برمقدار یاغله قاوروب بشوررلر برزکون وفلفل دخی قویوب جزوی قینادوب ایدیررلر
وتناول ایدرلر کمال اسمعیل * قطعه * خواجکان بانوا اکنون خورند * کاچی وتتماج ولوت معدنی
برنوایان نیزهم برخود کنند * کاسهای کالجوش یکمنی کاوانی درفش وکاویانی درفش
فریدون شاهک علمی نامیدرکه درفش علمدر وکاویانی کاوه آهنکره منسوب دیمکدر اجمال احوال
بویله درکه ضحاك زمان سلطنتنده شیطان لعین تازه دلبر صورتنده اکا خدمتکار اولوب بربری اولور
برکون ضحاك حمامده شیطانه بندن نه مراد ایدرسن سویله ویره یم دیو التفات کوستردکده شیطان
علیه اللعنه دخی اقرانمدن تفوق ایچون ایکی اوموزلرندن اذن ویر بوس ایده یم دیدکده اذن
ویروب شیطان دخی ایکی اوموزین بوس ایدوب غائب اولور بعده ضحاکه سرطان زحمتی عارض
اولوب اوموزنده ایکی پاره لحم زائد ظهور ایدوب کیده رك باشلری ییلان باشلری کبی اولوب
قولاقلرینه کیرمکه باشلر خلق آنی مارصورتنده کورلر ایدی کندویه زیاده زحمت ویروب
حکما معالجه سندن عجز کتوروب برکون ینه شیطان طبیب صورتنده کلوب بوکا علاج آدم
بنی سیدر دیو هرکون ایکی آدم قتل ایدوب بنی لرین اوزرینه قورلر کند وراحت ایدر ایدی
بوسبب ایله بیحد وبی حساب آدم قتل ایلدی اصفهانده کاوه نام برآهنکر وار ایدی اوج اوغلی
وار ایدی ایکی اوغلنی آلوب قتل ایلدیلر بر روایتده دورت اوغلی وار ایدی ایکیسنی هلاك
ایلدیلر ایکی اوغلی قالدی برینك نامی قباد وبرینك قارون ایدی چون نوبت آنلره کلدی اول
عصرده اصفهانده براستاد حکیم وار ایدی وکاوه نك آنکله زیاده دوستلغی وار ایدی حکیمه احوالندن
شکایت کوستردی حکیم اکا جواب ویردی که اکرسن شجاعت ومردلك ایدرسك بوبلیه نك دفعنه
چاره ایده یم دیدکده کاوه جانی آجیسندن حکیمه زیاده منت وتضرع ونیاز ایلدی آهنکرلك
ایدرکن اوکنه طوتدوغی دری ببر دریسندن بر روایتده قپلان دریسندن ایدی حکیم اول
دری یی پرداخت وپاك ایتدیروب برسعد ساعتده اوزرینه صد اندر صد وفق وضع ایدوب
ویردی ودیدی که قچان اوغلکی طوتمغه کله لر بو دری یی برنیزه کبی اغاجه باغلیوب ضحاك ظلمندن
داد وفریاد ایله خلق اوزریکه جمع اولورلر کاوه دخی حکیمك سوزیله عمل ایدوب اوغلنی کرفته
کلدکلرنده وجه مشروح اوزره حرکت ایتدکده کاوه نك باشنه بی نهایه آدم جمع اولوب کیدرك
ضحاکله جنکه مؤدی اولدی ضحاك عسکرندن هرکم اول درفشی کوردی ایسه یانه کلدی
آخر الامر کاویانیلر واروب فریدونی مخفی اولدوغی یرده بولوب کتوروب شاه ایلدیلر
ضحاکك دولتی برکشته اولوب قچانکه نظری اول درفشه راست کلدی ایسه قلبنه خوف واندامنه
لرزه دوشوب فرار ایلدی طوتوب قتل ایلدیلر الله اعلم بحقیقة الحال کاویش کسر
واو وسکون یای تحتانیله آیران ظرفی کویش دخی دیرلر کذا فی الجمع کاهش کسرهایله
ایکی معنایه در اول اسم مصدر اولور اکسلمك معناسنه ثانی اینجه آغری دیدکلری علت که
عربیده سل دیرلر کسرسین ایله بوعلتك سببی دیه که آق جکردر آنده ورم حاصل اولور کندیجه
جکر اکسیلور تمام اریدکده صاحبی فوت اولور اول مناسبتله اکا ده اسم ایتمشلردر ایکی معنایه
میرنظمی بیت دردرون هرکه کاهش شد بدید * زود عمر خویش را کاهش رسید کبش سکون

سکون باء موحده ایله قوج قیون کراش فتح راء مهمله ایله یعنی پریشان کراشیده یعنی
پریشان شده رضی الدین نیشابوری بیت والا مجیر دوات ازین خطه هر زمان * رفتن تراست
لیك مرامی فتد کراش * حکیم سوزنی بیت تو درمیان دلی دل میان زلف تودر * کراش
خود مخواه وزلف خود بشانه مزن * وله * مصرع * رمیدکان وکراشیده کشتکان زوطن *
کرباش سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله کربش معناسنه در کذا فی الجمع کربش
سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله بعض نسخه ده باء فارسیله برنوع قصه ویوغون
ییلاندر بویه لرده وصوسز بادیه لرده اولور استاد عنصری بیت صد مره کرد چشم
اوزابش * نیش دندان کژدم وکربش * معیار جمالیده کرتنکله معناسنه مسطوردر
سین مهمله ایله ده مرویدر مجمع الفرسده برموذی زهرناك جانوردر الی وایاغی
کوتاه اکثر ویرانه لرده اولور عربیده حربا وسام ابرص دخی دیرلر شمس فخری بیت دار
درکنج محنت وغم باشد زبخت وارون * کاهش ندیم عقرب کاهش حریف کربش *
کرفش دخی دیرلر کرش فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول یعنی حیله وفریب وضم
کاف وراء مهمله ایله قیلدن بوکلمش ایپ بو ایکی معنایه پوربهای جامی بیت هرکه بادولت
توکرده کرش * کرده کردنش زمانه کرش * ثانی سکون راء مهمله ایله طاغ دپه سندن قار
بوبری اوزرنده طوره مدوغندن دوشد وکنه دیرلر وبعض نسخه لرده فوقانی پنجره دن
وباجه دن خانه ایچنه دوشن ضیایه دیرلر کرفش سکون راء مهمله وفتح فا ایله کرباش مرقوم
معناسنه در کژاغندش فتح زاء فارسی وغین معجمه وسکون نون وکسر دال مهمله ایله
کژاکندش فتح زا وکاف فارسیین وسکون نون وکسر دال مهمله ایله برنوع غلیظ جامه در
ایچی کژ ابریشمی ایله طولمش زره التنه کیرلر کژاغند وکژاکند دخی دیرلر کذ کر کمال اسمعیل
بیت اندران لحظه زبیم توچوکرم پیله * کفن خصم کژاکندش خفتان باشد کش
اون معنایه کلور اول ماوراء النهرده برشهر آدیدر سمرقنده قریب اکا شهرسبز دخی دیرلر ابن
عطاکه حکیم مقنع دیمکله مشهوردر اول شهر قربنده برطاغده برقویی ایچندن صنعتله برآی
چقاروب آلتمش کون قدر درت فرسخ یره دك پرتوی دوشر ایدی اکا ماه نخشب دیرلر محلنده
تفصیل اولنمشدر سیف اسفرنکی بیت عشق بهمت نظر یوسف آفتاب را * چون مه
چاه کش کند بسته چاه عاشقان * حکیم سوزنی * قطعه * سودا فتاد خیره سری رامم
ازخری * هم آفتاب وماه برآرد زچاه کش * دعوی کند خدائی مر هیچ خلق را نتوان * که دست
کیرد ازجوع وازعطش * ثانی هرکوشه وبیغوله معناسنه در وماو قولتق وبود ایچی وکوشه لری
خصوصا خواجه حافظ بیت می بریز کش وسجاده زهاد بدوش * وای کرخلق شود
واقف این تزویرم * شمس فخری بیت خاك درسرایت اعدا نهاده بر سر * رخت وفای مهرت
نصرت کرفته برکش * ثالث محبوب ودلبر معناسنه ایکی معنایه میرنظمی بیت شود
فی سکون دل که ببندد کشی * دهد نقد جان وکشد درکشی * رابع سینه معناسنه حکیم فردوسی
بیت جوانی بکردار ایرانیان * کشاده کش وتنك بسته میان * شیخ سعدی بیت
بینداخت شمشیر وترکش نهاد * چو بیچارکان دست برکش نهاد * خامس کشیدن لفظندن

صيغهٔ امر ووصف تركيبى اولور آبكش وباركش كبى حكيم اسدى بيت كه كرهست بر زين
كه كينه كش * هم اكنون كشان آرمش زير كش * كش ثانى قولتق ايچى در سادس فرهنك
جهانكيريده بمعنى تهى سابع بمعنى خوش وخوشى كه كش رفتار ديرلر حكيم سنايى بيت
كش درچمن رسول بخرام * خوش درحرم خداى بكذار * ثامن مؤيد الفضلاده بمعنى
ريش كه دست وپاده شرميله اولور وآنك خوفيله اوزرينه داغ ايدرلر تاسع مجمع الفرسده
ستارهٔ زحل عاشر بمعنى شادى وسرور وفرح ل كشاكش ع ايكى معنايه در اول نزاع
وخصومت ثانى جنك وغوغا كه طرفين مساوى اوله ايكى معنايه ترتيب اوزره شاعر بيت
كشاكش چه كار خردمند نيست * بر فته شود بر كشاكش صبب ل كشش ع كسر شين معجمه
اول ايله ايكى معنايه در اول نازوكرشمهٔ محبوبان ابو المعانى بيت كشد عاشقان اين خرام
وكشش هم * كه بودى بحسن خدا داد يكتا * ثانى كشيدن لفظندن اسم مصدردر چكش
معناسنه ل كشمش ع سكون شين معجمه وكسر ميمله قوش اوزمى ل كشمكش ع سكون
شين معجمه وفتح ميم وكافله ايكى معنايه در اول جنك ونزاع ومجادله معناسنه ثانى عروسى
دامادة كوتردكده توقف ايدوب دامادن بخشش استدكنده چكه چكه كوتوردكارينه ديرلر
حكيم شفايى بيت سهلست اكرت ازره كون بچه سليطه * دركشمكشان زاده ود رجيب نهاده
ل كشيش ع كسر شين معجمه وسكون ياى تحتانيله پيشواى نصارى ومقتداى ترسايان
معربى قسيس در شيخ نظامى بيت زخارا بوددير ساز كرده * كشيشان اندروش ساخورده
ل كفش ع سكون فايله پابوج وپاشمق معناسنه در ل ككش ع كسر كاف ثانيله كيكز مرقوم
معناسنه يعنى ترهٔ تيزك كه تركيده قجى ديرلر كذا فى المجمع ل كلاش ع فتح لامله ايكى معنايه در
اول كوف وپاس معناسنه استاد لطيفى بيت مرا اين راه راتوشه بقلست وماش * نه نان پارهٔ
ارزين كلاش * ثانى فرهنك جهانكيريده بمعنى عنكبوت وآنك يا پدوغى آغه كلاشخانه ديرلر
ل كلاكوش ع فتح لام وسكون كاف وضم ميمله موش دشتى كه تارلاده مزروعاته ضرر ايرشدرر
ل كليم كوش ع بر وحشى جانوردر قولقلرى غايت بيوك اولدوغندن كنايه ايدرلر ل كندروش
وكندوش ع كلاهما بسكون النون زحمتلو ومشقتلو صرب يول وطاشلو اولوب يول بالمنيش
يرلره ديرلر مير نظمى بيت فتاده بكوهى كه كندوش راه * درآنجا شود عقل ودانش تباه *
ل كنوش ع ضم نون وواو معروفله چام اغاجى بعضيلر سرو اغاجى ديمشلردر ل كويش ع
كسر واو وسكون ياى تحتانيله آيران چقاردقلرى ظرف كذا فى المؤيد ل كيش ع بوزن
حيش ايكى معنايه در اول عروس ايچون اولان كابين كه آغرلق ديرلر وعربيده مهر ديدكاريدر
ثانى كير وپاس معناسنه ل مع الغين المعجمه * كاغ ع اوچ معنايه كلور اول بمعنى آتش
حكيم قطران ارموى بيت از ابر تيره برق بتابد بروز پاك * چون سرخ داغ از شب تيره زدود كاغ *
ثانى كوش كه حيوانات يدوكى علفى چقاروب تكرار چينيوب يودار حكيم سنايى بيت عيشى جاى
توكرسنه چوزاغ * خر اومير ندز كنجد كاغ * حضرت مولانا قدس سره بيت چندان
شراب ريخت جنون ساقىٔ ربيع * مستسقيان خاك ازين فيض كرده كاغ * ثالث ناله وفرياد
معناسنه عموما حضرت مولانا قدس سره بيت آنكه آتشهاى عالم زآتش اوكاغ كرد *

كرد * تا فسون ميخواند عشق وبردل اومى دميد * ابو الفرج رونى * قطعه * چه شخص است
آن براق خواجه يارب * كز وهر جنبشى برقيست حايل * بتن زوكوس خورده كوه ساكن * بتك
زوكاغ كرده باد عاجل * وفرياد كلاغ خصوصا يعنى قرغه فريادى مولانا جامى بيت جامى
ازنطق زبان بست چو نشناسد كس * نكتهٔ طوطى شكر شكن از كاغ كلاغ * مجمع الفرسده
آواز طاس ومطلق صدا معناسنه دردبوب حكيم سنايى نك مرقوم بيتنه متمسك اولمش
ل كاغ كاغ ع قرغه وقوزغون آوازى برهان الدين بزاز بيت شد زلون مختلف چون
خامهٔ صباغ باغ * زاغ بيرون شد زباغ وماند اندر كاغ كاغ * استاد عسجدى بيت اى كرفته
كاغ كاغ از چشم ماهمچون كلاغ * كوه بيشه جاى كرده چون كلاغ كاغ كاغ ل كتغ ع فتح تاء مثناة
ايله يوغرت قوريسى كه كشك دخى ديرلر خواجه عميد لوبكى بيت مدام تاكه ز خاصيت اهل
صفرارا * موافقست همه عمر نازدان وكتغ ل كزاغ ع فتح زاء معجمه ايله ابريشم ئلى كه يارياوب
يته بوكيله قورق اولمق ايچون اكا ديرلر ابو المعانى بيت زلف اوپر پيچ وتاب وجعد اوعنبر شكن
چون بريشم كزاغ اوكشته باد ست صبا ل كزغ ع فتح زاء معجمه ايله اوشق ديدكارى صمغ كبى
بردارودر ل كزوغ ع ضم زاء معجمه وواو ايله كاغد والتون وكمشه مهره ايلمك استاد عسجدى
بيت بزخمى كزوغ ورا خرد كرد * چنين حرب سازند مردان مرد ل كلاغ ع فتح لامله
قوزغون كه عربيده غراب ديرلر استاد عنصرى بيت هركرا رهبرى كلاغ كند * بيكمان دل
بزخمه داغ كند * بو مضمونى عربيده دخى ايتمشلر بيت اذا كان الغراب دليل قوم * سيهديهم
الى دار البوار ل كلمرغ ع سكون لام وراء مهمله وضم ميمله كركس قوشى كه عربيده نسر ديرلر
امير خسرو بيت بيضهٔ كلمرغ بز وهماى * ازنسب خويش بود بچه دار ل كيوغ ع ضم ياى
تحتانى وواو ايله صمانسز باجق كه بعض ايشه قوللنورلر كذا فى شرفنامه ل مع الفاء * كاف ع
ياريق معناسنه كافتن دن ويارمق معناسنه ده كلور شاعر بيت ابا باز كافم زمين را زهم *
برهشان بخاك اندرون بيش وكم * واسم مصدر وصيغهٔ امر ووصف تركيبى اولور شمس فخرى
بيت شيخ ابو اسحق كز تيغش فتد * روز هيجا در حصار قاف كاف * كاهى شكاف معناسنه ده
كلور حضرت مولانا قدس سره بيت در توكافى بود تا با كافران * جاى كند وشهوتى چون
كافران * فرهنك جهانكيريده شكاف لفظندن مخففدر ديمش حكيم فردوسى بيت همى
سوى كافى به پيكان وتير * همى آب كرددز داد توشير * حكيم اسدى بيت بدانكونه زد نعرهٔ
كوه كاف * كه سيمرغ لرزيد دركوه قاف * واسم فاعل اولور بمعنى شكافنده حكيم خاقانى بيت
هردو چو صبح از عمود كنبد كافند * صبح باشد از عمود كنبد كافست * وصيغهٔ امر اولور شكافتن
لفظندن ابو شكور بيت كشاورز وآهنكر وپاى باف * چو بيكار كشتند سرشان بكاف *
مولانا محقق كمال پاشازاده دقايقده يازمش كه ارباب لغت كافى شكاف معناسيله تفسير ايلمشلر اما
فرقى وار ايدوكين بلمامشلر كافده آيرلوب كتمك لازم دكلدر آنجق يارقدر اما شكافده آيرلمق لازمدر
لسان عربده قسم ايله قسيم كبيدر كافله شكافك معناى حقيقتلريكه مذكور در مجازا احدهما
آخرده استعمالى جائزدر بينلرنده علاقهٔ مجازيه ظاهردر ل كرسف ع فتح را وسكون سين
مهملتين ايله بمعنى كرفس تركيده كروز ديرلر بعض نسخه ده معدنوس واقع در كرسب دخى ديرلر

ئ كزف ع فتح زاء معجمه ايله قره ساقز كه زفت دخی دیرلر شمس فخری * قطعه * همی تا
بتصحیف خواندن توان * سرق رابشرق وحزف راخزف * رخ دوستان تو داسفید * دل
دشمنان تو باد اكزف * بعض نسخه ده تشدید ایله التون وكمش اوزرینه ایته كلری سواد وسیم سیاه
معناسنه ده مرویدر استاد كسایی بیت زر كر فرو نشاند كزف بسینه سیم * من باز برفشاندم
سیم زده بكزف * ضم كافله ده روایت اولنمشدر ئ كژرف ع سكون زاء فارسی وفتح راء مهمله
ایله بر او تدر بغایت بد بوی اولور برحد ده كه بر آدم الندن طوتسه نیجه كون رایحه سی كتمز شاه
ناصر خسرو * قطعه * چون نبشوی سلب چرب خویش * كر تو چنین لخت وسره كازری *
تو سنبل خوش چون چرم * كر تو همی كژرف كنك چری ئ كشف ع فتح شین معجمه ایله
ایكی معنایه در اول قپلوبغه كه سنك پشت دخی دیرلر خواجه سلمان بیت اژدهای رانیت
دردامن آخر زمان * فتنهارا چون كشف سر در كریبان یافته * ثانی برج سرطانه دیرلر حكیم
فردوسی بیت چو كرد اختر فرخ ایرج نكاه * كشف دید طالع خداوند ماه * مجمع الفرس
كوزه پهن یعنی یصی برداق كه برقدان دخی دیرلر برنوع یصی ظرفدر ایچنه صو واوستنه قاد
قویوب صوبی صوغودرلر ئ كف ع ایكی معنایه در اول كوپوك كه عربیده زبد دیرلر دریانك
اولسون وسائر نسنه لرك اولسون جمله یه اسمدر ثانی سیاه وسمه در كه مشاطه لر ابروی زنانه
سوررلر كذا فی المجمع ودخی شكافتن وكفیدن لفظلرندن صیغۀ امردر اولور سراج الدین قمری
بیت چون تو كل خوش خند درباغ تماشا وطرب * بد سكالت رابكر زین غصه چون غنچه بكف
وعربیده اوج معنایه استعمال اولنور اول آل آیاسنه دیرلر شیخ ابو سعید ابو الخیر * رباعی *
حور از نظاره نكارم صف زد * رضوان زتعجب كف حق دن با كف زد * این خال سیه بدان رخان
مطرف زد * ابدال زبیم چنك برمصحف زد * وعربی شعرلرده دخی وارد اولمشدر لابن حمدش
الصقلی بیت تم ها تهامن كف ذات الوشاح * فقد تعی اللیل كثیر الصباح * ثانی منع
معناسنه ثالث كفایت ایلمك معناسنه در ئ كلف ع فتح لامله یوزده وسائر اعضاده ظاهر
اولان لكه یه دیرلر میر نظمی بیت كلف در چهرۀ بد شكل بودش * نه در چهره سراپای
وجودش * ودخی قوش منقاری كه كلب دخی دیرلر كذا فی فرهنك جهانكیری ئ كنف ع
فتح نونله كتان قبوغندن یوكلش ایپ كه كنب دخی دیرلر اما كنب قنبدن تعجیم اولنمش ایسه
كنندر دركه قابوغن صویوب ایپ یوكرلر حكیم انوری بیت وعلۀ می نهم هین من وفتال كنف *
مهلتی من دهم هین من وجلاد دوال * فتال فتح تاء مشدده ایله یوكیجی وجلاد دلام مشدده ایله دری
یوزیجی عربیدر وكنف عربیده صغنجق پروحمایه معناسنه در ئ كیف ع فتح یای تحتانیله كف
مرقوم معناسنه واوج ایچیدر وسكون یا ایله بر حالتدر كه انسانه سرور وخند رو یر ر مع الكاف
ئ كابك وكابوك ع كلاهما بضم الباء الموحده ایكی معنایه در اول آشیانۀ مرغ عموما
شمس فخری بیت آفریده كند دعای ترا * جمله در آب وبیشه وكابوك * ابو شكور
* قطعه * چون بچه كبوتر منقار سفت كرد * همواره كرد موی شد ان موی بكانش زرد *
كابوك راانشاید وشاخ آرزو كند * وز شاخ سوی باغ شود باز كرد كرد * وخانۀ كبوتره دیرلر
خصوصا سیف اسفرنكی بیت آنكه طبعش در كبوتر خانۀ روحانیان * از بروج كازحرف

حرف فلاك كابك میكند * حكیم انوری در مرثیه بیت تو پرورید ۀ كابوك آسمان بودی * ازان
قرار نكردی دار آشیانۀ پست * ثانی بر پاره لر یدر كه بر یره بغلیوب تنور سپورلرا اتمك بشورمك
ایچون كه ترفند دخی دیرلر ئ كاچاك ع فتح جیم فارسیله ایكی معنایه در اول تارك سر یعنی باشك
دپه عزیز مشتملی بیت زخم خوردن بكاچاك اندر رزم * خوشتر از طعنۀ عدو در بزم * ثانی برادر
زاده یه دیرلر ئ كاچیك ع كسر جیم فارسی وسكون یای تحتانیله عقیقیه دیرلر كرك بال
كركسه بكمزدن اولسون شاعر بیت دهن راچو دندان كاچیك شكر * سخن كشته همچون
شكر مكرر ئ كاروانك ع سكون راء مهمله وفتح واو ونونله برقوشدر صولر كنارنده اولور تركیده
كروان دیرلر ئ كاشك ع سكون شین معجمه وكاف موقوفله كاشكی معناسنه در كه عربیده
لیت دیرلر ئ كاغك ع فتح غین معجمه ایله نشاط وسرور معناسنه در كذا فی فرهنك جهانكیری
بومعنایه میر نظمی بیت بكاغك در جهان بكذشته عمرش * شب وروزش به بزم عیش
وشادی ئ كاك ع سكز معنایه كلور اول ماوراء النهرده بعنی مردم قریع الدهر بیت
همه چون غول بیابان همه چون مار صلیب * همه چون هرۀ بحری همه چون كاك غدنك *
ثانی طفل اوغلانجق معناسنه شمس فخری بیت كریۀ من زدند دشمن ودوست * سوخت
حال دل مرازن وكاك * ثالث كوزببكی مردم چشم معناسنه ابو المثل بیت جهان همیشه
بدوشاد وچشم روشن باد * كسی كه نشناسد ش كنند باشد كاك * رابع یاغلی قوری اتمك كه
عربیده كعك دیرلر سراج الدین قمری بیت جای خاقان نبود ذروۀ منبر آرای * كاك نا پخته
شود لایق منبر كردد * بسحاق اطعمه بیت پیش زخم نخود آب ارسپركاك بری * همچونان تنكش
جان سپری نتوان كرد * وبكسمات كه معروفدر برنوع قوری اتمكدر اهل سفر كوتوروب زاد راه
ایدرلر استاد لطیفی بیت چون موافق همره وپالاد وكاك * ازموئنات سفر مارا چه باك * خامس
قوری ات كه لحم قدید معناسنه در سادس مرد لاغر یعنی ارق آدم قوریلق لازمه اولوب
وجودنده طراوت ونضارت اولمدوغندن كنایه در حكیم انوری رنك لاغری هجونده * قطعه *
دوش چون احمقان زخانۀ خویش * سوی كوهرستی كاك شدم * هیچ القصه تابكردن وریش
همچو چولاهه درمغاك شدم * سابع قرص ماهه دیرلر غالبا استعاره طریقیله در رضی الدین
نیشابوری بیت نداشت بهره زعلمی كه اوج منبر جست * بزردرونی موسم ازان قبل شد كاك *
ثامن آذربایجان ناحیه سنده برقلعه نك آدیدر ئ كالاك ع فتح لامله ایكی معنایه در اول
خام قاون اما تركیده قاونك وهم قارپوزك خامنه كالك دیرلر فارسیده قاونك نا پخته وبی لذت
اولانه كه قبق اولور كالك دن غیری شكود دخی دیرلر اما فرهنك جهانكیریده بعنی كدو یعنی
قبق مسطوردر ثانی آلت حجامت كه كال وكاله دخی دینلور امیر خسرو بیت لابد آنكس كه
مثل پیشه او حجامیست * سازاو استره وكالك ونشتر باشد ئ كاواك وكاووك ع كلاهما بمعنی
مجوف یعنی ایچی بوش هرنه اولورسه میان تهی معناسنه شمس فخری بیت سوخت سودای
تو سویدایم * دل ومغزم ازان شده كاواك * بومعنایی مؤید استاد لبیبی بیت بجز عمود كران
نیست روز وشب خورشش * شكفت نیست ازوكر شكمش كاواكست ئ كاورك ع فتح واو
وسكون راء مهمله ایله آشیانۀ مرغان كه كابك وكابوك مرقومین معناسنه وسكون واو وفتح راء

ع

مهمله ایله کبر معناسنه درکه خیار کبی بر نسنه در خیار کبر دیرلر سرکه یه قویوب ترشی ایدرلر
گکاولجك وکاوبجك فی کلاهما بفتح الواو وسکون اللام والنون بعدهما جیم مفتوحه ایله بمعنی بادرنك
سبز یعنی تازه خیار شمس فخری بیت خیار خلق کسی دان که برکند دندان * ز ذوق خربزه و دل نهد
بکاوبجك * کذا فی فرهنك جهانکیری گکاویخك فی کسر واو وسکون یای تحتانی وفتح خاء معجمه ایله
مجمع الفرس ده بمعنی خیار بادرنك که سبز وبزرك اوله منجیك بیت ز بوستان تو آنکس که خواست
خربزه را * میسرش نکند جز خیار کاویخك * مؤید الفضلاده واوینه را ایله مروید ر گکباك فی
فتح باء موحده ایله لیف خرمادن اولان رسن معناسنه در کبال دخی دیرلر کذا فی المجمع گکبك فی
سکون باء موحده ایله بمعنی دست راست یعنی صاغ ال وصاغ طرف کذا فی فرهنك جهانکیری
مجمع الفرس ده بمعنی کف دخی مرویدر گکپك فی سکون باء فارسیله کلك که عربیده حجل دیرلر
خواجه سلمان بیت درزمان توهران بازکه رفت درپی کپك * رشته کم کرد ز حسرت سر انکشت
کرید گکپوك فی ضم باء فارسی ایله برقوشدر هم جنسی اولمیان قوشلر ایله اوچوب قوناز
وارکی احیانا غیری ارکك قوشه دیشی اولوب جفت ایدیشور مرویدر که مزبور قوشك استخوانی
محبوبه دوست اولنلر یاز رنده کوتورسلر بالخاصه محبوبی کندویه رام ایدر ودخی تناولی باهه
قوت ویرر کذا فی فرهنك جهانکیری حکیم سوزنی * قطعه * کپی وکپوك صفت خر سرست
مسخ چو کپی وچو کپوك غر * مرغ زهر جنس که بیند کپوك * ماده شود کیرد ازان جنس نر *
بومعنایه منجیك * قطعه * با این همه سخن که همی جفت خواستم * آمد فراخ مرد عیا نجیب
بام بام * خارش کرفته وبخوی اندرشده عمی * همچون کپوك خسته وبی جفت کام کام * باء
موحده ایله طاوق کومسیدر مجمع الفرس ده سرخ رنك بر مرغابی در عربیده عنقد دیرلر شرفنامه ده
کپوك چکاوك دیدکاری قوشدر که عربیده ابوالملیح دیرلر گکتك فی فتح تاء مثناة ایله بر نوع
کوسفند در ایاقلری قصه اولور ولسان هندیده برحیه نك آدیدر که ازوب بولانق صویه
دوکسه لر فی الحال صاف ایدر گکجك فی فتح جیمله یدی معنایه کلور اول اوجی اکری وسوری
دمور در کولنك کبی اغاج صاب چکوروب فیلبانلر آنکله فیلی ضبط ایدرلر یعنی اوزنده ایکن
دپه سنه اوروب صاغ وصوله دوندررلر کانه فیلك عنانیدر مولانا عبدالله هاتفی بیت داد
از پی ضبط پیل مستش * از قوس وقزح کجك بدستش * ودخی هر باشی اکری دموره دیرلر
عموما وکولنکه دخی دیرلر ثانی بر باشی اکری اغاجدر باشنه قبق برکیدوب اوق نشانی ایدرلر
اول نشانه اورانه خلعت وآقچه ویررلر خان خانان بن بیرم خان بیت عقد قبق نمود خدنك
تو از کجك * یا از هلال صورت پروین نمود جك * ثالث کوس وطبل طره سی که اول دخی
باشی اکریجه بر اغاجدر طبل زنك بر النده منکور اغاج وبر النده بر اینجه چبقدر اصولی دم تك در
مولانا شهابی بیت کجك داده بر کوس هر لحظه بوس * شده کوش کردون کر از بانك کوس *
مولانا هاتفی بیت کجك بر دهل فتنه انکیز شد * ز بانك دهل فتنه کرنیز شد * رابع باشی
اکریجه بر بلاءدر که قاز وخروسك قویروغنده اولور شاطرلر وعورتلر باشلرینه صوقرلر
خامس بر نوع طبراق بر داقدر ایچنه کلاب ایله آمیخته تازه خرما قویوب آغزین صوارلر سادس
قلاب که بالق صید ایدرلر ترکیده اولته دیرلر سابع بر داروددر شیرازیلر قصیك وعربیده شبح

شبح دیرلر کوز آغریسنه دوا ایدرلر گکراك فی فتح راء مهمله ایله بر قوشدر اکثر صو کنارلرنده
اوزون قویروغی واردر صالدقجه یره طوقنور کرمانیلر سیسالنك واصفهانیلر عایشه لب جوی
وعایشه دخی دیرلر عربیده صفوه دیرلر شمس فخری بیت زانکه از انتقام رأفت او * نکند
باز باز قصد کراك * حکیم اسدی * مثنوی * سراینده سار وچکاوك زسرو * چمان درچمنها
کراك وتذرو * استاد دقیقی بیت چنان اندیشد او از دشمن خویش * که باز تیز دندان از کراکا
گکرتك فی سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة ایله طوتوق که کزینه وپتك دخی دیرلر گکرك فی
فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول بمعنی کراك مرقوم که آندن مخففدر حکیم انوری * قطعه *
تا نباشد همچو عنقا خاصه در عزات غراب * تا نباشد همچو شاهین خاصه در قدرت کرك *
جان خصم از تیر سیمرغ افکند بر شاخ عمر * باد لرزان دربرش چون جان بنجشك از تذرك *
مجمع الفرس * مرغ کبود باشد که با همجنس جفت نشود * و نسخه میرزاده مرغیست سپید
کبود دم واقعدر ثانی بیت المقدس مضافاتندن بر شهر آدیدر حکیم زجاجی بیت ز کنعان
واز رمله واز کرك * رسیدند کردنکشان یك بیك * وسکون راء مهمله ایله بوزن برك بش
معنایه کلور اول کرکدن لفظندن تخفیف اولنوب اول معنایه استعمال اولنمش حکیم اسدی
* مثنوی * سرو دآرد از قد مردی فزون * سرش چون سنان باچو آهن ستون * فکنده
همه پیش شان میل میل * سروهای کرکست ودندان پیل * ثانی زره معناسنه در وله
* مثنوی * چنان زد بر کرك وترك ای شکفت * که کرکش ز ترك آتش اندر کرفت * هزارش
سپرداد وصد هون کرك * چهل اسب جنکی وصد درع ترك * ثالث بمعنی ماکیان طاوق
معناسنه کمال غیاث در توحید باری جل ذکره بیت از شیر تا بروبه واز موش تا پلنك *
از کبك تا بکرکس واز کرك تا بکرك * رابع بمعنی کپك یعنی ککلك خامس بمعنی سرطان یعنی
ینکچ کذا فی فرهنك جهانکیری گکرکرانك فی سکون راء اول وفتح ثانی وکاف ونونله اول
یومشق کموکدر که یمك ممکن اوله کوکرك اوجنده وسینه ده اولور کرچن وکرکری دخی دیرلر
عربیده غضروف دیدکاریدر گکرکرك فی سکون راء اول وفتح ثانی وکاف ایله بمعنی کراك مرقوم
حکیم ناصر خسرو بیت بخسته را بجز از خورد ماند آردکوش * بنفشه را بجز از کرکرك ندارد
پاس گکرژك فی فتح زاء فارسیله التی معنایه در اول بمعنی کجك مرقوم مولانا هاتفی بیت
بدانکونه تا سیزده پیل مست * بزخم کرژك راست درخون نشست * میرخسرو بیت آن
کرژك بر تارك پیل از شکوه * بود تیغ کوه بر بالای کوه * لفظ مرکبدر کرژ ایله کاف تصغیردن که
اکریجه دیمك اولور ثانی مجمع الفرس ده کوس وطبل طره سی که کجك دخی دیرلر امیرخسرو
بیت ذنب پای کواکب راشده خار * کرژك رست دهل زن راشده مار * مولانا شهابی بیت
چنان زد کرژك زخم بر روی چرم * که پرده شد پوست را روی نرم * ثالث بر اکریجه اغاجدر
باشنه قبق بغلیوب اوق نشانه سی ایدرلر رابع قلاب که بالق اولته سی وقانجه دیدکاری
آلت کشتی خامس قاز وخروس قویروغنده اولان اوزون اکریجه تویی سادس طبراقدن
بر نوع بر داقدر ایچنه رطب خرما قورلر بو آلتی معناده ده کجك مرقوم ایله مترادفدر گکزلك فی
سکون زاء معجمه وفتح لام ایله باشی کیرویه اکری اولان بچق وصویه وقلمتراش وامثالی نسنه لر

مولانا جامی * مثنوی * تا قلم را نخست دست دبیر * نتراشد بکزلك تدبیر * نرود بره راد دل
قلمش * خوش نباشد بچشم کس رقمش * مایه کزلك ز صنعت حدك * سود را کندی درستی
پاك * وله ایضا بیت حرف نوشته بدل طفل خرد * کزلك پستان نتواند سپرد * مجمع
الفرسده کسر کافله مرویدر لغ کسك مع فتح سین مهمله ایله بر نوع قوشدر که عربیده عقعق دیرلر
ترکیده صقسغان دیدکلریدر کذا فی فرهنگ وفایی و تحفة الاحباب اما رساله ابوحفص سغدیده
بمعنی تلبه مرقومدر و بو بیت عمعق بخاری یه منسوب اولمش بیت هرگز نبود خاك بشوری چونمك
از کاه چگونه می سازند کسك لغ کشك مع فتح شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول بوغرت
قوریسی که ترکیده کش دیرلر ثانی چلاهلر طوقودقلری بزك عرضنی کرمك ایچون ارقوری
قودقلری دمور که ایکی باشی طراق کبی دیشلری واردر آکا آهنجه دخی دیرلر لغ کشکرك مع
سکون شین معجمه و فتح کاف فارسی و راء مهمله ایله بر قوشدر که سیاه رنك و بیاضی دخی اولور
و قویروغی اوزون اکا عکه دخی دیرلر عربیده عقعق ترکیده صقسغان دیرلر مولانا حافظ
صابونی بزبان قزوینی بیت چندین هزار کوتر و قمری و کشکرك * بامودیم که برج کسی او
پرانسی * لغ کفچك مع سکون فا و فتح جیم فارسیله ایکی معنایه در اول بمعنی دامن زین
یعنی ایر اتکی سراج الدین سکزی بیت از پی کفچك زین فرست صاحب خلد * کر بخواهی
دهد از چادر حورا اطلس * ثانی بمعنی کفچه بو معناده کاف تصغیری اولور لغ کفچلیزك مع
سکون فا و فتح جیم فارسی و زاء معجمه و کسر لامله کفکیر معناسنه در که کفچلیز و کفچلیزه دخی دیرلر
کذا فی فرهنگ جهانگیری اما مجمع الفرسده سوسمار کوچك معناسنه در کذا فی فرهنگ میرزا
وادات الفضلاده بر جانوردر الی وایاغی سرخ اولور عربیده عموص دیرلر لغ کفك مع سکون
فایله بوزن اشك بمعنی کفج مرقوم یعنی کوپوك دریانك وغیریلرك مختاری بیت بد دریا برد آب
و باد و کفك و کرد او کونی * یکی اندر نهش در کشت و دیکر بو سرش عنبر * حکیم قطران ارموی
بیت شکفته لاله چو جام شراب ورز آله درو * چو کفك رخشان اندر میان جام شراب لغ کاك مع
اوچ معنایه در اول بر نوع اتمکدر که بشدکدن صکره قوریدرلر کاك دخی دیرلر ثانی بر آجیرق
اوتدر قوریدوب و طوز قاتوب اتمك ایله یرلر ترکیده کنکاع عربیده صعتر دیرلر ثالث کندوی
بزه یوب زیب و زینت ویرن ارکك آدمه دیرلر اوچ معنایه ترتیب اوزره ابو المعانی بیت همچو کاع
باشد که با کاك میخورند ارباب دل * چون زن دلاله آراید خودش هر مرد کاع لغ ککمك مع سکون
کاف و فتح میمله کلف معناسنه در که چهره ده و سائر اعضاده ظاهر اولور تابش دخی دیرلر کذا فی
جهانگیری لغ کلاك مع فتح لامله اول دشت و صحرایه دیرلر که مطلقا زراعت اولنمامش اوله
حرکات ثلثه ده معنای آخر ایله وارد اولمشدر مجمع الفرسده بالای پیشانی مرویدر که کلال دخی
دیرلر لغ کلك مع فتح لامله بوزن فلك سکز معنایه کلور اول نشتر فصاد که نیشتر و شست
دخی دیرلر عربیده مبضع دیرلر حکیم سوزنی بیت کر پیش کل کشم کله مشکبوی تو * برمن
کلك مزن که ببندد بشم از کلك * حکیم سنائی بیت تا کی زراه رشك و بخیلی زاین و آن * بهر
کل و کلاله خوبان کلك زنیم * ضیائی بخشی بیت در دل خیال غمزه نیزت چو بکذرد * کوئی
زدند بر دل پرخون من کلك * ثانی آرپه و بغدای صاپندن واغاجدن دخی یاصی تخت کبی نسنه

نسنه یاپوب بیوك صولری چکمك ایچون صال کبی ایدرلر و کاهی قرق اللی بوش طلومی اوفروب
آغزین بغلیوب بربری یاننه قویوب اوزرینه دیرکلر و تخته لر ایله بیوك صفه کبی ایدوب اوزرینه
اثواب و سائر ذخائر و امثالی نسنه لری قویوب بیوك صولرك اوزرندن مراد ایتدکلری یره کوتوررلر شط
و فرات صولرنده چوق قوللنورلر ترکیده دخی کلك دیرلر ابو العلای کنجه بیت کر ز جمله چوب و نی
کاند رجهان * دست تقدیر خدا بندد کلك * ثالث دامغان مضافاتندن بر موضع نامیدر آنده
بی نظیر بغدای حاصل اولور استاد منجیك بیت کندم بیار از کلك از دامغان ببر * ز انواع میوه ها
و ز اقسام غله ها * رابع بمعنی دردسر یعنی باش اغریسی خواجه عمید لویکی بیت چند شوم
صداع کش کرد سماط خسروان * کز درتست عالمی زرق پذیر بی کلك * خامس بمعنی شوم
و نامبارك حضرت مولانا قدس الله سره العزیز بیت زین می خوری کردی ملك زان
می خوری دیو کلك * زین می ابوبکری شوی کردی از ان می بو الحکم * و شئامت و نحوست
سببی ایله بیقوشه دخی دیرلر سادس خام قاون و قارپوز که کالك و سفچه دخی دیرلر سابع
هنوز آچلمامش پنبه قوزاغی ثامن کاومیش نوجوان یعنی کنج وارکك صو صغری کذا فی
فرهنگ جهانگیری بعض فرهنگلرده احول معناسنه ده روایت اولنوب استاد لطیفینك بو بیتی
ایراد اولنمش بیت درین ملك نبود نظیرت ملاع * نظیرت نه بیند مگر که کلك * اما فرهنگ
جهانگیریده بو معنایه کسر کافله روایت اولنمشدر و سکون لامله بوزن دلك بمعنی بغل یعنی قولتوق
ایچی اطبانك بری دیمشدر بیت اکر آیدت درد دران و کلك * علاجش همی کن بتند هین
ودلك لغ کالوتك مع ضم لام و واو معروف و فتح تاء مثناة ایله اول قصه اغاجدر که قصارلر آنکله
بز آغردرلر کدین دخی دیرلر لغ کلیك مع کسر لام و سکون یای تحتانیله بیقوش که جغد و کوف
دخی دیرلر کذا فی المجمع لغ کمیوك مع فتح میم و ضم یای تحتانیله بمعنی رفیده یعنی بز پاره لرین بریره
بغلیوب تنوری پاك ایدرلر اتمك پشمك ایچون کذا فی المؤید لغ کناك مع فتح نونله پیچش شکم
یعنی یوروك بوریسی عربیده مغص دیرلر طبیب یوسفی * رباعی * عارض چه بود کناك نبود صادق
میدان که بنزدیك طبیب حاذق * از خوردن معجون بنفسج کردد * با ماده مرض طبیعت فایق
لغ کنجك مع سکون نون و فتح جیمله بر اغاجدر ساز رشك دار و کرثم و سله دخی دیرلر لغ کندوك مع
سکون نون و ضم دال مهمله ایله کوب کبی بر بیوك ظرفدر ایچنه غله قورلر کندوم و کندوله
و کندو دخی دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت ببند سال و قحط سخت درویش و توانگر را *
هم از کندم تهی کندوك و هم خالی زنان کرسان لغ کنك مع سکون نونله ایکی معنایه در اول
آدمك قولی که برمق اوجندن اوموز باشنه وارنجه و طیورك قنادی و اغاجك داللری معناسنه
شاعر بیت آن خسیس از نهایت خست * کنك کنجشککی بکس ندهد * ثانی شاخ نبات
معناسنه بسیاق اطعمه بیت از کنك نبات آنکه درین شیشه کره بست * در نفس همه
صورت قرصك که وه بست * مجمع الفرسده براوتدر که آندن ریسمان ایدرلر و دخی ایچی بوش
قوز مسطوردر لغ کنبزك مع کسر نون و سکون باء موحده و فتح زاء معجمه ایله جاریه معناسنه در که
کنیز دخی دیرلر استاد لطیفی بیت شراب و عشرت و نقل مهیا * کنیزك بغ و ششش همچون
ثریا لغ کورك مع سکون واو و فتح راء مهمله ایله کبره دیدکلری اوتك میوه سی در اغاجن و پیراغن

وچیچکن خرده وتازه دکنلریله سرکه یه قویوب ترشی ایدرلر ع کیک ع سکون یای تحتانیله
وکاف مکسوره ایله ده مروید ریوره که عربیده برغوث دیرلر وامالهٔ ایله کوزبیکی مردم چشم
معناسنه شمس فخری بیت هنکام اجتماع بوقت مقابله * ازکینه مهربرکند ازدیده اش کیک
ع مع الکاف الفارسی * کارنجک ع فتح راء مهمله وجیم وسکون نونله بمعنی بادرنک سبز یعنی
تازه خیار کذا فی المؤید ع کارنک ع فتح راء مهمله وسکون نونله صاحب طرب ودخی جرب
زبان یعنی کلامی صحیح وفصیح ومنتظم سویلین کذا فی فرهنک جهانکیری بومعنایی مؤید ابو المعانی
بیت یاری نکند چو بخت وطالع * سودی ندهد بعقل وکارنک ع کازریسک ع کسر زاء
معجمه وسکون را ویای تحتانی وسین مهملتین ایله مخلصه دیدکاری دانه جکلر در ترکیده نو روز
اوتی دیرلر نوروز کوننده یدی کره یدیشر یوتارلر ع کالنک ع کسر لام وسکون نونله نعلبندلرک
آلتلرندن سمتراش دیدکاری آلتدر ع کالوسک ع ضم لام وواو مجهول وفتح سین مهمله ایله
بمعنی باقلا که ترکیده بقله دیرلر کوسک دخی دینلور کذا فی المجمع ع کجک ع فتح جیم فارسیله
برجانور جکدر صومشکی دیرلر ومشک دخی دیرلر ع کردانک وکردنک ع کلاهما بسکون
الرا وفتح الدال المهملتین والنون بمعنی دیوث وابله ونادان وقلتبان وبی اندام کذا فی المجمع بومعنایه
ابو المعانی بیت اغیار سک بکرد در کوی شاه خوبان * آن کردنک بزعمش یعنی شه نکهبان
ع کرژنک ع سکون زاء فارسی ونون وفتح راء مهمله ایله بوز رنک معناسنه یعنی نه بیاض
ونه سیاه اولور آت اولسون غیری اولسون عارضه ومعروضه اطلاق اولنور میرنظمی بیت
بدستش نیزه در زیر اسب کرژنک * بچشم خصم کرده چرخ اتنک ع کزمازک ع سکون زاء
اول وضم ثانی معجمتین وفتح میمله ایلغون اغاجی تعریب ایدوب جزمازج دیدیلر وله بیت
صورت زشت کی شود نازک * نشود نسترن چو کزمازک * مجمع الفرسده ایلغون اغاجنک
میوه سنه دیرلر که کزمازج دخی دینلور ع کشتوک ع سکون شین معجمه وضم تاء مثناة
ایله قلوبغه که لاک پشت وسنک پشت دخی دیرلر ع کشدانک ع سکون شین معجمه وفتح
دال مهمله ونونله کیرو پاس که جامه ده وغیری یرده اولور ع کشنک ع سکون شین معجمه وفتح
نونله یامی قبق که یاتق کبی اولور اکثر شراب ظرفی ایدرلر میرنظمی بیت کنار آب با دلدار
مهرو * بکشنک بادهٔ کارنک وخوشبو ع کفسک ع فتح فا وسکون سین مهمله ایله بغدای
کپکی یعنی بغدای دوکرکن چقان قبوغی ع کفشک ع سین مهمله یرینه شین معجمه ایله ده
کپک معناسنه در ع کفکوک ع سکون فا وضم کاف فارسیله اسکی بورک وامثالی اسکی نسنه لره
دیرلر میرنظمی بیت بدوشش جامهٔ پرشوخ ومفلوک * بسر دستار صد پاره بکفکوک
ع کلاسنک ع فتح لام وسین مهمله وسکون نونله صپان طاشی که فلاسنک دخی دیرلر عربیده
مقلاع دیدکلریدر وله بیت حسودان عاقبت کردند نیرنک * بدور اند اختند همچون
کلاسنک ع کلفخشنک ع سکون لام وخا ونون وفتح فا وشین معجمتین ایله اولوقدن یاخود
یوکسک یردن صو اقارکن طوکوب اغاج کبی اوزون اولوب قالدوغنه دیرلر قرالاوی بیت
آب کلفخشنک کشته ازفسردن ای شکفت * همچنان چون شیشهٔ سیمین کون آویخته *
ع کلفشنک وکلفهشنک ع کلاهما بمعنی کلفخشنک مرقوم ع کلک ع فتح لام وسکون نونله

نونله چپادیدکاری دمور بوستانجی وباغبان آلتیدر ابو المعانی درهجا بیت چهره اش چون
بوستان کوه رنک * بینی اش آنجاسده همچون کلنک ع کلیک ع کسر لام وسکون یای تحتانیله
ایکی معنایه در اول شاشی احول معناسنه مظفری بیت چون ببینم ترا زبیم حسود *
خویشتن را کلیک سازم زود * شمس فخری بیت کرماه نیم کوز ز کردون نظر کند * سوی
درشهنشه ازدیدهٔ کلیک * ثانی کل تخمی معناسنه ع کمسک ع فتح میم وسکون سین مهمله
ایله سوده یوغرت قارشدروب تناول ایدرلر عربیده شیراز دیرلر کذا فی المجمع روم دیارنده چوبانلرک
متعین طعاملریدر کند ولسانلرنده کوده مز دیرلر کاف عربیله ع کنارنک ع فتح نون اول وراء مهمله
وسکون نون ثانیله بر پادشاه ذی قوت وصاحب مملکتک زیرحکمنده اولان ولایت ضابطلری
وسرحد بکاری معناسنه لفظ مرکبدر برجزوی کنادرکه زمین معناسنه وبرجزوی یده رنک در
خداوند معناسنه که صاحب زمین دیمک اولور حکیم فردوسی بیت ازین هردو هرکز نکشتی
جدا * کنارنک بودی واو پادشا * وله ایضا بیت کنارنک با پهلوان هرکه هست * همه داد
جوید باز بر دست * حکیم اسدی بیت شکستم بتو هرچه بدخواه بود * بجنک ازکنارنک
اکر شاه بود ع کندک ع سکون نون وفتح دال مهمله ایله خندق که خندک دخی دینلور
میرنظمی بیت بپیرامن قلعه کندک چنان * رسیده سرباره برآسمان ع کنک ع سکون
نونله بوزن شنک ترکستانده برتخانه آدیدر شمس فخری بیت چمن زباد صبا شد نکارخانهٔ کنک
عروس شاخ درآویخت حلهٔ صد رنک * بعض فرهنکلرده ترکستانده برشهر آدیدر وبعضیلر
جزیره در دیدیلر وبعضیلر برارمق آدیدر دیدیلر وبعضیلر دخی برخزینه آدیدر دیدیلر ارمق آدی
اولمق هاتفی نک بو بیتندن فهم اولنور بیت شده جمع کردن فرازان هند * ز دریاچهٔ کنک
تا آب سند * بوندن شهر اولمق دخی محتملدر وفرهنک جهانکیریده کوز پشت معناسنه ده نقل
ایتمش ع کوسک ع سکون واو وفتح سین مهمله ایله بمعنی کالوسنک مرقوم کذا فی المجمع
ع کیارنک ع فتح یای تحتانی وراء مهمله وسکون نونله بمعنی رنک سفید کذا فی التحفه
ع مع اللام * کابل ع هند سرحدینه قریب بر ولایت واسعده واقع برشهر عظیم آدیدر
مولانا هاتفی بیت وزآنجا سوی مرز کابل شتافت * وزان بوم وبرکام دل بازیافت ع کابیل
وکاویل ع کسر باء موحده وواو وسکون یائین ایله بهردورا باقردن دوزلمش هاون که ایجنده
بعض اشیا دوکرلر کابیله وکاویله دخی دیرلر ع کاچال ع فتح جیم فارسیله اثواب خانه که عربیده
اثاث البیت دیرلر شمس فخری * قطعه * خدایکانا داند خرد که در زنیت * کلام داعی شعر ست
وشعر دیکر شال * ز ترکتاز حوادث درین فتن مارا * نه خان بماند ونه مان نه رخت ونه
کاچال * استاد عنصری بیت زود برکند وبازسود ندش * همه کاچالها غنودندش *
ع کاخول ع ضم خاء معجمه وواو مجهول ایله آله صغرجق که چکرکه ایله جنک ایدوب چکرکه یی
هلاک ایدر بر ولایته چکرکه مستولی اولسه اول قوشک مخصوص صویی وار در واروب اول صودن
طلب ایدرلر صوینک اوزرنده مشایخدن کسنه لر اولورکند ولری برشیشه یه نصف شیشه مقداری
صو قویوب ویررلر شرطی بویله درکه کوتورن آدم محلنه واصل اولنجیه دک معصیت ایتمیه
وآبدست سز طوتمیه وکرکبی وقپو کبی عمارت التندن کچورمیه وقوناغه قوندقده یره

قوميوب يوكسك يره آصه چكركه اولدوغى ولايته واربجيه دك منكو رقوشلراردينه دوشوب
كيدرلرهمان چكركه يى كوردكارى كبى جنكه باشليوب بامرالله تعالى چكركه نك اول ديا ردن نام
ونشانى قومازغريب حكمت وقدرت رب عزت عزت اسماؤه اول قوشه برخاصيت ويرمشدركه
چكركه قوشنك آوازين ايشتدوكى كبى قرلمغه باشلرلروقوشلرايسه اولمرتبه جنك ايدرلركه ساعت
بساعت بورنى قان اولدقچه آقار صولردن بورنى يو يوب ينه جنكه كيدر بولغت جرجانيلرلسانيدر
عربيده سمرمرد يرلو في كارافزول بج سكون راء مهمله وفاوضم زاء فارسيله اجيرومستاجر يعنى
اجرت ايله ايش ايشلديجى وايش ايشليجى معناسنه هم فعل وهم مفعول اولور ابوالمعانى
بيت كاررابى كارفرما ونمى آيد بسر * هركسى ليكن نباشد كارفرولى كند في كاروژول بج ضم
راء مهمله وزاء فارسيله بمعنى كارافژول مرقوم في كاكل بج زلف وپرچم معناسنه ميرنظمى
بيت هركه كرددل ببند زلف يارمشكبار * هم برآرد كاكل مشكين بدست دلفكار * ودخى
بغايت آجى براوتدر عربيده قلام ديرلرودخى اول نسنه كه اوزرينه اثواب سرلر ايپ اوسون
اغاج اوسون مجمع الفرسده برنوع بغدايدركه اكاحنطهٔ رومى ديرلروكتاب السامى فى الاسامىده
هونبات البريقال انه من الحمص حمصدن مراد شوره كياهدر يعنى آجى اوتدر في كاكول بج
بزيادة الواو بمعنى كاكل مرقوم كذا فى المجمع في كال بج يدى معنايه كلور اول بمعنى خم يعنى
اكلمش اميرخسرو بيت بى مدح نائب بنى آن كزبراى دين * زوقلب مه شكست وازين پشت
ماه كال * ثانى بوبرك اورته سى كه ميانكان وميانكال ديرلرولدايضا بيت اين وصف آن ضياست كه
ازرشك راى اوست * پشت هلال راكه خم است ازميانه كال * ثالث بمعنى ژوليده يعنى قارش
مورش شيخ سعدى بيت ازين خفرقى موى كاليدهٔ * بدى سركه درروى ماليدهٔ * رابع
هرخام نسنه يه ديرلرخصوصا ميوه يه خامس بمعنى كدو يعنى قبق سادس برنوع كلدركذافى
فرهنك جهانكيرى سابع مجمع الفرسده بمعنى هزيمت يعنى قاچمق شمس فخرى بيت بغير
وكنج عدم نيستش كريزكهى * اكرزتيزئ تيغش بود عزيمت كال * مهزوم يعنى قاچغونه كاليده
ديرلرنسخهٔ ميرزا ابراهيمده برنوع كلدر في كاول وكاوول بج كلاهما بضم الواو بمعنى چاشنكير كذا
فى المؤيد في كاهكل بج سكون هاوكسر كاف فارسيله صمانلى باچق كهكل دخى ديرلركاه صمان
وكل باچقدر ميرنظمى بيت مرعمارت را مهمست كاهكل * زان نمى باشد بنا بى كاه كل *
في كاهل وكاهيل بج كلاهما بكسر الهاء سست واوشنكن وايشنده مهمل آدم وبوريمكده اقدامسز
آت وسائرحيوان في كبال بج فتح باء موحده ايله خرما الفندن اورلمش ايپ بعض فرهنكارده
كباك واقع اولمشدر في كبل بج فتح باء موحده ايله بوزن جبل قيون درسندن اولان اوزون
تويلى كورك كه بغايت خشين ودرشت ونا ملايم اولور اكثرتركان واكراد كيرلر ابوالمعانى * قطعه
چنين است عادت كردون زاول * كه سمورووشق نادان بپوشد * شود دانا برهنه وقت سرما
نمى يابدكبل هرچند كوشد في كتعال بج سكون تاء مثناة وفتح عين مهمله ايله تكبنى ومخنث
اوغلان كبى ننك وعاراولوب دائما خذله ونكبات ايله معاشرت ومصاحبت ايده بومقوله زنانه
كتعاله ديرلر ميرنظمى بيت بطفلان تربيت اهمال باشد * برفته آخراوكتعال باشد في كتل بج
فتح تاء مثناة ايله طاغ اركى معناسنه تلك دخى ديرلر في چكول بج سكون جيم وضم كاف

گاف فارسيين ايله كاسهٔ درويشان كه كشكول دخى ديرلر مولانا هاتفى بيت زچكول دريوزه
تاجام زر * ببردند تركان تاراجكر في چكل بج فتح جيم فارسيله اوج معنايه دراول باشى كل اولان آدم
عربيده اقرع ديرلر شريف تبريزى درهجا بيت زسركدام چكل شوره ريخت وزكون ريخ *
كه باشدت زنى نوره آهك وزرنيخ * ثانى اكرى اياقلى آدم وحيوان اميرخسرو بيت
ازچل چل توپاى من زارشد چكل * من خود نميچلم تو اكرميچلى بچل * ثالث برجانوردرصومشكنى
ديرلر في چكول بج ضم جيم فارسى وواوايله رقص ايدركن بلندن آشاغيسن حركت ايندورنه
يعنى كوت چالقمغه ديرلر شمس فخرى * قطعه * چند باشى براى شهوت وحرص * پاى
بسته بطرهٔ مرغول * كاه ازبهرخندهٔ مردم * پايمال تمسخرى وچكول * شيخ ابوسعيد ابوالخير
* رباعى * اسرارملاع بين كه بغول افتادست * وان سكهٔ زربين كه ببول افتادست * آن
دست برافشاندن مردان زدوكون * اكنون بترانهٔ چكول افتادست * شيخ اوحدى بيت
زين چكول وچكل سرى چندند * كه بريشش چنان همى خندند في كشكل وكشكول بج
كلاهما بسكون الشين المعجمه وضم الكاف الفارسى كاسهٔ كدايان وقلندران وسائلان
فرهنك جهانكيرده بمعنى كدا كه پچكول وچكول دخى ديرلر ابوالمعانى بيت بدركاه خدا
مردخدا ارا * شود ماه نوى دردست كشكول في كشيدهٔ عقل بج يعنى ديوانه ابوالمعانى بيت
كشيدهٔ عقل كند عاقل آن كشيد ابرو * كشيدهٔ دل بسوى خط وخال آن مهرو في كفچل بج
سكون فا وفتح جيم فارسيله آت وقاطر وسائرحيواناتك صغريسى كه كفل دخى ديرلر
في كفچول بج سكون فا وضم جيم فارسيله ايرپاصدوغى يعنى ايرك اوتراغنه پكه ويا خود پنبه
قورلركه نرم اولوب اغاج زحمت ويرميه ميرنظمى بيت زبوك كل بزين راكرده كفچول * نباشد
آن سرين را رنج افزول في كفچه نول بج سكون فا وفتح جيم فارسى وضم نونله برقوشدر بدرنى
يامى اولور في كفل بج فتح فا ايله صغرى جميع حيواناتك آتك وقاطرك وسائرك في كلال بج
فتح لامله ائنى معنايه كلور اول بمعنى كاسه كر وكوزه كر يعنى كاسه وبرداق ياپوجى مولانا في
آصفى نك رشحات نام كتابنده مذكوردركه بروسه مشهرنده آسوده اولان عمدة الكاملين واسوة
الواصلين اميرسلطان حضرتلرينك والدماجدلرى كوزه كرى صنعتيله كسب حلال ايلدوكى
اجلدن اميركلال لقبى ايله شهرت شعاردرلر مولانا عصمت بخارى بيت تنم ازخاك كل كردد
كلال ازكل قدح سازد * كه روزى ميخورد يارم قدح را دردهن كيرد * ثانى فرهنك جهانكيرده
بمعنى تارك سريعنى باشك ديه سى شمس فخرى بيت نهد براى شرف خاكپاى اوراچرخ *
بجاى اكليل امروزبرفرازكلال * ثالث مجمع الفرسده بالاى پيشانى مذكوردر يعنى آلنك يوقارو
طرفى وبويته متمسك اولمش حكاك بيت يازنمش يا كنمش زيش چاك * يازندم سنك يكى
بركلال * بوبيتدن باشك ديه سى اولمق زياده مفهومدر رابع عاجز قالمق فرومانده معناسنه
خواجه سلمان بيت كوه رادرنبض باحلم توشد سرعت عنان * برق رادرطبع باعزمت كلال
آيد بديد * خامس بومعناده طبيعته فتور وكسل عارض اولمق سادس تيغ وخنجر
كسمزاولمق وعربيده كوزخيره لنمك معناسنه كمال اسمعيل درخطاب باد بيت مصرعى چون
توسبكپاى نديدم هركز * كه نه آسايش تن دانه ونى رنج وكلال في كلكل بج سكون لام وفتح

كافله هرزه كوبلك واضطراب خاطر كوسترمك معناسنه عربيده سفيه ديرلر لغ كلل بع فتح
لامله بوزن خلل اول قوش قناديدركه پادشاهان ودلاوران وتازه جوانان بزم ورزمده زينت
وفروشكوه ايچون باشلرينه صوقارلر طورنا وبالقچين تللرى كبى كه جيغه وكلكى دخى ديرلر
صورغجدن غيريدر حكيم سوزنى بيت سلطان شرق وغرب زخورشيد پيش رو * كاه
ازكله حجاب كند كاه ازكلل لغ كمال بع ضد نقصاندر شاعر بيت ازان طرف نپذيرد كمال
تونقصان * وزين طرف شرف روزكار ما باشد لغ كنعال بع سكون نون وفتح عين مهمله ايله
ايكى معنايه در اول شكاركوزدجى معناسنه عموما وشكارى طوغان خصوصا ثانى شهوت پرست
وبيكار وهرزه كرد معناسنه شمس فخرى بيت زاحتساب تفاوت موزنست وامام * كسى كه
بود ازين بيش فاسق وكنعال لغ كنفليل بع سكون نون وفتح فا وكسر لامله بمعنى ريش بزرك يعنى
قبا صقال ابو المعانى بيت شكم بزرك ودراز قد وكنفليلش ريش * شكفت نيست اكر ابله صحيح
شود لغ كول بع فتح واو ايله ايكى معنايه در اول توپى قبا قيون دريسندن اولان كورك
معناسنه شيخ نظامى بيت ميفكن كول كرچه خوار آيدت * كه هنكام سرما بكار آيدت *
ثانى ولايت فارسده برقصبه آديدر لغ كهزل بع سكون ها وفتح زاء معجمه ايله براوتدر
عربيده جرجير ديرلر ملين ومسخن ومنفخ ومهيج باه در لغ كهكل بع سكون ها وكسر كاف
فارسيله صمانلى بالچق خواجه حافظ بيت روى خاكى ونم چشم مرا خوار مدار * چرخ فيروزه
طرب خانه ازين كهكل كرد لغ كيجال بع سكون ياى تحتانى وفتح جيمله ايچى طتلو چكردك
قايسينك وشفتالونك وهرنه نك اولورسه لغ مع الميم * كاشم بع كسر شين معجمه ايله
بوزن هاشم براوتدر منديك ديرلر لغ كافورسپرم بع عبيران ديدكلرى اوتدر قوريدقده دخى
تازه سى كبى كافور رايحه سن ويرر بعض فرهنكده بياض فسلكن مرويدر لغ كام بع بش معنايه
كلور اول مراد ومقصود خواجه حافظ بيت ساقى بنور باده برافروز جام ما * مطرب
بكو كه كار جهان شد بكام ما * ثانى دماغ معناسنه بو ايكى معنايه مولانا جامى بيت زبان
در كام وكام از نام او يافت * نم از سرچشمۀ انعام او يافت * وله ايضا بيت كسى كه كام درين
بحر مينهد بى كام * بكام ميرسد آخر ولى بكام نهنك * كاف كام اول عجميدر آديم معناسنه كام
اوسط مراددر كام آخر دماغدر ثالث بمعنى كوارنده يعنى طعمى هضم ايندرجى هرنه اولورسه
شاعر * مثنوى * جرب وشيرين خوردن آرد امتلا * ميشود محتاج كام آن خوش غذا *
دولت دنيا چنين است فهم كن * راحت اندر اندكست بشنو سخن * بعض نسخه ده لقمۀ
خايينده معناسنه در رابع اغاج كليدى خامس آغيل كه كيجه لرده قيون وصغر يا طوررلر
لغ كبوتر حرم بع ايكى معنايه در اول بحيث اللغه صيدى ممنوع اولان كوكرچين كه مكۀ
مكرمه ده اولور خواجه حافظ بيت يارب مكير اكرچه دل چون كبوترم * افكند وكشت وعزت
صيد حرم نداشت * ثانى بحيث الاصطلاح والاستعاره محبوب بزرك زاده كه صيد ووصلى
امر مشكل اولدوغندن كنايه در ابو المعانى بيت مكن اميد وصالش ازان شه خوبان *
شكاركس نشود آن كبوتر حرم است لغ كتوم بع ضم تاء مثناة ايله چناق قوشى ديرلر برقوشدر
لغ كتيم بع كسر تاء مثناة وسكون نونله مشكدن وطلومدن ومطره وامثالندن صوصزمق ترشح

ترشح معناسنه لغ كجيم بع كسر جيم وسكون ياى تحتانيله ايكى معنايه در اول آته ايراوستندن
اوربلان نسنه زين پوش معناسنه ثانى تركيده كيم ويا نجق ديدكلرى نسنه كه مهابت وشكوه
ايچون آتك ايكى يانينه بغلرلر قديم زمانده پارچه پارچه دموردن ايدرلر ايدى كيدرك كمش پوللر
وپادشاهلرك آتنه آلتون ومرصع پوللر ايله ايدرلر ايدى دخى كيدرك نزاكت وظرافته چكوب
قطيفه اوزرينه زردوز وصراسردن ايلديلر حقا كه بش پاره يا نجق ديدكلرى عربى كحيلان آتلره
زيبا ورونق ويروب زياده مهابتلو كوسترر مولانا هاتفى بيت فكندند كردان پى وهم وبيم *
براسبان تازى مطلا كجيم * مولانا كاتبى بيت زاتش تيغ غضب كه شعله برچرخ افكند *
نقره خنك چرخ كستر ميشود باز كجيم لغ كرسم بع سكون را وفتح سين مهملتين ايله بوزن سرسم
زعفرانك آديدر زياده تناولى بدنى تخدير ايدوب سرسم ايدر لغ كركم بع سكون راء مهمله
وفتح كاف فارسيله قوس وقزح معناسنه در بهرامى بيت فلك مرجامۀ را ماند ازرق *
مروراچون طرازى خوب كركم لغ كرم بع فتح راء مهمله ايله ايكى معنايه در اول بمعنى كام كه
شكنندر دخى ديرلر كرنب وكرنبا معناسنه حكيم سوزنى بيت سيروكوز ولاك وترف وشلغم
وبرك وكرم * كرم كرمك ميخورى تا چند پيغ ميزنى * ثانى ادات الفضلاده صوكنارلرنده
وحوض اطرافلرنده بتن سبزه يه ديرلر بو معناده زا ايله كزم دخى مرويدر اثير الدين اخسيكتى
* قطعه * فرزانۀ بجاست نه سركشتۀ عنا * آزادۀ بجاست نه دلخستۀ هوان * در روزكار
هيچ نشان ديدى ازكرم * جز درميان سبزۀ اطراف بوستان * عربيده جوانمردلك وسخا
ومروت واحسان معناسنه خواجه حافظ بيت رواق منظر چشم من آشيانۀ تست *
كرم نما وفرود آكه خانه خانۀ تست * وسكون راء مهمله ايله بوزن نرم وشرم كنار جويبارده بتمش
سبزه يه ديرلر استاد فرزدق بيت برجويبار دولت شاه جهان پناه * دايم زسلسبيل
وزطوبيست آب كرم * وعربيده اوزم اغاجنه ديرلر يعنى باغده بتمش اوزم اغاجى شاعر بيت
كرم بباغ ارم كرم بود وكرم بخورد * بكوش هركه بكفتم كرم بكفت كرم لغ كريم بع كسر راء مهمله
وسكون ياى تحتانيله ايكى معنايه در اول اجداد رستمدن برينك آديدركه نريمانك پدريدر
كريمان دخى ديرلر ثانى كرمان شهرينك اسم قديميدركه كريمان دخى ديرلر وروايت اولنوركه
كريمان مزبورك عمارتى دركه كندو اسمنى وضع ايتمش شهر كريمان ديو آد ويرمش وعربيده كرمك
فاعلى اولور جوانمرد وسخى وصاحب مروت وعطا واسماء حسنى دن براسمدر لغ كژچشم بع
سكون زاء فارسيله شاشى احول معناسنه كه كوزك اكرى باقمقندن كنايه در لغ كژدم بع
سكون زاء فارسى وضم دال مهمله ايله عقرب آديدر دائما قويروغنى اكرى طوتدوغندن
اكرى قويروق ديو اسم ويرمشلر ومشهوردركه عقرب آناسندن طوغماز آنه سى طوغراجق لغ
محل اولدقده قارننده اولان ياوريسى قارننى يرتوب چيقار آنه سى هلاك اولور ابو المعانى
* قطعه * پسر ناخلف چه بد بخت است * درحق او دعاى هردورود * زانكه در رحم همچو
كژدم او * بكشد مادر وشكم بدرد لغ كزم بع فتح زاء معجمه ايله بمعنى ثانى كرم مرقوم يعنى
صوكنارنده وحوض اطرافنده اولان سبزه كذا فى المجمع لغ كلكم بع سكون لام وفتح كاف ايله
منجنيق معناسنه در كذا فى تحفة الاحباب لغ كلم بع فتح لام معروف تركيده دخى كلم ديرلر

سنبوسه مقوله سندندر اعلا طعامی اولور ع کمکام ع سکون میم وفتح کافله برداروه در عند الاطبا صرع واقواه دیرلر ع کم ع ابتدادن اکسك اولاندر مقابلی بیشدر شیخ سعدی بیت
بشهر این مثل شهرهٔ عالمست * که هرکس هنر بیش روزی کمست * وآز معناسنده ده مجازا کم دیرلر خواجه حافظ بیت رحمی بحال ماتکنی زان سبب که تو * امثال این شکسته دلان کم ندیدهٔ * کاست دخی اکسك معناسنه در لکن کم ایله فرقی بودر که اکسلمك ایله ناقص اولانه کاست دیرلر ابتدادن ناقص اولانه کم دیرلر بیش ایله افزون دخی بویله در افزون کیدرك آرتمق وبیش ابتدادن آرتق اولاندر شاعر بیت کل اندر نازکی از سروکم نیست * ولیکن در وفا ثابت قدم نیست * چغتای لساننده ضم همزه ایله اوکسوك دیرلر میرعلیشیر بیت مینی که مغبچه دیرا یچرا ایلادی اوسروك * نی تانك كوزومكا قویاش بولسا ودین اوکسوك * وبر بیتنده مضارع واقع اولمشدر بیت فنا میخانه سیغه سال مینی ای رند عارف کیم * غمینی اوکسوتور دیر فنا میخانه آندین کوب ع کمان رستم ع یعنی قوس وقزح که کمان سام وکمان آسمان دخی دیرلر خواجه سلمان بیت بهمن کمان رستم کیرد بهار وار * از سهم وی که کرم تر از تیر میرود حکیم انوری بیت آنجا که در زه آرد دست کمان بخشش * ابر از حسد ببرد زه بر کمان رستم * ع کمان سام ع دخی قوس وقزحدر حکیم سنائی بیت مایهٔ فضلش بدست آورد تیر چرخ را رایت رایش به پشت آرد کمان سام را * موافق الدین بیت از یرا کار کرناید خدنکم * که بر بازو کمان سام دارم * بو معنایه مؤید شمس فخری بیت کمترین طاق حشمت خسرو * در علو چون کمان سام بود ع کنده هیزم ع سکون نون وفتح دال مهمله واخفاء هاء اول وکسر ثانیله طاغده کسیلوب وقازیلان اودون معناسنه وکنده هیزمه مضاف اولدقده اودون قازیجی یعنی اودونجی دیمك اولور ع مع النون * کابن وکابین ع کلاهما بکسر الباء الموحده عروسه مقدم ویریلان آغرلق آقچه اولسون قماش وغیره شیخ سعدی بیت باجوانی جو لعبت سیمین * عقد بستش بمبلغ کابین ع کابیدن ع کسر باء موحده وسکون یای تحتانیله یعنی کاویدن باواودن بدلدر کمال خجندی * قطعه * خدایی که کوه سهند آفرید * ترا داد بینی چو کوه سراب * نه کوهکن چند کابا نیش * نکهدار ادب بازرکان مکاب ع کاتان ع فتح تاء مثناة ایله برشهر اسمیدر اما بعض فرهنکده ذکری مرور ایدن کات شهری ایله قرینه واقع برشهردن عبارتدر که کاتلر دیمك اولور ع کارآکاهان ع ایش بیلیجیلر دیمکدر کارآکاه وکارآکه مفردیدر الف ونونکه ادات جمعدر جماعتدن کنایه اولور میرنظمی بیت که کارآکهانرا بجمع آمدند * زهر سو بتدبیر ادم زدند ع کاربان ع معروف قافله دخی دیرلر حکیم فردوسی * مثنوی * بیاورد لشکر بکوه وبدشت * همی کوسپند از عدد برکذشت * شتر بود بر کوه صد کاربان * بهر کاربانی یکی ساربان ع کارتن ع سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة ایله یعنی عنکبوت یعنی اورمجك میرنظمی درنعت شریف بیت کشیده بدر کارتن پردهٔ * چه پرده باعدا رمد دیدهٔ ع کارچان ع سکون راء مهمله وفتح جیم فارسیله ایکی معنایه در اول طیورك قویروغی دیبی وله در تعریف باز بیت همه ریش تا کارچان ریخته * توکوش بدست کس انکیخته * ثانی علم شخصدر ع کاردان ع ایش بیلیجی مراد کامل وعاقل

وعاقل وخبردار دیمکدر استاد فرخی * قطعه * نیك اختیار کرد خداوند ما وزیر * زین اختیار کرد جهان سر بسر منیر * کار جهان بدست یکی کاردان سپرد * تاز وهمه جهان چو خورنق شد وسریر ع کارران ع سکون راء مهمله اولی وفتح ثانیه ایله یعنی وکیل معنای ترکیبی ایش سوزیجی یعنی مصلحت کذار میرنظمی بیت یکی کارران بود وسلطان را * مسلم مراورا ست دیوان را ع کارسبان ع سکون را وکسر سین مهملتین وفتح باء موحده ایله صندوق کبی بر ظرفدر مدور اغاجدن اولور وطپراقدن دخی ایدرلر ایچنه ما کولات ومیوه قورلر آکا کرسان وچاشدان دخی دیرلر ع کارکن ع سکون راء مهمله وضم کافله ایشجی معنای ترکیبی ایش ایدیجی دیمك اولور کن صیغهٔ امردر لکن بونده اسم فاعل اولور ابو المعانی بیت خطایی بیکبارا کر کارکن * کند ناروایست کردن سخن ع کاروان ع معروف حکیم فردوسی بیت بدستور فرمود تا ساروان * سیون از پیش صد کاروان * حکیم سوزنی بیت یك خر نخواندت که یکی کاروان خری * کرد آخرت پر از علف کفر وزندقه ع کاریدن ع کسر را وسکون یای تحتانی وفتح دال مهملتین ایله زراعت ایلمك کاشتن معناسنه ع کازران ع کسر زاء معجمه وفتح راء مهمله ایله بز آغردیجی عربیده قصار دیرلر کازر قصاردر الف ونون ادات جمعدر اما مفرد محلنده استعمال اولنور شیخ سعدی بیت تو پاك باش ومدارای برادر از کس باك * زنند جامهٔ ناپاك کازران پوسنك ع کاسان ع فتح سین مهمله ایله سمرقند نواحیسنده بر قریه اسمیدر که اخسیکت نام قصبه‌نك جانب شمالیسنده واقعدر سید عز الدین شروانی بیت کردهٔ کاشن از هنر کاسان * خوردهٔ روشن از ظفر کاسات ع کاستن ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله اکسلمك معناسنه مصدردر بونك ایله کم احوالی برقاج پرده ذکر اولندی خواجه سلمان بیت مه مقام خاکبوس کعبهٔ قدرت نیافت * با وجود آنکه در قطع منازل تن بکاست ع کاسهٔ درویشان ع برقاج یلدزدر که حلقه کبی کورینور وبر طرفی کدك اولور کاسهٔ یتیمان دخی دیرلر اهل هیأت قنلرنده قصعة المساکین نامیله معروفدر ع کاسهٔ سفالین ع طپراقدن اولان ظروف چناق وچولمك وامثالنه دیرلر ابو المعانی بیت کر نمید ارم در اینجا کاسهات سیم وزر * آنکه خرم برد اورا بس سفالین کاسها ع کاسه کردان ع فتح سین مهمله واخفاء ها ایله تکرار دیمك معناسنه اصطلاحیدر حکیم خاقانی بیت در طریق کعبهٔ جان چرخ زرین کاسه را * از پی دریوزه جایی کاسه کردان دیده‌اند ع کاسهٔ یتیمان ع کاسهٔ درویشان مرقوم معناسنه در ع کاشان ع فتح شین معجمه ایله بر مملکت وبر شهر معظم نامیدر اصطلاحات صوفیون صاحبنك شهریدر قاشانی دیمکله مشهوردر وشعرای متقدمیندن مولانا محتشم ومجمع الفرس مؤلفی سروری اول شهردندرلر اهالیسی غایت مستعددرلر معربی قاشاندر ع کاشتن ع سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله زراعت وحراثت معناسنه مصدردر مولانا ابو المؤید بیت به بینش اکر کاه زر کاشتن * نه بینی زدولت دکر کاشتن * مولانا ظهوری بیت بهر جا که تخم وفا کاشتند * زیکدانه صد خرمن انباشتند ع کافتن ع سکون فا وفتح تاء مثناة ایله یارمق شکافتن معناسنه ابو شکور بیت کشاورز وآهنکر وپای باف * چو بیکار مانند سرشان بکاف ع کاکیان ع کسر کاف وفتح یای تحتانیله عصفور دیدکاری تخمدر که عربیده قرطم دیرلر ع کالاشکن ع سکون شین معجمه

وفتح كافله برنوع لطيف ومعروف حلوادر كلاشكن دخى ديرلر كذا في نسخهٔ ميرزا ابراهيم بو معنايه
بسحاق اطعمه كويد بيت برافراشتند ازقفايش زباد * زكلاشكن سنجق عدل وداد *
ل كاله دان ع فتح لام ودال مهمله واخفاء ها ايله قماش صندوغى كه ايچنه امتعه قويوب بريردن
بريره ايلتورلر كاله وكالا متاع در دان اسم ظرفدر جامدان وقلمدان كبى ابو المعانى بيت
ندارم قماش متاع وحرير * كناهم مكرمى نهم كاله دان ل كاليدن ع كسر لام وسكون ياى
تحتانيه ايله درهم شدن يعنى ايچمك كذا في المجمع ل كامبين ع سكون ميم وكسر باء وحده وياى
ساكنه ايله دولتمند وصاحب عز وجاه معناسنه معناى تركيب مراد كوريجى ديمكدر ل كامران ع
سكون ميم وفتح راء مهمله ايله بودخى دولتمند وصاحب عز وجاه معناسنه دركه معناى تركيب مراد
سوريجى ديمكدر رد معناسى اولان سورمك دكلدر بو ايكى لغتك مثالى ميرنظمى بيت
هركراشد بخت وطالع توامان * درجهان كشت كامبين وكامران ل كامون ع ضم ميم وواو
مجهول ايله رازيانه تخمى عربيده ضم شين ايله شمره ديرلر ل كان ع ايكى معنايه در اول معدن
معناسنه وثانى كندن لفظندن صيغهٔ امر ووصف تركيبى دخى اولور كان كرم وكان وفا كبى
مذكور ايكى معنايه استاد فرخى بيت بارزوى كف راد اوز كان كهر * كهر بزايد بى كوهكان
وبى ميتين * مثله حكيم قطران ارموى بيت بكنج رامش اندربود هميشه سنج * بكار
دانش اندر بوده ميشه مكان ل كانون ع لغت مشتركه در عربيله فارسيده ايكى معنايه اول
اوجاق معناسنه مودن وياباقردن وياطپراقدن ثانى روم آيلرندن ايكى قيش آينه ديرلر
تيراعظم كانون اولك اون اوچنجى كونى جدى برجنه وكانون ثانينك اون ايكنجى كونى دلو برجنه
تحويل ايدر تاريخ روميانده اول سنه اعتبار اولنور يعنى روزنامه لرده صحيفه ده اولان اون طقوز سال
كانون ثانى اولنده نقل وتبديل اولنور رمز بو ايكى معنايه ابو المعانى بيت چو آيد ماه كانون
احترازت بايد ازسرما * مكن غفلت زثانى وشو دوراز كنار آتش ل كاوبان ع سكون واو
وفتح باء موحده ايله بمعنى كاروان كذا في المجمع ل كاويدن ع كسر واو ايله مطلق قازمق يرواكر
طاش واكرمهر اولسون مثلا زمين كاووكوه كن ومهركن كبى ل كاوين ع كابين مرقوم معناسنه
واو بادن بدلدر ل كاهبان ع سكون ها وفتح باء موحده ايله خرمن بكجيسى كاه صمان دربان
بكجيدر باغبان كبى ل كاهبن ع سكون ها وضم باء موحده ايله مزروعات يعنى غله بچلدكدن
صكره تارلاده دوكيلوب قلان صمان ديبى كه بن ديبدر بن كاه ايدى علميته نقل اولندقده قاعدهٔ
كليه اوزره مضاف اليه تقديم اولندى ميرنظمى بيت بپيش خرمن هركه غله ميخورد * وقت
خرمن كاه بن راميدرد ل كاهدان ع سكون ها وفتح دال مهمله ايله صمانلق معناسنه در
ابو المعانى بيت درسر خوان ميخورد همچون علف * كاوآسا كه نشست در كاهدان *
ل كاهكشان ع سكون ها وفتح كاف وشين معجمه ايله روى سماده چكلمش اوزون نسنه كه حاجيلر
يولى وصمان اوغريسى دخى ديرلر بغايت خرده يلدزلردر بو ينه قريب واقع اولمغله بولت كبى كورينور
كهكشان دخى ديرلر عربيده اهل هيأت مجره تعبير ايدرلر شمس فخرى بيت حناب باركهت را
زازدحام ملوك * زماه خاست كه نسبت كند بكاهكشان ل كاهن ع كسرها ايله فالجى ومغيبات
سويلجى عربيده عراف ديرلر زمان جاهليتده چوق كلمش سطيح وشقيق كبى بعد البعث اولمه ولهاولمز

اولمز اولدى انجق آدلرى قالدى ايرادندن مال بر محلده كاهن يازلمش بولندقده معناسى نه اولدوغى
بلنمك ايچون تحرير اولندى شاعر بيت بودكاهن يكى سطيح بنام * داده ازبعثت رسول پيام
ل كاهيدن ع كسرها وسكون ياى تحتانيله اكسلمك واكسلتمك هم لازم وهم متعدى اولور
مولانا ظهورى بيت زكاهيدهٔ يك جواز بود خويش * زخلوت نشينى بكوسود خويش *
ل كايان ع بوزن پايان ضحاك زماننده بر ولايتك پادشاهى ايدى ل كپان ع فتح باء فارسيله
بيوك ترازو كه برديرك دبكوب وباشنه آرقورى برديرك قويوب برباشنه موزون يعنى آغرلغى
معلوم برطاش بغليوب وبرباشنه ترازو كفه سى كبى ايدوب اودون وسائر اشيايى چكرلر معربى
قباندر حكيم سنايى بيت چون بپوى راه دانى چيست علم آموختن * چون بجويى عدل
دانى چيست كپان داشتن * پوربهاى جامى بيت دهان چون ترازوش برسنك باد * فروباد
اوبخشش چون كپان ل كپيدن ع كسر باء فارسى وسكون ياى تحتانى ايله بمعنى ربودن يعنى
قاپمق استاد عنصرى بيت زخون جكر بسى نپيدم * تابوسهٔ ازلبش كپيدم ل كتان ع
فتح تاء مشدده ايله مخففه ايله ده جائزدر معروف عربيده دخى كتان ديرلر انجق فرقى بوقدر دركه
عجم تخفيفله عرب تشديد ايله تركى الفسز كتن استعمال ايدرلر مشهوردر بودركه كيجه ماهتابده
قالسه لابد چوريوب فنا بولور بو مضمونى شعرا نظملرنده چوق استعمال ايلمشلردر ازجمله مير
نظمى بيت آن پرتو روينا ورم تاب * مانند كتان به پيش مهتاب ل كتايون ع فتح تاء مثناة
وضم ياى تحتانيله نام دختر قيصر رومدركه كشتاسب شاه آنى حبالهٔ ازدواجنه كتورمشدر
اسفنديار آندن وجوده كلدى حكيم فردوسى بيت برفتند زايوان قيصر بدرد * كتايون
وكشتاسب وباد سرد * اميرمعزى بيت چونانكه شاه سنجر نازد زطلعت او * اسفنديار نازد
ازطلعت كتايون ل كتران وكتيران ع كلاهما بكسر التاء المثناة صمغ مثالى برنسنه در سياه رق
وصاروزق اولور عرعر اغاجندن وغيريدن حاصل اولور اما اعلاسى عرعردن اولاندر
طبيعتى درجهٔ رابعه ده حار ويابسدر سركه وكهله دفعنه وهلاكنه نافعدر برحدده كه مواشى ده بيله
هلاك ايدر وصاغر اولمش قولاغه طمزرسه لر عظيم نفعى واردر وجرب وحكه يه دخى فائده سى
اولور معربى قطراندر ل كتلچيان ع فتح تاء مثناة وسكون لام وكسر جيم ايله چادرمهترلريكه
پادشاهلر اوتاغنه خدمت ايدرلر بعض نسخه ده پادشاه سراينده خدمت ايدنلر كيملر اولورسه
ابو المعانى بيت كتلچيان سراى شه جهان پرور * كه هريكى بديار عدوشو دمالك ل كچون ع
ضم جيم وواو معروفله ايكى معنايه در اول كچيم مرقوم معناسنه ثانى مضطرب اولمق معناسنه
ميرنظمى بيت همى رفت چون كار ازحد برون * زافكار دين در كشيده كچون ل كچين ع
كسر جيم وسكون ياى تحتانيله اطفاله مخصوص براويوندر انكه ديرلر خواجه سلمان بيت
درجهان منسوخ شد رسم كچاغند وكچين * بعد ازين كس راخيال كژ نكردد دركمان * اكرچه
بو بيتى لغت مرقومه يه استشهاد ايلمشلر اما كچاغند تقريبيله كچيم اولمق مناسب ايدى بسحاق اطعمه
دخى مناسبدر ديمشدر بيت برابرش خوش زومزعفر * بستيم كچين آردوروغن ل كدن ع
فتح دال مهمله ايله بوزن بدن نام روستايى در ودخى بمعنى حيز ومخنث ودال پريشه واو ايله كون دخى
مرويدر كذا في الاداة ل كدوى كردبهن ع برپامى قبقدر يا تق كبى اكثر شراب قويوب

استندکاری یره کوتوزرلر کی کراجیدن فتح راء مهمله وکسر جیم ایله طاوق یمرطه سن براقدقده لیلد وکی فریاد وصدا یه دیرلر کذا فی المجمع بو معنایه میرنظمی بیت بیزم عیش آن بی عقل ومدهوش * کراجیده کند چون مرغ پر جوش کی کراخان فتح راء مهمله وخاء معجمه ایله افراسیاب شاهك فرزند مهترینك نامی درمشهوری قراخاندر کی کراشیدن فتح راء مهمله وکسر شین معجمه ایله بمعنی آشفتن یعنی دلورملك مجمع الفرسده تباه شدن کار وپریشان کشتن واقعدر میرنظمی بیت کراشید وچنان شد از خرد دور * همه کشته زمال وخانه مهجور * کی کران فتح راء مهمله ایله کنار واقلیم انتهاسی وسرحد معناسنه که از کران تا بکران دیرلر براوجدن براوجه دك دیمکدر مولاناهاتفی بیت زجنبیدن آن سپاه کران * بجنبید کیتی کران تا کران * شیخ مغربی بیت سر منزل قناعت نتوان بدست دادن * ای ساربار فروکش کین رکران ندارد * جغتای لسانده قیراق دیرلر ترکیده قیراك دیدکاریدر کی کراهون فتح راء مهمله وضم ها ایله بر پهلوان آدیدر حکیم اسدی بیت نکهبان لشکر سر کرد دلیر * هجیر وکراهون ونشواد شیر کی کراهیدن فتح راء مهمله وکسر ها ایله بکزه ملك مشابهت معناسنه کی کرپاوان سکون راء مهمله وفتح باء فارسیله بردارو آدیدرکه هلندوز دیرلر کذا فی المجمع کی کرتان سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة ایله صباح واحشام معناسنه میرنظمی بیت کشته چون شام غم وصبح وصال * کرتلان عمر مرادرمه وسال کی کردوان سکون راء مهمله وضم جیمله بر نوع مرصع وجواهرله مزین تاجدر زمان قدیم شاهلری کیرلرایش کی کردن سکون را وفتح دال مهملتین ایله ایلمك معناسنه لکن برنسنه اضافتنه محتاجدر مثلا کار کردن وعمل کردن کبی جغتایده ایتماك دیرلر ماضیسنده ایتی دیرلر میرعلیشیر بیت آنچه فریاد ایتی مطرب بلا ر نوایی نظمیدین * کیم عطارد شعرید ین چرخ اوزره ناهید ایتماکای * وایتکای دخی ایده دیمکدر وایتار ایدردیمك وایتکالی ایتمکا دیمك اولور اسلوب قیاسیدر وله بیت یار قتل ایتکالی عشاقینی یازغور غان ایمش * بیر بو بزم ایچرا نوایی غا تقدم یارب * وبو طرزده خی ایلاب دیرلر ایلیوب دیمك اولور وایلابان دیرلر ایلیوبن دیمك در ایلاکوم ایلسم کرك الغوم صیغه سی اوزره ایلاکونك خطاب ایچوندر ایلسك کرك دیمکدر بو بیتده واقعدر بیت ای کبو ترطوق پیدا ایلاکونك قمری کیبی * سوزلوق نامنی آسمانك بوینوکا طومار دیك کی کرزن سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله تاج مرصع که پادشاهلر باشلری اوزره التون زنجیرایله تخته آصارلرایمش آغر اولدوغندن باش تحمل ایلامکله آنجق باشی اوزرنده طورر بوندن مراد تاج مزبوره مالك اولان شهنشاه تعبیرینه لایق اولوب سائر پادشاهلره تفوق ایلدوکیچون اعتبار ایدرلر حالا کافرستانده نیجه قرالی مزبور تاج ایچون بنده در اول اجلدن سائر کفره یه تفوق ادعاسنده وخطاب شهنشاهی سوداسنده در کند ولسان مهملرنجه قورینه دیرلر کاف عجمیله کرزن دخی دینلور استاد منوچهری بیت بسی کیسو فروهشته بدامن * پلاسین معجر وقریش کرزن کی کرسان سکون را وفتح سین مهملتین ایله بر ظرفدریه ی وآزکناری اولور اغاجدن ویاخود طپراقدن ایدوب ایچنه نان وطعام وحلوا ومیوه قورلر وسائر هر ایشه ده قوللنورلر حاصلی اغاج طبقدر کارسان وچاشدان دخی دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت

بیت ببند سال وقحط محنت درویش وتوانکررا * هم ازکندم تهی کندوك وهم خالی زنان کرسان * وله ایضا بیت نه نان حنطه بکرسان نه آب کرم عنب * نه کوشت دررمه دارم نه آرد درکندو * کسر کافله زبان هندیده مزارعه یعنی اکنلکه دیرلر کی کرستون فتح را وسکون سین مهملتین وضم تاء مثناة ایله قپان کبیر یعنی ایری طاش که وزنی معلوم وزن ایتدکاری شیئك قارشوسنه قویوب چکرلر بو معنایه زرین کتاب دیمشدر بیت خواهی بشمارش ده وخواهی بکزافه * خواهیش بشاهیرزن وخواهی بکرستون کی کرسیدن سکون را ویای تحتانی وکسر سین مهملتین ایله منازعه ومخاصمه ایلمك معناسنه در کی کرکدن سکون را وفتح کاف ودال مهملتین ایله ایکی معنایه در اول بر بیوك جانوردر آت قدر دخی ایریجه اولور وآلننده بر بیوك بوینوزی وار درغایتده قوتلودر شول مرتبه که فیلی کوردکده بی محابا اوزرینه واررو فیل قورقوسندن قچار آردندن ایریشورسه بوینوزین قارننه اوروب یرندن قالدیروب برقاج آدیم یره آتار ومزبور بوینو زمهره درنفعی غایت چوقدر برمقدارین برخانه ایچنده یاقسه لر اصلا موذیات قالمیوب کیمی قیریاور وکیمی قاچار وتجربه سی بودرکه اول بوینوزدن برمقدارین سود ایچنه قوسه لرفی الحال کسوب پنیر ایدر وآندن خنجر قبضه سی وزهکیر ایدرلر الله بولنمق لازمدر وناقعدر مولاناهاتفی بیت ملاف ارچه پیلی بزوریدن * مباش ایمن ازحیله کرکدن * شاعرد رهجا * قطعه * بسر کرشاخ وی یکدانه بودی * توان کفتن کیدی را کرکدن نام * ولیکن شاخها بسیار بودش * کوزن کوهی میکویند بناکام * ثانی ولایت زنکبارده بر طاغ آدیدر کی کرکن سکون راء مهمله وفتح کافله فرهنك میرزا ابراهیمده غله در یعنی نمرس بغدای ونخودی وغیرهمایی تازه ایکن آتشده بشوره لر وکاف فارسیله دخی مرویدر ولسان الشعراده را یرینه واو ایله کوکن واقعدر کی کروان سکون راء مهمله ایله برقوشدر صووکنارلرنده اولور ترکیده دخی کروان دیرلر کی کریمان کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله اجداد رستمدن نریمانك پدری آدیدر ودخی کرمان شهرینك آدیدر کی کرژان فتح زاء فارسیله بمعنی کرژاوه که مرقوم خواهد شد انشاالله تعالی میرنظمی بیت بر شتر بسته محمل والا * درکرژان رانشسته بی پروا کی کرژترخون وکرژطرخون کلاهما بسکون الزاء الفارسی بردارودر کاکره واکالکر دخی دیرلر عربیده عاقرقرحا دیرلر فرهنك جهانکیریده تاء مثناة ایله ومجمع الفرسده طاء مهمله ایله مسطوردر کی کزدیدن سکون زاء معجمه وکسر دال مهمله اولی ایله بمعنی پیراستن یعنی پاك وزیبا ایلمك معناسنه در کذا فی المجمع کی کرژمازون سکون زاء فارسیله بردارو اسمیدر کذا فی المجمع کی کرژمیان سکون زاء فارسیله بلی اکری دیمکدر مراد بوکری دیمکدر عربیده احدب دیرلر شاعر بیت کرژمیان کرژچشم وهم کرژدست وپا * کرژزبان کرژطبع وهم کرژفهم ودین کی کزن فتح زاء معجمه ایله بمعنی کدن مرقوم کذا فی المجمع کی کرژین کسر زاء فارسیله بمعنی بجایز مرقوم فی
کی کشان فتح شین معجمه ایله اوج معنایه در اول بر ذیرکلی چادردرکه آکا کنبدی دخی دیرلر ثانی بر ولایت آدیدرکه کاشاندن مخففدر ثالث کشیدن لفظندن اسم فاعلدر چکیجی معناسنه اوج معنایه ترتیب اوزره میرنظمی بیت باکشان سوی کشانز اشد کشان *

آن پل پردل سپاه بیکران ف کشان برکشان م عنف وزور ایله کتورمکه دیرلر وله بیت
بسوی پیش کشان برکشان میرود * که بندید برکردن دل کمند ف کشتی بان م کیمجی عربیده
ملاح دیرلر شیخ سعدی بیت چه دیوارامت راکه باشد چون تو پشتیبان * چه باك ازموج
بحرازاکه باشد نوح کشتیبان ف کشخان وکشیخان م اول سکون شین معجمه ثانی کسریله کلاهما
بفتح الخاء المعجمه کیدی که عربیده دیوث دیرلر یعنی عورتنك فجورینه رضا ویره کمال اسمعیل
* رباعی * من کرچه نیم سزای استیغا * دائم بپسندیم بدربانی * نی نی بخدا اکر عمل جویم
اینم همه ابلهی وکشیخانی * بو فقیردن مقدم بو قطعه یی شاهد مدعا اتخاذ ایلمشلر لکن کشخانك
معنای محرر فهم اولنمز آنجق عته وحماقت معناسنه اولمق اقتضا ایدر حکیم سوزنی بیت
به پیش کل بهمین نرخ میهلد زن کور * نظیر نیست کل وکو ررا بکشیخانی * حکیم خاقانی بیت
شاعر زرکر تو بی شاعر درکرمنم * کیست که باد بروت زین دو کشخان برد ف کشکشان م
سکون شین اول وفتح کاف وشین ثانی معجمتین ایله بمعنی کشان کشان یعنی چکه چکه دیمك
اولور حضرت مولانا قدس سره بیت بمن نکر که مرا یار امتحانها کرد * بحیله برد مرا کشکشان
بکلزاری ف کشکین م سکون شین معجمه وکسر کافله آرپه اتمکی شمس فخری بیت بدوانش
زکلیچه شامئی دارد * جماعتی که همه نانشان بدی کشکین * حکیم نزاری بیت اکرم نان میده
دست نداد * نان کشکین بود بهر حالم ف کشن م فتح شین معجمه ایله بوزن پشن هر چارپا
حیوان ارککنه دیرلر عموما وارکاك چچی یه دیرلر خصوصا ضم کافله ده بو معنایه روایت اولنمشدر
مجمع الفرسده سکون شین معجمه ایله بوزن چشن بمعنی بسیار وانبوه حکیم فردوسی بیت
اکر کشن کرددمرادستکاه * بعز وبنام جهاندارشاه * کسر شین معجمه ایله بوزن مشن دخی
اول معنایه در وله ایضا بیت کشن دستکاری وکار فراخ * یکی کلبه سازند در پیش کاخ *
ف کشیدن م چکمك معناسنه مصدردر عربیده جر وسحب دخی دیرلر میرنظمی بیت
چو بر کل بنفشه رسیدن کرفت * بزنجیر دل را کشیدن کرفت * چغتایده تارتماغ دیرلر بو بیتده
نفس متکلم واقعدر میرعلیشیر بیت نیچه جورین تارتاین اول سرو حوری زادینك *
یو قیدر پایانی آیا جور بلابی دادینك ف کفانیدن م فتح فا وکسر نون وسکون یای تحتانیه ایله
بمعنی ترکانیدن یعنی چاتلایوب یارلمق استاد دقیقی بیت هر آن سر که دارد خیال کزیر *
بباید کفانیدن از تیغ وتیر ف کفتن م سکون فا ایله یارلمق وچاتلمق معناسنه مصدردر میرنظمی
بیت چو بکر روز وشبی در راه میرفت * زکرمی وزبی آبی لبش کفت ف کفتانیدن م متعدیٔ
کفتن در ف کف زدن م طپنجه اورمق خواجه سلمان بیت آب کف بر روی ازین غم میزند
اماچه سود * کف زدن بر سر نکون کاندر کفش بادهواست ف کفن م معروفدر هر کسه
جامهٔ عدم اولور ف کفیدن م کسر فا وسکون یای تحتانیه یارلمق ویارمق معناسنه
شیخ اوحدالدین بیت همچو نارم بکفید از غم سیب ذقنش دل * دل مخوانش توکه او عقل
بداندیش ندارد * ودخی چاتلمق معناسنه استاد فرخی بیت مکر که زار کفیدست چشم دشمن تو
کزو مدام پریشان شدست دانهٔ تلخ ف کلاشکن م سکون شین معجمه وفتح کافله برنوع لطیف
حلوادر کذا فی فرهنك میرزا ابراهیم وجهانکیری . بو معنایه بسحاق اطعمه بیت طفل برنج

برنج بین که چه سان بر کنار خوان * لوح کلاشکن بکنارش نهاده اند ف کلان م . بوزن ملان
هر نه که جثه ده وهیأتده ایری اوله آکا دیرلر حکیم فردوسی بیت عدو را بکوچك نباید شمرد *
که کوه کلان دیدم از سنك خرد ف کلاهون م ضم ها ایله ایرانی بر پهلوان آدیدر ف کلبتان م
سکون لام وفتح باء موحده وتاء مثناة ایله نعلبندلر وبعض اهل حرف آلتلرندن قصاج که بردمور
نسنه در عربیده کلبتین دیرلر ایکی طرفدن محکم طوتدوغیچون ایکی کوپکه تشبیه ایلمشلر
ابو المعانی بیت رقیب در کوی جانان کزید من چون سك * بکلبتان قضارا بر آورد دندان *
ف کلتان م سکون لام وفتح تاء مثناة ایله قیونك درت جانبنه قونیلان اغاجك ایکی طرفنه
اولانه دیرلر که ایکی یانیدر ف کلجان م سکون لام وفتح جیمله مزبله یعنی زبل یغدقلری موضع
ابو المعانی بیت کربهٔ میخانه که آلوده کشته باشراب * جای خوشتر هیچ وکلجان نیست مسکن
درجهان ف کلندیدن م فتح لام وسکون نون وباء موحده وکسر دال مهمله اولی ایله بمعنی
کلندیدن یعنی قازمق وبمعنی کفتن یعنی یارمق کذا فی المجمع ف کلیکان م کسر لام وسکون
یای تحتانی وفتح کافله بغایت بد رایحه لی براوتدر کلکنده وکمانین دخی دیرلر ف کمان آسمان
یعنی قوس وقزح کمان رستم وکمان سام دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ف کمان م
ایکی معنایه در اول معروف یای معناسنه در ثانی بروج دوازده کانه دن برج قوسه دیرلر حکیم
فردوسی بیت بسلم اندرون جست زاختر نشان * ستاره زحل بود وطالع کمان ف کمترین م
سکون میم وفتح تاء مثناة وکسر راء مهمله ایله اکسکرك معناسنه در ف کمردون م فتح میم
وسکون را وضم دال مهملتین ایله بمعنی قوس وقزح کذا فی المجمع ف کمزدن م سکون میم وفتح
زاء معجمه ودال مهمله ایله اکسك ایتمك معناسنه ابو المعانی بیت یارب چه شد که یار چنین
سنکدل شده * با رحم آشنا نیٔ ما کمزدن کرفت ف کمزن م سکون میم وفتح زاء معجمه ایله
مدبر وبی دولت شیخ نظامی بیت با دوسه کمزن مشو آرام کیر * مقبل ایام شو آرام کیر *
ف کمردن م سکون میم وراء مهمله وفتح کافله اکسلتمك معناسنه در ف کمیدن م کسر
میمله بوزن رمیدن بودخی اکسلتمك معناسنه بو معنایه ابو المعانی بیت افسوس نفس شوم
کنه برمرافزود * عمر کرانمایه کمیدن کرفته است ف کمین م بوزن بمین ایکی معنایه در اول
پوصو که عربیده قرموص دیرلر ضم قافله مولانا جامی بیت دیو رهزن در کمین نفس وهوا
اعدای دین * زین همه باسایهٔ لطفت پناه آورده ام * خسروی بیت ای سراپای
معدن جرمی * چمنس تو دلم زیاده کمین * چغتای اسانیده ارغدال دیرلر اما اصلنده اول صرب
یره دیرلر که آنده پوصو طورمغه قابل اوله کمینکاه معناسنه ثانی اکسکلی معناسنه که کمینه
بوندن کنایه در عنقریب ذکر اولنور ان شاء الله تعالی ف کنان م فتح نونله ایکی معنایه در اول
دکرمی چادر که بودرکلی اولور میرنظمی بیت چو آن جا بکه دید دلکش مکان * بزد خرکه
وخیمهای کنان * ثانی اسم فاعل اولور قازیجی معناسنه ف کنبوریدن م سکون نون وضم باء
موحده وکسر راء مهمله ایله بمعنی فریب دادن یعنی آلدامق وله بیت بکنبورید باصد مکر وحیله
مکر کرده بمقصودش وسیله ف کنبیدن م سکون نون وکسر باء موحده بعده یای ساکنه ایله
قویودن نسنه چکمك وضم کافله بمعنی برجستن یعنی صحرامق ف کندلان م سکون نون وضم

دال مهمله وفتح لام ایله نام خیمهٔ معین یعنی بر متعین ومعروف چادردر شرفنامه ده لفظ ترکستانی اولق اوزره مرویدر استاد بیت عصمت نهفته رخ بسرا پردهٔ نعیم * دولت کشاده رخت بقاز پر کندلان * بو بیتده بو تشبیهدن مراد آسماندر معلوم اولدی که کندلان یا بره یردکی مدور چادر اوله یاخود دیرکسز اوبا اسلوبنده چادر اوله اکثر اعجام اول مقوله دیرکسز چادر استعمال ایدرلر ل کندن ع سکون نونله قازمق معناسنه در هرنه اولورسه مهرکن وسایرٔی کبی ل کندیدن ع متعدیدر قازدرمق معناسنه ل کنعان ع سکون نون وفتح عین مهمله ایله ولایت شام شریفده بر ناحیه اسمیدرکه حضرت یعقوب علی نبینا وعلیه السلام اول ناحیه ده ساکن اولوردی وحضرت یوسف علی نبینا وعلیه السلامی برادرلری براقدقلری قیو آنده یول اوزرنده واقع اولمشدر ماجرای احواللری علی وجه التفصیل مدوّن ومخصوص کتابلرده یازلمشدر مولانا جامینك هفتورنکنده بر کتابدر وصاحب شهنامه فردوسیٔ طوسی دخی شهنامه دن صکره یوسف زلیخا نظم ایلمش مستقل کتابدر خواجه حافظ بیت کلبهٔ احزان شود روزی کلستان غم مخور * یوسف کمکشته بازآید بکنعان غم مخور ل کنکران ع سکون نون وفتح کاف فارسی وراء مهمله ایله چاودار دیدکاری اینجه وآرق دانه در ابوالمعانی بیت کندم جو کر نباشد کنکران بی منتست * هرکرا بوده قناعت نان نباشد کومباش ل کن ع ایکی معنایه در اول کندیدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی در چاه کن وکوهکن ومهرکن کبی ثانی اغاج معناسنه در ل کنودان ع ضم نون وفتح دال مهمله ایله کندر مخمی که کنودانه دخی دیرلر و بو اصحدرکه کنو کندر دردانه مخمدر اصلی دانه کنو ایدی علمیته نقل اولندقده مضاف الیه تقدیم اولندی ل کنوریدن ع ضم نون وواو معروف وکسر راء مهمله ایله یعنی قریفتن وفریب دادن کذا فی المجمع ل کنون ع ضم نونله یعنی کندوج وکندوك مرقوم وکندو وکندوله دخی دیرلر طپراقدن کوب کبی ایدوب ایچنه بعض نسنه قورلر حکیم علی فرقدی بیت نیست مارامشت کندم درکنون * بازدیناری بکیسه اندرون ل کوارهدان ع فتح واو وراو دال مهملتین ایله کوبلرك صغر وقیون وامثالی حیواناتی رعی ایدن شخصه دیرلر کذا فی المجمع عربیده سراج دیرلر ل کوتلان ع فتح واو وتاء مثناة ایله یوك اکیردکاری ایلك که اول جنس ایکی قزازلر دخی قوللنورلر بر قارش مقداری بر آغاجك باشنه مدور بر طوب چوروب دپه سنه بردمور قلاب دخی محکم ایدوب آنکله اکیررلر ل کودن ع سکون واو وفتح دال مهمله ایله یوله کتمز بارکیر وکند طبع ودیرفهم آدمه دیرلرکه ادراك واذعاندن خالی اوله اول مقوله آدمه بو اعتبار ایله کودن دینلور حکیم سنایی بیت اسب کودن بعرق نیست روان * ور نه چون خرنداردی پالان * حکیم خاقانی بیت جنسی نماند پس من وزندان که بهر راه * چون رخش نیست پای بکودن درآورم ل کولان ع فتح واو ولام ایله بر طاغ آدیدر مجمع الفرسده براوتدر صو ایچنده بتر ل کویستن ع کسر واو وسکون یای تحتانی وسین مهمله ایله غله دوکمك معناسنه در کذا فی المجمع ل کویستیدن ع کسر واو وتاء مثناة وسکون یای تحتانیٔ اول وثانی وسین مهمله ایله یعنی کویستن مرقوم ایضا منه ل کهان ع فتح ها ایله یعنی جهان که کیهان دخی دیرلر میر نظمی بیت نام نیکو بایدت اندر کهان * این بباید هر مهان وهر کهان ل کهکشان ع سکون

سکون ها وفتح کاف وشین معجمه ایله آسمانده اوزون بولوت کبی کیجه کورینور بر نسنه در آکا دیرلر راه حاجیان دخی دینلور اصلنده بولوت دکلدر بغایت خرده یلدزلردر بر برینه قریب اولمغله اویله کورینور وآنك دخی دوری واردر لکن دکرمن کبی دونمز شاعر بیت شهی که چرخ شد ازبند کان درکاهش * زکهکشان شده است سایبان خرکاهش ل کیاخن ع فتح یای تحتانی وخاء معجمه ایله استواری واهستهکی ونرمی کاری کردن معناسنه کذا فی المجمع اما شمس فخری سخن چرب وشیرین معناسنه در دیوب بو بیتی نظم ایتمش بیت همه اعدای خودرا دوست کردی * باحسان وبمردی وکیاخن * فرهنك وفاییده کاف فارسیله مرویدر ل کیاکن ع فتح یای تحتانی وکسر کاف ایله یعنی مخالف وناهموار کذا فی المجمع ل کیان ع بوزن عیان اوج معنایه در اول پادشاه قدیمدن بر طایفه در دیرلرکه اولی کیومرث آخری کیخسرودر کیانیان دیمکله مشهوردر حکیم اسدی بیت کیان رفته اند رکیان آمده * بجای هما ماکیان آمده * کی اصل لغتده اولو دیمکدر عجم پادشاهلرینه لقب اولمشدر ومطلق پادشاه معناسنه استعمال اولنمق رسم وعادت اولمشدر شمس فخری بیت جهان پناهی وشاهنشهی که می نازد * زفرق فرقد سایش همیشه تاج کیان * ثانی بر پرده قونوب کوچن عربان واکرادك قره اولرینه دیرلر شمس فخری بیت مخالف توزاند وه وغم توان بادا * کنابچیان ترا خیمه سپهر کیان * ابو منصور حکیم اسدیٔ طوسی جمع ایندوکی مستشهد اتده قاره او معناسنه دیمشدر بو عبارتله که کیان خیمه کرددعربی بود چنانکه بوشکور کفته بیت همه باز بسته برین آسمان * که پرپرده بانی بسان کیان * نفس الامرده عربك قاره اولرنده متعدد پرده لر اولور زیرا اوتوزقرق دیرك اوزرنده چکلمش سیاه قیلدن اورلمش نسنه در حرمی وسلاملغی ومسافرخانه سی وخدمتکار یرلری وخزینه وکیلاری ومطبخی فی الجمله آنك آلتنده درجمله ماینلری پرده ایله بولنمشدر معنای ثالث عناصر اربعه وطبایع معناسنه در استاد بیت این کیان بدکیان ازشکر نعمت غافلند * یارب این نازونعیم ورفعت ونعمت چراست ل کیپاییدن ع سکون یا وفتح باء فارسی وکسر نون بعده یای ساکنهٔ تحتانیه ایله چراغ یاندرمق معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ل کی پشین ع نام برادر کیکاوس پسر کیقباد که درت قرنداش ایدیلر کیکاوس وکی پشین وکی ارش وکی ارمین ل کیکن ع سکون یای تحتانی وفتح کاف فارسیله اندرون فرج زناندر حکیم سوزنی بیت چوند هد کیرخر راحت بدان غر * نکردد دفع خارش هم زکیکن ل کیلان ع سکون یای تحتانی وفتح لام ایله اوج معنایه در اول بالقچین قوشی که نللرین صورغج ایدرلر ثانی بادنجانه یعنی طشاق دبه لکی ثالث اور دیدکاری علتدر ل کیوان ع سکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول ستارهٔ زحلك آدیدر حکیم انوری بیت کیوان موتفان ترا کرجکرخورد * نسرین چرخ را جکرجدی بسته باد * وفلك زحله دخی کیوان دینلور ثانی یعنی کان که یایدر حکیم فردوسی در صفت بهرام کور * مثنوی * چو شش ساله شد سازمیدان کرفت * بهفتم ده تیر وکیوان کرفت * چو ده ساله شد زان نفرکس بنود * که باوی تواند نبرد ازمود * ل مع الواو * کاردو ع سکون راو ضم دال مهملتین ایله درت معنایه کاودر اول خرما چچکی ثانی مقراض ثالث مقراضدن چیقان قرپندی رابع بیات اولمش نسنه یه دیرلر ل کارو ع

ضم راء مهمله ایله برقوشدر اکثر صو کنارلرنده اولور عربیده حباری دیرلر وآنك بمرطه سنه دخی
دیرلر ك كاژو ح ضم زاء فارسیله كاژ مرقوم معنالریله مترادفدر ك كاسجو ح سكون
سین مهمله وضم جیمله بعنی خارپشت كه كاسج وسیخول وركاشه ورپكاشه دخی دیرلر حضرت
مولانا قدس سره بیت ازان بیحد دل من همچو ماری * كه هجرانش بروچون كاسجو كست *
ك كاسمو ح سكون سین مهمله وضم میمله طكوز قیلندن اولان فورچه كه كتان اشلینلر كتانی
آنكله نرم ایدرلر كاسموی دخی دیرلر كه كاس طكوزه دیرلر مو وموی معلوم كه قیلدر استاد فرخی
بیت چو كاسموی كیاهان اوهمه بی برك * چو شاخ رنك درختان اوهمه بی بار ك كاسو ح
ضم سین مهمله ایله پاردیچ دیرلر برنسنه دركه تنور قزدقدن صكره آنكله تنوره صو سپوب
بعده اتمك بشوررلر ابوالمعانی بیت در تنور سینه را باكاسوی جام شراب * آب افشانید
تاكه این دل خام پزد ك كاشو ح ضم شین معجمه ایله قوسقون كه ایرآتك بوینه وارمسون
دیوا یره ایدرلر میرنظمی بیت دواند درپی خورش بهرسو * خری كویا كه بی افسار وكاشو *
ك كاغنو ح سكون غین معجمه وفتح نونله آغاج قوردی وتابتول قوردینه دخی دیشلر بعض
نسخه ده كوه كه اثواب كسر و مجمع الفرسده برقورتدر سیاه وسرخ اولور وزهری واردر بعضیلر
اكا خرزهره دیرلر كاغنه دخی دینلور ك كافلو ح سكون فا وضم لامله برقوشدر بعض نسخه ده
كوكلی بیوك آدمه وبعضنده پیرهن معناسنه اولدوغی منقولدر ك كافیلو ح كسر فا وسكون
یای تحتانی وضم لامله براوتدر بغایت سست وباریك ساق اكا چرخه دیرلر عربیده شكاعی دیرلر
ضم شین معجمه ایله عرب بركسنه نك ضعفن بیان ایتدكده كانه عود شكاعی دیرلر كذا فی المجمع
ك كاكاء ك فرهنك جهانكیریده براویوند رصورتی بویله دركه برآدم باشی اشاغی واللری یرده طورب
كاكاو دیو چغررلر اطرافنده برقاچ آدملر طوروب كوشه شلاق اوررلر واول ایاغیله آنلری دپكه
چالیشور اكر بوینی اوره بیلورسه یرینه یاتورب كند وقالقار شیخ آذری بیت بكاو چشمه دلرا
زغیر صافی كن * زلهو ولعب چه بازی چو كودكان كاكاو ك كاكو ح ضم كافله ایكی معنایه در
اول برادر مادر كه تركیده دایی وعربیده خال دیرلر ثانی سلم بن فریدون اوغلرندن برمبارز
پهلوان آدیدر مجمع الفرسده ضحاك بسره نام قزی قرندز وجوده كلدی بوایكی معنایه كاكویه
دخی دیرلر حكیم فردوسی بیت بنسره سپهدار ضحاك بود * شنیدم كه كاكوی ناپاك بود *
ك كالیو ح كسر لام وسكون یای تحتانیله ایكی معنایه در اول سرسم واحمق تركیده بون دیرلر
حكیم سنایی بیت آنكه زو نفس كل بود كالیو * چكند نقش نفس مایه دیو * وبمعنی متحیر
وسركشته شیخ نظامی بیت شبی مست شد آتشی برفروخت * نكون بخت كالیو خرمن
بسوخت * ثانی صاغر اصم معناسنه شیخ سعدی * مثنوی * تبسم كنان كفت كای تیز
هوش * اصم به كه كفتار باطل نیوش * چو كالیو داننده اهل نشست * بكویند نیك وبدم
هرچه هست * اكر بوشنیدن نبایدخوشم * زكردار بد دامن اندركشم * مذكور ایكی معنایه ده
كالیوه دخی دیرلر ك كامو ح ضم میم ایله برنوع كوركدر تركیده كامی دیرلر ك كانیرو ح كسر نون
وسكون یای تحتانی وضم راء مهمله ایله برداروددر مازریون دیرلر استسقا زحمتنه نافعدر كذا فی
فرهنك جهانكیری ك كاو ح اوج معنایه كلور اول بحث وسؤال معناسنه ثانی بهادر وپهلوان

وپهلوان معناسنه كه كود دخی دیرلر نوونده شمس فخری ایكی معنایه * قطعه * كركاو صیت
وشوكت مردیش بشنود * برخویشتن دكرننهد هیچ نام كاو * دربحر وكان وجوی بهشت است
جود تو * ورنیست یاورت برود هردو رابكاو * ثالث كاویدن لفظندن صیغه امر ووصف تركیبی در
وكاهی صفت استعمال اولنور ك كاوكاو ح اضطراب وتشویش خاطره الم وتاسه معناسنه وپاره
پاره معناسنه دخی كلور طالب آملی بیت بیا كه درهوس عارضت مشبك شد * نقاب
دیده صبرم زكاوكاو نكاه ك كاهو ح ضم هایله ایكی معنایه در اول ماروله كه عربیده خس دیرلر
ثانی تابوت كه كاهوكب دخی دیرلر حكیم فردوسی فرامرز بن رستم دشت نخجیره كلوب آنده قازلمش
اولان چاهلره رستم ویقین توابعی دوشوب جمله سی هلاك اولوب تابوتلرین كوتوروب دخمه سنه
دفن ایلدكاری محلده دیر * مثنوی * بیامد بدان دشت نخجیرگاه * بجای كجا كنده بودند
چاه * ببردند بسیار كاهو وتخت * نهادند برتخت زیبا درخت ك كبستو ح فتح باء موحده
وسكون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله حنظل معناسنه كه كبست وكبسته دخی دیرلر شمس فخری
بیت بباغ آرزوی دشمنانت * سراسر میوه باشد كبستو ك كبو ح ضم باء موحده ایله بعنی
كاهوی مرقوم كذا فی المجمع ك كتستو ح فتح تاء مثناة اول وضم ثانی وسكون سین مهمله ایله
اشنان دیدكاری اوتدركه صابون كبی كوپوررآنكله اثواب یورلر شمس فخری بیت توخوش
بنشین كه اعدای توشستند * زملك دل بصابون كتستو ك كتمتو ح فتح تاء مثناة اول وضم
ثانی وسكون میمله قجقلمق كه عربیده دغدغه دیرلر كسر دالین مهملتین وسكون غین معجمه اول
وفتح ثانیله ابوالمعانی بیت كتمتو دهد تیغ او دربغل * همین باسر خصم بازی كند ك كتو ح
ضم تاء مثناة ایله آتك بوینی آلتنده اولان طمره دیرلر وفرهنك جهانكیریده برقوشدر كه دائما
سنكریزه یر اكا اسفرد دو سنكخواره دخی دیرلر ك كدبانو ح سكون دال مهمله وفتح باء موحده
وضم نونله ایكی معنایه در اول بمعنی بی بی یعنی خاتون خانه ولسان عرفده اول عورته دیرلر كه
معتبر وموقر اولوب خانه نك تدبیر امورینی لایق ومناسب اولدوغی وجه اوزره كورمكه قادر اوله
معنای ثانی منجملر دلیل جسم دیرلر كدخدا دلیل زوجدر كه كیفیت وكمیت عمرو اكا دلائل اولانه
دیرلر بوایكی اصل كه كدبانو وكدخدا اوله قیاس طوتارلر كدبانو مشابه جسم وكدخدا منزله
روح اولوب كدبانو كدخداسز وكدخدا كدبانوسز ایشه یرامز آنوكیچون كه روح بی جسم وجسم
بی روح اولمز بوایكی اصل كه بری بریله اولمسه عمارتخانه ده بقا اولمز وكدبانو یه لسان یونانده هیلاخ
دیرلر معناسی چشمه زندكانی در ك كدو ح ضم دال مهمله واخفاء واوایله قبق دریاش
اولسون قوری اولسون ك كرباسو وكربسو ح كلاهما بسكون الراء وفتح الباء الموحده وبضم
السین المهملتین ایله برجانوردر اكثر اورده اولور كرباش وكربسه ومكاسه وچلپاسه ووزغه
وماترنك دخی دیرلر شیخ آذری بیت میكشد هم نهنك راراسو * مركب عقرب بود زكرباسو
ك كرجفو ح سكون راء مهمله وفتح جیم وضم فایله برقوشدر چیله مشابه بلكه دخی كوچك
لذیذاتی واردر واتینك لذتی دراج وسكاون اتی كبیدر اول قوشه بودنه ووشم دخی دیرلر عربیده
سلوی دیدكاری در طیان مرغزی بیت چه نسبت بود دشمنت را بتو * تو بی شاهباز وعدو
كرجفو ك كردو ح سكون را وضم دال مهملتین ایله اغاجده كسیلن زائد شاخلره دیرلر

ل كرنجو ح فتح راء مهمله وسكون نون وضم جيمله اويقوده آغر باصمق كه فرنجك دخی ديرلر
عربيده كابوس ديدكلريدر شمس فخری. بيت بعهدت فتنه درخوابست دائم * زسهمت بروی
افتاده كرنجو * قرالاوی بيت زنا كه يار پيری برمن افتاد * كه برخفته فتد ناكه كرنجو ل كرو ح
ضم راء مهمله ايله عنكبوتك بياض كاغدكبی ياپدوغی آغ كه ايچنده ياوری چقاررآ كا كردو وكری
دخی ديرلر اما مجمع الفرسده ايچی بوش وفنا اولمش ديش معناسنه شمس فخری بيت بكار خصم
فرو برد كين تودندان * چنانكه كرد برون ازدهانش مكر كرو ل كرغاو وكرگاو ح كلاهما
بسكون الزاء الفارسی اولها بفتح الغين المعجمه ثانيها بفتح الكاف الفارسی بمعنی غرغاو مرقوم يعنی
كاو بحری كه قوير وغن حوتازايدوب مبارز پهلوان وبهادرلر آتلری بوغازی آلتنه آصارلر وفرهنك
ميرزا ابراهيمده پرچم معناسنه مرويدر ل كزمازو ح سكون زاء معجمهء اول وضم ثانيله اياغون
اغاجنك قوزاغی كه عربيده عذبه ديرلر وثمرة الطرفا دخی ديرلر طبيعتی درجهء اول آخرنده حار
ودرجهء ثانی اولنده يابسدر ل كشتو ح سكون شين معجمه وضم تاء مثناة ايله انكور نيم رسيده
يعنی هنوز ايرشمامش اوزوم ل كشكاو ح سكون شين معجمه وفتح كافله آش يعنی طعام
شمس الدين قواس. بيت ای نزد تونان خوردن درخواو دريغ * دربت زعيال كردهء كشكاو
دريغ ل كشكو ح سكون شين معجمه وضم كافله ايكی معنايه در اول كشكاب مرقوم ثانی
برقوشدر كشكرك دخی ديرلر ابو المعانی بيت فتاده بی مجال ونيمرده * رهانيده زدست باز
كشكو ل كشو ح فتح شين معجمه ايله بمعنی كشف مرقوم كه باخه دخی ديرلر مجمع الفرسده براوتدر
آندن رسن ايدرلر كنب دخی ديرلر ل كلاژو ح ضم زاء فارسيله ايكی معنايه در اول شاشی كه
كاچ دخی ديرلر سيف اعرج. بيت حسودت ديد مانندت برادی * بلی چشم كلاژويك
دوبيند * ثانی برقوشدر قوير وغی اوزون عكه دخی ديرلر شيرازيلر كالنجه وعربيده عقعق ديرلر
ل كلاو ح بوزن پلاو ايكی معنايه در اول ايلك كبی كه كلابه دخی ديرلر ثانی قوربغه در
ضم همزه ايله مجمع الفرسده بمعنی غوك كه كلا دخی ديرلر ولسان الشعراده سكون واو ايله بوزن
چكاو مسطوردر ل كلباسو وكلبسو ح كلاهما بسكون اللام وفتح الباء الموحده وضم السين
المهمله كرباسو وكربسو ديدكلری جانوردر كه چلپاسه ووزغه ومكان وماترنك دخی ديرلر
شيخ آذری من عجايب الدنيا * قطعه * همچو عقرب عدوی كلباسو * دشمن مارها بود راسو
همچو عقرب كه كلبسو بيند * قبل از ايذا هميرود ازخود ل كالكزو ح سكون لام وفتح كاف
وضم زاء معجمه ايله اسكی سپورگه يه ديرلر شاعر. بيت دهان كنده بودست آن بدلقا * بود ريش
اوكلكزوی خلا ل كندو ح سكون نون وضم دال مهمله ايله كوب كبی طپراقدن ياپلش نسنه دركه
كندوج وكندوك وكندوله دخی ديرلر حكيم ناصر خسرو * رباعی * فرياد بلا اله الا هو * زين
بيمعنی زمانهء بدخو * زين فاخته كنده پير ابنده * بنشستهء ميان نيلكون كندو ل كنستو ح فتح
نون وسكون سين مهمله وضم تاء مثناة ايله براوتدركه كوكنی چقاروب اثواب يورلر صابون كبی كوپوردر
عربيده اشنان ديرلر شهيدیء قمی. بيت ايمن بزی اكنون كه بشستم * دست از توبصابون
وكنستو * شمس فخری كويد. بيت توخوش بنشين كه اعدای توشستند * زملكت دل
بصابون وكنستو ل كنشتو وكنشو ح كلاهما بفتح النون وسكون الشين المعجمه اولها بضم التاء

التاء المثناة بمعنی غيره يعنی قورق عربيده حصرم ديرلر ضم حاوسكون صادمهملتين ايله ل كنو ح فتح
نون وسكون واو ايله كندر معناسنه مجمع الفرسده بمعنی كشوی مرقوم مرويدر ل كو ح بوزن نو پهلوان
ومرد دلير معناسنه در حكيم فردوسی بيت ترا ازجهان بی نيازی دهند * ميان كوان سرفرازی
دهند * وزيرك وعاقل معناسنه حكيم ناصر خسرو بيت كو نبود آنكه دن پرستد هركز * دن كه
پرستد مكر كه جاهل وكودن ل كوستو ح فتح واو وسكون سين مهمله وضم تاء مثناة ايله بمعنی كوست
مرقوم ل كيتو ح سكون ياء تحتانی وضم تاء مثناة ايله برقوشدر رغد اسی اكثر سنكريزه در
ل كيخسرو ح مشهور برپادشاه آديدر كه كيكاوسك قزی اوغليدر استاد بيت ميفشان
جرعهء برخاك وحال اهل شوكت بين * كه از جمشيد وكيخسرو فراوان داستان دارد ل كيو ح
ضم ياء تحتانيله بمعنی كاهوی مرقوم ل مع الهاء * كابنه ح فتح باء موحده ونونله بمعنی چشم يعنی
كوز معناسنه باپونه ياء تحتانيله ده مرويدر شمس فخری بيت ای شهنشاهی كه مهر چرخ را *
هست روشن از وجودت كابنه ل كابيله ح كسر باء موحده وسكون ياء تحتانيله هاون
معناسنه كه كابيل دخی ديرلر استاد لطيفی بيت خابكان توچو كابيله شده است * كون تو
چون سرپاتيله شده است ل كاتوره ح ضم تاء مثناة وواو معروف وفتح راء مهمله ايله سركشته
وحيران كه كاتوره دخی ديرلر كامر شمس فخری بيت دوستش عاقلست وپا برجا * دشمنش
ابلهست وكاتوره * استاد منوچهری * مسمط * آن بلبل كاتور برجستهء مطموره * چون دستهء
تنبوره كرد شجر از چنكل ل كاچره وكاچيره ح اول بسكون الجيم الفارسی ثانی بكسر الها
وسكون الياء التحتانی وكلاهما بفتح الراء المهمله عصفور تخمی كه عربيده قرطم ديرلر كذا فی فرهنك
جهانكيری ل كاچكينه ح سكون جيم فارسی وياء تحتانی وكسر كاف وفتح نونله صقصغان
ديدكاری سياه وبياض آلاجه برقوشدر عربيده عقعق ديرلر ل كاچه ح فتح جيم فارسيله بوزن
پاچه ايكی معنايه در اول بمعنی زنخ يعنی چكه وشيرازيلر چچه وعربيده ذقن وحنك دخی ديرلر حكيم
سنايی * قطعه * غلط شاعران بجامه وريش * وز درون سوهزار ويرانی * كاچك وريشك
وثناجويی * كبرك وعجبك وسخندانی * ثانی بمعنی طرب وخوش آمد زراتشت بهرام بيت
چونامهء نزد چنكر نكها چه آمد * دلش در شادی ودر كاچه آمد ل كاچينه ح كسر جيم فارسی
وسكون ياء تحتانی وفتح نونله بمعنی كاچرهء مرقوم ل كاخوسته ح ضم خاء معجمه وواو مجهول
وسكون سين مهمله وفتح تاء مثناة ايله بمعنی كاچينهء مرقوم ل كاخه ح فتح خاء معجمه ايله ايكی
معنايه در اول بمعنی باران يعنی يغمور ميرنظمی بيت دران كاخه بچندين روز باريد *
درو دشت سيل دريا رسانيد * ثانی بمعنی يرقان كذا فی فرهنك جهانكيری لسان الشعراده
بمعنی سرما مسطوردر معنای اوله قريبدر ايام شتاده يغان يغمور اولسه جايزدر ل كارآكاه ح
سكون راء مهمله ايله ايكی معنايه در اول احوالدن خبردار ثانی راوی معناسنه كه آندن صحيح
ومعمول به خبر نقل اولنه حكيم انوری بيت زبهر آنكه زتقدير آكهی يابند * زهردلی بفلاع
بهزار كار آكاه ل كارتنه ح سكون راء مهمله وفتح تاء مثناة ونونله مجمع الفرسده بمعنی عنكبوت
وفرهنك جهانكيرده حبوباتدن بوی ديدكاری تخمدر كه شلميت وشملير دخی ديرلر عربيده حلبه
ديرلر ضم حاء مهمله ايله وهندی لسانده مبتهی ديرلر ل كارخانه وكارگاه وكارگه ح

کلاهما بسکون الراء المهملة وفتح الکاف ایش محلی که کارخانه ودستگاه ودکان وایش ایشلنن یرلر
استاد لطیفی بیت شهرآراسته چون کارگه انگلیون * خامه چون باغ ارم از رخ گلهارنگین *
خواجه حافظ بیت حاصل کارگه کون ومکان این همه نیست * عیش کوش عاقبت کارجهان
این همه نیست ﴿ کارنامه ﴾ سکون راء مهمله ایله اورنك ورسمکه ترکیده کرنامه دیرلر بر عمارتك
ویاخود تصویر ونقشك اسلوبن مقدم ایتدکاری رسمه دیرلر ﴿ کاره ﴾ فتح راء مهمله ایله ارقه
یوکی یعنی آرقه ده کوتوریلان نسنه که پشتواره دخی دیرلر شاعر بیت مراخود میفروشد
پاك دامن * کند اغیار را بر پشت کاره ﴿ کازرگاه ﴾ فتح زاء معجمه وسکون راء مهمله وفتح کاف
فارسیله قصارلرك بز وجامه یویوب آغرتدقلری مکان کازر قصاردر وگاه محل ومکان معناسنه در
کمال خجندی بیت کمال این گفته کر سعدی شنیدی * فروشستی بکازرگاه دفتر ﴿ کاژره ﴾
سکون زاء فارسی وفتح راء مهمله ایله عصفور دیدکاری بویادرکه صاری وقزل رنك بویار ﴿ کازه ﴾
فتح زاء معجمه ایله اول کوملی درکه باغبان وصیادلر آغجدن چاتوب اوستنی برك وگیاه ایله اورتوب
ایچنه اوتوررلر ودخی مختصر وسقفی آلچق یاپلمش اوه دیرلر حضرت مولانا قدس سره * مثنوی
تا عمر آمد ز قیصر یك رسول * در مدینه از بیابان نغول * گفت کو قصر خلیفه ای حشم *
تامن اسب ورخت خود آنجا برم * قوم گفتندش که اورا قصر نیست * مر عمر را قصر جان
روشنیست * همچو درویشان مر اورا کازه ایست * گرچه ازمیری ورا آوازه ایست *
معیار جمالیده سایبان معناسنه درودخی اول اغاجلره دیرلرکه صیادلر ایدرلر قوشلری اورکیدوب
طوزاغه دوشرمك ایچون . بو ایکی معنایه شمس فخری * قطعه * سپهر نیلگون با این همه
قدر * سرای شاه عادل راست کازه * بپای خود بدام آید نخجیر * بنام او اگر سازند کازه *
فرهنك جهانگیریده اول نسنه یه دیرلرکه ایام شتاده ایچنه قیون وصغر قورلر ودخی یول اوزرنده
مختصر یاپلمش خانه درکه بعض پیاده لر شدت شتادن آنده صغنورلر ضمیر سزده مستعملدر
فرخی بیت شهریاری که خلافش طلبد زود افتد * از سر منزار بخارستان وازکاخ بکاز ﴿ کاژیره ﴾
کسر زاء فارسی وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله بر چیچکدرکه آنکله قرمزی وصاری رنگ
بویارلر ابریشم اولسون بز اولسون عربیده عصفر ومعصفر دخی دیرلر کمال اسمعیل * رباعی *
اشکم که زخون برنگ کاژیره شدست * وز رفتن آن دو چشم من خیره شدست * از دیده بجان
نمی باید دید * کاین آب ز سر چشمه دل تیره شدست * مجمع الفرسده حبوبات نوعندن بر نوع
دانه درکه عربیده احریض دیرلر ﴿ کاسانه ﴾ فتح سین مهمله ونونله بر نوع قوشدر ولایت
خوزستانده اولور اول دیاره مخصوص در عمعق بخاری * قطعه * چند پویی بکرد عالم چند *
چند کویی طریق پویایی * زانکه از بهر قوت شهوت * همچو کاسانه می نیاسایی ﴿ کاسته ﴾
سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله اکسلمش معناسنه میر نظمی بیت خلق جمله از تو احسان
خواسته * قطره نبود ز دریا کاسته ﴿ کاسگینه ﴾ سکون سین مهمله ویای تحتانی
وکسر کاف فارسی وفتح نونله بر قوشدر ترکیده آرو قوشی وبوبون بوران وقز قوشی وورق قوشی
دیرلر هر ولایتده بر نام ایله معروفدر فارسیده سبزك وسبز رنك دخی دیرلر عربیده اخیل دیرلر
نتکم شاعرك بو نظم ایلمش . بیت دری وعلی بالامور والشیمی * فما طائری فیها علیك باخیلا

باخیلا ﴿ کاسور ﴾ ضم سین وواو معروف وفتح راء مهملتین ایله کاسوری مرقوم معناسنه در یعنی
تنور سپوردکاری نسنه ﴿ کاسه ﴾ فتح سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول معروف
ومجمع الفرسده اول یامی اغاج چناقدرکه چوبانلر وکدالرده اولور کاس وکاش وکچکول
وکشکول دخی دیرلر طیان مرغزی بیت دردست کاسه دربدرها * کردیده وجمع کرده زرها *
ثانی نقاره یه دیرلر استاد فرخی در مرثیه بیت دهل وکاسه همانا که همی زان نزنند *
تا بحسبه خوش وکمتر بودش بردل بار ﴿ کاشانه ﴾ فتح شین معجمه ونونله قیش اوی وشبستان
وشاهنشینلی خانه وجای صحبت وعشرت معناسنه شمس فخری بیت باشد ارباب فضل
ودانش را * از نوالش معاش وکاشانه * ومطلقا حجره معناسنه استاد کسایی بیت
عالم بهشت گشته وعنبر سرشت کشت * کاشانه زشت گشته وصحرا چو روی حور * فرهنك
جهانگیریده خانه مختصر معناسنه در شیخ سعدی بیت چو خلقت درمیان آمد نخواهم
شمع کاشانه * تمنای بهشتم نیست چون دیدار می بینم * وآشیانه مرغان معناسنه ده
استعمال ایلمشلر حکیم خاقانی بیت از مزاج اهل دنیا مردمی کم جو ازانك * هرکز
ازکاشانه مرغان همایی بر نخاست ﴿ کاشفته ﴾ بمعنی آشفته یعنی مختل الدماغ بو کلمه ده کاف
زایده در زیرا نه اصل کلمه دندر ونه بر معنا ایچون ادخال اولنمشدر ﴿ کاشه ﴾ فتح شین معجمه
ایله ایکی معنایه در اول بمعنی یخ یعنی بوز استاد رودکی بیت کرفت آب کاشه ز سرمای سخت *
چو زرین ورق کشت برك درخت * ثانی بمعنی کاژه مرقوم کذا فی فرهنك جهانگیری ﴿ کاغنه ﴾
سکون غین معجمه وفتح نونله آغو قوردی نتکم وصفنده دیمشلر * الزوح بالضم کاغنه بالفارسی
والجمع زراریح وفی الصحاح دویبة حمراء منقطة بسواد تطیر وهو من السموم وفی القانون مکس
کاژه ﴿ کاغه ﴾ فتح غین معجمه ایله جاهل وابتر معناسنه ابو المعانی بیت سخنانش چو بود
پر معنی * کی شناسد معانیش کاغه ﴿ کاغینه ﴾ کسر غین معجمه وسکون یای تحتانی
وفتح نونله فرهنك جهانگیریده بمعنی کاغنه مرقوم اما مجمع الفرسده بر قوشدر کیمه اوچر آکا
عروسك دخی دیرلر کتاب السامی فی الاسامیده بر قورتدر سیاه وسرخ وزهرناك اولور آکا
کاغنو دخی دیرلر شرفنامه ده ایکی معناسیله ده مرویدر ﴿ کافور جودانه ﴾ کافورك بر نوعیدر
جودانه فتح جیم وسکون واو ایله کافورك انواعی ذکر اولندی بوخوشبو بر نوع کافوردر رضی الدین
نیشابوری بیت یقین بدان که ز عشق قصیم مرکب تست * که در جزایر جودانه میشود کافور *
﴿ کاکره ﴾ فتح کاف فارسی وراء مهمله ایله عاقر قرحادرکه کاکرد دخی دینلور ﴿ کاکله ﴾
فرزندان توردن بر مبارز پهلوان آدیدر ﴿ کاکنه ﴾ ضم کاف وفتح نونله کاکنج مرقوم که بر معروف
دارودر ﴿ کاکویه ﴾ ضم کاف وواو مجهول وفتح یای تحتانیله ایکی معنایه در اول برادر مادر
معناسنه که رومده قاین دیرلر ثانی سلم بن فریدون شاهك اوغلاندن بر نامدار پهلوان آدیدرکه
ضحاکك بنسره نام قزندن متولد اولمشدر . بو ایکی معناسنده دخی کاکو دیرلر ﴿ کالفته وکالفه ﴾
ضم لام اول وسکون فا وفتح تاء مثناة ایله آشفته وشیدا وبی تکلف معناسنه بونلرك کافی
کاشفته کافی کبی در استاد لبیبی بیت فرود آید ز پستش پور ماعون * شه کالفته چون
خرس خشینه * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت همیشه دشمنش در کارکاهش *

زاید ای فلك كالفته باشد * شاه ناصر خسرو بیت یك خیل خرك وارد رافتاده * بر یكدیگر
چو دیوان كالفته ك كالنجه ف كسر لام وسكون نون وفتح جیمله فاخته معناسنه در شیرازیلر غلط
ایدوب قالنجه دیرلر عربیده صلصل دیرلر ك كالوشه ف ضم لام وواو معروف وفتح شین معجمه
ایله ایكی معنایه در اول بمعنی دیك یعنی چولمك طپراقدن اولسون باقردن اولسون حكیم فردوسی
بهرام كورك لنبك سقایه مهمان اولدوغی محلده دیركه * مثنوی * بشد لنبك ومشك چندین
كشید * یكی آبكش را ببردر كشید * كه دستار بودیش درزیر مشك * ببازار شد كوشت آورد
وكشك * بیاورد وكالوشهٔ برنهاد * وزان رنج مهمان همی كرد یاد * بپخت وبخوردند وبرخاستند
یكی مجلس دیكر آراستند * ثانی برنوع طعامدر برنج ونخود واكشی ایله پشوروب اوزرینه
كشنیز تازه ونعناع دوكوب وياغده بشوروب قورلر بعده تناول ایدرلر بوطعام دیلم قومنه
مخصوصدر ك كالویه ف ضم لام وواو معروف وفتح یای تحتانیله سركردان ومتحیر معناسنه كه كاتوره
دخی دیرلر كذا فی فرهنك جهانكیری ك كاله ف بوزن ناله درت معنایه كلور اول متاع كالا واثواب
خانه معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت نوخرانی كه رسیدند ببازار كهن * كالهٔ كاسد
ایشان ببهایی نرسید * ثانی شراب قوینلان قباغك مخصوص آدیدر حكیم انوری بیت
كند قرابهٔ كردون تهی زدردشفق * شبی كه زهره بیادش نشاط كاله كند * ثالث نارسیده قاون
وقارپوزكه كالك دخی دیرلر شمس فخری بیت آنكه پالیز اصطناعش را * نبود مهر ومه بجز
كاله * رابع زراعته آماده اولمش زمین معناسنه در ك كالیده ف كسر لام وسكون یای تحتانی
وفتح دال مهمله ایله موی آشفته ورژولیده كه اوزرینه توز وطپراق دوشمش اوله شیخ سعدی
در بوستان بیت ازین بدركی موی كالیده * بدی سركه برروی مالیده ك كالیوه ف كسر لام
وسكون یای تحتانی وفتح واو ایله ایكی معنایه در اول سرسم وابله ومختل الدماغ معناسنه
استاد منوچهری بیت نالهٔ بلبل سحركاهان وبادمشكبو * مردم سرمست را كالیوه وشیدا كند
ثانی صاغر وكند فهم معناسنه استاد منجیك بیت چون شدم نیم نیست وكالیوه *
باطل آن روز پیش من حق بود ك كاموره شده ف بمعنی شهرت یافته وآرزومند شده میرنظمی
بیت چون بعیش یار را كامون شدم * صبر وآرام رفت ودرهامون شدم ك كامه بوده ف
نان ونمك وسود ودخی طعامه قوینلان لوازم هرنه اولورسه آنكا مه معناسنه كه تفصیلی مرور
ایلدی كذا فی فرهنك جهانكیری ك كامه ف بوزن خامه بش معنایه كلور اول هرنه كه اكشی اوله
ویاخود اكشی ایله آمیخته اوله معربی كامج در ثانی مراد معناسنه حكیم فردوسی بیت اكر
زامدن دم زنی یكزمان * برآید همه كامهٔ بدكمان * ثالث بعض تراكیبه صفت ایدرلر حكیم
سنایی بیت مرزنان را برهنكی جامه است * خاصه آن را كه شوخ وخود كامه است * رابع
مجمع الفرسده بمعنی بسد یعنی مرجان كه قعر دریاده حاصل اولور دال وبود اقلری اولور یشل
وبیاض باد وآفتاب اصابت ایتدیكی سرخ ورنكین اولور خامس فرهنك میرزا ابراهیمده
برنوع خوشبو ریحاندر خوزستانده چوق اولور ك كانه ف فتح نونله بوزن خانه اوچ معنایه
كلور اول نرخ كه ما كولاته بها تعیین ایدوب تنبیه ایدرلر حكیم شفائی درهجا بیت صد غرق
ومیان ناچه بیك تنكه ونسیه * درچارسوی كنده پران كانه نهاده * ثانی مجمع الفرسده اولی

اول چراغ كه دیرلر كه عربیده مراد دیرلر كسر میمله ثالث مؤید الفضلاده بمعنی نشستگاه یعنی مقعد
ك كاونه ف سكون واو وفتح نونله بمعنی كاغنهٔ مرقوم بعض نسخه‌ده كرم شبتاب یعنی یلدز
بوجكی ك كاوه ف بوزن یاوه ایكی معنایه در اول نام آهنكر مشهور كه ضحاك اوزرینه خروج
وخروج ایدوب فریدونی شاه ایتدی آخر الامر ضحاكی قتل ایتدیلر حكیم خاقانی بیت كاوه یم
پتك زنم برسر دیو * دردكان كوره وسندان چكنم * ثانی نافهٔ مشك معناسنه در بومعنای
جهانكیریدن ماعدا حسین وفائی ومحمد هندوشاه فرهنكلرندن نقل ایدر ك كاه ف ایكی معنایه در
اول صمان كه كه دخی دیرلر استاد بیت زشوق روی توشاهان بدین اسیر فراق * همان
رسید كرآتش بروی كاه رسید * ثانی كاهیدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف تركیبی اولور جانكاه
كبی وكاهنده معناسنه اسم فاعل اولور حكیم انوری بیت همتت مال بخش وملك ستان *
دولتت دوست كام ودشمن كاه ك كاهواره ف سكون ها وفتح واو وراء مهمله ایله بشك كه اطفالی
ایچنده یاتورلر كهواره دخی دیرلر حكیم سنائی بیت دایه عقلست ازبرای سخن * مجتهدرا
بكاهوارهٔ ظن ك كاینه ف كسر یای تحتانی وفتح نونله بمعنی چشم مثلا كاینه بدودار دیرلر اكا
باقدیغی اولور شهیدی قمی بیت موی سپید وروی سیاه ورخ بچین * برزینت طرف شده
وكشته كاینه * بومعنایه شمس فخری بیت ای شهنشاهی كه مهر چرخ را * هست روشن
ازوجودت كاینه ك كباده ف فتح باء موحده ودال مهمله ایله اول نرم كمان دركه آنكله كمانكشلكه مشق
ایدرلر میرنظمی بیت كباده كرده مارا چرخ كویا * كه نكذارد بهیچ ازدست خودرا ك كباره ف فتح
باء موحده وراء مهمله ایله چالی وچرپی وقوری اوت دوشروب یاقق ایچون كوتورن شخصه دیرلر
ضمیرسرده جایزدر استاد عسجدی بیت اوبازخقه حقه دهد عطر خلق را * چونانكه تحفه
دهد عود راكبار ك كپچه ف سكون باو فتح جیم فارسیله كفچهٔ مرقوم معناسنه در ك كبسته ف
فتح باء موحده وتاء مثناة وسكون سین مهمله ایله بمعنی كبستوی مرقوم یعنی حنظل استاد لطیفی
بیت هرآن كزحدت صفرست خسته * كند اخراج ازمعده كبسته * حكیم نزاری قهستانی
بیت بااین همه لطافت وشیرین زفان تو * باما بكاه طعنه زدن چون كبستهٔ * وله ایضا بیت
بجز از جان شیرین برشكسته * شده جلاب درحلقش كبسته ك كبنوره ف فتح باء موحده
وواو وراء مهمله وسكون نونله شدی وحدت وغضبله سوبلمك ابو المعانی بیت چندان نیاز كرده‌ام
آن شوخ پرستره * نرمی نكرده است وسخن زدكبنوره ك كبوده ف ضم باء موحده وواو
معروف وفتح دال مهمله ایله ایكی معنایه در اول نام شبان افراسیاب كه مشهور كمسنه ایدی
ثانی صرقون اغاجی كه عربیده خلاف دیرلر ك كبوه ف سكون باء موحده وفتح واو ایله بوسبزه در
پیراغی مغزدار ومیوه‌سی خوب وخوشبو اولور كسر كافله كفش چابكی در اما بومعناده كاف
عجمیله در ك كبه ف فتح باء موحده واخفاء ها ایله آلت حجام تخفیف با ایله استاد لطیفی بیت
عشق تبور دلم بنهاد آتشین كبه * برخود كشید مایهٔ روح جم بخون دل * وتشدید با ایله ده آلت
حجام معناسنه شمس فخری بیت شهنشاهی كه تدبیر ضمیرش * نهد بر پشت مهر وماه كبه *
ك كبیجه ف كسر باء موحده وسكون یای تحتانی وفتح جیمله مؤید الفضلاده ایكی معنایه در اول
چارپا حیوانك چكه سنده ظاهر اولان ورم ثانی كرپی نك ارقه سنده اولان اوزون اوق كذا فی

فرهنك جهانكيرى ڲ كبيده ﭺ كسر باء موحده وسكون ياى تحتانى وفتح دال مهمله ايله بريان
اولمش اون بغداى اولسون آرپه اولسون كذا فى المجمع بو معنايه ابو المعانى . بيت شدى
سياح دشت عشق ايدل * بخود توشه كبيده بر توكل ڲ كبيسه ﭺ كسر باء موحده وسكون
ياى تحتانى وفتح سين مهمله ايله ايام حسابنك كسوردن جمع ايدوب سنه آخرنده زياده ايتدكارى
كوندرر كه زيج روزنامه لرده هر درت سنه ده بر سنه كبيسه ايدوب صحرادرلر ڲ كبيكه ﭺ كسر باء
موحده وسكون ياى تحتانى وفتح كافله كبيكج مرقوم معناسنه در ڲ كتان ﭺ فتح تاء مثناة وراء مهمله
ايله نيزهٔ كوتاه يعنى قصه حربه كه اكثر هند يلر آلتيدر امير خسرو . بيت همدان دو چشم
كردم كه چو هندوان رهزن * همه خلق راز غمزه زده بر جگر كتاره * بو معنايه مولانا هاتفى . بيت
كتاره در آورد هند و بكار * كتاره كذار آفت روزكار ڲ كتاله ﭺ فتح تاء مثناة ولام ايله يعنى كتارهٔ
مرقوم يعنى نيزهٔ كوتاه شاه ناصر خسرو * قطعه * تا كل دركله چون عروس نهان شد *
ابر مشاطه شد صبت وباد دلاله * نركس جماش چون بلاله نكه كرد * بيد برآهيخت سوى لاله
كتاله ڲ كتره پتره ﭺ سكون تائين مثناتين وفتح رائين مهملتين ايله اوج معنايه كاور اول
پاره پاره معناسنه ثانى بر دكنلو اوتدر دوه بغايت سور تركيده كون ديرلر فتحتين ايله ثالث
بيهوده وبيمعنى سوز كه كاپتره دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ڲ كتعاله ﭺ
سكون تاء مثناة وفتح عين مهمله ولام ايله كتعال مرقوم معناسنه در ڲ كجابه وكجاوه ﭺ
كلاهما بفتح الجيم اول بفتح الباء الموحده ثانى بفتح الواو محافه معناسنه دركه كرثابه وكرثوه
دخى ديرلر شيخ سعدى كلستانده * تا يكى از دوستان برسم قديم ازدر درآمدكه در كجاوه
انيس من بودى ودر حجره جليس ڲ كج آغنده وكج آكنده ﭺ كلاهما بسكون الجيم برنوع جامه در
جنك محللرنده زره التنه كيرلر ايچى ابريشمك فناسيله طواشى اولور معناى تركيب دخى آنى
اقتضا ايدر كه اول مقوله ابريشمه كج وكژ دخى ديرلر آغنده وآكنده طولمش معناسنه در حكيم
اسدى بيت زخفتان وازجوشن كارزار * زدرع وكج آكنده بدسى هزار ڲ كجبه ﭺ فتحات
ثلثه ايله مخفف كجابهٔ مرقومدر ڲ كجله ﭺ فتح جيم ولام ايله صقصغان ديدكارى قوشدركه
كلاوه وعكه دخى ديرلر ڲ كجوه ﭺ فتحات ثلثه ايله بو دخى مخفف كجاوهٔ مرقومدر ڲ كچه ﭺ
فتح جيم فارسيله يوزك كزلمك او يوننه كزلك كارى نسخه يه ديرلر وآنى باش اولوب كزلينه دخى
كچه باز ديرلر ميرتشبيهى . بيت دودست اينجهان وآنجهان پوچ * كچه پيش منست اين
پوچ وآن پوچ * مولانا جامى * مثنوى * بود شبها دران نشيمن باز * بار سنهاى زاف او كچه باز
ليك داغش چو سينه سوز افتاد * كچهٔ او بروى روز افتاد * جيم عربيله اگر بجه ديمك اولور
چه كال وقانجه وآنلره بكزر دهرنه نك كه اوجى اكر بجه اوله اكا كچه ديرلر نتكم مرقوم بيت ثانيده واقعدر
وجيم فارسيله بر معناسى دخى زنخدر يعنى چكه كه كاج دخى ديرلر عربيده ذقن ديرلر ڲ كخشله ﭺ
سكون خا وشين معجمتين ولام ايله ارشته آشى در ڲ كدكله ﭺ سكون دال مهملهٔ اولى وفتح
ثانيه وكافله چكچ صداسى كه اورس اوزرنده قزمش دموره اوردقده ظاهر اولور ابو المعانى بيت
قلاع پتك غم رابسر ميزند * كرفته جهان كدكله سربسر ڲ كدواده ﭺ سكون دال مهملهٔ
اولى وفتح ثانيه وواو ايله بناى خانه وعمارت سيف اسفرنكى * قطعه * باباد توكل نكار كشته

كشته * ديوار بهار خانهٔ جان * درعهد تو استوار آمد * كدوادهٔ عمر بست پيمان * مجمع الفرس
يعنى بنياد ديوار شمس جندى بيت زفرع پيش طلب اصل كز براى وجود * درست بايد
كردن نخست كدواده ڲ كدودانه ﭺ برعلتدر امعاده وقولون ديدكارى بغرسقده تعفن
طعامدن حاصل اولور قبق چكردكنه بكزر قورتلر بربينه ياپشق اولور انسانه خيلى زحمت
ويررلر معالجات ايله چقارمدقچه راحت اولمز اطبا حب القرع ديرلر ڲ كدونيمه ﭺ يعنى
كوزهٔ شراب استاد رودكى بيت لعل مى راز دبوخ وخم بكش * دركدونيمه كن وبه پيش من آر
بعض نسخه ده منبور ضم دال وواو وكسر يا وفتح نونله ڲ كدوينه ﭺ مواقعدر كه قبق كبى
يامى برنوع شراب ظرفى در رومده ياتق ديرلر ڲ كده ﭺ فتح دال مهمله واخفاء ها ايله مجمع الفرس
صاحبى ايكى معنايه درديمش اول يعنى مى خانه كه ميكده وبتكده وعشرتكده دخى ديرلر ثانى يعنى
كام وملاذه يعنى طماق ديوب شمس فخرينك بو بيتنه متمسك اولمش بيت آنكه طفلان امل را
دايهٔ كام ومراد * جز بشير وشكر مدحش نبكشايد كده ڲ كراده ﭺ فتح رائين مهملتين
ايله جامهٔ كهنه وپاره پاره معناسنه وراء ثانى يرينه دال مهمله ايله ده مرويدر كذا فى المجمع
ڲ كراشيده ﭺ فتح راء مهمله وكسر شين معجمه ايله يعنى آشفته وپريشان شده اغاجى بيت
بنا تا جدا كشتم ازروى تو * كراشيده ونيره شد كار من * حكيم سوزنى بيت رميدكان وكراشيده
كشتكان زوطن * تراخوهند زيزدان بدعوت وآمين ڲ كراغه ﭺ فتح راء مهمله وغين معجمه
ايله قرغه كه زاغ وكلاغ دخى ديرلر استاد لبيبى بيت آيد زباغ بى سرو دوناز پيچ * دست
بكراغه مى برآرد وزپيچ ڲ كرانه ﭺ فتح راء مهمله ونونله كنار معناسنه كه كران دخى ديرلر شيخ
مغربى بيت اوراست نعوت بى نهايت * اوراست صفات بى كرانه * مجمع الفرسده برسياه
قوشدر پر پرواز يعنى تيز اوچامز مؤيد الفضلاده منبور ايكى معنايه ده مرويدر ڲ كرايه ﭺ
فتح راء مهمله وياى تحتانيله اما تخفيفله صرمشق وطولامق معناسنه شمس فخرى بيت
شهنشاها تو آن شاهى كه كردون * نيارد كز جنابت سر كرايه * وتشديد راء مهمله ايله بويون
بوران ديدكارى قوشدر بعضيلر آروقوشى ديمشلر ڲ كرباسه وكربسه ﭺ كلاهما بسكون
الراء وفتح الباء الموحده والسين المهملتين برجانوردر اولرده اولور كرباس وكربس وكربسو
وچلپاسه دخى ديرلر كريه برجانوردر حكيم سوزنى بيت اژدها باش برخزينهٔ علم * كا نچنين
جاى جاى كربسه نيست ڲ كربشه ﭺ فتح باء موحده وشين معجمه ايله ده كربسهٔ مرقوم
معناسنه در استاد رودكى بيت چارغنده كربشه با كژدمان * خورده ايشان پوست روى
مردمان ڲ كربش پايه ﭺ سكون راء مهمله وشين معجمه وفتح ياء موحده وباء فارسى ويا ايله
براوتدر درياى سند ساحلنده اولور كربش ديدكارى جانور بر مقلرينه بكزر دوكيچون تسميه ايتمشلر
كذا فى المجمع ڲ كرته وكرتينه ﭺ كلاهما بسكون الراء المهمله وفتح التاء المثناة عنكبوتك
بياض آغيدركه لعابندن آشيانه ايدوب ايچنده ياورى چقارر كره دخى ديرلر اختيارات بديعيده
مسطوردر كه ايام صيفده ياپدوغى آغ بياض وقالن اولور حماى ربعه يعنى حماى سوداويه يه
مبتلا اولان آدم بازوسنه باغلسه حماسى زائل اولور ڲ كرخ زراه ﭺ سكون راء اول
وسكون خا وفتح زاء معجمتين وراء ثانى ايله پياده معناسنه در كذا فى فرهنك وفايى بو معنايى مؤيد

میرنظمی . بیت بودیکی مردك پرجست وجو * کرخ زره میرود اوهریسو لغ کرزه ع سکون
راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله بیوك چوماق بعضیلر طپوز درد یدیلر لغ کرسنه ع سکون راو فتح
سین مهملتین ونونله ایکی معنایه در اول برظرفدر بیوك طشت کبی اغاجدن وطپراقدن
دخی ایدوب ایچنه نان وحلوا وبونك امثالی نسنه‌لر قورلر کارسان وکرسان وچاشدان دخی
دیرلر ثانی غله نوعندن طعمی ماش ایله مرجمك میاننده رنکی سیاه‌رق برنوع علف دوابدر
صغری غایت سهردر ناحیهٔ بیضاده وشیرازك کرمسیر ناحیه‌لرنده چوق اکرلر کسنك دخی دیرلر
یونان لساننده ارخریس دیرلر وهندی لساننده کراو وکلاو دخی دیرلر شین معجمه ایله کرشنه
دیدکاری صحیح دکلدر کذا فی البدیعی لغ کرشه ع فتح راء مهمله وشین معجمه ایله حیله وفریب
ایله تواضع کوسترمك کذا فی فرهنك جهانکیری لغ کرکاه ع سکون راء مهمله وفتح کافله
کرکر وکرکن مرقومان معنالرینه که کارکاه وکارکر معنالرین افاده ایدر کذا فی فرهنك جهانکیری
لغ کرکیسه ع سکون راو فتح کاف فارسی وسین مهملتین وکسر میمله برخوشبو چیچکدر انواع
والوانی اولور اکثر کوه الونده چوق بتر لغ کروه ع سکون راء مهمله وفتح واو ایله برسیاه رنك
جانوردرکه پیلاندن اضر وبدتردر کذا فی التحفه لغ کره ع بوزن تره درت معنایه کلور اول
چرك معناسنه حکیم ناصرخسرو * قطعه * برکیرآب علم وازان روی جان بشوی * تاروی
پرز کرد نیابی بساهره * چون دست وپای بازبه بیمت وجان ودل * این هردو پاك بینم وآن
هردو پرکره * ثانی بمعنی مسکه یعنی تره یاغی ثالث بمعنی بجره رابع عنکبوت پرده‌سنك
برقسمیدرکه بیاض وکاغد کبی اولور وزبان هندیده ایکی معنایه در اول دست برنجن یعنی بلازك
ثانی هندوستانده برشهر آدیدر کذا فی فرهنك جهانکیری وعربیده سکون راء مهمله واظهار
ها ایله جبر واکراه معناسنه وضم کافله بمعنی دشوار ومجمع الفرسده قورقمش اتمك اوزرنده اولان
کوف که اول اتمکه نان کره کرفته دیرلر عربیده اکا متکرج دیرلر ضم میم وفتح کاف وتاء مثناة وراء مهمله
ایله لغ کروه ع سکون راء مهمله وفتح واو ایله کات هندی دیدکاری دارودر بعض محرور المزاجه
تبرید ایچون ویررلر کذا فی فرهنك جهانکیری اما مجمع الفرسده دندان میان تهی وکاواك یعنی
ایچی بوش دیش لغ کرویه ع فتح راء مهمله ویای تحتانی وسکون واو ایله عربیده کراویا
دیدکاری اوتدر تازه‌سن دوشروب کبره کبی ترشی ایدرلر بعض نسخه‌ده کرفس معناسنه‌در
لغ کژابه ع فتح زاء فارسی وباء موحده ایله محافه‌نك برطرفنه‌ده وایکی طرفنه‌ده دیرلر کجابه
کبی استاد لطیفی . بیت بسی کردم ورازاری ولابه * مرا یك کژ نظر کردان کژابه لغ کژاته ع
فتح زاء فارسی وتاء مثناة ایله ابریشم قوردی کذا فی فرهنك جهانکیری لغ کژاوه ع فتح زاء فارسی
وواو ایله بودخی محافه معناسنه‌در کجاوه کبی حضرت مولانا قدس سره . بیت این کژاوه که
شود این سوکران * آن کژاوه که شود آن سوکشان لغ کزبه ع سکون زاء معجمه وباء
موحده ایله بمعنی کنباره یعنی شیروغن چقدقدن صکره صقندیسی اولان نسنه که حیوانا ته یدررلر
کذا فی المجمع عربیده وترکیده کسبه دیرلر ضم کاف وفتح باء موحده ایله لغ کژدم خواره ع
بر جانوردر ولایت حوزستانده اولور دیو ریدکه قویروغن سودوروب کیدر هرقنغی جانوره زخم
اورسه هلاك ایدر لغ کژدمه ع سکون زاء فارسی وضم دال مهمله وفتح میمله برعلتدر طرنق دیبنده

طرنق دیبنده ظاهر اولور اطبا داخس دیرلر وهندی لساننده انکیره دیرلر طبیب یوسفی
* رباعی * درکژدمه ات بیان کنم قاعده * کزخوان شفا ترا بود مائده * بکشارك ومسهل خوره
ومیساز طلا * ازسرکه وافیون که بری فائده لغ کژنه ع سکون زاء فارسی وفتح نونله یامه که
یرتلمش جامه‌لره دیکرلر پینه دخی دیرلر عربیده رقعه دیدکاریدر کذا فی المجمع لغ کژه ع فتح
زاء فارسی واخفاء ها ایله بش معنایه کلورکه پخه مرقوم معنالریله مترادفدر اول بمعنی پچك که
فیل باناوفیلی آنکله ضبط ایدرلر هندیلر انکس دیرلر امیرخسرو بیت باظلمت شب شکل مه چون
ناخن شیرسیه * وان پیل را زرین کژه برسر نکونسار آمده * ثانی باشی اکری بچه براغاجدر
آنکله طبل وکوس چالرلر وله ایضا بیت چون کژه برکوس مسین داد بوس * داد مسش یاد
زرویینه کوس * ثالث هرچنکاله دیرلر عموما وقصاب چنکالی که اکا قیون آصارلر خصوصا وله
ایضا در صفت هلال . بیت یکی کژه زدکان در سپهر قصابست * که بهرسلخ بباﻻ کشیده‌اند
چنین * رابع اول ات پاره‌سی که بوغازده دلك نهایتنده اولور عربیده ملاذ دیرلر خامس اول اغاج
پاره‌سنه دیرلرکه کلیدك مفتاح یرینه قورلرکه آچلغه مانع اولور لغ کسانه ع فتح سین مهمله
ونونله بوزن فسانه بمعنی آدمیانه کس آدم معناسنه تقدیر اولنوب الف ونون الحاقیله آدمیانه
اولور شاهانه ومردانه کبی میرنظمی . بیت نه هرکس میکند وضع کسانه * نه درهریك توان
یافتن نشانه لغ کستیمه ع سکون سین مهمله وکسر تاء مثناة بعده یای ساکنه ایله دوه دکنی که
شترخواره دیرلر کذا فی المجمع لغ کسمه ع سکون سین مهمله وفتح میمله ایکی معنایه کلور اول
زلفك برقاج تلینك باشلرین مقراضله کسوب چهره ویناق اوزرنده اوجلرین قورجق کوسترلر
اکا پنجه دخی دیرلر خواجه حافظ بیت عروس بخت دران حجره باهزاران ناز * شکسته
کسمه وبرك کل کلاب زده * مجمع الفرسده عارتی قیل که بعض زنانك صاچلری قصه اولمغله
صاچنه آشیلرلر شاعر * رباعی * روزی که ازکله برون آمده است * بادسحر ازجیبه
هوابرزده است * ازسبزه برابروی چمن وسمه کشید * ازغالیه برفرق سمن کسمه شکست *
ثانی نان کاچه یعنی بوغاچه بشمش اتمکه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری لغ کسه ع فتح
سین مهمله ایله بمعنی آسانی یعنی قولای کذا فی الاداة لغ کشانه ع فتح شین معجمه ونونله مخفف
کاشانه در لغ کشته ع سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله بمعنی احول یعنی شاشی کذا
فی التحفه لغ کشتیکاه ع لیمان که آنده کمی‌نك دموردین براغوب یاتورلر معنای ترکیبی کمی یریدر لغ
لغ کشکله ع سکون شین معجمه وفتح کاف ولامله پای افزاردرکه شاطرلر وپیاده اولانلر
آیاقلرینه چکرلر حکیم ناصرخسرو بیت پای پاکیزه برهنه نه بسی * چون بپای اندر دویدن
کشکله * بوبیتدن فهم اولنورکه پوستال اوله لغ کشکینه ع سکون شین معجمه وکسر کاف
ویای تحتانی بعده نون مفتوحه ایله بمعنی کشکین مرقوم یعنی آرپه اتمکی شمس فخری . بیت
کنده کز ضمیرش التفاتی * بدنیا ویدین کشکینه او لغ کشنه ع سکون شین معجمه وفتح
نونله برنوع منتردرکه معربی کشنج در کذا فی المؤید وفرهنك زفانکویاده بمعنی آسانی ونوعی
از سماروغ لغ کشه ع فتح شین معجمه ایله بمعنی کدا یعنی دلنجی ودخی یوك بغلدقلری ایپ قره‌نك
وفایی‌ده چنبر قولانی وساغریه چکوب برایش ایچون استعمال اولنه کشی دخی دیرلر کذا فی

فرهنك جهانكيرى مجمع الفرسده حيوان پالان افكندى ودخى چكلمش خط وخيط معناسنه
وموٴيد الفضلاده فرهنك قواسدن نقل ايدركه كشه كسر كافله خط كشيده يعنى نوشته اما
معجم البلدانده كشسته ضم كاف وسكون شين معجمه وفتح سين مهمله وتاء مثناة ايله بمعنى خط
مسطوردر ﴿ كشيده ﴾ كشيدن لفظندن اسم مفعولدر چكلمش معناسنه وكشيده روى يعنى
اوزون چهره وكشيده بينى يعنى يوقارو چكلمش بورون ووصف تركيبى دخى اولور ﴿ كعبه ﴾
سكون عين وباء موحده وفتح دال مهملتين ايله كعبتين لفظندن اختصار اولنمشدر لعب خانه
وقمارخانه معناسنه كه كعب آشقدر اما نردده آتدقلرى زاره ديرلر كعبتين دخى دينلور ﴿ كعبه ﴾
مكهٴ مكرمه شرفها الله تعالى شيخ سعدى بيت حاجى بره كعبه ومن طالب ديدار * اوخانه
همى جويد ومن صاحب خانه ﴿ كفانه ﴾ فتح فا ونونله اول بچه كه رحم مادردن زحمت ومشقت
ايله كله ودخى مدت حمل تمام اولمدين سقط ايدن جنين كه فكانه دخى ديرلر كذا فى المجمع
﴿ كفته ﴾ سكون فا وفتح تاء مثناة ايله اسم مفعولدر تركيبده معناسنه يعنى يارلمش وچاتلمش
شمس فخرى بيت جمال الدين ابواسحق كز غم * دل بدخواه جاهش كفته باشد * شاه ناصر خسرو
بيت كل سرخ نو كفته بر بار كوهى * برون كرد خورى سر از سبز چادر ﴿ كفچليزه ﴾ سكون
فا وياى تحتانى وفتح جيم فارسى وكسر لامله كفچه كه كفچليز وكفچليزك دخى ديرلر ابو المعانى
بيت شهنشاهى كه احسانش زر و سيم * دهد از مطبخ جود كفچليزه ﴿ كفچه ﴾ سكون فا
وفتح جيم فارسيله اوچ معنايه كلور اول بمعنى پكچه ثانى موٴيد الفضلاده كيسو وزلفك پيچ وتاب
اولدوغنه ديرلر ثالث بر نوع ييلاندر باشى پكچه كبى اولور ﴿ كفليزه ﴾ سكون فا وياى تحتانى
وكسر لام وفتح زاء معجمه ايله بمعنى كفچليزهٴ مرقوم حكيم نزارىٴ قهستانى بيت ساقيا كفليزهٴ
سازازمژه * از پى برچيدن خاشاك مى ﴿ كفه ﴾ تخفيف فايله بوزن خفه دف كه دايره دخى
ديرلر عبد الواسع جبلى * قطعه * از نوايب حاسدت پيوسته باشد در عنا * وز حوادث
دشمنت همواره باشد در عذاب * كه بكوبد فرق اين پاى حوادث چون كفه * كه بمالد كوش
آن دست نوايب چون رباب * معناى ثانى كسمك كه غله دوكيلوب صاوريلوب صمانى
آيرلدقدن صكره دانه يى غربال ايله پاك ايلدكله آيردقلرى صاپ دوكلرى كه خرد اولميوب اويله
قالور كوزردخى ديرلر وتشديد فايله دخى ايكى معنايه در اول برشهر نامى در پوربهاى جامى
بيت اكر بصره كفه به بيند بخواب * شود منهزم موصل وشوشتر * ثانى ترازو كفه سى
يعنى ايچنه شيٴ قويوب وزن ايتدكلرى نسنه حكيم انورى بيت كفهٴ كائنات اكر طاقت وزن
داشتى * كوه كران حلمت ازكاه سبكتر آمدى ﴿ كفيده ﴾ كسر فا وسكون ياى تحتانيله بمعنى
كفتهٴ مرقوم يعنى يارلمش وچاتلمش حكيم ازرقى بيت شكل پروين است يا نار كفيده بر درخت *
رنك كردون است يا آب روان در آبدان * مسعود سعد سلمان * قطعه * كوه با مغز كفيده چرخ
باروى سيه * ابر با پر شكسته باد با پاى فكار * زان نهنك كوه شخص وزان هزبر چرخ دور *
زان هيون ابر سير وزان عقاب بار سار * شمس فخرى بيت وقت خزان تا بباغ وانار سنت سيب
وبه * باد دل دشمنش همچو انار مى كفيد ﴿ ككچه ﴾ سكون كاف وفتح جيم فارسيله دانه
پنبه كه عربيده حب القطن ديرلر ﴿ ككه ﴾ فتح كافله ايكى معنايه در اول برمشهور مقلد

مقلد ومضحك كسنه نك آديدركه برمقدار پلتك سويلرايمش حكيم شفايى در هجا بيت آن
سنك كه نقش قدم خضر بران بود * ميراث قديم ككه قلمان بكجا رفت * ثانى آدم نجاستى كه
عربيده براز وغائط وخرا دخى ديرلر حكيم سوزنى بيت پاكى وپايد كردى آنكه * بركون
كسى كه بد ككه ناك ﴿ كلابه ﴾ فتح لام وباء موحده ايله اوزرينه اكيرلمش ايلك صاردقلرى
نسنه كه كلبچه دخى ديرلر طيان مرغزى بيت اكر بيند بخواب اندر قرابه * زنى را بشكند
ميخ كلابه * وصاريلان ايلك كلبنه ده ديرلر شمس فخرى بيت نبود مردمان اهل هنر را *
التفاتى بريسمان وكلابه ﴿ كلابيسه ﴾ وكلان پيسه كلا هما بفتح اللام وكسر الباء الفارسى
كوزدونمكه ديرلر يعنى سياهى دونوب جمله بياض كورينه اول حالت جماعك زياده لذتندن عارض
اولور ودخى ضعف وسستىٴ بدندن وكاهى خشم وغضب محلنده اولور جماع لذتندن اولمغه
حضرت مولانا قدس سره * مثنوى * كفت چشمش چون كلابيسه شود * فهم كن كان دقت
آن را لش بود * كفت تا چشمش كلابيسه شدن * كور كرددا ين دوروشن چشم من ﴿ كلاته ﴾
فتح لام وتاء مثناة ايله كلات مرقوم معناسنه يعنى طاغ دپه سنده واقع قله وياخود قلعه كبى بنا
معناسنه در حكيم اسدى بيت زيك پهلوش پشه وآبكند * كلاته دو ويران كوهى بلند *
فرهنك جهانكيريده كوچك قلعه يه ديرلر حكيم فردوسى بيت چو ديوار شهر اندر آمد زپاى *
كلاته نيايد كه ماند بجاى ﴿ كلاچه ﴾ فتح لام وجيم فارسيله ايكى معنايه در اول صقصغان كه
كلاژه دخى ديرلر شيرازيلر قانچه وكلاغ پيسه وغليه دخى ديرلر كذا فى المجمع ﴿ كلاژه ﴾ فتح لام
وزاء فارسيله ايكى معنايه در اول صقصغان قوشى معناسنه عربيده عقعق ديرلر معروفى
بيت چو كلاژه همه دزدند وربايند چو خار * شوم چون بوم وبد آغال چو دمنه همه سال *
ثانى بمعنى احول يعنى شاشى سيف اعرج بيت حسودت ديد مانند براوى * بلى چشم
كلاژه يك دو بيند ﴿ كلاغ پيسه ﴾ آلاقرغه خواجه سلمان بيت وكر طاوس رايت راكهى
مغرب دهى جلوه * كلاغ پيسهٴ شب را بمشرق باز كردانى ﴿ كلاغچه ﴾ فتح لام وجيم فارسى
وسكون غين معجمه ايله قارغه ياوريسى كه كلاغ بچه دن استخفافا يا محذوفدر وجيم تصغير ايله دخى
اولمق جائزدر قرغه جك معناسنه ﴿ كلافه ﴾ فتح لام وفايله بمعنى كلابهٴ مرقوم ﴿ كلاوه ﴾
فتح لام وواو ايله بودخى كلابهٴ مرقوم معناسنه در زيرا با وفا وواو ميانلرنده تبادل وتوافق اولدوغى
مقرردر كمال اسمعيل بيت براى ساعد دست مبارك كش كردون * زخط ابيض واسود كلاوهٴ
تبييد ﴿ كلپتره ﴾ سكون لام وفتح باء فارسى وراء مهمله وتاء ساكنه ايله سخن بيمعنى وهرزه
وهذيان معناسنه حكيم انورى بيت اوتراكى كفت اين كلپترها را جمع كن * تا ترا لازم شود
چندين شكايت كسترم * پوربهاى جامى بيت بصد تلبيس برهم بسته مشتىٴ ژاژ وكلپتره
كه اين مذهب فلان را بود وآن قول است بهمانرا ﴿ كلتوجه ﴾ سكون لام وضم تاء مثناة وفتح جيمله
قچقلمق يعنى دغدغه اتمك كه كلخرجه دخى ديرلر ﴿ كلته ﴾ سكون لام وفتح تاء مثناة ايله
بش معنايه كلور اول شكار آلمقدن قالمش كرك طيوردن كركسه سباعدن وعمل مانده يعنى
يوك چكمكه مجال اولوب كريزان اولان حيوان استاد عنصرى * مثنوى * بشاه دوان
كلته روباه كفت * كه دانا زد اين داستان در نهفت * كمان برد كش كنج براستران *

فتح

بوديه كه بر پشت كلته خران * ثانی قویروغی كسك اشك شمس فخری بيت ريش دشمن بسان
افساری * بر سر قلتبان كلته اوست * بو معنايه شمس خالد بيت رستم زدست كژدم ليكن
تواى حسود * می پيچ وميكش از غم چون ماركلته دم * بو بيتدن فهم اولندی كه كسك
قويروقلی اشكه مخصوص دكل هر حيوانك كه قويروغی كسك اوله آكا ديو رديمش ثالث فرهنك
جهانكيريده عضوی ناقص هر نه اولورسه استاد فرخی بيت ای روبهان كلته نجس درخزينه
هين * كامد زمرغزار ولايت همی زير * رابع اسانی فصيح اوليوب سوزی صحيح ادا ايلميه ومخارج
حروفی رعايت واداية قادر اولميه ديرلر اميرخسرو * قطعه * دولت دنيا پيرامن كی كردد *
باچنين فضل ومعانی ودرايت كه مراست * روز وشب هست در اطراف جهان سركردان *
تا بكی كلته زبان كاهل واحمق كه بجاست * وناهموار ونامرتب معناسنه شاعر * مصرع *
معانی كلته همچون ريش اتراك * خامس قصه ويوغون دسته چوپه ديرلر كلته چوب ديد كارينك
ذكری مرور ايلدی ل كلترچه ح سكون لام وراء مهمله وفتح خاء معجمه وجيم ايله قچقلق كه
كلتوچه وغلغليچ وغلبليچ دخی ديرلر ل كلده ح سكون لام وفتح دال مهمله ايله ايكی معنايه در
اول بر مقدار سخت اولان زمين ثانی اعلام درجالندرا بو المعانی بيت بيا اندر زمين سينه ام را
نه چندان كلده وپرخار باشد ل كلكينه ح سكون لام وياى تحتانی وكسر كاف وفتح نونله قماش
جنسندن قطيفه كه عربيده مخمل ديرلر ضم ميم اول وسكون خاء معجمه ايله ل كلندره ح فتح لام
ودال وراء مهملتين وسكون نونله اوج معنايه در اول توانا وقوی ومحكم آدم شمس فخری بيت
چرخ بلند قدرت نيروی او نيافت * با آنكه هست سخت نهاد وكلندره * ثانی ناهموار وناتراش
اولان آدمه ديرلر مثلا للك وپك تعبيری كبی كلندر وكلندره ديرلر نجيك بيت باشد كنك وكلندر كه
شب وروز * خواجه مارا ز كيبود ارو خشنود ل كلنده ح فتح لام ودال مهمله وسكون نونله بر اغاجدر كه
دكرمن طاشی اوزره اولان دلك اوستنه قورلر كه دانه بی اول دلكدن تدريجله دوكلك ايچون آكا
لككك ولكلكه دخی ديرلر حضرت مولانا قدس سره بيت كرهميكويم الول وكرنميكويم كول *
چون كلنده برلب دولاب ويكنتك ميزنم ل كلونده ح سكون لام ونون وكسر واو ايله بر نوع خيار دركه
انبجه واوزون وطوغری اولور شنك دخی ديرلر بسحاق اطعمه بيت ميل كلونده كه
دارد كه مباركبادش * بخت فيروز كه افتاد ز عيبش بكنار ل كله ح تخفيف لام ايله بش
معنايه كلور اول فرهنك جهانكيريده بمعنی رخسار اميرخسرو * رباعی * خنده كه تتم درنظرو
بشله نمود * صد دل بدو كاه كله افكنده نمود * نمود مقنع ز بكی چه يك ماه * دو چه زبكی
مه او كه خنده نمود * ثانی ميان جزيره ده واقع برشهر آديدر حكيم اسدی بيت چنين هر بكی
همچو شيريله * كزين كرد و شد تا بشهر كله * ثالث هر نسنه نك مرتبه افعالنه ديرلر مثلا
ابكنه يی جامه يه صوقوب چيقارمق كبی سائرلريده بو قياس اوزره در رابع ريكدان خامس
كرز معناسنه در ل كلياوه ح سكون لام وفتح ياى تحتانی وواو ايله بمعنی كاليوه مرقوم يعنی
سرسم واحمق حضرت مولانا قدس سره بيت ای طوطی عيسی نفس وی بلبل شيرين نوا
هين زهره را كلياوه كن زين نغمهای جانفزا ل كليچه ح كسر لام وسكون ياى تحتانی وفتح
جيم فارسيله اغاج كايد معناسنه در ميرنظمی بيت چو دررابسته باشد باكليچه * كه محكمتر نباشد

نباشد از دريچه ل كليژه ح كسر لام وسكون ياى تحتانی وفتح زاء فارسيله طپراق دستی كه صو
قونيلور وشراب قونيلور ملا عزيز الله بيت چو كردان كليژه پر از آب جوی * باب كليژه
فروشست روی ل كماسه ح فتح ميم وسين مهمله ايله بمعنی كاس مرقوم يعنی يمك ظرفی كه
ايچنه شراب قورلر تركيده ياتق ديد كلری نسنه در حكيم سوزنی بيت امام بلخ كماسه خوری نكو داند
كه از كماسه می اندر پياله كرداند * وله ايضا بيت كماسه خرنه همانا كراسه خر باشد *
كه بر كماسه كراسه بسود نتواند ل كماغينه ح فتح ميم ونون وكسر غين معجمه وسكون ياى
تحتانيله بمعنی كاغنه مرقوم يعنی آغوقوردی ل كماله ح فتح ميم ولام ايله بمعنی كج يعنی اكری
معناسنه شاه ناصر خسرو بيت باز قوی شد بباغ دختر نركس * دست شده سست وپای كشته
كماله ل كمان جوله ح سكون نون وضم جيم وواو معروفله قربان معناسنه كه يم لنك دخی ديرلر
تركشك پای طوران طرفی استاد فرخی بيت زبهر جنك دشمن دست نابرده بزه كردد * غلامان ترا
نان كمان اندر كمان جوله ل كمانچه ح معروف چنكه ركمانه دخی ديرلر عربيده رباب ديرلر ل كمانفروهه ح
سكون نون وضم فاو راء مهمله ايله بمعنی كمانكروهه عربيده قوس بنادق ديرلر ل كمانكروهه ح
سكون نون وضم كاف فارسی وراء مهمله ايله اول ياى دركه فندق آتار بر اولوقلی اغاجدر ايچنه
طپراقدن يابلمش فندقلری وار در بر بر ديقويوب صاليورديكه توفنك فندوغی قدر كيد ركمانكره
وكمان مهره دخی ديرلر ودانه سنه غاكوك وغالوك ديرلر ميرعماره بيت كمانكروهه زرين شد
بچرخ هلال * ستاره جمله چو غالوكهای سيم اندود * حكيم خاقانی * قطعه * از پرده لعب اكر
بنا كاه * بر ماه فلك نظر كمارند * صد مهره بيك كمانكروهه * در دامن آسمان شمارند ل كمانكهره ح
فتح ميم وسكون نون وها وضم كاف له كمانكروهه مرقوم معناسنه شمس فخری بيت در كمانكهره
غلامانش * پيكر اختران بود غالوك ل كمان مهره ح سكون نون وها وضم ميمله كمانكروهه
مرقوم معناسنه استاد رودكی بيت پيش كمان مهره بازوی قدرتش * كوی بسيط آمده كل
مهره تفنك ل كمانه ح بوزن زمانه درت معنايه كلور اول اول يايدركه مثقبه يحيروب
بعض نسنه دلرلر حكيم خاقانی بيت بر مثقب نطق درفشانه * از قوس وقزح كنم كمانه *
ودخی چقرقچيلر يايی وبونلره بكزر هر نه وار ايسه مهركن وحكاك يايلری وسائرلرينه ده ديرلر ثانی
بمعنی زمين كن يعنی يرقازن كه عربيده نقاب الارض ديرلر معدن وچشمه وقيو هر نه قازر ايسه
استاد دقيقی بيت چنانكه چشمه بديد آورد كمانه زسنك * دل تو از كف تركان زر بديد آرد
بو معنايه شمس فخری بيت برون آرد هزاران بحر كلكش * بران صورت كه منبع را كمانه *
ثالث فرهنك جهانكيريده بمعنی پياله مذكوردر مختاری بيت كمان من بشراب سخای تو آنست *
كه چرخ پر شود از جرعه كمانه من * رابع كمانچه نك اوقی كه آنكله چالنور حضرت مولانا قدس
سره بيت هشياری من فسانه نايد * مانند رباب بی كمانه ل كماه ح فتح ميم واظهار ها ايله
ولايت سرحد عجمه قريب بر قلعه آديدر وولايت چينه يقين برشهر آديدر كذا فی فرهنك
جهانكيری ل كمترينه ح زياده اكسك نسنه دن تعبير ايدرلر زيرا كم اكسك دتر ادات
تفضيلدر ياى نسبت ونون تأكيد نسبت ايدر آخرنده ها علامتدر درت نوع حروفدن مركب
بر لفظدر ل كمره ح سكون ميم وفتح راء مهمله ايله بمعنی سركين يعنی بهايم تزكی ميرنظمی

بیت تنش سرپا بر آورده است جمره * ازان جامه کرفته چرک وکمره ی کمرده ع سکون
میم وفتح زاء معجمه ودال مهمله ایله مدبر وبی دولت وفلاکت زده معناسنه شیخ نظامی بیت
بخت چوبد بود بد اخترشدم * کمرده کوبی وقلندرشدم ی کمله ع سکون میم وفتح لامله تنوره که
قلندران وبعض درویشان ستر عورت ایچون بیللرینه بغلرلر ی کمه ع بوزن همه بزک معناسنه در
ی کمچه ع کسر میم وسکون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله ایکی معنایه در اول یعنی کمانچه
حکیم سوزنی بیت یکی کرباس چرغی داد کانرا * نبوشد هیچ چنکی وکمچه * ثانی مؤید
الفضلاده برقورد چغز درقوربوغی دیبندن کمچه لرده شمع کبی ضیا ویرر شبتاب دخی دیرلر عربیده
براع ترکیده یلدز بوجکی دیرلر ی کمینکاه وکمینکه ع کلاهما بکسر المیم ویای التحتانی وسکون
النون پوصو یری کمین پوصودرکاه کاف فارسیله اسم مکاندر چغتای لسانینده ارغدالی دیرلر اما اصلنده
اول صرب یره دیرلر که آنده پوصو طورمغه قابل اوله میرعلیشیر بیت زلفینینک هرچینی رایوز
فتنه دور دین اهلیغه * ارغدال ایچره قاراقچی ایلاکان یانکلیغ کیبن ی کمینه ع اکسکلی
معناسنه در کم اکسک حرف یا نسبت معناسنه درکه کمه منسوب اولور نون تأکید ایچون وها
علامتدر میرنظمی بیت کمینه بنده درکاه جانان * کند خدمتکداری ازدل وجان ی کنار ع
فتح نون وراء مهمله ایله ایکی معنایه در اول معروف کنار معناسنه ثانی یعنی قلاب آهنین
یعنی دمور چنکال که قصاب دکانلرنده قیون اصارلر وساغنانه یه کناره دیدکلری دمور چنکاللر
اولمغله درمعربی قناره در ی کنانه ع فتح نونین ایله یعنی کهنه کمال اسمعیل بیت بروزکار تو
نوشد زسر جهان کهن * کنانه کرشود آنهم بروزکار تو باد * عربیده برقبیله آدیدر بنی کنانه
دیرلر ی کنبوره ع سکون نون وضم باء موحده وواو معروف وفتح راء مهمله ایله حیله وخدعه
ومکر معناسنه استاد رودکی بیت دستکاه اوند اند کرچه روی * تنبل وکنبوره ودستان
اوی * منجیک بیت خودند اردغا تی ای نا مجوی * تنبل وکنبوره ودستان اوی ی کندن ع
سکون نون وفتح دال وراء مهملتین ایله بر کوچک قوشدر صوده تعیش ایدر کودردخی دیرلر
کذا فی المجمع ی کندوره ع سکون نون وضم دال وواو معروف وفتح راء مهملتین ایله دری
سفره که تلاتین وباخود کوسله دن ایدرلر ابوشکور بیت ستاره دران کوی آزاده وار * درآن
کوی افکنده کندوره خوار ی کندوله ع سکون نون وضم دال مهمله وواو معروف وفتح
لامله طپراقدن بیوک کوب کبی ایدوب ایچنه غله قورلر ابن یمین * رباعی * آنکس که بود
بدرش حکمت خالی * برکفته او نقیضه آرم حالی * کوید که خلاز دخرد هست محال * کندوله
من چیست زکندم خالی ی کندجاه ع سکون نون وفتح دال مهمله وجیمله اغاج طولسی معناسنه
ی کنده خایه ع سکون نون وفتح دال مهمله وخاء معجمه ویای تحتانی ایله ایکی معنایه در اول
خادم که آخته دخی دیرلر معنای ترکیب طشاغی قوپمش دیمک اولور ثانی دبه یعنی خایه لری
شیشمش ابو المعانی بیت بوره سر تاکون دره کیرو خایه طبلکی * میز ندشام وسحر آن کنده خایه
نوتی ی کنده ع بوزن بنده ایکی معنایه در اول قازلمش یرکه اکثر قلعه اطرافنده اولور معربی خندقدر
استاد فرخی در صفت سپاهی بیت بکذرند از رودهای ژرف چون موسی زنیل * برشوند
ازکنده چون شاهین بدیوار حصار * حکیم اسدی بیت به پیرامن دریکی کنده ساخت * زهر

زهرجوی آبی با نجابتاخت * ثانی امرد درشت جثه یعنی قبا کوده لی ساده رو آدم رکن الدین
بکرانی بیت اوست قواده هر بجا دردهر * کنده خوب وقحبه زیباست ی کنغاله وکنکاله ع
کلاهما بسکون النون وفتح اللام اول غین معجمه ثانی کاف عجمیله اوج معنایه کلور اول یعنی
خواستکاری عموما وخواستکاری زن خصوصا یعنی عروس طلب ایدیجی فخر کورکانی * مثنوی
کنون کان ماه را ایزد بمن داد * نخواهم که بود درماه آباد * که آنجا پیروز ناشاد خوارند * همه
کنغالکی راجان سپارند * ثانی زن روسبی یه دیرلر شمس فخری بیت احتساب نفاد تو برداشت
ازجهان نام کنک وکنغاله * ثالث ولایت خراسانده بر طاغ آدیدر ضم کافله ده مرویدر ی کننده ع
فتح نون اول وسکون ثانیله بر دمور آلتدرکه آنکله طاش قوپاررلر وطاشلی یر قازرلر ی کنودانه ع
ضم نون اول وفتح ثانی ودال مهمله ایله کندر تخمی معناسنه در ی کنه ع فتح نونله بر جانوردر چارپا
حیوانه اوشوب ویا پشوب قانن ایچرلر ترکیده کاف عجمیله کنه دیرلر کمال اسمعیل بیت
درنکر صدرا بحال من که از فرط نیاز * فاقه خون میکنداردمن چو ازناقه کنه ی کنلیسه ع کسر
نونله کلیسادر ی کواده ع فتح واو ودال مهمله ایله یعنی چوب ریز کذا فی شرفنامه ی کوان ع
فتح واو وراء مهمله ایله اوج معنایه کلور اول بر نوع اوزون سپیددرشیرازلیلر اوده وهندیلر دوغله
دیرلر امیرخسرو بیت چون پیره نمود تراکارکرد نیست * بی راهبر کواره با زارکان کشند *
مولانا سید احمد مشهدی بیت ای پیرهنت کواره کل * روی توکل سرکواره * ثانی خانه
زنبورکه آنده بال چقاررلر ترکیده قوان دیرلر مولانا روحی شیارستانی بیت آن رخ پرنشان
آبله بین * کرندیدی کواره زنبور * ثالث یازایامی کیجه لرنده هوا یوزنده ظاهر اولان یغمورسز
بولت بعضیلر بخار معناسنه نقل ایلدیلر ی کوازه ع فتح واو وزاء معجمه ایله ایکی معنایه در
اول آغزی طار برداق که کوازدخی دیرلر مولانا فاخری بیت بانعمت تمام بدرکاهت آمدم *
امروز باکوازه چوبین همیروم * ثانی مجمع الفرسده اوکوزه وردکری اغاج که اوکندن دیرلر
ی کواژه ع فتح واو وزاء فارسیله سرزنش یعنی توبیخ وتقریع وطعنه حکیم اسدی بیت
کواژه همیرد چنین پر فسوس * همیخواند مهراج رانوعروس * شمس فخری بیت
شه شاهان که بر سلطان احرام * زندرای منیر او کواژه * وتشدید واو ایله ده روایت اولنمشدر
کسایی بیت ای کشنده خیره وسرکشته کسایی * کوّاژه زده برتو امل ازبی بحتی * مجمع
الفرسده یعنی مزاح وافسوس ولسان الشعراده طعام نیم پخته مرویدر ی کودن ع سکون
واو وفتح دال وراء مهملتین ایله یعنی کندن مرقوم یعنی بر کوچک قوشدر صوده تعیش ایدر
کذا فی المجمع ی کورزه ع فتح واو وسکون راء مهمله وزاء معجمه مفتوحه ایله کبر میوه سی
وچیچکی درکه ترشی ایدرلر کورزوکورک دخی دیرلر ی کوره ع سکون واو وفتح راء مهمله ایله
سیل یرندوغی یرکه صویی چکلوب بالچق یرنده قالمش اوله شمس فخری بیت باد باقی همیشه
تاباشد * کوه ودریا وکرد ره کوره * ونسخه میرزا ابراهیمده یعنی سیلاب مرویدر ی کوکبه ع
سکون واو وفتح کاف وباء موحده ایله طنطنه وشهرت تام وخدم وحشم معناسنه در ابو المعانی
بیت حبذا کوکبه سلطانی * درجهان شد کرم یزدانی ی کویسته ع کسر
واو وسکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله فرهنک جهانکیریده اوتراغک ایکی جانبی

ومجمع الفرسده بمعنی غله‌ٔ کوفته وله بیت مرحبا آن کویسته‌ٔ فربه * کس ندیده مثال اودنبه
کویشه فتح کسر واو وسکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله بمعنی ظرف دوغ یعنی آیران
طلومی که آنده یاغ چقاررلر کذا فی المجمع کویله فتح کسر واو وسکون یای تحتانی وفتح لامله بمعنی
کاکل یعنی موی سر شرفنامه ده واداة الفضلاده ضم کافله مروید ترکیده پرچم دیرلر کهبله فتح
سکون ها وفتح باء موحده ایله ابله واحمق معناسنه شمس فخری بیت اعظم جمال دنیی ودین
شاه ملك بخش * ای عقل ما کفایت وفضل تو کهبله کهره فتح سکون ها وفتح راء مهمله ایله
بزغاله‌ٔ شیر یعنی آرسلان یاوریسی کذا فی المجمع کهزه فتح سکون ها وفتح زاء معجمه ایله
کرنمك که وقت خمارده وحماده واقع اولور عربیده تمطی دیرلر کهسله فتح سکون ها وفتح سین
مهمله ولامله بمعنی کهبله‌ٔ مرقوم یعنی ابله واحمق وله بیت مکن راز دلت افشا بناداں *
نداند کهسله نیك وبد خویش کهله فتح سکون ها وفتح لامله ایکی معنایه در اول قاریمش
عورت بو معناده عربیله مشترك اولور زیرا اواسط عمرکه اللی وآلتمش در اکا واصل اولوب صقالی
دومویی اولانه کهل دیرلر بونده ضمیر مؤنثله اولمش اولور ثانی سکه لنمامش آقچه‌یه دیرلر
کهوان فتح سکون ها وفتح واو وراء مهمله ایله بشك که عربیده مهد دیرلر خواجه سلمان بیت
بادل پر مهره میکردید چرخ کوژ پشت * بوسر کهواره اش چون مهر کستر بشیك مادری کیهه فتح
سکون یای تحتانی وفتح ها ایله بر اغاجدر بغایت دیکنلو ایربلکی توت اغاجی قدر اولور واکا بکزر
مع الیاء * کابلی فتح کسر باء موحده ایله ادویه‌ٔ قسمندندر هندوستانده بتر ایری اغاجی
اولورمش جوز اغاجی کبی کندوارك کبی میوه‌سی اولور لکن تازه‌سی نیمز انجق تازه‌سن شکر ایله
مربا ایدرلر دماغه بغایت نافعدر وکوزآغریلرینه وحدت بصره ویرمکه ومعده‌یه ده زیاده نفعی
واردر وقورویسنك دخی نفعی کلی در قیروب ایچنده ارك کبی چکردکی واردر آنی آتوب قشرین
آلورلر کاتوزی فتح ضم تاء مثناة وواو معروف وکسر زاء معجمه ایله زاهد وعابد معناسنه در
روایت اولنور که جمشید زمان سلطنتنده جمیع ناسی درت قسمه منقسم ایدوب قسم اولنه کاتوزی
نام قویوب آنلره امر وتنبیه ایلدی که طاغلرده ومغاره‌لرده قرارگاه ایدینوب جناب حق جل وعلا
حضرتنك عبادت وطاعتنه مشغول اولوب واوقیوب وبربرلرینه تعلیم وکسب علوم وتحصیل
معارف ایلیه‌لر وقسم ثانی‌یه نیساری آدویروب سپاهیلکه مشغول وسلحشوری وتعلیم جنك
وپیکار ایلیه‌لر که مملکتده حاضر بولنه‌لر وقسم ثالثنه نسودی تسمیه ایدوب بیوردی زراعت
وحراثت وکشت ودراست ایدوب باغ وبوستان پیدا ایلیه‌لر وقسم رابعنه اهنوخشی لقب
ویروب حکم ایلدی که ارباب حرف اولوب انواع صنایع اوکرنه‌لر بو تفصیلی بیان محلنده حکیم
فردوسی * مثنوی * کروهی که کاتوزیان خوانیش * برسم پرستندکان دانیش * جدا کرد
شان ازمیان کروه * پرستنده را جایکه کرد کوه * صفی بر دکر دست بنشاندند * همی نام
نیساریان خواندند * کجا شیر مردان جنك آورند * فروزنده‌ٔ لشکر وکشورند * نسودی
سه دیکر کره راشناس * کجا نیست بر کس از یشان سپاس * بکارند وورزند وخود بدروند *
بکاه خورش سرزنش نشنوند * چهارم که خوانند اهنوخشی * همان دست ورزان باسرکشی
کجا کارشان همکنان پیشه بود * روانشان همیشه پراندیشه بود کاچی فتح کسر جیم فا رسیله

فا رسیله بولماج آشیدر میرنظمی بیت کهن سال دید وبکفت بفور * ندارید دندان کاچی
بخور کاخ مشتری فتح برج قوس وحوت وفلك سادس معناسنه در کذا فی فرهنك میرزا
ابراهیم کاراسی فتح فتح را وکسر سین مهملتین ایله بر قوشدر حزین آوازی واردر حکیم
خاقانی بیت فری ز تو پارسی زبان کشت * کاراسی‌ٔ کارنامه خوان کشت کاربانسرای فتح
یولجی ومسافر قوناجق خان کرك شهرده اولسون وکرك قصبه‌لرده ویول اوزرنده ومعلوم
مراحل ومنازلده یاپلمش اولسون کارفرمای فتح ایش بیوریجی پادشاه اولسون وکیلاری
اولسون کاری فتح کسر راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول مؤثر ونیز اولان نسنه آدم
اولسون غیری اولسون ابو الفرج رونی بیت چنان درسینه سهمش کاری افتاد * که کفنی
سهم اوروز شمارست * ثانی پهلوان مبارز معناسنه استاد فرخی بیت سالار سپاه ملك
ایران محمود * یوسف پسر ناصر دین آن شه کاری کاسموی فتح سکون سین مهمله وضم میمله
طکوز قیلی که فورچه ایدوب بعض اهل صنعت قوللنورلر کاس طکوز وموی معلوم حکیم
سوزنی بیت آب تو از تغاره وکسبت ز کاسموی * کم پیش تو ز پیش وهمه رنك تو زرنك * شمس
فخری بیت زبان درکام اعدایش چو خنجر * مژه بر چشم حسادش کاسمویست * بعض
فرهنکلرده قاسق قیلی ودلکو وقورت یبغنه ده دیرلر کاسنی فتح سکون سین مهمله وکسر
نونله کونه یك دیدکاری اوتدر عربیده هندبا دیرلر ایکی نوع اولور بری بوستانی وبری بریدر
تقطیر ایله صوین چیقاررلر حمیات سوداویه‌یه وحرارت معده‌یه وقلبه وکبده بغایت نافعدر
کذا فی البدیعی کاشکی فتح سکون شین معجمه ایله تمنی در ترکیده نولایدی دیمکدر کاشك
وکاشك دخی دیرلر مولانا شانی بیت رفته بودم بکسب استعداد * کاشکی رفتمی بدهقانی
کاشی فتح کسر شین معجمه ایله بر نوع بشمش کرپچدر یوزینه نقش چینی ایدوب او زینه
صرچه دوکرلر ودرون خانه‌یی آنکله تزیین ایدرلر شیخ اوحدی بیت کاشی واجرت بهر خرده
مال قارون بدم فروبرده * وله ایضا بیت کرچه کاشیست خانه باچینی * دل بکیر دچه بیش
بنشینی * یای مجهول ایله مخفف کاشکی استعمال اولنور حکیم نزاری‌ٔ قهستانی بیت کنون
ودست ماند از دست بادی * که کاشی از هر از مادر نزادی * وله ایضا بیت ز خط کوهر
افشان تو یاری * مرا کاشی که بودی یادکاری کافوری فتح بیاض چچکلی براوتدر بابونه
فی
کاو وکاوچشم دخی دیرلر عربیده اقحوان دیدکاری لطیف رایحه‌سی وبیاضلغی جهتیله کافوری
تسمیه اولنمشدر کاکونی فتح ضم کاف وکسر نونله ککیك اوتی که آویشن دخی دیرلر کالبوی
سکون لام وضم باء موحده ایله بمعنی کالیوه یعنی سرکشته ومتحیر کذا فی المجمع کالی فتح
بوزن خالی اوج معنایه در اول بمعنی کام یعنی مراد شیخ نظامی بیت کالی‌ٔ دل کرچه ز جان
خوشترست * عاقبت اندیشی از آن خوشترست * ثانی اول نسنه‌یه دیرلر که زنان نانخورش
ایدرلر ثالث کابل مضافاتندن بهبوده قریب یرده واقع بر قصبه در کبی فتح کسر باء موحده
مشدده ایله بعض فرهنکلرده باء فارسیله مروید میمون معناسنه در که بوزینه دخی دیرلر لکن بوزینه
ایری اولانه کبی کوچکنه دیرلر وهندك زبان علیسنده ده کبی دیرلر حکیم سنائی بیت صورت
طبع کافت بشرست * کبی سك دمست وکربه سرست * فخر کورکانی بیت چو کبی درجهان

ناپارساتر * زسك رسواتروزوبى بهاتر في كبك درى ع كبكك اعلاسى مراددر ولايت
شيرازده برناحيه آديدر آنك ككلكى بغايت چوق وخوشنما اولورياى نسبتله دره منسوب ككلك
ديمك اولورحتى اول ناحيه خلقنك لسانلرى فارسيله بغايت فصيح اولمغله لسان فارسيله لسان
درى ديرلر حديث شريف نقل ايدرلر كمال پاشازاده دقايق الحقايقنده يازمش * قال رسول الله
صلى الله تعالى عليه وسلم لسان اهل الجنة فى الجنة عربى وفارسى درى في كبوترشلوارى ع
اياقلرى تويلى برنوع كوكرجين در غالبا دم كش وقوت ديدكاريدر قوشبازلر قتنده غايت معتبردر
ومقبولدر هواده اوچاركن تقله بازلق ايدراول اجلدن پسران اول كوكرجينه زياده طالب
وراغب اولورلرحتى قوشبازلق ايدن ياران اول كوكرجين ايله پسرانى صيد ايدوب بندشلوارينه
ال اوررلر في كبودى ع ضم باء موحده ايله ايكى معنايه در اول هرنه كه كوك رنكلو اوله ثانى برنوع
كوك قوزى دريسيدر اكثر عجملر بورك ايدوب باشلرينه كيرلر ساده روپانه بغايت پيرايه وير ر ميرنظمى
بيت كلاه كبودى كه پوشيده است * ازان قتل عشاق كوشيده است في كجرى ع سكون جيم
فارسى وكسر راء مهمله ايله برنوع پلاودر برنج وماش ايله آمخته بشورلر في كدخداى ع درت
معنايه كلور اول خانه صاحبنه ديرلر وعرف عوامده اول كمسنه يه ديرلركه بين القوم موقر ومعتبر
اولوب كارساز ومهم پرداز اوله ثانى متأهل يعنى اولوكه عورتى اوله مولانا اميدى بيت
پيرانه سركه قدامیدى دوتا شده * ازچار خانكى دوسه چار كدخدا شده * ثالث پادشاه
معناسنه كلور حكيم فردوسى بيت كيومرث شد درجهان كدخداى * نخستين بكوه اندرو
داشت جاى * وله ايضا بيت باسب اندر آمد جهان كدخداى * بخسبيد چون كوه لشكر
زجاى * ابن يمين بيت شهريارا توپى آنكس كه جهانرا بسزا * كدخدايى بتو فرمود خداى متعال
كذا فى فرهنك جهانكيرى رابع اصطلاحات منجمانده دليل روحه ديرلركه آنك تفصيلى كدبانو
لغتى ذيلنده ذكر اولندى حكيم سنائى بيت صاحب الساعه دليل نهار * طالع وكدخدا
وخانه چهار * شيخ اوحدى بيت بدر آورز سير اين اجرام * سيرهيلاج وكدخدا وسهام
في كراى ع فتح راء مهمله مشدده ايله بمعنى جام كاف فارسيله ده مرويدر كذا فى المجمع
في كركرى ع سكون راء مهمله اولى وكسر ثانيه وفتح كافله بمعنى كرجن مرقوم في كرناى ع
فتح راء مهمله مشدده ايله عجمده متعارف اولان بورى كه منكر صداسى واردر نهق حماره بكزر حكيم
فردوسى بيت خروش پلان ودم كرناى * چنان شد كه چرخ اندر آمد زجاى في كرنكانى ع
فتح راء مهمله وكاف فارسى وسكون نون اول وكسر ثانيله برنوع اوزم آديدر في كرى ع
كسر راء مهمله ايله صغر طوراجق محل ومكان ميرنظمى بيت بجاى قصر آن خرم شربانرا *
كرى بايد همين اندرجهانرا في كستى ع سكون سين مهمله وكسر تاء مثناة ايله زنار معناسنه در
فرهنك ميرزا ابراهيمده بستى ودستى يه قافيه ايدوب شاه ناصرخسروك بوبيتنه متمسك اولمش
بيت توباترسا بيك زنجى كه بستى * سوى دانا اكرچه دادكستى في كسنى ع سكون سين
مهمله وكسر نونله مختصر كاسنى مرقومدر حكيم انورى بيت رواج كرمت باستيزه روبى طبع *
خواص نيشكر آرد مزاج كسنى را في كسى ع بوزن بسى اشارت مجهولدر بركمسنه معناسنه
آخرنده كى يا ياى وحدتدر شيخ سعدى بيت كركسى وصف اوزمن پرسد * بيدل ازبى

ازبى نشان چكويد باز في كشتى ع سكون شين معجمه وكسر تاء مثناة ايله كمى درعربيده زورق
وسفينه ومراكب البحر ديرلر شمس فخرى بيت چودين را تربيت فرمودرايش * همه كفار
بكسستند كشتى في كشنى ع سكون شين معجمه وكسر نونله بمعنى كشته مرقوم في كشى ع
كسر شين معجمه ايله اوچ معنايه در اول بمعنى كدايى يعنى دلنجيلك وجرايتمك ثانى چنبر قولانى
ويوك بغلنان ايپ وبوكا بكزر هرنه اولورسه ثالث بمعنى خوشى يعنى كوزللك حكيم سوزنى بيت
تاجهان خوشى وكشى اى صدر * خوش زى وكش بسيمبران وپرى وش في كفتكى ع سكون
فا وفتح تاء مثناة وكسر كاف فارسيله كفيده بودن وتركيده شدن يعنى يارلمش وچاتلمش اولمق
كذا فى المجمع في ككرى ع سكون كاف وكسر راء مهمله ايله ولايت هندوستانده يرشهرك
آديدر كذا فى المجمع في ككى ع كسر كافله آدم نجاستى عربيده براز وغائط دخى ديرلر
في كلنجرى ع كسر لام وراء مهمله وسكون نون وفتح جيمله برنوع لطيف اوزمدر هروى ولايتنده
اولور سياه رنك وقبوغى يوفقه ونازك وآبدار وبغايت طتلو وصالقمى بش بطمان اولوردييو
روايت ايدرلر في كلندرى ع فتح لام وسكون نونله ايكى معنايه در اول قپو آردينه قونيلان
اغاج كه كلندر وكلندره دخى ديرلر ثانى بردلكلى اغاجدر مجرم وكناهكارلرك اياقلرينه اوررلر
پور بهاى جامى بيت بركردن مخالف وبرپاى دشمنت * نكبت كنند دوشاخه ومحنت كلندرى
في كلهسايكى ع فتح لام وسين مهمله وياى تحتانيله فرهنك ميرزاده بمعنى بدبختى وهند
كافرلرينه ديرلر ومجمع الفرسده بمعنى كلاه كلاغ كه مردارخوار اولور بومعنايه شاعر بيت همه
زمين كله سايكى نمود بچشم * غراب برسر آن آشيان ميسازد * خاطره كلوركه بومعناده كاف
فارسيله اوله اما شرفنامه ده ومؤيد الفضلاده وفرهنك ميرزا ابراهيمده كاف عربيله اولمغين
وكتب مزبوره معتمد اولدوغى اجلدن متابعت اولندى في كليكى ع كسر لام وكاف وسكون ياى
تحتانيله كليك مرقوم كبى احول معناسنه در كذا فى المجمع في كمان زنبورى ع تدمنك كه عربيده
بندقه وتركستانده ملتق ديرلر حكيم اسدى بيت كرفتند كردان ايران زمين * كمانهاى
زنبورى وچرخ كين * چرخ يايدر في كملى ع سكون ميم وكسر لامله يوكدن قالن وخشين
طوقنمش كليم في كمى ع ايكى معنايه در اول پوصوكه آنده عسكر كزلنوب دشمن بيخبر كن
على الغفله اوزرلرينه چيقوب انهزامه مؤدى اولور شمس فخرى بيت شهنشاها اكر وميكشايد
بروى اختران كنيت كمى را * ثانى نقصان يعنى اكسكلك خسروى بيت اى سراپاى معدن
خرمى * جمش تو دردلم زياده كمى في كنبى ع فتح نون وكسر باء موحده ايله غلام نيك طبع
وخوب روى حكيم شفايى درهجا بيت خاتون توبرصورت ديوار زند جلق * درخانه ملا راه
غلام كنبى را في كندورى ع سكون نون وضم دال وكسر راء مهملتين ايله سفره طعام بزدن
اولسون وسختياندن اولسون حضرت مولانا قدس سره * قطعه * بياكه همره موسى شوم
تاكه طور * كه كلم الله آمد مخاطبه طورى * كه دامنم بكرفتست وميكشد عشقى * چنانكه
كرسنه كيرد كنار كندورى * شمس فخرى بيت براى خون شهنشه فلك بدست قضا * كند
زاطلس والاى چرخ كندورى * فرهنك جهانكيريده بمعنى دستارخوان يازلمشدر شمس فخرى
بيتنك اول معنايه مناسبتى واردر في كندى ع سكون نون وكسر دال مهمله ايله بر بياض

في

چیچککدر صاری یه مائل نیم ذراع بویی اولور بغایت خوشبو در خرما طلعنه مشابهتی واردر بلاد
عرب ویمن وعمان جانبلرنده وشیرازك کرمسیر ناحیه لرنده وهندوستانده چوق اولور عربیده
کادی وهندی لسانندہ کیوره دیرلر ﴿ کیانی ﴾ پادشاهلره منسوب اولان نسنه لرد یمکدر
تاج کیانی وکمر کیانی کبی ﴿ کی ﴾ درت معنایه کلور اول پادشاه که عجم پادشاهلرینك
مخصوص لقبلریدر شمس فخری بیت شاه دوران شیخ ابو اسحق * ای کلاه تو رشك افسر کی
بعضیلر پادشاه جبار معناسنه درد یمشلر امیرخسرو بیت از رخ فرخنده آن هردوکی * بابله
بابل شده در کشت می * بر روایتده کیقباد شاهدن دارایه کلنجه ماببنده کلان پادشاهلره
دینلور کیقباد وکیخسرو وکیکاوس کبی ثانی عناصر اربعه نك هر برینه کی دیرلر دردی مراد
اولنور قدیم کیانا وکیان دینلور کما سبق ذکرهما ثالث بمعنی پاکیزه زراتشت بهرام بیت
پذیرفتم مراورا از دل کی * شدستم بی شك وبی شبهه ازوی * رابع زمان مجهولدن
سؤال در قچان معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت که خوردم شیر غیر سیراوکی * مرا
بردوخبر تدبیر اوکی * استاد لطیفی بیت تراکی خداداد قدر وجلال * خداداده رانیست
هرکز زوال * عربیده ایکی معنایه کلور اول ایچون معناسنه ثانی داغ معناسنه که آتش ایله
یقارلر خواجه حافظ بیت بصوت بلبل وقمری اکر ننوشی می * علاج کی کنمت آخر الدواء
الکی ﴿ باب الکاف المکسورة مع الالف * کبا ﴾ الف مقصوره ایله سپورندی وممدوده
ایله عود اغاجی معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری بو ایکی معنایه استاد بیت برون انداز
از خانه کبارا * دماغ آسوده کن بوی کبارا ﴿ کرا ﴾ فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول کیمه
معناسنه مثلا کرا کفتی وکرا دادی دیرلر یعنی کیمه دیدك وکیمه ویردك دیمك اولور ثانی درکرا
لفظندن مخففدر کیمه معناسنه وکیمك معناسنه ده کلور حکیم اسدی * مثنوی * سخنهای
داناکه نیکو بود * چو کنج کهردان که با او بود * به از کنج دانش بکیتی کجاست * کرا کنج دانش بود
پادشاست * حکیم قطران ارموی بیت کرا پشتی بود کردون چه باشد پشتی لشکر * چه
باید یاوری مردم اکر دولت بود یاور ﴿ کشو رخدا ﴾ راء موقوف یعنی سکون راء مهمله ایله
پادشاه دیمك اولور کشور اقلیمدر وخدا صاحب معناسنه در ترکیب اولنوب اقلیم صاحبی
معناسنه اولور میر نظمی بیت عدل لازم شان فرمان رواست * سخاز یور ذات کشور خداست
﴿ کلیا ﴾ سکون لام وفتح یای تحتانیه ایله قلیه که شغار وشعار دخی دیرلر قلیادن تعجیم اولنمق
جائزدر ﴿ کاج ﴾ میمك تخفیفی ایله تشدید یله ده جائزدر حنا معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری
ومجمع الفرس ده پرباز معناسنه ده مرویدر که ران دخی دیرلر ﴿ کیبا ﴾ سکون یای تحتانی
وفتح باء فارسیله شیردانددر که ات وپرنج ایله طولدوروب یاغده بشورورلر بسحاق اطعمه بیت
کیپا خوشست وپاچه عزیزست وسر شریف * اما هریسه برهمه چیزی مقدمست *
﴿ کیمیا ﴾ اوچ معنایه کلور اول مکر وحیله معناسنه حکیم سوزنی * قطعه * آنانکه
بومخالفت پادشاه دین * بودند دست برده بمکر وبکیمیا * بی کیمیا ومکر بفر همای شاه * ریشان
نشان دهند چو سیمرغ وکیمیا * بو معنایه شمس فخری بیت با خصم اکر بسازی وتا برکنی سرش
آن نیز هم ز پردلی وکیمیا بود * ثانی بعض اجزا ترکیبی ایله اولان آلتونه دیرلر واکسیره دخی کیمیا

باب الکاف المکسورة

کیمیا دینلور خواجه حافظ بیت آنانکه خاك را بنظر کیمیا کنند * آیا بود که کوشهٔ چشمی بما کنند *
ثالث بطریق الاستعاره بد اصل وحرامزاده یه دیرلر فی الحقیقه عملی آلتون اصلده جواهر خسیسه نك
برقاچی جمع وترکیب اولنوب وانواع عمل ایله وجوده کلدوکی اجلدن بد اصل وولد زنایه کیمیا دینلمك
موجه در شاعر بیت نبیره چو جنك آورد با نوا * هم از ابلهی باشد وکیمیا ﴿ مع الباء الموحده ﴾
﴿ کتب ﴾ سکون تاء مثناة ایله سرکشته وواله ومدهوش معناسنه شاعر بیت به صحرا چو کتب
وسراسیمه رفته * لب از تشنکی را بتفسید وکفته ﴿ کسب ﴾ سکون سین مهمله ایله
لاف اورمق که کپ زدن دخی دیرلر وله بیت سخنها همه کسب بود وکذاف * نکوید دروغ آنکه
بد سینه صاف * عربیده انتفاع وقزانج معناسنه در ﴿ کشت آب ﴾ سکون شین معجمه
وتاء مثناة ایله یا غمورده اکیلن اکن معناسنه در معنای ترکیبی صواکنی دیمك اولور صوار مغله
اکیلن اکنه دخی دینسه جائزدر حاصل کلام دشتی اولیوب سقی ایله اولان زراعتدر ﴿ کیب ﴾
سکون یای تحتانیه کتب مرقوم کبی سرکشته وواله وحیران معناسنه ده مرویدر یعنی اول شاعر
بیت درآمد با نجای مدهوش وکیب * که از ترس وبیهش نمانده شکیب ﴿ مع التاء المثناة ﴾
﴿ کبت ﴾ سکون باء موحده ایله بال آروسی حکیم سوزنی درهجو منلا شید * نظم *
ای شید کبت خانه برآشفتی * با ابلهی وبیخردی جفتی * آرام تو کی پذیرد تا حشر * این کبت
خانه را که برآشفتی * سهلست کبت خانه برآشفتن * کنی بخانه برته خوش خفتی ﴿ کت ﴾
کهسن دیمکدر اصلی که تو کدات دراستخفافا اختصار اولنمشدر ﴿ کرفت ﴾ کسر راء مهمله
وسکون فا ایله چرکنلك وکثافت معناسنه در ابو المعانی در حق بخیلی بیت جسم تو وجامه
سراپا کرفت * افتادی درکه ویا چاه زفت ﴿ کشت ﴾ سکون شین معجمه ایله زراعت
وتارلا واکن معناسنه شیخ نظامی بیت هر آن هم وان کشت از نیروی بخت * چو کشت
پر کلوخ از مالش سخت * عربیده زراعت وحراثت وچغتای لسانده ایکین دیرلر میرعلیشیر
بیت خطینك باش چیککالی خالینك کور وغاس * کوکاردی چون ایکینکم بواهی دانه *
﴿ کشت برکشت ﴾ بر نوع اوتدر اپلك کبی اوزانوب بر بریله طولاشور بر باغچه ده که ظاهر اوله
آیرلمه سی غایت عسیر اولور اکرقوپارلمسه باغچه یی تلف ایدوب بر نسنه حاصل اولمز اولور
ننکم دیمشلردر بیت نحوست هرکرا چون کشت برکشت * همی پیچد شود احوال خود زشت
﴿ کفت ﴾ سکون فا ایله بمعنی کتف یعنی اوموز حکیم فردوسی بیت بیاورد کرز کران ابکفت
سیه ماند از کار او رشکفت * وله ایضا بیت برخ چون کلستان وبا یال او کفت * همی هرکه
بفند بماند شکفت * جامی صرئلان معناسنه نقل ایلش نعمة الله کهرك چو لمکدر دیمش
﴿ کیت ﴾ سکون یای تحتانی ایله حیران ومدهوش وواله وبیهوش معناسنه میر نظمی
بیت جهان از سطوتش پر صیت کشته * که عقل وجان اعدا کیت کشته ﴿ کیست ﴾
سکون یای تحتانی وسین مهمله ایله ذوی العقولدن سؤال در کیمدر معناسنه اصلی که است
ایدی استعمالنده ثقلت اولمغله هاء علامت حذف والفی که حرف علتدر ینه کند وجنسندن
حرف یایه قلب ایدوب کیست ایلدیلر شیخ عمر خیام بیت ناکرده کناه درجهان کیست بکو *
وانکس که کنه نکرد چون زیست بکو * ابو المعانی * قطعه * کیستم من که مناجات کم * پیش تو

مرضعه حاجات کنم * عفو کن معصیت نقصانم * منکه دریوزه حاجات کنم کیشت سکون یای تحتانی وشین معجمه ایله یوغرت اوزرینه تازه سود قویوب طعام ایدرلر چوبانلر اکا کوره مزد یرلر چوبان یکی در کیمخت سکون یای تحتانی وخاء معجمه وضم میمله صاغری درکه اشك وقاطر دریسندن ایدرلر حکیم خاقانی بیت صبح از جمال ومعدلت آمیخت خنجرش * کیمخت که ادیم شد از خنجر زرش * وخام دری یعنی دباغت اولنمامش دری شاعر بیت فلاع چندان که ریك خاك را بخت * نرفت از خوی اوخامی چو کیمخت مع الجیم * کبج سکون باء موحده ایله آیری یعنی باشقه باشقه آیروآیرو اولان نسنه یه کبج کبج دیرلر استاد رودکی بیت بجمله خواهم ویك ماه از تو بوسه شها * بکیج کبج بخواهم که کام من بدهی * هندوشاه صحاح ودخی معتبر فرهنکلرده باء موحده ایله در اما بعض آخر فرهنکلرده یای تحتانیله روایت اولندوغی رسیده نظر کوتاه حقیر در کرج فتح راء مهمله ایله دلیم مثلا قاون وقارپوز والما وامرود دلی ودخی پارچه که بر نسنه دن کسیلوب آیرلمش اوله مثلا کرج خربزه وکرج خباز وکرج کریبان وکرج آستین دیرلر اما بعض نسخه ده کسر راء مهمله ایله منقولدر ابو المعانی بیت فلك دعد دکران را چو خربزه پالیز * من ار بخواهم از و کرجی میکند امساك کلج سکون لامله اوج معنایه در اول بمعنی شکن یعنی بر نسنه بوکیلوب یری معلوم قاله شاکر بخاری بیت فری ران زلف مشکینش چه زنجیر * فتاده صد هزاران کلج بر کلج * ثانی احمق ومعجب یعنی هم احمق اوله وهم حماقتنی بلمیوب زعم وپنداری اوله ثالث حمامجیلرك زبل سپیدی که آنکله زبل چکوب حمامه یقارلر شمس فخری بیت حمامیان دهر پلیدی حادثات * از بهر ریش خصم تو در کلج کرده اند کلیواج کسر لام وسکون یای تحتانیله چیلاق که غلیواج وغلیواژ دخی دیرلر کنج سکون نونله عظیم الجثه وقوی هیکل فیل که جنکجی اولور حکیم فردوسی * مثنوی سپاهی که از کوه تا کوه مرد * سپر در سپر بافته سرخ وزرد * ایا کوس وپانای روپین سنج * ایا تازی اسبان وفیلان کنج کیج سکون یای تحتانیله اوج معنایه کلور اول احمق ومعجب که نفسنی تعریف ایله حماقتن اظهار ایده شمس فخری بیت ای فلك بارفعت وتعظیم تو چون خاك پست * وی خرد باد انش وتدبیر تو معیوب وکیج * ثانی خردم بریده یعنی قویروغی کسك اشك ثالث آلت چکه سی بشش اولان حیوان چارپا شرفنامه ده وفرهنك میرزا ابراهیمده فتح کاف وسکون باء موحده ایله بو معنالره مرویدر کیلیچ سکون یائین تحتانیین وکسر کافین ایله براوتدر کرد مه دیرلر ودخی اصرغان دکنی تخمنه ده دیرلر کین ایرج بار بد خسرو پرویزك اوتوز لحنندن برنوا ولحن مخترعی آدیدر شیخ نظامی بیت چو کردی کین ایرج را باغاز * جهان اکین ایرج کوشدی باز مع الجیم الفارسی * کچ دیمك که لکد دخی دیرلر میر نظمی بیت بپای کین میزد بو سرش کچ * همیکرده بچشم خلق چون زیج * زیج مسخره معناسنه در کاچ کلج مرقوم معناسنه یعنی زبل سپیدی کلیچ کسر لام وسکون یای تحتانیله ایکی ایاغی سکیل آته دیرلر استاد عسجدی بیت پیش خیل تو سبز خنك فلك * لنك وسکسك بود بساق کلیچ کنکاچ سکون نون وفتح کافله مشورت معناسنه که کنکاش دخی دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت درین مصالحه کنکاچ رفت با اصحاب * بجمع کفتند القصه سوی

سوی خانه کرای کیج سکون یای تحتانی ایله پراکنده وچفسیت از جامه کذا فی فرهنك زفانکویا کیج کیج بسکون الیائین التحتانیین بمعنی خرد خرد واندك اندك شاعر بیت بجمله خواهم یکساله از تو بوسه بتا * بکیج کیج نخواهم که کام من بدهی * فرهنك حسین وفائی ده یای تحتانی یرینه نون واقعدر مع الخاء المعجمه * کخ الطفالی قورقتمق وبر نسنه دن منع ایچون دیرلر یرامزدیمك معناسنه درو دخی اطفال ایچون اینده کلری قورقنج صورته دیرلر کخ کخ آوازخنده درکه کولمك محلنده ظاهر اولور حکیم سنائی بیت از پی مصلحت بروخندد * کخ کخی بربروت اوبندد * وله ایضا بیت کخ کخ اندر فقیر چیست خری * چلك چلك اندر چراغ چیست تری کیخ سکون یای تحتانیله کوز چپاغی که پتخ وکیغ دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت زجام خامه بتن برنماند چندانی * که کیخ چشم کنم پاك وبینی وفوزم کیرخ سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله رحله درکه اوزرینه مصحف شریف قورلر کذا فی المجمع مع الدال المهمله * کرد سکون راء مهمله ایله کار معناسنه درکه کردار لفظندن اختصار اولنمشدر کرد کاردندر شاعر بیت بلبل اندر قفس هجراز ان می نالد * که یکی کرد نداردهمه کی کفتار ست دیکر وله بیت باز بردست شهان پای از ان میکوید * که یکی کفت ندارد همه کی کردارست کشمند سکون شین معجمه ونون وفتح میمله اکلش یر ارض مزروعه معناسنه اصلی کشتمند ایدی استخفافا تاسی حذف اولنمشدر حکیم اسدی بیت دومنزل زمین تا بر هیرمند * پر آب خوش ومیوه کشتمند * استاد فرخی بیت بدخل نیك وبزیب خوش وباب تمام * بکشتمند وبباغ وببوستان پرور کشواد سکون شین معجمه ایله بر مبارزك اسمیدرکه کیکاوسك پهلوان پای تختی ایدی کلید انختر که عربیده مفتاح دیرلر ترکیده قفله کلید دیرلر شیخ سعدی بیت زبان در دهان ای خردمند چیست * کلید در کنج صاحب هنر * خواجه سلمان بیت خیر کلید صبح بین قفل کشای زندکی * جرعه می بخاکیان داده صفای زندکی مع الراء المهمله * کتور سکون تاء مثناة وفتح واو ایله هندوستان سرحدنه قریب محلده واقع بر طائفه در آتش پرست کافرلردر مولانا هاتفی بیت زکفار کتور بجان آمدیم * بدرکاه شاه جهان آمدیم * بر طاغ اسمیده اولمق مرویدر طائفه مزبوره اول طاغده اولمرید جایزدر وله ایضا بیت چو شد کوه کتور تماشا کهش * شد آن سهمکین کوه سد رهش کرا کر فتح راء مهمله وکسر کاف فارسیله بر نوع بقلادر نسخه میرزاده کاف عجمیله مرویدر کردار سکون را وفتح دال مهملتین ایله ایکی معنایه کلور اول شغل وعمل وکار وعادت اوزره اولان مصالح وامور ذاتیه نفسیه حکیم انوری بیت هوا سیاه بکردار قیر کون خفتان * فلك کبود بکردار نیلکون مغفر * ثانی روش وطرز وعادت واسلوب معناسنه شیخ نظامی بیت یکی نامه نغز پیکر نبشت * بنغزی بکردار باغ بهشت * کمال پاشازاده مرحوم تصرف خاصه سیله بیوردکه کردار لفظ مرکبدر کرد ایله آردن معناسی چوده یه کتوریجی دیمك اولور مراد الله اولمیان نسنه یی یاننه کتوردیمك اوله اویله اولدوغی حالده کاف فارسیله اولمق کرك ایدی لغت یازنلر جمله کاف عربیله یازمشلر اول معنایه نیچه یرلشور کردکار سکون را ودال مهملتین وفتح کاف فارسیله ایکی معنایه در اول جناب حضرت باری تعالی جل ذکره اسم شریفیدر فاعل مطلق

معناسنه حکیم انوری بیت ای روزکار دولت توروز روزکار * وی برزمان سایهٔ توفضل کردکار حکیم سنایی بیت چون تودر علم خود زبون باشی * عارف کردکار چون باشی * ثانی یعنی عصا یعنی قصد استاد رودکی بیت نه چون پور میر خراسان که او * عطارد نشسته بود کردکار شمس فخری بیت شیخ ابو اسحق ظاهر از توکرد * صورت عدل وسخاوت کردکار * مذکور ایکی معناسنه دخی زاء معجمه ایله کردکاز دیرلر لغ کرمکر ع کسر راء مهمله وسکون میم وفتح کاف فارسیله ابریشم قوردی کرم پیله دخی دیرلر لغ کزیر ع کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله کوی کتخداسی لغ کشت زار ع سکون شین معجمه ایله اکنلك عربیده مزروع دیرلر کشت اکین در زارلك معناسنه درکه اکنلك دیمك اولور شاعر بیت بکشت زار جهان آنکه هرچه چیز بکشت زنیك وبد درود آخر آن شود حاصل لغ کشتکار ع سکون شین معجمه وتاء مثناة وفتح کافله اکنجی واکلش یر معناسنه در شاعر بیت هرکه شد کشتکار اعمالش * باز یابد جزای افعالش لغ کشکنجیر ع سکون شین معجمه ونون ویای تحتانی وفتح کاف وکسر جیمله کروت که عربیده ضرپود دیرلر وتخت دخی دیرلر لغ کشمایر ع سکون شین معجمه وفتح میم وکسر یای تحتانیله برناحیه آدیدر کشایر دخی دیرلر لغ کشمر وکشمیر ع کلاهما بسکون الشین المعجمه وکسر المیم برولایت ومشهور شهردرکه کاشمر دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت یکی شاخ سرو آورید از بهشت * به پیش در شهر کشمر بکشت * نجیب الدین جرپادقانی بیت دماغ ودیدهٔ من سالهای افسر شد * که از خیال توآن کشمرست واین کشمیر لغ کشور ع سکون شین معجمه وفتح واو ایله اقلیم ومملکت وولایت معناسنه در شمس فخری بیت همچو شیراز خرم از عدلت * نیست اقلیم درهمه کشور * بوبیت مفهومنده ولایت معناسنه اولور زیرا اقالیمده نیچه ولایت واقع اولور اما اقلیم معناسنده استعمال اولنمشدر حکیم انوری بیت صیت توهفتاد کشور زان سوی عالم کرفت * تو بران منکر که عالم هفت باشش کشورست * حکیم خاقانی بیت کوبی اندر کشور ما بر تغییر دوفا * یا خود اندر هفت کشور هیچ جایی بر نخاست * کمال پاشا زاده مرحوم فن فارسیده تصرفات خاصه سندن دیرکه کشور که شش ایله وردن مرکبدر اصلی کشت ور ایدی که کشت اکین در وور ذو معناسنه درکه اکینلو دیمك اولور بعد الترکیب تا حذف اولنوب کشور دیدیلر رعایانك اکوب بچوب اوتوردوغی یره دیرلر لغ کشور بکشور ع ولایت بولایت معناسنه حکیم فردوسی بیت زکشور بکشور وجهان فراخ * زده نور رخسار او بیخ وشاخ لغ کنجر ع سکون نون وفتح جیمله فیل قوی الهیکل وعظیم الجثه که کنج دخی دیرلر لغ کنکر ع سکون نون وکسر کاف ایله برسازدر اکثر اهل هند چالرلر کنکره دخی دیرلر وکنکوری ده دینلور کسر ثانی ایله شیخ روزبهان بیت زرك جام چوکنکر می نوازد * نه ظاهر بانکه درسر می نوازد لغ کویر ع کسر واو وسکون یای تحتانیله زمین شوره معناسنه حکیم فردوسی بیت بیابانی ازوی دمان دیو وشیر * همه خاك شیخ وهمه ره کویر * فخر کورکانی بیت کویر شوره وریك روانش * سموم جان برود بودمانش * بعض کسنه لردن مسموعدرکه اول یره دیرلرکه یاغمور یاغوب یری اصلندقدن صکره آدم وحیوانات یوریدیکندن چقور چقور اولوب ناهموار قورییه شول مرتبه که اوزرنده یوریمك دشوار اوله کذا فی فرهنك جهانکیری لغ کهبر ع سکون ها وفتح باء موحده ایله صرچه

صرچه برمق که عربیده خنصر دیرلر ابو المعانی بیت تواضع آنقدر دارد فضیلت * از آن کهبر شد جای جواهر لغ کهتر ع سکون ها وفتح تاء مثناة ایله کوچکرك که مقابلی مهتردر لغ کیر ع آلت رجل اولدوغی جمله نك معلومیدر وشاهدینی یانمده حاضردر لغ کیرآور ع آلتی عادتدن زیاده اولان آدمه دیرلر ابو المعانی درهجا بیت چوکیرش ناتوان وسست بوده * زنش کیرآور وارا دوست بوده * بوبیتده توریه وایهام واردر لغ کیستار ع سکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله اشکنجه که جلادان مجرمه ایدرلر لغ کیسه بر ع سکون یای تحتانی وفتح سین مهمله وضم باء موحده ایله یانکسیجی اصلنده کیسه کسیجی دیمکدر میر نظمی بیت یکی کیسه برود شهرت شعار * به تیز دستیش را نباشد قرار لغ کیمیاکر ع ایکی معنایه در اول کیمیا عملنی اشلیجی شیخ سعدی بیت کیمیاکر بغصه مرده ورنج * ابله اندر خرابه یافته کنج * ثانی مجمع الفرسده حیله کر معناسنه در لغ کینه ور ع سکون یای تحتانی وفتح نونله کینلو وکین طوتیجی دیمکدر مولانا هاتفی بیت کر این کینه ور لشکر بیشمار * کذار آورد جانب آن دیار * لغ مع الزاء المعجمه * کردکاز ع سکون را وکسر دال مهملتین وفتح کاف فارسیله حضرت جناب باری تعالی عز اسمه نك اسم شریفی در کردکار مرقوم کبی ابن یمین * قطعه * شاها چکوید ابن یمین از جفای چرخ * دوران عمر کوته وشرح غم دراز * با آنهمه بدیش چه غم زو چوکار من * آخر زتونکوست بتوفیق کردکاز لغ کشنیز ع سکون شین معجمه وکسر نون بعده یای ساکنه ایله حبوباتدن برنوعدر عربیده کزبره دیرلر لغ کیز ع سکون یای تحتانیله یعنی نمله یعنی کیچه کذا فی المجمع لغ کیکیز ع سکون یائین تحتانیتین وکسر کافله برنوع ترهدرکه برك پهن وتره تیزك دخی دیرلر عربیده جرجیر دیدکلریدر کذا فی المجمع لغ کین توز ع سکون یای تحتانی ونون وضم تاء مثناة ایله کین ایدیجی وجنك ایدیجی معناسنه حکیم سوزنی بیت تا بود درسینهٔ من رسته بهر خدمتت * چرخ کین توز ندکی یند بچشم کین ترا لغ کوز ع کسر واو وسکون زاء فارسیله برمیوه در سرخ رنك شوره زار یرلرده بتر ازدف دخی دیرلر لغ مع السین المهمله ع لغ کرپاس ع سکون راء مهمله وفتح باء فارسیله مطلق بزدر یکی اولسون اسکی اولسون شیخ عطار بیت حاصل دنیاچه باشد ای امین * آنه کزی کرپاس ویکپاره زمین لغ کریاس ع سکون راء مهمله وفتح یای تحتانیله پادشاهلر ووزرا وامرا دربانلری معناسنه در عربیده اوج معنایه کلور اول خانهٔ فوقانی که علویه معناسنه ثانی خلوتخانهٔ پادشاهان وامرا واعیان واکابر ثالث طهارتخانهٔ فوقانی معناسنه در لغ کریس ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله فریب وچاپلوسی که کریسه دخی دیرلر میر نظمی بیت کند باهمه کس فریب وکریس نداند بجز شیطنت آن خسیس لغ کلیاس ع سکون لام وفتح یای تحتانیله ایکی معنایه در اول اوقپوسی که او ایچنده اوله یعنی اوده اولان اوطه قپوسی ثانی طام اوزرنده واقع طهارتخانه یه دیرلر لغ کندس ع سکون نون وکسر دال مهمله ایله صقصغان قوشی لغ مع الشین المعجمه ع لغ کراش ع فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول کراچکیجی عربیده مکاری معناسنه ثانی کرا معناسنه در مجمع الفرسده یعنی پریشانی مرویدر حکیم سوزنی بیت تودرمیان دلی دل میان زلف تودر * کراش خود مخواه وزلف رابشانه مزن لغ کراوش ع فتح راء مهمله وضم

همزه ایله چرخ روغنگر یعنی یاغ چقاردقلری چرخ که آنکله زیتون وکنجد یاغن چیقاررلر کذا
فی المجمع ؟ کش ؟ اوچ معنایه کلور اول خط مستقیمه دیرلر که بطلان کلمه ایچون اوزرینه
چکرلر بو معناسنه کشته دخی دیرلر مولانا کاتبی بیت دفتر لوح وقلم را کاتبی * کش عفوی
کش بجرم کاتبی * ثانی شطرنج اوینارکن شاهی یرندن قالدرمق ایچون بو لفظ معلومدر
بو معنایه کشت دخی دیرلر تا حذف اولنمشدر مولانا جامی * مصرع * زکشت مات شود
شاه عرصهٔ شطرنج * ثالث حرف تعلیل اولان که ایله ضمیر غایب شینی ترکیب اولنوب هاء
علامت حذف اولنمشدر که اش تقد یرنده اولور که معلومدر ؟ کشکاش ؟ سکون شین معجمه
وفتح کاف له یپلان آوازی ؟ کشنش ؟ سکون شین معجمه وکسر نون له ایکی معنایه در اول
بر نوع غایت خرده چکردکسز اوزمك قوریسنه دیرلر ثانی کشنیز مرقوم معناسنه در
؟ کلیم پوش ؟ ایکی معنایه در اول برداوردکه قلاررو دخی دیرلر عربیه عرطنیشا دیرلر
ثانی درویش بی نوایه دیرلر شاعر بیت هر کلیم پوشی که بینی مرحمت کردن رواست * آنچنان
کس در جهان زیرا شکسته خاطر است ؟ کنکاش ؟ سکون نون وفتح کاف فارسیله مشورت
معناسنه که کنکاج دخی دیرلر حکیم نزاری قهستانی * قطعه * خسروا طرفه قصهٔ دارم *
کر بسمع رضا کنی اصغا ش * کرچه رخصت نمیدهد عقلم * هرچه با او همیکنم کنکاش * لیك
چون فکر میکنم درهم * میشوم همچو طرهٔ جماش ؟ کیش ؟ سکون یای تحتانیله یدی
معنایه کلور اول ترکشك اوق طوران طرفنه دیرلر شیخ نظامی بیت تیرکه درکیش کمان وش
بود * عاقبتش تاب ز آتش بود * محمد دندو شاه بیت بدست غمزه روانتر روانه کن تیری *
که صبر آن نکند دل که بر کشی از کیش * ثانی مذهب وملت معناسنه حکیم سوزنی بیت
نجاست صوفیٔ دجال شکل وملحد کیش * بکوبسوز که مهدیٔ دین پناه رسید * مرقوم
ایکی معنایه حکیم انوری * قطعه * آسمان چون سلاح بر بندد * تیر تدبیر او نهد درکیش *
جان تو دادهٔ جهانی را * فرق ناکرده اهل مذهب وکیش * مثاله کمال خجندی بیت خواهم که
زکیش تو شوم کشته بتیری * چون کیش تو دارم روم آخر بهمان کیش * ثالث بمعنی بال وپر یعنی
قنات عبد القادر نایینی بیت نه رای اوست کار ملك وملت * چو تیر چار کیش از فاق و پیکان
رابع وصاف ده مذکوردر بر جزیره نك اسمیدر بحر فارسده حالا هرمز نامیله مشهوردر کیش
اولمغه وجه تسمیه اولدر که اطرافنه بر بوکسك یردن نظر ایدنلر ترکش کبی کورورلر شیخ سعدی
بیت یکی مرد درویش در خاك کیش * چه خوش کفت با همسر زشت خویش * خامس
بر نوع جامه در قالن کتاندن طوقورلر عربیه جیش دیرلر مولانا هاتفی بیت برون رفت قوت
ز دست دبیر * ز تفضیل کیش وکتان وحریر * بو تعبیر او زره جامهٔ لطیف اولمق کرکدر
سادس بر جانوردر دریسنی کورك ایدرلر بغایت مقبولدرکه آکا سمور دیرلر سابع شمشاد
اغاجنه دیرلر ؟ کین سیاوش ؟ باربد خسروك مخترعاتی اولان اوتوز لحننده بر لحن ونوا آدیدر
شیخ نظامی بیت چو بر دستان زدی کین سیاوش * پر از خون سیاوشان شوی کوش *
؟ کینهٔ سیاوش ؟ دخی دیرلر حکیم ازرقی بیت خرمتر از بهار سرای دبیر و بم * که کینهٔ
سیاوش وکه سبزهٔ بهار * سبزهٔ بهار دخی بر نوا آدیدر ؟ کینه کش ؟ مشهور ملکی نك اون ایکنجی

اون ایکنجی کوننك اسمیدر ودخی کین طوتیجی معناسنه ؟ مع الغین المعجمه * کریغ ؟ کسر
راء مهمله وسکون یای تحتانیله بمعنی کریختن یعنی قاچمق شمس فخری بیت رفتمی ز اصفهان
کرم بودی * قدرت رفتن ومجال کریغ * نسخهٔ وفایی ده کاف عجمیله مرویدر ؟ کیاغ ؟ فتح
یای تحتانیله بمعنی کیاه یعنی اوت بهرامی بیت عجب نیست از سوز تری بباغ * بتوخد درخت
وبسوز د کیاغ ؟ کیغ ؟ سکون یای تحتانیله چپاق که کوزدن آقان چرك وکر پکار اراسنه
جمع اولوب یا پشور یوسف هروی بیت شکفت نیست اکر کیغ چشم من سرخست * بلی
چو سرخ بود اشك سرخ باشد کیغ * بو معنایی موید شمس فخری بیت باد در چشم دشمنان
درش * مژه چون تیغ وهمچو روپین کیغ * عربیه آکا رمص وچغتای لساننده سیرکاك دیرلر
میر علیشیر بیت مین اولتوم ناله دین نازاو یقوسیدین یار آچماس کوز * نی سود آندین که
هجران شامی بولغای کوز لاریم سیرکاك ؟ مع الکاف * کردك ؟ سکون را وفتح دال
مهملتین ایله لغز که چیستان دخی دیرلر کذا فی المجمع ؟ کرمك ؟ سکون راء مهمله وفتح میمله
ایکی معنایه در اول اشتان که آنکله جامه یورلر صابون کبی کوپورر ثانی مصغر کرم دز
قورد جغز معناسنه ؟ کریشك ؟ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله
ایکی معنایه در اول مرد جنك آور یعنی شجیع وبهادر ثانی هرقوش یاورسنه دیرلر کذا فی
فرهنك جهانکیری مذکور ایکی معنایه میر نظمی بیت مرد آنست که کریشك باشدش *
نه بلا نه چون کریشك باشدش ؟ کسنك ؟ سکون سین مهمله وفتح نونله بر نوع غله در ماش
ایله عدس میاننده اولور مقشر ایدوب علف دواب ایدرلر بغایت سمرد کرسنه دخی دیرلر
ولسان هندیده کراو وکاو دیرلر ؟ کلاك ؟ باشی اکری اوزون اغاجدر چوکان کبی آنکله
اغاجدن میوه دوشررلر یعنی ال ایرشمیین داللری آنکله چکوب میوه میدرد کلمیدر هر نه ایسه
آنکله قوپاررلر ؟ کلك ؟ فتح لامله اوچ معنایه کلور اول بمعنی لوح یعنی شاشی عربیه
احول دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت مهتاب بر آمد کلك از کور بر آمد * وزدیك سیه
چرده سقنقور بر آمد * شمس فخری بیت مطیع حکم شهنشه کسی تواند بود * که چشم
بخشش نی کور باشد ونه کلك * ثانی بمعنی درد شکم ضیایی بخشی بیت باد از حقد نفخ وباد حسد
دشمن شاه مبتلای کلك * ثالث کوچك پرمق که عربیه خنصر دیرلر صاحب فرهنك منظومه
نخ بیت کلیك وکانجك کلك داشت نام * که خنصر بخواند بتازیش عام * وسکون لامله بوزن
سلك بنه اوچ معنایه کلور اول هر قامشه دیرلر عموما حضرت مولانا قدس سره بیت نه هر کلکی
شکر دارد نه هر زیری زبر دارد * نه هر چشمی نظر دارد نه هر بحری کهر دارد * حکیم ازرقی بیت
از شجاعت وز فصاحت خلق را حامی شود * نوك کلك تو همی چون نوك کلك ذی الیزن *
وقلم اولان قامشه دیرلر خصوصا شمس فخری * قطعه * جایی که دهد نظم فلك سلك سلاطین
شاهنشه آفاق بود واسطهٔ سلك * تا فرق بر آب سیهش در بر ایام * در عهد وی آنکو دو
زبان باشد چون کلك * حکیم انوری بیت کلکت چه قابلیست صاحبقران نطق * یعنی که
نفس ناطقه در جنبش الکنست * بعض نسخه ده اول قلم قامشی که یونلمامش اوله عربیه یراعه
دیرلر یونلدقدن صکره که یازو یازمغه صالح اوله خامه دیرلر بو بیتدن فهم اولنور بیت

نویسنده ازکلك چون خامه کرد * سوی مادر روشنك نامه کرد * وبند کور قامشدن دوزیلن
اوقه دخی کلك دیرلر نتکم بو بیتده وارد اولمشدر بیت زنیروز پیکان کلك توشیر * بروز بلا کردد
ازجنك سیر * ثانی آتش منقلی که ایام شتاده یاقردن ودموردن ایدوب ایچنه آتش قورلر
حکیم سنایی بیت آن ازاثرکینهٔ اوبادم سرد ست * حقاکه اکرکرم کند کلك اثیرش * وله
ایضا بیت چونان نمود کلك اثیری اثر بکوه * کاجرای اوکرفت همه رنك لاله زار * ثالث
بر صمغ آدیدر غایت آجی براغاجدن حاصل اولور آکا جهودانه دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت
حاسدان توکلك تورطبی * ازقیاس رطب نباشد کلك ل کلنجك ع فتح لام وجیم وسکون
نونله کوچك برمقدر ل کلنکك ع فتح لام وسکون نونله بمعنی پرپهن یعنی سمو زاوت کلنك دخی
دیرلر کذا فی المجمع ل کلنك ع سکون لام وفتح نونله بمعنی پرپهن که خرقه دخی دیرلر عربیده
فرفخ وبقلة الحمقا دیرلر کذا فی المؤید وفرهنك میرزا ل کلیك ع کسر لام وسکون یای
تحتانیله ایکی معنایه کلور اول کوچك برمق که عربیده خنصر دیرلر صاحب فرهنك منظومه
بیت کلیك وکلنجك کلك داشت نام * که خنصر بخواند بتازیش عام * ثانی احول که شاشی
معناسنه در لوچ وکاژ وکلك دخی دیرلر اثیر الدین اخسیکثی بیت کی فتد برقدر تو دیدار ما
چشم کلیك * کی رسد در مدح توکفتار با پای قصیر ل کنشك ع کسر نون وسکون شین
معجمه ایله ایکی معنایه در اول بر عضوه اوق اورب زخم ایلمك ثانی آغری وجع معناسنه ایکی
معنایه ترتیب اوزره شاعر بیت بتیر مژه سینه کرده کنشك * ازان نیست در دل اثر ار کنشك
ل کیك ع اماله ایله ایکی معنایه در اول کوز ببکی مردم چشم معناسنه استاد رودکی بیت
خشم آمدش وهم آنکه کفت ویك * خواست کور ابرکند ازدیده کیك * شمس فخری * قطعه *
کرماه نیم کورزکردون نظر کند * سوی درشهنشاه ازدیدهٔ کلیك * هنکام اهتمام و بوقت
مقابله * ازکینه مهر برکند ازدیدهاش کیك * ثانی بمعنی مردم یعنی آدم کذا فی فرهنك
جهانکیری ل کیك ع فتح یای تحتانیله شرفنامه ده برمیوهٔ معین در ومؤید الفضلاده
بمعنی کربه که عربیده سنور وهرّه دیرلر که ترکیده کدی دیرلر ل کیماك ع سکون یای تحتانیله
بر دریا نامی در کذا فی المجمع ل مع الکاف الفارسی * کلنك ع فتح لام وسکون نونله سوراخ
کلیدان یعنی مفتاح کیردیکی دلك کذا فی المجمع ل کنك ع فتح نونله چتین قوزکه ایچی
قبوغندن آیرلمز بسحاق اطعمه بیت بازمویز فراوان بنقل میخور * آنزمان از سر کردوی
کنك مغز برآر * وسکون نونله بی شرم وحیا وزبان آور معناسنه حکیم سنایی بیت هریکی
بادوکنك سبزارنك * سرازان کورمیاه چون خرچنك * حکیم انوری بیت قاضی تواکر بمثل
برادربیند بری * کیری زطلب کردن این کنك کناره * وامرد درشت وبی حیایه دخی دیرلر
شیخ سعدی درمطایبه بیت که کربیام بدر دقحبهٔ * کاه کنکی بشکند دندان من ل مع اللام
ل کیغال ع سکون یای تحتانی وفتح فا ایله مرد رندپیشه وجماش وعیاش معنالرینه در شمس
فخری بیت ازاحتساب تفاوت مؤذنست وامام * کسی که بود ازین بیش فاسق وکیفال ل کیل
فتح یای تحتانیله بوزن حیل برمیوه در چنکلی هم صاری وهم قرمزی اولور کناره مشابه
ایوا اجهسی ویرر ایچنده درت دانه چکردکی اولور بسحاق اطعمه بیت حسود کفتهٔ بسحاق

بسحاق کو بکوی جواب * که پیش ما کیل وبه بهم نخواهد ماند * وسکون یای تحتانیله خمیده
وکج معناسنه حکیم قطران ارموی * قطعه * دلم بسان هوا آمد ازهوای حبیب * تنم بسان خلال
آمد ازخیال خلیل * تنی که قدش چون قول عاشق آمد راست * مهی که قواش چون
پشت عاشق آمد کیل * مجمع الفرسده آرزومند معناسنه مرویدر ل کیهال ع سکون
یای تحتانی وفتح ها ایله ایکی معنایه در اول بمعنی جهان ثانی جای بلند وعالی که کیهان دخی دیرلر
کذا فی المجمع ایکی معنایه ترتیب اوزره ابو المعانی بیت درین کیهال فانی هرکه در سر راخرد دارد
نمیکردد عمارت بهر خود را خانهٔ کیهال ل مع المیم * کرم ع سکون راء مهمله ایله قورد جغز وبوجك
اسم عامدر حشرات ارضك جمله سنه اطلاق اولنور اغاج قوردی وابریشم قوردی وبونلره بکزرنه
وار ایسه جمله سنه کرم دیرلر اسم جنسدر * مصرع * چوکرم پیلهٔ تاکی در ابریشم نهان باشی *
وقس علی هذا ل کلام ع عربیله فارسیده مشترك لغتدر جراحت معناسنه ابو المعانی بیت کلام
کلام بدی در جکر * چو شد به نکردد بمرهم دکر ل کلیم ع خرقه وغلیظ صوف که فقرا
ودرویشان کیرلر بوندندر که آنلره کلیم پوش دیرلر ومعروف دوشمه درکه عربیده بساط دیرلر شیخ
سعدی کلستانده * ده درویش برکلیمی بخسبند ودو پادشاه دراقلیمی نکنجد دیمشدر ل کم ع
ترکیده دخی مقام توصیفده ومقام تعلیلده استعمال ایدرلر حکیم اسدی بیت ازین راه دشوار
کم هست پیش * بردشادیٔ زمیهن ومال خویش ل مع النون * کدن ع کسر دال مهمله ایله
ایکی معنایه در اول برکوی آدیدر روزعاشوراده اون بیك قدر آدم جمع اولوب کریه وزاری
وماتم امام حسین رضی الله عنه ایدرلر ثانی حیز ومخنث یعنی کونداده کذا فی فرهنك جهانکیری
ل کراستن ع فتح راو تاء مثناة وسکون سین مهملتین ایله ایکی معنایه در اول میل ایلمك
ثانی ظن وکمان ایلمك ل کرشیدن ع سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر شین معجمه ایله
بمعنی تباه شدن کار وپریشان کشتن یعنی ایش فنایه واروب طاغلق معناسنه میرنظمی بیت
حال عاشق ازغم هجران کرشت * ازازل بودست بامحنت سرشت ل کرمان ع سکون
راء مهمله وفتح میمله ایکی معنایه در اول بر ولایت ومشهور مملکت آدیدر بی نظیر جوهردار دموری
اولور قلیج ایدوب تیغ کرمانی دیرلر وافصح الشعرا خواجونك ولایتیدر وآنده جنس حبوباتدن
کمون چوق اولور مولانا جامی بیت خیال زیرکی باخود مبر پیش خدادانان * نه بندد بار زیره
آنکه باشد عزم کرمانش * زیره کوندر ثانی جمع کرم در یعنی قوردلر ل کریفتن ع کسر
راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح فا ایله بمعنی کریختن کذا فی المجمع ل کشتن ع سکون شین
معجمه وفتح تاء مثناة ایله اکین اکمك زراعت معناسنه مستقبلنده شین رایه قلب وماقبلنه برالف
زیاده ایدوب کارد وکارنده دیرلر چغتای لساننده ایکماك دیرلر الف مکسوره وکاف عربیله زراعت
معناسنه در وکاف عجمیله اکمك یعنی مایل ایتمك اسکندرنامه ده برآت وصفنده دیر بیت هم
التون ایکاردا غی آلتون لجام * هم التون تاقاداغی التون بسام ل کشستن ع کسر شین
معجمه وسکون سین مهمله ایله اوزمك واوزلمك معناسنه هم لازم وهم متعدی اولور مستقبلنده
کسیلد وکسیلنده دینلور که اولور حذف یا ایله کسلد دیرلر امر ونهی صیغه لرنده حذف یا واجب
اولور که بکسل ومکسل دینلور وکسیختن دخی بویله در ل کشمان ع سکون شین معجمه وفتح میمله

زراعت معناسنه که کشتمند دخی دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت ازحبوبات درهمه کشمان * نیست چندانکه درکشمند تفح ل کشن ح سکون شین معجمه ایله بمعنی لب یعنی دوداق ابوالمعانی بیت آن کشن صاف ونازك رغبت شکست لعلست * آن درسپید دندان نابود کرداولو ل کشور زبان ح سکون شین وراء مهمله وفتح واو ویای تحتانی وکسر زاء معجمتین ایله بمعنی برزکان کذافی المجمع ل کلان ح فتح لامله ایکی معنایه در اول زیب وزینت ثانی هرنسنه دیبی یعنی قعروبن بمعنی اول میرنظمی بیت کلان شهر وبازار کرد فرمان * همه آراستند همچون کلستان ل کلید دان وکلیدان ح کلاهما بکسر اللام وسکون الیاء التحتانی وفتح الدال المهمله کلیدك پری کیردوکی یر یعنی قوان قفل قریع الدهر بیت همه آویخته ازدامن دعوی دروغ * چوکنه ازکس کاو وچو کلیدان زمدنك ل کن ح بمعنی بخیه یعنی نکنه که کله دخی دیرلر عربیده غرزه دیرلر ضم غین وسکون راء مهمله وفتح زاء معجمتین ایله کذا فی المجمع ل کنبهن ح سکون نون وفتح باء موحده وها ایله برنوع سبزدانه در چتلاغوج دیرلر عربیده حبة الخضرا دیدکاریدر بعض چالیلرده بتر کذافی المجمع ل کهان ح فتح ها ایله مختصر کیهاندر جهان معناسنه استاد منوچهری بیت بودآن همکنا راغرض ومصلحت خویش * اوراغرض ومصلحت شاه کهانست ل کهترین ح یعنی کوچکرك دیمك اولورکه اظهار ها ایله کوچك دروترادات تفضیلدر ل کهین ح کسر ها وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول کوچك ثانی کهبر مرقوم معناسنه در ل کیان ح فتح یای تحتانیله ایکی معنایه کاور اول چارطبایع عناصر اربعه ثانی که لفظنك جمعی در کیملر معناسنه وروایت اولنورکه علم طبیعیی ابتدا استماع ایله استاددن تعلم ایدن کمسه نك آدیدر ودیرلر که حکیم افلاطونك زمره مشائیون اولان شاکردلرینك رئیسی آدیدر ل کیپانیدن ح سکون یای تحتانی اول وفتح ثانی وفتح باء فارسی وکسر نونله میل ایلمك وعدل وداد ایلمك معناسنه در میرنظمی بیت هرکه کیپانیدن کردن پیشه کرد * درجهان ازعاقبت اندیشه کرد ل کیپیدن ح سکون یای تحتانی اول وثانی وکسر باء فارسیله ازجای کشیدن یعنی بریردن چکمك وبمعنی کردانیدن ودخی دوندرمك ل کیرمان وکیربان ح کلاهما بسکون الیاء التحتانی وراء المهمله وفتح المیم وباء الموحده بمعنی مجاچنك اول آلتدرکه زنان آلت رجل کبی قطیفه دن ایدوب ایچنه پنبه طولدوروب اوجنه باغی اولوردبری باینه بغلیوب برینه مجامعت ایدرکبی قوللنورلر ترکیده زبق دیدکاریدر ومعنای ترکیب کیره بکزردیمکدر شاعر بیت میدهد جان زحسرت کیرمان * میبرد کار لذت کیرمان ل کیستان ح سکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله اوزم صقه جق منکنه چرخشت معناسنه وبعض فرهنکلرده یایق که آنکله یاغ چقاررلر کذافی فرهنك جهانکیری ل کیشن ح سکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول کوستك که چارپا حیوان آیاغنه اوررلر ثانی قورشون معناسنه که اسرب دخی دیرلر ل کیفانیدن ح سکون یائین تحتانیین وفتح فاء وکسر نونله بمعنی کیپانیدن مرقوم ل کیفتن ح سکون یای تحتانی وفاء وفتح تاء مثناة ایله بودخی کیپانیدن مرقوم معناسنه در ل کیکن ح سکون یای تحتانی وکافله بمعنی تاریکی وتیره کذافی المؤید وشرفنامه ده لامله کیلن واقعدر ل کین ح درونده خصومت وعداوت طوتمق

طوتمق میرنظمی بیت بدکن ازذات کین وعداوت * مکن ازبهر دنیا راخصومت ل کیهان ح سکون یای تحتانی وفتح ها ایله بمعنی جهان حکیم خاقانی بیت همتم برسر کیهان خورد آب تنك وخشك وترکیهان چکنم ل کیه دان ح فتح یای تحتانی ایله چراغدان بعض نسخه ده چراغ معناسنه در ل مع الواو * کرپو ح سکون راء مهمله وضم باء فارسیله کرپی که عربیده قنفذ دیرلر ضم قاف وفا وسکون نونله کرمانیلر لسانیدر ل کرو ح فتح راء مهمله وسکون واو ایله ایکی معنایه در اول ایچی بوشانمش دیمش معناسنه شیخ آذری * قطعه * بکردکنه کائنات تمیز سد کردون * که هست روز وشب وماه وسال ودرتك ودو * اکر زسنبله یك جو کم آورد کردون * کند خصومت عدالت زکام ثور دکرو * ثانی کشنی کوچك که سنبك دخی دیرلر شیخ سعدی * مثنوی * جوانی پاکباز وپاك روبود * که باپاکیزه رویی درکرو بود * شنیدستم که در دریای اعظم * بکردابی درافتادند باهم ل کیپو ح سکون یای تحتانی وضم باء فارسیله ایکی معنایه در اول مارول که کاهو دخی دیرلر ثانی کلبك دیدکاری قنادلی بوجك کذافی فرهنك جهانکیری مجمع الفرسده برپرنده درکه دینار دخی دیرلر وکتاب السامی فی الاسامی ده بر کوچك قوشدر مختلف رنکاری واردر واغاجلرده آشیان ایدرلر لانه سی کویا که اپاکدن اورلمش درآنده یاوری چقاررل ل کیتو ح سکون یای تحتانی وضم تاء مثناة ایله سنکخواره یعنی برقوشدر خرده طاشجغزلری آنکله تعیش ایدر کذافی الاداة ل کیستو ح سکون یای تحتانی وسین مهمله وضم تاء مثناة ایله حنظل دیدکاری دارودر شاعر * مثنوی * اکر کیستو دهد جانان بعاشق * شود شکر بدل آید موافق * اکر شکر دهد اغیار بدخو * بکام جان آید همچو کیستو * ل کیکو ح سکون یای تحتانی وضم کافله کول یعنی اول چقوریرکه آنده صو جمع اولمش اوله کذافی لسان الشعرا ل کیلو ح سکون یای تحتانی وضم لامله بمعنی کیکوی مرقوم کذافی المجمع ل کیو ح ضم یای تحتانیله اولو پادشاه یعنی سلطان عظیم الشان ل مع الهاء * کبته ح سکون باء موحده وفتح ثاء مثلثه ایله دیم نقره یعنی کمشك چرکی که آشاغی چوکر عربیده خبث الفضه دیرلر کذافی المجمع ل کتابه ح فتح تاء مثناة وباء موحده ایله برنوع رسمدرکه طاق ایوانلرده وبالای درور وزنلرده ود ولاب اوزرنده ایدرلر واول رسم ایچنه ابیات واشعار وتاریخ کبی نسنه لر یازرلر وآنك خرده رسمنی بعض قلمکاری ایشلرده ایدرلر شاعر * مثنوی * مشك مدحش باب شعر سرشت * کاخ اقبال راکتابه نوشت * صدره ازجای رفت کاخ وسرای * مانده جاوید آن کتابه بجای ل کیچیره ح کسر جیم فارسی وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله پیشوا یعنی ایلروده اولان معناسنه ل کرپه ح سکون راء مهمله وفتح باء فارسیله بمعنی کرده ل کرته ح سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة ایله بندق اوتی ودوه دکنی اولمقله مرویدر کذافی المجمع ل کرچه ح سکون راء مهمله وفتح جیم فارسیله لیقه که دواته قویوب اوزرینه مرکب قورلر ل کرده ح سکون را وفتح دال مهملتین ایله معروف باغچه بشمش اتمکدر ل کرسنه ح سکون را وسین مهملتین وفتح نونله اریك وچرك که جراحت اوزرنده اوله عوام شیرازقافله قرسفه دیرلر خصوصا که فارسیده قاف اولمز ل کرشته ح کسر راء مهمله وسکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله بوزن سرشته بمعنی خس وخاشاك شیخ عطار بیت زمین وآسمانها

برقرشته است * توکی بینی که چشمت پر گرشته است نی کرم پیله فی سکون راء مهمله وضم وکسر
باء فارسیله ابریشم قوردی که کرم قوردر و پیله قورد اوزرینه طولاشدردوغی ابریشمدرکه
تفصیلی باب الباء الفارسیه ده ذکر اولندی شاعر * مصرع * چو کرم پیله تا کی در ابریشم
نهان باشی * خواجه سلمان بیت همچون کشف حسود ترا پوست شد حصار * چون کرم پیله
خصم ترا جامه گشت کفن * خواجه حسین ثنایی بیت من چو کرم پیله از دیبا و اطلس فارغم *
پر تن عریان لعابی از دهان افشانده ام نی کرنه فی سکون راء مهمله وفتح نونله بر دکندرکه اشترخواره
دخی دیرلر نسخهٔ وفایی‌ده کاف عجمیله مرویدر نی کریسه فی کسر را وسکون یای تحتانی وفتح
سینین مهملتین ایله فریب وچاپلوسی معناسنه میرنظمی بیت بهر کس داشته کارش کریسه * ازان
کشته تهی هم جیب وکیسه نی کسیه فی سکون سین مهمله وفتح یای تحتانیله یعنی کیسه شاعر بیت
چو هر وعده کند میکر دنسیه * شده کویا تهی انبان وکسیه نی کشته فی سکون شین معجمه وفتح
تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول کاشته معناسنه که اکلش دیمکدر استاد بیت ندانم بکشتن از کل
خلایق * که در دل تخم مهر تو نکشته * ثانی ایچندن چکردکی چقمش وقورتیلمش میوه شفتالو
وزردالو وامرود قورویمی کبی حکیم سوزنی بیت شاکوی ترا بی تو دل از غم * بدو نیمست چون
امرود کشته * وله ایضا بیت قدی چو سرو پیاده سری چو کنده کود * لبی چو کشتهٔ آلورخی
چو پردهٔ تار نی کشه فی اول خط مستقیمه دیرلر که بطلان ایچون کتابت اوزرینه چکرلر فتح
کافله دخی جائزدر قاسم انوار بیت تو بسیه نامکی قاسمی * کر کشهٔ عفو کشی حاکمی *
نی کلانه فی فتح لام ونونله یعنی آتشدان میرنظمی بیت زنش را بانك کردی ای قلانه *
که آتش برفروزاند رکلانه نی کله فی فتح لام مشدده ایله ایکی معنایه در اول پردهٔ زنان معناسنه
حکیم اسدی بیت عروس سپهری چو کرد آشکار * رخ از کلهٔ سبز کوهر نکار * ومطلق پرده
معناسنه حکیم خاقانی * مصرع * صبحدم چون کله بندد آه دودآسای من * وعربیده بمعنی
پردهٔ تنك وبرنوع پرده درکه خانه کبی ایدرلر ترکیده جیبلاغ دیرلر کتاب السامی فی الاسامی ده
مسطوردرکه کله خیمهٔ تنك مثال اولور ایچنده عروس داماد ایله یاتور بو تعبیر دخی جیبلاغ اولمق
اوزره در ثانی سقف خانه وسقف خیمه وامثالی شیخ سعدی بیت توکی بشنوی نالهٔ
دادخواه * بکیوان بوی کلهٔ بارگاه * تخفیف لامله ده ایکی معنایه در اول بمعنی موی جمع
کرده یعنی اورلمش صاچ شاعر بیت جای جانها شکن شب پوشست * دام دلها کلهٔ پرشکنست
ثانی برشهر نامیدر نتکم قاضی حمید الدین مقاماتنده ذکر ایدر * خلق را از راه وعظ کن مکن
میفرماید که بزبان اهل حله شامیسر آید وکاه بلغت اهل کله نو آمیزند نی کنه فی فتح نون مشدده
ایله مصطکی که ساقز ایدرلر نی که فی ایکی وجه ایله تلفظ اولنور بر وجهی اظهار ها ایله صغیر
یعنی کوچك که مقابلی مه در کسر ایله شیخ سعدی بیت چو از قومی یکی بی دانشی کرد *
نه که را منزلت ماند نه مه را * بر وجهی دخی اخفاء ها ایله ایکی معنایه کلور بری اسم وبری ادات
استعمال اولنور اسم استعمال اولندقده ذوی العقوله ذاتنه دلالت ایدرکسه معناسنه هرکه جوید
یابد کبی واستفهام اولور که کفت وکه یافت وکه دید دیرلر نتکم غیر ذوی العقوله چه استعمال اولنور
مثلا چه چیزست وچه کونه دیرلر وادات استعمال اولندقده ایکی کلمه ارا سنده ارتباط ایچون

ایچون ایراد اولنور ویا صفتله موصوف میاننده مثلا دل که عاشق شد کم شد کبی ویا خود معلول ایله
علت میاننده مثلا مزن که تاب ندارم کبی ویا خود معنا ایله غایت ارا سنده مثلا بکوش که تا برسی کبی
و بو نلرا مثالی نه وارایسه ودخی برامر بر امره متعلق اولسه ایکیسینك بیننده توسل اولنور
کفتم که چونی وبکوش که بدانی کبی وغیرهم نی کیاده فی بوزن پیاده بمعنی رسوای کذا فی التحفه
نی کیپه فی سکون یای تحتانی وفتح باء فارسیله حجاملرك حجامت ایتدکاری آلت حذف یا ایله کپه
دخی دیرلر استاد لطیفی بیت بد مکو که همیکشد غیبه * هر بدی را بجوش چون کیپه *
بو معنایی مؤید شمس فخری بیت شهنشاهی که تدبیر ضمیرش * نهد بر پشت مهر وماه کیپه *
بعض نسخه ده کپه آلت حجامت وکیپه حجامت اولنان محله دیرلر نی کیسه فی معروف طولو
اولسون بوش اولسون نی کیله فی معروف اولچك که غله اولچرلر عربیده کیل دیرلر فتح کافله
وقفیز وصاع دخی دیرلر شیخ سعدی بیت چو بر کیلهٔ جو امانت شکست * بشوی ای برادر ز انباد
دست نی کیمه فی بوزن نیمه شوخ چشم وقرا ومش کوزه دخی دیدکاری مرویدر نی کینه فی
کین طوتمق وخصومت وعداوت درونی میرنظمی بیت مکن با هیچ کس زنهار کینه * ز کینه دار
صاف و پاك سینه نی کینه خواه فی خصمندن انتقام قصد ایدیجی نی کینه کاه وکینه که فی
جنك یری محل کیرودارکه عربیده معرکه دیرلر میرنظمی بیت بکینه خواه آمد کینه که را *
دعای دولتش میخواند شه را نی کیهه فی سکون یای تحتانی وفتح ها ایله بر اوتدر صرمشق کبی
اغاجه صاریلور توت کبی میوه‌سی اولور عربیده علیق دیرلر ضم عین وفتح لام مشدده ایله کذا
فی المجمع نی کیه فی فتح یای تحتانیله مصطکی ساقزدر نی کییه فی ایکی یای تحتانیله آلت
حجامتدر نی مع الیاء التحتانی * کرامی فی فتح راء مهمله ایله اولو وحرمتلو ومعزز ومکرم دیمکدر
میرنظمی بیت کرامی دار مهمانرا همیشه * سخا ولطف را مید اریشه * ودخی قیمتلو
ومعتبر نسنه یه دیرلر حکیم اسدی بیت که هر کوهر چه افتد بکف بی سپاس * کرامی بود نزد
کوهر شناس نی کسری فی سکون سین مهمله وراءنك فتحی ده وکسریده جائز نوشروانك لقبی
ایدی آندن صکره کلان عجم پادشاهلرینه لقب اولدی میرنظمی بیت چو کسری تخت شاهی را
نشسته * در ظلم وتعدی کرد بسته نی کشنی فی سکون شین معجمه وکسر نونله بمعنی چنکلستان
ابنوه یعنی چوق اورمان کذا فی المؤید نی کشور خدای فی یعنی پادشاه شیخ سعدی بیت
اکر کشور خدای کامرانست * وکر درویش حاجتمند نانست نی کهنی فی سکون ها وکسر
نونله ایکی معنایه کلور اول خانهٔ زمستانی یعنی قیش اوی ثانی بمعنی خرس یعنی آیو کذا فی
فرهنك جهانکیری نی باب الکاف العربی المضمومة مع الالف * کبیتا فی کسر باء موحده وسکون
یای تحتانی وفتح تاء مثناة ایله بر لطیف حلوادر مغز بادام ویا فستق ویا جوز ویا فندق وکنجد
ایله ایدرلر حلوای مغزی وکبیتپا وکبیته دخی دیرلر شمس فخری بیت دوش آب چشم
دشمن پالوده کرد تیغت * کز کوز وکنجد غم سازد ورا کبیتا * عربیده قبیطا دیرلر معربی در وتحفة
الاحبابده حلوای ناطف وفرهنك میرزاده بر اتمکدر روغن ساده وشکر وکنجد ایله ایدرلر
نی کبیتپا فی زیادهٔ باء فارسیله ده حلوای مرقوم در امیر خسرو در صفت هلال بیت کناره ایست
سپید از کبیتپای نبات * فراز این طبق زرنکار سیم آکین نی کجا فی فتح جیمله اینی معنایه

في

باب الکاف [illegible] المضمومة

كلو را اول بمعنی قنده خواجه حافظ بیت صلاح كار كجا و من خراب كجا * ببین تفاوت ره
كز كجاست تا بكجا * ثانی بمعنی كه حكیم فردوسی بیت سرنامه كرد آفرین خدای * كجا هست
باشد همیشه بجای * وله ایضا بیت برادرت چندان برادر بود * كجا مر ترا بر سر افسر بود *
فخر كوركانی از ویسه ورامین بیت دلم چون نامهٔ پر رنج و درد است * كجا عنوان او این روی
زرد است * ثالث بمعنی چه حكیم فردوسی بیت بنزد سیاوش خرامید رود * برو بر شمردان
كجا رفته بود * رابع بمعنی هرجا استاد فرخی بیت كجا ز همت عالیش یاد خواهی كرد * بچشم
وعقل نماند ستاده اندر جاه * خامس بمعنی كی استاد رودكی بیت كر ز سوی وصل تو باد آمدی
دل كجا از غم بفریاد آمدی * شاعر * مصرع * كجا شاهی نشیند با كدایی * سادس بمعنی جا
مثلا هر كجا دیرلر هر جا مرادایدرلر كمال اسمعیل بیت بغیر خدمت تو بنده انتما نكند * بهر كجا كه
پژوهش كنند اصل و نژاد * چغتایده معنای اوله یعنی قنده دیمكه قایان وقیداد یرلر
شكم میر علیشیر بیت هر قایان باقسام كوزومكا اول قوپاشین نورایرور * هر نظر قیلسام نظر
اول مه منكا منظور ایرور لغ كرارا فغ فتح رائین مهملتین ایله ایكی معنایه در اول قیپو وزنده اولان
اغاج ثانی اول زمینه دیرلر كه سبزوات زراعت اولنوب اطرافی طپراقله یوكسلك ایده لر حیوان
كرمسون دیو كراد وكرده وكرزه دخی دیرلر سیذكر انشاء الله تعالی كذا فی فرهنك جهانكیری
لغ كرنبا فغ كسر راء مهمله وسكون نون وفتح باء موحده ایله برنوع سازدر كه دروكران چالرلر كذا
فی الاداة مؤید الفضلاده باء موحده یرینه یای تحتانیله واقعدر لغ كسیلا فغ كسر سین مهمله
وسكون یای تحتانی وفتح لام ایله برنوع دارودر عربیده سلیخهٔ ابیض دیرلر بعض نسخه ده كوجله
بوكن واقعدر لغ كش خرما فغ سكون شین معجمه ایله اركك خرمادر كه هر سنه آندن برچوی
ایدوب خرمانك دیه سنده قفاكبی برشیٔ اولور آكا صوقرلر او بیله اتمنجه خرما او برور وچیچكی
دوكیلوب خرما طوتمز میر نظمی بیت بهر چیزی می باید اورا زش * كه نخل آورد كش خرما
برش لغ كا فغ براوتدر بوی كل كنده دخی دیرلر عربیده فتح كاف ایله كاة وتركیده طوملان دیدكاریدر
پور بهای جامی بیت چون كما كنده است شكلی كن كه تخم * بركنی از بیخ همچون لنكرش * وله
ایضا بیت كنده است چون پیاز بغلهای اوچنانك * كوبی بكند كرد كار امصادره لغ كنا فغ
فتح نونله بمعنی مرز یعنی زمین كذا فی فرهنك جهانكیری لغ كنجا فغ سكون نون وفتح جیمله كنجیدن
لفظندن صیغهٔ مبالغه در صغه جق مكان معناسنه ابو المعانی بیت نكنجاد فنزدیوان بحرفی
ازغم هجران * مكر جانان كند باوصل شرح درد عاشق را لغ كندا فغ سكون نون وفتح دال مهمله
ایله ایكی معنایه در اول حكیم فیلسوف وكاردان معناسنه جمال الدین عبد الرزاق كاشی بیت
آفرین بادیران مركب خوش رفتارت * كه دل زیرك واندیشهٔ كندا دارد * ثانی شجیع
وبهادر معناسنه فرید الدین اسفراینی بیت حصاری به ز خرسندی ندیدم خویشتن را منی
حصاری جز همین نكرفت ازین پیش ایچ كندانی * استاد عنصری بیت پیلان ترا رفتن
بادست وتن كوه * دندان نهنك ودل اندیشهٔ كندا لغ كنها فغ سكون نون وفتح ها ایله بركوجك
اغاجدر یپراغی صاقز یپراغی كبی اولور كنهان دخی دیرلر كذا فی المجمع لغ كوتاه پا وكوته پا فغ
كلاهما بواو المعروف وفتح التاء المثناة واظهار الهاء چارپا بر جانوردر صغنه بكزر آرقه سنده بكاری

بكاری اولور وبوبوزی صغن بوینوزی كبی چتال چتال اولور كوتاه پای وكوتاه پاچه دخی دیرلر
كذا فی فرهنك جهانكیری اما مجمع الفرسده بمعنی خركوش یعنی طوشان مسطوردر
لغ كوچك بالا فغ قصیر القامه دیمكدر بالا بوی در كوچك معلوم لغ كوشا فغ واو معروف
وفتح شین معجمه ایله بمعنی كوشنده یعنی چالشیجی كوشیدن لفظندن اسم فاعلدر حكیم خاقانی
بیت كوشای بند م ونه نیوشای پند تو * از هیچكس نكویی عاشق شنیدهٔ * حكیم ازرقی
بیت چو دركوشش بیاموزند كر آن كینه باكوشش * هما درد تو دركوشش نیارد آسمان
كوشا * حكیم فردوسی بیت بهر كار كوشا بباید شدن * بدانش نیوشا بباید شدن *
لغ كوكا فغ واو معروف وفتح كاف ایله ایكی معنایه در اول بغایت بلند آواز ثانی اسماء فردن
براسمدر بو معنا كتاب زنددن مستخرجدر لغ مع الباء الموحده * كب فغ آغز كه ایچنه وهم
طشره سنه دیرلر آورد معناسنه در آنجق فرقی بودر كه بركب ذكر اولند وغی پرده مراد بیرون دهن
اولور ودركب ذكر اولند وغی پرده مراد اندرون دهن اولور اكب ولنبوس دخی دیرلر لسان
هندیده كاله دیرلر حكیم سنایی بیت كفتم آن زلف وكبت كیوم بدست دل بكفت * ارفع الدرهم
خذ منه عناقید الرطب * شمس فخری بیت كند دعای شه كامران ابو اسحق * دل خلایق
در سینه وزبان دركب لغ كرداب فغ سكون را وفتح دال مهملتین ایله توراني بر پهلوان آدیدر
حكیم اسدی بیت پس صف بپیاز وسیناد داد * كمینكه بكرداب وانشواد داد لغ كاغنتاب فغ
كاغنجی در معنای تركیب كاغن یاقجی دیمك اولور وكاغن قزدریجی دخی انسبدر لغ كاوب فغ
ضم لام ایله قصاج معناسنه در انبر دخی دیرلر لغ كنب فغ سكون نونله ایكی معنایه در اول
شهرینك آدیدر كه حالا بین الانام قم دیمكله معروفدر حضرت مولانا قدس سره * قطعه *
تو بدان خدای بنكر كه صد اعتقاد بخشد * ز چه سنی است مروی ز چه رافضیست كنبی *
بغرست سوی بینش همه نطق را وتن را * كه ترا ایكی قطره كه همیشه میفرنبی * ثانی برنوع
خیاردر لذیذ اولور بسحاق اطعمه بیت كدك كشك نهاداست وتغار دوراغ * قدحی كرده
پراز كنكر وكنب خونخوار لغ كنیب فغ كسر نون وسكون یای تحتانیله بمعنی بند وقید كه عربیده
غل دیرلر لغ كوب فغ واو معروفله بش معنایه كلور اول ضرب یعنی اورمق كه برشیٔ دن
برکمسنه یه ایریشه طاش ویا اغاج ویاخود مشت ویاد پتك كه كوست وكوس وآسیب
دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت كرترا كوبی رسد از فتنهٔ مستان مرنج * باچنان
ساقی ومطرب كی رسد رهوار مست * ثانی طوقمق معناسنه خلاق المعانی بیت كوبه
خورده ز پهلویش مهماز * سوخته برسرین اودل داغ * ثالث بو آلتدر پیل با نان قوللنورلر
كذا فی المجمع رابع برقسم بوریادر كه سازی غایت نرم در خامس كوفتن لفظندن صیغهٔ امر
ووصف تركیبی اولور زركوب وسركوب كبی لغ كوپ فغ باء فارسیله ایكی معنایه در اول بمعنی كوزه
عموما وكوزهٔ بزرك خصوصا تركیده دخی كوپ دیرلر ثانی حصیر معناسنه در لغ كوداب وكوشاب فغ
كلاهما بواو المعروف اولها بفتح الدال المهمله والثانی بفتح الشین المعجمه بمعنی دوشاب یعنی بكمز
شمس فخری بیت نكر كه چون بود احوال عیش آن بد بخت * كه شهد فایق اوشد ز راوق كوداب
لغ كوراب فغ واو معروف وفتح راء مهمله ایله بمعنی سراب كه بادیه لرده ایراقدن صوكبی كورینور
لغ

استاد عنصری بیت بهر آب آرزوی سوی کوراب * کم کنی جان وزونیا بی آب کوزسب
واو معروف وفتح زاء معجمه وسکون سین مهمله ایله بر پادشاه اسمیدر کوشاب واو معروف
وفتح شین معجمه ایله کیجه لرده واقع اولان خیالات واحتلام معناسنه ده مرویدر کذا فی فرهنك
جهانکیری کوشاسب واو مجهول وفتح شین معجمه وسکون سین مهمله ایله خواب معناسنه
کذا فی المجمع شاعر دیشدر بیت شنیدم که خسرو بکوشاسب دید * چنان کاتشی سش
زدودش بدید * وبمعنی جوان نوخط دمیده کذا فی فرهنك میرزا وکتاب السامیده بمعنی احتلام
وبمعنی کابوس وادات الفضلاده با کاف وباء فارسیین ایله بمعنی احتلام وجوان خط نیاورده
ولسان الشعراده زیادهٔ تاء مثناة ایله کوشتاسب مسطوردر بو لغتدن مقدم فرهنك جهانکیریده
منقول اولان کوشاب فقیرك خاطرینه کلورکه اول دخی کوشاسب اوله وکتاب مزبورك کاتبی سهو
ایدوب سینی یازمامش اوله زیرا دورت بش معتبر کتابلرده کوشاسب منقولدر ینه اول معنایه
کوشاب یازلمنك وجهی یوقدر اول اجلدن که کوشاب دوشاب معناسنه اولدوغی دخی مقدم
ذکر اولنمشیدی کوههٔ آب یعنی موج آب که آبخیز دخی دینلور وترهٔ آب دخی دیرلر
مع التاء المثناة * کت کلیچه معناسنه هرنه نك اولورسه میرنظمی بیت کت سیم وزر
چند بارستر * زکالای فاخر به پیشش ببر کت ومت فتح میله بعینه معناسنه توابع
الفاظ قبیلندندر حکیم فرزدق بیت روی زشت آن بد اختر نحس شوم * راست کویم
کت ومت ماند بوم بحت فتح جیمله ایکی معنایه در اول طوغان تولندکاری اوجکزکه کریج
دخی دیرلر ثانی بمعنی سیم کدست کسر دال وسکون سین مهملتین ایله فرهنك میرزاده
بمعنی بدست که قارش معناسنه عربیده شبر دیرلر کسرتین ایله ووجب دیرلر فتحتین ایله کروت
ضم راء مهمله وواو معروفله بمعنی فربه یعنی سموز حکیم انوری بیت کرچه در تألیف این ابیات
زیست * نی سمین غثی ونی غثی کروت کشت سکون شین معجمه ایله کشتن لفظندن فعل
ماضیدر کاهی مصدر استعمال اولنور باید کشت کبی وامرنده حذف تا ایله کش دیرلر ودخی بمعنی
تهیکاه یعنی بوش بوکر معناسنه که عربیده خاصره دیرلر مذکور ایکی معنایه میرنظمی بیت دران
نیزهٔ نیز برکشت زد * درانسو برآمد بکشت وفتد کشفت ضم شین معجمه وسکون
فا ایله کشفتن لفظندن صیغهٔ ماضی در پریشان ایتدی معناسنه شمس فخری بیت عدل
اوتا غایتی باشد که باد * طرهٔ شمشاد اونتوان کشفت کفت سکون فا ایله ایکی
معنایه در اول مخفف شکفت وشکفته ثانی مخفف کوف وکوفته کذا فی فرهنك جهانکیری
کلاپشت ضم باء فارسی وسکون شین معجمه ایله قیون یوکندن طوقنمش جامه درکه
هر رنکدن ایدرلر اکثر کیلان ومازندران اهالیسی بینلرنده متعارف جامه درکیرلر کلاپشته
وپشتك دخی دیرلر شاعر بیت هر آنکس که ما زندران داشتی * کلاپشت وکیش وکمان داشتی
کمیت فتح میم وسکون یای تحتانیه ایله طوری آته دیرلر وبعضیلری ایاقلر اشقلرینه دك
ویاسی وقویروغی سیاه اولان طوری آته تخصیص ایدیلر لکن کثرت استعمالله هر آته
کمیت دیرلر میرنظمی بیت به پشت کمیت آن یل نامدار * شب وروز رفت ونکرده قرار *
کنست کسر نون وسکون سین مهمله ایله بمعنی آتشکده حضرت مولانا قدس سره بیت

بیت توبی معبود در کعبه وکنشتم * توبی مقصود در بالا وپستم کنشت کسر نون وسکون شین
معجمه ایله هر کنیسایه دیرلر عموما ویهودی کنیساسنه دیرلر خصوصا حکیم سنائی بیت
زوفلك وار مسجد مؤمن * زو کنشت وکلیسیا ایمن کنیت کسر نون وسکون یای
تحتانیه ایله بمعنی کنیب مرقوم یعنی بند وقید کوت واو مجهول ایله ایکی معنایه در اول کوترم که
زمینکیر دخی دیرلر میرنظمی بیت چو کوت کشت نتوان که برخیزدش * بریش هر که آمد
بجفته زدش * ثانی کوچك دپه جکارکه طپراقدن یغلمش اوله کورت واو مجهول
وسکون راء مهمله ایله بونی ایجه برداق کذا فی المجمع کورشت واو معروف وکسر
راء مهمله وسکون شین معجمه ایله غول چوب معناسنه که باب الغینده ذکری مرور ایلدی
کوست واو معروف وسکون سین مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول ایکی نسنه بربرینه
شدتله طوقنمق که آسیب دخی دیرلر حکیم انوری بیت مصحوب لفظ فارسی بتصحیف از کتب
دارم طمع که علت من میز دست کوست * یان باشی اوردی دیمك اولور ابو شعیب بیت شاکر
نعمت نبودم یافتی * تا زمانه زد مرا ناکاه کوست * ثانی کوس که جنك محلنده چالرلر حکیم
فردوسی بیت دلیران نترسند زاواز کوست * که دوپاره چوبست ویکپاره پوست *
کوه پشت کوزپشت یعنی بوکری عربیده احدب واحدب دیرلر کوی یافت
اول طفله دیرلر که محله باشنده براغلمش اوله کذا فی المجمع مع الجیم * کخج سکون خاء
معجمه ایله براوتدرکه آندن سپورکه ایدرلر وآتشی آنکله شعله لندررلر طیان مرغزی بیت
دست وروی وپای خوبان بر کلخج * ریش مردان زرد از بس رود کخج کرنج کسر راء مهمله
وسکون نونله سیاه دانه که شونیز دخی دیرلر ترکیده چورك اوتی وعربیده حبة السودا دیرلر
شمس فخری بیت ملالیٔ طبع عدوش از بکا * ریاحین باغش بود از کرنج کستج سکون
سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله کفره قوشاغی که عربیده زنار دیرلر کفره نك ارباب ریاضتی بلارینه
بغلرلر دوکم دوکم براپیدر کذا فی المجمع کماج فتح میم ایله بر نوع بیاض اتمکدر بغایت بیاض
اوندن ایدرلر وهرنه که مدور واورته سی دلوك اوله جمله دن چادر دیرکنك دپه سنه چکن دکرمی
تخته یه دیرلر مولانا جامی * قطعه * بنان خشك کاوردی به پیشم * چرا باشی بجود خویش
غره * کماج خیمه را ماند که نتوان * زوی کندن بدندان نیم ذره * چو نان توز چوب آمد چو
چه بود * که زیر آهنم دندان چواره * مولانا محمود ابن یمین * قطعه * کفته بحکیمی که درین
خیمهٔ نه پشت فلك * قرص خورشید کماجش چه بود صبح عمود * کز توجان بازندارم زمروت
لیکن * چکنم نیست مرا دست رسی در خود جود * مولانا آصفی بیت مجنون در آسمان
چو قرص دید وحال کرد * کویا کماج خیمهٔ لیلی خیال کرد کنج سکون نونله ایکی معنایه در اول
بوجق یعنی اوك وغیرك کوشه سی که پیغوله دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت اکر تند بادی
برآید زکنج * بخاك افکند نارسیده ترنج * ثانی چین وشکنج که بدن انسانده وچهره ده واقع
اولور وجامه وکاغد امثالنك شکنی کذا فی فرهنك جهانکیری کنج شنج ضم شین معجمه
وسکون نونله دیوار دلمك عربیده نقب دیرلر ابو المعانی بیت بدیوار مستحکم صبر دل * کند دزد
غم روز وشب کنج شنج کنج انج سکون نونین وضم لامله اتباع الفاظ قبیلندندر خرد ومرد

وترت مرت کبی لغ کندروج ع سکون نون وفتح دال وراء مهملتین ایله بال قوانی که ایچنده آروبال
ایدر کندروز دخی دیرلر لغ کوکانج ع واو معروف وکسر نونله ماوراء النهرده کات شهرینه
قریب بر شهر آدیدر لغ کولنج ع واو معروف وفتح لام وسکون نونله ایکی معنایه در اول
شکمده واقع اولور بر ریح علتیدر عربیده فتح قافله قولنج دیرلر ثانی آتشدان یعنی آتش قونیلان
ظرف واوجاق معناسنده در بمشلر ایکی معنایه میر نظمی * مثنوی * بنزدش دید چون اغیار
پر رنج * کرفته درشکم را درد کولنج * درونش سرزده از رشك آتش * زکولنج دلش شد شعله
سرکش لغ کوهج ع واو معروف وفتح ها ایله آلج دیدکلری طاغ یمشی در لغ کوهنج ع زیاده
نونله دخی آلج معناسنده در کوهل دخی دیرلر لغ کهج ع حذف واو ایله ده ینه آلج معناسنده در
لغ مع الجیم الفارسی * کچ ع کیك دریسی که عربیده رق دیرلر فرهنك جهانکیریده باق پولی
معناسنه مرویدر میر نظمی بیت زسر تا پاشده چون پوست تن را * برص کرده چو کچ ماهی
بدن را لغ کرچ ع سکون راء مهمله ایله قاون وقارپوز وخیار دایمی بسحاق اطعمه بیت فالع
خربزه سان دیدم وکرچ مه نو * کفتم ای عقل بشیر نیش از راه مرو لغ کلچ ع سکون لام ایله اوج
معنایه کلور اول بر نوع کیه جکه در پشمینه دن ایدرلر ولایت تبت جانبندن کلور مختاری بیت
پیش تو چکونه آرم اندر ره * کلچ از تبت ولباچه از دانه * ثانی چین وشکنج زلف وکیسو
معناسنه ابو شکور بیت بموی کاکل آن زلف مشکین * فتاده صد هزاران کلچ بر کلچ *
ثالث نان ریزه یعنی اتمك خرده سی لغ کلوچ ع ضم لام ایله بیوك کلیچه یه دیرلر واو مجهول
ایله ایکی معنایه در اول بدل وعوض معناسنه ثانی خاییدن وجاییدن یعنی بر نسنه چیندکله
آغزدن صد اچقه مثلا قند ونبات وکاك خشك وبونلر امثالی نسنه لر چینه سنه دیرلر مصدری
کلوچیدن کلور ابو المعانی بیت حدیث قندلبش درد هان عاشق زار * بوقت کفته شود از کلوچ او
معلوم لغ کلیچ ع کسر لام وسکون یای تحتانیه ایله کلوچ مرقوم معناسنه ابو العلاء کنجه بیت
کریمی که بر سفره عام دارد * کلیچ از مه واز کواکب کلیچه لغ کندش پیچ ع سکون نون
وشین معجمه وفتح دال مهمله ایله اول اغاجدر که حلاجلر آنکله پنبه دوشیررلر واکیرلمك ایچون طوب
ایلیوب آماده ایدرلر لغ کوچ ع واو معروف ایله التی معنایه کلور اول بمعنی احول یعنی شاشی
کاچ وکاژ ولوچ دخی دیرلر ثانی صحرانشین بر طائفه در کوچ پاوچ دخی دیرلر ثالث بر منزلدن
بر منزله نقل ایتمکه دیرلر بو اوج معنایه حکیم قطران ارموی * قطعه * شها ز انتظار زمانی که
داده ایم * چشمان راست بین دعا کوی کشت کوچ * هسفند اهل پارس هراسان زکار من *
زانسانکه اهل کرمان ترسان زدزد کوچ * کوچت مبارکست وندارم بدست هیچ * جز خیمه
کهنه ودو ترکی برای کوچ * ترکیده بو معنا کاف فارسیله مستعملدر بو معنایه مولانا هاتفی بیت
شد از نعره سهمکین نای کوچ * سر چرخ کردنده را مغز پوچ * رابع بر قوش در نحوست ایله
مشهور در بوم وجغد دخی دیرلر کذا فی المجمع شمس فخری بیت کرهما از ظر همت اوفتد دور *
شوم وویرانه نشین کردد مانند کوچ * فرهنك جهانکیری صاحبی بو بیتی رئیس فخر الدین محمود
نامیله نقل وایراد ایلمش خامس زن وعیال واهل بیت معناسنه که خانه کوچ دیرلر سادس
هندوستانده بنکاله ایله خطا میاننده واقع بر ولایت آدیدر لغ کوچ پاوچ ع بو لغت اگرچه توابع الفاظ

الفاظ قبیلندندر اما کرمان ولایتنده صحرانشین بر طائفه نك علمی درکه اصللری بریه حجازدن
کلوب کرمان اطرافنده اولان طاغلرده وصحرالرده ییلاق وقشلاق ایدنمشلر وپیشه لری جنك
وخونریزلك ودزد وراهزنلك در بومقوله اعمال قبیحه وفساده اولمرتبه مبالغه لری واردرکه جنك
وجدال ایتمکه دشمن وبیکانه بولمدقلری محلده بر برلریله جنك وپیکار ایدرلر حتی خصم واقربا وقرنداش
قرنداشیله کارزار وغارت وخسارت ایدرلر بویله اوضاع قبیحه وافعال فضیحه یی مستحسنات اعمالدن
ودلاورلك عد ایدرلر حکیم فردوسی بیت سپاهی بکردار کوچ وپاوچ * سکالیده جنك مانند
قوچ * استاد عنصری بیت اندران ناحیت بمعدن کوچ * دزد که ساختند کوچ پاوچ *
لغ کوفچ ع واو معروف وفتح فا ایله بر جماعت آدیدر کرمان طاغلرنده اولور معربی قفص در
قالبابنه جماعت مرقومه در لغ مع الخاء المعجمه * کخ ع ایکی معنایه کلور اول بر نوع سازدر
صوایچنده بیتراندن حصیر اشلرلر دخ ودوخ وکوخ ولوخ دخی دیرلر واطفال قورقمق ایچون اول
سازدن بر صورت زشت وقورقنج ایدرلر آکا دخی کخ دیرلر شیخ نظامی از زبان شیرین کوید
* مثنوی * تمام جز عروسی را درین سنك * که از کخ کرده باشند ش بنیرنك * عروس کخ
شبستان را نشاید * ترنج از موم ریحان را نشاید * ثانی بمعنی کرم یعنی قوت حکیم سنائی
بیت زان ایمنی از جستن هرکس که بکویند * اندر مثل عامه که کخ را نبود کخ لغ کخ کخ ع ایکی
معنایه در اول اوکسرك صداسی درکه مبتلا اولان آدمدن صادر اولور شیخ اوحدی * مثنوی *
میوه بیشه چون نپرورد ست * دل دانه را نه درخورد ست * خور شخرس باشغال شود
بادران بیشه پایمال شود * خرس نیز از خورد بنا چارش * زود در کخ کخ اوفتد کارش * ثانی
حرارت وکرمی معناسنه حکیم سنائی بیت کخ کخ اندر فقیر چیست خری * چلك چلك اندر
چراغ چیست تری لغ کروخ ع ضم راء مهمله وواو معروف ایله بر کوی آدیدر استاد رودکی بیت
پیشم آمد بامدادان نکارین از کروخ * بادورخ از باده لعل وبا دو چشم از سحر شوخ *
لغ کریخ ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیه ایله ایکی معنایه در اول قامشدن وسازدن
اولان مختصر خانه که اکثر زراعین زراعت کنارنده وباغ وبوستان کنارلرنده ایدرلر که بکجی اولان
شخص ایچنده کولکه لنور کریخه وکریزه دخی دیرلر امیر خسرو * مثنوی * آمد آن مه دران
خراب شتاب * همچو مهتاب کوفتد بخراب * در شد اندر کریچ دهقانی * در سفال شکسته
ریحانی * ثانی قوشلر تو ینده و کمکه دیرلر لغ کلخ ع سکون لام ایله بر نوع اوتدر عربیده اشق
دیرلر بعض فرهنکلرده برکونه صمغدر لغ کلوخ ع ضم لام وواو معروف ایله کسك که پارچه پارچه
اولمش طپراق آتوب آدمه طوقنسه طاش کبی طوقنور عربیده مدر دیرلر شیخ سعدی بیت
چو کردی با کلوخ انداز پیکار * بنادانی سر خود را شکستی * چغتای لساننده کیساك دیرلر
میر علیشیر بیت ای تن خاکی خدنکینکا بولغان کیساك * هم بو معنی غه توروغ باشیم کیساك
اوزره سونکاك لغ کنخ ع فتح نونله کش یعنی بوغرت قوریسی شمس فخری بیت چو شیر وروغن
آمیخته ست با احسان * نه سخت وترش رویی بوده همچو برف کنخ * بو معنایه دختر کاغد آل دیمشدر
بیت کرمن شکرم بلب تو همچون کنخی * زرین قلی نه چو سر کین زنخی * لغ کوخ ع واو معروف ایله
قامشدن وسازدن یاپلمش او ایچنده ساکن اولور بعض قریه لرك اولری اویله اولمق معتاد اولمش

حکیم خاقانی بیت درراه مجدی کاوخیست * دنیاکه دوروزه کاخ وکوخیست * استاد فرخی
قطعه * بدگوی اوژند ودل افکار ومستمند * بدخواه او اسیر ونکونسار وخاکسار * هر روز شاد
بی نو بیناور امشی * زین باغ جنت آیین زین کاخ وکوخ وار ﮒ کورمبخ ﭻ اغاج مبخ یعنی اول
قازق که آت باغلمق ایچون طوله یه ققارلر کرمبخ دخی دیرلر کذا فی المؤید ﮒ کولخ ﭻ واو معروف
وفتح لام ایله بمعنی آتشدان حکیم سوزنی بیت چوکولخست قوافی قصیده چون کلشن *
مراست دست که کلشن بر آرم ازکولخ ﮒ مع الدال المهمله * کداد ﭻ فتح دال مهمله ایله ایکی
معنایه در اول بربول ققناندر ثانی ایکی نسنه یی ایلك ایله بر برینه باغلنان هر نه ایسه ﮒ کراد ﭻ
فتح راء مهمله ایله کهنه و پاره لنمش اثواب وجامه کراده دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
ﮒ کرد ﭻ سکون راء مهمله ایله اوج معنایه کلور اول معروف ومشهور اولان طائفه درکه
هر دیارده بولنور وکندولرك دخی مخصوص ولایتلری وار در کردستان ولورستان کبی فارسی یه قریب
لسانلری وار در اما تلفظی عسیر کویا فارسیدن غلطدر اکرچه قوی هیکل وتوانا وزبردست
اولورلر اما دزدلکده غایت چابکدرلر اما غلظت طبعدن هنر ونزاکت ولطافت کندولردن غایت
بعید در زیرکاری عدیم مثابه سنده قلیلدر حضرت مولانا قدس سره بیت چه داند
روستایی مخزن شاه * کاج ودوغ داند جان کردك * اکثر مکانلری طاغستان وسنکستان یرلردر
اکثرینك طبیعتلری بهایم وسباع طبیعتلرینه قریبدر رهزنلك وسفك دماشانلرندندر بو مصراع
عجب حاللرینه مناسبدر * مصرع * مرا مغز ورمیدار یکه آدم نیستم کردم * بو طائفه نك
اصللرنده بر قاچ کونه روایت وار در بری ضحاك مارینك زخمی ایچون هرکون ایکی آدم قتل اولنمق
ایله اول خدمته ایکی شهزاده تعیین ایتمشیدی بونلر مرحمة بر آدمی قتل وبر آدمی آزاد ایدرلردی
هر آزاد ایتدکلری آدملری ارکك ودیشی شنلکدن طورماق طاغلرده مکان ایدینك دیو کوندررلر
ایدی آنلر دخی بر برلریله زنا ایدرك آنلردن حاصل اولان اولاده کرد وجمعنه اکراد دیدیلر وبر روایت
دخی حضرت سلیمان علی نبینا وعلیه الصلوة والسلام ربع مسکونده اولان اجناسدن محبوبه قزلر
کتوردوب خدمته لایق اولانی آلیقویوب لایق اولمیانی دریا کنارنده قلعه لر یاپدیروب آنده
یسلتدیررلردی شهوات نفسانیه لری هیجان ایدوب یانلرنده ذکور اولمامغله شیاطین انسان
صورتنده بونلر ایله مجامعت ایدرلردی بونلردن اولاد وجوده کلوب غایت حرامزاده واشقیا اولملریله
اطرافه طاغیلوب خلقه اذیته باشلدیلر احواللری حضرت سلیمانه عرض اولندقده اکردوهم
ای اطردوهم دیو امر ایلدی یعنی طاغلره سورك دیدی اول زماندن کردنامی قالوب نسللری
کثیر چوغالدی العهدة علی الراوی معنای ثانی اول قطعه ارضه دیرلرکه زراعت اولنمش واطرافی
محافظه ایچون طپراغله یوکسلك یراوله کراد وکرز وکرده وکرزه دخی دیرلر حکیم ناصر خسرو بیت
کردمت پیدا زبس خوبست قول آن حکیم * کین جهانرا کرد مانند بکرد کندنا * ثالث
آبکیر معناسنه کولجکزدر اکا آژیر وژیر دخی دیرلر شیخ سعدی بیت نهنك آن بهکه با دریا
ستیزد * کزآب کرد ماهی خرد خیزد ﮒ کرند ﭻ ضم راء مهمله وسکون نونله بش معنایه کلور
کرنده وکرنك وکرنکه دخی دیرلر مذکور بش معنی عنقریب کرنك لغتی ذیلنده شرح وبیان اولنور
انشاءالله تعالی ﮒ کرود ﭻ ضم راء مهمله وواو معروفله اول عمیق قیویه دیرلرکه آندن صو زیاده

زیاده عسرت ایله چکله ﮒ کزید ﭻ کسر زاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول رعایا اوزرینه
اولان تکالیف سالیانه معناسنه میرنظمی بیت بملکش عدالت چنان شد مزید * همین
دفع کرد از رعیت کزید * ثانی ذمی کفره دن آلنان خراج معناسنه وله بیت بروی زمین
حکم یکسر رسید * زکفار عالم ستاندن کزید * اصلنده کزید خراجدر لکن رعایای مسلمدن
النان خراج ارضیه در وکفره دن خراج راسیه در ﮒ کاوخ امرود ﭻ اول طاغ امرودیدرکه خدائی
بتمشدر هر نه قدر اغاجنده طورسه یمشوب لطیف اولمز رعایا دوشیروب ترشی ایدرلر ترکیبده
اخلاط دیرلر ﮒ کنبد ﭻ سکون نون وفتح باء موحده ایله ایکی معنایه در اول قبه معناسنه در
ثانی آتی نقله قومق وآت نقله کتمك معناسنه امیرخسرو بیت زهمت ساختم رخش فلك کام
بیك کنبد رسیدم برنهم بام * ویجرامق ونقله اورمق حضرت مولانا قدس سره بیت
تازیانه برزدی اسپم بکشت * کنبدی کر روز کردون برکذشت ﮒ کنجباد ﭻ سکون نون وجیم
وفتح باء موحده ایله موسیقیده بر پرده اسمیدر ﮒ کنجد ﭻ سکون نون وکسر جیمله حبوباتدن
سوسام درکه عربیده سمسم دیرلر ضم سینین مهملتین ایله آندن چیقان یاغه شیروغن دیرلر
ﮒ کنجید ﭻ یای تحتانی زیاده سیله دخی کنجد مرقوم در ﮒ کند ﭻ سکون نونله درت
معنایه در اول دلیر یعنی شجیع وبهادر که کندا وکنداکر وکندآور دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت
بسکه درمیدان کندی اسب برخصم افکنی * خصم را پادر رکاب توز اسب اندر دکند * مولانا
هاتفی بیت بکوچه ملك نیز شد ونمود * که در کار هنکامه کندی نمود * ثانی کنده معناسنه درکه
مجرم وکنهکارا یاغنه اورلر شیخ نظامی بیت پای در کند ودست در زنجیر * این چنین کس
وزیر بود نه وزیر * ثالث ضد تند یعنی کسکین قلیج وبچق وخنجر وسائری رابع کاسد یعنی
یکمز ضد رایجدر شاعر بیت فرومانده ام ودنك در کار خویش * که بینم همی کند بازار خویش
وکسر کاف ایله برشهر آدیدر کنت دخی دیرلر ﮒ کود ﭻ بوزن بود اوج معنایه کلور اول بمعنی جمع
تنکم نصابده کتوره شد ربیت راز پانج بادیان سلك بوی خوش ازخرفریز * نثر دستی را پراکنده
شمر مجموع کود * ثانی خرمن یعنی وغیری ثالث کوبره که قوت بولمغیچون زراعته دوکرلر وضم
واو ایله بوزن نمود کبود معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ﮒ کوژد ﭻ واو مجهول وفتح زاء
فارسیله بر دیکنلی اغاج صمغی در کوژده وکنجه دخی دیرلر عربیده اول اغاجه شایکه وصمغنه
انزروت دیرلر ایکی قسم اولور سرخ وسفید سفیدی دخی مرور ایامله حرارت شمسدن سرخ
رنك اولور جبال شبانکارده چوق اولور اعلاسی بیاض اولوب صاروبه مائل اولاندر ﮒ کوکرد ﭻ
واو معروف وضم کاف وسکون راء مهمله ایله کبریت معناسنه در ترکیبده دخی کوکرد دیرلر ﮒ کهبد ﭻ
سکون ها وفتح باء موحده ایله زاهد معناسنه شیخ نظامی بیت ابی وصد نمك چشمی وصد ناز *
برسم کهبدان برداد آواز * حکیم اسدی بیت بدی کرد آن کهبدان بسته روی * که ومه زنخ
کرده ساده زموی * فرهنك میرزاده زاهد کوه نشین وعابد قسیس مسطوردر ﮒ کوه اسد ﭻ
برطاغدر همیشه آنده آتش کورینور هرکز سونمز کذا فی المجمع ﮒ مع الراء المهمله * کهبر ﭻ
سکون باء موحده ایله بر نوع کیه جکدر که جنك محلنده کیرلر ﮒ کر ﭻ ایکی ارمق بو اسمله موسوم
ومعروفدر بری شروان دیارنده وبری فارس ولایتنده که امیر عضد الدوله دیلمی اوزرینه کوپری

باغلمش ایدی الان بندامیرنامیله مشهوردر حکیم خاقانی .بیت بادصبابرآب کرنقش قد افلج
آورد* هم توفلاح وفتح رابوشط مفاحان بری* مولاناهاتفی .بیت چوزدبرلب آب کربارکاه
سواران سوی آب بردند راه کرار تخفیفله ایکی معنایه در اول قپو اوزرنده اولان
اغاج که عربیده مجف دیرلر ثانی سبزوات زراعت اولنمش زمینکه اطرافی طپراغله یوکسلك اوله
کریو کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله ماکار وپیشکار معناسنه عربیده فتحه ایله
بوغازی طوتلمش آدم وصداسنه وحالت موتده اولان خرلدامق ومخنوق آدمدن صادراولان
صدایه دیرلر کژار زاء فارسیله بمعنی چینه دان یعنی قورصق که عربیده حوصله دیرلر
شمس فخری بیت چه طایریست هما یون همای همت تو* که هفت چرخ درودانه بودبکژار*
کشتار سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله جانور بسمل کرده یعنی بوغازلنمش حیوان
حکیم ناصرخسرو بیت بدبتن خویش چوخوکرده* باید خوردنت زکشتارخویش* اثیرالدین
اخسیکتی بیت من آب پاکم وآن نظم ریزه مردارست* جداباب توان کردمرده ازکشتار*
کشتکیر سکون شین معجمه ویای تحتانی وکسرتاء مثناة وکافله کورشجی کشتی کورشدر
کیراسم فاعلدر کورش طوتیجی دیمك اولور ابوالمعانی .بیت کشتکیرغم حسرت بدلم کردزبون
کرچه پشتم بزمین هیچ نیاوردکسی کشخر سکون شین وفتح خاء معجمتین ایله اقالیم معناسنه
ربع مسکون که یدی اقالیمه تقسیم اولنمشدر هر براقلیمه کشخر دیرلر کذا فی المجمع کشکنجیر
سکون شین معجمه ونون ویای تحتانی وفتح کاف وکسرجیمله فرهنك میرزاده اول بیوك طوب که
آنکله قلعه دوکرلر بکرمی بش واوتوزوقیه کله آتار قلعه دیوارین یقوب معبرایدرلر ترکیده
بالیمزطوب دیرلر معنای ترکیب کشك دلیجی دیمك اولورکه کشك وکوشك دخی دیرلر قصر
معناسنه وآبخیز سوراخ معناسنه در حکیم انوری بیت نه منجنیق رسد اندرونه کشکنجیر*
نه تیرچرخ نه سامان برشدن بوهق کشنبر ضم شین معجمه وسکون نون بعده باء موحده
مضمومه ایله تکه معناسنه درکه کشنبز دخی دیرلر کنار فتح نونله سدره یمشی که هندی
اسانده بیر دیرلر امیرخسرو .بیت مفسد ازباده کردد روسیه زان شدعجب* مفلس ازا
طعمه کرد دسرخ روزان شدکنار کنجار سکون نون وفتح جیمله کوسبه که کنجد وبادام
وامثالی نسنه لرك یاغن آلدقدن صکره صقندی اولان ثقلی شیرازیلر خره دیرلر کذا فی المجمع
کنداکر وکنداور کلاهما بسکون النون وفتح الدال المهمله حکیم ذوفنون وفیلسوف
کاردان معناسنه در استادفرخی بیت بصورت کری دست برده زمانی* بکنداکری کوی
برده زآزر* حکیم فردوسی بیت برای وبند بیروکنداوری* چکونه ستاره بیند اوری* ثانی
شجیع وبهادر پهلوان معناسنه حکیم سنایی بیت ای بترك دین بکفته ازسرترکی وخشم* دل
بسان چشم ترکان کرده کنداکری* حکیم فردوسی* مثنوی* عجب نیست ازرستم نامور
که دارد دلیری چودستان پدر* که هنکام کردی وکنداوری* زوی شیرخواهدهمی مادری*
شمس فخری بیت هرتنی ازسپاه اوباشد* کینه کاه هزارکنداور* فرهنك وفاییده کاف
عجمیله منقولدر کندبدستر معربی جندبادستروجندبیدستر دخی دیرلر کندر
سکون نون وفتح دال مهمله ایله کونلك معناسنه در فرهنك جهانکیریده مصطکی معناسنه

معناسنه مرویدر کندور بمعنی کندر مرقوم کنکر سکون نون وضم کاف فارسیله
بش معنایه کلور اول برطایفه کدا یعنی دلنجی درکه شاخشانه دخی دیرلر ودلنمه لرینك رسمی
بویله درکه برالنده برقیون بوینوزی وبرالنده قیونك کورکنی طوتوب اوودکان اوکنه واروب
بوینوزی کورکه اوررآندن صدا ظاهر اولور ایشیدن بیلوربرنسنه ویرلرسه صاووب واکر
ویرمزلرسه بچاق چیقاروب کندوکندوبی اوروب مجروح ایدرلر وبعضیلری ده برتازه اوغلان
کوردکده بچاغی اوغلانه ویروب کندوبی مجروح ایتدوررر بوفعل قبیحی کورنلر آنلردن متنفر
ومتأذی اولوب ناچار کندولره شی ویروب دفع ایدرلر بوحاللری ضرب مثل اولمشدر برکسنه نك
برکسنه ده حاجتی اولدقده حصوله کلمسه یاحاجتی بتور یاخود کندومی شاخشانه وکنکر کبی
اولدوررم دیرلر خواجه حافظ بیت کاش حافظ پسرامرد کنکر بودی* تازدینار ودرم
کیسه اوپربودی* ثانی بایقوش معناسنه ابن یمین* قطعه* وسط کارهانکه میدار*
نه ضعیفی ونی تهورکن* نه چوطاوس مجلس آراشو* نه بویران وطن چوکنکرکن* ثالث
کنکره که ایوان کمرلرنده ودیواربا شلرنده ایدرلر مولاناجامی* مثنوی* زکنکروارکاخ شهریاری
چوحارس دیده شکل کوکناری* به بیداری نماند دیکرش تاب* خواص کوکناری کرده
درخواب* رابع بی حیاوشطاح خامس شاخ درخت نورسته معناسنه در کنور ضم
تونله کوب کبی برنسنه درایچی طبقه طبقه اولور هر برینه بردرلو نسنه قورلر کنو دخی دیرلر
کوار ایکی معنایه در اول کوارده یرلر برنوع سبد در شمس فخری بیت آنچنان باری که
کمترچاکرت* زربدامن بخشدوکوهرکوار* ثانی شیرازمضافاتندن برقصبه آدیدر فرهنك
وفاییده یازیجه لرنده اولان بولته دیرلر کوپار واومعروف وفتح باء فارسیله طوار
سوریسی وخرکله وایلقی معناسنه در شاعر .بیت بکوپارتراهراسب دارد* کندشرمنده
شبدیزوکلکون کوپر واومعروف وفتح باء فارسیله بوبرکه عربیده فلفل دیرلر کوتار
واومعروف وفتح تاء مثناة ایله کوجه سرپوشیده کذا فی فرهنك جهانکیری کوتر واو
معروف وفتح تاء مثناة ایله بمعنی کبوتر کذا فی المجمع کودر واومعروف وفتح دال مهمله ایله
طاغ انکری کذا فی المجمع وکتاب السامی ده پوست کوساله یعنی بزاغودریسی کوذر
واومعروف وفتح ذال معجمه ایله پاشمق وپاپوج آستاری کور فتح واوایله عربیده جمع
کوره در واول شهر وقصبه دن عبارتدر حکیم سوزنی بیت اسلام رابلاذوکوربی نهایتست*
تیمار وارجمله بلاد وکورتوبی* عبدالواسع جبلی درصفت عمارت بیت ازخوبی وخوشی
چوسدیر وخورنکه است* مشهور زدرمداین ومعروف درکور* وسکون واوایله بکچشم
واعمی معناسنه که معروفدر اما اعمی یه اصلنده نابینا دیرلر کور صکره دن کوزی چیقانه دیرلر
استاد دیمشدر بیت سپهراول کندچشم خردکور* پس آنکه برخردمند افکند زور*
کورکور سکون واوین وراء مهمله وضم کافین ایله چیلاق که زغن وغلیواج وغلیواژ
وکوشت دخی دیرلر کمال اسمعیل .بیت تیری که هرکجا که یکی چشم تودهدید* مانند کورکور
دروآشیان کند کوزر واومعروف وفتح زاء معجمه ایله بمعنی خوشه جو وکندم یعنی آرپه
وبغدای سنبله سی که دوکلمامش قالمش اوله خرمندن صکره آنی تکرار دوکرلر آکا کفه دخی دیرلر

اما كفه كسمكدر عربيده قصاله وقصامه دخی ديرلر ضم قافله ودخی خرمن غربالی مرويدر ك كوزه كر
فتح زاء معجمه وكاف فارسيله برداقجی كمال خجندی بيت همچنان از شوق آن لب خون بكريم
پيش جام * كر صراحی سازد از خاك وجودم كوزه كر ك كوشكبير ع واو معروف وسكون شين معجمه
ونون وفتح كافله قلعه كوب باليمز طوب كشكنجير مرقوم كبی شمالی دهستانی بيت چنان شود
سوی دشمن شهاب كينه او * كه تير تاب كرفته جهد ز كوشكبير ك كوشيار ع واو معروف
وسكون شين معجمه وفتح يای تحتانيله كيلانی بر حكيمك آديدر شيخ سعدی بيت بر كوشيار
آمد از راه دور * پسر پر ارادت دل پر غرور ك كوكنار ع واو معروف وسكون كاف وفتح نونله
خشخاش قوزاغيدر لفظ مركبدر كوك ايله ناردن كه كوك سرفه ونار اناردر ومعنای تركيب
اوكسورك اناری ديمكدر اولور عربيده دخی رمان السعال ديرلر سعال اوكسورك رمان اناردر نفس
الامرده اوكسوركه نافعدر ومنبور قوزاغك قوريدقده قبوغنی قيروب صوده اصلدوب قهوه
كبی فنجان ايله ايچرلر بغايت كيف ويرر مسكر ومخدردر ديار عجمده كوكنارخانه لر واردر قهوه خانه
كبی ياران آنده جمعيت ايدوب كوكنار ايچرلر مولانا جامی بو معناده * مثنوی * ز كنكر وار كاخ
شهرياری * چو حارس ديده شكل كوكناری * به بيداری نمانده ديكرش تاب * خواص كوكنارش
كرده در خواب * بعضيلر دانه خشخاش معناسنه ديمشلر حكيم اسدی بيت يكی را چنان
كوفت آن نامدار * كه كشت استخوانش همه كوكنار * غايت رنكين والوان چيچكی اولور
شمس فخری بيت بنزديك ايشان يكی مرغزار * فراوان در و كوكنار و چنار ك كوكوار ع واو
معروف اول وسكون كافله آرقه يوكنه ديرلر پشتواره معناسنه آرقه ده كوتوريلان هر نه اولورسه
ك كوه خر ع واو معروف واظهار ها وفتح خاء معجمه ايله طاغ اشكی اصلی خر كوه ايدی علم
خاص اولدقده مضاف اليه تقديم اولندی ابو المعانی بيت خر كوه بوده مخستين چو او * شه
كوه خر آن خر بی هنر ك كوهسار ع سكون ها وفتح سين مهمله ايله طاغستان ديمكدر كه كوه
طاغ وستان اسم مكاندر بو معناسی دخی طاغ دپه سيدر حكيم فردوسی بيت كه باشی تو ای
ناكس خيره رای * كه سر بر مسارت كلا كوهسار ك كهسار ع حذف واو ايله ده استعمال
اولنور ك كهنبار ع فتح ها وسكون نون بعده باء موحده مفتوحه ايله بمعنی خانه كذا فی فرهنك
جهانكيری وتحفة الاحبابده بمعنی باركاه حكيم اسدی بيت بفر فريدون ورخش نهنك * بكاه
كهنبار هوشنك شنك * كتاب تفهيم ابی ريحان بيرونی ده معنای كهنبار بو عبارت ايله مسطوردر
* روزكار سال بارها كرده است زردشت كفته كه خدای تعالی بهر بادل كونه آفريده است چون
آسمان وزمين وآب وكياه وجانوران ومردم تا عالم بسالی تمام آفريده شد وبادل هريك از ين بارها
پنج روز ست نامشان كهنبار پس بر تقدير اين معنی آن مصراع مذكور را چنين بايد خواند * بكاه
وكهنبار وهوشنك شنك * كه بهوشنك نيز قسم خورده باشد كذا فی المجمع ك كهن پير ع فرتوت
قوجه يه ديرلر اصلی پير كهن ايدی مضاف اليه تقديم اولندی ك كيار ع فتح يای تحتانيله كاهل
وبيكار معناسنه شمس فخری بيت هميشه تا نبود پر دلی بسان چپان * مدام تا نبود
چابكی بسان كيار * ودخی براوت آديدر كذا فی المجمع ك مع الزاء المعجمه * كروز ع
ضم راء مهمله وواو معروفله نشاط وطرب وسرور معناسنه استادرودكی بيت باكروز

باكروز وخرمی آهو بدشت * بخرامد چون كسی كو هست كشت * شمس فخری
قطعه * زفر دولت اوبندكان دركاهش * اكرچه دارد اقبال وجاه وكام وكروز * تو باش تاكه
شود صبح دولتش روشن * كه درجهان نه دميدست صبح وبخشش نوز ك كريز ع كسر راء مهمله
وسكون يای تحتانيله كريچ مرقوم معناسنه كه اوتدن وسازدن ياپلمش كوملكی كريچه وكريزه
دخی ديرلر مجمع الفرسده كنج خانه اول خانه مختصردركه ايچنده طوغان تولدرلر كذا فی نسخه
ميرزا ابراهيم استادرودكی بيت بباز كريزی همی ماند اينجا * اكر كبك بكريزد ازمن رواست
ك كسروز ع سكون سين وضم راء مهملتين ايله اوج معنايه كلور اول بمعنی زنپاره يعنی
زندوست مير نظمی بيت نباشد درجهان كسروز آدم * بان پيشه شود رسوای عالم *
ثانی شادی وشادمان ثالث بمعنی جستن يعنی صحرامق وله بيت زجای چهل كام كسروز
كرده * بچشم دوستان شب روز كرده ك كشنبز ع سكون نون وضم باء موحده ايله كشنيز
مرقوم معناسنه در ك كلوخ انداز ع اوج معنايه كلور اول قلعه ديوارينك كنكره سی
التنده اولان دلكلر اول مناسبتله تسميه اولنمشدركه دشمن قلعه يه هجوم ايتدكده اول دلكلردن
طاش براغورلر دشمنی منع ايچون سنك انداز دخی ديرلر شرف شفروه بيت آنجهان بخشی
فلك رخشی كه هفت اقليم خاك * باكلوخ انداز جو دش مهره از كل بود * ثانی سير وسلوك
وعيش عشرت كه آخر ماه شعبانده ايدرلر حضرت مولانا قدس سره بيت كلوخ انداز
خوبان را برای خواندن باشد * جفای دوستان باهم نه از بهر نقار آمد * ثالث بمعنی نبيره يعنی
فرزندان پسر كلوخ اندازان دخی دينلور ك كلوز ع ضم لام وواو معروف ايله هنوز آچلمامش
پنبه قوزاغی كه كاوزه وجوزغه دخی ديرلر ك كميز ع كسر ميم وسكون يای تحتانيله بول يعنی سدك
معناسنه مجير الدين بيلقانی بيت عدوی ناكست از بيم چون كميز شتر * كند كريز بسوی پسی
چرا روی نمايد ك كندروز ع سكون نون وضم دال وراء مهملتين ايله بمعنی كندروج مرقوم يعنی
بال قوانی كه آری آنده بال ياپار شاعر بيت بنزد كندروز رفتن باميد عسل خوردن * عجب
نادانيست تحقيق نباشد فكرينش آنجا ك كندز ع سكون نون وكسر دال مهمله ايله قلعه
قديم كهندز لفظندن اختصار اولنمشدر استادرودكی بيت كه بران كندز بلند نشين * كه درين
بوستان چشم كشای * بو معنايی مؤيد شمس فخری بيت ايا پادشاهی كه كنيت در آرد * زدل را
ببالای اين هفت كندز * فرهنك جهانكيريده كندز بر شهردركه پيكند دخی ديرلر معربی قندزدر
مؤيد الفضلاده دخی بر شهر آديدر توران زمينده واقع بنا كرده فريدون شاهدر حالا اكا پيكند
دخی ديرلر ك كوزه آويز ع چتاللری بر قاج اولور براغاجدر يازكونلرنده بريره ديكوب چتاللرينه
برداق آصارلر لفظ مركبدر معنای تركيبدن دخی بو ظاهردر ك كوكوز ع سكون واوين
وضم كافين ايله اقمشه نفيسه دن بر نوع قماشدر حكيم نزاری قهستانی بيت تشريفهای
فاخر كرده روان زهر سو * ز نسيج وكمخا كوكوز وسای ساده ك كوه البرز ع همدان قربنده
واقع بر معظم طاغدر ابو المعانی بيت نيابد كوه البرز دانك اورا * چنانست ثقلت روح كرانش
ك كويز ع كسر واو وسكون يای تحتانيله ايكی معنايه كلور اول زمين شوره ثانی اوچلك
عربيده قفيز ديرلر ك كهندز ع فتح ها وسكون نون وكسر دال مهمله ايله بدخشان ديارنده بر قلعه

آدیدر لفظ مرکبدر معنای ترکیب اسکی قلعه دیمك اولور حالا عامه تحریف ایدوب قندز دیرلر
لغ کهیز ع کسر ها وسکون یای تحتانیه ایله طیوزلق معناسنه آصلی کوهه آویز ایدی
استعمالنده خفت اولمق ایچون کهیز دیدیلر لغ مع الزاء الفارسی * کروژ ع ضم راء مهمله
وواو معروف ایله نشاط وطرب معناسنه استاد منجیك بیت نعمان نکرد شادی چندان
بنعمتش * کز بهر کیر خواجه کنی توهمه کروژ لغ کژ ع بیخ درخت یعنی اغاج کوکی کذا فی
فرهنك میرزا ابراهیم لغ کلوژ ع سکون لام وضم میمله بمعنی کرپاسه یعنی سوسمار که مار پلاعنی
دخی دیرلر لغ کوژ ع واو معروفله اول نوع اکریدر که بیلی بوکری کبی اوله عربیده احدب دیرلر
اول نوع شیئه محدب الشکل تعبیر ایدرلر حکیم اسدی بیت زمردم بدان راستی خواستست
که هر جانور کوژ واور استست * وا کلمش معناسنه ده کلور مضی کبی شمس فخری بیت جمال
دینی ودین خسروی که در بخشش * زبار همت او پشت آسمان شد کوژ * ارقه سی بوکری
اولانه کوژپشت دیرلر خواجه سلمان بیت با دل بر مهر پیکر دید چرخ کوژپشت * بر سو
کهواره اش چون مهر کستر مادری * شاعر دیمشدر بیت پشت بنفشه به مغزارها * کوژ
شد از چیدن دینارها * وچام اغاجنه دخی کوژ دیرلر لغ مع السین المهمله * کبوس ع
ضم با ء موحده ایله بمعنی کج وناراستی شاعر بیت نیروش قد دوستانت راست * چون کمان
قامت عدوت کبوس لغ کراس ع فتح راء مهمله مشدده ایله اوچ معنایه کلور اول بمعنی
قرآن مجید که یازیاور ثانی هر بش کاغد که اون ورق اولور ثالث دفتر معناسنه که کراسه
دخی دیرلر میر نظمی بیت نوشته دفتر مال خزینه * بهر کراس ار زصد دفینه لغ کرس ع
فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول چرك وایریك معناسنه شاه ناصر خسرو بیت رو متاب
از خسرو کفته پر مکر و دروغ * بر کش از کردنت این جامه پر کرس وکریب * ثانی موی مجعد
یعنی قورجق صاچ واوایله کورس دخی دیرلر وعربیده کسر کافله ایکی معنایه در اول هر نسنه نك
آصلی ثانی بول وسرکین بربرینه قارشمش اوله لغ کس ع فرج زن یعنی عوراتك موضع معهودی
عربیله مشترکدر شاعر بیت زچرکس آمده وغارت اولس کرده * دو برك كل بهم آورده نام
کس کرده لغ کاوس ع ضم لام وواو معروفله اول آته دیرلر که آلننده اولان بیاضی دوداغی
اوجنه دك اینمش اوله آنی شوم طوتارلر شاعر دیمشدر درصفت اسب * قطعه * درآب
خسب وحرون تنك ران ویاتنع زن * سکندری خور وشبکور وکاهل وکمراه * کاوس کج دم وجب
شوزه پشت وآرم کیر * سیا رعقرب وچل سم سپید وکام سیاه لغ کندس ع سکون نون
وضم دال مهمله ایله زهرناك براوتدر معربی قندس در وفتح دال مهمله دیدکاری طاغ یمشیدر
کندسه دخی دیرلر لغ کواس ع فتح واو ایله صفت وکونه معناسنه مثلا بدین صفت دیمکه
بدین کواس دیرلر شین معجمه ایله ده مرویدر وکواسه دخی دیرلر ابو المعانی بیت بدین کواش
اکرمیکنی ستم مارا * شود برفته دکر حال بندکان تباه لغ کورس ع واو معروف وفتح راء
مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول موی مجعد ثانی چرك وایریك که جراحتدن اقار لغ کوس ع
واو معروف ایله آلتی معنایه کلور اول دیوب اورمغه دیرلر عربیده صدمه وهندی اسانده دکه
دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت نحسی ای نفس اکر جزاو بر چفسی * شومی ای فکر اکر

اکر بادکری کوس زنی * حکیم فردوسی بیت کیاهی که کویم تو با شیر ومشك * بکوس وبکن
هر دو در سایه خشك * شمس فخری زور ایله طوقنمق آسیب معناسنه در دیو بو بیتلری نظم ایلمش
* قطعه * شهنشهی که فلك از برای حشمت خویش * کند زروی ادب خاك در کهش رابوس
شود چو دانه خشخاش هیکل که قاف * زباد هیبت چشمش اکر بیابد کوس * مجمع
الفرسده ایکی کسنه کیدرکن بری برینه اوموز اورمق معناسنه دیوب بو بیتی یازمش حکیم فردوسی
بیت زناکه بروی اندر افتاد طوس * تو کفتی زپیل دمان خورد کوس * ثانی بیوك نقاره که
پادشاهلر قپوسنده جنك محللرنده چالرلر هردیارده آکا کوس دیرلر آصلنده نقاره چناغنه دیرلر
شیخ نظامی بیت طبال ونفیر وآهنین کوس * رهبان کلیسیای افسوس * شمس فخری
بیت مبارزان جهان از بیم آب شود * نکاه آنکه زدرکاه شه بنالد کوس * ثالث بمعنی صف
شیخ نظامی بیت دو لشکر بهم بر کشیدند کوس * چو شطرنجی از عاج واز آبنوس * رابع
مازندرانده بر قصبه آدیدر حالا کوسان دیمکله معروفدر حکیم فردوسی بیت بجا نام آن کوس
خوانی همی * جز این نام نیزش ندانی همی * خامس بر نوع اوبوندر فی الجمله نرده مشابهتی واردر
سادس جامه وکلیم وامثالی نسنه لرك بر کوشه سنه دیرلر آخر کوشه لرندن زیاده اوله وزبان
هندیده کروه معناسنه که ثلث فرسخ یردن عبارتدر لغ مع الشین المعجمه * کداش ع فتح
دال مهمله ایله عطسه حیوانات یعنی حیوان قشغرمسنه دیرلر لغ کش ع بش معنایه کلور اول
عناصر اربعه نك هر برینه دیرلر حکیم شیرازی بیت چون سپهر زوزهره کرده معدنش * خادمان
وجاذبات فضل کش * مثلا قانه کش سرخ وصفرایه کش زرد وبلغمه کش سپید وسودایه کش
سیاه دیرلر ثانی بمعنی پهلو یعنی یان باشی فتح کافله دخی مستعملدر ثالث هر جنسك ارککنه دیرلر
مثلا شیر کش وپلنك کش وببر کش کبی رابع کشتن لفظندن صیغه امردر شیخ سعدی بیت
قربانکت شوم پدرت رابزن بکش * عیسی مریمی تو پدر راچه میکنی * ووصف ترکیبی اولور
واسم فاعل دخی استعمال اولنور مردم کش وعاشق کش کبی خامس موم سویندرمك کبی
نسنه لرده استعمال ایدرلر شیخ سعدی * قطعه * چون کرانی به پیش شمع آید * خیزش
اندر میان جمع بکش * ورشکر خنده است وشیرین لب * آستینش بکیر وشمع بکش * بو محله
مناسب بر زمانده بر پادشاهك کیجه مجلسنده ندما ووزراسی ایله اوتوروب صحبت ایدرلر ایکن پادشاه
غلام مهربانك برینه باقوب وزیر رابکش دیروزیرك عقلی کیدوب اطرافنه نظر ایدرکن اول غلام
پاك اذعان مقراضی آلوب شمعك فتیلنی کسوب ینه آدابله واروب یرنده طورور وزیر کوردکه
کندویه سوز یوق پادشاهم بیوردیغکز نه کونه کلام خشیت انکیز ایدی دیدکده غلامدن
سؤال ایله دیو غلام دخی جوابنده وزیر دستور در دستور اذن در اذن ایله املاده مساویدر
واذن سمعدر تصحیف اولندقده شمع اولور فهم ایتدم که شمع رابکش دیدی بو معنایه مناسب
مولانا هاتفی بیت بکشتند شب زنده داران چراغ * برون رفت سودای خواب از دماغ *
لغ کندش ع سکون نون وکسر دال مهمله ایله ایکی معنایه در اول طوب اولمش پنبه که
جلاهلر بر اغاج پاشنه دوشورلر اکیرمکه حاضر اولمق ایچون آکا دیرلر ثانی صقصغان دیدکاری
قوشدر لغ کندلاش ع سکون نون وفتح دال مهمله ایله قوتش لاشه ودخی بر بدبو اوتدر

ترکیبه بیدون دیرلر لغ کنش غ کسر نونله ایکی وجهله استعمال اولنور بر وجهی اسم مفرددر که کنشت لفظندن ترخیم اولنمشدر کنیسا معناسنه و بر وجهیله اسم مرکبدر کن ایله شیندن مصدر دن ترکیب اولنمشدر کردار معناسنه قاعده بویله درکه هر امر مجردك آخرینه که شین لاحق اوله اسم مصدر اولور دانش و بینش کبی شینك ماقبلنده اولان حرف مکسور اولمق شرطدر و ایمدی عادت و خوی معناسنه اولور شمس فخری بیت شادمان از اهتمامت نیك کار * ممتحن از انتقامت بدکنش لغ کوره‌وش غ کورپحان که کوستبك دخی دیرلر بر جانوردر کوزلری یوق یر آلتنده طپراغی قازوب یوقارو قالدیرر ابو المعانی بیت دشمنان از بیم قهرت دائما * میکنند زیر زمین چون کوره‌وش لغ کوزش غ واو معروف و کسر زاء معجمه ایله تظلم و بیدادی که پادشاهه شکایت ایلکدر میر نظمی بیت که از حال خود را کند کوزشی * همی خواهد از عذر دل پوزشی لغ کوش غ واو معروفله درت معنایه در اول کوشیدن لفظندن صیغهٔ امردر چالش معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت اول ای جان دفع حرص موش کن * بعد از ان در جمع کندم کوش کن * ثانی اسم فاعل اولور ابو المؤید بیت هشیار و دلیر و سخت کوشست * پر خاشجو و سست و جان فروشست * ثالث کوشیدندن اسم مصدر اولور کوشش معناسنه حکیم نزاری قهستانی بیت تا نکند دوست نظر ضایعست * سعی من و جهد من و کوش من * رابع مشهور فارسیه‌نك اون دردنجی کونی اسمیدر استاد نجیك بیت چند شوی چند نیم ندم * کوش برون کن ز دلت راز غم لغ کوشش غ واو معروف و شین معجمهٔ مکسوره ایله اوچ معنایه در اول اسم مصدردر چالشمق معناسنه مولانا هاتفی بیت چو کوشش ز هر دو طرف شد قوی * شکوهنده شد دولت خسروی * ثانی بر یاصی ظرفدر ایچنه شراب قورلر ترکیده یاتق دیرلر ثالث فرهنك جهانکیریده جنك و جدال معناسنه استاد فرخی * قطعه * که شکار فرود آرد و برون آرد * ز کوه تند پلنك ز آب ژرف نهنك * بکاه کوشش بستاند و فرود آرد * ز دست شیران زور ز روی مردان رنك لغ مع الغین المعجمه لغ کراغ غ فتح راء مهمله ایله بر اوتدر که آنکله استخوان شکسته‌یی بغلرلر درست ایدر ابو المعانی بیت شکست درتن من استخوان ز صدمهٔ غم * کنید بکاکل جانان مدد مرا چو کراغ * لغ کرغ غ فتح راء مهمله ایله کراغ مرقوم معناسنه در لغ کزاغ غ فتح زاء معجمه ایله بو دخی کراغ مرقوم معناسنه در لغ کزغ غ فتح زاء معجمه ایله بو دخی آنلر کبی حاصلی بو درت لغت درت کتابدن مستخرجدر در دی دخی بر معنایه در کموك قریغنه بغلدقلری اوت که عربیده آشق دیرلر اما کتاب السامی ده کزغ بر نسنه درکه آتشه براغورلر ینار دیمش لغ کناغ غ فتح نونله درت معنایه در اول بمعنی کرم پیله یعنی ابریشم قوردی ظهیر الدین فاریابی بیت کناغ چند ضعیفی بخون دل بقنند * تو جمع آری کاین اطلسست و آن سیفور * ثانی ابریشم تلی معناسنه مجد همکر بیت کرنه بهر خوانهٔ تو بود * نه شد رشته از لعاب کناغ * حکیم قطران ارموی ایکی معنایه بیت از مهر او کناغ فراز چون چنار * و ز کین او چنار کند از تن چون کناغ * ثالث تار عنکبوت خلاق المعانی در مذمت اسب بیت زان کشاد ست مهرهٔ پشتش * که عصبهاش سست شد چو کناغ * رابع بمعنی کنار و سوی حکیم اسدی بیت میان آبکیری به پهنای راغ * شناور

شناور شده باغ از هر کناغ * حکیم سنائی * رباعی * ای بیماری سرو ترا کرده کناغ * پس چنك اجل نهاده بر جان تو داغ * خورشید و چراغ من بدی و پس ازین * تا بیم به پیش تو خورشید و چراغ لغ کوغ غ واو معروفله قنات یعنی پروبال فرهنك تحفه ده بیلك و دیوسك مرویدر و عربیده ساعد و مرفق دیرلر لغ مع الفاء * کشوف غ ضم شین معجمه ایله اسم مصدردر کشفتن لفظندن طاغتمق و پریشان ایتمك معناسنه حکیم اسدی بیت قلادید در لشکر افتاده توف از ان زخم و از جملهٔ صف کشوف لغ کف غ بمعنی کوف اوکی قوشی لغ کوف غ واو معروفله بر قوشدر ویرانه نشین جغد و بوم دخی دیرلر نحوستله مشهوردر هر قنغی اوده توطن ایدرسه لابد خراب اولور ترکیده اوکی و بایقوش دخی دیرلر شمس فخری بیت جمال ملك و دین کاندر دیارش * ندارد هیچ مأوی و مقر کوف * استاد معزی بیت آنجا که بود آن داستان با دوستان در بوستان * شد کرك و روبه را مکان شد کوف و کرکس را وطن * محمود ابن یمین بیت نشاند بی هنران را بجای اهل هنر * ندید هیچ تفاوت ز کوف تا بهمای لغ مع الکاف * کبیتك غ فتح باء موحده و سکون یای تحتانی بعده تاء مثناة مفتوحه ایله آسیا زنه یعنی دکرمان طاشی اصلاح ایتدکلری دمور آلت کذا فی فرهنك جهانکیری لغ کچوك غ ضم جیم فارسیله بر مرضدر که هنلو دخی دیرلر عربیده عرق النسا دیدکلریدر که انسانك بر ایاغنده واقع اولور لسان هندیده ریکن باد دیرلر طبیب یوسفی * رباعی * از درد کچوك آنکه کردد محزون * تا دمبدمش الم نکردد افزون خلطی که سبب شدست آن عارضه را * باید که کنی از بدن او را بیرون لغ کرتك غ سکون راء مهمله و فتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول نکله دیدکلری خفتان و قصه بدن کورکی ثانی بر نوع دکنك و اشترغار دخی دیرلر دوه غابت ایله سور لغ کرك غ ضم راء مهمله ایله عرطه بصان طاوق استاد لطیفی بیت ز علتی که تو داری همیشه بر خایه * همی نشینی و تابی چو ماکیان کرك * مجمع الفرسده فتح راء مهمله ایله سر بی مو معناسنه و دخی بر کوجك قوشدر حکیم انوری بیت تا نباشد همچو عنقا خاصه در عزلت عقاب * تا نباشد همچو شاهین خاصه در قدرت کرك * لغ کشتك غ سکون شین معجمه و فتح تاء مثناة ایله بمعنی جعل که سرکین دمعاصل اولان بو جکدر کذا فی المجمع لغ کفچك و کفچوك غ کلاهما بسکون الفاء و ضم الجیم ایر یاصدوغی ترکیده اکریم دیرلر بعض فرهنکده ایرك اورته سنه قونیلان یاصدغه دیرلر لغ کلاك غ فتح لامله ایکی

غ

معنایه در اول خالی و تهی معناسنه حکیم انوری * قطعه * نیم شب را چو درزی کاهل * از کریبان بسوی چاك شدم * حاصل آن شب چنان بپالودم * کز همه مغزها کلاك شدم * ثانی موج بزرك یعنی دریانك خروشنده واقع اولان ایری موجلر لغ کلبك غ سکون لام و فتح باء موحده ایله بمعنی کریچ که خرمن بکجیسی محافظهٔ خرمن ایچون ایلدوکی دورت دیرك اوزرینه اولان تخت کبی بر نسنه در کذا فی المجمع لغ کلك غ سکون لامله بمعنی احول یعنی شاشی شمس فخری بیت مطیع امر شهنشه کسی تواند بود * که چشم بخششی نی کور باشد و نی کلك * لغ کلنك غ ضم لام و سکون نونله بر دمور آلتدر آنکله طاش قرارلر ترکیده دخی بویله دیرلر لغ کلوتك غ ضم لام و فتح تاء مثناة ایله دقاقلرك بز پرداخت ایتدکلری اغاج که آنکله بزی دوکرلر و دخی قصارلرك بز آغارتدقلری اغاجه دیرلر ابو المعانی بیت هر که باشد خام و آلوده بعصیان

عاقبت * باکاوك میشود دردست استادان پاك ل کلوك ع ضم لامله شطاح وبی حیا معناسنه که کنك دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت بانفع وباضرردوکلوکیم خرفشار * ردکرده نفع نافع وبرده رضاضرر * مجمع الفرسده جوان امرد معناسنه در وله ایضا بیت منم کلوك خر افشاروکنك خشك سپوز * حرامزاده وقلاش ورند عالمسوز ل کنجدك ع سکون نون وکسر جیم وفتح دال مهمله ایله درت معنایه کلور اول برصمغدر عربیده عنزروت وانزروت دخی دیرلر ثانی کلف درکه چهره ده ظاهر اولور عربیده ابرص دیرلر شاعر بیت درچهرهٔ عبوس شده کنجدك بدید * کویاکه برزمین سیه شوره بوم شد * ثالث فرهنك فخر خواصده پازهر معناسنه در رابع بمعنی خال یعنی بك بومعنالره کنجده دخی دیرلر ل کنجشك ع سکون نون وشین معجمه وکسر جیمله سرچه قوشی که عربیده عصفور دیرلر خصوصا واول قطعه ده اولان کوچك قوشلره دیرلر عموما شمس فخری بیت خسرو در زمان معدلتت * ندهد بازرحمت کنجشك * ل کنجك ع سکون نون وفتح جیمله جدید وتازه وتر اولان نسنه معناسنه که مشاهده سندن خاطره بهجت وسرور حاصل اوله کذا فی فرهنك جهانکیری ل کنجلك ع سکون نون وجیم وضم لامله چین وشکنج معناسنه امیرخسرو درمذمت مغل بیت چهرهٔ شان دنبه نم یافته * جای بجای کنجلك وخم یافته ل کندرك ع سکون نون وضم دال وفتح راء مهملتین ایله ساقز که عربیده علك دیرلر کذا فی المجمع ل کندك ع سکون نون وفتح دال مهمله ایله نان ریزه معناسنه ابوالمعانی بیت کربکوه ودشت ریزد کندکی ازخوان او * میکنند مرغان فراغ ازجستجوی دانها ل کنك ع سکون نونله ایکی معنایه در اول مرد قوی هیکل وتوانا حکیم فردوسی بیت همه کنك مردان چوشیر یله * ابا طوق زرین ومشکین کله * ثانی خوشهٔ خرما معناسنه در ل کوچك ع فتح جیم فارسیله صغیر معناسنه مقابل کبیردر ل کوخك ع واومعروف وفتح خاء معجمه ایله اوزم چبوسی که اوزمی صقدقده قلان فضلاتی ل کودك ع سکون واو وفتح دال مهمله ایله طفل معناسنه میرنظمی بیت هرکه کودك را بیاموز د ادب * کرشود کامل نمی باشد عجب ل کورك ع واومجهول وراء مهمله نك فتحه سیله ده وکسره سیله ده جایزدر طاوق پاچی ودخی مصغر کوردر وبمعنی سنك کازری یعنی قصارلرك بزاوردوغی طاش کذا فی الاداة ل کوزانوك ع سکون واوین وفتح زاء فارسی وضم نونله بمعنی پرهٔ کلیدان یعنی مفتاح پره سی کذا فی المجمع ل کوشك ع سکون واووشین معجمه ایله قصر معناسنه میرنظمی بیت کشیده سرباوج آن کوشك عالی * ولیکن چون دل عشاق خالی ل کوك ع واومعروفله آوازبلند در وواومجهول ایله بش معنایه کلور اول مار ولکه کاهو دخی دیرلر عربیده خس دید کلرید رخاصه سی جلب نوم وتصفیهٔ دم ایتمکدر حکیم انوری بیت جایی رسید پاس توکز بهر خواب من * بکرفته فتنه راهوس کوك وکوکنار * سید ذوالفقار شروانی * قطعه * برغم خاصیت هموار وضد طبع پیوسته * دراقلیم بداندیشش که چون نشناس شد این * شقاقل بشکند باه ونماید کوك بیداری * کند خون تیره عناب وفزاید دردسر چندین * شمس فخری بیت فتنه را برسماط دولت او * خورد نی کوکنا رباشد وکوك * ثانی ایکی پارچه نسنه یی جامه ده وغیریده وبرینه مناسب ایدوب اویدرمغه دیرلر حکیم سوزنی بیت خس بود درلفظ تازی کوك وند ر

وند رمشاعری * کوك زن برسوزنی کزخوش نزاند لفظ خس * ثالث سازه آهنك ویرمك یعنی سازلری بربرینه اویدرمق وآوازی دخی موافق ایلمك رابع سرفه معناسنه که کیوانبر دخی دیرلر خامس کنبد معناسنه که ترکستانده کبود دیرلر حکیم نزاریٔ قهستانی بیت جدول کشید صفحهٔ کوك افق بیال * نیرنك زدرواق معلق بمشکناب ل کوکلك ع واومجهول وفتح کاف ولامله هنوز آچلمامش پنبه قوزاغی ل کولاك ع واومعروف وفتح لامله بمعنی کلاك مرقوم یعنی موج بزرك مولاناوحشیٔ یزدی بیت شود زچشم پرآبم هزارکشتی غرق * دمی که قلزم خوناب دل زند کولاك ل کولك ع واومعروف وفتح لامله برنوع قوردی وایری قبق در زنان وروستا بیلو ایچنه پنبه قورلر کذا فی المجمع ل مع الکاف الفارسی * کدنك ع فتح دال مهمله وسکون نونله دقاقلرك بزپرداخت ایتدکلری اغاج وقصارلرك بزی یودقده اوردقلری اغاجه ده دیرلر حکیم سوزنی درحق کازرپسر * قطعه * بیازمای مراتا چکونه ایم ازآب * بسنك بردن اول نورد تاه قباه * بدارچوب توسربرنهم کدنك بزن * زعشق روی توبیزارم ازنکویم آه ل کرنك ع فتح راء مهمله وسکون نونله بش معنایه در اول میدان ثانی آت وقاطر رنکنه دیرلر بوایکی معنایه مولانا کاتبی * قطعه * هم مهچهٔ لوای ترا آسمان غلاف * هم لشکر علوترا لامکان کرنك * فارس هنرکند نه فرس دردم نبرد * مرکب اکرسیاه کشندش وکرکرنك * ثالث بمعنی چرکه یعنی سورکون آوی وآوایچون اولان حلقه معناسنه درویش عبد علی درمنقبت امام بیت چون لشکر نجوم پی کسب نورفیض * ارواح اولیا زده کرد درت کرنك * رابع اول بیوك چولمك که بویا جیلر ایچنده بویا قینادرلر قریع الفرس بیت دهنش همچوخم نیل پزی * چشمها چون کرنك رنکرزی خامس برارمق آدیدرکه لور طائفه سنك مسکنی اولان طاغك باشندن چیقوب صفاهان جانبنه روان اولور مولانا کاتبی بیت درآنزمان که زموج محیط تیغ دوخیل * صدای سیل دهد خون زشاه جوی کرنك * مذکور بش معناده ده کرند وکرنده وکرنکه دخی دیرلر وضم راء مهمله ایله غرواش مرقوم معناسنه ده کلور کذا فی فرهنك جهانکیری ل کریشنك ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی ونون وفتح شین معجمه ایله کو ومغاك معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ل کلك ع سکون لامله پچی نك قصه توبلوی که طراغله یولوب صوف ایدرلر واکا بکزر نسنه لرطوقورلر اکا کرك وبرشم وکلغر دخی دیرلر ل کلنك ع فتح لام وسکون نونله بمعنی کلند مرقوم ودخی طورنه دیدکلری قوش که عربیده کرکی دیرلر مؤید الفضلاده خروس بزرك وبوزن فرنك سوراخ کلیدان آخری کاف عربیله بومعنایه در ومؤیدده کسر لامله بمعنی احول مرقومدر ل کنك ع سکون نونله بمعنی امرد بی حیا وکشاده روی که کلوك دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت منم کلوك خرافشار کنك خشك سپوز * حرامزاده وقلاش ورند عالمسوز ل کوشالنك فتح شین معجمه ولام وسکون نونله کلنك مرقوم معناسنه در ل کولنك ع واومعروف وفتح لام وسکون نونله هیز ومخنث معناسنه حکیم سوزنی * قطعه * آن مردمرد کای که کولنك کنك را درحین فروبرد بکلید ان کون مدنك * کولنك پشش اوچونهد سینه برزمین * فریاد ونعره دارد چون درهوا کلنك ل کوهنك ع واومعروف وفتح ها وسکون نونله بمعنی برحستن کذا فی المؤید بعض فرهنکلرده ایت دیرسکی دیدکلری اوت معناسنه منقولدر ل مع اللام * کتال ع فتح تاء

فتح

مثناة ایله بمعنی کوتاه یعنی قصیر ابو المعانی بیت ای سرو نازدامن وصالت نمیرسم * رستم کتال
وقامت بالات خوش خرام ل کتوال ع ضم تاء مثناة ایله قلعه دزداری وبعض فرهنکده بواب قلعه
معناسنه مسطوردر کوتوال دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل کچل ع فتح جیم فارسیله
بر جانوردرکه آندن مشك حاصل اولور اکا مشکدر دخی دیرلر کذا فی المجمع ل کشاخل ع فتح
شین وکسر خاء معجمتین ایله برنوع غله در شاخل وشاخول دخی دیرلر زبان هندیده ارهر دیرلر
ل کلال ل بمعنی کوزه کر یعنی برداق یاپیجی عربیده فخار وفاخوری دخی دیرلر مولانا مظفر هروی
بیت جان دادن خفاش بدم کار مسیحست * ورنی بکند ازکل صد مرغ کلالی * امیرخسرو
* قطعه * کم کاسه ٔ چرخ که از وی بصحن خاك * زینکونه کاسه ٔ سر شیران سفال
کشت * هرکاسه ٔ که ساخت ندانم چرا شکست * کردنده آسمان که چون چرخ کلال کشت *
اهل هندك زبان علیسنده دخی کوزه کر معناسنه در ل کل ع اوج معنایه در اول بمعنی کوژ یعنی
بوکری ابوشکور بیت بد انکه که کیرد جهان کرد ومیغ * کل پشت چوکانت کردد ستیغ * ثانی قریه
معناسنه که کالی دخی پهلو وپهلوکی که شهر وشهری دیمك اولور ثالث ناقص وکوتاه معناسنه در
ل کنبد کل ع سکون نون وفتح باء موحده وکسر دال مهمله وضم کافله بمعنی توده ٔ کل یعنی کل یغنی
وبعض فرهنکده کل غنچه سی خواجه سلمان بیت آنکه در بستان طوبی شاخسار همش *
کنبد کل می نماید کنبد نیلوفری ل کنتال ع سکون نون وفتح تاء مثناة ایله بمعنی کتال مرقوم یعنی
کوتاه ل کنجال ع سکون نون وفتح جیمله هر نسنه نك دردی یعنی هرشیئك دیبنه چوکن ثقلی که
کنجاره وکنجاله دخی دیرلر شمس فخری بیت توصاف فطرتی وخسروان دیکر درد * تواصل
سلطنتی ودکر شهان کنجال * استاد منجیك بیت زان پس بیندیر فتم واین شعر بکفتم *
ای ساقی مرا فرما بس باشد کنجال ل کوال ع بو زن جوال ایکی معنایه در اول بحره معناسنه
ثانی بمعنی اندوختن یعنی کسب ایتمك طیان مرغزی بیت بزرکان کنج سیم وزر کوالند * تو
از آزادکی مردم کوالی ل کوپال ع واو معروف وفتح باء فارسیله اوج معنایه کلور اول دموردن
یوغون دکنك کبی دوزلمش نسنه که کرز دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت همانا که کوپال سیصد هزار
زده برسر ترك آن نامدار * حکیم اسدی بیت زکردان خاور سواری چو ابر * برون تاخت
باتیغ وکوپال وکبر * ثانی یوغون اولان بویونه دیرلر حکیم فردوسی بیت جوانی وکوپال نیرو
نماند * زمن هیچ جز نام نیکو نماند * ثالث برمبارز اسمیدرکه روس پادشاهی اقرباسندن ایدی
بعض فرهنکده بمعنی بنا ومعمار مسطوردر ل کوپل ع واو معروف وفتح باء فارسیله پاپادیه
دیدکاری بیان چیچکی که عربیده اقحوان دیرلر حکیم سعید کان بیت چو باغ عدل تو شد تازه
زابر جود شدند * سپهر وزهره دران باغ لاله وکوپل ل کوتوال ع واوین معروفتین وضم تاء
مثناة ایله دزدار وضابط قلعه معناسنه در ابو المعانی بیت عقل باشد کوتوال قلعه ٔ حصن دماغ
دل که کشته شهریار خطه ٔ شهر وجود * لغت اول کوپل وکوتوال ابویکی لغت هندیدر فارسیده ده
استعمال اولنمشدر ل کوته بال ع فتح تاء مثناة واظهار ها وفتح باء موحده ایله بمعنی کوتاه قد که
بال بالادن مختصردر قد معناسنه در میر نظمی بیت چو کوته بال بد فرزند کهتر * ولی با عقل
زیشان بود مهتر ل کوچال ع واو معروف وفتح جیم فارسیله آلات واثواب خانه که کاچال دخی دیرلر عربیده

عربیده اثاث البیت ومتاع البیت دخی دیرلر اوله بیت چو کالای او دست یغما سپرد * همه رخت
وکوچال خانه برد ل کوردل ع واو معروف وسکون را وفتح دال مهملتین ایله جاهل وبی اذعان
وکور فهم دخی دیرلر ل کوژنول ع واوین معروفتین وسکون زاء فارسی وضم نونله کلید پریسی
یعنی مفتاحك قفله کیرن پرلری ل کوس رحیل ع کوچ محلنده چالنان کوس آوازینه دیرلر
بزم دیار یمزده کوچ محلنده سرعسکر چادرنده بوری چالنور عجمده کوس چالرلر ایمش منلا هاتفی
در تیمورنامه بیت وزانسو همان کوفت کوس رحیل * علم بست بر کوهه ٔ زنده پیل ل کوفتن دل
بر علتدر اطبا خفقان دیرلر علامتی متصل یورك اوینار میر نظمی بیت چو هر دو بیك جای منزل
کرفت * رقیب آمد وکوفتن دل کرفت ل کول ع واو معروفله دورت معنایه در اول بمعنی
آبکیر یعنی صو جمع اولمش محل حکیم سنائی بیت مردکان هرزه کوی وبی باکست * راز باوی
چو کول ناپاکست * حضرت مولانا قدس سره بیت شه چو حوضی دان چو چشم
لوله ها * آب رواز لوله ها چون کولها * ثانی بمعنی کشف یعنی سنك پشت قپلوبغه دیدکاری
جانوردر ثالث برقوشدر کوف وبوم وجغد دخی دیرلر رابع کیلان خلقی عبارتنده تل ودپه
آردی دیمکدر ل کوه جلیل ع برطاغ آدیدر روایت اولنور که حضرت نوح نبی علی نبینا
وعلیه السلامك آنده خانه ٔ مبارکلری وار ایدی طوفان اول محلدن ظاهر اولدی کذا فی
شرفنامه ومؤید الفضلا ل کوهل ع واو معروف وفتح ها ایله آلج دیدکاری طاغ یمشی در
ل کهبل ع سکون ها وفتح باء موحده ایله احمق وابله معناسنه که کهبله دخی دیرلر ل مع المیم ع
ل کدام ع فتح دال مهمله ایله جنس غائبدن سؤال در قنغی دیمك معناسنه ابو المعانی
بیت غمزه بلا کرشمه بلا چشم پربلاست * عاشق کدام در دو بلا راده رضا ل کدرم ع سکون
دال وفتح راء مهملتین ایله حبوبات نوعندن طاری یه بکزر برنوع دانه در اکثر پنج اراسنده بتر
حکیم سوزنی بیت کرسنه نیز تا نفرماید * کدرم وجو کرنج وارزن خویش ل کلکم ع
سکون لام وضم کافله بمعنی قوس وقزح کذا فی فرهنك جهانکیری ل کم ع عراق عجمده
برشهر معظم آدیدر معربی قم در حالا بو نامیله معروفدر حکیم انوری * قطعه * چار شهرست
عراق ازره تخمین کویند * طول عرضش صد درصد بود وکم بنود * اسپهان کاهل جهان جمله
مقرند بدین * کاندر آفاق چنان شهر معظم نبود * همدان جای شهان ازقبل آب وهوا *
درجهان نیز چنان بقعه ٔ خرم نبود * کم بنسبت کم ازینهاست ولیکن آن نیز * نیك نیك ازچه
نباشد بد بدهم نبود * معدن مردمی وجود وکرم شاه بلاد * ری بودری که چوری در همه عالم
نبود ل کم کم ع لفظ مکرر ایله اوج معنایه استعمال اولنور اول برقاز مقدار دخی زر وسیم
وباقر ریخته ایتمکده ظاهر اولان صدایه دیرلر حکیم خاقانی در قسمیه بیت بچار پاره ٔ زنکی
بباد زهره ٔ دزد * ببانك زنکل نباش وکم کم نقاب * وله در صفت اهل حال بیت کنج پرورده ٔ
فقرند وکم کم شده لیك * کم کم کنج سراپرده ٔ بالا شنوند * ثانی زعفرانه دیرلر ثالث ریك روان
معناسنه در ریك روان اولدر که بغایت قوم سال پرده روزکار اوردقده قوم آقار کبی کوریتور
ل کنام ع فتح نونله اوج معنایه کلور اول بمعنی آرامکاه آدم ووحوش حیوانات وآشیانه ٔ
طیور حکیم فردوسی مثال اول بیت سیوم روز داراب کردند نام * کز آب روان یافتندش

كنام * وله مثال ثانی بیت ابرسرش دید او کنام بزرك * نشسته دروسبز مرغ بزرك *
حکیم اسدی بمعنی جای وحوش بیت درین بیشه زین بیش مکذار کام * که ببر بیان دارد
آنجا کنام * ثانی بمعنی بیشه مطلق میشه معناسنه حکیم انوری بیت مرغ درسایهٔ امر توپرد
کرد هوا * وحش از نعمت فضل توچرد کرد کنام * بیشه سباع مکانی اولدوغی مناسبتله دخی
بو روایت جهانکیریدندر مجمع الفرسده خصوصیله ارسلان یتاغی مروید روشاهدی ظهیر فاریابی
بیت زعدل شامل او بوی آن همی آید * که در کمینکه شیران کنام سازد رنك * ثالث بمعنی
چرکاه ابوالفرج رونی بیت صحن فلك کنام ستور سپاه تست * اوج سپهر ساق ستون
خیام تست ك کواوم ب فتح واوین ایله خوشبو براوتدر کوم دخی دیرلر کذا فی المجمع
ك کورچشم ب سکون راء مهمله ایله برنوع جامه در کوزکو زنقش اولنمشدر عربیده معبر دیرلر
شیخ نظامی بیت فراکندی از کورچشم حریر * بپوشید وفارغ شد از تیغ وتیر ك کورکندم ب
سکون واو وراء مهمله ونون وفتح کاف فارسیله ترکیبده صغر منتری دیرلر نخود قدر دخی بیوجك
دانه چکارد ربیاض وصاروییه مائل اولور ودوکوب بال ایله آمیخته ایدوب یسه‌لر مخدر دربنك
قدر کیفی اولور اما جماعه زیاده قوت ولذت ویریدنی سمردر اما اون درهمنی بر رطل اطباء سله
قاتوب یسه‌لر قی ایتدیرر واکر باله اوج آغر نجه صوقاتوب وآندن اون درهم دوکیلوب ضم
ایتسه‌لر وخیلی قارشدیروب اوستنی اورتوب قوسه‌لر اوج کون طورسه غلیان ایدوب بعده
ایجلسه شرابدن زیاده مسکر اولور کذا فی البحر الغرائب لحلیمی ك کوم ب واو ساکنه ایله
خوشبو براوتدر حکیم سوزنی بیت پس از خط تو نخواهم بخط شد اربمثل * برآید از بر
کل برك کامکار توکوم * مجمع الفرسده برکیاه خشکدر زمین شیاد کرده یعنی نطس اولمش بیرده بتر
شمس فخری بیت کل اکر برخلاف اورويد * بیقین دان که کوم بردارد * تاج الاسامیده بمعنی
ادخر مرویدر عربیده فتح کافله آیغر قصراغه آشمغه دیرلر وضم کافله دوه سور یسنه دیرلر
ك کونام ب واو مجهول ایله بمعنی کنام مرقوم ك کوه فخم ب واو معروف واظهار ها وفتح فا وسکون
حاء مهمله ایله برقاره طاغدر طاشلقلی وطاشی اودون کبی یناردر طعام پشوررلر وکلی ایله اثواب یورلر
صابون کبی کوپرر ك کوهم ب واو معروف وفتح ها ایله براوتدر نطس اولان تارلاده بتر کوکی قومش
کوکی کبی در تارلاده طورسه یری قوتسز ایدر کذا فی المجمع ك مع النون * کبودان ب ضم باء
موحده وواو معروف وفتح دال مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول نیشابور مضافاتندن بر بیوك
قریه اسمیدر مولانا جامی بیت بود آن قریه را کبودان نام * پیرزالی دران کرفته مقام * ثانی
سیاه دانه یه دیرلر عموما ك کدامین ب فتح دال مهمله وکسر میمله قنغیسی دیمکدر کدا دقنغید
تنکیم ذکر اولندی ویای تحتانی ایله نرنك حالی کرارا بیان اولندی خواجه حافظ بیت آن شب
قدری که کویند اهل خلوت امشب است * یارب این تأثیر دولت از کدامین کوکب است *
ك کدین ب کسر دال مهمله وسکون یای تحتانیله طوقوق دتاقلك وقصارك وغیرهما که کدینه
وکدنك اوکدنکه دخی دیرلر شاه ناصر خسرو * قطعه * توای حجت مؤمنان خراسان *
امام زمان را یمین وامینی * دل مؤمنان را زوسواس امامی * سرناصبی را بحجت کدینی * ودخی
بمعنی چایکیج آهنکر حکیم نزاری قهستانی بیت اکر پیشانی داری چوسندان * نه بیچی از کدین

از کدین رمزماروی * وله ایضا بیت پنداشتم که زیر کدین مجاهدان * سندان روزکار تبوش
وتوان منم ك کران وکرن ب کلاهما بفتح الراء المهمله رنکی صاری ایله بوز آراسنده اولان آته
دیرلر کذا فی المجمع ك کربان ب سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله بمعنی فدا کذا فی المجمع
ابو المعانی بیت کربان کردم جان ودل درراه جانانم هنوز * آن میکنم یارب قبول ویا کند مهجور ورد
ك کرجن ب سکون راء مهمله وفتح جیمله استخوان نرم در که تناولی ممکن اوله قولاق وکورك اوجی
وپهلو کموکلری کبی که کرانك دخی دیرلر عربیده غضروف وغرضوف دیرلر ك کروخان ب ضم
راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله نام برادر پیران ویسه در ك کستن ب سکون سین مهمله وفتح
تاء مثناة ایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی زنار بستن تفصیل وتحقیقی کستی
لغتی ذیلنده ذکر اولنور انشاالله تعالی ك کسیختن ب کسر سین مهمله وسکون یای تحتانی
وخاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله کشستن معناسنه در ك کشتن ب سکون شین معجمه ایله اولدرمك
معناسنه مصدردر مستقبلی کشد وکشنده کلور ك کشتی کردن ب مردانه للك وارلك وبهادرلق
ایلمك میر نظمی بیت دران رزمکه آن پل نامدار * یکانه که کرد کشتی کارزار ك کشتی کرفتن
کورش طوتمق معناسنه کورشمك دخی ارلك اولدوغی ایچون تسمیه اولنمشدر ك کشستن ب
ضم شین معجمه وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله اوزمك واوزلمك معناسنه در مستقبلنده
شین حذف اولنوب سیندن صکره لام کتوروب کسلد وکسیلد دخی دیرلر امر ونهی صیغه‌لرنده
بکسل ومکسل دینلور ك کشفتن ب ضم شین معجمه وسکون فا وفتح تاء مثناة ایله درت معنایه
مصدر اولور اول کشودن وشکافتن معنالرینه کمال اسمعیل بیت دل برکرفته ام زبد ونیك
روزکار * تا پردهای راز فلك برکشفته ام * ثانی پراکنده معناسنه حکیم اسدی بیت
کشفتند بزم می ورود باد * پراکنده کشت انجمن مست وشاد * اثیر الدین اخسیکتی * قطعه
ملکت قیصر وفغفور تماشا که اوست * ظن برای میرکه روزی تماشا نشود * دولت آنها فرتوت
شد وکار کشفت * هرکه فرتوت شود هرکز برنا نشود * ثالث پژمرده شدن عبد الواسع جبلی
بیت شکفته بدم چون بنیسان درخت * کشفته شدم چون با بان کیاه * رابع بمعنی نابود
شدن معدوم اولمق معناسنه حکیم سوزنی بیت چوزر بسائل بخشی بدست خویش مده *
که از نهیب تو کردد بروکشفته نکار ك کشن ب سکون شین معجمه ایله ارکك معناسنه در عموما
وطبیعت معناسنه ده کلدوکی روایت اولنمشدر ك کشوفتن ب ضم شین معجمه وواو مجهول
وسکون فا ایله کشفتن مرقوم درت معناسیله ده مترادفدر ك کلاندن ب فتح لام ودال مهمله
وسکون نونله بمعنی افشاندن یعنی صاچمق کذا فی المجمع بو معنایه میر نظمی بیت کلاند درره‌ش
در وجواهر * خلوص از جان بودن کشت ظاهر ك کلخن ب معروف حمامك آتش یاندوغی یری
واکابکزر نه اولورسه ك کلان ب فتح لام ایله کاوله معناسنه که بر یومری اتدر بوینده ودخی اعضای
سائره‌نك بوش یرلرنده ظاهر اولان نسنه که باغره وباکره وباغر دخی دیرلر پوربهای جامی بیت
سخن نتیجهٔ روحست وکرسخن نبود * بعقل نفس جز از نعمه وکلن چه رسد * عربیده آتامش
پنبه که اکیرلمك ایچون حاضرلنمش اوله ك کلیون ب سکون لام وفتح یای تحتانیله هفت رنك
طوقنمش جامه ودیبای منقش بهفترنك معناسنه ده مروید رانکلیون دخی دینلور کذا فی المجمع

ك كلوخ اندازان غ كلوخ انداز مرقومك اوج معناسیله ده مترادفدر ك كين غ كسر ميم
وسكون ياى تحتانيله بمعنى كميت مرقوم يعنى طورى آت يالى وقويروغى وايقلرى اشقلرينه دك
سياه اوله كذا فى فرهنك جهانكيرى ك كن غ صيغهٔ امر ووصف تركيبى دراپله معناسنه
مولانا شانئ تكلو بيت رفتن نكو نبود چو رفتى ببزم غم * خواهى بنوش باده وخواهى نماز كن
عربيده دخى بو معنايه دركن اول معناسنه امردر چغتاى لساننده ايتغاى ديرلر صيغهٔ سيارده ده
مانى بهرام شاهه ديدوكى محلده نفس متكلمى واقع اولمش بيت اسراديم هم اوزومنى پنهانى *
هم بورازنى كه اينقوم آنى ك كنان غ فتح نونله ايكى معنايه در اول برنوع اسم فعلدركه تركيبده
ايدرك ديرلر مثلا سيركنان وذوق كنان ديرلر وجمعده مبالغه معناسن افاده ايدر رهمكنان ديرلر ثانى
ماوراء النهرده كهن معناسنه استعمال اولنور ك كنبدزدن غ باشى اشاغى طوتوب صحرا ق
بوحالت اكثر سباع وحيواناتده اولور وآنلرك صفتيدر ونقله اورمق معناسنه ده كلور ك كنجيدن
سكون نون وياى تحتانى وكسر جيمله صغمق وصغدرمق ابو المعانى بيت بصد طومار ودفترا
محالست حرفى كنجيدن * اكر كويم يكى از صد هزاران درد هجرانم ك كنشن غ كسر نون وسكون
شين معجمه ايله كردار معناسنه دركه كنش دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ك كنفكان غ
سكون نون وفتح فاوكافله جناب بارى تعالى عز اسمه وجل ذكره حضرتنك اسميدر خالق وقادر
معناسنه حضرت مولانا قدس سره مثنويده سليمان نبى على نبينا وعليه السلامدن نقل ايدر
بيت ملك دانش كردمارا كنفكان * تا نمالد خلق سوى آسمان ك كنكران غ سكون
نون وفتح كاف وراء مهمله ايله كنكره معناسنه در تفصيلى عن قريب ذكر اولنور انشاالله تعالى
ك كنون غ ضم نون وواو معروف ايله شمدى معناسنه اكنون لفظندن اختصار اولنمشدر
ك كنهان غ سكون نون وفتح ها ايله بركوچك اغاجدر يپراغى ساقز يپراغى كبى اولور كنها دخى ديرلر
ك كواليدن غ كسر لام وسكون ياى تحتانيله اندوختن معناسنه يعنى قزانمق مصدردر
ميرنظمى بيت ميكواليد نام نيك آن مرد بود * درجهان از چند اندر درد بود ك كوبشان غ
واو مجهول وسكون باء موحده وفتح شين معجمه ايله جلاء ديمكدر ك كوبن غ واو معروف وفتح
باء موحده ايله بر آلتدر دموردن كه آهنكران ومسكران آنكله دمور وباقر دوكرلر واول ايكى نوع در
برنوعى مدور در اكا پتك ديرلر وبرنوعى اوزوندر اكا كدينه ديرلر ايكسنه دخى كوبن دينلور چاكچ
ديمكدر ك كوپين غ واو معروف وكسر باء فارسى وسكون ياى تحتانيله فرهنك جهانكيريده
روغنكرلرك مدور خرما يپراغندن اورلمش ترازو كفه سى كبى بر آلتيدر ديو مسطوردر اما معيار
جماليده شمس فخرى كيل روغن ديوب بو بيتى نظم ايلمش بيت كمينه بندهٔ توروز بخشش وانعام *
صله بكيل دهد دربطيله وكوپين * بعض فرهنكلرده چوب كازران معناسنه در مير خسته بيت
بازكشاى اى نكار چشم بعبرت * تات نكويد فلك بكوته كوپين ك كوپيدن غ واو معروف
وكسر باء فارسى وسكون ياى تحتانيله دوكك وسحق ايتمك واورمق معنالرينه در ك كوتالان غ
واو معروف وفتح تاء مثناة ايله اوچ معنايه كلور اول برنوع ايكدركه دوه وپكى يوكن اكيرلر ثانى
قصاب كوتكى كه اوزرنده ات طوغرار ثالث حصار بكجيلرى يعنى مستحفظين قلاع ك كوديان
وكودين غ كلاهما بواو معروف وكسر دال مهمله اول فتح ياى تحتانى ثانى سكونيله بيوك

بيوك طوقوق كه كدينه دخى ديرلر ميرنظمى بيت هركه ازامر او به پيچيد سر * زند بر سرش
كوديان وتبر ك كوذبان غ واو معروف وسكون ذال معجمه وفتح باء موحده ايله دوه اودينك اغاجى كه
شتربان لساننده حطب ديرلر ودخى اوچه لو اير ذالك حركتيله سكونيله جائزدر ك كوذجان غ واو
معروف وسكون ذال معجمه وفتح جيمله كوذبان مرقوم معناسنه روايت اولنمشدر ك كوردين غ
واو معروف وسكون را وياى تحتانى وكسر دال مهملتين ايله جامهٔ پشمينه حكيم خاقانى بيت
حاجت كفتار نيست نيك شناسد خرد * سندس حضر از پلاس عبقرى از كوردين * كمال
اسمعيل بيت ز برف پشت زمين راحواصل است لباس * از ابر سقف هوا جامه كوردين دارد
ك كوزستان غ واو معروف وكسر زاء معجمه وسكون سين مهمله وفتح تاء مثناة ايله مفلوج آدمه
ديرلر ك كوسان غ واو معروف وفتح سين مهمله ايله اوچ معنايه كلور اول بر ناى زن آديدركه
قديم پادشاهلردن برينك زماننده ايدى ثانى خواننده لكدن برطرزدر بو ايكى معنايه ترتيب
اوزره فخر كوركانى بيت شهنشه كفت باكوسان نايى * زهى شايستهٔ كوسان سرايى *
ثالث مازندران مضافاتندن برقصبه آديدر كوس دخى ديرلر ك كوسرون غ واو معروف وضم
سين وراء مهملتين ايله اوتراق يرى مقعد معناسنه ابو المعانى بيت چنان فربهست كوسرون
سفيد * توكويى زنبهٔ كه آمد بديد ك كوسه برنشين غ واو معروف وفتح سين مهمله
ايله برجشن آديدركه اهل فارس ماه آذر اولنده ايدرلر وجه تسميه سى اولدركه مجوس
طائفه سى بوكونده بركوسه مضحك آدمى بولوب برمركبه سوار ايدوب واكا اطعمهٔ حاره
يدروب وبدننه دخى ادوى اوتلر سوروب اكا كليت ايله حرارت حاصل اولدقچه النده برمروحه
طوتوب اصيدن متنفر كونه حركت ايدرك وخلق اوزرينه اوشوب قار وبوز آتارلر اول مضحك
ايسه بو وضعله اكا براوكلرينه واروب نسنه جر ايدر نسنه ويرمين آدم اوكنده جامه سنه سياه بويه
سورركه آنى مرده يرينه قويوب ماتم ايدرور وروايت ايدرلركه روز مرقومده جمشيد دريادن انجو
چيقارتدى وبينلرنده مشهوردركه بركمسه اول كونده وقت سحر يرندن قالقوب برسوز سويلمدين
ايواتناول ايتسه وترنج قوقلاسه سنه آخرينه دك سعادتده اولوب اول سال اكا مسعود وفرخ فال
اوله بزعمهم الفاسد وبعقلهم الناقص الكاسد ك كوشيدن غ واو معروف وكسر شين معجمه
ايله چالشمق يعنى سعى ايتمك معناسنه مصدردر ك كوفتن غ واو معروف وسكون فايله مطلق
دوكمك معناسنه مولانا هاتفى بيت وزان سوتمور كوفت كوس رحيل * علم بست بركوههٔ
زنده پيل * وهاونده نسنه دوكمك وخرمن دوكمك وقپو قاقمق وبو مثللو نسنه لركه دوكمك قابل
اوله جمله سنه دينلور ك كوفجان غ واو معروف وسكون فاو فتح جيمله ايكى معنايه كلور اول قفس
معناسنه استاد عجيك بيت كر بپرد مرغ جان از كوفجان تن مرا * همچنان اندر هوايت تا قيامت
پرزند * مولانا شكوهىٔ جرد پادقانى بيت جز شاخسار زلف تو اش آشيان مباد * چون
مرغ روح ما پرداز كوفجان تن * ثانى كرمان طاغلرنده ساكن برطائفه آديدر كوفج دخى ديرلر
ك كوفجيان غ زيادهٔ ياى تحتانيله كوفجان مرقومك معناى ثانيسيله مترادفدر يعنى مزبور
طائفه يه ديرلر ك كوفشان غ واو معروف وسكون فا وفتح شين معجمه ايله جلاء معناسنه در
كوفشانه دخى ديرلر شمس فخرى بيت براه سرورى چون اونيايد * اكر خود شاه سازى كوفشانى

کی کوکان فی واو مجهول وفتح کافله بمعنی سازکار کذا فی المؤید کی کوکن فی واو معروف وفتح کافله
ایکی معنایه در اول بمعنی جغد که کرف وکوکه دخی دیرلر مولانا حالی سبزواری در شبستان بیت
آوازنای وحسن بجا سپرکاه کو * ویرانها وخلق درو همچو کوکنك * تصغیر ایله ذکر اولنمشدر
ثانی غله نیمرس یعنی ایرشمامش غله که مل دخی دیرلر و زبان هندیده ولایت دکنده برناحیه
آدیدرکه نیچه قرا وقصباته شامل وساحل عمانده واقعدر کی کولاویان فی واو اول مجهول وکسر
ثانی وفتح لام ویای تحتانیله بمعنی پهلوانان وکردان کذا فی التحفه کی کولیدن فی واو معروف
وکسر لام وسکون یای تحتانیله بمعنی کندن یعنی قازمق کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایه
شاعر بیت تیشهٔ غم سینه را کولیده است * زاف دل از حسرتش ژولیده است کی کون فی
فتح واو ایله مجمع الفرسده بمعنی پده یعنی بر اغاجدر میوه سی اولمز آغجق اودون ایدرلر عربیده غرب
دیرلر فتح غین معجمه وراء مهمله ایله وفرهنك جهانکیریده کسر واو ایله ایکی معنایه مرویدر بری
بر قریه اسمیدرکه هر یوم عاشوراده اون بیك قدر آدم اول کویده جمع اولوب ماتم ایدرلر بر معناسی
دخی هیز ومخنث اوغلان دیمکدرکه کدن دخی دینلور وسکون واو ایله معروف که عربیده دبر
واست ومقعد دخی دیرلر میرزا الوغ بیك بیت تا توانی کر کونی کودکن * کاحسن الاشکال
شکل مستدیر * منلا وقاری بیت شلوار تو تن نماچو پیراهن کل * پیراهن کون دریده شد
بر تن کل کی کوهامون فی سکون واوین وفتح ها وضم میمله ایکی معنایه در اول دپه سی دوز اولان
طاغ که اصلی کوه هاموندر هامون دوز یره دیرلر ثانی بولعبدر اطفال اوینارلر عربیده بقیری دیرلر
کی کوهان فی واو معروف وفتح ها ایله دوه اورکجی خصوصا و هر حیوان آرقه سنه دیرلر عموما
کی کوهریدن فی واو مجهول وکسر ها وراء مهمله ایله بر نسنه‌یی بر نسنه‌دن بدل ایلمك معناسنه
قرالاوی * قطعه * یار چنان بودم و تا بوده ام * بخت بما بازیکی بنکرد * سال من امسال که
بر ماده کیست * ایزدمان حال نکو کوهرد کی کوهستان فی واو معروف وکسر ها وسکون تاء
مثناة ایله فرهنك جهانکیریده ایکی معنایه در اول طاغستان ثانی خراسان مملکتنده بر ولایت
آدیدرکه کهستان دخی دیرلر معربی قهستاندر مجمع الفرس صاحبی دیرکه سمرقندك سابقده
آدی کوهستان ایدی شمدی هر طاغ اولان یره علم اولمشدر کی کوهکن فی واو معروف وسکون
ها وفتح کافله طاغ قازیجی فرهاد طاغی چالیشوب قازدوغیچون کوهکن دیرلر کی کوهکین فی واو
مجهول وسکون ها وکسر کافله بمعنی خداوند یعنی صاحب کذا فی فرهنك جهانکیری کی کوهه زین
واو معروف وفتح ها وکسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله ایر قاشی معناسنه که یالکز کوهه دخی
دیرلر مولانا امیدی بیت طلعت اوست فروزان شده از کوههٔ زین * یا نه خورشید برافراشته
از کوه علم کی کوهین فی واو مجهول وکسر ها ایله اوچ معنایه در اول بمعنی کوه یعنی طاغ ثانی ترازو
کفه سی کبی بر تخته در اوزرنده ات قیارلر ثالث براوتدر نطس اولمش یرلرده بتر کوکی قامش کوکنه
بکزر کوهم دخی دیرلر کی کویستن فی کسر واو وسکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح تاء مثناة
ایله بمعنی کوفتن یعنی دوکمك کذا فی فرهنك جهانکیری کی کویستیدن فی کسر واو وتاء مثناة
وسکون یائین تحتانیتین وسین مهمله ایله بمعنی کوفتیدن یعنی دوکدرمك ایضا منه کی کوین فی
کسر واو وسکون یای تحتانیله بمعنی کوهین مرقومك اوچ معناسیله ده مترادفدر کی کهستان فی بمعنی

یعنی کوهستان مرقوم تعریب ایدوب قهستان دیدیلر کی کهکان فی سکون ها وفتح کافله
کوهکن معناسنه در استاد عنصری بیت زجان بفکرت محکم برون کنند ثناش * زکوه سیم
باهن برون کند کهکان کی کهن فی فتح ها ایله اسکی معناسنه در بولغت سخن لفظی کبی ایکی وجهله
استعمال اولنور یعنی هم فتح کاف وضم ها ایله وهم ضم کاف وفتح ها ایله نوعی خبوشانی بیت کهن
شد قصهٔ فرهاد وشیرین * چو عیش رفته وتقویم پارین کی مع الواو * کتو فی ضم تاء مثناة
ایله پنبه قوزاغی کذا فی فرهنك جهانکیری کی کرو فی ضم راء مهمله ایله افراسیاب اقرباسندن
بر مبارز آدیدرکه کروزه دخی دیرلر سیاوشك قتلنه سعی ایدنلرك بریدر بوایدی حکیم فردوسی بیت
برفتند پیمان وموی وکرو * بر شاه ترکان پر از رنك ورو کی کلاو فی ضم لام ایله بمعنی کلانتر یعنی قوم
اولوسی ورئیس محله وسر بازاری وحرفت کتخداسی حکیم سنائی بیت کافه خلق همه پیش
رخت سجده برند * حور یا روح که باشد که کلاوی تو بود * حضرت مولانا قدس سره بیت
ایرو کلاو ایرو کلو کردم رادنك ودلو * هرکه از ین هرد و پوست اوست اخی اوست کلو کی کندرو فی
سکون نون ودال وضم راء مهملتین ایله ایکی معنایه در اول نام وزیر ضحاك ماریدر حکیم فردوسی
بیت وراکندرو خواندندی بنام * بکندی زدی پیش بیدادکام * وله بیت بکاخ اندر آمد
دوان کندرو * بایوان یکی تاجور دید تو * ثانی بمعنی مصطکی که کندر دخی دیرلر حکیم خاقانی
در قسمیه بیت بغله وطبقات طبق زنان سرای * بابکینه ومازوی وکندرو وکلاب کی کندو
سکون نون وضم دال مهمله ایله بمعنی غول بیابانی کذا فی شرفنامه کی کنو فی ضم نونله کوب کبی
بر نسنه در طپراقدن یاپوب ایچنی برقاچ طبقه ایدرلر وهر طبقه سنه بردرلو شیء قورلر کنود
وکندو دخی دیرلر کی کو فی ضم صریح ایله ترقیق استعمال اولنور قانی معناسنه وضمه ملك تفخیمی
ایله که او لفظندن مخفف اولور ودخی محله معناسنه اولان کوی لفظندن مرخم اولور کمال خجندی
بیت کحل الجوهر از نظر افتد مرا چو اشك * در چشم درفشان که از ان خاك کو رود کی کوکو فی ایکی
معنایه در اول اوکیك قوشی که فاخته دخی دیرلر شیخ آذری بیت بی طوق رضا کر ببرد فاخته در باغ
مرغان چمن نعره بر آرند که کوکو * بعض فرهنکده صدای مرغان معناسنه در بو معنایی مؤید
حضرت مولانا قدس سره بیت بلبل رسد بربط زنان وآن فاخته کوکو کنان * مرغان دیکر
مطربست بخت وجوان بخت وجوان * ابو المعانی بیت هر صبح بو سرو وچنار کوکو کنند فریاد وزار
آهنك میکیرد هزار از درد عشق یارهم * ثانی خشکه پلاو لوازمی که سبزه وبهار وعطر ایله
ایدوب خشکه‌یی اکا باتروب یرلر آب شله دخی دیرلر کی مع الهاء * کبه فی فتح باء موحده کی
مشدده ایله آلت حجامتدر یعنی شیشه یا خود بوینوزدن ایدوب آنکله قان چکرلر شمس فخری
بیت شهنشاهی که تدبیر ضمیرش * نهد بر پشت چرخ از ماه کبه * وله بیت سپهر نیش چو
متصل درکام * میمکد همچو کبهٔ حجام کی کبیته فی کسر باء موحده وسکون یای تحتانی
وفتح تاء مثناة ایله بر نوع لطیف حلوادر کبیتا وکبیتا دخی دیرلر بسحاق اطعمه * قطعه *
برهٔ بشکست پایش دست کردون از قضا * آنچنان کز درد شد اورا پریشان پاچها * کرم
کردم تخته بندش از کبیته کنجدی * وز ضماد تخم مرغش بر قلم بستم طلا کی کبیده فی کسر
باء موحده وسکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله بر نوع طعامدرکه بغدای اونی وپرنج ویاغله

قاوردلر آکا پست دخی دیرلر ضم بایله ع چبردهٔ ع فتح جیم فارسی ودال وسکون باء وحاء وراء مهملتین
ایله جیم عربیله ده مرویدر پیشوا ومقدم معناسنه کذا فی المجمع ع کدنکه ع فتح دال مهمله وکاف وسکون
نونله دقاقلرك بزپرداخت ایتدکلری اغاج وقصارلرك بزپرداخت ایتدکلری اغاجه دیرلر کدنك مرقوم
معناسنه ع کدوه ع ضم دال مهمله وسکون واو واظهار هایله ایکی معنایه در اول بمعنی خراش
وخراشیدن ثانی بمعنی کرفتن کذا فی فرهنك جهانکیری ع کله ع فتح دال مهمله واخفاء
هایله درت معنایه کلور اول بوغازك مقدمنده اولان ات پارهسی که ترکیده دپلك عربیده ملاذه
دیرلر ثانی کلیدندانهسی ومطلق کلیده دخی دیرلر بو ایکی معنایه شمس فخری * قطعه * آنکه
طفلان امل رادایهٔ کام ومراد * جز بشیر وشکر شکرش نه بکشاید کله * کشته ایمن ساحت
ملکش زدزدان آنچنانك * خانها ایمن شدند از زحمت قفل وکله * معنای ثانیه طیان مرغزی
بیت درکلیدان نشود سخت کله * بازکردم در وشدم بکله * ثالث سر پستان یعنی ممه نك
اوجی استاد لطیفی بیت همچو بلور سینه و پستان * کلهٔ او چودانهٔ مرجان * رابع فرهنك
جهانکیریده بمعنی خراش وخراشیدن مسطوردر ع کدینه ع کسر دال مهمله وسکون یای
تحتانی وفتح نونله دقاقلرك بزپرداخت ایتدکلری اغاج وقصارلرك بزه اوردقلری اغاج که کدنك
وکدنکه دخی دیرلر شیخ نظامی بیت برهرکه زدی کدینهٔ کرز * بشکستی اکرچه بودی البرز
ومطلق طوقمق معناسنه که کدین دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت بکلبتینم اکر سرحد اکنی چون
شمع * نکوبد آهن سرد طمع کدینهٔ من * آهنکر چکیچی اولمق دخی مفهومدر ع کراسه ع
فتح را وسین مهملتین ایله بمعنی قرآن مجید حکیم خاقانی در تحفة العراقین بیت عنوان مجوس
وبسم دروی * دست جنب وکراسهٔ بروی * حکیم سوزنی بیت برنام من ارقال کشایی زکراسه
بینی بخط اول قدمسنی الضر * ع کربه ع سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله دکان معناسنه
میر نظمی بیت ببازار جهان اکر در ایی * در آنجا کربهٔ طالع کشایی * ودخی براوتدر دینور کذا
فی المجمع ع کرته ع سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة ایله نکلهٔ خفتان یعنی قصه جامه که کرنك دخی
دیرلر شمس فخری بیت خسرو بحر وبر ابو اسحق * که فلك جستکی زکرتهٔ اوست ع کرچه ع
سکون راء مهمله وفتح جیم فارسیله سازدن وقامشدن یاپلمش خانهٔ مختصر که زراعتن کنارزراعته
وبستانجیان کنار باغ وبستانده ایدوب ایچنده اوتورورلر وکرچ ایله یاپلمش خانهٔ مختصره ده دینلور
میر خسرو بیت بچشم همت است از راه فرهنك * فلك نه دست وشش پی کرچهٔ تنك ع کرزه
سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله بیل ایله هموار اولمش زمینه دیرلر که تخته تخته کسلمش
وکناری یوکسك اولور که طوار کرمیه مرز دخی دینلور کذا فی المجمع ع کرسه ع فتح را وسین
مهملتین ایله ایکی معنایه در اول چرك وارپك ثانی موی مجعد یعنی قورجق صاچ که کرس وکورس
دخی دیرلر ع کرمه ع سکون راء مهمله وفتح میمله اول ایریشن میوه که نوبر ونوباوه دخی دیرلر میر نظمی
بیت در باغ جهان کرمهٔ امید رسیده * محصول مراد واملش خلق بچیده ع کرنه وکرنکه ع
اول ضم راء مهمله وسکون نونله ثانی فتح راء مهمله وسکون نونله بش معنایه کلور اول میدان ثانی آت
وقاطر زنکی ثالث سورکن آونده اولان خلقه رابع بویاجیلرك بیوك بویه چولمکی خامس برارمق
آدیدر لرجانبندن چیقوب اصفهان طرفنه آقر بو بش معنادهدخی کرند وکرنك دینلور ع کروه ع

ع کروه ع ضم راء مهمله وواو معروف واظهار هایله ایکی معنایه کلور اول ثالث فرسنکه دیرلر
حکیم خاقانی بیت داد نقیب صبا عرض سپاه بهار * کرد وکروهی بدید باد کیان خزان *
استاد فرخی بیت لشکر او بیشتر در راه بود * وان کروه دو بود اندر جهان * ثانی آرامکاه
وآشیانهٔ جانوران که کنام دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت ببردش دمان تا با البرز کوه *
که بودش بد آنجا کنام وکروه * شرف شفروه بیت رای منیرش طویله وار نجوم مست * ابرش
هزمش کروه وار براقست ع کروی زره ع افراسیاب آقرباسندن بر پهلوان اسمیدر که کرو
دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت کروی زره را بیاورد کیو * روان با سپهدار پیران نیو ع کره ع
فتح راء مهملهٔ مشدده ایله آت واشك یاوریسی که کرّهٔ خر دیرلر عربیده تخفیف لامله مدوّر
طوب کبی اولان نسنهیه دیرلر مثلا زمین مدوّر شکل اولمغله کرهٔ ارض وکرهٔ زمین دیرلر وکذلك
عناصره دخی کرهٔ آتش وکرهٔ هوا وکرهٔ آب وکرهٔ خاك دیرلر وآسمان مدوّر اولدوغندن کره
دینلور خواجه سلمان بیت همیشه تا کره زرنکار ماه بود * چو کوی در خم چوکان آسمان کردان
ع کریچه ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله بمعنی خانهٔ کوچك
ومختصر حکیم سنایی در حدیقه بیت داشت لقمان یکی کریچهٔ تنك * چون کلوکاه نای وسینهٔ
چنك ع کریخه وکریزه ع کلاهما بکسر الراء المهمله وسکون الیاء التحتانی وبفتح الخا والزاء
المعجمتین ایکی معنایه در اول کوچك اوکه سازدن وقامشدن ایدوب باغبان وبوستانجیان
ایچنده اوتورورلر کریخ وکریز دخی دیرلر ثانی جانور تولیوب توین دوکدوکنه دیرلر ع کرژابه وکرژاچه ع
کلاهما بفتح الزاء والباء الموحده وجیم الفارسیین قوش قورساغی که عربیده حوصله دیرلر بهرامی
بیت بیفکنی خورش پاك را زبی اصلی * بیاکنی بپلیدی تو ماکیان کرژاچه ع کزره ع
سکون زاء معجمه وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول بر خوشبو اوتدر ثانی صوارلمش
مزروعات معناسنه در ع کسبه ع سکون سین مهمله وفتح باء موحده ایله شیروغنك ثفلی که
عربیده دخی کسبه دیرلر یعنی سوسامی صقوب یاغن وطحینن آلدقدن صکره قلان صقندیسنه
کنجاره دخی دیرلر ع کشتره ع سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله اوزون رنده که نجارلر آنکله
تخته کنارین هموار ایدرلر ع کشسته ع فتح شین معجمه وسکون سین مهمله ایله بمعنی خط
کشیده کذا فی مجمع البلدان میر نظمی بیت زسر تا سر کشسته خط فاصل * که رسم هر دو جانب
کشته حاصل ع کشتیکاه ع سکون شین معجمه وکسر تاء مثناة ایله کورش طوتجق یر که آنده
مخصوص کورش طوتوب صنعت کوستررلر ع کشفته ع ضم شین معجمه وسکون فا وفتح تاء
مثناة ایله پریشان و پراکنده معناسنه کذا فی نسخهٔ میرزا وفرهنك جهانکیری عبد الواسع جبلی
بیت شکفته بدم چون به نیسان درخت * کشفته شدم چون با بان کیاه * مجمع الفرس ده فتح
کافله مرویدر ع کشکوفه ع سکون شین معجمه وضم کافله سرچه قوشی که عربیده عصفور
دیرلر شاعر بیت نباشد دوست کشکوفه نباشد * بجا باشد بخیر اندیش اعدا ع کفره ع
سکون فا وفتح راء مهمله ایله چیچك طرفی یعنی اول قبق که ایچندن شکوفه چقار عربیده تاوسه
وجفری دخی دیرلر ع کفه ع فتح فایله قامشدن واغاج چبغندن اورلمش سبد وخرمن کسمکی
معناسنه در ع کلاپشته ع ضم باء فارسی وسکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله قبون یوکندن

طوقنمش جامه كه بعضيسني يشل وسياه ايدرلر اكثر كيلان ومازندران اهاليسي كيرلر كلاپشت
دخي ديرلر كلاسه فتح لام وسين مهمله ايله بر مقام اسميدر كذا في المجمع كلاه
معروف يوكدن يا پلمش بورك دخصوصا واكا بكزر نسنه لره ديرلر عموما چغتايده درويشان
كلاهلرينه ودلبند كبي صارندقلري شاله قورجاق ديرلر سائر عسكري كيدوكنه قالپاغ ديرلر
كلبه سكون لام وفتح باء موحده ايله خانهٔ مختصر ومحقر كه تنك وتاريك اوله حكيم انوري
* رباعي * محنت زدهٔ كه كلبهٔ داشت بدشت * با نعمت وناز ديدمش دي ميكشت * كفتمش
كه كنج يافتي كفتاني * بوطالب لقمه دي برين بكذشت * بعض فرهنكارده كردك خانهٔ مزين
معناسنه مرويدر ومختصر دكانه دخي ديرلر حكيم اسدي * مثنوي * از آهنكري رست
وسالار شد * پس از كلبه داري سپهدار شد * بدانكاه در كلبه با دود ودم * كنون هست
در بزم با ماه وهم * يوني فريدون شاه كاوهٔ آهنكر اوغلنه توبيخ ايدوب منت كونه سويلدوكي محلده
ديمشدر كلنبه ضم لام وسكون نون وفتح باء موحده ايله بر نوع لطيف طعامدر بادام ويا خود
فستق واون وقند وشكر له كليچه ايدرلر كلنه سكون لام وفتح نون ايله منقار مرغ معناسنه در
كلوبنده ضم لام وواو مجهول وفتح باء موحده وسكون نون ايله مهتر غلامان وسرخيل متكاران
معناسنه در مير نظمي بيت كلوبنده را اسني بايدش * كه بر بندكان مهتري شايدش *
كلوته ضم لام وواو مجهول وفتح تاء مثناة ايله پنبه طولمش كوشه لو كلاه حكيم سوزني
بيت صوفي شدي زصوف سيه شد لباس تو * چون صوفيان كلوته بسر وعقيق رنك *
شيخ اوحدي بيت برنهي ميزر وكلوته بسر * دل بي سيم وچشم در پي زر * مؤيدده حلقهٔ
دام دختران دوشيزه وشرفنامه ده دام ودامك دختركان نارسيده مسطوردر كلوزه ضم لام
وواو مجهول وفتح زاء معجمه ايله هنوز آچلمامش پنبه قوزاغي كه جوزغه دخي ديرلر كله فتح
لام واظهار ها ايله ايكي معنايه در اول مخفف كلاهدر ثاني زخمه در جماعه اولور عربيده رهز
ديرلر حكيم شفائي بيت كرد رملك كل مني ميك باز سقط شد * بانوي كله رنكانه جنبان بكجا
رفت * واخفاء ها ايله فرهنك جهانكيريده كوتاه وناقص معناسنه در كليچه كسر لام
وسكون ياي تحتاني وفتح جيم فارسيله اوچ معنايه كلور اول معروف حكيم سنائي بيت شير
حق زين جهان بپرهيزد * سك بود كر كليچه بكريزد * ثاني چراغ معناسنه حكيم اسدي
بيت شبست وهمه راه تاريك وچاه * كليچه ميفكن كه ترسي بماه * ثالث جامهٔ سوزني
معناسنه كه جبه دخي ديرلر حكيم سوزني بيت من ترا پيرهند موزه باست * كهن من كليچه
مانده من كماسه فتح ميم وسين مهمله ايله اوچ معنايه كلور اول كاريز وقويي قازيجيه
كمانه دخي ديرلر ثاني شاهد بازاري يعني روسبي محبوبه ثالث ولايت خراسانده بر طاغك
اسميدر كميژه كسر ميم وسكون ياي تحتاني وفتح زاء فارسيله ايكي معنايه در اول يونجه
اراسنده بتن خارج اوت ثاني ياسي وقويروغي سياه آت كنب دانه فتح نون وسكون باء
موحده ايله كندر تخمي در كنبيزه سكون نون وكسر باء موحده بعده ياي ساكنه وفتح زاء
معجمه ايله بر نوع خياردر تازه رس وخام ايكن شيرين وخوش طعم اولور بيودكده تاول اولنجه اول
محل كالك ديرلر كنجاره سكون نون وفتح جيم وراء مهمله ايله شير وغندن چقان ثقل كه كسبه

كسبه ديرلر صغره علف ايدرلر غايت شمردروسودين چوق ايدر حضرت مولانا قدس سره * قطعه
طفل دو روزه زتو چون بوبرد * ميكشد آن سوي توكهواره را * ترك كند دايهٔ صد شير را *
از بدل روغن كنجاره را * اورمزدي بيت مغزك بادام بودي باز نخدان سفيد * تا سيه كردي
زنخدان از اچو كنجاره شدي كنجاله سكون نون وفتح جيم ولام ايله كنجاره كبي بو دخي كنجد وبادام
وجوز وامثالنك ياغي چقدقدن صكره قالان ثقلي حكيم سوزني بيت سعد دين بزركا وآ خرما
اي حنا كاه وسمه كنجاله كنجد سكون نون وكسر جيم وفتح دال مهمله ايله درت معنايه كلور
اول بر معلومدر عربيده غنزروت ديرلر ثاني كاف كه چهره ده واقع اولور عربيده برص ديرلر ثالث
بخور خواص فرهنكنده پادزهر معناسنه نقل اولنمشدر رابع خال يعني بك بو معنالرك جمله سنه كنجدك
دخي ديلور مجمع الفرسده برداروي چشمدر ومؤيد الفضلاده معناي اوله منقولدر كنجه
سكون نون وفتح جيم ايله غرار وچوال وآنلره بكزر نه وار ايسه مجمع الفرسده چكه سي شيش
اولمش اشكه ديرلر شمس فخري بيت هركز مثال زند كسي ازوي حسود را * نسبت كند
بعيش كسي هيچ كنجه را * شرفنامه ده بمعني خردم بريله يعني قويروغي كسلك اشك مؤيد الفضلاده
فتح كاف وجيم فارسيله مذكور ايكي معنايه مرويدر كنجيده سكون نون وياي تحتاني وكسر
جيمله ايكي معنايه كلور اول بمعني كنجاره مرقوم ثاني كنجيدن لفظندن اسم مفعول صيغه سيدر
صغمش معناسنه كنداميه سكون نون وفتح دال مهمله ايله موي مادرزاد اطفال يعني
طفل ايله آنادن بيله طوغان قيل كذا في المجمع وكتاب السامي في الاسامي ده كندامويه اول
ما ينبت من الشعر مسطوردر يعني ابتدا ابتن قيل كنداواله وكندواله كلاهما بسكون
النون وفتح الواو واللام بمعني مرد بلند بالا وقوي هيكل وتوانا شيرازيلر بو يله آدمه كرمله ديرلر مولانا
شهاب الدين عبد الله قامي بيت چاكرانت بكه رزم وكه بزم بوند * كنداواله چو تهمتن چو
فلاطون كندا كندسه سكون نون وضم دال وفتح سين مهملتين ايله آجي براو تدر ودير لركه
زهرناكدر آكا كندس دخي ديلور تعريب ايدوب قندس ديدلر وفتح دال مهمله ايله موشمله
ديدكلري كوهي ميوه در كندك سكون نون وفتح دال مهمله ايله يير اوبلش اغاجه ديرلر
عموما حضرت مولانا قدس سره بيت چو عود شمع بسوزد چه قيمتش باشد * كه هيچ فرق
نباشد زعود وكندهٔ خار * واول دللك اغاجه ديرلركه مجرم وكناهكارلرك النه ويا خود اياقلرينه اوردلر
خصوصا بي بي مهري كويد * رباعي * بودند بزندان بت سيمين تن را * زين واقعه ماتمست
مردوزن را * افسوس كه در كندهٔ بخواهد سودن * پايي كه دوشاخه بود صد كردن را * استاد
فرخي بيت اوز رزم از بيم اودزد است ودر پاي عدو * كنده اكردد ركاب واژدها كردد عنان *
شمس فخري بيت كوشش برجان ودل زوپين وپيكان * كوشش بر دست وپا زنجير وكنده * بعض
فرهنكارده طوغان كومه سنه ديندوكي مسطوردر كنكاله سكون نون وفتح كاف فارسي
ولام ايله كرز اوغلان معناسنه ابو المعاني * قطعه * غلام سروقد وچار ابرو * شود مطبوع
كر كنكاله باشد * معه دل را بطفل خرده سالي * بجو بالابلند بيست ساله كنكره سكون
نون وضم كاف فارسي وفتح راء مهمله ايله حصار ديواري اوزرنده اولان بدن وطاق ايوان كنارنده
اولان جفت ديدكلري نسنه خواجه سلمان بيت ازين خرابهٔ كنكر مقام اكر بيري * فراز

کنکره عرش مستقر پایی لغ کواره ع فتح راء مهمله ایله ظرف سفالین یعنی طپراقدن کوب
کبی بیوك ظرف ایدوب ایچنه غله وقوری میوه قورلر فرید خراسانی بیت پیش مستان بزم
وحدت او * چه کواره چه کاسهٔ زرین * بعض فرهنکرده میوه سبدی معناسنه استاد لطیفی
بیت ورنخواهی بناز پوشیدن * توهمی آب درکواره کنی * عربیده دخی استعمال اولنور لغت
مشترکه در چغتای لساننده اوره دیرلر ضم همزه ایله واماله ایله آت کوستکنه ده اوره دیرلر
لغ کوازه ع فتح زاء معجمه ایله تخم مرغ نیم پخته یعنی نیم پشت یمرطه معربی جوازق در کذا
فی المجمع لغ کواسه ع فتح سین مهمله ایله بمعنی صفت وکونه که کواس دخی دیرلر بعض
فرهنکرده شین معجمه ایله در ابو المعانی بیت روی پنهان میکند از عاشقان * زین کواسه
دلبری راکس ندید لغ کواسیمه ع کسر سین مهمله وسکون یای تحتانی وفتح میمله بمعنی آسانی
مسطوردر کذا فی المجمع اما شرفنامه ده یای تحتانیسز کواسمه مسطوردر وبعض فرهنکرده
شین معجمه ایله در لغ کواشمه ع کسر شین معجمه وفتح میمله فرهنك جهانکیریده بمعنی آسانی
مسطوردر لغ کوالغنچه ع سکون لام ونون وضم غین معجمه وفتح جیم فارسیله بمعنی سرخاب
یعنی قزلجه که زنان یوزلرینه سوررلر غازه وکلکونه دخی دیرلر لغ کوالیده ع کسر لام وسکون
یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله بمعنی غلهٔ بالیده وکشت بالیده یعنی اکلمش غله بیویوب اوزانمق
کذا فی المجمع لغ کوباره ع واو معروف وفتح باء موحده وراء مهمله ایله رمهٔ دواب وبهایم یعنی
حیوانات سوریسی عموما وزمهٔ کاو خصوصا یعنی صغر سوریسی شمس فخری بیت کمترین
بخششی زحمت شاه * صد هزاران ده است وکوباره لغ کوبازه ع واو معروف وفتح باء موحده
وزاء فارسیله ارکج معناسنه که نهاز دخی دیرلر یعنی قیون سوریسینك اوکنجه کیدن قوچ یکی
اولسون قیون اولسون بو مناسبتله رئیس قوم معناسنه ده استعمال اولنور لغ کوپله ع
واو معروف وفتح باء فارسی ولام ایله درت معنایه کلور اول بر نوع قبه در که سوروسرور ایامنده
ایدوب عیش وعشرت ایدرلر ظهیر الدین فاریابی بیت نشست آیین وفایت هیچ محکم آنچنانك
روز باران شهرها در قبه و در کوپله * ثانی تمام آچلمامش شکوفه که کوپل دخی دیرلر مولانا
سعید کمان بیت چو باغ عدل تو شد تازه زا برجود شد ند * سپهر وزهره دران باغ لاله وکوپل *
ثالث بمعنی حباب یعنی صو اوزرنده اولان قبرجقلر رابع قفل معناسنه در کذا فی فرهنك
جهانکیری ومجمع الفرسده قفل وشکوفه معنالرندن غیری موی کله معناسنه یعنی کاکل ویا خود
باش قیلی اوله کذا فی لسان الشعرا اما کتاب السامی فی الاسامیده * بمعنی حباب یطوف فوق
الماء کانه القواریر * وباء موحده ایله موی کله معناسنه مسطوردر لغ کوبه ع واو معروف وفتح
باء موحده ایله اوچ معنایه کلور اول هر نسنه یی دوکجك آلت مطلق شی دوکن هر نه اولورسه
عربیده مدق دیدکاری معنایه کمال اسمعیل بیت هستم میان فروشنده زاسیب کوبها * کز دست
خویش زخم خورنده چو هاونم * ثانی دیلك که قولتق التنده طوتوب ایکی ال ایله چالارلر مزهره
ومزهکره مخصوص نسخه در استاد لطیفی بیت بجا کابکش بینم وکوبه زن * نصیب وی افتاد
محبوبه زن * ثالث بر ططلو او تدر تناول اولنور لغ کوپه ع واو معروف وفتح باء فارسیله آلت
حجام که آنکله حجامتدن قان چکرلر عربیده محجمه دیرلر شمس فخری بیت شهنشاهی که تدبیر ضمیرش

تدبیر ضمیرش * نهد بر پشت مهر وماه کوپه لغ کوبیازه ع واو مجهول وکسر باء موحده وفتح
زاء معجمه ویای تحتانیله چکیچ که آهنکران قوللنورلر عربیده مطرقه دیرلر کذا فی المجمع
لغ کوتاه پاچه وکوته پاچه ع کلاهما بفتح التاء المثناة والباء والجیم الفارسیین بر جانور در صغنه
مشابه آرقه سنده بکلری وار وصغن کبی بو یونزی اولور کوتاه پا وکوته پا دخی دیرلر کما مر فی الاول
لغ کوتاه وکوته ع کلاهما بواو المعروف وفتح التاء المثناة واظهار الهاء قصه معناسنه در عموما
عربیده کی قصیر کبی لغ کوچکاه ع واو معروف وفتح جیم وکاف فارسیین ایله بر موضع آدیدر
مولانا هاتفی در تیمور نامه بیت زدیوان رهزن بپرداخت راه * عنان تافت آنکه سوی کوچکاه
لغ کوچه ع واو معروف وفتح جیم فارسیله اوچ معنایه کلور اول سر محله وسر بازارها وسر زقاق
معنالرینه در ثانی کوج یعنی کوچوب قالقمق ثالث دوکمه که جامه یاقه سنه وبکلرینه دیکرلر
لغ کوذره ع واو مجهول وفتح ذال معجمه وراء مهمله ایله کوچك اوردك بچی دخی دیرلر مولانا کسایی
بیت بازشکاری توهزیمت شد آشکار * وز بیم تنکر دبسوی کیك وکوذره * بو معنایی مؤید
شمس فخری بیت خواهد که نسر طایر واقع شود ز چرخ * تا در حیاض بزمش باشد چو کوذن
لغ کوذه ع واو معروف وفتح ذال معجمه ایله بر مفتاحدر که اوچی اکری اولور کویه دخی دیرلر
عربیده قربوس دیرلر لغ کورکیاه ع سکون واو وراء مهمله وکسر کاف فارسیله آیرق دیدکلری
اوتدر میر نظمی بیت بکن کورکیاه از باغ بیرون * کند هر رسته را افنا ومغبون * بو بیتك
معناسی اشارتدر که یرامزی اوده قومه دیمکدر لغ کوره ع واو معروف وفتح راء مهمله ایله
ایکی معنایه در اول باقر وکمش ارتدکلری اوجاق ترکیده دخی کوره دیرلر حضرت مولانا قدس سره
بیت بکرد کورهٔ عشقش زدور میکردی * اکر تو نقرهٔ صافی میانه را چه شدست * ومجیر الدین
بیلقانی بیت اکنون رو امدار که نومید یم کند * چون عرق کل کرفته وچون کوره بافته *
ثانی پنج حصهٔ فارسدن بر حصه یه دیرلر که تفصیل وشرحی خر لغتی ذیلنده ذکر اولندی عربیده
شهرستانه وزبان هندیده یونمامش جامه وصوقولمامش ظروف سفالینه دیرلر لغ کوزده ع
سکون واو وفتح زاء فارسی ودال مهمله ایله بر دیکنلی اغاج صمغی در عربیده اغاجنه شابکه وصمغنه
انزروت دیرلر شبانکاه طاغلرنده چوق اولور لغ کوزره ع واو معروف وفتح زاء معجمه وراء مهمله
ایله بر قوشدر دایما صوده تعیش ایدر مولانا کسایی بیت بازشکار جوی هزیمت شد از شکار
وز کبر نکر دبسوی کبك وکوزره لغ کوزسکاونه ع سکون واوین وکسر زاء معجمه وفتح سین
مهمله وکاف ونونله چتین قوزکه ایچی چیقماز لغ کوزوره ع سکون واو اول وزاء معجمه وفتح واو ثانی
وراء مهمله ایله اوزون شیشه معناسنه در لغ کوزه ع واو معروف وفتح زاء معجمه ایله بر داق که کوزه کر
برداقجی دیمك اولور لغ کوژه ع واو معروف وفتح زاء فارسیله بمعنی خر سفید رنك عربیده قمر دیرلر
کذا فی المجمع لغ کوژینه ع کسر زاء معجمه ایله کازران ودقاق طوقماغی میر نظمی بیت
هر آنکس که شود کفتار او تلخ * زند کوزینه بر سر کازر چرخ لغ کوسته ع سکون واو وسین
مهمله وفتح تاء مثناة ایله قرغه دوکلکی دیدکلریدر لغ کوسه ع معروف عربیده کوسج دیرلر فتح
کافله لغ کوشه ع ایکی معنایه در اول بوجاق که کنج وبیغوله دخی دیرلر ثانی چالشلمش والهکتورلمش
معناسنه در شاعر بیت چون برون از کجا وکی بود او * کوشهٔ خاطر توکی بود او لغ کوفته ع

سكون فا وفتح تاء مثناة ايله هردوكلمش نسنه يه ديرلر عموما ودوكلمش اتكه معروف طعامدر خصوصا شيخ سعدى بيت كوفته برسفرهٔ من كومباش * كوفته رانان تهى كوفتست * ل كوفشانه ح واو معروف وسكون فا وفتح شين معجمه ونونله چولاه معناسنه كه كوفشان دخى ديرلر شاكر بخارى بيت نفرين كنم زدر دوفغان اين زمانه را * كرد اوكيرومرتبت اين كوفشانه را ل كوكاه ح واو معروف وكسر كاف وفتح لامله برقوشدر باشنده تاجى واردر عربيده هدهد ديرلر ل كوكه ح واو معروف وفتح كافله جغد معناسنه در تركستانده برادر رضاعى يه يعنى سود قرنداشنه ديرلر ابو المعانى بيت ازپيش جغد من نرود محنت والم * كويا كه كشته تا ازلى كوكهٔ منست ل كوله ح واو معروف وفتح لامله ايكى معنايه كلور اول كوملتى دركه صيادلر ايچنده اوتورب شكاركوزه درلر حكيم نزارى قهستانى * قطعه * بنده در انتظار موكب عيد * كشته ساكن بكنج پيغوله * تاكه آيد بدام مرغ مراد * همچو صياد مانده در كوله ل كومه ح واو معروف وفتح ميمله جبه ديدكلرى قفتاندركه جنك كونلرنده كيرلر فرهنك جهانكيريده ساز وعلف صاپندن ياپلمش اوكه بوستان وباغ وزراعت بكجيلرى ايچنده اوتورلر كازه دخى ديرلر ل كونسته ح واو معروف وكسر نون وسكون سين مهمله وفتح تاء مثناة ايله اوتراق يرينك قبا يرندن عبارتدر ابو المعانى بيت بزرك وفربه ست كونستهٔ او * همى آرند ندان بركناره ل كونشسته ح واو معروف وكسر نون وفتح شين معجمه وتاء مثناة وسكون سين مهمله ايله حيوانات وآدميانك اوتراق يرى وصغريسيدر ل كونه ح واو معروف وفتح نونله بمعنى سرين يعنى كونستهٔ مرقوم كبى اوتراق يرى معناسنه كذا فى المجمع ل كوّه ح فتح واو مشدده ايله فرهنك جهانكيريده پنبه وكوكنار قوزاغى امير خسرو بيت كرد رين حقه ترا ميني برآيد تا چه شد * چيست اندر كوّه بانك دانهاى كوكنار * وله بيت مستغرق خوابيم درين كوّهٔ خشخاش * شام اجل وصبح جزا را نشناسيم وابريشم قوردينك يوماغى واكا بكزر نسنه لره ديرلر وسكون واو واظهار ها ايله طاغ معناسنه در ودخى فتح واو مشدده ايله آلت حجام كه كبه دخى ديرلر عربيده فتح واو مشدده ايله باجه معناسنه يعنى طام پنجره سيدر ل كوه بركوه ح عنبر مطبقه كه قات اندر قات ديمك اولور وهرنه كه قات برقات اوله آكا ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى وبعض لغت معتبره ل كوهواره ح سكون واو اول وها وفتح واو ثانى وراء مهمله ايله بمعنى كوهدان مرقوم ل كوهه ح واو معروف وفتح هاءين ايله بش معنايه كلور اول بمعنى زين يعنى اير عربيده سرج ديرلر عموما حكيم فردوسى بيت زكوهه باغوش بركيرمش * بشاهى زكشتاسب بپذيرمش * وله ايضا بيت من امروز از كوهه بردارمش * بنزد يكى زال وسام آرمش * وايرك قاشلرى معناسنه خصوصا منوچهرى بيت نصرت از كوههٔ زينت نه فرودست ونه بر * دولت از كوشهٔ تاجست نه فرازست ونه باز * ثانى حيواناتك اوموزى باشى آرقه سنده كى يوكسلك يرى عموما محتشم كاشى درصفت اسب بيت بلند كوههٔ كوتاه پشت كوهه سرين * كشيده كردن وفربه تن ميان لاغر * ودوه نك اوركجى خصوصا حكيم اسدى بيت ابر كوههٔ پيل درقلب كاه * بلورين يكى تخت چون هور وماه * ثالث موجهٔ آب كه اشتوك وشترك دخى ديرلر شرف شفره بيت چندن كوهه زد بحر انعام عامست * كه اميد را قوت آشنا نيست * رابع بمعنى بلندى هرنسنه كه بلند اوله

اوله مير خسرو بيت وصف در آمد عجست اينكه بانك كوس * همچون صداى كوبد از كوههٔ جبال * خامس بمعنى جن كه كوهه بكرفته ديرلر يعنى جن كرفته بو ايكى معنايه حكيم خاقانى بيت از كوههٔ غم شكوه بكرفت * چون كوهه كرفته كوه بكرفت ل كويچه ح واو مجهول وسكون ياى تحتانى وفتح جيم فارسيله كوچك محله وزقاق وحجره معنالرينه ل كويه ح واو معروف وفتح ياى تحتانيله طوار ياتدوغى مكان ثانى بيان بالى كه عربيده رب السوس ديرلر ل كهبه ح سكون ها وفتح باء موحده ايله آلت حجام كه كنبه دخى ديرلر ل كهسته وكهشته ح كلاهما بفتح الهاء اول سكون سين مهمله ثانى شين معجمه وهردو فتح تاء مثناة ايله بمعنى كوزهٔ پرآب يعنى صو طلو برداق فرهنك ميرزاده بمعنى كهيله واقعدر ل كهنه ح سكون ها وفتح نونله اسكى معناسنه در ل كه ح اظهار ها ايله كوه لفظندن مخففدر طاغ معناسنه حكيم اسدى درصفت اژدها بيت به بينى زرهرش زمين كشته رود * همه شخ سياه وهمه كه كبود * ل مع الياء التحتانى * كجايى ح فتح جيم وكسر ياى تحتانيله ياى اول اصلى در ثانى خطابيه در قنده ايدك وقندن كلورسن ديمك اولور ل كركدى ح سكون را وضم كاف وكسر دال مهملتين ايله استخوان نرم كه عربيده غضروف ديرلر كذا فى المجمع ل كريزى ح كسر راء مهمله وزاء معجمه وسكون ياى تحتانيله قريضه كه ويريلوب كيرو آلنه ودخى قواسنه قيور كلمش بيرمعنى معناسنه كذا فى المؤيد والاداة ل كستى ح سكون سين مهمله وكسر تاء مثناة ايله كفره ورهبان قوشاغى كه عربيده زنار ديرلر بعض نسخه ده آفتاب پرست قوشاغنه تخصيص اولنمشدر معربى كستيج در حكيم اسدى بيت زبون كردش اسفنديار دلير * بكسستيش آورد سهراب زير * بو بيتده مطلق قوشاق فهم اولنور زيرا سهراب آفتاب پرست دكل ايدى وكافر دخى دكل ايدى جهانكيرى صاحبنه متابعتا بو بيت ايراد اولندى معيار جماليده شين معجمه ايله مرويدر ل كشتى سكون شين معجمه وكسر تاء مثناة ايله ايكى معنايه در اول كستىٔ مرقوم معناسنه حكيم سوزنى بيت ازميان كشتى كسستى وز سر افكندى كلاه * وزمغى كشتى بى اسلام كردى اختيار * استاد فرخى بيت كشتى هرقل بتيغ هندى بكسل * بو سر خاقان صليبها همه بشكن * ثانى كورش دركه كشتى كرفت ديرلر يعنى كورش طوتدى ديمك اولور بو معنايه سين مهمله ايله كستى مرويدر شرفنامه ده ومؤيدده بو بيته متمسك اولمشلر مسعود سعد سلمان بيت پيل زورى كه چون كند كشتى * بند او پيل را دهد سستى ل كشنى ح سكون شين معجمه وكسر نونله حبوبات نوعندن بورچق ديدكلرى علف دوابدر ل كلاه بركى ح كسر ها وفتح باء موحده وراء مهمله ايله برنوع كلاهدر فقرا ورعايا كيرلر شيخ سعدى بيت حاجت بكلاه بركى داشتنت نيست * خود از عملهاى نكوهيده برى دار ل كلاه نترى ح كسر ها وفتح تائين مثناتين ايله عسكرى يه مخصوص بركونه كلاهدر قلپق اولقده جائز شيخ سعدى بيت دلقت بچه كار آيد وتسبيح ومرقع * درويش صفت باش وكلاه نترى دار ل كلاه قاضى ح برنوع كلاهدر علما ودانشمندلر كيرلر عربيده دينه ديرلر ل كلى ح كسر لامله اوج معنايه كلور اول روستايى ودهقانى معناسنه حكيم سنايى بيت چون توصنم وچومن ثمن نيست * شهرى وكلى تويى ومايم * حكيم سوزنى بيت نيزدر ريش وسبلت آن كل * خوه كلى ماش وخوه بيابانى * ثانى دف معناسنه كه عربانه دخى ديرلر

جلاجلی اولمیندرکه بوکه دایره دینلور استاد فرخی بیت من واین ساده دلی بیهده برهر قصبی *
پای میکوبم وچون کیلان وناى وکلى * ثالث برنوع خرده بالقدر بغایت مقوى شهوت جماعیه در
عربیده سمك ضراضى دیرلر کمای بوزن همای ایکی معنایه در اول ایران پهلوانلرندن
برمبارز آدیدر ثانی ذکری مرورایدن کما معناسنه در حکیم نزاری قهستانی بیت هست
باخلقش بنسبت کل چنانك * فی المثل درجنب بوی کل کمای * وله بیت عالم فانی وباقی را بهم
نسبت مکن * بوی کردن را تفاوت باشد ازکل تاکمای کوی واو معروفله محله معناسنه در
حکیم خاقانی بیت چو آیم جانب کویت دوصد منزل یکی سازم * اکر بیرون روم درهر قدم
صد جا کنم منزل کوتاه پای وکوته پای برجانور در آرقه سنده بکاری وار در صغن کبی چتال
بوینوزی اولور میرخسرو * مثنوی * یوز روان کشت بهرسوی صف * زوهمه پر خال شده
روی صف * تند چو شیری که بجا پکروی * شیر همیکشت زپی آهوی * بود بسر پنجه آهو
ربای * دست درازیش بکوتاه پای کوردی واو مجهول وسکون را وکسر دال مهملتین
ایله جامه پشمینه معناسنه درکه کوردین دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت که خیش باکلاله بسر
درکشد فسار * وزکوردی کند جل وکون پوش هفترنك کوری واو معروف وکسر راء
مهمله ایله اوچ معنایه در اول یای اصلی ایله بوغله آدیدر جنسه خودرویه مشابه امیرخسرو
* مثنوی * که مانم ازپی شاخ کوری * زشور خاکیان درخاك شوری * نخواهم کندم
ازسلطان صانع * بکوری کردم ازدودیده قانع * ثانی عشرت ونشاط ایله زندکانی وفرح
وسرور ایله خرامانی ایتمك شمس فخری بیت اهل عالم بیاد داردهر * هم طرب میکنند وهم
کوری * ثالث یای وصفیه ایله کورلك معناسنه در کورکانی واو مجهول وسکون راء مهمله
وفتح کافله سختیان معناسنه درکذا فی المجمع کوزکانی لغت اولك راء مهمله سی یرینه
زاء معجمه ایله بنه سختیان معناسنه درکذا فی فرهنك جهانکیری کوزی واو معروف
وکسر زاء معجمه ایله بمعنی آبکیر وشمر کذا فی المجمع کوهاموی برنوع اوبوندر صورتی
یودرکه بریره طپراق یغوب اوزرینه صودوکرلر وایچنده برقیل ویاخود برایپلك کزرلر اطرافنده
اوتورب آنی آررلر هرکیم بولورسه اوبونی یوتمش اولور وهن نه ایسه آلور عربیده بقیری دیرلر
کوهری واو مجهول وکسر ها وراء مهمله ایله بدل وعوض معناسنه استاد لطیفی بیت کوهری
نیست این حوادث را * ضیعت اوست راست ضیعت کل کوهی طاغه منسوب آدم ویا حیوان
ویاخود نباتات هرنه اولورسه کهری کوهری مرقومدن تخفیف اولنمشدر باب الکاف
باب الکاف الفارسی المفتوح
الفارسی المفتوحة مع الف * کالیا سکون لام وفتح یای تحتانیه ایله کلك یعنی خام ونارسیده
قاون وقارپوز وغیرهما ابوالمعانی بیت چون شوی پخته برغبت میبرند * ورنه اندازند
همچون کالیا کاهبارها وکاهنبارها کلاهما بسکون الهاء وفتح الباء الموحده
اهل فارس دیرلرکه حق سبحانه وتعالى جل عظمته عالمی آلتی وقتده خلق ایلدی واول وقتلره
کاهبار وکاهنبار نام ویدیلر وبیرلرکه بونامی زردشت وضع ایلدی بو آلتی وقتی خلقت دنیا اولان آلتی
کونه منسوب ایلدی که کتب سماویه ده حق جل وعلا عالمی آلتی کونده خلق ایلدوکی مسطوردر
اهل فارس اول وقتلرك هربرینه برنام وضع ایلدیلر تعظیما اول وقتلرك هربریسی اولنده بش کون عظیم

عظیم جشن وسرور وشادمانی ایدوب وبرلرین مجلسه دعوت وعیش وطرب وضیافت ایدرلر
کتاب زندده مسطوردرکه کاهنبار اول که نامی میدیوزرم دراردیبهشت ماه قدیمدن خوردروزدر
دیرلرکه حضرت حق جل شانه یوم مزبوردن قرق کونه دك آسمانلری تمام خلق ایلدی وکاهنبار
ثانی که نامی میدیوشهم زتیره ماه قدیمدن خوردروزدر دیرلرکه حضرت الله جلت عظمته یوم مزبوردن
آلتمش کونه دك دریا وصولرك خلقتنی تمام ایلدی وکاهنبار ثالث که نامی پتی شهیم درشهریور ماه
قدیمدن اشتاد روزدر حضرت باری عز اسمه یوم مزبوردن یتمش بش کونه دك زمینی کوه وصحرا ایله
خلقتنی تمام ایلدی وکاهنبار رابع که نامی یاسرم درمهرماه قدیمدن اشتاد روزدر حضرت خدای
تعالى عز شانه یوم مزبوردن اوتوز کونه دك نباتات واشجار خلقتنی تمام ایلدی وکاهنبار خامس که
نامی میدیاریم دراردیبهشت ماه قدیمدن مهرروزدر دیرلرکه حضرت خلاق جهان جل جلاله
یوم مزبوردن سکسان کونه دك حیوانات خلقتنی تمام ایلدی ومنقولدرکه مجموع حیوانات چرنده
وپرنده ایکیوز سکسان ایکی سرده یعنی نوعدر منها یوز یتمش ایکی نوعی چرنده ویوز اون نوعی پرنده در
وکاهنبار سادس که نامی همسپتمیدیم دراهنود روزکه روز نخستین پنجه دزدیده یعنی خمسه مسترقه
دیماه قدیمدن اهنود روزدر دیرلرکه حضرت حق سبحانه وتعالى یوم مزبوردن یتمش بش کونه دك
آدم علیه السلامی خلق ایلدی بو محلده زراتشت بهرام بیت همه ازخوان بذلش شاه کشتند
مراز اجمله کاهنبار بشتند * وزیج ایلخانیده مرقومدرکه اول کاهنبار اول دیماهك اون برنجی کونیدر
واول کاهنبار ثانی اسفندارماهك اون برنجی کونیدر واول کاهنبار ثالث اردیبهشت ماهك یکرمی
آلتنجی کونیدر واول کاهنبار رابع خورداد ماهك یکرمی آلتنجی کونیدر واول کاهنبار خامس شهریور
ماهك اون آلتنجی کونیدر واول کاهنبار سادس روز پنجه دزدیده درکه آخر آبانماهدر ودخی
کوشیار حکیم زیج جامعنده یازمشکه اول کاهنبار اول اردیبهشت ماهك یکرمی آلتیسی واول
کاهنبار ثانی تیرماهك یکرمی آلتیسی واول کاهنبار ثالث شهریور ماهك اون آلتیسی واول کاهنبار
رابع مهرماهك اون بشی واول کاهنبار خامس دیماهك اون بری واول کاهنبار سادس اول پنجه
دزدیده ده واقعدرکه آخر اسفندارماهدر اما خلقت اشیای مذکوره هرکاهنبار اولندن
اولدوغی متفق علیه در لکن هرکاهنبارك اولی قنغی کون اولدوغنده اختلاف ایلمشلردر علی
زعمهم الفاسد کدا یوخسول ودلنجی دیمکدر خواجه سلمان بیت برسر کوی عاشقی
شاه وکدا یکی بود * پادشهی کند کسی کوست کدای چون تو بی * ابوالمعانی هزل کونه بیت
کیرعریان مانده است درکوی تو دریوزه کر * بر درکون بزرك وفربهست کشته کدا کرا
راء مهمله مشدده ایله ایکی معنایه در اول بمعنی بنده حضرت مولانا قدس سره بیت این چنین
خاین یکی کرا بود * ماکمان برده که هست اومعتمد * ثانی حجام معناسنه حکیم ناصر خسرو بیت
بنکر بچشم خاطر وخشم سر * ترکیب خویش کیه کرارا * کیه آلت حجامتدر کمار کردا
سکون را وفتح دال مهملتین ایله بمعنی کردان وکردیده صیغه مبالغه در دونجی ودونمش معناسنه
استاد عسجدی بیت کسی کزخدمت دوری کند هیچ * برودشمن بودکردون کردا * شاه ناصر
خسرو بیت ماماند شد ستیم وکشته ستوده * تاماند وناسوده چرخ کردا کردنا
سکون را وفتح دال مهملتین ونونله اوچ معنایه کلور اول کباب شیشی که دونمکدن عبارتدر امیر

معزی در صفت بیابان * قطعه * کرماش چون حرارت محرور در تموز * سرماش چون
رطوبت مرطوب در شتا * ریك اندرو چو آتش وکرد اندرو چو دود * مردم چو مرغ وباد مخالف
چو کردنا * حکیم سوزنی * قطعه * دشمن شکن شهی که چو عزم شکار کرد * از هر کجا که روی
نهد تا بهر کجا * آتش سنان نیزه‌ٔ چون کردنای اوست * دشمن چو مرغ کردان درکرد کردنا *
ثانی بر نوع کبابدر که آتی اوّل صوده خشلیوب بعده یاروب ایچنی طولدیروب وشیشه صانجوب
کباب ایدرلر بوکا کردان وکردانیه دخی دیرلر معربی کرد ناجدر حکیم قطران ارموی بیت
کر قوی تر مهتری کردن کشد با کهتران * خویش را کردون کند بر آتش غم کردنا * ثالث کوش
عود وطنبور ورباب وامثالنك قیل طاقلو اولان اغاج که بورغو دیرلر سازه دوزن ویردکلری آنی
چویروب تمام قلار بر لرینه آهنك اولنجیه دك حکیم سنایی بیت حربه‌ٔ بهرام را بشکسته لطفش
قبضه کاه * بربط ناهید را بکسسته قهرش کردنا * ابو الفرج رونی بیت شاخ امرود کوهی
وامرود * رشته وکردنای تنبور ست * وکسر کافله کاسه‌ٔ زانو در که عربیده وصفه دیرلر فتحتین
ایله ﴿ کرما ﴾ یاز فصلی درکه مقابلی سرما در واسی یه کرم دیرلر آنجق فصل بایه مخصوص
دکلدر شاعر بیت زمین پرنکار وهوا مشکبار * نه کرما نه سرما همیشه بهار ﴿ کرنا ﴾ سکون
راء مهمله وفتح نونله ریواس نوعندن براوتدر طعمی اکشیدر کندنه الله اشلك منتر یدر دیمش
﴿ کزا ﴾ فتح راء معجمه ایله بمعنی کزنده یعنی اصریجی شیخ سعدی بیت از من مکوی حاجی‌ٔ
مردم کزای را * کو آستین خلق بازار میدرد * فرهنك جهانکیریده ضرر وضرر ایدیجی معناسنه
مرویدر استاد عنصری بیت حقا که شکر زهر شود تلخ وکزایان * کرنام فلان نشنیده کاری
بشکر بو شیخ سعدی بیت تریاك در دهان رسول آفرید حق * احباب را چه غم بود از زهر
جانکزا ﴿ کزپا ﴾ سکون زا وفتح یاء فارسیله ریباس نوعندن براوتدر کزبا وکزنا
ورزبا دخی دیرلر شمس فخری بیت اکر زابر کفت رشحه‌ٔ بدی در ابر * بدی زبرجد وپیروزه پیکر
کزپا ﴿ کنج خضرا ﴾ خسرو پرویزك مشهور اولان یدی خزینه سندن برخزینه آدیدر
هر برینك بر آدی وار در جمله سی بو کتابده ذکر اولنمشدر حکیم فردوسی * مثنوی * دکر کنج
کزد رخوشاب بود * که بالاش یك تیر پرتاب بود * که خضرا نهادند نامش روان * همان کاردان
نامور بخردان ﴿ کندا ﴾ سکون نون وفتح دال مهمله ایله رایحه‌ٔ بد یعنی مردار قوقولو نسنه
عارضه ومعروضه اطلاق اولنور یوربهای جامی بیت کند اوتیر همچو پیاز وترش چودوغ
چون سیر کرم وخشك وچو چقرات سرد وتر ﴿ کند کیا ﴾ سکون نون ودال مهمله وکسر کاف
فارسیله براوتدر خرس کیا دخی دیرلر که ذکری مرور ایلدی ﴿ کندم نما ﴾ یوزه کولوب آدم
آلدایجی آدمه دیرلر ﴿ کندنا ﴾ سکون نون اول وفتح ثانی ودال مهمله ایله پراسه دیدکاری
بد رایحه لو نسنه که صر مساغك بر نوعیدر کنده نه دخی دیرلر حکیم شفایی درهجو منلا خلیل
طبیب * نظم * خلیل منجم که از طب نداند * سفوف از ایارج شراب از معاجین * ندانسته
از کندنا دارچینی * نرفته بر یوند از ماه پروین * بدو کفتم از طب چه ها خوانده‌ٔ کفت * کلستان
وبوستان وفرهاد وشیرین * چونار تیج خوان بود پرسیدم از وی * که کیلان بنا کرده‌ٔ کیست
چندین * بکفت آن بنا را علیشیر کرده * بهندوستان درحوالی‌ٔ قزوین * بکفتم که رستم

رستم که بود ست ودستان * فرامرز وکودرز وبهرام وچوبین * بکفت این کیاهان که پرسیدی
از من * بود در بدخشان بحمام سردین ﴿ کهبارها وکهنبارها ﴾ کاهبار وکاهنبار مرقوماندن
اختصار اولنمشدر ﴿ مع الباء الموحده * کاواب ﴾ سکون واو ایله بو صوین که صو اوزرنده
وکنارنده اولور یشل نسنه در جامه‌ٔ غوك دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ کب ﴾ بوزن
لب ایکی معنایه در اول لاف وکذاف سوز معناسنه درکه لاف اوریجیه کب زننده دیرلر
حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * چون زن صوفی تو خاین بوده‌ٔ * دام مکر اندر دعا
بکشوده‌ٔ * کو ز هر ناشسته روی کب زنی * شرم داری وز خدای خویش نی * حکیم سنایی
بیت هر بکجا زلف ایازی دید خواهی در جهان * عشق بر محمود بینی کب زدن بر عنصری * ثانی
بمعنی بزرك وکنده روایت اولنمشدر ﴿ کرشاسب ﴾ ایکی معنایه در اول رستم زال اجدادندن
بر پهلوان آدیدر ثانی طهماسب شاه اوغلنك آدیدر باباسی یرینه حیاتنده تخته چقوروب
پادشاه ایلمشیدی اما ینه باباسی حیاتنده ایکن افراسیاب جنکنده فوت اولدی کرشسب
وکرشاسف وکرشسف دخی دیرلر ﴿ کریب ﴾ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله زراعت
زراعت تارلاسن تقسیم وتعیین حدود ایتدکلرینه که ترکیلر دونم دیرلر بوکا کری دخی دینلور تعریب
ایدوب جریب دیدیلر اما اصحی فدان تعبیر اولنان ارضه کریب دینلور بر جفتلك یردن عبارتدر
دونم کرومه یعنی باغده استعمال اولنور عربیده فدان که جمعی فدن وافدنه کاور ﴿ کنج افراسیاب ﴾
خسرو پرویزك مشهور اولان یدی خزینه سندن دردنجی خزینه سنك آدیدر که اصلنده دخی اول
کنجی افراسیاب بولمشیدی کیدرك خسرو پرویزه واصل اولدی حکیم فردوسی بیت دکر نامور
کنج افراسیاب * که کس را نبود ان بخشکی وآب ﴿ کنداب ﴾ سکون نون وفتح دال مهمله
ایله کاواب مرقوم معناسنه که یوصونلی صو دیمك اولور حکیم اسدی بیت یکی بیشه دیدند
کند آب ونی * که آن آب هستی نمودی چو می ﴿ کواب ﴾ فتح واو ایله چقور یرده اویکلمش
صویه دیرلر که چقور دره آب کو تقدیم ونده ﴿ کورب ﴾ سکون واو وفتح راء مهمله ایله پشمینه
پای پوش که چقشور التندن وادك التندن کیبلو معربی جوربدر حکیم سوزنی بیت بهای
کورب وموزه فرست کوکب نعل * هباست نزد تو اینها که بها کردم ﴿ کوهر تاب ﴾ سکون
واو وفتح ها وتاء مثناة ایله بر نوع اینجه لطیف ترلك درکه التندن زنبنك رنکی کورینور ودخی بر نوع
التون تلی ایله اشلنمش مقنعه یعنی زنانك باش اورتسیدر وغایت اینجه دلبنده دخی دیرلر کوهرتاو
دخی دینلور میر نظمی بیت چو کوهر تاب پوشیده ست بر سر * بزیر ابر کشته ماه انور *
﴿ مع التاء المثناة * کاشت ﴾ سکون شین معجمه ایله بمعنی کردانید یعنی دوندردی کاشتن
مصدریدر حکیم فردوسی بیت ترا پاك یزدان بر ان بر کماشت * بداده ز ایران وتوران کاشت
حکیم اسدی بیت کرفتش دم آب وبرجای داشت * ز بالای سر چون فلاخن بکاشت *
﴿ کرست ﴾ فتح را وسکون سین مهملتین ایله مست طافح ومدهوش یعنی بلکه ینوبی عقل
سرخوش حضرت مولانا قدس سره بیت باز رسید مست ما داد قدح بدست ما * کرده هدی
بدست تو شاد خوشی وکرستی * بو بیتده سکون را وفتح سین مهملتین ایله اولمق اقتضا ایدر مکر
حضرت مولانا نظم ایچون ایتمش اوله واهل هندك زبان علمی سنده لقمه یی یو تمغه دیرلر ﴿ کست

سكون سين مهمله ايله بوزن مست بمعنى زشت وچركين شمس فخرى بيت اكر تمثال مانى زنده
كردد * به پيش صورت خوبت بود كست * محمود ابن يمين * قطعه * آنكس كه جونى وكاهش
بد سنست * كر زين دو فزون ميطلبد از پرسنست * كنجى وكتابى وجونى وكاهى * هست ابن
يمين را خوش اكر نزد تو كستست * مسعود سعد سلمان * رباعى * عشق تو بماند وصبر من
پست چرا * روى تو نكوى وخوى تو كست چرا * ميخواره منم دو چشم تو مست چرا * پيش تو لبم
بوس تو بر دست چرا ل كشت ع سكون شين معجمه ايله بش معنايه كلور اول كشتن لفظنك
صيغهٔ ماضيسيدر شد معناسنه كه اولدى ديمك اولور بو معناده تحويل معناسى حاصل اولور
يعنى دونمك ثانى محو وحك معناسنه بو ايكى معنايه شيخ اوحدى * رباعى * كو هر كه در جهان
تماشا روند وكشت * ما را بس اينقدر كه بما دوست بركذشت * تا او ز نقش چهرهٔ خود پرده
بر كرفت * ما نقش ديكران ز ورق ميكنيم كشت * ثانى بو معنايه حكيم سوزنى بيت بسى
كناه صغير وكبير كردم كشت * كه نز كبير خطر بود نز صغير مرا * ثالث سير وتماشا كاه معناسنه
مثلا كلكشت ديرلر كل سيرى ديمك اولور شيخ نظامى بيت كمند انداز اين صيد كهن دشت
درين وادى كند زينكونه كلكشت * خواجه حافظ بيت بده ساقى مى باقى كه در جنت نخواهى
يافت * كنار آب ركن آباد وكلكشت مصلا را * ديوان حافظ شارحلرى كشتك بو معنايه
كلدوكن فهم ايتميوب مصلا كللكى ديو شرح ايتمشلر رابع بمعنى خربزه يعنى قاون خامس
بمعنى حنظل بو ايكى معنى فرهنك زفانكويادن مرويدر وادات الفضلاده بمعنى ديدن مسطوردر
ل كشت بركشت ع براوتدر بر برينه صارلمش ايپ كبى بش عدد صابدر بر برينه طولاشق
بتجك دخى ديرلر قاطع الشهوه ومقلل باه ومنقص منى در واكر طفل كريه ناك اولسه آنك بردانه سن
باشى التنه قوسه لر ساكن اولور ل كلبت ع سكون لام وفتح باء موحده ايله بيوك كمى كه درياى
هندده سفر ايدر تعريب ايدوب جلبه ديديلر ابو المعانى بيت بكن حذر ز كناه كبيرا كر ز صغير
شود چو كلبت وزورق ز موج يم مضطر ل كلست ع فتح لام وسكون سين مهمله ايله بمعنى سياه
مست كه خرست وكرست دخى ديرلر عربيده طافح ديرلر ل كله دوست ع بمعنى سرفه يعنى
اوكسرك عربيده سعال ديرلر مير ذوقى بيت سرفه كربا شدت وكركله دوست * حق شفا
ميدهد مكن كله دوست ل كمست ع فتح ميم وسكون سين مهمله ايله قيمتى آلحق بر كوهردركه
كوك رنك اولور قرله مايل اولانى معدنيدر مدينهٔ منوره على ساكنها افضل التحيه شهرينه قريب
بر محلده اولور منقولدركه معدن مزبوردن دوزلمش قدحدن شراب ايچلسه هركز سرخوش
اولمز واكر بر پارچه سن شرابه براقسلر ينه بو خاصيت ظاهر اولورمش واكر بر آدم ياتدقده
بر پاره سن يصدوغى التنه قوسه ايوروٴيا كورب وكوردوكى واقعه يى ضبط ايدر ل كنج ديواريست
اول دفينه دركه حضر نبى على نبينا وعليه السلام حضرت موسى عليه السلام ايله انطاكيه شهرينه
اوغرايوب يقلورايكن راست ودرست ايلدوكى ديوار التندن اولان كنجدر قرآن مجيده وارد
اولمشدر مير نظمى بيت شد وجودم چون جدار منضمحل * كنج ديواريست كويا عشق دل
ل كنك بهشت ع سكون نون وكاف فارسى ايله بر قلعه آديدركه بابل ولايتنده ضحاك بنا ايلمشدر
شهر بابل مداين سبعهٔ عراق عربك بريدر ونهر فراتك جانب شرقيسنده واقعدر مقدما اول شهرى

شهرى يعنى بابلى قينان بن انوش بن شيث نبى عليه السلام بنا ايلمش بعده طهمورث شاه تجديد بنا
وتعمير ايلدى واسمنه كنك بهشت وكنك دز دخى ديديلر بر زمان آنده جاذولر مكان طوتوب
اوتوردیلر حتى هاروت وماروت ديدكارى ايكى ملك آنده بر قيودة صاچلرندن آصلوب طوررلر
احواللرى قرآن مجيده وارد اولمشدر وضحاكدن صكره كنعانيلر نسلى كه نمرود سلسله سيدر
اول شهرى دار الملك ايلديلر بعده خراب اولدى بردخى اسكندر ذو القرنين تجديد بنا ايلدى حالا
خرابدر مزبور قلعه دن بر تل خاكدن غيرى نشانه قالمدى دجله شهرينه قريب يرده واقعدر واكا
تابعدر واول تل اوزرنده بر چاه عميق واردر بعضيلر هاروت وماروت اول چاهده محبوسدر ديرلر
ونزهة القلوب نام كتابده مسطوردركه كنك بهشت حدود جانب مشرقده بر موضع آديدركه
عربيده قبة الارض ديرلر اول مكان بر بلوك قرار كاهى در آنده روز وشب مساوى وسال وماه
يكساندر ديرلر شيخ نظامى اسكندرنامه ده ذكر ايدركه كنك بهشت حدود مشرقده بر شهردر
واول شهرده بر معبد قديم واردر قندهار ديمكله معروفدر نتكيم بيوررر * مثنوى * دكر باره بر مرز
هند وستان * كمند ركرد چون باد بر بوستان * از آنجا بمشرق علم بر فراخت * يكى ماه بر دشت
وبر كوه تاخت * ازان راه چون دوزخ تافته * كز و پشت ماه آتش يافته * در آمد بآن شهر
مينو سرشت * كه تركانش خوانند كنك بهشت * هوايى دران ديد چون نوبهار *
پرستش كنى نام آن قندهار ل كنك دز هخت وكنك دز هوخت ع كلاهما بسكون النون
وكاف الفارسى وكسر الدال المهمله وزاء الفارسى ساكنه وخاء المعجمه وبضم الهاء بيت المقدس
ديمكدر لسان سريانيده ايلياء ديرلر حكيم فردوسى * مثنوى * بخشكى رسيده سر جنكجوى *
به بيت المقدس نهاد ندروى * بتازى زبان خانهٔ پاك را * بر آورد ايوان ضحاك را * چه بر پهلوانى
زبان راندند * همى كنك دز هوخت خوانند ل كوست ع فتح واو وسكون سين مهمله ايله
يان باشى اورمق وايكى نسنه شدتله بر برينه طوقنمق آسيب معناسنه ل كوشت ع كسر واو
وسكون شين معجمه ايله قيون ودوه وساير حيوان حوصله سندن علف چيقاروب آغزنده
تكرار چينمكه ديرلر تركيده دخى كوش ديرلر مير نظمى بيت شده دراز طبع حيوان سرشت
خورش زان همه دردها نش كوشت ل مع الجيم * كالوج ع ضم لام وواو معروف ايله بعض
نسخه ده جيم فارسيله ده مرويدر صرچه برمق كه عربيده خنصر ديرلر ابو المعانى بيت فروتر
داشت چون كالوج خود را * ازان كشته بجوهر هامزين ل كركانج ع سكون راء مهمله ونون
وفتح كاف عربيله نام دار الملك خوارزمدر تعريب ايدوب جرجانيه ديديلر تركان اوركنج ديرلر حكيم
انورى بيت مرحبا ملك خراسان داد يزدانت نجات * از بلاى غيرت خاك ره كركانج وكات *
ل كركج ع سكون راء مهمله وفتح كاف فارسيله محلات اطرافنه طاش واغاج ايله ايتدكلرى
ديواركه حفظ محله ايچون ايدرلر شهرك طشره اطرافنه دخى محافظهٔ شهر ايچون ايدرلر
ل كريج ع سكون راء مهمله وياى تحتانى وكسر كاف فارسيله نر شهر اسميدركه آفاق شرفنامه
ل كالوج ع ضم لام وواو معروفله تنورده كله وياخود آتشه دوشوب يانمش اتمكه ديرلر استاد
لطيفى بيت هر كرا خشم كردشد مفلوج * شده محتاج كهنه ها وكالوج ل كنج ع ايكى
معنايه در اول معروف خزينه ثانى اول دفينهٔ ماله ديرلر كه بغايت چوق اوله تعريب ايدوب كنز

دیدیلر ع کنك درهرج ج نام بیت المقدس که کنك درهخت وکنك درهوخت مرقوم
معنالرینه کذا فی فرهنك جهانکیری ع مع الخاء المعجمه * کنخ ج فتح نونله بوزن زنخ یعنی
کشك یعنی یوغردی قوریدوب محلنده بعض طعامه قورلر وکاهی اصلدوب اتمکله تناول ایدرلر
دختر کاغذ آل دیمشدر بیت کرمن شکرم باب تو همچو کنجی * زرین قلمی نه سرکین زنجی *
ع کیرخ ج سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله رحله که اوزرینه مصحف شریف قویوب
تلاوت ایدرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ع مع الدال المهمله * کاود ع کسر واو ایله کاوکوهی
یعنی طاغ صغری ع کد ج بوزن حد کدا وکدایی یعنی دلنجی ودلنجیلك کدا لفظندن مرخمدر
حضرت مولانا قدس سره بیت شکرت چه آرزو شد زلب شکر فروشش * چو عیاش دوش
زوتر زشکر فروش کدکن ع کدایاد ج فتح دال مهمله ویای تحتانیله خانه زیرین یعنی برخانه نك
آلتنده واقع اولان خانه یه دیرلر ابو المعانی بیت نشسته جاهلان درخانه بالا * کدایاد کشته
جای اهل دانش ع کراید ج سکون راء مهمله وفتح یای تحتانیله بمعنی پیچید یعنی طولاشور
وصرار شمس فخری بیت شهنشاها توان شاهی که کردون * نیارد کز جفایت سر کرایت *
بو بیتده دوندرمك معناسنه مناسبدر ودخی مجمع الفرسده بمعنی آهنك کرد یعنی قصد ایلدی
ع کرایید ج سکون راء مهمله ویای ثانی وکسر یای اول ایله بمعنی پیچید یعنی دوندردی
وطولاشدردی ودخی بمعنی قصد کرد شیخ نظامی اسکندرنامه ده بیت کرایید شان دل
بافسون خویش * امان داد شان از شبیخون خویش ع کرد ج بوزن مرد اون معنایه کلور اول
بمعنی خاك عموما شیخ اوحدی بیت تن بی روح چیست مشتی کرد * روح بی علم چیست بادی سرد
وخاك باد ایله قوپوب هوایه قالقن توزدر شیخ نظامی بیت کرد بود خاك برانکیخته * خاك تهی به که
در آمیخته * بو معنی ده غبار معناسنه اولور خصوصا مولانا حیرتی * قطعه * شاه اسبی بحیرتی
بخشید * باد صرصر بکرد او نرسید * آنچنان تند بود تیز رفتار * که بیك شب باخرت برسید
ثانی دوندرمك که کردیدن لفظندن صیغه امر دخی اولور زنده پیل احمد جام بیت چومن
مهر پوشم بروز نبرد * سر چرخ وماه اندر آرم بکرد * ثالث کردون وفلك معناسنه حکیم فردوسی
بیت که تا این زمان هرچه رفت از نبرد * بکام دل ماهمی کشت کرد * رابع اسماء نیراعظمدن
براسمدر شیخ نظامی درصفت چشمه حیوان * مثنوی * اکر چشمه باسایه بودی صواب *
کجا سایه با چشمه آفتاب * چو چشمه بخورشید شد خوشکوار * چرا زیر سایه شد آن
چشمه سار * بلی چشمه را سایه خوشتر زکرد * که این هست سوزنده آن هست کرد *
خامس بمعنی بوی خوش استاد رودکی بیت کل راچه کرد خیز دازده کلابزن * مه راچه درغ
بند از صد چراغدان * سادس بمعنی نفع وفایده شیخ اوحدی بیت سفر این کسان
چه کرد کنند * بجز از باد سرکه درد کنند * سابع عکس یعنی برنسنه شخصینك عکسی حکیم
انوری بیت کر خام نبسته است صبا رنك ریاحین * از کرد چرا رنك دهد آب روانرا * ثامن
شاد وبیغم وشادی وبیغمی حضرت مولانا قدس سره بیت آن یکی مردیست قوتش جمله
درد * وان دکر مردی میان نی جمله کرد * تاسع غم واندوه مولانا خوارزمی * مثنوی *
بصحرا راهب عزلت نشین بود * که در کیش مسیحایی قرین بود * زتنها مکر کردی را بدل داشت *

داشت * زسودای جنون دردی بدل داشت * بو ایکی معناده اسماء اضداددن اولور عاشر
ابریشم جنسندن برنوعدر ع کردن بند ج هرنه که بوغاز آلتنه بغلنور رخت قلاده سی وزنان
اینجو وجواهرله دوزوب بغازلرینه بغلدقلری که بوغمق دیرلر واکا بکزر نه اولورسه میر نظمی بیت بلعل
ودر کردن بند کرده * همه کردنکشان را بند کرده ع کرمند ج سکون راء مهمله وفتح میمله عجله
وعجول معناسنه استاد لطیفی بیت مکن یروعده از وصل تو مغبون * نمی بینی چه کرمندست
کردون ع کزاید ج فتح زاء معجمه ویای تحتانیله بمعنی بکزد یعنی اصررکزیدندن فعل مضارعدر
شیخ نظامی بیت یکی بر خورد کین جان میفزاید * یکی کم خورد کین جان میکزاید *
ع کزنند ج سکون زاء معجمه ونون ثانی وفتح نون اول ایله بمعنی چوالکاه یعنی صمان چوالی کذا
فی المجمع ع کلوبند ج ضم لام وواو معروفله حیواناتك بوغازی آلتنه بغلدقدی وزنان دخی
جواهرله تزیین ایدوب بوغازلرینه بغلدقلری عقد معناسنه بوده کردن بندکبی در ع کاوند ج
سکون لام ونون وفتح واو ایله پیشکش میوه اولسون غیری اولسون شمس فخری بیت تحفه
دوستانت را کردون * ازمه ومهر ساخته کاوند * شرفنامه ده انجیر وجوزدن ایدرلر برنسنه در
ودخی برطاغ آدیدر ع کلید ج کسر لام وسکون یای تحتانیله مطلق پریشان اولمش نسنه یه
دیرلر میر نظمی بیت کلید دراشك بهر نثار * بینداخت هر سود غمکذار ع کنج باد وکنج باد آورد
ایکیسی ایکیشر معنایه کلور اول خسرو پرویزك یدی خزینه سندن ایکنجی خزینه سنك
آدیدر منقولدرکه خسروه بش نادره دوران نصیب اولمشدرکه سلف وخلفنده برپادشاهه
میسر اولمدی بری بو کنج باد آورددرکه خسرو قیصر ملکنه قصد وعزیمت ایلدکده قیصره
اجدادندن ارثله انتقال ایدن مالا نهایه مال خزینه فراوانی خسرو خوفندن کیلره تحمیل
ایدوب برجزیره ده حفظ اولنمق ایچون کوندردکده قضاء باد مخالف ظاهر اولوب * تجری الریاح
بما لا تشتهی السفن * مقتضاسنجه کشتی بی جانب مملکت خسروه سوق ایدر خسرو بو حالدن
خبردار اولدقده آدملر کوندروب کشتیی عینی ایله ضبط وخزینه قیصره بو طریقله مالك اولوب
اسمنی کنج باد آورد قودیلر خواجه سلمان بو مضمونی دیمش بیت تاز دریا بار بحر خسرو خیل بهار *
کنج باد آورد ابر درفشان می آورد * اول بش نادره نك بری دخی بردست افشاردر یعنی برنوع
نرم وملایم آلتونی حکما تصنیف ایلمشلر بر طوب آلتون ایدی که خسرو آنی لادن کبی النده
اوینادوب استدوکی صورت اشکالی ایدردی دستخوش دخی دیرلر وبری دخی حکماء عاجدن
برپنجه دوزمشلر ایدی خسروك ملکنه بردشمن ظهور ایتسه وکذلك برحادثه عظیمه واقع اولسه ع
اول پنجه نك انکشتلری درهم اولوب پیچ وتاب ایدردی ویاخود حرمنده برنامعقول ایش صادر
اولسه ینه اویله اولوردی ویاخود برفرزندی ظهوره کلسه اول پنجه منبسط اولوب حرکت
ایدردی وبری دخی حکمت ایله مصنوع بر پیاله ایدی ایچنه بردفعه شراب قونیلوب بعده هرنقدر
صوقویسه لر لطیف شراب اولوردی اول قونیلان شراب کبی وبر روایتده بردفعه شراب ویاخود
صو قونیلدقدنصکره هرنه کلوا مجلسه ینه پر اولوردی وبری دخی باربد یعنی بو مطرب ایدی که
مثلی سبقت ایتمامش ایدی اوچیوز آلتمش نوا ومقام اختراعی وار ایدی ونفسی انسانی بیهوش
ایدوب نطقه مجال قومز ایدی بلکه وحوش وطیور دخی اول حالت اولوردی شیخ نظامی باربد

مرقومی خسرو شیرین نام کتابنده اختراعلری اولان مقاملریله ذکر ایتمشدر وکنج بادآوردك
معنای ثانیسی مذکور باربدك مخترعی اولان نوالردن برنوا اسمیدر امیرخسرو در صفت باربد
* مثنوی * نواسازی که بودش باربد نام * نوامی ساخت آزوانکبین وام * نهاد از زخمه چون
بر زد تمامش * نوای کنج بادآورد نامش * استاد منوچهری بیت وقت سحر که چکاو خوش
بزند در نکاو * ساعتکی کنج کاو ساعتکی کنج باد * کنج بادآورد مرقومدر وکنج کاو دخی بر نوادر
کنج شاد آورد خسرو پرویزك یدی خزینه سندن بر خزینه آدیدر بر روایتده کنج
بادآوردك بر آدیده شاد آورد دردالسنزده اولور حکیم فردوسی بیت دکر کنج شاد آورش
خواندند * که در معدن خاص شه ماندند کود فتح واو ایله کوید معناسنه در حضرت
مولانا قدس سره بیت ایمان کودت پیش واون کفر کودپس رو * چون شمع تنت جان شد
نه پیش ونه پس باشد * وسکون واو ایله زمین عمیق معناسنه که کور دخی دیرلر یعنی دریك
وچقور یك اولور کورد فتح واو وسکون راء مهمله ایله طمو زلان بوجکی که عربیده جعل
دیرلر شیرازیلر ازروته دیرلر کوزید سکون واو وکسر زاء معجمه ایله یعنی کوزدکه جعل
مرقومه دیرلر مع الراء المهمله * کار ادات مبالغه در صیغهٔ ماضی نك آخرینه لاحق
اولوب مبالغهٔ فاعل معناسن افاده ایدر مثلا پروردکار کبی عربیده کی رب معناسنه بسایجی
دیمك اولور وکاه اولور صیغهٔ امر آخرینه لاحق اولور آمرزکار کبی عربیده غفور معناسنه وآموزکار
دخی بیلور کثیر التعلم وکثیر التعلیم معناسن افاده ایدر عزیز نسفی * قطعه * هر آنکو نیاموزد
آموزکار * همه دانش ار کردش روزکار * که تا آنچه ماندست ازو یادکار * بود دیکرانرا چه
آموزکار کالیار کسر لام وفتح یای تحتانیه ایله ایکی معنایه کاو راول خام میوه که کالیا دخی دیرلر
ثانی صالیا یعنی سو بلرکن ویا خود اویورکن آغزدن آقان صویه دیرلر میرنظمی بیت که سامع
شود از سخن رنجه دار * بهر سو جهد از دهن کالیار کانور ضم نون وراء معروفله غله سپدی
معناسنه در کاو پیکر وکاو چهر فریدونك کرزی آدیدر روایت اولنور که فریدون اول
کرزی کلهٔ کاوه یا سنده یاپدیروب محلنده آنکله جنك ایدردی اکا کاوسار وکاوسر دخی دیرلر
فریدوندن صکره اول کرز رستمه دکدی دیرلر کاوزر سکون واو وفتح زاء معجمه ایله آلتوندن
دوزلمش صراحی حکیم خاقانی بیت چند خواهی ز آهوی سیمین * کاوزرین که میخورد کلنار *
کاوسار وکاوسر کاو پیکر وکاو چهره مرقوماندر حکیم سوزنی بیت چو کاوسار فریدون ز تازیانهٔ او
زدنج توعم کاویان شود پیدا کاوشیر بر کوچك اغاجك صمغیدر اول اغاجك ساقی کوتاه ویپراغی
انجیر یپراغی کبی اولور اما آندن خرده ودکرمی رك اولور بعضیلر زیتون یپراغی کبی اولور دیرلر وخوشبو
صاری چچکی واردر ساقنی بچاق اوجیله یاررلر صمغی اقار اعلاسی زعفران رنکنده اولوروصوده تیز
حل اولور آغاجندن آقدقده بیاض در قورید قجه صاری اولور اصلندقده بیاض اولور طبیعتی
حار ویابسدر معربی جاوشیردر وطب مفرداتنده جاوشیر یازلمشدر کاوعنبر کاو بحریدر
یعنی دریاده تعیش ایدر بر حیوان بحریدر عنبر حقنده اولان روایات کثیرة الاختلافدر بریده بودر
دیرلرکه عنبر دریا سواحلنده وبعض جزیره سنده بر سر بفلك رسیده طاغلر واردر بوجه لکندن کنایه اول
طاغلرك قیا یارقلرنده زنبور عسل مکان ایدوب اول جزیره نك خوشبو شکوفه لرندن واوتلرندن بوی

بوی آلوب اول یارقلرده بال ایدر بامر الله تعالی حرارت شمسدن بال اریوب مومی قالور مومی ده
ایام شتاده هوا برندن قوپاروب ویغمور دریایه براغور مرقوم کاو بحری اول مومدیزه لرین دریا یوزنده
بولوب یودار کانه غداسی اول اوله شکمنده طوروب اسفلندن چقان عنبر اوله مولانا هاتفی در
معراج رسول علیه الصلوة والسلام بیت ز الطاف او شود دیکر شده * زبوی خوشش کاوعنبر
شده کاوکار کسر واو وفتح کافله چفته قوشیلان اوکوز کاوورزه دخی دیرلر زراتشت بهرام
بیت بکاهد تك اسب وز ورسوار * نماند هنر در تن کاوکار * وسکون واو ایله مزارع یعنی
اکلمش غله لفظ مرکبدر معنای ترکیب کارکاودر کاهوار سکون ها ایله بشکدر کاهواره
وکهواره دخی دیرلر بولغتی ارباب لغتك کیمی کاف عربیه نقل ایتمش وکیمی کاف فارسیله روایت
ایلمشدر تصحیح لغت وتحقیق روایت سوداسنه مبتلا اولان بو فقیرك همدردلری کاف عربیله کاف
فارسی یی بربرندن تفریق وصحتنی تحقیق واصول ومبناسنه تطبیق وبینلرین توفیق ایتمکده
خیلی اضطرابه دوشوب خرخشهٔ خاطردن امین اوله مز زیرا محمد علیه عد ایندوکی لغت
کتابلرینك برنده کاف عربیله بولوب صحیح بودر دیدوکنی برنده کاف عجمیله بولور کذالك برنده
مفتوحه ده بولدوغین آخرنده مکسوره ده بولوب برینی قبول آخرینی طرح ایتمکه جرات
ایتمامکله ناچار ایکی یازمغی ارتکاب ایدینور بو مقوله لغتلرك مکرراتنه انکشت اعتراضله وصم
ایلیوب لطف وکرم وسماحت شیملریله عفو بیوره لر لغت مزبوری هاء علامتسز استعمال ایلدکارینه
شاهد مدعا حضرت مولانا قدس سره بیت وقت طفلی امکه بودم شیرجو * کاهوارم را
که جنبانید او کبو فتح باء موحده ایله بوزن خبراوج معنایه کلور اول بر نوع لطیف
شفاف محلا طاشدرکه آندن کاسه وطبق مثلاو آوانی وظروف دوزرلر حکیم سنائی بیت زین
بیابان ترابسی بهتر * خانه وآب سرد ودیك کبو * ثانی هند ایله کابل میاننده واقع برشهر اسمیدر
ودیرلرکه سید علی همدانی قدس سره حضرتلری بعض وقتلرده آنده اولوردی حتی اول شهرده
وفات ایلدی نعش مبارکنی اول شهردن شهر ختلانه کتوروب دفن ایلدیلر استاد عنصری بیت
نه یکسو ارست اوبلکه صد هزار سوار * برین کواه منست آنکه دیده حرب کبر * حرب کبر بو
عظیم جنکدر ثالث بردیرکلی چادره دیرلر بسحاق اطعمه بیت شاه حلوا کر کند ییلاق
در صحرای خوان * خرکهش کاکست ومتوخیمه وکیپا کبر * وبراوتدر ترشی ایدرلر عربیده
قبار دیرلر باء مشدده ایله کبر سکون باء موحده ایله بوزن ببر ایکی معنایه در اول کافرك
مشرکنه دیرلر زیرا موحدینه ترسا وعربیده نصارا دیرلر نعمیم مقامنده ذکر اولندقده کبر وترسا دیرلر
نتکیم شیخ سعدی بیت ای کریمی که از خزانهٔ غیب * کبر وترسا وظیفه خورداری * دیمشدر
وطایفهٔ آتش پرست که مجوس در آنلره دخی کبر دینلور که خدایه موحد دکللردر بینلرنده یزدان
واهرمن دیرلرکه یزدان خالق خیر واهرمن خالق شردر دیرلر خذلهم الله شیخ سعدی بو بیتنده یالکز
ذکر ایتمش بیت اکر صد سال کبر آتش فروزد * که کر یکدم درو افتد بسوزد * اول قوم
فاسدك اعتقادی خالق خیر نور وخالق شر ظلمتدر دیدکارینه بو بیتده تلمیح واردر بیت کران
موعارض رخشان ز فعل یزدانست * ز فعل اهرمن است آن دوزلف چوکان زن * مجوس
طایفه سنه کبر اطلاق بو بیتلردن دخی فهم اولنور * مثنوی * هر آنکس را که مذهب غیر

جبو ستت * بنی فرمود کو مانند کبر ست * چنان کان کبر یزدان اهرمن کفت * مرا این نادان
واحمق این وآن کفت * طائفهٔ قدریه حقنده که حضرت سرور کائنات علیه افضل الصلوات
واکمل التحیات * القدریه مجوس هذه الامة * بیورمشلردر اما بعض محلده کبردن مطلق کافر
مراد اولنور قاضی نور اصفهانی بیت بکورستان کبرانم سپارید از پس مردن * مسلمانی مباد
از پهلوی من در عذاب افتد * بو بیتده کورستان کبر مطلق کافر مقبره‌لکنه دیمك اولور کبرك
معنای ثانیسی بر سلاحدر جنك محلنده کیرلر آکا خفتان دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت بکی کبر
پوشید زال دلیر * بجنك اندر آمد بکرد ار شیر * بو معناده بعضیلر کافی مضموم نقل ایدرلر اما
مفتوحه اولدوغنه بو بیت دلالت ایدر حکیم فردوسی بیت چو بشنید آن نعره شد پاره ابر * بسر
پوش فولاد وزرهش بکبر * ابره ضم کافله کبر قافیه اولدوغی ظاهردر ﴿ کدر ﴾ فتح دال مهمله
ایله بوزن هدر سلاح جنك معناسنه درکه کدرك دخی دیرلر میر نظمی بیت در آمد مرتب
سراپا کدر * بجنك آوران کشته خونش هدر ﴿ کر ﴾ بش معنایه کاور اول ادات
شرطدرکه اکر لفظندن مخففدر ثانی برعلتدر فضلات صفراودن وجود انسانده ظاهر
اولور ترکیده اویوز وعربیده جرب دیرلر فتحتین ایله حکیم ناصر خسرو بیت کرنخواهی رنج کر
از کرکیان پرهیز کن * جهل کرستت ای پسر پرهیز کن زین زشت کر * ثالث ادات اسم فاعلدر
اسم آخرینه لاحق اولور آنك فاعلنه دلالت ایدر مثلا زرکر وآهنکر وزرکر وحیله کر کبی مرقوم
اوج معنایه ابو المعانی بیت مبتلای کرشد ستی کرحسود حیله کر * نیست چاره مرو را غیر
از علاجی مردنش * رابع بمعنی مقصود ومراد حکیم سنایی بیت کاربی علم کام وکر ندهد * تخم
بیمغز بار وبر ندهد * عبد الواسع جبلی بیت طاغیان را کرده یکباره جدا از کام وکر باغیان را *
کرده همواره بری از نام ونان * خامس قدرت ومکنت معناسنه استاد فرخی بیت ملك آن
باشد کو رابسخن باشد کر * ملك آن باشد کو رابسخن باشد کر ﴿ کردر ﴾ سکون را وفتح
دال مهملتین ایله ایکی معنایه کاور اول اول زمین سختدر که طاغ اتکارنده اولور وبعض فرهنکارده
زمین پشته پشته ودرهٔ کوه معناسنه‌در حکیم ناصر خسرو * قطعه * هواچون ضمیر ستمکار
تیره * ستاره چو رخسار مؤمن بمحشر * شمال اندر وکر بجنبد نداند * فراز ونشیبی واز کوه کردر
حکیم واولی بیت مثل زباختر وخاور ار بخوانیشان * دوند پست کنان کوه وکردر آتش وآب *
اما شمس فخری دره ودپه معناسنه دردیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت پیش چشمش چه شب چه روز
سفید * وقت سیرش چه کوه وچه کردر * ثانی شهر وقصبه‌دن عبارتدر استاد فرخی بیت
دراز توسفر اوران رهی بودست * که ده وزده نکسست است کرد از کردر ﴿ کردکار ﴾ سکون
را ودال مهملتین وفتح کافله بمعنی جابلوسی کردن یالتقاقلق معناسنه استاد دقیقی بیت جادو
نباشد از تو نبتل سوار تر * عفریت کردکار وتوزوکردکارتر ﴿ کرکر ﴾ سکون رائین مهملتین
وفتح کاف فارسیله اوج معنایه کاور اول جناب باری تعالی جل شانه حضرتلرینك علم شریفیدر
صانع الصنایع معناسنه‌در حکیم ناصر خسرو بیت براند زکوه آنکه آرام وجنبش * بدو داد
داد هر یزدان وکرکر * مسعود سعد سلمان بیت بی رنج بکام دل رسیده * از یاری بخت
وعون کرکر * ثانی تخت پادشاهان معناسنه حکیم خاقانی بیت از پی تعظیم سکه‌اش ازرو

ازرو عیناى هند * شاه چین را چینیان دیهیم وکرکر ساختند * حکیم قطران ارموی * مسقط
پناه کرزن وکرکر ستون خیمه واشکر * چراغ کوهر وکشور ابو منصور بیستودان * ثالث ولایت
آذربایجانده برقصبه آدیدر حکیم قطران ارموی بیت نحس کردون تا ابد اندیش توزان پیوسته
شد * تاشدی پیوسته توباشهر یار کرکری * کسر ثین ایله برنوع غله‌در دکرمی سیاه ونخوددن
کیچرك اولور عربیده جلبان دیرلر وضمتین ایله اول سوزه دیرلرکه خشم ایله زیرلبدن سویلنور
دندنه معناسنه ﴿ کرمابه ﴾ سکون راء مهمله وفتح میم وباء موحده ایله حمامجی معناسنه درکه
کرمابه حمامدر ودار طوتیجیدر دارنده معناسنه ترکیب اولنمقده هاء علامتی حذف اولنمشدر
﴿ کرمسیر ﴾ سکون را ومیم ویای تحتانی وکسر سین مهملتین ایله هواسی غایت اسی اولان
یره دیرلرکه غایت صوغوق اولان یره سرد سیر دینلدوکی کبی ترکیده سواحل دیرلر شاعر * رباعی *
تا کار جهان راست کنی دیر شود * چون دیر شود دات زمن سیر شود * محتاج پوستین وجامه‌ها
نشود * جایی که هوای او کرمسیر شود * ورغبتدن کرمیتله تعبیر اولنور مثلا بر نسنه‌یه زیاده
راغب اولانه کرم طبع دینلور نتکم اوصانمشه سرد طبع دیرلر بو معناده کرم سیر غایت راغب
وطالب دیمك اولور ﴿ کروکر ﴾ ضم راء مهمله وواو معروفله حضرت خدای تعالی جل ذکره
اسماء شریفه‌سندندر مراد بخش معناسنه حکیم ناصر خسرو بیت فرزند تو امروز بود جاهل
وعامی * فردات چه فریاد رسد پیش وکروکر * حکیم خاقانی درمدح مقتفی خلیفه از آل عباس
* قطعه * ختم کمال کوهر عباس مقتفی * کاعز از یافت کوهر آدم زجوهرش * از مصطفی
خلیفهٔ چون آدم صفی * از خود خلیفه کرده خدای کروکرش * حکیم اسدی بیت کرا این
کام بدهد کروکر ترا * مرانام شاهی ودیکر ترا ﴿ کرژار ﴾ فتح زاء فارسیله حوصلهٔ مرغان یعنی
قوشلرك قورساغی شمس فخری بیت چو طائر پوست همایون مرغ همت تو * توکه هفت چرخ
ورادانهٔ بود بکرژار ﴿ کزر ﴾ فتح زاء معجمه ایله هاوج دیدکاریدر عربیده جزر دیرلر ﴿ کزیر ﴾
کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله بمعنی باکار وپیشکار یعنی مال جمع ایدن امین وخدمتکار
وشاکرد وامثالی کمسنه‌لره حالا روم دیارنده کوی کتخدالرینه وخدمتکار مسافرانه کسر کافله کزیر
دیرلر شیخ سعدی بیت کزیری بچاه اندرافتاده بود * که از هول او شیر نر ماده بود ﴿ کاوکیر ﴾
ضم لام وکسر کاف فارسیله طاغ امرودیکه اخلاط وبوغاز آلان دخی دیرلر خصوصا وهرنه‌که
بوغازدن یکمك عسیر اوله آکا دیرلر عموما میر نظمی بیت مکن لقمهای بزرك راطمع * کاوکیر
باشد شود زو فزع ﴿ کنجار ﴾ وکنجر ﴿ کلاهما بسکون النون وفتح الجیم قرلاق که زنان حسن
ویرمك ایچون بکاقلرینه سوررلر کنجاره وکنجره وغنجاره وغنجر وغنجره وفکر وکالکونه دخی دیرلر
وله بیت دهد روی خود زیب وحسن آن نکار * نباشد بکنجار حسنش قرار ﴿ کنج بادآور ﴾
کنج بادآورددرکه حذف داللهده استعمال اولنور ﴿ کنج بار ﴾ سکون نون وجیم وفتح باء موحده
ایله خسرو پرویزك یدی خزینهٔ نامدارندن برخزینه‌سی آدیدر ودیرلرکه برچقجینك رهنمونلغی
ایله بوا وب چقاره مشلر روایت اولنورکه مذکور خزینه بوزعدد خالص آلتوندن دوزلمش آفتابه
ایدی که جمله سنك ایچی جواهر ذی قیمت ایله طولو ایدی شویله‌که بر آفتابه سنده اولان جواهره
قیمت تخمینی خارج حد امکان ایدی دفاین اسکندر ذو القرنیندن اولدوغی دخی مرویدر

موید الفضلاده کنج کاو بو کنجدر حکیم فردوسی بیت دکر آنکه بد نام او کنج بار * ندیده چنان
دیلنه روزکار ل کنج دار ع ایکی معنایه در اول بمعنی خزینه دار ثانی موسیقی ده باربد
خسروك مخترع اولدوغی نوالردن بر نوانك آدیدر منوچهری بیت دو کوشت همیشه سوی
کنج دار * دو چشمت همیشه سوی آهوان ل کنجور ع سکون نون وضم جیمله خزینه دار
معناسنه شاعر بیت تو کنجور کنج علوم و کمال * زهی کنج و کنجور حسن و جمال ل کندور ع
سکون نون وضم دال مهمله ایله غله قویاجق بیوك سپد معناسنه ل کندپیر ع سکون نون وفتح
دال مهمله ایله قوجه یاشلو عورت دیمکدر میر نظمی بیت بمکر زنان آنکه شد مبتلا *
نکهدارد از کنده پیران خدا ل کواشیر ع کسر شین معجمه وسکون یای تحتانیه ایله بر ولایت
آدیدر که آنده فیروزه معدنی واردر اما زیاده رنکین اولمامغله بهاده آرتقدر کذا فی فرهنك
جهانکیری ل کودر ع سکون واو وفتح دال مهمله ایله یدی معنایه کلور اول بر نوع قازدر
اتی بد و مضردر ثانی بمعنی کوساله یعنی بزاغو ثالث حبوبات جنسندن بر نوع غله در شعیره
بکزر اما اولقدر ضعیفدر که کویا چوبدر جودر دخی دیرلر رابع نام پسر شاپوردر خامس ایرانی
بر پهلوان آدیدر سادس بزاغو دریسی وجیران دریسی که ترکیبله کودری دیرلر ضم کافله سابع
صغن یاوریسی در کذا فی فرهنك جهانکیری ل کوزچهر ع فتح واو وسکون زاء معجمه وکسر
جیمله نجم دنباله دار یعنی قویرقلی یلدز وعربیده جوزهر دیدکلرینه دیمرویدر ل کور ع سکون واو
ایله اوچ معنایه در اول بمعنی آتش پرست که کبر دخی دیرلر ابو المعانی بیت کور و ترسا کر
به بیند روی تو * آورد ایمان رود کفر و ضلال * ثانی هندوستانك عاصی وراهزن کفارندن بر قوم
آدیدر کوره دخی دیرلر ثالث بر شهرك اسمیدر که دار الملك بنکاله ایدی حالا خراب و یباب اولمشدر
ل کوزهر ع سکون واو وکسر زاء معجمه وهایله عقدهٔ راس وذنب وفلك قمر مثلدن عبارتدر معربی
جوزهردر ل کوهر ع معربی جوهردر وشول نسنه یه دیرلر که طینت وجبلت آنك اوزرینه
خلق اولنمش اوله ودخی اصل ونژاد معناسنه در مثلا اصلی پاك اولانه پاك کوهر وبد اصله بد کوهر
دیرلر حکیم انوری بیت ای بکوهر تا بادم پادشاه * در پناه اعتقادت راملك * وصرافان
اصطلاحنده قیمتلو طاشه دیرلر وانجویه دخی دینلور بو ایکی معنایه شیخ سعدی بیت زرش
داد کوهر بشکر قدوم * بپرسیدش از کوهر زاد و بوم * وحکما اصطلاحنده ومتکلمین لساننده
بذاته قائم اولانه کوهر ومعربی جوهر دیرلر بو مبحثدن بر شمه بیان اولنسه سوز صددن چیقوب
بحث آخر اولور تعریفنده غایت چوق کتاب ورسائل تصنیف وتألیف ایلمشلر تحصیل ووقوف
مرادی اولان علم کلام کتابلرینی مطالعه ایاسون وفرهنك مجد هندوشاهیده بدل وعوض معناسنه
مسطوردر ل کویر ع کسر واو وسکون یای تحتانیه ایله زمین شوره که آنده هرکز اوت بتمز
شمس فخری بیت باغ جنت شود کر از خلقت * بوزد باد بر زمین کویر * شرفنامه ده وموید
الفضلاده بمعنی پشکار وپایکار ومجمع الفرسده بمعنی کوداب یعنی سراب وکتاب السامی ده کاف
عربیله منقولدر ل کهبار وکهنبار ع ذکری مرور ایدن کاهنبار مرقوم معناسنه در زراتشت
بهرام * مثنوی * بدل کفت آن بزرك نامبردار * نداردکرد کس زینسان کهنبار * تو کفتی ایش
که نبارت نکو بود * سزاوار بزرکان اشو بود ل کیوزر ع ضم یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله

ایله مرغابی یعنی اوردك لکن بر نوعنه مخصوصدر میر نظمی در وصف شکار کردن شاه بیت
شکاری بوشد آن صحرا سراسر * زکبك وفاخته وبط وکبوزر ل مع الراء المعجمه * کاز ع بوز باز اوج
معنایه کلور اول بمعنی زندان خواجه عمید لویکی بیت عجب نبود کر از تأثیر عدلش * دمه
تریاك بارد کاز ارقم * ودیش ایله طوتمغه واصرمغه ده دیرلر کزیدن معناسنه شیخ نظامی
* مثنوی * حکم ترا در خم این نه زره * رشته در از دست کره بر کره * اینهمه دندان کواکب بکاز *
یك کره ش در نکشادند باز * حکیم خاقانی بیت بنده دندان خوشم کر بکاز * نقش یا سیفی کورد
بر بازوی او * ثانی انواع مقراضه دیرلر یعنی مقراض جامه وکاغد وشمع ومقراض زرکران که سیم
وطلا کسرلر وساثرینه ده دیرلر اسم جنسدر حکیم انوری بیت پایم از خطهٔ فرمان تو بیرون نشود
سرم ار پیش تو چون شمع ببرند بکاز * حکیم سنائی بیت همچو زرد دهان کاز شدی * تو که
دربند حرص وآز شدی * ثالث علف دواب معناسنه در وزبان هندیده کاس دیرلر ل کاریز ع
کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیه ایله صو یولی کرك پاك صوا قسون کرکسه چرکاب آقسون
شمس فخری بیت ز لطف طبعش اکر باد وآب رخ یابد * ز سنك خاره بهر سو روان کند کاریز *
ل کبز ع سکون باء موحده ایله بمعنی کنده وستبر یعنی یوغون وقوی که لمتر دخی دیرلر حضرت
مولانا قدس سره بیت یکزمان چون خاك سبزت میکند * یکزمان بر باد کبزت میکند *
وله ایضا قدس سره بیت در فلان بیشه درختی هست سبز * پس بلند وپهن هر شاخیش کبز
ل کز ع بش معنایه کلور اول بمعنی ذراع یعنی آرشون کرپاسی اولسون نجاری اولسون
ثانی بمعنی کزنده وکزیدن لفظندن صیغهٔ امر اولور ثالث بر اغاجدر اکثر صو کنارلرنده بتر
وایلغون اغاجی اولق دخی مرویدر بو اوج معنایه ترتیب اوزره حکیم سوزنی * قطعه * شکر آن به
نزد من که با او * شوم از طاس لوزینه شکر کز * کزی پهنای طاس وازبر طاس * شکر
بالا کرفته نیمی از کز * بمجمر عود سوز داز بر خوان * چواند ربیش در که ترکان کز * رابع بر نوع
پیلاندر که کرزه دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت بدو کفت کای بر تر از مار کز * بمیدان که پوشد
زره زیر خز حکیم نزاری قهستانی بیت نکردی مشورت با ما درین کار * نهادی پای بر دنبال
کزمار * خامس بر نوع اوقدر بی پر وپیکان یعنی یلکسز ودمرنسز اورته سی یوغون اولور وکسر
کافله بمعنی دندان کذا فی فرهنك جهانکیری ل کرسیوز ع سکون را ویای تحتانی وکسر سین
مهمله نیز ایله افراسیاب شاهك قرنداشی آدیدر ل کرکوز ع سکون راء مهمله وواو وضم
ل کاف فارسیله ایکی معنایه در اول بمعنی ضابط ولایت ثانی بر پهلوان آدیدر که سرعسکر تورانی
پیران ویسه امدادینه کلمشیدی کذا فی المجمع ل کرمخیز ع سکون راء مهمله ومیم وبای تحتانی
وکسر خاء معجمه ایله جست وچابك معناسنه در حکیم اسدی بیت برانکیخت بس چرمهٔ کرمخیز
برانکیخت بر هندوان رستخیز * مولانا هاتفی بیت چو در پیش کیرند راه کریز * بجنبند بر توسن
کرمخیز ل کلوز ع ضم لام وواو مجهول ایله فندقدر که جلوز دخی دیرلر بعض فرهنکلرده جلغوزه
یعنی صنوبر وبعضنده بادام کوهی که بخرك دخی دیرلر بو ایکی قول اخیر صحیح اولمق جائزدر ل کوز ع
فتح واو ایله مختصر کوزندر یعنی صغن مولانا شهاب الدین عبد الرحمن شاهرخ میرزا بارکاهنك
مقرب ومعتبرلری سلکنه منسلك اولمغله شاه ملك مرثیه سنده دیمشدر بیت مکر آمد خبر تعزیت

مير كبير * آنكه در جنك بجنكش چو كوز بود پالنك * وسكون واو ايله جوز دركه كردكان
وچار مغز دخى ديرلر معربى جوز حكيم سنائى در توحيد بارى * مثنوى * كرمش كفت
مرمرا بشناس * ورنه كه شناسدى بعقل وحواس * بدليلى حواس كى شايد * كوز بر پشت
قبه كى پايد * حكيم فردوسى بيت تو با اين سپه پيش من دانهٔ * همى كوز بر قبه افشانهٔ *
ل كوتيز ع سكون واو وكسر تاء مثناة وياى ساكنه ايله ل كونيز ع سكون واو وكسر
نون وياى ساكنه ايله كلاهما بمعنى كيل وقفيز وشينك اولچكى مرويدر ميرنظمى بيت شاه
احسانرا طبعش چنان تيز * دهد سيم وزرش باكيل وكونيز ل كويز ع كسر واو وسكون ياى
تحتانيله بودخى كوتيز وكونيزمرقوم معنالرينه در كذا فى فرهنك جهانكيرى ل مع الزاء الفارسى
ل كژ ع ابريشمك فناسى كه معربى قز در اما خاطره كلور چونكه معربى قز در ديديلر مطلق
ابريشمه دزير اعربيده ابريشمه قز واشليانه قزازديرلر بو تقديرجه فنا اولمامق اقتضا ايدر ل كژند ع
سكون نون وكسر دال مهمله ايله مختصر كژنك در شاعر بيت بكژند رفت بهر مهر بابل *
كه عالم فتنه را بوده است قابل ل كژنك در ع كژنك بهشت مرقوم معناسنه دركه تفصيل شرحى
مرور ايلدى كذا فى فرهنك جهانكيرى ل مع السين المهمله * كاموس ع صو صغرى دركه
تعريب ايدوب جاموس ديديلر ياخود جاموس اوّل اولوب بعده تعجيم اولنمش اوله كلا الحالتين
اسم صحيحدر ميرنظمى بو محلده ديمش بيت چو كاموس دشتى نكه ميكند * كه حال اطاعت تبه
ميكند ل كاورس ع فتح واو وسكون راء مهمله ايله طارينك صارى اولان نوعنه ديرلر حكيم
شيرازى ديمشدر بيت يا بكاورس مقشر كن ضماد * كو بحل درهم زره بسرشته باد ل كاويس ع
كسر واو وسكون ياى تحتانيله سود وآيران قودقلرى ظرف بعض فرهنكلرده شين معجمه ايله
مرويدر ل كراس ع فتح راء مهمله ايله نواله ولقمه معناسنه مولانا رازى بيت جمله نعمتهاى
الوان جهان * يك كراس از خوان احسان تونيست ل كراوس ع فتح راء مهمله وضم واو ايله
روغنكرلر ياغ چيقاردقلرى چرخه ديرلر ل كنج عروس ع خسرو پرويزك مشهور يدى
خزينه سندن خزينهٔ اولى آديدر معلوم اولاكه مذكور خزائن سبعه نك آدلرى جمله بو كتابده
هربرينك محلى كلدكجه ذكر اولنمشدر لكن متفرق واقع اولمغله بو محلده فهرس اولمق معقول
كورلمكين ذكر اولنور اوّل كنج عروس ثانى كنج بادآورد ثالث ديبهٔ خسروى رابع كنج افراسياب
خامس كنج سوخته سادس كنج خضرا سابع كنج باركه كنج گاو دخى ديرلر فرهنك جهانكيريده
يدى خزينه روايت اولنمشدر اما مجمع الفرسده سكز خزينه منقولدركه سكزنجى كنج شادآورد
نقل اولنمشدر لكن شادآورد بادآورد ايله بر خزينه نك اسمى اولدوغى مرويدر وباربد خسروكه
مشهور مطربيدر هر برخزينه نك ناميله برنوا اختراع ايلمشدر حكيم فردوسى جمله سنى بو وجه
اوزره ذكر ايدر شهنامه ده * مثنوى * نخستين ز بنياد كنج عروس * ز چين وز برطاس وازروم
وروس * دكر كنج بادآورش خواندند * كه در مخزن خاص شه ماندند * دكر آنكه نامش اكر بشنوى
بخوانى ورا ديبهٔ خسروى * دكر نامور كنج افراسياب * كه كس را نبود آن بخشكى وآب *
دكر كنج كش خواندى سوخته * كران كنج بد كشور افروخته * دكر كنج كزد رخوشاب بود *
كه بالاش يك نيزه پرتاب بود * كه خضرا نهادند نامش روان * همان نامور بخردان كاردان * دكر

دكر آنكه بد نام او كنج بار * نديده چنان ديدهٔ روزكار * شيخ نظامى حضرتلرى دخى خسرو وشيرين
كتابنده مذكور خزينه لرى آدلريله وباربدك مخترعى نوالريله ذكر ايلمشدر هر برى محلنده يازلمشدر
ل مع الشين المعجمه * كاودوش ع سكون واوين وضم دال مهمله ايله سود صغه جق آغزى
آچق ودبى طار بر ظرفدر كاودوشه دخى ديرلر دوشهٔ كاو تقديرنده مولانا كمال * رباعى *
وى كفت بخندده اشرف خر رازن * اى لاك دهانت كاودوش كس من * بسيار بكاد خنده
مكشاى دهن * بى تيغ مباد سرت افتد بدهن ل كاوريش ع سكون واو وياى تحتانى وكسر
راء مهمله ايله بمعنى ابله وبى عقل وتمييز حكيم خاقانى بيت كى عجب كر كاوريشى از كوكوساله ساز
طبع صاحب كف بيضا زين نيايد پيش ازين ل كاوش ع ضم واو ايله نمرود يدكلرى كافر عنيدك
نام پليدى در حضرت ابراهيم خليل الله على نبينا وعليه الصلوة والسلام آتشه آتدى
بو مرتبه قوى وتوانا ايكن بامر الله تعالى برصورى سكك كه پشهٔ ضعيفدر سوراخ بينى سندن
كيروب دماغنه واروب خارش ويرمكله جان بر جهنم ايلدى ل كاوميش ع صو صغرى در
فخر الروم كمال پاشازاده مرحوم بونده دخى تصرفات خاصه سندن بيوردركه كاو ايله ميشدن مركب
اسم جنسدر صو صغرى ايسه اول جنسدن بر نوعدركه اكا كاو اطلاقى صحيح اولور وميشه
مشابهتى اولمغله تميزا ايچون صو صغرينه اسم ايتمشلردر زيرا بونلرك كيمى اهلى وكيمى دشتى در وميش
ديو دشتى قويونه ديرلر اهلى اولانه كوسفند دينلور انتهى كلامه الله اعلم بونده وجه مشابهت
آنجق دشتى لكدر ودشتى حيوان ايسه چوقدر غيره تشبيه اولنميوب صغرى قويون ايله اشتراك
مرتبه سنده مشابهت نه سبب ايله اولدوغى بو فقير پر تقصيرك معلومى اولمدى ظاهر قصور
عقلدندركه يازديغى سوزك معناسن فهم ايلمدم ل كداش ع فتح دال مهمله ايله بوينوز معناسنه در
عموما كيك بوينوزينه ديرلر خصوصا تركيده مهره ديرلر آندن زهكير ايدرلر قتلرنده مقبول در
پر معنده مهره زهكيرى اولاندن يلان وساير افاعى قاچوب يقين اولمزلر بالخاصه در ابو المعانى
بيت اوّل چو كوسفند بود آن سر كرش * اكنون كداش كشته بران تارك سرش ل كرايش
فتح راء مهمله وكسر ياى تحتانيله بمعنى ميل كردن يعنى بر آدمك طرفنه دونوب ميل ايلمك
معناسنه در شيخ نظامى بيت كهى دل برفتن كرايش كند * كهى خواب را سر ستايش كند *
ل كردنكش ع سكون را ونون وفتح دال مهملتين وكافله معاند وسركش معناسنه ابو المعانى
شهريار شيردل اعدا كش ودشمن شكن * زير حكمش كشته هر كردنكشان روزكار ل كرزش ع
سكون راء مهمله وكسر زاء معجمه ايله تظلم وداد خواهى معناسنه خسروانى بيت بدادمن
زال لبانت وكرنه * سوى خواجه خواهم شد از تو بكرزش * بو معنايى مؤيد شمس فخرى
بيت مكر سر كرانى كرزش تواند * كه برداردازمملكت رسم كرزش ل كرموش ع سكون
راء مهمله وضم ميمله بر حيواندر مزروعاتى صاپندن كسوب تباه ايدر بغايت مضردر ابو المعانى
بيت نخستين ريش اوچون زرع وافر * بدندانش بريده همچو كرموش ل كريش ع كسر
راء مهمله وسكون ياى تحتانيله كاردبدكلرى زهرناك جانوردر ل كزين فروش ع كسر زاء معجمه
وسكون ياى تحتانى ونونله ابريشم صاتيجى كزقز معناسنه اولدوغى وقز ابريشم ايدوكى ذكر اولندى
ابو المعانى بيت كزين فروش چو ديده د وزلف وكيسويش * بخجل شد ست همين ازمتاع

بی رویش ل کش ع محبوب صاحب جمال وخوش اندام بی مثال معناسنه حکیم سنایی * رباعی *
در شهر چه خوشیست که در کام تو نیست * با کپك چو کشیست که در کام تو نیست * در شهر
کدام دل که او رام تو نیست * بی بال به آن مرغ که در دام تو نیست * حکیم فردوسی بیت همانکه
بر آمد یکی باد خوش * ببرد ابر وروی هوا کرد کش * وناز وشیوه وعشوه وکرشمه معناسنه ده
کلور شمس فخری بیت صد قرن هم برنسان بر تخت ملك بنشین * پیوسته عیش میران با یار
نازك وکش ل کنج کاومیش ع ایکی معنایه در اول جمشیدك خزینه لرندن بر خزینه آدیدر که
بهرام کور زماننده ظاهر اولدی اکا کنج کاو وکنج کاوان دخی دیرلر طریق ظهوری وتفصیل
احوالی کنج کاو ذیلنده ذکر اولنور انشاءالله تعالی وثانی باربد خسرو مخترعاتندن بر نوا ولحن
آدیدر ل کندش ع سکون نون وکسر دال مهمله ایله کوکرد معناسنه در ابو المعانی بیت
کرفته جسم سرا پا چو علت جربی * علاج نبوده باو کر جهان شود کندش ل کندلاش ع
سکون نون وفتح دال مهمله ولام ایله ایکی معنایه در اول بدبو در اوتدر ثانی بوزیاوب قوتمش
بمرطه معناسنه در ل کواش ع بوزن صواش رنك معناسنه یعنی لون مثلا کواش سرخ
وکواش زرد وسبز ومثل ذلك کذا فی مجمع الفرس ل کوانش ع کسر نونله دائما آتش یانان
اوجاق معناسنه میرنظمی بیت شرارش میرود هر سو بفرسخ * کوانش بوده کانونهای مطبخ
ل کوهرکش ع بر نوع بلازکدر که جواهر وانجو ایله دوزلمش اولور رفیع الدین لبنانی بیت
زبهر ساعد شاخ ابرساخت کوهرکش * که قطره در خوشابست وسبزه شبه دوال ل کویش ع
کسر واو وسکون یای تحتانیله سود وآیران ظرفی وبعض نسخه ده بایق معناسنه در کویشه
دخی دیرلر ل مع الفاء * کالف ع کسر لام ایله بدنده قیل اوربملك ودخی طاغلمش صاچه دیرلر
مثال اول میرنظمی بیت اکرد یوی بان بدچهره دیدش * شود کالف همه موی وجودش
ل کالیف ع زیاده یای تحتانیله کالف مرقوم معناسنه در ل مع الکاف * کدك ع فتح
دال مهمله ایله شیردانکه کیپا دخی دیرلر ات پاره لری وبرنج وبهارات ایله طولدیروب بشدکدن
صکره یاغده قاوررلر لطیف طعامدر بسحاق اطعمه بیت بامدادان که تربت کدك وپاچه زدند
میبرند در پی آن نکه وکیپا درکار * وله ایضا بیت از بحر سفره ما نرساند بساحلی * کشتی
نان کرش نبود لنکر کدك ل کردیده پلاك ع کسر باء فارسیله پلاك کوز قباغیدر کردیده
چوره سی دیمکدر ودخی دونش دیمکدر کوز اطرافی معناسنه اولور ل کرك ع سکون راء
مهمله ایله ایکی معنایه در اول بمعنی نقل که صحبتلرده مجلسه قوری میوه کتوروب یرلر ودخی
شراب ایچلدکده نقل ایتدکلری مزه در مجنون چپ نویس بیت کفتم از لعل توام ذوق
شراب وکرکست * لب کرك کرد که مجنون چه شراب وچه کرك * ثانی آدم وحیوانك اویوزنه
دیرلر شاعر در هجا بیت مرد اروبنهاد وغل طور وناسپاس * چون مادیان پیر همه کرك وبی تمیز
ل کرمك ع سکون راء مهمله وفتح میمله بشمش بقله حکیم سنایی بیت باقلی بسنده کن در راه *
چند ازین باقلی کرمك خواه * بسحاق اطعمه بیت آل برمك در کرم کرمك فروش این درند
این سخن بزمك نمیکویم که هست این مشتهر ل کزلك ع سکون زاء معجمه وکسر لام ایله بر نوع
قلمتراشدر که اوجی کیرو دونمش وکسکین اولور که آنکله غلط حك ایدرلر اکرچه مشهوری تلفظنده

تلفظنده فتح لام ایله در اما فرهنك جهانکیریده کسر لام ایله ضبط اولنمشدر حکیم خاقانی
بیت کزلك شاه سعد ذابح دان * که بمریخ ماند از کهر او ل کشنك ع فتح شین معجمه
ونونله جعل دیدکلری قره جه بوجکدر که سرکین کردان وکردانك دخی دیرلر
ل کندمك ع سکون نون وکسر دال مهمله وفتح میمله فرج زناننده اولان کوشت پاره یه دیرلر
ابو المعانی بیت کر همیخواهی سلامت از زنان خود داردش * کندمك چون مار افعی
میکزد غافل مباش ل کوخك ع فتح واو وسکون خاء معجمه ایله اوزم صالقمی اولان
شاخلره دیرلر ل کویك ع کسر واو وسکون یای تحتانیله بمعنی تکرار کذا فی فرهنك جهانکیری
ل مع الکاف الفارسی * کالبنك ع سکون لام وفتح باء موحده بعده نون ساکنه ایله لفظ مرکبدر
کال ایله بنکدن کال قوزالقدر وبنك معروف معنای ترکیب غلال میاننده بتر اوتدر کنکره لی
قوزالغی اولور لاله کبی ایچندن برقاج دانه حاصل اولور بر کمسنه بلمیوب تناول ایلسه عقلنی
زائل ایدوب دیوانه مثال سرخوش ایدر اکا مربنك دخی دیرلر حکیم سوزنی * قطعه *
تابنك کالبنك بدیوانکی کشد * دیوانه باد خصم تو از بنك وکالبنك * آری عجب نیست
چنینها از آن کسی * کش ساختست مغز خرد کالبنك دنك ل کاورنك ع سکون واو ونون
وفتح راء مهمله ایله فریدونك کرزی آدیدر که کاو پیکر وکاوسر دخی دیرلر ایدی حکیم زجاجی
بیت چو سلطان چنان دید وشد سوی جنك * بجنك اندرون کرزه کاورنك * شمس فخری
بیت خلیدی بچشم اندرش کاویان * شکسته تبارك بدش کاورنك ل کاوسنك ع سکون
واو ونون وفتح سین مهمله ایله اوکندره دیدکلری چفت آلتیدر کذا فی المجمع ل کاوشنك ع
فتح شین معجمه ایله اوکندره دردیو فرهنك جهانکیریده مسطوردر که غاوشنك دخی دیرلر استاد
لطیفی بیت هر که یار آمد چو کاوی بر نخاست * کاوشنك کر میزنند اورا سزاست *
مجمع الفرسده کاوشنك حبوباتدن بر نوعدر قابوغن چقاروب مقشر ایلسه لر عدس کبی اولور
اکا دیوسنك دخی دیرلر ل کدرك ع سکون دال وفتح راء مهملتین ایله سلاح جنکدر که کدز
دخی دیرلر استاد فرخی بیت روز شب در بر تو کدرك مالنده چو سرو * سال ومه در کف تو باده
آسوده چورنك ل کردنك ع سکون را وفتح دال مهملتین ونونله دیوث واحمق که قباحتن فهم
ع ایلمز اکا دنکل دخی دیرلر ابو المعانی * قطعه * آن کردنك که حال زنش بیخبر بود * از حال خویش
نیست خبر ادر عجب مدار * آن کردنك که کابیدن زن رضا دهد * هرکز مده امان وسرش زیر
تیغ آر ل کرنك ع فتح راء مهمله وسکون نونله لشکرکاه معناسنه یعنی اردو ودرنك یری فرهنك
جهانکیریده جای جنك ومحل معرکه معناسنه ده مرویدر وکسر کافله درهم شکسته معناسنه در
ل کریسنك ع کسر را وسکون یای تحتانی ونون وفتح سین مهملتین ایله بمعنی مغاك یعنی
آچق وچقور بر مغاره کبی کذا فی المجمع ل کنك ع فتح نون وسکونله ده جائزدر طقوز معنایه
کلور اول ولایت چین ده بر بتکده آدیدر حکیم ازرقی بیت زمین باد صباشد نکارخانه چین *
چمن ز صحن سمن شد بهارخانه کنك * نجیب الدین جرد پادقانی بیت ز بسکه باد بکار زمیزند
نیرنك * نکارخانه چینست نقش خانه کنك * ثانی بر عظیم نهر اسمیدر که منبعی هندوستان
مملکتنده سوالك نام محلده در بنکاله دن چوب عمانه واصل اولور هندولرك اعتقادلری بودر که اول

نهردن غسل ایلمك وآتشه یاقدقاری مرده نك كولنی آكا دوكمك سبب رفعت درجات ومزیل
سیئات اوله بوایكی معنایه خسروانی بیت تاچون بهار كنك شد ازروی اوجهان * دوچشم
خسروانی دورود كنك شد * ثالث هرا كری اولان نسنه درع وماسعود سعد سلمان بوایكی
معنایه ترتیب اوزره * قطعه * لاف راوی كران بود چون كوه * ورچه رفتی روان بودچون
كنك * باد منت بسیست برسرجود * زین سبب هست هرسه حرفش كنك * ومادرزاد
اولان بوكری یه ده دیرلر خصوصا خواجه عمید لوبكی بیت ای پهلوی كه زیرطناب سرادقت *
كردون همی خمیده رود بر مثال كنك * رابع بمعنی كوه سربلند حكیم فردوسی بیت یكی زنده
پیلست بركوه كنك * اكربا سلاح اندرآید بجنك * خامس بدن انسانده فضلات سوادن
حاصل اولور بر یحدر اول سبب ایله قل دیبلرینه كچیك عارض اولوب متصل قاشنور تاقلی
قوپارمد قجه راحت اولمز حكیم سوزنی بیت تابركند حسود توسبلت بدست خویش *
درسبلت عدوی توافتاده بادكنك * سادس خطا ولایتنك جانب شرقیسنده واقع برشهر
آدیدر كه آنده روز شب مساویدر زیاده ونقصان اولمز تحت خط استواده واقعدر هواسی نهایتده
اعتدال اوزره در اول مرتبه كه همیشه بهاردر آكا كنك دز وكنك بهشت دخی دیرلر استعاره
طریقیله درز یرا كنك بهشت بابل ولایتنده اولدوغی ذكر اولنمشیدی مختاری بیت * قطعه *
باسپهریست زمین را ببهار اندرباغ * تابهاریست سمن را بخزان اندركنك * جان زشمشیر
توبدكوی ترابادا قطع * سرز فتراك توبدخواه ترابادا ونك * سابع تاشكند شهرینك برآدیده
كنك دركه آكا چاچ دخی دیرلر بومعنای سابع تاریخ ظفرنامه دن منقولدر مذكورمعنالرك اكثری
فرهنك جهانكیریدن مرویدر ثامن مطلق اكریدر حتی انسانك بوكریسنه ده دیرلر شمس فخری
بیت اكرجلال توازچرخ منكا سازه * زبارقدرتو درخط محور افتد كنك * تاسع ادات
الفضلاده نام بیت المقدسدر كیرنك سكون یای تحتانی ونون وفتح راء مهمله ایله برقصبه
اسمیدر حكیم انوری بیت حبذا كیرقاضی كیرنك * آنكه دارد زسنك خاراسنك *
كال مع اللام * كال طقوز معنایه كلور اول جنكدن قاچمق ودخی هزیمت لشكر معناسنه
شمس فخری بیت بغیر كنج عدم خود كریزكاهش نیست * اكرزنیزی تیغش بود عزیمت كال *
ثانی بمعنی دور یعنی ایراق ودورشدن ایراق اولمق معناسنه كه نهی مكال اولور یعنی دورمشو
حكیم سنایی در تعبیرخواب * مثنوی * طیب باشد دوكونه اندرخواب * این یكی راحت
آن یكی همه تاب * راحت این نوع راكه برمالند * محنت آن جنس راكه بركالند * حضرت
مولانا قدس سره بیت هركه او اسب دواند بسوی كمراهی * كند آن اسب لكدكوب مكال
ازلكدش * ثالث برنوع خرده دانه لو ارزندركه كاورس وكاورسه دخی دیرلر امیرخسرو بیت
بركرد هردقیقه این شعرتوملاء * لرزان نكركه بچه كنجشك بهركال * وله بیت یابیم واین چمن
توروی مرغ دانه چین * طاوس صحن جنت وكنجشك كشت كال * رابع چقال دیدكلری وحشی
حیوان كه شغال وشكال دخی دیرلر سیف اسفرنكی بیت شد عدو غره بحكم تو ولیكن نشود
بچه شیرفلك سست زسر پنجه كال * خامس فریادبلند در ملاءتی بیت جوانی چوكال
عراقی زند * به پیری دم هم وثاقی زند * قدمادن برشاعر دیمشدر بیت همچو پروانه بكرد تو

تو پروبال زم * هرسحركه بسركوت رسم كال زم * سادس بمعنی غلتیدن یعنی یوالنمق سابع
عنكبوت نوعندن زهرناك بربوجكدر عربیده رتیلا دیرلر برآدمی اصرسه زهری تأثیرایدوب
خیلی زحمت ویرر هلاك اولمشی ده واردر ثامن هنوز آچلمامش پنبه قوزاغی كه یشل اوله
وهرنسنه نك قوزاغنه دیرلر تاسع خروس معناسنه در كذا فی فرهنك جهانكیری كرتبال
سكون راء مهمله وفتح باء موحده ایله غربال معناسنه در كردنكل سكون راونون وفتح دال
مهملتین وكاف فارسیله دیوث واحمق كیدی دیمكدر ابوالمعانی * قطعه * نكند ضبط زن
فاحشه اش * آنكه كردنكل عالم باشد * اینچنین زن نكند طبع قبول * آنكه ردش كند
آدم باشد كرشال سكون راء مهمله وفتح شین معجمه ایله برنوع حیوان وحشیدر
آیو ایله چقالدن تولد ایدر چقال آیویه آشنجه اولمقوله بوالعجب حیوان متولد اولور ایكسندن
دخی نصیب خاصیتی واردر ابوالمعانی * قطعه * طرفه شخص حرامزاده شود * كربكویند
نام اوكرشال * مادرش بوده خرس بدهیأت * پدرش دزدكار همچو شغال كرمائیل
سكون راء مهمله ویای ثانی وفتح میم وكسر یای تحتانی اول ایله برشهزاده آدیدر ضحاكك مارلرینه
بینی انسان ایچون موكل ایدی برشهزاده ایله معا كه آنك نامی ارمائیل ایدی تفصیل احواللری
ارمائیل ذیلنده شرح وبیان اولنمشدر كلكل سكون لامین وفتح كافین فارسیین ایله برنوع
لیموندر نارنج مشابه سنده اولور بغایت اكشیسی واردر شول مرتبه كه برایكنه صوقسه لر برزمان
طوردقده ایكنه اریبوب محو اولور كندم درازچكل برنوع بغدای سنبله سید رقاچقی
سائرندن اوزون اولور كنكل سكون نون وفتح كاف فارسیله هزل وظرافت ندیمانه معناسنه
حضرت مولانا قدس سره بیت منتظری باش وچومه نوركیر * ترك كن این كنكل ونظاره را
حكیم نزاری قهستانی * قطعه * یاد باد آن شب كه دربیت الحرم * خلوتی كردیم بایاران بهم *
باده میخوردیم وكنكل میزدیم * زاول شب تابوقت صبحدم كوال بوزن نوال اوج معنایه در
اول بویومك عربیده كی نمو معناسنه سیف اسفرنكی بیت ای زسحاب كفت نخل امل تركوال *
وی زهوای درت كاشن جان خوشنما * ثانی قزانوب مال ونعمت جمع ایلمك معناسنه طیان
مرغزی بیت بزركان كنج سیم وزركوالند * توازآزادكی مردم كوالی * ثالث بمعنی چوال یابو
آنك معجمی ویاخود عكسی اوله وزبان هندیده صغرچوبانی معناسنه كول سكون واو
ایله صچاقلی خرقه كه درویشانه آنی كیمك مخصوص عادت اولمشدر كذا فی الاداة مع المیم
كالم فتح لام ایله اردن قالمش طول عورت معناسنه در شمس فخری بیت دشمن دركه توا
باشد * بچه دائم یتیم وزن كالم * استاد منجیك بیت پای توازمیانه رفت وزنت * ماند كالم كه
نیزنكند شوی كام اوج معنایه در اول آدیم كه عربیده خطوه دیرلر شاعر بیت كوشه كیران
ستوده نام بود * كوچه كردان فراخ كام بود * ثانی لكام اسب كه تخفیفا لامی حذف اولنوب
كام قالمشدر حكیم سوزنی بیت زخاك شمس فلك زركند كه تاكردد * ستام وكام وركاب براق
توزركند * ثالث طماق كه عربیده ادیك دیرلر شیخ سعدی كلستانده دیمشدر * ذوالفقار علی
درنیام وزبان سعدی دركام كارخردمندان نباشد * مذكور اوج معنایه مولانا جامی بیت
كسی كه كام درین بحرمی نهد پی كام * بكام میرسد آخرولی بكام نهنك كاوچشم برنوع ایچی

غایت قرمزی وطشره‌سی بیاض چچکدر شیرازیلر بابونه گاو دیرلر عربیده احداق المرضی
واقحوان دخی دیرلر ومصرده کرکاس وموصل دیارنده شجرة الکافور دیرلر یونانیلر قریانیون دیرلر
طبیعتی حار ویابسدر اکر دوکوب صوینی ذکره وخصیتینه سورسه‌لر جماعه مالانهایه قوت ویرر
وآنی استشمامه عادت ایدنمك غایت یرامز درحبات علتی ایراث ایدر وبعض تراکیبه جزو ایدرلر
شیخ نظامی بیت شمال انکیخته هرسو خروشی * زده برکاو چشم و پیلکوشی * وله بیت
ز بس کش کاو چشم و پیلکوشست * چمن چون کابهٔ کوهر فروشست * خواجه سلمان بیت
چو کاو چشم زدیدار عیب سازی کور * چو پیلکوش زکفتار خلق کریانی ﴿ گاودم ﴾ سکون
واو وضم دال مهمله ایله بوری معناسنه‌در حکیم فردوسی بیت سپهبد بزد نای ورویینه خم *
خروش آمد از نالهٔ گاودم * بو معنایه شمس فخری بیت ای پسر نزدیك اهل روزکار * چه نوای
عود بانك گاودم * حکیم اسدی بیت برآمد دم مهره وگاودم * شد از کرد کردان خور وماه
کم ﴿ گرزم ﴾ سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله اودونجی بالته‌سی که آنکله اودون کسرلر ﴿ گرم ﴾
سکون راء مهمله ومیم ایله اسیدر که مقابلی سرد در شاعر بیت روزست خوش وهوا نه
کرمست ونه سرد * ابر از رخ کلستان همی کرد شود * عربیده حر وحار دیرلر چغتای لسانده
ایسیغ وایسیق دخی دیرلر ﴿ گرژدم ﴾ زاء فارسیله موید الفضلاده نام درخت دیوب حرکتی
اشعار ایتمامش ﴿ گرژدهم ﴾ سکون زاء فارسی وفتح دال مهمله وها ایله ایران پهلوانلرندن
بر مبارز پهلوان آدیدر ﴿ گرزم ﴾ فتح زاء معجمه ایله فرهنك جهانکیری صاحبی بمعنی درخت کز
دیو ایلغون اغاجنه تخصیص ایلمش اما شمس فخری سکون زا ایله صو کنارلرنده بتن اغاج معناسنه‌در
دیو بو ابیاتی بینی نظم ایلمش * قطعه * درجو یبار دولت شاه جهان پناه * دائم زسلسبیل
ورطو بیست آب کزم * در فتح باب ودست عطا بخش او سزد * کر کوهر ولآلی بارد زابر زم *
﴿ گرژم ﴾ فتح زاء فارسیله ترکیده قراموق دیدکلری چالی یمشی که اطبا انبرباریس وامیرباریس
وامیرباریس دیرلر بعض نسخه‌ده کوکی دیدکلری قرمجه خرده ارك کبی اولور که طاغ یمشیدر استاد
لبیبی * مسمط * کفت بخوردم کرژم درد کرفتم شکم * شیر کشیدم دودم مست شد منا کهان
﴿ گندم ﴾ سکون نون وضم دال مهمله ایله بغدای عربیده حلبیلر لسانده حنطه در وشامیلر
لسانده قمح در ومصریلر لسانده بر در دیرلر که بر زمانده بر مقدار غلا واقع اولور خواجه عبد الله
انصاری حضرتلرینه بر پیره زن کاوب بغدای تمنا ایدر خواجه حضرتلری ده انبارداری اولان
آدمه بر رقعه یازوب ویرور عورت دخی کاغدی آلوب کیدر یازمش که * ارزنی آید کندمش
دهید * ماش فرستادیم نخود آمد ﴿ گوزکندم ﴾ سکون واو وزاء معجمه ایله براوت
کوکیدر نمایشده کویا آلتی دانه بغدای بر بر ینه یاپشمشدر گل کندم دخی دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری ﴿ گوم ﴾ فتح واو ایله صو کنارلرنده بتن اوت هرنه نوع اولورسه اولسون کذا فی المجمع
﴿ مع النون * گادن ﴾ فتح دال مهمله ایله جماع ایتمك معناسنه مستقبلنده دالك ماقبلنه
بر یای تحتانی زیاده ایدوب گاید وگاینده دیرلر مولانا کشوری در هجو وزیر زین العابدین بیت
بنازم پادشاهی را که از ناید سجانی * نهاده دیوساری را بکف مهر سلیمانی * مطلی بود در
بو برنده دیر که بیت زن خود را نمی کاید زخست کیدی ممسك * که فرزندش مشود پیدا اوخواهی

وخواهی آبی ونانی ﴿ گارین ﴾ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله ایراق عربیده کی بعید
وقاصی معناسنه محسوسا ومجازا استعمال اولنور ابو المعانی بیت من بیچاره گارین کشته‌ام
ازدولت وصلت * کند در سایهٔ لطفش همه بیکانکان عشرت ﴿ گاشتن ﴾ سکون شین معجمه
وفتح تاء مثناة ایله دوندرمك کردیدن معناسنه حکیم اسدی بیت کرفتش دم اسب وبرجا
بداشت * زبالای سر چون فلاخن بکاشت ﴿ گالیدن ﴾ کسر لام وسکون یای تحتانیله
کال مرقومك جمیع معنالرینك مصدریدر از جمله هزیمت کردن لشکر معناسنه استاد لطیفی بیت
رسید شاه کل ولشکر چمن آراست * قدح طرید نمود وسپاه غم کالید ﴿ گاهین ﴾ کسر
میم وسکون یای تحتانیله اکیر کوکیدر ﴿ گان ﴾ جماع معناسنه کان دادن جماع ایتدرمکدر
ابو المعانی بیت سرفرو چون کیر دارد هر که باشد کان دوست * باخصوصا باشد اورا کان کردن
پیره زن ﴿ گان دادن ﴾ جماع ایتدرمك معناسنه که متعدی معناسنه اولور ﴿ گاوآهن ﴾ کسر واو
ایله چفت دموری که آهن جفت وسپار دخی دیرلر شیخ نظامی بیت کشاورز وگاوآهن وگاو کود * بجا
درچنین ده کند کار سود ﴿ گاوبان ﴾ سکون واو وفتح باء موحده ایله صغرتماج معنای ترکیب
اوکوز کوزدیجی دیمك اولور ابو المعانی بیت چه میخواهی کرم از این چنین خر * ندیمش گاوبان
باشد بمجلس ﴿ گاوزبان وگاوزوان ﴾ کلاهما بمعنی لسان الثور معروف اوتدر ترکیده صغردلی
دیرلر صوینی استقطار ایدرلر بغایت نافع ومفید اوتدر وشکوفه‌سن خمیره ایدرلر زیاده نفعی واردر
﴿ گاوزمین ﴾ کرهٔ ارضی کوتورن اوکوزدر خواجه سلمان بیت حمل سپاه تراخاك چو طاقت
نداشت * گاوزمین آیدش چون سپر اندر جبین ﴿ گاوزن ﴾ فتح واو وسکون زاء معجمه ایله
صغن که کوزن دخی دیرلر ﴿ گاویزن ﴾ کسر واو وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله
بر طاشدر صغرك اودنده حاصل اولور بزکوهی دن چیقان طاش کبی بوکا حجر البقر اکا حجر التیس
دیرلر هنوز زهرهٔ گاودن چیقدقده بر مرطه صاروسی کبی نرم وسست اولور بر مقدار آغزده
طوتارلر سخت وقوی وصلابتلو اولور اکا مهرهٔ گاو دخی دیرلر پادزهر کبی خاصه‌سی واردر
اکرچه اول قدر قوت تأثیری یوقدر اما ناچار بدلیه اولور ایکی پادزهر آغر مجه بدل اولور معربی
جاویزندر ﴿ گاهنگان ﴾ فتح ها وکاف فارسی وسکون نونله هاله معناسنه یعنی ماهك دائره‌سنده
فی
اولوب بیاض کورینور اول غایت خرده یلدزلردر وبر برینه یقین اولدوغندن یلدزلر اولدوغی
کورنمز حکیم زجاجی بیت جمال اهل وش خواجه در عماری سیم * چنانکه ماه رود در طریق
گاهنگان ﴿ گاییدن ﴾ کسر یای تحتانی اول وسکون یای ثانیله مجامعت ایتمك معناسنه
ابو المعانی بیت زن کرفتن سود دار دلیك ذوق دل نبود * میکند دفع وطر کایید نش درد
سرست ﴿ گراروان ﴾ فتح راء اول وضم ثانی مهملتین ایله وجود انسانده ظاهر اولور بر نوع قبرجقدر
بریون وکریون دخی دیرلر عربیده قوبا دیدکلریدر لسان هندیده داد دیرلر تفصیل احوالی
بریون شرحی ذیلنده ذکر اولنمشیدی ﴿ گراییدن ﴾ فتح راء مهمله وکسر یای تحتانی اول
وسکون ثانیله میل ایتمك وآهنك ایتمك ودخی بمعنی پیچیدن کذا فی المجمع ﴿ گردان ﴾ سکون را
وفتح دال مهملتین ایله ایکی معنایه در اول کردیدن لفظندن صیغهٔ فاعل اولور دونیجی معناسنه
چرخ کردان وکوچه کردان کبی وصیغهٔ امر دخی اولور دون معناسنه ثانی کباب در کردنا وکردانیده

کبی مذکور کباب بو یله اولورکه اوّلا اتی پاره لیوب وصوده قینادوب بعده بهارات وبعض
مفرّحات ادویه ایله آلوده ایدوب شیشه صانجوب کباب ایدرلر معربی کردانجدر مسعود سعد
سلمان بیت کرد شمنت ز ترس بر آرد جو مرغ پر * آخر چو مرغ کردد کردان بکردنا * عربیده
مشوی وچغتای لسانینده یانار دیرلر جمعی یانارلار کلور دونرلر دیمك معناسنه در فرهادنامه ده
کلور بیت کیم یانارلار اوکوش مراد بیلا * عقده لیغ ایشلاری کشاد بیلا ژ گردانیدن وگردیدن
کلاهما مصدران اولها متعد والثانی لازم یعنی دوندرمك ودونمك معناسنه کمال خجندی
بیت همیشه کرد تو خواهیم چون کمر کردید * که کرد موی میانان خوشست کردیدن * چغتای
لسانینده آیلانماق دیرلر دونمك معناسنه در دیار رومده دخی بو لفظ مستعملدر لکن تصرفاتنده
فرق واردر آیلاندورمق دخی دیرلر دوندرمك معناسنه میرعلیشیر بیت کوك تیکیرمان تاشین
آیلاندورمق ایستر باشیمغا * دایما آی وکون بو کیم باشینك اوزرا اسیار دور * وچویرمکه
ایورماك دیرلر وچویره جك دیمکده ایورکاج دیرلر نتکم فرهامه ده فرهادك سلحشورلکی وصفنده
ایدر بیت ایورکاج نیزه سن دور فلك وار * بولوب قالقان اوزبکا چرخ دوّار ژ کردبان ج
سکون راودال مهملتین وفتح باء موحده ایله ایکی معنایه در اول کوملاك یقاسی ثانی نقیب جماعت
یعنی بر جماعتك مصلحتکذاری ایکی معنایه بغیر ترتیب میرنظمی بیت کردبان آمد در آنجا یقراد
چاك کرده کردبان با آه وزار ژ کردبندن ج سکون را ودال مهملتین وفتح باء موحده ایله بمعنی
کردن بند استاد رودکی بیت بزکان جهان چون کردبندن * تو چون یاقوت سرخ اندرمیانه
ژ کردن ج سکون را وفتح دال مهملتین ایله ایکی معنایه کلور اول بوینکه عربیده رقبه وجید
وعنق دخی دیرلر نتکم کردن فراز دیرلر عالیقدر معناسنه شاعر بیت تواضع ز کردن فرازان
نکوست * کدا اکر تواضع کند خوی اوست * خواجه سلمان بیت باشد سزای افسر وتخت
آنکه پیش او * چون شمع بزم کردن وآنکه فروتنست * شمس طبیبی مثال ثانی بیت تا هیچ کردنی
نزند لاف سروری * کیسو کمند ز مکه روز کارکرد * ثانی قوّت وقوی معناسنه بو معناده جمعی
کردنان کلور بدر جاجرمی بیت حلقه در کوش در شه باده رجا سروریست * خاك زیر پای سلطان
باده رجا کردنیست ژ کردنان ج سکون راودال مهملتین وفتح نونله بمعنی سرفرازان یعنی صاحب
قوت وقدرت ومالك دولت ونعمت اولنلاره جمعدر مفردی کردن اولدوغی بو اوّلکی لغتدر
خواجه سلمان بیت تاج شاهی سرفرازی میکند امروز از انك * کردنان مملکت را دوش پیدا
شد سری ژ کردون ج سکون را وضم دال مهملتین وواو معروفله دونمش ودونجی معناسنه
هم فاعل وهم مفعول کلور عربه دونرك کتد وکچون کردونه دیدیلر وفلك دخی دوندوکچون چرخ
کردون دیدیلر حکیم انوری بیت وراز مراد تو پی باز پس نهد کردون * باضطرار چو کردون بارکش
دون بود ژ کرزبان ج کسر راء مهمله وسکون زاء معجمه وفتح باء موحده ایله ژ کرزمان ج باء
موحده یرینه میمله ایکیسیده فلك اعظم که اهل شرع عرش دیرلر وبعض نسخه ده مطلق آسمان
اولمق اوزره مرویدر اما ارباب لغتك مدقق ومحقق اولنلاری عرش معناسنه تصحیح ایلمشلر آنجق
حرکت وقراننده اختلاف ایلدیلر استاد دقیقی * قطعه * مه وخورشید با بهرام وبرجیس
زحل با تیر وزهره با کرزمان * همه حکمی بفرمان تو دارند * کدا یزد مر ترا دادست فرمان * معیار

معیار جمالیده شمس فخری سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله نقل ایلمش وبو ابیاتی نظمه
کتورمش * نظم * تا بود خورشید ومه بر کرزمان * تا بود در کان عقیق بهرمان * پیش تیغ
خسرو آفاق بود * کوه خارا بر مثال بهرمان * باد باقی سایهٔ تعظیم او * تا که باشد نام اوج
وکرزمان ژ کرزن ج سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله بر نوع بیوك مرصع تاجدر دیرلرکه
اوزرنده سرچه یمرطه سی قدر آبدار اینجولر واکا کوره لعل ویاقوت وزمرّد والماس ایله مزین
ایدی زیاده آغر اولدوغندن باشه کیمك ممکن اولمیوب آلتون زنجیرا ایله تخت اوزرنده آصلوطوروب
پادشاه اوتوردقده تاج باشی اوزرنده کیلمش کبی کورینور ایدی اسکندر ذوالقرنین اختراع ایلمش
آندن صکره پادشاهلره انتقال ایلمش وبعضیلر نوشروانك اختراعی دردیرلر الان غجه قرالی
اول تاجه قوریناً دیرلر اسکندردن بزه انتقال ایلدی دیرلر اول تاجه هر کیم مالك اولسه سایر
پادشاهلره تفوّق ایلر شهنشاه اطلاقی اول تاج اعتباریله در دیوب بو دعوای باطله دوشمشلر
حضرت مولانا قدس سره مزبور تاجی ذکر ایلمش بیت سرنادان شود پست ودل غافل شود تاری
ازین افروخته درها برین افراخته کرزن * حکیم سوزنی بیت شاهیست او بملکت مردی ومردمی
کز فضل هست بخشش واز جود کرزنش * یوسف عروضی بیت او میر نیکوان جهانست
به نیکویی * تا جست سال وماه مرور او کرزنست ژ کرستون وکرستون ج کلاهما بفتح الرا
وسکون السین المهملتین وضم التاء المثناة قپان معناسنه در معربی قرسطوندر مولانا زرین
کتاب بیت خواهی بحساب بنشده وخواهی بکزافه * خواهی بترازوده وخواهی بکرستون *
ژ کرکان ج فتح راء مهمله ومیم وسکون کافله قره یونجه که خندقوق دخی دیرلر ژ کرکین ج
سکون راء مهمله وکسر کاف فارسیله ایکی معنایه در اول چارپای وحشینك صفتمد وحه سیدر
ودوه ده دخی استعمال اولنور کوکره مش معناسنه خواجه سلمان بیت خصم سك نفس
تولاف شیر مردی میزند * کی برو باهی تواند کشت کرکین پیلتن * مولانا جامی بیت بر لب افتاده
زبان کرکین سکی ام تشنه لب * آرزومند نمی از بحر احسان توام * ثانی لفظ مرکب اولور او یوز
اولمش دیمك اولورکه کر او یوز درکین ادات نسبتدر ژ کرمابان ج سکون راء مهمله وفتح میم
وباء موحده ایله حمام معناسنه درکه کرمابه وکرماوه دخی دیرلر بدیعی سیفی در قسمیه بیت
ببانك ماهی بریان برش بزغاله * بحرمت رسن ودلو چاه کرمابان ژ کرمران ج سکون راء
مهمله اول ومیم وفتح ثانیله آتی وسایر دوابی پك سوروب کیدیجی کرم تازی دخی دیرلر شاعر
بیت آن اسب ناز تاختن وکرمراندنت * در زیر پا فتاده بچندین عاشقان ژ کرمیدن ج
سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر میمله قزمق معناسنه مصدردر ژ کری تن ج کسر راء ﮒ
مهمله ایله اورمجك که عربیده عنکبوت معناسنه کره تن دخی دیرلر تن تیدن لفظندن اسم فاعل
اولور اورمجی معناسنه ابو المعانی بیت تنیده از مژه ام بر نکاه را پرده * کری تنی شده مردم بخانهٔ دیده
ژ کزان ج فتح زاء معجمه ایله کزیدن لفظندن اسم فاعل اولور اصریجی معناسنه واصرغان
دخی اولور میرنظمی بیت اندرونرا کشته حسرت دل کزان * زانکه ساغر شد بدستش لب
کزان ژ کزانکبین ج سکون زاء فارسیله اما زاء معجمه ایله ده اولور قدرت حلواسی که شیرخشت
دخی دیرلر عربیده من دیرلر هوادن اغاج یپراغی اوزرینه دوشوب یپراق اوزرندن دوشررلر لطیف

مسهل شربتدر بعض ادویه یه جزء ایدرلر زحمتسز لینت ویرر غایت نافع نسنه در ل کزاونکان
فتح زاء معجمه وواو وکاف فارسی وسکون نونله بمعنی عجله وشتاب اوحد الدین مامرعی بیت
ماه ازان میرود کزاونکان * که کند کرد خانهٔ تو طواف ل کزایان ج فتح زاء معجمه ویای تحتانیله
ضرر ایرشدریجی معناسنه اسم فاعل صیغه سیدر استاد عنصری بیت حقا که شکر زهر شود
تلخ کزایان * کرنام خلاف بنکاری بشکرریز ل کزاییدن ج فتح زاء معجمه وکسر یای
تحتانی اول وسکون ثانیله ضرر ایرشدرمك معناسنه مصدردر ل کزشایکان ج سکون زا
ویای تحتانی وفتح شینی معجمتین وکاف فارسیله برنوع اندازه درکه بربچق ارش بویی اولور
مستوفی الخلقه وبعضیلر بربچق ارشدن برمقدار ناقصدر شهرخراسانده قوللنورلر آنده
نامنه کزملك دیرلر ل کرانکبین ج کرانکبین مرقوم معناسنه در ل کزوان ج فتح زاء معجمه
ایله لیمونی ریحان فی الحقیقه رایحه سی بعینها لیموندر اطبا آکا بادرنبویه وبادرنجبویه دخی دیرلر
سودایه غایت نافعدر بوستانجیلر لساننده لنکو دیمکله معروفدر ل کزیدن وکزیدن ج
کلاهما بسکون الیاء التحتانی اول کسر زاء معجمه ثانی زاء فارسیله اصرمق معناسنه مصدردر
کمال خجندی بیت کفتمش ازدهانت ای بت چین * کام من غیرلب کزیدن نیست ل کزین ج
کسر زاء معجمه ایله اصرغان دیدکلری دیکنلو اوتدر آدمك هر یره سنه دکسه یاقوب بجشدیرر
ل کشتن ج ایکی معنایه در اول انقلاب ودونمك معناسنه ثانی شدن کبی اولمق که
صیرورت معناسنه کلور واما کینونت معناسنه استعمال اولنمز ل کش نشین ج سکون شین
معجمهٔ اول وکسر نون وشین ثانیله مشهور ملکی دن هر آیك دوردنجی کونی اسمیدر میرنظمی بیت
نشسته بهرد ورشهنشین * که روز سرانجام وبد کش نشین ل کشن ج شین معجمه نك حرکات ثلثه
وسکونیله بسیار معناسنه استعمال اولنور مثال سکون حکیم اسدی بیت شد آن لشکر کشن
پیش تورك * رمان چون رمیش در پیش کرك * مثال حرکت وله بیت درخت کشن شاخ
برشاخ کوه * ازانبوه شاخش ستاره ستوه * مثال کسره ابوشکور بیت سوی رودبا کاروان
کشن * رهایی بدو اندرون سهمکن ل کلهبان ج فتح لام وباء موحده ایله قیون وصغر چوبانی که
کله سوریدر وبان کوزه دیجی درباغبان کبی ل کلیون ج سکون لام وضم یای تحتانیله اقمشه
انواعندن برنوعدرکه هفت رنك اشلنمش اولور انکلیون وبوقلمون دخی دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری ل کنج شایکان ج خسرو پرویزك خزینه لرندن برخزینه آدیدرکه شرحی تفصیلا
شایکان لغتی مسطور اولدوغی محلنده ذکر اولنمشدر ل کنج فریدون ج موسیقی ده برنوا اسمیدر
کذا فی المجمع ل کنج کاوان ج ایکی معنایه کلور اول جمشیدك برخزینه سی آدیدرکه بهرام کور
زماننده ظاهر اولدی کنج کاو دخی دیرلر کیفیت ظهوری کنج کاو لغتی ذیلنده ذکر اولنور انشاالله
تعالی حکیم فردوسی بیت بدوران جم چون سخن راندند * ورا کنج کاوان همی خواندند * ثانی
باربد خسرو مخترعاتندن برلحن ونوا آدیدرکه بوکاده کنج کاو دیرلر ل کندم کون ج بغدای
اکلو آدمه دیرلر دلبرانده بغایت ممدوح ومقبولدرکه جذب قلوبده خاصیت مقناطیسیه سی
واردر خواجه سلمان بیت خال مشکین تو بر عارض کندم کون دید * آدم آمد زپی
دانه درودام افتاد ل کندن ج سکون نون وفتح دال مهمله ایله ایکی معنایه در اول قزمق

قزمق یعنی اشی اولمق ثانی بد قوقمق زیرا قوقمشه کندیده دیرلر بومصدردر ل کودن ج
سکون واو وفتح دال مهمله ایله اوج معنایه کلور اول کج فهم واحمق معناسنه که ضدی زیرکدر
سلطان ولد قدس سره بیت اینجهان چون منزل بکذشتنیست * دل نهادن درجهان
از کودنیست * ثانی قوجه پاشلو بارکیره دیرلر شمس فخری بیت براق دولت در زیر ران
دولت اوست * بکردکی رسدش دشمن آن خر کودن * ثالث برکوجه قوشدر مزروعاتده
وصولر کنارنده اولور ل کوزن ج فتح واو وسکون زاء معجمه ایله صغن دیدکلری بوینوزی
چتال برحیواندر ترکیده کیك دیرلر غایت ایری ودالللو بوداقلو بوینوزی اولور نتکم برشاعر بونك
همچوننده دیمشدر بیت شد سرو بیت چو شاخهای کوزن * هریکی چار رطل شاخ بوزن *
وبغایت سیاه ولطیف کوزلری اولمغله محبوبك کوزلری وصفنده تشبیه ایدرلر شاعر بیت
دو چشمش چو چشم کوزنان سیاه * ولیکن پر از خون بیکاه وکاه ل کوزین ج فتح واو وکسر زاء
معجمه وسکون یای تحتانیله ترکیده اوبراق دیدکلری معنایه در ل کولان ج بوزن ومعنیٔ دولان
اعلاسی مکهٔ مکرمه ده اولور عربیده حضیض مکی دیرلر ل کوهران ج یعنی عناصر اربعه
سیف اسفرنکی بیت طاهر و پاك کوهران کز نظر سعادتش * فیض کمال قدسیان یافت مزاج
کوهران ل کیوزان ج ضم یای تحتانی وواو معروف وفتح زاء معجمه ایله برطاغ اسمیدرکه طاشی
توتیادر یاقسه لر قلای عملن ایدر کذا فی فرهنك جهانکیری ل کیهان ج سکون یای تحتانی
وفتح هایله بمعنی جهان کذا فی فرهنك جهانکیری ل مع الواو * کالیو ج کسر لام وسکون یای
تحتانیله احمق وابله وسرسم معناسنه که کالیوه دخی دیرلر بومقوله یه ترکیده بون دیرلر بعض فرهنکلرده
کوکللو وکندویه آرایش وزیب وزینت ویروب رعنالق کوسترنه دیرلر حقیقتده رجاله بومقوله
وضع زنانه دخی حماقتدن ناشیدر بنه احمق معناسنه اولدوغی صحیحدر ل کاو ج ایکی معنایه
کلور بری اهل صغردر اوکوز دخی دیرلر جفته قوشارلر شیخ سعدی بیت اسب لاغرمیان بکار
آید * روز میدان نه کاو پرواری * ثانی مجمع الفرسده برنوع صراحیدر التوندن وکشدن کاو
صورتنده دوزوب آندن شراب ایچرلر قدح اولمقده مرویدر حکیم خاقانی بیت آن لعل لعاب
ازدهن کاوبریزد * تا مرغ صراحی کندت نغمه سرایی ل کرو ج بوزن سرو ایچی بوش اولان
دیش معناسنه کسایی بیت سزدکه بکسلم ازیارسیم دندان طمع * سزد که او فکند طمع پیر
دندان کرو * وچوریمش دیشه دیرلر شمس فخری بیت بکار خصم فرو بردکین او دندان *
چنانکه کرد برون ازدهانش بکسره کرو * بعض نسخه ده آچی ماروله دینلد وکیه مرویدر
ل کزنبو ج فتح زاء معجمه وسکون نون وضم باء موحده ایله ل کزنکو ج باء موحده یرینه کاف
فارسیله کلاهما بمعنی کرنکبین مرقوم یعنی قدرت حلواسی طبیبك بری دیمشدر بیت اکر لازم
آید ترا مسهلی * مشو از کزنکو بدل غافلی ل کژو ج سکون زاء فارسیله ایلغون اغاجیدر
کژ دخی دیرلر ل کلاکتو ج فتح لام اول وسکون ثانی وضم تاء مثناة ایله بمعنی کالیو مرقوم یعنی
ابله واحمق کذا فی فرهنك جهانکیری ل کلو ج ضم لام ایله بوغاز عربیده حلقوم دیرلر ثانیٔ نکاو
بیت بی تو هرمی که زجام بکلو میریزد * بکلو ناشده ازدیده فرو میریزد ل کنج کاو ج ایکی
معنایه در اول جمشیدك خزینه لرندن برعظیم خزینه درکه بهرام کورك سلطنتی ایامنده ظهور ایلدی

وجه ظهوری بویله روایت اولنورکه بر دهقانی مزروعاتنی اولان تارلاسنه صو ویررکن بر سوراخ
ظاهر اولوب صو سوراخدن آشاغی کیدوب مهیب صدا اچقار دهقانی خوفندن نه اولدوغنی
بلمیوب فی الحال واروب بهرام کوره خبر ویرر بهرام دخی بنفسه سوار اولوب ندماسیله اول محله
کلوب امر ایدر اول ساعت اول سوراخی قازرلر کیدرك متین ومحکم عالی عمارت کوررلر ارتفاعی
آلتمش ذراعدن متجاوز بنادر بهرام بر موبده امر ایدرکه اینوب اول عمارتك ایچنه کیروب نه وار ایدوکنی
خبر ویره اول موبد دخی عمارته کیروب کوررکه بر کاومیش میاننده خالص آلتوندن بر کاومیش قدر
بر صورت دوزلمش کوزلری یاقوت سرخ ودیشلری درشهوار ودرونی لعل ویاقوت وزمرد
وانواع جواهر ایله مملو والتوندن الما وامرود وسائر میوه شکلنده دوزلمش وبی نظیر لولوی آبدار
علف مثالی کاواوکنه دوکلمش طورر وآندن ماعدا بر قاج دانه کاومیش بچه وکوساله لر التوندن
یاپلمش واوکلرینه جواهر وانجو دوکلمش طورر وهر برینك پیشانینده نام جمشید رسم وتحریر اولنمش
وآنلرك اطرافنده چرنده وپرنده اشکالی بی نهایه جمله التوندن کمینك سینه سی زمرد وباشی لعل
ویاقوت وکمینك بال وپری زمرد بو وجه اوزره ترتیب اولنمش طورر بهرام شاه امر ایلدی جمله سن
اخراج وبهاسیله فروخت ایدوب ارباب استحقاقه وجمیعا فقرایه حاللو حالنجه قسمت وتصدق
ایلدی حکیم خاقانی بیت مرا چون دعوت عیسیست عیدی هر زمان در دل * دلم قربان
عید فقر وکنج کاو قربانش * ثانی مخترعات باربد خسرودن بر لحن ونوا اسمیدر شیخ نظامی بیت
چو کنج کاو را کردی نوا سنج * برافشاندی زمین هم کاو هم کنج لغ کندو ع سکون نون وضم دال
مهمله ایله بال قوانی که ایچنده آری بال ایدر شاعر بیت قلم زنبور وکاغذ را چو کندو * حروفش
همچو شهد وانکبین است لغ کواچو ع ضم جیم فارسیله صالنجق که اعیادده وایام چشنلرده
اطفال بینوب صالنورلر کرمانیلر لغتیدر شاعر بیت وجودم آنقدر بی تاب کشته * غم اطفال
میکرده کواچو لغ کو ع بوزن نو ایکی معنایه کلور اول بمعنی زمین پست ومغاك یعنی آلچاق
وچقور یر معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت همچو عرصه پهن روز رستخیز *
نی کو ونی پشته نی راه کریز * بو معنایه سیف اسفرنکی بیت ای ز قهر تو بحر وکان در جوش
وی ز قدر تو آسمان در کو * ثانی شجیع وبهادر پهلوان معناسنه حکیم فردوسی بیت کر آید
کو اسفندیار آمدی * سپه را بدین دشت کار آمدی * وله بیت ور اسام وپل کفت بر کرد ورو
بکو آنچه دیدی بمهراب کو لغ کوهرتاو ع بمعنی کوهر تاب مرقوم یعنی شبچراغ لغ مع الهاء ع
لغ کاپاره ع فتح باء فارسیله ایکی معنایه در اول غار یعنی مغاره ثانی کاه کاو یعنی صغر
صوریسی کذا فی فرهنك جهانکیری ایکی معنایه ترتیب اوزره میر نظمی بیت چو شب شد
دید کاپاره در آنجا * مکر جایی بده کاپاره در را لغ کاخواره ع سکون خاء معجمه وفتح واو
وراء مهمله ایله بمعنی کاهواره مرقوم یعنی بشك کهواره دخی دیرلر کذا فی المجمع لغ کاده ع بوزن
داده ایکی معنایه در اول بمعنی کولکه للك سایه که هر نه اولورسه ثانی جماع اولنمش معناسنه
اسم مفعولدر لغ کازه ع فتح زاء معجمه ایله عید وجشن کونلرنده اطفال ونورسیده پسران
ایچون براغاج دالنه یاخود طام اوزرینه بر مقدار ایپی اوج قات وآشاغی بر تخته باغلیوب
صالنجق ایدرلر ودخی خانه ایچنده دخی ایپی اوزادیسنه بغلیوب اراسن بسلیوب بشك کبی

کبی ایدوب اطفالی یاتوروب صالارلر عربیده ارجوحه دیرلر لغ کاله ع بوزن ناله درت معنایه کلور
اول کاللك مرقومك معنای اولیله مترادفدر حکیم سنایی بیت دوستی کر پی پیاله کنند *
از پی دنبه پوست کاله کنند * ثانی اکیرلمك ایچون حاضر وآماده یوماق اولمش پنبه ثالث چوال
معناسنه که باله دخی دیرلر رابع بیوك زنبیل در مرکب اوزرینه قویوب ایچنه سبزوات کاهی
هر زوات قورلر حکیم شفایی بیت ای کاله شلغم کشی چارسوی فسق * نه لا بزبان داری ونه
بند نه شلوار لغ کالیچه ع کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله صقصغان قوشی
لغ کالیه ع کسر لام وفتح یای تحتانیله براوت آدیدر لغ کانداده ع سکون نون وفتح دالین
مهملتین ایله هیز اوغلان وروسبی عورت معناسنه ابو المعانی درهجا بیت چون هد خواجه
پشیزی همه عمری به اتباعش * شده در خانه اش جمله زن وفرزند کانداده لغ کانه ع دخی کانداده
معناسنه در لغ کانکاه ع سکون نون وفتح کاف فارسی واظهار هایله کردك خانه مزبور لفظ
مرکبدر معنای ترکیب جای جماع دیمك اولور میر نظمی بیت رسیده بر در کانکاه داماد * همان دم
در میان برخاست فریاد لغ کاواره ع فتح واو وراء مهمله ایله ایکی معنایه در اول صغر صوریسی
کوپاره مرقوم کبی ابن یمین بیت چون شیر شرزه پکتنه می باش در جهان * مانند کاو چشم
ز کاواره بر مدار * ثانی مخفف کاهواره در استاد فرخی بیت ز کاواره چون پای بیرون نهادی
کمان برگرفتی وزوبین وخنجر لغ کاوچشمه ع بردارودر که عین البقر وعین العجل دخی دیرلر کذا
فی المجمع لغ کاووشه ع بمعنی کاودوش مرقوم یعنی ایچنه سود صاغدقلری مخصوص ظرفه
دیرلر لغ کاوزهره ع سکون واو وها وفتح زاء معجمه وراء مهمله ایله بر طاشدر صغرك اودی ایچنده
حاصل اولور وبعضیلر شیردانی ایچنده متکون اولور دیرلر اکثر هندوستان صغرلرنده بولنور
پادزهر رنکنده وخاصیتی دخی پادزهر عملن ایدر لکن پادزهر بو قدر موثر دکلدر بوکا پادزهر کاوی
دیرلر شیرازیلر اندرز وعربیده حجر الثور وحجر البقر دخی دیرلر مزبور هندوستان صغری عجایب
نسنه در شکمنده پادزهر اولدوغندن بوینوزی بعینها کرکدن بوینوزینه بکزر بلکه آنك خاصیتی
بونده دخی واردر وکوکی عاجدن اعلا اولور بلمین شیرماهی صانور لغ کاوزنه ع سکون واو
وفتح زاء معجمه ونونله اوکندره دیدکلری آلات دهقانیدر حکیم شفایی بیت ز دخر کهیست
چشمك تحریك که کو باش * این مهخ دران کاوزنه بند زیاده لغ کاوورزه ع سکون واو اول
وراء مهمله وفتح ثانی وزاء معجمه ونونله جفت سورن صغرکه کاوکار دخی دیرلر ابو المعانی * قطعه *
همچو کاوورزه تا کی کوششت * مال بهر دیکران اندوختن * آخر این مال کو نتوان بردنت
بهر چه در دوزخ اندر سوختن لغ کاه ع آلتی معنایه کلور اول وقت معناسنه که صبحکاه وشبانکاه
کبی خواجه حافظ بیت منم که کوشه میخانه خانقاه منست * دعای پیر مغان ورد صبحکاه
منست * حکیم سنایی بیت کاه آن آمد که با مردان سوی میدان شویم * یکره از کیوان برون
آییم وبر کیوان شویم * ثانی بو معناده اصلی زمان ایله مکان اراسنده مشترکدر یعنی وقت
معناسندن غیری مکان معناسنه ده کلور که تختکاه وتکیه کاه دیرلر خواجه حافظ بیت از آن
زمان که برین آستان نهادم روی * فراز مسند خورشید تکیه کاه منست * بو ایکی معناده
شیخ نظامی بیت با پای جمشید هر روز شاه * شدی بر سر کاه هر صبحکاه * بو معناده مناط

فعل دخی اولور دستگاه کبی که غلطی دز کاهدر ثالث تخت ومسند معناسنه حکیم اسدی بیت
فزایم زجان آفرین شاه را * که زیباست برخسروی گاه را * بومعنایی مؤید شمس فخری
بیت داور دهر جمال الحق والدین که نهد * قدر و تعظیمش برقائمه گردون گاه * وکرسی
معناسنه حکیم فردوسی بیت جهاندارا کرنیستی تنگدست * مرا بو سر گاه بودی نشست
بومعنایه امیر معزی بیت زگنجه چون بسعادت نهاد روی براه * فلك سپرد ید وملك وگنج
وافسر وگاه * رابع قویمجیلرك بوته سی که ایچنده آلتون وکمش اریدرلر استاد فرخی بیت چنان
بخدمت او ازعوار پاك شوند * بران مثال که سیمی بنهره اندر گاه * بومعنایه حکیم ازرقی بیت
ایا ستوده شهی کز خیال خنجر تو * تن عدو بگدازد چو نقره اندر گاه * استاد لطیفی بیت
جوانبخت وجوانمرد که بوده جود وعطاش * بسوی سائل ومداح زر وسیم از گاه * خامس بمعنی
داماد شمس فخری بیت شادمانست بدو جان ممالك زانسان * که بود شاددل وجان عروسان
از گاه * سادس جدی برجنه دیرلر میر نظمی بیت چو آفتاب کند برج گاه را مسند *
شود زفصل زمستان بعد از آن پیوند * معنای اوله عربیده وقت وچغتایده چاغ دیرلر ك گاه بیگاه
وقتلو وقتسز دیمکدر حکیم انوری بیت بنده از شوق خاك درگه تو * بو سر آتش نشست بیگه وگاه
ك گاه گاه ج وقت وقت زمان زمان دیمکدر ابوالمعانی بیت طرز محبوبان نگیرد شیوه
از خود کند * نیست گاه جود لیکن لطف گردد گاه ك گایه ج فتح یای تحتانیله بوزن دایه
جماع معناسنه وله بیت بان تناسب اعضابان لطافت کون * بان کرشمه مهر زکه میتوان
گایه ك گچه ج فتح جیم فارسیله اول آدمه دیرلر که تکلم ایلدکده فصاحت ایله سویلیه میه
ك گچیله ج کسر جیم فارسی وسکون یای تحتانی وفتح لام ایله محلات تبریزدن بر محله نك آدیدر
کمال خجندی * رباعی * تبریز مرا راحت جان خواهد بود * پیوسته مرا ورد زبان خواهد بود *
تا در نکشم آب چرند آب وگچیل * سرخاب برین چشم روان خواهد بود ك گدایه ج فتح دال
مهمله ویای تحتانیله دانجیلك ایتمك ك گدیه ج سکون دال مهمله وفتح یای تحتانیله دانجیلکدر
خواجه سلمان بیت ساحل عمان وانکه منت سقای آب * سفره سلطان وانکه کدیه نان گدا
حکیم نزاری قهستانی بیت نیست حاجت مرا بافسانه * کدیه خوش کنج درخانه * مکدی
دیرلر کدادن مأخوذ دردلنجی اوله معناسنه بومقوله الفاظ متصرفه درکه بولسان نزاکت بنیانده
چوقدر تصریفات عجمیه در عربه تقلیدا ك گذه ج فتح ذال معجمه واخفاء ها ایله اوچ معنایه در
اول دلچك که بوغازك اولنده طور ر دلك آخرنده عربیده ملاذه دیرلر معروفی بیت درجهان
دبه ازین چیلی * گذه برمثال خرطومی * ثانی ممه نك اوجی که کوجك یومریجه در شمس فخری
بیت آنکه طفلان امل را دایه * کام ومراد * جز بشیر وشکر لطفش بنیك آید گذه * ثالث
کلید دندانه سنه دیرلر شمس فخری بیت کشت ایمن ساحه ملکش ز دزدان آنچنانك * خانها
ایمن شد نداز زحمت درها گذه ك گرایه ج فتح راء مهمله ویای تحتانیله بمعنی نای گاو یعنی بوغرتلاق
نای کبی برنسنه در بوغازدن فم معدیه متصلدر طعام وصو آنك ایچندن گچر ابوالمعانی بیت
فراخ بوده گرایه چو نای نی زانکه * صدا بلند درآید ز گره نای ونفیر ك گردانه ج اکثر زنجیر
باشلرینه ایدرلر زنجیر دونمك ایچون بوکا ترکیده دخی کردانه دیرلر ك گردانیه ج برنوع کبابدرکه

کبابدرکه کردان دخی دیرلر نرم آتش اوزرنده زیاده چوریلوب کالیله پشه ك گردنه ج سکون
راو فتح دال مهملتین ایله بوغون اوقلاغیدر اوجلری سوری اولور بور نجیلر قوللنورلر آکا مردانه
دخی دینلور ك گردونه ج سکون را وضم دال مهملتین ایله عربه معناسنه درکه کردنه دخی دیرلر
چغتایده آرابه دیرلر بودیارده عین مهمله ایله عربه املا ایدرلرکه معروفدر فرهادنامه ده درت
قصور بناسنه مباشرت اولندوغی پرده گتوردر بیت تاشیر غاتاش وخشت پیل وآرابه *
تولوب چین ایچرا آباد وخرابه ك گرزه ج سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله برجنس بیوك
ییلاندرکه زهری سائر ییلانلردن زیاده ومهلك در بعض فرهنکلرده برمنقش وخطوط وجابجا
خاللر ایله رنکین ییلاندرکه زهرینه هیچ تریاق مقاومت ایده مز حکیم سنایی بیت هست چون
مار گرزه دولت دهر * نرم ورنکین واندرون پرزهر * بعض فرهنکلرده کفچه مار اولق مستفاد در
وبو بیتك اول معنایه شمولی واردر امیرخسرو بیت ز پی صهباست این کاسه که دارد آسمان
نزپی حلواست این کفچه که دارد گرزه مار * فرهنك جهانگیریده ولایت دار المرزده موشه کرزه
دیدکاری مسطوردر مجمع الفرس ده فتح راء مهمله وضم زاء معجمه ایله خوشبو براوتدر سر زیره
دخی دیرلر ك گرمابه وگرماوه ج کلاهما بسکون الراء المهملة وفتح المیم اول باء موحده ثانی واو
ایله حمام معناسنه در اصلی گرم آبدرکه آب گرم تقدیرنده ایا ایچه ید دینلور ایدی بعده حمامه اسم
اولدی اسی صونك مناسبتیله اصلنده لسان عجمیده حمامه کدوخ دیرلر ذکری مرور ایلدی حمام
عربیسی در حمیم دن مشتق حمیم اسی صویه دیرلر چغتای لساننده کسر الفله ایلیغ دیرلر میرعلیشیر
بیت ساووغ آهی گرم چیکار مین کرم اولور آتقاقغه اشلك * چشمه لار داسو بولور ایلیغ هوا
بولغای ساووق ك گرمخانه ج سکون راء مهمله ومیم وفتح خاء معجمه ونونله بمعنی زیر زمین میرنظمی
بیت شود کار اعدا همیشه بسین * بود جای او گرمخانه همین ك گرمگاه ج مکان سواحل وکونك
اسی وقتی ایکی طرفه شاملدرکه زمان ایله مکان اراسنده مشترکدر ك گرنه ج سکون راء مهمله
وفتح نونله ادات شرطدر اگرنه دخی بویله در بلکه بوندن مخففدر ترکیده معناسی یوخسه دیمکدر
ك گرواده وگرواره ج کلاهما بسکون الراء المهملة وفتح الواو اول دال ثانی راء مهملتین ایله بنیاد
وعمارت معناسنه در ابوالمعانی بیت تابکی دلداده گرواده دنیا چنین * چون بلند از پست
این کوشش از بهر چرا ك گرونامه ج سکون راء مهمله وواو وفتح نون ومیمله حواله مکتوبی یعنی
برکسنه دن آقچه ویا خود غیری شی حواله اولنوب آخر کسنه یه تسلیم اولنمق ایچون یازیلان
مکتوب الحاله هند وروم دیارنده بومعامله غایت مشهور ومتعارفدر بوکا پولچسه دیرلر بومعناده
کسر کاف وفتح راء مهمله وسکون واو ایله اولمق مناسب ایدی ك گره ج تخفیف راء مهمله كى
ایله ایکی معنایه در اول بمعنی ژنك یعنی پاس ثانی بمعنی سبو یعنی دستی معربی جره در وتشدید
ایله تار عنکبوتدر ك گزدنه ج سکون زاء معجمه وفتح دال مهمله ونونله کیك صره سی دیدکاری
اوتدر ك گزنه ج فتح زاء معجمه ونونله اصرغان دکنی دیدکاری اوتدر اطبا انجره وتخمنه بدر انجره
دیرلر ك گژنه ج فتح زاء فارسی ونونله کوجکن دیدکاری قوشدر قمادین اوق یاکی ایدرلر اوله
یالکی اوق هر دیارده مقبولدر عربیده صرد دیرلر ضم صاد وفتح راء مهملتین ایله میرنظمی بیت
درآمد گرزنه راتیری بنا گاه * زخود بوده پرتیر میکشد آه ك گژه ج فتح زاء فارسی واخفاء

هایله بر نوع طاشدرکه سرکه یه قوسه لر طولاشوب چیقاجق یر آرار و دخی مهره اولمق مروید ر
في کزینه ب کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانی وفتح نونله اوچ معنایه کلور اول بر نوع طوقاقدر
وطوقاق ایکی قسمدر بر قسمی مدوّر اولور آکا پتک دیرلر وبر قسمی اوزون اولور که چقور ظرفده
نسنه دوکرلر هاون وامثالی کبی آکا کزینه دیرلر حکیم خاقانی بیت بکابنیم اکر سرجدا کنی چون
شمع * نکوید آهن سرد طمع کزینه من * ثانی بمعنی کنجینه ثالث کرباس کنده یعنی قالین بزکه
چادر وآکا بکزر نسنه لر ایدرلر في کزیده ب کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانی وفتح دال مهمله
ایله اصرلمش معناسنه اسم مفعول اولور طالب آملی بیت نامهٔ پرهوس در پیچ ماست *
لب هر آرزو کزیدهٔ ماست في کسته ب سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بمعنی سرکین یعنی
زبل حیوانات في کشته ب سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول بمعنی محکم
شمس فخری بیت کردن دشمن بزنجیر بلا * انتقام کین او خود کشته است * ثانی اولمش
معناسنه در بونک شاهده احتیاجی یوقدر هرکس بیلور اما خالی اولمامق ایچون حکیم انوری * قطعه
که مراد رهمه جهان جانیست * چون بناموس کشته ام منفور * هر دری نیستم چو کربهٔ رس *
شاید ار نیستم چو سک ساجور في کلالیوه وکلاوه ب کلاهما بمعنی کالیوهٔ مرقوم کذا فی فرهنگ
جهانکیری في کلاه ب فتح لام واظهار هایله سیاه معناسنه در هر نسنه ده که سیاهلق اوله آکا
کلاه دینلور ولایت پناه وکرامت دستکاه شیخ زین الدین علی کلاه حضرتلرینک کلاه لقبنه ایکی
سبب وارد رکتب معتبره ده مذکوردر که شیخک اجدادی سلطان الشهدا امام حسین شاه کربلا
رضی الله عنه حضرتلرینک اصحابندن ایدی امام حسینک شهادتی خبرین اشتدکده ماتم طوتوب
سیاه پوش اولدی مدة العمر کندی سیاه کیدو کندن اوتوری کندودن صکره اولادی دخی
سیاه کیمک رسم وعادت اولدی لاجل ذلک حضرت شیخ زین الدین علی واولادی وجمله اتباعی
ومرید وفقراسی سیاه پوش ایدیلر وبر سبب دخی شیخ مشار الیه بر محلده اعتکافدن چقدقدنصکره
اول عصرک کمال اولیاسندن بر عزیز سیاه پشمینه دن بر جبه دیکدیروب بطریق الهدیه شیخه
کوندردی شیخ آنی مدت حیاتنده فوق الغایه عزیز ومعتبر طوتار ایدی وامیر سید شریف جرجانی
رضی الله عنه بیورمشلر که بن شیخ زین الدین علی کلاه خدمتلرینه ایرشمدکجه رفضدن خلاص
اولمدم والله تعالی حضرتی بلمدم في کلچه ب سکون لام وفتح جیم فارسیله صقصغان قوشنه دیرلر
کلشکره ب کسر لام وسکون شین معجمه وفتح کاف فارسی وراء مهمله ایله بمعنی زنک یعنی پاس وکف
کلوشده ب ضم لام وواو معروفله غلام بزرک مرتبه معناسنه یعنی امکدار اولوب قوللقدن چیقمش
غلام قدیم فرهنکلر اصحابی کلو لفظی بزرک تعبیریله تفسیر ایلمشلر اما مجمد هند وشاه نخجوانی وتحفة
الاحباب صاحبی کلو بنده بوغاز باغی اولان کلو بند ظن ایلمشلر ولکن صحیح سوز بودرکه دائما بوغازینه
قوللق ایدوب طعام کوردکده قراری قالمیان آدمه دیرلر دین اصابت ایلمشدر بندهٔ کلو تعبیرنده
عجمک قاعدهٔ کلیه لری اوزره بو مقوله مرکباتده مضاف الیهی تقدیم ایدوب علم ایدرلر آکا بناء
معنای آخر جمله دن انسبدر في کلوته ب ضم لام وواو معروف وفتح تاء مثناة ایله ابریشمدن
اشلنمش نزکب که عورات کهنه باشلرینه قورلر بعض نسخه ده صورغج معناسنه واقعدر في کلوشه
ضم لام وواو وفتح شین معجمه ایله بمعنی زخم ابو المعانی بیت ز تیغ غمزه شد صد پاره سینه * بیاید

بیاید بر کلوشه لطف مرهم في کله ب لامک تخفیفیله وتشدیدیله دخی جائزدر سوری که
قیونک وکچینک وصغرک اولسون اسبک روسایر حیواناتک دخی استعمالی جائزدر في کله کاه ب
فتح لام وکافله اول خانه یه دیرلر که کاروانسرای میاننده یاپلمش اوله حکیم شفائی . بیت
حرفی که کرنا مزد مجلس شاهست * افسانهٔ آیندورونده کله کاهست في کنجاره وکنجره ب
کلاهما بسکون النون وفتح الجیم والراء المهمله زنان زیبائی وتحسین وجه ایچون عملی حسن ایدرلر
یعنی یکاقلرینه سوردکلری قزللق درکه کنجار وکنجر دخی دیرلر في کنج دیبه ب خسروک خزائن
سبعه سندن اوچنجی خزینه آدیدر حکیم فردوسی . بیت دکر کنج نامش همی بشنوی * تو کوید
همان دیبهٔ خسروی في کنج سوخته ب مرقوم خزائن هفتکانه دن بشنجی خزینه آدیدر
سوختهٔ سنجیده معناسنه درکه مقبول وپسندیده معناسنه در حکیم فردوسی بیت دکر کنج
کش خوانند سوخته * ازان کنج کشورش افروخته * ثانی بادبد خسرو مصنفاتندن برلحن
بدیع اسمیدر شیخ نظامی در صفت باربد بیت ز کنج سوخته چون ساختی راه * ز کرمی سوخته صد
کنج شهراه في کنج نامه ب مدفنده فتح طلسمات ایچون مغربیلرک مخصوص کتابلرینک آدیدر
مولانا کاتبی . بیت غلامی خط ساقی سعادت ازاست * کدای میکده را کنج نامه در بغلست *
وکتاب عزایم یعنی ارواح دعوتی وقاعدهٔ تسخیری وبعض عزیمت یازلمش کتابدر خواجه حافظ
بیت فغانکه در طلب کنج نامهٔ مقصود * شدم خراب جهانی ز غم تمام ونشد في کنجه ب اوج
معنایه کلور اول ولایت آذربایجانده بر شهر مشهورک آدیدر مولانا هاتفی . بیت ز کنجه بکنجینه
آورد رخت * بر ومیوه افشاند چندین درخت * ثانی هکبه که خرچین دخی دیرلر استاد لطیفی
بیت در کنج نهاد آن بهارا * بنهاد بر اسب بادپارا * حق ادا بودرکه بو لغت بو معنایه مناسب اولان
ضم کاف عربیله کرک ایدی ثالث قوروغی کسلک اشکه دیرلر شمس فخری . بیت هرکز مثل
زند کسی از وی حسود را * نسبت کند بعیش کسی هیچ کنجه را في کنجینه ب سکون نون اول
٩ وکسر جیمله خزینه معناسنه بعض فرهنکلرده کیلار معناسنه روایت اولنمشدر في کنداموبه ب
سکون نون وفتح دال مهمله وضم میمله اطفالده رحم مادردن بیله چقان مردار قیل لفظ مرکبدر
کند ایله مویه دن عربیده زعب دیرلر في کندانه ب سکون نون اول وفتح ثانیله کندنا دیدکلری که
ترکیده پراسه دیرلر عربیده ثوم بری دیرلر في کندمه ب سکون نون وفتح دال مهمله ومیمله سکل
دیدکلری علت که وجود انسانده ظاهر اولور سببی فضلات بلغمیه در عربیده ثولول دیرلر وضم دال مهمله
ایله دوکمه للغ بغدای که شوربا وهریسه ایدرلر في کندنه ب سکون نون اول وفتح دال مهمله
ونون ثانیله بمعنی کندنای مرقوم ابو المعانی بیت ندارد فرق هرکز پیش آن خر * یا باسمه
کندنه یا سیب شاهی في کندواله ب سکون نون ودال مهمله وفتح واو ولامله قوده رمش قورده دیرلر
میر نظمی بیت بجون عدو را چنان میل دارد * میان رمه کندواله فتاد في کندوخانه ب سکون
نون اول وضم دال مهمله وفتح خاء معجمه ونون ثانیله کوچک سپد وبال قوانی لفظ مرکبدر بو جزو وی
کندودرکه قوان معناسنه در وبر جزوی ده خانه درکه کندو یه صفتدر في کندوله ب سکون
نون وضم دال مهمله وواو معروف وفتح لامله بیوک غله سپدی معناسنه میر نظمی . بیت
به پیش مال دنیا چیز کمتر * بکندوله دهد لولوی وجوهر في کنده ب سکون نون وفتح داله

مهمله ایله قوچه وقری معناسنه ودخی مردار وقمش نسنه لره دیرلر لغ کواچه ع فتح جیم فارسیله یعنی کواچوی مرقوم یعنی صالنجق که اطفال صالنورلر لغ کواره ع فتح راء مهمله ایله بالچقدن دوزلمش کوب که ایچنه غله وذخیره قورلر وآری بال یاپدوغی طپراقدن پتک وفرهنک جهانکیریده یعنی صغر سوریسی وامثالی حیوانات سوریسی مرویدر لغ کوازه ع فتح زاء معجمه ایله صغر تماج صغر سوردوکی اوجی سوری چبق که آنکله صغری یوریدر میر نظمی بیت پس کاو میخرامد درمفازه * بدست اندر همیکرده کوازه لغ کواشمه ع سکون شین معجمه ایله زنان باشلرینه اورتدیکی چادرکه عربیده مقنعه دیرلر لغ کوچه ع سکون واو وفتح جیم فارسیله ایپلک رشته معناسنه لغ کودره ع سکون واو وفتح دال وراء مهملتین ایله آلتی معنایه کلور اول برنوع قازدراتی بغایت بدد عسیر الهضم اولمغله اکلی صاحب طبع اولانه مشکلدر استاد فرخی بیت شیر از تو چنان نرسد چون کودره از باز * پیل از تو چنان نرسد چون کبک ز شاهین * ثانی یعنی کوساله یعنی بزاغو زرانشت بهرام که موبداندن بر مشهور موبددر صاحب طبیعت شاعردر حیواناتی اتی یمک وذی روح اولدرمک حتی کهله وپوره اولدرمک مذهب باطللرنده حرام اولدوغنه بناء دیمشدر بیت بکشتن نیارد کسی کودره * وزان کوسپندی که باشد بره * ثالث برنوع غله مثالی نسنه در وکندم ایله بله بتر خود رودر زراعت اولنمز جودره دخی دیرلر رابع ایرانی وپهلوان مبارز آدیدر خامس صغن یاورسنه ده دیرلر سادس برنوع دباغت اولنمش دریدر کودریده دیرلر ترکیده ضم کاف عربیله در لغ کوره ع سکون واو وفتح راء مهمله ایله سیل آقوب یرتدوغی یره دیرلر شمس فخری * قطعه * خسرو ملک شیخ ابواسحق * اعظم الشان فی العلا قدره * آنکه باشد بر جلالت او * اطلس چرخ ژنده ووتره * همه پاداش داند واحسان * خالی از انتقام وبادافره * بود باقی همیشه تا باشد * کوه ودریا وکودر وکوره لغ کوزغه ع سکون واو وفتح زاء وغین معجمتین ایله پنبه قوزاغی که معربی جوزغه در لغ کوزینه ع سکون واو ویای تحتانی وکسر زاء معجمه وفتح نونله برنوع حلوادر قوزایچی یاخود بادامی دوکوب عسل ایله آمیخته ایدوب یاغلی خمیری یوفقه آچوب ایچنه اول بادامی قویوب پشورورلر بعضیلر اوزینه عسل ویاشکری اریدوب دوکرلر عربیده لاملهاوزینه واوزینج دیرلر اوز بادامدر شاعر بیت نباشد درجهان هرکز چنین مطلوب دیرینه * خوشا پالوده شکر زهی حلوای کوزینه لغ کونده ع فتح واو ودال مهمله وسکون نونله اون وامثالی قوینلان چوال استادلبیبی بیت مانند کسی که روز باران * بارانی پوشد از کونده * مجمع الفرسده کاف عربیله مرویدر لغ کوهرابکینه ع صرچه دن کوک رنکلو دوزلمش نسنه وبعضیلر فیروزه یه دیرلر لغ کویستمه ع کسر واو وسکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله دوکلمش غله هرنه اولورسه ع کویشه ع کسر واو وسکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله یعنی کویش مرقوم یعنی آیران ظرفی که ایچنده یاغ چیقاررلر لغ مع الیاء التحتانی * کاری ع کسر راء مهمله ایله بی مدار ونا پایدار نسنه یه دیرلر ننکم شاعر * رباعی * دنیا کذرانست اکر بیداری * درخواب مباش اکر تو دنیاداری * دنیا همه در غرور وداردیاری * پس غره مشو زروزکار کاری لغ کازی ع کسر زاء معجمه ایله بر شکوفه آدیدر کذا فی المجمع لغ کانی ع کسر نونله یفعلنمکه راضی

راضی وقائل اولان عورت ویاخود اوغلان ترکیده سکیلور دیدکاری معنایه در لغ کاودشتی ع صغن وکیک دیرلر بیابان صغری دیمک اولور لغ کاودی ع سکون واو وکسر دال مهمله ایله ابله واحمق وبیخرد معناسنه در کذا فی فرهنک جهانکیری بو معنایه میر نظمی بیت به محبت میار کاودی بیخرد * که او پرده ذوق وعیشت درد لغ کاوکوهی ع عربیده بقر الوحش وایل دیرلر دورت نوع اولور بر نوعی چشمه وپیکار وارمق کنارلرنده اولور وصحرالرده کزر بو نوعی صاری رنک اولور سایرلرندن بهتردر وبر نوعی دخی عمان وبحرین طاغلرنده اولور آکا نجوز دخی دیرلر وبر نوعی دخی یایلاق طاغلرده اولور وبر نوعی دخی طاغ انکلرنده واغاجلق اراسنده اولور جمله سی طبیعتده بربرینه مشابهدر بونلر خسته اولدقلری حالده ییلان یولوب یرلر بامر الله تعالی صحت بولورلر واکر طشره ده بوله مزسه لا بد بر ییلان داوکی بولوب بورنینی اول داوکه صوقوب دم چکدوکی کبی آهن مقناطیس نجه جذب ایدرسه بونک دخی دمی ییلانی اویله جذب ایدوب چقارر البته ابتدا قویروغندن یمکه باشلر ییلان مضطرب اولوب چبالندقجه زهری آغزندن چیقوب دوکیلور چونکه تماما یبه اول وقت بدننده حرارت وحدت حاصل اولوب کوزلرندن مجاری یاش روانه اولمغه باشلر اول محلده ابتدا اقان یاش کوزی پیکارنده مجتمع اولور وکیدرک طوکرقات اندرقات اولور وقتا که آنی طوتوب اولدوره لر اول کوزی پیکارنده مجتمع اولان چرکی آلوب مسموم اولان آدمله بر مقدارین بردمور ویاخود پولاد ویاخود محک طاشی اوزرنده حک ایدوب ایچوره لر باذن الله تعالی اول مسموم اولان کمسنه زهردن خلاص اولور ایشته پادزهرک اعلاسی بویله جه اولاندر لغ کبرکی ع سکون باء موحده وکسر راء مهمله وکافله برنوع شراب ظرفیدر آنکله شراب ایچرلر مولانا محمود ابن یمین * قطعه * والاشهاب دولت ودین آنکه از کرم * مانند معن دیده وهم آل برمکی * دارم طمع ز جود تو یک کبرکی شراب * بفرست وبنده را مکن از خویش مشتکی * ورنیست کبرکی بفرست آنچه هست از انک * هرچه آید از تو خود نبود غیر کبرکی * لغ کداغازی ع طائفه اولیان وجماعت جانبازه دیرلر فرس قدیمده رسمان بازه یعنی ایپ اوزرنده اوینایانه غازی دیرلر متاخرین جانبازا ایله مجاهد میاننی تفریق ایچون کدا لفظنی غازی یه مضاف ایدوب علم ایلدیلر حضرت مولانا قدس سره بیت جنبش جان کی کند صورت کرمابه * صف شکنی کی کند اسب کداغازی * مولانا مطهر * قطعه * دهی که مال ندادی ملوک را به سپاه کد * نون چنانست که کرمال آن کثیر وقلیل * شود برات کداغازیان آینده * زلولیانش کنه بر کهین کنند تحصیل لغ کدایی ع دانجیلاک حکیم انوری بیت بدین طریق کدر اندم کمان کدیه مبر * به بنده کرچه کدایی طریقت شعر است لغ کرای ع فتح راء مهمله واظهار یای تحتانیله بش معنایه کلور اول میل ورغبت معناسنه حکیم فردوسی بیت بیکسو کرای از میان دوصف * چه داری چنین بر لب آورده کف * حکیم اسدی بیت بسو کند وپیمان ایا من کرای فرستادم اینک خط من کوای * ثانی طوتمق کرفتن معناسنه حکیم فردوسی بیت کرفتم کمربند اسفندیار * کراینده دست مرا داشت خوار * حکیم انوری بیت بر سر جمع بکو ییدکه ای قدر ترا * آسمان پای سپر کشت وزمین دست کرای * ثالث یعنی کران وثقیل حکیم فردوسی بیت زمین از کرازی شده سر کرای * که بیچاره کشت از پی چارپای * رابع جمله

ایتمك معناسنه صاحب فرهنك منظومه بیت حمله بردن بود کرا یبدن * کاروزارست وجنك
کوشیدن *خامس تاتار پادشاهلرینك لقبی درکه محمد کرای وسلیم کرای دیرلر علی هذا القیاس
هر مملکت پادشاهلرینه مخصوص لقب وآنکله سائرندن ممتاز اولورلر تاتار پادشاهلرینه کرای
وعجم پادشاهلرینه یعنی ایران زمین شاهلرینه کسری وکی دخی دیرلر وتوران پادشاهلرینه خاقان
وچین پادشاهلرینه فغفور وهند پادشاهلرینه رای وحبش پادشاهلرینه نجاشی ویمن
پادشاهلرینه تبع ومصر پادشاهلرینه فرعون وروم پادشاهلرینه قیصر واسلام پادشاهلرینه
سلطان دیرلر ابن یمین بیت ای صبا لطفی بکوکر بکذری بر صبحکاه * بر جناب خسرو
خسرو نشان کرای شاه * معلوم اولا که کرای لغتنی هر فرهنکده میل ورغبت معناسنه روایت
ایلمشلر تتکم ابتدا بو معنا ایله ذکر اولندی اما خاطر فقیره خطور ایدرکه کرای اسم فاعل اوله
کراینده معناسنه ودخی صیغهٔ امر اوله تتکم شاعر دیمشدر بیت بروی دل ابواب دانش کشای
بدرکاه ارباب دانش کرای ﴿ل﴾ کردنای ﴿ع﴾ سکون را وفتح دال مهملتین ونونله کباب شیشی
معناسنه در شمس فخری بیت هر دل که در هوات نه چون مرغ پرزند * چون مرغ نیم بسمل وچون
کردنای بود * فرهنك میرزاده بمعنی کل سرخ وبر اغاجدر اطفال النه ویرلر یوریمك ایچون اشاغی
اوجنده تکرلکی اولور آکا یاپشوب تکرلك دوندیجه طفل دخی یوریمکه آلیشور عربیده آکا دوامه
ضم دال الله کذا فی کتاب السامی ﴿ل﴾ کرکوی ﴿ع﴾ سکون راء مهمله وضم کاف فارسیله توران
پهلوانلرندن بر پهلوان آدیدر افراسیابك امدادینه کلمشیدی وافراسیاب آنی پیران ویسه یه
قوشوب طوس ورستم ایله جنکه کوندرمش ایدی ﴿ل﴾ کرما فزای ﴿ع﴾ سال ملکی دن
اوچنجی آیك آدیدر اسمی آر توردیمك اولور آخر بهار آیی در روم لسانینده ایار دیرلر ﴿ل﴾ کرماهی
سکون راء مهمله ایله یاین بالغیدر ﴿ل﴾ کری ﴿ع﴾ کسر راء مهمله ایله هواو چکه دیرلر ومساحه کرکسه
مساحت ارض ایچون جریب دیدکلری اولچك اولسون ترکیده دونم دیرلر حکیم انوری * قطعه *
کمرنیس مرد منصور آنکه در هفتاد سال * شعر نشنید ونکفت اینك دلیل مهتری * زانکه
امثال مرا چی شاعری بسیار داد * کاخهای بود ششی در بافهای چل کری * وکرکسه آرشون
اولسون ذراع معناسنه حکیم سنائی بیت باش تا چون چشم ترکان تنك کردد کور تو * کرچه
خود را کور سازی در مسافت ده کری * وکرکسه کیله اولسون صاع معناسنه حکیم خاقانی
بیت چرخست خوشه زکانش مدار چشم * کان صاع کر دهد دو کری یك قفیز نیست *
بو معنایه حکیم قطران ارموی بیت دهد او سیم بقنطار ویواقیت بکنج * دهد او زر بانبار ولآلی
بکری * وکرکسه قوم ساعتی اولچکی اولسون وکرکسه صو ساعتی اولچکی اولسون اول
بویله درکه باقردن بر جام دوزب دیبنه بر کوچك دلك قورلر وآنی صویه قورلر اولجام اول دلکدن صو ایله
طولدقده بر ساعت نجومی اعتبار ایدرلر بو معنی تفصیلا کربال لغتی ذیلنده ذکر اولنور انشاالله
تعالی ﴿ل﴾ کزای ﴿ع﴾ فتح زاء معجمه ایله کزیدن لفظندن اسم فاعلدر ایکی معنایه در اول ضرر
ایدیجی ثانی اصریجی معناسنه شمس فخری بیت اهتمام تو کشت جان پرور * انتقام تو کشت
روح کزای ﴿ل﴾ کزبی ﴿ع﴾ سکون زاء فارسی وکسر باء موحده ایله کزباء مرقوم معناسنه یعنی
دیباس نوعندن بر اوتدر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ل﴾ کزردشتی ﴿ع﴾ اطبا طب کتابلرنده شقاقل

شقاقل دیدکلری کوکدر بغایت نافع نسنه در وتازه ایکن یونور لطیفدر ومرباسنی دخی ایدرلر
کرز بوتی دخی دیرلر ﴿ل﴾ کرژونی ﴿ع﴾ ضم زاء فارسی وواو معروف وکسر نونله طام دیدکلری اوزرینه
قونیلان اینجه اغاجلر اکثر کوی اولرنده اولور مختصر دام اورتیسی در زیرا شهر اولرنده دیرك
اوزرینه تخته دوشرلر ﴿ل﴾ کشتن روی ﴿ع﴾ اضافتله یعنی نون مکسور اولمق ایله بر علتدر اطبا القوه
دیرلر بلغم فاسد حرکتندن اولور یوزو آغز اکیلور ﴿ل﴾ کشی ﴿ع﴾ کسر شین معجمه ایله ناز وافتخار
ایله صالنمق وخوش اولمق کذا فی المجمع ﴿ل﴾ کلوفروآمدکی ﴿ع﴾ بوغازده واقع اولور بر علتدر اطبا
اول علته خناق دیرلر ﴿ل﴾ کندوری ﴿ع﴾ سکون نون وضم دال وواو معروف وکسر راء مهملتین ایله
پیشکیر معناسنه یعنی سفره مقرمه سی دیمك اولور شمس فخری بیت برای خوان شهنشاه
ملاء دست قضا * کند ز اطلس والای چرخ کندوری ﴿ل﴾ کوانجی ﴿ع﴾ فتح واو وسکون نونله دلیر
وپهلوان معناسنه بعض نسخه ده سردار وسپهسالار معناسنه حکیم فردوسی بیت بدرکاه
شاهت میانجی منم * که در شهر ایران کوانجی منم ﴿ل﴾ کونجی ﴿ع﴾ حذف الفله کوانجی معناسنه در
وضم کاف وکسر واو ایله بمعنی عزیز ﴿ل﴾ کوری ﴿ع﴾ سکون واو وکسر راء مهمله ایله طبل ونفیر
وشملك ایله کتمك معناسنه ﴿ل﴾ کوهرزای ﴿ع﴾ نیکوکار وهنرمند عاقل وکامل معناسنه در کذا فی
فرهنك جهانکیری ﴿ل﴾ کوهری ﴿ع﴾ اوج معنایه کلور اول جواهردن دوزلمش اولان نسنه یه دیرلر
هر نه اولورسه مرصع کبی حکیم خاقانی بیت چشمهٔ خضر ساز لب از لب جام کوهری * کز ظلمات
بحر جست آینهٔ سکندری * ثانی صاحب اصل ونسب واصیل کحیلان آته دیرلر ثالث جواهر
فروش وجواهر شناس حقنده دیمشلر * مصرع * قدر زر زرکر شناسد قدر کوهر کوهری *
﴿ل﴾ کی ﴿ع﴾ بر قوشدر قنادی اباق اولور آندن اوق یاپکی ایدرلر بهدم دخی دیرلر شاعر * رباعی *
عارف پرتیرنی زکی خواهد کرد * وز رشتهٔ جان خصمنی خواهد کرد * بر سینهٔ دشمنان شه
خواهد زد * شنجرف زخون دل وی خواهد کرد ﴿ل﴾ باب الکاف الفارسی المکسورة مع الالف ﴿ع﴾
﴿ل﴾ کردنا ﴿ع﴾ سکون را وفتح نون ودال مهملتین ایله بمعنی کاسهٔ زانو یعنی دیز کوزی معناسنه در
﴿ل﴾ کیا ﴿ع﴾ اوت که کیاه دخی دیرلر عربیده نبات دیدکلریدر شاعر بیت سر مردم نه دیکر بار خیزد
کیا باشد که آن هر بار خیزد ﴿ل﴾ کیانا ﴿ع﴾ فتح یای تحتانی ونونله عناصر اربعه یه دیرلر امیر خسرو
بیت همه آزاد کیست همت او * قهر کرد ست مر کیانا را * کیانادن مراد عناصر اربعه نك
صورین بیان ایدر ﴿ل﴾ کیرا ﴿ع﴾ بوزن زیرا طوتیجی معناسنه مبالغه ایله اسم فاعل صیغه سیدر
﴿ل﴾ کیما ﴿ع﴾ سکون یای تحتانیٔ اول وفتح ثانی وکسر میمله بمعنی دیماز یعنی جامه بو لغت ایله دیماز
ودیمز لغتلرین فرهنك جهانکیری صاحبی جامه معناسنه روایت ایلمش اما نه مقوله جامه اید وکینی
بیان ایتمامش ﴿ل﴾ مع الباء الموحده * کران رکاب ﴿ع﴾ ثابت قدم وحرکتنده متانت اوزره اولان آت
وآدمه اطلاق اولنور وآت اوزرنده مردانه ودلیرانه اولانه ده دیرلر خواجه سلمان بیت
کرآن عنان کرایی که کوه کران رکاب * جستی کران زصدمهٔ کرز کران او ﴿ل﴾ کرداب ﴿ع﴾ سکون
را وفتح دال مهملتین ایله دریاده واقع اولان چورندی لفظ مرکبدر کرد ایله آبدن میر نظمی بیت
چو کشتی اندر افتاده بکرداب * مپرس زان بعد ازین راه اسباب ﴿ل﴾ کریب ﴿ع﴾ کسر راء مهمله
وسکون یای تحتانیه ایله اول نسنه درکه اکنجیلر تارلایی تقسیم ایدوب بر مقدار اعتبار ایله ترکیده

باب الکاف الفارسی المکسوره

دونم و عربیده جریب دیرلر کاهی آخرندن حرف ثانی ترخیم ایدوب کری دیرلر ك کلاب ع
یوغرلمش باچلق که لفظ مرکبدر کل ایله آبدن صولو باچلق دیمك اولور ك مع التاء المثناة ع
ك کدست ع فتح دال وسکون سین مهملتین ایله قارش که بدست دخی دیرلر عربیده شبر
معناسنه در کسر شین معجمه وباء موحده ایله ابو المعانی بیت این بود پیش زنان کیر چنانك
یك کدست قامت وهم چار انکشت ك کران پشت ع فتح راء مهمله وضم باء فارسی وسکون
شین معجمه ایله متکبر و خودبین و کاهل کذا فی المجمع وله بیت نباید آدمی از هر کران پشت
نباشد اسب پالانی هنرور ك کران سرشت ع بو دخی کران پشت معناسنه در ك کرفت ع
کسر راء مهمله وسکون فا ایله درت معنایه در اول کرفتن لفظندن صیغهٔ ماضیدر طوتدی
معناسنه ثانی طعنه معناسنه بو دخی ایکی معنایه در بری نیزه اورمق بو معنا عربیده در وبری
سرزنش ومؤاخذه معناسنه بو معنی فارسیده دریعنی طعنه ایله سویلنن سوزه کرفت دیرلر
حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * فرج استرلایق حلقه زرست * زر عاشق روی زرد
واصفرست * از کرفت من زجان اسپر کنید * کرچه اکنون هم کرفتار منید * خواجه سلمان
بیت اکر به هیچ نکیری توصید را چه کند * کرفت بر طرف تست نیست بر نخجیر * ثالث یعنی
غرامت وتاوان صوچ وجرم عبید زاکانی بیت بیچاره آدمی که ندارد به هیچ حال * نی بر ستاره
دست ونه بر آسمان کرفت * شمس فخری بیت تو همچو آفتابی وبد خواه شب پره * نبود
بر آفتاب زخصمی او کرفت * رابع نایك برنوع قصه سنه دیرلر صداسی تیز چقار ك کزیت ع
سکون زاء معجمه وکسر یای تحتانیله ایکی معنایه در اول اول مال دیرلر که رعایادن عشر محصول
وخراج ارضیه نامیله آلنور حکیم فردوسی * مثنوی * همه پادشاهان شدند انجمن * زمین را
ببخشید وبرزد دمن * کزیتی نهادند بر یکدرم * کزایدون دهقان نکردد دژم * نهادیم
روی زمین را خراج * درخت کزیت از پی تخت وتاج * ثانی کفره دن جزیه نامیله آلنان
ماله دیرلر بو معناده کزید دخی دینلور شیخ سعدی بیت اکر نه راعی خلقست زهر مارش باد *
که کرچه میخورد او کزیت مسلمانیست * کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله دخی استعمال اولنور
شیخ نظامی بیت کهش خاقان خراج چین فرستد * کهش قیصر کزیت دین فرستد *
ك مع الجیم * کریج ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله پاره معناسنه که بر نسنه دن کسلمش
اوله قاون وقارپوز وامثالی نسنه لر دلیمی ودخی یاقه او یندیسی وسایر قماش وبز پاره لری ودخی اودن
بولنمش بر مقداری بو مقوله لرك جمله سنه دیرلر حکیم سنایی بیت همه عالمی سرای وبستانست
این کریجت بتر ز زندانست ك کیج ع سکون یای تحتانیله متحیر وخودستای ودخی احمق
وسرکشته معناسنه شمس فخری بیت ای فلك در رفعت وتعظیم تو چون خاك پست * وی خرد
با دانش وتدبیر تو معیوب وکیج ك مع الجیم الفارسی * کرچ ع فتح راء مهمله ایله ترکیده دخی کرچ
دیرلر لکن کاف عربیله طاشی یاقوب بعده صویله سوندرب عمارت ودیوار صوارلر فارسیده اصل
آدی کچ در ابن یمین بیت نباید از خاك وکچ وسنك اینچنین طاقی مکر * خاکش از مشك وکرچ
کافور وسنکش کوهرست * حکیم زجاجی در صفت عمارت بیت بهم در به پیوست فرزانه
سنك * در آنجا نبوداز کرچ بوی ورنك ك کرده پچ ع سکون را وفتح دال مهملتین وکسر باء

باغارسیله طولانمق وطولاندرمق و بر نسنه یی چوره یه المق ودخی آش بیچیلر اوتی تخمنه دیرلر معنای
اوللرینه کرده بر دخی دینلور ك مع الخاء المعجمه * کلسرخ ع کسر لام وضم سین مهمله ایله آشی
دیدکاری قزل طپراق که بعض اغاج و تخته بویارلر عربیده مغره دیرلر ضم میم وسکون غین معجمه وفتح
راء مهمله ایله آندن برداق یا پاسه یاخود بر مقدارین صویه براغوب صوین ایچسه لر تسکین
حرارت کبد ایدر و حمای صفراویه یه نافعدر ك کلشخ ع کسر لام وشین معجمه ایله اوزلی باچلق که
باصدقده اياغه یا پشوب بیله قالقار ك مع الدال المهمله * کراید ع فتح راء مهمله ایله یعنی
کاهد یعنی اکسیلور شمس فخری بیت بدست معدلت انصاف وعدلت * تن ظلم وستم را
می کراید ك کرد ع سکون راء مهمله ایله اوج معنایه کلور اول معنای حقیقیسی یعنی
موضوع لهی دکرمیدر مدور معناسنه ثانی جمع اولمق بو ایکی معنایه شاعر بیت زر را برای
صرف کند سکه دار کرد * لعنت بر آن کسی که ورا کرد میکند * ثالث شاه معناسنه حکیم فردوسی
بیت همیرفت سوی سیاوش کرد * بماه سفندارمذ روز ارد * بو معنا ایله معنای ثانیه یعنی جمع
معناسنه وله بیت زختلان واز ترمد ویسه کرد * زهر سو سپاه اندر آورد کرد ك کردا کرد ع
چپ چوره وقات اندر قات دائره اولمق شیخ نظامی بیت همه در جلوه کردا کرد خسرو *
کواکب وار بر کرد مه نو ك کرد باد ع سکون راو دال مهملتین وفتح باء موحده ایله قاصرغه
معناسنه که باد کرد ودوله وکرد باده دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت در افتاد نا که بر و کرد باد
بر دکرد بر پشت او کیقباد * قاصرغه چو ریلوب کتد و کندن دائره یه کیرمك معناسنه ده
استعمال اولنور استاد فرخی بیت همی فکند بشیر و همی فکند بیوز * چو کرد باد همیکشت
بریمین ویسار * عربیده قاصرغه یه ذوبعه دیرلر ك کروند ع سکون راء مهمله ونون وفتح واو ایله
تمرکو علتی که وجود انسانده ظاهر اولور کربوند دخی دیرلر ك کره بند ع کسر راء مهمله ایله
دوکمه که قفتانه دکرلر خواجه حافظ بیت نقاب کل کشید وزلف سنبل * کره بند قبای غنچه
وا کرد * واوچقور باغنه ده دیرلر ابو المعانی بیت کشاد داد کره بند پردهٔ پر نور * بکف کرفته
مفتاح کنج پنهانرا ك کریوند ع آغزده اولان اوچق که تبخاله ده دیرلر وبعضیلر تمرکو دخی دیمشلر
ك کزید ع کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه کلور کزیت مرقوم کبی اول رعایادن
ودخی زراعت ایدنلردن عشر محصول وخراج ارضیه وباغ وباغچه وبوستان وپنبه وزراعت اولنمش
نسنه لرك رسم عشری معناسنه شیخ نظامی بیت کزید ر باخوار کان چون دهم * بخود بر چنانك
خوار بی چون کم * امیر خسرو بیت کر ز دهن از لقمه نخواهد مزید * معده ز دندان ستاند کزید
ثانی اهل ذمه کفره دن آلنان خراج که جزیه دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت کتاب خویش
نخوانیم وز و عمل نکنیم * که تا کزید ستانند چون ز اهل کتاب * فرهنك زفانکویاده یعنی رشوت
دیو یازمش ك کله مند ع شکایتجی یعنی شکایتلو ظلمدن اولسون رنج و زحمتدن اولسون
ك کیسوبند ع سکون یای تحتانی وضم سین مهمله ایله صاچ باغی که صاچ کیسو در بند باغدر
کیمی التوندن ایدوب انجو ایله بر طوب ایدوب صاچك اوجنه باغلرلر ك مع الراء المهمله * کرانخوار
فتح راء مهمله وسکون نون وخاء معجمهٔ مفتوحه و واو معدوله ایله یعنی بسیار خوار اکول
معناسنه سیف اسفرنکی بیت همچو حمار است درد توکه نکردد * جز بکرانخوارئ شراب

شكسته ك كران ستر ج بمعنی متكبر ومعجب ودخی لشكر وسپاه انبوه كذا فی شرفنامه
ك كرد بر ج سكون را ودال مهملتین وضم باء موحده ایله برآلتدر چادر طنابی كیچرجك یری
آنكله دلوب طناب كچوررلر ك كرده بر ج بودخی ضم باء موحده ایله طولانمق وطولاندرمق
ونسنه‌یی چوره‌یه آلمق كرده بیچ كبی ك كرفتار ج اسم فاعلدر كه لفظ مركبدر كرفت ایله آردن
معناسی محبوس اولیجی ونسنه‌یه مبتلا اولیجی مثلا بعشق كرفتار شد دیرلر مبتلا شد دیمكدر
ك كر ج كسرهٔ مجهوله ایله ایكی معنایه كلور اول قوغجی ودمورجی وامثالی اهل صنایعك
كوروكی ثانی كیر لفظنك مخففیدر استاددقی. بیت كمان مبركه مرابی توجای هال بود *
جزاز تودوست كرم خون من حلال بود ك كرنج بشیر ج كسر را وسكون نون وجیمله سودلی
پرنج یعنی سودلی آش كذا فی المجمع ك كزیر ج كسر زاء معجمه وسكون یای تحتانیله صالارده
یعنی كوی كتخداسی وبلوباشیسی معناسنه كاف عربیله ده جائزدر نتكم ذكر اولندی ابوالمعانی
بیت مهم بودسركاری همه بكار جهان * خراب میشود آن ده كه بی كزیر بود ك كالكار ج كسر
لام وفتح كاف عربیله ك كلیكر ج كسر لام وسكون یای تحتانی وفتح كاف فارسیله بالچق اشلیجی
كالكار ایله بر معنایه‌در اثیرالدین اخسیكتی. بیت زمانه هست بدولت سرای تو معمار *
چو آفتاب مهش صد كلیكر ومزدور ك كیار ج فتح یای تحتانی ایله تكاسل وتكاهل معناسنه
استاددقیقی. بیت خرد ار همه سال باكیار بود * بسا سر اكه جد اكرد از ومانه كیار ك كیازار ج
فتح یای تحتانی وزاء معجمه ایله چایر وچمن معناسنه‌در كه لفظ مركبدر كیا ایله زاردن چمنزار ومرغزار
وكشتزار كبی ك كیاه شتر ج فتح یای تحتانی وكسر ها وضم شین معجمه وتاء مثناة ایله دوه دكنی
تركیبه كون دیرلر شاعر بیت شتر از ریحان وسنبل زكل * كیاه شتر بهتر آید خورش ك كیای قیصر
براوتدر عربیده اكلیل الملك وكلیل الملك دخی دیرلر ك كیر ج صیغهٔ امر ووصف تركیبی‌در
زهكیر وپیشكیر كبی وسرزنش وطعنه معناسنه كه عربیده مؤاخذه دیرلر خواجه حافظ. بیت
یارب مكیرش ارچه دل چون كبوترم * افكند وكشت وعزت صید حرم نداشت * و بر معناسی
دخی قیاسدر مثلا بكیر كه تو فلان شدی دیرلر طوتكه فلان اولدك نتكم شیخ سعدی بیت ای
آنكه باقبال تو در عالم نیست * كیرم كه غمت نیست غم ما هم نیست ك كیراكیر ج تركیبه
طوت قاب دیدكاری معنایه‌در كه جنك وغوغا محلنده استعمال اولنور مولانا هاتفی بیت
برآمد خروش بكیرابكیر * یكی خورده نیزه دكر خورده تیر ك كیرودار ج جنك وآشوب
معناسنه تركیبه اورطوت دیدكاری معنایه‌در صفت جنكدر مطلق جنك معناسنه ده استعمال
اولنور میرنظمی. بیت بجوش آمده شورش كیرودار * زهردو طرف كشته شد بیشمار *
ك كیفر ج سكون یای تحتانی وفتح فا ایله ایكی معنایه‌در اول جزاء مكافات بد انتقام معناسنه
ابوشكور. بیت ماراهر چند بهتر پروری * چون یكی خشم آورد كیفر بری * ثانی بمعنی
پشیمانی شمس فخری بیت هركه در ملك اوبد اندیشد * برد از حد تیغ او كیفر ك كیودر ج سكون
یای تحتانی وواو وفتح دال مهمله ایله صودن حاصل اولان خرده قورتجغزلره دیرلر ك مع الزاء
المعجمه * كراز ج فتح راء مهمله ایله بمعنی رفتار كرازیدن صالنمق معناسنه‌در یعنی خرامانی
صالنوردیمك میرنظمی بیت بتاج وتخت شهی سرفراز * بشوكا شن عیش وعشرت كراز *

كراز ك كریز ج كسر راء مهمله وسكون یای تحتانیله كریزیدن لفظندن صیغهٔ امردر قاچ
معناسنه وكاهی اسم مصدر استعمال اولنور شیخ سعدی. بیت وقت ضرورت چو نماند كریز *
دست بكیرد سر شمشیر تیز ك كیز ج كسر میمله سدك كه شاش دخی دیرلر عربیده كی بول معناسنه
حضرت مولانا قدس سره. بیت بیا ای پاك مغز من بوكاز ار نغز من * برغم هرخر كاهل كه
مثلك اوكیز آید * امیر خسرو * قطعه * كرازبرهمن وجوكی كرامتی دیدی * مبند دل كه
چودین نیست آنهمه خاكست * كمیز نیز بصفوت چوآب روی نماست * ولیك فرق همین كان
پلیدواین پاكست ك كیز ج سكون یای تحتانیله بوزن چیز چام اغاجیدر كه غیژ وقیژ دخی
دیرلر ك مع السین المهمله * كریاس ج سكون راء مهمله وفتح یای تحتانیله آستانه كبار ووزرا
ودیوانخانه معناسنه دخی روایت اولنمشدر كذا فی فرهنك جهانكیری بو معنایه میرنظمی
* مثنوی * كه او آصف نظیر وزیب دیوان * شه كریاس عالی چرخ ایوان * مكر روزی
نشسته صدر كریاس * درآنجا جمع بوده جمله اجناس * شه كویا كه دیوان سلیمان * كه كشته
انس وجن درزیر فرمان ك كریس ج كسر راء مهمله وسكون یای تحتانی ایله كریستن لفظندن
مخففدر اغلدی معناسنه ابوالمعانی بیت اكر خواهی خلاص از جرم وعصیان * مشو خندان
سحر كاهان بكریس ك مع الشین المعجمه * كراش ج فتح راء مهمله ایله بمعنی آشفته شدن
یعنی داولاوامق معناسنه اسم مصدردر ك كرانكوش ج فتح راء مهمله وسكون نون وضم كاف
فارسیله صاغر لقدن عبارتدر معنای تركیب قولاغی آغر دیمك اولور میرنظمی بیت اكر
راحت بخواهی درهمه حال * بشو هرجا كرانكوش وزبان لال ك كرده بالش ج سكون را وفتح
دال مهملتین وباء موحده وكسر لامله مدور كوچك یصدق كه اوك كوشه سنده ایكی یصدق اراسنه
قورلر وبعض محلده قولتق التنه الوب انكا یدرلر وله بیت كرده بالش نهاده زیر شكم * زده بر سیم
سر قبه علم ك كرش ج كسر راء مهمله ایله كرشمه لفظندن ترخیم اولنمشدر وله بیت كند
ناز وكرش آن شاه خوبان * هر آندم كه نیاز انكیز باشم ك كش ج بمعنی دل پور بهای جامی
بیت ازدهان وی وپلیدی او * هركه دیدش بروبشور دكش ك كیش ج سكون یای
یای تحتانیله سمور كورك معناسنه مولانا هاتفی بیت بمنع نه زربفت ونه كیش ماند * نه صد پاره
خرقه بدرویش ماند * مولانا هلالی محبوبك صیاه سمورقلپاغی وصفنده دیمشدر بیت كیش
صیاه بر سر آن شوخ دلستان * مانند ابر بر سر خورشید سایبان * كاهی مطلق كورك معناسنه
ایراد اولنور سمور ووشق وامثالی مولانا هاتفی بیت خاركش راكه پشت بود زكیش * دید
بر دوش خویش خلعت وكیش ك كیلاش ج سكون یای تحتانی وفتح لامله اون معناسنه كه
آرد دخی دیرلر عربیده دقیق وطحین دخی دیرلر ك مع الغین المعجمه * كریغ ج كسر راء مهمله
وسكون یای تحتانیله بمعنی كریز یعنی قاچمق شمس فخری بیت دشمنت راز بیش قهرت نیست
قدرت رفتن ومجال كریغ * حكیم سنایی. بیت مرد را كاشنست سایهٔ تیغ * ورنه كیرد چو خیر
راه كریغ * حكیم فردوسی بیت كس از داد یزدان نیاید كریغ * اكرچه ببرد برآید بمیغ *
حكیم اسدی. بیت برآراست جم زود راه كریغ * شبی سخت تاریك وبارنده میغ ك مع الفاء ج
ك كزاف ج فتح زاء معجمه ایله ایكی معنایه كلور اول بیهوده وهرزه وهذیان معناسنه كه كزافه

دنحی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت زهی جهول که معشوق او بخانهٔ او * بسوی خانه
نیاید کزاف می پوید * شمس فخری لاف معناسنه دیوب بو بیتی ایراد ایلمش بیت ایدل آخر چند
ازین طبع ملول * وی زبان تاچند ازین قول کذاف * وکلام باطل معناسنه حکیم اسدی بیت
نکه داشتن سرکهٔ نام لاف * ازان به که دادن بیار از کذاف * ثانی بسیار و بیحد معناسنه حکیم ازرقی
بیت تو آن کسی که زبهر کذاف بخشیدن * زرسم خلق همی کم کنی رسوم حساب ف مع الکاف ع
ف کجك ع فتح جیم فارسیله کانچه معناسنه درکه غجك دنحی دیرلر مولانا خوارزمی بیت زهر سو
چون کجك میکرد فریاد * دل اصحاب میکشت از غم آزاد ف کران سنك ع ایکی معنایه در
اول بمعنی سنکین یعنی وزنده آغر اولان نسنه یه دیرلر هر نه اولورسه واستعاره طریقیله آغر
جانلو یه ده دیرلر حکیم اسدی بیت ترا کو سفندی ازان به بدی * که یاری کران سنك وفربه
بدی * ثانی قیمتلو جواهر و قماش وسایر هر نه اولورسه شیخ نظامی بیت بتارك برش تاج
دستور شاه * زکوهر کران سنك وتابان ماه ف کردك ع سکون را و فتح دال مهملتین ایله درت
معنایه کلور اول بمعنی خرکاه پادشاهان شیخ نظامی * مثنوی * دو کردك داشتی خسرو مهیا *
برآموده بکوهر چون ثریا * یکی ظاهر زبهر باده خوردن * دکر پنهان زبهر خواب کردن *
پری رخ را بسان پارهٔ نور * سوی آن خوابکاه آورد شاپور * کرفتش دست وبنشاندش بر دست
برون آمد دکر کردك برونست * درین کردك نشسته خسرو چین * در آن کردك فتاده شور
شیرین * ثانی بحجله خانهٔ عروس ترکیبی فتح کافله کردك خانه یه دیرلر عروس ایچون ترتیب
اولنمش اوله خلوتخانه معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت بجز یارانك دفت نبود نصیبی *
چو هستی خون خصی در روز کردك * ثالث یا کاتمج باعجمه دنحی دیرلر فارسیده اکا چیستان و پردك
دنحی دیرلر عربیده لغز ضم لام و فتح غین معجمه ایله وهندی لسانینده پهیلی دیرلر رابع برنوع یاغلی
خمیرك ایچنه بادام و یاخود فستق دوکوب شکر ایله یاخود خرما ایله آمیخته ایدوب پشوررلر آکا
کلمند دنحی دیرلر ف کلاسنك ع صیان طاشی مفتوحه ده دنحی ذکری مرور ایلدی
ف کل تنك ع کسر لام وضم تاء مثناة و نون ایله صولو پاچق یعنی اول پاچق که قتی اولمیوب صوق
اوله ف کلناك ع سکون لام و فتح نونله پاچقلی یر غمناك و زهرناك کبی کل ایله ناك دن مرکبدر
مولانا جامی بیت کرنه سرچشمه زکل پاك شود * چه عجب زاب که کلناك شود ف کیارنك ع
فتح یای تحتانی و راء مهمله وسکون نونله چری باشی معناسنه میر نظمی بیت چولشکر کرد
کردن شد محل تنك * بباید سعی وکوشش ازکیارنك ف کیلاك ع سکون یای تحتانی و فتح
لامله کیلانی دیمکدر اما کیلانیلرك شهرده اولانی روستایی یه کیلاك دیرلر ف مع اللام ع
ف کردبال ع سکون را و دال مهملتین و فتح باء موحده ایله کردباد مرقوم معناسنه منقولدر
ف کریال ع سکون راء مهمله و فتح یای تحتانیله اول نسنه یه دیرلر که هفتجوش یعنی یدی نوع
معدندن دوزلمش بریاسی تخته اوزرنده قوم ساعتی شیشه سی کبی مزبور معدنلردن ایکی جام
وضع اولنمش دیبلرنده بر کوچك سوراخلری واردر حوض کبی بر یرك اورتاسنه قورلر تدریجله
جامك برینه صو طولوب اول برینك دلوکندن اقار هر برینك طلوسی بر ساعت نجومی تخمین
اولنمشدر و جام طولانی قدینه اول معدندن بر چبق واردر اول تخته یه اورر ساعت مرور ایتدوکی

ایتدوکی معلوم اولور منکوره جامه کری و تخته سنه کریال دیرلر میر معنی بیت دانی چراست
نالهٔ کریال هر کری * یعنی که این سرای مقام درنك نیست * حکیم محمد رضا حکیمی مخلص * رباعی
کریال که نوحه میکند کاه کری * دانی غرضش چیست ازین نوحه کری * یعنی که کری کری شود
عمر توکم * پیمانهٔ عمر کم شود تا نکری ف کل ع مطلق پاچقدرکه عربیده کی طین و وصل
معنالرینه صو ایله آغشته اولمش طپراغك جمیعسنه دیرلر یغموردن اصلنمش کرکسه قصدا
آدم اصلتمش جمله سنه کل اطلاق اولنور خواجه حافظ بیت دوش دیدم که ملایك در میخانه
زدند * کل آدم بسرشتند و به پیمانه زدند * وعلمسز اولان پاچقه دنحی کل دیندوکی بو بیتدن
فهم اولنور استاد بیت بکردش زاب وکل سوری رسیده * کل سوری ز اطرافش دمیده *
ف کیل ع سکون یای تحتانیله بر طایفه نك اسمیدر که جمعی کیلان کلور حکیم اسدی بیت
چو شب کیل شد در کلیم سیاه * ورا در زد و کیله سپر کشت ماه * مزبور طایفه ساکن اولدقلری
ولایته کیلان علم اولمشدر اول ولایتك خلقنه کیلانی دیرلر تعریب ایدوب جیلان و جیلانی
وجیلی دیدیلر قطب العارفین وذخر الواصلین حضرت شیخ عبد القادر کیلانی قدس الله سره
العزیز اول ولایتدن اولمغله عجم کیلانی و عرب جیلانی دیرلر ف مع المیم * کرفته دم ع
بو علتدر آدمده و حیوانده دنحی اولورکه نفس عسرت ایله کلور ادنی حرکت ایله نفس طوتیلوب
بوغیمکه وسویلمکه مجالی قالمز فضلات بلغمدن عارض اولور عربیده ضیق النفس دیرلر ف کل کندم
سکون لام و نون و فتح کاف فارسیله بر اوت کوکیدر نظرده التی دانه بغدای بر یرینه یاپشمش
کوریننور کور کندم دنحی دیرلر و کسر لامله یعنی اضافتله بغدایی یوردقلرینی چیقان باچقنه دیرلر
ف مع النون * کراشیدن ع فتح راء مهمله و کسر شین معجمه وسکون یای تحتانیله بمعنی
آشفتن یعنی دیوانه اولمق اغاجی بیت بیا تا جد اکشتم ازروی تو * کراشیده و تیره شد کار من *
ف کران ع فتح راء مهمله ایله اوچ معنایه کلور اول آغر معناسنه عربیده ثقیل دیدکلری اکر
محسوسا واکر معنا حکیم انوری بیت زهد تو فضلهٔ وضو کر بسپهر در زدی * کوه کران حلت
ازکاه سبکتر آمدی * ثانی قیمتلو یعنی بهالو معناسنه عربیده غالی دیرلر ثالث قتلق قحط
معناسنه که غلا دنحی دیرلر ف کرانجان ع یعنی ثقیل ترکیبده آغر جانلو دیدکلریدر شیخ ابو المعانی
بیت کرانجانی کر آید بزم رندان * کریزد فکر عشرت از دل و جان ف کراندن ع فتح را و دال
مهملتین وسکون نونله یعنی نظر کردن نکراندن لفظندن اختصار اولنمشدر ف کران عنان ع
آغر یوریشلو آت و آدم کران رکاب دنحی دیرلر خواجه سلمان بیت کوه کران عنان کرانی
کران رکاب * جستی کران زصدمهٔ کرز کران او ف کرانیدن ع فتح راء مهمله و کسر نون
وسکون یای تحتانیله بر نسنه یی آغر و یاخود بهالو ایلمك معناسنه در ف کرایستن ع فتح را
وتاء مثناة و کسر یای تحتانی وسکون سین مهملتین ایله بمعنی میل کردن یعنی رغبت ایلمك و بر طرفه
اکلمك کذا فی المجمع ف کراییدن ع فتح راء مهمله و کسر یای اول وسکون ثانیله میل ایلمك
معناسنه کمال اسمعیل بیت کذشت عهد جوانی زاهو سیرنهٔ * رسید نوبت پیری بتوبه نکرایی
حکیم فردوسی بیت چو هومان بدید آن سپاه کران * کراییدن کرز و تیغ سران * و بر نسنه یی
صالللمق و اکلتمك و اکسلتمك و قورمق معنالرینه دنحی مرویدر ف کردخوان ع سکون را و دال

مهملتين وفتح خاء معجمه وواو معدوله ايله دكرمى سفره خواجه حافظ بيت زكرد خوان كون
فلك طمع نتوان داشت * كه بى ملالت صد غصه يك نواله بر آيد ل كردران ج سكون راء
اول ودال وفتح راء ثانى مهملات ايله بوطكوكى كه اوزنده ات چوق اولور حكيم سوزنى بيت
دست بر رانش نهادم مشت زد بر كردنم * اين مثل با يادم آمد كردران با كردنست * سيف
اسفرنكى بيت نشكند كردران مركب باد * شيرا يوان توبه پنجهٔ ماه ل كردكان ج سكون
را وفتح دال مهملتين وكاف فارسيله جوز رومى كه كوزدخى ديرلر شيخ سعدى بيت پرتو نيكان
نكيرد هر كه بنيادش بدست * تربيت نا اهل را چون كردكان بر كنبدست ل كرد كردن ج سكون
راودال مهملتين وفتح كافله ايكى معنايه در اول برنسنه يى دكرمى ايلمك وثانى جمع ايلمك هر نه
اولورسه چغتاى لسانندە اوكمك ديرلر كاف عربيله فرهادنامه ده سقراط حكيم حصارنده مال
فراوان كوردوكى يرده بو بيتده اوكولكان يعنى جمع اولمش عبارتى واقع اولمشدر بيت غنيمت
كوردى هريان حددن افزون * اوكولكان هر طرف اوز كنج قارون * وسبعهٔ سياره ده بو بيتده
جمع ايتسه واقعدر بيت كيم جواهرينى آلليغه توكسا * ثل غفلت كبى آنى اوكسا ل كرد كريبان ج
سكون راودال مهملتين وكسر كافله كوملك معناسنه كه كريبانى وكرنه دخى ديرلر عربيده سربال
ديرلر منلا غزالى مشهدى بيت ما باده ايم وكرد كريبان ماخمست * داريم نشأه كه دو عالم برو
كمست ل كرده بالين ج كرده بالش كبى كوچك دكرمى يصدقدر ل كرده بان ج سكون را
وفتح دال مهملتين واخفاء ضميرايله نكهبان معناسنه در كذا فى فرهنك جهانكيرى ل كرزين ج
سكون راء مهمله وياى تحتانى وكسر زاء معجمه ايله اوج معنايه كلور اول كرزن مرقوم يعنى بيوك
مرصع تاج كه دنياده نه مال ونه بها ايريشور ثانى بمعنى نير يعنى اوق ثالث زنبيل معناسنه كذا فى
فرهنك جهانكيرى ل كرستن وكريستن ج كلاهما بكسر الرائين وسكون السينين المهملات
وفتح التاء المثناة آغلمق عربيده بكا معناسنه ضم باء موحده وفتح كاف عربيله مستقبللرنده سين
يايه وتا داله قلب اولنوب كريد وكريند دينلور ل كرفتار شدن ج اسير اولمق وطوتلمق
ومحبوس اولمق ل كرفتار يدن ج اسير ايلمك وطوتمق وحبس ايلمك ل كرفتن ج طوتمق
واسير وحبس ايلمك وكوكل طاراق معنالرينه عربيده امساك ومسك معناسنه در چغتايده
توتماق آنلرده حرف طا اولمامغله تاء مثناة ايله استعمال اولنور ل كروانيدن ج سكون راء
مهمله وفتحه ايله ده جائزدر وكسر نون وسكون ياى تحتانيله متعدىٔ كرويدن كه ايكى معنايه
كلور اول رهن ايتدرمك ثانى اينادرمق ل كروكان ج فتح راء مهمله وسكون واو ايله رهن اولان
نسنه يه ديرلر امير خسرو بيت سنه كه كشته هوش يافته جان * بخند بن حسرتش جانى كروكان
ل كرو كردن ج فتح راء مهمله وسكون واو ايله رهن ايلمك ل كرويدن ج فتح راء مهمله وكسر
واو وسكون ياى تحتانيله ايكى معنايه در اول رهن ايلمك ثانى اينامق معناسنه ابو المعانى بيت
وعد خوبان جهانرا كرويدن نشود * دادن عاشق صادق بفريب استادند ل كره تن ج كسر
راء مهمله واظهار ها وفتح تاء مثناة ايله سمكلو بوجلك بعضيلر اورمجك آغيدر ديدلر ل كريان ج
سكون راء مهمله وفتح ياى تحتانيله كريستن لفظندن اسم فاعل اولور اغلايجى معناسنه مير نظمى
بيت زدست اختيارم چشم كريان * عنانش مى ستاند نيست درمان * بعض فرهنكده فدا

فدا وقربان معناسنه مرويدر ل كريبان ج كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانى وفتح باء موحده
ايله ياقه معناسنه در كريب دخى ديرلر وله بيت كريبان چاك كرده تا به امان * نمانده فرق دامان
از كريبان ل كريختن ج كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانى وخاء معجمه وفتح تاء مثناة ايله
قاچمق عربيده كى فرار معناسنه كمال خجندى بيت آهوان بركوشهٔ كازار ديدند آن دو چشم *
هر يكى با تير غمزه جانبى بكريختند ل كريزيدن ج كسر راء مهمله وزاء معجمه وسكون يائين
تحتانيين ايله بمعنى كريختن يعنى قاچمق كريز لغتنك مصدرى بو اولمق صحيحدر ل كريوان ج
كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانيله بمعنى كريبان مرقوم بو موجب قاعدهٔ فرس با واوه قلب
اولنمشدر ل كريون ج كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانى وفتح واو ايله تمركو على كه وجود
انسانده ظاهر اولور اطبا امزبور علته قوبا ديرلر ضم قاف وفتح باء موحده ايله ل كزاييدن ج
فتح زاء معجمه ودال مهمله وكسر ياى تحتانىٔ اول وسكون ثانيله بمعنى كاشتن يعنى زراعت ايلمك
مير نظمى بيت كزا ييده اكر نيك واكر بد * بوقت خرمنش آنرا بيابد ل كلهون ج سكون
لام وضم ها وسكون واو ايله كسكلوير يعنى يغمور يرى اصلاندقده حيوانات وآدم يورمسندن
چقور چقور اولوب قوريدقده پارچه پارچه قالور آكا كلوخ دخى ديرلر تركيده كسك ديرلر
مير نظمى بيت چو باران دشت را افزون بوده * زمين آنجا همه كلهون بوده ل كياخن ج
فتح ياى تحتانى وخاء معجمه ايله آهسته ايش ايشلمك اما معيار جماليده سخن جرب وشيرين كه
بركسنه يى مطيع ورام ايتمك ايچون سويلنور ديوب بو بيتى شمس فخرى نظم ايلمش بيت همه
اعداى خود را دوست كردى * بمردى وباحسان وكياخن ل كيان ج فتح ياى تحتانيله عناصر
اربعه يه ديرلر جمع طريقيله ابو المعانى بيت با دباقى بدولت وعمرش * تا مواليد واين كيان
بوجاست ل كينى ستان ج كسر ياى تحتانى وتاء مثناة ايله صاحب قوت وقدرت وصف
ملوك در جهان آلمق مراد دنيانك پادشاهى ديمكدر خواجه سلمان بيت رايت كينى ستان
افكند ظل معدلت * خفته خوش در سايهٔ انصاف او كينى ستان * كينى ستان ثانى جهان
ارقه اوزره ياتمش يعنى راحت اولمش ديمك اولور ل كيرانيدن ج سكون يائين تحتانيين وفتح
راء مهمله وكسر نونله طوتدرمق معناسنه در ل كيلان ج بر عظيم ولايتدر آنده ابتدادن كيل
طائفه سى متمكن اولمغله بو اسمله تسميه اولنمشدر بى نظير ابريشمى اولور ولطيف قماشلر ايشلرلر
اكثر محصوللرى پرنج در وخلقى چندان بغداى يمزلر فى الجمله طعاملرى واتمكلرى پرنجدر واكثر
آدميسى عمر طويل ايله معمر اولور ولر بر ميت اوزرينه ماتم ونوحه ايتسه لر نان نخوردى چرا مردى
ديرلر اما قوى هيكل وتوانا اولميوب ضعيف الجسمدرلر هواسى كرمسيردر مولانا هاتفى در تيمورنامه
مثنوى * زآوازهٔ شاه وصيت سپاه * تزلزل بكيلانيان برد راه * سلاطين كيلان زكه تابه
شدندش رعيت صفت باجده ل كن وكين ج ادات نسبتدر غمكين وشوخكين كبى مفرد
استعمال اولنماز بر كلمه ايله تركيبه محتاجدر ل كيوكان ج سكون ياى تحتانى وواو وفتح كافله ايرانى
پهلوان آديدر كه كرازه نام برنامدار پهلوان اوغلى وار ايدى ل كيهان ج سكون ياى تحتانى
وفتح ها ايله جهان ديمكدر حكيم فردوسى بيت خداوند كيهان وكردان سپهر * فروزندهٔ ماه
وناهيد ومهر * شمس فخرى بيت آنكه اورا دمروت نيست دركينى مثال * وانكه اورا در فتوت

نیست در کیهان نظیر * وخوار معناسنه ده مروید ر فی مع الواو * کرو فی فتح راء مهمله وسکون
واو ایله رهن معناسنه ایکی جهتدن دخی کرو دینلور یادین مقابله صنعه اوله یاخود نرد وقمارده
اولان شرط اوله ابو المعانی بیت نرد عشقش را بدل بازیدم ودلدار کفت * غیر نقد جان
نمی خواهم که می باشد کرو فی کریو فی کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله بمعنی کری که عنقریب
شرح اولنور انشاالله تعالی فی کلشو فی سکون لام وضم شین معجمه ایله ترکیبه کاف عربیله
کل دیدکاری بیاض طپراقدر که زنان اصلدوب حمامده صاچلرین آنکله یورلرم پاك ایدروهم
بغایت نرم ایدوب اوزادر قیللرن وبدندن ازاله وسخ ایتمکده صابوندن اعلادر فی کلکزو فی
سکون لام وفتح کاف فارسی وضم زاء معجمه ایله بعض نسخه ده زاء فارسیله در ایلغون اغاجندن
اولان سپورکه یه دیرلر فی کیسو فی سکون یای تحتانی وضم سین مهمله ایله اومو زاوزرینه
دوشن صاچه دیرلر استاد دقیقی بیت آن دو کیسو دل زمامی بر دو میکونی کبرد * نبسی آکه که
می آیند دزدان از قفا * ایکی بولك اورلمش صاچدن کنایه در وعلوی ساداتك دخی ایکی طرفدن
اوکلرینه صالنمش صاچنه کیسو دینلور وحاصلی مطلقا باشده بتن قله کیسو دیرلر فی کیلداروفی
سکون یای تحتانی ولام ایله براوتدر ترکیده آیرلتو واطبا سرخس دیرلر فی کیلکرو فی سکون
یای تحتانی ولام وفتح کافله سپورکه باغلدقلری اوت وبعض نسخه ده اوجی قرلمش سپورکه یه
دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری فی کیلو فی سکون یای تحتانی وضم لامله بیوك کنك که بیکار
باشلرنده وصولر کنارنده قودلر استعمالی آسان اولمق ایچون فی کیو فی سکون یای تحتانیله
ایکی معنایه در اول هر بهادر وپهلوان مبارزه دیرلر ثانی ایرانیلردن بر مشهور پهلوان آدیدر
روایت اولنورکه حکیم فردوسی طوسدن پادشاهه عالللرندن شکایته غزنین شهرینه واردقده
مکر سلطان محمود غزنوینك ندیملرندن عنصری وعسجدی وفرخی بر باغچه ده تماعشرت ایدرلر
ایمش فردوسی دخی بونلره متوجه اولدقده کوردلر بر روستایی هیئت ودهقانی صورت کمسنه
یانلرینه کلیور خاطر شکنلك ایله رد ایتمك معقول دکلدر اما بونك قافیه ده بر مصراع بدیعی
سویلیه لم که درد نجی مصراع ممکن اولمیه وکندو یه تکلیف ایلیه لم شاعر اولمیه بزمله مصاحبت
اولمز دیه لم قالقوب کیدر دیوب فردوسی قرشولرنده اوتوردقده ابتدا عنصری * مصرع *
چون عارض تو ماه نباشد روشن * دیو عسجدی * مانند رخت کل نبود در کلشن * دیو
فرخی * مژکانت همیکذر کند از جوشن * دیدکده فردوسی دخی على الفور * مانند سنان
کیو در جنك پشن * دیوب رباعی یی تمام ایلدکده بونلر متحیر ومبهت اولوب بر زماندن صکره
سن کیمسن ونره دن کلورسن کیو کیمدر وپشن کیمدر دیو سؤال ایدرلر فردوسی دخی شهنامه دن
بر قاچ بیت بونلره اوقور عظیم حظ اولنوب اولکون صحبت ایدرلر بعده احوالی سلطان محموده
اعلام وفردوسی یی داخل مجلس پادشاه ایدرلر وسلطان محمودك تکلیفی ایله شهنامه یه شروع
ایدوب اتمام ایدر فی مع الهاء * کرانکوه فی فتح راء مهمله وسکون نون وضم کاف ایله بیوك
طاغ جبل عظیم معناسنه فی کرانمایه فی فتح راء مهمله ومیم ویای تحتانی وسکون نونله آغر
بهالو وچوق سرمایه لو دیمکدر ودر کرانمایه دیرلر مراد زیاده بهالو دیمکدر فی کراینده فی فتح
راء مهمله ویای تحتانی وسکون نونله کراییدن لفظندن هم اسم فاعل وهم اسم مفعولدر میل

میل ایدیجی وهم میل اولنمش بویله ایکی معنا بر کلمه ده بولنمق فارسی یه مخصوص در عربیده اولماز ایکی
معناسی بو بیتده واقعدر بیت آن شاهد رعنا را عشاق کراینده * اما که چه سود از بس آن
جور کراینده فی کردانه فی سکون را وفتح دال مهملتین ونونله اطفالك اویونجاق ایتدکاری چقرق
معناسنه در فی کرد باده فی کرد باد مرقوم معناسنه سیف اسفرنکی بیت تدبیر کار سازت بی دستبرد
حیلت اند ر غبار شبهت مانده چو کرد باده فی کردکاه فی سکون را ودال مهملتین وفتح کاف فارسیله
کوبك ناف معناسنه در حکیم فردوسی بیت چنان زد بران کردکاهش شبان * که از چنك چنکی
برون شد ستان فی کردنامه فی سکون را ودال مهملتین ایله حمایل معناسنه در ریاضی سمرقندی
بیت بهر سر کردانی دل کردنامه میکنند * خط شبرنکی که آئینه میکشند بر کرد روی * فرهنك
جهانکیریده بر معروف دعانامه در بر کاغدی مدور کسوب اطرافنه دعا یازوب واورتاسنه
قاچقون غلام ید رجاریه میدر آدینی یازوب اول قاچقونك یاتدوغی یرده بر طاش التنه قورلر
ویاخود اطرافنه ذکر اولندوغی دعایی یازوب واورتاسنه سوره یوسفی یازوب دیواره میخلرلر
بامر الله تعالی اول کریخته اولان قول دونوب کیرو برینه کلور آخر یره کیدهمز معنای ترکیب دخی
بونی اقتضا ایدر که کرد شهر دیمك اوله زیرا زبان پهلویده شهره نامه دیرلر وکی منقولدر حضرت
مولانا قدس سره بیت بکردنامه لطفم بشهر باز آورد * خیال دوست با کراه اختیار امیر *
امیر خسرو بیت کرد نامه است که شه اهل هنر را کرده است * شکل تدویرکه بر دایره دینار ست
فی کرده کوه فی سکون را وفتح دال مهملتین وضم کافله کردستانده بر طاغ آدیدر سکن اولان
آدملری اکثر ملحد وبی مذهب اولورلر ایمش فی کرده فی سکون را وفتح دال مهملتین ایله درت
معنایه کلور اول برنوع بوفقه اتمکدر معروف ترکیده دخی کرده دیرلر ثانی بر پارچه صاری بز در که
طائفه یهود فرمان حاکم ایله اوموزلرینه دیکرلر مسلمانلردن تمییز ایچون عربیده غیار دیرلر حکیم
نزاری قهستانی بیت کرده بر دوش راهب دیرم * حلقه در کوش ساجد لاتم * ثالث کرده
بالش معناسنه در رابع هر دکرمی اولان نسنه یه دیرلر فی کرشمه فی کسر راء مهمله وسکون
شین معجمه ایله ناز ایله وکوز اوجیله بقش ومحرك محبت اولور اوضاع خوبانه دیرلر بعضیلر کاف
عربیله اوقورلر غازی قلندری بیت ناز آفت وکرشمه بلا عشوه دلفریب * یاران حذر کنید که
طوفان آتشست فی کرفته فی کسر راء مهمله وسکون فا وفتح تاء مثناة ایله اوج معنایه کلور
اول سرزنش وطعنه طریقیله سو یلنمش کرفت دخی دینلور عربیده مواخذه معناسنه حکیم فی
سنائی بیت هست فلك را بطبع خاصه بر اهل هنر * رسم کرفته زدن خوی وغا یافتن * شیخ نظامی
بیت زمهر رم مکش سوی پیکار خویش * کرفته مزن بر کرفتار خویش * ثانی بمعنی غرامت
وتاوان یعنی جرم وجنایت بو معنالر اصطلاحیدر ثالث معنای موضوع له که لغت جهتیله اسیر
وطوتساق معناسنه در بو معنانك مصدری کرفتن درکه آندن اسم مفعولدر فی کروهه فی فتح راء
مهمله وها وسکون واو ایله بر طه کبی براغاجدر اورتاسی دلك اولور ایکه چورب ایپلك بوکرلر
اغاج آغرشقدر آکا پچی دخی دیرلر عربیده نصیله دیرلر ضم نونله فی کرویده فی فتح راء مهمله
وکسر واو وسکون یای تحتانیله اینانجی یعنی قلبنده فکری فاسدی اولمیوب اشتد وکاین صحیح
صانوب اعتماد ایدنه دیرلر ابو المعانی بیت سخنم را نکرده هیچ باور * کرویده بقول بد کویان فی کره فی

كسر راء مهمله واظهار ها ايله دوكم عقده معناسنه وباغ وبند معناسنه قوشاقله واوچقورده كره بند
ديرلر نتكم ابو المعانى بيت كشاد داد كره بند پرده تورش * بكف او زده مفتاح كنج پنهانش *
كره چه كسر راء مهمله وسكون ها وفتح جيم فارسيله شرفنامه ده كوجك دوكم ازليلى
مجنون بيت من خود بكره چه كيابى * قانع شده ام زهر ابابى كريزگاه كسر راء مهمله
وسكون ياى تحتانى وزاء معجمه ايله قچاجق يرو محل مقصود وقصايدك تغزلندن صكره ممدوح
وصفنه دخول بيتنه ديرلر ومراد اولنان سوزه مناسبتله شروع ايتمك كريوازه كسر راء
مهمله وسكون ياى تحتانى وفتح واو وزاء معجمه ايله ترتيب ايله دزلمش نسنه عموما انجو وجواهر
دزلمسى خصوصا كه هار دخى ديرلر اثير الدين اخسيكتى بيت زنرم مختفه ياقت شاخ كل منظوم
چو باد كرد كريوازه شجر منثور كريوه كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانى وفتح واو ايله
بيلاك كه طاغلرده اولور طار وصرب ديرلر شيخ اوحدى بيت ديده اند ازپس كريوه غيب *
رب خود را بديده لا ريب * امير خسرو بيت رهايى راچسان سازيم تدبير * كريوه
پست وسيلاب آسمان كير كريه سكون راء مهمله وفتح ياى تحتانى واخفاء ها ايله آغلمق
معناسنه اسم مصدردر ابو المعانى بيت نوحه وكريه دمادم من * كشته اند اهل آسمان بيزار *
عربيده بكا ديرلر كزافه فتح زاء معجمه وفا ايله ايكى معنايه در اول بمعنى بيهوده وهرزه كه كزاف دخى
ديرلر استاد لطيفى بيت تاچند ترانه برشكافه * تاچند مقاله كزافه * ثانى بمعنى بسيار
وبيحد حضرت مولانا قدس سره * مسمط * مى ده كزافه ساقيا تاكم شود خوف ورجا *
كردن بزن انديشه را ما ازكجا اوازكجا كاچه سكون لام وفتح جيم فارسيله بلد رچين
ديدكارى قوشدر ابو المعانى بيت آن شهى نيست كه در دشمن توهست مجال * پيش شاهين چه
زند بال پريدن كلچه كلشاه سكون لام وفتح شين معجمه ايله كيومرث شاهك علمى اولمق
مرويدر اما لقب اولمق دخى انسبدر كه وجه تسميه سنده وجوه نقل اولنمشدر بروجه بودركه آنك
زمانندن عمارت وبنالر وباغ وبوستان يوغيدى آنجق آب وخاك وار ايدى كه متصرف اولوب
مالك مملكت پادشاه اوله اول اجلدن آدينى طپراق شاهى ديديلر شاه كل تقديرنده وبرجماعت
ديديلركه حضرت آدم على نبينا وعليه السلام كيومرث كندى ايدى چونكه جفتى كه فارسيان
بله وعربان حوا ديرلر ايكيسيده بالچقدن خلق اولنديلر اول مناسبتله شاه كل ديوب بعده اسم
اولمق ايچون مضاف اليهى تقديم ايلديلر اول تقريب ايله تسميه اولنديلر العلم عند الله كله
فتح لام ايله اوج معنايه كلور اول شكايت معناسنه مولانا هاتفى بيت رعيت ز بيداد شان دركاه
مكن كرك را پاسبان كاه * ثانى اوزم دانه سى كه صالقمندن آيرلمش اوله ثالث ايكى طاغ
اراسنده واقع اولان يول كه درغاله دخى ديرلر كل نبشته اضافتله طين مختوم معناى
تركيب عربى مهرلنمش بالچق ديمكدر فارسيسى دخى يازلمش چامور ديمك اولور كذا فى فرهنك
جهانكيرى كياه فتح ياى تحتانيله تازه اوت كه عربيده نبات وحشيش دخى ديرلر هامز
كيا دخى جائزدر مولانا هاتفى بيت نه شهرست آرايش ملك شاه * ز صحرا نرويد بغير كياه *
مولانا جامى بيت بسته ام بريكه كر نخلى نمارستان طبع * سوى فردوس برين مشئى كياه
آورده ام كيثى پژوه سكون يائين تحتانيين وكسر تاء مثناة وضم باو زاء فارسيين واظهار

واظهار ها ايله مجمع الفرسده طالب دنيا معناسنه در معناى تركيب دخى بونى اقتضا ايدر زيرا كيتى
دنيا در وپژوه پژوهيدن لفظندن اسم فاعلدر كاهى صيغه امر ووصف تركيبى دخى اولور تجسس
معناسنه خبر پژوه وعسكر پژوه كبى وساير معتبر لغتلرده دخى طالب كيتى وپادشاه طالب ملك
معناسنه مرويدر شاعر بيت بسا پادشاهان كيتى پژوه * كزين كار كشتند آخر ستوه *
كيسنه سكون ياى تحتانى وسين مهمله وفتح نونله ايكى معنايه در اول بمعنى كيسو يعنى
صاچ ثانى ايكه صارلمش ايلك كه بكى دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى اما مجمع الفرسده
كاف عربيله در تحفة الاحبابده بو معنايه پوسه ديرلر كيسينه سكون يائين تحتانيين
وكسر سين مهمله وفتح نونله صاچه متعلق اولان نسنه هرنه اولورسه كيس صاچ يانسبت نون
تاكيد ضميرو صفيه در كيكواشه سكون ياى تحتانى وكاف وفتح واو وشين معجمه ايله
پره اوتى كه كيك پره در واشه اوتدر كذا فى فرهنك جهانكيرى كيله سكون ياى تحتانى
وفتح لام ايله بر مقام آديدر كذا فى المجمع كيوه سكون ياى تحتانى وفتح واو ايله پنبه ايلكندن
اورلمش چورب معناسنه شاعر * مثنوى * بپا پوشيده كيوه آن سمن تن * خرامان رفته بوده
سيركلشن * نباشد از چمن آزرده پايش * نيارد تاب آزرده هوايش كيه فتح ياى
تحتانى واظهار ها ايله كياهدن مخففدر اوت معناسنه ودخى مصطكى ساقز معناسنه در مجود
هروى مغنى نام كتابنده نونله كينه روايت ايلمشدر كيهه سكون ياى تحتانى وفتح ها ايله
بوكرتلن اغاجى ويمشنه ده ديرلر مع الياء التحتانى * كرى كسر راء مهمله ايله كريه
معناسنه امردر كريه كن ديمك معناسنه حكيم سنايى بيت جز از وكس نديده ازبشرى *
درطلب كاه خنده كاه كرى * حكيم انورى بيت كر بخندم وان بهر عمر بدست كويد زهر خند *
وربكريم وان بهر دربدست كويد خون كرى * وكاف مجهول ايله ايكى معنايه كلور اول كوه
معناسنه منوچهرى بيت چون بازكرى من بكشايم تو ببندى * ور باز كرى هيچ ببندم نكشايى *
ثانى بمعنى كردن يعنى بويون بو تقريبله ياقه يه كريبان ديرلر بويون كوزديجى ديمك اولور بوبان باغبان
وپاسبان كبى در كريبانى برنوع پيراهن دركه كرته دخى ديرلر شاه ناصر خسرو * رباعى *
امروزهمى بمطربان بخشى * ثوب شطوى وشعر كركانى * وزدست چو سنك تونمى يابد * موزون
بمثل يكى كريبانى كريزپاى كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانى وزاء معجمه ايله قاچغون
معناسنه آدمده وحيوانده استعمال اولنور عربيده آبق ديرلر كمال خجندى بيت ازمن آن پاى
بوس مكريزان * همچو عمر كريزپا مكريز كل خوردنى اضافتله طباشير ديدكارى
بياض طپراقدر طبيعتى بارد ويابس اولمغله محرور المزاج اولنلره ايچوررلر كل كوى كسر
لام وضم كافله قره بالچق كه آدم وحيوان اياغنه ياپشور اكثرا اواقوله بالچق محله اراه زنده اولغله
محله بالچغى ديو تسميه اولنمشدر كيتى سكون ياى تحتانى وكسر تاء مثناة ايله دنيا وجهان
معناسنه شمس فخرى بيت تاكه باقيست نام كيتى باد * ذات تو پادشاه دركيتى كيتى آراى
بر نوع كلدر بغايت قمروايرى اولور وبپراغى نيز دوكميوب برقاچ كون طوررجهان آراى دخى ديرلر
حالا اول كله رومده كل صد برك ديرلر كيلى سكون ياى تحتانى وكسر لامله برطائفه نك
آديدر ولايت كيلانده ساكنلردر تفصيلى مرور ايلدى شيخ نظامى بيت بخارى وخزاى

باب الكاف الفارسی المضموم

وكيلی كرد * بتان پاره هستند هرچار خرد ن باب الكاف الفارسی المضمومة مع الالف ع
ن كزارا ع فتح زاء معجمه وراء مهمله ايله بمعنی اداكننده يعنی اوداييجی سوزده وغيريده شيخ نظامی
بيت كزارای نقش كذارش پذير * كه نقش ازكزارش ندارد كزير ن كل رعنا ع اضافتله
برنوع كلدر طشره سی صاری ايچروسی قرمزی اولور مثلا هلالی بيت پرمی لعل شد پياله زر
كل رعنا نمود پيش نظر ن كمارا ع فتح ميم وراء مهمله ايله ايكی معنايه در اول كماريدن اسم فاعلدر
حواله ايدیجی واصمرليجی معناسنه ثانی قيون وكچی وصغر آغيلی معناسنه در ن كنجا ع
سكون نون وفتح جيمله بمعنی كنجايش اسم مصدردر حضرت مولانا قدس سره * قطعه *
هشيار مباش زانكه هشيار * درمجلس عشق سخت رسواست * دلتنك خوشم كه در فراخی *
هرمسخره را دهست وكنجاست ن كوارا ع فتح واو وراء مهمله ايله كواريدن لفظندن اسم
فاعلدر هضم ايتدريجی وهضم اولجی معناسنه در ن كوا ع شاهد معناسنه كواه لفظندن
ترخيم اولنمشدر ن كوركيا ع سكون واو وراء مهمله وكسر كاف فارسيله براوتدر بيان اشكی
آنی پك يركربه دشتی دخی ديرلر برآدم آنی چينسه قرنفل ومصطكی طعمنی ويرر عربيده اذخر
وهندی لسانده سوربا ديرلر ن كوشتربا ع واو مجهول وسكون شين معجمه وتاء مثناة وضم
راء مهمله وفتح باء موحده ايله چيلاق كه زغن دخی ديرلر ميرنظمی * مثنوی * يكی ابلهی بود آوان
خربده زبازار كوشت پاره * زخود بيخبر رفت بالا و پست * يكی كوشتربای ربوده زدست *
ن كونيا ع واو مجهول وكسر نون وفتح يای تحتانيله بنا ديوار ياپركن چكدوكی ايپ كه طوغری
اولوب طاشك كيمی يوكسك كيمی آلچق اولميه حكيم خاقانی بيت كرنوح كه سازهاش بخشم *
يا مسطر وكونياش بخشم * مجمع الفرسده اول مثلث الشكل تخته در كه اوزرينه خطوط چزلمشدر
معمارلر آنكله راست وكچی بيلورلر ن كويا ع واو معروف وفتح يای تحتانيله بمعنی كوينده يا بلبل كويا
وطوطی كويا ديرلر ودخی مقام تمثيلده ايراد ايدرلر عربيده كی كانه معناسنه ميرنظمی ايكی
معنايه بيت درچمن بوده بلبل كويا * همچو من بوده در غمت كويا ن كوييا ع بر يازياده سيله
كويای مرقومك معنای ثانيسيله مترادفدر ن مع الباء الموحده * كرداب ع سكون را وفتح
دال مهملتين ايله تورانيلردن بر مبارز پهلوان آديدر حكيم اسدی بيت بجا كرد سهراب وكرداب
شد * زخون كرد آن دشت كرداب شد ن كرشاسب ع سكون راء مهمله وفتح شين معجمه
وسين مهمله ايله خوابده احتلام اولق معناسنه كذا فی المجمع ن كشاسب ع فتح شين معجمه
وسكون سين مهمله ايله بر پادشاه مشهورك ناميدر كه كشتاسب دخی ديرلر حكيم اسدی بيت
چو لختی شد ازشب بشد دربشاسب * بكشتاسب آمدش رخت كشاسب ن كشتاسب ع
سكون شين معجمه وفتح تاء مثناة وسين مهمله ايله بر پادشاه قديم اسميدر حكيم اسدی بيت
تواين تاج ازو يافتی يادكار * نه ازشاه كشتاسب واسفنديار ن كشسب ع فتح شين معجمه
وسكون سين مهمله ايله ايكی معنايه در اول كشتاسب مرقوم معناسنه حكيم فردوسی بيت
مراكرهمی داد خواهی بكس * همانم كشسب سوارست وبس * ثانی بمعنی جهنده يعنی
صحرايجی كه كشب وششب دخی ديرلر ن كشب ع سكون شين معجمه ايله بمعنی جهنده وجهيده
يعنی صحرايجی وصحرامش كه ششب وشب دخی ديرلر ن كلاب ع معروف اصلی آب كل ايدی

ايدی قاعده عجم اوزره مضاف اليه تقديم اولندی ميرخسرو بيت بشكن دلم كه رايحه درد
بشنوی * كر ازبرون شيشه نبويد كلاب را * خواجه حافظ بيت ازخيال لطف می مشاطه
چالاك طبع * درضمير برك كل خوش ميكند پنهان كلاب ن كوداب ع واو معروف وفتح دال
مهمله ايله ايكی معنايه در اول برنوع طعامدر پرنج وات وسركه ودوشاب ايله ايدرلر حكيم سنايی
بيت چون طمع داری ازجهان آبی * چه نهی پيش پشه كودابی * حكيم سوزنی بيت كندم
اميد كردی وكرنجم وعده داد * كز توهم وز تخيل می پزم كوداب وكشك * ثانی بمعنی دوشاب يعنی
پكماز شمس فخری بيت نكر كه چون بود احوال عيش آن بدبخت * كه شهد فايق باشد زراوق
وكوداب ن كوراب ع واو معروف وفتح راء مهمله ايله اوچ معنايه در اول اول كنبده ديرلر كه ايچنده مزار
اوله يعنی قبورايچون بنا اولنمش قبه امير خسرو بيت مردم دانا نرهد زين دوكور * بالا كوراب
وفروچاه كور * ثانی مروشهرندن اون كونلك مسافه ده واقع برشهر آديدر فخر كوركانی بيت براه
اندرنه خفتش بودونی خواب * بدو هفته زمرو آمد بكوراب * ثالث قصدا ميدان اولمق ايچون
دوزلمش ميدانه ديرلر كذا فی فرهنك جهانكيری اما مجمع الفرسده بمعنی سراب يعنی ايراقدن
صوكبی كورينن شوره زمين كلام اكابرده كاف عربيله مسموعدر ن كوشاب ع واو معروف وفتح
شين معجمه ايله بمعنی دوشاب يعنی پكماز كذا فی فرهنك جهانكيری ن كوشاسب ع واو
مجهول وفتح شين معجمه وسكون سين مهمله ايله خوابده واقعه كورمك معناسنه در حكيم فردوسی
بيت شنيدم كه خسرو بكوشاسب ديد * چنان كاتشی شد زدورش بديد ن كوشتاب ع
واو معروف وسكون شين معجمه وفتح تاء مثناة ايله اوچ معنايه كلور اول بمعنی كوشمال كه كوش
پيچ دخی ديرلر ثانی بمعنی احتلام يعنی واقعه خواب ثالث قوش منقاری معنای اولده لفظ
مركب اولور كوش ايله تابدن معنای ثانی وثالث لفظ مفرد اولور ن كوشتكوب ع واو معروف
وسكون شين معجمه وتاء مثناة وضم كاف ايله قصاب ساطوری كه آنكله ات طوغررلر لفظ
مركبدر كوشت ايله كوبدن ن كوناب ع واو مجهول وفتح نونله بمعنی كلكونه كه غازه
دخی ديرلر زنان يوزلرينه سوردكلری قزللق كذا فی فرهنك جهانكيری بومعنايه ابو الخطير بيت
روی او بی نياز از كوناب * دردل آفتاب ازو صد تاب ن مع التاء المثناة * كت ع بوزن بت
بمعنی بزرك كه لمتر دخی ديرلر ميرنظمی بيت هركه باجاه كت بود معروف * بايد او باكرم شود
موصوف ن كذشت ع فتح ذال وسكون شين معجمتين ايله ايكی معنايه كلور اول كذشتن
لفظندن فعل ماضيدر شاعر بيت كذشت چتر توهركز كس آسمانی ديد * حجاب كرده
وخورشيد دا زبكد بكر * ثانی فرهنك جهانكيريده بمعنی راه يعنی يول بومعنايی مؤيد ميرنظمی
بيت كشيد آنچنان رنج ومحنت كذشت * كه تاحسرت دوريش در كذشت ن كزيت ع
كسر زاء معجمه وسكون يای تحتانيله بمعنی پسنديده وكزيده جهان ملك بنت مسعود شاه بيت
تادبده ديد روبت سيلاب شوق رانده * تادل كزيت مهرت ازجان طمع بريدم ن كست ع
سكون سين مهمله ايله چركين وزشت وقبيح معناسنه ميرعماره بيت دلبرا ای رخت بسی
خوبست * كرچه با ياركار كست كنی ن كشاده دست ع كريم وسخی وجوانمرد معناسندن
كنايه در تركيده الی آچق ديرلر ابو المعانی بيت نمی ماند تهی ازبرك وباری * كشاده دست

باشد سرود آیم ک کفت ف اوج معنایه در اول کفتن لفظندن فعل ماضیدر ثانی سخن معناسنه عربیده کلام دیدکاری حکیم فردوسی بیت زکفت سیاوش بخندید شاه * نه آکه بد از آب در زیرکاه * ثالث هر بوغون وقالن نسنه عموما وجامهٔ سمیدهنکفت دخی دیرلر عبد الواسع جبلی * قطعه * تا باغ وراغ راسلب زرد وکفت زرد * ابر بهار باقد وباد خزان دهد * بکذار صد هزار بهار وخزان بکام * تا هرچه کام تست ترا ایزد آن دهد ک کل درخت ف کسر لام ودال مهمله ایله کل زرشك معناسنه در ک کلکشت ف سکون لام وشین وفتح کاف فارسیله تفرجکاه وسیره چمنزار معناسنه خواجه حافظ بیت بده ساقی می باقی که در جنت نخواهی یافت کنار آب رکنا باد وکلکشت مصلا را * ابو المعانی بیت اکر یاری کند بختم که باری * بان کارخ روم کلکشت صحرا ک کوارشت ف کسر راء مهمله وسکون شین معجمه وتاء موقوف ایله بر لطیف معجون ترکیبی در تقویت هضم واصلاح معده اید ر معربی جوارشدر بسحاق اطعمه بیت قرص لیمو وکوارشت لطیف عنبر * کاشکر باشد وکلقند وشراب ودینار ک کوره ماست ف واو معروف وفتح راء ومیم وسکون سین مهملتین وتاء موقوف ایله یوغرد اوزرینه سودی صاغوب وقارشدیروب بر طعام ایدرلر اکثر چوبانلر کاف عربیله کوره مزد یرلر ک کوشت ف مطلق اتدر آدمك اولسون حیوانك اولسون طیورده اولسون عربیده کی لحم معناسنه در ک کونهٔ درخت ف واو معروف وفتح نونله اغاجك بدنی ودیبی وبعض فرهنکرده کوکنه دخی دیرلر ابو المعانی بیت شد جایکیر ومحکم اکر کونهٔ درخت * نتوان بزور آدمی از جای بر کند * ک کویافت ف واو مجهول وفتح یای تحتانی وسکون فاو تاء موقوفله حرامزاده وباباسی نامعلوم والد سبب تسمیه سی اکثر ولد الزنالری محله باشنه براغورلرکه بر آدم بولوب بسلسون دیو ومعنای ترکیب محله ده بولنمش دیمکدر ابو المعانی بیت کویافت نکند امر اصیل وحلال زاد * زانرو میان خلق حقیقت نماند است ک کویست ف کسر واو وسکون یای تحتانی وسین مهمله ایله بمعنی کوفته یکی وکوفته و بمعنی بزدست دخی رسیده نظردر ک مع الجیم * کرج ف سکون راء مهمله ایله بر طائفه در روم ایله عجم میاننده واقع کفره درلر رومده وعجمده غلام وجاریه لرین اسیر ایدوب استخدام ایدرلر ولایتلرینه کرجستان وغرجستان دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت در هوا میکرد خود بالای برج * که هزیمت میشد از وی روم وکرج * منلا هاتفی در تیمورنامه بیت کوههای آن رشته چون بازشد * سوی قوم کرجی عنان تازشد ک کرنج ف کسر راء مهمله وسکون نونله اوج معنایه کلور اول بمعنی برنج استاد فرخی بیت ای بکو پال کران کوفته پیلان را پشت * چون کرنجی که فرو کوفته باشد بخوار * رضی الدین نیشابوری بیت تا چون کرنج جور تو نا ید برون ز پوست * با عیش خوش نپخت مرا هیچکونه ماش * ثانی قره چورك اوتی که شونیز دخی دیرلر عربیده حبة السوداء دیرلر شمس فخری بیت ملامی طبعش بود از بکا * ریاحین باشش بود از کرنج * ثالث تولمش طوغان وآتجه معناسنه مؤید الفضلاده فرهنك قواسدن نقل ایدرکه کرنج کوشهٔ خانه یعنی بیغوله ک کلاج ف فتح لامله بر نوع حلوادر یمرطه آقیله نشاسته یی غایت یوفقه ایدوب بعده بادام کوفته یه صاروب بقلوا کبی بشوررلر بسحاق اطعمه بیت خوش نویسان قطایف باقلمهای شکر * جمله عاجز کشته انداز خط تعلیق کلاج ک کنج ف

ک کنج ف سکون نونله ایکی معنایه در اول ایچرو قاچق کوکس که آرقه ده بوکر یلك اوله هم صفت وهم موصوفه اطلاق اولنور ثانی کنجایش معناسنه که کنجا دخی دیرلر حکیم انوری بیت زمان در انتقال امرونهی اوچنان واله * که ممکن نیست در تعجیل او کنج شکیبایی * وله بیت آسمان بیخ کمال از خاك عالم بر کشید * تو زنخ میزن که درمن کنج نقصانی بجاست ک کنکلاج ف سکون نون وفتح کاف فارسیله اول کمسنه یه دیرلر که فصیح تکلمه قادر اولمیوب حروفی ادا ایدمیه عربیده الکن ترکیده پلتك دیرلر ابو المعانی بیت مپندار آن شکرلب کنکلا جست * سخن از لب نمیکرددجدایی ک کوشتابخ ف واو معروف وسکون شین معجمه وفتح تاء مثناة وکسر ها ایله ایکی معنایه در اول کوچك دمور شش که تنوره کباب بشوررلر ثانی بمعنی غلیواج وغلیوازکوشت ربا وزغن دخی دیرلر چیلاق دیدکاری قوشدر ک کولاج ف سکون واو ایله بمعنی کلاج مرقوم ک کولانج ف سکون واو وفتح لام وکسر نون ایله بر نوع حلوادر شکر وبادام ونشاسته ایله ایدرلر اکالا یرولانیز دخی دیرلر شیرازیلر کولاج دیرلر شمس فخری بیت بخوان نعمت آوازچار پهلو شد * زبس که خورد مربا وقلیه وکولانج ک کولحاج ف سکون لام وفتح حاء مهمله ایله ایکی معنایه در اول حج شریفه پیاده کیدن آدم ثانی حج شریفه واروب ارکان حجی بلین آدمه دیرلر شاعر بیت ارکان حج هر آنکه ادا کرد حاجیست * بسیار حاجی هست که کشنند کولحاج ک مع الجیم الفارسی * کالوچ ف ضم لام وواو معروفله کوز قپقی که یا مخفی اشارت اوله یا خود معتاد اید نمش اوله سویلرکن کوزن قپرق سویلر میر نظمی بیت مکر بوده کالوچی اندران بزم * کشیده اینچنین وضع آن پری شرم ک کنده پیج ف سکون نون وفتح دال مهمله وکسر باء فارسیله پنبه دولابی دوندرن چبق ک کوش پیچ ف واو معروف وسکون شین معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی کوشمال محسوس اولسون معنا اولسون وتأدیب معناسنه ثانی جامه کزی دلبندکه دفع شدت کرم وسرد ایچون صارق اوزرندن قولاقلری صاررلر ک مع الخاء المعجمه * کرمیخ ف سکون راء مهمله ایله دمور قازقدر که آت طوله سنك ایکی باشنه قاقوب طوله یی آنك حلقه سنه بند ایدرلر ک کستاخ ف سکون سین مهمله ایله بی تکلفانه وضع وبی ادبانه تکلم ایدنه دیرلر میر نظمی بیت ببزم خاص آن بی شرم وکستاخ * درآمد مست وآزرمی دریواخ ک کلمیخ ف سکون لام ویای تحتانی وکسر میمله یعنی باشلو میخ ودخی میخ التنه قونیلان پول که قپو وقنادلرینه وپنجره ودولاب قپاقلرینه ایدرلر ک کولخ ف واو مجهول وفتح لامله حمام کلخنی وفرون کلخنی معناسنه وفتح لامله کولخن دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت چو کولخست قوافی قصیده چون کلشن * مراست دست که کلشن برآرم از کولخ * ک مع الدال المهمله * کذرکاهد ف فتح ذال معجمه وکاف فارسی وها ایله بمعنی کذرکاهت کیچه جك یولك دیمك معناسنه تاء مثناة یرینه دال مهمله ایله اواق اوزره حضرت مولانا قدس سره الاعلی حضرتلرینك کند وخط شریفلریله مسودات مجموعه سنده یازلمش بر شعر مسمطك بر بیتی که بودر بیت دل کرچه کذرکاهد شد اوراست نخواهد شد * کر راستی خواهد شد آن سرو چمن دارد ک کربه بید ف سکون راء مهمله وفتح باء موحدهٔ اول وکسر ثانیله بید مشك که کربکو دخی دیرلر مولانا محمود ابن یمین بیت سر برآورد از کمینکه کربه بید از بهر صید * چون

همی بیند که پای بط بر آمد از چنار ل کرد ع سکون راء مهمله ایله بوزن خرد بهادر و دلاور
و پهلوان قوی دست حکیم فردوسی . بیت زشیران نزاید چنین مرد کرد * چه کرد از نهنکانش
باید شمرد * شیخ سعدی بیت دانی که چه کفت زال با رستم کرد * دشمن نتوان حقیر و بیچاره شمرد
ل کزاید ع فتح زاء معجمه و یای تحتانی ایله کزاییدن لفظنك مضارعیدر ضرر ایدر معناسنه
شمس فخری نقصان ایدر معناسنه دیمشدر بیت بدست معدلت انصاف وعدلت * تنی ظلم
وستم را می کزاید ل کرد ع سکون زاء معجمه ایله بوزن مرد پهلوان ودلاور معناسنه کرده دخی دیرلر
ل کزرد ع فتح زاء معجمه وسکون راء مهمله ایله بمعنی چاره که کزرد نخی دیرلر حکیم انوری * قطعه *
تا نباشد آسمان از دور دور * تا نکردد آفتاب از نور فرد * باد همچون آسمان وآفتاب * در نظام
کل وجودت ناکزرد ل کزند ع فتح زاء معجمه وسکون نونله آفت وآسیب معناسنه میر نظمی
بیت جوهر که کزند قصد دیکر کند * بجان خود دشش را کزند سر کند ل کزود ع ضم زاء
معجمه وواو مجهول ایله منزله ده حاصل اولور بر بوجکدر عربیده جعل دیرلر ل کزید ع کسر زاء
معجمه وسکون یای تحتانیله بمعنی پسندید فعل ماضیدر کاهی اسم فاعل دخی اولور ل کشاد ع
فتح شین معجمه ایله بش معنایه کلور اول معروف آچدی معناسنه کاهی اسم مصدر دخی
اولور میر نظمی بیت عقدهای دروزا بکشاد * دل غمکین را سرور بداد * ثانی فتح معناسنه
یعنی آچیق شاه قاسم انوار بیت نغمه مطرب خوش کو همه پندست وکلام * ساغر وساقی
مهره همه فتحست وکشاد * حکیم ازرقی بیت بجز کشاد تو در چنبر فلك که برد * فروغ خنجر
الماس فعل معز قتال * ثالث بمعنی خوش وخوشی حضرت مولانا قدس سره بیت چندین
حلاوت ومزه ومستی وکشاد * در چشمهای مست تو نقاش چون نهاد * وله قدس سره بیت
زین نسق میکفت با لطف وکشاد * در میان کریه بر روی اوفتاد * رابع اوق شستدن خلاص
ایتمك معناسنه میر خسرو بیت کردون کشاد شست تو چون دروغ بدید * خواند ارغنون
مرك صبر و چغانه را * خامس نرد اوینونده پول اورمغه دیرلر ل کفت وشنید ع ترکیبده سوز
صاوه دکری معنایه در خواجه سلمان بیت هرچه در باب قضایای ممالك رایش * کفت
وبشنید فلك نیست بران کفت وشنید ل کلغند ع سکون لام ونون وفتح غین معجمه ایله
آتلمش وطوب اولمش پنبه کاغنده وپاغنده دخی دیرلر ل کنبد ع سکون نون وفتح باء
موحده ایله بش معنایه کلور اول معروف که قبه معناسنه ثانی غنچه کلك اولسون غیرینك اولسون
بو ایکی معنایه حکیم خاقانی بیت فریب کنبد نیلوفری مخور که کنون * اجل چو کنبد کل
وشکافدت عمدا * ثالث بعض سورلرده وجمعیت صحبتلرده آیین بند درکه شکوفه دن ویاخود
مومدن ویاخود کاغددن شکوفه لرکبی وبرك وبار مثالی نسنه لر ایدرلر آکا کوپله دخی دیرلر حکیم
فردوسی بیت همه راه وبی راه کنبد زده * جهان شد چو دیبا زر آژده * حکیم اسدی
* مثنوی * سه منزل پذیره شدش با سپاه * زد آیین زیبا و کنبد براه * همه راه آیین وکنبد بهم
زهر کنبدی درفشان ودرم * رابع صحرامق وصحرایوب قالقمق اکثرا آتلره استعمال اولنور
امیر خسرو بیت زحمت ساختم رخش فلك کام * بیك کنبد رسیدم بر نهم بام * امیر معزی
در صفت اسب بیت چو جولان کند هست کوه روان * چو کنبد زند کنبد اخضرست *

اخضرست * خامس فرهنك جهانکیریده پیاله معناسنه ده کلوردیو مسطوردر ومعنالرده کنبع
دخی دیرلر ل کوزد ع سکون واو وفتح زاء معجمه ایله کز ومرقوم معناسنه در ل کوز کند ع واو
مجهول وزاء موقوف وفتح کاف فارسیله لاف وکزاف معناسنه حضرت مولانا قدس سره * قطعه
بر آسمانها برده سر وز سر نبشت او بیخبر * همیان او پر سیم وزر کوششش پر از طال بقا * از بوسها
پر دست او وز سجدها بر پای او * وز کوز کند شاعران وز دمدمه هر ژاژخا * حکیم خاقانی بیت
حاسد چو بیند این سخن همچو شیرومی * سر که نماید آن سخن کوز کند او ل کوسپند
وکوسفند ع کلاهما بسکون السین المهمله اهلی اولان قیونه دیرلر دشتی سنه غرم دینلور جمله
نوعنك اراسنده مشترك اسم جنسدر شیخ سعدی * قطعه * شنیدم که بقصاب کوسفندی
کفت * در آن زمان که بخنجر سرش زتن ببرید * جزای هر بن خاری که خورده ام دیدم *
کسی که پهلوی چربم خورد چه خواهد دید ل کوشاد ع سکون واو وفتح شین معجمه ایله اطبا
چنطیانا دید کاری داروه درکه براوت کوکید را علاسی روم دیارنده بتر درطب کتابلرنده چنطیانای
رومی دیو یازرلر ل کولاد ع بوزن پولاد ایرانیلردن بر مبارز پهلوان آدیدر شهنامه ده مذکوردر
ل مع الراء المهمله * کتر ع سکون تاء مثناة ایله بمعنی کت مرقوم یعنی بزرك ل کذار وکذر ع
کلاهما بفتح الذال المعجمه چکمك کرك محسوسا اولسون مرور معناسنه خواجه سلمان بیت
اکر روزی نکارم را سوی بستان کذار افتد * همانا بر کل رویش چو من عاشق هزار افتد *
نوعی خبوشانی بیت یکی بر طرف آتشخانه بکذر * بر آیین بت وبتخانه بکذر * کر کسه معنا
اولسون فراغ معناسنه طالب آملی بیت هنوز زانك شعوری دارم ای ساقی زمن مکذر *
بچشم مست خود تکلیف کن این جام خالی را * صیغه امر ووصف ترکیبی دخی اولور استاد
لطیفی بیت همچو زلف تو ببازار هوا * نیست هر کز دلستان وغمکذار * چغتای لسانده
اوت دیرلر مجمع الفرسده کذارك بر معناسی دخی نشتر چالمقدر ومؤید الفضلاده نقاشلرك ابتدا
ایتدکاری رسم که بعده رنکامیز ایدرلر آکا نقاش اصطلاحنده حلزون دیرلر ل کردکار ع سکون
را وفتح دال مهملتین وفتح کاف فارسیله بوش بوکرکه کردکاه دخی دیرلر ل کردکیر ع سکون را
ودال مهملتین وکسر کاف فارسیله افراسیاب شاهك بر اوغلنك نامیدر حکیم فردوسی بیت
وراخواندندی کوکرد کیر * که از کوه بکذاشتی تیغ وتیر ل کرزه کاو پیکر وکرزه کاوچهر وکرزه کاوسار
وکرزه کاوسر ع جمله فریدون شاهك کرزی نامیدر که سر کاومیش اسلوبنده دوزلمش ایدی
حکیم فردوسی بیت به پیری بغرید چون پیل مست * یکی کرزه کاوپیکر بدست *
سیف اسفرنکی بیت شود شیران میدان از کرز کاوچهر او * سواد چشم در کله چو سرمه در دل
هاون ل کزار ع فتح زاء معجمه ایله بورج اوده مك یعنی اداء دین شاعر بیت وامت کزار کن که درین
بی ثبات دیر * سهلست ادا ورز جزا میشود عسیر ل کرنجار ع کسر راء مهمله وسکون نون
وفتح جیمله برنج زراعت اولنمش زمین که برنج زار وشالی پایه دخی دیرلر ل کر ع بوزن حر ولایت غزان
سرحدنده بر ارمق آدیدر ل کزر ع فتح زاء معجمه ایله چاره معناسنه که کزرد وکزیر دخی دیرلر
ل کزر ع کسر زاء معجمه ایله بمعنی کز یعنی چاره آندن اختصار اولنمشدر حکیم انوری بیت
بر عادتی که باشد کفتم که کیست آن * کفت آنکه نیست در غم وشادیت ازو کزر ل کزیر ع

کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله چاره معناسنه که ناکزیر ناچار دیمك اولور شیخ سعدی
بیت چو جنك آوری با کسی در ستیز * که ازوی کزیرت بود یا کریز * شیخ آذری * قطعه *
ای کل ترا ز صحبت خاری کزیر نیست * وآنراکه می خورد ز خماری کزیر نیست * ای ناکزیر کرکنی
ازناکزیر تو * جان منی مراز تو یاری کزیر نیست ﴿ کسار ﴾ فتح سین مهمله ایله خورنده غم
وخورنده باده که غمکسار وباده کسار دیرلر بونلردن غیریده استعمال اولندوغی مشهور دکلدر
کمال اسمعیل بیت غمکسار آرم وعجب آنکه * هم غم یار و غمکسار خود ست * ودخی امر درباده
ایچ معناسنه حکیم خاقانی بیت خوانچه سنت مغان می آر * وز بلورین رکاب می بکسار *
﴿ کستر ﴾ سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله کستردن لفظندن صیغه امر ووصف ترکیبی در
آچ ودوشه معناسنه شاعر بیت کریم کرم کستر کارساز * که دارای خلقست ودانای راز *
مثال معنی ثانی شاعر بیت اکر خواهی که باشی جاودانه * بساط عدل کستر در زمانه *
ودخی پهن کن یعنی یاصی ایله یه مراد آچوب دوشمکدر نسخه میرزاده بمعنی خار سیاه و مؤید
الفضلاده کاف عربیله مرویدر وادات الفضلاده کاف فارسیله بمعنی خار سپید مسطوردر
﴿ کسنامار ﴾ سکون سین مهمله وفتح نون ومیمله غایت کرسنه یعنی زیاده آچ معناسنه که
کسن آچلق وآمار نهایت معناسنه در معنای ترکیب نهایتده آچ دیمك اولور خواجه عبد الله
انصاری قدس سره طبقاتنده ذکر ایدرکه ابوبکر دقاق مهین مصرینك شاکردی ابوبکر دقاق
کهین بغداددر که ابتدادست احادیثی آندن طوتمش ایدی یعنی آکا مرید اولوب طریقنده
صاحب حقیقت اولمشیدی مکر یکچشم ایدی ابوبکر رازی نقل وروایت ایدرکه برکون یکچشم
اولمسنك سببنی کندودن سؤال ایتدم جواب ویردی که * وقتی در بادیه رفته بودم ودر منازل
از هیچکس چیزی تناول نکردم باورع از کسنامار یکچشم من فرو برد ﴿ کفتار ﴾ سکون فا وفتح
تاء مثناة ایله سوز دوزمك نظم کلام معناسنه حکیم فردوسی بیت بعبری زبان تیز بکشاده *
بکفتار داد سخن داده * اصلنده آرنده کفت ایدی سوز کتوریجی معناسنه پس مضاف الیه
تقدیم اولنوب کفتار اولنجه کلیجی معناسنه اسم مصدر اولدی کذا فی دقایق الحقایق ﴿ کلابشکر
وکلاشکر ﴾ کلاهما بسکون اللام وفتح الشین المعجمه والکاف کل خمیره سی که ترکیده دخی کلابشکر
دیرلر شیخ سعدی بیت کرنان خشك دیر خوری کلاشکر بود * کر کلاشکر خوری بتکلف ضرر بود
﴿ کلزار ﴾ سکون لام وفتح زاء معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول معروف کلستان ثانی موسیقیده
بر مقام ویاخود بر لحن آدیدر زراتشت بهرام ایکی معنایه بیت خروشان بلبلان در صحن کلزار *
بوقت صبحدم بر لحن کلزار ﴿ کلشهر ﴾ سکون لام وها وفتح شین معجمه ایله افراسیاب شاهك
سر عسکری پیران ویسه نك دختری آدیدر ﴿ کلغر ﴾ سکون لام وفتح غین معجمه ایله اول
قصه ونرم قیلدرکه شانه ایله چکیدن قو پاروب اینجه ولطیف شال وصوف ایدرلر حکیم نزاری
قهستانی بیت نه از شالبافان این روزکارم * که کلغر نداند باز از بریشم * وکسره ایله کلکار یعنی
باالحق ایدیجی ﴿ کلمر ﴾ سکون لام وفتح میمله ایکی معنایه کلور اول برچیچکدرکه بغایت
خوشبویدر امیر خسرو بیت شست در شست شد از غنچه زمین پر پیکان * هر یکی کوی
سر وریست مکر یا کلمر * وله ایضا * مثنوی * ز سوری کان نه کم بود از کناره * جکر میشد

میشد چو سوری پاره پاره * ازان کلمر که دل بردو روان هم * ز هر تن لاله رست ارغوان هم *
ثانی بر نوع اوق دمرنیدر امیر خسرو بیت کشت رعنایان بود در زیر بید وروی کل * بوستان
شیر مردان برك بید وکلمرست * برك بید دخی بر نوع اوزون دمرندر ﴿ کلنار ﴾ سکون لام وفتح
نونله ایکی معنایه در اول کراس دیدکاری میوه در طب کتابلرنده قراصیا حلو دیرلر ثانی بر قرمزی
ورنکین چیچکدر اغاجی بتر دیرلرکه انار دوتی چیچکی در اسلوبی انار چیچکنه بغایت مشابهدر لکن بو
ایری وزیاده قمزاولور انار اغاجی کبی اغاجی واردر میوه سی اولمز آنجق محصولی چیچکدر عربیده
جلنار وشوکة المصری دخی دیرلر شیرازیلر کل صد برك دیرلر شیخ نظامی بیت شدم از سرخ رویی
تیز چون خار * خوش آن خاری که آرد سرخ کلنار ﴿ کمار ﴾ بوزن خمار ایکی معنایه در اول کماریدن
وهم کماشتن لفظلرندن صیغه امر ووصف ترکیبی در ثانی چمچه که آنکله صحنه آش قورلر میر
نظمی بیت اکر از طعامش دهد یك کمار * نهد بار منت بدوشت هزار * بو بیت ابنای زمانه
حقنده در ﴿ کوار ﴾ بوزن سوار ایکی معنایه در اول کواریدن لفظندن صیغه امر ووصف
ترکیبی در خوشکوار وشیرینکوار کبی ثانی میوه سپیدی معناسنه شمس فخری بیت آنچنان
یاری که کمترینه است * زر بدامن بخشد ولعل از کوار ﴿ کور ﴾ بوزن مور اوچ معنایه کلور
اول عیش وعشرت ونشاط وسرور استاد رودکی بیت کوری کنیم وباده کشیم وزییم شاد *
بوسه دهیم بر دولب آن پری نژاد * ثانی یبان اشکی که فولان دخی دیرلر بهرام بونك صیدینه مائل
اولدوغیچون بهرام کور لقب قودیلر مولانا هاتفی بیت کمند شکاری که در کار شد * خر کور در ابر سر
افسار شد * شاعر در صفت اسب بیت کور سار وشیر زهره ببر تازو عزم تك * پیل کام
وکرك سینه رنك یاوکرك پوی * ثالث مزاد معناسنه شیخ عطار بیت مال وزر بیحد بدست
آورده کیر * بعد ازان در کور حسرت برده کیر ﴿ کورا کور وکور کور ﴾ کلاهما بمعنی زودا زود
وزود زود تیز تیز دیمك معناسنه در امیر خسرو بیت سنان در چشمها پر زور میشد * درون دیده
کورا کور میشد * وله بیت بخشندم آنچه مقتبسان زین کمال نور * وز دیده کور کور کزیدند چون
هلال ﴿ کوره خر ﴾ یبان اشکی در کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ کوش پستر ﴾ بر شخص
آدیدر منقولدر که اسکندر ذو القرنین بر سفرنده اثنای راهده بر عظیم طاغه ایرشورلر دامننده
بردریا واقع اولمش قوندقدن صکره لشکر شکاره مشغول اولورلر اول طاغ اتکنده بر آدم بولورلر
بیوك جثه ودرشت اعضا وسراپا پرموی وقولقلری شول مرتبه بیوك ویدی که یاتدقده برین
التنه دوشه وبرین اوزرینه اورتینور آنی اسکندر حضورینه کتوردیلر اسکندر آنك کیفیت احوالن
صوردقده جواب ویردوکین اسکندر نامه ده شیخ نظامی بیورر بیت بدو کفت شاهنشها باب ومام
مرا کوش پستر نهادند نام * مزبور چونکه انسان بیلوب نطقه قادر اوله اول هیأت آنجق کندویه
مخصوص اولوب نوع وجنسی اولمامق اقتضا ایدر ﴿ کوش کذار ﴾ واو معروف وسکون شین
وضم کاف فارسی وفتح ذال معجمتین ایله ایکی معنایه در اول ایشیدیلان سوز ثانی ایشدیجی
معناسنه ابو المعانی بیت سخن از لطف ترا کوشکذار م نشد * عمر شد آخر وکام دل ز ادم نشد
﴿ کوشوار ﴾ سکون واو اول وشین معجمه وفتح واو ثانیله زنان قولاقلرینه طاقدقلری کوپه
عربیده قرطه دیرلر ﴿ کوشیار ﴾ سکون واو وشین معجمه وفتح یای تحتانیله حکمای فارسدن

برحکیم آدیدر روذیرلرکه ابن سینا آکا شاکرد اولشیدی امیرخسرو بیت قول شرع آموزوباقی
رنجه و آن قول حکیم * کان خط بومعشرست و آن کتاب کوشیار ك کوکار ع واو معروف وفتح
کاف فارسیله مزبله ده حاصل اولور بر بوجکدر کرکال و کوکردانك و خیزدوك دخی دیرلر عربیده خنفسا
و ترکستانده قیفوردیرلر ك کهر ع فتح ها ایله کوهر لفظندن مخففدر و آنك معنالریله مترادفدر
حکیم خاقانی بیت من زه نخل کهر رابمن آرید ومرا * کهران کهر نخل ببر بازدهید ك مع الزاء المعجمه
ك کهراز ع فتح دال مهمله ایله اریمك معناسنه اسم مصدردر حکیم اسدی بیت کرآرند خشمش
قندرکداز * کرآرند لطفش برست ازنیاز * وکداز یدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی
اولور جانکداز کبی ك کراز ع فتح راء مهمله ایله سکز معنایه کلور اول ارکك طکوزه دیرلر شمس
فخری بیت تویی چو بیژن شاها چه غم خوری که بود * مخالف تو بدندان وزور همچو کراز *
کمال پاشازاده دقایقنده کراز دشتی آزیلو طکوز در اهلی سنه خوك دیرلر نتکم بوبیتدن معلومدر
بیت خوك که دندان کرازی نمود * طعمهٔ سك شد ز کرازی چه سود * ثانی تکبر وعجب
وتبختر ایله یوریمك معناسنه اثیرالدین اخسیکتی مثال اول وثانی ترتیب اوزره در صفت اسب
بیت ببری زراف سینه و برتی کرازکام * بحری نهنك فتنه و کوه صبا کراز * ثالث بیوك بیل که
آنکله یرتارلر میرعماره بیت مرکب و مجلس و شمشیرچه داند همی انك * سرور کارش همه
باکاورمبنیست و کراز * حکیم فردوسی * مثنوی * بفرمودناکاربا کراز * بیایند چندی
زراه دراز * بیامد یکی مرد یزدان پرست * چوباددمان و کرازی بدست * شمس فخری
بیت چنان زمعدلت راستی کرفت زمین * که برزکر نکند بعد ازین زمین بکراز * رابع شجیع
وبهادر معناسنه خواجه عمیدلویکی بیت دور سپهر مثل تو هرکز نیاورد * ازهفت پشت
پهلو وشیرافکن وکراز * خامس برنوع عارضی حرارتدرکه وجود انسانده ظاهر اولور عورات
وضع حمل ایدرکن وغیری سبب ایله دخی اولور شمس فخری بیت ز تاب آتش خشمت چنان
شدست حسود * که از حرارت بیچاره شد اسیر کراز * ابوشکور بیت هرچه بخوردی
تو کوارنده باد * کشته کوارش همه بر تو کراز * سادس برنوع آغزی طار برداقدر بعضیلر دیدن
ایدوب اکثر مسافرلر یوله کوتوررلر شمس فخری بیت هرآن کراز که لب شاه بر لبش بنهد * شود
زلال خضر آب دردهان کراز * سابع کرازیدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور تبختر
وناز وتکبر ایله یوری معناسنه استاد لطیفی * مسمط * ای سرفراز و حیله ساز آهن دل و آهن
کراز * تاچند کبر و عز و ناز آخر بیندیش از اجل * ثامن اوجی سوری براغاجدر آنکله صغر
و مرکب سوررلر شمس فخری * قطعه * بشادکامی در روضهای عیش وطرب * هزار سال
دکرهم برین نمط بکراز * بشوی روی عروس ظفر ز کرد فتن * بکوب تارك اعدای مملکت بکراز
ك کرز ع سکون راء مهمله وضم باء موحده ایله مکار وحیله کر معناسنه منقولدرکه حکمتك
طرف افراطی وار وطرف تفریطی وار طرف افراطه کرزی وطرف تفریطه جمود وبلاهت دیرلر
اعتدالی حکمتدر معربی جربز وجربزه در حکیم ناصرخسرو بیت آن خوری آنجا که باتو باشد
از اید * جای ستم نیست آن وکربزی وفن * وطرار وعیار معناسنه ده مرویدر استاد
رودکی بیت کربزان شهر بر من تاختند * من ندانستم که تبل ساختند * معیار جمالیده شمس

شمس فخری زیرك وصاحب ذکا معناسنه دیوب بو ایکی بیتی نظم ایلمش * قطعه * ایا شهریاری که
کینت درآرد * زحل را زبالای این هفت کنده * بجا از در دولتت سر نتابد * کسی که بود مرد دانا
و کربز * تحفة الاحبابده بمعنی زیرك و تیزفهم و شرفنامه ده بمعنی دلیر و شجاع مسطوردر ك کرز ع
سکون راء مهمله ایله بیوك دمور طپوزدرکه زمان قدیمده پهلوانلر ودلاورلر قوللنوب آنکله جنك
ایدرلر ایدی نتکم حکیم فردوسی بیت یکایك کوتا کوت بکرز کران * بخل کشته بازار آهنکران
اول زمانك آدمیسی بوبلریشه وقوتلرینه کوره هرکرزی بوقاج یوز بطمان دموردن ایدرلر ایمش
بوزمانه یکیتلرینك آنجق یوز و یوز اللی درهمدن اولوب اول دخی کشیدن شهرت ایچون ایرقاشنه
اصارلر خواجه سلمان بیت کرز را سرزنش کنند آدم * کز سر تیغ خون فشان باشد *
شمس فخری بیت ببرد سر اختران رابتیغ * بکوبد تن آسمانرا بکرز ك کلبیز ع سکون لام
وکسر باء موحده بعده یای تحتانیه چیچك یراوزرینه دوکلوب صاچلمش اولمق ك کاریز ع
سکون لام وکسر راء مهمله ایله برنوع حریردن طوقنمش قماشدر زمینی اطلس وزمانی کل نقشی
اولور خواجه سلمان بیت کوه را اندر زمستان داشت ازقاقم قبا * اطلس کاریز روی جامهٔ
خارا بود * خواجوی کرمانی * مصرع * کل برون آمد و بر مسند کاریز نشست ك کندوز ع
سکون نون وضم دال مهمله ایله چوالدوزکه کنده وزه دخی دیرلر ك کنیز ع کسر نون وسکون
یای تحتانیه اکول یعنی بسیار خوار ابوالمعانی بیت ندارد هیچ از حیوان تمیزی * نباشد
خوش علف چون او کنیزی ك کواز ع صغر سورن صغر تماج الندن طوتدوغی اوجی سوری
اغاج استاد فرخی بیت دوستانرا بیافتی بمراد * سر دشمن بکوفتی بکواز ك کودرز ع واو
معروف وفتح دال وسکون راء مهملتین ایله ایکی پادشاه آدیدر طائفهٔ اشکانیاندن بری نام پسر
شاپوردرکه باباسی حیاتنده ولی عهد ایدوب پادشاه اولمشیدی زماننده چوق مساجد ومعابد
خراب اولدی خلقه ظلم وجوری نهایتده ایدی حضرت عیسی علی نبینا وعلیه الصلوة والسلام
بونك زماننده مبعوث اولدی بری دخی نام پسر ایرانشاهدر باباسندن صکره اوتوزسنه
پادشاهلق ایلدی بونلردن غیری ایرانیلردن ایکی مبارز پهلوان آدیدرکه بری قارن بن کاوه نك
اوغلیدرکه حاکم اصفهان ایدی بری دخی کشوادك اوغلیدرکه کیوك پدریدر ودخی برقوش آدیدر
اکثر واغلب صو کنارلرنده تعیش ایدر ك کوزاز ع واو معروف وفتح زاء معجمه ایله بابله مشابه
خوش آواز برقوشدر میرنظمی بیت خوش آواز ست اکرچه مرغ کوزاز * ولی نبود چو
بلبل نغمه پرداز ك کوی باز ع مشهور ملکی نك اون طقوزنجی کونی اسمیدر کذا فی فرهنك
جهانکیری ك مع الزاء الفارسی * کرژاژ ع فتح زاء فارسیله علفدان مرغان یعنی قوش
قورساغی که ژاغر دخی دیرلر عربیده حوصله دیدکلریدر شمس فخری بیت چه طائر یست همایون
همای همت تو * که هفت چرخ ورا دانهٔ بود بکرژاژ ك کواژ ع طعنه وملامت وسرزنش
معناسنه شمس فخری بیت کند طبع او بحر را سرزنش * زند جود او در معادن کواژ *
ك کوژ ع واو معروف ایله سوراخ سفلی دن خروج ایدن ریح عربیده ضرطه دیرلر ابوالمعانی
درهزل بیت کوژ آن کلچهره کوا برده است باد نسیم * کیمرده از شمیمش تازه جان می یافته
ك مع السین المهمله * کرداس ع سکون راو فتح دال مهملتین ایله ستمکر وظالم معناسنه

حکیم نزاری قهستانی * قطعه * اکر حال رعیت هم برین رونق بود فردا * زجمع زادکانش
پوشود بازار نحاسان * خدایا بی شبان بکذاشتی این بی زبانانرا * مکر توهم ازیشان بازداری
شر کرداسان لغ کرس ح سکون راء مهمله ایله بمعنی کرسنکی یعنی آجلق کانه اول لفظدن
اختصار اولنمشدر بسحاق اطعمه بیت کرس ازدلم ببرد غم زلف وخال دوست * جان باخیال
رشته فتاد ازخیال دوست لغ مع الشین المعجمه * کذارش ح فتح ذال معجمه وکسر راء مهمله
ایله اوج معنایه کلور اول اسم مصدردر ثانی اسم مصدر تعبیر واقعه معناسنه عربیده معبر دیرلر
تعبیر ایدیجی دیمکدر ثالث بمعنی اداکردن سخن شیخ نظامی بیت بیاضش درکذارش هست
معروف * که بر بودع سوادش بود معروف لغ کذرش ح فتح ذال معجمه وسکون راء مهمله ایله
ظالمدن شکایت ایله ایکلمك معناسنه اسم مصدردر اولور لغ کرزه کاومیش ح فریدون شاهك
مخصوص کرزی آدیدر نتکم تفصیلی مرور ایلدی حکیم فردوسی بیت بهریك زمابود پنجاه
پیش * سرافراز باکرزه کاومیش لغ کزاش ح فتح زاء معجمه ایله بمعنی پیچیدن ناف یعنی
یورك بوریسی که عربیده مغص دیرلر لغ کزارش ح فتح زاء معجمه وکسر راء مهمله ایله اوج معنایه در
اول تعبیر خواب معناسنه حکیم فردوسی بیت مرا این خواب را بجز پیش او * مکوی وزنادان
کزارش مجو * ثانی شرح وتفسیر معناسنه حکیم سنایی بیت چارکوهر بسعی هفت اختر
شاهد بیرنك را کزارش کر * شیخ نظامی بیت کزارش چنین میکند کوهری * سخن را بیاقوت
اسکندری * ثالث بمعنی سخن کفتن حکیم قطران ارموی بیت کرکزارد نظم باردلفظ اودربتیم
ورنویسد نثر بارد کلك اودرنثیر لغ کزایش ح فتح زاء معجمه وکسر یای تحتانیه ایله ایکی معنایه در
اول کزاییدن لفظندن اسم مصدردر ثانی صرمشق معناسنه در لغ کشایش ح فتح شین
معجمه وکسر یای تحتانیه ایله آچمق وآچلمق معناسنه اسم مصدردر کشایش کارها دیرلر میرنظمی
بیت کشایش هد کارها را خدا * عقیدهات شود کردرست باخدا لغ کش ح عناصردن
باغ معناسنه در کذا فی المجمع لغ کلموش ح فتح لامله بید مشك که عربیده بهرامج دیرلر
لغ کماش ح فتح میم ایله خمیرمایه سزاتمك که اکثر اهل سفر ایدرلر وبونونی دخی مقیم اولان
ایدرلر خوش طعام اولور میرنظمی بیت چو آمد زبیرون ومهمان بدید * برآورد درخوان
کماش سپید لغ کوارش ح کسر راء مهمله ایله بر لطیف معجون ترکیبیدر معدهیی اصلاح
وخفقانی زائل ایدر بعد الطعام استعمال اولنور هضمه غایت معین اولوب طعامی فی الحال
هضم ایتدرر عربیده جوارش دیرلر آنك معربیدر کوارش اسم مصدردر هضم معناسنه بعض
نسخهده نونله کوارشن واقعدر وبعض نسخهده زاء معجمه ایله لغ کوازش ح واقع اولمشدر
کذا فی فرهنك جهانکیری لغ کواش ح کوچك چاقره دیرلر جره باز معناسنه کذا فی فرهنك
جهانکیری لغ کوش ح بوزن هوش بش معنایه کلور اول معروف قولاق معناسنه ثانی بمعنی
کوشه وبیغوله بوندندر که جکرکوش دیرلر شیخ نظامی بیت جکرکوش مرادر مستمندی *
نترسیدی که دردروی اوفکندی * ثالث بر فرشته اسمیدر که امور ومهمات خلایقه موکلدر
حکیم فردوسی بیت چو دیك زمان آورد جوش کوش * فزاینده بادت جوانی هوش * رابع
شهورشمسیهنك اون دردنجی کونی آدیدر اهل فارس بوکونه عظیم اعتبار ایدوب عید جشن وسرور

وسرور ایدرلر وبوکونده صرمشق یرلروانی تازه اونلر ایله بشوردرلر بومقوله طعامدن مرادز عملر نجه
مس اجنهدن یعنی جن طوقنمسوندن امین اولورلر واجنهیه منسوب امراضه بونلر ایله دوا ایدرلر
وبوکونده اطفالی ابتدا تعلیمه ویرملك وصنعت اوکرتمك وبومقوله اشلره شروع ایتمك مناسبدر
دیرلر زراتشت بهرام بیت بروزکوش اسفندارمذماه * بکاه یزد جرد آخر شهنشاه *
خامس بمعنی نظر وانتظار ومنتظر حکیم فردوسی بیت پاس میداشتم برای وبهوش * وزخطاب
کسم نیامد کوش * حضرت مولانا قدس سره بیت این دانهای نازنین محبوس مانده در زمین
درکوش یك بازان خوش موقوف یك بادصبا * وله قدس سره * مسمط * خلقی نشسته
کوش ما مست خوش ومدهوش ما * نعره زنان درکوش ما کسوی مادار نظر لغ کومباش ح
بولفظ اوج معنایه در اوج وجهله استعمال اولنور اول تهی غایبدر اولمسون معناسنه
ثانی قواولمزسه اولمسون ثالث دیکه اولمسون دیمکدر لغ کومش ح واو معروف وکسر
میمله زمین کاو یعنی یرقازیجی معدن آهن ومس وسیم ودخی قیو وکاریز قازیجی وامثالی استاد لطیفی
بیت تأمل کردو کفتا نکته پاك * چو کومش کاب پاك آورد ازخاك لغ مع الغین المعجمه ح
لغ کروغ ح ضم راء مهمله وواو معروفله بمعنی دروغ یعنی کذب حکیم فردوسی بیت یکی دیکری
زن بربین برنشان * کروغ ازکنا هست بر سرکشان لغ مع الفاء * کلف ح فتح لامله کله مشابه
سرخ رنك برچیچکدر کذا فی فرهنك جهانکیری لغ مع الکاف * کرك ح سکون راء مهمله ایله
قورد که عربیده ذئب دیرلر شیخ سعدی بیت عاقبت کرکزاده کرك شود * کرچه با آدمی
بزرك شود لغ کلاك ح فتح لامله دپی که قیش ایامنده قار یاغرکن شدید روزکار ایله یغان قاری
ودخی بیرده کی یاغمش قاری قالدیروب آدم وحیوان چهرهسنه اوررصاورنی دخی دیرلر
لغ کل دورنك ح برنوع کلدر که برکنك بریوزی صاری وبریوزی آل اولور کل رعنا وکل قحبه دخی
دیرلر میرنظمی بیت تاب می چهرهاش چو دورنك زده * رخ ورویش کل دورنك زده لغ کل صدبرك ح
برنوع قرمزی ایری قمر کلدر فرنك کلی دخی دیرلر خواجه سلمان بیت بلبلان برکل صدبرك سرایند
سرود * عاشقان بررخ معشوق نوازند غزل لغ کلفهشنك ح سکون لام وهاونون وفتح فوشین
معجمه ایله بریوکسك یردن صوا قارایکن طوکوب قالمغه دیرلر رنکدالدهده بیلورقرالاوی بیت آب
کلفهشنك کشته ازفسردن ای شکفت * همچنان چون شیشه سیمین نکون آویخته لغ کلك ح
فتح لامله ایکی معنایه کلور اول کنایه آمیز وطعنه وسرزنش وجهیله اولان سوزه دیرلر حکیم
سوزنی بیت کرپیش کل کشم کله مشکبوی تو * برمن کلك مزن که ثنید بشم ازکلك * ثانی
برنوع صمغدر قزللغه مائل کورده دخی دیرلر لغ کلناك ح سکون لام وفتح نونله ایکی معنایه در
اول قلعهنك برجی اوزرنده اولان بارو ثانی بمعنی کلزار یعنی کللك کذا فی الاداة بو معنایی مؤید
میرنظمی بیت درون پرشد ازلشکر نامدار * بکلناك درصف زده بیشمار لغ کلنك ح فتح
لام وسکون نونله طورنه دیدکاری قوش عربیده کرکی دیرلر ضم کافله لغ کلوك ح ضم لام وواو
معروفله حبوبات قسمندن بورچق دیدکاری علف کاووشتردر لغ کنك ح سکون نونله
ایکی معنایه در اول دلسز بی زبان معناسنه اکرچه کاف عربیله مشهوردر اما معتبر نسخهلرده
کاف فارسیله تصحیح اولنمغین بومحلده ثبت اولندی ابوالمعانی بیت به پیش بزرکان بشو کنك وکر *

نباشد چنین در جهان راحتی * ثانی چشمه لرده وحمام قورنه لرنده وبعض ظروفده اولان اوله در
كواك بر قوشدر قويروغی اوزون متصل صالرطورر وله درهجا بيت مغلى را كر به بيند
سخت كير * دنبه اش جنباند او همچون كواك كوزك واو مجهول وفتح زاء معجمه ايله طوپوق كه
عربيده كعب ديرلر كذا فی المجمع كوزنك واو معروف وفتح زاء معجمه وسكون نونله بر پادشاه
آديدر حكيم اسدى بيت مر آن شاه را نام كوزنك بود * كه از تيغ فرهنگ نی زنك بود *
كوش خرك سكون شين وفتح خاء معجمتين وراء مهمله ايله بر بوجكدر اكثر قولاغه كيرر
بعض كسنه نك هلاك ايدر كوش جنه وهزارپا دخی ديرلر كوشك واو معروف وفتح شين
معجمه ايله مصغر كوش ودخی صاحب ملاذه يه ديرلر كذا فی المجمع كوكردانك سكون
واو ورا وفتح كاف فارسی ودال مهملتين ونونله مزبله ده حاصل اولوب يوارلنور بر دكرمی بوجكدر
كوكار وكوكال وخيزروك دخی ديرلر كولاك سكون واو وفتح لامله نكنه كورك معناسنه
كهولك واو معروف وفتح لامله بيخ انكدان يعنی حلتيت كوكی كذا فی المجمع كوياك
واو معروف وفتح ياء تحتانيه ايله بمعنی بسيار كوی يعنی چوق سويلجی ابو المعانی بيت به بلبل كفتنی
عاشق خطايست * نباشد عاشق شوريده كوياك مع الكاف الفارسی * كلبانك سكون
لام ونون وفتح باء موحده ايله اول بلند آوازدر كه نقارجيان وقلندران وشاطران وامثاللری كوس
ونقاره چالدقلرنده وشنلك اولدقده چكرلر آكا كلبام دخی ديرلر مير خسرو بيت بابل سر مست
در كلبانك خوش ميكوفت پای * ناكهانش ديده نركس بزير پای شد * خواجه حافظ بيت
دلت بوصل كل ای بلبل سحر خوش باد * كه در چمن همه كلبانك عاشقانه تست كوبك
واو معروف وفتح باء موحده ايله عورتك موضع معهودنده اولان كوشت پاره يه ديرلر حكيم شفايی
درهجا بيت سيل خورد از كوبك رمداری خاتون * هر نطفه افسرده كه جست از كمر تو *
كوشتاهنك واو معروف وسكون شين معجمه ونون وفتح تاء مثناة وها ايله ايكی معنايه در
اول تنوردن بشمش اتمكی چقارجق دمور چنكال ثانی بمعنی غليواج يعنی چيلاق كوشتاهنج دخی
ديرلر كوك واو معروفله اوج معنايه كلور اول نكمه معناسنه ثانی شكل كه وجود
آدمده ظاهر اولور اكثر الده واياقده چيقار پخته اولميوب قالور كسدكجه ينه بتر آكا آزخ
دخی ديرلر عربيده ثؤلول ديرلر ثالث كوساله يعنی بزاغو كوكه دخی ديرلر تاتارلغتيدر مع اللام
كسل ضم سين مهمله ايله كسيختن لفظندن صيغه امر ووصف تركيبی اولور جان كسل
وغم كسل كبی كسر سين مهمله ايله ده استعمال ايدرلر نتكم مير نظمی بيت می لعل جانان بود
غم كسل * سرور ابد اندر آرد بدل كسيل كسر سين مهمله وسكون ياء تحتانيه ايله وداع
معناسنه كسی دخی ديرلر كل خصوصيتله معروف ورد معناسنه در اما عجمده هر چيچكه
كل ديرلر كرك اغاجده كرك سبزه ده اولسون مطلق كل ذكر اولندقده مراد معروف كلدر آخر
چيچك قصد اولندقده كل نسرين وكل خيری وكل سوری وكل ليمون وكل بادام وكل شفتالو ديرلر
على هذا القياس وكل زنبق دخی دينلمشدر محمد عصار از مهر ومشتری بيت كل زنبق وليكن
ناشكفته * ميان ياسمين ولاله خفته * بو بيت بر نازك بيته استعاره طريقيله شراره آتش
وچراغه دخی ديرلر مير خسرو بيت برك مير يزد ز كل دانم خزان خواهد رسيد * ميهمان آيد

آيد بخانه چونكه كل بارد چراغ كلال باشك اورته يری تارك سر معناسنه شمس فخری بيت
نهد برای شرف خاكپای اورا چرخ * بجای اكليل امروز بر فراز كلال كالكل سكون لامين
وضم كافين ايله برداردر عربيده مقل ازرق ديرلر كاول ضم لام وواو معروفله ايكی معنايه در
اول ايلك يوماغی يعنی صارلمش ايلك ثانی حبوباتدن بورچق ديدكلری قره دانه در كه كاوك
دخی ديرلر كوانكل وكوی انكل كلاهما بواو المعروف وفتح الهمزة وسكون النون وضم الكاف
الفارسيه ايلك دوكمه كه قفتان كوكسنده ويكارنده ايدرلر كوانكله وكوی انكله دخی ديرلر اثير الدين
اخسيكتی بيت هر آن كوانكل زرين كه چرخ از اختران سازد * لباس عمر اورا چون ترازی جاودان
زيبد * خلاق المعانی بيت ای كريمی كه كند چرخ ز خورشيد وهلال * جامه قدر ترا هر سر
مه كوی انكل كوال بمعنی چوال كذا فی المجمع كوپال واو مجهول وفتح باء فارسيه ايله
كرز وطپوز معناسنه شمس فخری بيت عجب مدار كه سر كوفته است دشمن تو * كه سر زنش
كند از سر كران بتيغ وكوپال كوشمال واو معروف وسكون شين معجمه ايله ايكی معنايه در
اول تأديب وتوبيخ معناسنه در شيخ عطار * مثنوی * در رياضت نفس بد را كوشمال *
تا نيند از در ترا اند ضلال * نفس در ترك هوا مسكين بود * كوشمال نفس نادان اين بود * ثانی
قولاق بورمق كه معنای تركيبی در خواجه سلمان بيت زود بر بطرا مغنی كوشمالی داد زود *
اين بود فرياد شان زان كوشمال آمد بديد كوكال واو مجهول وفتح كاف فارسيه مزبله ده
اولور بر دكرمی بوجكدر كوكار وكوكردانك دخی ديرلر كول واو معروفله ايكی معنايه در
اول ابله واحمق معناسنه مولانا جامی بيت همه مشغولی عالم كوليست * ترك كولی بخدا
مشغوليست * مولانا ظهوری بيت بترس از خدا بكذر از كول خلق * مكن بخيه را دانه ودام
دلق * ثانی نسخه ميرزا ابراهيمده بمعنی آبكير يعنی بر يرده صو ايركيلوب قالمش اوله تركيده
دخی كول ديرلر ابو شكور بيت كول تو از قياس كه كر بر كشد همی * يك كوزه آب از وبهمان نيره
ميشود * ادات الفضلاده بمعنی كوف وجغد يعنی بايقوش كه بوم دخی ديرلر مع الميم كترم
سكون تاء مثناة وضم راء مهمله ايله اول سوزه ديرلر كه سويلينه نك حدندن زياده اوله ودخی لاف
وكزاف معناسنه كذا فی فرهنك جهانكيری كرزم فتح راء مهمله وسكون زاء معجمه ايله
اسفنديارك برادری ناميدر حكيم فردوسی بيت بهر جا كه بودی ببزم وبرزم * پر از درد ونفرين
بدی بر كرزم كركم سكون راء مهمله وضم كاف فارسيه زرده چوب وزرده چاو دخی ديرلر بعضيلر
زعفران روايت ايلديلر كرم بوزن جرم سخت وغصه والم واندوه معناسنه حكيم ناصر
خسرو بيت زانچه داری نصيب نيست ترا * جز شب وروز رنج وكرم وكراز * شمس فخری
بيت در ايام او اهل فضل وصلاح * بر آسوده اند از غم ورنج وكرم * استاد رودكی بيت
كر درم داری كزين آيد بدين * بفكن آور كرم ودرويشی كزين * حكيم اسدی بيت كر ايدش
بخشد بزرگی وناز * فرو نتر دهد رنج وكرم وكراز كرژم سكون زاء فارسيه بر اغاجدر كه
ورواز ولامشكر وكنجك وسله وپشه دار وسارشكدار دخی ديرلر عربيده شجر البق
ديدكلريدر كستهم سكون سين مهمله وفتح تاء مثناة وها ايله نودر بن منوچهرك ناميدر و
وبر دخی كژدهم اوغلنك آديدر كل اندام يعنی نازك اندام وموزون ولطيف بدن كمال خجندی بيت

پیش کل اندام تو دارد کل اندام ذکر * لطفی نباشد آنچنان اندام بی اندام را في كابام في کابانك
مرقوم معنا سنه که بلند آواز کوس کبی و آکا بکزر بر نسنه در بلند آوازی وار در حکیم خاقانی
بیت بخشش بصبح خیزی تا کوفت کوس دولت * کابام کوس اورادستان تازه میکن في کاقام في
یعنی کل رنکنده حکیم خاقانی بیت ساغر کلفام خواه کزدهن کوس * نغمهٔ کلبام وقت بام بر آید
وله بیت کابام زند کوست کلفام سزد کاست * کانش بکلام آردخمار بصبح اندر في کم في نابدید
وضایع معناسنه در ترکیبده بیتك دیرلر چغتایده یاوو ماق دیرلر میرعلیشیر بیت چو یار کوبکاید ا
بولسام بلامنکا یا وو ماس * بیروجهلا که بولور تیمو رحصار منکا في کوشهٔ چشم في ایکی معنایه
کاور اول کوزك قویروغی ثانی نظر نهانی یعنی کوز اوجیله باقمق خواجه حافظ بیت آنانکه خاك را
بنظر کیمیا کنند * آیا بود که کوشهٔ چشمی بما کنند في کوم في بوزن بوم صولر کنار نده اولان چمن
معناسنه در شمس فخری سورلمش تارلاده ویل اورلمش یرلرده قوریبوب قلان اوت دیوب
بو ایکی بیتی نظم ایلمش * قطعه * آنچنان کشت عدل تو که بروز * پرده از پیش بوم وبردارد *
نخل اکر بر خلاف تو روید * بیقین دان که کوم بردارد في مع النون * کبتن في سکون باء فارسی
وفتح تاء مثناة ایله بوزن ومعنی کفتن کذا فی فرهنك جهانکیری في کداختن في فتح دال مهمله
وتاء مثناة وسکون خاء معجمه ایله اریمك واریتمك مصدر لازم وهم متعدی اولور ابو المعانی بیت
دلم با فکر دیکر بود مغشوش * غمت بکداخته در بوتهٔ عشق في کدازیدن في فتح دال مهملهٔ
اول وثانی وکسر زاء معجمه ایله بودخی اریمك واریتمك معناسنه در کداختن کبی عربیده زوب
وزوبان دیرلر وچغتایده اریماك دیرلر کسر همزه ایله فرهادنامه ده قیامت کونی وصفنده میر
علیشیر بیت دمی کیم قهرینك اوتی توتمای آرام * ایریب ایلا کوم بیر قوزغاسوم جام *
في کذاردن في فتح ذال معجمه ودال وسکون راء مهملتین ایله محسوسا کچمك وکچورمك مصدر
لازم ومتعدی در حکیم قطران ارموی بیت وربدولت روزکار از چرخ بکذارد سرم * خادم این
درکهم جاوید خاك این درم * چغتایده اوتکارماك دیرلر فرهادنامه ده خاقانك عشرتی وصفنده
بیت بو یانکلیغ تا نجوم چرخ تا پمای * حساب فصل ایلا اوتکاردی اوج آی في کذاشتن في
فتح ذال وتاء مثناة وسکون شین معجمتین ایله ایکی معنایه در اول کچمك معناسنه در حکیم
فردوسی بیت وراخواندندی کو کرد کیر * که از کوه بکذاشتی تیغ وتیر * حکیم اسدی بیت
بزخمی بخانیزه بر داشتی * زدی بر یکی بر سه بکذاشتی * بو معناده محسوسا کچمك ومعنا کچمك
معناسنه ده استعمال اولنور میر نظمی بیت چو در سر عشق جانان بود ناچار * کذشتی از سر خود
آخر کار * ثانی بمعنی رها کردن یعنی صالیویرمك في کذشتن في حذف الفله ده جائزدر
استعمال اولنور عربیده مرور وچغتایده اوتماك دیرلر سبعهٔ سیاره ده معراج وصفنده بیت
چرخ اعظم جمیعه سور کاج آت * یادین اوق یانکلیغ اتدین اوتتی یات * کاهی زایله اوتوزماك
دخی دیرلر فرهادنامه نك آخرنده اوتوزمای عبارتی که بو بیتده کلور کچورمیوب معناسنه در
بیت اوتوزمای وقتدین بر لحظه سو یبن * طمع ایتیب بو سودین آب رویین في کران في فتح
راء مهمله ایله بخشش بغدای وآرپه دستهسی استاد عضایری رازی بیت یك کران از کشتزار
خویشتن * بهتر از صد خرمن از مال کسان في کرازان في فتح راء مهمله وزاء معجمه ایله ایکی

ایکی معنایه در اول بمعنی خرامان رفتن یعنی صالنه رق یوریمك ثانی بمعنی پهلوانان یعنی جمع
پهلوان بو ایکی معنایه حکیم فردوسی بیت کرازان کرازان نه آکاه ازین * که پیژن نهادست
بر پور زین في کرازیدن في فتح راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله ناز وتبختر وتکبر ایله یوریمك معناسنه
مصدر در بو بیتده فاعلی واقع اولمشدر حکیم اسدی بیت برفتند هر دو بدان بارکاه * کرازان
وخندان بدرکاه شاه في کرازیدن في فتح راء مهمله وکسر زاء فارسیله قوش اوچدقده قناد ندن
ظاهر اولان صدایه دیرلر في کرزدن في سکون را وفتح زاء معجمه ودال مهملتین ایله بمعنی
چاره کردن کذا فی فرهنك جهانکیری في کرکان في سکون راء مهمله وفتح کاف عجمیله ایکی
معنایه در اول دار الملك استراباد اولان شهرك آدیدر تعریب ایدوب جرجان دیدیلر الان
بین الناس معربیله مشهوردر حکیم ناصر خسرو بیت بمسجد خواندن موذن چو کرکس
زان فرولنکی * روی چون کرك پویان کر بکرکان خواندت سلطان * مولانا هاتفی بیت
زکرکان دشتی رباییم صید * در آریمشان دست وکردن بقید * شمس فخری بیت بیاد دست
تو شاها بنام دولت تو * اکر درخت نشانند در حد کرکان * ثانی جمع کرك قوردلر دیمك اولور
في کرکن في سکون راء مهمله وضم کاف عجمیله غلهٔ نارسیده یعنی هنوز ایرشمامش غلال
معناسنه که درمل ودال دخی دیرلر في کرکین في سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر کاف عجمیله
ایر اینلودن بر مبارز پهلوان نامیدر في کروکان في ضم راء مهمله وواو وفتح کاف فارسیله آلات رجل
معناسنه که لنه وحمدان دخی دیرلر حکیم سنائی بیت جز غری را نهلی بهر کروکان قومی * کرچه
چون کادن سك کادن اودیر شود * حکیم سوزنی بیت ای پسر تا بمیان پای تو در نکرستم *
جز بیك چشم کروکان بتو بر نکرستم في کره کردان في فتح راء مهملهٔ اولی واخفاء ها یله براوبوت
آدیدر بر بنی یاتورب باقیلری چوره سنه طولانورلر في کزاردن في فتح زاء معجمه ودال وسکون
راء مهملتین ایله ایکی معنایه مصدردر اول اداکردن دین یعنی بورج اودمك شیخ سعدی
بیت خداترس باید امانت کزار * امین کز تو ترسد امینش مدار * ثانی بمعنی نقش ونکار
کردن في کزارش في فتح زا وشین معجمتین وسکون راء مهمله ایله کزارش مرقومك اوج
معناسیله ده مترادفدر في کزاریدن في فتح زاء معجمه وکسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله
ایکی معنایه در اول بمعنی کزاردن مرقوم ثانی تمییز وتشخیص ایلمك في کزاستن في فتح زاء معجمه
وتاء مثناة وسکون سین ایله سیلمك وصالمق معنالرینه در في کزاییدن في فتح زاء معجمه وکسر یای
تحتانیٔ اول وسکون ثانیله نقصان ایلمك معناسنه در استاد دقیقی بیت کیست کز وصل
تو ندارد سود * کیست کش فرقت تو نکزاید في کژکن في فتح زا وکاف فارسیین ایله برقوشدر
ترکیده کوجوکن دیرلر قناددین اوق یلکی ایدرلر في کزیدن في کسر زاء معجمه وسکون یای
تحتانیله سچمك وبکنوب اختیار ایتمك في کزین في کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله بکنمك
وسچمك ومنتخب وکزیده معناسنه وکزیدن لفظندن صیغهٔ امر اولور مثال معنیٔ اول خلاق
المعانی بیت چو من کزین سخنها بخدمت آوردم * مراز بهرچه تشریف به کزین ندهند *
مثال معنیٔ ثانی حکیم انوری بیت دندان سنان آسمان خراش * آغوش کمند آشتی کزین *
مثال معنیٔ ثالث مولانا جامی بیت زمانی با خدای این بیخودی چند * خردمندی کزین

تابحردی چنبك لغ کزیرکردن ع کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانی وراء مهمله ایل چاره
ایلمك لغ کساردن ع فتح سین ودال وسکون راء مهملات ایله بمعنی گذاشتن یعنی چکملك
وچورمك حکیم خاقانی بیت انده کسار من شد وانده بمن گذاشت * وامق چه کرد از غم عذرا
من آن کنم * ابوشکور * قطعه * ساقیا مر مرا ازان می ده * که غم من ازان کسارده شد *
از قنینه برفت چون مه نو * در پیاله مه چهارده شد * بر دوست ایچون یار غمکساردیرلر غمی بیله
کیچوریجی دیمك اولور لغ کسانیدن ع فتح سین مهمله وکسر نون وسکون یای تحتانیله بمعنی
کسستن وهم آنك متعدیسیدر کوشتمك واوزمك معناسنه لغ کستردن وکستریدن ع کلاهما
بسکون السین المهمله وفتح التاء المثناة دوشه مك فرش معناسنه ودخی تمهید وتمکین معناسنه ده
کلور شمس فخری بیت خسرو خورشید همت شیخ ابواسحق کو * درهمه آفاق خوان بذل
واحسان کسترید * چغتای لسانینده توشامك دیرلر فرهادنامه ده خاقان عشرته مباشرت
ایتدیکی یرده بیت توشاب قصر ایچرا یوزدیبای کارنك * قونیلدی تخت کردون سای کارنك
لغ کسستن ع کسر سین مهمله اولی وضمله ده جایز وسکون سین ثانی وفتح تاء مثناة ایله
اوزمك واوزلمك معناسنه لغ کسیختن ع کسر سین مهمله وسکون یای تحتانی وخاء معجمه وتاء
مثناة ایله بمعنی کسستن مرقوم لغ کسیل کردن ع کسر سین مهمله وسکون یای تحتانی ولام ایله
بمعنی رها کردن یعنی صالی ویرمك لغ کشادن ع فتح شین معجمه ودال مهمله ایله آچمق
مستقبلنده دالك ماقبلنه بریا زیاده ایدوب کشاید وکشاینده دیرلر لغ کشایانیدن ع متعدی
کشادندر لغ کشن ع سکون شین معجمه ایله دیشی ارککه طالب اولمق ودخی حیوانات دیشی
طوتمق شیخ نظامی * مثنوی * زدشت آن که در هر قرانی * بکشن آید نکاور مادیانی *
بفرمان خدا در کشن کیرد * خدا کفتی شکفتی در پذیرد * حضرت مولانا قدس سره بیت
آن مه که ز پیدایی در چشم نمی آید * جان از مزهٔ عشقش بی کشن نمی زاید * شیخ آذری
* مثنوی * آمد از چشمه ایغر آبی * بر سر آب همچو مرغابی * هوا و مادیان نود آهنك *
همچو بر صید کوهسار پلنك * مادیا نزا بر سم فتح الباب * داد کشن تمام وشد در آب * مادیانرا
بکشن حامل کرد * بعد یکسال کرهٔ آورد * واغاج میوه دار اولمق معناسنه ده مرویدر
لغ کشودن ع ضم شین معجمه وواو معروف وفتح دال مهمله ایله بمعنی کشادن لغ کفتاریدن ع
سکون فا وتاء مثناة وکسر راء مهمله ایله سوز سویلمك کفت که سوز در آریدن آوریدن
معناسنه در معنای ترکیب سوز کتورمك اولور لغ کفتان ع سکون فا وفتح تاء مثناة ایله بمعنی
ملح یعنی چکرکه اما بعض فرهنکده چکرکه یه بکزر بر جانوردر یازایامنده کیجه ایله اوتر عربیده
شفرق دیرلر لغ کفتن ع سویلمکدر مستقبلنده فا واوه وتا یایه قلب اولنوب کوید وکوینده دیرلر
شاعر بیت شعر کفتن کرچه در سفتن بود * لیك فهمیدن به از کفتن بود لغ کلان ع فتح لام ایله
ایکی معنایه کلور اول برنوع پشمش اتمکدر بر مقدار بغدایی یاغله بشوررلر بعده دوپوست ایدوب
ارا سنه بال قورلر تمام بالی کند ویه جذب ایتدکده بر مقدار بادام دوکوب اوزرینه دوکرلر لذیذ
طعام اولور بقلوانك برنوعی بلکه یا بعینه اسهلیدر حکیم سوزنی بیت رخ احباب تو طرست
چو کل * خوش وشیرینتر از کلان وکلاج * ثانی بمعنی افشان یعنی صاچاش وصاچیق لغ کلابدان

لغ کلابدان ع معروف کلاب ظرفیدر لغ کلانیدن ع فتح لام وکسر نون وسکون یای
تحتانیله بمعنی افشانیدن یعنی صاچمق زراتشت بهرام بیت سحر که باد برك کل کلانست *
زدرد آن فغان بلبلانست لغ کلپایکان ع سکون لام وفتح باء فارسی ویای تحتانی وکاف عجمیله
عراق عجمده برشهر آدیدر معربی جرد بادقاندر امیر معزی بیت تا بحت جاودان بتو دادست
فر و جاه * کلپایکان بهشت کند فر و جاه تو لغ کلبن ع سکون لام وضم باء موحده ایله کل
اغاجی بعضیلر کل بتن شاخ دیدیلر اصلی بن کل در کل دیبی دیمك اولور علم اولیجق مضاف الیه
تقدیم اولنوب کلبن اولدی میر نظمی بیت چو بابل لا نه بر کلبن که کیرد * حرامست نام عاشق
زو پذیرد لغ کل بی فرمان ع بر قرمزی چیچکدر چایرلو یرلرده بتر ترکیده کلنجك چیچکی وعربیده
شقایق النعمان دیرلر لغ کلچکان ع سکون لام وکسر جیم فارسی وفتح کاف ایله بر درخت نامیدر
کذا فی المجمع لغ کل ذریون ع کسر لام وراء مهمله وفتح ذال معجمه ایله بر شهر اسمیدر دیرلرکه اول
شهرك کنارندن آقار بر ارمغك آدیدر حکیم فردوسی * مثنوی * ازان بس زهیتال وترك وختن
بکل ذریون بر شدند انجمن * بدی نام آن روز کل ذریون * که بد در بهاران چو دریای خون *
لغ کل زمین ع کسر لام وفتح زاء معجمه ایله محلاتده وقرا وقصباتده بر متعین مکان اولورکه اهالی
محله وقصبه وقریه اول یرده جمع اولوب تسویهٔ امورلرین مشاوره ایدرلر با باافغانی بیت با این غرور
حسن که در هر کل زمین * خلقی در آرزوی سلام تو میکشد لغ کلستان ع کسر لام وسکون
سین مهمله وسکون لام وکسر سین ایله ده جایز کلا التقدیرین کللك دیمکدر شاعر بیت
بهار آمد دل از آلام رسته * کلستان شد جهان هنکام عیشست لغ کلسون ع سکون لام
وضم سین مهمله وواو معروفله ابریشمدن زنانك تورا ورلمش ترکبی که ایچنه صاچلرین قورلر بوعصرك
دوراتی ایسه ترکبی رفع بلکه کیفیتن فراموش ایتمشلردر برمعناسی دخی زنان انجولی جبه
آلتون کبی اوروب آلنلرینه بغلرلر لغ کلشن ع کلستان معناسنه ودخی عشرتکاه معناسنه ده
کلور ابو المعانی بیت بافتاب قدح شعله زار کن ساقی * بشوق عارض جانان ضیا کند
کلشن لغ کلکون ع ایکی معنایه در اول کل رنکنده اولان نسنه که مراد قرمزی اولمه میکون
ولاله کون کبی مولانا طالب آملی بیت نخستین کرده از کلکونهٔ خون * سفیداب بیاض
دیده کلکون * استعاره طریقیله شرابله طلو قدحه ده دیرلر ثانی خسرو پرویزك مشهور آل
آتنه دیرلر آدی اولمق دخی مرویدر لغ کل کورستان ع پاپادیه چیچکی اکثر مزارستانده
بتر وکیجون بو یله آدویرمشلر کوپل دخی دیرلر عربیده اقحوان دیدکاریدر کذا فی فرهنك
جهانکیری لغ کل نافرمان ع بنفشه اولمق اوزره روایت اولنمشدر مجنون چب نویس بیت
روی بر تافت ز حکم تو کل نافرمان * شست بر کشتن رویش کل نافرمانی لغ کلنکبین ع فتح لام
وسکون نون ویای تحتانی وضم کاف وکسر باء موحده ایله بر ترکیبدر کلقند کبی انجق تفاوتی شکر
ایله اولانه کلقند وعسل ایله اولانه کلنکبین دیرلر ابو منصور عماره بن محمد المروی بیت کر بر کران
دجله کسی نام او برد * آب انکبین ناب شود کل کلنکبین لغ کلودن ع ضم لام وواو معروف ایله
بر ظرفی بوغازینه دك طولدرمق مثلا شیشه وبرداق وامثالی نسنه لر لغ کلهٔ مرغان ع فتح لام
مشدده ایله برنوع پرده درکه آنده اولان نقش جمله قوش تصویریدر ودخی قوشلو جمعیتله بر یردن

هوایه اوچدقده پرده کبی اولوب کونشی کوستر ممکن تشبیها دیمشلر وکله پرده معناسنه اولدیغی
عن قریب ذکر اولنور انشاء الله تعالی کماریدن فتح میم وکسر راء مهمله ایله صرتمق یعنی
حالت غضبده دیشلرین صقوب کوسترمك اکثر صفت سباعده استعمال اولنور میر نظمی بیت
کمارید از غضب همچون پلنکی * نمیکرده بیکبار ادرنکی کماشتن فتح میم وتاء مثناة
وسکون شین معجمه ایله طپشرمق مولانا هاتفی بیت زپیغام واز پیشکش هرچه داشت *
زبان را پی عرض آن بر کماشت * وحواله ایلمك برشی برشی یرینه قومق مثلا بر اهل منصب آخر یره
کیدوب یرینه برین قودقده فلان کماشته فلانست دیرلر مستقبلنده شین رایه قلب اولنوب
کماریدو کمارنده دیرلر کمان صانمق عربیده ظن وچغتای لسانده چاغلامق دیرلر فرهادنامه ده
فرهادك ولادتی شنلکنده دیر. بیت طرب غوغاسن اول کشوروده چاغلاب * مشقت کاروانی
رخت باغلاب کمان بردن شبهه ایلمك کمانیدن فتح میم وکسر نون وسکون یای
تحتانیله مصدر کماندر شاعر. بیت شبهای هجر را کذراندیم وزنده ایم * مارا بسخت جانی هم این
کمان هنوز کمشدن سکون میمله ضایع اولمق چغتای لسانده ایتورماك دیرلر سبعه
سیاره ده توحید ده بو بیتده ایتورکای لار عبارتی ضایع ایله لر دیمکدر. بیت کوککا تو فراغنی
ایتورکای لار * تو فراغ ایچرا تینینی ایتورکای لار کنده کردن نقش ایلمك کذا فی فرهنك
جهانکیری کواران بوزن سواران یعنی خوش ذایقه وتیز هضم معناسنه میرخسرو بیت
می ناخست جو ر کاغذاران * که هرچندش خوری باشد کواران * وبمعنی کورا وله * قطعه *
همی ریزی بیاری خون یاران * همی باشد سزای دوستداران * بخون بیدلان خود مکن خوی
که کس را ناید این شیرین کواران کواربان وکواره دان کلاهما بفتح الواو وسکون
الراء المهمله چوبان وصغر تماج که کوار وکواره صغر معناسنه در. کذا فی فرهنك جهانکیری
کوارشن کسر راء مهمله وسکون شین معجمه ونون موقوفله جوارش دیمکدر کواردن
فتح واو اول وضم راء مهمله وسکون واو ثانیله برنوع قبر چقدرکه آدمك دریسی اوزرنده ظاهر
اولور اطرافه یایاور سمبی فضلات سودادر آکا بریون دخی دیرلر عربیده قوباء دید کماریدر
کواریدن کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله سکرمك یعنی هضم ایتمك معناسنه در
کوازه زدن فتح زاء فارسیله طعنه وسرزنش ایتمك معناسنه در کوازیدن
کسر زاء فارسیله مصدردر طعنه معناسنه کوازیدن کسر زاء معجمه ایله فارغ اولمق
وفراغت ایتمك معناسنه در میرنظمی. بیت هر آندم که کرد براسیران کذر * کوازد بر ایشان
کردن نظر کواشتن فتح واو وتاء مثناة وسکون شین معجمه ایله بمعنی کواریدن یعنی هضم
ایتمك معناسنه در کوالیدن فتح واو وکسر لام وسکون یای تحتانیله بمعنی بالیدن هر چیز
یعنی هر نسنه بیومك اکثر اغاجلرده صحیح اولور کذا فی المجمع کوپان واو معروف وفتح باء
فارسی ایله بمعنی چوبان کذا فی فرهنك جهانکیری کوران واو مجهول وفتح راء مهمله ایله
عسکر جمع اولدوغی محل احاطه ایدن یره یعنی اردوی عسکریی استاد لطیفی. بیت کرد کرد
اوسپه که کورانش * بیست فرسنگ زمین بدورانش کورخان سکون واو وراء مهمله
وفتح خاء معجمه ایله نام پادشاه ختن در ودخی بهرام کوره دیرلر کذا فی المجمع کوردین کلیم

کلیم معناسنه در لکن حرکتی اشعار اولنمامشدر حکیم خاقانی بیت سلاحت بهر دین بهتر که زنبور از پی
شهدی * چو کیل کوردین پوشست وزوپین کرده ماکانی کورکن واو معروف وسکون
راء مهمله وفتح کافله مزار قازیجی دیمکدر کوزبان واو معروف وسکون زاء معجمه وفتح باء
موحده ایله یاردم که سمرلرده اولور ترکیده پالدم دیرلر حضرت مولانا قدس سره. بیت چو خر
ندارم وخربنده نیستم ای جان * من از کجا غم پالان وکوزبان زکجا کوزدادن وکوزیدن کلاهما
بسکون الواو والزاء المعجمه مقعددن خروج ایدن ریح سفلی یی قصد الاخراج ایتمك یعنی ضرطه
اورمق ابو المعانی * مسمط * اغیاردی شب بزم ما امد بید دلدار را * کشته برغمش غمزدا جانان
برشش کوزداد کوزوان واو مجهول وسکون زاء معجمه ایله اشك پالانی ودوه اودی التنه
قونیلان چول کوسپند کشان ضم کافله بمعنی عید قربان استاد رودکی. بیت بخسته
باد تراعید کوسپند کشان * که تو همیشه درخت بخسته کی کاری * مختاری * قطعه * رك کاوی
عدوی تو تاب خورده کمند * سر زبان حسودت تو آب داده سنان * فدای جان تو قربان
زدشمنان تو باد * بتیغ چرخ بدین عید کوسپند کشان کوشان واو معروف وفتح شین
معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول کوشه معناسنه حکیم نزاری قهستانی. بیت هنوزم عشق
میدارد زنکبت در پناه ارچه * خرد برمن برون آرد زهر کوشان غوغایی * وله * قطعه * وقت
وقتی بی محابا کرد را تش میرویم * با کلستان خلیل الله زیك کاشانه ایم * دابة الارض ازجهان
برهم زند شاید که ما * چون نزاری حالیا ساکن درین کوشانه ایم * ثانی کمینکاه معناسنه در
یعنی پوصوری وله بیت دلاور چارصد مرد کزین داشت * بجل کوشانه ده ده در کمین داشت
کوشتین واو معروف وسکون شین معجمه وکسر تاء مثناة ایله هر طعام که ات ایله پشمش
اوله آکا دیرلر وهر نسنه که ات ایله اوله شاعر. بیت همیشه عادت مردم چنین است * که دل
سنکین قالب کوشتین است * وسعوز ملحم آدمه دخی دیرلر کوش داشتن قولاق طوتمق
یعنی سوز دیکلمك عربیده استماع وچغتای لسانده انکیتماق دکلمك معناسنه در کذلك بونده کی
نون دخی کاف ترکی نونیدر تا لفظده اظهار اولنمز لیلی ومجنونده لیلی یی ابن سلامه ویردکلرنده لیلی خلوتده
شیون ایدرکن آناسی دکلدوکی محلده بو بیتده آنکلاب عبارتی بونده در. بیت خلوتده آنکا بونوحه
لا رایش * آنکلاب آناسی کیفدا ایرمیش کوشه دهن آغزك ایکی جانبی وآورده
دخی دیرلر کولخن واو معروف وسکون لام وفتح خاء معجمه ایله حمام کلخنی وفرون کلخنی
حضرت مولانا قدس سره. بیت چند انکه خواهی جنك کن با کرم کن تهدید را * میدان که دود
کولخن هرکز نیاید بر سما * وله قدس سره بیت تو زشادی چون کرفتی طبل زن * کو منم شاه
ورئیس کولخن کولیدن واو معروف وکسر لام ایله کوپك سکلمك کومن
واو مجهول وفتح میمله اوکی قوشی بعضیلر اورد که بکزر بر قوشدر ترکیده آکت دیرلر کون واو
معروفله بوزن چون لون معناسنه مثلا کندم کون نیلکون دیرلر خواجه سلمان بیت یار کندم
کون سنبل زلف خرمن سوز من * جو بجو برباد خواهم راند چون کاهم نکر * حکیم قطران ارموی
بیت بستد از یاقوت وبسد لاله وکلنار کون * یافت از کافور وعنبر خیری وشبوی بوی *
کونا کون وکونه کون دوراو دورلو معناسنه در شیخ سعدی * قطعه * روضه ماء

نهرها سلسال * دوحهٔ سجع طیرها موزون * آن پر از لالهای رنکارنك * وین پر از میوهای کوناکون
ل کونهان ح واو مجهول وسکون نون ایله یعنی جهان که کیهان دخی دیرلر ل کوه بن ح واو
معروف وسکون ها وکسر باء موحده ایله زبل چکن وکاریز تعزیل ایدنه دیرلر میر نظمی بیت
مغلم روسیاه وبد آیین * کوه آمیز بوده هم کوه بین ل کوهدان ح سکون واو وها وفتح دال مهمله
ایله آبریز ومستراح دیمکدر که کوه نجاستدر ودان ظرفدر ل کوه کردان ح سکون واو وها
وفتح کاف فارسیله براویون آدیدر کذا فی المجمع ل کوهین ح سکون واو ویای تحتانی وکسر
ها ایله سیل صوینی آقوب یرتدوغی یره دیرلر میر نظمی بیت چنان پر زور سیل اشك دیده *
زمین سبز را کوهین کرده ل کهن ح سکون ها ایله برقورت داغاجه حاصل اولوب اغاجی کسر
عربیده نشاره دیرلر ل کو بیدن ح واو معروف وکسر یای تحتانی اول وسکون ثانیله
سوپلکدر عربیده قول وچغتاییده دیب دیرلر میر علیشیر بیت دیب ایمیش سن کوید ورای بیو
داغیلا کوکلین آیینك * هر نیچوك داغ بولسا بولسون داغ هجران بولماسون * بو بیتك ترکیبی
بویله در بیت دیر ایمش سن یاقرم بر داغله کوکلن آنك * هر نیچه داغ اولسه اولسون داغ هجران
اولماسون ل مع الواو * کربکو ح سکون راء مهمله وفتح باء موحده وضم کاف عجمیله بیه
مشك که کربهٔ بید دخی دیرلر ل کرکاو ح سکون راء مهمله وفتح کاف عربیله برنوع پای افزاردر که
پیاده رو اولنلر ایاقلرینه بغلرلر شیخ آذری بیت بجستجوی تو کردون چو عزم راه کند *
ز خام ثور کند پای ماه را کرکاو * مولانا جامی بیت کهنه کرکاو در برابر داشت * کرد درپا وکرك
در برداشت ل کفتکو ح دیدی قودی وسوز صدا ومعناسنه در مولانا هاتفی بیت سخن بشنو
از کفتکوی سر مپیچ * با بن ماجرا پیش ازین در مپیچ ل کلستو ح کسر لام وسکون سین مهمله
وضم تاء مثناة ایله کلستان معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ل کو ح اماله ایله ایکی معنایه در
اول طوب که چوکان اوریب اوینارلر وهر نسنه که طوب اوله یعنی مدوّر اوله ونکمه که قفتانلره
دیکرلر وذکرمی اولاق مناسبتیله کوی خورشید دیرلر شیخ نظامی بیت بهر سویی که بردی باد رایت
شکستی در کریبان کوی خورشید * ثانی کفتن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور
کمال خجندی بیت کمال آن شوخ اکر ندهد ترا دست * جفاهای جهان را مرحبا کو ل مع الهاء ح
ل کداره ح فتح دال وراء مهملتین ایله بالاخانه تابستانی یعنی یاز ایچون مخصوص فوقانی اوکه
پرواو وپرواره وفرواد وفرواره دخی دیرلر بعض فرهنکلرده طام اوزرنده یاتمق ایچون وضع
اولنمش تخته بند معناسنه در ل کذارنامه وکذرنامه ح کلاهما بفتح الذال المعجمه والنون
وسکون الراء المهمله ملوك وحکام بلاد طرفندن سیاح وابناء سبیله ویریلان اذن نامه که یوللرده
باجدار وسائرلر طرفندن تعرض ورنجیده اولمیه شمس فخری بیت در ممالك مسافر تقدیر *
از نفاذش برد کذرنامه * بو کاغذ جواز دخی دیرلر ودخی برات مسلمی یعنی معاف نامه شهیدی
قمی بیت همه دیانت ودین جوی ونیك رایی کن * که سوی خلد برین باشدت کذرنامه *
ل کذرکاه ح فتح ذال معجمه وکاف فارسی وسکون راء مهمله ایله یول اوغرادوغی محلدر دربند
معناسنه ل کرازه ح فتح راء مهمله وزاء معجمه ایله ایران پهلوانلرندن برمبارز پهلوان آدیدر که
دوازده رخ جنکنده سیامك نام بر تورانی پهلوان النده هلاك اولمشیدی حکیم فردوسی بیت

بیت کرازه سوی کیو کان با بهل * دو کرد کرانمایهٔ شیر دل ل کراه ح فتح راء مهمله واظهار ها ایله
مثل ومانند معناسنه میر نظمی بیت نبوده چنان پهلوان پیش شاه * نیاورده کردون باو را
کراه ل کربه ح سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله ایکی معنایه در اول کدی که ترکیده چتك
وعربیده هرّه وقط دخی دیرلر شیخ سعدی بیت کربه شیرست در کرفتن موش * لیك موش است
در مصاف پلنك * ثانی بر ایچه لواوتدر عربیده نمام دیرلر ل کردکاه ح سکون را ودال مهملتین
ایله بوش بوکرکه کردکار دخی دیرلر عربیده خاصره دیرلر ل کرده ح سکون را وفتح دال مهملتین
ایله بوکرك که عربیده کلی دیرلر ل کرزه ح سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله ایکی معنایه در
اول کرز که پهلوانان قدما طپوز دیدر حکیم فردوسی بیت نیاید خروشان بدان دشت جنك *
بدست اندرون کرزهٔ کاو رنك * ثانی آلت رجلدن کنایه در مجمع الفرسده مار بزرك سر یعنی باشی
بیوك ییلان امیر خسرو بیت زنپی صهباست آن کاسه که دارد آسمان * زنپی دلواست آن
کفچه که دارد کرزه مار ل کرسنه ح کسر را وسکون سین مهملتین وفتح نونله آج عربیده جوعان
دیرلر که جوع آچلقدر سکون را وکسر سین مهملتین ایله ده صحیح لغتدر ینه بو معنایه آج
کوز لوبه کرسنه چشم وکدا چشم دخی دیرلر ل کرکینه ح سکون راء مهمله وکسر کاف فارسی
ویای ساکنه ونون مفتوحه ایله یعنی پوستین یعنی کورك هر نه نك اولورسه شیخ نظامی بیت
دمه دم فرو کیر چون چشم کرك * شده کار کرکینه دوزان سترك * وله بیت نه یاران بجا تو سه
آن کرك پیر * که کرکینه پوشد بجای حریر ل کرنج خانه ح کسر راء مهمله وسکون نون وجیم
ایله طوغان تولنه جك مکان ل کرنده ح کسر را وسکون نون وفتح دال مهملتین ایله سپورکه کبی
بردسته اوتی بغلیوب چولاهلر بز ایلکن سپوردلر غروش دخی دیرلر عربیده شوکة الحایك دیرلر
وهندبارکو نجه دیرلر ل کرنه ح سکون راء مهمله وفتح نونله براوت آدیدر ل کروته ح ضم راء
مهمله وواو معروف وفتح تاء مثناة ایله بردکنددر دوه آنی غایت سور استاد لطیفی بیت هرکه
اندر کروته را درود * لاجرم از کروته زاد درود ل کروزه ح ضم راء مهمله وواو معروف وفتح زاء
معجمه ایله جمعیت وکروه معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ل کروه ح ضم راء مهمله وواو
معروف واظهار ها ایله جماعت وبلوك معناسنه کاهی واو سز کره دخی دیرلر مولانا هاتفی بیت
عمر شیخ شهزادهٔ جم شکوه * سر سروران نخسته کروه ل کروها کروه ح یعنی بلوك بلوك وفوج فوج
مولانا هاتفی بیت شدند آن هزبران کروها کروه * بصید افکنی همچو دریا وکوه ل کروهه ح
ضم راء مهمله وواو معروف وفتح هاء اول واخفاء ثانیه ایله یعنی کلوله یعنی یومق که زنان اکیردکلری
ایپلکی صاروب یومق ایدرلر اکا فرموك ودشکی دخی دیرلر وطوب وتفنك ومنجنیق یوالغی
وکمانکره دانه سی وخمیر زواله سی وکعب الغزال که پنیر شکری دیدکلریدر حاصلی هرنه که مدور اوله
اکا کروهه دیرلر معنای اوله حکیم سوزنی بیت بخارا نخرید ند سوی شهرت او * که نفروختی
آنجای کروهه مادر * بو معنایه حکیم نزاری قهستانی بیت بر خود متن ای خواجه که کر همچو
کروهه * تا آخر سررشتهٔ خود باز دویدم * وبمعنی دانهٔ کمانکروهه شرف شفروه * قطعه *
ترکان تو چون وشاق مشرق * شمشیر زن وفلك سوارند * صد مهره بیك کمانکروهه * در دامن
آسمان شمارند * وبمعنی زوالهٔ خمیر شاعر بیت چون تو ترتیب نان وخوان سازی * مه کروهه

سپهر لاك باد * يعنى كروه وجماعت شيخ نظامى بيت همه هم كروهه براه آمدند * سوى انجمنگاه
شاه آمدند ل كرهه ع مخفف كروهه در جميع معنالرنده يعنى كروهه منجنيق شيخ نظامى
بيت چنان زدبر وكرهه منجنيق * كه شد كوه در آب درياغريق ل كريجه ع كسر راء مهمله
وسكون ياى تحتانى وفتح جيم فارسيله حجرهٔ خانه يه ديرلر ل كزاره ع فتح زاء فارسى وراء مهمله
ايله اوچ معنايه كلور اول تعبير خواب ثانى شرح وتفسير معناسنه شاه ناصر خسرو بيت سخن
بجث كزارو سخت زيبا * كه لفظ اوست منطق را كزاره * ثالث يعنى كفتن حكيم قطران ارموى
بيت كركزارد نظم بارد لفظ اود رهيتم * ورنويسد نثر بارد كالك اود رنشير ل كزافه ع فتح زاء
معجمه وفا ايله سخن بيهوده وكار عبث كه دروغه دخى ديرلر شيخ نظامى بيت باند ازدبايد سخن كستريد
كزافه سخن را نبايد شنيد ل كزرنامه ع فتح زاء فارسى وسكون راء مهمله ايله تعبيرنامه
ل كزيده ع كسر زاء معجمه وسكون ياى تحتانى وفتح دال مهمله ايله منتخب ومختار ومنتقى
معناسنه در ل كزينه ع كسر زاء معجمه وسكون ياى تحتانى وفتح نونله يعنى پسنديده مجير الدين
بيلقانى بيت در دسته بر دنظم زدوران كزينه ام * كردون بصد قران نمايد قرينه ام ل كسته
سكون سين مهمله وفتح تاء مثناة ايله يعنى كرسنه مرقوم كذا فى فرهنك جهانكيرى ل كسله ع
كسر سين مهمله وفتح لامله يعنى كسيخته ل كسنده ع فتح سين ودال مهملتين وسكون نونله يعنى
طلب واوزدك ل كسنه ع سكون سين مهمله وفتح نونله يعنى كرسنه بوندن مخفف اولمق جايزدر
كمال اسمعيل بيت آن پير كسنه را نبود آب در جكر * اروغ امتلا زند اكنون زخوان شكر *
ل كشاده ع فتح شين معجمه ايله آچق وآچلمش معناسنه ل كشادنامه ع فرمان پادشاهى كه
هر يره منشور ديرلر حكيم خاقانى بيت دارى كشادنامهٔ جان درده فلك * كوده كيا كه نزل تو اينجا
برافكند * اثير الدين اخسيكتى بيت كشادنامهٔ اميد ديرباز مرا * نوردواقعه كوتاه كرد چون
طومار * بعض فرهنكلرده عنوان فرمان يعنى اوامر واحكام اوايلنده يازيلان القاب حكيم خاقانى
بيت خواهى كه نزل جان دهدت ده كياى دهر * بستان كشادنامهٔ عنوان صبحكاه *
ل كشنه ع سكون شين معجمه وفتح نونله يعنى كسنه مرقوم بعض فرهنكلرده شين معجمه ايله واقع
اولمش بسحاق اطعمه بيت صبا بكلشن كيپا كرت كذر افتد * بحق پاچه كه بوبى بكشنكن
آرى ل كلاكونه ع ضم كافله قزلجه دركه زنان يوزلرينه سوررلر الغونه والكونه وباغونه وكلكونه
وكلغونه وفكر دخى ديرلر ل كلاله ع فتح لامله ايكى معنايه در اول زلف معناسنه كمال اسمعيل
بيت هر ساله رنك عارض وبوى كلالهات * بيچاره غنچه رادل بازار بشكند * بو معنايه رفيع
الدين لبنانى بيت كر از كلالهٔ مشكين خمى بيفشانى * هزار جان ودل بيخبر فرو ريزد * ثانى
يعنى پيراهن وله بيت اكر كلالهٔ او از حرير وكل دوزند * شود زنازكى آزرده تودهٔ سمنش *
بعض فرهنكلرده ايكى پلوك صاچ معناسنه مرويدر ل كل پياده ع بر نوع كلدر اغاجى وديكنى
اولمز نركس ولاله وسوسن وزنبق كبى بتر امير خسرو بيت تو كوبى زان بتان د ردشت ساده *
دميد از خاك كلهاى پياده ل كلشاه وكلشه ع كلاهما بسكون اللام وفتح الشين المعجمه
بر مشهور محبوبه دركه ورقه نام عاشقك معشوقه سى ايدى ليلى ومجنون كبى احواللرى مفصل
نظم اولنمش كتابدر حضرت مولانا قدس سره بيت عقل همه عاقلان خيره شود چون رسد

رسد * ورقه بكلشاه من ويسه برامين من * ويسه ورامين دخى اويله در حكيم سوزنى بيت
مونس مجلس ميمون توهر كس كه بود * بتو دلشاد بود همچو بكلشه ورقه ل كلغنچه ع سكون
لام ونون وضم غين معجمه وفتح جيم فارسيله يعنى غلغليچ يعنى قجقلق ل كلغند ع سكون لام ونون
وضم غين معجمه ايله طوب اولش آتلمش پنبه كه اكيرلمك ايچون آماده اوله اكا باغند وپاغند دخى
ديرلر حكيم سوزنى در هجو نجيب مند بيت در ميانشان نجيب مندهٔ من * همچو در بند خار كلغند
كاهى كتابته كالغند ديرلر كذا فى المجمع ل كلغونه ع سكون لام وضم غين معجمه وفتح نونله
قزلجه كه كلاكونه وكلكونه دخى ديرلر حكيم خاقانى بيت همچو موى عاريت اصلى ندارم
از حيات * همچو كلغونه بقايى هم ندارد كوهرم * وله بيت مغريب دل برنك جهان كان نه نازكيست
كلغونهٔ چكونه كند زال را جوان ل كلكچه ع سكون لام وفتح كاف وجيم فارسيين ايله اطفاله
وقت طفوليتدن زمان عقيقيه كلنجه لازم اولان آداب ورسوم ومهماتى كورمكه ديرلر مثلا
كهواره ودايه وسايرى كبى خواجه عميد لويكى در ولادت فرزنديكى از ملوك بيت باچنبر كمان
صفتش رسم كلكچه * از عكس تير سقف مسنم نموده اند ل كلكونه ع سكون لام وضم كاف
فارسيله يعنى كلغونهٔ مرقوم خواجه سلمان بيت برعارض نسرين چوزند صبح سپيده *
كلكونه كند باغ رخ لاله ستانرا * وكل رنكلود بمك اولور طالب آملى بيت نخستين كرده از كلكونهٔ
خون * سفيد آب بياض ديده كلكون ل كل كنده ع كسر لام وفتح كاف فارسيله براوتدر
بغايت بدبوى اولور كلهكان وكمانيز دخى ديرلر ل كل كوزه ع كسر لام وضم كافله نسرين معناسنه
امير خسرو بيت كنون خالى نيايد كوزه از مى چون كل كوزه * پر از شبنم شد ارچه پر نكردد كوزه
از شبنم * وله ايضا بيت در كل كوزه نكر كوباد را در كوزه كرد * ياسمين آن ديد دندان بهر
خنده كرد باز ل كلوله ع ضم لام اول وفتح ثانيله يعنى يدرك يعنى منجنيق طاشى ل كله ع فتح لام
مشدده ايله يعنى سايبان حكيم خاقانى بيت صبحدم چون كله بندد آه دود آساى من * چون
شفق در خون نشيند چشم شب پيماى من ل كله ع فتح لام مخففله ايكى معنايه در اول زلف
معناسنه بديع الزمان خواجكى * مسمط * رخسارش مشكين كله چون آفتاب وسنبله * اين
مرغ جانها را مله آن درد دلها را دوا * مولانا ركن صاين بيت سركشته در هواى تو چون بيدلان
صبا * آشفته بر عذر تو چون عاشقان كله * ثانى پنبه قوزالغى كه كوزغه دخى ديرلر ل كليچه ع
كسر لام وسكون ياى تحتانى وفتح جيم فارسيله فرهنك جهانكيريده انجقرق كه زغلك وزغنك
وهكلك دخى ديرلر عربيده فواق ديرلر فرهنك وفاييده يعنى قرص آفتاب شيخ نظامى بيت شبانكه
شما نيست تارو بياد * آخر فرهنكلرده دخى بو معنايه كاف
عربيله مرويدر ل كماشته ع فتح ميم وتاء مثناة وسكون شين معجمه ايله كماشتن لفظنك صيغهٔ
مفعوليدر حواله اولنمش واصمرلنمش اما حقيقتى قائم مقام معناسنه در ابو المعانى بيت شود
چوروى تو كرآفتاب نيست عجب * كماشته زتو در صدر آسمان كشته * وقائم مقام ونائب مناب
ووكيل امور معناسنه ده كلور چغتاى لسانده كسر الفله ايناغ ديرلر ل كماشه ع فتح ميم وشين
معجمه ايله يعنى سيم يعنى كمش ابو المعانى بيت دهد بخلق جهان آنقد ر كماشه وزر * كه رخت
خانهٔ او براشد از كماشه همه ل كمانه ع فتح ميم ونونله ايكى معنايه كلور اول يعنى كمان ظن معناسنه

حکیم فردوسی . بیت تو دل را بجز شادمانه مدار * روان را زبد در کمانه مدار * ثانی کاریز
قازلان قرع ابتدا قازیلان قویی که صویی نقدار در بانمك ایچون ابن یمین بیت ای بسکه دلم
در طلب چشمهٔ نوشت * در بادیهٔ فکر فرو برده کمانه * سیف اسفرنکی . بیت فلك کر حساب
عطای تو کردی * بجز فیض دریا نبودی کمانه ل کمراه وکمره ح کلاهما بسکون المیم وفتح الراء
المهمله واظهار الها آزغون ویولن ایزن یتورمش کمسنه معنا ومحسوسا مولانا جامی . بیت
آن نمیکویم که بودم سالها در راه تو * هستم آن کمره که اکنون رو براه آورده ام * عربیده ضال
وچتنایده ازیقماق دیرلر میرعلیشیر بیت کرچه کوچم یوقیدین آنی یتیشیب لیکن * هوش
وکونکلوم یوق اوچون هرنفس آندین آزیقیب ل کنبد ح سکون نون وفتح باء موحده ودال
مهمله ایله کنبد مرقومك بش معناسیله مترادفدر ل کنجایه ح سکون نون وفتح جیم ویای
تحتانیه ایله بمعنی کنجایش که کنجا وکنج دخی دیرلر حضرت مولانا بیت تاب آن حسن که بر هفت فلك
کنجایه است * جز که آهنك دل خستهٔ لاغر نکند ل کنجه ح سکون نون وفتح جیم ایله چکه سی وآغزی
شیش اولان چارپا حیوانه دیرلر ل کند ح سکون نون وفتح دال مهمله ایله ایکی معنایه در اول
معروف ثانی آش ایچنده بشمش ایری کوفته یه دیرلر بسحاق اطعمه . بیت من نکویم صفت
کندهٔ بر داروی کرم * تا نخوانند مرا مدعیان کوفته خوار * بعض فرهنکلرده صیادلر صید
کوزتمکیچون یا پوب اوتورد قلری کومانی معناسنه در ل کوارته ح سکون راء مهمله وکسر تاء
مثناة ایله بمعنی کواره ودخی کابلك دیدکاری قناتلی بوجکدر ل کوارند ح فتح را ودال مهملتین
وسکون نونله بمعنی هضم ایتدیریجی هرنه اولورسه ابو شکور بیت هرچه بخوردی تو کوارنده باد
کشته کوارش همه بر تو کراز ل کوازه ح فتح زاء معجمه ایله دسته چوب شمس فخری بیت
شه شناعی که بو سلطان اجرام * زند رای منیرا و کوازه ل کواژه ح فتح زاء فارسیله بمعنی طعنه
وسرزنش ل کوالنده ح فتح لام ودال مهمله وسکون نونله هنوز یوریمکه قدرتی اولمیوب ایمکلین اطفاله
دیرلر میرنظمی بیت رود خاك درش عالم برومال * کوالنده همیرفته چو اطفال ل کوانکله ح سکون
واو ونون وفتح همزه وکاف فارسی ولامله قفتان دوکمه سی که کوانکل وکوی انکل دخی دیرلر ل کواه ح
اظهار ها ایله شاهد معناسنه میرنظمی بیت از غم عشق تو شد قدم دوتاه * روی زرد و دیدهٔ
پرخون کواه ل کوباره ح واو معروف وفتح باء موحده وراء مهمله ایله بمعنی کواره یعنی صغر تماج
حکیم سنایی . بیت درین کوباره چون کردی بر آخر چون خر عیسی * بسوی عالم جان شو که
چون عیسی همه جانی * حکیم ناصرخسرو * رباعی * ناید بکر زازین یله کوباره * جز رنج ودرد
عاقل و بیچاره * هرکز کس آن ندید که من دیدم * زین بی شبان رمه و یله کوباره ل کورابه ح
واو مجهول وفتح راء مهمله وباء موحده ایله ایکی معنایه کلور اول کوراب مرقوم معناسنه امیرخسرو
بیت قربت کمتر از جور و ستم نیست * که چاه کور از کورابهٔ کم نیست * ثانی بر موضع آدیدر که
اجداد رستم آنده مدفوندر حکیم فردوسی . بیت ز بهر پدر زال با سوك و درد * بکورابه اندر
همی دخمه کرد ل کورشکانه ح واو معروف وسکون راء مهمله وفتح شین معجمه وکاف فارسی
ونونله اول کمسنه دیرلر که کیجه لرده مقبره ده میت کفنن صویوب آله عربیده نباش دیرلر فتح نون وباء
مشدده ایله ل کورنه ح واو معروف وسکون راء مهمله وفتح نونله صغن دیدکاری چتال بوینوزلو

بوینوزلو کیك میرنظمی . بیت چو با شاخهای بزرك و دراز * که مانند کورنه شد سرفراز ل کوره ح
واو معروف وفتح راء مهمله ایله بعض ایام معلومه ده بازاری طوران کویه دیرلر ل کوزده ح واو
معروف وسکون زاء معجمه ایله برنوع صمغدر رنکی قزل اولوب دکندن حاصل اولور اول دکنه
جهودانه وصمغنه کالك ده دیرلر ل کوزکره ح واو مجهول وسکون زاء معجمه وکسر کافله دوکمه
وایلك که قفتانه دیکرلر ابوالمعانی بیت شد ست بر روخ عاشق کشایش سینه * کشاد کوزکره
چون کشاد کنجینه ل کوزه ح واو معروف وفتح زاء معجمه ایله غنچهٔ پنبه یعنی هنوز آچلمامش
پنبه قوزاغی وغنچهٔ کوکنار و پیلهٔ ابریشم وامثالنه که غوزه دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت بقای
جانش باد و دو چشم حاسد او * برون کشیده از سرچو پنبه از کوزه ل کوزینه ح سکون واو
وکسر زاء معجمه وسکون یای تحتانی وفتح نونله قوز حلواسی هرنه نوع اولورسه ل کوساله ح
واو مجهول وفتح سین مهمله ولامله بزاغویه دیرلر اصلی کاوساله در استخفافا کوساله دیدیلر
ل کوشابه وکوشتابه وکوشتاوه ح کلهم بالواو المعروف اول بفتح الشین المعجمه ثانی وثالث
بسکون الشین المعجمه وفتح التاء المثناة والباء الموحده ات صویی وات صوییله بشمش شوربایه
دیرلر کوشت ات وآب معلوم وها علامت اسمدر ل کوشت اکنده ح ات قیمه سیله طولمش
مومبار وصوجوق وغیرهما ل کوشخبه ح سکون شین وفتح خاء معجمتین وباء موحده ایله ایکی
معنایه در اول قولاق پاك ایده جك باشی اکری مجه میل وثانی بر بوجکدر اکثر آدم وحیوانك
قولاغنه کیروب الم ویرر وبعضیلرین هلاك ایدر کوش خرك وهزارپا دخی دیرلر ل کوشواره ح
بمعنی کوشوار مرقوم یعنی کوپه که قولاغه طقرلر میرنظمی بیت سخنهایش چو درشاهواره *
بکوش آویزه کرد چون کوشواره ل کوشه ح بوجق خانه نك اولسون غیرك اولسون
ل کوکه ح واو معروف وفتح کاف فارسیله اوچ معنایه کلور اول تکمه که معربی قوقه در ثانی
سکل علتی که آدمك اکثر النده وایاغنده ظاهر اولور عربیده اطبا ثولول دیرلر ثالث بمعنی کوساله
ل کوله ح واو معروف وفتح لامله ایکی معنایه در اول بمعنی کاولهٔ مرقوم که آندن تخفیف اولنمشدر
حکیم شهاب الدین شیرازی * قطعه * ز سنك منجنیق وکولهٔ رعد * که کوه از پا فتاد از هیبت آن
زمین از صدمتش لرزان همی شد * جدا میشد همه بنیاد ارکان * ثانی بمعنی کوزهٔ مرقوم
ل کومچه ح سکون میم وفتح جیم فارسیله طار صوقاق که بعض محلاتده واقع اولور ل کومه ح
واو معروف وفتح میمله بعض سازدن وغله صاپندن یاپلمش خانهٔ مختصر زبان هندیده جهپر دیرلر
ل کونده ح فتح واو ودال مهمله وسکون نون ایله چبقدن اورلمش برنوع سپد درکه آنکله
صمان چکرلر استاد لبیبی * قطعه * برمن تو فکنده ظن نیکو * وا بایس مرا زده فکنده *
مانند کسی که در بیابان * بارانی پوشد از کونده * وله دیکر بیت کون پسرت چو کشته پاره پاره
کونی که تهی شد زکه کونده ل کونسته ح واو معروف وفتح نون وتاء مثناة وسکون سین مهمله
ایله اوتراغك ایکی جانبی ابوالمعانی . بیت کونستهٔ اوچو کولهٔ سیم * از ضربت کیر کشته
دو نیم ل کونه ح واو معروف وفتح نونله درت معنایه کلور اول رنك یعنی لون استاد رودکی
در صفت قلم * قطعه * لنك ودوندست وکوش نی سخن یاب * کنك وفصیح است وچشم
نی وجهان بین * تیزی شمشیر دارد و روش مار * کالبد عاشقان وکونهٔ غمکین * ودور اوه معناسن

افاده ایدر امیر خسرو بیت چو شه دید آن دو بار تنگ بسته * صبا را برد و گونه رنگ بسته *
ثانی طرز و روش معناسنه حکیم فردوسی . بیت ازین گونه گفتار بسیار گشت * دل مردم
خفته بیدار گشت * ثالث یعنی رخساره امیر معزی در صفت شراب بیت نهاده بر کف تو
گوهری که از عکسش * شود دو گونه چو گلزار و بزم چون گلشن * رابع یعنی گونسته مرقوم
پور بهای جامی . بیت سر حمدان خویش را تر کرد * تکیه از دو گونهٔ خر کرد * معنای اولنه
چغتایده توراوك دیرلر فرهادنامه ده خاقان درت قصر رفیع البنیانی سیر ایتدیکی محلده دیر بیت
کوروب باغیله یوز توراوك عجایب * تاپیب قصر یدامینك آنجا غرایب ﮒ کوه ﭺ واو مجهول
ایله نجاست دیمکدر ﮒ کوهروه ﭺ واو اول معروف و سکون ها و فتح راء مهمله و واو ثانیله ایت
دیرسکی معناسنه در ﮒ کوی انکله ﭺ ایلك ودوکمه که قفتانه دیکرلر خلاق المعانی بیت کوی
انکله قباچه گر بگشایی * بر من ز بهشت هشت در بگشایی ﮒ کویسته ﭺ کسر واو و سکون
یای تحتانی و سین مهمله و فتح تاء مثناة ایله یعنی گونسته مرقوم ﮒ گوینده ﭺ واو معروف
و فتح یای تحتانی و سکون نونله ایکی معنایه در اول سویلیجی و ایرلایجی معناسنه شیخ سعدی
بیت اول اردیبهشت ماه جلالی * بلبل گوینده بر منابر قضبان * ثانی مجمع الفرسده یعنی زبان
حکیم فردوسی بیت اگر شاه فرمان دهد بنده را * که بگشایم از بند گوینده را ﮒ که ﭺ اظهار
ها ایله مخفف کوه مرقومدر ﮒ مع الیاء التحتانی * کدکدی ﭺ سکون دال مهملهٔ اولی و ضم
کاف و کسر دال ثانیله بر کلمه در که کدکد دیو چکی و قوزی چاغروب اوخشرلر پژی دخی دیرلر ابن یمین
بیت زانکه دیرست تا مثل زده اند * نشود بز بکدکدی فربه * هندی لسانده بر مقاری
اکدرمکله چقن صدایه دیرلر ﮒ کربزی ﭺ سکون راء مهمله و ضم باء موحده و کسر زاء معجمه ایله
زیرکی و دلیری و بخردی و طرازی معنالرینه استعمال اولنور شیخ سعدی بیت که تا جمع کردان
زراز کربزی * پراکنده شد لشکر از عاجزی ﮒ گربهٔ دشتی ﭺ بیابان کدیسی که دریسنی کورك
ایدرلر وشق کبی لطیف کورك اولور امام مذهب شافعیه ده طاهر دکلدر دیو کیمزلر بعض نسخه ده
گربهٔ دشتی وشق اولمق اوزره مرویدر ﮒ گرسنگی ﭺ کسر را و سکون سین مهملتین و فتح نونله
آچلق یعنی جوع حکیم انوری بیت لقمهٔ نان خود بگرسنگی * به ز حلوای آنکه محتشمست *
سکون را و کسر سین مهملتین ایله ده جائزدر نتکم مرقوم بیتده واقعدر ﮒ کسی ﭺ کسر سین
مهمله ایله وداع معناسنه حکیم اسدی بیت سزاوار او هرچه بد سر بسر * همه داد و کردش
کسی زی پدر * و یعنی کسل حکیم فردوسی بیت کسی کردش و خود براه ایستاد * سپاه
و سپهبد ازان کار شاد ﮒ کشنی ﭺ سکون شین معجمه و کسر نونله ارکك حیوان دیشی سنك
اوزرینه وارمغه دیرلر کذا فی المجمع ﮒ گل پارسی ﭺ کسر لامله بر نوع کلدر بغایت قرمزی
و رنکین و خوشبویدر گل صدبرگ و گلنار پارسی دخی دیرلر کمال اسمعیل بیت زن پارسا چون
گل پارسی * برون اوفتاده ز پرده سرا ﮒ گل سوری ﭺ کسر لام و را و ضم سین مهملتین و واو
معروفله صاری قمز کل و بعض فرهنگلرده بر کلدر که ایری و زیاده قمز و خوشبو اولور خواجه
سلمان بیت برخسار تو میگویند می ماند گل سوری * بلی می ماندش چیزی و بسیاری نمی ماند
و دیرلر که سور بر موضع آدیدر کلی بغایت نازك و خوشبو و رنکین اولور خواجه حافظ بیت

بیت نشکفت از گل طبع بنسیمی نشکفت * مرغ شبخوان طرب بر گل سوری کرد ﮒ گل کوبی ﭺ
سکون لام و ضم کاف و کسر باء موحده ایله بر نوع کلدر ایام بهارده جمله شکوفه لردن اول آچلور
اکثر ارمق کنارلرنده بتر یاران باغ و باغچه لره عیش و عشرت ایتمك ایچون کتدکلرنده اول کلدن
وافر جمع ایدوب حوض ایچنه دوکرلر واو توردقلری یره طاغیدرلر حضرت مولانا قدس سره بیت
خدایکان جمال و خلاصهٔ خوبی * بباغ عقل درآمد برسم گل کوبی ﮒ گلناری ﭺ سکون لام
و فتح نونله انار چیچکی رنکنده بر معروف و معلوم رنکدر ﮒ کندای ﭺ سکون نون و فتح دال مهمله
و اظهار یای تحتانیله فالجی یعنی فال آچن آدمه دیرلر ﮒ گواهی و گوایی ﭺ کسر ها و یای تحتانیله
شهادت معناسنه که گواهی میدهم دیرلر شاعر بیت اگر اثبات باید مدعا را * گواهی میدهد
این حسن یکتا ﮒ کوری ﭺ واو معروف و کسر راء مهمله ایله نشاط و سرور ایله اولمق استاد
رودکی . بیت کوری کنیم و باده کشیم و بویم شاد * بوسه دهیم بر دو لبان پری وشان ﮒ گوش سرای
سکون شین معجمه و کسر سین مهمله ایله ایشتدوکی سوزی فهم ایدن کمسنه یه دیرلر شمس فخری
* قطعه * دشمن در کهت که نشناسد * لحن داود را زبانك درای * رشك عیسی شود اگر گردد
مدحت را بصدق گوش سرای ﮒ گوش ماهی ﭺ صدف که ایچنده اینجو حاصل اولور امیر
خسرو بیت چو لؤلؤ باشد اندر گوش ماهی * سرش را باز کن گر دید خواهی * و دخی اول
یاسی بیاض بوجقلر که دریا کنارنده اولور دوشرب قاطر و دوه یولارلرینه دیکرلر ﮒ کوی ﭺ واو
مجهول ایله ایکی معنایه گلور اول هرنه که مدور و غلطان اوله عموما و طوب که چوکان ایله اوینارلر
خصوصا ثانی گفتن لفظندن صیغهٔ امر و وصف ترکیبی اولور معناسی سویله دیمکدر مرجعی
تقطیع صوتدر اغزله تلفظ حروف ایتمك لازم دکلدر مذکور ایکی معنایه شیخ سعدی * قطعه
فهم سخن گر نکند مستمع * قوت طبع از متکلم مجوی * فسحت میدان ارادت بیار * تا بزند مرد
سخنگوی کوی ﮒ کویی ﭺ واو معروف و کسر یای تحتانی اول ایله اصلی گویادر بو مقوله تصرفات
لسان عجمده چوق واقع اولور امیر خسرو بیت خمارین نرگسش در فتنه جویی * میان خواب
و بیداریست گویی ﮒ باب اللام المفتوحة مع الالف * لا ﭺ اوج معنایه گلور اول قات
معناسنه قات بر قات دیمکده لا بر لا دیرلر ثانی لای لفظندن ترخیم اولنمشدر صو دبنه چوکن بالچق
ثالث لابه لفظندن مرخمدر شکوا و یالوارمق معناسنه و لانه لفظندن مختصر دخی اولور امیر نظمی
ایکی معنایه دیمشدر بیت چو آن مرغی که باشد لا خرابی * فغان و لا کند بیخورد و خوابی *
ﮒ لا بر لا ﭺ ایکی معنایه گلور اول قات بر قات دیمك ثانی بر نوع لطیف حلوادر کولاج دخی
دیرلر کلاج دیدکلریدر بعض نسخه ده بقلوایه دیرلر حاصل کلام اگر کلاج و اگر بقلوا قات اندر
قات اولدوغیچون تسمیه ایلمشلردر ﮒ لالا ﭺ ایکی معنایه در اول خادم که خواجه سرا اولور
و بندگانك امکدار و اختیاری حضرت مولانا قدس سره . بیت هین بزن دستی که آن شاه
رسید * هان بکن رقصی که لالا میرود * کمال اسمعیل بیت شب سیاه بلالا یکی از و بر خاست
چو در کنارش آورد خوش درو خندید * شیخ آزری بیت در خاك خراسان نه غریبی تو که
هستند * ارباب خراسان همه لالا و تو لولو ﮒ لالا سرا ﭺ خواجه سرا معناسنه در یعنی
اوکنداسی و ضابطی اولان خادم ﮒ لالکا ﭺ کسر لام و فتح کاف فارسیله ایکی معنایه در اول

پاشمق وپابوج معناسنه شاعر بیت چو بیرون خرکه نهی لالکا * لم باشد آن لالکا لالکا *
حکیم سنایی بیت هل تا کف پای تو ببوسم * انکار که مهر لالکا نیم * وله ایضا بیت آخر ارچه
عقل ما کم شد ولیك از روی حسن * سر زبانش باز میدانیم وپا از لالکا * ثانی تاج خروس
معناسنه استاد رودکی بیت بتر از بسکه زد بدشمن کوس * سرخ باشد چو لالکای خروس
لغ لبجرا فغ سکون باء موحده وفتح جیم فارسی وراء مهمله ایله اول نسنه درکه یاران بر یرده
جمعیت وصحبت ایدوب اوتوردقلری اورتایه نقل ومیوه کتوروب اول اثناده اولان مکالمه
ومصاحبته دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری لغ لب دریا فغ دکز کناری ویالیده واقع اولان
اشیا ابو المعانی بیت درین عالم همین باشد مرا کام * لب دریا ب یار واب جام لغ لبینا فغ
کسر باء موحده وسکون یای تحتانی وفتح نونله موسیقیده برنوا اسمیدر میر نظمی بیت شود
پر ذوق جان از رهینا * کند آهنك اکر مطرب لبینا لغ لخا فغ فتح خاء معجمه ایله بمعنی کفش یعنی
پابوج لالکا معناسنه در لغ لخشا فغ سکون خا وفتح شین معجمتین ایله بمعنی جای لغزیدن یعنی
سورچك یر لخشیدن مصدریدر اما فرهنك جهانکیریده بمعنی تکیه ومسند مرویدر لغ لکا فغ
ایکی معنایه کلور اول کفش یعنی پاشمق وپابوج حکیم ناصر خسرو بیت حب علی ز رضوان بر سر
نهدت تاج * وز پا بهار برون کندت مالکی لکا * ثانی قرمزی سختیان منوچهری * قطعه *
لیك چون طالب علمست درین نیست شکی * مسئله خواند تا بکذرد از شب سیکی *
بسته در زیر کلو غالیه تحت الحنکی * ساخته پایکها از لکا موزکیکی * مجمع الفرسده لکا دباغت
اولنمامش کوندر که روستایی وبریه ده کزنلر چارق ایدرلر حاصلی چارق معناسنه در فرهنك وفاییده
لکایه ایکی معنی یازمش بری للك دیدکلری نسنه درکه آنکله خنجر وقلیج وبچق قبضه سن محکم
ایدرلر بری دخی بردیدر غایت نرم وپیراسته وفرهنك میرزاده دخی ایکی معنایه در بری سختیان
وبری کل سرخ حکیم سنایی بیت در کنارش نه آن زمان کاکا * تا شود سرخ چهره اش چو لکا *
لغ لنجا فغ سکون نون وفتح جیمله لنج معناسنه یعنی بر نسنه یی یردن چکوب چقارمغه دیرلر
لغ لنکا فغ سکون نون وفتح کاف فارسیله زیاده آقسق عربیده کی اعرج معناسنه لغ لوا لوا فغ
لفظ مکرردر سبکسر وبی تمکین اولان شخص لوا دخی دیرلر کمال اسمعیل بیت تیز بر ریش
آن مزکی کو * کارسازش لوا لوا باشد لغ لوا فغ بوزن نوا بمعنی پیچیده طولاشق معناسنه حکیم
شیرازی بیت در منش کشتن مکن اقدام ق * درلوای رودها اسهال وی لغ لهنهٔ جانکزا فغ
سکون ها وفتح نونله عجایب المخلوقاتده مسطوردرکه دریای اعظم موجکاهنده واقع بو طاشدر اکر
برکسه کورسه اول قدر کولر که هلاك اولور لغ مع الباء الموحده * لاب فغ ایکی معنایه در اول
بمعنی لابه یعنی یالوارمق میر نظمی بیت بر ناز وستم نیاورد تاب * عشاق بکشتنش کند لاب
ثانی نیر اعظم اسمیدندرکه لغت یونانیه در بو معنی دندرکه اسطرلاب دیرلر اسطر کوستریجی ولاب
کونشدر معنای ترکیب کونش کوستریجی دیمك اولور لغ لب فغ ایکی معنایه در اول دوداق
ثانی کنار معناسنه درکه لب آب ولب جوی ولب ساغر دخی دیرلر معنای اولنه عربیده شفه
وجغتای لساننده ایرن دیرلر کسر الفله میر علیشیر بیت صفحهٔ حسنکدا جانبخش ایرنینك
ای سیمین بدن * اوخشاشور کیم ایلاکای عیسی قویاش ایچره وطن * اوخشاشور بکزر دیمکدر

دیمکدر قویاش کونشدر لغ لبالب فغ برابر معناسنه مثلا صو یاخود شراب ظرفك کنارینه
برابر اولسه طوداق طوداغه اولور تعبیر شاعر دیمشدر * مصرع * لبالبیست ز خون جکر
پیالهٔ ما لغ لب برلب فغ بو دخی لبالب کبیدر ابو المعانی بیت پیالهٔ دل ما را نهایتی نبود *
بهر آمده لب بر لبش ز خون جکر لغ لبلاب فغ سکون باء موحده وفتح لام ایله صرمشق دیدکلری
اوتدرکه اغاجه صاریلوب چقار اکا عشقه دخی دیرلر لغ لجب فغ فتح جیمله آواز وصوت معناسنه
لغ لپ فغ باء فارسیله ایکی معنایه در اول چام اغاجی که کاج وغیری دخی دیرلر ثانی سله که قفایه
وچهره یه اوریلور طبنجه معناسنه لغ مع التاء المثناة * لات فغ بر بت آدیدر زمان جاهلیتده
حرم کعبهٔ شریفه ده طورب کفره عظیم اعتبار ایدرلر ایدی لغ لاك پشت فغ سکون کاف وشین
معجمه وضم باء فارسیله قبلو بغه که سنك پشت دخی دیرلر میر نظمی بیت شد مستغرق آهن
سراپا * بجوش لاك پشت بودست کویا لغ لپوت فغ ضم باء فارسی و واو معروفله اکری که کج
وکژ دخی دیرلر ابو المعانی بیت نشود مرد نیك بد پرور * ندهد راست شاخ برك لپوت لغ لت فغ
طقوز معنایه کلور اول اورمق که ضرب معناسنه در استاد لبیبی بیت ریشت ز در خنده
وسبلت ز در نیز * کردن ز در سیلی وپهلو ز در لت * استاد لطیفی بیت لوت نادان لتست
کز منت * میزند طبع نازکانرا لت * امیر خسرو بیت دران تاراج درهای زمین پوش *
ذلت معزول کشته چوب چاوش * ثانی کرز معناسنه ثالث پاره معناسنه که لت لت یعنی پاره
پاره بو ایکی معنایه ترتیب اوزره شمس فخری * قطعه * ز تازیانهٔ خشمش اشارتی کافیست
برزم خصم چه حاجت ورا به نیزه ولت * برزمه رزمه دهد جامه کنج کنج طلا * ببدره بدره دهد
وقت جود نه بالت لت * رابع کتان بزی معناسنه خامس درست وبتون ثوب مخمل وزربفت
ودستار وامثالی بو ایکی معناده اضداد قبیلندر سادس قپو قنادی که عربیده مصراع دیرلر
سابع مملکت دیلمانده بر رودخانه آدیدر بو محله کانجه فرهنك جهانکیری تقلیدر اما مجمع الفرسده
یدنجی معناسی بمعنی پاره شده ثامن بمعنی کوتك دکنك آدیده اولسه جایز شیخ سعدی بیت
در شهوت نفس کافر بیند * اکر عاشقی لت خور و سر مبند * مولانا جامی بیت یافت غیر
زین دو حرف عزلت * تو بیت پی این دو حرف جزلت * تاسع بمعنی شکم شیخ سعدی بیت
نه هر بار خرما توان خورد وبرد * لت انبان بد عاقبت خورد ومرد لغ لتات فغ فتح تاء مثناة ایله
پارپاره اولمش نسنه لغ لتالت فغ فتح تاء مثناة ولام ایله متصل پاره لغه قابل اولان نسنه لغ لخت
سکون خاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول بمعنی کرز که ترکیده چوماق دیرلر ثانی پارچه معناسنه که
یکلخت یکپاره دیمکدر بو ایکی معنایه غیر ترتیب اوزره حکیم انوری بیت دوستانش قوی
و از دستانش * دشمنش لخت لخت کشته بلخت * کمال اسمعیل مثله بیت بلخت درشکند آرزو
بکاسهٔ سر * که هرکه لختی ازان خورد سیر کشت ز جان * شمس فخری همچنان بیت بلختی فکرت
آن اید زرایش * که ناید از دو صد کوپال و از لخت * حکیم اسدی بمعنی ثانی بیت همیزد چنان
کرز کز زخم سخت * در و قفل و زنجیر شد لخت لخت * فرهنك میرزاده بمعنی ستیزه وموزه
وکفش وپای افزار وچرم وپاده وکوپال معنالرینه مسطوردر لغ لست فغ سکون سین
مهمله ایله ایکی معنایه در اول محکم وقوی معناسنه استاد لبیبی بیت کرسیر شدی نیاز من

در خور هست ❊ زیرا که ندارم ای صنم چیز لست ❊ ثانی خوب ونیکو معناسنه حضرت مولانا
قدس سره بیت نفسی پر ز سماع ونفسی پر زوداع ❊ نفسی لست وابالی نفسی نفع وضریم ❊
ع لفت ع سکون فایله شلغم معناسنه حکیم شیرازی مضبوطه نام منظومه سنده بیت
آنچه درمعده زیان آرد سقم ❊ برك خرفه لفت واسفاناخ هم ع لکات ع فتح کافله ضایع وزبون
معناسنه که لاك دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ع مع الجیم ❊ لاج ع ایکی معنایه در اول بمعنی
برهنه عریان معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت بر سر نور عشق بینی تاج ❊ اندر آن دم که
عشق باشد لاج ❊ ثانی بمعنی سك ماده یعنی دیشی کوپك که لاس دخی دیرلر وله قدس سره بیت
نیم ترسم ز دشمن وز خیالش ❊ که باشد دشمنش همچون سك لاج ع لبنج ع فتح باء موحده وسکون
نونله چنار اغاجنه بکزر بر اغاجدر منقولدر که زمان اولده دیار عجمده مزبور اغاج بتدوکی یرلرده
زهرکبی ایمش حیوانات ییوب هلاك اولمغله بتدوکی یرلرده قروب وکوکنی دخی چیقاروب بالکلیه
معدوم ایلمشلر اما مصرده ویمن وسعید مملکتلرنده خرما کبی میوه سی اولور ایمش طتلو تناول
ایدرلر ایمش ع لج ع ایکی معنایه در اول دیمه که تکه معناسنه در استاد منجیك بیت یکروز
یکرمابه همی آب فرو ریخت ❊ مردی بزدش لج بغلط بر در دهلیز ❊ بو معنا یی مؤید شمس فخری
بیت کر کینه کند رای وی از انجم افلاك ❊ درهم شکنند طارم افلاك بیك لج ❊ ثانی شوم ونحس
معناسنه در عربیده عناد وعناده مصر اولمق معناسنه در ع لجاج ع فتح جیمله عناد وبیهوده
بحث واعتراض معناسنه شیخ عطار بیت عاقبت رسوایی آید از لجلج ❊ خشم راتکنند پشیمانی
علاج ❊ عربیده جیم مشدده ایله اسم فاعل اولور عناد ایدیجی معناسنه ع لجلاج ع سکون جیم
وفتح لامله ایکی معنایه در اول بر مشهور قمارباز آدیدر لیلاج دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت لجلاج
یوین سخن کهن نطع ❊ خاقانی راشناس بالقطع ❊ ثانی کیمیا کرلر اصطلاحنده زیبق صاف وپاکه
دیرلر عربیده اول کمسه یه دیرلر که سوزی ناصواب وغیر فصیح سویلیه ع لجوج ع ضم جیم وواو
معروفله بمعنی لجاج مرقوم میر نظمی بیت کند از مرکز صواب خروج ❊ هر که راشد بهر کلام لجوج
ع لخج ع سکون خاء معجمه ایله قره بویه در شمس فخری بیت بر رخ دشمنش که چون مازوست
هیبت شاخ کار لخج کند ع لزج ع سکون زاء معجمه ایله شاشی احول معناسنه زاء فارسیله ده
منقولدر ع لنج ع سکون نونله بر یردن برنسنه یی چکوب چقارمق فرهنك جهانکیریده بیرون
کردن معناسنه در طیان مرغزی بیت کسی کور ابکیرد در دقو لنج ❊ بکاوش سینه وسرکین
برون لنج ❊ بو لغت حرکات ثلثه ده معنای مغایر ایله وارد اولمشدر ع لنج ع فتح هاء وسکون
نونله ایکی معنایه در اول سنك فسان معناسنه در یعنی بلکو طاشی ثانی بمعنی سازکاری یعنی
ایش دوزیجی اولمق کذا فی فرهنك میرزا اما مؤیدده شمس فخری دن روایت ایدر که بمعنی
سنك کازران اوله یعنی قصارلرك بزی آغرتمق ایچون اوردقلری طاش ادات الفضلاده بمعنی
سازکارها میرزا ابراهیمه موافقت ایتمشدر ع لیلاج ع سکون یای تحتانی وفتح لامله بمعنی
لجلاج مرقوم که مصنف نرد بر قمارباز در مولانا بدر الدین محمد ظهوری بیت عبث مهره پیش
بینی مجنین ❊ که شد فکر لیلاج شد رنشین ع مع الجیم الفارسی ❊ لچ ع بمعنی رخساره کذا
فی فرهنك جهانکیری بو معنا یی مؤید میر نظمی بیت شود چون آفتاب آن لچ پرنور ❊ که نماید

که نماید در ور خساره خود ع لفچ ع سکون فایله اوج معنایه کلور اول طوداغی صارقمش
آت خصوصا وسائر حیوانات عموما حکیم فردوسی بیت خروشان زکابل همیرفت زال ❊
فروهشته لفچ وبر آورده بال ❊ شمس فخری بیت ستم راه عدم پرسان همیرفت ❊ فروهشته
ز سهمش بر زمین لفچ ❊ ثانی مؤید الفضلاده بمعنی پرکاله کوشت بی استخوان شیخ نظامی
بیاور دخوان زیرك هوشمند ❊ بر والفچهای سر کوسپند ❊ فرهنك جهانکیریده کموکلی ات
معناسنه در امیر خسرو بیت سر زنکیان راچو آرد ببند ❊ خورد همچو لفچ سر کوسفند ❊
ثالث زن فاحشه معناسنه در که اوج معناسنه ده لفچن ولفچه دخی دیرلر بعض فرهنکده کوز چباغی
وبورون چرکی معناسنه مرویدر ع اولانج ع سکون واو وفتح لام وکسر نونله بر نوع خرمادر کذا
فی فرهنك جهانکیری ع مع الخاء المعجمه ❊ لاخ ع جای معناسنه در اما دون الترکیب استعمال
اولنمز مثلا سنکلاخ ودیولاخ ورودلاخ دیرلر جای سنك وجای دیو وجای رود دیمك اولور
شیخ نظامی بیت بچشمی کامده در سنکلاخش ❊ شکوفه وار کرده شاخ شاخش ❊ اکرچه
سنکلاخ ودیولاخ نظم ونثرلرده چوق وارد اولمشدر اما رودلاخ جاماسب نامه دن غیریده وارد
اولمامشدر ع لاله رخ ع محبوب صفتی در مراد قرمزی یکاقلو دیمکدر ابو المعانی بیت با لاله
رخان سیر کلستان چه خوشست ❊ در صحن چمن صحبت یاران چه خوشست ع لخ ع حصیر
یا پدقلری اوت که رخ وروخ دخی دیرلر ع لخلخ ع لفظ مکرردر ضعیف ولاغر وزبون معناسنه
حضرت مولانا قدس سره بیت مفخر تبریزیان شاه جهان شمس دین ❊ فربه وزفتت کند
کرچه که تو لخلخی ع مع الدال المهمله ❊ لاد ع سکز معنایه کلور اول جمیع فرهنك اصحابی
بنای دیوار معناسنه نقل ایتمشلردر حتی بنلاد دیوار دیبی معناسنه در واکثر شعرا دخی دیوار
معناسنه استعمال ایلدیلر از جمله حکیم سوزنی بیت شود بنیه ماخراب وبباب ❊ کر از خاره
داریم وپولاد لاد ❊ مجد همکر بیت دلا مجوی سلامت ز آستان وجود ❊ که بر ندامت وحسرت
نهاده اندش لاد ❊ مختاری هجوده سرلاد سردیوار وبنلاد دبن دیوار اولمق اوزره دیمشدر بیت
همت همی از طاقت سائل بکذاری ❊ سرلاد چنان بند که بر دارد بنلاد ❊ بو تقدیر اوزره لاد دیوار
اولمق کرکدر که سرلاد وبنلاد صحیح اوله بو معنایه شمس فخری بیت لادر ابر بنای محکم نه ❊ که نکهدار لاد
بنلاد ست ❊ استاد عنصری بیت بپای پست کند بر کشیده کردن شیر ❊ بدست رخنه کند لاد
آهنین ❊ بنیاد ثانی بعض فرهنکده دیوار بناسنده قور تعبیر ایتدکاری که صره ایله طاشی هموار
ایدوب تساوی ده بزمك شیراز یلر نسپه دیرلر کسر نون وسکون سین وفتح باء فارسیله عربیده مدماك
دیرلر کسر میم اول وفتح ثانیله استاد فرخی بیت بتان شکسته وبتخانها فکنده ز پای ❊ حصارهای
قوی بر کشاده لاد از لاد ❊ وله ایضا بیت جاودان زی وهمین رسم وهمین عادت دار ❊ خانه
قرمطیان رابفکن لاد از لاد ❊ ثالث اینجه واطیف طوقنمش ابریشم قماش شرف شفروه بیت
اینك اینك زکاروان بهار ❊ رزمه پرنیان ولاد آمد ❊ حکیم قطران ارموی بیت باد همچون لاد
پیش تیغ تو پولاد نرم ❊ پیش تیغ دشمنانت سخت چون پولاد لاد ❊ شمس فخری بیت رموز
غیب برای آنچنان باشد ❊ که نقشهای صور اندرون پرده لاد ❊ رابع بمعنی خاك استاد منوچهری
بیت در همه کاری صبور وز همه عیبی نفور ❊ کالبد تو زنور کالبد ما ز لاد ❊ وله ایضا بیت نرید

ازدرخت ارس کافور * نخیزد از میان لادلادن * خامس لادن لفظندن تخفیف اولنشدر
بنه اول معنایه   استاد کسایی بیت ازعبیر وعنبر وازمشك ولادود اربوی * درسرابستان
خویش اندرخزان میدار بوی * داربوی عود اغاجیدر سادس شهرلارك بر آدی دخی لاددر
حکیم فردوسی بیت سپاهان بکودرز وکشواد داد * بکر کین میلاد وهم لاد داد * سابع کل
وشکوفه معناسنه شرف شفروه بیت هر لاله که ازدامن کهسار برآمد * ازلطف تو بود ارنه زخارا
بدمد لاد * ثامن بمعنی آبادانی ‌ لاژورد ‌ سکون زاء فارسیله معروف طاشدر رسم ایدوب
نقوش وتذهیب کتاب ایدرلر معربی لاجورددر ‌ لاند ‌ سکون نونله ایکی معنایه کلور اول
فعل ماضیدر بجنبید معناسنه حکیم سنایی بیت یك قصیده دو بیست جا خوانده * پیش هر
سفله ریش رالانده * مجمع الفرسده بمعنی جنبانیدن طیان مرغزی بیت بادفتر اشعار
برخواجه شدم دی * من شعر همیخواندم واو ریش همی لاند * ثانی آلت رجل معناسنه درکه
لند دخی دیرلر بولغت هندیدر ‌ لباد ‌ فتح باء موحده ایله جامهٔ بارانی یعنی یغمورلق لباده دخی
دیرلر حضرت مولانا قدس سره * قطعه * چو خضر سوی بحار و بسوی بر الیاس * برای کم
شدکان میکنند استمداد * دهند کنج روان و برند رنج روان * دهند خلعت اطلس برون برند لباد
عربیده کیجه معناسنه دربو بیتده عربیسی اولمق مناسبدر ‌ لحد ‌ سکون حاء مهمله ایله
مقبره معناسنه لفظ عربیدر مهدوزنی اوزره اما فارسیده فتح حا ایله استعمال ایلمشلردر تیمور
نامه‌ده مولانا هاتفینك بو بیتنده واقعدر بیت زبس مرده افتاده بیرون زحد * شد آن
کوچه‌ای کشاده لحد ‌ لرد ‌ سکون راء مهمله ایله میدان معناسنه لواحدمن القدما بیت
تاخنجر تو کشت جکر کاو درنبرد * کاکون زخون خصم وغا شد فضای لرد * دربند موزه‌ده واقع
بر میدان واردر لردامیرد عکله مشهوردر کذا فی فرهنك جهانکیری ‌ لکبد ‌ سکون کاف
وفتح باء موحده ایله بمعنی سیلی یعنی طپنجه ودخی شلقه اورمق   میر نظمی بیت بهر جا مضحك
وخاطر کشا شد * که لکبد خوردنش برقفا شد ‌ لکد ‌ فتح کافله دپمه یعنی ایاقله اورمق
آدمك واکر حیوانك مولانا صایب اصفهانی بیت بخاموشی زمکر دشمن بدرك مشو ایمن *
چو توسن کوش خواباند لکدها درقفا دارد ‌ لند ‌ سکون نونله پسر معناسنه دراماهندی
لساننده آلت رجلدر حکیم سوزنی بیت تو بی که لندی وسیکی بهندی وترکی * تو بی که کیری
وایری بپارسی وتازی * شمس فخری بیت ازپی قطع نسل اوایام * دشمنت رانه خصیه هست
ونه لند * عجبدرکه بونك فارسیده برقاج نامی وار ایکن بنه استعمالی جایز کورمشلر ‌ لود ‌
سکون واوایله ایکی معنایه در اول بمعنی پناه ثانی طاغ معناسنه ‌ لوند ‌ فتح واو وسکون نونله
اول کمسیه دیرلرکه هوای نفسنه تابع اولوب نیجه کرکسه تعیش وزندکانی ایلیه مجمع الفرسده
مرد کاهل وزندوست وتنبل معنالرینه‌در تحفة الاحبابده زن روسبی ومؤید الفضلاده
شخص بیکار وطفیل خراباتیان واقعدر ‌ لوید ‌ کسر واو وسکون یای تحتانیه ایله
آغزی آچق بیوك قزغان که عربیده ماعون دیرلر حکیم فردوسی بیت بیاورد ارز یزورویش
لوید * برافروخت آتش بروز سپید * شیخ نظامی در صفت زنکی بیت دهان فراخ
وسینه چون لوید * کز وچشم بیننده کشتی سپید ‌ لهید ‌ کسر ها وسکون یای تحتانیه ایله بمعنی

بمعنی لوند مرقوم ‌ مع الراء المهمله * لار ‌ بر شهر مشهور ومعظم اسمیدر ‌ لاغر ‌ فتح
غین معجمه ایله ایکی معنایه در اول آرق که مقابلی فربه در ثانی بمعنی باریك یعنی اینجه که مقابلی
زفت در خواجه سلمان بیت بجز میان بتان هیچ لاغری نکشید * بدور دولت عدل تو بارفربی را
شیخ سعدی بیت اسب لاغر میان بکار آید * روز میدان نه کاو پرواری * معنای اوله چغتای
لساننده آریغ وآریق دخی دیرلر میر علیشیر بیت نرکس آرپلمادی مرضدین آریق * کوزلاری
عین یرقاندین ساریق ‌ لاله‌سار ‌ فتح لام وسین مهمله ایله بر خوش آواز مرغدر شاعر بیت
پرا کنده با مشکدم سنکخوار * خروشان بهم سارك ولاله‌سار * هر مصراعده ایکیشر قوش
آدی واردر ‌ لامشکر ‌ کسر میم وسکون شین معجمه وفتح کاف فارسیله براغاج آدیدرکه کرم
و پشه‌دار وسارشك دار وسده وآغال بشه دخی دیرلر ‌ لاوار ‌ فتح واوایله رنج وزحمت ودرد
ومشقت معناسنه میر نظمی بیت کشد لاوار براه عشق جانان * اکر صادق بود باکه دهد جان
‌ لاورشیر ‌ فتح واو وسکون راء مهمله ایله بردارودر اکا کاورشیر وجاوشیر دخی دیرلر
‌ لبدر ‌ کسر باء موحده وفتح دال مهمله ایله قپو چنبری یعنی قپونك اطرافنده اولان پرواز
‌ لتر ‌ فتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول نیم من تبریزی ثانی برظرفدر شراب قورلر
تعریب ایدوب رطل دیدیلر کذا فی فرهنك جهانکیری ‌ لتنبار ‌ فتح تاء مثناة وسکون نون
وباء موحدهٔ مفتوحه ایله حریص وبسیار خوار وثقیل وبیکار معناسنه که لتنبر ولتابان ولتنبان
دخی دیرلر اثیر الدین اخسیکتی بیت بزدر قدرت فلك میکفت صدرا بارهت * کین مرقع پوش
سیاح لتنبر دررسید ‌ لتنبر ‌ فتح تاء مثناة وباء موحده وسکون نونله لتنبار مرقوم کبی ایشه
وکوجه کاهل واکل وشرب ونومه مشغول اولوب بی مروت وغیرت اولان شخصه دیرلر وطعام
خلقه بی تکلیف حاضر اولوب خوردن وبردن کاری اوله صفت مذمومه‌ده شاکر بخاری بیت
بردل مکن مسلط کفتار هر لتنبر * هر کز نکار پسند دافلاك جز تراسر * بو معنایه مؤید شمس فخری
بیت حسودت بخورد و بخفتست راضی * چو بدنفس مردم خسیس ولتنبر ‌ لتنر ‌ سکون
تاء مثناة وفتح نونله پاره پاره معناسنه که لتات ولتیره ولته دخی دیرلر اسکیوب وچوریوب
پاره پاره اولسون یاخود کسمکدن پاره پاره اولسون بو معنایه شمس فخری بیت آنکه باشد
برمعالیٔ او * اطلس چرخ ژنده ولتنر ‌ لر ‌ اوج معنایه کلور اول ارمق معناسنه اعم که
صو و یاخود سیل یری یرتوب آقمش اوله یاخود قصدا قازیلوب صو جاری اولنمش اوله میر خسرو
بیت لری کنند ناهموار درپیش * که باد ازوی سر آید درتك خویش * ثانی بمعنی بغل یعنی
قولتق ابو الفرج رونی بیت درپیش دوات وقلمت عرض رسالت * این دست بلر کرده وآن پشت
خمیده * ثالث لاغر وضعیف معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ‌ لرلر ‌ لفظ مکرردر
جناب باری تعالی جل ذکره اسماء شریفه سندندر استاد عنصری بیت بفرزانکی سایهٔ
افسرش * بپوزش همیخواست از لرلرش ‌ لزیر ‌ کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیه ایله بمعنی
پرهیزکار وزیرك وهوشمند کذا فی المجمع ‌ لشکر ‌ معروف عربیده عسکر وترکیده چری
وچغتایده چیریك دیرلر کسر جیم فارسیله میر علیشیر بیت نی بیکلا نما کتور ای شه مور خیلی
دیك چیریکتین کیم * سلیمان دیك بیلا باردی بو وادی ایچرا جندین لار ‌ لفسر ‌ سکون

غین معجمه وفتح سین مهمله ایله سرین موکه دغسرد نخی دیرلر لغ ودغ لی موذی معکدر میرنظمی بیت
نوییمه سرش یکموی اصلا * که لغسر کشته است پاك ومجلا ل لغکر ع سکون فا وفتح کاف
فارسیله اوجاق قرومی که دخاندن مجتمع اولور وله ایضا بیت که کانون دماغش شعله خیزست *
که لغکر بسته بینی دودنیزست ل لکتار ولکتر ع کلاهما بسکون الکاف وفتح التاء المثناة ایکی
معنایه کلور اول اون آشی که بولاماج دیرلر ثانی اون ایله پشمش طعام ل لمتر ع سکون میم
وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول مرد بی قید ولاابالی مشرب حکیم سنایی بیت عقل
جز راستکوی ولمتر نیست * حیله سازنده وکاو بر نیست * ثانی فربه وقوی اندام حضرت مولانا
قدس سره بیت فربه شد عشق وزفت لمتر * بنهاد خرد بلاغری روی ل لمطر ع سکون میم
وفتح طاء مهمله ایله بمعنی لمتر مرقوم ابو العباس کشمیری بیت خر بکفتم برادر مهتر * اینچنین
لمطری مکن هر کز ل لنبر ع سکون نون وفتح باء موحده ایله شورش وغوغا معناسنه در
فرهنك جهانکیریده بمعنی فربه وشیرین مسطوردر ل لنبه سر ع سکون نون وفتح باء موحده
وسین مهمله ایله ولایت مازندرانده واقع بر طاغ اسمیدر پور بهای جامی بیت ای ملحدی که
بر سر چون کرد کوه تو * دستار شوخکین تو شد شکل لنبه سر ل لنتر ع سکون نون وفتح
تاء مثناة ایله مرد توانا وقوی اندام و پر زور معناسنه در ل لندهور ع سکون نون وفتح دال مهمله
وضم ها ایله هند پادشاهلردن بر ذی شوکت وصاحب قدرت پادشاه آدیدر که هندی لسانده
آکا راجه دیرلر لندهور لفظ مرکبدر لند ایله هوردن که لند بمعنی پسر وهور آفتاب معناسنه در
براهمه نك اعتقاد فاسدلری بویله در که نیر اعظم یعنی آفتاب آنك لنتی نام والده سنه نظر ایلدی
اول دخی حامله اولوب اول پسری وجوده کتوردی بو اجلدن پارسیان آکا لندهور تسمیه ایدیلر
نعوذ بالله بمثل هذه الترهات ل لنکر ع سکون نون وفتح کاف فارسیله بش معنایه کلور اول
معروف کمی نك چتال دموری که کمی قرار ایتمك ایچون دریایه براغوب کمی یی طوتدیررلر ثانی
موئد الفضلاده خانقاه معناسنه در یعنی اول مکانه دیرلر که هر کون آنده طعام طبخ اولنوب
محتاجان اطعام اولنه میر خسرو بیت کار بیداران نباشد خوابکاه آراستن * بستر درویش
خواب آلوده جای لنکرست * ثالث وقار وتمکین دن کنایه در رابع اول کمسنه دیرلر که مکر
وحیله ده مرتبه اعلاده اوله بو مقوله یه کربز دخی دیرلر خامس قلندرخانه معناسنه در
ابو المعانی بیت اکر مهمان شوی یکشب بلنکر خانه رندان * بیاموزی طریق رندی ومستی
زمی نوشان ل لولر ع سکون واو وفتح لامله شخص سبکسر وبی تمکین که لوا دخی دیرلر
ل لهاور ع ضم واو ایله حدود هندده واقع بر شهر اسمیدر که هندیلر لهاور دیرلر شیخ نظامی
بیت ندیمی خاص بودش نام شاپور * جهان کشته ز مغرب تا لهاور ل لهر ع فتح ها ایله بوزن
سهر بمعنی شرابخانه بعض فرهنکلرده قحبه خانه معناسنه در زبان هندیده موج آب معناسنه در
میرنظمی بیت هر آنکس که اصلش نیك پاك کهر * شود جای او مسکنش ولهر ل لیجور ع سکون
یای تحتانی وضم جیمله ایکی معنایه در اول بمعنی لب جوی ثانی بر قوشدر که متصل قوروغن
صالر طور رعربیده حمار قبان دیرلر ل مع الزاء المعجمه * لادرز ع سکون دال وفتح راء مهملتین
ایله چوبدن وچیقدن یاپلمش دیوار اکثر کوبلرده اولور حولی دیواری ایدرلر بعض فرهنکلرده زاء

زاء معجمه راء مهمله دن مقدم واقع اولمشدر ل لبریز ع سکون باء موحده ویای تحتانی وکسر
راء مهمله ایله هر مظروفك که ظرفنك کنارینه برابر اوله قدح اولسون حوض اولسون غیری
اولسون رشیدی بیت ساغر جام ز هر غصه لبریزست ومن * تا نکردد مدعی خوشدل
تبسم میکنم * ودخی نسنه که ظرفندن طاشه آکا ده لبریز دیرلر عربیده آکا فیضان وچغتایده
تاشقون دیرلر میر علیشیر بیت قدحغه باده تو یاقینی تاشقونجه قوی ای ساقی * که غم زهری
بیلا جانیم طلو بتور بلکه تاشیب تور ل لز ع زاء معجمه مشدده ایله صیق اولان نسنه واسکی
معناسنه ده مرویدر ل لغز ع سکون غین معجمه ایله سورچمك لغزیدن لفظندن اسم مصدردر
شاعر بیت لغز پایم بر سر کوییت چنان * هر قدم صد بار افتادم زپا ل لکز ع فتح کاف له بمعنی
لکد مرقوم یعنی آیاغله دپمك ل مع السین المهمله * لاس ع ایکی معنایه در اول ابریشمك
فناسی که ایشه یرامز اوله حکیم انوری بیت از چه خیزد در سخن حشو از خطابینی طبع * وز چه
خیزد پوزه بر دیبا ز ناجنسی لاس * اثیر الدین اخسیکتی بیت بیخ پیچیست وبد درون وغل *
راستکوی کلابه لاسست * بوندن که دوات لیقه سنه ده لاس دیرلر ثانی هر دیشی حیوانه
دیرلر عموما ودیشی کوپکه دیرلر خصوصا که لاج دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل لافیس ع
کسر فا وسکون یای تحتانیله اول شیطانك آدیدر که انسانه نمازده وسوسه ویرر شاعر در مذمت
یکی کفته بیت تو کفتی که عفریت لافیس بود * بزشتی نمودار ابلیس بود ل لالس ع فتح لامله
بر نوع لطیف ابریشمدن طوقنمش قماشدر اکثر سرخ رنك ایدرلر غایت نازك ولطیف اولور لاه دخی
دیرلر بدر الدین چاچی * قطعه * در کار که صنع قدیم تو به نیسان * از کرم بر آرد اثر امر تو اطلس
که در قدم باغ کشد فضل تو دیبا * که بر سر کهسار نهد حکم تو لالس * هندك زبان علمی سنده
ایکی معنایه در بری بمعنی روی وبری محبت وود وستلق معناسنه در ل لانیس ع کسر نون وسکون
یای تحتانیله دریای هند جزیره لرندن بر جزیره معظمه آدیدر شجر وقواق اول جزیره ده اولور
دیرلر حکیم اسدی * مثنوی * سه هفته چو راندند دلشادکام * بکوهی رسیدند لانیس نام
جزیری به پهنای کشور سرش * همه بیشه وقواق بود از برش * بو بیت مضمونجه لانیس مزبور
جزیره ده واقع طاغك اسمی اولمق اقتضا ایدر ل لخنیس ع سکون خاء معجمه وکسر نون ویای
ساکنه ایله شبوی دیدکاری چیچك که خیری دخی دیرلر عربیده منثور دیدکاری رشین معجمه
ایله ده مرویدر ل لرس ع سکون راء مهمله ایله بوزن ترس بمعنی سیلی یعنی طپنجه شین معجمه
ایله ده مرویدر میرنظمی بیت زده لرس بر چهره از دیده اش * چو پر کشته خون طاس
کردیده اش ل لمس ع سکون میمله سست نرم معناسنه در عربیده ایکی معنایه در اول ال ایله
یوقلمق ثانی جماع ایلمك ملامسه دن مشتقدر میرنظمی ایکی معنایه بیت بدستش همیکرد
آهسته لمس * چو نرم ولطیف دید ومیکرد لمس ل لنبوس ع سکون نون وضم باء موحده
ایله آوردك طشره جبنی که لنج دخی دیرلر ل لنکاوس ع سکون نون وفتح کاف فارسیله سرحد
هندده کوه سراندیبه قریب بر جزیره اسمیدر ل مع الشین المعجمه * لاش ع بوزن ماش اوج
معنایه در اول بمعنی تاراج ویغما مرغزی اسانیدر حکیم سنایی بیت رنج کاران کنج لاش نهند
درنکهدار را ز پاشانند * حکیم خاقانی بیت فاش کند تیغ تو قاعده انتقام * لاش کند رمح

تومائیهٔ روزکار * ثانی ضایع وزبون وفرومانده معناسنه شاه داعیٔ شیرازی بیت دله اسرار
خدا فاش نمی باید کرد * اینچنین کار سخن لاش نمی باید کرد * ثالث هیچ وچیز اندك عربیده
لاشیٔ معناسنه در شیخ سعدی بیت بدین زمین که تو بینی ملوك طبعانند * که ملك روی زمین
پیش شان نیرز دلاش * حضرت مولانا قدس سره بیت تنك شکر خر بلاش ور نخری سرکه
ماش * عاشق این میرشوونشوی کو بمیر * لپوش فج ضم باء فارسی وواو معروف ایله یعنی لپوت
مرقوم یعنی کج وکژ * لبیش فج کسر باء موحده وسکون یای تحتانیه یواشه معناسنه که نعل بند
آتلرك بورننه طاقوب رام ایدرلر اکا لویشن ولویشه دخی دیرلر شاعر بیت مپندار ی که عینك را
کرفته باشم از پیری * لبیشی میزده بیطار کردون توسن دل را * لخشش فج سکون خا وکسر
شین معجمتین ایله سورچمك معناسنه اسم مصدر در * لخنیش فج سکون خاء معجمه وکسر نون
ویای ساکنه ایله یعنی لخنیس مرقوم یعنی شبوی * لرش فج سکون راء مهمله ایله یعنی لرس
مرقوم یعنی طبنجه ابو المعانی. بیت خورد لرش برقفا از دست کردون * هر آن کس که کند
کردن فرازی * لفش فج سکون فا وشین موقوف ایله قورداشنی دیدکاری علتدر میر نظمی
بیت هر که باشد با وقرین وانیس * میشود لفش وهم رذیل وخسیس * لواش فج برنوع یاغلی
یوفقه اتمکدر لواشه ویواشه دخی دیرلر حکیم نزاریٔ قهستانی بیت پوز خود را ویشه کردستم
تا طمع بکسلد ز قرص لواش * لوحش فج سکون واو وفتح حاء مهمله ایله لوحش الله دیرلر
یعنی الله ایراق ایلسون والله وحشت ویرمسون دیمك معناسنه مرویدر اصلی لا اوحش الله در
تخفیفا یعنی تلفظی آسان اولمق ایچون لوحش الله دیدیلر نتکم خواجه حافظ بیت ز رکنا باد
ما صد لوحش الله * که عمر خضر می بخشد زلالش * امیر خسرو بیت روز وصل یار ما را غیرت
اغیار کشت * چون وصال وحشت آرد لوحش الله از فراق * بو بیتدن فهم اولنور که الله ایراق
ایلسون دیمك اوله اما فصحای عرب معنای اوله استعمال ایدرلر اشعارلرینه تابندرو بعض محلده
تحسین وآفرین معناسنده ده استعمال اولنور نتکم ابو المعانی بیت لوحش الله زهی قصر رفیع
البنیان * که شه ملك کرم کرد بهمت آباد * لوش فج سکون واو ایله تحفة الاحبابده خربزهٔ
بوله معناسنه در بوله زبان ماوراء النهرده مضمحل اولوب چوریمش قاونه دیرلر که تناولی ممکن اولمیه
لویش فج کسر واو وسکون یای تحتانیه یواشه دیدکلری نعلبند آلتیدر که بد نعل آتلرك بورننه
طاقوب ضبط ایدرلر اویشن ولویشه دخی دیرلر مع الغین المعجمه * لاغ فج ایکی معنایه در
بری بازی یعنی لعب معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت امروز روز شادی وامسال سال
لاغ * نیکوست حال ما که نکو باد حال باغ * امیر خسرو. بیت منم که بی تو بصد درد وداغ
میسوزم * تو لابه دانی ومن لاغ لاغ میسوزم * ثانی هزل ولطیفه که عربیده مزاح دیرلر حکیم
نزاریٔ قهستانی بیت فکر ما معلوم میفرما اکر * که که ابرامی رود در جد ولاغ * لغ فج بوزن
وبمعنیٔ دغ یعنی باشنده قیل اولمامق عربیده اصلع دیرلر فرهنك میرزاده بمعنی بی موی وضایع
وتلف اولمش بمرطه یعنی نه اکل اولنمق ممکن اوله ونه بلع اوله مؤید الفضلاده سر بی موی وقاف
ایله لق دخی دینلور اما ادات الفضلاده لغ ولق ایکیسی دخی ضم لام ایله مرویدر مع الفاء * لاف فج
اوکنمك وبمعنی وبی اصل دعوای تفاخر ایلمك معناسنه شمس فخری بیت هست عاری رافتش

وافتش از حیف ومیل * هست خالی خصلتش از کبر ولاف * لشکرشکوف فج یعنی شجاع
ودلاور وبهادر لشکرشکن معناسنه در کذا فی مجمع الفرس مع القاف * لقلق فج ترکیده
لکلك ولیلك دیدکاری قوشدر ضرر سزکند وحالنده صاحب قناعت قوش اولدوغندن عربیده
شیخ الطیور دیرلر ابو المعانی * مسمط * بوبوهی قوقوزند مرغ سحر کوکوزند * لقلق ز دل هو هو زند
در عشق هر کس حال خود * لق فج بوزن دق یعنی بی مود سرو دره ضود کر کذا فی المؤید
والمجمع مع الکاف * لاك فج بوزن خاك درت معنایه کاور اول تغار واغاجدن کاسه وامثالی
حکیم سوزنی بیت همه بلاکاك وکهناك در دهد سیکی * بلب مزخرف کوی وبیوس نوشکوار *
حکیم نزاریٔ قهستانی بیت شیوهٔ مردان چالاکست بین * برکف مانه لبالب لاکی * ثانی
لاك پشت که قپلو بغه در حکیم سنائی بیت لاك وکژدم بهشت خویش کرفت * بعد ازین راه
بحر پیش کرفت * ثالث برنوع دارودر شبنم کبی برودت هوادن اغاج یپراقلری اوزرینه دوشوب
منجمد اولور اما هندوستانده بر محله مخصوص اغاجلردر هر یرده اولمز بعده اغاج یپراقلرندن
جمع ایدوب دوکوب الیوب بعده سحق ایدرلر سرخ رنك حاصل اولور آنکله ابریشم وبز بویارلر بوغله
ومرور زمان ایله رنکی زائل اولمز ونقاش ومصورلر دخی استعمال ایدرلر حکیم سنائی بیت زین
سپس عکس خون زکرهٔ خاك * آسمانرا کند بسرخی لاك * ابو الفرج رونی بیت سرخ زاید
ز شهد امن تو موم * زرد روید ز کان خوف تو لاك * ترکیده وعربیده لك دیرلر ضم لام ایله مجمع
الفرسده زرکران ورنکرزان قوللنورلر سرخ رنك طپراق اولمق اوزره مرویدر استاد عنصری
بیت همیکفت پیچیده برخشك خاك * زخون دلش خاك همرنك لاك * بو معنای مؤید
شمس فخری بیت دست اکر باز کیرد از مرکان * خاك مایه دهد بجوهر لاك * رابع زبون وضایع
معناسنه در که لکات دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت هر یکی همچوسك لاك دوان از پی بوی * آنت
نقل وهلاك قدح ومرك سبوی * لالك فج کسر لام ایله کفش معناسنه که لالکا دخی دیرلر حکیم
سوزنی بیت دریغ از آن شرف وحشی وفضائل او * که عاشقست بر آن لاله روی لالك روز * فج
مجمع الفرسده تاج خروس معناسنه اما مؤید الفضلاده مطلق تاج معناسنه مرویدر حکیم
سنائی بیت آخر ارچه عقل ما کم شد ولیك از روی حسن * سر ز لالك باز میدانیم وپا از لنکا
لامك فج فتح میم ایله ایکی معنایه در اول چارکزی دلبند در که صارق اوزرندن باشه طولارلر
قولاقلری صوغوقدن حفظ ایچون لامه دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت پیچیده یکی لامك میرانه بسر بر
بربسته یکی کز للك ترکی بکمر بر * ثانی نام پدر حضرت نوح علی نبینا وعلیه السلام در که لمك
ولمکان دخی دیرلر * لاوك فج فتح واو ایله ایکی معنایه در اول اتمك تکنه سی که ایچنده خمیر ایدرلر
شرف شفروه بیت چون تو ترتیب نان وخوان سازی * مه کروهه سپهر لاوك باد * وله ایضا
بیت سفرهٔ دولتش آن روز بکسترد قدر * که نه این قرصهٔ خور بود ونه این لاوك بود * ثانی
یوفقه یاغلی اتمك که لواش دخی دیرلر * لبك فج سکون باء موحده ایله بوزن کپك پیمانهٔ غله یعنی
غله اولچدکاری کیله کذا فی المجمع * لبنك فج فتح باء موحده وسکون نونله بر بوچکه راثواب
وچوقه وکچه امثالی نسنه لری کسوب تباه ایدر اکا دیوك ودیوچه دخی دیرلر عربیده ارضه دیدکاریدر
لتك فج فتح تاء مثناة ایله براو یوندر * چلك فج فتح جیم فارسیه ایله اوچلری صرمه لی ومنقش

باش باغی که عورات باشلرینه صاررلر میرزا الوغ بیك . بیت غلام باره نیم ون ندارم این مذهب
اسیر چادرم وکشته چك پوشم * لشك فی سکون شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول پاره
هر نه اولورسه ثانی فرهنك وفایی ده شبنم معناسنه درکه لشکه دخی دیرلر * لشك لشك فی
لفظ مکرر در پاره پاره معناسنه حکیم اسدی بیت پرشد جو آذری کنارم دیده تا بارید ابشك
آذر برد ماهیئی یا خود جکر شد لشك لشك * لغزناك فی سکون غین وزاء معجمتین ایله صیر نجق
موضع * لك فی بش معنایه کلور اول یوز بیك عدده دیرلر میرخسرو بیت جود تو بالکی
نبود ور بود کهی * در حق خصم بیلك وبر دوست للك بود * استاد عنصری . بیت دران نه
سائر ماند ونه طایر از بر خاك * دو للك زلشکر اوشد بزیر خاك نهان * ثانی احمق وابله معناسنه
پور بهای جامی . بیت ای شور بخت مدبر ومفلوك قلتبان * وی ترش روی ناخوش ومکروه
ولوك للك * شمس فخری بیت بجاز بندکی ظل حق شدی مأیوس * اکر نبودی آن کور بخت
ابله وللك * ثالث هدیان وهرزه معناسنه استاد لبیبی بیت کفت ریمن مرد خادم للك درای *
پیش آن فرتوت پیر ژاژ خای * وهدیان کوی معناسنه ده کلور محمد هندوشاه بیت زدست
آسمانم خلاصی بخش * که بس بی رحمست این جابرلك * رابع بمعنی لاك مرقوم که زرکر وتیغکر
خنجر وبچاق وقلیج قبضه لرین آنکله محکم واستوار ایدرلر اغاجی بیت هیچ نایم برون زخانه همی
کو بیم درنشانده اند بلك * شمس فخری * قطعه * نهاد تخت شهی تاج فخر بر تارك * زفرق مقدم
این زبده نجوم فلك * هزار سال بمانا وظل تو که شود * بجای تو متمکن چو پای تیغ از للك * خامس
جامهٔ کهنه که پاره پاره اوله وکاهی روستایی جامه سنه وآنی کینه ده دیرلر جدید اولسون
عتیق اولسون * لکدلك فی فتح کاف ولامله بمعنی لکد مرقوم یعنی دپمه * لکلك فی سکون
کاف وفتح لامله هرزه وهدیان ویاوه معناسنه که لکلکه دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره
بیت بس کن این لکلك بیهوده وکفتار تهی * تا سخنها همه از جان مطهر کیند * لاك ویك فی
اوج معنایه در اول تکاپوی یعنی یلك معناسنه استاد عسجدی بیت عسجدی نام او تو نیز مبر *
چه کنی خیره کرد اولك ویك * شمس فخری بیت چو لوت وپوت شود تار ومار مرد فقیر *
چه میکند دروبر پا چه میکند للك ویك * ثانی اثواب خانه یعنی اوده استعمال اولنان اشیا
امیرخسرو بیت آورد لك ویك ز برای من مسکین * با آنکه لکش داده ام از جهر بضاعت *
استاد لطیفی . بیت خواهی که بر آید افتخارت * منع للك ویك مکن زغارت * ثالث رعنایی
وبی خبری یعنی بر نسنه دن خبری اولمیه وکندوبی رعنا کوستره کاهی تقدیم وتأخیر ایله استعمال
ایدرلر شمس فخری بیت جهان چو خاك درتست عرصهٔ ملکت * چرا نکوهد عقلت بتهمت
یك ولك * لهاك فی هاء مشدده ایله تورانیلردن افراسیابك سرعسکری اولان پیران
ویسه نك برادری نامیدر دوازده رخ جنکنده کستهم الندن هلاك اولدی حکیم فردوسی . بیت
چو رهام وکودرز وفرشید ورد * چو شبدوش ولهاك شد هم نبرد * لالنك فی مع الکاف الفارسی
فتح لام وسکون نونله ذلهٔ طعام یعنی سفره ده یدوکدن صکره بر مقدار طعام قالدرمق حضرت
مولانا قدس سره بیت مرثیه سازم که مرد شاعرم * تا از ینجا برك لالنکی برم * وله قدس
سره بیت بارهای نان ولالنکی طعام * درمیان کوی یابد خاص وعام * بعض فرهنکده اطعام

اطعام عام ایچون اولان طعام معناسنه مرویدر * لنك فی سکون نونله ایکی معنایه در اول
اقسق که عربیده اعرج دیرلر ثانی آلت رجل معناسنه استعمال ایدرلر حکیم سوزنی * قطعه *
ربابش دربرش چون کشتیٔ نوح * بر ویش درکشیده خام چنکی * بریشمها بروهمچون کدرکها *
بدستش زخمه مانند لنکی * لنکاك فی سکون نون وفتح کاف فارسیله سخن ناخوش یعنی طبعه
ملایم کلمین سوز استاد لطیفی . بیت چند کویی تو بیهده لنکاك * هان نیفتی بخاك درنا پاك *
طیان مرغزی . بیت من با تو سخن بلا به کویم * از چه دهیم جواب لنکاك * مع اللام * لال فی
اوج معنایه کلور اول بمعنی بی زبان یعنی دلسز که عربیده اخرس دیرلر حکیم انوری بیت مجنب
قدر رفیعش مدار انجم نیست * به پیش رای مصیبش زبان حجت لال * میرنظمی بیت اکر
راحت بخواهی درهمه حال * بکن خود را کر وهم کور وهم لال * چغتای لسانده کیجه دیرلر جیمك
تشدیدیله ثانی قرمزی رنکه دیرلر استاد فرخی . بیت آن تازه کل لال که درباغ بخندد * درباغ
نکو ترنکری چشم شود لال * ثالث بر ذی قیمت جوهردر سرخ رنك معدنی بدخشان طاغلرنده
اولور تعریب ایدوب لعل دیدیلر استاد عنصری . بیت دولب چو نار کفیده دو برك سوسن
سرخ * دورخ چو نار شکفته دو برك لالهٔ لال * لعل فی معروف قیمتلو جوهردر خواهی دخی
وار دراعلاسی بدخشان طاغلرنده حاصل اولاندر بعض مشایخ ذم ایدرلر عجب وتکبر ایراث ایدر
دیو حتی ملوك تبابعه آنك یوزکن وآنکله مکلل اولان قوشاق وخنجر وامثالنی استعمالدن امتناع
ایدرلر ایمش شعرا محبوبی اکا تشبیه ایدوب شول رتبه استعمال ایلدیلرکه تشبیه کنایه
طریقه سنجه مشبه ذکر اولنمدین لعل ذکریله لب مراد اولندوغی ظاهر ومعلوم اولور شرف
یزدینك بو معناسندن معلوم اولور . بیت زلعل یار خواهم ضد شرقی * بتازی ودری وقلب
وتصحیف * مع المیم * لام فی درت معنایه کلور اول جامهٔ درویشان حکیم خاقانی . بیت
فروکن ذلع آزاری برافکن لام درویشی * که بالام سیه پوشان نماند لاف لامانی * شمس طبسی
بیت خلق خوشبوی تو باشاه ریاحین میکفت * کای کل کهنه قبا پارچه لام آوردی * ثانی عنبر
ومشك وسپند سوخته ونیل ولاجوردی آغشته ایدوب چشم زخم ایچون اطفالك پیشانی
وابرولرینه چکرلر اکا چشمارو دخی دیرلر شیخ عطار * مثنوی * سیری ازوی خواه نی ازنان
وآب * مستی ازوی چونه ازبنك وشراب * من ترا خود عقل کو یا هوش کو * تا خوری می ای
تو دانش را عدو * روت بس زیباست لامی هم بکش * ضحك باشد لام بر روی حبش * حکیم
انوری بیت ای کمال آفرینش را وجود تو الف * وانکهش از لاجورد سرمدی برچهر لام * ثالث
بمعنی لاف وکزاف حکیم سنایی در هجا بیت بازاران خواجه زادهٔ بی برك * آنهمه لاف ولام ولامانی
فی رابع بمعنی زیب وزیور ابوالفرج رونی بیت بعون جود تو سهم هنر بیار آید * تنی توانکر درویش
بی تکلف لام * بو معنایی مؤید شمس فخری . بیت وانکه دربندکی اونون شده * نکشد بار زیب
وزحمت لام * لجم فی سکون جیمله قره بالچق که حوضلر وصولر دیبنده چوکوب قالور حضرت
مولانا قدس سره درصفت کاو بحری که شب چراغ کتورر * مثنوی * مهره درنور کوهر آن بقر *
ناکهان کردد زکوهر دور تر * تاجری می درنهد لجم سیاه * تا شود تاریك لجم وسبزه کاه * بعض کریزد
مرد تاجر بر درخت * کاوجویان مرد را با شاخ سخت * بیست باران کاو نا زد کرد مرج * تا کند

آن مرد رادر شاخ درج * چون ازو نومید باشد گاو نر * آید آنجا که نهاده بد گهر * لجم بعنی
فرق در شاهوار * پس زطین بکریزد آن ابلیس وار * بو ابیات مثنوی شریفده تفصیل معنی
شبچراغ ذیلنده مسطوردر لغ لغم مع فتح غین معجمه ایله لكام ولجام معناسنه درتركیلمز یر زمینه
دیرلر لغ لمالم مع بمعنی مالامال شاعر بیت نه ازلشكر ما كسی كم شده * نه این كشور ازخون
لمالم شده * كذا فی التحفه لغ لهاشم مع ضم شین معجمه ایله آچلق ودون وسفله نسنه یه دیرلر حكیم خاقانی
بیت ای باتوان كرم كن واین قصه رابخوان * هرچند خط مزور كاغذ لهاشمست * حكیم نزاری
* قطعه * جهانی زجود تو هستند جز من * قرین تكلف غریق تنعم * كه از خرده پنهان بخردنباشم
نباشم هم ازابلهان لهاشم لغ مع النون * لابیدن ولابه كردن مع كلاهما بمعنی تضرع یعنی یلوارمق
ابوالمعانی بیت بلابه كردم و گفتم كه ای شه خوبان * ترحمی نكنی عاشق ستم نیبان * چغتای
لساننده یالپارماق دیرلر میرعلیشیر بیت توتماده یم بوغزوم سبو دیك باده تركینی ایلابان * می
تیلارمین پیردیرا یلیدا بیالكیم یالپاریب لغ لاچین مع كسر جیم فارسیله ایكی معنایه در اول بمعنی
بنده میرنظمی بیت چو من ای شهریار خسروآیین * بدرگاه تر ابسیار لاچین * ثانی اعلام
رجالدندر لغ لادن مع فتح دال مهمله ایله معروف نسنه در بعض جزیره لرده رطوبت هوادن
شبنم كبی اوت واغاج یپراقلری اوزرینه دوشر جمع ایدوب بال مومیله آمیخته ورزم ایدوب یازایامنی
ومتعفن هوالرده الده اویناد رلر لطیف رایحه سی واردر غایت اعلاسی كرید جزیره سنده اولور و
عنبر كبی قوقار حكیم خاقانی بیت آهوی مشك نیست چه چاره زگاو وبز * گرهر دو بوك عنبر ولادن
بر آورم لغ لاشیدن مع كسر شین معجمه وسكون یای تحتانیله بمعنی افشاندن یعنی صاچمق
لغ لاغون مع ضم غین معجمه وواو معروفله بمعنی خرگوش یعنی طوشان كذا فی المجمع لغ لاغیدن
كسر غین معجمه وسكون یای تحتانیله هزل ولطیفه ایلمك لغ لاف زدن ولافیدن مع كلاهما
دعوای بی اصل وادعای بمعنی اوكنمك ووعد بی انجاز معناسنه در ابو المعانی بیت باهوس
درعشق تولافی زنند * عاشق صادق دهد جان عزیز لغ لاكن مع كسر كافله ولایت روسه قریب
برطاغ آدیدر كذا فی الاداة لغ لامان مع بوزن دامان اوج معنایه در اول بمعنی جستجو ثانی
تملق وچاپلوسی ثالث نغمات ایله شعر وقصیده اوقومق حكیم سنایی بیت چه سنی دیدی
ازسنت كه رفتی سوی بی دینان * چه تقصیر آمد از اقران كه كشتی سوی هرلامان لغ لان مع
بوزن دان اوج معنایه كاور اول بی وفا و بی حقیقتلك معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت
می آیدم زرنك تو ای یار بوی لان * بركنده بخشم دل ازیار مهربان * ثانی خسته شدت مرضدن
مضطرب اولوب حركت ایتمك ومطلق چپالمق معناسنه وله ایضا قدس سره بیت اینچنین
كن نماز وشرح بدان * ورنه بر خیز وخیره ریش ملان * یعنی ریش مجنبان ثالث بمعنی حای مغاك
یعنی چقور یر لغ لاندن ولانیدن مع ایكیسی دخی مصدردر جنبیدن وجنبانیدن معناسنه
دپرنمك وحركت ایتمك طیان مرغزی * قطعه * باد فتر اشعار برخواده شدم دی * من شعر
همیخواندم او ریش همی لاند * صد كلچ پر ازكوه عطا كرد برین ریش * گفتم كه بدان ریش كه دی
خواجه همی شاند * فخر جرجانی بیت چون زمین بار كش از هر كسی در محنتم * چون درخت بارور
از هر كسی در لاندم لغ لاییدن مع كسر یای اول وسكون ثانیله كوپك وچقال وامثالی حیوانات اورمك

اورمك واولومق معناسنه مجمع الفرسده بمعنی بیهوده گفتن كه هرزه ملای دیرلر یعنی بیهوده
وهرزه سویلمه دیمك اولور لغ لباشن ولبیشن مع اول فتح بای موحده وشین معجمه ثانی كسر
بای موحده وسكون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله یواشه كه نعلبند بد نعل اولان آتك بورننه
اوروب رام ایدر لبیشه ولویشه دخی دیرلر لغ لتانبان ولت انبان مع كلاهما بفتح التاء المثناة
وسكون النون وفتح الباء الموحده بمعنی حریص الاكل وبسیار خوار حكیم روحانی بیت
شنیده ام كه توسوكند ها بسی خوردی * زگفته دوسه محراب كوب لت انبان * اثیرالدین
اخسیكتی بیت سیع زندگی بخشی وناموسیست تا محشر * بجای پایت این كردند سیاح لت انبانرا
حضرت مولانا قدس سره بیت درچرخ درآوردم نه گنبد نیلی را * استیزه چه می بافی ای
شیخ لتنبانی لغ لجن مع فتح جیمله بمعنی لجم مرقوم یعنی حوض وكوب دیبلرنده وصو ایركان یرلرده
اولان یاپشقان باتلق كه لژن دخی دیرلر رفیع الدین لبنانی بیت پیش دست تو مكر لاف سخا
زدو رنه * بحر را بهرچه درخلق نهادند لجن لغ لخشیدن مع سكون خا وكسر شین معجمتین
ویای ساكنه ایله بمعنی لغزیدن یعنی سورچمك مثل مشهوردر كه * ازخردان لخشیدن واز بزركان
بخشیدن * دیرلر حكیم سنایی بیت ازتو بخشودن است وبخشیدن * وزمن افتادن است
ولخشیدن لغ لرزان مع سكون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله لرزیدن لفظندن اسم فاعلدر
دتره یجی معناسنه میرنظمی بیت كشته لرزان همه بوقت كذار * دل وجان حزین وجسم نزار
لغ لرزیدن مع سكون راء مهمله وكسر زاء معجمه ایله دترمك معناسنه مصدردر مولانا هاتفی
بیت بلرزید كیتی زسم ستور * فتاد افسر از فرق فغفور وفور * عربیده رعشه وچغتایده
ایرغانماق دیرلر مثلا باش دترهمكه ویاخود باش صالمغه باش ایرغابتیب دیرلر لغ لژدان مع سكون
زاء فارسی وفتح دال مهمله ایله قیه ودیبنده وبعض صو ایركان یرلرده اولان باتلق كه لجم ولجن ولژن دخی
دیرلر لغ لژن مع فتح زاء فارسیله مذكور باتلق معناسنه استاد عسجدی بیت كردم نهی
دو دیده بر ومن چنان كه رسم * تا زاشك من شد آن زمی خشك چون لژن * شمس فخری بیت
زمدحت آنكه قلم وار نیست رطب لسان * زغصه باد فرو رفته تا بسر بلژن * بویتدن مطلق
باتلق فهم اولنور ذكر اولنان باتلقه تخصیص یوقدر لغ لشكر شكوفان مع یعنی دلاوران
وبهادران وشجاعان شیخ سعدی بیت كه لشكر شكوفان مغفر شكاف * نهان صلح جویان
وپیل امصاف لغ لشن مع كسر شین معجمه ایله ایكی معنایه در بری لغزیدن معناسنه وبری ده
نرم وملایم بی خشونت معناسنه كذا فی فرهنگ جهانگیری وفرهنك میرزا ابراهیم اما ادات
الفضلاده بی نقش وهموار معناسنه در بعض فرهنكلرده سكون شین معجمه ایله مرویدر
لغ لعلگون مع برنوع گلدر لعل رنكنده اولور عروس پرده دخی دیرلر حكیم اسدی بیت زده درزده
زان گل لعلگون * كه دانی عروسش بپرده برون لغ لعلین مع ایكی معنایه در اول زرین قدح
جنسندن برشكوفه در قدحی قرمزی وچوره سنده یپراغی صاری ویاخود بیاض اولور ثانی
لعل رنكنده اولان نسنه یه دیرلر كه حرف یای نسبت وآخرنده كی نون تأكید نسبت ایدر لغ لغزان
سكون غین وفتح زاء معجمتین ایله سورچمك معناسنه اسم فاعل وگاهی اسم مكان استعمال اولنور
كذا فی فرهنك جهانگیری لغ لغزیدن مع سكون غین وكسر زاء معجمتین ایله سورچمك معناسنه

مصدردر لفجن ع سکون فا و فتح جیم فارسیله اوج معنایه در اول طوداغی قالن و آشاغی
دوشکون آت و قاطر معناسنه شاه ناصر خسرو * قطعه * من از اول بهشتی وار بودم *
رخ من بود چون پیراهن حور * خداوند زمانی روی کردست * سیاه و لفجن و تاریك و رنجور
ثانی ایری کوکلی قالن آت معناسنه ثالث زن فاحشیه دیرلر بو اوج معناده دخی لفچ و لفچه دیرلر
لکان ع فتح کاف فارسیله آت کیمنك صولغی یعنی چکه سی التنه کچن حلقه سی لکدزدن ع
فتح کاف و زاء معجمه و دال مهمله ثانی و سکون دال اول ایله دپمك و دپمه اورمق معناسنه
لکدزن ع یعنی چفته زن آت و قاطر و دوه ده استعمال اولنور لکزن ع سکون کاف
و فتح زاء معجمه ایله لکدزن مرقومدن مخففدر میرنظمی . بیت چو لکزن بوده آن اسب بدخوی
در آندم ز دلکد آن مرد نیکوی لکن ع فتح کاف عربیله بش معنایه کلور اول بمعنی آفتابه
یعنی یاهی ابریق امیرمعزی بیت کر آب چشمهٔ کوثر ز جنت نشان * بکاه شستن دستش
چو کوثرست لکن * بو معنایه حکیم ازرقی بیت شاخ طوبی را غدا کرد دبفردوس اندرو *
چون برون ریزند آب دست شویت از لکن * ثانی شمعدان معناسنه شیخ سعدی بیت
میل در سر مدان چنان شد سخت * کز بن شمع در سر لکنی * بو معنایه خواجه سلمان بیت
باد رایت در مقامی کز چراغ مجلست * هر صباحی بر فروزد شمع زرکاری لکن * کاهی شمعدان
تبسی سنه دیرلر حضرت مولانا قدس سره . بیت همچو پروانهٔ مسکین که مقیم لکنست *
تا نسوزد پر و بالش ز لکن می نرود * ثانی فانوس کوملکی معناسنه ده استعمال اولنور ولد قدس
سره . بیت مست شد باد و ربود آن زلف را از روی باز * چون چراغ روشنی کز روی تو بر کیری لکن
وله اندرین معنی بیت آورد سحر بیرون از زیر لکن شمعی * کز خجلت نور آن بر چرخ نماند اختر *
ثالث بمعنی منقل که ایام شتاده ایچنه آتش قورلر شمعدان و منقل معنالرینه شمس فخری
* قطعه * مخالفش بشب و روز کشته و سوزان * چو شمع باشد بر پاش بند کشته لکن *
چهار پای بزنجیر حادثات کشان * همیشه سینه بر آتش بود بسان لکن * رابع بمعنی عود سوزکه
عربیده مجمر دیرلر خامس اداة الفضلاده کناری یوکسك طبق معناسنه مرویدر لکهن ع
سکون کاف و فتح ها ایله بمعنی کرسنکی یعنی آچلق عربیده کی جوع معناسنه حکیم سنایی * مثنوی
نشوی بر نهاد خود سالار * بنماز و بروزهٔ بسیار * زین دو هر لحظه خواجه ترکردی * زانکه
هر چند کرد بر کردی * کر همی لکهنت کند فربه * سیر خوردن تر از لکهن به * کذا فی فرهنك
جهانکیری اما مجمع الفرسده لکهن اول نسخه درکه بت پرستلر حرمت و اکرام جهتی ایله یانلرنده
کوتوررلر استاد منوچهری بیت الا تا مؤمنان دارند روزه * الا تا هندوان دارند لکهن * و بعض
فرهنکلرده هندولرك مخصوص کونلرندن معتبر طوتدقلری بر کون آدیدر لمغان ع سکون میم
و فتح غین معجمه ایله بر آغاج آدیدر مولانا شهابی غزای غزنینده دیمشدر بیت پس از چند
روزی که در راه راند * جنیبت باقطاع لمغان رساند * کذا فی فرهنك جهانکیری اما مجمع الفرسده
نام شهریست در نزدیك غزنین مسطوردر لنبان ع سکون نون و فتح باء موحده ایله فاحشه لکدن
فارغ اولوب توبه کار و عبادته مشغول اولان عورته دیرلر حکیم نزاری * قطعه * ملا منشان
مرا مید اشت کفتی * چو مهمانی به بنکاه غریبان * بخود کفتم عجب نبود که نفرت * از صحبت

از صحبت لنبان لنبان * ضم میمله صفاهانده بر قریه اسمیدر انجان ع سکون نون و فتح جیمله
اصفهان مضافاتندن بیوك ناحیه آدیدر که وافر قریه لره مشتملدر و انجان دیرلر بر ناحیه دخی
واردر بو ایکی ناحیه ده پرنج اکیلور حکیم شفایی در هجا بیت آن پیلور پیر که اشنان و سپندان
میبرد به انجان و انجان بکجا رفت انجیدن ع سکون نون و یای تحتانی و کسر جیمله صالنرق
و ناز ایله یوریمك معناسنه حکیم نزاری قهستانی . بیت بخندید کفتن و شیرینش و بدید *
بانجه رفتن و رعنائش . بنید لندیدن ع سکون نون و یای تحتانی و کسر دال مهملهٔ اولی
ایله بمعنی لنکیدن یعنی آقسمق لنکان ع سکون نون و فتح کاف فارسیله لنکیدن لفظندن اسم
فاعلدر اقسق یوریجی معناسنه میر نظمی . بیت همی رفته به لنکان دشت پهنا * که آرامش
نمی ماند در آنجا لنکیدن ع سکون نون و یای تحتانی و کسر کاف فارسیله اقسمق معناسنه
مصدردر اوزنان ع سکون واو و فتح زاء معجمه و نونله بوغازده دیلك نهایتنده اولان ات
پاره سی که ترکیده دلجك و عربیده ملاذه دیرلر لوندزن ع روسپی عورتلو و روسپی عورت
دیمك اولور میر نظمی . بیت لوندزن بوده آنجا بی حمیت * که صد فرسنخ بوده دورا ز مروت *
لویشن ع کسر واو و سکون یای تحتانی و فتح شین معجمه ایله نعلبندلرك بر آلتیدر بدنعل
اولان آتك بورننه طاقوب یواشدرلر لویشه دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت لطف اوشد نشیمن
صحرا * قهر او شد لویشن دریا لیان ع فتح یای تحتانیله بمعنی تابان و درخشان باء فارسیله ده
مرویدر شمس فخری بیت اکر بکاهکشان ازدحام احرامست * بدین درست تراحم زنیرات
لیان مع الواو * لاتو ع ضم تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول بمعنی زبان لسان معناسنه
استاد فرخی بیت دست و زبان نرسد بدو کس را * آری بماه بر نرسد لاتو * ثانی
بر دکرمی اغاجدر بر طرفی هموار و بر طرفی یومری آکابر هیچ قاقوب وایپ بغلیوب اطفال اویونجق
ایدرلر لاو ع بوزن داو ایکی معنایه کلور اول خاك بیاض که ازوب دیواره سوررلر دیواری
آغرتمق ایچون شیخ آزری . بیت شود رواق سپهر از ظلام دودهٔ شب * چو کلبهای عجم
شسته در ریع بلاو * ثانی بمعنی لابه که لاوه دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت کر بودم سیمکار کردد
چون زر * ور نبود سیم لاو و لوس فرایم لو ع بش معنایه کلور اول حاوایه دیرلر مجیرالدین
بیلقانی بیت لو او زینه اش در کار کردند * ز جام عشرتش بیدار کردند * ثانی پشته
و جای بلند حکیم فردوسی . بیت بدو سر شبان کفت از ایدر برو * ره تازه پیش اندر آیدت لو
ثالث صفرا که عناصر اربعه نك بریدر حضرت مولانا قدس سره بیت غلط مکن ز ترش
کز برای دفع لوست * ز رشك چون تو نکاریست رنك و بوی ترش * رابع لب معناسنه پور فریدون
بیت مخلف خالد اره و لو شکر و کفا خشن * حاجت وصف بنده نی هر که خشن مجاخشن *
خامس ولایت مازندرانده بر قصبه آدیدر مع الهاء * لابه ع فتح باء موحده ایله درت معنایه
کلور اول بمعنی فروتنی و اظهار عجز خواجه حافظ * قطعه * بلابه کفتمش ای ماه رخ چه باشد
اکر * ببوسهٔ ز تو دلخستهٔ بیاساید * بخنده کفت که حافظ خدا را مپسند * که بوسهٔ تو رخ
ماه را بیالاید * ثانی فرهنك زفانکویاده بمعنی چاپلوسی و تملق و چرب زبانی کذا فی فرهنك
جهانکیری بو معنایه حکیم خاقانی بیت بس لابه که نمودم دلدار نپذرفت * صد بار فغان

كردقم ويكبار تيغ رفت * ثالث مؤيد الفضلاده باخلاص نياز كردن كمال اسمعيل * رباعي *
من بودم ودوش آن بت بنده نواز * ازمن همه لابه بود وازوى همه ناز * شب رفت وحديث ما
بپايان نرسيد * شب راچه كنه قصه ما بود دراز * رابع بمعنى بازى يعنى لعب ولطيفه
ﻫ لاخشه ﻓﭻ كسر خا وفتح شين معجمتين ايله تتماج آشى كه لاچه ولاكشه دخى ديرلر ابو المعانى
بيت دى شدم مهمان يك صاحب كرم * لاخشه آورد طعام ما حضر ﻫ لاخوسته ولاخوشه
كلاهما بضم الخاء المعجمة وواو المعروف اولها بسكون السين المهملة وفتح التاء المثناة ثانيها بفتح
الشين المعجمة بمعنى لاخشه مرقوم ﻫ لادنه ﻓﭻ كسر دال مهمله وفتح نونله براوتدر بعض تركيبه
جزء ايدرلر كذا فى المجمع ﻫ لاده ﻓﭻ فتح دال مهمله واخفاء هايله ابله واحمق معناسنه شيخ اوحدى
بيت نه كه هرزن دغا ولاده بود * شير نر هست وشير ماده بود ﻫ لارده ولارودة ولاروره ﻓﭻ اول
سكون را وفتح دال مهملتين ثانى ضم را وفتح دال مهملتين ثالث ضم راء مهمله اول وفتح ثانيله
بلدرچين ديدكلرى قوشدر كذا فى فرهنك جهانكيرى ﻫ لاژه ﻓﭻ فتح زاء فارسيله بمعنى لابه
مرقوم ميرنظمى بيت چو ديده مزخرف طمع شهنشاه * بصد لاژه كشيده از جكر آه *
ﻫ لاشه ﻓﭻ فتح شين معجمه ايله حيوانك مرده تركيبه لش ديرلر اسم عام دركاهى آدم ميتنه دخى ديرلر
نتكم شيخ سعدى بيت آن پير لاشه را كه سپردند زير خاك * خاكش چنان بخورد كزو
استخوان نماند * حكيم سنايى بو معنايى تأييد ايدر * مصرع * لاشه تو چهار دارد پاى *
وزبون وضعيف چارپا حيوانه دخى ديرلر وله ايضا بيت باركير تو تا زيست دوان * تو خريدار
لنك ولاشه خران * شيخ عمر خيام * رباعى * ياران همه رفتند براهى مشهور * كرسوخته
خر مقند وكر ساخته كور * ما مانده درين باديه پر زغرور * بالاشه خرى باركران منزل دور *
مجمع الفرسده دخى بمعنى خر مرويدر بو معنايه حكيم انورى بيت لاشه ما كى رسد آنجا كه رخش
او رود * كاروانى كى رسد هركز بكرد لشكرى ﻫ لاچه ولاكشه ﻓﭻ كلاهما بكسر الكاف
العربى اول فتح جيم فارسى ثانى شين معجمه ايله بمعنى لاخشه مرقوم يعنى تتماج آشى عربيده دخى
لاكشه ديرلر نتكم مشهور در خير الطعام لاكشه ديرلر ﻫ لاله ﻓﭻ معروف چيچكدر انواع والوانى
اولور اصلى قرمزى اولمغله لاله تسميه اولنمشدر زيرا سرخ رنكه لال ديرلر رومده انواعى غايت چوقدر
هر برينه براسم تعيين ايتمشلردر مؤيد الفضلاده مسطوردركه هرشكوفه كه خودرو اوله يعنى
اكدين بته اكا لاله ديرلر اما مشهورى لاله داغدار دركه شعرا قلب عشاقه تشبيها استعمال ايدرلر
ايچى سياه اولور يدى نوعدركه ذكر اولنور ١ لاله كوهى ٢ لاله صحرايى ٣ لاله شقايق
٤ لاله دورو ٥ لاله دلسوز ٦ لاله دلسوخته ٧ لاله خطايى فرهنك ميرزا ابراهيمده يدى
نوعنى بو وجه اوزره ذكر ايدر ١ سرخ ٢ زرد ٣ سفيد ٤ آل ٥ دورو ٦ خطايى
٧ شقايق النعمان رومده مشهور اولان بونلردر ١ قرمزى ٢ صارى ٣ بياض ٤ ارغوانى
٥ يشل ٦ پروازى ٧ ابرى ٨ منلا چلبى ٩ قرلنغج ١٠ فلانده ١١ چلبى جوجه
١٢ ململك زاده ١٣ لاله كفه ١٤ لاله برداق بونلردن ماعدا دخى چوق نوعى واردر ﻫ لامچه ﻓﭻ
سكون ميم وفتح جيم فارسيله اول نسنه دركه عنبر ومشك وسپند سوخته ولاجوردى سحق
وآميخته ايدوب اطفالك ابرو وپيشانى وشقيقه لرينه سوررلر دفع چشم زخم ايچون غايت

غايت مفيد در ديرلر عميد لويكى * قطعه * تابود لامچه ز عنبر ومشك * خور ابر عذار تو بر تو
باد شوق محبت دائم * در دلم پايدار تو بر تو ﻫ لامه ﻓﭻ بوزن نامه اول چاركزى دلبنددركه
سندت شتاده دستار اوزرندن طولارلر قولاقلرى حفظ ايچون لامك دخى ديرلر فرهنك ميرزاده
چيزى باشد كه از پاى تا سر به پيچند مرويدر ﻫ لانه ﻓﭻ بوزن دانه دورت معنايه كلور اول
آشيانه مرغ شيخ مغربى بيت مرغ دل ما زهر دو عالم * اندر بر او كرفت لانه * فرهنك
جهانكيريده آشيانه پرنده دن غيرى چرنده آشيانه سنه دخى ديرلر حضرت مولانا قدس سره
بيت تو چو كبوتر بچه زاده اين لانه * كه تو نيابى بخود مات ازين سو كشيم * وله قدس سره بيت
همه صياد نكويى كه چه دامست وچه دانه * كه چو سيمرغ به بيند بجهد مست ز لانه * ثانى بمعنى
صداو اونغمه پردازى وله قدس سره بيت خود كاشن وقتست اين يارب چه درخست اين
صد بلبل مست اينجا هر لحظه كند لانه * ثالث كاهل وبيكار وآواره معناسنه شاه ناصر خسرو
بيت كنون پارسايى همى كرد خواهى * چه كردى بسان خر پير لانه * بو معنايى مؤيد شمس
فخرى بيت هنر از نام او به ننك آيد * زانكه سخت ابلهست وبس لانه * مولانا كسايى بيت
كنون چونى همى حيلت كه كشتى سست وبى طاقت * ترا ديدم به برنايى فسار آهيخته ولانه *
رابع مجمع الفرسده خانه زنبور معناسنه شيخ سعدى بيت شنيدم كه مردى غم خانه خورد
كه زنبور در سقف او لانه كرد ﻫ لاوه ﻓﭻ بوزن كاوه درت معنايه كلور اول تملق وچاپلوسى وچرب
زبانى ثانى اظهار اخلاص ونياز ثالث لعب وبازى بونلر لابه مرقوم ايله مترادف المعنى در رابع
بر نوع طوغان آديدركه چاليك دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ﻫ لاهوره ﻓﭻ ضم ها وواو
معروف وفتح راء مهمله ايله خام قاون وقارپوز تركستانده قاش ديرلر حضرت مولانا قدس سره
بيت جسم كه چون خربزه است تا نبرى چون خورند * بشكنى پيدا شود قيمت لاهوره *
ﻫ لايه ﻓﭻ بوزن خايه ودايه لاى معناسنه دركه عنقريب ذكر اولنور انشاء الله تعالى ﻫ لباده ﻓﭻ
فتح باء موحده ودال مهمله ايله جامه بارانى يعنى يغمورلق لباد دخى ديرلر ﻫ لباشه ولبيشه ﻓﭻ
اول فتح باء موحده ثانى كسريله نعلبند آت بورننه طاقدوغى آلتكه تركيده بواشه ديرلر شيخ نظامى
بيت به نيره زن از خارش چرم خام * لباشه در افكند شب را بكام * حكيم سوزنى بيت لبش
از هجو در لباشه كنم * تا بخندد در واولو الالباب * وله ايضا بيت لبت از هجو در لبيشه كنم *
كه بد بسان بود تبسم خر ﻫ لب خنده ﻓﭻ سكون باء موحده وفتح خاء معجمه ايله لطيفه كونه سوزدن
وطبيعت قبول ايتدوكى ادادن تبسم ايتمكه ديرلر ابو المعانى بيت رجا كردم ز جانان جاه وصلت
بلب خنده بكفتا كر نصيبت ﻫ لبوه ﻓﭻ سكون باء موحده وفتح واوايله سوده چالوب يوغرد
ايتدكلرى مايه يه ديرلر ﻫ لتره ﻓﭻ سكون تاء مثناة وفتح راء مهمله ايله ايكى معنايه كلور اول پاره
ودريده معناسنه شمس فخرى بيت آنكه باشد برجلالت او * اطلس چرخ رشته ولتره *
ثانى مردفربه يعنى سمز آدم خواجه عميد لويكى بيت خلعت ايمان تازه بر عميد خسته پوش
تابدان خلعت زفضلت لتره ولمتر شود * فرهنك ميرزاده ومؤيد الفضلاده بمعنى رانده
مسطوردر ﻫ لتره لتره ﻓﭻ يعنى پاره پاره ودريده دريده شده ﻫ لته لته ﻓﭻ يعنى پاره پاره
وپاره لغه مشرف معناسنه كه لتات ولتالت دخى ديرلر وبر معناسى دخى غلط ايتدايردن چقدوغى

محل ودخی قماش پاره لری که لته دخی دیرلر ع لجلجه ع سکون جیم اول وفتح لام وجیم ثانیله
خوشبوادویه یی دوکوب سرکه وکلاب ایله آمیخته ایدوب وبرشیشه یه قویوب ایام تعفن
هواده استشمام ایدرلر خاء معجمه ایله خلخله دخی دیرلر کذا فی فرهنگ جهانگیری بولغتی یعنی جیمله
لجلجه یی جهانگیریدن غیری لغتده منظور فقیر اولمامشدر ع لخته ع سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة
ایله بمعنی لخت مرقوم یعنی پاره خسروانی بیت بازنده شبی کزغم اوآنکه درسنست * ازتنک
دلی جامه کند لخته وپاره ع لخچه ع سکون خاء معجمه وفتح جیم فارسیله بمعنی اخکر یعنی آتش
قوری بدرالدین جاجرمی بیت مه بکمند آورد سنبل توهر نفس * لخچه بدید آورد آتش
تودمیدم * وله ایضا بیت آن پستهٔ خندان نکر آن چشمهٔ حیوان نکر * آن لخچها پنهان
نکر درآتش جان پرورش ع لخشه ع سکون خا وفتح شین معجمتین ایله اوچ معنایه کاور اول بمعنی
لخچهٔ مرقوم اورمزدی بیت آتش عشق راز بس سوزت * آه شعله است غم بود لخشه *
ثانی ارشته وتماج آشی که لاخشه دخی دیرلر ثالث بمعنی لغزیده که لخشیده دخی دیرلر ع لخلخه
سکون خاء معجمهٔ اول وفتح لام وخاء ثانیله خوشبو ادویه یی که ترنج پیراغی و عبیطران وامثاللرین
دوکوب سرکه وکلابله آمیخته ایدوب برشیشه یه قویوب دفع عفونت ایچون استشمام ایدرلر
ع لرزه ع سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله برعلتدرکه اعضای انسانی متصل دترتر عربیده
رعشه دیرلر ودخی حمایه ده دینلوردتر تمسی اولدوغیچون ودخی زلزله که کرهٔ ارض حرکت ایدر
میرنظمی بیت زمین آید بلرزه ازسمندش * چنان تند وتوانایش توندش ع لزیجه ع
کسر زاء معجمه وفتح جیم فارسیله کاولهٔ پنبه یعنی اکیرلمکه آماده اولنمش پنبه زاء فارسیله ده مرویدر
ع لشکر پژه ولشکر پژوه ع جاسوس معناسنه که پژوه پژوهیدن لفظندن صیغهٔ امر
ووصف ترکیبی در واسم فاعل دخی اولور لشکر آرایجی معناسنه استاد اطیفی بیت بیامد
زلشکر پژوهان یکی * که قصد شما کرده اند بی شکی ع لشکه لشکه ع یعنی پاره پاره دیمکدر
ع لشکه ع سکون شین معجمه وفتح کافله ایکی معنایه در اول بمعنی پاره ثانی بمعنی شبنم کذا
فی فرهنگ جهانگیری ع لفتره ع سکون فا وفتح تاء مثناة ایله سفله وفرومایه معناسنه که لتره
دخی دیرلر شیخ عطار بیت جام زر بردست نرکس می نهی * لفتره رامیر مجلس میکنی ع لفچه ع
سکون فا وفتح جیم فارسیله اوچ معنایه کاور اول بمعنی اسب فرولب که لفچ ولفچن دخی دیرلر ثانی
استخوان با کوشت شیخ نظامی بیت بیاورد خوان زیرک هوشمند * بزر لفچهای سرکوسفند
ثالث زن فاحشه یه ده دیرلر ع لقومه ع ضم قاف وواو معروف وفتح میم ایله نام پدر ارسطاطالیس
حکیم کذا فی الاداة ع لکامه ع فتح کاف عربی ومیمله ایکی معنایه در اول قیون بغرسغی قیمه ات
وپرنج ایله طولدوروب بشوررلر شاه ناصر خسرو بیت چوخر بیخرد زانی اکنون که آنکه *
بخرد بستان خریدی لکامه * ثانی آلت رجل معناسنه که لند ودخی دیرلر ع لکانه ع فتح
کاف ونونله لکامهٔ مرقومک ایکی معناسیله ده مترادفدر یعنی اول که روده با کوشت قیمه آکنده
عربیده عصیب دیرلر طیان مرغزی بیت کرزانکه لکانهات آرزوست * اینک بمیان رانم اندر
یعنی ثانی وله ایضا بیت من شاعر سلیم باکودکان سلیم * زیراکه جعل ایشان دوغست بالکانه
شمس فخری بیت بدنیا میل ورای تونباشد * ملالی فرج دارد نی لکانه ع لکلکه ع سکون

سکون کاف اول وفتح لام وکاف ثانیله هرزه وهذیان ویاوه سوزکه لکلک دخی دیرلر معربی
لقلقه در ابو المعانی بیت کوش مزن آن سخن کش بزند لاف فضل * هر سخن کذب اولکه
وهرزه است ع لنبه ع سکون نون وفتح باء موحده ایله هرنه که مدور وکرد اوله ابو المعانی بیت
کونی اولنبه است واورا بیدش * جز بسر کیرد وقبضه راستست ع لنجه ع سکون نون
وفتح جیمله نازوشیوه وتبختر ایله صالنی یوریمک حکیم خاقانی بیت سیمرغ بدمسیحه پنجه نکند
ونجه * اوکبک که لنجه بن بازکه جولان * استادلبیبی * قطعه * کفش صندون مخنث کس زن
هردوکردند هردوناهموار * هیچکس راکناه نیست دران * کوبود هردورا همی ازکار *
آن یکی رابخجه وخفتن * وآن یکی رابالنجه ورفتار ع لواشه ع فتح شین معجمه ایله لواش
مرقوم معناسنه در ع لوده ع سکون واو وفتح دال مهمله ایله برنوع اوزون سپیددر آرقه ده
کوتوررلر ویوک اوزرینه قوررلر کواره دخی دیرلر کذا فی فرهنگ جهانگیری ع لوزینه ع سکون
واو وکسر زاء معجمه ایله بقلوا وبادامل حلوا عربیده صمصه بقلوایه مخصوص اسم ایتمشلر لوزینج
دخی دیرلر ابو المعانی بیت میخورد لوزینه ومرغ کباب شام وسحر * خواجه واهل وعیالش
نان جوراسیر نیست ع لونه ع سکون واو وفتح نونله کلکونه معناسنه یعنی قزللق که زنان
یوزلرینه سوررلر کذا فی المجمع ع لوه ع فتح واو واخفاء هایله بمعنی غلیواج که غلیواز وزغن
وحاد دخی دیرلر زبان هندیده برقوشدر تیهویه مشابه کذا فی فرهنگ جهانگیری ع له ع
اظهار هایله بوزن شه اوچ معنایه کاور اول بمعنی شراب حکیم سنایی * مثنوی * هرچه بستاند
ازحرام خرج * از بهای نماز وازره حج * یابله یابمنک صرف کند * برفرا پارودوغ وترف کند
وله ایضا بیت دولت آزاست درین روزکه آتش ازله * حیلت آزامت درین شهرکه نانش
ازمنک * ثانی بمعنی بوی یعنی وایحه حضرت مولانا قدس سره بیت من چه کفتم بکجا ماند دلی *
کزدلم له نبرده رفت ازکار * ثالث ولایت ترکستانده برشهر آدیدر واخفاء هایله یعنی لامک
نصبیله کاج اغاجیدر کذا فی فرهنگ جهانگیری ع لویشه ع کسر واو وسکون یای تحتانی
وفتح شین معجمه ایله نعلبند آلتلرندن یواشه دیدکلریدر حکیم نزاریٔ قهستانی بیت پوزخودرا
لویشه کردستم * تاطمع بکسلد زقرص لواش ع لهبه ع سکون ها وفتح باء موحده ایله نادان واحمق
معناسنه در ع لهبله ع سکون ها وفتح باء موحده ولامله بودخی نادان واحمق معناسنه در
دربند ارفاخری منتخبنده لام ایله مسطور ودر معیار جمالیده دخی فاء مه منقولدر ع لهجه ع سکون ها
وفتح جیمله صوت وکلام وشکل معنالرینه استعمال اولنور مثلا مجوّد خوش لهجه ولسانده محل
وتکلم وحرکت لسانه دیرلر ع مع الیاء التحتانی * لاچی ع کسر جیمله قاقله که هال وهیل دخی دیرلر
بولغت عندیدر ع لاسکوی ع فتح سین مهمله وکاف وکسر واوایله برکوچک وخوش آواز
قوشدر منوچهری بیت خول طنبوره توکویی زند ولاسکوی * ازدرختی بدرختی رودوکوید آه
ع لالهٔ دختری ع لاله نک برنوعیدر کناری غایت سرخ واورته سی سیاه اولور آذرکون دخی
دیرلر عربیده شقایق النعمان دیدکلریدر ع لالهٔ دشتی ع ترکیده کاغنک چیچکی دیرلر بعض
فرهنکلرده بودخی شقایق النعمان اولمق اوزره مرویدر ع لالهٔ کوهی ع لالهٔ یه بکزر برقرمزی چیچکدر
ع لامانی ع فتح میم وکسر نونله بمعنی جاپلوسی کردن یعنی تملق ویالتقانق شمس فخری بیت فلك

جابلوس دزعهدت * کردنفرت زمکر ولامانی * حکیم سنائی بیت چه سئی دیدی
ازمنت که رفتی سوی بددینان * چه تقصیر آمد ازاقران که کردی کردلامانی * وبمعنی لابه کری
یعنی یلوارمق وله بیت بازازان خواجه زاده بی برک * اینهمه لاف لام ولامانی * مؤید
الفضلاده ونسخه میرزاده بمعنی زره پوشی لای آلتی معنایه کلور اول بمعنی کفتن مثلا
هرزه لای دیرلر هرزه سکوی دیمك اولور نجیب الدین جردپادقانی بیت جایی که ازسخاوت
طبعت سخن رود * هم بحر سفله باشد وهم ابر هرزه لای * ومی لاید دیرلر میکوید معناسنه
حضرت مولانا قدس سره بیت ملامتم بکند اردرازمیلایم * بودکه کشف شود حال بنده
پیش شما * کمال اسمعیل * قطعه * حقوق خدمت وآنچه ازنظایر اینست * که شرح قاعده
آن زبان نفرساید * شروع می نکنم اندران که تا لطفت * نکویدم که فلانی درازمیلاید * ثانی
برنوع ابریشمدن طوقنمش اینجه لطیف قماشدر ولایت چینده ایشلرلر وهندده شهربحرانده دخی
ایدرلر ساده سی والوانی اولور سیف اسفرنکی بیت اکسون زرنکار فلك را چه آستر *
برابره معنبر این لای ساده بین * ثالث سیاه بالچق که ایاغه یاپشور کمال خجندی بیت سیل
اشکم بردبکشب بردرش خندید وکفت * پیش ما این شخص آب آورد ولای آورد کیست *
رابع درد یعنی هرصویك وحوضك دیبنه چوکن چرکی بمعنی درد حوض سیف اسفرنکی
بیت موج تباشیر زدبر آب نیلی افق * کوهر مه زیر لای همچو صدف شد نهان * بمعنی درد شراب که
کوب دیبنده قالور مولانا جامی بیت دوران زکل لای می وحشت سرخم * بس خانه عشرت
که درین دیر بنا کرد * بمعنی درد ساغر ظهوری ترشیزی بیت نخواهی بنای بقار اخراب *
بکن پای بسته زلای شراب * خامس بمعنی تنك بارکه ترکیده یوك تنکی ویوك تایی دیرلر مثلا
این جامه با این ریسمان لای است دیرلر یعنی بو اسباب بو ایپك تنکیدر سادس دره کوه یعنی
طاغ اراسنده اولان دره لاینی کسر یای تحتانی اول ونون وسکون یای ثانیه برنوع
بکلری طارکو ملکدر وفقرا ودرویشان کیدوکی بکی طار وقصه جامه یه ده دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری کتاب السامی فی الاسامیده اول پشمینه جامه درکه ایش محلنده کیرلر لبی کسر
باء موحده ایله دپلم اتمك اولسون قاون وقارپوز وغیری اولسون امیرخسرو بیت ای قرص
آفتاب که دوری زچشم ما * مارا لبی ببخش که خسرو کدای تست لری کسر راء مهمله
مشدده ایله علت جذامدر اعاذنا الله منه لنکی سکون نون وکسر کافله ایکی معنایه در
اول اقسقلق که بونده یای صفتدر ثانی معنای اصطلاحیدر عذر ودروغ وبهانه معناسنه که
عذرلنك میکند دیرلر شیخ عطار بیت دست رس کرباشدت تنکی مکن * چون تو رهداری
بره لنکی مکن * بو بیتده تجنیس وایکی معنایه ده شمولی واردر لهنه جانکزای برطاش
آدیدر دریاده اولور تموج دریاده بعض محل ظاهر اولور هرکیم آنی کورسه بامرالله تعالی اول قدر
کولرکه هلاك اولور سنك خنده دخی دیرلر عربیده حجرالضحك دیرلر کذا فی المجمع لی بوزن
کی ایکی معنایه در اول ظرف مرتبه نك اولورسه ثانی بالچق که لای لفظندن تخفیف اولنمشدر
کذا فی فرهنك جهانکیری باب اللام المکسورة مع الالف * لقا فتح قافله صورت
وچهره معناسنه اکرچه لفظ عربیدر اما عجمده استعمالی شایعدرکند وترکیبلرینه جزؤ

باب اللام المکسورة

جزؤ ایدوب مهلقا وخورشیدلقا دیرلر میرنظمی بیت نباشد وفادار هر مهلقا * جفا میکند
کر بخواهی وفا لها فتح هایله دلك که بوغازك اولنده اولور برپاره اتدر عربیده ملازه دیرلر
لیبا سکون یای تحتانی وفتح باء فارسیله بوزن ومعنی کیبا یعنی شیردان مع الباء
الموحده * لیباب سکون باء موحده وفتح یای تحتانیله بمعنی رودخانه یعنی ارمق یری کذا فی
فرهنك جهانکیری بو معنایه میرنظمی بیت زاشك دیده کشته سیل لیباب * بزورش برنیارد
کوه پرتاب مع التاء المثناة * لیرت بوزن سیرت کلاه آهنین که اکا ترك وخود وسرپایان
دخی دیرلر عربیده مغفر دیدکلریدر کذا فی المجمع اما لسان الشعراده بمعنی غراره که برنوع پوشش
سلاحدر مع الجیم * لج اغزك ایچ جانبی ابوالمعانی بیت بکفتار تلخ وجواب درشت *
کند هردم ازهرزه وکوه لج لنج سکون نونله برنسنه یی برنسنه دن چکوب چقارمق شمس
فخری بیت چو رایش بود بعد ازین کودکر * فلك مهر ومه را زکردون بلنج مع الراء المهمله
لیلوپر سکون یای تحتانی وضم لام وفتح باء فارسیله بمعنی نیلوفر معروف صاری چیچکدر
صوده بتر انواعی اولور سرخ وسفید وزرد وکبود اما ایچی صاری اولور لیلوپل دخی دیرلر حکیم قطران
ارموی بیت تنی دارم چو ماه نو بر تیغ کرد اندر * دلی دارم چو لیلوپر میان آب سر داندر *
مع الزاء المعجمه * لیز سکون یای تحتانی ایله بوزن تیز بمعنی لغزیده ونرم کذا فی المجمع
مع السین المهمله * لیس سکون یای تحتانیله لیسیدن لفظندن صیغه امر ووصف
ترکیبی اولور مثلا کاسه لیس دیرلر چناق یلایجی دیمك اولور میرنظمی بیت مشو کاسه لیس
بهر سفله طبع * اکر مرد باشی بدرکن زسبع مع الشین المعجمه * لکاش فتح کافله یول
معناسنه اما طریق جاده ایام شتاده بالچق اولوب یوریمك عسیر اولدقده صاغندن وصولندن
قچه مق اینجه یوله دیرلر لیمه کوش سکون یای تحتانی وفتح میمله قولاق ایچنده اولان چرك
کذا فی فرهنك جهانکیری مع الفاء * لیف سکون یای تحتانی ایله اوچ معنایه کلور
بری قطیفه خاوی قرپندیسی وبری دخی خرما ایپی وبری دخی برنوع ریشه لو کوکدرکه ایچنه
صابون قویوب حمامده سورینورلر ابوالمعانی بیت بکون دلبرد لاك دید بکرمابه * بکرده
لیف بریش سپید کش مالش مع الکاف * لك برقوشدر اتی لذیذ اولور اکا لیك ولیلاك
دخی دیرلر لکاك فتح کافله آلوی ترش یعنی اکشی ارك کذا فی المجمع لکلك سکون
کاف فارسی وکسر لامله دکرمان طاشی اوزرنده اولان تخته پاره سی که دانه تدریجله دوکلمك
ایچون دلك آغزنه قورلر لکلکه دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره * قطعه * چون
لکلک است کلکت بر آسیای معنی * طاحون ز آب کردد تو لکلك معین * زان کلك ای برادر کندم
زدول بجهد * در آسیا درافتد معنی زهی مبین لمشك کسر میم وسکون شین معجمه ایله بمعنی
چغرات یعنی سودك اوزرینه طوز اکوب کسدررلر کذا فی المجمع لنبك سکون نون وضم
باء موحده ایله بهرام زماننده بر کریم النفس وسخی سقانك نامیدرکه بهرام کوردکی شاهه ضیافت
ایدوب خانه سنه دعوت ایلدی بهرام کور دخی خاطرین جبر ایچون دعوتنه اجابت ایلدی
حکایه سی مشهوردر حکیم خاقانی بیت بهرام نکرد بر اهام در نظر * برخاوخوان لنبك
سقا برافکند * وضم ایله شور وغوغایه دیرلر لبك کلمه استدراکدر عربیده کی لکن

معناسنه در لیکن دخی دیرلر ك لیوك ج سكون یای تحتانی وفتح واو ایله بر بوجکدر جامه وجوقه
کسرد یوك دخی دیرلر بعض فرهنکلرده تخیل بتی معناسنه در ك مع الكاف الفارسی * لنك ج
سكون نون ایله بوط باشندن ایاق بر مقلرینه وارنجه اول عضوه دیرلر حکیم فردوسی . بیت یکی
مادیان نیز بکذشت جنك * برش چون برشیر وكوتاه لنك ك لیتك ج سكون یای تحتانی
وفتح تاء مثناة ایله بیسروپا ومفلس وبی نوا معناسنه حکیم سنایی ازربان زن خود * قطعه *
ده رتی ام بکرده ازشنکی * تیغ بسیار مرد را فسان * بر همه مهتران فکنده رکاب * وزهمه
لیتکان کشیده عنان * آحزای لیتك کتاب فروش * برسانید کار بنده بجان ك لیولنك ج
ضم یای تحتانی وفتح لام وسكون نون ایله بمعنی ترف ترکیده کشك دید کاری یوغرت قوریسی حکیم غمناك
بیت وان زراز توباستاند آنکه تا کنون ازو * چون غزی خوردی همی وطایبی ولیولنك *
بو بیتده یای تحتانینك سكونیله اولمق اقتضا ایدر ك مع اللام * لکل ج فتح کافله امرود عربیده
کمثری دیرلر ضم کاف ومیم وسكون ثاء مثلثه وفتح راء مهمله ایله کذا فی فرهنك زفانکویا ك لیلوپل
سكون یای تحتانی وضم لام وفتح باء فارسیله بمعنی لیلوپر مرقوم یعنی نیلوفر کذا فی فرهنك
جهانکیری ك مع المیم * لعام ج فتح عین مهمله ایله ایکی معنایه در اول بمعنی چرکین میرنظمی
بیت دربرش جامه لعام ولتات * چهره اش زشت وطبع دیو صفات * ثانی بمعنی تاریك كه
قراکو معناسنه در ك لفام ج فتح فا ایله پشمق که کفش معناسنه در ك لکام ج فتح کاف
فارسیله اویان کدا آت باشنه اورلر معربی لجامدر ودخی کم معناسنه ده دیمشلر چونکه کم ایله اویان
یر برینه لازمه درایکسنه دخی دیناور شاعر بیت طبع را کرچه خوش آید دلبران شوخ طبع
ضبط ار ممکن نباشد همچو اسب بی لکام * عجایب البلدانده شام ولایتنده برطاغ آدیدر
ك مع النون * لباس راهبان ج یعنی سیاه جامه حکیم خاقانی بیت لباس راهبان پوشید
روزم * چو راهب زان برآرم هر شب آوا ك لپان ج فتح باء فارسیله بمعنی رخشان استاد فرخی
بیت کردون زبرق تیغ چو آتش لپان لپان * کوه از غریو کوس چو کشتی نوان نوان * کذا فی
التحفه اما فرهنك میرزاده ومؤید الفضلاده یای تحتانی ایله بوزن کیان بمعنی تابش بکدیکر
درخشنده مسطوردر ك لشتن ج سكون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله بمعنی لیسیدن یعنی یلامق
حکیم سوزنی بیت لشتند آستانت بزرکان ومهتران * چون یوز پیر لشته باب کاسه پنیر *
ك لنجیدن ج سكون نون ویای تحتانی وکسر جیم ایله بر نسنه یی بر نسنه دن چکوب چقارمق
مثلا یردن اغاج وسائر نسنه لری چکمکله چقارمغه دیرلر وآخر نسنه لرده دخی استعمال اولنور
طیان مرغزی بیت کسی کو رابکیرد درد قولنج * بکافش توشکم سر کیز برون لنج ك لیپان ج
سكون یای تحتانی وفتح باء فارسیله بمعنی لیپاء مرقوم یعنی شیردان ك لیزیدن ج سكون یائین
تحتانیین وکسر زاء معجمه ایله بمعنی آمیختن ولغزیدن یعنی قارشمق وسورچمك کذا فی المجمع ایکی
معنایه ترتیب اوزره میرنظمی بیت هر آن لبریز حلاش با حرامش * بلیزد پای او وقت خرامش
ك لیسیدن ج سكون یائین تحتانیین وکسر سین مهمله ایله یلامق که عربیده لعق وولوغ دخی
دیرلر بو عربی قطعه ده وارد اولمشدر * قطعه * اذا وقع الذباب علی طعام * رفعت یدی ونفسی
تشتهیه * وتجتنب الاسود ورود ماء * اذا کان الکلاب یلغن فیه ك لیوان ج سكون یای

یای تحتانیله بمعنی دیوان یعنی محل حکومت پادشاهان وو کلاشی ودخی اتاغ رفیع واتاغ اوکنده
اولان سایبان کذا فی فرهنك جهانکیری ك لیبیدن ج یای ثانی مجهول ایله بمعنی خاییدن یعنی
چیکنمك مسعود سعد سلمان بیت مسعود سعد چند لبی ژاژ * چه فایده زژاژ لیبیدنت *
ك مع الواو * لیمو ج لیمون که معروف میوه در طالب آملی بیت زوترنج ذقنی ده که طبیبم دل من
نشکند ثلثی صفرات بدین لیموها ك لیمو دارو ج کوهی براوتدر ایام بهارده طاشی
اراسنده بتر لیمون رایحه سن ویرر طبیعتی حار ویابس در عربیده وسخ دیرلر ك لیو ج سكون
یای تحتانیله نیر اعظم اسماسندن براسمدر حکیم انوری بیت ای ساقی مهروی در انداز و مراده *
زان می که زرش مادر ولیوش پدر آمد ك مع الهاء * لباچه ج فتح باء موحده وجیم فارسیله
بمعنی جامه واثواب لباس معناسنه در حکیم انوری * قطعه * یکی زآتش جو سپهر بازم خر *
که از نجاسر آن همچو دیك میجوشم * عجب مدار که امروز مرمرا دیدست * در آن لباچه که
تشریف داده دوشم * نه بهر خسرو سیار کان همی خواهد * که عشوه بخرم وان لباچه بفروشم
بدر جاجرمی بیت صبح است رومی کله رزد برسرش * شب هندوی لباچه کلریز دربرش
خواجه سلمان بیت جیب ولباچه دوران که شب اندر روزست * همه تادامن حشرست
معطر ببخور * بعض فرهنکلرده جامه قاضی مرویدر ك لکلکه ج بمعنی لکلك مرقوم یعنی
دکرمان طاشی اوزرنده اولان تخته پاره سی شاه داعی شیرازی بیت زبان لکلکه هرکز نداد
داد کلام * نشد محیط زمان نیز بر مکان سخن ك له ج اظهار ها ایله بوزن زه ایکی معنایه در اول
مضمحل معناسنه یعنی اسکیوب طاغلمق او زره اولان نسنه ثانی فرنك طرفندن روم
سرحدنده برشهر آدیدر ك لیسپه ج سكون یای تحتانی وسین مهمله وفتح باء فارسیله ماسوره
معناسنه در کذا فی المؤید ك لیسنه ج سكون یای تحتانی وسین مهمله وفتح نون ایله ماسوره
معناسنه فرهنك جهانکیریده مرویدر ك لیمه ج سكون یای تحتانی وفتح میمله چرك معناسنه
ك لیوه ج سكون یای تحتانی وفتح واو ایله ابله واحمق که کالیوه دخی دیرلر لواحد من الشعرا
بیت عمر رابود بر در غادمی سیر * چو مستان لیوه چون دیوان زبونکیر * مؤید الفضلاده بمعنی
چاپلوسی وفریبنده ومجمع الفرسده بمعنی شکستن مرویدر ك مع الیاء التحتانی * لهی ج کسر
ها ایله بمعنی رخصت حکیم سوزنی بیت کرزنش رابلفظ بخارای عادتی * کویم کهی کنی که بکایم لهی
کند ك باب اللام المضمومة مع الالف * لکا ج ایکی معنایه در اول للك دید کاری بویا که
قینادوب ابریشم بویارلر سرخ رنك چقار وقلیچ وخنجر قبضه لرین آنکله محکم ایدرلر حکیم قطران
ارموی بیت نار چون درحقه زرین نکینهای عقیق * سیب چون برمهره سیمین نشانهای لکا
وله ایضا بیت آن دورویه کل چو روی عاشقان ازخون دل * پاچه بر زرین ورقها ریخته آب
لکا * ثانی بمعنی مرز بوم یعنی زمین وملك وولایت ك لوبیا ج بوکرلجه دید کاری غله در حبوبات
قسمندن ك لوترا ج سكون واو وتاء مثناة وفتح راء مهمله ایله ایکی کسنه میاننده معهود اوله
اولان ادا وتعبیرات که غیرلر اشتمده که فهم ایلیه لر زبان زرکری ولوتره دخی دیرلر کمال اسمعیل بیت
خرد سرعقبی کند فهم ازو * چو کوید سرکالك تو لوترا * وله بیت دانی چه نام رادر کالکت با لوترا
اندر زبان اهل خرد ناودان شکست ك لوشا ج واو معروف وفتح شین معجمه ایله حکمای رومدن

باب چلدم المضموم

برمشهور حکیم آدیدر نقش وتصویرده بی نظیر ایدی. بوصنعتده بیمثل برکتاب تصنیف ایتمشدر
شکلوش وشکلوشا دخی دیرلر ۞ لوقا ۞ واومعروف وفتح قافله ایکی معنایه در اول قیاقوروخی
عربیده حی العالم دیرلر ثانی حکماء یوناندن برمشهور استاد حکیم آدیدر کذا فی فرهنك
جهانکیری مجمع الفرسده اوقاپدر حکیم قسطادر بعضیلر قسطاء علم حکمتده برکتاب آدیدر ولوقانك
مصنفی دردیرلر اما قول اول اصحدر شاه ناصرخسرو بیت هرکسی حرفی همیکوید بتیره رأی
خویش * تاکمان آیدکه اوقسطای بن لوقاستی * مرقوم لوشاولوقا ایکی حکیم آدی اولدوغنه
شعرعربده دلالت واردر نتکم شیخ شهاب الدین تامغری بیت واحطط نساحة یوحنا
وصاحبه * لوشاولوقو وکرکی وکرکس ۞ مع الباء الموحده * لوقاب ۞ واومعروف وفتح قافله
بیوك قزغان که عربیده اولمقوله یه ماعون دیرلر اکثر عمارت مطبخلرنده استعمال اولنور ابوالمعانی
بیت آنچنان صاحب شکم بودست آن حیوان صفت * میتوان کفتن شکم را آن لوقاب
وقف عام ۞ لهراب ۞ سکون ها وفتح راء مهمله ایله نام پدر کشتاسب شاهدر ۞ لهراسب ۞ سکون
ها وسین وفتح راء مهملتین ایله طائفهٔ کیانیاندن برمشهور پادشاه اسمیدر ایرج نسلندندر
۞ مع التاء المثناة * لپوت ۞ ضم باء فارسی وواو معروفله اغراپچی معناسنه در شاعر بیت
لواوی ترکشت آزاهر سخن * پردروکوهر صدف بوده لپوت ۞ لشت ۞ سکون شین معجمه
ایله قوی واستوار معناسنه میر نظمی بیت بنای عشق دردل لشت باید * که معموری همین
درعمرشاید ۞ لعبت ۞ سکون عین مهمله وفتح باء موحده ایله صیغهٔ مبالغهٔ مفعولدر بازی
معناسنه یعنی اویون اکرچه لفظ عربیدر اما فارسیده استعمالی شول قدرشایعدرکه کندو
اشتقاقی متروك سنه وارمشدر ودخی شول نسنه یه دیرلرکه کورنلر مفتون دلداده اوله لر شیخ سعدی
بیت ای فتنهٔ دلبران یغما * وی طیرهٔ لعبتان چینی ۞ لوت ۞ واو معروف ایله برهنهٔ اصلی
معناسنه در وواو مجهول ایله اقسام اطعمهٔ لذیذه معناسنه در حکیم خاقانی بیت اینها همه
مردلات ولوتند * بادجبروت بربروتند. بومعنایه احمد اطعمه بیت احمد بریاضت نشدت
کشته بزن لوت * چون نیستی ازاهل دل ازاهل شکم باش * مجمع الفرسده لقمهٔ بزرك
معناسنه بسحاق اطعمه بیت هرکه روزی بره تنها بخورد * درمیان لوت خواران مرد نیست
۞ لوت وپوت ۞ توابع الفاظ قبیلندندرکه اقسام مأکولات وانواع مشروبات معناسنه در
حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * پیش اوکوساله بریان آوری * که کشی اورا بکه دان
آوری * که بخورا نیست مارالوت وپوت * نیست اورا جز لقاء الله قوت * ابن یمین بیت
زهر سودست آوردلوت وپوت * بشادی بو آردزانده دمار ۞ لهفت ۞ ضم ها وسکون فا ایله
قرلمیانده معروف او...ندر زبان هندیده کودیه دیرلر ابوالمعانی بیت چون لهفت بودست زد
دختران * شایع اماکیربوده درمیان ۞ مع الجیم * لج ۞ شوم ونکبت معناسنه میر نظمی بیت
مکن زنهار باهر لج صحبت * ترا آخر شود ساری ندامت ۞ لنج ۞ سکون نونله اوچ معنایه کلور
اول کوشهٔ دهن یعنی آغز بوجاغی میر عماره بیت کفت من نیز کیرم اندرکون * سبلت
وریش وموی لنج ترا * ثانی آوردك ایچ جانبی که آکا اکب وکپ ویچ وپوچ دخی دیرلر
خراسانیلر لبنوس وهندیلر کاله دیرلر استاد لبیبی بیت نه همه کار تودانی نه همه روز تراست * لنج

لنج پرباد مکن پیش وکتف برمفراز * شمس فخری بیت که چوتشنه بروز کرم درآب * همه
درخون نهند لنج وفرنج * ثالث بمعنی لب حضرت مولانا قدس سره بیت چشم بردربود
بشسته بکنج * روترش کرده فروافکند لنج * وله قدس سره بیت آن لب که بود لنج خری بوسه که
او * کی یابد آن لب شکرش بوس مسیحا * بعض فرهنك کرده بمعنی شل دخی مرویدر ۞ لوج ۞
واومجهول ایله ایران زمینده بر ولایت آدیدر کذا فی فرهنك جهانکیری ۞ لولاج ۞ برنوع
حلوادر کولانج دخی دیرلر شیراز بلو کولاج دیرلر رومده بقلوا مثللی ایدر بغایت لطیف طعامدر
۞ مع الجیم الفارسی * لچ ۞ بمعنی برهنه که اوچ دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ۞ لوچ ۞
واو معروفله ایکی معنایه کلور اول بمعنی احول یعنی شاشی شمس فخری بیت هرکه در ملاع
بشاهیش نه یکتا بیند * بود ازکوری آن کژنکر ولوچ وپاوچ * حکیم سنائی بیت کوش کردا
سخن شناس که دید * دیدهٔ لوچ راست بین که شنید * شیخ سعدی بیت خویشتن را بزرك
پنداری * راست کوئی که یکی دو بیند لوچ * ثانی واو مجهول ایله برهنه که مادرزاد اوله یعنی عمرنده
اثواب کیمامش اوله ۞ مع الخاء المعجمه * لخ ۞ ایکی معنایه در اول کج مرقوم معناسنه حکیم
حکیم سنائی بیت آن مست زمستی نه بترسد نه زمردی * ورنی بخدنیرهٔ خطی شمرد لخ * ثانی
حصیر اینده کاری سازه دیرلر ۞ لوخ ۞ واو معروفله ایکی معنایه در اول بر اوتدرکه حصیر ایدرلر
آکا لخ ودوخ ودخ دخی دیرلر ثانی بمعنی کوز پشت یعنی بوکری عربیده احدب دیرلر زراتشت
بهرام بیت شود رخ زرد وپشت اوخ کردد * تنت باریك همچون دوخ کردد ۞ مع الدال المهمله
۞ لباد ۞ فتح باء موحده ایله براغاجدرا وکوزك بوینه کچوررلر تاکه عربه چکه وجفت سوره
هندی لساننده جوه دیرلر شیخ نظامی بیت کشاورز بوکاو بند دلباد * زکاوورز آهن بجوید
مراد * بومعناده لباده دخی دیرلر عربیده باء مشدده ایله کچه معناسنه در ۞ لند ۞ سکون
نونله ایکی معنایه کلور اول لاف وکزاف معناسنه حضرت مولانا قدس سره * مثنوی *
کرچه صرصر بس درختان میکند * برکیاه سبز احسان میکند * برضعیفی کیاه آن باد تند *
رحم کردی دل توازقوت ملند * ثانی زیرلیدن سوبلمك که محل غضب وقهرده واقع اوله آکا
دندیدن ورکیدن دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * رفت خضر وکفت ای
موسی بیار * آب وخاك وآلت او انتظار * تا من این دیوار کج سازآورم * باصلاح اولش باز
آورم * بردفرمانش ولی لندش فزود * کاین که ما کردیم کاری هرزه بود ۞ لورکند ۞ واو رخ
معروف وسکون راء مهمله ونون وفتح کافله سیل صوی که یری یرتوب کتمش اوله یالکزلور دخی
دیرلر شیخ نظامی بیت دزی تادهستان خوارزم چند * لوبدی نه بینی بجز لورکند * خواجه
عمید لویکی بیت درهریکی ازین عدد شست روشن است * آنها که تعبیه است درین تیره
لورکند ۞ مع الراء المهمله * لر ۞ راء مخففله برطائفه در صحرانشین غایت بیوك اولوس
وقبیله در امیرخسرو * مثنوی * ملك کز لشکر آفت سکالش * چوموی لرپریشان دید
حالش * ترش روکشت چون افغان چنکی * ولی همچون کلاه لر به تنکی * مولانا هاتفی در تیمور
نامه * مثنوی * زبدکاری فتنه جویان لر * زبانهای آیندکان کشت پر * زاندیشه آن دل شاه را
کدازفتنه ایمن کندراه را * ثانی راء مشدده ایله اسکی نسنه کهنه معناسنه در کذا فی فرهنك

جهانکیری اما مجمع الفرسده نوعی ازمردم قهستانی و بمعنی کام دیوان و بره کوسفند و بمعنی بانند
ومر آب مسطوردر لقمه شمار اول کمسنه یه دیرلرکه اکا برمجالسده سفره لرنده
بلادعوت حاضر اولوب طعام اکل ایدنلرك لقمه لرین صایوب کاشکی اول لقمه یی بن آلیدم دیو
طعامه حرصندن سایرك تناولن کوزه در حکیم صاحب درقسمیه بیت برشك حاسد والطاف
مصاحبان مزاح * بغمز بی هنران و برمز لقمه شمار لور واو مجهول ایله درت معنایه کلور
اول سیل یری یرتوب آقدوغی محله دیرلر امیرخسرو * مثنوی * صفی کز اژدهای بدکزیده
بالورومار یعنی شد خزیده * یکی ازعجز تن داده بتسلیم * یکی درلورولرد میدازبیم * وله
ایضا بیت کرسبکباری مترس ازراه ناهموار ازانك * بهترین میدان تك خرکوش را لورولت
ثانی برنوع پنیردر سایر پنیرلردن زیاده مقبولدر محمد عصار بیت چرب وشیرین تری زشکر
وشیر * نرم ونازکتری زلورپنیر * ثالث بی شرم وحیا معناسنه که لول دخی دیرلر رابع حلاج یایی که
لورك دخی دیرلر لور آور واو معروف اول وسکون راء مهمله وفتح واو ثانیله یاغ دبه سی که
دوه خامندن ایدوب بوله کوترمك ایچون ایچنه هرنه اولورسه قورلر بعض فرهنکلرده منکور
دبه که باقردن ایدوب ایچنه یاغ وبال ومربا واشربه هرنه استرلرسه قورلر لوراك دخی دیرلر لوکر
واو مجهول وفتح کافله هندوستانده برشهر آدیدر کذا فی التحفه لولر واو مجهول وفتح لام ایله
خدای تعالی عزوجل اسماسندن بر اسم شریفدر میرنظمی بیت اکرلولر کند باری ببابد
مرادات ببای خویش شاید لوهاور واو اول مجهول وثانی مفتوح برقوشدر سندامرا
دخی دیرلر مع الزاء المعجمه * لعبت باز حقه باز معناسنه در مولانا جامی بیت این همه
لعبت ولعبت سازی * وین بصد شعبده لعبت بازی لغز فتح غین معجمه ایله بمعنی چیستان
یعنی بالمعجه بعض ابیات ایدوب رموز ایله معما کبی ایچنده اسم صقلرلر وپیچ وتابلی سوز ده دیرلر
مع السین المهمله * لرس سکون راء مهمله ایله ترحم ایلمك معناسنه در میرنظمی بیت
بکنج درد ومحنت حال دل پرس * ترحم بایدش ازلطف میلرس لوس واو معروف ایله
ایکی معنایه در اول تملق وچرب زبانلق ایله آدم آلدامق معناسنه شیخ سعدی بیت چو
دستی ندانی کزیدن ببوس * که باغالبان چاره زرقست ولوس * حکیم سوزنی بیت کر بودم
سیم کارکرد چون زر * ورنه بود سیم لوس ولابه سرایم * بومعنا ایله میرخسرو بیت آمد او با هزار
لابه ولوس * داد بردست وپای برنا بوس * ثانی بمعنی غش کردن یعنی مسك وعنبره وسیم
وزره نسنه قرشدیروب مغشوش ایلمك معناسنه استاد کسایی بیت کافور تو بالوس
بود مشك تو باناك * بالوس تو کافور کنی دائم مغشوش * بعض فرهنکلرده کافور مغشوشه لوس
ومشك مغشوشه ناك لفظی تخصیص ایلمشلر وعربیده چاشنی معناسنه در مع الشین المعجمه
لش بولانق بالچق که حوضلر دیبنده وارمقلرده اولور لوش دخی دیرلر پوربهای جامی
بیت صاف باشد زلال دولت تو * تیره شد آب دشمنانت زلش لوش بوزن کوش ونوش
اوچ معنایه کلور اول صو دیبنده اولان بالچق وبولانق صوکه عربیده ترنوف دیرلر شیخ عطار بیت
چون همی شد غرقه فرعون آن زمان * کرد پر از لوش جبریلش دهان * ثانی بمعنی کج دهان
یعنی آغزی اکری شمس فخری بیت یکی دو بیند والبته دیده احول * سخن کژ آید ولب کج

هیچ شك زلچه لوش * ثالث اللهم عافنا مرض جذامه مبتلا اولشه دیرلر وواو مجهول ایله
روم حکماسندن برحکیم آدیدر لوشا دخی دیرلر مع الغین المعجمه * لوغ واو معروفله
بوزن یوغ ودوغ ایکی معنایه در اول بمعنی دوشیدن یعنی صاغمق منجیك بیت من زهجای تو باز
بود نخواهم * تات فلك جان وخواسته نکنم لوغ * شمس فخری بیت ابواسحق باد اکرنوالش
ز پستان طرب شیری کنم لوغ * ثالث بمعنی آشامیدن که میلوغد دیرلر می نوشد دیمك اولور
فرهنك زفانکویا ده ومؤید الفضلاده بمعنی دوشنده وآشامنده مسطوردر مع الفاء * لوف
واو معروفله بوزن یوف یلان یاصدوغی دیدکلری اوت وبعضیلر آیو بخورید دیدیلر و بعضیلر
دخی قوردقولاغی دیدکلری اوتدر دیمشلر وهر فرهنکده بو معنی یازمشلر مع الکاف * لك
اوچ معنایه در اول بمعنی چیزی کنده یعنی قوقش نسنه ثانی برشی در برودت هوادن شبنم کبی
اغاج یپراقلری اوزرینه یغار اکثر کنار آغاجی اوزرینه یاغوب منجمد اولور هندوستان ولایتنه
مخصوصدر دوشروب ودوکوب قیناتوب ابریشم وجامه بویارلر رنکی برقرار در یوماق ایله زایل
اولمز نقاشلر ومصورلر آب صافیسنی نقشه قوللنورلر ودردنی زرکرلر آلوب خنجر وبچاق
قبضه سنی آنکله محکم ایدرلر لاك ولكا دخی دیرلر آغاجی بیت هیچ نادم شدن زخانه برون *
کو بیم درنشانده اندبلاغ * شمس فخری بیت هزارسال بماناد ظل تو که شوند * بجاه تو متمکن
چو پای تیغ ازلك * صیدنه ابی ریحانده مسطوردرکه لك صمغ نبات در مره مشابهی واردر
وکتاب السامی فی الاسامیده لاك برجراحتدر شکمده ظاهر اولوب شکمی سوراخ ایدر عربیده
اکا دبیله دیرلر ضم دال مهمله وفتح باء موحده وسکون یای تحتانی ولام مفتوحه ایله ثالث
فرهنك جهانکیریده بمعنی شتالنك یعنی طوپوق عربیده کعب دیرلر حکیم نزاری قهستانی
بیت محیط برلك پایم نمیرسد بمراتب * غدیر دنیا وانکه من غریق علایق لك وپك
واو ساکن وضم باء فارسیله کنده ونا تراشیده یعنی یوغون وناساز پوربهای جامی بیت ای شور
بخت مد بر ومعلول وشوم پی * وی ترش روی وناخوش مکروه ولك وپك لنك سکون نونله
انکن دوشیروب یوقارو طوتان آدمه دیرلر فرهنك جهانکیریده فوطه معناسنه مرویدر
لوراك واو مجهول وفتح راء مهمله ایله یاغ وبال وامثالی نسنه لر قونیلان دبه معناسنه که
لوراور دخی دیرلر لورك واو مجهول وفتح راء مهمله ایله کمان نداف یعنی حلاج یایی که لور
دخی دینلور لوشناك سکون واو وشین معجمه وفتح نونله بالچقلی یرکه لوش بالچق وناك
ادات نسبتدر غمناك وفرحناك کبی میرنظمی بیت همیرفته دران پرشوق وبی باك * اکرراه
بوده دور ولوشناك لوك بوزن سوك اوچ معنایه در اول زبون وضعیف حضرت مولانا
قدس سره * مثنوی * لنك ولوك وخفته شکل وبی ادب * سوی او میغیژ واو را می طلب *
کین طلب در تو مبارك جنبشست * وین طلب در راه حق مانع کشست * ثانی ابله واحمق
معناسنه شمس فخری بیت بجاز بنده کی ظل حق شدی مأیوس * اکرنبودی آن کور بخت
وابله ولوك * ثالث اوردیدکلری علتکه برپومری ات کبی نسنه در آدم وحیوانده ظاهر اولور
اما وجعی اولماز عربیده غدر ودبیله دخی دیرلر مع اللام * لول واو معروفله بی شرم وحیا
معناسنه که لور دخی دیرلر بومقوله کمسنه یه لولی دیرلر ارکك اولسون دیشی اولسون نتکم

خواجه حافظ جمع ایله لولیان دیمشدر بیت فغان کین لولیان شوخ وشیرینکار وشهر آشوب
چنان بردند صبر از دل که ترکان خوان یغمارا * حضرت مولانا قدس سره مفردینی ذکر ایلدی
بیت کره‌می کویم اول ووزنمی کویم کول * چون کلنک براب دولیم ونکتك میکنم ﮒ مع المیم ﭺ
ﮒ لزوم ﭺ ضم زاء معجمه ایله کباده دیدکلری یایدرکه کمانکشلر آنکله یای چکمکه مشق ایدرلر
لیزم دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت ببوسه سخت کمانی ندارم از تو طمع * وکر کمان سپهر آیدم
کمان لزوم * وله ایضا بیت ای ببازوی همت توشده * مر فلک را کمان کمان لزوم ﮒ لغام ﭺ فتح
غین معجمه ایله ایکی معنایه در اول دوه کوکره دکده آغزندن چیقان کوپك ثانی اکام یعنی اویان
ﮒ لکام ﭺ فتح کافله ایکی معنایه در اول بمعنی کنك وبی حیا حکیم سوزنی بیت هرچند که
کنکیم وکلوکیم ولکامیم * داداده ودلبسته آن دول غلامیم * ثانی برطاغ آدیدرکه محاذی
شهر حما وشیزر واقامیه ده واقعدرکه جانب شمالی چکاوب کتمشدر تا صهیون وثغر وکاسدن
انطاکیه شهرنده منتهی اولور کذا فی فرهنك جهانکیری ﮒ مع النون * لرستان ﭺ لرطائفه‌سی
ساکن اولدقلری یرلره دیرلر مولانا هاتفی بیت به تبریز رانداز لرستان سمند * که کردنکشانرا
کشد در کمند ﮒ لکین ﭺ کسر کاف وسکون یای تحتانیه ایله بمعنی نمد یعنی کچه پوبهای جامی
* قطعه * همی تا بود نزد اهل خرد * سقرلاط افزون بها از لکین * بمان جاودان شادمان
دوستکام * خدایت حفیظ ونصیر ومعین ﮒ لمجان ﭺ سکون میم وفتح جیم فارسیه ایله برطائفه‌نك
آدیدرکه غایت قتال وخونریز وسفاك اولورلر ولایتلرنده شکر قامشی غایت چوق اولمغله
طعاملری جمله شکری ایمش ﮒ لندیدن ﭺ سکون نون ویای تحتانی وکسر دال مهمله اولی
وفتح ثانیه ایله کندوکندو ایله زیرلبدن سویلنمك کذا فی المجمع ﮒ لوخن ﭺ سکون واو وفتح
خاء معجمه ایله اسماء قردندر حضرت مولانا قدس سره بیت چندانکه خواهی جنك کن یا کرم کن
تهدیدها * میدان کدو ورلوخنست بهرچه میمالی ایا ﮒ لوس زن ﭺ واو معروف وسکون
سین مهمله وفتح زاء معجمه ایله چاشنکیر معناسنه درکه لوس چاشنی در وزن اسم فاعلدر طادیجی
دیمك اولور بوفعل صاحبنه چاشنکیر تعبیر اولنور ﮒ لوسیدن ﭺ واو معروف وکسر سین
مهمله فریب دادن وفروتنی کردن یعنی یلتقلنق لق ایله تواضع کوسترمك کذا فی المجمع ﮒ لوشن
واو معروف وفتح شین معجمه ایله لوش مرقومك معنای اولیله مترادفدر صو دیبنده اولان باچق که
چلن دخی دیرلر حکیم اسدی بیت نهالش بزرش زلوشن بدی * زبرجادرش آب روشن بدی *
ﮒ لوغیدن ﭺ واو معروف وکسر غین معجمه ایله ایکی معنایه دربری بمعنی آشامیدن وبری
بمعنی دوشیدن ﮒ لوکیدن ﭺ واو معروف وکسر کافله درشت وناهموار یوریمك یعنی دیز اوزره
ویاخود ال اوزره یوریمك کذا فی المجمع ﮒ لولین ﭺ واو معروف وکسر لامله ابریق وامثالی
نسنه‌لرك لوله‌سی یعنی امزیکی میر نظمی بیت در آنجا بدی چشمه دلپذیر * زلولین آب
حیاتش بزیر ﮒ مع الواو * لو ﭺ بوزن کو ظرف معناسنه هرنه اولورسه نعیمی بیت ای کوبی
اندر لوزدی ازترس باغی رخت را * پوشیده باد از رخت من کر رخت اندر لوزنم ﮒ لولو ﭺ واو
معروف وضم لامله قرچی طائفه‌سنك محبوبلری که وقت بشارت وحالت نشاطده لولو دیو
آغزدن صدا ایتدکاری ایچون لولو دیرلر جمع ایدوب لولیان دیدیلر وهر محبوب فتنه

فتنه انکیز وغارتکر صبر اوله استعاره طریقیله لولیان دیرلر نتکم خواجه حافظك دیواننده برقاچ
یرده واقع اولمشدر وعربیده ایچو معناسنه در شیخ آذری بیت درخاك خراسان نه غریبی تو که
هستند * ارباب خراسان همه لالا وتو لولو ﮒ مع الهاء * لباده ﭺ فتح باء موحده ودال مهمله
ایله جفت وعربه چکمك ایچون اوکوزبوینته قودقلری اغاجه دیرلر کمال اسمعیل بیت آتش خشم
توچون زبانه بر آرد * شیر فلك برنهد بکاو لباده ﮒ لتره ﭺ سکون تاء مثناة وفتح راء مهمله
ایله ایکی معنایه کلور اول زبان قرارداده یعنی ایکی آدم میاننده معهود اولان تکلم اولنوب خارجدن
ایشیدن فهم ایدوب آکلیه آکا لوتر ولوتره دخی دیرلر ثانی اول شخصه دیرلرکه یند زبانی
اولیوب بولدوغی سوزی سویلیه کذا فی فرهنك جهانکیری ﮒ لغونه ﭺ ضم غین معجمه وواو
معروف وفتح نونله آرایش وزیب وزینت معناسنه در کذا فی المؤید ﮒ لقمه خلیفه ﭺ برنوع
لطیف حلوادر حکیم خاقانی بیت کان لقمه خلیفه که از دست وی خوری * لوزینه ایست خرده
الماس درمیان ﮒ لنبه ﭺ سکون نون وفتح باء موحده ایله مردم بزرك جثه وفربه معناسنه میر
عماره بیت چراکه خواجه انجیل وزنش جوانمردست * زنی چکونه زنی سیم ساعد ولنبه *
ﮒ لنکوته ﭺ سکون نون وواو وضم کاف وفتح تاء مثناة ایله درویشان کوچکلری وسروپا برهنه
کمسنه‌لر بیللرینه بغلدقلری فوطه‌یه دیرلر لغت هندیدر شاه داعی شیرازی بیت دل بفراغت ده
ولنکوته بند * از جهت زر نه بجان پوته بند ﮒ لوبره ﭺ واو مجهول وفتح باء موحده وراء مهمله ایله
میش دشتی یعنی بیان قوینی ﮒ لوتره ﭺ سکون واو وتاء مثناة وفتح راء مهمله ایله ایکی آدم
میاننده معهود اولان مکالمه که لتره دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﮒ لوره ﭺ واو
مجهول وفتح راء مهمله ایله لوز مرقومك معنای اولیله مترادفدر یعنی سیل یرتوب آقدوغی یر
استاد فرخی بیت ترا بزرك سپاهیست وبن دراز رهیست * همه سراسر پر خار ومار واوره وجر
امیر خسرو بیت شد از آب کتوران سوده فرسنك * دران دشت فراخ واوره وسنك *
ﮒ لوزه ﭺ واو معروف وفتح زاء معجمه ایله سیل یرتوب آقدوغی یر سیلابکند معناسنه استاد
عنصری بیت داش بکیرد ازین کوه ودشت وبیشه ورود * داش بکیرد ازین آبکند ولوزه
وجر ﮒ لوسانه ﭺ واو معروف وفتح سین مهمله ونونله چاپکلك وچاپلوسلق کسائی بیت اجل چون
جام کرده کیرو پوشیده بخاك اندر * صبا از دور بکند انه برون کرده بلوسانه ﮒ لوشابه ﭺ واو معروف
وفتح شین معجمه وباء موحده ایله جرب وشیرین معناسنه اعم وطعامده اخصدر ﮒ لوشاره ﭺ
واو معروف وفتح شین معجمه وراء مهمله ایله لور مرقومك معنای اولیله مترادفدر یعنی سیل
یرتوب آقدوغی یرکه اوزه دخی دیرلر مؤید الفضلاده زمین کوشه یعنی چقور اولمش یر
وسیلاب کند معناسنه ﮒ لوشانه ﭺ واو معروف وفتح شین معجمه ونونله چرب وشیرین کرك
طعام وکرك غیری لوشابه مرقوم معناسنه ﮒ لوقه ﭺ واو مجهول وفتح قافله لوقاء مرقوم
معناسنه در ﮒ لوکه ﭺ واو مجهول وفتح کافله اوج معنایه کلور اول آرد پست یعنی آلچاق اون
دقیق خرجی معناسنه کمال اسمعیل * قطعه * من که بهر تو از خدا خواهم * کاردان کرنج ولوکه
وقند * تاکیم دفع عشوه خواهی کرد * چند ازین انتظار آخر چند * بعض فرهنکرده بو معنایه
لامله لوله واقعدر ثانی دانه‌دن آیرلمش پنبه ثالث آواز بلند کریه ونالیدن سك وغیره یعنی

آواز بلند ایله کوپك وغیری اولومق ل لوله ع واو معروف وفتح لام ایله معروف نسنه در چشمه
ومصلقلرده وابریق وبردقلرده اولور ودخی بدرکه عورات اکر دلر ل لویشه ع کسر واو وسکون
یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله بمعنی غله کوفته یعنی دوکلمش غله کذا فی المجمع ل له ع اظهار
ها ایله قره قوش که آله دخی دیرلر عربیده عقاب دیدکلری قوشدر حکیم علی فرقدی بیت مثل
دشمنان تو با تو * حیله کبك وعملهای له است ل مع الیاء التحتانی * لبنی ع سکون باء موحده
وکسر نونله قره کونالك که عربیده میعه سایله دیرلر ل لوری ع واو معروف وکسر راء مهمله ایله
جدام معناسنه اعاذنا الله منه وواو مجهول ایله لولی معناسنه در جمال الدین عبد الرزاق کاشی
بیت رومی روز اب کارت بردو تو در کار آب * لوری شب رخت عمرت بردو تو در بنج وخار *
کمال اسمعیل بیت بار کتاز طره هندوی تو مرا * همواره همچو نیکه اوریست خانمان ل لوشنکی
واو معروف وفتح شین معجمه وسکون نونله باتقلی صو معناسنه در ل لولی ع واو معروف وکسر
لام ایله محبوب طائفه قرچی که لولو دخی دیرلر خواجه حافظ بیت صبا زان لولی شنکول وسرمست
چه داری آکهی چونست حالش * مؤید الفضلاده سرود کوی وظریف معناسنه دیوب بوبیتی
یازمش خواجه حافظ بیت دلم ربوده لولی وشیست شور انکیز * دروغ وعده قتال وضع
ورنك آمیز ل باب المیم المفتوحه مع الالف * ما ع نفس متکلم مع الغیر معناسن افاده ایدر بز

باب المیم المفتوح

معناسنه عربیده کی نحن معناسنه ل ماخولیا ع ضم خاء معجمه وواو معروف وکسر لام ایله لفظ
یونانی در اصلی مالیخولیادر که لفظ مرکبدر بری مالیددر بونکه اصلی مولی در سودا معناسنه
وبریده خولیادر که خلط معناسنه در چونکه اول علتی بیان قصد اولندی ترکیب ایدوب واوك
تلفظنده نوع ثقلت اولمغله الفه قلب ایدوب مالیخولیا دیدیلر خلط سودا معناسنه آنی دخی اعجام
اختصار ایدوب ماخولیا دیدیلر ابو المعانی * قطعه * در اصل جنون وعشق جانان * یك
ماده ایست همچو سودا * شد نام یکی جنون اول * پس عشق شد است مالیخولیا ل مارا ع
بزه دیمکدر عربیده لنا معناسن افاده ایدر نفس متکلم مع الغیر علامت مفعول اولان را ایله ترکیب
اولنمشدر خواجه حافظ بیت در کوی نیکنامی مارا کذر ندادند * کر تو نمی پسندی تغییر کن
قضارا * شیخ سعدی بیت مارا بجهان خوشتر ازین یکدم نیست * کز نیك وبد اندیشه
از کس غم نیست * چغتایده بیز کا دیرلر ل مار افسا ع سکون را وفتح سین مهملتین ایله ییلان
افسونی بر یردن ییلانی قاچرمق ایچون اوقودقلری افسون که مار افسار ومار افسای دخی دیرلر
حکیم انوری بیت کر حسودت بسیست عاجز نیست * اژدها از جواب مار افسا ل مار قشیشا
سکون راء مهمله ویای تحتانی وفتح قاف وشین ثانی وکسر شین معجمه اول ایله ترکیب اوروز اوتی
دیرلر اوتدر قالن یپراقلری اولور ل مارکیا ع سکون راء مهمله وکسر کاف فارسیله مارچوبه درکه
عنقریب ذکر اولنور انشاء الله تعالی ل ماستبا وماستوا ع کلاهما بسکون السین المهمله
وتاء المثناة وفتح باء موحده وواو ایله اصلاری ماست آبا وماست آوا ایدی تخفیفا الف اولری
حذف اولنمشدر یوغرت شوربا سی معناسنه ترکیده بوزجه آشی دیرلر ل ماشا ع بوزن حاشا
عراق عربده بغداد سرحدنه قریب محله بردر بند آدیدر میر نظمی بیت بعالم بود نی چون
تست حاشا * نباشد هر کریوه همچو ماشا ل مالکا ع فتح لام وکاف وسکون میمله برنوع حلوادر

حلوادر پرنج اونی وروغن ساده وشکر ایله ایدرلر اکثر کیلان خلقی بینلنده متعارفدر ل مالیخولیا ع
بمعنی ماخولیای مرقوم ل مامیثا ع کسر میم وسکون یای تحتانی وفتح ثاء مثلثه ایله براوتدر
ترکیده پاپین وعربیده افسنتین دیرلر لفظ یونانیدر ل ماما ع والده معناسنه در اما اکثر خاتون
معناسنه استعمال اولنور ل مانا ع فتح نونله اوچ معنایه در اول کتاب زنده نام خدای تعالی
جل شانه در ثانی بمعنی مثل ومانند حکیم ازرقی بیت فروسینی دل دشمن بدان کالك شهاب
آیین * که بر رانی صف لشکر بدان تیغ فلك مانا * شمس فخری بیت ازقاف تا قیامت مأمور
حکم کردد * مانا که کرد دایدون نزدیك شد همانا * ثالث بمعنی همانا کمال اسمعیل بیت مرا
دلیست پرازماجرای کوناکون * که نیست خالی بورای مولوی مانا * میر خسرو بیت زلف
توسیه چراست مانا ك * بسیار در آفتاب کشتست * بو معنایه شمس فخری بیت نکشت
هیچ سخنور بکرد این معنی * منم که جامع این چارفن شدم مانا * رابع بمعنی پنداری وکوئی
اثیر الدین اخسیکتی بیت مانا که خلد پرده ز رخسار برکرفت * یا ساده کشت ریش ودهر را
عذار * خامس بمعنی شاید مرحوم کمال پاشازاده مانا مانستن دن اسم فاعلدر بکزیجی معناسنه در
آخرنده کی الف وصفیه در که اتصاف ایچون آخر کلمه یه لاحق اولور ل مبادا ع فتح باء موحده
ودال مهمله ایله اولیه دیمك معناسنه در بادا اوله میم ناهیه داخل اولدقده اولیه معناسن افاده
ایدر میر نظمی بیت مبادا این سخنها پردروغش * کند احوال کارت بی فروغش ل مرا ع
فتح راء مهمله ایله بکا دیمکدر عربیده کی لی معناسنه وکاهی بنی معناسنه اولور حضرت مولانا
قدس سره بیت از نیستان تا مرا ببریده اند * در نفیرم مرد وزن نالیده اند * وکاهی بنده
معناسنه کاور مولانا کاتبی * مصرع * مرادایست شتروارها بحجره تن ل مردم کیا ع
بمعنی استرنك که سترنك دخی دیرلر عربیده یبروح الصنم دیدکلری بر کوکدر انسان صورتنده اولور
حکیم سنائی بیت بیش تیغش بروز ننك ونبرد * همچو مردم کیا نبودی مرد ل مرورا ع سکون
راء مهمله اول وفتح ثانی وواو ایله آکا دیمکدر ورا آکا دیمکدر کافیدر مر لفظ زائدیدر انجق
تحسین کلام ایچون ایراد ایدرلر شیخ عطار بیت هست سلطانی مسلم مرورا * نیست کس را
زهره چون وچرا ل مغزا ع سکون غین وفتح زاء معجمتین ایله ایکی معنایه در اول قصد
ایدجك محل ثانی آرزو ایتمه دیمك معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ل ملکا ع سکون
لام وفتح کاف ایله صاحب مذهب ترسایان وفقیه ومجتهدین ایشان دیمکدر ل منش کردا ع
طبیعت دونمك یعنی کوکل بولانمق عربیده غثیان دیرلر فتحات ثلثه ایله ل منقلا ع سکون
نون وفتح قاف ایله اسم مکاندر مولانا هاتفی بیت علمها بر افراخت از منقلا * چو بالای خوبان سراسر بلا
ل منکوا ع سکون نون وضم کاف فارسی ایله ایکی معنایه در اول بروزیر نامی در حکیم اسدی
بیت چنین کفت کای افسر انجمن * دبیر شهم منکوا نام من * ثانی قارباز معناسنه در کذا فی
فرهنك جهانکیری ل میا ع فتح یای تحتانیله میم نهی ایله کلمه دیمکدر ل مع الباء الموحده ع
ل ماراب ع سکون راء مهمله ایله تازه یخنی معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ل ماریعقوب
بر آدم آدیدر که صاحب مذهب ترسایی ایدی کذا فی المؤید ل ماشوب ع ضم شین معجمه وواو
معروف ایله اللاغ که ماشو وپروزن دخی دیرلر ل ماکوب ع ضم کاف ایله جلاه آلتلرندن مکیك

دیدکاریدرکه ایچنه ماعوره قویوب برطوقورلر شاعر بیت کر نه ارم بدست بخت منکوب *
شدم کو یا کف چلاه ماکوب ماه آب نیراعظم برج اسدده اولدوغی ایام که آخر یاز آییدر
روم لسانلرنده آغستوس دیرلر ماهتاب آی آیدنلغی ضوء قمر معناسنه اصلی تاب ماه
ایدی مضاف الیه تقدیم اولنمشدر واستعاره طریقیله روی دلبرده دیرلر نتکم شاعر بیت
آن قد سرو روی مهتابش * یاچو خورشید کشته پرتابش ماه نخشب ابن مقنع نام
بر حکیم شهر نسف قربنده بر طاغده بر قیودن صنعت ایله آی کوستر ایدی که اوج فرسخ یره دك
ضیاسی وار ایدی التمش کیجه بومنوال اوزره کوکده ایکی آی کورینوب خلقه بو وجهله فریب
ویرمش نخشب بعضیلری آی آدیدر دیمشلر نتکم مولانا جامی یوسف علیه السلام قیوده
اولدوغی محل دیر بیت سه روز آنماه درچه بود تا شب * چو ماه نخشب اندر چاه نخشب *
مرقوم آیه ماه سیام وماه کش دخی دیرلر شیخ نظامی بیت نه ماه آیینهٔ سیماب داده * چو ماه
نخشب از سیماب داده * خواجه سلمان بیت از عکس کونهایت در تاب نخشب * وز سحر
چشمهایت بی آب چاه بابل ماه متیب سکون تاء مثناة وفتح راء مهمله ایله یعنی تب ولرز برخسته لکدر
عربیده حمی دیرلر مرداب سکون را وفتح دال مهملتین ایله حوض وآبکیرکه طویل
وعریض وعمیق اوله مروتاب ومروتاب کلاهما بضم الراء المهمله وواو المعروف وفتح
التاء المثناة صغر تمع معناسنه در مکاب کاویدن لفظندن نهی حاضردر قازمه دیمك
معناسنه کمال خجندی * قطعه * خدایی که کوه سهند آفرید * ترا دادیینی چو کوه سراب *
نه کوهکن چند کاوایش * نکه دار ادب با بزرکان مکاب * بویندن فهم اولنور که لج وعناد
معناسنه اوله مکیب کسر کافله نهی حاضردر ایکی معنایه در اول کج مرو معناسنه ثانی
رخ متاب معناسنه در شمس فخری بیت امروز با زمانه نصیحت همیکند * کین عهد راستیاست
رخ از راستی مکیب * کاهی ستعدی اولور کج ایتدرمه ویا نه میل ایتدرمه ویولدن چقارمه
معنالرینه شهیدی قمی * قطعه * یك تازیانه خورده بجان ازان دو چشم * کز زخم آن بمانده
برسانه درد شیب * کی دل بجای داری تو در پیش چشم تو * کو چشم را بغمزه بکردانداز وریب
یارب تو آفریده روبی بدین مثال * خود رحم کن براست وازراهشان مکیب منجلاب سکون
نون وفتح جیم ولام ایله چقور یرلرده واقع اولان چرکاب ومطبخ وحمام کاریزلرندن بریرده ارکاش اوله
شیخ سعدی بیت اکر بوکه پرکنی از کلاب * چو سلك دروی افتد شود منجلاب موکب
سکون واو وکسر کافله بیوك عسکر جمعیتی میر نظمی بیت شده موکب حسن شاه کمال *
بخواهد بدل را دهند اختلال مویزاب کسر واو وسکون یای تحتانی وزاء معجمه ایله
قوری اوزم صوبی عربیده نبیذ دیرلر مهتاب ماهتاب لفظندن مخففدر صائب اصفهانی
بیت حضور صحبت روشندلان غنیمت دان * پیاله کیرکه شبکیر میکند مهتاب میاب
فتح یای تحتانیله نهی حاضردر آکلمه وبولمه معناسنه در میر نظمی بیت سخن راست کویم که او کج
میاب * اکر کج بیابی کشی اضطراب مع التاء المثناة مات شطرنجده مغلوب اولق
وعربیده فوت اولق معناسنه در مولانا عصمت بخاری اوغلی شطرنج اوینارکن صنعت ایله تعلیم
لعب ایدوب دیر بیت ز عشقت فیل در ماند تو فرزین بند پیش آری * شود مشه مات کر بکدم

کر بکدم رخت در باختن کیرد ماه در رخت عربیده تودری دیدکاری دارود راصفهانیلر فرامه
دیرلر ماست سکون سین مهمله ایله یوغرت که عربیده لبن دیرلر مرست فتح را
وسکون سین مهملتین ایله یعنی همانا استاد فرخی بیت سرای و باغ چو بی کد خدای خواهد
ماند * کل و بنفشه مرست و سرای و باغ مرست مزکت سکون زاء معجمه وکسر کافله
بوزن ومعنی مسجد کذا فی المجمع مست اکرچه سرخوش معناسنه استعمال اولنور
اما مست ایله سرخوش بیننده فرق وار در مست شول کمسنه درکه ایچدوکی مسکردن باشی
دونوب وکوزی قراروب سویلدوکین بلمیه اول مرتبه ده اولانه سیه مست دخی دیرلر سرخوش
اول مرتبه یه وارمزدن مقدم اولان متکیفدر امیر خسرو بیت خوش آن دمها که پیشش بود
می که مست وکه سرخوش * جهانم میشود تاریك چون یاد آرم آن شبها مشت سکون شین
معجمه ایله ایکی معنایه در اول کروه انبوه معناسنه وکاهی ستبر وغلیظ معناسنه ده اولور
شیخ سودان بیت ازرق دیوچهر پژمرده رنك * زبدی مشت وازهجیزی دنك * ثانی
بلوکات غزنیندن بر قریه اسمیدرکه موضع سه کانه یه قریبدر حرکات ثلثه ده معنای مغایر ایله
وارد اولمشدر مغز پشت اینجه کوك ایچنده اولان ایلك که مردار ایلك دیرلر معروفدر
واصطلاحی معناسی منی در منی آرقه دن کلور دیدکلری معنایه در مقامات موسیقی
مقاملری که اصول مقامات در تدر راست وعراق وزیرافکند واصفهاندر راستك ایکی فرعی
واردر بری زنکله وبری عشاقدر وعراقك دخی ایکی فرعی واردر بری مایه وبری بوسلکدر
وزیرافکندك دخی ایکی فرعی واردر بری بزرك بری رهاویدر واصفهانك دخی ایکی فرعی واردر
بری حسینی بری نوا وایکی فرعدن برآوازه متولد ومنشعب اولور مایه ایله بوسلکدن
آوازهٔ حجاز متولد ومنشعب اولمشدر تفصیلی موسیقی رساله لرنده مذکوردر مکافت
فتح کافله رنج وآفت معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ملخت سکون میم وخاء معجمه
وفتح لام ایله پای افزار معناسنه در کذا فی المجمع مع الجیم * ماج ایکی معنایه در اول ماه
معناسنه در حکیم فردوسی بیت چو تو شاه ننشست بر تخت عاج * فراغ از تو کیرد همی مهر وماج
ثانی استاد رودکی شاعرك اشعارینی یازوب روایت ونقل ایدن کمسنه نك نامیدرکه مج دخی
دیرلر مج رودکی نك راویسی آدیدر نتکم رودکی دیمشدر بیت ای مج کنون تو شعر من
از بر کن وبخوان * از من دل وسکالش واز تو تن وزبان * شمس فخری بیت تا مدحت اوکفتی
وخواندی زشرف کو * استاد سخن رودکی وراوی او مج مدنج فتح دال مهمله وسکون نونله
دندانهٔ کلید که منك دخی دیرلر قریع الدهر بیت همه آویخته از دامن دعوی دروغ * چون کنه
از کس کار وچو کلیدان زمدنج مرج سکون راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول سنور
ولایت شمس فخری * قطعه * ابو اسحاق دارای دوران که چرخ * سعادت در احوال اوکرده درج
زمهرش مبادا تهی هیچ دل * زفرمانش خالی مبادا هیچ مرج * ثانی چمنزار معناسنه در بو معناده
عربیله مشترکدر وبر بوندن نسنه آچمق ضم میمله عربیده کوهستانده بر شهر آدیدر وضم میم
وفتح را ایله ینه عربیده بر مقعد یوزکی دپرتمك ودخی بر نسنه تباه اولق ودخی آشفته اولمق معنالرینه در
مرنج فتح راء مهمله وسکون نونله هندوستانده بر قلعه آدیدر مرنك دخی دیرلر منج

سكون نونله برداروذ زاوند وريوند دخي ديرلر اعلاسي ديارچيندن اولور ضمله آخر معنايه در
ك موج ك دريانك حركتي محلنده اولان حالت عربيله مشتركدر شيخ سعدي بيت چه غم
ديوار امت راكه باشد چون تو پشتيبان * چه باك از موج بحر آنراكه باشد نوح كشتيبان *
ك مي پختج ك ضم باء فارسي وسكون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ايله مثلث ديدكاري قينامش
اوزم صويي معناسنه معناي تركيب قينامش شراب ديمكدر ك مع الجيم الفارسي * ماچ ك
فرهنك جهانكيريده بوسه معناسنه بو معنايه ميرنظمي بيت چو ديدم لعل نابش ماچ كرده *
ازان پس جامها يش لاچ كرده * ثاني بعض فرهنكلرده سك ماده معناسنه در ك ماپلج ك
كسر لامله صوا جيلرك دمور آلتي دركه آنكه صوابي هموار ايدرلركه اكا ماله دخي ديرلر ك مخلچ ك
سكون خاء معجمه وفتح لامله براوتدر چارپا حيوان يدكده مست اولور ك مغلاچ ك سكون غين
معجمه وفتح لامله اطفال لعبلريندن برلعبدركه برچقور قازوب جوز آتارلر چقورا يچنه دوشني
آلورلر اول چقوره مغلاج ديرلر مغلاغ دخي ديلور لفظ مركبدر مغ چقوردر ولاغ ولاچ اويون
معناسنه در تركيب اولنوب اويون چقوري ديمك اولور حكيم سوزني بيت هر مرادي كه داري
اندر دل * با تو آيد چو كوز در مغلاچ ك ملخچ ك فتح لام وسكون خاء معجمه ايله مخلچ مرقوم كبي
براوتدر حيوان يدكده مست اولور ك مع الخاء المعجمه * ماخ ك ايكي معنايه در اول سيم وزر
قلب يعني خالص اولميان آلتون وكمش استاد عسجدي بيت چون شد حكيم ما وجوانمرد ودل فراخ
يك پيره زن خريد بيك مشت سيم ماخ * ثاني منافق آدم كه لساني قلبنه موافق اولميه بوندن
دخي مغشوش معناسي چيقار قريع الدهر بيت همه راهمت ماخ وهمه بر راه پساخ * همه را
كون فراخ وهمه را روزي تنك * بو ايكي معنايه شمس فخري بيت بصاع ودامن من بخل زر
تمام عيار * نه سيم ماخ دهد بر مثال مردم ماخ ك ماچخ ك كسر جيم فارسيله پخيدن لفظندن
تصرف اولنمشدر بمعني كوشيدن يعني دورشمك ك مخ ك ايكي معنايه در اول آتش معناسنه
مولانا جامي * رباعي * در خلوت نيك يافت آن شيخ كرخ * بس كرم سوزكي شب از سورت
مخ * كوني كه كشاده ماللك اندر برزخ * در كورشتي دريچه از دوزخ * ثاني بمعني مخ يعني
صاري آرو ك مرخ ك سكون راء مهمله ايله برنوع اغاجدر ايكي پارچه سن بر برينه سورنجه
آتش چقار ك ملاخ ك زيو باد جزيره لرندن برجزيره نك اسميدر ملاخه دخي ديرلر شيخ سعدي
بيت ز تاج ملك زاده در ملاخ * مكر لعلي افتاد در سنكلاخ ك ملخ ك فتح لامله چكركه عربيده
جراد ديرلر بر غريب جانوردر سكز نوع حيواندن آنده نشان واردر نتكم ديمشلردر بيت خوك
چشم ومار دم كركس پر وكژدم شكم * شير صدر وپيل كردن ناقه پا واسب سر ك مع الدال
المهمله * ماد ك بوزن داد ايكي معنايه در اول بمعني مانند ثاني بمعني مادر كويا كه بو لفظلردن
اختصار اولنمشدر مثال اول ابو المعاني بيت نديدم ماد تو دلبر كه كردون * بكردد تا ازل از دور
بيرون ك مادرزاد ك ايكي معنايه كلور اول برانادن متولد قرنداش ثاني طبيعت اصليه
معناسنه مثلا اين خصلت آز امادرزاد يست ديرلر ك ماراسپند وماراسفند ك كلاهما
بمعني واحد سكون را وسين مهملتين ايله اوچ معنايه كلور اول شهور شمسيه نك يكرمي طقوزنجي
كوني اسميدر بو كونده عقد نكاح ودوستلر ايله صحبت ايتمك مناسبدر حكيم انوري بيت تا كه

تا كه بر نطع دهر در بازيست * رخ بهرام واسب ماراسفند * بهرام روز بيستم از ماه * ثاني
روز مزبورك تدبيرا ودينه موكل بر فرشته آديدر ثالث نام آذرباد كه بر موبد موبدان باباسي آديدر
بو معنالرده ماراسپندان وماراسفندان دخي ديرلر ك مازند ك فتح زاء معجمه وسكون نونله
مازندران لفظندن اختصار اولنمشدر كذا في فرهنك جهانكيري ك ماميد ك كسر ميم وسكون
ياي تحتانيله براغاج آديدر خواجه سلمان بيت كلبن انبته الله نباتا حسنا * بر هاميد سپهر
از چمن جاه وجلال ك ماند ك فتح نونله ماندن لفظنك فعل مضارعيدر بكزر ديمكدر عبيد
زاكاني بيت بكون نازك دلبر كس دختر نمي ماند * اكر ماند شبي ماند شب ديكر نمي ماند *
وسكون نونله ماندن لفظنك فعل ماضيسيدر قالدي معناسنه ك مانند ك فتح نون اول
وسكون ثانيله شبيه ونظير معناسنه شاعر در توحيد بيت سبحان الله زهي خداوند *
بي مثل وشبيه ومثل ومانند * چغتايده تيك ديرلر مثلا برشيء آخره تشبيه ايدوب ادعاء
ايكيسي بر ردبجك يرده تيكدور ديرلر عجم دخي نم كبي درد يمكده تم تك ديرلر بونلر كسر تاء مثناة
ايله استعمال ايدرلر فرهادنامه ده فرهاد وصفنده ديو بيت آنكا تيك پادشاليغ يا كدليغ *
كدليغ تيك ايتماي پادشاليغ * تيكي مثل وعديل ديمك اولور سبعه سياره ده شيخ نظامينك
پنج كنج مدحنده بيت هم بناسي فلك نهادي تيك * هم سوادي جهان سوادي تيك ك مانيد ك
كسر نون وسكون ياي تحتانيله ايكي معنايه در اول مانيدن لفظندن فعل ماضيدر بكزدي
معناسنه ثاني شطرنجده مغلوب اولمق معناسنه در معناي اولدن بركسنه بوايشي ايتمك استيه
وايده ميه ياخود برسوزي سويلمك مراد ايده سويليه ميه اكا مانيد ديرلر مثال معني ثاني يعني
نرد وشطرنجده مغلوب معناسنه شمس فخري بيت خرد شطرنج دانش باخت باشاه * ولي
حال نخستين دست مانيد * ونسخه اسدي ده بمعني جرم واقعدر ك ماه آفريد ك فريدون
شاه اوغلي ايرجك جاريه سي آديدركه ايرج مقتول اولدقدن صكره جاريه حامل اولدوغي
ظاهر اولمغله حفظ ايلديلر آندن تورنام بر دختر وجوده كلدي كه منوچهرك والده سيدر حكيم
فردوسي * مثنوي * يكي خوب چهره پرستنده ديد * كجا نام او بود ماه آفريد * كه ايرج بدو مهر
بسيار داشت * قضارا كنيزك از و بار داشت * چو هنكامه زادن آمد بديد * يكي دختر آمد
زماه آفريد ك ماهي خرد ك ضم خاء معجمه ايله قيا بالغي ديدكاري خرده بالقدر ك ماهي كرد ك
كسر كاف فارسيله قلقان بالغي ديدكاري دكرمي بالقدر ك ميناد ك كسر باء موحده وسكون ك
ياي تحتاني وفتح نونله توكيلد الله كوسترميه ديدكاري معنايه در اكثر محل دعاء ووقت تمناده ايراد
اولنور ابو المعاني بيت هميشه بار غم عشق در دلم ثابت * كه نقص در دميناد آخر عمرم *
ك مخيد ك كسر خاء معجمه وسكون ياي تحتانيله خزيده وجنبنده يعني حشرات ارض عموما
نقد سور ينور ودبره نور وارايسه واثواب كسن قورتجغزلر خصوصا كذا في فرهنك جهانكيري
معيار جماليده بمعني خسپيده شمس فخري بيت ارذل بد خواه او غم نتواند كسيخت * زانكه
زبد وازل سخت بد وغم مخيد ك مرد ك سكون راء مهمله ايله اوآدم عربيده كي رجل معناسنه در
صبيان وشبابه مرد دينلمز حد بلوغي كچمشده وبر معناسي دخي شجاع وبهادر در چغتاي
اسانده آو ديرلر فتح همزه ايله كشي ديمكدر ميرعليشير بيت بيرآوكه عشق ومي ايلكيد امبتلا

بولغای * نی تانك اكر آنكا هر لحظه یوز بلا بولغای * بولسا انده اكرچه كیشی لفظی دخی استعمال
اولنور نتكم بو بیتده مذكوردر وله ایضا بیت جاندا اوزداغین كوروب عاشقلغمنی آنكا دی *
اول كیشی دیك كیم تانغای اوزقولین بیلكوكوریب * لكن اكثریا كیشی دیمجك یرده آو دیرلر اسم
مذكوردن غیری ایل لفظنك بر معناسی دخی كیشی دیمكدر نتكم بو بیتده واقعدر وله بیت چون
عشق نكته‌سی دیرمین هجوم ایتار عشاق * نیچوك دیرسك دیرایلكا بولو رقرین غوغا *
مردم زاد عربیده بنی آدم دیدكاریدر آدم اوغلی معناسنه حضرت مولانا قدس سره
بیت فرشته رست بعلم وبهیمه رست بجهل * میان هردو منازع بماند مردم زاد * سیف
اسفرنكی بیت اكرچه دمدمهٔ چاه دیر میماند * بشعر نیك بود زنده نام مردم زاد مرید كسر
راء مهمله ایله سودا ایله آلوده بشمش خرمایه دیرلر مزاد فتح زاء معجمه ایله براویون آدیدر
صو رتی شویله دركه ایكی كسمه یو زلرین بر برینه طوتوب بری باشنی اول برینك اوكنه قویوب
النده براپیك اوجنی طوتار وبریسی دخی ایپك اوبر اوجنی طوتوب اطرافنی طولانورلر وطوران
ایاغیله هركاندیر هر كیمی اورسه یرینه یاتورر مرنده وجرینه وخربی زن دخی دیرلر كذا فی
المجمع مزید بوزن ومعنی مكید یعنی امدی سودا اولسون غیری اولسون مختاری بیت
مزیدم آن شكر آرای لعل غالیه بوی * كشیدم آن شبه كردار شاخ مزرنكوش مرثد
كسر زاء فارسیه ایله صرمنه ایونی معناسنه مرثیده دخی دیرلر مسراد سكون سین وفتح
راء مهملتین ایله حلال اولان نسنه‌یه دیرلر میرنظمی بیت هر آنكس رابه نیكی بود معتاد *
همه كارش شود تحصیل مسراد مسند سكون سین مهمله وفتح نونله حرامزاده
معناسنه درابو المعانی بیت مسند اچون شدی زتخم حرام * مسند همچو دیكران بدنام *
مصراع ثانیده اولان مسند عربیدر مغنود سكون غین معجمه وضم نونله او یومش واوصی
كتمش معناسنه در مقلود حضرت عزرائیل علیه السلامك آدیدر اما حركتی اشعار
اولنمامشدر ونه طائفه نك لسانی اولدوغی معلوم دكلدر آنجق فرهنكلرده بولنمغین بو محله ثبت
اولندی مند سكون نونله ایكی معنایه كلور اول ادات نسبتدر كلمه آخرینه لاحق اولور
صاحب معناسنه در اما اكثر تركیب سز معنی افاده ایلمز دولتمند وحاجتمند وحصه‌مند كبی
تركیبه محتاج اولور حكیم خاقانی بیت كرچه هنرآموزند اهل هدی ازمندان * مندان
زتو آموزند اسرار جهانداری * استاد رودكی بیت ترا بداد خدا این جهان ونیكو دار *
بزرك كرد ترا زانكه هست روزی مند * ثانی بر نوع عنبردركه هم سیاه وهم سنكین اولور چندان
مقبول دكلدر مهد سكون ها ایله بشك معناسنه در خواجه سلمان بیت ازپی خوابكهش
درازل آراستهٔ * مهد پیروزهٔ افلاك بانواع لآل * وكاهی تخت معناسنده استعمال اولنور
كمال خجندی بیت سلیمان كوكه درجوّ هوا مهدش كشیدندی * كنون جو جوشد اندر خاك
وبرسر میكشد مورش * وكاهی صدر وسریر معناسنده استعمال ایدرلر شیخ نظامی بیت
یكی مهد ازین جابر آموده در * همه پیكر از كوهر ولعل پر مهد فتح ها ایله بوزن رهد وجرید
مثقب كه حكاكار اینجو وجواهر دلرلر ودلكرلر تخته دلك ایچون قوللنورلر عربیده دخی بو معناله
اولدوغندن مشترك در مولانا هاتفی بیت نشست اندران مهد مهدی عهد * چه فرخنده

فرخنده عهد وچه زیبنده مهد مهلند سكون ها ونون وفتح لامله تیغ هندی معناسنه كه
مهند دخی دیرلر نجم الدین سمنانی بیت مراكه صورت فضلم جكر پراز خون كرد * وكركه هیكل
مهلند داد آب زلال مهند فتح ها ایله مهلند مرقومدن مخففدر تیغ هندی معناسنه
عربیده ضم میم وفتح ها ونون مشدده ایله ینه قلیج معناسنه در كعب ابن زهیر رضی الله عنه مدح
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمده ایتدوكی قصیده كه سبعهٔ معلقه نك بریدر مطلع * بانت
سعاد * اما الرسول لسیف یستضاء به * مهند من سیوف الله مسلول موهند سكون
ها ونون وفتح واو ایله هندوستانده بر موضع آدیدركه آنده نمك سفید اولور اطراف بلاده طوز آندن
كیدر كذا فی المجمع میزد سكون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله بزم عشرت ومجلس صحبت
معناسنه استاد فرخی بیت ای بمیزداندرون هزار فریدون * وی به سزداندرون هزار تهمتن *
میمند سكون یای تحتانی ونون وفتح میمله غزنین مضافاتندن بر بیوك قریه اسمیدر یاخود
بر موضع نامیدر سلطان محمود غزنوینك وزیری وندیم خاصی حسن میمندی اول قریه‌دندر
مع الراء المهمله * ماخور ضم خاء معجمه ایله كوسفند كوهیدن بر نوعدركه اكثر بیلان یر
اصلی مارخوردر تخفیفا راء اوّل حذف اولنوب ماخور تسمیه اولندی و بر معناسی دخی خرابا تدر
امیرحسین سادات بیت علم داری مروبعادت ورسم * كعبه بایست بكذر از ماخور *
مادر آنه والده معناسنه شیخ سعدی بیت پشت دوتای فلك راست شد از خرمی * تاچو
تو فرزند زاد مادر ایام را مادراندر ومادندر كلاهما بفتح الدالین المهملتین وسكون نونله
اوكی آنه معناسنه استاد فرخی * قطعه * مهر فرزندی برخواجه فكندست جهان * راست
چون مادرانده برانده براوست * دشمن از مهر طمع دارد ازو بیهده كیست * كین جهان
مادراونیست كه ماد ندراوست * استاد رودكی بیت جهانا چه بینی نوازبچكان * كدكه مادری
كاه مادندری * كتاب الاسامی فی الاسامی ده مادراندر ویدر مادرغر فتح دال مهمله
وغین معجمه ایله روسپی اوغلی دیمكدر آصلی قحبه آنالی دیمك اولور مار یدی
معنایه كلور اوّل معروف كه یلاندر عربیده حیه دیرلر ثانی مادر لفظندن مخففدر
حضرت مولانا قدس سره بیت بكذر زجر عشق كه كردر یتیمی * مانندهٔ این عشق ترا مار
و پیرنیست * ثالث بیمار معناسنه‌دركه بیمارستانه مارستان دیدكاری بوندندر مولانا جامی
بیت بردش از قصر چون نكارستان * همچو دیوانكان بمارستان * رابع میار لفظینك مخففیدر
شاه ناصر خسرو بیت آنچه نخواهی كه من به پیش تو آرم * پیش من از قول وفعل خویش
چنان مار * وله ایضا بیت مردار چون نبود جز كه جفا پیشه كند * مارش آنكارنه مردم سوی
مارمارش * خامس حكام وامرای غرجستانه دیرلركه غرجستان شاهلرینه شار مار دیرلر حكیم
خاقانی بیت شور مورند حسود انت وایكن كه لاف * شار مارند ونفر یانفر آمیخته اند *
استاد فرخی بیت درین دیار بهنكام شار و چند ین مار * پلنك وار نمودند خرچكان عصیان *
سادس بمعنی زدن عندولر دخی بو معنایه مار دیرلر استاد عسجدی بیت اكر ماری وكرژدمی
هست طبعش * بصحراش چون مار و كرژدم بماری * سابع حساب وارقام معناسنه كه امار وامارة
دخی دیرلر مارافسار سكون راء وفتح همزه وسین مهملتین ایله یلان افسونی كه مار افسای

دخی دیرلر ابو المعانی بیت رقیب زشت آید کوی جانان * بد نقش مار افساری بخوانم *
لغ مارخوار ح سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه و واو معدوله ایله صغن دیدکلری جانورکه کاو کوهی
دخی دیرلر اکثر ییلان یدوکندن مارخوار تسمیه اولنمشدر و پادزهرك اعلاسی آنك کوزی
بیکارنده حاصل اولندر تفصیلی پادزهر لغتی ذیلنده ذکر اولندی لغ مارسار ح سکون را وفتح
سین مهملتین ایله ضحاك مارینك بر آدیدرکه اکا مارفش دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت چو
کاوسار فریدون بدید کردسر او * بخاك شد سر ده آك مارسار نهان * دهاك دخی ضحاکدر وله
ایضا بیت بکاوسار فریدون بمارسار چه کرد * بتازیانه همیکرد شاه درهیجا لغ مازندر ح
فتح را ودال مهملتین وسکون نونله مخفف مادراندردرکه مایندر دخی دیرلر لغ مازندر ح مازندران
لفظندن تخفیف اولنمشدر حکیم فردوسی بیت تومازندری رابکس نشمری * که کرکینه سك
به زمازندری لغ مازه در ح فتح زاء معجمه واخفاء ها ایله دردپشت یعنی آرقه آغریسی کذا فی فرهنك
جهانکیری لغ ماسور ح ضم سین مهمله و واو معروفله جلاهلرك ماصوره سی که اوزرینه ایپلك
صاروب مکیك ایچنه قویوب بز طوقورلر لغ مالدار ح معروف مال صاحبی دیمکدر لغ مالشکر
کسر لام وسکون شین معجمه وفتح کاف فارسیله دلاك که آدمی اودوغی سبب ایله مالش اوغوجی
اسم فاعلدر لغ ماور ح فتح واو ایله مخفف میاوردر یعنی کتورمه حکیم قطران ارموی بیت
باده که کون خروفریاد ماوریاد هیچ * تا کند بابلبل فرازشاخ کل فریاد یاد لغ ماهار ح بوزن ناچار
زمام اشتر یعنی دوه یولاری خصوصا وسائر حیوان یولاری عموما استاد رودکی بیت که برآب
وکل نقش ما یاد کرد * که ماهار در بینی باد کرد لغ ماه پروار ح سکون ها وراء مهمله وفتح باء
فارسی و واو ایله برکوکدر زهرناك نسنه لرك مضرتنی دفع ایدر ماپروین وماه پروین دخی دیرلر
عربیده جدوار دینلور آکا بکزر بر کوك دخی واردر بیش دیرلر بامرالله تعالی بیش هر نه یرده بتسه
جدوار آنك یاننده بیتر برلرینه غایت مشابهتی واردر فرقلری بودرکه بیش بالته جی کلاهی کبی اوجی
سوریدر جدوار بوستانجی کلاهی کبی اوجی مدوردر بوندن غیری تجربه سی بودرکه جدوارك
یوقلری ارین قازییوب واصلدوب برکاغده سورنجه بنفشی رنك اولور بیشی سورنجه قرامترق
صاری کورینور بیش زهردر نیم مثقالی بر آدم ییسه هلاك اولور جدوار آنك مضرتنی دفع ایدر
لغ ماهر ح کسر ها ایله صنعتنده کامل وهر ایشه قادر اولانه دیرلر میرنظمی بیت هر آنکس را
که طالع باشدش یار * شود ماهر بعالم در همه کار لغ ماه کاشغر وماه مزور ح کلاهما یعنی
ماه نخشب مرقوم حکیم خاقانی بیت برده مهش زمقنع عیدی بجاه سیم * آب چه مقنع وماه
مزورش لغ ماهی خوار ح فتح خاء معجمه و واو معدوله ایله بالقچی دیدکلری قوش که دریا کنارنده
تعیش ایدر لطیف سیاه وابنجه تویلری اولور آلوب صورغج ایدرلر ملوك وسلاطین دیبنجوهر
ایدوب باشلرینه صوقارلر لغ ماهی زهر ح صغر قویروغی دیدکلری اوتدر صاری چیچکی اولور
دکوب خمیر ایله آمیخته ایدوب دریایه آتارلر بالق یدکده هلاك اولور لغ مایندر ح فتح یای تحتانی
ودال مهمله وسکون نونله یعنی مادراندر مرقوم شاه ناصر خسرو بیت فاطمه را عایشه مایندرست
بس تمرا شیعه مایندری لغ مایه دار ح مالدار وسرمایه صاحبی ماله وعلمه وصنعته
جومادمایه لی خبیر واصلی نسنه لره دیرلر میرنظمی بیت بعالم مایه دار مال بودی * بعقبی

بعقبی هیچ نباشد بر توسودی لغ مبر ح بوزن خبر نهی حاضردر ابلمه معناسنه ابو المعانی بیت
مشوحریص بجمع حطام دنیا را * بزیر خاك مبر آنچنان حساب وعذاب لغ مر ح بوزن هر ایکی
معنایه در اول عدد پنجاه یعنی اللی عددی محاسبان عجم قتلرنده قاعده مقرره درکه حساب
اللی مرتبه سنه وارد قده یکمر وپوزه وارد قده دومر دیرلر حکیم خاقانی بیت مرتمامر من حساب
العمر * چون به پنجه رسد حساب مرست * مولانا جامی بیت مر بود پنجاه وچون
آمد دومر ابیات آن * درصفا ومحکمی شاید که کویم مرمراست * ثانی کلمه زایده دندر
تحسین لفظ ایچون ایراد ایدرلر مراورا کفتم مراورا دیدم دیرلر اورا کفتم اورا دیدم دیسه لر
معنی تمام اولوب مره محتاج اولمز عربیده اعداد معناسنه دربوایکی معنایه استاد فرخی بیت
نه کشوری که مرآنرا کسی بداند مر * نه لشکری که مرآنرا کسی بداند مر * کاهی حصر معناسنه
کلور شیخ سعدی بیت مراورا رسد کبریا ومنی * که ملکش قدیمست وذاتش غنی لغ مرار ح
فتح راء مهمله ایله کندردن بوکلمش اورغان بعض نسخه ده زاء معجمه ایله مراز دخی دیرلر لغ مرمر ح
معروف جلاقبول ایدن بیاض طاشدر غایت بك اولور وغندن اعلا جلا طوتار الوانی اولور
صاری وقرمزی ویشل والاجه اولور عربیده بیاضنه رخام دیرلر لغ مستار ح سکون سین
مهمله وفتح تاء مثناة ایله بر خوشبو دارودر اما غایت آجی اولور مروه دخی دیرلر بو معنایه
مولانا محمود بیت اکر خواهی زتب زنهار زنهار * کفی ازدارو مستار دست آر لغ مسر ح فتح
سین مهمله ایله بمعنی یخ یعنی بوز شمس فخری بیت کرد داز سردی دم اعدات * آب در نیره مه
بمکه مسر لغ مشکدر ح برجانور آدیدر مشکی اولور کذا فی الاداة لغ مکر ح فتح کاف
عجمیله ادات استثنادر عربیده کی الا معناسنه وکاهی شاید معناسنه ده استعمال اولنور وبردخی
مکردلفظندن ترخیم اولنمشدر نهی حاضردر دونمه دیمك اولور شعرای عجم لسانلرینه تابع اولوب
بو مقوله مرخماتی استعمال ایدرلر واهل تبریزك فی الجمله عادتلری کلمه یی ناقص استعمال ایلمکدر
ابوشکور بیت تکاپوی مردم بسود وزیان * بتاومکر هرسوی تازیان * بتابکذار مکر مکرد
معناسنه در لغ مکر ح سکون کاف عربیله حیله وافسون وفریب معناسنه معروفدر
لغ مکسکیر ح فتح کاف عجمی اول وکسر ثانی وسکون سین مهمله ویای تحتانیله بربوجکدر
عنکبوت نوعندن دائما غداسی سکك دروبر معناسی دخی اورمجك آغیدر وبر معناسی دخی
برنوع مشبك اورلمش پرده در یازیا منده ایچنده یاترلر سکك لردن امین اولق ایچون لغ منار ح
فتح نونله مناره در مولانا هاتفی * مثنوی * بویرانه بردآخر پناه * مناری دران سرکشیده
بماه * زمین تنك بروی ازان رستخیز * سوی آسمان کرده میل کریز * اجل برمنار آمدش
رهنمون * کرفتار شد درچه واژکون لغ مناور ح فتح نونله ختن مملکتنده برشهر آدیدر شمس
فخری بیت توآن نامداری که بکرفته صیتت * همه روم وهند وخطا ومناور لغ منتور ح سکون
نون وضم تاء مثناة ایله برچیچکدر حیزو دخی دیرلر انواعی اولور عربیده ثاء مثلثه ایله منثور دیرلر
لغ منجیر ح سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله مشبك پنجره دموری وطرابزون معناسنه
کلور عربیله مشترکدر لغ منداور ح سکون نون وفتح دال مهمله وضم واو ایله برولایت آدیدر
کذا فی الاداة لغ مندبور ح سکون نون وفتح دال مهمله وضم باء موحده ایله مفلوك وبی دولت

وسیاه بخت معناسنه ابو المعانی. بیت هر آن آستانت نیارد پناه * شود در جهان نکبت
ومند بود ع مندور ع سکون نون وضم دال مهمله وواو معروفله ایکی معنایه در اول غمناك
وغصه مند معناسنه شمس فخری بیت توآن شهی که بود بر عطای تو موقوف * غنای مردم
درویش وشادی مندور * ثانی یعنی مند بور مرقوم منوچهری بیت خداوندا نکال عالمین
کرد * سیاه وسرنکون ونم کرد ومندور ع منشکر ع کسر نون وسکون شین معجمه وفتح کاف
فارسیله معده یی بولاندریجی عربیده غثیان دیرلر ع منشور ع سکون نون وضم شین معجمه ایله
حکم پادشاهی که یرلیغ دخی دیرلر ترکیده امر وبرات دیدکلری احکامدر میر نظمی بیت چو دستش
ملك دل راشورداده * بقتل عاشقان منشور داده ع منغر ع سکون نون وضم غین معجمه
ایله شراب طاسی وامثالی نسنه لره دیرلر خواجه سلمان بیت ساقی مجلس شاهست که یا منغر زر
ایستادست همه روز برابر نرکس ع منکیاکر ع سکون نون وکسر کاف عجمی وفتح یای تحتانی
بعده کاف فارسی مفتوحه ایله قمار باز معناسنه حکیم سوزنی. بیت آن خرفا که از شره
منکیاکری * یك رایده مجاهزه کردی کر وبمنك * منك قماردر ع منوچهر ع مشهور
بر پادشاهك نامی در ایرج شاهك قزی تورك اوغلی در ایرجی قرنداشلری قتل ایتدکلرنده خاندانه
دخی قاتح قودیلر اوج قزینك بری منوچهره حامل ایدی قاچوب مانوش نام برطاغده اختفا ایلدی
ایام اختفاسنده منوچهر وجوده کلدی نامنی مانوش چهر قودیلر کیدرك منوچهر دیدیلر بعض
روایتده سبب تسمیه سی غایت محبوب وحسن الوجه اولدوغنه بناء منوچهر دیدیلر منو جنت
دیمکدر چهر که وجه در معنای ترکیب جنت یوزلو دیمك اولور کذا فی فرهنك جهانکیری ع مهار ع
یولار معناسنه در عموما ودوه یولاری دیدر خصوصا کتاب اصطلاحنده بردوه یه برمهار دیرلر میر نظمی
بیت هزاران مهار اشتر سرفراز * که بارش متاعست بهر جواز ع مهور ع سکون ها وفتح
واوایله براوندر که نقصان ماه اولدوغی محلده آنی بتدوکی یردن آلورلر نفعی بو یله آلمق ایله در
عربیده بمحاق القمر دیرلر اکثر بلاد عربده اولور ع مهیر ع کسرها وسکون یای تحتانیله نیر
اصغرك جمله اسمامندندر شیخ عطار * مثنوی * چو پشت آینه است اجسام اینجا * شود
چون روی آینه مصفا * نه شمسی باشد آنجا نه مهیری * نه ظلی باشد اینجا نه منیری ع میامار ع
فتح یای تحتانی ومیمله یعنی در حساب میاور وشمار یعنی حسابه کتورمه وصایمه دیمك اولور
حکیم سوزنی بیت تواز سر نغزی ولطیفی وظریفی * میدان همه افعال من و هیچ میامار *
ع میزر ع سکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله یعنی دستار شیخ سعدی بیت که فرد اشود
بر کهن میزران * بدستار پنبه کنزم سرکران ع میکسار ع سکون یای تحتانی وضم کاف
فارسی وفتح سین مهمله ایله شراب آلوده یعنی مست مدام ع مع الزاء المعجمه * ماز ع بو زن
بازشکاف معناسنه در امام عیار جمالیده شکن معناسنه واقعدر شمس فخری بیت مزاج ملك
زعدلت صحیح کشت چنان * که چشم و زلف جوان بی فتور باشد وماز * فرهنك جهانکیریده
یعنی چین وشکنج * منوچهری در صفت اسب بیت نه بدستش درخم ونه بپایش در عطف *
نه به پشتش درهیچ ونه به پهلو در ماز * وله ایضا بیت ای خداوندی که حکمش کرد عازل
بونعی * پهلوی او یك بدیکر برنشیند ماز ماز * ودخی مخفف مازودر ع مارآموز ع

مارآموز ع یلانجی که یلانلری طوتوب بر قوطی ایچنده قویوب خلقه سیر ایتدیرور میر نظمی بیت
نه مارآموزم ونه خرس بازم * باغیار سگانرا کارسازم ع ماشرز ع فتح شین معجمه وسکون
راء مهمله ایله یعنی دست افزار یعنی آلات اهل صنایع بعض فرهنکارده یعنی انبر یعنی قصاج عربیده
کلبتین دیرلر کذا فی المؤید ع مالیز ع کسر لام وسکون یای تحتانیله سولك که دیوچه دخی دیرلر
عربیده علق دیدکلری سیاه قورتدر انسانه وحیوانه یاپشوب قانن صورر ع ماهی ریز ع
کسرها ویای تحتانی وراء مهمله ایله خمسی بالغیدر ع مجلس افروز ع ایکی معنایه در بری
مجلسه ضیا ونشاط ویرن هرنه اولورسه وبریده موسیقیده برنوا اسمیدر کذا فی المجمع ع مخیز ع
کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانیله اوجی سوری دمور در چزمه او کچه سنه برکدوب آنکله
آت سوررلر مهماز ومهمیز دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت چو رستم ورا دیدن زانکونه نیز *
بر آشفت زانسان که بود از مخیز ع مراز ع فتح راء مهمله ایله کندردن بوکلمش اورغان معناسنه
میر نظمی. بیت زمین را ببنداخت آن سرفراز * دو دستش ببسته همان با مراز ع مرز ع
سکون راء مهمله ایله درت معنایه کلور اول یعنی زمین امیر خسرو. بیت زانبوهی خلق هر بوم
ومرز * کرانه چه دریا بر آمد بلرز * حکیم اسدی بیت همه سنك خاره است آن کوه ومرز *
تهی یکسر از میوه وکشت ورز * ثانی صنور مملکت وسرحد معناسنه در که سرحد بکلرینه مرزبان
دیرلر سرحد بکلیجی دیمکدر خواجه سلمان بیت شاخ بان بکرفت مرز باغ وبستان را بتیغ *
سرفرو نرکس به پیش مرزبان می آورد * ثالث بر یره دیرلر که اورته سی هموار واطرافی یوکسك
یراولوب ایچنده سبزه واشجار اکلمش اوله آکا کرز وکرزه دخی دیرلر استاد فرخی در صفت بهار
بیت تیغهای کوه از پر لاله و پر سوسنست * مرزهای باغ از پر سنبل و پر سبزه است * تیغ
کوه یعنی سر کوه. بو معنایه شهریاری. بیت از مرزهای سنبل وسوسن زمانه را * امروز خط
وخد بتان ماند یادکار * رابع یعنی مباشرت مجامعت عربیده بر نسنه یی چنکال ایله طوتمغه
وآهسته بر نسنه یی کسمکه ودخی طرملغه دیرلر ع مرغز ع سکون راء مهمله وفتح غین معجمه
ایله بر موضع ویا خود بر مکان اسمیدر کذا فی شرفنامه ع مغز ع سکون غین معجمه ایله ایچ که
عربیده لب دیرلر عموما مثلا مغز بادام ومغز فستق دیرلر وباشده اولان بینی معناسنه در خصوصا
شیخ سعدی بیت باش تادستش ببند دروزکار * پس بکام دوستان مغزش برار * مولانا
هاتفی بیت دو در پای خونین در آید بجوش * خراشید مغز سران زان خروش ع ملماز ع
ع سکون لام وفتح میمله بوباجیلر چناغی که ایچنده بویا نجق جامه لری یورلر کذا فی التحفه ع موز ع
سکون واوایله معروف میوه در خیاره مشابه وایچی قاونلندشده واول رنکده در مصر وشام
وطرابلوسده چوق اولور تحفة الاحبابده یعنی ترکش مرویدر ع موز ع کسر واو وسکون یای
تحتانیله قوری اوزم سیاه اولسون قزل اولسون ع مهماز ومهمیز ع کلاهما بسکون الهاء
اوجی سوری دمور در چزمه او کچه سنه برکدوب آنکله آت سوررلر مولانا هاتفی. بیت ببستند
زرینه مهمیزرا * بخون تیره کرده یك آویزرا * یك آویزوارسق دیدکلری آلت حربدر شعرانك
نکته پردازی مولانا عرفی شیرازی در تعریف اسب * مصرع * مهمیز میزنم بوی از صبح تا بشام
ع میمیز ع سکون یائین تحتانیین وکسر میمله یعنی موز مرقوم شیخ عمر خیام بیت آنهاکه

اسیر عقل و تمیز شدند * در حسرت هست و نیست ناچیز شدند * روباخیری و آب انکور
کزین * کین بیخبران بغوره مییز شدند لغ مع الزاء الفارسی * ماژ ج یعنی عشرت و سور کردن
یعنی صحبت و دوکون ایلمك کذا فی نسخهٔ ابی حفص سغدی بو معنایه استادلبیبی بیت درین
محنت سرای شادی و غم * که کاهی مار باشد کاه ماتم لغ مویژ ج کسر واو و سکون یای تحتانیله
سولکن دیدکاری آل بویه معناسنه در لغ مرژ ج اتباع الفاظ قبیلندندر که کرژ مرژ دیرلر ترکیده
اکری بوکری دیدکاری معنایه در کذا فی المجمع لغ مع السین المهمله * ماس ج بوزن کاس
الماس دیدکاری ذی قیمت جوهردر کانه الماس لفظندن اختصار اولنمشدر میرنظمی بیت
بقیمت فرومانند جوهرشناس * که در تارك افسرش بود ماس لغ مالوس ج ضم لامله بوزن
جاموس پیشل کرتنکله که عربیده سام ابرص دیرلر لغ مانوس ج ضم نونله بوزن پابوس صیت
وصدای وهمناك که عربیده قصر همزه ایله الفت دیرلر و دخی عربیده قصر همزه ایله یقین اولمقدر
لغ مترس ج فتح تاء مثناة و سکون راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول قپو آردینه استحکام ایچون
قونیلان اغاج و دخی قلعه کنکره سنده قونیلان اغاج که قلعه یه دشمن هجومنده اوزرینه براغورلر
اثیرالدین اخسیکتی بیت بدان حصار کروهی پناه کرده همی * نه ترس قالبنی قلب چون
مترس حصار * خواجه عمیدلو یکی بیت موهبت چون ممد آمد بی مترس و منجنیق * تحفهٔ
فتحش قضا بر دست میرخان نهاد * ثانی اول صورت مشخصه یه دیرلر که کشتزارده و بوستان
ایچنه نصب ایدرلر تا که حیوانات و جانوران آنی آدم صانوب مزروعاته زیان ایلمیه آکا راه ول دخی
دیرلر لغ مجلس ج معروف جمعیت و صحبت و عشرت معناسنه اگرچه عربیدر اما فارسیده اول مرتبه
استعمالی شایع در که کندو لغتلری منزله سنه وارمشدر خواجه حافظ بیت در مجلس کل و مل
خوش خواند دوش بلبل * هات الصبوح هبوا یا ایها السکارا لغ مدرس ج فتح دال و سکون
راء مهملتین ایله یعنی مترس مرقوم لغ مرداس ج سکون را و فتح دال مهملتین ایله ایکی
معنایه در اول ال دکرمنی دستآس معناسنه که آس دکرمندر مرد آدم معناسنه اولیجق آدم
دکرمنی دیمك اولور زیرا خراس آت دکرمنی و آسیاب صود کرمنی اولدوغندن بو دخی بو معنایه
اولمق لازم کلور ثانی صویه و چشمه یه طاش آتمغه دیرلر امتحان ایچون بو معناده لفظ مفرد اولور
لغ مرس ج سکون راء مهمله ایله آتش پرست دانشمندلرندن برینك آدیدر شمس فخری
* قطعه * بکوی با علمای جهان که کردایم * نه از ثنای شهنشاه بود شمار ادرس * چه درس
علم شما نزد کردکار چه لغو * چه قدر جاه شما پیش روزکار چه مرس * عربیده بوزن درس درت
معنایه کلور اول برنسنه یی ال ایله اوومق ثانی اطفال برمغن چینمك ثالث خرمایی صود
ایله بشورمك رابع مندیل ایله سلمك و ینه عربیده فتح راء مهمله ایله بوزن جرس ایکی معنایه در
اول ریسمان باریك که ترکیده سجیم دیرلر ثانی غایت شدت و غضب و حدت ایله جنك ایتمك و ینه
عربیده کسر میم و راء مهمله ایله هرشیئه ایو علاج ایدن آدمه دیرلر چغتای لسانینده دخی ایپه
مرس دیرلر میرعلیشیر بیت بند زلفونك بیونوما توشکاچ هلاك ایتتی مینی * ایتکاجانا هیچ کیم
اولتورکالی تا فاس مرس لغ مس ج بوزن بس ایکی معنایه در اول مجرم و کناهکار یاغنه اوردقلری
باغ معناسنه حکیم فردوسی بیت هزبران ایرانیا نست و بس * درآرند شیرژیانرا بمس

بمس * ثانی بزرك و مهتر معناسنه در و عربیده دخی ایکی معنایه در اول بدنه ال سورمك ثانی
دیوانه لك معناسنه در و ضمیله بر کمسنه نك بریره کتمکه ظاهرا سبب اولان نسنه یه دیرلر
لغ مکاس ج فتح کافله کاستن لفظندن نهی حاضردر اکسلتمه معناسنه ابوالمعانی بیت
مکاس بادهٔ کلرنك ز ساغر ای ساقی * چو نشأه مند نشدیم کر نج می نوشیم لغ مکندیطس ج
نام پدر و امقدر استاد عنصری بیت که مکندیطس آنجانکه داشتی * بشاهی درو تختکه داشتی
لغ مکس ج فتح کاف فارسیله سکك که عربیده ذباب دیرلر اگرچه قاره سکك اولمق اوزره
مشهوردر لکن بال آروسنه دخی دیرلر بو بیتدن مفهومدر بیت یکی آن مکس که انکبین کر بود
به از صد مکس که انکبین خور بود * مزبور قاره سککه چغتای لساننده چبین دیرلر کسر نون ایله
فتح جیمله دمه مرویدر میرعلیشیر بیت لبینکغه ایلامیش اول خال عنبرین غوغا * نیچوك که شکر
اوزرا ایلاکای چابین غوغا لغ منس ج فتح نونله اول قرجه نسنه لردرکه آدمك یوزنده ظاهر اولور
لغ منکلوس ج سکون نون و فتح کاف فارسی و ضم لامله هندوستانده بر شهر و ولایت آدیدرکه
منکله دخی دیرلر اول ولایتك فیلی غایت ایری و جنکجی اولور آنکیچون فیلك اعلاسنه منکلوسی
دیرلر بیاض فیل دخی آنده اولوردایمش مولانا هاتفی بیت پیلان سفید منکلوسی * خم کشته
زبار آن عروسی لغ میسوس ج یای تحتانینك سکونیله کسره سی ده جایز بر نوع خوشبو
شرابدر لغ مع الشین المعجمه * مارفش ج سکون راء مهمله و فتح فا ایله ضحاك بر آدیدرکه
ده آك و مارسار دخی دیرلر حکیم اسدی * مثنوی * دکر کفت او را بشاه جهان * شنیدست
کفتارت اندر زبان * مرا ماروفش خواندی و بدسرشت * مرا نام بردی بکفتار زشت لغ ماش ج
ایکی معنایه کلور اول لفظ مفرددر حبوباتدن بر نوعدر مشهور و معلوم حکیم شیرازی بیت
باد ناك آمد نخود و هم فطیر * دجر و فول و ماش و مجوهم مثیر * ثانی لفظ مرکب اولور که
ما ایله شیندن ترکیب اولنمشدر بزانی دیمك معناسنه اولور نتکیم بر عورت خواجه عبدالله
انصاری حضرتلرندن بغدای التماس ایتدکده انباری امیننه بر کاغد یازوب عورته و یروب بونی
یازمش * ارزنی آید کندمش دهید ماش فرستادیم نخود آمد لغ مالخش ج سکون لام
و خاء معجمه و فتح باء موحده ایله مشهور ملکی نك سکزنجی کونی اسمیدر لغ مالش ج کسر لامله مهره
و جلا ویره جك آلت معناسنه در لغ مانوش ج ضم نون و واو معروفله منوچهرك والده سی
منوچهره حامل ایکن ایرجك قتلندن صکره قاچوب اختفا ایتدوکی طاغك اسمیدر مانوشان
دخی دیرلر لغ ماه کش ج اضافتله و فتح کافله ماه نخشب دیدکاری ابن مقنعك احداث
ایتدوکی آی درکه شهر نخشبه شهرکش و شهر سبز دخی دیرلر بو آمز بور آی شهر نخشب قربنده
واقعدر سیف اسفرنکی بیت عشق بتهمت نظر یوسف آفتاب را * چون چه ماه کش کند
بستهٔ چاه عاشقان * ابوالخطیر بیت تارخ او غیرت خورشید و رشك ماه شد * ماه کردون
همچو ماه کش نهان در چاه شد لغ مدکش ج سکون دال مهمله و فتح کافله آلتون و کمش تل چکجك
آلت که عربیده حدیده دیرلر بو برندن تفاوتلی دلکلری وار در لغ مدهوش ج سکون دال مهمله
و ضم ها ایله اوسی کتمش یعنی بایلمش شمس فخری بیت حدیث خلق تو میکفت دوش باد صبا *
بباغ بلبل از آن کشت واله و مدهوش لغ مرداش ج سکون را و فتح دال مهملتین ایله بوستان

معناسنه در مردوش سکون را وضم دال مهملتین ایله ایکی معنایه در اول فرهنك
جهانکیریده کندنای شامی معناسنه ثانی مشکل دیمکدر ابوالمعانی بیت شود دل از جفای
یار مدهوش * شد کارش از آن روسخت ومردوش مرزنکوش سکون راء مهمله ونون
وفتح زاء معجمه وضم کاف فارسیله ریحان قسمندن یشل رنکلو غایت خوشبو بر ریحاندر نفسنده
یپراغی صحان قولاغنه بکزردکیچون عربیده اذن الفار ویونانی مردقوس وهندیده ده وترکیده
کوبکواوتی دیرلر شعرا خط وزلف خوبانه تشبیه ایدرلر شیخ نظامی بیت چو مرزنکوش
خطش بردمیده * بسی دل راچه طره سر بریده مروش ضم راء مهمله وواو مجهول ایله نهی
حاضردر میل اتمه ومیل ایتدرمه معناسنه حکیم اسدی بیت بجفت کسان چشم هرکز
مروش * بترس از خدا آن جهان را بکوش مشاش فتح شین معجمه ایله عقیده که
سکردن ویاخود عسلی زیاده قیناد وب طاش ویاخود یامی طبق اوزرینه دوکرلر طوکوب منعقد
اولور انکبینه دخی دیرلر مکش کسر کافله اسم مصدردر امش معناسنه وبر معناسی دخی
فتح کافله نهی حاضر اولور چکمه معناسنه مثال اول میر نظمی بیت دهد اندیشه دردلم پیش
برلب لعل اونشان مکش مندش سکون نون وکسر دال مهمله ایله بساط معناسنه یعنی
دوشمه استاد فرخی بیت نیلکون پرده برکشید هوا * باغ بنوشت مندش دیبا منديش
سکون نون وکسر دال مهمله ایله ولایت خراساننده برقلعه آدیدر شاعر * رباعی * ای شاه چه بود
اینکه در پیش آمد * دشمنت همین زبرمن خویش آمد * از محنتها محنت تو پیش آمد * از ملك
پدر بهر تو منديش آمد منش کسر نونله اوج معنایه کلور اول خوی وطبیعت معناسنه شیخ
نظامی بیت منش چون بهم کشت آمیخته * از انجا شد این صورت انکیخته * شاه ناصر خسرو
بیت تا تو بمنش مرا نخوانی * منديش که منت خواستکارم * ثانی خلقت وجبلت
معناسنه شمس فخری بیت شیخ ابواسحق بن محمود شاه * ای سلیمان قدر واسکندر
منش * مولانا جامی بیت ملك از عصمت عصیان پاکست * دیو وکافر منش بی باکست *
ثالث یعنی کرم وهمت ابوشکور بیت منش باید از مرد چون سرو راست * اکر برز وبالا
ندارد رواست * یکی از شاعر بیت سرت سبز بادو تنت ارجمند * منش برکذشته زچرخ
بلند منکوش سکون نون وضم کاف فارسیله کوپه که کوشواره دخی دیرلر عربیده
قرطه وچغتایده ایسیرغه دیرلر ذخیرة الابرارده بیت التون ایسیرغه که قولاغ آغریتور *
زرحل اوتوکتورکه آیاغ آغریتور مهوش سکون ها وفتح واو ایله صفت محبوبدر آیه
تشبیه ایدرلر میخوش سکون یای تحتانی وضم خاء معجمه ایله اکشی ایله طتلو میاننده
برچاشنی در وهرلذیذ مزه یه ده دیرلر مع الغین المعجمه * ماروغ ضم راء مهمله وواو معروفله
سماروغ معناسنه که عربیده کما وترکیده طوملان دیرلر کذا فی شرفنامه ماغ اوج معنایه در
اول قره بتاق دیدکاری قوش که عربیده مایکون وترکستانده قشقلداغ دیرلر اثیر الدین اخسیکثی
بیت زجنك مخلب خود شرم بادشاهین را * کهی که ماغ سیه بر پرد زدریابار * مجد همکر بیت
کردر آتش شدی حرزندات * یافتی خلعت سمندر ماغ * شمس فخری بیت باحر زمدح او بسلامت
کذر کنم * از آتش واز آب سمندر مثال وماغ * بعض فرهنکارده برنوع کوکرجین درکه قنادی

قنادی وقویروغی وسینه سی یشل اولور وبعضینك قزل اولور سبزماغ وسرخ ماغ دخی دیرلر
استاد دقیقی بیت ای خسرو مبارك بادا بجا بود * جاهی که باز باشد پرید ماغ را * ثانی طومان که
نزم وتمن دخی دیرلر عربیده ضباب دیدکاریدر حضرت مولانا قدس سره بیت درآفتاب
فضل کشا پر وبال تو * کز پیش آفتاب برفتست میغ وماغ * ثالث چمنزار وچایر وسبزه زاره
دیرلر مرغ سکون راء مهمله ایله اوج معنایه کلور اول برنوع سبزه در حیوانات آنی کمال
رغبت ایله یرلر فرزد وفرزه وفریز دخی دیرلر هندی لساننده دوب دیرلر حضرت مولانا قدس
سره بیت ای جان مرغ ویاسمین ای شمع افلاك وزمین * ای مستغاث العاشقین ای شهسوار
هل آتی * ثانی اول زمین مرغزاره دیرلر که آنده کیاه مرغ وافر بتمش اوله حکیم انوری بیت صبا
بسبزه بیاراست دار دنیی را * نمونه کشت زمین مرغزار عقبی را * حکیم اسدی بیت بسی مرغ
درمرغ اورنك رنك * بسی برسرو رسته چون شاخ رنك * ثالث جای فرح فزا وسبزه زار حرم
معناسنه حکیم اسدی بیت زمیغ روان چرخ چون پر چرغ * پر آواز رامشکر از مرغ مرغ *
فرهنك جهانکیریده برشهرك نامی درده بو مسطوردر عربیده ستور یاتوب یوارنمق وتمام مرعی
یتمك معناسنه در وفتح رایله یته عربیده آب دهن معناسنه در مغ ایکی معنایه در اول
دریك یرکه عربیده عمیق معناسنه در صاحب فرهنك منظومه بیت ژرف را کفته اند مغ معنی
که بترکی تریك دور معنی * حضرت مولانا قدس سره بیت سوی چاهی کونشانش کرده بود
چاه مغ را دام جانش کرده بود * ثانی یعنی رودخانه حکیم فردوسی * مثنوی * چنین تا بیاید
یکی ژرف رود * سیه شد پراکنده چون تار وپود * مغی ژرف پهناش کوتاه بود * بروبرکذشتن
دژ آکاه بود مغلاغ سکون غین معجمه وفتح لام ایله اول چقوریره دیرلر که اطفال قازوب قوز
اوینارلر وآتوب ایچنه دوشنی آلورلر بو معناده لفظ مرکب اولور مغ لاغ معناسنه که غین مکسور
اولور مع الفاء * مامناف کسر میم وفتح نونله ابه معناسنه که اطفال کوبکن کسب وکیچون
تسمیه اولنمش ماماجه ومازاج دخی دیرلر عربیده قابله دیرلر مع القاف * منجنیق سکون
نون اول وجیم وکسر نون ثانیله اول صپاندرکه دیرکار ایله یاپوب آنکله قلعه محاصره لرنده
طشره دن قلعه ایچنه طاش آترلر منجنیك دخی دیرلر شیخ نظامی بیت غراره ومنجنیق
وغضبان * بر بام فلك نهاد نتوان * بو معنایه عرفی شیرازی بیت زمنجنیق فلك سنك فتنه
می بارد * من ابلهانه کریزم در آبکینه حصار منجوق سکون نون وضم جیمله سنجق دپه لرنده
ومناره باشلرنده وکنبد اوزرلرنده اولان باقر علم حکیم اسدی بیت چو زلف بتان جعد منجوق
باد * کهی در نوشت وکهی برکشاد مع الکاف * مامك فتح میمله مصغر مام درکه مادر
معناسنه در حکیم سوزنی بیت چون کودکان زدایه مامك زبخت خویش * دیدی نشان رایکی
ومهر مامکی * شیخ سعدی * قطعه * پیره زنی موی سیه کرده بود * کفتمش ای مامك
دیرینه روز * موی بتلبیس سیه کرده * راست نخواهد شدن این پشت کوز مانورك
ومانوك کلاهما ضم نون وفتح راء مهمله ایله قمری دیدکاری قوش که چکاو دخی دیرلر ادات الفضلاده
مانوك برقوشدر عربیده ابوالملیح دیرلر ومانورك برداروآدیدر ماهناك سکون ها وفتح نونله
یعنی ماهتاب متراك سکون تاء مثناة وفتح راء مهمله ایله منازل قمردن عواید کاری یلدزك

آدیدرکذا فی فرهنك جهانکیری ك مچاچنك ع فتح جیمین فارسیین ایله ترکیده زبق دیدکاری
آلتدرکه عورات بیالرینه بغلیوب بربرلرینه جماع ایدرلر آلت رجله مشابه اغاجدن یا خوددریدن
ایدوب اوزرینه قطیفه چکرلر عوراتك عرضی خوفندن زنادن قاچوب بونی استعمال ایدرلر
ابوعاصم بیت مال رئیسان همه بسائل وزابر * وان توبر کفشکرز بهر مچاچنك * شمس فخری
بیت کنداعدای جاهت ماده ونر * زمغز ودست نقل وپا مچاچنك ك مچك ع فتح جیم
فارسیله عدس که مجو وترسك دخی دیرلر هندیلر مسور دیرلر حکیم سوزنی بیت بر آتش
نظردل زیرکترین خصم * خوشی بران قیاس که دردیزه بامچك ك مچرك ع فتح جیم فارسیله
مجمع الفرسده جیم عربیله مرویدر سخره معناسنه یعنی اجرتسز ایش اشلتمك استادرودکی بیت
چون فرازآید بدو آغازمرك * دید نقش بیکار کرداند مچرك * ابوشکور بیت چنین کفت هارون
مراروزمرك * مفرمای هیچ آدمی رامچرك ك محك ع فتح حاء مهمله ایله اول سیاه طاشدرکه
التونی وکمشی امتحان ایچون آکا سوررلر ابو المعانی بیت بسنك درت روی زردم بسای *
که بهر خلوصم بزن بر محك ك مراك ع فتح راء مهمله ایله ابله واحمق وفریفته معناسنه در
کذا فی فرهنك جهانکیری مجمع الفرسده زاء معجمه ایله مرویدر ك مرجمك ع معروف حبوباتدندرکه
مجو وترسك دخی دیرلر ك مردك ع سکون را وفتح دال مهملتین ایله مصغر مرددر کاف
علامت تصغیردر میر نظمی بیت دران بزم بود مردك پرسخن * بکوید همین هرچه آید دهن
ك مردمك ع سکون را وکسر دال مهملتین ایله ماش دیدکاری غله در وبر معناسی دخی کوز
بیبکی مردمك چشم دیرلر ك مرك ع سکون راء مهمله ایله موت معناسنه در مولانا هاتفی بیت
بود مرك به از زبون زیستن * به از زهر خند ست بکریستن ك مرلك ع کلید معناسنه درااما
حرکتی اشعاراولنمامشدر وزاء معجمه ایله ده مرویدر ك مزاك ع فتح زاء معجمه ایله ابله واحمق
وفریفته معناسنه در ك مژنك ع فتح زاء فارسیله اغاج کلید معناسنه ك مساك ع فتح سین
مهمله ایله بیوك اغاجلرك دیبندن چقان کوچك فدانلر بعض فرهنکارده ریاحین مثلو اوتلرك
دیبندن چقان انجه داللرینه دخی دیرلر ك مسنك ع سکون سین مهمله وفتح نونله اوچ معنایه
کلور اول قار اویونی ثانی لاف وکزاف ثالث فرج زنانده اولان لحم زائد معناسنه در کذا فی
فرهنك جهانکیری ك مشتنك ع سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة بعده نون ساکنه ایله
راهزن که عربیده قطاع الطریق دیرلر میرنظمی بیت وجودم بعشقش شده مضمحل * چو
مشتنك خونی زده راه دل ك مشك ع بوزن اشك سکون شین معجمه ایله سقالر صو چکدکی
بیوك طلوم که اکثر بارکیرلر ایله چکرلر خواجه سلمان بیت میرنم هر شب بمشك دیده آب کوی
دوست * آب مشك هیچ سقا برنتابد پیش ازین ك مغاك ع فتح غین معجمه ایله چقور ودریك
اولان یرکه کودال دخی دیرلر مولانا هاتفی بیت تراکربود آب خندق مغاك * نهنکان ماراز دریا
چه باك * استاد عنصری بیت ای دریغا کزین منور جای * زیرتاری مغاك باید شد *
شاعراز تاریخ تاج المآثر * مثنوی * چنان دان که جان برتن کوهرست * نه زین کینی از کینیء
دیکرست * درفشنده شمعیست ازجای پاك * فتاده درین ژرف تاری مغاك ك مغاوك ع
سکون فا وضم لام ایله درویش بی نوا معناسنه که مفلاك دخی دیرلر میر صدر الدین محمد محتشم کاشی یه

کاشی یه کوندردکی رقعه ده یازمش که * در آن ضیافت چو هیچ داروغه ویوزباشی ووزیر درمیان
نبود بلکه مجلسی بود مرکب ازیك واعظ ویك طبیب ویك معرف ودوشاعر مفلوك ویك طالب
علم ونیم سید ویك شاطر ریش داراینها تمامیء کدایی باشند طریق مکرمت آن بود که جهت این
هشت کدای بیسروپا که درمذلت بامیزبان شریکند ك مك ع ایکی معنایه در اول مکیدن لفظندن
صیغهء امردر ووصف ترکیبی دخی اولور حکیم سوزنی * قطعه * کشته زر بخوری تن از کناه
پاکتر از شیراب وشیرمك * شیرمك وپیر وجوان غمش * ناله بیفراشته از قاصرك * ثانی اله
کتوردکاری قصه حربه یه دیرلر مجمع الفرسده یعنی مکنده اسم فاعل اولور حکیم سوزنی بیت
یابد زتو جواب نعم سائل نعم * ازپیری نان نخورده تا طفل شیرمك ك مکاع ع فتح کافله برسککدرکه
آدم وحیوان بوغازینه کیدر بعض فرهنکارده سوللك معناسنه مرویدر مکل دخی دیرلر
کذا فی فرهنك جهانکیری ك مکوك ع ضم کافله ایکی معنایه در اول چولاه آلتلرندن بر آلتدرکه
اور تاسی دللك ایکی باشی سوری براغاجدر ایچنه ایلك صارلمش ماسوره یی قویوب بز وقماش
طوقورلر حضرت مولانا قدس سره بیت مانند مکوك کرث اندرکف چولاهه * صد تاربویدی
نودرتاردکرزفتی * ثانی حیوان صورتنده دوزلمش شراب قدحی معناسنه در ك مکیك ع
کسر کاف وسکون یای تحتانیله مکوك مرقومك معنای اولیله مترادفدر ك ملاك ع فتح لامله
بوکرلجه یه مشابه حبوبات نوعندن برغله در عربیده فرشته یه دیرلر ك منبك ع سکون نون
وفتح باء موحده ایله سپورکه ایتدکاری اوت کذا فی الاداة اما فرهنك میرزاده بایی مقدم ذکر
ایدر ك منتك ع سکون نون وفتح تاء مثناة ایله سپورکه اوتی کذا فی فرهنك جهانکیری
ك منجك ع سکون نون وفتح جیمله یعنی برجستن یعنی صحرامق میر نظمی بیت درآندم
همچو آهو کرد منجك * بچالاکی نبوده هیچ بی شك ك منجمك ع سکون نون وکسر جیمله یعنی
شعبده بازی یعنی حقه بازلرك کوستردوکی صنایع ك منجنیك ع منجنیق مرقوم معناسنه درکه
بیوك صپان درقلعه یه آنکله طاش آتارلر ابو المعانی بیت فلك بسنك ستم رابمنجنیك انداخت *
حصار کام همیکرد قلعه کوب مرا ك منجیك ع سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله صنایع
مشعبد معناسنه در استاد منجیك بیت بمنجیك جهاندی مرا ازدرت * بهانه نهادی تو بر
مادرت ك مندك ع سکون نون وفتح دال مهمله ایله کسادیء متاع معناسنه حضرت مولانا
قدس سره بیت رستم وحمزه مخنث یك بدی * علم وحکمت باطل ومندك بدی ك منغرك ع
سکون نون وضم غین معجمه ایله مصغر منغر مرقوم کذا فی المجمع ك منتك ع فتح نون اول
وسکون ثانیله براوتدر سپورکه ایدرلر ك منیك ع کسر نون وسکون یای تحتانیله منتك
مرقوم معناسنه در ابو المعانی بیت ریش بزرك اورا چاروب درخلا بود * کویا منیك رسته
درمزبله کیاهیست ك مویزك ع کسر واو وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله اول سیاه
دانه لردرکه وجود انسانده ظاهر اولور مویزه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ك مهتوك
سکون ها وضم تاء مثناة ایله یعنی مرده حکیم خاقانی بیت بنکر که درین خطه چه سحر همیراند *
مهتوك مسیحی دل دیوانهء عاقل جان * عربیده پرده رتلق وآچلوب فاش اولق ك مهك ع
ترکیده بیان وعربیده سوس دیرلرکه کوکنه بیخ مهك دینلور که عربیده عرق السوس

واصل السوس وتركيبي بيان كوكي ديرلر اصفهان ولايتنده چوق اولور وخشونت سينه يه وانواع
سعاله نافعدر ع مهناك ومهنك ع كلاهما بسكون الهاء وفتح النون بمعنى مهتاب ع مع الكاف
الفارسى * ماترنك ع كسر تاء مثناة وفتح راء مهمله وسكون نونله بمعنى كاركه معروف جانوردر
چلپاسه وكرفش وكرپاسه دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ع ماتورنك ع ضم تاء مثناة
وواو معروف وفتح راء مهمله وسكون نونله بمعنى سوسمار كذا فى المجمع ع ماكوك ع ضم كاف
فارسى وواو معروفله حيله وخدعه معناسنه ميرنظمى بيت كند ساده دلانرا مكر وماكوك *
كه سر كرده همين با ماتم وسوك ع مانك ع سكون نونله بمعنى ماه نير اصغرك جملهٔ اسماسندندر
استاد عنصرى بيت بكرمى بر آن كوكبه بانك زد * كران بانك بت لرزه بر مانك زد * حضرت
مولانا قدس سره بيت خورشيد شرق خاورى دربند كى بسته كمر * مانكت غلام نيك پى الله
ومولانا على * فرهنك زفانكويادە آفتاب معناسنه مرويدر وبو بيته متمسك اولمشدر لكن بو بيتدن
ماه اولمق فهم اولنور شاعر كويد بيت نتابد پيش مهر روى او مانك * كه از شش دانك حسن
اوست يك دانك ع مدنك ع فتح دال مهمله وسكون نونله اغاج كليد دندانه سى معناسنه در
حضرت مولانا قدس سره بيت كون خرى دم خرى كيردرد * زانكه كليدانى نبود بى مدنك
وكليد مفتاحى معناسنه خواجه سلمان بيت نيزهٔ شاه بهر جا كه رسد بكشايد * سر آن نيزه
مكربو در فتحست مدنك * شمس فخرى بيت نه كله را به بيابان بود نياز شبان * نه خانه را
بمواضع بود نياز مدنك * بو بيتدن كليد فهم اولنور بعض فرهنكارده دهور كليد پريسى مرويدر
ع مرنك ع فتح راء مهمله وسكون نونله هندوستانده بر قلعه آديدر كذا فى فرهنك جهانكيرى
ع مشنك ع فتح شين معجمه وسكون نونله بر مشهور راهزن آديدر وشنك نام بر رفيقى وار ايدى
شمس فخرى بيت زد زد وراهزن اطراف ملك كرده چنانك * كه محو شد زكتب نيز نام شنك
ومشنك ع ملنك ع فتح لام وسكون نونله مرد مجرد وسر و پا برهنه معناسنه شاه داعى شيرازى
بيت صفات نور تو رومى رخان بسته نقاب * صفات ظلمت تو زنكيان عور وملنك * مولانا كاتبى
* قطعه * منال كاتبى از سنكلاخ وادئ فقر * ملنك دار بيابان بر اين طريق ملنك * ميار
عذر كه ره دور وسر كيم لنكست * كه عذر لنك نبايد ز رهروان ملنك * ملنك ثانى نهى حاضردر
آقسمه ديمكدر ومجمع الفرسده بمعنى بيهوش شد استادلبيبى بيت ز جا جست چون آتش بيدرنك
دل از بادهٔ عشق مست وملنك ع منك ع سكون نونله يدى معنايه كلور اول طرز وروش
مولانا بندار رضى بيت بت چينى بنيك ومنك آسا * كله كيلى وكردن ديلم آسا * ثانى تحفة
الاحبابده قمار معناسنه دركه قمار بازه منكباز ديرلر حكيم سوزنى بيت دنيا قمار خانهٔ ديوست
واندرو * مانندكيان كران واجل نقش بى منك * قريع الدهر بيت نه شكيبند زلوش
ونه شكيبند زنخش * نه شكيبند زلاف ونه شكيبند زمنك * شمس فخرى بيت كه مقامر ادناى
بند كانش نهند * عقود لعل ولالى بوجه دستهٔ منك * ثالث بذر بنج اغاجى عضايئ رازى
بيت چز چز كند همه چو خر در روز تا بشب * مانند تخم منك بود مايهٔ صداق * حكيم سوزنى
بيت خر منك خورده كويى ديوانه شد بشهر * خر زهره خورده بودى بارى بجاى منك * رابع
بمعنى كياه حكيم خاقانى در صفت الوان نعمت كوهسار بيت منكش بكليم كيميا بخش * خاكش

خاكش بمسيح توتيا بخش * خامس ادات الفضلاده بمعنى دهان دره يعنى خميازه كه غلبهٔ خواب
وخمار وكاهلكدن عارض اولور سادس دزد راهزن سابع اشكيل ووغا معناسنه در وكسر ميمله
مر آب كه كنك دخى ديرلر ع منلاك ع سكون نون وفتح لامله درويش وفقير سر و پا برهنه
معناسنه در ع مع اللام * مازل ع كسر زاء معجمه ايله هندوستانده بر طاغ آديدر منوچهرى
بيت آن كركى باكركى كويد سخن تركى * طوطى سخن هندى كويد بكهٔ مازل ع ماكول ع
ضم كاف وواو معروفله فرهنك وفاييده بسيار خوار معناسنه على قرط بيت قليه كردم زود
آوردم به پيش * تا بخوردندان دو ماكول نهنك * بو معناده شمس فخرى كاوبنده روايت
ايليوب بو بيتى نظم ايلمش بيت بهر ماكول تا يكى دارى * خلق جانرا زغصه در ماكول *
فرهنك ميرزاده ضم لامله بمعنى شكم بنده وادات الفضلاده ماكول بمعنى غلام بزرك مسطوردر
ع مال ع بمعنى آرام ومانند ودستمال معناسنه ومالیدن لفظندن صيغهٔ امر ووصف
تركيبى اولور كوشمال ودستمال كبى ع مالامال ع هرنه كه زياده طلو اوله شمس فخرى بيت
كرفته عرصهٔ فكرم ثنات ميلاميل * كشيده طبع جام عوات مالامال ع مالول ع ضم لام
وواو معروفله مرتبهٔ بزركى بولمش غلام يعنى بر خانه ده پرورده اولوب سائردن اشبه وجمله سندن
اولوسى اوله ع ماهول ع ضم هاء ايله طوزاق دام معناسنه كذا فى فرهنك جهانكيرى ع ماهئ كول
سازان بالغى كه طتلو صولرده حاصل اولور ع محفل ع سكون حاء مهمله ايله مجلس ومجمع
عربيدر اما فارسيده استعمالى شايعدر خواجه حافظ بيت همه كارم زخودكامى بيدنامى
كشيد آخر * نهان كى ماند آن رازى كز وسازند محفلها ع محل ع سكون حاء مهمله ايله بيلن
دوه ويوك وهودج ديدكارى بر محافه كه يا اكثر يوكلنور خواجه حافظ يوك معناسنه بيت مرا
درمنزل جانان چه امن وعيش چون هردم * جرس فرياد ميدارد كه بربنديد محملها ع مرغول ع
سكون راء مهمله وضم غين معجمه ايله بش معنايه كلور اول پيچ وتاب معناسنه دركه پيچ وتابى
اولدوغى سببيله موى وزلف وكاكل معنالرينه در مثال زلف شمس فخرى بيت چند باشى
براى شهوت وحرص * پاى بستهٔ بطرهٔ مرغول * حكيم سنايى بيت جعد مفتول جان كسل
باشد * زلف مرغول غول دل باشد * حضرت مولانا قدس سره بيت شانه كن مرغول زلفش
با كلاب * كرد بفشان از رخ چون آفتاب * مثال موى كيسو شيخ نظامى بيت بتن بر يكى
آسمانكون زره * چو مرغول زنكى كره بر كره * مثال كاكل خواجهٔ كرمانى بيت كج نهاده كله
از مستى وبكشوده قبا * جام مى بر كف ومرغول مسلسل بر دوش * ثانى خط خوبان معناسنه
نوعا بونده دخى پيچ وتاب بولنور كمال اسمعيل بيت تا كه مرغول خطت ديدم ومعنئ لطيف *
پس ازان باد نيامد كل وشمشاد مرا * ثالث بمعنى آواز حكيم خاقانى بيت تو ودست دستان
ومرغول مرغان * كه از غول صد دست دستان نمايد * رابع بمعنى نغمه شاه قاسم انوار بيت
خدايا كه ز واعظ سؤال فرمايند * كه بد كراهت الحان چرا كند مرغول * خامس بمعنى
نشاط وخرمى سيف اسفرنكى بيت آن دمى كو سخن از سكرهٔ مرغول كند * از خجالت زتنى
سكرهٔ بكشايد خوى ع مشكل ع سكون شين معجمه وضم كاف عجميله بمعنى دزد وراهزن كذا فى
الاداة ع مكل ع فتح كافله سولك كه مكك وزلو وديوچه دخى ديرلر صولرده حاصل اولور

اوزون وسیاه قورتدر انسانه یاپشوب قانن ایچر وحیوانات صوایچرکن بوغازینه کیدوب یاپشور شمس فخری * قطعه * دشمن پادشاه عادل دل * باد دائم بتیغ غم بسمل * در مجاری حلق اوکشته * آب خونخوار وجانستان مکل ملال الم وغصه وانقباض طبیعت معناسنه اسم مصدردر ملالت کبی ملول المناك وغمناك معناسنه اسم مفعولدر بوایکی لغت عربیدر منبل سکون نون وفتح باء موحده ایله کاهل وتنبل معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت خدایا دست مست خودبکیر ارنی درین مقصد * زمستی آن کند باخودکه درسستی کند منبل * مجمع الفرسده بداعتقاد معناسنه درکه اورامنبل دیرلریعنی اعتقادندارم دیمکدر کذافی المؤید مندل سکون نون وفتح دال مهمله ایله ایکی معنایه در اول دائرهٔ عزیمت ارواح یعنی عزایم خوان عزیمته اشتغاللری محلنك اطرافنه دائره چکوب ایچنه اوتوروب عزایم اوقورلر شمس فخری بیت کودتسخیر انس وجن وپری * بی عنانی نشستن مندل شاه طاهر بیت بلبل نغمه سراپیر عزایم خوان شد * کل پری دائرهٔ صحن کلستان مندل * ثانی عودخام بوایکی معنایه دخی منده دیرلر مولانا محمود ابن یمین بیت ازبرای قوت دل کربخوری بایدم * صندل ومندل نیایم غیرچوب ارس وتاغ * زکریا ابن محمد بن محمود عجایب البلدان نام کتابنده ذکرایدرکه مندل هندوستانده برشهردرکه آنك عودغایت چوق اولدوغندن عودمندلی دیرلر اماعود اراضی سندك بتمز عودك حاصل اولدوغی یرماوراءخط استواده برجزیره واردر اول جزیره ده عوداولوب بامرالله تعالی اغاجی قریاوب دریایه دوشر دریادن شهرمندله کلور اکراغاجی یرندن یاش قوپمش ایسه اکا قامرونی دیرلر اکرقوری قوپمش ایسه مندلی دیرلر ثقیل ومصمت اولانی اعلااولور هندی لسانندهمندل برنوع دهله دیرلرکه برآدیده بکاوبندر منزل خانه وجای نزول ومهمانخانه یه دیرلر منزیل سکون نون ویای تحتانیله خانهٔ ویران ابوالمعانی بیت منزل دوستان معمورباد * منزل دشمنان شودمنزیل منغرل سکون نون وراء مهمله وضم غین معجمه ایله پول ریزه که منغردخی دیرلر منکل سکون نون وضم کاف وله دزدرهزن معناسنه شنکل دخی دیرلر عربیده حرامی وقطاع الطریق دیدکاری دیرلر هندی لساننده منکل خوشحالی وطرب وشادی معناسنه در مهانل ومهانول کلاهما بفتح الهاء وضم النون افیون خالص معناسنه در حکیم سنایی بیت خودحال ذکرخلق چکویم که زسودا بودم چوکسی کرخورد افیون مهانل مهول ضم ها ایله طوزاق که ماهول دخی دیرلر مع المیم ماتم فتح تاء مثناة ایله بمعنی سك ماده یعنی دیشی کوپك عربیده یاس ونوحه معناسنه در ایکی معنایه زیب اوزره میرنظمی بیت بخود کیرکاینده چوماتم * نمی باید اکرماند بماتم مامادر معناسنه مولانا کسایی بیت ایدون فروکشی نجوشی این می حرام * کوئی که شیرمام زپستان همی مکی * حکیم شیرازی بیت نیست شیرسود مند ازشیرمام * لیك آغوزش بدست اندرامام * حکیم انوری درظلم جماعت غزان کفته بیت شادالا پدرمرك نه بینی مردم بکرجزدر رحم مام نیابی دختر ماه سام وماه سیام کلاهما بکسر الهاء وفتح السین المهمله حکیم مقنع شعبده ایله پیدا ایتدیکی ماهه دیرلرکه آلتمش کیجه یه دك هرکیجه شهرنخشب قربنده سیام دیرلر برطاغدن برقیودن چیقوب درت فرسخ یره دك ضیا ویردی استادرودکی بیت نه

نه ماه سیام ونه ماه فلان * که اینت غلامست وآن پیشکار ماه علم کسرها ایله سنجق باشنده اولان آلتون یالدزلی نسنه که ماه هلال کبی ایدرلر مولانا هاتفی بیت زمین آهنین شد زنعل سمند * زماه علم آسمان باند مختوم سکون خاء معجمه وضم تاء مثناة ایله ماوراءالنهرده آیویه دیرلر عربیده مهرلو دیمکدر مردم اوج معنایه کلور اول معروف آدم معناسنه ثانی انسان که عربیده کی مخلوق معناسن افاده ایدر انسانك هم مفردینه وهم جمعنه که مردم ومردمان عربیده کی خلق وخلایق کبیدر امیرخسرو بیت نشاید هیچ مردم خفته درکار * که درپایان پشیمانی دهد بار * وله ایضا بیت اکرمردم صفات صنع اوکوید بدان ماند * که دردریافتد مور وحدیث آشنا کوید * شیخ سعدی بیت سك اصحاب کهف روزی چند * پی نیکان کرفت ومردم شد * بو معنی فارسیده جائز اولدوغی کبی عربیده وترکیده دخی هم مفردنه وهم جمعنه استعمال ایدرلر ثالث کوزببکی معناسنه در شاعر بیت ترادردیده جاکردم که ازمردم نهان باشی ندانستم که آنجا هم میان مردمان باشی * عربیده دخی کوزببکنه انسان العین دیرلر خواجه سلمان بیت مملکت رامردم عینی وعین مردمی * سلطنت رادرةالتاجی وتاج سروری مرزوبوم سکون راء مهمله وزاء معجمه وضم باء موحده ایله ایکی معنایه در اول سنورسرحد ثانی وطن اصلی معناسنه در ابوالمعانی ایکی معنایه بیت نکهبان کشتم اکنون مرزوبوم را * که مرزوبوم من نایدبخاطر مرهم معروف عوام ملهم دیرلر میرنظمی بیت زخم دل را لطف اومرهم شود لیك درخواست کردن من کم شود * عربیده دخی مرهم دیرلر ابن النحاس بیت حیث لی شغل باجفان الظبی * ولقلبی مرهم منها وجرح مریشم کسرراء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله جراحت اوزرینه بغلنان مرهم وبز وعلاج هرنه ایسه کذافی فرهنك جهانکیری مکارم فتح کاف وکسرراء مهمله ایله برطاغ آدیدر منقولدرکه هر رمضان شریف اولنده منکور طاغدن قدرتدن آتش ظاهر اولور عربیده احسان معناسنه در جمعدر ملغ وملهم سکون لام وفتح غین معجمه وها ایله هردو بمعنی مرهم کذافی المؤید موسم سکون واو وکسر سین مهمله ایله معروف فصل وزمان وبازار سنوی محلی معناسنه فارسیده وعربیده مستعملدر ابوالمعانی بیت فصل بهار وموسم کل آمد وجهان * پرذوق وعیش کشت بمخانه نشین چرا * مهدم سکون ها وضم دال مهمله ایله قویروغی بیاض برقوشدر مولانا هلالی بیت کرده پرواز نامه وانجم * دم بمه سوده وشده مهدم * امیرخسرو بیت که کنی نسرچرخ را مرغش که کنی زاغ شام رامهدم میم فتح یای تحتانیله برمقام آدیدر کذافی المؤید مع النون ماپروین برکوکدر خرما قدر اولور اما اوجی سوری اولور وکندو سیاه ایله سرخ میاننده دراعلاسی وصحیحی برطرفی قوپاروب کاغده سوربجه بنفشی رنك اولور دفع سموماتی ایدر ویرقیراطی اعلا نشاط ویرر ماپرین وماه پروین دخی دیرلر عربیده جدوار دیدکاریدر طبیب یوسفی بیت نیست جدوار غیرماپروین * که ملطف بود چو پوزبدان مابون ضم باء موحده ایله حیز ومخنث معناسنه برعلتدر بعض کمسه لره عارض اولور تکندوبی نفعل التمیجه راحت اولمز شمس فخری بیت بلفظ یکسون وپیوسته تابود یکسان * همازه تاکه نباید حمیت ازمابون ماچان فتح جیم فارسیله طیانق معناسنه در قیاس بوایدی که عربیده قصرالفلك مشهوردر

جمع ماج اولایدی اما مفرد مقامنده استعمال اولنور مژکان کبی دیار عجمده بر اصطلاحدر
کنهکار عذرین دیلمکه دیرلر موردی بویله درکه مکتبده اطفالك بری سبقن بلمسه اکا بر نسنه
آلدروب اطفال جمله تناول ایدوب سبقن تعلیم ایدرلر اول دخی ایاغ اوزره طوروب عذرین
دیلر اکا پای ماچان دیرلر لغ ماخان ع فتح خاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول شهر مرو
مضافاتندن بر قریه اسمیدر ثانی فرهنك جهانکیریده چینك پهلوانلرندن بر مبارز نامیدر
مجمع الفرسده حاکم چین نامیدر لغ ماخن ع فتح خاء معجمه ایله بمعنی ناپاك ودون همت ومردم
دوروی لغ مادرزن ع قاین آنا یعنی عورتك آناسی عوام مادزن دیرلر میر نظمی بیت
چو مادرزن نبوده نیك خصلت * که ندهد هیچ داماد عیش وراحت لغ مادیان ع کسر دال مهمله
وفتح یای تحتانیه ایله قصراق عربیده فرس وحجره ترکیده یوند دیرلر میر نظمی بیت سوار مادیان
بودست آن روز * همه اسبان لشکر شد جهانسوز لغ مادریون ع فتح ذال معجمه وسکون راء
مهمله وضم یای تحتانیه ایله بر صاری چیچکدر اوزر تاسنده سیاهی اولور ترکیده قره کوز دیرلر نعمة الله
بونك شرحنده حشر دیرلر بر اوتدر ولایت کرمانده چوق اولور ترشی سن ایدرلر دیمشدر
لغ ماراسپندان وماراسفندان ع کلاهما بسکون الرا والسین المهملتین اوچ معنایه کلور
اول شهر شمسیه نك یکرمی طقوزنجی کونی اسمیدر ثانی یوم مزبورك تدبیر امورینه موکل اولان
فرشته نك نامیدر ثالث بر موبد موبدان آدیدر الف ونونسز ماراسپند وماراسفند دخی دیرلر
کذا فی فرهنك جهانکیری لغ مارافسان ع سکون را وفا وفتح سین مهملتین ایله افسونکری
ماره دیرلرکه افسون ایله ماری طوتوب حبس ایدرلر مارافسا ومارافسای دخی دیرلر کذا فی المجمع
لغ ماران ع فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول بمعنی آهنکران ثانی جمع ماردر لغ ماربین ع
سکون راء مهمله وکسر باء موحده بعده یای ساکنه ایله اصفهان مضافاتندن اللی سکز پاره
قریه یی مشتمل بر ناحیه اسمیدر ودیرلرکه مزبور ناحیه ده اولان قریه لرك باغ وباغچه لری کثرتندن
بر برلرینه متصل اولوب ناحیه تماما بر باغ اولمق اوزره مشهوردر شاعر بیت ماربینی که نصفه
ارم است * آفتاب اندرو درم درم است لغ مارستان ع کسر را وسکون سین مهملتین ایله
بیمارستان لفظندن مخففدر بیمارخانه معناسنه ومار بیمار معناسنه کلدوکنك ذکری مرور
ایلدی مولانا جامی بیت بردش از قصر چون نکارستان * همچو دیوانکان بمارستان *
ودخی ییلانی چوق یره دیرلر لغ مارکران ع کسر راء مهمله وفتح کاف ایله زهرناك وشدید ییلان که
مارکرزه دخی دیرلر لغ مازنین ع سکون زاء معجمه وکسر نونله بر کسنه نك آدیدر وبر عورتی
وارایدی مازینه نام منقولدرکه هندوستان توابعندن شنکونه نام بر جزیره ده اریله عورت
یالکز ایکیسی بر عظیم حصار یاپوب ایچنده آنجق بر کنبد بنا ایلشلر حصارك هر بر طاشنی
وکنبدك هر بر عمودینی یوز نفر آدم یرندن قالدره مز اول مکانده دعا مستجابدر دیرلر حکیم اسدی
بیت بهندوستان نام آن مرد وتن * بدی مازنین مرد مازینه زن لغ مازندران ع فتح زاء معجمه
ودال وراء مهملتین وسکون نونله بر واسع مملکتدر مولانا هاتفی در تیمورنامه * مثنوی * ولی
والی ملك مازندران * نهاده بسر افسر سروران * بجنبید از جا بخیل کران * به تسخیر دیو
مازندران * قدیم الایامده دیو سکناسی اولدوغی مشهوردر لغ مازن ع فتح زاء معجمه ایله

ایله ارقه نك اورته کوکی عربیده صلب دیرلر لغ مازون ع ضم زاء معجمه ایله مازو معناسنه در
عربیده عفص دیرلر لغ ماغون ع ضم غین معجمه ایله اثواب خانه عربیده اثاث البیت ومتاع البیت
دخی دیرلر میر نظمی بیت چو زن هردم رود از خانه بیرون * نه ماند اندرون خانه ماغون *
لغ ماکان ع بوزن پاکان ایکی معنایه کلور اول حکام ولایتدن برینك آدیدرکه باباسنه
کاکی دیرلر ایدی هندوستان حاکملرندن ایدیلر ثانی بر ولایت آدیدرکه خلقنك اکثر سلاحی
ژوپین اولور حکیم خاقانی بیت سلاحت بهر دین مهتر که زنبور از پی شهدی * چو کیلی کور دین
پوشست وژوپین کرده ماکانی لغ ماکیان ع کسر کاف وفتح یای تحتانیه ایله طاوغه دیرلر خانکی
اولسون دکی اولسون مولانا هاتفی بیت نه بال عقابان پر تیر کیر * پر ماکیان نیست در خورد تیر
عربیده دجاجه وچغتایده تاووغ دیرلر لغ مالیدن ع کسر لامله اوومق وسورمك معناسنه که
عربیده دلك وفرك دخی دیرلر چغتایده یوقاغ دیرلر لغ مالین ع کسر لامله سوولك معناسنه که
بالیز دخی دیرلر لغ ماسیران ع کسر میم وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله ادویه دن بر دارودر
لغ مان ع طقوز معنایه کلور اول ضمیر متکلم مع الغیر اداتیدر حالت جرده بر اسمك مضاف
الیهی اولمق اعتباریله حکیم اسدی بیت ره نیك وبد کشته تخم ماست * خرد کشتی وتوشه
مان راه راست * ثانی حالت نصبده بر فعلك مفعولی اولمق اعتباریله حکیم فردوسی بیت که او
داد مان بردان دستکاه * ستایش مر او را که بنمود راه * ثالث ماندن لفظندن صیغه امر
اولور اصلی حرف باء موحده دخولیله بمان دیرلر حکیم فردوسی بیت چنین داد پاسخ که اسفندیار
نفرمود مان رامش ومیکسار * رابع وصف ترکیبی اولور خانمان کبی اما بو معناده کاهی
یالکز مان دیرلر حکیم اسدی بیت وزین راه دشوار کم هست وبیش * بروشادزی میهن ومان
خویش * بو ایکی صیغه دن قطع نظر بعض تراکیبده دخی صفت استعمال اولنور دودمان
وخورمان کبی خامس بکذار معناسنه استعمال اولنور سادس اصحاب فرهنکلردن بعضیلری
خانه معناسنه کلور دیدیلر بو قولی مؤید حکیم اسدی * مثنوی * یکی مایه دربود بازارکان *
شد از کاروان دوست با پهلوان * چو آمد بر میهن ومان خویش * ببردش بصد لابه مهمان
خویش * سابع اثواب خانه معناسنه حضرت مولانا قدس سره * مسمط * در جسم من
جان دکر در خان من مان دکر * با این من آن دکر زیرا بان پی برده ام * خانمان مذکور ایکی
معنایی جمله در ثامن مار معناسنه ده کلور حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * چون خدا
خواهد که پرده کس درو * میلش اندر طعنه پاکان درو * چون خدا خواهد که مان یاری کند *
میل ما در کریه وزاری کند * تاسع بلا وزحمت معناسنه ده کلور دیدیلر زبان هندیده ایکی
معنایه در بری عزت وبری قبول معناسنه در لغ ماندن ع سکون نونله قالمق معناسنه مصدردر
لکن لازم ایله متعدی بیننده مشترکدر شیخ سعدی بیت عمر برفست وآفتاب تموز * اندکی
ماند وخواجه غره هنوز * بونده اولان ماند متعدیدر زیرا معناسی آفتاب تموز برف عمردن
از قودی دیمك اولور کلستان شارحلری ظن ایتدکلری کبی دکل محل دقیقدر لغ مانستن ع
کسر نون وسکون سین مهمله ایله بر نسنه نك صفتی اولمق مانیدن کبی شرفنامه ده مانیدن بسان
چیزی کشتن وکذاشتن ورها کردن معنالرینه در چغتای لسانده او خشامق دیرلر بکزر

معناسنه اوخشاشماق دخی دیرلر بو بیتده نهی حاضری واقع اولمشدر میر علیشیر بیت نیرد دور
مجنون که مین دیك دی پسین آنی ای خرد * عقل وهوش اهلینی بیردیوانغه اوخشاتما کوب *
کوب چوق دیمکدر ك مانوشان ع ضم نونله ایرج قتلندنصکره منوچهرك اناسی اختفا
ایتدوکی طاغك آدیدر مانوش دخی دیرلر ك مانیدن ع کسر نون وسکون یای تحتانیله ایکی
معنایه در اول ماندن کبی بکزمك معناسنه متعدی اولور شمس فخری بیت خرد شطرنج
دانش باخت باشاه * ولی حال نخستین دست مانید * ثانی مانستن معناسنه استاد لطیفی
بیت چندانکه بیاراست مه نام جمالش * درجلوه بخورشید جمال تو بمانید * چغتایده
بو معنایه اوبکانماك دیرلر بو عبارت ترکیده دخی استعمال اولنور میر علیشیر بیت قامتینکغه
سرو تقلید ایلابان تابدی شکست * بو سزادر کرکیه سرو سهیغه اویکنور ك ماهان ع
کرمان توابعندن بر قصبه نك اسمیدر بر شاعر شاه نعمة الله ولی حقنده دیمشدر بیت دردکن
دست وخرقه درماهان * تاج بخشند اینچنین شاهان ك ماه برکوهان ع مصنفات باربد
خسرودن بر لحن اسمیدر شیخ نظامی بیت چو لحن ماه برکوهان کشادی * زبانش ماه برکوهان
نهادی * قاضی عثمان پیرقی بیت من از فراق تو پرغم تو شاد باهمه کس * همی زنی بشب وروز ماه
برکوهان ك ماه پروین ع جدوار درکه ماپروین وماپرپین دخی دیرلر کیفیتی برقاچ دفعه ذکر
اولندی ك ماهیان وسالیان ع یعنی آیلر ویللر جمع ماه وسالدر کذا فی المجمع بو معنایه
حکیم فردوسی بیت برآمد برین بر یکی ماهیان * برنجی نه بستند هرکز میان * وسالیان
فرهنك میرزا ابراهیمده بر شهر آدیدر شروان مملکتنده واقعدر ك ماهی دان ع یعنی حوض
خانه استاد فرخی بیت همیدون کوش اندر ژرف ماهی دان تو بودی * بخلوت هر شبی حور
دکر مهمان تو بودی ك ماهی زرین ع بر نوع بالقدر قومده حاصل اولور اول قدر قوتلودرکه اون
ذراع یری دلوب اشاغی کیدر اطبا آنی سقنقور بدل ایدرلر ولایت سندده چوق اولور شرف
شفروه بیت ای تنم ماهی زرین وره عشق تو ریك * وی دلم تیهوی خونین وغمت یا بزنی *
ك مایون ع ضم یای تحتانیله فریدون شاهی سودیله بسلدکاری کاوك آدیدر برمایون دخی دیرلر
ك مبهن ع سکون باء موحده وفتح هایله اوج معنایه کلور اول جای آرام معناسنه در ابو المعانی
بیت جهان بکشت ونیافته بغیر خاك درت * دل غریب وحزین جای راحت ومبهن * ثانی
بمعنی زاد وبوم یعنی وطن اصلی وله بیت بدل نیامده هرکز خیال فکر وطن * اکرچه دور شده
چند سال از مبهن * ثالث بمعنی مهمانخانه وله بیت کنی ضیافت عام از کمال جود وکرم * شده
آستان تراچون برهروان مبهن * وخانمان معناسنه ده مرویدر ك متین ع محکم واستوار معناسنه
میر نظمی در صفت قلعه بیت سر کشیده باوج علیین * کس ندیده چنین حصار متین *
ك مجن ع فتح حیمله بر نوع کوچك قلقاندر اغاجی وچبوغی اولمز خواجه سلمان بیت از شرف
قدرت قدم مالیده بر فرق زحل * در وغار محنت سنان ما بیده بر قلب مجن ك مچیدن ع کسر
جیم فارسیله درت معنایه در اول چمدیکلمك ویوقلق وقاورامق وسرعتله کتمك معنالرینه ك مخران
سکون خاء معجمه وفتح راء مهمله ایله بر دیر نصارادر حکیم خاقانی بیت من وتاجرکی ودیر مخران
درنقر اطیانم جاو ماجا ك مخیدن ع کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانیله درت معنایه در اول

اول دیرنمك ابوشکور بیت سبك پیر زن سوی خانه دوید * برهنه در اندام او بر مخید * ثانی
ادنی حرکتله آهسته ارغنق ثالث دیرتمك رابع اور پرمك معنالرینه در ك مدن ع فتح دال مهمله
ایله نشاط وسرور وانبساط ایله کتمه دیمکدر شاعر بیت بار ولایت بنه از پشت خویش *
پیش بدین شغل متاز ومدن ك مدهون ع سکون دال مهمله وضم هایله دباغت اولنمش دری
حکیم اسدی بیت صد وبست کردون همه تیك وترك * دو چندان سپرها ز مدهون کرك *
ك مدین ع سکون دال مهمله وفتح یای تحتانیله دریای مغرب ساحلنده واقع بر شهرك نامیدر
منوچهری بیت رسد دست تو از مشرق بمغرب * ز اقصای مداین تا بمدین ك مراغیدن ع
فتح راء مهمله وکسر غین معجمه وسکون یای تحتانیله آغنه مق یعنی ارقه اوزرینه یاتوب صاغنه
وصولنه دونمك معناسنه در ك مرجان ع ایکی معنایه در اول اوکی اوغل معناسنه در شمس
فخری بیت خدایکانا شعرم که هست سحر حلال * حرامزاده بود هرکه خواندش مرجان *
ثانی معروف قرمزی طاشدر دیار مغربده بتر غواصلر طالوب چقاردقلری محل بیا ضدر
اوجاق تو تونه آصارلر طوردقچه قزارر ك مردافکن ومرداوزن ع کلاهما بسکون الراو الدال
المهملتین پهلوان وبهادر معناسنه وکسکین وپر زور اولان شرابه ده مردافکن دیرلر ك مردکیران ع
بر جشن آدیدر مغان ماه اسفندارمذك آخرنده بش کون جشن ایدرلر بو بش کونده عورتلری
واولادلری هرنکه آرزولری وار در طلب ایدرلر وتسلط کوسترلر بو اجلدن مرد کیران تسمیه
ایتمشلر بو کونلرده طلوع شمسدن غروبه دك دفع هوام وحشرات ارض ایچون رقعه یازرلر اول
رقعه یه ده دیرلر رقعه کژدم ذیلنده شرحی مرور ایلدی ك مرزبان ع سکون راء مهمله وزاء معجمه
وفتح باء موحده ایله سرحد بکی واصل ترکیبندن سنور بکجیسی فهم اولنور شمس فخری بیت حبذا
ملکی که باشد روز وشب * عدل وانصافش در آنجا مرزبان * حکیم فردوسی بیت چه
در کابل این داستان فاش کشت * سر مرزبان پر ز پرخاش کشت * شیخ سعدی بیت دران
مرزکان مرد دیندار بود * یکی مرزبان ستمکار بود * عربده مهتر مغان معناسنه در آنلره مرزبان
دیرلر جمعی مرازبه در ك مرزغن ع سکون راء مهمله وفتح زا وغین معجمتین ایله ایکی معنایه در
اول کورستان یعنی مزارستان شاعر بیت هرکرا رهبرش زغن باشد * منزل او بمرزغن باشد *
ثانی آتش معناسنه در حکیم سنایی * قطعه * ای همیشه دل بحرص وآز کرده مرتهن * داده
یکباره عنان خود بدست اهرمن * هیچ نیندیشی که آخر چون بود انجام کار * مرغزار آید
جزای فعل تو یا مرزغن ك مرزکون ع سکون راء مهمله وزاء معجمه وضم کاف فارسیله آلت
رجل در کذا فی المؤید ك مرغزن ع سکون راء مهمله وفتح غین وزاء معجمتین ایله کورستان
معناسنه شمس فخری بیت شاهی که بر مخالف درکاه خویشتن * وز کینه مرغزار کند همچو
مرغزن * امامی هروی بیت آن جهانداری که کشت اندر نبرد * مرغزار زخم تیغش مرغزن
مجمع الفرسده بو معنایه مرزغن منقولدر اما فرهنك وفایی ده مرغزن نقل ایدوب بو بیته متمسك
اولمش استاد رودکی بیت هرکرا راه بر زغن باشد * کذر او بمرزغن باشد ك مزدقان ع سکون
زاء معجمه وفتح دال مهمله وقافله قهستانده واقع بر شهر آدیدر کذا فی المجمع ك مرژن ع فتح زاء
فارسیله بمعنی مجن مرقوم کذا فی فرهنك جهانکیری ك مزیدن ع کسر زاء معجمه وسکون

یای تحتانیه ایله مکیدن یعنی امك وطاتمق معنالرینه حکیم سوزنی بیت دررخ چون جنبش کردم نکاهی هرزمان * ازلب چون کوثرش بوسه مزیدم چون شکر * وچینمك معناسنه مولانا هاتفی بیت بدندان انکشت غیرت کزید * زمانی کریبان زحیرت مزید لغ مسریدن مع سکون سین ویای تحتانی وکسر راء مهملتین ایله مزیدن معناسنه در طادمق ومکیدن امك معناسنه مصدردر لغ مسرانیدن مع متعدیٔ مسریدندر لغ مسیدن مع کسر سین مهمله ایله یعنی مجیدن مرقوم لغ مفتون مع آلدنمش وفتنه لنمش وکوکل ویرمش معنالرینه مولانا جامی بیت ای بهرشاهد موزون مفتون * حالت ازمشك خطادیکرکون لغ مکسران مع فتح کاف فارسی وراوسکون سین مهملتین ایله بادزن یابپزه که عربیده مروحه دیرلر شاعر بیت جامه براسلام چوعریان دیو * پرفرشته است مکسران دیو * خواجه سلمان بیت طوطیٔ لفظ شکرخای توبرخوان سخن * پرطاوس ملائك را مکسران یافته لغ مکیدن مع کسر کاف ایله امك معناسنه در کمال خجندی بیت بچنین زلف رخت رشك صورت چینست * زوقت شیرمکیدن اب توشیرینست لغ ملان مع فتح لام ایله یعنی مجنبان حکیم سنائی بیت اینچنین کن نمازوشرح بدان * ورنه برخیزوهرزه ریش ملان لغ ملخودن مع سکون لام وضم خاء معجمه ایله پنبه آتمق معناسنه در لغ من مع اوج معنایه در اول نفس متکلم وحده در عربیده انا معناسنه چغتای لساننده مین دیرلر کسر میمله ثانی کوکل معناسنه در قریع الدهر بیت یاده چون روح حیوانی ومثل مردمك * که میان من در آند رچشم من * ثالث ترازونك شاهینی چکدوکی داکه دیرلر شیخ نظامی بیت جزاین چشم توهیچ درخواست نیست * که دریك ترازودومن راست نیست * عربیده تشدید ایله اوج معنایه در اول بطمان معناسنه در که بعض دیارده یوزقرق درهمدر وبعض یرده التیوز درهمدر وبعض ولایتده ییوز یکرمی درهمدر وبعض مملکتده طقوزیوز درهمدر وبعض یرلرده ایکی بیك درتیوز درهمدر ثانی کزنکبین که قدرت حلواسی دیدکلریدر ثالث منتدر لغ منش زدن ومنش کشتن مع معده بولانمق که عربیده غثیان دیرلر لغ منشن مع کسر نون وفتح شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول خوی وطبیعت معناسنه در ثانی کرم وهمت معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری لغ منکیدن مع سکون نون ویای تحتانی وکسر کاف ایله سوزی آهسته وزیرلبدن سویلمك حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * این بمنکیدند درزیرزبان * آن اسیران باهم اندر بحث آن * تاموکل نشنود برما جهد * خود سخن درکوش آن سلطان برد * وله قدس سره * مثنوی * هیچ پنهان می نشد ازوی ضمیر * بودبرمضمون دلها اوامیر * بس همی منکید باخود زیرلب * درجواب فکرتم آن بوالعجب * لغ منوشان مع ضم نون وواو معروف وفتح شین معجمه ایله نام حاکم پارس درکه برنامدار مبارز وسرلشکر کیخسروایدی لغ میدان مع ایکی معنایه در اول جنك معناسنه در شیخ سعدی بیت اسب لاغرمیان بکار آید * روزمیدان نه کاوپرواری * دیکر * مصرع * سرفروآردکه من هم مردمیدان نیستم * ثانی شراب ظرفی معناسنه در خواجه سلمان بیت نقرهٔ خنك صبح را تاخت سلطان ختن * ساقیا کلکون کمیت را بمیدان درفکن * عربیده معروف میداندر لغ میدن مع سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله نسنه المك وپاك ایتمك معناسنه در

معناسنه در لغ میزیدن مع اول یای مجهول ثانی یای معروفله یعنی مزیدن مرقوم لغ میکون آل رنك وآچق قرمزی رنکه دیرلر استعاره طریقیله لب دلبره ده دیرلر میرنظمی بیت آن لب میکون یاروبد لفریب * کردهان عاشقان باشد نصیب لغ مع الواو * ماده کاو مع اینك که دیشی اوکوزدیمکدر ابوالمعانی بیت نیاید کارمرد ازدست نامرد * نباشد شیرنرهرماده کاوی لغ مارو مع ضم راء مهمله ایله فرهنك جهانکیریده یعنی مادر مسطوردر ولسان هندیده موسیقیده برمقام آدیدر لغ مازو مع ضم زاء معجمه ایله اوج معنایه در اول معروف نسنه در ثانی یعنی مازن مرقوم ثالث براغاجدر تارلایی سوردب دانه یی صاچدقدن صکره آنکله هموار ایدرلر ترکیده طپان دیرلر لغ ماستو مع سکون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله یوغرت قوریسی که ماستونه دخی دیرلر لغ ماشاو مع فتح شین معجمه ایله جامهٔ پشمینه که درویشان کیرلر ابوالمعانی بیت هرکز نشود درویش را جامهٔ ماشاو * درویش شوواطلس وخاراوپرن پوش لغ ماشو مع ضم شین معجمه ایله الك که پرویزن دخی دیرلر ودخی برنوع کفکیردر حلواجیلر وآشجیلر آنکله یاغ وبال سوزرلر شاعر بیت زنبیرجان شکارت باد دائم * تن اعدای توماننده ماشو * فتح شین معجمه وسکون واو ایله یوکدن طوقنمش برنوع غلیظ جامه در فقرا ودرویشان کیرلر ماشا دخی دیرلر لغ ماکو مع ضم کاف ایله یعنی حیله که ماکوك دخی دیرلر اثیرالدین اخسیکتی بیت زآغاز جبرئیل آهنجه کار * بفرجام ادریس ماکوزنش لغ مانو مع سال ملکی دن ماه اوله دیرلر لغ مایهٔ کاو مع یای تحتانیله یعنی ماده کاو مرقوم لغ ماهو مع ضم ها ایله ایکی معنایه کاور اول یعنی زیب وزینت شیخ آذری عجایب البلدانده حیواناتك جمله دن ایلروکیدن وآدم اوکنه کلان حیوان که عربیده ساع دیرلر بیت ورزچب اندرآیدت آهو * خوب روراچه حاجت ماهو * ثانی حاکم سیستان آدیدر ماهویه دخی دیرلر لغ مرتو مع سکون راء مهمله ایله سکا وسن وسنك ایچون دیمك محللرنده استعمال اولنور لغ مرجو مع سکون راء مهمله وضم جیمله یعنی منجو مرجمك دیمکدر لغ مرزو مع سکون راء مهمله وضم زاء معجمه ایله زراعت اولنمش زمین که مرز ومرزوی دخی دیرلر لغ مرو مع سکون راء مهمله وواو ایله بوزن سرو اوج معنایه کاور اول برخوشبواوتدرکه مروجوش دخی دیرلر ثانی چقمق طاشی ثالث خراسان مملکتنده برشهر عظیم اسمیدرکه مروشاهجان دخی دیرلر مولانا هاتفی بیت وزان پس چوازناقه محمل کشود * نشیمن شدش ساحل مرورود * بوبیتدن برنهر آدی اولمق دخی فهم اولنور لغ مست رو مع ضم راء مهمله ایله ماذریونك برنوعیدرکه هفت برك وخالا دخی دیرلر شرحی خالا لغتی ذیلنده ذکر اولندی لغ مشو مع ضم شین معجمه وواو مجهول ایله حبوباتدن برنوعدر ترکیده بورچق دیرلر واو معروفله شستن لفظندن نهی حاضردر یومه معناسنه وفتح شین وسکون واو ایله شدن لفظندن نهی حاضردر اولمه معناسنه میرنظمی بیت مشوتا اینقدر پرجوروغدار * نماند اینچنین پرکرم بازار لغ منتو مع سکون نون وضم تاء مثناة ایله برنوع طعامدر مدور خمیرکسوب ایچنه قیمه قویوب سینی ایچنده بشوررلر ترکیده منتی دیرلر بسحاق اطعمه بیت قیمه ازبوی بخور مشیشهٔ سرخ پیاز * عودسوز مجمرمنتومنور میکند لغ منجو مع سکون نون وضم جیمله مرجمك که عربیده عدس دیرلر حکیم شیرازی بیت بادناك آمد نخود وهم فطیر * دجروماش وفول ومنجو

هم شعیر ع منو ع فتح نونله نویدن لفظندن نهی حاضردر حرکت ایتمه معناسنه شمس فخری
بیت شادبر تخت سلطنت بنشین * بعد ازین بهر کار خصم منو ع مو ع بوزن نو آواز گربه یعنی
کدی آوازی شاعر بیت گربهٔ جان عطسهٔ شیر الست * شیر بلرزد چو کند گربه مو *
ع میاسطو ع فتح یای تحتانی وسکون سین وضم طاء مهملتین ایله معبدخانهٔ ترسا کذا فی
المجمع ع مع الهاء * ماچوچه ع ضم جیم فارسی اول وفتح ثانیله بر ظرفدر اوجی سوری آنکله
اطفال بوغازینه بعض ادویه قورلر ع ماده ع فتح دال مهمله واخفاء هایله دیشی هر نه نك
اولورسه مقابلی نردرکه ارکك دیمکدر دال مشدده ایله عربیده اصل معناسنه در ع مادرزاده
بر آنادن طوغمش اولادکه بابالری غیری اوله ع مادیانه ع کسر دال مهمله وفتح یای تحتانی
ونونله قصراق یعنی دیشی آته مخصوص اسمدر ع مادینه ع هر حیوانك دیشی سنه دیرلر میر
نظامی بیت خر نباشد جفت هر مادینه شیر * گر نیابد در جهان خودرا نظیر ع مارچوبه ع
سکون راء مهمله وضم جیم فارسیله بر اوتدر عربیده هلیون دیرلر دفع سمومات ایدر حکیم خاقانی
* قطعه * خاقانی آن کسان که طریق تو میروند * زاغند وزاغ داروش کبك آرزوست *
کیرم که مارچوبه کند تن بشکل مار * کو زهر بهر دشمن وکو مهره بهر دوست ع مارکرزه ع
سکون رائین مهملتین وفتح زاء معجمه ایله بر نوع زهرناك بیوك ییلاندرکه غایت خشمناك اولور
ییلانه عقتدر شکم یاوزارسلانه شیرشرزه دیدکاری کبی یاوز ییلانه ده مارکرزه دیرلر شمس
فخری * قطعه * ای شهنشاهی که تیغت در مصاف * خصم را باشد چو مارکرزه * پیش تیغت کمتر
از دوبه بود * هر کجا باشد شیر شرزه * ع مارمانه ع سکون راء مهمله وفتح میم ونونله ییلانه بکزر
دیمك اولور ومانند مار معناسنه ودیشی ییلان مار ماده معناسنه ع مارمهره ع اژدرلرك وبعض
بیوك ویاشلی ییلانلرك باشنده اولور خرما چکردکی وآندن کیچرك بر مهره در بعض ماوی رنك
اولور وبعض آلاجه اولور فوائد وخاصه سی چوقدر ع مارنه ع کسر راء مهمله وفتح نونله
بر اوتدر فرزد دخی دیرلر ماوراء النهرده کوم وعربیده نجم ولحیة التیس دخی دیرلر ع ماره ع فتح
راء مهمله واخفاء هایله ایکی معنایه کلور اول دفتر حساب معناسنه که آمار وآماره وآوار وآوان
دخی دیرلر حکیم اسدی بیت زدروای ماه هر چه بایست نیز * نوشتست بر ماره گنج چیز * ثانی
مهره معناسنه در مختاری بیت بخش عدو از گنج وقسمت تو * تا گنج بود مار یاد ماره ع ماریره ع
کسر راء مهملهٔ اولی وفتح ثانیله بمعنی مادر اندر یعنی اوکی آنا بعض نسخه ده بمعنی دایه واقعدر
حضرت مولانا قدس سره بیت چو آمد کوس سلطانی چه باشد کاس شیطانی * چو آمد
مادر شفق چه باشد بهر ماریره ع مازه ع فتح زاء معجمه ایله آرقه نك اورته کوکی که مازن ومازو
دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت بهشت مازهٔ گاوزمین رسد آسیب * چو در کشم خر خمخانه را بزیر جحاب
ع مازیاره ومازیانه ع کلاهما بسکون الزاء المعجمه وفتح الیاء التحتانی بر نوع حلوادر مازیاری
دخی دیرلر کذا فی المؤید ع مازیده ع کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله دایه معناسنه درکه
مازیره دخی دیرلر ع ماستابه وماستاوه ع کلاهما بسکون السین المهمله وفتح التاء المثناة
یوغرتلی شوربا ماستبا وماستوا دخی دیرلر شاعر بیت ماستابه باقناعت خوش بود * از چه
لازم سکری باشد طعام ع ماست مایه ع سکون سین مهمله وتاء مثناة وفتح میم ویای

ویای تحتانیله یوغرت مایه سی ع ماستونه ع سکون سین مهمله وضم تاء مثناة وفتح نونله
یوغرت قوریسی ع ماسوچه ع ضم سین مهمله وفتح جیم فارسیله بر قوشدر قمری یه بکزر
ماسیچه وموسیچه دخی دیرلر مختاری بیت باز چون دید که ماسوچه سخن خواهد کرد * بر زدش
ملحت صاحب زدهان اندرچین ع ماسوره ع ضم سین وواو مجهول وفتح راء مهملتین ایله چلاه
آلتلرندن بر اینجه کوجك قامشدر اوزرینه ایپلك صاروب مکیك ایچنه قویوب بز طوقورلر ماسون
دخی دیرلر ع ماسه ع فتح سین مهمله ایله بعض قبیله لساننده ماشیه دیرلر بعض نسخه ده دمور
کورك که آتش آلورلر وبعضیلر دمور ایلك دیدیلر ع ماشوره ع ضم شین معجمه وواو مجهول
وفتح راء مهمله ایله ماسورهٔ مرقوم معناسنه در اثیر الدین اخسیکتی بیت خایل سبکدست
ماشوره کن * به هیچ سخن یافت مستوریست * مؤید الفضلاده خام ابریشم که ایلك اوزرینه
صاریلور ع ماشوه وماشیوه ع اول ضم شین معجمه ثانی کسر ایله کلاهما بمعنی ماشوی
مرقوم که اللك معناسنه در کذا فی فرهنگ جهانگیری ع ماشه ع فتح شین معجمه ایله قصاج ومعروف
آلتدر واو کرده موری بعض فرهنکلرده چلاهلرك اوتدن سپورکه لری اولور طوقناجق بزك ایپلکنی
سوپوروب پاك ایدرلر وبعض فرهنکلرده پالحق کورکی مسطوردر ع مافه ع فتح فا ایله براغاجدر
آرقه یه قورلر کذا فی المجمع چو پست بپشت نهند دیو تفسیر ایتمش ع مالکانه ع سکون
لام وفتح کاف فارسی ونونله فرهنگ جهانگیریده حلوای خشك ودخی بمعنی مالکاء مرقوم
وبر معناسی دخی قضیب در مجمع الفرسده بر حلوادر یدی نوع پرنج ایله ایدرلر ابو العباس بیت
کار من خوب کردبی وصلت * آنکه بی طمع مالکانه دهد ع ماله ع فتح لامله بش معنایه کلور اول
تارلایی سوروب اکدکدن صکره هموار ایتدکاری اغاجه دیرلر حکیم سنائی بیت برز کرد فت ونان
ودوغ ببرد * ماله وجفت وداس یوغ ببرد * ابو الفرج رونی * قطعه * تا ماله زند هیچ زمین هیچ
کشاورز * تا سجده برد هیچ شمن هیچ صنم را * انگیخته از خانهٔ او خواهم شادی * آویخته بادشمن
اوخواهم غم را * ثانی دست افزاردرکه چلاهلر چوپدن ایدوب ایپلکی آهار ایدرلر شمس فخری
بیت شود اطلس نیافته چولاه * کر بعالد بنام او ماله * اثیر الدین اخسیکتی درصفت اشتر
بیت چون عنکبوت چولهٔ چالاك ونیز تاب * پس بر مثال ماله وکف همچو ریسمان * ثالث
بمعنی پروبال حکیم سوزنی بیت سیمکی ده بخانه وام شده است * بیخ از ان خوله بیخ از ان ماله * رابع
بمعنی مالش سور مکلك معناسنه اسم مصدر اولور ادیب صابر بیت بیرون ازو کشیدم ع
وکفتم که کس ترا * بر کوکه تا بکیرکه دادست ماله * خامس بنا وصواجیلرك اول دمیر
دمور یدرکه آنکله طاش اراسن ودیوار صواسن هموار ایدرلر ع مالیده ع کسر لام وسکون یای
تحتانیله اسم مفعولدر سورلمش واوولمش معناسنه ع مامونیه ع ضم میم وکسر نونله مشهور
حلوادر نشاسته وپرنج اونی ویاغ وشکر ایله بشوروب قاشق ایله طبغه قورلر اصلی عباسیوندن
مأمون خلیفه ایچون تصنیف اولنمغله اسمیله تسمیه اولنمش ودخی بالاپوش یعنی اوست کیملی
جامه در ع مالنده ع سکون نونله اسم مفعولدر قالمش ویورلمش معنالرینه در ع ماننده ع
فتح نون اول وسکون ثانیله اسم فاعلدر بکزیجی معناسنه ع ماه ع الثی معنایه در اول قمر معناسنه که
سماء اولده واقع بر کوکبدر نیر اصغر دخی دیرلر کند وذاتنده نور وضیاسی اولمیوب لکن بر جانبی کثیف

ويرجانبي غايت مجلا در آيينه مثال نور وضيايي شمسدن اخذ ايدر خسوف واقع اولدقده يعني آي
طوتلدقده جرم كرهٔ ارض شمسله آنك مابيننده ظل حائل اولور بو حالت شمس تحت الارض واقع
اولدقده عارض اولور يعني زمين شمسدن اكتساب نور وضيايه مانع اولمغله خسوف كلي واقع
اولور يعني قمر شمسه منطبق اولمامغله علي حاله قالور واما خسوف جزؤيده انحراف ايله واقع اولمغله
نه مقدار يرينه نور اصابت ايتمز ايسه اول مقدار جرمي منخسف اولور اما كسوف واقع اولدقده يعني
كون طوتلدقده شمس وسط السماده ايكن جرم قمر منطبق اولمغله يعني جانب مجلاسي طرف
شمسده وجانب كثيفي طرف ارضده بولنوب شمسك شعاعنه مانع اولور لكن كسوف كلي جميع
وجه ارضده واقع اولمق محالدر زيرا جرم شمس اهل هيأت قتلرنده يوز آلتمش كرهٔ ارض مقداري
وجرم قمر برقولده اوتوز ايكي وبر روايتده اوتوز الثي كرهٔ ارض مقداريدر اول اجلدن شمسك
تمامه نور وضياسنه مانع اولهمز كسوف كلي اولدوغي بعض اقليمده در وكسوف جزؤي اقاليم
آخرده اولور وبعض اقاليمده اول محل اصلا نه كلي ونه جزؤي كسوف واقع اولهمز حركت ذاتيه
سببي ايله قاچ ساعت مقابله ده مكث ايدرسه اول قدر كسوف واكر خسوف اولوب بعده منجلي
اولور والعلم عند الله ماهك معناي ثانيسي اوتوز كوندن عبارتدر بودخي ايكي نوعدر كه حالا بلاد
اسلاميه ده متداولدر بري سنهٔ قمريه دركه اوجيوز اللي درت كوندر اون ايكي آيه تقسيم
اولنمشدر اسملري عربيدر محرم وصفر وباقيلري معلومدر بو آيلرك بري اوتوز وبري يكرمي طقوز
كون اولور وبر نوعي سنهٔ شمسيه دركه اوجيوز آلتمش الثي كوندر بودخي اون ايكي آيه تقسيم
اولنمشدر اسملري فارسيده باشقه ويونان لسانده مارت ونيسان وباقيلري كبي وروم لسانده
آذر وآپريل وباقيلري كبي بو آيلرك بري اوتوز وبري اوتوز براولور بو ايكي سنه نك بربرندن
تفاوتلري سنه ده اون كوندر زيرا شباط يكرمي سكز كوندر بو تقديرجه اوتوز ايكي سنه ده بر
سنه تفاوت ايدر وديار عجمده متداول اولان شهور بونلره مخالفدر كه آنلرك سنه اعتبارلري
ماه محرم وياخود ماه آذر اولمامغله بونلره مطابق كلمز آنلرك رأس سنه لري نوروزدر وآيلرينك
آدلري بونلردر ١ فروردين ٢ ارديبهشت ٣ خرداد ٤ تيرماه ٥ مرداد ٦ شهريور ٧
مهرماه ٨ ابانماه ٩ آذر ١٠ ديماه ١١ بهمن ١٢ اسفندارمذ وبو آيلرك اوتوز كوني نك
دخي برر آدلري واردر هر برينك محلي كالديكجه ذكر اولنمشدر بومذكور اوتوز كونه عجم ماه دير
عرب شهر دير تركيده آي ديرلر بو ايكي معنايه سيد حسن غزنوي بيت كرده مر سال
وماه را ادوار * مهر را سال وادومه را ماه * بو بيت بي نقط واقع اولمشدر وله ايضا بيت
شاه اقبال خنك تو هر ماه ماه باد * اقبال را به پيش تو راه راه باد * ثالث اسم فرشته دركه قمره
موكلدر وتدبير امور ومصالحكه روز ماهده واقع اولور آكا متعلقدر حكيم فردوسي
بيت خور وماه فرمان بر شاه باد * سر ايت ز نوز خور وماه باد * رابع ماه شمسي نك اون ايكنجي
كوننك اسميدر خامس بمعني شهر ومملكت تواريخده مسطوردر كه حذيفه رضي الله عنه همدان
فتحندن صكره نهاوندده واردي جمله عسكر اول شهره صغمامغله ايكي بلوك ايدوب بصره عسكريني
نهاونده قوندردي وكوفه لشكريني دينوره كوندردي چونكه زبان پهلويده شهر ومملكته ماه دينور
ايدي نهاونده ماه بصره ودينوره ماه كوفه ديديلر بو اجلدن عربان مذكور ماهه ماهين ديديلر

ديديلر حكيم اسدي بيت چو بگذشت ازين ماه كاه فره * بيامد بنزديك ماه فره * امير خسرو
مثنوي * كشته ام بسكه داشتم هوسي * وزشگفت زمانه ديده بسي * كرد ديار فرنجه
شش مه راه * هست ماهي ومردمانش ماه ع ماه باه ع آيلق وظيفه وآيلق كرايه يعني
اجرت املاك وغيره ماهيانه دخي ديرلر ع ماهچه ع سكون ها وفتح جيم فارسيله سنجق وعلم
باشلرنده اولان يعني نسنه كه آي كبي كمشدن وباقردن ايدوب يالدزلرلر خواجه سلمان بيت
شاه كرفت قاف تا قاف جهان كه درجهان * ماهچه آفتاب شد رايت راي شاه را * ومناره
باشنده وكنبد دپه سنده اولان علم ودخي اون ايكي توجه لي ماشه دركه ماهه دخي ديرلر ودخي
طوپلو اكنه باشي وبونلره بكزر نه وار ايسه حكيم خاقاني بيت جام صدف ده چنانك كوهري زير بحر
ماهچهٔ زركند بر تن ماهي درم * ثاني مؤيد الفضلاده تيز باشنه قونيلان پاره كه خشتك
دخي ديرلر ع ماه دوزه ع سكون ها وضم دال مهمله ايله نارنج معناسنه كه سالمه دخي ديرلر
ع ماه رمه ع سكون ها وفتح راء مهمله وميمله دولكر آلتلرندن بورغي ديدكلريدر كه ماهه دخي ديرلر
ع ماهواره ع سكون ها وفتح واو وراء مهمله ايله خدامه ويريلان آيلق وظيفه معناسنه در
كذا في فرهنك جهانكيري ع ماهوب دانه ع حب الملوك ديدكلري داروردركه ماهودانه دخي ديرلر
فرهنك جهانكيريده حب السلاطيندن غيريدر ع ماهودانه ع حب الملوك كه مسهل داروردر
حكيم شيرازي بيت جرم تربد در همان مطبوخ چار * هم زماهودانه دانه بكار * شاهدانه دخي
ديرلر تعريب ايدوب شهدانج ديديلر ع ماهه ع ايكي معنايه در اول توجه لي ماشه در
مولانا مغيث مانسوي بيت اكرند ردز يبق زصفر هم عسلي * زمس دوازده ماهه عيار نكشايد *
ثاني منقب كه حكاكلر جواهردلرلر وسائر ارباب صنايع قوللنورلر ع ماهيابه وماهياوه ع
كلاهما بسكون الهاء وفتح الياء التحتاني بالق يخنسي يعني بالق شورباسني يخني ايدوب صوغودرلر
ع ماهيچه ع كسرها وسكون ياي تحتاني وفتح جيم فارسيله برنوع طعامدر خميردن رشته كبي
وبعضي سني پول كبي يصي ايدرلر ع ماهيانه ع سكون ها وفتح ياي تحتاني ونونله آيلق وظيفه
معناسنه ع ماهينه ع سكون ياي تحتاني وفتح نونله ماهيانهٔ مرقوم معناسنه در ع مايه ع
فتح ياي تحتاني ايله بش معنايه كلور اول هر حيوانك ديشي سي عموما ودوه نك ديشي سي خصوصا
ثاني خميرمايه سي ثالث اصل مال كه سرمايه ده ديرلر رابع مقدار معناسنه رضي الدين
نيشابوري بيت چه مايه رنج كشيدم زيار تا اين كار * باب ديده وخون جكر كرفت قرار *
خامس فريدوني سوديله بسلدكلري كاوه ديرلر كذا في فرهنك جهانكيري ع مبيژه ع
كسر باء موحده وسكون ياي تحتاني وفتح زاء فارسيله نام دختر افراسيابدر كه بيژن عاشق اولوب
آنكله مواصلت ايتدكده افراسياب طوتوب چاهده حبس ايلدي بعده رستم واروب خلاص ايلدي
ع متاره ع فتح تاء مثناة ايله كون برداق كه مطهره ديرلر ع متجوشه ع فتح تاء مثناة
وسكون نون وضم جيم وفتح شين معجمه ايله كدي اوتي بعضيلر آنك برنوعيدر ديديلر ع متة ع
فتح تاء مثناة ايله اوج معنايه كلور اول موتاب ميرنظمي بيت چو شاكرد متة همواره در پس
نباشد هر كرا طالع ملابس * ثاني اثواب كسر بر قوتدر ثالث منقب معناسنه در ع مخنه ع
فتح خاء معجمه وسكون نونله بمعني خزيده وجنبيده يعني سوريلور ودپرنور بو چكار عربيده هوام

دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری اما شرفنامه‌ده فرزند عاق که بی فرمانیء پدر و مادر و فرهنك زفانکویاده مخنع بوزن رونع بمعنی خزیده وجنبیع ومخیع بوزن مکیع فرزند عاق اما تحفة الاحباب‌ده مخیع بمعنی خزنع وجنبیع که درجامه افتد دیو بوبیته تمسك اولمش ابوشکور بیت
سیك پیرزن سوی خانه دویع * برهنه باندام اودر مخیع ل مخیع ع کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانیه ایله بمعنی مخنع مرقوم شمس فخری بیت ازدل بدخواه نتوان واکسیست * زانکه زید وازدل سخت در مخید ل مراغه ع فتح راء مهمله وغین معجمه ایله ولایت آذربایجانده برشهر آدیدر اثیرالدین اخسیکتی بیت هزار شهر کشادی بتیغ عالمکیر * مراغه نیز بخیل کرفتکان انکار * عربیده بمعنی غلطیدن امیرخسرو بیت نظاره کن روانی این شعر بورق * کوبی مراغه برکل ترمیکند شمال * مولانا هاتفی بیت کانها بخون ریختن درکین * مراغه کنان خون بروی زمین ل مرخشه ع فتح راء مهمله وسکون خاو فتح شین معجمتین ایله نحس ونکبت معناسنه استاد منجیك بیت آمد نوروز نود مید بنفشه * برمن فرخنده باد برتو مرخشه *
ل مردم کیاه ع بمعنی استرنك برکوکدر آدم صورتنده عربیده یبروح الصنم دیرلر حکیم انوری بیت بادصبا که مخل بنات نبات بود * مردم کیاه شد که نه مرد ست ونه زنست ل مردمه ع سکون را وضم دال مهملتین وفتح میمله کوز بیکی مردمك دخی دیرلر عربیده انسان العین دیرلر حکیم خاقانی * قطعه * مردم مجوی ویار مخوان ازجهان که هست * کو وست هردو مردمه‌ٔ چشم مردمی * چون هردو میم مردمه درچشم کائنات * یاری ومردمی همه ماری وکژدمی *
ل مرزنجوشه ع سکون راء مهمله ونون وفتح زا وشین معجمتین وضم جیمله سنبل معناسنه در بعض فرهنکده برمسکر اوتدر دیو منقولدر ل مرزه ع سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله اوچ معنایه کلور اول چراغدان بعض فرهنکده بومعنایه زاء معجمه‌یی تقدیم ایلمشلر ثانی ماله‌ٔ بنایان که آنکله طاش آرالرین هموار ایدرلر ودیواری آنکله صوارلر ثالث سعتر بستانیدر که یپراغی اوزوندر عربیده شطر به دیرلر لسان الشعراده تقدیم زاء معجمه ایله وفرهنك میرزا ابراهیمده مرزه ومزره بمعنی چراغدان وطب حقایق الاشیاده مرزه بوزن هرزه موش معناسنه ولهذا آذان الفار دیدکاری اوته مرزنکوش دیرلر ل مرغوله ع سکون راء مهمله وضم غین معجمه ایله اوچ معنایه کلور اول پیچ وتاب که موی وزلف وکاکل کیسوده واقع اولور مرغول دخی دیرلر مولانا هاتفی بیت تمور نیز دولت ترآمد زخان * شکستش چو مرغوله‌ٔ کلرخان * ثانی آواز مرغان معناسنه مولانا امیدی بیت کنون کر بسر سرو و پای صنوبر * کشد مرغ مرغوله ولاله ساغر * ثالث بمعنی نشاط وخرمی معناسنه بومعنایله معنای اوّله مولانا محمد ظهوری بیت سرت کردم ای مطرب خوبروی * که مرغوله خوانی ومرغوله موی ل مرمازه ع سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله بمعنی تحفه وهدیه ل مزره ع سکون زاء معجمه وفتح راء مهمله ایله چراغدان تقدیم راء مهمله ایله ده مرویدر ل مزنع ع فتح زاء معجمه وسکون نونله بمعنی کوزه‌ٔ آب شاعر بیت اکر بوهر یکی داری مزنع * زبحر لطف تونبود کزنع ل مزه ع فتح زاء معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی چاشنی عربیده ذوق دیرلر ابوشکور بیت چو خورشید آمد ببرج بزه * جهان از بیرون نماند مزه * عربیده دخی بومعنایه مستعملدر یوسف

یوسف ابن لولو بیت وکم بات یسقینی مدامین فی الدجی * فمن ریقه حلوا ومن خمره مزا * ثانی نقل معناسنه در چغتای لساننده کیزاك دیرلر میرعلیشیر بیت نباتدین کیزاك ایتسانك ایچارده باده‌ٔ ناب * لبینکغه بتیکاچ اولور نبات لعل خوشاب ل مژیده ع کسر زاء فارسی وسکون یای تحتانیه ایله صرامنه اوبونی که مژد دخی دیرلر ل مستکاره ع مست مدام یعنی دائم کاری سرخوشلق دیمك اولور ل مسته ع بوزن بسته اوچ معنایه کلور اول جور وستم ثانی غم واندوه ثالث بردار ودر صولر کنارنده بتر عربیده طعمه‌ٔ باز دیرلر مثال معنی‌ٔ اوّل حکیم انوری بیت کیوان موافقان تراکر جکرخورند * نسرین چرخ راجکرجدی مسته باد * کسر سین مهمله وتاء مثناة واظهار ها ایله ستیزیدن لفظندن نهی حاضر اولور چکشمه معناسنه تکلم حکیم سنایی بیت اینچنیز طاعت ای پسر آن به * که نیازی برش برومسته ل مستینه ع سکون سین مهمله وکسر تاء مثناة بعده یای ساکنه وفتح نونله یوغرت ایله پشن طعام شور با وغیره ل مسکه ع سکون سین مهمله وفتح کاف عجمیله تره یاغیدر حکیم شیرازی بیت حلیه وکنجد چکند رانکبین * مسکه وهم روغن کاو انچنین ل مشاره ع فتح شین معجمه وراء مهمله ایله اولك وقارق که بستانلرده اولور ل مشاطه ع فتح شین معجمه مشدده وطاء مهمله ایله عروس یوزینه زیب وزینت ویرن خاتونه دیرلر عربیدر شیخ سعدی بیت وصف تراکرکنند ورنکنند اهل فضل * حاجت مشاطه نیست روی دلارام را ل مشغله ع سکون شین وفتح غین معجمتین ولامله آشوب وفتنه معناسنه شمس فخری بیت پیوسته باد دبدبه‌ٔ دولت توباد تا درجهان زخلق جهان هست مشغله ل مشعله ع سکون شین معجمه وفتح عین مهمله ایله معروف ابوالمعانی بیت هریك شدست مشعله‌ٔ انجم سپهر * افروخته شد از شرر دود آدمی ل مشکزه ع سکون شین وفتح کاف فارسی وزاء معجمتین ایله بلغاری دیدکاری خوشبو دریدرکه تلاتین دیمکله معروفدر ل مغاچه ع فتح غین معجمه وجیم فارسیله مصغر مغاکدرکه کوچه دخی دیرلر ل مغشقولیه ع سکون غین وضم شین معجمتین وقافله نام پدر زن وامق در کذا فی المجمع ل مغلکاه ع سکون غین معجمه ولام وفتح کاف فارسیله کیجه‌لرده چارپایتاجق یر کذا فی التحفه ل مقدونیه ع سکون قاف وضم دال مهمله وواو معروف وکسر نون بعده فتح یای ساکنه ایله برشهرك نامی درکه دار الملك فلیقوس پدر اسکندر ایدی کذا فی المجمع ل مکرنه فتح کاف فارسی ونون وسکون راء مهمله ایله براوت آدیدر فرزدومار نه دخی دیرلر ماوراء النهرده کوم وعربیده لحیة التیس دیرلر ل ملازه ع فتح لام وزاء فارسیله دیلك که مقدم حلقومده برپاره اتدر بعض فرهنکلرده زاء معجمه ایله مرویدر شمس فخری بیت سزد کر قابله طفل امل را بمدح شاه بردارد ملازه ل ملاه ع حصیر اوتیدر بعض نسخه‌ده بوریا ایتدکاری قامش معناسنه در ل مناره ع فتح نون وراء مهمله ایله معروف ل مناه ع بوزن پناه مناره معناسنه در ابوالمعانی درنعت شریف بیت هرروز پنجبار زنند نوبت ترا * باشند اهل خلق جهان برسر مناه ل منتوجه ومنجوشه ع کلاهما بسکون النون وضم التاء المثناة وجیم ایله سنبل رومی نبك آدیدر کذا فی فرهنك جهانکیری ل مندله ع سکون نون وفتح دال مهمله ولامله مندل مرقوم بی ایکی معنایه در اول عزایم خوان اطرافنه چکدیکی دائره شیخ اوحدی بیت سر برخط

من یعنی دیوان قوی دل را * کر ز خنده این افسون پر منده اندازم * ثانی دودمندلی معناسنه در
وکسر میم ودال مهمله ایله برنوع قماشدر ل منده ح بوزن بنده ایکی معنایه در اول کسادی
متاع یعنی صاتلمز واستنمز متاع که منده دخی دیرلر اصلی مانده اولمق جائزدر ثانی قوپلی یاخود
بوغازی قریق دستی وبرداق وابریق وامثالی قرالاوی بیت روانیو دکه با این فضل ودانش *
بودستم همه دایم زمنده ل منصوبه ح سکون نون وضم صادمهمله وفتح باء موحده ایله قمار
اویونلرینك آلتنجی اویونی آدیدرکه بونلردر فارد زیاد ستاد خانه کیر طویل منصوبه ده هزار
بونلر هربری محلنده ذکر اولندی ل منقبه ح سکون نون وفتح قاف وباء موحده ایله ایکی
معنایه در اول وصف هنر وفضیلت وتعریف ثانی طاغ یولی معناسنه در ل منکله ح
سکون نون وفتح کاف فارسی ولام ایله هندوستانده بر شهر آدیدر منکاوس دخی دیرلر غایت ایری
وجنککجی فیللری اولور مسعود سعد سلمان بیت سینهاشان بردریده مغزهاشان کوفته *
جنك شیرشرزه وخرطوم فیل منکله * تحفة الاحباب ده ضم کاف فارسیله تره صحرایی معناسنه در
ل منه ح فتح نونله چکه معناسنه درکه چکه چالدی دیجك یرده منه کرد دیرلر ماوراء النهر لسانیدر
ل منیژه ح کسر نون وسکون یای تحتانی وفتح زاء فارسیله نام دختر افراسیابدرکه بیژن بن کیو
اکا عاشق اولوب وصلنه نائل اولدقده نصکره افراسیاب خبردار اولوب قرنداشی کرسیوزی بر
قاج یوز پهلوان ایله کوندروب یاتورکن باصوب طوتدیلر قیزی یانندن رد ایدوب بیژنی بر چاه
عمیق ده حبس ایلدی بعده رستم کلوب خلاص ایلدی بعض فرهنکرده نون وینه باء موحده واقع
اولمشدر ل مویزه ح کسر واو وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله سیاه دانه که وجود
انسانده ظاهر اولور بر علتدر موزك دخی دیرلر ل مهچه ح سکون ها وفتح جیم فارسیله ماهچه
مرقومك جمیع معنالریله مترادفدر وچادرکوبکی معناسنه ده کلور کاج خیمه کبی شرف سفروه
بیت مهچهٔ خیمهٔ توجرم قمر * نوبتی توز چرخ اعلا باد ل مه ح اظهار هایله ماه لفظندن
مخففدر جمیع معنالریله مترادفدر ثانی بمعنی نه اخفاء هایله حکیم سنائی بیت بر سر جود
توشدن توددینی تو * کو مه شپوش وقبابادت مه وزین وفرس * وله بیت چکنی خاکدان
پرمارش * که مه او مه سکش مه مردارش ل مهنانه ح سکون ها وفتح نونین ایله بوزنه
معناسنه ابوشکور بیت اکر ابروش چین کیرد سزد چون روی من بیند * که در خسارم پر از چین
کشت چون رخسار مهنانه ل مهواره ح سکون ها وفتح راء مهمله ایله بمعنی ماهیانهٔ مرقوم
یعنی وظیفه لی خدام ل مهیاوه ومهیوه ح اول سکون ها وفتح یای تحتانی ثانی کسر ها
وسکون یای تحتانیله بمعنی نانخورش یعنی طعام ماحضری که دریاسی قریب اولان ولایت خلقی
بالقدن ایدرلر بسحاق اطعمه بیت وکر از جانب لازم امر ابنو ازند * مدحت مهیوه کویم یادای
پکری * پکری کسر کاف وراء مهمله وسکون جیم فارسیله ماش وپرنج ایله آمیخته پلاو ایدرلر
ل می پخته ح اول اوزم صوینی که قیناد رلر قویولندقده بکمز اولور حکیم خاقانی بیت ترش
وشیرین است قدح ومدح من اهل عصر * کز عنب می پخته سازند وز حصرم توتیا ل می به ح
کسر یای تحتانی وباء موحده ایله ناردنك دیدکاری شربتدر یاش میوه نك چوکارین بر کوپه
قویوب اکشدرلر مسکر شربت اولور ل میخانه ح معروف شراب طوردوغی اوه دیرلر خواجه

خواجه حافظ بیت دوش از مسجد سوی میخانه آمد پیرما * چیست یاران طریقت بعد
ازین تدبیرما ل میده ح سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله معروف ودخی بر حلوادر
میوه یی شکر ایله بشورورلر کذا فی المؤید اما کتاب السامی فی الاسامی ده آب انکوردرکه نشاسته
ویاخود اون قویوب بشورورلر اکا فرانه دخی دیرلر ضم فا ایله ل میزده ح سکون یای تحتانی
وفتح زاء معجمه ودال مهمله ایله چوق ایچمکله لایعقل اولمش آدمه دیرلر ل میکده ح کده کاف
دارسیله محل معناسنه در بتکده وآتشکده کبی مراد میخانه معناسیدر خواجه حافظ بیت
درمیکده امروز نه جام ونه شرابست * اینها همه از محتسب خانه خرابست ل مع الیاء التحتانی
ل ماچخی ح سکون خاء معجمه وکسر جیم فارسیله سمراور یاور بارکیر معناسنه در بعض فرهنکده
اسب ترکی که بو جانبی عربی معلوم النسب آت وبر طرفی مجهول آت اوله عربیده برذون دیرلر کسر باء
موحده ایله عربان بینینده مسمار الخیل دیرلر وبعض فرهنکرده اسب رهوار معناسنه در مختاری
بیت بکر وزصد فسیله تازی وماچخی * باساز زرکه داد عمردان کارساز ل مارافسای ح
ییلان افسونی حکیم انوری بیت کر حسود ت بسیست عاجز نیست * اژدها از جواب
مارافسای ل ماردی ح سکون را وکسر دال مهملتین ایله قرمزی رنکه دیرلر منوچهری بیت
چو بوداردز پیش روی اوثان * بحجاب ماردی دست برهمن * استاد دقیقی بیت خروشان
وکفك افکنان وسلاحش * همه ماردی کشته وخنکش اشقر ل مارماهی ح ییلان بالغی
عربیده جریث دیرلر ابو المعانی بیت چو کونش بوده کویا بحر شهرت * درانجا مار ماهی بود کیوم *
ل ماری ح کسر راء مهمله ایله دپه لنمش مقتول معناسنه استاد عسجدی بیت اکر ماری
وکر ثدمی بو طبعش * بصحراش چون مار کردنده اری ل مازیاری ح سکون زاء معجمه وکسر
راء مهمله وفتح یای تحتانیله برنوع حلوادر مازیاره دخی دیرلر ل ماسی ح کسر سین مهمله ایله
بمعنی بی باك کذا فی الاداة ل ماشوری ح ضم شین معجمه وکسر راء مهمله ایله ماسوره
معناسنه در ل ماغچی ح کسر غین معجمه ایله بمعنی ماچخی مرقوم ل ماکی ح کسر کافله
مخفف ماکیاندر ل مالای ح یعنی آلوده مکن حکیم انوری بیت نعمت آلوده پیش نیست جهان
دامن همتت بدان مالای ل مالی ح کسر لامله بمعنی بسیار سیف اسفرنکی بیت هر که سرمایه
ماهی ز تودارد حاصل * آفتابش ز دل سنك برآید مالی ل مامی ح کسر میمله آنا قادین یعنی
اوك اولو خاتونی خواجه سلمان بیت مامی از برج شرف زاده خورشید کمال * زاده الله جمالا
بجهان دار جمال ل مانی ح کسر نونله ایکی معنایه در اول چین دیارنده برمشهور نقاشك
اسمیدرکه نقش وسیاه قلمده جهانه مثلی کلمامشدر منقولدرکه بر دیواره الدن پرکرمی ذراع بر خط
یاخود دائره سی یکرمی ذراع بردائره چکرایمش جدول وپرکار ایله کوررلر قل قدر اکریلکی
اولمز ایمش برمانی نام کمسنه دخی واردرکه زردشت دینی اوزرینه آتش پرست اولمق ایله درکه
طائفهٔ مجوس دینلری آنك اوزرینه درکه نور فاعل خیردر وظلمت فاعل شردر دیرلر استاد الشعرا
متنبی برشب تارده خوفدن امین اولوب طائفهٔ مزبوره نك اعتقادلری ردنده بو بیتی غایت مناسب
سویلمشدر بیت وکم لظلام اللیل عندی من ید * تخبر ان المانویة تکذب * ثانی یای خطاب
ایله بکزرسن دیمك اولور ل ماهی ح بالق عربیده سمك کبی اسم جنسدر هر نوعنه دخی ماهی دیرلر

لغ مای لغ درت معنایه کاور اول میای لفظندن تخفیف اولنمشدر شاه ناصر خسرو بیت
زرهای وجحت سپر سازوجوشن * بمیدان مردان بروم ای عریان * ثانی اصریجی برجانوردر
مارومور کبی هم زهرناکدر صوقدوغی یری شیشوررحکیم فردوسی * مثنوی * بدو گفت
خسرو درست آمدی * همیشه زتودوردست بدی * تویی پهلوان جهان کدخدای *
بفرمان تومرغ وماهی ومای * ثالث ولایت چیننده برمکان آدیدر که ساحروجادولری چوق
اولوریمش شمس فخری بیت تاکه خوانند شاعروصاف * چشم وزلف بتان بچین وبمای *
استاد رافعی بیت برفت باوره ی ماند در بیابانی * که حداونشناسد بجهد جادوی مای *
رابع رایان هند دن برراینك آدیدر رای پادشاه دیمکدر هنده مخصوصدر لغ مدی لغ کسر دال
مهمله ایله نهی حاضردر مده معناسنه یعنی ویرمه استاد رودکی بیت آنچه باریج بافتیش وبدل
توباسانی ازکف افه مدیش لغ مرازی لغ فتح راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله مرضی دیمکدر که توتیایه
قورلر بردارودر لغ مردکی لغ سکون را وفتح دال مهملتین وکسر کاف ایله کدیلك معناسنه در
میرنظمی بیت میشود فی الحال قتل او حلال * هرکه کرددمردکی ازبهرمال لغ مردی لغ
سکون را وکسر دال مهملتین ایله ایکی معنایه در اول رجولیت که معنای لازمی در شیخ سعدی
* مصرع * مردیت بیازمای وآنکه زن کن * ثانی شجیع وبهادر ودلاور معناسنه در مقابلی
نامرددر نتکم بو بیتلرده واقعدر استاد * رباعی * درسینهٔ مردانش دردنهند * واندردل طفل
لقمه سرد نهند * شمشیر بلاکه نعمت مردانست * حیفست که در کلوی نامردنهند *
وآخرینه که حرف باداخل اولمدخولنك وصفیتن اظهار ایدر شجاعت معناسنه اولور نتکم
بوبیتده واقعدر شاعر بیت چوتوهم خودبکار ملك فردی * چه حاجت شیررا تعلیم مردی *
لغ مرزوی لغ سکون راء مهمله وضم زاء معجمه ایله ارض مزروع معناسنه که مرزو مرزودخی دیرلر
استاد فرخی بیت کرده دره هند مرازاررو یغرد * خوشتربودازباغ وبهاروالب مرزوی *
لغ مرکامرکی لغ سکون رائین مهملتین وفتح کاف اول وکسر ثانیله بلای عام ومرك عموم که
طاعون واستیلای قحط وامثالی کبی کذا فی المؤید لغ ملالی لغ یعنی ناله مکن ویاوه مکوی
دیمکدر حکیم انوری بیت بحرا ابرکفته پیش کفت * وقت این لاف نیست هرزه ملای *
لغ منبل لغ سکون نون وفتح باء موحده وکسر لام ایله بد اعتقاد دیمکدر حکیم سنایی بیت آنچنانست
اصل جهل ومنبلی * خیره بکزیده فیل چون علی لغ منی لغ کسر نونله کبر وعجب معناسنه
شمس فخری بیت خاکسارست چرخ باقدرت * کرچه کردد همیشه کبرومنی لغ می لغ اوج
معنایه کاور اول کلاب معناسنه حکیم فردوسی بیت همه یال اسب ازکران تاکران * براندوده
مشك ومی وزعفران * ثانی شراب انکوری معناسنه معروفدر ثالث پیالهٔ شراب هم ظرف
وهم مظروفه اطلاق اولنور باده وبکماز دینلدوکی کبی حکیم خاقانی بیت یك می بدوکنج شایکان من
ازغم دل رایکان خرانرا لغ باب المیم المکسورة مع الالف * مرا لغ بش معنایه کاور اول دوستاق
میرنظمی بیت بهر بی وفا رامشو آشنا * که نبود سزاوار مهر ومرا * ثانی بمعنی آفتاب وله بیت
چورفته شب وروزشد پرضیا * جهان روشنا شد زنورمرا * ثالث بمعنی فلك رابع بمعنی تساوی
یعنی برابری خامس بمعنی عربده بوایکی معنایه ترتیب اوزره وله بیت چوشد هریکی رابدیکر مرا

باب المیم المکسوره

مرا * شده در میان کرم جنك ومرا لغ مرزا لغ سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله بکزاده
دیمکدر میرزا دخی دیرلر لغ مهرا لغ سکون ها وفتح راء مهمله ایله کابل پادشاهنك قزی آدیدر که
رستم آندن وجوده کلدی ودخی بیننده معناسنه یعنی کوریجی لغ مهرکیا لغ مشهوردر اوتدر
محبت اوتی دیرلر جملهٔ خواصندن برکمسنه اول اوتدن برمقدار آلوب برزاچنه قویوب دائما
یاننده کوتورسه آنی هرکیم کوررسه ناچار محبت ایدر وبرطریقله معشوقنك بریرینه طوقندرسه
فی الحال اکا مطیع ورام اولوب هرنه سویلرسه مخالفت ایلمیه خواجه عصمت بخاری بیت برمهر
توتاسبزهٔ خط سرنه برآورد * نشناخت دلم خاصیت مهرکیارا * خواجه سلمان بیت ماه
چودید عارضش چشمهٔ مهرخواندش * برلب چشمه اش دمان مهرکیای تازه بین * استعاره
طریقیله خط دلبرده مهرکیاد یرلر نتکم خواجه سلمانك بیتندن مفهوم ومدر فرهنك جهانکیریده
یعنی استرنك مرقومدر لغ مهمانسرا لغ مسافرخانه ترکستانده غریبخانه دیرلر کثرت
استعمالله کاربانسرای ویولجی قوندوغی خانه لره اسم ایلدیلر میرنظمی بیت درین مهمانسرای
بی اقامت * شود برهرکسی راجای رحلت لغ میان بالا لغ اورته بویلو وعربیده مربوع القامه دیرلر
میان معروف بالا بوی در میان قد دخی دیرلر لغ میرزا لغ سکون یای تحتانی وراء مهمله وفتح زاء
معجمه ایله بکزاده معناسنه در میرزاده لفظندن ترخیم اولنمشدر میرنظمی بیت شه دربارکاه
شاه حاضر * همه میرزا نیامد بودنادر لغ مع الباء الموحده * مخلب لغ سکون خاء معجمه وفتح
لامله چنکال مرغ یعنی قوش طرناغی مولانا هاتفی بیت بهرزاغ هرسنقری زان غلو * درآورد
مخلب کرفته کلو لغ مستاب لغ سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله صو طلومی که آرقه ایله
صوچکرلر اکثر سقایان قوللنورلر شاعر بیت یکی سقای چابك دست وپرزور * که آورده
بمستاب آب موفور لغ مضراب لغ سکون ضاد معجمه وفتح راء مهمله ایله ساز چالدقلری زخمه
لغ مهراب لغ سکون ها وفتح راء مهمله ایله تورانیلردن برمبارزآدیدر حکیم اسدی بیت
چنان لرزه بکرفت مهراب را * که افتد بکه نورمهراب را لغ میزاب لغ سکون یای تحتانی وزاء
معجمه ایله بمعنی ناودان یعنی اولوق که طاملرده قونیلور یغمور صویی آقق ایچون استعاره طریقیله
ابوالمعانی بیت بدستش خامه شد میزاب رحمت * که دریزدازوی آب زندکانی لغ مع التاء
المثناة * مزکت لغ سکون زاء معجمه وکسر کاف فارسیله مسجد معناسنه شیخ روزبهان بیت
ای برادرمی ندانم تاجنست * کت وطن که دیر وکاهی مزکنست * حکیم سوزنی * قطعه *
سروباغی کفایتی بهتر * دیکران درمقابل توشبت * توه شرفتری زهرمردم * همچو بیت الحرام
زهرمزکت لغ مشت لغ سکون شین معجمه ایله بمعنی رود نهر معناسنه استاد منوچهری
* قطعه * بازجهان کشت چوخرم بهشت * کل بمل وملی بکل اندر سرشت * کرد کل وکوهر
برمانثار * بادسحرکاهی اردیبهشت * خوید دمید ازدوبنا کوش مشت * ابردرآب مژه
وروی کشت لغ مکست لغ فتح کاف وسکون سین مهمله ایله توابع الفاظ قبیلندندر لفظ
شکسته تابع ایدوب شکست مکست دیرلر قریق مریق معناسنه استاد رودکی بیت ای ازان
چون چراغ پیشانی * وی ازان زلفك شکست مکست لغ میفخت لغ سکون یای تحتانی
وخاء معجمه وفتح فا ایله تازه اوزم تعریب ایدوب مفتج دیدیلر لغ مع الجیم * مزاج لغ ترکیب

٤

حیوانیه اولان عناصر که بر بریله قارشد وغیچون مزاج دیدیلر ل مشنج م سکون شین معجمه
وکسر نونله بر نوع یشل سککدر اته قونارسه ات فی الحال قوقوب قورتلانور آکا مرشه دخی دیرلر
کذا فی فرهنك جهانکیری ل مانج م کسر لام وسکون نونله یعنی برکش چك معناسنه امردر
ابو المعانی بیت ازمیانت قصد ماخنجر مانج * آب ده ازخون عاشق تیزکن ل مهراج م سکون
ها وفتح راء مهمله ایله هندوستان پادشاهلرندن ضحاك زماننده بر پادشاهك آدیدر برادر زاده سی
یهو نام بر دلاور آکا عصیان ایدوب تختنی آلوب یرینه پادشاه اولمشیدی مهراج دخی ضحاکدن کاوب
امداد رجا ایلدکده ضحاك دخی کرشاسب جهانکیر نام بر پهلوانی سرعسکر ایدوب کوندروب
اول دخی یهودن تختی آلوب مهراجه ویردی هند یلر مهاراج دیرلر حکیم اسدی بیت چو برکشت
کرشسب ازاوردکاه * پذیره شدش زور مهراج شاه ل مع الخاء المعجمه * مالخ م سکون لام
وفتح جیم فارسیله بمعنی سنك فلاخن یعنی صپان طاشی ل مخ م معروف اکسر یدر وچادر
قازغی معناسنه شعوری الحقیر بیت مجنون بدست خود ذکرش دید وحال کرد * کویا که مخ
خیمهٔ لیلی خیال کرد ل میدخ م سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله حرون آت معناسنه در
بعض فرهنکده یوز آت معناسنه در ل مع الدال المهمله * مشود م سکون شین معجمه وفتح واو ایله
عمامه معناسنه در ابو المعانی بیت نه هر که هست بسر مشود او شود عالم * شود بدرد درون نفس
خویشتن ظالم ل مهر اسفند م ایکی معنایه در اول هر ماه شمسی نك یکرمی طقوزنجی کونی
اسمیدر ثانی روز مزبوره موکل اولان فرشته نك نامیدرکه اول کونده واقع اولان تدبیر امور ومصالح
آکا متعلقدر حکیم فردوسی بیت بروز میاد مهر اسفند * نه بیند ستم حلق دشمن ببند *
ل مهرکان خرد م موسیقی ده بر پرده اسمیدر مهرکان بزرك دخی دیرلر ایکی مشهور پرده در
ل مهرکیند م کسر کاف وسکون یای تحتانی ونونله تازه معناسنه در محبوب یوزی ونورسیده
میوه که کمالی اوزره ایرشمدین تنا ولی ممکن اوله ل میان بند م قوشاق ودخی اوچقور وهرنه که
بیله بغلنور اوله ابو المعانی بیت میان بند شلوار کشادش دهد * همه عاشقان را مرادش دهد
ل میان قد م میان بالای مرقوم کبی اورته بویلو دیمکدر ل میرداد م راء مهمله نك سکونیله
وکسریده جایزدر وفتح دال مهمله ایله دیوان پادشاهی ده سر یساول یعنی چاوش باشی وسوز
صاحبی اولانه ده دیرلر ل میر زاد م میرزای مرقوم در بکزاده معناسنه میر نظمی بیت میرزاد
اصیل ونیك نهاد * دران بزم داده سخن را کشاد ل میزاد م سکون یای تحتانی وفتح زاء
معجمه ایله دوکون وسرور وشادیلق ومجلس وعیش وعشرت معناسنه ل میزد م قصر الفله میزاد
مرقوم معناسنه در حکیم اسدی طوسی ومجد هندوشاه نخجوانی فتح یایله نقل ایلمشلردر برود
وزنی اوزره بو بیتده واقعدر استاد فرخی بیت اندر میزد باخرد و بادانش * واندر نبرد باهنر بازوری
معیار جمالیده شمس فخری یانك سکونیله مجلس شراب دیوب بو ابیاتی نظم ایلمش * قطعه *
ایا شهی که بوقت مصاف لشکر تو * زبیم هر شب مریخ چرخ در میزد * بیاد بزم تو نوشید شاه کامیها
صبوح کرده ومهر وزهره در میزد ل میژد م سکون یای تحتانی وفتح زاء فارسیله معشوق
ومعشوقه وترکیبده اوینایش دیدکاری معنایه در ل میلاد م سکون یای تحتانی وفتح لام ایله
بر شهر آدیدرکه هندوستانك دار الملکی ایدی عربیده محل تولد معناسنه در ل مینو باد م سکون یای

یای تحتانی وضم نون وفتح باء موحده ایله عهد ضحاکده نام شراب ایدی کذا فی المجمع ل مع الراء
المهمله * معجر م سکون عین مهمله وفتح جیمله باش اورتیسی که زنان طشره چقد قلرنده باشلرینه
اورترلر ودخی باشه باغلد قلری باغ مولانا هاتفی بیت عروسانه پرداختش پیکری * بپوشاندش
چون زنان معجری ل مغفر م سکون غین معجمه وفتح فا ایله توغلغه که دمور کلاهدر
دلاوران وبهادران جنك محلنده باشلرینه کیرلر خواجه سلمان بیت هر کجا پوشیده جسمت
آهنین خفتان کین * بر سر بهرام کردون کرده مغفر معجری ل مهتر م سکون ها وفتح تاء
مثناة ایله اولورق دیمکدرکه مه اولو وترادات تفضیلدر مقابلی کهتر درکه کچرك دیمکدر ابو المعانی
بیت زینهار با مهتران عمر ومال وجاه را * بی توقف جرأت کفتار واوضاعی مکن ل مهر م سکون ها
ایله بش معنایه کلور اول محبت وشفقت ثانی آفتاب معناسنه ثالث سال شمسیدن
یدنجی آیك آدیدرکه نیّر اعظمك برج میزانده اولدوغی مدّت ایام در استاد عنصری بیت ترنج
زرد نکه کن زشاخ چون رخ من * که سرخ بود بدینسان وزرد کشت بمهر * رابع هر شهر شمسی نك
اون آلتنجی کونی اسمیدر خامس روز مزبورك تدبیر امور ومصالحنه موکل فرشته نك نامیدر
قاعدهٔ فرس اوزره که هر آیك اسمی که کونلرنده موافق اسم اولان کون که اول کون عید جشن
ایدوب مبارك ومتیمن طوتارلر اطفاله اسم قومق وسوددن کسمك وختان ایتمك وترویج ایتمك
وسائر امورین کورملك وجامهٔ جدید کیمك وبچمك وآته سوار اولوب سیر وسلوك ایتمك
وزیارت احباب ایلمك وچارپاصاتون آلمق وعمارته ابتدا ایلمك والحاصل هرنه کونه مصالح خیریه
وارایسه اولکونده ابتدا وشروع ایدرلر حکیم فردوسی بیت از آنروز کش مهر خوانی بنام *
مبادا نصیب توجز عزّ وکام * مؤید الفضلاده بمعنی سنك سرخ مرویدر بعض فرهنکرده
استرنك معناسنه منقولدر ل میاسر م فتح یای تحتانی وسین مهمله وسکون نونله نصفی
مرصع ومجوهر بر نوع تاجدر ل میتر م سکون یای تحتانی وفتح تاء مثناة ایله بر پهلوان آدیدر
استاد لطیفی بیت دماغی که با نوش می ترشود * بروبافه چون کر زمیتر شود ل میراخور م
معروف ترکیبده دخی بویله استعمال اولنور چغتای لساننده آختچی دیرلر سبعهٔ سیاره ده دوردنجی
حکایه ده مسعود جونه شاهه کابجك کند وویردوکی کلکون آدلو آتی میراخورالنده کوردیکی
محلده دیر بیت باغ آراچونکه کیردی اول مخزون * آختچی ایلکیدی ایدی کلکون ل میربار م
سکون یای تحتانی وراء مهمله وفتح باء موحده ایله قپوجی باشی معناسنه بعض فرهنکرده چاوش
باشی دیمش اما یول بکی یاخود اجازت بکی اولمقلق قپوجیلره وقپوجی باشی یه مناسبدر چاوش
باشی بو ایشده اولمق مناسب دکلدر خواجه سلمان بیت امروز میربارند انست حال چیست *
ازمیر بار پرس ولی میر بار کو ل میر م ایکی معنایه در اول هر زمره نك باشی ثانی صیغهٔ امردر مت
کبی اول معناسنه وآل رسوله دینلور بو معنالرده الفله امیر دخی جایزدر ل مع الزاء المعجمه * مشلوز
سکون شین معجمه وواو وفتح لامله قایسی دیدکاری میوه درکه قورید وب خوشاب ایدرلر حرارت
دفعنه غایت نافعدر ل مغیاز م سکون غین معجمه وفتح یای تحتانیله شاکردانه ویرلان
بخشش وبعض سبب ایله اولان احسان شمس فخری بیت بهر طرف که بخواهد همیشه مال دهد
بخشش وبصله خیر وصدقه با مغیاز ل مقیاز م سکون قاف وفتح یای تحتانیله مغیاز مرقوم

معناسنه ع مکیاز ح سکون کاف وفتح یای تحتانیله مخنث اوغلان کذا فی المجمع ع مهماز ح
سکون ها وفتح میمله چزمه اوکچه سنه محکم ایتدکاری اوجی سوری دمور که مهمیز ومهموز دخی
دیرلر ع مهیاز ح سکون ها وفتح یای تحتانیله تورانیلردن بر مبارز آدیدر حکیم فردوسی بیت
پس صف بمهیاز وسنباد داد * کمینکه بکرداب ونشواد داد ع میز ح سکون یای تحتانیله
قونغك علم خاصیدر که قونق آلانه یعنی صاحب خانه یه میزبان دیرلر قونق کوزدیجی دیمك اولور
لکن مهمان کبی یالکز میز دینلمز شمس فخری بیت مکارم نعمت باد میزبان کرم * بخوان جود
تو صاحب دلان شادمان میز * مهمانله میزك فرقی بودرکه میز وضع خاصله موضوعدر مهمانك
وضع عام ترکیبی حسبیله درزیرا بو اسم جامد اولیجق معناسی قونقدر مشتقات قبیلندن اولیجق
امردر میزیدن لفظندن خسروی * قطعه * هر کرا بخت یارمند بود * کوبشو مرده راز کور
انکیز * یابکردار ببر بر سرشیر * چیره کردد بکوشش اندرمیز ع مع الزاء الفارسی * مژمر ح
سکون زاء فارسی وکسر میمله خرکس معناسنه در کذا فی المجمع ع مع السین المهمله * مرپاس
سکون راء مهمله وفتح باء فارسیله بمعنی سخت یعنی قتی ع مس ح نوع معادندن باقردر عربیده
نحاس دیرلر ابو المعانی بیت اکر تحفت کند یاری بهر کار * شود مس سیم وزر در دست بازار
ع مغناطیس ح سکون غین معجمه ایله ع مقناطیس ومقنطیس ح کلاهما بسکون القاف
والیاء التحتانی وفتح النون وکسر الطاء المهمله اوچیده بر طاشدر آهنی کندویه جذب ایدر دریای
محیطده حاصل اولور آنده اشلیان سفاین تخته لرین اغاج میخله میخلیوب وبعض یرلرین ایپ
ایله بغارلر جذب آهندن ماعدا انجه خاصه سی دخی واردر ع مکیس ح کسر کاف وسکون
یای تحتانیله مکاس لفظنك اماله سیدر محابا معناسنه حکیم فردوسی بیت نشانه نهادند
بر اسپ پیس * سیاوش نکرد ایچ باکس مکیس ع مهراس ح سکون ها وفتح راء مهمله ایله
اغاج هاون که ایچنده صرمساق وامثالی نسنه دوکرلر عربیده اوج معنایه کاور اول اورته سی یارق
طاش ثانی انتر سخت ثالث نام پدر حضرت نبی علیه السلام ع مینوص ح سکون یای
تحتانی وضم نونله بر پادشاه نامیدرکه درویشلکه دوشوب بر زمان پریشان احوال اولمشیکن
ینه بامر الله تعالی پادشاه اولدی کذا فی المجمع ع مع الشین المعجمه * مراش ح فتح راء مهمله
ایله فی ایتمك معناسنه هم فعله وهم فاعله اطلاق اولنور کذا فی المجمع ع مرپاش ح سکون راء
مهمله وفتح باء فارسیله مرپاس مرقوم کبی بمعنی سخت ع میش ح خصوصله قیون معناسنه در
شمس فخری بیت کرك ازهیب عدل تواند رد یار تو * از بیم میش بدرقه کیرو سك شبان *
کمال پاشازاده مرحوم میش اهلی قیونه وکوسفند دشتی قیونه دیرلر دیمش اما فقیر دیرم که میشه
کوسفند ده قیوندر آت کبی کمی اوده وکمی بیابانده کزمز اوده قیون بسلمك عسیردر احیانا بریه ده
قیش زیاده اولدقده اوده آلیقورلر لکن قاعده مقرره دکلدر بیابانده کزن قیون اولمسنه مثال
شاعر بیت بدام آیدش تا سکالنده میش * پلنك از پس پشت صیاد میش * مرحومك
مرادی انجق بحر الغرائب صاحبنه اعتراضی اولدوغیچون بویله تصرفات ارتکاب ایلمش
ع مینوش ح سکون یای تحتانی وضم نونله شنیدن لفظندن امردر بشنو معناسنه شاعر
بیت کر توز اهل هنر ودانش وهوش * سخن صاحب غرض مینوش ع مع الطاء المهمله * ملاط

ع ملاط ح صمانسز بالچق که یاپو ایچون ایدرلر وکرپیچ دخی ایدرلر بعض نسخه ده کول ایله
قاریشق بالچغه دیرلر ع مع الغین المعجمه * مغ ح مخفف میغدر ع میغ ح سکون یای
تحتانیله ایکی معنایه در اول بولت که ابر دخی دیرلر عربیده سحاب دیرلر ثانی طومان که مه دخی دیرلر
ابو المعانی بیت میغ شد دود دل من درهوا * خون اشکم روز وشب بارنده است ع مع الفاء
ع مطرف ح سکون طا وفتح راء مهملتین ایله پرده معناسنه شیخ ابو سعید ابو الخیر * رباعی
حور ابنظاره نکارم صف زد * رضوان بتعجب کف خود برکف زد * آن خال سیه بدان رخان
مطرف زد * ابدال زبیم چنك بر مصحف زد ع مع القاف * میم مطوق ح کنایه از حادثه است
یعنی کیردن کنایه در کذا فی المؤید ع مع الکاف * مفلاك ح سکون فا وفتح لامله درویش فقیر
ومفلس وبی نوا شمس فخری بیت پادشه در تنعم ونعمت * دشمنش خوار وخسته ومفلاك *
ع ملاك ح سکون لامله طرنق دیبنده اولان بیاض یره دیرلر احمد برمك بیت ملاء از ناخن خود
کویی جدا خواهد کرد * دردنا کان توای دوست خطا خواهد کرد * بو بیتدن فهم اولنور که
طرنق دیبنده ظاهر اوله که جدالق قبول ایلیه والا بیاض جدا ایتمز اما بکیسنه دخی دینلمك جایز
اوله ع مهرکان بزرك ح موسیقیده بر پرده آدیدر مهرکان مزد دخی دیرلر بر پرده دخی واردر
ع میخك ح سکون یای تحتانی وفتح خاء معجمه ایله قرنفل آدیدر نفس الامرده قرنفلك میخه
مشابهتی واردر وکوچك اولدوغیچون کاف تصغیر ایله منقولدر ع میردك ح سکون یای
تحتانی وضم را وفتح دال مهملتین وواو معروفله بمعنی مورچه ع میغناك ح سکون یای تحتانی
وغین معجمه وفتح نونله بمعنی بولتلی هوا ودخی طومانلی اولمق کذا فی التحفه ع مع اللام * متیل ح
کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانی ایله بمعنی پرسوز یعنی زیاده یانغن کذا فی فرهنك جهانکیری
ع مثال ح فتح ثاء مثلثه ایله حکم شاهی یعنی امر پادشاهی که مثال بیمثال لازم الامتثال یازرلر
میر نظمی بیت مثال بیمثال شهریاری * شه روی جهانرا حکم جاری * عربیده بمعنی مانند در
ع مثقال ح بریچق درهمدن عبارتدر اون التی چکردك بر درهم در یکرمی درت چکردك
بر مثقالدر ابو المعانی بیت زنار اغرق زر کردی نه کابی * بیك مثقال نیرزد نزد ایشان *
ع مسکل ح سکون سین مهمله وفتح کاف فارسیله موسیقار دیدکاری سازدر که بربرندن
متفاوت اون بش یکرمی قامش بر بری یانده محکم واستوار ایدرلر واغزدن اوفورب صدا
چقاررلر لطیف صداسی چقار ع مکل ح کسر کافله سولك که زلو ودیوچه دخی دیرلر عربیده
علق دیدکلریدر شمس فخری بیت درمجاری خلق اوکشته * آب خو نخوار وجانستان مکل
ع مل ح بوزن دل موی معناسنه در خواجه شجاع بهرامی بیت ریش نحسش چنان درازست
کویی که مل دم کرازست ع میل ح اوج معنایه در اول ثلث فرسخ یره دیرلر که اوج
میل برفرسخ اعتبار اولنور علم مساحه حکمیله که بر میل درت بیك آدمدر برقولده درت بیك
درتیوز ویرروایتده درت بیك درتیوز قرق آدمدر وبعضیلر اوج فرسخ یره بر میل دیدیلر وهر بر
آدم بریچق آرشندر وهر آرش درت قبضه در وهر قبضه درت برمقدر وهر برمق درت
شعیر عرضیدر بوتفصیل مزبور رقره ده در امادریامیلی یکیلر قوانجه ارکك دیشیدن فرق
اولنه وغی قدر یره بر میل دیرلر ثانی مناره کبی یاپلمش نسنه یه ده دیرلر زدبانی اولسون

وبا اولسون ثالث كوزه سرمه چكدكلری اغاج كه ظرفنه ميلدان ديرلر ابو المعانی بيت دوش
ديدم آن پری وش كفتم اورا كرسزا * چشم كونت راكشم سرمه بميل سرفرو ك مع الميم ع
ميخ درم ع سكهٔ زرد يمكدر حكيم فردوسی بيت ازان پس دكر كرد ميخ درم * هممان ميخ
دينار وهر بيش وكم ك ميش چشم ع يعنی الا كوز كه نه غايت سياه ونه غيری اوله ك مينا فام ع
معنای تركيب صرچه رنكلو ديمكدر اكثرا آسمان رنك معناسنه كلور شمس فخری بيت ازبرای
نكين خاتم او * كشت فيروزه چرخ مينا فام ك مع النون * متين ع كسر تاء مثناة وسكون
يای تحتانيله كولنك معناسنه كه بريا زياده ايله ميتين دخی ديرلر شمس فخری بيت بتاج وخاتمش
آيند ولولو ومرجان * زكان وبحری آبی وغوطه وميتين ك مسكين ع سكون سين مهمله
ايله ايكی معنايه كلور اول بی قوت وبی قدرت شيخ سعدی بيت مسكين خر اكرچه بی
تميزست * چون بار همی كشد عزيزست * ثانی مسك كبی ديمك اولور عربيده غايت فقيره
ديرلر كه هيچ برشيئه قادر اولميه ك مسين ع كسر سين مهمله وسكون يای تحتانيله باقردن اولان
نسنه يه ديرلر هر نه اولور سه مس باقر در حرف يا نسبت ايچوندر ونون نسبتی تأكيد ايچوندر
ك مطران ع سكون طا وفتح راء مهملتين ايله پهلوان كبران بعضيلر عابد ترسايان معناسنه
ديديلر ك ملنجيدن ع فتح لام وسكون نون ويای تحتانی وكسر جيمله بمعنی بركشيدن يعنی
چكمك ك مملان ع سكون ميم وفتح لامله آذربايجانده برپادشاه آديدر ودخی نام پسر مستودان
ايدی حكيم قطران ارموی بيت بروی توچنان شادم كه درويشی كه بنوازد * سرشاهان ابو المنصور
مستودان مملانش ك مهان ع سكون ها ايله جمع مه يعنی اولولر بيوكلر ديمكدر شيخ سعدی
بيت سرسرفرازان وتاج مهان * بدوران عدلش بنازای جهان * عربيده ضم ميمله خوار
واهانت ايديجی معناسنه در ك مهران ع سكون ها وفتح راء مهمله ايله ايكی معنايه در اول
بركون معناسنه در ثانی عجمده برمرد صاحب فضلك آديدر شاعر بيت كرچه شيبان درعرب
بود از اميران معتبر * ورچه مهران درعجم بود از بزركان منتخب ك مهربان ع محبتلو وشفقتلو
معناسنه مير نظمی بيت هيچ عاشق را نباشد مهربان * چند بدهد در ره معشوق جان *
ك مهرجان ع سكون ها وراء مهمله وفتح جيمله معرب مهركاندر كه عنقريب ذكر اولنور انشاء الله
تعالی فصل خريف يعنی كوز فصلی خواجه سلمان بيت دستها كوينده بدهم سرو وهر ساعت
چنار * درهوای مهرجان رقاص ودست افشان شده * بو بيتده تصريح واردر مولانا هاتفی
بيت تزلزل درآمد بهندوستان * بلرزيد از مهرجان بوستان ك مهركان ع بركوندر
مهر ماهدن كه مزبورك اون التنجی كونيدر فارسيان قتلرنده نوروزدن صكره اولكوندن معتبر وبزركتر
جشن اولمز كه جشن عام وخاصدر نوروز كبی زياده تعظيم واكرام ايدرلر التی كونه دك روزاولنه
مهركان عامه وروز آخرينه مهركان خاصه ديرلر بومرتبه معتبر اولدوغنه سبب وجوه نقل ايدرلر
ازجمله حق سبحانه وتعالی بوكونده جميع وجه ارضی بسط ترتيب واجسادی مقر ارواح ايلدی
بعض قولده بوكونده ملائكه كاوه آهنكره معاونت ايلديلر تا كه ضحاك اوزرينه ظفر بولدی وبرفرقه
دخی ديرلر كه فريدون ضحاكی طوتوب حبس ايدوب مضايقه ويرمشيدی بوكونده فوتی واقع اولدی
وخلق سرور وشادمانی ايلديلر اول جهتدن جشن عام ايدرلر وبربلوك آدم ديرلر كه مهر نام برظالم

برظالم پادشاه وار ايدی خلقه بيحد ظلم وستم ايدوب خلقه زياده تعدی ايتمشيدی بوكونده
فوت اولدی وفرس قديمده مهر فوت معناسنه وكان كاف فارسيله پادشاه معناسنه در پادشاه
فوت اولدی ديمك اولور وبرجماعت ديرلر اردشير بابك كه بابكاندن برذيشان پادشاه ايدی بوكونده
پادشاه اولوب باشنه تاج شاهی كيدی اول تقريبله جشن خاص ايدرلر وروايت اولنور كه بوكونده
اطفاله اسم وضع ايتمك وتعليم ايچون معلمه ويرمك وخيرلو اشلره شروع ايلمك غايت مناسبدر حكيم
فردوسی بيت بكرداندران كشور آتشكده * بروتازه شد مهركان وسده * حكيم ازرقی بيت
مهركان نودر آمد بس مبارك مهركان * فال سعد آورد روز فرخ وبخت جوان ك مهمان ع
قونق عربيده ضيف ديرلر كمال پاشازاده مرحوم بولغتده دخی تصرف خاص ايدوب بيوردر مهمان
لفظ مركبدر كه بوجزوئی مه در اولو معناسنه وبوجزوئيده ماندر بكزيجی معناسنه ماستندن
اسم فاعلدر قونق چونكه مستحق تعظيم وواجب تكريم اولوب قوندوغی يرده رعايت اولندوغندن
اولوری هرقونغه مهمان ديديلر ابو منصور ثعالبی لطايف المعارف نام كتابنده قونق حقنده
شعرای عربدن برشاعرك بوبيتلرين ايراد ايلمش * قطعه * ما سمت العجم المهمان مهمانا الا
لاجلال ضيف كان من كانا * فالمه اكبرهم والمان منزلهم * والضيف سيدهم مالازم المانا * وجغتای
لسانينده قونق ديجك يرده قونغان ديرلر وقونه ديمكده قونغای ديرلر ك مهين ع كسر ها
وسكون يای تحتانيله اوچ معنايه كلور اول اولورق دركه مه كسر ايله اولودر ويای نسبتدر ونون
تأكيد ايچوندر ثانی مثل ونظير معناسنه در ثالث شيرينك دايه سی اسميدر كه مهين بانو ديرلر ايدی
ك ميان ع درت معنايه كلور اول وثانی معنالری معروفدر كه بری وسط وبری بيل در بوايكی
معنايه مولانا كاتبی بيت بتی كه باغ پر از كل شود بنكهت كل * چو كلبن اربكشايد ميان باغ ميان
وآنك امثالی نسنه لره ديرلر ثالث نيام شمشير يعنی قليچ قنی وآنك امثالی نسنه لرك قنی حضرت
مولانا قدس سره بيت چون زبانم كرفت خونريزی * همچو شمشير درميان كردم * رابع
هميان لغظندن مخففدر سيد سراج الدين سكزی بيت زری كه روی من از هجر او زند شب وروز
برغم من همه درسيم كون ميان افكند ك ميانكين ع فتح يای تحتانی اول وسكون ثانی وكسر
كافله اورتالق واورته ده اولان نسنه ميانكی دخی ديرلر ك ميتين ع سكون يائين تحتانيين
وكسر تاء مثناة ايله كولنك ديدكاری براوجی سوری وباشی يصی دمور آلتدر كه آنكله طاش
كسرلر وقرار لردخی يرقزارلر استاد عسجدی بيت كسی كه او كند از كان وكه بميتين سيم * مكن
برو برنجشايش ومياش رحيم * آغاجی بيت بثندی چنان او فتد بربرم * كه ميتين فرهاد
بر بيستون * بو لغت جغتای لسانيدر نتكم فرهادنامه ده قارن خاراكن وصفنده دير بيت
چو ميتين نوكی خاراكن ايلاب * قاتيغ خارانی روزن روزن ايلاب ك ميجودن ع سكون يای
تحتانی وضم جيم فارسيله ال ايله نسنه يوقلق كه عربيده لمس ديرلر ك ميراندن ع سكون يای
تحتانی ونون وفتح راء مهمله ايله سوردمك ورد ونفی ايتمك وبعض فرهنكده اولدرمك معناسنه ده
مرويدر ك ميرانيدن ع متعدی ميراندن مرقوم ك ميرتن ع سكون يای تحتانی وراء مهمله
وفتح تاء مثناة ايله كندوبی اولو وصاحب رتبه كوسترمك مير نظمی بيت باصل ونهادش نظر
بر فكن * مپندار مهتر بهر ميرتن ك ميرسين ع سكون يائين تحتانيين وراو كسر سين مهملتين

ایله مودر اغاجی که مرسین دخی دیرلر میزان ایکی معنایه در اول ترازودر که بو تقریبله
عدالته دخی میزان دیرلر ثانی بر برجدر که آفتاب ابتداء فصل خریفده اکا تحویل ایدوب اوتوز
کون مکث ایدر وابتداء تحویلده روز وشب برابر اولور برج حملک نظیریدر بو ایکی معنایه میر نظمی
بیت چو هر که بهر کار کردید میزان * شود منزلش همچو خورشید میزان میزبان سکون
یای تحتانی وزاء معجمه وفتح باء موحده ایله صاحب خانهٔ مهمان یعنی قونق آلان آدمه دیرلر
شمس فخری بیت آزاد یکر نماند آرزو * هرکجا انعام اوشد میزبان میزیدن سکون
یائین تحتانیین وکسر زاء معجمه ایله ایشمک تبول معناسنه در میسیدن سکون یائین
تحتانیین وکسر سین مهمله ایله یوقلق وصغه مق ابو المعانی بیت دران حالت اندر که خفته بزیر
بدسنش نهانی بمیسید کیر میشین سکون یائین تحتانیین وکسر شین معجمه ایله دباغت
اولنمش قیون دریسی که میش قیوندر وآخرنده کی یای نسبتدر ونون نسبتی تأکید ایچوندر
یوسیبدن تسمیه اولنمشدر میمان سکون یای تحتانی وفتح نونله ارک دیدکاری یمش که آلو
دخی دیرلر میهمان سکون یای تحتانی وهایله بمعنی مهمان مرقوم کمال خجندی بیت
بخانهٔ که چنین میهمان فرود آید * همای سدره دران آشیان فرود آید * ابو تراب بیک
بیت خدنکت در دلم بنشست وجان چون صاحب خانه * که بیرون رود کاهی بکرد میهمان
کردد میهن سکون یای تحتانی وفتح هایله اوچ معنایه در اول قوم وقبیله در شمس فخری
بیت جهانیانرا یکذره از عنایت تو * به از هزار عقار قبیله ومیهن * ثانی بمعنی خانمان استاد
عنصری * مثنوی * بدل کفت اکر جنک جوبی کنم * به بیکار او سرخ رویی کنم * بکیرد مرا
دوده ومیهنم * که بی سر به بیند خسته تنم * ثالث بمعنی خانه حکیم فردوسی بیت ز بهر یکی
یارکم کرده را * بر انداختم میهن ودوده را * حکیم اسدی بیت چو آید بر میهن خوان وخویش *
ببردش بصد لابه همان خویش * مؤید الفضلاده مسکه یعنی تره یاغی وادات الفضلاده بمعنی
پسر ودختر وزن وبمعنی خوشخوی مرویدر فرهنک جهانکیریده یوسف انجوی میم مفتوحه ایله
ذکر ایلمشدر مع الواو * منو ضم نونله جنت معناسنه مینو دخی دیرلر میتو
سکون یای تحتانی وضم تاء مثناة ایله بیر اقلری سوری بر نوع طپوزدر میر نظمی بیت بدستش
کرفته میتو آمله * سر خصم را راست کردو زده میجو سکون یای تحتانی وضم جیمله ایکی
معنایه در اول مرجمکدر که مجو ومرجو دخی دیرلر ثانی صیغهٔ امردر آره معناسنه میراو
سکون یای تحتانی وراء مهمله ایله امیر آب معناسنه که روملر صو ناظری دیرلر میشو
سکون یای تحتانی وضم شین معجمه ایله حبوبات جنسندن بورچق دیدکاری قره دانه در میلاو
سکون یای تحتانیله شاکرد معناسنه در کذا فی التحفه مینو سکون یای تحتانی وضم نونله
اوچ معنایه در اول بمعنی بهشت شیخ نظامی بیت بکی مجلس آراست از رود می * که مینو
ز شرمش بر آورد خوی * حکیم اسدی بیت کیانی یکی جشن سازند وسور * که آید ز مینو
بدان جشن حور * شمس فخری بیت شه عادل جمال دنیی ودین * زهی آفاق از عدلش چو مینو
ثانی بمعنی آبکینه یعنی صرچه از دقایق فیروزشاه * مثنوی * تمامی دائره ارکان بر وجست *
خرد در وصفش از عالم برون جست * شود یک نیمه شرقی مرتفع زو * دران دور از افق برچرخ

برچرخ مینو * ثالث زمردی معناسنه در میو بوزن دیو اوزم چبوغی خصوصا وهر اغاج
چبوغی که اوزرنده میوه اوله عموما مع الهاء * مزکه سکون زاء معجمه وفتح کاف فارسیله
هوای تیره معناسنه در کذا فی فرهنک جهانکیری. معده تهیکاه دخی دیرلر عربیده حوصله
معناسنه میر نظمی بیت که معده چون تهی باشد بناچار * نهد هرچه بیاید کاو وخروار مقراضه
سکون قاف وفتح راء مهمله وضاد معجمه ایله بر نوع چتال دمرناو اوقدر شیخ نظامی بیت بهر
مقراضه کو چون صبح راندی * عدو چون میخ در مقراضه ماندی ملعقه سکون لام وفتح عین
مهمله وقافله قاشق معناسنه لفظ عربیدر اکرچه فارسیده قاشغک آدی منظور فقیر اولمدی
اما هر لغت کتابلرده دخی ملعقه عبارتی تحقیقه واصل اولمدی لسان اعجامدن استماع اولنان ینه
قاشق تعبیریدر واطبا ادویه اوزانده درت مثقال آغرلغنه اعتبار ایدوب از فلانی چیز یک
قاشوق یاخود یک ملعقه دیرلر وجوهریلر بر مثقاله ملعقه دیرلر کذا فی فرهنک جهانکیری مه
اولو مقابلی که در بیوک کوچک دیمکدر که ومه دیرلر شیخ سعدی بیت چو از قومی یکی بی دانشی
کرد * نه که را منزلت ماند نه مه را مهرکیاه مهرکیای مرقوم معناسنه در طالب آملی
بیت ز فیض درد تو آه محبت آلودم * بکشت از فلک سبز کرد مهرکیاه * کمال خجندی بیت
خط چو دمید بر لبت مهر دلم زیاده شد * نام خطت از ان زمان مهرکیاه کرده ام * فرهنک
زفانکویاده براوتدر یپراغی مقابل آفتاب اولور مهرماه اول کوز آیی نک فارسیلری آدیدر
میانه اورته ومعتدل وهر نسنه که طرفینی مساوی حاوی اوله اکا دیرلر عربیده وسط دیرلر
چغتای لسانده آرا دیرلر میر علیشیر بیت سواد خالی آنینک لعل ورخ پرور آرا * مکر که
مورچه نصفی اوزلدی سکر آرا میه فتح یای تحتانیله اثواب کسر بر قور تجغز در کوهه
دخی دیرلر میخکده سکون یای تحتانی وخاء معجمه وفتح کاف فارسیله ضربخانه معناسنه
میکده وشکده کبی میده سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله پاک دامن ومستوره عورت
معناسنه میر نظمی بیت یکی پیر بوده در آنجا مدام * زنش میده بود مست هم خوشخرام *
میرزاده سکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ودال مهملتین ایله دوزنلک واتفاق ایله ایش
ایتمک شهیدی بیت بکسره میره همه باد ست ودم * بکدله میره همه مکر ومریست میزه
سکون یان تحتانی وفتح زاء معجمه ایله میان زین یعنی ایر اورته سی کذا فی المجمع میشته
ومیشنه کلاهما بسکون الیاء التحتانی وشین المعجمة اولها بفتح التاء المثناة والثانی بفتح النون
معلم یهودیان معناسنه در میر عماره بیت دیدم چنین تنی که صفت کردم * سرمست پیش
میشنه بنشسته میلاوه سکون یای تحتانی وفتح لام وواو ایله بمعنی شاکردانه شمس فخری
بیت کر پناهت بر فلک کاری کند * جان دهند انجم بهر میلاوهٔ * کذا فی المجمع اما فرهنک
وفائی ومیرزا ابراهیم ومؤید الفضلاده بمعنی مرشدکانی مسطوردر میمنه سکون یای تحتانی
وفتح نونله بمعنی میمان مرقوم یعنی ارک که آلو دخی دیرلر میوه معروف یمش معناسنه اکله
صالح اولسون کرک اولمسون میوزه سکون یائین تحتانیین وکسر واو وفتح زاء معجمه ایله
بعض فرهنکده زاء فارسیله در صرمشق که عربیده لبلاب وعشقه دخی دیرلر میونیه
سکون یائین تحتانیین وفتح نونله اغاجه اولان زائد بوداق که هموار اولمق ایچون آنی کسرلر

ل مع الیاء التحتانی * مجری ع سکون جیم وکسر راء مهمله ایله عطارلر عطر قودقلری ظرفدر
کذا فی المجمع ل مری ع کسر راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول سعی وکوشش وبر کسنه ایله
قدر ورتبه ده برابرلك کوسترمك حکیم ناصرخسرو . بیت خط فریشتکانرا همی نخواهی خواند
چنین به بی ادبی کردن ولجاج ومری * سیف اسفرنکی بیت صد رابدان خدای کز آثار عدل بود
با آفتاب ذرهٔ خاکی مری کند * ثانی شر وفساد اوزره اتفاق ایتمك شهیدیٔ قمی . بیت
یکسره میره همه بادست ودم * یکدله میره همه مکر ومریست * بو بیت میره ایچون مقدم
ذکر اولنمشیدی اقتضا حسبیله تکرار اولندی عربیده راء مشدده ایله نای کلوکه حلقوم
ایچنده در کذرکاه آب ونان در ل مشتی ع سکون شین معجمه وکسر تاء مثناة ایله برنوع جامهٔ
حریر باف در که بغایت لطیف ونازك طوقنمش در استاد دقیقی * قطعه * بر افکند ای صنم ابر بهشتی
زمین را خلعت ارد یبهشتی * زمین برسان خون آلود دیبا * هوا برسان نیل اندود مشتی *
استاد عسجدی . بیت بسته قصب اندر سرای دوست بمشتی بر * یکبوسه بده مارا امروز
بدستان را ل مغیازی ع سکون غین معجمه وفتح یای تحتانی وکسر زاء معجمه ایله لباس جدید
کیلدکده اسکی سن فقیره ویرمکه دیرلر ودخی درزی شاکردینه ویرلان شرتلك بخشیشه دیرلر
ل مهربانی ع برنوع لطیف حریر باف جامه در خواجه سلمان * مصرع * از مهرت فردید مهربانی
ودوستلق ومحبت ومودت وشفقت معناسنه ده کلور ل مهرکانی ع سکون ها وراء
مهمله وفتح کاف فارسیله مصنفات باربد خسرودن برلحن آدیدر شیخ نظامی . بیت چو
نوکردی نوای مهرکانی * ببردی هوش خلق از مهربانی ل مهرمانی ع میمله بودخی باربد مرقوملك
اوتوز برلحنندن برلحن آدیدر مؤید الفضلاده مهرکانی یی بونك معناسنده کتوروب شیخ نظامینك
مرقوم بیتنه متمسك اولمش ل مهری ع سکون ها وکسر راء مهمله ایله ساز یعنی چنك حکیم
خاقانی بیت مهری بکی بیری نزار آوابر آورده بزار * چون تند اندر مرغزار جانی بهرجار بخته
ل مهمانسرای ع مهمانسراء مرقوم معناسنه در آخرنده کی یا حرفی جای وکدای یالری
کبیدر ل مهمانی ع قونقلق ضیافت معناسنه در ابوالمعانی بیت خیال آن پری کاشانهٔ دلرا
اکر آید * کنم باخون دل لخت جکر ترتیب مهمانی ل می ع سکون یای تحتانیله ادات حال
وادات مضارعدر یعنی کلمه اولنه داخل اولدقده مضارعه وحاله تخصیص ایلر مثلا میداند
ومی باید وصیغهٔ امره دخی داخل اولور میدان ومی بین کبی کاهی بر ها زیاده ایدوب همی دیرلر
مثالی استاد لطیفی بیت تو همیدان که هیچ نعمت وخواست * نبود همچو تندرستی راست *
ل میانجی ع مصلح دعوی وبیع وشرا یعنی ایکی ویادخی زیاده کسنه لر میاننده فصل نزاع
ایدنه دیرلر اما بغیر حکم یعنی معقول ایله ل میانکی ع اورته یرده اولان هرنه ایسه ل میخی ع
سکون یای تحتانی وکسر خاء معجمه ایله برنوع جبه در کذا فی المجمع ل میستی ع سکون یای
تحتانی وسین مهمله وکسر تاء مثناة ایله وجود انسانده ظاهر اولور برلکه در عربیده برص وبهق دخی
دیرلر ایکی نوعدر ل میشنای ع سکون یای تحتانی وشین معجمه وفتح نونله براوتدر داروقسمندن
عربیده عصی الراعی دیرلر سبب تسمیه سی اکثر چوبانلر بیابانده اول اوتی چقاریب یرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری ل باب المیم المضمومة مع الالف * مجلا ع فتح جیم ولام مشدده ایله مهره لنمش

باب المیم المضموم

مهره لنمش وصیقل اورلمش آیینه وغیری ابوالمعانی بیت کام دل حزینم دیدم بروی خوبت *
روی تراکه بودست آیینهٔ مجلا ل مجه وا ع فتح جیم فارسیله برنوع طعامدر برغستدن ایدرلر
عربیده قنابری وبرغسته وادخی دیرلر کذا فی المجمع ل محابا ع فتح حاء مهمله وباء موحده ایله
ایکی معنایه کلور اول احتراز معناسنه یعنی صاقنمق شیخ علی نقی بیت چه عجب کر حذر
از نالهٔ دلها نکنی * که تو بی باك ز شمشیر محابا نکنی * ثانی مدارا معناسنه کلور خواجوی کرمانی
بیت کیسوی تو کر کرشکشد اوراچه توان کفت * با هندوی کر طبع محابا چه توان کفت *
ل مدارا ع ملایمت وموافقت کوستروب ترك نزاع ایتمك خواجه حافظ بیت آسایش
دوکیتی تفسیر این دوحرفست * بادوستان مروت بادشمنان مدارا ل مرغك دانا ع یعنی
طوطی کمال اسمعیل بیت کتابت از قلم تست مرغك دانا * عبارت از سخن تست کنج بادآورد *
وله ایضا بیت تعالی الله چه کلکست این که همچون مرغك دانا * همی پوید بفرق سر معاش
عالمی دردم ل مرغوا ع سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله نفرین وفال بد معناسنه حکیم
قطران ارموی بمعنی فال بد . بیت کرده از مهر تو نفرین موالی آفرین * کرده از کین تو مروای معادی
مرغوا * شمس فخری مثله یعنی فال بد . بیت بفال نیك نهادم اساس این خدمت * چنان
مکن که مرا مرغوا شود مروا * حکیم سنایی بمعنی نفرین . بیت شاه را کفت مفسدی احوال *
که کند مرغوا بجان تو زال ل مروا ع سکون راء مهمله وفتح واو ایله فال نیك ودعای خیر
معناسنه در حکیم خاقانی بیت از خاك صفا صفاپذیری * مروا زجمال مرده کیری * امیر معزی
بیت آری چو پیش آید قضا مروا شود چون مرغوا * جای شجر کیرد کیا جای طرب کیرد شجن
استاد لطیفی . بیت او بمن نفرین کند من آفرین * من برو مروا کنم او مرغوا * استاد عنصری
بیت اب بخت پیروز راخندهٔ * مرانیز مروای فرخندهٔ ل مشتا ع سکون شین معجمه
وفتح تاء مثناة ایله مشته که پاپوچجی ومجلد آلتیدر ل مشکما ع سکون شین معجمه وکاف وفتح
میمله جای مشکبو یعنی مشك کبی رایحه کلور یره دیرلر ل مطرا ع فتح طا وراء مهملهٔ مشدده
ایله جندره لنمش وپرداخت اولنمش معناسنه در وعربیده تر وتازه معناسنه مولانا نکاهی . بیت
نکاهیا چمن معصیت مطرا به * که تخم مغفرت از مزرع کنه روید ل معما ع سوز ایچنده کزلو
اولان سوزکه بر بیتدن بر اسم مراد اولنور توجیه ویاخود تأویل ویاخود غیر طریق ایله استخراج
اولنور خواجه حافظ بیت حدیث از مطرب ومی کو وراز دهر کمتر جو * که کس نکشود ونکشاید
بحکمت این معما را ل مغوشا ع ضم غین وواو معروف وفتح شین معجمتین ایله طائفهٔ مجوسدن
بومذهب آدیدر وبرموبد آدی اولق دخی مرویدر ل مقیلبا ع کسر قاف ولام وسکون یای
تحتانی وفتح باء موحده ایله برنوع طعامدر بغدای ونخود وبقلاو پیاز وشلغم وکروز وکندنا وقویرق
یاغیله آمیخته اولمش کوفته ایله پشورورلر بسحاق اطعمه بیت اکرچه دنبه بدیلك مقیلبا
شد خوار * میار نیز چنین محترم نخواهد ماند ل مواسا ع فتح واو وسین مهمله ایله یعنی آسان
وراحتی وملاطفت ونیکویی معناسنه مولانا جامی بیت درین محنت سرای بی مواسا *
بنعمتهای خویشم کن شناسا * مولانا هاتفی بیت مدارا بون بودرخت ازجهان * مواسا
بسان پری شد نهان ل مومیا ع ایکی نوع اولور بری معدنیدر شیرازده بر مغاره ده حاصل

اولور طاشدن یاغ کبی صیزوب چقار بعده منجمد اولور غایت مقبول وذی قیمتدر وبرنوعی
عملیدر دیرلرکه آدم اتیدر آنك دخی نفعی واردر اما معدنی قدرمؤثر دکلدر استخوان شکسته یه
برساعده درحتی تجربه سی بویله درکه بر طاوغك دیری ایکن اباغن قیروب معدنیسندن بر قیراط
صاده یاغ ایله سورسه لر فی الحال درست ایدر ﻛ مویکیا ﺞ سکون یای تحتانی اول وفتح
ثانی وکسر کاف فارسیله سنبل عندیدرکه بعینه صاچ کبی اولور واستعاره طریقیله زلف خوبانه ده
دیرلر کمال اسمعیل بیت لشکر عشق توکرده دلم ای ترك خطا * حلقه در حلقه زانبوهی چون
مویکیا * مجمع الفرسده بمعنی انبوهی مرقومدر ﻛ مهر ﺞ فتح ها وراء مهمله مشدده ایله
غایت زیاده پشمش نسنه ومضمحل اولمش طعام حکیم سوزنی بیت کشته زانکشت وافزاره
دوزخ * نیمه تن اوکباب ونیمه مهر * مع الباء الموحده * مرغاب ﺞ فتح غین معجمه ایله اوردك
اکثر صوده تعیش ایدر وکیچون صوقوشی دیرلر مرغابی دخی دینلور مولانا هاتفی بیت میاور
یاین صید که ترکتاز * بمرغابیام میند ازباز * فرهنك جهانکیریده برود خانه نامی درکه مرو
شهرینك یانندن کذار ایدر مرورود دخی دیرلر ﻛ مروتاب ﺞ ضم راء مهمله اول وسکون
ثانی وفتح تاء مثناة ایله سرتماجدر ﻛ مشکناب ﺞ سکون شین معجمه وکاف وفتح نونله خالص
مسك معناسنه که ناب صاف معناسنه درمی ناب کبی ابو المعانی بیت خال روی مشکناب کلعذار
کرد شرمنده ازین مشك خطا ﻛ مطرب ﺞ سکون طا وکسر راء مهمله مثنی ایله سازنده وکوینده یه
دیرلر خواجه حافظ بیت ساقی بنور باده برافروز جام ما * مطرب بکوکه کار جهان شد بکام ما
ﻛ موتاب ﺞ واو معروف وفتح تاء مثناة ایله قیل بوکی چول وغرار وتوربه وامثالی نسنه لر
اشلیانه دیرلر موتاف وموتاو دخی دیرلر ﻛ مع التاء المثناة * مخات ﺞ فتح خاء معجمه ایله
سپستان دیدکاری اوتدرکه مشك ترکان دخی دیرلر ﻛ مخت ﺞ سکون خاء معجمه ایله امید
معناسنه در مولانا شهاب الدین عبد الرحمن بیت هرکه دارد با جهان پکذره مخت * دیك
صودایش بماند نیم پخت ﻛ مرت ﺞ سکون راء مهمله ایله توابع الفاظ قبیلندندرکه ترت مرت
پراکنده وپریشان معناسنه شمس فخری بیت بدسکال نیکخواهش تار ومار * نیکخواه
بدسکالش ترت مرت ﻛ مست ﺞ سکون سین مهمله ایله اوچ معنایه در اول شکایت معناسنه
استاد لطیفی بیت عهد وپیمان خویش سست مکن * وزغم روزکار مست مکن * استاد دقیقی
بیت ای از ستیهش تو همه مردمان بمست * دعویت صعب ومنکر دعویت خام وسست *
صاحب فرهنك منظومه بیت مست دندانه کلید مدنك * مست اینجا شکایتست بجنك *
ثانی براوت کوکیدر خوشبو اولور عربیده سعد دیرلر ضم سین مهمله ایله وهندی لسانده موته
دیرلر بو معنایه بعض فرهنکلرده شین معجمه ایله مرویدر ثالث غم واندوه معناسنه بوندرکه
غمناك اولانه مستمند دیرلر ﻛ مست ومشت ﺞ اول سین مهمله ثانی شین معجمه ایله براوت
کوکیدر خوشبو اولور کذا فی المؤید ادات الفضلاده مشکك دیرلرکه مشکك زیر زمین دیمکله
مشهوردر ﻛ مشت ﺞ سکون شین معجمه ایله درت معنایه کلور اول یومرق معناسنه در
مولانا هاتفی * مثنوی * چوشد کار شمشیر ونیزه تمام * کشیدند از هم بمشت انتقام * نهادند
درفرق خود مشت را * شکستند در مشت انکشت را * ثانی بمعنی کف بر آوج دیمکدر یکمشت

یکمشت ومشتی دیرلر شیخ عطار بیت حمد بیحد آن خدای پاك را * آنکه ایمان داد مشتی
خاك را * بو معنایه ظهیر فاریابی بیت جهان رباط خرابست در کذرکه میل * کمان مبرکه بیك
مشت کل شود معمور * ثالث چیزاندك یعنی شیء قلیل حکیم اسدی * مصرع * اعادی
کدا ینده مشتی ارازل * بو معنایه یکمشت دخی دیرلر مولانا جامی بیت قرص مه را پی یکمشت
لئیم * بسر انکشت کرم کرد دونیم * رابع بمعنی مالیدنکه مشتن یعنی مالیدن بسحاق اطعمه
بیت افسوس ازان دنبه پروارکه بکداخت * در روغن آن مادوسه چنکال نه مشتم ﻛ مفت ﺞ
سکون فایله قیمت وبهاسز اولان نسنه مولانا عرفی درصفت اسب * قطعه * شاهنشها
حقیقت اسبی که داده * بشنو زمن که تا برسانم بعز عرض * درویش بی عصاش نکیرد زمن
بعفت * طرار ومفلسش نستاند زمن بقرض * پیرست وعلتی بجوش زان فزوده ام * آری
بود رعایت پیر علیل فرض * مهمیز میزنم بوی از صبح تابشام * کامی بطول میزدم اکنون زعم
بعرض ﻛ مهره پشت ﺞ آرقه ده اولان خرده کوکه عربیده فقرات ظهر دیرلر ﻛ مهلت ﺞ
سکون ها وفتح لام ایله زمان تأخیر وامان ویرمك معناسنه میر نظمی بیت اکر مهلت دهد ایزد
بعمرم * بجان خدمت کنم فرمان بکیرم ﻛ مع الجیم * مشنج ﺞ فتح شین معجمه وسکون نونله
برغله آدیدر حبوبات نوعندن هندیلر کلاودیرلر اما مجمع الفرسده بریشل سککدرآت اوزرینه
قونارسه آتی هلاك ایدر یعنی صوقدوغی یری جراحت ایدوب قورت دوشرور ﻛ منج ﺞ
سکون نونله اوچ معنایه کلور اول زنبور معناسنه عموما شرف شفروه بیت قهرت اندر
دوده غوغا بیان * همچنان دودیست در منج آشیان * وزنبور عسل در خصوصا مولانا محمود
ابن یمین * قطعه * شاها کمینه بنده میمون جناب تو * کز کائنات حضرت عالیت برکزید *
شیرین نکرده از عسل روزکار کام * تا کی زمانه منج صفت خواهدش کزید * کمال اسمعیل بیت
میان بسته کلك تو بر روی کاغد * شود همچو منج عسل بر شکوفه * استاد نجیك بیت هرچند
حقیرم سخنم عالی وشیرین * آری عسل شیرین ناید مکر از منج * شمس فخری بیت کرنه بر یاد
او بهار خورد * انکبین زهر کردد اندر منج * ثانی خر ضعیف وزبون حکیم سوزنی * رباعی *
ای تو تبنی مشك وحسودت زرغنج * با پور تو رخش پور دستان خر منج * بادا رخ حاسدت
ترنجیده وزرد * سر در طبقی نهاده پشت چو ترنج * ثالث بوانانده بر قریه اسمیدر ﻛ مهره عاج
صدفدن وفیلکمو کندن ایدرلر مدور بر نسنه در بوری کبی چالرلر محمد عصار * مصرع * نفیر
ومهره عاج ودم نای ﻛ مع الخاء المعجمه * مخ ﺞ اوچ معنایه کلور اول بلاهم معناسنه عموما حکیم
قطران ارموی بیت اکر خواهی که بوشیران نهی مخ * زخد منشان تمامی داد بستان * وبلاهم
کم معناسنه خصوصا حکیم اسدی بیت مخی بر سر اسب سرکش نهاد * جهان آفرین را بسی
کرد باد * بو معنایی مؤید شمس فخری * قطعه * جم قدر جمال دنیی ودین * ای فال تو چون
رخ تو فرخ * کردست قضا برای زینت * بر ابلق سرکش فلك مخ * ثانی بر جانور آدیدرکه عربیده
موش دیرلر ثالث خرما اغاجی که خرما الغه مخستان دیرلر وعربیده بمعنی مغز یعنی بینی وایلك بو معنی
ایله معنای اوله حکیم سنایی بیت رزوی غرز یست که چون مرکب شاهان * رایض نکند بر سر
خرکره همی مخ * کویی که نترسم زهمه عالم دیوار * از مخ چه ترسد چو مرا ورانبود مخ ﻛ مرخ ﺞ

سكون راء مهمله ايله زمان اولدچين ولايتنده ايكى بت وارايدى برينه مرخ وبرينه خنك ديرلر
ايدى منقولدركه كون طوغدقده كوللرويا تدقده اغلرلر ايمش كذا فى فرهنك جهانكيرى ق موخ ع
واو معروف ايله علم وسنجق معناسنه ميرنظمى بيت بجنك عدورا چو بافته رسوخ * كشيده
صفوف وبرافراخته موخ ق موسنغ ع واو مجهول وفتح سين مهمله ايله دخان تار يعنى قره توتون حكيم
فردوسى بيت بروم اندرون خان ومطبخ نماند * حليب مسيحى وموسنغ نماند ق مع الدال المهمله
ق مد ع بشيوز درهمدن عبارتدر امار ومده بكرمى كيليه مد ديرلر ق مراد ع معروف
دلخواه معناسنه در شيخ سعدى بيت مرادما نصيحت بود كفتيم * حوالت باخدا كرديم ورفتيم
ق مرداد ع سكون را وفتح دال مهملتين ايله اوچ معنايه كلور اول برفرشته اسميدركه ماه مرداد
وروز مردادده واقع اولان تدبير امور ومصالح آكا متعلقدر حكيم فردوسى بيت زهرچه بكام تو ايزد
دهاد * زمرداد باش ازبروبوم شاد * وفردوسينك بو بيتندن دخى استنباط اولنوركه مرقوم
فرشته چارپايلره دخى موكل اوله بيت زخرداد باش ازبروبوم شاد * تن چارپايانت مرداد باد *
ثانى سنهٔ شمسيه نك بشنجى آيى آديدركه اول آيده نيراعظم برج اسدده اولدوغى مدتدر
رومى ايار تموز يدكارى آيدر شيخ نظامى * مثنوى * سوادى ديد نزهتكاه جمشيد * درخشش
ارغوان وسبزه اش بيد * همه فصلش چو مرداد جلالى * نبودى صحن او از سبزه خالى * استاد
فرخى * قطعه * تابمرداد كرم كردد آب * تابديماه سرد كردد باد * روزكارش خجسته باد برو *
مهركان فرّخ وهمايون باد * ثالث هرماه شمسينك يدنجى كونى اسميدر قاعدهٔ كليهٔ فارسيان قتلرنده
امر مقرردركه تمام نام روزنام ماهه موافق اوله اولكون عيد جشن ايدرلر بوجشنه جشن نيلوفرى
ديو آد قومشلر وديرلركه هر كيمك كه پادشاهدن ياخود وزيردن ويا افراد كباردن حاجتى اولسه
بوكونده طلب ايليه البته روا اولور حكيم قطران ارموى بيت درهفتم مرداد بفيروزى مى خور
بكذار بفيروزى سرصد مه مرداد ق مرواريد ع سكون راء مهملهٔ اول وكسر ثانيله اينجو
معناسنه دركه عربيده درّ ولؤلؤ دخى ديرلر ابوالمعانى بيت حباب بادهٔ كلكون بساغر *
چو مرواريد ولعل اندركشيده ق مرود ع ضم راء مهمله وواو معروف ايله امرود معناسنه كمال
خجندى بيت كرنكيرى جست وچابك سيب سيمينش كمال * پيش اهل عشق باشى كاهل پاى
مرود ق مزد ع سكون زاء معجمه ايله اجرت مولانا هاتفى * قطعه * كشايش پذيرفت درهاى
كنج * كه بى مزد مزدور نابرده رنج * دهى مزد اكر پيش ازكردنش * نهى بار كردار بركردنش
ثانى ثواب معناسنه كلور ق مستبند ع سكون سين مهمله وفتح تاء مثناة وباء موحده بعده
نون ساكنه ايله مجمع الفرسده پاى بند كسى باشد وبجايى نرود * يعنى بركسنه نك اياغى باغى
اولوب بريره كيده ميه ق مستمند ع سكون سين مهمله ونون وفتح تاء مثناة وميمله ايكى معنايه
كلور اول غمناك ومتشكى معناسنه شيخ سعدى بيت آتش سوزان نكند باسپند * آنچه
كند دود دل مستمند * ثانى فرهنك جهانكيريده يعنى نيازمند وفرهنك هندوشاهده كذلك
بو معنايه كمال خجندى بيت كفتى بپرسش تو چو آيم چه آورم * رحمى بيار برمن وبرمستمنديم
ق مستيمند ع سكون سين مهمله وكسر تاء مثناة وسكون ياى تحتانى ونون ايله يعنى مستبند مرقوم
ق مشترند ع سكون شين معجمه وتاء مثناة ونون وفتح راء مهمله ايله برآلتدر دولكرلر آنكه

آنكه تخته يوزنى هموار ايدرلر مشت رنده دخى ديرلر تركيده رنده وعربيده رندج ديرلر حكيم انورى
بيت كردكار امشت رنده جهانرا خوش تراش * ناله از قومى كه هم ايشان وهم مارنده ايم *
ق مشك بيد ع تركيده صورغون چيچكى ديرلر بر چيچكدر اسه قطار ايدوب صوين چيقاررلر
سكوت اغاجى كبى اغاجى اولور مولانا هاتفى بيت بيار ايش ازحرف بيم واميد * فكن برسمن
سايهٔ مشك بيد ق مغند ع ضم غين معجمه وسكون نونله ايكى معنايه در اول كاوله معناسنه
ثانى هر نسنه كه بربرينه قاريشق وممزوج اوله ق ملند ع فتح لام وسكون نونله يعنى كفتكو يعنى
سوز وكليجى ميرنظمى بيت ملند مردمانرا كوش كيرد * زديك فتنه ها سرپوش كيرد *
ق موبد ع سكون واو وفتح باء موحده ايله مجوس دانشمندى شيخ نظامى بيت ميان
دربست شيرين پيش موبد * بفرّاش درون آمد بكنبد * ومجوسك معتمد دينلرى اولان
سر دانشمندان اولدوغى ده مرويدر شيخ نظامى بيت زده موبدش نعل زرين واسب *
شكن نام آن خان آزركشسب * كتاب السامى فى الاسامى ده آفتاب پرست طائفه سنك
بيوك دانشمندلرينه ديرلر وفرهنك زفانكويا ده حاكم آفتاب پرستان وفرهنك وفايى ده فتح ميمله
يعنى عالم ودانا مسطوردر اما عجم شعراسنك شعرلرندن فهم اولنوركه هر ملتك اسلامدن ماعدا
اولو دانشمندلرينه ديرلر شمس فخرى بيت زعلم وخرد بندكان درتو * بود درسخن هر يكى صد
چو موبد * اميرخسرو بيت سپرده عنان موبد چندرا * كرفته بكف زند پازند را * بويننده
آتش پرست دانشمندى اولق فهم اولنور ق موبند ع سكون واو وفتح باء موحده ونون ساكنه
ايله صاج باغى كه موى بند دخى دينلور اصلى بند مو ايدى علم اولدقده مضاف اليه تقديم اولندى
خواجه سلمان * مصرع * نعل شبرنك تو موبند عروسان بهشت ق مورد ع واو مجهول
وسكون راء مهمله ايله ايكى معنايه در اول براغاجدر بغايت يشل يپراغى اولور وحزان اوازيمشينه
عربيده مرسين واطبا آس ديرلر ميوه سى اولور اما بر مقدار عفونتى اولمغله كاو كيه درحب الآس
ديرلر قرالاوى بيت چون مورد بود سبز كهى موى من همه * دردا كه برنشست بران موى سبز
پشم * وغايت يشللكى جهتندن زلف وكيسوى محبوبانه نسبت ايدرلر شاعر بيت همچو
زلف دلبران مورد كيسو تاب خورد * همچو عهد دوستان سالخورده استوار * مختارى بيت
لاله را بامى عوض كن سيب را بانسترن * سرورا باكل بدل كن موردرا با ضيمران * ثانى مهرنكين
يعنى مهر يوزك معناسنه كذا فى فرهنك جهانكيرى ق مولد ع واو معروف وفتح لامله يعنى درنك كنند
وبستد يعنى اكلنوب طورر مسعود سعد سلمان بيت خيره باخويشتن همى كولد * چون
به بيند زهى فرومولد ق مع الراء المهمله ق مبار ع فتح باء موحده ايله معروف قيون بغرسغى
قيمه ات وپرنج ايله طولديروب پشوردكدن صكره بعضيلر ياغده قاوررلر اصفهانيلو لغتى در عربيده
عصيب وتركيده مومبار ديرلر بسحاق اطعمه بيت دربرابر چه بود رتبهٔ كردوفربه * درعقب
ذكر مبارست تو خاطر خوش دار ق مدبر ع سكون دال مهمله وكسر باء موحده ايله منكوب
ومغلوب يعنى ايشى كيرو كيدوب ايلرو كلميه شيخ عطار بيت مدبرى كوروبد نيا آورد * بهره كى
ازعالم عقبى برد ق مردار ع معروف ناپاك معناسنه ق مردارخوار ع فتح خاء معجمه وواو معدوله
ايله چيلاق ديدكارى قوشدركه زغن دخى ديرلر ق مرغزار ع اول چمنلو يردر يرلركه آنده قوشلر

چوق اوله معنای ترکیبی نك مقتضاسی قوشی چوق اولان یردیمکدر اما اطلاقاتنده مطلق
چمن معناسنه استعمال اولنور میرنظمی بیت چمنزار لطیف ودلکشا بود * که صحن مرغزار
وخوش فضا بود ل مرغ زیرك سار ع برقوشدر طوطی کبی سخنکوی وطوطیدن کوچك اما
رنکی سیاهدر سار وسارك وسارودخی دیرلر حکیم سنایی بیت چون شناسد جای خودرا
مرغ زیرك سارما * بعدما پیدا کند اندر زمین آثارما ل مرغ سحر ع بعضیلر بلبل وبعضیلر
بلبله بکزر برقوشدر سحر وقتنده فریادی زیاده اولور دیدیلر شیخ سعدی بیت ای مرغ سحر عشق
زپروانه بیاموز * کان سوخته را جان شد وآواز نیامد ل مزدور ع سکون زاء معجمه وضم
دال مهمله ایله اجرت ایله ایش ایشلین آدم حکیم سنایی بیت همه شاکرداوهمه درس شان *
همه مزدوراوهمه مهندس شان * عربیده اجیر دیرلر وچغتای لساننده اینچو دیرلر کسر الف وسکون
یای تحتانی ونونله اجاره یه طوتلمش خدمتکاردیمکدر وقف نامه ده میرعلیشیر وزارتدن شکایت
ایدوب دیر بیت وآزاده لارنینك اینچو اولکا * کیرماك طمعیدین تشتقی ل مستار ع
سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله شراب نوفشارا کشی شراب معناسنه ده کلور بعض حرف
طا ایله مسطار دیرلر اما فارسیده حرف طا اولمدوغی ظاهردر ل مشت افشار ومشتفشار ع
کلاهما بسکون الشین المعجمه وتاء المثناة آلات اهل صنایع معناسنه استاد فرخی بیت بنام
جودش غواص کر بحر شود * نخست دست رساند بلولوی شهوار * چوکوهکان که بکان
شد بنام دولت او * نخست میتین درزد بزر مشتفشار * مجمع الفرس ده ابتدا ایرشمش اوزمدن
اولان شراب جدید که لغت شامیانده مسطار دیرلر ل مشکر ع سکون شین معجمه وفتح کاف
فارسیله سختیان ویلغاریدن اولان دوشك که مشکره دخی دیرلر ل مشکسار ع ترکیب
صفتیله موصوفدندر که مشك ساره صفت واقع اولمشدر خوشبوی اولان مکانه دیرلر اکثر
شکوفه ورياحیندن رایحهٔ لطیفه استشمام اولنان محللرده استعمال اولنور شاعر بیت
شکوفه دمیدی ازان صد هزار * همه لاله رنك وهمه مشکسار ل مشکین وفادار ع برنوع
خرده وخوشبو وچوق پپراقلو بیاض کلدر یاز آخرلرنده ایریشور اکا کل نسرین دخی دیرلر کذا
فی المجمع ل مطراکر ع جندره جی وپرداخت ایدیجی بولغت عربیدن تصرف اولنمشدر که
مطرا عربیدر وکر فارسیدر ترکیب ایدوب اسم ایلمشلر ل مفرد سوار ع بودخی آنك کبی
تصرف اولنمشدر زیرا مفرد عربی سوار فارسیدر ترکیب ایدوب یالکز آتلویه اسم ایلمشلردر مولانا
هاتفی بیت بیك دفعه ترکان مفرد سوار * رسیدند آنجا دو پنجه هزار * یالکز آتلو دیمکدن
مراد بهادر ودلاور دیمکدر ل منجیر ع سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله مشبك قفس که
عربیده شعیریه دیرلر ودخی طربزون معناسنه ده کلور وامثالی نسنه لرده ده دیرلر ل منغر ع
سکون نون وضم غین معجمه ایله برنوع بیوك قدحدر که مجلس باده آخرنده اهل بزم بر برلرینه محبتا
آنکله طلوا ایچرلر اکا ساتکین ومنغرل دخی دیرلر امامی هروی * رباعی * ای برده نسیم لطفت
ازروی کل آب * وی درچمن ازشرم رخت کشته کلاب * منغر کدبد ومست شدندی همه کرد *
وی ساغرمستی تواش خانه خراب * خواجه عمید لوبکی * رباعی * ای خداوندی که ازلطف
تودریا پرشود * درصدف هرقطرهٔ آبی زنیسان درشود * بزم شوق توچو دردل کستردفرش

فرش نشاط * چشم من ساقی خوناب وهم منغر شود ل مور ع واو معروفله ایکی معنایه در
اول قرنجه که عربیده نمله دیرلر شیخ سعدی بیت هرکجا چشمهٔ بود شیرین * مردم ومرغ
ومورکردانید * ثانی اول پاسدرکه جسم آهنده صیقل ایله زائل اولمیوب یری قاله مورچانه
ومورچه ومور یانه دخی دیرلر سیف اسفرنکی بیت بجایی که جود توشد دامدارها * کشد مور
شمشیراز حرص دانه ل موسیقار ع ترکیبده مثقال دیدکاری سازدرکه اون بش یکرمی ایریلی
اوفاقلی قامشی هموار وصاف ایدوب آغز ایله اوفوررلر میرابوالمعانی بیت کاویم نای ومه وی جسم
همچون تار چنك کویا * بدستم کشته است انکشتهایم همچو موسیقار ل موشخوار ع واو معروف
وواو معدوله وفتح خاء معجمه ایله یعنی زغن که مردارخوار وغلیواج وغلیوار دخی دیرلر شاه ناصر
خسرو بیت نه هرچه با پر او شود زمرغ بازبود * که موشخوار وغلیوار نیز پردارد ل موشکر ع واو
مجهول وسکون شین معجمه وفتح کاف فارسیله اول عورته دیرلر که ماتم وعزا محللرنده میتك اوصافن
سویلیه وسائر عورتلر فریاد وزاری ایده لر عربیده نوحه دیرلر فتح حا ایله ل موشگیر ع یعنی
موشخوار مرقوم یعنی چیلاق ل مهر ع ضمتین ایله وسکون ها ایله ده جایزدر ختم وخاتم معناسنه
عربیده یعنی کره یعنی طای ل مع الزاء المعجمه * مبارز ع فتح باء موحده وکسر راء مهمله ایله
پهلوان وشجیع معناسنه ل مراز ع فتح راء مهمله ایله کند راپی میرنظمی بیت چوهرناشناس
بوده کردن فراز * ببند دفالك کردنش را مراز ل مرز ع سکون راء مهمله ایله مخرج سفلی یعنی
سوراخ زیرین آدمی وغیره حکیم سوزنی درمطایبه بیت ای مرز تر ازدیده مردی * زان مرد
بتورسیده دردی ل مرغ شب آویز ع برقوشدر کیجه صباحه دك براغاجه بندود آشیانه ننك
ایاغندن آصیلوب حق حق دیو فریاد ایدر اول قدرکه بورنندن بر قاچ قطره قان کلور شیخ نظامی
بیت نهاده نام آن شبرنك شبدیز * همه شب مونس مرغ شب آویز ل مرغ شبخیز ع بلبل
معناسنه در که مرغ زندخوان ومرغ شبخوان ومرغ شب آهنك ومرغ سحر دخی دیرلر شیخ نظامی
بیت منم درراچهٔ مرغان شبخیز * همه شب مونس مرغ شب آویز ل مروز ع ضم راء مهمله
وواو معروفله هری ولایتنده اولور رلر برقبیله اسمیدر ل مز ع مزیدن لفظندن صیغهٔ امردر
مکیدن معناسنه حکیم سوزنی بیت تابود نازوکامرانی خوش * بادهٔ عیش وکامرانی مز ل موزه دوز
ادکوپابوج وجزمه دیکیجی معناسنه در ل مع الزاء الفارسی * مژ ع مژهٔ چشم ودخی هوایی
تاریك ایدن نسنه بولندن یراوزرینه دوشر عربیده ضباب ترکیده طومان دیرلر کذا فی المؤید ل
ل موژ ع سکون واو ایله آبکیر معناسنه درکه موژه وارژ دخی دیرلر کوچك کول که یغموردن
چقور یرلرده ایرکیلوب قالور استاد فرخی بیت چوزلف خوبان درجو بهاشر مرزنکوش *
چون خط خوبان برموژ هاش سیسنبر ل مع السین المهمله * مقرنس ع فتح قاف ونون
وسکون راء مهمله ایله خانهٔ بالا که منقش اوله وهر سقفلرده وایوان اوکلرنده کی پچاقلرده
اولان نقش اندرنقش ل مکاس ع فتح کافله ایکی معنایه در اول معامله وشغل وعملده مبالغه
ایتمك یعنی ایش وکار وکسب طلبنده سعی واقدامی زیاده ایتمك عربیده کی جد وجهد واقدام
واهتمام معنالرینه در حکیم نزاری قهستانی بیت شراب بستدن وبی مکاس نوشیدن * نه عذر
ودفع فریب وبهانه آوردن * ثانی اول شخصه دیرلرکه یوللرده ودربندلرده مرور وعبور ایدن

تجار وبازرگانلردن یوکاری ایچون اقچه آله بارش وباج دخی دیرلر شیخ عطار از اسرارنامه * مثنوی
کفت محمود آن خدیو کامکار * میخرند از بهر خود بنده هزار * پس ایاز پاك دل را آن زمان *
درمکاس جمله بستد رایکان ڲ مکیس ﭺ کسر کاف وسکون یای تحتانیله مکاس مرقوم
معنالرینه دریعنی اول ایشك طابن نهایته ایرشدرمك حکیم فردوسی بیت خوش آید
ترا ازکدایان مکیس * که دربذل هستی توبی شیه ودیص * حکیم سنایی بیت چیست امشب
شب عقاب ومکیس * عوض ماست ماهتاب وملیس * ثانی باج معناسنه در یاخود مطلق
باجدر میرنظمی بیت دران جایکه بودیك باجدار * کرفتی مکیسی شده بیقرار ڲ مماس ﭺ
فتح میمله زمین پستی ومغاك یعنی آلچق وچقوریر کذا فی فرهنك جهانکیری عربیده ایکی نسنه
بربرینه یقین اوله شویله که بری برینه سورینه میرنظمی بیت بعشقش کشیده غم بیقیاس *
نکشته دمی بکدکر را مماس ڲ مع الشین المعجمه * مشوش ﭺ ضم شین معجمه وواو مجهول ایله
برطعامدر یرطه آقن روغن ساده وبکمزایله بشوروب ورمقدار قوام ویروب تناول ایدرلر
ڲ مورش ﭺ واو مجهول وکسر راء مهمله ایله اوج معنایه کلور اول بونجق دیزیسی که زنان
بویونلرینه طقارلر عربیده خرزه دیرلر ثانی دکان اوکی ثالث صفه معناسنه در ڲ موش ﭺ
واو معروفله صچان معناسنه شیخ سعدی بیت کربه شیرست درکرفتن موش * لیك موشست
درمصاف پلنك * عربیده فاره دیرلر چغتای لسانده چیچقان دیرلر ڲ مولش ﭺ واو معروف
وکسر لامله اسم مصدردر آکلنش معناسنه ابوشکور بیت بکار دهر مولش کرچه بدنیست
ولی درخیر کردن ازخرد نیست * حکیم فردوسی بیت بدو کفت کاموس کین رای نیست *
بدین مولش اندر مرا پای نیست ڲ مع الغین المعجمه * مرغ ﭺ سکون راء مهمله ایله اوج
معنایه کلور اول عموما قوش معناسنه در عربیده کی طیر کبی ثانی نیراعظم اسماسندن بر اسمدر
شیخ نظامی بیت تو دهی صبح را شب افروزی * روز را مرغ ومرغ را روزی * شاعر بیت
بود طعمه باز تو مرغ روز * نه مه همچو رایت بود شب فروز * ثالث زنجبیل که مرتاده اولور
ڲ مغ ﭺ آتش پرست کافره دیرلر استاد عنصری بیت چوشب رفت وبر دوست پستی کرفت
هوا چون مغ آتش پرستی کرفت * مطلق کافره دیرلر شمس فخری بیت دشمن خسرو خلیل امین
درهمه باب کمترست ازمغ ڲ موغ ﭺ واو مجهول ایله مغ مرقوم معناسنه شیخ سعدی بیت
موغی در بروی جهان بسته بود * بتی را بخدمت میان بسته بود ڲ مع الفاء * مشرف ﭺ سکون
شین معجمه وکسر راء مهمله ایله کاتب معناسنه حکیم شفایی درهجا بیت خالوی توشد ناظر
دلالی سرکین * عموی توشد مشرف کناسی میدان * کناس فتح نون مشدده ایله کاریز
معناسنه در ڲ موتاف ﭺ قیل بوکجی موتاب وموتاو دخی دیرلر میرنظمی بیت بموتاق شود
سرمایه ریشش * یاخود کشته چوقوطاسی به پیشش ڲ موشکاف ﭺ مدقق وباریك نظر
معناسنه مولانا جامی بیت خاطر از وسوسه صافی کردند * در ورع موشکافی کردند *
ڲ موی شکاف ﭺ دخی دیرلر مدقق ومحقق معناسنه خواجه سلمان بیت کاه درحل دقایق
سخندیست موی شکاف * کاه درکشف حقایق علمیست چهره کشا ڲ مع القاف * مشاق ﭺ
فتح شین معجمه ایله خدمتکار معناسنه وشاق دخی دیرلر ابوالمعانی بیت مشاق تو بوند خوبان

خوبان عالم * بملك حسن راشاه جهانی ڲ مشتاق ﭺ آرزومند معناسنه وله بیت تویی
چوکعبه انور بدیده عشاق * جمال حسن تو خلق جهان همه مشتاق ڲ مع الکاف * مروای نیك
مصنفات باربد خسرودن بر لحن اسمیدر شیخ نظامی بیت چوبرمروای نیك افراختی بال * همه
نیکوشدی مروای آن فال ڲ مرژدك ﭺ سکون زاء فارسی وفتح دال مهمله ایله برشخصك آدیدر که
نوش الروان پدری قبادشاه زماننده دعوای پیغمبری ایلدی نوش الروان پادشاه اولدقده آنی
سکسان بیك نفر توابعیله قتل ایلدی محمد هندوشاه بیت جهاندارا تواند ردفع احداث *
چونوشروانی اندر دفع مرژدك ڲ مرژك ﭺ مصغر مرژه در کاف تصغیر ایله ڲ مشتانك ﭺ
سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ونونله ال قیاسی یعنی آوج ایچنه صغار طاش ڲ مشك ﭺ
معروف عربیده مسك دیرلر ولایت چین ودیار خطا وممکلت ختنده حاصل اولور ناف آهو در
خالص اولوب مغشوش اولمیه نك امتحانی استشمام یعنی قوقولدقده بورندن قان کلور شیخ سعدی
بیت بدو کفتم که مشکی یا عبیری * که از بوی دلاویز تو مستم ڲ مشکك ﭺ سکون شین معجمه
وفتح کافله براوت کوکیدر زیاده خوشبوی عربیده سعد دیرلر ضم سین مهمله ایله اطبا معالجه یه
استعمال ایدرلر شاعر بیت کرچه مشکك بسی بود خوشبوی * فرق وی چون بمشك بسیارست
ڲ مشکنك ﭺ سکون شین معجمه وفتح کاف ونونله بر قوشدر ککلکه مشابه اکثر صو کنارنده
تعیش ایدر ڲ مشکینك ﭺ سکون شین معجمه ویای تحتانی وکسر کاف وفتح نونله بر حلوا
آدیدر کذا فی المؤید ڲ مشنك ومشنکك ﭺ کلاهما بسکون الشین المعجمه وفتح النون
بمعنی مشنج مرقوم یعنی برغله در هندولر کلاو دیرلر ڲ مغلاك ﭺ سکون غین معجمه ایله
درویش فقیر معناسنه در جمال الدین عبد الرزاق کاشی بیت بقسمت مقادیر رزق از جهد ست
دلیلش ابله مرزوق وزیرك مغلاك * بولغت اکرچه عربی یه بکزر اما کتب معتبراتده فارسی
کورلمشدر ڲ مغوشك ﭺ ضم غین وفتح شین معجمتین ایله مجوس دانشمندی در ڲ ملك ﭺ
بمعنی زوبین که کوچك حربه در پور بهای جامی بیت باداخلید دیده شوخت بزخم خار *
وانکاه سفته سینه شومت بنوك ملك ڲ ملاك ﭺ سکون لامله حبوباتدن برنوع قره دانه در
ابو المؤید بیت بساکسا که ندیم حریره وبره است * بساکس است که سیری نتابد از ملکش *
شیخ عطار بیت ملك مطلب که نخوردی مغز خر * ملك کاو آزاد هند ای بیخبر * ومرجمك اولمق
اوزره دخی منقولدر بیت اوله مرجمك اولمق مناسبدر زیرا قره دانه غدای انسانه صالح
دکلدر وعربیده معناسی کسنه نك تحت تصرفنده اولان شیئه دیرلر فارسیده تحیت وسلام
معناسنه اولدوغی دخی مرویدر ڲ ملکك ﭺ سکون لام وفتح کافله ابه کومجی دید کاری اوت
عربیده خبازی دیرلر بعض نسخه ده ملکل واقع اولمشدر ڲ مندك ﭺ سکون نون وفتح دال مهمله
ایله پاره لنمش نسنه هرنه اولور سه میرنظمی بیت درویش کهنه جامه ومندك * شده درپیش
مردمان منجك ڲ منلاك ﭺ سکون نون وفتح لامله دانشمند که ملا ومنلا دخی دیرلر ڲ منهلاك ﭺ
سکون نون وکسر ها ایله فقیر ودرویش معناسنه در وله بیت درجهان هرکه منهلاك شود *
ازسؤال وحساب پاك شود ڲ موشك ﭺ واو معروف وفتح شین معجمه ایله یراسه که شب پره
دخی دیرلر کوندزه نظر ایده مدیکندن کوندز طشره چقمیوب کیجه چقوب اوچر شیخ سعدی

بيت نور كيتى فروز چشمهٔ خور * خوش نيايد بچشم موشك كور موك واو مجهول ايله
بمعنى ميش يعنى قويون كذا فى فرهنك جهانكيرى اما مجمع الفرسده بمعنى نيش مسطوردر مهك
فتح هايله سكل كه وجود انسانده ظاهر اولور عربيده ثؤلول ديرلر مع الكاف الفارسى
مرداسنك سكون را ونون وفتح دال وسين مهملات ايله كشدن آيريلان قورشون تركيده
مرده سنك وعربيده مرده سنج ديرلر مرده ريك ميتدن كيرو قلان اثواب ومال وارزاق
مرده رى دخى ديرلر متروكات معناسنه حضرت مولانا قدس سره * مثنوى * اشتر اشكالى
بر پشت تست * كرنسيمش در توصد كلزارست * ميل تو سوى مغيلانست وريك * تا چه
كل چينى زخاك مرده ريك * وله قدس سره بيت ازخراج ار جمع آرى زر چو ريك * آخر آن
ازتو بماند مرده ريك * وله قدس سره بيت كفت قاضى خيز ازين زندان برو * سوى خانه مرده
ريك خويش شو * نفرين محلنده آرته قلان ديدكلرى معنايه رشيد الدين وطواط بيت
درد او حسرتا كه بپايان رسيد عمر * وين حرص مرده ريك بپايان نميرسد * حكيم انورى بيت
كفتم كليد حجره بمن ده تو بر نشين * اين مرده ريك را تو باهستكى بيار مرغ شب آهنك يعنى
بلبل امير خسرو بيت دوش زياد رخت آه جكر سوز من * شدهوا پر بسوخت مرغ شب آهنك را
مرك سكون راء مهمله ايله بورندن آقان غليظ صوكه خلم دخى ديرلر سومك معناسنه
مريزبانك كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانى وزاء معجمه وفتح باء موحده ونون ساكنه ايله
بردارودر خوب كلادخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى مشتاسنك سكون شين
معجمه وفتح تاء مثناة وسين مهمله ايله مشت سنك بودخى آنك كبى ايكى معنايه كاور اول
بمعنى سنك فلاخن يعنى صپان طاشى على سطرنجى بيت تيغ خونتر زطعنهٔ دشمن * مشت
بهتر زسنك مشتاسنك * ثانى ال ايله آتيلان طاش كه عربيده سلمه ديرلر مشتنك
سكون شين معجمه وفتح تاء مثناة ونونله دزد وراهزن معناسنه كذا فى الاداة منك
سكون نونله ايكى معنايه در اول غله معناسنه شاه ناصر خسرو بيت بخوشه دراز بهر بيرون
شدن * چنان جمله شد ماش ومنك ونخود * ثانى بال آروسى كه منج دخى ديرلر منصور
شيرازى بيت زاده از من فضيلت ودانش * چون شكر از نى وعسل از منك * فرهنك
زفانكويه سياه برغله در ماشدن خرده وصيدنه ابى ريحانده يرچوب در هركيم تناول ايلسه
عقلى مختل ومست ومدهوش اولور معاجينه جزؤ ايدرلر سرخ رنك نانخواهه مشابه اما
آندن ايرجه اولور معربى منج در مع اللام * مخمل سكون خاء معجمه وفتح ميمله ابريشمدن
ايشلنن حاولى قماش بعض ساده رنك وبعض منقش اولور قطيفه ديرلر حكيم اسدى بيت چه
مخمل چه شاره چه خزّ وحرير * چه دينار ود بياچه مشك وعبير مزمّل فتح زاء معجمه
وكسر ميم مشدده ايله لوله كه باقردن ايدوب چشمه لره ومصلقلره وآبدست آلنور يرلره قورلر حكيم
ازرقى بيت آن كردش مزمّل زرين شكفت را * آبى بروشنى خورد آن اندرو روان * وله بيت
پيروزه صحن سيم كشيده درون رود * ازكوشهٔ مزمّل زرين بايدان * عربيده جامه اورتنوب
صارلمق معناسنه در مستقبل سكون سين مهمله وقاف وفتح تاء مثناة وباء موحده ايله
تمام يا زيان صورت مقابل نيمرخ در مولانا عرفى بيت چهره پرداز جهان رخت كشد چون

چون مجمل * شب شود نيمرخ وروز شود مستقبل * عربيده كلجك زمانه وكلجك نسنه يه
ديرلر مقابل ماضى در مغل ضم غين معجمه ايله ماوراء النهر تاتارى كه جنكيز خان وهلاكو خان
وتيمور خان آنلردندر وفتح غين معجمه ايله ده بر طائفه در مولانا هاتفى بيت كروه مغل بچهٔ
ماهروى * وزيشان كل ولاله را رنك وبوى مغول ضم غين معجمه وواو مجهول ايله ده مغل
مرقوم معناسنه در مقل سكون قافله كرزو كوپال معناسنه ودخى بر دارودر هندوستانده
كه كل ديرلر مؤيد الفضلاده مسطوردر وبعض كتب طبيه ده درت جزؤدن مركب بر عطردر
مقيل كسر قاف وسكون ياى تحتانيله برنوع طعامدر كه كوفته ات وقوروق ياغى وبغداى
ونخود وباقلا وپياز وشلغم ايله ايدرلر مل ايكى معنايه در اول برنوع ايرى وبيوزه امرود در
خرمل دخى ديرلر ثانى عربيده شراب معناسنه در اما لغت فارسى اولمشدر حكيم سنائى بيت
پيش دركاه او زاهل هوس * مل سوارست وكل پياده وبس * خواجه حافظ بيت در حلقهٔ
كل ومل خوش خواند دوش بلبل * هات الصبوح هبوا يا ايها السكارا * شمس فخرى بيت
احتسابش بدان رسيد كه بود * تلخى وشكر از طبيعت مل منبل سكون نون وكسر باء
موحده ايله منكر وراه مستقيمدن دورد وشمش معناسنه حكيم سنائى بيت شرع ورزى نيايد
از منبل * حق كذارى نيايد از كاهل * حضرت مولانا قدس سره * مثنوى * ساختى
خود را جنيد وبايزيد * روكه بشناسم تبر را از كليد * بدركى ومنبلى وحرص وآز * چون كنى
پنهان بشيد اى مكرتاز منغرل سكون نون وضم غين معجمه وراء مهمله ايله برنوع بيوك
قدحدر مجلس آخرنده آنكله طلو ايچرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى موسيقال بمعنى
موسيقار مرقوم مول واو مجهول ايله بش معنايه كاور اول معشوقه كه تركيده
اويناش ديرلر حضرت مولانا قدس سره بيت آن زنك ميخواست تا با مول خويش * ميزند
در پيش شوى كول خويش * استاد لطيفى بيت بدين خط زيبا بدين قدّ طول * عجب نبود
اربا شدش زهره مول * ثانى بودن لفظندن صيغهٔ امردر مول ديرلر يعنى باش ديمك
اولور مثلا مردباش ديمكده مردمول ديرلر حضرت مولانا قدس سره بيت براى تو مهان
در انتظارند * سبكتر روچرا درمول مولى * حكيم اسدى بيت زيمان بشد شاد وكفتا بمول *
همه كارهاى جهان شد شمول * ثالث بمعنى صبر وتأخير شمس فخرى بيت بسوى دركه شهنشه
شو * سر حسرت بمال وپيش مول * بو ايكى معناده اضداد قبيلندن اولور رابع بازكشت
خامس ناز بعض فرهنكلرده حرامزاده معناسنه ده مرويدر واو معروف ايله عربيده عنكبوت
معناسنه در هندى لسانده قيمت وبيخ نباتات وسرمايه معنالرينه واشباع ضمله عربيده مال
معناسنه در كه متمول مالدار ديمكدر مومول كوزده واقع اولور بر علتدر كذا فى التحفه
مويه زال موسيقى ده برنوا آديدر كذا فى المجمع مع الميم * مدام هر وقت ودائما
ومتصل شراب ايچمكه ديرلر خواجه حافظ بيت ما در پياله عكس رخ يار ديده ايم * اى بيخبر
ز لذّت شرب مدام ما * شمس فخرى بيت هم بدانسان كه فرّخى كفتست * باد از فرّخى وعيش
مدام مشكدم سكون شين معجمه وكاف وضم دال مهمله ايله سياه رنك بر قوش در غايت
خوش آواز اولور حكيم اسدى بيت پراكنده با مشكدم سنكخوار * خروشان بهم سارك

وكبك وسار ؏ مورد اسپرم ؏ بر نوع ریحاندرکه بپراغی مورد یپراغنه بکزر کذا فی المجمع ؏ موم ؏
معروف شیخ عطار بیت چون عنایت قادر وقیوم کرد * در کف داود آهن موم کرد *
؏ مع النون * مبسیدن ؏ سکون باء موحده ویای تحتانی وکسر سین مهمله ایله غضب
ایله زیر لبدن سو یلمك معناسنه در ؏ متکیدن ؏ سکون تاء مثناة ویای تحتانی وکسر کافله
یعنی شاشیدن یعنی ایشه مك بو ایکی لغتك مثالی میر نظمی بیت ببسیده لب و در دل
غضبناك * به پیشش شیر رامتکید از باك ؏ مچکان ؏ سکون جیم وفتح کاف فارسیین ایله
یعنی مژکان ؏ مچکیدن ؏ سکون جیم فارسی ویای تحتانی وکسر کافله مفنی دیمك اولور
کذا فی فرهنك جهانکیری ؏ مردن ؏ سکون را وفتح دال مهملتین ایله اولمك فوت معناسنه
مستقبلنده افصح بودرکه کسر میم ومابعدنه بریا زیاده ایدوب میردد دینله وکاهی ضرورت شعر
ووزن قافیه ده یایی حذف ایدوب مرددخی دیرلر حکیم اسدی بیت شناور چوبی اشنا را کرد
چو زیرك نباشد نخست اومرد * چغتای اسانننده مرده یه اولوك دیرلر وواو کتابت اولنور اما
تلفظ اولنمز میر علیشیر بیت اولوکنی تیرکور ولعلینك مسیح آسا کلام ایلاب * تکم چاشنی
سین شربت یحیی العظام ایلاب * وله ایضا بیت کیزار مین کو یبدا ایل لار نظر حالیغه
سالغای دیب * اکر اولتورسه قانیم توفراغیدا قالغای دیب ؏ مرزان ؏ سکون راء مهمله
وفتح زاء معجمه ایله نرکس معناسنه میر نظمی بیت کند درباغ مرزان دیدبانی * دهد مژده قدوم
یارجانی ؏ مرغ زندخوان ؏ فتح زاو خاء معجمتین وسکون نون ودال مهمله وواو معدوله ایله
بلبل معناسنه در حکیم خاقانی بیت کرمغانرا رازمرغان دیدمی * دل بمرغ زندخوان در بستمی
؏ مرغ شبخوان ؏ دخی بلبله دیرلر خواجه حافظ بیت مرغ شبخوانرا بشارت باداندر راه
عشق * دوست را بانالهٔ شبهای بیداران خوشست ؏ مروسیدن ؏ ضم را وکسر سینی
مهملتین ایله ایکی معنایه در اول برنسنه یی عادت ایلمك ثانی برکاره زحمت چکمك معناسنه دور
؏ مزددندان ؏ سکون زاء معجمه ودال مهمله اولی ایله اول آقچه درکه اکابر واغنیا فقرایی
اطعام طعام ایتدکلرن صکره ویررلر ایدی شمدی امربرعکس اولوب اکابر ووزرادن برینه
ضیافت اولندقده اوکنه پیشکش چکان آت ویاخود تفاریق وذی قیمت نسنه یه دیرلر میر نظمی
در وصف طمعکار بیت مزددندان کردهی مال جهان * هیچ نمی آید قناعت را بدان *
؏ مژدکان ؏ سکون زا وکاف فارسیین ایله بشارت معناسنه استاد لطیفی بیت هر آن زخمی
کزان مژکان بجانست * دلم را زان جراحت مژدکانست ؏ مژکان ؏ سکون زا وفتح کاف
فارسیین ایله کرپك که عربیده اجفان وجفن دیرلر قیاس بو ایدی که جمع مژه اوله اما مفرد معناسنه
استعمال اولنور استاد لطیفی بیت بمژکانی دلم مجروح کردی * بلعل لب مکن درمان
خسته ؏ مشت زن ؏ سکون شین وتاء مثناة وفتح زاء معجمتین ایله پهلوان وکورشجی یه دیرلر
ومشت آور دیو صیغهٔ امر اولور شیخ سعدی بیت کرات زدست بر آید دهنی شیرین کن *
مرد آن نیست که مشتی بزنی بردهنش * مثال اول میر نظمی بیت مشت زنی بود بسی زورمند *
هم پسر ودختر او بود چند ؏ مشك ترکان ؏ ترکیده طوپلاق دیدکلری دارودر ؏ مشك زمین
دخی طوپلاقدر ؏ مشکیدن ؏ سکون شین معجمه ویای تحتانی وکسر کافله یعنی دندیدن یعنی

یعنی کومردنك سباع صفتی در میر نظمی بیت آمده در پیش وامشکیدن کرفت * همچو شیر
شرزه مشکیدن کرفت ؏ مفلجان ؏ سکون فا وکسر لام وفتح جیمله ولایت غزان سرحدنده
واقع بر ارمق آدیدر حکیم خاقانی بیت باد صبا باب کر نفش قدا فلج افکند * چون تو خلاج
وفتح را بو شط مفلجان بری ؏ مغالجین ومغلجین ؏ کلاهما بفتح الغین المعجمه وسکون اللام
وکسر الجیم الفارسی الاکوزه دیرلر ؏ مغان ومغن ؏ جمع مغ یعنی آتش پرستان کشیشلریدر
؏ مکران ؏ سکون کاف وفتح راء مهمله ایله بر ولایتدر رودیرلرکه طاشی وکسکی آدم شکلنده
اولور رایعش مولانا هاتفی بیت کز آن سرزمین تا بمکران زمین * به تبریز راند بکران جبین *
؏ موژان ؏ واو معروف وفتح زاء فارسیله نرکس دیدکلری چیچکدر استعاره طریقیله
کوزه ده اطلاق اولنور استاد فرخی بیت خوی کرفته لالهٔ سیراب ش از تف پیلند * خیره کشته
نرکس موژانش از خواب خمار * شمس فخری * قطعه * خدایکانا شعرم که هست سحر حلال
حرامزاده بوده رکه خواندش مرجان * کرش بلولو ومرجان کسی کند نسبت * چنان بودکه
بنرکس تشبه موژان * فرهنك جهانکیریده چشم شهلای پر کرشمه مسطوردر ؏ موزه بالیق
پابوج یا صدوغی که اوکجه یه قورلر نعمة الله صقمان دیو تعبیر ایلمشدر ؏ موقان ؏ واو مجهول
وفتح قافله برشهردرکه فضا وصحراسنی مدح ووصف ایلمشلر درغایت نزهت ولطافتی واردر
خواجه سلمان بیت بهارخانهٔ چین عرصهٔ کلستانست * مخوان بهار مغانش که دشت موقانست
؏ موقلون ؏ واو مجهول وسکون قاف وضم لامله بردارودر عربیده اکلیل الملك دیرلر ؏ مولتان
واو مجهول وکسر لام وفتح تاء مثناة ایله بر طائفه در غارت ویغما ایله مشهوردر مولانا هاتفی
بیت یسارش بایین کیخسروی * سئله از هاتی ومولتان قوی ؏ مولیدن ؏ واو معروف
وکسر لامله یعنی درنك کردن اکلنمك معناسنه حکیم فردوسی بیت بمولیم تا نزد خسرو شوند *
بدرکاه اولشکر نو شوند * وله ایضا بیت کز ایران زیاد اندر آید بباب * به آید ز مولیدن اندر
شتاب ؏ موم آیین ؏ مومیایه دیرلر شرحی آیین لغتی ذیلنده ذکر اولندی ؏ مویان ؏
بوزن کویان یعنی نوحه کنان حکیم انوری بیت مویه کر کشته زهرهٔ مطرب * بد جهان وجهانیان
مویان ؏ مویدن ؏ واو معروف وکسر یای تحتانی اول وسکون ثانیله نوحه ایلمك یعنی میت
اوزرینه مرثیه اوقیوب آغلمق معناسنه مصدردر ؏ مع الواو * مرکو ؏ سکون راء مهمله وضم
کاف فارسیله یعنی کنجشك یعنی سرچه ؏ مشکو ؏ سکون شین معجمه وضم کافله یعنی بتخانه
منوچهری بیت یکی بتخانهٔ آزر یکی بتخانهٔ مشکو * سه دیکر جنت عدن وچهارم جنت المأوی
ودخی حرمخانهٔ ملوك وسلاطین معناسنه حکیم خاقانی بیت رفت شیرین بشبیخون فنا * نقش
مشکو وشبستان چکنم * فرهنك زفانکویاده حرم پادشاهان مرویدر ؏ مو ؏ اوج معنایه
کلور اول قیل صاچ وصقال وزلف وجمله وجود انسانده وحیوانده بتن قیل عربیده کی شعر
معناسنه ثانی فغفوری کاسه وطبق وفنجانده اولان جزوی یاریق که آندن نسنه طمله مز
رومده اکا دیرکلی دیرلر حکیم صاحب بیت نغمهٔ بلبله پیر مغان کر شنوی * قیمت کاسهٔ فغفور
بمویی کردد * ثالث سوزك دقیق محلی وبرایشك دقتله کزلو نسنه لری که مو بمو کفتم ومو بمو جستجو
کردم دیرلر ؏ موبمو ؏ ایشی بیقصور رایلمك وسوزی تقریر وتقطیر سویلمك ابو المعانی بیت

مو بوکفتم باو حال دل زار و حزین * در میان ما و جانان از غم دل هرچه هست کی موتاو یعنی
موتاف وموتاب معناسنه در کی مولو یعنی واو مجهول وضم لامله ایچی بوش براغاجدر کشیشلر
وابدالل آغزله اوفوروب چالرلر کندولره مخصوص صدا ظاهر اولور حکیم خاقانی بیت مولو
مثال دم چو بر آرد بلال صبح * من نیز سر ز چوخهٔ خارا بر آورم * وله در قسمیه بیت بیانك وزاری
مولو زن از دیر * ببند آهن اسقف براعضا * فرهنك زفانکو یاده حلقهٔ آهنین ومجمع الفرسده
ناقوسی باشد با ریك که زاهدان ترسا در درون دیر زنند * حکیم خاقانی بیت مرا بینند
در سوراخ غاری * شده مولوزن و پوشیده چوغا کی مهرهٔ جاندارو یعنی مارمهره معناسنه
و پادزهر معناسنه ده مرویدر حکیم خاقانی بیت بهترین جاهی بدست و بدترین قومی کرو *
مهرهٔ جاندار و اندر مغز ثعبان دیده اند کی مع الهاء * مچه یعنی فتح جیم فارسیله بمعنی مژه
کی مردارخانه یعنی نرده بر خانه درکه آنده مهره درششدر واقع اولور کی مرده یعنی اولودر مقابلی
زنده در شیخ عمر خیام * رباعی * چون مرده شوم خاك مرا کم سازید * واحوال مرا عبرت مردم
سازید * خاك تن من بباده آغشته کنید * وز کالبدم خشت سر خم سازید کی مرغانه یعنی
سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ونونله قوش یمرطه سی هرنه نك اولورسه کی مرغه یعنی سکون
راء مهمله وفتح غین معجمه ایله دخی یمرطه در ابو المعانی بیت مرغهٔ امروز را از مرغ فردا بهترست *
عاقلان ندهند هرکز نقد حاضر نسیه را کی مژدکانه یعنی سکون زاو فتح دال مهمله وکاف
فارسیله ونونله مژده ایچون ویریلان نسنه یه دیرلر کی مژده یعنی مشتلق معناسنه در مصدری
مژده دادن ومژده کر اسم فاعلیدر کی مژه یعنی فتح زاء فارسیله کرپك که عربیده جفن دیرلر
کی مسته یعنی سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله طعمهٔ باز وشاهین وغیرهما یعنی آوجی
قوشلره ویریلان یم استادرودکی بیت منم خو کرده بر بوسش چنان چون باز بر مسته * چنان
بانك آرم از بوسش که بانك آری تو از پسته کی مسیچه یعنی سین مکسوره ویای ساکنه وفتح جیم
فارسیله مزکلدك دیدکاری قوشدر کی مشت رنده یعنی سکون شین معجمه وتاء مثناة ونون وفتح
راو دال مهملتین ایله بر آلتدر دولکرلر آنکله تخته یی هموار ایدرلر مشت رنددخی دیرلر کی مشتوان
سکون شین معجمه وتاء مثناة وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول یعنی مشت رنده ثانی بر آوج
نسنه یه دیرلر کی مشته یعنی سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله خنجر وبچاق وسائر نسنه نك
صاپی وقبضه سی عموما وحلاج یاینك دسته سی خصوصا اثیر الدین اخسیکتی بیت هر روز
بهر پنبه زدن بر دواج چرخ * صبح از عمود مشته کند و ز افق کمان کی مشخته یعنی فتح شین وتاء
مثناة وسکون خاء معجمتین ایله بر حلوادر عربیده مشاش دیرلر مولانا کسایی بیت کودك اکر
خواهیش مواجرت آید * زود بیاموزیش بغز و مشخته کی مشکدانه یعنی سکون شین معجمه
وکاف وفتح دال مهمله ونونله ایکی معنایه کلور اول بر خوشبو دانه در دلوب ایپلکه چکورلر ثانی
موسیقیده بر نوا اسمیدر شیخ نظامی بیت چو بر کفتی نوای مشکدانه * ختن کشتی ز بویش
مشکخانه کی مشکزه یعنی سکون شین وفتح کاف وزاء معجمتین ایله سختیان وباغاریدن اولان
دوشك کی مشك نافه یعنی سکون شین معجمه وکاف وفتح نون وفا ایله ایکی معنایه در اول مشك
خالص ثانی براوتدر مشك کبی رایحه او دانه لردر کی مشکوله یعنی سکون شین معجمه وضم کاف وفتح

لامله کوچك مشك معناسنه درکه مشکیزه دخی دیرلر کی مشکویه یعنی سکون شین معجمه
وضم کاف وفتح یای تحتانیه ایله ایکی معنایه در اول خوشبو ونفیس دوشکار که ملوك وسلاطین
وکبار تختلری اوزرینه دوشرلر مشکوی دخی دیرلر ثانی موسیقیده بر نوا اسمیدر کی مغبچه یعنی
سکون غین معجمه وفتح باء موحده وجیم فارسیله نور سیده آتش پرست اوغللری ومیخانه جی غلامی
لکن بو عرف عامدر خواجه حافظ بیت آمد افسوس کنان مغبچهٔ باده فروش * کفت
بیدار شو ای رهرو خواب آلوده کی مغنك یعنی ضم غین معجمه وسکون نون وفتح دال مهمله ایله
یومری نسنه که انسانك وجودنده دری آلتنده ظاهر اولور اما وجعی اولمز عربیده غدد دیرلر
حکیم سوزنی در صفت ذکر خود بیت بصد مغاك بر کناکی ومغنك سری * چکند رو کنزری
نیست کان برابر او * بعض فرهنکده بر عضوك کوکی شکست اولدوغندن صکره ناهموار
صاغلوب قالمق وبعض فرهنکده وجود انسانده ریح منعقد اولوب یومرولنمسنه دیرلر استاد
عسجدی بیت بردار درشتی ز دل خصم بنرمی * نزدستی آرایدای دوست مغنك * حق بودر که
اسم عام در اول مقوله لرك هر برینه دیرلر شمس فخری ات ایچنده اولان بزدردیوب بو بیتی نظم ایلمش
بیت حوادث دشمنانت را بکینه * بر آرد دیدهٔ همچون مغنك کی موچینه وموچینه یعنی کلاهما
بواو المجهول وکسر الجیم الفارسی چمبستره که قیل قوپاررلر عربیده منکاش دیرلر کی مورچانه
ومورچه یعنی کلاهما بواو المعروف وسکون الراء المهمله وجیم الفارسی اول پاسدرکه جسم آهنه کار
ایدوب هر نقدر صیقل اولنسه یینه یرنده تأثیری باقی قالور امیر خسرو بیت آن جهانکیر که
شیرینی جان بدخواه * کاه هیجا خورش مورچهٔ خنجر کرد * حکیم خاقانی * قطعه * مژده که
خوارزمشاه ملك صفاهان کرفت * ملك عراقین را همچو خراسان کرفت * ماهچهٔ چتر
او قلعهٔ کردون کشاد * مورچهٔ تیغ او ملك سلیمان کرفت * ودخی قلیج جوهرینه دیرلر امیر
خسرو بیت بلارکها که اندر جنك وناورد * پلنك وشیرخوردی مورچهٔ خرد * واستعمال طریقیله
هنوز خطی کلمش محبوب خطنه دیرلر کمال خجندی بیت دیدم آن لب بروی از اشك سیه این
خط نوشت * آنکه شیرینست اینجا این همه مورچه چوشد کی مورخانه یعنی واو معروف وسکون
راء مهمله وفتح خاء معجمه ونونله ایکی معنایه در اول سیاه وخرده قرنجه ثانی پاس معناسنه دو
کی موردانه یعنی واو معروف وسکون را وفتح دال مهملتین ونونله مرسین یمشی که اصلی مورد دانه
ایدی تخفیفا بر دالی محذوفدر کی موریانه یعنی واو معروف وکسر راء مهمله وفتح یای تحتانی
ونونله پاس که قایچه وغیریده مورلرده اولور مورچه دخی دیرلر شیخ سعدی بیت آهنی راکه
موریانه بخورد * نتوان برد از و بصیقل زنك کی موریه یعنی واو معروف وکسر راء مهمله وفتح
یای تحتانیه سرکه کوپی وصو کنکی معناسنه در موری دخی دیرلر کی موزه یعنی واو معروف کی
وفتح زاء معجمه ایله ادك وپابوج معناسنه که عربیده خف دیرلر چغتای لسانده او توك دیرلر
میرعلیشیر بیت التون ایسیرغاکه قولاغ آغریتور * زر دل او توك درکه آیاغ آغریتور کی موژه
واو معروف وفتح زاء فارسیله آیکیر یعنی صو ایرکان یوردکه از یو دخی دیرلر وشرفنامه ده برحلوا
آدیدر کی موسترده یعنی ضم سین وتاء مثناة وسکون را وفتح دال مهملات ایله قلندران معناسنه که
صقال وبیق وقاش وکرپك تراش اوله کی موسه یعنی واو معروف وفتح سین مهمله ایله زنبور

درچرخ مشتی خاك را * ثانی جمع قلیل یعنی آز جماعت حکیم اسدی * مصرع * اعادی کدایند مشتی اراذل * و بر مقدار معناسنه شیخ نظامی * مصرع * باتش بدل کشت مشتی شرار * ثالث کروه اندك معناسنه نتکم تفسیرد بلی ده بو عبارت صحیحه بو یاجه مسطوردر سأل رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم عن میکائیل علیه السلام هل یقول الله عز وجل شیئا بفارسی قال نعم یقول الله تعالی جل جلاله * چکنم با این مشتی ستمکار جز آنکه بیامرزم * کذا نقل فی بعض الکتب بو معنایه کمال اسمعیل بیت یك کرشمه کرده فضلت یا بنی آدم ازلن غلغلی د رجان مشتی خاکیان انداخته مشکمالی سکون شین معجمه وکاف وفتح میم وکسر لامله مصنفات باربد خسرودن برلحن آدیدر شیخ نظامی بیت چو در مشکوی کردی مشکمالی * همه مشکو شدی ازمشك خالی مشکوی سکون شین معجمه وضم کافله نفیس وخوشبو دوشکلر که ملوك وسلاطین تختلری اوزره دوشرلر حکیم اسدی بیت برو تخت جم را سوی کاخ ماه * بمشکوی زرین بیاراست کاه * کاه تخت معناسنه اولور معیار جمالیده شمس فخری خسروك شیرین ایله اوتوردوغی خلوتخانه سنه دینلور دیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت همیشه نکهت خلقت بماناد * کروآفاق شد مانند مشکوی مغنی فتح غین معجمه وکسر نون مشدده ایله مطرب وکوینده معناسنه اما اکثر زمانده استعمال اولنور خواجه حافظ * مصرع * مغنی کجایی سه تاری بزن موری واو مجهول وکسر راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول صو یوهرنکی که کنك دخی دیرلر طیان مرغزی درهزل بیت کونت کاریز وکیرمن موریست * آب موری من برنك چو دوغ * بو معنایه شمس فخری بیت زفر دولت او چشمها روان کردد * بسنکلاخ درون بی پناه و بی موری * ثانی اوجاغك توتون چقه جق یری مولانا جامی درسلسلة الذهب بیت زنکی روی چون دردوزخ * بینی اش همچو موری مطبخ * عربده چقمقدن چقن آتشه دیرلر نتکم بو بیتده واقعدر عمر بن معدی بیت موری زناد الوغا فی یوم معرکة * اذا الدلیل بدمع رام یطفیها ملوی سکون لامله بر طائفه آدیدر مولانا هاتفی بیت چو دانست ملوی اهل طراز * که آمد بدروازها ترکتاز موسقی وموسیقی علم ادوار درکه علوم ریاضیه دن مستقل بر علمدر آنده نغمات ومقامات اجرا اولنور ونه وجهله اولیجق تنفرونه طریقیله اولیجق استلذاذ حاصل اولور ونقرات اراسنده ازمنه متخلله نغماتك تألیفنده وتنافر واستلذاذنه نظر بحثنه صناعت تألیف دیرلر ونقرات اراسنده ازمنه متخلله یه نظر بحثنه علم ایقاع دیرلر موش دشتی عرب طوشانی دیدکاری بیان صحانیدر مزروعاته دوشدکده تباه ایدر مولی سکون واو وکسر لامله بر طائفه درکه غارت ویغما ایله مشهوردرلر موی سکون واو ایله قیل معناسنه درعموما که قیون وکچی وسائر حیوانا تك قیلنه ده موی دیرلر عربده کی شعر معناسنه جغتای لسانده جمله حیوان وانسان توینه توك دیرلر وقوش یوکی معناسنه سبعه سیاره ده بهرام شاهك نیرانداز لکی وصفنده ایدر بیت قای توکین صید نینك نشانه قیلیب * اوقی اول پیرنی آشیانه قیلیب موبی واو معروف وکسر یای تحتانی اول ایله کورك که براثوابه قپلو اولدقده جامهٔ موبی دیرلر خواجه سلمان بیت آفتابی بتوکوهست مراپشت امید * سرد باشد که کنم جامهٔ موبی درخواست موبندی معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری موسیچه واو معروف وکسر سین مهمله وسکون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله بردیشی قوشدر حکیم صاحب درقسمیه بیت بسر بریدن موسیچه ازهوس بهوا * بدم فشانی ومسیچه کان مورشکار * دیرلر کداوچدقده باشی یوقارو اوچار وخوش صداسی اولمغله اکثر قفسلرده بسلرلر مولنجه واو مجهول وفتح لام وجیم ونون ساکنه ایله تخیل بتی که هر تخیل کومسنه دوشه البته تباه ایدر مونه واو معروف وفتح نونله خاصهٔ طبیعی کذا فی التحفه موینه واو معروف وکسر یای تحتانی اولی وسکون ثانیه وفتح نونله بمعنی پوستین که کورك وهر حیوانك توبلی دریسی خواجه سلمان بیت ناروایی که چنین شعر بهر حال رواست * نبود خاصه درین فصل که موینه رواست * سعدی هروی * قطعه کرچه یکموی زموینه ندارد بتنم * وزچه آسیب حوادث اثری د رسرماست * در پناه توز موینه مدد میطلبم * زانکه چون قصد مرا لشکر سرما زقفاست مویه واو معروف وفتح یای تحتانیله نوحه وکریه که میت اوزرینه سویلیوب اغلرلر حکیم انوری بیت مویه کر کشته زهرهٔ مطرب برجهان وجهانیان مویان مهره سکون ها وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول افعی وار درها باشلرنده اولان طاش مار مهره دخی دیرلر غایت مقبول طاشدر واز بولنور مولانا هاتفی بیت بودنیزه ام افعی نیره کیش * که هم مهره هم زهر دارد بخویش * ثانی یتك یعنی چکج عبد الواسع جبلی بیت بساید زخم کرزاو چو سرمه پیکر خارد * بسنبد نوك رمح او چو مهره تارك سندان * بونلردن غیری معنالری معلومدر مع الیاء التحتانی * متواری سکون تاء مثناة وفتح واو وکسر راء مهمله ایله کزلو پنهان معناسنه استاد فرخی بیت دوش متواریك بوقت سحر * اندر آمد بحجیه آن دلبر مردری سکون راء اول وکسر ثانی وضم دال مهملتین ایله بمعنی خالی حکیم فردوسی بیت برفت وجهان مردری ماند ازو * نکر خویش نانی زدش آب رو * فرهنك زفانکو یاده بمعنی میراث وکنایه درستی وفرومایکی یعنی اللدن برایش کلمین آدمه دیرلر حکیم سنایی بیت بوددر مردری کرباشش * دودرم بهرجامه ونا نش مرده ری بمعنی مرده ریك مرقوم حکیم فردوسی * مثنوی * بکیتی درازمرك خوشنود کیست * که فرجام کارش بداند که چیست * بمرد جهان مرده ری ماند ازو * شد آن کنج باشاهی ورنك وبو * حکیم زجاجی بیت بماند اینهمه مال ازو مرده ری * اکر ناصری بود وکر قادری مرغابی سکون راء مهمله وفتح غین معجمه وکسر باء موحده ایله اوردك دائما صوده تعیش ایلدوکندن مرغابی تسمیه اولنمشدر فرید الدهر بیت زاوج موج این دریا بر آمد صد هزار انجم * چو بر روی محیط کل شناور خیل مرغابی مرژدکانی مرژده ایچون ویریلن نسنه یه دیرلر مزوری ضم زاء معجمه وسکون واو وکسر راء مهمله ایله مرتك معناسنه در مستوفی سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة وکسر فا ایله دفتردار دیوان معناسنه خواجه سلمان بیت نیست بی پروانهٔ مستوفی دیوان او * فی المثل کر یك ورق یاد از کاستان میرود مستی سکون سین مهمله وکسر تاء مثناة ایله شکایت معناسنه در استاد لبیبی بیت باده خور ومستی کن مستی چه کنی از غم * زیرا که بود مستی خوشتر زغم مستی مشتی سکون شین معجمه وکسر تاء مثناة ایله اوچ معنایه در اول بر آوچ معناسنه مسعود یك بیت در دشت غم آمد رون کردست سرکردان مرا * چون کرد بادی کاورد درچرخ

وواو معروف وفتح یای تحتانی ونون ساکنه ایله بمعنی هنرمندی وصنعتکری وپیشه وری کذا فی
فرهنك جهانکیری مهری سکون ها وکسر راء مهمله ایله دوکون که آتش ایله قولی
یاخود بالدرده یقارلر عربیده کی دیرلر فارسیده آکا داغ دخی دیرلر ابو المعانی بیت زدم مهری
مهرا پازانش غم * شدم مانند کابن کل شکفته باب النون المفتوحة مع الالف * نا
اوچ معنایه استعمال اولنور اول ادات سلبدر اول کلمه یه که داخل اوله مدخولنك مدلولنی
اولان وصفی سلب ایدر بونکله الفسز نونك فرقی بودرکه آنکله نفی توصیف قصد اولنور بونکله
توصیف نفی قصد اولنور بو سببدندرکه اسماء مصدری صفت قلمغله یاء مصدریه لحوقنه قابل
ایدر حکیم اسدی بیت بود مرده هرکس که نادان بود * که نادانشی مردن جان بود * دکل
دیجك یرده نا ایراد اولنور مثلا ناخردمند دیرلر عاقل دکلدر معناسنه شاعر بیت خدای
خردبخش وبخردنواز * همان ناخردمند را چاره ساز * کاهی الفی حذف ایدوب یرینه هاء
غیر ملفوظی کتوروب نه دیرلر شیخ سعدی . بیت آن نه من باشم که روز جنك بینی پشت من
آن منم کاندر میان خاك وخون بینی سری * وله دیکر بیت نه عمر خضر بماند نه ملك اسکندر
نزاع بر سر دنیء دون مکن درویش * اول نونی آخر حرفه وصل ایدیجه حذف اولان
الفدن بدل بر یای تحتانی کتوروب نیم دیرلر دکلم معناسنه شاعر * قطعه * همی آید از حق
ندا متصل * مجوع ترانی تجرد تصل * زنم آتش عشق در کائنات * نیم من ز آب و نیم من ز کل
اما فجن اول نون فعله متصل اولسه الفدن بدل لازم اولمز بالذات متصل اولور ندانم نشناسم کبی
معنای ثانی آزار معناسنه کلور استاد منوچهری بیت تا باغ بدید ارد برك کل نیسانی *
تا ابر فرو بارد نا و نم آزاری * معنای ثالث نای معناسنه که معروف قامشدر شرف
شفروه بیت نه چنکی که نا سازتمامی * تو هم نامیز ن آن سازت تمامست * میرخسرو بیت
سماع عاشقان تسبیح دان زیرا که خوش باشد * هر آن نوحه که صاحب ماتمی با چنك ونا کوید *
چغتای لساننده محل نفی افعالده الماس لفظیله ادا ایدرلر بر رابطه در آخر فعله لاحق اولور اول
فعلی ایقاعه عجز اظهارا ایتمك افاده ایدر مثلا ایتا الماس دیرلر ایده مزدیمکدر . وقیلا الماس دیرلر
قیله مز دیمکدر نتکم میر علیشیر بیت نی اولوك مین نی تیریك مین نی صاغ نی بیمارمین * فرقتینکدین
ایتا الماس مین نی یا نکلیغ زارمین * بولسانده مضارع منفی آخرنده اولان زا حرفلرینی کلیاسین ایله
تلفظ ایدرلر مثلا یتمز وقیلمزدیمکده ایتماس وقیلماس دیرلر ونفی حکایات ماضیه عمم الغیرا یندکده
ایتا آلمای دیرلر ایله میوب دیمك اولور میر علیشیرك دیوان ثانیسنده حرف با قافیه سی اولنده
ایراد ایندوکی موعظه آمیز غزلده دیرکه . بیت بابولوب دامغه محکم تا پا آلمای مخلص * اورونوب
یالیغیان ایلاماکان شور وشغب نا پروا فتح باء فارسی وسکون راء مهمله ایله بمعنی
سراسیمه شمس فخری بیت پناه ملك سلیمان شهنشه ایران * که آسمان ز معالی اوست ناپروا
مجمع الفرسده بمعنی بی فراغت حکیم انوری بیت بوده نقاش قضا در شجرت متواری * بوده
فراش صبا در چمنت ناپروا نا پیدا ضد ظاهر در پنهان معناسنه ناپدید دخی دینلور
ابو المعانی بیت کشته ظاهر در دل ما درد و غم * بود ناپیدا سرور وصل یار نابینا
کوزسز عربیده کی اعمی معناسنه کور ایله فرقی بودرکه نابینا اصلندن کورمز اوله مادردن اعمی

اعمی طوغمق کبی وکور صکره بر سبب ایله کورمز اولاندر خواجه سلمان بیت در ادراك کمالات
خرد چند انکه میکوشد * همان مقدار می باید که از آیینه نابینا ناخدا ضم خاء معجمه وفتح
دال مهمله ایله مهتر ملاحان یعنی کمی رئیسی بو معنایه اسم اولدقده ناحرفیله مرکب اولمیوب لفظ
مفرد اولور میر نظمی . بیت چو ملاحان همه آماده بودند * ز کشتی ناخدا آزاده بودند *
ناخن برا ضم خاء معجمه وباء موحده وسکون نون وفتح راء مهمله ایله معنای ترکیبی طرنق
بچاغیدر اما فرهنك جهانکیریده مقراض معناسنه دیوب بو ابیاته تمسك اولمش حکیم خاقانی
در قسمیه * قطعه * به بهترین خلف واربعین صباح پدر * بصبح محشر وخمسین الف روز حساب
بتاب یکسر ناخن قواره مهرا * دو شاخ چون سر ناخن برا نمود بتاب ناخن بویا ضم خاء
معجمه وباء موحده وسکون نون وواو وفتح یای تحتانی ایله بر دارودر ناخن صدف وناخن بریان وناخن
دیو دخی دیرلر عربیده اظفار الکلاب دیرلر خفقانه ودرد معده یه وجکر ورحمه نافعدر کذا فی البدیعی
ناربا سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله انار صویله پشمش شوربادر اصلی نار آبادر
ناروا فتح راء مهمله ایله متاع کاسد وپچمز اقچه وبمعنی سوز وسکون را ایله ناربای مرقوم
معناسنه در ابو المعانی بیت متاع معرفت عارفان درین عالم * بنزد اهل جهان نارواست
هرچه که هست ناسزا فتح سین مهمله وزاء معجمه ایله لایق اولمین نسنه ناشتا
سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله هنوز نسنه تناول ایتمامش معناسنه که آج قارننه دیرلر
کمال اسمعیل . بیت محروم آن کرسنه که بر خوان پادشاه * عمری نشسته باشد وکویند ناشتا
حکیم خاقانی بیت جان ازدرون بفاقه وتن ازبرون ببرك * دیو از خورش بهیضه وجمشید
ناشتا ناشکیبا کسر شین معجمه وکاف ایله صبرسز دیمکدر شکیب صبردر آخرنده الف
مبالغه اتصاف معناسن افاده ایدر ناشنا کسر شین معجمه وفتح نونله بیکانه معناسنه اصلی
ناآشنا ایدی الف حذف اولنمشدر میر نظمی . بیت مرو پیش هر ناتراش ورذیل * کند صحبت
ناشنا بی بخیل نان با سکون نون وفتح باء موحده ایله اول شوربایه دیرلرکه ایچنه اتمك
طوغرنمش اوله نانوا سکون نون وفتح واو ایله اتمکجی که عربیده خباز دیرلر مثلا طرزی
بیت صاحب نانوا وکاب جبان * مالك ترسك وجوو یلغور ناهمتا فتح ها وتاء مثناة ایله
مثل ونظیری یوق معناسنه درکه بی همتا دخی دیرلر ناهوا هانك سکونیله ده جائز
وحرکتیله ده جائز بمعنی ناهمتا نرکدا سکون راء مهمله وفتح کاف فارسیله بر طائفه درکه روز
ایله جرود ریوزه ایدرلر حضرت مولانا قدس سره . بیت خوان روانم از کرم زنده کنم مرده بدم
کونرکدایی تا برد از خوان نطقم ریزه نزا فتح زاء معجمه ایله سدکه شیر دخی دیرلر وعربیده
برکسنه نك اوزرینه حرصله هجوم ایتمکه دیرلر مقامات صاحبی حریری * قطعه * کم مزدهی
بغرورها المابدا * متمردا متجاوز المقدار * قلبت له ظهر المجن واولغت * فیه سدا وزت لاخذ
الثار نسا فتح سین مهمله ایله بر موضعه دیرلرکه طاغده وغیری یرده آکا کونش اصابت
ایلمیه وایرسه ده آز ایده آکا نسه دخی دیرلر اما عربیده بر علتدر عرق النسا دیرلر ایاغك صرچه
بوماغندن تا اویلق باشنه وارنجه بر وجع عارض اولور زیاده الم ویرر نسکبا فتح سین مهمله
وباء موحده وسکون کاف ایله مرجمك شورباسی که نسك مرجمکدر وبا آبادن مخفف شوربا دیمکدر

ڭ نشوا فتح سکون شین معجمه ایله آلچ دیدکاری طاغ یمشی در ڭ نعلبوا فتح سکون عین
مهمله ولام وفتح باء موحده وها ایله اول مال فدادرکه بیکانه لشکره ویریاورکه کاوب ولایتی نهب
وغارت ایلیه لر کذا فی المجمع حکیم انوری بیت سفر نعلبهای سم اسبت دهم آنکه * کاهی بکمین
دل من ران بکشاید ڭ نوا فتح اون بش معنایه کاور اول نغمه یه دیرلر عموما شیخ نظامی بیت
نوای بلبل وآوای دراج * شکیب عاشقان اکرده تاراج * ثانی اون ایکی اصول مقامك
برمقامی آدیدر خصوصا استاد عنصری بیت ره راهوبی کرچه بیحد زدم * نوادر حجاز نوا یافتم
ثالث جمعیت وسامان معناسنه حکیم خاقانی بیت لاخیردان نهاد جهان ورسوم او * لاشی
شناس برك سپهر ونوای خاك * رابع رونق حال وغنای مال معروفی بیت آن رفتن وآمدن
بجاشد * کاربنواچه بی نواشد * خامس خوراك هرروزی یعنی قوت یومی حکیم سنایی بیت
جان بی علم بی نوا باشد * مرغ بی پر نه برهوا باشد * سادس سپاه ولشکر معناسنه
حکیم فردوسی بیت چنان چون بباید بسازی نوا * مکر بیژن از بند کردد رها * استاد دقیقی
بیت ای خسروی که نزد همه خسروان دهر * برنام ونامهٔ تونوا وفرستهٔ سند * سابع برساز
آدی اولمق دخی مرویدر منوچهری بیت نوای توای خوب ترك نواپین * درآورده درکارمن
بی نوایی * ثامن بمعنی کرو رهن معناسنه خفاف بیت بنوانیست هیچ کار مرا * تا دام نزد زلف
اوبنواست * دیکر بیت دلم نواست بمهر توای نواپین بت * مکن بخیره تودل اسیر برك ونواست
تاسع پیشکش حکام وولاة که پادشاهاره ویررلر مدارا وایمن اولمق ایچون خواجه حافظ بیت
تالشکر غمت نکند ملك دل خراب * جان عزیز خود بنوا میفرستمت * عاشر بمعنی نبیره یعنی
فرزند زاده اوغل اوغلارینه که نوه دخی دیرلر حادی عشر اسم مغولدر بعض فرهنکارده اسم معنی اواق
اوزره مرویدر ثانی عشر بمعنی نوشته میرنظمی بیت نوای نامه اش این بود مضمون * که باشد
درمیان شان صلح مرهون * ثالث عشر بزرك ومهتر رابع عشر اوج یعنی نسنه اوجی خامس عشر
طوطی معناسنه مرویدر کذا فی فرهنك جهانکیری مؤید الفضلاده اسماء مفعولاتدن
براسیدر واادات الفضلاده پای بندی مثلا فلان پای بند فلان دیمك معناسنه فلان نوای
فلانست دیرلر وعربیده اوج معنایه در اول خرما چکردکی خصوصا وسایر میوه چکردکی عموما
ثانی نیت ثالث بعد یعنی ایراق بومعناده ابن نحاس دیمشدر بیت آه من جور النوی لاسقیت
تعطب الحروما للحر جنح ڭ نی انبا فتح سکون یای تحتانی ونون وفتح همزه وباء موحده ایله قامشدن
یاپلمش اولان اوه دیرلر ڭ مع الباء الموحده * ناب فتح درت معنایه کاور اول صاف وخالص
نسنه هرنه اولورسه استاد فرخی بیت ناب ست هرآن چیز که آلوده نباشد * زین روی ترا کویم
وکازاده ونابی * ثانی بمعنی خاص ادیب صابر بیت خستهٔ عشقم ودردل غم عشق * عاشق
نابم ودردل می ناب * ثالث بعض تراکیبده صفت اولور لعل ناب ومشکناب کبی خواجه سلمان
بیت ای زذانت رنك وبوی خسروی وسلطنت * لایح وفایح چونور از ماه وبوی مشکناب * رابع
بمعنی ناو مرقوم عربیده اوك دیشدن کیروده کی سوری دیشلره دیرلر آدم اولسون حیوان اولسون
شمس فخری بیت همیشه تا که نکویند ناب را مغشوش * مدام تا که بود پیل را توان از ناب *
ادات الفضلاده آتك صغریسنه اولان چقوریره دخی دیرلر ڭ ناوهٔ محراب فتح مکاف یاپلش

یاپلمش محرابك ایکی جانبنده طاشدن یاخود تخته دن اولوق کبی یاپلو اولان یرینه دیرلر غالبه
استعمالدن جمیع محرابك ایکی طرفنه دیرلر ڭ نایاب فتح یای تحتانیله قلیل الوجود اولان
شیئه بولنماز تعبیریله دیرلر کمال اسمعیل بیت آزنست این که همه چیز چنین نایابست * آزکم کنی
توکه نرخ همه ارزان کردد ڭ نخشب فتح سکون خاوفتح شین معجمتین ایله توران زمیننده بر شهر
اسمیدرکه ترکستان لسانی اوزره قرشی دیرلر وشهرکش وشهرسبز دخی دیدکاری مشهور اولان
شهره ایکی کونلك وسمرقنده اوچ کونلك مسافه در مشهوریدر که مقنع ابن عطاء دیمکله معروف
برحکیم ایکی آی قدرمدتده نخشب نواحیسنده برقویودن سحر وشعبده ایله برآی ظاهر ایلدی که
اطرافنه ایکیشر فرسخ یره پرتو وضیا صالردی اول قیونخشبه ربع فرسخ یرایدی معتبر الکلام
کمسنه لردن منقولدرکه مذکور قویی بر زمینده هموارده واقع اولمش اما مشهوری طاغده اولمق
اوزره در شیخ نظامی بیت نه ماه آیینه سیماب داده * چوماه نخشب ازسیماب داده *
مولانا جامی بیت سه روز آنماه درچه بود تاشب * چوماه نخشب اندر چاه نخشب * مختاری
بیت طالعم چاه نخشب کشت بغدادی بغلتاقش * وکرنه چون برآید ماه چندین ازکریبانش
مولانا عارفی بیت وین بردبکوی سیم غبغب * صد دست کروزماه نخشب * وبرجماعت
بوقول اوزره درلرکه حکیم مقنع ماه ساخته سنی شهرکشده کوسترمش اوله بومعنایی مؤید
سیف اسفرنکی بیت عشق تهمت نظر یوسف آفتاب را * چون مه چاه کش کند بستهٔ جان
عاشقان * شهرکشدن سمرقند ایکی کونلك یولدر وبرفرقه دیرلرکه ماه مذکور کوه سیامده
واقعدرکه تاشکند ایله سمرقند اراسنده واقعدر نتکم استاد رودکی بیت نه ماه سیامی نه ماه فلك
که اینست غلام وآن پیشکار ڭ ندب فتح دال مهمله ایله قارده بر هفت درکه عربیده عذرا
دیرلر اثیر الدین اخسیکتی بیت ندب دولت نایافته برچید بساط * منزل عالم نادیده برون
تاخت براه * چونکه هفتدن کچوب بازدهه ایریشه تمامی ندب ودادفره دیرلر نتکم باب الدالده
ذکری مرور ایلدی عربیده وامق دیرلر چونکه بازدهدن کچوب هژدهه ایریشه دستخون دیرلر
بونك دخی ذکری محلنده مرور ایلدی چونکه دستخوندن کچه حکم اول پیدا اولورا کرداوایدرلر
ایسه اول داوهژده اولور اکاداواول دیرلر وندب عربیده اوچ معنایه کاور اول قارزهنی ثانی نشانه
جراحت ثالث تهلکه معناسنه در ڭ نوهٔ آب فتح راء مهمله ایله بمعنی موج آب که خیزاب
وکوهه دخی دیرلر کذا فی المجمع ڭ نقب فتح سکون قافله یرقازمغه دیرلر حفر ارض وزیرزمین
معناسنه ترکیده لغم دیرلر میرنظمی بیت زبیرون قلعه راچون نقب کردند * مثال موش تحت
الارض رفتند ڭ نکاب فتح کاف ایله بمعنی زاك که زاج وزك وزمه دخی دیرلر ڭ نمایش آب فتح
میم وکسر یای تحتانیله سراب معناسنه که صحراده ایراقدن صوکبی کورینور ڭ نهیب فتح
کسرها وسکون یای تحتانیله قورقو وخوف معناسنه شمس فخری بیت خشم شه اربچشم سیاست
نظر کند * کردد چوآب زهره ومریخ ازنهیب ڭ مع التاء المثناة * ناحیت فتح کسر حاء مهمله
وفتح یای تحتانیله جانب وطرف معناسنه مولانا هاتفی بیت فروشست از آب شمشیر تیز *
ازان ناحیت نیز اوت ستیز ڭ ناخواست فتح خاء معجمه وواو معدوله وسکون سین مهمله ایله
بمعنی بی طلب کذا فی المجمع ڭ ناخوست فتح خاء معجمه وواو معدوله وسکون سین مهمله ایله

ایکی معنایه در اول اباغه دپمك كه یا پتقده استعمالی صریحادر ثانی تارلایی زراعت ایلدكدن
صكره برپاس اغاج ایله هموار ایتمك تركیبده طپان دیرلر ع ناداشت م فتح دال مهمله وسكون شین
معجمه ایله ایكی معنایه در اول بمعنی بی شرم وحیا شیخ نظامی بیت چنین آمدست از بزركان پیر *
كه باهیچ ناداشت كشتی مكیر * وله بیت چون بود این صلح بناداشتی * خشم خدا باد بران آشتی
مجمع الفرسده بمعنی مفلس وبی نوا ابو المؤید بیت دل ناداشت پرزخون باشد * ساغر عیش
اونكون باشد * ثانی فرهنك جهانكیریده ومؤید الفضلاده اول قومه دیرلركه اولر قپوسنه
ودكان اوكلرینه واروب سؤال ایدر اقچه ویرلمدوكی حالده اعضاسندن برپاره كسر یاخود كندو
كندین اوروب مجروح ایدر اول طائفه یه كنكرد دخی دیرلر ع نارپوست م سكون را وسین
مهملتین ایله قرنفل كه اطبا قرفه دیرلر وجه تسمیه سی تقریبا بیله معلوم فقیر اولمدی آنجق
لغت كتابلرنده بویله بولنمشدر ع نارست م مخفف نیارستدر یعنی نتوانست كذا فی فرهنك
جهانكیری بو معنایه میر نظمی بیت كند هر چند باخود تند وتیزی * ولی نارست باخصمش
ستیزی ع ناغشت م كسر غین وسكون شین معجمتین ایله فلفل سودان یعنی قره بیبر ع ناكرفت
كسر كاف فارسی وسكون فا ایله بمعنی ناكهان وبیكناكاه كذا فی فرهنك جهانكیری ع نرمفت م
سكون راء مهمله وغین معجمه وفتح میمله صا انجق كه اطفال ایچون عیدلرده وجشنلرده ایدوب
اطفالی ایچنه قویوب صالرلر ع نشت م سكون شین معجمه ایله خراب وضایع معناسنه بعض
فرهنكلرده سست وزبون معناسنه مرویدر میر نظمی بیت تنش بوده سراسر نشت وبی تاب
روان شد هر دو چشمش اشك خوناب ع نفت م سكون فا ایله معروف یاغدر تركیده دخی نفت
دیرلر معربی نفطدر شروان مملكتنده باكو نام برقصبه ده حاصل اولور ایكی نوعدر بری سیاه
وبری صارویه مائل سفید اولور سفیدی سیاهندن اعلادر نقل ایدرلر كه یردن صو كبی
قینایوب چیقار ولایت مزبورده معلوم یردر ضابطی وارمیری طرفندن مذكور یری قازدقجه چقار
حضرت مولانا قدس سره بیت از هلیله قبض شد اطلاق رفت * آب آتش را مدد شد
همچو نفت ع نمكت م فتح میم وسكون كاف ایله نم یعنی چه كذا فی فرهنك جهانكیری ع نواجست
فتح واو وجیم وسكون سین مهمله ایله ایكی دكلش باغ معناسنه كه نواجسته دخی دیرلر ع نوبت م
فتح باء موحده ایله اوچ معنایه كلور اول نقاره كه زمان اسكندرده كونده اوچ نوبت وزمان سلطان
سنجرده كونده بش نوبت چالنوردی نتكم اسكندرنامه ده بیت چو بنیاد نوبت سكندر نهاد *
سه از وی شد وپنج سنجر نهاد * بو نقاره دن مراد كوس اولمقدر وطبل دخی داخلدر حكیم انوری
بیت نوبت خوبی بزن همین كه سپاه خطت * كشور دیكر كرفت لشكر دیكر شكست * شاعر
بیت پرده داری میكند در قصر قیصر عنكبوت * بوم نوبت میزند در قلعهٔ افراسیاب * ثانی خیمهٔ
بزرك كه باركاه دخی دیرلر حكیم ازرقی بیت نه دیر پاید ونه شاه سازد از پی تو * سرای پرده
زخورشید ونوبت از كیوان * ثالث بمعنی پاس یعنی بكلمك مثلا پاسبان دیمكله نوبت دار دیرلر
عربیده ایكی معنایه در اول وقت ثانی كرت ومرتبه معناسنه كلور ع نوشت م فتح واو
وسكون شین معجمه ایله ترخون دیدكاری سبزه در وبر معناسی دخی فرو پیچید یعنی صاردی دیمك
اولور حكیم اسدی بیت چو زلف بتان جعد مجوق باد * كهی برنوشت وكهی بركشاد ع نیارست

ع نیارست م فتح یای تحتانی وراء وسكون سین مهملتین ایله بمعنی نتوانست یعنی قادر اولمدی
صیغهٔ ماضی ده ذوی قدرت ایچون استعمال اولنور ع مع الجیم * ناج م چام اغاجی كه ناژ دخی
دیرلر بعض فرهنكلرده سرو اغاجی مرویدر ابو المعانی درهزل بیت برسر كوش چو كیر مویدار *
همچو ناج رسته بر كوه بلند ع نارنج م كسر راء مهمله وسكون نون ایله ترنج دیدكاری یمشدر
نارنك دخی دیرلر انواعی اولور قرمزی قابوقلی اولانه نارنج دیرلر اكشیسی وطتلوسی اولور قلع
صفرایه دخلی عظیمدر استاد فرخی بیت همیشه تازه درخت سمن نیابد كل * برون نیاید از شاخ
نارون نارنج * خواجه سلمان بیت قارورهٔ سپهر زتاب درون خلق * دارد هنوز كونهٔ نارنج
ورنك ونار ع نتاج م فتح تاء مثناة ایله توالد وتناسل ایچون اولان آت ودوه كه دیشی سنه
چكرلر عربیده وفارسیده مستعمل لغت مشتركه در مولانا هاتفی بیت كه شاه ازیب وفر وتخت
وتاج * بمان تا بماند زآدم نتاج * شاعر بیت مرا حرام كه كوید كه وقت خوردن من * حلال
زاده خدا كرده از نتاج حرام ع نخج م سكون خاء معجمه ایله برنوع اوتدر ایری ودرشت اولور
سپوركه ایدرلر طیان مرغزی بیت دست وكف پای پیران بوكلنخج * ریش پیران زرد
از پس دود نخج * شمس فخری بیت تا كند باركاه او جاروب * مژهٔ خویش مهر نخج كند *
وبر معناسی دخی بره پامی لنمش نسنه كه نخج دخی دیرلر وله بیت روز پیكار شیخ ابو اسحق *
مغز دشمن بكرز نخج كند ع نزج م فتح زاء معجمه ایله برشهر آدیدركه حالا ارمنیه دیمكله مشهوردر
ع نزخفج م سكون زاء وفاو فتح خاء معجمتین ایله اوقوده آغر باصمغه دیرلر كابوس معناسنه
ع نزیج م كسر زاء معجمه وسكون یای تحتانیه ایله یدك آت كه عربیده جنیب دیرلر ع نفج م
سكون فا ایله سو بلركن آغزدن توكرك صحرامغه دیرلر شمس فخری * قطعه * ستم راه عدم بران
همیرفت * فرو هشته زبیمش چون شتر نفج * سبك میرفت وخون از دیده میریخت * چنان
كاب از دهان وقت سخن نفج ع نمیج م كسر میم وسكون یای تحتانیه ایله بمعنی نموزج كه كرسی دیمكدر ع نج
بوزن كج اندرون دهان یعنی آغزك ایچی شمس فخری بیت بی مدحت تو هر كه دهان را بكشاید *
دندانش كند چرخ برون یك بیك از نج ع مع الجیم الفارسی * نایچ م كسر یای تحتانیه ایله بمعنی
نای كه نی دخی دیرلر شاعر بیت هزار ناله زدم بی كل رخت درباغ * بدرد دل كه شنیدم فغان از نایچ
ع نفچ م سكون فا ایله كاغد ورق معناسنه حكیم سوزنی * قطعه * كر نیست كلك مصری
ونفچ هریوه تا * زان خط نكو تر آید در چشم هر بصیر * از كلك رود باری خط صلب نویس *
وز دخل رود بار بود زر چون زریر * عربیده عورت ممه لرین كوملكدن وجامه دن طشره طوتمغه دیرلر
ع نفروچ م فا وراء مهمله ایله مؤید الفضلاده اتمك خمیرین آچدقلری اغاج معناسنه روایت
اولنمش اما حركتی اشعار اولنمامش ع نمچ م سكون میمله رطوبت هوا یعنی نم كه چه در استاد
عنصری بیت سنك بی نمچ وآب بی زایش * بهتر از جاهلی بارایش * شمس فخری بیت
بدان رسید ایادی شیخ ابو اسحق * كه چشم ابر بود دائم از حیا پر نمچ ع نویچ م كسر واو وسكون
یای تحتانیه ایله براوت آدیدركه كوكی اولمز هر اغاجه كه صاریلور لابد قوریدر داغیچ وصرند دخی دیرلر
عربیده عشقه ولبلاب دخی دیرلر ع مع الخاء المعجمه * ناچخ م فتح جیمله یا می دمرنا ونیزه ونیو
ونبرزین یعنی ایرباالته سی تركیده نجاق دیرلر شیخ نظامی بیت زپولاد چینی ناچخ دهمنی * بكردن

پراز بهرکردن زنی * استاد منوچهری بیت مهرهٔ ناجخ بکوید مهرهای کردنان * نشترناوك بکاوعرقهای سهمکین * شمس فخری بیت برای بزمش ناهید راست چنك بچنك * بکین خصمش بهرام رابکف ناجخ لغ ناسخ فی کسر سین مهمله ایله آلتون وکمش تل ایله طوقنمش حریر قماش معناسنه عربیده ابطال ایدیجی معناسنه در لغ نخ فی بش معنایه کلور اول تار ابریشم ودخی ریسمان ابریشم حضرت مولانا قدس سره * مسمط * چون من همه دوزخ شدم افسرده تر از نخ شدم * باجامهٔ نخ نخ شدم برخاك راهم مبتلا * حکیم فردوسی بیت چنان شد که کوئی ترا از نخست * وباپیش آتش نهاده نخست * استاد عنصری بیت بی وفاهست دوخته بدونخ * بی وفاهست هیزم دوزخ * ثانی صف لشکر وغیره حکیم فردوسی بیت بندنبد کوه وبیدا نه بوم ونه شخ * زدریا بدریا کشیدند نخ * حکیم اسدی بیت کشیدند برهفت فرسنك نخ * فزون بود مردم زمور وملخ * ثالث زیلوی رومی که برنوع حریر مثال لطیف ومنقش اشلنمش دوشمه در شیخ عطار بیت آن یکی بر بستر کمخا ونخ * وان یکی بر خاك خواری بسته یخ * شمس فخری بیت قضا سزد که زبهر فراش بارکهت * برای فخر زمهر سپهر سازد نخ * حکیم سوزنی بیت ایا بحرمت وتعظیم تکیه کاه ترا * زمانه بوسه زده کوشهٔ نهالی ونخ * رابع مازندران دیولرندن بر دیو آدیدر شاعر بیت از نخشبی مدار طمع وز جهان کرم * نخ نام دیو باشد وشب تیره کی وغم * خامس صبان دموری که آکا آهنجفت دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری لغ نرخ فی سکون راء مهمله ایله ماکولات وبعض اشیایه بهای معلوم ومعین وضع اولنمق مولانا هاتفی بیت پذیرفت کالا چو نرخ تمام * مکس بر فروشنده باشد حرام لغ نسیخ فی کسر سین مهمله وسکون یای تحتانیه ایله احمق ونادان معناسنه در میرنظمی بیت از صحبت او کریز وکسیخ * هر آنکه شود خسیس ونسیخ لغ مع الدال المهمله * نا امید فی ضم همزه ایله امیدسز نومید دخی دینلور لغ نابدید فی باورسز وکورنمز ضدیدیدر ابو المعانی بیت بحر عشق یار بی پایان وساحل نابدید * در مطلب بیشمار وقعر دریا نابدید لغ نابسود فی فتح باء موحده وضم سین مهمله ایله برنسنه یه دیرلر که ال دکمامش اوله حکیم فردوسی بیت بهیشوی داد آن دکر هرچه بود * زدیبا واز جامهٔ نابسود لغ نابود فی هیچ برنسنه اولمامق مثلا برنسنه نك وجودی وار ایکن عدم اولمغه دیرلر میرنظمی بیت وجود هستیش نابود کشته * که کارش در جهان بی سود کشته لغ نابودمند فی یعنی مفلس وبی نوا از همای همایون بیت تو کوتاه دستیٔ نابودمند * مزن دست برشاخ سرو بلند لغ ناجود فی سکون جیم وفتح واو ایله مجمع الفرس ده ضم جیم ایله بوزن نابود ساغر وجام بوش اولسون طولو اولسون کذا فی المؤید لغ ناخن براد فی ضم خاء معجمه وباء موحده وسکون نون وفتح راء مهمله ایله طرنق بچاغی معناسنه در لغ نارد فی فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول کنه دیدکاری بوجکدرکه حیوانات یاپشور عربیده قراد دیرلر ثانی مخفف نیارد در کتور مز معناسنه هندی لسانده مرتاضان دیرلرکه هندی بر حکیم آدیدر لغ نارکند فی سکون راء مهمله ونون وفتح کاف ایله ایکی معنایه در اول نارستان یعنی نارلق ثانی اول کویه دیرلرکه آنده انار وافر اوله کذا فی التحفه لغ ناروند فی نارون دیدکلری اغاج کذا فی التحفه لغ ناستاد فی کسر سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بر موضع ویا خود بر ناحیه نامی اوله مولانا هاتفی بیت زکابل

زکابل ناستاد تا آب سند * زدریا کذشت ودر آمد بهند لغ ناکوارد وناکورد فی کلاهما بضم الکاف وسکون الراء المهمله بمعنی کرانیٔ شکم یعنی بدهضمی ناکوارد دخی دیرلر هضم اولمز معناسنه استاد لطیفی بیت هرکه اندر معده دارد ناکوارد * کاشکی آرد زبانش خاصه آرد لغ نامراد فی ضم میم وفتح راء مهمله ایله محروم یعنی واصل مراد اولمیان میرنظمی بیت اهل دل را کام دنیا بهره نیست * از مراد بر نامرادان چهره نیست لغ نامرد فی ایکی معنایه کلور اول لئیم وخسیس ثانی بهادر اولمیوب قورقق اولانه دیرلر لغ نامزاد ونامزد فی کلاهما بسکون المیم وفتح الزاء المعجمه تأهل ایچون کوچکدن ولیسی اذنیله نشان قونیلن دختره دیرلر یار رومده یاوقلو دیرلر جغتای لسانده اتاغلیغ دیرلر سبعهٔ سیاره ده بشنجی حکایه ده مهر وسهیل وصفنده کلور بیت مهر ز لفیغه کونکلی باغلیغ ایدی * کو بیا بوانکا آتاغلیغ ایدی لغ ناورد فی فتح واو وسکون راء مهمله ایله جنك معناسنه که نورد ونبرد دخی دیرلر حکیم اسدی بیت جهان کشت برکرد آورد جوی * زخون کشت درجای ناورد جوی * ومبارزت وپهلوانلق معناسنه شمس فخری بیت دلیرانش که آوردند پرخاش * کشند از کینه با بهرام ناورد * حکیم خاقانی بیت بابنده چه کینه است کردون را * باپشه عقاب را چه ناورد ست * وله ایضا بیت ناورد محنت ست درین تنکنای خاك * محنت برای مردم ومردم برای خاك * شرفنامه ده ومؤید الفضلاده بمعنی رفتار نقل اولنوب شیخ نظامی نك بو بیتنه متمسك اولمشلر بیت تا بجایی رسید شان ناورد * که بدآنجای دل قرار آورد * وله بیت خیالی کرد با خود کین جوانمرد * که زد بر دور من چون چرخ ناورد * لغ ناهد وناهید فی کلاهما بکسر الهاء اوج معنایه کلور اول دختر نار پستان که ناهد وناهید دخی دیرلر ثانی زهره یلدزینك آدیدر مولانا محمود ابن یمین بیت نیر کردون همه انواع فضائل دارد * لیك در ملك طرب کامروا ناهید ست * خواجه سلمان بیت بیاد بزم او کیرد قدح ناهید در میزان * به پیش تخت او بندد کمر خورشید در جوزا * شمس فخری بیت بود طفیلی خوان سعادت برجیس * بزد بسیلی مطرب ببزم تو ناهید * ثالث بوستاندن سبزه کش اولانه دیرلر مذکور یلدزه عربیده زهره وفارسیده ناهید وجغتایده چولپان دیرلر لغ نای نبرد فی بوری که عجمده کره نای دیرلر مولانا هاتفی بیت خروشید چون کوس ونای نبرد * در آورد قوت ببازوی مرد لغ نبرد فی فتح باء موحده وسکون راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول جنك پیکار معناسنه که نابرد وناورد دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت فرامرز پیش پدر شد چو کرد * به پیروزی روز کار نبرد * شیخ سعدی بیت صاحب ست میان کفر واسلام * ما با تو هنوز در نبردی * وله بیت وکرزو توانا تری در نبرد * نه مردست با ناتوان پنجه کرد * ثانی شجاع ودلیر معناسنه حکیم فردوسی بیت نخستین یکی نامدار اردشیر * سر شهریاران نبرد ودلیر * لغ نبشلد فی سکون باء موحده وضم شین معجمه وفتح لام ایله بمعنی نخسبد ورساینده نشود ابوشکور بیت که بی داور این داوری نکسلد * که بر بیکنه هیچ بر نبشلد لغ نبیلاد فی کسر باء موحده وسکون یای تحتانیه ایله بمعنی بنیاد لغ نجند فی فتح جیم وسکون نون ایله اندوهکین وافسرده که نژند دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری لغ نخجد ونخجند فی کلاهما بسکون الخاء المعجمه ونون وفتح الجیم اوج معنایه کلور اول دمور چرکی عربیده خبث الحدید دیرلر شمس فخری بیت

کرآهنکران شکر جود تو کویند * بکوره درون زرشود جمله نخجه * ثانی طاری اتمکی
معناسنه استاد منجیك بیت دومارکزنده دولاب بردوسویش * ازان قلیه بهتر وزان نان نخجه
ثالث اباق طاشی ایتدکاری سنك خفیف ل ند ع رشد وافزونی ونمو معنالرینه ابو الفرج رونی
بیت کر بخت راوجاهت واقبال راندست * از خدمت محمد و بهروز احمدی * عربیده ایکی
معنایه کلور اول خوشبو نسنه لرنوعندن حکیم سوزنی بیت هوای او بدوشاهین دل ازبرم
ربود * که چنك شاهین ازمشك بود وعنبروند * ثانی بمعنی رفتن ورمیدن وکسر نونله یند عربیده
بی مثل ومانند معناسنه در ل ندید ع کسر دال مهمله وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه کلور
اول افزون شدن ونمو یافتن یعنی زیاده اولمق و بیومك ثانی فعل ماضی در کورمدی معناسنه دو
ابو المعانی بیت ندید دیده دوران نظیر تو محبوب * خرد بکفت بدل رام راشد این مطلوب *
ل نرد ع سکون راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول طاوله یونی ثانی اغاجك بدنی که شاخی
وکرهی اولمیه حکیم سوزنی بیت نوبنو از شجر جود تو یابد هر روز * درود ینار ودرم میوه نرد وورقه
مختاری * قطعه * ای خداوندی که فضل وفخر وجاه وعز تو * آن چه بیخست این چه نردست
آن چه شاخست این چه بار * آن چو بیخ آبدارست این چو نرد پایدار * آن چو شاخ
باردارست این چو بار مایه دار * مولانا کسایی بیت مردم اندر خور زمانه شدست * نرد
چون شاخ کشت شاخ چو نرد * شمس فخری مطلق اغاج پارهسی معناسنه در دیوب بوینی
نظم ایلمش بیت به نیروی شهنشه کردن شیر * بکوبد پشت شان بی کرز وبی نرد ل نرد ع
سکون زاء معجمه ایله عربیده کی عند معناسنه که نزد من نزد یاننده دیمك اولور شیخ عمر خیام
* رباعی * کفتی که کنه بنزد من سهل بود * این نکته نکوید آنکه از اهل بود * علم ازلی علت
عصیان بودن * نزد عقلا زغایت جهل بود * چغتای لساننده یاننده دیمك یرده آلیدا دیرلر بعض
نسخه ده آخرنده الف و بعضنده ها یازارلر اما غزللرده ردیف واقع اولمشدر اکثریا اول غزلیات
حرف الف قافیه سنده ثبت اولنمشدر جمله دن برینك مطلعی بودر میر علیشیر بیت ای کونکل
کرکیمسه احوالیم دیماس یار آلیدا * خاطریم کیمدین ملول اولسون کیمیم یار آلیدا ل نسرد ع
ضم سین وسکون راء مهملتین ایله شکاری وسکون سین وضم راء مهملتین ایله ده مرویدر کذا
فی المجمع ل نسود ع ضم سین مهمله وواو معروفله بمعنی لخشان یعنی غایت صیرنجق و یومشق که
نسن ونسو دخی دیرلر ل نشواد ع سکون شین معجمه ایله توانیلردن بر مبارز پهلوان آدیدر
حکیم اسدی بیت پس صف بهیاز وسنباد داد * کمینکه بکرداب ونشواد داد ل نعلبند ع
معروف ترکیده دخی نعلبند دیرلر عربیده بیطار دینلور ل نغخواد ع سکون غین ونون وفتح
خاء معجمتین وواو معدوله ایله ناخواه دیدکاری تخمدر که دیار عجمده اتمك اوزرینه صچارلر
لذت ویرمکیچون نغخوالان دخی دیرلر هندی لساننده اجواین دیرلر حکیم سوزنی بیت شعر
مرامراینه ازغزل چاشنی * باید بجای بلبل وکشنیز ونغخواد ل نغیود ع سکون غین معجمه
وضم یای تحتانیله آلو اغاجی نغو دخی دیرلر ل نفس آباد ع فتح فا وسکون سین مهمله ایله
بیاض جکروششی معناسنه ده مرویدر ل نقد ع حاضر والله اولان نسنه نقدینه دخی دیرلر
مقابلی نسیه در ل نقشبند ع نقاش معناسنه نقش بغلایجی دیمك اولور مولانا هاتفی بیت رقم

رقم سنج این نقش خاطر پسند * نمونه جبین داشت ازنقشبند ل نقش زیاد ع زاء او یونلرندن
براو یوندر که خصمك نقشی زیاده کلوب شرط اولان مالك اوزرینه براولقدر دخی زیاده ایدر مولانا
محمود ابن یمین بیت الحق نشان نقش زیاد آن دهان تست * موهوم نقطه ایست نه پنهان
نه آشکار * نرد جمله یدی نوع او یوندر که بونلردر فارد زیاد بستاده خانه کیر طویل هزاران که
ده هزار دخی دیرلر منصوبه خواجه سلمان بونلری ایکی بیتده ذکر ایلمش * قطعه * فارد ز عقل
ماندن خصمی که کم زیاد * در معرضت ستاده مقید بششدرست * کوران خانه کیر حکایت
مکن طویل * با آنکه ده هزار کسش چون تو چاکرست ل نکرزد ع سکون کاف فارسی وفتح
زاء معجمه وراء مهمله ایله بمعنی چاره نبود ناصر الدین بیت عیش ما رانکرزد از جام می * آن می
کش دردسر نبود زپی ل نکوهد ع ضم کاف وفتح ها ایله بمعنی عیب کند وسرزنش دهد یعنی عیب
ایدر وطعنه ویرر شمس فخری بیت جهان چو خاك در دست وعرصهٔ ملکت * چرا نکوهد
عقلش بهمت پك وللك ل نکوهید ع یعنی عیب وسرزنش کرد کذا فی المجمع ل نلند ع
فتح لام وسکون نونله دمور بیل ودمور کورك که باغچه تیمار ایدرلر ل نماد ع بمعنی نمود یعنی
کوستردی وکوسترر کذا فی المجمع ل نماز بامداد ع صباح نمازی معناسنه که نمازك معناسی
محلنده ذکر اولنور ل نمد ع فتح میمله کچه معناسنه در خصوصیله عربیده لباد دیرلر مولانا هاتفی
بیت خروشی چو ابر بهار از ستم * بکردن نمد کرده از دیده نم ل نمکسود ع فتح میم وسکون
کاف وضم سین مهمله ایله هر طوزلو اولان طعام وغیری عموما وباصدرمه خصوصا عربیده لحم قدید
دیرلر که صغراتینی طوزلیوب قوریدرلر ل نمید ع کسر میم وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه
کلور اول نم دیده یعنی رطوبت هوادن یاش اولمش نسنه نمیده دخی دیرلر ثانی نومید لفظندن
اختصار اولنمشدر شاعر بیت نباشد نمید از خدای بزرك * بجز کافر تیره رای وسترك *
فرهنك وفاییده بمعنی امیدوار مرقوم در اما ضم نونله حکیم سنایی ناامید معناسنه ذکر ایتمشدر
بیت مهرش ادریس رابداده نوید * لطفش ابلیس رانکرده نمید ل نواد ع بوزن جواد
صغش معناسنه در ل نود ع بوزن دهد مراتب اعداده عددطقسانه دیرلر میر نظمی بیت
چون رسد عمر تو بسال نود * ازجهان رخت زندکانی بند ل نودد ع سکون واو وفتح دال
مهمله ایله بمعنی بپچش یعنی بوکلم ل نورد ع فتح واو وسکون راء مهمله ایله اون معنایه کلور
اول پیشکش معناسنه شیخ نظامی بیت نورد ملوکانه پیش از شمار * شتربار زرینه پیش ازهزار
ثانی بمعنی طومار وله بیت اثرهای آن شاه آفاق کرد * ندیدم نکارنده در یك نورد * ثالث
بمعنی کنام یعنی وحشی جانور اینی وله ایضا بیت چو ماران بود روز با یادکرد * برون ناورد خویشتن
ازنورد * رابع بمعنی نقد حاضر وله ایضا بیت درانبار آکنده خوردی نماند * همان درخزینه
نوردی نماند * خامس دورملك نوردیدن و پیچیدن معناسنه شیخ سعدی بیت هرنوردی که
ز طومار غمم باز کنی * حرفها بینی آغشته بخون جکرم * استاد عنصری بیت خواجه از مهتران
نوردمنست * همچنان شعر من بدانش نورد * سادس برابر ومانند معناسنه شیخ نظامی بیت
بسا رعنا زنا کوشیر مردست * بسا مردا که بازن در نوردست * سابع قماش واکر بز طوقند فجه
صاریلان اغاج که عربیده منوال دیرلر حکیم خاقانی بیت همه آفاق آکهند که باز * کار خاقانی

ازنورد کذشت * ثامن جنك وخصومت که ناورد دخی دیرلر شیخ نظامی بیت دزی دید
با آسمان هم نورد * نبردکسی نام اودرنبرد * تاسع درزیلرك معروف دیکشلری ابو المعانی بیت
درزی بچه دوخت جامه بانورد * مزد او رانقد جان کردم بدست * عاشر بمعنی لایق وپسندیده
مولانا کسایی * قطعه * نوردبودم وناوردمن موردبود * برای درد مرا ترك من همی پرورد *
کنون کران شدم وسردوتا نوردشدم * ازان سپس که بخیری همی بپوشم درد * ضم نونله شهر
کازرونك قدیم آدیدر ك نوراسپهبد ح سکون واو ورا وسین مهملتین ویای تحتانی وکسر
همزه وها ایله نفس ناطقه یه دیرلر باء فارسی یرینه فا ایله ده جائزدر ك نورآورد ح سکون واو
اول وفتح راء مهمله وواو ثانیله پرنجدن وباقردن دبه کبی بر ظرف قدر ایچنه یاغ وبال وامثالی نسنه
قویوب سفره کوتوررلر ك نوشاد ح سکون واو ایله ترکستان مملکتنده بر شهرك آدیدر خوبلری
مشهوردر میرخسرو بیت زاهد به پند دادن بیچاره مست را * خاطر بسوی لعبت نوشاد میرود
ظهیر فاریابی بیت مرا ازان چه که سیمین بریست در کشمیر * مرا ازان چه که شکر لبیست
درنوشاد ك نومید ح سکون واو ویای تحتانی وکسر میمله ایکی معنایه کلور اول محروم ثانی
مأیوس معناسنه ك نوند ح بوزن سمند الی معنایه کلور اول بمعنی تندرو یعنی تیز یوریجی عموما
شمس فخری بیت بدوکام ازفلك خبر کویی * زه زه ای برق باد پای نوند * حکیم سنایی بیت
چکنی توز آب وآتش باد * چکنی توز خاك وباد نوند * واشکون ویورغه آت معناسنه خصوصا
حکیم سنایی بیت لعل شبرنك خطت رخسار کلکون ترا * چون نوند شاه ایران ازدرها کند *
اثیر الدین اخسیکتی بیت بنامیزدنکی دارد نوند باد رفتارش * که پهنای بساط کون نایدیم
فرسنکش * کثرت استعمال ایله مطلق آته علم اولمشدر حکیم فردوسی بیت ز نعل نوندان
پولاد میخ * زمین راز جنبش برافتاد میخ * حرکتده سرعتی اولدوغندن حقیقتا اوصاف اسبدن
اولمق مناسبدر دیو بیت سمند نوندش همیراند نرم * برو برهمی آفرین خواند کرم * حکیم اسدی
بیت نوندی هم آنکه شه برنشاند * بسوی شه بلخ واورا بخواند * ثانی بمعنی پیك وخبر آور
استاد رودکی بیت چرخ چنین است وبدین ره نورد * لیك بهر نیك وبدت شه نوند * حکیم
فردوسی بیت نوندی بیامد زهرسو دوان * باکاه کردن بر پهلوان * ثالث بمعنی سپند یعنی
اوزرلك آتش اوزرینه قونلدقده صچرادغی مناسبتله جائزکه رمشلر حکیم سنایی بیت ازپی
چشم زخم خوش صنمی * خویشتن را بسوز همچو نوند * رابع آوازبلند معناسنه حکیم فردوسی
بیت نوندی بیفکند پس دیده بان * ازان دیده که تادر پهلوان * خامس مؤید الفضلاده
برمقام آدیدرکه آتشکدهٔ برزین آنده واقع ایدی حکیم فردوسی * مثنوی * بجایی کجا نام او بد
نوند * بدواندرون کاخهای بلند * کجا آذر نیز برزین کنون * بدآنجا فروزد همی رهنمون *
سادس ادات الفضلاده نام کوهی یعنی اسب واشتر نیزرو معناسنه مرویدر ك نوید ح کسر
واو وسکون یای تحتانیله اوچ معنایه کلور اول بمعنی مژده ظهیر فاریابی بیت مرامبشر اقبال
بامدادبکاه * نوید عاطفت آورد از آستانهٔ شاه * ثانی قوت معناسنه مذکور معنایله ایکی
معنایه شمس فخری * قطعه * مبشران قضا وقدر بنیل مراد * همی دهند جناب ترا
همیشه نوید * اب ولیّ توبادازخرمی خندان * تن عدوی تو باد از عنا چونال نوید * ثالث

ثالث بمعنی نواله کذا فی فرهنك جهانکیری فرهنك حسین وفاییده وفرهنك میرزاده بمعنی نوان
یعنی متحرك ولرزان میرعماره بیت نال نو بید بستان سوسن آزاد * بنده بدان نال ونال وارنویدم
ك نهاد ح سرشت وخلقت یعنی یرادلش حکیم سنایی بیت ای شده درنهاد خود عاجز *
کی شناسی خدای را هرکز * شمس فخری بیت چوتو نبیند وچشم خرد نکو آیین * چو تو نیارد
دورفلك کریم نهاد * ثانی بمعنی رسم وعادت مولانا کسایی بیت خدای عرش جهان را چنین نهاد
نهاد * که کاه مردم از و برغمند وکاهی شاد ك نهارید ح کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله بمعنی
ترسید یعنی قورقدی فعل ماضی درکه مصدری نهاریدن کلور شمس فخری بیت رخ مریخ رزد
ازچیست کویی * مکر کز انتقام شه نهارید * فرهنك وفایی ده زاء معجمه ایله نهازید ونهازد
واقعدر کذا فی الاداة ك نهاوند ح فتح واو وسکون نونله ایکی معنایه در اول دیار عراقده بر شهر
وقربنده بر طاغ آدیدرکه نهاوند دیرلر وبو مشهوراولمشدر ثانی موسیقیده بر مقامدر امیرخسرو
بیت چنان کز سینه غم را بیخ برکند * فروکفت این غزل را درنهاوند * حکیم انوری بیت
غزلکهای خود همی خواندن * درنهاوند وراهوی وعراق ك نیارد ح فتح یای تحتانی وراء مهمله
ایله اکرچه حکایه عن الماضیدر اما نفی قدرت ایچون استعمال اولنور وزمان حال ومستقبلده
هرفعل که آندن قدرت نفی اولنه آنك مصدری ویاخود قائم مقام مصدری اوزرینه ادخال اولنور
نیارد ستدن ونیارد بردن وامثالی کبی مولانا هاتفی درتیمورنامه بیت بنام خدایی که فکر وخرد *
نیاردکه تا کنه اوپی برد ك نیبخامد ح فتح یای تحتانی وجیم ومیم وسکون نونله انجامیدن لفظندن
نفی مضارعدر آخره ایرمز معناسنه ك مع الراء المهمله * نااستوار ح ضم همزه وتاء مثناة
وسکون سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول محکم اولمیان نسنه ثانی خاین وناقابل آدمه دیرلر
میرنظمی بیت هرکه عهدش سست وسعد نااستوار * دورشو از وی مدارش دوستدار *
ك نابکار ح فتح باء موحده وکافله ایکی معنایه در اول مفسد وفعل نامقبول صاحبی ثانی بطال
طورب ایش اشلمین آدمه دیرلر ك ناچار ح ایکی معنایه در اول ضروری ثانی بیچاره ومددسز
معناسنه ابو المعانی بیت ناچار کشد اهل دل این محنت دنیا * ورنه شود از کوه کران تاب نیارد
ح ناخن بر ح ضم خاء معجمه وباء موحده ایله ك ناخنکیر ح ضم خاء معجمه وسکون نون ویای
تحتانی وکسر کاف فارسیله ایکی معنایه در اول طرنق کسه جك آلت ثانی طرنق کسیجی
معناسنه هم فاعل وهم مفعول استعمال اولنور ك نادار ح فتح دال مهمله ایله مفلس وبی نوا
مولانا هاتفی بیت زنظارهٔ آن هراسان سپاه * چونادار از دیدن قرض خواه ك نارود ح
سکون راء مهمله وفتح واو ایله بمعنی دخترنارپستان کذا فی الاداة ك ناسور ح ضم سین مهمله
ایله اوکلمز جراحت معناسنه ابو المعانی بیت نشد به دررسیده عمر آخر * مکر این زخم دل
ناسور بودست ك ناقر ح کسر قافله چنك دیدکلری سازدر ك ناکهکیر ح فتح کاف اول
وکسر ثانیٔ فارسیین وسکون ها ایله شبیخون ایدن مولانا هاتفی بیت شبیخون رسانان ناکهکیر
ره خواب رابسته بر سد قیر ك ناکزیر ح ضم کاف فارسی وکسر زاء معجمه ایله بمعنی ناچار وضروری
حکیم انوری بیت ناکزیر زمانه بادبقات * مرز جاودانه وسه ناکرزاست ك ناکوار ح ضم
کاف فارسیله هضمی عسیر اولان نسنه شمس فخری * قطعه * ظلم در ایام عدل ورافتست *

مانند درسوراخ غم چون سوسمار * آ زاز انعام عامت مانده است * روز وشب در درد ورنج
ناکوار * وعلت تخمه یعنی امتلاء معده استادلبیبی. بیت ازسخای تونا کوار کرفت * خلق را
یکسره رومنم ناهار ك ناکور ك ضم کاف فارسی و فتح واوایله بمعنی ناخوش ونا کوار مرقوم شاد ناصر
خسرو. بیت بمجلس تورهی راشکابنیست شکرف * که سال سفله بدید آید وزمان ناکور *
ك نام آور ك صاحب نام وشهرت نامور ونامدار دخی بومعنایه کلور مولانانك بیت تصور
نکرده به از خودکسی * زنام آوران بود غافل بسی ك نامدار ك سکون میمله صاحب نام
ومشهور انام معناسنه در ك نامور ك سکون میم وفتح واوایله نامدار یعنی نام صاحبی شیخ سعدی
بیت بس نامور بزیر زمین دفن کرده اند * کز هستیش بروی زمین هیچ نشان نماند ك نامه بر ك
فتح میم وباء موحده ایله پیك وقاصد نامه ایلدیجی بوندن رکوکرجنه مرغ نامه بر دیدکاری برچفت
کبوترك دیشیسنی برشهرده آلیقویوب ارککینی آخر دیاره کوتوردلر اقتضا ایتدوکی محل برنامه
یازوب قنادی التنه باغلیوب صالیوررلر اوچوب دیشیسی اولدوغی یره وارر اکثر یاسرحدلرده
ایدرلر ابوالمعانی بیت عرض حال خودنوشتم صفحه دل راهمین * سوی جانان عزم کرده همچو
مرغ نامه بر ك ناوسار ك سکون واو وفتح سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول دکرمان ارقی
معناسنه خصوصا ثانی اول ساقیه که بوستان ومزروعات صوارمق ایچون وچشمه وحوضلره
صو آقتمق ایچون ارق ایدرلر عموما ك ناهار ك بمعنی کرسنه یعنی آچ حکیم فردوسی بیت نهادند
خوان وبخفند پدشاه * که ناهار بودی همانا براه * فرهنك جهانکیرده بمعنی ناشتا یعنی برکسنه
طعام جزوئی تناول ایده وطویمش اولمیه اکا ناهار اوشکسته شد دیرلر کمال اسمعیل درقصیده
بیت بعفو اوکه جهانی کجا براز سرذوق * فروبرد که شکسته نکرده اش ناهار * حکیم ناصرخسرو
بیت ای باز سفید خورده کبکان * مردار مخور بشان ناهار * مؤید الفضلاده بمعنی کاهش
وکدازش تن مسطور در بعض فرهنکلرده نهار واقع اولمشدر ك ناهموار ك مناسب اولمیان نسنه
هرنه اولورسه ودوز اولمین یره ده ناهموار دیرلر ك نایر ك کسر یای تحتانیله ایکی معنایه در
اول لوله که چشمه لرده ومصلقلرده ایدرلر نایره دخی دیرلر ثانی شعرده قافیه معناسنه در اما قافیه
طقوز نوعدر بونوعنه نایره دیرلر ك نبورد ك ضم باء فارسی وواو معروفله نفیر معناسنه در میرابل
رازی بیت نه با باونه باخواجه نه پورست * دراز وخشك ولاغر چون نپورست ك نبهر ك
فتح باء موحده وسکون هاایله بکمز اقچه وقلب اقچه ودون وفرومایه آدمه دیرلر نبهره دخی دینلور
ك نجار ك فتح جیمله قرلجه که زنان یوزلرینه سوردلر غازه وکلکونه وفکر دخی دیرلر ك نجیر ك
کسر جیم وسکون یای تحتانیله آهار معناسنه که اسم عامدر کاغده اولسون قماشه ویزه اولسون
میرنظمی. بیت بروبش آنقدر صیقل همیدهد * نجیری کو بیابر کاغذ افتاد ك نخار ك فتح
خاء معجمه ایله بمعنی ناهار مرقوم یعنی ناشتا ك نخچیر ك سکون خاء معجمه ویای تحتانی وکسر جیمله
ایکی معنایه کلور اول صید وشکار معناسنه میرخسرو بیت بازآن سوارمست بنخچیر میرود
وستم زکار وکار بند بیرمیرود * ثانی هرشکار اولنور دجانوره دیرلر عموما وطاغ کچیسنه دیرلر
خصوصا مختاری بیت ببند از بس چشم نخچیر وبنا کوش تذرو * دستها پرنرکس وکه پایها
پرنارون * بمعنی شکار کردن شیخ نظامی. بیت چنین فرمود خورشید جهانکیر * که خواهم

که خواهم کردروز چند نخچیر * بمعنی شکار وله بیت زبار کران خوشه خم کشته بود * تك وتاب
نخچیرکم کشته بود ك نر ك التی معنایه کلور اول ارکك معناسنه اسم عامدر انسانده وحیوانده
استعمال اولنور ثانی زشت وکریه معناسنه مثلا نرکدا ونره دیو دیرلر حکیم سنایی بیت
علم دان خاصه خدای بود * علم خوان شوخ ونرکدای بود * ثالث نام پدر سام درکه نریم ونریمان
دخی دیرلر حکیم ازرقی بیت توان پادشاهی که کرزنده بودی * زمین بوسه دادی تراسام بن نر *
رابع آلت رجل معناسنه که حضرت مولانا درصفت کنیزکی که خرنری بجماع خود آموخته بیت
مثنوی * یك کنیزك یك خری بر خرفکند * ازوفور شهوت وفرط کزند * آن خرنر رابکان
خوکرده بود * خرجماع آدمی پی برده بود * یك کدوبی بود حیلت سازه را * درنرش کردی پی
اندازه را * دربرش کردی کدو را آن عجوز * تارود نیم دکروقت سپوز * کرهمه نره خراندروی
رود * آن رحمها ورودها ویران شود * خامس موجه آب سادس اغاجك اورته سنده
اولان شاخلری بومعنالرده نره ونره دخی دینلور ك نژغار ك سکون زاء فارسی وفتح غین معجمه
ایله بانك ونعره وصدای بلند کذا فی التحفه ك نسار ك فتح سین مهمله ایله بمعنی نساء مرقوم
ك نستر ك سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله کل نسرین دیدکاری خوشبو بیاض
شکوفه درکه نسترن ونسترون ونسترین دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت عیسی حلال کرده
ازخارهای کابن * ادریس سبحه کرده ازغنچهای نستر ك نسر ك فتح سین مهمله ایله ایکی
معنایه در اول سایبان معناسنه شمس فخری بیت ملك در تاب زافتاب ستم * سازد ازعدل
توهمیشه نسر * ثانی طاغ باشلرنده بعض چوبدن واوتدن مختصر اولر ایدوب ایچنده باجدارلو
وسایر کسنه لردخی اوتوردلر استاد رودکی. بیت نسری ساخت برسرکهسار * دورماند
ازسرای خویش وتبار * فرهنك جهانکیرده کونش اصابت ایتمین یرکه نسار وفساردخی دیرلو
وعربیده سکون سین ایله کرکس دیدکاری قوشه دیرلر وآسمانده داخل رصد ایکی کوکب
آدیدر بریته نسر طائر وبرینه نسر واقع دیرلر ك نسطور ك نام صاحب مذهب ترسایان وآنلرك
فقیه ودانشمندینه دیرلر حکیم خاقانی بیت نسطور دیدابت مسطور در دل او * کفت از حواریان
چوت دین پروری ندارم ك نفیر ك کسر فا وسکون یای تحتانیله اوچ معنایه کلور اول بوری که
نای رویین ونای کاودم دخی دیرلر خواجه سلمان بیت کوس باناله نفیر بود * کوه بانعره وفغان
باشد * ثانی قبانای که سورنا کبی یوقاری باشنده دل قویوب اوفوردلر ترکیده دخی نفیر دیرلر ج
ثالث اول صدا که بوری وسورنا ونای دن ظاهر اولور مولانانك بیت کذشت ازثریا صفیر
ونفیر * رمیدند مرغان سدره زنیر * حضرت مولانا قدس سره بیت کزنیستان تامرا
ببریده اند * وزنفیرم مرد وزن نالیده اند * بوبیتده صدای نای اولق اقتضا ایدرکه مثنوی
شریفك ابتدا بیتنی نی لسانندن حکایه ایدر ك نکدر ك سکون کاف وفتح دال مهمله ایله
برموضع یاخود برطائفه آدی اوله مولانانك بیت همه خیل اوغانی ونکدری * بفرمانبری
واطاعتکری ك نمازدیکر ك ایکندی وقتی وایکندی نمازی در وقت مزبورك مخصوص اسمی
اولمامغله صلوات نهاریه نك ثانیسی اولمغله کوندزه منسوب طوتوب نمازدیکر تسمیه ایلشلر وقت
ظهردن صکره واقع اولدوغی اجلدن ك نمازکزار ك نمازقلیجی کزارنده نمازتقدیرندك عربیده کی

مصلی معناسنه لغ نمدار ج سکون میم وفتح دال مهمله ایله نمناك معناسنه لغ نمکزار ج
فتح میم وزاء معجمه وسکون کافله طوزله یعنی طوز حاصل اولدوغی یر عربیده سبخه دیرلر فتحات
ثلثه ایله کلزار وچمنزار کبی میرنظمی بیت سراپا بوده آن صحرا نمکزار * کذشتن مرغ از آنجا
بود بیزار لغ نمکسار ج فتح میم وسین مهمله وسکون کافله طوز حاصل اولان موضع نمکزار کبی
لغ نمکسود ج فتح میم وسکون کاف وضم سین مهمله ایله بمعنی نمکسود مرقوم یعنی طوزلوات
وطعام دیگر لغ نمیر ج کسر میم وسکون یای تحتانیله بسیار خوار وکاهل معناسنه میرنظمی
بیت چوکاو وعمل مانده نایدبکار * هر آنکس نمیرست وبسیار خوار لغ نواکر ج فتح کاف
فارسیله سازنده وکوینده وخواننده معناسنه میرنظمی بیت بمجلس شد نواکر نغمه پرداز
که زهره هم در آنجا کشته دمساز لغ نوالهبر ج فتح لام وضم باء موحده ایله بچاق معناسنه که عربیده
سکین دیرلر کسرتین ایله لغ نوبر ج سکون واو وفتح باء موحده ایله تازه وهنوز ایرشمش میوه که
نوباوه دخی دیرلر شیخ نظامی بیت نوبر باغ هفت چرخ کهن * درة التاج عقل وتاج سخن *
لغ نوبهار ج اوچ معنایه در اول فصل ربیع ثانی آتشکده وثالث بتخانه معناسنه مثال
آتشکده حکیم فردوسی * مثنوی * چوکشتاسب را داد لهراسب تخت * فرود آمد از تخت
وبربست رخت * ببلخ کزین شد بدان نوبهار * که یزدان پرستان بدان روزکار * مران خانه
داشتندی چنان * که مرمکه را تازیان اینزمان * مثال بتخانه امیر معزی بیت بهار چین که
ازان روی بزم وخانهٔ خویش * اکرچه خانهٔ تونو بهار برهمنست * بومعنایه مسعود سعد
سلمان بیت آورد نوبهار بتانی وهیچ بت * مانند تو بخوبی در نوبهار نیست * مؤید الفضلاده
بمعنی خانهٔ بزرك که برامکه بلخ شهرنده بنا ایتمشلر ایدی حکیم انوری بیت ساحت آب
قند هار ببرد * صفحات بیخ نوبهار بکند * بو بیتده صنعت تجنیس وار در لغ نوحه کر ج فتح
حاء مهمله وکاف فارسیله میت اوزرینه مرثیه اوقیوب آغلایجی معناسنه که عربیده نواحه دیرلر
لغ نودر ج سکون واو وراو وفتح دال مهملتین ایله نام پسر منوچهر که افراسیاب النده کرفتار اولدی
حکیم سوزنی بیت ای شهنشاه فریدون فر دلیر دار وکیر * جم نکین نودر ستان قارن تبر بهرام تیر *
لغ نهار ج فتح ها ایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی ناشتا یعنی تمام طوق اولمیه که ناهار دخی دیرلر ثانی
نهاریدن لفظندن اسم مصدردر اکسلتمك واکسلمك معناسنه استاد فرخی بیت ملك برفت
وعلامت بدان سپاه نمود * بدان کهی که به بیخ نهار کرد نهار * شمس فخری بیت خدایکانا
هرچند ماه دانش وفضل * چو شخص فاضل وعالم کرفته است نهار * عربیده ایکی معنایه در
اول ظهور صبحدن غروب شمسه دك زمان ثانی خرچال وسنکخوار دیدکاری قوشك یاوریسی
معناسنه در لغ نهمار ج سکون ها وفتح میمله فرهنك جهانکیریده اوچ معنایه کلور اول بزرك وبسیار
اولان نسنه کمال اسمعیل بیت مرا بکام دل دشمنان مکن تکلیف * که از تحمل آن بار عاجزم
نهمار * حکیم فردوسی بیت چو ابلیس دانست کودل بداد * برافسانه اش کشت نهماد
وشاد * ثانی یکبار وهمه مختاری بیت نهمار جهان چون اثر خاطر من کشت * تا زیور انعام
توبربست ریاحین * ثالث مشکل وعجب معناسنه خواجه عمید لوبکی بیت شاد بادیت
همیشه که زغم خصم امروز * شد چنان زار که نهمار بفرد ابرسد * مجمع الفرسده بمعنی کاری

کاری ویا چیزی عظیم وفرهنك میرزا ابراهیمده بمعنی عجیب میرخسرو بیت در بند پرواز صت
خان بکذار سیرت بنکرم * زینسان که بینم حال خود نهمار بینم دیکر ت * زاء معجمه ایلهده
معانی مرقومه یه مرویدر لغ نیشکر ج سکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله شکر قامشی
بومعنایه مولانا هاتفی بیت نی نیزه خوردند اندر جکر * بدانسان که هندو خورد نیشکر *
لغ مع الزاء المعجمه * ناچیز ج کسر جیم فارسیله بیمقدار عربیده لاشی معناسنه شیخ سعدی
بیت بکفتا من کل ناچیز بودم * ولیکن مدتی با کل نشستم لغ ناز ج ایکی معنایه در اول شیوه
واستغنا شیخ سعدی بیت نازت بکشم که نازنینی * تا بر سر و چشم من نشینی * ثانی حضور
وراحت معناسنه شاعر بیت برفتیم با نیزه های دراز * برو تلخ کردیم آرام وناز * عربیده غنج
ودلال که شیوه یه یقین اوضاعدر ادات الفضلاده براغاجدر عربیده صنوبر دیرلر لغ نازنوروز ج
موسیقیده بر نوا اسمیدر لغ نانپز ج سکون نون وفتح باء فارسیله اتمك بشوریجی عربیده
خباز دیرلر ابو المعانی بیت بده نان نانپز را اکر شناسی * اکر نیمش خورد کو خورده باشد *
لغ نبتیز ج سکون باء موحده وکسر تاء مثناة بعده یای ساکنه ایله اوجی غایت صوری اولان
نسنه خنجر واکنه وبیز کبی لغ نختیز ج سکون خاء معجمه وکسر تاء مثناة بعده یای ساکنه ایله
بمعنی کمینکاه یعنی پوصوری لغ نخچیز ج سکون خاء معجمه وکسر جیم فارسی بعده یای ساکنه
ایله بمعنی نخچیر یعنی صارلمش میرنظمی بیت بجامه خواب را کلبیز بوده * بشب تا صبح را
نخچیز بوده لغ نخیز ج کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانیله اوچ معنایه کلور اول فرومایه
وکینه حکیم ناصر خسرو بیت جان پرمایه همی چون بفروشی بنخیز * جز پرمایه همان به که
یارزان ندهی * ثانی کمین یعنی پوصو وکمینکاه نخیزکاه دیرلر مسعود سعد سلمان * قطعه *
توای دل درژم باش وهمواره باش * توای دیده خونریز همواره ریز * به بیند به پیری که جان مرا
نشسته است چون شیر اندر نخیز * شمس فخری بیت سپهر بر رخ اعدای او کشیده کمان * زمانه
برده بدخواه او کشاده نخیز * ثالث اوزم چبوغن ویا خود غیری اغاجی کوکی یاننده اکدیروب یره
کومرلر که برسنه یرده طوروب کوك طوتدقدن صکره چقاروب آخر یره دکرلر اکا نخمدان ودادان
دخی دیرلر لغ نغز ج سکون غین معجمه ایله کوزل ولطیف که خوب معناسنه در استاد عنصری
بیت بکوشش که من نامهٔ نغز ناك * فراز آورید ستم از مغز پاك لغ نفت انداز ج نفتدن مراد
آتشدر که بعض قلعه محاصره سنده دشمن هجومنده اسکی بزلری نفت یاغنه باطروب وآتشه
یاقوب دشمن اوزرینه آتارلر اکا نفت انداز دیرلر وآتشبازلق ایدنه دخی دیرلر وفشنك آتمق کبی
هرنه اولورسه لغ نماز ج معروف عبادتدر وخدمت وقوللق ایتمکه دینلور حکیم فردوسی بیت
پیاده شد از اسب وبرده نماز * کرفته ببر شاه کردون فراز * حکیم سوزنی بیت شهی که
بارکه اوست سجده کاه ملوك * همیبند بر آن سجدهٔ ملوك نماز * نمازی پاك وطاهر معناسنه در
ایدی نماز دخی کشی یی کناهدن پاك ایدوب چون نماز دیدیلر عربیده یسی وضودر لغ نواز ج ایکی
معنایه کلور اول تهمتدن ایراق اولمق ثانی نواختن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی در
دلنواز وعودنواز کبی لغ نوآموز ج ایکی معنایه در اول یاوری طوغانکه یوادن آلوب شکار
تعلیم ایدرلر ثانی هنوز موٴدبه ویرلمش طفله دیرلر لغ نوروز ج سنهده ایکی کوندر بری نیر

اعظم برج حمله تحویل ایتدوکی کوندر که آذر ماهك اون برنجی کونی درکه نوروز کوچك ونوروز عامه
دیرلر وآنك تسمیه سنده ایکی وجه روایت اولنمشدر اولا حق سبحانه وتعالی عالمی وآدمی بو کونده
خلق ایلدی وجه ثانی اولدر که جمشید جمله جهانی سیر وکشت وکذار ایلدی آذربایجانه کلدکده
جواهر ایله مکلل ومرصع بر تخت عالی نصب ووجهه سنی جانب شرقه وضع ایلیوب وباشنه
ذی قیمت جواهر ایله مزین تاجی کیوب وچقوب تخت اوزرینه اوتوردی چونکه کونش طلوع ایدوب
اول تاج وتخته طوقندی اول مرتبه شعاع وضیا وپرتو ظاهر اولدیکه عالمی روشن ایلدی خلق
آنی کوردکده شادمان اولوب این روز نوست دیدیلر چونکه زبان دریده وزبان پهلویده شعاعه
شید دیرلر وجم پادشاه معناسنه در شید لفظنی اکا مضاف ایدوب آکا دخی جمشید دیدیلر
ونوروز ثانی اولدر که فروردین ماهك آلتنجی کونی که نامی خرداددر نوروز بزرك ونوروز خاصه دیرلر
وآنك وجه تسمیه سی اولدر که جمشید اول کونده تخت اوزرینه طرز مرقوم اوزره اوتوروب خاص
وعامه اذن ویروب جمله یاننه جمع اولوب کار عالم ایچون ایو رسم ولطیف عادت وقانونلر قویوب
خلقه تنبیه ایلدی وایتدی الله تعالی سزی یرلغاسون کرکدر که پاك صو ایله غسل ایدیکوز والله
تعالی نك نعمتلری شکرین ادا ایدیکوز وهر نفسده الله تعالی حضرتنك امرینی یرینه کتورمکه
سعی ایدیکوز وهر سال بو اسلوب اوزره عمل ایدیکوز دیو منقولدر که اکاسرهٔ عجم نوروز کوچکدن
نوروز بزرکه وارنجیه دك حاجات ناسی مقضی ایدرلردی ومحبوس اولنلری اطلاق ومجرملری عفو
ایدرلردی وخلقه انعام واحسانلر ایدرلردی وکندولر عیش وعشرت وذوق وصحبته مشغول
اولورلر ایدی نونیاز سکون واو وکسر نونله بر تازه نورسیده ابتدا کاره شروع ایتمکه دیرلر
اوقومق ویازمق وغیری صنعت هرنه اولورسه ابو المعانی بیت پیشهٔ جور وستم را چون هنوز
آموختست * کر کشد عاشق عجب نبود که طفل نونیاز نهچیز سکون ها ویای تحتانی
وکسر جیم فارسیله یعنی پیچیده یعنی طولاشمش وصارلمش نخجیز دخی دیرلر شمس فخری بیت
چنان زمعدلتش کار مملکت شد راست * که شد ززلف بتان باز وصمت نهچیز نهماز
سکون ها وفتح میمله درت معنایه کلور اول یعنی بزرك استاد رودکی بیت کنبدی نهماز بر پرده باند
نه ستونش ابرونه زیربند * ثانی یعنی بسیار وبی اندازه شمس فخری بیت ندید چون تو
جوانبخت شاه تخت شهی * اکرچه دید شهنشاه درجهان نهماز * ثالث یعنی مشکل رابع
جنك عظیم معناسنه در مع الراء الفارسی * نارژ چام اغاجی که ناج ونوژ دخی دیرلر شمس
فخری بیت چو عرعر سرافراز باد امدام * ببستان همی تا بود سرو ونارژ * وسرو اغاجنه ده
دیرلر شاه ناصر خسرو بیت ای بی هنر خوب بچهره خردت کو * خود شرم نیایدت ازین قامت
چون نارژ * بو معنایه فارژ دخی دیرلر نارژفار سکون زاء فارسی وفتح فا ایله اسنمك که خمیازه ودهانده ره
دخی دیرلر عربیده تثاوب دیرلر ناورژ فتح واو ایله اغاج تکنه درکه ایچنده خمیر ایدرلر واثواب
یورلر نکرژ فتح کاف ایله اوزم چکردکی تاء مثناة ایله دخی مرویدر مع السین المهمله * نااوس
ضم همزه وواو معروفله یعنی آتشکده کذا فی فرهنك جهانکیری ناشناس کسر شین
معجمه وفتح نونله اکلز لایفهم معناسنه ابو المعانی بیت مکن عیش وصحبت بهر ناشناس *
رسد مر ترا لا بد از وی زیان ناقوش ضم قاف وواو معروفله بیوك چاك که مناره کبی بر باند بنا

بر باند بنا ایدوب باشنده وضع ایدرلر ووقت معینده چالرلر صداسی بر ایکی فرسخ یره کیدر وبعضیلر
ارغنون دیدکاری بیوك ساز معناسنه دیمشلر کفره کلیسالرنده بعض مخصوص کونلرنده چالرلر
ایریلی واوفاقلی ایچی بوش اغاجلر درکه بری بری یاننه دیزلمشدر کورك ایله نفس ویروب چالرلر
بی نظیر صدالر وروب درست مقاملر ظاهر اولور مولانا عرفی بیت مالب آلوده بهر توبه بکشاییم
لیك * بانك عصیان میزند ناقوس استغفار ما * عربیده دخی ناقوس وجمعنه نواقیس دیرلر
لواحد من الشعرا بیت قد قلت للعین ای الضرب یرلمی * ضرب البواقیس ام ضرب النواقیس
ناکس فتح کاف ایله آلچق وسفله آدم معناسنه شیخ سعدی بیت شمشیر نیك زاهن بد چون
کند کسی * ناکس بتربیت نشود ای حکیم کس * شیخ نظامی بیت هان ناکس نان کس نباشی
با کربهٔ خوان کس نباشی ناموس ضم میم وواو معروفله خانهٔ صیاد که ایچنه کیروب آو
وشکار کوزه در عربیده عار وغیرت معناسنه ونام حضرت جبریل امین علیه السلام درکه ناموس
اعظم وناموس اکبر دخی دیرلر ناوس ضم واو ایله آتشکده معناسنه حکیم سنایی
* قطعه * کرچه زاغ سیاه کشتم من * نکذریم مقام جز ناوس * زاغ کر بشنود کند درحال
زین سخنها کرشمه بر طاوس * حکیم انوری بیت عاشر آن اکرم معاشر عشر * کوبی از کبر کان
ناوسیست * وکورستان مجوس معناسنه ده روایت اولنمشدر ناهوس ضم ها وواو
معروفله یعنی ناکاه میر نظمی بیت چو کرده ترك ننك وعار وناموس * بدید آید ازان سوبش
بناهوس نایموس سکون یای تحتانی وواو وضم میمله بر سازدر قامشلرله دوزلمش موسیقار
دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری نبس فتح باء موحده ایله مخفف ومشدد دخی جائزدر
یعنی دخترزاده یعنی قز اولادی نبسه دخی دیرلر امیر خسرو درمنقبت امام حسین رضی الله
عنه بیت صفت ذات او همین بس است * که رسول خدا یرا نبس است نخاس
فتح خاء معجمه ایله سروکه پابوجیلر کونله بشنی ارا سنده دیکرلر نخس سکون خاء معجمه
ایله غم وغصه دن چهره صولمق وضعیف وزبون اولمق معناسنه در عربیده کسمك ودرمك
معناسنه در نرکس سکون راء مهمله وکسر کاف ایله زرین قدح دیدکاری چیچك قترینه
دیرلر استعاره طریقیله شعرا محبوبك کوزینه تشبیه ایدرلر شعرلرنده کثرت استعمالدن چشم
معناسنه اولمشدر خواجه سلمان بیت ناتوان شد زهوای کل ودارد زهوا * رخ زرد وقد کوز
وتن لاغر نرکس نسناس سکون سین مهمله وفتح نونله حکیم اسدی طوسی روایتنده
هندوستان سرحدنده سرانديب قربنده بر کوه بلند واردر آدنه ذات هوام دیرلر آنده بر نوع مخلوق
اوار بویلری اوزون وبدنلری قیللو وکوك رنکنده وقیللری قزل وباشلرینك ایکی یانلرنده یوزلری وار
هر یوزلرنده ایکیشر کوزلری وار هر بریسی هم ارکك وهم دیشی درلر وطوغورورلر اولقدر قوتلو اولورلر که
ایکیسی بر فیلی طوتوب اولدررلر ویرلر وبونلر بغایت سکردرلر اول قومه نسناس دیرلر وعربیده
میمونك ایریسنه دیرلر نفس فتح فا ایله معروف شیخ سعدی بیت هر دم از عمر میرود نفسی
چون نکه میکنی نماند بسی * وسکون فا ایله ایکی معنایه در اول معروف درت مرتبه ایله تعبیر
اولنمشدر اول نفس اماره ثانی نفس لوامه ثالث نفس مطمئنه رابع نفس ملهمه در معنای
ثانی وجود موجودکه کند وذاتندن دیمکدر کند ونفسنه دیرلر میر نظمی بیت درهنرها بنفس

خود یکتا * هرجهت را شود زبون اعدا فی مع الشین المعجمه * ناخن خوش فی ضم خائین
معجمتین ایله بر نوع صدفدر ناخنه یعنی طرنغه مشابه اولور خوشبودر عربیده اظفار الطیب دیرلر
هندی لساننده نکه دیرلر بعض تراکیبه وعطریاته داخل اولور ناخن پریان وناخن دیو دخی دیرلر
کذا فی فرهنك جهانکیری فی ناخوش فی واو مجهول ایله طبعه مناسب و موافق اولمیان
نسنه ومزاجه درست اولمامق معناسنه فی ناخوش منش فی واو مجهول وسکون شین معجمه
وفتح میم وکسر نونله معده بولنمق وطبیعت نادرست اولمق معناسنه در میر نظمی بیت شود
ناخوش منش از فرط باده * مخور از وسع طبعت می زیاده فی نازبالش فی سکون زاء معجمه
وفتح باء موحده وکسر لامله یوز یصدغی ابو المعانی بیت می نهد بر نازبالش آن پری رخسار رو
پرتو خورشید افتاد ست بر کل توده را فی نازش فی کسر زاء معجمه وشین موقوف ایله نازلنمق
معناسنه اسم مصدردر فی ناغوش فی ضم غین معجمه وواو معروف ایله باش آشاغی صویه
طالمق شمس فخری بیت زهر که غوطه خورد در برآورد ز بحار * بسا کسا که بود مردن وی
از ناغوش * استاد لبیبی بیت کرد کرداب مکر دای که ندانی توشنا * که شوی غرقه چو ناکاهی
ناغوش حوری فی نالش فی کسر لامله ایکلمك معناسنه اسم مصدردر فی نانخورش فی
سکون نون وضم خاء معجمه وواو مجهول وکسر راء مهمله ایله اتمکه بر مقدار طعامی قاتق ایتمك
فی نانکش فی سکون نون وکسر کافله چورك اوتی دیدکلری سیاه دانه لردر عربیده حبة الخضرا
دیرلر فی نامش فی سکون نون وفتح میمله ایکی معنایه در اول کورلمامش نسنه یعنی بر شیکه
نظیری ومثلی اولمیه ابو المعانی * مصرع * نامش بوده چنین حسن وجمال یکتا * ثانی یولسزلق
ایتمك معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری فی نبارش فی فتح باء موحده وکسر راء مهمله ایله ایکی
معنایه در اول ستم آمیز سوزسویلمك ثانی دوشملو اولان سقفه ویقملو اولان دیواره استحکام
ایچون قونیلان پایه نه ترکیده دستك دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری فی نرمه کوش فی
سکون راء مهمله وضم کاف فارسیله قولق یومشقی دیمکدر ابو المعانی بیت چنان بمثل بوده
نرمهٔ کوش * همی یابد ازان آویزه قیمت فی نسرین نوش فی نام دختر سقلاب شاه در که
بهرام شاه آنی حبالهٔ ازدواجه کتورمشیدی شیخ نظامی از هفت پیکر بیت دخت سقلاب
شاه نسرین نوش * ترك چینی طراز و رومی پوش فی نعش فی سکون عین مهمله ایله تابوت
معناسنه لغت مشترکه در شیخ سعدی بیت اکر نعشی دو کس بر دوش کیرند * لئیم الطبع
پندارد که خوش نشست فی نقش فی سکون قافله ایکی معنایه در اول معروف ثانی بقتره که آنکله
طوغان چقررلر خواجه حافظ بیت داده ام باز نظر را بتذروی پرواز * باز خواند مکرش
نقش وشکاری بکند فی نمش فی سکون میمله مکر وحیله ودغلبازی معناسنه حکیم فردوسی
در یوسف وزلیخا بیت بکردار چشم کوزنان چمش * همه سحر وشوخی همه رنك ونمش *
وعربیده فتحتین ایله سفید وسیاه نقطه لره وسفید وسیاه صورتلره دیرلر فی نوش فی فتح واو
ایله ایکی معنایه در اول نواله معناسنه اسم مصدردر ثانی عوض وبدل معناسنه در فی نه خوش
ضم خاء معجمه وواو مجهول ایله تاك دشتی یعنی بیان آصمه سی که سیاه دانه لو اولور عربیده
کرمة البیضا دیدکلریدر وسبب تسمیه سی قیش ایامنده قورمز وچبوغی یانده اولان اغاجه

اولان اغاجه صاریلور چقار صالقمه لری اون واون ایکی دانه سی آنجق اولور واولی یشل آخری
سرخ اولور وچیچکی لاجوردی رنك اولور فی مع الغین المعجمه * ناغ فی قره اغاج اما بعض
فرهنکلرده شجرة البق دیدکلری اغاجدر فی نان کلاغ فی سکون نون وفتح کافله بر نوع اوتلقدر نمناك
یرلرده بتر مولانا جامی بیت مخور غم بهر طعمه از کلاغی کم نه کورا * توکل چون درست آید
بر آمد از زمین نانش * وله ایضا بیت باغبان کر تند بانك بباغ * قرص انجیر شود نان کلاغ *
فی نباغ فی فتح باء موحده ایله مخفف انباغ درکه انباج ونباج دخی دیرلر قومه عورت معناسنه
فی نشوغ فی ضم شین معجمه ایله بردارودر آغزده طوترلر دیش وآغز آغریسنه نافعدر
فی نغنغ فی سکون غین معجمه وفتح نونله ماوراء النهرده استعمال اولنور بر بیوك کیله درکه هر بر کیله
غله تمام بر یوك اولور ومنزور دخی دیرلر ابو العباس بیت ای میر ترا کندم دشتیست بصد مار
بانغنغ کی چند ترا من شده انبار فی نفتغ فی سکون فاو فتح تاء مثناة ایله کیله معناسنه شمس فخری
بیت حاتم عهد شیخ ابو اسحق * که دهد زر بدامن ونفتغ فی مع الفاء * ناتف فی کسر تاء
مثناة ایله حلوای پشمینه وبعض فرهنکلرده دبله دیدکلریدر وبعضیلر جوز ایله یاخود بادام ایله
اولان حلوادر دیمشلر والحاصل حلوا اولدوغی مقرردر اما نوعنده اختلاف ایتمشلر اصلی عربیدرکه
ناطف دیرلر تعجیم اولنمشدر نطف عربانده بر مشهور کمسنه نك اسمیدر اوائل حالنده بغایت فقیر
ایدی بعده بغتة دولته نائل اولدوغندن عربیده ضرب مثل اولمشدر صکره دن دولت بولان
آدم حقنده ضرب ایدرلر ومزبور نطف زمان دولتنده صاحب کرم وسخی اولمغله کندواوغلی حقنده
دیمشدر بیت ابی النطف المباری الشمس انی * غریق فی السماحة والمعالی فی ناف فی خصوصله
کوبك معناسنه درمشکه نافه تسمیه اولندوغی آهونك کوبکنده اولدوغیچوندر وهر نسنه نك
درست اورته سی مثلا کعبهٔ معظمه وسط دنیاده اولمغله ناف زمین دیرلر یرك کوبکی معناسنه
کوبك انسانك اورته سنده اولدوغندندر خواجه سلمان بیت همچو مشك نافهٔ عبد مناف
از ناف ارض * داده از عنبر زخلقش بوی ماچین وخطاست فی نجف فی فتح جیمله کوفه شهری
قربنده بر موضعدر که امیر المؤمنین ویعسوب المسلمین حضرت اسد الله الغالب علی ابن ابی طالب
رضی الله عنه وکرم الله وجهه مرقد شریفلری آنده در زمان سابقده اول محلده بر دریا وار ایمش که
دریای نجف دیمکله شهرت بولمشدر حالا اول دریا یرنده آدم کاسه سی کبی دخی طاشلر واردر قیرسلك
ایچندن در نجف دیدکلری بر لطیف بیاض شفاف طاش چیقار مولانا جامی بیت اصبحت فی
زائر الك یا شحنة النجف * بهر نثار مقدم تو نقد جان بکف فی نسف فی فتح سین مهمله ایله
ایکی معنایه در اول بر شهرك اسمیدر که قرشی دخی دیرلر ماوراء النهرده واقعدر ثانی بر نسنه یی
دیبندن قوپارمق ودخی صوامق معناسنه ده مرویدر فی مع القاف * نبق فی باء فارسیله
الی اوزچیره دست معناسنه مرویدر اما حرکتی اشعار اولنمامش آنجق تلفظی مفتوحه یه
انسب اولمغله بو محله یازلدی ونه طائفه نك لسانی اولدوغی دخی راقم الحروفك معلومی اولمدی
فی نسق فی فتح سین مهمله ایله ترتیب وطرز واسلوب دیمکدر ابو المعانی بیت جفا وجور توکرد
اینچنین نسق ماند * برفته حال دل عاشقان خراب شود فی مع الکاف * ناپاك فی ایکی
معنایه در اول هر نه که کیرلی ویونمامش اوله عموما وجنب وحایض معناسنه خصوصا ثانی مردار

معناسنه در ى ناجرمك ع ضم جيم وسكون راء مهمله وفتح ميمله بتكده او تورمق واو توراته
دخى ديرلر وبعض فرهنكلرده زهاد و مرتاضان ترسادن بر آدم اسميدر حكيم خاقانى بيت
من وناجرمكى و دير مخران * در بقر اطيانم جا وملجا ى نارخوك ع سكون راء مهمله وضم
خاء معجمه ايله ى ناركوك ع سكون راء مهمله وضم كافله نام افيوندر كذا فى المجمع ى نارمشك
سكون راء مهمله وشين معجمه ايله ايكى معنايه در اول اطبا قتنده معروف بر دارودر عربيده
مشك الرمان واقماع الرمان دخى ديرلر فرهنك جهانكيريده نارهندى ديرلر بر تخمدر سرخ رنك
ميانه‌ده بر مقدار يشل لك اولور خاصيتده سنبل هندى يه قريبدر تفصيلى طب كتابلرنده
مذكوردر ثانى كورهٔ آهنكران يعنى دمورجيلر اوجاغى ى نازك ع ضم زاء معجمه ايله بمعنى
تنك و باريك وظريف وخوش طبع ودخى محبوب معناسنه كه بت وفغ ومغ ونكار وجانان معنالرى
كبى در اميرخسرو بيت رسيد نازك من اى نظاركى زنهار * بپوش ديده كرت جان بكارمى آيد
ى ناشك ع كسر شين معجمه ايله بمعنى قرض در انديشك دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى
ى نافهٔ مشك ع معروف آهو كوبكى دركه مشك نافه سيدر ى ناك ع بشر معنايه كاور
اول ادات نسبتدر بعض اسم آخرينه لاحق اولور نسبت معناسن افاده ايدر غمناك وفرحناك
وسوزناك كبى ثانى مخلوط ومغشوش مشك يعنى مشك ايچنه جكر پاره لرين و بعض نسنه لر
قتارلر زياده اولمق ايچون حيله ايدرلر بو ايكى معنايه شمس فخرى * قطعه * در چمن لالهٔ ومادل خون
از جهان شاد وما غمناك * شرف قدر او نبايد خصم * نكهت مشك ناب ندهد ناك * بعض فرهنكلرده
يالكز مشكه دكل عنبر وعبير وسائر امثالى نسنه لره خارجدن شئ قاتيلوب مغشوش اولمغه
ديرلر وبعضيلر ديديلركه غش معناسنه يعنى نسنه قاتمق وبعضيلر مطلق مغشوش معناسنه كه
زر وسيم وامثالى نسنه لرده اولور حكيم سنايى * قطعه * علم ودين در دست مشئ جاه جوى
مال دوست * چون بدست مست وديوانه است ودر ره ذوالفقار * كز براى دام دارد مرد دنيا
علم ودين * وز براى نام دارد ناك ده مشك تتار * شيخ عطار بيت چون مشك وجكر ديداو
درناك دهى آمد * ناك ازچه دهد آخر خاكست چو عطارش * ثالث امرودك بر نوعيدركه
بغايت لذيذ وآبدار اولور * رابع كام وملاذه يعنى دماغ ودچلكه بوغازك ايلروسنه اولور
برات پاره سيدر خامس عربيده فك ديدكارى خانه درفك اعلايه ناك بالا وفك اسفله ناك زيرين
ديرلر وهندى لسانده ايكى معنايه در اول بمعنى بينى ثانى آبى قوشلرك بر نوعنه ديرلر ى نان تنك
كسر نون وضم تاء مثناة وفتحله ده اولور وضم نون اخيرايله يوفقه اتمك اكثر اهل بريه دن تركمان
طائفه سى ساج اوزرنده بشوررلر وشهرلرده دخى ايدرلر ى ناوك ع فتح واو ايله اوق معناسنه
عموما كه كثرت استعمالله هر نوعنه علم اولمشدر وقوش اوقنه ديرلر خصوصا كه زنبرك ايله آتيلور
شمس فخرى بيت ديدهٔ دوست با تو روشن باد * سينهٔ خصم پر ز ناوك چرخ * بونده تجنيس
واردر خصوصا اولنجق زنبرك اوقى اولور زيرا چرخ زنبركدر عموما اولنجق فلك معناسنه اولان
چرخك اوقى ديمك اولور وميرخسرو دخى دعشقدر بيت ناوك زنى چو غمزهٔ او در زمانه نيست
جز جان من خدنك بلارا نشانه باد ى ناى مشك ع كسر ياى تحتانى وفتح ميم وسكون شين
معجمه ايله بر مشهور سازدر ناى انبان ونى انبان دخى ديرلر اميرخسرو بيت بادبندى سرودناى

ونای مشکك بين كه چون * هر زمان آن بادبندى راز سر كيردهمى ى نبك ع سكون باء موحده
ايله كنار چشمه دن وكنار حوضدن وامثالهمادن صوصزمق زكاب معناسنه كذا فى فرهنك
جهانكيرى ى نتك ع سكون تاء مثناة ايله بمعنى تنك تانك تأخيرين دخى جائز كورمشلر ايضا منه
ى نجك ع فتح جيمله بر نوع نجاقدر نيزين دخى ديرلر حكيم سوزنى * قطعه * كل روى تركى
ومن اكر ترك نيستم * دانم بدين قدر كه بتر كيست كل مچك * از چشم ابران چچك تو چكد سرشك
تركى مكن بكشتن من بر بكش نجك * عميد لويكى * رباعى * اى زنهيب حكم تو خم زده قامت فلك
خطبهٔ كبرياى توحدك لا شريك لك * بر سر ابر نوبهار از در توفر و نيست * لاله نشسته با سپر
بيد ستاده با نجك ى نراك ع فتح راء مهمله ايله بمعنى هميشه وبر دوام حكيم نزارى قهستانى بيت
كى بود يارخدايا كه به بينم بخواب * خانمان ودر وكويش كه سيه باد نراك ى نزديك ع سكون زاء
معجمه وياى تحتانى وكسر دال مهمله ايله يقين عربيده كى قريب معناسنه مقابلى دور در نزد قرب
معناسنه وآخرنده كى بر نوع ياى نسبتدر كاف الحاقيه له باريك وتاريك كبى وقرب معناسنه ده
كاور ابوالمعانى بيت بنزديك توجاى عاشقان نيست * كرفته جاى نزديك تو اغيار ى نسك ع
سكون سين مهمله ايله ايكى معنايه در اول حبوبات نوعندن بر غله در نوسك ونرسنك ومجو
دخى ديرلر تركيده مرجمك عربيده عدس هندى لسانده مسور ديرلر حضرت مولانا قدس سره
كر نخواهم از كسى يكمشت نسك * مر مرا كويد خمش كن مرك وجسك * حكيم شيرازى بيت
نسك وكشنيز وطباشير باقلى * اندكى كافور پاشيدن طلى * ثانى خار وخسك معناسنه كه
هندلر كوكهر ديرلر بدرجاجرمى بيت نسك در چشم آنكه نشناسد * از مس سوخته زبرجد را
فتح سين مهمله ايله عربيده يومق وپاك ايتمك معناسنه ى نشك ع سكون شين معجمه ايله چام اغاجى
حكيم سوزنى بيت مير عادل زين دين اى آفتاب از تو برشك * اى مرا خار توكل خاك توزر نال
تو نشك * استادرودكى بيت آنكه نشك آفريد وسرو سهى * وانكه بيد آفريد وناز وبهى
شمس فخرى بو معنايه فتح شين ايله نقل ايلمش بيت توچو كردد مخالف اركردد * شاخ بيد
از خلاف همچو نشك * بعض فرهنكلرده انار اغاجى روايت اولنمش وبعض فرهنكلرده فيل وخنزير
ديشلرى منقولدر ى نغزك ع سكون غين وفتح زاء معجمتين ايله بر ميوه در غايت لذيذ وشيرين
اولور هندوستانه مخصوصدر اينه دخى ديرلر هنديلر ابت ديرلر اميرخسرو * مثنوى *
نغزك خوش نغز كن بوستان * نغزترين ميوهٔ هندوستان * ميوه بباغ ار نه بكى ده بود *
پخته شود خوردنش آنكه بود * ميوهٔ نغزك هم از آغاز بر * تاحد انجام سزاوار خور ى نك ع
اشته معناسنه اينك لفظندن مخففدر ى نماك ع فتح ميمله رونق ورواج وزيبايى حكيم
فردوسى بيت چه سالت شد اى خواجه برشست پاك * مى وجام آرام شد بى نماك ى نمناك
نملو معناسنه غمناك وفرحناك كبى در نتكم ناك لغتى ذيلنده تفصيل اولندى ى نمك ع فتح ميمله
طوز معناسنه دراستعاره طريقيله شعرا كاه ناسور زخمه قورلر نتكم طالب آملى بيت دلى دارم
در اغوش محبت زخم ناسورش * نمك ميكويد وخميازه بر خميازه مى يزد * وكاه طعامه لذت ويردكى
ايچون محبوبك لبلرين اكا تشبيه ايدوب كلامه لذت ويرديو لب نمكين ديرلر ابوالمعانى بيت
اكر ترا نكر فتست باده نيست شكفت * باين لب نمكين تراچه كار كند ى نموسك ع ضم ميم وواو

معروف وفتح سین مهمله ایله برقوشدر درّاجدن کوچکدر اما آتی درّاج آتی کبیدر تیهو دخی دیرلر
ترکیده سکون دیرلر ﴿ نوشك ﴾ فتح شین معجمه ایله یعنی تیهو وبعض فرهنکده سین مهمله ایله
مرویدر ﴿ نموك ﴾ ضم میم وواو معروفله یعنی نشانهٔ تیر آماج معناسنه شمس فخری بیت سپهر
مدح شاه بسکه مرا * بکند پیش تیرفاقه نموك * تاء مثناة ایله ده منقولدر ﴿ نوای چکاوك
موسیقیده برنوا آدیدر مجد همکر بیت بیوی مجلس تو جان بار بدمرغیست * که بی نوای
چکاوك زند زعشق عراق ﴿ نوروز بزرك ﴾ ایکی معنایه در اول برنوروزدرکه تفصیلی مرورا یلدی
ظهیر فاریابی بیت میمون وخجسته باد بر تو * نوروز بزرك وروز تحویل * ثانی برلحن آدیدر
منوچهری بوایکی بیتده بعض الحان آدلرین نظم ایلمش * قطعه * مطربان ساعت بساعت برنیابد
زیروم * کاهی سروستان زنند اکنون کاهی اشکنه * کاه زیر قیصران وکاه تخت اردشیر *
کاه نوروز بزرك وکه بهار بشکنه * وله ایضا بیت نوروز بزرکم بزن ای مطرب امروز * زیراکه بود
نوبت نوروز بنوروز ﴿ نوروز خردك ﴾ موسیقیده بودخی برلحن آدیدر ﴿ نوروز کوچك ﴾
بودخی موسیقیده بر مقامدر نوروز بزرك مقامنده درآنجق بونك ترنماتی آندن آزدر اول اجلدن
بزرك وکوچك تعبیرایدرلر ﴿ نهك ﴾ سکون ها ایله التی معنایه در اول یعنی لاغر ثانی یعنی ناقص
ثالث شراب ایچمك رابع شرابه میل ایلمك خامس صوصمق سادس صویه قانق بوایکی
معناده اضداددن قبیلندندر ﴿ نیك ﴾ فتح یای تحتانیه مصغرنی درنیجکز معناسنه در عربیده
سکون یا ایله جماع معناسنه در ﴿ مع الکاف الفارسی * نارنك ﴾ فتح راء مهمله وسکون نونله
نارنج مرقوم معناسنه در شمس فخری بیت برای زینت بزمش فلك دهد دائم * زآفتاب ترنج
وزمشتری نارنك * حکیم خاقانی بیت آنکه بازیچه است کارکنبد نارنك رنك * جعد جوشم کز
برونم نکذرد صفرای من ﴿ نرسك ونرسنك ﴾ کلاهما بسکون الرا وفتح السین المهملتین
مرجمك که عربیده عدس دیرلر شاعر بیت صاحب ناتوا وکاب شبان * مالك نرسك وجو وبلغور
﴿ نرك ﴾ سکون راء مهمله ایله یعنی رده وبره که دام ایچنه قودقلری شکار جنسندن که شکاری
آنی کورنجه یانینه کلور ودامه طوتیلور کذا فی المؤید ﴿ نزك ﴾ فتح زاء معجمه ایله یعنی نرسك
مرقوم ﴿ نمشك ﴾ فتح میم وسکون شین معجمه ایله قره چورك اوتی که عربیده حبة السودا
دیرلر ﴿ ننك ﴾ سکون نونله عار وناموس معناسنه میرنظمی بیت نیست پرواهم کراز ننك
وعار * نیست آدم هرکز او عاقل مدار ﴿ نوك ﴾ سکون واو ایله یدی معنایه کلور اول هر سوری
نسنه نك اوجنه دیرلر عموما قلیچ وخنجر وبچاق وقلمتراش واوق ونیزه وبیز وامثالی نسنه لرکبی ثانی
قلم اوجنه دیرلر خصوصا شمس فخری بیت چوکیرد شهنشه قلم دربنان * رخ شیر کردون نجارد
بنوك * ثالث کرپك اوجنه دیرلر استعاره طریقیله خواجه حافظ بیت کرطمع داری ازان
جام مرصع می لعل * ای بسادرکه بنوك مژهات باید سفت * رابع اوق دمرنی اوجنه که
نوك ناوك دخی دیرلر شاعر بیت نوك ناوك چو عقل ورنك وبوی * ازدرون دودیده
مردم جوی * خامس نیزه اوجنه نوك سنان دیرلر شاعر بیت کرده از زخم خدنك اوچو
پردارد کمان * کرد از نوك سنان اوچو بکشاید کمین * سادس دکن اوجنه نوك خار دیرلر
شاعر بیت بجا آمدان وعدهٔ کردکار * برآمد کل سرخش از نوك خار * سابع قل اوجنه نوك

نوك موی دیرلر بیت هرآنکس که زردی نماید بروش * زپیراهنش برجهد نوك موش ﴿ نهنك ﴾
فتح ها وسکون نونله عربیده تمساح دیدکلری بالقدر خصوصا وجمله ایری بالغه دیرلر عموما مزبور
تمساح نیل صوینه مخصوصدر روایت اولنورکه صوده کزدوکی کبی قره ده دخی کزر وقوم اوزرنده
چفتلشور ویاوری چیقاردقده صوده طوغورسه تمساح اولور قومده طوغورسه سقنقور اولور
وطوغدوغی قطعه دن بیومز صوده کی بو ییوب تمساح اولور وجمیع جرنده وپرنده جانورك الت
چکه سی حرکت ایدر الانهنکك اوست چکه سی حرکت ایدر وقفنوسك دخی اوست چکه سی
حرکت ایدر دیرلر راقم الحروف برقوش کوردم بریه ده تعیش ایدر لکلکه مشابه صحیح بیاض آنجق
قنادی اوجی وبورنی آل رنك آنك دخی اوست چکه سی حرکت ایدر نهنك هرایری بالغه دینلدوکی
بوبیتدن فهم اولنور امیرخسرو بیت زدریای شهادت چون نهنك لابرآردسر * تیمم واجب
آید نوح را در وقت طوفانش ﴿ مع اللام * نابل ﴾ کسر باء موحده ایله ایکی معنایه در اول
صنعتنده ماهر اولانه دیرلر تعریفی حاذق بالامور در ثانی یعنی تیردان یعنی اوق طوردوغی
ظرف کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ نارجیل ﴾ سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر جیمله
هندوستان جوزی ایچی که یاغلی ولذیذ ولطیف اولور بغایت مقویدر اما کثرت تناولی امتلا
عارض ایدر تقویت جماعده برطبیب دیمشدر بیت نارجیل ومویز باسکر * تقویت را زدیکران
بهتر ﴿ ناسپال ﴾ سکون سین مهمله وفتح باء فارسیله انار قبوغی ﴿ ناطل ﴾ کسر طاء
مهمله ایله اوزانده یدی درهمه بعضیلر ایکی استار در دیدیلر که ایکی بچق درهمه استار دیرلر ونیطل
دخی دینلور کسر نونله ﴿ نال ﴾ یدی معنایه کلور اول قلم ایچنده اولان ایلك کبی چوپ که زه دیرلر
حکیم انوری بیت حملهٔ تو تنك کرد عرصهٔ موقف چنانك * پهلوی کردان چونال یك بدکر
درشکست * شمس فخری بیت روامدار که با اینچنین جواهر نظم * شود وجود من از جستن
منال چونال * ثانی برنوع ایچی طلو قامشدر که صاری رنك اولور صو کنارلرنده بتر استاد فرخی
بیت از آب جوی عدوی تو براند رنخست * زین سبب کاشته ورزد و توان آمد نال * ثالث
مطلق نی یعنی قامش کمال اسمعیل بیت یتیم مانده جکر کوشهٔ صدف زسخات * ذلیل کشته
زالفاظ تو سلالهٔ نال * حکیم سوزنی بیت نال زرین تن سیمین دل مشکین سر تست * آنکه
هست او سر آوزیر وسائل رانیل * مجمع الفرسده یعنی نی باریك یعنی اینجه قامش حکیم انوری
بیت آنکه از تجویف نالی ساقیٔ احسان او * جام که حوزی نهد بر دستها که عسکری * رابع
یعنی فغان ناله معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت نالم و ترسم که او باور کند * وز ترحم
جور را کمتر کند * حکیم فردوسی بیت همی بد بزندان تا هفت سال * همی بود بارنج وبا درد
ونال * خامس یعنی رود خانهٔ کوچك یعنی کوچك حوض وکوچك ارمق هندوستانده دخی
بو معنایه در استاد فرخی * قطعه * چه مند سیر که در منك سیر حوضی بود * چنانکه خیره
شدی اندرو دو چشم فکر * چکونه حوضی چونانکه هرکه اندیشم * همی ندانم کفتن صفاتش
اندر خور * زدست برد حکیمان برو بدید نشان * زنالهای فراوان بدو رسیده اثر * مجمع الفرسده
نالیدن لفظندن صیغهٔ امر اولور حکیم سنایی بیت ناله وکریه است بد سکال ترا کار * تا بزید
کو همی کوی و همی نال * ویعنی ناله کننده سادس فرهنك جهانکیریده یعنی سرزبان یعنی دل اوجی

سابع مؤید الفضلاده خوش آوازکوچك قوشدر ك نان حلال ج نان اوقافدن کنایه‌در
خواجه حافظ بیت ترسم که صرفه‌ٔ نبرد روز بازخواست * نان حلال شیخ زآب حرام ما *
ك نبیل ج کسر باء موحده وسکون یای تحتانیله درت معنایه‌در اول بمعنی بزرك وفربه ثانی
بمعنی علم وسنجق ثالث بمعنی نیکو رابع عاقل ودانا معناسنه‌در کذا فی فرهنك جهانکیری
ك نتیل ج کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانیله مکروحیله معناسنه‌در میرنظمی بیت هرکه
کارش بجهان کشته نتیل * میشود درهمه حال خوار وذلیل ك نجیل ج کسر جیم وسکون
یای تحتانیله آیرق اوتی که اکثر مزروعات اراسنده بتر عربیده اصیل معناسنه‌در بوایکی معنایه
میرنظمی بیت هرکه نبود بنسب پاك ونجیل * ماند اوباغ جهانرا چونجیل ك نخجل ج سکون
خاء معجمه وفتح جیمله چمدك معناسنه که کرمانیلر ترنجی واصفهانیلر نشکنج دیرلر وعربیده قص دیرلر
فتح قافله ایکی برمق اوجیله آدمك دریسن طوتوب صقمقدر اغاجی بیت نشان نخجل دادم
زدوست بربازو * رواست یاری که ازدل ببرد ومونس داد * شرف شفروه بیت بسرانکشت
زلف ونخجل چشمش * دهن تنك غنچه خندان کن ك نخجیل ج سکون خاء معجمه ویای تحتانی
وکسر جیمله بمعنی نخجل مرقوم شمس فخری درصفت اسب بیت ازفلك بکذرد زبس تندی *
دکرش کیری ازسرین نخجیل ك نخجیروال ج سکون خاء معجمه ویای تحتانی وکسر جیمله
صیاد معناسنه نخجیروان دخی دیرلر استاد فرخی * قطعه * نامکنست این سخن برخاص *
لفظیست این درمیانهٔ عام * نخجیروالان این فلك را * شاکرد باشد فرون زبهرام ك نخل ج
سکون خاء معجمه ایله نقل که مومدن وکاغددن وموسم بهارده کلدن دخی ایدرلر شیخ سعدی
بیت شاهد من ولی نه دربازار * نخل بندم ولی نه دربستان * عربیده خرما اغاجنه دیرلر
ك نسبیل ج سکون سین مهمله وکسر باء موحده بعده یای ساکنه ایله بالق آغی معناسنه‌در
استاد لطیفی بیت رسیده آفت نسبیل او بهرکامی * نهاده کشتهٔ آسیب او بهر مشهد *
ك نسمیل ج سکون سین مهمله ویای تحتانی وکسر میمله بمعنی زیبنده یعنی یاقشقلو وبزنمش
میرنظمی بیت سراپاجامه دربر بود نسمیل * بباید مدح حسن روی تفصیل ك نشبیل ج
سکون شین معجمه وکسر باء موحده ویای ساکنه ایله بمعنی قلاب ماهی کیریعنی بالق اولته‌سی
عبد الواسع جبلی بیت زتیرونیزهٔ او دشمنان هراسانند * چو اهرمن زشهاب وچوماهی
ازنشبیل * تحفة الاحبابده باشی چنکال کبی براغاجدر آنکله اغاج داللرندن میوه دوشرلر
ك نشل ج فتح شین معجمه ایله برشی دن نسنه آصلمغه دیرلر شمس فخری بیت کرت بایدکه
بکذری بشهها * دست خوددر رکاب شاه نشل ك نشیل ج کسر شین معجمه وسکون یای
تحتانی ایله بمعنی نشل مرقوم یعنی نسنه آصلمق ك نعل ج معروف لغت مشترکه‌در مولانا هاتفی
بیت زمین آهنین شد زنعل سمند * زماه علم آسمان بلند ك نغل ج کسر غین معجمه ایله
ایکی معنایه‌در اول آغیل که کیجه‌لرده ایچنه قیون وصغر قورلر حضرت مولانا قدس سره
بیت هرکه بکوید که منم وسر شاخش بزنم * کین حرم عشق بود این حیوانیست نغل * ثانی
بعض مغاره کبی طاغ اتکارنده ایدرلر که ایام شتاده قار غلبه سندن یولجی کیجه آنده آرام ایدر
ایکی معنایه استاد رودکی بیت کوسپندیم جهان هست بکردار نغل * چونکه خواب بود سوی نغل

نغل باید شد * بعض فرهنکرده طاغ اراسنده اولان قوللق یرلر ومغاك معناسنه حکیم شیرازی
بیت چون هواء افق بود هم معتدل * وزمغزهای زمان نبود نغل * عربیده ایکی معنایه کلور
اول بد اصل وبد نسب ثانی بمعنی کینه‌ور وفتح غین معجمه ایله تیه عربیده دری تباه وفنا اولمق
معناسنه‌در ك نغول ج ضم غین معجمه وواو مجهول ایله کیجه‌لرده کاو وکوسفند یاتورد قلری
یرکه آغال وآغل وآغیل ونغل دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ك نفول ج ضم فایله بالدر
معناسنه شتالنك دخی دیرلر ك نکل ج فتح کافله کم طماغی معناسنه‌در عربیده اوج معنایه
کلور اول قید وبند معناسنه ثانی مرد کامل صاحب تجربه وشجیع وقوی وبهادر ثالث اسب قوی
وتوانا معناسنه‌در * کما قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم ان الله تعالی یحب النکل علی
النکل یعنی الرجل القوی المجرب علی الفرس القوی المجرب ك نوندول ج فتح واو اول
وسکون نون وضم دال مهمله وواو معروفله پسر پسر زاده یعنی اوغل اوغلنك اوغلی دیمکدر
ك نویل ج کسر واو وسکون یای تحتانیله بمعنی پیشانی یعنی آلن شمس فخری بیت اختران
برزمین نهند زسهم * ازپی خاکپای شاه نویل ك نهال ج بمعنی فراش یعنی دوشجك نسنه
قالیچه وکیچه واکا بکزر نه اولورسه نهالی دخی دیرلر ك نهل ج فتح هایله تورانیلردن برمبارز
پهلوان آدیدر ك مع المیم ج نازك اندام ج جماعی لذیذ ومقبول عورت وفرج زنان معناسنه‌ده
کلور ك نافرجام ج کار بیهوده وعمل بی فایده وعاقبتی یرامز معناسنه‌در ك ناکام ج نامراد
معناسنه ومحروم ونا امید معناسنه‌ده کلور ابو المعانی بیت بحکم نافذ او شد فلك چو توسن رام
بلطف کام دلی یافت است ازوناکام ك نام ج آد اسم معناسنه شیخ سعدی بیت بنام خداوند
جان آفرین * حکیم سخن درزبان آفرین * عربیده اسم وچغتای لسانده آت دیرلر زیرا آنلرده
دال حرفی یوقدر تا حرفنی تلفظ ایدرلر فرهادنامه‌ده خاقان فرهاده آد قومق استدیکی محلده
دیر بیت جمالی بیرلا کونکلین ایلابان خوش * آئین قویماق ساری بولدی رقم کش ك نجم ج
فتح جیم ایله ایکی معنایه‌در اول آیرق اوتی که نجیل دخی دیرلر ثانی ظاهر وآشکاره معناسنه
وعربیده سکون جیمله بمعنی ستاره واختر یعنی یلدز منقولدر ك نخم ج فتح خاء معجمه ایله
نثار جیلرك نثار التنه طوتد قلری چارشب شمس فخری بیت بکه آنکه شاه زرپاشد * چرخ
سازد زمرط ابر نخم ك نرم ج سکون راء مهمله ایله یومشق وملایم معناسنه‌در ابو المعانی بیت
خوبان جهان نرم تن وطبع درشتند * کرجور کنند عاشق محنت زده غم نیست ك نریم ج کسر
راء مهمله وسکون یای تحتانیله نام پدر سام درکه جد رستمدر نریمان دخی دیرلر حکیم فردوسی
بیت بدو کفت من پورسام سوار * زنخم نریم ازجهان یادکار ك نسرم ج سکون سین وفتح
راء مهملتین ایله ایکی معنایه کلور اول زمان جاهلیتده برمشهور بت آدی ایدی که سرخ بت
وخنك بت ایله بریرده طورلر ایدی تفصیلی سرخ بت ذیلنده مرور ایلدی ثانی آفتاب اصابت
ایتمین یره دیرلر ك نسبیرم ج کسر سین وسکون یای تحتانی وفتح راء مهملتین ایله ایکی معنایه
کلور اول بریره دیرلرکه کونش اصابت ایتمیه ثانی روشندان یعنی محل ضیا که تابدان دخی دیرلر
میرنظمی بیت نسبیرم ضیاداده بوده دران * شده پرضیا ازفروغش جهان ك نسیم ج کسر
سین مهمله وسکون یای تحتانیله ترکیبده پویراز دیدکلری لطیف هوادرکه شرق ایله شمال

ارادسندن اسر بعضیلر سحر وقتنده اسن روزکاردر دیدیلر نشرم سکون شین معجمه وفتح
راء مهمله ایله کونش طوقنمز یره دیرلر نغام فتح غین معجمه ایله یعنی زشت وناخوش حکیم
ناصرخسرو بیت جهودرا چه بکوئی که تو به پیش جهود * بسی نغام تری زانکه سوی تست
جهود * استاد فرخی بیت از خصال تو شهنشاها چنان آید مدیح * کز مدیح تو صدف لؤلؤ
همی خواند نغام * بعض فرهنکلرده فا ایله نفام نقل اولنمش اما حد ثبوته واصل اولمامشدر زیرا
نفامك معناسی غیریدر نغم سکون غین معجمه ایله یعنی کاویدن وسوراخ کردن یعنی
قازمق ودلك ایتمك عربیده نقب دیرلر کذا فی الاداة وزیر زمینده اولان سوراخ راه معناسنه
کذا فی المجمع نفام فتح فا ایله تیره رنك وسیه فام معناسنه در استاد فرخی * قطعه *
تا بود چون روی روز تابان وسپید * تا بود چون زلف زنکی شب درژم کون ونفام * عید را
شادان کذار ونا طلب کرده بیاب * زایزد پاداش ده پاداشن روزه صیام * وچهره مردم توزدن
ویا خود تأثیر حرارت شمسدن قراروب طونق اولمه وغنه دیرلر استاد دقیقی بیت بخیزد یك کره
تند از میان * که روی اندران کرد کرد نفام * واستعاره طریقیله شناعت محلنده واقع اولان
نجالت ویوز قرالغنه دیرلر استاد رودکی بیت همه نیوشه خواجه به نیکوئی وبصلح * همه
نیوشه نادان بجنك کار ونفام * شمس فخری بو معنایه دیمشدر بیت رخ احباب سرخ وبا بهجت
روی اعدای او همیشه نفام * مذکور معنالره نفایه دخی دیرلر نلم سکون لام ایله خوب
وزیبا معناسنه حکیم سوزنی بیت مجلس آن خوشتر وبهتر که تو در وی نبوی * مجلس نلم
وخوش آنست که آبی در وی نم اول رطوبتدر که کیجه لرده هوادن حاصل اولوب اوراق
اشجار ونباتاتی اصلدر و کیجه ده واقع اولمغله شبنم دخی دیرلر ترکیده چه دیرلر نتکم استاد یمشدر
* رباعی * ای دل همه اثواب جهان ساخته کیر * باغ طربت بسبزه آراسته کیر * وآنکاه
بر آن سبزه مثنی چو شبنم * بنشسته وبامداد برخاسته کیر نمازشام اضافتله اخشام
نمازی صلوة مغرب معناسنه در نمام میم مشدده ایله وتخفیفله ده جائزدر یاحین تودندن
بر خوشبو ریحاندر حکیم شیرازی بیت سرو ولاله کاو چشم واقحوان * سوسن ونمام کرم
وخشك دان * بر معناسی سخن چین یعنی قووجی ابوالمعانی * قطعه * خبر دهد ز فتنهای چشم
مکارش * از آن زمان که شد دیده بان چمن نرکس * بغمزه کرد اشارت ز شوخ چشمی او *
نمامی کرده از آن روبکل بدن نرکس نهم فتح ها ایله اکل طعامه حریص اولانه دیرلر ونهم
ها ایله طقوزنجی دیمکدر مع النون * نانبان سکون نون وفتح باء موحده ایله معروف بر سازدر
نای انبان ونی انبان دخی دیرلر خواجه افضل الدین کاشی * رباعی * آنها که مقیم حضرت
جانانند * یادش نکنند وبرلسان کم رانند * آنانکه مثال نای نانبانند * دورند ازان بباندش
خوانند ناتوان ضم تاء مثناة ایله کوجسز وقوتسز وضعیف وحقیر وفقیر معنالرینه
ابوالمعانی بیت آنانکه بود توانا بباز وان قوی * روانبود که او دست ناتوان شکند ناخن
ضم خاء معجمه ایله طرنق که عربیده ظفر وجمعنه اظفار دیرلر میر نظمی بیت خراشیده رخ دلجو
بناخن * بجای اشك رفت از دیده اش خون * چغتای لساننده تیرناغ دیرلر سبعه سیاره ده فرخ
شاه وصال کیجه سی جانانك یوزین آچوب کوردوکی پرده دیو بیت یوزینی تیرناغ ایلا افکار ایتکان

ایتکان * برك نسرینی لاله زار ایتکان ناخن پریان اضافتله صدفك بر نوعیدرکه خوشبو
اولور ناخن خوش وناخن دیو دخی دیرلر بعض عطریاته ادخال ایدرلر عربیده ظفر الجن دیرلر حکیم
دوائی بیت این کرم بین که از دلت خفقان * برد خالق ز ناخن پریان ناخون ضم خاء
معجمه وواو مجهول ایله ناخن معناسنه در نادان جاهل وامی معناسنه که معنای ترکیبی
بلیجی دکل دیمکدر جاهل معناسنه شیخ سعدی * مثنوی * اکر روزی بدانش بر فزودی *
ز نادان تنك روزی تر نبودی * بنادانان چنان روزی رساند * که دانا اندران حیران بماند *
سید شریف برد الله مضجعه حاشیه مطالعده نادانی دانایه مقابل طوتمش ابیات مزبوره دن دخی
مفهومدر وبلمز معناسنه شیخ سعدی بیت چو کردی با کلوخ انداز پیکار * سر خود را
بنادانی شکستی نارپستان سکون را وسین مهملتین وکسر باء فارسیله دختر بکر وجه
تسمیه سی ابکارك ممه لری مدور وکوچك اولدوغیچوندر میر نظمی بیت بپهلو نارپستان را کشیدن
شود شیری بشکر را چشیدن ناردان سکون را وفتح دال مهملتین ایله ناردنك دیدکاری
شربتدر بر مقدار میخوشدر ونوعا کیفی دخی واردر الما وامرود وارك وزردالو چوردکلرینی
وچنداناکله صالح اولمیانلری برکوپه قویوب اکشیدرلر ناردین سکون را ویای تحتانی
وکسر دال مهملتین ایله سنبل رومیدر بعضیلر سنبل خطاییدر دیدیلر بعض فرهنکده مطلق
سنبلدر دیدیلر نارشیرین کسر راء مهمله وشین معجمه ایله موسیقیده بر نوا اسمیدر
ناروا شدن متاع وغیریده کاسد اولانه دیرلر ناروان فتح راء مهمله وواو ایله ایکی
معنایه در اول براغاجدر خوش قد وخوش سایه وموزون وخوش اندام اولور حکیم ازرقی
بیت ناروان کردار قد ست آن بلب چون ناروان * ناروان دار دسر شکم در فراق ناروان *
وکمال اسمعیل بیت آنچنان راستی که قد تراست * بدعا شاخ ناروان خواهد * ثانی کلنار
پارسیدر نارون فتح راء مهمله وواو ایله ناروان مرقومدن مختصردر یعنی الفی حذف
اولنمشدر خواجه سلمان بیت مومه نخلست وبارش نار وخورده آب نخل * کرچه دارد کونه
ناری وزیب نارون * غایت نزاکتدن ولطافتدن قد خوبانه تشبیه ایدرلر طالب آملی بیت
نارون قدی که در دستش کاست * کر ببینی خوبهای بابلست * مجمع الفرس یعنی راست
قامت امیر معزی بیت بتی که چون برخ وقامتش نکاه کنند * کمان کنند که کلنار بار نارونست *
ودخی دار المرزه قریب بیشه وتمیشه قربنده بر بیشه نك آدیدر حکیم فردوسی بیت منوچهر
با قارن رزم زن * برون آمد از بیشه نارون نارۀ کیان ترازونك ال طوته جق یرینه
دیرلر کیان قپان معناسنه در اما قنطارك شاقوله دینمك غایت مناسبدر ناریدن کسر
را وسکون یای تحتانی وفتح دال مهملتین ایله بوی چکوب بیومك واوزایوب کتمك معناسنه
مصدردر ابوالمعانی بیت آن سروسهی قامت درباغ حسن وخوبی * چون نخل دلارامی نارید
وقد کشیده نارین کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله نازك وانجه ولطیف اولانه دیرلر
هرنه اولورسه نازبالش سکون زاء معجمه وفتح باء موحده وکسر لام ایله نازبالش مرقوم
معناسنه وبر نوع مدور قولتق یاصدیغنه دیرلر نازك بدن بر نوع چیچکدر بستان
افروزه بکزر لکن بونك صاقی سرخ وخوش رنك اولور آکا سرخ مرز دخی دیرلر نازنین

سكون زاء معجمه وكسر نون وياى ساكنه ايله نازلو ومحبوب مستغنى معناسنه شيخ سعدى
بيت تا بر سرو چشم من نشينى * نازت بكشم كه نازنينى لغ نازون ع ضم زاء فارسيله اردج
اغاجيدر لغ نازيدن ع كسر زاء معجمه وسكون ياى تحتانيله نازلنق وتفاخر ايتمك وخوش
طوتلق خواجه سلمان بيت بنازد ملك اسكندر بنالد افسردارا * بتخت وبخت شاهنشه
جلال الدين والدنيا * يعنى تفاخر شاه عباس كفته * رباعى * اكبر بخزانهاى پر زر نازد *
اوزبك بكمان وتير وخنجر نازد * رومى بتفنك وطوب ولشكر نازد * عباس بذوالفقار حيدر نازد
لغ نازين ع كسر زاء فارسيله بر اغاجدر بشه دار وسار شك دار وسله وكرثم ولامشكر دخى
ديرلر لغ ناسيدن ع كسر سين مهمله وسكون ياى تحتانيله وجودده بر عضو ويا ايكى عضو
ناقص اولمق ودخى بدن ضعيف ولاغر اولمق ابو المعانى بيت چنان ناسيد جسم از غم انديشهء
هجران * بر افتد كر بروم زلفش نباشد فرقم از تارى لغ ناكزران ع كسر كاف وفتح زاء معجمه وراء
مهمله ايله يعنى ناكزير حكيم انورى بيت شه ناكزر است چو جان در بدن ملك * يارب تونكه دار
مر اين ناكزرانرا لغ ناكواليدن ع فتح كاف فارسيله مزروعات ونباتات وسبزوات
صوسزلقدن ياخود بر آفت سببيله صراروب نمو وطراوت بولمامغه ديرلر لغ ناكهان ع يعنى
ناكاه كمال اسمعيل بيت ازين بشارت خرم كه ناكهان آمد * هزار جان غمين كشته شادمان آمد
لغ نالان ع ناليدن لفظندن اسم فاعل صيغهسيدر ايكليجى معناسنه در شرفنامهده شيراز
ايله كازرون ميانندهواقع بر طاغ آديدر لغ ناليدن ع ايكلمك معناسنه مصدردر كمال خجندى
بيت داغ كه داريد چه سوزاست وآه * زخم چه خورديست چه ناليدنست لغ ناميدن ع
كسر ميمله ايكى معنايه در اول آدقومق تسميه معناسنه وبر كمسنهنك آدين سويلمك ثانى بيومك
معناسنه نمو كبى لغ نان ع معروف اسم جنسدر هر نوع اتمكه نان ديرلر شيخ سعدى بيت
ابر وباد ومه وخورشيد فلك در كارند * تا تو نانى بكف آرى وبغفلت نخورى لغ نانچين ع
سكون نون وكسر جيم فارسيله تنوردن اتمك چيقارجق آلت كه عربيده ملقط ديرلر لغ نامشيدن
فتح نون وسكون ميم وكسر شين معجمه ايله يعنى ناكامى شدن كذا فى المؤيد يعنى نامراد اولمق
لغ نانيوشان ع كسر نون وضم ياى تحتانى وفتح شين معجمه ايله ناكهان معناسنه در استاد
ديعشدر بيت در آمد برم نانيوشان دلير * بدو كرده ام خدمتش ناكزير * مسعود سعد سلمان
بيت ناكهانم وى خيال روى او آمد بچشم * نانيوشان دوش نوش وصل او آمد بكوش *
لغ ناودان ع سكون واو وفتح دال مهمله ايله اولوق كه عربيده ميزاب ديرلر لفظ مركبدر ناو ايله
داندن كه ناو طامله معناسنه ودان اسم ظرفدر مولانا هاتفى بيت زنم قطرها كايد از ناودان *
زراعت باميد اوكى توان * وهرندنكه صو آقوب كله آكاده ديرلر دكرمان اولوغى وغيرى
استعاره طريقيله خواجه سلمان بيت كرا بر همتش فكند سايه بر وجود * كوه رچكد بجاى نم
از ناودان چشم لغ ناويدن ع كسر واو وسكون ياى تحتانيله درت معنايه كلور اول پنكى ايله
اويومق معناسنه حضرت مولانا قدس سره بيت چو مست هر طرفى ميفتى وميناوى *
كه شب كذشت وكنون نوبت دعاست محتسب * ثانى يعنى ناليدن ثالث يعنى خراميدن ايكى
معنايه ابو المعانى بيت چو ناوى با سرور دل درين باغ غرورا ما * شود فردا ضرورى بر ترا بسيار

ناويدن * رابع بر اغاجك ايچى اويوب تكنه وياخود اولوق كبى ايلمك لغ ناوانيدن ع
متعدى ناويدندر لغ ناوناوان ع يعنى خرامان وكرازان كذا فى المؤيد لغ ناى انبان ع
بر مشهور سازدر نا انبان ونى انبان دخى ديرلر اثير الدين اخسيكتى بيت به پيش باربد طبعى كه
راه ارغنون سازد * زيادت رونقى نبود نواى ناى انبان را لغ نايبان ع سكون ياى تحتانى وفتح
باء موحده ايله ايكى معنايه در اول كوكرجين ثانى نايجى معناسنه لغ نايزن ع ناى چاليجى
تركيبه دخى نايزن ونى زن ديرلر لغ ناى روبين ع بوريدركه توجدن ياپلدوغندن روبين ديرلر
مولانا هاتفى بيت دميد ندرناى روبين خروش * خروش آمد از بيم روبينه جوش *
لغ نبهره كودن ع فتح باء موحده وراء مهمله وسكون ها ايله نبهره معنالرينى عمله كتورمك
معناسنه دركه عنقريب ذكر اولنور انشاالله تعالى لغ نجوان ع سكون جيم وفتح واو ايله زعفران
معناسنه در كذا فى فرهنك جهانكيرى لغ نخجيركان ع مخترعات باربد خسرودن بر نوا اسميدر
شيخ نظامى بيت چو بر نخجيركان تدبير كردى * بسى چون زهره را نخجير كردى لغ نخجيروان
صياد معناسنه كه نخجيروال دخى ديرلر لغ نخزان ع سكون خا وفتح زاء معجمتين ايله يعنى نخزاد
مرقوم يعنى قيون سوريسى اوكنجه كيدن تكى كه اركج ديرلر ميرنظمى بيت چو نخزان ميرود
در پيش مردم * وليكن كرده از تشويش رو كم لغ نخشيدن ع سكون خا وكسر شين معجمتين
ايله باش برمق واكسه كوكن قرمق لغ نخكلون ع سكون خاء معجمه وضم كاف ولام ايله چتين قوزكه
قرالدقده ايچى چقميه تخكلول وتخكلون وتخكله دخى ديرلر كامر فى باب التاء استاد لطيفى
بيت مغز مغنى راست نايد از برون * ور سر او بشكنى چون نخكلون لغ نردبان ع معروف
مولانا هاتفى بيت دو پنجه يكى درهم انداخته * ازان پايهء نردبان ساخته لغ نركان ع فتح راء
مهملهء مشدده وكاف فارسيله يعنى كدايان وسائلان شمس فخرى بيت از جهان برداشت
آيين سؤال * كرد قارون خلق را تا نركان لغ نرم آهن ع سكون راء مهمله وميم ايله دمورك
فناسنه ديرلر ميرنظمى بيت چو باشد تيغ وتير از نرم آهن * نباشد مرد سير از خون دشمن *
واستعاره طريقيله دون همت آدمه ديرلر لغ نريمان ع نام پدر سام دركه نريم دخى ديرلر لغ نزيدن
كسر زاء معجمه وسكون ياى تحتانيله يعنى بيرون كشيدن يعنى طشره چكمك كذا فى المجمع
لغ نسترن ع سكون سين وراء مهملتين وفتح تاء مثناة ايله لغ نسترون ع سكون سين وراء
مهملتين وواو وفتح تاء مثناة ايله لغ نسترين ع سكون سين وياى تحتانى وفتح تاء مثناة وكسر في
راء مهملتين ايله كل نسرين كه مشهور بياض خوشبو چيچكدر اوج درت آى متصل آچيلور استاد
رودكى بيت از كيسوى آن نسيم مشك آيد * وز زلفك او نسيم نسترون لغ نستهن ونستيهن ع
كلاهما بسكون السين المهملة وفتح التاء المثناة ايكى برادرلر آديدركه افراسيابك سرلشكرى اولان
پيران ويسهنك اوغللرى ايديلر حكيم فردوسى بيت چو نستيهن آن شير شرزه بجنك *
كه روباه بودى بدستش پلنك لغ نسرين ع سكون سين وياى تحتانى وكسر راء مهملتين ايله
ايكى معنايه در اول كله بكزر بر بياض چيچكدر ثانى بر جزيره آديدركه آندن عنبر كلور فخر كركانى
بيت حرير نامه بدزابرشم چين * چو مشك از تبت وعنبر ز نسرين لغ نسيان ع سكون سين
مهمله وفتح ياى تحتانيله مخالفت معناسنه ابوشكور بيت من آنكه سوكند نسيان خورم *

کزین مملکت رخت بیرون برم ﴿ نسیدن ﴾ کسر سین مهمله وسکون یای تحتانیله بمعنی نهادن یعنی قومق کذا فی فرهنك میرزا ﴿ نشاختیدن ﴾ سکون خاء معجمه وکسر تاء مثناة ویای ساکنه ایله بمعنی نشاندن یعنی دیکمك کذا فی المجمع ﴿ نشلیدن ﴾ سکون شین معجمه ویای تحتانی وکسر لام ایله بر نسنه دن بر نسنه یه آصلق معناسنه استاد فرخی بیت کز تو خوانیش وکرنی بتواند نشلد * رزا وچون بد رخانهٔ اوبرکذری ﴿ نشمن ونشیمن ﴾ کلاهما بمعنی تخت واوتوراجق یر شمس فخری بیت زتاب انتقام سطوت تو * کند یکبارکی ترك نشیمن ﴿ نعلین ﴾ سکون عین مهمله ایله معروف میرخسرو درنعت شریف بیت کرد نعلین رهروان رهست * شرف تکمهٔ کلاه همه ﴿ نغزیدن ﴾ سکون غین وکسر زاء معجمتین ایله پاك وکوزل اولمق معناسنه مصدردر میر نظمی هروی بیت نغز بوده از همه خوب جهان * ماهروی وقامت سروروان ﴿ نغخلان ﴾ فتح غین وخاء معجمتین ولام وسکون نونله ﴿ نغخوالان ﴾ سکون غین ونون وفتح خاء معجمتین وواو معدوله ایله ﴿ نغخواهن ﴾ سکون غین ونون وفتح خاء معجمتین وها وواو معدوله ایله نانخواه درکه بر آجی دانه در اتمك خمیری اوزرینه صاچرلر زیاده لذت ویرر خواجه سلمان بیت رویت مزه یافته زنخالان * چون لذت نان زنغخوالان * استاد لطیفی بیت چو نان ازارزدست ویا جو نیست * نیغناك ونغخواهن همینست ﴿ نغن ﴾ فتح غین معجمه ایله بمعنی نغخوالان کذا فی کتاب السامی فی الاسامی خوانین دخی دیرلر ﴿ نفرین ﴾ سکون فا ویای تحتانی وکسر راء مهمله ایله قدح وذم معناسنه اصلی نا آفرین ایدی تلفظده نوعا ثقلت اولمغله الفلری حذف اولنوب نفرین اولدی ﴿ نفریدن ونفرین دادن ونفرین کردن ﴾ کلاهما بمعنی نفرین یعنی ذم وقدح ایلمك ﴿ نقد جان ﴾ کشی قادر اولدوغی نسنه دن عبارتدر مولانا جامی بیت اصبحت زائرا لك یا شحنة النجف * بهر نثار مقدم تو نقد جان بکف ﴿ نقد روان ﴾ رایج اقچه مثلا بر شهرك معاملاتنده جاری اولان سکه لو درهم ودینار معناسنه در خواجه حافظ بیت عاشق مفلس اکر نقد دلت کرد نثار * مکنش عیب که بر نقد روان قادر نیست * ﴿ نقشجهان ونقشوان ﴾ کلاهما بمعنی نخجوان یعنی مزبور شهرك آدلریدر ﴿ نماز پیشین ﴾ وقت ظهردن عبارتدر اویله نمازی واویله وقتی ﴿ نماز خفتن ﴾ وقت عشادن عبارتدر یتسو نمازی ویتسو وقتی میر ابو المعانی بیت بپاك جامه کزاری نماز پیشین را * بپاك دل بکزاری نماز خفتن هم ﴿ نمدان ﴾ سکون میم وفتح دال مهمله ایله فرج زنان معناسنه نتکم آلت رجله حمدان دیرلر نمدان لفظ مرکبدر نم ایله داندن یاش ظرفی دیمك اولور شیخ سعدی لطایفنده وجعل حمدانهم فی نمدانهم دیدیکی اصحاب وقوفه معلومدر ﴿ نمدزین ﴾ فتح میم وسکون دال مهمله وکسر زاء معجمه ایله تکلتی معناسنه که نمد کیچه دیمکدر وزین ایر در ترکیب ایدوب تکلتی یه علم ایلدیلر شیخ نظامی بیت سم بادپایان زخون چون عقیق * شدی تا نمدزین بخون درغریق * حکیم نزاری قهستانی * مثنوی * همانجا چشمه ساری بود خالی * فکندند از نمد پیش نهالی * بدان روی نمدزینش نشاندند * کلاب از دیده برفرقش فشاندند ﴿ نمکدان ﴾ طوزلق معناسنه که طعام سفره سنه قونیلور مخصوص ظرفدر ﴿ نمکین ﴾ فتح میم وسکون کاف فارسیله ایکی معنایه در اول حقیقتا طوزلو اولان طعام ثانی

ثانی استعاره طریقیله ملاحت حسن دلبردن کنایه در خصوصا تعریف لب دلبرده استعمال اولنور وسکون میمله نمدن یاش اولمش شکوفه وبپرق وچمن امثالنده استعمال اولنور ﴿ ننك داشتن ﴾ سکون نون وکاف فارسیله عار وغیرت طوتمق معناسنه مصدردر میر نظمی بیت نه کارهرکسی بدننك داشتن * که فکر بی مآلست بشم کاشتن ﴿ ننکین ﴾ سکون نون ویای تحتانی وکسر کاف فارسیله بمعنی معیوب یعنی عار وعیب لاحق اولمش حکیم سنایی بیت هست پاك وحلال ورنکین روی * نه حرام وپلید وننکین روی * حضرت مولانا قدس سره بیت زین مقام ماتم ننکین مناخ * نعل افتاده بصحرای فراخ ﴿ نواین ﴾ فتح واو وکسر باء موحده وسکون یای تحتانیله بمعنی شکفته اکثر شکوفه ده استعمال اولنور نوا کورمش دیمك اولور مراد آچلمقدر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ نواحی نشین ﴾ یعنی ساحل نشین دریا کنارلرنده ویالیلرده اوتورانه دیرلر مولانا هاتفی بیت نواحی نشینان دریا کنار * بسوی جزایر کشیدند بار * صحرا نشین معناسنه ده اولمق مناسبدر ﴿ نوارهان ﴾ سکون راء مهمله ایله امافتح رایله دخی صحیحدر صله وجایزه ومژدکانی ویریلن نسنه یه دیرلر بویله اولمجق نوا ایله رهاندن مرکب اولور میر نظمی بیت دران حالت نوید آمد ازانسو * که جیبش از نوارهان کشت مملو ﴿ نواریدن ﴾ کسر راء مهمله ایله لقمه یی چینه مدن یوتمق اوباریدن معناسنه زراتشت بهرام بیت کرفته بچنکال میداردش * بدان تا بیکبار بنواردش ﴿ نوامین ﴾ کسر میم وسکون یای تحتانیله نوباوه ونوبد یدآمده ایکی معنایه اولور اول طورفنده میوه ثانی یکی ظهور ایتمش معناسنه در استاد منوچهری بیت نوای توای خوب ترك نوامین * درآورد درکار من بی نوایی * ﴿ نوان ﴾ بوزن روان یدی معنایه کلور اول بمعنی خرامان حضرت مولانا قدس سره بیت سرفرازانه نوانید بمیدان وصال * همه شاهید چو بکزاید آن دلدارید * ثانی بمعنی جنبان حکیم انوری بیت بلبل زنوا هیچ همی کم نزند دم * زانحال همی کم نشود سرو نوانرا * ثالث بمعنی لرزان شمس فخری بیت همیشه تا که کیا نیست خانهٔ اعراب * هماره تا نشود از باد سرو وبید نوان * رابع بمعنی نالان حکیم خاقانی * مسمط * آن کوس عیدی بین نوان بر درکه شاه جهان * مانند طفل لوح خوان درد رس وتکرار آمده * وله ایضاهم درین معنی بیت ایدی بنوای جان چه باشی * بی برك ونوا نوان چه باشی * خامس بمعنی خمیده وخمان استاد رودکی بیت منم غلام خداوند زلف غالیه کون * منم شده چو سر زلف او نوان ونکون * بومعنایه شاه ناصر خسرو بیت چنین زار ونوان مانند نالی * یکی دستم غم وحشی غزالی * سادس بمعنی کهنه سابع بمعنی آکاه کردن ونویدن یعنی بشارت ایدیجی تحفة الاحبابده اول آنه دیرلرکه اشقر ایله بوز میاننده رنکه موبی اوله ادات الفضلاده بمعنی آکاهی مسطوردر ﴿ نوای خارکن ﴾ موسیقیده بر نوا اسمیدر کمال اسمعیل بیت چو خارکاین دانش نهاد بی برکی * صریر کلك تو کرد دنوای خارکنش ﴿ نوای خسروان ﴾ بو دخی بر نوا آدیدر روایت اولنور که خسرو پرویزك مجلس خاصنده بارید جهرمی نای کند وایله الحان وآغازه سنی بر طرز بی نظیر اوزره خسروك مدح وثناسنه سراسر مشتمل مسجع آغازه ایدیجك غایت مرتبه ده خسروك پسند طبیعی اولوب نامنی نوای خسروان قودی نوای خسروانی دخی دیدیلر کذا فی فرهنك جهانکیری بومعنایه امامی هروی

بیت مطربان فاخر اند ر پرده‌های دلنواز * خسروانی کواز آهنك نوای خسروان نوایدن
کسر نون وسکون یای تحتانیله بمعنی نالیدن کذا فی المجمع نواییدن کسر یای تحتانی
اولی وسکون ثانیه ایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی خرامیدن ثانی بمعنی صدا ونداوبانك بلند
حکیم فردوسی بیت درخشیدن تیغهای کران * نواییدن کرزهای کران نوآیین کسر
یای تحتانی اولی وسکون ثانیه ایله ایکی معنایه در اول بمعنی زیبا وآراسته یعنی بزنلمش ویاقشلمش
شیخ نظامی بیت نه کل داری بدان تری هوایی * نه بلبل زان نوایین ترنوایی * حکیم قطران
ارموی بیت ای کرامی تر زدانش وی نوآیین ترزدین * ای کزیده چون سعادت وی ستوده چون
ادب * ثانی بمعنی نورسته یعنی یکی. تمش میرعماره بیت شاخست همه آتش زرین وهمه
شاخ * پرزر کشیدست وفراخست ونوآیین * ودخی طرز جدید واسلوب مخصوص
نوبامون فتح باء موحده وضم میم وواو معروف ایله فریدونی سودیله بسلدکاری صغرك
آدیدر نوبه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری نودران فتح دال وراء مهملتین ایله بمعنی
نوکران وشاکردان یعنی خدمتکاران واجیران کذا فی فرهنك جهانکیری بومعنایی مؤید ابوالمعانی
بیت نودران اوشده هریك بفر واحتشام * صاحبان مال ودولت مالکان عز وجاه نوراهان
فتح راء مهمله ایله تحفه طریقیله کتوریلان هدیه حکیم خاقانی بیت صبح آمده زرین شب نوروز
نوراهان طلب * زهره شکاف افتاده شب وززهره صفرا ریخته نورده پیراهن کوملك
یاقه سنك وبکلرینك چوره سنه چکلن زه خصوصا ودخی ایجه دیکش وهر نسنه‌نك اطرافنه دیکلن
نسخه عموما نوردن ونوردیدن کلاهما بفتح الواو وسکون الراء المهمله دورمك ودوشرمك
معناسنه مصدردر مولانا هاتفی بیت زوادی نوردیدن آن غلو * هوارا کره شد نفس درکلو
عربیده طی وچغتای لسانده بیغار دیرلر نتکم میرعلیشیر بیت زلفی ایل کونکلین پریشان
ایلاماککا جمع اولوب * طرفه رق بوکیم کونکل لارنی بیغار غاتار قاشیب نوستن کسر واو
وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله ایکله‌مك نالیدن معناسنه نوشتن فتح واو وتاء مثناة
وسکون شین معجمه ایله ایراق کتمك کذا فی فرهنك جهانکیری وضم واو ایله دورمك ودوشرمك
کذا فی المجمع نومسلمان معقول کاره شروع ومباشرت ایدنه دیرلر میرزا فصیحی بیت تازه
عاشق کشته‌ام چشم ترحم وامکیر * نومسلمان کشته را یکچند عزت‌ها بود نویدن کسر واو
وسکون یای تحتانی ایله درت معنایه در اول بمعنی غنودن یعنی امز غنق عربیده نعاس دیرلر
ابوشکور بیت توازمن کنون داستانی شنو * برین داستان بیشترزین منو * ثانی حرکت
ایلك معناسنه شمس فخری بیت شاه بر تخت مملکت بنشین * بعد ازین بهرکار خصم منو *
ثالث بمعنی جدید کردن میرنظمی بیت نویدن کنون خواهدم بندکی * زشاهی مرا بهتر افکندکی
رابع بعض فرهنکارده عدل کردن وضیافت عامه معناسنه ده مرویدر نوین ونویین
کسر واو وسکون یای تحتانیله شهزاده ووزیرزاده وهر قومك عزیز وشریف زاده‌سی کمال خجندی
بیت نوین اعظم واعدل امین اعلم واعقل * که همچون نام او زاتش علم زد در نکوکاری *
نهاریدن کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله بمعنی ترسیدن یعنی قورقمق کذا فی فرهنك
جهانکیری نهازیدن کسر زاء معجمه ایله بمعنی ترسیدن وهراسیدن کذا فی المجمع نهاویدن

نهاویدن کسر واو ایله استادن وکشی کندودن بیوك اولاندن قورقمق بواوج لغت دخی
برمعنایه در لکن هر بری بر فرهنکدن منقولدر میرنظمی بیت نهاوید ازان دشت پرهولناك *
که جای دوانست وهم غولناك نهروان سکون ها وفتح راء مهمله وواو ایله برشهر آدیدر
حکیم خاقانی بیت کرد سپهت بنهرواله * سهم تو بنهروان به بینم * بصره جانبلرنده برمکان
اولدوغی مرویدر نهنبن فتح ها وسکون نون بعده باء موحده مفتوحه ایله چولمك قپاغی
سرپوش دیك معناسنه حکیم انوری بیت ازجوش نشود دیك نما تا فرونشست * ازدود تیره
برسر کیتی نهنبنست * فرهنك وفایی ده سرتنور معناسنه شمس فخری تنور قپاغی اولمق اوزره
نقل ایدوب بو ایکی بیتی نظم ایلمش * قطعه * فرودارند از کردون حمل را * غلامانت باجحار
فلاخن * جهان کوئی تنور دولت تست * فلك بالای او همچون نهنبن نهبیدن کسر
ها وسکون یای تحتانی بعده باء موحده مکسوره ویای ساکنه ایله قورقمق وقورقتمق معنالرینه هم
لازم وهم متعدی اولور نهیدن کسر ها وسکون یای تحتانیله بمعنی اندیشه کردن ودخی
غم خوردن وبمعنی نهادن کذا فی فرهنك زفانکویا نی انبان بمعنی نای انبان مرقوم نیدلان
سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ولام ایله اویقوده آغر بصمق کابوس معناسنه کذا فی فرهنك
جهانکیری بو معنایی مؤید ابوالمعانی بیت تصور کرده اورا بجانست * برش افتاده کویا
نیدلانست نیزن بمعنی نای زن مرقوم نیستان کسر یای تحتانی وسکون سین مهمله
وفتح تاء مثناة ایله قامشلق که نی قامش وستان اسم مکاندر حضرت مولانا قدس سره بیت
کز نیستان تا مرا ببریده اند * وز نفیرم مرد وزن نالیده اند مع الواو ناجو ضم جیم ایله
درخت کاج درکه ناژ وناژو ونوژ دخی دیرلر عربیده صنوبر معناسنه در شیخ نظامی بیت ناجوی
این باغ بوجد وخروش * بود چو سکان فلك سبزپوش ناخن دیو ضم خاء معجمه وکسر
نون ودال مهمله ایله بر نوع صدفدرکه ناخن خوش وناخن پریان دخی دیرلر طبیب یوسفی * قطعه
ناخن دیورا پری رویان * چونکه درزیر خویش دود کنند * صرع را نافع آید ویابد * حیض
ایشان کشاد وسود کنند نارخو سکون راء مهمله وضم خاء معجمه ایله کنار معناسنه که
معربی جلناردر بر نوع نار چچکی رنکنده چچکدر اما بواری وزیاده قرمز اولور واغاجی دخی نار اغاجی
کبیدر نارو ضم راء مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول بلبل کبی خوش آواز بر قوشدر
حکیم سنایی بیت تاریدن نارو ونواهای سریچه * ناطق کند آن مرده بی نطق وبیان را *
منوچهری بیت پرده راست زند نارو بر شاخ چنار * پرده ماده زند قمری بر نار ونا * ثانی رشته
دیدکاری علتدرکه وجود انسانده اکثرا یاقده وطوپقده ظاهر اولوب ایپلك کبی اوزار اکر اول یاول
یومامق صاریلوب آهسته طوتیلورسه برزایام کیدر واکر قیریلورسه صاحبی هلاك اولور خواجه
عمید لویکی بیت ناروش پای بند شد ارنی بکام دل * کردی تجرع از کرمت روح پرور آب *
نازبو سکون زاء معجمه وضم باء موحده ایله ریحاندرکه ترکیده فسلکن دیرلر میرنظمی بیت دمیده
خط نو بر روی زیبا * که دروید نازبو در باغ کویا نازو ضم زاء فارسیله کاج اغاجیدرکه ترکیده
چام دیرلر ناو بوزن کاو اوج معنایه کلور اول طامله یا عمور دن اولسون غیریدن اولسون
عموما شاعر بیت نیابد همی زاسمان ناو ونم * ودکرمان اولوغنه

دیرلر خصوصا شیخ آزری بیت تنور ایست جهنم چو آسیا که درو * نهاده مالکش از قالب
خوارج ناو * حکیم سنائی بیت از برای دوسه بیر وروغن کاو * معده چون آسیا کاو چون ناو *
ثانی جوی آب معناسنه ابن یمین بیت کذ شتم بنا کام از بحر جود * روان بود ورخ از دو چشم
دوناو * ثالث کشتی معناسنه اما بطریق الاستعاره در زیرا هر نه که اوزون اولوب ایچی بوش
اوله اکا ناو دیرلر ل نانو ح بوزن داروایکی معنایه در اول زنان اطفال بشکین صالدقلری ایتدکلری
ذکره دیرلر شیخ آزری بیت تا خواب رود خصم تو بر بستر جاوید * در مهد سقر میزندش
هاویه نانو * وله ایضا بیت آن نه بینی که طفل از بانو * کیرد آرام چون زند نانو * ثانی مخفف
نانوادر ل نای کاو ح فتح کاف فارسیله بوغازده اولان دلک که طعام وشراب آندن کچوب
معده یه واصل اولور ل نرمرو ح سکون راء مهمله اولی ومیم وفتح راء ثانیه ایله آهسته
یوریجی آت وقاطر میرنظمی بیت سمند نرمرو بود ست زیرش * برفتن نیست پروای کزیرش
ل نسبو ونسو ح اول سکون سین مهمله وضم باء موحده ثانی ضم سین مهمله ایله صیرنجق
محل که عربیده مزلقه دیرلر وبجلا صوانمش دیوار معناسنه استاد لبیبی بیت نسو بود از آنکونه
دیوار او * که ماند آیینه بنمود درو * ونرم وهموار وساده دیوار وزمین وابنیه یه دخی دیرلر حکیم
ناصر خسرو بیت ز خاک وآتش وآبی برسم ایشان رو * که خاک خشک ودرشتست وآب نرم
ونسو * وآیینه آچلمش قلیچ وخنجر وهر نه که براق ولمعان اوله اکا ده دیرلر ل نشتو ح سکون
شین معجمه وضم تاء مثناة ایله برشخص آدیدر کذا فی فرهنک زفانکویا ل نغو ح ضم غین معجمه
ایله درخت آلو یعنی اریک اغاجی ل نو و ح ضم همزه ایله خرمای تر معناسنه کذا فی شرفنامه
والاداة ل نو ح درت معنایه کلور اول معروف جدید معناسنه ثانی پهلوان دلیر وشجاع
معناسنه که کسرایله نونیو دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت اکر چند بیژن جوانست ونو * بهر کار
دارد خرد پیشرو * وله ایضا بیت جهانجوی کاوسشان پیشرو * ز لشکر بسی رزم سازان
زنو * ثالث بمعنی ناله که امر اولور مینو یعنی بنال حکیم فردوسی بیت کنون زود پیرایه بکشود
رو * به پیش پدر بس بزاری بنو * مولانا جمال الدین اشهری بیت ابری کز و کوهر دود یا دست
اوبرخود نود * باشد بخل کرچه بود هردو جهان نشی یک عطا * رابع نوا لفظندن مخفف
معنای اوله یعنی جدید معناسنه چغتای تانکی دیرلر بیت ماوی یا غلیغدین اقاشینک ای
جانا بید ادا ایتکوچی * کواه بولوتغا کیردی کویا یانکی اینیک براوچی ل مع الهاء * نابهره ح
فتح باء موحده وراء مهمله وسکون هاایله اوچ معنایه کلور اول بزرک وعظیم معناسنه مولانا جامی
بیت که و وبلا عجب کاریم افتاد * بسر نابهره دیواریم افتاد * ثانی دون وفرومایه بو ایکی معنی
اضدادقبیلندن اولور ثالث کاسد ونارایج که ناسره وبنهره دخی دیرلر ل ناخسته ح کسر
خاء معجمه وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله ابجدا سپاورغان معناسنه درمیرنظمی بیت
دو دستش بند با ناخسته کرده * که بادام جکر دل خسته کرده ل ناخفراه ح فتح خاء معجمه وراء
مهمله وسکون فا واظهار ها ایله سفاین رئیسلری که ناخدا دخی دیرلر عربیده ملاح وریان دیدکاری
ل ناخن خواره ح ضم خاء معجمه اول وفتح خاء ثانی وراء مهمله وواو معدوله ایله برعلتدر طرناغه
یقین محلده ظاهر اولور قزللغه مایل بر ورمدر زیاده وجعی اولور کرشدمه دخی دیرلر عربیده داخس

داخس دیدکاریدر ل ناخنه ح ضم خاء معجمه وفتح نونله کوزه مخصوص برعلتدر که کوزک
بیکاری طرفنده ظاهر اولور ابتداسندن علاج اولنمزایسه زیاده اولوب جمله کوزه مستولی
اولدقده لا بد کور ایدر واکر بیک اطرافنه کیدرسه سبل عارض ایدر عربیده ظفره دیرلر وبویله
مشهوردر که بو علت صاحبی هر کیجه سهیل یلدزینه نظر ایلمکی معتاد ایاسه علتی زائل اولور
بو علت انساندن غیری حیوانده دخی اولور خصوصا آتده غایت اولاغندر طبیب یوسفی * رباعی
در چشم تو ناخنه چو پیدا باشد * زان درد تو شورش مهیا باشد * چیزی که درین مرض بود
فائده مند * نزدیک حکیم روشنایا باشد * حکیم خاقانی بیت ابرش خورشید را ناخنه
آید ز رشک * تا تو بشبرنک حسن ناخنه در جهان * شیخ نظامی بیت منکران فضل را
جز ناخنه ناخن مباد * کرچنین سک مردمان باشد دریغ از استخوان ل نارده ح فتح راودال
مهملتین ایله کنه دیدکاری بوجکدر بعض فرهنکارده پشه معناسنه مرویدر ل نارسیده ح
فتح را وکسر سین مهملتین وسکون یای تحتانیله نابالغ اطفال ونا پخته میوه یه دیرلر ل نارون ح
سکون راء مهمله وفتح واوایله ایکی معنایه در اول بابله بکزر برقوشدر نارو دخی دیرلر ثانی زبانه
قپان ل ناره ح فتح راء مهمله ایله اوچ معنایه کلور اول جمیع فرهنکلرده زبانه قپان معناسنه
مسطوردر اما ترازونک ناقص طرفنه آصدقلری طاش پارهسنه دینلمک اصحدر کال اسمعیل
بیت باری بهر حساب که خواهی سر عدوت * آویخته است جایی چون ناره از کمان * وله ایضا
بیت این بار کش دل من کز آهنست کویی * تا چند از حسابت درد اچو ناره باشد * شمس فخری
بیت چون بود راستی معدلتش * چه بر آید ز پله وناره * ثانی ریسمانی کنده ثالث بمعنی ناله
کذا فی فرهنک جهانکیری ل ناستوده ح ضم سین مهمله وتاء مثناة وواو معروفله خوار وذلیل
ومذموم معناسنه میرنظمی بیت هر که در نیج مردمان کاری شود * ناستوده کار او خواری شود
ل ناسره ح فتح سین وراء مهملتین ایله ایکی معنایه در اول کاسد متاع معناسنه عموما
وبحمزاقچه خصوصا ساره بحرا قچه ورایج متاعه دیرلر ثانی اکنلک کشتزار معناسنه شمس فخری
بیت پیوسته کشتزار امیدش ز آب کام * سیراب باد تا که بود نام ناسره ل ناسکلیده ح
فتح سین مهمله وکاف فارسی وکسر لام ایله نیندیشیده وبدیهه یعنی تصورسز وتأملسز دیمکدر
شاعر بیت کر نه ایمن از سپهر کهن * ناسکلیده هیچ کار مکن ل نافرهخته ح فتح فا وها وتاء
مثناة وسکون راء مهمله وخاء معجمه ایله زشت روی وبد طبع وبی ادب معنالرینه طیان مرغزی
بیت زشت وافرهخته ونابخردی * آدمی روی ودرباطن ردی ل نافه ح فتح فا واخفاء ها ایله
آدم وحیوان کوبکی عموما ونافه مشک خصوصا مولانا هاتفی بیت بصحرای چین نافه چینی
کنیم * ره بارکه فرش چینی کنیم * ودخی کورک اولان حیوان پوستلرینک قارنی آلتلرنده اولان
دریلره دیرلر نافه سمور ونافه وشق ونافه روباه کبی شاعر بیت ناف سمور خواجه کرده
بدوش * زن ودختر شدند نافه فروش ل ناقه ح فتح قاف ایله اشتر ماده معناسنه عربیدر لکن عجمده
استعمالی شایعدر مولانا جامی بیت من هم بفقر وفاقه خوش در خیل ایشان ناقه کش *
ناقه کش اما ناقه وش داده بدست دل عنان ل ناکاه ح کاف عجمیله ایکی معنایه در اول بدیهی
دسته ظهور ایتمک ترکیده آکسوزدن دیدکاری معنایه در استاد لطیفی بیت آنکه ناکاه

کسی کشته بجایی نرسید * وین تمکین وفضیلت بکذشت ازهمه چیز * ثانی بی وقت دیمك
اولور لغ ناکردیم نح فتح کاف عجمی ودال ثانی وسکون راء مهملتین ویای تحتانی وکسر دال
اول ایله بی اعتماد وبی اعتقاد کافرحقنده ایراد اولنور کلمه در لغ ناکه نح فتح کاف عجمی واظهار
هایله ناکاه لفظندن مخففدر لغ ناله نح فتح لامله ایکلدی وزاری میرنظمی بیت کندنی ناله
وطنبور زاری * هرآندم میکند اونغمه کاری لغ نام برده نح سکون میم وراء مهمله وضم باء موحده
ایله یعنی نامدار حکیم فردوسی درفرستادن کشتاسب اسفندیاررا بجنك رستم * مثنوی *
اکراو نکفتی باسفندیار * که روسوی کابل پی کارزار * ببرلشکر نام برده بجنك * ببند آن جهان
دیده نیرجنك * بکشتی نبه کرد اسفندیار * وکرچه قضا خود برین کرد کار لغ ناموبه نح
ضم میم وواو مجهول وفتح یای تحتانیله اول عورته دیرلرکه برقوجه دن غیری قوجه یه وارمامش
اولوب قوجه سیله محبت واتحاد اوزره اوله هندی لسانندن سهماکن دیرلر حکیم سنایی بیت
صولت اودران صفت ناورد * زن ناموبه برکند ازمرد لغ نامه نح اوج معنایه در اول اول یازیلو
کاغده دیرلرکه عنوانده ویا آخرنده اسم یازلمش اوله وکتاب معناسنه شهنامه وشرفنامه کبی ثانی
فرهنك جهانکیریده سیلاب معناسنه ثالث خط تعلیقه دیرلر معنای اوله عربیده مکتوب
دیرلر چغتایده بیتیك دیرلر کسر باء موحده وتاء مثناة وسکون یائین تحتانیین ایله میرعلیشیر
بیت هم اوشول توفراغدین ساچیب قوروتونك نامه یی * یازسانکیز اول آیغه جسم توفراغ
اولغاندین بیتیك لغ نامیه نح کسر میم وفتح یای تحتانیله لغت مشترکه در مثلا اوزانوب بیومکه
نشو ونماء دیرلر اکثریا تا تده استعمال اولنور خواجه سلمان بیت قوای نامیه کویی که در بسیط
زمین * کشیده اند بساط سپهر اعلی را لغ نانخواه نح سکون نون وفتح خاء معجمه وواو معدوله
واظهار هایله برمعروف آجی تخمدر راتمك اوزرلرینه صاچارلر وقیناتوب عرقن چقاررلر غایت نافعدر
اخراج بلغمه نفعی عظیمدر لغ ناوه نح بوزن یاوه اوج معنایه کلور اول ایچی اویلمش اغاج تکنه
کبی نسنه که کرج ویا لحق چکمك ایچون اوله اکا لاك دخی دیرلر شمس فخری بیت فلك چون کل
کشد بربام قصرش * پذیرد زان هلالش شکل ناوه * ثانی اتمك تکنه سی که ایچنده خمیر ایدرلر
کمال اسمعیل بیت زحل زبهر شرف ناوه بشکل هلال * بساخت تاکه بدو کل بنردبان آرد *
یعنی اول محمود ابن یمین * قطعه * قهرمان وی اکرسوی فلك حکم کند * ازپی کسب شرف
ممتثل فرمانش * درزمان ترك فلك پای نهد اندر کل * همچو هندو بکشد ناوه بسر کیوانش *
ثالث اولوق دیدکلری ایچی بوش اوزون اغاج منوچهری درصفت اسب * قطعه * کورساق
وشیرزهره یوزتاز وعزم تك * پیل کام وکرك سینه رنك تاز وکرك پوی * تیزچشم آهن جکر
پولاد دل کیخت لب * پیل دندان چاه بینی ناوه کام واوج روی * فرهنك حسین وفاییده یعنی
تیشه چوبین یعنی اغاج کسر معناسنه کتاب السامی فی الاسامیده برظرفدرکه آنده خمیر ایدرلر
ودخی ایچنده بغدای یورلر وبعض نسنه اصلدرلر وادات الفضلاده یعنی چوپك پشت یعنی
براغاجدر آنکله آرقه قاشررلر ومؤید الفضلاده ایچی بوش اغاجدرکه ایچنده اوق قویوب حفظ
ایدرلر ومجمع الفرسده نام مقام وموضع ویعنی خیمه مروید رلغ ناهید وناهیده نح کلاهما بکسر الها
وفتح الدال المهمله اوج معنایه کلور اول دختر بکر معناسنه در مولانا مطهر بیت بربستر وبالین نح

نح نرم درآید * بانوبرنازك بدن ناهیده پستان * ثانی زهره یلدزینه دیرلرکه ناهید وناهده دخی
دینلور ثالث اسکندر ذوالقرنینك والده سی اسمیدر لغ نایجه نح سکون یای تحتانی وفتح جیم
فارسیله ماسوره دیدکلری کوچك قامشدرکه جلاهلر اوزرینه ایبلك صاروب بزطوقورلر نایژه
کسر یای تحتانی وفتح زاء فارسیله یدی معنایه کلور اول بمعنی کلوکاه یعنی بوغاز بحلدنای کبی
اولان نسنه که طعام وشراب آندن مرور ایدر حکیم انوری بیت چون نایژه ابر نشد تاك بریده
چون هیچ عنان بازنه پیچد سیلازرا * ثانی تحفة الاحبابده وفرهنك جهانکیریده ماسوره
دیدکلری اینجه قامش جلاهلر ایبلك صاروب بزطوقورلر نایچه دخی دیرلر حکیم خاقانی در قصیده
بیت بلوح پاو بپاچال وغرغر ونشکوه * بنایژه بمکوك وینارو پود ثیاب * ثالث اوله که چشمه لرده
وحمام قورنه لرنده واپریق اوله سی وبونلره بکزرنه وار ایسه کمال اسمعیل بیت نم زخون جکر
کشته بدماء الامال * اکرنه نایژه خون زدیده بکشاید * استاد رودکی بیت ازنی کلك توشد
کشت امانی سیراب * آن نه کلکست مکرنایژه جود وسخاست * رابع مجمع الفرسده یعنی
آب چکیدن یعنی برنسنه دن صو طمله مق معناسنه دمعنی وبویتده تمیلك اولمشدر بیت
نه ازخواب وازخورد بوش مژه * نه بکسست ازچشم او نایژه * خامس کتاب السامی فی
الاسامیده یعنی چوب کندم یعنی بغدای وآرپه صاپی که دانه سی دوکلدکدنصکره قالور ویلیوب
قالمش اوله عربیده اکا قصبه دیرلر سادس فرهنك جهانکیریده استعاره طریقیله آلت ذکره
آنك دخی اوه کبی اوجندن نسنه آقدوغیچون سابع نثار جیلرنثار التقه طوتدقلری نسنه
لغ نبرده نح فتح باء موحده ودال وسکون راء مهملتین ایله بهادر وشجیع معناسنه حکیم
فردوسی بیت ازایرانیان شد تهم کینه خواه * دلیر ونبرده بهرزرمکاه * امیرمعزی بیت
وصی خاتم پیغمبران وشیرخدا * نبرده عرب ومرد خندق وصفین * استاد فرخی * قطعه *
شادمان روی سوی خیمه نهاد * آن شه خوبروی ونیك سیر * راست کفتی نبرده حیدربود *
بازکشته بنصرت حیدر * کمال پاشازاده مرحومك بولفظی تحقیقنده یازمشدرکه نبرده حر الاصل
یعنی کشی زاده معناسنه درکه لفظ مرکبدر برجزوی نون مفتوحه درکه حرف نفی در مد خوانلك
مد ولی عین افاده ایدر وبرجزوی برده درکه سبی اولنمش اسیر معناسنه در لفظ مزبور
مرکبك معناسی سبی اولمامش دیمك اولور تتکیم بوبیتده واقعدر حکیم فردوسی بیت می آورد
ورامشکر ان رابخواند * وزایران نبرده سران رابخواند * ونبرده دخی وارد رکه نونی اصلیدر حکمکه لغ
مخصوص اولان نسنه در آدم وآت وسایر آلات اصلی نبرددر آخرنده کی هاء اختصاصیه در
شول آتلوکه صواش اری اوله اکا نبرده سوار وشول لباس که جنك اثوابی اوله اکا نبرده قبادیرلر
تتکیم بوبیتده واقعدر شاعر بیت بیارید کفتا سپاه مرا * نبرد قبا وکلاه مرا * فاضل مرحوم
نبرده لفظنی بویله تحقیق ایتمش امافقیر صانورم متمسك اولدوغی بیتلردن مراد ایتدوکی معنی
چقمازوزایران نبرده سران رابخواند * بونده کی نبرده ده پهلوان ومبارز وبهادر معناسی حر الاصل
معناسندن دخی اقرب وانسبدر ونبرده قبایه جنك اثوابندن بهادر ودلاور اثوابی دیمك دخی
یقیندر لغ نبسه نح سکون باء موحده وفتح سین مهمله ایله دخترزاده یعنی قزاولادی نبیسه
دخی دیرلر شاه ناصرخسرو * رباعی * ای بتن نبیره کرشریفی وکردون * نبسه کردونی ونبیره

کردون * نیست به نبسه است بس افتخار که هرگز * نبسهٔ کردون دون نبوده بکردون ل نبهره
فتح باء موحده وراء مهمله وسکون ها ایله درت معنایه کلور اول قلب ومغشوش زر وسیم که ناسره
دخی دیرلر یعنی چخمز التون وکمش مراد خالص العیار اولمیاندر شیخ عطار بیت که دارد درهمه
آفاق زهره * که عرضه دارد این نقد نبهره * کمال اسمعیل بیت کر خاطر تو تیره وطبعت
نبهره است * هم آب دست روشن وهم سیم توسره * ثانی دون وفرومایه معناسنه حکیم خاقانی
* قطعه * بسا که از پی جست جهان چون پرکار * چو دایرهٔ همه تن کشته توزنارم * کنون
نکر که ازین عالم نبهره فریب * بر سم طالع خود واپس ست رفتارم * ثالث بمعنی بزرك حکیم نزاری
قهستانی بیت از آنجا بر سر جاسوس ره شد * نبهره بر سر چندین سپه شد * رابع بمعنی
پوشیده وپنهان بودرت معنایه نابهره دخی دیرلر ل نبیره ب کسر باء موحده وسکون یای تحتانیله اوغل
اوغلنه دیرلر عربیده مفردنه سبط وجمعنه اسباط دیرلر شمس فخری بیت خداوندا که چندانت
بقا باد * که سبط خویش را بینی نبیره * حکیم فردوسی بیت توکاهی نبیره کش وکاه پور * بهانه ترا
کنج ایران وتور ل نبیسه ب کسر باء موحده وسکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله
قز اولادی در نبیره ایله نبیسه بر رتبه ده درلر آنجق نبیره اولاد ذکور ونبیسه اولاد اناثدر ل نخجیرکاه
سکون خاء معجمه وکسر جیمله بمعنی شکار مولانا هاتفی بیت باهنك نخجیر رفتن زشاه * زه اصید
کردن بنخجیرکاه ل نخکله ب سکون خاء معجمه وفتح کافله چتین قوزکه نخکاون دخی دیرلر استاد لبیبی
* قطعه * ای بزفتی علم بکرد جهان * بر نکردم ز تو مکر بهری * کرچه سختی چو نخکله مغزت *
جمله بیرون کنم چو چاره کری ل نخله ب سکون خاء معجمه وفتح لامله مشایخ ودرویشان اللرنده
کوتوردکلری عصایه دیرلر شمس فخری بیت ایا شاهی که هر سائل که آید * بدرکاه تو بی دستار ونخله
بعض فرهنکده ذعلین معناسنه ده مرویدر عربیده خرما اغاجی وخرمالق نخلستان کبی ل نرکسه
سکون راو کسر کاف وفتح سین مهملتین ایله تخته بی تراش ومنقش ایدوب سقف خانه یه مخلرلو
وکوکدن دخی ایدرلر حکیم خاقانی بیت بو سقف چرخ نرکسه داری هزار حیف * ازبند آن دو نرکسه
شهلا چه خواستی ل نره ونره ب فتح راء مخفف ومشدده ایله یدی معنایه کلور اول معروف که
نردخی دیرلر ثانی کریه وزشت که نره دیو ونره کدا دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت چیست
خود آلاچق آن ترکمان * پیش پای نرهٔ پیلان جهان * حکیم سوزنی بیت دانی که بنده
نره کدایست شاعرست * مرکوب اوست هرچه کدایی ونرهٔ * ثالث نام پدر سام در که نرو نریم
ونریمان دخی دیرلر رابع آلت رجل معناسنه که مثالی نرلغی ذیلنده مرور ایلدی حکیم سوزنی
دیمشدر * قطعه * من در تو ننکرم که توام سال نرشدی * من آن نکه کنم که بدی پاره نوبره * من
کفتم این حدیث میان دوران من * مانند ترب غاتغری سخت شد نره * خامس موج آب معناسنه
عمید لویکی بیت ازدر ماده بین که چون سهنه * تیغ روی او * تیغ صفت شکافته کنبد آب رانره
سادس اغاج اورتاسنده اولان شاخلری بوراید دك جهانکیریدن منقولدر سابع ادات الفضلاده
تخفیفله بمعنی دندانهٔ کلید وتشدیدایله بمعنی کدا یعنی دلنجی مرویدر ل نرکه ب سکون راء مهمله
وفتح کاف فارسیله بمعنی چرکه ل نرماده ب خنثی معناسنه درکه هم ارکك وهم دیشی در یعنی بر کسنه نك
هم ذکری وهم فرجی اوله ابو المعانی بیت نرماده است کوبی اغیار بد لقا * هر کز ندیده ام بجهان ماده نر

نر شود ل نرموده ب سکون راء مهمله وضم میمله صالنجق که نرموله دخی دیرلر ل نرموره ب سکون
راء مهمله اولی وفتح ثانیه ایله فرهنك جهانکیریده بمعنی للك وکنده مسطوردر اما مجمع الفرسده
آکا دیرلر که بر یوکسك اغاجك چتالنه ایپ بغلیوب بریسی اورتاسنده اوتوروب بری دخی ال ایله
آنی تحریك ایدر عربیده ارجوحه دیرلر ل نرموله ب سکون راء مهمله وضم میم وفتح لامله نرمودهٔ
مرقوم معناسنه در ل نرینه ب کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح نونله ارککلك معناسنه درکه
نر ارکك وحرف یا یای نسبتدر ونون نسبتی تأکید ایچوندر وها اختصاصیه در ل نزاده ب
فتح زاء فارسی ودال مهمله ایله کوهر مردم که عربیده اصل دیرلر ل نزغده ب سکون زاو فتح غین
معجمتین ودال مهمله ایله مفاصلده اولان آغری که مرور ایامله اول عضوی باطل ایدر بعض
فرهنکلرده علت قولنج یاخود تشنجدن عاطل اولان عضوه دیرلر استاد لطیفی بیت روسیاه
وپوست رویش نزغده * هست همچون همهٔ پیری زده * وفتح زاو سکون غین معجمتین ایله ده
استعمال اولنمشدر استاد عنصری بیت کر بت دوزخی بوی نکوست * بربهشتی نزغد باشد
پوست ل نزله ب سکون زاء معجمه وفتح لامله باشدن اینن مادهٔ رقیق که چهره ده یاخود کردنده
وجع پیدا ایدر عربیده بردفعه نزول ایتمکه دیرلر نزلهٔ واحده تقدیرنده ل نژه ب فتح زاء
فارسیله آوجیلرك مخصوص اوقلرینه دیرلر شرفنامه ده بمعنی نیو سقف که ترکیده کرش دیرلر نسخهٔ
میرزا ابراهیمده زاء معجمه ایله مرویدر ل نستوه ب سکون سین مهمله وضم تاء مثناة وواو معروف
واظهار ها ایله اوج معنایه کلور اول جدل ولج معناسنه حکیم نزاری قهستانی بیت نخواهم رفت
با یاران نخواهم مشورت کردن * که نستوه از خرد هرکز نخواهد خواست دستوری * استاد رودکی
بمعنی غوغا بیت ایا خورشید سالاران کیتی * سوار رزم ساز کردنستوه * ثانی بمعنی خوی
زشت حکیم فردوسی بیت بیازید چون شیر هوشنك جنك * جهان کرده بر دیو نستوه تنك
ثالث ایران پهلوانلرندن بر مبارز آدیدر حکیم فردوسی بیت جهاندیده سالار ونستوه شان *
که شیده دلاور نکهدار شان ل نسیله ب کسر سین مهمله وسکون یای تحتانی وفتح لامله بمعنی
قسیله یعنی کلهٔ اسب آت سوریسی معناسنه در کذا فی الاداة ل نسیه ب سکون سین
مهمله وفتح یای تحتانیله ویره سی معناسنه درکه عربیده اجل وتاجیل دیرلر ضد نقددر شیخ عطار
بیت چون کناه نقد آید در وجود * توبهٔ نسیه ندارد هیچ سود ل نعره ب سکون عین وفتح
راء مهملتین ایله آواز بلند معناسنه میر نظمی بیت نعره زد و تیغ کشیده ست همین * آنکه
بلرزید زمهابت زمین * تعریفنده اصله صوت فی الخیشوم ایدی بعده آواز بلنده اطلاق اولندی
ل نعشیله ب سکون عین مهمله ویای تحتانی وکسر شین معجمه ایله بر نوع قلیه در طاوق اتی
وکندناو کزرو یمرطه ایله ایدرلر شمس فخری بیت سالکان مسالك تحقیق * فارغند از شراب
ونعشیله ل نغمه ب سکون غین معجمه ایله خوش آواز ایله اوقومق ومقام کوسترمك لغت
مشترکه در ل نغوسه ونغوشه ب کلاهما بضم الغین المعجمه اولها بسین المهمله ثانیها بشین المعجمه
تسکین دل وشکستن دل اسماء اضداددندر کذا فی فرهنك جهانکیری ل نغایه ب فتح فا و یای
تحتانیله سیه رنك ونیره فام معناسنه منوچهری بیت باد از سمنستان بتنك آمد بطلایه *
تا حرب کند با سپه ابر نفایه * عربیده سیم کاسه معناسنه در یعنی چمزاقچه حکیم انوری بیت

این کدزحمت کم کنم نوعی زتشویرست از آنك * نقدهای بس نفایه است این وناقد بس بصیر * حکیم سوزنی بیت مباد دین هدی راچنو نفایه امام * نه نیز صدر زمانراچنو بنهره ندیم *
نفیرنامه فرمان وحکم که ملوك وسلاطین سپاه ولشکر جمعی ایچون زیر حکمنده اولان حکامه واطرافنده اولان امراء ممالکه کوندررلر اصلنده نفیر اهالی ممالکی قالدیروب جمعیت ایتمکدر
نقاره فتح قاف وراء مهمله ایله اصلنده کوس معناسنه ایدی کیدرك اول معروف نسنه یه دیرلرکه دهل وسورنا ایله ویاخودنای ایله آهنك ایدوب چالارلر میرنظمی بیت صدای نفیرونقاره ازان * صدا یش کرفته چوروی جهان
نقدینه سکون قاف قافله حاضرلنمش وآماده والمك طوتیلان اقچه یه دیرلر
نمازکاه ایکی معنایه در اول نمازقیله جق یر عربیده که مصلا معناسنه ثانی محراب معناسنه
نمکینه فتح میم وکسر کاف فارسی وسکون یای تحتانی وفتح نونله بر آیراندرکه ایچنه طوز وکشنیز وامثالی نسنه لر قویوب تناول ایدرلر عربیده ماحیه دیرلر
نمیده کسر میم وسکون یای تحتانیه ایله نمناك معناسنه در حکیم نزاری قهستانی بیت پی درم بر کرفت آن دل رمیده * نسیمی برد از خاك نمیده
نواجسته فتح جیم وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله تازه دیکلمش باغ انکور وباغچهٔ اشجار استاد لطیفی بیت باز این دل پژمرده درهجر توبخسته * درکوی توشد تازه چون باغ نواجسته
نواخانه زندان خانه معناسنه شیخ سعدی بیت ببوی کرت عقل وتدبیر هست * ملك زاده را در نواخانه دست *
نواخسته فتح خاء معجمه وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله یعنی نواجستهٔ مرقوم
نواخنه فتح خاء معجمه ونونله خیرات وحسنات معناسنه مرویدر
نوخنه فتح خاء معجمه ونونله یعنی خیرات وحسنات مرویدر
نواده فتح دال مهمله واخفای هایله پسران فرزندان یعنی اوغل اوغلاری معناسنه در وقیزاوغلارینه خاواده دیدکاری بوندندر حاصلی اعقاب وانساب عاجبنه نوازاده ونواسه ونودره دخی دیرلر
نوازاده یعنی پسر زاده ودخترزاده شیخ نظامی بیت نوآیین ترین شاه آفاق بود * نوازادهٔ عیص واسحق بود
نواسته سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بچلمش کرپیج یعنی کرپیچ کسوب قورندقدن صکره بری بری اوزرینه دوزدکارینه دیرلر
نواسه فتح سین مهمله ایله یعنی خاواده ونوازاده معناسنه در فرهنك میرزاده جانب فرزندن اولان اولاده نبیره وطرف دختردن اولان اولاده نواسه دیرلر
نواله فتح لامله بش معنایه کلور اول طعامدن حصهٔ غایب یعنی طعام صاحبی برمقدار طعامی حصهٔ غایب دیو قالدررودخی طعامه دیرلر ثانی زله معناسنه یعنی سفره دن برآدم طعام یدوکدن صکره برمقدار طعام قالدیروب کوتردکنه دیرلر زله بند ونواله بند دخی دیرلر ثالث لقمه یه دیرلر رابع آخرك سوزلرین مخفی دیکلمك خاس خراسان ولایتنده قاضی لقمه سی دیرلر بر طعامدر
نوآورده یکی ظاهر اولمش نسنه هرنه اولورسه میرنظمی بیت چنان پر کرده آن جوروستم را * نوآورده شود دردوالم را
نوباره فتح باء موحده وراء مهمله ایله طرفنده اولان نسنه نوباوه معناسنه استاد فرخی بیت همچو نوباره می نهد برچشم * نامهٔ ازخلیفهٔ بغداد *
نوباوه فتح باء موحده وواوایله هر نسنه نك اول ایرشنی طرفنده معناسنه عموما حکیم نزاری بیت زیاری شنیدم که مقری لنك * بنوباوه کی توبه کرده است باز * ونورسیده میوه یه

میوه یه دیرلر خصوصا حکیم شفایی بیت ای مخترع ستیزه رایی * نوباوهٔ باغ بی وفایی * شمس فخری بیت شهریارا تاابدهر لحظه باد * باغ اقبال ترا نوباوهٔ
نوبه سکون واو وفتح باء موحده ایله نوباوه دن مخففدر
نوبتکه سکون واو وفتح باء موحده وکاف فارسی وتاء ساکنه ایله چادرقوریلان محل ومهترخانه چالنن موضع معناسنه استاد بیت بر آمد به نوبتکه شهریار * سرنوبتی دید بر اوج ماه
نوجبه سکون واو وفتح جیم وباء موحده ایله یعنی سیلاب استاد رودکی بیت مرترا جوید همه خوبی وزیب * آنچنان چون نوجبه جوید نشیب *
نوحه سکون واو وفتح حاء مهمله ایله یعنی شیون وماتم یعنی میت اوزرینه ازکی ایله آغلق
نودارانه ونودرانه کلاهما بسکون الواو وفتح الدال والراء المهملتین یعنی شاکردانه واجیرانه میرنظمی بیت شده هر وضع وکارش سرورانه * کند با خلق خلق نودرانه * کذا فی فرهنك وفایی
نودره سکون واو وفتح دال وراء مهملتین ایله یعنی نبیره که اوغل اوغلاریدر نودر دخی دیرلر شمس فخری بیت نودرمنش سکندر ثانی که در جهان * چون او نزاد مادر ایام نودری
نوده سکون واو وفتح دال مهمله ایله یعنی نودرهٔ مرقوم بلکه آندن مخففدر مجمع الفرسده یعنی فرزند عزیز استاد دقیقی بیت ای سر آزادکان وتاج بزرکان * شمع جهان وچراغ دودهٔ نوده * تحفة الاحباب صاحبی نودره فرزند زاده ونوده یعنی نواسه نقل ایلمشدر
نورده فتح واو ودال وسکون راء مهملتین ایله درت معنایه کلور اول یعنی نبردهٔ مرقوم یعنی شجیع وبهادر حکیم اسدی بیت هر یکی درنورده چون شیری * قائم کشوری بشمشیری * ثانی درزیلرك معروف دیکشلری در ثالث مؤید الفضلاده یعنی تنهٔ پیراهن رابع یعنی پیچیده
نورجه سکون واو ونون وفتح راء مهمله وجیم ایله استخر وتالاب شهرنه دیرلر شیخ فیضی * مثنوی * چند خوری آب زنورجه چند * روز بسر پنجه چند * دستنهٔ روزخزان کرده بسر پنجه ات آب سیه کشت بنورجه ات
نوره سکون واو وفتح راء مهمله ایله اوزون دیرك اوزرینه سقف خانه یی قورلر اکا نیردخی دیرلر ترکیده کرش دیدکاری در ضم نونله عربیده کوجه دیرلر
نوسته فتح واو وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله فرهنك میرزا ابراهیمده ومؤید الفضلاده ازکلوکریه کردن یعنی بوغازدن آغلق اما حرکتی اشعارا تمامشلر آخر فرهنکارده ذکر اولندیغی اوزره ضبط ایلمشلر
نوشته فتح واو وتاء مثناة وسکون شین معجمه ایله یعنی پیچیده وطی کرده یعنی دورلمش ودوشرلمش شاعر بیت مقیم کلبهٔ اندوه کشته * بساط خرمی را درنوشته *
نوشه سکون واو وفتح شین معجمه واظهار هایله ایکی معنایه در اول یعنی پادشاه نوجوان حکیم فردوسی بیت بدو کفت شاپور نوشه بدی * جهان رابدیدار توشه بدی * ثانی اخفاء هایله داماد معناسنه در مولانا مطهر بیت نوسال ونومه آمد ونوروز ونوبهار * نوشه کرفت ملاع جهان نوعروس وار * ضم نونله معنای آخره کلور
نوکوان سکون واو اول وفتح ثانی وضم کاف نارسیله هرزه درای وبسیارکو معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری
نوند فتح واو وسکون نونله اوج معنایه در اول تندرو یعنی اشکون ویوکرك معناسنه عموما واشکون آت خصوصا کذا فی فرهنك وفایی ثانی آوازبلند کذا فی فرهنك جهانکیری ثالث نسخهٔ ابی حفص سغدیده زیرك ونیز فهم معناسنه دربو معنایه محمد یوسفی بلخی * قطعه * کر بردران میر توبه بینی

مردی که بود خوار و سر فکنده * بشناس که مرد مست او بدانش * فرهنگ و خرد داند و نونها *
نوه فتح واو ایله یعنی نبیره عربیده سبط دیرلر هندی لساننده نو یعنی جدید در نهالچه
فتح ها و جیم فارسی و سکون لام ایله یعنی قالیچه نهاله فتح ها و لام ایله کمینگاه صیاد یعنی اوجیلرك
کزلندوکی یر شمس فخری بیت غزال آسمان آید بدامش * اکر نیروش باشد در نهاله *
نهبهره فتح هائین و راء مهمله و سکون باء موحده ایله ایکی معنایه در اول فلکك اون ایکی
برجنك هر برجنی طقوز تقسیم و هر قسمنی بر کوکبه تعیین ایتمکه دیرلر اول کوکبلرك زحل و مشتری
و مریخ و شمس و زهره و عطارد و قمر و رأس و ذنب در بو کوکبلرك سیری متساوی اولمغله ایکی
و یا اوج کوکب بر برجده بولنوب قران ایدرلر و بریله گاه مقابله و گاه تسدیس و گاه تربیع و گاه تثلیث
ایدرلر تفصیل احواللری زیج کتابلرنده مصرحدر ثانی معناسی حددن بیرون بیوك نسنه یه
دیرلر نهرواله نام شهر بجرات در کذا فی شرفنامه و المؤید حکیم خاقانی بیت کرد سپهت
بنهرواله * سهم تو بنهروان به بینم نهره سکون ها و فتح راء مهمله ایله یایق که آنکله یاغ
چقاررلر بر ظرفدر آکا نیره دخی دیرلر نهیبه کسر ها و سکون یای تحتانی و فتح باء موحده
ایله یعنی نهیب مرقوم و کفار اموالن یغما ایتمکه دیرلر که نهب غارتدر نیدفه سکون یای
تحتانی و فتح دال مهمله و فا ایله طون یقه سی یعنی اوچقوری نیشه سکون یای تحتانی
و فتح شین معجمه ایله سپسی معناسنه در یعنی سفینه لرده کشتیبانلرك چالدقلری نسنه که آنکله
کمیی قوللندررلر مع الیاء التحتانی * نابینی کسر باء موحده و سکون یای تحتانی بعده
نون مکسوره ایله ضعف بصری اولانه دیرلر کوزه مزدیمك اولور ناخن برای ضم خاء معجمه
و باء موحده و سکون نون و فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول صونتراج دیدکلری نعلبند آلتی که
اصلی سمتراشدر ثانی مقراض معناسنه که ناخن بر و ناخن بر دخی دیرلر منوچهری در صفت اسب
بیت کره کردانی بکردد در برانکیزی دود * بر تراز عنکبوت و حلقهٔ ناخن برای ناخن پیرای
ضم خاء معجمه و سکون نون و یای تحتانی و کسر باء فارسیه ایله بر آلتدر که طرنق کسمکه مخصوصدر
هندی لساننده نهرنی دیرلر کذا فی فرهنگ جهانگیری نارای فتح راء مهمله ایله یعنی منکر
یعنی ظاهر اولان نسنه یی انکار ایدیجی مجمع الفرسده فتح کاف ایله منکر یعنی زشت و نامقبول
معناسنه در و دخی تدبیرده خطا ایدنه دیرلر بو معنایه میر نظمی بیت هر که نارای ست باشد
بیخرد * در پی مردود حق رامیدود نارخوی سکون راء مهمله و ضم خاء معجمه ایله یعنی
نارخوء مرقوم یعنی بر نوع قرمزی چیچکدر کلنار دخی دیرلر ناری کسر راء مهمله ایله
کیه جك اثواب و هندی لساننده عورته دیرلر نازپری سکون زاء معجمه و فتح باء فارسیه ایله
نام دختر پادشاه خوارزم ایدی که بهرام کورك حبالهٔ ازدواجنده ایدی شیخ نظامی از هفت پیکر
بیت دخت خوارزم شاه نازپری * کش خرامی بسان کبك دری ناشی کسر شین معجمه
ایله خوریاد و اغیار خوبان اما عربیده نشان ویریجی معناسنه در ناقوسی بر لحن و نوا
آدیدر که باربد خسروك اوتوز ایکی لحننده ندر شیخ نظامی بیت چو ناقوسی و اورنکی زدی باز *
شدی اورنك چون ناقوس آواز نامجوی سکون میم و ضم جیم ایله مشهور ملکی نك اونجی
کونی اسمیدر نای درت معنایه کلور اول معروف قامشدر ثانی نایدن قبا بوشیدر آکا

آکا بوق دخی دیرلر جنك محللرنده چالرلر حکیم فردوسی بیت بغرید کوس و بنالید نای * تو کوپی که
عالم بر آمد زجای * ثالث بوغاز دلوکی که آکا نای کلو دخی دیرلر آندن نفس کلور خواجه سلمان
بیت تازه کند زمان زمان عشق کهن میان جان * نای که هر نفس چونی دم ز هوای او زند * رابع
بر قلعه اسمیدر بو معنا ایله معنای ثانیه مسعود سعد سلمان آنده محبوس ایکن دیمشدر بیت
نالم ز دل چو نای من اندر حصار نای * پستی کرفت دولت زین جای من بلند * عربیده معنای
اولیه نای استعمال اولنور شیخ عمر ابن الفارض بیت فی نغمة العود و الناي الرخيم اذا * تألفا
بين الحان من الهزج نای بینی بورون دلوکی عربیده خیشوم معناسنه در نایی
کسر یای اول ایله شکرك صافیسی و دخی قباسو رنایه دیرلر مولانا هاتفی بیت بر آوردنایی دم
صوردا * ببرداز چراغ خرد نور را * عربیده تمك و یبوك معناسنه در نبازی فتح باء
موحده و کسر زاء معجمه ایله معشوقه و دوست دیمکدر کذا فی المجمع نخکلوی سکون
خاء معجمه و فتح کاف فارسیه ایله بوغازلو بر ظرفدر و استعاره طریقیله قازواوردکه دیرلر
نرکسی سکون را و سین مهملتین و کسر کاف ایله بر جنس جامه در و دخی بر نوع طعامدر
عربیده قلیهٔ نرکسیه دیرلر کذا فی المجمع نسطوری سکون سین و ضم طاء مهملتین ایله
ترسایی دیمکدر کذا فی المجمع نسودی ضم سین و واو معروف و کسر دال مهملتین ایله
یعنی بزکر یعنی اکنجی جمشید خلقی درت قسمه منقسم ایلدکده هر برینه بر آد قودی قسم ثالثی
زراعته تعیین ایدوب نام‌لرین نسودی قومشدر بو معنانك تفصیلی کاتوزی لغتی ذیلنده ذکر
اولندی نشوی سکون شین معجمه و کسر واو ایله نام شهر نخجوان در فخر الدین محمد هندو شاه
بیت ار دیکر چنانکه مطلوبست * بوسانم بخطهٔ نشوی نشی کسر شین معجمه ایله اوزون اوقلی
کرپی باب التاء ده تشی لغتی ذیلنده ذکری مرور ایلدی نصفی سکون صاد مهمله و کسر فا ایله
بر نوع جامدر که آنکله شراب ایچرلر کمال اسمعیل بیت در جرعه های ساغر لطف تو در چمن *
دست بهار نصفی کل پر شراب کرد * شیخ نظامی بیت سماع زهره شب را درکرفته * مه
یکهفته نصفی بر کرفته * فرهنگ میرزاده بر نوع سطرلابدر که ربع دائره دیرلر ادات الفضلاده
چنکلردن بر نوع سازدر نقشبندی ایکی معنایه در اول نقش بغلیجی کرك نقاش اولسون
کرکسه قماش طوقیانلردن قماشه نقش بغلیجی اولسون ثانی طرق صوفیه دن بر طریقدر
نقشبندیه دیرلر سلسلهٔ شریفه لری و نسبت کلیه لری حضرت ابی بکر الصدیق رضی الله عنه
حضرتلرینه منتهی اولور و نسبت جزئیه لری ائمهٔ اهل بیت وساطتیله حضرت علی ابن ابی
طالب رضی الله عنه حضرتلرینه منتهی اولور بو نسبته سلسلة الذهب دیرلر و طریق خلوتیه نك
نسبت کلیه لری امیر المؤمنین امام علی حضرتنه و نسبت جزئیه لری امیر المؤمنین ابو بکر الصدیق
حضرتلرینه سلسلة الذهب وساطتیله منتهی اولور رضی الله تعالی عنهما و سائر طریقلر جمیعا
بو ایکی طریقدن متفرق و منشعب اولمشدر و نقشبندیه مشایخنه خواجکان عزیزان دیرلر
قدس الله اسرارهم ذکر و توحیدلری خواجه بهاء الدین حضرتلرینه کلنجیه دك ذکر خفیهٔ
قلبیه ایدی خواجه بهاء الدین قدس سره ذکر جهریهٔ علانیه ایتمکله نقشبند تسمیه اولندی
مشار الیهدن صکره کلان خواجکان عزیزانك کیمی ذکر خفیه و کیمی ذکر جهریه اختیار ایلدیلر

وکیدرك ذکراره که حی حق درکاه اذن ویردیلر امادورانه اذن ویرمدیلر طریقین مذکور بندن
منشعب اولان مشایخ کرام حضرت مولانا وحضرت نجم الدین کبری وحضرت کلشنی
وسایرلری غلبهٔ ذوق ووجد وحالتدن هر بری برکونه دوران ایله ذکر الله اختیار ایلدیلر
رضوان الله تعالی علیهم اجمعین ﮒ نمازی ﮒ یعنی پاك وطاهر خواجه حافظ بیت چون
نیست نماز من آلوده نمازی * درمیکده زان کم نشود سوز وکدازم * مولانا هاتفی بیت زارکان
دین کارسازی کنیم * باب وضوشان نمازی کنیم * عمل مخصوص فاعلی لوث کناهدن پاك
ایتدوکیچون نماز تسمیه اولندی ﮒ نمطی ﮒ فتح میم وکسر طاء مهمله ایله دوشنجك فراش
وبساط نوعنه دیرلر میرنظمی بیت نمطی کرانبها کسترد * خانه رازیب دادوزینت کرده *
ﮒ نمکزی ﮒ فتح میم وسکون کاف وکسر زاء معجمه ایله برحلوادر عسل ویاسکر ونشاسته
وروغن ساده ویامغز بادام ایله ایدرلر بسحاق اطعمه بیت چون نمکزی چرب وشیرین باد آن
حلوافروش * کین خیال حلقجی درکردش پرکار داشت ﮒ نوای خسروانی ﮒ باربد
جهرمی خسرو پرویز مجلسنده ایتدیکی نثر مسجع الحانندن برلحن آدیدر امیر خسرو بیت
بکوش خسرو استاد معانی * چنین کرده نوای خسروانی ﮒ نوبتی ﮒ سکون واو وفتح باء
موحده وکسر تاء مثناة ایله درت معنایه کلور اول بمعنی چادر وخیمه حکیم خاقانی بیت نوبتی
بدعه راقهر توبرد طناب * صیرفی شرع راقدر توزیبد امین * حکیم انوری بیت ای شاه تو چون
سماك وعالم چوسمك * یك شقه زنوبتی جاه تو فلك * شیخ نظامی بیت نشان جست آمد بدرکاه
شاه * سرنوبتی دید براوج کاه * ثانی نقاره زن ودهل زن شمس جندی درنعت شریف بیت
نوبتی دولتت یعنی بلال صبح خیز * پنج نوبت نوبت دین تودر دنیازده * امیرخسرو بیت بتشویش
دهل رنجه مشو ای نوبتی امشب * که خفتن دربرپارست بیداران شبهارا * ثالث اسب
جنیبت یعنی یدك آت حکیم انوری درنعت شریف بیت جبرئیل ازپی رکاب رویش * نوبتی
بردرسرای آرد * رابع مؤید الفضلاده بمعنی خیمهٔ پاسبان یعنی بکجی چادری که آنده نوبت ایله
اوتوررلر شیخ نظامی بیت شنیدم کز پی پارهو سناك * بماتم نوبتی زد بر سرخاك * وله در اسکندر
نامه بیت زبس نوبتی های کوهرنکار * نمی برده بر درشهریار ﮒ نوبهاری ﮒ مصنفات
باربد خسرودن برپرده آدیدر شیخ نظامی درخسرو وشیرین بیت چو برکفتی سرود نوبهاری
عرق کشتی کل ازبس شرمساری ﮒ نودارانی ونودرانی ﮒ کلاهما بسکون الواو وفتح الدال
والراء المهملتین وبکسر النون بمعنی تحف وهدایا کذا فی فرهنك جهانکیری مجمع الفرسده صلهٔ
شعر وشاداتی معناسنه در ﮒ نوی ﮒ کسر واو ایله ایکی معنایه در اول جدید ونازك ثانی
زاری وناله معناسنه در بوایکی معنایه ابوالمؤید بیت زکهنکی ونوی تانوی وشادشوی * رسد
زمان که بدست وجود یادشوی * وبمعنی متحرك ولرزان شوی حکیم سنایی بیت راه دین روکه
راه دین جوزدی * همچوشاخ ازبرهنکی نشوی ﮒ نهاری ﮒ فتح ها وکسر راء مهمله ایله صباح
وقتنده صفراشکن دیو تناول اولنان طعام قلیل معناسنه استاد فرخی بیت من دوش بکف
داشتم آن زلف چه شب * وزدولب آن کردم امروز نهاری * خفاف کوید بیت وصال تو تا باشدم
میهمانی * سزد کر توبك بوسه خواهم نهاری * شمس فخری بیت بعالم ازعهدی بودناهار * زخوان

زخوان شه بود اکنون نهاری ﮒ نهالی ﮒ فتح ها وکسر لام ایله بمعنی قالیچه وکلیم ودوشنجك
دسنه طالب آملی بیت بتن بو یاکند کلهای تصویر نهالی را * بپاید ارساز دخفتکان نقش
قالی را ﮒ نهاوندی ﮒ موسیقیده بر پرده نامیدر حکیم نزاری قهستانی بیت نماز شام
برسید ای بت سمرقندی * بساز چنك وبزن پردهٔ نهاوندی ﮒ نی ﮒ نای کبی ایچی بوش
قامش حضرت مولانا قدس سره بیت بشنو ازنی چون حکایت میکند * ازجدایيها
باب النون المکسورة
شکایت میکند * عربیده قصب دیرلر ﮒ باب النون المکسورة مع الالف * نسا ﮒ فتح سین
سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول ولایت خراسان اعمالندن برشهر آدیدر ثانی کتاب زندده
کوشت واستخوان مرده معناسنه آدمك اولسون غیرك اولسون زراتشت بهرام بیت میالای
آنرا بخون نسا * که تا از توخوشنود باشد خدا * وله بیت نساوپلیدی بدآنجابرند * که مردم
بران راه برنکذرند * عربیده عورت دیمکدر ﮒ نغوشا ﮒ ضم غین وفتح شین معجمتین ایله اکثر
فرهنکلرده مذهب آتش پرست معناسنه درکه نغوشاك ونغوك دخی دیرلر شمس فخری
* قطعه * ای خسروی که باشد اسرار چرخ وانجم * برلوح خاطر توچون نور خور هویدا *
ازبسکه کبر وکافر درراه حق بکشتی * درروم وهندوار من منسوخ شد نغوشا * اما اصحی قوم
صابئین اولمقدرکه تفصیلی عنقریب نغوشاك ذیلنده ذکر اولنور انشاء الله تعالی ادات الفضلاده
بودینك بردینه دوننه آدمه دیرلر طائفهٔ کفره دن ﮒ نکیسا ﮒ کسر کاف فارسی وسکون
یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله باربد خسرو ونظیری برمطربك نامیدر شیخ نظامی * مثنوی *
نکیسا نام مردی بوده چنکی * ندیم خاص میری سخت سنکی * کز وخوش کوتری درلحن وآواز
ندید این چنك پشت ارغنون ساز * خواجه سلمان بیت ازپی خسرو وکل بلبل شیرین کفتار
نغمهٔ باربد وصوت نکیسا آورد ﮒ نیا ﮒ فتح یای تحتانیله پدر پدرکه عربیده جد دیرلر وپدر
مادره ده دیرلر ترکیده دده دیدکلریدر شمس فخری بیت بجای بنده همان کن که با افاضل عصر *
توکرده وپدرت کرده است وجد ونیا * استاد لبیبی بیت زجرم جهانی پرآوازه شد * روان
نیاکان من تازه شد * حکیم فردوسی بیت نبیره که خشم آورد بانیا * هم ازبابهی باشد وکیمیا *
ﮒ نیوشا ﮒ ضم یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله شنونده وفهم کننده ویادکیرنده حکیم فردوسی
بیت بهرکار کوشا بباید شدن * بدانش نیوشا بباید شدن ﮒ مع الباء الموحده * نشیب ﮒ
کسر شین معجمه وسکون یای تحتانیله انیشدر مقابلی فرازدرکه یوقش معناسنه در استاد رودکی
شیب توبافراز وفراز توباشیب * فرزند آدمی بتواند بشیب وتیب ﮒ نقاب ﮒ فتح قافله
عورات یوزلرینه طوتدقلری پردهیه دیرلر ابوالمعانی بیت برای دیده عشاق رانقاب کند
بدست نازکشاید دوزلف مشك آکین ﮒ نکاب ﮒ فتح کافله بمعنی دستوانه که بهله دخی دیرلر
الدوان معناسنه حمید الدین خوارزمی بیت این نکاب ازبهر شاهان برکف دست منست *
تانیاز آرد بلو تربناخن چنك باز ﮒ نهیب ﮒ کسر ها وسکون یای تحتانیله قورقو ترس وبیم
معناسنه شمس فخری بیت خشم شه ازبخشم سیاست نظر کند * کردد چو آب زهره ومریخ
ازنهیب * مولانا هاتفی بیت پل این سپاه قیامت نهیب * بدین کونه آورد پادر رکیب *
نهیو دخی دیرلر ﮒ نیاب ﮒ فتح یای تحتانیله بمعنی نیام غلاف معناسنه که قابج وخنجر وبچاق

قنی وامثالی نسنه‌لر ابو المعانی. بیت نماند در نیاب آن تیغ سر تیز * خلافش کر کند از جهل
اعدا لغ نیب ع سکون یای تحتانیه ایله اتباع الفاظ قبیلندندر مزاوجه طریقیله سیب نیب دیرلر استاد
لطیفی بیت علیلی کر بحران کرانست * انار و سیب نیب او راز یانست لغ نیزه پرتاب ع بر نوع قصه
حربه در که الله کوتوردلر و کاهی ایکیسن واوچن بر غلافه قویوب آت یا ننه طپوز طرفنه قودلر
ترکیده خشت دیرلر روم دیارنده شاطرلر اللرنده طوتارلر لغ مع التاء المثناة * نشاخت ع
فتح شین و سکون خاء معجمتین ایله بمعنی نشاند یعنی دیکدی حکیم فردوسی بیت همی شاد را تخت
فیروزه ساخت * همی تاج را کوهر اندر نشاخت لغ نشت ع سکون شین معجمه ایله بمعنی
خوش کذا فی فرهنك جهانکیری خوشی دیجك یرده نشی دیرلر لغ نکاهداشت و نکهداشت
کلاهما بمعنی حفظ کرد یعنی حفظ ایلدی و صاقلیوب طوتدی دیمك اولور فعل ماضیدر مصدری
نکاهداشتن اولور لغ نوشت ع کسر واو و سکون شین معجمه ایله ایکی معنایه‌در اول معروف
ثانی بمعنی پیچیده و نوردیده حکیم خاقانی * رباعی * دستی که کرفتی سر آن زلف چو شست *
پایی که ره وصل نوشتی پیوست * زان دست کنون در کل غم دارم پای * زان پای کنون بر سر دل
دارم دست لغ نیست ع یای تحتانی معروف و سکون سین مهمله ایله ایکی معنایه‌در اول
یوق عربیده مافیه معناسنه‌در شیخ سعدی بیت هر کرا صورت نبندد سر عشق * صورتی
بند دولی جانیش نیست * ثانی دکل عربیده کی لیس معناسنه خواجه حافظ بیت مردم دیده
ما جز برخت ناظر نیست * دل سرکشته ما غیر ترا ذاکر نیست * اصلی نی است ایدی الفی
حذف اولنمشدر لغ نیکبخت ع سکون یای معروف و کاف و خاء معجمه و فتح باء موحده ایله
طالعی مسعود و بختی قوتلو معناسنه شیخ سعدی بیت پیراهن سبز بر درختان * چون جامه
عید نیکبختان لغ نیم بدست ع یای معروف و کسر باء موحده و دال و سکون میم و سین مهملتین
ایله سره دیدکاری که ابهام ایله سبابه پرمقلری اراسی قدر و قارش معناسنه‌در بعض فرهنکده
سوزکو معناسنه مرویدر لغ نیم بهشت ع یای معروف و سکون میم و شین معجمه و کسر باء
موحده و راء مهمله ایله روفدان بشمش برطه یه دیرلر آکا بکزر نه اولورسه لغ نیمدست ع
یای معروف و سکون میم و سین و فتح دال مهملتین ایله کوچك یاصدق فرهنك جهانکیریده
مسند کوچك مسطوردر حکیم انوری بیت دست آفت درو چکونه رسد * که درو نیمدست
دستور ست لغ نیم چاشت ع یای معروف و فتح جیم فارسی و سکون شین معجمه ایله صباح وقتی
تناول اولنان صفرا شکن که قوشلق طعامنك مختصریدر لغ نیمراست ع یای معروف
و سکون میم و فتح راء مهمله ایله موسیقیده بر پرده آدیدر امیر خسرو بیت کفتن از ان قول که
قوال راست * کفته کهی راست کهی نیمراست لغ نیمسوخت ع یای معروف و سکون میم و خاء معجمه
وضم سین مهمله ایله اکسی دیدکاری برباشی یانمش اودون ترکیده کوسکی و چغتایده کوساو دیرلر
لغ مع الجیم * نسکنج ع سکون سین مهمله و نون و فتح کافله چمدك که ایکی برمقله برآدم دریسن
طوتوب صقمق اصفهانیلر لغتیدر لغ نشکنج ع سکون شین معجمه و نون و فتح کافله ایکی
برمقله برآدمك دریسن طوتوب زحمت ویرمك نیلاك دخی دیرلر عربیده قرص و هندی لساننده چونتی
دیرلر استاد عنصری. بیت آن صنم را زکاز و از نشکنج * تن بنفشه شد و دولب نارنج لغ نیرج ع

لغ نیرج ع یای مجهول و فتح راء مهمله ایله بمعنی پژمرده یعنی صولمش لغ نیرنج ع یای معروف و فتح
راء مهمله و سکون نونله عزایم و افسون معناسنه استاد رودکی بیت مهر مفکن برین سرای سپنج
کن جهان پاکبازی و نیرنج لغ مع الدال المهمله * نژاد ع فتح زاء فارسیله اصل و نسب
معناسنه حکیم فردوسی بیت بپرسید ازو پهلوان از نژاد * بر و یك بیك سروبن
کردیاد * شمس فخری بیت سریر بخش سلاطین شیخ ابواسحق * مربئ فضلا تاج
ملاء پاك نژاد * کتاب مجتبی و محبوب العارفینده اصل معناسنه مسطوردر نسب قیدی ذکر
اولنمامشدر اما نسب معناسنه کلدوکی سایر فرهنکلرده مسطوردر لغ نژد ع فتح زاء فارسیله
اولوکشی و خواجه معناسنه‌در لغ نژمند ع سکون زاء فارسیله ایکی معنایه‌در اول مهابتلو
معناسنه میر نظمی. بیت آن یکی نژمند صاحب عز و جاه * هوشمند و عاقل و پر انتباه *
ثانی غصه‌لو معناسنه‌در لغ نزند ع فتح زاء معجمه و سکون نونله ایکی معنایه‌در اول بمعنی نژند
مرقوم و معهود ثانی پژمرده معناسنه‌در لغ نژند ع فتح زاء فارسی و سکون نونله بش معنایه
کلور اول متغیر الحال و پژمرده احوال معناسنه حکیم اسدی بیت کنون سوسنت در دمندی
کرفت * کلت ریخت و لاله نژندی کرفت * ثانی متألم و غمناك معناسنه استاد لطیفی بیت
کنونم ز قهر زمانه نژند * مرا خرمی ناید از لهو و خند * ثالث عاجز و فرومانده لکن الم کشیده
اولق حکیم اسدی بیت خرد نیز دارم که دل چون نژند * نماند کند در دم آسان به پند * رابع
طالع نامساعد و بخت ناهموار معناسنه مولانا جامی. بیت جامی اکرنست زبخت نژند *
چون علم خسرویش سربلند * خامس غضبناك و مهیب معناسنه حکیم اسدی. بیت همی
مور بد مهتر از کوسفند * که بومرد جستی چو شیر نژند لغ نشکرد ع سکون شین معجمه و راء
مهمله و فتح کافله سونکر که ابر کهن وابر مرده دخی دیرلر دریاده اوت کبی بتر عربیده اسفنج دیرلر
لغ نهاد ع بمعنی بنیاد و رسم و وضع معناسنه‌در کذا فی مؤید الفضلا و فعل ماضی اولور نهادن
لفظندن فرهنك زفانکویاده بمعنی جن و محل حیلتده استعمال اولنور لغ نیازمند ع سکون زاء
معجمه و نون ایله حاجتمند و رجا ایدیجی معناسنه خواجه حافظ. بیت تنت بناز طبیبان نیازمند
مباد * وجود نازکت آزرده کزند مباد لغ نیازومند ع بمعنی نیازمند زیاده واو ایله‌ده جائز
کورمشلر استاد منوچهری. بیت من نیازومند روی تو کشتم و هردم چو من * عاشق یاری بروی
آیدش صد کونه نیاز لغ نیرومند ع سکون یای تحتانی و ضم راء مهمله ایله قوتلو زورمند
کبی نیرو قوتدر مند ادات نسبتدر عربیده کی ذو معناسنه که ذو القوه دیرلر لغ نیشخورد ع یای
معروف و سکون شین و ضم خاء معجمتین ایله موذی جانور صوقمش آدم که نیش و آری و عقرب و کبی
وامثالی عربیده ملسوع دیرلر لغ نیمخورد ع یای معروف و سکون میم و فتح خاء معجمه و واو معدوله
ایله هنوز نارسیده بغدای آتشده بشورب دانه سن سلکوب یرلر و دخی سباعك بقیه اکالی
معناسنه شیخ نظامی. بیت نیمخورد سکان صید سکال * جز بتعلیم علم نیست حلال *
لغ نیومرد ع یای معروف و سکون واو ایله بهادر ارد یمك اولور شاهدی * مصرع * الب اولدی
و نیو اولدی دلیر اولدی دلاور * میر نظمی. بیت نیو مردی میان لشکر بود * در نبرد از همه
دلاور بود لغ مع الراء المهمله * نتفتر ع فتح تائین مثناتین و سکون فا ایله یازدیرلر اوت آدیدر

ل نثار ع فتح ثاء مثلثه ایله صاچی یعنی آقچه وبعضیلر حالنجه میوه صاچمق لغت دشتر کدر
مولانا جامی بیت اصبحت زایر الك یا شحنة النجف * بهر نثار مقدم تو نقد جان بکف *
ل نزار ع فتح زاء معجمه ایله ضعیف ولاغر معناسنه شیخ نظامی بیت به که ضعیفی تو درین مرغزار
کاهوی فربه ندود بازار * محمود ابن یمین بیت زهی دسلسلهٔ زلف مشکبار مجعد * دل شکستهٔ
چون من نزار کرده مقید * چغتای لساننده تاوش دیرلر زبون اولمغه تاوشالماق دیرلر ل نشابور
فتح شین معجمه وضم باء موحده ایله ایکی معنایه در اول نام شهر معظمدر که اصلی نه شاپوردر یعنی
شهرشاپور زیرا لفظ نه فرس قدیمده شهر معناسنه در مرور ایام وتغیر السنه ایله نشابور اولدی
ناصر خسرو بیت شهر کرکان نماند با کرکین * نه نشابور ماند باشاپور * روایت اولنور که مولانا
کاتبی کل قصیدهسن نظم وانشا ایدوب پادشاهنك حضورینه کتوروب اوقورکن پادشاه سؤال
ایدر که مولانانه باغك کلی ونه کلك بلبلی در مخاطبی جواب ویرمدین کندوسی بو بیتی اوقور بیت
همچو عطار از کلستان نشابورم ولی * خار کلزار نشابورم من وعطار کل * بعده قصیدهٔ پادشاهك
حضورینه قودقده پادشاه کورر که اول بیت قصیدهده یوقدر کاتبیدن سؤال ایلدکده پادشاهك
سؤالنه علی الفور جواب ویرلدی دیر ثانی موسیقیده برمقام آدیدر نیشابورك دخی دیرلر
ل نشانکر ع فتح شین معجمه وکاف فارسی وسکون نونله نشان ایدیجی دیمك اولور وپرکارکبی
ایکی اوجی سوری برآلتدر بعض اهل صنعت قوللنورلر ل نشوار ع سکون شین معجمه ایله
ایکی معنایه در اول نشخوار مرقوم معناسنه ثانی علم شخصدر ل نقار ع فتح قافله خاطر مانده
اولمق معناسنه در حکیم شفایی بیت ای شیشهٔ ظرف سرخویش نکهدار * کین سنك
بلامایهٔ صد جان نقارست ل نکار ع فتح کاف فارسی ایله اوچ معنایه کلور اول خوبرو ومحبوبان که
بت وصنم معناسیله مترادفدر خوبروله اطلاق اولنور بتخانه یه مغستان دیدکاری کبی نکارستان
دخی دیرلر حکیم انوری در صفت بهار بیت نکاست مجنون تا عرض داده در یابد * نکارخانهٔ حسن
وجمال لیلی را * حکیم سوزنی بیت دلم نکار پرستی کرفت بر رخ دوست * بود سزای پرستندهٔ
نکار آتش * ثانی نقش معناسیله مترادفدر حکیم انوری در کتاب فلکیات بیت برازوبود
سبکروح دبیری که بکلك * معنی اندر ورق روح همی کرد نکار * حکیم خاقانی بیت صورنکار حدیثم
ولی هرآن صورت * که جان درو نتوانم نهاد نکارم * ثالث اول سیاه رنك که حنا وچویدن
ایدوب زنان اللرینه وایاقلرینه نقش ایدرلر بومعنی نقش معناسنه یقیندر شیخ نظامی * مثنوی
زهر سو عروسان نادیده شوی * زخانه برون تاختندی بکوی * رخ آراسته دستها را نکار
بشادی دوبند از هر کنار * کمال اسمعیل بیت بر کف بود نکار ونیابی تو خود بکف * بعض خیره
خیره نام تو نتوان نکار کرد * بوایکی معناده مصدری نکاشتن ومعنای اولده مصدری نکاریدن اولور
ل نکاهدار ونکهدار ع کلاهما بفتح الکاف والدال المهمله وسکون الهاء ایکی معنایه کلور اول
نکاهداشتن ونکهداشتن لفظلرندن صیغهٔ امردر ثانی اسم فاعلدر حفظ ایله وحفظ ایدیجی
معنالرینه ل نکونسار ونکونسر ع کلاهما بضم الکاف الفارسی وواو المعروف وسکون النون
وفتح السین المهمله سرنکون معناسنه یعنی باشی اشاغی مولانا هاتفی بیت چو اوران کونسارشد
تخت وبخت * بجایش برادر برآمد بتخت ل نهار ع ایکی معنایه در اول اکسلك واکسك واوءك

واوءك معناسنه استاد فرخی بیت بخت شما وغیر شما هردو برفزون * وان مخالف از بد اندیش
درنهار * ثانی ترس وبیم معناسنه وله ایضا بیت نهنك از وبحر وشست بحرا ز وبفغان * پلنك
از وبه نهیب دشت وببر از وبه نهار * حکیم قطران ارموی بیت دل موافق با مهر او جدا ز نهیب * تن موالی
بافر اوبری زنهار * مصدری نهاریدن کلور ل نیر ع یای معروف ایله بویندرق که چفت
سورن اوکوزه عربه چکن صغرك بوینه چکورلر ل نیروفر ع یای معروف وضم راء مهمله وفتح
فا ایله ایکی معنایه در اول نیلوفر که معروف صاری چیچکدر صوده بتر قیناددوب صوین آلوب
شکر ایله شربت ایدرلر سودایه غایت نافعدر ثانی قوتسز دیمك اولور نیرو قوت وفر آچلق
معناسنه در ل نیسار ع یای معروف وفتح سین مهمله ایله بر طائفه نك آدیدر حکیم فردوسی
بیت صفی بردکر دست بنشاندند * همی نام نیساریان خواندند ل نیشتر ع یای معروف
وسکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله فصادنیشتری که غایت سوری وکسکیندر مولانا عرفی
بیت اقبال کرم میکزد ارباب همم را * همت نخورد نیشتر لا ونعم را * اصلنده نیش آغولو جانور
دکنی وتر ادات تفضیلدر ل نیکوکار ع یای معروف وضم کاف اول ایله اعمال صالحه صاحبی
وایوایش ایشلیجی دیمکدر عالم ودانا وصالح اولانلره دیرلر ل نیلبر ونیلفر ونیلوبر ونیلوفر ع
جملهسی نیلوفر معناسنه درکه نیلوبل ونیلوفل دخی دیرلر حکیم قطران ارموی بیت بر کنار
جوی بر سبزی کبودی جای جای * چون نشانده بر پرند سبز تمدانیلبر ل نیمور ع یای معروف
وضم میم ایله آلت رجل معناسنه در حکیم سوزنی بیت کون عدو را دریغ باشد از ان کیر *
باد ابه نیمور من عدوش کرفتار * وله ایضا بیت من این نیمور خود را وقف کردم * علی صبیانکم
یا ایها الناس ل مع الراء المعجمه * نیاز ع فتح یای تحتانیله معروف ومشهوردر حاجت ورجا
معناسنه مثال اول حکیم اسدی بیت برفتیم با نیزههای دراز * رسانید شر ایزد بکام نیاز *
مثال ثانی شیخ سعدی بیت بدلداری آن مرد صاحب نیاز * بزن کفت کای روشنایی بساز
فرهنك محمد هندوشاهده معنی درشت وقحط وشره وبالدت طعام خوردن مسطوردر ل نیز ع یای
معروف ایله حرف واو عطف کبی ادات عطفدر دخی معناسنه مرحوم کمال پاشازاده جملهٔ تصرفات
خاصه‌دن بونك تعریفنده دیرکه نیز لسان فارسیده شول معنی ایچون وضع اولنمشدر که ترکیده اندخی
ایله تعبیر ایدرلر مثلا ترك اولدخی دیر عجم او نیز دیر نتکم بو بیتده واقعدر بیت اونیز کذشت این
کذرکاه * وان کیست که نکذرد ازین راه * انتهی کلامه معلوم اولا که آندن ده عبارتی هر برده نیز
اولمز زیرا معنای ترکیب ازان نیز اولمق کرکدر نیز مستقلا ادات عطف اولمق اوزره موضوعدر
عربیده واو عطف ایله ادا اولنور چغتایده داغی دیرلر نتکم میر علیشیر دیمشدر بیت ای جمالینك
کلشنی خوب وعالینك باغی خوب * ایلکا لطفونك خوب ایسا جانیمغا ظلمونك داغی خوب *
ل نیمروز ع یای معروف وسکون میم وضم راء مهمله وواو معروف ایله اوچ معنایه کلور ایکیسی
لفظ مفرد بری لفظ مرکبدر لکن مفرد لفظلرك دخی اصلی مرکب ایدی بعده مفرد اولدی بری
ولایت سیستانه دیرلر اول اکه یه اسم اولمشدر رستمك ولایتیدر خواجه سلمان بیت من
ببغداد وز طبع من بشام ونیمروز * درجهای کوهر منظوم وغر امیرسد * عجایب البلدانده
مسطوردر که چون حضرت سلیمان علی نبینا وعلیه السلام اول ولایته واردی سراسر طلو صو

کوردی دیوله امر ایلدی صویک ایچنه طپراق دوکدیلر صباحدن نصف نهاره کلنجه دیولر اول
یری طپراغله طولدردیلر تمام اولمغله آدینی نیمروز دیدیلر یارم کونلك ایش اولدوغندن وبعضیلر
دیدیلرکه خسرواول محلی نیمروز لشکرکاه ایتمشیدی آندن باعث تسمیه اولدی شیخ احمد غزالی
قطعه * چون چتر سنجری رخ بختم سیاه کرد * با فقر اکر بوده وس ملك سنجرم * تا یافت
جان من چتر ذوق نیمشب * صد ملك نیمروز بیك جو نمیخرم * بری دخی اختراعات باربد خسرودن
بر پرده نامیدرکه وقت نیمروزده مجلس خسروده اجرا ایتمشیدی شیخ نظامی بیت چو کفتی
نیمروز آن مجلس افروز * خرد بیخود شدی تا نیمهٔ روز * معنای مرکب وقت ظهردن کنایه در
نصف نهار معناسنه شیخ سعدی بیت ظالمی را خفته دیدم نیمروز * کفتم این فتنه است
بیدار بوده به * اویله وقتنه ویاخود اویله وقتی دیمك اوله لـ نیمسوز حـ یای معروف
وسکون میم وضم سین مهمله ایله غلبهٔ ناردن هنوز پشمدین یانمش کباب معناسنه در میر نظامی
بیت جکر نیمسوز بود از آتش غم * بر آید اشك خون از چشمهٔ چشم لـ نیمکوز حـ یای
معروف وسکون میم وضم کاف فارسیله بوکری که کوز پشت دخی دیرلر عربیده احدب دید کاریدر
لـ نیز حـ یای معروف وزاء فارسیله صارمشق که اغاجه دولاشور ولابد اول اغاجی قوریدر
عربیده لبلاب وعشقه دخی دیرلر کذا فی المجمع لـ مع السین المهمله * نتاس حـ فتح تاء مثناة
ایله بمعنی خوش وخرّم کذا فی فرهنك جهانکیری لـ نجاس حـ فتح جیمله کفش دوز اصطلاحنده
سزی دیرلر سختیان ایله کون اراسنده قودقلری نسنه در لـ نلکس حـ سکون لام وفتح کافله
بمعنی سر دیوار یعنی دیوارك اوجی که ناکلس وباء موحده ایله بلکس دخی دیرلر کذا فی المجمع
لـ مع الشین المعجمه * نکش حـ سکون کافله ایشه کوجه کاهل وسست اولق معناسنه
میر نظمی بیت بود نکش وکاهل وبیکار وسست * لیك بوده درخورش چالاك وجست *
لـ نکوهش حـ ضم کاف وکسر هایله مذمت وسرزنش معناسنه شمس فخری بیت اکر ذات
اورا ستایش نکوید * فرشته بود در مقام نکوهش * حکیم فردوسی بیت ز چیزی که کردد
نکوهیده شاه * نکوهش بود نیز بر تاج وکاه * حکیم اسدی بیت کراز خراسته نام جوئی نه
لاف * بخود بی نکوهش بده بی کزاف لـ نیایش حـ فتح یای تحتانیٔ اولی وکسر ثانیه ایله
تحسین وآفرین ودعا معناسنه شمس فخری بیت بقای ابو سحاق خواهند از حق * همه اهل
صدق وورع در نیایش * وبمعنی تضرّع وزاری حکیم فردوسی بیت به پیروزی اول نیایش
کند * جهان آفرین را ستایش کند لـ نیش حـ یای معروف ایله ایکی معنایه در اول آغلو
جانوار اینکنه سی عقرب وزنبور امثالی شیخ عطار بیت زنیش پشه سازد ذو الفقاری * چنان کز
عنکبوتی پرده داری * ثانی فصاد نیشترندن مخففدر کمال پاشازاده مرحوم بونده دخی دیرکه
نیش سوری نسنه در دشنی طکو زدیشنه ده دیرلر نتکیم بو بیتده واقعدر بیت همچو نیش کراز
دندانش * نیز در قصد مستمندانش لـ نیوش حـ ضم یای تحتانیله دیکلمك استماع معناسنه در
استاد لطیفی بیت ای اهل نیوش بر فسافس * تا چند تراچنین وساوس * وشنیدن
لفظندن امر اولور بشنو معناسنه حکیم فردوسی بیت فرستاده را کفت نیکو نیوش * بکو انچه
بشنیدی ای تیزهوش * ودخی اسم فاعل اولور شنونده معناسنه خواجه حافظ بیت

بیت با دوستان مضایقه در عمر ومال نیست * صد جان فدای یار نصیحت نیوش کن لـ مع الغین
المعجمه لـ نفاغ حـ فتح فایله بیوك قدح که مجلس آخرنده آنکله طلو شراب ایچرلر حکیم قطران
ارموی بیت چو بزم خسروان کردد ز بوی ورنك باغ اکنون * نفاغ از وی لبش داری شود بر می
نفاغ از وی * استاد کسایی بیت دل شاد دار وپند کسایی نکاه دار * بکچشم زوجد امشو از رطل
واز نفاغ لـ مع الفاء * نشاف حـ فتح شین معجمه ایله خشکیٔ دماغ یعنی دماغده یبوست اولمق
اکثر حرکت عنیفه دن عارض اولور ابو المعانی بیت از سخنهای یابس یاوه * شنونده دماغ
شد نشاف لـ نکاف حـ فتح کافله یعنی بهله الدوان معناسنه اولور لـ مع الکاف * نستاك حـ
سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله پیچیدن شکم یعنی یورك بوریسی که اطبا مغص دیرلر فتح میم
وغین معجمه ایله کذا فی المؤید لـ نسنك حـ سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بمعنی مخلوج
باریك پیچیده یعنی ابنجه پنبه ایپلکی کذا فی الاداة لـ نغاك حـ فتح غین معجمه ایله بمعنی نادان
وابله کذا فی المجمع اما فرهنك میرزاده حرامزاده معناسنه در یعنی ولد زنا لـ نغوشاك ونغوك
کلاهما بضم الغین المعجمه اکثر فرهنکلرده آتش پرست مذهبی معناسنه روایت اولنمشدر حکیم
سوزنی بیت بیرون زیك پدر تو نغوشاك زاده * من تا بسی پدر همه دار اودینورم * وله ایضا
بیت ای نظامی کلکی بی سر وبی سامانی * بنغوشاك وجهود ومغ وترسامانی * استاد
ابوشکور بیت سخنکوی کشتی سلمانت کرد * نغوشاك بودی مسلمانت کرد * بعض فرهنك
صحیح الاسانیدده مثبوت ومنقولدرکه اسلام دینندن ماعدا سنده بر دیندن بر دینه نقل ایدنه
نغوشاك دیرلر تفسیر زاهدیده نغوشاکی ترجمهٔ صابئین تحریر اولنمش بر دیندن دین آخره
دونجیلر دیو یعنی هر دیندن بر مقدار مرادلری اولدوغی اوزره اخذ ایدرلر وملائکه یه
پرستش ایدرلر وزبور اوقورلر وکعبهٔ مکرمه یه متوجها نماز قلارلر بودخی مرویدرکه صابئین طائفه
زنادقه دن ستاره پرست دیرلر یعنی یلدزه طپارلر امام فخر رازی رحمه الله تفسیر کبیرده آیت
کریمهٔ * ان الذین آمنوا والذین هادوا والنصاری والصابئین * تفسیرنده دیرکه صابی
مشتقدر صبا یصبو واصباءدن ای مال واحب واصبی بودرکه صابی نك معناسی بر دیندن دین آخره
میل ایدیجی وکواکبی دوست طوتیجی دیمکدر زیرا بو کروه آدم دینلرندن دونوب تعظیم وعبادت
نورانیات وپرستش ملائکه یه مشغول اولدیلر ودخی منقولدر مجاهد وحسن دن رضی الله عنهما که
بو طائفه بر قومدر مجوس ویهودیدن بدتردر ذبیحه لری اکل اولنماز ونسوانلرینه نکاح صحیح اولماز
وقتاده رضی الله عنه دن نقل اولنورکه بو طائفه ملائکه یه وشمسه دخی عبادت ایدرلر ونماز وسجده
ایدرلر کونده بش کرّه ودیرلرکه بو طائفه کند واعتقیدهٔ باطله لرنده دیرلرکه حق سبحانه وتعالی
خالق عالمدر اما امر ایلمشدر قوللرینه که نورانیاته تعظیم ایلیه لر یعنی ملائکه وکواکبه عبادت
ایده لر ونماز ودعا ایچون کواکبی قبله ایدینه لر وبو سوزلریده ملائکه وافلاك وکواکبك خالقی
حق سبحانه وتعالی درجل شانه ولکن کواکبی مدبر امور سفلی ایلمشدر واحوال اهل عالمی خیر
وشردن وصحت ومرضدن تمام آنلره متعلق طوتمشدر پس واجب اولدی بنی آدم اوزرینه که
عالم سفلی نك مدبر ومربیلری اولدقلری جهتیله تعظیم ایده لر بو قوم کلدانیین طائفه سنه دخی
منسوبدر حضرت ابراهیم علی نبینا وعلیه الصلوة والسلام بو قولی اوزرلرینه رد وابطال ایلدی

فم

امام راغب اصفهانی کتاب کنوز الودیعه من رموز الذریعه ده یازار که فارسیان قابل یزدان واهرمندرلر و متابع ملت حنفی اولدقلری اعتقادلرنده اولمامق کرکدر یعنی خلیل الله صلوات الله وسلامه علی نبینا وعلیه ملتی اوزرینه مستلزم وصول ذات وصفات اولمش اوله‌لر اویله دکللردر اکر دیرلرایسه که طائفهٔ فارسی اعتصام عروهٔ وثقای ملت حنفی اوله‌لر حضرت ابراهیم علی نبینا وعلیه السلام‌ك بدء ظهورندن ومباشرت دعوتندن تا کشورایرانده شیوع بدعت زردشت زمانه کانجه دولت کشتاسب بن لهراسب زماننه واول زمانك خلقی پرستش یزدان واهرمن ایدرلرایدی بو تفصیل اقوالدن مستفاد اولنان بودرکه نغوشاك طائفهٔ صابئین اولوب آتش پرست ومغ طائفه‌سی اولمیه والعلم عندالله ع نلشك ع فتح لام وسکون شین معجمه ایله بمعنی قرض دار نلشك دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری والمؤید اما فرهنك زفانکویاده سین مهمله ایله در ونیشك دخی بو معنایه در ع نلاغ ع سکون لام ایله ایکی معنایه در اول سنبل ثانی فهم وادراك معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری مجمع الفرس‌ده طاغ اروکی دربغایت اکشی اولور قلع صفرایه عظیم دخلی واردر ابوالمؤید بیت صفرای مراسود ندارد نلکا * دردسرمن بکجاشناسد علکا * تحفة الاحبابده بمعنی آلوی کشته یعنی خشك شده شمس فخری بیت زانسانکه آلالی دآهدن شاه بسائل * دهقان بدرباغ مردم ندهد نلاغ * ادات الفضلاده دانهٔ شنبلیت مذکوردر ع نیرك ع یای معروف وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول سحر وافسون ثانی مکر وحیله معناسنه که نیرنك دخی دیرلر ع نیزك ع یای معروف وفتح زاء معجمه ایله قصه حربه که الله کتوردلر ع نیشك ع سکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله بمعنی نلشك مرقوم یعنی قرض دار ع نیك ع سکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول بمعنی خوب که مقابلی بددر شیخ سعدی بیت هرکه اونیك میکند یابد * نیك وبد هرچه میکند یابد * ثانی بمعنی بسیار کتاب سلك السلوکده مسطوردرکه ابراهیم موصلی نك برغلامی وار ایدی جلاب کارلقده وقوف تام ومعرفت کلی صاحبی ایدی خواجه‌سی آکا سقالق ایتمك امرایتدی برکون سؤال ایلدی که ای غلام بنجه سن غلام ایتدی نیك و بد خواجه نه سببدن دیدی غلام بوندن زیاده نه سبب اوله که برایشه امرایتدك که آندن خلاص محال اولدی زیرا بکا که سقالق بیوردك نه خلق صودن طویر ونه دجله دوکنور فخر کرکانی بیت یکی زن چون بود باد و برادر چه دیدی درجهان زین نیك بدتر ع نیلاغ ع سکون یای تحتانی وفتح لام ایله ایکی معنایه در اول مصغر نیلدر ثانی بمعنی نشکنج ع نیلوبرك ع نیلوفر معناسنه در کذا فی المجمع ع نیوك ع سکون یای تحتانی وفتح واو ایله کان که عربیده عروس دیرلر ع مع الکاف الفارسی * نیرنك ع سکون یای تحتانی ونون وفتح راء مهمله ایله اوچ معنایه کلور اول مکر وحیله معناسنه خسروی بیت زهیچکونه بروجادوان حیلت ساز * بکار بردند انند حیله ونیرنك * حکیم اسدی بیت جهانرا چنین دستبازی بسست * زهررنك ونیرنك سازی بسست * ثانی سحر وافسون معناسنه شمس فخری بیت ترا ز کید بدان حفظ حق نکهبانست * زحرز ورقیه وافسون وحیله ونیرنك ثالث اصل وهیولا که نقاشلر نقش وتصویردن اول ایتدکاری رسم معناسنه در مؤید الفضلاده یعنی طلسم وجادویی مسطوردر ع نیمترنك ع سکون یای تحتانی ومیم ونون وفتح تاء مثناة

مثناة وراء مهمله ایله اینجه آواز معناسنه بعض فرهنکده قلبدن ظاهر اولان آواز معناسنه در ع نیمجو سنك ع یعنی نیم جو مقداری ونیم جو وزنی دیمك اولور کذا فی المجمع ع نیمرنك ع سکون یای تحتانی ومیم ونون وفتح راء مهمله ایله صحیح رنك اولمیوب نوع ما سرخ ویا خود زرد وکبود وامثالی رنکلرکه قماش وبزوکاغدده خصوصا هم صفته وهم موصوفه اطلاق اولنور ع نیملنك ع سکون یای تحتانی ومیم ونون وفتح لام ایله بمعنی قربان یعنی ترکشلك اوق قونیلان طرفی استاد فرخی بیت بروزکار زار خصم روزنام ونتك تو * فلك درکردن آویزد شفا و نیملنك تو * اما شمس فخری کمان معناسنه دیمش بیت بیك تیر پای فلك شل کند * اکر برکشاید بکین نیملنك * ع مع اللام * نثال ع فتح ثاء مثلثه ایله بمعنی نثار کذا فی فرهنك جهانکیری ع نشپیل ع سکون شین معجمه وکسر باء فارسی بعده یای ساکنه ایله بمعنی قلاب یعنی آوجی چنکالی عموما وقلاب ماهی خصوصا یعنی بالق اولته‌سی حکیم ناصر خسرو بیت کرده زبهر ستم وجور جنك * چنك چونشپیل چوشمشیر تاب * عبدالواسع جبلی بیت زتیر ونیزهٔ تودشمنان هراسانند چواهرمن زشهاب وچوماهی ازنشپیل * استاد لطیفی بیت رسید آفت نشپیل او بهرکامی نهاده کشتهٔ آسیب او بهرمشهد * شمس فخری آغ معناسنه دیمش بیت شست اکر بهرصید بکشاید * حوت کردون فتد بران نشپیل ع نغول ع ضم غین معجمه ایله پوششس نردبان معناسنه کاهی نردبانی سقف ایدوب اول سقفه نغول دیرلر ع نکال ع فتح کاف فارسیله کومرکه انکشت وزغال دخی دیرلر ع نکل ع کاف فارسیله ساده روی معناسنه در میر نظمی بیت کرنباشد نیك خصلت نکل خوب * نزد اهل دل نمی ارزد بچوب * وکاف عربیله طاغ اروکی وبعض فرهنکده سیاه دانه که علف دوابدر ع نهال ع ایکی معنایه در اول اغاج دالی معناسنه میرزا فصیحی بیت تنها نشینی باغمت سودای بسیار آورد * آخر نهال عشق تو دیوانکی بار آورد * ثانی نهالی معناسنه که دوشنجك قالیچه وامثالی حکیم فردوسی بیت تن مرده راخاك باشد نهال * توازکشتن من بدین سان منال * عربیده غصن دیرلر جمعی اغصان کلور چغتایده نال دیرلر ع نیپال ع سکون یای تحتانی وفتح باء فارسیله تبت ولایتنده برموضع آدیدرکه آنده اعلا مشك حاصل اولور شویله که مشك تبتدن صکره مشك نیپالی مشهوردر حکیم اسدی بیت بهابیدبر مشك نیپال بود * که هرنافه زو هفت مثقال بود ع نیطل ع سکون یای تحتانی وفتح طاء مهمله ایله بمعنی ناطل مرقوم ع نیل ع سکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول چویدکه آنکله بز وسائر جامه بویارلر کوك رنك اولور ثانی مصرقربندن جاری اولان نهر عظیمك آدیدر ایکی معنایه شاعر بیت چونیل خویش رایابی خریدار * اکردنیل باشی بازکن بار * فرهنك میرزاده سپند سوخته که بناکوش اطفاله سوررلر دفع چشم زخم ایچون آکا لام دخی دیرلر ع نیلوپل ونیلوفل ع کلاهما بمعنی نیلوفر ع نیم بسمل ع تمام بوغازلنمامش قیون وطاوق وغیرهما مولانا شانی تکلو بیت همچو مرغ نیم بسمل مانده ام دردام تو * یابکش یادانه ده یا ازکفت آزادکن ع نیمزال ع سکون یای تحتانی ومیم وفتح زاء معجمه ایله اورته یاشلو عورته دیرلر ع نیمسال ع سکون یای تحتانی ومیم وفتح سین مهمله ایله اورته یاشلو ارککه آدمه دیرلر مذکور ایکی لغتك مثالی ابوالمعانی * قطعه * شود

درسرای جهان نیك حال * زنش نیمزال وخودش نیمسال * اکرزن بود تازه خویش پیر *
شود درمیان جنك هرماه وسال ع مع المیم * نزم ح فتح زاء معجمه ایله امافرهنك جهانکیریده
سکون زایله مرویدر بخاردرکه ایام شتاده هوا یوزنده ظاهراولور سببی روی زمینده هوای مماس
دخانه مستحیل ولوب اطرافی تیره ایدر اکا تمن وماغ ومیغ دخی دیرلر بعض فرهنکلرده زاء فارسیله
مرویدر شیخ آزری * مثنوی * نزم بارندکی وابرسیاه * کرزمستان بودبیند دراه * بس
بخاری زچشمه برخیزد * وزهوا نزم وابرانکیزد * نزم تاریك وابرهای سیاه * همه برکاروان
بکیرد راه ع نژم ونژیم ح کلاهما بمعنی نزم مرقوم استاد عنصری بیت زنژم ومیغ که
بدروز روشن ازمه تیر * چنان نمود که تاریست آن مه تابان ع نستم ح سکون سین مهمله
وفتح تاء مثناة ایله بمعنی نژم مرقوم کذافی فرهنك جهانکیری ع نشیم ح کسر شین معجمه وسکون
یای تحتانیله بمعنی نشیمن حکیم فردوسی بیت چنین کفت سیمرغ با پورسام * که ای دیده رنج نشیم
وکنام * وله ایضا بیت بفرمود تا پس بهنکام خواب * برفتند سوی نشیم عقاب * بوبیتدن فهم
اولنورکه لانه معناسنه ده اوله ع نفام ح فتح فایله توزقوپارمش هوا ونیرکی که توزدن اوله
استاد دقیقی بیت بخیزد یکی تند کرد ازمیان * که روی اندران کردکردو نفام * فایرینه غین
معجمه ایله ده مرویدر کذافی المجمع ع نیام ح فتح یای تحتانیله قین قلیجك وخنجرك وبچاغك
اولسون غلاف دخی دیرلر شیخ سعدی کلستانده * نثر * زبان سعدی بکام وذوالفقار علی
درنیام * ومولاناهاتفی بیت برآمدبرین توسن تیزکام * برآورد درخشنده تیغ ازنیام *
ودخی صنق صاریجی یعنی قرلش کوکی باغایجی ع نیرم ح سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله
ایله نام سام درکه نریمان ونریم دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت زمن یادبرسام نیرم درود *
خداوند شمشیروکوپال وخود ع نیم ح سکون یای تحتانیله یارم عربیده نصف معناسنه در
شیخ سعدی بیت نیم نانی کرخورد مرد خدا * بذل درویشان کند نیم دکر ع مع النون ح
ع نبشتن ح کسر باء موحده وسکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله یازمق نوشتن
دخی دیرلر ابوالمعانی بیت نمی یابد تغیر حکم تقدیر * بباید برسرم هرچه نبشتست *
ع نثاریدن ح فتح ثاء مثلثه وکسر راء مهمله ایله صاچوصاچمق معناسنه ع نشاختن ح فتح شین
وتاء مثناة وسکون خاء معجمتین ایله اغاج دیکمك ونهنه برکتمك معناسنه حکیم اسدی بیت یکی
دهمی جام زرین بساخت * بدوکونه کون کوهراندرنشاخت * حکیم قطران ارموی * مسمط *
باچنك وبربط ساخته ازدرد وغم پرداخته * اندرمیان بنشاخته یارلطیف وغمکسار * حکیم سوزنی
بیت زدوستی بدل ودیده درنشاختمت * بدانکه زین دوپسندیده تربود وطن ع نشاستن
فتح شین معجمه وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله اجلاس واقعاد معناسنه یعنی اوتورتمق که
نشاندن دخی دیرلر حکیم اسدی بیت سپهبد مرا اوراینکشتی نشاست * بکین جستن دیو
خفتان بخواست * شاه ناصرخسرو بیت کربشایستی که دینی کستریدی هرخسی *
کردکار اندرجهان پیغمبری نشاستی ع نشاندن ح فتح شین معجمه وسکون نونله اغاج وطاش
دیکمك نشاختن کبی واوتورتمق ونصب ایلمك نشاستن کبی مولاناهاتفی بیت نم خون نشانید
کردسپاه * چه کردی که پرشد زماهی بماه ع نشان ح درت معنایه کلور اول علامت ثانی

ثانی حصه ونصیب بو ایکی معنایه ترتیب اوزره شرف شفروه بیت کردید کسی نشان این خوان
یاخورد نشان دوستان کو * ثالث نشاندن لفظندن صیغۀ امرووصف ترکیبی دروشانده
معناسنه اسم فاعل دخی اولور امابومعنی آخرکلمه ایله ترکیب اولمدقجه مستفاد اولمز مثلا شاعر
بیت دوابراهیم آمدبدیرجهان * یکی بت شکست ویکی بت نشان * رابع بمعنی نشانه ابوالمعانی
بیت سینه راکردم بتیرتیزمژکان نشان * تابیابدراحت وآسایش این جان حزین * چغتای
لسانندهٔ بیلکو دیرلر میرعلیشیر بیت اول نشان کیم تیلباراب ایتکان کونکولکا اورتادیم *
قایساری پارسا اول آی نینك قوللوغیغه . بیلکورر ع نشستن ح فتح شین معجمه وتاء مثناة
وسکون سین مهمله ایله اوتورمق قعود وجلوس معناسنه مصدردر مستقبلنده سین یرینه
یای تحتانی ونون کتوروب نشیند دیرلر چغتای لسانندهٔ اولتورماق دیرلر سبعۀ سیاره ده بهرام
شاه مانی بی حضور ینه کتوردوکی محلده تجنیس مرکب طریقیله ایدر بیت کوردمادی شه
مناسب اول تورماق * یاقینی دا بیوردی اولتورماق * ماضیسنده اولتوردی دیرلر خاقان فرهاد
ایله عشرت بنیاد ایتدکاری پرده ایدر بیت شه اولتوردی یانیدا شاهزاده * قیلیب
عارضلارین کلرنك باده ع نشکنجیدن ح سکون شین معجمه ونون ویای تحتانی وفتح کاف وکسر
جیمله بمعنی نشکنج کردن یعنی چمدیلك کذافی المجمع ع نشین ح کسر شین معجمه وسکون
یای تحتانی وفتح میمله اوتوراجق یرمعناسنه شمس فخری بیت زتاب انتقام سطوت تو *
کند یکباره کی ترك نشین ع نغوشاکیدن ح ضم غین وفتح شین معجمتین ایله اسلامدن
غیریده بردیندن بردینه وبرمذهبدن برمذهبه دونمکه دیرلر کذافی المجمع ع نکاریدن ح فتح کاف
فارسی وکسرراء مهمله ایله نقش ایتمك معناسنه ع نکارین ح فتح کاف فارسی وکسرراء
مهمله ایله مجبور ومعشوقه معناسنه میرنظمی بیت نکارین داده خود رازیب وزینت * که هرکه
بیند اوکردد محبت ع نکاسیدن ح کسرسین مهمله ایله بمعنی نکاریدن ع نکاشتن ح سکون
شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله نکارلغی معنالرینك مصدریدر ع نکاهبان ح فتح کاف فارسی وباء
موحده وسکون ها ایله کوزدیجی معناسنه در میرنظمی بیت نکاریدند ازان سوی عدورا *
نکاهبانان نکهدارند اورا ع نکاهداشتن ح صقلمق وکوزتمك ومحافظه وبصیرت اوزره اولمق
چغتای لسانندهٔ ایسراماق دیرلر صقلمق وحفظ وحراست ایلمك معناسنه میرعلیشیر بیت
اول آی نینك خرمن حسنین خزاندین ایسراغیل یارب * کل وشمشادین آسیب زماندین
ایسراغیل یارب ع نکاه کردن ح نظرکردن معناسنه میرنظمی بیت همیکرد نکاه ازدور
رویش * ندارد پای بهارفتن بسویش ع نکاهیدن ح بمعنی نکاه کردن ع نکران ح فتح کاف
فارسی وراء مهمله ایله باقیجی معناسنه اسم فاعلدر ابوالمعانی بیت یاررفت ودل من مانده بحسرت
نکران * کوییا رفته زتن جان وتهی ماند جسد ع نکرستن ح فتح کاف فارسی وکسرراوسکون
سین مهملتین ایله باقمق والتفات ایتمك ضیاءالدین فارسی بیت منکردرپتان که آخرکار
نکرستن کرستن آرد بار ع نکریدن ح فتح کاف فارسی وکسرراء مهمله ایله بمعنی نکرستن مرقوم
ع نکریستن ح زیادۀ یای تحتانیله بمعنی نکرستن مرقوم ع نکون ح ضم کاف فارسی وواو
معروفله ترس ودونمش که عربیده معکوس ومقلوب معناسنه مولاناهاتفی بیت پس ازکشتن

وبستن بی قیاس * نکون کشت خوار زمیاز را اساس ی نکوهیدن ع ضم کاف وواو معروف
ایله سرزنش وملامت ایلمك وبدکویی کردن ابو المؤید بیت در نکوهیدن کسان دارد *
صد زبان وبعیب خویش اخرس ی نکهبان ع نکاهبان مرقومدن مخففدر ی نکهداشتن
نکاهداشتن مرقومدن مخففدر ی نکه کردن ع نکاه کردن مرقومدن مخففدر ی نکهیدن
نکاهیدن مرقومدن مخففدر ی نکین ع کسر کاف فارسیله یوزك قاشی معناسنه شاعر بیت
نقش نکین مهر تو یا سید البشر * بر سینهٔ دلم شده کالنقش فی الحجر ی نوشتن ع کسر واو
وسکون شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول یاز ویازمق کتابت معناسنه ثانی بمعنی پیچیدن
ونوردیدن دورمك ودوشرمك معناسنه شیخ سعدی بیت وکر خشم کیرد بکردار زشت *
چه باز آمدی ماجرا درنوشت ی نهادن ع قومق وضع وانحطاط معناسنه ی نهان ع کزلو
خفی معناسنه خواجه حافظ * مصرع * نهان کی ماند آن رازی کز و سازند محفلها ی نهاندان
کیلار ومخزن واثواب حفظ اولنان مکان معناسنه در ی نهستن ونهستین ع کلاهما بکسر الهاء
وسکون السین المهمله بمعنی نهادن میر نظمی بیت شنید آن سخن جست از جای جست *
نهست یك بیك پیش او هرچه هست ی نیازیان ع فتح یای تحتانی اول وثانی وکسر زاء معجمه
ایله بمعنی حاجتمندان حکیم انوری بیت ای چشم نیازیان زجود تو * چون چشم مخالفان بخوش
خوابی ی نیازیدن ع فتح یای تحتانی اول وکسر زاء معجمه ایله حاجت دیلك معناسنه در
ی نیاکان ع جمع نیادر که اجداد معناسنه میر نظمی بیت همه شاه بوده نیاکان شاه * چو
خورشید روشن زماهی بماه ی نیسان ع سکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله ایکی
معنایه در اول لفظ مرکب اولور نی ایله ساندن بو حالتده ینه ایکی معنایه کاور بری آنجلین دکلدر
معناسنه وبری دروغ معناسنه ثانی لفظ مفرد اولور داور ته بهار آیینك آدیدر که نیر اعظمك
برج ثورده ایام مکثی در بو معناده لفظ یونانی در فرهنك وفایی ده سال فارسینك یدنجی آیی در
وفرهنك میرزا ابراهیمده آفتابك برج حمله مدت مکثی در دیمش اما بو غلطدر زیرا ماه نیسانده
آفتاب برج حمله آنجق اون کون طورور وثوره تحویل ایدر اکثر ایام ماه ثورده اولور بو تقدیرجه
اعتبار زیاده یه اولور کتاب السامی فی الاسامی ده بهار آیلرینك ایکنجی آیی در دیمش واصحی دخی
بودر ازکاشن راز بیت شنید ستم که اندر ماه نیسان * صدف بالا رود از بحر عمان * بو آیده
یغان یاغمورا ایچون فی البر بر وفی البحر در دیمشلر ی نیشان ع یای مجهول وفتح شین معجمه ایله
بمعنی نشان مولانا مطهر در صفت اسب بیت بیناست آنچنانکه به بیند بروی سنك * نیشان
پای مور بشبهای تار اسب ی نیکین ع سکون یائین تحتانیین وکسر کاف فارسیله بمعنی نیکی
یعنی ایولکه منسوب دیمکدر که نیك ایودر کافدن صکره یای نسبتدر ونون تأکید ایچوندر
ی نیلکون ع سکون یای تحتانی ولام وضم کاف فارسیله ایکی معنایه در اول کوك رنکلو اولان
نسنه ثانی یغمورلو بولت اکثر آسمانه صفت استعمال اولنور ابو المعانی بیت کشته زر میخ
اختران در آسمان نیلکون * پردهٔ زرتار وشبکون برابدر آو مخنست ی نیمتن ع سکون یای
تحتانی ومیم وفتح تاء مثناة ایله یارم آدم معناسنه بر نوع مخلوقدر نیمچهره دخی دیرلر نصف
انسان میانده بحر محیط جزیره لرینك برنده اولور یارم یوزلو بر کوزی وبر قولاغی وبر الی وبر ایاغی

ایاغی واردر ارککی نصف یمین ودیشیسی نصف یساردر ایکیسی بریره کلوب طور نجه کویا بر آدم
اولور وآیریلوب کندکلرنده برایاقله یوررلر واسندکاری یرلره کیدرلر بو حالتله بغایت یوکرك وقتال
وخونریزدیرلر ی نیمجوان ع هنوز تمام کامل یکیت اولمامش آدم وآنده دخی استعمال اولنور که
هنوز بکلمامش دیمك اولور ی نیوشیدن ع ضم یای تحتانی اولی وواو مجهول وکسر شین معجمه
وسکون یای ثانیه ایله دیکلمك واشتمك معناسنه ابن یمین بیت سخن ابن یمین کوش تو کر
بنیوشد * شود آکنده صدف وار بدر منظوم * ودخی قتی آغلمق معناسنه مرویدر ی نیوندیدن
ضم یای تحتانی اول وسکون نون ویای ثانی وکسر دال مهمله اولی ایله حمله ایلمك وبهادرلق
کوسترمك معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ی مع الواو * نشیو ع کسر شین معجمه
وسکون یای تحتانی ایله بمعنی نشیب یعنی انیش با ایله واو میانده تبادل وتواخی اولدوغی
جهتیله در ی نکو ع ضم کاف ایله ایو دیمکدر وخوب معناسنه ده کلور شمس فخری بیت
قسمت ترابکوشش وبخشش باردشیر * کفتم کنم ولیك نمی آیدم نکو * شیخ سعدی بیت
هرکه شاه آن کند که او کوید * حیف باشد که جز نکو کوید ی نهیو ع کسر ها وسکون یای
تحتانیله بمعنی نهیب یعنی قورقو بو دخی نشیو کبی در بای بنه واو واقع اولمشدر ی نیرو ع
سکون یای تحتانی وضم راء مهمله ایله قوت معناسنه در شمس فخری بیت ابو اسحق ای کرده
مسخر * ممالك را بعدل وداد ونیرو * شیخ سعدی بیت بکفتا فرا تر مجال نماند * بماندم که نیروی
بالم نماند * ودخی زور معناسنه شیخ سعدی بیت درختی که اکنون کرفتست پای * به نیروی
شخصی بر آید زجای ی نیسو ع یای معروف وضم سین مهمله ایله بمعنی نیشتر دواب ونیش
زنبور وامثالی شمس فخری بیت شرور فتنه از اطراف مملکت * زند پیوسته همچون حرز
نیسو ی نیشو ع یای معروف وضم شین معجمه ایله بر نوع ارکدر آوی طبری ونیشه دخی دیرلر
کذا فی المجمع ی نیکرو ع سکون یای تحتانی وکاف وفتح راء مهمله واخفاء واو ایله بوزن پیشرو
غایت اسکون وایو یوریشلو آته دیرلر میر نظمی بیت میشود با مردمان از پیشرو * هرکه زیرش
بوده باشد نیکرو ی نیکو ع سکون یای تحتانی وضم کافله کوچك مقابلی بد در اصلی نیك ایدی
آخرنده کی واو هندو واوی کبی در نسبت لازمیه در که خلقی اوله کسبی اولمیه معنای نفسنده دلالت
ایتمك ایچون در که اصللری نیکوش وهندوش ایدی بو کلمه یه اضافت قصد اولنسه یا خود بر حرف
شین کبی وتا کبی بانی اظهار ایدرلر مثلا روی نیکوش وخال هندویش وروی نیکویت وخال
هندویت کبی ی نیمو ع یای معروف وضم میمله خرزه درکه شکم حیواناتده حاصل اولور ی نیو ع یای
معروف وواو موقوف ایله بهادر ودلاور معناسنه شمس فخری بیت کریم وکامل وصافی ضمیر ست
شجاع وصفدر وکین توز ونیو ست * شاهدی تحفه سنده * الب اولدی ونیو اولدی دلیر اولدی
دلاور * دیمشدر دلیر معناسنه ده اولور ی مع الهاء * نزه ع فتح زاء معجمه ایله بمعنی نزند مرقوم
یعنی پژمرده وعاجز ی نسپه ع سکون سین مهمله وفتح باء فارسیله بنالر اصطلاحنده دیوار
بناسنده قورتعبیر ایتدکاری که بر صره طاشدن ویا خود کرچدن عبارتدر لادو وای وچینه
دخی دیرلر مثلا این دیوار چند نسپه است دیرلر یعنی چند چینه است دیمك اولور ی نشاسته
معروف نسنه در بغدای اصلده وب ازوب وسوزوب کپکن آیردقدن صکره قوریدرلر بعده آنکله

حلوا ایدرلر وبوفقه خمیرایدرلر عربیده نشاء ولباب الشیر ولباب الفوم دخی دیرلر فی نشانه بع
فتح شین معجمه ونونله ایکی معنایه در اول نشان ثانی آماج تیر معناسنه ابو المعانی بیت سینه را
کردم نشانه تیر دلدوزمژه * مرحبا جانرا ازو آرام وآسایش رسید فی نشکرده بع سکون
شین معجمه وراء مهمله وکسر کافله مجلد وسراج وپابوجی سختیان تراش ایتدکاری شفره یه دیرلر
کسکین دمورکه عربیده ازمیل دیرلر ابوشکور بیت بنشکرده برتند ویرا کاو * تفو برجبین
ناشکیبا تفو فی نشستگاه بع فتح شین معجمه وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله ایکی معنایه در
اول اوتوراجق یر ثانی اوتراق یری مقعد معناسنه وترکیبندن دخی فهم اولنور فی نشواره
ونشوره بع کلاهما بسکون الشین المعجمه وفتح الواو والراء المهمله کونلك معناسنه فی نشوه بع
سکون شین معجمه وفتح واوایله سرور دل وکیفیت معناسنه طالب آملی بیت طالب نصیب ما
مازمی لاله رنك نیست * مارا برات نشوهٔ افیون نوشته اند فی نشیره بع کسر شین معجمه
وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله نشورهٔ مرقوم معناسنه فی نشیمه بع کسر شین معجمه
وسکون یای تحتانی وفتح میم ایله خام دری معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ادات الفضلاده
فتح نونله مرویدر میر نظمی بیت غلیظ وسخت جلدش چون نشیمه * شده هر دست وپاماننده
همه فی نفخه بع سکون فا وفتح خاء معجمه ایله کانجك دیدکاری جانوردر فی نکاه بع فتح کاف
فارسی ایله نظر یعنی باقق وکورمك وکوزتمك وبلك معناسنه در فی نکرده بع فتح کاف ودال
مهمله وسکون زاء فارسیله کوزه ومشربه معناسنه در بعض نسخه ده کاف عربیله در مؤید
الفضلاده زاء معجمه ایله مرویدر فی نکنه بع فتح کاف فارسی وسکون نونله ترکیده دخی نکنه
دیدکاری جامه نکشی در فارسیده آجیده وسوزنی دخی دیرلر ثانی دفینه معناسنه در کذا فی
فرهنك جهانکیری فی نکوهیده بع ضم کاف وواو معروف ایله بدکفتن یعنی یرامزسوبلك
معناسنه شیخ سعدی بیت بزرکی هنرمند آفاق بود * غلامش نکوهیده اخلاق بود فی نکه بع
نکاه لفظندن مخففدر فی نهاله بع ایکی معنایه در اول صیاد کومه سی شمس فخری بیت
غزال آسمان آید بدامش * اکر نیروش باشد برنهاله * استاد فرخی بیت ازپی خدمت
دارند چو تو تا تو ملاء صید کنی * بنهاله که تو نخجیر پلنك * شهرهٔ آفاق کفته بیت تا دلم افکندهٔ
زعشق بناله * عشق تو برجان من نهاد نهاله * ثانی نهال مرقومك معنای اولیله مترادفدر
حضرت مولانا قدس سره بیت برنوشته هیچ ننویسد کسی * یا نهاله کار داند مغرسی *
فی نهالکاه بع شکارکاه معناسنه استاد فرخی بیت از کدری درنهاله کاه تو آیند * روز شکار
توصد هزار شکاری فی نهانچه بع مصغر نهاندر فی نهانخانه بع کزلو اوو جای خلوت ومخفی
خانه فی نهنده ره بع فتح ها ودال وراء مهملتین وسکون نونله نهاندره معناسنه فی نه بع اظهار هایله
ایکی معنایه در اول شهر معناسنه درکه نشابور لغتی ذیلنده ذکری مرور ایلدی نه شابور اولدوغی
ونهاوندك اصل نه آوند ایدی که آوند مکان معناسنه در ثانی نهادن لفظندن صیغهٔ امر
ووصف ترکیبی اولور خواجه حافظ بیت ساغر می برکفم نه تازسر * برکشم این دلق
وازرق فام را فی نیازیده بع فتح یای تحتانیٔ اول وسکون ثانی وکسر زاء معجمه ایله یعنی نیفکنده
وآهنك نکرده وقصد نکرده ورنسنه یه ال اوزاتمدی دیمکدر سراج قمری بیت قدح زاشتیاق

زاشتیاق توبکریست خون * کروشد سوی او نیاز یکه خون فی نیره بع یای معروف وفتح
راء مهمله ایله یایق که آنکله یاغ چیقارورلر فی نیزه بع یای معروف وفتح زاء معجمه ایله سنوکه
عربیده رمح دیرلر فی نیژه بع یای معروف وفتح زاء فارسیله فی نیسته بع سکون سین مهمله
وفتح تاء مثناة ایله فرهنك وفاییده یعنی نیست استاد کسایی بیت آس شدم زیر آسیای
زمانه * نیسته کشتم زبس جفای زمانه فی نیفه بع سکون یای تحتانی وفتح فا ایله اوچ معنایه در
اول بند ازار یعنی ازار باغی امیرخسرو بیت مردم از شهوت آماده زده * زان کره نیفهٔ نو
وماده زده * مشهور اولان اچ طونك اوچقور اویدر شاعر بیت شلوار توکه کنج روانست
ای غلام * از پاچه تا بنیفه بود پر زسیم خام * ثانی بوقچه معناسنه شیخ نظامی بیت بسی نافهٔ
مهر ناکرده باز * زنیفه بسی جامهٔ دلنواز * ثالث بعض نسخه ده یعنی پوستین سرف شفره ده
بیت شیر کز بالش عدل تو دباغت یابد * کردنش نزم تر از نیفهٔ روباه بود * مولانا امیدی
بیت بنهی همچو نافه نیفه زدوش * وزقبا همچو کل برون آیی * شیخ نظامی بیت وشق
نیفه های شبستان فروز * چه خال شب افتاده بر روی روز * شرفنامه ده بوقچه معناسنه در
فی نیکخواه بع سکون یای تحتانی وکاف وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله ایو استیجی مراد
دوست وایو صانیجی دیمکدر فی نیله بع سکون یای تحتانی وفتح لام ایله رنك کبود معناسنه شاه
ناصر خسرو بیت کسی کاندر خلافت جامه پوشد در ره حیله * زبهر سوك وماتم پوشد جامه
نیله فی نیم پارچه بع فتح با وجیم فارسیتین وسکون راء مهمله ایله بر علتدر که نصف وجود انسان
حرکتدن عاطل وباطل اولور اطبا فالج دیرلر فی نیمتنه بع سکون یای تحتانی ومیم وفتح تاء
مثناة ونونله برنوع قصه اثوابدر اکثر کوردك قبالر شاعر بیت زیبد براو نیمتنهٔ اطلس ودیبا
نازك بدن وسروقد وجامهٔ زیبا فی نیم ته بع سکون یای تحتانی ومیم وفتح تاء مثناة واظهار
ها ایله یارم اکمك نیم نان معناسنه ودخی نصفدن بولمك مولانا هاتفی بیت یکی نیم ته کرده
قصاب وار * بسی قوچ جنکی در ان کارزار فی نیم چهره بع برنوع مخلوقدر یارم چهره ویارم بدن
اولورلر نیمتن دخی دیرلر حکیم اسدی * مثنوی بع به پیکارشان هرکس آهنك کرد *
کزان نیم چهره برآرند کرد * سواری برون شد شتابان چو تیر * کزیشان یکی را کند
دستکیر * کرنزان بیك پای زانسان شتافت * که اسب دوان کردش اندر نیافت فی نیمچه بع
سکون یای تحتانی ومیم وفتح جیم فارسیله اوچ معنایه در اول کوتاه قد شمشیره که ترکیده
وارسق دیرلر مجیر الدین بیلقانی بیت چو دید سبزه که کل پای در رکاب آورد * کشید نیمچه
یعنی که خسرواست سوار * ثانی جامهٔ کوته دامن وکوتاه آستین ثالث کوتاه قد تفنك
معناسنه در فی نیم خایه بع سکون یای تحتانی ومیم وفتح خاء معجمه وباء موحده ایله یعنی کنبد
کذا فی فرهنك زن نکو یا بوم معنایه حکیم خاقانی بیت چون عظمت نظر نهد منظر نیم خایه را *
خانهٔ مورچه شود نه فلك از محقری فی نیم سوخته بع نیم سوخت مرقوم معناسنه در
بع نیم کاسه بع شربت کاسه سی که بکمردی دخی دیرلر فی نیمه بع مطلق یارم دهرنه نك
اولورسه مؤید الفضلاده برقع معناسنه مرویدر چغتای لسانیده ایکی معنایه در بری پاره
معناسنه در میر علیشیر بیت دیسانك آنکا بولای میدین اوزنکی هیچ بیلماس قیل * که غفلتدور

فناطور یدا اوزنی بیر نمه بیلمك * ثانی نسنه معناسنه دیمك اولور ازدیوان لطفی بیت حقدین ای کونکل اوزکا نما قیلما تمنا * سین خسته غه اول بیرده که تیمار تا پیلسا ل نیوشه م ضم یای تحتانی وواو معروف وفتح شین معجمه ایله قولاق طوتوب دیکلمك استاد رودکی بیت همه نیوشهٔ خواجه بنیکویی وبه صلحت * همه نیوشهٔ نادان بجنك وفتنه وغوغاست * ودخی آواز ایله آغلمغه دیرلر شاکر بخاری بیت چوکوشیدم که حال خود بکویم * زبانم بر نکردد از نیوشه مجمع الفرسده نرم وحزین آغلمق که کلودن ظاهر اولور دیوب بو بیته تمسك اولمش فضل طاهر بیت اشك بارید وبس نیوشه کرفت * باز نفزود کریه های دراز ل نیوشیده م ضم یای تحتانیٔ اول وکسر شین معجمه وسکون یای ثانیه ایله یعنی شنیده وکوش کرفته سراج قمری بیت زدل نای راهست صوت حزین * که آواز ونانیوشیده شد ل نیوه م سکون یای تحتانی وفتح واو ایله ناله وافغان معناسنه استاد رودکی بیت کوش تو سال وماه بر دو سرود * نشنوی نیوهٔ خروشان را ل مع الیاء التحتانی * نشستنی م اوز ریشه او توراجق نسنه هر نه اولورسه ل نکینسای م کسر کاف فارسی وسکون یای تحتانی ونون وفتح سین مهمله ایله مهرکن یعنی مهر قازیجی دیمکدر ل نهادکی م ذاتنده اولان خلقت وطبیعت معناسنه ل نهانی م کزلو نسنه وکزلو ایش اتمك نوعی خموشانی بیت نهانی جرعه نوش جام غیبی * نمك پروردهٔ الهام غیبی ل نی م یای مجهول ایله حرف نفی در دکل معناسنه حکیم انوری بیت چنان کامل که نی کرمست ونی سرد * چنان عادل که نی خشکست ونی تر * عربیده لیس ایله تعبیر اولنور چغتای لساننده ایماس دیرلر کسر الف وسکون یای تحتانیه ایله غزللرده ردیف واقع اولور جملهدن برینك مطلعی بودر میر علیشیر بیت زلفی دور کونکلوم داهر دم آه قیلماق سود ایماس * کیم هواغه مشك وعنبر کردی بو ترار دود ایماس * نفس متکلمده ایمان دیو تعبیر ایدرلر دکلم دیمك اولور وله ایضا بیت سورار کیم عاشقیم سین مومقر بولسام هلاك ایلار * ایرور بو طرفه کیم یالغان دی المان کیم ایمان عاشق ل نیکی م سکون یای تحتانی وکسر کاف فارسیله ایولك معناسنه درنیك ایودر آخرنده کی یا حرفی مد اولنك وصف زایدی افاده ایدر شمس فخری بیت زیب نیکویی وزیبایی شد * نیکی نیکست دکرها هیچست ل نینوی م یای مجهول وسکون نون وکسر واو ایله ایکی معنایه در اول فرس قدیمده شهر موصله دیرلر ثانی مسکه معناسنه که تره یاغنه دیرلر ل باب النون المضمومة مع الالف * نوش کیا م سکون شین معجمه وکسر کاف فارسی وفتح یای تحتانیه ایله مخلصه دیدکلری تخم دانه لریدر ترکیبده نوروز اوتی دیرلر شیخ نظامی بیت نوش کیا بخت درو درنشست * رهکذر زهر بند بیربست * اختیارات بدیعیده مسطوردر که یا زهر حاصل ایدن حیوان مخلصه یپراغندن غیری اوت یمکله حرارتی درونندن غلیان ایدوب بخاری کوزلرندن چیقوب بیکا رنده منعقد اولور خرما چکردکی مقداری اولور مقبولی بودر ل نوش لیپنا م سکون شین معجمه وکسر لام وباء فارسی وفتح نونله موسیقیده بر نوا آدیدر منوچهری بیت قمریان راه کل ونوش لیپنا دانند * صلصلان باغ سیاوشان باسروستان ل نوشا م واو معروف وفتح شین معجمه ایله اسم فاعلدر ایچیجی معناسنه نوشنده کبی ل مع الیاء الموحده * نخود آب م نخود ایله بشمش صو دیمکدر غایت

باب النون المضمومة

غایت نافعدر هم غدا وهم دوادر طریق طبخی بویله در کم ارکك قیون اتی ینه اول وزنده نخود ایله چولمکه قویوب اوزرینه طولو صو ایدوب کفایت مقداری طوز وبر مقدار دارچینی دخی قویوب اول قدر قینادرلر تا که نخود مضمحل وات مهرّا اولنجه بعده اینه یوب وصقوب وبزدن سوزوب استعمال ایدرلر بدنه بغایت قوت وجماعه تقویت ویرر منقولدر که معلم اول حکیم ارسططالیس بوندن غیری طعام یمزایمش واصلا مریض وخسته اولمدی دیرلر ل مع التاء المثناة ل نبشت م کسر باء موحده وسکون شین معجمه ایله نبشتن لفظندن فعل ماضیدر واسم مصدر دخی اولور یازدی ویازمق معناسنه ل نخست م ضم خاء معجمه وسکون سین مهمله ایله اول هرشی عربیده مقدم وابتدا معناسنه شاعر بیت ای ازدل هر شکسته آکاه درست وی مملکت ترانه آخر نه نخست ل نکهت م سکون کاف وفتح ها ایله لغت مشترکه در قوقو معناسنه عموما خواجه حافظ بیت ای صبا نکهتی از کوی فلانی بمن آر * زار وبیمار غم راحت جانی بمن آر ل نواخت م سکون خاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول موسیقیدن آوازه ایدوب چاشنی ولذت کوسترمك معناسنه خواجه سلمان بیت مطرب بزم عاشقان دوش نواخت مطلعی * دار نظام نظم این کوهر دری دری * ثانی نواختن لفظندن فعل ماضیدر اوخشادی دیمك اولور مولانا هاتفی بیت شه ومرحمت کیش بنواختش * بشیرین زبانی سرافراختش ل نوشت م کسر واو وسکون شین معجمه ایله نبشت مرقوم کبی ایکی معنایه کلور اول نوشتن لفظنك ماضیسیدر واسم مصدر دخی اولور مولانا عرفی * مصرع * سرنوشت با بهشت جاودان یا آتشست * ثانی واو مجهول ایله نوش معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت کاهی امیر صومعه کاهی اسیر بتکده * کر رند دردی نوشتم که شیخ وکه صوفی فهم ل نهفت م ضم ها وسکون فا ایله ایکی معنایه در اول موسیقیده بر مقام آدیدر ثانی نهفتن لفظندن صیغهٔ ماضیدر اخفا ایلدی یعنی کزلدی دیمك اولور میر نظمی در صفت شام بیت نهفتست زرلکن کنجور کردون * از آن روی فلك کشتست کلکون ل مع الجیم * نغروج م سکون غین معجمه وضم راء مهمله ایله اوقلاغی که آنکله یوفقه خمیر آچارلر عربیده مدملك دیرلر وهندی لسانده پیلن دینلور ل نموزج م ضم میم وفتح زاء معجمه ایله کرسی دیمکدر نموزش دخی دینلور ل نوج م واو مجهول ایله چام اغاجی که کاج ونوز ونوژن دخی دیرلر مجد همکر بیت زیب زمانه باد زناج وصنوبر تو * تا هست زیب بستان از سرو وبید ونوج ل مع الخاء المعجمه * نج بر آدم آردنجه قدم بر قدم کتمکه دیرلر خواجه عین القضاة همدانی * رباعی * چون ذرّه بخورشید بنور درخ تو * روزان وشبان همیدوم برنخ تو * کر دور شوم من از رخ فرّخ تو * آواز دهی عدم دهد پاسخ تو ل نوخ م واو معروف ایله ناله وزاری معناسنه که مصدری نوخیدن کلور ابو المعانی بیت هر شب کنندم باغم تو کریه ونوخ * یکروز نپرسید ز حال دل زار ل مع الدال المهمله * نبید م کسر باء موحده وسکون یای تحتانیه ایله یعنی خبر خوش که نوید دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل نخود م ضم خاء معجمه ایله معروف حبوباتندر ل نمید م کسر میم وسکون یای تحتانیه ایله یعنی نومید مأیوس ومحروم معناسنه حکیم سنایی * مثنوی * ای جوانمرد نکتهٔ بشنو * از عطای خدا نمید مشو * مهرش ادریس را بباده نوید * لطفش

ابليس را نكرده نميد * حكيم ناصر خسرو بيت روی اميدت بزير كرو نميدست * كرث
كما نست كاين سرای قرارست ؛ نوش باد ؛ موسيقی ده نوای چكاوكدن منشعب بر پرده
آديدر ؛ نوكند ؛ واو مجهول وفتح كاف فارسی وسكون نونله يعنی نورسته و نوخاسته
استاد فرخی بيت آن رخ چون كل نوكننده ببالای چو سرو * خواجه ديداست همانا كه رهش
بردر اوست * حكيم سوزنی بيت همه بابكد كرهمی بازند * بازی كودكان نوكننده ؛ نويد ؛
كسر واو وسكون يای تحتانيله ايكی معنايه در اول يعنی خوشی حكيم اسدی بيت بدو باشد
ايرانيان را اميد * از و پهلوان باخرام و نويد * ثانی يعنی خبر خوش استاد رودكی * رباعی *
در موسم نوروز زبان شد همه بيد * وز آمدنت بكلستان داد نويد * كشتند درختان
ز شكوفه همه چشم * واندر ره انتظار كردند سفيد * امير معزی بيت ز وضعيفان را اميد
وز و فقيران را نويد * ز و اسيران را عطا و ز و يتيمان را منال ؛ نهصد ؛ سكون ها وفتح صاد مهمله ايله
اعداده طقوز يوز در عربيده تسعمائه ديرلر ؛ مع الراء المهمله * نخزار ؛ سكون خا وفتح زاء
معجمتين ايله قيون سوريسی اوكنجه كيدن پچی كه اركچ معناسنه نهاز ونخراس دخی ديرلر ابو الفرج
رونی بيت شير سهم تو بر فكنده بكره * كرك قصاب را نخزاری * ابو شكور بيت راعی عدل ملاع
پرور او * كرك را داده منصب نخزار * كذا فی فرهنك وفايی ؛ نشخار ؛ سكون شين وفتح خاء
معجمتين ايله اشتر وكاو وكوسفند علفی حوصله دن چيقاروب تكرار چينمكه ديرلر حضرت مولانا
قدس سره بيت نشخار غمت كنم چون اشتر * چون اشتر مست كف بر آرم * امير خسرو
بيت زنخ مزن بجفا لب بذكر حق جنبان * بصدق دل نه بد انسان كه بز بنشخارست *
؛ نشخوار ؛ سكون شين وفتح خاء معجمتين وواو معدوله ايله ايكی معنايه در اول نشخار مرقوم
معناسنه كه نشخور ونشواردخی ديرلر حكيم اسدی بيت چنان دان كه بخت بدت خوار كرد *
جهان خوردت وبازنشخوار كرد * ثانی بقيهٔ كاه وعلف معناسنه ؛ نشخور ؛
سكون شين وفتح خاء معجمتين وواو معدوله ايله يعنی نشخوار مرقوم كمال اسمعيل بيت
دو سال شد كه زحرمان هميزند نشخور * ز نعمتی كه ازين پيش در جهان خوردست *
وضم خا وسكون واو ايله ده جايزدر استاد لطيفی بيت من از طعنه حاشا كه انده خورم *
وكر چند خانيد چون نشخورم ؛ نشوار ؛ سكون شين معجمه وفتح واو ايله نشخوار
مرقوم معناسنه در كذا فی فرهنك جهانكيری ؛ نمودار ؛ ايكی معنايه در اول يعنی
دليل ثانی يعنی مانند وبعض فرهنكرده اورنك معناسنه در لفظ مركب اولدوغی ظاهردر
نمود ايله آردن كه آوردن لفظندن اسم فاعلدر ميرنظمی بيت كه نازو عشوه از حسنش
نمودار * نكشته چون فلك مركز وفا كار ؛ نوار ؛ ايكی معنايه در اول اورغان ثانی
چادر قولانی شمس فخری بيت بود زبدو ازل خيمهٔ بقای ترا * ابد طناب وازل ميخ واز دوام نوار *
؛ نور ؛ معروف عربيله مشترك استعمال اولنور ؛ نوشادر ؛ فتح شين معجمه وكسر دال مهمله
ايله بر معدنی دارودر سمرقند ناحيه سنده بر طاغ وار در آنده بر مغاره دن چيقار
ومنجمد اولور بو قسم علی اولاندن اعلادر و بر قسمی دخی كرميداو جاغندن وحمام
كاخننده ن حاصل اولور سيف اسفرنكی بيت كر سرمه كشد روزی در ديده حسود او * هر ذرهٔ او

او كردد نوشادر پيكانی * فرهنك جهانكيريده فتح نون وسكون واو ايله منقولدر ؛ نوش آذر ؛
سكون شين وفتح ذال معجمتين ايله نام آتشكدهٔ ثانيدر يعنی يدی آتشكدهٔ مغانك ايكنجی سی
آديدر يا لكز نوش دخی ديرلر مختاری بيت كنون از سردی و تری هوا در جان نوش آذر *
سمندر بر خلاف طبع ماهی زايد از مادر * حكيم فردوسی * مثنوی * از آنجا بنوش آذر اندر
شدند * ز رو هيربد را همه سر زدند * بخويشان بنوش آذر آذر ببرد * چنين بد كنش
خوار نتوان شمرد ؛ نوشخور ؛ سكون شين وضم خاء معجمتين ايله شهور ملكينك بشنجی كونی
آديدر ؛ نوفر ؛ نيلوفر لفظندن تصرف اولنمشدر حكيم شيرازی بيت سرد و تر نوفر
بنفشه شهپرم * ليك در شاه سفرم كفتند كرم ؛ نوكر ؛ واو مجهول وفتح كافله خدمتكاره
ديرلر خوارزم لساننده مشورت معناسنه در و بر پادشاه آديدر كذا فی المؤيد ؛ نوكفار ؛ واو
مجهول وسكون كاف وفتح فايله يعنی چوق سو ايچی نوكفاره دخی ديرلر ميرنظمی بيت مشو
در مجلس ارباب عرفان * پريشان كوی وهم نوكفار ونادان ؛ نهبره ؛ سكون ها وفتح باء موحده
ايله نهبرهٔ مرقوم معناسنه بلكه آندن اختصار اولنمشدر زيرا بو دخی آنك ايكی معناسيله
مترادفدر ؛ نهور ؛ سكون ها وفتح واو ايله اما اصح ضم ها وسكون واو ايله بوزن دهور هم چشم
وهم تكاه معناسنه حكيم سوزنی بيت تو آن سری كه شمارند خاكپای ترا * سران محتشمان توتيای
نور نهور * بعض فرهنكرده نون يرينه باء موحده واقع اولمشدر ؛ مع الزاء المعجمه * نخز ؛
سكون خاء معجمه ايله نخست مرقوم معناسنه در نخزی نخستين ديمك اولور ؛ نواز ؛
نواختن لفظندن صيغهٔ امر ووصف تركيبی در دلنواز و پرده نواز كبی اما دلنوا زده اسم فاعل
اولمق دخی انسبدر ابو المعانی بيت دلنواز دل عاشق شده نامرد نواز * نشود سلطنت حسن
جهانسوز دراز ؛ نوز ؛ واو معروفله ايكی معنايه كلور اول كاج اغاجی زاء فارسيله ده مرويدر
حكيم ازرقی * قطعه * جامهٔ باغ سوخت بی آتش * جامهٔ كرم خواه وآتش سوز * زال
شد باغ تا نه ديراز برف * چون سر زال زرشود سر نوز * ثانی مخفف هنوزدر حكيم سنايی
بيت مطلع بر ضما پروا سرار * نوز نا كرده بر دل توكذار * حكيم سوزنی بيت كفتم كه ايا با تو چون
قد تو راست * از عشق من و ناز خود ه آكانه نوز * شمس فخری بيت تو باش تا كه شود
صبح دولتش روشن * كه درجهان ندميدست صبح جاهش نوز * كمال پاشازاده نوزی آندن
معناسنه درديو شمس فخری بيتن ايراد ايلمش امامزبور بيتده بو معنايه دلالت يوقدر ؛ نوژ ؛ زاء
فارسيله درخت كاج كه نوژان دخی ديرلر امامی هروی * قطعه * نال راست اعتدال چو بست
فارغ البال بر ميان زنار * لاله وسوسن اندرين مخنند * دل ده وصد زبان چه نوژ و هزار *
منوچهری بيت چو طوطی كشت شاخ بيد وشاخ سرو نوژ و كل * نشسته ارغوان سازآن بزير
سايهٔ طوبی * شمس فخری * قطعه * جمال ملت و دين خسروی كه در بخشش * زبار منت
او پشت آسمان چون كوژ * ز آب دولت او سرفراز همچون سرو * بباغ فطرت سرسبز باد همچون
نوژ ؛ نهاز ؛ اول پچی يه ديرلر كه قيون سوريسی اوكنه دوشوب كيدر نخزار دخی ديرلر تركيده
اركچ عربيده كراز ديرلر حكيم سنايی بيت راستی كن تا شود جان تودايم شاد از آنك * جفت غم
كرددشبان چون راه بكذارد نهاز * خسروی بيت من ز خداوند يند پشم ايچ * علم ترايش

نکیرم نهاز * شمس فخری هرمتبوع معناسنه در دیوب بو بیتی نظمه کتورمش بیت بدان
رسید درین ملک عدل وانصافش * که کرك سروری کاه میکند چو نهاز * مجمع الفرسده
استعاره طریقیله مطلق پیشروان وپیشوایان وسروران معناسنه در دیمش ادات الفضلاده
کسر نونله بو معنایه وفتحه ایله بمعنی ترس وبیم مروید ر ﻛ نهفته نیاز ﺞ اول کمسه یه دیرلرکه
برکمسنه ده حاجتی اولسه کز لو اعلام ایلیه وحاجت استر یوزندن ایتمیوب روای حاجتی جانب
آخردن ظاهر ایتدرملك وادیسن کوستره ابو المعانی بیت زبیم آن شه عشوه شد مهفته نیاز
مباد طبع لطیفش نمیشود مغبر ﻛ مع السین المهمله * نخراس ﺞ سکون خاء معجمه وفتح راء
مهمله ایله بمعنی نخراز مرقوم استاد فرخی بیت سپه دشمن اورا رمه دان که درو * نه چرا شد
شبانست ونه ره چون نخراس ﻛ نوسپاس ﺞ واو مجهول وسکون سین مهمله وفتح باء فارسیله
یعنی ناسپاس عربیده کفران نعمه معناسنه در ﻛ نس ﺞ ایکی معنایه در اول پیرامن دهان که
پوز وبدفوز دخی دیرلر حکیم سنایی بیت بی نوا تر زابرهای تموز * سرو نس تو زباده های خزان
حکیم سوزنی بیت خرخر بنده بدلنج نس را * بزبازی کر استاد کردم * شمس فخری بیت
همچون سك قصاب نیاید شکم سیر * درخوان از سر حرص شبع تا ننهد نس * استاد رودکی
درهزل بیت کیر آلوده بیاری ونهی بر کس من * بوسه چند برو بردهی و برنس من * ثانی بمعنی
عقل وهوش حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * یك سیه دیوی وکابوسی زنی * کشت
برشهزاده نا که رهزنی * آن نود ساله عجوز کنده کس * نه خرد هشت آن ملك را ونه نس * وفتح
نون وسین مشدده ایله عربیده ایکی معنایه در اول قوری اولمق ثانی دوه سورملك معناسنه در
ﻛ نمس ﺞ ضم میمله بر جانور در راسو دخی دیرلر ترکیده کلنجك عربیده ابن عرس دیرلر ﻛ نوس ﺞ
سکون واو ایله الکم صغما قوس وقزح معناسنه خسروانی بیت ازباد کشت یعنی چون آب
موج موج * در نوس ابر یعنی چون باغ رنك رنك ﻛ نویس ﺞ صیغه امر ووصف ترکیبی در
چپ نویس وخوش نویس کبی ﻛ مع الشین المعجمه * نش ﺞ بمعنی مثل ومانند کذا فی
فرهنك جهانکیری وفرهنك میرزاده سایه معناسنه ومؤید الفضلاده کلاه معناسنه در
ادات الفضلاده کذلك ﻛ نمانش ﺞ فتح میم وکسر نونله بمعنی نمایش اسم مصدردر متعدی
دخی استعمال اولنور ﻛ نمایش ﺞ کسر یای تحتانیله کوسترش معناسنه اسم مصدردر
میر نظمی بیت که دربر بوده زیب وزر نمایش * که یعنی داده در حسنش فزایش ﻛ نموزش ﺞ
ضم میم وفتح زاء معجمه ایله بمعنی نموزج مرقوم ﻛ نوازش ﺞ کسر زاء معجمه ایله نوازیدن لفظندن
اسم مصدردر التفات ایتمك واوخشمق ونواختن لفظندن دخی اسم مصدر اولور ساز چالمق
معناسنه ﻛ نواش ﺞ بوستانده حاصل اولان میوه قاون وقاربوز وامثالی کبی ﻛ نوش ﺞ واو
معروف ایله سکز معنایه کلور اول باده ایچمك معناسنه که عیش نوش دیرلر خواجه حافظ
بیت صبا بتهنیت پیرمیفروش آمد * که موسم طرب وناز وعیش ونوش آمد * شمس فخری
بیت رسید اختر سعدت باوج فتح وظفر * ز دست ساقی اقبال وجام عشرت ونوش * ثانی
شهد وشکر واشربه شیرین شمس فخری بیت همیشه تا که فلك نجم سعد دارد ونحس * بدام
تا مکس نحل نیش دارد ونوش * ثالث تریاك وپادزهر معناسنه شیخ سعدی بیت احتمال نیش

نیش کردن واجبست ازبهر نوش * حمل کوه بیستون بریاد شیرین بارنیست * رابع بمعنی
کوشیدن یعنی استماع حضرت مولانا قدس سره بیت ای چشم نمی بینی این لشکر سلطانرا
ای کوش نمی نوشی این نوبت سلطانی * خامس نوشیدن لفظندن صیغه امر ووصف ترکیبی
اولور باده نوش وپیاله نوش کبی خواجه حافظ بیت کفتا نه کفتنیست سخن کرچه محرمی *
درکش زبان وراز نکهدار ومی بنوش * وله بیت در عهد پادشاه خطا بخش وجرم پوش *
حافظ قرابه کش شد ومفتی پیاله نوش * سادس اسم مصدر اولور باده ایچمك معناسنه وله
ایضا بیت تا که زساقی شنود بانك نوش * پنبه برون کرد صراحی زکوش * سابع چام اغاجنه
دیرلر که نوژ دخی دیلور ثامن لطیف وخوش مزه اولان نسنه معناسنه خواجه حافظ بیت
دوای تو دوای تست حافظ * لب نوشش لب نوشش ﻛ نوشانوش ﺞ متصل شراب
ایچمك یعنی کیجه یی کوندزه اولاشدیروب جمعیت ایله ایچمك خواجه حافظ بیت شراب خانکی
از ترس محتسب خوردن * بروی یار بنوشیم وبانك نوشانوش ﻛ نویشر ﺞ کسر واو وسکون
یای تحتانیله بمعنی نویس مرقوم ﻛ مع العین المعجمه * نوغ ﺞ واو معروف وفتح فایله بو شهر
آدیدر کذا فی التحفه ﻛ نوغ ﺞ واو معروفله دشت قبچاق سمتنده بر موضع آدیدر کذا فی المؤید
ﻛ مع الفاء * نوف ﺞ واو مجهول ایله اوج معنایه کلور اول صدا معناسنه که وهاشمس فخری
بیت بر جاه اوکه باشد در جوابش * ز عدلش چون فتاد اندر جهان نوف * وطنین اراسندن
ظاهر اولان صدا خصوصا استاد عنصری بیت از تك اسب وبانك نعره مرد * کوه پر نوف
شد وهوا پر کرد * ثانی یغمور دن حاصل اولان صدا میر نظمی در صفت سرما بیت زسردی
شل شده دست سواران * شده کر کوش خلق از نوف باران * ثالث ایچ بوشر اولان نسنه دن
کلان صدا معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری تحفة الاحباب صاحبی آواز سك کیجه لرده کوپکك
اوردیکنه سك بی نوف دیرلر ﻛ مع الکاف * نسك ﺞ سکون سین مهمله ایله کتاب زند یکرمی
بر نسکندن بر نسکنه دیرلرکه زردشت زندی یکرمی بر جزء ایدوب وهر بر جزء ونه نسك تسمیه
ایتمشدر وهر نسکه بر مخصوص آد ویرمشدر شمس فخری * قطعه * ایا شهی که زهمت
کسی نیارد در * ز ظلم وجور بهیچ آفریده داغ نسك * ز عدل تو همه خلق جهان بیاسودند *
چه اهل مصحف وزبور وچه اهل زند ونسك * بو بیتلردن فهم اولنور که سینك حرکتیله ده جائز اوله
عربیده ایکی معنایه در اول عبادت وپرستش حضرت باری تعالی عز اسمه ثانی قربان معناسنه در
وضم نون وسین مهمله ایله ینه عربیده شرایط حج معناسنه در ﻛ نمتك ﺞ سکون میم وضم تاء
مثناة ایله طاع میوه لرندن بر میوه در سرخ رنك وزرد رنك اولور ترکیده آلچ وعربیده زعرور
ومثلث المعجمه دخی دیرلر زیرا چکردکی اوچ کوشه لو اولور قریع الدهر * قطعه * جماعتی که
ندانند باز سیم از سرب * همه دروغ زن وخر بطند وخیره سرند * نمتك وبسد نزد یکشان یکی
باشد * از آنکه هر دو بکونه شبیه یکدکرند ﻛ نوبك ﺞ واو مجهول وباء موحده ایله باغك یعنی
اوزم تکاکینك بودانی زیاده چبوقلرینه دیرلر ﻛ نویك ﺞ واو مجهول وفتح یای تحتانیله نوبت
معناسنه ابو المعانی بیت باسکان درکوی جانان هر شبان * تا سحر که پاسبانم بانویك زاری
کنم ﻛ نهیك ﺞ سکون ها وفتح یای تحتانیله طقوزده بر آلنان حاصل عشر وسوم معناسنه در

ع مع الكاف الفارسی * نقرهٔ خنك ع قیرآت معناسنه خواجه سلمان بیت نقرهٔ خنك
صبح را تاخت سلطان ختن * ساقیا کلکون کیتی رابمیدان درفکن * خنك اصلنده قیرآتدر
نقره ایله ترکیب اولندقده ترکیبده بیاض قیردیدکاری کبی تعبیردر حکیم فردوسی بیت فرس
خنك بركستوانش سیاه * تبارك زفولاد مبرش کلاه * صکره مطلقا آت معناسنه اولدی
هر نه رنك اولورسه اولسون ع مع اللام * نغل ع ضم غین معجمه ایله دریك عمیق معناسنه
اکثر صورلرده استعمال اولنور وبرسبیل استعاره تأمل وافکار دور ودراز معناسنه ده کلور میرنظمی
بیت که کارجهان بی نغل نارواست * که بی فکر وتدبیر کردن خطاست ع نغول ع ضم غین
معجمه وواو معروف ایله بمعنی ژرف یعنی دریك که عربیده عمیق دیرلر بحرنغول وچاه نغول دینلور
اکثر دریاده وچاهده وچقور یرلرده استعمال اولنور که آنلرك قعری غایت دریك اوله وآنلرده مشابه
اولانلرده دخی استعمال اولنور حضرت مولانا قدس سره بیت خاصه هرشب جمله افکار
وعقول * نیست کردد غرق دربحر نغول * وعمیق دور ودراز معناسنه کلدوکی کبی نغول دخی
دورو دراز معناسنه کلور وله قدس سره بیت مرعمررا آمد ازقیصر رسول * درمدینه ازبیابان
نغول * کاهی تمام معناسنه ده استعمال اولنور مثلا فلان درفلان هنرنغولست دیرلر مراد اول
هنرك غورونهایتنه یتشمش دیمكدر وله قدس سره بیت مستمك خویش کشتهٔ که ترسك کهی
جوشکی * نازك وكبركی كه چه درهنرك نغولكی * وفلان نغولی میکند دیرلر یعنی اشلرنده فلان
تعمق کوستردی دیمكدر ودخی سخن راباتو ازنغول میکویم مرادسوزی اکلیوب فهم ایلك وجهیله
سویلردیمك اولور وله قدس سره بیت ازاشارتهات کویم ازنغول * لیك میترسم ازآزار
رسول ع نفل ع فتح فا ایله بیابانده محل شدت شتاده آدم وصغر وقیون شتادن امین اولمق
ایچون آرام ایدجك یر استاد رودكی بیت کوسفندیم وجهان هست بكردار نفل * چونكه
خواب شود سوی نفل باید رفت * بو بیتدن فهم اولنور که اکر یازواکر قیش مطلق کیجه یاتجق
یر اوله اما نسخهٔ وفائیده بمعنی عمق وغور هرچیز منقولدر وعربیده ضمتین ایله جمع نافله اولور ع نوکال
واومعروف وکاف عربیله بمعنی نزدیك یعنی قریب کذا فی فرهنك جهانکیری ع نول ع واو معروف
ایله ایکی معنایه در اول قوش بورنی منقار مرغ معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت
حرص بط آمد که نولش درزمین * درترو درخشك میجوید دفین * وله قدس سره بیت هرچه
ازعشقست شد ماکول عشق * هردوعالم دانهٔ درنول عشق * ثانی پیرامن دهن یعنی آغز
چوره سی که فرنج ونس دخی دیرلر شمس فخری بیت آنکه آلودهٔ نوال تو نیست * آزرا
دست کام وفکه ونول * مؤید الفضلاده نول نا یزهٔ صراحی ومشربه وابریق وامثالهم معناسنه در
ع مع النون * نخستین ع ضم خاء معجمه وسکون سین مهمله وکسر تاء مثناة ایله اول واولکی
دیمکدر شاعر بیت نخستین صبح کاذب بی فروغست * سپهر وبیش پاداش ودروغست *
ع نقلدان ع ضم قاف وسکون لام ایله خرده نبسیله وقونیلان ظرف که نقله مخصوص طبقلر دیمك
اولور میرنظمی درصفت مجلس بیت نقلدان لطیف ازسیم وازرز * صراحی بوده ازمینا وساغر
ع نمودن ع کوسترمك معناسنه مصدردر مستقبلنده واو یرینه الف وباکتوروب نماید
ونماینده دیرلر میرنظمی بیت کهی روی جفا که روی احسان * بعاشق رانمودن کار جانان

جانان ع نواختن ع سکون خاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول اوخشمق یعنی التفات ایلمك
ثانی ساز چالمق ونغمه ایلك معناسنه مضارعنده خازایه قلب اولنوب نوازد دینلور ع نوازیدن
کسر زاء معجمه ایله نواختن معنالریله مترادفدر ع نوپان ع واومعروف وفتح باء فارسیله سکوت
چبو غندن اورلمش سپد عربیده سله دیدکاریدر فتح سین ولام ایله کذا فی المجمع فرهنك میرزاده
بایرینه یای تحتانیله مرویدر ع نوخیدن ع واومعروف وکسر خاء معجمه ایله اینکلمك نالیدن
معناسنه ع نوژان ع سکون واو وفتح زاء فارسیله آواز مهیب وترسناك شمس فخری بیت
زتوس زهرهٔ مریخ آب کردد اکر * برآسمان زند ازسهمکین تو نوژان * آوازه رقوم صاحبی لك
صفتیده اولور منجیك بیت ماو فتیم وتو نوژان بسر ما بحلان * بشبی کفتی توکش سلب
ازانفاسست * نسخهٔ وفائیده رود خانه وتحفة الاحبابده بمعنی فورژان که باب الفاده ذکر اولندی
ع نوژن ع فتح زاء فارسیله درخت کاج شمس طبسی * رباعی * آن بت که زسینه شور
می انکیزد * وزشاخ شکر میوهٔ جان میریزد * نوژن نسبست هردم از قامت * فریاد زبو
بوستان میخیزد ع نوشتن ع فتح واو وتاء مثناة وسکون شین معجمه ایله ایراق کتمك معناسنه شیخ
نظامی بیت وهم تهی پای بسی ره نوشت * هم زدرش دست تهی بازکشت * حکیم اسدی بیت
دمنای وهوبین زمه برکذشت * عوکوس دشت وکه اندر نوشت ع نوشته کردن ع یعنی جاباوسی
کردن یالتقانمق معناسنه در ع نوشیدن ع ایچمك شراب وصو وشربت وغیرهم کمال
بجندی بیت بیاد لعل دلبرخون دل نوش * شراب لعل نوشیدن چه کارست * چغتای
لساننده ایچماك دیرلر ایچکولوك ایچه جك دیمك اولور فرهادنامه ده فرهادك کیسی صنوب
کندو برتخته اوزرنده قالدوغی یرده دیر بیت بولوب هوش آنکا زابل ایچکولوك دیك *
یاتیب برتخته اوستیدا اولوك دیك ع نوشین ع سکون واو وکسر شین معجمه ایله طتلو واندید
معناسنه شیخ سعدی بیت خواب نوشین بامداد رحیل * بازدارد پیاده را زسبیل * خواجه
سلمان بیت آن خداوندی که چون ازعدل میرانی سخن * درتن نوشین روان نوشینه روان
می آورد * کاهی بومعنایه یالکز نوش دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت کوتبا شد
کندم ومحبوب نوش * چه برد کندم نما وجو فروش ع نوفیدن ع واومعروف وکسر فا ایله
صدا اظهار اولمق معناسنه حکیم اسدی بیت زنوفیدن برق واز بانك تیز * همه پیشه شد
چون خزان برك ریز * مؤید الفضلاده بمعنی جنبیدن مسطوردر ع نومیدن ع کسر میمله
ع بمعنی غنودن یعنی اویومق ع نون ع ایکی معنایه در اول شمدی معناسنه در که اکنون
لفظندن اختصار اولنمشدر مولانا کسایی بیت نون نامزده ای شکفتی کار * راست بامردمان
نکونه شدم * عضایری رازی بیت بعالم اندر نون مالك الملوك تویی * جمالشان همه
ازتست کاه جود وجلال * استاد فرخی بیت مردمانرا راه دشوارست نون * اندران دشت
ازفراوان استخوان * شمس فخری بیت ولی ای پسر کاه آنست نون * که سازی بکی چارهٔ
پرفسون * ثانی بعض فرهنکلرده چاه زنخدان معناسنه در اما بطریق الاستعاره در
وفرهنك میرزاده بمعنی دولت وکرانه مرویدر عربیده بش معنایه کلور اول بالق معناسنه
حضرت یونس علی نبینا وعلیه السلامه حضرت قرآن جلیل الشانده ذا النون بیورلدوغی

بومعنادندر ثانی شمشیرك جملهٔ اسماسندندر ثالث بوشهراسمیدر رابع مرکب که مداد دخی
دینلور خامس دوات معناسنه در ل نویان ونوین ع کلاهما بواو المعروف اول فتح یای
تحتانی ثانی کسرایله پادشاه زاده دیمك اولور وترکان یعنی اوزبك وطاغستانی ملوك
وسلاطینلرین بونامله ذکرایدرلر کذا فی المجمع ل نویستن ع کسرواو وسکون یای تحتانی
وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله یازو یازمق معناسنه در کذا فی فرهنگ جهانگیری ل نوییدن ع
واو مجهول وکسر یای تحتانی اول وسکون ثانیله یعنی نوحه کردن حضرت مولانا قدس سره
بیت کسی که کان عسل شد چرا ترش باشد * کسی که مرده ندارد بگو چرا نوید ل نهفتن
ضم ها وسکون فا وفتح تاء مثناة ایله گزلمك واورتمك معناسنه خواجه سلمان بیت کوری
چشم مخالف من حسینی مشربم * راه حق اینست نتوانم نهفتن راه راست ل نهنبان ع ضم ها
وسکون نون وفتح باء موحده ایله تنور قپاغی معناسنه امیر خسرو بیت لطیف ارشد زسوزی
قطرهٔ رایت بز برکل * کنی بازش کثیف ار بنهی از طینت نهنبانش ل نهنبن ع ضم ها وسکون
نون وفتح باء موحده ایله نهنبان مرقوم معناسنه خصوصا شمس فخری بیت جهان کوبی تنور
دولت تست * فلك بالای اوکویا نهنبن * غیری نسنه قپاغنه ده دیرلر عموما شاه ناصر خسرو
بیت دوستی این جهان نهنبن دلهاست * از دل خود بفکن این سیاه نهنبن ل نهنبیدن ع
ضم ها وسکون نون وکسر باء موحده ایله قپاقلمق واورتمك معناسنه حکیم اسدی بیت نهنبیدها
برکشید ازمغاك * بکوشاب وایرانیان داد پاك ل مع الواو * نو ع بوزن رو وسو جدید
معناسنه اگرچه سکون واو وفتح نونله مشهوردر اما ضمله نزاکتدر کمال خجندی بیت عید
می آید ومردم همه نو میطلبند * دیدها طاق خم ابروی او میطلبند ل نوشدارو ع سکون
واو وشین معجمه ایله ایکی معنایه در اول تریاق وپازهر وامثالی نسنه لره دیرلر وبر مشهور
ترکیبدر معجونه علم اولمشدر میرخسرو بیت بیا ای نوشداروی دل من * ز توصد تلخی غم
حاصل من * حمید قلندر بیت لطافت سخنش طعم نوشدارو بود * برای تربیت روح
نوشدارورا * ثانی شرابك جملهٔ اسماسندندر عرفینك بو بیتندن معلوم ومفهوم وغایت واضحدر
بیت نوشدارو ونشاهٔ علت نهد درجان ما * درخمار معجز افتد عیسی از درمان ما ل مع الهاء ع
ل نزهتگاه ع سکون زاء معجمه وتاء مثناة وفتح ها وکاف فارسیله محل سرور وجای فرح
معناسنه در ل نسخه ع سکون سین مهمله وفتح خاء معجمه ایله یازلمش نسنه واورنك معناسنه
میر نظمی بیت نسخهٔ مهر ومحبت را نویس * باادای نکتهٔ خوب ونفیس ل نغوله ع ضم غین
معجمه وسکون واو وفتح لامله دوکم گره معناسنه مولانا جامی بیت تابستم نغوله سوی ترا *
کس ندید آشکاره موی ترا * ودوکلمش صاچه ده دیرلر خواجوی کرمانی بیت چون مه
نامهربان تاب دهد نغوله را * درخم عقربش نگر زهرهٔ شب نقاب را * وزلف مجعد معناسنه ده
کلور خواجه سلمان بیت اگر گره زشکنج نغوله بکشاید * چو عود وعنبرت ازضیمران فروریزد
ل نقره ع سکون قاف وفتح راء مهمله ایله کمش ودخی قفاده اولان چقور یره ودخی ایاق اوبشق
معنالرینه در وسکه لنمش کمش معناسنه ده کلور ل نکته ع سکون کاف وفتح تاء مثناة ایله ایکی
معنایه در اول نقطه معناسنه در ثانی اول نشانه در که برق اوجیله ویاخود برچوب واغاج

واغاج اوجیله طپراق اوزرنده یری بازمقدر که دیرلر عربیده وجه ودلیل معناسنه درکه جمعی نکات
کلور بو ایکی معنایه شاعر دیمشدر بیت نکتهٔ پرکار عالم حیدرست * نکتهٔ اظهار آدم
حیدرست * نکتهٔ اول فارسی وثانی عربیدر ل نکوهنده ع ضم کافله بوزن فروزنده یعنی
عیب وسرزنش کننده مولانا زبیر بیت کند کم درین رستهٔ زیرپا * نکوهنده لاف فروشنده را
ل نکوهیده ع یعنی عیب کرده وقابل سرزنش شیخ سعدی بیت بزرك هنرمند آفاق بود *
غلامش نکوهیده اخلاق بود ل نکوه ع ضم کافله ذم وشتوم معناسنه اسم فاعلدر حکیم
انوری بیت ای صمیم دلت بخیل نکوه * وی صریر درت وخیل ستای * وخیل عربیده
صاحب سر ومعتمد معناسنه ودخی امر معناسنه اولور استاد الشعرا کسایی بومعنایه دیمشدر
مصرع * خویشتن را نکوه از همه پیش * مجمع الفرسده فتح نونله مرویدر ل نمونه ع ضم
میم وفتح نونله چاشنی که برنسنه دن آلنور باقمق ایچون ودخی اورنك معناسنه شمس فخری بیت
ای خسروی که بزمت شد خلد را نمونه * باحسن نور رایت خورشید را نمونه * وفاسد وزشت
وهیچ معنالرینه دخی مرویدر ل نمویه ع ضم میم وفتح یای تحتانیله یعنی نمونهٔ مرقوم ل نواده ع
فتح واو ودال مهمله ایله اوغل اوغلی وقیز اوغلی خانواده بوندندر اولاد وانساب اولان خانیه دیرلر
ل نواشته ع سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله کرپیج که خشت دخی دیرلر کذا فی نسخهٔ میرزا
اما کتاب السامی ده سین مهمله ایله ضبط ونقل اولنمشدر ل نوبه ع واو مجهول وفتح باء موحده
ایله چام اغاجی قبوغنه بعض نسخه ده اوزدکنه دیرلر مجمع الفرسده اغاجلکتر وتازه اولان
شاخلرینه که عربیده سرع دیرلر ودیار حبشده بر ولایت آدیدر ل نوره ع واو مجهول وفتح راء
مهمله ایله کرج ایله زرنیخی قارشدیروب وجوددن قیل کیدرمك ایچون سورلر ابو المعانی * قطعه
بگرمابه یکی مه روی دیدم * که جای نازکش را نوره میزد * بدو گفتم که جانا نیست لایق *
که روی مهر با گل تیره کردد ل نوزده ع فتح واو ودال مهمله وسکون زاء معجمه واظهار هایله
اعداده اون طقوز عدده دیرلر ل نوزه ع واو معروف وفتح زاء معجمه ایله گریبان جامه یعنی
اثوابك خفتان وزبون وگوملك وامثالینك یاقه سنه دیرلر بعض فرهنگده فرزند گرامی
معناسنه در ل نوسته ع سکون واو وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بوغازدن کلان صدایه دیرلر
ل نوسه ع واو معروف وفتح سین مهمله ایله نوس مرقوم معناسنه یعنی قوس وقزح شمس
فخری * قطعه * بدرگاهی که کیوان باهمه قدر * ندارد بردرش امکان بوسه * گر آیا رای آن
باشد که روزی * کند تشبیه در کاهش بنوسه ل نوشابه ع واو معروف وفتح شین معجمه وباء
موحده ایله ایکی معنایه در اول آب حیات معناسنه شیخ نظامی بیت مبادا این روح دولت را
نوردی * میفتاد اندرین نوشابه کردی * ثانی ملکهٔ بردع که بر عورت ایدی اسکندر ذو القرنین
ایله عظیم ماجراسی وبنچه دفعه جنك وغوغاسی کچمش ایدی احوالی اسکندرنامه ده
مسطوردر ل نوش باده ع سکون شین معجمه وفتح باء موحده ایله نوای چکاوك شعبه لرندن
بر پرده نك آدیدر ل نوشنجه ع واو معروف وفتح شین معجمه وجیم وسکون نونله یعنی گوارکه
عربیده هضم دیرلر استاد منوچهری بیت جوشم قدح بیند نوشنجه * هنگام صبح ساقیان لبه
ل نوشه ع واو معروف وفتح شین معجمه ایله اوج معنایه کلور اول یعنی خوش وخوشی که

نوشه دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت نماند برین خاك خونخوار کس * ترا نوشه از راستی یادو بس
ثانی بمعنی غم خوردن و تیمار داشتن حکیم اسدی بیت کرامیش دارید نوشه خورید *
چو پرورده شد زو ورا پرورید * ثالث مجمع الفرسده بمعنی قوس وقزح خسروانی بیت از ژاله
روی خوبت چو آبست موج موج * وز نوشه پشت ابر چو چرخست رنك رنك نوشین باده
مصنفات باربد خسرودن برنوا اسمیدر شیخ نظامی بیت چو نوشین باده رادر پرده بستی *
خمار باده نوشین شکستی نوکفاره واو مجهول و سکون کاف و فتح فا ایله یکشق آدم یعنی چوق
سوزلو وهدیان کفتار ابوشکور بیت کی شاعران بوند منم نوکفاره * تنك پرنیان میکنم
از سنك خاره نونند واو معروف و فتح نون اول و سکون نون ثانیله تیزفهم و مدرك
معناسنه در نونه واو معروف و فتح نونله اکك چقوری چاه زنخدان دیدکاریدر نوینده
واو معروف و فتح یای تحتانیله بمعنی نونده مرقوم نویه واو معروف و فتح یای تحتانیله
تازه یتشمش میوه فدانی که عربیده سرع وسرعوع دخی دیرلر نه ده اظهار هائین و فتح
دال مهمله ایله بمعنی زیور و آرایش کذا فی فرهنك میرزا نه اظهار ها ایله اعداده طقوز
عدده دیرلر عربیده تسعه و چغتایده توغوز دیرلر سبعه سیاره ده افلاك حقنده دیرکه بیت
نه تبه پرده لارا پرده * بیربیرا یچرا توغوز سرا پرده نوه واو مجهول ایله طقوز عدده دیرلر
واوسز نه دخی دیرلر کذا فی المجمع نهنبنده فتح ها و سکون نونین و کسر باء موحده ایله
هر پنهان اولمش نسنه یه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری مع الیاء التحتانی * نبی کسر
باء موحده ایله بعض فرهنکده باء فارسیله مصحف عظیم معناسنه حکیم سنایی * قطعه * نرم دار
آواز انسان چو انسان زانکه حق * انکر الاصوات خواند اندر نبی صوت الحمیر * چون ز زید و عمر
باشد کار سازیك وبد * در نبی بس چیست نعم المولی و نعم النصیر * حضرت مولانا قدس سره
بیت مر ضعیفانرا تو بی خصم بدان * از نبی ذا جاء نصر الله بخوان نوی کسر واو ایله
قرآن عظیم نبی کبی ادیب صابر بیت بسوره سوره توریت وسطر سطر زبور * بآیت آیت انجیل
وحرف حرف نوی نهفتکی کزلولك واورتیلی دیمك معناسنه در باب الواو المفتوحة

باب الواو المفتوحة

مع الالف * وا یدی معنایه کلور اول آش معناسنه اسم جنسدر جمیع شوربالره دیرلر
مثلا واماست ووا کندم کبی یوغرت شورباسی و بغدای شورباسی دیمکدر و آشلره ده دیرلر
حکیم سنایی بیت کرت نزهت همی باید بصحرای قناعت شو * که اینجا باغ در باغست و خوان
در خوان و وادر وا * ثانی بمعنی باز یعنی کیر و مثلا وامکوی دیرلر بازمکوی و واکفت دیرلر
بازکفت دیمك اولور حضرت مولانا قدس سره بیت یك بیك وامیشناسم خلق را * همچو
کندم من زخود درآسیا * نجیب الدین جربادپادقانی بیت هزار یوسف کم کشته وا توانی یافت
سر آستین جمال خود ار بیفشانی * ثالث با او محلنده استعمال ایدرلر مثلا با او کفتم دیجك یرده
واکفتم دیرلر شاه داعی شیرازی بیت کرچه ما واسوی ماوا میرویم * بادل آشفته زینجا میرویم
رابع مریض شدت وجعی محلنده ایلدوکی انین که واواد یرخامس کلمه تحسردر که واحسرتا وافرقتا
دخی دیرلر استاد لطیفی بیت نیست عجب کر خمواوزنم * چونکه بمردان نیم وازنم * سادس
آچق معناسنه که درواکن دخی دیرلر یعنی در بکشا دیمك اولور سابع کلمه تحسین در تنکم

تنکم بو یتده واقعدر بیت دلبر عیاره که خنده زد و دل ربود * روی وفا وانهفت روی جفا وا
نمود والا ایکی معنایه کلور اول بلند قدر و عالیشان و بحسب المرتبه بزرکوار
معناسنه در استاد منوچهری بیت از کرم و نعمت والای او * کس نشنید از لبها لای او *
حسین وفایی بیت بخدایی که برافراخت سپهر اطلس * برسولی که برون تاخت ز چرخ والا
ثانی اینجه ابریشمدن طوقنمش برلطیف نسنه درکه واله دخی دیرلر واها جمع
آوادر که آهادخی دینلور آشلر دیمك اولور میرنظمی بیت بخوان جود واواها فراوان * شده
مبذول بردانا و نادان وایا فتح یای تحتانی ایله حاجت و مراد معناسنه امیر خسرو
بیت رشته زان نمط که وایا بود * خود بخانه درش مهیا بود * شهاب الدین بیت
کاه و بیکاه را بمن جودت * زایر از او اکند وایا ورا فتح راء مهمله ایله کلمه اشارتدر
اکا و آنی دیمك معناسنه منجیك بیت نداند مشعبد ورایدچون * نداند مهندس ورا درز چند
ورسا سکون را و سین مهملتین ایله صغرجق قوشی ابو المعانی بیت خصم نتوان کرد
با او کارزار * پیش شاهین بال ورسا چون زند ورغا سکون راء مهمله و فتح غین معجمه
ایله یومر یجه اتدر که وجود انساندن ظاهر اولور اما وجعی اولمز ورغان وورغن دخی دیرلر ورکا
سکون راء مهمله و فتح کاف ایله چیلاق که زغن دخی دیرلر و دخی برنوع کوکرجیندر تعریب ایدوب ورقا
دیدیلر و فتح کاف فارسیله سیاه دانه لردرکه غلال ارا سنده بیتر ورنا سکون راء مهمله و فتح
نونله ایکی معنایه در اول کوك کوکرجین بعضیلر قمری در دیدیلر ثانی بمعنی برنا یعنی یکیت جوان
توانا معناسنه وریا سکون راء مهمله و فتح یای تحتانیله بیوك دمور طوقق که دمورجیلر
قوللنورلر ابو المعانی بیت حسودت کر بکردد سر زامرت * زند کردون سرش را پتك وریا
وستا سکون سین مهمله و فتح تاء مثناة ایله صحف ابراهیم علی نبینا و علیه الصلوة والسلام
تفسیری که استا و ستا و است دخی دیرلر مؤید الفضلاده بمعنی ستایش خدای تعالی عز و جل
وسنا سکون سین مهمله و فتح نونله بمعنی بسیار استاد رودکی بیت امروز باقبال تو ای میر
خراسان * هم نعمت و هم روی نکو دارد و وسنا وغا فتح غین معجمه ایله جنك و جدال
معناسنه ابو المعانی بیت پهلوان شیردل یکه سوار رزمکاه * شهسوار خصم افکن صفدر روز
وغا وفا فتح فا ایله سوزی و عهدی یرینه کتورمکه دیرلر وکانا فتح کاف و نونله خرما
صالقمی پارهسنه دیرلر کذا فی المؤید ونا فتح نونله یابان کوکرجنی یعنی اوده بسلنمش
اولمین کوکرجین وار کاك قمری یه دخی دیرلر ابو المعانی بیت در بیابان محبت چون ونای پرکشا *
بوده ایم اکنون لیکن در کف عشقت اسیر ووا فتحتین ایله بمعنی فال نیك ویدا
سکون یای تحتانی و فتح دال مهمله ایله بمعنی کم شده یعنی ضایع اولمش شمس فخری بیت چو نسل
آدمیان باد دولتت باقی * چو شخص اهرمنان باد دشمنت ویدا ویرا سکون یای تحتانی
و فتح راء مهمله ایله حرف اشارتدر اکا دیمك اولور میرنظمی بیت دید شه چون کرم کشته
کارزار * کفت ویرا که ای دلیر نامدار مع التاء المثناة * وات ایکی معنایه در اول بمعنی سخن
وله بیت دید اورا همچنین شد وات او * شد در از و دور آن دم کفتکو * ثانی بمعنی پوستین یعنی
کورك که کورکچه وانکر دینلور وت وات مرقومدن تخفیف اولنمشدر وخشت

کسر خا و سکون شین معجمتین ایله خمسهٔ مسترقه‌نك بشنجی کونی‌نك آدیدر ل ودوت م فتح
دال مهمله و ضم واو ثانیله خشم و غضب معناسنه‌در ل ورغست م سکون را و سین مهملتین و فتح
غین معجمه ایله بی فایده و بیمعنی پراوته دیو غست دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت خرز را بکون
در کردم این کیر * بسان ماده خر خایید ورغست ل وزغشت م سکون زا و شین و فتح غین
معجمات ایله بمعنی ورغست مرقوم ل وشت م سکون شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول بمعنی
خوب و خوش که وش دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت کفت ریشت شد سفید
از خال کشت * خوی زشت تو نکردید ست وشت * ثانی بمعنی رقص مصدری وشتیدن
اولور رقصیدن معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ل وغست م فتح غین معجمه و سکون
سین مهمله ایله بمعنی ظاهر و آشکارا مصدری وغستن کلور پیر هرات خواجه عبد الله انصاری
قدس سره طبقاتنده بیورر که * نثر * نخست در قدیم تصوف تنکتر بوده است و بسط نشده بود
که روزکار نازکتر بود و در سخن صاین تر بودند که ایشان در معامله میکوشیدند و در بسیاری مقال
و سخن که متمکنان بودند لیکن در آخر بر متأخران ولایات ظاهر ترکشت و سخن دعوی
عریضتر که مغلوبتر بودند بیطاقت کشتند و مضطر در سکر و غلق و غلیان آنچه یافتند
بسخن ظاهر کردند در طبقهٔ ثانیه بیشتر و هم درین کتاب جایی دیکر آورده که جنید کفت ما این
علم در سردابها و خانها کفتیم نهان و شبلی آمد و آنرا بر سر منبر برد و بر خلق بوغست و بنشنیع *
ل وقت م معروف عربیله مشترکدر شاعر بیت در میان من و محبوب همه مست
همان * وقت آنست که این پرده بیکسو فکنم ل وهشت م کسر ها و سکون شین معجمه ایله
خمسهٔ مسترقه‌نك بشنجی کونی نامیدر که خاء معجمه ایله ده روایت اولنمشدر روز اوله اهنود ثانی به
اشنود ثالثه اسفند رابعه وهفت خامسه وخشت و وهشت دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
ل وهفت م کسر ها و سکون فا ایله خمسهٔ مسترقه‌نك دردنجی کونی اسمیدر ل مع الجیم م
ل واج م بمعنی بکو یعنی سویله دیمکدر شاعر بیت اکر همسایه کان چیزی ندانند *
غریبم واج بیکس ره کدامست ل وارنج م کسر راء مهمله و سکون نونله درسلك که وارن دخی دیرلر
عربیده مرفق دیرلر استاد بو معناده دیر بیت در وضو داخل بکن وارنج هم * بعد از و در مسح سر
جمله بهم ل واریج م کسر راء مهمله و سکون یای تحتانیله باغ چبوغنك اوزم بندوکی قوللرینه
دیرلرکه وارنج دخی دیرلر ل وازنج م کسر زاء معجمه و سکون نونله آواز بلند ایله چغرمق
معناسنه میر نظمی بیت بمیدان آمد و وازنج میزد * چو شمشیر از نیام آهنج میزد ل وازیج م
کسر زاء معجمه و سکون یای تحتانی و نونله صالنجق که اطفال اغاجه ایپ باغلیوب اراسنه اوتوروب
صالنورلر بازیچ دخی دیرلر کذا فی فرهنك میرزا ابراهیم ل وازیج م کسر زاء معجمه و سکون
یای تحتانیله وارنج مرقوم معناسنه که باغ چبوغی دالیدر شمس فخری بیت بنام خسروا کرتاك
بر نشاند مرو * بجای خوشه همه لعل رویید از وازیج * مؤید الفضلاده اول نسنه‌یه دیرلرکه اکا
اوزم آصارلر و فرهنك زفانکویاده اوزم آصلیجق مکان معناسنه و ادات الفضلاده اوزرینه اوزم
اغاجی آصدقلری اکری مجه اغاجدر بعض فرهنکلرده اوزم اغاجی بندوکی یره دیرلر ل واج م
سکون نونله مرجملك که مرجو و منجو و ترسك و نسك دخی دیرلر ل وانج و وانیج م کلاهما

کلاهما بسکون الیاء التحتانی بمعنی وارنج مرقوم شاعر بیت خوش آن دمی که نشینم ز آفتاب فراق
بسحن کلشن وصلت بسایهٔ وانیج ل وج م اکیر کوکی ورج دخی دیرلر عربیده دخی وج دیرلر
ل ورتاج م سکون راء مهمله و فتح تاء مثناة ایله سرخ رنك بر چیچکدر آفتاب سمت رأسه کلدکده
آچیلور اکا پنیرك و توله و تان کلاغ و آفتاب پرست دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت
سر چب و راست میفکنند نرکس از خمار * ورتاج بر یسارش و ریحانش بر یمین * حکیم سوزنی
بیت تو تاجور ملك شرف بادی و اعدات * بر آتش غم سوخته بادند چو ورتاج * شمس فخری
بیت جم قدر جمال الحق و الدین سعادت * از مهر بود با او مانندهٔ ورتاج * منصور شیرازی
* قطعه * شکفت در چمن آسمان بهر کوشه * هزار لالهٔ سیراب و غنچهٔ غناج * کشاده دیدهٔ
بینا ستاره چون نرکس * ور آب رفته کل آفتاب چون ورتاج * شرفنامه‌ده بر کل درکه صوده
بتر و نیلوفر معناسنه‌ده مرویدر ل ورتیج م سکون راء مهمله و کسر تاء مثناة بعده یای ساکنه
ایله بلدرجین دیدکاری قوش که سمانه دخی دیرلر کذا فی المؤید استاد لبیبی بیت زنی آید ز باغ
بی سرو بازیج * دست بکراغه می بر آرد ورتیج * فرهنك جهانکیریده بر کوچك قوشدر ماننده
تیهو اما آندن کوچکتردر اکا بودنه دخی دیرلر عربیده سلوی دیرلر حکیم طرطری بیت کشته
در چنکل عشق تو کرفتار دلم * همچو ورتیج که در چنکل باز ست اسیر ل ورج م سکون راء
مهمله ایله ایکی معنایه‌در اول قدر و مرتبه که ارج دخی دیرلر امیر معزی بیت ای به ورج
و کامکاری ثانیٔ اسفندیار * وی بعدل و نامداری نایب نوشیروان * سید ذو الفقار شروانی
بیت قطب دین اعظم اتابك شه آل سلجوق * آنکه جانراست از و ورج و خرد را فرهنك *
ثانی بمعنی کندن یعنی قازمق و قوپرمق اکا دخی ارج دیرلر ابو النصر احمد رافعی بیت سرافرازان
دولت را بعز ایزدی یاور * ستمکاران منت را بورج حیدری قاهر * فتح را ایله اکیر معناسنه‌در
ل ورخج م فتح راء مهمله و سکون خاء معجمه ایله زشت و کریه معناسنه حکیم سوزنی بیت
تیر و اداردا زد ورخجی این شعر * کر بچنین شعر در در انستانیم ل وردیج م سکون را و یای
تحتانی و کسر دال مهملتین ایله ورتیج مرقوم معناسنه‌در شاعر بیت هلاك ساختم این مرغ نیم
بسمل خویش * سحر که مدح جمالت شنیدم از وردیج ل ورسیج م سکون را و یای تحتانی
و کسر سین مهملتین ایله سقف خانه که آسمانه دخی دیرلر شمس فخری بیت ببین که قبهٔ تعظیم
او کجا باشد * چو هست پایهٔ کیوان زیرش از ورسیج ل ورکالوج م سکون راء مهمله و فتح
کاف له عنوب درست تمین برمق معناسنه‌در ل ورنج م فتح راء مهمله و سکون نونله بمعنی حریص
و صاحب طمع خام حکیم سوزنی بیت بطل همای همایون جاهست * دو بازوی زاغ ورنج ارج
کردم ل وغیج م کسر غین معجمه و سکون یای تحتانیله آبکیر کوچك یعنی کوچك کولجکز *
ل ولج م لامك فتحه‌سیله‌ده و سکونیله‌ده جایز بر قوشدر ورتیج و وشم دخی دیرلر عربیده
سلوی دیدکاریدر امیر خسرو بیت بختهٔ بسی مرغ بهر کونه طرز * از ولج و تیهو و دراج و چرز
مولانا مطهر در مذمت اسب خود بیت چو زه را ماند اکر چو زه بود در ته زبل * ولج را ماند
اکر ولج بود آخرزاد ل ونج م ضم نونله مبرم و ناخوش معناسنه حکیم سنایی بیت سوی خانه
دوست ناید چون تو بی باشد محب * و ز ستانه در بجنبد چون ونج باشد کدای * تحفة الاحباب‌ده

یعنی کنجشك مرقومدر ك مع الخاء المعجمه * واخ ع اوج معنایه کلور اول یعنی راستی ودرستیکه
هر نسنه یه صفت اولور استادرودکی بیت چونکه مالید بدوکستاخ شد * کار مالیده
بدو در رواخ شد * ثانی معیار جمالیده یقینه قریب اولان ظن وکمان شمس فخری بیت کمان برمکه
بدو ملك تاابد باقیست * بصد دلیل مبرهن کمان من شد واخ * ثالث برکلمه در محل تحسینده
استعمال اولنور انتعاش طبیعت اقتضاسیله ك وادخ ع کسر دال مهمله ایله باغ چبوغنی
اوزم بتن دالنه دیرلر ك وادیخ ع کسر دال مهمله وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول یعنی
وادخ مرقوم شمس فخری بیت بنام خسرو اکر تاك رز نشاند مرد * بجای خوشه همه لعل
آورد وادیخ * ثانی اول چتال اغاجدرکه اوزم دالنی اوزرینه قورلر منوچهری بیت انکورها
برشاخها مانند جمجاخها * وادی بخشان چون کاخها بستانشان چون زاویه ك واریخ ع
کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول درسك معناسنه کوران دخی دیرلر ثانی
اول اوزون دیرککه ترکیده مرتك دیرلر ك وخ وخ ع توابع کلمه قبیلندندر بر محلده برنسنه یی
کوروب آنی کورمکدن طبیعته خوش کله اول محل اداایدرلر وکاهی طعن یوزندن تبرا طریقیله ده
دیرلر ووه وه واخ واخ دخی بویله در حکیم نزاری قهستانی بیت کندم وجو مباش کوامسال
نان کاورس خوش بود وخ وخ ك ودخ ع سکون دال مهمله ایله آت بویندن آلنان قان
طمرینك آدیدر ك ورخ ع سکون راء مهمله ایله توتیادرکه کوزاوتی در ابو المعانی بیت
خاك راه یار ورخ دیده دل کشته بود * زان شده هر تیره شب دزدیده جان روشنی ك وژخ ع
فتح زاء فارسیله ایکی معنایه در اول اکیرکوکی ثانی یعنی ورخ مرقوم که کوزاوتیدر ك وسخ ع
فتح سین مهمله ایله چرك معناسنه عربیله مشترکدر شمس فخری بیت توآن شهی که بصابون
عدل جامه ملك * بشست حکم تو از شوخ ظلم و تار وسخ ك مع الدال المهمله * واد ع
ایکی معنایه در بری اولاد معناسنه در حکیم فردوسینك بو ابیاتی مضمونی اوزره که برآدمك یدی
اولادی وار ایدی آکا بناء اول کمسنه یه هفتواد لقب ایتمشلر ایدی نتکم بو ابیاتدن فهم اولنور
قطعه * در آن شهر بی نان چو پادرنهاد * یکی مرد بدنام او لا هفتواد * بر نیکونه برنامش
آوازه رفت * ازیرا که اورا پسر بود هفت * ثانی یعنی باد یعنی روزکار بایله واوك میانندن تبادل
وتوافی اولدوغی اجلدن ك وارخد ع فتح راء مهمله وسکون خاء معجمه ایله مردلوند معناسنه
کذا فی فرهنك جهانکیری ك والاد ع ایکی معنایه در اول سقف خانه اوزرینه اورتیلن نسنه
حکیم نزاری قهستانی بیت بفال فرخسته بعزم مصمم * به بنیاد صائب بو الاد محکم * پور بهای
جامی بیت زسمك برکشیده بنیادش * بفلك برفراشت والادش * ثانی کمر وقبه یا پمق ایچون
ایتدکاری قالب معناسنه کمال اسمعیل * قطعه * همچنین همچنین همی فرمای * ای فلاع
رفعت وقرشته نهاد * تا باقبال تو تمام شود * این بنارا که کرده والاد * کذا فی فرهنك جهانکیری
فرهنك میرزا ابراهیمده یعنی عمارت رنکین وموید الفضلاده عمارت کاین یعنی پالچق ایله یاپلمش
بنا وبعض فرهنکارده بنا ایچون اولان پالچق وکتاب السامی فی الاسامیده دیوار بناسنده معمارلر قود
اعتبار ایتدکاری نسنه یه دیرلر حکیم انوری بیت فلك را قدر تو والاد عالی * جهان را حزم
تو بنیاد محکم ك ود ع بوزن رد حکیم کامل ومرد دانا وعاقل معناسنه در کذا فی المجمع ك ورارود

ك وارارود ع فتح راء مهمله اولی وضم ثانیه ایله ماوراء النهر مملکتلرینه اول معنایه درکه
ورا آرده معناسنه رود نهر معناسنه درکه ترکیسی ارمق آردی دیمك اولور حکیم فردوسی
بیت اکر پهلوانی ندانی زبان * ورارود را ماوراء النهر خوان ك ورازرود وورزرود ع کلاهما یعنی
ماوراء النهر یعنی ماوراء النهر دیدکاری ولایته دیرلر شمس فخری بیت بکوی مباد از سر او کم
که جهانرا * آن موی به از جمله سمرقند وورازرود * استادرودکی بیت اکر پهلوانی ندانی زبان
ورزرود را ماوراء النهر خوان * کذا فی فرهنك وفائی ك وراستاد ع فتح را وتاء مثناة وسکون سین
مهملتین ایله یعنی رزق مقسوم روزی ووظیفه میر نظمی بیت خدا آفریدست وراند ترا
وراستاد روزی رساند ترا ك وربند ع سکون راء مهمله وفتح باء موحده ونون ساکنه ایله ترکیده
کوملدرك وعربیده مربط دیدکاری درکه باربند ومار بند وبربند ومربند دخی دیرلر ك ورزد
سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله ترکیده اوزنور وچالشور معناسنه که ورزیدن مصدری اولور
اوزنمك وعادت ایدنمك معناسنه شیخ عطار بیت هر که را باشد بدولت بختیار * خیر ورزد
او نهان وآشکار ك ورزند ع سکون راء مهمله ونون وفتح زاء معجمه ایله زراعت وکسب وتعلم
معنالرینه در ك ورستاد ع فتح را وسکون سین مهملتین ایله وظیفه روزی معناسنه در
استاد عسجدی بیت خدا با توبی جمله را دستکیر * ورستاد جودت زما وامکیر ك ورشاد ع
سکون راء مهمله وفتح شین معجمه ایله یعنی ورستاد مرقوم کذا فی المجمع ك ورند ع فتح راء
مهمله وسکون نونله تار عنکبوت یعنی اورمجك آغی ك وسفاد ع سکون سین مهمله وفتح
فا ایله یعنی بسیار که وسناد دخی دیرلر استادرودکی بیت امروز باقبال توای میر خراسان *
هم روی نکو دارم وهم نعمت وسفاد ك وسناد ع سکون سین مهمله وفتح نونله یعنی بسیار مثل
وسفاد شمس فخری بیت چو نعمت ازلی باد ملك تو بعد * چو لطف لم یزلی باد عمر تو وسناد *
ك وشناد ع سکون شین معجمه وفتح نونله یعنی وسناد مرقوم هر نسنه نك کثرتنه دیرلر ك ولاد
فتح لام ایله بر نوع لطیف حریردن طوقنمش قماشدر والدکی ك وند ع سکون نونله ایکی معنایه در
اول تجربه معناسنه ثانی برکارك حصولنده زحمت چکمك معناسنه در ابو المعانی ایکی معنایه
بیت کار دنیارا اکرچه وند بسیار کرده ام * یك مراد دل ندیدم وند بیحد درکشید ك ونژد ع
سکون نون وفتح زاء فارسیله ك ونیژد ع کسر نون وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله کلاهما
یعنی صمغ درخت بن که اول اغاجك یمشنه عربیده حبة الخضرا دیرلر ترکیده منکوش دیدکاریدر
ك مع الراء المهمله * واتر ع فتح تاء مثناة ایله بوزن چاکر یعنی دورتر مثلا پای واتر نهد یعنی
پای را دور تر نهد دیمك اولور کذا فی المجمع ك وانکر ع سکون تاء مثناة وفتح کاف فارسیله
ایکی معنایه در اول کورکچی پوستین دوزکه عربیده فراء دیرلر راء مشدده ایله شمس فخری بیت
منت خدای راکه ببازار عدل او * بازست جفت صعوه وکرکست وانکر * ابو العباس بیت
نهاد روی بخدمت چنانکه روبه پیر * به تیم وانکران آمد از در تیماس * ثانی یعنی رود خانه
یعنی ارمق خرقی ك واچار ع جیم فارسیله بوزن ناچار یعنی بازار کذا فی فرهنك جهانکیری ك وار
الثی معنایه کلور اول ادات تشبیهدر مشبه به آخرینه لاحق اولور شاعر بیت قصاب وار
مردم چشمت بنازکی * مژکان قناره کرده ودلها دروزده * حکیم سوزنی بیت جز مدح تو کرنقش

گنم بررخ کاغذ * باد ازکفم انگشت قلم وار شکسته * ثانی مثل ومانند معناسی ملنده ایراد
اولنور معنای اول ایله فرقلری غایت دقیقدر فارسیده رسوخی اولان ارباب معارفه خفی دکلدر
حکیم سنایی بیت ازپی آنکه ناتمام شویم * پای برسر همیم دایره وار * ثالث رسم وعادت
معناسنه درکه واره دخی دیرلر مولانا جامی بیت فرخ آنکس که وار خود بشناخت * کار خود را
بوار خود پرداخت * رابع بمعنی کرت ومرتبت مثلا یك وار دو وار دیرلر یك کرت ودوکرت
دیمك اولور ابو المعانی بیت گفته ام چند وار ایدل مرترا از عاشقی * صبر می باید بجور یار
یا ترك وطن * خامس صاحب وخداوند معناسنه سادس بمعنی بسیار مثلا وارها دیرلر
بسیارها معناسنه اولور کمال پاشازاده مرحوم دقایقده ذکر ایدرکه وار کلمهٔ لیاقتدر مثلا شاهه
لایق اینجویه درشاهوار دیرلر واشکون آته اسب رهوار دیرلر وسبحه اولمغه لایق اینجویه سبحه وار
دیرلر مولانا جامی بیت ازکشمکش چرخ بسی آشفتم * کز کوهر راز سبحه واری سفتم * کاهی
موصوفی حذف ایدرلر میرخسرو بیت وضو واری شمر دریای سرکم * زمین خاکی بعقد از نیم
بر طبق میوه یه طبق واری دیرلر میوه نك طبقه لیاقتی پرایمکله اولور وآواز ایشیدیلجك یره
ذهره واری دیرلر تکم قاضی سنجان اسمعیل نامه سنده قلعه وصفنده ایراد ایتدوکی بو مصرعده
بو معنایه در * مصرع * کزان تا ملك بود یکنعره وار * ویراوق آتمی یره کمان وار دیرلر مولانا جامی
بیت وکمان وار میان تو مقصود در هست * خویش را بهرچه انداختهٔ دور چو تیر * ومرکب
یوکنه خروار وشتر یوکنه شتروار دیرلر مولانا کاتبی * مصرع * مرا غمیست شتروارها بحجرهٔ
تن * انتهی حال بوکه مولانا جامی نك مستشهد اولان بیتنده معنای لیاقت یوقدر سبحه واری
دیدیکی تسبیح کبی دیمك اولور وخروار وشتروارده اولان وار بارمعناسنه درحرف بایله واو میانه ده
تبادل اولمغله مجمع الفرسده سروری وارك بر معناسی بار معناسنه دیمشدر ل وارکار ع
سکون راء مهمله وفتح کاف فارسیله باغ وباغچه وبوستانلرده بکچی ایچون اولان سازدن واوتدن
ایتدکاری مختصر کولبه ل والادکر ع فتح لام وسکون دال مهمله وفتح کاف فارسیله بنا یعنی
دیوار یاپوجی که دیوارك چینه سن درست ایتدوکیچون والادکر دیدیلر عربیده رهاص دیرلر کذا
فی المجمع ل وامدار ع سکون میم وفتح دال مهمله ایله بورجلو عربیده مدیون دیرلر ودخی بورج
ویریجی معناسنه که عربیده داین دیرلر مولانا هاتفی بیت زکنجی شود خسرو کامکار * نه ازکیسهٔ
کاسب وامدار ل وبر ع سکون باء موحده ایله کدی یه بکزر برجانوردر لکن قویروغی اوزون اولمز
دریسن چیقاروب سیلیوب کورك ایدرلر ل ونکر ع سکون تاء مثناة وفتح کاف فارسیله بمعنی
وانکر مرقوم یعنی کورپچی ل وچرکر ع ضم جیم عجمی وسکون راء مهمله وفتح کاف فارسیله مفتی
معناسنه درکه مسائل شرعیه یه جواب یازوب فتوی ویرر استاد لبیبی بیت بوسه ونظرت حلال
باشد * بجت دارم برین زوچرکر ل وخشور ع سکون خاء وضم شین معجمتین ایله بمعنی پیغمبر
شمس فخری بیت جمال دنیی ودین نسبت تو بارتبت * بودبنزد شهان همچو امت وخشور *
استاد دقیقی بیت بکی حال ازکذشته دی بکی ازمانده فردا * همیکویند پنداری که وخشورند
یاکندا ل ور ع اوج معنایه در اول ادات نسبتدر ترکیده لو عربیده ذو ایله اداء اولنور اولمعنایه در
مثلا پیشه ور وبهره ور دیرلر صنعتلو ونصیبلو دیمکدر ومایه ور مایه لو معناسنه حکیم اسدی

اسدی بیت زترك چه گل خواست چینی کمان * بجز کفت کای مایه ور میهمان * ثانی حرف
شرطدر اگر معناسنه سید نسیمی یه شیخی دیمشدر بیت کر بسفر میروی از طلب اندیشه کن
ور بمجلب میرسی حاضر قندیل باش * ثالث صاحب وخداوند معناسنه که دلاور وجنك آور
کبی ل ورانبر ع فتح راء مهمله وسکون نون وباء موحدهٔ مفتوحه ایله بمعنی آنطرف یعنی اول جانب
حضرت مولانا قدس سره بیت ناکه شبی ورانبر کردون بر آمدم * درخلوت وجود بهوش
در آمدم ل ورزکار و ورزکر ع کلاهما بکسر الراء المهملة وسکون الزاء المعجمة وفتح الکاف الفارسی
اکنجی که برزکار وبرزکر دخی دیرلر عربیده زراع وحارث دیرلر حکیم اسدی بیت دمان شیر
مرکست ومرا ورزکار * که این چرخ دریا در روزکار * وله ایضا بیت بدین سوی دریا ازان شهر
کوه * بدشت آمده ورزکریك کروه ل ورکار ع سکون راء مهمله وفتح کاف فلدایش اوزرنده
طوران آدم برکار وسرکار معناسنه در ل ورکار ع سکون راء مهمله وفتح کاف فارسیله
بر سنه ده ایکی دفعه بتشن میوه وکیاه سبز یعنی یشل اوت که صاپی اولمز چمن معناسنه عربیده
خلفه دیرلر ل ورواز ع سکون راء مهمله ایله خانهٔ بالا که عربیده علیه وترکیده چارطاق دیرلر
ودخی تخت معناسنه ده مرویدر ل وزیر ع معروف وکیل سلطنت ومعتمد امور مملکت که
دستور دخی دیرلر * جامعه * وزیر نامدار خان محمد * سمی مفخر کونین احمد * خدا کرد
اعتماد دولت ودین * ظهیر ودستکیرش باد آمین ل وشقدار ع فتح شین معجمه وسکون قافله
یدك کش معناسنه در ل وکر ع سکون کافله آشیانهٔ مرغ که اغاج اوزرنده یپراق اراسنده
یپار مولانا جامی * قطعه * درلغت خوانده ام که ریش برست * ریش دانشور لغت پرداز
لیکن آن پرکز و بوکر عدم * میکند مرغ نیکوپی پرواز ل وکیر ع کسر کاف فارسیله بمعنی
مهمانی یعنی قونقلق ل وکیلدر ع کسر کاف وسکون یای تحتانی ولامله نایب معناسنه حکیم
سنایی بیت نیست پردانشی و پرهنری * که کند سوی تو وکیلدری ل وهر ع سکون هایله
بر ولایت اسمیدر کذا فی شرفنامه ل مع الزاء المعجمة * واز ع باء موحده ایله اولان باز لفظنك
جمیع معنالریله مترادفدر کشاده وکیر وتکرار وفراغت وسایر معنالرنده ل ورز ع سکون راء
مهمله ایله اوج معنایه کلور اول نسنه حاصل ایتمك معناسنه حکیم سوزنی * قطعه * در وکهر
زر ودرم ورزی وبخشی * هست این شیم خوب کزین نیست شیم به * نزد کف راد تو زور زیدن
صد بار * بخشیدن در وکهر وزر ودرم به * ثانی کشت وزراعت ایلمك معناسنه صابر الدین
شیرازی بیت همی ورزید بوباد رخ وچشم وبر وقدش * صبا کلبن زمین نرکس زمان سوسن
چمن عرعر * حکیم فردوسی بیت مزیدند هم خون کاوان ورز * که تنکی بود کاو کشتن بمرز *
حکیم اسدی بیت درختان بسیار با کشت ورز * کسی خود ندید سبت از کوه ورز * ثالث عمل
وحرفت معناسنه حکیم فردوسی بیت شماد برما بیدخرم بوید * برامش سوی ورزش خود روید
بو معنالرده ورزه دخی دیرلر مجمع الفرسده فتح را ایله ماوراء النهره دیرلر کذا فی المؤید ادات
الفضلاده سکون را ایله وشرفنامه ده کذلك بمعنی ادمان یعنی بیاپی ودخی دباغت معناسنه
مرویدر ل ورساز ع سکون را وفتح شین مهملتین ایله ایکی معنایه در اول بر مقام آدیدر ثانی
بمعنی مرد ظریف وآراسته ومزین مجمع الفرسده بر ولایت آدیدر عبد الواسع جبلی بیت

نوکشیدی مجانب ورساز * لشکرانبه وسپاه کران ی ورنداز ع فتح راو دال مهملتین وسکون
نونله سوزی وایشی تاصلق واورانلق معناسنه در ی وز ع اصلی واز در واو عاطفه در دخی
معناسنه واز من معناسنه که دخی آندن معناسی افاده اولنور لکن دون الترکیب معنی افاده ایلاز
وزان ویاخود وزو وزفلان چیز اولمغه محتاجدر واکثر صدر کلامده اولور ی ونیز ع کسر نون
وسکون یای تحتانیله کنکر ساقزی که کنکروز دخی دیرلر ی مع الزاء الفارسی * واژ ع
بمعنی باج وباز ومقلوب معناسنه که وارکونه دیرلر ی ونکرش ع سکون تاء مثناة وفتح کافله
دانهٔ انکورکه واوسز نکرش دخی دیرلر کذا فی المؤید ی وژ ع بمعنی وج مرقوم ودخی خشم وغضب
معناسنه شمس فخری بیت بوفق رای وکرم کرد خلق را تسخیر * بکین وبخل نکرد او بکس تباهی
ووژ ی مع السین المهمله * واپس ع فتح باء فارسیله کیرو عربیده خلف دیرلر ابو المعانی
بیت واپس جانان رود مانندهٔ کلب عقور * دوست از دشمن نمیداند بکیرد دامنش *
ی واس ع بوزن کاس خوشهٔ کندم یعنی بغدای سنبله سی کذا فی فرهنك حسین وفایی ی والیس
کسر لام وسکون یای تحتانیله ندیم وانیس اسکندر حکیمك آدیدر کذا فی المؤید
ی وپس ع فتح باء فارسیله بمعنی مانند ونظیر میر نظمی بیت نباشد وپس در جهان هیچ کس
بعالم همه روی او بود وپس ی ورس ع سکون راء مهمله ایله فرهنك جهانکیریده یواشده درکه
بدخوی وبدنعل آت وقاطر یورنه اوروب ضبط ایدرلر وله ایضا بیت که چوب ادب دست او بود
وپس * کند توسن سرکش چرخ ورس * تحفة الاحبابده برچوپدرکه دوه یورننه
کچوررلر اداة الفضلاده بمعنی بند ورشته مروید ز عربیده برنوع صاروتدر
ولایت یمنده حاصل اولور جمیع بلاده آندن کتوررلر ی وس ع بمعنی بس کذا فی
فرهنك جهانکیری ی ولیس ع کسر لام وسکون یای تحتانیله بمعنی خوب ونیك ابو المعانی
بیت میشود ممدوح عالم با کرم نامش ولیس * کار نیکو بر نیاید هرکه را باشد خسیس *
ی مع الشین المعجمه * وارش ع فتح راء مهمله ایله بمعنی مفتخوار که عربیده طفیلی دیرلر
هرکسك طعامنه دعوتسز حاضر اولوب یانصیب دیه رك اوتوروب بی تکلفانه طعام یر
ودخی طعام آماده یه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ی وخش ع فتح خاء معجمه ایله برعلتدر
آت وقاطر ودوه یه عارض اولور آنك سببیله آقسمق واقع اولور اول مرضه اوتی دخی دیرلر
کانی ظفر همدانی در عیب اسب بیت وخش دستست وبد لکام وچموش * جردولنك وکند
ونابینا * وسکون خایله ایکی معنایه در اول ولایت ختلانده برشهر آدیدر حکیم انوری * رباعی
ای ماه رکاب خسرو کردون رخش * وی همچو سکندر ملك کیتی بخش * در ملك خدای ملك
چون کنج تو نیست * برکرد وبنده بخش پروانهٔ وخش * ثانی برایشه ابتدا شروع ایتمك
معناسنه شمس فخری بیت بمدح شهنشاه اعظم کنند * سعود کواکب بهر خانهٔ وخش *
ی ورخش ع سکون راء مهمله ایله ولایت بلخده برشهر آدیدر وابتداء شروع کاره دیرلر
ی ورزش ع سکون راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله ورزیدن لفظندن اسم مصدردر حاصل مقتضای معنا ورزیدن اقتضا ایدر
ایتمك وزراعت وحراثت ایتمك وعادت ایدنمك وسعی وکوشش ایدنمك خواجوی کرمانی بیت
آز ماز از من دلسوخته آثار نبود * بجز از ورزش عشق تو مرا کار نبود ی ورش ع سکون راء

راء مهمله ایله تمری معناسنه در ی ورکوش ع سکون راء مهمله وضم کافله اياقلی کوپه که
لعل ویاخود زمرد ویاخود اینجودن ایدرلر ی وش ع بش معنایه کلور اول بمعنی خوب
وخوش حکیم سنایی بیت بادا کرچه وش آمد ودلکش * بر حدث بکذرد نباشد وش *
ثانی بمعنی سره یعنی ایشه یرار ورایج معناسنه شاه داعی شیرازی بیت عشق بود از کنج
پنهان فی المثل * نقد خود وش کرده است آن از ازل * ثالث ادات تشبیه در کلمه آخرنه
لاحق اولوب مشبه به معناسن افاده ایدر شیروش وماه وش وملك وش کبی شمس فخری
بیت آن خسروی که ناید آن مادر زمانه * چون او فلك مهابت مانند او ملك وش * رابع شمله
ودستار معناسنه که فش دخی دیرلر خامس ترکستانده برشهر آدیدر خلقی خوب صورت اولور
وبی نظیر حریر قماش اشلرلر وعربیده نقوش معناسنه در شیخ یحیی الصرصری فی نعت رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم مادام علی القرطاس یکتب القلم بیت فاضحت ازاهیر الریاض کانما *
مطارف وشی زانها اصنع من وشا ی وغیش ع کسر غین معجمه وسکون یای تحتانیله بمعنی بسیار
وانبوه لکن غیر ذوی الحیواتده اولور مال واثواب وعمر وفضل و پیشه کبی حکیم اسدی بیت
براغشان نیستان وغیش * یله شیر هر سو زانداز ه بیش * شمس فخری بیت جمال دنیی
ودین آنکه کرد بار کهش * ز نصرت دست برانجم ز دولتست وغیش * وجمعیت وغلبه معناسنه
استاد رودکی بیت معذورم دارید که اندوه وغیشست * واندوه وغیش من ازان جعد
وغیشست * حکیم سوزنی بیت چو خط دست عطا بخش تو بزیبایی * کدام جعد مسلسل
کدام زلف وغیش ی مع الطاء المهمله * واسط ع کسر سین مهمله ایله بصره نك عجم مملکتی
جانبنده واقع برشهر آدیدر آنده بی نظیر قلم بتر غایت مشهور در قلم واسطی دیرلر ابو المعانی بیت
کر نامه کنم واسطه اما نتوان شد * تقریر و بیان با قلم واسطی اینجا ی وسیط ع کسر سین
مهمله وسکون یای تحتانیله بمعنی واسط مرقوم ی وطواط ع فتح واوین وسکون طائین
مهملتین ایله قرلنغج دیدکلری قوشدر که پرستو وپرستوك وفرستو وفرستوك دخی دیرلر اما
استعاره طریقیله کوتاه قد وحقیر وضعیف آدمه دیرلر عموما وجوجیه دیرلر خصوصا
ومشهور برشاعر شیرین کفتارك لقبی درکه نامی رشید الدین اولوب اشعاری یازلدقده
رشید الدین وطواط یازارلر ی مع الغین المعجمه * وارغ ع کسر راء مهمله ایله صوبندی
یعنی دکرمان ارقلرنده وبوستان صویوللرنده صوبی آخره جریان ایچون اوکنه قودقلری تخته
ویاخود چالی که ورغ دخی دیرلر ی واروغ ع ضم راء مهمله وواو معروفله ککرمك معناسنه آروغ
دخی دیرلر ابو المعانی بیت حادثات دهر ضایع میکند مال بخیل * معده چون شد ممتلی واروغ
پیدا میشود ی وازغ ع ضم زاء معجمه ایله خرما الفندن اورلمش ایپ معناسنه ی وداغ ع
فتح دال مهمله ایله شعلهٔ آتش کذا فی فرهنك میرزا ابراهیم ی وراغ ع فتح راء مهمله ایله ایکی
معنایه در اول شعلهٔ آتش حکیم علی فرقدی بیت آتش عشق چون کنم پنهان * کز دهانم
کشد زبانه وراغ * ثانی روشنی وتابش معناسنه که فراغ وفروغ دخی دیرلر ابن یمین بیت
بیشتر زین روزکاری داشتم الحق چنانك * بود حال وبالم از وی یا وراغ وبا فراغ ی ورغ ع
سکون راء مهمله ایله صوبندی که بیوك ارمقلردن بند باغلیوب بوستانلره ودکرمانه آقیدرلر

شمس فخری بیت ای وای اکر عون جمال الحق والدین * در پیش چنین میل حوادث ننهد
ورغ * حکیم اسدی * مثنوی * بد انسان کد بشنید پیش پند * که از چوب وازخار وورغی
ببند * نکه کرد زانسو که بر آب مرغ * ببست از سوی ریك یکپاره ورغ * استاد فرخی بیت
دل بردم رانیز بمردم نشمرد * کفتا که چه سود است ورغ آب ببرد * ثانی نور وروشنی معناسنه
استاد رودکی بیت کل را چه کرد خیز داز ده کلاب زن * مه را چه ورغ بند دا زصد چراغ دان ﮒ وزغ
فتح زاء معجمه ایله قوربغه که جغز وغوك وبزك ووزك دخی دیرلر ﮒ وغوغ ﺞ فتح واوین وسکون
غینین معجمتین ایله آواز وزغ یعنی قوربغه آوازی کذا فی التحفه ﮒ مع الفاء * وارف ﺞ ضم
راء مهمله ایله بغدای وآرپه نك یوغون صاپندن طبق کبی اوروب اوزرنده اتمك وطعام قویوب
سفره یرینه قوللنورلر ودانه یی صماندن وطپراقدن آیرمق ایچون آنکله صاوررلر وآکا وارو
دخی دیرلر ﮒ واف ﺞ بلبل وبعضیلر باباله بکزر برقوشدرکه زند واف دخی دیرلر وکاهی باف
معناسنه استعمال ایدرلر مصدری وافیدن کلور کذا فی فرهنك جهانکیری ﮒ مع القاف ﺞ
ﮒ واقواق ﺞ دریای محیطك هند جانبنده اولان جزیره لرندن بریدرکه آنده عظیم بالا قد درختلر
اولور شویله که یوز ذراع قد چکمش وقلقان کبی مدوّر ونکاری رنك یپراقلری اولور ویپراق دیبنده
آدم باشی وچهره سی کبی کوزلر وقولاقلر وبورون واغز عینی ایله انسان باشنه بکزر میوه سی اولور
روزکار اسدکجه دال وبوداقلری دیبنده وارنجه صارصیلوب میوه سندن واق واق صداسی ظاهر
اولور حکیم اسدی * مثنوی * چونا کدوز یدی یکی باد تیز * ازان بیشه برخاستی رستخیز *
سرشاخها سوی ساق آمدی * وزان هر سری واق واق آمدی * اما اثر الحروفك عجائب
المخلوقات وخریدة العجائب وسائر تواریخ معتبره لرده منظوری اولان روایاتك اصحی جزیره
مزبوره ده واقع شجر واقواق دیدکاری اغاجك هیأتی ویپراغی وچه محرّر اوزره اما واقواق
میوه سنك آدیدر بعض میوه سنده آدم کبی اللری وایاقلری وباشی وکوده سی انسان شکلنده
کیمی ارکك ذکری وخصیه سی اولور وکیمی دیشی صاچی وفرجی اولو رایمش وبعض میوه سی کوده سز
یالکز باش اولور ایمش جمله سی پرچملرندن آصیلو کبی بتر ایمش تمام کماله ایردکده اوج کرّه واقواق
دیو چاغروب یره دوشرو اول جزیره ده اولان وحوش وسباع یره دوشنی یرلر ایچه بازرکانلرك
کشتیلری باد مخالف سببی ایله اول جزیره یه دوشوب آنده ذکر اولنان قدرت یزدانی وحکمت
سبحانی یی کورنلردن منقول ومرویدر اما تحفة الاحبابده بر عجیب اغاجدرکه هر کون وقت صباح
بهار ووقت شامده خزان اولور وفرهنك میرزاده مسطوردرکه بر طاغ آدیدرکه آنده التون معدنی
واردر وشول مرتبه چوقدرکه اول حدوده قریب اولان آدملرك کوپکاری قلاده سی التون اولور
ایمش مزبور اغاجه الف اولك حدفیله ﮒ وقواق ﺞ دخی دیرلر استاد لطیفی بیت هر بد نفس
که آید درحقم از رقیبش * هم موی من بنالد همچون درخت وقواق * حکیم خاقانی بیت
بسی نماند که بیروح در زمین ختن * سخن سرای شود چون درختك وقواق ﮒ وثاق ﺞ فتح
ثاء مثلثه ایله خانه معناسنه در شیخ عطار منطق الطیر بیت خورد عیاری بدان دلخسته باز *
باوثاقش برد دستی بسته باز * حکیم انوری بیت دوش سرمست آمدم بوثاق * باحریفی همه
وفا ووثاق * ومحل وجای ومکان معناسنه شیخ عطار در پند نامه بیت دور باش ای مرد

مرد از اهل نفاق * درجهنم دان منافق را وثاق ﺞ عربیده کسر واو ایله * وثاق الحبل الذی یوثق
به الحیوان * عبارتیله تفسیر اولنمشدر ﮒ ورق ﺞ ایکی معنایه در اول کاغد معناسنه که
جمعی اوراق کلور نتکم طالب آملی بیت اوراق کهنه که بمی کهنه میرسد * ذوقی که در پیاله بود
در پیاله نیست * ثانی اغاج یپراغنه دیرلر شیخ سعدی بیت برك درختان سبز در نظر هوشیار
هر ورقی دفتریست معرفت کردکار * وکل وسائر شکوفه نك برکی معناسنه خواجه سلمان بیت
صفحهٔ روی تو تا دید بیکبارکی * باد ورق بازکرد ازکل وازیاسمین ﮒ ورنق ﺞ سکون راء
مهمله وفتح نونله بهرام کورك کوشکی نامیدر ﮒ وزق ﺞ فتح زاء معجمه ایله بمعنی وزخ مرقوم
ﮒ وسق ﺞ فتح سین مهمله ایله التمش صاعدن عبارتدرکه التمش درت بیك سکز یوز درهمدر
ﮒ وشاق ﺞ فتح شین معجمه ایله اوج معنایه کلور اول نکلی قفتان ثانی معروف دریسی
مقبول بر جانوردرکه کورك ایدرلر تویی بیاض وجابجا سیاه بنکاری اولور نافه سی بغایت معتبردر
پادشاهلره ووزرا وکباره مخصوص کورکدر روایت اولنورکه قوای مختلفه سی واردر پوست
ظهرینك طبیعتی حار ویابس وحرارت لطیفی صفا بخشای لابسدر سخونتی اعتداله قریبدر
وخاصه سی قوت جماعیه سی تحریك ووجع ظهر ومیانی دافعدر وکلی مثانه ده اولان علل
بارده یه نافعدر محرور المزاج اولنلرك وجودینی تسخین واثر حرارتی بدنده تمکین ایدر اما نافه سی
حرارت وبرودتده معتدل ولبسنك نفعی ظاهر وعلت بواسیره دفعی باهردر ومتصل لبسنه اعتیاد
دافع انواع بواسیردر وقلبه قوت وسرور ویردوکی بالاتفاقدر ثالث مژده وبشارت معناسنه در
میر نظمیٔ هروی بیت رسیده زجانان وشاق وصال * دهم نقد جان تا باین خوش مقال *
ﮒ مع الکاف * واشنك ﺞ سکون شین معجمه وفتح نونله بمعنی چوبك زن یعنی سرپاسبانان
چارشو وبازار ومحله بکجیلرینك باشی دیمکدر کذا فی فرهنك جهانکیری ﮒ واك ﺞ بوزن خاك
کوك رنکلو بر قوشدر اکثر صولر کنارنده اوتورر مجد همکر * قطعه * برفست ریزان در پای
کابن * زاغست باز آن بر جای بلبل * در حلق نخجیر آبست ریزان * در کردن واك موجست
چون غل ﮒ وایزك ﺞ سکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله شرارهٔ آتش یعنی آتشدن
چقان قغلجم ﮒ وباسك ﺞ فتح باء موحده وسین مهمله ایله بمعنی خمیازه که دهان دره وفازه دخی
دیرلر کذا فی المؤید ﮒ وتك ﺞ فتح تاء مثناة ایله بر کوچك قوشدر عربیده سلوی دیرلر ﮒ وردك
سکون را وفتح دال مهملتین ایله بمعنی چمین شرفنامه ده وردوك مرویدر ﮒ وردوك ﺞ سکون
را وضم دال مهملتین وواو معروفله غله صاپیله اورتلمش خانه وردوکه دخی دیرلر هندی لسانیده
چپر دیرلر ضمتین ایله ﮒ ورشك ﺞ سکون راء مهمله وفتح شین معجمه ایله اطبا وعطارلر ادویه
باغلدقلری بز پاره لرینه دیرلر وشرك دخی دیرلر کذا فی المؤید ﮒ وزك ﺞ فتح راء مهمله ایله
بر چالی درکه آتشی غایت تیز اولور خبازلر ویا بخیلر آنی تنوره یاقرلر تنوری درحال قزدرر
حکیم سوزنی * قطعه * بی عطای ورك نفرماید * که عطای کابچه پرورکست * پخته باید
کابچه بیش ازعید * کاندرین بکدو روز روز شکست * عربیده بمعنی سرین یعنی اوتوراق یری
وسکون راء مهمله ایله یته عربیده سرین اوزرینه طیانمق معناسنه ﮒ ورکاك و ورکاء ﺞ
کلاهما بسکون الراء المهملة وفتح الکاف مرغ مردار خوار یعنی چیلاق ابو العباس بیت بجای

مشك نبويند هيچكس سركين * بجاى بازند ارند هيچكس وركاك * استاد فرخى بيت كر بكيرد
بطلس اندر جاى * كمتر آيد هماى ازوركاك * ادات الفضلاده بردرنك پرنك دركه شير كنجشك
دخى ديرلر ع وزك ع فتح زاء معجمه ايله ايكى معنايه در اول براغاچدركه بطم دخى ديرلر عربيده
غرب ديرلر ثانى قوربغه كه وزغ وجغز ويزك دخى ديرلر ع وشرك ع سكون شين معجمه وفتح
راء مهمله ايله يعنى ورشك مرقوم كذا فى فرهنك جهانكيرى والمؤيد ع وشك ع فتح شين معجمه
ايله تيزلك سرعت معناسنه ابو المعانى بيت هركه وشك ميكند درعمل كارخويش * ميشود
اوعاقبت نادم ومحنت كشد ع وشمك ع سكون شين معجمه وفتح ميمله يعنى پاى افزار كذا فى المجمع
ع وكشك ع فتح كاف وشين معجمه وسكون ميمله ساقز اغاجى در بعضيلر آنك يمشى در ديدلر
ع والشك ع فتح لام وسكون ميمله بودخى ساقز اغاجنك آديدر وكشك كبى يمشنه ده ديرلركه
تركيده وجد نه ديرلر عربيده حبة الخضرا ديرلر ع ونجنك ع فتح نونين وسكون جيمله ريحان كه
فتح جيمله ده جائز شاهسپرم وشاهسپرغم وشاهسپرهم دخى ديرلر خسروى بيت ونجنك را
همى نمونه كند * در كلستان بزلف ونجنكى ع ونمشك ع فتح نون وشين معجمه وسكون ميمله
بودخى وكمشك معناسنه در يعنى حبة الخضرا ع ونوشك ع فتح نون وشين معجمه وسكون واو
ايله يعنى ونمشك مرقوم ع ويك ع سكون ياى تحتانيله يعنى اى نيك بخت عربيده ويحك ديرلر
ع مع الكاف الفارسى * وارنك ع فتح راء مهمله وسكون نونله تخملق قوينلان خياركه بادرنك
وشين دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ع واذارنك ع فتح ذال معجمه وراء مهمله وسكون
نونله ترنج كه بادارنك وبادرنك دخى ديرلر كذا فى المجمع ع وتنك ع فتح تاء مثناة وسكون
نونله اوزم عناقمى خوشهٔ انكور معناسنه ع ورنك ع فتح راء مهمله وسكون نونله كتاب
السامى ده يامه معناسنه ركوكبى امافرهنك جهانكيريده بزده ودلبند وكتانك سيرك اولان يرى
ويو سبب ايله دلنمش يرى كوزه ملك واورملك معناسنه در ع وزنك ع فتح زاء معجمه وسكون
نونله ع وژنك ع فتح زاء فارسى وسكون نونله كلاهما يعنى ورنك مرقوم كذا فى فرهنك جهانكيرى
اما فرهنك ميرزا ابراهيمده يعنى پيوند وآرايش جامه وپوستين يعنى قفتانده وكوركده اولان
زينت معناسنه مرويدر ع وسترك ع سكون سين وفتح تاء مثناة وراء مهملتين ع وسترنك
سكون سين ونون وفتح تاء مثناة وراء مهملتين ايله ايكى معنايه كلور اول ايت بورنى ديدكارى
نسنه ثانى خطمىٔ برّى معناسنه در ع وشفنك ع سكون شين معجمه ونون وفتح فايله يعنى
خرقه كه عربيده فرفخ وبقلة الحمقاء ديرلر ع وشنك ع فتح شين معجمه وسكون نونله ايكى معنايه
كلور اول دمور ميلدركه آنكله دولابده پنبه دن دانه يى آيررلر اوحد من الشعرا * قطعه *
كرپرى دست سوى نان زانت * درفراخى وكاه نعمت تنك * بكنى هردو چشم خويش زبخل *
همچو حلاج دانه را بوشنك * ثانى خرمن خربزه وهندوانه وخيار وامثالهم يعنى منكورلرك
كومه ايله ييغنى معناسنه در وشنكه دخى ديرلر ع وكوك ع فتح واوين وسكون كافين ايله آواز
سك يعنى كوپك اولومسى اوله وياخود اورمسى اوله ع وننك ع فتح نون اول وسكون ثانيله
ايكى معنايه در اول برابيدركه ايكى اوجنى ديواره يقين يرده قازقله برمحكم باغليوب اوزرينه اوزم
صالقملرى آونكى ديرلر حكيم سوزنى بيت احسان تو بسان وننك سبيل است * درخوشاب

درخوشاب خوشهٔ انكور برونك * وله ايضا بيت نبود عجب زدولت شام اربنام او * كردد
رحيق مختوم انكور برونك * ثانى شرفنامه ده اوزم اغاجنك صاپى كه آندن صواپچرلر استاد
فرخى بيت شادباش اى دوچشم دشمن تو * سال وماه از كريستن چو وننك * فرهنك
وفائيده اوجى بودانمش اوزم چبوغى روايت ايدوب مرقوم فرخى بيتنه تمسك اولمش وتحفة
الاحبابده مطلقا تاك معناسنه در وفرهنك ميرزاده معناى اولى مرويدر ع وننك ع سكون نونله
ايكى معنايه در اول درويش ومفلس بى نوايه ديرلر حكيم سوزنى بيت زين شعرشاعرانوا كردد
يقين كه من * ازهزل وجد توانكرم اززر وسيم وننك * وله بيت منت پذير باشى منت نهندنى *
كز توغنى شوند بروزى هزار وننك * منصور شيرازى بيت نهال باغ جلال تو ست كردون وننك *
زكوة كنج عطاى تو راست قارون وننك * ثانى ركيك وكريه معناسنه فرهنك جهانكيريده برنوع كوك
كديدركه قوروغى اولمز ديسن كورك ايدرلر وبودخى ديرلر مجمع الفرسده تهى وخالى معناسنه حكيم
سوزنى بيت ما ازشما از آدميان نيم تنكدست * كز معصيت توانكر واز طاعتيم وننك * امابو بيتدن
تهى وخالى معناسى چيقماز چونكه معصيتدن غنى ديدى طاعتدن مفلس اولمق معناسى انسب
واقربدر ع وهنك ع فتح ها وسكون نونله اوچ معنايه در اول حلقهٔ چوبين يعنى اغاج حلقه
بعض ايشده استعمال اولنور تتكم شاعر بيت چون برون كرد ازو بزور وهنك * درزمان
دركشيد محكم تنك * ثانى بر تحمدر عورتلر سمزلق ايچون تناول ايدرلر غايت نرم اولور
ولعابى چيقار بذرقطونا كبى ثالث دم آبدركه ينو ركذا فى التحفه ع مع اللام * وال ع عظيم
الخلقه بر بيوك بالقدر شويله كه كمى يه اوغراسه ضررى اصابت ايدر درياى محيطده اولور حكيم
اسدى بيت كه اين ماهى است آنكه خوانند وال * وزين مه پس افتد هم اندر وبال * فرهنك
جهانكيريده ماهىٔ فلوس دار يعنى پوللى بالق كمال اسمعيل بيت دين زد رويشان طلب نى
خواجكان باشكوه * زانكه كوهر ازصدف بابى نه ازماهىٔ وال * مجمع الفرسده دخى ماهىٔ
دم داردر استاد عضايرىٔ رازى بيت بوجل همت بر من عطا فرستد شاه * كه كركدنش
نتابد نه نيز ماهى وال ع واغل ع كسر غين معجمه ايله مفت باده خوار يعنى مجلس وصحبت باده يه
بى تكليف واروب طرح ثقلت ايدن كران جان طفيلى معناسنه در ع وبال ع فتح باء موحده
ايله خطا وكناه معناسنه شيخ عطار بيت بخرد دانش وبالست اى پسر * علم مرغ وعقل بالست
اى پسر * وعربيده كواكب سياراتك اوجدن حضيضه رجعتنه ديرلر ع ورل ع فتح راء مهمله
ايله بوجانوردر سقنقوره بكزر اما ميانلرنده فرق بودركه ورل بيابانلرده سقنقور نيل ادماغى
كنارنده اولور برفرقى دخى بودركه ورلك باشى يامى اولور سقنقورك سوريدر وورلك لونى صارى
قزله مائل ودريسى درشتدر سقنقور ابلق وبشل وصارى وسياه وبياضده بولنور ودريسى
املس ونسو اولور ع وژل ع فتح زاء فارسيله كرتنكله در ع ونكول ع سكون نون وضم كاف
وواو معروفله كارنده قوى وچاپك وجلد اولانه ديرلر ادات الفضلاده وشكول مرويدر ع ويشل
سكون ياى تحتانى وفتح شين معجمه ايله قورد اشنى ديدكارى علتدركه فضلات دم وصفرادن
عارض اولور ع ويل ع سكون ياى تحتانيله ويك معناسنه واى سنى ديمك اولور شمس
فخرى بيت درد فلك شكايتى آرد بنزد شاه * پاسخ زچرخ نشود الا كه ويل ويك * ويك كسر

واوایله یته ویل معناسنه در اغلب اوقاتده بربریله مترادف استعمال اولنور لفظ عربیدر ودرت
معنایه استعمال اولنور اول معنای مرقومه ثانی بمعنی افسوس وحیف ابوشکور بیت
بداندیش ودشمن پرازویل جوی * که تاچون ربایدازوجفت اوی * ثالث جهنمده بروادینك
آدیدر رابع بمعنی هلاك عربیده دخی معنای اوله ومعنای ثانیه استعمال اولنور لشیخ بهاء الدین
العاملی * قطعه * اغتص بریقی کتحسبی الحاسی * اذا ذکره وهو لعهد ناسی * ان مت وجمرة
الهوی فی کبدی * فالویل اذن لساکن الارماسی لغ مع المیم * وارم ع فتح راء مهمله ایله
بمعنی ورم که آماس دخی دیرلر وجود انسانده اول شیشه دیرلر که وجعی اوله لغ واشم ع فتح
شین معجمه ایله برارمق آدیدر وبرشهرك آدی اولمق اوزره ده مرویدر لغ وام ع ایکی معنایه در
اول بورج که عربیده دین دیرلر شمس فخری بیت کیست انکو سپهر میخواهد * درت از خاك
درکهش باوام * وبرشاعر عارف دیمشدر بیت زن مخواهی اکرت دختر قیصر بدهند *
وام مستانی اکروعده قیامت باشد * ثانی بمعنی بام بو ایکی معنادن غیری فام اوج
معناسیله ده مترادفدر اول جهتله که با وفا وواو حرفلرینك تبادل وتواخیسی واردر لغ واه ع
فتح هاء ایله اوج معنایه در اول بیله اولمق ثانی زینت وآرایش ثالث پوسق دیدکاری جانوردر
کذا فی فرهنك جهانکیری لغ ورام ع فتح راء مهمله ایله اوج معنایه در اول سهل وسبك
نسنه‌ یه دیرلر حکیم ناصر خسرو بیت جهان پرازخس وپرخار وپروارم شدست * اکر کلام
همی بی ورام باید کرد * استاد فرخی بیت عطای او بورامست زایرانش را * کمان مبر که جز
او کس عطا دهد بورام * ثانی برمتاع بیع اولدقدن صکره برعلت ایله بهاسندن نقص اقتضا
ایلیه اکا ورام ووارام دخی دیرلر ثالث معجم البلدان صاحبی نقل ایدر که ری مملکتنده برشهر
واردر اسمنه ورام دیرلر خلقی شیعه درلر حالا ورامین دیمکله مشهوردر لغ ورزم ع فتح راء مهمله
وسکون زاء معجمه ایله فرهنك جهانکیریده آتش معناسنه در حکیم سوزنی بیت تیرپرتاب
تو دردیده بدخواه تو باد * تابود راستی تیر کج ازتاب ورزم لغ ورم ع فتح راء مهمله ایله بمعنی آماس
بروجعلی شیشدر جکرده وکوکس ایجنده وسائر اعضاده دخی اولور میر نظمی بیت هر کرا درجکر
ورم باشد * او بهموار درالم باشد لغ ورهم ع سکون راء مهمله وفتح ها ایله سخن سخت ودرشت
یعنی برسوزه دیرلر که ایکی وجهله اوله یا متین ومحکم ومعنی دار یاخود خاطره طوقنوب المویره ایکی
معنایه ترتیب اوزره ابو المعانی بیت شود مقبول اکر درهم بکویی * مکو ورهم مشو هرکز دلازار
لغ وشم ع سکون شین معجمه ایله بخار معناسنه در عموما حکیم فردوسی درصفت اژدها بیت
دو چشم ازبر سر چو دو چشمه خون * زوشم دهانش جهان تیره کون * وایام شتاده لاسیما
بهاره قریب وقتده اولان بخار که هواده حاصل اولور خصوصا که نزم دخی دیرلر حکیم سنائی بیت
کشت پر ازابر ووشم چشم جهانی ازانك * خرمن مهرست وماه قندز شب پوش او * بعض
فرهنکلرده نقش وتصویر معناسنه ده مرویدر لغ مع النون * واپردن نان ع یعنی اتمکی بشمك
ایجون یاپی ایلمك کذا فی المجمع لغ واپس جستن ع کیرویه صجرامق وکیرو اوتورمق فتح جیم
وسکون سینله در میر نظمی بیت جست واپس ززیر شمشیرش * جز کریختن نماند تدبیرش
لغ واپستن ع فتح باء فارسی وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله بمعنی واپس جستن لغ واپسین

لغ واپسین ع فتح باء فارسی وکسر سین مهمله وسکون یای تحتانیله صکره کی وصوکه قلان
هر نسنه ده استعمال اولنور مثلا نفس واپسین دیرلر صوك نفس معناسنه ویرقومك اسلافی
کیدوب کیرو قلانلرینه دیرلر واما مدن صکره کیروده اولان جماعت ومأکولات ومشروباتدن
صکره استعمال اولنان والحاصل جمیع حالاتده هرنه که کیروده اوله اکا دیرلر لغ واپکیدن ع
فتح باء فارسی وکسر کاف فله آغزه آتمق میر نظمی بیت کرفته بکف واپکیده چنان * که بد
دانه وکشته آیندم نهان لغ واچیدن ع کسر جیم فارسیله دیرمك ودوشرمك معناسنه در
لغ واخانیدن ع متعدی واخیدندر لغ واخیدن ع کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانیله
فرهنك جهانکیریده پنبه دوشرمك معناسنه در اما مؤید الفضلاده ازهم جدا کردن یعنی
بربریندن آیرمق لغ واخورانیدن ع متعدی واخوردندر لغ واخوردن ع ضم خاء معجمه
وواو معروف وسکون راء مهمله ایله اسرکمك وقایرمق یعنی برکمسنه نك غم وفکرین چکوب
وآنکچون غمناك اولوب اسرکمك معناسنه میر نظمی بیت چودیده نوجوان تازه واخورد *
بکیرد دست او در خانه اش برد لغ واداشتن ع کیروطوتمق معناسنه در هرنه اولورسه کرك
محسوسا کرکسه معنا اولسون میر نظمی بیت چون او واداشت ازجمله مکاره * همه کردند صد
تحسین وصد زه * بو سکز لغت جمله مصدردر لغ وادیان ع کسر دال مهمله وفتح یای تحتانیله
بمعنی بادیان بودار ودر اکثر چایله استعمال اولنور کذا فی المجمع لغ وارادن ع فتح راء مهمله
وسکون نونله سورمك وبرابر ایلمك معناسنه در لغ واردان ع سکون را وفتح دال مهملتین ایله
اوقلاغو که آنکله خمیردن یوفقه آچارلر ودخی چوال وغرار معناسنه در لغ واردن ع سکون
را وفتح دال مهملتین ایله ایکی معنایه در اول اورق که اتمکجیلر خمیر اوزرینه صاچرلر اوقلاغویه
یاپشمسون دیو ثانی مامی معناسنه که عربیده قابله وترکیده ابه دیرلر اما مجمع الفرسده اول
اغاجدر که اتمك خمیرین آنکله یاپی ایدرلر ترکیده اوقلاغو دیرلر عربیده ثونیا دیرلر ضم ثاء مثلثه
وفتح واو ونون وسکون یای تحتانیله لغ واردین ع سکون را ویای تحتانی وکسر دال مهملتین
ایله بمعنی مامی یعنی قابله شاعر بیت زن آبستن چو باشد وقت زادن * بباید واردین را
دست دادن لغ وارن ع کسر راء مهمله ایله دیرسك که عربیده مرفق دیرلر کسر میم وسکون
را وفتح فا ایله بو معناده بوزن ضامن در لکن فتح رایله بوزن دامن دخی جائزدر لواحد من العلما * قطعه
درو ضو دست شوی تا وارن * هست مسلم شوم بتو ضامن * پایها کرنشوید ووارن * زاهل
بدعت شوی کشیم دامن * اغاجی بیت زمانی دست کرده جفت رخسار * زمانی جفت زانو کرده
وارن لغ وارن ع ضمه صریحله مختصر وارون در که معکوس معناسنه در کذا فی المؤید
لغ وارون ع ضم راء مهمله وواو معروفله معکوس ومقلوب ومنحوس ومنکوب معناسنه
استاد لبیبی بیت ندانم بخت رابا من چه کینست * بکه نالم بکه زین بخت وارون * شمس فخری
بیت ایا شهی که عدو آنکه خلاف اندیشد * بود هر آینه در بخت دولت وارون لغ واریدن ع
کسر را وسکون یای تحتانی وفتح دال مهملتین ایله اواریدن واوباریدن لفظندن مخففدر یوتمق
عربیده کی بلع معناسنه ابو المعانی بیت زجور چرخ فلك زهرها که واریدم * که دشمنان نکند
آنکه دوستان کردند * ودخی برایشه بجد اولمق معناسنه در لغ وارین ع بمعنی وارن مرقوم

گ وارژکون ع سکون زا و ضم کاف فارسی ایله بمعنی واژون یعنی معکوس و مقلوب میرمغیث
محوی * رباعی * صد تجربه و صد آزمون درکارست * صد عقل برای یك جنون درکارست *
تو طالع ارجمند داری بکریز * کانجا همه بخت واژکون درکارست گ واژیدن ع
کسر زاء فارسی و زاء معجمه ایله ده جایزدر حالی بر آدم برکسنه‌یه دیمك میرنظمی بیت
یار تنها زدیکران دیده * همه درد درون واژیده گ واسرشدن ع فتح سین و سکون راء
مهملتین ایله خسته هنوز افاقت بولمشکن تکرار خسته اولمق اول حالته اطبا نکس دیرلر
ضم نونله گ واسرنکیدن ع فتح سین و راء مهملتین و سکون نون و کسر کاف فارسیله
طولنمق معناسنه گ واشدن ع ضم شین معجمه ایله آچق اولمق و آچلمق کشاد کردن
وکشودن معناسنه میرنظمی بیت همه اسرار دل واشد زافغان * بکردد روز و شب نالان
وکریان گ واکردن ع آچمق و قاپمق و خراب ایلمك کشادن و دربودن و ویران کردن
معنالرینه‌در گ واکردانیدن ع متعدی واکردن‌در ع واکردیدن ع فتح کاف فارسیله
دوندرمك وله ایضا بیت که واکردید بر سر چرخ کردون * غم و اندوه بر دل کرد افزون *
گ والان ع بمعنی پالان و پهلوان معناسنه‌ده مرویدر وله بیت کسی نامد به پیش او بمیدان
نیاید کارزارش مرد والان * فرهنك جهانکیریده رازیانه معناسنه‌در شاه ناصر خسرو
* قطعه * که دانست کاین تلخ و ناخوش هلیله * حرارت برآند ز ترکیب انسان * که فرمود
زاول که در دشکم را * فرو باید از چین و از روم والان گ وامران ع سکون میم و فتح راء مهمله
ایله چین دیارندن کاور بردارودر کذا فی الاداة گ وانسان ع سکون نون و فتح سین
مهمله ایله آنجلین و آنك کبی دیمکدر لفظ مرکبدر واو و آن ایله سان کلمه‌لرندن که سان
ادات تشبیه‌در گ وان ع ایکی معنایه‌در اول مملکت آذربایجانده سرحد رومده
واقع برقلعهٔ متین و ولایتنك آدیدر ثانی بمعنی شبیه و مانندکه‌ون دخی دیرلر گ وانکرستن ع
کیرو باقمق اکثریا آدم کیدرکن آردینه باقمق واقع اولور ابوالمعانی بیت زکوهت چون روم
بیرون بماند در قفا چشم * که در دل صد هزاران حسرت از بس وانکرستم گ واهم آمدن ع
بربره دیرلمك و جمع اولمق و بوزلمق معناسنه‌در گ وراستادن ع سکون راو سین مهملتین و کسر
همزه ایله ایاق اوزره طورمق وله بیت بباغ از حسرت قدت که سرو و عرعر و شمشاد *
تکه کرده به پیرامن وراستاده بیك پارا گ ورتافتن ع سکون راء مهمله و فا و فتح تاء مثناتین ایله
دیمك و بوکلك و دوندرمك معنالرینه‌در گ ورخاستن ع سکون راو سین مهملتین و فتح خاء معجمه ایله
یرندن قالقمق قیام معناسنه مستقبلنده خانك فتحه‌سی کسره‌یه و سین زایه ابدال اولنوب
ورخیزد دیرلر گ ورداشتن ع قالدرمق و کوترمك و یوقارو طوتمق معناسنه گ وردان ع سکون را
و فتح دال مهملتین ایله ایکی معنایه‌در اول بورکجیلر خمیر آچدقلری اوقلاغو ثانی خانهٔ بالا
یعنی فوقانی اوکه وردانه دخی دیرلر گ ورزکن ع سکون راء مهمله و فتح زاء معجمه و کاف ایله
بمعنی کوزهٔ پرآب یعنی صو طلو برداق کذا فی المؤید گ ورزیدن ع سکون راء مهمله و کسر
زاء معجمه ایله اوزنمك و عادت ایدنمك مولانا جامی بیت چه زمار سم ستم ورزیدن * چه ز تو سر زکرم
پیچیدن * کمال خجندی بیت بخوبان مهر ورزیدن چه کارست * رخش ماهست مه دیدن چه

کارست * بعض فرهنکلرده زراعت یعنی کشت کردن معناسنه گ ورستان ع سکون
راو کسر سین مهملتین و فتح تاء مثناة ایله گ ودرستان ع فتح دال و را و سکون سین مهملات
و فتح تاء مثناة ایله امت معناسنه‌در کذا فی المجمع گ ورسن ع سکون را و فتح سین مهملتین
ایله بمعنی بند بارسن یعنی اول بند که رسن ایله اوله و دخی رسن معناسنه‌ده اولور گ ورشان ع
فتح راء مهمله و شین معجمه ایله موسیقیده بر پرده آدیدر و سکون را ایله قمری دیدکلری خوش
آواز قوشدر گ ورشتن ع فتح راء مهمله و تاء مثناة و سکون شین معجمه ایله بمعنی شستن یعنی
یومق عربیده غسل معناسنه میرنظمی بیت چو ظاهر شد سحر برخاست ازجا * وضو کرده
ورشته دست و رو را گ ودرشتان ع سکون راء مهمله و کسر شین معجمه و فتح تاء مثناة ایله
گ ورشنان ع فتح راء مهمله و نون و سکون شین معجمه ایله کلاهما بمعنی ودرستان و ورستان
یعنی امت استاد دقیقی بیت شفیع باش بر شه مرا بدین ذلت * چو مصطفی بر دادار
مر ورشنان را گ ورغن ع سکون راء مهمله و فتح غین معجمه ایله اعضاده ظاهر اولان یومریجه ات
و یاخود ریح منعقد اولمش اوله جوز قدر دخی ایری اولور ورغان دخی دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری گ ورّفان ع فتح راء مهمله مشدده و فا ایله شفیع معناسنه یعنی شفاعت ایدیجی
شمس فخری بیت دشمنان را کین او بس منتقم * مجرمان را عفو او بس ورّفان * مسعود غزنوی
بیت دادم بله و کرنه کنم چاره خویشتن * مدح امیروز دتو آرم بو رّفان * لنك سکاکی بیت
دیمنی چون باکنه از شوق امرزش شها * دوستت پیش تو من ورفان آورده ام گ ورکردن ع
طیاندرمق و قالدرمق و قوپارمق و یاتمق و یاندرمق و آتمق و بیمك مذکور معنالره محلنه کوره
استعمال اولنور گ ورکشتن ع سکون راء مهمله و فتح کاف فارسیله ایکی معنایه‌در اول
دونمك و دوندرمك ثانی یوق اولمق معناسنه برکشتن دخی دیرلر گ ورنام‌نهادن ع آد و کنیه
و لقب قومق معناسنه گ ورنان ع فتح راء مهمله مشدده و نونله بمعنی ورّفان مرقوم گ ورنجن
و ورنجین ع اول فتح راء مهمله و جیم و سکون نونله ثانی فتح راء مهمله و سکون نون و یای تحتانی
و کسر جیمله بلازك که ابرنجن و برنجن دخی دیرلر عربیده سوار دیرلر کسر سین مهمله ایله میرنظمی
بیت مزین کشته ساعد با ورنجن * فلك کفتا جهان از دیده روشن گ ورنشستن ع سکون
راء مهمله و کسر نون ایله اوتورمق و آت اوزرنده اولمق گ ورهمین ع فتح راء مهمله و سکون ها
و یای تحتانی و کسر میمله آرپه و بغدای اونی ایله مخلوط بشمش اتمك عربیده علیث دیرلر حدیث
وزنی اوزره کذا فی المجمع گ ورهین ع فتح راء مهمله و کسر ها و سکون یای تحتانیله بمعنی ورهمین
مرقوم گ وزان ع فتح زاء معجمه ایله وزیدن لفظندن اسم فاعلدر اسیجی معناسنه ابوالمعانی
در نعت شریف بیت بر باغ امل باد کرم هست وزان چون * سرسبز بود نخل امیدم بدو عالم
گ وژفان ع سکون زاء فارسی و فتح فا ایله بمعنی ورفان مرقوم گ وزن ع فتح زاء معجمه ایله
سرور و نشاط له صالنوب یورینه دیرلر و عربیده سکون زا ایله طارتمق معناسنه‌در گ وژنین ع
سکون زاء فارسی و کسر نونله دوه سودی و آیرانی معناسنه گ وزیدن ع کسر زاء معجمه
و سکون یای تحتانیله یل اسمك معناسنه عربیده هب الریح و چغتایده اسماك دیرلر کسر همزه
و سکون یای تحتانیله میرعلیشیر بیت صبح چون اسنی صبا ایچکیل قدح کیم بولماغونك *

سین وکوب ایستور کوسی بو باغ دورانده بن صبا ل وستان ب سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله ارقه او سته یاتق ویاتمشه دخی دیرلر ل وسنان ب سکون سین مهمله وفتح نونله بمعنی وستان مرقوم ابو المعانی بیت بنکرد در روز نقش سقف ودر شب اختران * دائما وسنان کشتن بوده کار هر زنان ل وسن ب فتح سین مهمله ایله بوزن رسن آلوده معناسنه امامی هروی * قطعه * حضرتی کز قدر زبید کرچه او * دامن همت نکرداند وسن * حارسش کیوان وبرجیسش ندیم * آفتابش شمع وکردونش لکن * عربیده مقدمهٔ خواب یعنی اویقونك اولی وله ایضا بیت از در دولت در آمد مست وکفت * بخت بیدارم مرا این در وسن * وعربی شعرلرده دخی بو معنایه کلمشدر اشجع الشعرا متنبی بیت ابلی الهوی اسفا یوم النوی بدنی * وفرق الهجر بین الجفن والوسن * وبنه عربیده ضم واوایله بیاضی چوق اولان کوزه دیرلر وسکون سین مهمله ایله فارسیده بمعنی بسیار استاد رودکی بیت امروز باقبال توای میر خراسان * هم نعمت وهم روی نکو ووسن بدارم ل وشن ب فتح شین معجمه ایله بمعنی وسن مرقوم کذا فی فرهنك جهانکیری ل وشیان ب سکون شین معجمه وفتح یای تحتانیه ایله جزا وعوض معناسنه میرنظمی بیت نکویی بایدت وشیان بیدار * بدی را کردن بد کار سهلست ل وغستن ب فتح غین معجمه وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله بمعنی ظاهر وآشکارا ل واین ب کسر لامله بر نوع قبر جقدر که بریون وداد دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل ومیدن ب کسر میم وسکون یای تحتانیه ایله اولمق معناسنه در ل ون ب ایکی معنایه در اول بمعنی شبه ومانند منوچهری در صفت اسب بیت یوز جست ورنك فعل وکرك پوی وغرم تك * ببر جه آهو دو وروباه حیله کوروون * ثانی بن مرقوم معناسنه در عربیده نون مشدده ایله اوج معنایه کاور اول بر کسیه دیرلر که امور ونده سست وضعیف اوله ثانی سبخ که بر مقله چالرلر ثالث بر سورك آدیدر که چسینق قرضی ونی اول شهردندر ونون مخففه حکمای خطا اون بیك سنه یه دیرلر وعندیار چنکله دیرلر ل وندیدن ب سکون نون ویای تحتانی وکسر دال مهمله اولی ایله زحمت چکمك معناسنه ل وبدیدن ب سکون یائین تحتانیین وکسر دال مهمله اولی ایله بمعنی چاره جستن کذا فی المجمع ل ویدن ب سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله یاوی قلمق معناسنه در ل مع الواو * وارو ب ضم راء مهمله ایله بمعنی وارف مرقوم یعنی غله صاپندن ایتدکاری طبق کبی نسنه که روستاییلر اوزرنده طعام ییرلر ل ورکو ب سکون راء مهمله وضم کاف فارسیله ولایت خراسانده بر شهردر که بر قیا اوزرنده واقع اولمش ودرت اطرافندن چشمه لردن لطیف صافی صولر روان اولمش کذا فی المؤید ل ویو ب ضم یای تحتانی واخفاء واو ایله بمعنی عروس که بیو دخی دیرلر ل مع الهاء * واخسیده ب کسر خاء معجمه وسین مهمله وسکون یای تحتانیه ایله آتش پاره ویوك معناسنه ل واره ب فتح راء مهمله ایله درت معنایه کاور اول شبه ومانند ثانی نوبت معناسنه استاد رودکی * قطعه * کل دکر زه بکلستان آمد * واره باغ وبوستان آمد * وار آذر کذشت وشعلهٔ او * مشعله لاله زار مان آمد * ثالث رسم وعادت معناسنه رابع کرت ومرتبت معناسنه که یك واره دو واره دیرلر یك کرت دو کرت دیمك اولور ل وارنکاه ب فتح راء مهمله وکاف فارسی وسکون تاء مثناة ایله صباح آچلدوغی وقته دیرلر میرنظمی بیت چو

چو وارنکاه شد از جای برخاست * همه اسباب جنك برخویش آراست ل وارسته ب فتح را وتاء مثناة وسکون سین مهملتین ایله قورتلمش معناسنه مولانا هاتفی بیت زدره اند کیهاجدا کن مرا * بوارستکان آشنا کن مرا ل وارونه ب ضم راء مهمله وواو معروفله ترس عربیده مقلوب ومعکوس معناسنه که بازکونه وباشکونه وواژکونه دخی دیرلر شاکر بخاری بیت ای برادر بر که نالم من * زین جفای سپهر وارونه * حکیم زجاجی بیت چو راز سپهری دکرکونه بود * جهان درکف دیو وارونه بود * فرهنك جهانکیریده بمعنی شوم حکیم قطران ارموی بیت تراعد ونبود مرد طالع مسعود * تراولی نبود مرد اختر وارون * ل واژکونه ب سکون زا وضم کاف فارسی ونونله بمعنی وارونهٔ مرقوم ل وازیره ب کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله بمعنی زمان ل واسه ب فتح سین مهمله ایله پروانه یه دیرلر ابو المعانی بیت پر توشمع رخت کاشانهٔ دل را کرفت * زانکه کردد کرد اودل واسهٔ پرسوخته ل واشامه ب فتح شین معجمه ومیمله عورات باشلرینه اورتدکاری نسنه که باشامه ودامنی دخی دیرلر عربیده معجر دیدکلریدر فخر کورکانی بیت وزان بس داد ویرانامه وبس * همان پیرایه وواشامه وبس * وله بیت زکیسو بت مراده یادکاری * زواشامه مراده غمکساری ل واشکرده ب سکون شین معجمه وراء مهمله وفتح کافله جست وساخته معناسنه ل واشکونه ب سکون شین معجمه وضم کاف فارسی ایله بمعنی وارونهٔ مرقوم ل واشه فتح شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول آنجه دیدکلری اوجی قوش که باشه دخی دیرلر ثانی قراغو که صباحه قارشو چایر وچمن اوزرینه دوشر ل والانه ب فتح لام ونونله ریش وجراحت معناسنه ابو المعانی بیت سینه شد والانه از سوز جکر * به نباشد جز زدست لطف یار * ل والغونه وولغونه ب کلاهما بسکون اللام وضم الغین المعجمة وفتح النون بمعنی کلکونه که عورات یوزلرینه سوردکاری قزلجه در غنجاره وکلغونه وفکر دخی دیرلر شهیدی قمی بیت آن بنا کوش کز صفا کویی * برکشیدست والغونه نسیم ل واله ب بوزن هاله ایکی معنایه در اول بمعنی والاء مرقوم که حریردن اینجه ویوفقه طوقنمش بیاض والوان ایدرلر حضرت مولانا قدس سره بیت مرا ز معجر نیریزداق کهنه بسست * برو بروکه بقدر زمانه پیدواله * ثانی سراب که صحراده ایراقدن صو کبی کورینور سیف الدین عارج بیت از شوق روت جانب خور میکنم نکاه چون تشنه از عطش بسوی واله میرود * کسر لام واظهار ها ایله بیخود وحیران وسرکشته ومتحیر معناسنه میرنظمی بیت درامورش واله وسرکشته بود * با شراب عشق دل آغشته بود * ل وامانده ب ایکی معنایه در اول یورلمکدن واشلمکدن یوریاوب قالمش ثانی عاجز وبی طاقت ودرمانده اولوب قالمش معناسنه ل وامخواه ب سکون میم وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله ایکی معنایه در اول دین صاحبی که معنای ترکیب بورج استیجی دیمك اولور ثانی ثقلت وتقاضا ایله نسنه استین اما بو معنی استعاره طریقیله در ل وانسانه ب سکون نون اول وفتح سین مهمله ونون ثانیله پرکار معناسنه در ل واه ب اظهار ها ایله وای وواخ دخی دیرلر وحیف محلنده استعمال اولنور ل واهش آمد ب ضم ها وسکون شین معجمه ایله سرخوشلقدن ویا خود باییلقدن آییلمشه دیرلر ل واهم جسته ب فتح ها وجیم وتاء مثناة وسکون میم وسین مهمله ایله

کبیره قورلمش یعنی کبیره دونمش صاحب قیلارده صفت اولور که عربیده قلل دیرلر وقوله صفت اولور
عربیده قمعاد دیرلر وطوداق صفتی اولور عربیده قالعد ومشمر دخی دیرلر کی وایه فی فتح یای
تحتانیله اوچ معنایه کلور اول حاجت معناسنه فلکی شروانی * قطعه * از بوسه بوسهٔ که
دهد راحتی بروح * وز غمزه غمزهٔ که خرد را کند خراب * زان بوسه بوسه بوسهٔ او مایهٔ روان *
زان غمزه غمزه غمزهٔ او مایهٔ عذاب * مراد ومقصود معناسنه ده کلور مولانا جامی بیت
وایهٔ جامی همین لعلت بود * کر نیاید وایهٔ او وای وای * ثانی حصه ونصیب ولادت معناسنه
شیخ عطار بیت زیر پا آور هوای نفس را * کم بود وایه های نفس را * ثالث علمدن خبردار
اولمق استاد عنصری بیت سخن کفتن مجاهل بس خطا نیست * سخن بی وایه کفتن
ژاژخا نیست کی وجه فی سکون جیم واظهار هایله اوچ معنایه کلور اول قیمت وبها معناسنه در
خواجه حافظ * مصرع * وجه میخواهم من آن مطرب که میکوید رسید * ثانی وظیفه معناسنه
خواجه سلمان بیت خورشید طلعتا وزرای تو وجه من * اکنون سه ماه رفت که تأخیر میکنند
ثالث خرج وصرف معناسنه شاعر بیت بننکدسی از آز وساخت غنچه که اورا * زر نیست
اندک وصد وجه ناز کست بر آن زر کی وخشینه فی سکون خا ویای تحتانی وکسر شین معجمتین
وفتح نونله ایکی معنایه کلور اول برجانور آدیدر ثانی هر بیاض نسنه یه دیرلر کذا فی فرهنک میرزا
ابراهیم کی وربوشنه وورپوشه فی کلاهما بسکون الراء المهمله وضم الباء الفارسی عروس
وزنان باشلرینه باغلد قلری که عربیده مقنعه دیرلر کذا فی المجمع کی ورچه فی سکون راء مهمله
وفتح جیم فارسیله وکسر جیمله ده استعمال اولنور اکرچه دیمکدر ماقبلنده اولان کلامه عطف
اولنور کی وردانه ووردنه فی کلاهما بسکون الرا وفتح الدال المهملتین والنون ایکی باشی
اینجه اوزتاسی یوغون برنوع اوقلاغودر که چوچه وپیواره وکردنه دخی دیرلر هندی لساننده
پیلن دیرلر شاعر بیت فلک کشتست مانند بورک پز * اکر خواهی زند وردانه بر سر کی وردوکه
سکون را وضم دال مهملتین وواو معروفله غله صاپیله اورتلمش خانهٔ مختصر که وردوک دخی دیرلر
هندی لساننده چپر دیرلر کی ورده فی سکون را وفتح دال مهملتین ایله کوکرچین یواسی
وکوکرچین برجی شمس فخری بیت حمام آسا صعود آسمانی * فراز قصر قدرش ورده باشد
عربیده آل رنکه دیرلر کی ورزه فی سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله اوچ معنایه کلور اول
حاصل ایتمک ثانی زراعت وحراثت ثالث عمل وحرافت معناسنه ورز دخی دیرلر کذا فی التحفه
کی ورزیده فی سکون راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله ورزهٔ مرقومک اوچ معناسنک دهمفعولیدر
واول کسنه یه دیرلر که براشده ویاخود برفعلده زیاده تجربه سی ومارستی اوله ودخی اول نسنه یه
دیرلر که ال ایله چکلمش اوله دری کبی وآنک امثالی نسنه لر کبی کذا فی التحفه کی ورطه فی سکون
را وفتح طاء مهملتین ایله بتاق اولان باتلاق واستعاره طریقیله مخوف ومخاطره اولان نسنه لر
شاعر بیت تهمت بی کنهان رسم قدیمست ایدل * رخت خود را که ازین ورطه مسلم برداشت
کی ورغاره فی سکون راء مهمله اولی وفتح غین معجمه وراء ثانیه ایله اعضاده ظاهر اولان یومری
نسنه که وجعی اولمز اهل طوس لعتیمد ر کی ورقه فی سکون راء مهمله وفتح قافله نام عاشق
کلشاهدر که لیلی ومجنون ووامق وعذرا کبی نظمه کتوروب کتاب ایلمشلردر قد ما نظمیدر وعربیده

وعربیده اسماء اضداددندر هم کریم وهم خسیس معناسنه در و فتحات ثلثه ایله کاغذ ومکتوب
معناسنه در کی ورکاه فی سکون راء مهمله وفتح کاف فارسیله کلخن معناسنه در کی ورکرده فی
سکون رائین مهملتین وفتح کافله اویاندرمق معناسنه استاد لطیفی بیت چراغی کر خدا
ورکرده باشد * بجا ازباد دیوان مرده باشد کی ورکوه فی سکون راء مهمله وضم کافله عراق
عجمده برشهر آدیدر حالا برقوه دیمکله مشهوردر ابرکوه وبرکوه دخی دیرلر کی ورنجه فی فتح راء
مهمله وجیم وسکون نونله برپهلوان والانی نامیدر سرلشکر روس ایدی کی ورنه فی سکون راء
مهمله وفتح نونله یوخسه دیمکدر شیخ سعدی * قطعه * بنده همان به که ز تقصیر خویش *
عذر بدرکاه خدای آورد * ورنه سزاوار خداوندیش * کس نتواند که بجای آورد *
کی ورواره فی سکون راء مهمله اولی وفتح واو وراء ثانیه ایله اول فوقانی خانه در که برخانه نک
اوزرنده یاپلمش اوله بربارهٔ دخی دیرلر ترکیده چارطاق عربیده علویه وغرفه دخی دیرلر کذا فی فرهنک
وفایی میرنظمی بیت مکر روزی به وروارهٔ نشسته * که دربر روی بیکانه بسته کی وروره فی
سکون راء مهمله اولی وفتح واو وراء ثانیه ایله تیباق دیدکاری جانوردر که دریسن کورک ایدرلر
بعض فرهنکده سنجابه دینلدوکی مرویدر کی وره فی فتح راء مهمله واخفاء هایله حماقت
وبلاهت معناسنه در کی ورژاغه فی فتح زاء فارسی وغین معجمه ایله قورباغه که جغز ووزغ وغوک
دخی دیرلر بعض فرهنکده برنوع کاردر کی ورژده فی سکون زاء فارسی وفتح دال مهمله ایله دوکلمش
نسنه هرنه اولورسه کی وزغه فی سکون زا وفتح غین معجمتین ایله یعنی ورژاغهٔ مرقوم کی وسمه
سکون سین مهمله وفتح میمله چوید یپراغی زنان عجم دوکوب وقیناد وب قاشلرینه سوررلر سیاه
ایدر ودخی صاچلرینک بیاض اولان قیللرینه خضاب ایدرلر خواجه سلمان بیت که از قوس وقزح
یابی هوا را وسمه رنک ابرو * که از نجم وشجر بینی زمین را آسمان آسا * خواجه حافظ بیت
کز غالیه خوشبو شد در کیسوی او پیچید * وز وسمه کمانکش شد در ابروی او پیوست کی وسه
فتح سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول چوب دست ثانی قوت وقدرت بو ایکی معنایه حکیم
سوزنی بیت بوسه سر بکوب دشمن را * من بکویم اکر ترا وسه نیست کی وسیله فی کسر سین
مهمله وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول فسیله معناسنه در که واو فادن بدلدر ثانی
واسطه معناسنه در اولاشدریجی دیمکدر شیخ سعدی بیت درمیر ووزیر وسلطانرا *
بی وسیلت مکرد پیرامن کی وشکله فی سکون شین معجمه وفتح کاف فارسی ولامله صقاش اوزم
شیره سی ایچنده اولان دانه یعنی چکردک غرشب وغرشم دخی دیرلر کذا فی المؤید کی وشکنه فی
سکون شین معجمه وفتح کاف فارسی ونون ایله آلت رجل معناسنه در اما مجمع الفرسده فتح شین
معجمه ونون وسکون کافله آلت رجلدر واد الفضلاده سکون شین معجمه وفتح کاف ونونله توش
وتوان معناسنه مرویدر کی وشنکه فی فتح شین معجمه وکاف وسکون نونله یعنی وشکنهٔ
مرقوم کی وشنه فی سکون شین معجمه وفتح نونله آت کشنمسی که عربیده صهیل دیرلر استاد دقیقی
بیت میدانت حرب کاه شیر خون عدوت آب * تیغ اسپر غم ووشنهٔ اسبان سماع خوش *
کاهی واوی حذف ایدوب شنه ده دیرلر کی وشه فی فتح شین معجمه ایله وشق دیدکلری
دارودر که بعض تراکیبه جزو ایدرلر کی وشینه فی کسر شین معجمه وسکون یای تحتانی وفتح

نوله برنوع سلاحدر جوشن دخی دیرلر استاد مرزبان پارسی بیت تیررا ازوشینه بگذاری
همچو خیاط سوزن ازوشی * مؤید الفضلاده وادات الفضلاده سین مهمله ایله مرویدر
ل وشیه ع سکون شین معجمه وفتح یای تحتانیله خورنه که کنکل دخی دیرلر ل وظیفه ع
معروف کونلك تعیین اولنان نسنه وقسمت ونصیب معناسنه شیخ سعدی درکلستان ل نثر ع
پرده ناموس بندکان بگناه فاحش ندرد * ووظیفه روزی بخطای منکر نبرد ل وعده ع
زمان معلوم وعهد معناسنه دربو ایکی لغت اکرچه عربیدر اما فارسیده استعمالی شایعدر
ل وقره ع سکون قاف وفتح راء مهمله ایله چلاه آلتلرندن بر آلتدرکه قطیفه یاقلرك خاو کسدکاری
کسکین دمور در ل وقیه ع سکون قاف وفتح یای تحتانیله وزن معلوم هر ولایتده مقدار
معیندن عبارتدر ترکیده اوقه وعربیده اوقیه دیرلر رومده درتیوز درهمدر واطباقتنده اون ایکی
درهمدر استاد منجیك بیت راست برخشت بچشم آید اکر * همچون سرماست وقیه وقیه
برزم ل ولاده ع فتح لام ودال مهمله ایله بمعنی بادریسه یعنی آغرشق که اپکه چوب ایلاع
اکیرلر عربیده فلکه دیرلر ل ولانه ع فتح لام ونونله ریش جراحت معناسنه کسر واو ایله ده مرویدر
ل ولوله ع سکون لام اول وفتح ثانیله آشوب وهنکامه وآوازبلند معناسنه در میرنظمی
بیت ولوله انداخت باردوی شاه * فتنه برخاست دران جایکاه ل وله ع فتح لام واخفاء
هایله بوزن همه خشم وغضب معناسنه درکه ولهزده بمعنی خشمکین بعض فرهنکلرده عاشق زار
معناسنه مرویدر عربیده اظهار هایله بیخود وحیران معناسنه واله وحیران دیدکلری اولور ل ولیجه
کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله ایکی معنایه در اول مخلص دوست ابو المعانی
بیت ولیجه آن بود که روز حاجت * نباشد مال وجان ازوی دریغش * ثانی چوال معناسنه در
ل ونانه ع فتح نونین ایله یعنی نان اتمك معناسنه در کذا فی المجمع ل ونده ع سکون نون
وفتح دال مهمله ایله کردمه دیدکلری اوتدر فارسیده تره تیزك دخی دیرلر عربیده جرجیر دیمکله
معروفدر ل وه ع اظهار هایله بر لفظدر محل تحسین وجای قبولده استعمال ایدرلر نتکم شاعر
بیت ترك من دی سخن بره میکفت * هرکه دیدش ز دور وه میکفت ل ویه ع سکون یای
تحتانی وفتح دال مهمله ایله چاره جوی یعنی چاره آرایجی کذا فی المجمع بو معنایه میرنظمی بیت
همه بهر شهزاده ویه شدند * برای علاجش بهر سو شدند ل ویزه ع سکون یای تحتانی
وفتح زاء معجمه ایله براوتدر ساقی اولمز آنجق پراوزرنده یاپلوب کیدر براغاجه یقین اولورسه
صاریلوب دپه سنه دك چیقار ل ویسه ع سکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله
افراسیاب شاهك سرعسکری بر نامدار پهلوان آدیدر پیران ویسه دخی دیرلر حکیم فردوسی
بیت چنین کفت کز ویسه شوربخت * زبالین کین کی برآید درخت ل ویله ع سکون یای
تحتانی وفتح لام ایله بمعنی ویل مرقوم یعنی واویلا حکیم فردوسی بیت فرود آمد از تخت ویله کنان
زنان بر سر وکوش وابرو کنان * فرهنك میرزاده واویلا کردن واقعدر حکیم فردوسی بیت چو
رعد خروشان یکی ویله کرد * که کفتی بدرید دشت نبرد * اما تحفة الاحبابده یعنی بانك عظیم
دیوب بیت مرقومه متمسك اولمش ل مع الیاء التحتانی * واپخی ع سکون خاء معجمه وکسر جیم
فارسیله سمر بارکیری که ماپخی دخی دیرلر وبر معناسی دخی خانقی قدح وذم ایدن آدمه دیرلر

دیرلر ل وامی ع کسر میمله درمانده وعاجز معناسنه در کذا فی التحفه بو معنایه مؤید میرنظمی
بیت دربحاهر آنکس که عامی شود * بهر کار خود پیش وامی شود ل وای ع بر لفظدر محل
تحسر وهنکام فرقت وجای تأسف وافسوس محلنده ایرادایدرلر شاعر بیت بخت بد وهمت
عالی بلاست * وای بر آنکس که بدین مبتلاست ل وپارای ع فتح باء فارسی وراء مهمله
ایله زهره یلدزینك بر آدیدر ل وپخی ع سکون خاء معجمه وکسر جیم فارسیله خرما چکردکی
کذا فی فرهنك جهانکیری ل وخشی ع سکون خا وکسر شین معجمتین ایله برنوع جامه در
کذا فی المؤید ل ورخی ع فتح راء مهمله وسکون خاء معجمه وکسر جیمله بمعنی زشتی کذا فی المجمع
ل ورزی ع سکون راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله بمعنی زراع وحراث یعنی اکنجی ورزکر دخی
دیلور استاد لطیفی بیت همه ورزور زنده ورزی مدان * همه کشت ورزنده ورزی مدان *
حکیم فردوسی بیت کمان شد تن ورزی تخم کار * دران تخم پیکان ودل کشتزار ل ورکوشی
سکون راء مهمله وضم کاف فارسی وکسر شین معجمه ایله کوپه کتاب السامی ده کوشواره
درازکه یکردن رسد مسطوردر ل ورماندکی ع دردشکم ودرد روده واحشا یعنی قارن
وبغرسقلر آغریسی کذا فی المجمع ل وسنی ع سکون سین مهمله وکسر نونله بر آدمك تحت
نکاحنده ایکی ویا اوچ عورتی اولوب برلرینه وسنی دیرلر ترکیده قومه دیدکلریدر استاد عسجدی
بیت دوستانم همه مانند وسنی شده اند * همه زانست که بامن نه درم ماند ونه زر * شمس فخری
بیت ازمراعات عدل تو برخاست * دشمنی ازمیانه وسنی ل وشانی ع فتح شین معجمه وکسر
نونله درم ده هفت که شیانی دخی دیرلر شاه ناصر خسرو بیت هرکو ردیش کشت چومن بنده
ازان بس * ازعلم وهنر باشد ودینار وشانیش ل وشغی ع فتح شین معجمه وکسر قافله یدیجی
معناسنه درکه وشاق یدکدر ل وشنی ع سکون شین معجمه وکسر نونله سرخی که زنان یوزلرینه
سوررلر حکیم اسدی بیت جهان بسته از بت پرستان هند * بتیغی که باشد چو وشنی پرند *
ل وشی ع کسر شین معجمه مشدده ایله ایکی معنایه در اول قزللق حمرت معناسنه عموما یعنی
کل قزللغی ویقم کبی خسروی * مصرع * روی وشی وارکن بوشی ساغر * شینك تخفیفله ده
جایزدر حکیم اسدی بیت رهم کوزنان زمین جزع رنك * وشی کشته ریك وشخ ازخون رنك *
ثانی بر جنس فاخر قماشدر شهر وشه منسوب یعنی آنده اشلنور استاد رافعی بیت
کسترد تنك تنك وشی بروشی زمین * آورد رنك رنك خوشی درخوشی هوا ل واولی ع سکون لام
اول وکسر ثانیله زناج معناسنه لغت سمرقندیدر کذا فی المؤید ل وی ع اوچ معنایه کلور اول
ضمیر غائبدر او کبی عربیده کی هو معناسنه شاعر بیت من اوراچه کویم چه رنك آورم *
که تادست وی زیر سنك آورم * ثانی وای معناسنه شاعر * مسمط * نه زمن یاد میکنی نه دلم شاد
میکنی * همه بیداد میکنی وی ازین شوخی تووی * ثالث مقدار معناسنه در حکیم نزاری
قهستانی بیت کر صالح وکر فاسق بر فطرت خویشم من * کر تخم نکو بفشان ور تابستان ده
باب الواو المکسوره وی ل باب الواو المکسورة مع الالف * ویرا ع سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله فرهنك
میرزاده بمعنی یاد کیرنده وبمعنی صاحب وحافظ ابو العباس بیت یکی مردویرا باید نخست *
که کوید نیوشید هارادرست ل مع الباء الموحده * ویرب ع کسر راء مهمله وسکون یای

ع

تحتانیله یعنی کج و منحرف که ترکیده ورب وورو دخی دیرلر ابوشکور بیت توانی بردکار بستن
فریب * که دانا همه راست بیند وریب ع مع التاء المثناة * ولایت ع اوج معنایه در اول مملکت
واقلیم ثانی حکومت و حاکملك یعنی مملکته والی وضابط اولمق ثالث مرتبهٔ کرامت که ولی دن
مشتق در مذکور اوج معنایه ترتیب اوزره ابو المعانی * مثنوی * همیکشتم بسی شهر وولایت
بدیدم خوب و زشتش چون تمامت * کر اشد پیشه جود و عدل و انصاف * شود زاهل
ولایت نام اشراف * شود صاحب ولایت بی شك آن مرد * نمی بیند ز عالم محنت و درد *
ع مع الجیم * ویرج ع سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله اکیر دیدکاری داروددر
عربیده وج دیرلر فارسیده فریج و فریز وورج دخی دیرلر کذا فی المؤید ع ولج ع سکون
لامله بر قوشدر عربیده سلوی دیرلر کذا فی المجمع ع ویلانج ع سکون یای تحتانی وکسر نونله
بر نوع حلوادر کذا فی التحفه ع مع الدال المهمله * وید ع بوزن دید یعنی ویرا یعنی
آکا دیمکدر اکرچه فتحه ایله بوزن قید روایت اولنمشدر اما شمس فخری کسر واو ایله
نوید ه قافیه ایلمکله و علم لغتده شمس فخری جمله دن معتمد اولدوغی اجلدن آکا متابعتا
مکسوره ده ضبط ونقل اولندی بو ابیات آنکدر * قطعه * لب ودلی تو باد از خرمی خندان
تن عدوی تو باد از عنا چونال نوید * مراد این شه از یمن دولتت حاصل * امید اوشه
چون نام او ز عالم وید ع ویند ع سکون یای تحتانی وفتح نونله یعنی بند حکیم سوزنی بیت
یکی پسر که اکر کس ورا بدیده بود * نخواهدش که بویند بعمر خود یکبار ع مع الراء المهمله
ع ویدستر ع بوزن ومعنی بیدستر قوندز خایه سی جند بادستر وجند بیدستر وبادستر
و بیدستر دخی دیرلر کذا فی المجمع ع ویر ع یای معروفله درت معنایه در اول حفظ معناسنه که
از بر دخی دیرلر استاد عنصری بیت بوبر نباید کس را بزرك همت او * که همتش نه بزرکی
نباید اندر وبر * ثانی فهم وادراك معناسنه حکیم ناصر خسرو * قطعه * خوش خوش فرو باید
خوردنت روزکار * موش زمانه را تویی ای بیخرد پنیر * زین بد کنش حذر کن و زین بس دروغ او
می نوش اکر بهوش بصیری و نیز و یر * بو معنایه شمس فخری بیت ایا شهی که سراسر دعات
میکویند ز اهل فضل هر آنکس که عقل دارد و ویر * ثالث ناله وفریاد معناسنه حکیم سنایی * رباعی
ای جوان زیر چرخ پیر مباش * باز دو رانش در زحیر مباش * یا برون شو ز چرخ چون مردان
ورنه با وای و وی و ویر مباش * رابع اردبیل مضافاتندن بر قریه اسمیدر ویای
مجهول ایله بی عقل و بی هوش وابله واحمق و سرسم معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری
ع ویرویر ع الفاظ مکرره نوعندن در بر نسنه یی صیق صیق تقید وتفقد ایله
صورمغه دیرلر ع مع الزاء المعجمه * وراز ع فتح راء مهمله ایله هراة مملکتنده
ساکن بر طائفه نك آدیدر ع ویژ ع یای معروفله اوج معنایه در اول خصوص ثانی
خاصه ثالث خالص معناسنه ویژه دخی دیرلر ع مع السین المهمله * ویس ع یای
معروف ایله یعنی مانند شمس فخری بیت جهانرا اکر کوشه باشد یقین * شود در پناهت
جهان خلد ویس ع ویس ع یعنی ویس که نام معشوقهٔ رامین در که ویسه دیرلر ورامینه رام
دخی دیرلر خواجو درهمای همایون بیت اکر مرغ جم صید بلقیس کشت * دل رام منزلکه ویس

ویس کشت * کذا فی التحفه ع مع القاف * وشاق ع فتح شین معجمه ایله غلام ساده رو یعنی
تازه خدمتکار حکیم خاقانی آکابردن برینه یازمش بیت وشقی ده که دربرم کیرم * با وشاقی که
در برش کیرد * شیخ نظامی بیت جنیبت کش وشاقان سرایی * روانه صد صد از هر سو
جدایی * فرهنك میرزاده خدمتکار درویشان مرویدر ع مع الکاف * ویندانك ع سکون
یای تحتانی ونون اول وفتح نون ثانی ودال مهمله ایله یعنی نافهٔ مشك کذا فی فرهنك جهانکیری
ع ویك ع یای معروفله بر کلمه در محل ترحمده ای نیکبخت معناسنه ایراد ایدرلر کاهی ویل
لفظیله مرادف ایدوب ویل ویك دیرلر و یای مجهول ایله عربیده کی ویحك معناسنه کلور که عرب
محل ترحمده ادا ایدرلر حکیم فردوسی بیت سخن کفتن نغز و کفتار نیك * نکردد تبه تا جهانست
ویك * وله ایضا بیت اکر شاخ بد خیزد از بیخ نیك * تو با شاخ بد بر میاغار ویك * اما شمس
فخری یعنی وای دیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت کر زین فلك شکایتی آرد کسی بشاه * پاسخ ز چرخ
نشنود الا که ویك ویك * تحفة الاحباب صاحبی حافظ اوبهی یعنی وای ودعای بد یعنی نفرین که
ضدی ویحك در روایت ایدوب بو بیته متمسك اولمش بیت ماده کفتا هیچ شرمت نیست ویك *
بس سبکساری نه بد دانی نه نیك ع مع اللام * وشکول ع سکون شین معجمه وضم
کافله مرد جلد وهوشیار وجست وقوی ودرکار معناسنه که بشکول دخی دیرلر میر نظمی بیت
هر که در کار خودش وشکول شد * حاصل مقصود دل موصول شد ع وکال ع فتح کاف
فارسیله کو مرکه زغال وزکال وانکشت دخی دیرلر کذا فی الاداة مجمع الفرس فتح واو ایله مرویدر
ع ول ع بوزن دل شکوفه معناسنه در عموما شکوفهٔ انکوره دیرلر خصوصا عربیده قفاالکرم
دیدکاریدر ع ویل ع یای تحتانی مجهول ایله ایکی معنایه در اول ظفر وفیروزی وغلبه
بر اعدا معناسنه در شمس فخری * قطعه * شست اکر بهر صید بکشاید * حوت کردون
بودش در تشبیل * اوچو خورشید وخصم چون ذره * ذره بر مهر کی نماید ویل * ثانی فرهنك
حسین وفایی ده ایشی وقتنده مرادی اوزره بولمغه دیرلر استاد رودکی بیت لبت سیب بهشت
ومن محتاج * یافتن راهمی نیابم ویل * ادات الفضلاده فتح واو ایله مرویدر ع مع النون ع
ع وردان ع سکون را وفتح دال مهملتین ایله وجود انساننده ظاهر اولور دات پانلری که
ترکیده سکیل وعربیده ثولول دیرلر ضم ثاء مثلثه ایله ع وزن ع فتح زاء معجمه ایله بر اغاجدر
معلوم آندن یای پیارلر درخت شهیز دخی دیرلر ع وژولیدن ع ضم زاء فارسی وواو معروف
وکسر لامله ایکی معنایه در اول ایشه قند رمق یعنی تحریص ایلمك ثانی هوا اسمك معناسنه
میر نظمی بیت ورشولیده صبا وقت سحر خوش * بعالم لطف ور خود کشت آتش ع ولین ع
کسر لام وسکون یای تحتانیله بر نوع قبرجقدر وجود انسانده ظاهر اولور آکا بریون ووداد دخی دیرلر
ع ویران ع معروف ضد معمور در شاعر بیت هر لحظه دلم را پسری کرد تصرف *
ویران شده چون وقف بر اولاد ذکور ست ع ویزکان ع سکون یای تحتانی وزاء معجمه وفتح
کافله یعنی خاصکان زاء فارسیله ده مرویدر استاد عنصری بیت اباویژکان ماند دامن بچنك
نه روی کریز و نه جای درنك * حکیم فردوسی بیت بفرمود تا نوذر آمد به پیش * اباویژکان
ویزرکان خویش ع مع الهاء * وژه ع فتح زاء فارسیله قارش که بدست دخی دیرلر یك وژه

برقارش دیمك اولور ابوالمعانی درهزل . بیت نباشد بکادن بهرحال سیر * بهرچند شد
سخت ویك ورژه کیر ؏ ولیسه ؏ کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله بمعنی ولیس
مرقوم ؏ ویرانه ؏ معروف یعنی خرابه ؏ ویره ؏ سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله
ایله درخت خربزه یعنی قاون نکبکی کذا فی المؤید ؏ ویژه ؏ یای تحتانی معروف وفتح زاء
فارسیله اوچ معنایه کلور اول بمعنی خصوص حکیم فردوسی بیت زمابرهمه پادشاهان درود *
بویژه که عدلش بود تار وپود * ثانی بمعنی خاصه حکیم اسدی . بیت صدوسی شتر ویژه شه
زرر * غلافش زدیبا نکارش کهر * حکیم فردوسی . بیت مرازین همه ویژه اندوه تست *
که بیدار دل باشی وتندرست * ثالث بمعنی خالص منوچهری . بیت باعزمشك ویژه وباقدر
کوهری * باجاه زرساوی وبانفع آهنی * بو معنایه شمس فخری . بیت هرکه باشد کان شاه
جهان * دار داخلاص ونیت ویژه * وهرنه که مغشوش اولمیوب صاف اوله آکا دیرلر مسعود
سعد سلمان بیت ویژه می کهنه کش کشت چوکیتی جوان * دل چو سبك شد زعشق درده رطل
کران ؏ ویسه ؏ یای مجهول وفتح سین مهمله ایله بمعنی ویس مرقوم ؏ ویشه ؏ یای
معروف وفتح شین معجمه ایله صرمشق معناسنه کسر واو ایله تصحیح اولنمشدر ؏ ویشیده ؏
سکون یائین تحتانیین وکسر شین معجمه ایله بمعنی کسترده یعنی دوشنمش کذا فی المجمع ؏ مع الیاء
التحتانی * وی ؏ ایکی معنایه در اول بمعنی اصل ثانی حرف ندادر ای کبی ایکی معنایه
ابوالمعانی * قطعه * هرکرا در ذات وی شد پاك ذاد * در درونش میشود حب وداد *
ای که در اصلت نباشد مردمی * وی خرابه که کشتی نامراد ؏ ویدی ؏ سکون یای تحتانی
وکسر دال مهمله ایله علت جذامه دیرلر اعاذنا الله تعالی من ذلك ؏ ویری ؏ دال یرینه راء
مهمله ایله ده اولمعنایه مرویدر ؏ ویژکی ؏ سکون یای تحتانی وفتح زا وکسر کاف فارسیله ایله
صاف وخالص اولق معناسنه در ؏ باب الواو المضمومة مع الباء الموحده * وریب ؏ کسر باب الواو المضموم
راء مهمله وسکون یای تحتانیله بمعنی کج ومحرف ترکیده ورب وورود دخی دیرلر اکرچه مکسورده
ذکری مرور ایلدی لکن بعض کتب لغات معتبره ده مضمومه ده ایراد اولنمش بناء علی ذلك تکرارینه
ارتکاب اولندی مع رجاء المسامحه حکیم اسدی . بیت بردامن کوه اندر وریب * یکی دشت
دیدند بافروزیب ؏ مع الدال المهمله * وسد ؏ فتح سین مهمله مشدده ایله بمعنی بسد
یعنی مرجان که بسد معربیدر کذا فی التحفه ؏ مع الزاء المعجمه * وراز ؏ فتح راء مهمله مشدده
ایله بمعنی خوك نر یعنی ارکك طکوز حکیم فردوسی * مصرع * چو وراز خو کست خوش
روی وچابك ؏ مع السین المهمله * ورناس ؏ سکون راء مهمله وفتح نونله بمعنی غافل ابوالمعانی
بیت کزند میرسدت کرکنی یکی غفلت * زمکر دشمن بدرك مشو ازو ورناس ؏ ورس ؏
سکون راء مهمله ایله سروکوهی که عربیده ابهل دیرلر ؏ مع الغین المعجمه * ورغ ؏ سکون
راء مهمله ایله بمعنی تیرکی وکدورت ؏ وروغ ؏ ضم راء مهمله وواو معروفله ایکی معنایه در
اول بمعنی تیرکی وکدورت فخر کورکانی بیت بیا ساقی آن آب صافی فروغ * که ازدل بردرنك
وازجان وروغ * ثانی بمعنی آروغ کذا فی فرهنك جهانکیری ؏ مع الکاف * وژنك ؏ فتح
زاء فارسی وسکون نونله بماکه پینه دخی دیرلر عربیده رقعه معناسنه میرنظمی بیت اکرجامه

جامه راه ست دربروژنك * نباشد ازو دردل پاك ژنك ؏ وشك ؏ فتح شین معجمه ایله یعنی اشك که
خردیمکدر مجمع الفرسده سکون شین معجمه ایله اشق معناسنه درکه اشج دخی دیرلر ؏ ورزك ؏
ضم زاء معجمه وسکون راء مهمله ایله بمعنی بزرك کذا فی فرهنك جهانکیری کاف فارسیله در
؏ مع اللام * وژول ؏ ضم زاء فارسی وواو معروفله ایکی معنایه در اول بمعنی کشود ثانی
بمعنی پژول واو ایله باحرفلری بینلرنده تبادل اولدوغی اجلدن کذا فی المؤید والاداة ؏ وهل ؏
ضم هایله بمعنی درخت کاج کذا فی فرهنك جهانکیری ؏ مع المیم * وشم ؏ سکون شین معجمه
ایله برقوشدر تیهویه مشابه اما آندن کوچکتر اولور بودنه دخی دیرلر ازبوسلیك بیت
درجنب علو همت چرخ * مانندهٔ وشم پیش چرغست * ودخی مرویدر که دیالمه پادشاهلرندن
قابوس نام بر پادشاهك مرغ وشمی شکاره میل ورغبتی زیاده اولمغله وشمکیر لقب قومشلر ایدی
حکیم زجاجی بیت بدآنجا که بدکنبد نامدار * شهنشاه دین وشمکیر سوار * حکیم سنایی
بیت فقه خوان لیك درجهنم چاه * همچو قابوس وشمکیر مباش ؏ مع النون * وشکردیدن ؏
سکون شین معجمه وراء مهمله وفتح کاف وکسر دال مهمله اولی ایله ؏ وشکریدن ؏ سکون
شین معجمه ویای تحتانی وفتح کاف وکسر راء مهمله ایله کلاهما بمعنی جست کردن وجست ساختن
کذا فی المؤید ؏ وشکولیدن ؏ سکون شین معجمه وضم کاف وکسر لام ایله کار وعملده جلدی
وچستی نمودن معناسنه در کذا فی المؤید ؏ وضوساختن ؏ آبدست آلمق معناسنه میرنظمی
بیت وضو ساختنی دایما آردت * فراخیٔ رزقت اکر بایدت ؏ وغزن ؏ سکون غین وضم
زاء معجمتین ایله بمعنی کورستان یعنی مزارستان کذا فی فرهنك جهانکیری ؏ مع الواو * وسو
ضم سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول طیانمق تکیه معناسنه ثانی آغز چوره سی ؏ وضو ؏
یعنی آبدست اکرچه عربیدر اما فارسیده استعمالی شایعدر ؏ مع الهاء * وشکدانه ؏ سکون
شین معجمه وواو وفتح کاف ودال مهملتین ایله اول کمسیه دیرلر که ایشنده مجد وساعی ومقدم ومجرب
اوله یعنی عاقبت اندیش اولوب هر ایشده فکر وتأنی ایدوب بعده مباشرت ایلیه وبعضیلر
دیدیلر که اول کمسیه دینور که کارنده جلد وچست وچالاك اوله کذا فی کتاب السامی فی الاسامی
عربیده وشکرده شیخان دیرلر ادات الفضلاده کسر واو ایله چدوتوش وتوان وفتح واو ایله
جست وچابك معناسنه مرویدر بعضیلر سین مهمله ایله نقل ایلدیلر ؏ ولغونه ؏ سکون
لام وضم غین معجمه وفتح نونله قزلجه که زنان یوزلرینه سوررلر الغونه وکلغونه وبلکونه وکلاکونه
وکلاکونه دخی دیرلر ؏ مع الیاء التحتانی * وی ؏ برکلمه درزنان محل تعجبده ایراد ایدرلر
حکیم نزاری قهستانی بیت بحیرت کفت زال مولع زر * که وی وی جان ما وجان مادر *
؏ باب الهاء المفتوحة مع الالف * ها ؏ اوچ معنایه استعمال اولنور اول ادات تنبیه در باب الهاء المفتوح
حاضر اول معناسنه وثانی ادات جمعدر هر کلمه نك آخرینه لاحق اوله معنای جمعیت افاده ایدر
لکن ذوی العقولدن غیریده جمادات مقوله سی جمع اولنده هاوالفله ادا اولنور وبر ادات جمع
دخی واردر الف ونونله در اول ذوی الروحده جایز اولور تفصیلی مقدمه کتابده ذکر اولندی
ثالث بمعنی اینك یعنی ایشته دیمکده هادیرلر حکیم خاقانی بیت کعبه چه کنی با حجرالاسود زمزم
ها عارض وزلف وخط ترکان خطایی ؏ هبا ؏ فتح باء موحده ایله ایکی معنایه کلور اول ضایع

وتاف معناسنه میر نظمی بیت که سعیم درحق اورا هبا شد * چو فکر راست کردم کج روا شد
ثانی توز معناسنه در بوندر که هباء منثور شد دیرلر عربیدر بو معنالردن غیری یل اسمنده ده دیرلر
لغ هجا ح فتح جیمله یعنی ملامت ومذمت کذا فی الاداة برکسنه یی ذم ایتمکه هجو ایتدی
دیرلر شاعر بیت جهنمی وهجاکو عبید زاکانی * زبد زبانی او هیچکس نیاسوده لغ هرا ح
فتح راء مهمله مشدده ایله هلیله نك آدیدر ودخی التون وکمش قبره لر ایدوب آت رختنه وایره
میغفرلره هلیله یه مشابهی اولدوغندن تسمیه اولنمش حکیم خاقانی بیت هرای زین چو اختر
وبر کستوان چو چرخ * افکنده بخت زیور عیدی براشقرش * اثیر الدین اخسیکتی بیت
هرای نجوم برفکنده * دربارکه توشام ادهم * وشعرای متأخرین ایرك زیب وزینت ایله
دوزلمه سنه استعمال ایلمشلر از انجمله کمال اسمعیل بیت همی سازد فلك هرای خیل بندکانش را
زماه چارده طاسك ززلف تیره شب پرچم * بو معنایه حکیم خاقانی بیت رخش بهرا
بتاخت بر سر صفر آفتاب * رفت بجرب آخری کنج روان بررکاب * بو بیتدن آت بساطی اولمق
فهم اولنور ومجمع الفرسده آواز معناسنه شاعر بیت نه آوای دیو نه هرای دد * زمانه زبان
بسته از نیك وبد * بو بیتدن آواز وخوش اولمق مفهوم مدر لغ هرآوا ح بابله دیرلر ودخی
هرآواز دیمك اولور لغ هزارآوا ح فتح زاء معجمه وسکون راء مهمله ایله اوچ وجهله معنی
ویریلور وجه اول آوا لفظی توضیح مراد اولنوب آنجق نفس بلبل قصد اولنور وجه ثانی
تشبیه مراد اولنوب بلبل صدالو معناسی اولور وجه ثالث آوا هزار لفظنك ممیزی اولوب
بیك صدا دیمك اولور که کثرتدن کنایه اوله شمس فخری بیت سزد که اهل هنر چون هزارآوا
نیز * برند جمله بتحسین او هزارآوا * استاد کسائی بیت هزارآواهی برکل سراید * بسان
عاشقان برروی دلدار * بو بیتدن مراد بلبلدر لغ هزارپا ح چیان دیدکاری حشراتدندر ترکیده
قرق ایاق دخی دیرلر لغ هست استا ح سکون سینین مهملتین وتاء اول وفتح تاء مثناة ثانیه ایله
سحر وافسون ایدیجی ساحر وعزایمخوان معناسنه لغ هلا ح فتح لامله حرف تنبیه در عربیده کی
الا معناسنه حکیم فردوسی بیت هلا تیغ وکوپالها برکشید * سپرهای چینی بسر درکشید
لغ هلاهلا ح آسان وسهل معناسنه کمال اسمعیل * قطعه * زیان مالی وجاهی توان تحمل
کرد * ولی شماتت اعدا هلاهلا نبود * هلاهلا سخن عامه است معذورم * که نظم خسته دلان
ازخلل جدا نبود لغ هما ح فتح میمله باران شدید یعنی زیاده یغمور میرنظمی بیت سخت
سرما بود وباران هما * شسته اند از زندکانی دست وپا لغ همارا ح فتح میم وراء مهمله ایله
یعنی همواره وهمیشه وهمار لغتنك معنالریله مترادفدر کذا فی التحفه لغ همانا ح فتح میم ونونله
مانا معناسنه دربکزر دیمکدر اما میانلرنده فرق واردر مانا عامه در همانا خاصه درکه تحقیقه یقین
شمس فخری بیت از قاف تا بقاف ست مأمور حکم کرده * مانا که کرده ایدون نزدیك شد همانا
مجمع الفرسده یعنی پنداری دیوب بو بیته متمسك اولمش استاد فرخی بیت همانا دست کوهر باد
او بدانست ودادی تن * بلی دادی بدو زندست وتن زنده بجان باشد لغ همپا ح سکون میم وفتح
باء فارسیه ایلداش معناسنه پاداش کبی لکن بینلرنده فرق واردر زیرا هم موافق معناسنه در
ایکی کشینك یوریمکده مشیلری یعنی یوریشلری بربرلرینه موافق ومناسب اولسه همپا دیرلر

دیرلر واما ایکی کشی یوریمکده یولداش اولسه لر پاتاش دیرلر بو بیتدن فهم اولنور میرنظمی
بیت یکدکر پاتاش کشتند چند تن * نیستند همپا ولی دور هزدن * واستعاره طریقیله
حامی معناسنه ده استعمال اولنور مثلا برکسنه برکسنه نك معاونتنده اولسه فلان همپای
فلانست دیرلر لغ همتا ح سکون میم وفتح تاء مثناة ایله مثل ومانند معناسنه مولانا جامی
بیت یا رسول الله حبیب خالق یکتا تویی * برکزین ذو الجلال پاك بی همتا تویی لغ همزانوا ح
فتح زاء معجمه ونونله منافق دوروی معناسنه در لغ همو ا ح سکون میم وفتح واو ایله یعنی آرزو
وطلب واوایه دن ترخیم اولنمشدر مقصود وحاجت معناسنه هم لفظیله ترکیب اولنمشدر لغ هنجا
سکون نون وفتح جیمله اوچ معنایه در اول بنا ایی که دیواره هموار اولمغیچون چکوب آکا رابر
بیارلر ثانی ایجه یول ثالث برابر یوریمك معناسنه در لغ هوا ح عناصر اربعه نك بریسیدر
وکریدر خاکی آب نیجه احاطه ایتمش ایسه آبی دخی هوا اویله احاطه وکرهٔ آتش آنی احاطه
ایلمشدر جو سما هوا ایله مملودر روح حیوانی نك تمددنه سببدر خالق مخلوقات وصانع کائنات
جل شانه حضرتی روح حیوانی یی بدن حیوانده غایت حار خلق ایلمشدر حالی اوزره قالسه جوف
بدنده محترق اولوب ذی روحی هلاك ایدر ایمدی آکا مبرد لازم اولدوغندن هوانك طبیعتی بارد
ورطب اولمغله روحك حرارتنی تسکین ایدوب اعتدال حاصل ایلمکله روح دخی بدنه افاضهٔ حیات
ایدر وهوانی جوف بدنه ایصال ایلمکه نفس واسطه در آکا بناء شیخ سعدی دیباجهٔ کلستانده
هر نفسی که فرو میرود ممد حیاتست وچون برمی آید مفرح ذات * دیمشدر عربیده عشق ومحبته
هوا دیرلر لغ هیلا ح سکون یای تحتانی وفتح لامله آنجه طوغان که باشه دخی دیرلر لغ هینا
سکون یای تحتانی وفتح نونله جوهردار قلیج که روهینا دخی دیرلر لغ هیولا ح هر نسنه نك
اصلنه ومادهسنه دیرلر لفظ عربیدر اما فارسیده نیرنك معناسنه مستعملدر نقاشلر تصویری
نقش ایتمزدن اول رسمی ایدرلر آکا هیولا ونیرنك دخی دیرلر خواجه حافظ بیت در اتحاد هیولا
واختلاف صور * خرد زهر کل تو نقش هر بیان کیرد لغ مع الباء الموحده * هرباسب ح
سکون راوسین مهملتین وفتح باء موحده ایله کواکب سیاره یعنی زحل ومشتری ومریخ وشمس
وزهره وعطارد وقمر بونلرك جملهسنه ده ومفردینه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
لغ همشراب ح سکون میم وفتح شین معجمه وراء مهمله ایله حریف ویاران یعنی همیشه بر یرده
صحبت وعشرت ایدنلره همقدح دخی دیرلر لغ هم مشرب ح اخلاق واطوار واوضاع لغ
وطبیعتلری بربرینه موافق ومطابق اولانلره دیرلر میرنظمی بیت مشو هم مشرب وهم بزم
زنهار * بانکس که نمی باشد وفادار لغ مع التاء المثناة * هاروت وماروت ح مشهور ایکی
ملکدرکه سحر اوکرنوب مردود اولدیلر حق جل وعلا حضرتلری آنلری باژکونه برچاه
ایچنده آویخته ایلدی سحر اوکرنمك استینلر واروب آنلردن تعلم ایدرلر اول چاه بابل ولایتنده در
دیرلر مولانا هاتفی بیت چو دانا دران چاه هاروت دید * خرددان ز تدبیر فرتوت دید *
لغ هرهفت ح سکون راء مهمله وفا وفتح ها ایله زینت معناسنه در مولانا جامی بیت کنیزانی
همه هرهفت کرده * بهودج درپس زربفت کرده * وآرایش معناسنه حکیم انوری بیت
دوش از درم درآمد سرمست وبیقرار * همچون مه دو هفته هرهفت کرده یار * میرزا ابراهیم

یعنی زیب و آرایش هفتکانه یعنی زینت اولوریدی نسنه که حنا و وسمه و کلکونه و سفید آب
وزرك و غالیه و سرمه بونلر زنانك زیب و زینتی اولمق اوزره نقل اولنمشدر بعض فرهنکلرده
نرکس معناسنه مرویدر لغ هسبت مع سکون سین مهمله و فتح باء موحده ایله کمسیه منسوب
اولین آدم و طائفه نه اولورسه ترکیده یوزده دیرلر لغ هست مع سکون سین مهمله ایله وار
دیمکدر مقابل نیست در خواجه حافظ بیت درعشق خانقاه و خرابات فرق نیست
* هرجاکه هست پرتو روی حبیب هست * کاه اولور که رابطه معناسنه اولان است معناسن
افاده ایدر شاعر دیمشدر بیت بین دل من و پیکان بیحساب درو * که هست کوه غم
و چشمهای آب درو * ادات رابطه اولان استك اولنه برها زیاده ایدوب ینه است
معناسن مراد ایدرلر بو حالت صدر کلامده اولدقده در تکلم بوبیتده واقعدر بیت هست درین
دایرهٔ لاجورد * مرتبهٔ مرد بمقدار مرد * دیکر بیت همه بود را هست از و ناکزیر
* بود کس او نیست حاجت پذیر * مقدمهٔ کتابده ابن سینانك تصریح ایتدوکی قول اوزره
تحقیق اولنمشیدی شمدی مقتضای محل ایله اجمالا ذکر اولنورکه ابن سینا است رابطه در لغت
فارسیده رابطه نك حذفی جایزدکلدر دیدوکنك مقتضاسی اولدرکه زید هست ده رابطه مذکور
اولور او تقدیرجه هست مرکب اولور هاء مفتوحه ایله استدن و مذکور ها اصلی اولوب واو
معناسنه اولیجق ها است اولمق لازم کلور بویله اولدقده تلفظی ثقیل اولمغله الفی حذف اولنوب
است یرنده هست استعمال اولنور چغتای لسانندههست دیمکده باردیرلر باء موحده ایله وار
دیمکدر چوق غزلده ردیف واقع اولمشدر جمله دن برینك مطلعی بودر میرعلیشیر بیت کیمکه
آیینك بر ملك سیما پری وش یاری بار * آدمی اوساملك بیرلا پریدین عاری بار * هست کبی کاه
اولور صدر کلامده واقع اولوب آخرنده است معناسن افاده ایدرکذلك بودلده دخی هست
لفظنك مرادفیدر اول کلامده ذکر اولنور و آخرنده اولق معناسن ویرر تکلم بوبیتده واقعدر وله
بیت جسم بیمار یمغه بار اول نرکس شهلا بلا * جان غمخوار یمغه بار اول لعل روح افزا بلا *
لغ هشت مع مرتبهٔ اعداددن سکز عدده دیرلر عربیده ثمانیه معناسنه شیخ سعدی کلستان
دیباجه سنده کتابی سکز باب اولدیغن بیانده * چون بهشت باب * دیمشدر لغ هفت مع
مرتبهٔ اعداده یدی عدده دیرلر عربیده سبعه معناسنه لغ هفت درهفت مع عروسك
دوینده اولان آرایشکه یدی نسنه یدی یرنده اولور کوزنده سورمه قاشنده وسمه یوزنده
سفیدآب یکاغنده کلکونه زلفنده غالیه اللرنده حنا قوللرنده بلازك بو معناده هفت درهفت
اولور حکیم خاقانی بیت شش بانوی هر کرده هر هفت * عالم ز تو دیده هفت درهفت لغ هفتوت
سکون فا و ضم تاء مثناة و واو مجهول ایله ختا معناسنه و ختا ایالتکه ده دیرلر غالبا اصلی عربیده
خطا معناسنه اولان هفوات لفظندن تعجیم اولنمشدر و بر معناسی دخی لغزیدن یعنی سورچمك
لغ مهفت مع سکون فا نین و فتح ها ایله آوازسك یعنی کوپك سسی لغ همانست مع ایکی
معنایه در اول آنجق معناسنه ثانی آنك کبی دیمکدر ایکی معنایه ترتیب اوزره ابوالمعانی بیت
همانست جان دادن کار عاشق * نباشد کار نیکو جز همانست لغ هماخت مع سکون میم
و خاء معجمه و فتح لام ایله اوج معنایه کلور اول بمعنی پینه یعنی یما و اسکی ثانی معیار جمالیده ادکه

ادکه و پاشمقه و پاپوجه دیکلن کون معناسنه شمس فخری بیت صبا پیکست ازدرکاه صیتش
ادیم خاك داد ندیش هماخت * استاد کسائی * قطعه * بشاهزاده بتازاندران سفر
مشکل * که مرد کوفته کردد بدان ره اندر سخت * وکر خلاف کنی طبع راوهم بروی * بدردار
بمثل آهنین بود هماخت * فرهنك هند و شامله و تحفة الاحباب بمعنی موزه و کفش و اقسام
پای افزاره قوشدر ثالث بمعنی یکپاره که تخت پان معناسنه هم لفظینك دخولیله یکپاره معناسن
افاده ایدر وایکی کمسنه نك میاننده اتحاد و محبت والفت قوی و محکم اولدقده فلان با فلان
هماختند دیرلر ابوالمعانی بیت شخص غم بامن زمادر زاده است * بادل آشفته راهماخت شد
لغ هنکفت مع سکون نون و فا و ضم کاف فارسیله بمعنی سطبر و کنده یعنی یوغون و قالین جامه
وامثالی حکیم سنائی بیت بهترین جامهٔ بود هنکفت * مرمرا اوستاد چونین کفت * مولانا
محمود ابن یمین * قطعه * کریم الدین توآن پهلو نژادی * که کرد از تو باشد تفاخر *
فرستادم بخدمت رقعهٔ دی * بدست پهلوی هنکفت ولمتر لغ مع الجیم * هج مع هر راست
و همواراولان نسنه یه دیرلر علم و سنجق و توغ و نیزه و امثالی نسنه لرکه اوزون و طوغری
اولوب دیکلی طوره شمس فخری بیت جم قدر جمال الحق والدین که سعادت * ازنیروی
اوکرد علمهای ظفرهج * بعض فرهنکلرده ضم هاایله در و فرهنك هند و شامله کسره ایله ضبط
اولنمش لغ هدنج مع فتح دال مهمله و سکون نونله اسب خنك یعنی قیر آت هد نك دخی دیرلر
لغ هرج مع سکون راء مهمله ایله بوزن خرج سرحد و سنور معناسنه شمس فخری بیت
زمهرش مبادا تهی هیچ دل * زفرمانش خالی مبادا یکهرج * عربیده قارش مورش معناسنه
ترکیده هرج مرج دیرلر لغ همج مع فتح میمله خرده سکك و ایشه یرامز نسنه یه دیرلر لغ هنج مع
سکون نونله بوزن کنج ایکی معنایه کلور اول آهنج لفظندن اختصار اولنمشدر ثانی بحسب
کیفیت بی قدر اولان نسنه یه دیرلر هنك دخی دینلور ابوالمعانی بیت کرچه پیش یار قدوم
هنج بود * دردلم عشقش ولیکن کنج بود لغ هودج مع سکون واو و فتح دال مهمله ایله بیوك
محافه درکه دوه اوزرینه بغلرلر ایکی جانبی اولمز آنجق اوکی بردانه اولور و دخی محفل پرده سنه ده
دیرلر لفظ عربیدر میر نظمی بیت که هودج نشینان شوخ عرب * جهاز ایند اخت شور و شغب
لغ هیلاج مع سکون یای تحتانی و فتح لامله فرهنك جهانکیریده ولد تولد ایتدوکی حالتکه
والدهسنه مضایقه و درد و زحمت ویردوکی معنایه در فرهنك میرزا ابراهیمده منجمان هیلاج آکا
دیرلرکه دلیل عمری بیلورلر لفظ هندیدر لکن فارسیده مستعملدر حکیم انوری بیت تراعطیه
عمری چنانکه هیلاجش * کند کبیسهٔ سالش عطای کبری را لغ هیلج مع سکون یای تحتانی
و فتح لامله بمعنی صاحب خانه لغ مع الخاء المعجمه * هزارمیخ مع خرقهٔ درویشان حکیم خاقانی
بیت برکش میخ غم زدل پیش که صبح برکشد * این خشن هزارمیخ از سرچرخ چنبری لغ هیدخ
سکون یای تحتانی و فتح دال مهمله ایله اسب تند و سرکش که عربیده طمر دیرلر شمس فخری
بیت کدام باره نلرزد کرابماند تاب * بوقت آنکه شود شهسوار بر هیدخ * استاد رودکی بیت
کرنه عشقت بدی ازلعب فلك * هیدخی یا فرسی داشتمی * فرهنك میرزا ابراهیمده هیدج
مسطوردر لغ مع الدال المهمله * هارد مع سکون راء مهمله ایله شهور فارسیه نك یکرمی

بشنجی کونی اسمیدر ؟ هبد ؛ فتح باء موحده ایله بیوك ماله درکه زراعتی آنکله هموار ایدرلر یعنی
دانه یی صاچدقدن صکره آنی سوروب دانه یی اورترلر بعض فرهنکده باء فا رسیله در ؟ هجند
فتح جیم وسکون نونله برغست وورغست دیدکاری اوتدر عربیده قنابری وعملول دخی دیرلر
استاد عسجدی بیت نه ازقیمت لعل باشد بلور * نه همرنك کلنار باشد هجند ؟ هرچند ؛
هر نقدر وهرقچن معناسنه ده کلور ابو المعانی * مسمط * هرچند کفتم حال دل هرکز نکشته منفعل
تاب درونم مشتعل دیدونکرده باوری ؟ هرچه باداباد ؛ هرنه اولورسه اولسون دیمکدر
شاعر * مصرع * زدیم برصف رندان هرچه باداباد ؟ هردود ؛ سکون را وضم دال
مهملتین ایله هند جزیره لرندن برجزیره نك آدیدر هردقوردخی دیرلر ؟ هزارسفند ؛ فتح زاء
معجمه وسکون راء مهمله ایله بردارودر خرداد دخی دیرلر ؟ هزدکند ؛ سکون زاء معجمه ودال
مهمله وضم کافله یعنی جند بادستر کذا فی المجمع ؟ هشتاد ؛ مرتبهٔ اعداده سکسان عدد در
عربیده ثمانون وثمانین دخی دیرلر ؟ هفتاد ؛ مرتبهٔ اعداده یتمش عدددر عربیده سبعون
وسبعین دخی دیرلر ؟ هلنند ؛ فتح لام ونون اول وسکون ثانیله کاهل وبیکار معناسنه
حضرت مولانا قدس سره بیت چو اوماه شکافید شما برچرا یید * چو اوجست وظریفست
وشما چون هلنند ؟ همانند ؛ فتح میم ونون اول ایله یعنی مانند حکیم اسدی * قطعه * همیکفت
کین ماه فرزند اوست * ازوزادو یرا همانند اوست * که ازچهر وبالا وفر وشکوه * همانند
اوکس نبد زان کروه * ومثل ونظیر معناسنه حکیم ناصرخسرو بیت ای خوب نهال ارز خرد
بارنکیری * با بید وسپندار همانند ومالی * نجیب الدین جردپادقانی * رباعی * بنکر
تو بدین آب روان ولب کشت * با سبزی وخرمی همانند بهشت * با ساقی خوب وشرابی چو
کلاب * لیکن بچنین جای فروباید شست ؟ هماورد ؛ فتح میم وواو وسکون راء مهمله ایله
اکا دیرلرکه ایکی خصم بربریله جنك ایده لر بری اول بریسنه هماورد اولور حکیم اسدی بیت
کس این پهلوان را هماورد نیست * بکیتی همانند او مرد نیست * حکیم فردوسی بیت همانکه
که اسب افکنی هوش دار * سلیح وهماورد در کوش دار ؟ همجند ؛ سکون میم ونون وفتح جیم
فا رسیله اولقدر در معناسنه در ؟ همخوند ؛ سکون میم ونون وضم خاء معجمه وواو مجهول ایله
یعنی صفه کذا فی التحفه ؟ همداماد ؛ سکون میم وفتح دال مهمله ایله ایکی همشیره عورتك
قوجه لرینه دیرلر ترکیده باجنق دیدکاریدر میرنظمی بیت ستاندند هریك بیك خواهری *
چو کشتند داماد با دیکری ؟ همدرد ؛ سکون میم ورا وفتح دال مهملتین ایله یار غمکسار
یعنی الم وغصه ده بربریله موافق دردداش معناسنه چغتای لسانده مونکداش دیرلر میرعلیشیر
بیت کیم سا یاری بیرلا خوش دور غمدا اشیب ومونکداشیب * یا تسا کاهی چیرماشیب اولتورسا
کاهی یانداشیب ؟ همزاد ؛ سکون میم وفتح زاء معجمه ایله اوج معنایه کلور اول اکا دیرلرکه
برواده تولد اید نجه برجنی دخی متولد اولور ودائما اکا همراه وهمنشین اولور اول جنه همزاد دیرلر
عبد الرزاق کاشی بیت ای تو محسود فلك همزاد را کشتی اسیر * وی تو مسجود ملك مردیو را
کشتی شکار * ثانی همسن وهمسال یعنی یاشداش ثالث همسفر ورفیق طریق اولانه
دیرلرکه زاد وزواده لری برده اوله بو معناده زاد آزق یعنی توشه معناسنه در ؟ همسود ؛ سکون

سکون میم وضم سین مهمله ایله ایت بورنی دیرلر بمش کبی برنسنه در طاغلرده وچالی ارالرنده بتر
؟ همعهد ؛ سکون میم وها وفتح عین مهمله ایله زمانلری وعصرلری وسنلری مساوی اولان
کمسنه لر یعنی برعصرده موجود اولنلره دیرلر ؟ هموردد ؛ سکون میم وراء مهمله وفتح واو ایله
سقف اغاجی یعنی طام اوزرینه قونیلان اغاج میرنظمی در صفت خانهٔ شاه بیت عاج وهم
عود بود هموردش * کوییا دیو جم بیاوردش ؟ همیبود ؛ کسر میم وسکون یای تحتانی
وضم باء موحده ایله صبرایتدی وخاموش اولدی دیمك معناسنه در ؟ همید ؛ کسر میم
وسکون یای تحتانی ایله یعنی ابله واحمق ودخی تهمت معناسنه میرنظمی بیت مشو زینهار
در سخن راعنید * که ناکه شوی باخطار اهمید ؟ هنجد ؛ سکون نون وفتح جیمله یعنی بیرون
کشد یعنی طشره چکر حکیم سنایی بیت مرورادر هنر بفرهنجد * توسنی ازمنش برون هنجد
؟ هندبید ؛ سکون نون ودال مهمله وکسر باء موحده بعده یای تحتانیله یعنی کاسنی یعنی
هندبا کذا فی التحفه ؟ هند ؛ سکون نونله بوزن مند ایکی معنایه کلور اول یعنی هستند
حکیم فردوسی بیت کشاده برایشان شود رازمن * بهرنیك وبد هند هنبازمن * حکیم ناصر
خسرو * قطعه * درکار چو کشت با تو مشکل * عاجز مشو ومباش خرسند * ازمرد خرد
بپرس ازیرا * جز تو بجهان خردداران هند * استاد منوچهری بیت هرچه هند این ملکان
بنده ومولای ویند * هیچ مولا بتن خود سوی مولانشود * ثانی یعنی هنجار حکیم فردوسی بیت
کشاده برایشان وبرکارمن * بهرنیك وبد هند وهنجارمن ؟ هنکارد ؛ سکون نون وفتح کاف
وراء مهمله ایله یعنی تندی یعنی حدت که هنکارد نی دیرلر کذا فی المجمع ؟ هوکند ؛ سکون
واو ونون وفتح کافله بر مملکت آدیدر روایت اولنورکه آنده بر عظیم نهر واردرکه عرضی بیك ذراع
کلور دیرلر العهدة علی الراوی ؟ هوید ؛ کسر واو وسکون یای تحتانیله دوه هاودی حکیم
اسدی بیت وراجای برزنده پیل سپید * همان برهیونان عودی هوید ؟ هید ؛
سکون یای تحتانیله بوزن قید خرمن صاوردقلری بش برمقلی اغاج که ترکیده یبا دیرلر کذا فی المجمع
؟ مع الراء المهمله * هار ؛ بوزن یار یدی معنایه کلور اول هرنسنه که ترتیب ایله دوزلمش
اوله اکا دیرلر مجمع الفرسده رشتهٔ مروارید معناسنه درشمس فخری بیت بنام دولت تو این کتاب
کردم نظم * که هرقصیده وقطعه اش به از هزاران هار * بتخصیص انجو ومرجان وآنلره
بکزر نسنه لرك دیزلدوکی ایپلکه دیرلر فخر کرکانی بیت زدرد مادر وهجر برادر * کسسته
هار مروارید دربر * امیرخسرو بیت قطره های چند زاب چشم او پاکان چرخ * ازپی تسبیح
خود زان آبکینه کرده هار * ثانی یعنی کردن حکیم فردوسی بیت کزید از سواران برون ازشمار
بر آن باد پایان آهخته هار * ثالث آدم وحیوانات ترسی حکیم سنایی بیت صورت بخل
آنکه زردارست * نیزنا هاروکون پرهارست * بو معنایه مختاری بیت ترش بچهره و دندانش
چون تراشه نار * کره بروی ومیان پاش پرکروهه هار * رابع دیوانه خامس قوقش ات
سادس فرهنك وفایی ده یعنی متحیر ودرمانده سابع فرهنك میرزاده یعنی مهار منقول از
؟ هاموار ؛ سکون میم وفتح واو ایله اوج معنایه کلور اول برابر ویك اسلوب معناسنه حکیم
زجاجی بیت برفتند کرد نکشان هاموار * بنزدیك مستظهر کامکار * ثانی دائما وهمیشه

معناسنه که هامواره وهمواره وهماره دخی دیرلر فخر کرکانی بیت پری رویان کیئی هامواره *
شاه بربزمکاه اونظاره * ثالث زمین مسطح یعنی دبدوز یرکه انیش ویوقشی اولمیه شاه ناصرخسرو
درصفت عالم بیت قدیم ومحدث ونیك وبد ولطیف وکثیف * خطیر وبی خطر هاموار وناهموار
ل هبر ح فتح با موحده ایله چرك وایریك معناسنه حکیم سنایی بیت دشمنان بد جکر که را
بسنبند از کلوخ * دوستان نیکدل خم رابشویند از هبر * یعنی ثانی تاج الدین پور بهای جامی
بیت کس چو پا هیست پرزخون وهبر * مردم ازوی چه کاریابد وفر ل هجاور ح فتح جیم
وواو ایله ایکی معنایه در اول ملك ختاده برشهر آدیدرکه خلقی خوبرو اولمغله مشهوردرلر تاج الدین
پوربهای جامی بیت ای کرده بالب لعل تو نوکری * معشوق ارنکی ونکای هجاوری * ثانی یعنی
کروه یعنی جماعت حکیم نزاری قهستانی بیت کمر بسته باعهد اوجاابتو خان * هجاور هجاور
زدوران ایجن ل هجده هزار ح اون سکز بیك عددکه هژده هزار دخی دیرلر میرنظمی بیت
پادشاه عالم هجده هزار * آفریده بهر آن مرد بیشمار ل هجیر ح کسر جیم وسکون یای تحتانیله
کودرز پهلوانك اوغلی نك آدیدرکه سهراب آنی جنکده اسیر ایتمشیدی حکیم فردوسی * مثنوی
هجیر دلاور میان رابیست * بر آن باره تیزتك برنشست * بشد پیش آن مرد جنك آزمای
ندیدیم چندان براسپش بجای * که برهم زند دید کان جنکجوی * که آید زبینی سوی مغزبوی
مریده شدت حر معناسنه در ل هدکیر ح سکون دال مهمله ویای تحتانی وکسر کافله دریای
هند جزیره لرندن برجزیره نك آدیدر ل هر ح تخفیف ایله ایکی معنایه در اول برکلمه درکه
معنای عموم افاده ایدر هرجا وهرکس کبی ثانی بردانه درکه بغدای ارا سنده بتراکای مضر
اولدوغندن لابد بغدای دن آیررلر هندی لسانده پنهر دیرلر وعربیده ناخوش ومکروه صایعقدر
وتشدید ایله دخی ایکی معنایه در اول ناله وفریاد ثانی ایچی قانلو قبرجقدر بو ایکی معنایه میرنظمی
بدید آمد وجودش هرمشکل * شد برچرخ هر وکریه واصل ل هراسر ح فتح را وسین مهملتین
ایله یعنی افشان ل هربار ح سکون را مهمله وفتح با موحده ایله هروقت وهردفعه معناسنه در
وله ایضا بیت نیاید چو هربار دولت بکس * چو آید بباید کرفتند بس ل هردفور ح
سکون را وفتح دال مهملتین وضم فا ایله هند جزیره لرندن برجزیره اسمیدر ل هرهور ح سکون
را مهمله وضم ها ایله شدید وزور ایله آقان صویه دیرلر ترکیده ضمه ایله هورهور دیرلر ل هزار ح
ایکی معنایه در بری عدد ده بیك عدد دیرلرکه عربیده الف دیرلر وبر معناسی دخی بلبله مشابه
برخوش آوازقوشدرکه هزاردستان دخی دیرلر بو ایکی معنایه ترتیب اوزره خواجه حافظ بیت
صد هزاران کل شکفت وبانك مرغی برنخاست * عندلیبانرا چه پیش آید هزارانرا چه شد *
ل هزهار ح سکون زا فارسی وفتح ها ایله آتك زیاده دیشی که واقع اولدقده یم یمز تا که قرمیه لر
کذا فی المجمع ل هژیر ح کسر زا فارسی وسکون یای تحتانیله یعنی نیکو وخوش هژیره
دخی دیرلر مجمع الفرسده چابکی وپسندیده استاد دقیقی بیت ای فخر آل اردشیر وی مملکت را
ناکزیر * آیی چنان چون جان ودل آثار وافعالت هژیر ل هسر ح فتح سین مهمله ایله یعنی یخ
یعنی بوز شمس فخری بیت کردد ازسردی دم اعدات * آب درنیر مه یکه هسر * استاد
لبیبی بیت پیش من خواند یکی شعر زاشعار ترا * زان زمان باز همی وزاین دل پرهسرست * زیاده

زیاده یای تحتانیله ل هسیر ح کسر سین مهمله وسکون یای تحتانیله یعنی یخ حکیم سنایی
بیت امروز از خجالت دوشینه بنده را * جانیست پرز آتش وطبعیست پرهسیر ل همار ح فتح
میمله بوزن میار اوج معنایه در اول یعنی حساب که آمار دخی دیرلر ثانی مخفف هموار در
ثالث یعنی اندازه بو معنالرده هماره دخی دیرلر ل هماور ح بوزن میاور نام ولایت شام درکه
هاماور وهماوران وهاماوران دخی دیرلر ل همبار وهمبر ح کلاهما بسکون المیم وفتح الباء
الموحده همراه وقرین ومصاحب طریق معناسنه استاد فرخی * قطعه * خدای حکم چنان
کرده بود کان بت را * زجای کندن آن شهریار دین پرور * بران نیت که مرآن را بمکه باز برد *
بکند واینك باماهمی برد همبر ل همسر ح سکون میم وفتح سین مهمله ایله ایکی معنایه در
اول جاه ومنصب وقد ومرتبه وسن وسالده برابر اولنلره دیرلر ثانی منکوحه یعنی زوجه یه
دیرلر شیخ سعدی * قطعه * بابدان یار کشت همسر لوط * خاندان نبوتش کم شد *
سك اصحاب کهف روزی چند * پی نیکان کرفت مردم شد ل همشیر ح سکون میم ویای
تحتانی وکسر شین معجمه ایله قرنداشلره وبر آنه دن سود امنلره دیرلر ل همکر ح سکون
میم وفتح کاف فارسیله چولاه معناسنه پور بهای جامی بیت وراء الیترین منصب تمامست *
قضاه همکر وچولاهه دان ل هموار ح ایکی معنایه در اول دوبدوز یره دیرلر سطح مستقیم
معناسنه که ارضده وغیریده استعمال اولنور هرنه که دوز اوله آکا صفت ایدرلر بو معنایه هنوار
دخی دیرلر ثانی یعنی همیشه که همواره دخی دیرلر احمد کرمانی بیت چون سك همه از برای مردار
دریکدکر اوفتاده هموار ل هنبر ح سکون نون وفتح با موحده ایله یعنی خوب کذا فی المجمع
ل هنجار ح سکون نون وفتح جیمله یول یعنی راه حقیقت شیخ نظامی بیت زهنجار دیکر برآمد
بروم * فروماند کنج اندران مرز وبوم * بو معنایه مؤید شمس فخری بیت اکرنه شمع ضمیرت
بود بهرکامی * هزارپی بفتد آفتاب ازهنجار * تحفة الاحبابده راه غیرجاده یعنی اشلك اولمیان
یوله دیرلر وفرهنك وفاییده یولدن چقوب یوله برابر یوردن کتدکاری یرکه ترکیده اوقچه مق دیرلر
هنجار اولمعنایه مرویدر برهنجار راه میرود دیرلر کذا فی الاداة وبر معناسی دخی اسلوب وروش
معناسنه درکه مجاز اراده ایدرلرکه عربیده بهذا الاسلوب دیجك یرده بهذا الطریق دیدکاری کبی در
بو معنایه مولانا هاتفی بیت غلط کرد اندیشه درراه او * ندانسته آیین وهنجار او * طرز
وروش معناسنه ده استعمال اولنور شاه ناصرخسرو * قطعه * بدین دست آخر از چنکال دنیا
بنقد یرخدای فرد وقهار * کراز دنیا برنجی راه ما کیر * کزین بهتر نه راهست ونه هنجار ل هنکاز
سکون نون وفتح کاف فارسیله یعنی تندی وتیزی کذا فی فرهنك جهانکیری ل هنکامه کیر ح
یعنی مشعبد یعنی طاسباز وحقه باز واویون بازبونلرك جمله سنه هنکامه کیر دیرلر شیخ سعدی بیت
بکیرد خردمند روشن ضمیر * زبان بند دشمن زهنکامه کیر ل هنوار ح سکون نونله یعنی هموار
مرقوم ل هودر ح سکون واو وفتح دال مهمله ایله وجود انسانده ظاهر اولان چبان کبی نسنه لر
واو بوزوکیجیك کذا فی المجمع اما مؤید الفضلاده زشت وچرکین معناسنه در ل هوذر ح بوزن
جوهر ایریك که عربیده فیح دیرلر فتح قافله ل هیجار ح سکون یای تحتانی وفتح جیمله یعنی هنجار
مرقوم ل هیکر ح سکون یای تحتانی وفتح کاف فارسیله یعنی اسب کمیت یعنی طوری آت میرنظمی

بيت بلى برباره هيكر نشسته * برخمش زهر سوراه بسته ى مع الزاء المعجمه * هاز ع بوزن باز بمعنى شكن زلف وكيسوى خوبان ى هامرز ع فتح ميم وراء مهمله ايله بمعنى برخيز يعنى قالق صيغهٔ امر اولور لغت پهلويدر تاريخ طبريدن منقولدر ى هركز ع هيچ بر وقتده معناسنه مولانا جامى بيت يادبادت زمن ويادنكردى هركز * دل ناشاد مرا شادنكردى هركز ى هفت باز يدى پراق بر نوع بيرق درغالبا طرز قديمدر حكيم فردوسى بيت كرازه بر آمد بسان كراز * درفشى برافراخت هفت باز ى هكرز ع كسر كاف وسكون راء مهمله ايله بمعنى هركز حكيم اسدى بيت هكرز ازكس زفت وبيچاره دل * مخواه آرزو تا نكردى خجل * حكيم ناصر خسرو بيت مردمى ورز وهكرز آزار آزاده مجوى * مردم آنرا دان كز وآزاده را آزار نيست * وله بيت مردم اكر زاب مرده زنده بماندى * خلق نمردى هكرز بر لب جيحون ى هلندوز ع فتح لام وسكون نون وضم دال مهمله ايله براوتدر بعض ادويه ده استعمال ايدرلر بعض فرهنكارده ريواس نوعندن وياخود ريواس اوله ى هماويز ع فتح ميم وكسر واو ايله بمعنى هماورد يعنى ايكى كمسنه بر بريله جنك ايلدكده بر برينه هماويز اولور حكيم نزارى قهستانى بيت بهر نعره برزدكه مكريز * بيا كامد بعيد انت هماويز * وله ايضا بيت زمانى نيك هم آويز بودند * زهم بكر بكين خونريز بودند ى همباز ع سكون ميم وباء موحده ايله بمعنى انباز شريك معناسنه ابن يمين بيت توپى كه همت توسريدان فرونارد * كه درامور جهان با فلك بود همباز ى همراز ع ايكى كمسنه غيريدن مخفى طوتدقلرى احواله برى برين مطلع ايلدكده بر برينه همراز اولور سرداش معناسنه شاعر بيت دومرد پاك طبع بودست دمساز * بيكديكر همه احوال همراز ى همساز ع سكون ميم وفتح سين مهمله ايله دوزنلكلو يعنى متفق الاحوال وبر خانه نك جماعتى معناسنه در ى همسوز سكون ميم وضم سين مهمله ايله قرجه ايكه كه ايت بورنى ده ديرلر ى همانغت دوز ع بمعنى پينه دوز يعنى اسكيجى ى هنباز ع سكون نون وفتح باء موحده ايله بمعنى انباز شريك معناسنه حكيم قطران ارموى بيت نشد پيوسته كس باوى كه هنبازش نشد نصرت * كس اندروى نشد عاصى كه نايد پيش خذلانش * محمود ابن يمين بيت بهرچه راى تو روآورد رضا بدهد * بدين قدر كه رضا باشدش درآن هنباز ى هنوز ع شمدى دخى معناسنه خواجه حافظ بيت بر نيايد از تمناى لبت كامم هنوز * براميد جام لعلت درد آشامم هنوز * مولانا جامى بيت رفتى ومن ملازم اين منزلم هنوز * زاب مژه بكوى تو پادر كلم هنوز * كمال پاشازاده مرحوم هنوزك اصلى نوزدر اولنه برهاء زياده اولنمشدر ديمكله بو بيتده واقعدر بيت باش تا صبح دولت تو بدمد * اين هنوز از نتايج سحرست ى هنيز ع كسر نون وسكون ياء تحتانيه ايله بمعنى هنوز كذا فى المجمع ى هويز ع كسر واو وسكون ياء تحتانيه دوه چوالى يعنى ايرى چوال كه دويه اورلر ى مع الزاء الفارسى * هاژ ع بوزن كاژ ايكى معنايه كاور اول خوار وذليل معناسنه ثانى متحير وسركردان معناسنه كه هاژ وهاژه دخى ديرلر بو ايكى معنايه ترتيب اوزره شمس فخرى * قطعه فلك اكرچه بپيش ازقيامت دهد * برهمت او حقيرست وهاژ * بود نزد تعظيم او چرخ پست * بود پيش تدبير او عقل هاژ * چو عرعر سرافراز بادا مدام * ببستان همى بود چون سرو ونارژ يعنى ثانى شاه ناصر خسرو بيت همواره همى روسپس داش زيراك * كنده بودان آب كه

آب كه استاده بود هاژ ى مع السين المهمله * هاس ع بمعنى ديكر كه تركيده دخى عربيده ايضا ايله تعبير اولنور مختارى * قطعه * ديدكس كاو همچو من خربط * كفت كس غول همچو من نسناس * طيبتى كردم وپشيمانم * تا چنين چيزها نكويم هاس * تحفة الاحبابده بمعنى هراس مرويدر ى هراس ع فتح راء مهمله ايله بر نوع دكنى چوق اغاجدر وكسر ها ايله قورقو معناسنه در ى هرباس ع سكون راء مهمله وفتح باء موحده ايله عمود يعنى كرز كران ميرنظمى بيت بدستش زفولاد هرباس بوده * بخشش عدو همچو نسناس بوده ى همنفس ع ايكى معنايه در اول يولداش ونديم ومصاحب معناسنه ثانى نغمه وترنمده هم آهنك معناسنه در وله بيت همنفسى نيست مرادر جهان * كشته برويم همه رادوستان ى هوس آرزو وطلب ودلخواه خواجه حافظ بيت حال دل با تو كفتنم هوسست * خبر جان شنفتنم هوسست * عربيده دخى بومعنايه در قاضى السعيد ابن سينا بيت لا اسمع العدل انى عنه فى شغل * عدل العنادل اعلا رتبة الهوس ى مع الشين المعجمه * هادرويش ع شهر خجند ايله كند بادام ميانده واقع بر صحرانك اسميدر روايت اولنوركه مذكور صحراده هميشه تند وتيز هوالر اسر وقيشى غايت شديد اولور شهر خجندك جانب غربيسنده وشهر مرغينانك طرف شرقيسنده واقعدر هادرويش اسمنه سبب تسميه نقل ايدرلركه برزمان طايفهٔ درويشان سياحتدن برقاچ نفر كمسنه مذكور باديه ده كيدرلر ايكن ناكاه برشديد روزكار چيقار درويشلر سراسيمه اولوب بر برلرين ياوى قيلورلر فرياد ايدوب هادرويش ديو بر برلرينى چغررلر ايكيسى بر يوه كلمك محال اولوب بالاخره جمله سى هلاك اولورلر آنجق بريسى نيچه كوندن صكره سلامته چيقوب احوالدن خبر ويرر ى هرش ع فتح راء مهمله ايله سودك آغزى كه فله دخى ديرلر ى هركش ع سكون راء مهمله وضم كاف ايله قراول معناسنه ميرنظمى بيت بهرسوى ازلشكر بيشمار * بهركش برفتند چندين هزار ى هش ع بوزن كش ايكى معنايه در اول بمعنى رفتن سيد عزالدين شروانى بيت از بركردن كشى بسلاح * كر بو تهمتن هشى بمصاف * ثانى قره بالحق معناسنه در ى هشتوش ع خمسهٔ مسترقه نك بشنجى كونى اسميدر مزبور بش كونك آدلرى بونلردر اهنود واشنود واسفند ودهشت وهشتوش ى هفجوش ع بر نوع بيوك كوسدر قزغانى يدى نوع معدندن تركيب اولنمشدر آنكچون كوس هفجوشى ديرلر شهنامه ده چوق محلده وارد اولمشدر مولانا هاتفى در تيمورنامه بيت برآمد خروش ازخم هفجوش بجوش اندر آمد سپه زان خروش ى هفوش ع سكون فا وفتح واو ايله بر نوع طعامدر ى هلاوش ع فتح لام اول وضم ثانيله فتنه وآشوب كه خلالوش دخى ديرلر شاه ناصر خسرو بيت هلاوش جويان دين بيهشند * تو بيهوشى را در هلالوش كن ى هوزش وهوزدش كلاهما بسكون الواو بر نوع قان چبانى دركه بغايت صعب وزحمتلى اولور شويله كه دفعى مشكل واصلاحى عسيردر ى مع الفاء * هدف ع فتح دال مهمله ايله اوق نشانه سى كه آماج دخى ديرلر ى هف ع بوزن تف كاركاه جولاه كه يفترى دخى ديرلر كذا فى المجمع ى همرف ع فتح ميم وسكون راء مهمله ايله ديشنى تمام ايدن طواركه ياشى دخى كامل اولمش اولور ى مع الكاف * هاك ع تخم مرغ يعنى يمرطه طاوغك اولسون غيرى قوشلرك اولسون ى هباك ع فتح باء موحده ايله

ایکی معنایه در اول للك كه آنكله قرمزی رنك بویانور وقلیچ وخنجر وبچاق قبضه سی محکم اولنور
ثانی دپه معناسنه فرق سر کبی کرکسه آدمك اولسون حکیم فردوسی بیت یکی کرز زد ترك را
برهباك * کز اسب اندر آمد هماندم بخاك * کرکسه طاغ دپه سی وغیری اولسون شمس
فخری بیت بکسره ونکردم ازمهرت * کرچه بشکافتم بتیغ هباك ﮒ هبك ﻉ فتح باء موحده
ایله بوزن ببك بمعنی کف دست یعنی ال آیه سی کذا فی فرهنك جهانکیری ﮒ هراك ﻉ فتح راء
مهمله ایله ایکی معنایه در اول قورقو خوف معناسنه ثانی آدم هیاتنده نسنه دوزب باغ وبوستان
ومزروعات ایچنه نصب ایدرلر که حیوانات آدم صانوب زیانلق ایتمیه بو ایکی معنایه میرنظمی
بیت هراکی در میان باغ دیدم * ندانست وهراك ازوی کشیدم ﮒ هروك ﻉ سکون راء مهمله
وفتح واو ایله جاماسب نامه ده خسرو پرویزك نامیدر دیو مسطوردر وبعض فرهنکده طاغ
یمشلرندن ترکیده قراموق عربیده امیربارس دیدکاری چالی یمشیدرکه قینادوب صوینی آلوب
شکر ایله شربت ایدرلر ﮒ هزاك ﻉ فتح زاء فارسیله ایکی معنایه در اول ابله ونادان وزبون
ومغرور طبع اولانه دیرلر استاد دقیقی بیت که یارد داشت با او خویشتن را * نباید بود مردم را
هزاکا * مجمع الفرسده زاء معجمه ایله مرویدر ورساله ابی حفص سغدیده بمعنی زبون وضعیف
مسطوردر ثانی فرهنك جهانکیریده کیکاوس شاهك مخصوص باغچه سنك آدیدر منقولدرکه
اول باغچه نك وسعتی طولا وعرضا شطرنجی حسابی اوزره اون بیك فرسنك ایمش هرجانبنده
اوچر یوز باغبانی وار ایمش وهر کوشه سنده بر معظم کوشکی وقصرلری وحوض وتوابع وخدام
وحرمی اولاجق مخصوص مکانلری ایمش کیکاوس شاه مزبور باغچه یه وارهق مراد ایتدکده بکارنده
هزاك تدارکن کورك دیو تنبیه ایدوب بعض محلده بر ییل آنده اوتوروب عشرت ایدر ایمش
ﮒ هسك ﻉ فتح سین مهمله ایله غله برافشان که چچ دخی دیرلر یعنی غله صاحبلری نسنه
میرنظمی بیت زروسیم باهسك بیفشاند * دولتش را جهان دعا خواند ﮒ هفتك ﻉ
سکون فا وفتح تاء مثناة ایله فارسی زبان اربابی ربع مصحفه دیرلر ﮒ هفت یك ﻉ یدیده بر آلتاق
عشر غلال معناسنه عربیده ضم سینله سبع دیرلر ﮒ هك ﻉ طلو معناسنه در ﮒ هلاك ﻉ
معروف عربیله مشترك لغتدر ﮒ هلتاك ﻉ سکون لام وفتح تاء مثناة ایله بمعنی ترف یعنی کش
کذا فی فرهنك جهانکیری فرهنك وفاییده تاپریشه نو نله مرویدر ﮒ هلیاك ﻉ سکون لام وفتح
یای تحتانیله هلتاك مرقوم کبی کش معناسنه در استاد لطیفی بیت آنکه در خوان نیافتی هلیاك
نه پسند دکنون هریسه وکاك ﮒ هماك ﻉ بمعنی همسر مرقوم ﮒ همتك ﻉ سکون میم وفتح تاء
مثناة ایله رفیق وهمراه معناسنه در وبور یکده برابر اولانه دیرلر مولانا محمود ابن یمین بیت
مرینك بمال همتك قارون ولی بجمع * در پی مروتی ید بیضا نموده اند * مولانا شریف بیت
ماومجنون بره بادیه همتك بودیم * قدمی چند زهمراهی ما دور افتاد ﮒ همیشك ﻉ کسر میم
وسکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله برسبزه در همیشه تازه وسبز اولوب اصلا قورمیز
ترکیده قیاقوروغی وعربیده حی العالم دیرلر دواده استعمال ایدرلر اودیرلرکه اکسیرك برجزویدر
ﮒ همینك ﻉ کسر میم وسکون یای تحتانی وفتح نونله ایشته معناسنه در ﮒ هوسناك ﻉ
باهوس دخی دینلور آرزو ایدیجی معناسنه در مولانا هاتفی بیت نه بسیاری خمشان پاك

پاك نی * به بسیار بودن هوسناك نی ﮒ هولك ﻉ سکون واو وفتح لام ایله بمعنی کردکان بازی که هیلو
وهیلوی دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری مجمع الفرسده بمعنی آبله یعنی قبرجق وتحفة الاحبابده
مویز معناسنه یعنی قوری اوزم ﮒ هولناك ﻉ سکون واو ولام وفتح نونله ایکی معنایه در اول
جای مخوف معناسنه مولانا هاتفی بیت شد ازبیم آن فتنهٔ هولناك * چنان فتنه جو نامداری
هلاك * ثانی مهیب وقورقنج معناسنه ﮒ هیاك ﻉ فتح یای تحتانیله روح حیوانی معناسنه در
ﮒ هیلك ﻉ سکون یای تحتانی وفتح لام ایله دیوارهلکی معناسنه در ﮒ مع الکاف الفارسی ﻉ
ﮒ هدنك ﻉ فتح دال مهمله وسکون نونله بمعنی هدیج مرقوم یعنی اسب خنك ﮒ هزفدك ﻉ
سکون زاء فارسی وفا وفتح را ودال مهملتین ایله حنند باد ستر وبعض فرهنکده براوتدر چایرلرده بتر
کذا فی فرهنك جهانکیری ﮒ هشنك ﻉ فتح شین معجمه وسکون نونله شخص بیسر وپا که
لنبك دخی دیرلر کذا فی فرهنك وفایی ﮒ هفت اورنك ﻉ ایکی معنایه در اول یدی یلدزی که
عربیده بنات النعش دیرلر ثانی یدی کوکه دیرلر هفتورنك وهفت برادران وهفت دادران جمله
بو معنایه در ﮒ هفت برك ﻉ بر چیچکدر بعض معالجه ایچون ترکیبلره جزو ایدرلر ماذریون
دخی دیرلر ﮒ هفتورنك ﻉ هفت اورنك مرقوم معناسنه درکه بنات النعش دخی دیرلر
ملك الشعرا حکیم علی فرقدی بیت بکرد مرکز چترش مدار هفت اقلیم * چو کرد قطب شمالی
مدار هفتورنك * شمس فخری بیت سپهر ازپی فتح وسنام نوبتیش * دهد بصیقلهٔ مه جلای
هفتورنك * بمعنی هفت آسمان شاعر بیت هفت رنکست زین هفتورنك * نیست بالاتر
از سیاهی رنك ﮒ هفترنك ﻉ هندوستانه مخصوص بر شکوفه در یدی رنکلی اولور حکیم اسدی
بیت هزاران صف کل دمیده زسنك * که صد برك ودوروی واز هفترنك * اختیارات بدیعیده
بنفشهٔ خیری به دیرلر ﮒ همجنك ﻉ عسکری طائفه سی که اکثر جنکلرده بر پرده بولندقلری
مناسبتله در ﮒ همرنك ﻉ بر حاللو وبرطرز وروشلو معناسنه در ﮒ همسنك ﻉ قدر
وقدرتده برابر اولان نسنه لره دیرلر مذکور ایکی لغتك مثالی استاد بیت کسی با تو اکر همرنك
باشد * بباید با تو اهمسنك باشد ﮒ هنك ﻉ سکون نونله طقوز معنایه کلور اول تمکین
ووقار معناسنه اثیر الدین اخسیکتی بیت سبکسارند چرخ وانجم از عزم زمان سیرش *
کرانبارند کاو وماهی ازحلم زمین هنکش * دیکر وله بیت زمین لنکر ازبکه کربکسلاند *
بروز نبرد تو از هنك لشکر * ثانی ادب معناسنه استاد لطیفی بیت تو تعظیم پدر کن
ارفرنکست * که آهنك خلافش ترك هنکست * ثالث بمعنی قصد آهنك لفظندن مخففدر
مختاری بیت دلستانی را لفظ تو همی سازد ساز * جان ربایی راتیغ تو همی دارد هنك * استاد
لطیفی بیت اکر بودانه رسدرش هنك او * نبودی برارش دها جنك او * رابع بمعنی هوش بو معنی
دخی فرهنك لفظندن اختصار اولنمشدر شمس فخری بیت اکر بخواهد تدبیر او بخاصیت *
ازین سپس نکند باده هیچ ازالهٔ هنك * خامس بمعنی قوت وطاقت استاد لطیفی بیت کند
کربه برموش آهنك شیر * ولیکن نمیدارد او هنك شیر * سادس بمعنی غار وجای کوه حکیم
فردوسی بیت همی بود چندی بهنك اندرون * زکرده پشیمان ودل پر زخون * سابع بمعنی
مقدار کذا فی فرهنك جهانکیری ثامن فرهنك میرزاده سپاه وقوم معناسنه تاسع مجمع الفرسده

یعنی ضرب وصدمه تحفة الاحبابده بمعنی نکه داشتن وتیمار بردن استاد منوچهری بیت
ای رئیس مهربان این مهرکان خرم کذار * فروفرمان فریدون راتوکن فرهنک وهنك *
؏ مع اللام * هال ؏ درت معنایه کلور اول قرار معناسنه استاد دقیقی بیت کمان مبرکه
مرابی توجای هال بود * جزاز تودوست کرم خون من حلال برد * استاد عنصری بیت
اکر زلفش ببرد آرام وهالم * که برداز زلف او آرام وهالا * ثانی بمعنی صبر وآرام حکیم سوزنی
بیت نهال خواب مرا آب دیده بردچنانك * نه خواب ماند ونه هوش ماند ونه هال * شمس
فخری بیت زاشتیاق جناب تواندرین مدت * بجان توکه مرانه قرار بود نه هال * ثالث میدانك
ایکی باشنه ایکیشر میل نصب ایدوب کوی وچوکان اوینادقده ایکی صف سواران طوروب
میدان اورتاسنه برطوب براغورلر ایکی طرفدن برقاچ آتلو چیقوب اللرنده چوکان ایله
طوبی اوروب هرکس طرفلرنده اولان میللرا اصندن کچورمکه چالشورلر اکرچه اول میللره
حاء مهمله ایله حال دیرلر چونکه زبان فارسیده حرف حا یوقدر اول اجلدن ها ایله ده استعمال
اولنمشدر حضرت مولانا قدس سره بیت شادباش ای مقبل فرخنده فال * کوی معنی را
همی برسوی هال * رابع بهارات نوعندن معروف نسنه در هیل دخی دیرلر عربیده قاقله دیرلر
عجم ایری سنه هال خرده سنه هیل دیرلر عربیده قاقلهٔ کبیر وقاقلهٔ صغیر دیرلر هندی لسانده
الاجی دیرلر ؏ هامال ؏ بوزن پامال قرین وهمتا معناسنه که همال دخی دیرلر خسروی بیت
این آتش واین بادوسیوم آب وزپس خاك * هرچار موافق نه بیکجاونه هامال ؏ هامل ؏
فتح میمله بمعنی هامال مرقوم ؏ هلاهل ؏ کسر هاء ثانیله قاتل معناسنه که زهر هلاهل دیرلر
زهر قاتل دیمك اولور ؏ هلهال ؏ سکون لام وفتح ها ایله غربال معناسنه در میرنظمی بیت
نماند آب درهلهال هرکز * نیابی درکف رندمال هرکز ؏ هلهل ؏ سکون لام وکسر هاء ثانیله
برنوع زهردرکه هیچ برتریاك اکا مقاومت ایدمیه هلاهل کبی پوربهای جامی بیت حنظل
شود بتلخی وهلهل شود بطبع * دندان چو برنیر زدوشکر نهادهٔ ؏ همسال ؏ سکون میم وفتح
سین مهمله ایله یاشداش یعنی یاشلری برابر اولنلره دیرلر میرنظمی بیت که داماد وعروس همسال
باید * بطبع وشکل وایکحال باید ؏ هول ؏ سکون واو ایله ترس وبیم یعنی قورقو حکیم فردوسی
بیت زچنك وبرو بازو ویال او * بکردان بران هول کوپال او * هیتال ؏ سکون یای تحتانی
وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول زبان بخاراده مرد پایزنه دیرلر ثانی ولایت ختلان وطالقان
وملك بدخشان پادشاهلری لقبی درکه جمعنه هیاتله دیرلر اکاسره وقیاصره وفراعنه دیدکاری
بوجمع روش عرب اوزره در بومقوله جمعلر لسان فارسیده واقع اولور هکذا نقل فی فرهنك
جهانکیری ؏ هیکل ؏ سکون یای تحتانی وفتح کافله اوج معنایه در اول حمایل معناسنه
ابو المعانی بیت چو ملحدش همه عالم بجان نکهدارند * ازانکه اهل سخن راهمی شده هیکل
ثانی صورت وهیأت وجود معناسنه شمس فخری بیت مرحبا ای براق برق مسیر * که چو
کوه هست آهنین هیکل * ثالث بمعنی بتخانه ودیر وله ایضا بیت از کابش چه انکرددفتح
همچنان بت پرست ازهیکل * لغت مشترکه در عربیده دخی بو معنالره استعمال اولنور استاد عنصری
دخی بو معنایه ایراد اتمش بیت چنان دان که هیکل بدازپهلوی * بودنام بتخانه کرشنوی * تاج

تاج الاسامیده مسطوردرکه * الهیکل خانه ترسایان وهربنایی که بلند باشد ویشبه به الفرس
الطویل ویقال الهیکل الضخم من کل حیوان ؏ مع المیم * هروتوم ؏ ضم راء مهمله وتاء مثناة
وواوین معروفتین ایله بمعنی تخم اسپغول کذا فی الاداة ؏ هروم ؏ ضم راء مهمله وواو مجهول
ایله ایکی معنایه در اول بر پهلوان آدیدر شیخ نظامی بیت هرومش لقب بود زاغاز کار * کنون
بردعی خواند آموزکار * ثانی شهر زنان آدیدر حکیم فردوسی بیت بفرمود تا فیلسوفی
زروم * برد نامه نزدیك شهر هروم ؏ هشتم ؏ مرتبهٔ اعداده سکزنجی دیمکدر ؏ هفتم ؏
یدنجی دیمکدر قاعدهٔ عجم مرتبهٔ احادده اولان اعداد آخرلرینه برمیم الحاق ایدوب یکم ودوم
وسیوم دیرلر برنجی ایکنجی اوچنجی معنالرین افاده ایدر کاهی میمدن صکره یای نسبت ونون
تأکید دخی کتورب هفتمین وهشتمین دیرلر میرنظمی درمعراج بیت مشرف کرد چرخ هفتمین را
وزانجا عزم کرده عرش برین را ؏ هلاشم ؏ فتح لام وشین معجمه ایله زبون وزشت اولان
نسنه لرکه لهاشم دخی دیرلر حکیم انوری * قطعه * من هرچکونه باشم بی کارکی نباشم * باچیزکی
نویسم یا شعرکی تراشم * خطی نه سخت نیکو خطی ازین میانه * شعری نه نیك عالی شعری
ازین هلاشم ؏ هلیوم ؏ سکون لام وضم یای تحتانیله مارچوبه درکه هلیون دخی دیرلر ؏ هم ؏
اوج معنایه کلور اول بیله معناسنه که عربیده مع ایله ادا اولنور ثانی دخی معناسنه که عربیده
ایضا دیرلر ثالث اثناء طریقده مسافرلر شدت شتادن آرام ایدجك زیرزمین کبی ایند کاریکه
اکثر طاغ اتکلرنده اولور شمس فخری بیت آنکه بهر خیر بجد در جهان * خانقه کرد ورباط
وپول هم * عربیده غم وغصه معناسنه در اما بیانلرنده فرق اولقدر درکه غم ماضیه هم مستقبله
مخصوصدر ؏ همدم ؏ بمعنی همنفس یعنی مصاحب ویاران معناسنه ؏ همشکم ؏
سکون میم وکسر شین معجمه ایله بمعنی توأم یعنی ایکیز ؏ همنام ؏ آدتاش یعنی ایکی آدمك
آدلری بر اوله آکا همنام دیرلر ؏ هندام ؏ سکون نون وفتح دال مهمله ایله بر نسنه یی یرلو یرنده
اتمك تعدیل وتسویه معناسنه که عربیده هندمه دیرلر فارسیدن معربدر میرنظمی بیت جوان
دلفریب خوب اندام * سراپا جامه اش بودست هندام ؏ هنکام ؏ سکون نون وفتح کاف
فارسیله وقت وزمان معناسنه که هنکام کل وهنکام جوانی دیرلر استاد بیت کریزی بهنکام
فرزانکیست * ستیزی نه برجای دیوانکیست * عربیده وقت وچغتای لساننده سای دیرلر
میرعلیشیر بیت قاصدی کیم یازدین بیر سوز روایت ایلاسا * ایستارام سورغان سایی
باشتین حکایت ایلاسا ؏ هیم ؏ فتح یای تحتانیله یعنی هیزم حکیم سوزنی بیت هیم بهپله
بیکی زیك سینه ان کم * بپله بدی اندر هزار چندانم ؏ مع النون * هاچانیدن ؏ فتح جیم
فارسی ایله هاچیدن لفظنك متعدیسیدر ؏ هاچیدن ؏ کسر جیم فارسی وسکون یای
تحتانیله قاورمق یعنی قورومق ؏ هاژوییدن ؏ ضم زاء فارسی وکسر یای تحتانی اولی
وسکون ثانیه ایله بمعنی حیرت زده وفرومانده اولمق کذا فی المجمع ؏ هازیدن ؏ کسر زاء
معجمه وسکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله بمعنی نکریستن وکریستن کذا فی المؤید
؏ هاماوران ؏ بمعنی هماور ودخی بر ولایت اسمیدر کذا فی المجمع ؏ هامون ؏ ضم میمله
بمعنی دشت پهناور شیخ سعدی بیت زدریای عمان برآمد کسی * سفر کرده هامون ودریا بسی

تحفة الاحبابده يعني صحرا وزمين نشيب كه مانند دامن كوه شرفنامه ده زمين شيار كرده وكلوخ
وادات الفضلاده وموئيد الفضلاده يعني زمين كلوخ لاخ مسطوردر اما اصحى طاغ اراسنده واقع
اولان دوز ير معناسنه در ك هاميان ع سكون ميم وفتح ياى تحتانيله يعني هميان يعني طغارجق
لامعى جرجانى بيت بازرچو باز كردد ازبيم آن بود * زايرش راكه بكسلدش هاميان ميان *
ك هان ع اوج معنايه كلور اول كلمهٔ تنبيه در آكاه اول ونيز اول معناسنه خواجه سلمان بيت
خاست هواى صبحدم جان بتن پياله ده * هان كه پياله ميدهد جان بهواى صبحدم * ثانى كلمهٔ
تسكين در طوردبجك يرده هان ديرلر بودخى معناى تنبيهه يقيندر استاد بيت كردم براوج
برج مه خويشتن طلوع * هان اى حكيم طالع مسعود من نكر * ثالث كلمهٔ تحذيردر صاقن
ديجك يرده هان ديرلر حضرت مولانا قدس سره بيت هان باو راحريفى كم كنيد * چونكه
كاواردكه محكم كنيد * حكيم سنايى بيت هان هان تا تراچو خود نكند * مشت ابليس وزهرهٔ
طرار ك هاون ع معروف تركيده دخى هاون ديرلر ك هپيون ع سكون باء فارسى وضم ياى
تحتانيله يعني افيون شاه ناصر خسرو بيت داد كن ارنام نيك خواهى ازيراك * عقل تراهزل
دشمنست چو هپيون ك هچيدن ع كسر جيم فارسيله اينجنمك ودخى اسنمك وقيونك در يسنى
يوزمك معنالرينه در ك هديان ع فتح دال مهمله وياى تحتانيله بيهوده كفتار وبيمعنى كلمات
معناسنه شاعر بيت مثال چين جبين خيال بيمعنى * مثال زاده طبع زمانه پرهديان *
ك هديهٔ دندان ع اول آقچه دركه فقرايه بعد الطعام احسان اولنور مزد دندان دخى ديرلر
كذا فى المؤيد ك هريّ ع كسر راء مهملهٔ مشدده وسكون ياى تحتانيله يعني هرّا يعني آواز
كذا فى المؤيد ك هزاران ع جمع هزاردر وهزار ايكى معنايه در اول بيك عدددر ثانى بابله
بكزر برخوش آواز قوشدر بو ايكى معنايه بدر الدين كاشى بيت كلستان جوانى چو ازسر كرفت
هزاران هزاران نوابر كرفت ك هزاردستان ع كيمى بلبل ديدبلر وكيمى ده بابله بكزر برخوش آواز
قوشدر ديدبلر رومده قاره طاوق ديرلر ك هزمان ع سكون زاء معجمه وفتح ميمله هرزمان
ديمكدر حكيم اسدى * مثنوى * نكرتا بنندى دل اندر جهان * نباشى بر واندر اين نهان *
كه كيتى يكى نغز باز يكرست * كه هزمان بتو بازى ديكرست ك هستان ع يعني هست
حضرت مولانا قدس سره بيت اين جهان نيست چون هستان شده * وان جهان هست پس
پنهان شده ك هستودان ع سكون سين مهمله وضم تاء مثناة ايله آذربايجان پادشاهلرندن
بر پادشاهك آديدركه پدرينه امير جلان ديرلر حكيم قطران ارموى نك ممدوحى ايدى بو بيت آكا
يا پدوخى قصيده دندر بيت هركرا يزدان دوكيتى داد خواهد جاودان * خدمت دركاه شاهنشاه
هستودان كند ك هشت دهان ع كل خيرى معناسنه مرويدر اما اختيارات بديعيده عود
هندى معناسنه مرويدر ك هشتكان ع سكون شين معجمه وتاء مثناة وفتح كاف فارسيله سكزر
تقسيم اولنمش نسنه يه ديرلر وسكز سكز معناسنه ده كلور ك هشت كردن ع اغزاوتدرمك
ابو المعانى بيت هشت كردد بلبلان شام وسحر * ديده ام درباغ درهنكام كل ك هشئيدن ع
سكون شين معجمه وكسر تاء مثناة ايله يعني هشت كردن ك هشن ع بوزن پشن يعني همت
كردن وهمته دخى ديرلر مير نظمى بيت بميدان مردى شود چون پشن * كه باشد جوانمرد

جوانمرد وصاحب هشن ك هفت برادران وهفت دادران ع كلاهما يعني بنات النعش يدى
يلدزدركه توكيده يديكرد يرلر هفت اورنك وهفتورنك دخى دينلور ك هفتخوان ع رستمك مشهود
اولان مخصوص جنكيدر شهنامه ده تفصيل اولنمشدر مرور ايام وكثرت استعماللله هر جنك عظيمه
علم اولمشدر خواجه سلمان بيت سفرهٔ انداختى كاوازهٔ آن شمع را * سير كردد قصهٔ شيرين
وحرب هفتخوان ك هفتمين ع اكرچه يدنجى ديمكدر اما افلاك زحله علم اولمشدر ك هفتورنك كهين
كسر كافله بنات النعش اصغر ك هفتورنك مهين ع كسر ميمله بنات النعش اكبر بونلر ايكى يلدزدر
ثوابت بيننده علم هيأتدن حصه مند اولانلر بيلورلر ابو المعانى درنعت شريف بيت بخدمت
حرمش كركند فلك شايد * بهفتورنك كهين وبهفتورنك مهين ك هلوچين ع ضم لام وكسر
جيم فارسى وسكون ياى تحتانيله صالنجقدركه اطفال براغاجه ايپ باغليوب اراسندبر تخته
پاره سن قيوب اوزرينه اوتورب صالنورلر يا لكز هلو دخى ديرلر ك هليون ع سكون لام وضم
ياى تحتانيله مارچوبه كه هيلوم دخى ديرلر ك همان ع ايكى معنايه در اول آنجق معناسنه ثانى
آنجلين معناسنه كه لفظ مركبدر هم ايله آندن اما معناى اولده لفظ مفرد اولسه جايزدر چغتاى
لساننده اوق ديرلر آنك كبى ديمك اولور ك هماوران ع فتح ميم وواو وراء مهمله ايله نام ولايت
شام دركه هماور وهاماوران وهماور دخى ديرلر ك هماون ع فتح واوايله ولايت خراسانده
بر طاغ آديدر حكيم فردوسى بيت دوروز اين يكى رنج برتن نهيم * كه ديده بكوه هماون نهيم
حكيم قطران ارموى بيت بچاره عدو بر تو كند سود بچاره * كر كوه هماون بتوان سود هماون *
ك همتان ع فتح ميم وتاء مثناة ايله سز ودخى جمله كزد ديمك معناسنه در مير نظمى بيت كه همتان
كرآيى كنون دربرم * نكردانده م ور ودكر سرم ك همچنان ع آنجلين وآنك كبى معناسنه كه
اصلى همچون آن ايدى تلفظده نوع ثقلت اولمغين واو حذف اولنمدى ك همچنين ع بونجلين
وبونك كبى معناسنه در بونك دخى اصلى همچون اين ايدى واوى والفى حذف اولنمشدر وچغتاى
لساننده آنداق وموندق ديرلر آنك كبى وبونك كبى ديمك اولور لفظ داق كانه ادات تشبيه در
ك همچون ع كلمهٔ تشبيه در لكن يا لكز معنى افاده ايتمز لابد تركيبه محتاجدر كانه مبتدادركه خبره
محتاجدر مثلا همچون ديكران وهمچون بندكان ديرلر ديكران وبندكان كويا خبرى اولور عربيده كى
مثل كبى چغتاى لسانده چاغليغ ديرلر فلان چاغليغ فلان مثللى ديمك اولور سبعهٔ سياره ده
مناجات محلنده مير عليشير بيت كرمينك كنجى يوز جهان چاغليغ * بحر فضلينك مينك
آسمان چاغليغ ك همداستان وهمدستان ع كلاهما يعني راضى وهمراز مثال اول
استاد * قطعه * جهانا چه بد مهر وبد خو جهانى * چو آشفته بازار بازركانى * بدردكسان
صابرى اندرون * ببدنامىٔ خويش همداستانى * مثال ثانى حكيم نزارىٔ قهستانى بيت
روزكارم صرف شد در انتظار وصل وازتو * دست بايد شست اكر همداستان روزكارى ك همديدن
سكون ميم وياى تحتانى وكسر دال مهملهٔ اولى وفتح ثانيه ايله شويله كه ديمك معناسنه در
ك همروشدن ع ضم راء مهمله وواو معروف ايله مقابل اولمق معناسنه مير نظمى بيت
اكر پهلوانى بهمروشوم * به پيش اجل را برابر روم ك همشاين ع سكون ميم وكسر شين
معجمه ايله همنشين لفظندن اختصار اولنمشدر ك همعنان ع همراه وهمسوار معناسنه در

ابو المعانی بیت بهر جا رود همعنانش ظفر * ساعد از نصرت رکابدار فر لغ همکان ح فتح
میم وکاف فارسیله لغ همکنان ح فتح میم وکسر کاف ایله جمله سی وجمله معناسنه خواجه سلمان
مسمط * کر کشد ستم ور کران پشت چه عیبست اندران * باشد به پیش همکنان کوهر کران
یاقوت لغ * سکون میمله دخی بو یله ده جائزدر لغ همکن وهمکین ح سکون میم وکسر کاف
فارسیله رفیق وقرین معناسنه در لغ همنشین ح هم مجلس وهم صحبت معناسنه شمس فخری
بیت اکر قلم زجوار کفت کهر پاشد * سزد که کیرد همنشین همنشینی آرنك لغ همیان ح
سکون میم وفتح یای تحتانیله ایکی معنایه در اول کیسه ومیشین طغارجق وچانته ثانی بمعنی
همراه امیر خسرو بیت تو باش نازك وسرمست عشق چند روی * که ناز کیست بهمیان وسنی
اندر جام لغ همیدون ح کسر میم وسکون یای تحتانی وضم دال مهمله ایله بمعنی هم اکنون
وهمچنین لامعی جرجانی بیت ز روم امسال با اقبال وپیروزی وفتح آمد * همیدون سال
دیکر باسرور از قندهار آید * وهمیشه معناسنه شاکر بخاری بیت باتش درون بر مثال
سمندر * همیدون باب اندرون چون نهنکا لغ همیشك جوان ح براوتدر خزانی اولماز دائما
تر وتازه طورر ترکیده قیاقوروغی عربیده حی العالم دیرلر نفعی وافر وخاصه سی چوق براوتدر
لغ همین ح آنجق وشو یله دیمك معنالرینه در لغ هنبان ح سکون نون وفتح باء موحده ایله
بمعنی انبان یعنی طغارجق کذا فی المجمع لغ هنجیدن ح سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله
قیون درسن یوزمك عربیده سلخ دیرلر ودخی کرنك وطوغرمق معناسنه لغ هنکیدن ح
سکون نون ویای تحتانی وکسر کاف فارسیله هنك مرقوم معنالرینك مصدریدر لغ هن ح
بمعنی منت استاد رودکی بیت کر همه نعمت بکروز بما بخشد * ننهد منت بر ما وپذیر دهن *
عربیده نون مشدده ایله ایکی معنایه در اول دیشی دونك چغرمسی ثانی آدمك آغلسنه دیرلر
لغ هواسیدن ح کسر سین مهمله وسکون یای تحتانیله دوداق تبسرمك که حمادن وقورقودن
واقع اولور میرنظمی بیت هواسید لب راز بیم وهراس * فرو آمده لشکر بی قیاس لغ هوکان
فتح کاف فارسیله بقراج که باقردن ایدرلر قولپی اولور وبعضی سنك قپاغیده اولور لغ هون ح
فتح واو ایله زمین زراعت که طپراغی نرم اولمیوب قوری کسك اولور شرفنامه ده زمین شیار کرده
با کلوخ واداة الفضلاده زمین کشت کلوخ دار معناسنه در عربیده بمعنی آرام وآهستکی
لغ هیالیدن ح فتح یای تحتانی اول وسکون ثانی وکسر لامله بمعنی هراسیدن یعنی قورقمق
میرنظمی بیت هیالید از تیغ وکرز یلان * نمانده قرارش درو نیم آن لغ هیون ح ضم یای
تحتانی وواو معروف ایله اشتر جمازه یعنی محمل دوه سی شمس فخری بیت چه التفات اکر همت
باشتر راست * چه کنترینه عطا باشدش هزار هیون * حکیم ناصر خسرو بیت مرکب شعر
وهیون علم وادب را * طبع سخن سنج من عنان ومهارست * نسخه وفایی ده بمعنی اشتر بزرك
شیخ سعدی بیت تراکوه پیکر هیون میبرد * چه دانی که بر ما چه شب میرود * مجمع الفرس ده
همچنین دیدکاری دوه یه دیرلر حکیم فردوسی بیت هیونی فرستم نزدیك شاه * داش بر فروز
وفرستد سپاه لغ مع الواو * هاژو ح ضم زاء فارسیله هاژ مرقوم معناسنه یعنی دمبسته
وحیران که هاژه دخی دیرلر لغ هاو ح نعره اوروب دشمنه حمله ایتدکده هاو هاو دیو چاغرردلر شیخ

شیخ آذری بیت چه سود آذری اقرار آنکسان که بحشر * ز هول هاویه افغان بر آورند که هاو
مولانا هاتفی در تیمورنامه بیت سنانها کرفتند از هاو هاو * نهادند در سینه ها کاوکاو لغ هروح
سکون راء مهمله ایله دلیر وبهادر معناسنه عربیده بمعنی زدن لغ هزارتو ح فتح زاء معجمه وسکون
راء مهمله وضم تاء مثناة ایله ترکیده قرق باردید کاری که قیونك شیردانی ایچنده اولور عربیده
حفث وقبه دخی دیرلر لغ هستو ح سکون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول
بمعنی خستو یعنی فقر حکیم اسدی بیت بهستیش هستو شوی از نخست * اکر خویشتن را
شناسی درست * ثانی حقیقت اشیا معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری لغ هشو ح
ضم شین معجمه ایله بمعنی مغزکه عربیده لباب دیرلر لغ هلاکو ح ضم کاف ایله جنکیز خان احفادندن
بر ذی قوت وذی شوکت پادشاه ایدی آخر خلفاء عباسیونك معتصم خلیفه زماننده وزیری
ابن علقمی وساطتیله مزبور هلاکو بیحد وبیحساب تاتار عسکریله بغداد اوزرینه کلوب خلیفه یی
اخذ وقتل ایدوب نیجه بیك بیکناه مسلمانلر تاتار الندن قتل اولنوب بغداد شهرین خراب ایدوب
کتدوکی تواریخده مسطوردر شیخ آذری واویه قصیده سی مطلعنده بیت هر صبح چو در پرده رود
خسرو هندو * بر اوج رسد کوکبه چتر هلاکو لغ هلو ح ضم لامله صالنجق که اطفال بنوب
صالنورلر لغ هلیو ح کسر لام وسکون یای تحتانیله سید معناسنه در کذا فی المؤید لغ همچو
کلمه تشبیه درکی معناسنه لغ همرو ح سکون میم وفتح راء مهمله ایله بمعنی همراه یعنی یولداش
ایکی کسنه معا کیدنجه بربرینه همرو اولورلر ابو المعانی بیت زدود آه دلم تیره کشت روی جهان
چنانکه سایه من هم نشد بمن همرو لغ همزانو ح سکون میم وفتح زاء معجمه وضم نونله برابر اوتورمق
وله بیت کی شود یارب که باشد یار همزانو مرا * سر بمهر اداده چندین دیده آهو مرا لغ همو
اودخی معناسنه اصلی هم او ایدی استخفافا الفی حذف اولندی کمال خجندی بیت دوش درخانه
ما ماه فرو آمده بود * خانه روشن شد ودیدیم همو آمده بود لغ هو ح بوزن تو بمعنی دیم سپید
یعنی بیاض ایربك کذا فی فرهنك میرزا اما کتاب السامی فی الاسامیده جراحت صولنق
معناسنه که * این جراحت را هو برده است یعنی آب درانداروش افتاد لغ هوو ح ضم واو
اول ایله برکشینك تحت نکاحنده اولان ایکی عورت بربرینه هوو وهووو یاشند واوسن ووسنی
وانباغ دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری لغ هیاهو ح های هوی که جنك ایچنده واقع اولور
مولانا هاتفی بیت چو از آب آمون کذشت آن سپاه * بر آمد هیاهو ز ماهی بماه لغ هیلو ح
سکون یای تحتانی وضم لامله بمعنی کردکان بازی که چارمغز بازی وهیلوی دخی دیرلر لغ مع الهاء
لغ هاژه ح فتح زاء فارسیله دمبسته وحیران معناسنه در لغ هاکره وهاکله ح کلاهما
بسکون الکاف وفتح الراء المهمله واللام پلتك یعنی لسانمزده لکنت اولان آدمه دیرلر عربیده الکن
دیدکاری تاریخ معجم مؤلفی بیت بدور معدلتش رهزنان لطف ازبیم * شدند هاکره از کاف
کاروان کفتن لغ هاله ح بوزن ناله بش معنایه کلور اول حلقه ودائره که آیك اطرافنده واقع
اولور بخارات ارضیه سببیله حکیم انوری قطعه * بیاد بزم تو هر ماه آسمان دوشست *
ز آفتاب شراب وز مه پیاله کند * پس از طریق تشبه چو شکل خوان تو دید * ز عکس تابش
مهتاب خوان چو هاله کند * ثانی مفسد وفتنه کار معناسنه ادیب صابر بیت رنجم همیشه

لغ

هست زدست دلاله * ولالهٔ که هست بهرخانه هاله * ثالث رنك معناسنه که عربیده لون دیرلر
وله ایضا بیت. داشت آن عروس ودر آورد پیش من * وانکیخت در برم زنکی رزد هالهٔ * رابع
قرار طوتمش وآرام بولمش خامس یاغلی چام اغاجی کبی وغیره کذا فی فرهنك جهانکیری
ع هامراه ع یعنی همراه کذا فی المؤید حکیم فردوسی بیت سك وکرك همسایه وهامراه *
بدندش همه سال پویان براه ع هامواره ع سکون میم وفتح واو وراء مهمله ایله اوچ معنایه کاور
اول برابر ویکطریق ثانی همیشه ودائما معناسنه فخر کرکانی بیت پری رویان کینی هامواره
شده بر بزمکاه او نظاره * ثالث دوز نسنه عربیده سطح مستقیم معناسنه که هاموار وهموار
وهمواره دخی دینلور ع هاون دسته ع معروف هاون الیدر که آنکله هاونده نسنه دوکرلر
ع هاینه وهایینه ع کلاهما بکسر الیاء التحتانی وفتح النون بمعنی هرآینه یعنی البته کذا فی
فرهنك میرزا ابراهیم ع هتشه ع سکون تاء مثناة وفتح شین معجمه ایله بمعنی یخ یعنی بوز میرنظمی
بیت مکر سالی جهان از شدت برد * کرفته آب هتشه سختی سرد ع هجده ع سکون جیم
وفتح دال مهمله واظهار ها ایله مراتب اعداده اون سکز عددر ع هدیه ع سکون دال
مهمله وفتح یای تحتانیله معروف حکیم فردوسی بیت کز اول فروغی چنین هدیه داد * همین
آتش آنکه قبله نهاد ع هرآینه ع سکون راء مهمله ایله البته دیمکدر عربیده لابد معناسنه
خواجه سلمان بیت کر بنکرد عروس جمالت در آینه * خود بین شود هرآینه آن به که ننکرد
ع هرته ع سکون راء مهمله وکسر تاء مثناة واظهار ها ایله یعنی هر طرف ابو المعانی بیت هرته
مرا نظر نکند از کمال جود * کردد بهانه در نظرش پرده حجاب ع هرزجه ع بر نوع طعامدر
بغرسغی قیمه ایله طولدیروب یاغده قاوررلر عربیده حویه دیرلر ع هرزه ع باطل ویاوه
وبیهوده سوزده وغیریده استعمال ایدرلر ع هرشه ع سکون راء مهمله وفتح شین معجمه
واخفاء ها ایله عربیده لبلاب دیرلر بر نوع صرمشقدر کذا فی البدیعی ع هرکاره ع سکون راء
مهملهٔ اولی وفتح کاف وراء ثانیه ایله طغره معناسنه کتاب السامی فی الاسامیده بمعنی پاتیله که
عربیده هیطله دیرلر وفرهنك جهانکیریده بمعنی دیك سنك یعنی طاش چولمك حکیم فردوسی
* مثنوی * بیامد زن از خانه با شوی کفت * که هرکاره وآتش آور نهفت * کنون تابد وشم من
از کاو شیر * تو این کار هرکاره آسان مکیر ع هروانه ع سکون راء مهمله وفتح واو ونونله ایکی
معنایه در اول بیمارخانه که دار الشفا معناسنه شمس فخری * قطعه * دشمنش کرچه آدمی
شکلست * هست کمتر بسی ز پنهانه * هست دیوانه حکم کن که شها * تا برندش بسوی هروانه
ثانی عقوبت خانه که آنده اشکنجه ایدرلر حکیم فردوسی بیت بفرمود کین را بهروانه که *
برندوکنیدش هم آنجا تبه * تحفة الاحباب صاحبی بمعنی بیمارخانه دیوب فردوسینك مرقوم
بیتنه متمسك اولمش ع هره ع فتح راء مهملهٔ مشدده ایله زنانك موضع معهودی فرخی بیت
هرهٔ کرد چون شکافته داشت * لیك از حرزها شکافته داشت ع هریسه ع معروف
ومشهور طعامدر ع هریوه ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله مختلط سیم ایله التون
مسکوك غیر مسکوك نه اولورسه میرنظمی بیت هریوه سیم وزر احسان کردد * که نزدش خاك
وزر یکسان کردد ع هزار چشمه ع بر علتدر فضلات دمدن عارض اولور ابتدا اچیلان کبی چقوب

چقوب جا بجا دلکلر اولور عربیده اطباغله دیرلر صعب علتدر ع هزارخانه ع هزارتو
دیدکلری که قیونك شیردانی ایچنده اولاندر کذا فی المجمع ع هزاردانه ع براوتدر اعشاب
قسمندن اصطلاحده تسبیحه دیرلر میرنظمی بیت هزاردانه که کرده کردن آویز * ولی درزیر
خرقه فتنه انکیز ع هزارینه ع ایکی معنایه در اول زر خالص العیار ثانی زر مغشوش اضداد
قبیلندندر ع هژیره ع کسر زاء فارسی وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله بمعنی خوب
ونیکو که بخیر وخیره وهژیر دخی دیرلر استاد منوچهری بیت دست بمی شاه راودل بهژیران
دیده بروی نکوی وکوش بقوال * حکیم قطران ارموی بیت همیشه وعدهٔ اونا درست وناز
درست * همیشه عادت اونا هژیر وروی هژیر ع هژینه ع کسر زاء فارسی وسکون یای
تحتانی وفتح نونله خرج یومیه که نفقه معناسنه در کمال اسمعیل بیت در جمع مال عمر هژینه
چه میکنی * زیرك نبود آنکه زر افزود وعمر کاست * مجمع الفرسده زاء معجمه ایله روایت اولنمش
کتاب السامی فی الاسامیده خرج زن که مأکولات ملبوسات وسائر لازمات کبی اما خرج
ومصرف معناسنه تصحیح اولنمشدر حکیم فردوسی بیت هژینه باندازهٔ کنج کن * دل ازبستیٔ
کنج بی رنج کن ع هستره ع سکون سین وفتح تاء مثناة وراء مهملتین ایله دوه اوزرینه قونیلان
جوال که ایچنه کرپچ ویا غیری نسنه قورلر کذا فی المجمع ع هشیله ع کسر شین معجمه وسکون
یای تحتانی وفتح لامله بر نوع قلیه در طاوق ویمرطه ایله ایدرلر ع هفتدانه وهفدانه ع کلاهما
بسکون الفا عاشورا آشی که انواع حبوبات ایله بشوررلر ع هفتده ع سکون فا وتاء مثناة
وفتح دال مهمله واظهار ها ایله بمعنی آراسته وزیور کرده کذا فی المجمع ع هفتدزده ع زکسك
اعلاسی که صدبرك دخی دیرلر عربیده عبهر ومضعف دخی دیرلر ع هفتکانه ع سکون فا
وتاء مثناة وفتح کاف ونونله یدی بشر ویدی دانه دیمك اولور میرنظمی بیت از سپاه کران ولشکر
شاه * هفتکانه بیامدند ناکاه ع هفته ع معروف ایام اسبوع معناسنه در ع هفده ع
سکون فا وفتح دال مهمله واظهار ها ایله اون یدی عدددر ع هلهله ع سکون لام اول وفتح ثانی
وها ایله اول صدایه دیرلر که زنان سور وسرورده لی لی دیو چغررلر عربیده زلغت دیرلر حکیم صاحب
درقسمیه بیت بشو رهلهله ناز پروران عرب * بسور ولولهٔ کلرخان سمعدار * میرنظمی
بیت وقت زادن هلهله را میدهند * وقت مردن ولوله را میزنند ع هله ع فتح لامله بمعنی باری
وقو معناسنه واقناع معناسنه ده کلور حضرت مولانا قدس سره بیت هله عاشقان صادق
مروید جز موافق * که سعادتیست سابق زدرون باوفایی ع هلیله ع ادویه دندر ایکی نوع
اولور بری سرخ وبری زرد اولور ع هماره ع فتح میم وراء مهمله ایله اوچ معنایه در اول بمعنی
اندازه ثانی حساب معناسنه درکه اماره دخی دیرلر ثالث مخفف همواره در حضرت مولانا
قدس سره * مثنوی * خیر کن ما خلق بهر ایزدت * یا برای راحت جان خودت * تا هماره
دوست بینی در نظر * در دلت باید ز کینی ناخوش صور * کمال اسمعیل بیت مرکب اقبال تو هماره
ز بن باد * پایهٔ قدرت ز بر چرخ برین باد * شمس فخری بیت ز خانهٔ تو موافق کند همیشه
طرب * ز خنجر تو مخالف بود هماره شهان ع همپله ع سکون میم وکسر باء فارسی وفتح لامله
ترازو کفه سی برابر دیمك معناسنه در همسنك کبی مولانا هاتفی بیت بمیدان دو هم پله هند وترك

به نیروی بازوی ورای سترك ل همخواه ف سکون میم وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله بر آرزو
وبر مطلبه اولنلره دیرلر مثلا بر منصبه طالب ویاخود بر مکانه متوجه ویا بر متاعه مشتری اولانلر
بونلره بکزرنه اولورسه ل همراه وهمره ف کلاهما بسکون المیم وفتح الراء المهمله یول یولداشی
ل همرفشه ف سکون میم وفاء وفتح راء مهمله ایله اول آته دیرلر که درت یاشنی تمام ایدوب
بشنه کیرمش اوله بعض فرهنکده فاربینه واوایله مروید رعربیده قارح دیرلر فتح قاف وکسر را
وسکون حا ایله کذا فی المجمع ل همکاسه ف بر حجره ده ساکن اولوب اکل وشربلری بر برده اولنلره
دیرلر ابو المعانی بیت شدن همکاسه بهتر باسکانرا * ازان نادان که دوستی راندارد ل همواره ف
یعنی همیشه ودائما که همار وهموار وهماره دخی دیرلر ل همه ف ایکی معنایه در اول جمله معناسنه که
اصلی همه در آخرنده کی ها معنای اصلیء عامدن معنای خاص علمیته نقل ایچوندر ثانی یعنی
جمله منقولدر معنای اولنه عربیده کل وچغتای لسانده اسرو دیرلر واسرونك بر معناسی دخی
محل مبالغه ده غایتله دیمکدر بو ایکی معناسیله ذکر اولنمشدر میر علیشیر بیت کمند زلفونك
آراسا لمایج وتاب اسرو * کونکل شکنجه سیکا ایشما کیل طناب اسرو * همه نك اصل
معناسی بارچه درکه دوکلی دیمکدر سبعهء سیاره ده معراج وصفی اولنده بیت بارچه نینك
باشی اوزرا اولماق آج * سنکا تاج ایتدی لیلة المعراج * وباری دیرلر هپسی دیمکدر فرهاد
نامه ده پادشاه وصفنده بیت شهی کیم تینکری دین بی سعی وکوشش * باری شهلاردین
آرتوق تابتی بخشش ل همیشه ف دائما معناسنه شاعر بیت همیشه باد عداوت میان کبر
ویهود * زهر طرف که شود کشته سود اسلامست ل هنجاره ف سکون نون وفتح جیم وراء
مهمله ایله غمناك والمناك معناسنه در ل هنکامه ف سکون نون وفتح کاف فارسیله هم جمع وهم
مجمع معناسنه کاور شیخ آذری * مثنوی * باك آید زشهرهای جهان * آنچه شهری ندیده
باشد آن * خلق آنجا شوند هنکامه * بازکویند ازان بشهنامه * وغلبه وشورش معناسنه
ملك قمی بیت چنان برهم زدی هنکامهء روز قیامت را * که اکثر نامهء اعمال مردم درمیان کم شد
ومعرکه وغوغا معناسنه شاعر بیت تنها نه همین معرکهء من بتو کرمست * هنکامهء صد سوخته
خرمن بتو کرمست ل هوازه ف فتح زاء معجمه ایله یعنی ناکاه ترکیده آکسزین دیرلر ل هواسیده
کسر سین مهمله ایله تبسرمش طوداق که یعنی قانی کیدوب خشك وکندم کون اولمش اوله
کذا فی المجمع ل هوبره ف سکون واو وفتح باء موحده وراء مهمله ایله یعنی واله وحیران خواجه
عبد الله انصاری قدس سره طبقاتنده ذکر ایدرکه * چون شبلی بمصر میشد کذ روی بر شیخ
با یعقوب میدانی بود پذیرهء شبلی آمد وی آن وقت نبوی فرا زاین کار میکویست واول ارادت
وی بود مرد فربه بود شبلی دست برروی فرود آورد کفت خیرك الله خدای تراهوبره کناد با یعقوب
کفت آمین ل هوجوه ف فتح واو وضم جیمله یعنی شنکار مرقوم ل هیکله ف سکون یای
تحتانی وفتح کاف ولامله بر اوتدر حیکله دخی دیرلر ل هیله ف سکون یای تحتانی وفتح لامله یعنی
صاحب خانه ل مع الیاء التحتانی * هانی ف کسر تاء مثناة ایله توران زمینده بر طائفه واردر
آنلك آدیدر مولانا هاتفی بیت یسارش باین کیخسروی * شد از هاتی ومولتانی قوی *
ل هادوری ف ضم دال وکسر راء مهملتین ایله بر فرقه کدالردر که دربدر کزوب ابرام ایله جر وسؤال

وسؤال ایدرلر حکیم سنائی بیت دعویء ده کنند ولیکن چو بنکری * هادوریان کوی وکدایان برزنند
اثیر الدین اخسیکتی بیت معیشتی که نه باعزت وقناعت آن * بهردری نروم چون کدای هادوری
ل هامی ف کسر میمله سرکشته وسرکردان معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ل هانی ف
کسر نونله لغت پهلویدر معناسی پشین دیمکدر تاریخ طبریدن منقولدر ل هایاهای ف شور
وغوغای اهل ماتم ل هایاهوی ف شور وغوغای ارباب طرب که میزبانیء عروس محلنده اولور
بو ایکی لغتك مثالی حکیم انوری بیت فلك از مجلس انس تو پر از هایاهوی * عالم از کریهء خصم تو پر
از هایاهای ل هری ف اول مزروعات دشتی درکه یاغموردن صولنور کذا فی فرهنك میرزا ل هرجایی
مکان ومقری معین اولمین آدم وبی وفا فاحشه معروف اولانه ده دیرلر ل هزارتوی ف قیون شیردانی
اولان نسنه که هزار تو وهزار خانه دخی دیرلر ل هزارمیخی ف نکنده او جامه کرك فاخر اولسون
خواجه سلمان بیت دو تایی فقرا جامه ایست کز عظمت * هزار میخی افلاك آستر یابی *
کر کسه خسیس اولسون جامهء درویشان کبی مراد دیکشی چوق اولمقدر وله ایضا بیت این
دلق هزارمیخی از تو * پوشیده بجا نقاهت افلاك ل هستی ف سکون سین مهمله ایله وارلق
مقابلی نیستی در اصلی هست در آخرنده کی یا یای وصفیه در وکاهی مصدریه اولور بو رباعیدن
مفهومدر * رباعی * از رفته قلم هیچ دکرکون نشود * وزخوردن غم آنچه جکر خون نشود
کر در همه عمر خویش خونابه خوری * یکقطره از آنچه هست افزون نشود * آخرنده کی یا
اواخر کلمه یه لاحق اولان یالردندرکه مدلولنك وصفیتن افاده ایدر وکاه اولورکه هست مجرد
رابطه معناسنه اولان است یرینه استعمال اولنور ل هکوی ف سکون کاف وکسر واو ایله
یعنی سرکشته وپریشان حال ضم کافله مجمع الفرسده شراب معناسنه در وتردد معناسنه ده
اولور کذا فی الاداة ل هلیوی ف کسر لام وسکون یای تحتانیله هولك مرقوم معناسنه درکه
آنکله صو اوزرنده اوینارلر کذا فی المجمع ل همجای ف یعنی همشهری ل همبی ف فتح میم
وکسر جیمله همبج مرقوم معناسنه در ل همشوی ف سکون میم وواو وضم شین معجمه ایله
بر آدمك تحت نکاحنده اولان عورتلر دیرلر میر نظمی بیت زن دنیا شود همشوی زنرا * کشد
البته شویش بی محابا ل همکی ف فتح میم وکسر کاف فارسیله جمله سی دیمك اولور ل همی ف
بر کلمه درکه اوائل افعال ومضارعه داخل اولور حال معناسن افاده ایدر وکاهی تقریر ایچون ایراد
اولنور شاعر بیت همی تا بکردانی انکشترین * جهانرا دکرکون شود داوری * ترکیده کی
مقررمیدر معناسنه استفهام کبی اولور کاهی اواخر کلمه ده دخی واقع اولور شاعر بیت باد جوی
دولتان آید همی * بوی یار مهربان آید همی ل همیشکی ف مداومت معناسنه در ل هنی ف
کسر نونله یعنی کوارنده یعنی سکیجی شیخ سعدی بیت مطلب کر توانکری خواهی * جز قناعت که
دولتیست هنی ل هواری ف کسر راء مهمله ایله ل هوازی ف کسر زاء معجمه ایله
کلاهما یعنی ناکاه استاد فرخی بیت هواری مرا کوید این شکرین لب * که ای عاشق اندر
سخن زرت بنکر * وله بیت هوازی در آمد مرا آن جوانکار * مرا تنك بکرفت اندر کنار *
بعض فرهنکلرده بی عقل معناسنه مروید رفرهنك میرزاده یعنی بیخبر استاد فرخی بیت بمهمان
هوازی شاد کردم * زدست رنج غم آزاد کردم ل هوای ف ایکی معنایه در اول لغو سوز یعنی

بی اصل کلام ثانی بر نوع قشنکدر یا قبجه هوایه چقار ق هولی ع سکون واو وکسر لام ایله طای که
هنوز ایراورلمامش اوله وزبان هندیده آهسته معناسنه در وضمه ایله ینه هندی لسانده عبد
معناسنه در ق هیلوی ع سکون یای تحتانی وضم لام ایله یعنی کردکان بازی یعنی قوز اوینامق
چارمغز بازی وهیلو وهولك دخی دیرلر کذا فی فرهنگ جهانکیری ق هی ع کسر یای تحتانی
ولی وسکون ثانیه ایله یعنی هستی حکیم سوزنی بیت خانمان سازا کرهی مردم * وچر
آمرغان مکن نشیمن خویش ق هی هی ع ایکی معنایه در اول بیوك شراب قدحی که آنکله آخر
بزمده طلوا ایچلور ثانی های وهوی معناسنه در ق هی ع بوزن می وئی ایکی معنایه در اول لغت
دریده یعنی هست وزبان هندیده دخی بو معنایه در حضرت مولانا قدس سره بیت کفت
یارب کرترا خاصان هیند * که مبارك دعوت وفرخ پیند * حکیم سوزنی بیت هیم بهپله نیکی
زیك سپندان کم * بهپله بدی اندر هزار سنداندم * ثانی بر کلمه درکه خبردار ایتمك ایچون تهدید
وتخویف یوزندن سویلنور حکیم انوری بیت خویشتن درنظرم جلوه همی داد جهان * آسمان
کفت که رسوا چکنی خود راهی * شاعر بیت خمها شکسته جام تهی بی وجود می * کردی اسیر
قهوه مراعی زمانه هی ق باب الهاء المکسورة مع الالف * هرا ع فتح راء مهمله مشدده ایله

باب الهاء المکسورة
مع الالف

ایکی معنایه در اول بمعنی ریختن یعنی دوکمك ثانی بر شهر آدیدرکه هری وهرات دخی دیرلر لکن
معنای ثانیده تخفیف راایله درشکم بو ایکی معناده شیخ نظامی توتیب اوزره دیمشدر بیت
بهرای کنجش جو بدرام کرد * بپهلی زبانش هرانام کرد * یعنی اول استاد فرخی بیت
ازفراوان کردن هرای زرامروز کشت * دیده اندرچشم هربیننده راز رعیار ق هراسا ع فتح
راوسین مهملتین ایله ایکی معنایه در اول اویوق که آدم صورتنده برنسنه یا پوب حیوانات زیان
ایتمسون دیو باغ وبوستانلرده وکشت زارلر تاسنده نصب ایدرلر ثانی هراسیدن لفظندن اسم
فاعل اولور قورقیجی معناسنه میرنظمی بیت زجود لطف حق راکن شناسا * ولیکن
ازعذابش شوهراسا ق هلا ع حرف تنبیه درعربیده کی الا معناسنه حضرت مولانا قدس سره
بیت هرچه در پستیست آمد ازعلا * چشمرا سوی بلندی نه هلا * شیخ عطار بیت
نفس خودرا چون توبشناسی هلا * حق تعالی را بدانی باعطا * وینه بو معنایه شاهد در
حکیم فردوسی بیت هلا تیغ وکوپالها برکشید * سپرهای چینی بسر درکشید * بعض فرهنکلر
بلی ونعم معناسنه ده مرویدر ق هیجا ع سکون یای تحتانی وفتح جیم ایله جنك وپیکار معناسنه در
میرنظمی بیت روز هیجا مرد باید استوار * باجکر داری بجا کیرد قرار ق مع التاء المثناة ع
ق هرات ع مشهور شهر وولایت آدیدر هرا وهری دخی دیرلر ق هشت ع سکون شین
معجمه ایله ایکی معنایه در اول فعل ماضی درقودی وکیهدی معناسنه خواجه حافظ بیت
درنقد عیش کوش که چون آبخور نماند * آدم بهشت روضه دار السلام را * ثانی سقلق که
اکثر چوبانلر قیونی بریره جمع ایتمك ایچون وسورب کوترمك ایچون ایدرلر ق هیت ع سکون
یای تحتانیله ایکی معنایه در اول غوغا وقرقشه معناسنه میرنظمی بیت ازآنجا درمیانش
هیت برخاست * پس آنکه جنك وپیکاری که آراست * ثانی بغداد مملکتنده شط کنارنده
برقصبه آدیدر ق هیه زقت ع ضم زاء معجمه ایله یوغون اودونکه ترکیده طومرق دیرلر ق مع

ق مع الجیم * هیچ ع سکون یای تحتانیله یباکه آنکله خرمن صاوررلر هید دخی دیرلر وبیل
معناسنه دخی مرویدر کذا فی فرهنگ جهانکیری ق هیچ ع جیم فارسیله ایکی معنایه در
اول مطلق معدوم مولانا جامی بیت همه هیچند وبهیچی سهرند * بلکه ازهیچ بسی هیچ ترند *
ثانی یعنی اندك استاد منوچهری بیت کرهیچ سخن کویم باتوز شکر خوشتر * صد کینه بدل
کیری صد اشك فروباری ق مع الدال المهمله * هربد ع سکون راء مهمله وکسر باء موحده
ایله طائفه نصاری کشیشی راهب وقسیس معناسنه ویهود طائفه سنك احباری وقوم
مجوسك آتش یاقیجیلری کذا فی فرهنگ جهانکیری ق هرند ع کسر راء مهمله وسکون نونله
ایکی معنایه در اول جرجان نواحیسنده بر ارمق آدیدرکه منبعی دیاردی طاغلرنده در آندن
چقوب جرجانه طوغری اقار لکن نیجه صولر دخی قاریشوب اولقدر نهر عظیم اولورکه دکرمان
طاشندن ایری طاشلری یرندن قوپاررکندلك کوکلی اغاچلری دخی کوکندن چقاروب کوتورر
بروجهله کچمك ممکن دکلدر محمود ابن یمین بیت سخن چشمه چشم که هرند یست روان *
چون هرندش بروانی سوی جرجان که برد * ثانی اصفهان مضافاتندن برقصبه آدیدر
ق هند ع معروف قوم ومعلوم طائفه درکه ولایتلرینه هندوستان دیرلر وآنلره هندو وهندی
دیرلر کثرت استعمال ایله هند ولایتلرینه دیمك عادت اولمش عرفی شیرازینك ترجمة الشوق
نام قصیده سنده بیت بکاوش مژه ازکورتا نجف بروم * اکر بهند بخاکم کنی وکر به تتار *
دیدوکندن ولایته هند دینورایمش بوندن ماعدا هندوره هندی دیرلر یای نسبت ایله هنده
منسوب دیمك اولور اما لفظ هند مخصوص اول دیارك آدیسنه دینلمك صحیحدر طالب آملی
* مصرع * هندو نبرد تحفه کسی جانب هند * دیدوکندن معلومدر ق هید ع سکون
یای تحتانیله یباکه آنکله خرمن صاوررلر ق هیربد ع سکون یای تحتانی وراء مهمله وفتح باء
موحده ایله خادم آتشکده یه دیرلر حکیم فردوسی بیت چوپر داشت پرورده هیربد * سیاوش
همی بود لرزان زبد * وله بیت بریده زبانت بشمشیر بد * لبت سوخته راآتش هیربد *
ق هیرمند ع سکون یای تحتانی وراء مهمله ونون وفتح میمله ایکی معنایه در بری خادم آتشکده
وبری دخی سرحد ولایت نیمروزده برارمق آدیدر کذا فی المؤید ق مع الراء المهمله * هراهر ع
کسر هائین ایله توزدن هوایوزنده طومان اولمق وحیوان سباع کردیسی مولانا هاتفی بیت
رواروددرآمد بصد خیل شیر * هراهر برآمد زکردون دلیر ق هر ع ایکی معنایه در اول
طومان که ایام شتاده واقع اولور بهاره قریب وقتلرده بخار ارضدن حاصل اولور ثانی یعنی یخ
یعنی بوزشمس فخری بیت کردد ازسردی دم اعدات * آب درنیرمه بعکه هرا * وبرکلمه در
چوبانلر قیون چغردلر وعربیده دخی ایکی معنایه در اول نام زن ثانی نام کربه درکه هره دخی دیرلرکه
کدی دیمکدر ق هزبر ع فتح زاء معجمه وسکون باء موحده ایله ارسلانه دیرلر عربیله مشترکدر
حکیم اسدی بیت بودسهم اودل زغران هزبر * کند کرداو خشك باران ابر ق هندوبار ع
یعنی هندوستان خلاق المعانی بیت بخاتم توکه درپاش تاکمرکاهست * بخامه که بسرمیرود
بهند وبار ق هندوار ع سکون نون ودال مهمله وفتح واو ایله بلخ قلعه سنك آدیدر
کذا فی فرهنگ جهانکیری ق هیر ع بوزن میر وشیر فرهنگ جهانکیریده آتش معناسنه در

کذا فی المؤید بو معنایی مؤید امیر معزی بیت درهیرکلك کرزمدیح تو بخوانند * بیزار شود
هیربد اززند وزپازند * هندك زبان علمی سنده زرطلا معناسنه در یعنی خالص التون فی مع الزاء
المعجمه * هز فتح سولپك وسست معناسنه ابو المعانی بیت کیرمردی که هز بود زانرو *
سرخود پیش زن شد ست فرو فی هیز فتح سکون یای تحتانیله اصلنده حمام طاسنه دیرلر بعده
استعاره طریقیله کندا ده یعنی پشت اوغلانه اطلاق اولنه رق علم اولدی وجه تسمیه سی ظاهرا
فهم اولنور که حمام طاسنی بیکانه لرالنده استعمال والدن اله دوشدیکنه بناء مفعول اوغلان
دخی آکا مثال مستعمل اولدوغیچون هیز دیدیلر اما اکثر عوام حاء مهمله ایله حیز یازارلر واوقورلر
غلطات عوامدندر شمس فخری بیت مدام تا که نباشد بقدر عنقا بود * همیشه تا که نباشد
بقدر مردان هیز فی مع السین المهمله * هراس فتح راء مهمله ایله قورقو عربیده کی خوف
معناسنه شمس فخری بیت مدام تا نبود ابر واز بحر هراس * همیشه تا نبود بحر دازابر زیان *
فرهنك جهانکیریده بمعنی ترس وبیم دینلمش شیخ سعدی بیت امید وهراسش نباشد زکس
برینست بنیاد توحید بس * حکیم فردوسی بیت بیزدان هر آنکس که شد ناسپاس *
بدل اندر آید زهر سو هراس فی هرس سکون راء مهمله ایله هر دیشی حیواندن سودن
اول اولان آغز کدفله دخی دیرلر فی مع الشین المعجمه * هراش فتح راء مهمله ایله قوصمق
معناسنه که شکوفه ده دیرلر شهیدی قمی بیت ازچه تو به بکند خواجه چو هرجای رود *
قدحی می نخورده کند زود هراش * شمس فخری * قطعه * حدیث حاتم وکسری زمانه
در بجد * چنین که در کرم وعدل شد شهنشه فاش * هزار سال بماناد کز ایادی او * فتاده است
زبس امتلا باز هراش * عربیده سکانه چنك آتغه دیرلر فی هرش سکون راء مهمله
ایله زهر معناسنه در میر نظمی بیت شود شکر زدست دوست حنظل * شود هرش درد هان
خصم شکر فی هش فتح صبان اوقی که هیش دخی دیرلر فی هیش فتح سکون یای تحتانیله
اوج معنایه کاور اول بمعنی هیچ زنده پیل احمد جامی * قطعه * هر که آمد هر که آید بکذرد *
این جهان محنت سرای بیش نیست * دیکران رفتند وما هم میرویم * کیست کو را منزلی در پیش
نیست * احمد جامی تراپندی دهد * آخرت را باش دنیا هیش نیست * ثانی طوقنش کتان
معناسنه در که اکثر بلاد کجرات وولایت سند شهرلرنده طوقنور آکا کیش دخی دیرلر فی هاش فتح
سکون لامله مرغ مردار خواره دیرلر کذا فی التحفه فی همه کش فتح اودون چکیجی یعنی اودونجی
فی مع الکاف * هنجك فتح سکون نون وفتح جیمله برغست دیدکلری اوتدر که عربیده عملول
وقنابری دیرلر کذا فی المجمع فی هنك فتح سکون نونله بمعنی پیچش شکم که عربیده زحیر دیرلر
بو علت روز بان هندیده صمغ درخت اشترغار که آکا عربیده حلتیت دیرلر فی هیرك فتح سکون
یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله بربچه یعنی اوغلاق کذا فی المجمع فی مع اللام * هرقل فتح
سکون راء مهمله وکسر قافله نام دیر یعنی بر کلیسا آدیدر حکیم خاقانی بیت سزد کر راهب
اندر دیر هرقل * کند تسبیح این ابیات غرا فی هرول فتح کسر راء مهمله وضم واو ایله حبوبات
نوعندن ماشه بکزر ویا قلا راسنده بتر بر نوع دانه در کذا فی المجمع فی هلال فتح یکی آی که اول
کیجه کورینور واستعاره طریقیله محبوبك قاشنه دیرلر فی هل فتح ایکی معنایه در اول هلیدن

هلیدن لفظندن صیغهٔ امردر بهل معناسنه یعنی بکذار حضرت مولانا قدس سره بیت
درکش قدح سودا هل تا بشوی رسوا * بربند دو چشم سر تا چشم نهان بینی * شاعر بیت
هل مرا تا که پسندت میدهم * تا بدانی زیرکی با ابلهم * ثانی هیل معناسنه که عربیده قافله
دیرلر فی مع المیم * هلام فتح آب افسردهٔ کوشت یعنی طوکمش ات صوینی که قیون وصغر
اتینك یاغلی صویندن ایدرلر ترکیده پختی دیرلر حکیم شیرازی بیت آبکامه هم مصوص وهم هلام
بازبرناورد وشلماب از طعام فی هیزم فتح سکون یای تحتانی وضم زاء معجمه ایله اودوندر که همه
دخی دیرلر کمال پاشازاده مرحوم بونده دخی تصرف خاص ایدوب هیزم ایله همه نك فرقی واردر
هیزم یمش ویرر اغاجلردن اولمیوب وهنوز کسلمش اولوب یرنده یاتور اوله آکا دیرلر نتکم
بو بیتدن ظاهردر بیت چو آمد بدآنکونه هیزم فراز * بدانست بالا وپست ودراز *
کسلدکدن صکره اغاجك یناجغنه همه دیرلر واودون چکنه همه کش دیرلر دیو دقایقه یازمش
فی مع النون * هجا کردن فتح هجو ایتمك یعنی برکسنه یی نظمله ذم وقدح ایلمك ور معناسی
دخی هجه اوقومق فی هراسان فتح قورقق وقورقیلی دیمکدر میر نظمی بیت ازان بیشه هراسان
میکذشتند * همه برکار زار آماده کشتند فی هراسیدن فتح راو کسر سین مهملتین ایله
قورقق معناسنه مصدردر کمال اسمعیل بیت چه بایدش زستمکارکان هراسیدن * کسی که
حفظ خدایش نکاهبان آمد فی هراشیدن فتح کسر شین معجمه ایله قوصمق فی ایتمك معناسنه در
فی هرمان فتح سکون راء مهمله ایله اوزون عمره ایریشوب قوجه مق بو لغت عربیدن تصرف
اولنمشدر که عرب لساننده فتح ها ایله هرم قوجه مقدر فی هشتن فتح سکون شین معجمه وفتح تاء
مثناة ایله ایکی معنایه در اول قومق وترك ایلمك معناسنه حکیم سوزنی بیت ای خصلت
تو هشتن آخرچه خصالست این * وی فعل تو بر کشتن آخرچه فعالست این * ثانی
صالیو یرمك معناسنه شیخ نظامی بیت همه برقع فروهشتند بر ماه * روان کشتند سوی
حضرت شاه * فرهنك زفا نکویاده بمعنی آویختن مسطوردر فی هشیدن فتح کسر شین معجمه
ایله بمعنی هشتن مرقوم کذا فی المجمع فی هلیدن فتح کسر لام وسکون یای تحتانیله بمعنی هشتن
مرقوم یعنی قومق ودخی صالیو یرمك معناسنه مصدردر فی هن فتح بمعنی هست کذا فی فرهنك
جهانکیری فی هندستان وهندسان وهندوستان فتح مشهور عالم ولایتدر هندولر ولایتی
دیمکدر استاد فرخی * قطعه * کرزجود تو نسیمی بکذرد بر زنکبار * ورز خشم تو سمومی بروزد
بر هندسان * هندوان از آتش سوزنده روید شاخ رمح * زنکیان از شوشهٔ زرین بر آید خیزران
فی هیزان وهیزن فتح کلاهما بسکون الیاء التحتانی وفتح الزاء المعجمه حائل اغاجی که دیوار ایچنه
قورلر ودخی طام اوزرینه قویوب اوستنه سقف ایدرلر ترکیده دخی هیزن دیرلر فی هیشتن فتح
بمعنی هشتن مرقوم فی هیناهین فتح بمعنی شتاب وعجله حکیم انوری بیت رخنهٔ کردن ظلم حال مرا
درچنین دار وکیر هیناهین فی هین فتح سکون یای تحتانیله التی معنایه کلور اول کلمهٔ تحریك
وتحریص دو نیز اول ونیز طوت معناسنه حکیم اسدی بیت چو بشنید زاول شه این کفتکوی
بجم کفت هین چارهٔ خویش جوی * ثانی تنبیه وتأکید محلنده استعمال ایدرلر حکیم انوری
* رباعی * چون رکاب توکران کرد وعنان تو سبك * روز هیجای سیاهت انجم ومید ان فلاك *

قایل نکه بر فتح از آسمان کوید که هین * القتال ای حیدر ثانی که النصر معك * ثالث مقام تحذیرده
صاقن دیمجك یرده ایراد ایدرلر حضرت مولانا قدس سره . بیت هین بجاروب زبان کردی مکن
چشم را از خس ره آوردی مکن * رابع آکاه اول معناسنه شمس فخری . بیت بدرکه تو سعادت
بیات می آید * بدید دولت وکفتش مکن توقف هین * خامس فرهنك جهانکیریده این
معناسنه ده کلور سادس عربیده بمعنی سیلاب حکیم سنایی . بیت تو هم مهی وهم شکری هان
وهان وهان * از خود بترس ودیده ماه چو هین مکن * بو معنایه حکیم اسدی . بیت مثل
وخشت وپرواز شاهین کرفت * زباران خون کوه درهین کرفت * شمس فخری . بیت ز زندکی چه
تمتع برد عدو چون او * اساس عمر نهاده است بر کند رکه هین ﴿ مع الواو * هریو ﴾ کسر راء مهمله
وسکون یای تحتانیه ایله نام شهر هری درکه هرات دیمکله معروفدر کذا فی فرهنك میرزا ﴿ هلیو ﴾
کسر لام وسکون یای تحتانیه ایله جوز او یونی که هیلو وهولاك دخی دیرلر ﴿ هندو ﴾ شول
طائفه درکه مخصوص دیار هندده جبلیه سی اوله یعنی اصلده هندو اوله زیرا خارجدن واروب
آنده ساکن اولانه هندو دینلمز اول اجلدن ولایتلرینه هندوستان وهندستان دیرلر جمادات
قسمنه هندو دینلمز یای نسبتله هندی دینلور مثلا تیغ هندی وقماش هندی دیرلر واستعاره
طریقیله هندو سیاه فام اولمق وغندن خال دلبرانه هندو دینلور خواجه سلمان . بیت هندوی
خال را چو دل دید بر آتش رخت * کفت تونیکی بخت خالی وهم برادری ﴿ مع الهاء * هراده ﴾
فتح را ودال مهملتین ایله بمعنی عصا ابو المعانی . بیت مکن زرق ومشو ابله فریبی * بتاج وخرقه
تسبیح وهراده ﴿ هراسه ﴾ فتح را وسین مهملتین ایله بمعنی هراسا یعنی اویوق که باغ وبوستانلره
ایجنلره وضع ایدرلر مجمع الفرسده فتحه ایله مرویدر ﴿ هراسیده ﴾ یعنی ترسیده اما کمال پاشا
زاده مرحوم تصرفاتنده بیوردرکه هراس ترکیبده شول حالتدن عبارتدرکه بالك لفظیله تعبیر ایدرلر
بالکلدی دیمجك یرده هراسید دیرلر نتکم بو بیتدن مفهومدر . بیت ازان هیبتش دردل آمد
هراس * که زیرك منش بود وزیرك شناس ﴿ هریوه ﴾ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیه ایله
اوچ معنایه کلور اول هری شهرینه منسوب دیمك اولور ثانی زر رایج یعنی یکر التون منوچهری
* قطعه * بدان خانه باستانی شدم * بهنجار چون آزمایش کری * یکی خانه دیدم ز سنك
سیاه * کذرکاه آن تنك چون چنبری * کشادم دران با فسونکری * برافروختم در دواز آزری
چراغی کرفتم چنان چون بود * ز زر هریوه سر خبری * ثالث زن فاحشه یه دیرلر ابو الحسن
شهیدی * قطعه * چند بردارد آن هریوه خروش * نشود باده بر سرودش نوش * راست
کوبی که در کلوش کسی * پوشکی راهمی بمالد کوش ﴿ هکه ﴾ فتح کاف هلاك مرقوم معناسنه در
کذا فی المجمع ﴿ هیده ﴾ سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله هید مرقوم معناسنه در ﴿ هیره ﴾
سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله اکسه عربیده قفا دیدکاری بین الناس خاء معجمه ایله خیره
دیرلر ﴿ هیزه ﴾ سکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله بیاکه آنکله حرمن صاورلر پنج انکشت
وهید وهیده دخی دیرلر ﴿ هیزنه ﴾ سکون یائین تحتانیین وکسر زاء معجمه وفتح نونله لوغ
طاشی که آنکله طام اوستنده اولان طپراغی هموار ایدرلر ایکی باشی دلکلی برمدور طاشدر
﴿ هیله ﴾ سکون یای تحتانی وفتح لام ایله قاصرغه که کرد باد دخی دیرلر میر نظمی . بیت چو

چو شه بنشسته بوده بر سر تخت * کرفته روی عالم هیله سخت ﴿ همه ﴾ بوزن نیمه یانمق
ایچون آماده اولان اودون که اصلنده دخی میوه سز اغاج اوله عربیده حطب دیرلر فتحتین ایله
خواجه سلمان . بیت ناسزای کاتش قهر تو در وی شعله زد * تا قیامت همه دوزخ شد وایتش
سزا است * ارباب لغت فی الجمله همه وهیزم بر معنایه دردیدیلر آنجق کمال پاشا زاده مرحوم
فرقلری واردر دیو بر خیلی تفصیل ایلمش ایرادی نفعدن خالی اولمغله طی اولندی چغتای
لسانده اوتون دیرلر خیرة الابرار ده میر علیشیر خمسه نظمنه اقدام اعتبارنده دیر . بیت کرچه کل
ولاله خریداری باد * لیك اوتون نینك دخی بازاری بار ﴿ هینه ﴾ بوزن چینه حنا معناسنه در
﴿ مع الیاء التحتانی * هری ﴾ خراسان مملکتنك دار الملکی یعنی تختکاهی اولان شهرك آدیدرکه
ولایتنه دخی هری دینلور هرا وهرات دخی دیرلر ﴿ هلی ﴾ بر کلمه در محل خطابده استعمال اولنور
یعنی قویه سن دیوامر اولور شیخ سعدی * مثنوی * درختی که اکنون کرفتست پای *
به نیروی مردی بر آرد ز جای * اکر آنچنان روزکاری هلی * بکردونش از جای بر نکسلی *
﴿ هندوانی ﴾ بمعنی هندوستانی هنده منسوب اولان دیمکدر ﴿ هندی ﴾ هند مملکتنه
منسوب دیمك اولور آخرنده کی یا یای نسبتدر ﴿ هیری ﴾ سکون یای تحتانی وکسر راء
مهمله ایله بمعنی خیری یعنی شب بوی دیدکاری چیچکدر کذا فی المجمع ﴿ هیلوی ﴾ سکون یای
تحتانی وضم لام ایله جوز او یونی کذا فی الاداة ﴿ باب الهاء المضمومة مع الالف * هرّا ﴾ فتح راء
مهمله مشدده ایله اوچ معنایه در اول بمعنی ترس وبیم ثانی بمعنی درخشیدن یعنی ضیا ویرمك
شیخ نظامی ایکی معنایه ترتیب اوزره . بیت زهرّای حمله زهرّای تیغ * شده آب خون در دل تند
میغ * ثالث آواز مهیب که وحوش وسباع آوازی کبی حکیم فردوسی در صفت شب . بیت
نه آوای مرغ ونه هرّای دد * زمانه زبان بسته از نیك وبد * حکیم اسدی . بیت زهرّای در ندکان
جنك دیو * شده سست بر جنك کیهان خدیو ﴿ هما ﴾ سایه سی مبارك کلکه بر مشهور
قوشدرکه هر کیمك باشی اوزرینه سایه سی دوشسه پادشاه اولوردیرلر شیخ سعدی . بیت کس
نیاید بزیر سایه بوم * کر هما از جهان شود معدوم ﴿ هوشا ﴾ واو معروف وفتح شین معجمه ایله
ایکی معنایه در اول کاهل وکارنده سست ومهمل وبیزار آدم ثانی طوغرامش قیون قویروغی
وایچ یاغی که اریمك ایچون حاضر ایدرلر ﴿ هویدا ﴾ ظاهر وآشکار معناسنه در بعض فرهنکلره
یالکز آشکار معناسنه دردیمشلر زیرا فرقلری شولقدردرکه آشکار اراده معتبر اولان ظهوره مظهر
حسنده ظهور معناسنه در هویدا ظهورده عقلیدرکه ظهورده شاملدر شاعر . بیت کفت آن
یارکز وکشتی سردار بلند * جرمش آن بود که اسرار هویدا میکرد * مجمع الفرسده مبین
وروشن معناسنه حکیم خاقانی . بیت ز خط استوا وخط محور * فلك را تا صلیب آید هویدا
﴿ مع الباء الموحده * هدب ﴾ فتح دال مهمله ایله دلبند ودستمال صحاغی وامثالی صچاقلره دیرلر
میر نظمی . بیت هدب بوده ز تار زر سراسر * بدستار منقش بود در بر ﴿ مع التاء المثناة ﴾
﴿ هرمست ﴾ سکون را وسین مهملتین وضم میمله هرمز وهرمزدك معنالریله مترادفدر هرمس
دخی دیرلر ﴿ هفت ﴾ سکون فا ایله صو وشراب ایچلدکده درونه چکن نفسه دیرلر مولانا جامی
* مثنوی * یاد داری که پار موسم کل * دردکان فقاعی سر پل * برف ودوشاب هفت

میخوردیم * هر یکی هفت هفت میخوردیم * کسره ایله برنسنه یاش اولوب بر مقدار قوریغه
متوجه اولدوغنه دیرلر ﮊ هوخت ﮊ واو مجهول و سکون خاء معجمه ایله ﮊ هوخست ﮊ واو مجهول
وفتح خاء معجمه و سکون سین مهمله ایله کلاهما نام بیت المقدس که هوخ ودر هوخت وکنك هوخت
دخی دیرلر ﮊ هومات ﮊ واو مجهول وفتح میمله احمق ونادان معناسنه ﮊ مع الجیم * هج ﮊ سلاح
دوزمك و برنسنه نك سوکوکنی درست ایلمك معناسنه در ﮊ مع الخاء المعجمه * هوخ ﮊ واو مجهول
ایله نام بیت المقدسدر ﮊ مع الدال المهمله * هدهد ﮊ باشی ثلای بر قوشدر حضرت سلیمان
علی نبینا وعلیه السلامك چاوشی ایدی آنکله بالقیسه نامه کوندردی نوعی خموشانی درصفت
قاصد بیت درآمد ازدرم هدهد سرمستی * چه هدهد بلکه طاوس بهشتی ﮊ هرمزد ﮊ
سکون راء مهمله وزاء معجمه وضم میمله بش معنایه کلور اول بر فرشته اسمیدر که روز هرمزدده واقع
اولان تدبیر امور ومصالح آکا متعلقدر حکیم فردوسی * مثنوی * بر آورد سر آفرین کرد وکفت
مبادا جز از مهر وخویست جفت * که هرمزد بادا درین بارکاه * چو بهمن نکهدار فرخ کلاه *
ثانی شهور شمسیه دن ماه اولك آدیدر استاد عنصری بیت بکیرای ماه آزاده فلك طبع
وملك زاده * زدست دلبران باده بدین هرمزد وشهریور * زراتشت بهرام * مثنوی * بشه
کفت فردا بهرمزد روز * چو پیدا شود شمع کیتی فروز * بفرمای تا مهتران سپاه * بیایند یکسر
درین بارکاه * ثالث مشتری یلدزینك برآدیدر هرمزددر حکیم سنائی بیت قوس وحوتست
خانهٔ هرمزد * جدی ودلو ازحمل بجوید مزد * فرهنك میرزاده روز پنجشنبه هرمزد دیرلر دیوب
بوبیته تمسك اولمش حکیم فردوسی بیت بباشم درین رزمکه پنج روز * ششم روز هرمزد کیتی
فروز * رابع بهمن بن اسفندیارك اوغلی آدیدر خامس دریای عمان کنارنده واقع بر شهرك
آدیدر بوشش معناده هرمز وهرمس وهرمست وهزمرد دخی دیرلر ﮊ هزمرد ﮊ سکون زاء
معجمه وراء مهمله وضم میمله یعنی هرمزد مرقوم ﮊ همای ازادی ﮊ بهمنك قزی آدیدرکه ینه بهمنك
زیر حبالهٔ ازدواجنده ایدی زردشت آیینی اوزره داراب آندن وجوده کلدی همامی دخی دیرلر
ﮊ هنربند وهنرمند ﮊ اول فتح باء ثانی میمله هنرلو دیمکدر اما اول هنرباغلیجی ثانی صاحب
هنر معناسنه اولور که مقابلی بی هنردر میر نظمی بیت هنرمند هرجا شود معتبر * بماند پسین
دائما بی هنر * چغتای لساننده ایلوك یوصوناق دیرلر یعنی قابل وهنرلو ایمك اولور ﮊ هود ﮊ
واو مجهول ایله ایکی معنایه کلور اول اول اسکی بزدرکه یاقوب قاوایدرلر آکا خف دخی دیرلر ثانی
اثوابی آتشله قوریدرکن یانغه یقین صاررو اولمق که برهود دخی دینلور وعربیده فتحه ایله
ایکی معنایه در اول مغ ایکن توبه ایله دونمك ثانی یهودی اولمق و فتحتین ایله دوه اورکجی
معناسنه جمعی هوده کلور وضم ها ایله ینه عربیده بر پیغمبر اسمیدر ﮊ هورمزد ﮊ هرمزد
مرقوم معنالریله مترادفدر اورمزد دخی دینلور ﮊ هوشمند ﮊ هوش اوص ومند ادات نسبتدر
اوصلو دیمك اولور عاقللو معناسنه شاعر بیت بعقل ارچند مردم هوشمندست * نداند
موی ریش خود که چندست ﮊ هوید ﮊ واو معروف وفتح یای تحتانیله مهار اشتر معناسنه
حکیم سوزنی در هزل بیت بحلم وزیرکی وحکمت شتربانان * بشال وتنك وپلاس وهوید
وپوش ونوار * ابونجم احمد ملقب بیت بر آوردم زمامش تابنا کوش * فروهشتم هویدش

هویدش تابناك كل ﮊ مع الراء المهمله * هجیر ﮊ کسر جیم وسکون یای تحتانیله یعنی خوب
وزیبا که هجیر دخی دیرلر ابوالفرج رونی بیت هجیر بر خرد آزاده نعمی که نکشت * بجاه ونعمت
بااو برابر آتش وآب * حکیم سوزنی * قطعه * تانیست انجم ومه وخورشید رامدام *
ازسیر برج برج کزیر اندر آسمان * سیرت ببرج لهو وطرب باد سال وماه * باطلعت چو مهر هجیر
اندرآسمان ﮊ هر ﮊ یعنی ترسیدن قورقمق وکوکل یرندن قوپمق معناسنه که اول ذکر اولنان
هرّا اسم فاعلی اولور شاعر * مصرع * دل من هری کرد وشد ترسناك ﮊ هزیر ﮊ کسر
زاء معجمه وسکون یای تحتانیله یعنی خوب ونیکو ﮊ هشوار ﮊ سکون شین معجمه ایله یعنی
هشیار ﮊ هشیار ﮊ سکون شین معجمه وفتح یای تحتانیله اوصلی ومتیقظ وآیق معناسنه
خواجه حافظ بیت همه کس طالب یارند چه هشیار وچه مست * همه جا خانهٔ عشقست
چه مسجد چه کنشت ﮊ هشیوار ﮊ کسر شین معجمه وسکون یای تحتانیله یعنی هشیار مرقوم
حکیم فردوسی * مثنوی * کسی کو خرد را ندارد زپیش * دلش کرد وازکردهٔ خویش ریش *
هشیوار دیوانه خواند ورا * همان خویش بیکانه خواند ورا * منوچهری * قطعه * بروی نتوان
کردن تعجیل به به کردن * تعجیل بطبیب اندر شد زسبکساری * آهستکی باید آنجا
ومدارایی * صد کونه عمل کردن صد کونه هشیواری ﮊ همار ﮊ بوزن خمار ترکیده قوغالق
دیرلر براوتدر دریا کنارلرنده چوق اولور ﮊ هنر ﮊ فتح نونله معرفت وصنعت وصنعته ماهر
اولمق میر نظمی بیت هنر صاحبش را بعالم همی * میان کسان را کند آدمی ﮊ هنرور ﮊ
یعنی هنرلو هنرمند کبی ﮊ هنیر ﮊ کسر نون وسکون یای تحتانیله ایولك وخوباق معناسنه در
ﮊ هوذر ﮊ واو معروف وفتح ذال معجمه ایله زشت وچرکین معناسنه ﮊ هور ﮊ واو مجهول
ایله اوچ معنایه کلور اول نیر اعظم اسماسندن براسمدر حکیم فردوسی بیت زعکس می زرد
وجام بلور * سپهری شد ایوان پرازماه وهور * وله ایضا بیت خداوند ماه وخداوند هور *
خداوند فیل وخداوند مور * اثیرالدین اومانی * قطعه * امل زشحنهٔ جودت چنان همی
بالد * که طفلکان نباتی زابر آزاری * زترس تیغ جهانکیر هور طلعت تست * نسیم صبح کند تن
مینهد به بیماری * کتب لغات معتبراتده آفتابك لسان پهلویده نامی هوردر حکیم اسدی بیت
برکوههٔ پیل درقلبکاه * باورین یکی تخت چون هور وماه * شمس فخری بیت ابواسحق
روشندل توانی * که ازرای تو کیرد روشنی هور * ثانی بخت وطالع معناسنه حکیم فردوسی
بیت زبیژن فزون بود هومان بزور * هنرعیب کرد دبر کشت هور * وله بیت بیکبارکی تیره
شد هور تو * بکاشد چنان مردی وزور تو * ثالث قوبودن چقان بخار وطومان معناسنه در
فرهنك میرزا ابراهیمده هور بر یلدز دربیك یلده بر کره طلوع ایدر کذا فی الاداة وزبان هندیده دیکر
معناسنه در ﮊ هوزمشیر ﮊ واو معروف وسکون زاء معجمه ویای تحتانی وفتح میم وکسر شین
معجمه ایله ولایت اهوازك آدیدر واول برالکه درکه متعدد ناحیه یی مشتمل حالا بین الناس
خوزستان دیرلر کذا فی المجمع ﮊ هوشیار ﮊ یعنی هشیار مرقوم شیخ سعدی بیت برك
درختان سبز درنظر هوشیار * هر ورقی دفتریست معرفت کردکار ﮊ هویر ﮊ کسر واو وسکون
یای تحتانیله آدیجی معناسنه در ﮊ مع الزاء المعجمه * هرمز ﮊ سکون راء مهمله ایله هرمزد

مرقوملك بش معناسیله ده مترادفدر ﴿ﻉ﴾ هز ﴿ﺝ﴾ بوزن بز خرج روزمره یعنی نفقهٔ یومیه میر
نظمی بیت نداند هرکه قدر مدیش وبزرا * هر آیینه ضرور آید به هزرا ﴿ﻉ﴾ هورمزد ﴿ﺝ﴾ واوایله بمعنی
اورمزاد وهرمزد مرقوم ﴿ﻉ﴾ هوز ﴿ﺝ﴾ واومعروف ایله آوازشد ونیزکه جام طاسی مثللو نسنه لردن
ظاهر اولور شیخ نظامی بیت بازبانك اندر اوفتاد بهوز * آهوآزادشد زبچهٔ یوز *
﴿ﻉ﴾ هوشاز ﴿ﺝ﴾ واو معروف وفتح شین معجمه ایله بها یملك غایتله تشنه لکی ﴿ﻉ﴾ مع السین المهمله ﴿ﺝ﴾
﴿ﻉ﴾ هرماس ﴿ﺝ﴾ سكون راء مهمله ایله اهرمن معناسنه در حکیم ناصر خسرو بیت ازرده نام همچو
یك کرند * سوی بی عقل هرمس وهرماس ﴿ﻉ﴾ هرمس ﴿ﺝ﴾ سكون راء مهمله وضم میمله
بركسنه دركه اکثر صابئین آنی نبی زعم ایدرلر وحضرت ادریس علیه السلام اودر دیرلر وشریعتلرین
اكا اسناد ایدرلر ابو معشر نقل ایدركه احوال اشیای علویه وحركات كواكبدن ابتدا سوز
سویلین اودر وابتدا هیكللری اول بنا ایلمشدر وابتدا خواص اشیایی اول بیان ایدوب طب
كتابلرینی تألیف ایلدی والان ایالات مصرده موجود اولان اهرامات آنك بناسیدر ومصنفاتی
اولان كتابلری بیحد وبی قیاس مال وخزاینی یاپدوغی اهراماره وضع وحفظ ایلدی وبعض صحیح
القول كسنه لر دیرلركه هرمس بالینوس حکیمك استادیدركه بعد الطوفان وجوده كلمشدر
ویعقوب روایت ایدركه كتاب الحیوان آنك تألیفی در بر حکیم فیلسوف ایدی شول مرتبه ده كه
جمیع اقالیمی كزوب طبایع اشیایی وجمیع نباتاتی معلوم ایدندی وبالینوس جمیع علومی آندن
تعلم وتلمذ ایلدی آندن ماهر اولدی تحفة الاحباب صاحبی هرمس بر حکیمدر وبط آنك اختراعیدر
دیوب بو بیتله متمسك اولمش استاد عنصری * مثنوی * بدو كفت هرمس چرا بی درم *
نه همچون منی دلت مانده بغم * كه این الت من كه شد ساخته * نكردد همی هیچ پرداخته * اما
بو بیتلردن تحفه صاحبی قولنه اصلا دلالت یوقدر ﴿ﻉ﴾ هوس ﴿ﺝ﴾ واو معروف ایله بمعنی هوش
مولانا محمود ابن یمین * قطعه * درقدح كن زحلق بط خونی * همچو روی تذرو چشم خروس
وزم بر بزم اختیار مكن * هست مارا بخود هزاران هوس ﴿ﻉ﴾ هولس ﴿ﺝ﴾ واو معروف وكسر
لامله جان معناسنه دركه هش دخی دیرلر ﴿ﻉ﴾ مع الشین المعجمه * هراش ﴿ﺝ﴾ فتح راء مهمله ایله
بمعنی افتاده خاء معجمه ایله خراش دخی دیرلر بعض فرهنكلرده زاء معجمه ایله هزاش منقولدر
ابو المعانی بیت سایه ات برفقیر دریغ مدار * نشود زانكه سایهٔ هیچ هراش ﴿ﻉ﴾ هش ﴿ﺝ﴾ ایكی
معنایه در اول زیركلك معناسنه حکیم سنایی بیت هرچه هست كفتی زین دیار * كفت اودرا
شریك عش میدار * ثانی جان معناسنه دركه هولس دخی دیرلر استاد فرخی بیت مرد بیدین را
از هیبت توهش نبود * درمیان تو واو بادیه باشد هشتاد ﴿ﻉ﴾ هورخش ﴿ﺝ﴾ واو معروف وسكون
خاء معجمه وفتح راء مهمله ایله نیر اعظم اسماسندن براسمدر كذا فی فرهنك جهانكیری ﴿ﻉ﴾ هوش ﴿ﺝ﴾
درت معنایه كلور اول اكرچه عقل معناسنه نقل ایلمشلر اما اصح عقلك وراسنده اولور
بر حالتدركه كسب ایله تزاید بولور عقل خلقی در نقص وزیاده قبول ایتمز مكر علت واقع اوله هوشه
تركیده اوص دیرلر منافیسی اول حالتدركه عربیده اغماء دیرلر وزوالیله موتدن كنایه اولنور شمس
فخری بیت زبندكی شهی چون توسر چرا تابد * كسی كه باشد یكذره عقل او با هوش *
مجمع الفرس ده بمعنی خرد حکیم انوری بیت ساقیان لعبهٔ اوچون شراب اندر دهند * هوش

هوش كوید كوش را بین ساغری كن ساغری * ثانی جان معناسنه در حضرت مولانا قدس سره
بیت سرمكش اندر كلیم وروم پوش * كین جهان جسمیست سر كردان تو هوش * بو معنایه
شیخ نظامی بیت بفرمود تا طوطیا نوش را * كشند وبرندازتنش هوش را * شمس فخری بیت
اكرچه چرخ دهد مهلتش ولی آخر * بدست شحنهٔ قهرش برآید آخر هوش * ثالث بمعنی
مرك وهلاك بو ایكی معناده اسماء اضداد قبیلندندر حکیم فردوسی بیت ورا هوش در زابلستان
بود * بدست تهی پور دستان بود * رابع زهر معناسنه در فخر كركانی بیت چرا با من بثانی
همچو هوشی * كه با هركس بشیرینی چو نوشی ﴿ﻉ﴾ هوشكش ﴿ﺝ﴾ واو معروف وسكون شین
معجمه وضم كافله بنك وشراب وهرنه كه عقلی زائل ایدر ﴿ﻉ﴾ مع الكاف * هپاك ﴿ﺝ﴾ فتح باء فارسیله
دیه كه تارك سر معناسنه در حکیم فردوسی بیت یكی تیغ زد ترك را بر هپاك * كز اسب اندر آمد
هماندم بخاك * منصور شیرازی بیت كسی كه سر ننهد بر خط متابعتت * بتیغ حادثه بشكافدش
زمانه هپاك ﴿ﻉ﴾ هروك ﴿ﺝ﴾ ضم راء مهمله ایله تركیده قراموق وعربیده انبرباریس دیرلر چالی
عشیدر صوین صقوب شربت ایدرلر لطیف ونافع شربتدر ﴿ﻉ﴾ هزاك ﴿ﺝ﴾ فتح زاء معجمه ایله ابله
ونادان وهر سوزه اینانوب پاره یه آتیلان آدمه دیرلر ﴿ﻉ﴾ هشپاك ﴿ﺝ﴾ سكون شین معجمه وفتح
باء فارسی ولامله ساقوت معناسنه یعنی ایكی برمغی اغزه قویوب اصلق چالرلر اكثر كبوتر بازلر
كوكرجین اوچوردقده ایدرلر ﴿ﻉ﴾ هكاك ﴿ﺝ﴾ فتح كافله انجقرق كه عربیده فواق دیرلر هندی لسانده
هكچی دیرلر امیر خسرو بیت زاب سنان بسینهٔ دشمن فرونشان * چون زامتلای خون دل
اوراهكك بود * خواجه عمید لوبكی بیت مرك فراز چون رسد بر سر این شكسته دل *
فضل نمای آن زمان چون نفسم هكك دهد ﴿ﻉ﴾ هكهك ﴿ﺝ﴾ سكون كاف وضم هاء ثانیله آوازكریه كه
بوغازدن طوتولرق كلور وغریك دخی دیرلر امیر خسرو بیت صوفی قرابهٔ می هكهك كریه كشاد
كریهٔ خونین او در سجده جای او ببین ﴿ﻉ﴾ هلاك ﴿ﺝ﴾ فتح لامله اول كون پاره سی كه ترازو كفه سی
كبی منجنیق اغاجنك باشنه آصوب وایچنه طاش قویوب محاصره اولنمش قلعه ایچنه آتارلر
خواجه عمید لوبكی بیت چون هلكی شدم نفس بستهٔ منجنیق تن * سنك عراوهٔ اجل
نشكند ابروهلاك ﴿ﻉ﴾ هوكویك ﴿ﺝ﴾ ضم كاف فارسیله برقوشدر كیجه لرده ایاغندن براغاجه
اصلوب صباحه دك هوهو دیر اكا شب آویز وحق كوی دخی دیرلر كذا فی المجمع ﴿ﻉ﴾ هوكیك ﴿ﺝ﴾
واو معروف وضم كاف فارسی وفتح یای تحتانیله ناپخته قاون وقارپوزكه كالك وسفجه دخی دیرلر
كذا فی فرهنك جهانكیری ﴿ﻉ﴾ هولك ﴿ﺝ﴾ واو معروف وفتح لامله كردكان بازی یعنی اطفالك
جوز اویونی مجمع الفرس ده چوب وخاشاكدن دولاب كبی ایدوب صواوزرینه قویوب اویون
ایدرلر ﴿ﻉ﴾ هویدیك ﴿ﺝ﴾ فتح واو وسكون یائین تحتانیین وكسر دال مهمله ایله مقتدای ملاحده دن
بر ملحدك آدیدر حکیم خاقانی بیت اوكیست كه با روان تاریك * باشد بمثابهٔ هویدیك *
﴿ﻉ﴾ مع الكاف الفارسی * هنك ﴿ﺝ﴾ سكون نونله قوت معناسنه در حکیم شیرازی بیت ساكن
سنكین كه كرد اكر دسنك * كاندرو سرما وكرما سخت هنك ﴿ﻉ﴾ هوشنك ﴿ﺝ﴾ واو معروف وفتح
شین معجمه وسكون نونله پادشاهان پیشدادیاندن بر پادشاه اسمیدركه هوشنك بن سیامك بن
كیومرثدر نصایح ملوكه متعلق بر كتاب تألیفی واردر جاویدنامه خردنامه وچوق اختراعی واردر

نظام عالمه متعلق بر عاقل و عادل پادشاه ایدی حکیم فردوسی بیت کرانمایه را نام هوشنك بود
تو کفتی همه هوش و فرهنك بود ل مع اللام * همال ع اوج معنایه کلور اول همسر و قرین
معناسنه عضایری رازی * قطعه * صواب کرد که پیدا نکرد هر دو جهان * یکانه ایزد دادار
بی نظیر و همال * وکرنه هر دو به بخشیدنی بکاه عطا * امید بنده نماندی بایزد متعال * ثانی یعنی
مثل و مانند حکیم اسدی بیت زشاهان کسی بد سکالم نبود * بکنج و بلشکر همالم نبود *
و عدیل و نظیر معناسنه طالب آملی بیت عدیل خواهی در ساحت زمانه عدیل * همال
جوئی در عرصه جهان همال * وله ایضا بیت دریغ کاش هجا کوی من کسی بودی * که چاکران
مرا شاسنی عدیل و همال * ثالث محبت و دوستلق معناسنه ده مرویدر ل هول ع واو
معروفله ایکی معنایه در اول راست و درست معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت
کفت که توز برکی مست خیالی و شکی * کول شدم هول شدم و ز همه بر کنده شدم * حکیم
فردوسی یعنی راست بیت فرستاده آن هول کفتار دید * نشست منوچهر سالار دید * ثانی
بلند و عالی معناسنه استاد فرخی در صفت کرکدن بیت چکونه هول حیوانی چو پالاور ژیان
پیلی * بکجا پیل ژیان زو تا جهان باشد ل مع المیم * همام ع اعلام رجالدندر تبریزی
بر شاعرك آدیدر تتکلم کند و سی دیعشدر بیت در میان من و معشوق همامست حجاب * وقت
آنست که این پرده بیکسو فکنم * عربیده مرد بزرك معناسنه در ل هوم ع ایکی معنایه در
اول فریدون نسلندن بر شخص آدیدر ویرانه لرده ساکن اولوردی حکیم اسدی بیت بجا نام
آن نامور هوم بود * بسی سال دور از بر و بوم بود * ثانی بر اغاج آدیدر فارس حوالیسنده بتر چام
اغاجی کبی اما کرهلری بر بینه یقین اولور و یپراغی یاسمن یپراغنه مشابه در مجوس طائفه سی زمزمه
یعنی دعا ایتدکلری وقتده اللرنده اول اغاجدن بر پاره اغاج طوتارلر ل مع النون * هرین ع
کسر راء مهمله و سکون یای تحتانیله آواز مهیب که سباع و وحوشدن صادر اولور هرا دخی دیرلر
ل همایون ع مبارك و خجسته و خرم و عالی معناسنه در شمس فخری بیت شکر حق کر شکوه
طلعت شاه * طالع سلطنت همایونست * همایه نسبتله سعادت معناسنه خواجه سلمان
بیت ای همای همتت ممتاز عنقا یافته * آن همایون مرغ همتا بر نتابد پیش ازین ل هوختن
و هوخیدن ع اول سکون خاء معجمه ثانی کسره ایله ایکیسی ده یعنی بیرون کشیدن و پیدا
شدن کذا فی المؤید والمجمع ل هوسین ع واو معروف و کسر سین مهمله ایله قار معناسنه در
ابو المعانی بیت نبرد عشق تو بازید هوسین * چو من نبود بداده نقد جانش ل هوشان ع
بوزن نوشان کفره خاچاورین صویه براقدقلری کونك آدیدر ل هوشازیدن ع فتح شین و کسر
زاء معجمتین ایله تشنه شدن دواب یعنی حیوانات صوسز اولق کذا فی المؤید ل هوشانیدن ع
فتح شین معجمه و کسر نونله طلا یمق و آیاق معناسنه ل هومان ع بوزن طومان ایرانی بر مبارز
پهلوان آدیدر حکیم فردوسی بیت چنین کفت هومان که امروز جنك * بسازیم و دلها نداریم
تنك ل هون ع بوزن چون بر کلمه در تأکید ایچون ایراد ایدرلر حضرت مولانا قدس سره
* قطعه * پیش آمد در رهش دو وادی * یك آتش بد بکیش کلکون * آواز آمد که رو
در آتش * تا یافت شوی بکلستان هون * عربیده خواری و ذلت و زبان هندیده سکه لنمامش

سکه لنمامش رایج النقود دیرلر ل مع الواو * هلو ع ضم لام ایله یعنی شفتالوی اردی یعنی فنا
شفتالو ل هوهو ع کوکرجین و قمریه ده دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل مع الهاء * هده
و هوده ع کلاهما بفتح الدال المهمله حق اولان نسنه که ضدی باطلدر و صحیح و درست و معنی دار
نسنه که ضدی بیهوده در و بیهده دخی اولور حکیم قطران ارموی بیت مهرخواهی زمن و بی
مهری * هده خواهی زمن و بیهده * شمس فخری * قطعه * تا نباشد آبده مانند خاموش
و صبور * تا هده نبود بنزد هیچکس چون بیهده * باد در حکمش هده و بیهده کارت سپهر * دشمنش
خوار و نجل دایم بسان آبده * آبده هرزه سوز سوز بابهی معناسنه در ل هره ع فتح راء مهمله
مشدده ایله مقعد معناسنه که هرز دخی دیرلر استاد روحی سمرقندی در صفت صعوبت راه
* قطعه * ده روز راه پیش کرفتم چو مردمان * با هفت هشت کرده وده پانزده پیاز * کوهش
بسان هره در آورده سر بهم * دشتش بسان شلهناده زهارباز * استاد زکی مراغه در صفت
زشتی و تنکی کاغذ رقعه بیت تنك و تاریك چون در هره * زشت و بد رنك همچو بام زهار *
زبان هندیده خوشه و دلال جوزه دیرلر ل هزبه ع سکون زاء معجمه و فتح باء موحده ایله چکدم
چیچکی ل هزینه ع کسر زاء معجمه و سکون یای تحتانی و فتح نونله نفقه روزینه که هزد دخی
اولمعنایه در میر نظمی بیت چو هر روز تا بشام بهر هزینه * ز چرخ آید بفرق سرکزینه *
ل هشیواره ع یعنی شیواره مرقوم حکیم فردوسی بیت خرد یافته نغز و شد کاردان *
هشیواره با هنك بسیار دان ل هکچه ع سکون کاف و فتح جیم فارسیله انجقرق که عربیده فواق
دیرلر فتح فایله در یوسفی * رباعی * ازامتلی آنکه هکچه کرد یارش * باید که کنی مغیثی
درکارش * آنرا که بود هکچه استفراغی * بکذر ز علاج او مجوا آزارش ل هلبه و هلیه ع کلاهما
بسکون اللام اول بفتح الباء الموحده ثانی بالیاء التحتانی ترکیده بوی عربیده حلبه دیرلر فتح حاء
مهمله ایله حبوبات نوعندندر ل همامه ع بر اغاجدر بوداقلری صاری و عشنك مسك کبی
رایحه سی اولور ل هوبره ع واو مجهول و فتح باء موحده و راء مهمله ایله بر قوشدر اتی غایت لذیذ
اولور آکا جرز دخی دیرلر عربیده حباری و ترکستانده توغدری دیرلر ظهیر فاریابی بیت
روزی که باز قهر تو پرواز میکند * در چنك او عقاب فلك همچو هوبره ل هوبه ع واو معروف
و فتح باء موحده ایله یعنی سقف که عربیده کتف دیرلر و یعنی حمایت کذا فی المؤید ل هوره ع
زاء فارسیله چکاوك قوشی ل هوشنازده ع واو معروف و سکون شین و فتح نون و زاء معجمتین ع
و دال مهمله ایله غایت صوصامش دوه و سایر حیوانات که ایجوب قانعیه هیمان دخی دیرلر ل مع الیاء
التحتانی * هکری ع سکون کاف و کسر راء مهمله ایله یغموردن اصلنمش سفینه یعنی بر کمی
یغمور التنده قالوب اصلنه بخس دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری اما ادات الفضلاده
یغموردن صوایچن اکنلك معناسنه ل همای ع هماء مرقوم کبی که یایله ده جائز یاسز دخی
جائز بو یا پای و جای و سرای یالری کبی در شیخ سعدی بیت همای بر همه مرغان ازان شرف
دارد * که استخوان خورد و جانور نیازارد * و بر معناسی دخی خواهر اسفندیارك نامیدر
و بر نوع علمدرکه باشنده هما صورتی دوزلمشدر و دخی نام دختر قیصر در که حباله ازدواج بهرام کورده
ایدی شیخ نظامی بیت دختر قیصر مبارك رای * هم همایون و هم بنام همای ل هوی ع

بوزن بوی بش معنایه کلور اول آه دیمك اولور حکیم فردوسی. بیت همه چشم پر آب و دل پر ز دوی
بطوس سپهبد نهادند روی * ثانی نفس معناسنه بو ایکی معنالرك فرقی دقیقدر شیخ نظامی
بیت دران ساعت که ما مانیم و هوی * ز آمرزش فرو مکذار موبی * ثالث بر کلمه درکه بر کمسنه یی
خبردار ایلمك ایچون ادا ایدرلر نتکم شیخ ابوسعید ابوالخیر * رباعی * هان مردان هان جوانمردان
هوی * مزدی کنی و نکاه داری سرکوی * که تیغ چنان رسد که بشکافد موی * زنهار کز دست
نکردانی روی * رابع بمعنی ترس و بیم میرخسرو بیت بشانه کردن افتادی بدل هوی * کزین
سرها نباشد بکسلد موی * خامس کوی بازلرك میداننده ایکی جانبنه نصب اولنان ایکی میل
ارا سنه دیرلر شاعر بیت بهای و هوی سوی هوی رو کرد * بزد یکبار دیکر کوی و هو کرد ؏ هوشانی
یعنی هوشان مرقوم ؏ باب الیاء المفتوحة مع الالف * یا ؏ بش معنایه استعمال اولنور اول
حرف ندادر یا زید و یا عمرو کبی ثانی حرف خطابدر ثالث حرف تردیددر یا زید آمدست یا عمرو
کبی رابع حرف عطفدر واو عاطفه کبی یعنی اول معنایه خامس حرف شرطدر شیخ سعدی
* قطعه * یا مکن با یار ازرق پیرهن * یا بکش در خانمان انکشت نیل * یا مکن با پیلبانان دوستی
یا بنا کن خانهٔ درخورد پیل ؏ یارا ؏ فتح راء مهمله ایله طاقت و قدرت معناسنه شاعر بیت
همه کشت با نقش دیوار جفت * نه یارای جنبش ادای بکفت * امامی هروی در توحید بیت
چنان در کنه اوصاف تو عاجز کشت ادراکم * که از پس دهشت و حیرت ندارم دم زدن یارا *
اصلی یاری درکه آخرنده کی الف حرف یادن بدلدر یعنی ایله بسا کبی معنای حقیقی یاردم و یاری
کبی که یاردمدن حاصل اولان قدرت مجازادر توسعا مطلق قدرتده استعمال اولنور و اعجام
یولداشنه خطاب ایتدکده یارا دیرلر الف ندا ایله نتکم خواجه حافظ بیت دمروزه مهر کردون
افسانه است و افسون * نیکی بجای یاران فرصت شمار یارا ؏ یاسا ؏ فتح سین مهمله ایله
خوارزم لغتنده حکم شاهی معناسنه در و دخی قانون نامهٔ جنکیز خانیدر که تدبیراه ور ممالکتنه
یازمشدر ؏ یرا ؏ فتح راء مهمله ایله اول شکنجه که اندام و پیشانیده وقت غضب و حالت غم
و غصه ده واقع اولور ترنجیده کی و کنجکلی دخی دیرلر ؏ یغما ؏ ایکی معنایه در اول تاراج معناسنه
ثانی ترکستانده بر شهر آدیدر که خوبرو محبوبلری چوق اولور بو ایکی معنایه ترتیب اوزره شیخ
سعدی بیت دلی که حور بهشتی کرفت و یغما کرد * کی التفات کند بر بتان یغمایی * امیر
خسرو بیت چه کیردنام یغمایی و خلخ * که غالب تیز خشمند و ترش رو * استاد رودکی بیت
حلقه در کوش جاودان تو بود * تنك چشمان خلخ و یغما * خلخ ضم خا و فتح لام ایله بر شهر آدیدر
؏ یکتا ؏ یالکز بر و برقات و دخی آستر سز ساده معناسنه ده کلور ؏ یلا یلا ؏ الفاظ مکرره
قبیلندندر بیا بیا دیمك معناسنه ؏ یلدا ؏ غایت اوزون و قاره اولانه دیرلر عموما اول شب
اربعین که اطول لیالیدر غایت اوزون و قرا کیجه اولمغله اکا دیرلر خصوصا نیر اعظمك برج
جدیه تحویل ایتدوکی کوندر اوج کیجه بر قرارده طوروب بعده اکسلمکه باشلر نوروز کوننه دك نیر
اعظم حمل برجنه تحویل ایدر اول کون روز و شب مساوی اولور قرا کولق و اوزونلقدن کنایه در
شیخ سعدی بیت که در هند رفتم بکنجی فراز * چه دیدم چو یلدا سیاهی دراز * بعضیلر برج
قوسك آخر کیجه سی در دیرلر کذا فی المجمع ؏ یلما ؏ هر قبا و یامسی اولان نسنه یه دیرلر عموما

عموما و قبا صقالی ده دیرلر خصوصا که بله دخی دیرلر باء موحده ایله ؏ یوا ؏ کشنه یعنی ضایع
اولمش یاوه دخی دیرلر ؏ مع الباء الموحده * یاب ؏ درت معنایه کلور اول صیغهٔ امردر بول
معناسنه شاه ناصرخسرو بیت چشمت از خواب بیهشی بکشا * خویشتن را بجوی و اندر
یاب * ثانی اسم فاعل اولور یابنده معناسنه شرفیاب و دولتیاب کبی ثالث صورت و پیکر
معناسنه رابع بمعنی هرزه و بیمعنی شاه ناصرخسرو بیت دنیا خود جست و بجستی تو دین *
چه جست بدست تو بجز باد و یاب * حکیم قطران ارموی بیت جز بمدح او سخن کفتن همه باد ست
و دم * جز بمهر او هنر جستن همه یاوست و یاب ؏ یازاب ؏ فتح زاء معجمه ایله ماوراء النهر
اسنانده ترشیلردندر ؏ یباب ؏ فتح باء موحده ایله خراب و بوزق و چورك معناسنه خراب
لفظنه تابع ایدوب خراب و یباب دیرلر ؏ یب ؏ ایکی معنایه در اول دخی معناسنه نیز دخی
دینلور ثانی دخی بدتر معناسنه سمرقندیلر لسانیدر کذا فی المجمع ؏ یشب ؏ سکون شین
معجمه ایله یشم دیدکاری طاشدر جواهر قسمندندر که نهر کاشغرده حاصل اولور و جملهٔ خواصندن
بر پاره سی بر کمسنه نك یاننده بولنسه اصابت صاعقه دن امین اولور ؏ مع التاء المثناة ؏
؏ یادداشت ؏ خاطرده محفوظ و مضبوط اولانه دیرلر ابوالمعانی بیت داده بودی وعدهٔ
قتل مرا با دست خویش * زانکه شد ذوق دل محزون و کردم یادداشت ؏ یادزشت ؏ کسر
دال مهمله و زاء معجمه ایله بر کمسنه یی ذم و غیبت ایله ذکر ایتمك معناسنه حاصلی مطلق غیبتدر
میرنظمی بیت یادزشت تو میکنند مدام * همه این کشته نزد خاص و عام ؏ یاقوت ؏
معروف جواهردن قیمتلو طاشدر سرخ و زرد و کبود و سپیدی اولور اما زیاده مقبولی سرخ
اولانیدر حتی شبچراغ یاقوتدر دیرلر شاعر بیت چو ماند لب یار یاقوت کفتند * از ان طالبان
قیمتش جان دهند ؏ یبات ؏ فتح باء موحده ایله خراب معناسنه یباب کبی حضرت مولانا
قدس سره * قطعه * کدام صبح که عشقت پیالهٔ آرد * ز خواب بر جهد این خفته بخت
و کوید هات * طرب که از تو نباشد یباب میکذرد * بیار جان که بجان آمدم ز عشق یبات *
؏ یبست ؏ فتح باء موحده و سکون سین مهمله ایله اسفناخه بکزر بر اوتدر فریدالدین احول
بیت چنانست کارم تباه و تبست * که نبود مرا نانخورش جز یبست ؏ یفت ؏ فتح فا ایله
پیرفانی معناسنه در ؏ مع الجیم * یاسج و یاسیج ؏ کلاهما بکسر السین المهمله اوق معناسنه
حکیم خاقانی بیت دی یاسیجی ز ترکش جانانت کشته * دل را شکاف و یاسج او در میان طلب
مجیرالدین بیلقانی بیت یاسجی کز غمزه چشم یك اندازش برفت * کرچه از دل بکذرد پیکانش
در بر بشکند * استاد منوچهری * مسمط * عجب دلتنك و غمخوارم ز حد بکذشت تیمارم
تو کویی در جکر دارم دو صد یاسیج کرکانی * اکثر ارباب شعر تیر معناسنه استعمال ایلمشلر اما
سیف اسفرنکی پیکان معناسنه دیمش بیت یاسج آه دل آلودهٔ خود را هر شب * راست
کرده بسر تیر سحر بر بندم ؏ یانج ؏ کسر نون و سکون یای تحتانیه ایله مزار معناسنه خوارزم
لغتیدر ؏ یبروج ؏ سکون باء موحده و ضم راء مهمله ایله خرده المادر که سابیروج دخی دیرلر
؏ یبوج ؏ ضم باء موحده ایله براغاجدر آدم بالکنه بکزر کذا فی فرهنك جهانکیری ؏ یج ؏
بوزن کج آغز ایچی شمس فخری بیت بی مدحت او هر که دهن را بکشاید * دندانش کند چرخ

؏

بوون یك بیك ازیج ی یج یج ع بر کلمه دردوه یی یاتوردقلری محلده دیرلر کذا فی شرفنامه ومؤید
الفضلاده کذلك اما فرهنك میرزاده جیم یرینه خا ایله مرویدر ی یرخفج ع سکون راء مهمله
وفا وفتح خاء معجمه ایله یعنی کابوس باء موحده ایله برخفج دخی دیرلر ی یغنج ویغتنج ع کلاهما
بسکون الغین المعجمه بر نوع ایری بیلاندر باغلرده ساکن اولور اما ضررسزدر بعض
یرلرده آکا انکرك دیرلر شمس فخری بیت دعا ومدح اوراورد خودساز * که افعی باتوباشدکم
زیغنج * ابوالحسن شهیدی بیت ماریغتنج اکرت دی بکزید * نوبت مارافعیست امروز *
مجمع الفرسده بولغنی فا ایله ذکرایدوب غین ایله ده مرویدر دیمش ی یفج ع سکون فا ایله لعاب
دهن که آغز یاری دیرلر کذا فی المؤید ی یخ ع بوزن کنج کش وباقر ودمور آوانی وآلاتی یوغریاوب
بجلامك ی مع الخاء المعجمه * یخ ع بوزدر معروف جغتای لساننده موز دیرلر سبعهٔ سیاره ده
خاقان بهرام ایچون یاپدوغی قصر زمستانی وصفنده بیت دبریب نسبتده قرومو زغه پیوند
ایتیب رنکین آئینك کافور مانند ی یالنجوخ ع فتح لام وسکون نون وضم جیم ایله عود اغاجی
معناسنه در ی مع الدال المهمله * یاد ع اوچ معنایه کلور اول معروف تذکر معناسنه در
ثانی یعنی بیداری حکیم فردوسی بیت که افراسیا بش بسر برنهاد * نبودی جدا ازو بخواب
وبیاد * ثالث نقش ونکار معناسنه استاد رودکی بیت که برآب وکل نقش ما یادباد * که ماهار
دربینی یادباد ی یاراسپند ویاراسفند ع نام اسفندیار بن کشتاسب در حکیم انوری * قطعه
تا که برنطع دهر درباز یست * رخ بهرام واسب یاراسپند * باد فرزین عز وعمرت را * از پیاده
دوام فرزین بند ی یارد ع صیغهٔ مضارعدر نفیا واثباتا استعمال اولنور نفی باب النونده یارد
ذیلنده ذکر اولندی اثباتی قدرت معناسنه اولور یعنی قادر اولور زمان حالده ویاخود مستقبلده
استاد دقیقی بیت که یارد داشت با او خویشتن راست * نباید بود مردم راهزا کا * خواجه
سلمان بیت تا حمایت میکند عدل تو ملك شرع را * بر سر مردم نمی یارد شدن خیل شراب *
ابوشکور بیت یکی کفش که ای دانای کیهان * که یارد کرد با تو مکر ودستان ی یارمند ع
سکون راء مهمله ونون وفتح میمله یاردم ایدیجی معاون معناسنه حکیم فردوسی بیت تو با او برو
بر ستور نوند * همش راهبر باش وهم یارمند * شیخ اوحدی بیت وکرش بخت یارمند بود *
نام بردار ارجمند بود ی یارند ع فتح راء مهمله وسکون نونله نفرین معناسنه ی یاکند ع فتح کاف
فارسی وسکون نونله یاقوت معناسنه شاکر بخاری بیت کجا تو باشی کشتند بی خطر خوبان *
جست راچه خطر هرکجا بود یاکند * حکیم طرطری بیت پندی وهمت که باشد آن پند * بهتر
زهزار لعل ویاکند ی یاود ع فتح واو ایله یعنی یابد حکیم نزاری قهستانی بیت بیك غمزه رك
جانش بکاود * شود کم درو وی وخود را نیاود ی یاوند ع فتح واو وسکون نونله ایکی معنایه کلور
اول پادشاه معناسنه ثانی یعنی یابند باواوه ابدال اولنمشدر ایکی معنایه ترتیب اوزره
میرنظمی بیت جهان معمور شد با حکم یاوند * از ان هرکس بکام خویش یاوند ی یزد ع
سکون زاء معجمه ایله بر معظم شهردر خلقنك ساده رو محبوبلری چوق اولور ولطایف طوقمش
قماشلری اولور ی یزدجرد ع سکون زاء معجمه وراء مهمله وضم جیم ایله عجم پادشاهلرندن
برمشهور پادشاه آدیدر یزدکرد دخی دیرلر ی یزغند ع سکون زا ونون وفتح غین معجمتین ایله ایکی

ایکی معنایه در اول براغاجدرکه تخمی سماقدر ثانی کباب معلم وپارس که تازی وامثالی حیواناتك
آوازنه دیرلر ی یکترکرده ع سکون کاف وفتح تاء مثناة ایله برسید وکلاتره یکدر ی یکچند ع
بر مقدار معناسنه میرزا فصیحی بیت تازه عاشق کشته ام چشم ترحم وا مکیر * نومسلمان
کشته را یکچند عزت لابود ی یکدد ع سکون کاف وفتح دال مهمله ایله بر سطر یا زویه دیرلر
ی یك نورد ع یعنی یك طریق ویك اسلوب کذا فی المجمع ی یله آمد ع فتح لام ایله یعنی فرود آمد
اشاغی کلدی دیمك اولور ی یمرود ع بوزن امرود برمکان آدیدر ودخی مردنازك وشاخ نازك
کذا فی المجمع ی یواکرد ع یعنی کم کردیاوی قلدی دیمك اولور ی مع الراء المهمله * یابر ع
کسر باء موحده ایله قریه وزمین وبنا اولنمش یرلرکه ارباب استحقاقه وجه معیشت ایچون ویریلور آکا
ترکستانده سیورغال دیرلر علی شطرنجی بیت کمترین یابری زاحسانت * ملك فغفور وقیصر
ورایست ی یاختر ع سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله درت معنایه کلور اول بحره ثانی
نحره ثالث مانند رابع یعنی برکشید کذا فی فرهنك جهانکیری ی یادآر ع سکون دال مهمله
والف ممدوده ایله صیغهٔ امردر خاطره کتوردیمك اولور ی یاددار ع خاطرده طوت معناسنه
امردر واسم فاعل دخی اولور خاطرده طوتیجی معناسنه یاددارنده کبی ی یادر ع فتح دال مهمله
ایله نام روز دوازدهم ونام تیرماه که روز جشن فارسیاندر ی یادکار ع تحفه واطروفه معناسنه
مولانا شانی بیت کشته دستم شاخ کل از بسکه دارد داغها * یادکار باغ نومید یست برسر هرینم
ی یار ع اوچ معنایه کلور اول معنای اصلی معیندرکه یاری معاوندر استاد بیت هم که
زخم تیغم پیشه خالی از غضنفر شد * فلك یاری نکرد ای دوستان دشمن ظفر شد * ثانی
دوست ویولداش معناسنه ثالث دستهٔ هاون معناسنه که یادر دخی دیرلر حکیم نزاری قهستانی
بیت زبرق تیغ روشن شد شب تار * سر دشمن چوهاون کرز چون یار ی یاره کیر ع یعنی
باجدار ورشوت خوار معناسنه یاره کلمه سنك برقاج معناسنه استعمال اولنور ی یافر ع
فتح فا ایله بازیکرلره دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ی یاور ع فتح واو ایله ایکی معنایه در اول
یاردم معناسنه در مولانا محمود ابن یمین بیت رای پیرت کرچه باشد یاور اندر کارها * لیك چون
بخت جوانت درجهان یاری نخاست * ثانی دستهٔ هاون که یاردخی دیرلر حکیم نزاری قهستانی
بیت قد راز سر کرز او ساخت یاور * قضا از سر خصم او کرد هاون * وله بیت کرچه یارانم
بسی بر میز نند * یاورند ایشان ومن چون هاونم ی یبابکر ع فتح باء موحدهٔ اولی وسکون
ثانیه ایله خراب ایدیجی دیمکدر ی یخاور ع فتح خاء معجمه ایله بوزلو صو وشراب وشربت وغیری
هرنه اولورسه ی یرمر ع سکون راء مهمله وفتح میم ایله یعنی انتظار کذا فی المؤید ی یغر ع
خاقان چینك بر ینك اسمیدر مرورایام ایله چین پادشاهلرینه علم اولمشدر ی یکبار ع برکره
وبربول وبریوك معنالرینه یارك جمیع معنالرنده هرنه که براطلاقی صالح اوله آکا دیرلر ی یکچندبار ع
برقاج کره وبرقاج آت دیمك اولور ی یکدینار ع برمنقور معناسنه مولانا جامی بیت زد رقم
سکهٔ تو بر کارم * که بصد بند زیکدینارم ی یکسر ع سکون کاف وفتح سین مهمله ایله ایکی
معنایه در اول براوغوردن دیمکدر میرنظمی بیت چو کردند یکسر بر اعدا هجوم * که مه بود
ان شاه ولشکر نجوم * ثانی بر باشدن برباشه دیمك اولور کذا فی المؤید وادات الفضلاده یعنی

تا کهان و تنها مسطوردر ع یکسوار و یکه سوار ع کلاهما بسکون الکاف و ضم السین المهمله
یالکز آتلو معناسنه اولور ع یمخور ع سکون میم و فتح خاء معجمه و واو معدوله ایله ایت سکیکی
کذا فی فرهنك جهانکیری ع یمین و یسار ع اکرچه صاغ و صولدر اما جنك ایچون صف
بغلندقده شاهك و یاخود سر عسکرك ایکی طرفنده اولان سپاه آلاینه دیرلر مولانا هاتفی
در تیمورنامه بیت بر آراستند شش یمین و یسار * عمر شیخ و میرانشه نامدار ع مع الزاء المعجمه
ع یاز ع التی معنایه کلور اول قولاج که عربیده باع دیرلر حکیم اسدی بیت کرازه بر آمد بسان
کراز * درفشی برافراشته هفت یاز * ثانی بر نسنه یه ال اوزاتمغه دیرلر شمس فخری بیت بجز
فراز سر و سران بپای منه * بجز بسوی زنخدان ساده دست میاز * ثالث آدیم معناسنه که
آدیمن کچ آتانه دیریاز دیرلر حکیم اسدی بیت اکرچند باشد شب دیریاز * بر و تیره کی هم
نماند دراز * و آدیمن تیز آلوب سریع الحرکه اولانه تندیاز دیرلر حکیم فردوسی * مصرع *
نشست از بر باره تندیاز * رابع قصد و آهنك معناسنه حکیم نزاری قهستانی بیت بمیدان
برفلك کر باز کردی * کمر شمشیر جوزا باز کردی * خامس پیمانیدن یعنی اولچمك اما آرشون
ایله و یاخود قارش ایله اولچمك معناسنه مولانا هاتفی بیت ز غیرت بر آشفت آن پیل مست
پی خواهش تیره یازید دست * سادس مؤید الفضلاده اغاج بویوب دال بوداق صالدوغنه
دیرلر ع یاغوز ع ضم غین معجمه ایله بر موضع آدیدر مولانا هاتفی بیت وز آنجا فرو کوفت
روبینه خم * باهنك قشلاق یاغوز و قم ع یاوه تاز ع بیهوده و عبث سکردوب کزنه دیرلر
ع یغماناز ع سکون غین معجمه و فتح نونله نام دختر خاقاندر که بهرام کور آنی حباله ازدواجه
کتورمش ایدی شیخ نظامی بیت دخت خاقان بنام یغما ناز * فتنه چین و لعبتان طراز *
ع یك انداز ع ایکی معنایه در اول تیز زبونی معناسنه که پرنده و چرنده یه آتوب آردندن کتمزلر
اثیر الدین اخسیکتی * قطعه * از همه رشته امید مرا * ای دریغا کاری یا زنماند * تازده
بر هدف سینه ما * چرخ را هیچ یك انداز نماند * ثانی طاغده و اکینده و رودخانه لر کنارنده
اول دوز و هموار یره دیرلر که یوقارودن اشاغی برابر اولوب آدم و حیوانات اینوب چقمق ممکن
اولیه کذا فی فرهنك جهانکیری ع یك آویز ع وارسق دیدکلری قصه قلجدر که کارد دو روی
و کارد ران و ران آویز دخی دیرلر بوط اوزرینه صالندوغیچون مولانا هاتفی بیت ببستند زرینه
مهمیزها * بخون تیز کرده یك آویزها ع یکه تاز ع فتح کاف و تاء مثناة ایله یالکز آتلو دیمکدر
مولانا هاتفی بیت زهر دو طرف یکه تازان تیز * کشادند بر هم دکان ستیز ع مع السین المهمله
ع یاس ع ایکی معنایه در اول بمعنی بیم و ترس ثانی مخفف یاسمن در فرید الدین احول جوینی
* قطعه * چهار افروخته شمعند لیکن شان لکن برسر * کز ایشان است روشن چشم یاس و نرکس
و ریحان * یکی خندان کل سوری دویم خیره کل خیری * سیوم خرم کل نسرین چهارم لاله
نعمان * و عربیده دخی ایکی معنایه در اول نا امیدی ثانی بمعنی دانستن ع یك بس ع
بر دفعه دیمکدر معنای ترکیب بربتر در ابو شکور بیت بجنکی مکن جاودان یك بسی * بدین
آرزو چون منم خود رسی ع مع الشین المعجمه * یازش ع کسر زاء معجمه ایله قصد و آهنك
معناسنه اسم مصدردر و مجمع الفرسده بمعنی دراز مسطوردر ابو الفرج رونی بیت نه درازو دراز

و دراز بازش او * امل خصم را کند کوتاه ع یال و بش ع صفت چارپادر اکثر آتده استعمال اولنور
طیورده پر و بال کبی شاعر بیت ز باد کرم همی سوخت بر زمین و هوا * پلنك را بش و یال و کلنك را
پر و بال ع یغروش ع سکون غین معجمه و ضم راء مهمله ایله عجم پادشاهلرندن برینك آدیدر
ع یکدش ع سکون کاف و فتح دال مهمله ایله باب الالفده ذکری مرور ایدن اکدش ایله اوج
معناده مترادفدر مولانا محمود ابن یمین بیت حبذا فصلی که نرکس بی می از نا تیرآن * میکند
مستی و مخموری چو چشم یکدشان ع یلمه ریش ع سکون لام و فتح میم ایله قبا صقل معناسنه در
ابو المعانی بیت یلمه ریش ابله روش بی مذهب و بی عقل و کیش * کر بپرسند م که باشد لیك
نتوان کفتنیش ع مع الغین المعجمه * یالغ ع ضم لام ایله بعض فرهنکده کسر لام ایله در بیوك
شراب قدحی که بعضی سن کورکدن بویله دیرلر میر عماده بیت بنشان بطارم اندر مر ترك
خوش را * با چنك سغد یانه و با یالغ و کدو ع یالوغ ع ضم لام و واو معروفله یعنی یالغ مرقوم
ع یرلغ و یرلیغ ع کلاهما بکسر اللام پادشاهلرك حکمی یازلی اولان که رومده امر و برات دیرلر
یرلیغ ماوراء النهر لسانیدر اما چغتای لسانده او چار دیرلر پادشاه طرفندن وارد اولان فرمانه
اطلاق اولنور فرهادنامه ده خاقان یونان زمینه کیتملو اولجق لشکرینه خبر ایتدیکی یرده بیت چیو
یکاکا ایلایان میعاد و بوچار * نواحی هر طرف یتکوردی او چار * چیو یك چری و بوچار استمالت
معناسنه در ع یلاغ ع کاسه گدایان که یلاق دخی دیرلر ع مع القاف * یارق ع فتح راء
مهمله ایله عورات انجو و جواهری ایلکه دیزوب بلازك کبی قوللرینه بغلرلر رومده قولباغی دیرلر
میر نظمی بیت چو کرده ساعد سیمین تزیین * بدر و لعل یارق کرده رنکین ع یاساق ع فتح
سین مهمله ایله بمعنی هموار کردن و تدبیر امور لشکر و ترتیب صفوف و منع و تنبیه معناسنه
خواجوی کرمانی بیت تاراج دلها میکنی در شهر یغما میکنی * برخسته غوغا میکنی نشنیده
یاساق را ع یتاق ع فتح تاء مثناة ایله بمعنی پاس و دخی پاس داشتن یعنی بکلمك شیخ سعدی
بیت تو مست شراب ناز و ما را * بیداری کشت در یتاقست ع یراق ع فتح راء مهمله
ایله فرمان و تدبیر و تدارك معناسنه مولانا هاتفی بیت وز آنجا خدیو سکندر یراق * عنان تاب
شد سوی ملك عراق ع یرمق ع سکون راء مهمله و فتح میمله بمعنی درم کذا فی الاداة
ع یرنداق ع فتح راء و دال مهملتین و سکون نونله بیاض طسمه که صرم دخی دیرلر کذا فی المجمع
ع یلاق ع فتح لام ایله بر پادشاهك آدیدر حکیم خاقانی بیت تراست ملك جهان و توئی سزای
ثنا * چکونه کویم مدح یماك و وصف یلاق * کسر یا ایله ده مرویدر ع یلمق ع سکون لام و فتح
میمله قفتان و طولامه و سائر امثالنك ترکماجی ماوراء النهر لسانیدر ع ییاق ع فتح یای تحتانیه ایله
بمعنی فرش کذا فی المجمع ع مع الکاف * یارك ع فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول بمعنی
رحم مادر که مشیمه دخی دیرلر ثانی بر نوع کونكدر یعنی بر درلو تعبیردر رند و اوباش معناسنه زبان
بدخشانیدر مجمع الفرسده مصغر یار و اول نسنه یه دیرلر که شتر بچه طوغدقده آکا صارارلر
ع یالونیك ع ضم لام و کسر نون و سکون یای تحتانیه ایله ایکی معنایه در اول پهلوان شجیع و مرد
دلاور ثانی شیوه خوبان معناسنه در میر نظمی بیت خوش آمد یالونیك و ناز جانان * کند
بر عاشقان جور فراوان ع یامجیك ع سکون میم و یای تحتانی و کسر جیمله اولاق و قاصد

معناسنه وزبان خوارزمده اسب نامزد یعنی آد قونلمش آته دیرلر ؟ یزك ؟ فتح زاء معجمه ایله
اوج معنایه کاور اول قراول که لشکر قوندقده دشمن طرفن کوزتمك ایچون تعیین اولنان آتلولر
کمال اسمعیل بیت ای که تربیت خلقت ذات تو رحیم * وی کاه صفدری یزك لشکر تو بیم *
ثانی مجمع الفرسده وفرهنك وفاییده قراولدن غیری نوبت بکلمك معناسنه مرویدر بو معنایی
مؤید خواجه سلمان بیت جرم هشیار ست قصر ملك این را پاسبان * بخت بیدار ست
خیل نصرت آن را یزك * ثالث اول آواره وبیکار آدمه دیرلر که آنك بونك آرد نه دوشوب کزوب
یوریه ؟ یستك ؟ سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بازوی خرده ؟ یشك ؟
سکون شین معجمه ایله اوك دیش که عربیده ناب دیرلر حکیم سوزنی بیت از درازی وعده
امید فرسوده شود * پیل را خرطوم ودندان شیر را چنکال ویشك * وله ایضا بیت رنك
چشم وزاغ بال وکور سم ویوز پوست * کرك شاخ وپیل یشك وببر چنك وشیر ناب * بو بیتدن
فهم اولنور که یان دیشلری اوله ؟ یك ؟ اول مراتب اعداددر تنکم دیمشلر بیت بیك
ساعت بیك لحظه بیك دم * دکرکون میشود احوال عالم * اصلده فتحه صحیحه ایله در احمد
کرمانی بیت در مزبله وجود هریك * همچون خروسك همیشه درتك * کاه اماله ایله دخی
تلفظ اولنور ؟ یکایك ؟ برابر ومقاومت معناسنه میرنظمی بیت یکایك زدندش بکرز
کران * دو پیل دمان ودو شیر ژیان * حکیم فردوسی بیت یکایك کو تا کوت عمود کران *
تجل کشته بازار آهنکران * ؟ یکباسرك ؟ فتح باء موحده وسین وراء مهملتین ایله یعنی
یکبارکی ویکسر ؟ یك بیك ؟ بر بر یعنی بر نسنه نك کیفیتن وقوفله حصر ایلمکدر یك بیك دیرلر
حکیم اسدی بیت بدان یك بیك حال وآیین من * که با این چه کردند در انجمن ؟ یکدك ؟
سکون کاف وفتح دال مهمله ایله آب شیر کرم معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ؟ یلك ؟
فتح لام ایله بر نوع ملوك وسلاطینه مخصوص کلامدر حکیم سوزنی بیت تا من بنو زماه توشب را
بوم بروز * زان پیش کز سمور بمه در کشی یلك ؟ یماك ؟ فتح میم ایله سلاطین ماضیه دن
بر پادشاه آدیدر حکیم خاقانی بیت تراست ملك جهان وتو بی سزای ثنا * چکونه کویم مدح
یماك ووصف یلاق ؟ یمك ؟ بوزن نمك بر شهر آدیدر محبوبلری بغایت چوق اولور
مجمع الفرسده بر ولایت آدی اولوق اوزره مرویدر حکیم سوزنی بیت مفکن بغمزه بر دل مجروح من نمك
وزمن بقبله سر مکش ای قبله یمك ؟ مع الکاف الفارسی * یبرنك ؟ سکون باء موحده
ونون وفتح راء مهمله ایله اصل وهیولا معناسنه ؟ یکرنك ؟ اصلده برونك نسنه مقابلی که
ونکارنکدر وساده دل معناسنه دخی کلور کمال اسمعیل بیت کر کند دعوی یکرنکی از وباور کنید
آنکه دار درنك آل حید ر کرار کل ؟ یلوك ؟ ضم لام وواو معروفله ؟ یلولنك ؟ ضم لام
اول وفتح ثانی وسکون نونله ؟ یالولیك ؟ ضم لام اول وکسر ثانی وسکون یای تحتانیله کلاهم
یعنی پهلوان نامدار وشجاعتده مشهور روزکار اوله میرنظمی بیت یلوك ونامدار وصف شکن
بود * حکیم وکاردان وپرفتن بود * وله ایضا بیت بان مرد یلولنك وبهادر * بجنکش هیچ مردی
نیست قادر ؟ ینك ؟ سکون نونله رسم وآیین معناسنه ملك الشعرا حکیم علی فرقدی بیت
حق عاییست که در طرز طراز معنی * نظر ازید کس وکس نظر از دزین ینك * حکیم سوزنی بیت

٦

٤٤٠ بیت آیین دست احسان ینك تو معرفت * بود ز آل میران آیین جزاین وینك * مؤید
الفضلاده صاری رنك براوتدر اوتلق اراسنده بتر ؟ مع اللام * یال ؟ یدی معنایه کلور اول
بمعنی کردن یعنی بویون استاد عنصری بیت از زور سینه بتو نقد صد هزار درم * ز بند بودن
او چون کشید باید یال * حکیم اسدی بیت کمند وکمانی فکنده بیال * یکی کرزه بر نهاده بیال
حکیم سوزنی بیت هر که رواز طوع شاهنشاه برتابد بقصد * تیغ قهر شاهنشان چون طوق
کردن یال باد * ثانی آت بوینده اولان صاچه دیرلر حکیم فردوسی بیت سر آن خیل بیراهن
دریدند * دم ویال ستوران را بریدند * مذکور معنالره اختصاصی یوقدر آدمیده دخی استعمال
اولنور ثالث قد وقامت معناسنه کلور اوزون بویلو وتوانا آدمه یال ویال صاحبی دیرلر حکیم اسدی
بیت بترك اندر افتاد خم دوال * سپهدار ایران بدزدید یال * رابع عیال معناسنه درکه عیالمند
آدمه یالمند دیرلر کانه عیال لفظندن اختصار اولنمشدر حکیم سوزنی بیت ضعیفم یالمندم
تنکدستم * چه خوانم داستان رامی وویس * وله ایضا بیت بودم حکیم سوزنی از چند سال باز
تا یالمند کشتم وکشتم تحکمی * خامس فرهنك جهانکیریده بمعنی مست سادس مجمع الفرسده
بمعنی زور کردن ومست بازان سابع بمعنی قصد کنان ؟ یال ویال ؟ ترکیبده کی بوی بوس
معناسنه در مرد جوان وتوانا صفتیدر میرنظمی بیت کند وقت پیکار عدو بیچال * باین
قد وقامت باین یال ویال ؟ یخچال ؟ سکون خاء معجمه وفتح جیم فارسیله بوز خانه که آنده
بوز وقار حفظ ایدرلر یخدان وبرفدان دخی دیرلر کذا فی المجمع ؟ یسال ؟ فتح سین مهمله ایله
جمعیت وآلای معناسنه در مولانا هاتفی بیت ز برلاس وارلاس وپیش شمار * نمودند
چندین یسال از یسار * تحفة الاحبابده یساك مرقوم معناسنه یعنی عشرت وصحبت کونلرنده
ریاحیندن تاج ایدوب ارباب عشرت باشلرینه کیرلر ؟ یساول ؟ فتح سین مهمله وضم
واو ایله آلای چاوشی یعنی آلای ترتیب ایدن چاوشلر وغیری ومطلق چاوش معناسنه ده
مرویدر میرنظمی بیت چو دیوان زمردان شه بر خروش * یساول بفرمان شه چشم وکوش
؟ یل ؟ درت معنایه کلور اول پهلوان وبهادر ومرد دلاور معناسنه حکیم اسدی بیت بدرکاه
شه شد یل سرفراز * چو آمد بنزدیك درکه فراز * حکیم فردوسی * مثنوی * بروز نبرد آن یل
ارجمند * بتیغ وبخنجر بکرز وکمند * برید ودرید وشکست وببست * یلان را سر وسینه وپا
ع ودست * یلان جمع یل در بیت اول وبیت ثانیده صنعت چار اند رچار ولف ونشر واردر تیغ ایله
برید وخنجر ایله درید وکرز ایله شکست وکمند ایله بست وتیغ بسر وخنجر بسینه وکرز بپا وکمند
بدست * ثانی بمعنی رها کردن یعنی صالیورمك که یله دخی دیرلر ثالث برنسنه برنسنه دن
آویخته اولق رابع غم واندیشه دن فارغ اولانه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ؟ یال ؟ فتح لام ایله
بر موضع اسمیدر ؟ مع المیم * یام ؟ منزل آتی یعنی اولاق منزللرده بنوب سکرتدوکی آت دیار
عجمده اولاق قاعده سی بویله درکه بر برینه قریب محللرده منزل وضع اولنوب بر ایکیشر منزل
بار کیرلری واردر عجله وشتاب ایله نامه ویا خود بر لیغ ارسالی اقتضا ایتدکده بر آدم مذکور آته
بنوب ونامه یی آلوب بردزکنده یعنی سکرتمك ایله منزل آخره وارر منزله قریب اولدقده بر آدم
دخی بر آته بنوب حاضر طورر کلان آدمك الندن نامه یی آلوب اول دخی سکرد ربو اسلوب اوزن

الدن الهنامه‌یی زمان قلیجه مخلنه واصل ایدرلر بوطرزه اسکدار دیرلر شمس فخری بیت
ازبرای ایلچیان صیت تو در هر طرف * بسته اجرام سماوی زایلق ایام یام کی یرم ع بمعنی
یاریدکه بربط دخی دیرلر قوپوز دید کاری سازدر بولغت هم ساز وهم سازنده‌یه اطلاق اولنور کذا
فی فرهنگ جهانکیری کی یشترم ع سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة وراء مهمله ایله قوردامنی
دید کاری علتدر ماده‌سی فضلات دمدر میرنظمی بیت سرا پاتنش بوده است یشترم *
چوخون کشته فاسد دواکی برم کی یشم ع معروف طاشدر جواهر نوعندن سبزیدن بیاضی
مقبولدر خواصی چوقدر جمله‌دن آفت صاعقه‌دن امین ایدر چونکه ماوراء النهرده صاعقه
چوق واقع اولور حق سبحانه وتعالی جل شانه نهرکاشغرده یشمی خلق ایلمش اول دیارك خلقی
هربری یانلرنده بر پارچه یشم کتورورلر بامر الله تعالی صاعقه اصابتندن امین اولورلر یشب
دخی دیرلر احمد کرمانی بیت کوه تن اکرچه یشم کردد * از زخم اجل چو یشم کردد کی یغام ع
فتح غین معجمه ایله غول معناسنه‌در کذا فی المؤید کی یکچشم ع بر کوزلی که عربیده اعور دیرلر
کی یکزخم ع سکون کاف وخا وفتح زاء معجمتین ایله سام بن نریمانك لقبیدر براژدری برضرب ایله
هلاك ایتدوکنده بولقب ایله ملقب اولمش حکیم فردوسی بیت بشد سام یکزخم وبنشست زال
می ومجلس آراست برافراشت یال * وله ایضا بیت من آن کرز یکزخم برداشتم * سپه را
هما نجای بکذاشتم کی مع النون * یبان ع بیابان معناسنه‌در ترکیبده دخی یابان دیرلر کی یاختن
سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله بمعنی آختن کذا فی فرهنگ جهانکیری اما مؤید الفضلاده
بمعنی قصد کردن و بیرون کشیدن تیغ وغیره‌ینه آختن معناسنه اولور مجمع الفرس‌ده بمعنی
زدن وانداختن وآشکارا پرسیدن وبازیدن مثل اوست کی یادداشتن ع خاطرده طوتمق
معناسنه مصدردر عربیده حفظ معناسنه‌در چغتای لسانده اغیماق دیرلر سبعهٔ سیاره‌ده
دلارام فراقنده بهرامك احوالی ذکرنده دیمشدر بیت ساغینیب چونکه زنخدانین * چیکیبان
یارچه رشتهٔ جانین کی یاران ع دوست ومصاحب معناسنه قیاس بوایدی که جمع یار اوله
ایدی اما مفرد استعمال اولنور وکاهی جمعه ده اشارت اولنور مولانا عرفی بیت نازآفت وکرشمه
بلا عشوه دلفریب * یاران حذر کنید که طوفان آتشست کی یارستن ع فتح را وسکون سین
مهملتین ایله بمعنی توانستن یعنی قادر اولمق معروفی بیت ز تو یارستن این کار درست *
نه اندك بلکه آن بسیار درست کی یازان ع فتح زاء معجمه ایله قصد ایدیجی یازیدن لفظندن
اسم فاعلدر وبمعنی کشیدن حکیم انوری در صفت بهار بیت دراین دردایکی طفل شکوفه است
یازان سوی ابرازچه کشاده است دهانرا * شهرهٔ آفاق بیت ازهمه خوبان سوی توازان
یازانم * که همه خوبیٔ سوی تو همی یازانست کی یازیدن ع کسر زاء معجمه ایله کرنمك ومیل
ایلك معناسنه استاد عسجدی بیت ژاژداری تو و هستند بسی ژاژخوران * وین عجب
نیست که یازند سوی ژاژخران * مجمع الفرس‌ده بمعنی آهنك کردن وبلند شدن درست وبمعنی
یازدن کی یاسمن ویاسمون ویاسمین ع معروف چیچکدر ابو المعانی بیت یاسمن بد خد جانان
یا کل تریاسمن * در لطافت بلکه آنان رنك وبو ازان کرفت * کمال اسمعیل بیت تن واندام
یاسمون وسمن * بس لطیفست درغلالهٔ لاد کی یافتن ع بولمق مستقبلنده فا یایه قلب اولنوب

اولنوب یابد ویابنده دیرلر چغتای لسانده تاپماق وتاپماغ دیرلر فرهادنامه‌ده خاقان وزیری
ملك آرا حقنده دیر بیت تاپیب آرایش آندین ملك وزینت * بولوب ایل ایچرا ملك آرا غه
شهرت کی یان ع ایکی معنایه کلور اول هدیان معناسنه استاد فرخی بیت باسخن تو همه
سخنها یاوست * باهنر تو همه هنرها پیکار * ثانی مرکب وراحله معناسنه‌در کی یاوه کردن
یتورمك که کردن کبی یعنی ضایع ایتمك عربیده فقد معناسنه‌در واضاعت دخی دیرلر چغتای
لسانده ایتماك دیرلر میر علیشیر بیت تیلبه کونکلوم که اب وزلفونك اوچون ایتشیدی *
کیجه میخانه آرامست وپریشان تاپتیم کی یاوندن ع فتح واو ودال مهمله وسکون نونله بمعنی
پادشاهان جهان کذا فی التحفه کی یخدان ع سکون خاء معجمه وفتح دال مهمله ایله بوزخانه که
یخچال دخی دیرلر ابو المعانی در مذمت زن بیت درونش زمهر پروهم کس وکون * یکی یخدان
ودیکر رود خانست کی یخکلون ع سکون خاء معجمه وفتح کاف وضم لام ایله بو لغت حرف با وتا
ونون ویا ایله روایت اولنمش چتین قوز معناسنه تصحیحی معناسی کبی چتین در کی یرمغان ع
سکون راء مهمله وفتح میم وغین معجمه ایله ارمغان معناسنه کی یریان ع سکون راء مهمله وفتح
یای تحتانیه ایله شهر سمرقندك نام قدیمیدر کذا فی المؤید کی یزدان ع یاراد یجی خالق معناسنه
حضرت جناب احدیت جل اسمه اسماء شریفه‌سندندر حکیم فردوسی بیت سبك داد
سوکند آن پاك دین * بیزدان هفت آسمان وزمین * حکیم انوری بیت آنچه یزدان ندهد بخت
وفلك هم ندهد * کار آن مرتبه دارد که بود یزدانی * طائفهٔ مجوس قتلرنده یزدان خالق خیره
مخصوص اهرمن خالق شردر دیدیلر اکثر ارباب لغت ایزد ویزدان بر معنایه در دیوب
بری برلریله تعبیر ایدرلر اما بحث المعنی فرقلری واردر کی یفن ع فتح غا ایله وسکون فا ایله دمرویدر
پیرفانی معناسنه لغت مشترکه‌در کی یکان ع کاف فارسیه ایله یکانه معناسنه‌در حکیم سوزنی
بیت ورانکویم ازارکان دولتست یکی * که او بجاه ازارکان دولتست یکان کی یکان یکان ع کاف
عربیه ایله بر بر دیمك معناسنه‌در کی یکران ع سکون کاف وفتح راء مهمله ایله قوله آت
معناسنه‌در بعض فرهنکده چیل آت منقولدر مرور ایام ایله مطلق آت معناسنه اولمشدر
شمس فخری بیت اکرچه بایوز وچرخ و پلنك در میدان * دوران درآوری درپشت بادپا
یکران * فرهنك جهانکیریده اسب سرآمد وممتاز استاد فرزدق * قطعه * اکر از لشکر
فتنت نخیزد کرد در هیجا * وکر از سم یکرانت بیفتد نعل در میدان * کشد در چشم چون سرمه
جلالت کرد آن لشکر * کند در کوش چون حلقه سعادت نعل آن یکران * کمال اسمعیل بیت
نشسته آب زرشك لطافتت در خاك * چنانکه باد بر آتش زنعل آن یکران * فرهنك وفائیده
اول آته دیرلر که رنکی میان زرد وبوز اوله شرفنامه‌ده اشقر آته دیرلر اما یال ودمی بیاض اوله
اکر بویله اولیه بوز اولور حکیم خاقانی بیت دواسبه درآورد کاهی دراو * کزان چرمهٔ صبح
یکران نماید کی یکسان ویکسون ع کلاهما بسکون الکاف وفتح السین المهملتین ایکی معنایه
کلور اول همیشه وبردوام معناسنه حکیم سوزنی بیت فرق سرت سبز باد همچو سر سرو *
تاکه سر سرو سبز باشد یکسان * ثانی بمعنی برابر شمس فخری * قطعه * بلفظ یکسون
پیوسته تا بود یکسان * همواره تا که نیاید حمیت از ما بون * مخالف تو که کمتر زهیز وما بونست *
کی

نه دست برد فنا باد بازمین پکسون پکون ضم کافله ایکی معنایه دراول بمعنی پکسون بوشعیب
بیت تو بیارسته بارایش * چه بدیبا وچه بخز دپکون * عربیده باشد معناسنه ثانی
ضم کافله جامهٔ حریر معناسنه در کذا فی فرهنك وفایی پکین کسر کافله برنوع لطیف
ریحاندر چوق داللری اولور پله کردن ایکی معنایه کلور اول آت وقصراق وقاطر
واشك ودوه مقوله‌سی حیواناتی یولاسز صالیورمك ثانی فدا ونثار معناسنه مرویدر
پلکن سکون لام وفتح کافله فرهنك وفاییده بمعنی پلکن که باب الباده ذکری مرور ایلدی
یعنی منجنیق شاعر بیت ازتیر غمزهٔ اوست دردل هزار روزن * حصنیست جان عاشق وآن
غمزه کانش پلکن پل آمدن کسر لامله بمعنی فروآمدن یعنی اشاغی کلمك استاد رودکی
بیت آن پل آمد ازاسبش نرم نرم * تا برد اسبش هم آنکه کرم کرم پمان فتح میمله شعله
وضیا معناسنه خواجه سلمان بیت ازفرق سرکوه شود تابکمر شق * هرکه که زند برق بروتیغ
پمانرا پنتون سکون نون وضم تاء مثناة ایله عربیده ریباس ترکیده اشخون دیدکاری
اوتدر برمقدار حموضتی اولمغله دوکوب وصقوب صوین آلوب شکر ایله شربت ایدرلر دفع
حرارت کبده وحمای صفراویه به نافعدر پنجیدن سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله
کوسمك یعنی برآدمك برآدمه خاطری قالوب آنکله آشنالق ایتمامك ابوالمعانی بیت رفته
بودم درشبانکه کوی یار * چون شنیده ناله‌ام پنجیده بود پنخشودن سکون نون وفتح
خا وضم شین معجمتین ایله طواره قشاغو اورمق پهیدن کسر ها وسکون یای تحتانیله
یقمق ویوزمق مثلا خانه وامثالی عمارتی یقوب بوزمغه دیرلر استاد لطیفی بیت اکرچه
خانهٔ عمرم پهیده کرد بجور * اساس عمروی اندر امان حق باشد مع الواو پارغو
سکون راء مهمله وضم غین معجمه ایله زبان خوارزمیانده دعوایه وبعض قضیه که برقوم اراسنده
ظهور ایدر آکا دیرلر میر نظمی بیت درمیان عاشقان شد پارغو * زان میان برخاست ناکه
های وهو پالو ضم لامله دریا کناری ولب جوی پپنلو فتح باء فارسی وسکون نونله
قافله یعنی برمقدار یولجی ویوکلری اولمق معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری حضرت مولانا
قدس سره * مثنوی * بحر جان افزای وبحر پرحرج * درمیان هردو بحر این لب مرج * چون
پپنلو درمیان شهرها * ازنواحی آید آنجا بهرها * بعض فرهنکلرده بمعنی متاع وکالا پرغو
سکون راء مهمله وضم غین معجمه ایله یساق وتهدید ایله منع معناسنه درخواجه حافظ بیت
عاشق ازقاضی نترسد می بیار * بلکه ازپرغوی سلطان نیزهم * شیخ آذری بیت چون
خسرو توران بسرا پرده درآید * دوران کندش طوس شب دیر پیرغو * اما زبان
خوارزمیانده دعوی دیمکدر چغتای اسانندنه ئیرکاماك دیرلر فرهادك ولادتی محلنده شهرتو پیش
اولنوب عیش وعشرته اذن اولدوغی برده دیر بیت خلایق هرنه قیلسا ئیرکاماك یوق *
نی قیلغانی یامان قیلدینك دیماك یوق پکانه کو فتح کاف فارسی ونون وضم کاف فارسی
ثانیله مؤمن وموحد معناسنه میرخسرو بیت پکانه کوکسی باشد که او ترك کسی کیرد *
نه آن بیچارهٔ ناکس که ازکیس وکسا کوید پکسو سکون کاف وضم سین مهمله ایله بمعنی
برطرف وبرجانب ابوالمعانی بیت چون خیالش برم آیدم وصلت دانم * پیرهن ازبدنم آرم

وپکسو فکنم پمرو سکون میم وضم راء مهمله ایله بمعنی مردم کیاه که استرنك وساترك
وکیاه سك دخی دیرلر عربیده یبروح الصنم دیدکاری کوکدر کذا فی المجمع پندو سکون
نون وضم دال مهمله ایله شعله وضیا معناسنه مع الهاء * پاخته سکون خاء معجمه ایله بوزن
ساخته پاختن لفظنك اسم فاعلیدر بمعنی آخته پادکیرنده سکون دال مهمله وکسر کاف
فارسیله ازبرایجی عربیده حافظ معناسنه در پاده بوزن ساده رشوت معناسنه ابوالمعانی
بیت قاضی که کیرد ازکسان پاده که باشد اندران * نبود چو حکم اوروان رسوا شود در دوجهان
پارابه فتح راء مهمله وباء موحده ایله برنوع طعامدر شلغم ویاخود کزری
رشته ایدوب قینادوب وسرکه وخردل وبستان افروز ایله کوب ایچنده حفظ ایدوب محلنده
تناول ایدرلر پارنامه سکون راء مهمله وفتح نون ومیمله بمعنی نیکنامی حکیم سنایی * قطعه
چند ازین لاف ویانارمهٔ تو * درچنین منزل کثیف نژند * یارنامه کزین که برکذرد * اینهمه
یارنامه روزی چند * خواجه عمید لوبکی بیت روان حاتم طی کویدش بکاه سخا * که یارنامهٔ من
پیش درجهان مسکن پاره فتح راء مهمله ایله بش معنایه کلور اول اینجو ولعل مثالی قیمتلو
طاشلری ایپلکه دیزوب بلازك کبی عورات قوللرینه بغلرلر کمال اسمعیل بیت ای سرودی که
زیبد ازلعل مرکب تو * دردست وپای دولت خلخال ویاره باشد * ثانی زمان قدیمده علامت
بندکی اولمق ایچون التوندن ویاخود کمشدن بلازك کبی ایدوب قوللرینه طاقرلرایدی حکیم اسدی
بیت نهان باك با یاره وطوق زر * همه پهلوانان زرین کمر * ثالث بر مشهور حب ترکیبی درکه
لطیف ملیندر ایاره وایارج دخی دیرلر شهریاری دیمشدر * رباعی * باتیغ جفاکر جکرم
پاره کند * تا چارهٔ آن بوشك بیچاره کند * ازاشك چو یاقوت وزر بررخ خویش * ای خسته
جکر مفرح ویاره کند * رابع بمعنی قدرت استاد لطیفی بیت زان حسد می سوختند خلق
جهان * یارهٔ زان نه که آرند برزبان * خامس بمعنی دوست یار معناسنه استاد رودکی * رباعی
لطفت بکرم چارهٔ بیچاره کند * عدلت ستم اززمانه آواره کند * در موسم عدل توصبا نبود *
آن یاره که پیراهن کل پاره کند * بمعنی زهره ویار بمعنی دوست بو ایکی معنایه مهستی بیت
جز زهره کر ازهره که بوسد پایش * جز یاره کرا یاره که بوسد دستش پازابه فتح زاء معجمه وباء
موحده ایله پازاب مرقوم معناسنه در پازده سکون زاء معجمه وفتح دال مهمله واظهار ها ایله
اون برعدددر پازنده فتح زاء معجمه ودال مهمله وسکون نونله بمعنی قصد کننده کذا فی المجمع
پازه فتح زاء معجمه ایله اسنمك که دهان دره وخمیازه دخی دیرلر مؤید الفضلاده بمعنی لرزه
مسطوردر پاژه فتح زاء فارسیله هرزه وهذیان وبیهوده معناسنه در پاسه فتح
سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول رسم وقاعده معناسنه حضرت مولانا قدس سره * مثنوی
آن اسیران را بجز دوری نبود * دیدن فرعون دستوری نبود * که فتادندی بره در پیش او *
بهر آن پاسه بخفتندی برو * پاسه آن به که نه بیند هیچ اسیر * درکه وبیکه لقای آن امیر *
حکیم نزاری قهستانی * قطعه * پاسه شد درجهان بیرلغ خان * که کنند ازقتال کوته چنك
هیچ کس رانیازرند مکر * زیروزاری برآورند زچنك * چشم برهم زند زتیهو باز * چنك کوته
کند زغرم وپلنك * اینهمه پاسهای سخت برفت * یاربا ما هنوز برسر چنك * ثانی بمعنی

آرزوا یاسه دخی دیرلر پور بهای جامی بیت برخصمت دام محکم ساختند احکام شرعی را *
مقدم کرده براخبار قران یاسه ٔ جانرا ك یافته ع سکون فا وفتح تاء مثناة ایله فیض ووصول
معناسنه خواجه سلمان بیت دست ارزاق خلایق برطریق تقدمه * داد و بستد تا بروز
حشر زایشان یافته * شرفنامه ده بمعنی خط وبحث مرویدر ویافتن لفظنك اسم مفعول
صیغه سی اولور ك یافه ع فتح فا ایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی کمشده ضایع ویتوك معناسنه در
شمس طبسی بیت کو یافه شو قلاده ٔ سیمین آسمان * لرز کف خجسته ٔ او زیور تو باد * ثانی
هرزه وهدیان معناسنه که یاوه دخی دیرلر بو ایکی معنایه اوشکور بیت نباید که خسرو بود یافه
کوی * بد شمن دهد یافه کوی آب روی * حکیم خاقانی بیت یافه ٔ کیخت رنکین سرزنشها
کرد وکفت * نیك وبد رنکی نداری صورت زیبای من ك یالوایه ع سکون لام وفتح واو ویای
تحتانیله قرلانغج که پرستو دخی دیرلر بعض فرهنکارده یلوه دیدکاری قوشدر ك یاله ع فتح
لامله بمعنی شاخ کاو یعنی اوکوز بوینوزی کذا فی التحفه ك یازده ع بمعنی یازده مرقوم یعنی
اون برعدد ك یانه ع بوزن شانه هاون معناسنه درکه دسته سنه یاوردیرلر فتاحی ٔ نیشابوری
بیت همچو یاورشده سرکرزت * تا چه یانه کند سر دشمن * مجمع الفرسده میر زك که آندن
باغ چقاررلر ك یاوه ع یافه کبی ایکی معنایه در اول بمعنی کمشده یعنی یتمش خواجه حافظ بیت
زبان مور بر آصف دراز کشت ورواست * که خواجه خاتم جم یاوه کرد و باز بجست * ثانی هرزه
وهدیان معناسنه حکیم اسدی بیت دکر تا توبی یاوه زنیسان مکوی * بدستی که کر راه کشتی
مپوی * وکندودن بیخبر اولان آدمه دخی دیرلر استاد بیت دریغا که بی مادر وبی پدر *
چنین ماندم ام یاوه وبیخبر * حضرت مولانا بیت خوش خبران غلام تو رطل کران سلام تو *
چون شنوند نام تو یاوه کنند پا وسر ك یخچه ع سکون خاء معجمه وفتح جیم فارسیله طلو که تکرك
دخی دیرلر بدرالدین شاشی بیت در عنبر تو لاله در بسد تو لولو * در غنچه ٔ تو نسرین در یخچه ٔ
تو آذر ك یشکرده ع سکون شین معجمه وراء مهمله وفتح کافله طنبور معناسنه در ك یشمه ع
سکون شین معجمه وفتح میمله خام دری که تراش ایدرلر تریشه دخی دیرلر منجیك بیت چو
خون نهاد نهادی فرو نهد بپشت * چو طبع خویش بخامی چو یشمه بی چربو * مجمع الفرسده
آن پوست که ترکان ورزیده شرفنامه ده چرم خام مسطوردر ك یکانه ع فتح کاف فارسی ونونله
هنر وکمال وعلم وفضل وسخاوت وشجاعت وبونلره بکزر نسنه لرده ماهر معناسنه در صدفه
بردانه اینجو که در یتیم دخی دیرلر ونظیری نادر جوهر وامثالی نسنه لرده صفت استعمال اولنور
نتکم شاعر * مصرع * یکانه کوهر دریای معرفت عرفی ك یکدانه ع سکون کاف وفتح دال
مهمله ونونله ایکی معنایه در اول اول عقده دیرلر که بشر ویاید شردانه اینجوبی ایلکه دیزوب
برایلك اینجو وبرایلك لعل ویاخود زمردی دلوب پکورلر وبعضی بر اینجو وبر جوهر پکورب
قوللنورلر یعنی عقد ایدوب بویونه طقرلر حکیم خاقانی در مرثیه بیت مهره از بازو ومجبین
زجبین باز کنید * یاره از ساعد ویکدانه زبر بکشایید * وله بیت هر دری دان از ان دو کوهر
یکدانه ٔ کردن ودو پیکر * ثانی اول کوهره دیرلر که بیمثل وبی نظیر اوله خواجه حافظ بیت
کریه ٔ شام وسحر شکر که ضایع نکشت * قطره ٔ باران ما کوهر یکدانه شد ك یکدمه ع

ك یکدمه ع سکون کاف وفتح دال مهمله ومیمله بر نفس ایله یعنی آواز ایله ایکی یا اوج آدم
ترانه ایلمك خواجه سلمان بیت سازونوای این جهان همچو نیست یکدمه * بهر نوای یکدمه
چند چو دف فغان خوری ك یکره ع اظهار هایله بمعنی یکبارو بمعنی بی ریا وبی نفاق مثال اول
مولانا جامی بیت یکره نشن دیدیم عقل ودین ما بر باد رفت * وای اکر بر جان ما یکباره یکره بینمش
ك یکسونه ع سکون کاف وضم سین مهمله وفتح نونله بمعنی یکسان کذا فی التحفه ك یکشنبه ع اظهار
هایله معروف کونك آدیدر عربیده احد ترکیده بازار دیرلر ك یکشبه ع سکون کاف وفتح شین معجمه
وباء موحده واخفاء هایله ایکی معنایه در اول بر نوع بغایت اینجه ولطیف حریردن طوقنمش زرتاری
دلبنددر ثانی بر کیجه لك نسنه هر نه اولورسه میر علامه بیت برای یکشبه ذوقی که خاك بر سر
او * اسیر زن نتوان شد بسالهای دراز * غازی قلندر بیت جزای یکشبه جرم اکر دهد
ایزد * بسوی خلد برم کافر ومسلمانرا ك یك کونه ع بر نوع وبر درلو وبر طرز معناسنه در
ك یکونه ع ضم کاف وفتح نونله یك کونه لفظندن مخففدر کسایی بیت تو زنامزده ای شکفتی
کار * راست با مزده کان یکونه شدیم ك یلبه ع سکون لام وفتح باء موحده ایله جبه وجوشن
واثواب جنك ك یلغزه ع سکون لام وضم غین وفتح زاء معجمتین ایله بمعنی کوکنار ك یلمه ع
فتح لام ومیمله طولامه جامه ودخی جامه ٔ تاتاری خواجوی کرمانی بیت ای ماه قبچاقی از ان سرینه
شست بعتاق را * یکشای بند یلمه ودر بند کن قبچاق را ك یلوایه ع سکون لام وفتح واو
ویای تحتانی ایله بمعنی یالوایه ٔ مرقوم بلکه آندن مخففدر ك یلوه ع سکون لام وفتح واو ایله
بر معروف قوشدر ك یله ع فتحتین ایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی رها یعنی صالیویرملك که یله کرده
ویله کردن حکیم فردوسی بیت بدو کفت خاقان که مار اکاه * ز بخت نست وکردم بیزدان یله *
حکیم انوری بیت کاه از خود دهیم که تا چو بینی * خدمت چون توبی چرا یله کرد * ثانی بمعنی
بهادر حکیم اسدی بیت یکی نعره زد همچو شیر یله * که غرد چو از غرم بیند کله * ثالث بمعنی
کج وکجی یعنی اکری واکریلك مثلا پیاله را یله کرد یعنی کج کرد وکلاه بر سر یله نهاد یعنی کلاه بر سر
کج نهاد خسروانی بیت بر سر یله نهاد کلاه ونشسته تند * این حوصله کراست که آن سو نکه
کند * استاد فلکی ٔ شروانی بیت دوش چو کرد آسمان افسر زر بسر یله * ساخت زماه
اختران یاره وعقد مرسله * رابع بمعنی زن فاحشه که شادخوار وغر وخشنی دخی دیرلر امیر خسرو
بیت کشته بلی زن همه بر بانك نی * همچو زنان یله از بهر می * خامس بمعنی هرزه وبیهوده
حضرت مولانا قدس سره * مسمط * دست بدان کمان بری از کف برك جان بری * باز چو بدکمان
بری آن نبود بجز یله * سادس بمعنی دوان وتازان یعنی سکردیجی ویاجی مولانا غزالی ٔ مشهدی
بیت دلیران وشیران این سلسله * شدند از پی صید دولت یله * بوندرکه یوکرك آته اسب
یله دیرلر مولانا هاتفی بیت ازین سو یکی برد اسب یله * زسوی دکر آن یك اشتر کله * سابع
بمعنی تنها یعنی یالکز که یله رود برلر تنها رو معناسنه مولانا هاتفی بیت فتاده هزبران واسبان یله
ز اسب یله هر طرف صد کله ك یل یله ع سکون لام اول وفتح یای تحتانی ولام ثانیله پهلوان
دلاور وبهادردیمکدر کذا فی المجمع ك یمرده ع فتح میم ودال وسکون راء مهملتین ایله بمعنی
مردم کیاه که استرنك وسترنك دخی دیرلر عربیده یبروح الصنم دیدکاری اوت کو کیدرکه آدم

صور شاخ باشی اشغه بتر تفصیلی بر قاج دفعه مرور ایلدی یو مشه ضم نون و واو معروف
وفتح شین معجمه ایله قووجی و غماز سوزین اصغا واستماع ایدنه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
یواشه فتح واو و شین معجمه ایله بمعنی کرد یعنی یاوی قلدی ینجه سکون نون و فتح
جیم ایله بر اویوند دال اله یا پشوب اوینارلر یهودانه بر پارچه صاری بزی یهودیلر اوموزلری
باشنه دیکرلر که مسلمانلردن متمیز اولمق ایچون آکا یهودانه دیرلر مع الیاء التحتانی * یاداشتی
فتح دال مهمله و سکون شین معجمه و کسر تاء مثناة ایله خوارزم لغتی در تنکدست معناسنه در
یارای فتح راء مهمله و یای خطاب ایله ای یاردیمکدر یارغوجی سکون راء مهمله
وضم غین معجمه ایله بر قوم ویاخود بر جماعت اراسنده واقع اولان دعوی و خصومته دیرلر امیر نظامی
بیت از آن پس بر طرف شد یارغوجی هم * نزاع یکدکر کشت ازان کم یارکی
فتح راء مهمله و کسر کاف فارسیله بمعنی توانایی کذا فی المجمع یاروی ضم راء مهمله و واو
مجهول ایله زخم و جراحت معناسنه در یاری کسر راء مهمله ایله ایکی معنایه کاور اول
ایکی قرنداش عورتلری که بر برینه یاری دیرلر که ترکیده ایلتی دیدکلرید را ستادر ودکی بیت چه
نیکو سخن کفت یاری بیاری * که تا کی کشیم از زنان ذل وخواری * ثانی دوستلق معناسنه و دخی
یای وحدتله بر دوست دیمك اولور رشید الدین وطواط بیت اکرچه خصم بدنه از وفا تش
دم یاری زند یاری بیاری یازی کسر زاء معجمه ایله بمعنی برزکر یعنی اکنجی یامجی
سکون میم و کسر جیمله خوارزم لغتنده چوبان دیمکدر چونکه یام بارکیردرجی آکا منسوب دیمك
اولور یعنی آت چوبانی یاوری فتح واو و کسر راء مهمله ایله معین و یاردم ایدیجی آخرنده کی
یادرفی صفت معناسنه در شاعر بیت بهر کار از و خواستی یاوری * اکر صلح بودی اکر داوری
یاوه کی نهب و غارت معناسنه کمال اسمعیل بیت هر آن دیار که بکذشت یاوه کی که طمع
عطای تو بسرش شکر کران آمد یایی کسر یای تحتانیله بیمار یعنی خسته استاد
منوچهری * قطعه * سالار سپاهان چو ملك شد بسپاهان * بر شد بهوا همچو یکی مرغ
هوایی * کرچه بهوا بر شد چون مرغ همیدون * ورچه بزمین در شد چون مردم یایی * فرزند
بدرکاه فرستاد و همی داد * بر بنده کی خویش بیکبار کوایی یتاقی فتح تاء مثناة و کسر
قافله بمعنی پاسبان یعنی بکجی خسروانی بیت بخواب نازشه با برك نوشاد * زهند وی یتاقی کی
کند باد یخنی سکون خاء معجمه و کسر نونله اوچ معنایه کاور اول معروف طعامدر ثانی
کیجه دن فاضل اولان طعامه دیرلر هرنه اولورسه ثالث مال واثواب و حبوبات وغیریدن وقت
حاجت ایچون حفظ ایلکه دیرلر عربیده بو معنایه ذخیره دیرلر شیخ نظامی بیت مخور غم
زصیدی که ناکرده * که یخنی بود هرچه ناخورده * و دخی بر نوع معروف طعامدر کذا
فی المؤید یزدادی سکون زاء معجمه و فتح دال مهمله اولی و کسر ثانیه ایله قیمه و تخم مرغ
ایله پشوردلر بر نوع طعامدر طیان مرغزی بیت خورد مخالفان تو خون دل و جکر * قوت
موافقان تو یزدادی و عسل یغمای بمعنی تاراج و یغماجی و یغمالمش معناسنه یغنی
سکون غین معجمه و کسر نونله بمعنی یخنی مرقوم یکانکی وحدت و غالب اولمق مولانا عرفی
* مصرع * مارا بیکانکی ایزد کارست یکبسی سکون کاف و فتح باء موحده ایله بمعنی

یکباره کی ابو شکور بیت بجنکی مکن جاودان یك بسی * بدین آرزو که منم خود رسی
یکبارکی بر اوغوردن یعنی دفعة واحدة دیمك اولور یکچندی بر وقت
و بر زمان معناسنه در یکی معنای یك ایله موصوف اولان عدد در حکیم انوری بیت
مرا ز دست هنرهای خویشتن فریاد * که هر یکی بدکر کونه داردم ناشاد * آخرنده کی یا یای
نسبتله معناسی بر ایله تعبیر اولور شاعر بیت درمزبله وجود هریك * همچون خروسك
همیشه درتك یکنیدی سکون کاف و کسر نون بعده یای ساکنه ایله یکتالك و غلبه
وذی قوت معناسنه یاوی یاوه دیدکاری قوشدر باب الیاء المضمومة مع الباء الموحدة
یوب واو معروفله بساط و فرش معناسنه کذا فی فرهنك میرزا مع الجیم * یوج
واو معروفله خزنده بر جانوردر یعنی پراوزرنده سورینوب یوردر بر جانوردر کذا فی فرهنك جهانکیری
مع الخاء المعجمه * یولاخ واو مجهول ایله خراب معناسنه در کذا فی التحفه مع الدال
المهمله * یوزغند واو مجهول و سکون زا و نون و فتح غین معجمه ایله آدم آوازی نعره و هایقرمق
کبی کذا فی فرهنك جهانکیری مع الراء المهمله * یوزدار واو معروف و سکون زاء معجمه و فتح
دال مهمله ایله پارسجی یعنی پارس بسلیجی دیمك اولور یوهر واو مجهول و فتح ها ایله داوجه
طوغان که یوهه دخی دیرلر مع الزاء المعجمه * یوز واو مجهول ایله درت معنایه کاور اول
جستن و تفحص کردن که رزم یوز دیرلر رزم جو معناسنه شمس فخری بیت ز هفت حصن
فلك پنجمین شود خالی * چو شه بمیدان روی آورد مبارز یوز * ثانی پارس دیدکاری آوجی
جانوردر عربیده فهد دیرلر سباع جنسندندر شکاری پادشاهلره مخصوصدر ثالث زغر
دیدکاری اراییجی کوپك که طوغان ایچون شکار آرار ایکی معنایه مولانا هاتفی * مثنوی *
پی تیهو و آهوی نازنین * پر از یوز و باز آسمان و زمین * کر آهوی از یوز جستی چو برق *
بجون چرخ چالاك کردیش غرق * حکیم خاقانی بیت طعن نادان نصیحت داناست * زدن یوز
غیرت یوزست * رابع نسنه ارامق و بولوب قالدرمق بوسببدن زغره دخی اسم ایتمشلر
مع السین المهمله * یول یوس سکون واو و لام و ضم یای تحتانی و واو مجهول ایله اورته یازآیی
کذا فی فرهنك جهانکیری مع الشین المعجمه * یوش واو مجهول ایله ایکی معنایه در اول
بمعنی نیره ثانی جستن و تفحص کردن معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری مع الغین المعجمه
یوغ واو معروفله بویندرق که چفت اوکوزینك بوینینه کیجوررلر کذلك عربه چکرکن دخی
کیچوررلر ابو شکور بیت کرایدون که پیش تو کویم دروغ * دروغ اندر آرد سر من بیوغ *
حکیم سنایی بیت ای همه قول تو نفاق ودروغ * پیش دنیا تو کردن اندر یوغ * حضرت
مولانا قدس سره بیت آفتاب و ماه دو کاو سیاه * یوغ بر کردن بینند شان اله مع الکاف
یوزك واو معروف و فتح زاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول مصغر یوزدر ثانی مراغه
وغلتیدن جانوران کذا فی فرهنك جهانکیری فرهنك میرزاده زغر دیدکاری کوپکدر یوك
واو معروفله بردمور درکه تنوره آنکله بریان آصارلر ودخی آتش قارشدردقلری دمور مؤید
الفضلاده اوزرینه اتمك قویوب تنوره صالدقلری نسنه یه دیرلر مع اللام * یوزل واو
معروف و فتح زاء معجمه ایله سك کوچك که ماستی دیرلر بر نوع کوچك کوپکدر کذا فی فرهنك

جهانكيرى ڭ مع النون * يمكان ع سكون ميم وفتح كاف فارسيله ولايت بدخشانده كاشغر
سمتنده واقع بر قصبه نك آديدر شاه ناصر خسروك مزارى اول قصبه ده واقعدر بو بيت آنكدر
بيت بزنهار خدايم من بيمكان * نكو بنكر كرفتارم مپندار * وله ايضا بيت مرا كوئى اكر دانا
وحرى * بيمكان چون نشينى خوار وبى يار ڭ يمن ع سكون ميمله خجسته ومبارك خواجه حافظ
بيت ملكت عاشقى وكنج طرب * هرچه دارم بيمن دولت اوست ڭ يوزبان ع واو معروف
وسكون زاء معجمه وفتح باء موحده ايله پارسبجى ديمكدر ڭ يوكان ع واو معروف وفتح كافله
رحم مادر معناسنه كه زهدان دخى ديرلر ڭ يون ع واو معروفله اوج معنايه كلور اول فلس
معناسنه حكيم خاقانى بيت فلسفى فلسى ويونانى يونى ارزد * نفى اين مذهب يونان
بخراسان يابم * وله بيت بانص حديث ونظم قرآن * يونى ارزد حديث يونان * ثانى نمد
زين يعنى تكلتى استاد عنصرى بيت از فتح وظفر بيثم برنيزهٔ تو عقد * وز فر هنر بيثم برويزهٔ
تو يون * بو معنايه شمس فخرى بيت زفتح ونصرت بر رايت بود پرچم * زجاه دولت
بر مركب تو باشد يون * ثالث بمعنى رنك وله ايضا بيت اكر زخاك درت باد وآب
رخ يابد * بماه آذر وآخر برآرد آذريون ڭ يونان ع بر مملكت اسميدر و بر قوم آديدر كه
يونانى ديرلر اكثر حكما اول ولايتدن ظهور ايلمشدر واول قومدن ديرلر اسكندر ذو القرنين
دخى آنلردن اولدوغيچون اسكندر يونانى ديرلر ڭ مع الواو * ينيلو ع كسر نون وسكون
ياى تحتانىٔ ثانيله هفته بازارى طوردوغى يره ديرلر ڭ يو ع واو مجهول ايله يك معناسنه در
ڭ يويو ع سكون واو وضم ياى تحتانيله بويعل ديدكارى قوشدر ڭ مع الهاء * يله ع فتح
لامله بمعنى فدا حكيم فردوسى بيت كنم هرچه دارم برايشان يله * كرفتم زكيتى يكى پيغله *
ڭ يوبره ع واو معروف وفتح باء موحده وراء مهمله ايله بمعنى آرزومندى كه يوبه ويويه
دخى ديرلر ڭ يوبه ع فتح باء موحده ايله بمعنى آرزومندى حضرت مولانا قدس سره
بيت يوبه سفر كيرد با پاى لنك * صبر فرو افتد در چاه تنك * حكيم انورى بيت اى در حرم
جاه توامنى كه نيابد * از يوبهٔ آن خواب خوش آهوى حرم را ڭ يوخه ع فتح خاء معجمه
ايله نهايت لذت جماعه ايرشمك معناسنه حكيم سوزنى بيت كرچه بدم مرد زيو ميره دران
حال * همچون زن غرشده م زيوخهٔ رعنا ڭ يوزه ع واو معروف وفتح زاء معجمه ايله شكارايجى
كوپك حكيم خاقانى بيت از چرخ طمع ببر كه شيرانرا * در يوزه نشاند بردر يوزه ڭ يوژه ع فتح زاء
فارسيله بمعنى يوز ويوزهٔ مرقوم ڭ يوسه ع فتح سين مهمله ايله تحفة الاحبابده بمعنى اره ودخى
درود كران حكيم اسدى بيت بيوسه ببرند چوب سكند * كران پاى خوانى در آيد به بند
ڭ يوهه ع واو معروف وفتح هايله داوجه طوغان ڭ يوه ع اظهار هايله بمعنى يودهٔ مرقوم
ڭ يويه ع واو معروف وفتح ياى تحتانيله بمعنى آرزومندى حكيم فردوسى بيت زبس يويه كاندر
دلشاه بود * دبيرى فرامرز را خواند زود * شرفنامه ده ومعيار جماليده ايكى باء موحده ايله
بو معنايه روايت اولنمشدر اما تحفة الاحبابده ايكى ياى تحتانيله مرويدر استاد
فرخى بيت چو مرا يويهٔ دركاه تو خيزد حكم * رهى آموز رهى را وازين غم برهان ڭ يهره ع
سكون ها وفتح راء مهمله ايله بمعنى يويهٔ مرقوم ڭ يهه ع فتح هائين ايله بمعنى يوههٔ مرقوم تم

تم بالخير ڭ خاتمه ع صاحب عقل سليم ودراك ومالك ذهن مستقيم وتابناك اولان ياران
نكته شناس وخلان حقيقت آشناس جنابلرينه مخفى ومستور وتفهيمدن بعيد ودور اوليه كه
بو كتاب فوائد نصاب وخطاب منافع انتساب ابتداى جمع وتأليف واوايل تلفيق وتأليفى
جلوه كر فضاى تفكر ونقشبند تخيل وتصور اولنوب سنه ثلث وسبعين والف من هجرة
من له العز والشرف اثناسنده ضور وتكبير خاطرهٔ شروع املا ونقش پذير انديشهٔ مباشرت
كتب وانشا اولنوب لكن اسباب لازمهٔ تأليف ولوازم ضروريهٔ تصنيف جمله دن كتب معتبره
ونسخ مقبولهٔ مفصل ومختصر ومجمل ومعتبر اولان كتب لغاته دسترس وحصول ملتمس
جمله دن اقدم اشتغال بسايره دن اهم والزم اولمغله بو آوردهٔ كف اقتدار وآمادهٔ پيشكاه
احضار وهر كتاب لغتك مفرداتن مقدم دفتر وكيفيت ترتيبن منصهٔ خيالده جلوه كر بر ز ايام
مرور وبر مقدار زمان كذران ومقصور اولوب آخر الامر سنه ثمانين والف دامن همتى
ميان جانه بند وذيل عزيمتى كركاه دله پيوند يعنى كتابتنه مباشرت وجمع وتحريرينه مبادرت ايدوب
تمام اون ايكى سنه روز وشب مداومت وبلا انقطاع ملازمت ايله بعون الله الملك العلام
وسيلهٔ سرحد اتمام ووصول انجام اولوب بش دفعه تسويد وتحرير وطرز ترتيبن مكررا
تسطير ايتمكله سنه اثنى وتسعين والف ختامنده اختتام بياض واقع اولدى * ذلك فضل الله
يؤتيه من يشاء والله ذو الفضل العظيم * على قدر الامكان تصحيح وهر لغتى تنقيح وتصريح
وتحقيق معانيسنده بذل قدرت وتدقيق مبانيسنده صرف همت اولنوب مسموع ومنظور
ومضبوط حافظهٔ پرقصور اولان لغاتى معانىٔ مشهور وغير مشهور ايله نسق مخصوص وطرز
مخصوص اوزره تحرير وترقيم واسلوب خاص وروش اختصاص ايله تقرير وتنظيم اولنوب
هر بر معناسنه داخل حيطهٔ امكان وواصل حوزهٔ اتقان اولان ابيات لطايف مضمون
استادان سلف واشعار ظرايف مشحون شاعران ذوى الشرف ايراد واثبات مدعاى فوائد ايلمكله
تحمل اعباء شاقه ايله تحصيل مرام يعنى رسيلهٔ رتبهٔ خواهش مقصد انجام دل ناكام اولوب
صدر كتاب يعنى ديباجهٔ خطاب مستطابده زادهٔ طبع پركلال اولان ابيات لطافت مآل وقواعد
صحت اشتمال وضروب امثال وباقى ترتيب هجا اوزره تحرير اولان لغات صحيح الروايات * بكرمى
ايكى بيك بشيوز اللى * لغت صحيحهٔ روايت صريحه * ويكرمى ايكى بيك درتيوز اللى * ابيات
نزاكت پذير على طريق الاستشهاد جمع وتحرير وكتب وتسطير اولنمشدر رايمدى اصحاب وقوف
تام وارباب دانش صحت نظام اولان اهل عرفان ونكته دان حقيقت اذعان اولان لغت شناسانك
معلوم علم مشكل كشالريدر كه لسان فارسى وزبان دريده استعمال اولنان لغت كتب جامع
ومفصل ومعتبر ومطولده اون بيك عدد لغت جمع وترتيب وكتب وتركيب اولنمامشدر بو فقير
عاجز وحقير ناچيز ذكر اولندوغى مقدار لغتى كتب متداوله دن تجسس واستقصا وتفحص
واستنبا ايله جمع والتقاط وترتيب وارتباط ايلدى اكرچه ميان لغات فارسيه ده بعض لغت عربيه
ضم وادخال وخلط استعمال اولنمشدر مرادنده نامرادنك شيراعدادو توفير سوادايچون اولميوب
ايراد اولنان كلمات عربيه اعجاملك تصرفاتندن اولوب كند ولغتلريله آميخته وتركيب
واستعمالنده لغت فارسيه يه تشبيه وتقريب ايلمشلردر بناء على ذلك مذكور بر قاچ كلمهٔ عربيه

نه معنایه استعمال ونه حالتله اعمال اولنور آنی بیان وابیات مستشهدلری عیان اولندی ایدی
منظور نظر شریفلری اولان یاران منصفینك طبع لطیفلرندن وفوایدندن متمتع ومنتفع اولان
اخوان انصاف اتصاف حضراتنك الطاف کریمانه وکرم بیکرانه لرندن نیاز ورجا اولنور که
بومستغرق دریای عصیان وغوطه خور دجلهٔ جرم بی پایان بنده لرین برفاتحهٔ شریفه ایله یاد
وروح حزینن شاد ودل ویرانن آباد ایدرلر ایسه جناب حضرت رب العباد دخی کندولرین
دنیاده حصول مرادات ووصول مقصودات ایله مسرور وخندان وعقباده رحمت ومغفرت
احسان ودخول غرفهٔ فرادیس جنان ایله شادان ایلیه اکر قرأت فاتحه نصیب ومیسر اولمزسه
باری رجای رحمت رحمان وتمنای عفو جرم وعصیاندن فراموش ایلیه لر بوکتاب مستطابك
جمع وتألیفندن آنجق مراد فقیر ناتوان بودر بودخی رجا ونیاز اولنور که برعارف قدرشناس
استنساخنه طالب واستکتابنه راغب اولورایسه لطف وکرمندن رجا وحسن همتندن تمنا
اولنور که احسان ومروت ایدوب ابیات واشعارین حذف وترك ایلمیوب سمت قصر واختصارینه
ذاهب وکثرت کتابتندن هارب اولمیوب دلنشین ساده وجابکیر خاطر دور افاده سنه موافق
اولمیان محللری غلط قیاسیله تصحیح قصدی ایله حالت صحت ایات اولی سندن اخراج وشکل
آخره ادخال ایلکله کتاب صحت انتسابی دل نا اهلان وفهم نادان کبی خراب ویباب وکج الفاظ
ایله بیمعنی ایلمیه علی الخصوص که هرلغته اعراب التزام اولنوب مفتوح ومکسور ومضموم
وساکنن تطویل کلام اولنمش دیو ترك واغفال وطرح واهمال قصدین دخی ایلمیه زیرا
هرلغته اعراب مخصوصا کاتب بوالفضول وغلط نویس وناسخ مسلوب الفهم وحماقت انیس
یادکارلر ایچون وضع وتحریر وهربرینك التزام تقریر اولنمشدر که تحریرنده تحریف وترقیمنده تصحیف
اولنمیوب صحته اقرب وتحقیقه انسب اوله بوندن ماعدا بوزمانه ده تقلید معارف ودانش
ولغت شناس وفهم وبینش پخنور وزعمجه کندین فارسی دان وشعرفهم صانوب عقل فاسد
وزعم کاسدی او زره لغتی اصلی وفصلی ایله فهم ایدوب یازدم صانوب اما حال بوکه صحیحن سقیم
وغلطن مستقیم ایتمکله کتابی خراب وویران وزحمت ومشقت مؤلفی هباءً منثورا ایله سودینی
زیان ایدر بوخوفدن تطویل کتابته اختیار وکثرت کلام ومکرر تحریرینه ارتکاب اولندی
زیرادرت حرف که با وتا ونون ویا حرفلری اواسط کلمه ده بردندانه یازیلوب نقطه ایله ضبط
اولنور کذلك جیم وحا وخا دخی برصورتده یازیلور کذلك دال وذال ورا وزا وسین
وشین فی الجمله بونلر برصورتده یازیلوب استخراجنه عاجز وتشخیص وتمییزنه قاصر اولنلر نقطه
ایله فرق ایدرلر اول اجلدن هرلغته مشهور وغیر مشهور اعراب وضع اولنوب سکون باء وحاء
وفتح تاء مثناة وضم یای تحتانی دیو ضبط وتحریر وربط وتقریر اولندی بوقیودات اصحاب
معارف وارباب عقل ودانش ایچون اولمیوب جاهل فضولی ونادان صاحب زعم اولنلر ایچوندر
ایدی بوکتابی استنساخ وبونسخه یی استکتاب ایدن اخوان صاحب انصاف ویاران معذرت
قبول اولنلردن رجاء واثق وتمنی صادق اولنور که کثرت کتابت وثقلت تحریرندن استنکاف
ایلمیوب ابتداء دیباجه سن وذکر اولنان اعرابن وابیات مستشهداتن تمامه یازوب برحرفن
اسقاط وبرکلمه سن حذف ایلمیه قبول الوقوع بومرتبه قیود وشروطه باعث نه اوله دیو اصلن

اصلن استفسار وسببن استخبار ایدن اصلندن بیخبر واگاه وموجبندن ناوقوف بی انتباه اولنلره
جواب ویریلور که بوندن اقدم کشیده سلك تألیف ورسیده حد وتصنیف اولان لغت کتابلرینك
اکثری استشهاد ایله تحریر ومحله مناسب ابیات ایرادی ایله تسطیر اولنمشدر ازآنجمله دیار
رومده مستعمل ونزد عرفاده شریف ومتداول اولان بحر الغرایب حلیمی ولغت نعمة الله
اسکنهما الله فی مجموعة الجنان کتابلری ابیات مستشهداتله تألیف اولنمشیدی مرور ایامله
نیچه بوالفضول نادان وخرده پای بی اذعان ترك ابیات وقصر اشعار ایتمکله مذکور کتابلری
اذعانلری کبی خراب وادراکلری کبی یباب ایلمشلردر اول جهتدن بوکتابك استنساخنه طالب
واستکتابنه راغب اولان طالبان معرفت ومالکان حسن همت بعینه نقل مسطر ایدوب بربیت
ویاخود برکلمه نك حرکت نسبتی طی وقصر وقصد خفت ومختصر ایلمزسه حق سبحانه وتعالی
توجهن راحت وآسان ومرادینه وصول ایله مسرور وخندان واجر جزیل وثواب جمیل احسان
ایلیه اکر وجه محرر اوزره ترك وطرح وقصر وحذف ایدرسه وزعمجه اختصار وانتخاب قصد ایدرسه
درکاه واهب العطایادن تضرع وتمنی اولنور که بوخصوصده مرام ومقصودینه نائل ومراد
ومطلوبنه واصل اولیوب لطایف معانیسندن بهرمند ومنافع وفوائدندن سودمند اولمیه آمین
بحرمة محمد وآله الطیبین واصحابه الطاهرین والحمد لله وحده والصلوة والسلام علی من لا نبی بعده

فقد تم الجلد الثانی من نسخة المطبوعة الملقبة بفرهنك شعوری والمسماة بتوال
الفضلا ولسان العجم بعون من زین السنة الملل والامم بلغة مخصوصة وعلم
بالقلم علی ید الحقیر المأمور بعمل الطبع فی دار الطباعة المعمورة فی غرة
شعبان المعظم سنه خمس وخمسین ومائة والف من هجرة
من له العز والسعادة والشرف فی البلدة الطیبة
المحمیة قسطنطنیة صانها الله تعالی عن انواع
آفات الکونیة والبلیة

تاریخ ختم طبع کتاب لمصححه الحقیر

ای خوش این نسخهٔ پاکیزه وخوب | که لسان العجم اینجا مجموع
شده نامش چو نوال الفضلا | فضلا را بدامل زین مدفوع
بهر بسیاری این نسخه زبس | کوشش افتاد وچنین شد مطبوع
زاصطلاحات وکنایات ولغات | خارج از دفتر این نا مسموع
کس نه بنماید ازین حرف سقیم | بود انکشت نهادن مرفوع
با چنین صحت وهمواری نقش | کشت با صنعت طبعش مصنوع

عاطفا کفت بختمش تاریخ
بسکه فرهنك شعوری مطبوع

سنه ١١٥٥